Digitized by Google

BIBL. NAZ.
Vitt. Emanuele III
RACCOLTA
VILLAROSA
F
103(2
NAPOLI

Digitized by Google

597772
Vll. F. 103

SACRÆ ROMANÆ ROTÆ
DECISIONVM
A PROSPERO FARINACIO
I. C. ROMANO SELECTARVM,
NEC VNQVAM ALIAS IMPRESSARVM,
Partis Primæ Tomus Primus.

ARGVMENTIS, SVMMARIIS, ET TRIPLICI
Indice ab eodem Auctore illuſtratus.

Cum Priuilegijs Summi Pontificis, Sacræ Cæſareæ Maieſtatis, Chriſtianiſſimi Francorum Regis, Catholici Hiſpaniarum Regis, Senatus Veneti, aliorumque Principum.

BIBLIOTECA NAZIONALE NAPOLI

VENETIIS, Apud Iuntas. M DC XVIII.

SVPERIORVM PERMISSV.

Ex Biblioth. de Rosa
Cat. 166.
Digitized by Google

PAVLO QVINTO
PONT. MAX.

PROSPER FARINACIVS.

PLERIQVE mortalium Beatiſsime P. ita ſuam ſatis Principibus teſtatam voluntatem putant, ſi obſeruantiam, amoremq; aduerſum eos profiteantur ad extremum vſque ſpiritum ſe retenturos. Quàm multi non quidem ex animo, ſed ſpe mercedis hoc dicant, metiri fas eſt ex commodis, quæ ambitione illa verborum aucupantur. Nullus tamen opinor aſſentatorie loqui me credet, ſi cum eadem profeſsione me videat accedentem ad te, nouiſsimum hunc ingenij mei fructum tuæ Sanctitati dedicaturum. Nam & ætatis effœtæ iam atque decurſæ ſupremus limes iſta ſuſpicione me liberat, & ſpirantis huiuſce cadaueris mei depoſita valetudo me continenter admonet, ex omni rerum humanarum cumulo ſolum mihi ſepulcrum ſupereſſe. Igitur ego ille, qui iam inde ab adoleſcentia tui ſtudioſiſsimus fui, ac per omnes poſtea conſecu-

Digitized by Google

tæ partes ætatis animum, ac voluntatem erga te meam tibi probaui ſatis, omni nunc cupiditate liber, ac vacuus has Romanæ Rotæ Sanctiones à me relectas, collectaſque Auguſtiſsimo Nomini tuo conſecratus volo in ipſo vitæ meæ poſtremo flexu: vt omnes intelligant, ſtudium illud peruetus, & antiquiſsimum obſequium meum niſi cum vita terminari non potuiſſe. Vale Beatiſsime Pater, meque vt ante amaſti ſemper, nunc etiam dilige. Ego vero, quòd per hunc reliquum vitæ ſpiritum adhuc poſſum; Deum Opt. Max. veneror, vt Beatitudinem tuam Chriſtianæ Reipub. diutiſsime ſeruet incolumem.

ILLV-

Digitized by Google

MO

ILLVSTRISS. PRINCIPI

SCIPION BVRGHESIO

S. R. E. CARDINALI

Supremo Pænitentiario.

PROSPER FARINACIVS.

TANTVS eſt Cardinalis Illuſtriſs. tuorum erga me promeritorum cumulus, tam multa iſtius prolixæ benignitatis argumenta, vt me dies nocteſque ſtimulis acutiſsimis fodiant, cogitantem qua demum officij viciſsitudine pro mea tibi mediocritate reſpondeam. Id profectò ita videor aliqua me conſequi ex parte poſſe, ſi ad te ſecundum Paulum Quintum Pontificem Maximum Patruum tuum, laborum ac vigiliarum mearum fructus perferendos curem. Hem igitur has Romanæ Rotæ Deciſiones nunquam ante in publicum commiſſas, nunc primum à me recognitas, atque in volumen relatas tibi quoque dedicare decreui; non tam ad nominis mihi colligendam famam, quam ad obſeruantiam

in

in te meam omnibus ampliſsime declarandam. Tu eas pluribus tibi de cauſis addictas ſuſcipe in fidem, clientelamque tuam: & quem aduerſus alias elucubrationes meas ſenſum olim humanitatis exhibuiſti, eundem etiam nunc oſtendere ne graueris. Me vero tuorum tibi multitudine beneficiorum obnoxium, & plane deuinctum hac extrema beneuolentiæ ſignificatione foue, atque complectere. Vale.

SACRAE

Digitized by Google

SACRÆ ROMANÆ ROTÆ

SAPIENTISSIMIS,

AC INTEGERRIMIS

IVDICIBVS.

PROSPER FARINACIVS.

CVR haſce Romanæ Rotæ Deciſiones poſt capitales illas à me iam ante quæſtiones euulgatas hoc ætatis meę poſtremo decurſu collegerim; nec ſolum Pontifici Maximo Paulo V. verum etiam vobis Auditores Conſultiſsimi dicare voluerim, hæ potiſsimum cauſæ fuerunt. Sciebam primum, non in Italia modo, ſed in toto quoque terrarum orbe principem obtinere locum Romanæ Rotæ auguſtiſsimum nomen, ac decus: cum in ea mortalium doctiſsimi viri Iudices ſint, eorumque ſcita grauiſsima non tam Iuriſprudentium decreta, quam oracula quædam eſſe videantur. Comperiebam deinde, alios quoſdam homines Deciſiones ex hoc genere multas nomine meo ad conciliandam ijs auctoritatem non dicam præpoſito, ſed ſuppoſito, in vulgus emiſiſſe: quæ me res in bonam ſpem venire iubebat fore, vt multo maxime Deciſiones approbarentur, quæ ſub vero meo nomine apparerent, quando etiam probatus eſt alienus labor ſub ementito. Longo denique iam vſu didiceram, neminem abſolutam obtinere poſſe ſcientiam diſciplinæ ciuilis, qui non ante animo

ac

Digitized by Google

ac mente Romanæ Rotæ decreta perfectiſsimè comprehenderit. His adeo cauſis ad hoc ſtudium impulſus ſum: atque his nominibus quaſi pleniſsimo iure debentur vobis labores mei. Confido futurum, vt quibus auctoribus hæc ſcita prouinciari ſolent, ijſdem propugnatoribus acerrime defendantur. Valete.

DECI-

Digitized by Google

DECISIONES ROTÆ.

R.^MO P. D. ACORAMBONO DECANO.

Spoletana Spolij. 29. Aprilis 1558.

ARGVMENTVM.

De Confeſſione Procuratoris, quando reuocari poſſit.

SVMMARIVM.

Confeſſio facta à Procuratore non habente mandatum reuocari poteſt. num. 1.
Confeſſio procuratoris facta in vno indicio per verba enunciatiua, poteſt in alio reuocari. num. 2.
Confeſſio procuratoris à parte impugnata quandocunque reuocari poteſt. num. 3.
Confeſſio procuratoris non poteſt in parte acceptari, & in parte non. num. 4.
Rota non attendit ſubtilitates, ſed conſiderat bonum Ius. num. 5.
Instrumentum relatiuum ad aliam ſcripturam non probat non conſtito de relato. num. 6.

DECISIO I.

1 COncluſum, confeſſionem potuiſſe reuocari, quia facta à procuratore, qui non habebat mandatum ad confitendum.

2 Deinde confeſſio fuit in alio iudicio facta, & verbis enunciatiuis, quæ licet facta eſſet ab ipſamet Communitate, tamen tunc ei non noceret, ergo minus nocere debet confeſſo procuratori, quo minus eã poſſit reuocare iuxta Rot. in nou. 19. de procur. Put. 22. de fid. inſt. Mohed. 271. Boer. 281. nu. 5. & 8.

3 Accedit, quòd pars impugnauit hanc confeſſionem obijciens generalia contra, vt apud Put. 4. de fid. inſtrum. Vnde reuocari poteſt, Franc c. fin. de iureiuran. in 6. num. 6. & ſeq.

4 Et maximè, quia ſi confeſſio illa deberet procedere eſſet acceptanda cum omnibus ſuis partibus, ex quibus patet Ius Communitatis.

5 Nec dicatur tunc alio remedio agendum eſſe à Communitate, quoniam Rota non ſequitur hanc ſubtilitatem, ſed conſiderat bonum Ius.

*6 Et vltimo id inſtrumentum quo ad hanc partẽ, ex ſe non faceret fidem, quia eſt relatiuum, ergo reuocari poteſt. Aegid. 395. quod Rota probat.

R. P. D. GRATO.

Spoletana Spolij. Lunæ 4. Iunij 1565.

ARGVMENTVM.

De remedio capituli redintegran. quando detur contra bonæ fidei poſſeſſorem.

SVMMARIVM.

Remedium cap. redintegran. an, & quando detur contra poſſeſſorem bonæ fidei? Distingue tres caſus. nu. 1. & ſeq.

DECISIO II.

1 TRes caſus diſtinguendi ſunt. Primus quãdo ſolum probatur antiqua poſſeſſio, & ſecundum extremum, quo caſu eſt locus remedio c. redintegrand. quod competit etiã contra bona fide poſſidentem, & fructuum condemnatio, & proprietas dicti remedij non procedit ex mala fide, ſed ex natura remedij, quòd ita proditum eſt. Et ideo iſto caſu mala fides, quæ poteſt argui ex antiquiori poſſeſsione agentis ſpolio, purgatur ſpacio 30. annorum, vt per Abb. in c. ſi diligenti. num. 16. de præſcript.

2 Secundus caſus eſt, quando conſtaret de naturali poſſeſsione agentis ſpolio tempore ipſius ſpolij, quo caſu Domini inclinare videbantur, quod tunc non procederet text. in l. fin. C. vnde vi.

Digitized by Google

3 Tertius caſus eſt, retentis terminis primi caſus, quando concurrit fama per tempus triginta annorum, de contradictione agentis ſpolio, quaſi tunc d. l. fi. non ſit amplianda, aut extendenda ad hunc caſum. Vltra hos tres caſus ſupereſt illa difficultas, an fama inducat veram, vel præſumptam malam fidem purgabilem, vel ne, ſpacio 30. annorum.

R. P. D. GRATO.

Spoletana Spolij. Lunæ 3. Decembris. 1565.

ARGVMENTVM.

De probatione poſſeſſionis.

SVMMARIVM.

Teſtes probãtes poſſeſſionem alicuius numquid debeãt deponere de tempore poſſeſſionis. num. 1.

Dictio vſque, quid ſignificet. num. 2.

Communitas præſumitur ſcire ea, quæ geſta ſunt a ſuis officialibus num. 3. & 4.

DECISIO III.

1 AN ex dictis teſtium conſtaret de poſſeſsione naturali Communitatis de tempore ingreſſus Ioãnis Pauli ad effectum, vt intret allegatio bonæ, vel malæ fidei, iuxta terminos l. fi. C. vnde vi. Fuit tentum pro communitate, quòd ea poſſederit paludes naturaliter vſque ad ingreſſum Ioannis Pauli, quia teſtes ita deponunt, vt ex contextu verborum apparet. Et non obſtant adducta pro hæredibus. Et primò quòd teſtes deponant de diuerſis temporibus, & annis, quia reſpondetur, quod dicta expreſsio temporis non concernit ingreſſum Ioannis Pauli, ſed initium, quo teſtes in diuerſis temporibus cœperunt habere notitiã poſſeſsionis Communitatis, quæ, vt ipſi deponunt, durauit vſque ad ingreſſum Ioannis Pauli.

2 Secundo non obſtat dictio vſque, quia hic concludit poſſeſsionem communitatis, quæ durauit vſque ad tempus, quo ingreſſus eſt Ioannes Paulus, & ideo dicunt vſque, quo faciunt notata per Bald. in authen. hoc, & ſi omnibus. col. pen. C. de fideic.

3 Tertio non obſtat, quod deponãt de Prioribus, Syndicis, & alijs officialibus, & quod non conſtet eos eſſe tales, quia reſponſum fuit, quòd cum dictæ paludes conſiſtant in Territorio Hiſpelli, & fuerit poſſeſsio continuata, & fuerint habiti pro Officialibus, reſultat ſcientia Communitatis, & maximè, quia actus iſti non fuiſſent facti niſi ab Officiali, vt affidare animalia, cogere ad ſoluendum pœnas, & alia facere, ex quibus tollitur & quartum, quod iſta ſint iuris, quia teſtes deponunt per verba facti.

4 Quinto non obſtat, quod teſtes deponant de bonis particularium occupatis à Ioanne Paulo, quia fuit reſponſum, quòd Communitas articulauit paludes, & teſtes deponunt de paludibus articulatis Accedit quod pro confinibus earum ponuntur bona particularium, quod vltimum poterit DD. Ponens ex facto clarius videre.

R. P. D. GRATO.

Spoletana Spolij. Lunæ 18. Februarij 1566.

ARGVMENTVM.

Ex poſſeſſione 30. annorum an præſumatur bona fides.

SVMMARIVM.

Bona fides præſumitur ex poſſeſſione 30. annor. nu. 1.

Bona fides an præſumatur ex poſſeſſione 30. annorum, quando conſtat de antiquiori poſſeſſione. nu. 2. & 3.

DECISIO IV.

1 PRæſuppoſita reſolutione DD. vltimo loco facta, quod probatur poſſeſsio naturalis Cõmunitatis vſque ad ingreſſum Ioannis Pauli, An intret allegatio bonæ, vel malæ fidei, iuxta terminos l. fi. C. vnde vi. Domini tenuerunt in hoc caſu non intrare bonam fidem, iuxta not. in d. l. fin. C. vnde vi, quia Bart. ibi circa fin. tenet, ꝙ intret bona fides ſpacio 30. annorum, & quod occupans ex eo præſumatur ab initio fuiſſe in bona fide, quia ingreſſus fuit poſſeſsionem vacantem, & ita intelligunt hanc materiam Doct. qui referunt fideliter Bart. vt in pluribus locis a me annotatis.

2 Et non obſtat, quòd pro parte hæredum dicitur, quod nouiſsmè Couar. in cap. poſſeſſor. de reg. iur. in ſecunda parte. §. 8. aſſerit, quod termini dictæ l. fin. habent locum, etiamſi appareret antiquior poſſeſſor, qui etiam poſsideret tempore ingreſſus, & quod ita ſenſit Bart. & alij, & ſpecialiter Salic. quia prout die Mercurij ſequentis fuit dictum, eſt verũ quòd Bart. & Doct. loquuntur, ſi apparet antiquior poſſeſſor, ſed non dicunt, quòd poſsideret tempore ingreſſus, ſed ſemper præſupponunt poſſeſsionem vacantem, & ita loquuntur Bart & ſequent. Corn. Dec. Cur Iaſ. & alij allegati in l. Celſus vbi Claud. de Sayſ. Balb. in tertia par. col. 4. de vſucap. & per d. Couar. vt latius allegaui in meis notis. Nec diſſentit Salic. col. 1. in pluribus locis d. l. fin.

3 Eſt ergo intentio Scribentium, ſi rectè perpendatur, quod ſi apparet dominus, vel antiquior poſſeſſor, quorũ poſſeſsio vacua fuit occupata, quod poſſunt intra 30. annos agere condictione ex d. l fin. poſt lapſum autem triginta annorum non audiuntur, & occupans præſumitur retro ab initio fuiſſe in bona fide, & ſic mala fides præſumpta inducta per illam legem purgatur curſu triginta annorum concurren-

Digitized by Google

currentibus duobus, videlicet, quod acceperit poſſeſsionem vacantem, & quod poſſederit 30. annis.

R. P. D. GRATO.

Spoletana Spolij. Lunæ 14. Aprilis 1567.

ARGVMENTVM.

De probatione metus.

SVMMARIVM.

Violentia dicitur illata, vbi conſtat de illatione metus, num. 1.

Potentia alienius probatur per teſtes. num. 2.

Subditi præſumuntur conſentire grauaminibus potius ex timore, quam ex voluntate. num. 3.

Metus an ex ſola viri potentia cenſeatur illatus. num. 2. & 4.

Metus an probetur ex ſola oppoſitione. num. 5.

Violentia non purgatur, quod violentam paſſus non reclamauerit. num. 6.

Teſtibus deponētibus veriſimiliora magis credendum. num. 7.

Metus non præſumitur. num. 9. vbi quod non ſufficit, quod probetur in genere, niſi etiam probetur in ſpecie.

DECISIO V.

1 AN Ioannes Paulus fuerit violentus ſpoliator, iuxta terminos l. ſi quis in tantam. C. vnde vi. Concluſum ex maiori parte Dominorum, quod conſtet de metu, ita quod ſimus in violentia iuxta terminos l ſi quis in tantam. C. vnde vi. per not. per Bald. ibi ſub nu. 19. cum ſequen. & Iaſ. in l. clam poſsidere. §. qui ad nundinas. num. 31. de acquit. poſſeſſ.

2 Teſtes enim Communitatis probant, Hiſpella nos timuiſſe potentiam Ioannis Pauli, quæ potentia etiam probatur per eoſdem teſtes, quod ſufficit iuxta notata per Alex. in l. intereſſe. §. ſi forte. ſub num. 6. de acquit. poſſeſſ. Ruin. conſil. 28. ſub nu. 10. & in conſil. 42. volum. 4.

3 Accedit, quòd ſumus in ſubditis, in quib. præſumitur, quòd ex timore magis, quam ex debito conſentiant grauaminibus. Ioa. Andr. in cap. 1. de præſcript. in ſexto, ſub num. 2.

4 Non obſtat, quòd ſola potentia non ſufficiat ad inducen. metum, ſi non fuit deuentum ad actum inferendi metum, quia in caſu noſtro fuit deuentum ad actum propter occupationem Ioannis Pauli de tempore, quo Communitas poſsidebat naturaliter, vt alias fuit reſolutum.

5 Non obſtat text. in l. metum. C. de ijs, quæ vi, metuſue cauſ. fiunt, cum ibi not. quod ex ſola oppoſitione non probetur metus, quia ea procedunt in probatione metus pro annullatione actus, ſecus quando tractatur de poſſeſsione ciuili, quæ ſolo animo amittitur.

6 Non obſtat, quòd Communitas non reclamauerit poſt obitum Ioannis Pauli, quia non propter hoc excuſatur violentia a principio perpetrata, & tunc non erant ijdem homines Communitatis, vel fortè ſciebant ius ſuum durare.

7 Non obſtant teſtes hæredum ſuper publico auditu conceſsionis factæ per Communitatem, quia in contrarium adſunt teſtes Communitatis, qui videntur deponere veriſimiliora ſtante ſuperioritate, potentia, & terribilitate Ioannis Pauli probata, vltra quod iam in actis fuit producta iſta conceſsio, & pars noluit acceptare.

8 Non obſtat quòd excuſetur ex ſumo, quia non dicitur hoc procedere quo ad ipſum occupantem, ſed quo ad tertium.

9 Hinc ceſſat, quod metus non præſumatur, vt per Soc. iun. conſ. 67. nu. 37. vol. 2. & quod iſta depoſitio in genere, de metu non ſufficit, vt per Iaſ. in cōſ. 72. vol. 1. quia probatur ex teſtibus ſine difficultate metus, fuit tamen dictū, vt videatur, ſi Ioan. Paulus excuſetur, quod non animo vim inferendi occupauit, ſed ad bonum finem, & ex iuſta cauſa propter deſiccationem paludū, propter ſalubritatem aeris.

R. P. D. GRATO.

Spoletana Spolij. Veneris 13. Iunij 1567.

ARGVMENTVM.

Melioramentum quando dicatur neceſſarium.

SVMMARIVM.

Melioramenta non dicuntur neceſſaria quando ſine illis Terra non eſſent peritura, aut deteriores fienda, num. 1. & 2.

Dictio, Quæ, accipitur diſiunctiuè, & non copulatiuè, num. 3.

Neceſſariæ dicuntur impenſæ aggeres vicium, & arborum plantatio, & ſeminatio. Declara, vt num. 4.

DECISIO VI.

1 PRæſuppoſito quòd paludes, de quibus agitur, tempore inuaſionis Ioannis Pauli non eſſent loca, quæ colerentur, ſed ex eis abſq; cultura percipiebatur fœnum, & ſcartia, & deſeruiebant pro paſcuis animalium, & quod ſine veri præiudicio Ioannes Paulus exiccauerit dictas paludes, & conſtruxerit magnum palatium, & certas domos, & capannas. Et vlterius plantauerit de nouo arbores, videlicet ſalices, & vites, An prædictæ impenſæ dicantur neceſſariæ in caſu, de quo agitur.

2 Concluſum, quòd non ſint melioramenta neceſſaria, cum ſine cultura paludes non eſſent perituræ, aut

Digitized by Google

aut deteriores fiendæ, ad text. in l. impẽſæ. de verb. ſignif. in l. 1. de imp. in re dot. ſact. ibi, quæ habent in ſe neceſsitatem impendendi.

Non obſtat text. in l. vtiles. de per hæred. quia ibi dictio (quæ) capi debet pro diſiunctiua l. ſep. de verb. ſignif. & quod ibi noualia ſint vtilia, ſentit gl in l. veluti. de imp in re dot. ſact. quæ licet tranſeat ad alias ſolutiones, & Doct. teneant vltimam, id eſt, in terminis l. veluti. ſed nõ per hoc ſequitur, quin ſtet expoſitio gl. iuxta terminos l. vtiles. quã etiam ita intellexit ibi Odoſred in princ. verſ. Sed quæ dicuntur impenſæ. Ruin. conſil. 133. num. 13. vol. 1. facit gloſ. in l. diuortio. §. fin. ſolut. matr. in verſic. Neceſſario. vbi, ſi nouam villam neceſſario extruxerit, gloſ. exponit, id eſt, vtiliter, quia hæc non eſt neceſſaria impenſa.

4 Non obſtat, quòd aggeres, plantatio vitium, & arborum, ac ſemina, ſint neceſſariæ impenſæ l. 3 de impenſ. in re dot. ſact. & iuxta not. in d. l. diuortio. §. impendia. Ruin. conſ. 127. n. 2. vol. 1. quia omnia procedunt in cultis, in quibus ſi hæc omittãtur res fit deterior, etiam ob id ſunt neceſſaria, cum tripliciter impenſę dicantur neceſſariæ, reſpectu rei, perſonæ, & mixtæ, vt per Alber in l. 1. num. 2. & 3. de imp. in re dot. fact. ſicut dicitur de molẽdino in mari, quod eſt neceſſarium pro agro, vt coloni ibi habitent, cum alias ager eſſet deterior, vt per Aug. in d. l. 1 §. inter neceſſarias. de imp. in re dot. ſact.

R. P. D. GRATO.

Spoletana Spolij. Veneris 23. Ianuarij 1568.

ARGVMENTVM.

Melioramenta quando dicuntur facta ad publicam vtilitatem, præſertim quando cenſeantur paludes, ex quarum exiccatione aer purificatur.

SVMMARIVM.

Melioramenta, ſeu expenſæ, quando dicantur neceſſaria, & ad publicam vtilitatem facta. num. 1. & per tot. deciſ.

Melioramenta an dicãtur neceſſaria, attenditur ſemper id, quod principaliter fit, & ad cuius commodum expenſæ, & melioramenta fiunt. num. 2.

Melioramenta dicuntur neceſſaria, in quibus exiccantur paludes. num. 3. & ſeqq. & nu. 11.

Teſtes quomodo debent deponere ſuper melioramentis, quæ præſumuntur facta ad publicam vtilitatem. nu. 6. & ſeq.

Melioramenta, & expenſas faciens in re aliena, illa non repetit. num. 8.

Alienare qui non poteſt, nec etiam poteſt confiteri aliquid, quod tendit ad alienandum num. 9.

DECISIO VII.

1 FVit concluſum, dictas expenſas, ſeu melioramenta nõ eſſe factas ad publicam vtilitatem Terrę Hiſpelli, ſed ad vtilitatem Ioannis Pauli. Primo per articulum hæredum, vbi primo loco dicitur, Ioannem Paulum deſiccaſſe ad ſuam vtilitatem. Secũdo ex depoſitione plurium teſtium idẽ deponentium. Tertio ex prima propoſitione facta in Conſilio, in qua Communitas obtulit modicũ, & Ioannes Paulus non acceptauit, vt apparet ex alia propoſitione, quod acceptaſſet ſi deſiccationem feciſſet ad vtilitatem dictæ Terræ. Quarto ex veriſimili, quia cum Ioannes Paulus eſſet Dominus dictæ Terræ facile erat ei perſuadere Communitati, quod huic operi conſentiret propter eius vniuerſale commodum, & non erat opus eam ſpoliare, prout fuit reſolutum.

2 Nec obſtat quatenus dicitur, quod potuit feciſſe ad ſuam, & dictæ Terræ vtilitatem, quia in iſta materia attenditur, quòd principaliter fit, Gl. not. in l. ſi vero. ff. ex quib. cauſ. mat. Cum ergo dicitur feciſſe ad ſuam, & communem vtilitatẽ iudicatur feciſſe principaliter ad ſuum commodum.

3 Secundo principaliter dicitur, quod publica vtilitas verſabatur, quia aer ex deſiccatione effectus fuiſſet melior. Sed reſpondetur, hoc non probari, quia teſtes allegati pro hæredibus non adducunt cauſam ſcientiæ. Secundo, quia teſtes Communitatis plures dicunt contrarium.

4 Tertio, quia teſtes volentes probare aerem effectum meliorem, debebant deponere quod durantibus paludibus homines Terræ Hiſpelli infirmabãtur, non conſeneſcebant, habebant malum colorẽ, diſcedebant a dicto loco, & alij non veniebant ad habitan. ibi, & ſimilia, & quod facta deſiccatione prędicta ceſſauerant, vt colligitur ex latè traditis in propoſ. per Rip. de peſte. in proœ quæſt. 5. nu. 10. & de remed. præſeruat. in 1. col. num. 4. & 5.

5 Quarto, quia teſtes hęredum ſimiliter loquentes poſſunt intelligi ſolũ de loco, in quo erant paludes, vnde nõ neceſſario infertur ad aerẽ Terrę Hiſpelli.

6 Quinto principaliter deducebatur publica vtilitas ex fertilitate frugum, ſed reſpõdetur quod hæc non probatur, quia teſtes volentes probare publicam vtilitatem conſiſtentem in abundantia frugum, debebant deponere quòd durantibus paludibus Terra Hiſpelli indigebat frugibus, & quod cogebatur eas extra carius comparare, & quod carius vendebantur, quæ omnia ceſſabant facta deſiccatione, quæ teſtes non deponunt.

7 Præterea dicebant Domini, quòd hæc vtilitas erat modica, & a remotis, & incerta, quia Ioannes Paulus cum eſſet Dominus, & potens, poterat frumentum ad ſui libitum aſportare extra Terram Hiſpelli, & vendere in Ciuitate Fulginei, & alijs locis, in quibus cariùs vendebatur.

8 Et confirmantur præfata, quia ſi huiuſmodi vtilitas

Digitized by Google

litis attenderetur, quilibet ædificans, vel inſerens, vel ſeminans in re aliena poſſet expenſas recuperare contra not. in l. in fundo. de rei vend. in l. ſi in area. de cond. indeb. inſtir, de rer. diuiſ. in §. certe. in præcedentibus §. cum concordan. in quibus ex communi Doct. ſententia in hac materia fiunt plures diſtinctiones, quæ ſuperfluæ eſſent, ſi huiuſmodi vtilitas attenderetur.

9 Et tenendo hanc concluſionem non obſtant primi teſtes hæredum, quia eliduntur ex ſupradictis. Secundo non obſtant duæ propoſitiones Conſilij, quia vltra reſponſiones datas in informatione Cōmunitatis fuit dictum, quod Conſiliū nō pōt alienare bona Communitatis ſine certis ſolennitatibus, de quibus in l. fin. C. de reb. Ciuit. vend. Vnde non poſſunt confiteri illud, quod tendit ad alienandum, iuxta l. ſi fortè. ff. de Caſtr. pec. Doct. latè in l. ſi donatione. C. de collat.

10 Tertio non obſtat l. qui agros. C. de omni agr. deſerto. quia ille text. loquitur in prædijs tributarijs, vt ibi notabiliter per Ioan. de Plat. & in agris cultis, ſed poſtea a Dominis deſertis, quales non ſunt iſti, qui non apparent Tributarij, nec per communitatem deſerti, cum ipſa colligeret fœnum, ſcartias, haberet paſcua, & in aliqua parte fruges ſeminarentur, vt depoſuerunt teſtes Communitatis.

11 Quarto non obſtat l. fin. C. de alluuion. quia loquitur in poſſeſſoribus exiccantibus, vt non grauentur functionibus, qui termini non conueniunt huic caſui.

REVERENDISS. P. D. ORIOLEN.

Spoletana Spolij. Veneris 23. *Iunij.* 1572.

ARGVMENTVM.

Exceptio criminis, & præſertim oriens ex l. ſi quis in tantam. & in l. meminerint. C. vnde ui. an, & quando opponi poſſit aduerſus agentem ſpolio, & in iudicio poſſeſſorio.

SVMMARIVM.

Pœna l. ſi quis in tantam. C. vnde ui. non inducitur ipſo iure, ſed requiritur ſententia. nu. 1. *& per tot.*

Pœna priuationis impoſita à lege non intelligitur ipſo iure impoſita. num. 2.

Sententia eſt neceſſaria in iudicio poſſeſſorio. num. 2.

Exceptio criminis quæ non priuat ipſo iure non admittitur in iudicio ſpolij. Declara ut num. 3. *&* 4. *& ſequent.*

Reus audiendus eſt ſuper omni eo, quod facit deficere actionem. num. 8.

DECISIO VIII.

1 QVo ad l. ſi quis in tantam, & l. meminerint, placuit Dominis reſponſio aliàs data, quod iſta iura non inducunt priuationem ipſo iure, ſed requiritur ſententia priuatoria, vt ibi per gloſ. in verb. amittāt. vt per Bart. Bal. Ango & Salic. poſt Odofr. & Azon. ibidem in Summa. Alex. in l. naturaliter. §. nihil commune. col. 7. nu. 14. & remed. de acquir. poſſeſſ. Imol. in c. paſtoralis. num. 16. & 20. in gloſ. pen. de cauſ. poſſeſſ. Ruin. conſ. 42. num. 11. lib. 4. & communem dicit Rip. in c. ſæpè. num. 99. de reſt. ſpol. Tiraquel. in verb. reuertatur. nu. 32. C. de reuoc. donat. & alij in informationibus 23. Iunij allegati.

2 Et facit, quod pœna priuationis à lege impoſita non intelligitur ipſo iure, gloſ. in c. 1. & ibi ſequuntur omnes de Sagittar. cum alijs per Achil. de pœnis diſt. 1. Anchar. conſ. 145. num. 3. Ideo cum ſit neceſſaria ſententia non licet in iſto iudicio poſſeſſorio, & multo minus in exequutione illius opponere de tali pœna. Alex. in l. naturaliter. §. nihil commune. col. 7. num. 14. poſt med. de acquir. poſſeſſ. & conſ. 78. num. 3. lib. 3. Abb. in d. c. paſtoralis. nu. 23. Ruin. d. conſ. 42. num. 11. & conſ. 43. num. 15. lib. 4. poſt Butr. & alios inquit Socin. poſt Abb. & alios in l. rem quæ nobis. in fin. quæ non poteſt in iſto iudicio pronunciari ſuper amiſſione dominij, & plures refert Menoch. in tract. de recuper. poſſ. in 15. remed. num. 639.

3 Item facit, quod in iſto iudicio ſpolij non admittitur exceptio criminis, quæ non priuat ipſo iure. Abb. in c. Item cum quis, num. 9. de reſtit ſpol. & ibidem Bero. num. 44. Et eodem modo reſponderunt ad conſtitutionem Aegidianam allegatam de vi turbatiua; Quia dicebant, quod in pœna impoſita per eam in poſſeſſione, & dominio eſt intelligēda per ſententiam priuatoriam, ex quo nō dicit expreſsè ipſo iure amittant per ea, quæ ſupra allegantur. Item aliqui dicebant, quod non eſt Conſtitutio Aegidij, & ſaltem de hoc non liquet an ſit Aegidij, vel ne. Et quando eſſet talis non releuat, cū non inducat pœnam ipſo iure, vt ſupra dixi.

4 Non obſtat Feder. de Sen. conſ 48. & Bald. in authent. Statuimus nu. 1. C. de Epiſ. & Cler. quia loquitur Feder. in ſpoliatore agente ad rem contra ſpoliatum reſtitutum. Nam tunc benè poteſt ſpoliatus reſtitutus opponere ad impediendam reſtitutionem rei de d. l. ſi quis in tantam. non quod amiſerit dominium, ſed quod priuetur, vt benè declarat Imol. in d. c. paſtoralis. in fi.

5 Et quidem eſt probanda violentia de nouo. Nā non ſufficiunt probationes facere in iudicio ſpolij, etiam iuret eaſdem partes, vt benè aduertit Abb. in d. c. paſtoralis. num. 23. & tradit Dec. poſt alios in l 2. n. 62. C. de eden. Sed in caſu iſto licèt Com-

munitas ſpoliauerit, & agat contra ſpoliatum reſti tutum, tamen nõ agit ad rem, ſed ad poſſeſſionem, & purgationem primi ſpolij, & ſic intrat quod ſupra dixi, quod in iudicio ſpolij non intrat dicta exceptio d.l.ſi quis in tantam. vt per Alex. & alios ſupra allegatos. Item non conſtat de violentia, niſi ex probationibus factis in iudicio ſpolij quod tendit ad alium finem vt ſupra dixi.

6 Non obſtat ratio Feder.de Sen. & Bal. quod nõ refert, an quis ſit de crimine condemnatus per ſententiam, aut per teſtes conuictus, quoniam hoc procedit in materia repellendi teſtes à teſtimonio, & ſimilibus materijs, de quibus cum pluribus limitationibus, & reſtrictionibus agit Felin. in c. ſuper eo, & in c.teſtimonium.de teſtibus, ſed non in materia ſpolij, quę habet diuerſas regulas, & in ſpecie, quod non poteſt impediri reſtitutio prætextu iſtius criminis violentiæ, vt per Alexan. in l. naturaliter. §. nihil commune. numero 14. poſt Butr. Abb. & Ruin. ſupra allegat. & in c. item cum quis. de reſt. ſpoliat.

7 Non obſtat alia ratio Feder. quod poteſt opponi exceptio criminis, quæ tendit ad coadiuuãdam retentionem rei propriæ, licet non ſit pronunciatũ ſuper illa, quia allegata per eum non loquuntur in ſpolio, in quo eſt contrarium ſtatutum in odium ſpoliantis.

8 Non obſtat quod Reus eſt audiendus ſuper omni eo, quod facit deficere actionem ſpolij, quia in iſto caſu actio ſpolij non amittitur, per d.l. ſi quis in tantam. Item non amittitur ipſo iure, ſed per ſententiam. Ideo iſta exceptio non admittitur in iſto iudicio.

9 Placebant etiam Dominis quo ad dictas pœnas ea, quæ 23. Iunij dicebantur ad excuſandam vniuerſitatem, quod viuente Domina Franciſca, quæ poſſidebat Paludes, Communitas non acquiſiuit poſſeſſionem, quia non eiecit colonos, & hæredes 24. Iulij acquiſiuerint poſſeſſionem per inſtrumentum, & obtinuerunt in vltimo ſpolio, ex quo apparet clarè, quod viuente Domina Franciſca Communitas non acquiſiuit poſſeſſionem niſi de menſe Auguſti 1556. De quo dicta Domina Franciſca iam abierat, & de eo tempore Communitas iuſtè potuit credere, quòd poſſeſſio vacabat, quia etiã ſi Paludes fuiſſent conceſſæ ad tertiam generationẽ per obitum Dominæ Franciſcæ, poſſeſſio vacaret, & iuſtè potuit credere Vniuerſitas quòd hæredes non occupaſſent.

10 Placebat etiam, quod alias dicebatur de inuaſione rei propriæ conſultis peritis per allegata in alia poſitione. Fuit etiam actum de eo an eſſet dandum mandatum, vel ferenda ſententia.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CAROLO LANCELLOTTO Seniore.

Carthaginen. Iuriſdictionis Lunæ 26. Octob. 1579.

ARGVMENTVM.

Epiſcopus in cauſis criminalibus arduis tenetur requirere conſilium Capituli, ſed numquid teneatur illud ſequi? Referuntur Doctores, & rationes hinc inde contrariæ, & nihil firmatur.

VVMMARIVM.

Epiſcopus in cauſis criminalibus, & in correctione requirere debet conſilium, & præſentiam Capituli, illud tamen ſequi non cogitur. num. 1.

Epiſcopus in criminalibus, & in correctione non ſolum tenetur requirere conſilium, & præſentiam Capituli, ſed etiam tenetur illud ſequi, quando ſumus in ordinarijs. num. 1. & ſeq. Contra, num. 3. & ſeq. In hac contrarietate Rota nihil reſoluit. num. 7. & ſeq.

DECISIO. IX.

1 Poſtquam die Lunæ 19. Octobris 1570. fuit firmata regula in fauorem Epiſcopi, videlicet, quòd in cauſis criminalibus, & in correctione etiam Capitularium, licet Epiſcopus debeat requirere conſilium, & præſentiam Capituli, illud tamen ſequi non debet, fuit ordinatum vt videretur

An dicta regula ſit limitanda in arduis; Propterea die 26. eiuſdem menſis propoſui cauſam ſuper dicta limitatione; in qua aliqui tenebant opinionem affirmatiuam, & mouebantur ex auctoritate Innoc. in c. 1. de exceſſ. Prælat. qui videtur tenere hanc opinionem, prout eum ita referunt Doct. in c. nomen 2. q. 1. vbi Archid. poſt Hug. & Gemin. Aegid. Præpoſ. qui clarè ſequuntur hanc opinionem, quam etiam ſequuntur Doctor. in c. 1. de exceſſ. Prælat. vbi Archid. num. 6. inquit, quòd hæc opinio eſt vera de iure, prout etiam dicit Ant. de Butr. nu. 9. ſubdens, niſi Capitulum præſcripſiſſet, Abb. num. 2. & Socin. num. 13. vbi ſequitur Dominum ſuum, ſcilicet Innoc. Henric. Boich. vbi allegat Aſten. lib. 7. in tit. de ſuſp. & interd in 8. art. verſ. Non debet. Imol. in c. quanto, & in c. nouit. de his quę fiunt à Prælat. Felin. in c. irrefragabili. in princ. de off. ord. & in c. ſi §. hic autem. nu. 4. de offic. de leg & iſta fuit originalis opinio gloſſarum, vt benè deducit Achill. in deciſ. vnic. de Epiſc. & eſt gloſ. ind.

in d.c.1.de exceſſ. Prælat. in verb. Capituli. & fundatur in d.c. quanto. inducendo hoc modo, videlicet, quod ſicut in prima parte verbum Conſilium, debet exponi pro conſenſu, ita etiam expoui debet in ſecũda parte, cum iſta æquiparentur in illo textu, probatur etiam in c. ſubnectitur. diſt. 21. de quo per Aegid. in c. Epiſcopus nullius. 15. q. 7.

2 Mouebantur etiam tenentes hanc opinionem per rationes, quas ſuccinctè tãgit Innoc. & Aegid. in d.c. Epiſcopus nullius. num. 4. circ. med. præſertim, quia cum agatur de ſtatu hominis, eſt cautius agendum; & vbi agitur de mutilatione membri iſtius corporis, ſcilicet Epiſcopi, & Capituli, dicitur agi de intereſſe totius corporis, & per conſequens ipſius Capituli, vnde eius conſenſus debet requiri, quia quod omnes tangit, debet ab omnibus approbari. Confirmatur etiam hæc opinio, eo quia omnes Doct. poſt Hoſtienſ. in d.c. 1. de exceſſ. Prælat. concludunt, quod vbi Epiſcopus, & Capitulum diſſentiunt, ſtandum eſt determinationi Epiſcopi, niſi aliud rationabile obſtet, & ſic videntur præſupponere requiri conſenſum Capituli, & illud eſſe ſequendum, vbi ratio ſuadet. Et militat contra Epiſcopum, quia ſi non teneretur requirere conſilium Capituli, non daretur iſte concurſus circa diſſenſum vtriuſque, & Doct. qui dicunt non eſſe ſequendum conſilium, vt per Abb. in c. non poteſt. de re iud. & per Collect. in c. ſi quis contra. de for. cõpet. & ibi Aegid. videntur id velle ſimpliciter, & nõ in grauibus; vel debet intelligi, vt id procedat, quando ratio facit pro Epiſcopo, & non pro Capitulo. Conſideratio quæ fit de conſilio, & præſentia Capituli non placebat iſtis Dominis tenentibus hanc opinionem, quia non cõcludit niſi paſſiuè reſpectu Capituli, non autem reſpectu Epiſcopi, vt teneatur illud ſequi.

3 CONTRARIAM AVTEM opinionem tenebat maior pars Dominorum, & mouebantur ex Innoc. in d.c. 1. qui loquitur prius de conſenſu, & poſtea de conſilio, & ponderabant, quòd Iura allegata per ipſum concluduut tantum in conſilio. Et Io. Andr. in c. ad abolendam. col. 2. in princ. de Hæret. vbi dicit, quòd in arduis Epiſcopus requirit conſilium, licet non expectet conſenſum. Archid. in c. ſi quis. 15. q. 8. videtur reſidere in hac opinione, dum inquit, quòd quia ſunt ardua non debet ſine conſilio Henric. Boic. in d. c. 1. idem videtur tenere extrà certos ibi expreſſos caſus, & ibi Card. loquitur de conſilio. Butr. etiam ibi dum dicit, quòd cauſa hæreſis non auditur ſine conſilio Capituli, Bero. in c. qualiter, & quaudo il 2. de accuſ. nu. 17. & 18.

4 Et quia multi Doctores promiſcuè loquuntur de conſenſu, & de conſilio, Ideo iſti Domini diſtinguebant inter ardua, ſeu magna, & non ardua, ſeu non magna; vt ſcilicet in arduis, & magnis requiratur conſilium Capituli, vbi contrarium non eſt expreſsè diſpoſitum, vel vbi nõ agitur de intereſſe Capituli, puta quia negotium ſit commune, vel non ſint ſubditi Capitulo, & in ſimilibus: in nõ arduis ſeu in non magnis verò, in quibus etiam ceſſarent ſupradictæ qualitates, ſolus Epiſcopus poſsit ſine conſilio Capituli; mouebantur per d. c. 1. vbi eſt bonus text. loquens in criminalibus, & vult quod Epiſcopus poſsit liberè procedere, & licet illud verbum liberè, non tollat ſolennitatem inductam à Iure, vt ibi Doct. & Alciat. nu. .. in 3. not. tamen in iure non reperitur cautum niſi de conſilio, vt in c. nouit. & c. quãto. de his quę fiunt à Prælatis, prout etiam innuit illa rubr. Præterea facit, quia Epiſcopus eſt caput, & ſponſus Eccleſiæ, & penes ipsũ regulariter reſidet Iuriſdictio, & poteſtas corrigendi, & caſtigandi etiã Canonicos ipſos, vt per Corn. in conſ. 193. vol...

5 Nec Capitulum poteſt dici coniudex, vel cõſors cum Epiſcopo, quamuis de iure in pluribus debeat Capitulum dare conſilium, vt per Rip. in c. 1. nu. 5. & 6. de iudic. cum in his, in quib. debet requirere conſenſum ſit conſors, vt per Felin. in c. pen. in fin. de conſt. Accedit etiam quia Doct. in c. quanto. vbi præcipuè Innoc. & Card. in verſ. negotijs ſupplet illũ text. qui loquitur in conſilio, vt ſcilicet procedat in magnis, & ſequuntur cẽs ibi. In alijs verò quod non requiratur etiam conſilium, idem Io. Monach. in c. 3. de conſuet. in 6. qui licet quo ad præſcriptionem ſit reprobatus, tamen in hac diſtinctione de arduis, & non arduis non eſt reprobatus, & idem ibi notat Io. Andr. Archid. Ant. de Butr. Gem. & Fran. in c. 1. de Hæret. in 6 Addebant etiam quòd Doct. in c. 1. de exceſſ. Prælat. promiſcuè loquuntur de cõſilio & conſenſu, & allegant iura, quæ loquũtur de conſilio ſolum faciunt vim, An ſolus vel ne Epiſcopus ſine Capitulo procedere poſsit, & promiſcuè capiunt conſenſum pro cõſilio; Nec obſtat, quod Hoſtienſ. quem alij ſequuntur adducat illud de voce, vt Prælatus; quia loquitur in caſu, in quo Capitulũ eſt conſors, vel quando res eſt communis, quia cũ dicat de iure, præſupponit, quod omnes tangat; ſed in his, in quibus non eſt conſors, & coæqualis conſtituit regulam quod poteſt Epiſcopus, præſupponendo tamen ſolennia, & ſic conſilium.

6 Pro hac etiam opinione conſiderabatur, quòd cum Epiſcopus ſit caput, & non eſt conſors, nec coæqualis Capitulo, ſi requireretur conſenſus Capituli, in effectu nõ ſolũ fieret æque principalis, ſed maior; quia ſine maiori parte non poſſet Epiſcopus aliquid facere.

7 IN HAC IGITVR varietate opinionum, & propter grauitatem, & exemplaritatem huius articuli nõ fuit capta aliqua reſolutio, quia Domini volunt, quod materia benè diſcutiatur, propterea ordinarunt quod moneam Informãtes, vt informent, primo ſuper auctoritatibus Doctorum, numerando Doctores, qui tenuerunt vnam, vel alteram opinionem; poſtea in alia poſitione informent ſuper rationibus dictarum opinionum, vt ſic poſſit fieri bona reſolutio, fundata in auctoritatib.

& rationibus, poſtquam non habemus certa Iura determinantia hanc controuerſiam.

Sabbati 23. Ianuarij. 1580.

8 FVIT propoſita cauſa ex ordine dato per Dominos die 19. Octobris 1579. ſuper auctoritatibus Doctorum tenentium vnam, vel alteram opinionem circa veritatem limitationis concernẽtis negotia ardua: & Domini viſis diligenter auctoritatibus adductis hic per informãtes, & alijs quas diligenti eorum ſtudio inuenerunt, dixerunt quòd Doctores in hac materia multum confusè, & obſcurè loquuti fuerint, & quod nonnulli capiunt cõſilium pro conſenſu, nonnulli verò contra: & quod alij non modo requirunt conſilium, ſed etiam conſenſum; alij verò ſolo conſilio cõtentantur & quod pauci ſunt, qui clarè loquantur, propterea nihil potuit quo ad auctoritates firmari. Sed viſis rationibus, poſtea deliberabunt ſuper iſta limitatione.

Veneris 15. Aprilis 1580.

9 FVIT propoſitum idem dubium, & ſuit facta reſolutio, vt videatur, an probetur ſufficiens conſuetudo pro parte Capituli.

R. P. D. BRAVO.

Peruſina Bonorum de Herculanis. 22 April. 1580

ARGVMENTVM.

Fideicommiſſum ſimplex, perpetuum, & abſolutum, cenſetur inductum per prohibitionẽ alienationis, adiecta ratione, vt bona perpetuò remaneant in familia.

SVMMARIVM.

Fideicommiſſum ſimplex etiam in caſu mortis inter deſcendentes ex familia per lineam maſculinam cenſetur inductum, quando teſtator prohibuit alienationem, ea ratione expreſſa, vt in familia bona ſua perpetuò conſeruarentur. num. 1. & ſeqq. & num. 7. & num. 9.

Prohibitio alienationis adiecta in teſtamẽto per viam rationis ſufficit ad inducendum abſolutum, & perpetuum fideicommiſſum. numer. 2. Declara, vt num. 7. & ſeqq.

Ratio ampliat dictum, & diſponit prout diſponere ſolent verba. nu. 2.

Expreſſum dicitur, quod ſub ratione comprehenditur. num. 3.

Fideicommiſſum ampliatur, & declaratur ex ratione, qua fuit motus teſtator. num. 3.

Fideicommiſſum relictum in fauorem familiæ, cenſetur perpetuum, & abſolutum, & hoc caſu omnes de familia ordine ſucceſſiuo cenſentur vocati. nu. 4.

Deſcendentium appellatione veniunt omnes deſcendentes in infinitum. nu. 4.

Verbum perpetuum ſine præfinitione temporis interpretandum eſt. num. 5.

Verba vniuerſalia in prohibitione alienationis comprehendunt omnem alienationem in vita, & in vltima voluntate faciendam. nu. 6.

Teſtatoris voluntas interpretanda eſt ſecundum ea, quæ interrogatus veriſimiliter reſpondiſſet. nu. 8.

Confiſcari non poſſunt bona prohibita alienari. nu. 9.

DECISIO X.

1 IN cauſa Peruſina Bonorum fuit tentum, ex teſtamenro Vincentij de Herculanis fuiſſe inductum ſimplex, & abſolutum fideicommiſſũ in caſu, de quo agitur. Mouit Dominos, quia teſtator prohibuit alienationem ea ratione expreſſa, vt in familia bona ſua perpetuò conſeruarentur, ex cuius rationis expreſſione inducitur ſimplex fideicommiſſum, etiam in caſu mortis inter deſcendentes ex familia per lineam maſculinam de Herculanis ex his, qui vocati ſunt à teſtatore, vt benè Bart. & omnes in l. qui Romæ. §. cohęredes. ff. de verbor. obligat. Idem Bart. in l. pater filium. §. fundum Titianum ff. de leg. 3. Cur. iun. conſ. 145. num. 8. cum ſequent. Bene Celſ. conſ. 20. num 41. Gabriel. de fideicommiſſ. concl. 9. num. 10. 12. & 37. Couar. in c. Raynaldus. in princ. num. 9. de teſtam.

2 Et ipſa ratio ſufficit etiam ſine prohibitione alienationis, vt inducatur abſolutum fideicõmiſſum, & perpetuum, vt bene Dec. conſ. 371. nu. 6. Socin. iun conſ. 181. num. 39. lib. 2. Dec. in l. qui ſe patris. C. vnde liber. Aym. conſ. 13. nu. 10. Qui enim vult conſequens, videtur etiam antecedens conſideraſſe. Et facit, quia ratio ſic diſponit, prout diſponere ſolent verba. l. emptor §. final. de rei vendicat. Benè Fortun. in l. Gallus §. idem credendum. num. 19. ff. de liber. & poſth. vbi inquit, quod quamuis verba diſpoſitiua non decidant caſum propriè, ſi tamen ratio diſpoſitionis illud determinet, talis caſus dicitur proprie in diſpoſitione comprehenſus.

3 Quibus adijcitur, expreſſum dici, quod ſub ratione comprehẽditur l. quæſitum ſcio. ff. de teſtib. l. ſi poſtulauerit. §. ſed ſi negauerit ff. de adult. Tiraquel. in l. ſi vnquã. in verbo, ſuſceperat liberos. nu. 37. C. de reuoc. donat. Rolan. conſ. 27. num. 6. & 7. Et fideicommiſſum ampliatur, & declaratur ex ratione, qua fuit motus teſtator l. cum pater. §. dulciſſimis. ff de leg. 2. l. nomen debitoris. §. final. de leg. 3. Vbi omnes. Curt. ſen. conſ. 43. & 44. Socin. conſ. 77. num. 2. lib. 3.

4 Suadetque ſecundo iſtam partem, quia cum fideicommiſſum partes fateantur, ſed contendant an inter viuos, vel in caſu mortis, apparet clare ſuiſſe

ſe

ſe abſolutum ex eo, quia familiæ de Herculanis relictum eſt, & ita perpetuum, & non temporale cenſendum eſt, vt dixit Bald. in l. quod vero contra. ff. de leg. Laurus de Palatijs, de Statuto excludēte fœminas propter maſculos. 2. par. num. 25. Loazzes in l. filiusfamilias. §. Diui. ff. de leg. 2. Crau. conſil. 113. num. 5. & eo caſu omnes de familiæ ordine ſucceſſiuo cenſentur vocati ad fideicommiſſum l. peto. §. fratre ff. de leg. 2.

Niſi alia ſit forma à teſtatore pſcripta, vt in iſto caſu, vbi non omnes. Sed Io. Baptiſta, Antonius, Felix, & Poſthumus fuerunt æquis portionibus vocati, & alij ex eis deſcendentes per lineam maſculinam, & deſcendentium appellatione veniunt omnes in infinitum. l. vltim. C. de ſuis, & legit. hæred. Alex. conſ. 160. lib. 2. Ruin conſ. 92. lib. 2. Gozzadin. conſ 20. num 2.

5 Iuuantque prædicta verba illa (in perpetuum) quæ ſine præfinitione temporis ſint interpretanda l. iuriſperitus. ff. de excuſat. tut. l. qui ſaltum. ff. de leg. 3. Iaſ. in l. videamus. §. deferre. ff. de in lit. iur. num. 8. & 9. Pariſ. conſ. 72. nu. 85. lib 4. Grat. cōſ. 31. num 24. lib. 2. Port lib. 1. com. opin. reg. 27.

6 Confirmantque verba illa (durent, ſint, & conſeruentur) & ſuperius appoſita verba (modo aliquo alienare) quæ comprehendunt omnem alienationem in vita, & in vltima voluntate faciendam, cum ſint verba vniuerſalia per Gabriel. de fideicommiſſ concl. 9 num. 14. & concluſ. 10. num. 5. & benè Aym. conſ. 227. num. 13.

7 Ex quibus ceſſant, quę alias pro D. Barnabea dicebantur, in quibus non concurrunt, quæ hic teſtator ſe ipſum declarans expreſſit, & non ſumus in ſimplici prohibitione alienationis, vt ex hoc poſſit dici inductum fideicommiſſum in caſum alienationis tantum inter viuos, cum verſemur in prohibitione alienationis vniuerſali cū expreſſione rationis diſpoſitiuæ, vt bona conſeruēntur in perpetuum in familia.

Non obſtat, quod ex illis verbis vendere, alienare, & ex permiſſione alienationis in caſu neceſſitatis, dicta prohibitio reſtringatur ad alienationem inter viuos, ad trad. per Iaſ. conſ. 175 in reſponſione ad quintum fundamentum. lib. 2. Socin. iun. cōſil 163. in fine lib. 2. Quia fuit reſponſum, hoc non poſſe fieri tum ex ipſa ratione generali, quæ militat inter viuos, & in vltima voluntate, tum etiam ſtantibus verbis (in perpetuum durent, & conſeruentur) & verbum deſcendentibus, & tota diſpoſitio ab iſta ratione, & eius verbis regulari debet, ampliarique. Alias enim non ſatisfieret mentī teſtatoris, ſi in vltima voluntate permitteretur alienatio, eiuſque diſpoſitio eſſet ſummè eluſoria, & minime prouidiſſet deſcendentibus de familia de Herculanis, quod tantopere teſtator deſiderauit, poſſetque ſumma etiam cum ratione a ſapientibus reprehendi talis diſpoſitio, quod iura abhorrent. arg. l. Saluius Ariſt. ff. de leg. pręſtan. Facit l nam abſurdum. ff. de bon. lib. vacatque argumentum à contrario, vbi abſurdum reſultat. l. 2. C. de cōdit. inſer.

8 Et iſte teſtator procul dubio interrogatus haud diceret hæreditatem ſuam velle ad extraneos peruenire, & ita talis interpretatio excludenda eſt l. cum res. ff. de leg. 1. l. cum ſeruus. verſ. Namque ipſe verius. ff. de condit. & demonſtr Et ratio non enunciatiuè, ſed diſpoſitiuè principaliter eſt appoſita, vt ex ipſa conſtat. Non enim verſamur in terminis l. pater filium. §. ſundum Titianum. ff. de leg. 3. in verſ Ita enim fiet, vt fundus Titianus de nomine veſtro nunquam exeat. Ibi enim non per modum rationis, ſed ſolum fuerunt verba enunciatiua cuiuſdam futuri euentus, quem teſtator ex ſui diſpoſitione euenturum ſpectabat, vt per Bart. in d. §. fundum Titianum, & ibi omnes, & bene Ruin. conſ. 89. num. 22. lib. 2. Iaſ. conſ. 96. lib. 4. Loazzes in l. filiusfamilias. §. Diui num. 48. ff. de leg 1. conſil. Alex. 59 lib. 1. nō applicatur, quia hic vltra prohibitionem alienationis vniuerſalis, & permiſſionem in caſu neceſſitatis iudicādæ per perſonas deſignatas a teſtatore, ipſe vltra progreſſus eſt ſuam enixam voluntatem declarans.

9 Minus facit argumentum deſumptum ex verſiculo, & pari ratione. Potius enim facit pro Dominis de Herculanis, cum teſtator ita voluerit bona in deſcendentibus de familia de Herculanis conſeruari, vt nec vſumfructum ad fiſcum poſſe peruenire cauerit, ſi aliquis ex poſſeſſoribus ſuorum bonorum crimen dignum confiſcatione bonorū perpetrauerit non contentus ſola prohibitione alienationis, quæ alias de per ſe ſufficeret ad excluſionē l. Statius Florus. §. Cornelio Felici. ff. de iur. fiſci. per Bart. in l. Imperator. ad Trebell. Ant. Rub. conſil. 154. Grāmat deciſ. 105. num. 31. Clar. in pract. crim. §. fin. quæſt. 78. verſ. item quæro. Ex quibus facile diluuntur omnia adducta pro parte D. Barnabeæ, ac ex verbis, & mente inductum fuiſſe patet, fideicommiſſum omni caſu, & tempore inter viuos, & in vltima voluntate.

R. P. D. B R A V O.

Perusina Bonorum de Herculanis. 30. Maij 1580.

A R G V M E N T V M.

Fideicommiſſum ſimplex, abſolutum, & perpetuum etiam in caſu mortis quando cenſeatur inductum per prohibitionem alienationis.

S V M M A R I V M.

Fideicommiſſum etiam in caſu mortis per prohibitionem alienationis quando cenſeatur inductum. Diſtingue, vt num. 1. & ſeq.

Prohibitio alienationis quando contineat alienationem

nem non ſolum inter viuos, ſed etiam in vltima voluntate. Diſtingue vt nu. 1. & ſeq.

Verbum perpetuo adiectum in prohibitione alienationis quomodo interpretandum ſit. nu. 3.

Fideicommiſſum quando cenſeatur inductum ex eo quod teſtator voluit bona ſua conſeruari in familia. num. 4.

DECISIO XI.

1 Domini eadem concordia ſteterunt in deciſis. Nec refragantur deducta pro parte D. Barnabeæ, & in primis conſil. Alexan. 59. num. 5. in fi. & num. 6. lib. 3. quem ſequitur Socin. iun. conſ. 163. num. 32. & ſeq. lib. 2. & Ruin. in §. Diui. l. filiusfamilias. num. 79. verſ. Et quia. ff. de leg. 1. Quia conſ. Alex. non applicatur, & eſt dubium, cum ibi teſtator prohibuerit filios ſuos poſſe alienare aliqua bona, iura, & actiones hæreditatis ſuæ, niſi cum licentia, conſenſu, & voluntate D. Cõſtantiæ. Ex quibus verbis ſatis deprehenditur ſenſiſſe teſtatorem de donatione inter viuos, non de alienatione in teſtamento, quæ non poteſt pendere ex alterius arbitrio, iuribus vulgaribus. Secus in caſu noſtro, in quo teſtator ſenſit de quacunque alienatione, tam inter viuos, quàm in vltima voluntate, vt patet ex illis verbis (modo aliquo) ad trad. per Couar. in c. Raynaldus. num. 11. de teſtam. Gabriel. de fideicomm. concluſ. 11. num. 6 ſed quia teſtator Iuriſperitus ſciebat de iure hæredem alienare prohibitum, poſſe ex cauſa neceſſaria alienare, voluit prouidere, vt alienatio non fieret ſub prætextu neceſſitatis, quæ non eſſet vera, & legitima, nec voluit de iudicio hæredis confidere, ſed illam iudicari decreuit per Abbatem, & Priorẽ, & Guardianum. Et ſic principalis intentio teſtatoris non fuit ſe reſtringere ad quamcunque alienationem inter viuos, & excludere alienationem per viam vltimæ voluntatis. Sed fuit prouidere in caſum alienationis inter viuos ex cauſa neceſsitatis, cum noluit remittere arbitrio hæredis. Sed voluit illam declarari per Abbatem, Guardianum, &c. Quod declarant verba & hoc ideo fecit, &c. Tum quia teſtator prohibuit alienationem per viam delicti, tum etiam quia prohibuit alienationem vltra ſummam decem florenorum, & aliter interpretando, diſpoſitio eſſet non perfecta, nec plenè prouiſum eſſet voluntati defuncti.

2 Non obſtat Text. in §. fundum. l. pater filium. ff. de leg. 3. quia vltra ea, quæ alias deducta ſunt, reſpondetur, quod ibi diſpoſitio eſt limitata ad vitam hæredis, vt patet ex illis verbis quoad uixerit. Nec enim erat ſimplex, & perpetua, prout hic, vt bene declarat Ripa in d. §. Diui. nu. 120. verſ. Sed tuendo.

3 Tertiò non obſtat reſponſio ad verbum (perpetuo) quia implicat, quod dictio (perpetuo) importet perpetuitatem bonorum in familia, non autem perpetuitatem prohibitionis, ſolum quia prohibitio momẽto ipſo fuit inducta, ſed eius effectus fuit ſucceſsiuus, quòd non eſſet permiſſa alienatione in teſtamento.

4 Quartò non obſtat, quod cauſa conſeruationis bonorum in familia, tunc inducit abſolutum fideicommiſſum, quando ſi non induceretur, nihil operaretur, vt per Rip. & Curt. iun. citatos, quia ipſi non loquuntur, quando adeſt dictio in perpetuũ, quia tunc ſi permitteretur, alienatio in vltima voluntate, teſtatoris intentio poſſet fruſtrari, vel non haberet intentum, vt per Socin. in l. qui Romæ. §. cohæredes. num. 18. ff. de verbor. oblig. & conſil. 40. in fin. inter conſil. Curt. ſen. quem Doctores paſsim ſequuntur.

REVERENDISS. P. D. ORIOLEN.

Romana de Comitibus 27. Maij 1581.

ARGVMENTVM:

Per ſtipulationem Notarij nomine abſentis non acquiritur illi ius ſine ratificatione.

SVMMARIVM.

Notarius nomine abſentis acceptans, & ſtipulans in donationibus, obligationibus, & alijs diſpoſitionibus abſenti ius acquirit abſque alia ratificatione, & ceſſione. nu. 1. & ſeq. Contra, nu. 3. & ſeq.

Debitor ſoluens negotiorũ geſtori ſui creditoris non liberatur, nec dominium rei ſoluta creditori acquiritur, niſi ſequuta ratificatione. num. 6.

Notarius an, & quomodo dicatur publica perſona. nu. 6. & 17.

Contractus, in quibus transfertur dominium vtriuſque contrahentis conſenſum requirit. nu. 7. & nu. 9.

Abſenti per ſtipulationem Notarij nunquid acquiratur ius reuocabiliter, vel irreuocabiliter. num. 10. & ſeq.

Serui ſtipulatione acquiritur ius domino etiam eo contradicente. num. 12. & nu. 15. & nu. 18.

Infantibus ius acquiritur per ſtipulationem Notarij abſque alia ratificatione. nu. 16.

DECISIO XII.

Seu potius Votum.

1 Magnà eſt inter Doctores contentio, an per ſtipulationem, & acceptationẽ Notarij nomine abſentis in donationibus, obligationibus, & alijs diſpoſitionibus factam, ius acquiratur abſenti abſque ipſius ratificatione. Et partem affirmatiuam tenuerunt gloſ. Gul. Cyn. Bart. Bald. Alber. Salic. Ang. Oldr. Fulg. Ioan. de Placen. Ang. Aret. Alex. Franc. Aret. cũ Guid. Pap.

Socin,

Socin. Dec. Iacobin. a S. Georgio, Roma. Bero. Aſflict. Gozad. Capic. Euerar. Grat. Io. de Amic. Crauet. & Socin. iun. relati à Tiraq. in tract. de conſtit. poſſeſſ. in 30. limit. nu. 23. quibus adde poſſunt Iaſ. Rip. Rub Alex. Bal. Alex. Caſſad. Sylua Neuizani & Rolan. a Val. quos recenſet Cacheran. deciſ. 33. numero 4. cum ſequ. Poſſent, & alij quamplurimi adiungi, quos breuitatis gratia omiſſos facimus, & hanc eſſe communem, & magis communem, verã, receptiſſimam, & indubitatam concluſionem, quotidianum vſum, & vniuerſalem conſuetudinem, practicam, & obſeruationem totius orbis, eamque in deciſiuis ſeruandam, ac pro ea iudicatum fuiſſe, & ab ea in concludendo, & iudicando, non eſſe recedendum teſtatur Alber Salic. Bald. Anchar. Aflict. Pariſ. & Rota relati a Tiraq. in dicta limit. 30. num. 23. & iſtam veram, communem, & communiorem opinionem, & concluſionem in cõſulendo, & iudicando ſeruandam fatẽtur vltra citatos Rub. Alex. conſ. 117. nu. 3. & ſeq. Tiraq. dicta lib. num. 23. in fi. & hoc idem paſſim vbique Doct. teſtãtur. Quinimmo adſunt plerique, qui nominatim, & expreſsè ſentiãt, per ſtipulationem, & acceptationem Notarij abſenti ciuilem actionem abſque ceſſione, & ante ratificationem acquiri. Iſti namque fuerũt Corn. conſ. 10. cum in hac conſultatione. ſub num. 7. lib. 1. & conſ 21. viſo ſumpto. num. 13. lib. 4. Bertrand. conſ. 156 ex themate. num. 5. in fi. lib. 1. Rubeus Alexandrin. conſil. 117. præſupponitur in facto. num. 3. Pariſ. conſil. 69. D. Ambroſius nu. 136: & num. 148. lib. 3. latè Ruin. conſil. 119. primo per ordinem. num 7. & 8. conſ. 126. primo videndũ eſt. nu. 10. & conſil. 172. non eſt dubium. num. 15 & 16. lib. 1. Latius conſ. 47. viſis, & intellectis. num. 2. & 3. lib. 5. Vbi contrariam ſententiam ſemper ſibi viſum fuiſſe ſomnium aſſeuerat Soc. iun. conſ. 118. viſis inſtrumentis. num. 14 lib. 2. & conſil. 67 pro haben. num. 9. & conſ. 127. viſo inſtrumento donationis. num. 8. & ſeq. lib. 3 Ioan. Ceph conſ. 33. ex donatione. n. 8. latiſſime Rolan. a Val. conſ. 19. facta fuit donatio. per tot. lib. 1. Iul. Clar. lib. 4. recept. ſent. §. donatio. quæſt. 13. verſ Tertius caſus. & diffusè Chacheran. d. deciſ. 33. per tot. Et hanc ſententiam in his proprijs terminis inquit communem eſſe Apoſtill. ad Dec. in l. contractus. num 22. ff. de reg. iur.

2 Argumenta multa, & quidem varia afferuntur à ſupracitatis authoribus pro hac affirmatiua opinione, & præcipuè à Rubeo Alex. Ruin. Io. Cephal. & Rolan a Val. in prædictis conſilijs, & ab Alciato in c. cum contingat. num. 334. cum duobus ſeq. & primo ex l. 1. & 4. ff. rem pup. ſal fore. & l. nec enim. ff. de adopt. §. cum autem. inſtit. eod. l. 2. C. eod. l. 1. §. exigere. ff. de magiſt conueniendis. inducẽdo eas vt per Doct. prædictos, & præcipuè Ruin. in præcitatis conſilijs, vt per Rolan. d. conſil. 19. num. 16. verſ. Et primo moueor. Secundo ex l. abſenti. in fi. ff. de donat. inducendo eam, & per Rubeum Alexãdrin. d. conſ. 117. num. 3. & per Rolan. d. conſil. 19. num. 16. verſ. tertio pro hac parte. Tertio, & vltimo ex doctr. Bart. & aliorum in l. ſtipulatio iſta. §. ſi ſtipuler. ff. de actio. & oblig. inducendo eam, vt per Ruin. in prædictis conſilijs, & per Rolan. d. conſil. 19. num. 6. verſ. quarto facit.

3 His tamen minime aduerſantibus pro negatiua contraria tanquam de iure veriori, & re uera magis communi abſque dubio concludendum cenſeo, & hanc ſententiam expreſsè tenuit Paul. de Caſt. cõſil. 195. viſis his, quæ narrantur. in 2. dub. num. 2. verſ. Ad quod breuiter. lib. 2. & conſ. 117. in cauſa præſenti, viſis omnibus. De quibus ſupra. num. 1. verſ. Sed ſi non apparet. eodem lib. 2. & in l. illud. nu. 6. verſ vltimo allegat. C. de Sacroſanct. Eccleſ. Idem voluit Bart. in fortioribus terminis in l. 4. §. hoc autem iudicium. num. 3. & in fi. verſ. Credo tamen, quod non habebat. ff. de dam. infect. Bald. hoc idem ſentit in l. nec ei. §. ſatiſdatio. ſub nu. 9. ff. de adopt. quem ad id Dec. allegat, & adducit in l. contractus. nu. 16. ff. de reg iur. & ſentit idem Bald. conſil. 200. verba... vol. 1. & conſ. 12. ante fin. verſ. vel melius dicendum eſt. lib. 2. Sed clarius hanc ſẽtentiam tenet idem Bal. in l. Pomponius. §. primo. verſ. Tene mente hanc gloſſam. ff. de procur. & in l. ſi abſenti nu. 2. in fi. verſ. Et ideo ſi Tabellio. C. ſi cert. petat. Alber. in l. illud col. .. ſub num. 20. C. de Sacroſan. Eccleſ. & in l. nec enim. col. 1. num. 3. verſ. Non obſtat abſentia, vbi refert hoc idem ibi tenuiſſe Andr. de Piſis. Fulgoſium. Et nonnullos alios, Salic. in l. Caius Seius. num. 2. prope fin. verſ. Concordant opiniones ff. de vſur. Andr. Barbat. in addit. ad Bald. in l. ſi abſenti. col. 2. num. 5. C ſi certum pet. Corn. conſ. 50. videtur in hac conſultatione. col. prima. verſ. Preterea videtur, quod illi. & cõſil. 190. ad euidentiam præmitto. in fi. lib. 1. Alex. in l. quod meo. in princ. col. prima. numer. 4. verſic. Item illud, quod hic dicitur. ff. de acq. poſſeſſ.

4 Huius quoque ſententiæ fuit in fi. Aug. conſil. 73. differt. verſ. Non obſtat quod Soc. in l. 1. §. ſi iuſſerim. num. 11. de acq. poſſ. & conſ. 53. viſo inſtrumento. col. penult. num. 22. lib. 4. Aret. conſ. 95. in fin. Dec. in l. certi condictio. §. ſi nummos. num. 2. ff. ſi cert. pet. in l. 1. num. 22. C. de pact. in d. l. contractus. nu. 26. verſic. Et ampliatur, & num. 22. & 23. & in l. quo tutela §. nec paciſcendo. nu. 3. ff. de reg. iur. conſ. 226. Magiſter Io. num. 7. verſ. ſecundo ſpecialiter. & num. 8. conſ. 247. in cauſa Magni Baronis. num. 5. verſ. Quinto idem ſuadetur. conſ. 432. cum ſit quod Alner. in fi. conſ. 464. patet concluſio. nu. 3. conſ. 537. accurate, & diligenter prope fin. conſil. 586. in cauſa, quæ Mantuæ. nu. 12. verſ. Non obſtat ſi dicatur. & nu. 13. & 14 & conſ. 598. viſis his, quæ accurate in fi. & conſ. 661. in caſu, de quo dubitari contingit. num. 11. & 12. Curt iun. cõſil. 52. circa controuerſiam. nu 13. & conſil. 55. pro haben. num. 9. & 10. & conſ. 120. præſupponitur in facto. ſub num. 4. Rub. Alex. conſ. 132 præſupponitur

tur in teſtamento.nu.2.& in l.1. §. morte. num.7. & 49. ff. de noui oper. nunc. Afflict. poſt Andr. de Iſernia in conſtit.Reg.lib.1.in tit.de ferijs,& Salar. iudicis,& not.num.44.verſ.ſed Andr.Cagn.l.quo tutela.§.nec paciſcendo.num.2.& in l. ſi librarius. nu.63.ff.de reg.iur.& in l. fin.nu.273. C. de pact. Socin.iun.conſ.126.in cauſa banni. num. 12. 13. 14.lib.2.Galiaul. in rubr. de verb.oblig. num.84. Gozad.conſ 14.prima facie videtur.num.8. Rum. conſ. 121.prima donatio.num.7.& 8.conſ.174.cō ſideratis,& ponderatis num. 1.& nu.5. conſ. 780. adhuc de iuribus,num.26.lib.1.Pariſ.conſ.77.ſub ſcripſi per totum.lib.2.& conſ.12 tranſactio.num. 100.lib.2.Bertran.conſ. 178. quia difficultas. nu. 13.lib.1.conſ.29.viſis teſtamentis.nu. 7.lib.2.con ſil.340.donatio.num.3.lib.3.& conſ. 105. ex actis cauſæ.num. 3.lib.5.Grat.conſ.12.contra quas plu res.num.4 lib.1.conſ.67.& ſi prima fronte.nu.14. cum ſequen.conſ.94.in cauſa Excellentiſſimi Domini.nu.10.& conſ.127. Et ſi hic caſus decidatur. nu.19.20.& 21.eod.lib.1.Alciat. in l.2.ex his. ff. de verb.oblig.& in c.cum contingit.num.327. vſque ad nu.332.extra de iureiur.Alciat.conſ.3. Tā diligenter.nu.12.& 13.conſ.27. Renunciatio hæreditatis.num.6.conſil. 29. Aduerſus iſtam donationem.num.7.8.9.10.11.& 12. Vbi multipliciter hanc concluſionem ampliat, conſ.98. Difficultas præſentis controuerſiæ,num.2.3.4.5.& 6.verſic.Probo ſententiam lib.8. tom.3. Siluan. conſil. 12.iuſtiſſimus Iudex.in fi.Apoſtil.ad conſil.Alex. in conſil. 31.viſo themate.col.penult.num.26.lib. 6.Andr.de Exea in tract.de pact.num. 118. & nu. 210. Tiraquel. in tract. de conſtit. poſſ.in 8.part. limit.30.num.8.& num.64.& 65.Did.Couar. in Rubr. de teſtam. in 3.par. nu. 13. verſ. Eſt tamen neceſſaria,& lib. 1.variar. reſolut. cap.14. nu.12. verſ.in alijs tamen caſibus.Plot.in repet.l.ſi quando.num.12.C.vnde vi. ponderans pro hac ſententia Gomez.Rip.Roch. Curt.in locis per eum citatis Rimin.iun.in rubr.num.14.inſtit.de don. Bal. in §.1.char. 237. verſ. Etſi Tabellio noſtro nomine.inſtit.de donat.Natt.conſ.253.quidam D. Anna.num.5.& latius conſ.315. in cauſa verten. nu. 1.lib.2.Iac.Mandel. conſ.36.articuli præſentis caſus.num.1.& conſ.97.in caſu propoſito.nu.8.Aug. Bero.conſ.4.num.34.46.& 57.lib.1.& conſ.108. in cauſa duorum nu.8.li.3.Franc. Viuius. in tract. com.opin lib. 1.opin.77.donationem ſtipulans,& opin.22.Notarius paſſim.verſ.Et ſiue Notarius.eo. lib.Anch.in ſuis quæſt.famil.q.23. num. 13.cum ſeq.lib.2.& hæc eſt communis opinio, de qua teſtatur Cyn.in d.l.quo tutela.§.nec paciſcendo.verſic. Dico iſtam eſſe. Idem Cyn. hanc communem fatetur in d.l.fin.nu.273.verſ.Aduertendum eſt. C.de pact.& iſtam quoque communem aſſeuerat Alciat. in c.cum contingat.nu.331. verſ. Ex quibus apparet.extra,de iureiur.& etiam magis communem eſſe affirmat idem Alciat.conſ.172.verſ.ſententiam. num.5.eod.lib.8.tom.3. Hanc etiam communem dicunt Franc.Viuius Rimin. Eman. Suarez.& Io. Anchar.in locis citatis. Immo hanc opinionem hodie crebriorem, & magis communem inquiunt Apoſtil.ad conſ.Alex.in d.conſ.31.num.16.in fi.lib. 6.Mandell.d.conſ.36.num.1.& etiam veram eſſe, & frequentiori probari calculo aſſerit Couar.in d. Rubr.de teſtam.in 3.par.num.13. circa med. verſ. Quia Bald. illamque veriorem eſſe concludit Galliaula.in d.rubr.de verb.oblig.num.12.Et eam veriſſimam ſemper ſibi fuiſſe viſam aſſerit Tiraq. in tract.de conſt. poſſ.in 3.limit.nu.68.in fin.& ab eā recedere fatuum eſſe inquit Viuius in d. opin. 77. poſt med. & eam communem,& totum mundum illam obſeruare aſſerit Cagnol.in d.l.ſi librarius.nu. 63.ff.de reg.iur.

5 Addendi ſunt nonnulli alij eandem ſententiam tenentes. Iſti autem ſunt Vinc. Hercul. conſ.899. quædam D.Virginea.poſt princ.& conſ.927.viſo diligenter,conſideratoque. quæ conſilia ſunt apud me manuſcripta.Anch. Gallez. in tract. ad forum. Cam.oblig.in 5.par.quæſt.3. in princ. num. 1.dicens hanc eſſe communem,& veram concluſionem Nicol Moron.in tract.de caution.de nō offenden. c.51.num.13.aſſerens hanc communem eſſe traditionem Imol.in c.potuit.col.penult.num. 68.poſt med.verſ.interdum autem quæ,& ſui Iuris.ibi,ſed venit quærendum ſequuta demum ratificatione extra de locato,& conduct.Marcabrun. conſil.94. pro reſolutione dubij.num.3.4.5.& 6.cum ſeq. aſſerens hanc eſſe communem ſententiam Bart. Bertazzol.conſ.95.difficultas huius quæſtionis.num. 4.Lud.Sil.conſ.96.concurro in ſententiam. nu.8. inter conſil.criminalia diuerſor.li.2.nuper impreſ. vbi omnium latiſſime hanc quæſtionem in vtramque partem examinat,& tandem ratificationem requiri concludit, & affirmat Andr. ab Exea in tract. de pact.num.107.vſque ad.nu.210.incluſiue Boſſius in ſua pract.crimin. in tit.de pact.nu. 27.in fi. aſſerens ſe ita in practica ſeruatum vidiſſe.

6 Probatur autem hæc ſententia ex multis,præcipue tamen ex infraſcriptis, quæ potiora videntur. Primo ex l.ſi ego, quæ alias incipit, ſi hac auctoritate.ff.de neg.geſt. vbi debitor ſoluens negotiorū geſtori creditoris non liberatur, nec dominium rei ſolutæ creditori acquiritur, niſi ratihabitione ſequuta,ita in caſu præſenti, Notarius acceptans donationem nomine donatarij abſentis, cuius negotia gerit,ideoque rei donatæ dominium non acquiritur,niſi ratihabitione ſequuta.

Non obſtat ſi dixerit,illam loqui de perſona priuata,& propterea non poſſe intelligi Notariū, quæ eſt pſona publica, vt poſt alios multa tradit Tiraq. in tract.de conſtitut.poſſ.limit.30. nu. 27. quia reſpondetur, quod Notarius eſt publica perſona, quia gerit publicum officium, quia verſatur in ſcribendo,& redigendo in ſcriptis,quod inter alios fit, vt poſt Innoc. in c.quoniam cōtra. de probat. Tradit

Digitized by Google

dit Bald.in l.1.num.4.verſi.hoc enim patet. C.per quas perſ.nob.acqu. ſequitur Tiraq.d.limit.30.n.40.& hinc eſt, quod Notarius non poteſt conficere teſtamentum de eo, quod ipſe fecit. l. exemplo. C.de probat. l. inter chartulas C. de conueniend. fiſc.deb.lib.10.alioquin ſequeretur illud abſurdũ, vt Notarius ſuſtineret perſonam rogantis, & rogati,& rogantis partis,& rogati Notarij,cum certi iuris ſit Notarium a partibus rogandum eſſe, vt fidẽ faciat,vt probatur in §.nos autem,& ibi gloſ.in verbo iungatur,in authen.de Tabellio. Tiraq.d.limit.30.nu.39. cum concord. & propterea nulla eſt voluntas Notarij cum contrahente,nec contrahentis cum Notario quo ad acquiſitionem, vt poſt Bart. Bald.Alber.& alios tradit Tiraq.d.limit.30.num.78.& in proprijs terminis vt Notarius ſtipulans,& acceptans nomine abſentis non poſſit ei acquirere niſi tanquam negotiorum geſtor, & ſic tanquam perſona priuata tradit expreſſe Bero.d.conſ.4.nu.35.in fi.lib.2.

7 Secundo pro hac opinione ſecundum Alciat. in d.c.cum contingat.num.387.eſt caſus in l.in omnibus rebus.ff.de acti & obligat.vbi in contractibus, per quos dominium transfertur,vti eſt venditio,& donatio,vtriuſque contrahentis conſenſus interuenire debet,alioquin non valent, nec vllum ſortiẽtur effectum.

8 Tertio faciunt plura exempla, & deciſiones relatæ ab Alciat.in d.c.cum contingat.num. 328. cum ſeq.

9 Quarto & vltimo adducitur hæc ratio. Nã ad veram perfectionem contractus neceſſario interuenire debet conſenſus vtriuſque contrahentis, & ſi nõ eodem tempore, ſaltem diuerſo, vt habetur in l. 1. & ibi omnes not ff.de pact.probatur in l.conſenſu. ff.de act.& obligat.in l.ſi ſtipuler.§.fin.ff. de verb. oblig. at donatio eſt contractus. l. ſi quis donationis.C.quod met.cauſ.l.ſi quis emptor. in princ. C. de præſcript.30.ann.l.fin §.1.C.de bonis quæ lib. l.fin.C.de pact.Gloſ.Bart.Bald.Fulgoſ. Caſtr. Salic.& Alex. in locis præallegatis. Rim.iun. in Rub. Inſtit.de donat.nu.17.

10 Non obſtat in primis ſi ex mente Rolan. a Val. conſ.19.num.8.verſ. Dum dicatur hanc rationem procedere quo ad acquiſitionem irreuocabilem. Nam per rationabilem abſentis acquiſitio reuocabilis efficietur irreuocabilis,vt voluit Rimin.conſ.119.primo per ordinem. nu.8. verſ Non eſt quod Bald.& conſ.num.1.vidend.nu.10.verſic.Non eſt etiam verum. libr. 1. quia dupliciter reſpondetur. Primo negando abſenti per ſtipulationem Notarij acquiri reuocabilem vim non ſolum irreuocabiliter,ſed nec reuocabiliter acquiritur abſenti niſi ſcienti,& conſentienti,vt tradit Caſtr. d conſ.226. Bero.d.conſ.4.verſic. Et ad propoſitum optime facit lib.1.& Dec.d.conſ.226. Secundo reſpondetur ratihabitionem abſentis operari effectum irreuocabilitatis acquiſitionis,ſed tamen negari nõ poteſt, quin etiam operetur alium effectum ſecundũ perfectionem contractus, qui non perficitur, niſi ex interuentu conſenſus vtriuſque contrahentis,vt ſupra diximus,& ita abſentis ratihabitio duos ſimul operatur effectus,alter eſt,quia acquiſitionem,quę reuocabilis erat, irreuocabilem efficit, alter vero, qui contractum perficit,qui prius erat imperfectus ob defectum conſenſus abſentis.

11 Secundo non obſtant dicta pro reſponſione huius rationis ex mente Rolandi a Val.d.conſ.19.numero 18.verſ. verum quia.immo dixeris per acceptationem Notarij ſuppleri cõſenſum abſentis per ea,quæ tradit Bald in l.per diuerſas. in 54. quæſt. num.8.C.mand.vbi inquit ceſſionem non poſſe fieri abſenti,quia in ea requiritur conſenſus cedẽtis, & ceſſionarij, ſicuti in qualibet alia acquiſitione, vbi eſt neceſſaria præſentia,tamen per acceptationem Notarij tanquam publicæ perſonæ acquiritur ceſſio ceſſionario abſenti ipſo iure. Nam reſpondetur,Bald. ibi non dicere per acceptationem Notarij ſuppleri conſenſum partis abſentis,ſed ceſſionario abſenti per acceptationem Notarij tanquam publicæ perſonæ acquiri ceſſionẽ ipſo iure,& ſic Bald. loquitur de acquiſit. non autem de conſenſu, vel eius ſuppletione,inter quæ duo maxima eſt differẽtia. Nam Notarius cum ſit perſona publica, poteſt parti abſenti acquirere,ſi eius nomine acceptet, & iſta acquiſitio eſt in ſuſpẽſo donec pars abſens per ratificationem præſtet conſenſum, & ſic contractũ perficiat,non tamen Notarius per eius acceptationem poteſt ſupplere conſenſum partis abſentis ita vt contractus dicatur perfectus, & loco conſenſus partis abſentis,ſufficiat acceptatio Notarij,quia id eſt impoſſibile. Si enim contractus neceſſario pro ſua ſubſtantia requirit vtriuſque contrahentis conſenſum,vt ſupra dictum fuit,impoſſibile eſt, illum ſuppleri per acceptationem Notarij;quippe conſenſus eſt quid intrinſecum,& occultum, & ab animo noſtro dependens: Ideoque non poteſt ab alio præſtari,vel ſuppleri, & quæ voluntatis ſunt a perſona non ſeparantur l.4.locat. c.ſi gratioſe. de reſcript. lib.6.Ang in l. illa inſtitutio.ff.de hæred inſtituen.

12 Tertio, & vltimo non obſtat quod ſi diceretur quod quemadmodum per ſtipulationem ſerui ſtatim acquiritur Domino etiam eo contradicente,& ſic non ſolum abſque eius ratihabitione,ſed contra eius voluntatem,l.ſeruus vetante.ff.de verb.oblig. Ita quoque in caſu noſtro dicendum videtur, cum nulla diuerſitatis ratio reddi poſsit. Velut enim ad contractus perfectionem a tertio celebrati non requiritur ratihabitio ſiue conſenſus Domini,immò magis eſt eo diſſentiente valet ſtipulatio ſerui, & per eũ Domino obligatio acquiritur,vt ibi expreſſe cauetur,ergo eodem modo ad perfectionem contractus a Notario nomine abſentis celebrati eiuſdem abſentis conſenſus,ſiue ratihabitio exigi non debet, ſiquidem reſpondetur, maximam eſſe diuerſitatis rationem inter vnum,& alterum caſum. Nã

ideo

Digitized by Google

ideo ad perfectionem ſtipulationis a tertio contrãctæ non requiritur conſenſus Domini in l. Seruus vetante. Quia contractus ſtipulationis celebratus fuit inter ſerunm, & promiſſorem, & ſic vtriuſque contrahentis cõſenſus adetat, licet obligatio & actio,& etiam ius ex ea ſtipulatione proueniens ipſi Domino acquiratur.

13 Non obſtat modo in contrarium adducta, & in primis non obſtant tot authores relati a Tiraq. in d.limit.30.num.23.& Cacheran.d.deciſ.33.num. 4.cum ſeq.qui omnes volunt,per ſtipulationẽ Notarij acquiri abſenti vtilem actionem ſine ceſſione, ſiquidem reſpondetur, eorum opinionem debere intelligi, & declarari dummodo ſequuta ſit ratificatio, & ita intelligit,& declarat Paul.de Caſtr. d. conſ.195 in 2.dubio.nu.2.verſic.Nec obſtat.Dec. in d.l.contractus.num.22.ff.de reg.iur.& d.conſil. 226.nu.7.in fi.Tiraquel.d.limit.30. nu.67. verſic. Quandocumque. & aliter Bertran. conſ.105.ex actis cauſæ.num.8.lib.5.Alciat.in d.c. cum contingat.num.331.verſ.Ex quibus apparet.Rimin.iun. in Rubr.inſt.de donat.num.207.latius, & clarius Did.Couar. qui omnino videatur in rubr.extra de teſtam.in 3.par.nu.13.& lib.1. variar.reſol.c. 14. num.11.

14 Non obſtat, ſi replicando dicatur,huiuſmodi intellectum,& declarationem non videri admittendum,quia prędicti Doctores dicunt ſimpliciter per ſtipulationem non acquiri abſenti vtilem actionẽ ſine ceſsione, nec vllam requirunt ratificationem, & prædictam opinionem ita ſimpliciter intelligit Rube Alex.d.conſil.117.num.4.in fi.Rimin.d.conſil.119.num.8.& Rolan.a Val.conſil.19. num.17. verſ. Et tamen Doctor. Inquiens, Doctores prædictos non dicere ex ſtipulatione Notarij acquiri abſenti vtilem actionem ſine ceſſione, ſequuta prius ratificatione, quod vtique ſciuiſſet dicere ſi neceſſaria fuiſſet ratificatio. arg.l.vnicæ.§. ſin autem ad deficientis.C. de caduc.tollend.Non obſtat inquã hæc replicatio. Nam duplicando poteſt bifariam euitari. Primo quia omnes Doctores ſupra relati ã Tiraq.& Cacheran. vt videri poſſunt,principaliter quærunt,& diſputant, an in extraiudicialibus, vel conuentionalibus diſputationibus, ſicut in prætorijs,& iudicialibus poſsit Notarius alteri ſtipulari, vtilemque actionem etiam ſine ceſſione quærere? Et licet plerique Doctores in diuerſas tranſiuerint ſententias,vt patet ex his, quæ ſcribit Tiraq. in d. limit.30. num.17.18.19.20.21. 22. Nihilominus multo plures fuerunt, qui ſimpliciter, & indiſtinctè nulla habita differentia inter ſtipulationes conuentionales, ſiue extraiudiciales, & prætorias, & iudiciales,nullaque mẽtione authoritatis,ſiue mãdati Iudicis facta tenent, Notarios pro abſentibus ſtipulari poſſe, & vtilem eis actionem ſine ceſsione acquirere, vt declarat Tiraqu. in his terminis allegans, & intelligens prædictos Doctores in d. limitat.30.num.23.Igitur prædicti Doctores ideo non fecerunt mẽtionem de ratificatione, quiá nõ quærebant, an eſſet neceſſaria abſentis ratificatio, ſed ſolum an Notarius poſſit alteri ſtipulari,eiq; actionem ſine ceſſione quærere in conuentionalibus ſiue extraiudicialibus ſtipulationibus, quemadmodum in iudicialibus, & prætorijs. Duæ enim ſunt quæſtiones longe inter ſe diuerſæ Altera numquid Notarius pro abſentibus ſtipulari poſſit,eique vtilem ſine ceſſione actionem quærere non ſolum in iudicialibus, & prætorijs ſtipulationibus, ſed etiã in conuentionalibus,& extraiudicialibus. Altera, eſto eum poſſe, an tamen requiratur abſentis ratificatio,& hæc illã ſucceſſiue ſubſequatur? Et ſi prædicti Doctores, tractantes ſolum primam quæſtionem,ſuiſſent interrogati de ſecunda,vtique veriſimiliter reſpondiſſent,neceſſariam eſſe abſentis ratificationem. Præterea & ſecundo non euitatur prædicta replicatio,quia illa declaratio,quæ eſt vt opinio prædictorum doctorum intelligi, & declarari debeat,ſequuta prius ratificatione eſt communis, vt patet tam ex numero,quàm ex auctoritate ſupra relatorum authorum ita declarantium.

15 Secundo principaliter non obſtant illi authores nominatim expreſſe tenentes non requiri abſentis ratificationem. Nam multipliciter reſpondetur. Primo contra extare communem,& magis communem opinionem, de qua non eſt vllatenus dubitandum,cum appareat clariſsime tam ex numero,quã ex authoritate authorum contrarium expreſſe tenẽtium,accedentibus præſertim tot atteſtationibus, de communi,& magis communi,vera,veriori,veriſſima opinione. Secũdo verè illos loqui de ſeruo publico, qui non eſt Notarius talis, qualem nos tractamus,vt iuribus,& rationibus,& authoritatibus optime deducit Tiraquel.dicta limit. 30. num.32. 33.34 35.& 36.& Rim.iun.in d.rubr.inſtit,de donat.num.17.

16 Tertio,& vltimo principaliter non obſtant iura pro cõtraria parte adducta,& in primis l.2. 3. & 4. ff.rem pupilli ſaluam fore.l. nec etiã.ff. de adopt.l. 1.§.exigere.ff.de magiſtr.conuen.l.2. C.de adopt. §.cum autẽ. Inſt.eod. quia primo iura illa loqui videntur in infantibus, quibus lex alias ſemper vberius, & plenius ſubuenit, & merito ad alias perſonas tranſire non debent, vt late Tiraq.d. limit.30. num.30.& 31.

17 Nec obſtat d.§.cum autem. Inſtit.de adopt. qui vrgere plurimum videtur, cum ibi appelletur perſona publica, & poſtea Tabellio illa eadem perſona, quæ ſeruus publicus nominatur, in d.l. nec ei.ff.de adopt.& in d.l.2. C.eod. in quibus iuribus tractatur eadem materia,de qua in d.§.cum autem, quia vltra reſponſionem traditam a Tiraquel.in d.limit. 30 num 4.verſ.ſed magis vrget.& num.42. poteſt etiam reſponderi,ideo in d. §. cum autem.non ſeruum publicum,ſed perſonam publicam appellari, quia ex conſtitutione Arcadij Imperatoris,de qua in l.generali.C.de Tab.lib.10. qui a Ciuitate Ta-

bulis

Digitized by Google

bulis publicis præficiebatur,& qui ſeruus publicus dicebatur,non ſeruus,ſed liber eſſe dicebatur,ideo vero in d.§.cum autem. appellari Tabellionẽ,quia ille ſeruus publicus dicebatur Tabularius, in d. l. generali.& Tabellarius idem ſignificat, quod Tabellio, vt per ſe conſtat. Ceterum licet ille ſeruus publicus, qui poſtea dicebatur eſſe liber,eſſet Tabellarius ſiue Tabellio, non tãmen erat Norarius ordinarius, ſiue regularis, de quo nos loquimur, qui debet ſcribere,& in ſcripris redigere,quæ inter priuatos fiunt,vt ſupra diximus,ſed erat extraordinarius, & irregularis, qui ſpecialiter,vel a principibus,vel a Ciuitatibus præficiebatur Tabulis publicis,hoc eſt continentibus negotia publica, vel ſpectantibus ad ipſas Prouincias,& Ciuitates.

18 Item non obſtat text. in l.abſenti.in fi.ff. de donat. quia loquitur in ſeruo proprio donatarij per quem ſi acquiratur dominium rei donatæ Domino abſenti non eſt mirum, quia ſerui noſtri numerantur inter perſonas, per quas rerum dominia nobis acquiruntur,vt in §. 1. inſtit. per quas perſon.nob. acq. inter quas perſonas non reperitur Norarius. Meritò igitur de ſeruo ad Notarium non eſt inferendum.

19 Item non obſtat doctr.Bart.& aliorum in l.ſtipulario iſta.§.ſi ſtipularor.de verb.obl.quia ex prædictis patet pleniſſima reſponſio.

R. P. D. BVBALO.

Feſulana Iuris patronatus.Lunæ 7.Februarij 1583.

ARGVMENTVM.

De probatione Iuris patronatus plura notanda,de quibus in ſummario,

SVMMARIVM.

Ius patronatus probatur ex pluribus enunciatiuis inſtrumentorum,nu.1.vbi præſertim quando aſſertio fit corã Epiſcopo,de cuius præiudicio agitur,et quãdo reperitur preſentatio,& inſtitutio enunciata.ibid.

Teſtes examinati inter alios probant quo ad quale quale præiudicium contra tertium.nu.2.

Scriptura reperta in Archiuo publico plene probat n. 3

Notarij aſſertioni in his,quæ non pertinent ad eius officium,non creditur. nu.3 Patrono debita reuerentia debetur.ibid.

Ius patronatus probatur per inſignia ſculpta in pariete.ibid.

Aſſertioni Epiſcopi non eſt ſtandum,quando tractatur de eius commodo.num.4.

Apoſtolicæ prouiſiones non mutant ſtatum beneficij.n.5

Ius patronatus præſeruatur per conſenſum patronorũ adhibitum prouiſioni Apoſtolicæ.ibid.

Statur potius ſententiæ latę in fauorem prouiſi Apoſtolici ob eius trienalem poſſeſſionem, quam ob defectum iuris patronatus. numero 6.

Ius patronatus an prolatum præſumatur ex dotatione, & fundatione. Remiſſiue ibid.

DECISIO XIII.

1 FVit per Dominos reſolutum,conſtare Eccleſiam Parochialẽ S. Agathæ de Arſoli eſſe de iure patronatus Dominorum de Ardimãnis, pro vna voce. Mouebantur Domini ex pluribus,& primo ex multiplicatis Viſitationibus antiquis factis ab anno 1436. vſq; ad annum 1559. in quibus aſſeritur dictã Eccleſiam eſſe de Iure patronatus illorum de Ardimannis pro vna voce,& populi dictę Parochiæ pro alia. Enunciatiuę.n.in plurib. Inſtrumentis antiquis bene probant Ius patronatus. Caſſador.deciſ.2.n.4.de probarion.Achill.deciſ.5. de Iure patron.Ferret.conſ.293.nu.7.& præſertim cũ in duabus Viſitationib. de anno 1436.& 1441.hęc aſſertio fiat coram Epiſcopo, de cuius præiudicio cum principaliter agatur,hęc aſſertio coram ipſo facta optimè probat, vt per Paleott. deciſ. 23. incip. Aſculana Parochialis. Ordinarij enim ſemper reddunt ſe difficiles in admittẽdo, ꝙ beneficium ſit de Iure patronatus,& ideo creditur eorum aſſertioni. Rot.in nou deciſ.11.de Iure patron.Quib. accedit præſentatio, & inſtitutio enunciata in dicta Viſitatione de anno 1436.& alia de anno 1441. ex qua poſſeſſione præſumitur Ius patronatus in antiquis. Franc.c.vnic.nu.5.de Iure patron.Lambert. de Iure patron.2.par.2.lib.10.quæſt.art.4. num.2.

2 Secundo mouebantur ex dictis Teſtiũ examinatorum de anno 1554. dum lis penderet in Rota ſuper beneficio,de quo agitur,qui benè deponunt de auditu à maioribus,& quamuis ſint inter alios examinati, probant tñ quo ad quale quale præiudiciũ etiam contra tertium.gl.in l ſi duo patroni.vbi Iaſ. ff.de iureiuran. Tiraq.res inter alios acta.limit. 19.

3 Coadiuuatur hæc probatio ex Libro reperto in Archiuo Florẽtino intitulato.Libro de Padronaggi;in quo inter alia deſcribitur iſta Parochialis,& cũ ſit repertus in Archiuo publico, inter alias Scripturas authenticas, ſatis probare videtur, ad trad. per Aym.conſ.158.n.5.Nec dicatur,ꝙ ex fide Notarij apparet,in illo Libro reperiri etiã deſcripta aliqua beneficia libera, quia huic atteſtationi Notarij non creditur,cum non pertineat ad eius officiũ. ad trad.per Ruin.cõſ.159.nu.16.lib.2.Pariter etiã coadiuuatur ex honore,& præeminentia,quæ defertur ſeniori Familiæ de Ardimannis in diſcumbẽdo, cui vti patrono debita videtur.Abb.in c.nobis.vlt. not de Iure patron. Roch. de Iure patron.in verbo honorificum.nu.96. Et plurimum mouebant inſignia Familiæ de Ardimannis ſculpta in pariete ipſius Eccleſiæ,quæ licet non appareant ita antiqua, vt poſſit dici fuiſſe appoſita tempore fundationis Eccleſiæ,ea tamen præſumuntur fuiſſe appoſita per Patronos ad conſeruationem ſui Iuris patronatus.

Non

4 Non obſtāt deducta pro libertate Eccleſiæ, & per Inſtrumentū de an. 1513. in quo Epiſcopus aſſerit, prouiſionē huius Eccleſiæ tam de Iure, quam de antiqua conſuetudine ad ſe pertinere, quia huic aſſertioni Epiſcopi non eſt ſtandum, cum tractetur de eius commodo, & cum prohibeat Plebano Caſciæ ne procedat ad confirmationem, ſeu inſtitutionem alicuius electi, ſeu eligendi, potius videtur ex dicto Inſtrumento probari Ius patronatus fuiſſe controuerſum, & fuiſſe perſonas prætendentes Ius patronatus, alioquin ſuperflua fuiſſet dicta prohibitio.

5 Non obſtant duæ prouiſiones Apoſtolicæ tanquam de beneficio libero, quia non mutant ſtatum beneficij, Achill. de ſtatu benef. deciſ. prima, vltra quòd apparet, quòd prouiſi voluerunt habere conſenſum patronorum, ex quo conſenſu præſeruarūt eorum Ius patronatus per Creſcent. deciſ. 27. Nec dicatur, quòd prouiſus a Papa non poſſit præiudicare libertati Eccleſiæ adhibendo conſenſum patronorum, quia hoc procederet ſi alio modo non conſtaret de Iure patronatus.

6 Minus obſtat ſententia in Rota lata ſuper hoc beneficio in fauorem prouiſi Apoſtolici contra præſentatum, quia cum in ea nulla habeatur mentio Iuris patronatus, & in actis fuit datum de regula triennali, potius dicendum eſt, ſententiam fuiſſe latam in fauorem prouiſi Apoſtolici ob eius triennalem poſſeſſionem, quam ob defectum Iuris patronatus, & Domini iuerunt in hanc ſententiam, cum præſuppoſito, quòd non ſimus in Familia potenti: Alioquin locus eſſet diſpoſitioni Concilij Tridentini ſeſſ. 25. c. 9. An autem huiuſmodi Ius patronatus hoc modo probatum præſumatur ex dotatione, & fundatione, ita vt non ſit ſublatum per Conciliū dicta ſeſſ. 25. c. 9. particulariter videndum erit.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. PAMPHILIO.

Ianuen. Fideicommiſſi de Pallauicinis Lunæ 24. Nouembris 1586.

ARGVMENTVM.

Fideicommiſſum ſimplex, perpetuum, & abſolutum inducitur non ſolum ex mente teſtatoris, ſed etiam ex verbis, & quibus verbis, & coniecturis huiuſmodi fideicommiſſum inductum cenſeatur.

SVMMARIVM.

Teſtatoris mens in teſtamentis potiſſimum attendenda eſt, præſertim in materia fideicommiſſi. num. 1. & numero 6. & num. 8.

Fideicommiſſum tacite inducitur ex tacita teſtatoris voluntate, quibuſcumque verbis, coniecturis, vel præſumptionibus, vel quouis alio modo apparente. nu. 1.

Fideicommiſſum inducitur ex verbis generaliter conceptis, & prægnantibus. num. 1.

Fideicommiſſum perpetuum cenſetur inductum, quando teſtator voluit ſua bona non poſſe exire, vel auferri ab eius hæredibus, & ſucceſſoribus, voluitque eſſe dictorum hæredum, & ſucceſſorum, eorumque filiorum, & ſucceſſorum. num. 2.

Fideicommiſſum perpetuum, ſimplex, & abſolutum, cēſetur inductum a teſtatore per prohibitionem alienationis, vt bona remaneant penes ſuos ſucceſſores, & ſic per nomen collectiuum. num. 3.

Prohibitiones alienationis quādo intelligantur reſtrictæ ſecundum præcedentem ſubſtitutionem, & fideicommiſſum, cenſeanturque conſequutiuæ, & acceſſoria ad dictam ſubſtitutionem. num. 4. & 5. & numero 7. & 8.

Dilectus a teſtatore magis præferendus eſt minus dilecto, & ita eius voluntas interpretari debet. num. 5.

Teſtamenti vna pars aliam declarat. num 5.

Subſtitutiones ſubſequentes an, & quando regulari, & reſtringi debeant ad limites præcedentis ſubſtitutionis. num. 7.

DECISIO XIV.

1 FVit per Dominos vnanimiter reſolutum per obitum quondam D. Vincentij Iunioris fuiſſe factum locum fideicommiſſo ad fauorem D. Caroli, idque tam inſpecta mente teſtatoris, quę potiſſimum eſt attendenda. l. cum virum. ff. de fidei comm. l. pater Seuerinam. ff. de condit. & demonſtrat. cum, vt inquit Alexan. conſ. 110. nu. 5. lib. 4. materia fideicommiſſi taliter ſit fundata in voluntate defuncti, quod quibuſcumque verbis, coniecturis, vel præſumptionibus, vel quouis alio modo poteſt apparere de ea, ſufficiat ad inducendum fideicommiſſum. Socin. iun. conſ. 110. nu. 10. lib. 3. quam etiam inſpectis verbis, quæ ſunt ita generaliter concepta, & per verba adeo prægnantia, vt ex eis in multis partibus teſtamenti cenſeatur inductum perpetuum, ſimplex, & abſolutum fideicommiſſum inter deſcendentes Vincentij ſenioris, & conſequenter ad fauorem D. Caroli eius filij, &c.

2 Verba ſunt clara, vult enim quod bona, de quibus agitur, nec minima pars eorum poſſit exire, vel auferri vllo vnquam tempore ab eius hæredibus, & ſucceſſoribus, quos nominauit, & eſſe voluit Alexandri, & Caroli eius filiorum, & ſucceſſorum eorum, & ſic fatendum eſt in neceſſarium antecedens inductum fuiſſe abſolutum fideicommiſſum ad fauorem Caroli ne dum in caſu obitus Alexandri ſine filijs, ſed etiam filiorum, qui ſine filijs deceſſerunt, quia aliter contra expreſſam diſpoſitionem teſtatoris auferretur pars ipſorum bonorum a D. Carolo eius filio, & hærede, ad not. in l. 2. ff. de iuriſd. omn. iud. Deci. conſ. 38. ſub n. 2. Pariſ. conſ. 1.

nu. 32

Digitized by Google

numero 32. lib. 3. cum alijs allegatis.

3 Et eo magis, quia ex iſtis verbis cenſetur inducta prohibitio alienationis, vt bona remaneant penes ſucceſſores ipſius teſtatoris, & ſic per nomẽ collectiuum, quo caſu exploratum eſt induci perpetuũ, ſimplex, & abſolutum fideicommiſſum inter ipſos deſcendentes, & poſteros l. cum ita. §. in fideicõmiſſo. vbi Caſtren. l. peto. §. fratre. ff. de leg. 2. Dec. cõſ. 38. ſub nu. 1. in fi. Caſtren. in l. Gallus. §. quidam recto. ſub num. 9. & Socin. d. num. 9. verſic. quartus caſus. ff. de liber. & poſth. Socin. conſ. 90. colum. fin. lib. 1. & in l. ſi cognatus. nu. 32. ff. de reb. dub. Ruin. conſ. 158. num. 12. lib. 2.

4 Non obſtat, quod iſtæ prohibitiones intelligantur retentis terminis fideicommiſſi, iuxta conſ. Dec. 636. maxime ſtantibus verbis, vt inferius explanabitur, & in alia prohibitione ſubſequenti, vt ſupra, & ſic decedente Alexandro ſine filijs, qui caſus non euenit, ex quo deceſſit relicto Vincẽtio iuniore iuxta conſ. Oldra. 21. Quia huiuſmodi prohibitiones nõ ſunt conſequutiuæ, & acceſſoriæ ad ſubſtitutionẽ, ſed ſtant de per ſe, & illa verba, vt inferius explanabitur, referuntur ad ordinem ſucceſſionis, & alia verba (vt ſupra) intelligũtur reſpectu perpetuitatis &c.

5 Et in hoc caſu ſumenda eſt interpretatio, vt euitetur abſurdum ne minus dilectus præferatur magis dilecto contra l. Publius. §. fi. de condit. & demonſt. & in ſimilibus terminis not. Socin. conſil. 81. col. 1. lib. 4. Et ideo cum clarum ſit vocatos eſſe deſcendẽtes ipſius Caroli, à fortiori dicẽdum eſt, ipſum quoque fuiſſe vocatum, cum ſit præſumendum, teſtatorem habuiſſe maiorem affectionem ad D. Carolum filium, quàm ad eius deſcendentes remotiores, & ignotos Bald. & Cuman. in l. cum ita. §. in fideicommiſſo. ff. de leg. 2. maxime quia vulgare eſt, vnã partem teſtamenti recipere declarationẽ ab alia l. quia filiabus. vbi latè Iaſ. de leg. 1. Vnde quemadmodũ teſtator poſt decedentem Alexandrum ſine filijs, vocauit primo loco Carolum, & ipſo non exiſtẽte eius deſcendentes, ita ẽt dicendum eſt, teſtatorem intellexiſſe quod deficientibus deſcendentibus, & ſic linea Alexandri, primo loco ſuccedat Carolus, & eo non exiſtente, deſcendentes ipſius.

6 Accedit etiam, quod cum ex ſupradictis conſtet de enixa mente teſtatoris inducendi perpetuum, & abſolutum fideicommiſſum, eſt ſumenda hæc interpretatio, per quam menti ſatisfit. Anchar. conſ. 95. ſub nu. 5. verſ. alius ergo ſenſus. Et Simon de Prer. qui alios allegat de interpret. vlt. volunt. lib. 3. ſolut. 11. num. 44 ſol. mihi 291. &c.

7 Nec obſtat, quod dictæ ſubſtitutiones debeant regulari, & reſtringi ad limites primæ ſubſtitutionis, & ſic in caſu obitus Alexandri ſine filijs. Alex. conſ. 139. lib. 6. Iaſ. conſil. 128. lib. 2. cum alijs, de quibus per informantes. Quia hoc procedit ſi ſubſtitutiones regerentur a prima, & ſtarent acceſſoriè, & conſequutiuè ad illam, vt loquuntur Doctor. allegati, in quibus etiam terminis procedunt deciſiones in cauſa Albanen. Bonorum, & Romanæ de Maximis, in contrarium allegatæ, ſecus autem, vbi vt in hoc caſu ſubſtitutiones ſtant principaliter de per ſe, & habent verba ſeparata, & ſunt poſitæ in diuerſis, & ſeparatis orationibus, quo caſu inducicitur ſeparatum, & diuerſum fideicommiſſum a pręcedenti. Dec. conſil. 38. col. 2. & fuit reſolutum in cauſa Foroliuienſis, fideicommiſſi coram Illuſtriſs. Card. Aldobrandino 19. Martij 1576. Et præſertim, quia in iſto fideicommiſſo videtur teſtatorem voluiſſe inducere onus reale in iſtis bonis. Pariſ. conſil. 90. nu. 43. & conſ 92. nu. 45. lib. 2.

8 Ex his tollitur conſil. Oldrad. 21. Vltra quod nõ procedit, vbi apparet de contraria mente teſtatoris, quæ in caſu noſtro eſt perſpicua. Corn. conſil. 146. lib. 2. Dec. conſil. 477. cum latè cumulatis per Marzar. conſil. 4. num. 11. & pluries fuit reſolutum.

R. P. D. ORANO.

Cæſarauguſtana Exemptionis. Veneris. 13. Nouembris. 1587.

ARGVMENTVM.

Epiſcopus contra Regulares priuatiue, quo ad Abbatem Iuriſdictionem habet, quando proceditur in figura iudicij, & quando eorum delicta ſunt communia, quia ſcilicet offendunt communem conuerſationem. Quando vero Monachi delinquunt contra regulam, Abbas contra eos procedit ad corrigendum, & pęnitentiam infligendum.

SVMMARIVM.

Archiepiſcopus in Regulares in criminalibus, quando in figura Iudicij proceditur priuatiue, quo ad Abbatem, vel Priorem habet iuriſdictionem num. 1. & per tot. & nu. 11. & ſeq. Vbi reſpondetur contrarijs.

Epiſcopus in tota ſua Diœceſi tam contra Regulares, quam ſęculares ſuper omnimoda iuriſdictione habet intentionem fundatam. nu. 2. & per tot. & nu. 12. & ſeqq. vbi reſpondetur contrarijs.

Monachi exempti vbi delinquũt extra locum exemptũ poſitum ab ordinarijs non obſtante exemptione caſtigari. num. 3.

Abbates in eccleſijs ſibi ſubiectis habent ius inſtituendi: Monachi autem ibi delinquentes iudicio Synodi mulctantur, & ſilici mucrone Epiſcopi Sacerdotum piacula reſecantur. num. 4.

Epiſcopi munus eſt monachos ad ſanctam conuerſationem promouere, Abbates, aliaque officia inſtituere, atque extra regulam acta corrigere. num. 5.

Appellare non licet à ſententia data contra Religioſos Regulares per viam pænitentiæ correctos. nu. 6.

Viſitatores delinquentes monachos per loci Abbatē corrigi faciunt.num.7.

Abbates contra monachos procedere poſſunt ad correctionem ſecundum inſtituta regulæ, non autem in forma Iuris.num.7.

Minor Epiſcopo cauſas Criminales non agit.nu.8.

Iudiciorum ſtrepitum magis expediēs eſt coram Epiſcopo exerceri, quam coram Abbate.num.9.

Monachi tenentur potius obedire Abbati, quam Epiſcopo in his, quæ concernunt fractionem voti, & obſeruationem regulæ: ſecus vbi agitur de Cauſis iuxta ordinem Iuris tractandis iure potius Epiſcopo, quam Abbati obedire debent.nu.10.

Delicta Monachorū dupliciter conſiderantur, aut eorū propria, quia contra regulā, vel vt Communia, quia offendūt Cōmunem Cōuerſationē. Primo Caſu Abbas cōtra Monachos procedit. Secūdo procedit Epiſc.n.12

Abbas poteſt Monachos excommunicare reſpectu tantum fori pænitentialis, non autem contentioſi.nu.13.

DECISIO XV.

1 Qvemadmodum hanc ſententiam tanquam communiorē, & apud Doctores magis receptā Domini alias amplexi ſunt, quę vult, quod in criminalibus, quādo in figura iudicij proceditur, Dominus Archiepiſcopus in regulares priuatiuè ad Abbatem, vel Priorē ſundatā habet intētionē. Ita ēt hodie ſuper illius veritate particulari propoſito dubio, eā tanquā veriſſimā concorditer multis moti iuribus, & rōnibus ſunt ſequuti.

2 Primo ꝙ indubitatū ſit, Epiſcopū in tota ſua diœceſi ſuper omnimoda iuriſdictione tā cōtra Regulares, quā Sęculares de iure fundare intentionē ſuam per tex.in c.cum perſonæ de priuileg.in 6.c.cum cōtingat, & ibi Doctores, de foro cōp.c.1.de off.ord.c.omnes Baſilicæ 16.qu.7.Firm.de Epiſcopo in 4.lib. par.2.q.35.num.80. Dec.in c.ſua nobis.4.notabili de confirm. vtili vel inutil.

3 Secūdo, ratione tex.c.1.de priuil.in 6.qui habet, ꝙ vbi monachi exempti delinquunt extra locum exemptum, poſſunt ab ordinarijs non obſtante exemptione caſtigari, ergo ſi non fuerint exempti poſſunt etiam ſi delinquant in loco exempto puniri.

4 Tertio ex diſpoſitione c.1.16.q.2 vbi Abbates ius habēt in Eccleſijs ſibi ſubiectis inſtituēdi, ſed ſi Monachi ibi delinquāt iudicio Synodi mulctant̄, & felici mucrone Epiſcopi ſacerdotū piacula reſecātur

5 Quarto doctrina tex.c.1.18.q.2.vbi ad officium Epiſcopi ſpectat monachos ad conuerſationem ſanctam promouere, Abbates, aliaque officia inſtituere, atq; extra regulā acta corrigere: hinc enim arguere licet in delictis contra regulam commiſſis Abbates cognoſcere, aliorum verò extra regulam perpetratorum, qū ordine iuris ſeruato proceditur, cognitionē, & animaduerſionē Epiſcopis reſeruatam eſſe.

6 Quinto quia huic diſtinctioni conſentit tex.in c. reprehēſibilis.iuncto c.ad noſtrā. de appel. in quib. habetur, ꝙ Epiſcopus iudicialiter procedere debet ad prolationem ſententiæ excōmunicationis monitione præmiſſa, & ꝙ eo caſu cōdemnato remedio appellationis ſubueniat̄: ſed qū de Religioſi correctione cōtra regularē Prælati ſui, & Capituli diſciplinā agitur, nō licet appellare, & rō eſt, quia tunc nō proceditur ſecundū iuris ordinem, ſed per viam pęnitētiæ corrigendo glo.d.c.ad noſtram.in verbo minus.

7 Sexto, ꝙ eandē confirm.c.fi.de ſtat.Monach. vbi præcipitur viſitatoribus, vt Monachos delinquētes per loci Abbatē corrigi faciant, eiſq; iuxta Beati Benedicti regulā, & Apoſtolica inſtituta pęnitentiā ſalutarem iniungant: hinc.n.colligitur, Abbates tantūmodo contra Monachos procedere ad correctionē ſecundū regulæ inſtituta, non aūt in forma iuris, q2 alias ſi in figura iudicij liceret illis procedere, Papa mandaſſet viſitatoribus, vt curarēt Monachos delinquentes puniri ab Abbatib. iuxta formā iuris; Quare, ētſi tex. addat (& Apoſtolica inſtituta:) ex hoc intelligi dēt quo ad Apoſtolica inſtituta diſponētia ſuper regula, & ſuper modo correctionis, & pęnitētiæ iniungēdæ, nō aūt, ꝙ abſolute cōcedat Abbati iuriſdictionē procedendi ordinarie ſecundū formā iuris.

8 Quibus accedit ratio deducta per Innoc.in c.quāto.nu.2.de off.ord.ꝙ cum ſuperior confirmauerit regulam, cenſetur Abbati dediſſe facultatem faciendi ea, quæ in regula continentur, ſi autē in iudicio eſt procedēdum criminaliter, ſub Epiſcopo fieri debet, quia minor Epiſcopo cauſas criminales non agit.

9 Addebant ēt aliqui ex Dominis, expediēs magis eſſe iudiciorum ſtrepitum coram Epiſcopo exerceri, quàm coram Abbate, iuxta c.reg.84.num.35.

10 Præterea conſideratū fuit, qđ Monachi tenentur potius obedire Abbati, q̄ Epiſcopo in his, q̄ concernūt fractionē voti, vel abſtinentię, vel in ſilētio retinēdo, & obſeruatione regulę, ſed vbi agitur de cura animarum ab Epiſcopo ſuſcepta, vel de cauſis iuxta ordinē iuris tractādis, tūc potius Epiſcopo, q̄ Abbati obſequium ab eis debetur, Ita diſtinguit Card.in cle.1.§.quia vero.q.8.n.3.de ſtat. Monach.Brix. in Verb. Monachus verſ. an Monachus dēat obedire.

11 Nec pręmiſſis viſa sūt repugnare iura in cōtrariū adducta. Et primo c.nullam.17.q.2.dum inquit, ꝙ tota poteſtas ad Abbatē pertinet: quia nō propterea excludit Epiſcopū, ſed Monachos, vt ibi aduertit gl. in verb tota. ſimiliter tex.in c.Abbates.eadē quæſt. & cauſa, loquitur de obedientia, quæ nihil cōe habet cum Iuriſdictione circa delictorum punitionē. Et dum ſubijcit quod reus erit ille Abbas, qui non regulariter animaduertit, nihil obſtat, quia ſi regulariter, hoc eſt, ſecundum regulam debet corrigere; ſupponitur, quod delictū ſit de his, q̄ regulā cōtinēt.

12 Ad reliqua patet reſponſio ex Conſ. Aegid.5.& hic Informantes pro Domino Archiepiſcopo adductis. Nam delicta vel cōſiderari poſſunt, vt propria Monachorum, quia contra regulam, vel vt communia, quia ſcilicet offendunt etiam communem conuerſationem argument. l. militum. de re milit.

Digitized by Google

lit. In delictis igitur pertinentibus ad regulam, & inſtituta regularia immediatus eſt iudex Prælatus Regularis, & ita procedūt allegata iura pro Capitulo de Pilari. In reliquis vero communibus non poteſt prohiberi Epiſcopus, quin ſeruato iuris ordine in delinquentes Regulares ad vindictam pęna iuris ordinaria animaduertat. c. 1. c. monaſteria. 18. quæſt. 2.

13 Nec refragatur, quod Abbas poſſit excommunicare, c. cum ab Eccleſiarum. de off. ord. c. cum ex Eccleſijs. de maior. & obed. cum ſimilibus. Excōmunicatio autem ſit fori contentioſi. Abb. in c. cum contingat. nu. 30. de for. compet. Quia nō propterea ſequitur, Abbatem contentioſam iuriſdictionem in criminalibus exercere poſſe. Hoſtien. in c. tranſmiſſam. prope finem, verſ. & hoc quod confirmatur. de elect. Nam & Curatus poteſt excommunicare, & tamen iuriſdictionem contentioſam non exercet. Itaque hoc fit reſpectu tantum fori Pœnitentialis, ſicut etiam faciunt ceteri Prælati inferiores. Butr. in dicto c. cum contingat. nu. 13. verſ. quidam ſunt habētes. Abb. nu. 29. verſ. puto tamen nu. 33. verſ. quarta concluſio. Reſeruarunt tamen Domini videndū; An hęc iuriſdictio Epiſcopo priuatiue ad Abbatem competens procedat, quando per viam inquiſitionis proceditur.

R. P. D. BVBALO.

Valentina Adminiſtrationis 2. Decembris 1587.

ARGVMENTVM.

Ex Summario ſumas Argumentum.

SVMMARIVM.

Capitulum ex diſpoſitione Iuris Communis habet intentionem fundatam ſuper adminiſtratione bonorum, & redditũum Eccleſiæ. nu. 1.

DECISIO XVI.

1 Non eſt dubium, attenta omni diſpoſitione Iuris communis, quod Capitulū habet intentionem fundatam ſuper adminiſtratione bonorum, & reddituum Eccleſiæ, vt bene probatur ex gl. notab. in c. pen. verb. Aſſiſios. de Cler. non reſid. vbi Butr. nu. 8. Abb. num. 9. in fi. item probat Text. in c. relatum. 2. de teſtam. vbi Abb. nu. 5. expreſſe dicit, 9 Capitulum adminiſtrat bona communia intuitu Eccleſiæ acquiſita, & hoc in terminis adminiſtrationis anniuerſariorum fuit pluries reſolutum in Rota, vt patet ex deciſ. Caputaq. 84. lib. 1. & in vna Barchinonen. Anniuerſariorum, corā Coma de anno 1554. & latiſſime fuit deductum in vna Gerunden. Anniuerſariorum 26. Ianuarij 1576. corā D. de Graſſis, quorum rōnes Dominis placuerūt.

R. P. D. ORANO.

Cæſarauguſtana Exceptionis Lunæ 28. Martij. 1588

ARGVMENTVM.

De iuriſdictione Epiſcopi in Monachos Regulares delinquentes priuatiue quo ad Abbatem, vel Priorem notabilis, & vera diſtinctio.

SVMMARIVM.

Epiſcopus de iure cōi habet fundatam intentionē priuatiue, quo ad Abbatem, & Priorē caſtigandi Monachos Regulares iudicialiter, quando delinquūt, extra regulam non ſolum per viam accuſationis, ſed etiam quando per viam inquiſitionis proceditur. num. 1.

Monachi Regulares non ab Epiſcopo, ſed ab eorum Abbate corriguntur, & puniuntur, quando delinquunt contra regulam, & alias eorum delicta extra regulā non eſſent delicta. nu. 2.

DECISIO XVII.

1 Reſolutum fuit, D. Archiepiſcopum de iure communi in regulares priuatiue ad Abbatem, vel Priorē fundatā habere intentionē, non modo qñ iudicialiter extra regulā in delictis p viā accuſationis, ſed ēt quando per viam inquiſitionis ad effectum publicæ vindictæ proceditur. Iura enim indiſtinctè poteſtatem corrigendi Monachos ēt extra regulā delinquentes D. Epiſcopo tribuunt c. de perſona. 11. q. 1. c. qui verè. in princ. 16. q. 1. c. 1. 16. q. 1. c. Abbas. c. monaſteria. el t. c. cognouimus. 18. q. 2. Aegid. conſ. 5. nu. 32. Marian. in c. qualiter, & quando. nu. 84. de accuſat. & in vtroque Caſu eadem militat ratio. Alias in præſenti cauſa conſiderata in contrarium allegata repugnant, quia loquuntur, aut qñ verſamur in delictis contra regulā cōmiſſis, eaq; alias extra Regulā nō eſſent delicta, vt putā ſi regularis cōtra Regulæ inſtitutū comedat carnes, Abbati debitā reuerētiā nō pſtet, & ſimilia cōmitat.

2 Nam in his nemo dubitauit iuriſdictionē Abbati, aut Priori priuatiue ad Epiſcopum cōpetere, per deducta alias coram Reuerend. D. Oriol. in illa Auguſtana iuriſdictionis. Aut etiā quando delicta continent duplicem deformitatem, videlicet quia offendant communem conuerſationem, & regularem diſciplinam, qualia ſunt furtum, adulterium, & alia, quæ contraria ſunt Præcepto Dei, & eorum voto, in his ſiquidem cognitio etiam per inquiſitionē pertinet ad Epiſcopū, & Abbatē, ſeu Priorē, ſed diuerſo reſpectu. Nam Abbas ſine ſtrepitu, & figurā iudicij ſecundum conſtitutiones Regulæ contra nocentes, ēt per viam Inquiſitionis procedit. Abb. in repet. c. ſi quis Clericum. n. 47. de foro compet. Epiſcopus verò ſeruata diſpoſitione iuris cōmunis, de qua in c. qualiter, & qñ. de accuſat. in eos animaduertit. Quare Abbati, ſeu Priori conceſſa eſt quidē à Iure facultas viſitandi Regulares, eos corrigendi,

Cenſuras in ipſos ſulminandi, carceribus mancipādi, ſed cum temperamento videlicet, quatenus extraiudicialiter hęc faciat, & Statutis Regulæ tam in cognitione, quàm deciſione inhæreat, Iuribus hic per Informantes allegatis, & ita deciſum.

REV.[MO] P. D. PERVSINO.

Romana Hæreditatis de Zambecchariȷs Lunæ. 2. Maiȷ 1588.

ARGVMENTVM.

Sententia eſt nulla ob nõ ſeruatos terminos ſubſtantiales, & ob citationem non ſpecificè factam ad audiendam ſententiam, perſonarumque legitimatio plene facienda etiam in iudicio ſummario.

SVMMARIVM.

Sententia dicitur nulla, quando in iudicio non ſunt ſeruati termini ſubſtantiales. nu. 1.

Aegidianam appellationem, prohibens in poſſeſſorio, non excludit nullitatem. num. 1.

Citatio ad ſententiam debet eſſe ſpecifica ad audiẽdum ſententiam nec ſufficiunt æquipollentia verba. nu. 2.

Citatio non tenet, quando actus explicatur alio modo, quàm citatio dictat. num. 2. in fine.

Legitimatio perſonarum plenè facienda eſt etiam in iudicio ſummario. num. 3.

Teſtes duo de ſimplici auditu non concurrentibus adminiculis plenè non probant. nu. 3.

Sententia celeriter lata non habet pro ſe præſumptionẽ. num. 4.

Rota non exequitur ſentẽtias aliorum iudicum niſi iuſtificentur. nu. 5.

DECISIO XVIII.

1 IN cauſa Romana hæreditatis de Zambecharijs apparuit euidens nullitas ſententiæ extra Rotã latæ ad fauorẽ Dñorum de Aemilianis in iudicio poſſeſſorio, ex eo quod ſubſtantiales termini ſeruati fuerunt nulliter vnico cõtextu abſq; reiteratione Sanatoria. Caſſad. deciſio. 8. de reſcript. Vnde reſultat excluſio Aegidianæ, Innoc. in c. dilecto, nu. 2. de appel. Bald. in l. fi. nu. 6. C. ſi de mom. poſſ. Corn. cõſ 10. nu. 4. lib. 4. Afflict. deciſ. 183. num. 1. & ſeq.

2 Sed & plerique ex Dñis ſentiebant eandẽ ſñiam nullam eſſe, ẽt ex defectu citationis, quæ debuit eſſe ſpecifica ad audiendũ ſñiam, clem. ſæpe. verſ. ſñiam vero. vbi gl. in verb. ad id. Card. n. 9. Innoc. n. 48. de verb. ſign. Fel. in c. cõſuluit. n. 16. de off. deleg. Rom. cõſ. 269. n 8. Matth. ſing. 8. Rota deciſ. 17 de re Iud. in nou. cui non æquipollet citatio ad videndũ decerni mãdatum de manuten. & de immitten. quia a tali decreto poterant partes reponi. Ideo forte nõ curarunt comparere, & quando actus explicatur alio modo, quo citatio dictaret, citatio non tenuit, l. aut qui aliter. vbi Bar. in princ. quod vi, aut clam. Felin. in c. 1. nu. 34. de re iud. Veral. deciſ. 83. nu. 2. par. 3.

3 Iuſtitia quoq; eiuſdẽ ſententiæ viſa fuit omnib. turbida, tum quia per duos teſtes de ſimplici auditu non cõcurrentibus requiſitis per c. licet ex quadam. vbi Abb. n. 12. de teſt. minime intelligi poſſunt Dominos Aemilianos legitimaſſe ſuas perſonas, prout plenè legitimandæ erant ẽt in iudicio ſummario, gl. in l. 2. vbi Bar. Salic. & Iaſ. C. de edic. Diu. Adr. tol. Pariſ. cõſ. 21. n. 1. & ſeq. li. 2. Aym. cõſ. 104. n. 1. maxime partib. opponẽtib. Dec. & Iaſ. ĩ rub. C. q admit.

4 Tum quia prætendentibus alijs antiquiorem titulatam poſſeſſionẽ, & potiora iura, pro quorũ iuſtificatione ꝑducta fuerũt inſtrumẽta in actis, & articuli admiſſi celerius aliquãto properatũ fuit ad ſñiam diffinitiuã, vt ꝑ ea viſũ fuiſſet nõ eſſe præſumendũ, iuxta doct. Bar. ĩ l. ꝑlatã. C. de sẽt. & ĩterl. omn. iud.

5 Itaq; fuit per omnes concluſum, Aegidianæ, vel executioni locum non eſſe, eoque minus quòd Rota non exequitur ſententias aliorum Iudicum, niſi iuſtificẽtur, vt per Chiſ. deciſ. 159. & Cott. deciſ. 357.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. PAMPHILIO.

Fauentin. Fideicom. de Paſijs. Ven. 20. Maij. 1588.

ARGVMENTVM.

Fideicommiſſum perpetuum, & abſolutũ quando inductum dicatur per prohibitionem alienationis bonorum hęreditariorũ, quia teſtator voluit illa remanere in agnatione, & familia.

SVMMARIVM.

Subſtitutio facta filio decedenti in pupillari ætate dicitur pupillaris. num. 1.

Subſtitutio pupillaris expirat inſtituto decedente poſt pupillarem ætatem. num. 1.

Grauamen impoſitum vſque ad certum tempus poſt dictum tempus expirat. num. 1.

Subſtitutio limitata ad tempus vltra illud tempus non extenditur. nu. 1.

Fideicommiſſum non habet locum niſi vbi verba expreſſo illud indicant. num. 1.

Subſtitutio acceſſorie, & conſequutiue veniens ad præcedentes ſubſtitutiones regulatur, & non excedit fines dictarum præcedentium ſubſtitutionum, ad quas venit conſequutiue. nu. 2.

Prohibitio alienationis cum cauſa, quia vult bona remanere in agnatione, inducit perpetuum, & abſolutum fideicommiſſum. Declara, vt nu. 3. & ſeq.

Singula ſingulis referenda ſunt in materia ſubſtitutionis. nu. 5.

Finita pupillari ætate libera facultas diſponendi de bonis ſuis alieni relicta cenſetur. nu. 6.

DE-

Digitized by Google

DECISIO XIX.

1 DOmini pro maiori parte ſteterunt in reſolutis ſub die 12. Ianuarij 1582. coram R. P. D. meo Blanchetto, & tenuerunt, ex teſtamento Annibalis non eſſe inductum aliquod fideicommiſſum, cui ſit factus locus per obitum Bartholomæi ad fauorem Fabricij.

Etenim ſubſtitutio de ipſo facta eſt tantum pupillaris, quia eſt facta filio decedenti in pupillari ętate. l. 1. §. 1. & l. qui liberis. in prin. ff. de vulg. gloſ. in l. precibus. in gloſ. magna. in fin. C. de impub. Vnde cum Bartholomæus deceſſerit iam pubes factus, euanuit, vt not. in l. 2. & in l. in pupillari. ff. de vulg. grauamen enim impoſitum vſq; ad certum tempus poſt d. tempus expirat l. pater. §. fundum. vbi Bart. ff. de leg. 3. Ruin. conſ. 122. lib. 2. & in ſubſtitutione limitata ad tempus, quod vltra illud non extendatur, eſt text. in l. ſi quis ita. ff. de vulg. Pariſ. conſ. 23. col. 1. lib. 3. & facit quòd in hac materia ad excluden. fideicommiſſum ſufficit dicere, quòd ſubſtitutio hoc caſu non loquitur. Ioan. Andr. in addit. ad Specul. in tit. de teſta. §. primo occurrit. Socin conſil. 62. num. 7. lib. 3. cum vulg.

2 Neque obſtare prohibitionem alienationis cum cauſa, quia vult bona remanere in agnatione de Paſijs, & deuenire in vno ad alium iuxta gradus prærogatiuam, quia cum veniat acceſſorie, & conſecutiue ad præcedentes ſubſtitutiones, ſiue illam referemus ad priorem ſubſtitutionem pupillarem factam filio in pupillari ætate morienti, illa ſecundum deciſ. in Rota, in pluribus cauſis factas, ſemper eſt ita regulāda, vt non excedat fines ſubſtitutionum præcedentium, ad quos venit conſecutiuè, vt fuit dictum in cauſa Bonon. de Pepulis, coram bo. me. Orad. de anno 1562. de qua per Caputaquen. deciſ. 122. li. 2 in manuſcr. & in alia Bonon. Bonorum de Bonaſonis, de anno 1573. coram Caputaquen. & optime diſtinguendo plures caſus in alia Foroliuien. de Bonſiguanis 18. Martij 1576. coram Illuſtriſſimo D. Cardinali Aldobrand. & in alijs ſæpius. Cenſetur enim prohibitio adiecta retento eodem themate præcedētium ſubſtitutionum, & facta ad maius robur earū, vt de facili controuerti non poſſit iuxta conſ. Dec. 636. pluries canonizatum in Rota, & Alex. cōſ. 59. num. 9 lib. 3. Illuſtriſſimus Card. Alba. conſ. 1. nu. 9. cum alijs alleg. præcedentibus, non comprehendatur iſte caſus obitus Bart. poſt pubertatem, quia prior ſubſtitutio eſt reſtricta inter hæredes inſtitutos, alia eſt pupillaris tantum, dicendum eſt prohibitionem alienationis in hoc caſu non ſuffragari.

3 Et ſic ceſſat quod dicebatur, prohibitionē huiuſmodi eſſe aptam inducere fideicommiſſum abſolutum, nedū in caſu alienationis, ſed ēt mortis, vt not. Aret. in l. qui Romę. §. cohęredes. col. 2. verſ. vbi aūt, & ibi Soc. cōſ. 57. col. 1. li. 3. cum alijs alleg. quia loquuntur in caſibus, vbi ex ſola prohibitione ǫritur, an ſit inductū fideicōmiſſum, non aūt vbi præcedit aliud fideicōmiſſum, à quo prohibitio depēdeat, primo. n. caſu, ſi prohibitio ſit indefinita, & nullo caſu coarctata, locum ſibi vendicat perpetuo, quā diu ſupereſt aliquis de familia, ſecus vero in poſteriori caſu, in quo prohibitio recipit limitationē a caſib. in fideicom. comprehenſis, vt per Alex. conſ. 59. lib. 3. Dec. conſ. 639. Ale. l. pater filium. §. fundum. in fin. de leg. 3. Cephal. conſ. 17. ſub nu. 24. & fuit dictum in cauſa Bonon. de Pepulis, & alijs ſupra citatis.

4 Neque ideo redduntur ſuperflua verba illa (cū velit bona ſua remanere in agnatione de Paſijs, & deuenire de vno ad aliū ſecundū gradus prorogatus) quia oīa iſta locū habent, verificata conditione prioris ſubſtitutionis, & ſic ſi fiat locus pupillari ſubſtitutioni, tunc. n. per hāc prohibitionē ampliatur, & extenditur fideicom. reſpectu ſubſtitutorum filio, ac totius familiæ de Paſijs, iuxta gradus prærogatiuā, Alex. conſ. 139. col. 2. li. 6. Rub. Alex. in l. Gallus §. quidam recte. ſub n. 68. ff. de liber. & poſthum. Dec. cōſ. 636. Illuſt. Card. Alb. conſ. 1. nu. 5. Ceph. conſ. 17. ſub nu. 9. cum alijs alleg. & fuit pluries per Dominos deciſum in cauſa Alban. Fideicom. Rom. de Maximis, & alias ſæpius, & ita procedunt auctoritates allegatæ ad extenſionē fideicōmiſſi. Inducitur. n. nouū fideicom. inter illos de familia, poſtquā ſemel ad eorum fauorem factus eſt locus pupil. ſubſtitut.

5 Nec aliquid facit, quod prohibitio facta ſit oīb. tam inſtitutis, quam ſubſtitutis quia ſemper debet intelligi retento eodē themate inſtitutorū, & ſubſtitutorū ad eorum conſeruationē, referendo ſingula ſingulis, iuxta gl. in l. ſi negotiū. C. de neg. geſt. Dec. cōſ. 186. col. 2. verſ. quarto conſider. & conſ. 24. col. pen. verſ. non obſtat ēt. Aym. conſ. 98. n. 11. nō autē quod extendatur vltra caſus expreſſos. Ruin. conſ. 89. ſub nu. 2. lib. 2. Cephal. d. cōſ. 17. & apparet ex deciſ in dicta cauſa Bonon. de Pepulis, vbi prohibitio facta ſupradictis filijs hæredibus maſculis fuit intellecta, ꝙ haberet locum, verificata conditione prioris ſubſtitutionis, alias. n. cum prohibitio alienationis ſemper fiat hæredibus inſtitutis, confunderetur illa cōmunis opinio, quòd prohibitio alienationis eſſet regulanda à caſu præcedētis ſubſtitutionis.

6 Quę omnia eo magis coadiuuabant ſecundū Dominos, quia ſi teſtator voluiſſet filio omni tempore decedenti ſine filijs, ſubſtituere filiam, ineptè ſeſe reſtrinxiſſet ad tēpus pupillaris ætatis, & redderetur omnino ſuperflua ipſa pupillaris ſubſtitutio, fideicommiſſum abſolutum omni caſu eſſet iniunctū oībus fauore familiæ, & ideo potius dicendum eſt, ꝙ Pater voluerit prouidere filio tātum in caſu obitus in pupillari ætate, & ſic in tempore quo ipſe ſibi propter defectū ætatis prouidere non poterat, relinquēdo illi liberam facultatem diſponendi de bonis ſuis poſt pubertatē, confiſus ꝙ de illis eſſet diſpoſiturus ad fauorem familiæ, & prout prudentem decet, Marian. iun. conſ. 95. nu. 18. lib. 1. Alia in contrarium deducta bene tolluntur per Informantem pro Iacobo, cū quibus Domini pro maiori parte tranſierunt.

R. P. D. GRANO.

Cæſarauguſtana Exemptionis. 12. Februarij. 1590

ARGVMENTVM.

De iuriſdictione Epiſcopi in Regulares priuatiue quo ad Abbatem, vel Priorem.

SVMMARIVM.

Monachi Regulares iuxta Regulam Sancti Auguſtini non puniuntur in figura iudicij, ſed ſalutari tantum pœnitentia. num. 1.

Statutum non dicitur fruſtratorium, & ſuperfluum, ſi ex eo declaratur id, quod de iure communi erat obſcurum num. 2.

Statutum vt non dicatur ſuperfluum, et fruſtratorium, ſufficit vt aliquid operetur. nu. 8.

Monachi in viſitatione non iudicialiter puniuntur, ſed tantummodo ad morum correctionem. num. 3.

Beneficia Regularium ſunt manualia, & de iure communi Regularium Prior priuationis pœnam imponit. num. 4.

DECISIO XX.

POſt reſolutiones factas Agentes cauſam Prioris dubitare obtinuerunt, An ex ſtatuto, vel conſuetudine, maior iuriſdictio dicto Priori competeret, quam de iure communi ſibi ſit conceſſa? Domini circumſcripto capite conſuetudinis & præſuppoſita ſtatuti exiſtẽtia, de quo plurimum dubitabãt, cum nec habeat ſubſcriptionem Epiſcopi, neque ſigillum, reſoluerunt negatiuè, nam in eo nihil habetur, in quo poſsit colligi, maiorem illi tributam iuriſdictionem, quam de iure communi ſibi cõpeteret. Quantum enim ad delicta grauia, vt ex præmiſsis patet, cognitio illorum audientiæ Epiſcopi reſeruatur, & circa leuia ſola Correctio ei conceditur, & quidem limitate ſecundum regulam Sancti
1 Auguſtini, & venerabilem ipſius domus conſuetudinem in figura iudicij c. fin. de ſtat. monach. Vbi Textus loquens ſecundum regulam S Benedicti intelligit de pœnitentia ſalutari ſine figura iudicij. c. ad noſtram. in fi. & ibi gloſ. de appell.

2 Nec verba ſtatuti ſequentia, (& ſecundum Venerabilem domus conſuetudinem;) ampliant illius diſpoſitionem, præſertim cum nobis nõ conſtet quæ fuerit illa domus conſuetudo, vnde interpretari illa verba oportet, vt inferant ad regulam conſuetudine receptam. Neque inde infertur, quòd ſtatutum fuit ſuperfluum, ſi nil amplius ſit operaturum, quam ius commune declarauerat. Quia primo ſuperfluitas ceſſat, dum diffinit id, quod de iure communi erat obſcurum, vt ex diſputationibus in hac materia factis apparuit. Abb. in c. ſolitæ. in gloſ. tan quam in fi. de maior. & obed. & in c. certificari. col. penult. de ſepult. Gemin. in c. ſi Papa. de priuil. in 6. & nouum non eſt, quòd idem bis repetatur ratione tollendæ dubitationis. l. 1. §. ſed ſciendum. verſ. ergo puto. ff. de ædil. edict.

3 Secundo ſufficit, ſi aliquis operetur. Operatur autem dum concedit Priori ius priuationis contra incorrigibiles. Minus aduerſatur, quòd per ſtatutum Priori in viſitatione concedatur facultas puniendi, quicquid reprehenſibile inueniat, & contra incorrigibiles, & bis monitos procedendi ad punitionem. Quia non propterea ſequitur, quòd ſibi ſit iudicialis cognitio permiſſa, facultas enim data Priori puniẽdi, & corrigendi reſtringitur ad ea, quæ concernunt delicta regularia, & leuia, cum grauium cognitio ſtatuto expreſſe Epiſcopo ſit reſeruata, & in viſitatione iudicialiter non procedatur, ſed tantummodo per viam inquiſitionis præparatoriam ad morum correctionem, c. 1. § ſanè. de cenſib. lib. 6. c. placuit. 10. q. 1. Specul. de inquiſ. §. 2. nu. 6. & 9. Pau. in tract. de viſit. par. 2. q. 7. nu. 12.

4 Neque contrarium reſultat, quòd priuatio ſit grauis pena, quæ ſolet imponi grauibus delictis: quia ſi attendimus verba ſtatuti, priuationis pœna non imponitur propter grauitatem delicti, ſed propter incorrigibilitatem, quod quidem non eſt mirum in regularibus, quorum beneficia ſunt manualia. Aegid. deciſ. 293. & de iure communi Prior priuat, & deſtituit monachos, neque tamẽ de grauibus cognoſcit, neque, dum deſtituit, iudicialiter procedit. c. qualiter, & quando. el 2. in fin. de accuſat. & ita reſolutum fuit.

R. P. D. GIPSIO.

Romana Caſtrorum, ſeu Tranſactionis Vener. 11. Maij. 1590.

ARGVMENTVM.

In hac deciſione concluſiones firmatæ ſumi poſſunt ex Summario.

SVMMARIVM.

Filiorum prima cauſa eſt ſuccedendi ab inteſtato. nu. 1.

Fideicommiſſum fieri poteſt etiam in contractibus n. 2.

Exceptio non impleméti agentem repellit. num. 3.

Filiorum hæredum, & ſucceſſorum veniunt etiam fœmina. num. 4.

Verba clara vbi ſunt, ceſſant coniectura. nu. 5.

Poſſeſſori ſufficit vincere per non ius agentis. nu. 6.

Statutum vrbis excludens fœminas propter maſculos loquitur, quando adſunt filij maſculi, vel nepotes, & tractatur de ſucceſſione aſcendentium, non autẽ quando patrui volunt excludere filiam à ſucceſſione ſui patris. num. 7.

DE-

DECISIO XXI.

1 FVit concluſum, Illuſtriſſimis Dominis fratribus bo.me.D.Io.Pauli Vrſini non eſſe dandā immiſſionem in poſſeſſionem hæreditatis, & Caſtrorum de quibus agitur, quoniam Illuſtriſsima D. Catherina filia legitima, & naturalis Domini Ioannis Pauli habet intentionem fundatam de iure communi, cum ab inteſtato prima cauſa ſuccedēdi ſit filiorum, §. 1. inſtit. de hæred. quæ abinteſt. deferunt.

Non obſtat quod in conuentione, ſeu tranſactione de anno 1558. facta inter Excellentiſs. D. Paulum Iordanum, & Illuſtriſs. D. Franciſcum Vrſinū fuerit conuentum quod Caſtrum S. Georgij, ſeu aliud loco illius aſſignandum deberet eſſe prædicti d. Francisci, ac filiorum maſculorum, donec aliquis ex ipſorum filiorum in linea maſculina reperiretur, quocirca videretur eſſe locum dictæ immiſſioni, maximè quia etiam in contractibus fideicommiſſum fieri poſſit, l. vt hæredibus de leg. 2. Crauet. conſ. 19 nu. 8. Marz. qui alios citat, in epitom. fideicom. q. 2

3 Quoniam pluribus modis fuit reſponſum, primo quod illa conuentio non fuit adimpleta, quia prædictum Caſtrum S. Gregorij nunquam fuit aſsignatū. Nec dicatur Caſtrum Vicouarij loco illius ſubrogatum fuiſſe, quia partes de illo non intellexerunt, vt bene ex lectura ſecundæ tranſactionis deprehenditur, exceptio enim non adimplementi repellit agentem. l. 1. C. de dot. promiſ. & conditio nil ponit in eſſe. l. ſi quis ſub conditione. ff. ſi quis omiſſ. cauſ teſt. cum ſimilibus.

4 Secundo dicebatur à prædicta conuentione per aliam tranſactionē poſtea ſubſequutam fuiſſe receſſum, & datam nouam formam ſuccedendi, ſiquidē ibi ſucceſſio in caſtro non fuit reſtricta ad lineā Maſculinā, ſed ſimpliciter ſtipulatum fuit pro filijs hæredibus, & ſucceſſoribus, quorum appellatione veniunt etiam feminæ. Auth. defuncto. C. ad Tertul. Auth. ex ſucceſſione. C. de ſuis, & legit. Celſ. Vgon. conſ. 120. num. 144 & ſeq.

5 Non obſtat quod illa verba trāſactionis pro ſe, filijs, & hæredibus debeant intelligi de hæredib. maſculis, & ſic iuxta primam capitulationē quaſi, quod hæc ſecunda tranſactio emanauerit in exequutionē primæ cōuentionis, quia verba huiuſmodi ſunt clara, & apta cōprehendere feminas, ideo in claris non eſt opus coniecturis, ad l. continuo. de verb. obl. cū cōcord. Suadetur ēt quia prima conuentio fuit inita inter Dominum Paulum, & Franciſcum abſentibus filijs, in ſecunda ipſi filij interuenerūt, & pro ſe ipſis, hæredibus, & ſucceſſorib. ſtipulati fuerūt, quo fit, vt prima conuentio non poſsit præiudicare Dominæ Catherinæ, filiæ Domini Ioan. Pauli per allegata.

6 Quod eo magis dicendū videtur, cū ipſa ſit in poſſeſſione, & ſufficiat ei vincere ꝑ nō ius agentis. Ideo cū prædicti fratres non doceant eſſe hæredes, & ſucceſſores iuxta formam dictæ conuentionis dubitan. nō videtur eſſe repellendos. Pariſ. cōſ. 2. n. 26. lib. 1. Clar. in §. emphyteuſis. q. 37. in verſ. aut vero eſt cōceſſa, & de communi in §. feudū q. 9. verſ. quādoq;.

7 Non obſtat ſtatutum vrbis c. 145. lib. 1. quia loquitur quando adſunt filij maſculi, vel nepotes, & tractatur de ſucceſsione aſcendentiū, non aūt qñ patrui volunt excludere filiā à ſucceſsione ſui patris, quod ēt colligitur ex ſtatuto ſequenti c. 146. in quo particulariter tractatur de ſucceſſione trāſuerſaliū, vt bene deducitur per D. Pompeium Arrigonium.

REV.^MO P. D. PEGNA DECANO.

Spoletana Bonorum, ſeu Spolij. Lunæ 12. Iunij. 1590

ARGVMENTVM.

Poſſeſſorio intentato, & petitorio ſuſpenſo Tertius veniens ad cauſam pro ſuo intereſſe quando audiatur ſuper petitorio, non obſtante ſuſpenſione prædicta.

SVMMARIVM.

Poſſeſſorio intentato, & petitorio ſuſpenſo Tertius veniens ad cauſam poteſt agere petitorio, nec ei obſtat ſuſpenſio, ſi non ſpoliauit, nec ſpoliare mandauit. nu. 1.

Declara, vt nu. 2. vt videlicet non habeat locum quādo tertius fuit admiſſus pro ſuo intereſſe in ſtatu, & terminis, in quibus reperitur.

Poſſeſſorio intentato, & petitorio ſuſpenſo Tertius veniens pro ſuo intereſſe ad cauſam non auditur ſuper petitorio, quando illud Tertij Ius eſt connexum cum iure ſpoliantis. num. 3. & ſeq.

DECISIO XXII.

1 IN iudicio ſpolij, quod Dominus Abbas Ancaianus intentauit contra Communitatem Spoleti, ſuper Terris Couigni, Rigouiti, & Petani, quas ad Eccleſiā S. Petri de Ferentillo pertinere prętendebat, petitorium ſuſpenderat Sed quia Capitulum Eccleſiæ S. Ioannis Lateranen quod per ſpeciale Suæ Sāctitatis reſcriptū tanquam tertius fuit admiſſum ad cauſam pro ſuo intereſſe, dedit articulos maiori ex parte petitorium concernētes, & ſuper eis teſtes examinari petebat. Dubitaui, an ſtante ſuſpēſione petitorij pro parte Abbatis Ancaiani, eſſent tales articuli admittendi. Domini firmarunt regulā affirmatiuam, quod tertius veniēs ad cauſam poteſt agere petitorio, nec ei obſtat ſuſpenſio ſi non ſpoliauit, nec ſpoliari mādauit. Rot. deciſ. 3. de cauſ. poſs. & proprietat. in Nouiſ. Mohed. deciſ. 214. incip. Colūbrien. Spolij. n. 2. Fel. in c. cum ſuper. n. 17. verſ. Scias ēt. de ſent. & re iud. Nā cum priuilegiū poſſeſſorij ſit inductū in odiū ſpoliātis, vel mādātis. c. ſi. de ord. cognit. c. cū ad ſedē. de reſt. ſpol. non debet afficere tertium non ſpoliantem, nec ſpoliare mandan

tem,cum pœnæ ſuos authores tenere debeant. c. 1. de cenſibus cum vulgaribus.

2 Non obſtat,quòd prætenditur,Capitulum veniſſe ad cauſam poſt ſuſpenſionem petitorij in ſtatu,& terminis, quo caſu non auditur in petitorio. Verall. deciſ. 224. in manuſcriptis. Quia Capitulum principaliter quoq; commiſit cauſam ſuper ſpolio,& venit vigore ſuæ commiſſionis,& non clauſulæ generalis,quo caſu non arctatur ad ſtatum cauſæ cũ ſuis qualitatibus. Caſſad. deciſ. prima. de except.

3 Propoſitam regulam dixerunt Domini non procedere,quando ius Tertij ad cauſam venientis eſſet connexum cum iure ſpoliantis. Nam licet Abb. in c. 2. de ord. cognit.& aliquot alij, quos refert Gabr. tit. de reſtit. ſpol. concl. 1. num. 47. verſ. Cõtrarium aliud tenuerint. Plures tamen Doctores, & maiori auctoritate fulgentes rectius ſentiunt ſtante ſuſpenſione petitorij tertium ſuper proprietate non audiri,ſi eius ius connexum ſit cum iure ſpoliantis. Innocen. in c. veniens. de ſponſ. Imol. in d. c. in literis. de reſtit. ſpol. Felin. in c. ſuper eo. nu. 3. de offic. deleg. & in c. exceptionem. nu. 25. verſ. niſi ius tertij. de except. Guid. Pap. ſing. 276. incip. ſpoliatus poſſeſſione,& alij relati per Gabr. in loco proxime citato, & hanc opinionem tenuerunt Domini de Rota 2. Decembris 1587. in vna Placent. ſeu Bobien. Bonorũ coram D. Seraphino.

4 Et ideo Domini ordinarunt,quòd particulariter videretur,an ius Capituli S. Ioannis Lateranen. eſſet connexum cum iure ciuitatis Spoletan. quæ prætenditur ſpoliatrix.

REVERENDISS. P. D. DECANO.

Spoletana Bonorum. ſeu ſpolij. Mercurij. 4. Iulij. 1590.

ARGVMENTVM.

Ius tertij, venientis ad cauſam pro ſuo intereſſe in iudicio poſſeſſorio, quando dicatur connexum cum iure ſpoliantis, ad effectum, vt non impediat reſtitutionem ſpoliato faciendam.

SVMMARIVM.

Poſſeſſorio intentato, & petitorio ſuſpenſo,nõ poteſt tertius veniens ad cauſam ius ſuum in iudicium deducere ad impediendam reſtitutionem ſpoliato, quando ratione iuris tertij ſpolians poteſt ſentire aliquod commodum,& vtilitatem num. 1.

Colluſio probatur coniecturis. num. 3.

Tertius veniens ad cauſam in iudicio poſſeſſorio non poteſt impedire reſtitutionem ſpoliato faciendam, quando ius, quod prætendit, eſt connexum cum iure ſpoliantis. num. 3.

DECISIO XXIII.

1 DIe 18. Iunij præteriti,Domini in iſta cauſa firmarunt regulam cum limitatione, quòd tertius veniens ad cauſam poteſt agere petitorio non obſtante eius ſuſpenſione, niſi ius tertij eſſet connexum cum iure ſpoliãtis, & ideo nunc dubitaui, an ius Capituli S. Ioannis Lateranen. tanquam tertij venientis ad cauſam ſit connexum cum iure Communitatis Spoletan. ſpoliantis. Et Dominis viſum fuit eſſe connexum. Nam Capitulum vigore Bullæ productæ Bonifacij VIII. prætendit ad ſe ſpectare bona,de quibus agitur. Communitas Spoletana nititur Bulla Leonis X. confirmantis permutationem factam inter Frãciſcum Cibum,& Capitulũ, vbi Frãciſcus ceſſit Capitulo portam Vrbis iuxta Eccleſiam Lateranen. & Capitulum verſa uice ceſſit Franciſco bona Abbatiæ, habita a Bonifacio VIII. quæ communitas Spoleti habuiſſe prætendit ab hæredibus Franciſci.

2 Ex his infertur clara connexitas, quia cum communitas ſpoliatrix mediantibus illis de Cibo prætendat habere ius a Capitulo,non poteſt aliqua ſententia ferri pro Capitulo, quæ non proſit Ciuitati ſpoliatrici, Vnde intrat regula,quòd quando ratione iuris tertij ſpolians poteſt ſentire aliquod commodum,& vtilitatem,tũc ius tertij dicitur eſſe connexum cum iure ſpoliãtis, nec poteſt tertius veniẽs ad cauſam illud deducere in iudicium ad impediendam reſtitutionem. Ant. de Butr. in c. in literis. nu. 23. de reſtit. ſpol. & ibi latè Bero. num. 102. verſic. Vel dici poteſt. & num. 103. Rip. in l. naturaliter. §. nihil commune. num. 80. ff. de acq. poſſ. Pont. tract. de ſpolio. lib. 3. nu. 95. Menoch. de recuper. remed. 1. quæſt. 33. num. 381.

3 Non deerant præterea aliquot ſuſpiciones per informantes in facto deductæ, quibus Capitulum Ciuitati ſpoliatrici colluſiue fauere videretur, quæ, & coniecturis probari poſſunt. Menoch. loco citato. Vnde cum ius Capituli cum iure ſpoliantis connexum videatur, non poteſt Capitulum in petitorio concurrere cum Abbatia intentante iudicium poſſeſſionis recuperandæ,nec impedire, quo minus reſtituatur. Bero. in d. c. in literis. num. 102. verſ. Vel dici poteſt.

Et ideo fuit ordinatum,vt reſecatis articulis petitorium concernentibus productis,pro parte Capituli ſuper ſapiẽtibus poſſeſſorium tantum teſtes,quos vellet producere,examinarentur,& ita factum fuit.

REV. P. D. PEGNA DECANO.

Spoletana, Bonorũ. ſeu Spolij Veneris. 20. Dec. 1591

ARGVMENTVM.

De probatione poſſeſſionis multa in hac deciſione explicantur, de quibus in Summario, & præ-

rio,& præſertim de Protectore alicuius Ciuitatis, quod per exercitium cuiuſcunque iuriſdictionalis actus non dicitur habere poſſeſſionem, ſeu dominium in illa Ciuitate, in qua eſt Protector.

SVMMARIVM.

Dubia in Rota diſputantur non in abſtracto, ſed inſpecie cum clauſula ad effectum, de quo agitur. num. 1.
Poſſidere in ſolidum duo non poſſunt. num. 2.
Excipiens debet clarè, & concludenter probare ſuam exceptionem. num. 3.
Inſtrumentis in facto antiquo magis credendum, quam teſtibus. num. 3. & 4.
Poſſeſſio probatur per exactionem Collectarum. num. 5.
Protectionem habens alicuius Ciuitatis, non poteſt in ea Collectas imponere. num. 6.
Protector alicuius Ciuitatis non habet in illa Ciuitate, quam protegit, iuriſdictionem, poſſeſſionem, aut dominium aliquod, ſed tantum Ciues in protectionem receptos defendere tenetur. num. 6.
Poſſidens de præſenti, non præſumitur poſſediſſe de præterito, quando conſtat, quod de præterito alius poſſidebat. num. 7.
Poſſeſſio probatur ex inſtrumentis locationum. num. 8. Vbi declaratur quomodo hæc concluſio procedat.
Iuriſdictionis probatio non infert ad probationem poſſeſſionis Terrarum, & Montium, & eorum dominiũ. Poteſt enim eſſe, quod quis vti Protector alicuius Ciuitatis exerceat in illa Ciuitate aliquot iuriſdictionales actus, & tamen non per hoc in ea habeat aliquam poſſeſſionem, vel dominium. num. 9. & ſeqq.
Semper dictio includit omne tempus. num. 14.
Oratio vniuerſalis in parte falſa, in totum reputatur falſa. num. 14.
Probatio in ſpecie excludit probationem in genere contrariam. num. 14. & ſeqq.

DECISIO XXIV.

1 IN hac cauſa poſt aliquas reſolutiones factas ad fauorem Eccleſiæ pro parte Communitatis Spoleti, porrecto memoriali in Rota, fuit petitum diſputari ſequens dubium: An ex teſtibus, & iuribus pro parte Communitatis adductis probaretur, Ciuitatem ſemper poſſediſſe montes, & terras laboratiuas, de quibus agebatur, & Domini ſub die 17. Maij proxime præteriti ordinarunt, quòd diſputaretur dubium petitum, addit iſtamen more Rotali illis verbis ad effectum, de quo agebatur, quia Rota in cauſis, quæ proponuntur non ſolet in abſtracto dubia proponere, vel decidere. Effectus verò potiſſimus tendebat ad hoc, an per iſtam Communitatis probationem, ſic de illius bono iure conſtaret, vt quæ hactenus deducta fuerant pro Eccleſia ei non ſuffragarentur, verba enim propoſiti dubij, & præſertim illa dictio ſemper, inibi ex induſtria poſita, eo referebantur, vt vel continuata Communitatis poſſeſſio, vel anterior poſſeſſione Eccleſiæ probaretur, quòd ſi concludere potuiſſet Communitas parum Eccleſiæ ſuæ probationes profuiſſent.

2 Poſtquam ergo quater fuiſſet iſtud dubium propoſitum, nempe ſub die 26. Iunij & 2. Decembris, & 9. Decembris, anni præſentis, tandem ſub die 20. Decembris vtraque parte informante, Domini cenſuerunt Communitatem non probare ſuam intentionem ad effectum de quo agebatur. Alterum enim ex duobus fuerat a Communitate cõcludenter probãdum, vt ſua ſe probatione tuto muniret, vel quod Eccleſia nunquam poſſederit, vel ſaltem, quod Cõmunitatis poſſeſſio fuerit anterior, decif. vlt. de reſtitut. ſpol. in nou. quorum neutrum Communitas præſtitit, non primum, nam firmiter ſtabilitum manere dictum fuit, quod de poſſeſſione Eccleſiæ iam ante annum Domini 1230. ſub die 26. Martij 1590. deciſum fuerat, non ſecundum, nam ex iuribus a Communitate productis conſtabat de initio poſſeſſionis ipſius, vnde ſequebatur eam non ſemper poſſediſſe, & eius poſſeſſionem Eccleſiæ poſſeſſione fuiſſe poſteriorem, nec potuit iſta poſſeſſio eſſe ſimultanea cum poſſeſſione Eccleſiæ, nam duo non poſſunt in ſolidum eodem tempore poſſidere l. 3. §. ex contrario. ff. de acqu. poſſ. l. ſi vt certo. §. ſi duobus. ff. commod. Corn. conſ. 35. nu. 13. lib. 1.

3 Præterea cum Communitas rea veniat ad excludendum intentionem Eccleſiæ actricis clare, & concludenter, debet probare ſuam exceptionem ad excludendum primum extremum ab Eccleſia probatum. Bart. Alex. & communiter Doctores. in l. non ſolum. §. ſicut probari. ff. de oper. nou. nunciat. Creſcent. deciſ. 302. incip. ſpoliator. aliàs eſt 20. tit. de probat. in impreſs. Probatio autem Communitatis facta per teſtes deponentes Ciuitatem ſemper poſſediſſe non fuit iudicata clara, & certa, cum teſtibus repugnarent inſtrumẽta ab Eccleſia producta, quibus cum verſemur in facto antiquo, & hominum memoriam excedente, magis eſt credendum, quam teſtibus, nulla eſt enim fortior probatio, quam per inſtrumenta. Bald. in c. cum cauſam. nu. 3. de probat. Socin. ſen. conſ. 187. nu. 18. lib. 2. Craueti conſ. 54 nu. 15. Dec. conſ. 146. nu. 14. Pariſ. conſil. 104. nu. 46. lib. 1. Rol. conſ. 2. nu. 59. lib. 1.

4 In hac verò cauſa anteriorem Eccleſiæ poſſeſſionem probare videbantur antiqua inſtrumenta, primum Gregorij IX. ſub anno 1231. numerantis caſtra, de quibus agitur, inter bona Eccleſiæ: alterum Bonifac. VIII. de anno 1300. diſmembrantis bona ab Eccleſia, vnde præſupponitur illa penes Eccleſiã tunc extitiſſe, ſicut fuit conſideratum in hac cauſa in deciſione facta ſub die 26. Martij 1590. conferebat etiam factum cuiuſdam Rainerij Vicepapæ, aliàs a Communitate allegatum, qui tempore Alexand. IV. ad annum 1259. Ciuitati Spoleti ob inſignem eius deuotionem in Sedem Apoſtolicam,

Abba-

Digitized by Google

Abbatiam S. Petri de Ferentillo, vnà cum eius bonis donauit, hæc enim ſatis oſtendunt, & poſſediſſe Eccleſiam, & anteriori tempore poſſediſſe.

5 Neque prædictis obſtare videbatur deducta pro Communitate, ac primum non illud, quod ex inſtrumentis de quibus in Summario Ciuitatis nu. 1. & 2. patebat, Ciuitatem de anno 1360. & 1361. & 1372. & 1373. impoſuiſſe, ac exegiſſe collectas a Communitate Caſtrorum Rigouiti, & Petani, cum imponere, & exigere collectas demonſtrent poſſeſſionem iuriſdictionis. Bald. in l. data opera n. 28. C. qui accuſ. non poſſ. Ruin. conſ. 2. num. 4. lib. 4. Natt. conſ. 672. nu. 1. & 2. lib. 4.

6 Quoniam reſpondebatur primum, veriſimile eſſe poſſeſſionem Communitatis initium habuiſſe a pactis, ſeu conuentionibus contentis in inſtrumento, quo ſe de anno 1306 homines Rigouiti liberè eom miſerunt fidei, & tutelari patrocinio Ciuitatis Spoleti, quo licet non tribueretur Spoletanis poſſeſſio, nec facultas locandi, aut colle& indi l. 2. ff. de iur. immunit. Curt. iun. conſ. 286. incip. habita diligenti nu. 22. lib. 3. Curſu tamen temporis paulatim, & tentari, & obtineri in hominibus parum potentibus potuit, cum protectionis ius, quod iuriſdictionem, poſſeſſionem, vel dominium non tribuit, ſed clientes in protectionem, & tutelam teceptos defendere tenentur recipientes, auth. de hæred. & Falcid. §. 1. c. Imperialem. de prohib. ſcud. alien. per Federicum, ſæpe plus æquo extendatur, & ad quæſtum, atque priuatam vtilitatem transferatur Andr. Gail. lib. 2. pract. obſeru. 54. obſeruatione. ad iſta enim collectarum onera, niſi ſpecialis acceſſerit obligatio, non tenentur populi ſub protectione recepti, vt in terminis receptionis Communitatis montis Franchi ſub protectione Ciuitatis Spoleti conſuluit Bart. conſil. 59. incip. Commune Spoleti conceſſit.

7 Accedebat præterea, quia cum prima impoſitio collectarum memoretur fuiſſe de anno 1360. ac primum inſtrumentum locationis de anno 1440. quãuis ex iſtis argueretur poſſeſſio ad fauorem Communitatis Spoleti, ea tamen non poſſit ei ſuffragari, cũ de anteriori Eccleſiæ poſſeſſione conſtaret, qua non probatur antiquior Communitatis poſſeſſio, nam quando præſens ſtatus habet contra ſe veritatem alicuius præcedentis ſtatus, ex poſſeſſione de præſenti non infertur ad poſſeſſionem de præterito. Bartol. Iaſ. Alex. & alij in l. ſi prius. ff. de nou. oper. nunciat. Alex. conſ. 81. nu. 3. lib. 7. Vnde ex iſtis non poteſt probari poſſeſſio antiquior poſſeſſione Eccleſiæ.

8 Ob eandem rationem dictum fuit, non obſtare inſtrumenta locationum factarum a Ciuitate Spoleti de territorijs, & paſcuis caſtrorum Rigouiti, & Petani, de annis 1440. & 1442. & 1443. & 1457. & aliarum diuerſis temporibus iteratarum, prout in Summ. Spoletano num. 3. quaſi ex iſtis arguatur vera, & legitima poſſeſſio. Soc. conſ 187. nu. 16. lib. 2. Crauet. conſ. 54. nu. 10. Quoniam licet inſtrumẽta eſſent antiqua, & celebrata eo tempore, quo nullus erat futurę litis timor, nihilominus cum locationes fuerint factæ poſt ſuſceptam protectionem, ſpolium potius arguebant, quam legitimam poſſeſſionem, Rurſus tametſi ſine veri præiudicio concederetur ex illis probari poſſeſſionem, non tamen probatur de anteriori tempore, & ideo non poteſt inde concludi Ciuitatem ſemper poſſediſſe. Iſtis etiam accedebat, quia per locationem non probatur poſſeſſio contra tertium. c. inter dilectos. de fide Inſtrument. Gabr. concl. 4. nu. 1. de locat.

9 Item fuit reſponſum non obeſſe Eccleſiæ, quod prætendebatur de immemorabili Ciuitatis poſſeſſione conſtare ex 52. deputationibus Prætorum, ſiue Poteſtatum in dictis caſtris Rigouiti, & Petani, à Ciuitate factis ab anno 1360. vſque ad annũ 1538. de quibus in Summ. Spoletano num. 4. eum deputare Iudices, & Prætores in caſtris, & territorijs ſit poſſidere, vt hic per Informantes pro Ciuitate. Quoniam iſta iuriſdictionem, & protectionem ipſius Ciuitatis, non poſſeſſionem terrarum, & montium arguebant, nam ex probatione iuriſdictionis non infertur ad probationem poſſeſſionis, & dominij terrarum & montium exiſtentium ſub protectione Ciuitatis. Gabr. de præſumpt. concl. 9. num. 4. Crauet. conſ. 54 num. 9. Afflict. deciſ. 267. numero 4. Curt. iun. conſ. 158. num. 25. lib. 2. & cum iſtæ deputationes de certo tempore enuncientur, de illo tantum ſunt accipiendæ, non ad aliud anterius, vel antiquius extendendæ. Vnde non poteſt verè dici, Ciuitatem ſemper poſſediſſe.

10 In hac verò facti ſpecie dubitationem, ſi qua contingere poterat, tollebat inſtrumentum receptionis in protectionem, ex quo apparebat Syndicum Ciuitatis Spoleti de anno 1306. ſub die 25. Maij, & eodem anno ſub die 4. Iunij in ſuam elientelam, & protectionem homines Rigouiti ſuſcepiſſe ſaluo, & reſeruato ſemper honore, & iure Monaſterij S. Petri de Ferentillo, & Sacroſanctæ Eccleſiæ Lateranen. ex quibus etiam colligebatur de illo tempore Eccleſiam poſſediſſe. Atque ex eadem prorſus cauſa receptionis in protectionem deſcendebat penſitatio certi librarum 15. & librarum 6. quem in eiſdem inſtrumentis præfati homines Syndico Spoletano ſoluere promiſerunt.

11 Minus obſtare iudicata fuerunt inſtrumenta inueſtiturarum factarum a Ciuitate hominibus caſtrorum Polini, Caſarioſæ, & Abbatiæ de anno 1529. & 1530. in quibus præfati homines confitentur territoria eſſe Ciuitatis. Nam iſta ad vltimum ſpolium pertinere viſa ſunt, ſicut & alia tria inſtrumenta de anno 1535. quibus Ciuitas conſtituit procuratores ad vendendum molendina, & territoria Rigouiti, & Petani, nam de eo tempore iam fuerat commiſſum ſpolium de terris, etiam laboratiuis, cum Eccleſia probauerit tempore direptionis Vrbis ſe eas poſſediſſe. Inſtrumenta ſuper ſolutione modiolorum ex terris laboratiuis de anno 1529. & 1530. potius videbantur facere contra Ciuitatem

Spole-

Spoletanam, cum in illis dicatur homines ibidem nominatos per tempora multa dictas terras coluiſſe,& nihil Ciuitati culturæ, vel alterius penſitationis nomine perſoluiſſe, tunc tamen promittere ſe ſoluere bolonenos octo pro ſingulis modiolis, ex quibus infertur Ciuitatem antea non poſſediſſe.

12 Dicta verò teſtium ex aduerſo productorum deponentium ſemper audiuiſſe, & vidiſſe Ciuitatem percipere modiolos ex præfatis inſtrumentis de anno 1529.& 1530. declarantur, non enim poſſunt extendi vltra dictos annos, cum tunc fuerit cœpta ſolutio modiolorum, atque eadem eſt cataſtri ratio, nam poſt annos 1529.& 1530. non antea cœptum fuit cataſtrari.

13 Omnes præterea actus pro parte Ciuitatis producti ad docendum de ſua poſſeſſione eo potiſſimum nomine iudicabantur ſpoliariui, quia contigerunt, poſtquam Ciuitas homines Rigouiti ſuſcepiſſet in ſuam protectionem de dicto anno 1306. nam Ciuitas ante iſtum annum nullos legitimæ poſſeſſionis actus oſtendit. Iſti autem actus, ex quo homines ſub protectione ſuſcepti expreſſe ſe ad illos non obligarunt, nec legitime fieri, nec ius aliquod Ciuitati tribuere potuerunt, Bart. in d. conſ. 59. in fine.

14 Ad teſtes quoſcunque pro Ciuitate productos indiſtinctè teſtificantes Ciuitatem ſemper poſſediſſe dicebatur primum, quod ſi acciperentur de quocunque tempore, etiam ante annum 1231. manifeſte falſum reddebatur eorum dictum ex antiquiſſimis inſtrumentis probantibus anteriorem Eccleſiæ poſſeſſionem, ideoque non poteſt Ciuitas dici ſemper poſſediſſe, maxime cum dictio ſemper, includat omne tempus l. 1. cum ibi not. ff. ſolut. matr. & oratio, quæ ſumitur ex ſigno vniuerſali, ſi in vno reperitur falſa, in totum redditur falſa. l. ſi is, qui ducenta §. vtrum ff. de reb. dub. & probatio in ſpecie excludat contrariam probationem in genere l. cum de indebito. & ibidem not. Bart. & Paul. de Caſtr. ff. de probat. Reſpondebatur etiam iſtos teſtes non percutere tempus ante poſſeſſionem Eccleſiæ, cum eorum depoſitiones verificentur in ſpacio centum annorū. Alex. conſ. 16. nu. 16. lib. 5. & longe ante iſtud tempus Eccleſia poſſidebat.

15 In teſtibus examinatis de anno 1535. inter Ciuitatem Spoleti, & Communitatem Montis Leonis, ſuper nonnullis confinibus Rigouiti occupatis a præfata Montis Leonis Communitate, Domini nō fecerunt aliquod fundamētum, tum quia inter alios examinati non poterant Eccleſiæ præiudicare, tum præterea, quoniam multas nullitates pati dicebatur eorum examen, ex quo fuerunt examinati ad inſtantiam Ciuitatis, abſque citatione, & interrogatorijs illorum de Monte Leone, nec eorum examen nunc productum erat in forma probanti.

16 Similiter in alijs teſtibus examinatis ab eadem Ciuitate de anno 1568. non fuit factum fundamentum, quia fuerunt examinati in alia cauſa agitata inter ipſam Ciuitatem, & Communitatem de Ferentillo, qui propterea non potuerunt Eccleſiæ præiudicare, vltra quod iſti teſtes ſolum probant Ciuitatem iſta bona tenuiſſe, quod verificatur in tempore poſt commiſſum ſpolium, præſertim cum dicant a 40. annis circiter ſe vidiſſe accaraſtrari, & menſurari iſta loca, & ab inde citra Ciuitatem recepiſſe modiolos, quia prius nihil accipiebat, quare loquuntur poſt annum 1529. quo tempore cœpit ſolutio modiolorum poſt ſpolium commiſsum.

17 Ad teſtes vltimo loco de anno præterito vigore remiſsoriæ examinatos facile patebat reſponſio, nā verum eſt, quod dicunt Ciuitatem ſemper poſsediſſe, poſtquam Eccleſia propter commiſſum ſpolium deſijt poſſidere de cuius anteriori poſseſſione conſtitit ſufficienter. Quod ſi vlterius contenderetur eorum dictum præciſe fore intelligendum nempe Ciuitatem ſemper, id eſt quocunque tempore ante Eccleſiam poſsediſse, tunc manifeſte conuincerentur mendaces ex antiquiſſimis documentis, vt fuit dictum, nonnulli verò ex eis fatis ſuum dictum interpretabantur, dum deponebant Ciuitatem ſemper poſsediſse ab eorum recordatu.

18 Poſtremo non obſtabant dicta duorum teſtium, pro Eccleſia examinatorum, nempe 2. & 11. quorū ille ætatis 74. annorum, iuxta 42. ait ſemper a ſuo recordatu ſe vidiſse per Communitatem Spoleti poſſideri montes Petani, idemque a ſuis maioribus audiuiſse, vndecimus verò ætatis 54. annorum iuxta 48. dicit per ſex ætates Ciuitatem poſsediſse mōtes Rigouiti, & Petani. Quoniam fuit vnico verbo reſponſum, in hac cauſa duplex diuerſis temporibus fuiſse commiſsum ſpolium, vnum recens de terris laboratiuis poſt Vrbis direptionem poſt annum 1527. alterum antiquius, ſeu vetuſtius de mōtibus, & paſcuis, non multo poſt receptos incolas Rigouiti ſub protectione Spoletanorum de anno 1306. poſt quod vetus de montibus ſpolium ſemper Ciuitas montes iſtorum oppidorum poſsedit, vt iſti duo teſtes affirmant, non tamen concludunt, quin prius Eccleſia poſsederit.

19 Atque ex his ſatis conclu ſum Ciuitatem non probare ſuam intentionem ad effectum de quo agitur, videndum tamen an ſuperſit aliquod releuans ſuper quo merito audiri debeat.

REVERENDISS. P. D. PEGNA DECANO.

Spoletana Bonorum, ſeu Spolij, Veneris 6 Martij 1592.

ARGVMENTVM.

Poſſeſſio an, quomodo, & quando probatur ex verbis, & enunciatiuis Papæ in literis Apoſtolicis contentis.

SVM-

S V M M A R I V M.

Enunciatiua Oratio in antiquiſſimis, ſi vnica tantum fuerit, non probat. num. 1. & 2.

Enunciatiua vbi per ſe ſola non probat, adminiculis tamen comprobata plenè probat. num. 2.

Enunciatiua reperta in literis Papæ obtentis ad ſupplicationem partis, poſſeſſionem non probat, niſi in antiquis, in quibus verba Principis, in quibus fundat ſuam intentionem, probant in omnibus caſibus, etiam in præiudicium Tertij. num. 3. & ſeqq.

DECISIO XXV.

1 Die 20. Decembris præteriti, vtraque parte informante fuit deciſum, Communitatē Spoleti non probaſſe ſuam intentionem ad effectum, vt probatio Eccleſiæ non ſuffragaretur, ſicut latius in dicta deciſione continetur. Ceterum Communitas die 24. Februarij porrecto in Rota memoriali, ac deſuper Dominis informatis petebat videri, an Bulla Gregorij IX. probaret ad fauorem Eccleſiæ, & an actio Spolij competeret Abbati Ancaiano ſtante Bulla Bonifacij VIII. vel ſaltem audiri ſuper eiſdem, & ideo Domini ordinarunt, quod ſuper eiſdem audiretur, cum verò dubiū tunc propoſitum eſſet, An ex teſtibus, & iuribus pro parte Communitatis adductis probaretur, Ciuitatem ſemper poſſediſſe Montes, & Terras laboratiuas, de quibus agebatur ad effectum excludendi probationem Eccleſiæ ſuper eius primo extremo, Domini videntes rationes, quibus deciſio nitebatur ex his, quæ in hac poſitione deducebantur pro Communitate non fuiſſe, ſublatas ex eiſdem in deciſis ſtandum cenſuerunt.

2 Dixerunt præterea non obſtare conſiderata per Informātes pro Communitate, ſcilicet Bullam Gregorij IX. eſſe vnicam, & continere vnicam enunciatiuam, quæ etiam in antiquiſſimis non probat. Aretin. in cap. cum cauſam. num. 20. de probat. Crauet. tract. de antiq. temp. par. 1. §. ampliatur. num. 14. & ſeq. Quia præterquam quod non admittebatur ſimpliciter, vnicam Papæ enunciatiuam in antiquiſſimis, & hominum memoriam excedentibus nō probare. Aret. in d. c. cum cauſam. num. 20. dicebatur, probationem primi extremi ad fauorem Eccleſiæ factam, non fuiſſe fundatam in ſola, & vnica enunciatiua, ſed in teſtibus, præterea, & alijs adminiculis conſideratis in alijs deciſionibus in hac cauſa factis. Nam vbi enunciatiua ſola non ſufficeret, corroborata tamen alijs probationum generibus benè probaret. Vital. de Gamb. tract. clauſ. tit. quando verba enunciatiua in priuilegijs. num. 5. Afflict. deciſ. 83. num. 1.

3 Ad aliam obiectionem de eadem Bulla Gregorij IX. quod cum emanauerit ad ſupplicationē partis, vt patet ex illis verbis, veſtris ſupplicationibus, &c. nihil probare poſſet, tanquam a perſona ſuſpecta orta. Specul. tit. de locat. §. nunc aliqua num 72. & 73. Bertrand. conſ. 167. num. 12. lib. 3. Achill. deciſ. 5. de Iure patr. Reſpondebatur id non procedere in antiquis, vbi verba Principis, in quibus fundat ſuā intentionem probant in omnibus caſibus, etiam in præiudicium Tertij. Domin. in c. ſi Papa. de priuil. lib. 6. Alex. conſ. 6. num. 6. lib. 1. & conſ. 15. num. 3. lib. 5. Dec. conſ. 146. num. 14. circa med. & conſilio 152. num. 2. & 5. Iaſ. conſ. 34. incip. ad motiua data. num. 9. lib. 1. Quibus accedebat, quia obiectio non procedit, quando ex præcedentibus, ſeu ſubſequentibus apparet, Principem ſuper narratis informatum fuiſſe. Nam tunc vt informatus præſumitur talia aſſerere, Alex. conſ. . 5. incip. Viſis narratis. numero 2. lib. 5.

4 Ad illa, quæ obijciebantur contra Bullam Bonifacij VIII. diſmembrantis bona Monaſterij S. Petri de Ferentillo propter flagitia Abbatis, & Monachorum, eaque applicantis Canonicis Eccleſiæ Sancti Ioannis Lateranen. quaſi quod actio Spolij non cōpeteret ei, qui facto proprio cecidit a poſſeſſione vnico verbo dicebatur ex eis non probari, aut confirmari Ius Communitatis, cum pertinerent ad Iura Eccleſiæ Lateranen. de quibus cum ea ſuo tempore erat diſceptandum, præſertim cum ad iſtam cauſam & venerit, & admiſſa fuerit.

5 Quæ opponebantur de Statuto Vrbis lib. 1. cap. 160. ſtatuente per lapſum 30. annorum tolli actionem ſpolij. Item de Motu proprio Pij V. de anno 1569. narrantis litem inter Communitatem, & Albericum Cibo Principem Ferentilli, & homines Ferentilli ſuper bonis, & Territorijs ex multiplici caducitate ad Ciuitatem deuolutis, eandemque litem extinguentis cum clauſula ſublata, & decreto irritante, quaſi propterea ſit Abbati Ancaiano clauſum os ad agendum, item de exceptionibus contra teſtes eiuſdem Abbatis, Domini extra dubium iſta fuiſſe dixerunt, cum ſtrictè cauſa proponeretur ſuper eiſdem, & ideo hoc tantum quæreretur, an ex Iuribus, & teſtibus Ciuitatis probaretur eam ſemper poſſediſſe, quibus propterea non oportuit particulariter reſpondere.

R. P. D. GIPSIO.

Neapolitana Cenſus. Lunæ 9. Martij 1592.

ARGVMENTVM.

Emptor, de cuius pecunijs venditor extinxit debitum ſuum, numquid ſuccedat in ius illius creditoris, cuius creditum fuit extinctum.

S V M M A R I V M.

Emptor, de cuius pecunijs venditor extinxit debitum ſuum, ſuccedit in ius illius creditoris, cuius credi-

tum

tum fuit extinctum. num. 1. Declara, vt numero 2. & 3.

Fideiuſſor cenſetur liberatus extincto contractu, in quo ſe obligauit. num. 2.

Empta res de meis pecunijs mea non efficitur. nu. 3.

DECISIO XXVI.

1 Reuerendiſſimus Dominus Epiſcopus Neapolitanus tanquam Procurator Domini Camilli eius fratris vnum annuum cenſum redimibilem ſuper quadam domo D. Camilli impoſuit, & vendidit D. Lucretiæ Buccaplanolæ ad cuius fauorem, & vti principalis principaliter, & in ſolidum acceſſit; Tandem D. Camillus de anno 1578. cenſum redemit, & de eodem anno alium maioris ſummæ ſuper eadem domo Abbati Paulutio vendidit, qui poſt obitum Camilli pro conſeruatione ſui crediti, cum domus cenſualis ab anterioribus creditoribus Camilli euicta fuiſſet, egit coram Auditore Cameræ aduerſus prædictum Reuerendiſſimum Epiſcopum obligatum de euictione domus in impoſitione Cenſus Lucretiæ venditi, prætendens etiam ad ipſius commodum de euictione teneri, forſan ex eo quod de pecunijs ab ipſo receptis Camillus extinxerat illũ priorem cenſum, propterea ſucceſſiſſe in ius Lucretiæ prædicti cenſus Emptricis, ad not. in l. Ariſto, vbi glo. in ver. pignus. in fin. & Bart. num. 7. ff. quæ res pign. oblig. poſſ. Neguſ. de pignor. in 3. mem. 5. par. princip. nu. 45. verſ. ſi autem ille.

2 Sed iſtis, & alijs, per Informantes citatis non obſtantibus, Domini reſoluerunt Abbati Paulutio nullam actionem contra D. Epiſcopum competere, ideo ſententiam Auditoris Cameræ confirmãdam eſſe, quia per redemptionem cenſus a Camillo factam ſtatim fuit extincta omnis obligatio alias orta ex contractu dicti cenſus, & conſequenter D. Epiſcopus fideiuſſor fuit liberatus l. 2 vbi Bart. ff. de fideiuſ. cum concordant.

3 Non obſtat, quod cenſus fuit extinctus ex pecunijs a Paulutio habitis, quoniam etiam ſi hoc eſſet verum, non propterea dici poſſet ſucceſſiſſe in ius, & locum Lucretiæ, ſeu Staibonæ, nec Staibona erat ceſſionaria Dominæ Lucretiæ primæ Emptricis, quæ retrouendidit cẽſum Camillo retroceſſit, quoniam hoc non fuit actum, prout agi oportebat cum Camillo, vel cum ipſo creditore, & in iſtis terminis loquuntur Bart. & alij in dicta l. Ariſto, ad quod facit regula l. ſi ea; & ibi Doct. C. de rei vendicat. l. quamuis. la 2. C. de pignor. Quod res de pecunijs meis empta non efficitur mea, & ſuadetur, quia ſi Paulutius poſſet ſe tueri hac ratione, quod extinctio cenſus fuit facta de pecunijs ſuis, vtique illi ſuffragaretur cõtra alios creditores Camilli, qui domum per ſubhaſtationem diſtraxerunt, &c.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BLANCHETTO.

Bononienſi. ſeu Romana ſuccedendi, Veneris 10. Aprilis 1592.

ARGVMENTVM.

Nepotes ex fratribus ſuccedunt patruo ab inteſtato in capita, & non in ſtirpes.

SVMMARIVM.

Nepotes ex fratribus numquid ab inteſtato ſuccedant in hæreditate patrui in ſtirpes, vel in capita. num. 1. & omnibus ſeqq.

Nepotes viuente fratre defuncti tanquam remotiores in gradu erant prorſus excluſi ab hæreditate patrui ante Ius Authenticorum, quo iure hæreditas ad proximiores deferebatur num 3.

Correctio Iuris Antiqui extendi non debet extra caſum expreſſum. num. 4.

Filius in ſucceſſionibus ſuccedens in locũ Patris, & illius perſonam repræſentans dicitur ſic ſuccedere, & repræſentare per fictionem fundatam in æquitate, & in neceſſitate. num. 5.

Fictio a lege nunquam ſuperuacua inducitur. num. 5.

Fictio eſt remedium ſubſidiarium. num. 5.

DECISIO XXVII.

1 Deceſſit bonæ memoriæ Reuerendus Dominus Cæſar de Graſſis olim Rotæ Auditor ab inteſtato relictis poteſt ſe nepotibus ex duobus fratribus prædefunctis, quorum alter vnum, alter duos reliquit filios. Patrueles prædicti hæreditatem Patrui diuidere volentes de ſucceſſione contendebant. Qui enim ſolus erat in ſtirpes ſuccedere prætendebat, alijs duobus in capita delatam eſſe ſucceſſionem excipientibus. Ideo mandante Sanctiſſimo Domino Clemente VIII. propoſui dubium in Rota, an dicti nepotes ex fratribus ſuccedant ab inteſtato in hæreditate dicti patrui in ſtirpes, vel in capita. Quam quæſtionem Domini decidere noluerunt ex numero auctoritatum, quæ hinc inde allegabantur cum vix, quæ magis communis ſit, opinio apparere poſſit. Accurſius enim, qui in authent. ceſſante, in Verbo, in ſtirpes. C. de legit. hæred. exiſtimauit, in ſtirpes deferri ſucceſſionem. in §. verò hoc etiam, in Verbo, Superſtites, Inſtit. de legit. agnat. ſucceſſ. in capita vocari filios fratrum ad ſucceſſionem pãtrui defuncti cenſuit, & hanc opinionem priori reiecta ſequitur Azo in Summa, C. de legit. hæred. §. Item iure nouiſſimo.

2 Et licet plures numero videantur deſcendiſſe in primam Accurſij ſententiam, quas per Catalogum enu-

Digitized by Google

enumerat Theſaut.deciſ.162.& Tiriq. de retract. lignag.§.11.gloſ.12. Tamen multos, qui ſequuti ſunt opinionem Azonis, vltra allegatos a prædictis Doct.addiderunt, Ant. de Roſſel.de ſucceſſ. ab inteſt.num.111.Mynſinger.in dicto §.hoc etiam. Inſtit.de legit.agnat.ſucceſſ. Nicol. eodem tit.§. cum filius.ſub num.4.& eod.tit. Ioan. Oenotom.de tert. ord.ſucceden.collat. numero 29. folio 418. Nicol. Reuſner.element. iur.ciuil.lib.2.§. quod ſi deſcendentes. verſic. nam vltra fratrum filios. ſol.124.& Gloſſatores ad leges Hiſpaniæ, quas quia in ſeptem volumina ſunt diſtincta, ſeptipartitas nuncupare conſueuerunt, Petrus Cariot. de Apic. Iur. tit. de grad.axioma.34.

3 Quare omiſſa, vt dixi, hac diſputatione, quæ ſit magis communis opinio, Domini veritatem vtriuſque ſententiæ ex rationibus, & Iureconſultorum auctoritatibus definiendum exiſtimarunt. Et illam ſunt amplexi ſententiam, vt hoc caſu fratrum defunctorum filij in capita, non in ſtirpes ſuccedere debeant. Indubitatum enim eſt, quod ante Ius Authenticorum nepotes viuente fratre defuncti, tanquam remotiores in gradu erant penitus excluſi, quia hæreditas ad proximiores deferebatur.l.1.in fin.ff.ſi pars hæred.pet.l.2.§. hæreditas. ff. de ſuis, & legit.hæred.l.penult.§.illud procul dubio. C.de legit.hæred. quas benè inducit Præpoſ. Senen. caſ. 7.quæſt.6.non exiſtente fratre, filij fratrum in capita, non in ſtirpes ſuccedebant. dicto §.hæreditas.

4 Quare cum Iuſtinianus illos admiſerit, vt per repræſentationem patris defuncti, viuente fratre in ſtirpes, & non in capita in hæreditate patrui ſuccedere poſſent, extra caſum expreſſum Iuris antiqui correctio extendi non debet.l.præcipimus.C.de appellat. Idque multo magis, cum Imperator hoc expreſsè dicat in §.ſed etiam ipſis.cum ſequenti.auth. de hæred.ab inteſt.venient. quod tunc hoc priuilegium ipſis concedit, quando cum proprijs vocantur Theiois; & quando ſoli concurrunt cum his, qui ſunt ſecundo conſanguinitatis gradu defuncto coniuncti.

5 Præterea cum ius repræſentationis ſit, ſpecies fictionis fundatæ in æquitate, & in neceſſitate. §.cum filius. Inſtit. de hæredit. quæ ab inteſt.defer. Rub. Alex.conſ.194.num.10. Ioan. de Anan.conſil. 89. num.3. & lex nunquam ſuperuac uam inducat fictionem, Angel. in l.ſi is, qui pro emptore.num.7.ff. de vſucap. fictio enim eſt remedium ſubſidiarium, Bart.in l.præfata.num.3.& ibi Iaſ.num.118. & deficiente patruo, Patrueles ex proprio, non ex patris gradu ſuccedant, ceſſare debet ipſa repræſentatio, per quam in ſtirpes non in capita ſuccedítur, & ita benè arguit Gabr.conſ.133.num.19.lib.2. poſt Couarr.rubr.de ſucceſ.ab inteſt.concl.10.

6 Et quod ratio æquitatis ſuadet, vt viuo patruo nihil plus percipiant nepotes, quam eorum pater, ſi viueret, percipere poſſit, eadem etiam ſuadere videtur, ne defuncto patruo perueniat ad vnum plus, quàm ad plures, in eodem gradu conſtitutos.

7 Præfatis accedunt auctoritates Vlpiani in corpore ſuorum Fragmentorum, titulo 26. §. agnatorum. Theophil.in §.Hoc etiam.Inſtit.de legit.agnat. ſucceſ.Caij inſtit.lib.2.tit 8.in fine. Conſtant. Harmenopol.in ſuo Iuris Promptuario, lib.5.tit.8.ſol. mihi 111.quas ſi antiquiores vidiſſent, non ita de facili in opinionem gloſ.deſcendiſſent.

8 Corroborantur præmiſſa ex l. Vuiſigotorum relata per Cuiac.lib.2.de feud.tit.11.Cuius auctor fuit Receſſiundus Rex, qui regnauit anno Domini 775. & edidit leges, quæ in Hiſpania maximæ ſunt auctoritatis, & nuncupatur, Fuero, vulgo quia omnia in eo contenta fuerunt petita a iure ciuili, ad æmulationem Codicis Iuſtiniani edita.

9 Et cum ſecundam hanc opinionem fuerit pluries iudicatum in Gallia, vt in Placito. Cur. Pariſien.lib.8. tit.10.c.6. & in Germania glorioſæ memoriæ Carolus V. anno 1529.in Comitijs Spirenſibus idē in ſua Cōſtitutione ſanciuerit, & in Senatu Pedemōtano hoc idē ſtatutū, dicta deciſ. Theſſaur. 162. fuerit, Domini ab illa recedere non cenſuerūt.

10 Non obſtat fundamentum gloſ. in dicta authen. ceſſante. ſuper §. ſi verò, in authent. de hæredit. ab inteſt.venien. Ponderando, quod deficientibus fratribus, & filijs fratrum, defertur ſucceſſio proximioribus in capita, quaſi a contrario ſenſu fratribus, & filijs fratrum deferatur in ſtirpes, nam cum inter filios fratrum fratribus non extantibus in capita ſit facienda diuiſio.l.2.§. hæreditas. ff. de ſuis & legit. a contrario ſenſu non licet arguere ad legum correctionem, c.cupientes.§.quod ſi per. vbi gloſ.in Verbo, petere de electíon.in 6.

11 Secundo dictus §.ſi verò. indiſtinctè non loquitur, ſed retentis prioribus terminis, vt patet ex verbis illis, (ſicut diximus) prius verò erat facta mentio de filijs fratrum concurrentibus cum patruo, & ſuccedentibus ex perſona patris præmortui, ergo non debet extendi ad caſum, quo ſuccedunt ex perſona propria.

12 Non obſtat verſiculus ille, palam eſt, quia ex eo verſ. cum præcedenti conſtitui poteſt regula, quod quando filij fratrum cum proximioribus, ſeu æqualibus in gradu concurrunt, vigore repræſentationis in ſtirpes ſuccedant, ſed non ex hoc inferri, vt idem dici debeat, quando inuicem concurrunt, & neminem a parte, ſeu a tota hæreditate excludere contendunt.

13 Nec etiam obſtat ratio Bart.in l.2.§. hæreditas. ff.de ſuis, & legit. allegata, quod ſequeretur abſurdum, vt vna, & eadem hæreditas in capita, & in ſtirpes diuideretur; quia iuxta facti ſpeciem per ipſum propoſitam hic caſus dari non poteſt. Ipſe enim arguit hoc pacto: Si vera eſſet opinio Azon. quod defuncto patruo, relicto fratre, & nepotibus ex duobus fratribus, reſpectu patrui nepotes ſuccederent in ſtirpes, inter ipſos autem ſuccederent in capita, quod eſt falſiſſimum; Patrueles enim hoc caſu ſuccedunt

cedunt

Digitized by Google

cedunt in ſtirpes tantum , non autem in capita iuxta text.expreſſum in dicta authent.de hæred. ab inteſt.deuenient §.ſi autem defuncto.

14 Non obſtat etiam , quod Imperator in initio dictæ authent. profiteatur velle proſpicere omnibus ſucceſſionibus ab inteſtato, ex quo ſequi videtur , quod ſi huic caſui formam non dediſſe dicamus , imperfecta redditur conſtitutio. Quia ſatis dicitur dare formam in eo,in quo diſponit relinquens omiſſa decidenda ſecundum iura antiqua,& perfecta dicitur Couſtitutio , dum in certis caſibus contra veteres legum diſpoſitiones filios fratrum exiſtente fratre ad hæreditatem patrui vocat.

15 Ex quibus cum melioribus rationibus , veterum Iureconſultorum auctoritatibus , & frequẽtiori vſu comprobata ſit opinio Azonis , Domini ſecundum ipſius ſententiam, quæſtionem decidendam ſtatuerunt, &c.

R. P. D. GRANO.

Ciuitatis Caſtelli Spolij, Sabbati 23. Ianuarij 1593.

ARGVMENTVM.

Ex Summario Argumentum ſumas.

SVMMARIVM.

Sententia data in poſſeſſorio vigore Aegidianæ non iuſtificatur ex nouiter deductis.num.1.

DECISIO XXVIII.

1 IN cauſa Ciuitatis Caſtelli Spolij fuit dictum, ſententiam Rotalem quo ad Cenſum, & bona mobilia non eſſe exequendam,quia cum fuiſſet reſtricta ad bona poſſeſſa per Nicolaum , quæ fuerunt Meliorutij tempore per eum commiſſi homicidij,oportuit dictos de Meliorutijs ex perſona Nicolæ agentes concludenter probare illius primum extremum . Sententia enim non poteſt verificari in Cenſu mille ſcutorum , quia fuit a Meliorutio emptus de anno 1560.poſtquam fuerat redintegratus. Minus verò in alijs duobus Cenſibus,de quibus hic per Informantes,quia pariter fuerunt acquiſiti poſt commiſſum homicidium,& ſufficit non fuiſſe probatum illos per Nicolam tempore Spolij fuiſſe poſſeſſos.Præterea cum ſententia loquatur de Cenſu mille ſcutorum ex diuerſitate Summæ , ſatis colligitur de iſtis non fuiſſe cogitatum , tanto autem minus , quod fuerunt producti poſt ſententiam. Nam cum verſemur in exequutione vigore Aegidianæ ſententia non iuſtificatur ex nouiter deductis. Corn.conſ. 10 num 4.lib.4.Calc.conſ.83.num...Soc. iun.conſil.182.ſub num. 2.verſic. Sed tamen.lib.2.cum allegat.

R. P. D. LITTA.

Maceraten. Tranſactionis, Lunæ 9.Maij 1594.

ARGVMENTVM.

De validitate tranſactionis,& illius executione, quando præſertim in ea adeſt Cameralis obligatio.

SVMMARIVM.

Tranſactio facta bona fide , & de lite iam mota valida eſt.num.1.

Exhæreditationis cauſa ſecuta reconciliatione filij cum patre dicitur ſublata.num.1.

Inſtrumentum non probat niſi quod in eo expreſſe diſponitur.num.2.

Verba inſtrumenti interpretanda ſunt contra fundantem ſe in illis,& ad excluſionem obligationis. num.3.

Tranſactio quantumuis generalis non porrigitur ad ea,qua in controuerſiam deducta non fuerunt.nu.4.

Obligatio Cameralis , & eius executio non impeditur per exceptionem requirentem altiorem indaginem . num.4.

DECISIO XXIX.

1 DOmini dixerunt ſtandum eſſe tranſactioni,quia conſtat bona fide factam fuiſſe, & de lite iam mota,iuxta tex.in l. 1.ff.de trãſact.& in l.non minorem. & in l.fratres. C.eodem. nec poſſe illius executionem per D. Aemilium prætenſam impediri prætextu enormiſſimæ læſionis,ex qua dolus re ipſa reſultat. Siquidem quia exhæreditatio de eo facta a patre, non poteſt dici facta ex iuſta cauſa , cum ſubſecuta reconciliatione cauſa ipſa de medio fuerit ſublata,ad text.in l.in ipſius. C.famil. erciſc. Alex. conſ.19. num.11. lib.7. cum alijs doctiſſimè congeſtis per R.P.D. meum Manticam, de coniect.lib.4.tit.vlt.num.44.

2 Nec etiam poteſt impediri ſub prætextu , quod D. Aemilius ex parte ſua non impleuerit promiſſa in ipſa tranſactione , cum mobilia obuenta eidem mediante diuiſione inter ipſos fratres concorditer facta ante ipſam tranſactionem , adhuc ipſe D. Aemilius non reſtituerit, quia dixerunt Domini nullum verbum in ipſa tranſactione fieri de tali reſtitutione ab eo facienda,& inſtrumentum non probat, niſi quod diſpoſitiuè conſtat. Angel.in l.intereſt.numero 2.C.de ſolut.quem refert,& ſequitur Roland. conſ.39.ſub num.5.lib.1.

3 Ad illud autem, quod virtualiter videatur in ipſa tranſactione comprehenſa talis obligatio de reſtituendo dicta mobilia , ſtante quod per D.Aemilium ad fauorem ipſorum fratrum fuit generaliter ceſſum liti,& cauſę,& renunciatum omni iuri,quod

quoquo

quoquo modo ſibi competebat, vel competere poſſet, ſup er hæreditate, & ſucceſſione bonorum patris, & matris, tam ex teſtamento, quam ab inteſtato eidem delata, vel deferenda: Domini dixerunt, quod ſtante dicta diuiſione prius concorditer facta, & quod clarè, & explicitè non apparet, quod lis etiā fuerit mota ſuper dictis mobilibus, & quod in ipſa tranſactione nullum verbum fit de eis, negari ſaltē non poſſe, quin dubium ſit an dicta prætenſa virtua lis obligatio, de reſtituendis ipſis mobilibus in hac tranſactione, comprehendatur, cum regulariter verba inſtrumenti ſint interpretanda contra fratres ſe fundantes in illis, & ad excluſionem obligationis D. Aemilij, ad text. in l. veteribus. ff. de pact. & in l. quicquid aſtringendæ. de verb. oblig.

4 Et tranſactio quantumuis generalis non porrigitur ad ea, quæ in controuerſiam deducta non fuerunt. l. qui cum tutoribus. in princ. ff. de tranſact. l. age cum Geminiano. C. eod. Purpur. conſ. 123. numero 1. lib. 1. Quo fit, vt talis exceptio per fratres oppoſita vti requirens altiorem indaginem, interim impedire non habeat executionem obligationis Cameralis de ſoluendo ipſi D. Aemilio ſcuta 800. Caſſad. deciſ. 1. de mut. petit. Mohed. deciſ. 31. 39. & 295. Ioānes Paul. deciſ. 65. Galleſ. de obligat. Camer. 4. par. queſtione 1. numero 17. Ex quibus fuit vt ſupra reſolutum, eſſe ſtandum tranſactioni, &c.

REVERENDISS. P. D. PEGNA DECANO.

Brixien. Locationis, die Lunæ 10. Decembris 1594.

ARGVMENTVM.

Locatio bonorum Eccleſiaſticorum vltra tres annos facta in totum vitiatur.

SVMMARIVM.

Eccleſiæ bonorum locatio, vel conceſſio vltra tempus permiſſum facta valida eſt pro eo tempore, pro quo licitè locari, vel in emphyteuſim concedi poſſunt, eo autem tempore tranſacto vitiatur. num. 1. & 2. Contra num. 3.

Forma eſt indiuiſibilis, & pro parte non ſeruata in totum vitiat actum. num. 3.

Locatio bonorum Eccleſiæ vltra triennium non valet, quando præſertim non eſt facta pro eodem pretio temporis in locatione præfixi, & diuerſis perſonis. numero 4.

Conſtitutio publicata, & quæ paſſim impreſſa circumfertur vſu recepta præſumitur. num. 5.

DECISIO XXX.

1 DVrantes de Durantijs Præpoſitus Sanctæ Mariæ Magdalenæ de Gambara Ciuitatis Brixienſis, aſſerens ſe de anno 1590. Iulio & Scipioni de Brunellis, ac Claræ illorum matri locauiſſe bona dictæ Præpoſituræ, ſita in territorio Baſſani, & ignoraſſe Notarium, qui eius locationis confecerat inſtumentum; Die vltima Maij 1591. bona eiuſdem Præpoſituræ eiſdem Brunellis, & Claræ matri locauit per annos ſex continuos proxime futuros inceptos in feſto Sancti Martini anni 1590. vltimo Iulij, pro primis tribus annis pretio librarum 4500. ad rationem anni, & clare pro alijs vltimis tribus annis pretio librarum 4000. Ceterum quia idem Durantes anno 1593. eandem Præpoſituram auctoritate Apoſtolica ad fauorem D. Raynutij Durantij reſignauerat, & Raynutius poſſeſſionem apprehenderat Brunelli ab Ordinario Brixienſi monitorium obtinuerunt, ne moleſtarentur, aut impedirentur continuare locationem initā cum Durante, Raynutij anteceſſore, lite propterea orta pronunciatum fuerat in partibus, Raynutium teneri ſtare locationi pro tertio anno videlicet pro anno 1593. & pro alijs tribus annis ſubſequentibus; Brunellos debere dimittere dicta bona, & à locatione recedere, quam ſentētiam in Curia A. C. confirmauerunt, in gradu appellationis cauſa in Rota commiſſa, dubitaui, an locatio prædicta poſſet ſuſtineri. Et die 28. Nouembris, Raynutio ſolum informante, cum articulus videretur Dominis difficilis, non fuit capta reſolutio; ſed iterum die 10. Decembris cauſa propoſita, vtraque parte informante, a dominis, qui cauſam viderant (vno tantum excepto) in eandem ſententiam euntibus reſolutum fuit locationem fuiſſe nullam.

2 Licet enim ſit magna inter Doct. ſuper iſto articulo controuerſia, & multi teneant locationem, vel conceſſionem, vltra tempus permiſſum factam, validam eſſe per id tempus, per quod res Eccleſiæ licite locari, vel in emphyteuſim concedi poſſunt, eo autē tempore tranſacto vitiari. Bald. in auth. ſi quas ruinas. num. 2. C. de Sacroſanct. Eccleſ. & in l. ſi pupillorum. §. fin. in fin. ff. de reb. eorum. Paul. de Caſtro in auth. qui rem. nu. 7. C. de Sacroſanct. Eccleſ. vbi dixit, hanc opinionem eſſe meliorem, & æquiorem, & ſubdit, quod Bar. eam fuiſſet amplexus, ſi cogitaſſet. Imol. in cap. ex parte. num. 39. ver. ſed hic ſurgit. extra de feud. & conſ. 69. num. 1. in fine, & Roman. in l. 1. §. ſi ſtipulanti num. 37. & 38. ff. de verb. obligat. vbi miratur Bart. tantum ſcilicet Doctorem dixiſſe contra caſum in §. neque illud. in auth. de non alienan. &c. Alex. conſil. 38. num. 5. lib. 2. Aret in l. 1. §. ſed ſi mihi. nu. 36. ff. de verb. oblig. vbi aſſeruit eandem opinionem maiorem habere æquitatem, & communiorem dicit Dec. in dicta auth. qui rem. numero 22. de Sacroſanct. Eccleſ. ſequitur Curt. iun. tract.

tract.de feud par.2.q.6.& Tiraq. de retract.lignag. §.23.gloſ.1.nu.12.& de retract.conuentional.in fi. nu.146.Couar.lib.2.var.reſolut.c.16.num.5. Syl-ueſter Aldobr.conſ.79.nu.3.lib.1.dicens rationem temporis eſſe diuiduam. Claud.de Seyſell. in Speculo feudor.titul.qui feudum dare poſſint.limit.8.Iul. Clar.in §.emphyt.q.6.& alij,quos refert Molina de Hiſpan.primogenit.lib.1.c.21.nu. 28. verſ.contrariam autem ſententiam.

3 Nihilominus Domini anteceſſorum noſtrorum in hoc Tribunali,& iuris auctoritatem ſequuti, talẽ locationem in totum vitiari cẽſuerunt. Forma enim a lege præſcripta eſſe videtur,ne rerum Eccleſiæ locationes,fiant vltra triennium. Indiuiſibilem vero, ſeu indiuiduam eſſe formam exploratum eſt. Dec. conſ.532.n.5. atque ita tenuit Rota in vna Romana deuolutionis domus die 4.Febr. anno 1583. coram bo.mem.Domino de Rubeis,& in alia Placentina decimarum die 2.Iunij 1546.coram bonæ memoriæ D.Bubalo, cuius iudicium aperta iuris reſcripta comprobare videntur,vt in auth.de non alienã. aut permut.§.emphyteuſim autem conſtare. 2.ibi, neque quod ſit habere aliquod penitus robur ſinimus.Et in extrauagãti ambitioſe.tit. de reb. eccleſ. non alien. ibi locationem aliter factam nullius eſſe roboris. & in Clem.1.eod. tit.ibi,nec recipienti ius aliquod acquiri. Quibus auctoritatibus moti hanc ſententiam tenuerunt Barto.licet obſcure loquatur in auth.qui rem.nu.7.C.de ſacroſan.eccleſ.vbi Iaſ. nu.22.Idem Bart.conſ.159.nu.8.Lupus oblig. 80. incipien.quæris cum locatio.Alex.conſ.17.nu. 10. lib.4.& conſ.165.num.1.ver.ſecundo adducitur. lib.2.Card.in Clem.1.§. fin. in fin. de reb. eccleſiæ non alien.Matth.de Afflic.deciſ.107.num.2.Prob. ad Io.Monach.in c.vltimo.nu.2.de pœnit.& remiſ. lib 6.Ioan.Gutierez in l.nemo poteſt. nu.53. ff. de leg.1.Purpur.conſ.340.n.7.& alij quos refert Mol. de Hiſp.primog.lib.1.c.21.nu.28.verſ.ſolet etiam.

4 Quam ſententiam eo etiam nomine in propoſita facti ſpecie Domini amplectendam cenſebant,quia locatio expreſſe apparebat facta, vltra triennium, cum dicitur in ea per ſex annos continuos. Idẽ præterea ſuadebant pacta in locatione apposita. Erat enim facta Iulio pro tribus primæuis annis, per lib. 4500.& matri pro reliquis trib.annis pro lib.4000. ex quibus præſumebatur Brunellos,non aliter fuiſſe contracturos,quam pro ſex annis.Cenſebatur enim maiori pretio conduxiſſe in primo triennio, vt minori acciperent in ſecundo;vnde licet pretium eſſet conſtitutum pro ſingulis triennijs,nedum tamẽ præſcriptis verbis;ſed ex partium quoque intẽtione videbatur vnica locatio,& ſic vitium vnius inficiebat reliquum.l.cum eiuſdẽ.§.interdum.ff.de ædi. edic. Dec.conſ.421.nu.3.Signorell.conſ.53.nu.1. Neq; vero aliquid operabatur ad ſuſtinendam locationẽ diuerſitas perſonarũ, ex quibus potius arguebatur ſuſpicio ad fraudandam legem de ſolo triennio loquentem..

5 Satis quoque leue viſum fuit,qđ de non vſu Extrauagantis ambitioſe opponebatur. Cum enim eſſet lata,& publicata,& paſſim iam impreſſa circumferatur,vſu præſumitur etiam recepta. Benintẽd.deciſ.13.nu.9.Rodoan tract.de reb.eccleſ.non alien. tit.de locat.rer.eccleſ.q.6.§. item ex præmiſſis. nu. 15.Bero.conſ.8.nu.9.lib.3.Ioan.Gutierez li.1. Ca non q.c.8.Rota enim non ſeruat dec.Mohed.dictis probandum eſſe vnum extrauagantis ambitioſe. Quinimmo, cum vſu recepta præſumatur neganti vſum incumbit onus probandi. Ant.Augu.in epito. tit.de conſtitut.nu.3.Becc.conſ.9.nu. 1.Plott. conſil.19. nu.62. maxime cum hodie ius commune facere dicatur.Peregrin.deciſ.225.lib.2.&c.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. MANTICA.

Romana Alimentorum.Lune 22.Maij 1595.

ARGVMENTVM.

De taxatione alimentorum quomodo facienda ſit,& an iuxta varietatem temporum taxata alimenta poſſint augeri notabilis deciſio.

SVMMARIVM.

Alimentorum decretum ſemper intelligitur rebus ſic ſtantibus.num.1.

Alimenta variantur,augentur,& minuuntur, ſecundum temporum varietatem.nu.1.& 3.

Filius non poteſt renunciare alimentis,quæ ſibi iure naturali debentur. nu.2.vbi ampliatur etiam,quod renunciatio fuerit facta cum iuramento.

Iuramentum ſemper intelligi debet rebus in eodem ſtatu remanentibus.nu.3.

Pater tenetur iure natura alere filios, & maritus vxorem num.3.

Alimentorum quantitas taxanda eſt etiam iuxta quantitatem familiæ.num.4.

Alimenta augentur quando pretia ciborum, habitationis,& veſtimentorum ſunt aucta num.5.

Alimentorum quantitas taxanda eſt iuxta quantitatem patrimonij,& conditionem perſonarum.nu.6.

DECISIO XXXI.

1 Conclusum fuit, D. Iacobo Cincio augeri deberi alimenta, quia decretum alimentorum ſemper intelligitur rebus ſic ſtãtibus. & fuit dictum coram R.P.D.meo Decano in Ceſarauguſtana alimentorum die 11.Decembris 1572. vnde in hoc potiſſimum propoſito, non debet reprehenſibile cenſeri ſi ſecundum varietatem temporũ ſtatuta quandoque varientur humana, & generaliter dicitur in c.non debet.de conſanguin.

2 Non obſtat, quod ſententia lata in quantitate

ſcutorum quinquaginta ſingulis menſibus præſtanda fuerit ab ipſo D. Iacobo acceptata, quia filius nõ poteſt renunciare alimentis, quæ ſibi iure naturali debentur, Specul. in tit. qui fil. ſint legit. §. 1. nu. 12. de iuſtit. & iur. Bartol. in l. ſi quis a liberis. §. parens. nu. 2. de liber. agnoſc & not. Bald. per illum text in cap. cum quidam. num. 2. de iuſt. & iur. vbi loquitur etiamſi pactum fuerit iuramento vallatum. Quod ſcribit etiam Alex. in l. quia tali. §. eleganter. nu. 12. ff. ſol. matr. Alciat. in l. pacta, quæ contra. num. 7. C. de pactis. Couar. in Epit. lib. 4. decretal. c. 8. §. 6. nu. 3. & Crauet. conſ. 116. num. 2. & conſ. 189. nu. 3.

3 Et ideo ſi ratio dictat, vt pietate cogente propter ipſam naturam alimenta debeant augeri, eius conſenſus nullum ei præiudicium facit, quia debet intelligi rebus in eodem ſtatu manentibus. l. quod Seruius. ff. de condit. ob cauſ. Iuſta autem cauſa augendi alimenta Dominis videtur, quod ex D. Iacobo nati ſunt filij ex legitima vxore, quos ipſe procul dubio tenetur etiam educare. l. ſi quis. ff. de liberis agnoſcend. Barr. in tract. de aliment. num. 16. Ruin. conſ. 45. num. 2. lib. 2.

4 Et quidem iudex ante oculos habere etiam debet ſeruos, & ancillas, qui, quæve liberis ſuſceptis deſeruire debent. l. ius alimentorum. poſt princ ver ſic. ante oculos. C. vbi pupill. educ. deb. quibus etiã alimenta, & veſtimẽta præſtanda ſunt, & not. Flor. de Sancto Petro in l. ſed & ſi quid. in §. mancipiorum. nu. 18. ff. de vſuſr. Vnde aucta familia alimenta etiam augeri neceſſe eſt. Angel conſ. 357. num 8. Corneus conſ. 95. nu. 4. & ſequitur Summæ prudẽtiæ, & auctoritatis D. Sylu. Aldobr. in conſ. 31. n. 9.

5 Accedit etiam, quando aucta ſunt pretia non ſolum ciborum, ſed etiam habitationis, veſtiarij, calcearij, & aliarum rerum omnium ex quibus vita hominum ſuſtentari debet, & experientia docet, quæ eſt efficax rerum Magiſtra. c. quam ſit, de elect. lib. 6. Nec dubium eſt quin habitatio, Veſtiarium, & Calciarium debeatur. l. eum qui tranſigit. §. de calceario. ff. de tranſact. & l. cognouimus. §. ſed ne videamur. de hæret. & Manich.

6 Vnde cum in decernendis his alimentis habenda ſit ratio ampliſſimi patrimonij, quod habet D. Franciſcus Pater Iacobi. l. ius alimentorum. ff. vbi pupil. educ. deb. & in d. l cum plures. §. vltimo, ibi, pro facultate patrimonij. ff. de adminiſtr. tut. Bar. in l. Imperator. n. 4. Alex. nu. 5. ff. ad Trebell. Boer. deciſ. 19. n. 8. Nat. conſ. 48. n. 1. Item conditionis perſonarũ, auth. res, quæ. ibi pro modo honeſtatis perſonarum. C. com. de leg. & d. l. complures. §. vlt. ibi pro dignitate natalium. de admin. tut. Caput. deciſ. 25. n. 3. par. 1. & copioſe ſcribit Tiraq. de nobilit. c. 20. n. 136. & ſeq. & n. 140. & ſeq. nec non conſuetudinis regionis. Crau. conſ. 189. in fi. n. 10. omnibus circumſpectis, quæ ex vtroque latere deducuntur, placuit Dominis eidem D. Iacobo augeri alimenta, ex quibus ipſe cum ſua familia commode poſſet vitam ducere vſque ad menſtrua ſcuta centum, &c.

R. P. D. ORANO.

Imolen. Legati. Mercurij 24. Maij 1595.

ARGVMENTVM.

Ex Summarijs argumentum ſumas.

SVMMARIVM.

Poſſeſſio capta pendente termino ad appellandum cauſat attentata, & ideo ex ſtylo Rotæ ſolet ſequeſtrari. num. 1.
Aegidiana prohibens appellari in poſſeſſorio non habet locum quando agitur de bonis Eccleſiaſticis, vel cõtra perſonas Eccleſiaſticas. num. 2.

DECISIO XXXII.

1 Poſſeſſio capta pendente termino ad appellandum cauſat attentatum Ideoque ex ſtylo Rotæ ſolet ſequeſtrari. Rota deciſ. 10. nu. 4. vt lit. pend. in nou. Caſſad. deciſ. 3. n. 6. de reſt. ſpol.

2 Nec attenditur, quod ſententia lata ſit in poſſeſſorio, a qua propter Aegidianam non datur appellatio, quia non habet locum, quando agitur de bonis Eccleſiaſticis, vel contra Eccleſiaſticas perſonas, vt fuit pluries reſolutum, & vltimo in vna Auximana Bonorum coram R. P. D. meo Decano de an. 1579. ſed locus eſt appellationi etiam quo ad effectum ſuſpenſiuum. Couarr. var. quæſt. c. 23 nu. 3. cum alijs per Contard. in l. vnic. 3. limit. C. de mom. poſſ. vel nec etiam, quando illa continet mixturam iuxta cõſil. Bal 141. li. 1. & ita fuit coram me dictum in vna Imolen. legati, pro Ven. Domo Probationis Societatis Ieſu contra DD. de Venereis, in qua Gubernator Imolen. declarauerat poſſeſſionem per Vener. Domum acceptam fuiſſe nullam, & eam condemnauit ad reſtitutionem. Nam ſententia dicitur habere mixturam, cum contineat implicitam cauſam nullitatis.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS.

D. CARD. PAMPHILIO.

Romana, Reſidui pretij Caſalis. Lunę 12. Iunij 1595.

ARGVMENTVM.

Venditor ad pretium agere non poteſt, niſi adimpletis per eum promiſſis etiam, quod in minimo non adimpleuerit, & etiam quod emptor ſub Camerali obligatione promiſerit ſoluere pretium. Cetera habes in Summarijs.

SVM.

SVMMARIVM.

Emptor non poteſt cogi ad ſoluendum reſiduum pretij, quando venditor non adimplenit promiſſa pro parte ſua etiam in minimo, & etiam quod agatur ad impediendum obligationem Cameralem. nu. 1. 2. & 5.

Venditio facta ad corpus, & ſub vnico pretio dicitur vnica, & indiuidua. num. 3.

Venditori agenti contra emptorem ad pretium obſtat exceptio vnius rei non traditæ. num. 3.

Fructus pendentes dicuntur pars rei, & ſpectant ad emptorem, etiamſi illis maturis venditio fiat, niſi aliud concurrat. num. 4.

Copula, Et, ſtat ampliatiuè vltra ſpecificata. nu. 6.

DECISIO XXXIII.

1 DOmini dixerunt D. Marcellum non eſſe cogendum ad ſolutionem reſidui pretij Caſalis, niſi prius adimpletis per D. Comitem venditorem. l. Iulianus. §. offerri. & l. qui pendentem. ff. de act. empt. l. ex his prædijs. C. de euict. l. cum proponas. l. 2. C de pact Dec. conſ. 119. num. 1. quod procedit etiamſi implementum deficiat in minimo. Put. deciſ. 357 lib. 3. & agatur ad impediẽdam exequutionem obligationis Cameralis, vt tradit Galleſ. de oblig. Camer. in 4. par. p. 1. nu. 7. cum alijs allegatis.

2 Præſertim cum ita in ipſo inſtrumento venditionis inter partes conuentum fuerit, quod reſiduum pretij ſoluatur, facta menſuratione Caſalis, habita libera, & pacifica bonorum venditorum poſſeſſione præſtita per vẽditorem fideiuſſione de euictione ad ſatisfactionem emptoris, de cõſignatis emptori omnibus ſcripturis ſuperius promiſſis cum ſuis qualitatibus ſupra expreſſis, & non ante, nec aliàs, & cæt. ad not. per Bald. in d. l. ex prædijs, & in l. ex placito. col. fin. ſub nu. 28. C. de rer. permut. Caſſad. deciſ. 7. nu. 2. de reſeruat. Tiraq. de rett. lignag. §. 4. gl. 1. nu. 39. Galleſ. vbi ſupra. num. 3.

3 De adimplemento autem prædictorum non docetur, immo pro parte D. Marcelli dicitur, neque reſpectu menſurationis, neque traditionis bonorum, neque præſtationis fideiuſſionis, neque cõſignationis ſcripturarum fuiſſe ſatisfactum. Nam quo ad mẽſurationem, licet aſſerantur factæ quædam mẽſurationes, illæ tamen ſunt inter ſe variæ, & non adhuc fuit inter partes firmatum, quæ ſit attendenda. Quo verò ad traditionem bonorum non fuit cõſignatum canuetum comprehenſum in venditione, immo illius reſpectu fuit D. Marcellus emptor inhibitus à quibuſdam ſub prætèxtu, quod non ſpectet ad Comitem, & cum iſta venditio fuerit facta ad corpus, & ſub vnico pretio, dicitur vnica, & indiuidua. l. cũ eiuſdem, & l ſi plura. ff. de ædil. edict. & agenti ad pretium obſtat exceptio vnius rei non traditæ d. l. ex his prædijs. ibi, ſi aliquæ. C. de euict. & faciunt. not. per Bart. & Iaſ. in l. ſcire debemus. in princ. ff. de verb. oblig. cum alleg. per Tiraq. de retrac. lignag. §. 23. glo. 1. num. 2

4 Vltra quod non fuit etiám ſatisfactum reſpectu frumenti ſeminati in ipſo Caſali, quod D. Marcellus etiam facta intimatione moleſtiarum venditori recolligere non potuit, niſi ſoluto pretio cuidam Dominico, qui illud ſeminauerat, & erat comprehenſum in venditione, quæ fuit facta de Caſali ad præſens grano ſeminato, cum aſſertione, quod ſpectabat àd venditorem liberum ab omni onere, & ſeruitute, vltra quod ex diſpoſitione Iuris, fructus pendẽtes dicuntur pars rei. l. fructus pendentes. ff. de rei vend. & ſpectent ad emptorem, etiamſi illis màturis venditio fiat, niſi aliud cõueniat. l. Iulianus. §. ſi fructibus. ff. de action. empt. l. qui fundum. ff. de contrah. empt. l. fin. §. non ſolum. ff. qui in fraud. credit. per hunc locum etiam reſpectu portionis colonicæ. Rom. conſil. 309. per tot. Alex. in l. ſi filiofamilias. §. fin. num. 17. ff. ſolut. matrim. Abb. conſil. 138. cum alijs allegatis.

5 Quo verò àd præſtationem fideiuſſionis de euictione minus fuit ſatisfactum per dictum Comitẽ, qui licet obtulerit quoſdam fideiuſſores, non ideo dicitur impleuiſſe, cum illi non ſint ad ſatisfactionẽ emptoris prout promiſit, & quo ad conſignationem ſcripturarum cum ſuis qualitatibus expreſſis minus fuit adimpletum, quia in Motu proprio Pauli IV. facultatis dandi in ſolutum bona præfata auctoritate dicti Comitis nulla ſit mentio, quod bona ſint alijs creditoribus obnoxia, prout exprimitur in inſtrumẽto venditionis, quod multum intereſt emptori pro ſua aſſecuratione, cum confiſus in ſecuritate, quam ex Motu proprio ſperabat reſpectu creditorum anteriorum dandi bona in ſolutum contentus fuerit fideiuſſione de euictione pro dato, & facto venditoris tantum alias non empturus, niſi habita cautione etiam pro creditoribus anterioribus ad reg. l. cum de indebito. ff. de probat. cum vulgar.

6 Non obſtat, quod in promiſſione conſignationis Motus proprij habita ſit relatio ad ipſum Motum proprium, vt oſtendunt illa verba, & aliàs prout in Motu proprio, &c. quem Dominus Emptor potuit apud acta vidiſſe, quia iſta verba ſtant augmentatiuè propter copulam & l. ea tamẽ adiectio. ff. de leg. 3. & intelliguntur vltra ſpecificata, vt aliàs fuit dictum in cauſa Prænestina Tranſmiſſionis, ſub die 16 Maij 1575. coram R. P. D. meo Seraphino. & faciunt per not. per Nat conſ. 403. num. 7. Put. deciſ. 36. lib. 3. Peregr. deciſ. 28. lib. 1. nec tenebatur Dominus Marcellus inſpicere Motum proprium quando ſatis ſibi proſpexit accipiendo promiſſionem conſignationis illius cum qualitàtibus ſuperius expreſſis, & ſic derogatur anterioritati aliorum creditorum. Et ex his dictum fuit non eſſe cogendum Dominum Marcellum ad ſolutionem reſidui, niſi prædictis ſatisfiat.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. MILLINO.

Bononien. Bonorum de Marano. Lunæ 20. Nouembris 1595.

ARGVMENTVM.

Tolluntur in hac deciſione quędam obiectiones, quibus pręrendebatur locationem Terrarum Eccleſię fuiſſe nullam vti non factam in euidentem vtilitatem eccleſię.

SVMMARIVM.

Eccleſiaſtica bona quando venduntur propter euidẽtem vtilitatem proceſſus ſuper dicta euidenti vtilitate fieri debet ad inſtantiam Rectoris Eccleſiæ. num. 1.

Conſtitutio, quando habenti alias poteſtatem faciendi actum mandat fieri dictum actum ſub certa forma, & pœna abſque clauſula annullatiua, tunc actus contra dictam formam factus valet, licet contrafaciens ſit puniendus. num. 2.

Forma non ſeruata, quando actus ſit nullus nu. 2.

Iuramentum teſtium probatur per aſſertionem Notarij, quando teſtes fuerunt examinati coram Iudice Commiſſario. num. 3.

Teſtes non iurati probant coram Iudice habente poteſtatem informandi ſe extraiudicialiter. num. 3.

Exceſſus facultatis, ſeu licentia alienandi res eccleſiaſticas probari debet per fundantem ſe in eo. numero 4. 5. & 6.

Alienandi bona Eccleſiaſtica finalis cauſa eſt euidens vtilitas eccleſiæ. nu. 5. & num. 7.

Pacta oneroſa in emptione, & venditione, ac etiam in locatione ſunt pars pretij. num. 11.

Eccleſiæ bona non fuiſſe locata, ſeu alienata in euidentem eccleſiæ vtilitatem, qui dicit, probare tenetur. numero 10.

Prædiorum valor numquid probetur ex valore prædiorum vicinorum. num. 11.

DECISIO XXXIV.

1 IN alia poſitione iſtius cauſæ fuerat reſolutum locationem eſſe validam, quia concurrit vtrũque requiſitum, ſolemnitas, & cauſa, ſed quoniam pro parte Rectoris multa deducebantur, tam circa defectum ſolemnitatis, quam cauſę, volui cum iterum audire ſuper eiſdem, & dubio propoſito, Domini fuerunt concordes, quod locatio ſit valida ex eiſdem rationibus, quibus fuerunt moti in alia poſitione, non obſtantibus his, quæ pro parte Rectoris adducebantur, in quorum reſponſione, & remotione conſiſtit fundamentum iſtius reſolutionis. Et in primis non obſtat, quod proceſſus, ſi in euidentem non fuit factus ad inſtãtiam Rectoris nec eius Procuratoris, quia ex mandato procura probatur, quod fuit factus ad eius inſtantiam cum conſtituit Procuratorem Galeatium de Accuratijs ad locandum bona eccleſiæ, iuxta tenorem literarũ ſibi cõceſſarum.

2 Secundo non obſtat, quod in licentia conceſſa à Vicelegato non fuit inſerta Bulla fel. rec. Pauli II. quam ipſe iuſſit eſſe inſerendam in omnibus literis, & commiſſionibus, quæ Bulla non tribuit facultatẽ committendi cauſas ſuper alienationibus bonorum Eccleſiæ ſi in euidentem, ſed ſolum imponit pœnas iudicibus Commiſſarijs interponentibus decretum in læſionem Eccleſiæ, & non habet decretum irritans, ideo alienatio, non inſerta Bulla, eſt valida. Quando enim Conſtitutio habenti aliàs poteſtatẽ faciendi actum, mandat ſimpliciter, ſine clauſula annullatiua illum actum fieri ſub certa forma, tunc quamuis contrafaciens, ſit puniendus, tamen actus valet, & tenet, gloſ. in Clem. 1. in verb. inhibentes, de Iure patr. quam ibi ſequuntur Cardin. quæſt. 7. Anchar. 3. not. Imol. num. 4. & Abb. nu. 1. Idem Abb. conſ. 91. nu. 1. lib. 9. præſertim cum iſta inſertio fieri debeat ſolum ad effectum vt iudices certiorentur de pœnis in Bulla expreſſis.

3 Tertio non obſtat, quod teſtes non fuerint iurati, cum iuramentum non probet ex enunciatiua Notarij, quia teſtes fuerunt examinati coram iudicibus Commiſſarijs, in quo caſu ex enunciatiua Notarij probatur iuramentum. Bald in L. Iuriſiurandi. num. 2. & Salicet. num. 4. C. de teſtib. & fuit reſolutum in cauſa Toletana Decimarum de Brea 21. Iunij 1581. coram R. P. D. Blanchetto. Præterea cum iudices potuerint ſe extraiudicialiter informare, vt fuit reſolutum, poterant ſumere iſtam confirmationem a teſtibus non iuratis, gloſ. in cap. ſi duo, & ibi Bald. num. 4. tit. de pac. tenen. in vſib feud. Abb. in c. nobis. ſub num. 5. de elect. Iaſ. in repetit. l. admonendi. num. 220. ff. de iureiurando.

4 Quarto non obſtat, quod licentia alienandi eſt reſtricta ad ſeptem petias Terræ, & locatio fuit facta de omnibus bonis Eccleſiæ, quia conceditur Rectori licentia alienandi Terras laboratiuas Eccleſię in villa Marani conſiſtentes in ſeptem petijs diſtinctis, & in locatione conceduntur omnes petiæ Terræ exiſtentes in villa Marani Ideo ſi Rector prætendit, quod vltra Terras laboratiuas conſiſtentes in ſeptem petijs adeſſent in villa Marani aliæ petiæ Terræ, quæ fuerint locatæ, & conſequenter, quod Rector in locatione exceſſit limites ſuæ facultatis, ipſe debet probare iſtum exceſſum, quia eſt fundamentum ſuæ intentionis. Hoc autem dicebant Domini non probari, quia Inuẽtarium de anno 1456. in quo enunciãtur decem petiæ Terræ, vltra quod non eſt in forma probanti, præcedit iſtam locationẽ per quinquaginta nouem annos, & in contrarium vrgent plures coniecturæ, quæ bene deducuntur per Informantes pro Dominis de Fulchis.

5 Quinto, Non obſtat, quod ſi fuiſſet expreſſum,

quod

Digitized by Google

quod locatio comprehendebat omnia bona Eccleſiæ, Vicelegatus non ita facile conceſſiſſet, quod vltra quod non conſtat, quod fuerint locata omnia bona Eccleſiæ. Imò ex inſtrumento locationis ſumitur coniectura in contrarium, cum Rector locet omnes terras poſitas tamen in villa Marani, ſi fuiſſet hoc expreſſum, quod locabantur omnia bona eccleſiæ, pariter Vicelegatus conceſſiſſet cum alienatio eſſet vtilis Eccleſiæ, quia in huiuſmodi literis ſi in euidenrem vtilitatem, tanquam cauſam finalem. Soc.conſ.15.nu.50.lib.1. Ruin.conſ.157.nu.25.& 26 lib.1.

6 Sexto, Non obſtat, quod in ſupplicatione nō fuerint expreſſi confines, quantitas, & qualitas iſtarum terrarum, quia adeſt ſufficiens expreſſio, cum petatur licentia alienandi Terras laboratiuas conſiſtentes in ſeptem petijs in villa Marani.

7 Septimo, non obſtat, quod licentia alienādi fuit conceſſa a iudicibus Commiſſarijs Rectori, & Proſpero eius fratri, & tamen in ſupplicatione non fit mentio Proſperi, quia hoc non impedit, quod ipſe Rector non potuerit locare. Præterea ſi alienatio erat vtilis Eccleſiæ, hoc non mouiſſet Vicelegatum, quod alienatio eſſet facienda a Rectore, vel a Proſpero de eius mandato, cum in iſta materia nil aliud moueat concedentem facultatem, quam euidens vtilitas Eccleſiæ, vt ſupra dictum eſt.

8 Octauo, non obſtat, quod locatio fuit facta à Galeatio de Mauſijs, non habenre mandatum a Rectore, quia de eius mandato conſtat in actis.

9 Vltimo non obſtat, quod pro parte Conductoris non probatur euidens vtilitas Eccleſiæ, quia teſtes eam benè probant, cum reddant concludenter rationes, & in alia poſitione fuit reſolutum, præſertim concurrentibus pactis onerofis conductoris, & vtilibus Eccleſiæ, quæ ſunt pars pretij, vt fuit reſolutum in cauſa Auximana Bonorum 21. Iulij 1580. coram R.P.D. Decano.

10 Præterea reſpondebant Domini, quod ex confirmatione reſultat præſumptio vtilitatis, vt per Bald. in cap. 1. num.4. qui fidei. dare poſſ. Ideo onus probandi læſionem, vel non euidentem vtilitatem ſpectat ad Rectorem. Socin. dicto conſ.15.num.31. Couarru. lib.2. variar. reſolut. cap.17. num.2. & ſentit aliàs Rota in dicta cauſa Auximana Bonorum. ſub die 1. Februarij, & 2. Nouembris 1580. & hoc procedit ſine difficultate, quando cum ſolemnitate concurrit obſeruantia, quæ poteſt controuerti, cum de anno 1534. Rector quietauerit hæredes Proſperi pro cauone decurſo. Iſtam autem probationem læſionis, vel non euidentis vtilitatis, aut aliam probationem, quæ eneruet probationem euidentis vtilitatis, dicebant Domini hic non adeſſe, quia teſtes Rectoris non percutiunt tempus locationis, ideo non probant non euidentem vtilitatem, præſertim cum de tempore quo deponunt, quod valor bonorū eſſet auctus, & eſſēt facta melioramēta a cōductore.

11 Inſtrumenta autem locationis de alijs terris in villa Marani, & alijs bonis contiguis minus probant ad iſtum effectum, cum non probetur, quod ſint eiuſdem qualitatis. Cagnol. in l.2. nu.233. C. de reſcind. vendit. Imò probatur contrarium, quia iſtæ petiæ locatæ erant vitatæ arboribus, & habebant domos, & ſegetes, quæ omnia in iſtis terminis deficiebant, tanto minus cum concurrant pacta onerofa Conductori, & locatio ſit perpetua, quo caſu ſit diminutio ſextæ partis, authent. perpetua. C. de ſacroſanct. eccleſ. Iaſon conſ.54. num.25. lib.1. & pariter tempus calamitoſum belli, iam antea ceſſauerat, & non probatur, quod tempore locationis duraret effectus inde cauſatus, ſcilicet vtilitatis pretij rerum, imò apparet fuiſſe habitam rationem conditionis bonorum temporum, cum redditus iſtarum terrarum non aſcenderet ad eam ſummā, quæ fuit promiſſa pro canone, & adſint pacta onerofa conductori. Ideo concluſum conditionem eſſe validam.

REVERENDISS. P. D. PEGNA DECANO.

Romana de Naris. Lunæ 11. Decembris 1595.

ARGVMENTVM.

Subſtitutio reciproca, ſeu fideicommiſſum, an, quando, & per quæ verba inductum dicatur, plures enumerantur caſus, & coniecturę, in hac deciſione.

SVMMARIVM.

Subſtitutio reciproca dicitur, quando teſtator vna cum filio nato inſtituit etiam alios naſcituros filios vulgariter, pupillariter, & per fideicommiſſum. nu. 1.

Subſtitutio reciproca dicitur, quando pluribus inſtitutis hæredibus teſtator prohibuit alienationem ſuorum bonorum, etiam ex cauſa dotis, & ſine detractione Falcidia, & Trebellianica ad effectum vt perpetuo in familia remanerent. num.2. & nu.7. & 8.

Subſtitutio reciproca cenſetur etiam facta, quando teſtator mandauit, vt vltimus ſuperuiuens ſubſtitutus adoptaret alium de eadem domo, & familia. num. 3. Contra. num.4.

Reciproca ſubſtitutio requirit plures perſonas inſtitutas, & inuicem ſubſtitutas. num. 5.

Subſtitutio reciproca induci poteſt in vno teſtamēto per relationem ad aliud teſtamentum, in quo reciproca ſubſtitutio facta dicatur. num.6. & ſeqq.

Paria ſunt facere explicitum fideicommiſſum, vel illud facere relatiue ad aliud teſtamentum, in quo fideicommiſſum legatur. num.6.

Fideicommiſſum dicitur onus. num.6.

Relata dicuntur eſſe in referente verè, & propriè. numero 6.

Digitized by Google

Subſtitutio reciproca cenſetur inducta, quando verba teſtatoris ſunt concepta in rem, & non in perſonam non incidenter, ſed diſpoſitiuè. num 9.

Minor, qui vigore teſtamenti debet adoptare aliquem, qui ſuccedat in hæreditate ſibi relicta iuxta diſpoſitionem teſtatoris, ſi propter minorem ætatem non poteſt adoptare, poteſt loco adoptati aliquem eligere ſucceſſorem omni meliori modo. num. 11. & ſeq.

Hæredis aſſertioni de voluntate teſtatoris maxime credendum eſt. num. 12.

Fideicommiſſum perpetuum inducitur, quando teſtator ordinauit, vt bona ſua remaneant in familia. num. 13. & 14.

Subſtitutio reciproca non cenſetur a teſtatore facta in pluribus caſibus, de quibus. num. 15. & ſeqq.

Fideicommiſſum non extenditur de vna perſona ad aliam, etiam ex veriſimili mente teſtatoris. nu 19.

Hæres ſcriptus in teſtamento non abolito, & non cancellato, debet immitti in poſſeſſionem hæreditatis non obſtantibus exceptionibus requirentibus altiorem indaginem. num. 20. & 21.

DECISIO XXXV.

1 PEtebat Franciſcus de Naris immitti in poſſeſſionem medietatis Caſalis de Monte Meliore vigore teſtamenti non vitiati, nec cancellati Hieronymi de Naris ſui fratris, qui decedens reliquerat hæredem Antonium de Naris communẽ fratrem, illum tamen rogauerat, vt medietatem dicti Caſalis cum annexis Franciſco reſtitueret, ſed quia Antonius reſtitutionem facere recuſabat, & immiſſionem impedire nitebatur, opponẽdo de antiquo fideicommiſſo ſpeciali ter inducto ſuper dicto Caſali, cuius vigore prætendebat dictum integrum Caſale cum annexis, poſt obitum Hieronymi fratris ad ſe pertinuiſſe, nec Hieronymum de illo diſponere potuiſſe; Ideo dubitaui, An conſtaret de fideicommiſſo ad effectum impediẽdæ immiſſionis, quã Franciſcus vigore dicti teſtamenti poſtulabat. In quo articulo informantes pro Antonio conſiderabant Tiberium de Naris primum Caſalis dominũ, & ſpeciali fideicommiſſi vinculo idem Caſale ligantem, vt perpetuo in familia de Naris remaneret pro cõſeruatione nobilitatis illius, inſtituiſſe filios ſuos maſculos ſi naſcerentur ſimul cum L. Martio eius tunc vnico filio minore, eoſdem vulgariter, pupillariter, & per fideicommiſſum inuicem ſi decederent ſine filijs æquis portionibus ſubſtituendo, quibus verbis continetur reciproca, & fideicommiſſaria, præſertim ſtantibus illis verbis, per fideicõmiſſum. Rip. in l. Lucius. num. 46. vbi Bartol. num. 20. ff. de vulg. & pupil. Dec. conſ. 86. num. 1. Pariſ. conſ. 41. nu. 35. lib. 2. Roland. conſ. 25. nu. 10. lib. 1. R. P. D. meus Mantica. libro 7. de coniect. vlt. volunt. tit. 4. num. 6. & 7.

2 Prohibuerat etiam teſtator in particulari alienationem Caſalis etiam ex cauſa dotis, & detractionẽ Falcidiæ, & Trebellianicæ ad effectum, vt perpetuo in familia remaneret, ex quibus ſimiliter deducebãt claram fuiſſe teſtatoris mentem volentis inducere reciprocum fideicommiſſum etiam in caſu mortis. Soc. ſen. conſ 43. num. 11. verſ. aliquando vltra teſtator dixit. lib. 3. Dec. conſ. 481. nu. 2. Gabr. de fideicom. concluſ. 10. num. 7.

3 Diſpoſuerat præterea Tiberius, quod vltimus ſuperuiuens ex hæredibus a ſe inſtitutis, & ſubſtitutis teneretur adoptare vnum, ita quod nati natorũ, & qui naſcerentur ab illis, ſeu in euentum prædictum adoptarentur, perpetuo tẽpore de domo, & familia de Naris nuncuparentur, vt ſupra, & ad eum dicta hæreditas deuolueretur, vt ſupra, modo, & forma ſuperius expreſſis, & non aliter, nec alio modo, etiam vulgariter, pupillariter, & per fideicommiſſum, vt ſupra, quos omnes reſpectiuè, & ſucceſſiuè dictus teſtator ſubſtituit, & ore proprio nominauit, vnde inferebant informantes pro Antonio in teſtamento Tiberij inter plures adoptatos inductum reciprocum fideicommiſſum. Rip. in dicta l. Lucius. nu. 46. & Pariſ. dicto conſ. 41. num. 35. lib. 2.

4 Quoniam verò informantes pro Frãciſco admittebant in teſtamento Tiberij reperiri reciprocam ſubſtitutionem expreſſam in vno caſu videlicet, inter filios ſuos ſi plures ſuſcepiſſet, non tamen fuiſſe inductum in altero caſu, ſi omnes eius filij deceſſiſſent ſine filijs, in quo vltimus ſuperuiuens tenebatur adoptare aliquem nobilem, qui ferret nomen familiæ de Naris, in eoque caſu nullam fuiſſe factam reciprocam ſubſtitutionem, nec etiam fieri potuiſſe, ex quo ſolus vnus erat vocatus, cui reciproca conuenire non poteſt, quæ requirit plures perſonas. l. iam hoc iure. & l. Lucius. ff. de vulg. & pupillar. & in themate propoſito euaniuiſſe reciprocam a Tiberio in primo caſu conſideratam ex quo poſt obitum Tiberij ſolus remanſerat L. Martius eius filius, qui deceſſerat ſine filijs.

5 Propterea Informãtes pro Antonio ex multis ꝓbare nitebantur eandẽ reciprocam intelligi repetitã in teſtamento L. Martij per relationẽ ad teſtamentũ Tiberij, nam L. Martius Tiberij vnicus filius aſſerẽs mentem Tiberij ſui patris fuiſſe ſibi manifeſtiſſimã, quod Caſale de Monte Meliore remaneret in perpetuum in familia de Naris pro illius ampliatione, & manutentione, & quod vltimus decedens de linea, ſeu familia ipſius Tiberij ſi ſine filijs decederet, adoptaret vnum, vel plures, nobilem, ſeu nobiles viros, qui ſuccederet, aut ſuccederent in dicto Caſali, & hæreditate, idcirco omni meliori modo; ore proprio nominauit, inſtituit, & ſuos hæredes fecit in prædicto Caſali cum omnibus ſuis membris Antonium, & Hieronymum de Naris filios q. Sabbæ de Naris, cum conditionibus, oneribus, & facultatibus ſimilibus, & in diſpoſitione paterna appoſitis, & adiectis. Volens inſuper, quod Antonius, & Hieronymus deberent, & tenerentur dare ſingulo anno dicto Franciſco de Naris eorum fratri tertiã partem

pàrtem fructuum eiuſdem Caſalis, & duorum cenſuum vita Franciſci durante, quos Antonium, & Hieronymum filios Sabbæ de Naris, & in eadem familia exiſtentes ſuccedere voluit modo quo ſupra in ſupradicto Caſali; volens & mandans idem teſtator deberet tam dictum Caſale, quam dictos duos annuos, perpetuos cenſus perpetuo manere in eadē familia de Naris, & cum facultatibus, & conditionibus appoſitis, & adiectis per dictum Tiberium eiuſdem teſtatoris patrem.

6 Ex hac enim diſpoſitione prætendebatur pro parte Antonij reciprocam fuiſſe repetitam inter ipſum, & Hieronymum, quos L. Martius ſibi hæredes inſtituerat, cùm reciprocum fideicommiſſum induci poſſit in vno teſtamento per relationem ad aliud teſtamentum, in quo reciprocum fideicommiſſum legatur, Dec. conſ. 362. in princ. Socin. iun. conſ. 75. nu. 9. lib. 3. cum paria ſint facere in aliquo teſtamento explicitum fideicommiſſum, vel aliud facere relatiuè ad aliud teſtamentum, in quo illud legatur. Alexand. conſ. 201. num. 20. lib. 6. Gozzad. conſ. 52. numero 3. & præſertim in hoc caſu, in quo L. Martius expreſſe aſſeruerat ſe voluiſſe nominare, & inſtituere Antonium, & Hieronymum, cum facultatibus, oneribus, & conditionibus contentis in teſtamento paterno. Vnde cum in teſtamento Tiberij legeretur ſubſtitutio reciproca inter eius filios, & hæredes ſi plures nati fuiſſent, ita quod ſi vnus illorum decederet ſine filijs, alter ſuperſtes ei ſuccederet, ſimiliter in hoc caſu fieri debebat ſucceſſio inter Hieronymum, & Antonium. Bar. in dicta l. Lucius. num. 20. vbi Rip. num. 30. ff. de vulg. & pupil. nam dicere cū conditionibus, oneribus, & facultatibus, perinde videbatur, ac ſi dixiſſet, cum fideicommiſſo contento, & inducto in teſtamento Tiberij, cum fideicommiſſum dicatur onus. l. ſi arrogator. ff. de adopt. l. cohæredes. §. cum filio. ff. de vulg. & pupil. prout etiam idem ſignificare videbantur illa verba cum conditionibus. l. 1. C. de pact. præſertim cum relata dicantur eſſe in referente verè, & propriè l. aſſe toto. vbi Bart. ff. de hæred. inſtit. Dec conſ. 19. num. 3. Pariſ. conſ. 9. n. 17. lib. 3. Gozzad. conſ. 57. nu. 16.

7 Supradictis addebāt ſequētia, primū, quia vterq; teſtator voluit Caſale conſeruari in familia, & agnatione, prohibendo omnem alienationem. Socin. ſen. cōſ. 12. n. 18. lib. 3. Dec. conſ. 38. n. 1. Cur. iun. conſ. 161. nu. 8. par. 2. Pariſ. conſ. 30. nu. 22. lib. 2.

8 Item quoniam L. Martius dixerat volens, & mandans quod Caſale perpetuo remaneret in familia de Naris. Si enim poſt mortem omnium inſtitutorū vocabatur ipſa familia, ſequebatur adeſſe ſubſtitutionem factam poſt mortem omnium. Item concurrere aliud ad reciprocam ſubſtitutionem requiſitū, quod fieret de tota hæreditate, ex quo erat facta de re certa, videlicet, de Caſali ſub certis limitibus deſignato. Ruin. conſ. 109. nu. 6. & 7. lib. 2.

9 Rurſus cum iſta verba eſſent in rem concepta, nō in perſonam, etiam ex teſtamento L. Martij videbatur inductum fideicommiſſum reciprocum inter Antonium, & Hieronymum inſtitutos. Gabr. concl. 10. de fideic. nu. 23. Bal. in l. precibus. nu. 49. verſ. ſed tu dic. C. de impub. & alijs ſubſtit. Anchar. conſ. 38. & eo præſertim nomine, quia fuerunt prolata non incidenter, ſed diſpoſitiuè. Syluest. Aldob. conſ. 3. nu. 12. & 14. vbi plures allegat.

10 Poſtremo quia ex quo L. Martius excluſit Franciſcum aſſignata ſibi ſolum tertia fructuum parte, vita illius durante, cenſeri poterat conſideraſſe ſolam familiam Hieronymi, & Antonij, ita vt Hieronymus non potuerit ad fauorem Franciſci diſponere. Gabr. de fideicom. concl. 10. nu. 10.

11 Quibus non obſtabat, quod Lucius Martius nō videretur ſeruaſſe paternam voluntatem, ex quo nō proceſſerat per modum adoptionis, quia, cum propter minorem ætatem non potuiſſet adoptare, proceſſit per electionem, & omni meliori modo, quod videbatur ſufficere. Gabr. conſ. 132. q. 2. nu. 13. vbi conſuluit in terminis huius fideicommiſſi.

12 Dicebatur etiam, quod licet Tiberius diſpoſuiſſet, quod vltimus de ſuis adoptaret vnū, & L. Martius elegerat duos, non propterea contrauenit voluntati paternę, cum enim dixiſſet manifeſtiſſimam ſibi fuiſſe patris mentem præſumendum erat illum voluiſſe, vt plures etiam adoptari, & eligi poſſent. Gabr. dicto conſ. 132. quæſt. 2. nu. 12. Crauet. conſ. 161. num. 4.

13 Ex aduerſo etiam deducebantur multa, quæ valde ancipitem, & controuerſum reddebant propoſitum articulum, quanquam enim aliqui ex Dominis opinarentur fideicommiſſum inductum a Tiberio de Naris expiraſſe, cenſebant tamen L. Martium ſuper eodem Caſali aliud fideicommiſſum induxiſſe, ex quo ordinauerat, quod remaneret in familia de Naris pro illius ampliatione, & manutentione, quibus verbis induci fideicommiſſum perpetuum cenſuerunt. Iaſ. in l. filiusfamilias. §. Diui. in 2. lectura. nu. 146. verſ. tenendo tamen communem. Vbi Rip. nu. 18. & Ferdin. de Loaz. nu. 98. ff. de leg. 1. Peralta in l. cum ita legatur. §. in fideicommiſſo. num. 15. ff. de leg. 2. & R. P. D. meus Mantica lib. 6. de coniect. vlt. volunt. tit. 14. nu. 27.

14 Item ex eo quod L. Martius ſequendo patris voluntatem ſimiliter prohibuit illius alienationem, iubens, & mandans, vt perpetuo in familia de Naris remaneret, cum facultatibus, conditionibus, & oneribus poſitis in teſtamento Tiberij. Soc. iun. conſil. 25. lib. 3. Alex. conſ. 201. nu. 20. lib. 6. hæc enim clarè indicabant adeſſe fideicommiſſum. Soc. in l. Gallus. §. quidam rectè nu. 8. ff. de liber. & poſt. Tiraq. de primogen. q. 3. nu. 9. Molin. lib. 1. de primogen. Hiſpan. c. 5. num. 19. & reſpectu talis fideicommiſſi dubium eſſe, qualiter eſſet ſuccedendum, cū L. Martius id non ſatis expreſſiſſet.

15 Quantum autem ad fideicōmiſſum reciprocū ex ſequentibus prætēdebatur pro Frāciſco illud nō videri inductum inter Antonium, & Hieronymum, primo,

primo, quia de reciproca ſubſtitutione expreſſe non conſtabat ex teſtamento L. Martij, qui ſolum vocauit Antonium, & Hieronymum cum facultatibus, conditionibus, & oneribus ſimilibus appoſitis in Teſtamento Tiberij, in quibus non legebatur talis expreſſa ſubſtitutio reciproca, quæ ad effectum impediendæ immiſſionis clare, & ſine interpretatione poſſet trahi.

16 Item conſiderabatur ſeries teſtamenti Tiberij de Naris, qui primo loco vocauerat Lucium Martium filium, & caſu quo illius vxor peperiſſet duos filios, vel vnum maſculum, illos adinuicem ſubſtituerat, nec vltra fuerat progreſſus in ſubſtitutione reciproca, quam ſolum feciſſe videbatur inter ſuos filios, non autem inter illorum deſcendentes.

17 Rurſus in defectum filiorum legitimorum, & deſcendentium ab illis, vltimo morienti ſubſtituerat filium naturalem vulgariter, & pupillariter, & per fideicommiſſum, nulla facta mētione reciprocæ ſubſtitutionis reſpectu deſcendentium a filio naturali.

18 Præterea deficientibus omnibus ſupradictis, iuſſit adoptari vnum nobilem modo ſcripto in teſtamēto, ad quem voluit hæreditatem ſuam deuolui modo, & forma ſupra expreſſis etiam vulgariter, & pupillariter, & per fideicommiſſum, vt ſupra, quod poterat intelligi, eo modo, quo ſubſtituerat in proxima præcedenti clauſula filium naturalem.

19 Poſtremo ex eo, quod teſtator ſubiunxerat; Quos omnes ſubſtituit reſpectiue, & ſucceſſiue; quaſi diceret, primo, filios legitimos, ſecundo, filium naturalem, tertio, filium adoptiuum. Vnde cū Tiberius diuerſas vocationes fecerit, & ſolum inter filios primi gradus, non inter alios vlteriores ſubſtitutionem reciprocam induxiſſe videretur, non ſatis apparebat, quo pacto ex diſpoſitione. L. Martij relata ad diſpoſitionem Tiberij, poſſet deduci reciproca ſubſtitutio inter Hieronymum, & Antonium, & præſertim in caſu fideicommiſſi, in quo etiam ex veriſimili mente teſtatoris non fit extenſio de perſona ad perſonā l. ſi quis ita. §. penultimo. ff. de teſtam. tut. Gabr. tit. de reg. iur. concluſ. 10. nu. 9. Molina lib. 1. c. 4. nu. 4. de primogen. Hiſpan.

20 Supradictis accedebant multæ difficultates per Dominos conſideratæ, quia licet inter adoptatos poſſet conſiderari aliqua reciproca ſubſtitutio tacita, quæ eſſet ſufficiens ad effectum, vt Hieronymus non potuiſſet diſponere de medietate Caſalis, quia expreſſa non legebatur, vt ſupra dictum fuit, dubiū tamen erat, an fuiſſet per L. Martium ſeruata forma præſcripta in teſtamento Tiberij cum L. Martius non adoptauerit Antonium, & Hieronymum, ſed eos elegerit, & inſtituerit. Rurſus quæſtionis etiam erat, verū talis inſtitutio habuerit vim adoptionis. Item an relatio facta per L. Martium ad teſtamentū Tiberij cenſeretur facta ad ſubſtitutiones, vel ſolum ad prohibitionem alienationis, quæ omnia cum tanquam valde obſcura, & controuerſa particulari indigerent inſpectione, & reciproca, quæ prætendebatur ab Antonio, videretur turbida, ex quo expreſſe non legebatur in teſtamento L. Martij, & Franciſcus vigore teſtamenti Hieronymi non vitiati, nec cancellati peteret immiſſionem pro ſua medietate in dicto Caſali, fuit dictum, quod dum iſtæ difficultates, quæ requirebant altiorem indaginem, diſcutiebantur, cum interim non conſtaret de tali fideicommiſſo in continenti probato, quod iure poſſet impedire immiſſionem, non poterat Franciſco immiſſio denegari. Dec. conſ. 424. num. 18. 19. & 20. Soc. iun. conſ. 75 nu. 18 & 19. lib. 1. Rol. conſ 1. nu. 73. lib. 1. Menoch de adipiſc. remed. 4. num. 745. & fuit reſolutum in terminis in cauſa Romana de Salamonijs die 14. Decembris 1575. coram R. P. D. Decano, & in alia Caſalis Sancti Matthæi die 12. Iunij 1573 coram Reuerendiſs. D. Robuſterio. Et in alia Romana Caſalis die 18. Martij 1577. coram eodem.

21 Neque obſtat, quod Franciſcus nedum nō erat vocatus a Tiberio, & L. Martio, verum expreſſe fuerat excluſus a L. Martio, quia reſpondebatur illum fuiſſe vocatum ab Hieronymo, & ideo dandam ſibi fuiſſe immiſſionem, cum ab Antonio non probaretur in continenti, quod Hieronymus propter fideicommiſſum non potuerat diſponere de medietate Caſalis, aliter enim Antonius non poterat dici legitimus contradictor.

REVERENDISS. P. D. PEGNA DECANO.

Romana de Naris. Lunæ 4. Martij 1596.

ARGVMENTVM.

Agitur in hac deciſione de immiſſione hæredis ad hæreditatem teſtatoris ex l. fin. C. de edicto Diui Adr. tollen. & inde ad propoſitum nonnulla explicantur notabilia.

SVMMARIVM.

Fideicommiſſum fieri poteſt in vno teſtamento per relationem ad aliud teſtamentum. num. 1.

Exceptio requirens altiorem indaginem non impedit immiſſionem in poſſeſſionem ex l. final. C. de edicto Diui Adr. tollen. num. 1.

Remedium l. fin. C. de edict. Diui Adr. toll. Nam competit fideicommiſſario particulari, cui reſtitutio facta nō fuit re, aut verbo. num. 2.

Clauſula in libello appoſita, ſi deducens omne ius omni meliori modo operatur, vt quis dicatur intentaſſe omne, & quodcunque remedium ſibi magis proficuum, numero 2.

Petitorio ſuſpenſo ſuſpendens non dicitur mutaſſe propoſitum. num. 2.

Titu-

Titulum parem allegans impedit viam executiuam, & reducit proceſſum ad iudicium ordinarium. Declara, vt num. 3.

DECISIO XXXVI.

1 QVoniam Informantes pro Antonio de Naris prætendebant illum fuiſſe grauatum, ob deciſionem factam die 11. Decembris 1595. in qua fuerat dictum Franciſcum de Naris immittendum in poſſeſſionem medietatis Caſalis de Monte Meliore, & ad illam impediendam excitauerant plures difficultates, ideo iterum cauſa propoſita ſuper eiſdē die 19. Febr. prox. præteriti, quo die fuit dilata ad Piſces, & iterum die 4. Martij vtraq; parte Informante Domini conformiter cenſuerunt, non fuiſſe recedendū à deciſis, quia licet verum ſit fideicommiſſum fieri poſſe in vno teſtamento per relationem ad aliud teſtamentum, in quo illud fuerit conſtitutum. Socin. iun. conſil. 75. lib. 3. Iaſ. conſ. 141. nu. 32. lib. 2 Alex. conſ. 201. num. 20. lib. 6. & propterea vocatum ad tale fideicommiſſum poſſe impedire alium prætendētem ſibi deberi rem fideicommiſſo ſubiectam, & præſertim, quando actu reperitur poſſidere rem ſuper qua eſt controuerſia, hoc tamen procedit, quando clarè conſtat de fideicommiſſo, vel ſaltem in continenti poteſt de illo conſtare. Secus autem eſt ſi altiorem requirit indaginem, conſiſtentem in diſputatione articulorum iuris, & perplexis difficultatibus. Tunc enim omiſſa tali indagine ei datur rei poſſeſſio, qui clarum titulum oſtendit. Decius conſ. 424. nu. 19. cum alijs in prædicta deciſione allegatis. Vnde cum fideicommiſſum contentum in teſtamento Lucij Martij de Naris cuius vigore prætendebat Antonius retinere medietatem Caſalis, eſſet turbidum, & ſuper eo eſſent diſcuriendæ multæ difficultates in deciſione indicatæ, & Franciſcus peteret eādem Caſalis medietatem vigore teſtamenti Hieronymi, cui nullum vitium opponebatur, ideo de iure non poterat Franciſco immiſſio denegari. Et ex his tollebatur prima, & potiſſima obiectio, quæ denuo opponebatur ad impediendam immiſſionem: quia Antonius non oſtendebat clarum, & euidens fideicommiſſum reciprocum ad ſuum fauorem, neq; in continenti poterat illud probare.

2 Rurſus non obſtat dicere, quòd Franciſco non competebat remedium l. fin. C. de edic. Diui Adr. toll. ex quo erat fideicommiſſarius particularis, & ſibi nō erat facta reſtitutio re, nec verbo, quia omiſſa illa inſpectione, an eſſet fideicommiſſarius particularis, nec ne, non erat verum in facto ipſum intentaſſe ſolum remedium d. l. fin. Cum ex libello porrecto in Curia Capitolij appareret ipſum deduxiſſe, & petiuiſſe omne ius cum clauſula omni meliori modo, & per conſequens intentaſſe omne, & quodcunque remedium ſibi magis proficuum, Roland. conſ. 79. num. 38. lib. 1. quod ipſum apparebat etiam ex commiſſione per Franciſcum obtenta, per quam cōmittebatur cauſa ſummariè cognoſcenda, quod idem etiam ſignificat Rot. deciſ. 351. num. 1. & 450. num. 5. par. 1. diuerſ. in impreſſis. Vnde cum Franciſcus ſuſpenderit petitorium, & declarauerit ſe velle interdicto Saluiano ad conſequendam, & habendam rem ſibi debitam ex teſtamento Hieronymi, non poterat cenſeri mutaſſe propoſitum, & propterea merito inteutauit poſſeſſorium ad prædictū effectum. Bald. in l. incerti. num. 1. verſ. Dicunt quidam. C. de interd. & fuit deciſum in cauſa Romanæ de Comitibus, die 6. Martij. 1581.

3 Non obſtabat præterea obiectio de pari titulo, quem Informantes pro Antonio deducebant ex eo, quod Antonius, qui vigore teſtamenti Lucij Martij poſſidebat integrum Caſale, quaſi ex fideicommiſſo reciproco cenſendus erat legitimus contradictor ad impediendum Franciſcum habentem parē titulum ex teſtamento Hieronymi. Quia reſpondebatur, quòd licet regula ſit, quod allegans parem titulum impedit viam executiuam, & reducit proceſſum ad iudicium ordinarium Zuchard. in d. l. fin. C. de edic. Diui Adr. nu. 374. Menoch de adipiſc. remed. 4 n. 565. Mohed. dec. 331. alias eſt deciſio 13. vt lit. pend. illa tamen regula procedit in habente parem titulum ab eodem fonte, ſeu cauſa, vel perſona prouenientem. Roland. conſil. 78 num. 27. lib. 3. verſic. tamen propter hoc. Mohed. deciſ. 206. incip. diu fuit diſputata, alias eſt deciſio 5. vt lit. pend. in impreſſis, & fuit reſolutum coram me in vna Vrgellen. Archidiaconatus die 15. Iunij. 1592. In caſu propoſito præterquam quod titulus Antonij erat a Lucio Martio, titulus vero Franciſci ab Hieronymo, & ſicā diuerſa perſona, illud erat maximi momenti, quia titulus Antonij erat turbidus, & obſcurus: titulus verò Franciſci erat clarus, nempè in teſtamento Hieronymi non vitiato fundatus. Atque ex his fuit concluſum dandam immiſſionem Franciſco etiam ex Saluiano, in quo non eſt neceſſario probādum dominium, cum ſufficiat probare poſſeſſionem illius, cui ſuccedirur, & aduerſarium poſſidere reiectis exceptionibus altiorem indaginem requirentibus, Paleot. deciſ. 322. incip. hæc cauſa erat ſatis antiqua in hac facti ſpecie notum erat poſſediſſe Hieronymum auctorem Franciſci medietatem Caſalis, illamque Antonium poſſidere.

R. P. D. ORANO.

Burgen. Iuriſdictionis S. Ioannis. Ven. 20. Dec. 1596.

ARGVMENTVM.

Iuriſdictio per priuationem alicui data in gratiam illius cui conceditur cenſetur priuatiuè, & non cumulatiuè conceſſa, præſertim ſi ad petitionem partis.

SVM-

SVMMARIVM.

Iuriſdictio per priuationem alicui data in gratiam illius, cui conceditur, cenſetur priuatiue, & non cumulatiue concesſa præſertim ſi ad petitionem partis. numero 1.

Præſcriptio immemorabilis probatur per curſum temporis, vel per antiquas ennunciatiuas. num 1.

Iuriſdictio dicitur priuatiuè conceſſa, quando illa probatur per præſcriptionem immemorabilem. nu. 2.

DECISIO XXXVII.

1 FVit reſolutum R. Abbati Monaſterij S. Ioannis competere iuriſdictionem, de qua agitur priuatiuè ad R. Archiepiſcopum Burgen. Nā priuilegio Sixti IV. moderno, & pro tempore exiſtēti Priori dicti Monaſterij conceditur quoſcunque Clericos etiam dictæ Eccleſiæ filios patrimoniales ad eiuſdem Eccleſiæ deſeruien. per Priorem deputatos & Conuentum admiſſos, ſi eorum demerita id exegerint, ſuſpendere, excommunicare, priuare, vel mulctare, vel alia perpetua pœna punire. decernendo Priorem, & Conuentum ſuper poſſeſſione huiuſmodi per quoſcunque quouis quæſito colore moleſtari non poſſe. Quando enim iuriſdictio per priuilegium alicui datur in gratiam illius cui cōceditur, cenſetur priuatiue conceſſa. Ang. conſil. 375. num. 4. verſic. quarto fallit. Afflict. deciſ. 41. Grammat. deciſ. 30. num. 6. Aym. conſil. 411. num. 31. & 33. in fine. Menoch. de præſumpt. lib. 2. præſumpt. 18. nu. 23. præſertim ſi ad petitionem partis, vt hic, non autem Motu proprio fuerit conceſſa. Bart. in auth. habita. nu. 59. verſ. & aduerte in caſu viſitatorum. C. ne fil. pro patr. quem ſequitur. Aret. conſil. 102. numero 2.

2 Sed tanto magis quando Abbas, ſiue Prior, nedum prætendit iuriſdictionem ex prædicto priuilegio Sixti, ſed ex immemorabili enunciata in ſentētia lata de anno 1476. in qua habetur, quod Eccleſia Sancti Adelelmi ſita prope Monaſterium S. Ioānis pertinet, & ſpectat ad dictum Monaſterium, & ad Priorem ac Monachos illius pleno iure in ſpiritualibus, & temporalibus prout fuit, & eſt ab immemorabili citra, & abſque alicuius contradictione, & altera ſentētia de anno 1594. publicata in iudicio, ſiue lite introducta inter Abbatem, & Conuentum ex vna, & Clericos dictæ Eccleſiæ S. Adelelmi: Abbatis ſeu Prioris S. Ioannis viſitationi, & correctioni ſubiectos eſſe, cuius etiam poſtea per ſel. record. Paulum Papam III. de anno 1544. acceſſit confirmatio. Certum eſt enim, quod immemorabilis altero horum modorum probatur vel mediante præſcriptione ſiue curſu temporis, vel per enunciatiuas antiquas ad Put. deciſ. 209. nu. 2. & 3. lib. 2. & quod eo etiam caſu competit Superiori iuriſdictio priuatiue. c. paſtoralis. vbi Doct. de offic. ord.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. PAMPHILIO.

Eugubina Sancti Stephani. Lunæ 15. Martij 1599.

ARGVMENTVM.

Vnio facta de beneficio per aliquem poſſeſſo ipſo cedente, vel decedente, ſeu alias quomodolibet Eccleſiam dimittente, non habet locum, quando ceſſio non eſt facta ſimpliciter, ſed per reſignationem ad fauorem certæ perſonæ, præſertim quando adeſt clauſula generalis ſuſpenſiua quarumcunque vnionum. Quid ſi iſta clauſula ſuſpenſiua non legatur in literis, & adſit in ſupplicatione, an poſſint nouæ literæ expediri cum inſertione dictæ clauſulæ, & plura de vi & effectu clauſularum ampliſſimarum, quod maior, & verior expreſſio fieri poſſit, & latiſſime extendenda. &c.

SVMMARIVM.

Vnio non purificatur per mortem eius qui antea beneficium reſignauerat. nu. 1.

Vnio de beneficio per aliquem poſſeſſo ipſo cedente, vel decedente, ſeu alias quomodolibet Eccleſiam dimittente, tunc demum locum habet, ſi ceſſio eſt ſimplex, nō autem quando eſt facta in fauorem certæ perſonæ, vt puta per reſignationem. num. 2. Vbi quod hoc vel maxime procedit, quando in dicta reſignatione adeſt clauſula generalis ſuſpenſiua quarumcunque vnionum.

Reſignatio non facta mentione vnionis nulla eſt. nu. 3. Declara non procedere quando adeſt ſuſpenſio quarūcunque vnionum, dicto. nu. 3.

Subreptio ob non factam mentionem vnionis euitatur, ſi Papa in genere de illa cogitare potuit, dicto. nu. 3.

Vnio facta ex cauſa oneroſa comprehenditur ſub vniuerſali expreſſione, quarumcunque vnionum. num. 4.

Qualitas cauſæ oneroſa non eſt talis, quæ potuiſſet retrahere Papam a conceſſione vnionis ſub iſta conditione, vt ſcilicet locum non habeat, quando ceſſio eſt facta ad fauorem certæ perſonæ. dict. nu. 4. Quod multo magis locum habet quando non agitur de tollenda vnionem in totum. Sed de eius ſuſpenſione ad tempus incertum. nu. 5.

Subreptio excluditur ex clauſulis ampliſſimis. Quod maior & verior expreſſio fieri poſſit &c. Et latiſſime extendenda, &c. d. nu. 5. Vbi quod illarum vigore omnia extendi poſſunt.

Clauſulæ exequutiuæ poſitæ poſt corpus ſupplicationis

ad

ad validandum gratiam, dicuntur decreta Papæ & habent particularem ſiguaturam Papæ, & ampliant & reſtringunt gratiam. nu.6. Vbi quod intentio concedentis ad euitandum ſubreptionem colligitur ex dictis clanſulis exequntiuis.

Clauſula ſuſpẽſionis ſatis eſt, quod adſit in ſupplicatione, licet non legatur in literis. nu.7. Vbi quod poſſunt ſnper illa noua literæ expediri.

Clauſula. Quod maior & verior ſpecificatio fieri poſſit in literis ſimul vel ad partem prout videbitur expediẽdum. Operatur vt per vnicam expeditionem non cenſeatur conſumpta facultas iterum expediendi ſuper alia parte gratia. dicto nu.7. in fin.

Papa ſuſpendendo ad tempus incertum non dicitur facere praiudicium regula. de iure quaſito non tollend. num.8. Vbi quod ſecus eſt quando ſuſpenſio eſt ad vitam trium perſonarum vel ad certum tempus, puta quinquennium.

Clauſula derogatoria vnionis ad futuras diſpoſitiones regulantur ab ipſa diſpoſitione principali, nec egrediũtur limites vnionis, & ſic locum non habent, niſi illa effectuata per ſimplicem ceſſionem. nu.9.

DECISIO XXXVIII.

1 Post deciſionem in hac cauſa factam ſub die 9. Decembris 1596. exhibuit Lactantius ſupplicationem reſignationis huius beneficij ſibi factæ per Aurelium cum clauſula, & cum ſuſpẽſione quarumcumque vnionum, &c. Qua ſtante viſum fuit omnibus Dominis recedendum eſſe à reſolutis. Dicebant enim, per obitum Aurelij vnionem non potuiſſe purificari poſtquam beneficium ante reſignauerat in manibus Papæ ad fauorem Lactantij. c. ex tranſmiſſa. & c. ſuper hoc. de renunciat. Caſſad. deciſ. 4. num. 10. de reſtit. ſpoliat. Creſcent. deciſ. 6. de Iudic.

2 Et minus per reſignationẽ eueniſſe caſum vnionis, quia cum ſit facta de beneficio pleno in perſona Aurelij ipſo cedente, vel decedente, ſeu alias quomodolibet ipſam Eccleſiam dimittente, intelligitur de ceſſione ſimplici, non autem de iſta, quæ ſit facta in fauorem. Lactantij, & ſic certæ perſonæ. Caſſad. deciſ. 3. de renunciat. Put. deciſ. 3. eodem tit. & deciſ. 357. lib. 1. Præſertim ſtante generali ſuſpenſione, quarumcunque vnionum Fab. deciſ. 20. lib. 1. & de clauſula per ceſſum, vel deceſſum poſita in regreſſu Mohed. 341. alias 36. de renũc. Paleot. deciſ. 48. cum alijs allegatis.

3 Neque obſtare, quod alias dicebatur, reſignationem fuiſſe nullam non facta mentione vnionis iuxta deciſ. 3. de rer. permutat. in antiquis. quia hodie ceſſat difficultas, ſtãte prædicta ſuſpenſione quarumcunque vnionum &c. cuius vigore potuit Papa ſaltem in genere cogitare de iſta vnione, quod ſufficit ad euitandam ſubreptionem l. qui iure militari. ff. de milit. teſt. Caſſad. deciſ. 12. num. 6. de præben. & deciſ prima, de priuileg. Corn. conſ. 201. nu. 14. lib. 2. Felin. in c. nonnulli. ſub nu. 18. de reſcript.

4 Neque obſtat, quod iſta vnio prætendatur facta ex cauſa oneroſa, quia nihilominus comprehenditur ſub iſta vniuerſali expreſſione quarumcunque vnionum. Alex. conſ. 216. ſub nu. 39. lib. 2. Creſcẽt. deciſ. 5. de priuileg & iſta qualitas non eſt talis, quę a conceſſione retraxiſſet Pontificem, qui propter frequentes ſuſpenſiones, quas in ſimilibus reſignationibus concedere ſolitus eſt, cenſetur ab initio conceſſiſſe hanc vnionem ſub iſta tacita conditione, vt locum non habeat in euentum ceſſionis in fauorem certæ perſonæ. Put. dicta deciſ. 357. num. 5.

5 Præſertim, quod non agitur de tollenda vnione in totum, ſed tantum de eius ſuſpenſione, & illa ad tempus in certum & ſic de modico præiudicio, cum poſſet citius mori reſignatarius, quam reſignans. Put. dicta deciſ. 357. & deciſ. 48. num. 9. lib. 1. Fab. dicta deciſ. 20. Et adſunt clauſulæ ampliſſimę, quod maior, & verior expreſſio fieri poſsit &c. & latiſsime extendenda &c. quæ excludunt omnem ſubreptionem, cum earum vigore poſsint omnia extendi, & diſpoſitiuè poni Sarn. in procem. reg. quæſt. vltim. num. 7. Mohed. deciſ. 1. num. 2. de reſeru. Achil. 8. de priuil. Caputaque deciſ. 295. par. 2. & fuit dictũ in Cauſa Romana Caſalis Magiſtri Oddonis ſub die 6. Aprilis 1576 coram bonæ mem Lauretano.

6 Nec placuit Dominis, quod dicebatur, hanc mẽtionem vnionis fuiſſe factam in clauſulis executiuis, quia imò eſt inter decreta Papæ poſita ad validandum gratiam poſt corpus ſupplicationis, quę habent particularem ſignaturam Papæ, & ampliant, & reſtringunt gratiam. Deci. conſ. 305. col. fin. Oſaſch. deciſ. Pedem. 164. ſub num. 2. & in ſimili caſu tradit Caſſad. deciſ. 5. num. 2. de reſeru. maxime. cum agatur de intentione concedentis ad euitandam ſubreptionem, quæ colligitur ex clauſulis executiuis Bald. in l. eam quam. C. de fideicom. Dec. cõſil. 423. in fin. Curt. iun. conſ. 3. ſub nu. 3. & tenuit Rota in cauſa Cæſarauguſtana Penſionis 19. Februarij. 1590. coram D. meo Gipſio.

7 Neque obſtat, quod clauſula ſuſpenſionis non legatur in literis, quia ſat eſt, illã eſſe poſitam in ſupplicatione, quę tanquam matrix eſt attendenda. Caputaque deciſ. 75. num. 6. par. 1. præſertim ad effectum, vt dicatur facta mentio vnionis, quam Papa potuit intelligere ex ipſa ſupplicatione, etiam quod de ea nõ fiat mentio in litteris, quæ ſi opus eſſet poſſent hodie ſuper hac ſuſpenſione expediri, cum de iure poſsit quis plures literas expedire ſuper pluribus partibus gratiæ, licet non ſuper eiſdem, vt fuit reſolutum coram bon. mem Illuſtriſſimo Lancellotto in cauſa Hiſpalenſ. Penſionis die 23. Ianuarij. 1577. vltra quod adeſt clauſula, quod maior, & verior ſpecificatio, & expreſsio fieri poſſit in literis ſimul, vel ad partẽ prout videbitur expediendũ, quæ facit, vt per vnicam expeditionem ad quam Papa videtur ſe noluiſſe reſtringere, nõ cẽſeatur conſumpta facultas denuo expediendi ſuper alia parte gratiæ.

Non

8 Non obſtat, quod non fuerit derogatum regulæ de iure quæſito non tollendo, quia cum Papa ab initio in caſum reſignationis ad fauorem certæ perſonæ excluſerit effectum vnionis, quæ cenſetur conceſſa ſub hac conditione, vt in euentum ceſſionis in fauorem certæ perſonæ locum non habeat, ſuſpendendo illam ad tempus incertum non dicitur facere præiudicium conſiderabile vnioni in hũc caſum non conceſſæ, nec tollere aliquod ius quæſitum, cui ſit derogandum cum potuerit eſſe, quod Lactantius reſignatarius decederet ante reſignantẽ. Put. d. deciſ. 357. nu. 5. Fab. d. deciſ. 20. quicquid dicendũ ſit in ſuſpenſione ad vitam trium perſonarum, vt loquitur Put. deciſ. 289. lib. 3. vel ad certum tempus, puta ad quinquẽnium, vt loquitur deciſio. R. P. D.
1 mei Seraphini in cauſa Aſtoricenſis Archidiaconatus die 19. Martij. 1576.

9 Non obſtant clauſulæ vnionis derogatoriæ ad futuras diſpoſitiones ponderatæ ab informantibus, quia regulantur ab ipſa diſpoſitione principali, & non egrediuntur limites ipſius vnionis, & ſic non habent locum, niſi illa effectuata per ſimplicem ceſſionem. glo. in l. patronatus. §. ſi patrono. in verſ. Flauiana. ff. ſi quis in fraud. patron. Pariſ. conſ. 1. num. 90. & conſ. 21. num. 143. lib. 1. Felin in cap. licet in corrigendis ſub nu. 7. de offic. ord. Put, deciſ 1. lib. 1. cum alijs allegatis. Et ita fuit concluſum.

R. P. D. CORDVBA.

Ferrarien. Bonorum. Lunæ 24. Februarij. 1600.

ARGVMENTVM.

Iudicis delegati iuriſdictio qualis, & quanta ſit, forma Commiſſionis, & reſcripti inſpicienda eſt.

SVMMARIVM.

Commiſſionis, et reſcripti forma attendenda ſemper eſt, vt inſpiciatur quæ ſit iudicis iuriſdictio. nu. 1.
Commiſſiones, & reſcripta ſemper intelligenda ſunt, prout de Iure. nu. 2.
Dux Mutinæ conueniri poteſt in ſtatu Eccleſiæ pro bonis ſitis in eodem ſtatu. num. 3.
Conuentio, & reconuentio pari paſſu ambulant. nu. 3.

DECISIO XXXIX.

1 COmmiſſa cauſa in Rota inter Sereniſſimum Dominum Cæſarem Eſtenum, Ducem Mutinæ, & Excellentiſſimam D. Annam Duciſſam de Nemours ſuper bonis clar. me. q. Alphonſi Ducis Ferrariæ, in quibus D. Annã prætendebat ſuccedere, tum ex capite hypothecæ appoſitæ in inſtrumento dotali, tum etiam ab inteſtato vti proximior, & Dominus Cæſar tanquam hæres ſcriptus in teſtamento, aſſerebat omnia illius bona vbicunque exiſtentia ad ſe pertinere, & reconueniebat D. Duciſſam ſuper bonis hæreditarijs ſitis in Regno Franciæ, cum plura hinc inde ſuper conuentione, & reconuentione controuerterentur, dubitaui quæ, & qualis iuriſdictio competeret Rotæ in caſu & ad effectum, de quo agebatur. Pro cuius inſpectione formam commiſſionis attendendam fore indubitati iuris eſt. c. cum dilecta. de reſcript. Rot. deciſ. 8. de dolo, & contum. in Nouis. Caputa. deciſ. 153. nu 2. parte 1. & deciſ. 250. nu. 4. p. 3. In ea autem, & conuentio, & reconuentio committuntur.

2 Atque ſemper Commiſſiones intelligendæ veniunt prout de Iure l. ex facto. in princ. vbi Iaſ. nu. 5. ff. de vulgar. Bald. conſ. 121. num. 2. lib. 1. Aret. conſ. 45. num. 5. & conſ. 76. num. 4. Achil. deciſ. 12. de reſcript. Caput. dec. 162. num. 1. part. 1. & 227. num. 4. p. 2. Cæſ. de Graſ. deciſ. 8. nu. 2. de re iudic.

3 De Iure tamen conueniri poſſe dictum Cæſarẽ pro bonis ſitis in ſtatu Eccleſiæ, certum eſt. c. ſanè, c. fin. de for. compet. l. fin. C. vbi in rem actio. Cum ergo conuentio, & reconuentio pari paſſu ambulẽt, & eiſdem iuribus cenſeantur, c. 1. & 2. de mut. petit. Abb. & Scrib. Idem firmandum venit in reconuentione, ac inde reſolutum, adeſſe Iuriſdictionem tam ſuper conuentione, quàm ſuper reconuentione in caſibus in quibus de iure competit reconuentio.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. CARD. BONONIEN.

Nullius, Canonicatus. Lunæ 4. Decembris. 1600.

ARGVMENTVM.

Appellare quando liceat ab electione facta ab Epiſcopo de magis idoneo in concurſu plurium ad Parochialem Eccleſiam. Et in hoc concurſu quæ concurrentium qualitates ſint magis attendendæ, & ponderandæ.

SVMMARIVM.

Appellare non licet ab electione facta ab Epiſcopo in concurſu plurium ad Parochialem Eccleſiam niſi conſtet, quod Epiſcopus doloſè, & irrationabiliter elegit, & iudicauit. num. 1.
Clauſula conſtito eſt conditionalis, & conditione non probata conceſſio locum non habet. nu. 1.
Epiſcopus in electione non facit, vt magis idoneo in concurſu ad Parochialem, habeat præſumptionem pro ſe. num. 1.
Concurſus quando ſit plurium examinatorum ad Parochialem Eccleſiam quæ qualitates ſint attendendæ, & quæ ponderandæ. num. 2

Im-

Digitized by Google

Imbecillitas oculorum numquid operetur, vt in concurſu ad Parochialem ſit præferendus ille, qui magis videt num. 3.

Concurſus vbi ſit plurium examinatorum ad Parochialem ſufficit quòd Epiſcopus eligat idoneum etiã quod alter ſit magis idoneus. nu. 4.

DECISIO XL.

1 CVm vacaſſet Parochialis Eccleſia Sãcti Alexandri Terræ Durantis & in cõcurſu idonei reperti & approbati fuiſſent inter alios Iacobus Michelonus, & Benedictus Saninus Epiſcopus Semproníenſis deputatus a Sacra Congregatione Concilij Tridentini elegit Iacobum vt magis idoneum, cui Abbas dictæ Terræ Durantis ad quem ius conferendi ſpectat Parochialem contulit. Benedictus a prætenſa mala electione appellauit, & cauſam appellationis obtinuit committi Reuerendiſſimo Vrbis Vicario qui decreuit nouum concurſum, in quo cum Iacobus non comparuiſſet fuit Benedictus examinatus, & idoneus declaratus, & poſtea tulit ſententiam, in qua declarauit bene fuiſſe appellatum ab Electione facta per ipſum Sempronienſẽ & collationem Iacobo factam reuocandam dictumque Benedictum eſſe ad Abbatem remittendum qui ei collationem faciat de dicta Parochiali. Fuit ab hac ſententia appellatũ pro parte Iacobi & Cauſa corã me in Rota introducta in qua cũ dubitaſſem, an ſentẽtia Vicarij eſſet cõfirmãda, Domini vnanimiter reſpõderũt, eſſe reuocãdã. Cum. n. ex conſtitutione Pij V. non concedatur ſimpliciter appellatio a iudicio Epiſcopi, ſed tunc demum quando doloſe, & irrationabiliter iudicat, vt probant verba conſtitutionis expreſſa alias ad hoc põderata in vna Rauẽnatenſis Parochialis 2. Decembris 1592. coram Illuſtriſſimo Domino Cardinali Arrigonio, & de nulla apparet irrationabilitate, & dolo Epiſcopi Sempronienſis, quæ tamen liquidatio conſtare deberet, cum in dicta Bulla ponatur in conditione (ibi) conſtito de Prioris eligentis irrationabili iudicio. l. locus. & ibi not. ff. de condit. & demonſtrat. Alex. in l. Imperator. ſub nu. 4. & 5. ff. de leg. 1. Dec. in rubr. de probat. num. 153. & fuit dictum in vna Pamphilonenſis Beneficij 17. Menſis Maij 1577. coram Illuſtriſſimo Domino Cardinali Blanchetto. Pro iudicio enim ordinarij præſumitur. c. in præſentia. de renunciat. quod etiam colligitur ex dicta Conſtitutione, & fuit dictum in illa Rauẽnatenſis & quod de ordinario dicitur cenſuerunt Domini habere locum etiã in Epiſcopi Sempronienſis ſubrogato propter litem inter Archiepiſcopum Vrbinatenſis, & Abbatem Caſtri Durantis ſuper iuris inſtituendi concurſus ad l. ſi eum. §. qui iniuriam. ff. ſi quis caut.

2 Non obſtant qualitates conſideratæ in Benedicto, quia illæ ſolæ non faciunt illum digniorem pro obtinenda Parochiali, quia intelliguntur ceteris paribus, & potuerunt præponderari qualitates quæ cõcurrebãt in perſona Iacobi, quod eſſet Philoſophus, Pęnitentiarius, Examinator Synodalis, & Doctor, quæ qualitas Doctoratus magna eſt, l. magiſtros C. de profeſſ. c. quanto. de magiſtr. & cuius ratione eſſet præferendus, vt fuit dictum in vna Ciuitatis Caſtelli Parochialis. coram bon. mem. Orano. 16. Iunij 1589. Vltra quod alias in Vrbe in concurſu Benedicto aduerſario & alijs concurrentibus fuit ad Canonicatum electus. Cum enim Epiſcopus eum elegerit, dicendum eſt cognouiſſe maiores qualitates in ipſo concurrentes circa mores prudentiam, & alia, quæ vltra ſcientiam præ oculis habere debet in huiuſmodi electione tam in iure communi c. cum in cunctis. de election. quam ex diſpoſitione Sacri Concilij Tridẽtini. c. 18. ſeſſ. 34. ſufficit enim quod poſſint in electo cõcurrere maiores qualitates ad excludendum dolum, quod ſatis eſt in hac materia vt dicitur in illa Rauennatenſi.

3 Imbecillitas oculorum quæ obijcitur Iacobo nõ eſt talis, quæ reddat illum inhabilem ad curam, nec facit, quod Benedictus melius videns ſit illi præferendus, non obſtat quod benedictus rexerit Eccleſiam Parochialem, quia hoc reſpicit illius ſufficientiam ſed non concludit quod in cõcurſu veniat præferendus, vt fuit dictum in Beneuentana Parochialis 23. Menſis Iunij 1590. coram bon. mem. Orano.

4 Dixerunt etiã aliqui ex Dominis ſufficere, quod eligatur idoneus, & dignus, omiſſo etiam magis idoneo, & dignio. 21. c. cum nobis. de elect. c. niſi cum pridem. §. pro defectu. de renunciat. c. final. de presbyt. non baptiz. cum aliis bene adductis per Couar. in regula. peccatum. in ſecunda parte. §. 70. nu. 3. & 4. de reg. iur. in 6. quia alias omnes electiones eſſent litibus, & controuerſijs ſuppoſitæ, & in pluribus præſentatis fuit deciſum in vna Fauentina Iuris patronatus coram Reuerendiſſimo Domino Peruſino octaua Menſis Iunij. 1588. & in terminis noſtris fuit etiam dictum in illa Cauſa Rauẽnatenſi ſæpius allegata. Et ita fuit deciſum.

REV. P. D. CRESCENTIO.

C. A. CLERICO.

Interamnen. Caſtri Pedisluci. Lunæ 12. Februarij. 1601.

ARGVMENTVM.

Feudum de iure Communi non tranſit ad Illegitimos, etiam legitimatos, niſi in inueſtitura contrarium fuerit conceſſum, vigore tamen Bullę Pii V. contra Illegitimos, nec legitimati ſuccedunt in feudo, quod in inueſtitura ipſis ſucceſſio conceſſa fuerit.

SVM-

SVMMARIVM.

Feudum conceſſum pro ſe, & filijs alijſque deſcendentibus maſculis legitimis, & naturalibus, ſeu legitimatis non tranſit ad legitimatos vigore Bullæ Pij V. contra illegitimos. num. 1. & ſeqq. & per tot. deciſ.

Præfatio conſtitutionis denotat cauſam finalem, & totam diſpoſitionem declarat, ita vt comprehendat omnes Caſus, qui ſub illa cauſa, & ratione continentur. num. 1.

Pater petendo filium legitimari ad feuda, dicitur diſponere de feudo. num. 2.

Feudum quod tranſit ad legitimatos filios dicitur feudum ex pacto, & prouidentia. num. 3.

Et copula eſt ampliatiua præcedentium. nu. 4.

Feuda de iure communi non tranſeunt ad illegitimos, & legitimatos. nu. 4.

Quomodocunque verbum capit omnem modum, & omnem formam præſertim quando eſt repetitum, & geminatum. nu. 4.

Negatiua, poſita ante verbum poteſt, abnegat omnem potentiam. nu. 4. in fine.

Prohibitio Realis, & in rem directa omnem modum excludit. nu. 5. in fine, & nu. 6.

Geminata verba magis enixam voluntatem diſponendi oſtendunt. num. 6. 7. & 8.

Verba reuocamus important fauorem lata ſententia, & annullationem ipſo iure. num. 9. & ſequ. vbi idem de verbo omnino.

Decretum irritans afficit, & deſtruit omnia, inficit titulum, & operatur nullitatem actus ab initio, ita vt nec effectum, nec iuris fomentum, nec executionem habeat. num. 9. ante finem.

Dictio nec non reſoluitur in Copulam, & repetit omnes qualitates præcedentes. num. 13. & ſeq.

Conſtitutio non dicitur exorbitans, quando reducit nos ad Ius commune, num. 18.

Verba generalia ſunt generaliter intelligenda, etiam in conſtitutione odioſa, pęnali, & correctoria, numero 19. & ſeq.

DECISIO C.A. XLI.

1 IN hac cauſa vertente coram me inter D. Commiſſarium Cameræ, & Dominos de Caſtellis ei adhęrentes cōtra D. Ioſephum de Poianis propoſui dubium, An per Bullam Pij V. contra illegitimos fuerit penitus ſublatum ius D. Ioſephi Poiani legitimati proueniens ex inueſtitura Nicolai V. in qua fuit conceſſum in Vicariatum perpetuum Caſtrum Pedisluci feudum Eccleſiæ Romanæ q. Matthæo Poiano; eoque cedente, vel decedente eius filijs, nepotibus, pronepotibus, & alijs ex eo deſcendētibus maſculis legitimis, & naturalibus, ſeu legitimatis, & alijs hæredibus, & ſucceſſoribus quibuſcūque &c. In quo dubio vtraque parte informante die 12. Februarij 1601. omnes Domini Clerici, & Camerales, vno Clerico excepto, vnanimiter cēſuerunt per d. Bullam ex d. inueſtitura fuiſſe ſublatā, etiam vocationem quo ad legitimatos, prout omnino ſublata erat, ſiue mens, & cauſa finalis, ſiue verba, & ſingulæ partes ipſius conſtitutionis rectè conſiderentur. Ratio enim, & cauſa finalis conſtitutionis eſt, quæ & alias conſiderata fuit per Rotam deciſ. 214. num. 1. par. 2. & in vna Bononien. Alimentorum. 28. Martij coram R.P.D. Penia 1594. Ne peculium Chriſti, & Patrimonium Diui Petri, & Feuda, aliaque bona Eccleſiaſtica ab indignis amplius obtineri valeant, & pro indignis Bulla intelligit de omnibus nō legitimè natis, licet legitimatis, & quacumque auctoritate, etiam Pontificia legitimitati donatis tam ſuis, quàm extraneis. Quæ ratio cum colligatur ex procemio, dicitur cauſa finalis, & declarat totam diſpoſitionem, l. fin. ff. de hæredib. inſtit. & ibi Bart. Aym. conſ. 245. num. 2. lib. 2. Rot. d. dec. 214. num. 1. Ita vt omnes caſus qui ſub ratione continentur, ſub conſtitutione quoque eſſe cenſeantur, & quidem virtute comprehenſiua, non autem extenſiua, vt per Roland. conſil. 14. nu. 30. & nu. 31 lib. 3. Pariſ. conſ. 16. nu. 24. & ſeq. lib. 3.

2 Verba autem Conſtitutionis viſa fuerunt admodum clara. Primo, quia in principio nominatim reuocantur, & annullantur omnia, & quæcumque priuilegia, licentiæ, facultates, ſeu permiſſiones diſponendi inter viuos, vel vltima voluntate, de quibuslibet bonis, quomodocunque prouenientibus, & quocunque modo partis, cuiuſcunque qualitatis, ſpeciei, & naturæ in quoſcunque illegitimos, etiam legitimatos, ſiue quod ipſi in illis ab inteſtato ſuccedant, ceteræque huiuſmodi facultates, & permiſſiones. Quæ verba caſum noſtrum ſatis clarè comprehendunt, cum pater petendo filium legitimari ad feuda, eo ipſo de feudo in illum diſponere intelligatur per ea, quæ tradit Iaſ. conſ. 201. num. 19. verſ. 4. præfata confirmantur. vol. 2. ſequitur Natt. conſil. 216. num. 10. par. 1. Sicut diſponere dicitur in venientes ab inteſtato, qui teſtando poterat eos excludere, & inteſtatus decedit l. conficiuntur. ff. de iur. codicil. Cagnol. in Rub. C. quando non peten. par. nu. 16. Rot. diuerſorum deciſ. 262. nu. 10. p. 1.

3 Et hæc confirmantur: quia obtenta legitimatione in hac inueſtitura, non ſolum illegitimus fit habilis ad ſuccedendum in feudo, ſed ad illud omnino vocatur, cum feudum, quo ad deſcendentes maſculos, etiam legitimatos, ſecundum mentem Rotæ in deciſione in hac cauſa facta, cenſeatur ex pacto, & prouidentia.

4 Secundo quia Bulla, ampliando partem præcedentem, ſecundum naturam copulæ, l. ea tamē adiectio. de leg. 3. in ſubſequenti §. Ac etiam habilitationes, & capacitates, tollit huiuſmodi indignorum habilitationes, & capacitates ſuccedendi in bonis, & rebus feudalibus, & emphyteuticis ab Eccleſijs &c. profectis. Ita vt inhabiles iam facti per primam partem ad ſuccedendum ex alterius diſpoſitione, ſint

etiam

etiam incapaces effecti ad ſuccedendum in feudali-
bus ex propria eorum perſona. Quæ capacitas, ſiue
habilitatio apertè reſultare videtur ex tenore inue-
ſtituræ pro legitimatis, ac ex ipſa legitimatione. Nã
cum de iure communi illegitimi, etiam legitimati
ſint incapaces, & inhabiles ad ſuccedendum in feu
dis Eccleſiaſticis c. 1. §. naturales. ſi de feu. fuer. con
trouer. vbi communiter Doctor. Bald. in c. quæ in
Eccleſiarum. col. pen. num. 35. verſ. dubitatur verũ
naturalis &c. de conſtit. & in l. generaliter. §. cum
autem. vbi Iaſ. nu. 9. C. de inſtit. & ſubſtit. Tiraq. de
nobilitate c. 24. num. 16. & 17. Gabr. conſil. 84. nu.
53. lib. 2. & fuit in materia huius conſtitut. dictum
in Rota deciſ. 214. num. 3. par. 2. Ex inueſtitura, &
legitimatione habiles, & capaces redduntur contra
iuris communis diſpoſitionem, per trad a Socin. cõ-
ſil. 246. col. 3. verſic. ex quibus inferendo &c. Gabr.
conſil. 30. nu. 19. in pri. Et patet ex formula huius,
& ſimilium legitimationum, quas refert Gabriel d.
conſ. 30. in princ. ibi legitimamus & habilitamus
&c. & ibi habilem, & idoneum reddimus &c. Quæ
quidem verba eo magis vrgere videbantur, quod
paulo infra in §. Ita vt priuilegiorum, Bulla diſpo-
nit ne ipſi illegitimi capaces effecti literarum legiti
mationis prætextu, nec ab inteſtato, ſiue protinus,
ſiue per interpoſitas perſonas, ac quomodocunque
ſuccedere poſſint, Nam verbum quomodocunque
capit omnem modum, & omnem formam ſuccedẽ-
di, Dec. conſil. 287. in fin. Curt. iun. conſil. 48. nu. 3.
Aym. conſ. 294. colum. 3. & 4. Tiraq. de retract. li-
gnag. §. 1. Gloſ. 7. num. 20. lib. 2. Alciat. in l. mouen-
tium. ff. de verb. ſignif. Maximè cum etiam huiuſ-
modi verbum, quomodocunque & ſimilia ſæpius re
petita fuerint. Iaſ. conſ. 115. colu. 7 in 3. fund. prin.
lib. 4. Et verbum non poſſint, abnegatiuum poten-
tiæ, oſtendit Papam voluiſſe iſtas perſonas reddere
omnino inſucceſſibiles, ex quocũque capite, & quo-
cunque modo ſuccedendi, etiam largo modo ſum-
pta voce ſucceſſionis l. nemo poteſt. & ibi Doctores.
de leg. 1.

5 Tertio, quia Bulla in d. §. Ita vt priuilegiorum. ex
tendit præcedentes eius partes loquentes de facul-
tatibus diſponendi, & de capacitatibus ſuccedendi
ſublatis, ad inhabilitatem quoque ipſarum rerum,
vt res ipſæ indignorum huiuſmodi commercio exẽ-
ptæ cenſeantur ibi, Neue illa bona alias ad eos, etiã
per quemcunque circuitum multiplicatarum in a-
lios capaces ſucceſſionum vllo tempore deuenire
poſſint, quæ verba demonſtrant, Papam non contẽ-
tum inhabilitatione perſonarum, voluiſſe etiam ip-
ſis bonis onus, & grauamen reale inijcere, ac ea rea-
liter afficere; Ita vt penitus à cõmercio huiuſmodi
indignorum exempta ſint, adeo vt ſi omnia alia ceſ-
ſarent, inhabilitas rei illis impediat huiuſmodi ac-
quiſitionem Pariſ. conſil. 30. num. 29. & conſil. 93.
num. 24. lib. 2. facit doct. Bra. in l. cunctos populos.
ſub num. 32. verſ. aut ſtatutum eſt prohibitiuum in
rem &c. C. de ſum Trinit. & fid. Catholic. Ruin. cõ
ſil. 147. num. 11. lib. 2. & facit text. in §. ſed aliquan-
do inſtit. de vſucap. vbi res ſui natura inuſucapibi
lis propter ipſius rei inhabilitatem non vſucapitur,
licet cetera requiſita ad vſucapionem concurrant.

6 Et quando res ipſa ita prohibita eſt, & ſic reſul-
tat realis prohibitio, omnis modus cenſetur ſubla-
tus, & prohibitus, quia tunc cenſetur tantum conſi
deratus effectus; nulla habita ratione modi, Curt.
iun. conſ. 225. nu. 43. Ruin. d. conſil. 147. num. 11.
vol. 2. & conſi. 313. num. 82. lib. 3. Gabriel. de fidei-
com. concluſ. 10. num. 23. Quæ eadem prohibitio
cum iterum repetatur in inferiori, §. aut illa ad ip-
ſos quauis diſpenſatione ſuffultos deueniant &c. &
paulo infra ibi, Ita vt talia bona ſimilia, vel diſſimi-
lia illegitimis, aut alijs ſupradictis concedantur, &
rurſus ibi, Ne deinceps talia fiant, Neue ipſi in di-
ctis bonis ſuccedant, aut illa ad ipſos deueniant ma
gis arguit realitatem prohibitionis, & enixam, ac
omnimodam voluntatem Pontificis adimere volẽ-
tis, non ſolum quaſcunque ſucceſſiones illegitimis,
ſeu legitimatis, ſed bona ad eos intrãſmiſſibilia red
dere, ad l. Baliſta, cum ibi not. ff. ad Senatuſconſult.
Trebel.

7 Quarto, quia Bulla in §. bona vero, diſponit, q
res, & iura feudalia (alijs legitimis ad ea forte voca
tis non exiſtentibus) eo ipſo ſint deuoluta, ac iuri,
& proprietati ſuarum Eccleſiarum reſtituta, ac cum
reliquis earum bonis reconſolidata, vnde clariſſi-
mè dignoſcitur, Pontificem velle huiuſmodi indi-
gnos non admitti, etiam ex inueſtitura vocatos, ſeu
comprehenſos. Poſtquam feudalia aliter, quam per
inueſtituras diuerſis tamẽ formis, ab Eccleſijs ema-
nare non conſueuerunt.

8 Et quòd hæc conſtitutio ita loquatur de inueſti-
turis tenuit Rota d. deciſ. 214. nu. 4. & tenuit Gabr.
conſ 81. num. 11. & d. conſ. 84. num. 58. & ſeq. in 2.
Qui reſpondendo ad clauſulam inueſtituræ, & qui-
bus dederit, per quam etiam legitimati fortaſſe ve-
nire potuiſſent, concludit iſtud quoque ius tolli, &
quòd licet venirent extranei, tamen ſunt excluſi le-
gitimati.

9 Et quidem Conſtitutio non eliſit, aut ſuſpendit,
ſed peremit, ſuſtulit, & annullauit penitus, & ipſo iu
re: Cum vtatur verbis importantibus canonem la-
tæ ſententiæ vt ſunt illa Reuocamus, & abolemus,
poſita in principio Conſtitutionis geminata, & præ
ſentis temporis, quæ ſignificant omnimodam perẽ-
ptionem, & extinctionem, l. hi tamẽ. in fine. ff de ac
cuſat. gloſ. in l. libellorum §. quòd ſi libelli. verbo a-
boletur. & ibi Bart. nu. 2. ff. eod. Tiraq. in l. ſi vnquã.
in verſ. reuertatur. nu. 21. & 46. C. de reuoc. donat.
Archid. in c. præuaricatorum. 2. q. 3. & ex §. Quod ſi
præfatorum, in verſ. omnino non teneant, quod ver
bum omnino ſignificat ipſo iure, Rebuſ. in l. pecu-
niæ verbum. 178. verſ. 2. inſertur de verb. ſignif. Ti-
raq. in d. verſ. reuertatur. nu. 76. & 77. l. ſi non fortẽ.
§. indebitum. de condit. indeb. & eo magis, quia Pa
pa non ſolum in principio vtitur geminatione, di-
cendo

Digitized by Google

cendo reuocamus, & abolemus, ſed in medio, & in fin. vtitur alijs verbis prægnantibus, oſtendentibus eum omnino tollere voluiſſe omnem aditum ſuccedendi naturalibus, etiam legitimatis in bonis, & rebus feudalibus ceteriſque Eccleſiaſticis, iuxt. trad. per Pariſ. conſil. 41. num. 30. in 2. Dec. conſ. 38. nu. 2. verſic. 4. Adiecto Decreto irritanti in vltima parte ibi, Decernentes. & c. quod afficit, & deſtruit omnia, inficit titulum, & operatur nullitatem actus ab initio, ita vt nec effectum, nec iuris fomentum, nec executionem habeat Gigas conſ. 10. num. 3. Rota diuerſ. deciſ. 14. nu. 3. p. 2. Gabriel ſuis concl. lib. 6. tit. de clauſ. concl. 3. num. 57. & 58. Caſſad. deciſ. 1. nu. 7. de reſt. ſpoliat. Rot. in vna Signin. vnion. 1. Iulij 1592. coram Illuſtr. Cardinali Blanchetto. & illud verbum prorſus totalem deſtructionẽ ſignificat.

10 Non obſtat, quòd diſpoſitio, de qua ſupra in primo fundamento, videatur potius quædam permiſſio, Bald. in l. ſi emancip. in 8. oppoſit. nu. 15. C. de collat. Alex. conſ. 44. in fin. volu. 5. ſeq. per Ioan. de Gar. in auth. ex teſtam. C. de ſecund. nupt. num. 4. Quia non poteſt dici ſola permiſſio, cum ſimus etiã ſecundum mentem Rotæ in feudo ex pacto, & prouidentia quo ad deſcendentes, etiam legitimatos, & ideo ad eos peruenturo, abſque eo, ꝙ ſit opus alia diſpoſitione, vltra quòd etiam tollitur in ea omnis permiſſio, vt in §. ceteræq; huiuſmodi facultates, & permiſſiones.

11 Non obſtat, quòd ſit diſpoſitio facta cum Papa, quia nec Pontifex vllus, nec Pontificia authoritate ſuffulti excipiuntur, vt infra.

12 Non obſtat, quòd Bulla non videatur tangere ius illud primæuum legitimatis competens ex Nicolai inueſtitura, tum quia tempore obtentæ legitimationis D. Ioſepho nullum ius competebat, ſed tãtum quædam capacitas, ſeu habilitatio, ſiue permiſſio ad illud acquirendum per ſuperuenientem legitimationem. Tum etiam quia Pius procedens per viam legis generalis, & cum derogatoriarum derogatorijs, ad publicam vtilitatem, ſuſtulit etiam ius quæſitum per modum ſtatuti perpetui, generalis legis, initi, & ſtipolati contractus, ſeu quaſi, & alias ſub quibuſcunque tenoribus, & formis, etiam contemplatione laborum, refectionis damnorum, compenſationis iurium ceſſorum, & nauatæ militiæ cõtra hæreticos, & infideles, & reuocat quaſcunque literas Apoſtolicas generales, & ſpeciales, etiam diſponentes, quòd per quaſcunque literas nunquam ſine conſenſu illorum quorum intereſt reuocatæ, & ſublatæ cenſerentur. Quinimo expreſſe derogauit regulæ de iure quæſito non tollendo in declaratoria eiuſdem Conſtitutionis per eundem edita die 5. Martij. 1571.

13 Non obſtat reſtrictio facta, quod Bulla loquatur tantum de illegitimis, qui ratione alicuius officij, & priuilegij capacitatem prætenderent. Quia licet in illis verbis, nec nõ Militarium, & Hoſpitalium &c. Bulla loquatur de perſonis ſecularibus, & cuiuſcunque ordinis regularibus, officialibus, Curialibus, & Vrbis Romæ Ciuibus, & Palatia, ædes, aliaq; bona in diſtrictu habentibus, hoc non tractatur principaliter, ſed ſtat ampliatiuè ad reuocationem dictarum habilitationum, & capacitatum, vt non proſint etiã ad ſuccedẽdum in bonis habentium facultatem ad incapaces tranſmittendi, etiam ſi duplex capacitas concurrat: Exprimũtur enim per copulam, & dictiones, Nec non, quæ reſoluuntur in copulam, &, Soc. ſen. conſ. 10. num. 6. lib. 3. Rot. diuerſ. 791. nu. 2. p. 1. & repetit omnes qualitates præcedentes, Cæſar de Graſ. deciſ. 132. nu. 5. Et per copulam, Ac, quę & ipſa ampliatiua eſt, Rot. diuerſ. deciſ. 54. nu. 5. p. 2. Et huiuſmodi additio eſt ad remouẽdum dubium, quod poterat forſan haberi. An per verba præcedentia comprehenderentur Collegia, & officia, quę ſunt fictæ perſonæ, & quæ alias non veniunt, niſi exprimantur, Rom. conſil. 436. num. 1. Achil. deciſ. 15. de procurat.

14 Præterea Bulla addit etiã, quod habilitationes, & capacitates ſorent conceſſæ per modum contractus oneroſi, ſub quibuſcunque tenoribus, & formis, quibuſcunq; perſonis ſecularibus prænominatis in conſtitutione, & per alios quoſcunque Romanos Pontifices, qua verborum vniuerſalitate, vt tradit Corn. conſ. 121. n. 1. vol. 3. nulla excluditur perſona, nullus Põtifex, & nulla forma capacitatis, vel habilitatis, licet factæ ſub forma inueſtituræ, quæ hic venit ex ſubiecta materia, & frequentior eſt ceteris, cum ab Eccleſijs per inueſtituras diuerſis tamen formis feuda emanare ſemper conſueuerint.

15 Non obſtat, quod de iure communi Eccleſia nõ ſit prohibita naturales inueſtire, abſque aliqua habilitatione, Quia id intelligitur de naturalibus natis, & primis acquirentibus, in quibus tamen adhuc requiritur notitia morũ, & honeſtatis vitæ, vt per Rotam deciſ. 474. par. 1. diuerſ. per totum. Secus autẽ eſt in caſu iſto, vbi agitur de feudo per viam ſucceſſionis vaſalli à legitimatis naſcituris acquirendo in ueſtitura permittente, & gratia legitimationis ſuperueniente, quorum vita, & mores noti eſſe nõ poterant, ita vt ex priuilegio, & iure ſingulari inueſtitura pro illis ſuſtineatur.

16 Præterea inter alias reſponſiones, quæ per Informantes adducebantur, placuit reſponſio, quod in caſu de quo agitur nõn fuit facta inueſtitura pro naturalibus, Et licet in literis Nicolai V. fuerint vocati poſt deſcendentes maſculos legitimos, & naturales, etiam deſcendentes legitimati. Cum tamen nõ poſſint ſuccedere, niſi per ſuperuenientem gratiam legitimationis, & legitimationis prætextu, non poſſunt dici de iure cõmuni ſuccedere Rot. deciſ. 505. nu. 1. p. 2. & in d. Bononien. alim. coram R. P. D. Pegna 28. Martij 1594. verſ. præterea. ſed per ſpecialẽ permiſſionẽ, atq; habilitationem, quam ab inueſtitura, & legitimatione ſimul recipiunt: vltra quòd etiam ipſi naturales à principio inueſtiti poſſunt videri accipere ex priuilegio, & habilitatione. Cum illorum

illorum inueſtitura non appelletur beneficiũ,ſed priuilegiũ. Bal. in prooem. feud. n. 18. Dec. cõſ. 194. n. 3.

17 Nec obſtat diſtinctio facta iuris propriæ ſucceſſionis ex teſtamento, vel ab inteſtato a ſucceſſione ex tenore inueſtituræ, quæ competit de iure communi, & ex quadam ſucceſſione feudali, qua legitimari admittuntur vti vocati ex pacto, & prouidentia; reſtringendo conſtiturionem ad veram, & propriam ſucceſſionem. Quia illud quoque ius ſucceſſorium feudale cõpetit de iure ſpeciali, cum legitimationis priuilegium exigat, vt ſupra, & verbis conſtitutionis comprehenſum eſt, quę loquitur de quocunque iure ſuccedendi, ac etiam aperte de ſucceſſione feudali competente vocatis per inueſtituras, vt ſupra, & nihil prohibet vnũ idemque verbum ſucceſſionis diuerſo reſpectu intelligi propriè, & impropriè, iuxt. not. in l. 1. de offic. conſil. & in terminis verbi ſucceſſionis, Put. deciſ. 332. lib. 2. Et Conſtitutio nullum modum ſuccedẽdi excludit, vt ſupra dictum fuit. Quæ rurſus, cum prohibeat, ne bona ad eos deuenire valeant, vt ſupra, indubitanter feudalem ſucceſſionem continere videtur. Nam licet vocati ex pacto, & prouidentia non proprie ſuccederent, res tamen ad eos propriiſſime deuenire dicitur: maxime ſtante illo adiuncto dictionis Alias, ſignificantis omnem alium modum deueniendi non expreſſum. l. 1. §. ſiue, vbi Gloſ. in verb. alias. ff. de aqua quot. & ęſt. Rota diuer. dec. 254. num. 2. & deciſ. 791. num. 6. p. 1. & Bulla decreuit, quod in futurum in huiuſmodi feudis ſuccedant tantum legitimi, & naturales in inueſtituris vocati, excluſis omnino legitimatis, & illis deficientibus, in odium legitimatorum, ſint reconſolidata cum Eccleſijs, à quib. fuerant profecta, vt ſupra in quarto fundamento.

18 Nec conſtitutio in hac parte exorbitans dici poteſt, cum prouideat bonis Eccleſiaſticis, & faciat reductionem ad ius commune, & deciſio in Rom. de Peruſchis 29. Februarij 1580. ex aduerſo allegata loquitur quatenus annullet diſpoſitiones in affines, & alios coniunctos legitimatorum, etiam ex cauſa dotis alimentorum, & alia qualibet quantumuis pia.

19 Vltra quòd verba generalia retinent naturã ſuam, etiam ſi conſtitutio eſſet odioſa, pœnalis, & correctoria, Ror. deciſ. 223. num. 9. 15. & 28. par. 1. Plaut. d. not. in Crau. lib. 3. c. 8. num. 10. 11. & 12. Et licet lex dura videretur, tamen ſeruãda eſt. l. proſpexit. ff. qui, & a quibus & dicit Marant. in prax. ciuil. in 3. par. de iudic. num. 102.

20 Ex quibus concluſum fuit Conſtitutionem hanc tollere etiam vocationem factam per inueſtituram Nicolai V. quo ad legitimatos, circumſcripta tamen legitimatione D. Ioſephi quatenus, vt dicitur, contineat derogationem eiuſdem Bullæ de qua, & eius effectu fuit dictum particulariter eſſe videndum. Et poſtea per me propoſito dubio, An legitimatio Gregor. XIII. ei ſuffragaretur, die 28. Martij ſequen. Domini reſoluerunt, non obſtante derogatoria prædicta, legitimationem D. Ioſeph. non ſuffragari ad Caſtrũ Pedisluci obſtante Bulla Pij V. de non infeud. Verũ quia ex parte D. Ioſephi vlterius dicebatur, quod redditus, & prouentus ei per Cameram ceſſa vigore chirographi, de quo in actis, erant quædam bona in territorio dicti Caſtri non feudalia, ſeu iuriſdictionalia per eum poſſeſſa, Domini reſeruarunt quo ad aliud intereſſe illius particulariter eſſe videndum.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS.

D. CARD. LANCELLOTTO.

Bononienſ. Dotis. Lunæ 26. Februarij. 1601.

ARGVMENTVM.

Debitor, qui ſoluere promiſit in pecunia an, & quando loco pecuniæ poſſit creditori ſuo conſignare tot bona ſtabilia.

SVMMARIVM.

Debitor vbi promiſit ſoluere in pecunia non poteſt pro debito aſſignare bona ſtabilia. nu 1.

Debitor qui promiſit ſuo creditori ſoluere in pecunia propter difficultatem ſoluendi, & ipſius impotentiam poteſt ſoluere in alia re mixta. Quod quando verum ſit. num. 2.

Debitor pecuniarum an poſſit ſoluere in tot ſtabilibus, quando ſoluendæ pacuniæ erant inueſtiendæ in tot ſtabilibus. nu. 3.

Debitoris bona ſunt creditori adiudicanda ſecundum veram æſtimationem. nu. 4.

DECISIO XLII.

1 CVm Fabrettus promiſerit ſoluere in pecunia, Domini reſoluerunt D. Proteſilaum non poſſe cogi ad recipiendum tot bona in ſolutum, ſed ſolutionem faciendam eſſe in pecunia numerata ex regula vulgata. Quod aliud pro alio inuito creditore ſolui non poteſt. l. 2. §. mutui datio. ff. ſi cert. petat. Etenim promiſſio erat clara de ſoluendo Scuta 6000. auri in auro de Zecca, & ſic partes ſenſerunt de pecunia, quod etiam comprobatur ex eo, quod Dom. Proteſilaus tenebatur inueſtire, quod denotat pecunias prius in ſuis manibus peruenire debere, vt fuit conſideratum in hac cauſa, die 13. Maij 1598. & docuit obſeruantia ſubſecuta cum plures ſolutiones in pecunia numerata factæ fuerint.

2 Neque obſtat, quod propter difficultatem ſoluendi, & debitoris impotẽtiam ſolutio fieri poſſit in alia re mixta. Authent. hoc niſi. C. de ſolut. cũ alijs alleg. Tum quia hic non concurrunt requiſita, quod debitor probet ſe feciſſe exactam diligentiam vendendi bona, & inueniendi pecunias, & quod nõ inuenerit, item quod offerat bona meliora ad electionem cre-

ditoris, quod caueat de euictione, & transferat dominium cum inſtrumentorum traditione, & hæc omnia fiant tempore oblationis, vt per Roman. cõſ. 153. Iaſ. conſil 9. num. 13. lib. 1. Ripã in l. 2. §. mutui datio. num. 25. ff. ſi cert. pet. Nat. conſ. 344. num. 3. late Theſſaur. deciſ. 153. Io. Gutierez de iur. c. 29. libr. 1. Tum quia debitum eſt iuratum, quo caſu non procedit ſupradicta Authent. hoc niſi. Alexan. conſi. 37. num. 27. lib. 2. Iaſ. d. conſ. 9. nu. 10. Verb. iſtud etiam conſ. 32. n. 9. Rol. conſ. 6. nu. 44 & conſ. 53. n. 47. lib. 1. Gutierez vbi ſupra. n. 3. Theſſaur. deciſ. 153. n. 14. Tum denique quia fuit ei renunciatum per ſpecialẽ, & expreſſam renunciationem omni, & cuicunq; iuris, & legum auxilio, vt per Io. Gutierez, & Theſſaur. ſupra allegatos.

3 Nec releuat, quod pecuniæ ſint in ſtabilibus inueſtiendæ, ac ideo ad euitandum circuitum debeãt bona in ſolutum dari. Quia hoc non tollit, quin poſſit D. Proteſilaus agere ad pecuniam promiſſam, vt ad eius libitum, & Fabretti ſatisfactionem illam inueſtiat in ſtabilibus tutis, omiſſis iſtis, in quibus ſtante decoctione Fabretti poterit ab alijs creditoribus moleſtari. Vltra quod non tenetur inueſtire in ſtabilib. ſed in creditis ſuper montibus, ſeu affictibus francabilibus.

4 Quæ deducuntur ex l. ordo. cum ibi not. per Bald. Salic. & alios. C. de execut. rei iudicat. & l. 2. & 3. C. ſi in cauſ. iud. pign. cap. ſit, quod bona ſint creditori ſecundum veram æſtimationem adiudicanda, quando emptor non reperiatur, procedunt in creditore volente, non autem coacto, & ad obuiandum malitiæ, & calliditati condemnati, ne ſcilicet debitor poſſit venditionem impedire, vt in dictis iuribus habetur. Vnde tanquam ad fauorem creditoris inducta non debent in eius odium retorqueri. &c.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. LANCELLOTTO.

Seguntina Archidiaconatus, & Canonicatus. Lunæ. 19. Martij. 1601.

ARGVMENTVM.

Beneficia vacantia per obitum Cubiculariorum honoris, qui tantum habent partem Panis in Palatio, non dicuntur Papæ reſeruata, & generaliter, quando beneficia vacantia per mortem familiarium, & continuorum Papæ Commenſalium dicantur ipſi Papæ reſeruata.

SVMMARIVM.

Teſtis nõ reddẽs concludentẽ rationẽ nõ probat. n. 1. & 2.

Beneficiorum reſeruatio eſt odioſa, nec inducitur niſi in caſibus a iure expreſſis. nu. 3.

Reſeruatio beneficiorum familiarium, & continuorum Commenſalium non habet locum niſi verificata familiaritate, & continua commenſalitate. nu. 4.

Cubicularij honoris non dicuntur familiares, & cõtinui Commenſales Papæ, & ideo non inducunt beneficiorum reſeruationem. num. 4.

Familiares Papæ ex priuilegio comprehenduntur ſub regula reſeruatoria. nu. 5.

Prælati habentes partem in Palatio numquid dicantur familiares, & Commenſales Papæ ad effectum, vt comprehendantur in regula reſeruatoria. num. 7.

Cubicularij non honoris, ſed electi per conſtitutionem Papæ dicuntur familiares, & Commenſales Papæ, & comprehenduntur in regula reſeruatoria num. 8. Declara, vt num. 9.

Beneficia vacantia per obitum Cappellani honoris numquid ſint Papæ reſeruata. nu. 10. 11 & 12.

DECISIO XLIII.

1 VAcantibus Archidiaconatu, & Canonicatu in Eccleſia Seguntina per obitum quondã D. Petri de Silua, de mẽſe Auguſti 1599 defuncti D. Epiſcopus Seguntinus gratia alternatiuæ gaudens, alterum ex ijs contulerat Domino Ioanni Chacon, alterum Domino Didaco Scalante, eos aũt vti reſeruatos à Sede Apoſtolica impetrauerat Dom. Ioan. Baptiſta Rincon, & reſeruatio deducebatur ex eo, qđ prædictus Petrus fuerat Cubicularius honoris fel. record. Sixti V. recipiendo partem panis.

2 Quamuis. n. adeſſet vnus teſtis deponẽs, quod habebat ẽt partem vini, tñ omiſſo quod eſt vnicus nõ cõcludit. Nã reddens rationẽ ſuæ depoſitionis, dicit, qđ aliquando dicto D. Petro comedit & pro vtroq; , panis Papalinus apponebatur, quæ ratio nihil facit ad partẽ vini, & cũ ratio nõ concludat, dictũ infringitur Aimo conſ 2 n. 4. vltra quod poteſt eſſe, quod qñque aliqua occaſione vinum de Palatio habuerit, non tñ, quod illud quotidie reciperet, quemadmodum panẽ.

3 Et ceſſat oĩs difficultas ex fide cõputiſtæ Cameræ, ſiue Palatij Apoſtolici, atteſtantis, prædictũ Dominũ Petrũ in Rolis familiariũ Sixti V. reperiri deſcriptũ, ſub rubrica cubiculariorũ honoris, qui partem panis tantum recipiebant, orta deſuper lite inter prouiſum Apoſtolicũ & prouiſos ab Ordinario, eaq; coram me introducta dubitari contigit, An conſtaret de reſeruatione horũ beneficiorum, & Domini reſoluerũt non adeſſe aliquam reſeruationem, Cum. n. reſeruatio ſit odioſa, gl. in c. præſenti. in verſ. finitur. de offic. deleg. Biſiguet. deciſ. prima in fine de præben. Caſſad. deciſ. 3. nu. 5. de reſeruat. Eaq; non inducatur niſi in caſib. expreſſis Caſſad deciſ. 2. nu. 9. de reſeruat. Simonet. de reſeruat. q. 5. cum alijs ibi relatis in appendici, nõ poteſt dici huiuſmodi Cubiculariorum beneficia eſſe reſeruata, cũ id nullibi cautũ reperiatur, Nõ in regula reſeruatoria, nõ in conſtitutione Pauli Tertij, neque in Bulla Iulij Tertij, non deniq. in alia regula ſexta.

4 Si enim inſpiciamus regulam tertiam reſeruatoriã,

cum

Digitized by Google

cum illa loquatur de familiaribus continuis commẽſalibus, non intrat niſi cõcurrat vtraq; qualitas familiaritatis, ſcilicet & continuę commenſalitatis. Simonet. de reſeruat. q. 35. in princ. Gam. de officio, & poteſta. lega. li. 3. titul. de officio & poteſt. in benef. cònfer. nu. 166. Berob. q. 35. quæ qualitates deficiunt in huiuſmodi Cubicularijs ex quo continua commenſalitas corpore & dentibus contrahitur. c. ſi. cum ibi notat. de verb. ſignif. li. 6. ex eo namque ſolo, quod quis recipiat panem in Palatio, non eſt continuus commẽſalis, Quia iſte panis datur potius honoris gratia quã ratione commenſalitatis cum in ſolo pane non viuat homo. Alfonſ. de Soto. gl. antiq. ſup. dicta regula 3. in fin. Sam. de Impetr. bene. per obitum famil. Cardin. q. 13. n. 11. idem Sam. deciſ. 3. Simonet. deciſ. 24.

5 Neque hic applicari poſſunt deducta ex deciſ. Peregr. 104. quòd familiaris ex priuilegio comprehendatur ſub regula reſeruatoria in quibus terminis procedit etiam deciſio in cauſa Beneuentana beneficiorum coram R. P. D. meo Decano quia nõ apparet de aliqua declaratione Papæ, vel priuilegio, quod huiuſmodi Cubicularij honoris per fictionem ſint veri familiares, & continui commenſales.

6 Si verò attendamus Conſtitutionem Pauli Tertij, ſiue regulam Cancellariæ, de qua in Bullario nu. 78. & 79. illa procedit in Cubicularijs officialibus, vt patet ex illius inſpectione, cum loquatur de Scriptoribus, Militibus, Cubicularijs, & alijs Officialibus, & ſemper hæc qualitas officialis ſit repetita. Ac ideo non eſt extendenda ad cubicularios honoris, qui nõ ſunt officiales, cum enim ſit exorbitans, ex quo facit continuos commenſales, qui re vera non ſunt, ſtrictè debet intelligi de officialibus, Put. deciſ. 313. lib. 1. & hoc modo hanc regulam intellexerunt Samen. in prooem. reg. q. 6. num. 9. & de impet. benefic. vacant. per obitum famil. q. 13. nu. 16. Mandoſ. ſuper regula 6. qu. prima. nu. 8. & ita fuiſſe deciſum in Rota coram Mariſcoto in cauſa Lucenſis Archidiaconatus 23. Maij 1540. refert Put. deciſ. 33. alias 38. de præben. in manuſcript. & in alia Adrien. refert idem Puteus ſupra allegat. deciſ. 313. lib. primo in impreſſ.

7 Bulla verò Iulij Tertij in Bullario 44. declarans Eccleſiarum Prælatos, qui ſolum ratione ſuæ perſonæ panem ex Palatio habent, eſſe veros & indubitatos continuos commenſales etiam ad effectum regulæ reſeruatoriæ, cum emanauerit ad declarationẽ & ampliationem regularum Pauli Tertij, quæ comprehendebant tantum illos Prælatos, qui percipiebant panem ratione officij, eam extendendo ad eos Prælatos, qui ſolo intuitu perſonarum abſque aliqua conſideratione officij panem habent, debet intelligi & regulari ſecundum dictas Conſtitutiones, quas declarat l. hæredes palam. §. ſi quid. ff. de teſtam. vt ſcilicet comprehendat prælatos qui ratione perſonæ panem accipiunt quales ſunt Archidiaconi, qui non habent panem ratione perſonæ, quod ſuadetur, quia illos Papa creat ſuos domeſticos & continuos commenſales, vel vt comprehendat Prælatos maiores, non autem Archidiaconos, aut Rectores Eccleſiarum, qui proprie non ſunt Prælati. Clement. dudum. cum ibi notatis, de ſepulturis Abb. in c. 2. n. 16 de iud. & in c. Tuanos. nu. 2. de Cler. ægrot. Maxime in hac materia reſeruationis, in qua, vt dictum eſt, facienda eſt ſtricta & propria interpretatio. Berob. dicta q. 35. Gemi. conſil. 136. num. 2.

8 Idem etiam dicendum eſt attenta regula ſexta per quam reſeruantur omnia beneficia Cubiculariorum & Curſorum, qui illa iuxta opinionem, quã alias Rota ſequuta eſt, non poteſt huiuſmodi Cubicularios comprehendere. Cum enim per Conſtitutionem Leonis ſuper erectione Collegij Cubiculariorum Anno 1515. de qua in Bullario nu. 14. in §. & ne Apoſtolicorum, ſit expreſſe prohibitum, ne vltra numerũ Cubiculariorum præſcriptum in erectione illius Collegij & antiquos familiares & continuos Commenſales pro tempore exiſtentium Romanorum Pontificũ aliquis alius nomen, aut titulũ Cubiculariorum vſurpet, regula non poteſt habere locum in iſtis Cubicularijs, cum de tempore editionis regulæ nõ eſſent amplius Cubicularij, & in his terminis habemus ſupra allegata deciſ. Putei 33. de præben. Ant. Auguſtinus in epit. ſuper hac regula. Molted. deciſ. 90. alias 2. de probat. licet non ſit admodũ clare relata, lex namq;, quæ ſemper loquitur comprehendit ſolum Cubicularios de tempore Regulæ exiſtentes non autem eos, qui ſunt prohibiti nominari Cubicularij. Et ideo quicquid dicẽdum eſſet ante Bullam Leonis, de quo tempore procedunt dicta per Alfonſum. Gloſ. antiq. ſuper hac regula in fine eam ſcilicet intelligendam eſſe de Cubicularijs extra muros, poſtquã dicta Bulla ſuperuenit, non poſſunt applicari, ſtante huiuſmodi prohibitione.

9 Neque obſtat Mandoſ. ſuper hac regula quæſt. prima in fine, quia multum ſe inuoluit, & in poſteriori editione nõ animaduertit ad prohibitionẽ, de qua in Bulla Leonis, nec ſuadet contrarium ratio per eundẽ conſiderata, quod non poſſit intelligi de Cubicularijs officialibus, cum ſimilis regula extaret tempore Sixti Quarti, & ſic Anno 1472. & Innocentij Octaui anno 1484. & Collegium Cubiculariorũ Officialiũ fuerit poſtea erectum a Leone X. Anno 1515. ſicut quod neq; poſſit habere locum in alijs Cubicularijs, quia alias eſſet ſuperflua, cum iſti ſint comprehenſi in regula tertia reſeruatoria beneficiorum familiariũ & continuorum commenſalium, Nam quantum ad primum quamuis ab initio regula hæc intelligeretur de ijs Cubicularijs, qui non erant officiales, tamẽ ſuperueniente Bulla Leonis cum prohibitione, quod nullus alius præter expreſſos in ea poſſit dici Cubicularius, regula nõ poteſt loqui de illis, qui non ſunt amplius, quantũ verò ad ſecundũ non eſt inconueniens, quod ratione maioris Dignitatis, quã habent alij Cubicularij Secreti vt per Staffil. in tit. de prærogatiuis expect. §. videndum nu. 42 ſit etiam facta particularis reſeruatio ſuorum beneficiorũ, vltra quod cũ hæc regula declaret explicitè, ac diſtinctè, quod implicite

erat diſpoſitum, & expreſſum non poteſt dici ſuperflua. Gemin. in c. 1. nu. 22. de ſum. Trinit. Ruin. conſ. 89. num. 17. verſ. nec obſtat. vol. 2.

10 Non obſtat, quod beneficia vacantia per obitum Cappellani honoris videantur reſeruata, Rot. deciſ. 22. de præben. in antiq. & deciſ. 12. eod. rit. in not. & Gloſ. antiq. ſuper hac regula ſexta, Tũ quia nos non verſamur in Cappellano, Tum quia ex dictis deciſionibus non poteſt colligi vnde proueniat hęc reſeruatio, quę potuit forſan occaſione familiaritatis cum continua commenſalitate orrum habuiſſe.

11 Nec potuit fieri fundamẽtum in literis fel. record. Gregor. XIV. Quia quicquid dicendum ſit ad effectũ expediendi gratis, cum agatur ad effectum reſeruationis, quam eſſe plenè, & concludenter probãdam fuit pluries deciſum, non probant, Tum quia narratiua emanauit ad inſtãtiam partis, Tum quia eſt de facto prædeceſſoris, Tum denique quia non fuit facta motu proprio, Vital. in Clem. 1. de probat. num. 28. Fut. deciſ. 338. lib. 3. & ita concluſum.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. PAMPHILIO.

Firmana Fideicom. de Fulchis. Lunæ. 2. April. 1601.

ARGVMENTVM.

Fideicommiſſum cenſetur inductum per prohibitionem alienationis, vt in memoriam teſtatoris, & ſuſtentationem familiæ bona remaneant in ipſa familia.

SVMMARIVM.

Fideicommiſſum cenſetur inductum per prohibitionem alienationis ad effectum vt bona perpetuo remaneant in memoriam teſtatoris, & ad ſuſtentationem familiæ. n. 1

Conſequens qui vult, cenſetur etiam voluiſſe antecedẽs. num. 2.

Subſtitutio, ſeu fideicommiſſum iniunctum a teſtatore ſi hæres ſine filijs deceſſerit expirat eo mortuo cum filijs Declara, vt nu 3

Maſculi, & non feminæ cenſentur vocati in fideicommiſſo quando teſtator habuit reſpectum ad conſeruationem Agnationis. nu. 4.

Prohibitio alienationis quando dicatur conſequutiua, & acceſſoria ad præcedentem ſubſtitutionem, & ex ea reſtringatur. nu. 5.

DECISIO XLIV.

1 FVit reſolutum per obitũ Romulij iunioris ſine filijs factũ fuiſſe locum fideicommiſſo ſilẽtij ad fauorem dominorum de Fulchis Viſum. n. fuit Dñis, teſtatorẽ habuiſſe rationẽ conſeruationis agnationis ex eo, quod prohibuit alienationem bonorum ſtabilium, vt perpetuo remaneant ad memoriã teſtatoris, & ſuſtentationem familiæ Fulchorũ iuxta not. per Mantic. lib. 1. de coniectur. vltim. volunt. tit. 13.

2 Hinc ſequitur quod in præcedẽti ſubſtitutione in caſum obitus ſine filijs teſtator cenſeatur voluiſſe nõ ſolum grauare filios Horatij ſi ſine filijs deceſſerint, ſed etiam ſi cum filijs, qui poſtea decedant ſine filijs, vt eſt caſus, de quo agitur. Alias enim non diceretur ſatisfactum menti ipſius conſeruandi perpetuo bona ad memoriam ſuam, & ſuſtentationem familiæ Fulchorum ex regula, qui vult conſequens &c. Dec. cõſ. 23. n. 2. Ruin. cõſ. 119. n. 14. li. 2. Curt. iun. conſ. 121. nu. 11. & 16. Rimin. iun. conſ. 21. num. 36. lib. 1.

3 Et ita non obſtat, quod dicebatur per obitum Romuli ſenioris cum filijs fideicõmiſſum expiraſſe, iuxta Oldrad. conſ. 21. quia ſæpius deciſum fuit, non habere locum ex contraria mente defuncti etiã ex coniecturis elicita. Dec. conſ. 477. Gabriel. concluſ. 7. de fideicom num. 4. Et in ſpecie quando eſt habita ratio conſeruandæ agnationis, not. Curt. iun. d. conſ. 121. ſub nu. 15. cum ſeq. Marzar. conſ. 4. nu. 11. & nu. 43. & conſ. 7. nu. 10. Rimin. iun. conſ. 456. nu. 32. vol. 4.

4 Non obſtat ſuperexiſtentia Mariæ filiæ Romuli ſenioris quia teſtator in hoc caſu videtur ſolum ſenſiſſe de maſculis, quos vocauit concurrente prædicta ratione, quam habuit conſeruandæ agnationis, quę per maſculos tantum, non autem per feminas conſeruatur. l. pronũciatio. in ſi. ff. de verb. ſign. cum vulgar. & ita trad. Paul. de Caſtr. conſ. 409. nu. 2. lib. 2. Socin. inter conſil. Curt. ſen. conſ. 40. nu. 9. & ſequent. Dec. conſ. 514 num. 3. Iaſ. conſ. 140. col. 4. in ſi. verſ. Mens autem lib. 2. Alb. conſ. 19. nu. 11. Mantic. de coniect. vlt. volunt. lib. 21. tit. 14. & coram eodem fuit reſolutum in cauſa Nucerina hæreditatis. de anno 1595.

5 Non obſtat quod prohibitio alienationis ſit conſequutiua, & acceſſoria ad præcedentem ſubſtitutionẽ ſi ſine filijs deceſſerint, quia Domini admittunt ex ea non oriri nouum fideicommiſſum iuxta conſil. Dec. 636. cum alijs allegatis, negari tamẽ non poteſt, quin ex ea etiam conſequutiua colligatur intentionem teſtatoris fuiſſe conſeruare agnationem, & bona, vt perpetuo remanerent ad memoriam teſtatoris, & ſuſtentationem familiæ Fulchorum. Corn. conſil. 22. nu. 9. lib. 2. Mant. d. lib. 6. tit. 15. quod ſufficit pro declaratione præcedentis fideicommiſſi, vt capiat etiam caſum obitus filiorum cum filijs, qui tamen ſine filijs decedant, vt ſupradictum fuit.

MO

REV. P. D. DAMASCENO.

Aprutina ſeu Montis Alti Cenſus Die 4. Iulij. 1601.

ARGVMENTVM.

De exequutione literarum Apoſtolicarum facta ab Auditore Cameræ, plura notanda, de quibus in Summario.

SVM.

Digitized by Google

S V M M A R I V M.

Literæ Apoſtolicæ habent exequutionem paratam. nu. 1. & 2.

Depoſitum non integræ ſummæ deponentem non releuat. num. 3.

Obſeruantia varia, & difformis non poteſt deſeruire pro obſeruantia interpretatiua. nu. 4.

Verba clara interpretatione non indigent. nu. 5.

Iuramentum calumniæ non eſt præſtandum, vbi ceſſat ſuſpicio calumniæ. num. 6.

Auditor Cameræ tanquam exequutor literarum Apoſtolicarum poteſt procedere etiam contra Epiſcopos. nu. 7.

DECISIO XLV.

1 SEntentia Auditoris Cameræ Dominis viſa fuit, digna confirmatione, tanquam illa, quæ iuſtificaretur ex literis Apoſtolicis ſuper concordia expeditis, ex quibus ad tria tenetur D. Marcellus, nēpe ad obtinēdam inſtitutionem beneficij, ſuper quo facta fuit concordia, ab Abbate Sanctæ Mariæ Montis alti ad ſoluendum annuum cenſum ducatorum 40. de Camera prædicto Abbati, & ad ſe obligādum in forma Cameræ de illo quotannis ſoluendo, quorū nullum pro parte D. Marcelli fuit adimpletum. Vnde bene fuit declaratum, ipſum ob non paritionem, incidiſſe in pœnas in literis contentas cum explorati iuris ſit, has literas habere executionem paratam. Mohed. deciſ. 13. vt lite pendente.

2 Non obſtat prætenſum adimplementum ex eo, quod inſtitutio fuit obtenta à felicis recordat. Gregorio XIII. & quod Marcellus non teneretur facere nouam coligationem Cameralem, ſtante alia facta per ſuum anteceſſorē, quæ, & ipſum ligabat, & quod fuerit factū actuale depoſitum recuſante Abbate recipere annuam præſtationem. Nam quantum ad primū, fuit dictum de eo nihil conſtare in actis. Quo ad ſecūdam concluſionē illam non ſubſiſtere in iure, & nihilominus non applicari in facto, tum quia nō apparet, aliquam obligationem Cameralem fuiſſe factam per Anteceſſores Domini Marcelli, tum quia attendēda eſt forma literarum, ex quibus tenetur quilibet beneficiatus facere nouā obligationem vt ſunt verba concordiæ, ibi; Ac ipſi, & ſucceſſores ſui ſe in forma Cameræ obligare, &c.

3 Ad tertium fuit reſponſum, depoſitum fuiſſe tantū ducatorum 52. Monetæ Regni, quæ ſumma cū nunquam cōſtituerit ducatos 40. auri de Camera, merito tale depoſitū tanquā minus integrū nō releuare deponētē ex notat. ī l. debitores. C. debit. vēd. pign. imped. Alex. conſ. 75. n. 8. li. 7. cū alijs p Crau. cōſ. 106. n. 1.

4 Nō obſtat prætenſa obſeruatio ex eo, quod per aliquos annos fuerint ſoluti ducati 52. monetæ Regni, quia intra id tēpus fuerint ēt ſoluti ducati 40. auri de Camera. Vnde talis obſeruantia tāquam varia, & difformis non poteſt deſeruire pro obſeruantia interpretatiua, Bart. in l. 2. nu. 22. ff. ſolut. matr. cum alijs ad eam rem cumulatis per Crauet. conſil. 313. num. 4. Addebant aliqui ex Dominis, quod illa verba, ducatis 40. aurei de Camera, ſunt adeo clara, vt nullā admittant interpretationem, ad vulgat. l. ille, aut ille. ff. de legat. 3. cū alijs, in ſpecie traditis, per Aret. in cōſ. 115. nu. 20. Admittebant tamen Domini, quod ſolutio non ſit facienda præciſe in ducatis de Camera, cū illa ſpecies monetæ difficilimè inueniatur, ſed poſſit fieri in moneta æquiualente.

6 Minus obſtāt prætenſæ nullitates, & illa in primis, quod pro parte Abbatis, ſiue Domini Epiſcopi Commendatarij, inſtante D. Marcello, non fuerit præſtitū iuramentum calumniæ. Quia fuit dictum, quod ex literis concordiæ ſtatim fuit fundata intentio Actoris, & conſequēter ceſſauiſſe ſuſpicionem calumniæ, & ſucceſſiue iuramenti, ex notat in c. 20. vbi Bald. num. 7. verſ. item in iſto, Felin. nu. 2. de probat. cum alijs per Cott. in memor. Verb. iuramentum calumniæ, & fuit alias coram RR PP. DD. Seraphino, & Mellino deciſum, licet per prius in cauſa Bononienſ. Attentatorum coram Illuſtriſſimo Mantica, Rota dubitaſſet.

7 Ad ſecundum de defectu iuriſdictionis Auditoris Cameræ in procedendo cōtra D. Marcellum tanquā Epiſcopum, fuit dictū, quod quicquid ſit de facultatibus Auditoris Cameræ ordinarijs ceſſabat difficultas, caſu, quo Auditor Cameræ proceſſit tanquam deputatus executor literarum Apoſtolicarum, quo caſu non eſt dubium, quin poſsit procedere etiam contra Epiſcopos iuxta text. in c. quia Pontificali. de offic. & poteſt. iudic. delegat. in 6. cuius decretalis forma licet non fuiſſet per iudicem præciſe ſeruata, quod non affirmabant, Domini dixerunt non ex ea tamen inferri poſſe ad nullitatem, vt per gloſ. & Doctor. ibidem.

R. P. D. CORDVBA.

Fauentina Succeſſionis. Lunæ 12. Nouembris 1601.

ARGVMENTVM.

Sententia non publicata non valet, publicarique debet coram iudice, qui eam tulit, & in publicatione non eſt exprimenda dies.

S V M M A R I V M.

Nullitas ſententiæ in primis diſcutienda eſt parte inſtante num. 1.

Sententia non publicata ea die, qua fuit lata, nulla eſt. num. 1.

Sententia debet publicari in præſentia iudicis qui eam tulit. num. 2.

Sententia quando publicatur, & quando aperitur cedula, non eſt apponenda dies publicationis, & aperitionis,

quia dies retrotrahitur ad diem prolationis ſententiæ. num. 3.

Sententia ab vtraque parte acceptata, etiam quod ſit nulla, conualidatur per acceptationem in vim pacti. nu. 4.

DECISIO XLVI.

1 OMiſſa pro nunc inſpectione, an ſententia Vicarij Seuenæ lata ad fauorem Bartholomæi de Morinis ſit confirmanda, vel infirmanda, quia Informantes pro fratre Ludouico, & Conuentu Sancti Dominici illam prætendebant reuocare ex capite nullitatis, ſuper qua parte opponente neceſſario erat viden. Domini dixerunt, dictam ſententiam fuiſſe nullam, cum non fuiſſet publicata ea die, qua fuit lata, contra Tex. in l. 2. & 3. C. de ſententijs ex breuicul. recitand. Vant. de nullit. ſent. tit. de defect. proceſſus. num. 69. & intrat deciſio coram bo. mem. Paleotto, in cauſa Faren. Archidiaconatus 705. p. 3. diuerſ.

2 Quod eo magis procedebat, quia non fuit publicata in præſentia ipſius iudicis, prout fieri debebat. Petr. Cyn. & Scribentes in l. 1. C. de ſent. ex breuicul. recitand. Alex. conſil. 177. num. 3. lib. 7. Roland. conſil. 41. num. 33. lib. 1. Immo cedula fuerat aperta Villadiego in tract. de leg ato. queſt. 26. num. 70. poſt Hoſtienſ. in ſumma, de off. deleg. §. & qualiter finiatur. num. 6. & fuit alias deductum in cauſa Oriolen. Beneficiorum coram Illuſtriſſimo Mantica.

3 Neque obſtabat allegatus ſtylus pronunciandi, prout in Cedula. Nam de eo non conſtabat, & caſu, quo adeſſet non erat opponenda dies publicationis in dicta ſententia, ſed ſimpliciter aperienda Cedula, quæ retrotrahitur ad diem prolationis ſententiæ, vt habetur in dicta deciſione Paleotti, quæ omnem tollit difficultatem.

4 Sed an ſtante prætenſa acceptatione, & approbatione cedulæ facta ab vtraque parte ſententia ſuſtineatur in vim pacti ſecundũ gloſſam verbo non fuit. in l. 2. C. com. vtriuſque iudic. communiter approbatam ſecundum Pariſ. conſ. 46. nu 14. lib. 1. poſt Bart. in l. obſeruare. in fi. de off. proconſul. Felin. in c. ſignificaſti. nu. 11. de foro compet. poterit particulariter videri ſi pars voluerit.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. PAMPHILIO.

Firmana Fideicommiſſi de Fulchis. Lunæ 10. Decembris 1601.

ARGVMENTVM.

Prohibitio alienationis facta a teſtatore quando ſit perpetua, vel potius reſtricta ad certum perſonarum genus.

SVMMARIVM.

Prohibitio alienationis cenſetur perpetua, quando teſtator voluit proſpicere perpetuæ conſeruationi agnationis, & bonorum in memoriam ipſius teſtatoris, & ſuſtentationem familiæ. nu. 1.

Declara, vt num. 2.

DECISIO XLVII.

1 PLacuit Dominis deciſio alias facta ſub die 2. Aprilis ex rationib. tunc deductis, quibus nõ repugnat quod alias dicebatur, & nunc repetitur, quod prohibitio alienationis ſit reſtricta ad Horatium, & eius filios, & dependeat à præcedenti fideicommiſſo, quia in deciſione reſpondetur, quod Fulchi non deducunt fideicommiſſum ex ipſa prohibitione, ſed ſolum vtuntur ratione ibi conſiderata per teſtatorem ad oſtendẽdum eius voluntatẽ fuiſſe perpetuo conſeruare agnationem, & bona in memoriã ipſius, & ad ſuſtentationẽ familiæ de Fulchis, quod ſufficit pro declaratione præcedentis ſubſtitutionis, vt non cenſeatur reſtricta ad caſum obitus filiorum Horatij ſine filijs iuxta terminos conſ. Oldrad. 21. ſed habeat locum etiam in caſum obitus cum filijs, qui poſtea decedunt ſine filijs, vt eſt caſus, de quo agitur, & non comprehendatur ſub conſ. Oldrad. a quo Rota ſæpius receſſit ex contraria mente teſtatoris, quæ hic videtur ſatis perſpicua, ex eo quod voluit proſpicere perpetuæ conſeruationi agnationis, & bonorum in memoriam ipſius teſtatoris, & ſuſtentationem familiæ de Fulchis, quod aliter fieri non poſſet, cum parũ duraret memoria ipſius teſtatoris, ac ſuſtentatio familiæ de Fulchis, ſi ſubſtitutio non excederet filios Horatij Cur. iun. conſ. 121. ſub num. 11. Marzar. conſ. 4. ſub nu. 11. & nu. 24. qui plures adducit.

2 Nec prædictis repugnat deciſio Domini mei Littę in cauſa Peruſina de Fumagiolis, quia ibi prohibitio erat limitata ad certum tempus, & agebatur de inducendo nouo fideicommiſſo ex ipſa prohibitione, ad quem effectum inſpicitur, an de per ſe ſubſiſtat iuxta diſtinctionem Dec. in conſ. 636. Hoc tamen non applicatur huic caſui, vbi prohibitio eſt perpetua, & Fulchi eam adducunt pro declaratione mẽtis teſtatoris, quæ colligitur ex ratione conſiderata in ipſa prohibitione; quamuis conſequutiua, & dependente a præcedente fideicommiſſo, vt per Corn. in conſil. 22. nu 9. lib. 3 cum alijs in deciſione allegatis.

R. P. D. LITTA.

Valentina Decimarũ de Cotalua. Lun. 10. Dec. 1601

ARGVMENTVM.

Priuilegium exemptionis decimarum, an & quando dicatur ſubreptitium ex eo, quod in

dicto

Digitized by Google

dicto priuilegio non ſit facta mentio eorum, quibus decimæ ſoluebantur.

SVMMARIVM.

Exemptio Decimarum antiquarum facta a Papa non dicitur ſubreptitia ex eo, quod in ea non fuerit facta mentio Archiepiſcopi, ſeu Capituli ad quos dicta decimæ pertinebant. Præſumitur enim Papa ſcire dictas Decimas ſic antiquo tempore exactas ad aliquos ſpectare, aut ex priuilegio, aut ex donatione, aut præſcriptione. numero 1.

Quarta Canonica de iure Communi ſoli Epiſcopo competit. nu. 2.

Exemptionis materia de ſui natura præiudicialis eſt, & ideo Papa veriſimiliter in conceſſione illius potuit cogitare de tertij præiudicio. nu. 3.

Exemptio decimarum noualium a Papa alicui conceſſa dicitur ſubreptitia, ſi in ea non eſt facta mentio eorum, qui dictas decimas exigebant, & in exactionis quaſi poſſeſſione erant. nu. 4. & 5. Amplia vt num. 6. & numero 8. & numero 10. vbi declaratur quænam ſint Decimæ noualeſ.

Derogari ſolet facilius iuri competenti ex priuilegio quam ex diſpoſitione iuris communis. nu. 7.

Exemptio decimarum a Papa cōceſſa dicitur ſubreptitia in pluribus caſibus, quando non eſt in eo facta mentio eorum, ad quos dicta decimæ pertinebant, vt nu. 8. & nu. 11. & ſeq.

Exemptio a Decimis non extenditur ad decimas quæ de Iure ſpeciali poſſidentur per aliquos, niſi facta mentione poſſeſſionis eorum. Declara, vt nu. 9.

Rex, vbi donat aliquid Eccleſiæ, deſiit eſſe Dominus illius rei donatæ nec amplius de ea diſponere poteſt, & ſolus Papa diſponit. nu. 11. & ſeq.

Priuilegiorum generalis Communicatio non includit priuationem exemptionis a ſolutione Decimarum.

DECISIO XLVIII.

1 FVit reſolutum in priuilegijs Fratrum exéptionis à ſolutione decimarum non fuiſſe neceſſariam mentionem, quod decimæ, de quibus agitur, pertinerent ad Archiepiſcopum, & Capitulum de iure ſpeciali, ea ratione, quia verſamur in decimis antiquis, quas Papa ſcit ad aliquos ſpectare, ſiue de iure communi, ſiue ex priuilegio, donatione, aut præſcriptione, & communiter ab aliquibus poſſideri, Vnde concedendo priuilegium Fratribus exemptionis à prædictis decimis, quod certò ſcit eſſe præiudiciale illis, ad quos ſpectant, & qui illas poſſident, ſiue ex diſpoſitione iuris communis, ſiue alio ſpeciali titulo, non fuit propterea pro firmitate dicti priuilegij neceſſaria mentio dicti tituli ſpecialis ipſius Arciepiſcopi, & Capituli, It a Doct. paſſim in c. dudum. de priuileg. vbi Abb. nu. 1. verſ. ſecus dicit Boatin. Innoc. num. 4. verſ. ſed de proprietate. Hoſt. n. 6. verſ. nec obſtat Io. Andr. nu. 5. verſ. alij tamen dicunt. Anchar. nu. 3. verſic. ideo enim. Card. col. 1. verſic. vbi quæro, quę eſt ratio diuerſitatis. Ant. de Butr. num. 6. verſic aliqui dicunt. Et hanc opinionem tenuit Rota apud Caſſad. deciſ. 1. de priuil. qui propriè loquitur de priuilegio exemptionis a ſolutione decimarum debitarum de iure ſpeciali, dum ibi concludit, quod priuilegium de non ſoluenda quarta Canonica ſuffragatur fratribus etiam non facta mentione iuris, vel poſſeſſionis Capituli, ſubdēs hanc rationem, quia Papa ſciebat, vel cogitabat, quod illa ab aliquo percipiebatur, & ſic quod præiudicabat his, quibus de Iure communi, aut alias eſſet debita. Vnde cū illa verba, (aut alias) poſita poſt mentionem iuris communis, non poſſiut in alio verificari, quam in iure ſpeciali, l. ius ſingulare. ff. de legib. glo. in clem. 1. in verb. debitis. de decimis. Ideo &c.

2 Quod etiam non obſcurè comprobatur, quia ibi agebatur de exemptione a quarta canonica, quam a Fratribus petebat Capitulum Eccleſiæ Cathedralis, cui quidem Capitulo non competit de iure communi, nec illam habere poteſt, niſi de iure ſpeciali, vel ex priuilegio, vel præſcriptione, cum de iure communi illa competat ſoli Epiſcopo c. conquerente. vbi Abb. & alij hoc not. per illum text. de offic. ordin. idē Abb. in c. 1. n. 3. de decim. Couar. in c. officij. in princ. de teſtam. Petr. de Vbald. de Canonica Epiſcopali. c. 1. num. 5. de communi Gemin. in c. de his. 10. q. 1. ibi, ad fin.

3 His accedit ratio, qua mouetur Caſſad. quia materia exemptionis eſt ſui natura præiudicialis, & ſic Papa potuit cogitare præiudicium, quod tertio inferebatur, quo caſu noň fuit neceſſaria aliqua mentio, aut derogatio ex ſupradictis, ad quod etiā facit Dec. in c. ſuper. eod. nu. 20. de off. deleg. & in ſimili tenuit Rota in cauſa Pharēſi, penſionis 16. Ianuarij. 1577. coram Sanctiſſimo Domino Noſtro tunc Rotæ Auditore, & in Firmana penſionis 21. Iunij 1593. coram R. P. D. meo Mellino.

4 Et dum Caſſad. conſtituit differentiam inter priuilegium exemptionis a decimis antiquis, in quo nō eſt opus aliqua mentione proprietatis, aut poſſeſſionis, ex quo Papa ſcit eas ab aliquo poſſideri, & priuilegium exemptionis a decimis noualium, reſpectu quarum potuit Papa probabiliter credere nulli præiudicium generari, cum illæ de terris nouiter ad culturam reducendis debeantur, & poſſibile ſit, immo multum veriſimile, quod nullus eas adhuc poſſideat, & ob id ſit neceſſaria mentio poſſeſsionis illius, cui præiudicatur, allegando Dec. conſil. 113. col. fin. verſic. ſecus in decimis noualium. & Mil. in repertor. verſic. priuilegium impetratum ſuper decimis, &c. viſum fuit Dominis propriè decidere hunc caſum noſtrum, in quo agitur, vt dictum eſt, de exemptione a decimis antiquis, quas Papa veriſimiliter ſciebat ab aliquibus poſsideri, & ad aliquos ſpectare ſiue de iure communi, ſiue de iure ſpeciali. Hancque deciſionem Caſſad. fuit ſequuta Rota in pluribus cauſis hic per Informantes relatis, quibus ad-

debant Domini, Peregr. deciſ. 38. libr. 1. & eandem opinionem tenuerunt Card. conſil. 92. numero 3. verſ. præterea. & nu. ſeq. Crot conſ. 94. nu. 27. lib. 1. Ferrett. conſ. 102. n. 11. & cōſ. 258. n. 10. & ſeq. qui in ſpecie dicit, Oldr. cōſ. 268. intelligi debere de priuilegio exemptionis a ſolutione decimarum nouarum.

5 Neq; obſtare dictum fuit doctrinā eiuſdem Card. in d. c. dudū. in verſ. quæro quod ſi pars, &c. quia fuit reſponſum non eſſe contrarium his, quæ ſupra dixerat cū Ioan. Andr. & alijs, ſed ibi loqui in priuilegio exemptionis a decimis noualium, in quo eſt facienda mentio poſſeſſionis a Papa probabiliter ignoratæ, & de iſtis etiā noualib. loqui text. in c. 2. de decim. in 6. Abb. in c. cauſam quæ il 2. n. 5. de teſtib. Menoc. cōſ. 36. lib. 1. Couar. lib. 1. var. reſol. c. 17. nu. 24. & in his terminis debere intelligi omnes Doctor. qui tenent in conceſſione exemptionis a ſolutione decimarum debere fieri mentionem poſſeſſionis eorum, quibus præiudicatur, vel ſaltem intelligen. eſſe reſpectu decimarum, quæ ante Concilium Lateranenſe Laicis cōceſſæ fuerunt in feudum, in quibus diuerſa ratio militat, vt inferius demonſtrabitur.

6 Non obſtat, q alias in quibuſdam deciſionib. per Informātes pro Archiepiſcopo, & Capitulo allegatis, fuerit dictum, deciſionem Caſſad. procedere reſpectu duntaxat decimarum, quæ competūt de iure communi, ſignanter in Valentina decimarū nona Iunij 1597 corā R. P. D. meo Pamphilio, & in alia Valentina decimarum prima Iulij 1598. & coram R. P. D. meo Seraphino. Quia contrariū verius eſſe dicebatur conſtare ex ſupradictis, & ex lectura ipſiuſmet deciſionis Caſſad. ibi, (aut alias,) quæ verba vt dictum eſt, maxime attenta ſubiecta materia, de qua tunc agebatur, vel de exemptione à quarta canonica, quæ minimè de iure communi ſpectare poterat ad Capitulum, nō poſſunt verificari, niſi in iure ſpeciali.

7 Nec mouit Dominos ratio illa, ſuper qua fundātur dictæ deciſiones, nēpè pſumpta ignorātia Papæ prioris priuilegij tertio cōpetētis, cui præiudicatur. Quia indiſtinctè non procedit, cum regulariter ſoleat facilius derogari iuri competenti ex priuilegio, quam ex diſpoſitione iuris communis, l. eius militis §. militia miſſus. ff. de milit. teſtam. Achil. deciſ. 2. de priuil.

8 Vltra quod non poteſt applicari caſui noſtro, & ſic conceſſioni exemptionis a ſolutione decimarum antiquarum dato quod decimæ prædictæ ad aliquos ſpectent de iure ſpeciali, & ſic ex priuilegio, ea rōne, quia cum huiuſmodi gratia exemptionis ex ſui natura pręſupponat præiudicium tertij, & ſic illius, ad quē decimæ ſpectant, ſeu a quo poſſidentur, Papa concedēdo dictā gratiā, videtur tacitè derogare iuri illius, & de poſſeſſione facere mentionem, vt inquit Caſſad. vbi ſup. n. 2. Sed benè poſſet ſupradicta ratio præſumptæ ignorantiæ Papæ reſpectu præiudicij, quod tertio infertur, applicari vbi ageretur de exemptione a ſolutione decimarum noualium, rōne, de qua ſupra, aut ſi ageretur de decimis ante Concilium Lateranenſe Laicis in Feudū conceſſis, vt inferius reſpondendo in contrariū adductis ex Io. And. in c. nuper. nu. 4. de decim. explicabitur, vel ſi quæſtio eſſet de decimis ſpectantibus ad Regē, vel ad aliā perſonā ſpeciali nota dignā. ad tex. in c. de multa. ī fi. ibi, circa ſublimes. de p̄ben. cum alijs, de quibus per Nat. cōſ. 686. n. 5. vel de ſpectantibus ad aliquem ex titulo oneroſo, ad deciſ. Mohed. 350. alias 11. de iure patron. vel quando tractaretur de 2. priuilegio iuris decimandi in cōcurſu primi, alteri perſonæ conceſſi, ea ratione, quia Papa dum cōceſſit ſecundū potuit probabiliter ignorare primū a ſe, ſeu a prædeceſſorib. ſuis, alteri perſonæ conceſſū, quod ſi ſciuiſſet, veriſimiliter non conceſſiſſet, cū non deceat Principē eſſe varium, & quod vni conceſſit, illud idē ex poſt alteri cōcedere: & in his terminis dicebatur procedere deducta in c. 1. de reſcript. ex l. Decurionibus, C. de ſilentiar. lib. 11. cū alijs allegatis per Suarez allegat. 28. n. 10. relato in ſupradictis deciſionibus Dominorum meorum Seraphini, & Pāphilij.

9 Ad deducta pro Archiepiſcopo, & Capitulo ex Io. Andr. in c. nuper. n. 4. de decim. quē ſequuntur Butr. nu. 5. Anch. nu. 8. Card. col. 2. verſ. quinto quæro. dū tenent priuilegium exēptionis à decimis non extēdi ad decimas, quæ de iure ſpeciali poſſidentur per aliquos, niſi in dicto priuilegio ſit facta mētio poſſeſſionis eorum, &c. fuit reſponſum, Io. Andr. & alios, qui eum ſequuntur, loqui de decimis, quæ ante Concilium Lateranenſe Laicis conceſſæ fuerunt in Feudū, quib. ex veriſimili mente Papæ non præſumitur præiudicatum ex tali priuilegio exēptionis; Tū quia Papa probabiliter potuit ius, & poſſeſſionē illorū ignorare, & conſequenter præiudicium, quod eis inferebatur, cum regulariter Laici ſint incapaces iuris decimādi, & poſſeſſionis ſpiritualium c. cauſam, quæ. de præſcript. in actis not. in c. benè quidē. 96. diſt. tū ēt quia difficilius ſolet Papa iuri cōpetenti Laico ex ſua conceſſione præiudicare, quam competenti Clericis, ſeu Eccleſiaſticis perſonis. arg. c. cū dilectus. de iure patr.

10 Nec placuit Dominis illud motiuū, quod per Informātes pro Archiepiſcopo, & Capitulo fiebat, vel, quod videamur verſari in decimis noualium propter recuperationem terrarum a Mauris, ſiquidē quia iure cautum non reperitur, quod recuperatio terrarum decimaliū operetur, vt decimæ, quæ poſtmodū leuantur ex dictis terris dicantur decimæ noualiū, cum illæ ſemper fuerint debitæ Eccleſijs, licet ex accidēti propter occupationem dictarū terrarū a Mauris, eiſdē Eccleſijs non fuerint ſolutæ, vnde cū tandem mediante donatione Regis reuerſæ fuerint ad Eccleſiam ex tūc in poſterū ſuam primæuā naturā verè recuperaſſe dicuntur. arg. l. poſtliminium. ff. de capt. & poſt lim. reuerſ. & in terminis trad. Oldr. cōſ. 91. Et benè ad hoc facit illa Sancti Ludouici Regis conſtitutio Senonibus emanata de Menſe Martij, anni 1269. quia ſtatutum fuit, quod decimæ reuerſę ad Eccleſiam ex tunc, & deinceps ſemper cenſeantur, & reputentur merè Eccleſiaſticæ tanquam ad originem, & primum ſuū ſtatum reuerſæ, de qua fit mētio per Renatum Choppinum, in tract. de Domanio Franciæ li. 3. tit. 23. n. 7.

Nec

Digitized by Google

11 Nec facit, quod decimæ, de quibus agitur, fuerint alias conceſſæ Regi Catholico, & quidem, vt prætenditur, titulo oneroſo, & quod propterea non ſit veriſimile, quod Papa voluerit non facta dicti iuris mētione in conceſſione dictæ exemptionis eidem in aliquo præiudicare, ex deductis in pręcit. deciſ. Dominorum meorum Seraphini, & Pamphilij. Quia fuit reſponſum, quod ſtatim atque decimæ prædictæ fuerunt donatæ Archiepiſcopo, & Capitulo, deſierunt eſſe ipſius Regis, vnde Papa poſtmodum concedendo exemptionem fratribus, in aliquo non dicitur lædere ius Regium, ſed benè ius Archiepiſcopi, & Capituli Donatariorum, de quorum iure, & poſſeſſione non debuit fieri mentio ex ſupradictis. Sicut etiam non poteſt dici, quod agatur de decimis debitis ex titulo oneroſo, cum re uera Archiepiſcopus, & Capitulum eas habeant, & poſſideant ex titulo Donationis, & ſic ex cauſa merè lucratiua, ad qđ bene faciunt not. per glo. in c. dilectus. il 3. ibi in verbo, Regis. de præben.

12 Nec obſtant deducta ex regula l. ſi eum. §. qui iniu riarum. ff. ſi quis caut. quia non procedunt reſpectu eorum, quæ minime concurrunt in ipſum ſubrogatū, qualis eſt, & dignitas Regia, & titulus ille oneroſus, quo mediãte Rex ipſe effectus fuerat capax iuris decimandi, quæ minime per dictam donationem decimarum tranſlata fuerunt in ipſos donatarios, cum vt modo dictum eſt, Archiepiſcopus, & Capitulum decimas prædictas habeant, & poſſideant ex titulo merè lucratiuo, & indultum fauore certæ perſonæ qualificatæ non debeat extendi ad aliam dicta qualitate carentem, ad text. in §. ſed & quod. Inſtit. de iut. nat. gen. & ciuil. & in l. 1. ff. de conſtit. Princ.

13 Ad illud verò, quod in generali communicatione priuilegiorum non veniat priuilegium exemptionis a ſolutione decimarum, fuit reſponſum eſſe extra dubium, nam dum diſputatur, an in eo ſit facienda mentio iuris ſpecialis, illud in neceſſarium antecedens videtur præſupponi, de cuius tamen præſuppoſiti veritate, quatenus opus ſit, poterit ad partes videri, ſicut etiam poterit particulariter videri, an in huiuſmodi conceſſione exemptionis eſſet facienda mentio, quod dictæ decimæ ſaltem pro parte, quæ ſpectat ad Capitulum, deſeruiebant pro diſtributionibus quotidianis Capitularium.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. PAMPHILIO.

Bononien. Fideicommiſſi, de Zambeccarijs. 23. Ianuarij 1602.

ARGVMENTVM.

Subſtitutio fideicommiſſaria quando ſub compendioſa ſubſtitutione comprehendatur pręſertim quando ſunt vocati deſcendentes ſub nomine collectiuo, & vt bona remaneant in familia.

SVMMARIVM.

Subſtitutio fideicommiſſaria continetur in ſubſtitutione compendioſa. num. 1.

Fideicommiſſaria ſubſtitutio cenſetur facta a teſtatore quando ſunt vocati deſcendentes ſub nomine collectiuo, & ſub verbis denotantibus tractum temporis in infinitum. Et tanto magis quando ſubſtitutio ſit ad effectum conſeruandi bona in familia. nu. 1. & 2. & 3.

Dictio vt ſupra reſtringit diſpoſitionem ad limites praecedentis diſpoſitionis. num. 2.

Subſtituti deſcendentes ſub nomine collectiuo intelliguntur vocati ordine ſucceſſiuo, & prout quiſque proximior eſt. num. 3.

DECISIO XLIX.

1 FVit per Dominos reſolutum per obitum Aemilij ſine filijs fuiſſe factum locum fideicommiſſo Poli ad fauorem Pauli, & Aloyſij, pro eorum rata. Conſtat enim illos mediante perſona ſuorum parentum fuiſſe Nepotes, & ſic de deſcendentibus Poli, qui in eius Teſtamento inſtituit ſibi hæredes Vniuerſales ſuos filios maſculos natos, & naſcituros, quibus in §. & ipſis omnibus, &c. quandocumque decedentibus ſine filijs ſubſtituit feminas, & earum deſcendentes, & poſtea ſubdit, quod omnes deſcendentes maſculos, & feminas prout ſupra in infinitum in prædictis omnibus bonis quandocumque inſtituit, & ſubſtituit, & ſic per viam ſubſtitutionis fideicommiſſariæ, quæ in hoc compendioſa continetur. l. Centurio. ff. de vulg. l. precibus. C. de impuber. & alijs ſubſtit cum ibi not. & in c. Raynutius. de teſtamen. præſertim cum deſcendentes ſint vocati ſub nomine collectiuo, & adſint verba denotantia tractum temporis in infinitum iuxta notata per Doct. in l. Gallus. §. quidam rectè. ff. de lib. & poſth. Et tanto magis quod teſtator fecit hanc ſubſtitutionem, vt ipſe aſſerit ad finem, & effectum, vt bona ſua omnino in eius familia, & penes eius filios, & poſteros, & deſcendentes ſemper, & in futurum ſtare, & permanere debeant, quod alirer, quam per fideicommiſſum fieri non poterat, ad notata per Dec. conſ. 23. num. 2 Curt. iun. conſilio 121. num. 11. cum alijs alleg.

2 Neque obſtat, quod in vocatione deſcendentium adſit dictio vt ſupra, cuius vigore ſubſtitutio videatur reſtricta ad limites præcedentis ſubſtitutionis, quia illa dictio, vt ſupra, poſita ſtatim poſt verbum feminas intelligitur reſpectu ſucceſſionis, vt ſcilicet intelligantur vocatæ in defectum maſculorum, prout ſuperius vocatæ erant, vltra quod ea, quæ dicuntur de præcedenti prohibitione alienationis ad excludēdum abſolutum fideicommiſſum etiam in caſu mortis

tis non applicantur, quia illa eſt ſatis ampla ad effectum, vt bona ſemper in infinitum remaneant penes eius filios poſteros, ac deſcendentes, & negari non poteſt quin ſaltem ex ea colligatur intentio teſtatoris, vt pro conſeruatione bonorum in eius familia, & penes ſuos deſcendentes voluerit ipſos deſcendentes in infinitum vocare per vim fideicommiſſi. Corn. conſil. 22. num. 9. lib. 2. & tenuit Rota in cauſa fideicommiſſi de Fulchis, de anno præterito coram me.

3 Non obſtat, quod dicitur Aemilium potuiſſe relinquere iſta bona Scipioni, qui eſt de familia Poli, cuius fauore factum fuit fideicommiſſum ex l. vnum ex familia. in princ. & §. 1. de legat. 2. quia in caſu, de quo agitur, non eſt vocata familia, ſed maſculis quandocunque decedentibus ſine filijs ſunt vocati nomine collectiuo deſcendentes ex familia, qui intelliguntur vocati ordine ſucceſſiuo, prout quiſque proximior eſt in gradu. l. cum ita. §. in fideicommiſſo, & ibi gloſ. ff. de leg. 2. l. fin. C. de verb. ſignific. Pariſ. conſ. 51. numero 14. lib. 2. & ideo non ſufficit, quod bona relinquantur in familia, ſed debent peruenire ad illos, qui ex fideicommiſſo ſunt vocati, quidquid dicendum ſit ſi teſtator grauaſſet hæredem, vt bona relinqueret in familia. Socin. conſ. 227 col. 7. verſ. hoc etiam ex alio lib. 2. Curt. iun. conſ. 161. num. 15. ver. Confirmatur. Ruin. conſ. 101. num. 14. lib. 2. & tenuit Rota in Bononien. fideicommiſſi de Elephantucijs, coram Cantuccio 7. menſ. Februarij 1586.

4 Et ita fuit concluſum tam quoad bona propria ipſius Poli, quam etiam ea, quæ fuerunt q. Ioannis ſui fratris, quæ penes ipſum Polum abſque aliquo onere remanſerunt, cum in teſtamento Ioannis filij Poli fuerint vocati ordine ſucceſſiuo, vt præſupponitur per ſolam vulgarem, quæ per aditionem hæreditatis factam per Polum expirauit. l. poſt aditam. C. de impub. & alijs ſubſtitutionib.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. PAMPHILIO.

Romana Nullitatis Obligationis. Mercurij 23. Ianuarij 1602.

ARGVMENTVM.

Emptionis, & venditionis contractu reſoluto cẽſetur etiam reſoluta obligatio pretij, quod correſpectiuum eſt ad ipſam emptionem, ceſſanteque cauſa obligationis, & promiſſionis, ceſſat ipſa promiſſio, & obligatio, & quando fideiuſſor cum iuramento obligatus remaneat ſi principalis obligatio nulla, & inualida eſt.

SVMMARIVM.

[illegible]tionis, & venditionis contractu reſoluto, ceſſat etiã obligatio pretij, quod eſt correſpectiuum ad ipſam emptionem, & ab illa dependet, vt ſine ea non debeatur, & ſi aliquid ſolutum ſit reſtituatur. nu. 2. & num. 7. & numero 9.

Ceſſante cauſa obligationis, & promiſſionis ceſſat ipſa obligatio, & promiſſio. nu. 3. & nu. 7.

Obligatio ſine cauſa dicitur nulla, & inefficax. numero 3. & 4.

Promiſſio, ſeu obligatio conditionalis conditione non verificata promittentem non obligat. num. 4.

Obligatio eſt ſtricti iuris, & non extenditur de re ad rem. num. 5.

Duo rei debendi non dicuntur hi, inter quos adeſt diuerſitas cauſæ, & obligationis. num. 5.

Obligatio quamuis iurata intelligitur rebus ſic ſtãtibus. num. 7. in fine.

Fideiuſſor cum iuramento numquid teneatur, quando principalis obligatio eſt nulla, & non ſuſtinetur. numero 7. & 8.

Emptio, & venditio ſine pretio conſtitui non poteſt. numero 9.

Venditor rem, & pretium habere non poteſt. numero 9. & ſeqq.

DECISIO L.

1 Congregatio ſuper ſolutione æris alieni Baronum, quę acceperat poſſeſſionem medietatis Caſtri Montis Rotundi, & aliorum bonorum relictorum in hæreditate quondam Valerij Vrſini expoſuit dicta bona vendenda, vt ex eorum pretio ſatisfieret creditoribus tam ipſius Valerij, quam etiam quondam Ludouici fratris, & aliorum ſuorum maiorum. Oppoſuit ſe huic venditioni Paulus Aemilius Vrſinus, & obtulit ſe præfata bona empturum, & inſuper ſub die 3. Ianuarij 1596. quia Congregatio firmauerat certa capitula circa ſolutionem pretij faciendam creditoribus, quæ ex decreto eiuſdem Congregationis erant adimplenda antequam venditio effectuaretur, obligauit ſe pro illorum adimplemento, & huic obligationi, vti principalis principaliter, & in ſolidum acceſſit Illuſtriſſimus D. Cardinalis Cuſentinus. Stantibus iſtis obligationibus eadem Congregatio die ſequenti vendidit bona præfata Paulo Aemilio minori nullis interuenientibus ſolennitatibus, & abſque interuentu, & ſine alia obligatione Cardinalis. Et licet poſtea dictus Paulus Aemilius hanc venditionem, vti nullam, vel læſiuam impugnaret, & ab illa recederet, nihilominus creditores agebant contra Cardinalem pro ſolutione pretij, qui inter alias exceptiones dicebat ſe ad hanc ſolutionem cogi non poſſe, quia venditio ſuum effectum non ſortiebatur, & diſcuſſione huius articuli commiſſa R. P. D. meo Sacrato, & mihi, conſuluimus Dominos meos ſuper validitate obligationis Cardinalis ad effectum de quo agitur, qui eſt vt teneatur creditoribus ad huius pretij ſolutionem.

2 Et cauſa mature diſcuſſa fuit per Dominos reſo-

lutum

lutum Cardinalem non teneri, eius enim obligatio eſt reſtricta pro ſola obſeruatione Capitulorum, in quibus tantum pretij promiſſio continetur, & cum ipſe non promiſerit emere, nec quod Paulus Aemilius emeret, aut contractum emptionis obſeruaret reſoluta emptione ceſſat obligatio pretij, quod eſt correſpectiuum ad ipſam emptionem, & ab illa dependet, vt ſine ea non debeatur, & ſi aliquid ſit ſolutum reſtituatur. l ſi pretium. C. de procur l. ſeruum meum. vbi Bartol. in Summario, l. ex his omnibus, vbi gloſ. & Doct. ff. de cond. indeb.

3 Et propterea ceſſante cauſa propter quam Cardin. ſe obligauit ceſſat eius obligatio, & tãquam ſine cauſa remanet inefficax, & inualida. l. ſi pupillus. la ſecunda. vbi Bal. & Imol. ff. de acquir. hæred. Anchar. conſ. 330. num. 11. & tenuit Rota in cauſa Romana Pecuniaria de Zabrerijs ſub die 4. Maij 1580. ſub nu. 14. coram Cantuccio, & regulare eſt, quod ceſſante cauſa promiſſionis ceſſet ipſa promiſſio ex late congeſtis a Tiraq. in tract. ceſſan. cauſ. par. 1. num. 224. verſic. promiſſionis cauſa, & bene facit in propoſito text. in l. promittendo. ff. de iur. dot. vbi quod ex promiſſione dotis agi non poteſt, ſi nuptiæ non ſequantur, quia vt inquit ibi Iuriſconſ. magis attenditur mens, quam verba, & placuit etiam Dominis deciſio in ſimili caſu facta ſub die tertia Aprilis 1598. in cauſa Camerinẽſe pecuniaria coram D. Mellino, quod promiſſio ſoluendi correſpectiua ad Appaltum gabellæ intelligatur quatenus Appaltus obſeruetur, & duret.

4 Præſertim quia vt aliqui ex Dominis conſiderabant, obligatio Cardinalis in effectu eſt conditionalis, obligauit enim ſe ad pretium propter venditionẽ, & alias illud ſoluere non promiſiſſet niſi venditio eſſet habitura effectum ad fauorem Pauli Aemilij, cauſa autem eſt ſimilis conditioni, ita vt ſicut oportet verificari conditionem, ita & cauſam ſequi propter quam quis ſe obligauit alias non obligaturus, vt bene deducit Calder. conſ. 1. nu. 2. de translat. Prælat. & habetur in dicta deciſione Romana de Zabrerijs, ſub num. 16 verſ. accedit etiam.

5 Et ita non obſtat, quod Cardinalis vti principalis & in ſolidum, & cum iuramento ſe obligauerit ad deciſ. Mohed. 2. de fideiuſſ. cum alijs alleg. quia vt dictum fuit eius obligatio eſt reſtricta ad pretium, & nõ debet extendi ad obſeruantiam contractus emptionis, & venditionis, pro qua non ſe obligauit, cum obligatio ſit ſtricti Iuris, & non extenditur de re ad rẽ. l. quidquid adſtringendæ. ff. de verb. oblig. l. fideiuſſores magiſtratuum. ff. de fideiuſſ. & ideo licet Paulus Aemilius vltra promiſſionem pretij etiam emerit reſpectu emptionis, non poſſunt dici duo rei deben. quia inter ipſos adeſt diuerſitas cauſæ, & obligationis, quæ impedit conſtitutionem duorum reorum, vt in iſtis terminis trad. Bart. in l. fin. col. 1. verſic. quandoque eſt diuerſitas, quem ſequitur ibi Imol. num. 3. verſ. item tene menti. ff de duob. re. Paul de Caſtr. cõſil. 181. ſub num. 1. verſ. probo lib. 1. Ferret. conſilio 128. num. 8. obligatio enim duorum reorum nullam debet inter eos continere imparitatem, Aret. in l. cũ duos. num. 2. ff. de duob. re. Ronchegal in l. 1. nu. 15. ff. eod. tit.

6 Non obſtat, quod Cardinalis obligauerit ſe omnibus, & ſingulis contentis in inſtrumẽto promiſſionis Pauli Aemilij, quia in illo inſtrumento facto ſub die 3. Ianuarij, cui Cardinalis acceſſit, nihil aliud continetur, quam promiſſio adimplendi capitula in folio ibi exhibito contenta, quę nihil aliud continent, quã ſolutionem pretij, & quomodo illud eſſet creditoribus ſoluendum, non autem aliquam promiſſionem emendi, nec obſeruandi contractum emptionis, & venditionis, qui ſequenti die cum ſolo Paulo Aemilio fuit celebratus abſque interuentu, & abſque aliqua obligatione Cardinalis, qui in emptione nullo modo ſe ingeſſit, & ad illius adimplementum, & obſeruantiam non ſe obligauit, ex regula d. l. quidquid adſtringendæ. & d. l. fideiuſſores. cum ſimilibus.

7 Et ita ceſſant deciſ. D. mei Decani in cauſa Romana euictionis, & aliæ, quæ allegantur, in quibus aderant fideiuſſores totius contractus, qui continebat venditionem validam, & firmam, & non applicãtur huic caſui, vbi Cardinalis fuit tantum adhibitus pro cautione pretij, & modo ſoluendi, non autem pro fideiuſſore totius contractus, & conſequenter ceſſante venditione ſine qua pretium non debetur, deficit cauſa ſuæ obligationis, & non remanet amplius obligatus, c. 2. vbi Butr. in 1. notab. de cuſt. Euchar. Rom. conſ. 417. num 1. verſ. hoc quidem probatur. Socin. conſ. 31. col. penult. verſ. hoc etiam probatur. libro 1. Tiraq. ceſſ. cauſ. par. 1. num. 189. etiam quod adſit iuramentũ. Bero. conſ. 203. n. 34. lib. 1. & obligatio Cameralis, vt per Galleſ ad 4. par. oblig. Camer. q. 1. nu. 12. & fuit reſolutum in dicta cauſa Romana de Zabrerijs ſub num. 15. Obligationes enim iuratæ ſicut ceteri actus intelliguntur rebus ſic ſtãtibus, & in eodem ſtatu manentibus. l. fin. C. de non num. pecun. c. 2. de renunc. Caſtr. conſ. 449. num. 3. lib. 1. cum alijs per Tiraq. in l ſi vnquam. in præfat. nu. 166. cum ſeq. C. de reuoc. donat.

8 Et ex his apparet deciſ. Mohed 2. de fideiuſſ. (qua principaliter nituntur informantes pro creditoribus) præſenti caſui non applicari, quia procedit in duobus reis, & quando contractus habuit effectum, vel ſaltem quando fideiuſſor obligatur ad obſeruantiam totius contractus, quam promiſit principalis, quia tunc virtute iuramenti forſan teneretur fideiuſſor, etiam quod obligatio principalis eſſet nulla. In hoc autem caſu Cardinalis eſt ſolus fideiuſſor pretij, nec eſt obligatus ad obſeruantiam contractus emptionis, & bona fides non patitur, quod emptio non habeat effectum, & ipſe teneatur ſoluere pretium, & qđ res ſit inempta, & per indirectum compellatur obſeruare contractum vltra terminos ſuæ obligationis, quæ eſt ſtricti iuris, & extendi non debet.

9 Non obſtant, quæ deducuntur ad oſtendendam validitatem venditionis factæ Paulo Aemilio, quia omiſſa pro nunc diſcuſſione, an in ea eſſent neceſſa-

tiæ

riæ ſolennitates, iuxta §. 1. Inſtit. de auct. Tut. ſufficit Cardinali, ne teneatur ad pretium, quod emptio non habuerit effectum ſuum, nec refert, ex qua cauſa reſcindatur, vel ab ea recedatur, ſiue ex nullitate contractus, ſiue ex reſtitutione in integrum, ſiue ex alia quauis cauſa. l. ex his omnibus. vbi gloſſ. in verb. voluerunt. & in verb. effectum, & ibi etiam Odoffred. Alberic. & Angel. ff. de condict. indebit. Impoſſibile eſt enim, quod vbi non eſt venditio ibi ſit pretium, cum ad venditionem conſtituendam res, & pretium concurrere debeant. §. pretium. & ibi hoc not. Aret. in 1. & 2. notab. Inſtitut. de emptio. & vendit. l. 1. verſic. ſed cum debeat. & ibi gloſſ. ff. de rerum permutat. Azo in Sum. C de contrahen. empt. numero 3. & 6. & ideo ſi Paulus Aemilius, ex quauis cauſa non habeat rem venditam, non poteſt Cardinalis cogi ad pretium, quod (vt dictum eſt) eſt correlariuum ad ipſam rem, quæ venditur. Et econuerſo ſi bona adhuc remanent penes venditores, ex eo quod illorum venditio ex quauis cauſa non habuerit effectum iniuſte agunt ad pretium, quod ſimul cum re habere non poſſunt iuxta not. in l. curabit. C. de act. empt. Et ita tollitur, quod quis poſſit ſe obligare ad pretium rei ab altero emptæ, quia hoc intelligitur dummodo venditio habeat effectum, & res emptori valide tradatur, nec fiat inempta.

10 Non obſtat, quod obligatio Pauli Aemilij, cui Cardinalis acceſſit non fuerit facta contemplatione futuræ emptionis, ſed ad impediendum ne alteri fieret iſtorum bonorum deliberatio, quia ex lectura ſubſecutæ deliberationis apparet, quod fuit vera venditio, & ita fieri debuit, ex quo Paulus Aemilius non erat dominus in totum iſtorum bonorum, ſed ſolum pro medietate, quia habebat Iordanum Cæſium cohæredem, & non eſt veriſimile, quod ad impediendum ſolam deliberationem voluerit Paulus Aemilius ſe obligare ad ſoluendum omnia debita, ne dum Valerij, cuius tantum erat hæres pro medietate, ſed etiam Ludouici, & aliorum maiorum in caſu, vbi etiam prætendebat medietatem Montis Rotundi ſibi ex antiquo fideicommiſſo deberi ad l. cum de indebito. ff. de probation.

11 Non obſtat, quod dicitur de obligationibus præcedentibus ſolenniter factis a Paulo Aemilio cum fideiuſſione Cardinalis, quia fuerant factæ dum agebatur de debitis Valerij tantum, & de certis non autem omnibus bonis, & effectum non habuerunt, quia Congregatio voluit, quod ſoluerentur etiam debita Ludouici, & maiorum, & quod fierent nouæ obligationes cum ſolennitatibus neceſſarijs, & ſic ab illis fuit receſſum. Alia in contrarium deducta benè tolluntur ab informantibus.

REVERENDISSIMO P. D. DAMASCENO.

Nucerina Bonorum. Lunæ 4. Martij 1602.

ARGVMENTVM.

Statutum excludens feminas propter maſculos an fauorabile, vel odioſum reputetur, & plura de huius Statuti interpretatione, de quibus in Summario.

SVMMARIVM.

Statutum excludens feminas propter maſculos validum eſt. num. 1.

Statutum excludens feminas propter maſculos non includit caſum teſtamenti facti. num. 2.

Teſtamentum ſine ſubſcriptione Notarij ſine die, ſine loco, & ſine clauſula actum, &c. nihil probat. nu. 2.

Teſtamentum inter liberos carens ſolennitatibus validum eſt. Declara, vt num. 3.

Præſens, & conſentiens contractui præiudicat ſibi quo ad omnia contenta in dicto contractu. Declara, vt numero 4. & 5.

Ratificatio actus non inducitur ſine ſcientia explicita præiudicij prouenientis ex ratificatione. num. 5.

Verba referenda ſunt ſingula ſingulis in materia odioſa. Declara, vt num. 6. & 7.

Statutum excludens feminas propter maſculos non dicitur odioſum. num. 7. & num. 11. Declara, vt nu. 13.

Etiam dictio pluries repetita auget, & implicat in materia ſtricta, & odioſa. num. 8.

Vſque dictio quando ſtet excluſiuè in materia odioſa, an verò incluſiuè. num. 9.

Statutum confirmatum a Papa in forma communi non trahitur ad ea, quæ odioſa ſunt odio irrationabili. Declara, vt num. 10.

Exceptio firmat regulam in caſibus non exceptuatis. numero 10.

Statutum fauorabile ſeruandum eſt, etiam quod non conſtet illud eſſe in vſu. num. 12.

DECISIO LI.

1 PRætendunt Domini de Fabijs ſuccedere in bonis quondam Andreæ pariter de Fabijs, excluſa Vrſolina dicti quondam Andreæ filia vir tute Statuti Terræ Gualdi, rubr. 24. de ſucceſſione ab inteſtato. Vbi mandat cippum, & lineam maſculorũ feminis anteponi, etiamſi ſint in anteriori gradu tam per lineam aſcendentium, vel tranſuerſalium vſque in tertium gradum ſecundum Ius Canonicum computandum, feminis eiuſdem cippi ex omni gradu, etiam aſcendentium, & deſcendentium, & tranſuerſalium

Digitized by Google

ſalium in anteriori gradu coniunctis, penitus excluſis, competenter tamen dotatis, & ſuper hoc in contumacia partis aduerſæ reportarunt ſententiam Rotalem, quæ etiam tranſitum fecit in rem iudicatam cauſa ad me deuoluta dubitaui, an ſententia Rotalis eſſet iuſta, & Domini affirmatiuè reſponderunt, reſeruato tamen de validitate examinis Teſtium deponendum de deſcendentia Fabiorum fundamenta deciſionis fuerunt verba dicti Statuti, quæ ſatis clare viſa fuerunt importare excluſionem filiæ, propter maſculos tranſuerſales etiam exiſtentes in tertio gradu.

2 Non obſtat, quod Statutum loquatur de ſucceſſione ab inteſtato, nos autem ſimus in caſu teſtati, cum habeamus teſtamentum quondam Andreæ Patris Vrſolinæ: quia reſpondebatur, dictum teſtamentum eſſe ſcripturam informem cum careat ſubſcriptione, die, loco, & clauſula actum, & nomine Notarij. Vnde nihil probat gloſſa in l. generali. in verb. ſeruituti. C. de Tabul. lib. 10. argum. conſ. 216. vſque ad num. 5. Couar. prac. quæſt. cap. 20. a num. 1. vſque ad 6.

3 Nec applicatur concluſio, quod in teſtamento inter liberos non requirerentur ſolennitates. l. final. C. famil. erciſc. quia id procedit quotieſcumque apparet de teſtamento, licet minus ſolenni, ſed hic dicitur nõ apparere de aliquo teſtamento.

4 Non obſtat, quod ſit inſertum in tranſactione celebrata inter Amitam Vrſolinæ, & ipſam Vrſolinam cui interfuerunt Fabri, tanquam proximiores, & præſtiterunt conſenſum. Vnde videbatur ſibi præiudicaſſe quo ad omnia in dicto tranſactione contenta ad notat. in l. final. ff. de inoffic. teſtam. vbi glo. prima. & latè examinat Gabriel concluſ. 2. de rer. alienat.

5 Quia reſpondebatur, quod ad effectum, vt quis ſibi præiudicet conſentiendo, requiritur, quod habeat notitiam ſui præiudicij. gloſ. in ca. conſultationibus. verbo non conſenſerit. de appell in 6. & ſic diſtinguit Gabr. dicta concluſione 2. num. 5. & fuſius. ſub numero 9. & eſt regulare in qualibet ratificatione, quod requiratur ſcientia explicita præiudicij in ratificante. Alex. conſ 114. num. 4. vol. 1. in caſu autem propoſito minimè apparet, quod Fabij habuerint notitiam aliquam præiudicij, quod exinde eis potuiſſet prouenire.

6 Non obſtat, quod verſemur in materia odioſa, & conſequenter verba ſint intelligenda referendo ſingula ſingulis, ita vt maſculus tranſuerſalis feminam tranſuerſalem maſculus deſcendens feminam deſcendentem excludat, non autem vt maſculus tranſuerſalis feminam aſcendentem, vel deſcendentem excludere poſſit. Brun. de ſtatut. excludente femin. art. 12. quæſt. 22.

7 Quia negatur ſtatutum eſſe odioſum, & in omnẽ euentum dicebatur concluſionem procedere vbi verba non repugnant, vt in hoc caſu, quo Statutum loquitur per verba coniunctiua non autem alternatiua, vt in propoſito diſtinguit Pariſ. conſ. 47. num. 2. & ſequenti. lib. 3. & alij cumulati per Decium conſil. 112. num. 18.

8 Et adſit dictio etiam pluries repetita, quæ in materia etiam ſtricta auget, & implicat. Pariſ. conſ. 46. num. 30. lib. 4. Decia. conſ. 46. num. 118. lib. 2. & illam dictionem, tanquam in iſtis terminis ponderat Cornel. conſ. 42. num. 9. verſ. ſed Clarius lib. 3.

9 Nõ obſtat, quod illa dictio vſque in materia odioſa, & exorbitanti ſtet excluſiuè, ita vt ſecundus tantum gradus maſculorum comprehendatur. Nam præter, quod Domini exiſtimabant ſtatutum hoc non eſſe odioſum, vt infra dicetur, reſpondebatur, quod quando dictio vſque adijcitur numero, vel gradui ſemper ſtat incluſiuè nulla habita ratione fauoris, vel odij Bart. in l. patronus. §. Sempronio. de legat. 3. Alex. in conſil. 110. num. 20. vol. 3. & fuit reſolutum in illa Vrbeuetana Caſtrorum 4. Maij 1582. coram Illuſtriſſimo D. Cardinali Blanchetto tunc Rotæ Auditore.

10 Non obſtant, quæ dicuntur de inualiditate ſtatutorum cum non ſint confirmata, niſi in forma communi, quæ confirmatio non comprehendit ſtatuta odioſa odio irrationabili, quia confirmatio Clementis Papæ Septimi ſupra hoc Statuto videbatur comprehendere omnes caſus cum excipiat tãtum ea, quæ ſunt cõtra libertatem Eccleſiaſticam. Exceptio enim facit extendi diſpoſitionem ad omnes caſus non exceptos. Alex. in l. final. num. 4. ff. quod quiſque iuris. Aretin. in conſil. 30. num. 9. Dec. in conſilio 247. numero 8.

11 Negabant etiam Domini ſtatutum hoc eſſe odioſum, ſed dicebant eſſe fauorabile, cum ſit conditum ad conſeruanda bona in familia ex doctrina Baldi in l. vnica. num. 4. & 5. C. de in ius vocando. de communi. Put. deciſ. 38 in fine. lib. 3. cum alijs adductis in cauſa Amerina ſucceſſionis 19. Ianuarij 1594. coram R. P. D. meo Peña.

12 Ex hoc etiam tollebatur, quod obiectum fuit ſtatutum non eſſe in vſu, quia ſtante eo quod non eſſet odioſum non fuit neceſſe probare, quod eſſet in vſu, ſed ſufficit, quod ſit inſertum inter alia ſtatuta. Dec. in conſil. 534. num. 9. verſ. non obſtat. Caputaq. deciſ. 220. num. 3. par. 1.

13 Verum quia in ſupradictis reſponſionibus maior pars Dominorum tranſibat cum illo præſuppoſito, quod ſtatutum non eſſet odioſum odio irrationabili, imo potius fauorabile libenter viderem de veritate dicti præſuppoſiti, quia in hac materia aliquando ſolent diſtinguere Doctores, quod ſi maſculus tranſuerſalis agit de excludendo feminam tranſuerſalem, vel maſculus deſcendens de excludendo feminam deſcendentem, ſtatutum dicatur fauorabile, & in iſtis terminis eſt deciſio Amerina ſucceſſionis ſupra allegata. Si autem maſculus tranſuerſalis vult excludere feminam deſcendentem, vel aſcendentem, tunc dicatur irrationabile. Ita diſtinguit Corn. in conſilio 170. numero 4. & 10. volumine 2. & ita alias diſtinxit Rota in illa cauſa Vrbeuetana Caſtrorum 21. Nouembris 1583. coram Illuſtriſſimo Domino Cardinali Blanchetto, & in alia cauſa

Montis

Montis Faliſci hæreditatis die 19. Martij 1584. coram bonæ memoriæ Cantuccio.

R. P. D. LITTA.

Mediolanen. Pecuniaria, Mercurij 27. Martij 1602.

ARGVMENTVM.

Magiſtralis eſt iſta deciſio, in qua benè explicantur requiſita ad hoc, vt mercatori creditori a debitore in caſu retardatæ ſolutionis debeantur cambia, & recambia.

SVMMARIVM.

Cambia, & recambia vt mercatori debeantur propter retardatam ſolutionem, quæ requirantur. nu. 1. & ſeqq.

Cambia, & recambia mercatori non debentur a debitore in caſu moræ ſine proteſtatione, quando a debitore non eſt illi data facultas in caſu moræ accipiendi pecunias ad cambium. num. 2.

Cambia, & recambia non debentur mercatori a debitore ob retardatam ſolutionem, niſi pecuniæ a mercatore realiter, & cum effectu fuerint acceptæ ad cambium, idque debitori notificatum. num. 3. & 4. vbi etiam quomodo dicatur conſtare, quod pecuniæ fuerint acceptæ ad cambium, & num. 6.

Aſſertioni partium in prohibitis ſtandum non eſt, nec in earum poteſtate reſidet facere licitum, quod aliàs illicitum eſt. num. 5.

Vſura omni iure prohibita eſt. num. 5.

Impedimentum cenſetur procuratum ab eo, qui ex impedimento ſe excuſare prætendit. num. 7.

DECISIO LII.

1 Dubitatum fuit, an conſtet pecunias de quibus agitur fuiſſe, vel non fuiſſe captas ad cambium, & recambium in caſu, & ad effectum, de quo agitur, qui eſt, vt pro dictis cambijs, & recambijs potuerit de iure D. Cōſtantinus Magnus conſtitui debitor Societatis aliàs cantantis ſub nomine de Annonis, & Blanchis, & hodie de Verganis. Et poſt maximam contumaciam illorum de Verganis in informando pro negatiua fuit reſolutum, informāte duntaxat Procuratore, & Aduocatis D. Conſtantini, & ea ratione moti fuerunt Domini, quia vt debeantur cambia, & recambia mercatori propter retardatam ſolutionem pecuniarum ſibi debitarum plura requiruntur.

2 Primum eſt, quod vbi creditor non habeat facultatem a debitore in caſum moræ, accipiendo pecunias ſibi debitas ad cambium, & recambium damno ipſius debitoris, nō poſſit id facere, niſi præmiſſa proteſtatione, & intimatione de hoc ipſi debitori.

3 Secundum eſt vtroque in caſu cum effectu, & realiter dictæ pecuniæ per creditorem accipiantur in dictam met cauſam ad cambium. Idque notificetur ipſi debitori ad effectum, vt certo ſciat debitum ſuum iā eſſe ſub vſuris, & vbi velit, valeat ſe liberare a futuris ſoluendis, quod debet, vt fuit reſolutum in illa Romana Pecuniaria de Lambrebrijs 7. Aprilis 1581. coram bo. mem. Cantuccio in illa Romana Vineæ de Brunis 2. Decembris 1592. coram bo. mem. Orano; & in illa Romana cambiorum de Grandis, 15. Maij 1592. coram R. P. D. Millino, & tandem coram bonę me. Domino... in Romana Pecuniaria 15. Decembris 1582.

4 Vnde licet in hoc caſu ex conſtitutione partium, de qua in Summario iurium. num. 1. conſtet de facultate conceſſa creditoribus accipiendo pecunias debitas per D. Conſtantinum, & fratrem ad cambium, & recambium, vſque ad integralem ſolutionem debiti eorum, non tamen conſtat de alijs requiſitis, & ſic quod verè, & realiter pecuniæ prædictæ fuerint ad cambium, & recambium in ipſam, & cauſam expreſſam acceptæ, fuerintque ipſi debitores de prædictis certiorati, prout requiri videtur ad effectum de quo ſupra. Imò cum ex reuolutione proceſſus de partibus, per quam cauſam ſolet probari negatiua, non conſtat de literis cambij in dictam cauſam, & quod illæ verè tranſmiſſæ non fuerint ad nundinas, prout requiri videtur ad effectum, vt conſtare dicatur de ipſis cambijs licitis, ſecundum Lup. in tract. de vſur. conſul. 3. §. 2. num. 23. & præſupponit Rota Ianuen. deciſ. 37. num. 11. & quod magis expreſſe declaratur in Conſtitutione Pij Quinti 148. Ideo, &c.

5 Nec facit, quod in ſolidationibus factis inter partes fuerint admiſſa cambia, & recambia de quibus agitur, ſiquidem quia in prohibitis non eſt ſtandum aſſertioni partium, nec in eorum poteſtate ſit facere licitum, quod aliàs illicitum eſt. Bartol. in l. ſi fortè. ff. de pecul. caſtr. Iaſ. in l. ſi donatio. C. de collation. cum mille ſimilibus, & quia plurimum Chriſtianæ Reipublicæ refert, ne hoc modo aperiatur via fraudibus, & vſurariæ prauitati, quæ omni iure prohibita eſt, auth. vel hæc. cum ibi notat. per gloſ. & ſcribent. C. de vſur. & c. 1. & per tot. tit. extra, eodem.

6 Accedit, quod ex partitis debiti ipſius Conſtantini, de quibus in Summario. num. 2. non poteſt colligi, quod in rei veritate, pecuniæ per eum debitæ fuerint cambiatæ, ſed potius, quod dictum debitum fuerit indies auctum habita ratione cambiorum, quæ communiter fiebant per nundinas in Tonſoni.

7 Et quod res ita ſe habeat non parum arguitur ex denegatione exhibitionis librorum dictæ Societatis, in quibus per mercatores ſolent omnia diligenter annotari, maxime cum impedimentum reſpectu dictæ exhibitionis cauſatum, vt prætenditur a Senatu Mediolanenſem præſumatur procuratum ab ipſis Verganis, quorum intereſt, ne appareat dicta cambia eſſe minus realia, ad text. in l. 1. §. ſed & ſi quis. C. de latin.

tin.libert. toll. cum alijs hic late deductis per Informantes. Et ex his fuit, vt ſupra, reſolutum.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. PAMPHILIO.

Agatenſis Iuris patronatus. Lunæ 4. Maij 1602.

ARGVMENTVM.

De probatione Iuris patronatus plura notanda, de quibus in Summario.

SVMMARIVM.

Ius patronatus in Eccleſia Conuentuali fundari non poteſt cum ſolo conſenſu Epiſcopi, ſed eſt neceſſarium priuilegium Apoſtolicum in limine fundationis etiam ad effectum præſentationis. num. 1.

Ius patronatus præſumitur fundatum ex priuilegio Apoſtolico, quando vltra temporis antiquitatem concurrit obſeruantia præſentationum, quod quando verum ſit. num. 2.

Iuris patronatus præſumitur vſurpatio ab habentibus iuriſdictionem temporalem ex quaſi poſſeſſione præſentandi per 70. annos num. 2. & nu. 6.

Iuris patronatus fundationis inſtrumentum in quo eſt reſeruatum ius præſentandi certæ perſonæ, & eius hæredibus, non ſuffragatur alteri quem præſentaſſe. ſi non conſtat de iure hæreditario, nec ſucceſſiſſe fundatori. numero 3.

Ius præſentandi in iure patronatus non eſt annexum Caſtro, nec tranſit in ſucceſſorem Caſtri. num. 4. Declara, vt dicto num. 4.

Ius patronatus confiſcari non poteſt, nec tranſit in fiſcũ, ſed Eccleſia libertatem acquirit. num. 5.

Enunciatiuæ ſimplices abſque cognitione cauſæ, & ſuper his, quæ à poteſtate proferentium non dependent, non præiudicant libertati Eccleſiaſticæ.

DECISIO LIII.

1 CONcluſum fuit non probari ius patronatus Ducis Ariolæ, in Eccleſiæ Sanctæ Mariæ, de miſericordia, inſtrumentum enim fundationis, quo Dux nititur habet ſolum conſenſum Epiſcopi, qui non ſufficit, cum iſta Eccleſia conuentualis ſit, & iuxta opinionem, quam Rota ſeruat, etiam ad effectum præſentationis neceſſarium ſit priuilegium Apoſtolicum, & illud quidem in limine fundationis, c. nobis. §. ceterum. vbi gloſ. in verſ. de ſua iuriſdictione. Hoſtien. col. 2. Anchar. num. 16. Abb. numero 9. de iure patr. Put. deciſ. 366. & 379. lib. 2. & fuit late deductum in Albanenſi Prioratus, de anno 1588 coram Otano, & ſæpe in alijs.

2 Neque obſtare, quod aliàs coram me in cauſa Regien. Prioratus ſub die 9. Maij, & 23. Iunij 1586. fuit dictum huiuſmodi priuilegium prouenire ex antiquitate temporis, cum obſeruantia præſentationum, quia in hoc caſu ex facie inſtrumenti fundationis conſtat adhibitum eſſe ſolum conſenſum Epiſcopi. Caſtren. conſ. 81. num. 3. verſ. et ſi dicatur. lib. 2. Alexan. conſ. 1. num. 21. lib. 4. cum alijs per Gabr concluſ. 1. de præſumpt. num. 17. & iſta obſeruantia, quæ deſumitur a præſentationibus factis poſt 70. annos, & amplius ab habentibus iuriſdictionem temporalem in loco potius inducit præſumptionem vſurpationis. Put. deciſ. 57. & 59. lib. 1. maxime, quod nullibi vnquam reperitur facta aliqua mentio priuilegij Apoſtolici, prout erat in caſu dictæ deciſionis Regienſis.

3 Et ceſſat difficultas, quia inſtrumentum fundationis loquitur de reſeruatione iuris præſentandi pro Ioanne de Langoniſſa fundatore, & hæredibus ſuis, & ſic non ſuffragatur Moderno Duci, & eius prædeceſſoribus, qui ab anno 1460. citra præſentauerunt, & non conſtat iure hæreditario ſucceſſiſſe prædicto Ioanni, c. 1. vbi Abb. num. 3. de iure patr. Archid. in c. ſi plures. num. 4. verſic. ſed pone. 16. quæſt 7. Bald. conſ. 409. num. 1. lib. 2. Anchar. conſil. 81. numero 2. Card. conſil. 122. num. 2 Alex. conſ. 73. num. 2. libro 2. & tenuit Rota coram Illuſtriſſimo Mantica in vna Braccarenſi Parochialis ſub die 24. Februarij, & 1. Iulij 1592.

4 Neque obſtat, quod tam Modernus Dux, quam eius prædeceſſores ſucceſſerunt in Caſtro Ariolæ, vbi fuit fundarot Eccleſiæ, quia ius præſentandi, non eſt annexum Caſtro, vt tranſeat ad ſucceſſores in eo, iuxta c. ex literis, & c. cum ſæculum, de iure patr. nec fuit reſeruatum Caſtro, dignitatiue, ſed Ioanni pro ſe, & eius hæredibus, & ſic tanquam perſonæ priuatæ, aut ad eius hæredes, non autem tanquam ad ſucceſſores in Caſtro perueniat, ad not. per B ıld. in l. 2. in princ. C. de in ius vocan. cum alijs per Rocch. de iure patr. in verſic. ipſe, vel is a quo. num. 18. verſ. ſed hic ſuboritur quæſtio, & fuit reſolutum in eadem cauſa Braccarenſi 17. Iunij 1591. vbi fuit dictum, hoc procedere etiam, quod poſt nomen proprium additur nomẽ dignitatis, quod potius cenſetur appoſitum gratia denominationis, quam dignitas contemplata ſit. l. ſi communis ſeruus ita ſtipulatus fuerit. ff. de ſtipulat. ſeruor. l. Mela. in princ. ff. de aliment. & cibar. legat. Bart. in l. Centurio. num. 39. & ibi Rip. num. 173. ff. de vulg. & pupill.

5 Et ita non obſtat, quod dicebatur ob rebellionem Alphonſi de Langoniſſa hæredis fundatoris ex confiſcatione omnium bonorum, ius patronatus tranſiuiſſe in fiſcum, & poſtea cum Caſtro Ariolæ ex Regia donatione deueniſſe in Modernum Ducem, & ſuos prædeceſſores, quia præter id, quod probabitur, poteſt dici non tranſiuiſſe in fiſcum iuxta opinionem gloſ. in clem. paſtoralis. in verbo, ſubiecte. de re iudic. Card. in clem. plures. num. 8. verſ. ſed dic de iure patron. qui aſſerit, quod Eccleſia libertatem acquirit, & ſequitur Imol. in dicta clementina Paſtoralis. nu. 71.

in

Digitized by Google

in fin.cum ſeq. & ad l.inſulam.in 2. not.in fin. ff. ſolut.matrim.Ioan.de Anan.in c.vergentis.num.6.de hæret.Lambert.in ſuo tract.lib.3.quæſt.8.art.8. numero 16.& 22 Simanc.de Cathol.Inſtit.tit.4.numero 96.cum alleg it. fuit dictum, quod hodie non agitur cum fiſco, & ex donatione ... facta prædeceſſoribus Moderni Ducis, non infertur ad ius patronatus, & præſentandi, quod non eſt annexum Caſtrum, nec competit eius dominium ratione dignitatis, ſed erat reſeruatum Ioanni pro ſe, & eius hæredibus, vt ſupra dictum eſt.

6 Neque obſtant præſentationes poſt donationem ipſius fundatoris a Dominis Caſtri, quia iſta obſeruantia repugnat claris verbis ipſius fundatoris, quæ loquuntur, de Ioanne, & hæredibus. l. ille, aut ille. ff. de legat. 1. Aret.conſ. 175. num. 2. vltra quod verſamur in Dominiis habentibus iuriſdictionem temporalem in loco, in quibus cadit præſumptio vſurpationis. Ita vt ex eis iſta obſeruantia non ſuffragetur, niſi probata immemorabili, cum præſentationibus continuatis per 50. annos, quæ fortitæ ſunt effectum, & authenticis ſcripturis probentur, iuxta formam a Cōcilio Tridentino traditam, quæ hic non adeſt, vt habetur in dicta deciſione Albanen.

7 Et ita tolluntur etiam confeſſiones, & aſſertiones Abbatum, & Monachorum, quod iſta Eccleſia ſit de iure patronatus Dominorum Caſtri, quia ex fundatione probatur contrarium, quia vltra quod iſtæ ſunt ſimplices enunciatiuæ, abſque cauſæ cognitione, & ſuper his, quæ a poteſtate proferentium non dependent, & conſequenter non præiudicant libertati Eccleſiaſticæ, vt alias fuit conſideratum coram D. Corduba de menſe Ianuarij, 1600. in cauſa Romana Parochialis de Publicolis, &c.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. PAMPHILIO.

Romana Donationis de Cuppis, Mercurij 5. Iunij 1602.

ARGVMENTVM.

Donatio facta a minore ſine ſtatutarijs ſolennitatibus nulla, & inualida eſt, etiam quod iurauerit ſe maiorem, ac etiam quod factus maior per plures annos tacuerit.

SVMMARIVM.

Minor iurans ſe maiorem, cum non ſit, non per hoc prohibetur dare de nullitate donationis factæ ſine ſtatutarijs ſolennitatibus. num. 1.

Minor a ſtatuto prohibitus contrahere ſine certa ſolennitate, an habeat locum, quando minor iurauit ſe maiorem. num. 2.

Maior eadem facilitate, & dolo inducitur ad iurandum, qua fuit inductus ad donandum. num. 2.

Minor factus maior tacens per plures annos, non dicitur ratificaſſe contractum nullum a ſtatuto reputatum propter præſumptum dolum. num. 3.

DECISIO LIV.

1 Fuit per Dominos reſolutum, minorem ætatem ſuffragari Septimio, quamuis ex eo, qui iurauit ſe maiorem ratione minoris ætatis, iure. l. ſi alterius. cum ibi not. C. ſi min. ſe maior. dixer. Non tamen ideo impeditur quo minus poſſit dare de nullitate donationis ob non ſeruatas requiſitas ſolennitates in contractibus minorum ex ſtatuto Vrbis lib. 1. cap. 151. non obſtante prætenſo iuramento. Ioan. Andr. in addit. ad Speculat. in tit. de ſentent. §. vt autem. in addit quæ incipit. Ad hæc, &c. Alber. in dicta l. ſi alterius. Caſtr. in conſ. 53. num. 3. lib. 2. Roman. conſ. 12. num 5. vbi Add. Curr. iun. conſ. 118. numero 9. & conſil. 119. num. 1. & ſub num. 6. & ſeq. cum alijs per Modern. Petr. de reſtit. in integr. qui de communi teſtatur quæſt. 24. art. 4 num. 26. verſic. in contrarium.

2 Nec huiuſmodi concluſioni obſtat, quod hic adſit duplex iuramentum ex Pariſ. conſ. 97. num. 60. li. 1. Bern. quæſt. 43. num. 3. cum alijs alleg. quia illud poſſet procedere, quando per iuramentum promiſſorū tollitur defectus nullitatis, & confirmatur cōtractus, quo caſu minori excluſo a remedio nullitatis opus eſt beneficio reſtitutionis in integrum a quo cecidit, ex eo quod iurauit ſe maiorem, ſecus autem in hoc caſu, vbi contractus adhuc remanet nullus, ex quo iuramentum promiſſorum tanquam doloſè extortū ex ſtatuto nihil operatur, & ſic non impeditur minor, quo minus poſſit dare de nullitate, non obſtante iuramento aſſertorio ex ſupra allegatis, maxime, quod ſtatutum Vrbis videtur annullare vtrumque iuramentum, cum minor eodem dolo, & facilitate inducatur ad præſtandum iuramentum, ſicut ad aliud; & aliàs de facili fieret fraus ſtatuto, vt late per Curt. iunior. in dicto conſ. 118. ſub num. 9. verſ. ſed quod fortiores, & in conſ. 119. num. 6. & ſeq.

3 Non obſtat, quod Septimius eſt factus maior, & per plures annos tacuerit, quia cum ſtatutum præſumat dolum, ceſſat omnis ratificatio, quæ aliàs ex lapſu temporis induci potuiſſet, iuxta text. in l. fin. C. ſi maior. fact. quæ non habet locum, vbi adeſt dolus. Roman. conſilio 54. in fin. Curt. iunior. in conſilio 50. numero nono. Ruin. conſilio 170. ſub numero ... libro primo. & fuit reſolutum ſub die 28. Iunij 1554. coram bonæ memoriæ Oradino, de qua etiam per Caputaq. deciſ. 1. par. 3. in impreſ. &c.

REVE-

REVERENDISSIMO P. D. DAMASCENO.

Romana Nullitatis Obligationis. Mercurij 20. Iunij 1602.

ARGVMENTVM.

Obligatio, & præſertim fideiuſſoria eſt ſtricti iuris, & non extenditur niſi ad expreſſa in ea.

SVMMARIVM.

Obligationis cauſa ceſſante, ceſſat ipſa obligatio. numero 1.

Obligatio eſt ſtricti iuris, & non comprehendit niſi ea, quæ verbis expreſſa fuerunt. num. 1. & nu. 4. Vbi quod ad inducendam obligationem non ſufficiunt verba præſuppoſitiua, ſed requiruntur diſpoſitiua.

Publica licitatio rerum plus offerenti deliberandarum, quam vim habeat, & de materia. num. 2.

Subhaſtatio bonorum quando fit plus offerenti, & præſertim per edicta an, & quando offerens aliquod pretium cenſeatur ſe obligaſſe ad emendam rem, quæ ſubhaſtatur. num. 2. & 3.

Termino in ſubhaſtatione dato offerre volentibus, numquid eo lapſo poſſit dictus terminus prorogari. numero 3.

Clauſulæ exequutiuæ non ampliant principalem obligationem licet fortius promittentem obligent. num. 5.

Obligatio relatiua non extenditur ad plus, quam continetur in relato. num. 5.

Fideiuſſoris obligatio ſtricti iuris eſt, & non extenditur vltra formalitatem verborum. num. 6.

Diſpoſitio ſtricti iuris non extenditur niſi ad expreſſa. num. 6.

Debitor nulliter obligatus an cenſeatur debitum agnoſcere dando pignora pro illius ſolutione. num. 7.

DECISIO LV.

1 CVm aliàs in hac cauſa fuiſſet reſolutum Illuſtriſſimum & Reuerendiſſimum Dominum Cardinalem Cuſentinum principaliter, & in ſolidum obligatum cum DD. Aemilia, & Paulo Aemilio de Vrſinis erga creditores quondam Valerij Vrſiui non teneri ea ratione, quod promiſſio D. Cardinalis continebat tantum obligationem pretij. Vnde erat, quod ſi DD. Aemilia, & Paulus Aemilius nõ emerent Cardinalis tanquam deficiente cauſa ſuæ obligationis non teneretur. l. ſi pupillus. la ſecunda, vbi DD. ff. de acquiten. hæred. Anchatan. conſilio 330. numero 11. late relati per Tiraquel. in tractat. ceſſ. cauſ. par. 1. numero 224. Placuit Illuſtriſſimo Præfecto, & alijs Dominis Congregationis ſuper ære alieno Baronum tranſmittere infraſcriptum dubium Reuer. P. Domino meo Pamphilio, & mihi tanquã alias deputatis in hac cauſa. An obligatio DD. Aemiliæ, & Pauli Aemilij de Vrſinis facta ſub die tertia Ianuarij contineat tantummodo promiſſionem ſolutionis pretij; An vero etiam promiſſionem de emendo, ita vt ſit recedendum a deciſis. Quo dubio per nos propoſito in Rota fuit vnanimiter concluſum, promiſſionem de emendo non contineri in dicta obligatione, & ideo non eſſe recedendum à deciſis. Fundamentum reſolutionis fuit, quia neque in dicta obligatione Aemiliæ, & Pauli Aemilij, neque in folio Congregationis in ea inſerto talis promiſſio legitur, vnde ſuccedit regula. l. quidquid adſtringendæ. & l. ſi ita ſtipulatus. §. Chryſogonus. ff. de verborum obligat. quod ex quo palam verbis expreſſa non fuit, pro omiſſa habenda ſit, verba enim contractus ſunt forma ipſius, ita vt nil addi, vel detrahi poſſit. Bald. in l. quoties. numero quarto. C. de ſuis, & legit. D. Aldobrand. conſilio 27. numero 44.

2 Non obſtat, quod pro parte Congregationis fuerint propoſita edicta cum Decreto, quod bona erant deliberanda plus offerenti, vnde ſequitur, quod promiſſio pretij ſubſequuta habeat vim obligationis de emendo, perinde ac ſi Congregatio dixiſſet volo vendere, & DD. Aemilia, & Paulus Aemilius reſpondiſſent volo emere, iuxta Theoricam Bartol. in l. licitatio. numero quarto. ff. de publicanis. & in l. ſi tempora. numero tertio. C. de fide inſtrument. & iur. haſt. Fiſc. libro decimo. vbi etiam Ioann. de Plat. numero ſecundo. quia nullibi colligitur dictam obligationem fuiſſe factam in vim, & executionem edictorum. Non ex verbis, quia referuntur tantum ad Decretum Congregationis ſub die 12. Decembris, & ſecunda Ianuarij, & de edictis nihil. Non ex tempore, quia fuit facta poſt quindecim dies in edictis præfixos ad offerendum. Non ex forma oblationis, quia ſecundum edicta erat danda cedula bancaria, & tamen in hac obligatione fuit datus particularis fideiuſſor, non denique ex modo offerendi, quia in licitatione tenet obligatio inter vendentem, & ementem, non obſtante medio interuallo inter interrogationem, & reſponſionem contra l. primam. ff. de verborum oblig. quia ignoratur emptor, vt declarat Bartol. in l. licitatio. numero quarto. At in hoc caſu non modo ignorabatur emptor, ſed imo ab ipſomet venditore forma offerendi proponebatur, quod eſt valdè alienum a licitatione in qua toleratur ſtipulatio mediante interuallo temporis propter ignorantiam habentium contrahere inter ſe. Ex quibus patet non fuiſſe proceſſum per viam licitationis, ſed per modum cuiuſdam particularis tractatus, & concordiæ ad explorandum, An Aemilia, & Paulus Aemilius eſſent parati implere requiſita in euentum, quod ſibi fieret venditio.

Digitized by Google

3 Con firmantur prædicta alia ratione nempe quia ad effectum, vt ex oblatione pretij, oriatur obligatio de emendo vnum eſt neceſſarium, quod venditor obligetur ex parte ſua. Bartol. d. l. licitatio. numero quarto. verſic. ſed ſi quis vellet. Angel. conſilio 324. numero primo. Gabr. conſilio 180. numero octauo. volumine primo. & hoc eſt regulare in quolibet contractu, quod non debeat claudicare. l. Iulianus. §. ſi quis a pupillo. vbi gloſſ. & Bald. ff. de act. empt. & quod in alijs ſemper ſeruetur æqualitas. l. final. ff. de fruct. & lit. expenſ. Alexand. conſilio 23. numero ſeptimo. libro ſeptimo. Verum in caſu de quo agitur nulla oriebatur obligatio de vendendo ex parte Congregationis; tum quia oblationes erant faciendæ intra quindecim dies, vnde poſt illud tempus non obligabant Congregationem ad vendēdum ad not. in l. ſi vnus. §. ſi cum reo. ff. de pact. magis in ſpecie not. Angel. conſilio 199. cum alijs ad propoſitum, per Crauet. conſilio 216. numero 19. & ſequen. Tum multo magis, quia ex modo procedendi apparet, quod Congregatio forſan in vim ſuarum ampliſſimarum facultatum non intendebat per huiuſmodi edicta obligari plus offerenti, cum non acceptauerit alias oblationes in tempore factas, & dicta edicta pendente termino pluries (vt facti contingentia requirebat) alterauit. Quibus non refragatur, quod Congregatio potuerit tempus præfixum in edictis prorogare, quia nec vllibi apparet, quod id voluerit facere, nec quatenus voluiſſet potuiſſet poſt lapſum terminum. Felin. in cap. de cauſis. numero primo. de offic. deleg. Bene Bald. conſilio 243. numero primo. libro ſecundo. ſicut, & parum facit, quod Congregatio ex mandatis ſibi viuæ vocis oraculo datis, poſſet omittere formam Bullæ ſuper dicta Congregatione, & ſolennitates Iuris, vt patet ex Chirographo vltimo loco deſuper expedito, quia ex hoc non poteſt inferri, quod fuerit celebratus contractus licitationis, ita vt promiſſio pretij habeat promiſſionem de emendo.

4 Non obſtat aliud fundamentum, quod iſta obligatio de ſoluendo pretio præſupponat emptionem faciendam, quia ex hoc non ſequitur obligatio de emendo, quia ad inducendam obligationem non ſufficiunt verba præſuppoſitiua, ſed requiruntur diſpoſitiua. vulg. l. ex facto. ff. de hæred. inſtit. Felin. ca. ſedes. numero 5. de reſcript. Rot. deciſ. 23. de procurat. in antiq. ſic qui promiſit dotem, quæ in neceſſarium antecedens præſupponit matrimonium non tenetur curare, vt ſequatur Matrimonium, ſed ita demum tenetur ſi illud ſequatur. l. promittendo. ff. de iur. dot. & in hac facti ſpecie benè probat doctrina Bart. in l. fin. num. 1. ff. de duob. reis. quem alij ſequuntur, vbi dicit, quod ſi vnus emit, alius promiſit pretiū, quod non ſunt correi, quæ doctrina non poſſet verificari ſi promiſſio pretij induceret per neceſſe promiſſionem de emendo, quia tunc ſine dubio eſſent correi.

5 Non obſtat clauſula alia facere promiſit pro inuiolabili obſeruatione, & implemento omnium in præinſerto folio contentorum, quia iſtæ ſunt clauſulæ executiuæ, quæ non ampliant principalem obligationem, licet fortius in ea obligent promittentem. Dec. conſilio 2. numero 10. cum alijs per Pariſ. conſilio 54. numero 36. volumine 1. Ex quibus ſequitur, quod non ſit recedendum a deciſis, quia ſi ipſi principales non erant obligati ad emendum, multo minus D. Cardinalis qui neque ex natura contractus poteſt in plus teneri. l. Græcè. §. illud. vbi Barto. ff. de Fideiuſſ. neque ex forma ſuæ obligationis, quæ eſt relatiua ad obligationem ipſorummet principalium. Vnde non poteſt continere plus, quam terminus relatus. Alexand. conſilio 46. numero 8. volumine 1. Bald. conſilio 212. numero 1. volumine 1. cum alijs per Ruyn. conſ. 25. num. 11. vol. 1. ſtante maximè illa clauſula, prout continentur, quæ magis limitat. Bart. in extrau. ad reprimen. verb. prout. Dec. conſil. 497. num. 5.

6 Addebant Domini, quod etiam admiſſa concluſione quod promiſſio DD. Aemiliæ, & Pauli Aemilij tacitè contineret promiſſionem de emendo, nihilominus ad illam non extenderetur obligatio D. Cardinalis, & conſequenter non eſſet recedendum a deciſis, cum obligatio Fideiuſſoris tanquam ſtricti iuris. l. Fideiuſſores. §. pro Aurelio. ff. de Fideiuſſ. l. quarto. vbi gloſſ. ff. locat. non extendatur vltra formalitatem verborum Ioan. Andr. ad Specul. titul. de Fideiuſſ. §. 1. in vlt. addit. verſic. item Fideiuſſores. Roman. conſilio 207. numero 7. Natt. conſilio 202. numero 5. Decian. conſilio 72. numero 18. volumine 2. Et hoc eſt regulare in materia ſtricti iuris, quod diſpoſitio non extendatur niſi ad expreſſa. Butr. in c. translato. numero 8. vbi etiam Imol. numero 4. Dec. numero 3. de Conſtit. nec refragatur conſil. Crauett. 272. numero 5. verſic. octauo poſito, quia loquitur in obligatione, quæ per neceſſe inerat obligationi Fideiuſſoris, quæ neceſſitas non poteſt conſiderari in hoc caſu, quia non eſt incongruum in iure, quod quis promittat emere, & ſoluere pretium, alius accedat expromiſſor pretij tantum, vt per Bart. in alleg. l. fin. numero primo. de duob. re. qua etiam ratione non eſt inconueniens, quod eadem obligatio reſpectu principalis vno iure, reſpectu vero fideiuſſoris alio cenſeatur propter diuerſitatem rationis ex relat. per Tiraquel. de retract. lignag. §. 1. gloſſ. 1. numero 23.

7 Non obſtat, quod D. Cardinalis dederit mandatum ad reſignandum loca montium, quæ in effectu fuerunt reſignata pro ſatisfaciendis creditoribus, ex quo infertur, quod D. Cardinalis eo magis agnouerit ſuum debitum, & quod dando quodammodo pignora tenetur vti principalis, etiamſi alia obligatio eſſet nulla. l. ſed ſi is. C. de præd. min. Nam quantum ad primum argumentum forte procederet, ſi Cardinalis poſtquam fuit datum de nullitate venditionis nihilominus feciſſet dictum mandatum, verum cum id fecerit ante, non poteſt ex hoc inferri, quod ſenſerit ſe obligatum in caſu, quo emptio non ſeque-

ſequeretur. Quo verò ad ſecundum talis datio pignorum non poteſt plus operari, quam quod Dom. Cardinalis ſit obligatus vti principalis, quod non negatur, ſed dicitur talem obligationem non operari, vt ipſe teneatur non ſequuta venditione, tum quia nec ipſamet obligatio DD. Aemiliæ, & P. Aemilij continet promiſſionem de emendo ex ſupra deductis. Tum quia etiam ſi illud tacite contineret D. Cardinalis non eſt principaliter, & in ſolidum obligatus ad tacita, ſed ad expreſſa tantum, hoc eſt ad ſolutionem pretij.

R. P. D. LITTA.

Romana Saluiani Interdicti. Veneris 25 Iunij 1602.

ARGVMENTVM.

Cenſus extinctio non fit niſi per actum retroſimilem,& ſic per reſtitutionem pretij,ita vt non ſufficiat ſola relaxatio mandati ſine actuali reſtitutione ſortis,aut partis.

SVMMARIVM.

Cenſus,vt extinctus dicatur, quando fuit perfectus, & in eſſe deductus requiritur actus retroſimilis. num. 1. & num. 2. vbi propterea dixit eſſe neceſſariam pretij reſtitutionem.

Cenſus non dicitur perfectus, aut in eſſe deductus, niſi interueniat pretij traditio. num. 2.

Cenſus perfectus, & in eſſe deductus non cenſetur extinctus per relaxationem mandati pro reſtitutione ſortis principalis loco damnorum, & intereſſe. num. 3. niſi fuerit deuentum ad actualem reſtitutionem ipſius ſortis, ſeu partis. num. 4.

Cenſus venditor non poteſt compelli ad reſtituendum pretium, ſed benè emptor poteſt cogi ad illum recipiendum. num. 5.

Cenſus non dicitur extinctus, quando partes expreſſe declarant nolle ab eo recedere. num. 6. & ſeq.

DECISIO LVI.

1 FVit reſolutum, cenſum non fuiſſe extinctum, quia vt extinguatur cenſus in eſſe deductus, & perfectus requiritur actus retroſimilis. l. prima. C. quand. liceat ab empt. diſced. & tenuit Rota in vna Romana Cenſus Apothecarum 28. Iunij 1578. coram bonæ memoriæ Card. Lancellotto, in Romana Cenſus 3. Iulij 1589. coram bonæ memoriæ Bubalo, in alia Romana Cenſus 31. Maij 1596. coram R.P.D. meo Penia, qui actus retroſimilis, cum non interuenit in iſto caſu. Ideo, &c.

2 Et quod actus retroſimilis conſtitutioni non interuenit ex eo clare apparet, quod numquam fuit deuentum ad reſtitutionem pretij Cenſus, cuius pretij traditio vltra conſenſum partium ſicut debuit interuenire pro perfectione conſtitutionis cenſus, ad text. in §. pretium. Inſtitut. de emption. & vendit. in l. 2. §. 1. & in l. pacta conuenta. ff. de contrahen. empt. & expreſſe cauetur Conſtitutione Pij Quinti, ita etiam reſtitutio illius fuit neceſſaria pro integra diſſolutione dicti cenſus, dicta l. 1. C. quand. ab emption. &c.

3 Nec obſtare dixerunt Domini, quod fuit relaxatum mandatum etiam pro reſtitutione ſortis principalis loco damnorum, & intereſſe, & quod factum iudicis factum partis reputetur. Quia fuit reſponſum, quod per hoc non ſequitur, quod emptori cenſus fuerit reſtitutum pretium, quæ tamen reſtitutio fuit, vt dictum eſt, neceſſaria pro diſſolutione dicti Cenſus.

4 Non obſtat deciſio alias facta in illa Romana Cenſus coram Reuer. Patre Domino meo Pamphilio, quia eo in caſu non tantum fuerat relaxatum mandatum pro fructibus, & reſtitutione ſortis principalis, ſed vlterius fuerat proceſſum ad actualem reſtitutionem ipſius ſortis, ſeu partis illius, ideo fuit, & iure merito pro extinctione eo in caſu pronunciatum ratione indiuiduitatis ipſius cenſus pretij eiuſdem, & iuramenti, quia dum venditor cenſus reſtituit emptori pretium, ſeu partem illius neceſſario antecedens, recedere voluiſſe videtur a cenſu, ad text. in l. illud. ff. de acquirenda hæredit. in l. ad rem mobilem, vel ad legatum. ff. de procurator.

5 Et ad illud motiuum deductum per Informantes pro Domino Septimio, quod ſcilicet Procurator D. Marci Lepidi in executione ſupradicti mandati relaxati pro fructibus, & ſorte principali receperit ſcuta 253. fuit reſponſum, ceſſiſſe in cauſam fructuum dicti cenſus decurſorum, & non in cauſam ſortis principalis, ad quam reſtituendam venditor cenſus compelli minime poteſt, obſtantibus Conſtitutionibus Martini, & Calixti, & Pij Quinti de cenſibus, ex quarum lectura clare conſtat, in poteſtate quidem venditoris eſſe ſe quandocunque eximere a præſtatione cenſus reſtituendo emptori ſortem principalem vna cum fructibus decurſis, & non ſolutis non autem eſſe in poteſtate ipſius emptoris repetere ſortem ipſam, aut partem illius.

6 Et quod tollere videtur omnem difficultatem in iſto caſu eſt declaratio, quam partes ipſæ re adhuc integra fecerunt, quod illarum voluntas ſit nunquam velle recedere a dicto contractu cenſus, imò voluiſſe, & velle illum producere in ſuo eſſe, & clarum eſt, Actus agentium vltra eorum intentionem, mentemque operari non debere, iuribus vulg.

7 Ad illud verò, quod cenſus non potuerit validè con-

conſtitui ſuper Palatio ſubiecto fideicommiſſo expreſsè prohibito alienari, alienationis etiam latè ſumpto vocabulo, &c. Fuit reſponſum, non eſſe præſentis inſpectionis, ex quo dum agitur de extinctione, vel non extinctione alicuius actus, ipſe præſupponi debet, Cum non entis nullæ ſint qualitates, & partes, vulg. iur. Ex quibus reſolutum, ac deciſum fuit, cenſum de quo agitur non fuiſſe extinctum, &c.

R. P. D. IVSTO.

Illerden. Viſitationis. Mercurij 13. Nouembris 1602.

ARGVMENTVM.

Agitur in hac deciſione de quadam concordia facta inter Epiſcopum, & Capitulum, & de illius interpretatione, an ſcilicet illius vigore Epiſcopus in exercendo criminalem iuriſdictionem teneatur requirere ſolum præſentiam Capituli, an verò etiam illius conſenſum.

SVMMARIVM.

Epiſcopus Illerden. in cauſis criminalibus Canonicorum tenetur procedere cum conſenſu Capituli. numero 3. in fi. & num. 4.

Epiſcopus Illerden. quando facit viſitationem generalem ſine ſolenni inquiſitione ex ſua ordinaria iuriſdictione non tenetur requirere conſenſum Capituli. numero 1. 2. & num. 4.

Epiſcopus Illerden. quando vult procedere in forma iudicij, & facere inquiſitionem ſolennem, vnde ſequi poteſt coerctio, vel pœna, vel mulcta, tenetur tunc requirere conſenſum Capituli. num. 3.

Epiſcopus Illerden. vigore concordiæ factæ cum Capitulo an poſſit ſuam iuriſdictionem in criminalibus exercere cum ſola præſentia Capituli, an verò etiam Capituli cōſenſum requirere debeat. num. 6. & ſeq.

Præſentia alienius vbi requiritur, tunc ſufficit ab eo, qui eſt præſens informationem accipere abſque illius conſenſu. num. 7

Dictio cum ſolet coniungere praecedentia cum ſequentibus, & æqualiter determinare. num. 8. vbi tamen quod eadem dictio intelligitur, ſecundum ſubiectam materiam.

Clauſula non aliter eſt præciſa, & quomodo. num 9.

DECISIO LVII.

1 IN hoc dubio per me diſputato de ordine Sanctiſſimi Domini Noſtri; An Reuerendiſſimus Dominus Epiſcopus Illerden. teneretur in rebus agendis in viſitatione ſuæ Eccleſiæ adhibere conſilium, vel conſenſum Capituli, vel Canonicorum pro aſsiſtentia dictæ viſitationis deputatorum, vel ſufficiat nuda præſentia? Duæ difficultates excitabantur ex duobus inſtrumentis concordiarum, quæ ſunt authoritate Apoſtolica confirmatæ.

2 Prima erat ſuper primo inſtrumento concordiæ a Benedicto Duodecimo confirmatæ, in quo prætendebat Capitulum contineri actum viſitationis faciendæ per Epiſcopum, ita vt Epiſcopus etiam in viſitatione teneretur illius concordiæ ſeruare formam, & tenorem; Dominis tamen in hoc caſu placuit diſtinctio aliàs a Rota comprobata, quod quando Epiſcopus intendit facere viſitationem generalem ſine ſolenni inquiſitione ex ſua iuriſdictione ordinaria ſecundum diſpoſitionem, tex. in cap. primo. §. hanc autem, de cenſ. in 6. vbi Gemin. & alij, cap. irrefragabili. de offic. ord. cap. decernimus. 1. quæſtione prima. Socin. in tractat. Viſitationis, paulo poſt princ. numero 4. Oldrad. conſilio 204. & diſponitur in Concilio Tridentino ſeſſ. 6. cap. quarto. & tunc iſte caſus non continetur in concordia.

3 Quando verò Epiſcopus vult procedere in forma iudicij, & facere inquiſitionem ſolennem, vnde ſequi poteſt coerctio, vel pœna, vel mulcta, & tunc tenetur formam concordiæ obſeruare, vt aliàs Rota tenuit coram Reuerendiſsimo Domino meo Patriarcha Alexandrino, in cauſa Legionen. Iuriſdictionis. prima Iunij 1580. & in eadem 7. Februarij 1583. Atque hoc dicebant Domini ſignificari ex prooemio inſtrumenti, vt docet text. & ibi Bartol. & Bald. in l. final. ff. de hæred. inſtit. Sarnen. in reg. de annali. quæſtione prima. Quia iuriſdictio criminalis in Canonicos in forma iudicij exercenda narratur pro præexiſtenti materia litium, & diſcordiarum, quæ partium conſenſu mutuo interueniente in tranſactione fuit extincta. Et ita loquitur inſtrumentum pluribus in locis, vt hoc caſu ſint deputandi Canonici Coniudices Epiſcopo, quorum in iudicando non ſit vnus altero maior. l. Pomponius. l. duo ex tribus. ff. de re iudic. & hæc eſt multum veriſimilis intentio, vt ius commune cenſeatur reſeruatum tam Epiſcopo, quo ad ſuam viſitationem, quam Capitulo, cum quo tenetur procedere Epiſcopus in cauſis criminalibus Canonicorum. cap. primo. §. quid vero. 80. diſtinctione. cap. ſi quid de quocumque. cap. Epiſcopus. 15. quæſtione ſeptima. Oldrad. conſilio 195. numero tertio. verſic. non obſtat. Et idcirco bene reſpondit Epiſcopus inſtantiæ Capituli anni 1588. vt habetur in eius Summario numero 1. vbi declarabat ſe velle procedere ad inquiſitionem generalem, & ſi quis eueniret caſus, qui proceſſu iudiciali indigeret, tunc deueniendum eſſe ad Coniudicum deputationem, & ita viſitationem perfecit; & Capitulum reſeruauit ſibi iura ſua.

4 Non obſtant verba vniuerſalia, & geminata concordiæ ſecundum Salic. in l. ſi ſerui. nu. 9. verſ. exemplum dicit ſtatutum. ff. de noxal. Alex. conſ. 118. nu. 5. in fin. lib. 5. Dec. conſ. 599. num. 3. Gozzad. conſil. 14. num. 22. Siquidem eodem modo reſpondebatur, iſta verba comprehendere correctionem, ſi emineret in viſitatione, quod eſſe poteſt. ca. irrefragabili. de offic. ord. c. cum venerabilis. ibi, teneatur cauſa correctionis Eccleſiam viſitare. & ibi gloſ. in verbo, bis in anno. Butr. num. 4. & 5. de cenſ. Paul. de viſit. par. 1. q. 1. num. 2. & 12. cum ſequen. & Concilium Tridentinum allegatum, ſeſſ. 6. c. 4. ibi, corrigi, vel emendari. Et ita docuit Rota in deciſ. Palentina coram eodem Reuerendiſs. D. meo Alexandrino 18. Maij 1573. quæ comprobata fuit coram bonæ mem. Cæſare de Graſſis in eadem cauſa, tertia Iulij eiuſdem anni.

5 Atque hoc pacto euitatur inconueniens, quod ſit in poteſtate Epiſcopi viſitando ad libitum concordiam vanam reddere, & eluſoriam; & non læditur interpretatio iuris, ſecundum quod de viſitatione generali, non iudiciali minime cenſetur diſpoſitum, niſi de ea fiat mentio ſpecialis. d. cap. cum Venerabilis, vbi gloſ. in verſic. cauſa correctionis, & Abb. num. 3. de cenſ.

6 Secunda difficultas conſiſtebat in alia concordia a Paulo III. confirmata, in qua Domini cenſuerunt Epiſcopum poſſe viſitare, & actus huiuſmodi viſitationis exercere ſine conſenſu, vel conſilio Canonicorum a Capitulo deputatorum pro aſſiſtentia, & ſufficere ſolam præſentiam interpretationem capiendo a iure communi ex ſubiecta materia, vt in prima difficultate ad Felin. in cap. non poteſt. ſub numero ſeptimo. de re iudic. cum alijs deductis per Informantes. & tanto magis arguendo a prima concordia in qua deputantur Coniudices, in hac ſolum ſunt deputandi Canonici pro aſſiſtentia, quæ non importat conſilium, vel conſenſum. l. final. vbi glo. C. de aduoc. diuer. iud. cap. ſi quem. de procurat. in 6.

7 Neque remanet iſta aſſiſtentia ſine operatione; quoniam eſt quædam præeminentia, & Epiſcopus poteſt ſe ab aſſiſtentibus informare, vt communiter fit in caſibus, in quibus requiritur præſentia, videatur Aretinus in l. ſi quis mihi bona. §. ſi coram. numero decimo tertio. ff. de acquiren. hæred. cum ſimilibus. & ſic iſti Canonici fouebunt Epiſcopum aſſociatione, & ſeruitio, iuxta text. in cap. ad audientiam, & ibi Abb. numero tertio. de cleric. non reſid. Quod quidem oſtendit obſeruantia, cuius actus fuerunt dati in Summario, quia in viſitatione non fuerunt deputati Coniudices: ſed aſſiſtentes. Quare ab his ſumi debet interpretatio, & exemplum, Aymo conſ. 201. nu. 12. cum ſequen. Put. deciſ. 283. lib. 1. cum allegatis.

8 Non obſtat in verbis concordiæ illa dictio, cum, iuncta verbo aſſiſtentibus, quæ ſolet coniungere, & æqualiter determinare, l. ille cum illo. ff. de vſufruct. legato. Iaſ. in l. ſi ancilla. numero 2. ff. de leg. 1. quia iſta coniunctio non egreditur terminos aſſiſtentiæ, iuxta officium deputatorum pro quodam comitatu. l. 1. & 2. ff. de pecul. lega. l. vſurpur. conſilio 402. numero 75. & intelligitur ſecundum ſubiectam materiam. deciſ. Pedem. 81. num. 1. & 18. aliàs hic ſequeretur, quod Notarius æqualiter adderetur: quia dicitur cum aſſiſtentibus, & Notario.

9 Neque facit dictio, & non aliàs; Nam eodem modo reſpicit expreſſam formam quo ad aſſiſtentiam, non quo ad alia, de quibus nihil dicitur, & hoc pacto præciſa eſt. Bart. in l. de his. num. 31. verſic. præterea iſta lex. ff. de tranſact. Dec. conſ. 258. nu. 11. Grat. conſ. 16. num. 48. lib. 1.

10 Quinimmo omiſſis omnibus diſputationibus habemus reſolutionem Illuſtriſſimorum Interpretum ad ſactum Concilium Tridentinum, qui cenſuerunt, quod, ſi concordia inter Epiſcopum, & Capitulum a Sede Apoſtolica ex certa ſcientia, & cum cauſæ cognitione confirmata, cautum ſit, vt Epiſcopus debeat viſitare cum aliquibus aſſiſtentibus eligendis a Capitulo; talem concordiam eſſe quidem ſeruandam, vtpote decretis Concilij non abrogatam, ſed Epiſcopum vigore eiuſmodi concordiæ non teneri adhibere conſilium, vel conſenſum Capituli, vel Canonicorum, ſed tantum nudam eorum præſentiam.

11 Ex quibus viſum fuit Dominis, concordias non diſſentire adinuicem; ſed vtramque eſſe ſeruandam, vt Epiſcopus viſitet cum aſſiſtentibus ſine eorum conſenſu, vel conſilio eueniente tamen caſu ſpeciali, & iudiciali correctione digno, ad Capitulum ſpectare Coniudicum deputationem, & ita bene in ſecunda concordia prima expreſſe reſeruatur. Quapropter ita deciſum.

R. P. D. LITTA.

Compſana iuris patronatus. Veneris 23. Ianuarij 1603.

ARGVMENTVM.

Quaſi poſſeſſio præſentandi non ſufficit ad excludendum Collationem Abbatiæ vacantis in menſe Sedi Apoſtolicæ reſeruato, niſi probetur ius patronatus ex dotatione, vel fundatione, & quomodo cenſeatur probatum ius patronatus ex fundatione, & dotatione erectum.

SVMMARIVM.

Quaſi poſſeſſio præſentandi non ſufficit ad excludendum collationem Abbatiæ vacantis in menſe Sedi Apoſtolicæ reſeruato, niſi probetur ius patronatus ex do- tatio-

tatione, vel fundatione. numero 1. & numero 9.

Ius patronatus ex priuilegio conceſſum ſub conditione alicuius implementi non ſuffragatur, niſi conſtito de implemento plenè, & concludenter, & non per præſumptiones. num. 4.

Ius patronatus ex ſola reparatione, ſiue reſtauratione Eccleſia non acquiritur, niſi Eccleſia eſſet funditus destructa, ita vt egeret noua conſecratione. numero 5. & 6.

Ius patronatus non acquiritur ex ſolo dotis augmento, ſed ex totali dotatione. num. 5. & 6.

Dictio ac ſi denotat ſimilitudinem, ſed non per omnia. numero 6.

Regula reſeruatoria Menſis Sedi Apoſtolicæ reſeruati, habet ampliſſimas cauſas, & derogat quibuſcunque priuilegijs. num. 7.

Priuilegium quando dicatur conceſſum ex cauſa onerosa. num. 8.

DECISIO LVIII.

1 Fvit reſolutum, ex capite regulæ reſeruatoriæ allegatam quaſi poſſeſſionem non ſuffragari Comitibus Compſæ, quia dato etiam veri præiudicium, quod Modernus Comes, qui nunquam præſentauit, poſſit dici eſſe in quaſi poſſeſſione præſentandi ratione Comitatus, quem poſſidet, cuius veritas pendet ab eo, an ius patronatus ſit annexum Comitatui quem ipſe poſſidet, vel potius ſit iudicandum hæreditarium, de quo poterit ad partem videri, ſi opus fuerit: Cum tamen Abbatia, de qua agitur, vacauerit de menſe Februarij Sedi Apoſtolicæ reſeruato per regulam Cancellariæ octauam, ad talem reſeruationem excludendam non ſufficit quaſi poſſeſſio præſentandi, niſi probetur ius patronatus eſſe ex dotatione, vel fundatione, cum aliàs ex priuilegio comprehendatur ſub dicta regula, neque poſſeſſio inde procedens ſuffragari valeat prætenſo patrono aduerſus Prouiſum Apoſtolicum ad deciſ. Capuraq. 29. libro 1. in manuſcriptis. Paleot. deciſ. 519. libro 3. par. 3. & fuit tentum in Cæſaraugustana Parochialis. 10. Iulij 1556. coram Gropperio, & in cauſa Valentina Parochialis de Carlet. 4. Iunij 1601. coram Domino meo Lancellotto.

2 Et quod hoc ius patronatus non ſit ex dotatione, vel fundatione, videtur probari ex Bullis Leonis X. & Pauli III. ex quibus illud deducitur: nam dum in eis narratur, quod ab initio Monaſterium erat liberum, quod Eccleſia erat ædificata, prout & Monaſterium, quod habebat dotem, & illius fructus erant taxati in libris Cameræ in ducatis 50. & tandem dum exprimitur valor dicti beneficij in ducatis 100. ex his in quàm excludi videtur dotatio, & fundatio reſpectu Comitum Compſæ, quibus tamen tunc ius patronatus reſeruatur.

3 Nec facit, dum pro parte Moderni Comitis dicitur, authorem ſuum reparaſſe Monaſterium, & Eccleſiam reſtauraſſe, ac illam ornaſſe paramentis, libris, calicibus, & alijs ad cultum diuinum neceſſarijs, exponendo in dicto augumento, & reſtauratione ſcuta mille, & idcirco dicto Comiti, & ſucceſſoribus illius pro tempore tum a Leone X. tum denique a Paulo III. conceſſum fuit ius patronatus cum expreſſa declaratione, quod eis competat non ex ſpeciali priuilegio; ſed ex dotatione, & fundatione in omnibus, & per omnia, ac ſi illud ab initio fundaſſent, & dotaſſent.

4 Quia, vltra quod verè non conſtat de implemento reſpectu prædictorum, quod a Moderno Comite vti fundamentum ſuæ intentionis plenè, & concludenter probandum eſſet, iuxta theoricam Doctorum in l. 2. C. de iur. emphyt. Alexand conſilio 101. in fin. libro 2. Corn. conſilio 40. numero 8. verſic. probabit itaque. libro 4. quem ſequitur. Roland. conſilio 57. numero 9. libro primo. & non per præſumptiones, & indicia, quæ minime ſuffragari poſſunt perſonis in quibus probabiliter cadit ſuſpicio vſurpationis, quales videntur iſti Comites Compſæ, attenta diſpoſitione Concilij Tridentini. cap. 9. ſeſſ. 25. prout in ſimili fuit dictum in illa Paduana iuris patronatus, vltima Maij 1591. coram Reuerendiſſimo Domino meo Patriarcha Alexandrino, & in Melphien. iuris patronatus, 19. Ianuarij 1594. coram Illuſtriſſimo Domino Cardinali Mantica. Nec dici poteſt ſatis conſtare de implemento prædictorum ex literis Pauli III. tum quia in illis ſolum narratur, factum fuiſſe depoſitum ſcut. mille, & non quod illa poſtmodum intra ſtatutum tempus fuerint expoſita in cauſis, in quibus, attento tenore dictæ conceſſionis, exponi debebant: Tum etiam quia eſt narratiua partis, quæ ad eius fauorem non probat iuribus vulgatis.

5 Fuit reſponſum, quod etiam data probatione implementi reſpectu prædictorum omnium, nõ per hoc dici poſſet, ius patronatus Comitibus Compſæ competere ex dotatione, vel fundatione: ſed potius ex priuilegio, vt in ſimili tenuerunt Domini in vna Placentina Parochialis de Mirabel. vltima Ianuarij 1594. coram bo. mem. Orano, recedendo in hoc a deciſione alias facta in quadam Aſtoricen. coram Reuerendiſſ. D. meo Alexandrino, quæ eſt inter impreſſas 137. par. 1. & quidem optima ratione, quia ex ſola reparatione, ſiue reſtauratione non acquiritur ius patronatus ex conſtructione, cum ad iſtum effectum opus ſit, quod Eccleſia eſſet funditus deſtructa, ita vt egeret nõua conſecratione. Lambert. de iure patr. 3. articulo 6. q. principalis. 10. par. primi lib. nu. 16. Rocch. cod. tract. in verb. conſtruxerit n. 12. & fuit ſæpe reſolutũ. Neque ex augumento dotis acquiritur ius patronatus, ſed ex dotatione, cũ potius ditari, quã dotari dicatur, nec iuridicum ſit, Eccleſiam liberam ex ſolo augumento dotis in ſeruitutem redigi gl. in c. piæ mentis. in verb. patronũ 16. q. 7. ſed ad effectum prædictũ eſſet neceſſe, quod Eccleſia totaliter dotẽ ſuã amiſiſſet, & eidem noua dos eſſet data. Rocc. vbi ſupra in verſ. dota-

dotauit. quæſt. 3. Bero: conſilio 4. numero 26. volumine 1. & fuit tentum in vna Lunen. Sarzanen. Beneficij 5. Iulij 1599. coram Domino meo Millino, & alias ſæpe.

6 Cum igitur attenta diſpoſitione iuris communis, nou poſſit dici, Comitibus Compſæ ex dictis eorum prætenſo augumento dotis, & reſtauratione Eccleſiæ, ſeu Monaſterij fuiſſe debitum ius patronatus ex fundatione, vel dotatione, neceſſe eſt fateri eiſdem fuiſſe reſeruatum ex priuilegio, quod ſubiacet dictæ regulæ reſeruatoriæ: & hoc idem probari videtur ex illis verbis conceſſionis, ibi, ac ſi illud ab initio fundaueritis, & dotaueritis, quæ denotant ſimilitudinem: ſed non per omnia. l. ſi deferente. ff. quib. mod. pignus, vel hypotheca ſolu. & fingunt factum, quod verè factum non eſt, vt not. gl. in l. quamuis. ff. de bon. auct. iud. poſſid.

7 Non obſtat, quod literæ Pauli contineant clauſulas prægnantiſſimas, & derogatorias, etiam quo ad futura, & quod propterea dici non poſſit, hoc ius patronatus ſubiacere dictæ regulæ ad deciſ. Pur. 308. libro tertio. Quia fuit reſponſum, quod regula reſeruatoria Sanctiſſimi D. N. habet clauſulas derogatorias ampliſſimas, & derogat quibuſcunque priuilegijs, & indultis, etiam cum quibuſcunque derogatoriarum derogatorijs, & fortioribus, & efficacioribus clauſulis etiam inſolitis, & etiam irritantibus, ita vt iure merito effectus illius impediri non debeat, per clauſulas in dictis literis Pauli III. appoſitas quibus ſatis, ſuperque derogatum fuiſſe conſtat ex lectura eiuſdem regulæ.

8 Nec obſtat, quod ius patronatus videatur conceſſum ex cauſa oneroſa, & ob id non cadat ſub regula: quia fuit dictum, quod ad hunc effectum cognoſcendi, ſcilicet an fuerit conceſſum ex cauſa oneroſa, debet perpendi, quod fuerit impenſum, & ſic an illud æquiualeat conceſſioni, quia ſi non æquiualet, conceſſio iudicari debet ex mera gratia, vt aliàs dictum fuit in vna Peruſina de Confinio 3. Decembris 1576. coram Illuſtriſſimo Domino Cardinali Blanchetto, & in Lucana Decanatus. 22. Martij 1577. coram Sanctiſſimo D. N. in quibus explicite dicitur, vel nouam requiri dotis conſtitutionem, vel totalem ipſius Eccleſiæ funditus dirutæ reſtaurationem, quorum neutrum verificatur hoc in caſu.

9 Et ad illud, quod, dum diſcutitur ſuper qualitate huius iuris patronatus, debet patronus manuteneri in ſua quaſi poſſeſſione præſentandi. Fuit reſponſum, dictam quaſi poſſeſſionem hoc in caſu ei minime ſuffragari poſſe, propter decretum irritans, de quo in dicta regula reſeruatoria ad text. in c. ſi eo tempore. de elect. in 6. & not. per Prob. ad Monac. in c. hi qui. numero 18. de præben. in 6.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. PAMPHILIO.

Fauentina Succeſſionis. Die 24. Ianuarij 1603.

ARGVMENTVM.

Statutum excludens a ſucceſſione filij morientis ab inteſtato matrem propter agnatos non habet locum, quando proximior agnatus eſt Clauſtralis, quia tunc non obſtante ſtatuto ſuccedit mater, & alios remotiores agnatos excludit.

SVMMARIVM.

Filij morientis ab inteſtato hæreditas de iure communi ſpectat ad matrem excluſis patruo, & alijs agnatis. numero 1.

Statutum excludens matrem propter agnatos intelligitur dummodo agnati ſuccedant, & ceſſat eius diſpoſitio, ſi agnati ab alijs excludantur, aut alias non ſuccedant. num. 2.

Regula ſi vinco vincentem te, multo magis vincam te, quomodo procedat. num. 2. in fine.

Statutum excludens matrem propter agnatos, ſi agnatus proximior eſt impeditus ſuccedere ex aliqua cauſa, mater non excluditur, ſed præfertur alijs agnatis remotioribus. num. 1. & ſeqq. Declara, vt num. 4.

DECISIO LIX.

1 FVit per Dominos reſolutum hæreditatem Marci Antonij deberi Bartholomeæ eius matri. Quamuis enim ex ſtatuto Fauentiæ ſub Rubrica de ſucceſſionibus aſcendentium, mater excludatur ab agnatis infra quartum gradum: Adeſt tamen in hoc caſu patruus Clauſtralis, qui non gaudet beneficio ſtatuti, & reducit ſucceſſionem ad terminos iuris communis, ſecundum quod ſucceſſio filij ab inteſtato defuncti ex Senatuſconſulto Trebelliano ſpectat ad matrem, quæ præfertur patruo, & alijs agnatis l. 2. ff. ad Trebell. Authen. defuncto. C. eodem tit. §. ſed cum antea. Inſtit. eodem. Signor. conſ. 6. num. 2. Dec. conſ. 71. num. 1. in principio.

2 Statutum enim huiuſmodi intelligitur, dummodo agnati ſuccedant, & ceſſat eius diſpoſitio, ſi ab alijs excludantur, aut alias non ſuccedant. Corn. conſ. 61. num. 3. lib. 4. Dec. conſ. 378. num. 2. cum ſeq. & iſte eſt caſus, de quo agitur, quia exiſtentia patrui clauſtralis, cui ex ſtatuto, qualiter deſcendentes ab inteſtato ſuccedant præſeruetur ſucceſſio ſecundum iuris diſpoſitionem, denegato eis tantum beneficio alterius ſtatuti, excludit alios agnatos remotiores, qui beneficio ſtatuti matrem excludebant, & facit ceſſare ſtatutum remouendo impedimentum, quod obſtabat matri, quæ patrui beneficio admittitur ad

Digitized by Google

ad ſucceſſionem filij, non conſiderata amplius perſona agnatorum, qui vigore ſtatuti illam excludebant. l. 2. §. ſi ſit agnatus. & §. ſi ſit conſanguinea. ff. ad Tertull. Bartol. communiter receptus in l. 1. §. qui habebat. numero quarto. ff de bonor. poſſeſſ. contra tabul. Angel. conſilio 210. numero 3. circa fin. verſic. Tertio eſt videndum. Alexand. in l. illam. numero 7. C. de collat. Corn. dicto conſil. 61. numero 3. Brun. de ſtatut. quod ſtantibus maſc. artic. 6. numero 119. Hier. Gabr. conſi. 15. numero 15. lib. 1. Surd. conſ. 416. numero 15. libro 3. & tenuit Rota in cauſa Bononien. de Beroaldis, coram Litta, & in alia Bononien. de Albergatis coram Corduba 10. Martij 1597. vbi fuit dictum, quod Regula, ſi vinco vincentem te, &c. procedit, vbi victus vincitur ex eodem iure, non autem ex diuerſo, prout hic Bartol. dicto §. qui habebat, & in l. 2. §. fin. ff. ad Tertull. Angel. conſil. 252. cum alijs allegatis, in præfatis cauſis.

3 Nec refert, quod Patruus Clauſtralis, qui eſt in medio, & eſt omiſſus a ſtatuto non ſuccedat, & ſic non proſit matri ad excluſionem agnatorum, iuxta conſil. Grat. 38. numero 19. libro primo. Dec. conſilio 296. numero quinto. verſic. non obſtat, cum alijs allegatis, quia in contrarium vrget text. in dicta l. 2. §. ſi ſit agnatus. ff. ad Tertull. vbi agnatus per quem excluditur pater in aliena familia adoptatus prodeſt matri, quæ eo non extante excludebatur a patre, & ſola ſuccedit excluſo agnato, vt per hunc text. ita tenent Alexand. dicta l. illam. ſub numero 7. verſic. ſed iſtud vltimum. Caſtr. conſilio 450. numero 2. libro 1. Aret. conſilio 27. numero 1. verſic. Secundo pro iſta parte. & in conſilio 158. numero 3. Socin. conſil. 28. numero 16. cum ſeq. libro 4. Curt. iun. conſil. 49. numero 9. lib. 1. Hier. Gabr. dicto conſil. 15. numero 15. Late Houded. conſilio 2. numero 31. cum ſequent. libro 2. præſertim fauore matris. Aret. conſilio 158. numero quarto Socin. conſilio 202. col. 4. lib. 2. Gabr. dicto conſ. 15. Ant. Gabr. concluſ 4. de ſucceſſion. ab inteſt. num. 31.

4 Vltra quod contraria opinio poteſt locum habere, ſi Patruus Clauſtralis non ſuccederet, ex eo, quod de iure communi, vel ſtatuti eſſet incapax ſucceſſionis, quo caſu habetur pro mortuo, & agnatos non excluderet, ſecus autem in hoc caſu, vbi eſt capax ſucceſſionis ex iure communi, prout ex eorum priuilegio ſunt fratres Prædicatores, & ſtatutum illum non excludit, imò ei præſeruat ſucceſſionem ſecundum iuris communis diſpoſitionem, & ſolum ei denegat beneficium ſuum, vt tanquam agnatus matrem non excludat, & ita non eſt verum, quod ſtatutum excludat a ſucceſſione Clauſtralem, ſed tanquam vocatus a iure communi, quod fuit ſibi expreſſe reſeruatum, excludat agnatos remotiores, quamuis ipſe vti poſterior in gradu a matre excludatur. Et ita fuit concluſum, &c.

REVERENDISSIMO P. D. DAMASCENO.

Romana Cenſus 27 Ianuarij 1603.

ARGVMENTVM.

Cenſu extincto fructus non debentur, non dicitur autem Cenſus extinctus niſi per realem reſtitutionem pecuniarum.

SVMMARIVM.

Inſtrumentum facit probationem probatam, & habet executionem paratam. num. 1.

Cenſu extincto fructus non debentur. num. 2.

Cenſus non dicitur extinctus niſi ſequatur realis reſtitutio pecuniarum. num. 3.

Extenſio non eſt facienda in materia ſtricta, & alteri præiudiciali. num. 3.

Cenſus non dicitur extinctus per mutationem Dominorum, ſed tranſit cum onere ſuo ad quoſcunque poſteriores. num. 4.

DECISIO LX.

1 FVit concluſum pro exequutione mandati Auditoris Cameræ, tanquam legitime relaxati in vim obligationis Cameralis, de qua cõſtat per publicum inſtrumentum, quod facit probationem probatam. Bald. in l. Imperator. num. 3. ff. de ſtat. homin. Gram. deciſ. 45. num. 9. & habet exequutionem paratam, vt late per Galleſ. de for. oblig. Cam. 4. par. quæſt. 1.

2 Non obſtat, quod Cenſus, de cuius fructibus agitur, fuerit extinctus. Vnde nec principalis, nec fideiuſſor amplius teneantur, tanquam ceſſante cauſa corũ obligationis, ex deductis in cauſa Romana Nullitatis obligationis 20. Iunij 1602. coram R. P. D. Pamphilio, & meo. Quia negatur huiuſmodi extinctio, & quatenus illa deducitur ex eo, quod actor vna cum alijs creditoribus ex Saluiano interdicto inſteterit ꝑ immiſſione in poſſeſſionẽ bonorum cenſuatorum, & fuit per ſententiam Iudicis, tam pro ſorte, quam fructibus graduatus, & realiter immiſſus, & quod ijdem creditores in vim ſpecialis Commiſſionis Sanctiſſimi obtinuerunt, eadem bona ſubhaſtari ad effectum ſibi ſatisfaciendi tam pro ſorte, quam pro fructibus, & quod tandem Sanctiſſimus particulari Chirographo mandauerit dicta bona deliberari hominibus Magnani pro ſumma per eos oblata, factoque per illos actuali depoſito eoſdem immitti in poſſeſſionem bonorum abſque alia alicuius citatione, prout in effectu fuit obſeruatum, & modo dicti homines reperiantur in poſſeſſione dictorum bonorum.

3 Reſpon-

3 Reſpōdetur quod etiamſi res ita ſe haberet, vt narratur, nihilominus non reſultaret extinctio cenſus. Nam aut hoc deducitur ex eis, quæ geſta ſunt antequam Sanctiſſimus mandauerit bona deliberari hominibus Magnani, & cum vſque ad illud tempus nō fuiſſet ſatisfactum D. Actori de ſua ſorte non ceſſauit cenſus, quia ad hunc effectum requiritur naturalis reſtitutio. Veral. deciſ. 103. pa. 1. & fuit dictum in cauſa Romana Saluiani interdicti 23. Iunij. Anni 1600. coram R. P. D. Litta, Aut extinctio præſuppōnitur ex ſubſequutis ad fauorem hominum Magnani in vim Chirographi manu Sanctiſſimi ſignati, & hoc non legitur in dicto Chirographo, & cum materia ſit ſtricta, & alteri præiudicialis, non eſt aliquid addendum c. ſuper eo. cum concord. & ibi per gl. in verbo intentionis de offic. deleg.

4 Non obſtat, quōd Sāctiſſimus mandauit homines Magnani facto depoſito immitti in poſſeſſionem abſque aliqua alicuius citatione, quia ex hoc non ſequitur, quod Sāctiſſimus noluerit ceſſare cenſus abſque eo, quod depoſitum conſignaretur quibus de iure, vel ſeruatis ſeruandis conſtituerentur in mora recipiendi, & illa remotio ſolennitatis citationis ſatis operatur ſuum effectum in ſuſtinenda deliberatione, & immiſſione, non citatis de iure citandis, aut denique prætenditur extinctio cenſus ex eo, quod bona cenſuata mutauerint Dominum, & iſte non eſt modus, quo extinguitur cenſus, ſed bona tranſeunt ad quoſcumque cum onere ſuo, & fuit dictum coram me in alia Romana cenſus 14. Ianuarij 1602.

REV.MO P. D. COCCINO. DECANO.

Hiſpalen. Diſtributionum Veneris 2. Maij. 1603.

ARGVMENTVM.

Non reſidenti in ſuo Archidiaconatu, & Canonicatu diſtributiones non debentur, & quid ſi a Capitulo idem habuerit licentiam lucrandi diſtributiones abſque eo quod reſideret.

SVMMARIVM.

Sententias de partibus, conſtito de earum bono iure, Rota exequi ſolet. nu. 1.

Clerico non reſidenti diſtributiones non debentur. numero 2.

Canonicus non reſidendo non lucratur diſtributiones etiam de licentia Capituli, quia Capitulum hanc concedendi, licentiæ poteſtatem non habet. nu. 3. & 4.

Canonicus qui propter non reſidentiam Canonici aliquid lucratus eſt, de diſtributionibus quotidianis, quas Canonicus non reſidens amiſit poteſt hoc lucrum non reſidenti Canonico remittere. nu. 4.

Beneplacitum Apoſtolicum vbi reſeruatur in aliqua conceſſione, eo non obtento, deficit conceſſio. nu. 5.

Canonico, & Clerico non reſidenti propter infirmitatem debentur diſtributiones. nu. 7.

DECISIO LXI.

1 DVbitauit iuxta reſcriptum ſignaturæ, an eſſet procedendum ad exequutionem trium ſententiarum de partibus in ea parte, in qua ſunt conformes, ſcilicet quod, bon. mem. Epiſcopo Squillacenſi non eſſent debitæ diſtributiones, quas percepit non reſidendo, exceptis tamen illis, quas etiam non reſidendo fuiſſet lucratus. In hoc enim ſententiæ ſunt conformes, & Domini affirmatiue reſoluerūt, quia conſtito de bono iure, Rota ſolet exequi ſententias de partibus, Put. deciſ. 401. lib. 1. Mohed. deciſ. 3. de teſtib. & deciſ. 15. de re iudic. & fuit pluries reſolutum.

2 De Iuſtitia autem iſtarum ſententiarum ſatis conſtabat, quia Epiſcopus Squillacenſis non reſedit in ſuo Archidiaconatu, & Canonicatu, & ideo diſtributiones ei non erāt debitæ, c. 1. de Cleric. non reſidēt. in 6. Pariſ. conſ. 33. lib. 4. Caſſad deciſ. 1. de Cler. nō reſident.

3 Non obſtat licentia obtenta per Epiſcopum a Capitulo de Lucrando diſtributiones per triennium, de quo agitur, abſque eo, quod reſideret, quia huiuſmodi licentia tam ex defectu poteſtatis, quam voluntatis Epiſcopo nihil ſuffragatur. Poteſtatis quidē, quia Capitulum non potuit illi concedere, quod abſens lucraretur diſtributiones, Archidiac. in c. 1. in fi. verſ. dic quod forte contrarium, de Cleric. non reſident. in 6. Et videtur de mente Sacroſancti Concilij Tridentini, ſeſſ. 24. c. 12. ibi diſtributiones vero, qui ſtatutis horis interfuerint recipiant, reliqui quauis colluſione, aut remiſſione excluſa, his careant, & declarauit expreſſe Sacra Cōgregatio Illuſtriſs. Interpretū eiuſdem Sacri Concilij Tridentini, quod Capitulum nō poſſit concedere abſenti, quod lucretur diſtributiones, Nauarr. de Orat. & hor. canon. cap. 22. Miſcel. 14. num. 48.

4 Non obſtat gloſ in c. 1. in ver. ſuas. de Cler. non reſident. in 6. quæ videtur dicere contrarium, quia nō inquit poſſe conueniri quod diſtributiones in abſentia remittantur, ſed ſolum, quod is, cui iam ipſo iure accreuerunt poſſet eas remittere, id eſt conſentire, ne is qui eas iam perdidit, teneatur reſtituere, quod eſt longe diuerſum a pactione, qua quis diſtributiones in abſentia non perdat, & hanc gloſ. ita intelligit Nauar. dicto loco de orat. & hor. canon. c. 22. Miſcel. 14. nu. 49. & hoc etiam ſentit Franc. in dicto cap. vni co. §. qui vero num. 4 verſ. tu dic. de cler. non reſidēt. in 6. Et ita intelligendus Gemin. in dicto §. qui vero, num. 10. verſ. poſſent concordari, & ita debet intelligi Card. in Clement. 2. num. 8. verſic. Decimo tertio quæro. de vit. & honeſt. cleric. Et merito quidē, quia dolus preteritus remitti poteſt, Bal. in l. iuris gentiū. §. ſed

§. ſed ſi paciſcar. nu. 3. ff. de pact. Iaſ. in l. ſi vnus. §. illud nulla. in princ. eodem tit. Dolus verò de futuro remitti non poteſt, quia ſic inuitaretur quis ad delinquendum. Iaſ. in dicto. §. illud. num. 1. Ruin. conſil. 129. nu. 20. lib. 5. & hac ratione mouetur Nauar. dicto loco. num. 49.

5 Ex defectu voluntatis pariter Domini dixerunt, Epiſcopum non potuiſſe lucrari diſtributiones, quia licentia fuerat conceſſa per triennium incipiendo a die habiti beneplaciti Apoſtolici, quod non conſtat vnquam fuiſſe obtentum, ideo voluntas Capituli deficit, Pariſ. conſ. 31. num. 17. lib. 4. Put deciſ. 2. de trã ſact. Acoramb. deciſ. 8. in fin. lib. 1. Et huiuſmodi licentia habetur pro non data, l. pecuniam quam. ff. ſi cert. pet. l. neceſſarium. §. quod ſi pendente. ff. de peric. & commod. rei vend. Socin. iun. conſ. 4. num. 16. lib. 2.

6 Nec obſtat, quod aliæ duæ licentiæ fuerint datæ à Capitulo, abſque huiuſmodi reſeruatione beneplaciti Apoſtolici, quia quatenus in iſtis non intelligeretur repetita illa qualitas ſcilicet beneplacitum Apoſtolicum: Tamen adhuc non remaneret defectus poteſtatis, vt ſuperius dictum fuit.

7 Nec releuat, quod certo anni tempore Canonici ſoleant ad inuicem remittere ſibi diſtributiones male perceptas, quia hoc intelligebant Domini de diſtributionibus male perceptis ab inſeruientibus ob non præſtitum debitum ſeruitium eo modo, quo præſtare tenebantur. Quia tamen Capitulum conceſſit Epiſcopo, Archidiacono huiuſmodi diſtributiones ob eius in diſtributiones, & infirmitates, ac ſeruitiũ multorum annorum, quod in Eccleſia præſtiterat. Et clari Iuris eſt, quod Canonico infirmo, & ſolito inſeruire debentur diſtributiones, etiam ſi quis non reſedetit, dicto c. 1. de clericis non reſident. in 6. Nat. dicto conſil. 41. num. 1. vol. 1. Nauar. dicto conſil. 2. nu. 3. de cleric. non reſident. art. 1. Idcirco reſeruarunt Domini videre an ex iſta aſſertione Capituli conſtet de infirmitate Epiſcopi Archidiaconi, & quod eſſet ſolitus reſidere, ita vt debeantur diſtributiones ex iſto capite, & ita fuit reſolutum, vna tantum parte informante.

R. P. D. IVSTO.

Ilerden. Viſitationis. Veneris. 13. Iunij 1603.

ARGVMENTVM.

Conſuetudo etiam immemorabilis derogare nõ poteſt iuriſdictioni, & poteſtati, quam habent Epiſcopi in concernentibus Viſitationem.

SVMMARIVM.

Articuli contradicentes Concilio Tridentino admittendi non ſunt. nu. 1. & 2.

Epiſcopus abſque conſenſu Capituli habet omnimodam poteſtatem in concernentibus viſitationem vigore Concilij Tridentini. nu. 2.

Epiſcoporum auctoritas debet eſſe præcipua omnium rerũ agendarum, non obſtantibus conſuetudinibus etiam immemorabilibus. num. 5.

DECISIO LXII.

1 DOmini in primis iterum firmarunt regulã, illos articulos eſſe reſecandos, qui contradicunt concordiæ habenti clauſulam ſublata, & decretum irritans, & diſpoſitioni Concilij Tridentini; vt in hac cauſa fuit dictum 17. Martij præteriti.

2 Deinde deueniendo ad articulos ſecundum eorũ ordinem dixerunt ſecundum articulum eſſe reſecandum, in quo Capitulum probare intendit, quod ab immemorabili tempore fuit inuiolabiliter obſeruatum, vt ſi quando Epiſcopi Ilerden. pro tempore exiſtentes voluerunt facere edicta generalia, ſeu particularia, quæ ſolent præire viſitationem, facta fuerunt, & promulgata de ordine, vel conſenſu Capituli, non alias aliter, neque alio modo. Quoniam hic articulus non ſolum cõtradicit Concilio Tridentino, c. 4. ſeſſ. 6. c. 6. ſeſſ. 25. vbi datur omnimoda poteſtas Epiſcopis in concernentibus viſitationem, & declarationi Congregationis eiuſdem Concilij, quæ determinauit hæc ad Capitulum pertinere non poſſe, niſi de ipſis edictis viſitationis in concordia nominatim caueatur, ſed eſt contra concordiam initam inter Capitulum, & Epiſcopum a Paulo Tertio cõfirmatam cum clauſula ſublata, & decreto irritanti, iuxta cuius continentiam Epiſcopus ſolus poteſt viſitare cum ſola aſſiſtentia Canonicorum, vt fuit deciſum coram me in hac cauſa 13. Nouembris anni præteriti. Igitur ſuper iſtis audiri non poteſt Capitulum ex deciſione etiam in hac eadem cauſa facta ſequendo deciſiones antiquas niſi ſaltẽ præuia aperitione oris. Put. deciſ. 50. lib. 1. Caputaque. deciſ. 134. lib. 3.

3 Neque facit, quod in ipſa concordia fiat mentio de edictis, & diſponatur non eſſe publicanda in Eccleſia, niſi illa, quæ ex ordinatione Capituli, vel conſilio, ſeu conſenſu facta forent, quia in hac parte concordia eſt intelligenda in caſibus extra viſitationem, qui ſint iudicialiter expediendi, non autem in viſitatione generali ſine ſolenni inquiſitione ſecundum diſtinctionem, quam tenet Rota, & tentum fuit in hac cauſa dicta die 13. Nouembris.

4 Neque obſtare dixerunt, quod Capitulo liceat habere interpretationem ab obſeruantia eorumdẽ verborum concordiæ, in quibus habetur generalis mentio edictorum, vt intelligantur etiam de edictis, quę ſolent præire viſitationem, quod quidem non cõtradicit Concilio: Siquidem iſta obſeruantia prætenſa non potuit habere originem a concordia ſi eſt immemorabilis; quia cõcordia fuit tempore Pauli Tertij, & conſequenter non poteſt deſeruire ad interpretationem concordiæ, ne dicamus prius fuiſſe interpreta

tionem

Digitized by Google

tionem concordiæ; quam concordiam. Immo, ſi non admittitur conſenſus Capituli in viſitatione; neque eſt admittendus ad præambulum viſitationis, l. oratio. ff. de ſponſal.

5 Idem dixerunt Domini de tertio, & quarto articulo concernentibus edicta pro viſitationibus aliarum Eccleſiarum extra Cathedralem eiſdem rationibus, & vnus ex Dominis dicebat quartum articulum eſſe ſcandaloſum, & tribuere materiam delinquendi. Idẽ de quinto vbi probare intendit Capitulum, quod circa ſtatutum, & intereſſe Eccleſiæ Epiſcopus non ſoleat, neque debeat facere nouas ordinationes: neque veteres tollere, ſeu corrigere, vel emendare: neque ſe intromittere; quia omnia pertinent ad Capitulum priuatiue ad Epiſcopum; Viſum enim in primis fuit abſurdum velle facere Epiſcopum in ſua Eccleſia nõ Epiſcopum; & deinde cõtra diſpoſitionem iuris, quo Epiſcopus habet ordinariam iuriſdictionem in omnibus: & Concilij Trident. quo ſeſſ. 25. c. 6. de reform. cauetur, quod præcipua rerum omnium agendarum Epiſcoporum debet eſſe authoritas, & prima ſedes, & derogatur priuilegijs, & conſuetudinibus etiam immemorabilibus.

6 Primum verò, ſextum ſeptimum, & octauum, Domini voluerunt admitti; quia nihil continere videntur, quod ſit contrarium concordiæ, & diſpoſitioni Concilij Tridentini, & ita firmatum.

REVERENDISSIMO P. D. DAMASCENO.

Romana partis Domus Veneris 13. Iunij 1603.

ARGVMENTVM.

Poſſeſſio inſtrumentalis non ſuffragatur alio exiſtente in poſſeſſione, nec inquilinus poteſt interuertere poſſeſſionem ſui locatoris, nec etiam per conſtitutum transfertur poſſeſſio, quando conſtituens non poſſidebat.

SVMMARIVM.

Mandatum de manutenendo non datur non conſtito de poſſeſſione actoris temporo motu litis. nu. 1.

Poſſeſſio inſtrumentalis non ſuffragatur alio exiſtente in poſſeſſione. num. 1.

Inquilinus, & conductor non poteſt interuertere poſſeſſionem ſui locatoris. nu. 2.

Inquilinus ſeu conductor interuertens poſſeſſionem ſui locatoris poteſt a locatione expelli. nu. 2.

Tertij poſſeſſio an poſſit ab altero allegari ad excludendũ immiſſionem actoris. nu. 3.

Contractus expectans declarationem peritorum, illa non ſequuta remanet ſine effectu. nu. 4.

Conſtituti clauſula non ſuffragatur quando poſſeſſio non erat penes conſtituentem. nu. 5.

DECISIO LXIII.

1 FVit firmatum mandatum de manutenendo nõ poſſe dari Domino Franciſco, quia nõ conſtat de eius poſſeſſione tempore litis motæ prout in primis requiritur. §. retinendę. Inſtit. de interd. cum concordant. & licet ex publico inſtrumẽto appareat, ipſum apprehendiſſe poſſeſſionem partis domus de qua agitur, tamẽ ex eo, quod alius nempe Gregorius Iacobillus tunc temporis erat in poſſeſſione talis apprehenſionis non eſt conſiderabilis. Veral. deciſ. 233. par. 2. & fuit dictum in cauſa Senen. Pontis, coram Reuerendiſſimo Alexandrino, & alias ſœpe.

2 Minus ſuffragatur D. Franciſco recognitio Federici inquilini, quia inquilinus non potuit interuertere poſſeſſionem ſui locatoris l. fin. C. de acquir. poſſ. Put. deciſ. 2. de cau. proſſeſſ. & prop. cum alijs late per Gabr. de locat. concluſ. 4. num. 5. Imò ille inquilinus in hoc caſu erat firmiter expellendus, iuxta not. per Batt. & alios in l. quamuis. § ſi cõductor. ff. de acquir. poſſeſ. Afflict. deciſ. 325. nu. 1. Put deciſ. 15. de cauſ. poſſeſ. & propr.

3 Non obſtat, quod hæredes Angeli non poſſint dare de poſſeſſione Gregorij. Alciat. reg. 2. præſumpt. 21. nu. 9. quia contrarium eſt verius, vt in iſtis terminis firmat Bart. in l. 1. §. quod ait Prætor. nu. 19. ff vti poſſid. & Alciat. non dicit, quod non poſsit allegari poſſeſſio Tertij, ſed quod illa non poteſt probari per præſumptionem. l. ſiue poſsideris. C. de probat.

4 Minus facit, quod pars domus de qua agitur, fuerit per Ioannem Baptiſtam Curatorem hæreditatis iacentis Iulij, aſſignata in ſolutum D. Franciſco, cum clauſula conſtituti. Primo quia non conſtat de legitima deputatione dicti Curatoris. Secundo dicta aſsignatio in ſolutum iuxta formam inſtrumenti deſuper celebrati expectabat poſt ſe declarationem Peritorum, qua non ſequuta aſſignatio remanſit ſine effectu l. fin. C. de contrahen. emption. & conſequenter & clauſula Conſtituti, tanquam acceſſoria Tiraqu. de conſtit. limit. 7. num. 16. cum ibi late cumul.

5 Tertio aſsignatio reſpicit petitorium, & clauſula conſtituti non poteſt ſuffragari Domino Franciſco, quia poſſeſsio non erat apud conſtituentem, ſed apud Gregorium. Tiraquel. de conſtitut. limitat. 1. numero 1. & 2. quarto non poterat Curator hæreditatis iacentis extraiudicialiter vendere bona hæreditatis. D. Franciſco. Bart. in l. ſi quis inſtituatur. §. & ideo. numero 1. verſic. dictum eſt, ſupra. ff. de hæred. inſtit.

An autem manutentio ſit dandam hæredibus Angeli, alias videbitur.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Bononien. Apothecarum. Lunæ 24. Nouembris. 1603.

ARGVMENTVM.

Filio legitimato cum clauſula ſine præiudicio venientium ab inteſtato, legitima non debetur, ſecus ſi fuerit legitimatus ſine dicta clauſula, de cuius vi, & effectu plura in hac deciſione notanda ponuntur.

SVMMARIVM.

Legitimatus filius cenſetur cum clauſula ſine præiudicio venientium ab inteſtato, etiam quod talis clauſula in legitimatione non reperiatur quando Comes, qui legitimauit, non habebat facultatem legitimandi niſi cum dicta clauſula. nu. 1.

Legitima non debetur filio legitimato cum clauſula ſine præiudicio venientium ab inteſtato. nu. 2. & nu. 8. & num. 10. & ſeq.

Legitimatus filius cum clauſula, ſine præiudicio venientium ab inteſtato, priuatur ſolum ijs, in quibus filijs legitimis præiudicium fit, non in alio. nu. 2.

Legitima non debetur ei, qui ab inteſtato non ſuccedit. num. 3.

Legitimatus filius cum clauſula ſine præiudicio venientium ab inteſtato non poteſt dicere teſtamentum nullum ex cauſa præteritionis. nu. 4.

Legitima nõ debetur ei, cui præteritio querelæ, vel aliud ius impugnandi teſtamentum non datur. nu. 4.

Legitimato filio pater aliquid relinquere nõ tenetur, nec cogi poteſt. nu. 5. & nu. 8.

Clauſula in legitimatione appoſita ſine præiudicio veniẽtium ab inteſtato, operatur non minus condito teſtamento, quam ab inteſtato. num. 6. Declara, vt nu. 7.

Clauſula ſine præiudicio venientium ab inteſtato non impedit, quin pater legitimato poſſit relinquere etiam nolentibus filijs legitimis. nu. 7.

Legitima debetur filio legitimato ſine clauſula, ſine præiudicio venientium ab inteſtato. nu. 9.

Legitimæ ſupplementum an debeatur filiæ excluſæ a Statuto, cui pater aliquid in teſtamento reliquit. nu. 10.

DECISIO LXIV.

1 PRopoſui die 21. Maij præteriti dubium pluries in Rota diſputatum coram bon. mem. Cæſare de Graſſis, An Philippo legitimato deberetur legitima, & Domini inhærẽdo reſolutioni alias factæ die 15. Iunij 1579. In qua tandem Rota cẽſuit ita demum deberi legitimam, ſi nullum fieret præiudicium venientibus ab inteſtato, quã reſolutione ſtãte, & cauſa iterum ſuper dubio principali propoſita Domini vnanimi voto cenſuerunt, legitimam Philippo non deberi. Fundamentum Dominorum fuit in clauſula ſine præiudicio eorum, qui ſuccedere deberent, & ab inteſtato, quæ licet in legitimatione non legatur, tamen, vt fuit dictum 24. Ianuarij. 1575. ſatis in ea virtualiter ineſt, quia reperitur in priuilegio Comitis legitimantis qui facultatẽ legitimandi non habuit, niſi cum dicta limitatione, non eſt dubiũ clauſulam iſtam operari eundem effectum, quando eſt in facultate quæ operaretur, ſi eſſet in legitimatione poſita, vt in fortioribus terminis voluit Paul. de Caſtr. conſ. 180. nu. 2. in fin. lib. 1. Pariſ. conſil. 14. nu. 43. in fin. lib. 2. quibuſcunque enim verbis vſus ſit Comes legitimando, non potuit plus operare quam ſibi eſſet conceſſum, vt in terminis cõcludit Soc. iun. cõſ. 120. num. 20. lib. 2.

2 Ab effectu autem iſtius clauſulæ reſultat, legitimã non deberi, vt late probat Dec. conſ. 556. num. 6. Tiber. Decian. conſ. 19. n. 47. lib. 1. cum alijs &c. Gabr. qui in hac cauſa conſuluit, & bene conſ. 24. nu. 11. & per tot. lib. 2. Peregr. de fideicom. art. 13. ſub nu. 8. & probatur quia cum ſit firmatum præiudicium, quod fieret filijs legitimis ſi Philippus ad legitimam admitteretur clauſula ſine præiudicio operatur, vt legitimatio legitimato ſuffragetur ſolum quæ ad ea in quibus filijs legitimis præiudicium non fit, Soc. cõſ. 41. poſt num. 8. lib. 3. cum alijs per Gabr. vbi ſup. nu. 8. accedit quod ex receptiſſima Doctorum ſentẽtia effectus præcipuus dictæ clauſulæ eſt excludere legitimatum a ſucceſſione inteſtati, Paul. de Caſtr. in l. Gallus. §. & quid tantum, nu. 16. in fin. ff. de lib. & poſthu. Capic. conſ. 157. num. 43. in fin. & nu. ſeq. Soc. conſ. 95. ſub num. 43. lib. 4. Crot. conſ. 100. num. 29. Dec. conſil. 338. nu. 4. Ruin. conſil. 72 ſub nu. 15. verſ. 2. non valuit lib. 3. Pariſ. conſ. 14. ſub num. 44. lib. 1. Bero. conſil. 177. nu. 74. lib. 2. Mandel. conſ. 7. nu. 1. Capic. deciſ. 22 nu. 5. Put. deciſ. 303. lib 3.

3 Clarum eſt enim legitimam ei non deberi, qui ab inteſtato non ſuccedit, cum ſit portio portionis debitæ ab inteſtato, Aret. in l Gallus. §. & quid ſi tantum, nu. 21. ff de lib. & poſth. Dec. d. conſil. 576. ſub nu. 6. Aym. conſ. 11. num. 13. & fuit latè deductum in cauſa Aſculana legitimæ, 2. Decembris 1588. coram Bubalo, & in Romana ſupplementi legitimæ, 8. Februarij 1593. coram Illuſtriſſimo Card. Arigonio.

4 Accedit quod legitimatus cum dicta clauſula non poteſt dicere teſtamentum nullum ex cauſa præteritionis, Aymo. conſ. 264. poſt nu. 3. Soc. conſ. 41. ſub num. 8. verſ. operatur, & lib. 3. Ruin. conſ. 103. ſub numero 4 verſic. condito igitur teſtamẽto, lib. 3. Capic. d. deciſ. 22. nu. 4. & legitima non debetur ei, cui præterito querela, vel aliud ius impugnandi teſtamentũ non datur, l. cum quæritur. & l. omnimodo. in fin. C. de inoff. teſt. lat. Gab. dict. conſ. nu. 4. legitima. n. eſt portio ſucceſſionis debitæ ab inteſtato, vt dictũ eſt, & cauſa inteſtati regulatur ſecundum cauſam rumpendi

di

di teſtament.l.1 §.rectè,ff ſi tab.teſta.nul.extá.Crot. in d.§.& quid ſi tantum.nu.15.in fin.

5 Comprobatur etiam quia ſic legitimatus ſuccedit in eo tantum,quod ſibi a patre relinquitur.Ita vt nõ teneatur pater illi aliquid relinquere,Curt.ſen.conſ. 73.num.8.circa med.Rimin.ſen.qui dicit neminem inueniſſe contradictorem. conſ.41.nu.9. Gabr.qui alios congerit.conſil.30.num.29.lib.1.Decian.conſil.40.num.33.circa med.verſ.hanc quoque.lib.3.ita vt dixerit Rot.28.Martij 1578.ſolam voluntatem te ſtatoris eſſe atteuden.vt in deciſ.Cæſaris de Graſſis 179.num.15.in fin.& propterea cum ſit in poteſtate patris relinquere,vel non relinquere,& illam quantitatem quæ ſibi videtur,filius non poteſt aliquam legitimam,vel ſupplementum prætendere, Dec. conſilio 264.col.fin.verſ.non poteſt.& verſ nec contra teſtamentum,Iaſ.in Rubr.ff.de lib.& poſth.num.16. Dilect.de art.teſtan.cir.3.caut.6.nu.2.

6 Et prædictam clauſulam dixerunt Domini operari non minus condito teſtamento quam ab inteſtato,hoc enim tradit Bald.quem refert & ſequitur,Socin.conſ.41.num.6.lib.3.Idem Soc. conſ.112.colu. fin.verſ præterea dicta clauſula.lib.3. Alex. conſilio. 187.nu.1.lib.5.Ruin.conſ.72.num 17.& 88. num. 15.& 16.libr.3. Capic.d.deciſ. 22.poſt nu.7.Cephal. 444.nu.40.io ſi.cum alijs per Gabr.d.conſ.24.num. 16. & ſeq.& latius per Peregr.d.art.13.nu.8.

7 Et quod dicit Gozad. conſil.6. num. 23. clauſulã nihil operare condito teſt. procedit ad effectum,vt relictum in teſtamento teneat etiam nolentibus filijs legitimis,ſed non propterea quod legitimatus fiat capax impugnationis voluntatis paternæ ſolum enim habilitatur vt poſſit pater illi in teſtamento relinquere Paul.de Caſtr.in d.§.& quid ſi tantum, num. 16. in fin.Aret.ſub nume.26.verſic. nec obſtat quod aliter interpretando,Dec.conſil.576.ſub num.6. Pariſ. conſ.14.ſub num.44.lib. 2. Fel. in c.cum olim. poſt num.17.de re iudic.Soc.conſil.95.ſub num. 43. lib. 4.Bero.conſ.177.num.74.lib.2.Rim.ſen.d. conſ.41. nu.9.& efficitur ſucceſſibilis ex teſtamento non contra teſtamentum,Ang.conſ.264.poſt nu.3.

8 Et cum ita legitimatus ſit vt ſupra dictum eſt excluſus ab inteſtato,conſequens eſt etiam,vt non poſſit impugnare diſpoſita in teſtamento. l. non eſt ambiguum.verſic.vbicunque lex.ff.de bon. poſſ.l. poſthumus.§.ſi quis ex his.ff.de inoff.teſtam.Alex.conſ. 57.nu.2.lib 4 Nec aliquod ſupplementum legitimę prætendere,quia legitimam ita metimur in cauſa teſtati ſicut in cauſa inteſtati a qua ſumit initium,l.Papinianus.§.ſi quis mortis.& §.quoniam autem quarta.ff.de inoffic.teſtam.Ceph.conſ. 5.num.49.& eſſet abſurdum quod eſſet melioris conditionis legitimatus veniens contra voluntatem expreſſam teſtatoris, quam ſi veniret præter volũtatem l.maximum vitiũ. circa med.C.de lib.præter.Paul.de Caſtr. conſil.53. ſub num.1. lib. 2.& quod filius imputaret patri hoc ſolum quod eſſet teſtatus,vt dicit Bald. in d. l. maximum vitium.circa fi.verſ.8.quia abſurdum facit,cũ, vt ſupra concluſum fuit, pater haberet quo ad ſic legitimatum bona libera , libere etiam potuit teſtari, vt arguit ibi Bald.per l.fin.C.de bon.lib.

9 Non obſtat quod legitimato debeatur legitimã, Bald.in c.de cauſa.num.34.de off. deleg. alias accuſet patris teſtamentum de inofficioſo.Rom. conſ.34. Nec poteſt in legitima grauari. Pariſ.conſil.55.num. 4.lib.3.quia prædicta procedunt in legitimato ſimpliciter,& abſolute ſine prędicta limitatione, Dec.cõ ſil.257.nu.2.Dilect.d.cauſ.6 num.2.

10 Non obſtat conſil.Ruin.40.lib. 3. in quo concludit filiam ſtatuto excluſam cui pater aliquid in teſtamento reliquit poſſe petere ſupplementum legitimę, quia contrarium tenuit Paul.de Caſtr.conſ.503.lib. 2.& alij quos refert,& ſequitur idem Ruin.in l. Gallus.§.& quid ſi tantum.in prima lectura,ſub n. 179. verſ.ſed contrarium.de lib.& poſth.in conſil.27. nu. 20.libr.3.quam etiam opinionem amplexa eſt Rota in illa Romana ſupplementi legitimę,coram Illuſtriſſimo Arigonio.

11 Vltra quod termini illi multum diſtant a terminis in quibus verſamur a qua filia a ſucceſſione inteſtati per ſtatutum excluſa poteſt legitimam commenſurare ſucceſſioni ab inteſtato iuris communis, quod nõ eſt penitus a ſtatuto ſublatum, ſed eius tantum impeditus effectus, ad quod ius commune in teſtamento cẽſetur voluiſſe redire pater ſecundum Ruin.d.conſ.4. & ius commune illegitimo in ſucceſſione ab inteſtato non aſſiſtit,nec legitimatio ſuffragatur,quia fuit limitata ſine præiudicio venientium ab inteſtato, & conſequenter non adeſt illa portio cui commenſuretur,neque illa iuris communis diſpoſitio,ad quam dici poſſit patrem redire voluiſſe,& hanc reſponſionem alias dedit Rota apud Cæſarem de Graſſis d. deciſ. 179. ex quibus fuit concluſum Philippo non fuiſſe debitam legitimam.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. PAMPHILIO.

Vallis Obtana Præeminentiarum. Lunæ 24. Nouembris. 1603.

ARGVMENTVM.

De modo, & forma eligendi Monachorum Abbates generales, & particulares.

SVMMARIVM.

Abbatis generalis electio actiua,& paſſiua libere ſpectat ad totam Congregationem Monachorum Sancti Benedicti.num.4.& 5.

Regula de iure quaſito non tollendo derogandum eſt,quãdo derogatur diſpoſitioni iuris communis.num.4.

Congregatio Monachorum ſignificat ſingularem cuiuſq; Mona-

Monaſterij Conuentum. Declara vt nu. 5.

Abbatis particularis cuiuſque Monaſterij electio actiuè, & paſſiuè pertinet ad Monachos, ſeu Congregationem illius Monaſterij, de cuius Prælati electione agitur. numero 5.

Abbatis electio debet eſſe libera, & ab omni coactione, & reſtrictione aliena. num. 6. vbi etiam, quòd non dicitur libera electio illa, quæ eſt reſtricta ad certam perſonam.

Maior libertas requiritur in electione paſſiua, quam in actiua. nu. 7.

Eligi, & inſtitui de iure quiſque poteſt in Abbatem, dummodo ſit idoneus. num. 7.

Statuta excludentia a beneficijs certum genus perſonarum dicuntur contra ius. num. 7.

Eligi ſemper debet ille in Abbatem, qui ceteris eſt melior, ac morum, & vitæ ſanctitate præſtantior. num. 8. vbi tamen quod valet electio minus digni, ſi electus dignus ſit omiſſo digniore.

Abbas cuiuſcunque Monaſterij a ſuo Conuentu eligendus eſt. num. 9.

Conſtitutio ſiue directè, ſiue indirectè præiudicet, præiudicialis reputatur. nu. 10.

Conſuetudo eligendi Abbates Monaſteriorum aliter, quàm ius commune diſponat, ſeruanda eſt. num. 11. Declara vt nu. 12. & ſeq.

Conſuetudo non probatur per actus turbidos, & controuerſos. nu. 13. & ſeq.

Conſuetudo non inducitur ex actibus vario modo obſeruatis. nu. 16.

DECISIO LXV.

1 SAnctiſſimus Dominus noſter, ad tollendum diſſenſiones, quæ circa modum eligendi Generalem, & alios Abbates Congregationis Ordinis Sancti Benedicti Hiſpaniarum pluries etiam auctoritate Apoſtolica immutatum, ſæpè oriebantur ſua Cõſtitutione ad ſupplicationem Regis Hiſpaniarũ Conuentus Sancti Benedicti Valliſoleti, & totius Congregationis, certum modum, & formam electionum præfiniuit, ac obſeruari mandauit. Quod ſcilicet de cetero in Capitulo tunc de anno 1592. celebrando, & deinceps, perpetuis futuris temporibus Congregatio libere, & abſque ſuffragijs Monachorum Conuẽtus Valliſoleti, capitularibus tamen exceptis in Abbatem dicti Conuentus, & Generalem totius Congregationis eligeret vnum Monachum ex gremio ipſius Congregationis ad triennium, quo finito ſimili modo ad aliud triennale tempus immediate ſequẽs, eadem Congregatio libere, & abſque ſuffragijs prædictis teneatur in Abbatem, & Generalem præciſè eligere vnum Monachum in Monaſterio Sancti Benedicti profeſſum; Et quod iſte ordo alternatis triennijs omni tempore ſeruetur vno videlicet ex gremio Congregationis, & altero ex profeſſis in dicto Monaſterio qui ceteris præſtantes, & digniores iudicati fuerint eligantur.

2 Et inſuper quod vnus in dicto Monaſterio profeſſus ex ijs, qui in eodem Monaſterio, quando ibi Capitulum celebratur, degerint, vel ipſi Capitulo interfuerint in diffinitorem ex octo qui eliguntur, ſemper eligatur, & quod Abbas Generalis, & Diffinitores noui ter in vnoquoque Capitulo electi tantummodo eligant Abbates reliquorum Monaſteriorum licet hactenus per ſuos quoſque Conuentus eligi, & aſſumi conſueuerint.

3 Cumque Congregatio prætenderit Conſtitutionem huiuſmodi tendere in maximum ſui præiudiciũ neque vnquam pro illa obtinenda Sanctiſſimo ſupplicaſſe, vel conſenſum præbuiſſe ad eundem Sanctiſſimum habuit recurſum, & obtinuit committi Illuſtriſſimis Dominis meis Burgheſio, & Arrigonio, cauſam ſubreptionis dictæ Conſtitutionis, & mihi ab eiſdem demandata diſcuſſione huius cauſæ ſub die 2. Iunij proximè præteriti dubitaui an conſtaret de conſenſu Cõgregationis quo die nulla capta fuit reſolutio, ſed Domini pro faciliori dicti dubij reſolutione ordinarunt, quod videretur an Conſtitutio Sanctiſſimi ſit præiudicialis Congregationi, quo per me propoſito die 24. Nouembris 1603. Domini præiudicialem eſſe cenſuerunt.

4 Eo enim ipſo quod Conſtitutio arctat Congregationem in alternato triennio ad eligendum in Abbatem Generalem vnum Monachum profeſſum Monaſterio Valliſoleti ei aufert ius, quod ſibi de iure communi competit, vt electio Generalis actiua, & paſsiua libere ſpectet ad totam Congregationem c. fin. 16. q. 7. c. Abbatem. il 1. & il 2. 18. q. 2. c. cum dilectus de cõſuet. §. iubemus. Authent. de Sanctiſſ. Epiſcopis, & trad. Doctor. in d. c. cum dilectus, & præcipuè Butr. in 1. lect. nu. 7. & in 2. lectura nu. 38. & nu. 45. & Card. num. 9. q. 1. gloſ. 1. in c. 2. vbi Archid. & Turrecrem. nu. 1. diſt. 66. quòd etiam ſtatutum eſt ex regula Sancti Benedicti. cap. 64. ex qua eſt deſumptus textus, in c. in ordinatione 61. diſtinct. Et conſequenter cum Conſtitutio auferat Congregationi ius competens, de iure communi ei vtique eſt præiudicialis Butr. in c. cum terra. nu. 6. de elect. & facit deciſ. Put. 41. lib. 1. & Sarn. de iure quæſit. q. 9. dum volunt quod in competentibus de iure communi ſit neceſſaria derogatio regulæ de iure quæſito non tollendo.

5 Neque obſtat, quòd regula Sancti Benedicti in c. 64. non loquatur de Abbate Generali, ſed de Abbatibus ſingulorum Monaſteriorum, & quod nomen Congregatio ibi ſignificet ſingularem cuiuſque Monaſterij Conuẽtum, prout etiam accipitur in d. c. Abbatem. il 1. & 2. 18 q. 2. & ſæpè alibi in corpore iuris, quia ſicut electio Abbatis particularis cuiuſque Monaſterij actiuè, & paſsiuè pertinet ad Monachos, ſeu Congregationem illius Monaſterij, de cuius Prælati electione agitur, vt de actiua eſt text. in c. 1. de elect. & de paſsiua in c. cum dilectus. de cõſuet. & de vtraque not. Butr. ibidem num. 7. in 1. lectura, & nu. 38. in 2. lectura. Ita ex eadẽ ratione electio Abbatis Generalis qui toti Congregationi præficitur, debet ad totam Congregationem actiue, & paſsiue pertinere

quod

quod enim omnes tangit, debet ab omnibus approbari. l. vltim. C. de auct. præſt. gloſ. in c. 2. in verb. ab omnibus 66. diſtinct.

6 Nec prædictis obſtat, quod licet Congregatio priuetur voce paſſiua in vno triennio ad eandem tñ ſemper ſpectet actiua qua priuatur Monaſterium Valliſoletanum, quia Congregatio habet plura Monaſteria, quibus in vno triennio tantum datur, quantum in altero triennio datur vni Monaſterio Valliſoletano, & cum in electione requiratur ſumma libertas, & ab ea debeat longè abeſſe omnis coactio, & reſtrictio d. c. cum dilectus. in fin. ibi liberam habeant, &c. ſi facultas eligendi reſtringitur, ita vt certum genus perſonarum, immo vna perſona eligi non poſſit, non dicitur libera electio. l. nec ſolum. l. immo. ff. de opt. leg. Bal. in tract. de ſchiſm. quem poſuit poſt tit. C. de edict. Diui Hadr. toll. nu. 12. verſ. eſt & tertium. & in l. ſi. §. ſed, & ſi quis. num. 26. C. communia de legat.

7 Præſertim quod maior libertas requiritur in electione paſſiua, quam in actiua, vt per Butr. d. c. cum dilectus. num. 26. in 1. lectura, & nu. 25. & nu. 45. in 2. lectura, & ibi. Imol. ſub nu. 1. de conſuet. Idem Butr. in c. cum inter. il 3. nu. 11. de elect & facit quod de iure quilibet poteſt eligi, & inſtitui dummodo ſit idoneus. c. ad decorem. de inſtit. & propterea ſtatuta excludentia a beneficijs certum genus perſonarum dicuntur contra ius. Butr. in d. c. cum dilectus. num. 38 cum duobus ſeq. in 2. lectura, & ſæpiſſimè fuit in Rota reſolutum.

8 Præmiſſis accedit, quod reſtringendo electionem paſſiuam in alternato triennio, ad ſolum Monaſteriũ. Valliſoletanum ſequeretur, quod minus idonei præferentur idoneioribus cõtra iuris diſpoſitionem, quæ vult, quod in omni electione præferatur ille, qui ceteris eſt melior, ac morum, & vitæ ſanctitate præſtãtior c. licet ergo. 8. q. 1. cum cõcord. per gl. in c. 2. in verb. ſanctiones. de offic. cuſtod. & Lambert. de iure patr. lib. 2. par. 1. q. 10. art. 3. nu. 5. & 6. Et non eſt dubium quin idoneiores facilius eligi poſſint ex tota Congregatione, quã ex vno Monaſterio. Et quamuis pro validitate electionis ſatis ſit, ſi dignus eligatur, & electio de digno omiſſo digniori ſuſtineatur, vt poſt alios ꝑ Couar. in regula peccatum. par. 2. & 7. nu. 3. verſ. nec enim. de reg. iur. in 6. id tamen procedit, poſtquam facta eſt electio, quæ ex omiſſione dignioris non retractatur, vt litium occaſiones amputentur ſed ante electionem omnia iura clamant, quod meliores, & ſanctiores eligantur, & ideo peccant qui omiſſo digniori eligunt dignum, vt notant omnes in c. conſtitutus. de appel. cum alleg. in cauſa Toletana; Canonicatus. 18. Maij 1584. coram Sanctiſſimo.

9 Præterea ex eadem Conſtitutione aliud infertur præiudicium, quia aufert electionem Abbatum particularium Monaſteriorum a ſuis Conuentibus, & illam dat generali, & diffinitoribus cõtra iuris communis diſpoſitionem, ſecundum quam Abbas cuiuſque Monaſterij a ſuo cõuentu eſt eligendus. c. 1. de elect. vbi Doctor. c. cum dilectus. vbi Abb. nu. 3. in 3. not. & ceteri omnes de conſuet. c. 2. §. ſi. de ſtat. Monach. Præpoſit. in c. 1. ſub nu. 6. circ. med. verſ. Aut tales Eccleſiæ non ſunt obedientiariæ. 21. diſtinct. maximè quod Monaſteria huius Congregationis ſemper conſueuerunt eligere proprios Abbates, iuxt. not. in d. c. cum dilectus.

10 Conſiderabant etiam Domini, quod per indirectum poſſet euenire, quod electio nõ ſit libera in alio triennio, in quo debet eligi vnus ex gremio Congregationis, qui non ſit profeſſus in Monaſterio Valliſoletano, quia Abbas Generalis profeſſus in dicto Monaſterio in ſuo triennio vna cum Diffinitoribus, qui ei contradicere non audebunt, & inter quos ſemper debet eſſe vnus profeſſus eiuſdem Monaſterij contra text. in c. in ſingulis. §. ordinetur, & in c. ea quæ. circ. princ. de ſtat. Monac. facilè curabunt in Abbates particulares, perſonas gratas Monaſterio, vt iſti ad quos ſpectat electio Generalis in ſequenti triennio eligant Monachum, Monaſterio gratum, & ſic cum per indirectum ex hoc lædi poſſit libertas electionis in triennio, in quo debet eligi Monachus Congregationis, Conſtitutio non debet cenſeri minus præiudicialis, quam ſi directo id inde reſultaret. l. vlt. C. ſi mancip. ita text. c. deteſtante. de conceſſ. præben. in 6. Tiraq. de retract. lignag. §. 1. gl. 14. nu. 17.

11 Neque obſtat, quòd ſtatus omnes præcedentes erant multo magis præiudiciales Congregationi, quã ſit Conſtitutio, cum antea electio, tam actiua, quam paſſiua ſpectaret ad ſolum Monaſterium Valliſoletanum, & Conſtitutio ab eo auferat paſſiuam in vno triennio, & in vtroque actiuam, & illas det Cõgregationi, & iſti ſtatus non ſolum ad hunc effectum videntur attendendi iuxt. text. in c. cum Eccleſia Sutrina. de cauſ. poſſeſſ. & propriet. c. querelã. de electio. c. cõſultationibus. de iure patron. cum vtrobique not. 9 immo ex illis videtur inducta cõſuetudo, quod vtraque electio ſit Monaſterij priuatiue, quo ad Congregationem, quæ conſuetudo valet, & derogat iuri communi d. c. cum dilectus. vbi Butr. in 1. lect. nu. 23. verſic. & nota, & in 2. lectura. n. 50. verſ. oportet tamen. & n. 51. verſ. ſed ante ex conſuetudine. &c. vbi quod non requiritur titulus Abb. in c. cum terra. nu. 2. circa fin. verſ. ſed conſuetudo. de electio.

12 Quia huic obiectioni in qua conſiſtit totum fundamentum Monaſterij, fuit reſponſum, quod inſpecta, tota ſerie facti, re etiam ipſa ab origine deducta non poteſt conſiderari aliquis ſtatus, qui Monaſterio ſuffragetur; Nam ſi inſpiciamus ipſius initium, illud fuit erectum ſub obedientia Monaſterij Sancti Facundi, & quamuis a Benedicto xiij. & Martino V. fuerit exẽptum a ſuperioritate pręfati Monaſterij nihilominus ijdem Pontifices reſeruarunt, quod Prior, ſeu Abbas Valliſoletanus confirmaretur ab Abbate Sancti Facundi; Vnde ex hoc ſtatu Monaſterium Valliſoletanum nullam poteſt prætendere ſuperioritatẽ, & præeminentiam in cetera Monaſteria, quæ ei non erant ſubiecta neque vnita.

13 Ab iſto autem tempore apparet omnes actus fuiſſe

turbi

Digitized by Google

turbidos,& ſemper controuerſos, adeo quod non cõſtat de aliquo ſtatu pacifico prout requiritur,iuxt.cõſil.Cald.12 de iure patr. communiter receptum, & à Rota approbatum, per vniones enim factas ab Eugenio IV. Calixto III.& Innocentio VIII. non poteſt dici acquiſita aliqua ſuperioritas in Congregationẽ, quæ de illo tempore nondum erat erecta, cum cœperit habere initium poſt annum 1492. Sede n te Innocentio, & poſtea fuerit in eſſe deducta de tempore Caroli Quinti.

14 Vltra quod poſteà ad inſtantiam Monaſterij de Onna vnius ex Monaſterijs vnitis,fuit ab eodem Innocentio commiſſa in Rota cauſa ſubreptionis dictarum vnionum, & ea pendente ſuſpenſæ literæ ipſarũ vnionum,quo ad omnia Monaſteria,& per ſententiã Felini tunc Rotæ Auditoris declaratum Monaſteriũ de Onna,& illius perſonas ab omni iuriſdictione, & ſuperioritate Monaſterij Valliſoleti fuiſſe exemptas, & vnionem ſubreptitiam quæ tranſitum fecit in iudicatum & relaxatæ fuerunt executoriales: & quamuis non appareat fuiſſe latam ſententiam reſpectu aliorũ Monaſteriorum,tamẽ effectus ſubſecutus docuit declarata per Felinum ad fauorem Monaſterij de Onna omnibus profuiſſe ex quo de anno 1492. fuit tradita forma nouæ Congregationis non ſolum dictorũ Monaſteriorum ante vnitorum, ſed etiam omnium in futurum inuicem,& æque principaliter vniendorum.

15 Cetera vero,quæ geſta fuerunt ab anno 1492. vſque ad annum 1550.ſemper fuerunt controuerſa, cũ fuerit ab illis reclamatum, & ſemper vario modo ſtatutum,& vlterius ea omnia fuerunt per Bullas Pauli IV. & Pij IV.reuocata,& de anno 1557.per Paulum Quartum electio Generalis, tam actiua, quam paſſiua fuit reducta ad libertatem, & licet poſtea de anno 1559.in Capitulo Generali fuerit ab eis receſſum, & ſtatuta quædam electio alternatiua,paſſiua,a qua babuit ortum modus alternatiuus eligendi Generalem in conſtitutione ſancitus,tamen illa quoque fuit per Pium Quartum reuocata de anno 1561. & ordinatũ quod de cetero ſeruaretur cõſtitutio Pauli III. a qua etiam fuit receſſum,dum duodecim Monachi vigore literarum eiuſdem Pij IV. deputati, aliud diuerſum ſtatuerunt deſuper obtenta a Pio V. de anno 1568. confirmatione a qua fuit quoque reclamatum, & de anno 1591.fuit renouata alternatiua electio, quæ dedit cauſam nouis contradictionibus.

16 Et ex his vt ſupradictum eſt apparet pro parte Monaſterij non poſſe conſiderari aliquem ſtatum qui nõ fuerit turbidus, & ſemper controuerſus, adeo quod ei minimè ſuffragari poteſt. Maxime quod, vt patet ex prædictis,& dicitur in conſtitutione,& Breui Sanctiſſimi,quod modus circa electionem Generalis ſæpiſſime fuerit immutatus & ſicq; cum vario modo ſit obſeruatum, nulla potuit induci conſuetudo, Bart. & alij in l.2.in princ.ff.ſolut.matr.Alex.conſ.5.nu.7.& conſ.127.circa.fin.lib.5.Dec.conſil.8.num.4. verſic. ſecundo quia.Aim.conſ.96.num.5.

17 Poſtremo non obſt. quod conſtitutio non poſſit dici præiudicialis Congregationi quatenus particularibus Monaſterijs aufert electionem ſuorum Abbatũ, ex quo,nec Monaſterium Valliſoletanum habet electionem proprij Abbatis, & conſequenter, vel nullũ poteſt conſiderari præiudicium; vel omnibus æqualiter præiudicatur,quia fuit dictum Monaſterium Valliſoletanum habere hanc prærogatiuam quod eius Abbas ſit quoque Abbas Generalis totius Congregationis,& quod in vno triennio vnus ex ſuis profeſſus eligatur,vnde licet conſiderando ſimpliciter priuationem electionis proprij Abbatis poſſit dici omnia Monaſteria æquale ſentire præiudicium tamen ſtante dicta prærogatiua negari non poteſt,quin multo magis fuerit præiudicatum reliquis Monaſterijs, quæ non habent hanc prærogatiuam.

18 Præterea conſiderabant Domini,quod cum vt ſuperius dictum eſt, electio Abbatum ſingulorum Monaſteriorum ſpectet ad Generalem,& diffinitores,inter quos ſemper debet eſſe vnus ex profeſſis in Monaſterio Valliſoletano,& Generalis in vno triennio,debeat eſſe etiam profeſſus dicti Monaſterij, & in alio triennio veriſimiliter poſſit eligi gratus Monaſterio, reſpectu ipſius non poteſt conſiderari illud præiudicium,quòd per indirectum ex hoc poſſit inferri ceteris Monaſterijs, & ſic electio Abbatum particulariũ in conſequentiam eſſet quodammodo coarctata,& libere non ſpectarte ad Congretationem.

19 Et ex hoc etiam ceſſat quod dicebatur Conſtitutionem Congregationi eſſe fauorabilem,& non præiudicialem, dum aufert electionem Abbatum proprijs Monaſterijs,& eam dat Generali, & diffinitoribus qui Congregationem repræſentant,quia ex prædictis apparet non poſſe dici electionem liberam ſpectare ad Congregationem. Et ita fuit concluſum Cõſtitutionem eſſe præiudicialem Congregationi, &c.

REV.^MO P. D. COCCINO. DECANO.

Bononien. de Beroaldis. Lunæ 15. Decemb. 1603.

ARGVMENTVM.

Fideicommiſſaria bona in teſtamento patris reliſta,numquam poſſint alienari pro dote filiæ teſtatoris, quando eius legitima non ſufficit pro dote, & ipſa habeat aliunde, vnde ſe dotare poſſit.

SVMMARIVM.

Pater relicta legitima filio ſuo de reliquis bonis ſuis, ad ſui libitum diſponere poteſt. nu. 1.

Legitima,& Trebellianica inſimul non poſſunt detrahi a filio quando teſtamentum ſuſtinetur in vim fideicommiſſi

miſſi ex clauſula Codicillari. nu. 2. & nu. 8. vbi de eadem materia. & nu. 9.

Fideicommiſſaria bona poſſunt alienari, ex cauſa dotis, quando legitima filiæ non ſufficit pro dote, niſi haberet aliunde, vnde ſe dotaret, num. 3. & num. 4. vbi quod dicit mulierem habere aliunde, vnde ſe dotare valeat, debet probare. & num. 6. vbi de eadem materia.

Pater tenetur dotare filiam etiam quod filia habeat de proprio. num. 5. Declara, vt nu. 6.

Dotandi onus tranſit ad hæredes, & ſucceſſores. Declara, vt num. 7.

Legitima regulariter maior eſt, quam quarta Trebellianica nu. 9. in fine.

Fideicommiſſaria bona non poſſunt alienari ex cauſa dotis quando fructus Bonon. fideicommiſſariorum ſufficiunt pro dote. num. 9.

DECISIO LXVI.

1 FVerat reſolutum coram R. P. D. Litta, teſtamentum Ioannis non obſtante præteritione filiatum ſuſtineri in vim fideicommiſſi ex clauſula codicillari. Quare cum Eliſabetha retenta ſua legitima reſiduum reſtituerit, dubitaui, an ſibi aliquid deberetur vltra dictam legitimam in bonis Patris fideicommiſſo ſubiectis ratione dotis, vel alimẽtorum, & negatiue fuit reſolutum, quia Pater relicta filio legitima de bonis ſuis diſponere poteſt ad libitum. l. patribus. vbi Bart. C. de inoffic. teſt. Surd. qui alios allegat deciſ. 21. nu. 14.

2 Nec minus iſta mulier poteſt prætendere Trebellianicam, quia cum ſimus in teſtamento quod ſuſtinetur in vim fideicommiſſi ex clauſula codicillari, filij venientes ab inteſtato grauati reſtituere, non poſſunt detrahere duas quartas, quia cenſentur rogati in continenti reſtituere. Duæ autem quartæ detrahuntur quando ſub conditione, vel in diem eſt iniunctum grauamen, Bart. in l. Papinianus. §. meminiſſe, in fin. ff. de inoffic. teſtamento, vbi Cagnol. etiam in fin. num. 21. Alexand. conſil. 26. num. 7. vol. 1. & conſil. 161. num. 4. vol. 2. Corn. conſ. 232. nu. 2, vol. 4. Illuſtriſſimus Mantica, de coniect. vltim. volunt. lib. 7. tit. 12. nu. 31.

3 Non obſtat, quod quando legitima non ſufficit pro dote, poſſunt alienari bona ſubiecta fideicommiſſo, authent. res quæ. C. communi de legat. l. mulier. §. cum proponeretur. ff. ad Trebellianum. qui in hoc concordat cum dicta auth. vt aduertit Cuman. ibi. numero 2. verſic. nota ſummarium. Nam fuit reſponſum, quod omiſſo, quod minime conſtat legitimam non ſufficere pro dote, & onus hoc probandi incumbere Eliſabethæ, cum ſit fundamentum intentionis ſuæ, vt in his terminis dicit Corn. conſil. 3. num. 3. colum. 3. verſic. & ei qui, vol. 3. Tamen etiam ſi probaretur, non valeret. Diſpoſitio enim dictæ authent. Res quæ. non procedit quando filia teſtatoris habet, vnde ſe dotet aliunde, Iaſ. ibi. numero 3. in fin. & conſilio 232. numero 12. lib. 2. & hoc idem ſentiunt Ripa in l. filiusfamilias. §. Diui. numero 74. ff. de legat. 1. & ibidem Ferdin. Loaz. in repet. numero 138. Curt. iun. conſil. 154. in fin. num. 15. Aym. conſil. 186. numero 17. Roland. conſil. 85. numero 9. vol. 1. & in tract. de Lucr. dot. quæſt. 58. Decian. reſponſ. 120. in fin. ſub numero 27. verſic. Item, & tertio. volum. 3. Phanuc. de Lucr. dot. gloſ. 10. numero 72. Boer. deciſ. 130. numero 12. & 13. Petra de fideicommiſſo. quæſt. 8. princ. numero 459. Peregr. de fideicommiſſis. artic. 42 num. 66. Kirchou. relat. in tom. 1. commun. opinion. diuerſ. loc. 3. tit. de iur. dot. cap. 15. ſol. 209. verſ. dos prohibita. Et videtur de mente text. in dicto. §. cum proponeretur, vbi quod ſi adſunt fructus ex bonis fideicommiſſo ſubiectis, & ſic proprium ipſius mulieris non poteſt fideicommiſſum minui, & ita limitat dictam authent. Cuman. in præcitat. §. numero 2. verſicul. ſecundo habetis limitationem, & hoc idem dicit bene Bart. in eod. §. numero 3. & eſt generale in quocunque fideicommiſſario non modo in conſtitutione dotis, verum etiam in reſtitutione, quia prius debet capere proprium, & poſtea alienum. Doctor. in dicta authent. res quæ. Curt. iun. numero 16. Angel. numero 5. Pariſ. conſilio 63. numero 49. volum. 2. Aym. conſilio 19. numero 16. Caſtr. conſil. 77. numero 7. libro 2. Marzar. conſil. 1. numero 41. & fuit reſolutum in cauſa Romana Dotium de Ioppis 19. Ianuarij 1593. diuer. deciſ. 737. par. 1.

4 Quod autem mulier habeat aliunde quamuis debeat probari per dicentem, Curt. ſen. conſil. 27. numero 17. verſ. ergo incumbet hæredibus. Aym. conſil. 19. num. 18. verſic. cum autem incumbat onus probandi. Ferdinand. Loaz. in dicta repetit. l. filiusfamilias. §. Diui. num. 138. ff. de legat. 1. verſic. vnum tamen eſt notandum. Tamen ſatis probatur in hoc caſu, cum vigore ſententiæ Rotalis Eliſabetha habuerit quintã partẽ bonorũ Hieronymi Patrui, & medietatem alterius fideicommiſſi. Iuliæ de Spontonib.

5 Non obſtat, quod Pater tenetur dotare filiam, et quod filia habeat de proprio. l. fin. C. de dot. promiſ. ibi. Neque enim incognitæ ſunt leges, quibus cautũ eſt, omnino paternum eſſe officium dotem pro ſua dare progenie, & per verbum illud (omnino) magis communis opinio Doct. eſt, quod Pater teneatur dotare, etiam quod filia habeat aliunde. Soc. iun. in l. 1. num. 156 verſ. & hoc dico, & nu. 162. verſic. cogitabis tamen. Vbi quod non eſt recedendum a communi opinione, & n. 164. verſ. fateor tamẽ, vbi, quod communis opinio magis ſibi placet. ff. ſolut. matr.

6 Reſpondetur enim quod diſpoſitio l. fi. procedit in vita Patris, ſecus autem dicendum eſt poſt obitum Patris, quia filia vltra legitimam non debet tangere fideicommiſſum ſi habet aliũde, vt dicũt Doct. ſuperius allegati, & ratio differentiæ eſt, quia pater relinquendo filiæ legitimam ſatisfacit officio ſuo, vt conſiderat Peregr. de fideicommiſſ. art. 42. nu. 68. Alciat. de præſumpt. reg. prima, præſumpt. 26. nu. 4. verſ. quod poteſt procedere; & ante hos omnes eleganter

ganter dicit Cuman.in d.l.mulier.§. cum proponeretur.nu.2.vbi expreſſe declarat text.in d.leg.fin.C.de dot. promiſ.

7 Nec facit, quod bona tranſeunt ad hæredes cum ſua cauſa,id eſt, onere dotandi. Bart. & Caſtr. in l. ſi marito.§. ſi voluntate. numero 4.ff.ſolut. matr. Cordub. de liber. agnoſc.§.non tantum.nume. 56.Quia hæres tenetur vſque ad legitimam, quæ ſi non ſufficit, tenetur quoque vltra,ſi filia non habet aliunde, ſecus autem ſi habeat,vt declarat Abb.conſil. 12.nu. 4.verſ.ad vltimum contrarium.& num. 5.verſ.Tenetur ergo dictus Bernardus.num.1.

8 Minus officit, dum dicitur, quod mulier, non ſolum debet habere dotem, ſed etiam Trebellianicã, vt innuit gloſ. in dicto.§. cum proponeretur.in verb. hoc, & ibidem Iacob. de Aren. & Arius Pinell. in l. 1.part.3.numer.102.verſic.ſed receptiſſima conſuetudo.C.de bon.matern. per text.in dicto.§.cum proponeretur. intelligendo tamen pro Trebellianica legitimam, quia olim vtraque conſiſtebat in quarta, & vſque ad quartam tantummodo, de qua in l. parentibus. C. de inoffic. teſtamento. Et ideo de Trebellianica ſola fiebat olim mentio, quia conſiſtebat in eadem quantitate cum legitima. Iacob. de Beluiſ. in authent. de reſtit. & ea quæ parit in vndecimo menſe, quæſt.2. verſic.Sed olim vtraque.colum. 4.Hodie vero fit mentio de legitima, quia regulariter eſt maior, quam quarta Trebellianica, quia eſt triens, vel ſemis, Authent.nouiſſima. C.de inoffícioſo teſtamento.

9 Nam reſpondetur, quod text. in dicto §.cum proponeretur. non dicit, quod debeatur dos, & legitima, ſed ſolum, quod ſi ſufficiunt fructus rerum fideicommiſſo ſubiectarum pro dote non eſt deueniendum ad alienationem fideicommiſſi, Cuman.ibidem in fin.Caſtr num.6 Alex.num.3. cum alijs. Roman. conſ.232. circa fin.Molin.de Primogen.Hiſpan.lib. 4.cap.6.nu.15. Nam authent. res quæ. proceſſit iſta conſideratione,quia licet legitima filiæ ſit quarta,vel triens, tamen vbi euenit cauſa dotis,voluit Imperator augeri legitimam, quatenus eſt neceſſarium pro iſta cauſa,& per hoc euenit mirabile, quod extenditur legitima, & fructus computantur, quamuis non computentur in primam legitimam, ſed in extenſione,& ratio eſt,quia iſta extenſio fit,ſi fructus non ſufficiant, Cuman.in dicto §.cum proponeretur.nu.11. & 13.Bart.num.3.dicens,quod filia non debet habere vtrumque integrum, & ante eum dixit Iacob. de Beluiſo loco præcitato,verſ.& quod vnica quarta detrahatur, licet enim fructus percepti, teſtatoris iudicio non computentur liberis primi gradus in quartam. l.iubemus.C.ad Trebell. bene computantur in omnem aliam cauſam,propter quam ipſum fideicommiſſum poteſt diminui. Angel. de Perul.in dicto.§. cum proponeretur. nu. 1. dicens hunc eſſe verum intellectum illius text.

10 Non obſtat,quod in ciuitate Bononiæ adſit ſtatutum,quod mulieres debeant dotari arbitrio quatuor coniunctorum, quia dato etiam, quod ſtatutum loqueretur in caſu noſtro, quod non fuit viſum, propinqui, ſtante dicto ſtatuto,non debent arbitrari minus legitima, quia in ea non eſt exceſſus, vel ſi legitima non ſufficit, debent excedere. Salic. in d. authent. res quæ, in 2.notab. Quare cum in præſenti caſu Eliſabetha habuerit legitimam,quæ ſufficit pro dote, vt dictum fuit, habemus effectum ſtatuti. Vnde non eſt curandum de modo, cum modus, ſcilicet arbitrium coniunctorum requiratur ad certum finem.l.ſi mater. vbi gloſ.C.de inſt. & ſubſtit. l.ſi quis mihi bona.§. ſed ſi mandauit.ff.de acquiren. hæred. Brun.in tract.de form.in titul. de imple. & obſeruat. for. col. 15. in prima fallent. fol. mihi 75.Put. deciſ. 252.num.8.cum ſeq.lib.2.Caſſad. deciſ.2. de iudic. & fuit dictum in cauſa Conpoſtellana Canonicatus, 20. Iunij 1601. coram Reuerẽdiſſimo Domino meo Epiſcopo Pacen.

11 Minus facit aliud ſtatutum, quod vna ſoror debeat dotari, prout aliæ fuerunt dotatæ, niſi patrimonium, ſit diminutum, nam etiam dato, quod & huiuſmodi ſtatutum faceret ad præſentem caſum, tamẽ non poteſt fieri fundamentum in dote data alteri ſorori Eliſabethæ, quia ipſa non fuit dotata a Patre,ſed a Patruo, qui potuit ad libitum de rebus ſuis diſponere, vnde non poteſt fieri aliquod fundamentum in dicto ſtatuto. Et ex prædictis fuit concluſum Eliſabethæ aliquid non deberi vltra legitimam.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS.

D. CARD. PAMPHILIO.

Bononien. Fideicommiſſi de Zambeccarijs.26. Ianuarij. 1604.

ARGVMENTVM.

Legitima, & Trebellianica filijs grauatis reſtituere hereditatem paternam ex fideicommiſſo debetur. Prohiberi tamen illis poteſt Trebellianica, dummodo verba neceſſario inferant ad prohibitionem, & quando Trebellianica detrahatur ex fideicommiſſo particulari, vel ex bonis particulariter alienari prohibitis.

SVMMARIVM.

Filio grauato debetur legitima, & Trebellianica.nu.1

Trebellianica poteſt prohiberi etiam filijs primi gradus. num.2.

Trebellianica non cenſetur prohibita ex verbis, quæ neceſſario hanc prohibitionem non inferunt.nu.2.

Trebellianica non detrahitur ex fideicommiſſo particulari.num.3.

Fi-

Fideicommiſſum dicitur vniuerſale, quādo filij ſunt ſubſtituti in omnibus bonis. nu. 3. vbi propterea, quod non reſtringitur per prohibitionem alienationis certorum bonorum. ibid.

Legitima, & Trebellianica non detrahitur ex bonis particulariter alienare prohibitis. Declara, vt nu. 4.

DECISIO LXVII.

1 FVit dictum, hæredes D. Aemilij poſſe detrahere legitimam, & Trebellianicā, quas notiſſimū eſt deberi filio grauato. c. Raynutius, & c. Raynaldus. de teſt. cū notatis per Doctores ibi, & in l. quanquā. C. ad leg. Falcid. & poſſe detrahi ab eius hærede quatenus antea detractæ non ſint. Parif. conſil. 45. nu. 8. & num. 15. lib. 2. & conſil. 55. num. 5. lib. 3. cum allegat.

2 Et quamuis iuxta opinionem, quam ſeruat Rota Trebellianica poſſit prohiberi etiam filijs primi gradus, iuxta deciſ. Caſſad. quartam de teſtam. & Creſcen. ſecundam eod. tit. In hoc tamen caſu nulla adeſt prohibitio, neque expreſſa, neque tacita cum verbā prohibitionis id neceſſario non inferaut, & poſſint habere alium ſenſum, & verificari in bonis, quæ veniunt in reſtitutione deducta Trebellianica. Pau. de Caſt. in authen. ſed cum teſtator. num. 2. verſic. Secus ſi poſſunt. C. ad leg. Falcid. & conſil. 28. nu. 4. in fine cum ſeq. lib. 2. Aretin. conſ. 19. nu. 9. Mantic. lib. 7. de coniect. vlt. volunt. tit. 12. nu. 10.

3 Neque obſtat, quod fideicommiſſo particulari nō detrahatur Trebellianica l. mulier. §. finali. ff. ad Trebell. Bald. in l. filium. nu. 27. C. famil. ercifcun. quia quamuis prohibitio alienationis fit reſtricta ad certa bona, filij tamen Teſtatoris, & eorum deſcendentes fuerunt vniuerſaliter inſtituti, & ſubſtituti in omnibus bonis, & ſic per fideicommiſſum videtur vniuerſale. Bart. in l. ſi quis ſeruum. §. fin. n. 2. & non reſtringitur per prohibitionem alienationis factam reſpectu certorum bonorum. Curt. iun. conſi. 13. ſub num. 5. Et non eſt inconueniens, quod aliqua bona ponantur ſub duplici fideicommiſſo Hier. Gabr. conſil. 132. nu. 19. in fine cum ſeq. lib. 1.

4 Neque obſtat quod detractiones non fiant ex bonis particulariter alienari prohibitis quia eſt verum, ſi adſint alia bona libera, quæ pro detractione ſufficiant Doct. in l. filiusfamilias. §. Diui. vbi Iaſ. in 2. lectura numero 30. Rip. numero 29. Grat. num. 15. & alij. ff. de legat. 1. cum allegatis in cauſa Romana Palatij, die 6. Nouembris. 1597. Coram Cantuccio, & quia inter partes controuertitur an adſint bona libera, & cui incumbat onus probandi, fuit dictum, quod ſuper iſtis particulariter partes audiantur. Et ita, &cet.

REV.^MO P. D. COCCINO DECANO.

Burgen. Iuriſdictionis. Veneris 6. Februarij. 1604.

ARGVMENTVM.

De vi, & poteſtate clauſulæ Parito iudicato.

SVMMARIVM.

Clauſula Parito iudicato ſuſpendit iuriſdictionem donec fuerit paritum. Et antequam paritum fuit geſta eſſent nulla, & ſine iuriſdictione nu. 1.

Commiſſio ſeu, reſcriptum obtentum ab Anteceſſore quādo afficiat ſucceſſorem. nu. 2.

Expēſæ factæ in partibus, poſſunt et taxari in Rota. n. 3

DECISIO LXVIII.

1 FVit per Dominos reſolutum, Reuer. Archiepiſcopum Modernum non poſſe audiri, niſi refectis expenſis, quia reſtitutio in integrū fuit cōmiſſa cū clauſula, Parito iudicato, quæ ſuſpēdit iuriſdictionē, donec fuerit paritū, c. cū dilecta. de reſcript. Parif. cōſ. 44. n. 8. li. 4. Put. deciſ. 283 li. 2. Caputaqu. Deciſ. 150. p. 1. Et ideo geſta ante purificationē huius clauſulæ eſſent abſq; iuriſdictione, vt in dictis locis, & per Put. deciſ. 429. li. 1. Staphil. de liter. Iuſtit. §. diſcendum. n. 42. & fuit reſolutū in cauſa Calaguritana Cappellæ S. Crucis de Negera. 13. Ian. 1589. coram Orano, & in alia Pampilonen. Parochialis 4. Martij. 1591. Coram Reuer. Domino meo Decano.

2 Non obſtat, quod huiuſmodi reſcriptum fuerit obtentum per anteceſſorem, quia cum ſuſpendat iuriſdictionem, afficit etiam Modernum Archiepiſcopum, cauſam proſequi volentem, vt fuit reſolutum in cauſa Vrgellen. iuris optandi. 10. Decembris. 1601. coram R. P. D. meo Ludouiſio.

3 Minus ēt obſtat, quod fuerit paritum quo ad expēſas factas in Curia, & expenſæ, quæ hodie petuntur fuerint factæ in partibus, quia cum fuerint factæ pendente cauſa in Rota, veniunt in condemnatione ſub clauſula coram nobis, & ideo potuerunt taxari, Rotā deciſ. 42. de ſent. & re iudic. in antiq.

REV.^MO P. D. COCCINO DECANO.

Mōtis Regalis Iuriſdictionis. Lunæ. 8. Martij. 1604.

ARGVMENTVM.

Epiſcopus in Monachos Regulares ſuæ Cathedralis Eccleſiæ eſt loco Abbatis, & in eos habet omnimodam iuriſdictionem, præterquam in concernentibus regularia inſtituta.

SVMMARIVM.

Epiſcopus eſt caput in loco Abbatis Monachorum Regularium Eccleſia Cathedralis. nu. 1.

Epiſcopus exceptis his, quæ concernunt Regularia Inſtituta, habet omnimodam iuriſdictionem in Monachos Regulares Cathedralis Eccleſiæ. n. 2. & per totã deciſionẽ.

Verba Prout ſunt, important cauſam, & non conditionẽ, quando ſunt prolata ab habente poteſtatem diſponendi. num. 3.

Exceptio firmat regulã in caſibus expreſſe non exceptuatis. nu. 4.

Dictio vel eſt ampliatiua præcedentis diſpoſitionis. nu. 5

Statutorum verba dubia recipiunt interpretationem à iure communi. nu. 5.

Epiſcopus habet iuriſdictionem etiam in Monachos Regulares Sancti Benedicti, quando eorum Eccleſia eſt Cathedralis, & etiam quod procedatur in forma iudicij. nu. 6. & n. 7. vbi quid in Monachos Congregationis Caſſin.

Vnio Eccleſiarũ cenſetur facta ſine præiudicio tertij. n. 7.

Tertij præiudicium cenſetur reſeruatum per clauſulam ſine præiudicio iurium. nu. 8.

DECISIO LXIX.

1 DVbitaui, An, & quã iuriſdictionem habeat Reuerendiſs. D. Archiepiſcopus in Monachos Monaſterij Montis Regalis tam in Eccleſia, & Monaſterio, quam extra. Et Domini vnaniiter cenſuerunt, omnimodam illum habere iuriſdictionem, & in oĩbus caſibus, exceptis ijs, quæ concernũt regularia inſtituta. Verba enim Bullæ Pauli III. viſa fuerunt ſatis clara in §. Declarans etiam, vbi dicitur, ꝙ Archiepiſcopus eſt Caput ipſorũ Monachorum, declarando illorum exemptionem a viſitatione, & correctione Archiepiſcopi, quo ad regularia inſtituta tantum, & non quo ad ſupradicta in Bulla, vel exceſſus perpetratos, vel perpetrandos, in quibus viſitationi, & correctioni Archiepiſcopi, prout ſunt, ſubiecti ſint, & eſſe cenſeantur. Et hæc quidem diſpoſitio eſt conformis diſpoſitioni iuris cõis, cum enim agatur de Eccleſia Cathedrali regulari, Epiſcopus eſt Caput, & loco Abbatis Monachorũ, & ipſi loco Canonicorũ, Doctores in c. cauſam quæ. de iudic. il primo, Hoſt. in princ. Io. And. n. 3. Abb. antiq. nu. 2. Bellem. nu. 1. & 2. Butr. nu. 4. & 8. Imol. num. 1. Dec. nu. 38. & Abb. qui loquitur expreſſe de Eccleſia Montis Regalis. num. 8. & ſeq.

2 Et idem Epiſcopus ẽt de iure cõi, exceptis ijs, quæ concernunt regularia inſtituta, habet omnimodã iuriſdictionẽ in Monachos Cathedralis regularis. c. 1. ne ſede vac. gl. fi. in c. nullus verſ. vt Epiſcopus ẽt ſæcularis. de elect. in 6. vbi Anchar. n. 3. verſ. ſed aduerte. Io. Andr. n. 3. verſ. in gl. vlt. Gemin. n. 7. verſ. in ea gl. ibi, Franc. n. 3. verſ. in gl. fi. Corn. conſ. 193. n. 4. li. 2. vbi. nu 5. apparet, de hoc nõ eſſe hæſitandũ, ceſſantib. indultis, & cõſuetudinibus particularib. loci pp quæ in illo caſu ipſe cõſuluit contrariũ, & hanc ſuiam alias ſequuta fuit Rota corã bo. me. Oradino in cã Peruſina iuriſdictionis 27. Febr. 1558. quę & refertur, licet diuerſis verbis, inter Miſcellanea Cottę, ſub n. 56

3 Nec placuit Dominis verba Bullę (prout ſunt) eſſe intelligenda conditionaliter non cauſatiue: quia contrarium eſt verius, tũ quia D. Archiepiſcopus habet diſpoſitionem iuris pro ſe, tum etiam quia huiuſmodi verba ſunt prolata ab habente poteſtatem diſponendi in diſpoſitione certa, & ideo importãt cauſam, non conditionem Fel. in c. 2. num. 10. de reſcript. & tenuit Rota coram bon. mem. Lauretano in cauſa Cautienſe iuriſdictionis 5. Nouembris 1576.

4 Et hoc etiam euidentiſſimè apparet, cum monachi eximãtur a iuriſdictione D. Archiepiſcopi, quo ad regularia inſtituta tantum: quæ exceptio firmat regulã in omnibus caſibus expreſſe non exceptuatis, Bar. in l. quęſitũ. §. denique. ff. de fund. inſtruct. & pręſcribit, quòd ad alia non expreſſa exemptio extendi nequit. l. qui in aliena. §. libertus. ff. de neg. geſt.

5 Nec placuit Dominis, verba Bullæ eſſe intelligenda de iuriſdictione quo ad Eccleſiã tantum: quia Bulla vlterius proſequitur, ſcilicet (vel exceſſus perpetratos, vel perpetrandos &c.) quæ diſpoſitio non ſolũ eſt generalis comprehendens omnia, ſed ẽt augumentatiua propter dictionẽ, vel, quæ ampliat diſpoſitionẽ, ẽt ad diuerſa, Crauet. conſ. 326. n. 2. quæ eo magis vera ſunt, quia cum iure cõi concordant, a quo verba ſtatutorum interpretationem aſſumerent, vbi dubia viderentur. l. 2. C. de noxal. c. cum dilectus. de cõſuet. Alex. in l. nam quod §. non omnis. ff. ad Trebel. Iaſ. in auth. nouiſſima. nu. 24. C. de inof. teſt. vnde non poteſt dici, vigore Bullæ iuriſdictionem D. Archiepiſcopi reſtringi, vltra quam ipſamet Bulla faciat.

6 Nec ſubſiſtit, ꝙ Epiſcopus nõ habeat iuriſdictionẽ, ẽt ꝙ procedatur in figura iudicij, cũ iſti Monachi ſint ordinis S. Benedicti. Abb. in c. quanto de off. ord. Ro. conſ. 375. cum alijs: nam, omiſſo, ꝙ iſti Doctores non loquuntur, quando Eccleſia eſt Cathedralis regularis, contrariũ eſt verius de iure c. cum perſonæ. de priuil. in 6. c. 1. de off. ord. c. oẽs baſilicæ. 16. q. 7. & tenẽt in d. c. quanto. Innoc. nu. 2. Hoſt. n. 9. Io. Andr. n. 15. Anchar. nu. 6. Henr. Boich nu. 4. Bellem. nu. 4. verſic. aut igitur. & Butr. nu. 20. Dec. in c. ſua nobis. nu. 16. de confirm. vtil. vel inut. Firman. de Epiſc. lib. 4. p. 2. q. 35. nu. 81. verſ. & quia dixi Cappel. Tholoſ. deciſ. 309. & hanc opinionẽ, tanquam veriorẽ, & cõiorem ſequuta fuit Rota in cauſa Ceſarauguſtana iuriſdictionis 27. Maij 1573. coram bon. mem. Orioleņſe & in alia Cæſarauguſtana exemptionis 13. Nou. 1587. & 28. Mart. 1588. & 12. Febr. 1590. cor. bo. me. Orano.

7 Minus etiam ſubſiſtit, dum dicitur, quòd in omnẽ euentum ceſſat iuriſdictio D. Archiepiſcopi ſtantib. priuilegijs Ven. Congregationis Caſinenſis, cui fuit vnita Congregatio Sicula, d. c. cũ perſonæ de priuil. in 6. Corn. d. cõſ. 193. n. 7. li. 2. Capp. Thol. deciſ. 309 & cenſuit Rota in prædicta deciſione Cottæ. Nã fuit reſponsũ, ꝙ vnio intelligitur facta ſine præiudicio tertij. c. 2. de relig. dom. Rebuff. in prax. tit. de erect. in

colle-

Digitized by Google

collegiat.verſ.& in hac erectione,circa med.ibi,& he erectiones,Put.deciſ.264.nu.3.lib.2. Vnde per talẽ vnionẽ nõ cenſet derogatũ iuriſdictioni D. Archiep.

8 Et ceſſat oĩs difficultas;q̃a in Bulla erectionis Congregationis Siculæ, in cuius locũ ſubrogata eſt Congregatio Caſinenſis,expreſsè legitur(ſine præiudicio iuriũ Archiepiſcopi,) quare huiuſmodi priuilegia nõ poſſunt Monachis ſuffragari,dũ degũt in Monaſterio Mõtis Regalis iuriſdictioni Archiepiſc. ſubiecto. c.1. §.1 eos.de priuil.in 6.ibi(niſi forsã ipſi Monachi:)vbi Frãc.in 2.not.& Gem.n.3.& 6.Capic.deciſ.59. in fi.

9 Nec facit,quòd Monachi habeant menſam ſeparatam,de qua diſponunt; & quòd negotia Archiepiſcopi,& Monachorum ſint ſeparata ; quia ex hoc nõ põt inferri ad nõ iuriſdictionem D.Archiepiſcopi,c.edoceri.de reſcript.& videmus,q̃ Capitula ſæculariũ Eccleſiarum habẽt menſam ſeparatam,& negotia ſeparata,& non propterea iuriſdictio Epiſcoporum elidi- tur,tot. tit.de his,quæ fiunt a præl. ſin. conſil. Capit. Doct.in d.c.edoceri.de reſcript.

10 Neque ẽt Monachis ſuffragatur diſpoſitio Sacri Concil. Trident.ſeſſ.21.c.8.quia loquitur de Monachis exiſtentibus in locis exẽptis a iuriſdictione Ordinarij,quales non ſunt degentes in Monaſterio Montis Regalis per ſupradicta. Et ita concluſum fuit, omnimodam iuriſdictionem ſpectare in omnibus ad Reuerendiſſimum D.Archiepiſcopum, præterquã quoad regularia inſtituta tantum.

R. P. D. PAMPHILIO.

Romana Palatij.Lunæ 15.Martij 1604.

ARGVMENTVM.

Permutatio bonorum Eccleſię an,& quando valeat ſine beneplacito Sedis Apoſtolicę. Quandoue quis ſe obligare cenſeatur ad omnia enunciatiuè narrata in inſtrumẽto ſuę obligationis.

SVMMARIVM.

Permutatio bonorum Eccleſiæ regulariter requirit ſedis Apoſtolicæ beneplacitum.nu.1. Declara,vt nu.23.

Permutatio bonorum Eccleſiæ euidenter Eccleſiæ vtilis non annullatur propter defectum Beneplaciti Sedis Apoſtolicæ.nu.3.

Succeſſor in Eccleſia quando teneatur ſtare contractui ſacto per ſuum Prædeceſſorem.nu.4.& 5.

Beneficium penſione grauatum acceptans videtur ſe obligaſſe ad ſolutionem penſionis.nu.5.

Acceptans contenta in inſtrumẽto cẽſetur obligaſſe ſe ad omnia etiã enunciatiuè narrata in inſtrumento. nu.6.

Enunciatiua verba prolata per modum cauſæ probant, & obligant.nu.7.

Enunciatiua verba ẽt incidenter,& propter aliud emiſſa inducunt diſpoſitionem fauore pia cauſa.nu.8.

Cameralis obligatio pro omnibus, & ſingulis in inſtrumẽto contentis refertur etiam ad verba enunciatiua. n.9.

DECISIO LXX.

1 ORra Controuerſia inter Illuſtr.D.Archipreſbyterũ,& Capitulũ Baſilicæ S.Mariæ Maioris ſuper reſtauratione Palatij,& cõſtructione habitationis pro Cantoribus, & Pueris dictæ Eccleſiæ,ac eorũ Magiſtris, iuxta formam cuiuſdã permutationis factæ cũ bon.me.Cardinale S.Sixti eiuſdem Eccleſię tunc Archipresbytero,& cauſa introducta coram Auditore Cameræ propoſui in Rota ex ordine Sanctiſſimi dubium an permutatio fuiſſet valida & ex ea,an,& ad quid teneretur Illuſtr. Cardinal. Archipresbyter erga Capitulũ.Et quo ad primã partẽ dubij cenſuerunt permutationem fuiſſe validam, nõ obſtante defectu beneplaciti Sedis Apoſtolicæ,quod quamuis regulariter in permutatione bonorũ Eccleſiæ requiratur,iuxta.c.ſine exceptione, 12.qu.2.c.1. de rebus Eccleſiæ non alien. in 6.

2 In hoc tamen caſu eius defectus non obſtat,cũ Capitulum , ſeu Eccleſia cuius fauore iſta ſolennitas eſt introducta velit ſtare contractui, qui claudicat ad eius fauorem Innoc. in c. 1.in princ.quem ibi ſequuntur Hoſtien.Io.And.in princ.Card.ĩ 2.oppoſit.Butr. n.5.Imol.ſub.n.2.& Abb.n.6.de his quæ ſiu.a Præl. ſine con. Capit.Ab.in c.diuerſis fallacijs.n.5.de cler. coniug.Put.deciſ.310.lib.1.Creſcent.deciſ.1.de locat.cum allegatis in cauſa Segobienſis præſtimonij, coram bo.me.Cantuccio ſub die 24.Octobris.1580. & fuit latiſſime deductum in vna Romana Domus 4. Decembris.1592.corã Cardinale Mantica, vbi fuit reſponſum ad oĩa,quæ in contrarium deduci poſsũt.

3 Præſertim concurrente vtilitate Eccleſiæ, cui fuit valde proficua iſta permutatio,qua acquiſiuit Caſale contiguum alijs bonis Capituli pro Palatio,quod licet tunc eſſet maioris redditus,minabatur tamen ruinam,& fuit datum Archipresbytero,qui illud reſarciret,& redderet habitabile,ac in eo conſtrueret habitationes pro Cantoribus, & Pueris Eccleſiæ,quod cedebat in magnum decorem Eccleſię augmentũ Diuini cultus,& ſic in eius euidẽtem vtilitatem,quo fit vt eo facilius intret priuilegiũ Eccleſiæ,quod poſſit ſtare contractui, & claudicet ad eius fauorẽ. l. Iulianus. §.ſi quis a pupillo.ff. de act. empt. Inſtit. de auct. tutor.in princ. Cardin.in d.c. 1.in 2.oppoſit.verſ.Tamẽ ſi eſt alius.& ibi Butr. nu.5. in fin.de his quæ fiunt à Prælat. laſ.& alij in l.cum hi.§. eam tranſactionẽ.ſub nu.2.ff.de tranſact.Put.deciſ.365.nu.5.lib.2.

4 Dicebant etiam Domini modernum Archipreſbyterum teneri ſtari huic permutationi, quia fuit facta a bo.me.Cardinale S.Sixti,eius Prædeceſſore ſub nomine dignitatis,cum acceptatione,& ſtipulatione pro ſe dum vixerit, & poſt obitum ſuum pro Archipresbytero pro tempore exiſtente,& fuit etiam vtilis dignitati Archipresbyterali quæ in bis de ſuo dedit, ex quo Caſale fuerat emptum a prædicto Cardinale Sancti Sixti de ſuis proprijs pecunijs,& datũ Eccleſię pro

pro Palatio quod dignitati acquiſiuit, quo caſu ſucceſſor tenetur ex contractu prædeceſſoris, iuxta not. in c. 1. de ſolut. & in c. 1. ne prælat. vices ſuas. Rot. deciſ. prima. de locar. in nou. Abb. conſ. 62. col. 1. verſ. his non obſtantibus. li. 1. Abb. conſ. 337. n. 5. Thom. de Zan. deciſ. 33. cum alleg.

5 Et ceſſat difficultas, quia modernus Archipresbyter poſſedit Palatium per plures annos etiam cũ perceptione fructuum, quo fit, vt cēſeatur illud acceptaſſe cum ſuis oneribus, & conſequenter ſe obligaſſe ad ſeruandũ permutationem factam cum ſuo Prædeceſſore, Bald. l. contra iuris. §. ſi filius. nu. 4 & ibi Iaſ. nu. 11. ff. de pact. Put. deciſ. 200. num. 2. lib. 2. & de acceptando beneficium penſione grauatum, quod videtur ſe obligaſſe ad penſionem, & alia onera impoſita ſuper dicto beneficio, adeſt deciſ. Veral. 13. par. 1. & 302 par. 2. in impreſſ.

6 Dixerunt quoque Domini reſpondendo ad vltimam partem dubij, quod Modernus Archipresbyter tenetur ad omnia contenta in inſtrumento permutationis, nempe ad reſarciendum Palatium, & illud non modo habitabile, ſed etiam habitatum reddendum, & conſtruendum in eo habitationes pro Cãtoribus, & Pueris Eccleſiæ inſeruientibus, & illorum Magiſtris Grãmaticæ, & Muſicæ, prout hæc omnia leguntur in dicto inſtrumento. Nec obſtare, quod iſta ſint ſolum enunciatiue narrata, & in diſpoſitiua inſtrumenti nulla adſit expreſſa promiſſio Cardinalis, quia ſatis videtur ſe obligaſſe, quod acceptet Palatiũ ad hunc effectum, & illud ſtipulatur pro ſe, & ſucceſſoribus, & pro Scholis, & habitatione Magiſtrorũ, Cantorum, & Puerorum, cum dictione, vt ſupra per quam cenſentur repetita omnia ſuperius expreſſa in narratiua inſtrumenti. l. 1. §. deinde, & §. ex hoc edicto, vbi Bart. de poſtul. Pariſ. conſ. 40. nu. 14. lib. 2. Dec. conſ. 127. nu. 3.

7 Præſertim quod fuerunt prolata, per modum cauſæ ipſius permutationis, quia Palatium minabatur, ruinam, & periculum erat, ne infructuoſum redderetur, & Cardinalis Sancti Sixti intendebat illud reſarcire, & reddere habitabile, & notiſſima eſt iuris concluſio, q̃ enunciatiue prolata per modum cauſæ probant, & obligant. Bart. in l. ſi ſocer. §. Lucius. nu. 4. ff. ſolut. matr. in l. ex hac ſcriptura. nu. 5. ff. de donat. Iaſ. in l. his verbis col. 2. in 9. limit. C. de teſta. milit. Dec. conſil. 513. num. 8. Aym. de antiqu. temp. par. prima, ampliat... nu. 32.

8 Vltra quod verſamur in pia cauſa, cuius fauore verba enunciatiua, etiam incidenter, & propter aliud emiſſa diſpoſitionem inducunt, c. fin. cum ibi not. de ſucceſ. ab inteſt. Bald. in l. 1. nu. 76. C. de Sacroſanct. Eccleſ. Iaſon in d. l. his verbis, col. 2. in 5 limit. & procedit etiam in contractibus, Bart. in l. tale pactum. §. fin. num. 4. de pact. Alex. conſ. 190. num. 27. lib 6. Tiraqu. de priuil. Pię cauſ. priuil. 86. verſ. Nec quidem.

9 Accedit etiam obligatio Cameralis pro omnibus, & ſingulis, quæ refertur etiam ad enunciatiua. Alex. conſ. 17. num. 2. lib. 3. Ruin. conſ. 137. nu. 6. lib. 1. & fuit reſolutum in vna Romana dotis, 11. Februatij. 1583. coram bo. mem. Cantuccio, & ſic comprehendit etiam reſtaurationem Palatij, & conſtructionem habitationis pro Cantoribus, & Pueris inſeruientib. Eccleſiæ, & eorum Magiſtris Grammaticæ, & Muſicæ, iuxta expreſſionem ſuperius factam in inſtrumento. Et ita fuit concluſum per omnes Dominos, hac cauſa maturè diſcuſſa, Capitulo tantum informante, quia Illuſtriſſimus Archipresbyter citatus informare noluit.

REVER. P. D. PEGNA.

DECANO.

Barchinonen. Matrimonij. Veneris 15. Martij. 1604.

ARGVMENTVM.

De Matrimonij diſpenſatione, An, & quãdo prolem inde ſubſequutam legitimam præſumere faciat. Quando, & ex quibus Matrimonium præſumatur Clandeſtinum, vel nõ Clandeſtinum.

SVMMARIVM.

Filij nati ex matrimonio contracto inter Conſanguineos præcedente diſpenſatione reputantur legitimi propter bonam fidem Parentum, etiam quod diſpenſatio non valeat. num. 2.

Matrimonij quaſi poſſeſſio colorata ſufficit ad legitimationem Prolis. nu. 2.

Bona fides cauſatur propter auctoritatem Superioris etiã quod erretur in iure. nu. 2.

Mandatum de diſpenſando differt a diſpenſatione. n. 3.

Clauſula ſi ita eſt in diſpenſatione appoſita requirit iuſtificationem contentorum in diſpenſatione. num. 4. vbi tamen quis debeat probare narratorum iuſtificationem an Reus, vel Actor.

Matrimonij legitima diſpenſatio præceſſiſſe præſumitur ex diuturna Coniugum cohabitatione. nu. 5. vbi etiam quanto tempore iſta diſpenſatio præſumatur, & nu. 6. & ſeq.

Matrimonium præſumitur Clandeſtinum quando eſt cõtractum in gradu prohibito. Declara, vt nu. 8. & ſeq.

Matrimonij Clandeſtinitatis præſumptio tollitur ex inſtrumento dotali. nu. 9.

Matrimonij Clandeſtinitas tollitur per teſtes affirmantes coniuges communiter haberi pro legitimis. nu. 10.

Matrimonium præſumitur Clandeſtinum, quando non præceſſerunt legitimæ denunciationes in Eccleſia. Declarantur. num. 11.

Matrimonij Clandeſtinitas excluditur ex pluribus, de quibus. num 12.

DE-

DECISIO LXXI.

1 DOn Bernardus de Fremeda Epiſcopus Conchenſ.& Cõmiſſarius Apoſtolicus Generalis in Regnis Regis Catholici bullarũ Cruciatæ & ſabricæ S. Petri de Roma die 25. Februarij anni 1564.conceſſit facultatem Petro Frigolæ Abbati Monaſterij S.Benedicti de Bages, vt poſſet diſpenſare in cauſis matrimonialibus,videlicet in caſibus a iure prohibitis intra tertium, & quartum gradũ conſanguinitatis & affinitatis. Huius facultatis vigore idem Abbas ſub die 29. Nouẽbris eiuſdẽ anni 1564. Receptis ducatis ſex pro compoſitione diſpenſauit cum Michaele de Maſdouelles, & Eleonora de Clorach coniunctis in quarto conſanguinitatis gradu,& mãdauit Officiali ſeu Vicario Generali Epiſcopi Barchinonenſ. vt informatione præcedente prædictos Michaelem, & Eleonoram per verba de præſenti diſpenſaret,& ſimiles diſpenſationes frequenter à ſubſtitutis prædicti Commiſſarij Generalis concedebantur, & ſuum effectum ſine controuerſia ſortientes filijs ex talibus matrimonijs nati legitimi & naturales quoad omnem effectum habebantur & reputabãtur. De prædicto matrimonio Michaelis, & Eleonoræ anno 1578. natus Ludouicus de Maſdouelles parentũ exiſtens hæres illorum bona poſſedit. Anno 1594. Caſtellana de Maſdouelles introducto iudirio ſuper nullitate diſpenſationis produxit in actis diſpenſationem ſubſcriptã a Clemente Calopa Notario Cruciatæ,quam die 28. Maij 1601. Rota pronunciauit non fuiſſe in forma probanti ſed die 12. Octobr. eiuſdem anni Rota cenſuit fidem fuiſſe adhibendã alteri diſpenſationi in actis productæ,ſubſctiptam a Paulo Calopa Clementis filio & Galcerodo Calopæ Notarijs Cruciatæ. Inſuper vtraque parte informante conceſſa fuit remiſſoria D.Ludouico de Maſdouelles ad probandum communem opinionem & reputationẽ, ac bonam fidem prædicti matrimonij contracti inter Michaelem & Eleonorã Ludouici parentes & reputationem, & ſamam facultatis Abbatis Frigolæ diſpenſandi in prædictis gradibus prohibitis.

2 Quibus ita geſtis & præparatis vtraq; parte informante datum fuit dubiũ an cõſtaret de bona fide parentum Ludouici, vel alterius eorum ad effectũ cenſendæ prolis legitimæ & ſucceſſionis de quo agebatur,eoque propoſito Rota de bona fide coniugum cõſtare cenſuit,primo ex diſpenſatione obrenta a Petro Abbate Frigola qui communirer teputabatur habere facultatem diſpenſandi ſuper 3.& 4.gradibus cõſanguinitatis & affinitaris, & de communi reputatione deponebant teſtes. Vnde licet non habuiſſer facultatem diſpenſandi,communis tamen repuratio ſufficiebat ad inducendũ bonam fidẽ ad prædictum effectũ, vt fuit reſolutũ in cauſa Panormitana illegitimitatis. 20.Iunij.1579.corã bo.mem. Bubalo, in ſimili diſpẽſatione vigore Bullæ Cruciatæ vbi Cõmiſſarius qui diſpenſauerat ſolum habebat facultatem diſpẽſandi in foro conſcientiæ & nihilominus Rota cenſuit propter bonã fidem diſpenſationem fuiſſe ſufficientẽ, & quo ad legitimationẽ prolis ſufficir quaſi poſſeſſio matrimonij colorarę,c. ex tenore vbi Abb.n.7.& ſequ.& Præpoſ.n.3.qui fil. ſint legit. quam deciſionẽ.deinde Rota confirmauit die 27. Iunij. 1584. & die 15. Februarij,& 22.Martij,anni.1585.coram Vicecom. & iuxta illas fuerunr ſubſecutæ ſententiæ Rotales & potiſſima ratio fuit quia auctoritas ſuperioris,licet erretur iu iure,tñ cauſar bonam fidẽ,& fuit ẽt nuper reſolutum in cauſa Mediolanenſis matrimonij corã me, die 29.Nouembr.anni 1602.vbi contra ſimilẽ matrimonialẽ diſpenſationẽ opponeretur quod quidã Eccleſiæ Prępoſitus qui diſpenſationẽ executioni demãdauerat eo tẽpore non erat verus Præpoſitus; Rota reſpõdit ſatis fuiſſe quod tanquã Præpoſitus erat habitus,& cõiter reputatus. Ancar.conſ.409.n.8.verſi.2. Lapus alleg. 89. incipiente factum ſuper quo nu.13. verſic. vnde ſi Papa. Proſper de S. Cruce alias Chiſanen.deciſ.38.alias 40. Incip.diſpenſario ſacta per illum,vbi Rota tenuit valere diſpenſationẽ ſactam per illum,qui communiter reputabatur habere facultatem diſpenſandi ſuper matrimonio contrahendo inter prohibitos licet in veritare facultatẽ non haberet.

3 Neque prędictis obſtabat, quod diſpenſatio Abbatis Frigolæ nõ eſſet proprie diſpenſatio,ſed mandatũ de diſpenſando quod formalirer non videtur habere vim diſpenſationis, vt in dicta deciſ. 38. Proſperi de S.Cruce. Sed hęc difficultas ex facto fuit ſublata,quia Abbas Frigola antequã pręcepiſſet Vicario Generali Barchinonenſ. quod prædictos Michaelẽ,& Eleonorã diſpẽſaret per verba de pręſenti viſa illorũ ſupplicatione diſpenſauit per hæc verba, y nos viſa la dicha ſuplicacion y à quella beñinamente admirida ruuimos por bien de hazer la dicha diſpenſacion,& cõſequenter Michael & Eleonora non obſtante quarto conſanguinitatis gradu poſtea legitime contrahere potuerunt. Et eo maxime,quia Abbas Frigola non remiſit Michaelem,& Eleonorã ad Vicariũ Barchinonenſ. vt cum illis diſpenſaret, ſed vt poſtquã ſe informaſſet de narratis,videlicet quod eſſent in quarto cõſanguinitatis gradu coniuncti,per verba de præſenti eos diſpenſaret,ſiue legitimo matrimonio copularet, ad quem effectũ idẽ Abbas cum illis in vtroq; foro diſpenſauit,vt denuo contrahere poſſent,& in dicto matrimonio permanereut declarando filios; inde ſuſcipiendos legitimos & naturales,& de legitimo matrimonio natos, & procreatos ex quo dederunt nomine compoſitionis. 6.ducatos pro bello contra infideles.

4 Nec placuit Rotæ illa Informantium pro Caſtellana prætenſio,ꝙ nõ fuerint verificata narrata in dipẽſatione qua vrebatur Ludouicus,quæ ſtãte clauſula, ſi ita,eſt videbarur iuſtificanda. Quia fuit reſponſum a Ludouico reo,& poſſeſſore nihil fuiſſe iuſtificandũ, ſed Caſtellanam actricem,& prætendentem non fuiſſe verificata narrara teneri probari negatiuam in qua ſe fundat Cęſ. de Graſ. deciſ. 1. nu. 11. qui fil. ſint legit. quæ loquitur in his terminis.

Digitized by Google

5 Secundo principaliter placuit Rotæ aliud fundamentum deductum ex diuturna coniugum cohabitatione cum enim Michael & Eleonora per decem annos & vltra in figura matrimonij in Ciuitate & diœceſi bene conſtituta, & Catholica vixerunt legitima diſpenſatio interueniſſe pręſumebatur, c. illud. vbi Felin. num. 6. de præſumpt. Sarnen. in reg. de Triennal. quæſt. 10. verſ. ſed aduertendum quod & 26. Rot. apud Achil. deciſ. 197. alias prima, de pręſumpt. incip. diſpenſationem. vbi voluerunt præſumi diſpenſationem ex communi reputatione cū curſu. 10. vel 20. annorum. Et ex his fuit reſponſum ad deciſio. Paleott. in cauſa Meſſanenſis illegitimitatis die 20. Maij, 1560. ex qua Informantes pro Caſtellana conabantur inferre ad præſumendā diſpenſationem omnino requiri centum annos. Quia fuit reſponſum primo ſicut patebat ex informatione illius cauſæ, ibi articulum verſari in diſpenſatione quam Caſtellana actrix produxit, & conſequenter ex curſu etiam temporis in parentibus Ludouici præſumi poſſe aliam diſpenſationem. Creſcen. deciſ. 21. nu. 2. & ſequen. de probat. & fuit reſolutum in Cauſa Ceſarauguſtana Parochialis de Maella die 8. Nouembris anni 1599. verſ. nec placuit Dominis coram D. Pamphilio.

6 Secundo fuit reſponſum Doctores allegatos in dicta deciſione Paleotti videlicet Innoc. in c. veniēs. n. 2. de verb. ſign. Afflict. deciſ. 245. n. 3. Dec. conſ. 231. nu. 8. Crau. cōſ. 146. nu. 3. Nec dicere, quod ad pręſumendam diſpenſationem ad minus requirebantur. 100. anni, quod non applicatur ad hanc materiā probationis matrimonij ac filiationis, & diſpenſationis in qua tempus antiquum dicitur tēpus. 10. vel 20. annorum, vt in prædicta deciſ. Achill. & traduot Ferret. conſ. 49. nu. 3. verſ. ad hoc reſpondeo. Barbat. conſil. 68. nu. 4. verſ. nec etiam lib. 4. Cęſ. de Graſ. deciſ. 6. nu. 11. qui fil. ſint legitim.

7 Tertio fuit reſponſum in deciſ. Paleotti nihil videri firmiter ſtabilitum, & propterea ſtandum alijs doctrinis & deciſionibus allegatis affirmantibus cōcurrente communi reputatione ſufficere ad præſumendū diſpenſationem tempus decem, vel 20. annorū, & ſic Dominis in ſimili cauſa Mediolanenſis corā R. P. D. Mellino die 17. Iunij anni 1602. viſa fuit illa deciſio Paleotti multum dubitabilis propter deciſionē Put. 257. lib. 3. & alias deciſiones factas in ſimilibus terminis.

8 Neque ad rem pertinebat quod ſtante gradu prohibito matrimonium hoc præſumendum erat clandeſtinum, niſi probaretur in facie Eccleſię contractum. Quia reſponſum fuit, primo clandeſtinitatem probandum a Caſtellana quæ eam allegabat. Abb. in c. peruenit ſub nu. 4. qui fil. ſint legit. Cęſ. de Graſ deciſ. 1. num. 6. & 10. eod. tit.

9 Secundo reſpondebatur Clandeſtinitatem excludi ex inſtrumento dotali vbi coniuges promiſerunt ſolennizare matrimonium in facie Sanctæ Eccleſiæ Romanæ.

10 Tertio dicebatur eandem excludi ex teſtibus affirmantibus, quod Michael & Eleonora communiter habebantur pro legitimis coniugibus.

11 Poſtremo non obſtabat quod non probarentur præmiſſæ denunciationes, ſine quibus matrimonium dicitur Clandeſtinū c. cum inhibitio. de Clandeſt. deſp. Quia fuit reſponſum primo iſtā negatiuam non apparuiſſe probatam per d. Caſtellanum. Secundo fuit reſponſum, omiſſionem denunciationum non reddere matrimonium Clandeſtinum, neque prolem illegitimam, vt cenſuit congregatio Interpretū Sacri Conc. Trident. ſeſſ. 24. ſuper c. 10. de reformat. matrim. in verbo denunciatur.

12 Denique prætenſam iſtam Clandeſtinitatem plura in hoc caſu excludebant videlicet præcedens diſpenſatio, mandatum directum Vicc. Barchiuonenſi de diſpenſando per verba de præſenti, promiſſio coniugum de contrahendo in facie Sanctæ Matris Eccleſiæ, & denique communis reputatio, quod coniuges diu tanquam legitimi coniuges vixerunt. Put. deciſ. 251. li. 3. Veral. deciſ. 204. par. 2. Et ita fuit concluſū

REV. P. D. ATTREBATEN.

Leodien. Collectæ. Die 19. Martij. 1604.

ARGVMENTVM.

Clerus, & Vniuerſitas An, & pro qua cauſa poſſit ſine ſcientia ſuperioris imponere Collectas, & an ad illarum ſolutionem teneantur Equites Hieroſolymitani.

SVMMARIVM.

Collectas etiam ſine ſcientia Superioris ex cauſa neceſſitatis concernentis priuatum, & publicum vniuerſitas imponere poteſt. nu. 1.

Vniuerſitas ex cauſa communis vtilitatis, & neceſſitatis non poteſt, ſine ſcientia Superioris imponere Collectas niſi etiam periculum, aut damnum ſit ineuitabile, & quoad vniuerſitatem Clericorum eſt neceſſarius conſenſus Papæ. num. 2.

Clerus poteſt ſibi, & ſuis imponere collectas pro ſuis, & proprijs neceſſitatibus, non autem pro vtilitate Reipublicæ abſque Principis conſenſu. nu. 3. & ſeq.

Eccleſia non debet contribuere ad Collectas laicorum etiam impoſitas pro aliqua neceſſitate niſi Clerus vna cū Populo conueniat, & conſentiat, & alias prout. nu. 4.

Equites, & Milites Hieroſolimitani ſunt exempti ab omni iuriſdictione, & ſuperioritate ordinarij, & aliorum inferiorum. nu. 5.

Equites, & Milites Hieroſolimitani non tenentur ſoluere Collectas impoſitas a Clero. nu. 5.

Verba generalia non comprehendunt caſum improuiſi, & ineuitabilis neceſſitatis declara vt nu. 6. & 7.

Obſeruantia non ſuffragatur contra conſtitutionem, ſeu

Priui-

Priuilegium quo remouetur contraria obſeruantia. numero 8.

Soluens cum ſoluere non teneretur vigore alicuius priuilegij, non prȩiudicat in futurum ſuo priuilegio. nu. 9.

DECISIO LXXII.

1 CLerus Secundarius Leodien. pro liberatione Diȩceſis illius ab incurſi onibus, & graſſatoribus, quibus affici ſolet, occaſione vicinorũ bellorum pro rata ſua collectas impoſuerat, & pecunias in eum finem prænumeratas a ſingulis eiuſdem Cleri membris recuperare volens inter ceteros a Cõmendatario Sancti Ioãnis Hieroſolymitani exactiones eo nomine petebat, hoc potiſſimum fundamento, quod ius commune permittit collectas ſine ſcitu ſuperioris ex cauſa neceſſitatis imponere, quæ concernit priuatum, & publicum, vel totã Vniuerſitatem. cap. non minus, & ibi Abb. num. 20. verſic. puto, & Ioan. de Anan. num. 11. Auchar. num. 8. & c. aduerſus. num. 2. de immunit. eccleſ. & c. 1. eodem tit. numero 8. in 6. gloſ. fin. in c. cum dilecta. de reſcrip. Bar. in l. nullas. la ſecunda. C. de cauſ. publ. lib. 12. Iaſ. in l. ſi ex toto. num. 45. de legat. 1. Caſtr. conſ. 423. num. 4. lib. 2. Corn. conſilio 72. num. 15. ad fin. lib. 4. Purpur. 530. num. 6. & conſil. 543. num. 335. Aemil. Ferret. reſponſ. 57. num. 19. quod etiam procedit ſi collecta imponatur pro recuperatione pecuniæ ſic expenſæ, vel debitæ. l. 1. §. fin. & ibi gloſſa in ver. Proconſul, & Doct. ff. quod cuiuſque vniuerſ. nomin. Bart. in l. 4. §. actor. numero 5. ff de re iud. Quin etiam priuilegia conceſſa per verba vniuerſalia, & prægnantia ceſſant in caſu huiuſmodi neceſſitatis. c. peruenit. verſic. alio modo, & ibi Collecta. in principio. Innoc. ibidem, & Canoniſtæ communiter, de immunit. eccleſ. l. ad portas, & l.... la ſecunda. C. de oper. public. l. ad inſtructiones, & l. iubemus nullam. C. de ſacroſ. eccleſ. Tenuat. de Sat. de priuileg. §. 3. in princ. & num. 22. & ſequent. qui in ſpecie idem tradit de priuil. milit. Hieroſol. in §. ſi quiſpiam. num. 3.

2 Quibus non obſtantibus fuit reſolutum contrarium ad ſolutionem huiuſmodi Collectarum non teneri Communitatem, etiam ſi cauſæ in imponendo expreſſe eſſent viſæ, de quo in facto multum controuertitur, Nec ſufficit, quod agatur de communi vtilitate, ac neceſſitate, at nonnulli Doct. allegati loquuntur, cum iſte ſit caſus. c. non minus, & cap. aduerſus, in quibus nihilominus requiritur conſenſus Papæ, ſed quod in periculum propter damnum ineuitabile, quod poteſt euenire Reipublicȩ. In propoſito autem, collecta non fuit impoſita tempore præſentis periculi ad euitanda damna, & inconuenientia, quæ ſolent oriri ex hoſtilibus incurſionibus, ſed ad extinguendum, & euitandum interuſuria.

3 Quare poterat quidem Clerus pro ſuis proprijs neceſſitatibus, & debitis vrgentibus ſibi ipſi, ſuiſque non autem pro vtilitate Reipublicæ, abſque Principis auctoritate hoc onus inducere. c. innouamus de cenſib. l. vnic. C. de ſuperind. l. 1. §. 1. gloſ. ſuper ver. Proconſul. ff. quod cuiuſque vniuer. l. oĩs. C. de oper. public Bart. in repetit. l. placet num. 31. C. de ſacroſanct. eccleſ. & in l. 4. §. actor ff. de reg. iur. & in l. vnica. C de mulier. & in quo loco. num. 24. lib. 10. & in l. cum neque. ff. de incol. Nicol. Foſſat. de extinct. & collect. c. 2. num. 8. Minus vero imponere potuit perſonis non ſubiectis. Bal. in l. ad inſtit. C. de ſacroſ. eccleſ. Caſtr. conſ 423. num 2. lib. 2. Alex. conſ. 68. numero 1. lib. 2. Corn. conſ. 72. num. 16. lib. 4. Cum impoſitio collectarum ſit actus iuriſdictionis Alex. conſilio 78. numero 8. & in fin. lib. 6. Socin. conſ. 129. numero 1. circa med.

4 Et facit, quod quantumcunque ſit neceſſitas, tamen Eccleſia non debet contribuere ad ſolas deliberationes laicorum, ſed oportet, quod populus, & Clerus vna, conueniant ſuper tali vexatione redimenda, nec ſimplex deliberatio totius populi poteſt obligare Clerum, vt nec vice verſa cum agatur de communi vtilitate, quia quod omnes tangit, ab omnibus debet approbari, & ſi clerici ſine legitima cauſa nollent contribuere, poteſt populus implorare officium ſuperioris Eccleſiaſtici, vt compellat Clerum ad conſentiendum, ergo, c. nullus de iur. patr. Panorm. in c. non minus. num. 2. verſ. aut neceſſitas, Tomat. de tract. §. 3. num. 25. paulo ante fin.

5 Quocirca cum priuilegia Religionis Hieroſolymitanæ eximant milites ab omni ſuperioritate, & iuriſdictione Ordinarij, & aliorum inferiorum, ita vt nullo caſu remanent illis ſubiecti, vt fuit reſolutum in his terminis in cauſa Brunduſina iuriſdictionis 9. Februarij 1579. coram Bubalo. Ideo conſenſus Cleri ſecundarij, non erat ſufficiens ad obligandum commendatarium, ſed erat neceſſaria auctoritas Sedis Apoſtolicæ, quæ ſola retinet ſuperioritatem in illos milites, & nemo illis derogare poteſt, niſi ſolus Papa propter decretum irritans. c. cum inferior. de maior. & obed. clem. ne Romani. de elect.

6 Et quamuis in caſu improuiſæ, ac ineuitabilis neceſſitatis non ſufficiant verba generalia. Ripa in dicta l. ſi ex toto num. 16. & 17. ff. de legat. 1. vbi Doct. paſſim de communi teſtantur. Tamen Domini conſiderarunt verba priuilegiorum ampliſſima a quibuſuis impoſitionibus ex quauis cauſa, & ex quouis prætextu, ita vt apta ſunt comprehendere iſtum caſum. Bart. in l. ſi fideiuſſor. §. meminiſſe. ff. de legat. 1. & in l. vxorem §. agri plagam. ff de legat. 3. Natt. conſ. 582. num. 12. & 13. Cephal. conſ 150. nu. 8. Dec. reſponſ. 51. num. 22. & ſeq. lib. 3. Item conſiderarunt cauſas, & merita, propter quæ dicta priuilegia conceſſa fuerunt militibus, quia non modo facultates, & fortunas, verum etiam ſanguinem, & vitam pro defenſione Reipublicæ Chriſtianæ prodigunt. Dec. conſ. 511. num. 25. lib. 3. quæ priuilegia Thomat. non vidit, vel ſi vidit ad ea non reſpondit.

7 Non obſtat cap. peruenit de immunit. eccleſ. quia non habet locum, quando extẽditur etiam priuilegium, vt ibi per gloſ. in ver. omnes. in fin. vel ſaltem

quando

quando priuilegium habet verbá aptá comprehendere omnes caſus, & quæ ſine violatione recti ſermonis reſtringi nequeunt, vt iam fuit dictum.

8 Non obſtat obſeruantia, quia tractatur de præiudicio totius ordinis, & priuilegia remouent obſeruantiam contrariam, atque etiam præſcriptionem.

9 Quare per ſolutionem ſiqua forte ab aliquibus Commiſſarijs facta eſt, non præiudicatur futuris ſolutionibus, minuſque priuilegijs Religionis. Felin. in cap. cum acceſſiſſent. num. 29. in tertia limitatione. de conſtit. Ruin. conſ. 228. num. 11. lib. 1. Natt. conſil. 160. num. 46. vol. 1.

REV.^MO P. D. COCCINO DECANO.

Bononien. Fideicommiſſi de Mangiolis. Die 26. Martij 1604.

ARGVMENTVM.

Prohibita bona alienari, ſi alienata fuerint, alienatio eſt nulla ab initio, impedit translationem Dominij, & repellit alienantem tanquam indignum a reuocatione rei alienatæ, & an facultas reuocandi bona alienata ſpectet etiam ad remotiores vocatos, & ad eos qui tempore alienationis non erant nati.

SVMMARIVM.

Prohibitio alienationis facta per teſtatorem cum facultate cuilibet ex vocatis recuperandi bona alienata reddit alienationem nullam ab initio, impedit translationem Dominij, & repellit alienantem, tanquam indignũ a reuocatione rei alienata. num. 1.

Clauſula in fine poſita refertur ad omnia pracedentia. num. 2.

Bona vbi ſunt prohibita alienari a teſtatore, ſi fuerint alienata reuocari poſſunt a tertio poſſeſſore etiam a remotioribus vocatis num. 3. in fine.

Bona prohibita alienari, ſi alienata fuerint numquid poſſunt reuocari a vocatis in caſu alienationis, qui non erant nati tempore facta alienationis. num. 3.

Exceptio iuris tertij dari poteſt, quando in totum eſt excluſiua iuris agentis. num 4.

DECISIO LXXIII.

1 DVbitaui, an filij Comitis Melchioris poſſint agere ad recuperationem bonorum per Faſaninum detentorum. Et Domini affirmatiue reſoluerunt, quia cum in teſtamento Comitis Melchioris ſenioris, cuius fideicommiſſo ea eſſe ſuppoſita iã firmatum eſt, adſit expreſſa prohibitio alienandi, & detur facultas cuilibet ex vocatis, recuperandi, hæc prohibitio reddit alienationem nullam ab initio, impedit translationem Dominij, & repellit alienantem, tanquam indignum a reuocatione rei alienatæ. l. filiusfamilias. §. Diui, vbi Bart. num. 6. Caſtrenſ. num. 7. Iaſ. in 1. lect. num. 66. Ripa num. 47. Crot. num. 32. de legat. 1. Ruin. conſ. 23. num. 13 libro 5. Tiraq. de leg. connub. gloſ. 7. num. 57. glo. 2. in l. cum pater. §. libertis. Caſtren. num. 4. de legat. 2. Et tenuit Rota coram bo. mem. Epiſcopo Lauretano in cauſa Romana Palatij 8. Martij 1577.

2 Nec eſt verum, quod huiuſmodi prohibitio ſit facta reſpectu certorum bonorum particularium, quia refertur ad omnia bona, & poſtea ampliatiuè ad certa bona particularia, ibi. & ſpecialiter, præſertim, & præcipue, & in fine prohibitionis datur a teſtatore ſupradicta recuperandi facultas, quæ tanquam in fine poſita refertur ad omnia. l. 1. vbi Doctor. & poſt alios Iaſ. num. 3. & ſeq. C. de liber. præter. Bart. in l. 3. §. filius. num. 7. ff. de liber. & poſth. & fuit reſolutum in cauſa Placentina euictionis 16. Ianuarij 1589. coram Reuerendiſſimo Domino Decano, & aliàs ſæpius.

3 Non obſtat, quod huiuſmodi bona obuenerint in portionem Comitis Alexandri, fratris Comitis Melchioris, & ideo eorum recuperatio ſpectet ad filios ipſiuſmet Alexandri etiam, quod ſint nati, & concepti poſt purificationem dictæ conditionis. Ruin. poſt alios, quos alleg. conſ. 22. numero 9. verſ. ſed iſtis, & alijs. lib. 2. Nam omiſſio, quod non conſtat concludenter de huiuſmodi diuiſione, & quod Ruin. moueatur ex coniecturata mente teſtatoris, realiter aliàs firmans regulam in contrarium, videlicet, quod illum qui vult admitti ad recuperationem neceſſe eſt eſſe natum, vel conceptum tempore purificatæ conditionis. uius opinionis fuit author Lambert. de Ramponibus, quem poſtea ſecuti fuerunt. Ioann. Andr. in addit. ad Specul. tit. de teſtam. in rubr. col. 3. verſ. Itẽ Lambert. de Ramponibus. Caſtrenſ. conſil. 16. num. 5. lib. 2. Alex. conſ. 13. num. 4. lib. 4. cum alijs per Alben. conſ. 106. num. 5. & 13. quos etiam latiſſime cumulat Tiraq de retract. lignag. §. 1. gloſ. 9. num. 82. & ſeqq. Dixerunt Domini non eſſe opus ingredi hãc quæſtionem, quam dicit Modern. Parau. eſſe multum controuerſam, & ratione, & auctoritate oſtendit, in ſuo tract. de fideicom. artic. 22. num. 73. per tot. quia de ea eſſet agendum inter ipſos filios Alexandri, & Melchioris, ſed cum hodie agatur contra tertium debitorem, ſufficit, quod teſtator voluerit per quemlibet ex vocatis bona alienata poſſe recuperari, quo caſu admittuntur etiam remotiores. Bald. in rubr. C. qui accuſ. non poſ. in fin. Dec. conſ. 619. num. 2. Decian. reſponſ. 2. num. 2. & reſponſ. 3. numero 1. libro ſecundo.

4 Hæc facit, quod adſint filij Alexandri proximiores, quia dato etiam, quod poſſent agere, tamen Faſaninus non poteſt dare de iſto iure tertij. l. loci corpus. §. competit. ff. ſi ſeruit. vendic. & l. 2. cum gloſſa. ff. ſi

ager

Digitized by Google

ager vectigal. cum alijs. Et quamuis regula non procedit, quando ius tertij eſt excluſiuum ipſo iure iuris agentis. Barto. in dicto §. competit, & in l. 2. ff. de except rei iudic. Alex. conſ. 137. num. 23. lib. 2. Tamen ceſſat iſta limitatio, quia iſtud ius tertij, non eſt excluſiuum iuris agentis, cum non conſtet filios Alexandri velle agere, & tamẽ requiritur declaratio, &c.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. LANCELLOTTO IVNIORE.

Ferrarien. Attentatorum. Lunæ 29. Martij 1604.

ARGVMENTVM.

Attentata lite pendente, & præſertim poſt factam inhibitionem reuocanda ſunt, & quando ad hunc effectum lis pendere dicatur.

SVMMARIVM.

Lite pendente innouata dicuntur attentata, & reuocanda ſunt. num. 1.

Attentata, vt dicantur lite pendente ſufficit litem motam eſſe ſuper nullitate conceſſionis factæ ab Epiſcopo. num. 2.

Inhibitione Rotali iam facta innouari nihil debet, Indexque inhibitus non habet cognitionem, an inhibitio comprehendat, vel non comprehendat caſum, de quo agitur. num. 3.

Attentare non dicitur qui ſuam poſſeſſionem continuat. num. 4.

Quaſi poſſeſſio infeudandi an probetur ex infeudationibus factis. num. 4.

DECISIO LXXIV.

1 CVm à ſententia lata ſuper inualiditate Inueſtituræ, conceſſę de anno 1577. quondam Lauræ de Contrarijs fuerit appellatum, & cauſa appellationis fuerit commiſſa in Rota, a qua etiam fuit inhibitum, Domini dixerunt cõceſſiones, de quibus agitur, ab Epiſcopo factas de bonis in dicta inueſtitura Lauræ comprehenſis, fuiſſe attentatas vti factas lite pendente, tot. tit. vt lit. pend. nihil innouetur. Clem. 1. & 2. & ibi gloſſ. eod. tit. & vti poſt inhibitionem Rotæ, vt in deciſione noſtra 20. de appel. in nouiſs. & 29. eod. tit. in antiq. Caputaq deciſ. 93. par 2.

2 Neque obſtare, quod lis eſſet ſolum ſuper nullitate conceſſionis Lauræ, ita ut non comprehenderet ius infeudandi, quod prætendit Epiſcopus. Tum quia illa lis ſufficit ad effectum, ne Epiſcopus ea pendente poſſit infeudare, iuxta conſilium Caſtrenſis 72. lib. 2. Felin. 32. num. 13. & tradit Gabr. de Iudic. concl. 4. num. 24. & fuit reſolutum in cauſa Mantuana attentatorum 1. Iulij 1583. coram Sanctiſſimo Domino Noſtro.

3 Tum quia ſtante inhibitione Rotali debebat Epiſcopus abſtinere, neque ad ipſum ſpectabat cognitio, An inhibitio comprehenderet hunc caſum, vel ne. Achil. deciſ. 7. de attent. in manuſcript. & 29. de appell. in impreſſ. Accoramb. deciſ 53. lib. 1. & fuit ponderatum in allegata Mantuana. Tum etiam, quia Epiſcopus infeudando contrauenit pactis Inueſtituræ, nedum concedendo bona vti liberè Menſæ Epiſcopali deuoluta, & recipiendo integrum Capiſoldũ, ſed etiam non vocando Lauram, ſiue eius ſucceſſores, nec adhibendo eam cauſæ cognitionem, quæ ex conuentione adhiberi debuiſſet.

4 Nec etiam obſtare, quod Epiſcopus eſſet in quaſi poſſeſſione infeudandi, ita vt illam continnando non dicatur attentaſſe, quia non conſtat de hac quaſi poſſeſſione, quæ ei ſuffragari poſſit. Quamuis enim illa deducitur ex infeudationibus ab Epiſcopis factis ante annum 1577. & ſic ante Inueſtituram Lauræ huiuſmodi conceſſiones non ſunt ad iſtum effectum attendendæ. Nam Laura, ſiue eius ſucceſſores ante dictum annum 1577. nullum habebant Ius, neque ſucceſſerant in antiquis Inueſtituris Dominorũ de Contrarijs, prout neque eorum Inueſtitura continet renouationem antiquarum, ſed eſt penitus diuerſa, vt de bonis ad Menſam Epiſcopalem deuolutis, ac ideo cũ vltima Inueſtitura, in qua Domini de Pepulis ſe fundant, ſit noua conceſſio, & contineat pacta diuerſa ab antiquis, non eſt attendendum quid ante illam ab Epiſcopis factum fuerit, ad d. l. pacta nouiſſima. C. de pact. Quatenus vero aſſerta quaſi poſſeſſio deducitur ex inſtrumentis infeudationum de anno 1587. & 1590. nec etiam ſuffragatur, cum tales infeudationes non ſint de bonis comprehenſis in Inueſtitura Lauræ, ſed de diuerſis, ex quibus ad bona conceſſa Lauræ inferri non poteſt ad l. Papinianus exuli. ff. de minoribus.

5 Nec releuare, quod inueſtituræ factæ fuerint cum præſeruatione iurium, & eiſdem perſonis, quibus iam erant factæ ab ipſis Dominis de Pepulis. Nam fuerunt ſolum præſeruata iura antiquarum inueſtiturarum, quibus Domini de Pepulis non nituntur, ſed nihilominus eis præiudicatum fuit, tam per receptionem integri Laudemij, quam ex quo de iure ipſorum non fuit facta aliqua mentio, quam etiam, quia non fuerunt ſeruata pacta inueſtituræ, & in omnem euentum id non tollit, quin ſint factæ lite pendente, & poſt inhibitionem Rotæ, & per conſequens ſint attẽtatæ.

R. P. D. LITTA.

Bononien. Præceptoriæ. Lunæ 5. Aprilis 1604.

ARGVMENTVM.

Poſſeſſio in antiquis probatur per famam, & per enunciatiuas diuerſorum inſtrumentorum, etiam

etiam emanatas a perſonis habentibus intereſſe,ſi fuerint adminiculatæ.

SVMMARIVM.

Poſſeſſio antiquiſſima probatur per famam.num.1.
Fama in antiquis plene probat.num.1.
Fama cenſetur probata ex pluribus enunciatiuis emanatis in diuerſis inſtrumentis antiquis diuerſarum perſonarum,& diuerſorum Notariorum.num.2.
Enunciatiua etiam emanata ab intereſſe habentibus,ſi fuerint adminiculata,plene probant.nu.3.& 4.

DECISIO LXXV.

1 FVit reſolutum, conſtare de primo extremo ſpolij prætenſi per Magnum Magiſtrum Religionis Theutonicæ, ſub inuocatione Beatæ MARIAE Alamannorum ſitæ extra portam ſtratæ maioris Ciuitatis Bononiæ contra Capitulum Metropolitanæ dictæ Ciuitatis: Nam cum agatur de probanda antiquiſſima poſſeſſione reſpectu eius, quod ſcilicet huiuſmodi Præceptoria fuerit alias recta, & gubernata per Milites, & Commendatarios dictæ Religionis vti propria: non eſt dubium,quod ſufficit fama etiam ad effectum ſpolij.Put.deciſ.78 lib.1. & deciſ.26.de reſtitut. ſpoliat. ea ratione, quia fama in antiquis plene probat,ſecundum Bart.in l.ſiquidem. numero ſecundo.C.ſol. matrim.& opinionem, quam ſequitur Rota. Caſſad. deciſ.2.numero 2.& ſeq. de probat.

2 Quæ quidem fama hoc in caſu reſultat ex pluribus, & penè infinitis enunciatiuis in diuerſis inſtrumentis antiquis etiam diuerſarum perſonarum, & diuerſorum Notariorum emanatis, de quibus in Summario iurium pro hac parte informante dato. gloſ.in c.cum olim in verb. inſtrumentis. de cenſib.Felin. in c.cum cauſam. nu.5.in fine.de probat.late Aym.conſil.332.num.2.Achill.deciſ.5.de iur.patron.Mohed. deciſ.12.eod.tit.& fuit ſæpe reſolutum.

3 Et licet ex dictis enunciatiuis aliquę emanauerint ab intereſſe habentibus, videlicet a præceptoribus ipſis, & commendatarijs dictæ Religionis: attamen cum ſint adminiculatæ ex alijs quampluribus actibus, de quibus in dicto Summario plene probant Achil.deciſ.1.de confeſſ.Put.deciſ.149.numero ſecundo.libro 3.

4 Vltra quod non deſunt quamplures enunciatiuæ emanatæ a perſonis non intereſſatis,cum quibus concurrunt etiam hiſtoriæ,& denominatio ipſius præceptoriæ vſque in hodiernum diem, quæ plurimum faciunt ex late deductis hic per Informantes, quæ non referuntur breuitatis gratia.

REVERENDISSIMO P. D. ATTREBATEN.

Comen.Decimarum.Die 3.Maij 1604.

ARGVMENTVM.

Decimæ regulariter, & de iure communi ſpectāt ad Parochum,& qui illas ad ſe ſpectare ex præſcriptione prætendit, debet pręſcriptionem probare,vel quadragenariam cum titulo,& bona fide, vel immemorabilem, & quomodo talis pręſcriptio probetur.

SVMMARIVM.

Parochus de iure communi habet fundatam intentionem pro conſequutione decimarum.num.1.
Decimarum quaſi poſſeſſio transfert onus probandi in eum,qui ius decimandi præſcripſiſſe prætendit. num.2.
Præſcriptio in exceptione decimarum debet eſſe quadragenaria cum titulo, & bona fide, vel immemorabilis. num.2.
Præſcriptio immemorabilis quomodo probetur per teſtes, & qualis debeant eſſe ætatis dicti teſtes num.3.
Poſſeſſio generalis decimarum totius Parochiæ non comprehendit locum particularem ab alio poſſeſſum.nu.4.

DECISIO LXXVI.

1 FVit reſolutum, decimas de quibus agitur ſpectare ad Parochum Bregnani, non autem ad Præpoſitum Sancti Pantaleonis eiuſdem loci, quia præterquam quod Parochus habet fundatam intentionem de iure communi. c.finali.de Parochis. c.cum contingat.c.cum in tua.c.quoniam.de decim. c.ad decimas.de reſtitut.ſpoliat in 6.Put.deciſ. 169. libro 3. Rebuff. de decim. quæſt. 2.& quæſt. 14. numero 2.

2 Item Parochus eſt in quaſi poſſeſſione exigendi decimas conuentuales ex Terris, de quibus controuertitur, vt in Summario. num.6. Præpoſitus autem qui prætendit præſcripſiſſe ius decimandi generale, probare debet,vel quadragenariam cum titulo, & bona fide, vel immemorabilem, c.1.de præſcript. in 6. par.1.quintæ part princip.quæſt.7.num.13. Rebuff. de decim.quæſt.13.num.5. & ſequentib. In quadragenaria non ponitur fundamentum, ſed tantum in immemorabili, quam habet cum priuilegijs. Card. conſil.88.nu.21.in fine.Creſcent.deciſ.1. de decim.

3 Verum hæc probatio viſa eſt habere multas difficultates. Cum enim ſubtrahendum ſit tempus litis motæ,& adſunt duæ lites,quarum vna mota fuit anno 1578.certis Parochianis,contra quos Præpoſitus obtinuit ſententiam fauorabilem; altera vero ipſi

Paro-

Parocho, anno 1586. Nam ſatis expeditū eſt, a quo tempore faciendum ſit litis initium, a quo capite pen dĕt diſceptata ſuper ætate teſtium, de qua etiam pri cipaliter partes diſſentiunt, ſiue vnum, ſiue alterum tempus ſpectetur, an vero deducto tempore litis dictis teſtibus relinqui debeant anni 54. requiſiti ad probandam immemorabilem. Caput. deciſ. 290. par. 3. Gabr. de præſcript. num. 53. Gemin. in dicto ca. t. num. 16. verſ. ſed quæritur.

4 Quare non poſſunt in vniuerſum eſſe decimales, cum in toto iure generi ſemper per ſpeciem derogetur, & poſſeſſio generalis Decimarum totius Parochiæ non comprehendit locum particularem ab alio poſſeſſum. Socin. conſ. 89. col. 5. verſic. optime, & col. penult. lib. t. Rebuff. de decim. quæſt. 54. num. 22. & fuit reſolutum coram R. P. D. Coccino 17. Nouembris 1603. &c.

REV.[MO] P. D. COCCINO DECANO.

Lucana Iuris patronatus. Veneris 7. Maij 1604.

ARGVMENTVM.

Ius patronatus ex deſcriptione probatur facta in libro Eccleſiæ antiquiſſimo. Item ex publica voce, & fama, vna cum quadragenaria quaſi præſentandi poſſeſſione.

SVMMARIVM.

Ius patronatus probatur ex illius deſcriptione in libro antiquo Eccleſiæ. num. 1.

Ius patronatus probatur per teſtes deponentes de publica voce, & fama, in antiquis iuncta quadragenaria poſſeſſione præſentandi. num. 2. & 3.

Iuris patronatus ſtatus non immutatur per Prouiſiones Apoſtolicas. num. 4.

Iuris patronatus quaſi poſſeſſio non acquiritur per præſentationes non effectuatas. Declara, vt num. 5.

DECISIO LXXVII.

1 Viſum fuit conſtare de iure patronatus familiæ de Antelminellis. Primo ex deſcriptione facta ante annos 600. in libro nuncupato Martyrologium Eccleſiæ Lucanæ, ad tradita per Bald. in conſ. 310. lib. 5. Dec. in conſ. 35. num. 2. Ripa in c. cum Eccleſia Sutrina. nu. 97. de cauſ. poſſeſ. & propriet. Ferret. conſ. 293. num. 9. lib. 2.

2 Secundo ex teſtibus deponentibus de publica voce, & fama. Primo ſcilicet, & quarto, quæ in antiquis cum poſſeſſione quadragenaria præſentandi, probat ius patronatus. Caſſad deciſ. 2. num. 4. cum ſequent. de probat. dicens Rotam tenere opinionem Bald. in l. cum ſuper. C. de rei vendicat. Achill. deciſ. 6. de iure patron. Put. deciſ. 60. in fin. lib. 1. & fuit dictum in cauſa Barchinonen. Vnionis 5. Decembris 1597. coram bo. mem. Gipſio.

3 Hic autem cū præſuppoſito, quod hæc prima præſentatio habuerit effectum, interuenit huiuſmodi quaſi poſſeſſio quadragenaria, nam de anno 1499. fuit præſentatus Ioannes Nicolaus Thomei. Et quãuis huiuſmodi quaſi poſſeſſio ſit de beneficio vacante per reſignationem, tamen dubitari nō poteſt, quin ſuffragatur, ac ſi eſſet præſentatio de vacante per obitum, vt reprobata opinione Dec. in conſ. 149. num. 4. tenet Rota, Mohed. deciſ. 10. de iur. patr. num. 3. & 4. Abb. in c. 1. de religioſ. domib. Et adeſt alia præſentatio de anno 1577. in perſonam Benedicti Leonardi, quæ habuit effectum cum per eius obitum fuerit prouiſus de anno 1583. Ioannes de Ciotis vltimo loco defunctus.

4 Et mouit etiam Dominos, quod medio tempore vſque ad annum 1577. adſunt duæ prouiſiones Apoſtolicæ, in quibus derogatur iuri patronatus, & adeſt quoque alia præſentatio, & inſtitutio de anno 1525. licet non doceatur effectum fuiſſe ſortitam, quæ omnia dant magnum fumum continuationis præſentationum. Nec prouiſiones Apoſtolicæ elidunt intentionem Patronorum, quia clarum eſt, ipſas non mutare ſtatum beneficij. Aegid. deciſ. 107. Achil. deciſ. 13. in c. ſtatus beneficij. de iur. patr.

5 Non obſtat, quod requiruntur præſentationes effectum ſortitæ ſpacio 100. annorum, prout declarauit Congregatio Conc. & renuit Rota. in dicta Barchinonen. quia hæc procederent ſi ex ſolis præſentationibus ius patronatus probari deberet, ſed in præſenti caſu adeſt deſcriptio in libro. Item fama cum quadragenaria quaſi poſſeſſione præſentandi, quæ ſufficiunt per ſupradicta. An autem ius patronatus ſpectet ad D. Lucretiam, erit particulariter videndum, &c.

R.[MO] P. D. DAMASCENO.

Romana de Mutis. Lunæ 17. Maij 1604.

ARGVMENTVM.

Ex Summario ſumas argumentum.

SVMMARIVM.

Res iudicata facit ius, quo ad omnes. num. 1. Declara, vt num. 2.

Reus conuentus vti poteſt exceptionibus contrarijs. Declara, vt num. 3.

Repræſentans duas perſonas an, & quando poſſit reſpectu vnius perſonæ contrarium declarare eius, quod declarat ex alia perſona. num. 4. & 5.

DE-

DECISIO LXXVIII.

1 FRăciſcus Scappuccius emit Caſale ab Horatio Muro, quod fuerat in bonis Fuluiæ matris dicti Horatij, vtque poſſet ſe tueri a quadam donatione ſcutorum triginta millium facta de anno 1586. per dictam Fuluiam ad fauorem filiorum Fabricij ſeruatis ſeruandis, obtinuit per A. C. declarari validam aliam donationem factam vſque de anno 1550. per eădem Fuluiam ad fauorem Horatij. Cum autem Honofrius filius dicti Horatij prætenderet ſe eſſe vocatum in donatione de anno 1550. & propterea mortuo Horatio ageret ad recuperationem Caſalis, Franciſcus impugnabat & hanc donationem de anno 1590. Dubitaui an hoc ſibi liceret facere, quod fuit per Dominos negatiuè reſolutum, quia res iudicata, quam ipſe Frăciſcus obtinuit reſpectu propriæ illius perſonæ, facit ius quo ad omnes. l. ſi ſeruus. §. ſi hæreditatis, verſ. & cum ius. ff. de legat. 1. facit tex. arguendo a contrario ſenſu in l. poſt legatum. verſic. nec obtinuit. ff. de his, quibus vt indign. Felin. c. Capitulum. num. 9. col. 2. verſ. ſed ſi ſuper impugnatione eſſet pronunciatum. de reſcript.

2 Non obſtat gloſ. d. l. verbo ad ipſius. quæ dicit, illam legem non loqui de illis ſententijs, quæ faciunt ius quo ad omnes, quia non dicitur hic, quod iſta ſententia faciat ius in præiudicium omnium, vt in l. ingenuum. de ſtat. homin. ad quam ſe refert dicta gloſſ. ſed dicitur è conuerſo dictam ſententiam in præiudicium obtinentis dare ius omnibus.

3 Minus obſtat, quod Conuentus poſſit vti exceptionibus contrarijs. Alciat. reg. 2. præſumpr. 31. numero 5. cum ſeqq. Gabr. de act. concluſ. 1. num. 12. cum ſimilibus, quia non loquuntur de exceptione, cuius contrarium excipiens obtinuit canonizari, quia tunc non poteſt contrarium in iudicium deducere. Roman. conſil. 347. nu. 9. verſ. an inſtantia, cum alijs per Gabr. de reg. concluſ 2. num. 44. & 47.

4 Non obſtat, quod Franciſcus oppugnet hanc donationem nedum ex perſona propria, ſed etiam ex perſona creditorum Horatij, a quibus ipſe habet ceſſionem, & ideo non eſſe inconueniens, quod ex perſona creditorum ſibi liceat id, quod alias ex propria non liceret. l. ſi frater. §. qui duos. ff. de adopt. l. cum quædam. C. de adminiſtrat. tutor. cum multis ad că rem cumulatis per Euerard. in loco de tanquam ſiue reſpectiuis. Quia dicta regula habet duas præcipuas limitationes. Prima eſt, vt non procedat in his, quæ ſunt obiectus intellectus, quia in iſtis non poteſt quis aliud intelligere ex vna perſona, & aliud ex alia, gloſ. in c. ſi quis iuſto. §. porro verb nihil agat. de elect. in 6. Vbi dicit, quod non poteſt quis vnum eligere tanquam meliorem nomine proprio, & alium nomine Domini ſui. Similiter dicit Felin. in c. cum olim. numero 3. de ſent. & re iudic. quod quis non poteſt, tanquam iudex delegatus ferre vnam ſententiam, & tanquam ſub delegatus aliam. Item non poteſt quis tanquăm teſtis ăſſerere vnum, & tanquam principalis aliud Butr. poſt Innocent. in c. ſuper Inquiſitionem. num. 17. de elect. Et iſte videtur caſus, quia cum ex perſona propria non poſſit Franciſcus aſſerere dictă ſententiam iniuſtam, minus videtur, quod hoc poſſit ex aliena, quia debet habere eundem intellectum ex vtraque perſona.

5 Altera limitatio eſt, quod & in voluntărijs regulă non procedat, ſi ex vtraque perſona agit quis de proprio commodo; & ex vna iam declarauit voluntatem ſuam aliquo facto, quia tunc non poteſt velle contrarium ex alia. l. ſi non fortem. §. filiusfamilias, vbi not. Bart. in Summario. ff. de condict. indebiti. l. ſi proponas. §. 1. ff. de inoffic. teſtam. & iſte pariter videtur caſus, quia Franciſcus ex propria perſona iam declarauit voluntatem ſuam, & licet tanquam Ceſſionarius faciat narratiuam nomine cedentium, tamen concludit in perſona propria, vt dicit Caſtr. in l. qui ſtipendia. num. 5. C. de procurat. Et ideo debet ſibi obſtare factum proprium, iuribus allegatis, ſicut alias agenti nomine cedentis obſtat proprium æs alienum. l. in rem. ff. de compenſat. cum alijs per Ruin. conſ. 148. num. 3. lib. 1.

REV.MO P. D. COCCINO DECANO.

Montis Regalis iuriſdictionis. Lunæ 24. Maij 1604.

ARGVMENTVM.

De celebratione officij facienda per Monachos in Eccleſia Cathedrali, & de illius forma.

SVMMARIVM.

Debet verbum importat neceſſitatem. num. 1.

Clerici ſæculares tenentur intereſſe diuinis officijs, & Monachis eiuſdem Eccleſiæ ſe conformare, non ſolum vigore Bullæ Pauli III. ſed etiam de iure communi. nu. 1. & 2. & nu. 3. Vbi declaratur in quo conſiſtat conformatio iſta cum Monachis, ſcilicet vt diuina officia celebrentur ſecundum Regulam Monachorum.

Monachi Cathedralis Eccleſiæ debent celebrare officium ſecundum ritum ſuæ Regulæ, & iuxta voluntatem Epiſcopi. Sed non poteſt Epiſcopus mutare formam, quam Canonici ſeruare debent. num. 4. & 5.

Addendi facultatem qui habet, non poteſt in totum mutare præcedentem ſtatum, ſed iuxta illum continuare. nu. 5. Vbi idem de habente poteſtatem minuendi.

Minuendi facultate conceſſa, non cenſetur conceſſa facultas tollendi in totum. num. 5.

Epiſcopus non poteſt contra ius commune aliquid diſponere. num. 5.

Epiſcoporum ſtatuta non ligant ſucceſſores, niſi fuerint confirmata a Papa. num. 6.

DE-

DECISIO LXXIX.

1 FVit per Dominos vnanimiter reſolutum, clericos ſæculares teneri intereſſe diuinis officijs, & Monachis ſe conformare, per verba Bullæ Pauli III. ibi, quodque clerici, & presbyteri ſæculares cũ ſuperpelliceis in inferioribus ſtallis dextri, & ſiniſtri Chori ſedere, ac omnibus & ſingulis diuinis officijs vna cum dictis Priore, Decano, & Monachis intereſſe, & cum eiſdem ſe conformare debeant. Et ideo omnino tenentur intereſſe, & ſe conformare cum Monachis: verbum enim, debeant, importat neceſſitatem. l. 1. §. 1. ff. quod quiſque iur. Bar. in repet. l. 3. num. 3. C. de pignorib. & hæc eſt propria ſignificatio huius verbi. Bar. vbi ſupra. glo. in clem. attendentes. in ver. debeant. de ſtat. monach.

2 Et quoad conformationem non modo monachi habent verba Bullæ, verum etiam diſpoſitionem iuris communis, vt per Vitalin. in clem. fin. num. 52. & 53. de celebr. Miſſ. & bene facit tex. in c. fi. prope fin. in verſ. præcipimus. ibi, opportunè obſequia in Monaſterijs fideliter impendentes. & ibi glo. vlt. de ſtat. monach. & hæc ſententia fulcitur ex regula generali, quod quilibet debet ſe conformare moribus Eccleſiæ, in qua conuerſatur. c. illa. verſ. ſic etiam tu. 12. diſtinct. c. recolentes. verſic. ceterum domus. & ibi gloſ. in verb. coaptent. de ſtat. monach. Card. in d. clem. fi. num. 1. verſ. 4 not. Vital. num. 52. Albertus de Ferrarijs in tract. de horis canon. nu. 36.

3 Et huiuſmodi conformatio eſt, vt diuina officia celebrentur ſecundum regulam B. Patris Benedicti, habent enim monachi pro ſe tam diſpoſitionem Bullæ Pauli III. vbi in §. denique, quod Prior. expreſſe hoc præcipitur, quam etiam diſpoſitionem iuris communis: nam cum Eccleſia Montis Regalis ſit Cathedralis regularis, monachi iuxta ritum, & morem ſuæ regulæ debent officiare, ad tex. in cap. de ijs. §. Abbatibus. & c. fi. ibi, neque monaſteriorum conſuetudines, 12. diſt. Archid. in d. c. de ijs. num. 2. Aegid. in princ. de celeb. Miſſ. Summ. Tabien. in verb. horæ canonicæ. num. 11. & ſunt etiam in hac poſſeſſione, pro qua eis per Dominos fuit conceſſa manutentio.

4 Non eſt verum, quod D. Archiepiſcopus poſſit immutare huiuſmodi ſtatum, licet enim in d. c. de ijs. dicatur, quod debeat celebrare ſecundum ritum ſuę regulæ iuxta voluntatem ſui Epiſcopi, tamen verba illa, iuxta voluntatem ſui Epiſcopi, intelliguntur, quia Epiſcopus hoc etiam velle debet, non quod formam huius rei dare debeat, vel ſecundum voluntatem requiſitam, etſi non habitam. Archid. ibid. nu. 5. verſic. ſecundum voluntatem. Card. de Turrecr. numero 2. verſ. hic eſt ſenſus.

5 Nec minus verba Bullæ poſſunt ad hunc effectum ſuffragari Domino Archiepiſcopo, in qua datur facultas pro tempore Archiepiſcopis minuendi, & addendi; quia per talem facultatem non poteſt in totum tollere, & alterare; Additio enim non importat mutationem præcedentis ſtatus; ſed potius continuationem, ad text. in l. ſi proprietati. ff. de iur. dot. l. etiam C. eod. tit. cum alijs per Decian. reſp. 11. numero 23. lib. 1. imo ſecundum præcedentem ſtatum regulatur d. l. etiam. vbi Doct. l. inter ſocerum. §. cum inter. de pact. dot. Socin. ſen. conſ. 296. num. 5. in princ. lib. 2. Et idem dicendum eſt de diminutione, quæ eiuſdem iuris eſt, cuius eſt augumentum, ad tex. in l. ſcribit. ff. ad Trebell. & conceſſa facultate minuendi, non cenſetur conceſſa facultas in totum tollendi, quæ difficilius conceditur. l. iuris gentium. §. adeo. ff. de pact. l. 2. C. de prec. Imp. off. Fulgoſ. conſ. 210. in fin. Eoque magis procedunt prædicta, quia cum Monachi habeant diſpoſitionem iuris pro ſe, non poteſt D. Archiepiſcopus in contrarium diſponere, Felin. in cap. quod ſuper his. num. 4. in 1. fall. & num. 11. verſ. dixit etiam mirabiliter. de maior. & obed.

6 Non obſtat, quod prædicta ſint diſpoſita particulari ſtatuto Archiepiſcoporum, quod non ligat ſucceſſores; quia ſumus in ſtatuto confirmato a Sede Apoſtolica, & inſerto in Bulla. Vnde non eſt amplius ſtatutum Epiſcopale, ſed Papale, quod ligat etiam ſucceſſores, vt fuit reſolutum in cauſa Viſcurina Iuriſdictionis 28. Maij 1601. coram R. P. D. M. Sacrato, & in omnem euentum remanet diſpoſitio iuris cõmunis pro Monachis. Non intelligunt tamen Domini per prædicta impedire, quo minus Vicarius poſſit facere officium in diebus Reſurrectionis, Natiuitatis, & alijs ſolennitatibus, de quibus in eadem Bulla in §. quod nullus.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. LANCELLOTTO.

Sabinen. Hæreditatis de Vrſinis. Lunæ 5. Iunij 1604.

ARGVMENTVM.

Ex Summario ſumas argumentum.

SVMMARIVM.

Teſtator dicitur habuiſſe reſpectum, & contemplationem ad ſuam familiam, quando feminas vocauit in caſu quo nupſerint alicui exiſtenti de ſua familia. num. 1. & an iſto caſu dicatur etiam habuiſſe reſpectum ad feminam vocatam, num. 2. & 3.

Legatum relictum femina, ſi nupſerit cum aliqua certa perſona, non admittitur ſi illa certa perſona recuſauerit ducere in vxorem Legatariam. num. 2.

DECISIO LXXX.

1 POſt factam reſolutionẽ, quod Domini de Vrſinis filij Virginiæ, quæ in familia Vrſinorũ nupſerat, non eſſent aliquo modo vocati ad hæreditatem, & bona quondam Octauij dubitari contingit,

Digitized by Google

tingit, An ex verbis teſtamenti, quæ præſupponebantur in dubio, poſſet colligi aliqua coniectura, quod teſtator aliquo modo contemplauerit fauorem prædictæ familiæ de Vrſinis vltra modum in ſupradicta deciſione expreſſum, & Domini negatiuè reſoluerunt, quia contemplatio fauoris familiæ non deducitur ex alio, quam ex conditione illa, ſub qua poſita eſt familia de Vrſinis, videlicet, dummodo feminæ in defectum maſculorum vocatæ maritentur cũ aliquo, vel aliquibus de domo, vel familia nobilium de Vrſinis, etiam ſi ad ſecunda vota pluries tranſierint, per quam conditionem apparet teſtatorem habuiſſe ſolum rationem ad familiam de Vrſinis, eueniente caſu, quo femina in ea nupta eſſet, ac per eam voluiſſe ſolum reſeruare ius ſuccedendi ab inteſtato, vel ex teſtamento ijs, qui ex tali matrimonio nati fuiſſent. Hæc namque & non alia contemplatio reſultare poteſt ad fauorem familiæ in conditione poſitæ, ex glo. alias allegata, & communiter approbata in l. Lucius, la ſecunda, ff. de hæred. inſtit. ac inde circa huiuſmodi contemplationem non poteſt alius effectus conſiderari, quam ponderatus in deciſione, vt ſcilicet nobiles de Vrſinis ſub ſpe proſperi euentus, & opulentæ hæreditatis inuitentur ad matrimonium cum illa femina contrahendum, & quod alio modo familia de Vrſinis contemplata non fuerit, ſatis conſtat ex eo, tum quia etiam ſi contigiſſet purificari fideicommiſſum in perſona Virginiæ, non tamen ad fauorem familiæ aliud reſultare potuiſſet, quam ſucceſſio ab inteſtato, vel ex teſtamento, quatenus eidem Virginiæ viſum fuiſſet, quæ nihilominus relicta filijs legitima, poterat de reliquis bonis diſponere, cum ad fauorem filiorum ipſius non adſit aliqua ſubſtitutio, tum etiã quia ſi Virginia voluiſſet extra dictam familiam nubere Dominorum de Vrſinis, nihil ex dicto teſtamento conſequi potuiſſent.

2 Vnde non obſtat, quod quando teſtator reliquit filiæ ſi nupſerit alicui, vel certo generi perſonarum, videatur contemplaſſe nedum perſonam filiæ, ſed etiam illius, cui nubere debet, ex Angel. conſil. 34. in fin. Molin. Vaſq. & alijs allegatis, nam tale relictum reſpicit principaliter ipſam filiam, fauor autem illius cui nubere debet conſideratur ſolum in conſequentiam, & ſecundario, & non alio modo, niſi ad effectũ, vt is ſequutis nuptijs poſſit ſperare proſperum euentum ſucceſſionis, & ſic nuptiæ in eius vtilitatem redundent, & ideo videmus quod ſequutis nuptijs legatum ſtatim acquiritur filiæ abſque aliquo onere reſtituendi marito. l. cum fuerit. l. cum ita. l. pater Seuerinam. cum ibi nota. ff. de condit. & demonſtrat. & hinc eſt, quod perſona a teſtatore electa, recuſante nubere filia, nihilominus legatum lucratur. vt in l. 1. C. de inſtit. & ſubſtit. non ſic econtra, quia ſi filia nubere nõ velit, perſona illa nihil acquirit. l. 2. C. de inſtit. & ſubſtit. & tradunt Doctores in d. l. 1.

3 Nec etiam obſtat, quod conditio de nubendo in familia de Vrſinis ſit onus feminarum cum reſtringatur libera facultas nubendi, ita vt tale grauamẽ non poſſit dici impoſitum contemplatione illius, cui eſt adiunctum, quia hoc factum fuit pro honore feminę, vt certũ ſit, quod nuberet in familia nobili, ſed quicquid ſit, aut fauor, aut grauamẽ reſpectu feminarum adeſt expreſſa vocatio cum tali onere nubendi in familia de Vrſinis, reſpectu autem dictæ familiæ nihil aliud concurrit, niſi quod eſt in conditione poſita, ex quo reſultat ſolum coniectura contemplationis eo modo quo dictum eſt, & prout fuit deductum in deciſione coram Illuſtriſſimo Domino meo Seraphino.

REV.[MO] P. D. COCCINO DECANO.

Collen. Penſionis. Die 9. Iunij 1604.

ARGVMENTVM.

Plura continet hęc deciſio, quę per teipſum in Summario excipies.

SVMMARIVM.

Sententia a qua non fuit appellatum tranſit in iudicatum. num. 1.

Sententia lata partibus præſentibus intimari non debet, & tempus ad appellandum incipit currere a die latæ ſententiæ. num. 2.

Sententia facit tranſitum in iudicatum, quando in termino præfixo a iudice, a quo ad docendum de proſequutione appellationis de ea non fuit doctum. num. 8.

Iudex a quo poteſt præfigere terminum appellanti ad docendum de proſequutione appellationis. num. 3.

Impedimentum excuſat a proſequutione appellationis. num. 4.

Sententia data, prout in cedula eſt nulla ſi tempore termini ſeruati cedula non erat in actis. num. 5. Vbi tamen, quod iſto caſu non creditur Notario aſſerenti cedulam non fuiſſe in actis.

Notario non creditur, vbi agitur de condemnando iudicem. num. 5.

Sententias aliorum Tribunalium Rota non exequitur niſi ſibi conſtito de earum iuſtitia. num. 6.

Reſignatio eccleſiæ facta poſt aſſequutionem alterius eccleſiæ nulla, & inualida eſt. num. 6.

Beneficium ſemel vacatum ex perſona vnius non poteſt iterum vacare ex eadem perſona, niſi nouus Titulus ſuperueniat. num. 6.

Subrogatus in ius Reſignatarij nihil conſequitur, non conſtito de iure Reſignatarij. num. 7.

DECISIO LXXXI.

1 DVbitaui, an conſtet de re iudicata, ita vt eſſet locus executioni. Et Domini affirmatiuè reſponderunt, quia Leander non interpoſuit

poſuit appellationem infra decendium.cap.quod ad conſultationem.de re iudic.l.1.C.ſi ſæp.in integr.reſtit.Rot.deciſ.5.de ſent.excom.in nou.Aym. conſilio 103.num.1.Gaill.obſer.pract lib.1.obſeru.139.numero 2.

2 Non obſtat, quod partes ſint in confeſſo, quod in illis partibus, tempus ad appellandum incipit currere a die intimationis ſententiæ, quia cum ſententia fuerit lata partibus præſentibus, talis intimatio non requirebatur, & tempus incipit currere ſtatim a die ſententiæ.l.1.§.vltimo.& ibi Bartol.ff.quand.appellād.ſit.c.biduum.§.ſi aduerſus.12.quæſt.6.Rota deciſ.22.de appellat. in nou. Afflict. deciſ.344. cum alijs late congeſtis per Tiraqu. de Retract. Lignag. §.35.gloſ.4.num.10.

3 Et inſuper intimatio fuit facta die 16. Ianuarij 1603.& appellatio interpoſita die 21.quæ fuit admiſſa cum præfixione duorum menſium ad proſequendam cauſam appellationis, & faciendam iudici fidem de proſecutione. Quare cum infra hoc tempus non fuerit doctum de appellationis proſequutione, ſententia tranſitum fecit in iudicatum. Rota deciſ. 85. de appellat. in antiq. & fuit reſolutum in cauſa Venetiarum legitimitatis de Maurocenis.13.Ianuarij 1603.coram Reuerendiſſimo D.meo Pamphilio Decano.& in alia Abulen.Cappellaniæ 17. Decembris 1599. coram Reuerendiſſimo D. Seraphino Patriarcha Alexandrino, qui ambo fuerunt hoc mane a Sanctiſſimo Domino Noſtro Clemente VIII.Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales creati,& hanc quidem præfixionem termini potuit Iudex decernere tam ex Conſtitutione Conciliari, illarum partium, quam etiam ex diſpoſitione iuris, c.perſonas. c. cum ſit Romana.& c.reprehenſibilis.de appellationib.Rota deciſ.25.de appellat.in nou.Moder.de attent.appellat. pend.cap.12.limit.13.num.1.& 3.& limit.14.nume 101.& 8.

4 Nec facit, quod in omnem euentum D. Leander venit excuſandus, ſi infra tempus præfixum non docuit de tali proſequutione, ſtantibus impedimentis ſibi præſtitis a Domino Nereo, ad dictam deciſ.25. in fin.verſ.quod intelligo verum.de appellat. in nou. Lancellot.de attent.dicta limit.14.num.6.& fuit dictum in allegata Abulen. Cappellaniæ coram Illuſtriſſimo D. meo Cardinali Seraphino, quia hæc impedimenta allegantur ſolum, non autem probantur &,cum ſint quid facti,probari debent,vulg.iuribus.

5 Nec obſtat, quod cedula non fuit data in actis eadem die 16.Ianuarij 1600.quia fuit pronunciatum, prout in cedula, & ideo ſententia nulla,vt fuit reſolutum in cauſa Fauentina ſucceſſionis 12. Nouembris 1601.coram Reuerendiſſimo Epiſcopo Pacen. quia neque de hoc conſtat, niſi per atteſtationem Notarij poſtea factam, cui non creditur, cum agatur de condemnando iudicem. Caſtren.in l. Seia. numero 2. ff. ad Velleian.Iaſ.in l.iuſiurandum.§.procurator.num. 26.de iur.iur.cum alij.

6 Non obſtat, quod Rota non exequitur ſententias aliorum Tribunalium, niſi docto de iuſtitia. Put. deciſ.40.libro primo. Chaſan. deciſ.179.& eſt vulgatum, quia ſatis apparet de iuſtitia, cum iudex condemnet Leandrum ad reſtituendas penſiones, quas D.Nereus indebitè ſoluerat,toto titul.ff.de condict. indebit. Penſio enim non fuit validè reſeruata, quia Leander poſt aſſecutionem Eccleſiæ Sanctæ Agnetis, non poterat reſignare Eccleſiam Sancti Fidelis, quæ vacabat per alterius aſſequutionem.c.de multa. & ibi Abb. numero 16.Ancharan. numero tertio.& alij communiter.de præbend.& in Extrauagan.Ioannis XXII.incip.Execrabilis.eodem tit.Clement.gratiæ,& ibi Vital. numero 43.de reſcript.& fuit pluries reſolutum. Data enim ſemel vacatione ex perſona vnius, non poteſt iterum ex eadem perſona beneficium vacare, niſi nouus titulus ſuperueniat. Felin. in c.ſecundo,numero 23.de reſcript.Roman.conſ.342. numero primo,& ideo penſio ex hoc capite reſeruata, tanquam ex falſa cauſa fuit nulla. Capuraq. deciſ. 298.par.2.num.2.Gigas de penſ. quæſt.22.num.8. & 9.& quæſt.5.num.5.

7 Non obſtat, quod D.Nereus ſit ſubrogatus in ius Reſignatarij,quia huiuſmodi ſubrogatio conceditur, ne detur nouus collitigans,& eſt conditionalis, ſcilicet ad ius, quod habet, vel ſi quod habet. Rebuff. in Prax.tit. de ſubrogat.num.44. Vnde cum non conſtet de iure Reſignatarij, hæc conditio nihil ponit in eſſe.Rebuff.loco præcit.Achill. deciſ.9. num.3.& 4. de penſ.Put.deciſ.197.num.17.& ſequent.lib.1.

R. P. D. LITTA.

Romana, Domorum de Valentinis. Mercurij 16. Iunij 1604.

ARGVMENTVM.

Iuramentum calumniæ petitum, ſi non fuit præſtitum, reddit nullam ſententiam, ſeu decretum ſubſequutum, etiam quod agatur vigore obligationis Cameralis ſummariè manu Regia, & velo leuato.

SVMMARIVM.

Iuramentum calumnia petitum ſi non fuerit præſtitum, reddit decretum iudicis ſubſequutum nullum. num. 1. & 2. vbi ampliatur etiam, quod agatur vigore Cameralis obligationis.

Iuramentum calumnia fuit introductum, vt calumnia via precludatur, & ne veritas occultetur. num. 3.

Iuramentum calumnia præſtandum eſt etiam, quod agatur ſummariè manu Regia, & velo leuato. num. 4.

Iuramentum calumniæ præſtitum poſt ſententiam non validat nullitatem ſententia. num. 5. & 6.

DECISIO LXXXII.

1 FVit reſolutum pro nullitate decreti Auditoris Cameræ, ob non præſtitum calumniæ iuramentum, quod prius petitum fuerat præſtari, & non alias procedi, proteſtando ſemper de nullitate ad text. in l. 2. §. quod ſi actor. C. de iureiur. propter calumn. dan. in cap. 1. de iurament. calumn. in 6. Rota deciſ. 2. eodem titul. in antiq. & fuit ſæpe reſolutum.

2 Nec facit, quod ageretur vigore obligationis Cameralis, quia ex aduerſo non docetur, quod obligatio Cameralis ſit in hoc priuilegiata, vt agentes ex contractu tali obligatione vallato non teneantur iurare de calumnia, ſi petitum fuerit.

3 Imo ratio propter quam fuit introductum iuramentum calumniæ, vt ſcilicet via præcludatur calumnijs, d. cap. 1. de iuramen. calumn. in 6. & ne veritas occultetur, vt dicit Put. deciſ. 398. in fin. libro ſecundo. Magis militare videtur in obligatione Camerali inuenta, vt parata eſſet exequutio ſine mora faciendi proceſſum ordinarium.

4 Et quod præſtandum ſit, etiam ſi ſummariè, & manu Regia procedatur, tradit Cott. in memor. in ver. iuramen. calumniæ. Hinc coram Gubernatore coram quo proceditur velo leuato, & manu Regia, præſtandum eſſe ſi petatur, tradit Put. dicta deciſ. 398. & Ant. Auguſt. in repert. titul. de iureiur. numero 15.

5 Nec placuit, quod fuerit præſtitum per octo dies poſt decretum, & relaxatum mandatum, &c. quia tale iuramentum debet præſtari ante ſententiam, reſpicit enim præſentia, & futura, non autem præterita. Cyn. in l. 2. numero 11. C. de iureiur. propter calumn. dan.

6 Aliæ vero nullitates tanquam turbidæ, & reſpectiuè irreleuantes non fuerunt per Dominos habitæ in conſideratione. Ex quibus fuit per Dominos concluſum, eſſe recedendum a decreto A. C. rationibus, de quibus ſupra, &c.

REV.MO P. D. PEGNA DECANO.

Romana Vineæ, ſeu prætenſi ſpolij. Lunæ 28. Iunij 1604.

ARGVMENTVM.

Breuis eſt deciſio, & ex Summario Argumentum ſume.

SVMMARIVM.

Conſtituti clauſula transfert in emptionem veram poſſeſſionem. num. 1.

Poſſeſſio rei conuenti probatur per ſuſtentationem litis. num. 2. & 3.

DECISIO LXXXIII.

1 EMerat Alexandra filia Roberti de Allaſibus vxor Ioannis Baptiſtæ de Martinellis, anno 1577. a Mario Foſco medietatem Vineæ pro Ducatis 200. quam Marius venditor nomine ipſius Alexandræ conſtituerat ſe poſſidere. Idem Marius cum moreretur eandem vineam reliquit in hæreditate, in cuius poſſeſſionem Praxedes Frangipania Marij vxor pro reſiduo ſuæ dotis immiſſa fuit, Praxede vita functa, vinea peruenit ad filios, & hæredes Marij, contra quos cum egiſſet Alexandra petendo ſe immitti in prædictæ vineæ poſſeſſionem, propoſita cauſa in Rota dubitaui, An eſſet locus redintegrationi, & Rota vtraque parte informante fuiſſe locum cenſuit, & Alexandram quaſi ſpoliatam reſtituendam ad medietatem vineæ, quia de eius primo extremo conſtabat ex publico emptionis inſtrumento habente clauſulam Conſtituti, per quem translata fuit in Alexandram emptricem vera poſſeſſio. Alex. conſilio 97. numero 4. verſic. quia conſtitutum. lib. primo. Pariſ. conſilio 122. numero 11. & 16. libro 8. Capic. deciſ. 69. numero 27. gl. in §. actionem. numero 139. inſtit. de act. Rimin. ſen. conſilio 90. numero 13. libro primo. Tiraq. tract. de iure conſt. par. 1. numero 2. & par. 2. ampliat. prima. numero 20. Oſaſc. deciſ. 133. numero ſexto. Quam Marij poſſeſſionem filij, & hæredes ipſius, perſonam eius repræſentantes inficiari non poterant.

2 De ſecundo extremo conſtabat ex lite, quam in Curia Capitolina tenaciter ſuſtinuerant Marij hæredes contra Alexandram, Alexand. conſilio 73. in principio. libro tertio. & ſæpe fuit in Rota deciſum.

3 Neque præiudicabat Alexandræ ſententia lata ad fauorem Praxedis vxoris Marij pro reſiduo ſuæ dotis, propter quam Authore Prætore fuerat immiſſa in vineæ poſſeſſionem. Nam præterquam quod ex ijs, quæ proponebantur non ſatis conſtabat, Alexandram fuiſſe perſonaliter citatam ſaltem tanquam creditricem hæreditatis, cum tamen ſententiæ ad fauorem Praxedis, & mandatum vigore eius relaxatum loquerentur de bonis, & hæreditate quondam Marij, non potuit ſine vitio ſpolij fieri executio ſuper medietate vineæ ad Alexandram pertinente, quæ non erat ex bonis, nec in hæreditate Marij. Vnde cum ex his de ſpolio clare conſtaret Alexandra veniebat reſtituenda, niſi ſibi obſtaret præſcriptio, de qua Rota particulariter videre voluit.

REV.^{MO} P. D. COCCINO DECANO.

Montis Regalis Iuriſdictionis. Lunæ 5. Iulij 1604.

ARGVMENTVM.

Clerici, & Presbyteri Sæculares in Eccleſia Cathedrali regulari tenentur celebrare officia ſecundum regulam Monachorum, & cum illis ſe conformare, & quid in hoc Epiſcopus diſponere poſſit.

SVMMARIVM.

Clauſula vna cum, denotat ſimultaneam congregationem. num 1.

Clerici, & Presbyteri ſæculares in Eccleſia Cathedrali regulari, debent in omnibus, & ſingulis diuinis officijs ſe regulare, & conformare cum Monachis. num. 1. & 2. vbi quod hoc habet locum non ſolum vigore Bullæ Pauli III. ſed etiam de iure communi.

Clerici in vnum conuenire debent ad laudes Deo porrigendas. num 2.

Clerici Sæculares, quod diuina ſolenniter celebrent vna cum Monachis iuri non repugnat. num. 3.

Epiſcopus non poteſt facere, vt Clerici Sæculares in celebrandis officijs ſeparentur a Monachis in ſua Eccleſia Cathedrali. num. 3.

Epiſcopus diſponere non poteſt contra iuris communis diſpoſitionem. num. 4.

Statutum a Papa confirmatum numquid poſſit ab Epiſcopo reuocari. num. 4. & 5. Vbi præſertim ſine conſenſu eorum, qui in ſtatuto interuenerunt, & authorizarunt.

Tacens non cenſetur conſentire in his, quæ iuris diminutionem, ſeu actionis competentis ſublationem reſpiciunt. num. 5.

Confirmatio Papæ habet vim nouæ conceſſionis, quando adeſt clauſula de nouo, & perpetuo ſtatuimus, & ordinamus. num. 6.

Generalis conceſſio non extenditur ad ea, quæ de facili concedi non ſolent. num. 7.

Minuendi facultatem habens non poteſt in totum tollere. num. 7.

DECISIO LXXXIV.

1 PAri voto per omnes Dominos fuit reſolutum, Reuerendiſs. D. Archiepiſcopum non potuiſſe ſeparare Clericos a Monachis ipſis chorũ ſeparatum a choro Monachorum ſtatuendo. Nam expreſſe habetur in Bulla Pauli III. quod in iſta Cathedrali regulari Clerici, & presbyteri ſæculares, quibus cura Sacramentorum omnium adminiſtrandorum, ac Parochianorum, & aliarum perſonarum imminet animatum, cum ſuperpelliceis in inferioribus ſtallis dextri, & ſiniſtri chori ſubtus Priorem, Decanum, & Monachos, &c. ſedere, ac omnibus, & ſingulis diuinis officijs vna cum dictis Priore, Decano, & Monachis intereſſe, ac cum eiſdem ſe conformare debeãt. Quare ſicuti propter verbum illud, debeant, quod importat neceſſitatem, fuit iam reſolutum, Clericos teneri ſe conformare Monachis in diuinis Officijs, ita quoq; debent interuenire in eodem choro, ſtantibus verbis dictæ Bullæ, ac omnibus, & ſingulis, &c. cum vtraque diſpoſitio regatur a verbo, debeant, & ideo diſpoſitũ in vno, cenſeatur diſpoſitum in alio. Bart. in l. prætor. la 2. §. eritque. in princip. ff. de vi bono. raptor. Quod etiam ſuadetur ex clauſula illa, vna cum, quæ denotat ſimultaneam congregationem. l. fin. vbi Bald. nu. 11. in 6. oppoſ. C. de impub. & al. ſubſt. l. fin. vbi gloſ. in verb. vna. ff. ad leg. Aquil. Alberic. in l. Lucius. 90. §. quiſquis. in princ. de leg. 2. Bene Pariſ. conſ. 79. numero 21. lib. 3.

2 Attenta etiam diſpoſitione iuris communis, Reuerendiſs. D. Archiepiſcopus non potuit facere hãc mutationem. Eſt enim antiquus mos Eccleſiæ, Clericos conuenire in vnum ad Laudes Deo porrigendas, ex Concil. Magunt. de quo, in c. 1. de vit. & honeſt. cler. Concil. Turonen. 2. can. 4. relat. in c. ſacerdotum. de conſecr. diſt. 2. Iuo. pat. 2. c. 137. iuxta modum ſcilicet alternatim canendi a Flauiano, & Diodoro inſtitutum. Hiſtor. Tripar. libro 5. c. 32. Guliel. Durand. in ration. diuin. officior. libro 1. c. 1. num. 18. Siluan. de benef. q. 5. num. 44. & propterea locus, in quo conueniunt, denominatur chorus a multitudine ſcilicet ſimul canentium, quæ chorus appellatur, quaſi coæuorum cantus. Strabus in Exodum cap. 15. ſuper illis verbis, cum tympanis, & choris. & fuit inuentus, vt hymnis, & canticis nomen Dei reuerentet, deuoteq; laudetur. Concil. Trident. ſeſſ. 24. c. 12. verſic. omnes vero. de reform. & ideo in eo nulla debet eſſe diſperſio, ſed chariſſima vnitas. Caſſiodor. in Pſalmum 149. ſuper illis verbis, in choro. Iure ad materiam Ioannes Stephan. Durandus de ritib. Eccleſ. Cathol. lib. 1. ca. 17. per tot.

3 Nec eſt verum, quod Reuerendiſſimus Dominus Archiepiſcopus potuerit facere prædictam ſeparationem ex text. in clement. prima. de election. quia ille text. non loquitur in terminis noſtris, ſed dicit, quod rationi non congruit, vt homines diſparis profeſſionis, vel habitus ſimul in eiſdem Monaſterijs ſocientur: & quamuis prædicta procedant etiam in clerico ſæculari per rationem literæ; non tamen prohibetur, ne clerici ſæculares iungantur Monachis, ſi habeant exercitium curæ populi, prout iſti habent. Butr. qui reperitur manuſcriptus, in dicta clem. 1. in verb. diſparis. Bened. Capra ibid. in repet. nu. 28. Quo caſu Clerici ſæculares debent ſe conformare Monachis, vt per Vitalin. in clem. fin. nu. 52. & 53. de celebr. Miſſar. & fuit late deductũ in deciſione in hac cauſa 24. Maij. præteriti. Nec ẽt iuri repugnat, quod Monachi, & alij religioſi ſimul cum Clericis di-

uina ſolenniter celebrent. Anchar. in c. 1. num. 15. de celebr. Miſſ. vbi Butr. num. 11. Card. nu. 4. Hoſt. nu. 17. Io. And. num. 5.

4 Non obſtat, quod ſtatutum confirmatum a Papa poteſt per Epiſcopum reuocari; quia, vltra quod adeſt diſpoſitio iuris communis, quod Clerus in vnum conueniat ad pſallendum, quæ, etiamſi ſublatum eſſet ſtatutum, adhuc nihilominus remaneret, & contra eam D. Archiepiſcopus non poteſt diſponere. Felin. in c. quod ſuper his. num. 4. in prima fallen. & nu. 11. verſic. dixit etiam mirabiliter. de maior. & obed. Rom. conſ. 325. nu. 5. hæc concluſio procederet, ſi interueniret conſenſus legitimus Monachorum, qui in hoc caſu non adeſt, & ita loquitur. Dec. in c. cum acceſſiſſent. nu. 8. & ſeqq. de conſtit. præſupponit enim, quod ſtatuentes poſſint reuocare ſtatutum.

5 Quare aut conſideramus Monachos, tãquam perſonas, quæ interuenerunt, & authorizarunt huiuſmodi ſtatutum ex trad. per gloſ. in c. 1. in verb. conſtitutum. de his, quæ fi. a maio. par. Cap. Imol. in d. c. cum acceſſiſſent. in fi. verſic. vlt. potes addere. de conſt. late Ruin. conſ. 130. num. 5. & 6. volum. 5 & Reuerendiſs. D. Archiepiſcopus non potuit illud ſine ipſorũ legitimo conſenſu reuocare, aut conſideramus Monachos tanquam tertios, quibus ex dicta confirmatione ſit ius quæſitum; & hoc caſu, dato etiam, quod alias D. Archiepiſcopus potuiſſet per ſe ſolus reuocare; tamen, ſtante iure quæſito Monachis, ceſſat illius poteſtas. Felin. late in d. c. cum acceſſiſſent. num. 4. de conſtit. & fuit late deductum in cauſa Vicentina Iuriſdictionis 28. Maij 1601. coram R. P. D. meo Sacrato, & prius in cauſa Gerunden. anniuerſariorum quinta Nouembris 1582. coram Illuſtriſs. D. meo Card. Seraphino. Nec placuit, quod Monachi videntur conſenſiſſe ob taciturnitatem; quia taciturnitas quo ad alicuius iuris diminutionem, ſeu actionis cõpetentis ſublationem pro conſenſu non habetur. l. inuitum ff. de ſeruit. vrban. præd. l. in eo. § penult. ff. de rit. nupt.

6 Et ceſſat omnis difficultas, tum quia agentes Reuerendiſs. D. Archiepiſcopi vſi ſunt huiuſmodi ſtatuto non modo ad corroborandam, & tuẽdam, ſed probandam illius iuriſdictionem; tum etiam quia non ſumus in ſtatuto ſimpliciter confirmato a Papa, ſed inſerto etiam in Bulla cum clauſula, de nouo, & perpetuo ſtatuimus, & ordinamus, quæ habet vim nouæ conceſſionis, ac meræ, & ſimplicis diſpoſitionis Papalis. Bar. in l more maiorum. nu. 5. vbi Iaſ. nu. 33. ff. de iuriſd. om. iud. Quare Reuerendiſſimus D. Archiepiſcopus nõ poteſt immutare huiuſmodi ſtatutum, cum ipſe ſit inferior Papa. c. inferior. 21. diſt. c. quod ſuper his. de maior. & obed. cum vulg.

7 Non obſtat, quod D. Archiepiſcopi pro tempore habeant in Bulla facultatem addendi, vel minuendi; quia iſta generalis facultas non debet extendi ad ea, quæ ſunt contra ius, prout eſt diuidere chorum. Butr. conſ. 19. num 9. & quod in generali conceſſione non veniant ea, quæ de facili concedi non ſolent, fuit reſolutum coram R. P. D. meo Lancellotto in cauſa Valentina Decimarum 28. Nouembris præteriti. Vltra quod cum Monachi, & Clerici etiam vigore Bullæ ſimul conuenire debeant ad pſallendum, Reuerendiſs. D. Archiepiſcopus non potuit propter dictam facultatem ſibi conceſſam in totum tollere, & alterare, vt fuit late deductum in hac cauſa 24. Maij præteriti. Nã ex diminutione debet remanere ſalua forma rei. Brun. de diminut. & deteriorat. concluſ. 1. num. 2. in hac vero totali immutatione non eſt inuenire diminutionem, imo differunt ſubſtantia, & natura, vt per Aug. conſ. 271. incip. viſis, & examinatis. numero 3. Brun. loco præcit. num. 3. & cum iſta facultas addendi, vel minuendi importet idem, ac plus, & minus, non debet diuerſificare ſpeciem. Bar. in l. 1. num. 9. in fi. ff de acquir. poſſeſſ. Et ita fuit reſolutum, Reuerendiſs. D. Archiepiſcopum non potuiſſe ſeparare Clericos a Monachis.

R.[vo] P. D. DAMASCENO.

Romana de Montorijs. Veneris 12. Nouẽbris 1604.

ARGVMENTVM.

Dos propriæ domus data per fratrem ſorori an, & quando videatur data ex propria perſona.

SVMMARIVM.

Fruſtra petit quis quod intus habet. num. 1.
Fictio non debet operari vltra ſuum caſum. num. 2.
Pecuniæ dominium in aliquem non tranſit, niſi fuerit cõmixta cum alijs illius pecunijs. num. 3.
Aequalitas inter fratres ſeruanda eſt. num. 4.
Clauſula arbitrio Rotæ minuit aliquid de rigore iuris. num. 4.
Dos propriæ domus data per fratrem ſorori an, & quando videatur data ex propria pecunia. nu. 2. & ſeqq.

DECISIO LXXXV.

1 Reſpectu partitæ ſcutorum quinque milliũ, Domini ſteterunt in deciſis, quod Marchio non teneatur reaſſumere in ſe debita Federici pro æquiualenti ſumma, nempe quia Federicus non dedit in dotem Lauræ ſorori ſcuta 5000. ſed domum, quæ domus cum per mortem Lauræ iam reuerſa ſit ad Federicum, vel per eum ſtet quo minus illam habeat, vt pro nunc preſupponebant Domini, fruſtra petit Federicus, quod intus habet, iuris vulg. regula.

2 Non obſtat, quod ex quo Federicus dedit in dotẽ propriam domum ſorori, videatur breui manu recepiſſe pretium, & rurſus ex propria pecunia dotaſſe ſororem, ex tradit. per Siluan. conſil. 102. numero 19. Quia Domini benè admittebant hoc ad effectum, quod debitum dotis dicatur extinctũ, ſed ad effectũ,

quod

quod hoc poſſit dici factum cum pecunia numerata, & propria Federici negabant, tum quia verè non interuenit pecunia numerata, ſed per quandam iuris fictionem, quæ non debet operari vltra ſuum caſum, vt in ſimili fuit dictum in Regien. Penſionis coram Illuſtriſſimo Seraphino, quæ eſt 389. numero 1. parte 1. diuerſ.

3 Tum, quia etiamſi interueniſſet pecunia numerata adhuc non poſſit dici, quod vnquam fuerit effecta Federici, quia nec commixta fuit cum alijs eiuſdem pecunijs. l. ſi alienæ. ff. de ſolut. & fuiſſet ſoluta, vt ſtatim reſtitueretur. l. qui ſic ſoluit. ff. eod. tit.

4 Vltra quod pro ſeruanda æqualitate inter fratres, iuxta conſil. Pariſ. 92. numero 13. libro tertio. in alia deciſione allegatum, & ſtante clauſula, Arbitrio, quæ minuit de iuris rigore, vt ſæpè fuit deciſum, non videbatur æquum, quod Federicus, cum iſtis iuris ſubtilitatibus in hoc velit ſentire lucrum, ſed ſufficere dicebant, quod ex hoc capite, non ſentiat damnum, vt in alia deciſione fuit ponderatum. Circa vero ſummam ſcutorũ 350. fuit ordinatum, quod particulariter videatur.

R. P. D. LITTA.

Bononien. Præceptoriæ. Mercurij 24. *Nouembris* 1604.

ARGVMENTVM.

Ex Summario accipe argumentum.

SVMMARIVM.

Poſſeſſio pro parte rei conuenti ſpolio cenſetur probata ex ſuſtentatione litis concurrentibus adminiculis. num. 1.

DECISIO LXXXVI.

1 PRo Informante fuit capta reſolutio, ſcilicet conſtare de ſecundo extremo ſpolij, quia ad illud probandum, ſufficit ſuſtentatio litis ex parte rei conuenti concurrentibus adminiculis. Cæſ. de Graff. deciſ. 4. num. 2. de reſtit. ſpoliat. Ant. Aug. in epit. tit. de vtroque extrem. §. 5. & fuit pluries reſolutum, vnde cum ſuſtentatio litis hoc in caſu non deficiat pro parte Capituli Eccleſiæ Metropolitanæ Bononien. & ſimul concurrant duo teſtes de auditu deponentes, & alter de ſcientia, & de fama, qui benè deſeruiunt pro adminiculo, prout in proprijs terminis conſiderat Ant. Auguſt. vbi ſuprà. Ideo, &c. An autem agenti ſpolio obſtet præſcriptio aliqua, Domini reſeruarunt particulariter videndum, &c.

REV.^MO P. D. DAMASCENO.

Lucana, Bonorum. Lunæ 29. *Nouembris* 1604.

ARGVMENTVM.

Reſtitutio in integrum ex capite iuſtæ ignorantię numquid detur aduerſus quadragenariam pręſcriptionem, & qualis iſto caſu debeat eſſe ignorantia.

SVMMARIVM.

Reſtitutio in integrum numquid detur ex capite iuſtæ ignorantiæ aduerſus lapſum quadraginta annorum. num. 1.

Ignorantia ad effectum vt ex ea quis reſtituatur aduerſus præſcriptionem quadraginta annorum, debet eſſe ex omni parte excuſabilis, & circa quam nulla interuenerit negligentia. num. 2.

Reſtitutio in integrum non datur vbi de læſione non apparet. num. 3.

Læſio conſiderari debet de tempore contractus, & non poſtea. num. 4.

DECISIO LXXXVII.

1 EX duplici capite fuit concluſum, filios non eſſe reſtituendos aduerſus lapſum triennij conſtituti eorum Patribus ad redimenda bona, de quibus agitur. Primo, quia poſt lapſum dicti triẽnij quadraginta, & plures anni effluxerunt. Vnde admiſſa etiam illa opinione, quod aduerſus lapſum quadraginta annorum detur reſtitutio in integrum ex capite iuſtæ ignorantiæ, cuius contrarium magis communem dicit Socin. iun. conſ. 145. nu. 77. lib. 1.

2 Tamen in hoc conueniunt omnes Doctores, quod ignorantia ad iſtum effectum debeat eſſe ex omni parte excuſabilis, & circa quam nulla interuenerit negligentia, ita fuit dictum in cauſa Florentina iuris patronatus coram Sanctiſſimo Domino noſtro, quæ eſt inter diuerſ. impreſſ. deciſ. 387. par. 1. In caſu autem, de quo agitur, tantum abeſt, quod appareat de probabili ignorantia, quod imo ex ijs, quæ recenſentur pro parte Comitis pro ſuis appareat de ſcientia iſtorum de Lilijs, maxime ex productione concordiæ factæ vſque de anno 1598.

3 Secundum fundamentum fuit, quia non apparet de læſione, qua ceſſante ceſſat reſtitutio in integrum, vt fuit dictum coram me in cauſa Cæſaraugustana fructuum 26. Iunij 1602. Non enim poteſt dici probata læſio ex eo, quod lapſum ſit triennium, abſque eo, quod Lilij redemerint, quia poteſt eſſe, quod bona per dictum triennium fuerint in tali ſtatu, quod non intereſſet Liliorum facere huiuſmodi redemptionem.

4 Non obſtat, quod modo ſit vtile Lilijs facere hanc redemptionem, quia læſio debet conſiderari de tempore contractus, vt per Scribent. communiter in l. 2. C. de reſcinden. vendit. Iaſ. conſil. 54. numero 20. & ſic deciſum coram me in Romana, Domus 3. Decembris 1601. coram me.

R. P. D. LITTA.

Compſana Iuris patronatus. Veneris 3. Decembris 1604.

ARGVMENTVM.

Iuris patronatus quaſi poſſeſſio non ſuffragatur prætenſo patrono aduerſus prouiſum Apoſtolicum in menſibus reſeruatis, non obſtante priuilegio prægnãtiſſimis clauſulis ſuffulto, quod ius patronatus habeatur, ac ſi ex dotatione, aut fundatione eſſet erectum.

SVMMARIVM.

Monaſteria, & beneficia data in commendam cadunt ſub regula reſeruatoriæ octo menſium num. 1.

Ius patronatus, quod non probetur ex dotatione, aut fundatione non derogat regulæ reſeruatoriæ octo menſium. num. 1. & num. 8. & ſequent.

Ius patronatus ex priuilegio conceſſum, quod habeatur perinde ac ſi ex dotatione, & fundatione eſſet erectum, non derogat regulæ reſeruatoriæ octo menſium. numero 2. & 3.

Fictio non habet locum in caſu Regis. num. 3.

Priuilegium vt dicatur ex cauſa onerosa conceſſum ſpectari debet, an id, quod expenſum fuit æquiualeat conceſſioni, quia vbi non æquiualet, priuilegium iudicari debet potius gratioſum, quam oneroſum. nu. 4.

Regula reſeruatoria octo menſium derogat indultis, & priuilegijs cum quibuſcunque derogatorijs derogatoriarum, & fortioribus, & efficacioribus, ac inſolitis clauſulis. num. 5. & ſeqq. & num. 9.

DECISIO LXXXVIII.

1 REpropoſita cauſa ſuper dubio alias reſoluto ſub die 23. Ianuarij præſentis anni, ſtricte tamen ad regulam reſeruatoriam 8. menſiũ, Domini ſteterunt in deciſis, hoc vno tamen præſuppoſito, quod Monaſteria, & beneficia data in commẽdam cadant ſub dicta regula de quo erit particulariter agendum, moti, quia re vera hoc ius patronatus non eſt proprie ex dotatione, aut fundatione, quo fit, vt tanquam ex priuilegio competens ſub dicta regula videatur comprehendi ex alias late deductis.

2 Nec obſtat, quod Papa decreuerit huiuſmodi ius patronatus cenſendum eſſe perinde, ac ſi eſſet ex dotatione, & fundatione. Quia ex eiſdem met verbis cõuincitur illud non eſſe ex fundatione, aut dotatione, ſed ex priuilegio, & gratia Papæ, qui ita diſpoſuit, vt voluit Congregatio Concilij, & tenuit Rota in cauſa Placentina de Mirabel. coram bo. me. Orano. alias in alia deciſione allegata.

3 Nec facit, quod Papa poſſit fingere, & facere, vt illud, quod non eſt, pro tali tamen habeatur reſpectu certi effectus. Quia non negatur propoſitio; ſed dicitur illam non applicari reſpectu regulæ, cum ſemper verum ſit dicere, id procedere ex gratia, & priuilegio Papæ, & non ex eo, quod ius patronatus ſit vere ex dotatione, & fundatione, vt in ſimili de iure patronatus conceſſo cum clauſula, quod ſit perinde, ac ſi eſſet Regum, fuit dictum in Corduben. iuris patronatus 20. Nouem. 1566. coram bo. mem. Io. Aldobrandino, & cum dicta regula emanauerit per viam legis reſpectu illius fictio non poteſt ſibi vendicare locum; ſed dumtaxat veritas ipſa iuribus vulgatis.

4 Et ad illud, quod hoc priuilegium ſit ex cauſa oneroſa, fuit reſponſum hoc minime verum eſſe, cum ad hunc effectum ſpectari debeat, quod expenſum fuerit, an ſcilicet, illud æquiualeat conceſſioni, quia vbi non æquiualet, conceſſio ipſa iudicari potius debet gratioſa, quam oneroſa, vt alias late deductum fuit. Vnde cum hic in claris verſari videamur, quod expoſitum per Comitem Compſæ, non æquiualet cõceſſioni, ex eo præſertim, quia admodum irrationabile videtur, quod pro ſcutis 1000. in circa in ſeruitutem redigatur Eccleſia tam inſignis, & quidem notabilis valoris, etiam attento tempore dictæ conceſſionis, hoc eſt ducat. centum, & vltra, vt ex literis perinde valere poſtea expeditis de quibus in actis conſtat, & ex eo quod commendata fuit nepoti eiuſdem Papæ, & Cardinali, cui ex Concilio Lateranen. non poterat prouideri, niſi beneficium excederet ducat. 200. ideo, &c.

5 Nec obſtare dixerunt Domini clauſulas conceſſionis Pauli III. Quia, etſi illæ ſint ampliſſimæ, & adeo prægnantes, vt prima facie tolli minime videantur per clauſulas appoſitas in regula reſeruatoria ex deductis in cauſa Aſtoricen. coram Illuſtriſſimo Seraphino, & in alijs per Informantes pro Comite allegatis: Attamen re maturius conſiderata hoc in caſu ex 6
pluribus non obſtare dixerunt. Primo, quia in caſu illarum deciſionum fuerat præſcripta certa forma, ſcilicet derogandi in futuris derogationibus, quod non poſſet derogari, niſi de toto tenore plena, ſpecifica, & indiuidua, ac de verbo ad verbum, non autem per clauſulas generales idem importantes eſſet facta inſtio, quæ forma derogandi non præſcribitur in literis Pauli III. ſed ſolum adſunt clauſulæ derogatoriæ derogatoriarum ad ſequentes diſpoſitiones, quæ omnes tolli videntur, ex eo, quod in regula reſeruatoria expreſſe derogatur indultis, & priuilegijs, cum quibuſcunque derogatorijs derogatoriarum, & fortioribus, & efficacioribus, ac inſolitis clauſulis, ad deciſ. Putei 109. num. 4. verſ. dixerunt tamen. lib. 1. cum alijs per Informantes pro Cardinale deductis.

Nec

Digitized by Google

6 Nec vim fieri poſſe dictum fuit ſuper clauſula reſtitutoria, de qua in literis dictæ conceſſionis. Quia, licet ſit maximæ efficaciæ, tolli tamen videtur ex eo, quod in regula derogetur etiam efficacioribus, & fortioribus clauſulis.

7 Secundo, quia deciſiones in dicta Aſtoricen. & in alijs cauſis in contrarium allegatis per Informantes pro Comite non emanarunt in terminis iſtius regulæ reſeruatoriæ S. D. N. Sed in terminis regulæ Pauli III. ſeu aliorum Pontificum, non habentes clauſulas, & derogatorias ita amplas, & efficaces, vnde non mirum, ſi de dictis caſibus ad noſtrum inferri, minime poteſt, vulg. l. Papinianus exuli. ff. de minor. viginti quinque annorum.

8 Tertio fuit reſponſum, quod omnes clauſulæ de quibus in literis dictæ conceſſionis Pauli III. & ſignãter illa, quod prouiſiones non poſſint fieri, niſi de conſenſu Patroni, ſine quo non poſſit derogari, & ſi derogetur, derogatio non ſufficiat: ſed in priſtinum ſtatũ reponatur: debent, ac commode poſſunt ſuum effectum ſortiri in prouiſionibus, quæ alias Papa in menſibus ordinarij faceret, ordinarium ipſum præueniendo, quod facere poteſt, cum ſit ordinarius ordinariorum, & cum omnibus concurrat, iuribus vulgatis: nõ autem vendicent ſibi locum in prouiſionibus factis per Papam in menſibus reſeruatis vigore dictæ regulæ; ea ratione, quia, cum hoc beneficium iuris patronatus ex priuilegio, ſub dicta regula ſui natura cõprehendatur, non dicitur derogari dicto priuilegio, nec in aliquo eneruari clauſulas illius per prouiſionem, quam Papa facit de dicto beneficio, & minus per clauſulas dictæ prouiſioni adhærentes: ſed totum præiudicium facit regula ipſa, & clauſulæ in ea contentæ, cui inquam regulæ adeo ſubijcitur ius patronatus ex priuilegio, vt alia derogatio non ſit opus, vt per Mandoſ. ſuper regula 1. reſeruat. q. 10. nu. 3. Late Couar. pract. quæſt. c. 36. nu. 6. Dec conſ. 149. n. 6. & fuit tentum in cauſa Seguntina Dimidiæ Annatæ 26. Nouembris 1593. coram bo. mem. Orano.

9 Quarto, reſponſum fuit, quod cum hic non agatur de clauſulis derogatorijs appoſitis in aliquo priuilegio, vel gratia particulari perſonæ conceſſa: ſed de appoſitis in regula, quæ vim legis, ſeu conſtitutionis habet, merito ex eis cenſetur ſufficienter derogatũ clauſulis quibuſcunque etiam derogatorijs derogatoriarum contentis in dicta conceſſione Pauli III. Roman. conſ. 436. nu. 21. verſ. reſpondeo illud verum. Couar. in rub. de teſtam. par 2. nu. 19. verſ. quartum noſtræ quæſtioni proprius, &c. ita in proprijs terminis regulæ octauæ fuit dictum in vna Cameracen. Canonicatus 4. Iulij 1578. coram bo. mem. Cardinali Lancellotto. Imo cum inter clauſulas dictæ regulæ adſit iſta etiam, quod priuilegium contineat, quod beneficium ſub reſeruationibus non comprehendatur: neceſſe eſt fateri non poſſe aliquo modo tueri contrariã ſententiam vigore clauſularum contentarum in dicto priuilegio, qualeſcunque illæ ſint, ne plus tribuatur tacito, quam expreſſo contra omnes iuris regulas.

REV.^MO P. D. DAMASCENO.

Lucana, Fructuum. Veneris 3. Decembris 1604.

ARGVMENTVM.

Ex Summarijs argumentum ſumas.

SVMMARIVM.

Oblatio verbalis quando ſufficiat ad conſtituendum quẽ in mora. num. 1.

Mandatum ſpeciale requiritur in eo, qui pro alio vult retrahere. num. 2.

Mandatum præſumitur in eo, qui pro alio ſoluit, & exburſat magnam pecuniarum quantitatem. num. 3.

DECISIO LXXXIX.

1 Concluſerunt Domini deberi fructus Comiti, cum ipſe ſatisfecerit requiſitis per ſtatutũ Lucanum, titulo de recuperatione rerum in ſolutum datarum. c. 131. Nec obſtat, quod ſtatutum requirat veram, & realem ſolutionem, & Comes non ſoluerit, ſed depoſuerit, quia ſtante recompenſatione Dominorum de Lilijs ſufficiebat nedum realis, ſed etiam verbalis oblatio. Franc. Marc. deciſ. 878. parte 1. Capic. deciſ. 19. num. 2. Ruin. qui de communi, cõſil. 113. num. 1. lib. 1. & fuit allegata deciſ. Romana Vineæ 11. Aprilis 1603. coram Reuer. Patre Domino Millino.

2 Minus facit oppoſitio defectus mandati ſpecialis requiſiti in eo, qui vult retrahere pro alio. Tiraqu. de retract. lignag. §. 1. gloſ. 10. nu. 97. quia ſufficiens viſum fuit illud, quod exhibetur in Sũmario Comitis. num. 2. ibi, ad faciendum quodcunque depoſitum occaſione cuiuſuis litis, rei, vel cauſæ, ſeu rerum, perſonarum, & bonorum tam liberum, quam conditionatum modo, & prout facti qualitas requirit, & prout dicto Procuratori libere videbitur.

3 Vltra quod etiam ſi non apparet de mandato, dicunt Domini illud fuiſſe præſumendum ex tam magna exburſatione, nempe ſcutorum 2330. ad Caſſad. deciſ. 3. numero 4. de procur. Cui motiuo non obſtat replicatio, quod hic adſit recompenſa Prædiorum retrotrahendorum, & ſic non applicentur illi, quæ alias dicuntur de præſumendo mandato ex magna impenſa, quia eſt aduertendum, quod Procurator nullo modo poterat ſperare, quod bona retrotrahenda ſibi applicarentur, quia ſtatutum non dat priuilegium retrahendi procuratori, ſed Domino, & ideo remanet firma præſumptio, quod iſte deponens alias non implicaſſet tam magnam pecuniarum ſummam in alieno negotio, niſi hoc habuiſſet in mandatis, imo forte, niſi etiam habuiſſet pecuniam in manibus ab eis, quorum intererat fieri huiuſmodi depoſitum.

4 Circa quantitatem fructuum, quæ pendet præcipue a rata temporis voluerunt Domini particulariter videre.

R.MO P. D. DAMASCENO.

Virdunen. Canonicatus. Veneris 17. Decẽbris 1604.

ARGVMENTVM.

Sententia excommunicationis numquid valeat ſine citatione perſonali, etiam quod excommunicatus habuerit ſcientiam citationis.

SVMMARIVM.

Sententia excommunicationis ſine citatione perſonali eſt nulla. num. 1. Vbi amplius, quod non ſufficit ſola ſcientia præſumpta citationis contra num. 2. Diſtingue, & declara, vt num. 4. quod ſcilicet ſufficiat ſcientia citationis certa, & indubitata licet citatio non fuerit perſonalis.

Citationis ſcientia colligitur ex mandato ſpeciali poſt citationem facto ad cauſam, pro qua fuit citatus. nu. 3.

Sententia diuerſa, & ſeparata dicitur, quando continet diuerſa, & ſeparata capita. num. 5.

DECISIO XC.

1 Domini reſtringebant nullitates ad caput citationis, ſed in hoc non erant concordes, quia aliqui dicebant fuiſſe omnino neceſſariam citationem perſonalem, cum agatur de ſententia excommunicationis. Rota deciſ. 15. in fin. de ſent. excom. in antiquis. Caſſad. deciſ. 2. de penſion. & allegabatur deciſio Boianen attentatorum 6. Martij 1595. coram R. P. D. meo Iuſto, nec alias ſufficere dicebant ſcientiam præſumptam. Idem Caſſad. deciſ. 12. in fin. de reſcript. Achill. 5. de citat. & 7. de dol. & contum. Tiraquel. de retract. lignag. §. 9. gloſſ. 2. numero 4.

2 Dicebant alij ex aduerſo ſufficere, quod ſcientia citationis ſit certa, & indubitata, licet non fuerit perſonaliter executa. Rot. deciſ. 11. de dol. & contum. in Nouiſſ. Caſſad. deciſ. 6. num. 11. de cauſ. poſſeſſ. & propriet. ibi, ſed citatio perſonalis, aut certa ſcientiã, & indubitata notitia eſt neceſſaria, & allegabatur deciſio Lunen. Sarzanen. 23. Octobris coram Illuſtriſſimo Cardinali Seraphino.

3 Hanc autem certam ſcientiam dicebant colligi ex mandato ſpeciali ad hanc cauſam, quod fecit Sandrinus poſtquam bis eius procuratoribus, & ſemel ad valuas eius Eccleſiæ fuit facta citatio. Aegid. deciſ. 538. & d. deciſ. 11. de dol. & contum. in Nouiſ. Felin. in cap. cum ſit Romana. numero decimo quinto. de appellat.

4 Ad deciſiones vero, quæ dicunt requiri perſonalem citationem reſpondebant non loqui priuatiuè ad certam, & indubitatam ſcientiam, & quæ dicunt non ſufficere præſumptam, intelligebant de quadam ordinaria præſumptione, quæ ſolet ſufficere ad alios effectus, non autem de certa ſcientia, quæ oritur ex conſtitutione Procuratoris in indiuiduo ad hanc cauſam tanquam pendentem coram Auditore Cameræ.

5 Verum quia Domini, vt dictum eſt, non erant concordes circa ſententiam excommunicationis, fuit tantum capta reſolutio reſpectu immiſſionis, cum in hoc ſententia contineat caput ſeparatum, & ideo in hoc dicatur diuerſa, & ſeparata ſententia. l. etiam. §. in cauſa, vbi Bart. & alij. ff. de minor. Reſpectu vero immiſſionis adeſt ſufficiens citatio ex prædictis.

REV.MO P. D. COCCINO DECANO.

Feltren. Præbendæ. Lunæ 6. Iunij 1605.

ARGVMENTVM.

Beneficij titulus quanto tempore præſcribatur: Quomodo per teſtes probetur: Et an per enunciatiuas inſtrumentorum.

SVMMARIVM.

Producens inſtrumentum fatetur contenta in inſtrumento. num. 1.

Beneficij ſubſtantiæ mutatio præſcribitur ſpacio 40. annorum cum titulo, & bona fide. num. 1.

Præſcriptio contra ius, aut debet eſſe immemorabilis, vel ſaltem quadragenaria cum titulo. num. 1.

Bona fides præſumitur, & propterea ſufficit eam allegare. num. 2.

Enunciatiuæ antiquiſſimæ vltra centum annos probant titulum beneficij. num. 2. Vbi etiam quod ſufficit eſſe enunciatiuas duorum inſtrumentorum emanatas a perſonis non ſuſpectis.

Enunciatiuæ iunctis adminiculis ſufficiunt ad plenam probationem, etiam quod emanauerint a perſonis ſuſpectis. num. 2.

Præſcriptio quadragenaria cum titulo, & bona fide ſufficit, etiam quod non conſtat de qualitate tituli, & etiam quod titulus ſit inualidus. num. 3. & 4.

Scriptura vna aliam declarat. num. 5. & 6.

Beneficium quo titulo fuerit poſſeſſum probatur per teſtes num. 7.

Teſtes de auditu probant in antiquis. num. 7. & ſeq.

Probatio facta per ſcripturas prævalet probationi factæ per teſtes. num. 9. & ſeq.

DECISIO XCI.

1 Viſum fuit Dominis, hodie non eſſe agẽdum ſimpliciter, An beneficium S. Margaritæ ſit liberum, & ſeparatum a Canonicatu, cum conſtet de eius anteriori ſtatu ex productione inſtrumenti facta per Cadubrium, de quo in Sum. num. 2. quod ideo contra ipſum probat. l. cum precum. C. de liber. cauſ. Sed an conſtet, quòd de beneficio libero ſit effectum præbenda canonicalis, ita vt recedendũ ſit a deciſis, & affirmatiue fuit reſolutum. Nam hic adeſt quadragenaria cum titulo, & bona fide, talis autem quadragenaria, aut immemorabilis requiritur, quando agitur de mutatione ſubſtantiæ beneficij, vt ex trad. per Philip. de Peruſ. in conſil. quod eſt inter conſil. Felin. 2. num. 1. 2. & 3. Rebuff. in tit. de vnion. num. 35. in fin. Rot. in antiq. dec. 9. & 10. de rebus Eccl. non alien. Ioan. Andr. in reg. qui contra. nu. 11. verſ. mihi videtur. de reg. Iur. in 6. Oldr. conſilio. 296. nu. 3. Hoied. de incompat. benef. par. 3. c. 3. nu. 13. & fuit dictum in cauſa Peruſina S. Beneueniatis. 13. Martij 1588. coram Illuſtriſ. D. meo Card. Pamphilio, & regulare eſt, quòd quotieſcunque agitur de inducenda præſcriptione contra ius, requiratur, vel immemorabilis, vel quadragenaria cum titulo. c. 1. de præſcript. in 6. vbi Doct. omnes.

2 Et quãtum attinet ad bonam fidem, ſufficit, quod allegetur, quia præſumitur. l. pen. C. de euict. l. ſi adulterium cum inceſtu. §. ideo. ff. ad leg. Iul. de adult. Bart. in l. 1. §. hoc interdicto. nu. 12. ff. de itin. actuq; priua. De titulo autem conſtat ex duabus enunciatiuis antiquiſſimis vltra centum annos, quæ probant. Bald. in l. cum aliquis. nu. 4. & ibi Iaſ. nu. 4. & ſeq. C. de iur. delib. Alex. conſi. 75. nu. 3. lib. 4. Caſſad. deciſ. 3. num. 3. de procu. Put. dec. 209. lib. 2. quarum altera eſt in inſtrumento confecto de anno 1468. de quo in Sum. nu. 2. in quo apparet, Canonicos, ſtante clauſula, accedente conſenſu Canonicorum, fuiſſe contentos, vt gratia Apoſtolica haberet effectum, per quam indulgebatur Franciſco de Mazzonatis, vt poſſet ex dicto beneficio S. Margaritæ de Longano erigere vnam præbendam Canonicalem pro Bartholomæo de Coquis eius nepote, quem Canonici ex nunc, prout ex tunc, in fratrem, & Canonicum receperunt cũ traditione poſſeſſionis, & aſſignatione ſtalli in Choro: altera vero eſt in inſtrumento optionis de anno 1476. vt in Sum. nu. 4. in quo enunciatur erectio huius beneficij in præbendam canonicalem, & quamuis prima enunciatiua emanauerit a Franciſco, ſecunda vero a Bartholomæo, & ſic a perſonis ſuſpectis, & tamẽ ad effectum, quod enunciatiuæ antiquæ probent, requiritur, quod ſint duorum inſtrumentorum, & quòd emanauerint a perſonis non ſuſpectis, Aret. in c. cum cauſam. num. 21. & ſeq. & ibi Felin. nu. 4. de probat. Aym de antiq. temp. par. 1. ſect. 4. nu. 14. 19. & ſeqq. Put. deciſ. 209. lib. 2. nihilominus quando concurrũt adminicula, vt concurrere in hoc caſu ex infra dicendis apparebit, enũciatiuæ, etiamſi emanauerint a perſonis ſuſpectis, probant. Achil. deciſ. 1. de cõfeſſ. Put. deciſ. 149. libro. 3. & fuit reſolutum in cauſa Bononienſi præceptoriæ. 5. Aprilis 1604. coram R. P. D. meo Litta.

3 Neque ad hunc effectum neceſſe eſt, quòd conſtet de qualitate tituli, Abb. in c. cum veniſſent, nu. 8. per illum text. de inſtit. Capic. deciſ. 189. nu. 10. cum non ſit diſcutiendus, vt per gl. in d. c. 1. in verb. cauſam. de præſcript. in 6. & ſufficiat titulus inualidus, & putatiuus. l. Celſus, & ibi glo. & Doct. ff. de vſucap. glo. in c. de quarta. de præſcript. modo ſi validus eſſet, tribueret ius. glo. fi. in c. ſi diligenti. de præſcr. Philip. de Peruſ. loco alleg. nu. 14. Veral. dec. 361. num. 4. par. 2. Et quod huiuſmodi erectio, & acceptatio habuerit effectum, ita vt adſit quadragenaria, & longe vltra, euidentiſſime patet, cum poſtea Bartholomæus de Coquis, ad cuius fauorem fuit facta erectio, ſoluerit pro inſtrumento authẽtico erectionis dicti canonicatus certam pecuniarum ſummã, vt in Sum. nu. 3. & adeſt inſuper optio, de qua ſupra dictum eſt, alterius præbendæ facta de anno 1476. vt in Sum. num. 4 in qua apparet, q̃ d. Bartholomæus ob tenuitatem præbendæ S. Margaritæ de Longano optat præbendam canonicatus S. Iacobi vacantem, & pro inſtrumento authẽtico dictæ optionis certum quid fuit ſolutum, vt in eodem Sum. num. 3. & de eodem anno 1476. conſtituit Franciſcum de Mazzonatis eius procuratorem ad defendendam optionem dictæ præbendæ, qui canonicatus S. Iacobi cum præbenda S. Margaritæ de eodem anno 1476. fuit collatus per Capitulum Petro Baffo, num. 5. qui cepit poſſeſſionem & præſtitit iuramentum in manibus Capituli, vt in Sum. num. 6. & 7. & quamuis huiuſmodi ſcripturæ cõtinentes prouiſionem Baffi fuerint reprobatæ in ſententia Vicarij Patriarchæ Venetiarum ex quo non fuerant recte cõpulſatæ, tamen hodie ceſſat hoc obiectum per productionem originalium, ex quibus iuribus bene probatur obſeruantia, & qualitas beneficij, nam ex optione alterius præbendæ denotatur qualitas præbendæ relictæ, cum optio non niſi inter Canonicos cadat, Rot. dec. 6. de conſuet in no. & dec. 8. num. 5. de ſent. excom. in antiq.

4 Accedit etiam, quòd de ann. 1477. per reſignationem cuiuſdam Carpedonis fuit prouiſus de huiuſmodi præbenda Chriſtophorus de Sarraualle, & facta fuit permutatio dictæ præbendæ S. Margaritæ de Lõgano, & habuit poſſeſſionem vt in Sum. num. 8. & hodie ceſſat obiectum compulſationis contra huiuſmodi inſtrumentum, cum originale ſit productum, & poſtea de anno 1480. vt in Sum. nu. 11. ad inſtantiam dicti Chriſtophori homines de Villa Longani denunciauerunt Poteſtati Bulleni omnes terras dictæ Eccleſiæ S. Margaritæ.

5 Nec obſtat, quod enũciatiua in huiuſmodi inſtrumento videatur æquiuoca, vt dicitur in alia deciſione cum non dicat, huiuſmodi Eccleſiam S Margaritæ eſſe membrum canonicatus, quia hodie ceſſat hoc obie-

obiectum, ſtantibus alijs ſcripturis, de quibus ſupra dictum fuit,& infra dicetur,cum vna ſcriptura aliam declaret. Aym.conſi.231.nu.12.& actus ſubſequens declaretur ſecundum ſuum titulum,& cauſam, Oſaſc. dec.167.nu.25.& ſeq.

6 Prædictis addendum eſt,quòd de anno 1482. quidam Manſionarius Eccleſiæ Feltrenſis tradidit poſſeſſionem canonicatus,& præbendæ S.Margaritæ de Longano Benedicto Bonuiagio prouiſo Apoſtolico, vt in Sum.nu.12.qui de anno 1484.optauit præbendam S. Matthæi dimiſſa prębenda S.Margaritæ,vt in Sum.nu. 14. & hæc quidem iura oſtendunt effectuationem: licet enim poſſeſſio canonicatus debuerit capi Capitulariter,nihilominus ſufficit, quod poſt poſſeſſionem ſimpliciter captam Canonicus fecerit canonicales actus de conſenſu Capituli,Caſſad. dec.8. de cauſ.poſſ.& propr.prout in caſu iſto præſumitur feciſſe,cum poſtea de conſenſu Capituli optauerit aliā præbendam.

7 Et ceſſat omnis difficultas, nam ab anno 1543.vſque ad litem motam,& ſic per tempus fere 50. annorum fuerunt Canonici Ioannes Baptiſta Pinadellus, Firmus de Suffinis,& Peregrinus Maſtorgius,vt conſtat in proceſſu,qui omnes,vt deponunt teſtes,poſſederūt bona S.Margaritæ vti Canonici, & reddūt cauſam ſcientiæ, quia alij deponunt de notorietate, alij de publica voce, & fama, alij quia tanquam Maſſarij exigebant decimam in primo anno pro fabrica, alij quia erant coniuncti,& exactores Canonicorum, & vnus dicit,quia Pinadellus non habebat aliud beneficium, alij quia ſemper vnus Canonicus poſt alium poſſedit,ad trad.per Oldrad.in conſ.296.n.1. & ſeq. & quod plus eſt,dicti teſtes concludunt de auditu ab anno 1533.quo tempore erat Canonicus Franciſcus a Turre,cui ſucceſſit dictus Pinadellus,& hæc probatio per auditum in antiquis ſufficit.c.licet ex quadā. vbi Butr. Io. And. Abb.& alij,de teſtibus. Et ne quid intactum relinquatur, accedunt pro obſeruantia alia iura producta ab anno 1570.vſque ad annum 1592, de quibus in Summa nu. 23. vſque ad fin. quæ continent locationes, viſitationes, decreta, & alia ſimilia pertinentia ad huiuſmodi præbendam S. Margaritæ, & ſic clarè oſtendunt obſeruantiam, & vnitatem beneficij. Oldra.d.conſ.296.

8 Denique prædicta corroborantur,cum in libris taxæ non reperiatur annotata Eccleſia S. Margaritæ de Longano,vt in Sum.nu.16.ſed ſolum canonicatus S. Margaritæ,quod veriſimiliter non eſſet, ſi canonicatus eſſet diuerſus a dicta Eccleſia,vtrumque enim beneficium debuiſſet per ſe in cenſum referri. l. forma. ff.de cenſibus Oldr.d.conſ.296.nu.2.verſ.& vna tantum datur decima,& hoc euidenter ſuadetur, ex quo Eccleſia S.Margaritæ de Longano poſt impetrationem de ea factam vti de beneficio ſeparato fuit de anno 1593.9. Februarij annotata in prædicto libro taxæ tanquam beneficium de nouo repertum, ex hac enim annotatione clare conſtat,quod antea in dictis libris non erat deſcripta.

9 Non obſtant teſtes in contrarium examinati, ſuper quibus eſt fundata alia deciſio, quia cum hodie ex ſcripturis de nouo productis conuincantur, nō eſt de eis habenda ratio,probatio enim facta per ſcripturas præualet probationi factæ per teſtes. Innoc. in c. cum Ioannes.nu.6.de fid.inſtr. Aym.conſ. 54. n.15.

10 Vltimo loco non officit,quod adſint plures Eccleſiæ ſub inuocatione S.Margaritæ, quia inde non poteſt oriri æquiuocum,cum denominentur de Formegano,de Sartena, & de Longano,& iura prædicta loquuntur de Eccleſia S.Margaritæ de Longano,& ſi aliqua ſimpliciter loquantur, recipiūt interpretationem ab iſtis,cum, vt dictum eſt, vna ſcriptura aliam declaret.

R. P. D. PAMPHILIO.

Placentina, & Caurien. Beneficiorum. Lunæ 6. Iunij. 1605.

ARGVMENTVM.

Poſſeſſio beneficij acquiritur per reſignationem admiſſam a ſuperiore: Et quid ſi reſignatio eſt nulla.

SVMMARIVM.

Poſſeſſio inſtrumentalis alio non exiſtente in poſſeſſione manutenibilis eſt.num.1.

Poſſeſſio beneficij amittitur per illius reſignationem a Superiore admiſſam.nu.2.

Poſſeſſio auctoritate iudicis capta iuſte acquiſita dicitur. num.3.vbi præſertim alio eandem poſſeſſionem de facto non detinente.

Poſſeſſor poſſeſſione ſua priuandus non eſt, etiam quod per viam actionis de nullitate opponatur. num.4.

Reſignatio beneficij nulla non facit, quin poſſeſſio amittatur per reſignantem, nec impedit quin illa reſignatio apprehendenti acquiratur.num.5.

Poſſeſſio acquiritur etiam ex actu nullo, quando eſt deuētum ad executionem facti nu.5.

DECISIO XCII.

1 PRo Informante reſolutum,mandatū de manutenendo concedēdum eſſe Roderico, de cuius poſſeſſione conſtat ex inſtrumento adeptionis illius,& licet ſit mere inſtrumentalis, alio tamen tūc in ea non exiſtente eſt manutenibilis,Rota deciſ.21. de reſtit.ſpoliat.in antiq. Biſignet.deciſ.8.eodem tit. Caput.334.nu.5.par.2.

2 Nec poteſt dici,quod Ioānes Baptiſta eſſet in poſſeſſione,quia per reſignationem per ipſum factam ad fauorem Roderici,& per ſuperiorem admiſſam,amiſit omnem poſſeſſionem tam ciuilem,quam naturalē, gloſ.

gloſ.in c.inter cetera.in ver. aſſignari. de præben.Rebuſ. 38.num.1. Sarnen. in reg. de public. quæſt. 18. num. 2.Rota deciſ.4.ſub nu 2.& deciſ. 2. de rer. permutat.in nou.Caſſad. deciſ.4. de reſtit. ſpoliat. Put. deciſ. 175.nu. 2.lib.3.

3 Præſertim cum poſt dictam reſignationem Rodericus fuerit auctoritate iudicis Executoris actualiter immiſſus in poſſeſſionem, ad text. in l.iuſte poſſidet. ff.de acquir.poſſeſſ.& non conſtat,quod Ioannes Baptiſta de facto poſtea incubuerit ſaltem detentationi, iuxta deciſ.Caſſad.4. num.4. de reſtit. ſpoliat. & fuit deciſum in cauſa Hipporegien. Præpoſituræ 11. Decmebris. 1587.& 1. Februarij 1588. coram bon, mem. Bubalo.

4 Non obſtat, quod Reſignans hodie der de nullitate reſignationis,quia interim dum de nullitate legitime appareat per viam actionis,non eſt Reſignatarius poſſeſſor ſua poſſeſſione priuandus, iuxta tradit. per Ferret.conſ.7.num.3. & ſeq. & conſil. 1. numero 11. cum ſeq.

5 Vltra quod Reſignatio nulla non facit, quin poſſeſſio amittatur per Reſignantem, vt fuit deciſum in cauſa Albiganen. Canonicatus, 9. Ianuarij. 1579. coram bo.me.Cardinale Lancellotto. Nec impedit, quin Reſignatario illam apprehendenti acquiratur, cum etiam ex actu nullo acquiratur poſſeſſio, quando eſt deuentum ad executionem facti.l.1.§. ſi vxori,vbi Doct.ff.de acquir.poſſeſſ.Put.deciſ. 511.lib.2. Et ita deciſum fuit.

R. P. D. PAMPHILIO.

Placentina Voti. Lunæ 13. Iunij 1605.

ARGVMENTVM.

Sententiæ an dicantur conformes, & an earum executio danda ſit, ſi in earum vna adeſt aliquod grauamen, quod in alijs non adeſt.

SVMMARIVM.

Sententiæ non dicuntur conformes quando in vltima ſententia datur aliquod grauamen, quod non erat in duabus primis. num. 1. & ſeq.

Executio trium conformium in facto principali an fieri poſſit, quando in vna ſententia adeſt aliquod grauamẽ, quod non erat in alijs. nu. 2.

Sententia per appellationem dicitur ſuſpenſa. num. 3.

DECISIO XCIII.

1 FVit dictũ, non conſtare de tribus conformibus, quæ veniant exequendę Nam licet omnes tres ſententiæ conueniant in eo, quod de iure vox Epiſcopi tantum valet, quantum valet vox totius Capituli, tamen cum in duabus primis ſententijs repetiatur reſeruata conſuetudo, ſi qua ſit,& in tertia declaretur conſuetudinem reſeruatam in dictis duabus ſententijs, eſſe intelligendam de præſcriptione eamque pro parte Capituli non fuiſſe probatam ratione huius noui grauaminis, de quo in tertia ſententia licuit appellare. Gloſ.in Clem.vt calumnijs.in Verb. alicuius. de re iudic. Ang. in l.1.ſub num. 1. C. ne liceat tert. pronoc. Aym. conſ.183.nu.4. Couar.pract. quæſtion.c.25.num.6.

2 Qua appellatione pendente,nõ poſſunt dictæ tres ſententiæ executioni demandari, quia executio nec in eo, in quo ſententiæ ſunt conformes permittitur, quando commode fieri non poteſt. Couar.d.cap.25. ſub num. 26.verſ.Ego vero, quod intelligitur, quando illud,in quo ſunt conformes,eſſet connexum cum iſto nouo grauamine,a quo fuit appellatum, ad tradita per Lancell. de attent. appellatione penden. lim. 2.nu.23.cum ſeq.

3 Huiuſmodi autem connexitas in caſu iſto ſatis patet,quia impoſſibile eſt dare executionem dictis ſententijs,niſi amouendo Capitulum a ſua quaſi poſſeſſione, quam prætendit non ſolum ex diſpoſitione iuris communis ſuper qua adſunt tres ſententiæ, ſed etiam vigore conſuetudinis,ſeu præſcriptionis ſuper qua adeſt vltima tantum ſententia per appellationẽ ſuſpenſa.l.furti.vbi gloſ.in Verb.inter famoſos. Bart. num.1.& 3.Angel.num.2. Caſtr.nu.6. ff.de his, qui not.infam.gloſ.in l.1.in verb. accepit.ff. de re iudic. Non enim videtur æquum lite pendente ſuper præſcriptione,quam ſemper Capitulum pro potiſſima ſui defenſione allegauit, illud eijcere a poſſeſſione exequendo ſententias reſtrictas ad diſpoſitionem iuris communis.

R. P. D. PAMPHILIO.

Auguſtana Canonicatus. Lunæ 20. Iunij. 1605.

ARGVMENTVM.

Terminus pro ſeruato habitus,an & quando circumducatur per alium terminum, poſtea etiã habitum pro ſeruato, iuſque conferendi Canonicatus,& præbendas de iure communi ſpectat ad Capitulum.

SVMMARIVM.

Sententia habet pro ſe præſumptionem, quod iuſte, & rite lata ſit. num. 1.

Terminus pro ſeruato habitus ad ſententiam, non cenſetur circumductus ex alio termino poſtea ſeruato pro remiſſorialibus. nu. 2.

Terminus citationis pro ſeruato habitus cenſetur circũductus propter non comparitionem Procuratoris coram iudice in die termini. nu. 3.

Sen-

Sententia lata contra procuratorem infirmum, quando ſit nulla. num 4.
Ius Conferendi Canonicatus ſpectans ad Capitulum poteſt diuidi inter Canonicos per Turnum. nu. 5. & 6.
Aſſertioni Epiſcopi credendum eſt in his, quæ reſpiciunt præiudicium ipſius Epiſcopi. num. 6.
Producens ſcripturas cenſetur fateri omnia contenta in illis. num. 6. in fine.
Iura etiam non recognita deſeruiunt pro adminiculo. numero 7.

DECISIO XCIV.

1 DOmini dixerunt ſententiam. R. P. D. mei Ortembergij eſſe validam; habet enim præſumptionem pro ſe, quod ſit iuſte, & rite lata. Speculat. in tit. de empt. & vend. §. nunc dicendũ. nu 5. verſ. & breuiter ſcias. Imol. in l. ſi quis cum aliter. ſub nu. 7. verſ. licet etiam. ff. de verb. oblig. Iaſ. cõſil. 119. nu. 5. vol. 1.

2 Nec obſtare, quod opponebatur eſſe nullã ex eo, quod terminus ad ſententiam fuit circumductus ex alio termino obſeruato pro remiſſorialibus: quia tollitur hæc obiectio, ex proceſſu, ex quo apparet ſententiam fuiſſe latam die 16. Maij, & terminum Remiſſoriæ poſtea tentum die 23. eiuſdem menſis. Ideo iſte terminus tentus poſt ſententiam, non ſolum, non potuit circumducere terminum ſententiæ, quod imò ipſe terminus remiſſoriæ remanet nullus tanquam obſeruatus poſt ſententiam, & ſic poſtquam iudex functus erat officio ſuo. l. iudex poſteaquam. ff. de re iud.

3 Vltra quod terminus Remiſſoriæ fuit circumductus propter non comparitionem Procuratoris corã Iudice in die termini. l. poſt edictum. ff. de iudic. & cõſequenter tanquam circumductus non poterat operari circumductionem alterius termini, ex regula, nõ præſtat impedimentum. de reg. iur. in 6.

4 Nec placuit Dominis alia nullitas, quæ deducebatur ex eo, quod ſententia fuit lata contra procuratorẽ exiſtentem infirmum, quia talis infirmitas non erat admodum notoria, nec fuit minus excuſatus prout opus erat, Mohed. deciſ. 2. de appellat. Lanfranc. Bald. deciſ. 16. cent. 1.

5 Quo verò ad iuſtitiam, illa ſatis iuſtificatur ex deciſione. R. P. D. mei Ortembergij, cui non obſtat oppoſitio, quod iura in illa ponderata non ſint in forma probanti, tanquam non legitime recognita, quia vltra quod iſta oppoſitio poſſet habere difficultatem; Fuit per Dominos reſponſum pro iuſtificatione huius ſententiæ ſufficere iuris communis diſpoſitionẽ, iuxta quam ius conferendi Canonicatus, & præbendas in Eccleſijs Collegiatis ſpectat ad Capitulum. Calder. in c. cum Eccleſia. de elect. & ibi Abb. nu. 8. poſt med. & verſ. ſed vbi præbendæ & deciſ. 4. de conceſ. præben. in nou.

6 Illudque poteſt diuidi per Turnum inter Canonicos, ad not. in c. ſi de præben. in 6. gl. in c. 2 in Verb. alternis vicibus, & ibi Anchar. nu. 13. de iure patron. prout obſeruatur in iſta Eccleſia Sancti Mauritij, vt probatur ex teſte pro parte Chriſtophori examinato, in ſummari. num. 4. Item ex literis Primariarum precũ Epiſcopi per eundem Chriſtophorum productis, in quibus Epiſcopus aſſerit collationem Canonicatuũ ad ipſum Capitulum, vel ad aliquem ex Capitulo ſpectare, quæ aſſertio multum facit in hac materia; vbi agitur de præiudicio ipſius Epiſcopi, Rip. reſponſ. 1. num. 6. & 7. de cauſ. poſſ. & propriet. Rota deciſ. 10. de iur. patron. in nou. Paleot. deciſ. 23. Incip. Oſtendebantur, Put. deciſ. 243. lib. 2. & præiudicat etiam Chriſtophoro, qui huiuſmodi literas produxit, & illis vſus fuit, Doctor. communiter. in c. cum venerabilis, vbi Felin. nu. 22. Dec. nu. 22. de except.

7 Quod autem Chriſtophorus Trippius, qui nominauit, & præſentauit Guilielmum, eſſet Canonicus Turnanus probatur ex collatione poſtea facta a Capitulo, in vim dictæ nominationis & adminiculatur tum ex vnico teſte pro parte Chriſtophori examinato, in Summar. n. 6. Tum etiam ex alijs iuribus, in dicta deciſione ponderatis, quæ licet paterentur aliquẽ defectum recognitionis, negari tamen non poteſt, quin deſeruiant pro adminiculo, ad tradita per gloſ. in c. cum olim. il primo, in Verb. fratrum de priuilegijs. Bart. in l. 2. num. 25. verſ. nam teſtis. ff. de appell. recipien. Veral. deciſ. 206. numer. 6. & 208. numer. 8. par. 2. Et ex his concluſum fuit pro validitate ſententiæ, omiſſis alijs deductis, quę bene tolluntur per Informantes.

R. P. D. PAMPHILIO.

Bononien. Bonorum. Lunæ 20. Iunij 1605.

ARGVMENTVM.

Ignorantia, & quælibet cauſa excuſat a pęna caducitatis; nec ſufficit ſcientia procuratoris, nec ratificatio actus ratificanti nocet, niſi habita plena, & ſpecifica notitia omnium contẽtorum in actu ratificato cum omnibus ſuis qualitatibus.

SVMMARIVM.

Ignorantia excuſat a pęna caducitatis. nu. 1.
Procurator præſumitur certioraſſe ſuum principalem de geſtis per ipſum. nu. 2.
Scientia præſumpta non ſufficit, vbi agitur de amiſſione iuris, ſed requiritur certa, clara, & ſpecifica, cum omnibus ſuis qualitatibus. nu. 2.
Procurator quantumuis generalis non poteſt facere pactum per quod Dominus incidat in pœnam. nu. 3.
Ratificatio actus vt ratificanti noceat, requiritur ſpecialis notitia omnium contentorum in actu ratificato, nec ſufficit ſcientia ſimplex, & generica, immo requiritur quod ratificanti legantur, & notificentur omnia in eo contenta. num. 4.

Cauſa

Digitized by Google

Cauſa qualibet excuſat a pœna caducitatis.nu.5.
Pœna vt euitetur,multa admittuntur,quæ alias non admitterentur.num.5.in fin.

DECISIO XCV.

1 FVit per Dominos reſolutum,non eſſe locum de uolutioni,quia pactum de obtinendo beneplacito Apoſtolico,alias bona eſſent deuoluta,pro cuius vigore prætenditur deuolutio, non fuit initum cum ipſo Aldrouãdo, ſed cum eius Procuratore, quo caſu Aldrouandus potuit illud probabiliter ignorare,quæ ignorantia a pœna caducitatis excuſat,Guid. de Suzar.de iure emphyteut.num.52. verſ. præterea illud.Anchar.conſ.174.nu.3.ad fi.cum ſequent.Late Audt.Gail obſeruat.lib.2.obſeruat.48.nu.4.Et tenuit Rota in Romana Deuolutionis 15.Nouembris 1596.coram R.P.D.meo Litta,& alias ſæpiſſimè.

2 Neque obſtare, quod Procurator præſumatur de huiuſmodi pacto Dominum certioraſſe,& conſequẽter Aldrouandum de eo notitiã habuiſſe, iuxta vulg. conſ. Rom.481.num. 7. ſæpius a Rota canonizatũ, quia talis ſcientia tanquam præſumpta non ſufficit, cum agatur de auferendo iure ipſius Aldrouãdi, quo caſu ſcientia non ſolum debet eſſe certa & clara, ſed etiam requiritur,quod ſit ſpecifica cum omnibus ſuis qualitatibus,iuxta gloſ.communiter approbatam in c.concertationi.in verb.ſciuerit.de appellat. libro 6. Alex.conſ.114.num.4 verſ.accedit.lib.1.Nat. conſil. 636.num 192.Tiraq.de retract. Lignag.§.36. gloſ. 2.num.30.& de legib. connubial.gloſ.8. num. 183. & fuit deciſum in Romana Dotis.10.Maij.1602.coram Illuſtriſſimo Pamphilio.

3 Vltra quod huiuſmodi pactum fuit appoſitum a Procuratore abſque ſufficienti mandato, licet enim in mandato fuerit data facultas promittendi de obtinendo beneplacitum, & confirmationem Apoſtolicam, cum pactis, & conditionibus ipſi Procuratori benè viſis, non tamen fuit data facultas apponendi caducitatem,quæ cum ſit pœna.l.2.C.de iur.emphyt. non potuit apponi abſque ſpeciali mãdato cum Procurator quantumuis generalis,etiam cum libera,non poſſit facere pactum, per quod Dominus incidat in pœnam.l. ſi pater.ff.quæ in fraud.credit.l.ſi procurator,& ibi Iaſ.nu.4.cum ſequentibus.ff.de condict. in debiti.Bar.in l.1.§.ſi procurator.nu.5.ff.ſi quis ius dicenti non obtemp.& in l.3.§.ſi procurator.nu.3.ff. quod quiſque iur.Alex.conſ.73.num.8.lib.1.late Felin.in c.1.nu.8.vt lit.non conteſt.

4 Nec obſtare,quod Dominus de Aldrouandis ſoluendo canonem,& reſtituendo quaſdam petias Terræ iuxta formam tranſactionis, videatur illam cum omnibus in ea contentis ratificare,quia præterquam quod iſta ſunt ſpecificata in mandato, & ſic ex illis non poteſt inferri ad pactum extraneum in mandato non appoſitum,huiuſmodi ratificatio quo ad pactum non operatur,cum non conſtet Dominum de Aldrouandis,de eo habuiſſe notitiam, & tamen in ratificatione etiam expreſſa, requiritur ſpecialis notitia omniũ in actu ratificato contentorum,nec ſufficit ſcientia ſimplex,& generica.Ruin.conſ.91.nu. 10. lib.1. Card.conſ.44.num.3.Tiraq. de legib. connub. gloſ. 8.nu.183.Quinimo requiritur,quod ratificanti legãtur,& notificentur omnia in eo contenta.Caſtr.conſ. 465.num.5.lib.1.& conſ.12.num.3.4.8.& 9.lib.3. Aym.conſ.197.nu.14.verſ.quinimo, & fuit deciſum in cauſa Melphenſis Affictus 11.Maij.1582.coram bo.me.D.Lauretano.

5 Et eo magis Domini cenſuerunt locum eſſe excuſationi propter decretum Vicarij Bononienſ. qui durante termino ad petendum, & obtinendum beneplacitum decreuit,tempus nõ currere, quinimmo poſtea parte præſente illud ad quatuor menſes prorogauit.Et quamuis huiuſmodi decretum poſſet dici iniuſtum ex allegatis per informantes pro rectore,negari tamen non poteſt,quin præbuerit iuſtam cauſam executionis a pœna caducitatis, a qua quælibet cauſa excuſat.Ruin.conſ.156.nu.21.lib 1.Bero.conſ.149.in fin.lib.1. & facit, quod multa ad effectum euitandi pœnam admittuntur,quæ alias non admitterentur,vt dixit Rota in cauſa Rauenaten. Domus 2. Aprilis. 1576.coram Domino Lauretano. Et ita concluſum.

REV.[MO] P. D. COCCINO DECANO.

Romana Cenſus de Mutis.27.Iunij.1605.

ARGVMENTVM.

Bona prohibita alienari præterquam ex cauſa dotis poſſunt alienari pro lucro dotis.

SVMMARIVM.

Dictio niſi præcedens negatiuam ponit, & determinat affirmatiuam in caſu nominato.nu.1.
Bona prohibita alienari,excepta cauſa dotis, poſſũt etiã alienari pro lucro dotis.nu.2.& 3.

DECISIO XCVI.

1 FVit reſolutum Teſtamentum Paulinæ non obſtare impoſitioni cenſus factæ per Pompeiũ pro concurrenti quantitate dotium,& lucri dotalis Luciæ della Zeccha,& Hortenſiæ Ruſpulæ. Paulina enim expreſſe cauit, quod eius bona non poſſint alienari,niſi pro dotibus dandis, & recipiendis, quæ dictio niſi cum præcedat,negatiuam ponit, & determinat affirmatiuam in caſu nominato. l. actione. Vbi Bart.nu.1.& Bald.nu.2.C.de tranſact.

2 Et huiuſmodi facultas alienandi pro dote extenditur etiam pro lucro dotis, quod debitor vigore ſtatuti.Aymo.

Digitized by Google

ti. Aymo conſ. 186. nume. 4. fere vſque ad finem, vbi concordant allegata, & poſt eum Dom. Phanuc. de Lucro dotis. gloſ. 10. nu. 58.

3 Et ideo cum prædictis Luciæ, & Hortenſiæ ſucceſſerit Pompeius, & propterea ſit creditor ſuper bonis ſubiectis dicto fideicommiſſo pro dotibus dandis, & lucro dotali, merito pro illa rata potuit alienare bona nominata fideicommiſſo ſubiecta imponendo cēſum, & hæc intelligebant Domini, niſi doceatur alias impoſuiſſe dictas Luciam & Hortenſiam.

R. P. D. LITTA.

Bononien. Præceptoriæ. Lunæ 27. Iunij 1605.

ARGVMENTVM.

Agenti ſpolio an, & quæ obſtet præſcriptio.

SVMMARIVM.

Actio ſpolij ſpacio quadraginta annorum præſcribitur. num. 1.

Poſſeſſio præſumitur ex titulo præambulo. nu. 2.

Præſcriptio immemorabilis, vel quadragenaria cum titulo requiritur ad effectum præſcribendi vnionem. nu. 3.

Agenti ſpolio obſtat exceptio proprietatis, vbi talis ſit, quæ iuſtificet poſſeſſionem rei conuenti, & debilitet ius agentis. num. 4.

DECISIO XCVII.

1 DVbium reſeruatum in vltima deciſione in hac cauſa facta, videlicet, An conſtaret de præſcriptione, quæ obſtaret Religioni agēti ſpolio, modicam penes Dominos difficultatem habuit, & ita hodie pro negatiua reſolutum fuit. Nam dicebatur, quod ſi Capitulum Eccleſiæ Bononien. prætenderet præſcripſiſſe actionem ſpolij, quæ ſpacio quadraginta annorum, iuxta opinionem quam nouiſſime firmauit Rota in cauſa Nullius, ſeu Mediolanen. remedij redintegran. 17. Maij, coram Illuſtriſs. Card. Seraphino inducitur.

2 Et hoc caſu excluditur prætenſio per productionē vnionis obtentæ a Greg. XIII. de ann. 1576. a quo tēpore deſumendo initium poſſeſſionis (cum poſſeſſio præſumatur ex titulo præambulo, l. quædam mulier. ff. de rei vendic. l. 2. C. de acquir. poſſ. cum ſimilibus) vſque ad tempus motæ litis, quod fuit de anno 1601. non effluxit tempus ſufficiens ad præſcribendū, cum ex dinumeratione, annos tantum vigintiquinque decurriſſe appareat.

3 Si vero prætenderetur, præſcriptam eſſe vnionem, & idem ſentiebant Domini: quia ad hunc effectum requiritur immemorabilis, vel quadragenaria cum titulo. Put. deciſ. 238. lib. 1. cum alijs allegatis per Informantes. In propoſito, excludebatur immemorabilis ex productione tituli vnionis: quadragenaria vero pariter ex præmiſſis non aderat. Et ideo, non conſtare de aliqua præſcriptione, reſolutum fuit.

4 Quia tamen exceptio proprietatis in hoc iudicio admittitur, vbi talis ſit, quæ debilitet primum extremum; hoc eſt, vbi iuſtificet poſſeſſionem eius contra quem agitur, & debilitet ius agentis (vt fuit dictum in vna Eugubina beneficij. 13. Iunij. 1594. coram Illuſtriſs. Card. Pamphilio. vbi aduerſus agentem ſpolio dabatur de vnione effectuata per longum tempus) hinc bonum eſſe, de viribus productæ vnionis videre, cenſuerunt Domini. &c.

REV.[MO] P. D. PEGNA DECANO.

Montis Regalis iuriſdictionis Veneris. Prima Iulij. 1605.

ARGVMENTVM.

Sententiæ dicuntur conformes, quando ſunt cōformes in ſubſtantia, & qualitate principali aliter ſecus, & quando tertius veniens ad cauſam cenſeatur omnia antea acta, & geſta ſua facere.

SVMMARIVM.

Res iudicata conſtituitur ex tribus ſententijs informibus in ſubſtantia, & effectu. nu. 1. 2. 3. & 4.

Sententiæ, vt non dicantur conformes opus eſt, vt difformitas ſit circa ſubſtantiam, vel qualitatem principalem eius, quod agitur. num. 4.

Tertius quando committit nouam cauſam non cenſetur acta, & geſta per prius ſua facere, & ideo ſententiæ prius latæ non faciunt numerum, ſecus ſi veniat ad cauſam per viam appellationis, vel nullitatis. num. 5. & 6. & ſeq.

DECISIO XCVIII.

1 IN hac cauſa, quæ diu fuerat agitata, latæ fuerūt duæ ſententiæ Rotales, prima à me, per quā pronunciaueram Eccleſiam Cataneſenſem, & illius Ciuitatem, & Diœceſim fuiſſe, atque eſſe de Prouincia, & Archiepiſcopatu Montis Regalis; & Epiſcopū Cataneſenſem pro tempore exiſtentem, fuiſſe, & eſſe Suffraganeum, & immediatè ſubiectum Domino Archiepiſcopo Montis Regalis pro tempore exiſtenti, cui propterea licuerat, & liceat in Eccleſiam, & Epiſcopum Cataneſenſem, & in eius Ciuitatem, & Diœceſim Ius Metropoliticum exercere. Secundam primæ confirmatoriam tulerat R. P. D. Lancellotus, ex quibus altera in rem tranſierat iudicatam.

2 Interim Capitulum Eccleſiæ, & Ciuitas Cataneſenſis ad impediendam executionem literarum executorialium, vigore rei iudicatæ relaxatarum, pro ſuo intereſſe

Digitized by Google

tereſſe venientes ad cauſam opponendo de nullitate, & appellando à prædictis ſententijs cauſam R. P. D. Millino committi obtinuerunt, coram quo multo etiam tempore litigarunt: qui tandem ad fauorem Domini Archiepiſcopi, & contra Canonicos, & Capitulum eiuſdem Eccleſiæ, atq; homines, & Vniuerſitatẽ Ciuitatis pariter Catanienſem, & alios litis conſortes pronunciauit, & declarauit præfatos Canonicos, Capitulum, & Homines, & Vniuerſitatem Catanienſem teneri, & obligatos eſſe recognoſcere Archiepiſcopum Montis Regalis pro tempore exiſtentem in Metropolitanum, illumque admittere debere in dicta Eccleſia, Ciuitate, & Diœceſi ad ius Metropoliticum exercendum, ſicut in duabus prioribus ſententijs fuerat pronunciatum.

3 Et quamuis hæc ſententia D. Millini eſſet tertia contra prædictos appellantes, nihilominus ipſi prætẽdentes fuiſſe latam in prima inſtantia, ab ea etiam appellauerant: ſed cum eorum appellatio fuiſſet reiecta in Signatura Iuſtitiæ, & fauorem Domini Archiepiſcopi reſcriptum eidem Auditori, vt conſtito ſibi de re iudicata, vel quòd alias eſſet locus executioni, ad eam procederet. Idem D. Millinus vj. Iunij dubitauit, An cõſtaret de re iudicata, ſeu quòd alias eſſet locus executioni contra Capitulum, & Ciuitatem Catanienſem, & quoniam tunc non fuit capta reſolutio ex eo, ꝙ ego, qui eram primus Reſponſalis dubitaueram contra Dominum Archiepiſcopum, cum poſtea per promotionem eiuſdem D. Millini ad Archiepiſcopatum Rhodienſem, vt proficiſceretur Nuncius Apoſtolicus ad Regna Hiſpaniarum, Ego in eius locum ſubſtitutus, idem dubium vtraque parte informante propoſuiſſem, Rota de re iudicata conſtare cẽſuit, quia vere aderant tres ſententię Rotales ad fauorem Domini Archiepiſcopi Montis Regalis, quæ in omni materia conſtituunt rem iudicatam. l. 1. C. ne lic. tertio prouoc. & maximè in hoc caſu, in quo prædictæ tres ſententiæ reſpiciebant idem ius, & eandẽ cauſam iuris Metropolitici, ex quibus præcipue conſtituitur res iudicata. l. cum quæritur. cum duabus ſequentib. ff. de except. rei iud. Veral. deciſ. 93. par. 3. & erant conformes in ſubſtantia, & in effectu ſubiectionis ad fauorem Archiepiſcopi, quod ſufficit ad effectum, vt ſententiæ dicantur, & ſint conformes, Socin. iun conſ. 74. nu. 1. & 2. lib. 2. Ruin. conſ. 114. nu. 10. & 13 lib. 5. Gabriel. tit. de execut. rei iud. concluſ. 1. num. 33. Theſſaur. deciſ. 112. & deciſ. 228. nu. 2. & ſæpe Rota cenſuit in pluribus cauſis, & ſignãter in vna Romana ſucceſſionis, coram bo. mem. Orano die 23. Maij 1597. Atque inde mox inferebatur locum fuiſſe executioni, Clem. 1. de ſent. & re iud. Prępoſ. in c. ſua nobis. nu. 2. de appell. Creſcent. deciſ. 1. & deciſ. 22. de ſent. & re iud.

4 Neque ad rem pertinebat, quòd tertia ſententia lata a D. Rhodienſi non confirmabat expreſſe duas primas ſententias: quia cum ſimiliter eſſet ad fauorẽ Domini Archiepiſcopi ſuper Iure Metropolitico, & in ſubſtantia contineret idem, quod duæ priores, cũ quibus cõueniebat ſuper facto principali, valida fuit, & cum illis conformis, vt notabiliter dixit Bald. in l. creditor. §. cum de ſorte. nu. 1. ff. de ſolut. Nam ad effectum, vt ſententiæ non dicantur conformes, opus eſt quòd adſit difformitas circa ſubſtantiam, vel qualitatem principalem. Alex. conſ. 77. nu. 3. verſ. ſicut ergo. lib. 2. & fuit reſolutum in cauſa Romana ſucceſſionis, die 23. Maij 1597. coram bon. mem. Orano.

5 Ad potiſſimam oppoſitionem, qua vtebantur Interpoſitiones pro Capitulo Eccleſiæ Cataniẽſis, quæ in alia huius cauſæ propoſitione contra Dominum Archiepiſcopũ fecerat me dubitare, videlicet, quod licet antea fuiſſent latæ duæ ſententiæ contra Epiſcopum Catanienſem, illæ tamen contra Capitulum, & Ciuitatem non faciebant numerum, prout in indiuiduo fuerat reſolutum in hac cauſa die 27. Nouẽbris 1602. coram eodem D. Millino, neq; afficiebant eos non citatos. Fuit reſponſum, quòd cum Capitulum a primis ſententijs appellauerit, & de illarum nullitate dixerit, conſequenter omnia acta, & ſententias præcedentes fecit ſuas, ita, vt ſi alia lata fuerit ſententia contra eos, illa, & tertia, & conformis cum alijs cenſeri debeat, Achil. deciſ. 13. de appellat. Put. deciſ. 71. lib. 3. & fuit reſolutum in cauſa Catanien. legitimitatis coram fel. rec. Clemente Papa VIII. tunc Rotæ Auditore die 7. Nouembris 1580. & die 13. Februarij 1581. quod etiam in hac cauſa fuit expreſſe deciſum die 10. Iunij 1602. coram Domino Rhodienſe. Quicquid enim dicendum eſſet, quando tertius committit nouam cauſam, quo caſu venit, tãquam in prima, quando tamen venit per viam appellationis, vel nullitatis oĩa acta, & antea geſta cenſetur ſua facere.

6 Neque obſtabat quòd Capitulum principaliter nõ appellauerat, ſed ſolum de nullitate dixerat, quia præterquam quòd ex tenore cõmiſſionis apparebat principaliter appellaſſe, idem in effectu erat ſolum de nullitate dicere, quia qui committit cauſam nullitatis ſẽtentiæ ſub aſſertione, quòd ſua intereſt declarari nullam, indicat ſententiam ipſum afficere, & ſic facit illam ſuam, & ſic in terminis fuit reſolutum coram dicto Clemente Papa VIII. tunc Rotæ Auditore in dicta cauſa Catanien. legitimitatis die 13. Febr. 1581.

7 Ruſus non obſtabat deciſio alias in hac cauſa facta, quòd prædictæ ſententiæ non afficiebant Capitulum non citatum ad effectum faciẽdi numerum: quia licet ex capite non citationis non afficerent Capitulum, bene tamen afficiebant ex alio capite, quia appellando, & opponẽdo de nullitate fecerat illas ſuas, & ſibi imputare debuerat præiudicium, quod ſibi intulerat appellando, & dando de nullitate, cum potuiſſet venire, tanquam ad nouam cauſam.

8 Ad proteſtationem procuraroris Capituli, & Canonicorum Eccleſiæ Catanienſis declarantis ſe voluiſſe vigore commiſſionis in actis præſentatæ, & clauſulæ, & quas, experiri pro ſuis principalibus principaliter, non autem pro admiſſis ad cauſam in ſtatu, & terminis in quibus reperiebatur. Fuit reſponſum iſtam cautelam non mutaſſe naturam cau-

ſæ,

ſæ, neque effeciſſe, quòd non fuerit appellatum: neque, vt non fuerit commiſſa cauſa appellationis, & nullitatis.

NO

REV. P. D. PEGNA DECANO.

Neritonen. Penſionis. Veneris Prima Iulij. 1605.

ARGVMENTVM.

Princeps non præſumitur donare cum tertij præiudicio, reſque a Principe donata tranſit in donatarium cum onere ſuo.

SVMMARIVM.

Fructus beneficij ſunt hypothecati pro penſione ex dicto beneficio ſoluenda. nu. 1. & 2.

Donatares a Principe tranſit cum ſuo onere. num. 2. & num. 4.

Penſio reſeruata pro alimentis penſionarij ſoluenda omnino eſt. num. 3.

Princeps quando donat, donare præſumitur ſine præiudicio tertij. num. 4.

DECISIO XCIX.

1 MEnſe Aprilis 1577. fuit reſeruata penſio ſcutorum ſexcentorũ ſuper fructibus menſæ Epiſcopalis Neritonen. in duobus terminis perſoluenda, videlicet in Natiuitate Sancti Ioannis Baptiſtæ, & in Natiuitate Domini. Anno 1596. Vacante Sede Neritonen. Nuncius Apoſtolicus in Regno Neapolitano deputato Oeconomo pro Camera Apoſtolica, omnes fructus exegit, & terminum penſionis in Feſto Sancti Ioannis maturatum ſoluit. Die 19. Nouembris eiuſdem anni. Reuerendiſſimus D. Lelius Landus eiuſdem Epiſcopatus pacificam accepit poſſeſſionem, quo tempore iam nomine Cameræ Apoſtolicæ omnes fructus erant recollecti, quare ſuperueniente termino Natiuitatis Domini, Epiſcopus iterum ſoluere recuſauit, affirmãdo ad Cameram, quæ fructus omnes exegerat, ſolutionem illius termini pertinere. Ceterũ quia Papa, omnes fructus dicti Epiſcopatus a Die 1. Iulij maturatos eidẽ Epiſcopo gratioſe donauerat, prętendebat Dominus Cardinalis Madrucius, alterius ſenioris Cardinalis Madrucij hæres, prædicti termini ſolutionem ad Epiſcopum ſpectare.

2 Quare vtraque parte informante conſulta Rota, an pecuniarum Epiſcopo donatarum eſſet habenda ratio ad prædictum effectum. Rota habendam eſſe rationem cenſuit. Nam cum fructus eſſent pro penſione hypothecati, Felin. in c. ad audientiam. il 2. num. 6. de reſcript. Roman. conſ. 388. nu. 2. Nat. conſil. 341. nu. 6. lib. 2. Surd. conſ. 343. nu. 12. ad Epiſcopum cũ ſuo onere, & cauſa perueniſſe cenſebantur, non obſtante, quod largitione Principis fuiſſent ſibi donati. l. alienatio. ff. de contrahend. empt. l. Princeps. ff. de verb. ſignif. Cephal. conſ. 32. nu. 17. lib. 1. Peregr. conſi. 13. num. 18. lib. 1.

3 Non obſtat, quod ad manus Epiſcopi non peruenerint fructus hypothecati, ſed pecuniæ, quia fuit reſponſum ex pecunijs redactis de pretio fructuum ſoluendum fuiſſe terminum penſionis, ſicut ſolutus fuiſſet a Camera, ſi penes eam fructus, aut pecuniæ remãſiſſent, pręſertim cum pro alimẽtis penſionarij fuiſſet penſio reſeruata. Gigas de penſ. q. 51. nu. 4. & 10.

4 Denique non obſtabat, quod cum Epiſcopus habuerit pecunias ex Principis donatione, non debebat ab aliquo moleſtari. Quia fuit reſponſum id procedere ſolum reſpectu bonorum, & fructuum donatorum, qui ad Principem pertinebant in quib. ceſſionarius, nec debet, nec poteſt moleſtari, vt fuit dictum in cauſa Sutrina Monaſterij. 29. Aprilis 1598. coram bon. mem. Orano, non autem reſpectu fructuum hypothecatorum, ſed aliquo onere grauatorũ, quos Princeps donare cenſetur ſine præiudicio tertij. Peregr. libr. 6. de iure fiſci. tit. de vendit. & empt. fiſcal. num. 18. & ſeq. vbi ſic dicit procedere text. in l. bene a Zenone. C. de quadr. præſcript. quo vtebantur informantes pro Domino Epiſcopo Neritonen. vt donatio intelligatur facta ſine præiudicio tertij. c. olim vbi Abb. numero 7. de verb. ſignif. Iaſ. in l. beneficium. num. 20. ff. de conſtitut. Princip. Ex quibus omnibus fuit vt ſupra firmatum.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. LANCELLOTTO.

Romana Spolij Domorum, & fideicommiſſi. Lunæ 24. Octobris 1605.

ARGVMENTVM.

Fideicommiſſum quando tranſmittatur ad filios, & deſcendentes, mortuo ſubſtituto ante conditionis euentum.

SVMMARIVM.

Subſtitutio, ſeu fideicommiſſum, quo ad deſcendentes mortuo ſubſtituto ante conditionis euentum, efficitur caducum. nu. 1.

Subſtitutio reciproca fideicommiſſaria non extenditur ad Nepotes. num. 1.

Fideicommiſſum conditionale non tranſmittitur etiam ad liberos, niſi coniectura ex ipſo teſtamento reſultantes, & neceſſario concludentes contrarium ſuadeant. num. 2.

Filia

Filia poſita in conditione ex ſtatuto Vrbis cenſetur vocata reſpectu portionis patris, non autem quo ad portionẽ patrui. num. 3.

Fideicommiſſum non tranſmittitur ad filios, & hæredes ſuos ſubſtituto moriente ante euentum conditionis, quã do alter ſubſtitutus eſt ex eiuſdem teſtatoris deſcendentibus. num. 4.

Conſeruandæ agnationis ratio non militat reſpectu feminarum per quas agnatio non conſeruatur. num. 5.

Fideicommiſſaria ſubſtitutio iuncta cũ iure accreſcendi, numquid tranſmittatur cum ipſo accreſcendi iure. n. 6

Prohibitio alienandi conſequutiua ad ſubſtitutionem illam non ampliat. nu. 7.

Filius in ſubſtitutionibus, & fideicommiſſis quando ſubintret in locum patris. nu. 8.

DECISIO C.

1 CVm Gregorius, & Michael Angelus fuerĩt in teſtamento Ludouici patris ad inuicem vulgariter, pupillariter, & per fideicõmiſsũ ſubſtituti, quãdocũque alter ipſorũ decederet ſine filijs, Dñi dixerunt, Laurã filiã Gregorij non fuiſſe vocatã ad tale fideicõmiſſum reſpectu portionis Michaelis Angeli, & ꝙ ſubſtitutio ad eius fauorẽ facta fuit aduocata, nec eſt alicuius conſiderationis reſpectu Lauræ filiæ dicti Gregorij præmortui. l. 1. §. ſin autẽ. C. de caduc. tollen. Burſat. conſil. 1. nu. 3. & 4. lib. 1. Nec reciproca fideicõmiſſaria extẽditur ad nepotes. Paul. de Caſtr. conſ. 36. incipit, Dubium facit, parte 1. ſecundum antiquam impreſſionem, Dec. conſ. 465. nu. 10. Anguſciola conſil. 47. numer. 4. lib. 6. & facit text. in §. non igitur. iuncta gloſ. Authent. de reſtit. fideicommiſſi. collat. 9.

2 Neque in hoc caſu eſt locus tranſmiſſioni, iuxta not. in l. hæredes mei. §. cũ ita. ff. ad Senatuſconſ. Trebellian. cum allegatis per Burſat. conſ. 1. nu. 4. & facit regula generalis, quod fideicommiſſum conditionale non tranſmittitur etiam ad liberos. l. in perſonã. C. de fideicomm. glo. & Doct. in l. vnica. C. de his qui ante aper. tabul. Bart. in l. 1. nu. 8. verſ. alia gloſ. ff. de legat. 1. Bald. conſ. 49. nu. 2. verſ. & licet. lib. 2. & ſæpe deciſum fuit. Coniecturæ autẽ per quas ab huiuſmodi regula recedatur, debent eſſe neceſſario concludentes, & ex ipſo teſtamento reſultantes. l. Lucius. §. tres hæredes. ff. ad Trebellian. & fuit reſolutum in cauſa Romana Hereditatis. de Foſſanis. 12. Februar. 1588. coram bo. me. Gipſio, quales non ſunt illa, quæ deducuntur.

3 Quod enim Laura vti poſita in conditione attento ſtatuto Vrbis, cenſeatur vocata, nõ releuat, quia hoc bene procederet reſpectu portionis patris, non autem quo ad portionem patrui. Caſtr. in l. filiusfamilias. §. cum quis. nu. 3. verſ. nota. ff. de legat. 1. Ripa in l. hæredes mei. §. cum ita. num. 64. verſic. 1. ff. ad Trebellian. & in l. 1. n. 8. verſ. vltimo declarando. C. de pact. Bertrand. conſ. 105. num. 1. verſ. ſecunda ratio, lib. 3. Ruin. conſil. 179. num. 1. & 181. num. 7. lib. 2. Gabr. conſ. 115. num. 9. lib. 1. & fuit reſolutum in cauſa Senogallien. fideicommiſſi. 14. Maij. 1605. corã R. P. D. meo Decano, & ita intelliguntur Doct. qui in contrarium allegantur.

4 Et ideo iſta conſideratio non poteſt deſeruire pro coniectura ad hunc effectum. Gabr. cõſ. 44. nu. 20. li. 2. vltra quod cum teſtator ſubſtituerit filias feminas proprias, non procedit prædicta coniectura, quæ habet locum, quando agitur de excludendo ſubſtitutũ extraneum, qui non ſit de deſcendentibus teſtatoris, non autem quando ſubſtitutus eſt de eius deſcendẽtibus, Socin. ſen. in l. hæredes mei. §. cum ita. col. 6. ff. ad Trebellian. Zancus in repet. d. § nu. 39. ſecundum primam impreſſionem, cum alleg. per Menoch. conſ. 200. nu. 111. Gabr. d. conſ. 91. nu. 8.

5 Quantum ad rationem conſeruationis agnationis hæc ratio non militat reſpectu Lauræ per quam agnatio conſeruari non poteſt l. pronunciatio. §. fin. ff. de verb. ſignif l. lege. de legit. hæred Pariſ. conſ. 83. nu. 24. lib. 2. Illuſtriſſimus Mantica de coniect. vlt. volũtat. lib. 6. tit. 15. nu. 3.

6 Nec obſtat, quod fideicõmiſſaria ſubſtitutio, quãdo eſt iuncta cum iure ſuo accreſcendi, tranſmittitur cum ipſo iure accreſcendi, quia hæc opinio eſt multũ controuerſa, & fuit dictum quod alias in contrariam ſententiam inclinabant. nõnulli ex Dominis in vna Ciuitatis Caſtelli coram R. P. D. meo Ludouiſio, quicquid dicendum ſit in ſubſtitutione pupillari, in quibus terminis loquitur l. qui patri. ff. de acquir. hæred. in qua ſubſtitutione tranſmiſſio eſt neceſſaria, vt ibi per Doct. quæ ratio neceſſitatis ceſſat in ſubſtitutione fideicommiſſaria, ſed nihilominus quando fideicommiſſaria ſubſtitutio iuncta cum iure accreſcẽdi tranſmittitur, procederet ad excludendum extraneum, non autem quando eſt ſubſtitutus aliquis de deſcendẽtibus teſtatoris, vt per Gabr. dicto conſ. 91. nu. 14. & ſeq. & præſertim. nu. 24.

7 Non obſtat prohibitio alienationis, quia eſt conſequutiua ad ipſam ſubſtitutionem, quam propterea ampliare non debet, iuxta conſil. Dec. 636. nu. 7. & fuit reſolutum in cauſa Peruſina fideicõmiſſi de Farnugiolis coram R. P. D. meo Litta 15. Septembris. 1597. & 27. Aprilis 1598. alias ſæpe.

8 Quæ dicuntur de repræſentatione non applicantur, quia repræſentatio procedit, quando concurrit patruus ad ſucceſſionem, & filius eſt vocatus ad portionem patris, ſed non patrui, tanquam proximiore poteſt concludi, Gabr. conſil. 2. nu. 16. lib. 2. Ideo vt nepos fiat æqualis Patruo, neceſſe eſt, quod intret in locum Patris ſui, perinde ac ſi eſſet in eodem gradu, qui non corrumpitur, ſed repræſentatur. §. cum filius. Inſtit. de hæred. quæ ab inteſt. deſer. auth. poſt fratres. auth. ceſſante. C. de legit. hæred. vt in pluribus cauſis deciſum fuit, & in terminis procedunt allegati in contrarium.

Digitized by Google

R. P. D. PAMPHILIO.

Tiraſonen. Cappella. Lunæ 28. Nouembris 1605.

ARGVMENTVM.

Clericatus habilitas impetrantis beneficium. valor per non exceſſum, obitus, & quod Beneficium ſit ſine cura, quomodo probentur ad effectum iuſtificationis gratiæ.

SVMMARIVM.

Clericatus cenſetur probatus ex literis patentibus Ordinarij. nu. 1.

Aſſertioni Papæ creditur circa identitatem, & honeſtatem impetrantis beneficium. nu. 2.

Valor beneficij per non exceſſum probatur vnico teſte, & per famam cum adminiculo. nu. 3. & num. 7. vbi quod etiam probatur per cõfeſſionem factam in ſupplicatione.

Mors beneficiati probatur per publicam vocem, & famã, & per confeſſionem aduerſarij. nu. 4. & nu. 5. vbi quod probatur etiam per teſtes, & quomodo.

Mors alicuius probatur per teſtes deponentes vidiſſe eum mortuum, & ſepeliri. nu. 5.

Mors probatur ex libro Parochialis eccleſiæ, in quo mortui annotantur. nu. 6.

Beneficia in dubio præſumuntur potius ſimplicia, & non requirentia reſidentiam, quam curata. nu. 8.

DECISIO CI.

1 PRo Informante, nempe gratiam Michaelis Blaſco eſſe iuſtificatã, nam de eius Clericatu conſtat ex literis patẽtibus ſui Ordinarij. c. 2. & ibi Abb. in 1. not. de cler. peregr. Felin. poſt alios in c. poſt ceſſionẽ. nu. 3. & 15. de probat. Gram. deciſ. 81. nu. 1.

2 De alijs habilitatibus conſtat ex aſſertione Papæ aſſerentis illum fuiſſe examinatum, & idoneum repertum, & per ordinarium de vita, & moribus, & idoneitate commendatum, quæ ſufficit, vt fuit ponderatum in cauſa Burgen. Abbatiæ de Fonſeca, de menſe Martij 1592. coram bo. me. Gipſio & in cauſa Nucerina Beneficij. 30. Octobr. 1592. corã Illuſtr. Pamphilio.

3 Quod Michael obtiueret portionem ſęcularis, & Collegiatæ oppidi nuncupati de Tudela, cuius fructus non excedunt valorẽ annuum Ducatorum 24. probatur ex 1. & 2. teſte ſuper 1. & 2. deponentibus per literas miſſiuas de partibus, & hoc etiam eſſe publicum, & notorium, quæ probatio ſufficit ad effectum verificationis obtentorum, in quib. Rota contentatur quali quali probatione Aegid. deciſ. 674. etiam minori, quam ſemiplena, vt de vno teſte de fama cum adminiculo tradit idem Aegid. deciſ. 682. & fuit ſæpiſſime in pluribus cauſis reſolutum.

4 Cappellaniam, de qua agitur ſitam in Parochiali, vel alia Eccleſia S. Michaelis loci de Corella vacaſſe per obitum Hieronymi de Ocana deponunt duo teſtes, dicentes eum poſſediſſe ſuam Cappellaniam vſque ad eius obitum, & de publica voce, & fama, & fatetur Michael Turzeto, qui eadem vacatione nititur Aegid. deciſ. 268. & deciſ. 593. Put. deciſ. 300. lib. 1.

5 Obitus D. Hieronymi de Ocana de mẽſe Iulij extra Romanã Curiã probatur tã per duos teſtes deponẽtes vidiſſe eũ mortuũ de dicto tempore, & ſepeliri, per quam depoſitionẽ ſine dubio probatur mors, etiã vbi agitur de grauiſſimo præiudicio. Bart. in l. 2. §. ſi dubitetur. ſub n. 1. ff. quemadm. teſtam. aper. Alber. in l. conditionum. n. 1. ff. de condit. & demonſtr. Aufrer. ad deciſ. Toloſ. 313. in princ. Menoch. de adipiſcen. rem. 4. num. 675.

6 Tum etiam ex partita extracta formiter vigore cõpulſarialium ex libro Parochialis Eccleſiæ, in quo mortui annotantur. Imol. conſ. 110. in fin. Rebuf. in 2. Tom. ſuper conſtit Gal. in tit. de regiſtr. baptiſm. & de ſepult. Mandoſ. ſuper reg. 18. quæſt. 10. ſub num. 4. & fuit pluries deciſum.

7 Valor Cappellaniæ, quod non excedat Ducatos 40. abunde probatur ex confeſſione dicti Michaelis Turzeto, qui in ſua ſupplicatione porrecta de eodem anno ait, nõ excedere Ducatos 30. Aegid. dicta deciſ. 268. & fuit deciſum in cauſa Bonon. Canonicatus. 24. Maij 1591. coram Illuſtr. Card. Pamphilio.

8 Quod Cappellania ſit ſine cura, & non requirat reſidentiam, probatur ex confeſſione Michaelis Turzeto in ſua ſupplicatione; vltra quod talis præſumitur, ex quo de iure beneficia omnia præſumuntur ſimplicia Aegid. dec. 676. Staphil. in tit. de ſtat. & qualit. benef. in princ. quæ ex generali conſuetudine reſidentiam non requirunt vt poſt Card. & alios trad. Imol. in c. fi. n. 9. de Cler. non reſidẽt. Felin. in c. dilectus il 2. nu. 1. de reſcript. Alex. conſ. 1. nu. 2. lib. 7. & fuit reſolutum in cauſa Conchen. Beneficij de Velz coram Illuſtr. Lancellotto, & alias ſæpius. Et ita concluſum fuit pro iuſtificatione gratiæ Michaelis Blaſco.

R. P. D. LITTA.

Vlixbonen. Iuris conferendi Veneris 2. Decembris. 1605.

ARGVMENTVM.

Concurſus numquid ſit neceſſarius in electione Rectoris, ſeu Vicarij Eccleſiæ ſubiectæ Monaſterio, aut annexæ, vel de illius Menſa.

SVMMARIVM.

Eccleſia Parochialis quando eſt ſubiecta Monaſterio, aut annexa, vel de eius Menſa, nõ eſt locus Concurſui, quia Monaſteriũ nominat Rectorẽ, et Epiſcopus cõfirmat. n. 1

Eccleſiam eſſe ſubiectam Monaſterio, aut annexam, vel de eius Menſa poteſt probari per ſigna, & argumenta ẽt

quod

quod non adſit inſtrumentum Vnionis, vel Annexionis. nu. 2. vbi ponuntur etiam argmenta, & ſigna dictæ ſubiectionis, & annexionis.

Eccleſia ædificata in territorio alicuius Monaſterij dicitur ratione dominij ad illud Monaſterium ſpectare. nu. 2. & num. 8.

Decimarum exactio denotat dominium Eccleſiæ, cuius ratione decimæ exiguntur. nu. 3. & nu. 6. & 7.

Onerum ſolutio pro aliqua Eccleſia denotat dominium illius eccleſiæ pro qua ſoluuntur onera ſpectare ad ſoluentem. num. 4. & nu. 6.

Vicarij deputatio in aliqua Eccleſia denotat, illius Eccleſia dominium ſpectare ad deputantem. nu. 5.

Concurſus an ſit neceſſarius in Vicarijs perpetuis. nu. 9. & 10.

DECISIO CII.

1 PLures ſunt Eccleſiæ Parochiales in territorio de Alcobatia, ad quarũ curã exercendam Cõmendatarius prætendit Vicarios per eũ nominandos debere ab Archiepiſcopo abſq; concurſu inſtitui, cuius contrariũ prætẽdit Archiepiſcopus. Ideo hodie ſtrictè dubitatũ fuit, An cõſtet Eccleſiã B. Mariæ de Alcobatia ſpectare ad Monaſterium de Alcobatia, vt non ſit locus concurſui, & Dñi partem affirmatiuam amplexi ſunt: Quia quando Eccleſia Parochialis eſt ſubiecta Monaſterio, aut annexa, vel de eius menſa, tunc non eſt locus decreto Concilij Trid. ſeſſ. 24. c. 18. de Reform. ſed Monaſterium nominat, Epiſcopus vero ſine cõcurſu approbat, iuxta tradita in c. 1. de cappel. Monach. in c. de Monachis. de præb. & fuit reſolutum in cauſa Tiraſonen. Iuris præſentandi 23. Maij 1388. corã bo. me. Bubalo, & 13. Octobr. 1595. coram me.

2 Eccleſiam aũt eſſe ſubiectã Monaſterio, aut annexã, vel de Menſa, nõ eſt neceſſe probare per inſtrumẽtũ vnionis, vel annexionis, ſed poteſt ẽt probari per alia ſigna, & argumenta, vt fuit deciſum in cauſa Pãpilonen de Stella 14. Decemb. 1598. coram Illuſtr. Cardinali Seraphino. In caſu propoſito Domini inter alia primo conſiderarunt, quod Monaſteriũ ante ædificationẽ huius Eccleſiæ, erãt dominus totius diſtrictus de Alcobatia titulo donationis factæ per Alphoſum Primum Regem Portugalliæ Diu. Bernardo Abbati Clarauallen. & per Innocentium Papam III. Confirmatæ, vt in Sum. nu. 1. cuius dominij ratione Eccleſiæ ibi ædificatæ dicuntur ad Monaſterium ſpectare, gloſ. & Doct. in d. c. de Monachis. in verbo prouentibus. verſic. ſi vero ex donatione. de præbend.

3 Ex qua donatione iuncta perceptione decimarũ, & fructuũ totius dicti Territorij, & in ſpecie decimarũ ſpectantiũ ad Eccleſias exiſtẽtes in dicto diſtrictu, vt probatur ex concordia inita inter Archiepiſcopũ, & Cõmendatariũ de ann. 1335. de qua in Sum. n. 3. in c. 1. 4. & 5. & ex teſtib. in Sum. n. 8. Itẽ ex ſnĩa Regis in Sum. n. 5. ex ſeparatione mẽſę cõuentualis a mẽſa Abbatiali facta per Piũ IV. in Sum n. 4 ex erectione huius Eccleſiæ in Vicariã perpetuam in Sum. n. 9. denotatur manifeſte dominium eſſe penes eum, qui decimas percipit, ita vt Eccleſia dicatur dè Menſa illius, & curã reſidere penes Abbatem, & Monaſteriũ habitu, exercitium vero curæ penes Vicarium, Card. in clem. 1. num. 10. q. 9. de offic Vicar. gl. in clem. frequens. in verbo ad Menſam, & ibi Vitalin. nu. 83. & ceteri Doct. de exceſſ. Prælat. Creſcen. deciſ. 2. de decimis. Mohed. deciſ. vlt. eod. tit. Veral. deciſ. 339. par. 3. Cappell. Tholoſ. deciſ. 109. & ibi Add. & fuit dictum in præcitat. Pampilonen. de Stella.

4 Tertiò vltra donationẽ Territorij, & perceptionem fructuũ, & decimarum fuit conſideratum, quod Monaſterium ſuſtinet omnia onera Eccleſiarum in dicto Territorio exiſtentiũ, tam quæ ratione viſitationum, quam quæ pro reparatione & fabrica earundẽ debentur, vt ex concordia anni 1294. in Sum. n. 2. & ex alia anni 1335. in Sum. n. 3. c. 7. ex dictis teſtium. Sum. n. 8 & ex viſitationibus Archiepiſcoporum iunctis effectualibus ſolutionibus, de quibus in Sum. n. 10. & in ſpecie reſpectu huius Eccleſiæ in Sum. n. 8. ex ſolutione enim onerum per Monaſteriũ facta pro Eccleſijs, de quibus agitur, ſatis colligitur Eccleſias ad ipſum ſpectare. clem. 1. de iure patr. & ibi Vitali. nu. 8. verſ. vbi ergo totum eſt. c. 1. & c. de ijs. de Eccleſ. ædifican. c. fin. de teſtib. Cæſ. de Graſſ. deciſ. 6. de præb.

5 Accedit quod ante erectionẽ huius Eccleſiæ in Vicariã perpetuam, In hac Eccleſia deputabatur Vicarius amouibilis, vt probatur ex confeſſione ipſius Ordinarij in inſtrumento erectionis, quod eſt ſignũ curã penes dictũ Vicariũ non reſediſſe, ſed ſolũ exercitiũ ex alleg. in d. Pãpilonen. Et quia ille qui præſentatur, nõ eſt Rector, ſed Vicarius, quod ẽt denotat nõ curã, ſed exercitiũ dũtaxat eſſe penes ipſum, vt trad. Vital. in d. clem. 1. n. 7. de offic. Vicar. quãuis ẽt ſi præſentationes loquerentur de Rectoribus, ſtantibus præmiſſis, non eo minus diceretur Eccleſiam ſpectare ad Monaſteriũ, cũ iſta ſint ſynonima, & ſæpe vnum pro alio ponatur, gl. in clem. 1. §. nonnulli quoq; in verbo Rectoribus. & ibi Vital. n. 35. de exceſſ. prælat. cum alijs in his terminis allegatis, in cauſa Vrgellen. Parochialis 13. Nouemb. 1603. corã Illuſtr. Card. Pamphilio.

6 Nec p̃ſentationes poſſunt cenſeri factæ vigore Iuris patronatus ex fundatione cõpetẽtis ꝑꝑ perceptionẽ decimarũ, ſuſtẽtationẽ onerũ, & aſſignationẽ Cõgruæ Vicario p̃ſentato, q̃ ſubiectionẽ denotat. d. c. de Monachis. & c. auaritiæ de prębend. Lãbert. de iure patr. art. 1. q. 10. principali, in 3. p. 2. lib. nu. 4. verſ. quartũ ponit modũ, & n. 7. & 8. cũ alijs citatis ꝑ Informãtes,

7 Nec facit quod Archiepiſcopus habeat ius decimandi. Quia in concordia ſolum dicitur, quod prætendebat ius percipiendi decimas; vltra quòd tale ius poſſet verificari reſpectu quartæ debitę Epiſcopo etiã ratione Eccleſiarum ad monaſteria ſpectantium iuxta diſpoſitionem c. conquerente. de offic. ordin.

8 Nõ obſtat quod Eccleſia, de qua hodie agitur, fuerit conſtructa poſt Monaſterium, ex quo non apparet deſcripta inter Eccleſias, quæ de anno 1384. fuerunt expreſſæ reperiri intra limites Cauti de Alcobatia, vt

in Sum.n.4. Quia fuit reſponſum, deſcriptionē eſſe reſtrictam ad Eccleſias exiſtētes in diſtrictu, non aūt in Oppido de Alcobatia, vbi Eccleſia B. Mariæ, de qua agitur, ſita eſt, vltra, quod ēt ſi illud eſſet verū, nō per hoc tolleretur, quod eſſet annexa, vel de Mēſa Monaſterij, cui incūbebat vigore concordiæ ann. 1335. Eccleſias ædificare. Vnde exiſtentia huius Eccleſiæ in Oppido de Alcobatia, quod cū eius territorio eſt de dominio Monaſterij, iūcta perceptione decimarū ſuſtentatione onerū, aſſignatione Cōgruæ, &c. pro Vicario facit, quod Eccleſia iſta in ſui ortu vere nata ſit ſubiecta, & nunquā fuerit in aliquo ſtatu libertatis, ſed originaliter annexa, & de mēſa, iuxta tradita p Butr. in c.cū te n.11. Abb. eodē n. 11. Abb. eod. nu. verſ. nota hanc gl. de ætat. & qual. Fel. in c. ex parte. il 2. n. 1. & ſeq. de reſcr. vbi ēt dicit, qḋ ſi cappella ædificarēt, vt eſſet beneficium de per ſe ſtans, de neceſſitate præſentari deberet Rector perpetuus, quod hic non fiebat, ſed deputabatur Vicarius amouibilis, vt ſupra dictum ex confeſſione Ordinarij, & alias fruſtratoria fuiſſet erectio in Vicariam perpetuam.

9 Non obſtat, quod in Vicarijs perpetuis ſit neceſſarius cōcurſus: Quia ad effectū, vt ſit locus concurſui, non inſpicitur, An vicarius ſit perpetuus, vel ad nutū amouibilis, ſed attenditur, An Vicaria ſpectet ad Monaſterium, & ei ſit ſubiecta, vel annexa, ita vt cura penes Monaſteriū reſideat, quo caſu nō eſt locus cōcurſui, ſed ſufficit approbatio Ordinarij iuxta reſolutionē Illuſtriſſimorū Interpretū Cōcilij, ſuper qua fundatur Breue obtentū per Cōmendatarium à ſel. rec. Clemente VIII. Declaratio vero eorundem Illuſtriſſimorū data pro parte Archiepiſcopi loquitur, quādo cura trāſfertur in Vicariū, & nō ſolū exercitiū, vt in caſu iſto.

10 Non obſtat, quod per erectionē in Vicariā perpetuam factā per Archiepiſcopū pōt dici trāſlata cura in Vicariū perpetuū. Quia lectura inſtrumēti erectionis contrariū apertè denotat, dum ibi aſſignatur certa portio Vicario, & reliquū reſeruatur Cōmendatario, penes quē remanēt onera iuxta not. p Hoſtien. & Io. And. in c. expoſuiſti de præben. & ibi Abb. in fi. Hoc bene declarat Fel. in c. poſtulaſti nu. 1. verſ. aut perceptio fructuſ. le reſcript. Rebuf. de cōgru. port. n. 108. & in iſta erectione vltra reſeruationē fructuū, & onerū Vicarius nō nominatur Rector, & reſeruatur Commendatario Ius præſentandi, quod ſtantib. præmiſſis debet ītelligi, ſicuti prius cōpetebat, ſ. cū approbatione Ordinarij, & non præuio cōcurſu, apparet. n. in hac erectione Archiepiſcopū noluiſſe alterare ſtatū huius Eccleſiæ in alio, q̄ facere Vicariū de amouibili perpetuū, prout ei ex debito ſui officij incūbit ex Decreto Concilij, & c. 1. de cappel. Monach. in ſexto. maxime quod ī dubio huiuſmodi erectio ita facta intelligi debet, vt minus præiudicet Commendatario, quam ſit poſſibile, & propterea ex eo, quod dicat erigere Eccleſiam in Vicariam perpetuam, & beneficium curatum inferri non debet ad curæ tranſlationē in Vicarium, cū iſta verba optime verificari poſſint rōne exercitij, & oneris adminiſtrationis Sacramētorū Vicario perpetuo incumbentiū. Nec ex deputatione Vicarij perpetui Eccleſia deſijt eſſe de Mēſa, Vital. in d. clem. frequens. n. 35. & 84. de exceſſ. prælat. & fuit dictum in præcit. Vrgellen. Parochialis corā Illuſtr. Pamphilio.

REV. P. D. PEGNA DECANO.

Venetiarum donationis. Veneris. 9. Decembris 1605

ARGVMENTVM.

Extenſio obligationis Cameralis an, & quando requiratur, antequam ex ea mandatum executiuum relaxetur.

SVMMARIVM.

Factum deciſionis recenſetur. nu. 1. 2. & 3.

Auditor Cameræ poteſt dare executionem omnibus obligationibus, etiam rogatis extra ſtatum Eccleſiaſticum, in quibus partes conſenſerunt relaxatione mandati vnica tantum, vel nulla citatione præcedente. nu. 4. & 5.

Obligationis Cameralis extenſio non eſt facienda, quando in ea partes conſenſerunt relaxationi mandati vnica tantum, vel nulla citatione præcedente. nu. 4. & 5.

Donatio de iure communi valet, etiam quod non ſit ſubſcripta a donatore, & a teſtibus nu. 6.

Inſinuatio donationis aliud non eſt, quam donationem coram iudice ordinario publicè legere, vt publicè ad notitiam deueniat. n. 7. vbi etiam de forma inſinuationis.

DECISIO CIII.

1 D. Rodulphus Pius præmiſſa narratiua fidei, & integritatis Dominici de Domo in regenda, & gubernanda eius perſona, & familia, & in alijs ſuis negotijs pertractandis, vt mutuæ beneuolentiæ aliquod ſignum exhiberet, Venetijs 1598. ſub die 19. Decembris. titulo donationis irreuocabilis inter viuos eidem Dominico præſenti, & acceptāti pro ſe, & eius hæredibus, & ſucceſſoribus, annua Scuta 300. auri, ex quibuſuis eius bonis extrahen. cū onere tamen cibaria præſtandi cuidam Donnę Iacobæ, & vni eius Pediſſequæ vita dictæ Iacobę durante donauit, ita vt prædicta ſcuta 300. libere ad eundem Dominicum pertinerent.

2 Die 5. Nouembris anni 1601. Antonius de Domo prędicti Dominici frater, & procurator Rodulphi pro curatorē ad dicendū contra iura, & ad ſoluendū, alias ad videndū decerni, & relaxari mandatū in obligatione ſuſceptū citauit, & adueniente termino, prædictæ donationis inſtrumentum produxit, & die 6. eiuſdē menſis productione facta, iterumque procuratore Rodulphi citato ad ſoluendam prędictam ſummā iuxta formam iurium ab Auditore Cameræ, parte præſente decerni, & relaxari mandatum infra menſē obtinuit.

3 Ab eo decreto idem Rodulphus intra legitima tēpora appellauit, & cauſa commiſſa in Rota dubitaui, An prædictum Auditoris Cameræ mandatum eſſet exequen-

exequendum. Et Rota mandatum exequendum eẽ fuit,quia de validitate mandati non dubitabatur, cũ de iuriſdictione,& citatione conſtaret. Verall. deciſ. 262.par.2. Nam reſpectu Rodulphi res erat clara. Ne dum enim ratione originis,ſed etiam bonorum,quæ omnia fere conſiſtunt in ſtatu Eccleſiaſtico, ſubiectus erat Tribunali Auditoris Cameræ, in cuius etiã iuriſdictionem ipſe conſenſerat: reſpectu Dominorum de Domo non aderat dubium, ex quo ipſi venerunt ad hoc forum tanquam forum rei, quem ſequi tenebantur.

4 Iuſtitia vero patebat ex publico donationis inſtrumento Venetijs confecto obligatione Camerali valla to,& coram Auditore Cameræ citata parte producto. Non obſtat quòd ex quo inſtrumentum erat rogatũ extra Tribunal Auditoris Cameræ, & ſtatum Eccleſiaſticum,requirebatur extenſio obligationis Cameralis,qua non extenſa iudicium fuit nullum; quia reſpondebatur nullitatem ceſſare ex clauſula inſtrumẽti,per quam fuit conſenſum in mandatum executiuũ vnica,vel ſine citatione iuxta quam clauſulam inole uit ſtylus,quòd detur executio inſtrumẽtis extra Tribunal rogatis nullo etiam Iudicis decreto circa extenſionem præcedentem,vt teſtabãtur Practici, & Notarij eiuſdem Tribunalis, quod videbatur de Summorum Pontificum mẽte deſcendere in facultatibus cõceſſis Auditori Cameræ, vt in Bullis Gregorij 13. in Bull. Cõſt.55.verſ. Ita vt tu.& Sixti V.in eius Bullar. lib.2. Conſt.28.n.28 & Greg.14.nu.4. eodem verſ. Ita vt tu. Vnde patebat Auditorem Cameræ poſſe exequi omnia inſtrumenta,in quibus debitores etiam abſque obligatione in forma Cameræ conſenſerũt in mandatum executiuum vnica, vel ſine citatione, & quarum obligationum, vel conſenſuum vigore in alijs Tribunalibus executiue per relaxationem mandatorum proceditur.

5 Dicebatur etiam,quod quatenus hoc mandatum non ſuſtinetur vigore obligationis Cameralis ſuſtinebatur tamen vigore conſenſus in mandatum executiuum,cuius via fuit actum, cum citatio, cuius vigore fuit relaxatum mandatum,eſſet facta ad ſoluendum, alias videndum decerni, & relaxari mandatum in obligatione ſuſceptum.

6 Rurſus non obſtat,ꝙ donatio non eſſet a partibus ſubſcripta, quia de iure communi id non eſt neceſſariũ.Io.Andr.in addit.ad Specul. tit.de inſtrum. edit. §.porro.verſ.donatio autem.in verbo.ſubſcripta.Anton.de Canar.tract.de inſinuat.q.20. nu.38. vbi addit,nec eſſe neceſſariam ſubſcriptionem teſtium,quã do donatio eſt facta per publicam perſonam.

7 Similiter dicebatur non reddi inualidam donationem ex defectu inſinuationis,quia cum inſinuatio nĩ hil aliud ſit,quam donationem coram iudice ordinario publice legere, vt ad notitiam publice deueniat ex ritu Venetiarum inſinuationi reſpondendo, fuerat ſufficienter ſatisfactum,cũ coram Magiſtratu officium Curiæ examinatorum,ſeu Procuratorũ nuncupatorum producta fuerit hæc donatio, mandatq; per præconem ſtridari,id eſt præconizari, & per menſem affigi, expectarique, an aliquis contradicere vellet. Hæc enim formula,& praxis Veneta pleniſſimæ inſinuationis ſubſtantiam continere dicebatur. Anton. de Canar.tract.de inſinuat.q 1.& 2.& 9.nu.18. Atq; ex his fuit concluſũ,prædictum mandatum fuiſſe exequendum.

R. P. D. PAMPHILIO.

Interamnen. Hæreditatis de Paradiſis Lunæ 12. Decembris. 1605.

ARGVMENTVM.

Statutum excludẽs,a ſucceſſione ſororem defuncti, propter fratrẽ cenſetur etiam excludere ab eadem ſucceſſione filiam fratris neptem, ſcilicet ipſius defuncti,& hinc plura notanda in hac deciſione ponuntur circa interpretationem ſtatuti excludentis feminas propter maſculos.

SVMMARIVM.

Statutum excludens a ſucceſſione ſororẽ defuncti propter fratrẽ cenſetur ẽt excludere ab eadem ſucceſſione filiã fratris neptẽ, ſ. ipſius defuncti. n. 1. & ſeq. per tot. dec.

Statuta excluſiua feminarum propter maſculos non extẽduntur de perſona ad perſonam ex identitate rationis, extenduntur tamen ex maioritate rationis. nu. 1.

Extenſio ex maioritate rationis non dicitur fieri in ſtatuto, ſed potius comprehenſio. nu. 1

Teſtator præſumitur minus diligere remotiores ſibi, quã proximiores. n. 2

Filia ſuccedens in locum patris non dicitur ſuccedere, niſi cum qualitate femineitatis. nu. 3.

Fictio non poteſt plus operari, quam ipſa veritas nu. 3

Statuta extenduntur ſecundum mentem ſtatuentiũ. n. 4

Statuta excludentia feminas propter maſculos dicuntur condita fauore agnationis, & propterea indiſtincte reputantur fauorabilia. nu. 4

DECISIO CIV.

1 POſt reſolutionem factam,quod eſſet locus Aegidianæ,quo ad bona vrbis,& eius diſtrictus, vt in deciſione ſub die prima Iulij proximi præteriti propoſiti dubium in illa reſeruatũ reſpectu bonorũ in Ciuitate,& territorio Interamnen. exiſtẽtiũ. Et Domini non dubitarunt idẽ eſſe reſoluendũ, etiã quo ad iſta bona ex rationibus in dicta deciſione. Verum quia quo ad ea tota difficultas verſabatur circa intellectum eiuſdem ſtatuti dictæ Ciuitatis,per quod femina a ſucceſſione patris, patrui,fratris, vel matris excludatur, ſi fratres carnales, vel nepotes ex eis habuerit, fuit particulariter diſcuſſum ſuper interpretatione huius ſtatuti, an ſcilicet excludat neptem

a ſucceſſione patrui propter patruum, & ſic fratrem defuncti. Et Domini re mature diſcuſſa affirmatiuè reſoluerunt, moti ex eo, quod licet ſtatuta excluſiua feminarum non extendantur de perſona ad perſonam ex identitate rationis, vt per Bald. & alios, in l. illam. C. de collat. Id tamen non procedit qñ maior ratio eſt in illa perſona, quam in excluſa a ſtatuto, Bald. in l. quod vero. nu. 3. ff. de leg. Soc. conſ. 9. n. 13. & ſeq. lib. 3. Gabr. conſ. 14. nu. 14. 33. & 39. lib. 1. & conſ. 15. nu. 4. lib. 2. Cum alijs per Ant. Gabr. de ſtat. concl. 7. nu. 43. cum ſeq. Vbi n. adeſt maior ratio potius dicetur comprehenſio, quam extenſio, Alex. cõſ. 75. n. 3. lib. 5. & conſ. 49. nu. 6. li. 6. Et in ſimilibus terminis ſtatuti Vrbis tenuit Rota in vna Romana Hæreditatis de Capranica 23. Iunij. 1581. coram Illuſtr. Seraphino.

2 In caſu autem de quo agitur non poteſt dubitari, cum maior ratio excluſionis ſit in nepte, quæ eſt remotior in gradu, quã in ſorore, quæ eſt proximior l. ſi viua matre. cum ibi not. C. de bon. mater. Ideo dicendum eſt, dictum ſtatutum voluiſſe excludere ẽt Neptẽ a ſucceſſione patrui, propter patruum, aliter enim ſequeretur maximum abſurdum, quod ſorores Marcelli, quæ cenſentur magis dilectæ, fuiſſent excluſæ ab illius ſucceſſione propter fratrem, vel nepotem, & Cõſtantia neptis, quæ tãquam remotior cenſetur minus dilecta admitteretur vna cum patruo excluſis amitis, Socin. conſ. 129. nu. 36. verſ. 4. eam reſpõdere poteſt. lib. 3. Gabr. conſ. 15. nu. 29 & ſeq. lib. 2.

3 Præterea fuit conſideratum, quod Conſtantia in caſu iſto non potuit ſuccedere vna cum Patruo, ex ſuo gradu eſt enim remotior fratre, ſed ſuccedit ſubintrando in locum Patris per repręſentationem. §. reliquum. Authent. de ſucceſ. ab inteſt. quod fieri non poteſt, niſi cum ſua qualitate femininitatis Bart. in l. liberorum. n. 13. ff. de verb. ſignif. Alex. in l. venia. col. fin. & Iaſ. n. 6. C. de in ius voc. Socin. iun. conſ. 168. nu. 46. circa finem. lib. 2. Gabr. d. conſil. 15. nu. 13. & ſeq. Vnde ſicut Conſtantia ſi vere fuiſſet in eodẽ gradu, fuiſſet excluſa a ſtatuto propter hanc qualitatem femininitatis. Ita multo magis dicendum eſt in præſenti caſu fuiſſe excluſam cum in dicto gradu non potuerit conſtitui, niſi per fictionem, quę non debet plus operari, quam veritas. Nat. cõſ. 201. n. 2. in fine. Gabr. d. conſil. 15. nu. 14. & fuit dictum in dicta Romana Hæreditatis de Capranica.

4 Prædictis accedat mens ſtatuentium quæ facit, vt extenſio admittatur. Pariſ. conſ. 66. nu. 66. & ſeq. lib. 3. Aym. conſ. 155. nu. 7. Socin. iun. conſ. 129. nu. 35. lib. 3. In hoc. n. ſtatuto ſicuti in alijs ſimilibus, quæ feminas propter maſculos excludunt certi Iuris eſt, ſtatuentes eam mentem habuiſſe, vt bona in agnatione conſeruentur, & propterea dicitur edita fauore agnationis. Ruin. de ſtat. art. 3. nu. 11. Socin. iun. conſil. 1. num. 38. & ſeq. lib. 1. & conſ. 167. nu. 21. lib. 2. Gabr. d. conſil. 15. nu. 2. & cenſentur indiſtincte hæc ſtatuta fauorabilia, quamuis ſint correctoria iuris communis, vt latè per Brun. vbi ſupra, art. 4. num. 6. Soc. iun. conſ. 10. nu. 13. lib. 4. Gabr. d. conſil. 15. nu. 3. & fuit reſolutum in cauſa Nucerina Hæreditatis 29. Maij. 1602. coram R. P. D. Sacrato. Ideo dum ſtatutum ratione conſeruandæ agnationis excludit ſororem propter fratrem, eadem ratione dicendum eſt voluiſſe excludere filiam fratris a ſucceſſione patrui propter patruum, io quo eodem modo conſeruatur agnatio, vt per Socin. iun. d. conſil. 10. nu. 13. ad fin.

5 Et hoc etiã ſuadetur ex verbis ipſius ſtatuti, quod expreſſe tollit actionem feminis dotatis etiam contra patruum, & conſequenter in neceſſarium antecedẽs, dicendum eſt voluiſſe tollere ius ſucceſſionis, ex quo oritur ipſa actio ad text. in l. ratio. ff. de ſponſal. cum ſimilibus. Et ita reſolutum fuit.

REV.[MO] P. D. COCCINO DECANO.

Vrbeuetana fideicommiſſi, Veneris 27. Ianuar. 1606.

ARGVMENTVM.

Deſcendentes poſiti in conditione quando cenſeantur expreſſe vocati, & an per fideicommiſſum, an vero per vulgarem tantum ſubſtitutionem.

SVMMARIVM.

Filij poſiti in conditione reſpectu alicuius cenſentur etiã ad illius hereditatem vocati. num. 1.

Deſcendentes vocati in ſubſtitutione, vel fideicommiſſo, an intelligantur de deſcendentibus teſtatoris, an vero deſcendentes grauati. nu. 2

Deſcendentes in conditione poſiti in vna parte teſtamenti cenſentur vocati, quando in alia parte expreſſe vocati ſunt num. 3.

Deſcendentes poſiti in conditione cum qualitate maſculinitatis, cenſentur expreſſe vocati. num. 3. & 7.

Deſcendentes teſtatoris in conditione poſiti facilius cenſeri debent vocati, quam alterius. nu. 3.

Clauſula quando dicatur ſtare continuatiue, & quando aduerſatiue, & de effectibus dictarũ clauſularum. n. 2.

Teſtator quando mandauit, vt eius hereditas remaneat ſemper apud maſculos feminis excluſis tũc in conditione poſiti cenſentur vocati. nu. 4. & 5.

Clauſula ſubſequens declarat præcedentem diſpoſitionem. num. 4.

Conſequens qui vult, cenſetur etiam voluiſſe neceſſariũ antecedens. nu. 5.

Moderator, & arbiter in re ſua quilibet eſt. nu. 6.

Fideicommiſſum tacite inducitur, quando teſtator habuit reſpectum ad conſeruandam agnationem. nu. 7.

Deſcendentes quando ſunt vocati in teſtamento cenſentur vocati per fideicommiſſum, & non tantum per vulgarem ſubſtitutionem. num. 8.

Clau-

Digitized by Google

Clauſula in fine poſita referri debet ad omnia praecedentia.num.9.

DECISIO CV.

1 MAior pars Dominorum cenſuit conſtare de Fideicommiſſo,ad fauorem deſcendentium Petrucij circumſcripto pro nunc. An extendatur vltra pronepotes,& an adſit reciproca inter ipſos deſcendentes. Teſtator enim inſtituit ipſum Petrucium filium, & alios naſcituros; Et ſi quis eorũ decederet in pupillari ætate, vel poſtea quandocunque ſine filijs maſculis legitime ex ſe deſcendentib. ſubſtituit ei,& eis ſuperuenientem,& ſuperuenientes, & eorum filios maſculos,& alios deſcendentes ex eis maſculos. Vnde licet teſtator deceſſerit vnico tantũ filio Petrucio relicto, & non appareat in hoc caſu filios Petrucij fuiſſe expreſſe vocatos,tamen cũ fuerint expreſſe vocati ad fideicommiſſum purificandũ per mortem patruorum,cenſentur ẽt vocati ad hæreditatem illius, cuius reſpectu fuerunt poſiti in conditione,Gozzad.cõſ.64.nu.10.verſ.Quinto dico.Aymon conſ.62.n.10.li.1.Ruin.conſ.160. nu.24.lib.2. Iaſ. cõſ.108.n.19.& ſeq.lib.4.Gabr.de fideicom.cõcl.4. nu.36.Et fuit dictum in cauſa Montis Faliſci fideicõmiſſ.20.Nouembris.1602.coram Illuſtriſs.D.Card. Pamphilio,& alias ſæpius.

2 Maximè cum nõ adſit diuerſa ratio,quod voluerit ſubſtituere deſcendentes Petrucij alijs filijs, & non ipſi Petrucio, in caſu quo ſolus Petrucius ſupereſſet de tẽpore obitus teſtatoris,vt bene per Rimin.ſenior.cõſ. 189.nu.11.& ſeq.lib.1.& concurrunt aliæ coniecturæ infra conſiderandæ in vocatione deſcendentiũ.Et propterea cum teſtator ſubdat,quod ſi aliquis ex filijs dicti teſtatoris, vel nepotibus maſculis ex filijs, vel nepotibus,vel aliquis alius deſcendens maſculus nõ ſupereſſet,ſubſtituit eis Vgolinum,& Leonellũ,& alios maſculos deſcendentes ex eis,dicendum eſt, ſiue iſta clauſula ſtet continuatiue,iuxta tex.in l.2.& 3.ff. de conſt.pec.ſiue aduerſatiue,vt in l. quod ſi filius.ff. de capt.& poſtlim.reuerſ.quod nihilominus teſtator intellexit de deſcendentibus Petrucij,quatenus ipſo ſolo relicto decederet; Si.n.clauſula ſtat continuatiuè, nõ eſt ambigendi locus, ſi ſtat aduerſatiuè,idẽ dicendũ eſt, quia licet aduerſatiua coniungat,& repetat ſuperiora retento eodem themate,Bar.in l.mariti.§. ſi. ff.ad leg.Iul.de adult.tamẽ cũ teſtator in prima ſubſtitutione vocauerit filios Petrucij, quatenus decedat ſolo Petrucio relicto,vt dictum eſt,res eſt clara,quod in hac ſecunda ſubſtitutione pariter intellexerit de filijs,& deſcendentibus Petrucij in caſu prædicto,maxime cum non adſit ratio diuerſitatis,vt dictum eſt.

3 Et quod deſcendentes poſiti in conditione in dicta clauſula,quod ſi aliquis, ſint ex coniecturis vocati, ſatis patet. Tum quia ſunt expreſſe vocati in alia parte Teſtamenti,vt per Gozzad. Iaſon. & alios ſupra allegatos. Tum quia ſunt poſiti in conditione cum qualitate maſculinitatis.Guid. Pap.q.184.nu.2.Dec.in l.1. n.16.& Cur.Iun.n.14.C.de pact.Et concurrit perpetua excluſio fœminarum,vt infra dicetur.Rip in d.l.1. nu.9.verſ.iſta coniectura.C.de pact. Curt.iun.conſi. 43.nu.8.verſ.Tertium etiam reperio.Aym.cõſ.130. nu.4.Et hæc eo magis ſunt admittenda quia cũ agatur de deſcẽdentib. teſtatoris ſufficiunt leuiores coniecturæ.Dec.conſ.242.circa fi.verſ.Et quoniam filij. Aym.367.n.9.Et fuit dictum in cauſa Viterbien. fideicom.28.Decẽbris 1600.corã R.P.D. meo Litta.

4 Et ceſſat omnis difficultas, quia teſtator concluſit teſtamentũ per hæc verba.Ita quod hęreditas dicti teſtatoris nunquã ad filias, vel deſcendentes fœminas deueniat, ſed ſemper eius hęreditas remaneat apud maſculos de ſtirpe teſtatoris, quę clauſula,ſiue ſtet ampliatiuè,vt voluit poſt alios Pariſ.conſ 90 nu.26.27. & ſeqq.li.2.ſiue ſtet declaratiuè.Nihilominus declarat mentem teſtatoris,& regulat præcedentẽ diſpoſitionem. Socin.ſen.conſ.49.n.2.verſ.Aut dicemus,& num.5.verſ.ad propoſitum.lib.1.Dec.conſ. 227.nu. 6.Tiber.Decian.conſ.33.nu.49.lib.1.

5 Et ideo amplius dicendum eſt deſcendentes fuiſſe vocatos ad fideicommiſſum, quia alias bona non poſſent remanere apud maſculos de ſtirpe. Vnde intrat regula quod qui vult conſequens,neceſſario etiã vult antecedẽs.Bal.in l.quamuis per illum tex. C.de fideicom.Dec.conſ.23.nu.3.& conſ.637.nu.8.& bene Surd.conſ.443.nu.19.lib 3.Et in ſimili fuit dictũ in cauſa Firmana fideicom.ſecũda Aprilis.1600.coram Illuſtr.Pamphilio,& in pũcto videtur bonus tex. in l.fideicommiſſa.§.hęc verba.ff.de legat.3.quo loci teſtator dixerat filio ſuo,vt curã agrorum haberet,vt poſſent ad filios peruenire,& dicit tex.quod licet illa verba non ſatis exprimant fideicommiſſum, ſed magis conſilium,quam neceſſitatem relinquendi,tamen quòd illa prædia poſt mortem patris vim fideicommiſſi videntur continere.

6 Et deniq; adeſt alia clauſula(ſaluo quod)poſita limitatiue,& declaratiue ad clauſulã, ita quod, in qua datur facultas Petrucio,& alijs deſcendentib. maſculis alienãdi in vita ſua,nõ obſtante ſubſtitutione prædicta,ſ.facta de tranſuerſalibus in euentum,quod deſcẽdentes teſtatoris deficerent, quæ clauſula expreſſe arguit vocationẽ vnius poſt obitum alterius,quia alias licentia alienandi fuiſſet ſuperuacanea , cũ in re ſua quilibet ſit moderator,& arbiter,l.in re mandata. C. mandat.bene in ſimili,Socin.conſ.1.n.20.verſ.Verũ vbi. lib. 3.& regulæ ſunt claræ,quod relaxatio præſupponit vinculum,l.decem.ff.de verb. obligat. & licentia prohibitionem.c.licet,§.ſi vero.de regular.

7 Prædictis accedat ẽt mens teſtatoris,nã habuit reſpectum ad conſeruationem agnationis , ex quo non ſolum ſemper excluſit fœminas,ſed filijs ſubſtituit deſcendentes maſculos, & poſtmodum tranſuerſales maſculos, quos etiam expreſſe inſtituit , in euentum quod dictus teſtator moreretur ſine deſcendentibus maſculis. Et hæc ratio conſeruandæ agnationis, etiã non expreſſa , ſed tacita , & ex teſtamento elicita eſt ſufficiens ad inducendum fideicommiſſum inter om-

nes deſcendentes maſculos. Cuman. conſ. 2. num. 4. verſ. Ad hoc etiam facit. Dec. conſ. 227. verſic. Nam dum teſtator, & conſil. 545. num. 6. Grat. conſil. 5. nu. 19. lib. 2. late Surd. conſ. 443. num. 20. lib. 3. Maximè cum dixerit, quòd eius hæreditas ſemper remaneat apud maſculos de ſtirpe, per quæ verba ſecundum vnũ ex Dominis videtur imponere voluiſſe onus ipſi hæreditati, ita vt omnes videantur vocati, & grauati. Bald. in l. ab eo. nu. 8. C. de fideicom. Pariſ. in puncto, dicto conſ. 90. num. 43. & conſ. 92. nu. 43. lib. 2. & conſ. 72. nu. 89. lib. 4.

8 Nec eſt verum, quòd deſcendentes intelligantur vocati per vulgarem, non autem per fideicommiſſariam, quia contrarium apparet ex prædictis, nam cũ teſtator vſus fuerit verbo communi, remaneat, & collectiuo, deſcendentes, & verbis tractum temporis in futurum denotantibus, ſcilicet ſemper, & nunquã, vocatio clare intelligitur per fideicommiſſariam, & non tantum per vulgarem, Bart. in l. centurio. nu 32. Iaſ. nu. 53. ff. de vulgar. Socin. in l. Gallus. §. quidam rectè. nu. 9. ff. de liber. & poſthum. Et fuit reſolutum in dicta cauſa Montis Faliſci, & ſi habuit reſpectum ad agnationem, bona non poſſunt in agnatione conſeruari, niſi tranſeant de vno in alium, l. peto. §. fratre. l. cum ita. §. in fideicommiſſo. ff. de leg. 2.

9 Nec etiam eſt verũ, quòd dicta clauſula, ita quod, referatur ad inſtitutionem tranſuerſalium immediate præcedentem, quatenus teſtator decederet ſine deſcendentibus. Quia non ſolum tanquam in fine poſita ex vulgari regula debet referri ad omnia, l. 1. C. de lib. præter. Sed repugnant huic intellectui verba ſequentia, ſaluo quòd, &c. vbi datur facultas Petrucio, & deſcendentibus alienandi in vita, quæ facultas nõ fuiſſet neceſſaria, ſi clauſula referretur ad inſtitutionem antecedẽtem Vgolini, & Leonelli, cum inſtituãtur, quatenus teſtator decedat ſine deſcendentibus.

10 Neque etiam dictæ clauſulæ repugnat tex. in l. pater. §. fundum. ff. de leg. 3. Quia ibi pater vetuit per hęredem fundum alienari, & in caſum alienationis ſubſtituit fiſcum, & ſubdit: Ita enim fiet, vt fundus de nomine veſtro nunquam exeat, Quæ verba, vt ibi dicitur, non inducunt fideicommiſſum ad fauorem familiæ, & merito, quia ſunt futuri euentus, & cuiuſdam ſpei enunciatiua, & ideo nihil inducunt, Bart. in d. §. fundum. vbi etiam Alber. Alciat. nu. 1. in fi. Rip. in l. filiusfam. §. Diui. n. 110. verſ. Declara tamen. de leg. 1. Ruin. conſ. 158. nu. 11. in fin. lib. 2. Quod ſecus eſt in caſu iſto, quia clauſula (ita quod) declarat præcedentem diſpoſitionem.

R. P. D. PAMPHILIO.

Bouen. Vnionis. Lunæ 13. Februarij. 1606.

ARGVMENTVM.

Antiquior poſſeſſor in poſſeſſione manutenendus eſt, non obſtante iuniori poſſeſſione data a iudice nulliter procedente, poſſeſſioque inſtrumentalis alio non poſſidente prodeſt ad effectum manutentionis, reſtitutionis, & ad quoſcunque alios effectus.

SVMMARIVM.

Mandatum de manutenendo datur illi, qui de antiquiori poſſeſſione docet per inſtrumentum. nu. 1.

Poſſeſſio iunior præſumitur clandeſtina. nu. 1.

Poſſeſſio non amittitur per decretum iudicis, qui nulliter proceſſit parte non citata. nu. 2.

Interdictum retinendi datur poſſidenti ciuiliter contra occupantem naturalem poſſeſſionem. nu. 3.

Poſſeſſio inſtrumentalis alio non poſſidente ſufficit ad effectum manutẽtionis, & etiam reſtitutionis, & ad quoſcunque alios effectus. nu. 4.

DECISIO CVI.

1 PRo Informante, nempe dandum eſſe mandatum de manutenendo Capitulo Eccleſiæ Bouen. de cuius antiquiori poſſeſſione conſtat per inſtrumentum. l. prædia. ff. de acquir. poſſeſſ. & ibi Bart. l. idcirco. & ibi Bald. C. de fid. inſtrum. Put. deciſ. 360. numer. 8. lib. 1. non obſtante alia poſſeſſione Ioannis Angeli, quæ tanquam iunior præſumitur clandeſtina. l. 1. in fin. vbi gloſ. Angel. & alij. ff. vti poſſid. Bart. in l. ſi duo. numero 4. eod. tit. Couar. pract. quæſt. cap. 17. circa fin.

2 Non obſtat, quod poſſeſſio Ioannis Angeli fuerit capta auctoritate iudicis executoris literarum Apoſtolicarum, quia cum nulliter proceſſerit, poſſeſſore non citato, prout requiritur, c. licet Epiſcopus. de præben. in 6. l. fin. C. ſi per vim. Vel alio modo dictum Capitulum non fuit priuatum ſua poſſeſſione, Abb. in c. conquerente. nume. 8. de reſtitut. ſpoliat.

3 Et cum illud non habuerit ſe pro ſpoliato, dicitur retinuiſſe ciuilem poſſeſſionem. l. clam poſſidere. §. qui ad nundinas. ff. de acquir. poſſeſ. cuius vigore datur ſibi interdictum retinendi contra occupantem naturalem, vt tradit Bartol. in l. 1. §. interdictum autem. numero 1. & in l. ſi duo. numero 1. ff. vti poſſid. Put. deciſ. 419. in fin. lib. 2.

4 Non obſtat, quod poſſeſſio Capituli fuerit mere inſtrumentalis, quia cum non conſtat alium tunc temporis poſſediſſe, prodeſt ad effectum manutentionis, & etiam reſtiturionis, & ad quoſcunque alios effectus. Rota deciſ. 21. de reſtitut. ſpoliat. in antiqu. Biſignet. dec. 8. eodem tit. Faſtol. dub. 41. Caſſad. deciſ. 20. in fin. de præbend. Mohedan. deciſ. 238. Veral. deciſ. 334. nu. 5. part. 2.

R. P.

R. P. D. PAMPHILIO.

Vrbeuetana, Alimentorum. Veneris 17. Februarij 1606.

ARGVMENTVM.

Alimenta, & vſusfructus debita condemnato capitaliter, & in confiſcationem bonorum, numquid in fiſcum tranſeant. Donata, confiſcataque bona tranſeunt in donatarium, & fiſcum reſpectiuè cum ſuis oneribus.

SVMMARIVM.

Donata bona cum aliquo onere in quoſcunque tranſeunt poſſeſſores, tranſeunt cum ſuis oneribus. num. 1. & 2.

Donatio facta a delinquente ante delictum, & ſine fraude non poteſt a fiſco reuocari. num. 3.

Confiſcata bona tranſeunt in fiſcum cum ſuis oneribus. num. 4.

Ceſſionarius habet omnia iura actiua, & paſſiua, quæ cedens habebat. num. 3. in fine.

Alimenta non veniunt in confiſcatione bonorum, & debentur reſtituto ad gratiam. num. 4. & 5.

Vſusfructus qui debetur condemnato capitaliter, & in confiſcatione bonorum, & ante condemnationem ſequuta condemnatione finitur. num. 5. & ſeq.

Reſtitutus ex gratia recuperat iura alteri acquiſita per condemnationem. num. 8. in fine.

DECISIO CVII.

1 DOminus Paulus Petrus Clementinus de anno 1589. donauit inter viuos D. Cornelio eius fratri Germano ſuam portionẽ omnium bonorum, & iurium competentium tam ex teſtamento, quam ab inteſtato, & reſeruauit ſibi ſcuta 700. annua ex cauſa alimentorum, & ſcuta 2000. infra annum cum dimidio ſibi per D. Cornelium ſoluenda, & etiam ſcuta 1000. ad effectum teſtandi, ſeu alias arbitrio ſuo diſponendi, cum pacto expreſſo, quod ſi Paulus Petrus donator commorari voluerit in Ciuitate Vrbis veteris, tunc Cornelius Donatarius teneretur, & obligatus eſſet ſoluere idem Paulo Petro ſcuta 500. annua, & victum pro eo, & duobus famulis, & duobus Equis, & habitationem in domo ipſius Cornelij præſtare, vt legitur latius in inſtrumẽto ipſius donationis.

2 Verum, quia D. Monaldus filius Cornelij poſſidet omnia dicta bona donata per dictum Paulum Petrũ, & prætendit non teneri ad præſtationem alimentorum, & aliorum in dicta donatione contentorum, fuit ſuper hoc introducta lis coram Auditore Cameræ, ad cuius inſtantiam de partium conſenſu propoſui dubium in Rota, quod fuit per Dominos vnanimiter reſolutum ad fauorem dicti Pauli Petri, nempe dictum Monaldum non poſſe retinere dicta bona donata abſque eo, quod ſoluat alimenta, & ſcuta mille; iuxta formam inſtrumenti dictæ donationis, quia dicta bona fuerunt donata cum onere alimentorum, & alijs dictis oneribus grauata, quo caſu dictus Monaldus horum bonorum poſſeſſor, tenetur ad omnia prędicta onera. In quemcunque enim tranſeant iſta bona, cum ſuo onere tranſire dicuntur. l. ſi conuenerit. §. ſi fundus. ff. de pignorat. act. l. ſi debitor. C. de diſtract. pignor. Socin. conſ. 26. col. 3. verſ. Quinto principaliter. libro 1. late Tiraquel de retract. conuen. §. fin. num. 2. & ſeq.

3 Non obſtat, quod dicitur, bona dicti Pauli Petri ob nonnullas imputationes ſibi datas, fuiſſe confiſcata, & conſequenter D. Monaldum poſſe retinere iſta bona vigore ſubſtitutionis factæ per Monaldum ſeniorem in caſu confiſcationis faciendæ, quia fuit dictum, quod bona iſta iam ante dictam confiſcationẽ fuerant ſine vlla fraude donata dicto Cornelio, & propterea non veniebant in confiſcatione propter delictum poſtea commiſſum. l. ſi quis poſthac. & ibi Bald. num. 1. & 2. C. de bon. damnat. l. poſt contractum. & ibi Bart. ff. de donat. Dec. conſ. 235. num. 1. Sicut enim non potuiſſet dictus Paulus Petrus bona donata poſt donationem in aliam transferre per contractum, vel vltimam voluntatem, ita non potuit illa transferre in fiſcum per delictum, glo. fin. in l. 1. C. de bon. libert. Peregr. de iure fiſc. lib. 5. titul. 1. num. 68. Vnde ſequitur non fuiſſe factum locum dictæ ſubſtitutioni, quæ reperitur tamen facta in caſu, quo bona ab ipſo teſtatore relicta venirent confiſcanda, & fiſco acquirenda, vt patet ex lectura ipſius teſtamenti. Nec poteſt D. Monaldus dicta bona retinere ex iure ceſſionis ſibi factæ per fiſcum, qui per delictum Cornelij eius patris de anno 1592. confiſcauit omnia bona ipſius Cornelij, & ſic etiam iſta bona donata, quæ tunc reperiebãtur penes dictũ Cornelium. Quia fuit reſponſum, huiuſmodi bona tranſiiſſe in fiſcum cum dictis oneribus. l. 2. & l. tutelas. §. fin. ff de capit. dimin. & ibi Bart. & in l. 1. C. de fideiuſ. Calcan. conſil. 66. num. 5. in fin. Clar. in Praxi crimin. quæſt. 78. nu. 23. Grammat. deciſ. 85. num. 5. cum alijs per Surd. de aliment. tit. 1. quæſt. 34 num. 12. & tit. 8 priuileg. 59. num. 9 ita eodem modo tranſijſſe in dominium Monaldi eius Ceſſionarij, vt per text. in l. 2. ff. de hæred. & action. vendit. Fuit reſolutum in cauſa Bononien. alimentorum 28. Martij 1594. coram R. P. D. meo Decano, & facit, quod in ceſſionarium tranſeũt omnia iura actiua, & paſſiua, Barto. in l. 1. num. 22. ff. de action. & oblig. Rom. conſ. 38. num. 1. Socin. iun. conſil. 27. num. 7. lib. 2. cum alijs per Riminald. iun. conſ. 65. num. 21.

4 Minus etiam poteſt prætendere propter delictum Cornelij ſe in dictis bonis ſucceſſiſſe vigore dictæ ſubſtitutionis Monaldi ſenioris, & propterea non teneri ad iſta onera impoſita per Cornelium patrem,

Quia

Quia reſpondetur quo ad portionem D. Pauli Petri non fuiſſe purificatam dictam ſubſtitutionem propter delictum Cornelij, qui vt dixi non ſucceſſerat in portionem dicti Pauli Petri, propter illius condemnationem, & bonorum confiſcationem, ſed vigore donationis antea factæ, qua non poteſt dictus Monaldus frui, niſi cum ſuis conditionibus, & oneribus, ad quæ vigore donationis tenebatur ipſe Cornelius Donatarius ex allegatis.

5 Nec ſubſiſtit, quod dicta annua præſtatio per condemnationem ipſius Pauli Petri, & illius bonorum confiſcationem ceſſauerit, & ſic bona remanſerint Cornelio libera, ad not. per Doctor. in l. ſi finita. §. ſi de vectigalibus. ff. de damn. infect. cum allegat. nec cenſeatur poſtea per reſtitutionem ipſius Pauli Petri reſtituta, ex Iaſ. in l. ſi is qui pro emptore. numero 89. ff. de vſucap. Dec. conſ. 625. num. 3. verſic. prædictis tamen; quia hoc procedit in terminis vſusfructus reſeruati, vt loquuntur prædictæ authoritates, & aliæ allegatæ per Informantes pro D. Monaldo., quod nõ poteſt applicari caſui, de quo agitur, in quo dictus Paulus Petrus in donatione nõ ſibi reſeruauit vſumfructum bonorum donatorum, ſed illam annuam præſtationem potius pro alimentis, quæ non veniunt in confiſcatione, & debentur reſtituto ad gratiã Principis. l. is cui. & ibi gloſ. & Bar. ff. de aliment. & cib. legat. Speculat. in tit. de execut. ſentent. §. ſequitur. numero 11. Late Surd. de aliment. tit. 8. priuil. 59. num. 14. cum plurib. ſequent. Peregr. de iur. fiſc. lib. 5. titu. 1. num. 123.

6 Vltra quod dictus Paulus Petrus fuit poſtea reſtitutus etiam ad bona Fiſco non incorporata, prout non fuerunt incorporata alimenta, ſaltem futura, & ſcuta mille ad effectum teſtandi reſeruata, quæ in omnem euentum fuerunt recuperata per compoſitionem factam per D. Marium Capizucum, qui compoſuit cum Fiſco, non vt ſibi, vel dicto Monaldo bona confiſcata acquireret, ſed vt obtineret remiſſionẽ ipſius D. Pauli Petri, & eius bonorum liberationem, vt clare legitur in inſtrumento inter D. Marium, & Fiſcum celebrato in ſpecie ex illo pacto expreſſo, per D. Mariũ, quod volebat ſe releuare pro ſcutis 2000. per ipſum Fiſcum pro compoſitione ſolutis contra dictum Paulum Petrum, & ad huiuſmodi effectum obtinuit a fiſco ceſſionem, vt in dicto inſtrumento.

7 Quod etiam declaratur ex effectu ſubſecuto, nempe ex eo quod dictus Marius recuperauit dicta ſcuta 2000. a D. Paulo Petro ex quibus ſequitur liberationem bonorum cedere debuiſſe ad fauorem Pauli Petri, & conſequenter alimenta, & alia bona confiſcata deberi eidem Paulo Petro.

8 Nec obſtat, quod ſcuta 1000. poſſent confiſcari, & conſequenter ſtatim, quod dictus Paulus Petrus fuit condemnatus, fuerunt acquiſita Cornelio vigore ſubſtitutionis Monaldi ſenioris. Quia reſpondetur ſcuta mille in donatione reſeruata eſſe libera ipſius Pauli Petri, ita vt poſſet de illis ad ſuum libitum diſponere, tam inter viuos, quam in vltima voluntate, vt dicitur in dicto inſtrumento donationis, non autem ſubiecta fideicommiſſo, & ſic benè poterant confiſcari, prout fuerunt confiſcata ſimul cum vniuerſitate bonorum ipſius Pauli Petri, cui fuerunt poſtea reſtituta mediante dicta compoſitione facta per dictum Marium Capizucum, iuxta tradita per Doct. in l. Gallus. §. & quid ſi tantum. ff. de liber. & poſthum. Roland. conſ. 45. ſub num. 19. ad fin. & num. 20. lib. 4. & ideo non poteſt ſuper illis dictus Monaldus aliquid prætendere, ſed debet illa ſoluere ad hoc, vt D. Paulus Petrus poſſit de eis diſponere, iuxta formam inſtrumenti donationis. Et ita concluſum.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Lucana prætenſæ Confidentiæ. Lunæ 27. Februarij 1606.

ARGVMENTVM.

De probatione, & præſumptione confidentiæ.

SVMMARIVM.

Confidentiæ crimen, etiamſi ciuiliter agatur, requirit plenam, & concludentem probationem, & in ea non admittuntur coniecturæ, & præſumptiones niſi ſint tales, quæ neceſſario concludant, & conuincant confidentiam. numero 1.

Confidentia non conſiſtit in eo, quod gratificetur tertius in impetratione, ſed vt gratificetur in dimiſſione, & diſpoſitione beneficij impetrati. num. 2.

Producens ſcripturam, cenſetur probare omnia contenta in ea. num. 3.

Confidentiæ præſumptio ceſſat vbi alia præſumptio, aliaque cauſa, quam confidentia apparet. num. 4.

Confidentia, & ſimonia non arguitur ex his, quæ ſequuntur abſque præcedente pactione, & tractatu ante impetrationem. num. 5.

Confidentia non præſumitur ex ſola promiſſione de ſoluendo expenſas in expeditione literarum. num. 6.

Confeſſio extraiudicialis non probatur per vnicum teſtem. num. 7.

DECISIO CVIII.

1 Cvm fuiſſem in hac cauſa deputatus adiunctus R. P. D. Carradoro Iudici Confidentiarum, vt iuxta votum meum procederet, & cauſam expediret; Propoſui dubium in Rota. An cõſtet de aliqua Confidentia, quod fuit per Dominos nemine diſſentiente, & ſine difficultate reſolutum negatiue. Cum enim in crimine Confidentię, etiã quando ciuiliter agitur, requiratur plena, & concludens probatio, vt ſæpius dixit Rota, & ſignanter in Firmana Cappellaniæ coram fel. mem. Clem. VIII. die ſeptima

ptima Maij 1582. In Imolen. Confidentiæ 24. Februarij 1592. coram Illuſtriſſimo Cardinali Pamphilio, in Aretina Confidentiæ 23. Ianuarij 1595. coram R. P. D. Litta, & in ea non admittantur coniecturæ, & præſumptiones, niſi ſint rales, quæ neceſſario concludant, & conuincant Cõfidentiam. Caput. deciſ. 202. par. prima, fuit dictum in vna Oriolen. Cõfidentiæ 1. Februarij 1591. coram Bubalo.

2 Hic autem non adſunt huiuſmodi probationes, aut coniecturæ, licet enim teſtes duo examinati pro parte Fiſci deponant Coſimum dixiſſe ſe impetraſſe canonicatum, vt rem gratam facerer Domino Decano, & alijs de Lilijs, hoc tamen nullo eſt iure prohibitum, & Confidentia non conſiſtit in hoc vt gratificetur tertius in impetratione, ſed vt gratificetur in dimiſſione, & diſpoſitione beneficij impetrati. Nauar. conſil. 80. de Simon. lib. quinto, & in ſuo Manuali cap. 23. ſub numero 109. facit quod dicit idem Nauar. conſil. 33. ſub num. 5. verſ. ad tertium reſpondeo, de Simon. non eſſe Confidentiam ſi quis procurat alij beneficium, ſed ſi procurat, vt de illo poſtmodum ad ſui libitum diſponat.

3 Quod autem Coſimus non impetrauerit beneficium animo illud dimittendi, ſed potius animo retinendi, & quod talis eriam fuerir intentio D. Decani patet ex literis, tam a Dominis de Lilijs, quam a Petro Rigorio ad Coſimum tranſmiſſis, nec non & literis ipſius Coſimi Decano directis. In literis enim D. Sebaſtiani dicirur (V. S. tiri auanti, che non può perdere niente, e va a manifeſto guadagno, & D. Decanus in ſuis literis dicit, lei non ſpenderà niente, & haura queſto Canonicato) in literis etiam Coſimi Decano directis leguntur hæc verba, (& ſe piacera a Dio, che mi reſti queſto Canonicato, cognoſceranno queſti Signori Canonici quanto io li ſia ſeruitore.) Idem etiam ſonant literæ Petri Rigorij, quæ literæ omnes cum pro parte Fiſci fuerint productæ, non eſt dubium, quod contra ipſum probant ex regula, quod producens ſcripturam illi ſtare tenetur, & videtur fateri omnia in ea contenta eſſe vera. l. cũ precum. C. de lib. cauſ. c. cum olim de cenſ. not. in c. cum venerabilis. de except. quæ regula habet etiam locũ in Fiſco, & quando per Iudicem inquirentem fit exhibitio. Bald. in l. parentes. poſt num. 5. vbi etiam Salicet. ſub 2. verſ. & idem ſi eſt productus per Iudicẽ. C. de teſt.

4 Accedet, quod apparet de cauſa propter quam Domini de Lilijs cupiebant Coſimum impetrare beneficium, & illum adiuuabant pro aſſecutione, ea cum fuit vt excluderent a Canonicatu Strinam ipſorum inimicum, & cum quo litem habent in Rota ſuper huiuſmodi Canonicatu, Vbi autem apparet de alia cauſa, ceſſat præſumptio Confidentiæ, vt fuit dictum in illa Oriolen. coram Bubalo, in Coſentina prætenſæ Confidentiæ 4. Februar. 1591. coram Orano, in Meliten. Canonicatus, ſexta Martij 1595. coram Reuerendiſſimo Rodien.

5 Hinc tollitur, quod dicitur, Dominum Decanum ſubminiſtraſſe Coſimo expenſas litis cum appareat factum ex dicta cauſa non animo confidentiali, vltra quod ex his, quæ ſequuntur abſque præcedente pactione, & tractatu ante impetrationem non probatur Confidentia, vt fuit dictum in illa Coſentina, & in vna Brixien. Confidentiæ 5. Iunij 1591. coram R. P. D. Decano, ſicuti etiam non arguitur ſimonia ex ijs quæ ſequuntur actum in quo prætendetur ſimonia non probato, quod facta ſint in vim tractatus, & pactionis actum ipſum præcedentis. c. Anſaldus. 8. q. 1. c. in quam pio. in verſ. poſtmodum prima. q. 2. Doctor. communiter in capit. veniens. il primo. de teſt. Dec. conſ. 118. num. 4. Put. deciſ. 17. lib. 2. Mohed. deciſ. 266. fuit dictum in Romana, ſeu Iſpalen. ſimoniæ, ſeptima Februarij 1596. coram Illuſtriſſimo Cardinali Blanchetto.

6 Non obſtat pariter promiſſio de ſoluendo expenſas in expeditione literarum, quam fatetur D. Decanus in ſuo Conſtituto, quia vltra quod promiſſio facta fuit ex cauſa prædicta, ſolutio expenſarum pro expeditione literarum, quando alias faceret aliquam præſumptionem Confidentiæ, ſola tamen non ſufficeret, vt fuit dictum in Coſcutina prætenſæ etiam Confidentiæ coram Orano.

7 Minus etiam facit dictum primi teſtis Coſimum dixiſſe, (che in detta impetratione non ne haueua vtile alcuno, ma ſolo il nudo nome,) nihil enim probat, tum quia eſt vnicus. c. licet. c. veniens. & c. iuriſiurandi. de teſt. tum quia deponit de confeſſione extraiudiciali. Fel. in c. cum oporteat. numero 6. de accuſ. Put. deciſ. 171. in fin. lib. 2. Et vbi teſtis iſte vellet ex illis verbis inferre, quod beneficium vere non fuiſſet impetratum pro Coſimo conuinceretur de mendacio ex literis, &c.

REV.[MO] P. D. LVGDVNEN.

Viſen. Parochialis. Lunæ 27. Februarij 1606.

ARGVMENTVM.

Lis ſuper beneficio quando dicatur extincta per mortem vnius ex litigantibus, & ceſſionem alterius etiam tacitam.

SVMMARIVM.

Lis non dicitur extincta per mortem vnius ex litigantibus. num. 1. & 2. Vbi ampliat etiam mortuo actore ad effectum, vt quis non dicatur pacificus poſſeſſor. ibid.

Lis dicitur extincta ex morte vnius excollitigantibus, & ceſſione alterius etiam tacita. num. 3. Declara, vt num. 4.

Ceſſio litis tacita ex quibus actibus inducatur. num. 5. & 6. & 7.

DECISIO CIX.

1 CVm Dominus Georgius de Figueredo vellet examinare quoſdam teſtes ſuper iuſtificatione ſuæ gratiæ, fuit oppoſitum pro parte Domini Franciſci Ribeiro rei, & poſſeſſoris non eſſe locum examini obſtantibus regulis de annali, & trienali, Ideo dubitaui, an prædictæ regulæ obſtarent Georgio, & dubio ſæpius vtraque parte informante propoſito, tandem Domini conuenerunt in ſententiam negatiuam. Ratio fuit, quia prædictæ regulæ non defenduut niſi pacificos poſſeſſores, vt ex earũdem lectura patet. Quod autem Franciſcus nũquam fuerit talis conſtat ex lite, quam in Rota diu agitauit cõtra Michaelem Cardoſo reum, & poſſeſſorem, quæ lis etiam hodie cenſetur durare, cum non doceatur extincta. Nec enim releuat, quod eo tempore, quod fuit capta per Franciſcum poſſeſſio Michael iam vita functus eſſet; Nam nihilominus durabat lis, quæ nõ extinguitur per mortem vnius collitigantis. c. 1. & 2. vt lit. pend. in 6. deciſ. 10. eod. tit. in nou. Mohed. deciſ. 14. de cauſ. poſſ. & propr. Sarnen. ſuper reg. de annal. quæſt. 62. num. 4.

2 In tantum venedum mortuo reo, & poſſeſſore vt hic, quo caſu nemo dubitat, ſed etiam mortuo actore, lis ſuperſit ad effectum, vt poſſeſſor non dicatur pacificus. Achill. deciſ. 8. vt lit. pend. Quamuis regulariter, & ad alios effectus mortuo actore lis dicatur finita. Io. Andr. in c. ſi hi poſſident. vt lit. pend. num. 1. Aegid. deciſ. 156.

3 Non obſtat, morte vnius ex collitigantibus, & ceſſione alterius litem dici extinctam, & glo. in clem. 1. vt lit. pend. in verſ. Moribus. not. Card. num. 21. & Imol. num. 23. & quod ſufficiat ceſſio tacita ex deciſ. Caſſad. 5. num. 4. vt lit. pend. & fuit dictum in cauſa Conchen. Archipresbyteratus Lunæ 27. Februarij 1589. coram Illuſtriſſimo Platto, quæ tacita ceſſio hoc caſu elicitur ex ſubrogatione, quam in vita Michaelis Franciſcus impetrauit.

4 Fuit enim reſponſum, quod non obſtante ſubrogatione potuit Franciſcus citatis intereſſe putantibus petere adiudicatoriam ſicut regulariter poteſt ſuperſtes. Caſſad. deciſ. 1. de re iudic. & petit canonizationẽ ſui Iuris, vel Iuris Michaelis, ad quod fuit ſubrogatus, vnde ſuccedit d. deciſ. Achill. 8. vt lit. pend. vbi in finalibus verbis dicitur, quod ſi eſt in poteſtate ſuperſtitis proſequi litem, vel non proſequi non eſt iudicandus pacificus.

5 Nec tacita ceſſio elicienda eſt, niſi de animo, aut mente collitigantis ſuperſtitis conſtet, quod litem proſequi nolit puta, quia reuocauerit ſuos procuratores, quod aliud beneficium incompatibile cum litigio acceptauerit, aut alios actus ſimiles exercuerit, Achill. d. deciſ. 8. Mil. in verſ. lite pendente quo ad litigantem in fin. Hic autem Franciſcus poſt obitum Michaelis capiendo poſſeſſionem declarauit ſe velle litem vlterius proſequi, vt ait d. deciſ. 10. vt lit. pend. in nou. verſ. Nam hic actor, & in ſubrogatione poſt narratam litem cum Cardoſo defuncto obtinuit ſe ad ius huiuſmodi, illiuſque, nec non litis, & cauſæ prædictæ proſecutionem, & defenſionem in ijſdem ſtatu, & terminis, in quibus de præſenti reperitur admitti.

6 Non obſtat deciſio Conchen. coram Illuſtriſſimo Platto, quia loquitur in ceſſione tacita neceſſaria, videlicet, quando collitigans ſuperſtitis obtinuerat aliud beneficium incompatibile per cuius aſſecutionem ſicuti vacaret primum beneficium, ſi collitigans illud obtinuerit ita, & lis ſuper illo dicitur extincta, & ita illam deciſionem intellexit Rota in cauſa Compoſtellanã Parochialis Lunæ 16. Decembris 1596. coram Orãno.

7 Deinde loquitur quoad effectum, vt Ordinarius beneficium ſi vacet conferre poſſit, quippe poteſt eſſe, quod beneficium non ſit litigioſum, ita vt Ordinarius poſſet conferre, & tamen duret lis ad impediendam illiuſmet beneficij pacificam poſſeſſionem, vt ex Butr. in c. 1. de confirm. vtili, vel inutili. Tradit Sarnen. in reg. de annal. quæſt. 44. num. 9. idemque ait Mohed. deciſ. 8. num. 2. vt lit. pend. & Achill. deciſ. 3. & 7. eodem titulo.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. LANCELLOTTO.

Ferrarien. Attẽtatorum. Luna 27. Februarij 1606.

ARGVMENTVM.

Ex Summarijs ſumas Argumentum.

SVMMARIVM.

Continuans ſuam poſſeſſionem dicitur attentare, quando continuatio eſt facta diuerſo modo ab eo, quo prius quis poſſidebat. num. 1.

Quaſi poſſeſſio acquiri non poteſt ſine ſcientia, & patientia eorum, de quorum præiudicio agitur. num. 6.

DECISIO CX.

1 LIcet infeudationes factæ ab Epiſcopo Leonio de anno 1587. admittantur eſſe de bonis comprehenſis in inueſtituræ Dominæ Lauræ, adhuc tamen Domini reſoluerunt non ceſſare attentata, nec poſſe Epiſcopum ſe tueri ex eo, quod continuando non attentauerit cum continuatio fuerit facta diuerſo modo ſuper bonis ſcilicet a Laura non poſſeſſis, iuxta tradita per Lancellot. de atteutat. par. 2. c. 4. num. 70. Bero. conſ. 118. num. 8. & 24. lib. 3. Quamuis enim de dictis bonis exiſtentibus in Villa Campagnani, & Piſſatulæ Laura fuerit inueſtita, tamen illorum nunquam potuit aſſequi poſſeſſionem,

cum mortuo Marchione de Contrarijs fuerint incamerata a Dominio Veneto, quod prætendebat deuolutionem,& in cuius Territorio exiſtebant, ita vt de iſtis bonis non poſſit dici verè inueſtita.cap.1.in princip.& ibi Aluarot.num.2.quid ſit inueſtitura.

2 Quod autem bona, de quibus a Venetis fuit capta poſſeſſio,ſint de comprehenſis in inueſtitura Lauræ,anni 1577. & ſint illa, de quibus Epiſcopus anno 1587. inueſtiuit illos a Paſſu alias de Breſſanis, & illos de Cobianchis, ſatis conſtat ex iuribus in actis productis, & clare deducitur in informatione facti Dominorum de Pepulis, in qua etiam bene probatur, quod Laura nunquam illa poſſedit, non obſtante, quod tam ante inueſtituram obiectam, quam poſt litem Venetijs proſequuta fuerit.

3 Non obſtat, qd' inueſtituræ ab Epiſcopo factæ ſint conformes inueſtituræ D. Lauræ, quia immo in multis ſunt contrariæ, vt in alia deciſione viſum fuit, in qua etiam fuit reſponſum ad id, quod hodie iterum deducitur,quod lis ſuper nullitate conceſſionis Lauræ non impediret Epiſcopum, quin poſſet inſeudare.

4 Nec obſtat,quod fuerint reſeruata iura Hæredum de Contrarijs,quia id nihil ſuffragabatur Lauræ,cuius iura reſeruari debuiſſent,non autem hæredum de Contrarijs,& ſic inueſtiturarum antiquarum quibus Laura non nitebatur, vt etiam in alia deciſione viſum fuit.

5 Neque etiam obſtat,quod inueſtitura Lauræ fuerit renouatio antiquarum, non autem noua conceſſio,quia hoc etiam alias ſublatum fuit, cum nullum verbum in inueſtitura Lauræ de renouatione,ſed cõceſſio fuit facta vti de bonis ad Eccleſiam deuolutis, in quibus licet Laura vti ſoror, & hæres Marchionis habuerit prælationem, tamen hoc non tollit, quin fuerit noua conceſſio, ſed ceſſat difficultas, ex diuerſitate pactorum, ſiue inſpiciantur inueſtituræ antiquæ,in quibus omnia fere pacta ſunt diuerſa, ſiue attendatur inueſtitura, & tranſactio inter Epiſcopum, & Contrarios facta,in qua aderat pactum de non appellando, quod non adeſt in inueſtitura Lauræ,& in ea admittebantur maſculi tantum, in hac autem poſt maſculos vocantur feminæ.

6 Non obſtat inueſtitura anni 1590. quia non eſt de bonis comprehenſis in inueſtitura Lauræ,nam reſpectu petij terræ exiſtentis in fundo trecentæ nullus ex confinibus conuenit cum bonis deſcriptis in inueſtitura Lauræ. Quo vero ad petium terræ appellatum la Grimalda in Fundo Piſſatulæ in loco appellato Scardoara,cum ſit in Dominio Veneto,& in loco, cuius poſſeſſionem Laura aſſequi non potuit, non poteſt ex hac inueſtitura aliquid inferri, vt dictum eſt de inueſtituris anni 1587. vltra quod cum reſpectu iſtius vnicæ ſubinfeudationis non conſtet de ſcientia Dominorum de Pepulis, non potuit contra ipſos ſine eorum ſcientia, & patientia acquiri aliqua quaſi poſſeſſio. Bald.in l.2.num.12.& 17.de ſeruit. & aqua Rip.in c.cum Eccleſia Sutrina.num.64.de cauſ. poſſeſſ.& propriet. Dec.conſ.126.in fin. Put.deciſ.360.num. 10. par. 1. & fuit deciſum in cauſa Cremonen. penſionis 21. Nouembris 1572.coram bo.mem.Cardinali Lancellotto,& aliàs ſæpe.

R. P. D. PAMPHILIO.

Lucana, Bonorum. Lunæ 27.Februarij 1606.

ARGVMENTVM.

Melioramentorum exceptio an,& quando impediat immiſſionem, ſeu manutentionem in poſſeſſione, & quando ſufficiat verbalis oblatio. Scientia debet eſſe certa, & indubitata,quando agitur de amiſſione iuris, & quando in integrũ reſtitutio executionem impediat.

SVMMARIVM.

Poſſeſſio iunior tanquam clandeſtina non impedit manutentionem antiquioris poſſeſſoris.num.1.

Iudex nulliter,& de facto procedens,non priuat aliquem ſua poſſeſſione.num.2.

Melioramenta facta in re poſſeſſa bona fide reſtituenda ſunt,antequam eiuſdem rei Dominus in illius poſſeſſionem ingrediatur.num.3.

Melioramenta quando ſunt reſtituenda vigore ſententiæ, tunc non ſufficit illorum oblatio, ſeu cautio de illis reficiendis,ſed eſt neceſſaria actualis reſtitutio.num.4.

Melioramentorum refectionis oblatio debet intimari, & præcedere executionem.num 5.

Poſſeſſio capta vigore executorialium illis non reproductis, neque ſeruatis quatuor terminis ſubſtantialibus poſt illarum reproductionem nulla, & inualida eſt. numero 6.

Scientia debet eſſe certa, & indubitata, nec præſumpta ſufficit vbi agitur de amiſſione iuris.num.7.

Reſtitutio in integrum impedit executionem rei iudicatæ,etiam quod fuerit conceſſa poſt factam executionem, ſi executio nulliter facta fuit.num.8.

Nulliter factum nullum poteſt præſtare impedimentum. num.8.in fine.

DECISIO CXI.

1 Dixerunt Domini mandatum de manutenendo in poſſeſſione bonorum, de quibus agitur, dandum eſſe Andreæ, quia conſtat de eius anteriori poſſeſſione, non obſtante poſteriori poſſeſſione Rectoris,quæ tanquam iunior, & clandeſtina non impedit Andreæ manutentionem. ca.licet cauſam.cum ibi notat.de probat. Barr.in l.ſi duo.nu. 4.ff.vti poſſid. Couar.pract.quæſt.c.17. in fin.præſertim,quod Andr.nũquam habuit ſe pro ſpoliato.Put. deciſ.198.lib.1.& deciſ.419.lib.2.

Neque

2 Neque obſtat, quod poſſeſſio Rectoris fuerit capta auctoritate iudicis, qui ſine alia euictione priuat poſſeſſorem ſua poſſeſſione, iuxta not. per Angel. in l. qui vniuerſas. §. item cum Prætor. in fin. ff. de acquir. poſſeſ. quia hoc procedit, quando iudex rite, & recte procedit, non autem quãdo nulliter, & de facto. Abb. in c. conquerente. num. 8 de reſtit. ſpoliat.

3 Prout in caſu iſto nulliter proceſſit immittendo Rectorem in poſſeſſionem non facta reſtitutione bonorum compermutatorum, nec refectis melioramentis, quæ iuxta formam ſententiæ Vicarij Lucani per Rotam confirmatæ erant reſtituenda, antequam bona de quibus agitur Eccleſiæ reſtituerentur. Caſtrẽ. conſ. 270. num. 3. verſ. breuiter, lib. 2. Neguz. de pignor. 4 memb. 5. part. principalis ſub num. 10. in 3. concluſ. Capic. deciſ. 17. num. 6. Put. deciſ. 471. numero 3. lib. 2. & fuit reſolutum in cauſa Viterbien. Bonorum 10. Iunij 1602. coram R. P. D. meo Sacrato, & in cauſa Viterbien. Fideicõmiſſi 6. Iunij 1603. coram Illuſtriſſimo Pamphilio.

4 Neque etiam obſtat, quod melioramenta non eſſent liquida, ſtante quod ex forma ſententiæ ante reſtitutionem Bonorum erant reficienda, & pro illorũ liquidatione debebat præfigi terminus Andreæ, nec erat locus oblationi, ſeu cautioni de reficiendo poſtquam fuiſſent liquidata, ſed neceſſaria erat actualis reſtitutio. Caſtr. dicto conſ. 270. num. 3. libro 2. Put. deciſ. 471. num. 3. libro 2. Et fuit dictum in allegata Viterbien. coram Illuſtriſſimo Pamphilio.

5 Et ſic tollitur fundamentum, quod pro parte Rectoris fit in oblatione per eum facta, quia eſt merè verbalis, vltra quod non apparet, quod fuerit intimata Andreæ, nec ei facta interpellatio ad recipiendum, neque quod fuerit facta ante executionem, & cum præcedere debuiſſet, eſt probandum, executionem præceſſiſſe. l. matrem. C. de probat. Bart. in l. non ſolum. §. ſed vt probari. num. 2. ff. de nou. oper. nunciat. Alex. conſ. 16. num. 2. & 91. lib. 5. Socin. conſil. 43. num. 9. lib. 1.

6 Placuit etiam Dominis nullitas deducta ex eo, quod fuit capta poſſeſſio vigore executorialium, illis non reproductis, neque ſeruatis quatuor terminis ſubſtantialibus poſt illarum reproductionem, iuxta ſtylum Rotæ requiſitis. Felin. in c. ad probandum. numero 6. de re iudic. Caſſad. deciſ. 6. num. 10. de cauſ. poſſeſ. & propriet. Lancel. de attent. lite pend in præfat. num. 306. & ſeq. Veſtr. in Praxi lib. 8 c. 8. num. 6. & ſeq.

7 Nec viſum fuit hanc nullitatem poſſe excuſari ex prætenſa taciturnitate Andreæ ad deciſ. Creſcent. dicto tit. vt lite pend. Quia non conſtat Andream fuiſſe præſentem apprehenſioni poſſeſſionis factæ per Rectorem, nec quod de intimatione poſtea facta, habuerit notitiam, quæ debet eſſe certa, & indubitata, ita vt præſumpta non ſufficiat ex quo agitur de amiſſione iuris, iuxta gloſ. communiter approbatam, in c. concertationi, in verb. ſciuerit. de appellat. in 6. Felin. in c. quod ad conſultationem. num. 32. de re iudic. Put. deciſ. 6. de probat. Mohed. deciſ. 4. eod. titu. maxime quod ſatis videtur conſtare de diſſenſu, ex quo ſtatim Andreas iter arripuit ad Curiam pro defenſione ſuæ poſſeſſionis.

8 Non obſtat, quod poſt rem iudicatam non detur manutentio, quia illius effectus fuit ſuſpenſus per commiſſionem reſtitutionis in integrum, & ideo non poteſt impedire, quin interim poſſeſſori detur manutentio. Cæſ de Graſſ. deciſ. 4. de cauſ. poſſeſ. & propriet. & fuit reſolutum in cauſa Venetiarum cenſus 22. Martij 1596. coram Illuſtriſſimo Cardinali Arrigonio, & alias ſæpe, non obſtante, quod reſtitutio fuerit conceſſa poſt factam executionem, quia cum nulliter facta fuerit, nullum poteſt præſtare impedimentum. ad l. quarta. n. §. condemnatus, cum ibi not. ff. de re iudic. c. non præſtat. de reg. iur. in 6. Et ita concluſum fuit, &c.

R. P. D. LITTA.

Ianuen. Iuris patronatus. Lunæ 13. *Martij* 1606.

ARGVMENTVM.

Baſtardi, & illegitimi quando ſint capaces iuris patronatus.

SVMMARIVM.

Iuris patronatus illegitimi, & baſtardi capaces nõ ſunt, quando illud eſt honorificum, & fundatum ad fauorem deſcendentium, & quando fundator voluit patronum pro tempore debere eſſe clericum. num. 1. & 2.

Baſtardus regulariter eſt omnium iurium ſpiritualium incapax, omnique dignitate, & honore indignus. nu. 3.

Baſtardus ſine diſpenſatione non poteſt eſſe clericus. numero 3.

Iuris patronatus fundatio pro lege haberi debet. num. 3. & num. 5. vbi propterea quod fundationis tenor ſemper attendi debet. num. 4. & 5.

DECISIO CXII.

1 Viſum fuit Dominis non eſſe recedendum à deciſione in hac cauſa facta ſub die 30. Ianuarij proxime præteriti, & licet Informantes pro Dominis Io. Stephano Innocentio, & litis conſortibus ſtricte ſcriberent ſuper intellectu fundationi alias dato, & ſuper illa quæſtione, An illegitimus ſit capax Iuris patronatus, tamen circa intellectum nihil fuit firmatum, Tum quia Domini non cõueniebant, ſed permaxime diuiſi erant, Tum etiam quia ex alio capite in quo omnes concordes erant illegitimitatis ſcilicet filiorum Ibleti poterat ex late deductis in vltima deciſione capi ſolida reſolutio, & ſic terminari præſens controuerſia.

2 Et quod attinet ad illam concluſionem in ipſa deciſione

ciſione

ciſione firmatam nempe quod illegitimus non ſit capax Iuris patronatus. Dixerunt Domini eam non eſſe ita indiſtinctè, & in abſtracto intelligendam, prout conſideratur per Informantes contra deciſionem, & contrarium probare videntur iura, & Auctores ab ipſis citati, concludentes in ſumma quemlibet Chriſtianum eſſe capacem Iuris patronatus per tex. in ca. piæ mentis. & in c. Frigentius 16. q. 7. ſed eſſe intelligendam in concreto, & in hoc ipſo indiuiduo caſu, de quo agitur. Quandoquidem cum tractetur de Iure patronatus honorifico a Cardinali fundato ad fauorem deſcendentium lineæ ſuæ Auitæ, & qui voluit inter cetera patronum pro tempore eſſe debere Clericum, & habere ius eligendi, ac conferendi, neceſſe eſt fateri illegitimum regulariter iudicari debere incapacem huius Iuris patronatus.

3 Tum quia baſtardus regulariter eſt omnium iurium ſpiritualium incapax. c. ſi gens Anglorum. 56. diſtinct. & de iure, omni dignitate, & honore indignus reputatur gloſ. in clem. 1. de baptiſm. Abb. in c. innotuit. de elect. cum alijs per Sarnen. in reg. de triē. q. 2. col. 2. ſub litera B. Tum etiam, quia clericus eſſe non poteſt baſtardus abſque diſpenſatione, vt omnibus notum eſt; & lex ſeu Iuris patronatus fundatio, quæ pro lege ſeruari debet, ſecundum Ancharan. in clem. quia contingit. in 9. not. de relig. domibus, ad ea, quæ frequentius euenire ſolent, & non ad ea, quæ raro, & per viam diſpenſationis contingere poſſunt, adaptari debet. Vulg. l. nam ad ea. ff. de legib.

4 Et prædictis non parum aſtipulantur cetera deducta in d. deciſione vltimo loco facta, quæ hic non repetuntur breuitatis gratia.

5 Ex quibus clare conſtare videtur, quod tam attenta mente fundatoris, quæ in omni diſpoſitione primū ſolet obtinere locum iuribus vulgatis, quam inſpecto tenore ipſiuſmet fundationis, qui ſemper attendi debet, vt tenet Roch. de Curte in ſuo tract. de iure patr. in verbo ipſe, vel is, a quo. num. mihi 19. Card. conſ. 69. Bellon. conſ. 56. nu. 4. Barbat. conſ. 35. nu. 8. lib. 2. Et tenuit Rota in Gerunden. Beneficij 27. Martij 1596. coram D. meo Iuſto. in Papiē. Parochialis 13. Maij 1598. coram bo. me. Orano. & alias ſæpe deſcēdentes legitimos lineę Auitæ ipſius fundatoris in ſucceſſione iſtius Iuris patronatus illegitimos ipſos deſcendentes excludere debere, & conſequenter mortuo Ibleto patrono d. Ius patronatus de iure ſpectauiſſe ad filios legitimos Com. Io. Ludouici, & non ad filios illegitimos dicti Ibleti. Et ita concluſum.

R. P. D. MANZANEDO.

Ferrarien. Lucri Dotis. Lunæ 13. *Martij* 1606.

ARGVMENTVM.

In hac deciſione magiſtraliter declaratur an, & quando Gemmæ, & iocalia præſertim pretioſa, & magni valoris per maritum, ſeu ſpōſum vxori, vel ſponſæ tradita cenſeantur animo donandi, an vero ad vſum tantum.

SVMMARIVM.

Iocalia, & Gemmæ tradita ſponſæ cenſentur donata, ſi animo donandi tradita fuerunt. num 1.

Iocalia, & Gemmæ per ſponſum ſponſæ tradita non cenſentur donata, quando ad vſum tantum tradita fuerunt, num. 2.

Gemmæ, & iocalia per ſponſum ſponſæ tradita ſi ſunt pretioſa, & magni valoris ad vſum tantum, & non animo donandi tradita præſumuntur in dubio. nu. 3. *& ſeqq.*

Donatio nunquam præſumitur vbi alia coniectura, quā donationis capi poteſt. num. 4.

Neceſſario facere dicitur quis illud, quod facit ob verecundiam. num. 5.

Gemmæ, & iocalia in dubio præſumuntur vxori tradita ad vſum, & non animo donandi, non ſolum ſi a marito tradantur poſt matrimonium, ſed etiam ſi a ſponſo ſponſa. num. 7. *& ſeqq.*

Sponſa proprie loquendo intelligitur de futuro. nu. 8.

Sponſalia ſunt futurarum nuptiarum promiſſio. nu. 8.

Gemmæ, & iocalia an præſumantur tradita animo donādi, quando non ſimpliciter traduntur, ſed per verbum Dono. num. 10. *& ſeq.*

Donatio non inducitur per verbum præſentare. num. 10.

Iocalium, & gemmarum donatio facta a marito vxori, & a ſponſo ſponſa an, & quando præſumatur ex nobilitate. num. 12. *& ſeq.*

Diues an quis ſit, aut nobilis, iudicis arbitrio relinquitur. num. 13.

Donatio iocalium, & gemmarum facta a marito vxori præſumitur, quando maritus eſt ignobilis, & vxor nobilis Declara, vt num. 14.

DECISIO CXIII.

1 DOmini dixerunt gemmas, de quibus agitur, non eſſe excomputandas, quia prout Doctores in hac materia diſtinguunt: Aut ſponſus tales gemmas ſponſæ animo donandi tradidit per ſe, vel per nuncium habentem commiſſionem ad donandum, & tunc donatæ intelliguntur, & non repetuntur ab ea, per tex. in l. mater. C. de donat. ant. nupt. l. cum mihi ſtatus. §. 1. de doñat. inter vir. & vxor. iuxta intellectum Bart. in l. pen. §. ſeruus. ff. ſolut. matrim. tenet Bald. in authent. ex teſtamento. numero 3. C. de collationib. & tunc nil refert, quod ſint pretioſæ, cum etiam in pretioſis teneat donatio irreuocabiliter. l. quod adipiſcendæ. & l. nuper. ff. de donat. inter vir. & vxor. §. 5. tradit Rom. conſ. 146. & Palacios in rubr. de donat. int. vir & vxor. §. 5.

2 Aut vero conſtat ſponſum noluiſſe donare, niſi ad vſum prædictas gemmas, & tunc ſoluto matrimonio remanent viri. l. mortis ſuæ cauſa. in fin. ff de donat.

Digitized by Google

donat. inter vir. & vxor. l. in commodato.§.ſicut.ff. commod.

3 Aut ſumus in dubio, quia non conſtat de animo ſponſi, quo caſu in varias Doctores opiniones deuenerunt, vt conſtat ex traditis a Bart. in l.penultima. §.ſeruus.num.2.ff.ſolut.matrim & ab Ang.ibid.numero 3.& ab Imol num.10.cum ſeq. Paul. de Caſtr. num.4. Sed communiter conueniunt in hoc, quod ſi gemmæ ſunt pretioſæ, & magni valoris, prout iſtæ Dominis viſæ fuerunt, & iudicis arbitrio relinquendum eſſe tradit Afflict deciſ.315. num. 15. & Palacios. vbi ſupra.§.11.num.2. & iſto caſu non cenſentur in dubio donatæ, ſed tantum accommodatæ, & ad vſum conceſſæ cauſa, & gratia ipſius mariti, & eius honoris, & vt honeſtius, & magis honorifice ſponſa incedat. per text.in l.ſicut certo.§.interdum.verſ.primo.ff.commod.

4 Tum etiam, quia quoties alia coniectura poteſt capi, nunquam præſumitur donatio.l.cum de indebito. ff. de probat. & ibi communiter Doct. l. Procula eod.tit.l.ſi cum aurum. ff. de ſolution. & liberat. l. 2. §.circa.ff.de dol. except.l. Campanus. ff. de oper. libert. l.ſi donatio.ſecundo reſponſ. C.de collat. & facit ſingul.gloſ.vnica in l.cum quid.ff. ſi cert.pet. quã ad hoc commendant ibi Bart.Bald.Caſtr. & communiter Moderni, & reputar ſingularem. Imol. in l. cotem ferro.§.qui maximos.ff.de Publ.& vectigal.

5 Sed ſic eſt, quod in traditione dictarum gemmarũ coniectura eſt, maritum illas tradidiſſe, vt magis ornata ſponſa accedat ad ipſum, & propter pudorem verecundiæ, eſſet namque verecundum ſponſo illas non mittere, aut tradere ſponſæ, violaret enim cõſuetudines, & poſſet redargui apud bonos, & graues, quod autem quis facit ob verecundiam neceſſario facere dicitur.l.2.ff.de aliment.& cib.legat.l Quintus Mutius.ff.mandati. Nec fieri poſſe dicitur, quod læderet verecundiam noſtram, vel offenderet bonos mores.l.filius.ff.de cond inſt. Ergo cum talium gemmarum traditio fiat ex prædictis rationibus, & ex prædicta quadam morum neceſſitate, non eſt præſumenda donatio.

6 Et pro iſta ſenrentia benè facit text. in l. ſed ſi vir ex lana.ff.de donat.inter vir.& vxor.& rext.in l.id veſtimentum.ff.de pecul.& l.Quintus Mutius.ff. de auro, & argent. legato. & hanc ſententiam tenet, & ſequitur Bart.in dicta l.penult.§.ſeruis.num 2.ff.ſolut. matrim,& ibi Angel.num.3. & Caſtr. nu.4. & Imol. num. 10. & Alex. & communiter Doct. in l. vſusfructus.§.1.ff ad leg.Falcid. idem Bart in l.1.§.nec caſtrenſe.ff.de collat.bonor.num.9.Bal. Paul. Salicet. & communiter Doct.in dicta l.ſi vt certo. § interdũ. ff. commod. & eſt communis fere omnium ſententia ex Corn.conſ.113.num.7.lib.4. & Bertrand.conſil. 35.num.8.lib.1. par.2. eandem ſatetur communem Anchar.conſil.181.& Alex. conſ 155. in fine. lib.7. & Roland.pluribus relatis conſ. 10.num.12.lib.1. & Ant.Gomeſ.in l.52.Tauri.num.4.& Iul.Clar. lib.4. recept.ſentent.§.donatio.quæſt.10.num.3. Menoc. de arbitr.caſ. 218. Palacios Rubeos. vbi ſupra.§.6. Surd.deciſ.166.numero 25.licet ipſe non acquieſcat Mathienzo.l.4.gloſ.5.numero 1.titul.2. libro 5. nouæ recompilationis Caſtillo. in dicta l.52. Tauri. in gloſſa in verbo, ſed precioſo.Gutier.pract.lib.2.quæſtione 19.num.2.

7 Et licet aliqui ex prædictis Doct. prædictam ſententiam tenentes loquantur in veſtibus, & gemmis pretioſis, traditis a marito vxori, quam plurimi tamẽ ex ijſdem indifferenter loquuntur de dictis gemmis traditis, ſiue a marito vxori, ſiue a ſponſo ſponſæ, & præcipue Imol. vbi ſupra. numero 12. verſ. item attende.& Roland.numero 13.14.15.& 16.Iul. Clar. vbi ſupra.numero 3.verſ.& quod veſtes pretioſæ.vbi prædictam communem intelligit, tam in traditis vxori a marito, quam a ſponſo ſponſæ,& Corn. dicto conſil.114.numero 6.& 7. loquitur expreſſe de ſponſis de futuro. Mathienzo.numero 2.verſ. & ſi huiuſmodi, & Doct. de hac materia loquentes intelligunt in datis a ſponſo ſponſæ, ſiue a viro vxori, Caſtillo dicta l.52.gloſſ.ſea precioſo.verſ.vbi contendunt,& Corn. d.conſil.114.numero 6.& 7.loquitur expreſſe de ſpõſis de futuro,& Antonius Gomeſ. numero 4.verſ. ergo idem dicendum eſt, loquitur etiam in ſponſis de futuro,& pro hac parte adducir tex.in l.hoc legatum in fin. de legat. 3. vbi expreſſe dicitur, quod paria ſunt, quod talia ſimpliciter dentur,& tradantur ſponſæ ante matrimonium, ſiue vxori poſt matrimonium, quia vtroque caſu videntur ad vſum tantum data, facit etiam tex.in l.ſi quid.eodem rit.de legat.3.

8 Quæ omnia Doct. dicta de datis a ſponſo ſponſæ clarius intelligenda ſunt de ſponſis de futuro, cum de iure ſponſa, proprie loquendo, intelligitur de futuro, cum ſponſalia ſint futurarum nuptiarum promiſſio.c. noſtrates.30.quæſt.5.l.1. de ſponſ. & ſic ante matrimonium. Illo autem perfecto, iam dicuntur maritus, & vxor. Tradit Abb. in rubr. de ſponſ. numero 3. & ibidem Butr.numero 2.3.& 4.Couar.in 4.c.1.a numero 1.cum plurib.ſequentibus,& præcipue.num.4. verſ.verum.

9 Et quamuis in caſu noſtro Anton. Gomeſ.vbi ſupra dicto num.4.verſic. ſed eſt aduertendum, ſentiat contrarium, nempe prædicta procedere tantummodo in traditis a marito vxori, non autem a ſponſo ſponſæ de futuro, motus ſundamento de quo ibi, quod forſan diſputationis gratia poſſet conſiderari, cum tamen non adducat pro ſe tex.nec Doctor.ſtandum eſt communi, de qua ſupra.

10 Quibus non obſtat dicere ſupradicta procedere, quoties iocalia ſimpliciter fuerunt tradita, prout loquitur text. in dicta l. hoc legatum in fin.de legat. 3. ſecus autem quando non ſimpliciter, ſed per verbum (Dono) aut aliud ſimile fuerunt tradita, prout in iſto caſu ex literis Marchionis conſtat, dictas gemmas ſponſæ præſentaſſe dum dixit. Per le gioie preſentateli, quod vulgari ſermone, prout litera Marchionis fuit ſcripta, dicunt importare idem quod donare. Quam interpretationem Domini non admiſerunt

quin

Digitized by Google

quin hanc dictionem præſentare æquiuocam eſſe, & diuerſimode aſſumi cenſuerunt. Vnde ex illa non eſſe in dubio admittendam donationem cenſuerunt, præcipue in iſta materia, quæ de ſui natura potius excludit præſumptionem donationis, ex ſupradictis.

11 Tum quia etiamſi iſta dictio præſentare importaret idem, quod verbum (Dono) deberet impropriari, & gemmæ intelligi donaræ tantum ad vſum, cum eſſent magni valoris, & ſponſo verecundum eſſet illas ſponſæ non tradere iuxta ipſius conditionem, ad tradita per Imol. vbi ſupra. numero duodecimo. verſic. quod intellige, quando ſunt magni valoris. Bartol. in dicta l. 1. §. nec caſtrenſe. numero 10. Alexand. conſilio 155. numero 11. volum. 7. Corn. conſilio 114. in fin. volumine quarto. Roland. vbi ſupra. numero 15. qui plures refert, Palacios Rubeos. vbi ſupra. §. 7. numero primo. qui teſtatur de communi. Honded. pluribus relatis, & affirmans iſtam communem, conſilio 30. numero 28. 29. 30. & 31. libro ſecundo.

12 Non obſtat, quod verſemur inter nobiles, inter quos donatio iocalium præſumitur. argum. text. in l. cum hic ſtatus. §. ſponſus, & §. ſi quis ſponſum. & l. ſi ſponſus. ff de donat. inter vir. & vxor. Bald. in c. iurauit. numero 12. de probat. Palacios Rub. vbi ſupra. §. 9. numero 18. Afflict. deciſ. 315. numero 7. Suid deciſ. 166. numero 31. quia vt ex eiſdem Doctor. & ab ipſis relatis, & ex eodem Palacios Rub. vbi ſupra. §. 8. & dicto §. 9. numero 19. & ex adductis ab Honded. dicto conſilio 30. numero 19. colligitur, ad hoc vt ex nobilitate poſſit induci dictorum iocalium donatio, debent concurrere cum nobilitate diuitiæ in ſponſo.

13 Domini tamen non iudicarunt dictum Marchionem attenta ipſius qualitate, & nobilitate, adeo diuitem, vt poſſit ex illius diuitijs prædictæ donationis coniectura deſumi, & iſto caſu multum defertur iudicis arbitrio circa conſiderationem nobilitatis, & diuitiarum, vt notat Afflict. vbi ſupra numero 3. & Palacios Rub. vbi ſupra. §. 11. numero 11. per glo. in authent. præterea. verb. locuples. C. vnde vir, & vxor. communiter receptam, teſte eodem Palacios Rubeos eſt bona gloſ. in l. vbi adhuc. C. de iur. dot & glo. in l. fin. C. quando fiſc. vel priu. Vnde Iacob. Butrig. in dicta authent. præterea. dicit conſiderandam eſſe qualitatem perſonarum, quia nobilis, & qui neſcit operari non dicitur diues de eo, de quo dicitur diues ruſticus, facit text. in l. tam dementis. in princip. C. de epiſc. audien. tradit Honded. vbi ſupra. numero 21. & 22.

14 Et quod Doct. vltra prædicta ad inducendum donationis præſumptionem conſiderant de nobilitate, procedit quando maritus ignobilis duxit vxorem nobilem, quod notat idem Palacios Rub. vbi ſupra. §. 10. quod nec in noſtro caſu partes allegant, nec intrare poteſt, cum tam ex parte ſponſi, quam ſponſæ detur maxima nobilitas, & quamuis poſſet præſumi donatio a ſponſo ſene, erga ſponſam iuuenem ad not. per eundem Palacios Rub. dicto §. 10. & Honded. vbi ſupra. numero 5. & 6. Nihilominus ex actis non conſtat de ætate ſponſæ, nec ſponſi, nec ſenectus dicitur incipere ante annum 50. iuxta gloſſ. & Ioan. Andr. in proœm. ſexti decret. & Menoch. qui plures adducit de arbitr. libro ſecundo. centur. prima. caſ. 59. numero primo. Honded. dicto conſilio 30. numero 25.

R E V.[MO] P. D. LVGDVNEN.

Aſculana Dotis. Veneris 7. Aprilis 1606.

A R G V M E N T V M.

Solutio fieri debet in moneta currente tempore contractus, cetera ſume ex Summarijs.

S V M M A R I V M.

Solutio fieri debet ad valorem moneta currentis tempore celebrati contractus. num. 1.

Tranſactio cenſetur facta ex illa cauſa, ſuper qua præcedebat diſcordia. num. 1. in fine.

Donatio regulariter non præſumitur. num. 2.

Iudex interponendo decretum non præſumitur voluiſſe præiudicare minori contrahenti num. 3.

Inſtrumentum factum pro exequutione capitulorum non debet augere, nec ampliare ea, quæ in capitulis conuenta fuerunt. num. 4.

Verba cenſentur potius poſita ad demonſtrandum, & declarandum, quam ad taxandum. num. 5.

Clauſulæ quod fuerint oppoſita ex ſtylo Notarij potius, quam de conſenſu partium, probatur ex fide Notariorum. num. 6. & 7.

D E C I S I O CXIV.

1 CVm partes conueniant, quod ſtante ordinatione bonæ memoriæ Cardinalis Săcti Marcelli, ſolutio, de qua agitur, fieri poterat ante tranſactionem ad rationem baioccorum 45. pro ſingulo floreno, Domini dixerunt, idem etiam dici debere poſt tranſactionem, quia regula eſt, quod ſolutio fieri debet ad valorem monetæ currentis tempore celebrati contractus. c. penult. de cenſib. clement. 2. & ibi gloſ. & Cardin. de decim. & cauſam tranſactioni dedit non aliqua diſcordia circa qualitatem floreni, ſed tantummodo erat controuerſia ſuper ſolutione terminorum decurſorum dotis promiſſæ, ideoque ex illa cauſa debet cenſeri facta tranſactio, ad text. in l. ſi de certa. & ibi Doct. C. de tranſact. & in l. cũ dies. § plenum. de arbitr.

2 Maxime cum in capitulis concordiæ vulgari ſermone per tranſigentes confectis, nulla fuerit facta mẽtio de florenis ad rationem baioccorum 50. quod tamen omnino exprimi debuiſſet, cum eſſet res ma-

gni momenti. Imo contrarium eos voluiſſe appàret ex relatione, quam iſta capitula ſæpius habent ad antiquam dotis promiſſionem, regulariter non præſumitur donatio. l. fin. C. de nouat.

3 Accedit, quod nulla poteſt conſiderari ratio, propter quam Honorius, qui tenebatur ſoluere florenos ad rationem baioccorum 45. voluerit illos ſoluere ad rationem baioccorum 50. ſicque perdere ſcuta plus quam 300. ad l. cum de indebito. de probat. Neque iudex qui tranſactioni, vtputa per Honorium minorem factæ, interuenit, fuiſſet tale argumentum permiſſurus, ita temere factum, & ſine cauſa, Bald. Alexand. & alij allegati per Gabriel. de ſentent. concluſione quinta. numero ſecundo.

4 Itaque non obſtat, quod in iuſtrumento concordiæ floreni exprimantur ad rationem baioccorum 50. pro floreno, quia cum inſtrumentum fuerit factum pro executione capitulorum, non debet augere, nec ampliare ea, quæ inter partes in dictis capitulis conuenta fuerint. Natt. conſilio 263. numero 3. Lapus allegat. 15. numero 5. ibique Mandoſ. plures cumulat.

5 Præterea illa expreſſio fuit facta non ad denotandam mutationem monetæ ſoluendæ, ſed demonſtratiuè ad dictam differentiam alterius floreni, vt alias in ſimili cauſa fuit conſideratum in vna Ceſenatenſi pecuniaria. 14. Martij 1597. coram Domino meo Decano. Et facit regula, quod verba cenſentur potius poſita ad demonſtrandum, & declarandum, quam ad taxandum. Aym. conſilio 205. Cephal. conſilio 539. numero 91. & ſequentibus.

6 Atque ex fide, quæ data fuit de ſtylo Notariorum Aſculanorum, colligitur, quod illa expreſſio valoris floreni fuit appoſita ex Notarij conſuetudine, non autem ex conuentione partium. Bald. conſilio 263. numero ſecundo. libro primo. Roman. conſilio 179. numero quinto. Abb. conſilio 119. numero octauo.

7 Denique ille valor ad baioccorum 50. poteſt referri ad florenum contractum in obligatione eo tempore, quo dos fuit promiſſa. Vnde cum de tempore tranſactionis vigore ſupradictæ ordinationis baioccorum 45. in nouis quatrinis, æquiualerent baioccis 50. in antiquis quatrinis, qui currebant, quando dos fuit promiſſa, ſatis etiam verbis inſtrumenti erit ſatisfactum, quando pro ſingulo floreno ſoluentur baiocci 45. cum iſti virtualiter, & implicite contineant illos 50. Itaque fuit vtraque parte informante concluſum, ſolutionem fieri debere ad rationem baioccorum 45. pro ſingulo floreno, &c.

CXIV.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. LANCELLOTTO.

Romana de Capizucchis. Lunæ 10. Aprilis 1606.

ARGVMENTVM.

Fideicommiſſarius, quando dicatur legitimus cõtradictor ad effectum impediendi immiſſionem agentis interdicto, quorum bonorum ab inteſtato, & quando etiam fideicommiſſarius poſſit auctoritate propria, & non de manu hæredis fideicommiſſum capere.

SVMMARIVM.

Auia materna ſuccedit ab inteſtato nepoti ex filia. nu. 1.

Interdictum quorum bonorum vtile competit venienti ab inteſtato. num. 1.

Interdictum quorum bonorum non ſolum datur hæredi, ſed etiam hæredi hæredis. num. 1.

Interdictum quorum legatorum conceditur hæredi hæredis. num. 2.

Fideicommiſſarius ad hoc, vt dicatur legitimus cõtradictor ad effectum impediendi immiſſionem ex interdicto quorum bonorum, aut quorum legatorum; quæ requirantur. num. 2. & 10. & ſequent.

Poſſeſſio fideicommiſſarij capta propria auctoritate, & non de manu hæredis dicitur vitioſa. num. 3 vbi ampliatur etiam, quod reſtitutio fideicommiſſi fiat ipſo iure.

Fideicommiſſarius non poteſt propria auctoritate capere res fideicommiſſo ſubiectas, etiam hæreditate iacente. num. 3.

Mandatum de manutenendo non validat poſſeſſionem vitioſam. num. 4.

Mandatum de manutenendo conceditur etiam prædoni, & ſpoliatori. num. 4.

Conſenſus non inducitur ex aliquo tacito actu, qui neceſſario conſenſum non concludat. num. 4.

Petitorium poteſt ſuſpendi in qualibet parte iudicij, & in quacunque inſtantia. num. 5.

Remedium adipiſcendæ poſſeſſorium poteſt cumulari cum petitorio. num. 5.

Renunciatio ſub conditione non purificata conditione renuncianti non nocet. num. 6.

Clauſula non alias, &c. admit conſenſum ab actore, ita quod non ſequuta conditione perinde eſt, ac ſi nihil actũ fuiſſet. num. 6.

Aequalitas inter contrahentes ſeruanda eſt. num. 7.

Renunciatio nunqaam cenſetur inducta, niſi expreſſe dicatur, quia eſt ſtricti iuris. num. 9.

Tacens ex taciturnitate ſibi non præiudicat, quando ſciebat ius ipſum ſibi ſaluum eſſe. num. 10.

Legitima, & Trebellianica licet ſint certæ reſpectu quantitatis

ritatis ſunt tamen incertæ ratione rerum ex quibus detrahendæ ſunt. num. 11. & ſeq.

Interdictum quorum bonorum non competit ei, qui ſemel adeptus fuit poſſeſſionem. num. 15. & 16.

Fideicommiſſarius quando in teſtamento dicatur a teſtatore habuiſſe auctoritatem capiendi fideicommiſſum propria auctoritate. num. 17.

DECISIO CXV.

1 Reſolutum fuit DD. Valerio, & fratribus hæredibus D. Portiæ Cinciæ dandum eſſe mãdatum de immittendo in poſſeſſionem bonorum q. D. Io. Antonij de Capizucchis: nam cum Portia tanquam Auia materna, & proximior d. Ioã. Antonij fuerit illius hæres ab inteſtato. §. ſi igitur. il primo. in auth. de hære. ab inteſt. venient. authen. defuncto. C. ad Tertull. ei competebat vtile interdictũ quorum bonorum. l. 1. C. quor. bonor. glo. Bartol. & alij in l. 1 ff. eod. titu. & in Rubr. C. eod. Menoch. de adipiſc poſſeſſ. remed. 1. num. 33. quæſt. 4. quod modo competit DD. de Cincijs dictæ Portiæ hæredibus, cum non detur ſolum hæredi, ſed etiam hæredi hæredis, vt notant omnes in l. fin. C. de edict. Diu. Adria. tollen. Bald. conſilio 186. numero 7. libr. primo. cum alijs cumulatis per Tiraquel. in tract. le mort ſaiſit. parte 2. declarat. 5. numero 17. & 18. Menoch. de adipiſcend. poſſeſſ. remed. 4. numero 236. & ſequentibus.

2 Et licet hodie ſe opponant DD. Sorores de Capizucchis prætendentes eſſe vocatas ex fideicommiſſo quondam Hieronymi, ſuper quo adſunt etiam nonnullæ deciſiones Rotales, tamen contra fideicommiſſarium vniuerſalem conceditur remedium quorũ legatorum. l. 1. C. quor. legat. glo. Bar. Caſtr. & alij in l. Paulus reſpondit. ff. ad Trebel. & plures cumulat Menoch. de adipiſc. poſſeſſ. remed. 2. num. 23. q. 8. quod remedium conceditur ſimiliter hæredi hæredis. l. 1. §. hoc interdictum. ff. quor. legat. idem Menoch. vbi ſupra. q. 2. nu. 13. & quæſt. 6. nu. 20. Neque iſtæ ſorores etiam ſi poſſideant ſunt legitimæ contradictrices, quia ad effectum, vt fideicommiſſarius poſſit dici legitimus contradictor ad impediendam hæredis immiſſionem non ſufficit, quod poſsideat, niſi etiam poſſideat legitime, & non vitioſe, & vlterius in continenti doceat de iure ſuo, quæ omnia copulatiue requiruntur iuxta notat. in l. fin & ibi Dec. num 48. C. de edict. Diui Adr. tollen. Bar. in l. filiam, & ibi Alex. ff. ad Trebellia. Soc. iun. conſ. 75. nu. 18. lib. 1. & hãc opinionẽ perpetuo tenuit Rot. vt in cauſa Vrbeuet. hæreditatis. 12. Decemb. 1567. coram Illuſtriſsimo D. Cardinali Seraphino, & in cauſa Rom. Caſalis, ſeu pedicæ Sãcti Matthæi 25. Iunij 1575. & 18. Maij 1577. coram bo. mem. Oriolen. & in cauſa Fauentina fideicommiſsi de Paſijs 24. Aprilis 1587. coram Illuſtriſs. Cardinali Seraphino, & in cauſa Ianuen. fideicommiſsi de Pallauicinis 19. Febr. 1590. coram Illuſtriſs. Card. Platto, & alias ſæpe,

3 Illarum autem poſſeſsio tanquam capta propria auctoritate, & non de manu hæredis, prout requiritur, non eſt legitima, ſed potius vitioſa. l. 1. ff. quor. legat. Bart. Caſtr. & alij in d. l. filiam. ff. ad Trebellian. Dec. in d. l fin. num. 48. & ibi Zuccar. num. 379. C. de edict. Diui Adr. tollen. Idem Dec. conſ. 84. colum. 2. verſ. ſimiliter. & conſ. 424. nu. 14. Rolan. qui alios cumulat conſ. 78. num. 14. lib. 3. quos probauit Rota in cauſa Romana de Salamonibus 14. Nouemb. 1575. coram Illuſtriſs. Card. Seraphino, & coram eodem in cauſa Vrbeuetana Caſtrorum 17. Nouemb. 1576. & in ſupradictis cauſis Romana Caſalis S. Matthæi, & Ianuen. Fideicommiſsi, & vltimo loco in cauſa Ortana domus 24. Ianuarij anni præteriti, coram R. P. D. meo Ludouiſio, quod procedit etiam, quando reſtitutio fideicommiſſi fit ipſo iure, quia nihilominus fideicommiſſarius non poteſt propria auctoritate poſſeſſionem apprehendere, ſed illam capere debet de manu hæredis. gloſ. in l. 1. §. quoties. ff. ad Trebell. Alex. conſil. 82. num. 4. vol. 2. Dec. conſ. 424. num. 15. cum alijs, quos citat Rolan. d. conſ. 78. num. 15. Riminal. iun. conſil. 363. num. 21. Surd. conſ. 73. num. 29. Occupatio enim rerum fideicommiſſo ſubiectarum hæreditate iacente debet ab inuaſoribus auocari, & dari hæredi, vt tenet gloſſ. Alexand. Bartol. & alij in l. non eſt dubium. C. de leg. & in l. Paulus. ff. ad Trebellian. Angel. in l. extat. colum. 2. quod met. cauſ. Odofred. in l 1. C. quor. legat. Alberic. in l. fin. eod. titul. cum alijs late deductis in allegata cauſa Romana Caſalis S. Matthæi 18. Martij 1577. coram Oriolen.

4 Neque obſtat, quod vitium poſſeſsionis fuerit purgatũ, vel ex mandato de manutenendo Sororibus fideicõmiſſarijs a Iudice cõceſſo, vel ex reſcripto fe. re. Clem. VIII. cumulationis petitorij, & poſſeſſorij, vel ex cõſenſu, ſiue approbatione, & taciturnitate DD. de Cincijs. Nã quãtũ ad mandatũ de manutenendo, omiſſo quod ab eo fuit appellatũ, non validat poſſeſſionẽ vitioſam, cũ concedatur ẽt Prædoni, & Spoliatori. Paleot. deciſ. 87. incipit, Spoletana Parochialis, & fuit pluries reſolutũ, præſertim in cauſa Bononien. iuris macinandi 19. Aprilis 77. & 10. Martij 1578. corã Cantuccio. Et quãtũ ad reſcriptũ Clem. VIII. fuit reductũ ad viã iuris per cõmiſsionẽ S. D. N. manu ſignatã, per quã fuit remotũ dicti reſcripti impedimẽtũ, & obſtaculũ. Quo vero ad cõſenſum, & approbationẽ DD. de Cincijs nullibi adeſt, nã de expreſſo nõ cõſtat, nec pręſumitur. Abb. in c. ea noſcitur. in fi. de his, quæ fiunt a Pręlat. ſin conſen. Cap. & tacitus nõ probatur, cũ non dentur actus, qui illũ neceſſario concludant. Bar. in l. Titium, aut Mæuium. ff. de adminiſtr. tuto. Dec. conſ. 304 n. 6. & in præiudicialibus omnis capienda eſt interpretatio, per quam conſenſus excludatur late Tiraq. in l. ſi vnquam, in verſ. donatione largitus. nu. 17. & ſeq. C. de reuoc. donat.

5 Minus obſtat, quod paſsi fuerint diſcuti de petitorio, quia vltra quod id factum fuit præcedente eorum proteſtatione, & quia aliter facere non pote-

rant ſtante prædicta commiſſione Clementis VIII. hoc non impedit quo minus ſuſpẽſo petitorio, quod poteſt ſuſpendi in qualibet parte Iudicij, & in quacunque inſtantia. Clement. 1. de cauſ. poſſ. & propriet. Caputaq. deciſ. 323. par. 2. hodie poſſit peti im miſſio, cum præſertim admittatur cumulatio remedij adipiſcendæ cum petitorio. c. paſtoralis. cum ibi nota. de cauſ. poſſ. & propriet. Rip. in l. naturaliter. §. nihil commune. numero 142. ff. de acquirend. poſſeſſ.

6 Nec talis conſenſus poteſt elici ex compromiſſo, in quo fuit expreſſe renunciatum poſſeſſorio, & DD. Sororibus relicta medietas bonorum pro indiuiſo, quia renunciatio non fuit facta ſimpliciter, ſed ſub conditione caſu, quo concordia habuerit effectum, & non alias, & cum expreſſa conuentione, quod tranſlatio medietatis poſſeſſionis pro indiuiſo, &c. locum habeat in euentum, in quem compromiſſum ſuũ ſortiatur effectum, alias habeatur pro non facta, &c. Et ideo cum petitorium non fuerit terminatum, & compromiſſum expirauerit, renunciatio tanquam non purificata conditione nihil operatur. l. cedere diem. ff. de verb. ſignif. l. ſi quis cõditione. ff. ſi quis omiſſ. cau. teſta. l. itaque. ff. ſi cert. pet. ſtante præſertim clauſula non alias, &c. quę adimit conſenſum ab actu, quo nõ ſequuto operatur perinde, ac ſi nihil actum fuiſſet. gl. Bal. & alij in l. ſi quidem. de exceptio. Bal. in l. ſi aduerſa. verſ. ex prædictis C. de tranſactio. Grat. conſ. 138. nu. 13. Caputaq. deciſ. 82. nu. 4. par. 3. & fuit pluries reſolutum in Rota. & ſic omnia in compromiſſo contenta, & eius occaſione ſubſequuta etiam euanuerũt, & res in priſtinum ſtatum in omnibus, & per omnia redacta fuit, ita vt ſicut ante compromiſſum competebat hæredibus immiſſio, ita competere debeat poſt compromiſſum reſolutum.

7 Nec placuit Dominis, quod clauſula reſolutiua, & pactum quod quatenus compromiſſum non habeat effectum, Sorores de Capizucchis remaneant in poſſeſſione, in qua ante compromiſſum exiſtebant, & DD. de Cincijs teneantur ad reſtitutionem fructuũ, ſit appoſita fauore ipſarum Sororum tantum, quę poſſint propterea illis renunciare, & non vti, quia hæc fuerunt appoſita fauore vtriuſque partis, cum non ſolum intereſſet Sororum remanere in earum poſſeſſione, & fructus recuperare, ſed multo magis DD. de Cincijs reſeruare ſibi ſaluum remedium quorum bonorum, nec circa illud ſibi in aliquo præiudicare, alias eſſet contra expreſſam mentem partium intendentium, quod expirato compromiſſo, & non ſequuto laudo omnia reponerentur in priſtinum, & contineret magnum abſurdum, & repugnaret æqualitati, quod ſtaret in facultate Sororum in caſum, in quem petitorium non eſſet per laudum terminatum, redire ad earum poſſeſſionem, & repetere fructus a Cincijs, ipſis vero in eundem caſum non liceret proſequi poſſeſſorium: & tamen æqualitas inter partes eſt ſeruanda iuxta notat. per gloſ. in l. ſi lege. §. ſi domus. ff. loca. Bero. conſil. 140. numero 17. volum. 1. immo fieri debeat omnis interpretatio per quam actus ſit conformis æquitati. cap. paratus. 23. quæſt. 1. Aym. conſilio 259. numero 8. verſic. & poſito. Surd. conſi. 383. num. 22.

8 Nec dicatur non fuiſſe ſufficienter adimpletum pactum compromiſſi, quia de contrario conſtat ex dimiſſione poſſeſſionis, & ex depoſito fructuum, qui licet non fuerint Sororibus reſtituti, tamen circa hoc adeſt alia commiſſio Sanctiſſimi, in qua fuit narratũ Papæ, quod Cincij vigore compromiſſi tenebantur fructus reſtituere, & nihilominus non obſtante compromiſſo, & concordia mandauit fieri depoſitum, & eo facto in cauſa procedi, & ſic in locum reſtitutionis faciendæ ſubrogauit depoſitum, & per conſequẽs DD. de Cincijs deponendo adimpleuerunt ex parte ſua, & Papa per tale depoſitum inueſtiendum ad vtilitatem Sororum cum derogatione compromiſſi, & concordiæ videtur in neceſſarium antecedens derogaſſe exceptioni ex compromiſſo reſultanti.

9 Prout non obſtat, quod expirato compromiſſo per biennium, & vltra DD. de Cincijs tacuerint, quia ſtante commiſſione Clementis VIII. aliud agere non poterant, nec poſſeſſorio iudicio experiri, & ſatis ſibi conſuluerunt petendo illius reductionem ſtatim, atque eis id licuit, & nihilominus cum poſſent quandocunque redire ad iudicium poſſeſſorium ex taciturnitate non fuit inductus talis conſenſus, per quem renunciauerint interdicto quorum bonorum, cum renunciatio inducatur, niſi expreſſe, quia eſt ſtricti iuris. Caputaq. deciſ. 308. par 3. cum vulgaribus. Nec dantur actus voluntarij, qui neceſſario concludant ad renunciationem iuxta notata per Dec. conſilio 452. numero 25. & conſilio 460. numero 7. Put. deciſ. 188. numero quarto. libro ſecundo. Ideo autem tacuerunt, quia ſciebant ius ipſorum ſaluum eſſe. l. ſicut §. videtur. ff. quib. mod. pign. vel hypothe. ſoluat. Rip. in l. admonendi. poſt numer. 44. ff. de iureiurand. Ruyn. conſilio 161. numero 38. libro primo. Cephal. conſilio 445. numero 28.

10 Sed quatenus etiam vitium poſſeſſionis potuiſſet dici purgatum, ceſſat nihilominus aliud requiſitum, quod fideicommiſſarius doceat in continenti de iure ſuo, quod eſt omnino neceſſarium ex auctoritatibus, & deciſionibus ſupra allegatis. licet enim in teſtamento Hieronymi adſit ſubſtitutio ad fauorẽ Sororum de Capizucchis, nihilominus debent capere de manu hæredis, qui poterit in petitorio plura deducere, præſertim quia controuerſum eſt, an de iſtis bonis Hieronymus diſponere potuiſſet ſtantibus antiquis fideicõmiſſis, quorũ vigore ad huiuſmodi bona prætẽditur vocatus Io. Antonius, ita vt nõ potuerint poſtea ab Hieronymo grauari, maxime ob ſubſequutã ſententiam Card. Sancti Clemẽtis, per quam bona ſubiecta fideicõmiſſo fuerunt ſeparata ab alijs bonis liberis, quæ creditoribus Dominici patris Hieronymi aſſignata fuerunt, & ad effectum, vt fideicommiſſarius non dicatur legitimus contradictor, ſatis eſt,

quod

Digitized by Google

quod contra fideicommiſſum aliquid coloratè, vel probabile opponatur, iuxta trad. per Bald. in l. data opera.num.90. C.qui accuſa.non poſſ. Franc. in c.dilectus.q.12. in fin.de appel. Corn.conſ.15. volum.4. Aegid.deciſ.304.cum alijs deductis in allegata cauſa Romana Caſalis S. Matthæi coram Oriolen.ſub n. 3.& 5.vbi etiam nu.15.dicitur, quod in dubio, vt hæredi reſtituatur poſſeſſio, præſumitur quod ei poſſit alia deſenſio competere.

11 Denique etiam, ſi fideicommiſſarius eſſet paratus in continenti docere de iure ſuo, & poſſideret ſine vitio, adhuc tamen quando faciendæ ſunt detractiones, prout hic non dicitur legitimus contradictor ad impediendam hæredis immiſſionem, vt poſt Alex. Iacobi. & alios in l.final. tradit ibi Zuccard. num.426. cum ſeq. Ruyn. conſil. 140.num.7.lib.5. Boer. deciſ. 156.num.2.Gabr.conſ.45.num.24.lib.2. Rolan.d. conſ.78.num.21.Menoch.de adipiſc.remed.4.num. 638.& ita etiam tenet Rota, vt in allegata cauſa Romana de Salamonibus 14. Nouembris 1575. coram Illuſtriſſimo Cardinali Seraphino, in Viterbien. hæreditatis. 18. Nouembris eiuſdem anni coram Oriolen. & in cauſa Spoletana Bouorum 27. Maij 1585. & Firmana Bonorum 18. Maij 1583. coram bo. memoriæ. Bubalo, & in cauſa Iannuen. fideicommiſſi 1. Decembris 1589. coram Illuſtriſſimo Cardinali Platto.

12 Non obſtat, quod legitima, & Trebellianica ſint certæ, cum conſtituant medietatem, & ſint iam detractæ, tum quia licet legitima, & Trebellianica conſtituant certam portionem, cum ſint ſemis, tamen ſunt omnino incertæ ratione loci, cum ex poſſeſſione trāſlata pro indiuiſo quælibet pars in qualibet gleba haberet ſuam portionem. l. Mæuius. §. ſi duobus ff. de legat.2.l.3.cum ibi notatis. §. incertam. ff. de acquir. d. poſſeſſ & ante liquidationem, & detractiones, ita dicitur incerta ratione loci, & quotæ, quod nullius rei poſſit poſſeſſio capi pro legitima, prout ex Bal. & alijs deducit Surd. deciſ. 333.num.12.in fin. tum quia poterunt hæredes de eorum creditis docere poſt adeptā poſſeſſionem, cum dubium non ſit, quin competant hæredibus aliæ detractiones, vt æres alieni, & generaliter deducere poſſint omne eorum creditum. l. cohæredi. §. cum filiæ. ff. de vulga. Alex. in l. ita tamen. §. ſi ex Trebelliano. ff ad Trebell. cum alijs per Surd. conſ.7.numero 23.& ſeq.& d. deciſ.333.numero 16. vbi enumerat plures deductiones, & reſpōdit ad reg. dolo facis, &c. & ad aliam, quod circuitus ſunt euitandi, quod etiam ex Cardin. Ancharan. & alijs tradit Aym. conſilio 376.numero 24 Ruyn. conſil. 160. volumine 5. certitudo autem, quæ deducitur ex conſil. Corn. 232. libro quarto. & alijs allegatis procedere poſſet, quando hæreditas non in corporibus, ſed in pecunia conſiſteret, vt dixit Rota in allegata cauſa Romana de Salamonibus coram Illuſtriſſimo Seraphino, vbi de his, quæ dicit Corn. valde dubitauit, ad quod conſil. Corn. pluribus reſpondet Surd. d. deciſ. 333.

13 Prætereà non ſubſiſtit in facto, quod hic fuerit detracta legitima, & Trebellianica, cum nihil tale factum, nec dictum fuerit in compromiſſo, ſed ſolū fuit conuentum, quod donec petitorium fuerit per laudum terminatum, bona ab ambabus partibus communiter poſſiderentur pro indiuiſo, & pro medietate, de ſeparatione vero, ſeu diuiſione legitimæ, & Trebellianicæ nullum verbum, immo narratiua compromiſſi, vbi referuntur prætenſiones Portiæ, non eſt reſtricta ad legitimam, & Trebellianicam, ſed in ea recenſentur vlterius prætenſio Clitiæ, ſuper qua adſunt deciſiones, nec non aliæ prætenſiones, quæ nondū ſunt ſtabilitæ, ita vt talis poſſeſſio pro indiuiſo non fuerit inuenta pro terminandis prætenſionibus, & faciendis detractionibus, ſed ad capiendum remedium prouiſionale, durante compromiſſo, cuius effectus ceſſauit non ſequuto infra terminum laudo, vt dictum eſt.

14 Et propter has detractiones alio modo tollitur allegata poſſeſſio fideicommiſſariarum de voluntate hæredum, de qua tamen, vt ſupra viſum eſt, non conſtat, immo potius excluditur, & ſi aliqua interuenit, fuit ſolum per modum prouiſionis durante compromiſſo, & quouſque potuerit reduci ad viam iuris reſcriptum Clementis VIII. nempe quod in omnē euētum voluntas, vt fideicommiſſarię poſſiderent, ſaltem non fuit ad iſtum effectum accommodata, vt de earū manibus hæredes accipere deberent detractiones, quo caſu nihil obſtat reſtitutioni faciendæ, vt per Zuccard. in l. fin. C. de edict. Diui Adr. tollen. numero 428. verſ. ſi vero poſſideret de voluntate hæredis, vbi prius adducit textum in l. 1. ff. quor. legato. quæ in contrarium allegatur.

15 Neque officit, quod interdictum quorum bonorū nō competit ei, qui ſemel fuit adeptus poſſeſſionem, tum quia translatio poſſeſſionis in Cincios vigore cōpromiſſi fuit facta ſolum in euentum, in quem cōpromiſſum ſuum ſortiretur effectum, & ſic reſoluto compromiſſo fuit reſoluta dicta translatio poſſeſſionis, tū quia fuit facta pro indiuiſo, quo caſu non poteſt dici ipſos aliquam partem bonorum poſſediſſe, quæ ſit certa ſaltem ratione loci, vt dictum fuit.

16 Nec releuant deducta circa deſertionem cauſæ, quia ante reſcriptum Clemētis VIII. nulla adeſt deſertio, nec etiam poſt propter impedimentum, quod habebant Cincij, quibus ex dicta commiſſione præcluſa erat via agendi in poſſeſſorio: tanto magis, quia nunquam fuit pronunciatum DD. de Cincijs non eſſe immittēdos, immo immiſſio fuit eis decreta, a quo decreto licet fideicommiſſariæ fuerint repoſitæ, tamē hæc repoſitio non importat denegationem mandati de immittendo, ſed potius dilationem ad illud concedendum.

17 Poſtremo nō obſtat, quod ſit data facultas a teſtatore capiendi fideicommiſſum propria auctoritate; quia quatenus talis facultas deducitur ex ſubſtitutione pupillari nō applicatur, cum non venerit caſus ſubſtitutionis pupillaris, ex quo Ioan. Antonius non

Digitized by Google

deceſſit in pupillari ætate. Surd.d.deciſ.333.nu.12. quatenus vero deducitur ex clauſula omni meliori modo, cum hæc non ſit appoſita in ſubſtitutione, neque in fideicommiſſo, nec in fine teſtamenti purè, ſed ſub conditione, ſi teſtamentum ſcilicet, non valeret iure fideicommiſſi, vel Codicillorum, & cum teſtamẽtum valuerit, defecit conditio, & clauſula nihil operatur. l. ſi quis ſub conditione. ff. ſi quis omiſſ. cauſ. teſta. Alex. conſ. 50. nu. 11. lib 7. Curt. iun. conſil. 169. nu. 7. Bero. conſ. 118. nu. 29. lib. 2. Tob. Non. conſil. 19. nu. 25. fuit dictum coram Domino meo Iuſto in cauſa Reatina hæreditatis 3. Martij 1600. Vltra q̃d talis facultas concluderet ſolum, quod poſſeſſio non fuiſſet vitioſa, non tamen quod conſtet in continenti de iure Sororum, neque excluderet, quod ſit facienda reſtitutio propter detractiones, cum poſſint ſtare ſimul, quod poſſeſſio non ſit vitioſa, & ſit facienda hæredi reſtitutio: cenſetur enim facultas conceſſa ſolum capiendi ſuam portionem, & ſic poſtquam factæ fuerint detractiones, non ante, Zuccard.d.nu. 428. verſ. ſi vero poſſideret de voluntate teſtatoris. Quod etiam late deducit Surd.d.deciſ.333.nu.8.in fin. cuius deciſionis concluſiones veræ ſunt in iure, licet in caſu illius, ex quo non erat certum, an eſſent faciendæ detractiones, fuerit retardata immiſſio. Et ita concluſum, &c.

R. P. D. I V S T O.

Maceraten. Hæreditatis. Mercurij 10. *Maij* 1606.

A R G V M E N T V M.

Fideicommiſſum vt habeat locum, & vt purificatum dicatur, an attendendum ſit tempus facti teſtamenti, an vero purificatæ conditionis.

S V M M A R I V M.

Caſus propoſitæ quæſtionis. num. 1. & 2.

Subſtitutio, ſeu vocatio nulla adeſt ante purificatam conditionem, & ſtante incertitudine perſonæ vocatæ, illa perſona vocata cenſetur, in qua verificatur conditio, & quæ per euentum conditionis certificatur, & è contra. num. 3.

Succedant verbum propriè actum ſuccedendi, & non potentiam ſignificat. num. 4.

Subſtitutio facta ad fauorem ſuperuenientis, non ſuperueniens non dicitur ſubſtitutus, & non tranſmittit. numero 4. & 5.

Incertum illud eſt, quod multipliciter intelligi, & multipliciter declarari poteſt, antequam declaretur. nu. 4. & nu. 7. & num. 10. Vbi quando in teſtamento dicatur vocata certa, vel incerta perſona. & num. 11.

Legatum conditionale non cedit a morte teſtatoris, ſed a die exiſtentis conditionis. num. 4. & 5.

Vocatus in fideicommiſſo ſecundo loco primo præcedente, non intrat quaſi primus non fuerit vocatus, ſed quia vocatio non potuit ſortiri effectum. Declara, vt nu. 7.

Fideicommiſſum ad fauorem familiæ, vel deſcendentium de iure admittit proximiorem grauato. Declara, vt num. 8.

Fideicommiſſum vt habeat locum, & vt purificatum dicatur, an attendendum ſit tempus facti teſtamenti, an vero purificatæ conditionis. num. 9. & 12.

D E C I S I O CXVI.

1 Propoſui dubium die 15. Decẽbris 1603. An in teſtamento Matthæi Vici Iuriſconſulti inceperit vocatio agnatarum feminarum tempore teſtamenti, vel ſolum a die purificati fideicommiſſi per obitum vltimi maſculi: Effectus dubij erat, vt ſi non reperirentur in rerum natura agnatæ tempore dicti obitus quo ad eas euanuerit fideicõmiſſum, vel ne. Et tunc Domini pro maiori parte minori valde contradicente ſenſerunt fuiſſe vocatas tempore teſtamenti, ſuſpenſo vocationis effectu ad tempus euenientis conditionis, & conſequenter etiam ſi tempore obitus vltimi maſculi, nulla ipſarum agnatarum ſuperfuerit, non tamen expiraſſe fideicommiſſum.

2 Veruntamen poſtmodum cauſa pluries repropoſita, & non reſoluta, quia vota Dominorum erant hinc inde paria, tandem die Mercurij 10. Maij huius anni 1606. Domini pro maiori parte contrariam ſententiã amplexi ſunt, ſcilicet incipere ſolum vocationem ſecundum teſtatoris voluntatem a die purificati fideicommiſſi per obitum vltimi maſculi. Fundamentum conſtitutum fuit ſuper verbis teſtamẽti, vbi Teſtator dixit, & ſi dicta mea linea maſculina in totũ deficiat, volo quod ſuccedant feminæ deſcendentes ex me, & linea maſculina, ſiue femina. Illæ tamen, quæ erunt proximiores, illo tempore mihi, & ſic ſtipiti, & eis nõ exiſtentibus, illæ, quæ ſuperextabunt proximiores illi, vel illis maſculis, in quo, vel in quibus, deficeret dicta mea linea maſculina, dummodo ipſæ feminæ ſuccedentes, & earum mariti aſſumant nomen domus meæ, & de domo mea faciant ſe vocari, &c. In qua diſpoſitione teſtator non conſiderauit certam aliquam feminam agnatam, cum ſupradicta verba intelligantur, quod ſuccedant feminæ ſi plures adſunt, ſi vna tãtum illa ſuccedat, vt fuit reſolutum coram Illuſtriſs. D. Cardinali Pamphilio in hac cauſa die 20. Februarij 1598. & ſic adeſt incertitudo reſpectu perſonarũ, quia eſt ignotum, & omnino incertum, & an vna tantum, vel plures ſucceſſuræ ſint, quæ incertitudo eſt ẽt ratione temporis, nam dixit teſtator, illæ, quæ erunt proximiores eo tempore mihi, & ſic ſciri non poterat, quænam tempore deficientis lineæ futura eſſet.

3 Vnde ſuccedit concluſio ſumpta ex tex. in l. cõmodiſſimè. ff. de lib. & poſthum. quod ſtante incertitudine perſonæ vocatæ, illa perſona vocata cenſetur, in qua verificatur conditio, & quæ per euentum conditionis certificatur; Illa vero, in qua non verificatur cõditio, & non certificatur per euentum conditionis,

non

non eſt vocata, quoniam iſta vocatio pendet à futuro euentu, & ante purificatam conditionem, verè nulla adeſt vocatio, vel ſubſtitutio, vt per Bart. in d. l. commodiſſime. ff. de lib. & poſthum. in 2. oppoſ. & ibi Aretin. & Caſtr. cui concluſioni rectè applicantur doctrinæ a Dominis conſideratæ, videlicet glo. in l. cum pater. 77. §. a filia. in ver. electionem. ff. de leg. 2. vbi dixit, quod filij eligendi per filiam Teſtatoris poſt mortem ipſius filiæ ante tempus mortis filiæ, non ſunt ſubſtituti, quia ſunt incognoſcibiles. Aegid. deciſ. 723. numero 16. verſic. ſeptimo quia, vbi tradidit, quod diſpoſitio generalis, quæ terminatur in vno, licet omnia ſuppoſita illius generis ex vi orationis videantur complecti. l. Mæuius. §. duobus. ff. de leg. 2. & hoc quaſi ſub declaratione futuri euentus; tamen ſecundum veritatem, nullum ſuppoſitorum determinatè ſub ipſa diſpoſitione comprehenditur. l. ſi duo. ff. de verbor. obligat. l. qui Stichum. ff. de ſolut. & ſolum ex illa generali intentione Teſtatoris inducitur quædam aptitudo in perſonis generaliter, & indeterminatè appoſitis, & quædam vocatio abſtracta, vt in eis poſſit verificari ſubſtitutio excluſis omnibus alijs, qui nec determinatè, nec indeterminatè fuerunt in eiuſdem teſtatoris mente, & poſſit cadere vocatio ſuperueniente qualitate demonſtrante, & certificante ſuppoſitum ſecundum voluntatem Teſtatoris.

4 Verum non videtur dubium teſtatorem in hoc caſu habuiſſe præ oculis vocationem cum effectu ſeparatam ab illa vocatione abſtracta, quod conuincitur ex verbo (ſuccedant) quo teſtator vſus eſt, & quod de ſui propria ſignificatione denotat actum ſuccedēdi, vt in dicta deciſ. Bellam. numero 15. verſic. tertio probo. vbi notabiliter diſtinguit habitum, & potentiam ſuccedendi ab ipſo actu, & Bald. dixit in l. quidam elogio cōdito. numero 22. C. de iur. delib. quod ſi teſtator dixit ſuperuiuente ſubſtituto: iſta verba habent tacitam conditionem ſi ſuperuixerit, quæ non demonſtrat, niſi ſuperuiuente, vnde, qui non ſuperuixit, non eſt ſubſtitutus, & ſic non tranſmittit, & idem Bal. in l. liberti. numero 15. C. de oper. liber. vbi dicit, quod omne, quod poteſt multipliciter intelligi, & multipliciter declarari, illud eſt incertum, antequam declaretur, & interdum habet perpetuam cauſam incertitudinis, interdum temporalem, nam ſi non declaratur, & habens ius declarandi, decedit, efficitur nullum, ſi autem declaratur, tunc fit incertum antequam declaretur, & per conſequens data illa prima vocatione in initio a die teſtamenti, quamdiu tamen manet incerta, non poteſt operari illum effectum, de quo quærimus. Et Cuiac. in l. vnica. C. de caduc. tollen. in §. ſin autem. in princip. incerta, inquit, conditio, vel dies incertum legatum facit, hoc eſt facit incertum, an illud legatum debebitur, nam ita ius eſt, & fuit ſemper legati conditionalis diem non cedere ſtatim a morte teſtatoris, ſed cum conditio extiterit, hac ratione, quia fieri poteſt, vt hic dies non cedat viuo legatario, puta ſi is moriatur ſuperſtite hærede. l. hæres. §. 1. ff. de condit. & demonſt. l. ſi pecunia. §. fin. ff. de lega. 2.

5 Pro quorum omnium confirmatione videatur Tiraq. de iure primog. q. 40. num. 198. Bertran. conſilio 124. ante num. 1. & num. 8. volum. 2. par. 2. & conſil. 146. in princ. & num. 4. volum. 6. Cephal. conſi. 308. num. 75. lib. 3. Rimin. iun. conſil. 781. num. 72. & 75. libro 7. & poſt allegatos late deducit Modern. Raudenſ. in tract. de Analogis. ca. 27. numero 51. & ſeq. qui cum alijs illius temporis conſuluit contra Menoch. conſ. 106. & dicitur hanc ſententiam fuiſſe approbatam a Senatu Mediolanenſi, in cauſa de Triuultijs. Quæ optime declarantur ex enucleatione duarū legum ſcilicet d. l. cum pater. §. a filia. ff. de leg. 2. & l. poſt mortem. C. de fideicommiſſ. qui textus videntur inter ſe contrarij, nam in §. a filia. dicitur, quod ſi fidei hæredis commiſſum ſit, vt aliquid reſtituat, cum morietur, id in vita hæredis factum non ſuſtinetur, in l. poſt mortem. Contrarium determinatur, quod rogatur reſtituere poſt mortem, etiam prius poteſt reſtituere, & ibi gloſ. concordat, quod in §. a filia. legatum erat incertæ perſonæ, in l. poſt mortem perſonæ certæ, quam concordiam approbat ibi Bal. n. 2. Salic. nu. 2. Ang. Corn. & Iaſ. nu. 7. qui de communi.

6 Ex quibus ceſſant fundamenta maioris partis Dominorum, de quibus in alia deciſione, & hæc ſunt cōformia menti, & diſpoſitioni Teſtatoris volentis primo loco conſeruari domum, & agnationem per maſculos deſcendentes naturaliter agnatos. Secūdo per maſculos ciuiliter agnatos, quia voluit, quod feminæ agnatæ ſuperuiuentes, quæ ſuccederent, aſſumerent nomen domus, & eorum mariti, vt fuit conſideratum in hac cauſa in illa deciſione coram Illuſtriſſimo D. Cardinali Pamphilio, hoc enim pacto filij deſcendentes ex feminis agnatis, naſcebantur ciuiliter agnati, quod eſſe non poteſt feminis agnatis non ſuccedentibus, & cum eorum viris non aſſumentibus nomen familiæ. Tertio per agnatos tranſuerſales deficiētibus prædictis, qui moriente vltimo maſculo poſt feminas agnatas, defeciſſe videntur, & hi ſunt, qui hodie agūt ad fideicommiſſum, & hi vocati videntur, quia in defectum lineæ maſculinæ teſtator vocauit proximiores ſibi, & ſic ſtipiti. Illis autem non extantibus, non vocauit filias illarum, ſed alias feminas proximiores vltimo maſculo, ex quo videtur neceſſario ſequi, vt ſupra dictum eſt, teſtatorem habuiſſe præ oculis vocationem cum effectu non abſtractam, & in potentia.

7 Ad ea, quæ adducebantur pro contraria opinione, reſpōdebatur, & primo ad marciā l. quā diu. ff. de acquir. hæred. vbi 2. loco vocatus primo prædecedēte, non intrat quaſi primus nō fuerit vocatus, ſed q.a vocatio nō potuit ſortiri effectū, & eſt tex. in l. vnica. §. ꝑ ſecundo. C. de cad. toll. vnde dicēdū videtur vocatas eſſe non ſolū filias proprias, ſed oēs alios deſcēdentes ex ipſis, finita linea maſculorum, & illa verba appoſita in teſtamento. Illæ tamen, quæ erunt proximiores eo tempore mihi, & ſic ſtipiti, & eis non exiſtentibus, illæ, quæ ſuperextabunt conſtituere quēdā ordinem

ſuccedendi, vt ſcilicet illa, vel illæ prius ſuccedant cum effectu, quæ de eo tempore, hoc eſt finitæ lineæ erunt proximiores, & poſtea aliæ; Dicebant Domini non poſſe negari, & ſupra dictum eſt, quod in omnibus ſuppoſitis indeterminate conſideratis verificetur initium vocationis, ex qua reſultat aptitudo quędam, ſed non ideo actu eſt applicata vocatio. Et addebant, quod illa verba continent duo, Primo vocationem agnaturam, quæ ſuperextabunt tempore deficientium maſculorum, in quo nulla eſt declaratio ordinis ſuccedendi, ſed mera diſpoſitio incerta, & indeterminata. Secundo loco modum, & ordinem ſuccedendi ad tollendas controuerſias inter ipſas ſuccedẽtes, caſu quo aliqua, vel plures ipſarum fuiſſent certificatę, & hic ordo nullam certitudinem importat, aut demonſtrationem perſonæ.

8 Secundo obſtare dicebatur, quia hæc verba, Illæ tamen, quæ ſuperextabunt eo tempore mihi, habent intellectum iuris communis, cum in fideicommiſſo ad fauorem familiæ, vel deſcendentium de iure admittatur proximior. l. cum pater. §. in fideicommiſſo. l. pater. §. fratre. ff. de leg. 2 & ſic non debent eſſe tantæ conſiderationis ad prætenſam incertitudinem inducendam Quibus reſponſum fuit intellectum iuris communis eſſe, vt ſuccedat ille, qui eſt proximior grauato ſecundum communem opinionem, quã Rot. ſequitur iuxta deciſionẽ corã bo. me. Robuſterio, in cauſa Bononien. fideicommiſſi de Beroijs 5. Maij 1574. & ſæpe alias. Hic autem Teſtator diſpoſuit, vt poſt vltimum maſculum ſuccedat proximior ſibi determinando illud tempus, quo perſona, quæ ſuccedere debet, eſt incerta, vt tunc verificetur, & antea non dicatur vocata. Et bene facit Mandoſ. Alba. conſil. 51. nu. 19. qui oſtendit plures effectus iſtorum verborũ, vt non dicantur ſuperflua, & inter alios, quod operetur effectum reſtrictiuum, vt vocentur viuentes tantum, non autem præmortui, vel eorum hæredes, vt tollatur diſputatio, an ius fideicommiſſi conditionalis tranſmittatur, de qua Doct. in l. cum filio. ff. de leg. 1.

9 Tertio adducebatur diſpoſitio l. ſi cognatis. ff. de reb. dub. vbi attenditur tempus facti teſtamenti, ſed reſponſio fuit, quod in illo textu diſpoſitio fuit pura, non conditionalis, & hic eſt communis intellectus. In hoc autem caſu diſpoſitio eſt conditionalis, vt fuit deciſum in hac cauſa corã me, die 29. Octobris 1601. Et quæritur, An vocatio incipiat a die teſtamẽti, vel purificatæ conditionis, de quo non agitur in l. ſi cognatis. Item ibi certis perſonis legatum erat, nempe cognatis, qui tunc erant, in caſu autem huius teſtamenti agnatæ ſunt incertæ, cum natæ, & naſcituræ vocatæ ſint, ſicut in fideicommiſſo puro loquitur tex. in l. cum ita. §. in fideicommiſſo. ff. de leg. 2. vbi vocãtur omnes de familia, licet gradatim ab initio vſque in finem, nec eſt neceſſe ibi expectare aliquẽ caſum, qui declaret, quiſnam ſub generali expreſſione vocatus cenſeatur, vel quod extet aliqua conditio, in quo conſiſtit tota vis, & differentia a caſu noſtro.

10 Quarto loco dum reſpondebatur ad impugnãdum argumẽtum incertitudinis, quod vocatio erat de perſona incerta de certis, vel certa de incertis, id eſt de agnatis teſtatoris iux. trad. in §. incertis, & ibi Arct. inſtit. de leg. Replicabatur, quod in his terminis loquitur tex. in d. l. commodiſſime. & in l. cum pater. §. a filia. ff. de leg. 2. qui tex. in §. a filia. loquitur in incertitudine reſpectu temporis, vt in caſu hoc, vbi ſunt vocatæ proximiores de eo tempore. Atque vocatione incerta de certis non minus neceſſaria eſt declaratio illius perſonæ incertæ ad inducendam vocationem, vt probatur in l. vnum ex familia. §. rogo. ff. de leg. 2. vbi filia rogata, vt quando moreretur reſtitueret fundũ, cui vellet ex libertis, & ſic legato relicto ſub quadam conditione perſonæ incertæ ex certis, neceſſaria eſt declaratio illius incertitudinis, quæ cõtingat poſt conditionis euentum, interim, vt antequam moriatur filia, nemo ex libertis poſſit tranſmittere huiuſmodi iura ad hæredes, nec ille etiam, quem filia viuens eligere vellet, vt eſt tex. in d. §. a filia. & ideo Doct. tenent communiter contra Bar. in l. quidam relegatus. ff. de reb. dub. ſcilicet, quod quando perſona incerta de certis ſub futuro euentu certificanda vocatur, tũc ſine euentu inutilis redditur diſpoſitio, vt de communi contra Bar. atteſtatur Socin. num. 12. & Ruin. conſil. 36. num. 8. & 9. lib. 2.

11 Præterea non poſſunt iſta applicari huic diſpoſitioni, quia teſtator vocauit non ſolum agnatas, quæ erant teſtamenti tempore, vel quæ futuræ erant tempore mortis, ſed incerta cogitatione comprehendit omnes quandocunque futuras, & per conſequens illæ perſonæ omnino incertæ fuerunt, & de hoc eſt tex. expreſſus in dict. §. incertis. verſ. ſub certa vero demõſtratione, vbi cum Imperator dixiſſet legari poſſe incertæ perſonæ de certis, dat exemplum, Illi ex cognatis meis, qui filiam meam vxorem duxerit, verum nõ dicit ſimpliciter ex cognatis meis, ſed exprimit ex cognatis meis, qui nunc ſunt, reſtringendo diſpoſitionem ad illos, qui tunc erant, quia alias legatum relictum foret non incertæ perſonæ de certis, ſed incertę de incertis, vt benè explicat Franciſc. Connan. Comment. Iur. lib. 10. c. 3. nu. 5 circa fi. quæ oſtendunt omnimodam incertitudinem præſentis diſpoſitionis.

12 Ex quibus crediderunt Domini ſatis eſſe reſponſum his, quæ late deducebantur per Informantes pro hæredibus, & eſſe opinionem iuri conſonam, nõ quidem quod omnes agnatæ non habeant initium vocationis, & fuerint aptæ ad ſubſtitutionem, ſed fuiſſe in ſuſpenſo, donec eueniente conditione, declararetur incertitudo, qua non verificata, ceſſat iſtarũ vocatio.

R. P. D. I V S T O.

Plocen. Decanatus. Lunæ 12. Maij 1606.

A R G V M E N T V M.

Beneficij vacatio in Menſe Epiſcopi quomodo probetur.

S V M-

SVMMARIVM.

Beneficij vacatio in Menſe Epiſcopi probatur per depoſitionem Parochi extraiudicialem, & per confeſſionem procuratoris in reſponſione poſitionum iuncta collatione Epiſcopi de beneficio in illo Menſe vacante. nu. 1.

Titulorum multiplicatio datnr in beneficialibus. nu. 2.

Confeſſio facta etiam in actu inutili praiudicat confitenti. nu. 2.

DECISIO CXVII.

1 PRimo loco propoſita fuit hæc cauſa die 13. Ianuarij huius anni: Et tunc dictum, quod Gaſpar coadiuuaret probationem obitus in Menſe, ſuper qua ſolum remanſit difficultas. Verum cauſa hac die ſecundo loco propoſita, Domini concluſerunt ſatis eſſe coadiuuatam intentionem Gaſparis, & illi dandum eſſe mandatum de immittendo, quoniã ad vacationem in Menſe deducta fuit de nouo depoſitio Parochi extraiudicialis, & reſponſio facta a Procuratore Ioannis Alberti ad Poſitiones, quæ licet nõ inducant probationẽ aliquam de per ſe, tamen cõcurrente collatione facta a Nuncio in illis partibus, tanquam de vacanti in Menſe Ianuarij, & petitione poſſeſſionis Ioannis Alberti, qui hoc modo confitentur vacationem in illo Menſe. Domini crediderunt eſſe probatam vacationem in Menſe. Felin. in c. olim limitat. 4. & 5. de reſcript. cum alijs allegatis per Informantes.

2 Nec placuit quod dicebatur, collationem Nuncij non fuiſſe productam a Ioanne Alberto, ſed a Gaſparo, & tamen Ioannes Albertus poterat, & poreſt habere alium titulum, ſuper quo innitatur ad Creſcen. deciſ. 21. De probatio. Datur enim in beneficialibus multiplicatio titulorum, Cald. conſ. 7. de elect. Rota coram Illuſtriſſimo D. Card. Pamphilio, in cauſa Cæſarauguſtana Parochialis 8. Nouembris 1589. & ſæpe alias. Nam placuit reſponſio, quod his admiſſis, nõ tollitur confeſſio facta in prouiſione a Nuncio obtenta, quæ præiudicat etiam in actu inutili. Bart. in l. decem ſtipulatus. ff. de verb. oblig. Put. deciſ. 6. de confeſſ. Quibus adduntur dicta teſtium, & quod procurator Ioannis Alberti in lite in partibus agitata, nunquam negauit obitum in Menſe Ianuarij, ita vt de hac probatione non videatur hæſitandum. Itaque cũ de facultate Nuncij non conſtet conferendi beneficia ſic Papæ reſeruata, cõcluſum fuit pro immiſſione.

REV.MO P. D. PEGNA DECANO.

Montis Regalis Iuriſdictionis. Lunæ 5. Iunij 1606.

ARGVMENTVM.

Quando agitur de præiudicio Eccleſię, non ſufficit citare Epiſcopum, niſi etiam citetur Capitulum, & ſententia contra Eccleſiam lata citato ſolum Epiſcopo eſt nulla, & inualida.

SVMMARIVM.

Eccleſia appellatione venit Capitulum. nu. 2.

Eccleſiæ defenſio præſertim in arduis non pertinet ad Epiſcopum ſolum, ſed etiam coniunctim ad Capitulum. num. 2.

Iura Eccleſiæ Cathedralis ſunt communia, & communiter tenentur ab Epiſcopo, & Capitulo. nu. 2.

Iuramentum ſolius Epiſcopi non tenet in præiudicium Eccleſiæ, niſi etiam adſit Capituli conſenſus. nu. 3.

Alienatio rei Eccleſiaſticæ facta a Prælato ſine conſenſu Capituli eſt ipſo iure inualida. nu. 3.

Sententia lata contra Epiſcopum non citato Capitulo vbi agitur de præiudicio Eccleſiæ, eſt prorſus nulla. numero 4.

Sententia eſt indiuidua, & ideo nulla quo ad vnam perſonam & dicitur præiudicare quo ad alias. num. 4.

Citari debet in iudicio ſemper is, contra quem iudicium dirigitur. num 6.

Pares ſunt venire ad iudicium appellando, vel dando de nullitate. num. 7.

DECISIO CXVIII.

1 SEntentiæ in hac cauſa latæ primum a me, & deinde a R. P. D. meo Lancellotto ad fauorem D. Archiepiſcopi Montis Regalis non ſolum condemnabant Epiſcopum Cataninenſem, eum ſubijciendo prædicto Archiepiſcopo vigore Iuris Metropolitici, ſed etiam Eccleſiam, & Ciuitatem [a] Cataninenſem, vt patebat ex illis ſententiarum verbis, Declaramus [b] Eccleſiam Cataninenſem, & illius Ciuitatem, & Diœceſim fuiſſe, & eſſe de Prouincia, & Archiepiſcopatu Montis Regalis: & rurſus ibi, & eidem Archiepiſcopo licuiſſe, & licere exercere Ius Metropoliticum in dictam Eccleſiam Cataninenſem, & in totam eius Ciuitatem, & Diœceſim: Vnde Informãtes pro Epiſcopo Catanien. ex hoc potiſſimum fundamẽto prætendebant euertere præfatas ſententias, tanquam nullas; quia fuit condemnata Eccleſia, & Ciuitas, quæ non fuerunt legitime citatæ. & quoniam ego propter hanc, & alias rationes multum ſemper dubitaueram nedum de deciſione facta coram me die prima Iulij 1605. in qua fuerat dictum, conſtare de re iudicata, Verum etiam de alia deciſione, etiam corã me facta die 16. Decembris, eiuſdem anni, quoniam videbantur valde vrgere rationes quibus vtebantur Iuformantes pro Epiſcopo Cataninenſe; debiles autẽ reſponſiones quas dabant Informantes pro Archiepiſcopo Montis Regalis: ideo decreui iterum proponere cauſam: itaque vtraque parte informante, & plene cauſa in Rota diſcuſſa Domini pronunciarunt ſententias Rotales in hac cauſa latas fuiſſe nullas ex infra ſcriptis.

Primo

Digitized by Google

2 Primò, quia condemnata fuit Eccleſia Catanien. quæ tamen non fuerat legitimè citata, cum non fuerit citatum illius Capitulũ [c]; cum non ſolum appellatione Eccleſiæ veniat Capitulum. c. cum Clerici. vbi gloſ. in verbo Eccleſiæ Placentinæ. de verbor. ſignif. ſed etiam, quia illius defenſio præſertim in arduis; quale eſt, quando agitur de illius ſubiectione, non pertinet ad Epiſcopum ſolum, & in ſolidum, ſed etiam coniunctim [d] ad Capitulum, Felin. in c. edoceri. nu. 3. verſ. prima declaratio. de reſcript. Innoc. in c. fin. in verb. requiratis, & ibidem Zabarel. in 2. oppoſ. & Anchar. not. 5. & Ant. de Butr. num. 9. & 27. & Abb. nu. 1. & 2. & cõmuniter Scribentes de maior. & obed. qui loquuntur in terminis de ſubiectione Eccleſiæ, idem tenent Lap. alleg. 48. num. 8. verſ. quero quid in arduis, & Roman. conſ. 369. nu. 21. & Dec. in c. cauſam, quæ. nu. 20. verſ. expeditis notab. de iudic. Vnde verè dixit Innocent. [e] in c. dilect. paulo poſt princ. quem ſequitur ibi Abb. num. 3. de maior. & obed. quod iura Eccleſiæ Cathedralis ſunt communia, & communiter tenentur ab Epiſcopo, & Capitulo. Pro hac parte facit text. in c. fin. [f] de maiorit. & obed. vbi, quia agebatur de materia ſubiectionis, Papa mandauit, vt in prouiſione per eum facta requireretur aſſenſus Capituli, & ideo communiter ibi notant Canoniſtæ, & ſignanter Abb. in 1. 3. & 5. not. & deinde in toto diſcurſu, quòd in materia ſubiectionis eſt neceſſarius Capituli conſenſus, & ibidem Innoc. docet, non tenere ſententiam non vocato Capitulo ſaltem per edictum.

3 Pro eadem ſententia text. in c. dilecti. [g] in fin. de maior. & obed. vbi pariter agitur de materia ſubiectionis Eccleſiæ, & Papa dicit, Iuramentum ſolius Epiſcopi non tenere, vbi Innoc. in vlt. verb. quem ceteri ſequuntur, affirmat, ideo non tenere, quia eſt in præiudicium Eccleſiæ. & ad idem ponderabatur tex. in c. cum nos. de his, quæ fiunt a Prælat. ſine conſenſu Capituli. arguendo [h] de alienatione ad iudicium, vbi dicit text. alienationem factam a Prælato ſine cõſenſu Capituli, ipſo iure eſſe inualidam, niſi Capitulum illam ratificet, quod notant ibidem communiter Canon. & ſignanter Imol. notab. 1.

4 Ex prædictis inferebatur ſententias latas contra Epiſcopum Catanien. non citato Capitulo fuiſſe nullas, iuxta communem Theoricam, quam refert Imol. in c. cum nos. num. 13. verſ. reſtat videre. de his, quæ fiunt a Prælat. Rurſus prædictæ ſententiæ merito cenſebantur nullæ, quia nominatim fuerant latæ contra Ciuitatem [i] Catanien. quæ nunquam fuerat citata, quod videbatur ſufficere ad inducendam nullitatem quo ad omnes, cum nullitas quo ad vnum propter indiuiduitatem præiudicet quo ad alios, vt fuerat dictum in hac cauſa coram Domino meo Lancellotto.

5 Nec ad rem pertinebat dicere, Rotam in deciſione facta coram Domino Millino ſub die 27. Nouembris anni 1602. ſenſiſſe ſententias in hac cauſa latas non fuiſſe inualidas reſpectu Epiſcopi Catanien. quoniã reſpondebatur, Rotam tunc non dixiſſe, eas fuiſſe validas in præiudicium Eccleſiæ, & Ciuitatis, [l] cum expreſſe dixerit non feciſſe numerum quo ad Capitulum, & conſequenter neque quo ad Eccleſiam propter indiuiduitatem.

6 Conſtituta nullitate ex prædictis non obſtabant rationes alias deductæ pro D. Archiepiſcopo Montis Regalis, & primum doctrina Bald. in l. ab eo. nu. 17. C. quomodo, & quando Iud. dicentis, quòd ad validitatem Iudicij ſufficit citari illum, contra quem dirigitur petitio, & ſic in hoc ſatis erat citaſſe Epiſcopum Caietan. quia fuit reſponſum hanc doctrinam facere contra D. Archiepiſcopum, qui obtinuerat pronunciari contra Epiſcopum, & Eccleſiam, & Ciuitatem Cataneinſem, nam cum petitio [m] dirigeretur contra Eccleſiam, eam oportuit legitime citare, & conſequenter Capitulum, vt patet ex prædictis. Eadem ratio ſuadebat Ciuitatem fuiſſe citandam propter notabile ipſius intereſſe, & præiudicium, nam cum vigore iuris Metropolitici ſubderetur D. Archiepiſcopo Montis Regalis in multis caſibus, prout iure conſtitutum eſt: poterant eius ſubditi trahi extra Diœceſim Catanienſem ad curiam Archiepiſcopi Montis Regalis.

7 Ad aliud fundamentum, quòd paria ſunt venire ad iudicium appellando, vel dando de nullitate propter deciſionem in cauſa Catanienſe illegitimitatis, coram fel. rec. Clemente Papa VIII. tunc Rotæ Auditore, reſponſum fuit, eum qui opponit nullitatem, & expreſſe de illa proteſtatur, prout in caſu propoſito, non facere ſententias validas; cum verbis patẽter declaret animum ſuum, deciſionem autem in cauſa Catanien. locum habere poſſe in ſuis terminis, videlicet in tertio, qui non fuerat neceſſario citandus pro ſubſtantia, & validitate iudicij, in hoc autem caſu Capitulum, [n] & Ciuitatem neceſſario fuiſſe citanda, vt patet ex prædictis. Atque ex his fuit concluſum pro nullitate ſententiarum.

ADDITIONES.

a Sed etiam Eccleſiam, & Ciuitatem) Immo ſententiæ condemnãt ſolum Epiſcopum: vt patet ex verbis condemnatorijs ibi (prædictum Epiſcopum condemnandum fore, ac condemnamus) quæ verba ſola ſonant condemnationem, & ſunt ſubſtantialia dictarum ſententiarum: Bald. in l. prolatam. nu. 21. & in l. eorum. C. de ſent. & interl. & ibi (illi ſilentium perpetuum imponendum fore, ac imponimus:) quæ ſunt iuxta text. in l. diffamari. de ingen. manum. cuius remedium fuit intentatum: & rurſus ibi (dictumq; Epiſcopum in expenſis condemnandum fore,) ac condemnamus: quæ omnia verba condemnatoria in ſolum Epiſcopum diriguntur.

b (Declaramus Eccleſiam, Ciuitatem, & Diœceſim eſſe de Prouincia, &c.) Verba iſta non condemnant, ſed declarant, quæ declaratio influit in condemnationem, quæ ſubſequitur verbis condemnatorijs: nam cum Archiepiſcopus diceret Epiſcopum ſibi eſſe ſubie-

bic-

biectum, quia Epiſcopatus eſſet de ſua Prouincia:& è contra Epiſcopus exciperet ſe eſſe exemptum, quia Eccleſia,&c. eſſet libera, neceſſario oportuit huiuſmodi declarationem fieri; quæ influit in præiudiciũ Epiſcopi, qui condemnatur iuxta notat. per Bellam. in c.cum olim.de teſtib. in 5.q.ſub num.21. verſ.ſed numquid, quo ad negotium principale, ibi (licet debeat pronunciare libertatem Eccleſiæ non competere,) & loquitur de modo ferendæ ſententiæ inter Archidiaconum defendentem libertatem Diœceſis, & Archiepiſcopum prætendentem ſubiectionem & ſic ſententiæ fuerunt latæ,& ſuper eo, quod petitũ fuit, & exceptum,& ſuper cauſa petitionis: & exceptionis quod fieri potuit, Bald.in marg.verb.ſententia.col.7. verſ. ſententia fertur non ſolum.

c (Capitulum) Vera eſt diſtinctio alias per Dominos corã Reuerendiſs.Rhodien. firmata ſub die 27. Nouembris 1602.quod vt ſententiæ præiudicẽt Capitulo, neceſſaria eſt illius citatio,& hoc eſt, quod cõſiderant ipſemet Rom.allegat.nu.21.in fine, & Fel. in d.cap.fi.de maio.& obed.nu.3.& 4. ſed vt ſententia valeat ſufficit citatio Epiſcopi, ſic in terminis ſubiectionis probant, c.expoſuit de dilat.c.fin.de dol. & cont.Bellam.vidend.omnino in d.c.fin.in 3.not.& in c.fin.de maior.& obed.num.9.in 3.oppoſ. in c. cum tempore.de arbitr.Anch.in d.c.expoſuit. nu.12.iuncto 1.& 2.not.& in d.cap.fin.num.3.& in 4.not. Zabar.viden.loquens, etiam in cauſa graui ſcilicet feudali,& in ſpolio prætenſo contra Eccleſiam in conſ. 134 in 2.dub.Innoc.in dicto c.expoſuit.ſub num.2. & in dicto cap.fin.de dolo & contum.Butr. in cap.dilecti.num.18.de maior.& obed.Bald.in dicto cap.fi. ſub num.3.& ita ſeruare curiam Romanam, teſtatur Arch.in c.fin.ſub num.3.68.diſt. Bald. in c. edoceri ſub num.10.verſ.& not.collect.

Ratio autem quare non ſit neceſſaria huiuſmodi citatio Capituli eſt, quia magis principaliter intereſt Epiſcopi, & ad illum magis pertinet huiuſmodi defenſio. Bellam. in d.c. fin.in 3. not. Butr.in c. dilecti de maior. & obed.nu.17.Abb. in c. cum olim.de teſtib.col.5.verſ.fateor & pro validitate iudicij ſufficit citare illum, cuius principaliter magis intereſt. Fel.in d.c.fin.de maior.& obed.num.3.& 4.Sed & hoc non eſt omittendum, quod aliud eſt Epiſcopum facere aliquem actum, quo amittitur libertas Eccleſiæ, & Eccleſia inducitur in ſeruitutẽ, & tunc fauore libertatis non amittendæ requiritur conſenſus omnium, & in iſtis terminis loquuntur omnia iura in contrarium allegata,& aliud eſt Epiſcopum facere actum, quo defenditur libertas Eccleſiæ, vt liberetur a ſeruitute, in qua reperitur conſtituta, vt hic, vbi iam ſeruitus erat conſtituta per ſubiectionem factam a Papa, a qua Epiſcopus nitebatur ſe,& Eccleſiam liberare,& hoc caſu fauore Eccleſiæ ſolus Epiſcopus. & quilibet alius admittitur ad vindicãdam Eccleſiam a ſeruitute, Io. And.in gloſſella marginal. in c.cum olim.de teſtibus & in com.num.12.& hoc ſentiebant Zabar. & idem Io.And.& Butr.nu.18.in c.dilecti.de maior.& obed. dum reprobando rationem Inn.dicentis, Capitulum ibi admitti ad appellandum, quia iura Eccleſiæ ſunt communia Epiſcopo,& Capitulo. Dicunt, rationem eſſe, quia cum ex reuocatione iuramenti melioretur Eccleſia, admittitur Capitulum, & quilibet alius de Eccleſia.

d (Coniunctim) Nec Fel.nec quiſpiam alius hoc dicit, bene verum eſt, quòd alij dicunt, quòd Epiſcopus non poteſt, alij quod non debet cauſas agere ſine Capitulo. Vnde poſſumus dicere cum Lap.alleg.50.dicebantur in effectu.nu.2.verſ.ad tertium,& cum Bellam. in d.c.fin.de maior.& obed.nu.9. in 3. oppoſ. & Abb.in c.inter quatuor.eod.nu.6.& Bald.in c.edoceri.num.5.de reſcr.quod tutius fuiſſet citare etiam Capitulum, ſed ex quo non fuit citatum, non tamen de nullitate dari poteſt, Lap.& Bellam.vbi ſupra,& Fel. in d.c.edoceri.in 3. declaratione ſentit eſſe validum iudicium.& in c.fin.de maior.& obed.nu 3.& 4. conſiderat ſolummodo præiudicium, ſic Rom. in alleg. conſ.369.nu.21.in fin. & ponderarunt Domini corã Reuerendiſs. Rhod. vt in eius deciſ. 27. Nouembris 1602.

e (Innoc.) Vltra quòd ratio Innoc. reprobatur ibi per Zabar.Io.Andr.num.15.& Butr.num. 18. vt ſupra dixi, addo, quod etiam ſi eſſet verum, non propterea ſequeretur, quod ſententia lata cum Epiſcopo eſſet nulla, ſequeretur quidem, quòd non afficeret Capitulum ex deductis per Lofred.conſ.10.num.10. & 11.& Abb.in c.inter quatuor.n.6.de maior.& obed. qui loquitur de ſubiectione cum alijs ſupra allegat.

f (Cap. fin. de maior. & obed.) Hic textus probat potius contrarium, dum apparet, quod dum res tractabatur per viam iudicij, non citantur alij, dum autem voluit tractari per viam compoſitionis, citantur omnes, quia tranſactio eſt actus voluntarius extra iudicium, ſic dicit ibidem Bellam.num.9.in 3.oppoſit. & in c. 1.de procur.& in c.cum tempore. de arbitr. & in d.3.oppoſit.ſubiungit, canones de neceſſitate validitatis non requirere huiuſmodi citationem, ſic idem ſenſiſſe videtur Fel.in d.c.fin. ſub num.5. verſic. demum non omitto.

g (C.dilecti.) Hic textus non dicit iuramentum nõ tenere: ſed dicit Epiſcopum non teneri ad illud in illis quibuſdam articulis nouum inducentibus grauamen, & quod pro iuramenti validitate non requiratur Capitulum, experientia cancellariæ quotidiana docet, vbi iuramenta omnium Epiſcoporum ſine Capitulo præſtantur Sedi Apoſtolicæ, & tamen vnum, & idem iuramentum eſt hoc, & illud, quod præſtatur Metropolitano, d.c.dilecti.de maior.& obed. c.ego N.de iureiur. Præterea quando etiam text. diceret iuramentum non tenere, aduertendum eſt ad æquiuocationem, ſiquidem non eſt verum, quod ſimpliciter diceret, iuramentum non tenere in omnibus, ſed tantummodo in illis articulis, qui non probantur ab Archiepiſcopo,& qui inducebant nouum Epiſcopi grauamen, & nouam ſeruitutem, in reliquis autẽ probatis valere,& tenere, & propterea Epiſcopus ab

il-

illis non fuit abſolutus, ſed remanſi: condemnatus,& obligatur,vt ibi apparet.

h (C.cum nos.arguendo de alienatione ad iudiciũ.) Non applicatur hoc argumentum, Bellam. in d. c.ſi. num.9.in 3.oppoſit. Zabarel,d.conſil 134.in 2.dub. Iſern.in c.ſi vaſallus.col. 3. verſic. item qui non poſſunt. Bald.in c.edoceri.ſupra,num.9. verſ.pondero vlterius.Pinel.in l. 1.part. 3.ſub nu.49. verſ. minuſque obſtat illud argumentum. C.de bon.matern.

i (Contra Ciuitatem.) Sententiæ non ſunt latæ cõtra ciuitatem, vt dixi in lit. A. & verba illa declaramus,&c. influunt in condemnationem Epiſcopi, vt ſupra dixi in lit.B. & quando etiam eſſet verum Ciuitatem etiam fuiſſe condemnatam, nihilominus valẽt ſententiæ quo ad Epiſcopum. Veral. deciſ. 190. par. 2.in impreſſ.& fuit dictum coram Reuerendiſſ. Rhodien. dicta die 27. Nouembris 1602. & tantum abeſt, quod deciſio R.P.D. mei Lancellotti diei 26. Nouembris 1601.dicat ſententias eſſe nullas,quod imò dicit eſſe validas,ſed propter indiuiduitatem rei executio impeditur.

l (Et Ciuitatis) Rota tunc bene dixit vtrumque, ꝙ ſcilicet in præiudicium Epiſcopi ſententiæ ſunt validæ,& quòd vires præiudicij non extenduntur ad Capitulũ,& ad alios non citatos: & hunc ipſum credo etiã fuiſſe ſenſum huius deciſionis R. P. D. mei Decani.

m (Petitio) Cauendum eſt ab æquiuocatione, ſiquidem in facto ex commiſſione,& ex citatione apparet,petitionem fuiſſe directam contra Epiſcopum,doctrina igitur Baldi optime facit pro D. Archiepiſcopo, & tanto magis quia remedium intentatum fuit ex l.diffamari,de ingen.manum.in quo potuit citari, & ſilentium imponi Epiſcopo. qui moleſtationes, & inquietudines præ ſe ferebat,de quib. in d.l.diffamari. Alex.conſil.103.lib 5.per tot. Gabr. de act. concl. 6.num.4.in 3.ampl. Cap.deciſ.18. ſub num. 7. Blar. in d.l.diffamari.c.3.in 7.& ſententia valet, & nocet etiam Eccleſiæ,ſiue ius Eccleſiæ fuerit diſcuſſum, ſiue remanſerit indiſcuſſum,Abb.in c. accepimus. nu. 6.de fid.inſtr. verſ.item notabis. Vbi inquit notandũ eſſe,& ipſum hoc alibi non legiſſe.

n (Capitulum) Supra viſum eſt pro ſubſtantia validitatis contra Epiſcopum non fuiſſe neceſſariam citationem iſtorum. Et ſic ſententiæ ſunt validæ ſaltẽ contra Epiſcopum, ſed non afficiunt Capitulum, & alios non citatos. Lofred.cõſ. 10.n.10.& 11. Abb.in c.inter quatuor.n.6.de maior.& obed. Veral.d deciſ. 190.p.2.& in hac cauſa Rota dixit d.die 27. Nouẽb. 1602.corã Reuer.Rhodien.cũ multis ſupr.allegatis.

R. P. D. PAMPHILIO.

Bononien. Diſmembrationis. Lunæ 5.Iunij 1606.

ARGVMENTVM.

Spoliatus a poſſeſſione Eccleſiæ probatis duobus extremis,& colorato titulo reſtituẽdus eſt, quando,& quomodo hæc probata cenſeatur,& in diſmembratione Eccleſiæ quæ requirantur ſolennitates.

SVMMARIVM.

Spoliatus ad poſſeſſionem, de qua ſpoliatus eſt, reſtitui debet probatis duobus extremis. nu. 1.

Poſſidere dicitur Eccleſia rem, quæ eius nomine ab eius rectore poſſidetur. nu. 2.

Poſſeſſio probatur per inſtrumentum quo ad effectum reſtitutionis alio non exiſtente in poſſeſſione. nu. 3.

Diſmembratio Eccleſiæ facta ab Archiepiſcopo præſupponit poſſeſſionem Eccleſiæ ante dictam diſmembrationẽ. numero 4.

Poſſeſſio rei conuenti probatur per ſuſtentationem litis. numero 5.

Poſitionibus facta confeſſio probat contra confitentem. numero 5.

Titulus coloratus in beneficialibus probatur per vnionẽ factam a Vicario Epiſcopi etiam quod de eius facultate non conſtet. numero 6. Vbi præſertim quando concurrit obſeruantia.

Solennitates omnes neceſſariæ præſumuntur interueniſſe ex antiquitate temporis. num. 6.

Pluralitas rerum, ſeu bonorum in dubio non præſumitur. num 7.

Parochiales duas retinere incompatibile eſt. nu. 8. & ſeq.

Diſmembratio Eccleſiæ facta ſine ſolennitatibus tanquã nulla non impedit reſtitutionem in ſpolio. nu. 11.

Diſmembratio Eccleſiæ eſt ſpecies alienationis, & requirit omnes ſolennitates, quæ requiruntur in alienatione bonorum Eccleſiæ. nu. 12

DECISIO CXIX.

1 R. P. D. Informante, nempe Eccleſiam Sancti Petri eſſe reſtituendam ad poſſeſſionem Eccleſiæ Sancti Andreæ, quia conſtat de vtroque extremo iuxta not. per Doct. in c. cum ad ſedem,vbi Abb.nu.17.de reſtitut.ſpoliat. Bald. in l.3. num.15.ad fin.C.ſi a non compet.iudic. Alex. conſ. 6.nu.5.lib.3.Caputaq. dec.69.lib. 2. in manuſcript.

2 Quantum enim ad primum extremum multa concurrunt,ex quibus viſum fuit illud ſufficienter probari, nam præter vnionem factam a Vicario Bononien. de anno 1464. quæ ſpacio centum annorum habuit effectum, adſunt duo teſtes, qui concludenter probant, quendam Vandinum qui fuit vltimus Rector Eccleſiæ Sancti Petri ante diſmembrationem, vti Rectorem poſſediſſe Eccleſiam Sancti Andreæ tanquã vnitam,quo mediante Eccleſia ipſa Sancti Petri poſſediſſe dicitur,vt per Innoc.& alios,in c.literis. de reſtit.ſpoliat.& ibi Abb.num.3. & in c. cum ſuper. nu. 21.de cauſ poſſeſ.& propriet. Alex.conſ 81.num.17. lib.3.Natt.conſ.562.nu. 10.& ſeq.

3 Præterea adeſt inſtrumentum poſſeſſionis cuiuſdam

dam

dam tenutæ captæ de anno 1523. per Gerardum de Molica tanquam Rectorem ambarum dictarum Eccleſiarum, quod inſtrumentum probat poſſeſſionem etiam quo ad effectum reſtitutionis, vbi non conſtar, quod poſſeſſio tunc eſſet plena, & ab aliquo occupata, Rota deciſ. 21. de reſtit. ſpoliat. in antiq. Biſignet. dec. 8. eod. tit. Faſtol. dub. 4 t. Caſſad. deciſ. 20. in fin. de præben.

4 Concurrit etiam diſmembratio facta per Archiepiſcopum de hac Eccleſia, quæ diſmembratio præſupponit poſſeſſionem Eccleſiæ Sancti Petri, a qua fuit diſmembrata, vt fuit dictum in cauſa Spoletana Spolij 26. Martij 1590. coram R. P. D. meo Decano, & facit deciſ. Caputaq. 344. in fin. p. 3.

5 De ſecundo extremo non ambigitur, quia vltra ſuſtentationem litis, quæ ſola ſufficit pro illius probatione, iuxta deciſ. Caput. 369. par. 2. adeſt confeſſio Pænitentiariorum facta in reſpõſione ad poſitiones, in qua fatetur ſe poſſidere Eccleſiam Sancti Andreæ, & illius bona, Rota deciſ. 19. de reſtit. ſpoliat. in nou. Alex. conſ. 71. num. 4. lib. 3. Gab. de confeſſ. concluſ. 4. nu. 24. Cæſar. de Graſſ. deciſ. 4. num. 2. de reſtitut. ſpoliat.

6 Pro titulo colorato requiſito ad obtinẽdum redintegratione in beneficialibus affertur ſupradicta vnio facta a Vicatio, de cuius facultate, licet non conſtet, tamen illa poteſt deſeruire pro titulo colorato. Mohed. deciſ. 3. de offic. Vica. Preſertim vbi adeſt aliqua obſeruantia, Samen. de Trienual. quæſt. 27. ſub. nu. 5. verſ. Tertius caſus, quia in caſu iſto adeſt antiquiſſima vltra centum annos, quo caſu omnes ſolennitates neceſſarias pro illius validitate interueniſſe præſumitur, Roman. conſ. 275. nu. 3. Felin. conſ. 2. nu. 22. Afflict. deciſ. 348. num. 4. Boer. deciſ. 345. nu. 3.

7 Obſeruãtia autem prædictæ vnionis deducitur ex pluribus, & primo ex collatione facta de anno 1478. in perſonam Peregrini de Ruffino Parochialis Eccleſiæ Sancti Petri de Caſtro Epiſcopi cum illius annexis, & licet in eo non fiat expreſſa mentio dictæ Eccleſiæ Sancti Andreæ, tamen illa verba, cum annexis, non poſſunt intelligi, niſi de Eccleſia Sancti Andreæ, quæ ſola reperitur annexa Eccleſiæ Sancti Petri, & pluralitas in dubio non præſumitur. l. omnium, vbi Bald. & Salicet. C. de teſtib. Dec. conſ. 146. ſub nu. 9. in fin. Aym. conſil. 73. nu. 38.

8 Et hoc etiam clarius ſuadetur ex duobus inuentarijs factis per eũdem Peregrinum ſub 19. Iulij. 1528. de bonis vtriuſque Eccleſiæ particulariter, in quorũ altero denominatur Rector Eccleſiæ Sancti Petri, in altero vero Rector Sancti Andreæ, quòd oſtẽdit iſtas Eccleſias eſſe in ſimul vnitas, cum alias ſit incompatibile retinere duas Eccleſias Parochiales, c. de multa. & ibi communiter Doct. de præben. & probant text. in c. ordinarij. de offic. ordin. in 6. & in cap. cum ſingula, de præben. in 6. Hoied. de incompatibil. benefici. pat. 1. c. 13. nu. 12.

9 Secũdo, ex mandato de immittendo conceſſo a Vicario de anno 1528. cuidam Gerardo de Molica, qui tanquàm Rector Eccleſiarum Sancti Petri de Caſtro Epiſcopi, & Sancti Andreæ de Caſtigliono inuicem vnitarum immitteretur in actualem, & corporalem poſſeſſionem dictarum Eccleſiarum earundemque iurium, & ex inſtrumento poſſeſſionis poſtea captæ ab eodem Gerardo, qui tãquam Rector dictarum Eccleſiarum fuit immiſſus in poſſeſſionem cuiuſdam Tenutæ, vt in Summario. nu. 3. & 4.

10 Itemque probatur ex mandato de prouidẽdo iſtas Eccleſias tanquam inuicem vnitas, Stephano Vandino, qui fuit illius vigore de anno 1575. prouiſus, & immiſſus in poſſeſſionem dictarum Eccleſiarum, illarumque iurium, & pertinentiarum, & iſta prouiſio apparet effectuata ex eo, quod poſtea de anno 1593. per obitum d. Stephani, Eccleſia Sancti Andreæ fuit diſmembrata ab Eccleſia Sancti Petri, Oldrad. cõſ. 229. nu. 2. & fuit pluries deciſum.

11 Non obſtat dicta diſmembratio, quia illa fuit facta nullis adhibitis ſolennitatibus, & conſequenter tanquam nulla non poteſt impedire reſtitutionem in ſpolio, Bart. in l. ſi alienam. num. 3. & ibi Caſtren. nu. 3. ff. ſolut. matrim. & facit Abb. in c. conquerente. nu. 8. de reſtitut. ſpoliat. Felin. in c. dilectus. num. 1. verſ. Fallit ſecundo. de reſcript. Aym conſ. 18. nu. 8. Cæſ. de Graſſ. deciſ. 1. nu. 4. de conſtitut.

12 Nec eſt dubium ſolennitates fuiſſe neceſſarias, quia cum diſmẽbratio ſit ſpecies alienationis, Achill. deciſ. 1. de reb. eccleſ. non alien. debebant in ea adhiberi omnia, quæ requiruntur in alienatione rerum eccleſiaſticarum, Rota deciſ. 1. de reb. eccleſ. non alienan. in nou. Franc. in c. 1. col. 1. eodem tit. in 6. Rebuff in compend. alienat. rer. eccleſ. nu. 68. duo nempe ſolennitas, & iuſta cauſa, nec vnum ſine alio ſufficit. c. 1. de reb. eccleſ. non alienan in 6. clem. 1. eo. tit. Doctor. in c. ſine exceptione. 14. quæſt. 2. & ibi Laurent. de Rodulph. nu. 17 cum alijs per Couat. variar. reſolut. lib. 2 cap. 17. nu. 2. & fuit reſolutum in Marſicana diſmembrationis 14. Februarij 1594. coram Illuſtriſſimo D. Cardinale Pamphilio. Imo cum Eccleſia Sancti Petri tunc eſſet vacans, debebat ei conſtitui defenſor, de reb. eccleſ. non alienan. in 6. & fuit dictum in dicta Marſicana.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. LANCELLOTTO.

Aſten. Paſcui Veneris 24. Nouembris 1606.

De teſtibus examinatis ſine citatione, vel cum citatione pro ſingulis diebus, & horis.

SVMMARIVM.

Teſtes, qui examinati fuerunt ſine citatione, vel extra diem citationis, nulliter examinati dicuntur, & non probant. num. 1.

Cita-

Citatio pro ſingulis diebus, & horis vti nimis vaga, & ſpeciem ſeruitutis inducens, eſt nulla. num. 2.

DECISIO CXX.

1 CVm intimatio ad comparendum in loco die 13. Iulij & ſucceſſiue ſingulis diebus ad vidẽdum deferri iuramentum teſtibus non fuerit exequuta, niſi die 23. Iulij Domini dixerunt ſeptem teſtes examinatos ante dictam diem 23. Iulij fuiſſe nulliter examinatos ex defectu citationis l. ſi quãdo. C. de teſtib. cum vulg. Prout ex eodem defectu citationis dixerunt nullum examen aliorum 30. teſtium, qui iurarunt die 30. Auguſti, nec non aliorum ſeptẽ, qui iurarunt die 27. Septembris.

2 Nec reſpectu iſtorum poteſt ſuffragari prædicta citatio exequuta die 23. Iulij, pro ſingulis diebus, nam talis citatio, vel vti nimis vaga, & ſpeciem ſeruitutis inducens, eſt nulla, Put. deciſ. 258. lib. 1. & 152. lib. 2. & 21. de iudic. Creſcent. deciſ. 10. de dolo, & contum. Mohed. deciſ. 4. num. 3. de teſtib. vel ſaltem non ſuſtinetur pro iſtis teſtibus, inter quos, & citationem interceſſit menſis, & vltra.

3 An autem ſuſtineatur pro teſtibus examinatis die 27. Iulij, videbitur quando agetur de huiuſmodi examine, de quo Domini reſeruarunt particulariter videre.

REV.^MO P. D. COCCINO DECANO.

Montis Regalis Iuriſdictionis. Lunæ 27. Nouembris 1606.

ARGVMENTVM.

Epiſcopi habent priuatiuè ad ſuperiores Regulares iuriſdictionem in Monachos ſuæ Eccleſię Cathedralis præterquam in ijs, quæ concernũt regularia inſtituta, & hinc benè declaratur quã do iuriſdictio cenſeatur data cumulatiuè aut priuatiuè.

SVMMARIVM.

1 *Epiſcopi habent priuatiuè ad ſuperiores Regulares iuriſdictionem in Monachos ſuæ Eccleſiæ Cathedralis præterquam in ijs, quæ concernunt regularia inſtituta-nu, 1. & ſeq per totam*

2 *Epiſcopi de iure communi habent priuatiuè iuriſdictionem in Canonicos ſuæ Eccleſiæ Cathedralis etiam quod non ſit regularis quando proceditur in forma iudicij. num. 2.*

3 *Iuriſdictio cenſetur data priuatiuè, & non cumulatiuè, quando conſtat de mente concedentis. nu. 3. & 4.*

4 *Iuriſdictio regulariter cenſetur data cumulatiuè, & nõ priuatiuè. Declarat vt numero 4.*

DECISIO CXXI.

1 DVbitaui, an Domini Archiepiſcopi Montis Regalis pro tempore habeant priuatiuè, vel cumulatiuè ad ſuperiores Regulares iuriſdictionem in Monachos illius Eccleſiæ Cathedralis; & Domini cenſuerunt, priuatiuè, exceptis tantum ijs, quæ concernunt regularia inſtituta; quia in huiuſmodi Cathedralibus regularibus Epiſcopi ſunt loco Abbatum Monachorum, vt generalem conſtituendo regulam dicunt Io. And. Hoſt. & alij, in c. cauſam, quę. il primo, de iudicijs, & in ſpecie de hac Eccleſia dicit Abb. ibid. num. 8. & ſeq. Et propterea cum ibi Archiepiſcopi ſint loco Abbatum, fruſtra quæritur, an iuriſdictio eis competat priuatiuè, vel cumulatiuè, quia cenſentur ſubrogati quo ad omnia nõ excepta, vt bene per Abb. in d. c. cauſam, quæ. nu. 10. Hinc gl. fin. & Doct. in c. nullus. de elect. in 6. dixerunt ad Epiſcopum Cathedralis regularis ſpectare omnimodam iuriſdictionem in illius Monachos, & idem firmauit Rota in hac cauſa 8. Martij 1604. coram me.

2 Et quando proceditur in forma iudicij, quod Epiſcopi habeant de iure communi iuriſdictionem priuatiuè, etiam quod Eccleſia Cathedralis non ſit regularis, firmauit Rota per tres deciſiones in cauſa Cæſarauguſt. exemptionis. 13. Nouẽbris. 1578. & 28. Martij. 1588. & 12. Februarij. 1590. coram bo. me. Orano, & in hac cauſa in d. deciſ. 8. Martij per text. in c. cum perſonæ. de priuil. in 6. Guido Pap. deciſ. 559. col. 4. verſ. vbi vero ageretur de crimine cõtra Monachum, cum alijs pluribus ibidem allegatis.

3 Hinc etiam, vltra diſpoſitionem Iuris communis, in Bulla Pauli III. Monachi eximuntur a iuriſdictione Dominorum Archiepiſcoporum quo ad regularia inſtituta tantum, quæ exceptio firmat regulam in caſibus non exceptuatis; & concluſiones ſunt claræ, quòd quando conſtat de mente concedentis, iuriſdictio cenſetur data priuatiuè, non cumulatiuè, vt per Felin, in c. paſtoralis, col. 3. in 1. limitatione. de offic. iudic. ordin. Rom. conſil. 393. vbi Add. in lit. a, & communẽ dicit Ferret. in conſ. 142. num. 15. in princ. lib. 1.

4 Præterea, licet in dubio regulariter Iuriſdictio cenſeatur data cumulatiuè, non priuatiuè, vt late per Rom. d. conſil. 393. num. 1. & ſeq. & ibi Add. Felin. in d. c. paſtoralis, numero 1. & ſeqq. & tenuit Rota ex ſententia Illuſtriſſimorum Interpretum Concilij in cauſa Piſcien. Iuriſdictionis, 15. Iunij 1590. coram Illuſtriſſimo Flatt., tamen hæc concluſio intelligitur reſpectu illius, qui iam habet Iuriſdictionem, tunc enim ſi alteri concedatur, cenſetur conceſſa cumulatiuè, niſi appareat de contraria mente concedentis; & ideo in propoſito non applicatur: quia Domini Archiepiſcopi ſunt ſurrecti loco Abbatis Monachorum, qui habebãt iuriſdictionem, & propterea iuriſdi-

riſdictio potuit dari priuatiue tantum, quia non adeſſet, cum quo daretur cumulatiue. Vnde concluſum iuriſdictionem ſpectare ad Dominos Archiepiſcopos pro tempore priuatiue, non cumulatiue.

REVERENDISSIMO P. D. ATTREBATEN.

Papien. Penſionis. Lunæ 11. Decembris. 1606.

ARGVMENTVM.

De translatione penſionis plura notanda, de quibus in Summario.

SVMMARIVM.

Temporum coniunctio, & acceſſio in qua poſſeſſione penſionis exacta a Transferente, & Translatario non fit quando non apparet de hac quaſi poſſeſſione Transferentis. nu. 1. Declara vt. nu. 5. & nu. 7.

Penſionis quaſi poſſeſſio dicitur interrupta per ſententiã latam ſuper illius nullitate. nu. 2. Declara vt nu. 8.

Penſionis Translatio facit, vt antiqua extinguatur, & alia reſeruetur. num. 3. Declara, vt. nu. 9.

Poſſeſſio Transferentis penſionem quando in Translatarium transferatur. nu. 3.

Conditio probari debet, vt diſpoſitio conditionalis locum habeat. num. 4.

Solennitates neceſſaria præſumũtur interueniſſe ex curſu 30. annorum. nu. 5

Titulus præſumitur ex poſſeſſione 30. annorum. nu. 6.

Antiquitas temporis facit præſumere omnia ſolenniter acta. num. 6.

Penſionis exactio præſumitur facta de medio tẽpore, quando conſtat illam fuiſſe exactam antea, & poſt. nu. 7

Quaſi poſſeſſio penſionis exigendæ probatur per quietantiam exigentis. nu. 7

Extraiudicialis fides ſi eſt veriſimilis de facto proprio, & adminiculata, fidem facit. nu. 7

Penſionis translatio facta intelligitur cum ſuis qualitatibus, & ideo Translatarius vtitur eodem iure, & priuilegio, quo vtebatur Transferens, nu 8.

Penſionis exigendæ quaſi poſſeſſio nunquid transeat in Translatarium. nu. 11.

DECISIO CXXII.

1 CVm iſta cauſa commiſſa eſſet cum clauſula, ſine retardatione, arbitrio Rotæ primo loco fuit datum dubium, An intret arbitrium, quo propoſito die 12. Iunij proxime præteriti viſum fuit Dominis illud reſtringere, & videre an coniungenda ſint tempora Leonidæ Meltij, cui reſeruata fuit penſio, de qua agitur 4. Kalend. Iulij 1566. & Hieronymi Meltij, in quem fuit facta translatio 14. Iunij 1590. vigore priuilegiorum a fe. rec. Sixto V. Militibus Lauretanis conceſſorum, & Franciſci Meltij, in quem pariter eorundem priuilegiorum fauore fuit translata pẽſio prædicta anno proxime præterito, ad effectũ quod literæ reſeruationis cenſerentur iuſtificatæ, & conſequenter, an ſit locus arbitrio pro retardatione ſolutionis penſionis. Et propoſito dubio multa fuerunt oppoſita propter quę tempora non eſſent coniungenda. Primò, quia non appareret de quaſi poſſeſſione Leonidæ, & quatenus appareret non conſtaret de eius cõtinuatione, & ſic tolli acceſſionem, & coniunctionem temporum. l. Pomponius. §. quæſitum, & ibi notat. ff. de acq. poſſeſſ.

2 Secundo, quia prætenſa quaſi poſſeſſio eſſet interrupta per ſententiam latam anno 1584. ſuper nullitate penſionis. l. ſicut l. cum notiſſimi. §. Imo, & illud, C. de præſcript. 30. vel 40. annorum.

3 Tertio, quia prima penſio, & translata non ſint eædem, ſed diuerſæ, quia per translationem antiqua pẽſio extinguitur, & alia reſeruatur, Gigas de penſ. qu. 74. num. 1. & q. 88. num. 8. Ferret. conſ. 53. num. 10. ac ideo Caſſad. deciſ. 10 nu. 8. de reſcript. & Veſtrius in praxi cap. fin. num 2. lib. 3. dicunt, non eſſe dandã clauſulam, ſine retardatione, contra titularem ad fauorem Translatarij in vim literarum translationis, quæ ſecum afferunt exceptionem primæ penſionis extinctæ: fuit dictum in Brixien. penſionis 23. Maij 1594. coram Illuſtriſſimo Cardinali Mellino, & in Nerittonen. Penſionis 5. Nou. 1601. coram bo. me. Litta, poſſeſſionem transferentis non continuari in Translatarium, & annuam penſionem translatam eſſe diuerſam a prima. Facit quod Translatarius non habet cauſam, & ius a Transferente, ſed a Papa, Abb. in c. 1. in prin. de ſolut. Rot. deciſ. 1. in fin. de locat. in nou. Sarnen. in reg de trien. q. 11. nu. 14. & 15. Gabr. conſ. 186. num. 7. lib. 1. ideoque non poteſt vti acceſſione Transferentis, cum ab illo cauſam non habeat d. l. Pomponius, §. ſi liber homo. gloſ. in l. ſi quis ædes. §. liberas, verbo integro. ff. de ſeruit. vrbanorum prædiorum. & ibi Caſtrenſ. nu. 1.

4 Quarto fuit oppoſitum non fuiſſe iuſtificata priuilegia militum Lauretanorum, videlicet quatenus reſeruatio fiat de Clerico in Clericum, & penſio non excederet 200. ducatos, quæ inducunt conditionem, quæ probari debet. Butr. Imol. & Abb. in c. ex parte. de reſcript. & ibi Felin. num. 15. Vnde poſſeſſio fuit iniuſta, & cum mala fide, quę acceſſionem impedit, d. l. Pomponius. §. fin. & ibi Alex.

5 Quibus non obſtantibus reſolutum fuit, tempora eſſe coniungenda, quia ad præſumendam iuſtificationẽ reſeruationis ſufficit curſus 30. annorum, ex quo cum obſeruantia præſumuntur omnia neceſſaria interueniſſe, Moheda. deciſ. 9. num. 2. de cauſ. poſſeſſ. & propriet. Gigas de penſ. quæſt. 47. num. 3. poſt med. Caputaq. deciſ. 220. p. 3. & fuit reſolutum in Lucana Decanatus coram Clemente viij. 21. Maij 1578. q̃ eſt diuerſ. 534. p. 1. & in Romana domus 11. Maij. 1592. coram Illuſtriſ. Mellino, & in his terminis in d. Brixien.

Digitized by Google

Brixien.coram eodem Card.Mellino,& in d.Nerittonen.coram bon.mem. Litta. & in Lauden. penſionis 29.Martij 1599.coram R.P.D.Pegna.

6 Si enim ex poſſeſſione tanti temporis præſumitur titulus,Felyn.in c.licet.nu.10.de ſimonia.tanto magis præſumitur verificatio ipſius tituli, quia ex antiquitate omnia præſumuntur ſolenniter acta.Aym.de antiquitate temp. part.3.§.vidimus in genere. Et in hoc non fit diſcrimen,an ſit vnus, vel plures poſſeſſores,ſicut ſtatus beneficij probatur poſſeſſione 40. annorum,ſiue vnus,ſiue plures poſſederint, gloſ. in c.cũ de beneficio.vbi Franc.num.3.de Præbend.lib.6. ſimiliter alienatio rerum Eccleſiæ ex ſpacio 30. annorum cum obſeruantia præſumitur ſolemnis,& releuat ab onere iuſtificandi, nec attenditur an bona alienata fuerint poſſeſſa per vnam perſonam, vel peruenerint ad plures perſonas ſucceſſiue.

7 Non obſtat, quod non conſtet de poſſeſſione Leonidæ eiuſque continuatione, nam ſtante reſeruatione penſionis de anno 1566. eiuſque actione de præſenti præſumitur eam ſemper medio tempore fuiſſe exactam. Alciat.de præſumpt.regula 2.præſumpt.21. num.11.fuit dictum in Bonon.penſionis coram Illuſtriſſ.Mellino. Hic autem non ſolum conſtat de reſeruatione Leonidæ, verum etiam de quaſi poſſeſſione ex inſtrum. quietantiæ de anno 1567. in quo Notarius fatetur procuratorem Leonidæ habuiſſe a Lælio pręſente vnum terminum penſionis,& in pecunia numerata ſolutos fuiſſe 15.ducatos: & hæc probatio adiuuatur per fidem Lælij, cum iuramento parte citata, quod ipſe ſoluerit Leonidæ penſionem ab anno 1566.vſque ad annum 1590.& ſic per 24. annos, & quod tranſlata penſione per Leonidam illam ſoluit Hieronymo Tranſlatario,quæ fides licet ſit extraiudicialis,tamen cum ſit veriſimilis,& de facto proprio, multiſque adminiculis ſuffulta facit fidem, vt notatur in cap.cum in Eccleſijs, & ibi Butr.nu.15. Hoſtienſ.num.4.Imol.nu.9. de maior.& obed.Felyn.in c.de teſtibus.num.7.de teſtibus. De quaſi poſſeſſione vero eiuſdem Hieronymi primi Tranſlatarij exigẽdi ab Antonio Suardo ſucceſſore Lælij in Præpoſitura conſtat per inſtrumẽtum Anni 1591.22. Auguſti, & a.Cornelio Moderno Præpoſito ex alio inſtrumento de anno 1595.& reuelationibus receptis in vim literarum monitorialium metu excommunicationis.

8 Non obſtat quod dicitur quaſi poſſeſſio interrupta per ſententiam,quia illa ſententia non iuſtificatur, & poſt eam per plures annos idem Titularis continuauit ſoluere,& in ſpecie anno 1591.

9 Non obſtat,quod tranſlatio fit per modum extinctionis,quia iſta extinctio eſt momentanea,& non fit ad finem amittendæ penſionis, ſed acquirendæ alteri,& ideo non eſt in conſideratione, ſed ipſa tranſlatio, & creatio propter quã principaliter fit extinctio, & ſecundũ eam regulari debet,prout notabiliter con[illegible]ir Socin.conſ.53.num.27.lib.4. Put. deciſ.519. [illegible] part.2. Contraria autem locum haberent, ſi [illegible]mel a penſione, & grauamine eſſet liberatã, quia tunc ſi altera ſimilis iterum alteri aſſignaretur eſſet nouum grauamen, & requirerentur omnia, quæ in prima reſeruatione requiruntur, Creſcent.deciſ. 1. de reb. Eccleſ.non alien. quem ſequitur Ant. Auguſt. in repertorio tit. de tranſlatione penſionis. In tranſlatione autem non eſt noua penſio in ſubſtantia,nec dicitur nouum grauamen beneficij,vel perſonæ debentis ſoluere, ſed potius mutatio perſonæ, & delegatio ſolutionis faciendæ alteri,Pariſ.conſ.5.numero 86.lib.4.& fuit deciſum in Segobien.penſionis 20.Maij 1598.coram Reuerendiſſimo Pacen.& in dicta Bononien.coram Illuſtriſs.Cardinali Mellino, & in Terulen. penſionis 15. Decembris 1600. coram R.P.D. Sacrato,& fuit copioſe deductum in Carpentoraten. Pẽſionis 29.Maij 1602.coram R.P.D. Lancellotto.

10 Accedit quod tranſlatio intelligitur facta cũ ſuis qualitatibus,l.tráſlatio l.Caio,ff.de adim.legat.ideo Tranſlatarius debet vti eodem iure,& priuilegio,nec in plus grauari,quam eſſet grauatus transferens,cum ille ſuccedat in ius alterius, & ſit omnium rerum ſui prædeceſſoris ignarus,iuxta regulam qui in alterius. de reg.iur.in ſexto. Simonetr.deciſ.85.& ſuit dictum in d.Bononien.17.Maij 1593.coram Illuſtriſs. Cardinali Mellino.& in d.Neritonen. coram bon. mem. Litta.

11 Non obſtat quod poſſeſsio transferentis non tranſeat in Tranſlatarium,cum ſit quid facti, l.cum hæredes. ff.de acq. poſſeſſ. quia non agitur de obtinenda manutentione,vt in dicta Brixien. & Neritonen. ſed pro obtinenda executione literarum Apoſtolicarũ, quæ concurrente longiſsima poſſeſsione transferentis præſumuntur iuſtificatæ quo ad omnia narrata in illis: & propterea quoque non habet locum ſimile de triennali poſſeſsione: quia in regula de triennali tantum ſpectatur ipſa poſſeſſio: quia non poteſt continuari; niſi reſpectu vnius perſonæ dum enim vacat beneficium datur interruptio, & medium tempus inter prædeceſſorem, & ſucceſſorem, quo neuter eorum poſſedit, & ideo requiritur proprium factum ipſius ſucceſſoris: In tranſlatione autem penſionis non fit ſubrogatio in poſſeſſionem: ſed in ius prædeceſſoris, & quamuis in beneficialibus ſucceſſor in beneficio non cenſeatur ſuccedere in iure competenti defuncto; ſed illud extinguitur, & creatur nouum ius, quod incipit in perſona ſucceſſoris, hoc locum habet in ſimplici ceſſione: ſecus autem in ſubrogatione in ius, præſertim quando Papa hoc concedit,qui etiam reſpectu iuris in beneficialibus ſucceſſorem dare poteſt, cum in illis habeat pleniſſimam poteſtatem, iuxta. c. 2. de præben. in 6. & in ſimili tradit Sarnen. de Triennali.c.11. verſ.ſecundus caſus eſt. Quod dicitur conditiones contentas in facultate transferendi non fuiſſe verificatas,non videbatur pertinere ad hoc dubium, &c.

R.P.D.

Digitized by Google

R. P. D. I V S T O.

Romana Hæreditatis de Alberis. Lunæ 11. *Dec.* 1606.

A R G V M E N T V M.

Teſtamentum coram Iudice conditum ſuſtinetur abſque teſtibus, non tamen ſufficit, vt teſtamentum extra acta ſine teſtibus, & poſtea in actis coram iudice producatur.

S V M M A R I V M.

Teſtamentum factum coram Iudice ſuſtinetur, & valet etiam ſine teſtium numero. Declara vt nu. 1

Productio teſtamenti facta a teſtatore in iudicio, & corã iudice an habeatur, ac ſi Teſtator de nouo coram iudice teſtamentum condidiſſet. nu. 2. *&* 3.

Scriptura dicitur eſſe de actis, & in actis quando parte citata ad dicendum contra iura producta, & repetita, fuerunt a iudice admiſſa. nu. 3.

Acta, quæ perempta inſtantia perierunt, renouantur per eorũ repetitionẽ & productionem. Declara, vt n. 4. *&* 5.

Confirmans quando dicatur de nouo facere. nu. 5

Donatio per inſinuationem perficitur, licet ex inſinuatione non inducatur noua donatio. nu. 6.

Teſtamentum ſecundum inſinuatũ apud acta, habet vim tollendi clauſulam derogatoriam. nu. 7

D E C I S I O CXXIII.

1 DVbitaui extra Rotam, An Teſtamẽtum per D. Iulium Alberum conditum anno 1598. ſit reuocatum in caſu, & ad effectum, de quo agitur. Et cum primo loco propoſuerim die 2. Iunij, & iterum 24. Nouembris huius anni, 1606. non fuit per Dominos capta reſolutio; Sed mandatum, vt ſtrictè informaretur ſuper vi, ac virtute productionis, ſiue repetitionis coram Iudice illius actus, ſuper quo Domini Alberi faciunt fundamentum, quod ex eo, primum teſtamentum fuerit reuocatum; Dicebant enim, quod licet deficiat teſtium numerus in teſtamẽto requiſitus, ſuppletur præſentia Iudicis, iuxta diſpoſitionem text. in l. omnium. C. de teſtam. Ex aduerſo reſpondebatur actum illum (circumſcripta pro nunc voluntate Domini Iulij) non fuiſſe factum coram Iudice, ſed ſolummodo coram Iudice productum, ſiue repetitum, in quibus terminis non quadrat diſpoſitio d. l. omnium. Et ſuper his informatis Dominis die 11. Decembris eiuſdem anni, ſenſerunt productionem, vel repetitionem, non producere nouum actum; Moti ſunt hac ratione, quia diſpoſitio, & forma tradita in d. l. omnium. eſt, vt teſtamentum fiat apud acta corã Iudice, alias ſi extra acta voluntas reducatur in diſpoſitionem, non ſufficit, quod poſtea per productionem, aut repetitionem fiat de actis Iudicis, & Iudicij, vt ibi per Bart. nu. 4. Bald. nu. 3. Caſtr. nu. 3. Salyc. nu. 7. verſic. Ego credo. Alex. num. 4. qui atteſtatur de magis communi.

2 Non obſtat, quod immo ſi teſtator petat teſtamentum iam factum publicari, de nouo dicitur teſtari in actis, & procedit diſpoſitio d. l. omnium. Fulg. & Cor. in l. publicati. C. de teſtam. cum alijs allegatis per Informantes. Et hoc videtur factum in hoc caſu, vbi ille actus fuit repetitus coram Iudice, quæ repetitio debet effectum habere, vt dicatur reiterata diſpoſitio prius facta perinde, ac ſi de nouo facta fuiſſet, & D. Iulius dixiſſet in actis ſe diſponere de bonis ſuis, ad fauorem hæredis futuri ab inteſtato, ſiue ex teſtamento, Oldr. conſ. 132. nu. 4. Arct. conſ. 128. nu. 4. Aym. conſ. 135. nu. 17. Iaſ. conſ. 207. numer. 5. lib. 2. Men. conſil. 124. num. 61. ibi, Nam repetitio operatur, ac ſi nominatim, & ſpecifice, fuiſſet ita diſpoſitum, vt dicunt allegati Doctores.

3 Reſpondebant enim Domini, quod materia l. publicati. non poteſt adaptari ad caſum noſtrum; Verũ eſt enim de iure, quod Teſtamentum, & quilibet actus publicus, indiget publica perſona, a qua poſſit publicari, ſicut eſt Tabellio, vel Iudex, modo quando fit coram Tabellione pro ambigitur, quod requiruntur ſeptem teſtes; quando vero fit coram Iudice procedit l. omnium, & primus actus, vel diſpoſitio publicata à Notario dicitur publica, & authentica, Secunda vero dicitur iudicialis, vt per Doct. in l. comparationes. C. de fide Inſtr. vbi Salyc. nu. 12. & 13. ita vt ſi de aliquo actu rogatus eſt Notarius, & publicauit, non agitur amplius de publicando actu, coram iudice, vt declarat Iaſ. in d. l. publicati. in principio, Sed ſi pars ad effectum iudicij, vel alium ponit in manibus Notarij Actuarij iudicis, & poſtea citat partem ad dicendum contra iura producta, & repetita, & admitti, & iudex admittit, tunc ſcriptura dicitur eſſe in actis, & de actis, & non prius, vt dixit Rota coram Illuſtriſſimo D. Card. Pãphilio in Rom. Cenſus 4. Decembris 1595. remanet autem ſcriptura publica, & authentica, vt prius erat, nõ autem fit iudicialis, alias omnia inſtrumenta producta, vel repetita coram iudice tranſirent in inſtrumenta iudicialia, quod nullibi reperitur dictum, vel ſcriptum; Et ideo iudex interponit ſimpliciter decretum ſuum, & admittit, ſi & in quantum, vt in hoc caſu factum eſt, & additum, reſtitui dimiſſa copia collationata, quæ non fuiſſet reſtituta, ſi tranſiſſet in ſcripturam Iudicialem, & reſtitutio oſtendit, quod remanſit illius Notarij, a quo fuit publicata, & ab eo danda eſt partibus petentibus, in publicam, & authẽticam formam, non a Notario actuario, a quo ſolum datur inſtrumentum productionis, vt in hoc caſu datum eſt.

4 Non obſtat doctr. Fely. in c. venerabilis. nu. 12. de iud. cum alijs per Informantes adductis, nam eſt verum, quod perempta inſtantia omnia acta quæ perierunt, renouantur per repetitionem, illa autem acta repetita non propterea recipiunt nouam ſolemnitatẽ deficientem, ſed remanent in eodem ſtatu validitatis, quinimo idem Felyn. in c. cum venerabilis. num.

26.verſ.intellige dupliciter.de except.poſt Abb. ibi. nu.3.& Bald.in l.alia.n.3.C.de his quibus vt indign. declarat terminum productionis,vt non dicatur operare effectum ſolitum conſeſſionis,quando inſtrumẽtum productum,caret ſolennitate debita, tunc enim non ſufficit veritas ex confeſſione reſultans, l. ſi veritas,C.de fideicom.& exemplificat in teſtamento producto,quod poſtea appareat non ſolenne,& hoc videtur eſſe in terminis noſtris.

5 Non obſtat,quod propter repetitionem oriatur cõfirmatio actus in vltimis voluntatibus,l. legata inutiliter.in principio.ff.de leg. 1. Qui autem confirmat, de nouo facit,præſertim quando dependet a mera voluntate confirmantis, quoniam id poteſt procedere reſpectu voluntatis,& nõ ſolennitatis,vt dictum eſt, ex Bald. Abb.& Felyn. Præterea procedit in repetitione eiuſdem voluntatis, in actu valido ordinato ex ſe ad illum effectum,vt ſi inutiliter eſt factum legatum, quod poſtea repetitum eſt in codicillis,nam legatum remanet validum in codicillis, non in actu prius facto,ſecus eſt in caſu noſtro,vbi agitur,quod voluntas remaneat valida in actu prius facto, & reſtituto, qui caret ſolennitatibus, & eſt diuerſum repetere, quod factum eſt in aliquo inſtrumento inualido per aliud inſtrumentum validum, quod eſt de nouo facere actum,adhibitis ſolennitatibus,ab eo quod eſt repetere in actis Iudicis, vt fiat de actis, quod non ſupplet ſolennitates deficientes in actu,vt dictum eſt,ſed vim illam recipit,quam poteſt dare productio,ſcilicet, vt approbata dicantur,& confeſſata contenta in ſcripturis productis,& ita procedit conſ. Rom. 104. Et eſt idem in effectu cum dicto Inn.in c.cum in iure.n.6.de offic.deleg.quod iura prod. ſunt de actis, ſed non eorum tenor,& fuit ſæpe dictum in Rota. Et iſta differẽtia colligenda eſt ex modo procedendi. l. ſed & ſi ſuſceperit.§.1.ff.de iud.l. non codic.C.de teſt.l.ſi fundum ſub conditione.§.1.vbi Iaſ.in 2.not. ff. de leg.1 Bart.in l.ſocietatẽ.§.arbitr.nu.12.ff.pro ſocio. Curt conſ.7.col.2.circa med. Si quis.n. vult teſtamentum inutiliter factum repetere,vt de nouo vtiliter faciat, tunc vel id faciendum eſt in alio actu valido. vt in d. l. legata inutiliter.vel etiam coram iudice profitendo ſe facere actum iudicialem,& petendo actum iam lactum confirmari, quia tunc eſt actus nouus, perinde ac ſi omnia rite,& ſolenniter peregiſſet,Sichard.in d. l.publicati.nu.9.C.de teſt.Hic autem apparet,quod fuerunt ſeruata tam a parte, quam a iudice, ea quæ ſunt neceſſaria ad productionem tantum, vtendo inſtrumento prout confectum fuit extranea vero a contractu,vel inſtrumento iudiciali, fuit enim pars citata,& hoc demonſtrat.quod agitur cum parte, & non cum iudice ſolum, præſertim cum citatio contineat clauſulam,ad videndum mandari afficere, quod non requiritur in faciente Scripturam, & inſtrumentum Iudiciale,& tanto magis in teſtamento,quod in totũ dependet a volũtate teſtatoris,abſque aliqua iudicis interlocutione,Ang.in d.l.omnium.num.3.verſ.Ego addo aliud,vbi dicit,quod in actu qui expeditur corã iudice,nihil agitur cum parte, nec eſt neceſſe, quod iudex interloquatur,nec eſt neceſſaria præſentia partis, Iſta autẽ fieri ſolent ab eo qui vult producere,vel repetere iura,quæ iudex admittit,& mandat afficere, & hi non ſunt termini l omnium,ſed multum diuerſi.

6 Nec eſt verum, quod quando inſinuatur donatio in actis iud.cis, ſit noua donatio, neque id dicit Canar.allegatus de Inſin.part.prima, quæſt.prima. ſub num.2.Sed dicit,quod inſinuare,eſt donationem facere,quia tunc perficitur, cum ſit neceſſaria inſinuatio,& poſtquam eſt inſinuata ſuppletur omnis ſolennitas probatoria,vt per eundem Canar.q.18. nu.34. & non fit ad ſubſtantiam validandam.Canar.ibi.nu. 21.hic autem non negatur actum illum factum fuiſſe,prout factum fuit.

7 Neque propterea concluditur, quod ſcriptura, & inſtrumentum in actis productum, vel inſinuatum a Teſtatore non habeat maiorem vim,& efficaciam,atque expreſſionem voluntatis teſtatoris, & propterea poteſt eſſe vera doctrina Corn.in l.ſancimus. nu. 15. in fin. C. de teſt. quod ſecundum teſtamentum inſinuatum apud acta habeat vim tollendi clauſulam derogatoriam,quæ erat in primo, quia hoc eſt ſupplere voluntatem, non ſolennitatem, quæ præſupponitur in ſecundo teſtamento,& idẽ videtur tenere ibi Bal. nu.10. quod tamen non fuit firmatum, & eſt quæſt. dubitabilis,vt ibi per Alex.nu. 5. Ex quibus viſum fuit Dominis ſcripturam informem quo ad ſolennitates non poſſe recipere robur,per productionem,vel repetitionem,in actis iudicis. Et ita deciſum.

R E V.[MO] P. D. LVGDVNEN.

Ferrarien. Attentatorum. Lunæ 15. Ianuarij. 1607.

A R G V M E N T V M.

Ex Summarijs ſume argumentum.

S V M M A R I V M.

Attentata lite pendente reuocanda ſunt. num. 1.
Conceſſio emphyteuſis facta alicui tanquam de bonis deuolutis,ſi deuoluta non ſunt,nihil valet. nu. 2 in fine.
Inhibitio Rotalis an ſit iuſta,vel iniuſta an,& quos comprehendat,non ſpectat ad iudicem inhibitum,ſed ad Rotam. num. 5.

D E C I S I O CXXIV.

1 FVit concluſum,ſententiam Rotalem eſſe confirmandam,vtpote,quæ ex præcedentibus deciſionibus optime iuſtificetur. Cum enim lis fuerit introducta ſuper validitate, vel inualiditate inueſtituræ factæ de anno 1557. D. Lauræ de Contrarijs, eiuſque ſucceſſoribus conceſſiones, quas lite pendente, & poſt Rotæ inhibitionem fecit Reuerendiſſimus

Digitized by Google

diſſimus Epiſcopus Ferrarien. de bonis in dicta inueſtitura comprehenſis emanarunt ſpreto iure ſucceſſorum Lauræ, & contra ipſorum inueſtituram, ideoque fuerunt lites introductæ præiudiciales, & attẽtatæ, ex Caſtr. Fel. & alijs allegatis in prædictis deciſionibus.

2 Siquidem de iure Dominorum de Pepulis ſucceſſorum Lauræ nulla mentio in dictis conceſſionibus, quinimo illas Epiſcopus facit expreſſe de gratia ſpeciali, & capiſoldum totum ad ſe trahit, cuius medietas ex prædicta inueſtitura ſpectabat ad Pepulos. Nec ſuffragatur clauſula appoſita in dictis cõceſſionibus, per Epiſcopum, ſaluis ſemper, & illæſis iuribus hæredum de Contrarijs. Nam vltra quod illi clauſulæ contraria eſt prædicta totius capiſoldi exactio, cum illius medietas etiam ex antiqua inueſtitura pertineret ad Contrarios, adhuc Laura, eiuſue ſucceſſores non veniunt vti comprehenſi in inueſtitura Contrariorum, neque id prætendere poſſunt, ſed veniunt ex noua inueſtitura, & ſub diuerſis conditionibus ſibi facta de illis bonis tamquam deuolutis ad menſam Epiſcopalem per obitum Marchionis Contrarij vltimi maſculi. Vnde nihil mirum, ſi liberaliter illa commemoratio iurium hæredum de Contrarijs ſæpius fuit repetita, quia certum erat, nemině ex illa inueſtitura amplius venire poſſe. Et dicebat vnus ex dominis, iſtam reſeruationem potius fuiſſe præiudicialem Lauræ ſucceſſionibus: quia ſi aliquo modo durat Contrariorum inueſtitura, inanis, & nulla eſt conceſſio facta Lauræ tamquam de bonis deuolutis, quæ tamen non erant deuoluta, Caſtr. conſil. 72. nu. 1. lib. 2. Dec. conſil. 606. num. 15. Decian. conſil. 73. num. 36. lib. 2.

3 Et quod ſubinfeudationes ab Epiſcopo factæ ad antiquam Contrariorum inueſtituram, non autem ad illam Lauræ recenriorem, habuerint relationem, manifeſtum eſt, ex quo factæ fuerunt iuxta Bullam Bonifacij Octaui, cum tamen ex conuentionibus cũ Laura initis debuiſſent fieri conformes Bullæ Nicolai V. Et melius ex quo fit mentio ſpecifica de inueſtitura facta Nicolao, & Ambroſio de Contrarijs, & ad illam haberur relatio, demumque animus Epiſcopi elicitur ex præcepto, ſeu Monitorio facto ſubfeudatarijs, ad videndum declarari bona eſſe deuoluta Epiſcopatui Ferrariæ, & nihilominus ex lege inueſtituræ non Epiſcopatui, ſed Lauræ ſucceſſoribus bona deuoluebantur.

4 Non obſtat, quod etiam ſecundum inueſtituram, Lauræ potuerit Epiſcopus facere ſubfeudatarijs iſtas conceſſiones. Nam id procederet, ſi Epiſcopus habuiſſet relationem ad inueſtituram Lauræ, nõ autem ad aliam, ſi feciſſet inueſtituras non ſua ſponte, & extraneis, ſed liuellarijs bona recognoſcentibus à Pepulis, ſi ijſdem Pepulis capiſoldi medietatem reliquiſſet, ſi adhibuiſſet cauſæ cognitionem, an ſubinſeudatio eſſet facienda, vel potius, an Pepuli poſſent retinere, vel præferri, prout veriſimiliter potuiſſent in caſibus inueſtiturarum, quæ datæ fuerunt in Pepulorum Summario, quibus caſibus nullum capiſoldum Epiſcopo debebatur. Atque hinc in inueſtitura legitur expreſſum, quod Lauræ ſucceſſores tenenantur curare cum effectu, quod quicunque conducentes, & recognoſcentes bona ab ipſis recipiant inueſtituram iure feudi ab Epiſcopatu Ferrariæ, quippe ſubinſeudationis conditiones erant prius tractandæ cum Lauræ ſucceſſoribus, qui deinde ſubinfeudatarios mittere debebant ad Epiſcopum pro inueſtitura capienda, non autem è conuerſo debebat Epiſcopus facere inueſtituras per ſe ſolus inſcijs, & ignorantibus Lauræ ſucceſſoribus, nullaque habita ratione, vel capiſoldi, vel prælationis, vel aliorum iurium dictis ſucceſſoribus competentium.

5 Atque vbi prædicta dubium aliquod admitterent. Tamen D. Epiſcopus potius abſtinere debuerat ab iſtis conceſſionibus: quia Rotalis inhibitionis diſcuſſio, etiam quo ad comprehenſiuam ad ipſum non ſpectabat, vt fuit in hac cauſa iã dictũ, & ſæpe in alijs.

R. P. D. IVSTO.

Florentina fideicommiſſi de Dethis. Merc. 7. Februarij, 1607.

ARGVMENTVM.

Fideicommiſſum perpetuum quando a teſtatore inductum dicatur ex eo, quod ad eius ſucceſſionem vocauit deſcendentes, & bona ſua alienare prohibuit.

SVMMARIVM.

Deſcendentes vbi ſimpliciter a Teſtatore ſunt vocati, cẽſentur vocati per fideicommiſſum reſpectu primorum; ſed inter ſe ipſos cenſcutur vocati per vulgarem, non autem per fideicommiſſum reciprocum. Ita vt vno deſcendentium admiſſo, fideicommiſſum expirat. nu. 1. Declara, niſi in contrarium ſint coniectura. nu. 2. Item declara, vt num. 10

Fideicommiſſum perpetuum cenſetur inductum a teſtatore quando vſus eſt verbis importantibus tempus ſucceſſiuum, ſecus quando vſus eſt verbis importantibus actũ momentaneum. nu. 2. vbi etiam declaratur quæ ſint verba importantia actum ſucceſſiuum vel momentaneum, & num. 4

Deſcendentium appellatione veniunt omnes ordine ſucceſſiuo, et per fideicommiſſariam ſucceſſionem cenſentur vocati num. 3.

Fideicommiſſum perpetuum an inductum dicatur, quando vocatio fuit per compendioſam verbis communibus concepta. num. 4

Fideicommiſſum perpetuum cenſetur inductum a Teſtatore per prohibitionem alienationis realem, & non perſonalem. nu. 4. & num. 5. vbi de materia.

Fideicommiſſum perpetuũ cenſetur inductũ a Teſtatore, quando voluit bona ſua alienari prohibita fore ſubiecta

 K 2 *fideicom-*

fideicommiſſo,ne dum in caſu alienationis, ſed etiã mortis cuiuſcunque prædictorum,nu. 5.& nu.6.& nu.9.

Quilibet dictio eſt diſtributiua ſingulorum ſupra poſitorum.num.5.

Clauſula vt ſupra eſt repetitiua præcedentium.nu.5.

Fideicommiſſum perpetuum cenſetur inductum,quando vocatio eſt facta cum qualitate maſculinitatis, & cum excluſione feminarum.nu.7

Verba ſubſequentia an,& quando cenſeantur poſita cum qualitate appoſita in præcedentibus verbis.nu.8

Fideicõmiſſum vnius rei ſingularis facilius a Teſtatore inductum cenſetur,quã vniuerſalis hæreditatis.n.11.

DECISIO CXXV.

1 IN hac cauſa bis propoſita,ſcilicet 11.Decembris anni præteriti,& 24. Ianuarij huius anni 1607. Nõ potuit habere reſolutionem a Dominis, quia fuerunt diuerſa vota;Tandem hac die Mercurij 7. Februarij eiuſdem anni reſoluerunt Domini ſentẽtiam Nuncij Florentiæ commorantis eſſe confirmandam; Contra quam opponebatur quod cum Guido Teſtator,filius Thomę habens Ludouicũ filium,& Hormanoziũ fratrem Iureconſultum clariſſimũ diſpoſuerit mediante ampliſſima prohibitione alienationis prædij ſiti in populo S.Stephani in panc Comitatus Florentię,in loco,qui dicitur,a Pini,quod permanere deberet perpetuo in filios ſuos,& deſcendentes maſculos;Et deficiente linea maſculina legitima, & naturali teſtatoris voluerit bona præſata tranſire, & peruenire in deſcendentes maſculos legitimos,& naturales d.Thomæ patris ipſius Teſtatoris a quo deſcendit ex perſona d.Hormanozij Illuſtr.& Reuer. D.Cardinalis Dethus,ſequi videtur, ꝙ cũ ſint vocati ſimpliciter deſcendentes, cenſeantur vocati per fideicommiſſũ reſpectu primorum vocatorum, ſed inter ſe ipſos per vulgarem,non aũt per fideicommiſſum reciprocũ,ita vt vno deſcendentium admiſſo, fideicõmiſſum expiret,ex doctrina Cumani in l.cum ita.§.in fideicõmiſſo.nu.4.ff.de leg. 2. quæ videtur plus quam cõmunis ex latiſſime deductis per Menoch.conſ.85.nu. 54. & per Surd.conſ.315.nu.13.& 14.& conſ.370.num.1. & 2.lib.3.cum alijs congeſtis per Informantes.

2 A qua doctrina licet recedatur ex coniecturis,tamẽ in hoc caſu nullæ adſunt coniecturæ pro fideicõmiſſo,ſed potius vrget in contrariũ, quod qñ teſtator in primo caſu inducere voluit fideicõmiſſum per prohibitionem alienationis,vſus eſt verbis importantibus tempus ſucceſſiuum,quia dixit,bona in filios, & deſcendentes eſſe,& perpetuo permanere.l.Pure.§ fi.ff. de doli except.cum ſimilibus. Quo vero ad ſecundũ caſum de deſcendentibus ex Thoma,dixit, quod voluit bona in ipſos tranſire,& peruenire, quæ vidẽtur habere ſignificationẽ actus momentanei,& verificata fuiſſe ſtatim, qñ bona deuenerũt in vnum ex dictis deſcendentibus,Alciat.in d. §. in fideicõmiſſo ſub n. 14.Cæph.cõſ.88.n.34.Rim.iun.cõſ.371.n.69.Ruin. conſ.92. libr.2. cum alijs per Informantes adductis.

3 Veruntamen iſtis non obſtantibus,ſequentia viſa ſunt magis concludere collecta tam ex verbis Teſtatoris,quam ex ipſius mente. Et quo ad verba de natura illius verbi collectiui Deſcendentes,nõ adiectiue, ſed per ſe,venit,vt oẽs ordine ſucceſſiuo per fideicõmiſſariã ſucceſſionẽ vocati cenſeantur,Cyn.in Auth. Sed etſi quis verſ.vlt.C.de ſecun.nupt. Alex. in add. ad Bar.in l liberorũ.ſub litera Y.de verb. ſign. Caſtr. in d.§.in fideicõmiſſo.n.2. Dec.cõſ.584.n.6. Nat.cõſil.437.n. 2.cũ multis alijs,qui allegantur, & hoc tenuit Rota corã Illuſtr. Seraphino in cauſa Bonon. fideicõmiſſi de Felicinis.18.Februar.1581.& in Peruſ. fideicõmiſſi de Bigazinis.14.Nouem.1605.corã bo. me.Litta,& alię deciſiones allegãtur per Informãtes.

4 Quibus additur quod vocatio fuit per compendioſam verbis cõibus cõceptam,ſ.tranſire,& peruenire. l.fideicõmiſſa.§.hæc verba.vbi Bart.& alij.ff. de leg. 3 qui dicit eſſe ſine dubio qñ adiũgitur rei ſingulari, vt in caſu noſtro;Maxime quia teſtator non fuit contẽtus verbo,tranſire, qđ fortaſſe verificari poterat in actu momẽtaneo,ſed dixit tranſire,& peruenire d. §. Hæc verba.& geminatio in his vim addit Dec.conſ. 33.n.100.lib. 1.vſus ẽt fuit teſtator verbis,non perſonalitatẽ,ſed realitatem denotantibus, Tã in prohibitione alienationis,ibi,prohibens teſtator,& expreſse vetans alienationẽ prædij,ſiti in populo S. Stephani, & ſic iſta prohibitio eſt realis ex Bar.in l.peto. §.fratre.nu.2.verſ.dic ergo.ff.de leg.2.Caſtr.in l. volũtas. in fi.C.de fideicom. Alex.in l.1.n.88.ff.de offic. eius. Alciat.in l.filiusfamilias.§. Diui.nu.48.Crot.nu.43. Rip.n.66.Iaſ.in 2.lect.nu.25. ff.de leg.1. Prohibitio enim facta eſt abſque aliqua perſonarum commemoratione ex deductis per Franc.Becc. conſ.24. nu. 24. Quam ẽt in Inſtitutione fideicõmiſſi,quia voluit bona prædicta perpetuo eſſe,& remanere, & bona præſata tranſire,& peruenire, quib. inducitur reale fideicõmiſſum;quia tunc ipſa bona peruenire debent cũ onere reſtitutionis. Cur.Sen.cõſ.51.n.24.verſ. Accedat ad præmiſſa. Dec.conſ.182.cum allegatis,Socin.cõſ. 227.lib.2.late Cæphal.conſil.478.num.45. & ſequ. Surd.conſ.315.num.20 verſ. Et plurimum intereſt.

5 Adſunt deniq; verba,quia voluit dicta bona fore ſubiecta fideicommiſſo, ne dum in caſu alienationis, ſed ẽt decedentiæ cuiuſq. prædictorũ, quæ verba expreſſe ſonãt in fideicommiſſum, Bart in l.centurio. 4. q.princ. verſ.Idem ſi teſtator dixit.ff.de vulg. & illud verbũ cuiuslibet,tribuit, & diſtribuit ſingulis ſupra poſitis.Bar.in l.hoc articulo.nu.3.ff.de hær.inſt.Rol. cõſ.70.n.44.li.3.& nõ minus refertur ad deſcendentes Teſtatoris, quam patris, præſertim ſtante verbo vt ſupra, quod habet in ſe repetitionem ſupradictorum,Rim Sen.conſ. 29.num. 9.& 10.

6 Et in hoc caſu vidẽtur habere maximã vim hæc verba cõculcata,Nullo modo poſſit,& valeat diminuere dicta bona alienari ꝓhibita, vt ſupra q̃a voluit bona p̃ſata alienari prohibita ore ſubiecta fideicõmiſſo,ne dũ in caſu alienationis,ſed & decedẽtiæ cuiuſq; pręſatorũ ſingula ſingulis referendo,vnde non eſt veriſimile te-

le teſtatorem ita fuiſſe ſolicitum, vt bona conſeruarẽtur inter proprios deſcendẽtes,ad effectũ, vt tranſirẽt ad deſcendẽtes patris,& ſtatim ac peruenifſent ad aliquem ex ipſis,voluiſſe illa habere libera ab omni onere,ſed potius ꝙ habuerit eundem reſpectũ ad oẽs pro conſeruatione illorum bonorum particularium in familia,immò tanto magis ſi grauauit proprios, intelligendum eſt,voluiſſe grauare deſcendentes ex alijs.

7 Quo vero ad mentẽ Teſtatoris videtur maxime cõuenire,quia vocatio eſt cũ qualitate maſculinitatis, & cũ excluſione feminarum, quod non poteſt dici factum alia ratione,quam pro conſeruanda agnatione, vnde ex ipſius mente neceſſatio ineſt in verbis fideicommiſſum, & tractus ſucceſſiuus inter deſcendẽtes etiam,ex Thoma Gozzad.conſ.59. nu.75. Soc. iun. conſ.181.n.36.lib.2.Curt.iun.conſ.113. n.5. Mãd. qui atteſtatur de magis communi.conſ. 51. in princ. & nu.4.Et ſeuſit Rota coram R. P. D. meo Ortẽbergio in cauſa Viterbien.Fideicommiſſi 24.Nou.1603. hæc enim perpetua conſeruatio appoſita in prima ſubſtitutione deſcendentium ex ſe,refertur etiam ad ſubſtitutionem immediatè continuatam,Bald. conſ. 17. in fin.lib.2.& alij allegantur per Informantes.

8 Nec facit,quod ambæ ſubſtitutiones non regãtur ab eodem verbo,immo adſit repetitio illius verbi, voluit,vnde onus non videtur repetitum,Alex. cõſ.66. nu.6.lib.3.Men.cõſ.111.n.34.vol.2.qui loquitur in eiſdem verbis,& deficiente,Decian.conſ.10.nu.55. vol.3.quia iſti loquũtur,qñ incipitur noua oratio,& diſpoſitio,non autem qñ ſunt poſita in medio orationis,vt in caſu noſtro, vbi verba vltimo loco prolata, neceſſario referuntur ad primam partem orõnis,vt in prohibitione detractionis legitime,& Trebel. & ſic illa dictio,& deficiente,retinet naturã ſuam.Men.d.cõſil. 111.nu.9.& 10.iuncto nu.35.vltra quod tota oratio regitur ab eadem mente, & ratione teſtatoris volentis conſeruare bona illa in agnatione,& iſta mens ex prædictis verbis ad oculum demonſtratur, quibus licet ſit reſponſum in effectu ad deducta in contrarium,attamen particulariter etiam dictum fuit.

9 Primo,quòd non obſtat doctrina Cum. ſiquidem patitur non mediocrem difficultatem,ex auctoritatibus in contrarium allegatis per Informantes pro Illuſtriſ.D.Card.Detho,& in ſpecie Decian.conſ.41.n. 9.81.& 83.volu. 1. vbi oſtendit Soc. non approbaſſe opinionem Cum. quam communiter reprobari dixit Torniel.in l.Gallus.§.quidã recte.nu.72. ff. de liber. & poſth.& iſtos refert Pereg. de fideicom.art. 19.n. 28. Vlterius caſui noſtro non poteſt applicari prima pars doctrinæ Cuman.ſed ſecunda,ſcilicet quando teſtator voluit fideicommiſſum perpetuum inſtituere per verba huiuſmodi perpetuitatem ſignificantia, & voluit ad tale fideicommiſſum cenſeri vocatos ſucceſſiuo ordine per fideicommiſſariam ex præmiſſis.

10 Nec obſtat dicere,quod nomen collectiuũ,deſcendentes,operetur,quod oẽs deſcendentes in quocunq; gradu,debeãt admitti,nõ aũt quod ſi fuerint admiſſi, ſint inter ſe ipſos grauati,cum de perſonis ſubſtitutis non bene inferatur ad grauatos,nec de ſubſtitutione actiua ad paſſiuam.Soc.conſ.104.n.2.3.volu.3. cum multis allegatis. Nã primo eſt aduertendũ,quod non adeſt iſtud verbum collectiuum Deſcẽdentes, nudũ, ſed veſtitum alijs verbis efficientibus fideicommiſsũ reale,vt ſupra dictum eſt,& hoc caſu non eſt arguere, neque extendere,ſed ſunt verba comprehenſiua. Secundo eſt de per ſe prolatum, nõ cum aliqua adiectione,quo caſu refertur ad oẽs poſteros.Bart.in d.l liberorũ.n.18.Soc.conſ.51.n.2.lib.4.& ex alijs ſupra allegatis.Tertio,quia non ſolum vocauit deſcendẽtes, ſed excluſit feminas: quarto, quia eſt eadem ratio in ſecunda, quæ eſt in prima ſubſtitutione ſecundũ ſupradicta, quibus oſtenditur comprehendi omnes deſcendentes ex Thoma, cum in eorum fauorem ſit ordinatum fideicommiſſum,vt bona conſeruẽtur in familia.Natt.conſ.531.nu.24.Grat. conſ.132.nu.11. lib.2.Pariſ.conſ.4.nu.3.lib.3. poſt Corn. conſil. 37. lib.1.vbi dicit,quod ſi ſunt vocati aliqui ad fideicommiſſum,& eorum filij,& deſcendentes, intelliguntur vocati filij,& deſcendentes ordine ſucceſſiuo.

11 Et ſupradicta omnia facilius procedere videntur, quia agitur de fideicommiſſo vnius rei ſingularis, ex allegata doctrina Bar.in l.fideicõmiſſa.§. hæc verba. ff.de leg.& ita limitat dictũ Cuman.Decian.cõſ. 4. n.84.quia in ea præſumitur affectio teſtatoris, vt per Capic.dec.108.nu.4.poſt allegatos,& cauſa efficitur perpetua. Caſt.conſ.103.nu.3.ver. nam attenta. p.1. Pariſ.conſ.72.nu.88.vol.4.Pereg.d.art.19.n.33. Et placuerunt Dominis multa alia deducta per Informantes pro Illuſtriſ.D.Card.Ex quibus ita deciſum fuit.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Ianuen. Iuris patronatus.Luna 12.Februarij 1607.

ARGVMENTVM.

Ius patronatus tranſit ad illegitimos non extantibus legitimis.

SVMMARIVM.

Iuris patronatus capaces ſunt naturales de iure cõi.n.1
Iuris patronatus capaces ſunt naturales,quando filij,& deſcendentes ſunt vocati abſque aliqua mentione legitimitatis.nu.2.
Vel dictio diſiũctiua quãdo reſoluatur in cõiunctiuã n.3
Ius patronatus numquid tranſeat ad naturales, quando eſt fundatum a perſona Nobili.nu 3.& nu.7.
Ex linea remotiori ad propinquiorem nõ eſt inferẽdũ.n.4
Filiorum, & deſcendentium appellatione non veniunt illegitimi,quando adſunt legitimi.nu.5
Ius patronatus nõ tranſit ad illegitimos, quando adſunt legitimi.nu.5.& ſeq.
Filij naturales non legitimantur in præiudicium legitimorũ ex Principis reſcripto,quando legitimi extãt.n.6

DECISIO CXXVI.

1 DOmini conſiderato tenore fundationis cenſuerũt illegitimos in hoc iure patronatus nõ fuiſſe ſemper excluſos, ſed ſolũ in cõcurſu legitimorũ, & hoc modo procedere debere deciſiones in hac cauſa factas coram bo.me. Litta. Fundamentũ primæ partis deciſionis fuit, quia in fundatione illegitimi non repetiuntur expreſſe excluſi, vnde remanent ſub diſpoſitione iuris cõis, ſecũdum quam naturales ſunt capaces iuris patronatus, Bal. in l. eam quam. in fin. C. de fideicom. Roch. de iur. patr. in verſ. competens. num. 9. Gig. de penſion. q. 16. nu. 2. cum alijs allegat. & facit text. in c. piæ mentis. 16. q. 7.

2 Maxime in hoc caſu, tum quia ſunt vocat. per verba naturalia abſque aliqua mentione legitimitatis, quo caſu naturales non cẽſentur excluſi. Ang. in l. ex facto. §. ſi quis. il 2. verſ. Fallit. ff. ad Senatuſconſ. Trebel. & fuit reſolutũ ĩ cauſa Tiraſonen. eleemoſynariæ 14. Nouemb. 1603. coram me, tum quia apparet fundatorẽ nõ voluiſſe excludere naturales, ibi, legitimos, vel naturales, quæ diſiunctiua licet aliquando ſoleat reſolui in coniunctam, quando eſt poſita inter perſonas honoratas, tamen hoc procedit, quando diſiunctiua nõ poteſt in qualibet ſui parte verificari. Bart. in l. ſi is qui ducẽta. §. vtrũ. n. 3. verſ. aut inter alia, & in §. item ſi pater. in Sum. & ibi Socin. nu. 5. ff. de reb. dub. tum etiã quia ex teſtamẽto eiuſdẽ fundatoris conſtat nõ abhorruiſſe illegitimos, ſed potius illos inuitaſſe.

3 Et ſic tollitur obiectum alias conſideratum ex nobilitate Cardinalis, & alijs qualitatibus, quia non eſt abſurdum, quod deficientibus legitimis voluerit ius patronatus potius peruenire ad illegitimos familiæ ſuæ, quam ad alios quoſcunque.

4 Non obſtat quod in linea Alberti, & Hugonis fuerint expreſſe vocati legitimi, quia id ceſſat, quo ad lineam Nicolai, & Federici, in qua non fuit facta hæc differentia, neque ex illa linea remotiori, & minus dilecta debet inferri ad hanc lineam magis dilectam, in qua ſi teſtator id voluiſſet, dixiſſet, prout dixit in illa. Et ex his ſunt ſublatæ cõiecturæ, alias cõſideratæ, ad quas ſingulariter ẽt reſpõdẽt Informãtes ꝑ Io. Steph.

5 Ratio autem ſecundæ partis deciſionis, quod in cõcurſu legitimorum ſint excluſi illegitimi, fuit illa cõmunis DD. concluſ. quã etiam Rota alias in hac cauſa ſequuta fuit, quod ſcilicet in vocatione filiorum, & deſcendentium non veniant illegitimi, quando adſunt legitimi, ſed ſolum in defectum, quatenus legitimi non extent, vt per Imol. in l. ex facto. §. ſi quis rogatus. nu. 6. & ibi Alex. n. 16. ff. ad Trebel. Ruin. cõſ. 46. nu. 5. & conſ. 120. nu. 12. li. 2. Pereg. de fideic. art. 28. nu. 50. & hanc opinionem, quod illegitimi non poſſint concurrere cũ legitimis, neque ſuccedere, quotieſcunque extant legitimi, inſpecto omni iure, & æquitate, ac omni etiam ratione conſiderata, veriſſimã eſſe late poſt alios probat Menoch. conſil. 285. num. 14. & per tot. lib. 3.

6 Et hinc regulariter naturales in præiudicium legitimorum, eiſdem extantibus, ex principis reſcripto non legitimantur, §. ſi quis autem. & §. generaliter. & ibi gloſ. in verb. in quibus autem. Auth. quib. mod. natu. effic. ſui. auth. præterea. C. vnd. liber. l. fin. cum ibi communiter notatis. C. de nat. liber. Iaſ. in l. Gallus. §. & quid ſi tantum. num. 94. & 95. ff. de liber. & poſth. Andr. de Iſer. in c. naturales. tit. ſi de feud. defunct. fuerit controuer. inter dom. & agnat. & in fortiori tradit Mol. de primogen. in c. 2. n. 4. & 5. & c. 3. nu. 3. lib. 3. Tiraq. de iure primogen. q. 34. num. 58.

7 Et hæc maxime procedunt in iure patronatus, de quo agitur, attenta nobilitate, & dignitate fundatorũ qui erant nobiliſſimæ familiæ, & S. R. E. Cardinales, & primus ad Summi Apoſtolatus apicem aſcendit, quos non eſt cenſendum voluiſſe principaliter illegitimos ad ſucceſſionem iuris patronatus vocare iuxta notata communiter per DD. in l. generaliter §. cũ autem. C. de inſtit. & ſubſtitut. & in l. ex facto. §. ſi quis rogatus. & ibi Imol. ſub nu. 3. Abb. in c. in præſentia. nu. 18. Dec. nu. 33. de probat. Alex. conſ. 15. nu. 7. & conſ. 97. n. 3. li. 1. Dec. d. cõſ. 284. nu. 10. præcipue dũ videntur illud fundaſſe fauore familię, & agnationis, iuxta notat. in l. fi. C. de nat. liber. & late per Peregr. de fideic. art. 22. nu. 82. & 83. cũ alijs in deciſionibus, alias ĩ hac cauſa factis, allegatis, quæ bene procedũt, quotieſcumque illegitimi vellent concurrere cum legitimis, & illis extantibus ſuccedere, quod eſſet valde abſurdum, & irrationabile, ac contra mentem fundatorum, vt ſupra dictum eſt. Et ſecundum hanc diſtinctionem dixerunt Domini, intelligendas eſſe reſolutiones in hac cauſa factas coram bo. mem. Litta. De reliquis vero particulariter agendum, &c.

REV.MO D. STELLA. C.A. CLERICO.

Balnearegien. Caſtrorum. Mercurij 14. *Febr.* 1607.

ARGVMENTVM.

Agẽs ad Feudi ſucceſſionem duo præcipuè probare debet. Primam ſcilicet inueſtituram, & quod ſit de deſcendentibus a primo ſtipite, & hinc in materia ſucceſſorũ feudorũ nonnulla explicantur notanda, de quibus in Summarijs.

SVMMARIVM.

Facti contingentia. num. 1

Feudi poſſeſſio non datur ſucceſſori niſi duobus probatis, nempe prima inueſtitura dicti feudi, & eius qualitatis, vt ad actorẽ ſit tranſmiſſibilis. Secũdo quod actor deſcẽdat a primo acquirente per gradus diſtinctos, & ſeparatos. nu. 2. vbi quod hoc ampliatur, vt procedat etiam in feudo antiquo, & etiã ſi per mille manus ambulauerit.

Feudorum ſucceſſio, vt habeat locũ, primus ſtipes ſemper attẽditur. n. 3. et 4. vbi quod hoc procedit tã in feudis ex pacto, et prudẽtia, q̃ in feudis mixtis. et n. 5. & ſeq. vbi

quod

Digitized by Google

quod in feudis accipitur pro ſtipite non illo, qui poſſidet feudum, ſed parẽs ille agnationis, qui feudũ acquiſiuit.

Probatio dubia, & nõ concludens probantẽ nõ valeat. n. 7

Feudi inueſtitura prima ſemper attendenda eſt. nu. 2. & n. 9. Vbi quod quando non inuenitur prima inueſtitura attenditur ſecunda, quæ præſumitur facta ſecundum tenorem primæ, & ibi etiam quis debeat probare primã inueſtituram non inueniri.

Feudi inueſtitura ſemper præſumitur facta tanquam neceſſaria. num. 9.

Confeſſio dicitur erronea quando refert ſe ad aliam ſcripturam, in qua confeſſio non verificatur. nu. 10.

Confeſſio in precibus emanata ad vnum finem, non probat contra confitentem ad alium finem. nu 10

Feudum in dubio præſumitur rectum, & proprium, & ex pacto, & prouidentia. n. 11. Vbi tamẽ quòd hæc præſumptio non ſufficit ad obtinendum.

Poſſeſſor de iure ſuo docere non debet, ſed abſoluendus eſt actore non probante. nu. 12

DECISIO CXXVII.

1 CVm in cauſa inter Illuſtriſſimum D. Pyrrhũ de Balleonijs Actorem ex vna, & Illuſtriſs. D. Virginiam, & litis conſortes reas conuentas ex altera, coram Reuerenda Cam. Apoſtolica vertente pro parte dicti Domini Pyrhi petitũ fuerit ſe immitti in poſſeſſionem feudorum Caſtri Perij, & Graſſignani, per dictas reas conuentas poſſeſſorum, & propterea propoſitum fuerit dubiũ, vtrum dictus D. Pyrrhus legitimauerit ipſius perſonam ad effectũ de quo agitur, poſt multa hinc inde deducta fuit reſolutũ pro parte negatiua ex infraſcriptis.

2 Nam, vt dictus D. Pyrrhus in dicto iudicio obtinere potuiſſet, neceſſario per ipſum erant duo probanda in quib. defecit. Primo nẽpe inueſtitura prima dicti feudi, eius qualitatis, & conditionis de iure requiſitarũ. Secundo verò ipſius D. Pyrhi deſcendentia a primo acquirente per gradus diſtinctos, & ſeparatos, vt de primo eſt tex. in c. 1. verſ. quod ita. de ſucceſ. fratr. tradit Pariſ. conſ. 3. n. 14. li. 1. & conſ. 15. n. 3. eod. lib. & habetur per Afflict. deciſ. 129. nu. 2. & de altero tradir Rol. cõſ. 32. n. 24. li. 3. & habetur per tex. in l. licet ex quadam. de teſtib. vt in iure patronatus dictũ fuit in vna Sutrina beneficij ſub die 18. Decembr. 1587. corã Illuſtriſ. D. Pãphilio, quod procedit ẽt in feudo antiquo, vt per Natt. conſ. 634. n. 2. & ſequentib. lib. 3. & ẽt ſi per mille manus ambulauerit, vt per Ceph. conſ. 4. nu. 45. & ſequentib. lib. 1. & propterea admonentur nobiles, vt deſcendentiæ arbores in Archiuis cuſtodiant, ne probationum inopia a feudis excludãtur, vt per Gail. lib. 2. obſeruat. 149. lib. 6.

3 Et ratio eſt, quia primus ſtipes attenditur, cum illi ſuccedatur, vt per Mandel. conſ. 61. n. 5. Menoch. cõſ. 124. nu. 42. lib. 2. & talis ſucceſſio ad ſtipitem, & non ad alium, qui non ſit ſtipes refertur, vt per Gail. d. obſeruat. 149. num. 1. lib. 2. Natt. conſil. 247. nu. 4. & d. conſil. 634. nu. 2. & 3. lib. 3.

4 Quæ procedunt tam in feudis ex pacto, & prouidẽtia quam in mixtis, vt de feudo ex pacto tradit Tho. de Marin. de feud. tit. 2. nu. 15. in fi. Bal. & Laud. in c. 1. de eo, qui ſibi, & hæred. ſu Nat. d. conſ. 634. num. 2 lib. 2. Rol. conſ. 32. num. 22. lib. 3. & de mixto, tradit Mohed. de feud. deciſ. 7. & habetur in vna Paduana feudi, Lunæ 4. Februarij 1602. & die 26. Ianuarij 1604. coram R. P. D. Lancellotto.

5 Nec obſtare viſum fuit, quod D. Pyrrhus probauerit eius deſcẽdentiã a Ceccho Balleonio, qui poſſedit dicta Caſtra feudalia, & a quo ſucceſſit ẽt D. Pyrrhus Senior Pater dictarum Dominarum Rearum, & ideo vti probata deſcendentia a communi ſtipite videatur ſatis legitimaſſe ipſius perſonam ad effectũ obtinẽdi, iuxta tex. in c. tua nos. de conſang. & affin. & trad. per Lambert. de iure patron. lib. 2. p. 2. q. 10. art. 4. nu. 12.

6 Quia negari poſſe viſum fuit, quo ad dicta Caſtra dictum Cecchum fuiſſe communẽ ſtipitẽ. Nã in feudis nõ accipitur pro ſtipite ille, qui poſſidet feudum, ſed parens ille agnationis, qui feudũ acquiſiuit, Nat. d. conſ. 634. nu. 4. & 247. ſub nu. 3. lib. 2. verſ. præterea, & nu. 4. Vnde cum dictus Cecchus non fuerit primus acquirens, nec a primo acquirente fuerit probatum deſcendiſſe pro ſtipite inſeruire non potuit, ſtante maxime quod dictæ Dominæ de Balleonijs minimè fateantur in dictis bonis ſucceſſiſſe vti deſcendẽtes, & ex perſona dicti Cecchi, nec ipſius iure nitantur: ſed potius contrariũ aſſerãt, & ex infraſcriptis inſtrumentis productis appareat dicta feuda originẽ habuiſſe in illos de Oddonis, Scholarijs, & Corteſijs, quibus in perpetuum conceſſa de iure præſumuntur, per tex. in c. 1. § hoc quoque. in fin. de his, qui feud. dar. poſſ. & tradit Rimin. conſ. 267. num. 29. lib. 2.

7 Vnde cum ſaltem poſſit eſſe, quod dictus Cecchus dicta Caſtra poſſederit alio iure, quam vti comprehẽſus in dictis inueſtituris dicendũ ſequitur per poſſeſſionem dicti Cecchi non induci neceſſario ipſi in feudum fuiſſe conceſſa, nec de eis ipſum antiquitus inueſtitum fuiſſe, & ſucceſſiue huiuſmodi probationẽ deſcendentis ab eo vti poſſeſſore, & ſic vti feudatario tã quam non concludentem per neceſſe, nihil ipſi Domino Pyrrho ſuffragari ad not. in c. in præſentia. extra de probation. & in l. non hoc. C. vnde legit. & in terminis tradit Pariſ. conſ. 23. nu. 243. lib. 1.

8 Nec doctrina Lambert. habet locũ in caſu noſtro, tum quia in proprijs terminis feudi DD. aliter loquũtur, vt ſupra dictũ fuit, tum quia Lambert. loquitur in poſſeſſore, & quando plura alia concurrunt, quæ non poſſunt adaptari cauſæ dicti D. Pyrrhi, vt latius per eundem Lambert. in part. 1. lib. 1. art. 5. quæſt. princ. 8. num. 41. & ſequentib.

9 Minus etiam obſtare Domini dixerunt, quod cum non reperiatur prima inueſtitura, debeat attendi ſecunda, quæ præſumitur facta ſecundum tenorem primæ, iuxta trad. per Schrad. par. 6. cap. 6. nu. 5. Et conſequenter, quod debeant attendi litteræ Eugenij. Quia præterquam quod alias deciſum fuit a Camera dictas literas Eugenij non importare inueſtiturã, dici-

tur etiam nullibi probatum fuiſſe, dictam primã inueſtitutam minimè adeſſe, quod cum eſſet fundamentũ ipſius D. Pyrrhi plene per eum probari debebat, licet eſſet negatiua, vt per Gabr. in tit. de proba. cõcl 6. per totam, Tiraq. de retract. lign. §. 1. n. 94. & trad. Surd. deciſ. 231. nu. 1. vbi docet modum d. negatiuam probandi. Et maxime cum regulariter inueſtituræ fiant, & præſumantur, immo ſint neceſſariæ, vt per Schrad. in d. tit. de feud. par. 5. c. 3. nu. 12.

10 Nihil etiam obſtare putauimus confeſſionem factam in precibus coram fel. mem. Pauli III. per olim D. Pyrrhum Seniorẽ Patrem dictatũ Rearum, quod tale feudum tãtummodo tranſeat ad Maſculos, & cõſequenter, &c. Quia cum huiuſmodi confeſſio ſe referat ad literas Eugenij, quas vt ſupra diximus, reſolutum fuit, non importare inueſtituram, neceſſario dicẽdum ſequitur huiuſmodi cõfeſſionem fuiſſe erroneã, & nullam vt referentem ſe ad inueſtituram, quæ non aderat, vt per Pariſ. conſ. 72. n. 59. lib. 1. & 133. nu. 5. & 12. lib. 4. & conſequenter, quatenus opus ſit, ſemper per hæredẽ poſſe reuocari, vt per Surd. deciſ. 130. nu. 1. & ſeq. & per Rot. in vna Foroliuien. Cenſus, die 3. Iulij 1589. coram Orano. Vltra quod prætenſa illa cõfeſſio emanauit ad excuſandũ confitentem, & ideo quemadmodum illi præiudicare non poterat, vt li. 1. Miſcel. Cott. in Corduben. dimidiæ portionis 23. Ianuarij 1561. corã Oradino, multo minus dictis mulieribus præiudicare debet, quas non probatur vti iure cõfitentis, nec tenentur docere de titulo earum poſſeſſionis, iuxta tex. in l. cogi poſſeſſorẽ. C. de petit. hær.

11 Nec obſtare deniq; viſum fuit, quod ex reſolutione facta a Camera ſub die quarta Decembris 1594. & ex altera ſub die 2. Iunij 1595. colligatur ſtatus feudalis dictorum Caſtrorum ante dictas literas Eugenij, & quod propterea feudum debeat præſumi rectum, & proprium, & ex pacto, & prouidẽtia, iuxta tex. in c. 1. §. ad filias. de ſucceſſ. fratr. Quia vltra ſupra deducta reſponderi ẽt poſſe viſum fuit ad effectum obtinendi non ſufficere probationes, ex præſumptionibus, vt tradũt Doct. in l. qui accuſare. C. de eden. & in l. cũ qui. ff. ad Trebel. & in terminis agẽtis ad feudum antiquũ tradit Affl. deciſ. 277. ſub nu 3. & Pariſ. conſ. 16. nu. 20. lib. 1. & tanto maximè ſtantibus inſtrumentis annorum 1257 1282. & 1382. & alijs in proceſſu productis, ex quibus videtur dictam præſumptionẽ tolli per text. & ibi gl. in l. ſiue poſſidetis. C. de probation.

12 Vnde cũ ſufficiat præfatis Dominabus Reis cõuẽtis vti poſſeſſoribus ad effectũ excludendi dictum D. Pyrrhum, quod ipſe non plene docuerit de iure ſuo abſque eo, quod eæ aliquid de iurib. ipſarum doceãt, iuxta tex. in d. l. cogi poſſeſſorem. de petit. hæred. Rot. deciſ. 419. in antiq. & deciſ. 4. de re iud. in nou. Caſſad. deciſ. 3. n. 5. de reſtit. ſpoliat. & probationes dicti D. Pyrrhi non concludant per neceſſe, prout de iure opus eſt: Ideo reſolutum fuit dictum D. Pyrrhum nõ ſufficienter legitimaſſe ipſius perſonam ad effectum obtinendi, & conſequenter dictas Dominas Reas cõuentas fore, & eſſe abſoluendas per ſupra allegata.

CXXVIII.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. LANCELLOTTO.

Aſten. Paſcui. Veneris 16. Februarij 1607.

ARGVMENTVM.

Ex Summario ſume Argumentum.

SVMMARIVM.

Teſtes examinati ſine citatione ad uidẽdum illos iurare, nulliter, examinati dicuntur. nu. 1.

Citatio ad comparendum pro certa die, illa die elapſa nõ arctat citatum ad comparendum alia die. nu. 2.

DECISIO CXXVIII.

1 EXamẽ teſtium, qui iurarunt die 27. Iulij, & examinati fuerũt diebus 28. eiuſdem, 12. Auguſti, 22. Septembris, & 3. Octobris, non poteſt ſuſtineri ex defectu citationis ad videndum iurare teſtes, ſine qua non tenet examen. l. ſi quando. C. de teſtib. c. 2. eod. tit. & ibi Abb. n. 7. & 13. Fel. n. 6. Dec. n. 17.

2 Non obſtat citatio executa die 23. Iulij, quia cum iudex die 27. Iunij. 1575. mandauerit citari partem ad comparendum in ciuitate Albæ, & ſuper loco differẽtiæ pro die 13. Iulij, & ſucceſſiue ſingulis diebus, & horis, ad vidẽdum deferri iuramentum teſtibus, & cũ talis citatio fuerit executa die 23. Iulij, & ſic poſtquam lapſum fuerat tempus a iudice præfixum ad cõparendum, non ligabat, neque arctabat ad comparendum citatum, qui non poterat dicta die 13. Iulij iam elapſa comparere. Quando enim actus geritur aliter, quam dictum fuerit in citatione, citatio non arctat citatum Bar. in l. aut qui aliter. ff. quod vi, aut clam. Caputaque deciſ. 123. nu. 20. part. 3.

REV.[MO] P. D. LVGDVNEN.

Mediolanen. Penſionis. Lunæ 5. Martij. 1607.

ARGVMENTVM.

Penſionarius pẽſionem quam habet regulariter extinguere poteſt, ſed numquid eam extinguere poſſit in præiudicium ſui creditoris, quem fecit procuratorem in rem ſuam ad penſionem exigendam.

SVMMARIVM.

Facti ſpecies colligitur num. 1.

Procurator dicitur conſtitutus in rem ſuam, quando quis conſtituitur, vt ſibi ſatisfaciat de ſuo credito. nu. 2.

Actus

Actus quilibet debet ſemper intelligi ſecundum naturam rei, de qua agitur. num. 2.

Mandatum de exigendo penſionem tam diu durat, quam diu penſio exigi poterit. num. 2.

Penſionarius de iure regulariter penſionem extinguere poteſt. num. 2.

Mandatum factum a Prælato ad exigendum fructus beneficij toto tempore vitæ ipſius Procuratoris non valet. num. 3.

Vſusfructus extingui non poteſt in fraudem creditorum. num. 4.

Penſio numquid poſſit extingui in fraudem creditorum. num. 4. & 5.

Donatio facta in fraudem creditorem non valet, & de materia. num. 5. & 6.

Donatio in fraudem creditorum non dicitur facta niſi fraudandi animus adſit ſaltem ex parte donantis. numero 5. & 6.

Actus non ab euentu, ſed a cauſa iudicari debet. num. 7. & ſeq.

DECISIO CXXIX.

1 NIcolaus Soreſinus die 26. Aprilis 1603. præſtitit conſenſum reſignationi cuiuſdam Capell. ad fauorem Hieronymi Reinæ cum reſeruatione penſionis ducat. 50. ad fauorem Io. Andreæ Nicolai ex fratre Nepotis, cui reſeruationi viciſſim Hieronymus conſenſit. Biduo poſt Io. Andreas conſtituit Nicolaum procuratorem ſuum irreuocabilem ad exigendā dictam penſionem nomine conſtituentis, & pro eo, illudque mandatum, atque illam exactionem durare voluit, donec Nicolao eſſet ſatiſfactum de ſcutis 2600. quorum Io. Andr. ſe illi debitorem agnouerat per inſtrumentum die 28. Februarij præcedentis, ac etiam de alimentis præſtitis, & in futurum præſtandis. Die 29. Aprilis A. C. ad inſtantiam Nicolai inhibuit, ne Reina ſolueret hanc penſionem alij, quam Nicolao, neve quid innouaret; demum die 19. Decembris eodem anno Io. Andr. præſtitit conſenſum penſionis extinctioni factæ auctoritate Apoſtolica. Cum defuncto Nicolao hæredes illius illam penſionem a Reina, non obſtante dicta extinctione peterent, cauſa extra Rotam pendente, fuit dubitatum, an Ioannes Andreas potuiſſet conſentire extinctioni penſionis, & an Reina vlterius ad ſolutionem dictæ penſionis teneretur. Super quo dubio cum Rotæ ſententia exquireretur, viſum fuit Dominis Io. Andream potuiſſe conſentire, & Reinam non teneri ad penſionis ſolutionem, cum intentionem fundatam habeat in caſſatione facta in forma ſolita Apoſtolica, etiam auctoritate interueniente.

2 Atque admiſſo ſine veri præiudicio, quod Nicolaus fuerit cōſtitutus procurator in rem ſuam ex quo fuit conſtitutus ad effectum, vt ſibi ſatisfieret de ſuo credito, vt per Caſtr. in l. fin. num. 2. verſic. & ſic facta procuratio. ff. de donat. Aret. conſ. 124. in 3. præmiſſo. & conſ. 125. num. 1. & 2. Bero. conſ. 187. num. 44. & 45. lib. 1. Fuit reſponſum, quod ſicut quilibet actus debet ſemper intelligi ſecundum naturam rei, de qua agitur, l. inſulam. de præſcr. verb. l. damni infecti. & l. ſi vno ff. locati, ita iſtud mandatum debet intelligi ſecundum naturam penſionis, videlicet quam diu illa durauerit, & quam diu poterit exigi ad cumul. per Seraph. de priuil. iuram. priu. 18. num 31. Clarum eſt enim quod per ingreſſum religionis, aut per contractum matrimonij, aut alio caſu ſimili iſta penſio poterat deſinere deberi Ioanni Andreæ, & per conſequēs ceſſare etiam exactio pro parte Nicolai. Eſt etiam clarum, quod extincta legitime penſio amplius non debetur, & quod de iure regulariter penſionarius illam poteſt extinguere. Gig. de penſion. q. 41.

3 Nec hoc caſu Ioan. Andreas fuit aliqua conuentione prohibitus id facere, quia circa hoc non adeſt conuentio, & ſi adeſſet eſſet inualida, quia in effectu ex tali conuentione reſultaret tranſlatio iſtius penſionis in Nicolaum, quæ per conuentionem partium, abſque Papæ authoritate fieri non poteſt. Gig. de penſion. q. 99. Nec talis conuentio, ſeu prohibitio ſubintelligi poteſt facta, donec Nicolao eſſet ſatisfactum: Quia ſic intelligendo, attenta debiti quantitate, quæ etiam indies augebatur, iſta penſio fuiſſet inextinguibilis, ſaltem durante vita Ioannis Andreæ, & per conſequens conſtitutio procuratoris fuiſſet inualida tanquam facta in Eccleſiæ præiudicium. Abb. in c. peruenit. num. 2. de arbitr. ſicuti non valeret mandatum quo Prælatus pro toto tempore vitæ ſuæ conſtitueret aliquem procuratorem in rem ſuam ad exigendos beneficij fructus. Rebuff. in compen. aliena. rerum Eccleſ. nu 27. & Sacra Concilij Congregatio ſuper 11. ſeſſ. c. 25. de reformat. cenſuit locationes fructuum ad vitam eſſe perpetuas, ideoque inualidas.

4 Non obſtat allegata deciſ. in cauſa Valentina coram Illuſtriſſimo Millino, quia loquitur in quadam ſpecie penſionis fiduciariæ, in qua notum eſt, quod habēs mandatum irreuocabile, habet in veritate ius penſionis. Non obſtat, quod ſicut vſusfructus non poteſt extingui in fraudem creditorum. l. 3. ff. de his, quæ in fraud. cred. Ita nec penſio, quæ vſuifructui æquiparatur. Nam iſta æquiparatio non facit, quod idem ius eſſe debeat, vbi eſt diuerſa ratio, vt in hoc caſu. Vſusfructus enim eſt in commercio noſtro, & poteſt donari, vendi, & alienari, ſicut extingui, non ſic penſio, quæ eſt quidem in commercio noſtro ratione perceptionis fructuum, & illius facti. cap. peruenit. & ibi not. de fideiuſſ. non autem ratione iuris; ideoque licet extingui, non tamen transferri poteſt ſine Papæ authoritate. Itaque in vſufructu venditor habet obligatum ius, & propterea vſusfructus in eius fraudem extingui non poteſt, in penſione autem habet obligatos ſolos fructus, quibus per extinctionem deficientibus, deficit etiam fructuum obligatio, ſicuti contingeret in fructibus beneficij obligatis ſi dimitteretur, vel amitteretur.

5 Nec obſt. l. fin. C. de reuoc. ijs, quæ in fraud. cred. Quia forſan illa loquitur tantum in fraudatore, id eſt

in

Digitized by Google

In eo qui donduit, qui penſionem extinguit, non autem in eo cui donatum eſt, vel in cuius fauorem eſt extincta penſio: & hunc intellectum agnoſcit tertio loco gloſ. in d.l. & eam aliter ſecundum recti ſermonis rationem non poſſe intelligi dicit Cuiac. lib. 12. obſeru.c.5. De quo quicquid ſit, admiſſo pro nunc, quod is in quem titulo lucratiuo res aliqua trãſlata eſt, ſiue ipſe fraudi conſenſerit, ſiue non, teneatur tamen creditoribus ſaltem in quantum locupletior factus eſt.l.qui autem. §.in his tamen.ff. quæ in fraud. cred.l.pen.l fin.vbi Salyc.in pt.C.eod.

6 Tamen id procedit, quando vltra fraudem re ipſa, quæ oritur ex translatione, fraudandi etiam animus interuenit ſaltem ex parte donantis, vt probatur in d.l.penult.& melius in l.1.§. ſi alienatio.ff.ſi quid in fraud. patro. Vbi text. & gloſ. diſtinguunt, an Libertus alienauerit cum animo fraudandi, an vero ſecus, licet re ipſa euentu fraus interceſſerit, ideoque.l.patronus.ff.de probat.dicit, quod fraus eſt per patronũ concludenter probanda. Hic autem nedum, quod Reina, ſed nec quod Io. Andreas animum fraudandi habuerit, aliquo modo docetur.

7 Et non ſufficeret docere de animo fraudandi Ioan. Andreæ, quia cum actus non ab euentu, ſed a cauſa iudicari debeat.l.verum,& l.qui iniuriæ.ff.de furt.l. ſi fetuus. §. etſi puerum. ff. ad leg. Aquil. & nemini iniuriam faciat, qui vtitur iuris beneficio, Reinæ dolo imputari non debet locupletatio illi proueniens ex penſionis extinctione facta per Ioan. Andream, cũ iure receptum ſit, quod extincta legitime penſione, penſionarius amplius non teneatur. Accedit quod illa Reinæ locupletatio non eſt habenda in conſideratione, tanquam in conſequentiam veniens, quandoquidem extinctio penſionis principaliter cedit in Eccleſiæ fauorem, cum penſio ſit onus, & ſeruitus Eccleſiæ impoſita. Caccialup. de penſ.quæſt.8.Gig.quæſt. 45.num.7.

8 Non obſtat inhibitio. Nam ſicut per mandatum penſio non fuit facta inextinguibilis, ita nec per inhibitionem vigore mandati obtentam. Atque ex his fuit concluſum Reinam non teneri.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Bononien. Legati. Lunæ 19. Martij 1607.

ARGVMENTVM.

Legatum dotis an, & quando debeatur quando mulier monaſterium ingrediatur, & quando dicatur conditionale, ita quod non debeatur, ſi nuptiæ non ſequantur.

SVMMARIVM.

Contingentia facti proponitur. num. 1.
Legatum factum filiabus, ſeu alijs feminis quando nubent, debetur etiam quando religionem ingredientur, & moniales efficientur. num. 2. & per totam.
Legatum factum in caſu nuptiarum trahitur etiam ad caſum nuptiarum ſpiritualium. nu. 3. & ſeqq.
Verba declarant mentem diſponentis. num. 3.
Teſtator non præſumitur, quod voluerit eſſe deterioris conditionis eas perſonas, quas magis diligit, quam eas, quas minus diligit. num. 4.
Abſurdum eſt, quod minus relinquatur feminis pro ingreſſu monaſterij, quam pro matrimonio carnali. nu. 5. Declara, vt num 7.
Teſtatoris defectus in diſponendo ſuppletur ex præſumpta eius voluntate. num. 6.
Legatum dotis an ſit conditionale, & an debeatur, ſi nuptiæ non ſequantur. num. 12.
Legatum dotis, aut certæ quantitatis in caſu nuptiarum non intelligitur de nuptijs ſpiritualibus ex pluribus coniecturis, de quibus. num. 7. & ſeqq.

DECISIO CXXX.

1 Matthæus Amorinus in ſuo teſtamento in quo Iulium Cæſarem, & Alexandrum ex fratre nepotes hæredes inſtituit, legauit ſingulis filiabus ex ipſis naſcituris ſcuta 2000. auri in auro cum apparatibus condecẽtibus, quas dotes, & mobilia voluit per dictos fratres de communibus bonis dari, & ſolui tempore, quo nubent. Accidit ex Iulio Cæſare tres tantum, ex Alexandro autem decẽ extare filias feminas. Orta fuit, forſan occaſione huius diſparitatis, inter eas controuerſia, An legatum debeatur ſolum filiabus in ſæculo nubentibus, an vero illis etiam, quæ ſpiritualiter nuberent per ingreſſum alicuius Monaſterij, & profeſſionem in eo emiſſam. Cauſa in partibus in iudicium deducta, fuit iudicatum ad fauorem filiarum religionem profitẽtium, quam ſententiam confirmandam eſſe Domini vnanimiter cenſuerunt: quia iſte intellectus non ſolum conuenit verbis legati, ſed etiam menti teſtatoris eſt multum conformis.

2 Licet enim relictum ſit ſub nomine dotis, per illa verba (quas dotes) non minus tamen dicitur Dos, quæ conſtituitur pro nuptijs ſpiritualibus, quàm quę datur pro matrimonio carnali. gloſ. in c. fin. in gloſſ. vlt. de teſtam. Bald. in auth. niſi rogati. in prin c.C. ad Trebell. licet etiam teſtator mander illud præſtari tẽpore, quo nubent, verbum (nubent) non excludit, immo includit filias religionem ingredientes, quæ Chriſto nubere dicuntur, vt dicit Paul. ad Timotheũ epiſtola 1. cap. 5. c. quæ Chriſto. & c. hi igitur. 16. quæſt. 1. Bald. in d. auth. niſi rogati. in primis verbis. & legatum factum in caſu nuptiarum debetur contrahenti ſpirituales nuptias. §. ſed & hoc præſenti. authent. de Epi-

Digitized by Google

Epiſcop. & poſt Fulgoſ. Socin. & alios quos allegit, tradit Illuſtriſſimus D. Cardinalis Mantica de coniect. vlt. volunt. tit. 18. nu. 26. lib. 11. late Natt. conſ. 296. cum multis relatis a Surd. conſ. 192. nu. 19. & adductis per Informantes.

3 Conuenit etiam multum intentioni, & menti teſtatoris, quæ potiſſimum ex verbis colligitur, quibus nullum maius teſtimonium veritatis. Bald. in l. generaliter. in primo not. C. de non numer. pecun. verba enim non alio tendunt, niſi vt mentem dicentis exprimant, l. Labeo. ff. de ſupel leg. cum infinitis cumulatis per Tiraq. in l. ſi vnquam. in verb. libertis. num. 17. & ſequen. C. de reuoc. don. Item ex eo, quod teſtator præſumitur ſenſum ſuum conformare cum ſenſu legis. l. hæredes mei. §. cum ita. ff. de leg. 2. Lex autem interpretatur, quod legatum factum in caſum nuptiarum, intelligatur etiam de nuptijs ſpiritualibus dicto §. ſed & hoc præſenti.

4 Vlterius etiam colligitur mens teſtatoris ex legato librarum 1000. facto filiabus Pantaſileæ Neptis teſtatoris cum nupſerint, vel religionem intrauerint, ac in auxilium nubendi, vel religionem ingrediendi, nō enim eſt credendum teſtatorem voluiſſe illas eſſe deterioris conditionis, quas veriſimiliter magis dilexit, quia ſunt agnatæ, & deſcendunt ab hæredibus inſtitutis. l. Publius Mæuius. §. 1. ff. de condit. & demonſt. l. qui fundum. §. qui filiæ. ff. ad leg. Falcid. Auth. hoc amplius. C. de fideicom.

5 Aut enim volumus teſtatorem quando legauit filiabus hæredibus inſtitutorum cogitaſſe de ingreſſu religionis, prout fecit alijs feminis legando, & tunc dicendum, quod cenſeatur legaſſe etiam in dicto caſu, cum reliquis omnibus voluerit in vtroque proſpicere, & proſpexit, alioquin iſtæ puellæ non haberent aliquid, ſi Monaſterium ingrediantur, & ſi pro abſurdo habetur, quod minus relinquatur pro ingreſſu monaſterij, quam pro matrimonio carnali, ſecundum opinionem, quam alias tenuit Rota apud Mohedan. deciſ. 2. de conſuetud. & 3. de teſtam. multo magis ſi nihil relinquatur.

6 Aut volumus, quod hoc caſu de tali ingreſſu non cogitauerit, & præſumendum eſt, quod ſi cogitaſſet idem diſpoſuiſſet, quod fauore nuptiarum ſæculariū diſpoſuit, lex enim iſto caſu ſupplet defectum teſtatoris ex præſumpta eius voluntate. Paul. de Caſtr. in d. auth. niſi rogati. num. 3. Corn. conſ. 253. ſub num. 6. verſic. Hanc etiam opinionem. lib. 4. Dec. conſ. 259. poſt num. 4. verſ. & ideo tali caſu. & pro hac interpretatione vrget non ſolum fauor, qui præcipuus exhibetur religioni. l. ſunt perſonæ. in fine. ff. de relig. & ſumpt. funer. l. Titia. §. Scio. ff. de aur. & arg. leg. ſed & fauor qui doti debetur, cum vt dictum eſt, iſta ſit dos, &c.

7 Non obſtant coniecturæ in contrarium adductæ, & primo illa, quod Neptibus ex proprijs filijs noluit relinquere eam ſummam in caſu monachationis, quam reliquit cum carnales nuptias contraherent: quia reſpondetur viſum fuiſſe teſtatori ſummam ſcutorum 15000. eſſe nimis magnam pro ingreſſu Monaſterij, & ex ea poſſe ſequi diminutionem fideicommiſſi, quod voluit conſeruari, & non tranſire in Eccleſiam, non ſic in ſumma ſcutorum 2000. quæ eſt adaptabilis vtriſque nuptijs, & licet in caſu Monachationis neptibus ex filijs reliquerit ſcuta quingenta, tamen id factum fuit, tum quia voluit teſtator illas prouocare ad nubendum, & procreandum liberos maſculos (vt ſummoperè cupiebat) quas deficiente linea maſculina voluit ſuccedere, tum quia etiam ipſæ vtroque caſu poterant in bonis teſtatoris conſequi legitimam, ſeu legitimæ ſupplementum, quæ nō vigent in filiabus inſtitutorum, quibus nec aliqua legitima poterat eſſe debita, nec earum filij erant aliquo caſu vocati ad ſucceſſionem.

8 Nec obſtat alia coniectura deſumpta ex eo, quod teſtator filiabus ſuis, quæ Monaſterium ingreſſæ fuerant, dederat libras mille tantum, quia de eo tempore habebat filios maſculos, & fortè non erat ita opulentus.

9 Alia etiam, & tertia coniectura ex eo, quod locutus ſit teſtator diſcretiuè de nuptijs, & de ingreſſu religionis, non facit, quia immo iſta æquiparauit, & ſub eadem diſpoſitione poſuit, vt in legato facto filiabus ſororis, & quando voluit ſeparatam diſpoſitionem facere, non contentus fuit verbo nubere, ſed addit illa verba (in ſæculo) ex quo benè infertur teſtatorem pro comperto habuiſſe, quod ſub nomine nuptiarum non venirent ſolum ſæculares.

10 Quarta coniectura deducta ex conſuetudine Ciuitatis Bonon. in qua puellæ monachantur minori dote, nihil facit, quia non probatur, quin aliqui poſſint, & ſoleant etiam plus dotis conſtituere, præſertim per viam vltimæ voluntatis, & quando exceſſus non eſt magnus.

11 Quinta coniectura, quæ elicitur ex eo, quod teſtator voluit cōſeruari bona in familia, & expreſsè prohibuit, ne tranſirent in Eccleſias, non obſtat, quia prohibuit, quod per viam ſucceſſionis, non per viam dotis tranſirent, & prohibitio eſt reſpectu corporum hæreditariorum, vel ſummæ grauis; ex qua ſequeretur notabilis diminutio fideicommiſſi, iſta autè ſumma non eſt talis, ex qua ſequi poſſit talis diminutio, & teſtator reſpectu alterius legati non ſolum nō abhorruit, ſed etiam voluit, quod poſſit in monaſterium tranſire. Non obſtat deciſio Romana Dotis 21. Iunij 1602. coram me, quia ibi dos erat aſſignata, Moniali ſeu Monaſterio, & ipſa prætendebat habere dotem æqualem illi, quæ fuerat conſtituta ſorori, quæ in ſæculo nupſerat, & ſic eſt caſus ab eo, qui agitur, diuerſiſſimus: ex quibus & alijs adductis per Informantes Domini cenſuerunt fortiores eſſe coniecturas, quæ militant ad fauorem ingredientium religionem, licet ſufficere deberent verba hoc importantia.

12 An autem legatum ſit conditionale, fuit aliqua difficultas inter Dominos, aliqui enim dicebant non eſſe conditionale, quia conditio nuptiarum non eſt appoſita ſubſtantiæ legati, vt legitur ſimpliciter, ſed

exeeu-

executioni, & ſolutioni, vt patet ibi (quod voluit dari, & ſolui tempore, quo nubent) quo caſu nuptiæ nō faciunt legatum conditionale. Bald. conſ. 286. num. 4. lib. 3. cum multis adductis per Honded. conſil. 53. num. 31. & ſeq. lib. 2. fuit dictum in vna Ciuitatis Caſtelli Caſtri Montoni prima Decembris 1578. corā fel. rec. Clemente VIII. & in vna Rom. Donationis 26. Maij 1603. coram me. Aliqui tamen tenebant contrarium, quia legatum dotis ex ſui natura eſt conditionale, & habet tacitam conditionem, ſi nuptię ſequantur. Bald. in l. nam ſine ratione. C. de bonis, quæ liber. Pariſ. conſ. 110. num. 7. lib. 4 Late Roland. conſil. 29. nu. 15. & ſequentib. lib. 4. & fuit allegata deciſio Rotæ Rom. de Maximis, prima Iulij 1599. coram R. P. D. meo Iuſto: & ideo ſi opus fuerit, particulariter ſuper hoc dubitabitur.

R. P. D. PAMPHILIO.

Peruſina Fideicommiſſi de Bigazinis. Veneris 30. Martij 1607.

ARGVMENTVM.

Fideicommiſſarius agens ex edicto Diui Adr. ſufficit, quod probet poſſeſſionem fideicommittentis tempore mortis etiam non probato dominio. Quomodo hæc poſſeſſio probetur, & quomodo etiam probetur identitas bonorum poſſeſſorum ab vno prius, & poſtea ab alio.

SVMMARIVM.

1 Fideicommiſſarius immittendus eſt in poſſeſſionem rerū fideicommiſſo ſubiectarum ex l. fin. C. de edic. Diui Adr. tollen. probata ſolum poſſeſſione fideicommittentis tempore mortis etiam non probato dominio. num. 1.

2 Poſſeſſio probatur per teſtes deponentes aliquem poſſediſſe talia, & talia bona cum deſignatione confinium. nu. 2. & num. 4.

3 Poſſeſſio probatur ex eo, quod quis ponebat, & eijciebat laboratores in fundo, fructus percipiebat, faciebatque alios actus poſſeſſorios, quos facere ſolent veri Domini, & poſſeſſores. num. 3.

4 Identitas bonorum poſſeſſorum ab vno, quod hodie poſſideantur ab alio, quomodo probetur. num. 5. & 6.

5 Identitas bonorum poſſeſſorum probatur per identitatem nominis. num. 5.

6 Identitas bonorum poſſeſſorum probatur per identitatem confinium. num. 6. & 7.

DECISIO CXXXI.

1 SOlo Comite Ioanne informante fuit reſolutū conſtare infraſcripta bona, quæ detinentur per D. Fauſtinam fuiſſe poſſeſſa per Comitem Hieronymum de tempore mortis, quod ſufficit, vt Comes Ioannes fideicommiſſarius poſſit obtinere immiſſionem vigore l. fin. C. de edict. Diui Adr. tollen. abſque alia probatione dominij, vel quaſi. Bald. conſilio 352. num. 4. lib. 1. Guido Papæ deciſ. 442. Aym. conſ. 61. num. 6. in fin. & conſ. 306. num. 5. poſt med. verſic. ideo ſaltem Marzar. in epit. Fideicom. quæſt. 60. Peregr. de fideicom. artic. 44. num. 3. & 26. Hier. Gabr. conſ. 44. num. 30. libro 2. & fuit reſolutum in montis Faliſci, fideicommiſſi 12. Maij 1607. coram Illuſtriſſimo Pamphilio, & alias ſæpius.

2 De poſſeſſione autem dicti Comitis Hieronymi fideicommittentis deponunt tres teſtes in Summario. num. 3. dicentes, eum dum vixit vſque ad tempus mortis poſſediſſe prædium nuncupatum della Bartoluccia, la Caſtagna, Camazzetti, Caſa nuoua detta la Cagiola, il Colle della Spinella, le vigne di Burano, le caſe di Coccarano, con Horti e Vigne, & referunt diuerſos fines à latere bona Pompei Caſtellini, Bona Scipionis, & Melchioris de Almenis Foſſatum montis viridi, a capite bona Bertocci Petri Antonij, bona Comitis Gentilis Carbonarum, & bona Eccleſiæ Sancti Fortunati de Peruſia a pede bona Canonicorum Aſſiſien. bona Cæſaris Sorbelli, & flumen Clacij, quo caſu bene probant poſſeſſionem. Bald. in dicta l. data opera. num. 34. verſic. item nota. C. de his, qui accuſ. non poſſ. in authent. qui iurat. num. 4. C. de bonis auctor. iudic. poſſid. Alex. conſil. 51. num. 6. volum. 1. Dec. conſ. 302. num. 19. poſt med. verſ. & pleniorem eſſe. Ruin. conſ. 168. num. 2. lib. 4. & fuit dictum in dicta montis Faliſci.

3 Præſertim cum dicti teſtes reddant bonam cauſam ſcientiæ, quia ipſi tanquam vicini videbāt, quod Comes Hieronymus ponebat laboratores, eoſque eijciebat, percipiebat fructus, & faciebat alios actus poſſeſſorios, quos facere ſolent veri Domini, & poſſeſſores propriarum rerum, & ita communiter reputabatur ab omnibus, qui eum cognoſcebant. l. Titia. vbi Bart. ff. de ſolut. l. litibus C. de agric. & cenſit. lib. 11. Pariſ. conſ. 107. num. 22. lib. 1. Aym. conſil. 107. num 2.

4 Præterea ijdem teſtes eo modo deponunt dictum Comitem Hieronymum poſſediſſe, Vn molino d'oglio al Palazzo, Contado d'Aſſiſi. Item la meta d' vn predio proindiuiſo cum Bartoccio di Pietro Antonio nel diſtretto della Fratticciola, ſotto vocabolo Vallata. Item le Valle di Marco, cuius fines referunt bona plebis Coccorani, bona hæredum Baptiſtelli, bona Iulij Simonis de Coccarano, & viam tendentē ad molendinum. Item vn giardino con due pezzi di terra contigui, conſiſtentes tra la forma del molino del Ponte nuouo, & la ſtrada, & altri ſodi del ſudetto molino, & vt ſecundus, & tertius teſtes addunt, il giardino habere etiam fines il fiume Chiacio. Item la caſa di Perugia, & la vigna della Conca exiſtens, tra le mura della Città, & li ſodi della Concha.

5 Quod autem iſta bona peruenirent in dictam Fauſtinam, & ſint eadem, quæ hodie per ipſam D. Fauſtinam

nam

nam detinentur, benè probant ijdem tres teſtes, qui ſuper 2. 3. 4. 9. & 10. articulis dicunt ſupradicta bona poſſeſſa per Comitem Hieronymum fuiſſe poſt eius obitum poſſeſſa per Comitem Vgoccionum, & Bigazzinum eius filios, & poſtea per Comitem Franciſcum, poſt cuius obitum peruenerunt in dictã Fauſtinam, quæ eadem bona poſſidet, vt in Summario. num. 4. & ſeq. Quæ depoſitio ſufficit ad probandam identitatem rei. Bart. in tract. Teſt. num. 28. in verſ. hanc eandem rem. Ruin. conſ. 115. num. 10 verſ. ſecundo de identitate. vol. 5. & ſatis dicitur probata identitas eo ipſo, quod conſtat fideicommittentem poſſediſſe bona in aliquo loco etiam, quod aſcendentes poſſidebant bona in eodem loco, niſi nouus titulus exhibeatur. Natt. conſil. 235. num. 17. Peregr. de fideicom. artic. 44. num. 22. & conſ. 48. num. 2. & fuit reſolutum in Viterbien. bonorũ 23. Februarij 1604. coram Illuſtriſſimo D. Cardinali Pamphilio.

6 Vlterius dicta identitas comprobatur, tum quia conueniunt ſingularia nomina, videlicet Bartoluccia, la Caſtagna, Camazzetti, & reliqua, gloſ in l. hac conſultiſſima. in verb. & iudicia. C. qui teſtamen. fac. poſſ. Vbi Bald. num. 4. Dec. conſ. 13 num. 9. verſ. ſecus in nominibus, cum alijs per Peregr. de Fideicom. art. 44. nu. 45. poſt med. verſ. ſed tamen fatetur, tum etiam quia reſpectu plurimorum ex dictis bonis conueniunt fines, ex quibus rei identitas ſatis dicitur probata. Gloſ. in l. forma. in verb. vicinos. ff. de cẽſib. Bart. in l. demonſtratio. num. 14. in 7. quæſt. ff. de condit. & demonſtrat. Alex. conſ. 133. num. 5. lib. 1. Socin. in l. in teſtamento. la prima. num. 2. ff. de condit. & demonſtrat. & in conſ. 89. num. 1. vol. 1. & fuit pluries deciſum.

7 Quo vero ad molendina, & alia bona deſcripta in primo, ſecundo, & tertio articulis, poterit particulariter videri, &c.

R. P. D. PAMPHILIO.

Oſcen. Archidiaconatus. Veneris 4. Maij 1607.

ARGVMENTVM.

Impetrans beneficium in forma iuris narrando plura delicta commiſſa a beneficiato debet omnia narrata delicta concludenter iuſtificare, ita vt non ſufficiat verificare vnum delictum etiam ad priuationem ſufficiens, excommunicationiſque inſordeſcentia non incurritur ſine animo indurato in contemptum clauium, qui quidem contemptus ceſſat in petente, & obtinente abſolutionem, licet nulliter, quia ab inſordeſcentia quælibet cauſa, etiam iniuſta, excuſat, &c.

SVMMARIVM.

Reſtitutio in integrum nunquam datur aduerſus ſententias, conſtito de earum iuſtitia, quæ excludit omnem læſionem. num. 1.

Reſtitutio in integrum nunquam datur ſine læſione plenè, & concludenter probata. num. 1.

Beneficium impetrans in forma iuris propter delict a beneficiati debet iuſtificare omnia narrata delicta. nu. 2.

Itaque debet concludenter probare, nec ſufficit probare vnum ſufficiens ad priuationem. nu. 3. 4. & ſeq.

Beneficij vacationes plures narrans, illud impetrans ſufficit vnam de iure verificare, & alias de facto. nu. 6.

Excommunicationis inſordeſcentia non cenſetur probata ex ſola perſeuerantia in excommunicatione, niſi etiã ſit probatus induratus animus in cõtemptum clauium. num. 7.

Excommunicationis inſordeſcentia non procedit in eo, qui petijt, & obtinuit abſolutionem etiam nulliter. numero 7.

Cauſa quælibet etiam iniuſta excuſat ab inſordeſcentia in excommunicationem. num. 7.

DECISIO CXXXII.

1 FVit reſolutum, non conſtare de cauſis reſtitutionis in integrum aduerſus ſententias contra Ioannem latas, quia ſtante iuſtitia ſententiarum remanet excluſa omnis læſio, ſine qua nũquam datur reſtitutio. c. 1. & ibi Abb. num. 2. de reſtitut. in integr. Salicet. in l. 1. num. 8. & ſeq C. ſi aduerſ. rem iudic. vbi quod læſio debet plenè, & concludenter probari, quod etiam tradit Innoc. in c. tum ex literis. num. 7. & ibi Abb. num. 16. de reſtit. in integr. Benintend. deciſ. 85. num. 8. cum ſequent. & fuit ſæpiſſimè dictum.

2 De iuſtitia autem harum ſententiarum clarè apparet ex deciſionibus in hac cauſa factis, in quibus fuit firmatum, Ioannem teneri, & obligatum eſſe ad iuſtificationem omnium delictorum, quæ narrauit fuiſſe per Paulum commiſſa, cum verſemur in impetratione in forma iuris, in qua agitur ad priuationem beneficij, vt adiudicetur impetranti. c. olim. & ibi gl. in ver. ad omnia. & Abb. num. 3. de reſcript. Aegid. in c. inter ceteras. num. 4. eodem titu. & deciſ. 735. circa fin. & fuit in hac cauſa reſolutum ſub die 19. Octobris 1601. coram D. meo Lancellotto. Et tamen inſordeſcentiam Pauli per triennium in excommunicatione inter alia narratam non iuſtificauit, vt fuit bis deciſum coram eodem Domino meo Lancellotto, & poſtea coram Illuſtriſſimo Seraphino, vt in deciſionibus, quarum copia data fuit.

3 Nec placuit, quod pro parte Ioannis dicebatur ſufficere vnum delictum ſufficiens ad priuationem plenè, & concludenter iuſtificari, cetera vero narrata per leuiores probationes verificare, quia cum verſemur in impetratione beneficij viuentis, quæ de ſui

natura

natura eſt odioſa, debet gratia ex certis, & concludẽtibus probationibus quo ad omnia iuſtificari, dicto c. olim. in fin. de reſcrip. & fuit dictum coram Illuſtriſſimo Seraphino 12. Decembris 1603.

4 Maxime, quod in iſtis impetrationibus plura delicta narrantur ad magis grauandam perſonam poſſeſſoris, & per conſequens ad inducendum Papam ad facilius contra eum procedendum, & gratiam impetranti concedendum, vt per Aegidium dicta deciſ. 335. ad fin. adeo quod gratia reſpectu adiudicationis impetranti faciendæ dicitur fundata in omnibus delictis narratis, quo caſu requiritur plena, & concludens iuſtificatio. Aegid. deciſ. 675. Put. deciſ. 266. libro 3. & fuit reſolutum in cauſa Marſicana Beneficiorum 10. Iunij 1577. corã fel. rec. Clemente VIII. relata, in impreſſ. diuerſ. 268. num. 4. par. 1.

6 Minus etiam placuit, quod narratis pluribus vacationibus, ſufficiat vnam verificare de iure, ceteras vero de facto, iuxta deciſiones allegatas, quia fuit reſpõſum hoc nõ applicari caſui, de quo agitur. Nam ideo ſufficit verificare vnam vacationem de iure, & aliam de facto, quia non poſſunt dari duæ vacationes de iure eiuſdem beneficij, quod ſecus eſt in cauſis priuationis, in qua poſſunt concurrere plura delicta, ex quibus omnibus poteſt ſequi priuatio.

7 Sed in omnem euentum in caſu iſto viſum fuit Dominis inſordeſcentiam nullo modo poſſe probari de facto, cum ex ſui natura includat perſeuerãtiam in excommunicatione cum contemptu Clauium coniunctam, ita vt non ſufficiat probare ſolam perſeuerantiam in ipſa excommunicatione, ſed vlterius neceſſe ſit probare animum induratum in cõtemptum Clauium. c. cum bonæ. de ætat. & qualitate. cap. cum contumacia. de hæret. in 6. cum alijs in deciſionibus Domini mei Lancellotti, & Illuſtriſſimi Seraphini allegatis, quæ probatio hic non ſolum non adeſt, qđ imo conſtat de contrario ex abſolutionibus per Paulum à Papa, & Nuncio petitis, & obtentis, quæ excludunt animi obdurationem, & clauium contemptum, etiam data earum nullitate, cum ad iſtum effectum, quælibet cauſa etiam iniuſta ſufficiat, ad tradita per Couar. in c. alma mater. §. 7. num. 6. de ſenten. excommunicat. in 6. cum alijs in deciſionibus ſupra adductis, &c.

MO

REV. P. D. PEGNA DECANO.

Recanaten. Hæreditatis. Lunæ 14. Maij 1607.

ARGVMENTVM.

Filij poſiti in conditione non cenſentur vocati, niſi contrarium ſuadeatur ex coniecturis, de quibus in hac deciſione.

SVMMARIVM.

Filij poſiti in conditione non cenſentur vocati niſi ex coniecturis, contrarium ſuadeatur. num. 1. & ſequent. vbi plures ponuntur coniectura, ex quibus filij in conditione poſiti vocati cenſentur. num. 1.

Filij poſiti in conditione in vna parte teſtamenti cenſentur vocati, ſi in alia parte expreſſe vocati ſunt. num. 2. & 3. vbi an hæc ſola coniectura ſufficiat ad extendendum fideicommiſſum.

Filij in conditione poſiti cenſentur vocati, quando aliter ex teſtamento, aut ab inteſtato ſuccedere non poſſunt. num. 4.

Filij poſiti in conditione, & vocati ad portionem aliorum filiorum decedentium cenſentur expreſſe vocati ad portionem patris, in cuius conditione poſiti ſunt. num. 5.

Filij poſiti æqualiter in conditione diuerſo iure cenſeri non debent. num 6.

Filij poſiti in conditione cenſentur vocati, quando teſtator digreſſus eſt ad plures ſubſtitutionum gradus. numero 7. & 8.

Succeſſio intelligenda eſt regulariter ordine ſucceſſiuo. num. 9 & ſequentib.

DECISIO CXXXIII.

1 HOratius Leopardus Anno 1600. condito teſtamento tres filios maſculos legitimos, & naturales Petrum, Bernardinum, & Iacobum, & Hortenſiam vxorem æquis portionibus hæredes vniuerſales inſtituit addita conditione quo ad Hortenſiam, quod ſi cum filijs habitare, & viuere non poſſet, filij eidem Hortenſiæ, pro eius portione quorundam bonorum vſumfructum aſſignarẽt, prout ipſe Teſtator aſſignauerat, ita vt poſt Hortenſiæ mortem, ea bona ad filios, eorumque hæredes, & ſucceſſores reuerterentur, quos hæredes, & ſucceſſores ei vulgariter, pupillariter, & per fideicommiſſum æquis portionibus in ſtirpes, & non in capita ſubſtituit. Voluit inſuper teſtator, vt prædictis Petro, Bernardino, & Iacobo, ſine filijs maſculis, aut fœminis morientibus in portione præmorientis ſuccederent ſuperuiuentes, aut eorum filij, vel filiæ in ſtirpes, & non in capita, quos inuicem in perpetuum ſubſtituit, vulgariter, pupillariter, & per fideicommiſſum, prohibuitque eiſdem filijs, & hæredibus diuiſionem bonorum hæreditariorum per quindecim annos poſt ſuum obitũ. Item quamlibet alienationem, & dominij tranſlationem applicando bona ſic alienata permutata, aut aliquo modo in alios tranſlata alijs hæredibus non contrauenientibus, nec alienantibus in ſtirpes. Teſtatore viuente obijt Iacobus vnus de tribus filijs teſtatoris relictis Lydia, & Magdalena filiabus legitimis, & naturalibus, quibus viuentibus, obijt etiam teſtator, Petrus autem, & Bernardinus nulla habitã ratione Lydiæ, & Magdalenæ, Neptum teſtatoris vniuerſam hæreditatem occupauerunt, cauſa introducta

Digitized by Google

ducta in Rota ſuper poſſeſſorio. Dubitaui an Lydiæ dandum eſſet mandatum de immittendo in portionem prædictæ hæreditatis debitæ Iacobo patri, & Rota vtraque parte Informante, cenſuit Lydiam fuiſſe vocatam ad portionem Iacobo patri obuenturam: quoniam teſtator in defectum Iacobi eam vocauerat ibi; Voglio anchora, & comando, che morendo detti Pietro, Bernardino, & Iacomo, ſenza figli maſchi, ò femine, ſuccedano nella portione di ſimile decedente li ſopraviuenti, ò loro figli, ò figlie per egual portione. Nam licet regulariter poſiti in conditione non cenſeantur vocati, iuxta opinionem glo. in l. Lucius, ff. de hæred. inſtit. quam Rota ſemper amplexa eſt, ex coniecturis tamen ab huiuſmodi opinione recedere conſueuit, propter quas poſiti in conditione cēſentur vocati. Put. deciſ. 215. libro 3. incip. Nicolaus de Paſijs, & tenuit in Spoletana Bonorum die 21. Iunij anno 1599. coram Domino Cardinale Mellino, & in Interamnen. Bonorum, ſeu fideicommiſſi, die 15. Nouembris ann. 1599. coram D. Cardinale Seraphino, tunc Rotæ Auditoribus.

2 Præcipua vero, & potiſſima coniectura eſt, quando poſiti in conditione in vna parte Teſtamenti in alia parte ſunt expreſſe vocati, tunc enim cenſentur vocati in ea parte, in qua ſunt poſiti in conditione. Iaſ. conſ. 108. incip. circa primum dubium. nu. 19. verſic. non quoque obſtat ſecundum caput. lib 4. & fuit ſæpe deciſum in Rota, & ſignanter in dicta Spoletana Bonorum, & in cauſa Viterbien. Fideicommiſſi die 18. Decembris ann. 1600. coram bo. me. Litta.

3 De vocatione autem expreſſa Neptum Teſtatoris in alia parte teſtamenti aperte conſtabat ex illis verbis, ſuccedano li ſopraviuenti, ò loro figli, & figlie, vnde filiæ filiorum teſtatoris in dicto caſu erant expreſſe vocatæ, & licet ſola vocationis coniectura in vna parte teſtamenti per ſe non ſufficiat ad extendēdum fideicommiſſum, quia ab vna ſubſtitutione non infertur ad aliam Parif. conſ. 44. num. 8. & ſeq. libro 2. Soc. ſen. conſ. 116. incip. in cauſa filiorum. num. 1. & 2. lib. 3. Ioſeph. de Ruſtic. lib. 5. de filijs in cond. poſit. cap. 4. numero 5. in hoc caſu concurrebant plures aliæ.

4 Et ſecunda petebatur ex eo, quod feminæ in conditione poſitæ erant inſucceſſibiles, tum propter ſtatutum excluſiuum feminarum, tum quia cum Iacobus eſſet præmortuus patri, filiæ Iacobi non videbantur admittendæ ad ſucceſſionem. Vnde eſt locus communi doctrinæ aſſerenti, quod filij in conditione poſiti ſemper cenſentur vocati, quando aliter ſuccedere non poſſent, neque ex teſtamento, neque ab inteſtato. Cephal. conſilio 251. incip. quoniam in hac cauſa. numero 85. Socin. iun. conſilio 158. numero 77. verſic. vnde cum in propoſito. libro 2. Gabr. de fideicommiſſ. concluſ. 4. numero 33. Rota in vna Vrbeuetana Caſtrorum, die 21. Aprilis ann. 1578. coram Cardinale Blanchetto tunc Rotæ Auditore, & in terminis de vocatione per vulgarem. Socin. iun. conſilio 174. numero 24. libro ſecundo. & Menoch. conſilio 393. numero 31. in 6. coniectura.

5 Tertia coniectura vrgens deducta fuit ex eo, quod in portione vnius ex filijs decedentis ſine filijs maſculis, vel feminis teſtator ſubſtituit alios filios ſuperuiuentes, ſiue illorum filios, & filias, & conſequenter Neptes, erant ſubſtitutæ in portione patrui. Vnde conſequenter inferebatur multo magis eas fuiſſe vocatas ad portionem patris, in cuius conditione poſitæ fuerant. Ruin. conſ. 160. nu. 24. lib. 2. Grat. 136. num. 8. lib. 2.

6 Quarta & hæc coniectura multum mouit quoſdā ex Dominis, quia iſtæ Neptes eodem modo quo Nepotes vocatæ, & ſubſtitutæ fuerant, vt apparet ex verbis, & tenore ſubſtitutionum, vnde ſi dicerentur excluſæ, neceſſe quoque erat excludere maſculos filios Iacobi Nepotes teſtatoris, ſi Iacobus filios maſculos reliquiſſet, quod cum eſſet abſurdum, idem abſurdum ſequebatur ſi Neptes dicerentur excluſæ, cum Teſtator in toto teſtamento æqualiter poſuerit in conditione, & reſpectiue vocauerit maſculos, & feminas, & conſequenter non debebant diuerſo Iure cenſeri. l. iā hoc iure. ff. de vulg. & pupill.

7 Prædictis accedebant digreſſus ad plures gradus ſubſtitutionum, & clauſula omni meliori modo, & materia ſubiecta, agebatur enim de deſcendentibus a Teſtatore, quo caſu ſufficiunt leuiores coniecturæ D. Card. Mant. lib. 11. de coniect. vlt. volunt. titu. 2. num. 2. verſ. ſed ego conſidero.

8 Neque prædictis obſtabat, quod ſubſtitutio feminarum videretur facta caſu quo omnes filij Teſtatoris decederent ſine filijs, quia hunc intellectum aperte reſpuebant illa teſtatoris verba, Nella portione de ſimile decedente, quibus arguebatur vocationē fuiſſe in caſu quo aliquis de filijs Teſtatoris decederet ſine filijs maſculis, aut feminis, nec fuiſſe ſpectandum euentum, quod omnes decederent ſine filijs.

9 Rurſus non obſtabat, quod ſtante Statuto excluſiuo feminarum dotatarum, feminæ non ſuccedant, licet vocentur maſculi, & feminæ quaſi ſucceſſio ſit intelligenda ordine ſucceſſiuo, ex late traditis per Peregr. de fideicomm. titu. 17. num. 3. & 4. Quia fuit reſponſum, quod quicquid ſit de iſta concluſione ſatis controuerſa, in caſu propoſito difficultas ceſſabat ex eo, quod maſculi, & feminæ fuerunt poſiti in conditione quo ad portionem patris.

10 Præterea non obſtabat, quod ex prædicta interpretatione ſequeretur, quod Lydia, quæ habebat legatum auitum, & conſequenter habitura foret maiorem portionem, melioris eſſet conditionis, quam maſculi. Quia fuit reſponſum id parum vrgere, tum quia de expreſſa Teſtatoris voluntate conſtabat, tum quia Teſtator in Codicillis poſt mortem Iacobi quaſi volens æquare portiones pingue legatum Bernardino reliquerat. Vnde etiam non contemnenda coniectura deducebatur, quod voluerat vocare feminas.

11 Propter vltimam oppoſitionem, quam faciebant Informantes pro Leopardis contra Lydiam, quod cum Iacobus deceſſerit adhuc viuente Teſtatore, & por-

portionem ſuám àcquirere non potuerit, conſequenter illa effecta fuerit caduca. Domini particulariter videre voluerunt, An Lydia fuerit vocata per vulgarem, per quam ſucceditur in portione relicta, licet nõ fuerit patri acquiſita, vt in l. vnica. §. pro ſecundo. C. de caduc. tollen.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Romana Dotis de Trincijs. 21. Maij 1607.

ARGVMENTVM.

Rota non attendit ſententias, & res iudicatas, quando conſtat de earum iniuſtitia, etiam non notoriè.

SVMMARIVM.

Sententiæ executionem petens illam approbare videtur. num. 1.

Sententia, & res iudicata non attenduntur a Rota, ſicut nec attenduntur ab alijs Supremis Tribunalibus, quandocunque appareat de errore, aut iniuſtitia earum. numero 2. etiam quod iniuſtitia non ſit notoria. nu. 3.

Res iudicata opponi non poteſt ab eo, qui paſſus eſt diſputari ſuper iuſtitia ſententiæ. num. 3.

DECISIO CXXXIV.

1 PRætendebant creditores Horatij Trincij obſtare D. Rugerio acceptationem ſententiæ bonæ memoriæ Robuſterij, quam deducebant ex non proſequutione appellationis, ex confeſſione eiuſdem in Commiſſione directa Illuſtriſs. Cardinali Mellino, & ex eo quod petijt dictæ ſententiæ exequutionem.

2 Contrarium fuit in Rota reſolutum, & quo ad nõ proſecutionem appellationis, & prætenſam rem iudicatam Dominis videbatur dicere ſententiam illam non eſſe ſeruandam, poſtquam fuit ex deciſionibus Rotalibus detecta eius iniuſtitia. Rota enim prout alia ſuprema Tribunalia non attendit res iudicatas, quandocunque appareat de errore, aut iniuſtitia ſententiarum. Guido Papæ deciſ. 215. ſub num. 9. verſic. ſententia, & 368. num. 1. Put. deciſ. 461. lib. 1. Cæſ. de Graſſ. deciſ. 10. num. 12. & ſeq. de re iud. fuit dictum in vna Auximana Dotis. 14. Martij 1525.

3 Non obſtat, quod dicitur hoc procedere, quando iniuſtitia eſt notoria, quia vltra quod Put. & Cæſ. de Graſſ. expreſſe loquuntur in iniuſtitia non notoria, adeſt etiam notoria iniuſtitia, cum ſententia ſit contra Conſtitutionem Gregorij, & res caret omni ſcrupulo in caſu iſto, quia creditores paſſi ſunt, quod diſcutiatur iuſtitia ſententiæ poſt rem iudicatam. Dec. in l. res iudicata. num. 40. ff. de reg. iur.

REVERENDISSIMO P. D. LVGDVNEN.

Romana, ſeu Tiburtina, Caſtrorum. Mercurij. 4. Iulij 1607.

ARGVMENTVM.

Poſſeſſio non amittitur per mandatum iudicis non ritè, & rectè procedentis, ſi poſſeſſor pro ſpoliato ſe non habuit. Iudex autem nulliter proceſſiſſe dicitur, quando poſtquam fuit recuſatus ſuſpectus ad vlteriora procedit, & quando dat fidem exemplis inſtrumentorum non producto originali. Cetera ſume ex Summarijs.

SVMMARIVM.

Procurator conſtitui poteſt per epiſtolam. num. 1.

Poſſeſſio anterior præferenda eſt poſſeſſioni poſteriori, & manutenenda eſt, etiam quod ſit anterior per horam. numero 1.

Poſſeſſor Caſtri dicitur is, quem vaſalli recognouerunt in Dominum. num. 2.

Poſſeſſio non amittitur per iudicis mandatum non rite, & recte procedentis, etiam quod illius vigore poſſeſſor ſua poſſeſſione ſpoliatus fuerit, ſi ſe pro ſpoliato non habuit. num. 3.

Procurator non docens de mandato parte opponente omnia, quæ agit, nulliter agit. num. 4.

Iudex vbi fuit recuſatus ſuſpectus omnia ab eo geſta nulla ſunt de iure ciuili, etiam quod non fuerit allegatus ſuſpectus: num. 4. Vbi idem, & multo magis quando vltra recuſationem fuit addita appellatio.

Superſedere debet iudex de ſtylo Curiæ in expeditione cauſæ, quando illi præſentatur fides Referendarij aſſerentis ſe habere commiſſionem proponendam in proxima Signatura. num. 4 in fine.

Maritus eſt legitimus procurator vxoris in his, quæ competunt, & quomodolibet competitura ſint ratione dotis ſibi datæ. num. 5.

Remedium l. fin. C. de edict. Diui Adr. tollen. non datur ex ſola productione exempli teſtamenti, niſi producatur originale, etiam quod exemplum ſit datũ per ipſummet Notarium rogatum de teſtamento. num. 6.

Inſtrumenti exemplum non probat etiam quod datum ſit ab eodem Notario, qui inſtrumentum rogauit. nu. 6.

Teſtamentum interlineatum in parte ſubſtantiali non eſt ſufficiens ad immittendum hæredem in poſſeſſionem hæreditatis, ex l. fin. C. de edic. Diui Adriani tollen. numero 7.

Scriptura Archiui data ab Archiuiſta non ſuffragatur niſi fuerit doctum de deputatione Archiuiſtæ, & niſi etiam fuerit ſeruata forma, de qua. num. 8.

Inſtru-

Inſtrumentum repertum in Archino non in Protocollo, ſed in folio volante in faſciculo ſcripturarum abſque ſigno Notarij quantum probet. num. 8.

Decretum Iudicis de immittendo aliquem in poſſeſſionē eſt indiniduum. num. 9.

Vtile perinutile vitiatur in indiuiduis. num. 9.

Exequutio in parte nulla, eſt nulla in totum. unm. 9.

Poſſeſſio defuncti cenſetur continuata in hæredem vigore Statuti Vrbis. num. 10.

Remedium l. fin. C. de edic. Diui Adr. tollen. non impeditur per exceptiones reſpicientes, vel poſſeſſorium ordinarium, vel petitorium. num. 11.

DECISIO CXXXV.

1 DOmini cenſuerunt, mandatum de manutenendo dandum eſſe Excellentiſſimo D. Duci Bracchiani quo ad Caſtrum Vicouarij, quo vero ad Caſtra Cantalupi, & Bordellæ dandum eſſe Illuſtriſſimæ D. Catherinæ. Moti fuut quia, quo ad Vicouarium cōſtat de anteriori poſſeſſione D. Ducis capta eius nomine per procuratorem, quem ipſe per Epiſtolam conſtituerat, vt fieri poteſt, l. 1. ff. de procur. ille enim procurator accepit poſſeſſionē die 19. Martij per horam ante ortum Solis, poſſeſſio autem D. Catherinæ capta fuit poſtea eiuſdem diei hora 13. & clarum eſt, quod anterior poſſeſſio manutenenda eſt c. licet cauſam, & ibi DD. de probat. Bar. in l. ſi duo. num. 4. ff. vti poſſid. Menoch. de retin. rem. 4. nu. 725. quodq; ſufficit anterioritas per horam, imo, & in puncto Doct. in l. 1. ff. ſolu. matr. & in c. paſtoralis. de reſcr. Bal. in l. de reb. nu. 2. C. de don. ante nup. Caſſad. deciſ. 20. num. 1. in fi. de præben. Pureus, qui loquitur in poſſeſſione capta ante ortum Solis, deciſ. 372. lib. 2. Ferrettus conſ. 5. nu. 8. lib. 1. latè Tiraq. de retrac. lig. §. 11. gloſ. 1. nu. 10.

2 Quo vero ad Caſtra Cantalupi, & Bordellæ conſtat per publicum inſtrumētum, quod Procurator ad id ſpecialiter a D. Catherina conſtitutus accepit illius nomine prædicta die 19. Martij illorum Caſtrorum poſſeſſionem, quæ eſt manutenibilis, alio nō exiſtente in poſſeſſione, prout tunc contigit, quādoquidem per obitum bo. me. Io. Baptiſtæ vacabat poſſeſſio quo ad duas partes, quas ille viuus obtinuerat in dictis Caſtris. Accedit recognitio Vaſallorum, & Colonorum, quæ ſola ſatis eſt ad effectum, vt recognitus dicatur verus poſſeſſor. Afflict. deciſ. 325. nu. 3. Ruin. conſil. 58. numero 22. libro 1. & fuit dictum in cauſa Bonon. Bonorum. 14. Martij 1593. coram Illuſtriſſ. Mantica.

3 Non obſtāt, quod D. Catharina fuerit ſua poſſeſſione priuata, quando D. Dux fuit poſtea immiſſus in dd. Caſtrorum poſſeſſionem vigore mandati relaxati per D. Senatorem Vrbis, Ang. in l. qui vniuerſas. §. item cum emptor. & in l. clam poſſidere. §. qui ad nundinas. num. 2. in fi. ibique. Rom. nu. 3. Alex. nu. 2. & alij paſſim. ff. de acquir. poſſ. Id enim locum haberet, ſi ſenator rite, & recte proceſſiſſet. Alex. in dicta l. qui vniuerſas. num. 5. Corn. conſ. 193. nu. 4. lib. 3. Socin. conſil. 18. num. 19. lib. 1. Ceterum cum nec rite, nec recte proceſſerit, & D. Catherina non acquieuerit eius decreto, nec ſe pro ſpoliata habuerit, non amiſit ſuam poſſeſſionem. l. fin. C. ſi per vim, vel alio modo. l. fin. C. Commiu. Epiſt. Ruin. conſ. 17. n. 5. lib. 5. & ſaltem animo retenta ciuilis poſſeſſio ſufficit hoc caſu ad obtinendam manutētionem. Iaſ. in d. §. qui ad nundinas. nu. 62. Meno. ret. rem. 3. num. 22.

4 Quomodo autem D. Senator proceſſerit liquet, ex quo cum ab initio fuiſſet oppoſitum, quicquid de iure poterat contra iura, & perſonas, nihilominus, is, qui pro D. Duce comparebat nunquam docuit de mādato. Bald. conſilio 122. numero 1. libro 3. Alex. conſilio 146. in fin. libro 5. Atque D. Senator proceſſit, nedum poſt inhibitionem D. C. A. in actis productā, verum etiam poſtquam ipſe Senator fuerat ſæpius cum iuramento allegatus ſuſpectus. Vnde ex iure ciuili, quod ſeruatur inter Romanos, & in Capitolio ſequeretur nullitas geſtorum poſt recuſationē, etiam petitam ſine cauſæ expreſſione, gloſſ. in l. apertiſſimi. in verb. recuſare. C. de iudic. & de magis communi teſtatur. Alexand. conſilio 89. numero 3 volumine 1. quem, & alios cumulat. Burſat. conſilio 21. numero 20. libro 1. Sed hic vltra recuſationem, fuit etiam addita appellatio in caſum vlterioris proceſſus, quo caſu reſultat omnino nullitas. Lap. alleg. 1. Achill. deciſ. 3. de except. adhuc cauſa fuit etiam ſatis expreſſa, dum fuit dictum ex cauſis Sanctiſſimo in commiſſione expreſſis, & ad Senatorem fuit tranſmiſſa fides Prælati, qui in proxima Signatura erat cauſam propoſiturus, atque hinc ſequitur alia conſideratio decretæ præcipitantis executionis, circa quam ſi non intrant, quæ dicuntur de geſtis pendente relatione, vel recurſu ad Principem March. deciſ. 83. numero 1. parte 1. Mod. de attent. rel. pend. c. 8. numero 7. & c. 19. numero 6. & numero 30. ſaltem negari non poteſt, quin de ſtylo Curiæ, & attenta omnis officij ratione prima proxima Signatura Sanctiſſimi expectari debuerit.

5 Non obſtat, quod ad recuſationem Iudicis requiratur mandatum ſpeciale; nam Procurator conſtitutus a D. Thoma marito D. Catherinæ habet in ſpecie hoc mandatum, nec dubium eſt, quin D. Thomas hanc litem exercere potuerit, cum dotis nomine habuerit expreſſe omnia iura competentia, & in poſterum competitura, quomodolibet D. Catherinæ in, & ſuper his Caſtris. l. doce ancillam. C. de rei vendic. l. ſi dotis. C. de iur. dot.

6 Sed magis perſpicuè inualiditas iſtius exequutionis colligitur, ex quo Senator immiſit D. Ducem vigore teſtamenti, de quo in actis conſtabat per ſimplex exemplum, quod nō ſufficit pro immiſſione. Bat. in l. 1. §. ſi quis in duob. ff. de bonor. poſſ. ſecundum tribul. Caſtr. in auth. ſi quis in aliquo. nu. 4. C. de eden. & in l. fi. nu. 4. C. de edict. Diui Adr. tollen. ibiq; Dec. ſub nu. 13. verſ. eſt, quod dicitur de teſtam. Rom. in l. ſciendū. n. 70. de verb. oblig. Atque hanc eſſe commu-

nem opinionem dicit Grat.conſ. 140.nu. 17.lib. 1. & veriorem dicit Dec.vbi ſupra.& dicit Bar. id procedere etiam ſi exemplum datum ſit per ipſummet Notarium rogatum,de quo eſſe text.Sing.in d.§. ſi quis in duobus. Bene animaduertit,Rom.vbi ſupra,quãdoquidem Iuriſc.ait,ſi vnum fecit teſtator, quaſi teſtamentum, aliud quaſi exemplum, ſiquidem id extat, quod voluit eſſe teſtamentum bonoru in poſſeſſio petetur. Si vero id,quod exemplum erat bonorum poſſeſſio peti non poterit, ſicque eſt ibi caſus, quod tam originale, quam exemplum fuerunt confecta manu eiuſdem, & tamen vigore exempli non datur poſſeſſio. Et quidem,quicquid dicendum ſit in alijs materijs in terminis d.l.fi.validiſſima eſt ratio, quod cum teſtamentum debeat omni vitio carere,neceſſe eſt,vt a Iudice inſpiciatur ipſum originale, quia forſitan erit abolitum, vel cancellatum, & tamen huiuſmodi vitia in exemplo non apparebunt, vltra quod, ſicuti aduertit Purp.in addit.ad Iaſ.in dicta l.fin. ſub num. 4.cum d.l.fin.requirat ſcripturam,non ſufficit exemplum,niſi producatur originale,vt voluit Bal. in rub. de fid.inſtrum.quæſt. 21.cuius opinionem idem Purpur.dicit communem in dicta auth. ſi quis in aliquo. num. 29.& fortius iſta procedunt in hoc caſu,ex quo, vt dictum eſt, fuit oppoſitum quicquid de iure opponi poteſt,& parte opponente, eſſe omnino neceſſariã originalis productionem ad effectum iſtius immiſſionis tradit hanc dicens eſſe communem opin.Bero.cõſilio 1.num.90.& conſ. 55.num. 5.lib. 2.

7 Præſertim cum difficultatem augeat, quod originale, quod nunc exhibetur eſt interlineatum etiam in parte ſubſtantiali, videlicet in nomine hæredis. Vnde etiam ſi ab initio productum fuiſſet coram Senatore, vix tamen eſt, vt illius vigore confeſtim potuiſſet dari immiſſio. Sic.in l.fin. C.de edict. D.Adr. num. 16.Menoch.poſt pract.Papien. quem alleg.adipiſ.rem.4.num.708.& num.725.Ideoque multo minus dari potuit vigore exempli. Bald.conſ. 14. nu.4. lib. 1.bene Iaſ.in d.l.fin.ſub num.6.verſ.Sed audi.

8 Atque ex his ſequitur nõ ſuffragari D.Duci,quod iſtud exemplum fuerit datum per Archiuiſtam, vltra quod non fuit doctum de deputatione iſtius Archiuiſtæ, neque quod in immittendo in archiuum iſtud originale teſtamentum, vel in extrahendo illud ex archiuo ſeruata fuerit forma requiſita.Corn.conſ.142. num.6.lib.3.Decian.conſ.24.num. 51.lib. 1.Quin etiam, nec recognita fuit manus Archiuiſtæ. Oldrad. conſ. 1 num.3.Alex.conſ. 166.lib. 2. Put.deciſ. 323. libro 1. & illud originale ex quo ſumptum eſt exemplum, eſt ſatis de recenti, videlicet de anno 1591. & fuit repertum non in protocollo,ſed in folio volante, in quodam faſciculo ſcripturarum abſque ſigno Notarij.Ang.conſ.220.cum alijs per Decian. d.cõſ.24. num.35.lib.3. Vnde tanto magis ſequitur, quod ipſum originale, vna cum faſciculo produci debeat, vt fuit dictum in cauſa Albanen. Fideicommiſſi de Sabellis.27.Martij 1566.coram bo.mem.Grato. & allegantur aliæ deciſiones.

9 Denique nec fuit recte proceſſum, quia cum D. Catherina,tanquam filia,& hæres bonæ memor. Io. Pauli Vrſini,qui fuit frater D.Io.Baptiſtæ,poſſideret pro indiuiſo tertiam partem iſtorum Caſtrorum,immiſſio data in totis Caſtris ſine exceptione, vel reſeruatione dictæ tertiæ partis,fuit iniuſta, illiuſque partis iniuſtitia influit in alias, quandoquidem tale decretum eſt indiuiduum.l.in hoc iudicio.ff.fam.erciſç. & in indiuiduis vtile per inutile vitiatur. l. 1. §. item quæritur.& §.Trebatius.ff. de aqua quotid. & æſti.l. Græcè.l.illud. ff. de fideiuſſ. atque executio in parte nulla,eſt nulla in totum.Bartol.Caſtr.& alij in l.ſi nõ ſortem.§.ſi certum.ff.de cond.indeb. Dec.conſ.403. numero 21.Pariſ. conſil.81.numero 24. libro 2.Roman.conſ.454.num. 12.in fi.Fulgoſ. conſ. 137. Put. deciſ.323.lib. 1.

10 Nec de iſta poſſeſſione D. Catherinæ poteſt dubitari, nedum quia ex Statuto Vrbis lib. 1.c. 147. poſſeſſio Ioannis Pauli eius Patris in eam cenſetur continuata, verum etiam quia in effectu ipſa continuauit illam poſſeſſionem, & Rota in deciſione facta coram bonæ memoriæ Gipſio die Ven. 11.menſis Maij, 1590. habuit illam pro poſſeditrice, atque vti talem abſoluit per ſententiam ab impetitis per ipſummet D.Ioannem Baptiſtam,de cuius hęreditate nunc agitur, ipſeque Dominus Io.Baptiſta dum conſtituit dotem D.Catherinæ enumerauit dictam partem in iſtis Caſtris inter alia bona,quę ad ipſam D.Catherinam ſpectabant, quæque dotis nomine data fuerunt. D. Thomæ eius marito.

11 Cetera quæ hinc inde copioſe deducta fuerunt circa tranſactionem,& donationem, & clauſulas in illis appoſitas reſpiciunt,vel poſſeſſorium ordinarium,vel petitorium, neque ſunt in hoc Summariſſimo poſſeſſorio diſcutienda, vt dixit Rota in Romana Vineæ, 23.Iunij coram bo.mem.Robuſterio.

R. P. D. MANZANEDO.

Seguntina Dimidiæ Annatæ. Veneris 22. Iunij 1607.

ARGVMENTVM.

Obſeruantia interpretatiua quomodo probetur, & quando ſit attendenda.

SVMMARIVM.

Teſtes de vniuerſitate non probãt pro vniuerſitate in his, quæ eorum commodum tangunt, vt ſingulos.nu. 1.& 2.

Teſtis in cauſa propria nullus admittitur.num. 2.

Teſtes deponentes de ſua credulitate, & per verbum videtur, minime probant.num. 2.

Ignorantia præſumitur ex abſentia.num. 3.

Obſeruantia interpretatiua nõ requirit determinatum, & præſcriptum tempus. Declara, vt num. 6.

Teſtes

Teſtes deponentes ſuper obſeruantia numquid neceſſe ſit, quod exprimant tempus obſeruantiæ. num. 6.

Obſeruantia interpretatiua non intrat, nec operatur in conſtitutione, ſeu ſtatuto, cuius verba clara ſunt, ſed ſolum in dubijs. num. 9.

Obſeruantia interpretatiua eſt illa, per quam contenta in conſtitutione effectuantur, non autem illa, per quam aliud diuerſum, aut contrarium induceretur. num. 10. & 12.

Obſeruantia fundata in titulo vitioſo, dicitur vitioſa, & non attendenda, etiamſi eſſet immemorabilis. nu. 12.

DECISIO CXXXVI.

1 CVm in deciſione in iſta cauſa facta 7. Maij huius præſentis anni fuiſſet reſolutum, indultum Leonis X. non comprehēdere beneficia iſti Abbatiæ annexa, ſicque de illis Abbatem non teneri ad dimidiæ Annatæ ſolutionem, fuiſſetq; reſeruatum de obſeruantia interpretatiua prædicti indulti particulariter videri, Dubitaui hodie, An de prædicta obſeruantia, quæ ſuffragaretur Capitulo conſtaret; Et Domini negatiue reſpondendum dixere ex ſequentibus. Primo, quia inſpectis teſtibus pro Capitulo coram Ordinario Seguntino, & coram Nūcij Apoſtolici Delegato examinatis, talis obſeruantia nō reſultat probata, Primus namque, tertius, quintus, & ſextus teſtes coram Ordinario examinati ſunt Canonici eiuſdem Eccleſię, & quintus coram Nuncij Delegato eſt Portionarius, quos iſta cauſa, illiuſque commodum tangit, vt ſingulos, cum pars dimidiæ Annatæ ſpectet ad Capitulum, & ſic ad Canonicos, & Portionarios, & ceteros Capitulares illius. Vnde non debet illis fides adhiberi, vt tradit Ioan. Andr. in c. cum nuncius. de teſtib. & Fel. in c. inſuper. nu. 6. & ibi alij, eod. tit. Bald. in l. in tantum. ff. de rer. diuiſ. & Ang. in §. 1. Inſtit. eod. & Specul. in tit. de teſte. §. 1. verſ. ſed numquid in cauſa. num. 21. Bart. in d. l. in tantum. §. Vniuerſitatis. & hanc dicunt communem. Dec. in d. c. inſuper. num. 6. & Bal. in conſ. 445. num. 9. lib. 5. & Franc. Curt. in tract. de teſtib. concl. 3. num. 1. & Couar. plures referens, practicar. quæſt. c. 18. num. 4. & Villalobos in ſuo tract. commun. opin. litera T. num. 108. verſ. ſecunda concluſio.

2 Et eſt ratio, quia ex prædicto intereſſe, cauſa eſt ꝓpria vniuſcuiuſq; ex Capitularibus, & in propria cauſa nullus admittitur ad teſtificandum. l. nullus. ff. de teſtib. l. omnibus. C. eod. Vltra quod teſtes quatuor primi illorum examinati coram Nūcij Delegato deponunt de auditu, & aliqui ſe referunt ad partitam librorum Capitularium. Vnde nihil releuans concludunt. c. licet ex quadam, & c. ſuper literis. de teſtib. l. teſtium. C. eod. cum ibi notatis. Veral. deciſ. 279. par. 1. Et alij reſpondent per verbum (credo) & alij per verbum (videtur mihi) Vnde illorum depoſitiones nihil faciunt, vt notatur in l. diem proferre. §. ſi plures. ff. de arbit. Ang. in repet. l. ſciēdum. ff. de verb. ſignif. Nell. a Sanct. Gemin. de teſtib. par. 2. num. 164.

3 Nec obſtat, quod Martinus de Matos Cappellanus in dicta Eccleſia ſecundus teſtis ex examinatis coram Ordinario ſuper 3. artic. deponat adminiſtraſſe dictas medias Annatas per decennium, & exegiſſe dimidiam Annatam beneficiorum vnitorum Archidiaconatui de Ayllon, illamque ſibi ſoluiſſe Theſaurarium Vidobro nomine Don Philippi de Villauerde de Archidiaconi de Ayllon Romæ reſidentis, quia iſte teſtis eſt vnicus, & deponit de vnico actu, & de ſolutione ſibi facta nō ab eodem Archidiacono de Ayllon, ſed a dicto Theſaurario, quem nō conſtat habuiſſe mandatum ab Archidiacono D. Philippo abſente ad prædictam ſolutionem ad ſui, & illius dignitatis præiudicium faciendam, quin & conſtat ex eadē depoſitione de tempore prædictæ ſolutionis, dictum Archidiaconum eſſe abſentem, & Romæ reſidentē. Vnde præſumitur in ipſo tanquam abſente ignorantia eorum, quæ in partibus in ſui præiudicium fiebāt, ad notata in c. cum in tua. vbi Butr. num. 4. & Abb. nu. 3. & alij, qui matrimon. accuſ. poſſ. Bart. in l. is poteſt. & ibi Iaſ. num. 63. ff. de acquir. hæred. Tradit Surd. deciſ. 246. num. 16.

4 Vlterius, quia de iſta exactione, & ſolutione de qua iſte teſtis deponit, non reperitur aliqua mentio facta in partitis extractis ex libris iſtarum Annatarū in iſta cauſa productis; Vnde dubia, & non veriſimilis redditur iſtius teſtis depoſitio, cum non ſit veriſimile, quod ſi talis ſolutio fuiſſet facta, non fuiſſet in libris Annatarum prædictæ Eccleſiæ notata, & poſtea pro parte Capituli extracta inter ceteras partitas in iſta cauſa productas.

5 Minus obſtat quintus teſtis Doctor Ioānes Dominguez corā Delegato Nuncij examinatus, quatenus ſuper 2. & 3. artic. deponit ſcire, quod dignitates, de beneficijs vnitis ſoluunt prædictam mediam Annatam Capitulo, inter quas enumerat iſtam Abbatiā Sāctæ Columbæ, quia vltra quod in ſua depoſitione non cōcludit prætenſam obſeruantiā, ipſe teſtis eſt Portionarius eiuſdē Eccleſiæ, vt ipſe in ſua depoſitione declarat, & per conſequens habet intereſſe in iſta cauſa, vnde in illa non eſt idoneus teſtis ex ſupradictis.

6 Vlterius, quia huiuſmodi teſtes non percutiūt certum tēpus, & quāuis non requiratur ad obſeruātiam interpretatiuam inducendā, determinatū. & præſcriptum tepus, iuxta doctrinam Butrij in c. fin. in 2. lect. nu. 47. de conſuetudine. & Aym. conſ. 118. num. 2. & conſ. 201. nu. 12. Paul. de Caſtr. conſ. 34. nu. 4. lib. 1. Decian. conſ. 51. n. 58. & 84. lib. 2. Alex. conſ. 8. n. 7. lib. 6. Nihilominus, opus erat in iſto caſu tempus certū, & determinatum a teſtibus percuti, ad hoc, vt ex illo poſſet intelligi an obſeruantia, de qua teſtes ꝓbare volebant, eſſet remota ab indulto, quo caſu non iuuaret ex Socin. conſ. 6. nu. 2. lib. 1. Rot. diuerſ. deciſ. 39. n. 11. par. 2. quod non poteſt elici ex teſtibus certum, & determinatum tempus obſeruantiæ non percutiētibus, quin in noſtro caſu, inſpecto tempore indulti Leonis Decimi de anno 1519. & inſpecto tempore depoſitionis teſtium de anno 1604. & conſideratis

ipſorum depoſitionibus, etiamſi retrotrahatur per triginta annos, obſeruantia, de qua deponere contenduntur reſultabit remotiſſima a tempore dati indulti, & per conſequens non ſuffragabitur ex ſupradictis.

7 Quod ſi ad prædictam obſeruantiam interpretatiuam inducendam conſideremus partitas librorum, quæ ſunt tredecim, ab anno 1531. vſque ad annum 1601. Ex quibus prima partita de anno 1531. continet onus iniunctũ Oeconomo recuperandi a Decano dimidiã Annatã fructuũ Cappellaniæ maioris, quæ Dignitas cũ ſit diſtincta a Decanatu, & cũ illo incõpatibilis, dignoſcitur aperte, quod poſſidebatur ab alio, quã a Decano. Vnde quicquid ſolueret Decanus pro dimidia Annata Cappellaniæ maioris, non nocet illius poſſeſſori, nec ſucceſſori, cũ non conſtet, Decanũ habuiſſe mandatũ a Cappellano maiori ad ſoluendũ pro eo dimidiam Annatam. Et eadem ratio militat in ſecunda partita de anno 1532. & in tertia de anno 1534. quarta vero partita de anno 1539. qua iniungitur Oeconomo onus recuperandi ab hæredibus Decani dimidiã Annatã beneficiorũ Decanatui annexorũ, quæ vacauerant de anno 1524. demonſtrat huiuſmodi recuperationẽ annatæ non fuiſſe petitã ꝑ quindecim annos, nec viuente Decano, qui poterat ſe defendere, vnde expectata illius morte ab hæredibus peti intentatũ fuit, nec conſtat ab ipſis ſolutã; Nona vero partita de anno 1573. loquitur de Abbatia de Medina Cęli, quæ quãuis habeat Sedẽ in Cathedrali, eſt prima poſt Pontificalem in Collegiata, ibique habet continuã moram, habitationẽ, & reſidentiam. Vnde non dicitur conſiſtere in Cathedrali ex notatis in deciſ. 8. & 9. de prabẽ. in antiq. & in priori deciſione in iſta cauſa coram me facta. Vnde nimirum ſi ex dicta Abbatia ſoluatur dimidia Annata iuxta dictũ indultum, quod non controuertitur. Quinta vero partita de anno 1543. & ſexta de anno 1557. & ſeptima de anno 1565. & octaua de anno 1568. & decima de anno 1574. & vndecima de anno 1576. & duodecima de anno 1599. quãuis quædã ex illis contineant aliquas locationes iſtarũ dimidiarũ Annatarum, & aliæ contineant onus Oeconomo iniunctũ recuperãdi huiuſmodi dimidias Annatas, & quamuis non cõſtet dicto Oeconomo quicquã de illis fuiſſe excõputatũ. Nihilominus non conſtat de aliqua reali ſolutione a prædictis Dignitatibus Oeconomo factam: vnde, ex dictis partitis non poteſt dici concludenter probatam eſſe iſtam obſeruantiam, prout Capitulo in ea fundanti ſuam intentionem, probare incumbebat.

8 Tum etiam, quia cũ in iſta Eccleſia ſint Decanus, Prior, Abbas Sanctæ Columbæ, Archidiaconus Segũtin. Archidiaconus de Ayllon, Archipresbyter, Cappellanus maior, habẽtes beneficia ſuis Dignitatibus annexa, nõ eſt veriſimile, ꝙ ab anno indulti 1519. vſque ad introductionẽ huius litis de anno 1604. non euenerint quamplures aliæ vacationes per obitũ, aut per reſignationem, ſeu alio quouis modo, prædictarũ ſeptem Dignitatum, vltra vacationes cõtentas in prędictis tredecim partitis. Nec eſt veriſimile, quod ſi in omnibus vacationibus prædictarum dignitatum fuiſſet ſoluta dicta dimidia Annata, quin Capitulum, in dictis ſuis libris, ſolutiones annotaſſet.

9 Et quãuis ex teſtibus, & partitis ſupradictis reſultaret huiuſmodi obſeruantia interpretatiua probata; Nihilominus nõ ſuffragaretur Capitulo in noſtro caſu: quia cũ verba indulti (ibi.) Non tamẽ in maiori Eccleſia prædicta conſiſtentiũ, amplectantur clare beneficia Dignitatibus, & huic Abbatiæ annexa, cum illa dicantur in maiori Eccleſia cõſiſtere, iuxta late adducta in deciſione 7. Maij huius præſentis anni in iſta cauſa corã me facta, non videtur, circa prædictorũ interpretationẽ attendendã eſſe aliquã obſeruantiã ſubſecutam, quę non intrat niſi in indulto, lege, vel ſtatuto dubijs, vt ſatis colligitur ex Bar. in l. neque. n. 2. & in l. diuturnia. in princ. ff. de legib. & ex Pan. in c. cum dilectus. nu. 7. de conſtitutionib. & tradit Aret. in cõſ. 115. nu. 2. & Natt. conſ. 308. nu. 1. & Surd conſ. 427. n. 44. & tenuit Rota coram bo. me. Cantuccio in vna Peruſina Syluarũ 23. Ianuarij 1577. & refertur in deciſ. 39. n. 11. par. 2. diuerſ. In claris enim non cadit interpretatio l. ille, aut ille. 7. in verbis. de legat. 3. l. continuus. §. cũ ita. in fi. ff. de verb. oblig. Bal. in l. ancillę. per illum tex. C. de furtis, interpretatio nãque admittitur ſolũ in rebus dubijs. Paul. de Caſt. in l hæredes palam. §. ſi quid poſt. nu. 1. ff. de teſtam. & in cõſ. 340. nu. 1. lib. 1. Becc. conſ. 3. nu. 44. & ſequen.

10 Obſeruantia namque interpretatiua eſſet, per quã contenta in indulto effectuarentur, non vero illa per quam aliud diuerſum, aut contrarium induceretur. Hoc enim non eſſet interpretare indultum, ſed quid contra illius diſpoſitionem inducere, & tunc nõ diceretur vſus, ſed contrarius vſus, quod non poteſt ſeruire pro interpretatione, ad notata per Aret. vbi ſupra, d. nu. 2. Vbi tradit, quod ſi vſus inducat aliquid vltra mentem, & rationem indulti, non erit interpretatio declaratiua, ſed, aut extenſiua, prout in caſu Aretini, aut reſtrictiua, prout in caſu noſtro. Vnde Rota corã eodem Cantuccio in prędicta cauſa Peruſina 7. Maij 1576. & refertur in deciſ. 37. nu. 27. par. 2. diuerſ. dixit, non poſſe fieri vim in obſeruantia interpretatiua cuiuſdam inſtrumenti, quæ illi erat contraria. Sed ſic eſt, quod cum indultum clare diſponat non eſſe ſoluendam dimidiam Annatam de beneficijs conſiſtentibus in maiori Eccleſia, & de iure, beneficia iſtis dignitatibus annexa, dicantur conſiſtere in maiori Eccleſia, prout in d. prima deciſione, ſequitur quod quęuis obſeruantia ſubſecuta inducens, quod de prædictis annexis iſta Annata ſoluatur, non interpretatur indultum, ſed illi contrariatur.

11 Quibus non obſtat, huius indulti diſpoſitionẽ non poſſe dici ita claram, vt obſeruantia illius interpretatiua non veniat admittenda, cum Rota in illa Seguntina dimidiæ Annatæ 26. Nouembris 1593. corã bo. me. Otano admiſerit contrarium huius indulti intellectũ: quia reſpondetur, quod prædicta deciſio Orani nullatenus dubitauit de beneficijs annexis dignitatibus, nec admiſit, quod de illis dimidia Annata ſolueretur,

retur,

retur, quin contrarium ſenſit, quatenus dixit, quod exceptio indulti intelligebatur de beneficijs habentibus ſuam dotem ſuper menſa eiuſdem Eccleſię. Vnde cum in prædicta prima deciſione coram me late fuerit oſtenſum, quod huiuſmodi beneficia Dignitatibus annexa, & huic Abbatiæ vnita, dicantur conſiſtere in Cathedrali, vbi dignior titulus Abbatiæ conſiſtit, cui ſunt annexa, ſintque prædia illius, & de eadem menſa; ſequitur, quod iſta beneficia ſic annexa, cum cenſeantur de eadem menſa, comprehendantur in prædicta exceptione huius indulti, iuxta eandem deciſionem Orani, quicquid ibi deciſum fuerit circa Cappellanias, de quibus in illa deciſione agebatur, quarum dotes peculiares intra, vel extra Eccleſiam exiſtentes nullo caſu de illius menſa dicuntur. Vnde ex prædicta Orani deciſione non poteſt inſerri, dubiam eſſe huius indulti diſpoſitionem circa supradicta.

12 Vlterius, quia cum ex indulto conſtet illud fuiſſe conceſſum ad petitionem, & fauorem Capituli, & Dignitatum, & conſtet, vt dictum eſt, Dignitates nõ teneri de annexis ad iſtam dimidiam Annatam, & Capitulum, quod fundatur in iſtomet indulto debeat illud acceptare, etiam contra ſe. Sequitur, quod idem Capitulum prætendens contrarium, nempe de annexis prædictis dimidiam Annatam ſibi ſolui, dicatur fundari in titulo vitioſo; & per conſequens talis obſeruantia ſit vitioſa, quo caſu non eſt attendenda, vt notat Aym. in conſ. 680. num. 5. vbi etiamſi daretur immemorabilis non ſubſiſteret dato titulo vitioſo, quod etiam tradit Couarr. in regula poſſeſſor. par. 2. §. 3. num. 7. verſic. quo fit, & Molin. de primogen. lib. 2. c. 6. num. 6. cum ſequentib. ratio eſt, quia cum conſtet de veritate inſecti principij, & ſic ſimus in claris, ceſſat præſumptio, quæ reſultat ex obſeruantia etiam immemorabili. Curt. iun. conſilio 130. numero quarto. Verall. deciſ. 304. in princip. par. 3. Couarr. vbi ſupra. Ruin. conſilio 28. numero 22. lib. quarto. Caſtren. conſil. 48. in cauſa quæ vertitur, &c. libro ſecundo. Alexand. conſilio primo. libro quarto. in c. quoniam contra. in fin. de probat. Et hinc eſt, quod qui titulo vitioſo nititur ſit in mala fide, qua ſtante ceſſat quælibet obſeruantia, vt tradit Geminian. in c. cum perſonæ. §. quod ſi tales. numero ſexto. verſic. ſed pone. & ibi Franch. numero 3. de priuileg. libro 6.

R. P. D. CAVALERIO.

Giennen. Portionis. Lunæ 5. Nouembris 1607.

ARGVMENTVM.

Nobilitas ex parte patris nõ denigratur per ignobilitatem matris.

SVMMARIVM.

Nobilis ex parte patris nobilitatem non amittit ex eo, quod mater ſit ignobilis. num. 1.

Nobilitas ex parte patris requiſita a Statuto non extenditur, niſi ad eos, qui ſunt coniuncti per lineam maſculinam, & idem eſt, ac ſi ſtatutum requireret nobilitatem ex linea patris. num. 2. Declara, vt num. 3.

Statuta contra ius commune ſunt ſtricte intelligenda. num. 2. in fine.

Statuti verba intelligenda ſunt ſecundum legalem ſignificationem. num. 4.

DECISIO CXXXVII.

1 ITerum propoſui dubium alias reſolutũ die 25. Iunij 1607. An ſtatutum Eccleſiæ Giennen. obſtaret D. Ioanni. Et Domini dixerunt non eſſe recedendum a deciſis. Et quia maius fundamentum fiebat in auia paterna Ioannis, quam impuram fuiſſe aſſerebatur, dictum fuit non obſtare. Cum enim in nobilitate conſideretur genus, & ſanguis ex linea paterna, licet hæc nobilitas ex coniunctione cum vxore impura aliquo modo denigretur, non tamen amittitur, ita vt filij ex tali coniugio nati eam amittant. Vnde D. Ioannes natus ex patre nobili non amittit nobilitatem ſibi prouenientem ex linea paterna, & vltra adductos in alia deciſione tradit Tiraq. de nobilit. c. 25. num. 5. & c. 35. num. 4. per tex. in l. humiles. C. de inceſt. nupt. & in l. eum qui. ff. de interdict. & releg. Et faciunt, quæ ſcribit Hieronym. Oſor. de nobil. ciuil. lib. 1. c. 4. incip. Hæc autem opinio tantũ valuit, &c. Accedit, quod ſi pater Ioannis qui habuit matrẽ impuram non amiſit ſuam nobilitatem, vt late in alia deciſione dictum fuit, illa impuritas multo minus nocere debebit D. Ioanni, qui ab ea eſt remotior.

2 Nec obſt. conſ. Paul. de Caſtr. 111. nu. 4. lib. 1. dũ ponderantur verba ſtatuti requirentis nobilitatẽ ex parte patris, quaſi terminus iſte ex parte patris ſit latior, quam ſi diceret ex linea patris, & ſic comprehendat conſanguineos patris tam agnatos, quam cognatos patris, & ſic auiam paternam Ioannis propter illius impunitatem ei nocere, quia habemus textum cõtrarium. in c. 1. de natur. ſucceſ. feud. ibi, ex latere omnes per maſculos deſcendentes vſque in infinitum iunctis verbis in fine tex. per quẽ text. tradit Napod. ſuper conſuetud. Neapol. in titu. de ſucceſſ. ab inteſt. conſtitut. incip. Si quis, vel ſi qua. numero 167. verſic. ex parte patris. Quod non eſt differentia inter iſtos terminos ex parte patris, & ex linea paterna. Idem etiam determinat Cur. iun. conſ. 5. n. 24. vbi dicit ex mente Bar. quod ſub illis verbis ex parte patris non cõprehendũtur, niſi illi qui ſunt cõiũcti per lineã maſculinam, faciunt tradita per Bart. conſ. 10. lib. 1. Et hic videtur eſſe verus intellectus, & etiam qđ adeſſet aliquod dubium, eſſet capiẽdus in hac materia ſtatuti odioſi. Talia. n. ſtatuta sũt cõtra ius, vt dicit Rota in

in vna Toletana portionis.27.Ianuarij 1595. coram Illuſtriſs.D.meo Card.Mant. Neque hoc ſtatutum admiſſo hoc intellectu poteſt dici ſuperfluum, quia vendicabit ſibi locum quando quis purus, ſed ignobilis ex parte patris, eſſet impurus per lineam femininam, vt ex eius lectura apparet.

3 Non obſt. Napodanus pro parte Capituli legarus vbi ſupra.num. 168. dum dicit, quod ex parte patris poſſunt adeſſe, & cognati, vti deſcendentes ex amita quia quicquid ſit de veritate illius quæſtionis, ibi agitur quo ad conſtitutionem gradus, ad effectũ ſucceſſionis, quæ eſt in materia longe diuerſa a caſu noſtro in quo agitur de nobilitate, quæ vt dictũ eſt conſideratur per lineam paternam, vt in ſtatuto exprimitur.

4 Ex quibus cum appareat dicta verba ex parte patris, ita eſſe de iure intelligẽda, intrat doctrina, quod verba a ſtatuto poſita debent intelligi ſecundum legalem ſignificationem, & ita ſtatuentes ea intelligere voluiſſe, Bar. in l.ſi quid earum.in prin.ff.de leg.3. Curt.iun.d.conſ.5.num.12.& 13. Et ex his concluſum fuit, non eſſe recedendum a deciſis.

R. P. D. SCOTTO.

Seguntina Expenſarum, Lunæ 5.Nouemb.1607.

ARGVMENTVM.

Lis vbi vertitur inter Canonicos, & Portionarios, non dicitur agi de intereſſe Eccleſiæ, ſecus ſi agatur inter Canonicos, & extraneos, ita vt primo caſu Capitulum non teneatur ad expenſas litis, ſecundo autem caſu ſic.

SVMMARIVM.

Canonici, & Dignitates Eccleſiæ litigando cum Portionarijs non debent ſubminiſtrare expenſas litis ex maſſa communi cum ipſis Portionarijs.num. 1.

Lis quando vertitur inter Canonicos, & Portionarios tunc non dicitur tractari de intereſſe Eccleſiæ, ſecus ſi Canonici litigarent cum extraneo.num. 1.

Dignitas maior debet in Eccleſia frui maiori honore. Declara, vt num. 2

Procurator conſtitutus a maiori parte Capituli conſequi debet expenſas ab ipſo Capitulo, licet lis ſit cum ſingulis de Capitulo, num. 3.

Electionis materia vbi tractatur, ibi dicitur tractari de iure, & intereſſe Eccleſiæ, num. 3.

Conſuetudo improbanda habenda non eſt in conſideratione, num. 4.

DECISIO CXXXVIII.

1 DOmini cenſuerunt non eſſe recedendum a deciſione facta ſub die 12. Iunij 1606. coram bonæ memoriæ Litta, extenſa per Reuer.P.Dom.meum Ludouiſium, & conſequenter expenſas, quas faciunt Dignitates, & Canonici Seguntini litigantes cum Portionarijs eiuſdem Eccleſiæ non eſſe extrahendas ex maſſa communi cum ipſis Portionarijs, ea præcipue ratione conſiderata in deciſione, quod nihil intereſt Eccleſię vel Capituli, quod antiquior Portionarius abſentibus omnibus Canonicis, & Dignitatibus poſſideat in choro, vel quod Portionarius incedat ante Portionarium portantem Crucem ſecundum vtramque prætenſionem Capituli cum agatur inter ipſos de Eccleſia non cum extraneis, vt in ſimili non tractari de intereſſe Eccleſiæ notant Innocent. & alij in cap. ex literis. de probat. vbi aliqui Canonici cum alijs litigant de iuribus præbendarum ſuarum, ſecus ſi cum extraneis, quia in primo caſu non intereſſe Eccleſiæ, quod magis minus Canonicus, quam alter poſſideat, quia res ab Eccleſia non eximitur, ſecus in ſecundo caſu, vt declarat Dec. ibidem num. trigeſimoquarto Lap. alleg.50.num.6.

2 Immo dicebant Domini prætenſionem Portionariorum concernere magis intereſſe Eccleſiæ, & Capituli, quam prætenſionem eiuſdem Capituli, cum abſentibus dignitatibus, & Canonicis honorabilius, honeſtiusque videatur, quod antiquior Portionarius præſideat in Choro, quàm alius Clericus inferior, cũ in Eccleſia ille maiori honore frui debet, qui maioris eſt dignitatis, vel ſi non eſt ibi dignitas, quæ maioris eſt ordinis, vel ſi ſint æqualis ordinis, ille qui prius ordinatus eſt, Innocen. in cap. 1. num. 1. de maior. & obed. & idem dixerunt procedere reſpectu Portionarij, cum magis dicatur concernere dignitatem Capituli, ſi ſedeat in inferiori loco laicus extraneus quam ſi præcedat ipſum Portionarium, qui dicitur, & eſt membrum ipſius Capituli.

3 Quibus dixerunt non obſtare glo. 1. in c. cum inter. de elect. quæ voluit Procuratorem conſtitutum a maiori parte Capituli, conſequi debere expenſas ab ipſo Capitulo, licet ſit lis cum ſingulis de Capitulo, quia ibi litigabatur pro iuribus Eccleſiæ, vt inquit Abb.num.6.verſ.vnde poſſit, &c. Eo ipſo enim quod agebatur de materia electionis dicebatur tractari de iure ipſius Eccleſiæ, vt illum haberet Paſtorem, quẽ habere debebat, Angel.conſ.295. num.4. verſ.quinimo intereſt. Feder.de Sen.conſ.119.num.1. Et vt inquit Bald. in c.vt prætcritæ. nu.3. in fi. de elect. huiuſmodi negotium magis pertinet ad Eccleſiã, quàm ad eligentes, quæ quo ad hunc caſum per ſupra dicta non poſſunt haberi in conſideratione, prout eadẽ ratione non illi applicantur, quæ de iuſtitia prætenſionũ dicũtur, & de bono zelo Capituli, quia illa procedunt vbi adeſt præſuppoſitũ vtilitatis Eccleſiæ vt in diſtinctione Abbatis in d.c.cũ inter. n. 6. in fi. de ele.

Minus

4 Minus obſtare dixerunt, quod Portionarij veniũt contra antiquas conſuetudines Eccleſię, ſeu Capituli, quia huiuſmodi conſuetudinem eſſe corruptelam potius, & improbandam, cenſuit ſacra Congregatio Rituum & Rota, & conſequenter nullo modo habendam in conſideratione, vel ſeruandam. Vital. in Cle. cum ſecundum. num. 47. de pœn. &c.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Romana Spolij de Pinis. Mercurij 3. Nouembris 1607.

ARGVMENTVM.

De exceptione ſpolij, quando agentem ad ſolutionem cenſus repellat, & quando ſpoliatus de mandato iudicis dicatur vim paſſus, poſſitque agere interdicto vnde vi.

SVMMARIVM.

Exceptio Spolij repellit ſolum eos, qui tenebantur interdicto vnde ui, vel vi bonorum raptorum. num. 1.

Poſſeſſio capta de mandato iudicis nulliter procedentis, non ſolum dicitur ſpoliata, ſed etiam capta per vim, & propterea competit ſpoliato interdictum vnde vi. num. 2.

Carcerato indebite, & nulliter competit interdictum vnde vi, quia dicitur carceratus per vim ſibi illatam. numero 2. in fine.

Iudex rite, & recte procedens non dicitur inferre vim. num. 3.

Spolium attentatum per omnia aequiparatur ſpolio violento. num. 4.

Exceptio ſpolij obſtat in quocunque iudicio, & cauſa, & etiam ſuper alia re. num. 5.

Exceptio ſpolij facta a tertio non repellit ab agendo eum, qui non ſpoliauit, licet ſpoliatio facta fuerit a procuratore. num. 6.

Ratificatio ratificanti non nocet non data ſcientia. nu. 7. & 8. Vbi amplius non eſt neceſſaria omnium qualitatum, & circumſtantiarum. ibid.

Poſſeſſio iudicis authoritate capta habet pro ſe iuris praeſumptionem. num. 8.

DECISIO CXXXIX.

1 Cauſa iterum ſuper eiſdem propoſita, Domini iterum firmarunt exceptionem ſpolij ſolũ repellere eos, qui tenebantur interdicto vnde vi, vel vi bonorum raptorum, ex multis allegatis in deciſione, & alijs adductis per Informantes, a quã dixerunt non eſſe recedendum, licet aliqui contradicant, tum quia eſt magis recepta, vt patet ex traditis à Gabr. de reſtitut. ſpoliat. concluſ. 2. numero 24 Et teſtatur Boſſ. de pluribus violen. num. 35. prope fin. verſ. eſt tamen difficile. tum quia eam ſæpius amplexa eſt Rota.

2 Non tamen placuit, quod in deciſione habetur non poſſe dici hoc caſu illatam vim, eo, quia poſſeſſio capta fuerit auctoritate iudicis. Nam cum fuerit reſolutum, ſententiam, cuius vigore Præſidens, & oblatæ fuerunt immiſſæ in poſſeſſionem laborare pluribus, & quidem notorijs nullitatibus poſſeſſio capta vigore ſententiæ, quæ tales defectus patitur, dicitur non ſolum ſpoliata. Anton. de Butr. Imol. & alij in cap. ex inſinuatione. de procurat. Aym. conſilio octauo. numero octauo. Caput. deciſ. 186. parte 3. & fuit pluries deciſum, ſed etiam dicitur capta per vim expulſiuam, ita vt competat interdictum vnde vi. Rip. in l. naturaliter. §. nihil commune. numero 59. ff. de acquirend. poſſeſſ. Afflict. ſuper Conſtitut. Regni libro primo. Rubric. 24. de violent. circa poſſeſſ. numero 32. & cum alijs per Menoch. de recuper. remed. 8 numero 18. late Bolognett. in l. iuſte poſſidet. numero 89. & ſequentib. ff. de acquirend. poſſeſſ. Sentit Azo in Summa. C. vnde vi. ſub numero quarto. & fuit dictum in Surrentina Abbatiæ 24. Martij 1586. coram Illuſtriſſimo Cardinale Seraphino. Sicut videmus in carceratione nulla, & inualida per quam carceratus dicitur per vim ſibi illatam ſpoliatus ſua libertate, ita vt ei competat interdictum, Vnde vi, vt dicit Bartol. in quæſtione 6. Lup. in principio. numero primo. & in ſolut. ſub numero 1. verſ. nam quando aliquis, quem ſecuta eſt Rota coram D. Lauretano in vna Romana Dohanę 16. Ianuarij 1581.

3 Non obſtat deciſio Cornetanã, quiã vbi iudex rite, & recte proceſſerat quo caſu non ſolum non poteſt conſiderari aliqua vis, ſed etiam ceſſat reſtitutio. c. conſultationibus, & ibi not. Imol. numero 1. Dec. numero nono. de offic. deleg. Pariſ. conſilio 1. numero 165. libro 1.

4 Accedit, quod poſſeſſio capta fuit poſt interpoſitam appellationem a Paulo, & per conſequens eſt attentata. cap. ad audientiam. & cap. dilecti. de appellat. ſpolium autem attentatum per omnia æquiparatur violento. Rota deciſ. quinta. de reſtitut. ſpoliat. in nou. Lancell. de attent. parte 3. cap. vltimo. numero 71. & regula, quæ repellit violentum ſpoliatorem ab agendo, arcet etiam eum, qui attentando ſpoliauit, & cenſuit Rota in alias allegata Bonon. de Maluetijs 2. Aprilis 1582. coram Illuſtriſſimo Cardinale Seraphino.

5 Non eſt laborandum ſuper identitate rei, aut iudicij, quia ſi intrat exceptio ſpolij non ſolum obſtat in quocunque iudicio, & cauſa. cap. fin. de ordin. cognit. Gabr. de reſtitut. ſpoliãt. concluſ. 2. numero 1. Sed etiam ſuper alia re. Abb. in c. 2. num. 3. Butr. num. 14. de ordin. cognit. cum alijs relatis in dicta Cornetana.

6 Dicebant autem Domini, Præſidenti, & oblatis

non obſtare exceptionem, quia ipſi non ſpoliarunt, & ſpoliatio a tertio facta non repellit ab agendo.cap. frequens.de reſtit. ſpoliat. Gabr. vbi ſupra. num.28. licet ſpoliatio facta fuerit a Procuratore, vt tradit Calderin.in d.c.nn.num.29.de ordin.cognit.Per.l.ſi procurator.ff.de dolo mali except.

7 Non obſtat prætenſa ratificatio ex fructuum perceptione, quia non nocet, non data ſcientia ſpoliationis. Aegid. decil. 550. prout nec etiam non data ſcientia attentatorum Lancellot. de attent. par.1.c.1. nu.71. cum nonnullis ſeqq. qui dicit ita fuiſſe deciſum in vna Meſſanẽ. Illegitimitatis 25.Maij 1562. coram Gropperio.

8 Nec ſufficit, quod habuerint ſcientiam poſſeſſionis captæ, quia requiritur, quod perfecte ſciuerint omnes qualitates,& circumſtantias. Alex.conſilio 114. ſub num.4.verſ.accedit ad maiorem.lib.1.Gaht.conſil.146.num.14.lib.1.Tiraquel.de legib. connubial. gloſ.8.num.183.Lancellot.vbi ſupra nu.76. & ſeqq. & præſertim qualitates illicitas ad quas ſui natura non fertur ratificatio. Aym.conſilio 160.num.5.Potuit enim & debuit Præſidens credere poſſeſſionem legitime captam,cum poſſeſſio iudicis auctoritate tradita iuſtitiæ ſpecimen præ ſe ferat, & pro ea ſit juris præſumptio.l. iuſtè poſſidet.ff.de acquir. poſſeſſ.c. in præſentia.de renunciat.gloſ. fin. in c. præſentium.7. q.1.Pontan.de ſpoliat.lib.2. num.182. & ex iſto capite Domini perſtiterunt in reſolutis, quod exceptio ſpolij non obſtet Præſidenti, & oblatis agentibus ad ſolutionem cenſus,&c.

REV.[MO] P. D. LVGDVNEN.

Viſen. Parochialis. 12.*Nouembris* 1607.

ARGVMENTVM.

Agitur in hac deciſione de probatione obitus valoris beneficij presbyteratus, & habilitatis impetrantis beneficium ad effectum, vt gratia dicatur iuſtificata.

SVMMARIVM.

*Mors beneficiati probatur per publicam vocem, & famam.num.*1.

Poſſidens præſumitur poſſediſſe vſque ad obitum. numero 1.

Negatiua probatur per diligentias factas. numero 2. *in fine.*

*Mors alicuius probatur per teſtes dicentes vidiſſe aliquẽ ægrotantem,& in illa infirmitate mortuum, & audiuiſſe ſonum campanæ ob eius obitum.num.*2.

*Valor beneficij per non exceſſum probatur per teſtes de publica voce,& fama.num.*3.

*Presbyteratus probatur per teſtes, qui viderunt aliquem celebrare num.*3.

*Aſſertioni Papæ creditur de habilitate impetrantis beneficium.num.*3.

DECISIO CXL.

1 IN magnam Franciſci contumaciam informante ſolo Georgio, gratiam Georgij eſſe iuſtificatã fuit dictum. Vacatio autem Parochialis ex perſona Michaelis probatur per plures teſtes de publica voce,& fama deponentes. Mohed.deciſ.1.de probat. Put.deciſ.160. in fine.lib.3. Et conſtat de prouiſione illi facta ab ordinario,de anno 1595. & de poſſeſſione tunc ab illo capta,in qua continuaſſe præſumitur vſque ad obitum.

2 Accedit ſententia exequutoris impetrationis Frãciſci lata 7.Maij 1596.ad fauorem Michaelis,vti poſſeſſoris triennalis, quæ ſententia tranſiuit in iudicatum ob non prorogationem fatalium per Frãciſcum, cum a tempore dictæ ſententiæ Georgij de anno 1600. quatuor anni lapſi fuerunt, ita vt euentus declarauerit collationem ſpectare ad Papam, ad reg.8. Cancellariæ, atque demum ipſe Franciſcus petijt ſubrogari in ius, quod Michaeli competebat, & in poſſeſſionem, in qua exiſtebat tempore obitus Michaelis in menſe Februarij, probatur per cõfeſſionem Franciſci in prædicta ſubrogatione. Aegid. deciſio. 1603.& 595.Put.deciſ.175.lib.3. & per teſtes de publica voce, & fama, iuncto ſecundo qui de ſcientia deponit,quia vidit Michaelem ęgrotantem in illa infirmitate,in qua mortuus eſt,& audiuit ſonum campanæ ob eius obitum. Verall. deciſ.288.pat.3. quod tanto temporis ſpacio Parochialis vacauerit, vt iuxta conſtitutionem Sanctæ Memoriæ Pij Quinti, collatio eſſet ad Sedem Apoſtolicam deuoluta. Probatur quia non fuit infra quatuor menſes ſignificata electio,& approbatio Georgij, prout in dicta Conſtitutione requiritur pro forma præciſa, vt fuit dictum in Volaterrana Parochialis 20.Maij 1591.coram bonæ memoriæ Gipſio,& in Toletana Parochialis 3.Iulij 1595. coram Illuſtriſſimo Cardinali Seraphino. Et negatiua prout ex diligentijs in Dataria factis, vt poſt Bart. & Doctores in l. is poteſt.ff. de acquit.hæred. Tradunt Caſſad.ſuper reg.3. num.5.& Mohed. deciſ.5.num.1.de cauſa poſſeſſ.& propriet. Et fuit dictum in cauſa Burgen.Canonicatus 19. Ianuarij proxime præteriti coram R.P.D.Ludouiſio.

3 Valor beneficij, quod ſcilicet fructus non excedãt ducatos auri de Camera 180. probatur per teſtes de publica voce,& fama deponentes, quæ probatio ſufficit. Verall.deciſ.674. Presbyteratus per teſtes qui viderunt illum celebrare, & de alijs habilitatibus conſtat ex Papæ aſſertione. Ideoque alia iuſtificatione non indigeat, vt fuit dictum in cauſa Tiraſonen. Cappellaniæ. 28. Nouembris 1605. coram R. P.D. mео Pamphilio, vbi aliæ deciſiones allegantur, & narrata Frãciſci intruſio nõ eſt iuſtificãda, vt fuit ſępe deciſũ.

REVE-

R. P. D. PEGNA DECANO.

Compſana Iuris patronatus, Lunæ 12. Nouem. 1607.

ARGVMENTVM.

De regula octaua reſeruatoria octo menſium Sedi Apoſtolicæ plura notanda, de quibus in Summarijs.

SVMMARIVM.

Diſpoſitionis verbum comprehendit etiam prouiſiones per Commendas. num. 1.

Regula reſeruatoria octo menſium eſt ſubſidiaria, & comprehendit beneficia in alijs non comprehenſa, nec non Monaſterium, in quo ordinarius ad præſentationem patroni ſibi ex priuilegio conceſſam haberet inſtitutionem. num. 2.

Prouidere verbum eſt latiſſimum, & omnem prouidendi modum comprehendit. num. 2. & per totam deciſionem.

Beneficia non dicuntur de nouo vacare per ceſſationem Commendæ, ſed vacant vt prius, & reuiuiſcit antiqua vacatio. num. 3. Declara, vt num. 4. & 5. & num. 7.

Prælati regulares ſi intra ſex menſes nõ conficiunt Prioratus, Eccleſias adminiſtrationes, aut quæuis alia beneficia ad eorum diſpoſitionem ſpectantia cum vacant, prouiſio deuoluitur ad Ordinarium. num. 5.

Commendæ, & adminiſtrationes ſunt veluti tituli beneficiorum, & quid in Commendis datis ad certum tempus. num. 6.

Commendatarius non eſt verus Prælatus, ſed rerum Eccleſiæ cuſtos, & legitimus adminiſtrator. Declara hoc procedere in Commendatario temporali, ſecus in Commendatario perpetuo. num. 6.

Commendæ nunquid propriè vacare dicantur. num. 7.

Commendæ veniunt ſub regula reſeruatoria octo menſium. num. 7.

Reſeruationes plures concurrere poſſunt ſuper eodem beneficio. num. 9.

DECISIO CXLI.

1 DVbium, An Monaſterium Sanctæ Mariæ in Ilice Compſanæ Diœceſis, alias bo. me. Card. Geſualdo commendatum, quod vacauit per obitum eiuſdem Card. extra Curiam in menſe Februario Papæ reſeruato, comprehenderetur ſub Regula octaua, fel. re. Clementis VIII. reſeruatoria octo mẽſium, ſæpè fuit propoſitum à bo. me. Alexandro Litta, & à me. Et quia materia erat ſingularis, ſubtilis, & perplexa, tum propter Deciſiones Rotales, tum propter dicta Doctorum implicata, ſæpè indeciſum euaſit, donec tandem in hac propoſitione omnium Dominorũ ſuffragijs diſcuſſum, omiſſa præſertim diſputatione in genere, & indiſtinctè concepta de quibuſcunque beneficijs, & Monaſterijs commendatis, An cõprehendantur ſub dicta Regula, in hoc caſu affirmatiuè fuit reſolutum, videlicet hoc Monaſterium ſub dicta Regula comprehendi. Cum enim Regula octaua generaliter reſeruet diſpoſitioni Romani Pontificis omnia beneficia Eccleſiaſtica cũ cura, & ſine cura, ſęcularia, & quorumuis ordinũ Regularia in octo menſibus in ea expreſſis quocunque modo vacatura pertinentia ad collationem, prouiſionem, præſentationem, electionẽ, & quamuis aliam diſpoſitionem, quorumcũque collatorum, & collatricum ſęcularium, & quorumuis ordinum Regularium. Et hoc Monaſterium quotieſcunque ceſſante Commenda per ceſſum, vel deceſſum Commendatarij vacare contingeret, vigore Indulti Apoſtolici ad præſentationem Comitis Compſæ, poſſet Epiſcopus in titulũ inſtituere, ſi ſibi præſentaretur Clericus Regularis, & in Commendam, ſi præſentaretur Clericus ſęcularis, conſequenter veniebat ſub Regula comprehenſum. Tunc enim ceſſante reſeruatione vigore Indulti, per eandem Regulam ſublati, vt per duas deciſiones iam fuit in hac cauſa deciſum, diſpoſitio Regulæ hoc Monaſterium comprehendebat. Quod non videbantur reſpuere prædicta verba Regulæ, & præſertim illa. Et quamuis aliam diſpoſitionem. Quibus comprehendi etiã prouiſiones per Commendas ſignanter voluerunt Geminianus in c. nemo. num. 7. verſ. credo poſſe concludi, & ibidem Francus, num. 5. verſ. cum verbum prouiſionis. de elect. lib. 6. & Rebuff. in Regula de publicandis Reſignationibus Gloſſ. 16. in princ. & Rota in vna Cremonen. Penſionis die 18. Maij 1584. verſ. hoc etiam fundamentum.

2 Et cum regula octaua ſit ſubſidiaria, & capiat beneficia in alijs non comprehenſa, vt fuit in terminis deciſum in cauſa Eugubina Præpoſituræ, die 3. Martij. 1606. coram D. Ludouiſio, meritò comprehendi hoc Monaſterium, in quo Ordinarius ad præſentationem Comitis haberet inſtitutionem modo prædicto, & præſertim inſpecta voluntate Papæ, quam arguunt tum verba ſupra ponderata, tum illa, cupiẽs pauperibus Clericis, & alijs benemeritis perſonis prouidere, omnia beneficia Eccleſiaſtica diſpoſitioni ſuæ generaliter reſeruauit. Tum verbum prouidere, quod eſt latiſſimum, & comprehendit omnem modum prouidendi, gloſ. in Clem. fin. in verbo prouiſioni. de elect. Gemin. num. 10 & Francus num. 3. in c. 1. de elect. lib. 6.

3 Non obſtat, quod per ceſſationem Commendæ, beneficia non dicantur de nouo vacare, ſed vacent, vt prius, & reuiuiſcat antiqua vacatio, Caſſador. deciſ. 5. incip. commendauerat Papa. num. 4. De Priuilegijs, Verall. deciſ. 144. incip. commendatum beneficium. par. 1. Mohed. deciſ. 4. incip. In curia vacauerat. de præben. & deciſ. 16. incip. Monaſteriũ quodam. num. 1. de cauſ. poſſ. & propr.

4 Quia fuit reſponſum primo, quod licet per ceſſationem Commendæ beneficia commendata non dicantur

Digitized by Google

cantur vere, & proprie vacare, vacant tamen improprie, ſiue largo modo, & datur aliqualis vacatio. Gometius in Regula de veriſimili notitia. q. 4. verſic. non obſtat, quod per obitum, & in Regula de impetran. benefic. vacan. per obit. familiar. q. 6. num. 4. & 5. verſic. mortuo tamen Commendatario, & verſic. quæ vacatio venit largo modo, quod bene applicatur ad hūc caſum, in quo per ceſſationem Commendæ Epiſcopus ad præſentationem Patroni vigore Indulti Apoſtolici in hoc Monaſterio habebat inſtitutionem, quā Regula octaua ſuſtulit, cum effectus reſeruationis ſit ligare poteſtatem inferiorum circa diſpoſitionem reſeruatorum. Rota deciſ. 3 1. num. 2. de præben. in antiq. Doctores vero allegati pro D. Comite Compſano ad probandum, quod per ceſſationem Commendæ, non contingat noua vacatio, omnes fere loquuntur, & intelligendi ſunt de vacatione, de iure: non tamen excludunt aliqualem vacationem, & improprie, ſiue largo modo contingentem per obitum Commendatarij.

5 Secundo dicebatur, quod licet beneficia commendata non dicantur vacare ita vere, & proprie, ſicut beneficia, quæ in titulum conferuntur: dicuntur tamen ſuo modo vacare, cum Commendatarij aliqualem titulum habere dicantur in Eccleſia commendata, licet non ita firmum, ſicut habet ille, cui ſit collatio. Felin. in c. cum olim. num. 6. verſic. quia licet Commendatarius. de maior. & obed. Quod videtur etiam probari ex Clem. 1. de ſupplend. negligen. Prælat. vbi ſi Prælati Regulares intra ſex menſes non conferant Prioratus, Eccleſias, Adminiſtrationes, aut quæuis alia beneficia ad eorum diſpoſitionem ſpectantia, cū vacant, prouiſio deuoluitur ad Ordinarios. Vnde notabatur, adminiſtrationes dici vacare quo ad prouiſionem.

6 Id hodie minorem dubitationem habet, cum Cōmendæ, & adminiſtrationes ſint velut tituli Beneficiorum. Milis in Repertorio in verbo, Beneficium vacans. gloſſ. in Pragmatica Sanctione tit. De pacif. poſſeſſor. in princip. in verb. titulum. Et licet in Commēdis ad certum tempus datis, quas Doctores temporales vocant, id poſſet pati difficultatem, cum Milis in repertorio in verbo. Beneficium vacans reſeruatum. Alex. conſil. 96. incip. viſis narratis. num. 2. lib. 4. Socin. conſ. 32. incip. ex his, quæ ſuperius. num. 17. libro 1. Felin. in c. cum olim, q. 11. num. 6. de maior. & obedien. Bertrand. conſil. 235. incip. etiamſi commenda. num. 2. lib. 3. in antiquis. Staphileus in tract. de literis gratiæ, & iuſtitiæ, in præfatione. §. ſeptima igitur forma Bartholom. Chaſſan. conſil. 20. incip. pro inſpectione tituli. num. 8. & Gometius in §. fuerat. poſt numero 7. Inſtitut. de action. communiter voluerint Commendatarium non eſſe verum Prælatum, ſed rerum Eccleſiæ cuſtodem, & legitimum adminiſtratorem, id de Commendatario temporali intelligendum eſt, vt prudenter obſeruauit Mandoſ. ad conſ. Rom. 350. ſuper verb. Gloſſa. litera B. quia Commendatarij perpetui (quales ſunt fere omnes hoc ſæculo, nam Commenda temporalis multis ab hinc annis receſſit ab aula, vt præcitato loco Mandoſius annotauit) veri Prælati dici poſſunt, cum huiuſmodi perpetuæ Commendæ, quæ ad vtilitatem Commendatariorum conceduntur, loco titulorum habeantur, veroſque Prælatos efficiant. Alciat. in l. pactum curatoris. col. 5. verſ. ſed an id Commendatario. C. de pact. Et ita pluries tenuiſſe Rotam teſtatur Gometius ſuper Regula de infirmis reſignantibus. quæſt. 13. num. 7. Et ſuper regula de Annali. quæſt. 26. paulo ante finem, & latiſſime ſuper Regula de Triennali. quæſt. 5. Vnde cum Commenda perpetua large ſit titulus Canonicus, ſicut alij. Sarnen. ſuper Regula de Triennali. quæſt. 5. Gloſſ. in Pragmatica Sanctione tit. De pacificis poſſeſſoribus. in princ. in verb. Titulum. neque inepte dicitur vacare, nec minus appoſite affirmatur, ſub Regula 8. comprehendi.

7 Supradictis accedebat, quia in caſu propoſito, Paulus Papa III. cum huius Monaſterij prouiſionē, quando ceſſante Commenda vacare contingeret, conceſſit Ordinario, verbo vacationis vſus fuit. Quamuis autē ſiue Commenda ſit temporalis, ſiue perpetua, Cancellaria, & Camera ſemper retinuerint formam expediēdi, & prouidendi per modum ceſſationis quocunque titulo fiat expeditio, vel quacunque appellatione vocentur, non tamen propterea immutatur ius Commēdatariorum: quia vbicunque verbum vacare eſt proprie accipiendum, non intelligitur de Commendis, quæ proprie non dicuntur vacare. Nam licet largo modo ſit titulus Canonicus, non tamen eſt omnino idem titulus cum illo beneficiorum, quæ conferuntur in titulum. Et propterea in reſeruatione c. 2. de præbend. lib. 6. non venit Commenda, cum non dicatur proprie vacare. Secus autem eſt in hac Regula, vbi verba, quocunque modo vacatura, ſunt ampliſſima: & ideo ſiue contingat vacatio ratione tituli, ſiue ratione adminiſtrationis, & Commendæ, quia non eſt alius modus vacandi, dummodo ſit facienda aliqua prouiſio, ſeu diſpoſitio, continetur ſub Regula. Quod apertius inſerunt ſubſequentia verba Regulæ, ad collationem, prouiſionem, & quamuis aliam diſpoſitionem quorumcunque collatorum quomodolibet pertinentia. Quibus procul dubio comprehenditur ius, quod habet Epiſcopus in hoc Monaſterio inſtituendi, & commendandi. Quia per hunc modum vacandi ille, ad quem ſpectat, poteſt facere prouiſionē. Rom. r
d. conſ. 350. nu. 22. ibi vacationem Præpoſituræ, quæ ad tit. Commendæ.

8 Nec ad rem pertinebat, quod Ordinarius non diſponeret iure proprio, ſed vigore Indulti Apoſtolici, quia idem erat in cauſa Eugubina Præpoſituræ, & tamen Papa voluit non impediri vigore Indulti in ſuis menſibus. Et ideo dixit, quomodocunque ſpectantia, quæ verba ſunt magis ampla, quam illa, quæ vigebant tempore antiquarum deciſionum Rotalium, & Doctorum, qui pro contraria opinione allegantur.

9 Demum non obſtabat, quod cum Regula ſecunda, particulariter, & expreſſe reſeruet Monaſteria, fru

ſtra

Digitized by Google

ſtra contendebatur hoc Monaſterium comprehendi ſub Regula 8. Quia dicebatur primo ſuper eodem beneficio poſſe concurrere plures reſeruationes, vt ex Caſſadoro, Felino, & alijs tenuit Rota in cauſa Brunduſina Archidiaconatus die 16. Ianuarij 1604. coram D. Card. Mellino, tunc Rotæ Auditore, & fuit etiam dictum in cauſa Eugubina Præpoſituræ, iuxta deciſionem 32. de præben. in antiquis.

10 Secundo dicebatur intentionem Papæ in Regula 8. fuiſſe reſeruare ſolum illa beneficia, quæ ad ſuam prouiſionem libere non ſpectabant, vt poſſet de illis Clericis pauperibus, & alijs benemeritis prouidere. Vnde oportuit Regulam octauam tanquam ſubſidiariam condere: hæc eſt enim ratio finalis Regulæ, vt patet ex eius proœmio, quæ ceſſat in beneficijs, alias Papæ reſeruatis. Ripa reſpon. 6. nu. 3. & 4. de Cōſtitut. Oradin. deciſ. 131. incip. Die Lunæ 20. Aprilis lib. 1. in manuſcriptis.

11 Tandem reſpondebatur, quod licet hoc Monaſterium comprehenderetur ſub Regula 2. & eius vigore collatio, ſiue prouiſio ſpectaret ad Papam: quia tamē dubitari poterat, An Priuilegium Pauli III. cum clauſulis ampliſſimis conceſſum Comitibus Compſæ cū facultate data Epiſcopo inſtituendi in titulum, vel in Commendam, derogaret Regulæ ſecundæ, recurrere oportuit ad Regulam octauam pleniores, & copioſiores clauſulas habentem, ſub qua propterea veniebat comprehenſum. Oradin. dicta deciſ. 131. li. 1. Accorambonus deciſ. 58. incip. Menſis non eſt de neceſſitate exprimendus. in fin. lib. 2. quibus cauetur, quod quando Papa impediretur prouidere beneficia alias reſeruata, tunc comprehenduntur ſub Regula octaua, quæ eſt ſubſidiaria. Et ita fuit reſolutum in dicta cauſa Eugubina Præpoſituræ in eiſdem terminis procedente.

REVERENDISSIMO P. D. ATTREBATEN.

Romana Grani. Lunæ 19. Nouembris 1607.

ARGVMENTVM.

Ex Summario ſumas Argumentum.

SVMMARIVM.

Clauſula ſi quid exequendum iuſtificari debet ex actis prioris inſtantiæ. num. 1.

Perſonarum legitimatio facienda eſt in omni iudicio, quātumuis Summario. num. 2.

DECISIO CXLII.

1 FVit reſolutum decreta A.C. in fauorem hæredum Catherinæ vxoris quondam Pōpei Guarrinaccij contra D. Octauium Gabrielium eſſe nulla ad effectum mandandi illa exequutioni, quia non iuſtificantur ex actis Prioris inſtantiæ, quæ ſola ſunt attendenda ad hoc, vt ſit locus clauſulæ ſi quid exequendum. Chiſ. deciſ. 179. Put. deciſ. 401. lib. 1. & fuit dictum in Bononien. de Budriolis 25. Nouēb. 1578. coram Illuſtriſſimo Card. Seraphino in fi. & in Romana Cenſus 4. Decemb. 1595. coram Illuſtriſs. Card. Pamphilio, quæ decidit caſum noſtrum.

2 In primis vero non fuit facta legitimatio perſonarum, quod eſſent hæredes Catherinæ, vt in omni iudicio quantumuis Summario neceſſaria eſt ad fundandum iudicium. l. 1. §. ſi ea. vbi gloſ. in verb. vxor. ff. de vent. in poſſ. mitt. l vitia. ff. ſolut. matrim. l. vlt. & ibi Bald. num. 50. verſ. octauo ſuadeat. C. de edict. Diui Adr. toll.

3 Secundo non conſtat de obligatione D. Octauij de reſtituendo prioribus, & potioribus, nec de credito Catherinæ vti debet præſertim ſtante proteſtatione partis. Et ad prędictum effectum exequutionis nō poſſunt decreta ex nouiter deductis iuſtificari, vt ſæpe fuit per Rotam reſolutum, quia facultas exequendi ſemel conſumpta non reuiuiſcit, &c.

R. P. D. MANZANEDO.

Florentina Fideicommiſſi. Lunæ 3. Decembris 1607.

ARGVMENTVM.

Fideicommiſſum perpetuum, & reale, an, & quādo cenſeatur inductum per prohibitionem alienationis bonorum factam a teſtatore cum ratione, vt eadem bona perpetuo remaneant in familia.

SVMMARIVM.

Fideicommiſſum cenſetur inductum ex prohibitione alienationis, quia voluit teſtator, bona perpetuo remanere in familia. num. 1. & 2. vbi quid ſi non eſt appoſita dictio perpetuo.

Fideicommiſſaria dicitur ſubſtitutio, & non vulgaris, quando fideicommiſſum fuit inſtitutum de re certa, & per verba communia num. 3.

Fideicommiſſum vbi eſt conſtitutum in re certa, conditio adiecta in prima ſubſtitutione cenſetur etiam repetita in ſecunda. num. 3.

Fideicommiſſum dicitur reale, quando verba teſtatoris ſunt directa in rem, & non in perſonam, afficitque omnes perſonas, & quoſcunque poſſeſſores. num. 4.

Fideicommiſſum factum per nomen deſcendentes quando eſt collectiuum, comprehendit de ſui natura omnes deſcendentes in infinitum ſi propterea in perpetuum ordine ſucceſſiuo vocati cenſentur. num. 5. & nu. 10. vbi reſpondetur contrarijs.

Deſcendentes maſculi vbi ſunt vocati in fideicommiſſo, præſu-

præſumitur teſtatorem voluiſſe proſpicere conſeruationi agnationis.num.6.

Fideicommiſſum, in quo vocantur maſculi cenſetur excludere fœminas.num.7.

Qualitates in prima oratione expreſſę per copulatiuam, non cenſentur repetitæ in ſecunda oratione, quando orationes ſunt diuerſæ, niſi contrarium ex præſumpta diſponentis voluntate appareat, & niſi dictæ diuerſæ orationes ſint continuatæ, & coniunctæ.num.8.

Fideicommiſſum cenſetur inductum perpetuum inter omnes deſcendentes maſculos, quando teſtator voluit, bona alienari prohibita eſſe ſubiecta fideicommiſſo, nedum in caſu alienationis, ſed etiam mortis.num.9.

Participium reſpiciens verba generalia determinat, & reſtringit verbum principale orationis.num.11. Declara, vt num.12.

Fideicommiſſum quibus verbis cenſeatur perpetuo inductum per prohibitionem alienationis bonorum, vt ipſa bona remaneant in familia.num.13.

DECISIO CXLIII.

1 LAta ſententia Rotali confirmãte illam de partibus, & ſic ad fauorem Illuſtriſſimi, & Reuerendiſſimi D.Cardinalis Deti, fuit ex aduerſo appellatio ab illa interpoſita, & cauſa per Sanctiſſimum mihi commiſſa; dubitaui, An prædicta ſententia veniret confirmanda, & Domini affirmatiuã amplexi fuere. Quia prout partes fatentur, & ex teſtamento Domini Guidi Deti, de quo agitur clare conſtat, Teſtator inſtituit, perpetuum, ſimplex, & abſolutum fideicommiſſum, tam in caſu alienationis, quam decedentiæ, ad fauorem filiorum, & deſcendentium maſculorum legitimorum, & naturalium ipſius teſtatoris, de prædio controuerſo, quod ſatis apparet ex prohibitione alienationis dicti prædij facta a Teſtatore, ea ratione, quia illud voluit perpetuo eſſe, & permanere in filios, & deſcendentes maſculos legitimos, & naturales ipſius Teſtatoris. Ex prædicta namque ratione prohibitioni alienationis adiecta cenſetur fideicommiſſum perpetuum, & abſolutum inductum inter omnes deſcendentes etiam in caſum mortis, vt tradunt Bartol. & communiter Scribentes in l. qui Romæ.§.cohæredes.ff. de verb. obligat. & pluribus relatis tradunt Couarr. in c. Raynaldus. de teſtamen. in princ.num.9.& Molin. de primogen. lib.1.c.5.num.16.

2 Sed quia poſt ſupradictam de filijs, & deſcendentibus maſculis Teſtatoris ſubſtitutionem factam, deficiente Teſtatoris linea maſculina, voluit Teſtator in ſecunda ſubſtitutione ſimpliciter bona prædicta tranſire, & peruenire in deſcendentes maſculos D. Thomæ patris ipſius, non adiecta dictione (perpetuo) prout in prima ſubſtitutione adiecta fuerat; Contendunt Domini de Philippis, inter deſcendentes maſculos Thomæ, nullum perpetuum fideicommiſſum adeſſe, ſed illos vocatos fuiſſe per vulgarem, taliter, quod vno admiſſo, ſubſtitutiones quo ad ceteros expirauerint. Contrariam tamen ſententiam Domini ſunt amplexi ex ſequentibus.

3 Primo, quia huiuſmodi fideicommiſſum fuit inſtitutum de iſto vnico prædio, & ſic de re certa, quo caſu ſubſtitutiones quæcunque factæ per verba communia, prout ſunt (tranſire, & peruenire) quibus deſcendentes maſculi Thomæ fuerunt vocati, cenſentur ſemper fideicommiſſariæ, non vero vulgares, iuxta doctrinam Bart. in l. his verbis.num.2.verſ.in contrarium.ff.de hæred.inſtit. & in l.centurio. num. 33. & ibi Rip.num.93.& num.153.ff.de vulg.Bald.conſilio 170.in princ.& in verſ.ſolutio lib.1. per text. in l.cogi.§.& generaliter.ff.ad Trebell.late Caſtr. conſilio 16.num.3.verſ.quia fuit facta.lib.2.Corn. conſil. 47.num.12.lib.1.Bero.conſ.125. num.31. cum ſeq. lib.2.Decian.conſ.41.num.78.& 80.lib.1. vbi de cõmuni, & reddit rationem, quia cum non tractetur de inſtitutione hæredis, & ſubſtitutio ſit facta in re certa, remanentibus alijs portionibus hæredi ſcripto, prout eſt in noſtro caſu, tunc ſemper dicitur fideicommiſſaria, Tum etiam quia tali caſu, quo ſumus, in fideicommiſſo rei certæ, conditio expreſſe adiecta primæ ſubſtitutioni, cenſetur repetita in ſecunda, vt poſt Bart.Bal.Angel. & Imol.in l. ſub conditione. ff. de hæred.inſtit. tradunt, illis relatis. Corn.in l. 1. §. pro ſecundo.num.12.verſ.ideo tertio dicas, atteſtans de communi. C.de caduc. tollen. quam etiam ſequitur, communem dicens, Dec.conſ.190. in fin.verſic. tertio non obſtat.

4 Secundo, quia licet non eſſemus in fideicommiſſo rei certæ, ſed vniuerſali, nihilominus idem eſſet dicendum, cum Teſtator tam in prima ſubſtitutione ſuorum deſcendentium, quam in ſecunda deſcendẽtium Thomæ, fecerit reale fideicommiſſum, vt deprehenditur ſatis clare ex prohibitione alienationis, & ex verbis inſtitutionis huius fideicommiſſi, tam in prima, quam ſecunda ſubſtitutione relatis, quæ omnia non in perſonas, ſed in prædium fuerunt directa, prout & fuere verba inferius poſita, ibi, quia voluit bona prædicta alienari prohibita, vt ſupra, fore ſubiecta fideicommiſſo, &c. quo caſu prohibitio alienationis dicitur realis, & fideicommiſſum reale, ex Bart.in l.peto.§.fratre.num.2.verſic. dic ergo, de legat. 2.& ibi Cuman.num.5.circa princip.Caſtr.in l.voluntas. in fi.C.de fideicommiſſ.Alex.in l.1.num.88.de officcius, Dec.conſil.88.in fin. Alciat. in l.filiusfamilias.§.Diui.nu.48.de legat.1.& ibi Crot. nu.43. & Rip. nu.66.& Iaſ.in 2.lect.nu.25. idem Iaſ. in d.l. voluntas.nu.11.Pariſ.conſ.22.nu.49.lib.3.Bec. conſi.24. nu.24.Petra de fideicommiſſ.q.2.nu.2.Et tale fideicommiſſum reale, efficit grauamen reale, & afficit omnes perſonas, & quoſcunque poſſeſſores. Bal.in l.precibus.nu.49.& ibi Salicet.C.de impuber.& alijs. Pariſ.conſ.18.nu.50.& conſ.90.nu.43.lib.2. & plures, quos referunt Surd.conſ.315.num.20.& Becc.vbi ſupra.num.38.& Mandell.conſ.93.num. 2.& conſ.97. num.2.Et Decian. conſ.54, num.26, & conſil. 102. num.3.lib.2.

Tertio,

Digitized by Google

5 Tertio, quia ſubſtitutio iſta de deſcẽdentibus maſculis Thomæ fuit facta per nomẽ (deſcendentes) collectiuum, & comprehendens de ſui natura omnes deſcendentes in infinitum. §. 1. in auth. de hæred. ab inteſt. venient. l. fi. C. de ſuis, & legit. & ex eo denotat perpetuitatem, & in fideicommiſſo ordinato ad deſcendentium fauorem, omnes in perpetuum ordine ſucceſſiuo per fideicommiſſariam vocati cenſentur, tradit Crot. in repet. l. filiusfamilias. §. Diui. nu. 17. de legat. 1. Couar. var. lib. 3. c. 5. num. 4. verſ. ſecundũ quod. & in c. Raynutius. §. 2. in fi. de teſtam. Menoc. conſ. 88. num. 10. lib. 1. & conſ. 277. num. 3. lib. 3. Cephal. conſ. 268. num. 25. & ſeq. lib. 2. Petra. vbi ſupra q. 8. num. 38. & num. 506. cum ſeq. & de communi, & magis communi vltra relatos, teſtantur. Io. de Anan. conſ. 46. num. 1. & 2. Ruin. conſil. 164. num. 3. lib. 3. Bero. conſil. 102. num. 25. & 34. lib. 2. Natt. cõſ. 531. num. 25. Rolan. conſi. 70. num. 20. & ſeq. lib. 3. Gabr. conſ. 101. num. 22. & ſeq. lib. 2. Marzar. conſ. 1. num. 13. & ſequ. & conſ. 40. num. 6. & 9. Decian. conſ. 1. a num. 245. verſ. quintus, & vltimus caſus, & conſ. 41. num. 66. & ſeq. li. 1. Simon de Præt. tract. de interpr. vltim. vol. lib. 3. interpret. 2. dub. 6. ſolut. 9. num. 46. Craſſ. in §. fideicommiſſum. q. 15. in fin. & quæſt. 16. num. 3. & ſequ.

6 Quæ magis procedunt in noſtro caſu, vbi, deſcendentes cum qualitate maſculinitatis vocantur, quæ qualitas demõſtrat Teſtatorem proſpexiſſe agnationis conſeruationi. Bald. in c. 1. nu. 3. quemadm. feu. ad filiam pertin. idem Bal. in l. maximum vitium. nu. 2. C. de liber. præter. Cin. in l. 1. C. ad leg. Iul. de adulter. Pariſ. plures referens conſil. 8. num. 9. cum ſequẽ. lib. 3. Ruin. conſ. 111. num. 15. li. 2. Molin. plures adducens, vbi ſup. lib. 1. c. 5. num. 35. Ceph. qui plures adducit, & de communi teſtatur conſil. 137. num. 12. Menoch. de præſumpt. lib. 4. præſumpt. 71. num. 36. verſ. declaratur ſecundo. Decian atteſtãs de communi conſ. 31. num. 96. & 99. lib. 1. Quod fortius procedit data geminatione qualitatis maſculinitatis prout in noſtro caſu, ad tradita per Pariſ. conſ. 90. num. 15. & ſeq. & num. 24. lib. 2. Vnde cenſendum eſt fideicõmiſſum inductum fuiſſe perpetuum inter deſcendentes maſculos Thomæ ſic vocatos ex ſupra adductis, alias, ſi primo deſcendente ex Thoma admiſſo, ceteri, quaſi vocati per vulgarem cenſerentur excluſi, fruſtra teſtator deſideraſſet qualitatem maſculinitatis in deſcendentibus Thomæ.

7 Vlterius, quia ex prædicta maſculorum vocatione elicitur feminarum excluſio ad tex. in l. cum ita. ff. de cond. & demonſt. l. cum Prętor. ff. de iudic. docet Bar. in l. cum auus. nu. 4. ff. de cond. & demonſt. quem refert, & ſequitur Barth. Socin. ibid. num. 76. qui teſtatur de communi, & a nemine hanc vidiſſe reprobatã, & quamplures huius ſententiæ, & illam dicentes communem adducit Molin. vbi ſupra lib. 3. c. 5. num 30. cum ſeq. & num. 37. Vnde, cum propter deſcendẽtes maſculos Thomæ, excluſerit Teſtator non ſolum primum gradum feminarum deſcẽdentiæ Thomæ, quin & propter filias feminas ipſius teſtatoris, non poteſt dari alia ratio, quare hoc fecerit, niſi quia conſeruare voluerit, non ſolum ipſius agnationem, ſed etiã agnationem Thomæ, & quando vnica ratio diſpoſitioni aſſignari valet, illa tanquam vnica, expreſſa cenſenda eſt, vt notat Molin. dicto lib. 3. c. 5. num. 29. verſ. ideoque.

8 Quarto, quia quamuis prima ſubſtitutio deſcendentium Teſtatoris, & ſecunda deſcendentium Thomæ contineantur ſub diuerſis orationibus, quo caſu, qualitates in prima oratione expreſſę, per copulatiuã &, non cenſeantur repetitæ in ſecunda oratione, iuxta tex. in l. qui fundũm. de contrahen. empt. l. Sciæ. §. Gaio, & ibi Bart. ff. de fun. inſtruc. Nihilominus contrarium eſt dicendum, quoties ex præſumpta diſponentis voluntate, talis repetitio faciẽda elicitur, prout docuit Bart. in d. §. Gaio. num. 2. verſ. ſecundo caſu, ſed ſic eſt, quod prædicta teſtatoris tacita volũtas in noſtro caſu ſatis deſumitur ex inſtitutione fideicõmiſſi realis, quin & in re certa, & ex vocatione deſcendentium, & ex alijs coniecturis infra dicendis; Tum etiam quia, & ſi ſint duæ orationes, ſunt tamen continuatæ, & coniunctæ per illa verba, & deficiente linea maſculina teſtatoris, &c. cum iſta copulatiua, &, ſæpiſſime ſtet continuatiue, vt not. Rebuff. in l. coniunctionem. 29. verſ. 7. de verb. ſign. per tex. in l. Senatoris filius. ff. de Senatorib. & l. & quia, de iuriſdict. om. iud. & tunc qualitates in prima oratione, & ſubſtitutione expreſſe cenſentur repetitæ in ſecunda oratione, & ſubſtitutione in illa contenta, vt in terminis tradit Bal. conſil. 17. lib. 2. & Anchar. conſ. 361. num. 2. Crau. conſ. 208. numer. 6. Curt. iun. conſ. 70. num. 1. Menoch. conſ. 106. num. 291. cum ſequ. Neuiz. conſil. 72. num. 14. per tex. in l. fin. ibi, & coniuncta ſcriptura, &c. ff. de reb. dub. Theſſaur. deciſ. 200. nu. 10.

9 Quinto, quia Teſtator poſt ſubſtitutiones ſuorum deſcendentium maſculorum, & deſcendentium Thomæ illius patris, paulo inferius adiecit talia verba, nempe, quia voluit bona prædicta alienari prohibita, vt ſupra, fore ſubiecta fideicommiſſo, nedum in caſu alienationis, ſed etiam decedentiæ cuiuſque prædictorum, &c. quibus verbis expreſſe declarauit velle relinquere perpetuum fideicommiſſum inter omnes ſupradictos deſcendentes maſculos ſui ipſius, & Thomæ, prout illa verba, (fore ſubiecta fideicommiſſo) clare denotant, iuxta doctr. Bart. in d. l. centurio, numer. 38. verſ. idem ſi teſtator dixit, quam opinionem ſequitur, & dicit communem Pariſ. conſ. 30. num. 9. & conſil. 82. num. 13. lib. 2. & Port. conſ. 55. num. 88. & Marzar. in Epitom. fideicommiſſ. par. 2. q. 28. Mẽnoch. qui plures citat conſ. 434. num. 1. lib. 5. & præſumptione 68. nu. 2. lib. 4. Præcipue, quia illa dictio, (vt ſupra) eſt relatiua, & repetitiua eorũ, quæ in præcedentibus expreſſa fuerunt. l. 1. §. ex hoc edicto, iuncto verſ. deinde. ff. de poſtulan & ibi notatur, Ruin. conſil. 13. num. 8. lib. 1. Dec. conſ. 182. num. 3. & conſil. 227. num. 3. Et illa verba (cuiuſque prædictorum) amplectuntur omnes deſcendentes maſculos, tam te-

ſtatoris,

ſtatotis, quàm Thomæ ſupra in ſubſtitutionibus expreſſos, quin & diſtribuunt in ſingulos prædictorum deſcendentium, iuxta Bart. in l. hoc articulo. num. 3. ff. de hæted. inſtit. & fuit latè alias in iſta cauſa ponderatum.

10 Quibus non obſtát doct. Cuman. in l. cum itá. §. in fideicommiſſo. num. 4. de legat. 2. & in l. Gallus. §. quidam recte. ff. de liber. & poſthum. tenentis, quod quando plures ſub nomine collectiuo, veluti (deſcendentes) ſimpliciter ſunt vocati, debent venite ordine ſucceſiuo per vulgarem, & non pet fideicommiſſariã, quod etiam cenſuit Bart. in d. §. quidam recte. num. 11. & ibi Iaſ. num. 10. & 45. & Alcia. nu. 10. & Caſtr. conſ. 159. num. 4. & 5. par. 1. & Crauet. conſ. 161. nu. 9. Iul. Clar. receptar. li. 3. §. teſtamentum. q. 80. & plures huius ſeutentiæ, & teſtantes de communi, referũt Couat. in d. c. Raynutius. §. 2. num. 6. & 7. Molin. vbi ſupra, lib. 1. c. 5. numer. 27. verſ. ſecundo idipſum, & Sutd. deciſ. 346. num. 18. quæ reperitur in fine, lib. 4. conſiliorum. Quia reſpondetur, quod quicquid ſit de prædicta opinione, & licet tanquam communis admittatur. Nihilominus idem Cuman. in eiſdem locis illam declarat non ptocedere, quoties verba in prædictis ſubſtitutionibus, tractum ſucceſſiuum, ſeu perpetuitatem teſpiciunt, tunc enim vocatos non per vulgarem, ſed per fideicommiſſariam in perpetuum ordine ſucceſſiuo admittendos eſſe docet idem Cuman. vbi ſupra, & idem cenſuit in l. peto. §. fratre. num. 5. de legat. 2. quam ſententiam amplectitur Socin. in d. §. quidam recte. num. 8. verſ. quattus caſus, & ibi Iaſ. num. 45. & Alcia. uum. 35. cum ſeq. & Ruin. conſ. 92. num. 1. & 8. lib. 2. Et pro iſta parte plures illam tenentes adducunt Couar. vbi ſup. d. §. 2. num. 2. & Molin. d. lib. 1. c. 6. num. 15. & Mantic. de coniectur. vlt. vol. lib. 8. tit. 12. num. 11. Vnde cum ex ſuptadictis clarè conſtet, in huiuſmodi ſubſtitutionibus, teſtatotẽ ttactum temporis ſucceſſiuum, & perpetuitatẽ inter deſcendentes maſculos tam ipſius, quam Thomæ illius pattis deſideraſſe, & quod bona iſta, fideicommiſſo ſubiacerent, non videtut dubitandum, quod etiã, iuxta doctrinam Cumani ſint deſceudentes Thomæ, ordine ſucceſſiuo per fideicommiſſariam in infinitum vocati.

11 Minus obſtat, quod ad excluſionem realis fideicõmiſſi ex aduerſo adducitur, nempe, prohibitionem alienationis factam fuiſſe per participium (ptohibens, & vetans) poſitum in eadem oratione, qua Ludouicus fuerat inſtitutus, & quod quando participia reſpiciunt verba generalia, determinant verbum principale orationis, Vnde in noſtro caſu, participiũ (prohibens) determinat verbum (inſtituit) & ſic reſtringit prohibitionem ad perſonam Ludouici inſtituti, iuxta Corn. conſil. 60. num. 8. lib. 1. Quia reſpondetur, quod quamuis iſtud participium regatur a vetbo inſtituit, non teſpicit tamen prohibitionem omnium bonorum in vniuerſali inſtitutione Ludouici cõptehenſotum, ſed tantum prohibitionem iſtius prædij, & ſic afficit omnes ad illud vocatos, nẽpè, deſcendentes maſculos Teſtatotis, & Thomæ. Vnde prohibitio non poteſt dici reſtricta ad ſolam perſonam Ludouici hæredis.

12 Vlterius, quia fideicommiſſi inſtitutio non deſumitur ex illis verbis (prohibens teſtator, &c.) ſed ex ſequenti clauſula ibi (& prædictam prohibitionem fecit Teſtator, quia voluit bona prædicta perpetuo eſſe, & permanere in filios, & deſcendentes maſculos ipſius teſtatoris) vbi nõ per participium proceditur, ſed per nomen, prohibitionis alienationis prædij, cũ redditione rationis (quia vult permanere perpetuo in deſcendentes &c.) & ſic prohibitio, & fideicommiſſi inſtitutio reſpiciunt prædium, & afficiunt omnes ad illud vocatos, ex quibus, & ex ſupra in ſecundo fundamento adductis, neceſſario eſt fatendũ, nos vetſari in fideicommiſſo reali.

13 Minus obſtat differẽtia verborũ in prædictis ſubſtitutionibus ex aduerſo ponderata, cũ in prima ſubſtitutione vſus fuerit Teſtatot verbo (permanere) denotante perpetuitatem, in ſecunda vero, verbis (tranſire, & peruenire) non inducentibus perſeuerantiam, ſed actum momentaneum, vt de verbo (peruenire) tradit Menoch. conſ. 376. num. 23. lib. 4. allegans Alciat. in l. cum ita. §. in fideicommiſſo. num. 14. verſic. qua ratione, de legat. 2. Quia teſpondetur, in Iure nõ eſſe differentiam inter permanere, & petuenire, vt docuit Vlpianus in l. aliud. 71. ibi, ſicut peruenire proprie illud dicitut, quod eſt remanſurum. ff. de verbor. ſign. vbi Rebuff. in ver. §. ſicut, notat, illud *dici* apud me perueniſſe, quod apud me permanſurum eſt, quod & idem Vlpianus ſenſit in l. nomen. 164. §. habere, eod. tit. ibi (habere, ſicut peruenire, effectu accipiendum eſt) ex quibus clarè patet, peruenire, & permanere, idem importare. Præcipue, cum illa propoſitio (per) de ſui natura ſignificet actus perfectionem, & tempotis continuationem, vt poſt Ioan. And. & alios quos refert, & ſequitur, not. Rebuff. in l. vrbana familia. §. pernoctare. verſ. notandum eſt. de verb. ſignif. Vnde videtur Teſtatorem, per dictum verbum (peruenire) in ſubſtitutione tranſuerſalium appoſitum, voluiſſe expreſſe dicta bona petmanere cum effectu, & cum continuatione, & tractu tempotis in deſcendentes maſculos Thomæ, & Menoch. quatenus vult in d. conſ. 376. verbum (peruenite) importate actum momentaneum, non ſolum loquitur ſine lege, quia contra illam, & Vlpiani reſponſum in d. l. aliud, & Alc. a Menoch. adductus in d. §. in fideicommiſſo, nullatenus probat dictum Menochij, ſed tantum dicit, quod ſi Teſtator iuſſit poſt mortem hæredis ſcripti, hæreditatem deuenire ad propinquiorẽ genetis ſui, tali caſu fideicommiſſum, ad vltetiorem non extẽdi, ſed non fundatur in verbo (peruenire) ſeu (deuenire) ſed in eo, quod vocatio fuit facta de proximiori, quod eſt nomen vnius perſonæ, non autem collectiuum, vt apud eundem Alciat. ibid. legitur. Et quamuis vltra verbum (peruenire) adſit in ſecunda ſubſtitutione, vetbum (tranſire) non obeſt, cum voluerit Teſtator, illo, ſignificare ſui volũtatem, nempe, quod deficien-

Digitized by Google

deficiente linea maſculina teſtatoris, de illã, ad lineã Thomæ bona tranſirent, & per iſtum tranſitum in illam peruenirent. & permanerent, & ſic vſus fuit vtroque verbo (tranſire, & peruenire.)

14 Vltimo nec diuerſitas perſonarũ obſtare videtur, cum ex ea non poſſit argui ad diuerſitatem rationis conſeruandæ agnationis, licet enim Teſtator prædilexerit ſui ipſius deſcendentes, eorumque agnationis conſeruationem deſiderauerit, non ex eo ſequitur, non dilexiſſe deſcendentes Thomæ illius patris, nec deſideraſſe illorum agnationis conſeruationem, quin potius contrarium fuiſſe de volũtate Teſtatoris ſatis elicitur, cum etſi ſuorum deſcendentium prędilectionem declarauerit in eo, quod illos primo vocauit, iuxta tex. in l. quoties. ff. de vſufruct. cum alijs per Crauet. conſ. 62. num. 7. & Cephal. conſ. 430. num. 3. illis deficientibus vocando deſcendentes maſculos Thomæ, dilectionem erga illos, conſeruationemque agnationis ipſorum ſatis expreſſit, & nimirum, cum deficiente linea maſculina Teſtatoris, nulla magis apta ad conſeruationem illius agnationis, quam linea maſculina Thomæ patris Teſtatoris, quamuis ſit linea tranſuerſalis, cum omnes de eadem agnatione eſſent. Ceteris ex aduerſo adductis, ſatis ex ſupradictis ſatisfactum videtur, & illis non obſtantibus, Domini pro confirmatione ſententiæ Rotalis reſpondendum cenſuere.

REV. P. D. COCCINO DECANO.

Vrbeuetana fideicommiſſi, Lunæ 10. *Decẽb.* 1607.

ARGVMENTVM.

Enumerantur in hac deciſione nonnullę coniecturę, quibus pręſumitur Teſtatorem Poſitos in conditione expreſſe ad fideicommiſſum vocaſſe.

SVMMARIVM.

Deſcendentes poſiti in conditione regulariter nõ cenſentur vocati. nu. 1.

Subſtitutio facta in caſu, quo Teſtator moriatur ſine filijs expirat quando obijt vnico tantum filio relicto. numero 1. *Declara, vt nu.* 8.

Poſiti in conditione cenſentur vocati, quando ex coniecturis conſtat de mente Teſtatoris, quod eos vocare voluerit. num. 2.

Poſiti in conditione cenſentur vocati quando in eodem Teſtamento ſunt expreſſe vocati ad portiones Tranſuerſalium, & ad portionem relictam fœminis. nu. 3.

Poſiti in conditione cenſentur vocati, quando Teſtator progreditur ad plures gradus Subſtitutionum. num. 4.

Præſertim quãdo idem Teſtator fœminas excluſit. ibid.

Poſiti in conditione cenſentur vocati, quando Teſtator voluit hæreditatem ſuam nunquam deuenire ad fœminas, ſed remanere apud maſculos, & de ſtirpe. nu. 5.

Exceptio eſt de regula, & regulam declarat. num. 6.

Licentia aliud non eſt, quam collatio libertatis conceſſa ei, qui libertatem non habet ex ſe ipſo, licentiaq; prohibitionem oſtendit. num. 7.

DECISIO CXLIIII.

1 ITerum dubitaui, an conſtaret de fideicommiſſo ad fauorem deſcendentium Petrucij reſeruato, vt vocatur. An extendatur vltra Pronepotes, & an adſit reciproca inter ipſos, & difficultas conſiſtebat in eo, quia iſti deſcendentes ſunt poſiti in conditione, & ideo non cenſentur vocati iuxta gloſſam magis communiter approbatam in l. Lucius. ff. de hære. inſtit. quam etiã Rota ſequitur, & quia Teſtator deceſſit vnico tantum filio Petrucio relicto, & tamen videbatur prouidiſſe ſolum in caſum, in quem decederet pluribus filijs relictis cum inſtituit Petrucium filium, & alios naſcituros, & ſi quis eorum decederet in pupillari ætate, vel poſtea quandocunque ſine filijs maſculis legitime ex ſe deſcendentibus ſubſtituerit ei, & eis ſuperuiuentes, & eorum filios maſculos, & alios deſcendentes ex eis maſculos, ſubdens immediate, quod ſi aliquis ex filijs dicti teſtatoris, vel Nepotibus maſculis ex filijs, vel Nepotibus, vel aliquis alius deſcendens maſculus non ſupereſſet, ſubſtituit eis Vgolinum, & Leonellũ, & alios maſculos deſcendentes ex eis, & propterea cum non euenerit dictus caſus, quod teſtator obierit pluribus filijs relictis videbatur dicendũ ſubſtitutionem expiraſſe iuxta conſil. Oldr. 177. Io. And. in addit. Specul. tit. de teſtam. §. 1. in addit. mag. quæ incipit cum Patronus ver. occurrit caſus nouiſſimus.

2 His tamen non obſtantibus maior pars Dominorum cenſuit contrarium, quia licet poſiti in conditione non cenſeantur vocati, ſecundum gloſſ. in d. l. Lucius. tamen ab iſta gl receditur, quando ex coniecturis conſtat de contraria mente teſtatoris, vt per Illuſtriſſ. Cardinalem Manticam de coniect. vlt. volunt. lib. 11. tit. 2. num. 19. prout Rota pluries receſſit. Put. deciſ. 215. lib. 3. & in cauſa Spoletana Terrarum 21. Iunij 1599. coram Illuſtriſſ. D. meo Card. Mellino, & eodem anno 15. Nouembr. in cauſa Interamnen. Bonorum coram Illuſtriſſimo Domino meo Cardinale Seraphino, & paſſim recepit, prout etiam pluries receſſit de hoc anno.

3 Hic autem adſunt plures coniecturæ: Nam vltra quod deſcendentes vocantur ad portiones tranſuerſalium, & ad portionem relictam feminis, quatenus morerentur ſine filijs, & ideo intrat coniectura, quod cenſeantur vocati dum ponuntur in conditione iuxta conſ. Iaſ. 108. num. 19. & ſequentib. lib. 4. pluries in Rota Canonizatum, quod plus eſt, teſtator poſt inſtitutionem factam de filijs ſubdit, & ſi quis eorum decederet in pupillari ætate, vel poſtea quandocun-

que

que ſine filijs maſculis legitime ex ſe deſcendentibus ſubſtituit ei,& eis ſuperuenientes, & alios deſcendentes ex eis maſculos, Vnde ſi in hoc caſu voluerit ſubſtituere deſcendentes ex filijs alijs filijs ipſius teſtatoris, quatenus morerentur ſine filijs, & ſic tranſuerſalibus, non eſt veriſimile, quod noluerit eoſdemmet deſcendentes ſubſtituere ſuis aſcendentibus, & ſic Petrucio, cum eos ponat in eademmet oratione, Cũ ſubdat, quod ſi aliquis ex filijs dicti teſtatoris, vel Nepotibus maſculis ex filijs, vel Nepotibus, vel aliquis alius deſcendens maſculus non ſupereſſet, &c. Teſtator enim magis cenſetur diligere deſcendẽtem in portione aſcendentis, quam in portione tranſuerſalis, vt conſiderat Rimi. ſen. conſ. 189. nu. 11. & 12. lib. 1. Gozzad. conſ. 64. num. 10. lib. 1. Aym. conſilio 62. numero 10. Ruin. conſil. 60. numero 24. lib. 2. & hanc coniecturam de plano procedere dicit Modern. Eugubin. conſilio 65. numero 33. verſic. quæ ſine dubio libro 1.

4 Quæ coniectura corroboratur, & clàre oſtendit mẽtem teſtatoris, cùm non extantibus dictis filijs, aut nepotibus, vel deſcendentibus ſubſtituat eis Vgolinum, & Leonellum, & alios maſculos deſcendentes ex eis, & ſic progreditur ad plures gradus ſubſtitutionum, ex qua progreſſione colligitur coniectura, quod voluerit vocare poſitos in conditione. Anchar. conſilio 74. num. 2. in fin. Alex. conſil. 64. num. 5. verſ. corroboratur. lib. 5. cum alijs per Illuſtriſs. Card. Manticam de coniect. vlt. volunt. lib. 11. tit. 3. num. 13. qui dicit hanc coniecturam vna cum alijs multum ſuffrãgari, & illam probauit Rota in cauſa Spoletana Terrarum 21. Iunij 1599. coram Illuſtriſs. D. meo Card. Mellino, & de hoc anno 14. Maij in cauſa Ciuitatis Caſtelli fideicommiſſi coram R. P. D. meo Ludouiſio, & etiam probàuit Senat. Pedemont. vt per Theſ-ſaur. deciſ. 96. num. 17. & eo magis debet ſuffragari in iſto caſu attenta ſerie, & ſtructura teſtamenti, concurrit inſuper perpetua excluſio feminarum, & quod deſcendentes ſunt poſiti in conditione cum qualitate maſculinitatis, & quod agitur de deſcendentibus teſtatoris, quæ omnia multum coadiuuant, quod iſti deſcendentes poſiti in conditione cenſeantur vocati, vt dicitur in alia Deciſione.

5 Et videtur ceſſare omnis difficultas, quia poſt dictam ſubſtitutionem de Vgolino, & alijs in caſu prædicto in euentum, quod teſtator moreretur ſine filijs, & deſcendentibus, eoſdem Vgolinum, & alios inſtituit, & filios filiorum ipſorum, concludens per hæc verba; Ita quod hæreditas nunquam ad filias, vel deſcendentes feminas deueniat, ſed ſemper remaneat apud maſculos de ſtirpe teſtatoris, quæ clauſula, Ita quod, præbet vehementiſſimam coniecturam, quod vocauerit deſcendentes poſitos in conditione, quia ſi voluit, nunquam hæreditatem deuenire ad filias, vel deſcendentes feminas, ſed ſemper remanere apud maſculos de ſtirpe in neceſſarium antecedens cenſetur illos maſculos de ſtirpe vocaſſe, vt per Corn. conſ. 22. num. 9. lib. 2. Illuſtriſs. Card. Mant. de coniect. vlt. voluntlib. 6. titu. 15. & fuit conſideratum in cauſa Firmana de Fulchis coram Illuſtriſſimo Domino meo Cardinali Pamphilio, qui enim vult conſequens, pẽneceſſe vult & antecedẽs iuxta doctr. Bal. in l. quamuis. C. de fideicom.

6 Neque eſt verum, quod hæc clauſula ſtet conſecutiuè tantum ad inſtitutionem Vgolini, & aliorum in euentum, quod teſtator moreretur ſine filijs, quia hoc tollitur ex verbis immediate ſequentibus, nempe ſaluo, quod dictus Petrucius, & alii filij dicti teſtatoris, & alij maſculi deſcendentes ex eis poſſint in vita ipſorum, & cuiuſlibet ipſorum de bonis ipſius teſtatoris ad eos pertinentibus libere facere velle ipſorum in toto, vel in parte, non obſtante ſubſtitutione prædicta, nam ſi teſtator moderat clauſulam, Ita quod, per clauſulam ſaluo quod, in qua dat facultatem alienandi Petrucio, & deſcendentibus, ergo voluit, & eos eſſe comprehenſos in clauſula, Ita quod. Exceptio enim eſt de regula. Calder. conſilio 5. de iureiur. Gemin. conſ. 65. num. 80. verſ. Nam ex quo hic excipit, & regulam ipſam declarat Bal. conſ. 131. verſ. ſuper ſecundo. lib. 1. alias exceptio eſſet deriſoria. Caſt. conſ. 79. num. 3. lib. 1.

7 Et ex hac licentia alienãndi oritur, & alia coniectura, quod vocauerit dictos deſcendentes, quia licentia nihil aliud eſt, quam collatio libertatis conceſſa ei, qui eam non habet ex ſe ipſo. cap. licet. de regular. Bal. conſ. 290. ante finẽ. lib. 3. ergo iſta licentia oſtendit prohibitionem. l. fin. C. de iur. emphyteut. per conſequens etiam vocationem, quia quem non honoro, grauare non poſſum. §. 1. Inſtit. de ſingul. rebus per fideicom. relict. l. planè filium. §. vlt. & l. vendendum. de leg. 2.

8 Neque obſtàt ſecunda principalis obiectio, quod cum teſtator deceſſerit, cum aliquid non reperiatur principaliter diſpoſitum in iſto caſu per Conſil. Oldrad. 177. Nam fuit reſponſum, quod communis opinio eſt contra Oldrad. vt teſtatur Iaſ. conſ. 148. lib 2. num. 15. verſ. ſeptimo pro iſta parte, & num. 16. verſ. & ſic eſt diligenter aduertendum. Vbi dicit eam de iure eſſe veriorem, & eſt opinio Bat. in l. quamdiu inſtitutus. 68. num. 10. ff. de acquiren. hæred. quam ibidem alij communiter ſequũtur, vt dicit Iaſ. loco proximè allegato, communem etiam dicit Pancirol. conſil. 39. in fine. verſic. non obſtat conſil. Oldrad. & late Mazar de fideicom. quæſt. 13. per totam. & conſil. 1. nu. 1. & pro iſta opinione, & in iſto caſu videtur bonus Textus in l. hæredes mei. §. cum ita. ff. ad Trebel. vbi ſubſtitutio facta in euentum, quod omnes moriantur ſine filijs habet locum etiam, quod vnus tantum ſine filijs moriatur, ſi non ex verbis, ſaltem ex mẽte Teſtatoris, cum non adſit diuerſitatis ratio, prout in caſu iſto, maximè cum ex ſupra ponderatis concurrat apertiſſima voluntas Teſtatoris, prout etiam conſiderat Iaſ. in d. conſ. 148. ante num. 10. verſ. ſed præmiſſis. cum ſequentib.

Digitized by Google

MO

R E V. P. D. ATTREBATEN.

Ceſenaten. Bonorum 23. Ianuarij 1608.

A R G V M E N T V M.

Filij naturales quando excludant ſubſtitutum ſi ſine filijs &c. Et quando in fideicommiſſis, & ſubſtitutionibus veniant appellatione filiorũ, & quid etiam ſi fuerint legitimati.

S V M M A R I V M.

Facti ſpecies. num. 1.

Vocatus in fideicõmiſſo ad integram hæreditatem, multo magis præſumitur vocatus ad portionẽ hæreditatis. n. 2.

Pluralitas quando reſpicit diuerſos effectus, tũc ex præſũpta mente teſtatoris reſoluitur in ſingularitatẽ. n. 3.

Fideicommiſſaria ſubſtitutio operatur, vt in ea quilibet per ſe grauatus cenſeatur. nu. 3. Quod præſertim procedit quando non ſupereſt perſona magis dilecta a teſtatore, quæ ex illius mente ſubſtitutos excludat. nu. 4.

Subſtitutio plurium decedentium in dubio, intelligitur facta diſcretiue de proprijs filijs, & deſcẽdentibus cuiuſcunque inſtituentis, non autem de alijs. nu. 5.

Subſtitutio reciproca nõ inducitur in fideicommiſſis, niſi vis verborum, aut aliqua neceſſaria coniectura vigeat. numero 6.

Filij naturales an, & quando faciant deficere conditionẽ ſi ſine filijs &c. & quando veniant appellatione filiorum ad excluſionem ſubſtituti nu. 7. & ſeq.

Filij naturales regulariter excludunt ſubſtitutum ſi ſine filijs, & ſic veniunt in fideicommiſſis appellatione filiorum. num. 8.

Filij naturales non excludunt ſubſtitutum, quando frater ſubſtitutus eſt cohæres grauatus. nu. 9.

Filij naturales faciunt deficere conditionem in ſubſtitutione facta ſi ſine filijs &c. quando teſtator fuit homo honeſta vita, & honorabilis, aliter ſecus. nu. 10.

Spurius nullo modo facit deficere conditionem in ſubſtitutione facta ſi ſine filijs &c. nec ſubſtitutũ excludit. n. 11.

Naturales filij qui dicantur. num. 12.

Filiorum appellatione in ſubſtitutionibus an veniant naturales arbitrio iudicis remittitur. nu. 12. & 13. vbi ẽt quod in hoc multum attenditur teſtatoris obſeruantia.

Spurius quis potius præſumitur, quam naturalis. n. 13.

Filij naturales ſemel excluſi, ſemper habentur pro excluſis. num. 13.

Legitimatio poſt mortem patris, & poſt fideicommiſſum reſtitutum ius alteri acquiſitum tollere non poteſt, etiãſi fuerit facta a Principe de plenitudine poteſtatis. n. 14.

Legitimati cum clauſula ſine præiudicio venientium ex fideicommiſſo non excludunt ſubſtitutum. nu. 15.

Legitimatio facta non facta mentione alterius legitimationis non valet. nu. 15.

Legitimari non poſſunt ab Archiuo Romano filij naturales in præiudicium vocatorum ex fideicõmiſſo, aut teſtamẽto, aut quauis alia diſpoſitione ex Bulla Pij IV. n. 16.

Pars I. Tom. I.

DECISIO CXLV.

1 PEtrus Vrſinus Ceſenatẽ. hæredes inſtituit Andream & Pamphilium filios naturales, & legitimos, eoſque inuicem ſubſtituit vulgariter, & per fideicommiſſum, ita quod vno decedente ſine filijs maſculis eidem ſuccedat alius ſuperuiuens, et ſi ambo decederent ſine filijs, voluit vt eius bona deuenirẽt ad ſuas filias feminas. Defuncto teſtatore vterque filius ſucceſſit. Deinde præmortuo Andrea relicta Fuluia legitima filia, & Cornelio, & Camillo filijs naturalibus tantũ, & poſt obitũ patris legitimatis, ſucceſſit ille Pãphilius eoq; mortuo nata eſt cõtrouerſia de illius ſucceſſ. inter Corneliũ & Camillũ ex vna, & Iuliã & Galathæã filias legitimas teſtatoris ex altera.

2 Quare propoſito ſæpius dubio Domini reſoluerũt factum eſſe locũ fideicommiſſo ad fauorem filiarum, tam quo ad portionem Andreæ primo defuncti, quã quo ad portionẽ Pamphilij vltimo loco defuncti, & incipiẽ. a portione Pamphilij mouebantur hac ratione, quia cum a teſtatore vocatæ fuerint ad integram hæreditatem in euentum, quod vterque filius decederet ſine filijs, cenſendũ eſt, quod illas ẽt vocare voluerit ad portionem hæreditatis, quo caſu vnus filius ex filijs decederet ſine liberis. arg. l. non debet. ff. de reg. iur. l. in actionib. ff. de in lit. iurã. vbi ad hoc quod ſubſtitutus admittatur ad partem vacantem ſufficit, quod in perſona vnius hæredis interuenerit caſus ſubſtitutionis etiamſi alter hæredũ cũ filijs deceſſerit.

3 Et ratio eſt, quia cum pluralitas reſpiciat diuerſos effectus ex præſumpto menſe teſtatoris reſoluitur in ſingularitatem, vt contingit in ſubſtitutione fideicõmiſſaria, in qua quilibet per ſe videtur eſſe grauatus. Bar. in d. §. cũ ita. nu. 3. & iuncta l. pen. nu. 3. C. de impub. & alijs ſubſti. Aym. conſ. 109. nu. 1. Corn. conſil. 298. li. 4. Illuſtriſ. Mant. de coniec. vlt. vol. li. 11. tit. 5. n. 9. & hanc diſpoſitionem ſæpe amplexa eſt Rota, vt in Romana ſupplemẽti legitimę de Alterijs 26. Octobris 1584. quę eſt diuerſ. 804. n. 1. & per tot. par. 1. & in Romana fideicõmiſſi bonorũ. 26. Iun. cor. Lancel.

4 Et procedit ſine difficultate, quando non ſupereſt perſona, quæ ex præſumpta mente Teſtatoris excluderet ſubſtitutos. Ioan. de Anan. conſ. 22. & 161. Bolognet. verſ. ſed cupiens ſecundum membrum. Corn. dicto conſ. 298. num. 1. verſ. reuera autem. lib. 4. Illuſtriſs. Mant. d. lib. 11. tit. 5. num. 29. quando enim ſupereſt perſona magis dilecta illa eſt præferenda, iux. d. l. penultimam. C. de impub. quæ ita interpretatur, & conciliatur cum dicto §. cum ita. ibid. num. 3. verſ. & aduerte. vbi etiam Bolognet. teſtatur intellectum Bartol. eſſe communem ibi, & ſequ. libro 8. reſponſ. Papin. in d. §. cum ita. in fin. per quæ circa portionem Pamphilij videbatur ceſſare omnis difficultas.

5 Et nõ obſtat, q̃ ꝑtenditur, nepotes teſtõris poſt filios eſſe vocatos ꝑ reciprocã in illis verbis, & ipſis nõ obſtantib. eorũ filij maſculi ſuccedãt, quia in dubio ſubſtõ pluriũ decedentiũ intelligitur facta diſcretiue de proprijs filijs, & deſcẽdentib. cuiuſcunq; inſtituentis, non autem de alijs. Ruin. conſ. 121. num. 4. lib. 2.

M &

& conſilio 105.numero duodecimo, & conſilio 134. num.7. & conſil. 141.num.3.verſ.poſtremo, & conſ. 142.num.5.lib.3.Pariſ.couſil.18.nu.6. lib.2.Alciat. conſ.82. nu.2. fuit dictum in Firmana fideicommiſſi 5.Maij 1593.coram Illuſtriſs.Seraphino.

6 Nam reciproca non inducitur in fideicommiſſis, niſi vis verborum, aut aliqua neceſſaria cōiectura vrgeat.l.Lucius.§.tres hæredes. ff. ad Trebell. Iaſ.poſt Caſtrē.in l.poteſt.ff.de vulg.Rip.in d.l. hæredes mei. §.cum ita.n.17.& 23.Zanch.par.6.n.99. ad Trebell Virg.Silu.apud Rimin.Sen.conſ.224.n.56. Menoc. conſ.85. nu.65. præſertim inter deſcendentes vnius lineæ ad alteram, vt inter patrem & nepotes fuit dictum in dicta Firmana fideicommiſſi.

7 Quo vero ad portionem Andreæ pariter Dñi dixerunt, illi filios naturales ſuccedere non poſſe, quia defuncto Andrea ex diſpoſitione Teſtatoris in ea ſucceſſit Pamphilius excluſis dictis filijs naturalibus, & ſic tota hæreditas fuit effecta vnum corpus. Pariſ.conſil.5.nu.27.vol.2.Corn.d.conſ.229.n.5.lib.3.Bar.in l.Scæuola.nu.5.ff.ad Trebel.Iaſ.conſ.89.nu.4 lib.1. & fuit deciſum in Romana fideicōmiſſi, de Quinque 12.menſis Nouēb.1607.coram Reuerendiſs.D.Boñ.

8 Non obſtat quod naturalis faciat deficere cōditionem ſi ſine filijs, & quod veniat appellatione filiorū ad excluſionē ſubſtituti. l.ex facto. §. ſi quis rogatus. il 1.ff.ad Trebell.etiam quod ſubſtitutus fuerit filius Teſtatoris naturalis & legitimus, vt ibidem de cōmuni Alex.nu.7.verſ.item fallit 4. Ripa nu.24. teſtatur Angel.num.2.Odd.in trac.de compend.par.6.art.6. §.an naturalis tantum.num.7.Michael Graſſ.in §.fideicommiſſum.37.nu.7.Alex.conſ.94. nu.2.in fine, lib.1.Dec.in c.in præſentia.nume.102.verſ.iſta ergo tacita conditio.de probat.vbi dicit, non eſſe mirum, ſi naturalis excludit ſubſtitutum, quia ſola exiſtentia conditionis attenditur, & in ea conditione non eſt neceſſe, quod liberi ſuccedant, vt eſt text. in l. filiusfamilias.§.cum quis.de legat. primo. Zanch. in repet.dictę l.hæredes mei.§.cum ita.par.ſexta, num. octauo, verſ.tertio reſponderi poteſt. Ioan.de Anan. dicto conſil vigeſimoſecundo, circa med.qui dicunt, quod in conditione merum factum attenditur, non autem an ſuccedant, & tenuit Rota in Camerinen. bonorum, 25.Octobris coram Decano, quæ & ſi loquatur de naturalibus legitimatis, tamen Doctores præcitati qui in ea plerique allegantur loquuntur de naturalibus.

9 Nam prædicti Doctores conſiderarunt, quod etiāſi prædicta opinio ſit Communis, multi tamen tenent contrarium, quando frater ſubſtitutus eſt Cohæres grauatus.argumen.l.fin. C.de inſtitu. & ſubſtit.quæ limitatio veriſſima eſſe dicitur. Rip. vbi ſupra, poſt Salicet.in l.generaliter.§.cum autem.numero 60.eodem titu.vbi refert ita conſuluiſſe in facti ſpecie. Ricard.& Salice.Illuſtriſs.Cardinalis Mantica de coniectu.vltim.volunt.lib.10.tit.9.nu.17.in fi.Menoch. præſump.78.nu.62.lib.4.Berous in d.c.in præſentia. num.2.84.de probat.Ioā.Corraſius lib.1. Miſcellan. c. 7. qui vltimi loquuntur generaliter etiamſi frater ſubſtitutus non ſit cohęres.

10 Secundo conſiderabant, quod naturales faciūt deficere conditionem, limitatur, quando Teſtator fuit homo honeſtæ vitę, videlicet honorabilis agnationis, ita vt ei eſſet verecundia, ſi ſua cognatio ſeu domus deueniret ad baſtardos. Bar.in d.l.cum ita.num.2.ibi Ang nu.2.in fi.Alex.nu.5.verſ.ita.& in conſ.94.nu. 1.verſ.tertio probat, vol.1.& in conſ.121.n.4.vol.2. Salic.in l.generaliter.§.cum ita.num.6.verſ.ſecundo quia opprobrium. Cuiac.ad Papinian.lib.8.in explicat.l.cum frater filios.§.volo.de leg.2.Rolan.de teſtamen.& vltim.volun.rubr.26 num.12. Abb. in d.c.in præſentia.nu.18.de probat.vbi dicit, quod ſi teſtator erat homo non inhoneſtæ conuerſationis, & homo venerabilis, tunc naturalis non excludit ſubſtitutum quia non eſt veriſimile, quod talis homo voluerit excludere ſubſtitutum.

11 Primo conſiderabāt, quod Spurius nullo modo facit deficere conditionem ſi ſine liberis, ad excluſionē ſubſtituti, authē.ex complexu. C.de inceſt.nupt.in §. fi. Inſtit.quib.mo.nat.effic.ſui.Bart.in d.§.ſi quis rogatus.nu.4.Illuſtriſs. Mantica de coniect. vlt.volunt. tit.9.nu.22.lib.11.Dec. conſ.434.nu.17. Abb.in d. c in præſentia.n.19.de probat.& in c.per tuas. eo.tit.

12 Quarto cōſiderabant multa requiri ad hoc, vt quis dicatur naturalis, iuxta §.planum eſt.in auth. quibus mo.nat.effic.legit.quę refert Illuſtriſs.Card.Mantic. d.lib.11.tit.9.nu.22. Denique hæc quæſtio, an filiorum appellatione contineātur naturales, voluntatis eſt quæſtio, vt tradit Vlpian. in d. §. ſi quis rogatus. Ideoque plus ſit facti, quam iuris, & plurimū pendet ab arbitrio iudicis per ea, quæ tradit Cuiac.ad Papinianum loco citato.

13 Quibus ſtantibus in propoſito multum tribuendū cenſuerunt obſeruantiæ. Aym. conſ.101. nu.3.cumque naturales ſemel fuerint excluſi a Pamphilio patruo qui ſucceſſit Andreæ ipſorū patri, attento quod teſtes deponunt, Petrum teſtatorē fuiſſe virum bonæ conditionis, & honeſtæ conuerſationis, & non cōſtat, Camillum & Cornelium eſſe vere naturales, & cum illis cōcurrere omnia requiſita, de quibus ſupra, cum in dubio potius quis præſumatur ſpurius, quam naturalis. Alciat.conſ.52.n.5.lib.5.vbi dicit, illam eſſe legitimam præſumptionem quę pro veritate haberi debet. Menoch.in d.conſ.281 nu.11.& ſeq. li.3. Vnde ſequitur, quod cum ſemel fuerint excluſi ſemper habendi ſint pro excluſis.tex.in c.1. §.quia etiam.in tit. de epiſc.vbi Abb.Calderin.conſ.4.de feud.Pariſ.conſil.22.nu.15.vol.1.& conſ.72.num.29.vol.4.

14 Neque ſuffragatur legitimario poſt mortem paternam, & poſt fideicommiſſum reſtitutum Pamphilio, quia talis legitimatio ius alteri quæſitum tollere non poteſt.c.ſuſceptum.de reſcr.li.6. Calderin. conſ.5.de feud. etiamſi a Principe emanauit etiam de plenitudine poteſtatis, vt per Aleiat.conſ.5.nu.9.li.4.vbi teſtatur ita communiter a Doctoribus approbari.

15 Et ſic non eſt neceſſe ingredi diſputationē de viribus

Digitized by Google

bus legitimationis, tamen quia ex abundãti dixerũt Dñi non ſuffragari ad effectũ qđ ipſi excludãt ſubſtitutos ad ſui commodum & fauorẽ. Iſti enim fratres duas habent legitimationes vnam Comitis Palatini, in qua adeſt clauſula expreſſa ſine præiudicio venientium ex fideicommiſſo, quo caſu filij legitimati non excludunt ſubſtitutos, alteram factam ab Archiuo Romano, in qua nulla fuit facta mentio prioris legitimationis, quæ minus tribuit, ideoque non valet per doctrinam Innocentij in c. veniens. numero quarto, & ibi Abbas numer. decimo quarto, de præſump. Gabr. conſilio 30. numero 19. libro primo. Honded. de communi conſil. 64. numero 36. & ſequen. libro primo. Surd. conſilio 552. numero quadrageſimo nono, libro quarto.

16 Deinde obſtat Bulla Pij IV. quæ caſſauit & reuocauit omnes, & ſingulas legitimationes, & facultates legitimandi in præiudicium fideicommiſſariorum aliarum diſpoſitionum ipſorumque vocatorum ex fideicommiſſo, aut teſtamento, aut quauis alia diſpoſitione. Et quamuis Pius Papa V. qui Pio IV. ſucceſſit, poſtea cõfirmauerit priuilegia Iulij II. Leonis X. & Pauli III. Indultorum Archiuo Romano, quod poſſit legitimare cum ſolita clauſula ſine præiudicio venientium ab inteſtato, tamen cum Pius V. non fecerit mentionem Bullæ Pij IV. cuius tenor de verbo ad verbum inſerendus erat, illa ſimul ſtare poſſunt, vt Archiuum faciat ſuam legitimationem abſque eo tamen, quod præiudicetur non ſolum venientibus ab inteſtato, verum etiam vocatis ex fideicommiſſo maxime cum iſta clauſula ſine præiudicio venientium ab inteſtato comprehendat etiam clauſulam ſine præiudicio venientium ex fideicommiſſo. Ruin. conſ. 3. nu. 22. verſ. nec iſtis obſtat lib. 1. & conſ. 206. num. 8. lib. 3. Ang. conſ. 264. nu. 1. verſ. ſi autem intellexiſſet. Alex. conſ. 107. nu. 12. verſ. item poteſt intelligi, li. 5. Gabr. conſ. 22. nu. 7. lib. 2. Honded. cõſ. 64. num. 22. lib. 1. Capic. deciſ. 22. nu. 3. verſ. item reſponſum. Et ita fuit deciſum.

REVERENDISS. P. D. PEGNA.

Recanaten. hæreditatis. Mercurij 23. Ianuar. 1608.

ARGVMENTVM.

Diſcutiuntur in hac deciſione plures coniecturæ ex quibus filij in conditione poſiti in teſtamento patris vocati cenſentur.

SVMMARIVM.

Filij poſiti in conditione cenſentur vocati, quando concurrunt plures coniectura, licet vnica tantum non ſufficiat. num. 1.

Filij in conditione poſiti in vna parte teſtamenti, quando cenſeantur vocati in ea, ſi in alia parte expreſſe vocati ſunt. nu. 2. 3. & 4.

Filij in conditione poſiti quando cenſeãtur vocati, ſi aliter ex teſtamento, vel ab inteſtato ſuccedere non poterant. num. 5.

Filij in conditione poſiti, & vocati ad portionem aliorum filiorum decedentium, quando vocati cenſeantur, & multò magis ad portionem patris. num. 6.

Neptes vocata ad ſucceſſionem eodem modo, quo vocati, & ſubſtituti ſunt nepotes non cenſentur excluſæ ſicut nepotes non cenſentur, quia eodem iure cenſeri debent. numero 7.

Filij in conditione poſiti, quando cenſeantur vocati ex eo, quod Teſtator ad plures ſubſtitutionum gradus digreſſus eſt. num. 8. & 9.

Neptes non debent eſſe melioris conditionis, quam filiæ Teſtatoris. Declara, vt num. 11.

Teſtator quando præſumatur dilexiſſe magis neptes, quam filios. num. 11. & 12.

DECISIO CXLVI.

1 VTraque parte informante propoſui iterum hanc cauſam ſuper deciſione facta die 14. Maij 1607. in qua ex coniecturis fuit reſolutum, D. Lydiam de Leopardis fuiſſe vocatã, id eſt ſubſtitutam ad portionem Iacobo patri obuenturam, & Rota omnibus æqua lance ponderatis ex eiſdem coniecturis, quibus aliquot alias addidit in deciſis manſit. Et dum Informantes pro DD. de Leopardis ſingulas coniecturas confutantes a deciſis recedendum contendebant, fuit reſponſum. Primo ſingulas per ſe, & ſeparatim ſumptas non habere illud pondus, quod ſimul iunctæ ſuſtinebant, & propterea in hac materia locum eſſe regulæ, quod ſingula quæ nõ proſunt ſimul collecta iuuant. Bero. conſil. 104. incipiẽ. in hac Lucen. cauſa. numero 13. libro ſecundo. Grat. conſilio 106. incip. in cauſa Teſtamenti. numero quadrageſimo octauo. verſ. & licet quælibet. lib. 2. & fuit nuper reſolutum in cauſa Ciuitatis Caſtelli Fideicommiſſi, die 14. Maij 1607. coram Domino Ludouiſio.

2 Secundo, deſcendendo ad ſingulas coniecturas ab Informantibus pro Leopardis impugnatas. Primo Rotæ placuit prima ex eo deducta, quod iſtæ filiæ cenſebantur ſubſtitutæ, quia fuerant vocatæ in alia parte teſtamenti: & dum opponebatur de communi opinione contraria fuit dictum primo illam eſſe veram in facto ibi, Li ſopravuiuenti, o loro figli, o figliuole.

3 Secundo fuit reſponſum, quod licet Ioſephus de Ruſticis, libro primo, c. tertio. numero vigeſimo ſexto, ampliat. ſexta, de fil. poſit. in cond. referat aliquos Doctores dicentes, quod quando liberi ſunt poſiti in conditione in vno capite, & in alio prius, vel poſt ſunt expreſſe vocati, minime dicantur vocati in illo capite in quo ſunt poſiti in conditione, nemo tamen in his terminis teſtatur de communi, & pro contraria ſunt inſignes Doctor. Iaſon conſilio centeſimo octauo incipien. circa primum dubium, nu-

mero 19 verſic. non quoque obſtat,& num.ſequẽ. libro quarto. vbi reddit rationem, quia vna clauſula Teſtamenti declarat,& ſupplet aliam.l.qui filiabus, & l.ſi ſeruus plurium.§ fi. vbi notant Doct.ff.de leg. 1.Ruin.conſ.160.incip.viſo & perlecto. numero 24. verſ.quamuis ergo lib.2.Eug.conſ.52.incip. Vincentius Fulginas.numero 28.Gozad.conſil.64.incip. in cauſa mihi tranſmiſſa.num.10.verſ ergo dicamus, & num.11.

4 Tertio fuit dictum iſtam opinionem, & coniecturam cum alia iunctam a Rota tanquam veriorem ſemper fuiſſe probatam, & ſignanter in cauſa Vrbeuetana Caſtrorum die 21. Aprilis 1578. coram D. Cardinale Blanchetto tunc Rotæ Auditore, & in eadem die 2. Iunij eiuſdem anni coram eodem, & in cauſa Spoletana bonorum die 21.Iunij 1599. coram D. Cardinali Mellino, & in vna Interamnen. Bonorum die 15. Nouembris 1599. coram D. Cardinale Seraphino tunc Rotæ Auditoribus,& in cauſa Viterbien. fideicommiſſi die 18. Decembris 1600. coram bonæ memoriæ Litta, & in terminis,quod quando filij reſpectu patris ſunt poſiti in conditione, & reſpectu patrui vocantur, quod cenſeantur etiam vocati reſpectu patris, fuit dictum in cauſa Vrbeuetana fideicommiſſi,die 27.Ianuarij 1606.coram D.Io. Baptiſta Coccino,& merito quia hæc oppoſitio eſt fundata in veriſimili, & perpenſa mente Teſtatoris, quẽ ex illa geminatione conſtat non abhorruiſſe ſucceſſionem feminarum, cum eas non ſolum in conditione poſuerit: ſed alibi etiam expreſſe vocauerit, quod eo magis dici poſſunt ſubſtitutæ, in hoc caſu in portione parentum, quia Teſtator vltra filios filiorum non cogitauit de conſeruandis bonis in agnatione, quando autem non eſt conſiderata agnatio feminæ, facilius admittuntur, & fit locus regulæ, quod quando vocati ſunt Teſtatoris deſcendentes ſufficiunt leuiores coniecturæ. Boer.deciſ.155. incip. & quo ad primum dubium.num.21.Franc.Card.Mant.lib.11.de coniect.vlt.volunt.tit.3.num.3.

5 Contra ſecundam coniecturam, quod quando feminæ in conditione poſitæ eſſent inſucceſſibiles cenſeantur vocatæ, opponebatur has filias non poſſe dici penitus excluſas a Statuto, ex quo erant dotatæ, & dos ſuccedit loco legitimæ. Sed fuit reſponſum, Primo hanc coniecturam fuiſſe a Rota approbatam, tũ apud Put.deciſ.215.incip. Nicolaus de Paſijs. numero 3.lib. 3.tum in dicta cauſa Vrbeuetana Caſtrorum die 21.Aprilis 1578. coram Domino Cardinale Blãchetto. Secundo fuit reſponſum,quod licet in caſu propoſito eſſent dotatæ, quia tamen poterant controuerti,An eſſent congruè dotatæ,ex quo teſtator legauit his puellis vltra gemmas ſolum ſcut. 1500. pro qualibet, quæ dos conſiderata dote relicta filiabus ſcut.3500.poterat videri tenuis,ideo predictam coniecturam bene ſubſiſtere.

6 Placuit etiam tertia coniectura ex eo deducta, quod cum in portione vnius ex filijs decedentis ſine filijs maſculis, vel feminis Teſtator ſubſtituerit alios filios ſuperuiuentes, ſiue illorum filios, & filias, & conſequenter Neptes eſſent ſubſtitutæ in portione patrui, Vnde etiam inferebatur multo magis fuiſſe ſubſtitutas ad portionem patris, in cuius conditione poſitæ fuerant. Et dum contra hanc coniecturam opponebatur, quod non poterat ad hunc caſum accommodari, quia portio patris Lydiæ erat effecta caduca ex eo, quod hæres præmortuus fuerat teſtatori, iuxta text. in l. vnica. §. pro ſecundo. C. de caduc. tollen. fuit reſponſum Imperatorem in dicta l. vnica. §. & cum triplici. diſtinguere tres caſus, quando diſpoſitiones teſtatorum caducantur, Primum quando teſtator relinquit illis, qui non repetiuntur in rerum natura tempore conditi teſtamenti, qui non pertinet ad hanc facti ſpeciem. Secundum quando is qui aliquid ex teſtamento habuit, id eſt ſpe (vt declarat ibi gloſſ.) decedit poſt teſtamentum: ſed viuo teſtatore, prout in caſu propoſito, in quo vnus ex hæredibus poſt factum teſtamentum prædeceſſit teſtatori, quo caſu ille defunctus dicitur eſſe in cauſa caduci, & portio ſua remanet penes teſtatorem, niſi ille defunctus haberet ſubſtitutum, vel coniunctum, vt declarat idem text. in §. pro ſecundo. ibi, niſi & in hunc caſum vel ſubſtitutus, vel coniunctus eos antecedat. Hæc ad hanc facti ſpeciem applicando, cum Iacobus prædefunctus reliquerit filias ſubſtitutas, videlicet in conditione poſitas, & conſequenter vocatas ex antedictis, non eſt locus caducitati.

7 Quarta coniectura, quod cum iſtæ Neptes, eodem modo quo Nepotes, vocatæ, & ſubſtitutæ fuerant, ſi dicerentur excluſæ, neceſſe quoque erat excludere maſculos filios Iacobi Nepotis teſtatoris, viſa quoque fuit ſatis ponderoſa, & dum contra eam opponebatur ex eo non ſubſiſtere, quod tempore obitus teſtatoris non aderant maſculi ex Iacobo prædefuncto, qui ipſum repræſentaret, fuit reſponſum, quod cum teſtator diſpoſuerit per alternatiuam, videlicet Morendo Pietro, Bernardino, & Iacomo ſenza figliuoli maſchi, ò femine, ſatis erat alternatiuam in vno tantum verificari. l. is qui ducenta. §. verum. ff. de reb. dub. l. ſi hæredi plures. ff. de condit. inſtit. Socin. conſilio 113. incip. ſuprascript. inſignes. numero ſeptimo. verſicu. ſed clarum eſt. libro primo. alioquin hæc alternatiua maſchi, ò femine nihil operaretur quo ad feminas non extantibus maſculis, & conſequenter fateri oportebat fuiſſe ſubſtituras.

8 Quinta, & vltima coniectura deſumpta ex digreſſione ad plures gradus ſubſtitutionum breuiter impugnabatur negando plures gradus exiſtere, ceterum impugnatio viſa fuit ſine ratione, cum ponderando illam teſtamenti clauſulam, de Petro, & Bernardino, ſoſtituendo l'vno all'altro volgarmente, pupillarmente, & per fideicommiſſo in perpetuo, apparebat nedum plures, ſed plurimos fuiſſe factos ſubſtitutionum gradus, cum illa dictio, in perpetuum, habeat tractum ſucceſſiuum in infinitũ,

ut in ſimili de verbo ſemper dixit Bart. in l. 1. nu. 21. ff. ſolut. matrim.

9 Iſtis coniecturis ſic cõfirmatis aliqui ex Dominis addebant duas alias. Primam deductam ex pupillari ſubſtitutione, quæ non poterat verificari in filijs teſtatoris, qui tempore conditi teſtamenti, & obitus teſtatoris erant maiores. Vnde neceſſe erat quod verificaretur in Nepotibus, & Neptibus eiuſdem teſtatoris, quæ tempore obitus eius primum locum obtinuiſſent. Altera quia ſicut in portione Iacobi potuiſſent ſuccedere filiæ Petri, & Bernardini ſimiliter, imo multo magis in eiuſdem Iacobi portione debebant ſuccedere filiæ propriȩ eius, & Neptes.

10 Neque ad rem pertinebat, quod Teſtator præſumeretur ſe conformaſſe cum ſtatuto per quod feminæ dotatæ ſunt excluſæ, quia cum vocauerit feminas illas ponendo in conditione, aperte ſignificauit ſe voluiſſe a ſtatuto recedere, quod licuit Teſtatori, cum in re ſua quilibet ſit moderator, & Arbiter.

11 Ad abſurdum ex eo collectum, quod Neptes eſſent melioris conditionis, quam propriæ filiæ teſtatoris, quod Iaſ. in l. Gallus. §. nunc de lege. numero decimo quarto. dixit eſſe contra omnem æquitatem Mundi, fuit reſponſum non eſſe abſurdum, quod aliquando Neptes ſint melioris conditionis, quam filię, Card. Mant. libro ſexto, de coniect. vltim. volunt. tit. vndecimo, numero decimo ſexto. vbi dicit hoc abſurdum tunc magis ceſſare, quando teſtator filias in toto non excludit, ſed ſuas dotes habuerunt, tunc enim non recte infertur, filia, quæ dotem habuit, eſt excluſa a ſucceſſione vniuerſali, ergo etiam Neptes ab ea excludi debent, nam hoc caſu Neptes melioris conditionis eſſe poſſunt, Cephal. conſilio 45. incip. Magnificus Dominus. nu. 21. & conſ. 46. incipiente adhuc videtur. num. 28.

12 Demum ad epiſtolam miſſiuam teſtatoris qua vtebantur Informantes contra Lydiam ad teſtatoris voluntatem declarandam, ex Bartol. in l. alimẽta. num. tertio. ff. de alimen. & cibar. legat. fuit reſponſum. Primo eam fuiſſe ſcriptam multo tempore ante cõditum teſtamentum, & in eo teſtatorem mutaſſe volũtatem, cum ambulatoria ſit hominis voluntas vſque ad mortem. Secundo fuit reſponſum ex ea epiſtola non potuiſſe deduci aliquam efficacem coniecturam contra diſpoſitionem teſtamentariam, quia teſtator ſolum dixit prætendere, quod bona ſua remanerent apud maſculos, qui ex Iacobo naſcerentur ex quo tamen non fuerunt nati maſculi. Vnde commode poterat conciliari dictum in epiſtola cum dicto in teſtamento, videlicet quod epiſtola intelligeretur extantibus maſculis, ex Iacobo eis vero non extantibus non perimebatur diſpoſitio teſtamentaria, quod ſuccederent feminæ.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS.

D. CARD. BONONIEN.

Iſpalen. Matrimonij de Alcala. Lunæ 28. Ianu. 1608.

ARGVMENTVM.

Latiſſime in hac deciſione tolluntur plures oppoſitiones datę contra perſonas, dicta, & examen teſtium examinatorum in cauſa matrimonij, ad effectum illud reſcindendi, & annullandi tanquam metu celebratum, & in ea etiam declaratur, & quando vxor agens, vt ſupra ad reſciſsionem matrimonij, ſit reſtituenda viro ſic in ſtanti petitorio ſuſpenſo illam ſibi reſtitui.

SVMMARIVM.

Teſtes præſumuntur idonei, niſi contrariũ probetur. n. 1.

Matrimonium vbi agitur de reſcindendo teſtes debẽt eſſe omni exceptione maiores. num. 2.

Teſtes omni exceptione maiores qui dicantur arbitrio iudicis remiſſum eſt. nu. 2.

Teſtes non omni exceptione maiores ſupplentur ex numero præſertim quando agitur de re difficilis probationis, vtputa de probatione minarum. nu. 3.

Teſtes non omni exceptione maiores ſupplentur ex numero ẽt quod oẽs patiãtur aliquas exceptiones, ſi numerus ſit vltra tres teſtes. num. 3. infi. Declara, vt num. 6.

Metus probatur per teſtes non omni exceptione maiores, & per ea qui aliàs non admitterentur, vtputa conſanguineos, & domeſticos. nu. 4. & nu. 10.

Teſtes non omni exceptione maiores probant coadiuuati adminiculis. nu. 5.

Teſtis Sacerdos maiori fide dignus eſt quam Laicus. n. 6.

Teſtis deponens de facto proprio maiorem fidem meretur, quam teſtis ordinarius. nu. 6 & nu. 15. infi.

Teſtis edictum eſt prohibitoriũ, & propterea quilibet admittitur in teſtẽ, qui prohibitus a iure non eſt. num. 8.

Teſtis Parochus, qui baptizauit puerum, non prohibetur teſtificari pro eo. nu. 8.

Teſtis mulier nobilis magnæ fidei eſt, & eius teſtimonium præfertur teſtimonio viri non nobili. nu. 9.

Teſtis deponens contra proprium intereſſe multum probat. num 9.

Teſtis noverca admittitur pro ſua Priuigna, quando deſiit eſſe vxor patris. nu. 11.

Delictum minus præſumendum eſt potius, quam grauius. num. 12.

Teſtis non præſumitur iuratus ad effectum, vt probet, & multo minus ad effectum, vt de periurio arguatur. numero 13.

Periurium vt euitetur facienda eſt omnis interpretatio. numero 13.

Teſtis, qui in ſecundo examine plus dicit, quam dixit in primo non eſt ſibi varius nec contrarius. nu. 14.

Teſtes non dicuntur varij, ſi vnus deponat plus, quam alter. num. 20. & 21.

Teſtis non prohibetur veritatem dicere iuſſu, prece, & præmio. num. 14. in fine.

Socius, & particeps criminis admittitur in teſtem in caſibus, in quibus veritas aliunde haberi non poteſt. numero 15.

Teſtis omni exceptione maior dicitur ille, qui nulla legitima exceptione repelli poteſt. numero 16.

Teſtis domeſticus perſonæ domeſticæ non repellitur a teſtificando num. 16.

Teſtis varietas, ſeu contrarietas circa non ſubſtantialia attendenda non eſt. num. 17.

Teſtium contrarietas, vt euitetur præſumenda eſt temporis diuerſitas. num. 18.

Teſtis habilitas, vel inhabilitas inſpicitur habito reſpectu ad tempus depoſitionis. num. 22.

Teſtis ſoror pro ſorore admittitur in cauſa matrimonij, præſertim quando non eſt diſparitas inter coniuges. numero 23.

Teſtis famulus pro ſuo Domino admittitur, quando tempore depoſitionis non erat amplius famulus. numero 24.

Teſtis famulus alienius Illuſtriſſimæ perſonæ admittitur, præſertim ad teſtificandum de his, quæ domi facta ſunt. num. 25.

Teſtium dicta non ſunt cauillanda, ſed pro viribus iuuanda, & ſuſtinenda. num. 27.

Poſſeſſorium quando competat in cauſa matrimonij ſuſpenſo petitorio. num. 28. & 29.

Metus excludit conſenſum. num. 29. & ſeqq.

Vxor prætendens matrimonium nullum propter metum, quando ſit reſtituenda marito agenti poſſeſſorio, & petitorio ſuſpecto. num. 28. & ſeqq.

Teſtes examinati ſine interrogatorijs, datis a parte, non dicuntur nulliter examinati. num. 32. & ſeq. vbi præſertim quando pars monita non dedit interrogatoria iudici. num. 33.

Teſtes examinati ſine citatione partis non dicuntur nulliter examinati, quando eorum examen faciendum, fuit parti intimatum. num. 34.

DECISIO CXLVII.

1 TEſtes Marchioniſſæ eſſe idoneos pro nullitate matrimonij, & rite, ac valide examinatos fuit concluſum vnanimiter per Dominos, & omiſſis multis, quæ Informantes pro parte Dō Philippi inculcant extra dubium circa probationem metus iam deciſam. Quantum ad idoneitatem, quæ eſt prima pars dubij, cum illa præſumatur etiam ad effectum de quo agitur, quamdiu contrarium non probatur, vt per Caputaq. deciſ. 276. numero 7. parte 3. ſufficit reſpondere obiectionibus, quæ multę ex aduerſo dantur in genere, & in ſpecie.

2 Et quoniam fundamentum, ſuper quo tota obiectionum machina conſtruitur, eſt, quod ad effectum reſcindendi matrimonij requirantur teſtes omni exceptione maiores, ad illud labefactandum Domini (quorum arbitrio remiſſum eſt, qui teſtes dicantur omni exceptione maiores. Abb. in ca. cum Ioannes. num. 13. circa fin. verſ. ego concordando. vbi Felin. num. 44. poſt med. verſ. in hoc multum verſabitur. de fid. inſtrum. Couar. de ſponſal. par. 2. cap. 8. §. 12. ſub num. 8. verſ. nam in hac coniugali cauſa.) Dixerunt non deeſſe Marchioniſſæ, teſtes huiuſmodi, & ex eorum diſcuſſione apparebit. Et quando deeſſent, qualitatem hanc in caſu iſto, aut non requiri, aut ſuppleri ex tribus.

3 Primo ex numero teſtium, qui ſunt decem & octo. Alex conſ. 47. num. 2. lib. 2. Dec. conſ. 163. num. 14. Natt. conſ. 161. nu. 11. qui omnes loquuntur in cauſa matrimoniali. Et quod in ea ſuppleat numerus hāc qualitatem, dixit Rota apud Cæſar. de Graſ. deciſ. 5. num. 8. de ſpōſal. Et latius in Valentina profeſſionis, 1. Martij 1584. coram Illuſtriſ. Card. Blāchetto, vbi etiam fuit dictum, id maxime procedere, quando negotiū eſt difficilis probationis, & in terminis noſtris ad probandum minas paternas pro annullando matrimonio tradit, Alex. de Neuo conſ. 37. num. 3. inter conſilia matrimonialia, & tenuit Rota in vna Niciē. matrimonij 27. Ianuarij 1586. coram bo. me. Gipſio. Et eſt regula generalis, & trita, glo. in l. 3. in ver. numerus. ff. de teſt. quæ procedit etiam, vbi omnes patiuntur aliquas exceptiones, ſi teſtes ſunt vltra numerum trium. Cæſ. de Graſſ. dicta deciſ. num 9.

4 Secundo, quia agitur de annullando matrimonio ex metu illato a patre Marchioniſſæ, qui cum inferatur intra domeſticos parietes, non coram extraneis perſonis. Purpur. conſ. 579. nu. 11 in fi. Corn. conſil. 124. nu. 4. lib. 3. Socin. iun. conſ. 47. ſub num. 33. lib. 3. non requiruntur teſtes omni exceptione maiores. Purpur. ibi nu. 11. ſed admittuntur, qui alias non admitterentur. Alex conſ. 156. n. 15. lib. 5. Honded. cōſil. 29 n. 24. lib. 1. Et propterea admittuntur conſanguinei, & domeſtici. Purpur. ibi nu. 11. in fi. & n. ſeq. Ang. de Caſt. conſ. 36. nu. 1. & Alex. de Neuo conſil. ſeq. num. 1. inter conſilia matrimonialia. In bis enim quæ domi fiunt, non ſolum admittuntur domeſtici in teſtes. l. conſenſu. C. de repud. c. veniens. el ſecondo. de teſt. Bar. in l. lex quæ tutores. nu. 3. C. de adminiſt. tutor. Bald. conſ. 427. num. 5 lib. 5. Alex. conſil. 151. num. 3. in fin. libro 5. Sed etiam eis magis creditur, quam extraneis. Aret. conſ. 13. num. 17. Felin. in c. in literis. poſt num. 6. de teſt. cum alijs per Gabr. de teſt. concluſ. 10. num. 38.

5 Tertio, nō requirūtur teſtes in caſu iſto, omni exceptione maiores, pp adminicula, præſūptiones, & ſetiē facti, de quibus in deciſione, & latius p Informantes, vt reſoluit Rota, in vna Toletana, ſeu Mediolanē. Matrimonij, 17. Martij 1572. coram Oradino.

6 Non obſtat, quod dicitur prædicta non procedere in teſtibus patientibus plures defectus, quia vltra quod non omnibus dantur exceptiones, illæ quæ adducuntur viſæ fuerunt Dominis leues. Nā quo ad Sebaſtianum Martinez, quem Domini ſine difficultate

dix-

dixerunt eſſe omni exceptione maiorem, tum quia Sacerdos, & ob id maiori ſide dignus, quam Laicus. Alex.conſ.143.num.5.lib.7.Socin.Iun.conſilio 31. numero 30.lib.ſecundo. Aym.conſilio 267.num.1. Faciunt tradita a Gabr.de teſt.concluſ.4.numer.40. Tum quia deponit de facto proprio, & propterea maiorem fidem meretur, quam teſtis ordinarius, Aym. conſilio 178.numero ſeptimo, circa medium. & facit plus quam ſemiplenam probationem, Cæſ.de Graſſ. deciſ.ſecunda, in fin.de empt.& vend. fuit dictum in Vrbeuetana Bonorum. 4. Iunij 1596. coram Illuſtriſſimo Cardinali Seraphino, & ſæpius in alijs. Tum & vltimo, quia fuit a parte aduerſa approbatus, adhibendo illum ad ſolennizationem matrimonij.

7 Neque eius fidei aliquid eſt detrahendum, ex eo quod ſciret animum Marchioniſſæ alienum a contrahendo matrimonium cum Don Philippo, quia de mandato Cardinalis de Caſtro Archiepiſcopi interſuit, & ad effectum illum excuſandi ſufficit, quod in actu matrimonij Marchioniſſa non reclamauit.

8 Minus facit, quod vti Parochus baptizauerit Marchioniſſam, quia nullibi in iure cauetur, quod propterea repellatur a teſtificando pro ipſa, & clarum eſt edictum de teſtibus eſſe prohibitorium certarum perſonarum, ita vt quilibet admittatur in teſtem, qui non prohibetur l.prima, in principio, vbi Bald. ff. de teſt. Nell.in tractatu de teſt.par.prima, numero primo, & ſecundo. Socin.Iun.conſilio 32.num. 26.& ſeq.lib.2.

9 Multum etiam deferebant Domini Donnæ Franciſcæ Henriquez, tum quia pleniſſime informata, tum quia eſt de nobiliſſimo genere, quod multum auget eius fidem, Baldus in l.teſtium, numero trigeſimo ſexto. C.de teſt. Aym.conſilio ſexto, numero vigeſimo octauo. Late Tiraquell.de nobilit. c.vigeſimo, numero trigeſimo tertio. vbi poſt Gerard. quem allegat, dicit teſtimonium mulierum nobilium, præferri teſtimonio virorum non nobilium. Item quia deponit contra proprium intereſſe in præiudicium propriæ filiæ, vt bene deducunt Informantes, quo caſu multum creditur teſti, Socinus Iun. conſilio ſexageſimo primo, ſub numer.19. verſ.quod etiam. libro ſecundo. Surd. deciſ.centeſima ſeptima, numero quinto, & multum conſiderare ſolet Rota, vt deciſ. vndecima, de Iure patron. in Nou. Put. deciſ.243. libro ſecundo.

10 Non obſtat obiecta domeſticitas, quia vt dictum eſt non minuit, ſed potius auget fidem teſtis in hac materia ratione præſumptæ melioris ſcientiæ, & veritatis, vt per Purpurat. conſilio 179. ſub numero duodecimo.

11 Prout nec etiam qualitas affinitatis ex eo quod eſſet Nouerca Marchioniſſæ, vltra quod eo ipſo, quod deſijt eſſe vxor Marchionis Patris, deſijt eſſe Nouerca Marchioniſſæ. Alexander conſilio 207.num.10. in fin.libro ſexto. Quod fuerit conſultrix, & mediatrix in hac cauſa, non bene probatur, & mirum eſt, quod notetur de magna affectione erga perſonam Marchioniſſæ, cum in Adagium abierit, Nouercalis Amor.

12 Et quatenus dicitur eam mendacem, & periuram, dum dicit ſe alias depoſuiſſe non cognoſcere, quod apocha eſſet ſcripta manu Marchioniſſæ, nec iuuari ex eo, quod ſubiungit negaſſe ob metum mariti, quia poteſt acceptari confeſſio negationis, & reijci qualitas metus, quæ habet contra ſe præſumptionem. Reſpondetur potius eſſe præſumendum metum, quia cum clarum ſit apocham fuiſſe ſcriptam manu Marchioniſſæ, vt fuit oſtenſum in deciſione, & indubitatum Donnam Franciſcam habuiſſe notam manum Marchioniſſæ, excludendo metum, includeremus fraudem, & dolum in negando. Vnde pro minori malo dicere debemus, vt fuit dictum in deciſione, quod metu mariti territa id fecerit ad tradita per Gabr.de crimin.concluſ.prima, nume.6.& metus eſt multum veriſimilis propter indignationem, & furorem, qui maritum inuaſerat, propter talem ſcripturam, & quia coegit Marchioniſſam metu, & minis ad illam negandum, & contrafaciendum manum.

13 Quo ad periurium, non eſt agendum an ex meticuloſo iuramento incurratur in quo contendunt Doctor.& laborãt Informantes pro vtraque parte. Quia non dicit ſe negaſſe cum iuramento, nec de illo apparet, & non præſumitur iuramentum in teſte, etiam ad effectum, vt probet, Abb.in c.tuis.numer. octauo, de teſt. Crot.de teſt.par.ſeptima, num.15. Vnde multo minus ad effectum, vt notetur de periurio pro quo euitando ſemper eſt omnis interpretatio facienda, c.quemadmodum. de iureiuran. cum alijs per Bero. conſ.149.num.12.lib.1.

14 Non obſtat, quod in primo examine nullum verbum dicat, quod Marchio eius vir fuiſſet occiſurus filiam, cum tamen id deponat in ſecundo. Quia non propterea debet iudicari ſibi contraria, nec varia, prout non ſunt contrarij, nec varij teſtes, ſi vnus deponat plus quam alter, Anton. de Butr. in c.primo, in ſecunda oppoſitione. de offic. leg. Alexand. conſilio ſexageſimo quarto, numero vndecimo, libro ſecundo. Dec.conſilio 163.numero decimo quinto, verſ.& pro fundamento. Corn.conſil. 220. columna ſecunda, verſ. tamen dicta Thomaſina. libro primo. poteſt enim eſſe, quod ſuper eo non fuerit interrogata, & teſtis poteſt examinari ſuper omiſſis in primo examine, nec propterea dicitur ſe corrigere, late Gabr.de crim.cõcluſ.vigeſima octaua, num.ſeptimo, & ſequen. Nec faciunt tradita per Innocent. & Abb. in c.præterea de teſt.cogen. quia loquuntur quando eſt timor, quod teſtis potuerit inſtrui a parte, quod nõ poteſt applicari in caſu noſtro, attẽto quod Donna Franciſca erat omnium bene conſcia, & dicit ibi Abb.numero duodecimo, circa med. quod hoc eſt arbitrarium Iudici, qui habet conſiderare qualitatem perſonæ, & alias circumſtantias. Non eſt etiam inconueniens, quod ipſa dixerit eius famulæ, quod ſe examinaret, & diceret veritatem, quia licuit non ſolum iuſſu, ſed etiam prece, & pretio id facere

Dec.qui alios allegat conſ.189.num.16. Rip.in l.1. num.37.ff.ſi cert.pet.

15 Minus etiam facit, quod dicitur fuiſſe ſociam criminis in inferẽdo metum Marchioniſſæ, omiſſo enim quod in caſibus, in quibus veritas abundè haberi non poteſt admittitur particeps, & ſocius criminis, Dec.conſ.189.num.10. Aym.conſ.178. poſt num.3. Alexand. de Neuo dicto conſil.37. ſub num.2. inter conſilia matrimonialia, Caputaq.deciſ.277.num.8. & ſequen.par.3. fuit dictum in vna Romana releuationis indemnitatis, 1.Iulij 1593. corã Illuſtriſſimo Cardinali Seraphino. Donna Franciſca non intulit, ſed retulit minas paternas, intuitu forſan pietatis, dubitans (vt ipſa teſtatur) ne pater vere minas exequeretur in filiam, quando illa ſuo non obtemperaſſet imperio, & cum deponat de eo, quod ipſa fecit, tãto magis probat, vt in terminis per Mandel. conſ.77. nu.7. Imo ſi alias eſſet inhabilis ex eo ſolum, quod deponit in facto proprio, faceret ſemiplenam probationem Paul.de Caſt.in l.2.§.ſi abſens, poſt numer.5. ff.ſi ex noxal.cau.aga. Dec.conſil.363.num.3. Afflict.deciſ. 369.nu.7.Silueſt.Aldobr.conſ.14.nu.14.

16 Lupus Deslaua fuit etiam habitus omni exceptione maior, quia erat bene informatus, cum de tempore contracti matrimonij eſſet Secretarius Marchionis patris, & nulla exceptione legitima repelli poteſt, gloſ.in c.1.in ver.maiores, vbi Hoſtien.num.2. ver.maiores, Abb.nu.5. Præpoſ.nu.7. de conſang. & affin. Rolan.conſ.7.nu.13.lib.1. Licet enim de tempore examinis eſſet familiaris, & domeſticus Donnæ Franciſcæ Nouercæ attamen domeſticus perſonæ domeſticæ non repellitur a teſtificando Innoc.& alij in c.inſinuante, de off.dele. Corſet.in ver.teſtis ſing.20. Autrer.de teſt.nu.34. Gabr.concluſ.10.num.53.de teſt.facit deciſ.Aegid.605.& Rotæ 12.de teſt. ĩ nou. Et nihil facit, quod dicat Sebaſtianum Sacerdotẽ de tempore contracti matrimonij fluiſſe, & tamẽ Sebaſtianus examinatus id nõ dicat, quia non fuit de hoc interrogatus, & ſufficit quod non neget.

17 Dum dicitur conuinci de mendacio, quia dicit retuliſſe Hieronymæ ſuę matri Marchionem ſibi dixiſſe, quod filiam occidiſſet ſi in ſua perſeueraſſet opinione Hieronyma autem dicat filium ſibi ſolum dixiſſe de exhæredatione, quia cũ hæc varietas, ſeu contrarietas, non ſit circa ſubſtantialia non eſt attendenda Alex.conſ.5. nu.10.lib.1. Iaſ.in l.2. ſub num.16. verſ.confirmo, C.de bonor.poſſ. ſecun.tab. Dec.conſil.100. poſt num.4. verſ.tertio hoc. Ruin.conſil.36. num.2.lib.4. Caputaq. deciſ.270. num.2. circa med. par.3. prout nec mendacium, & falſitas, Dec.d.conſ. ſub num.4.verſ.ſimiliter falſitas, Rim.Sen.conſi.44. nu.6.Ruin.d.conſ.36.num.3. Caputaqu. vbi ſupra. Vlterius facile euitatur contrarietas referendo illam dictionem (ſolum) ad verbum, ſibi, id eſt quod ſibi ſoli, & non alijs dixerit, aut ad alia verba, ex quibus tollatur repugnantia, licèt in originali materno ſermone concepto non reperiatur huiuſmodi dictio, ſed errore interpretantis fuerit adiecta.

18 Facile etiam conciliatur alia prætenſa contrarietas, quod dicat ſe fuiſſe præſentem, quando Cardinalis loquebatur cum Marchione Patre, cum tamen ſeptimus, & nonus teſtis dicant neminẽ vidiſſe, quia teſtis iſte deponit de tempore, antequam Marchioniſſa fuiſſet vocata, alij de tempore quo ibi reperiebatur Marchioniſſa, præſumendum eſt enim, quod loquantur de tempore diuerſo, & ſucceſſiuo ad euitandam contrarietatem, Felin.in c.translato.num.8.circa med.de conſtit. Ruin. conſil.130. numero 6.lib.4. Fuit dictum in vna Vlixbonen. Profeſſionis 9. Maij 1580.coram Lauretano.

19 Corruit etiam alia prætenſa cõtrarietas inter ſuũ dictum, & depoſitionem Sebaſtiani Martinez, quia dicit nullum extraneum fuiſſe vocatum ad celebrationem matrimonij, & Sebaſtianus atteſtatur fuiſſe præſentes nedum famulos, ſed etiam Equites, & nobiles. Quoniam idem Sebaſtianus ſubiungit dictos Equites, & nobiles fuiſſe de domo Marchionis.

20 Sunt etiam vanæ exceptiones, quæ dantur contra Donnam Hieronymam, licet enim Nouercam feciſſe minas mortis, quas Nouerca examinata non dicat feciſſe. Attamen ſatis eſt, quod non neget feciſſe. Et dum obijcitur, quod teſtes dicunt, nullum remanſiſſe in cubiculo in quo erat Cardinalis, reſpondetur Hieronymam nullibi deponere, quod aliquis remanſerit.

21 Ad illud, quod alij qui fuerunt præſentes non deponant de minis mortis, vt deponit ipſa, reſpondetur, quod forſan non aduerterunt, aut non audiuerunt, prout aduertit, & audiuit ipſa, vt in fortioribus terminis dicunt, Alex.conſil.10. num.5. lib.1. Corn. conſ.202.num.2.lib.4.

22 Nullam etiam exceptionem patiuntur Antonius de Galarza, & Donna Franciſca de Figueroa. Quia licet dicatur fuiſſe eiectos a Marchione, eo quia ſuſpicabatur, ne ipſi præſtarent conſilium Marchioniſſæ, Marchio erat mortuus de tempore depoſitionis, quod tempus ſemper inſpicitur ad effectum habilitãdi, vel inhabilitandi teſtem.l.3.in prin.ff.de teſt.gloſ. in l.Carbonianum §.cauſæ in ver. non eandem.ff.de Carb.edict. Bart.in l.ad teſtium. §.conditionem.nu. 4.ff.de teſtam. Alex.conſ.149.nu.7.lib.5. & nihil habent agere cum D.Philippo cum quo cauſa agitur.

23 Nihil etiam refert, quando eſſet verum, quod Donna Frãciſca deſideraſſet, quod Marchioniſſa nuberet cum Dõ Franciſco de Zuniga, quia Don Franciſcus de tempore examinis erat vxoratus, & ſic euanuerat huiuſmodi deſiderium. Donna Ioanna Henriquez, licet ſit ſoror Marchioniſſæ, attamen admitti debet in cauſa matrimonij, præſertim quando non eſt diſparitas inter coniuges, gloſ. & Doct.in c.ſuper eo.el 2. de teſt Abb.in c.videtur, nu.2.& ſub num.6 qui matrim. accuſ.poſſ. Dec.conſil.163.num.26. Pariſ.conſil.58.ſub num.24. lib.4. & dixit Rota in illa Valentina profeſſionis coram Illuſtriſ. Blanchetto. Imo præfertur extraneis, quia præſumitur habere plenam notitiam contractus matrimonij, Abb.vbi ſupra.

Quod

24 Quod Ruffina Lopez inſeruiuerit Marchioniſſæ nihil eſt, quia quando etiam ſeruientes repellerẽtur, non eſſet repellenda ipſa, quæ tempore depoſitionis non erat in eius ſeruitio. Spec.de teſt. §.1.num. 13. verſ.quid ſi olim. Abb.in c.in literis.numero 6.vbi Felin.num.8.de teſt. Alex.conſ.5.nu.9.lib.1.Crot.conſil.131.num.56.

25 Contra Ioãnam de Segura, Mariam de Naruaez, & Ioannem Antonium Galarza opponitur, quod sũt famuli Marchioniſſæ: ſed nihilominus admitti debent famuli Illuſtriſſimæ perſonæ. Lanfranc.de teſt. num.63.Aufrer.de reprobat.teſt.ſub num.43.verſic. fallit ſi ſit famulus, præſertim ad teſtificandum de his, quæ domi facta ſunt, ad not.in l.conſenſu.§. ſeruis etiam, ſeu ancillis. C.de repud. Crot.d.conſ.131. num.26.Alex.de Neuo.conſ.4. num.15. qui de probatione metus loquitur.

26 Catherina de Maiorga, Magdalena, & Aloyſia de Figueroa non prohibentur teſtificari pro Marchioniſſa, eo quia ſunt famulæ Donnæ Franciſcæ Nouercæ, vt ſupra dictum eſt de Lupo deslaua.

27 Aliæ exceptiones, quæ dantur, viſæ ſunt Dominis parui momenti, & benè ſublatæ per Informantes pro Marchioniſſa, dicta enim teſtium non ſunt cauillanda, ſed iuuanda, & ſuſtinenda pro viribus. Caſſad.deciſ.3.nu.5.de probat.etiam per ſuppletionem. Dec. conſil.292.num.2. & 595.num.5. & contrarietates, quam maximè fieri poſſunt ſunt conciliandæ. Cæſ. de Graſ.deciſ.4.num.5.de teſt.

28 Ad ſecundam partem dubij, quæ reſpicit validitatem examinis; duæ principaliter obijciuntur nullitates. Prima ex ſuſpenſione petitorij: Ex omiſſione interrogatoriorum altera. Quo ad primam fuit dictum poſſeſſorium fuiſſe terminatum per depoſitum Marchioniſſæ, prout ſæpe contingit in Rota per ſequeſtrum, & alio modo terminari non poterat, quia reſtitutioni non erat locus, cum ea non detur in matrimonio, niſi quando conſtat de legitimo conſenſu.cap.ex tranſmiſſa.vbi gloſ.in ver.legitime. Io.And. num. 5. Ant.de Butr.ſub num:10.verſ. Ioannes Andreas approbat.Abb.ſub num.5.verſic.contra quod.de reſtit. ſpol.c.ex parte.vbi Butr. in Summario.Bellamer.ſub num.12.eod.tit.& ratio eſt, quia non poteſt in perſona libera haberi quaſi poſſeſſio huius ſeruitutis coniugalis, niſi ex legitimo conſenſu. Bellamer. ibi ſub nu. 13., & propterea poſſeſſorium matrimoniale habet admixtam cauſam proprietatis. Card. in d.c. ex parte.num.4.Bellamer.num.12.Anchar.in d.c.ex tranſmiſſa in fin. Mil. in verbo poſſeſſio, & quaſi iuris matrimonialis. Rip.in l. naturaliter.§. nihil commune. ſub num.83.ff.de acquir.poſſ.

29 Hinc ſequitur probationes Marchioniſſæ ad excludendum conſenſum fuiſſe admittendas, non ſolum ratione mixturæ, ſed etiam quia in hoc procedit poſſeſſio iuris, vt dicit Imol.in d.c.ex parte.poſt num. 10.& probationes ſuper metu benè excludebant conſenſum, qui adeſſe non poteſt, vbi metus, & coactio interuenit.c.cum locum.de ſponſal.& in filia, a patre tertita, quod non dicatur matrimonio conſenſiſſe, tradit Felin.conſ.14.num.6. facit quia reſtitutio in ſpolio matrimoniali non datur, ſi poſſeſſio non fuit iuſta, vel fuit violenta. Specul.de petit. & poſſeſſ.§. fin. numero 2.in fin.Goffred.in Summa de reſtit.ſpoliat.numero 2.ad fin.

30 Rurſus cum negaretur matrimonium, & eſſent in promptu probationes, debebant admitti, & retardari reſtitutio, propter periculum animæ, & timorem peccati, ne daretur cohabitatio illicita. c.gaudemus. de diuort.Alex.in l.naturaliter.§.nihil commune.numero 20.vbi Rip.ſub numero 83.ff.de acquir.poſſeſſ. Couar.de ſponſal.par.2.cap.7.§.5. numero 9. poſt med. cum multis per Gabr.de reſtitut.ſpoliat.concluſ. prima. num.150. Vbicunque enim ad reſtitutionem faciendam poſſeſſio dat occaſionem peccati, debet admitti pars aduerſa ad docendum de proprietate. Feder.de Sen.conſ.284.num.4.

31 Præſertim quia concurrebat aliud periculum propter virginitatem, & incorruptionem Marchioniſſæ, gloſ.in c.1.in verb.ſuſpectum, vt lit.non conteſt. Specul.vbi ſupra, ſub num.2.late Bellam.in cap.ex parte. ſub numero 11.verſic. ſecunda concluſio.de reſtitut. ſpoliat.

32 Ad ſecundam nullitatem ex omiſſione interrogatoriorum fuit dictum, ex tali omiſſione non concludi ad nullitatem examinis. Alex. conſilio 172. num. 9. libro ſecundo. Dec.in c. licet cauſam.numero 56. de probat.Put.deciſ.417. libro ſecundo. Accoramb.deciſ.49.Et imputare ſibi debet pars aduerſa, quod illa non exhibuerit coram Nuncio, prout fuerat monita ſub comminatione, quod alias examinarentur ſine illis.Pereg.deciſ.129.lib.1.& 68.lib.2.

33 Neque obſtat, quod dicitur fuiſſe exhibita quædam interrogatoria, tum quia de dicto tempore erant examinati plures teſtes. Tum quia cum receptor haberet in mandatis ſolum facultatem examinandi ſuper articulis non poterat aliquid addere, & alterare formam ſibi traditam, & benè fecit illa non admittendo, & debuiſſet pars redire ad iudicem, vt per Franc. Marc.deciſ. Delphin.427.par.2. & in omnem euentum ſufficere poſſunt teſtes examinati ante illorum exhibitionem.

34 Alia oppoſitio ex defectu citationis ad dicendum contra articulos non placuit, quia ſatis eſt, quod fuit intimata commiſſio receptoris, in qua dicebatur, quod examinaretur ſuper articulis hinc inde deductis. Vnde pars tunc potuit opponere. Cæſ. de Graſ.deciſ. 15. numero quarto. de fid. inſtrum. Cetera deducta ex aduerſo pro nullitate examinis benè tolluntur per Informantes, quorum reſponſiones placuerunt Dominis. Ex quibus fuit concluſum teſtes eſſe idoneos, & validè examinatos, &c.

Digitized by Google

REV.[MO] P. D. COCCINO DECANO.

Pientina Iuris patronatus. Lunæ 28. Ianuarij 1608.

ARGVMENTVM.

Ius patronatus probatur ex antiquiſſima poſſeſſione præſentandi vna cum forma, quando præſentationes effectum habuerunt.

SVMMARIVM.

Ius patronatus ſatis probatur ex antiquiſſima poſſeſſione præſentandi vna cum fama. num. 1.
Iuris patronatus quaſi poſſeſſio antiquiſſima probatur ex multiplicatis præſentationibus effectuatis. num. 1.
Iuris patronatus antiqua poſſeſſio ex præſentationibus inducta, non redditur turbida ex eo, quod ſemel præſentatio effectum habuerit per reſignationem. num. 2.
Enunciatiuæ emanatæ a perſonis ſuſpectis, quando probent. num. 3.

DECISIO CXLVIII.

1 FVit reſolutum, beneficium, de quo agitur, eſſe de Iure patronatus, quia ſatis probatur ex quaſi poſſeſſione præſentandi antiquiſſima, vna cũ fama, iux. doct. Bal. in l. cum ſuper. C. de rei vendic. quem Rota ſequitur. Caſſad. deciſ. 2. num. 4. de probat. Put. deciſ. 60. in fin. lib. 1. Achill. deciſ. 6. de Iure patronatus. De antiquiſſima autem poſſeſſione conſtat ex multiplicatis præſentationibus effectum ſortitis, iux conſilium Oldr. 229. num. 2. De fama vero ex pluribus enunciatiuis, quæ habent requiſita, de quibus per Arct. in c. cum cauſam. num. 21. de probat. & mouit etiam Dominos, quia ab anno 1345. vſque ad hæc tempora habetur mentio huius Iuris patronatus, ſiue in præſentationibus, licet aliquas nõ conſtet habuiſſe effectum, ſiue in prouiſionibus Apoſtolicis, vt fuit etiam conſideratum in cauſa Lucana Iuris patronatus coram me.

2 Non obſtat, quod vna ex præſentationibus oſtenditur effectuata per reſignationem, quia non inde probatio redditur æquiuoca, quaſi præſentatus potuerit reſignare ius, quod habebat in beneficio, cum reſignatio longe poſt præſentationem fuerit facta, etiam cum reſeruatione penſionis, quæ poſtea fuit ſoluta, vt fuit ponderatum coram me in cauſa Reatina Prædij 2. Maij 1603. Et quamuis vna etiam ex præſentationibus ſit ad fauorem Salui Angeli de Aſina longa, & prouiſio per obitum Angeli Salui de Aſina longa, & propterea ſtante diuerſitate nominis, non inde reſultat effectuatio primæ præſentationis, tamẽ etiam dempta iſta prima præſentatione, adhuc remanet antiquiſſima poſſeſſio præſentandi, licet etiam negari non poſſit, quin oriatur ex ſerie verborum magna præſumptio effectuationis.

3 Minus releuat, quod enunciatiuæ emanarunt à perſonis ſuſpectis, quia cum recipiant præſumptionẽ, & fomentum ex actu, in quo fuit enunciatum, ſatis probant. Achill. deciſ. 1. de confeſſ. & deciſ. 7. de Iure patron. Put. deciſ. 149. lib. 3.

REV.[MO] P. D. LVGDVNEN.

Romana Pecuniaria. Lunæ 28. Ianuarij 1608.

ARGVMENTVM.

Procurator ad diſdicendum ſocietates Officij, & exigendum an, & quando poſſit dictas ſocietates renouare, & quando renouatæ cenſeantur.

SVMMARIVM.

Societate officij per mortem Officialis finita, ſors principalis reſtituenda eſt. num. 1.
Probatio non concludens nihil releuat. num. 2.
Contractus cenſetur factus nomine illius, qui cõtrahit, & non alieno. num. 2.
Societas non præſumitur renouata per contractionem alterius ſocietatis eiuſdem ſummæ, & cum eiſdem perſonis, nomine tamen alterius, niſi probetur primæ ſocietatis extinctio. num. 2. & ſeq.
Nouatio regulariter non inducitur niſi expreſſe dicatur. num. 3. vbi declaratur.
Procurator ad diſdicendum ſocietates Officij, & exigendum, non poteſt eaſdem ſocietates renouare. nu. 3. & 4.
Tutor, & procurator habens mandatum cum libera, poſſunt etiam nouare. num 4.
Voluiſſe quis non præſumitur, quod non potuit. num. 5.
Procurator ad exigendum conuertens exactas pecunias in ſui commodum furtum committit. num. 6.
Nouatione contractus nouatus ipſo iure dicitur extinctus. num. 6.
Nouationis natura eſt extinguere præcedentem obligationem. num. 6.
Scientia non inducitur niſi conſtet, quod quis ſciuerit factum principale cum omnibus ſuis qualitatibus. nu. 7.
Ratificari non poteſt actus geſtus alio nomine, quam ratificantis. num 7.
Creditor tacens, & negligens exigere ſuum creditum, ſibi non præiudicat niſi per lapſum temporis fuerit inducta præſcriptio. num. 8.

DECISIO CXLIX.

1 PRo Informante, videlicet mandatum Auditoris Cameræ eſſe exequendum, quia iuſtificatur ex obligatione Camerali, & ex inſtrumento

to ſocietatis,quæ cum fuerit diſſoluta per mortem Officialis, eaque mors fuerit intimata ei, qui pecunias acceperat,is procul dubio tenetur ad illarum reſtitutionem.

2 Non obſtat, quod D. Aurelius ad cuius fauorem erat inita ſocietas,conſtituerat de anno 1593. Penellum eius fratrem Procuratorem ad diſdicendum illã ſocietatem,ſortemque & fructus illius exigendum,& de exactis quietandum, quia videbatur Dominis nõ conſtare,quod Penellus vſus ſit dicto mandato,& ſocietatem extinxerit. Quamuis enim reperiantur de anno 1585. contractæ per Penellum ſupradictum Procuratorem tres ſocietates,quæ inſimul iunctæ cõficiunt ſummam, quæ erat in illa prima ſocietate, & inita ſunt cum ijſdem perſonis, tamen non ex eo ſequitur perneceſſe extinctio primæ ſocietatis. Ideoque talis probatio non concludit.l.non hoc. C. vnde legit.c.in præſentia.de probation. Bald. conſil. 220. num.1.lib.1.Aym.conſ.313.num.1. & cum dictæ ſocietates cantent ad fauorem non Aurelij, ſed Penelli,dicendum eſt,quod Penellus pro ſe ipſo,& ſuo nomine,non autem proprio contraxit. Pariſ. conſil.72. num.30.lib.2.Corn.conſ 310.num.2. lib.3. Rolan. conſ.9.num.31.lib.3.

3 Atque vltra, quod regulariter non inducitur nouatio,niſi id expreſſe ſit actum. l. fin. C. de nouat. §. præterea.Inſtit.quibus mod. tollit obligatio, vel adſit talis repugnantia, vt ſocietas prima non ſe compatiatur cum ſecunda.Bald.in d.l.fin.in princ. Dec.conſil.463.num.6.& 464.num.5.Dec.conſ.11. numero 69.lib.1.adhuc in hoc caſu,licet Penellus eſſet Procurator ad diſdicendum,& exigendum,non tamen poterat nouare.l. non abſtulit. C. de nouat.l. non ideo. & l.ſi debitorem. ff. eodem l.ſi vnus. in princip. ff.de pact.l.quod ſtipulatus.ff.de nouat. Dec.conſ.543.numero 12.Surd.deciſ.181.num.52.

4 Quibus non obſt.text.in l.cui recte.ff.de nouat. & ſimiles, vbi dicitur, quod cui recte ſoluitur, is etiam poteſt nouare. Leges enim in hac materia inuicẽ pugnantes ſic in concordiam reducuntur, vt nouare poſſit, qui iure ſuo ſolutum recipit,non poteſt autẽ, qui nudum miniſterium habet, & qui ſolutioni tantum adiectus eſt,& non obligationi, excepto tamen tutore,& Procuratore habente mandatum cum libera, vt optime declarat Cuiacius lib.3. ad edictum Pauli, explicans d.l.ſi vnus.& Gothoffred.in d.l.cui recte.

5 Sed neque dici poteſt, quod Penellus habuerit hoc caſu animum nouandi, tum quia non præſumitur voluiſſe,quod non potuit. Alex.conſ.122.num.6. lib.4.Iaſ.in l.Gallus. §.1. nu.6. de liber. & poſthum. Corn.conſ.102.num.6.lib.2. Tum quia nouando illam primam ſocietatem ad ſui fauorem merebatur ſibi notam infamiæ,& incidebat in crimen furti,ex traditis per Surd.deciſ.304.num.12.& ſequentib.

6 Non obſtat, quod ſubſtitutus Notarij depoſuit, Penellum quando contractæ fuerunt ſocietates promiſiſſe oretenus ſe iuraturum, vt prima ſocietas caſſaretur. Nam iſte eſt teſtis vnicus, & potius excludit nouationem, per quam fuiſſet ipſo iure extincta prima ſocietas. Bart.in l.ſi cum dotem. §.ſi mulier.num. 6.ff.ſolut.matrim. Bald.in l.auia.in fin.C.de iure dot. Nouationis enim natura eſt, extinguere præcedẽtem obligationem,eamque in ſequentem transfundere.l. 1.ff.de nouat.Surd.conſ.298.num.44. Nec vero illa promiſſio Penelli, vel dicta prima ſocietas fuiſſet extincta,vel Aurelius obligatus ad illius extinctionem.

7 Non obſtat etiam prætenſa ratificatio deducta ex ſola ſcientia Aurelij. Nam ſcientia non probatur ſaltem talis, quæ ſufficiat ad ratificationem, videlicet, quod Aurelius ſciuerit totam rem geſtam, cum omnibus ſuis qualitatibus. Gloſ.in cap.concertationi.in ver.ſciuerit.de appellat.in 6. Caſtr.conſ.965. numero 5.Tiraq.de retract.conſ.inguinit.§ 36.gloſ.2. numero 3.Surd.conſil.328.num.28. Et propterea non poteſt agi de ratihabitione,poſtquam ſumus in actu, qui non fuit geſtus nomine Aurelij.l. ſi pupilli.§. ſed ſi ego.& ibi gloſ.Bart.& alij.ff.de negot.geſt.Specul. de iudic.§.2.verſ.ratihabitione. Bald.in l.ſi quis ſeruo.in prima col.verſ.ſed venio. C.quod cum eo. & in l.mater.in 4.oppoſitione.C.de rei vendicat.Mohed. deciſ.22.in fin.de præbend. Capr.de reg.iur.55.per totum.

8 Et quo ad hoc ceſſat difficultas, quia Aurelius vſque ab anno 1596.petijt coram A.C. ſibi reſtitui capitale ſocietatis,& fructus decurſos ſolui, & licet ab inde poſtea ſiluerit,tamen id potuit contingere, quia alijs negotijs vrgentibus eſſet impeditus, & in omnẽ euentum,ſi ſola taciturnitas in petendo ſufficeret,fruſtratoriæ eſſent præſcriptiones, & alias conſiderauit Rota in cauſa Romana extinctionis cenſus, 7. Maij 1584.quæ eſt,inter impreſſ.788.par.1.num.12. Atque ex his Domini dixerunt, mandatum Auditoris Cameræ eſſe exequendum,&c.

REVERENDISSIMO P. D. ATTREBATEN.

Nucerina Emphyteuſis. Veneris 8.*Februarij* 1608.

ARGVMENTVM.

Dominium emphyteoticę rei debet plene,& cõcludenter probari ad effectum rei vendicationis, vel deuolutionis, & quomodo hoc probetur.

SVMMARIVM.

Dominium emphyteuſis debet plene,& concludenter probari ad effectum rei vendicationis, vel deuolutionis, ita quod iſto caſu non ſufficiunt locationes, ſeu conceſſiones emphyteoticæ.num. 1.*&* 2.

Dominium emphyteoticæ rei non probatur ex eo, quod quis emerit rem tanquam emphyteoticam, & recognouerit

Digitized by Google

gnouerit eccleſiam, ac ſoluerit Laudemium. num. 3.

Inſtrumentum quod non dicit, nec nos dicere debemus, niſi adſint aliæ probationes. num. 4.

Emphyteuſis an præſumatur eſſe tota illa, quæ reperitur intra confines deſignatos in contractu emphyteotico. numero 5.

Emphyteota tenetur deſignare bona ex quibus ſoluit canonem, ſufficit tamen illi oſtendere certam quantitatẽ canoni proportionatam, & qui maiorem prætendit, probare debet. num. 6.

Laudemium de iure communi eſt quinquageſima pars pretij, pacto tamen, vel conſuetudine variari poteſt. numero 7.

DECISIO CL.

1 FVit reſolutum, non probari totum prædium eſſe emphyteoticum ad effectum rei vendicationis, vel deuolutionis, quo caſu requiritur plena, & concludens probatio. l. in rem actio. l. officium. ff. de rei vendic. l. cum res. & ibi Bald. circa fin. C. de prob. not. in l. 1. C. de alienar. iudicij mutan. cau. fact. Ripa c. ſæpe. num. 5. de reſtit. ſpol. Specul. in ritul. de emphyteu. §. nunc aliqua. num. 71. Aym. conſil. 157. numero 53. lib. 1. Alex. Rota coram Caputaq. deciſ. 280. par. 1. & in Romana Domus, Sanctæ Agnetis. 19. Iunij 1589. coram bo. mem. Orano, & in Getunden. Vini, 5. Maij 1599. coram R. P. D. Decano.

2 Et in ſpecie in iudicio rei vendicationis, vel deuolutionis, non ſufficiunt locationes, ſeu conceſſiones emphyteoticæ. c. inter dilectos. prope fin. de fide inſtrum. l. ad probationem. C. locati, & trad. Barto. in l. legata. num. 2. ff. de adimend. legat. Iaſ. in l. 2. num. 178. C. de iure emphyt. Alex. in l. ſi alienam. num. 3. ff. ſolut. matrim. & conſ. 12. num. 4. vol. 4. Aym. conſ. 157. num. 6. & 7. Curt. iun. conſ. 41. num. 8. Ruin. cõſilio 26. num. 1. & conſ. 47. num. 6. lib. 1. Caputaq. d. deciſ. 280. & fuit dictum in dicta Romana Domus Sanctæ Agnetis.

3 Et quod ad effectum caducitatis non probetur Dominium, etiam ſi quis emerit rem tanquam emphyteoticam, & recognouit eccleſiã, ac ſoluerit Laudemium, fuit reſolutum in Romana deuolutionis Vineæ 13. Nouembris 1602. coram Illuſtriſſimo Domino Cardinali Seraphino.

4 Minus vero probari dixerunt Domini quantitatem, cum in inſtrumento emphyteuſis nulla quantitas expreſſa legatur, & quod inſtrumentum non dicit, nec nos dicere debemus, niſi adſint aliæ probationes. Bald. conſ. 298. num. 6. in fin. lib. 1. & fuit dictum in ciuitatis caſtelli bonorum 4. Iulij 1590. coram Illuſtriſſimo D. Cardinali Pamphilio.

5 Non obſtat, quod huic prædio dati ſint certi fines, vnde totum præſumitur emphyteuticum. Iaſ. in d. l. 2. num. 173. C. de iure emphyt. lib. 2. Ruin. conſ. 50. num. 14. vol. 1. Socin. conſ. 167. num. 20. lib. 1. Gabr. concluſ. 3. num. 5. de feudis. Reſpondebatur enim nõ præſumi emphyteoticum quicquid intra fines continetur, vt poſt Hoſtien. in c. nimis. num. 4. de iureiur. De communi teſtatur Afflict. in c. 1. num. 12. de controu. inter maſcul. & fem. Et in deciſ. 267. num. 4. Bellou. conſ. 10. num. 11. Clar. in §. feudum. quæſt. 18. Et tenuit Rota in Aſten. Feudi de Solano. num. 1584. coram bo. mem. Bubalo, quæ allegatur in dicta Ciuitatis Caſtelli, & ibidem traditur alia ſolutio, quod videlicet præſumptio pro emphyteuſi ceſſat, vbi apparent notæ, & veſtigia diuerſitatis, & hinc quoniam in inſtrumento conceſſionis nominantur aliquæ Terræ, quæ poſſidebantur per ipſos recipientes, & dantur pro confinibus; abſque eo quod conſtet quantum ſe extendant, niſi quod apparet ea fuiſſe notabilis valoris, cum fuerint vendita 900. & 1000. ac amplius ſcuris.

6 Secundo non obſtat, quod emphyteuta tenetur deſignare bona ex quibus ſoluit canonem. Iaſ. in d. l. 2. num. 173. C. de iur. emphyt. Ruin. conſ. 50. numero 14. lib. 1. Roland. conſ. 66. num. 4. & 6. lib. 3. Nam reſponſum fuit ſatis eſſe, quod emphyteota oſtendat certam quantitatem, quæ ſi eſt proportionata canoni, petens maiorem quantitatem probare tenetur. Specul. in dicto §. nunc aliqua. num. 79. de emphyt. Afflict. c. 1. §. illud. num. 22. in fi. de prohib. feud. alienat. Roland. conſ. 66. num. 1. 2. & 7. lib. 3.

7 Veruntamen Domini exiſtimabant probari prædium, de quo agitur eſſe emphyteoticum pro duobus cuppis, quod ex aduerſo non negatur, & demonſtratur ex ſolutione Laudemij, quod antiquitus erat quatuor florenorum, & poſterioribus duodecim ſcutorũ ad rationem quinque pro quolibet centenario, iuxta quem calculum pars emphyteotica aſcenderet ad 240. ſcuta per gloſ. magn. in l. ſemper in ſtipulationibus. circa medium, de regul. iur. Dec. conſ. 43. numero 5. Aym. conſil. 310. num. 3. Nam & ſi de iure communi Laudemium ſit quinquageſima pars pretij. l. finali. verſ. & ne auaritia. C. de iur. emphyt. tamen pacto, vel conſuetudine poteſt variari, vt deducitur ex dicta l. fin. ibi, ſi nulla pactio fuerit interpoſita. Hoſtien. in Summa tit. de locat. §. quod ſi de natura, verſic. & Dominus, & fuit dictum in Lauden. deuolutionis. 26. Iunij 1596. coram Illuſtriſſimo Pacen. Quo ad ceteras partes relinquitur Cornelio facultas melius probandi, &c.

R. P. D. ORTOMBERGO.

Romana Dotis de Trincijs. 5. Martij 1608.

ARGVMENTVM.

Deſerta cauſa appellationis, non per hoc dicitur deſerta cauſa nullitatis. Nec Rota attendit ſententias, & res iudicatas, quando conſtat de earum iniuſtitia etiam non notoria, reique iudicatæ cenſetur renunciatum per diſcuſſionem ſuper iuſtitia ſententiæ.

S V M M A R I V M.

Deſerta cauſa appellationis ob non prorogata fatalia expirat iuriſdictio iudicis ad quem. Declara vt non per hoc non poſſit cognoſci de cauſa nullitatis, & notoriæ iniuſtitiæ. num. 1. & 2.

Iniuſtitia æquiparatur nullitati, & nunquam tranſit in iudicatum. num. 3.

Res iudicata cenſetur renunciatum ab eo, qui patitur diſputari ſuper iuſtitia ſententiæ. num. 4.

D E C I S I O CLI.

1 FVit reſolutum ſententiam eſſe confirmandam. Nam de iuſtitia, & validitate conſtat ex duabus deciſionibus coram R. P. D. meo Ludouiſio factis. Nec placuerunt nullitates, quæ contra eam fuerunt appoſitæ, quarum prima eſt, quod fuerit lata deſerta cauſa appellationis ob non prorogata fatalia, quo caſu expirat iuriſdictio. Clem. ſi appellatione, & ibi gloſ. in verb. appellationis. de appellat.

2 Fuit enim reſponſum, quod deſerta cauſa appellationis adhuc durat cauſa nullitatis, & notoriæ iniuſtitiæ, æquè principaliter commiſſa, cuius inſtantia durat per 30. annos. Andr. Gayl. obſeruat. 135. num. 6. lib. 1. fuit dictum in Salamantina Abbatiæ, 14. Ianuarij 1545. coram Peregrino, quæ eſt diuerſ. 33. numero 6. lib. 3. par. 3. & in Placentina Parochialis de Malpartida. 6. Nouembris 1602. & in eadem 1. Decembris 1603. coram bo. me. Litta. Quare ſtante notoria iniuſtitia, ſententia potuit reuocari etiam poſt lapſum fatalium in cauſa appellationis. Marſyl. ſing. 473. & fuit deciſum in Corduben. Statutorum. Veneris 21. Iunij 1585. coram bo. mem. Gipſio.

3 Nec obſtat res iudicata. Nam Rota prout alia ſuprema Tribunalia non attendit res iudicatas, quando conſtat de illarum iniuſtitia etiam, quod non ſit notoria, & ratio eſt, quia iniuſtitia ęquiparatur nullitati, & nunquam tranſit in iudicatum. Felin. in c. ſuper literis. num. 15. de reſcript. Cæſ. de Graſſ. deciſ. 2. num. 7. de ſolut. & fuit dictum in Bononien. de Pipinis 8. Nouembris 1577. & in Gaddicen. Statutorum 19. Nouembris 1580. coram Illuſtriſ. Cardinali Seraphino, quarum prior eſt deciſio 311. num. 2. par. 2. altera 644. par. 1. diuerſ.

4 Conſtat autem de iniuſtitia ſententiæ, quia fundatur in Statuto populi Romani confirmato per Piũ Quintum, quod poſtea fuit reuocatum per noua Statuta Vrbis, compoſita auctoritate Gregorij XIII. quã iniuſtitiam, eum creditores paſſi fuerint detegi non objiciendo de prima ſententia ad impediendum litis ingreſſum, ſed tolerauerint diſcuſſionem ſuper prima ſententia opponendo contra iura generalia declarando velle ſtare ſimplici copiæ, & diſputando dubia ſuper meritis, videtur renunciaſſe rei iudicatæ. Put. deciſ. 202. lib. 2. nec non appellationi ab vlteriori proceſſu, quo caſu non ſolum cõfirmari, verum etiam infirmari poteſt. Felin. in c. inter monaſterium. numero 23. de ſenten. & re iudic. & Aret. in conſ. 73. num. 4. verſ. præterea. Dec. in l. res iudicata. num. 4. ff. de reg. iur. & fuit dictum coram me in Valentina Mercedis, Lunæ 6. Iunij 1605. Ideoque cauſa grauaminis fuit nulla, friuola, & calumnioſa, & merito R. P. D. Ludouiſius dedit reſutatorios. Put. deciſ. 400. numero 2. libro 3.

R. P. D. C A V A L E R I O.

Romana Domus de Vſazzis. Mercurij 5. Martij 1608.

A R G V M E N T V M.

Fideicommiſſaria bona poſſunt per hæredẽ grauatum alienari vſque ad quantitatem Trebellianicæ, ſi tempore alienationis nullos percepit fructus hereditatis, poteſtque in alienatione declarare, quod in re alienata ſibi Trebellianicam elegit.

S V M M A R I V M.

Trebellianica poteſt per grauatum deduci, & declarari, quod rem quam alienat, eam eligit pro ſua Trebellianica, & alienatio valet, etiam quod alienetur res fideicommiſſo ſubiecta. num. 1. & 2. Vbi declaratur hoc procedere, quando alienatio fit antequam grauatus percipiat fructus hæreditatis. & num. 5. & ſequent. Fructus per grauatum percepti computantur in Trebellianicam numero 3. Declara, vt num. 8.

Fideicommiſſaria bona poſſunt alienari, ſi alienatio non excedit quartam Trebellianicam. num 7. Vbi ampliat hoc procedere etiam in fideicommiſſo vniuerſali, & puro, & etiam non expectata purificatione Fideicommiſſi. num. 3. & ſequent. & num. 11. Vbi etiam ampliatur hoc procedere, nedum in filijs primi gradus, ſed etiam in hæredibus extraneis.

Trebellianica licet per hæredem grauatum non poſſit detrahi de vna re, ſed detrahenda ſit de ſingulis rebus hæreditarijs, hoc tamen procedit, quoties res inuenitur penes grauatum, non autem quando deductio quarta eſt facta. num. 4.

Trebellianica non poteſt detrahi per grauatum hæredem antequam aduenerit caſus reſtitutionis fideicommiſſi. num. 6. Declara, vt num. 7. & ſeq.

Fideicommiſſaria bona alienari poſſunt a grauato vſque ad quartam Trebellianicam ſibi debitam, quando ſine fraude facta eſt, ſecus ſi cum fraude. num. 10.

D E C I S I O CLII.

1 IAcobus Vſazzus in ſuo vltimo Teſtamento inſtituit ſibi hæredem vniuerſalem Iacobum iuniorem

ipſius

ipſius ex ſorore pronepotem, cui quandocunque de-
cedenti ſine filijs legitimis ſubſtituit quo ad domos
Confraternitatem S. Iacobi, in reliquis vero Petrum
ipſius hæredis patrem, & in eodem Teſtamento reli-
quit vſufructuariam omnium ſuorum bonorum Eli-
ſabetham vxorem. Finito deinde per obitum Eliſabe
thæ vſufructu, hæres antequam aliquos fructus ex
hæreditate prædicta percepiſſet vendidit domum hæ
reditariam quondam Iacobo Scagno, & in ipſa ven-
ditione declarauit, quod in euentum in quem dicta
domus eſſet alicui fideicommiſſo ſubiecta, illam ad
bonum computum ſuæ Trebellianicæ alienabat, quā
ex tunc detrahere ad effectum validitatis ipſius alie-
nationis intendebat, & cum poſtea per plures annos
fructus dictæ hæreditatis percipiendo vixiſſet, tādem
deceſſit; Eo defuncto eius filij in conditione poſiti, &
conſequenter vocati ex diſpoſitione Statuti Vrbis
lib. 1. c. 142. egerunt contra tertios poſſeſſores pro
recuperatione domus tanquam fideicommiſſo obno
xiæ, & cauſa in Rota mihi commiſſa cum pro parte
creditorum emptoris qui poſſidebant exciperetur de
retentione pro quarta Trebellianica ſpectante ad Ia-
cobum hæredem grauatum, qui eam alienauerat. Du
bitaui, an exceptio detractionis Trebellianicæ ſuffra
garetur in caſu, & ad effectum de quo agebatur. Et
Domini concorditer, reſponderunt ſuffragati, & in
primis duo præſuppoſuerunt, vnum quod ſumus in
hærede, qui alienauit antequam aliquos fructus ex
hæreditate perceperit. Secundum præſuppoſitū fuit,
quod hodie diſputabatur de validitate huius aliena-
tionis reſpectu emptoris, ita vt eſſet videndum, an il-
le eſſet tutus ex alienatione domus electæ ab hærede
pro ſua quarta Trebellianicæ, non autem agebatur
de actione competente fideicommiſſario contra hæ-
redem, qui domum alienauit, & in ea elegit deductio
nem Trebellianicæ.

2 Quibus præſuppoſitis Domini cenſuerunt veram
eſſe opinionem, & diſtinctionem Croti in repetitio-
ne. l. filiusfamilias. §. Diui. ff. de legat. 1. numero 20.
quod ſcilicet venditio rei ſubiectæ fideicommiſſo fa-
cta per grauatum antequam aliquos fructus percepe-
rit, ſit valida, ita vt emptor non poſſit inquietari.

3 Et quamuis alienatio rei ſubiectæ fideicommiſſo
regulariter prohibeatur per text. in l. vlt. C. com. de le
gat. hoc tamen non procedit quo ad quartam Trebel
lianicam cum quo ad illam alienatio teneat, vt ex-
preſſe docet Vlpianus in l. Marcellus. §. res, quæ. ff. ad
Trebell. his verbis res, quæ ab hærede alienatæ ſunt
in quartam imputantur hæredi, quæ imputatio ex eo
fit, quia alienatio tenuit, & iſte Tex. indiſtincte loqui
tur de hærede abſque differentia inter hæredem ex-
traneum, & filios primi gradus, prout Doctores ibi
eundem Tex. intelligunt, & ſatis clare Bart. num. 2.
cum loquatur de fructibus computandis, qui a ſolo
hærede extraneo computantur, iuxta Text. in l. in fi-
deicommiſſariam. l. mulier. §. ſi hæres. l ita tamen. §.
hæres ex aſſe. ff. ad Trebellian. l. quod de bonis. §.
fructus. ff. ad legem Falcidiam. non autem compu-
tantur in filijs primi gradus. l. iubemus. C. eod.

4 Vnde licet bona obnoxia reſtitutioni ſub condi-
tione illa pendente poſſint alienari, ſed adueniente
conditione alienatio reuocetur, vt dicit Tex. in d. l. vl
tima. §. ſin autem. C. comm. de legat. hoc tamen intel
ligitur quatenus alienatio ſit vltra quartam, nam in-
tra illam remanebit firma. Imol. in d. §. res, quę. num.
10. verſ. in eadem glo. ibi prima placet. Vbi etiam di-
cit hoc procedere in fideicommiſſo vniuerſali puto,
& dicit Bolognet. in l. in quartam. ff. ad leg. Falcid. nu
mero 237. quod per Text. in §. res, quæ. poterit res ſu-
biecta reſtitutioni alienari vſque ad quartam, etiam
non expectata purificatione fideicommiſſi, cum inte-
rim hæres ſit Dominus omnium bonorum, & ipſius
quartæ, & licet poſtea purificetur conditio fideicom-
miſſi non poterit alienatio reuocari, niſi excedat quar
tam, imo ſemper firma manebit, & per ſuſpenſionem
conditionis non debet hæres impediri alienare por-
tionem ad ſe ſpectantem, & ibi Bolog. teſtatur de cō-
muni. Et hoc in tātum eſt verum, quod etiam ſi quar-
ta non poſſit detrahi in vna re, ſed in ſingulis rebus hę
reditarijs iuxta Tex. in l. linea margaritarū. & l. Plau-
tius. ff. ad leg. Falcid. & l. 2. C. eodem, tamen id proce-
dit quoties res inuenitur penes grauatum, nō autem
quando deductio quartæ eſt facta, vt notat Bart. in l.
in quartam. num. 9. ff. ad leg. Falcid. Imol. in d. §. res,
quæ. num. 10. verſ. in eadem gloſ. ibi in vna re, & Bo-
logn. vbi ſupra, num. 235. quæ procedunt etiam fidei-
commiſſario inuito, vt dicunt Bartol. & Imol. in locis
præallegatis, & Bolog. num. 236.

5 Ex quibus Domini concluſerunt, quod cum hæc
alienatio fuiſſet facta antequam grauatus aliquos
fructus percepiſſet, propterea erat valida, & firma, ita
vt adueniente conditione fideicommiſſi, & tempore
detractionis emptor non valeret inquietari, vt dicit
Crot. non obſtante, quod hæres poſtea vixerit, & plu-
res fructus ex hæreditate perceperit, quia cum talis
alienatio fuerit legitimè facta, non poteſt ex aliquo
euentu impugnari, per Text. in l. ſancimus. C. de ad-
miniſt. tut. l. nec enim. ff. de itin. actuque priuat. quā-
uis hæres teneretur fideicommiſſario pro quantitate
ex fideicommiſſo diminuta ratione alienationis, de
qua modo non quæritur. Hanc eandem opinionem
tenuerunt etiam Ripa, qui dicit eſſe de mente Bart. in
d. l. in quartam num. 103. ff. ad leg. Falcid. Ceph. con
ſil. 392. in fin. lib. 3. Facit Surd. cum ibi per eum addu
ctis conſ. 576. num. 41.

6 Nec obſtare dixerunt plurima, quæ per Informan
tes ex aduerſo allegabantur, & præcipue, quod Tre-
bellianica non debeatur, nec poſſit detrahi antequā
aduenerit caſus reſtitutionis fideicommiſſi, cum Tre
bellianica ſit quarta eius, quod per fideicommiſſum
vniuerſale reſtituitur. §. ſed quia. inſt. de fideicom. hæ
redit. Bar in l. quanquam. C. ad leg. Falcid. & Bal. in
l. ſcimus. num. 4. C. de inoffi. teſtam. ex quo inferunt,
quod hæres extraneus in noſtro caſu grauatus de re-
ſtituendo vniuerſali, & conditionali fideicommiſſo
nō potuerit ante caſum reſtitutionis detrahere Tre-

bel-

Digitized by Google

bellianicam,nec ex illius cauſa domum alienare,cum eius ſpes eſſet conditionalis, & dubia, prout euentus per fructuum imputationem declarauit, & ſic conditione pendente ſuſpenſum erat ius detractionis.

7 Quia reſpondebatur diſtinguendo, aliud eſſe detrahere quartam Trebellianicæ, & aliquid in eam imputare, aliud eligere rem in Trebellianicam imputandam,& illam alienare, primum enim verum eſt,quod debet fieri tempore reſtitutionis fideicommiſſi, & in hoc procedit ratio Informantium,licet non procedat conſequentia,ſecundum vero poteſt fieri ante caſum reſtitutionis Fideicommiſſi,nempe quando hæres voluerit,cum Tex.in d.§.res,quæ. abſque vlla temporis præfixione concedat hæredi facultatem prædictam alienandi,vnde licet tempore reſtitutionis fideicommiſſi ſit facienda deductio Trebellianicæ, & bona alienata in Trebellianicam ſint imputanda vſque ad quartam, non tamen impeditur hæres per prædictæ rei alienationem illius electionem facere, ad hoc vt poſtea tempore debito illam imputet in Trebellianicam, & cum hac diſtinctione ſi conſiderentur Doct. allegati facile conciliantur, & ceſſat omne dubium, & ex his apparebat Informantes pro fideicommiſſarijs æquiuocare.

8 Item non obſtabat, quod Tex.in §.res,quę.quamuis dicat, quod res ab hærede alienatæ imputentur ei in Trebellianicam, non propterea negat fructus ab hærede perceptos eſſe computandos in eandem, iuxta tex.in alleg.l.in fideicommiſſariam.Quia patet reſponſio,nam eo ipſo quod d.§.res,quæ. admittit in dicta alienatione detractionem Trebellianicæ,ſatis negare videtur, quod iterum fructus percipiendi ab hærede ſint imputandi in dictam Trebellianicam, quæ ſemel iam fuit in alienatione detracta, an autem hæres teneatur fructus, quos alias in Trebellianicam fuiſſet imputaturus fideicommiſſario reſtituere, hoc non eſt præſentis inſpectionis.

9 Neque obſtabat, quod ſi liceret hæredi grauato per fideicommiſſum conditionale ſtatim alienare quartam,& deinde fructus percipere ex dodrante, ſæpe contingeret fideicommiſſum fraudari hærede exiſtente non ſoluendo, & inhabili ad redintegrandum fideicommiſſum,quod eſſet contra legis propoſitum, quæ non aperit viam fraudibus. Nam reſpondebatur,quod facta ſemel alienatione bonorum per hæredem, vſque ad quartam, quatenus poſtea teneretur de fructibus percipiendis reſtituere fideicommiſſario quanrum quarta Trebellianica capit,de quo modo non diſputatur, ſi fuerit effectus non ſoluendo, hoc non præiudicat emptori,qui recte, & lege concedente nempe d.§.res, quæ. domum emit, & cũ ipſius emptio fuerit valida ex ſupradictis non eſt ex ſuperueniente culpa hæredis reſcindenda,ex notatis a Croto,& a Surd.in d.conſ.576.num.41.

10 Cetera quæ ſubtiliter deducuntur cum in ijs nihil noui dicatur, ſed potius in corroborationem eorum, quæ antea dicta ſunt tendant, facile tolluntur, tum ex ſupradictis reſponſionibus,tum etiam diſtinguendo cum Bar.in d.§.res, quæ.num.2. vt ſcilicet procedant in caſu quo alienatio malitioſe facta fuit,ceſſante autem malitia, & fraude Bar. expreſſe tenet, quod etiam fideicommiſſario inuito alienatio computatur in quartam,nos autem non ſumus in alienatione malitioſe,& frauduleuter facta, ſed ex cauſa pro ſoluendis debitis teſtatoris,& pro alimentis,vt in inſtrumẽto venditionis exprimitur, & ideo cum talis fraus, & malitia non præſumatur.l.merito.ff.pro ſocio.cum ſimil. nec aliquo modo probetur non eſt habenda in conſideratione, nec poteſt dici hæc alienatio facta in fraudem,quia nemini fraudem facit,qui iure ſuo vtitur, & hæres alienando vtitur iure ſibi competente, ex d.§.res,quæ.

11 Tandem non obſtant reſponſiones datæ ad Doctores allegatos pro opinione Rotæ, quod ſcilicet loquantur in filijs primi gradus, nam plures ex prædictis Doctoribus loquuntur in hærede extraneo, aliqui vero in filijs primi gradus, prout caſus illis euenit,& in ſpecie Ripa in d.l.in quartam. ff.ad leg. Falcid.expreſſe loquitur in hærede.Bald.conſ.185.libro 4.Paul.de Monte Pico.in repetit.d.l.in quartam.numero 117.Cephal.conſ.392.lib.3.Bologn. in eadem l.in quartam.num. 237. & ſequentibus, qui teſtatur de communi.Bertran.conſilio 91.lib.1.numero 9. & alij. Ex quibus concluſum fuit exceptionem detractionis Trebellianicæ ſuffragari in caſu, & ad effectũ de quo agitur,&c.

MO

REV. P. D. LVGDVNEN.

Bononien.Cenſus.Lunæ 17.Martij 1608.

ARGVMENTVM.

Statutum Bononiæ ſub rubrica de contractibus cum minoribus,& filijsfamilias faciendis requi rens certas ſolennitates numquid habeat locum quando minor, & filius obligat ſe, & contrahit ad patris fauorem.

SVMMARIVM.

Facti ſpecies narratur.num 1.

*Minores contrahentes ſine ſolennitate a ſtatuto requiſita non obligantur.num.*2.*& num.*4.

*Statutum ligat extra territorium ſuos ſubditos contrahentes, quando ſic in eo expreſſe diſponitur.num.*2.

*Iuramentum non firmat cõtractum minoris celebratum ſine ſtatutaria ſolennitate, quando illius vires annullantur a Statuto. num.*3.*& num.*13. *vbi de materia, & num.* 14. *Vbi quod nec etiam iuramentum firmat hunc contractum nullum, quando adeſt enormiſſima læſio.*

*Proœmium Statuti declarat mentem ſtatuentium. nu.*4.

Statu-

Statutum comprehendit etiam forenſem, quando reſpicit certam formam, ſeu ſolennitatem contrahendi, ſecus ſi reſpicit perſonam contrahentis, illamque inhabilitat. num. 5.

Communitas fungitur vice, & priuilegio pupilli. numero 6.

Minor prohibetur a Statuto contrahere ſine certa ſolennitate, nec etiam contrahere poteſt ſine dicta ſolennitate cum alio minore, ſi in contractu læſus fuit. numero 6.

Patria poteſtas amittitur per maximam capitis diminutionem. num. 7.

Statutum requirens in contractu minorum conſenſum, ſeu præſentiam alienius, non ſuppletur per præſentiam, ſeu conſenſum illius, qui habet commodum, & intereſſe in contractu. num. 7.

Statutum prohibens minorem contrahere ſine certa ſolennitate habet locum etiam in minore contrahente cum patre, quando in contractu euidenter eſt læſus. num. 8.

Donandi animus non præſumitur. num. 9.

Paria ſunt quod duo ſimul alienent, vel quod vnus alteri alienanti conſentiat. num. 10.

Filius obligare poteſt ſe, & etiam fideiubere pro excarceratione patris. num. 10. Declarat, vt num. 11.

Statutum requirens in contractu minorum certam ſolennitatem, & illius euidentem vtilitatem, non ſuppletur per vtilitatem ſine ſolennitate, nec per ſolennitatem ſine vtilitate. num. 11.

Statutum requirens in contractu minorum certam ſolennitatem, procedit etiam quando filius obligat ſe ad fauorem patris, & pro illius excarceratione. num. 12.

DECISIO CLIII.

1 Cum Theodorus Ciuis Bononienſis ob dilapidatam Regiminis Bononienſis pecuniam detineretur carceribus Vrbis, fuit de anno 1600. inter ipſum, & d. Regimen. inita concordia, in qua Theodorus cum promiſſione ſolutionis reſidui debiti, ſi vmquam ad pinguiorem fortunam rediret, ceſſit prædicto Regimini quendam annuum cenſum librarum trecentarum & viginti, qui erat pars dotis Iſabellæ prædefunctæ ipſius vxoris, illique ceſſioni Hannibal filius Theodori, & Iſabellæ tunc impubes pubertati proximus præſtitit conſenſum cum iuramento, & cum authoritate curatoris, ad id ſpecialiter ſibi deputati, & cum decreto iudicis, renunciauitque priuilegio minoris ætatis, atque promiſit contentis in illo contractu nunquam contrauenire, elapſis poſtea aliquot annis cum idem Hannibal vti filius, & hæres Iſabellæ petijſſet fructus cenſus ab Alexandro antiquo illius debitore qui iam illum extinxerat mediante ſolutione librarum quatuor millium facta Regimini ceſſionario, fuit inter dictum Alexandrum, & Cameram Bononien. ex vna parte, & Hannibalem ex altera introducta lis in partibus, vnde cum auocata, & mihi commiſſa fuiſſet.

2 Dubitaui in prædicta ceſſio, & extinctio cenſus obeſſet Hannibali, & dubio vtraque parte informante propoſito Rota reſpondit negatiue, & mota eſt potiſſimum ex commiſſione formæ, ſeu ſolennitatis ſtatutariæ, quæ in iſta alienatione rei ad minorem ſpectantis requirebatur, ſiue conſideremus locum Cenſus alienati, & originis, ac domicilij Hannibalis, ſiue locum celebrati contractus. Statutum enim Bononiæ ſubdit de contractu cum minoribus, & filijſfamilias faciendis expreſſe prohibet ſuis ſubditis etiam extra Ciuitatem, & diſtrictum Bononienſem contrahere, niſi ſub quadam forma, quæ hic ſeruata nõ fuit. Ideoque clarum eſt, quod iuxta terminos illius ſtatuti ceſſio Hannibalis non eſt habenda in conſideratione, & licet dubitari ſoleat, an ſtatutaria diſpoſitio liget ſuos ſubditos extra ſuum forum: Tamen illa dubitatio tollitur, ex quo ſtatutum Bononiæ procedit vlterius, tollendo fidem ſcripturis, & inſtrumentis aliter confectis etiam extra territorium, ad late tradita per Tiraq. de legib. connub. gloſ. 8. nu. 219. & Rota in cauſa Bononien. Terrarum 29. Maij 1579. coram Cantuccio, quæ eſt deciſ. 104. par. 2. diuerſ. dixit dictum ſtatutum eſſe indubitanter obſeruãdum.

3 Quo ſtante non eſt facienda uis in iuramento Hãnibalis, quia illud annullatur a dicto ſtatuto auctoritate Apoſtolica confirmato, & fides dempta eſt contractui, ita vt contractus non probetur, nec etiã probatur iuramentum contentum in contractu. Bar. in l. omnes populi. num. 25. de iuſt. & iur. fuit conſideratum in d. deciſ. coram Cantuccio, & in ſimilibus terminis in ſtatuto Vrbis de præſcriptione ſexdecim annorum apud Mohed. deciſ. 16. de præſcr. & Put. deciſ. 116. lib. 1.

4 Quod ſi dictum Bononiæ ſtatutum non vendicat ſibi locum in iſta cauſa, quoniam diſponere videtur, quando adeſt ſuſpicio, quæ in iſto caſu omnino ceſſauit, videlicet quod minor ſe contulerit extra diſtrictum, vt fraudem faceret ſtatuto, ſicuti colligitur ex proœmio, quod declarat mentem ſtatuentium. Bart. in l. fin. de hæred. inſtit. Oldrad. conſ. 105. numero 1. ibique add. Rom. conſil. 436. num. 10. & ex quo alias minor Bononienſis vix contrahere poſſet alibi quam in diſtrictu Bononienſi, quicquid ſit de iſta conſideratione, quam Domini non firmarunt, tamen propterea obſtabat Hannibali ceſſio, quia ſuccedit ad eius fauorem ſtatutum Vrbis lib. 1. c. 113. quod in alienationibus faciendis rerum ad minores ſpectantium dat certam formam, quæ cum in ceſſione cenſus non fuerit ſeruata, præſertim in deputatione duorum Curatorum, ideo ſit locus verbis, & diſpoſitioni dicti ſtatuti, quod talis alienatio nulla, & inualida cenſeatur.

5 Et quidem non eſt dubium, quin dictum ſtatutum comprehendat minorem forenſem, contrahentem in Vrbe, cum reſpiciat ſolennitatem, ſeu formam ſub qua minor debet contrahere non autem illius perſonam inhabilitet, iuxta doctr. Bar. in l. 1. num. 13. & 14. C. de ſum. Trin. & fid. Cath. quam omnes ſequuntur,

tur vt dicit ibi Iaſ. & de communi teſtatur Purpur. ibid.nu.98.& quam plurimos refert Lambertengen. de contr.mulier.gloſ.2.num.26.& ſequent. Et eſt regula generalis, quod in reſpicientibus formam contractus,& ſolennitates forenſes ligantur ſtatutis loci in quo contrahunt Gabr.de conſuet.concl.2.num.4. Surd.conſ.257.n.1.& 3.Caputaq.deciſ.206.& 215. par.3.Cæſ.de Graſſ.deciſ.2.num.16.de donat.

6 Non obſtat,quod iſte minor contraxerit cum Cõmunitate Bononiæ, quæ fungitur vice,& priuilegio pupilli.l.nihil.ff.ad municip.l.reſpublica.C.ex quib. cauſ.maior.l.rempublicam.C.de iur.reip.lib.10. Bar rol.in l.nulli.num.4.ff.quod cuiuſque vniuerſ.nom. Corn.conſ.189.num.4.lib.3.Quia etiamſi dictus minor ad alterius minoris fauorem obligaſſet ſe, & ius remiſiſſet ſuum, haberet nihilominus locum ſtatuti diſpoſitio quandoquidem inter duos priuilegiatos contrahentes potior eſt cauſa eius, qui in contractu inſimul inito læſus eſt,aut damnum ſenſit, arg. c.auditis.de reſtit.in integr.l.fin.ff.ex quib.cauſ.maior.l. 1.C.ſi aduerſ.fiſc.& ad hoc plures cumulat Lambertteng. in d. tract. de contract. mulier. in fi.num. 125. & ſequentib.

7 Non obſtat, quod propter præſentiam patris non fuerit neceſſaria deputatio alterius Curatoris. Quia omiſſo quod dicitur Theodorum paſſum fuiſſe maximam capitis diminutionem per quã finita fuerat patria poteſtas.§.cum autẽ is.Inſt. quib. mod. ius patr. poteſt.ſolu. Ad huc non potuit ad ſui proprium commodum authorizare filij perſonam, vt in his terminis eſſe veram opinionem reſpondit Bald. conſil.213. in princ.tradit Iaſ.conſ.69.in 2.dub. lib.1. vbi ait hanc opinionem eſſe tenendam,& ſequendam in iudicando. Pariſ.conſ.97.nu.21.& ſequent.lib.3.late Tiraq. de legib.connub.glo.8.num.115.& Aſcan. Clemẽt. de patr.poteſt.c.6.effectu 10.num.6.

8 Nec obſtat,quod ſtante ſtatuto,vt minor ſine certa ſolennitate contrahere non poſſit,filius tamen ſine dicta ſolennitate poſſit contrahere cum patre illique donare, vt ex magis communi opinione dicit Gabr. concluſ.2.de ſtatut. num.1.& 5. Nam quicquid ſit veritati illius opinionis ſufficit, quo ad præſentem inſpectionem,quod illa fundata eſt in præſumptione quod pater capiat pro filio bonum conſilium. Ideoque non procedit, quando damnum filij eſt euidens, vt hic idem Gabr.d.concluſ.2. num.7. poſt Bart.Iaſ. & Dec.quos allegat.

9 Deinde Hannibal non donauit cenſum Theodoro ſuo patri, ſed potius alienauit dictum cenſum ad fauorem Regiminis,quia & conſenſus non præſumitur ad donandum, ſed ad validandum contractum. Bal.in l.mater tua.C.de rei vendic.& idem eſt, quod duo ſimul alienent,vel quod vni alienanri,alter conſentiat. Surd. poſt Bald. & alios quos allegat,conſil. 15.numero 20.libro 1.Dec.conſ.111.num.2.Alexã. conſil.23.num.4.Tiraq.de legib.connub.gloſ.7.numero 24.

10 Non obſtat,quod cauſa iſtius conceſſionis,ſeu cõſenſus fuerit Hannibali neceſſaria propter tex. in auth.eu.ſi captiui.C.de epiſcop.& cler. ſicut in ſimili filius fideiubens pro patre excarcerando non reſtituitur Salyc.in l.1.num.4.C.de filiofam. minor. ibique Alber.Caſtr.& alij,& dixit Rota in cauſa Bonon.pecuniaria,9.Iulij 1603.corã R.P. D. meo Ludouiſio. Nam fuit reſponſum,primum quod tex.in d.auth.nõ compellit præciſe filium ad liberandum patrem, ſed ſolummodo ſub comminatione exhæredationis, & ſic loquitur deciſ.63.par.2.diuerſ.ex prędictis autem paret non fuiſſe cur Hannibal extimeſceret de paterna exhæredatione.

11 Secundo, quod ille text.loquitur in maiore ãnis 18.ſicut colligitur ex illius lectura,& notauit ibi Bal. in 3.not.Tertio,non eſt recurrendum ad ius commune dum verſamur in terminis ſtatuti, quod quidem vltra euidentem vtilitatem minoris alia duo requirit ſolennitatem videlicet, & cauſam expreſſam, ac plenã cognitam, ita vt vno deficiente alterum corruat, quia vnum altero non ſuppletur. l. ad teſtamentum. §.1.l.cum hi.§.ſi prætor.in princ.& ibi glo.ff.de tranſact. l. item veniunt.§. prætor. de petit.hæred.l. non enim.de adoptio.

12 Vnde admiſſo, quod pietas erga patrem deſeruiat pro legitima cauſa alienandæ rei ad minorem ſpectantis, deficeret tamen alterum ſtatuti requiſitum, videlicet ſolennitas,& iſte defectus vitiat contractũ. l.teſtamentum. C. de teſtam. ibique Bald.l. qui Romæ.§.Flauius Hermes.ff.de verb.oblig.& in his terminis liberationis patris, quod ſolennitas ſtatuti ſit indiſtincte ſeruanda,dicit Bal.in præalleg.conſ.213. ſicuti etiam de iure communi præter cauſam alienandi requiritur ſolennitas in alienatione bonorum eccleſiæ.c.1.de reb.eccleſ.non alien.in 6. Idemque eſt in rebus minoris. Afflict.deciſ. 249.Put. deciſ.205. lib.3.& notatur in tit.C.de prædijs,& alijs rebus minor.non alien.Hinc patet reſponſio ad deciſionem in cauſa Bononien. Pecuniaria. Quia ibi fuerant ſeruatæ ſolennitates ſtatuti,& nihilominus Rota poſtea cẽſuit illum minorem fore audiendum ſuper enormiſſima læſione.

13 Non obſtat, quod dictum ſtatutum in c.113. non diſponat in caſu iurato. Nam vltra quod dici poteſt, iuramentum eſſe ſublatum per aliud ſtatutum.c.151. eod.lib. & dari iſtorum ſtatutorum concurſum, vt in hoc vnũ ab altero ſuppleatur, quod Rota non annuit in cauſa Romana Fideicom.de S.Cruce, Lunæ 3.Decembris proxime præteriti coram R.P. D.meo Sacrato,& poteſt habere magnam rationem cũ ſæpius fuerit reſolutum illud ſtatutum habere locum in oĩbus contractibus, in quibus minor lædi poteſt,vt copioſe deducitur ĩ Deciſione Rom. releuationis indẽnitatis 22.Martij 1602.corã R.P.D.meo Ortembergo,& in Rom.argẽtorũ 27.Iunij corã R.P.D. meo Ludouiſio.

14 Fuit præterea reſponſum,quod ſtatutũ,vt prędictũ eſt,præter ſolennitatem, & cauſam alienandi requirit etiam euidentem vtilitatem minorum, quæ nedum hic non probatur,quia potius conſtat de leſione

illius enormiſſima. Illa autem concluſio, quod propter iuramentum de non veniendo contra contenta in contractu excludatur quis a remedio ſibi competẽte contra talem contractum ſi non fuiſſet iuratus, quã dicunt communem Couar. in c. quamuis pactum. de pact. in 3. par. quæſt. 4. num. 4. in princ. & Pinell. in repet. l. 2. C. de reſcind. vend. §. 3. c. 1. num. 1. & ſequẽt. non procedit quando interuenit enormiſſima læſio. Caſſad. deciſ. vnic. de empt. & vendit. alios allegans d. §. 4. num. 5. & lib. 2. var. c. 4. num. 5. & communem dicit Molin. de primogen. Hiſpa. lib. 2. c. 3. num. 18. optime Corn. conſ. 288. num. 16. lib. 3.

15 Hic autem fuit enormiſſime læſus Hannibal, quia nulla aderat ſpes reualendi ſe ab iſta ceſſione, quæ ratio fuit conſiderata in dicta Romana argentorum coram D. Ludouiſio. Atque iſta non ſpes vltra quod ab euentu fuit confirmata, apparebat etiam in limine contractus, quia in illo pinguior fortuna, ſique vnquam contigiſſet Theodero, erat præoccupata, & obligata Regimini Bononiæ. Vnde nec obſtat vtilitas conſiderata ex quo pro libris duobus millibus ſolutæ fuerint ſolummodo libræ quatuor mille. Quia nec id procedit abſolute, & reſpicit ſolum patris vtilitatem non autem minoris. Atque ex his Domini cenſuerũt ceſſionem non obſtare Hannibali. Dixerunt tamen, quod Agentes pro Camera Bononiæ iterum audiantur, ſi voluerint, quia materia eſt larga, & exẽplaris.

REVERENDISS. P. D. PEGNA DECANO.

Ferrarien. Prioratus. Lunæ 17. Martij 1608.

ARGVMENTVM.

Subrogatio gratioſa vt iuſtificata dicatur ad effectum obtinendi immiſſionem quænam probanda ſint.

SVMMARIVM.

Subrogatio gratioſa obtenta a Papa ad ius, & poſſeſſionem defuncti vt iuſtificata dicatur ad effectum obtinendi immiſſionem tria ſunt probanda, obitus ſcilicet defuncti in poſſeſſione, Clericatus impetrantis, & quod beneficium ſit reſeruatum, aut litigioſum. num. 1.

Epiſcopus quod acceptauerit alternatiuam, probatur ex libro alternatiuarum Dataria num. 2.

Beneficium an ſit regulare, vel ſæculare attendenda eſt quaſi poſſeſſio, & vltimus ſtatus. num. 3. Declara, vt numero 4. & ſequent.

Ius patronatus per allegantem probari debet iuxta requiſita a Concilio Tridentino in illis perſonis, in quibus adeſt præſumptio vſurpationis, nec ſufficiunt enunciatiuæ, confeſſiones, aut aſſertiones Ordinarij. numero 8.

Ius patronatus fortiores exigit probationes, quando conſtat, alias beneficium fuiſſe a Papa collatum abſque conſenſu prætenſi patroni. num. 9. & ſeq.

Beneficia Iuris patronatus Laicorum ſub regula reſeruatoria non comprehenduntur. num. 11. & ſequent.

DECISIO CLIV.

1 PRioratum Regularem Sancti Leonardi, Ordinis S. Auguſtini vacantem per obitum Pauli Silingardi, de Menſe Auguſti 1603. Reuerendiſs. Epiſcopus Ferrarienſis, tanquam beneficium ſæculare ſub alternatiua comprehenſum contulit Dominico Campio Clerico ſæculari, ſub die 26. Auguſti eiuſdem anni, eundem a fel. rec. Clemente Papa VIII. commendari ſibi obtinuit R. P. D. Alphonſus Giliolus, Menſe Februario, anno 1604. cum gratioſa ſubrogatione ad ius, & poſſeſſionem defuncti: & quia Dominus Giliolus vigore gratioſæ ſurrogationis petebat ſe immitti in poſſeſſionem. Dubitaui, an ſubrogatio gratioſa eſſet iuſtificata, & quoniam ad obtinẽdam immiſſionem, vigore talis gratiæ tria ſunt probanda, videlicet obitus defuncti in poſſeſſione, & Clericatus impetrantis, & quod beneficium ſit reſeruatum, aut litigioſum, vt ſepe Rota cenſuit, & ſignanter in cauſa Miranden. Parochialis, die 17. Maij 1600. coram me, & de duobus primis non dubitaretur, tota difficultas reducebatur ad reſeruationem Prioratus, quam Informantes pro D. Giliolo ex quatuor potiſſimum capitibus deducere conabantur. Primo, ex vacatione in Menſe Auguſti. Secundo, ex Regularitate. Tertio, ex Commenda, vnde reſultat affectio propter appoſitionem manus Papæ, cum alias probaretur fuiſſe commendatum. Quarto, quia non erat liberæ collationis Epiſcopi, cum prætenderetur eſſe de Iure patronatus.

2 Quantum ad primum de vacatione in menſe Auguſti, licet hic menſis ſit de octo reſeruatis, tamen quando Epiſcopus acceptat alternatiuam ſit menſis ordinarij Epiſcopum autem Ferrarienſem acceptaſſe alternatiuam conſtabat ex fide Notarij affirmantis ſe in Dataria ex libro alternatiuarum Clementis Papæ VIII. extraxiſſe partitam ibi ſcriptam continentem, D. Ioannem Fontanam Epiſcopum Ferrarienſem die 8. Maij 1592. acceptaſſe alternatiuam, & conſequenter reſeruatio deducta ex vacatione in menſe Auguſti non ſuffragabatur D. Giliolo. Neque obſtabat, quod non probaretur præſentia Epiſcopi in Diœceſi Ferrarienſi, quoniam contrarium apparebat ex prouiſione Epiſcopi, quam fecit in villa Sabloncelli, & in Palatio Epiſcopali, & ſic intra limites ſuæ diœceſis. Vnde ceſſabat obiectio de deciſione in cauſa Illerden. Cappellaniæ, coram me, in quo caſu non erat probatum, quod tempore collationis Epiſcopus eſſet in diœceſi.

3 Quantũ ad ſecundũ, de regularitate, quamuis hic Prioratus eſſe regularis videretur, tũ ex pluribus enũciatiuis, ẽt antiquis, vnde probatur regularitas: tũ ex alijs actibus, ex quibus conſtabat, quod vſq; ad annũ

1509.

1509. fuerat in ſtatu regularitatis. Ceterum hæc regularitas ideo minus prouiſo Apoſtolico ſuffragabatur, quia vltimus ſtatus erat ſæcularitatis, cũ ab anno 1561. vſque ad vltimã vacationem, tãquã beneficiũ ſæculare fuiſſet in titulũ collatũ: Vnde licet a ſua primæua origine Prioratus fuiſſet regularis, nihilominus cũ ad ſuſtinendã hãc collationẽ, & ad effectũ, vt includeretur, vel excluderetur reſeruatio attẽdenda ſit iſta quaſi poſſeſſio, & vltimus ſtatus beneficij. Calder. conſ. 23. incip. An ſi Papa reſeruat beneficia de præbendis. Rota deciſ. 2. incip. fuit dubitatũ. nu. 2. de præb. in nou. Simonet. tract. de reſeruat. q. 70. Put. deciſ. 206. incip. corã D. Marſicano li. 1. Taniſ. deciſ. 3. incip. An indulta, & fuit ſæpe alias in Rota deciſum, & ſignanter in cauſa Vicen. Beneficij, die 19. Nouembris 1599. coram D. Card. Pamphilio, tunc Rotę Auditore, & in cauſa Parmen. Prioratus, die 14. Aprilis 1600. coram me, conſequenter, ad effectum, de quo agebatur vltimus ſtatus faciebat ſilere regularitatẽ, & eo præſertim nomine, quia non agebatur principaliter inter Collatores de ſtatu beneficii; ſed incidenter inter prouiſos de validitate collationis ad quem effectum ſufficit quaſi poſſeſſio conferendi, cum collatio ſit fructus iuris conferendi, qui ſpectat ad poſſeſſorem. Abb. in c. conſultationibus. n. 3. de Iure patron.

4 Nec refert, quod iſta quaſi poſſeſſio, & vltimus ſtatus non ſint ſufficientes ad mutandũ ſtatũ beneficij, & ad transferendum, de regularitate ad ſæcularitatẽ, quia Rota non cenſuit mutatũ fuiſſe ſtatũ antiquum, & nouum impreſſum, hoc enim alterius eſt inſpectionis ſuo loco, & tempore diſcutiendæ, ſed ſolum ſenſit iſtũ vltimum ſtatũ qualiſcunque ſit, conſiderari debere pro ſuſtinenda collatione facta ab ordinario, illũq; potiſſimum inſpiciendum, tã ad inducendã, quam ad excludendã reſeruationem, ſiue reſeruationis effectũ, iuxta dictum conſ. Calder. 23. de præb. & deciſiones ſupra citatas. Deciſiones autem allegatæ pro contraria ſententia locum habere poſſunt, quando agitur inter Collatores de pertinentia Collationis, ſecus autem quando agitur ad ſuſtinendam collationem, ad quem effectum ſufficit quaſi poſſeſſio.

5 Reſpectu tertij capitis, vnde prætendebatur, ideo hunc Prioratum remanſiſſe affectum, quia alias a Papa fuerat commendatus, cum remaneat affectio, donec Papa de eo prouideat in titulum dicebatur. Primo verum fuiſſe in facto, quod ab anno 1509. vſque ad annum 1561. iſte Prioratus fuerat commẽdatus.

6 Secundo, dicebatur, quod ab anno 1561. fuerat collatus in titulum, & ſignanter a fe. recor. Clemente Papa VIII. anno 1598. quo tempore ex cauſa reſignationis illum contulerat Paulo Silingardo, per cuius obitum demum vacauerat.

7 Tertio, dicebatur per iſtam Apoſtolicam prouiſionem affectionem fuiſſe conſumptã, & cũ Paulus fuerit triẽnalis poſſeſſor, locus erat allegationi Lapi 89. quod contra validitatẽ ſui tituli non poſſet opponi, nec ſucceſſor teneatur ad illius iuſtificationẽ, quãuis titulus eſſet inualidus. Caſſad. deciſ. 4. de cau. poſſeſ. & propr. & quãuis collatio facta de ſæculari non conſumeret vacationẽ beneficii regularis, ſecus tamẽ eſt cõſiderato vltimo ſtatu, & poſſeſſione triẽnali, & effectu, ad quẽ potiſſimũ dirigebatur præſens diſputatio.

8 Circa quartum, & vltimum caput, quod hic Prioratus non pertineret ad liberam collationem Epiſcopi, ex quo erat de Iure patronatus Ducum Ferrariæ dicebatur. Primo oportuiſſe probare Ius patronatus, iuxta requiſita a Concilio Tridentino in illis perſonis, in quibus adeſt pſũptio vſurpationis, nec ſufficere enũciatiuas cõfeſſiones, aut aſſertiones ordinarij.

9 Secundo reſpondebatur, ideo exigi fortiores probationes in hoc caſu, quia conſtabat olim hunc Prioratum fuiſſe regularem, & a Romanis Pontificibus ſine conſenſu Ducum ſolitum fuiſſe commendari.

10 Tertio, dicebatur, q; licet probaretur Ius patronatus Ducis, non tamen cõſtabat, qđ illud ei cõpeteret ratione Ducatus, ita vt Ducatu ad Sedẽ Apoſtolicã deuoluto ipſe ſucceſſiſſet, etiam in Iure patronatus, q̃ potuit Ius patronatus ſpectare ad hæredes Ducis.

11 Poſtremo reſpondebatur, quod ex probatione Iuris patronatus cauſa reddebatur magis difficilis contra R. P. D. Giliolum, quoniam conſtituto Iure patronatus Ducis clarius erat probanda reſeruatio, cũ beneficia Iuris patronatus laicorum, ſub regula reſeruatoria non comprehendantur.

12 Nonobſtabat dicere, q; ad effectũ ſubrogationis gratioſæ ſatis ſit beneficiũ non ſpectare ad collationẽ Ẽpi ex deductis in deciſione Miranden. Parochialis: quia fuit reſponſum, neque deciſionẽ in cauſa Miranden. Parochialis, neque alias ſimiles id dicere: ſed ſolũ affirmare opus eſſe ad effectũ ſubrogationis gratioſæ, quod beneficiũ ſit reſeruatum reſeruatione clara. Vnde licet beneficiũ nõ ſpectaret ad collationem Epiſcopi, nõ propterea inferebatur eſſe reſeruatum, cum poſſet pertinere ad collationẽ alterius, & ſufficit reo, & poſſeſſori excludere Actorem per non ius Actoris.

13 Poſtremo nõ obſtabat, qđ ad probãdã regularitatẽ proponebatur de vltimo poſſeſſore Prioratus, qui detulerat ſignũ T. quia præterquã, quod, vt vulgo dici ſolet, habitus nõ facit Monachũ, teſtes affirmabant ipſum ſẽper remãſiſſe Presbyterũ ſæcularẽ, nõ autem regularẽ: ſed difficultatẽ ſuperabat titulus ipſius, q̃ erat de beneficio ſæculari. Et ex prædictis fuit conclusum ſubrogationem gratioſam, non fuiſſe iuſtificatã.

R. P. D. IVSTO.

Ianuen. Iuris patronatus. Veneris 18. *Aprilis* 1608.

ARGVMENTVM.

Ius patronatus quando tranſeat ad illegitimos in defectum legitimorum, & de feudo per feminam acquiſito in defectum maſculorum, an ſuperuenientibus maſculis ad eas deferatur.

SVMMARIVM.

Iuris patronatus qualitas, & quanam fuerit intentio fundatoris, attendenda eſt. num. 1.

Ius patronatus non tranſit ad illegitimos ſtante linea legitima. num. 3.

Iuris patronatus capacitas attenditur tempore delationis, & admiſſionis ad Ius patronatus præſentandi duraturum in ſucceſſores. nu. 4. Declara, vt num. 5.

Feudum non tranſit ad feminas donec ſupereſt maſculus. num. 5.

Feudo vbi quis ſemel excluſus eſt, ſemper excluſus reputatur. num. 4. & 5.

Feudum vbi iam tranſit ad fœminam propter defectum maſculorum numquid ſuperueniens maſculus feminã a feudo auferat. num. 6. & 7.

Feudum quod ad feminas defertur in defectum maſculorum, ſi ſemel fuit acquiſitum ab vna femina nõ debetur alijs feminis, ſi maſculi ſuperueniant, num. 8. & 9.

DECISIO CLV.

1 IN propoſitione iſtius cauſæ Dominis viſum fuit opportunum diſtinguere, & particulariter diſputare ſuper Deciſione R.P.D. mei Lancellotti, facta die Veneris 25. Menſis Iunij præteriti. Vnde primo loco dubitatum fuit, An dicta Deciſio quoad primum caput, & fundamentum, ſit confirmãda, vel reuocanda; Et Domini conſideratis omnibus hinc inde deductis, crediderunt eſſe confirmandam, tãquam iuſtam, & ſtandum in deciſis. Pro quorum præcipuo fundamento firmarunt, quanã fuerit intentio Octoboni tituli Sancti Adriani Cardinalis Fliſci, qui poſtea Adrianus Papa V. fuit nuncupatus in fundatione, & dotatione Præpoſituræ S. Adriani de Trigaudio Ianuen. Diœceſ. Quoniam ab intentione & volũtate fundatoris eſt ſumenda regula. l. pen. ff. de leg. 1. l. hæredes mei. §. cum ita. ff. ad Trebell. §. ſed non vſque inſt. de leg. l. cum virum. de fideicom.

2 Voluit igitur conſtituere, & conſtituit Ius patronatus familiæ de Fliſcis, ita vt poſt obitum ſuum, & Perciuallis fratris, idem Ius patronatus ſpectaret, & pertineret ad deſcenden. Nicolai, & Federici ſuorum fratrum, qui eſſent Clerici iuxta ordinem perſonarũ præſcriptum in inſtrumento fundationis reſpiciendo magis perſonas in familia Clericatu qualificatas, quã vnam, aut alteram lineam, aut earum perſonas, non eo modo qualificatas in eadem familia, quia voluit quod ex vna linea in aliam tranſiret, & reuerteretur vbicunque deficeret, & denuo Clericus ſuperueniret, dixit enim ꝙ non exiſtentibus Clericis in linea Nicolai; Ius patronatus deuolueretur ad lineam Federici, quouſque in linea Nicolai adeſſent Clerici, Quæ verba poſtea in alijs ſimilibus caſibus, etiam repetijt, & alia deducuntur per Informantes in facto.

3 Quo fundamento firmato, In diſputatione, quinã ſit inſtituendus, An ſcilicet Ludouicus præſentatus a Com. Franciſco, qui hodie ſuperuenit clericus legitimus ex linea legitima, An vero Innocentius præſentatus a Ioanne Stephano, qui ſucceſſit Laurentio deſcendenti ex illegitimo, & qui anno 1575. præſentauit propter defectum Clerici ex linea legitima: Dixerunt eſſe aduertendum, quod linea illegitimorum nõ fuit expreſſe vocata, nec ſucceſſiue, nec copulatiue a fundatore: ſed vocatis legitimis, de iure per prius veniunt ipſi legitimi, & legitimis non exiſtentibus, interpretatiue fit tranſitus ad illegitimos, iuxta Doctr. Imol. & Alex. in l. ex facto. §. ſi quis rogatus. ff. ad Trebel. Et fuit deciſum in hac cauſa coram eodem Domino meo Lancellotto. 12. Februarii. anni præteriti. Et vlterius quod quando Laurentius ex linea illegitima præſentauit, non deficiebat linea legitima vocata, ſed maſculus Clericus in linea, & ſic concedẽdo, quod perſona deficeret, deficiebat perſona, nõ linea. Et hodie non agimus de excludendo Laurentiũ a Iure præſentandi, quod erat ei quæſitum, cum effectu. Sed quæritur, an pateat aditus ad præſentandum, quando adeſt legitimus, qui eſt Clericus, & capax Iuris præſentandi.

4 Ex his ſequitur, quod licet attendatur capacitas tẽpore delationis, & admiſſionis ad ius præſentandi duraturũ in ſucceſſores. l. non oportet. ff. de leg. 2. Paul. de Caſt. conſ. 16. Viſo puncto, & dubio. n. 5. li. 2. Feder. conſ. 26. Aym. conſ. 212. Molin. de primog. lib. 3. c. 10. n. 38. cum ſeq. Et eodem lib. c. 4. n. 13. & 14. Rota coram bo. me. D. de Rubeis in cauſa Caualli.ẽ. Baroniæ de thoro 14. Nouembris 1575. Et linea ſemel excluſa, ſemper remaneat excluſa. c. 1. de natur. ſucc. feud. Tiraq. de primog. q. 12. nu. 13. cum alleg.

5 Nihilominus iſti non ſunt termini huius diſputationis, quia hic non fuit excluſa linea: ſed, vt ſupra dictũ eſt, perſona, ſicut eodẽ modo perſona Laurẽtij, & non linea fuit admiſſa, vnde ſi duraret in ſucceſſoribus, ſequeretur contra voluntatem, & intentionẽ teſtatoris, quod perſonæ vocatæ, & qualificatæ in linea legitima excluderentur a perſona lineæ illegitimæ, ꝙ non eſt dicendum. l. non ad ea. ff. de condit. & demonſtr. quia non fuit ſimplex excluſio. Parſ. conſ. 72. nu. 100. cum ſeq lib. 4. cum alijs alleg. per Molin. vbi ſupra c. 6. nu. 22. ſub verſ. Hæc autem regula. facit bene Illuſtriſs. Mant. de coniect. lib. 8. tit. 18. verſ. ſecundo reſpondeo, nu. 7. ſed cauſa excluſionis fuit, quia non aderat Clericus in linea legitima, quæ iam ceſſauit ſuperueniente Clerico legitimo, & ceſſat excluſio, & dicendum eſt, quod licet deficiẽte Clerico legitimo ad illegitimum facultas præſentandi tranſiuerit, quo ad factum præſentationis tunc neceſſarium, attamen Ius patronatus ſuam primæuam originem, & naturã retinet, iuxta fundatoris voluntatem ex ratione decidẽdi expreſſa, in c. 1. de eo qui ſibi, vel hæred. ſuis, quia ſicut ibi non patet locus feminæ in Feudi ſucceſſione donec maſculus ſupereſt, ex eo qui primus de Feudo fuerit inueſtitus, ita in hoc Iure patronatus non patet locus illegitimis, donec legitimus ſupereſit. Et ſicut in illo tex. non obſtat, quod feudum videatur factum femineũ, quia per feminã eſt ad poſteros propagatũ: Ita

in

in hoc caſu non obſtat, quod vnus ex lineã illegitimã ſemel præſentauerit, nam non ideo minus ſuam primæuam naturã obtinet, vt Clerici legitimi ex his, qui primo loco ius patronatus acquiſiuerunt, adhuc retineant, vt dicitur inferius.

6 Et multo magis in hoc caſu, quia ſecundum terminos dicti c. 1. feminæ habent ex inueſtitura Domini, & copulatiue ſunt vocatæ, hic autem nõ ex inueſtitura: ſed ex ſola Iuris interpretatione, vt in allegata deciſione, in hac cauſa facta, quæ interpretatio non debet confundere voluntatem, & intentionem fundatoris, Illuſtriſ. Mant. de coniect. dicto tit. 18. nu. 7. Et licet multum eſſet dubitandum ſi ageretur de tollendo Iure Laurentij ſemel quæſito, in quo multi Doct. inſignes poſſent allegari pro affirmatiua, qui tenẽt, quod vna ex feminis ſuperſtite, quibus erat feudum acquiſit. filius maſculus ſuperueniens aufert gl. in d. c. 1. loquens in matertera. Andr. Iſern. Mart. Laud. & Affl. n. 12. Feder. SchencK. nu. 5. & 6. Iacob. a S. Georg. in inueſtitura feud. in verſ. feminis. n. 17. Celſ. Vgo cõſ. 26. n. 48. Burſat conſ. 63. n. 13. intelligentes, quod illa verba, tex. in fi ibi, Donec maſculus ſupereſt intelligantur etiam de poſtea nato, vt non abſolute, ſed conditionaliter feminæ cenſeantur acquiſiuiſſe, quamuis tex. in d. c. 1. non loquatur de hoc caſu, vt ſimile ius filiæ auferatur per maſculum poſtea ſuperuenientem.

7 Et idcirco ſunt multi Doct. in contrarium tenẽtes partes affirmatiuas, qui allegantur per Clar. de feud. q. 80. & Schrad. de feud. par. 2. c. 4. n. 82. & vltimo loco per Fachin. controuerſ. Iur. li. 7. c. 41. qui dicũt hãc eſſe communem opinionẽ. Et in his terminis loquuntur Doct. qui per Informantes per Innocentium allegantur in cõtrarium, Nihilominus in caſu noſtro ceſſat difficultas, vbi Laurentius non eſt amplius in rerum natura, nec agitur de ſuccedendo Laurentio, ſed de ſuccedendo ſtipiti ſtante qualitate Clericatus in legitimo, vt in ſimil. fact. fuit corã bo. me. Lauretano in cauſa Calaguritana Bonorum 23. Martij 1579.

8 Nec eſt ius quæſitum Laurentij ſucceſſoribus: ſed remanet prima origo, & natura, & Clericus legitimus adeſt, in quo poteſt intentio fundatoris ſuũ effect. ſortiri, ſicut ſcriptũ eſt in feudo ſemel acquiſito per vnã feminam, quod non debetur alijs feminis, ſi maſculi ſuperueniant. Philip. de Caſatis inter conſ. Bal. 137. li. 2. quod fuit ſubſcriptum a ſexdecim Doct. vt ibi dicitur. Cald. conſ. 13. de feud. Caſtr. cõſ. 176. n. 2. par. 1. Decian. conſ. 93. n. 8. li. 3. Illuſtriſ. Mant. de cõiect. li. 8. ti. 18. n. 6. vbi alios adducit, & vltimo loco Schrader. de feud. par. 7. c. 4. n. 61. quos ſequuta eſt Rota in cauſa Paduana feud. 26. Ianuarij 1604. corã eodem D. meo Lancellotto non obſtante opinione Ang. qui contrarium tenuit. conſ. 321. & Rob. de Saly. inter cõſil. Bal. 205. vlt. col. verſ. igitur ex eo. li. 5. & Illuſtriſ. Mant. vbi ſupra late extendit ad fideicommiſſa. Quapropter idem dicẽdum eſt in Iure patronatus in quo ſeruatur idem ordo. Bald. conſ. 1. in fin. lib. 3.

9 Nec obſtat, quod aliqui ex allegatis Doct. loquantur in maſculis deſcendentibus ex femina, iux. diſpoſitionem tex. in d. c. 1. Cephal. conſ. 31. n. 47. li. 1. & in his terminis ſit illa Paduana feud. Nam fundamentũ Doctrinæ, & deciſionis eſt, quia maſculus deſcendit ab eodem ſtipite: & hæc ſunt verba tex. in d. c. 1. in fi. ibi donec maſculus ſupereſt ex eo qui primũ de feud. fuerit inueſtitus. Et ita declarat Cephal. allegatus, & ſic ſiue a femina deſcendat, ſiue a maſculo, eadem eſt ratio, immo maior ratio ſi deſcendat a maſculo, quia pinguius habet qualitatẽ requiſitã. Ex quibus placuit primũ caput Deciſionis, & iterũ fuit deciſũ in ſpecie.

REVERENDISSIMO P. D. ATTREBATEN.

Calaguritana. ſeu Nullius Iuriſdictionis. Lunæ 5. Maij 1608.

ARGVMENTVM.

Epiſcopus præſumitur habere iuriſdictionem in quolibet loco ſuę Diœceſis, & alia ad huiuſmodi materiam, de quibus in Summario.

SVMMARIVM.

Iuriſdictio probatur per annuas ſolutiones. num. 1.
Iuriſdictio probatur per teſtes. num. 3.
Epiſcopus præſumitur habere iuriſdictionem in ſua Diœceſi. num. 4.
Exemptio perſonarum non facit locum exemptum. nu. 6.
Eccleſia exempta non deſinit eſſe de Diœceſi. num. 6.
Abbas licet habeat iuriſdictionem cumulatiuam cum Epiſcopo, adhuc tamen Epiſcopus remanet verus Diœceſanus. num. 7.

DECISIO CLVI.

1 PRopoſui dubium, an D. Epiſcopus Calaguritanus ſit manutenendus in quaſi poſſeſſione iuris Diœceſarum, quo ad oppidũ Nagera, quod affirmatiue reſolutum fuit. Cum enim pendeat ex eo an ſit in Diœceſi Calaguritana id iam bis deciſũ fuit 4. Iulij 1603. & 16. Iunij 1604. coram R. P. D. Decano, & 26. Iunij 1604. coram me. Idemque confirmatur ex deductis in hac poſitione. Nam in concordia inita anno 1412. eique ſubſecuta Confirmatione Apoſtolica, in qua vtraque pars ſe fundat, enunciatur hoc oppidum Diœceſis Calaguritanæ eademque enũciatiua habetur in priuilegio Innocentij VIII. producto ex parte Abbatis. Deinde Abbates ſoliti ſunt Epiſcopo vigore dictæ concordiæ ſoluere duas prouiſiones annuas, quæ arguunt iuriſdictionem eius, cui ſoluuntur. tot. tit. de cenſ.

2 Et inter cetera in concordia ordinatum fuit, & quoties Epiſcopus accederet ad monaſterium ſolẽniter reciperetur, & campanæ compulſarentur, quando de nouo eligitur, vel a Curia Romana reuertitur, quos honores non eſt veriſimile exhibitos fuiſſe ra-

Digitized by Google

tione Parochialium Eccleſiarum, quas monaſterium habet in diœceſi Calaguritana, quia hoc fuiſſet expreſſum, prout etiam tempore concordiæ ſi oppidum Nagera nō fuiſſet de Diœceſi Calaguritana. Abbas non prætermiſiſſet hoc allegare. Nam illa ſola allegatione poterat ſe liberare ab omnibus prætenſionibus Epiſcopi. Præterea cum oppido de Nagera adſit Parochia Sancti Iacobi, de qua non controuertitur quin ſit de Diœceſi Epiſcopi Calaguritani, idem de toto oppido præſumendum eſt.

3 Accedunt teſtes Epiſcopi deponentes, Epiſcopum ſemper exercuiſſe iuriſdictionem ordinariam in oppido Nagera tam contra laicos, quam contra clericos exemptis Clericis, & beneficiatis Parochiarum Sanctæ Crucis, & Sancti Michaelis, quæ pertinēt ad monaſterium. Idem deponunt teſtes Abbatis, qui dicūt Abbatem fuiſſe, & eſſe in quaſi poſſeſſione exercendi iuriſdictionem ſaltem cōtentioſam cumulatiue cum Epiſcopo.

4 Concurrentibus itaque tot probationibus conſequenter viſum fuit Epiſcopo competere mandatum de manutenendo vti Diœceſano ex ſola iuris aſſiſtentia. cap. cum perſona. de priuil. in 6. Caputaq. deciſ. 306. par. 1. & 201. par. 2. & ad hoc ſufficit Epiſcopo poſſeſſio vniuerſalis, quā habet in ſua Diœceſi. Rot. deciſ. 2. num. 3. de præſcript. in Nou. Felin. in c. audītis. num. 2. eod. tit.

5 Non obſtat, quod oppidum Nagera olim fuit Ciuitas Epiſcopalis, hoc non ſuffragatur attento ſtatu præſenti, cum non probetur, quod tota iuriſdictio, & totum ius etiam Diœceſanum illius quondam Epiſcopatus tranſlatum fuerit in monaſterium.

6 Non obſtat etiam exemptio Beneficiatorū Parochiarum Sanctæ Crucis, & Sancti Michaelis, quia exemptio perſonarum non facit locum exemptum. c. per exemptionem. de priuileg. in 6. Fuit dictum in Salamantina Iuriſdictionis. 18. Aprilis 1581. corā bo. mem. Lauretano. Vltra quod Eccleſia exempta non definit eſſe de Diœceſi. c. cum Epiſcopus de offic. ordinarij. lib. 6.

7 Non obſtat, quod Abbas habeat iuriſdictionem cumulatiuam cum Epiſcopo. Hoc enim non impedir quominus Epiſcopus remaneat verus Diœceſanus etiam ſi preſcripſiſſet iuriſdictionem Epiſcopalem priuatiue. Abbas in c. nimis. num. 1. de iureiur. & in cap. irrefragabili. & ibi Felin. numero primo. de offic. ordin.

8 Poſtremo non obſtat priuilegium Innocentij Papæ Octaui, quia illud eximir monaſterium ab Abbate, & ordine Cluniacen. & licet adſit clauſula, & ordinariorum, illa intelligenda eſt de Ordinariis ſuperioribus ordinis Cluniacen. Veriſimiliter nominaſſet, eum tanquam digniorem, prout nōminauit Abbatem Cluniacen. minus dignum.

9 Declararunt autem DD. mandatum de manutenendo quo ad actus iuriſdictionales Epiſcopo vti Diœceſano dandum eſſe reſtricte ad terminos concordiæ.

CLVII.

R. P. D. IVSTO.

Maceraten. Hæreditatis. Mercurij 28. Maij 1608.

ARGVMENTVM.

Ex Summario Argumentum elicitur.

SVMMARIVM.

Fraternitas probatur per mutuum Tractatum, quem inter ſe inuicem faciunt fratres, num. 1.

Probatio, quæ afficit aliquem, afficit etiam habentem cauſam ab eo. num. 1.

DECISIO CLVII.

1 Domini dixerunt ſufficienter probari Benedictum, & Matthæum fuiſſe fratres. Primū ex inſtrumento anni 1503. quod eſt productum, vbi Benedictus, & Matthæus cum Caſſandra ſorore, tanquam hæredes viti fratris Prædefuncti, ſolidant quaſdam rationes, & ſic non ſolum adſunt enunciatiuæ, ſed mutuus Tractatus fraternitatis, vnde probatur fraternitas. Bar. in l. non nudis. in prima lectura. num. 1. C. de prob. Caſtren. conſ. 151. lib. 1. Alb. conſ. 83. num. 21. præſertim, quia agitur de ſuccedendo Matthæo, & inter ſucceſſores illius, qui inſtrumentum celebrauit. Quapropter ſicut ſine dubio probant in præiudicium Matthæi, ita probant in habentibus, vel habere prætendentibus cauſam ab eo. Aym. conſ. 29. num. 1. cum allegatis per eum; Deinde quia concordat inſtrumentum anni antecedentis 1502. vbi ijdem fratres interuenerūt in quodam inſtrumento, tanquam proximiores Caſſandræ. Concurrit quod in literis Doctoratus Matthæi conſtat, illum fuiſſe filium Antonij, & ex pluribus enunciatiuis, quod etiam Benedictus fuit filius Antonij, quæ & ſi ſunt de recenti, faciunt tamen adminiculum, & in eis habetur quod Matthæus, & Benedictus erant fratres viti, & quod Caſſandra erat ſoror Benedicti, & Matthæi, cum quibus concurrit dictum Quinti teſtis in Summario. num. 5. qui ſaltem facit adminiculum. Quoad alios gradus Domini dixerunt eſſe videndum. Et ita deciſum.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. LANCELLOTTO.

Papien. Prioratus. S. Michaelis. Merc. 6. Iunij 1608.

ARGVMENTVM.

Gratia facta per Papam alicui vti Clerico eſt nulla, & inualida ipſo non exiſtente Clerico, nec Clericatus qualitas ſuperueniens gratiam validat, niſi expreſſe a Papa fuerit reconualidata, & de materia.

SVM-

Digitized by Google

SVMMARIVM.

Fructus beneficij per Papam reſeruati alicui Clerico, cenſentur illi reſeruati vti Clerico, & ſic clericatus expreſſio ſtat taxatiuè, & non demonſtratiuè. numero 1.

Reſeruatio fructuum facta alicui vti clerico, illi non ſuffragatur, quando tempore reſeruationis non erat clericus. num. 2. & 3. Vbi etiam quod clericatus ſuperueniens non validat reſeruationem, & gratiam.

Clericatus qualitas ſuperueniens non validat gratiam alicui factam tanquam clerico. num. 3. Etiam quod clericatus ſuperuenerit ante expeditionem literarum. num. 7. & ſequent. Vbi ampliatur hæc concluſio. Declara, niſi gratia defectus fuerit per Papam ſanatus. num. 5.

Clericatus character non eſt iterabilis. num. 4.

Clericum quem non eſſe de tali tempore probatur ex literis clericatus expeditis poſt dictum tempus. numero 4.

Papa vt cenſeatur validaſſe gratiam nullam, neceſſe eſt, quod bene ſciuerit defectus, & nullitates gratiæ. num. 6.

Gratia reconualidatio facta a Papa quo ad vnum defectum, non extenditur ad alium. num. 6.

Literarum Apoſtolicarum expeditio in forma rationi con gruit, non tribuit ius de nouo. num. 7. 8. & 9.

Fructus percepti ante expeditionem literarum Apoſtolicarum ſunt nulliter percepti, quando in gratia adeſt decretum, vt percipiantur vigore literarum Apoſtolicarum deſuper conficiendarum. num. 10.

Forma diſpoſitionis non ſeruata diſpoſitio non habet locum. num. 10.

Confeſſio nulla maior eſt probatio. num. 11.

Confeſſio facta in vno iudicio probat etiam contra confitentem in alio iudicio. num. 11.

Confeſſio extraiudicialis de æquitate canonica, & ſecundum magis communem opinionem plene probat contra confitentem. num. 11.

Confeſſio extraiudicialis adminiculata plene probat. num. 12.

Negatiua quod aliæ literæ non fuerint expeditæ probatur per diligentiam factam de mandato iudicis parte citata de reperiendo illas, & quod non fuerint repertæ. num. 15.

Clerici beneficia obtinentes excedentia valorem Ducatorum 60. debent, incedere in habitu, & tonſura. numero 16.

Valor beneficij probatur ex teſtibus, ex locationibus, ex confeſſionibus partium, & ex viſitatione Epiſcopi. numero 17. & 18.

Valor beneficij numquid minuatur propter onera præparationis Eccleſiæ, & ſolutionis decimarum. numero 20.

DECISIO CLVIII.

1 DOmini vtraque parte informante reſoluerunt, reſeruationem fructuum Prioratus Sancti Michaelis per fel. record. Gregorij Decimi Tertij anno 1583. conceſſam Domino Thomæ Rotario, ei non ſuffragari ex pluribus. Primum fundamentum reſolutionis fuit, quia fructus reſeruati fuerunt loco penſionis Thomæ vti clerico, vt patet ex ipſa reſeruatione, ibi, ſupplicant S. V. Secundinus, & Thomas Clerici, vbi cum Thomas fuerit nominatus Clericus, apparet Papam voluiſſe reſeruare fructus Clerico. Gig. de penſio. quæſtione 22. numero octauo. idque ſufficit ad effectum, vt fructus dicantur ei vti clerico reſeruati, ac expreſſio Clericatus ſtat taxatiue, non demonſtratiue, vt fuit reſolutum in cauſa Romana pēſionis 29. Martij 1574. coram Illuſtriſſimo Cardinali Blanchetto, quod comprobatur ex vſu, & ſtylo Curiæ, qui facit ius, & pro lege habetur, quo attento fructus huiuſmodi, & penſiones non reſeruantur niſi Clericis, vt etiam atteſtatur Gig. de penſio. d. quæſtione 22. numero 14. & fuit dictum in cauſa Terulenſis penſionis 15. Nouembris 1596. coram Reuer. Patre Domino meo Decano.

2 Ex quo ſequitur, quod reſeruatio fuit inualida, cum de tempore reſeruationis Thomas nō eſſet Clericus. c. cum adeo. cum ibi nota. de reſcript. cap. 2. de institutio. Gig. d. quæſt. 22. numero octauo. & ſequē. Gamma. de offic. & poteſta. lega. de late. lib. 6. numero 337. Peregr. deciſ. 50. quæ eſt inter impreſſas 20. lib. 3. par. 3.

3 Nec Clericatus ſuperueniens validitat gratiam, cum habilitas requiratur de tempore datæ. c. eam te. de reſcrip. c. ſi eo tempore. eo. titul. lib. 6. c. dudum. de electio. cum vbique notatis per gloſ. & Doct. Gig. d. q. 22. num. 16. Peregr. d. deciſ. 50. Rebuff. de pacifi. poſſeſſ. num. 190. Lambert de iur. patron. par. 1. libro 2. q. 7. art. 7. numero 7. & fuit reſolutum in cauſa Vercellen. Canonicatus 23. Ianuarij 1598. coram Reuerendiſſimo Pacen.

4 Quod autem Thomas non eſſet Clericus probatur ex literis ſui Clericatus pro eius parte productis, ex quibus apparet ipſum ſuſcepiſſe clericalem tonſuram die 25. Maij 1584. & tamen reſeruatio fructuum habet datam per annum ante, nempe Calendis Aprilis, 1583. & hic eſt verus modus probandi, quod ante non erat Clericus, quia cum actus iſte non ſit reiterabilis. c. 1. & c. fin. cum vtrobique notatis de Sacram. non reiter. ſatis conſtat, quod ante non erat Clericus. Peregr. d. deciſ. 50. & fuit reſolutum in cauſa Elnen. beneficij. 5. Nouembris 1594. coram Illuſtriſs. Cardinali Pamphilio, & in allegata cauſa Vercellen. coram Reuerendiſs. Pacen.

5 Non obſtat, quod poſt clericatum Thomę ſuperuenerit nouus conſenſus Papæ, cum Secundinus die 3. Martij 1585. obtinuerit reſtitutionem in integrum aduer-

aduerſus lapſum tempus ad publicandam reſignationem cum narratiua reſeruationis fructuum ad fauorem Thomæ,& quod literæ non fuerant expeditæ, quia talis gratia reſpicit ipſum Secundinum ſolum ſupplicantem,& titulum Prioratus ad illius fauorem reſignatum, non autem poteſt ſuffragari Thomæ reſpectu reſeruationis fructuum ad ſui fauorem,ex quo Thomas nihil ſupplicauit,nec petijt reualidationem ſuæ reſeruationis, aut narrauit defectum dicti clericatus, prout neceſſe fuiſſet in gratia reualidatoria, & reſtitutoria, per quam non ſanantur defectus, qui nō exprimuntur,vt per Rebuff.in praxi titu. de reſcript. etiam & perin.vale. num.37. prout etiam non eſt dicendum Papam ſanaſſe,aut voluiſſe ſanare defectus, quos ignorabat adeſſe.l.ſed ſi hac.§.patronum.ff.de in ius voca.Bald.in c.ſuper literis.num.7.de reſcript. Caſt.conſ.84.num.4.lib.2.Pariſ.conſ 143.num.25. libro 4.

6 Et ſic ceſſat, quod dicitur,validitatem reſignationis fuiſſe correſpectiuam ad reſeruationem fructuū, ita vt reualidata reſignatione,cenſeatur etiam reualidata ipſa reſeruatio ex allegatis,quia cū Papa ignoraſſet nullitatem reſeruationis ex defectu dicti clericatus non potuit illam reualidare,vt dictum eſt,nec etiam tacite diſpenſare cenſetur, cum ad hunc quoque effectum præcedere deberet certa, & indubitata ſcientia defectus.Felin.in c.præterea.num.7.& 9. de teſt.coge.Bene,Gabr.conſil. 189.num.1.& 2. libr.1. nec reualidatio quo ad vnum defectum extenditur quo ad alium defectum non expreſſum, ſicut per remotionem vnius obſtaculi non cenſetur remotum aliud,de quo non eſt facta mentio.c.ex tuarum.de auctorita.& vſu palli c.paſtoralis.de priuil. Geminian. conſ.33. num.8.& fuit reſolutum in cauſa Terulen. penſionis 2.Iunij 1593.coram R.P.D.meo Decano. & in cauſa Montis Falіſci. Beneficij 31. Ianuarij huius anni coram me.

7 Nec etiam obſtat,quod penſio eſſet exigenda poſt literarum expeditionem, & non ante, & Thomas de tempore expeditionis eſſet effectus clericus, quia clauſula vigore literarum deſuper conficiendarum, &c. reſpicit exactionem, & executionem,non autem ipſam reſeruationem, quæ confert ius, ita vt propterea habilitas requiratur de tempore reſeruationis, quæ non ſuſpenditur,neque eſt conditionalis,ſed pura, licet reſolubilis in euentum exactionis ante literarum expeditionem,iuxta conſ. Oldrad.285. num. 8.Pariſ.conſ.11.num.37.lib.1.Rota deciſ.12.de cōceſſio.præb.in nou.Caſſad.deciſ. 3.num.11. verſ. itē ſecus.de præb.Gig.de penſio.q.40.num.4.& ſæpiſſime deciſum fuit.

8 Nec poteſt fieri vis in expeditione literarum in formatationi congruit, quia talis expeditio non tribuit ius de nouo.Rebuff.in praxi.tit.de gratia rationi cōgruit.num.19.& fuit reſolutum in allegata cauſa Veron.penſionis.1.Iulij 1592. coram Illuſtriſſimo Cardinali Mellino.

9 Prout non obſtat clauſula, de qua in ſupplicatione,ſcilicet, liceat eidem Thomæ, poſtquam ad illum idoneus repertus fuerit liberum habere acceſſum, & ingreſſum,&c. quia hoc procedit reſpectu tituli Prioratus in caſu moleſtiarum,non autem reſpectu reſeruationis fructuum, quæ fuit facta vti clerico, & quæ propterea cum de illo tempore Thomas non eſſet clericus,fuit nulla,vt dictum eſt,vltra quod dicta clauſula, poſtquam idoneus repertus fuerit reſpicit executionem gratiæ,non eius ſubſtantiam, nec facit gratiā conditionalem, vt fuit reſolutum in cauſa Burgen. Canonicatus 28. Aprilis 1597. coram Illuſtriſſimo Cardinali Pamphilio. Et ex iſto ſolum capite dixerunt Domini dictam reſeruationem nullam, illamque ſuffragari non poſſe D.Thomæ.

10 Secundum fundamentum deciſionis fuit decretum appoſitum in ipſa reſeruatione fructuum, qui erant percipiendi vigore literarum Apoſtolicarū deſuper conficiendarum, & non ante, alias reſeruatio huiuſmodi nulla ſit eo ipſo, vnde cum Thomas ante literarum expeditionem contra formam talis decreti fructus perceperit, vti que reſeruatio nulla remanſit, vt in his terminis ſæpe deciſum fuit in Rota, vt in cauſa Veronen.penſionis, 1.Iulij 1592. coram Illuſtriſſimo Cardinali Mellino,& in alia Sabinen. penſionis 13. Iunij 1594. coram Illuſtriſſimo Cardinali Mantica,& in vna Brixien.penſionis 11. Decembris 1600.coram R.P.D.meo Decano,& eſt deciſio 142. inter collectas Chiroghe,cum enim decreto ſit appoſita clauſula annullatiua,quæ inducit formam. Bald. in l. 1. ff. de liber. & poſthum. ſequitur quod forma non ſeruata penſio ſit nulla.l.1.§.ſi quis ita.ff.de verborum obligat.l.cum hi.§.prætor.ff.de tranſact. Caſſad.deciſ. 10. de reſcript. & faciunt deciſiones Put. 199. libro 3. Creſc. 18. de præben. Ioan. Paul. 128. Arago.29.

11 Fructus autem fuiſſe a Thoma perceptos ante literarum expeditionem conſtat ex eius propria confeſſione,qua nulla poteſt dari maior probatio.cum ſuperat omnes alias probationes.l.1. C. de confeſſ.l. vlt. C.de fideicomm. nam ipſe coram Nuncio Sabaudiæ vti deputato a Theſaurario Generali ſpoliorum collectore medio iuramento faſſus fuit, ſe percepiſſe fructus Prioratus S. Michaelis antequam de eo Cardinalis Sancti Clementis prouiſus fuiſſet, & id per aliquod tempus, ſubdens, quod hanc recuperationem fructuum, aut penſionem de tempore, quo ipſe erat abſens,de eius ordine faciebant Secundinus eius frater,& alij eius agentes,quæ confeſſio Thomæ,licet in alio iudicio,contra ipſum,probat etiam in iſto. Bald. in l.2.num.25.Alex.num.28.Dec.num. 62. C. de edend.Caputaq.deciſ.190.par. 1.in impreſſ.vbi dicit, quod non conuenit bono viro, vt quod ſemel dixit poſtea reuocet.& deciſ.58.lib.1.in manuſcript. Cæſ. de Graſſ.deciſ.1.num.17.de exceptio. Rota deciſ.4. num.2. de confeſſ. in anti. quod ſaltem procedit in vim extraiudicialis confeſſionis,quæ de æquitate canonica, ſecundum magis communem opinionem, quam & Rota ſequitur,plene probat contra confitentem,

tem,Felin.in c.ſi cautio.num.27. & ibi But. Card. & Imol.de fide inſtrum.cum alijs late allegatis per Gabriel.de confeſſ.concluſ.1. num,47.& in deciſ. Iſpalen.iuris votan. 16. Martij 1575.coram Cantuccio, quæ eſt 4.num.4.par.2.inter impreſſ.

12 Quod nullam habet difficultatem in hoc caſu, quia dicta confeſſio eſt admodum adminiculata ex proteſtatione facta a procuratore Thomæ, quando prouiſus fuit Cardinalis Sancti Clementis, in qua dixit,quod Thomas erat in poſſeſſione percipiendi fructus Prioratus, quæ proteſtatio fuit ab ipſo Thomã in actis producta, & ſic acceptata; item ex teſtibus pro parte eiuſdem Thomæ examinatis deponentibus,quod Secundinus nomine Thomæ,& de eius ordine fructus percipiebat,tum quia eſt iurata; nã propter iuramentum confeſſio facta etiam parte abſente ſemper probat contra confitentem. Felin.in d.cap. ſi cautio.num.4.cum alijs per Gab.dicta concluſ.1. numero 41.& per Seraph. de priuil.iuramenti.priuilegio 93.num.4.

13 Cum autem Secundinus deceſſerit de anno 1597. & eodem tempore fuerit prouiſus bo.mem.Card.Sãcti Clementis, vt conſtat ex literis prouiſionis dicti Cardinalis,& ex teſtibus,literæ vero Thomæ fuerint expeditę de anno 1599.clare patet,quod fructus exacti ante obitum Secundini, & prouiſionem Cardin. Sancti Clementis percepti fuerunt ante. literarum expeditionem.

14 Nec dicatur, quod literæ fuerint expeditæ ante annum 1599. quia licet habeant datam diei Coronationis Pontificis,tamen hoc prouenit,quia in omnibus literis, quæ in forma rationi congruit expediuntur, apponitur data Coronationis, vt patet ex atteſtationibus Solicitatorum,& Practicorum Cancellariæ, & ex regula 9.Cancellariæ ibi, vt moris eſt, & nihilominus ex ſolutione taxarum, & annatarum, & appoſitione nominum Officialium, ſine quibus non plumbantur literæ quarumuis prouiſionum Apoſtolicarum, quæ per Cancellariam expediuntur, vt fidem faciunt alij Practici, & Officiales Cancellariæ, conſtat literas non fuiſſe ante plumbatas; cum taxæ, & annatæ non fuerint ſolutæ niſi de anno 1599. vt apparet ex literis Officialium Cancellariæ, quorum partitæ fuerunt a Cappellanis, & alijs deputatis extractæ.

15 Nec obſtat, quod literæ potuerint bis, aut pluries expediri, & expeditio facta anno 1599. non concludat,quod alias non fuerint expeditæ,quia cum Thomas iſtas produxerit ceſſat præſumptio aliarum ad conſ.Aegid. 10.numero 20.verſic.præterea. Aym.cõſilio 129. nec eſt veriſimile, quod voluerit alias literas expedire ſoluendo nouas taxas, & annatas,cum in omnem caſum potuiſſet ſumere ſumptum priorum,quatenus expeditæ fuiſſent ad l.cum de indebito. ff. de probatio. ſed nihilominus ceſſat obiectum ex diligentijs de mandato Iudicis, & parte citata factis,ex quibus conſtat non fuiſſe alias literas expeditas,quam de anno 1599. ex quibus diligentijs bene probatur negatiua non expeditionis aliarum. Barto. in l.fin.C.de reb.cre. Caſſad. deciſ.5. numero 5. & 6. & deciſ.8.num.2.ſuper reg.Caputaq.deciſ.45. parte 3.Achill.deciſ.9.num.4.ſuper reg. de triennal.& ſæpiſſime deciſum fuit in Rota. Et ex iſto etiam ſolo ſecundo capite dixerunt reſeruationem ſuffragari non poſſe D.Thomæ.

16 Tertium quoque fundamentum fuit, quia Thomas nunquam inceſſit,nec de præſenti incedit in habitu, & tonſura Clericali, quinimmo ſemper vſus fuit,ſicut etiam modo vtitur habitu, & armis militaribus, & inſeruiuit pro Duce, & militum ductore in pluribus bellis, & hodie etiam eandem artem militarem exercet, vt conſtat, tam ex pluribus teſtibus, quam ex eius propria confeſſione, vnde cum talis reſeruatio fructuum excedat valorem Ducatorum 60. de Camera, vigore conſtitutionis fe.re.Sixti Quinti ſuper habitu, & tonſura per clericos beneficia obtinentes deferendis, fuit abſque aliqua citatione, monitione, aut iudicis decreto ipſo facto hac penſione priuatus, vt expreſſe diſponitur in eadem conſtitutione.

17 Quod autem valor fructuum reſeruatorum excedat Ducatos 60. probatum eſt ex teſtibus in curia examinatis deponentibus Prioratum deductis oneribus reddere ad minus computato vno anno cum alio Scuta auri 200. ex quibus ſi detrahantur Ducati 40.pro titulari non eſt dubium,quod remaneãt pro Thoma longe vltra Ducat.60.

18 Cum his concurrunt locationes factæ a Cardinali Sancti Clementis pro duplis Hiſpanis 104. confeſſio eiuſdem Thomæ de Scutis 200. auri, depoſitio teſtium pro parte Thomæ examinatorum, atteſtatio conductorum, concurrit denique viſitatio Epiſcopi, ex quibus omnibus ſimul iunctis reſultat ſufficiens probatio. gloſſ. in l.2. in verbo legitimis. ff. de excuſat. tuto. Dec. conſilio 146. numero 14. verſic. 6.& vlt. Gabriel. de probat. concluſ. 1. numero primo. præſertim quando probatio non eſt facilis, prout eſt quando agitur de probanda quantitate fructuum, & valoris. Alexand. conſilio 24. numero 42. libro 2.Bald.conſilio 325.numero 5.lib.2. Natt. conſilio 336.num.5. lib.4.& fuit dictum in cauſa Auximana bonorum,7.Iunij 1591. coram Illuſtriſ. Cardinali Seraphino.

19 Non obſtant onera, quæ allegantur ad minuẽdum valorem fructuum, tum quia onus celebrationis Miſſæ quotidianæ non conſtat adeſſe, immo ex viſitationibus ab anno 1567. vſque ad annum 1602. apparet de contrario. Et quatenus tale onus extaret, illud ſpectaret ad Titularem, nec computatur inter onera, neque eſt ex fructibus deducendum, quia reſpicit ſeruitium, quod a Rectore, ſeu Priore præſtandum eſt, cum pro eo detur beneficium, vt fuit reſolutum in cauſa Romana penſionis 13. Maij 1602. coram Illuſtriſſimo Cardinali Pamphilio. Et hoc modo procedit reſeruatio, quod onera ſpectent ad reſeruatarium, quia intelligitur de alijs oneribus,

bus, quatenus extârent, non de iſto, quod eſt ab ipſo titulari præſtandum.

20 Alia onera deducta pro reparatione Eccleſiæ, & Domorum, ſolutione decimarum Ducalium, & ſimilium non ſunt attendenda, cum talia onera non ſint perpetua, ſed incerta, & variabilia, quæ non minuũt valorem beneficiorum. Put. deciſ. 202. lib. 3. & in hoc caſu ceſſat etiam difficultas, quia dum teſtes deponunt de valore Scutorum auri 200. dicunt deductis oneribus, & impenſis, ita vt remaneat ſufficienter probatus dictus valor, & ſic remanent pro Thoma longe vltra dictos Ducatos 60. & conſequenter dictę Bullæ locus eſt iuxta notata per Felin. in c. ad aures 12. concluſ. de reſcript. & per Samen. in reg. de valo. q. vlt. Et ex his ita concluſum.

MO

R E V. P. D. ATTREBATEN.

Calagurritana de Alberita. Lunæ 16. Iunij 1608.

A R G V M E N T V M.

Ex Summarijs capias Argumentum.

S V M M A R I V M.

Caducitatis pœna, de qua in Authentica hoc amplius. C. de fideicommiſſis non incurritur non præcedente monitione. num. 1. Vbi quod d. Authen. habet locum ſolum in vltimis voluntatibus, non autem in contractibus.

Promiſſa in contractibus adimpleri debent intra illud tempus, intra quod commode adimpleri poſſunt, nulla præcedente monitione. nu. 1.

Pœna conuentionalis incurritur a non adimplente promiſſa intra tempus præfixum. nu. 2.

Tranſactio quando effectuata dicatur. nu. 3.

Obſeruantia triginta annorum facit præcurrere confirmationem Sedis Apoſtolicæ. nu. 4.

Confirmatio Sedis Apoſtolicæ ſupplet omnes defectus. numero quinto.

Ratificatio ex lapſu temporis annorum triginta præſumitur. num. 6.

D E C I S I O CLIX.

1 Propoſito iterum, atque iterum Dubio, An ſit neceſſaria Monitio, iuxta Authent. Hoc amplius. C. de fideicõ. ad effectum caducitatis, Domini non dubitarunt illam non eſſe neceſſariam in terminis concordiæ inter beneficiatos, & Leonellam conſanguineum fundatoris ad quam præſens diſputatio reſtricta fuit. Tum quia dicta Authentica non habet locum in contractibus, ſed tantum in vltimis voluntatibus. Gozad. conſ. 34. num. 7. Molin. de Primogen. Hiſpan. lib. 2. c. 14. num. 24. Nã in contractibus conditiones, ac modi intra illud tempus, intra quod commode adimpleri poſſunt, implendi ſunt. DD. in l. ita ſtipulatus. & in d. l. inſulam. ff. de verb. oblig. Tum quia in concordia adeſt pœna conuentionalis, cum præfixione termini vnius menſis, & ſic non eſt neceſſaria aliqua monitio. l. magnam. C. de contrahen. & committen. ſtipulat. Et in hoc partes conueniunt.

3 Quare fuit ordinatum, vt ſtricte videretur de viribus concordiæ circa quas fuit reſolutum; concordiam eſſe validam, nam illa tantum modificat cõtractum præcedentem abſque vlla alienatione iurium, vel rerum Eccleſiæ, quin etiam illius vigore fuit remiſſa caducitas a Leonello prætenſa, & non ſolum medietas, quæ antea ſola pertinebat ad beneficiatos penes eoſdem remanſit, quo caſu concordia dicitur vtilis, & valida. Abb. in c. contingit. num. 3. de tranſact. Franc. in c. ſi u. num. 2. in fin. de pact. in 6. Verum etiam illis fuit acquiſita altera medietas, antea poſſeſſa per Religioſos Sancti Sepulchri, quam vſque in hodiernam diem poſſidẽt. Vnde apparet effectuatio concordiæ, cum de alio titulo non doceatur. Alciat. de præſumpt. reg. 2. præſump. 23. Menoch. eod. tract. lib. 6. præſump. 67.

4 Accedit obſeruantia 30. annorum, & vltra ex qua præſumitur confirmata per Sedem Apoſtolicam, etiamſi in ea non fuerit enunciata, nec reſeruata. Put. deciſ. 355. num. 2. lib. 1. & deciſ. 365. nu. 3. & 4. lib. 2. fuit reſolutum in Neapolitana Fundaci, prima Iunij 1579. coram bo. me. Robuſterio in Mediolanen. reſciſſionis permutationis 10. Ianuarij 1597. coram Illuſtriſſimo Cardinali Pamphilio, & in Ianuen. ſi in euidentem 16. Iunij 1606. coram Reuer. P. D. Lancellotto.

5 Et hæc præſumpta confirmatio Sedis Apoſtolicæ ſupplet omnes defectus, quatenus aliqui in concordia adfuiſſent, vt fuit dictum in prærallegata Ianuen. & operatur, quod concordia etiam liget ſucceſſores. Gemin. conſilio 87. numero primo, verſ. in contrarium. Ruin. conſil. 63. libro primo, fuit dictum in Vicen. Iuris ordinandi in Eccleſia 24. Ianuarij 1601. coram bo. mem. Litta.

6 Non obſtat, quod concordia fuit facta tantum à tribus beneficiatis, cum non conſtet, quod tunc alij adeſſent, qui poſſent interuenire prout requiritur ad huiuſmodi effectum, & iura Eccleſiæ poſſunt reſidere penes duos, vel tres, vbi conſtat alios non adeſſe, & quatenus tunc alij adiuiſſent, eorum ratificatio ex lapſu tanti temporis præſumi poſſet. Dec. conſil. 298. numero quarto, Gozad. conſil. 11. num. 16. Menoch. conſilio primo, 82. libro primo. Quod fabrica fuerit vocata ante conſanguineos non eſt præſentis inſpectionis.

7 Non obſtant aliæ concordiæ factæ poſt illam Leonelli, quia fuerunt factæ ſuper alijs rebus, vt ſuper reductione onerum in teſtamento appoſitorum, & ſufficit quod concordia Leonelli per illas non fuerit reuocata.

REVE-

REVERENDISS. P. D. PEGNA DECANO.

Farſen. Territorij. Veneris 20. *Iunij* 1608.

ARGVMENTVM.

De probatione Territorij per verba enunciatiua reperta in vno de pluribus inſtrumentis.

SVMMARIVM.

Status controuerſia enarratur. numero 1. cum quatuor ſequent.

Enunciatiua vnica quamuis antiqua reperta in inſtrumento non probat Territorium ſpectare ad aliquem. numero 6.

Res geſta inter perſonas intereſſatas non probat contrarias perſonas. num. 7.

Probatio non concludens non probat. num. 8.

Enunciatiuæ non antiquę, & prolatæ a perſona intereſſata, non probant. num. 9.

Referentis probatio inconſtans eſt, niſi conſtet de relato. numero 11.

Teſtes examinati ad perpetuam rei memoriam adminiculantur alias probationes num. 12.

Enunciatiuæ duæ inuicem contrariæ quando exiſtunt, vna conquaſſat aliam. nu. 12.

DECISIO CLX.

1 ANtiqua extabat controuerſia inter Communitatem Caſtri Montopoli, & Abbatē Farſen. ex vna, & inter Communitatem Caſtri Turritæ, & Dominum eiuſdem Caſtri ex altera parte. ſuper certa parre Terrirorij Caſtri cuiuſdam diruti Tribici, nuncupati citra flumen Tiberis poſita, ſed iuxta Tiberim vſque ad viam nuncupatam la Stradella, & alios confines in planta deſcriptos. Quam Territorij partem Montopolitani prætendebant ad ſuū Caſtrum Montopoli pertinere, & de Territorio eius exiſtere, & ſub directo Abbatiæ dominio contineri, ex eo quod de illo fuiſſent ſuperioribus ſæculis ab Abbatibus Farſen. inueſtiti, prout in Inueſtituris de Territorio diruti Caſtri Tribici, dum Abbates vniuerunt Territorium Tribici, cum Territorio Montopoli.

2 Contrarium prætendebant Turritani affirmantes totum illud Territorium controuerſum, quamuis poſitum citra flumen Tiberis eſſe de Territorio Caſtri Turritæ, & propterea ius paſcendi, & alia competentia, ratione Territorij ad Communitatem, & Dominum Caſtri Turritæ pertinere.

3 Super iſta controuerſia anno 1562. mota lite a Montopolitanis contra Turritanos, ad quam etiam tanquam Dominus directus venerat Abbas Farſenſis, plures Deciſiones Rotales prodiderunt corā bonę mem. Petro Franciſco Gipſio, qui tandē, anno 1594. lata ſententia, pronunciauit, prædictum Territorium ad Turritanos ſpectare, in gradu appellationis cauſa introducta coram bo. me. Orano, dum die 24. Aprilis 1598. diſputaretur. An Sentētia Rotalis eſſet confirmanda, vel infirmanda, quia multæ difficultates vtrinque excitabantur, quæ non facile poterant vnica propoſitione definiri. Rota mandauit reſtringi cauſam, & primo diſputari quando cœperit lis, & reſolutum inter Communitates prædictas litem cœpiſſe anno 1562. ſed quando cœperit cum Abbate licet ſæpius fuerit dubium propoſitum nunquam tamen fuit reſolutum.

4 Quoniam autem in diſcuſſu cauſæ, Montopolitani diuerſa Inſtrumenta produxerūt cōtinentia Vniones Territorij Tribici cum Territorio Montopoli de annis 1390. & 1467. & 1489. & 1535. & 1536. vita functo bo. mem. Orano de iſtis, & eorum fide cœpit diſputari coram D. Cardinale Millino tunc Rotæ Auditore, & deinde coram me, & concluſum fuiſſe in forma probante, & cum Monopolitani ex iſtis potiſſimum Inſtrumentis, & enunciatiuis in eis contentis prædictam ſententiam Rotalem prætenderent reuocandam. De ordine Rotæ propoſui dubium, quod iam alias Superioribus annis fuerat datum: Qui eſſent fines Caſtri Tribici, & quo ſe extenderent ad effectum, de quo agebatur, videlicet: An probaretur, locum controuerſum, citra flumen Tiberis poſitum pertinere ad Territorium Montopolitanorū, vel potius ad Territorium Turritanorum. Et vtraque parte informante, poſt diligentem diſcuſſionem, Rota cenſuit non probari fines antiquos Tribici.

5 Ratio potiſſima fuit, quia probatio Montopolitanorum, & Abbatis Farſen. nō videbatur concludēs, neque ſufficiens, ad effectum præfatum, & ad excludendum intentionem, & probationem Turritanorū reorum, qui exiſtebant in poſſeſſione, & ſuper peritorio habebant ſententiam Rotalem, quæ trāſiuerat in iudicatum. Vnde ſolum ſupererat reſpondere motiuis, in quibus ſe Montopolitani fundabant.

6 Quatenus ergo primo loco deducebatur enunciatiua, ſiue vnio antiquiſſima anni 1390. fuit dictum, eam ex pluribus non releuare. Et primo quia cum eſſet vnica, & ſic inſufficiens, quamuis antiqua, non ſuffragabatur. Ctot. conſ. 34. incip. viſo, & diligenter examinato. num. 17. verſ. hoc enim caſu. lib. 1. & fuit deciſum in cauſa Aſtoricen. Beneficij, die 4. Nouembris 1585. coram Domino Cardinale Pamphilio tūc Rotæ Auditore, & in alijs pluribus cauſis. Nam ad minus debent eſſe duæ. Aretin. in c. cum cauſam. numero 23. verſ. ſed poteſt reſponderi. de probat. Rurſus non loquebatur de toto Territorio, ſed de parte, immo non ſpecificabat ſaltem duos confines, & conſequenter per eam nō poterat reddi certus locus vnitus iuxta prætenſionem Montopolitanorū per doctr. Bart. in l. demonſtratio. num. 54. ff. de condit. & dem. Alexand. conſil. 73. incipien. videtur prima conſideratione dicendum. nu. 6. lib. 3. & fuit iam in hac cau-

ſa

ſa dictum die 9. Maij an. 1594. coram Gipſio.

7 Supradictis accedebat, quia licet, hæc vnio contineret confinia, & comprehenderet totum Territoriũ controuerſum, adhuc non releuaret, ex quo erat facta ab Abbate Farſenſi perſona videlicet intereſſata, & ſuſpecta cuius intererat dilatare ſuum Territorium. Item quia fuit facta Communitati Montopolitanorum, quorum intererat reſtringere Territorium Turritanorum. Vnde tanquam res geſta inter perſonas intereſſatas non probabat. Aret. in d. c. cum cauſam. num. 13. verſ. circa tertium articulum, de probat. Socin. conſ. 194. incip. Subtiliter. num. 9. lib. 2. Loffred. conſ. 44. incipit in cauſa mota. num. 6. in fi. Natt. conſil. 672. incipit, vertente iam diu. num. 41. lib. quarto. Hieronymus de Monte tract. de finib. c. 60. nu. 13.

8 Secundo loco pro Montopolitanis adducebatur enunciatiua vnionis ann. 1467. ſed viſa fuit æquiuoca, ita vt non concluderet Territorium controuerſũ comprehendi in vnione Territorij Tribici, ex quo nõ coniungebat limitem Pontichi cum ſecundo limite Riui Cancelli per medium tertij limitis ipſius Tiberis, cum ſimul ſtare poſſet, quod iſti tres limites eſſent confines Territorij Tribici, & tamen non includerẽt locum controuerſum. Probatio autem ad effectum, vt releuet, debet eſſe concludens, capit. in præſentia, de probat.

9 Tertio loco Monopolitãni vtebantur enunciatiuis vnionum annorum 1487. & 1489. circa quas, Rota omiſſa illa inſpectione, An huiuſmodi probationes concluderẽt reſpectu totius loci controuerſi, cenſuit non probare. Tum quia emanauerant ab Abbate Farſenſi intereſſato, tum quia non erant antiquæ vltra cẽtum annos, prout requiritur ad effectum, vt haberent vim famæ, & probarent in antiquis, quia ad effectum probationis erat deducendum tempus litis, quicquid dicendum eſſet ad effectum recognitionis, ſuper quo articulus pendet indeciſus in cauſa Tiburtina Caſtri Sãcti Angeli. Dum vero prætendebatur, Abbatiam non fuiſſe in lite de anno 1562. vt ipſius reſpectu concluderetur, Iura eſſe antiqua. Reſpondebatur, id nondum fuiſſe deciſum, & quatenus Abbas, vel Montopolitani in hoc ſe fundarent particulariter erat diſcutiendum.

10 Quarto loco Mõtopolitani nitebãntur Inſtrumentis vnionum de anno 1535. & 1536. quæ clarius ſpecificabant iſtam coniunctionem confinium. Ceterũ præterquam, quod erant de recenti, patiebantur eaſdem exceptiones, quia emanauerunt a perſonis intereſſatis, & videbantur inueriſimiles. Nam ſi primæ vniones fuiſſent factæ de toto territorio Tribici, non fuiſſet opus iſtis poſterioribus, & augebatur ſuſpicio, quia ſi primæ vniones fuiſſent validæ, & effectuatæ, reſpectu totius territorij Tribici, non potuiſſet poſtmodum Abbas bona intra dictum territorium comprehenſa particularibus perſonis locare.

11 Vlterius iſta ſpecificatio cõfiniũ habebat relationẽ ád regeſtum antiquum, cuius nondum fuit in Rotá firmata fides. Nam quando non conſtat de firmo relato, inconſtãns eſt fides, & probatio referentis, cui propterea nõ ſtatur, Authen. ſi quis in aliquo. vbi Doctores. C. de eden. Bald. in l. inciuile. nu. 7. ff. de legib. Roman. conſ. 305. incip. Quo ad ſeptimum. num. 6. verſ. breuiter dicendum. Alex. conſ. 3. incip. in cauſa, & lite, num. 1. lib. 2.

12 Demũ dicebatur, quod licet prædicta Inſtrumenta, & enunciatiuæ in eis contentæ aliquem gradũ probationis facerent ad fauorem Abbatiæ, & Montopolitanorum, illa tamen, nedum eliſa, ſed ſublata etiam videbatur ex probationibus Turritanorum quorum plures teſtes de certa ſcientia, & etiam de publica voce, & fama probabant Caſtrum Turritæ habere territorium citra, & vltra flumen Tiberis diſtinctum, & ſeparatum ab alijs territorijs conuicinis, quorum teſtium fides fuit approbata in deciſione in hac eadem cauſa facta die 17. Februárij 1590. coram bo. me. Gipſio, quibus aliquod veritatis adminiculum conferre putabantur teſtes an. 1520. & 1558. ad perpetuam rei memoriam examinati. Bart. in l. admonendi. num. 45. ff. de iureiu. vbi Iaſ. in 2. lect. num. 242. Abb. in c. quamuis. num. 3. de ſent. & re iud. Afflict. deciſ. 376. incip. ex quo probatum eſt. nu. 1. Concurrebant præterea antiquiſſimæ ſcripturæ ducentorum fere annorum, in quibus iſta pars territorij citra Tiberim poſita enunciabatur de territorio Turritæ. Vnde valde obſcurabatur probatio Montopolitanorum, quia ſaltem hinc inde iſtæ enunciatiuæ cõquaſſabantur, prout de duabus famis dixit Bart. in l. is poteſt. num. 23. ff. de acqui. hæred. Dec. in c. 1. num. 2. verſ. quinto. de appel. & fuit deciſum in cauſa Maioricen. Sacriſtiæ, die 5. Nouemb. 1603. coram D. Cardinale Pamphilio, tunc Rotæ Auditore.

13 Magni quoque momenti putata fuit illa conſideratio veritate ſuffulta, quod intra iſtos fines includebantur plura prædia, videlicet Planum Nazani, Galeotti, Villæ Caprolæ, tenuta Hilarij Viſini, & alia, quæ non comprehendebantur ſub territorio Tribici, Nec Mõtopolitani eorum dominium prætendebãt, vt fuerat conſideratum in Deciſione in hac cauſa facta, coram bo. mem. Gipſio die 9. Maij 1594. Atque ex his fuit concluſum, nõ probari fines antiquos Tribici ad effectum, vt territorium intus comprehenſum ſpectaret ad Montopolitanos.

R. P. D. CAVALERIO.

Fauentina Succeſſionis. Veneris 20. *Iunij* 1608.

ARGVMENTVM.

Agitur in hac deciſione de prętenſis nullitatibus cuiuſdam ſententię, cuius occaſione explicantur nonnullę concluſiones, de quibus in Summarijs.

S V M-

S. V M M A R I V M.

Sententia tranſit in indicatum quando appellatio non fuit interpoſita a legitima perſona, & quando non fuit reditum pro Apoſtolis. num. 1.

Sententia contra ſententiam, quæ prius non fuit reuocata, non valet. Declara dummodo fuit oppoſitum de prima ſententia. Item declara niſi ſecundus index exprimat ſe pronunciare, vt in prima. nu. 2.

Hæreditatis petitionis indicium requirit rei conuenti poſſeſſionem. Declara, vt nu. 3.

Confeſſio facta in precibus plene probat contra ſupplicantem. num. 4.

Poſſidere dolo deſiens tenetur interdicto Quorum bonorum, poteſtq́; conueniri, ac ſi poſſideret. num. 5.

DECISIO CLXI.

1 PLacuit Dominis deciſio alias in hac cauſa facta ſub die 24. Nouembris 1604. coram Illuſtriſſimo Domino meo Cardinali Mellino, in qua determinatum fuit conſtare de re iudicata, quia appellario non fuit interpoſita a perſona legitima, & quia non fuit reditum pro Apoſtolis, vt latius in dicta deciſione, a qua non putauerunt eſſe recedendum.

2 Quo vero ad nullitates, quæ opponebantur, non viſæ ſunt releuantes. Nam quo ad primam, dum dicebatur ſententiam Rotalem eſſe nullam, tanquam latam contra aliam ſententiam latam in partibus ea non reuocata, & ideo videtur ſententia contra ſentẽtiam. l. 1. C. quand. prouoc. non eſt neceſſ. Caſſad. deciſ. 1. num. 4. de ſequeſtr. poſſeſ. & fruct. Gabr. conſil. 54. num. 8. lib. 1. Bona viſa fuit reſponſio, non conſtare in actis fuiſſe oppoſitum de ſententia lata in partibus, vt dicit ibidem Gabr. & Pedemont. deciſ. 1. numero 49. & fuit dictum in vna Peruſina executionis 26. Martij 1593. coram R.P.D. meo Decano. Præterea Illuſtriſſimus Dominus meus Cardinalis Pamphilius qui ſententiam protulit, expreſſit in ea, ſe pronunciare in prima inſtantia, & ideo non tenebatur aliam ſententiam reuocare. Gab. vbi ſupra, num. 5. & 8. vbi refert Felin. in cap. inter monaſterium. de ſent. & re iudic.

3 Minus viſa fuit obſtare ſecunda prætenſa nullitas deducta ex eo, quod cum fratres Sancti Dominici nõ poſſiderent, non videntur potuiſſe condemnari in iudicio petitionis hæreditatis, quod requirit rei conuẽti poſſeſſionem. Barto. in l. vltima. num. 5. C. de edict. Diui Adrian. tollen. Angel. Aret. in §. quadrupli. numero 55. Inſtit. de action. Menoch. de adipiſcend. remed. 4. num. 47. Quia vt bene dicitur in deciſione Illuſtriſſimi Mellini, cum ſententia non contineat condemnationem in certis bonis ſuſtinetur reſpectu eius portionis, quæ a Monaſterio poſſidetur, & poſtea in executione declarabitur. l. regulariter, & l. licet minimam, vbi Bald. ff. de petit. hæredit.

4 Quod autem fratres poſſideant hæc bona, conſtat ex ipſorum confeſſione in precibus inſertis in Breui Clementis VIII. fel. record. per quod cauſa committitur Epiſcopo Ceſenaten. vbi fatentur fratres ſe fuiſſe immiſſos, & ad præſens reperiri in poſſeſſione omnium, & ſingulorum bonorum hęreditariorum. l. cum precum. C. de liber cauſ. & quod talis confeſſio Syndici præiudicet monaſterio. Dec. conſ. 293. numero 4. Roland. conſilio 70. numero 4. vol. 1. Natt. conſilio 142. num. 22.

5 Nec etiam viſum fuit obſtare, quod dicebatur, cõfeſſionem hanc fuiſſe erroneam, vt dicitur apparere ex eo, quia Bartholomæa poſtea egit contra alios tertios poſſeſſores, ex quo reſultare videtur, quod non fratres, ſed illi Tertij poſſiderent. Quia non propterea ſequitur, quod fratres non poſſiderent aliquam portionem. Et potuerunt etiam bona hæreditaria poſſidere, quo caſu tenentur interdicto quorum bonorũ. l. 1. ff. eodem. Paria enim ſunt poſſidere, aut dolo deſiiſſe poſſidere. c. pro poſſeſſore. de regul. iur. in 6. l. qui dolo. l. parem. ff. eod. tit. & ideo potuerunt conueniri petitione hæreditatis, ac ſi poſſiderent. l. nec vllam. §. vltimo. l. etiam. §. Item ſi quis. ff. de petit. hæred. Pretium enim in tali caſu ſuccedit loco rei. l. ſi & rem. ff. eodem. l. vltima. §. vltimo. ff. de legar. 2. Alex. conſilio 124. num. 10. lib. 4. & fuit dictum in vna Romana Palatij 8. Martij 1577. coram bo. mem. Lauretano. Quæ tanto magis procedunt, cum Bartholomæa proteſtata fuerit, ſe agere contra alios ſine præiudicio iudicij inchoati contra fratres S. Dominici.

6 Quo vero ad ſecũdam partem dubij ſuper quibus bonis ſit facienda executio, Domini dixerunt, eſſe particulariter videndum.

R. P. D. LVGDVNEN.

Romana Pretij Vineæ. Mercurij 27. Iunij 1608.

ARGVMENTVM.

De iniuſtitia mandati relaxati a iudice recuſato ſuſpecto, & pro Summa indebita, & de exceptione non impleměti, quod repellat agentem a iudicio.

S V M M A R I V M.

Iudicis ſuſpecti recuſati omnia geſta poſt recuſationem de iure ciuili ſunt nulla. num. 1.

Mandatum relaxatum a iudice in plus eo, quod debetur, nullum, & inualidum eſt. num. 2.

Exceptio non adimplementi repellit agentem a iudicio. num. 3.

Procurator conſtitutus ad vendendum, non cenſetur conſtitutus ad conſentiendum. num. 3.

DECISIO CLXII.

1 FVit dictum mandatum Celleſij eſſe reuocandum. Ptimo, quia relaxatum a iudice de cuius deputatione non conſtat, qui præterea in quolibet actu fuit recuſatus, & iuratus ſuſpectus, ideoque ex diſpoſitione iuris ciuilis, quę in hac cauſa vigore Statuti Vrbis ſeruare debuit, omnia fuerunt nulla. gloſ. in l. apertiſſimi. in verſ. recuſare. C. de iud. Bald. in l. cum ſpeciali. num. 14. in fin. & Franc. num. 46. de appellat. & de magis communi teſtatur. Alex. conſil. 89. num. 1. vol. 1. quam & alios cumulat Burſat. conſil. 21. num. 20. lib. 1.

2 Secundo, quia ad computum pretij Vineæ Michael Angelus iam ſoluerat Canonicis Sanctæ Mariæ, & alijs quibuſdã, aliquas pecunias debitas ab Hieronymo, quæ cum in mandato relaxato non fuerunt ex computatæ ſequitur, quod talis relaxatio facta in plus debito fuerit nulla. Bart. Caſtren. & alii in l. ſi non ſortem. §. ſi autem. de condict. indebiti. Ruin. conſ. 136. num. 5. lib. 1. & conſil. 160. num. 20. lib. 2. Pariſ. conſ 81. num. 24. lib. 2. Tiraquel. de retractu lignag. §. 23. gloſ. 1. numero 23. Put. deciſ. 323. libro primo.

3 Tertio, quia Hieronymus, qui pro parte ſua non adimpleuerat, non potuit agere, multo minus obtinere debuit mandatum relaxatum aduerſus Michaelẽ Angelum. l. Iulianus. §. offerri. de act. empt. Corn. conſil. 79. nu. 17. lib. 1. Aym. conſ. 151. num. 10. Put. deciſ. 357. lib. 3. Verall. deciſ. 127. par. 3. Galleſ. de obligat. Cameral. 4. par. quæſt. 1. num. 7. Non implementum autem ex parte Hieronymi clarum eſt, nedum quia non fuit datum cannetum liberum cum ſuis ingreſſibus, & egreſſibus, & quia imo ſuper hoc adhuc pendet lis, ſed etiam, quia promiſſa obligatio vxoris Hieronymi non fuerit præſtita niſi cum clauſulis impertinentibus ſine pręiudicio ſuarum dotium, & poſt relaxationem mandati, quod non poteſt iuſtificari ex implemento ſubſequuto. Item creditores quorum etiam conſenſum exhibere tenebatur Hieronymus conſenſerunt mediante procuratore conſtituto non ad conſentiendum, ſed ad vendendum, quæ ſunt diuerſa, ex late adductis per Tiraq. de retract. lignag. §. 1. gloſ. 9. num. 107.

4 Quæ autem dicuntur de notoria iniuſtitia indigent particulari inſpectione ſi ex illo capite mandatum eſſet reuocandum. Et ita fuit reſolutum.

REV.MO P. D. PEGNA DECANO.

Ferrarien. Prioratus. Luna prima Decemb. 1603.

ARGVMENTVM.

In beneficialibus quando attendatur vltimus Status ad effectum, vt ex eo beneficij qualitas demonſtretur.

SVMMARIVM.

Contingentia facti colligitur. num. 1.

Enunciatiua reperta in pluribus inſtrumentis antiquis vltra curſum centum annorum, & inter diuerſas perſonas, habent vim famæ, & probant beneficij qualitatem. num. 2.

Beneficij vltimus ſtatus non attenditur, niſi fuerit legitime præſcriptus, quando conſtat de anteriori ſtatu contrario legitimo. nu. 3.

Beneficij Status non mutatur per collationes factas a nõ habente poteſtatem notandi beneficij Statum, & niſi mutandi animo factæ fuerint. nu. 4.

Apoſtolica prouiſio non mutat Statum beneficij. nu. 5.

Beneficium, ſeu præceptoria quod ſoleat commendari, probatur ex pluribus commendis effectuatis. num. 8.

DECISIO CLXIII.

1 IMpetrauerat R. P. D. Alphonſus Giliolus a fel. rec. Clemẽte Papa VIII. Prioratum, ſeu Præceptoriam S. Leonardi de S. Antonio nuncupatum, & narrauerat, quod per obitum Pauli Silingardi de menſe Auguſti anno 1603. extra Romanã Curiam vacauerat, qui alias tanquam Ord. Sancti Auguſtini Regularis Clericis ſæcularibus auctoritate Apoſtolica commendari conſueuerat, temporis vero ſucceſſu tanquam ſęcularem, & ſine cura per plures Clericos ſæculares in eo inſtitutos Rectores continuè, & pacifice forſan gubernatum fuiſſe, vt naturam ſæcularis aſſumpſerit. Dubitaui an iſta narratiua, & gratia eſſet iuſtificata, & Rota vtraque parte informante iuſtificatam eſſe cenſuit, quo ad Regularitatem, & quod Prioratus eſſet ſolitus commendari.

2 Reſpectu Regularitatis iuſtificatio deducebatur ex eo, quod vſque ad annum 1561. fuit in ſtatu Regularitatis, quod conſtabat ex diuerſis enunciatiuis antiquis, vltra curſum centum annorũ, quæ cum emanaſſent a diuerſis perſonis, & in diuerſis ſcripturis cõtinerentur, habebant vim famæ, & conſequenter probabant beneficij qualitatem. Aretinus in c. cum cauſam. num. 9. & nu. 20. & ſeq. de probationibus, & ibi Felinus nu. 4. Puteus deciſ. 209. incip. in vna Bonon. lib. 2. Crauet. de antiquita. temp. par. 1. §. ampliatur. num. 7. & fuit ſæpe in Rota deciſum, & ſignanter in cauſa Nouarien. beneficij, die 5. Nouembris 1586. coram Domino Cardinale Pamphilio, tunc Rotæ Auditore.

3 Nec refert, quod ab anno 1561. vſque ad annum 1598. Epiſcopus Ferrariẽſis ad præſentationem Ducis Ferrariæ inſtituerit Clericum ſæcularem ad titulum huius beneficij, quaſi quod propterea Prioratus de Regulari fuerit effectus ſæcularis, quia dicebatur, quod cũ de legitimo ſtatu anteriori regularitatis patenter conſtaret, non poterat dici ille ſtatus mutatus, niſi probaretur ſequens ſtatus ſæcularitatis legitime præſcriptus ſpacio quadraginta annorum cum bona fide,

Digitized by Google

fide,c.cum de beneficio, de præben. lib.6.vbi Gemi-nianus nu.8.& 9.& Francus nu.5.& 9. Felinus in c. in noſtra,num.43.de reſcrip.Rota deciſ.2. incip.fuit dubitatum.in principio. de præben.in nouis. & fuit deciſum in cauſa Peruſina Sācti Benueniatis,die 19. Maij 1588.& 17.Maij 1589.coram Domino Cardinale Pamphilio tunc Rotæ Auditore,& in cauſa Florentina Commendæ, die 26.Iunij 1589. coram Domino Comitolo, tunc Rotæ Auditore, poſtea Epiſcopo Peruſino.

4 Quibus accedebat, nec prædicta ſufficere ad mutandum ſtatum beneficij de Regulari in ſæcularem, cum amplius requiratur,quod collationes fuerint factæ ab eo, qui habet poteſtatem mutādi ſtatum illius beneficij,& quod inſuper fuerint factæ eo animo, & intentione, vt ſtatus mutaretur Felinus in d.c.in noſtra.nu.41.de reſcript.& fuit in terminis deciſum in cauſis Peruſina beneficij,& Florentina Commendæ, & nuper in cauſa Vrgellen. Parochialis,die 13. Ianuarij 1606.coram R.P.D.Marcomontio,vbi nominatim fuit dictum,quod Epiſcopus non poteſt mutare ſtatum beneficij.

5 Præterea non fuerat mutatus ſtatus iſtius Prioratus de Regulari in ſæcularem anno 1598. propter vnam prouiſionem Apoſtolicam ex cauſa reſignationis ad fauorem illius, per cuius obitum vltimo loco vacauit. Quia prouiſio Apoſtolica nō mutat ſtatum beneficij.Decius conſil.126. incip. in cauſa D.Franciſci Gentilis.num.4.Achilles deciſ.13. incip. ſtatus beneficij in principio, de iure patronat. Verallus deciſ.189.incip ſtatus vltimus,in principio part.3. & fuit ſæpe dictum,& deciſum in Rota, & ſignanter in cauſa Bononien. Parochialis die 23.Maij 1587. coram bo.mem.Gipſio,& in cauſa Imolen.Iuris patronatus die 26.Martij 1593.coram Domino Cardinale Pamphilio tunc Rotæ Auditore.

6 Ex prædictis inferebatur, Prioratum nec mutaſſe ſtatum, nec acquiſiuiſſe alium talem ſtatum, qui ſuffragaretur Domino Epiſcopo Ferrarienſi ad effectū alternatiuæ,cum præter regularem nullus firmus, & ſtabilis ſtatus,nec vlla quaſi poſſeſſio libertatis, & liberæ collationis conſiderari poſſet, nec illa poſſeſſio Ducis præſentandi Clericum ſecularem prodeſſe poterat Epiſcopo,cum illa potius ex vſurpatione, quam ex legitimo titulo præſumeretur.

8 Remanſit ergo,& durauit ſemper ſtatus Regularitatis attēdendus ad effectum de quo agebatur: Nam ex inſtitutione ad præſentationē Ducis nullus emerſit conſiderabilis ſtatus,qui operetur ad fauorem Epiſcopi, vt Prioratus poſſit venire ſub alternatiua, nec in perſona Epiſcopi poteſt conſiderari aliqua quaſi poſſeſſio conſiderabilis,cum nunquam ſolus contulerit hunc Prioratum.

8 Quod vero idē Prioratus Clericis ſæcularibus con ſueuerit commendari, ex pluribus cōmendis effectuatis,quæ proferebantur, conſtabat de annis 1508. & 1529.& 1532. ex iſtis enim pluribus actibus cenſebatur ſufficienter probata narratiua,quod Prioratus, ſeu Præceptoria iſta conſueuerit commendari,ad tradita per Decium poſt alios in Rubr. de conſuet. n.4. Atque ex his fuit concluſum,gratiam iuſtificatam, & quo ad regularitatem, & quo ad narratiuam, quod Prioratus Clericis ſæcularib. eſſet ſolitus cōmēdari.

R. P. D. CAVALERIO.

Leodien.fideicommiſſi. Lunæ 1.Decembris 1608.

ARGVMENTVM.

Fideicommiſſum quando dicatur reale, & quando afficiat omnes perſonas, & quoſcūque poſſeſſores, quandove cenſeatur inductum per prohibitionem alienationis.

SVMMARIVM.

Fideicommiſſum dicitur reale, quando verba ſunt concepta in rem,& non in perſonam.nu.2.

Fideicommiſſum reale operatur grauamen reale, & afficit omnes perſonas,& quoſcunque poſſeſſores.nu.3.

Subſtitutio cenſetur fideicommiſſaria, & non vulgaris quando fuit concepta per verba communia, vtputa per verba deuoluatur,& reuertatur.nu.4.

Fideicommiſſum cenſetur inductum per prohibitionem alienationis extra certum genus perſonarum,& fauore aliquorum.nu.5.& nu.7.

Semper dictio denotat perpetuitatem.nu.6.

DECISIO CLXIV.

1 Paulus & Maria coniuges fecerūt inſimul vnicum teſtamentum,in quo dotatis tribus filiabus inſtituerunt æquis portionibus Ioānem, & Paulum iuniorem communes filios, & inter cetera diſponentes de domo nuncupata de Vvez prope, & extra Ciuitatem Leodij,cauerunt, vt dicta domus cū ſuis pertinentijs ſemper deuoluatur ad verum hæredem, & quod ſemper poſt mortem legitimi hæredis reuertatur ad proximum legitimum natum,qui viuus repertus fuerit, cum expreſſa prohibitione quod nullus eorum, cui illa domus in portionem cedet, poſſit eam cedere, vendere,in Emphyteuſim dare, donare, niſi vnus frater alteri ſuam portionem relinquere vellet.Hodie dicta domus cum tota hæreditate peruenit ad ſex filios Pauli iunioris, quatuor videlicet maſculos & duas fœminas defunctas relictis liberis, qui omnes dictam domum vendiderunt Ioanni Thomæ exceptis filijs, & hæredibus Ioannis vnius ex dictis ſex filijs prædefuncti qui ſunt ſub cura,& gubernio Corneliæ corum matris, & tutricis. Prætendentes hi hæredes domum eſſe ad ipſos deuolutam,vti vocatos ob alienationem factam ab alijs in extraneum, mouerūt iudicium in partibus contra Ioannem Thomam emptorem, & alios, & cauſa introducta coram R. P. D. Nun-

Nuncio Apoſtolico in Ciuitate Leodien. commorān te, fuit lata ſententia abſolutoria ab imperitis in fauorem reorum, in qua ſexta pars tantummodo bono rum contrauerſorum his hæredibus adiudicata fuit, cauſa per viam appellationis commiſſa in Rota dubi taui an ſententia de partibus eſſet confirmanda, vel infirmanda.

2 Et Domini cenſuerunt eſſe infirmandam, quia ſuper hac domo de Vvez adeſt fideicommiſſum reale, tam in caſu mortis, quam alienationis, conſiderabāt enim verba fideicommiſſi cōcepta, & directa in rem nempe in domum, dum in teſtamento dicitur, Et eadem domus cum pertinentijs ſemper deuoluatur ad proximum natum, qui tunc temporis viuus, repertus fuerit, & inferius, ſed ipſi volunt ſemper, quod poſt mortem legitimi hæredis, eadem domus cū ſuis perti nentijs reuertatur ad proximum, &c. Quæ verba cum non in perſonas, ſed in domum directa fuerint, fideicommiſſum dicitur reale. Bar. in l. peto, §. fratre. nu. 2. verſ. dic ergo. ff. de leg. 2. Caſtr. in l. voluntas. in fi. vbi etiam Iaſ. nu. 10. C. de fideicom. Alexā. in l. 1. nu. 87. ff. de offic. eius, & ibi Crotus. num. 43. & Ripa nu. 66.

3 Tale autem fideicommiſſum reale operatur graua men reale, & afficit omnes perſonas, & quoſcumque poſſeſſores. Pariſ. conſ. 18. num. 50. & conſ. 90. num. 43. lib. 2. & plures relati per Surd. conſ. 315. num. 20. per Becc. conſ. 24. nu. 28. per Alban. conſ. 93. num. 2. & conſ. 97. nu. 2. & per Decian. conſ. 54. nu. 26.

4 Præterea bene animaduertebant Domini, quod cum teſtator in prædictis ſubſtitutionib. de re certa nempe de Vnica domo cum ſuis pertinentijs vſus fue rit verbis deuoluatur, & reuertatur, quæ ſunt cōia, vt notat Bar. in l. centurio. nu. 53. & 54. & ibi Doctor. ff. de vulg. & pupil. cenſentur tales ſubſtitutiones fideicommiſſariæ, non autem vulgares. Bar. in l. his verbis nu. 2. verſ. in contrarium. ff. de hæred. inſtit. & in d. l. centurio nu. 33. vbi Ripa nu. 93. & 113. Bald. conſil. 170. in prin. & in verſ. ſolutio. lib. 1. per text. in l. cogi. §. & generaliter. ff. ad Trebel. late Caſtren. conſil. 16. nu. 3. ver. quia fuit facta lib. 2. & de cōmuni teſtatur. Decian. conſ. 41. nu. 78. & 80. lib. 1. & certū eſt quod domus non poſſet deuolui, & ſemper aduerti ad proximum, niſi adeſſet fideicommiſſum perpetuum. Alexand. conſ. 59. numero quarto. lib. 3. Ruin. conſ. 123. nu. 19. lib. 2.

5 Addebant præmiſſis conſiderationem prohibitionis alienationis præterquam inter fratres, & ſic extra certum genus perſonarum, & fauore aliquorum, nem pe fratrum, ad tradita per Doctor. in dicto §. Diui. Vnde ſecuta alienatione res alienatā poteſt peti a nō alienante. l. peto. §. fratre, l. cum pater. §. libertis. ff. de lega. 2. & bene declarat Bartol. in l. quoties ab omnibus. C. de fideicomm. Iaſ. in d. §. Diui. ſub nume. 11. & hoc tanto magis in hoc cauſa videbatur procedere, quia fuerat alienata domus, in qua Informantes contra ſententiam dicunt adeſſe turrim, pontem, tor menta bellica, & alia, ob quæ poteſt veriſimiliter pręſumi in teſtatore cauſa affectionis, vt in ſimili de domo, ſeu turri exemplificant. Ripa in dicto §. Diui. numero decimo ſexto, & Soci. Iun. num. 16. Becc. conſ. 100. num. 5.

6 Tandem fuit per Dominos facta magna vis in dictione Semper pluries repetita a teſtatore, quæ denotat perpetuitatem. Bald. in l. ab eo. num. octauo. C. de fideicom. Pariſ. conſilio 90. numero 42. & conſil. 92. numero 43. lib. ſecundo. Non enim poſſet ſemper fieri hæc deuolutio, niſi adeſſet fideicommiſſum perpetuum, vt dictum eſt.

7 Et ex his ceſſat conſil. Oldr. 21. quod non procedit quando ex coniecturis apparet teſtatorem voluiſſe inducere fideicommiſſum ſimplex perpetuum, & abſolutum. Dec. conſilio 477. Gabriel. de fideicommiſ. concluſ. 7. libro 4. numero 4. Molin. de primogenit. Hiſpan. libro primo. c. 6. numero 19. qui plures addu cunt. Ex quibus ſtante reali fideicommiſſo Rota cenſuit ſententiam latam in partibus eſſe infirmandam, verum quia opponebatur Corneliam præfatam etiā nomine filiorum, & cum ſolennitatibus conſenſiſſe alienationi dictæ domus, & alias hypothecaſſe illam contraueniendo voluntati teſtatoris. Domini cenſuerūt præmiſſa indigere particulari inſpectione, &c.

REV.[MO] P. D. BONONIEN.

Peruſina Donationis. Veneris 12. Decembris 1608.

ARGVMENTVM.

Donatio facta per filium de ijs rebus, in quibus pater non habet vſumfructum valet abſque pa tris conſenſu, etiam ſi adſit ſtatutum requirens in contractibus filiorum conſenſum patris, vt etiam ſi non adſit inſinuatio, quando adeſt iuramentum.

SVMMARIVM.

Contractus minoris iuramento firmatur. num. 1. Vbi de donatione.

Patris conſenſus requiritur in donatione filij eorum tantum, in quibus pater habet vſumfructum. num. 2. Vbi etiam ſtante ſtatuto, quod in contractu filij requiratur conſenſus patris.

Statutum recipit interpretationem a iure communi. numero 2.

Statutum Peruſinum requirens conſenſum patris in con tractibus filiorum non comprehendit contractus iuratos num. 2.

Inſinuationis defectus tollitur per renunciationem, ac iuramentum. num. 2.

Iuramentum vnicum ſupplet plures defectus, quando il lius forma eſt ampla cum promiſſione habendi rata omnia, & ſingula in inſtrumento contenta. num. 3.

DE-

DECISIO CLXV.

R. P. D. IVSTO.

Pampilonen. Illegitimitatis. Veneris 5. Decembris 1608.

ARGVMENTVM.

De filio ex inceſtuoſo coitu nato an, & quando per ſubſequens matrimonium ex diſpenſatione Papę legitimatus dicatur.

SVMMARIVM.

Filius natus ex inceſtuoſo coitu per ſubſequens matrimonium non legitimatur. nu. 1.

Filius natus ex inceſtuoſo coitu nũquid poteſt legitimari per ſubſequens matrimonium ex diſpenſatione Papæ. num. 1. & ſeq.

Filius natus ex inceſtuoſo coitu non legitimatur per ſubſequens matrimonium ex diſpenſatione Papæ, quando tempore conceptionis copula non fuit affectu maritali, & quando iſte affectus, ſeu conſenſus maritalis præſumatur. nu. 1. 2. 3. 4. & 5.

Filius natus ex inceſtuoſo coitu poteſt per ſubſequens matrimonium legitimari ex diſpenſatione Papæ. numero quinto.

Papa habet ampliſſimam poteſtatem in his, quæ a iure humano, & poſitiuo prohibentur. nu. 5.

Papa excepto nullus poteſt ſe ingerere de matrimonio. numero 6.

Diſpenſatio trahitur etiam ad acceſſoria, et conſecutiua. numero 6.

Mandatum procuræ probatur etiam ex teſtibus nu. 7.

Matrimonium contractum coram Sacerdote de licentia Epiſcopi valet, etiam quod ille Sacerdos non eſſet Parochus. nu. 8. & 9.

Excommunicatus abſolutus etiam ignorans abſolutionẽ poteſt eligere, & electio valet. nu. 10.

Principis reſtitutio ſuffragatur reſtituto etiam reſtitutionem ignoranti. nu. 10.

Executor ante præſentationem literarum procedere non poteſt. nu. 11. & 12.

1 CVm præſuppoſito, quod bona donata a Iacobo Gentili eius matri ad eum legitime peruenerint, de quo, ſi opus erit, particulariter videbitur, Domini reſoluerunt donationem ab eo factam dictæ eius matri fuiſſe validã, tenet enim donatio ab eo minore facta propter iuramentum. Authen. ſacramenta puberũ. C. ſi aduerſus vendi. Alex conſi. 125. nu. 3. li. 1. Dec. conſ. 232. poſt nu. 1. & verſ. quęritur. & conſ. 180. nu. 4. Soc. de cõi, conſ. 279. poſt numer. 1. lib. 2. cũ multis cumulatis per Gabriel. de minor. concluſ. 5. nu. 5. & per Honded. conſ. 42. nu. 16. & ſeq. lib. 1. qui conſuluit in donatione facta a minore matri.

2 Neque obſtat, quod pater nõ conſenſerit donationi, quia conſenſus requiritur in his tãtum, in quibus habet vſumfructum. Authen. vt liceat matri, & auiæ. in princip. Roman. conſ. 512. num. 3. Pariſ. conſ. 157. num. 32. lib. 4. Aym. conſil. 84. nu. 9. Clar. de communi in §. donatio. quæſ. 6. verſ. aut quæris. quem in hoc caſu quatenus pater habuiſſet propter alienationes factas contra teſtamentum, & donationem Reſtauri amiſiſſet. Hinc etiam patet reſponſum ad ſtatutũ Peruſinum requirens conſenſum patris in quibuſcũque inſtrumentis, & ſcripturis filijſfamilias, quia quando comprehenderet contractum donationis, quod negabant aliqui ex Dominis eſſet intelligendum in caſu, in quo patri eſſet debitus vſusfructus, vt recipiat interpretationem a iure cõi Bart. & alij omnes in l. omnes populi in 6. quæſt. princip. ff. de iuſt. & iur. Gozadin. conſi. 12. num. 39. vltra quod non comprehendit contractus iuratos. Alex. conſ. 27. num. 8. li. 1. Gabr. conſil. 127. num. 14. lib. 1. Honded. d. conſi. 42. nu. 2. lib. 1. Non obſtat defectus inſinuationis, ſtante illius renunciatione & iuramento. Dec. conſ. 239. num. 3. Curt. iun. de communi, cõſ. 34. num. 1. Guid. Pap. deciſ. 350. nu. 4. Decian. conſ. 39. num. 78. lib. 2. Gabr. concluſ. 1. nume. 66. & 69. de donat. & fuit dictum in Beneuentana donationis 20. Octobris 1581. coram Gipſio, & in Rauennaten. Donationis 29. Aprilis 1599. coram bo. mem. Cardinali Seraphino.

3 Nec obſtat, quod iuramentum vnicum tot defectus ſupplere nõ valeat, quia plura leguntur iuramenta in inſtrumento donationis. Et quando forma iuramenti non eſt reſtricta, ſed ampla, & prægnans apta comprehendere omnes defectus cum pręcedenti promiſſione habendi rata omnia, & ſingula in inſtrumento contenta, iurando omnia, & ſingula attendere, & non contrafacere ſub pœna periurij, prout in caſu iſto ceſſat difficultas, & iuramentum ſupplere omnes defectus ex cumulatis in dicta Rauennaten. Donationis, in omnem euentum præſentia Iudicis, qui illi interfuit habet vim inſinuationis. Corn. conſi. 36. nu. 1. circa med. lib. 3.

DECISIO CLXVI.

1 PRo illegitimitate Martini iunioris plura deducebantur per Informantes. Primo, quod Martinus natus ſit ex coitu inceſtuoſo, cum parentes eſſent tertio conſanguinitatis gradu coniuncti c. non debet. de conſang. & affinit. Vnde non fuit effectus legitimus per ſubſequens matrimoniũ Abb. in c. tanta. num. 14. qui fil. ſint legit. Et in his terminis Rota corã fel. rec. Clemente VIII. tunc Auditore, in cauſa Siracuſana legitimitatis. 19. Octob. 1573. iudicauit. Nec ſufficit diſpenſatio, quia non põt operare hunc effectũ, cũ nõ ſit in radice matrimonij, quia

tēpore cōceptionis Martini copula non fuit affectu maritali Ancharan. conſilio 409. ſub nume. quarto, verſ. ſed eſt diſcutiendum. Abb. in capit. per venerabilem. numero vigeſimo primo, qui fil. ſint legitimi. Put. deciſ. 483. quæ incipit Matthæus Gabella libro ſecundo.

2 Ad hęc reſponſum fuit, quod legitimitas probatur ex ſubſequenti matrimonio celebrato iuncta diſpenſatione Papæ. Non obſtat oppoſitio, quod Martini, & Vrſulæ copula non fuerit affectu maritali, & ſic diſpenſatio non tangit radicem matrimonij. Nam tollitur primo, quia affectio maritalis affuiſſe ab initio præſumitur, nam qui hodie nuptias contraxit, ex qua antea liberos ſuſceperat, regulariter præſumitur eundem ab initio animum habuiſſe matrimonij contrahendi. Caccher. deciſ. Pedemont. 154. numero quarto. contra quam præſumptionem nihil eſt probatum in caſu noſtro, & eſt negatiua probanda ab hæredibus aduerſarijs, vt in deciſ. R. P. D. mei Cauallerij in hac cauſa facta.

3 Nec facit, quod tunc præſumitur conſenſus, & affectus maritalis, quando de facto, & nulliter contractum eſt matrimonium, & ſubſequuta copula, in quibus terminis procedit Rota in dicta deciſione Siracuſana. & ponit exemplum Ioan. And. in dicto capitulo per venerabilem. nume. 30. verſ. ſi vero proles. Nam Doct. dicunt, quod legitimatio non ſit in radice matrimonij, niſi in prole genita ex coitu matrimoniali, ſaltem ex affectu, vel conſenſu, ita dicit Anchar. allegatus dicto conſil. 409. ſub nume. quarto, poſt Ioan. And in dicto c. per venerabilem. numero trigeſimo, & ibi Abb. ſub numero 22. repetit eadem verba, ſaltem conſenſu, & affectione, ſine quibus non eſt matrimonium de facto, & non poteſt ſuppleri cōſenſus, & ita ſunt intelligendi alij Doctor. Vnde cum ſatis ſit, coitum fuiſſe ex affectu vel conſenſu maritali, in hoc præſumitur affuiſſe, & adfuit, licet non ſint publice celebrati actus matrimoniales, de qua publicitate non loquuntur Doctor.

4 Neque iſta negatiua probatur ex narratiua diſpēſationis, vbi habetur, quod Martinus & Vrſula ſcientes ſe tertio conſanguinitatis gradu eſſe coniunctos, non ſe cognouiſſe, vt crimine admiſſo facilior eſſet diſpenſatio, ſed ſola veſana libidine victi, ergo non ſecreto affectu maritali. Nam vis huius narratiuæ eſt, reddere Papam faciliorem ad concedendam diſpenſationem, quæ fuiſſet difficilior, ſi ea intentione, vt facilius diſpenſationem impetrarent, ſe cognouiſſent, ſed eſt præter omnem intentionem velle excludere conſenſum, & affectum maritalem in copula, de quo nullum verbum, & qui eſſe poterat coniunctus cum illa veſana, & inceſtuoſa libidine, ante obtentam diſpenſationem.

5 Secundo non obſtat oppoſitio, quia diſpēſatio prolis per ſubſequens matrimonium ſine ſolennitatibus iuris Ciuilis eſt ex indulgentia Iuris Canonici in dicto c. tanta. Couarr. in quarto decret. 2. par. c. octauo. §. ſecundo, nu. 18. vbi ſubdit Papam reuocare poſſe, ſi iuſta ratione placeret, ſicut igitur Papa Conſtitutione vniuerſali decreuit prolem ſuſceptam legitimā eſſe per ſubſequens matrimonium non intelligendo de ſuſcepta ex coitu inceſtuoſo, ita nihil prohibet, quo minus ex iuſta cauſa poſſit etiam prolem ex iſto coitu ſuſceptam legitimam decernere, & Ius Canonicum extendere, & maiorem vim tribuere matrimonio, quam habeat de Iure; & Papa hoc pacto imprimit qualitatem effectui producto ante eſſe matrimonij, vt dicit Antonius de But. in dicto capit. tanta. in princip. quod a iure non erat indultum, & hoc patet, ſiquidem Martinus, & Vrſula expoſuerunt Papæ coitum inceſtuoſum, prolem ex eo ſuſceptam, & alia, quibus non obſtantibus Papa conceſſit mandatum de diſpēſando, cum decreto legitimationis prolis ſuſceptæ, & ſuſcipiendæ, quod ſufficit. Mareſch. in c. primo, numero 128. de conſt. in 6. & operatur vbique effectum ſuum contra ſententiam. Præpoſ. in dicto c. tāta. colum. 68. in fi. & ſecundum communem, & veriorem opinionem de qua per Illuſtriſſimum D. Cardinalem Manticam de coniect. lib. 11. tit. 12. numero 14. poſt Couarr. in dicto c. 8. §. ſecundo, num. 8. vbi in ſpecie in contrarium allegat, & reprobat Præpoſ. & Ang. & eoſdem reprobat Gabr. conſil. 21. numero 14. lib. 1. qui multos adducit, alias nimium eſſet reſtricta facultas diſpenſandi ſecuta copula, & prole ſuſcepta, non celebrato palam matrimonio de facto, quæ tamen vt plurimum eſt neceſſaria ad euitanda ſcādala, quorum timor remaneret in prole non legitimata. Vnde falſum eſt dicere quod deficiat poteſtas, vel intentio Papę in his diſpenſationibus, quo ad legitimationem prolis prærerquam quo ad ſpiritualia, vt dicunt Moder. Corduben. de matrim. lib. 8. diſput. 7. nu. 14. Nam quo ad poteſtatem in his, quæ a iure humano, & poſitiuo prohibentur, qualis eſt caſus propoſitus, abſque alicuius dubitatione Romani Pontifices ampliſſimam habent poteſtatem. c. propoſuit. §. licet autem. de conceſ. præbē. Ferdin. de Lopez in tract. de matrim. Regis Angliæ, dubit. 2. in reſponſ. ad primum partis negatiuæ fundamentum. nume. 1. verſ. in his enim, & in reſponſ. ad 6. argum. poſt Abb. in c. per venerabilem. numer. 22. verſ. aut non tenuit impediente lege Canonica, qui fil. ſint legit. & ibi omnes.

6 Quibus accedit quod nullus alius præter Papam poteſt ſe ingerere de matrimonio, & conſecutionis, vt dicunt Doct. allegati per Gabriel. dicto conſil. 21. nu. 14. & addit neminem de hoc dubitare, quinimo vt dicit idem Loaez vbi ſupra dub. 10. nu. 26. diſpenſatio ad acceſſoria, & conſecutiua trahitur, vt voluit gloſ. notab. quam ibi Doctor. communiter ſequuntur in c. quia in tantum. de præben. Anton. de Butr. Abb. & Doct. in c. cum in cunctis. de elect. Soci. conſ. 136. incipit Quæſtio principalis lib. 2. Et de intentione dubitari non poteſt, vbi ſunt verba clara . l. ille aut ille. ff. de legat. tertio. Intentio enim principalis eſt diſpenſare ſuper matrimonio non obſtātib. Conſtitutionibus, & ordinationib. Apoſtolicis, & conſecutiue

prolem

prolem ſuſceptam,& ſuſcipiendam legitimam decernere,vt legitur in literis, ſiue mandato de diſpenſando, quia abſtulit impedimentum canonicum, reſpiciendo principium, quando affuiſſe præſumitur affectus maritalis, & ſi illicitus tunc, vt dictum eſt ſupra.

7 Secundo loco opponebatur contra mandatum illius, qui matrimonium celebrauerat cum Vrſula tanquam procurator Martini, quia nullibi reperitur, & non præſumitur ex allegatis,ſed fuit reſponſum ſufficere probationem mandati ex teſtibus l. in exercẽdis litibus. C.de fid.inſtrumen.c.primo,de procur.Boer. decif.281.in princip.vbi plures allegat. Et de mandato deponit frater Thomas,vt in Summario num.4. & dicit illud vidiſſe, & legiſſe, & idem tertius teſtis in ſummario,numero 6. qui concordat cum Fratre Thoma, quibus adminiculãtur teſtes ibidem deponentes de auditu, & multum facit, quia pro hæredibus Mariæ dicitur,dum impugnant mandatum,quod continebat conditionem de co non vtendo, niſi de tempore,quo Vrſula viuere non poſſet,nec oſtenditur,quod in alio caſu ſit vſus procurator, & ſatis eſt, quod Vrſula tunc erat in graui periculo mortis conſtituta.

8 Tertio dicebatur matrimonium non fuiſſe cõtractum coram Parocho iuxta formam Concilij Tridentini ſeſſ.24.c.primo,de reform.matrim. Sed placuit reſponſio,ſatis fuiſſe ſatisfactum Cõcilio per aſſiſtentiam Sacerdotis de licentia Illuſtriſ. D. Cardinalis Zappatæ tunc Epiſcopi Pampilonen. & ita decreuit Sacra Congregatio Concilij.

9 Licentia vero probatur ex depoſitione ipſiuſmet Domini Cardinalis, qui licet non recordetur de explicita licentia ad hoc data Fratri Thomæ, Tamẽ deponit de licentia petita ad illos coniungẽdum in matrimonio, non præcedentibus monitionibus propter periculum quod erat in mora, & quod ei reſpõderat, quod dabat licentiam,& dediſſet cuicumque presbytero,vt coram ipſo celebraretur dictum matrimoniũ, & quod Frater Thomas intelligere potuit, quod illa dabat,qui eſt vir doctus, & bene intelligens, & idem Frater Thomas teſtatur ſe habuiſſe.

10 Quarto oppugnabatur matrimonium, vt inde excluderetur legitimas, quia conſtabat, quod die 26. menſis Iulij anni 1599. hora octaua de mane fuerat conceſſa diſpenſatio in Ciuitate Pampilonen. vt in ſummario hæredum,num.ſexto.& eadem die fuit data licentia contrahendi, & matrimonium cõtractum poſt duas horas in circa, cum tamen locus contracti matrimonij in oppido Sancti Sebaſtiani diſtet a Ciuitate Pampilonen.per 40.milliaria,& ſic erat inueriſimilis notitia diſpenſationis; Cui obiectioni reſponſum fuit, quod de matrimonio contracto poſt diſpenſationem conſtabat: probatum tamen non fuit, de iure neceſſariam eſſe notitiam, ſaltem veriſimile; quinimo contrarium videtur probari poſſe exemplis,nam eligentes qui erant excommunicati, ſi eligunt poſt abſolutionem,quam ignorabant,valet electio Archid.in capitulo quanto,in fine. & ibi Gemin. prima quæſtio.quarta,& Rota tenuit coram Illuſtriſſimo Domino Cardinali Seraphino in cauſa Calciaten.Canonicatus 6.Martij 1589. Idem dicitur ante notitiam prodeſſe reſtitutionem Principis, parique modo libertatem conceſſam.l. eius qui in prouincia. §.final.ff.ſi certum pet.Bartol.in l.final.num.quinto. C.de ſent.paſſ.& collatio beneficij facta a Collatore vacationem ignorante valet.Rot.decif.trigeſimaſexta,de præbend. in antiqu. Ioan.Monach. in c. ſi tibi abſenti.numero quinto & ſexto. & ibi Prob.nu.5.6. & 7.Gemin.numero 9.de præben.in 6.Ita in hoc caſu valet matrimonium, etiamſi coniuges nondum ſciuerint ſententiam exequutoris, quia habebant intentionem contrahendi,quatenus eſſet exequuta gratia diſpenſationis, vt per Monach. ſupra allegatum in ſimili.

11 Non obſtat executorem nulliter procedere ante præſentationem literarum ſuæ facultatis.Caſſad.ſuper regu. Deciſ.trigeſima tertia, numero tertio.& de reſtitutione ſpoliat. Deciſ. octaua, numero decimo. quoniam ibi executor debet eſſe certus pro exercenda iuriſdictione inter partes, cuius qualitates ſcire debet ex reſcripto. In caſu noſtro in hac diſpenſatione gratia dependet a facto executoris, qui vigore mandati de diſpenſando conceſſit licentiam de contrahendo dicto matrimonio, poſt cuius conceſſionem ſtatim factæ fuerunt perſonæ coniugum, materia legitima ad contrahendum.

12 Reliquæ obiectiones ſubreptionis, & non verificationis mandati de diſpenſando fuerunt viſæ minus releuantes, & bene euacuatæ in dicta deciſione Domini mei Caualerij, & in reſponſionibus datis pro Martino iuniore. Vnde fuit reſolutum per dominos ſententiam Rotalem eſſe confirmandam.

REVERENDISS. P. DOMINO LVGDVNEN.

Toletana Canonicatus. Mercurij 10.*Decemb*.1608.

ARGVMENTVM.

Puritas ſanguinis an præſumatur, a quo, & quomodo probanda. Plura de teſtium fide, & approbatione præſertim in probatione fraternitatis, & malæ famę, & an qualitas in Statuto probanda.

SVMMARIVM.

Status controuerſiæ, ſuper qua deciſio facta fuit, recenſetur a num. 1.*vſque ad* 7.*incluſiue.*

*Teſtes non reddentes rationes ſui dicti fraternitatem non probant.nu.*8.

Fraternitas non probatur per teſtes, niſi expreſſe di-

ſant, quod talis eſt frater talis vtrinque coniunctus, num. 9.

Teſtis ſibi varius, & contrarius nihil probat. numero 10.

Teſtis dicitur ſibi varius, & contrarius, quando primo dixit ſe neſcire, & poſtea dicat ſe ſcire. num. 10. & 11.

Teſtis primo dicto ſtandum eſt potius, quam ſecundo, licet primum debilitetur per ſecundum. num. 10.

Teſtis qui primo dicit ſe nõ recordari, nõ dicitur varius, ſi poſtea dicit ſe melius recordari. num. 11.

Fraternitas licet probetur per teſtes deponentes, quod ſic communiter vti fratres reputabantur, non tamen probant niſi addant ſic vti fratres fuiſſe tentos, & reputatos ab ijs qui illos cognoſcebant. num. 12.

Teſtis vnus de viſu, & certa ſcientia non coniungitur cum Teſtibus deponentibus de publica voce, & fama ad proficiendam probationem in cauſa graui, & ardua. num. 13.

Cauſa dicitur magna, & ardua, quando agitur de incurrendo infamiam, numero 13. in fine. & ſequentib.

Filiatio probatur per confeſſionem partis, quæ tamen confeſſio nocet tantum confitenti non alijs. numero 16.

Confeſſio qualificata acceptari debet, prout iacet, nec poteſt diuidi. num. 17.

Identitas perſonæ in cauſa graui, & ardua non cenſetur probata per identitatem proprij nominis, niſi concurrãt aliæ demonſtrationes cognominis, & ſimiles. num. 18. & ſequent.

Fama mala probat in antiquis, in quibus veritas aliter haberi non poteſt. num. 23.

Famæ probatio non admittitur, niſi fuerit perpetua, conſtans, illæſa apud omnes, nec allegationibus contrarijs debilitata, & conquaſſata. numero 24. & ſequentib.

Teſtibus deponentibus de bona fama magis credendum, quam deponentibus de mala. num. 27. & 28.

Teſtes plene probant contra producentem. num. 28.

Fama eſt populi vana vox, & non attendenda. num. 29. & ſequent.

Puritas ſanguinis, & originis præſumitur, & qui aliquem impurum dicit, probare debet, num. 31. & ſeq. num. 39. & ſeq.

Paria ſunt aliquid non eſſe, vel eſſe, & non apparere. numero 35.

Negatiua oratio vbi præcedit, tunc an, & a quo probanda ſit qualitas in oratione expreſſa, numero 36. & ſequentib.

Qualitas negatiua in ſtatuto appoſita a quo probanda ſit. num. 36. & ſeqq.

Diſpoſitio ſemper accipienda eſt de caſu dubitabili. numero 36. in fine.

Negatiuæ duæ faciunt vnam affirmatiuam. numero 37.

Negatiua habens affirmatiuam implicitam a quo probanda ſit. num. 38. & ſeq.

Præſumptio violenta habetur pro c[...]dine, donec contrarium probetur num 40.

Mortuus in terris Chriſtianorum præſumitur baptizatus, & Chriſtianus. num. 40.

Pæna ab aliqua Conſtitutione impoſita non habet locum, niſi verificatis qualitatibus in Conſtitutione expreſſis. num. 40.

Innocentia potius præſumitur, quam delictum. nu. 41.

Eſſe non dicitur, quod non reperitur. num. 42.

Citatus quod quis non fuerit probatur eo ipſo, quod citatio non reperitur in proceſſu. num. 42.

Negatiua actorum probatur eo ipſo, quod acta non reperiuntur in proceſſu. num. 42.

Antiquum dicitur, quod excedit centum annos, etiam in qualibet materia ardua, & ſtricta. num. 43. & ſeq.

Antiquum dicitur, quod tranſit per plures generationes. num. 43.

Puritas ſanguinis probatur per publicam vocem, & famam. num. 49. & ſequent

Fama probatur per duos teſtes, pro quibus interpretatio capienda eſt, vt varietas excludatur. num. 5[...] & ſeq.

DECISIO CLXVII.

1 PRopoſui Dubium datum de ordine Rotæ. An Domino Ludouico de Ouiedo obſtet Statutũ Eccleſiæ Toletan. Et vtraque parte informante, Domini vno conſenſu dixerunt. Non obſtare. Totamque hanc diſceptationem ad tria Capita reduxerunt, videlicet: An ex informatione per Capitulum capta probetur aliqua macula, quæ originem D. Ludouici inficiat? An ex eadem informatione teneatur D. Ludouicus affirmatiue probare puritatem ſuę originis? Denique. An illam probet?

2 Quod attinet ad primum Caput, licet circa illud non fuerit in ſpecie informatum per Agentes pro Illuſtriſs. & Reuerendiſs. DD. Decano, Canonicis, & Capitulo Eccleſiæ Toletan. Qui neglecto Dubio a Rota, bis vtraque parte informante, decreto reſtrinxerunt ſe ad duo poſteriora Capita. Tamen pro illorum parte fuit in genere dictum, Originem D. Ludouici eſſe infectam pluribus maculis. Et vltra quod in principio proceſſus de partibus legitur memoriale, ſeu Summarium verificatum per Dominum Decanũ Toletanum, & per quinque ex Dominis Canonicis, inter quos erat etiam Dominus Commiſſarius, qui fecit informationem Domini Ludouici, in quo memoriali continentur ea, quæ pro Domino Ludouico, & contra eum probata prætenduntur in dicto proceſſu. Adhuc fuerunt data in Summario Capituli dicta aliquot Teſtium, quibus veluti digito intento ad fontes indicatur, quibus maculis aſſeratur infecta origo D. Ludouici. Diſcuſſis igitur illis teſtibus, alijſque quos ex proceſſu, iuxta prædictum memoriale extractos, ipſe D. Ludouicus dedit in Summario ſuo, Rota cenſuit, non probari aliquam maculam.

3 Et quidẽ, quo ad lineã paternã, certũ eſt, Dominũ Ludouicũ deſcẽdere a nobilibus antiquis Chriſtianis puris,

puris,& id non cõtrouertitur. Sed linea materuã prætenditur infecta, ex quo Beatrix de la Cadena vxor Baccalaurei Alphonſi de Spinoſa, & proauia materna Do. Ludouici fuerit filia Menciæ de Portalegre, quæ in Sancto Inquiſitionis Officio dicitur fuiſſe condemnata, de anno 1502. Quod autem Beatrix fuerit filia iſtius Menciæ deducitur, præſuppoſito in primis, quod dicta Beatrix fuerit ſoror Ioannis de Caſtillos, vt deponunt duo teſtes examinati per dictum Dominum Canonicum Commiſſarium.

4 Hac fraternitate præſuppoſita, conſtat ex actis, quæ idem D. Commiſſarius habuit ex Sancto Inquiſitionis Officio, quod de anno 1552. cum in Eccleſia Parochiali loci de Caſarubios fuiſſet appoſitus quidam habitellus Sambenitus, cum hac inſcriptione, Mẽcia de Portalegre vxor Didaci Lopez Falcon condemnata. comparuit coram Sancto Officio prædictus Ioannes de Caſtillo, dixitque ſe eſſe filium Didaci Lopez de Ocana, & Menciæ de Portalegre coniugũ defunctorum, & conqueſtus fuit de ſupradicta inſcriptione, aſſerens, quod licet eius mater fuiſſet carcerata a Sancto Officio, non tamen fuerat condemnata, quodque illa quæ condemnata extiterat, fuerat vxor Didaci Lopez Falcon. Et ſuper iſta querimonia Ioannis de Caſtillo fuit formata per Sanctum Officiũ Informatio, fuitque decretum, prædictam inſcriptionẽ delendam eſſe, vti appoſitam per errorem, & loco illius apponendam eſſe aliam inſcriptionem, quæ ſimpliciter, & abſque nomine Menciæ de Portalegre, diceret vxor Didaci Lopez Falcon condemnata.

5 Hinc infertur, quod Ioannes de Caſtillo matrem habuit Menciam de Portalegre, & per conſequens, quod eadem Mencia fuit mater Beatricis de la Cadena, cum Ioannes fuerit frater vtrinque coniunctus Beatricis. Idque confirmatur ex depoſitione quarti Teſtis examinati in dicta informatione capta per Sãctum Officium, qui dicit, quod Baccalaureus Spinoſa erat gener vxoris Didaci Lopez de Ocana. Cum autem ſit in confeſſo quod Baccalaureus Spinoſa fuit maritus Beatricis de la Cadena, Si iſte Baccalaureus fuit gener vxoris Didaci Lopez de Ocana, ſequitur quod Beatrix fuit filia dictæ vxoris Didaci Lopez, quæ fuit iſta Mencia de Portalegre.

6 Huic aſſertæ maculæ fuit reſponſum pluribus modis. Primo, non probari iſtam fraternitatem inter Ioãnem de Caſtillo, & Beatricem de la Cadena. Prædicti enim duo Teſtes qui de illa deponunt, fuerunt in hac cauſa bis examinati per D. Commiſſarium, & primus quidem, qui in ſuo primo examine eſt duodecimus teſtis, & habetur in proceſſu folio 205. dicit affirmatiue, non cognouiſſe Gabrielẽ de Spinoſa, nec Agnetem Lopez eius vxorem, neque ſcire, neque dici audiuiſſe cuius filius ſit dictus Gabriel, nec habere notitiam alicuius prædeceſſoris eius, tam ex parte patris, quam matris. In ſecundo autem ſuo examine, quod habetur in proceſſu folio 800. & ibi eſt Teſtis 91. dixit, quod in prima depoſitione dixerat, ſe neſcire cuius filius eſſet dictus Gabriel, nec quinam eſſent illius aſcendentes, ſed poſtea recurrit ad ſuam memoriam, & pro ſuæ conſcientiæ exoneratione dicit, ſe habere notitiam de Baccalaureo Alphonſo Spinoſa, & ſcire, quod ille Baccalaureus matrimonium cõtraxit cum vna ſorore Garſiæ, & Ioannis de Caſtillo, quodque ex iſto matrimonio natus fuit Gabriel de Spinoſa. Et præmiſſa ſcire, non quod ipſe illos cognouerit, ſed de auditu a Nicolao Delgado patre ipſius teſtis, qui erat veluti repertorium familiarum loci de Caſarubios, & a Ioanne de Caſtillo Iuniore, & a Baptiſtã Gallego, & ſic iſte teſtis in hac ſecunda ſua depoſitione, licet non exprimat nomen Beatricis de la Cadena, nihilominus deponit in effectu quod illa fuerit ſoror Ioannis de Caſtillo.

7 Alter vero teſtis qui in ſuã prima depoſitione eſt decimus, & habetur in proceſſu folio 188. aſſerit, cognouiſſe prædictum Gabrielem de Spinoſa, & Agnetem Lopez illius vxorem, & audiuiſſe dictum Gabrielem fuiſſe filium Baccalaurei Alphonſi de Spinoſa, & Beatricis de la Cadena eius vxoris, neſcire cuius loci eſſet naturalis, nec cuius filia eſſet dicta Beatrix, nec habere aliquam notitiam aliorum eius aſcendentiũ. In ſecunda vero depoſitione, quæ habetur in proceſſu folio 774. Ibique eſt teſtis 87. dicit cognouiſſe Ioannem de Caſtillo valde bene, & audiuiſſe pro valde certo illum habuiſſe vnam ſororem vtrinque coniunctam, vocatam Beatricem della Cadena, & neſcire quorum filij fuerint dicti Ioannes, & Beatrix.

8 Iſtis duobus teſtib. poteſt opponi in primis, quod non probant, quia nullam reddunt rationem ex qua poſſit inferri ad fraternitatem Ioannis, & Beatricis. Aymon. conſ. 249. numero ſecundo. Anchar. conſil. 52. numero 7. cum ſequ. Dec. conſ. 254. num. 1. & 4. Tiraq. de retract. conſang. §. 1. gloſ. 16. in ver. declarari le lignag. nu. 1.

9 Sed magis diſtincte procedendo primus teſtis, nõ dicit quod Ioannes fuerit frater vtrinque coniunctus Beatricis, ideoque non infertur cõcludenter ex illius depoſitione, quod Beatrix fuerit filia Menciæ, nec quod maculã Menciæ pertineat ad Beatricem. Ang. in auth. vt lic matr. & aui. §. 1. verſ. ad hæc. in fin. Alexand. in l. ſæpe. num. 51. verſ. idem etiam ſentit Ang. ff. de re iud. Tiraquel. de nobilit. c. 12. numero tertio. Cott. in memor. in ver. ſententia dicta pro vno ex multis fratribus.

10 Deinde iſte primus teſtis fecit duas depoſitiones manifeſte ſibi inuicem contrarias, cum in prima dixerit, ſe neſcire ex quibus parentibus natus eſſet Gabriel Spinoſa. In ſecunda autem dixit, ſe ſcire, quod idem Gabriel fuit filius Baccalaurei Alphonſi de Spinoſa, & Beatricis de la Cadena. Ideoque vel neutri dicto credendum eſt. Bart. in l. eos. ff. ad legem Corn. de falſ. num. primo. communem dixit. Ruin. conſ. 57. numero 8. verſ. nec obſtat lib. 1. magis communem. Alex. conſil. 2. num. 8. lib. 7. & conſi. 19. nu. 3. libro 4. vel ſtãdum eſt priori dicto ita tamen, vt aliquatenus debilitatum remaneat per ſecundum. gloſ. in cap. veniens. il ſecondo. in verſ. pars. verſ. ſed illi. de teſtibus.

gloſ.fi.in c.cum cauſam.in verſ.ſed ſi quis teſtis. eod. tit. Inn.in c.præterea.num.2. de teſtib.cogen. Corn. conſ.27.nume.15.lib.3.Dec.conſ.175. verſ.non obſtat.8.& conſ.189.nu.6.& 10.

11 Nec facit, quod in ſecunda depoſitione dixerit, ſe melius recordari. ad not.per Bartol. in l.qui bona fide.§.ſi quis ſtipulatus. in princ. ff.de dam.infec. vbi apoſtilla in verb.interrogari.dat concordantes,& atteſtatur de communi.Concluſio enim procedit,quando in primo examine teſtis dixit, ſe non recordari, quia poſtea bene poteſt recordari, & ita Bart. declarat Alex.conſ.191.in fi.lib.7.& conſ.56.nu.7. lib.2. Aretin.conſ.71.ſub num.1. Secus autem quando teſtis ab initio dixit ſe neſcire,vt in hoc caſu. Tũc enim cum iſta ſcire,& neſcire, habere notitiam, & non habere, non ſe compatiantur inuicem, teſti non poteſt adhiberi fides,maxime quia non reddit rationẽ,quare melius recordetur.Aymon, qui alios allegat conſ. 75.num.33.Couar.variar.reſol.lib.2.c.13. Menoch. de arbit.caſ.208.num.7.Nec deſunt Doct.qui fidem abrogarunt teſti ita deponenti. Innoc.in d.c.præterea,num.2.de teſtib.cog.Hoſt. num.3. Card.num.1. Ioan.And.nu.9. Abb.nu.4. Felin.nu.10. Rot.deciſ. 19.de teſtib.in nou.Cæſ.de Graſſ.deciſ.1.de reſtit.in integr.num.10.& deciſ.3.nume.7.de except. Clar.in §.fi.num.14.vbi de communi. Gabr de maleſ. quęſt. 29.num.30.& 38.

12 Alter autem teſtis, ſicuti nõ debet dici ſibi contrarius,ita non poteſt dici omni exceptione maior: dum adeo confidenter deponit de iſta fraternitate, quam nec leuiter quidem in ſua prima depoſitione attigerat. In qua etiam ſpecie interrogatus de Beatrice dixerat, vt ſupra relatum eſt, neſcire cuius loci eſſet, nec cuius filia,nec ex quibus deſcenderet.In ſecundo autem examine interrogatus: An cognouerit Ioannem de Caſtillos, reſpondit, valde bene cognouiſſe. Deinde abſque alia interrogatione ſubdit neſcire, vtrum dictus Ioannes fuerit vxoratus, niſi quod dici audiuit pro valde certo, illum habuiſſe vnam ſororẽ patris,& matris,quæ fuit vocata Beatrix de la Cadena, quæ fuit coniugata cum Baccalaureo Alphonſo de Spinoſa. Perſeuerat nihilominus in eo,quod non habet aliquam notitiam de patre, vel matre, nec de aſcendentibus Beatricis.Ideoque mirum eſt,quo modo iſtam fraternitatem, & quidem vtrinque coniunctam adeo bene & pro valde certo audiuerit. Præterea deponit de ſolo auditu abſque requiſitis, textus in c.licet ex quadam.de teſtib. Nec dicatur illum deponere de publica voce, & fama. Quod enim dicit tale fuiſſe publicum,& notoriũ in Oppido de Caſaruuios, non pertinet ad fraternitatẽ Ioannis,& Beatricis,ſed ad tractatum cõſanguinitatis inter deſcendentes vtriuſque.Ad fraternitatẽ vero pertinet quod idem deponit,illud dici audiuiſſe a ſuis omnibus prędeceſſoribus, & maioribus. Ex quibus verbis nihil elici poteſt,niſi reputatio priuata vnius familiæ. Sed conceſſo,ſine veri præiudicio, quod deponat, Ionnẽ & Beatricem fuiſſe publice habitos,& tentos pro fratribus;tamen id non vrget, cum non addat fuiſſe tentos ab ijs,qui illos cognoſcebant, ad text. in d.c.licet ex quadam,ibique gloſ.in verſ.ſuis, latè Hippol. Rimin.conſ.363.nu.139.Corn.conſ.78.nu.5.& 7.li.3. Surdus conſ.151.num.76.& ſeq. li.2. Aym.de antiq. temp.par.1.§.vlt.nu.6. Fuit dictũ in cauſa Toletana Portionis 27. Ianu.1595. coram Illuſtriſs. Mantica.

13 Poſtremo eſt vnicus teſtis, qui nihil probat, nec probatio compleri poteſt per illum teſtem in Sancto Officio examinatum, cuius dictum ſupra relatũ fuit. Nam ille non loquitur de iſta fraternitate,vltra quod eſt ẽt vnicus in illo dicto, qđ emanauit obiter,& non reddita illius aliqua ratione. Demum quia fuit examinatus in alia cauſa, ad alium effectũ, & inter alias perſonas. Non ſuffragatur etiam fama, quatenus per alios teſtes probata exiſtat,quod deſcendentes Ioannis & Beatricis ſe tractauerint,vti conſanguinei,talis enim probatio eſſet nimis vaga, cum illa conſanguinitas potuerit aliunde, quam ab illa fraternitate oriri.Præterea in cauſa graui,& ardua,vnus teſtis etiam de viſu & certa ſcientia, non coniungitur cũ alijs deponentibus de publica voce, & fama ad perficiẽdam probationem.Bal.in c.veniens,il 1.col. 1.de teſtibus. ibiq; Decius nu.29. Gabriel de probationib. nu.10. Alexan.conſ.149.nu.4.li.1. Specul.tit.de not.reſtit. §.3.verſ.ſi agẽti.Cappel.Tholoſana, deciſ.172. Fuit dictum in cauſa Ciuitaten.habitus, 6.Iunij 1607.coram R. P. D. meo Ludouiſio; & multo minus poteſt coniungi iſte teſtis de auditu,gloſ. in c.tam literis.de teſtibus.Hippol.de Marſil.in l.de minore.§.plurium quoque,nume.87.de quæſt. vbi allegat Ioannem de Imola. in c. licet ex quadam, de teſtib. nec dubitari poteſt, quin iſta cauſa ſit grauiſſima,cum agatur non ſolum de repellendo D. Ludouicum a Canonicatu inſignis Eccleſiæ Toletan. ſed etiam de incurrendo ipſi,& omnibus eius conſanguineis, notam & maculam acerbiſſimam impuritatis,ad text. in l.iſti quidẽ, §.quod ſi dederit, ff. quod met.cauſ. l.iuſta cauſa.ff. de manumiſ. vindic. l.propter litem. de excuſ.tutor. Oldradus conſilio 97.Couarr.var.reſolut.lib.primo. c.11.numer.4.& in c.peccatum. par.1.numero 6. de regul.iur.in 6.

14 Eodem loco habenda eſt fama impuritatis,qua aſſeritur oneratum eſſe nomen, & familiam de Caſtillos. Et ſi enim concludentiſſime probaretur, tamen eſſet omnino inefficax quo ad probationem prædictæ fraternitatis, ratio eſt, quia dato iuxta intentionem Capituli, quod Ioannes,& Beatrix fuerint frater, & ſoror, quodque cõmunem habuerint matrem Menciam, ex cuius perſona tranſiuerit impuritatis nota in familiam de Caſtillos, ſequeretur, quod eadem mala reputatio tranſire debuiſſet in familiam de Spinoſa, quæ per lineam maternam deſcendit a prædicta Beatrice, filia Menciæ, & ſorore Ioannis, & nihilominus in informatione capta per Dominũ Commiſſarium,nullus teſtis deponit, quod familia de Spinoſa ſit infecta, imo plures deponunt de illius nobilitate, & puritate.

15 Eſt etiam aduertēdum, quod ſi qua impuritatis ſuſpicione laborat dicta familia de Caſtillos, ea potuit oriri ex prædicta Sambeniti appoſitione, cuius inſcriptio, licet poſtea deleta fuerit, tamen non eſt inconueniens, quod in vulgus, vel ēt inter eos, qui mutationē inſcriptionis iguorarunt, macula, & ſiniſtra exiſtimatio permāſerit, vel potuit dicta fama impuritatis oriri ex carceratione Menciæ de Portalegre: quæ ſola, ēt ſine condemnatione, fuit ſufficiens materia enutriendæ huic ſuſpicioni. Itaque ex tali reputatione nō poteſt recte inferri, quod illi de Caſtillos orti ſint ex Mencia condemnata, minuſque quod origo D. Ludouici ad illam referenda ſit.

16 Secundo fuit principaliter reſponſum, quod etiā ſi probaretur fraternitas inter Ioānem de Caſtillos, & Beatricem della Cadena, nihilominus quamdin mater eorum ignoratur, confeſſio Ioannis, quod ipſe fuerit filius Menciæ de Portalegre, præiudicat ſoli Ioanni, non autem Beatrici abſenti, vel deſcēdentib. Beatricis, l. ſi duobus, §. 1. vbi Iaſ. de iureiu. idem Iaſ. conſil. 106. nu. 2. & ſeq. lib. 1. Affiic. deciſ. 245. num. 11. Nart. conſil. 438. num. 9. Tiraqu. de retract. conuent. §. 4. gloſ. 6. num. 9.

17 Tertio fuit reſponſum, quod confeſſio Ioannis debet acceptari prout iacet, nec poteſt diuidi. Bart. in l. Aurelius. §. idem quæſijt, ff. de libe. legat. Cyn. in l. 1. quæſt. 3. de confeſ. Alciat. conſ. 88. li. 1. Barbat. conſ. 3. nu. 34. vol. 2. & alij per Surd. conſ. 258. nu. 4. Ioannes autem non dixit ſimpliciter, ſe filium Menciæ de Portalegre, ſed addidit, quod dicta Mencia fuit quidem carcerata in Sancto Officio, ſed non condemnata, & quidem non eſt veriſimile, quod ſi mater Ioānis fuiſſet a Sancto Officio condemnata, ipſe Ioānes extitiſſet adeo perfricatæ frontis, vt corā ipſis Sācti Officij Iudicibus auſus eſſet comparere, & aſſeuerare, matrem ſuam non fuiſſe condemnatam. Et minus eſt veriſimile, quod Iudices illius Sacri Tribunalis, qui ſumma cum eruditione, religione, & diligentia omnia inquirere, & conſiderare ſolent, deuenerint ad huiuſmodi actum, mutandi inſcriptionem vnius Sambeniti, idque ad querimoniā, & petitionem Ioānis, niſi iuſtificata in primis querimonia, & petitione.

18 Hinc ſequitur quarta reſponſio, videlicet, non probari, quod Mencia de Portalegre vxor Didaci Lopez de Ocana, & mater Ioannis de Caſtillos, fuerit in Sancto Officio condemnata. Id enim nō probatur ex confeſſione Ioannis, cum is dixerit illam fuiſſe carceratā, non autem condemnatam, non etiam ex inſcriptione Sābeniti, quia ex dicta inſcriptione fuit deletum nomen Menciæ de Portalegre, inſtante Ioanne de Caſtillos, vt dictum eſt, vltra quod dicta inſcriptio loquebatur de vxore Didaci Lopez Falcon, non autem de vxore Didaci Lopez de Ocana. Non denique ex ſententia Sancti Officij de anno 1502. quia illa ſententia lata eſt contra Menciam Rodriguez, non contra Menciam de Portalegre. Vt habeatur autem perſonæ identitas, preſertim in cauſa tanti præiudicij, non ſufficit nomen proprium Menciæ, quod commune eſſe poteſt pluribus. Sed requiruntur præterea aliæ demonſtrationes cognominis, & ſimiles. Bart. in l demonſtratio iſta. num. 14. de condi. & demon. Patiſ. in c. auditis, num. 26. & ſeq. de præſc. Afflict. deciſ. 245. nume. 6. Specul. de teſtium edit. §. breuiter. at in hoc caſu nedum deſunt demonſtrationes, ſed adeſt etiam expreſſum cognomen Rodriguez, quod eſt omnino diſcrepans a cognomine de Portalegre.

19 Alia macula in origine Domini Ludouici, & quidem duplex, prætenditur ex perſona vxoris Didaci Lopez Falcon, cuius mortuæ oſſa fuerunt combuſta, vigore ſententiæ latæ in Sancto Officio de an 1487. Prior macula contexitur ex quo, dictorum Didaci, eiuſque vxoris, dicitur fuiſſe filius Garſias Lopez del Rincon, qui fuit pater Didaci Lopez del Rincon, qui Didacus iunior, fuit maritus Menciæ de Portalegre condemnatæ, vt prætēdi iam dictum eſt de an. 1502. Vnde infertur, quod ille Didacus maritus Menciæ, fuit etiam Pater Beatricis de la Cadena proauæ Domini Ludouici, & conſequenter quod dicta Beatrix habuerit deſcendentiam a prædicta vxore combuſta. Omiſſis alijs, huic aſſertioni ſatisfacit reſponſio iam data, quod non probatur Beatricem de la Cadena fuiſſe filiam illius Menciæ de Portalegre, nec etiam probatur eam fuiſſe filiam iſtius Didaci Lopez del Rincon.

20 Poſterior macula deducitur, ex quo Agnes Lopez del Rincō, auia materna Domini Ludouici, fuit proneptis dictæ Garſiæ Lopez del Rincon, qui dicitur fuiſſe filius prædicti Didaci Lopez Falcon, cuius vxoris oſſa fuerunt combuſta. Ad hoc probandum, datur illemet teſtis iā allegatus in informatione capta per Sanctum Officium de anno 1552. qui deponit ſe cognouiſſe Didacum Lopez de Ocana, & Alphonſum Lopez de Ocana, & Gundiſaluum Lopez de Ocana, omnes tres fratres, & quod dicebat ſe eſſe filios Garſiæ Lopez de Ocana, & nepotes Didaci Lopez Falcō. Fuit rūſum, quod iſte eſt teſtis de auditu, & vnicus, & patitur alias exceptiones iam enumeratas. Vltra quod dū dicit illos fratres fuiſſe nepotes Didaci Lopez Falcon, poteſt intelligi de nepotibus ex fratre, & intelligendo proprie de nepotibus ex filio, adhuc nō concludit per neceſſe pro intentione Capituli, quia non exprimit, quod ſint nepotes ex illa vxore condēnata, & potuit Didacus Lopez Falcon ex alio matrimonio filios procreaſſe. Nec ex rationibus ſupra conſideratis coniungi poſſunt cum iſto teſte, ſi qui forſan alij teſtes habentur, qui de iſta deſcendentia per publicam vocem, & famam deponant.

21 Secundo fuit reſponſum, depoſitionem illius vnici teſtis omnino infringi ex dictis duorum teſtium, qui habentur in informatione per Capitulum capta. Etenim 63. teſtis in proceſſu folio 603. dicit habere notitiam Alphōſi Lopez del Rincon, & Agnetis Nunez de Medina eius vxoris, quę fuerat prius cōiugata cum quodam N. de Frias, quodque illa ex ſecundo matrimonio, cum dicto Alphonſo habuit filios, Alphonſum, Didacum, & Garſiam Lopez del Rincon,

qui Garſias fuit ille qui ex Oppido de Ocana ſe contulit, vt reſideret ad Oppidum de Caſarubios, quodque hæc audiuerit a parentibus, & patruis ſuis, qui deceſſerunt valde ſenes. 60. autem teſtis proceſſu folio 579. dicit, quod habet magnam notitiam de auditu a prædeceſſoribus, & maioribus ſuis de Garſia Lopez del Rincon, qui iuit reſidere ad Oppidum de Caſarubios, ibique vxorem duxit, & fuit oriundus ex Oppido de Ocana, quodque dictus Garſias erat filius cuiuſdam Alphonſi Lopez del Rincon, & N. de Medina, quæ prius fuerat maritata cum quodam N. de Frias, & audiuit, quod dicta N. de Medina erat de Cantabria, neſcit cuius filius eſſet dictus Alphonſus, niſi quod erat naturalis de Ocana, & quod dictus Garſias habuit fratres Didacum Lopez del Riucon, & Alphonſum Lopez del Rincon.

22 Stantibus iſtis depoſitionibus claris, & diſtinctis, quod Garſias fuerit filius Alphonſi, & Agnetis, & ſtante etiam diuerſitate cognominum Falcon, & del Rincon, non poteſt conſtare ex illo vnico teſte, quod idem Garſias fuerit filius Didaci Lopez Falcon, eiuſque vxoris combuſtæ. Præſertim cum dictis depoſitionibus aliquod adminiculum præbeat teſtis 66. folio 623. qui dicit habere notitiam Agnetis Nunez de Medina, quæ fuit primum vxor Ferdinandi de Frias, & in ſecundo matrimonio fuit coniugata cum quodam N. Lopez del Rincon. Nec vim faciet, ſi forſan dicetur, prædictos Gundiſaluum, Didacum, & Alphonſum, potuiſſe eſſe nepotes Didaci Lopez Falcon, eiuſque vxoris combuſtæ per lineam maternam, id eſt, ex aliqua filia dictorum Didaci, eiuſque vxoris: quia id nullibi probatur. Quinimo octauus teſtis examinatus per Dominum Commiſſarium in proceſſu folio 166. deponit audiuiſſe a Garſia del Caſtillo patruo ſuo, quod dictus Garſias Lopez del Rincon contraxerat matrimonium cum quadam filia Mareſchalchi de Noues.

23 Rurſus opponitur alia macula, ex teſtibus deponentibus de mala fama cognominis Lopez del Rincon: quia in antiquis admittitur hæc probatio, cum veritas aliter haberi vix poſſit, argum. l. ſi arbiter. ff. de probat. gloſſ. in c. 1. de præſumpt. in 6. Hoſtien. in c. quod per nouale. de verbor. ſignific. Bald. in l 3. C. de probat. Franc. Arct. conſ. 37. num. 1. & ſeq.

24 Fuit reſponſum, quod cum fama ſit tam ficti, prauique tenax, quam nuncia veri, id genus probationis, non paſſim & indifferenter admittitur, ſed ita demum ſi fama eſt perpetua, & conſtans, & illæſa apud omnes, ſi apparet illam ex aliqua probabili cauſa potuiſſe oriri, & ſi non eſt contrarijs allegationibus debilitata, & conquaſſata. c. 2. & ibi gloſſa in verſiculo populi. de electio. l. Decurionum. C. de pœnis. Barto. in l. de minore. §. plurimum. num. 31. ff. de quæſt. Rolandus conſ. 30. num. 48. lib. 1. Alex. conſ. 173. num. 11. lib. 6. Corn. conſ. 130. num. 6. lib. 4. Pariſ. conſilio 11. num. 120. lib. 2. fuit dictum in cauſa Oueten. Canonicatus 24. Iunij 1607. coram R. P. D. Caualerio, & ſæpe in alijs cauſis.

25 Hæc autem requiſita nullo modo concurrunt in hoc caſu: Nam in primis non datur aliqua perſona in ſpecie, ex qua iſtud malum nomen oriri potuerit: Itē nedum non datur aliqua probabilis cauſa, ſed nec vlla omnino datur, propter quam ita generaliter vniuerſum illud cognomen Lopez del Rincon, iſta mala fama premi debeat. Imo apparet de falſa cauſa huius ſiniſtræ reputationis, nempe dum putabatur iſtos Lopez del Rincon deſcendere a Didaco Lopez Falcon, eiuſque vxore, cuius oſſa combuſta fuerunt, atque in informatione per Dominum Commiſſarium capta. Tertius teſtis folio 214. deponit audiuiſſe dici, quod hoc malum nomen erat illatum iſtis Lopez del Rincon, eo quod emiſſent quædam bona Didaci Lopez Falcon. Deinde iſta fama adeo generica, non ſufficit ad inficiendam particularem deſcendentiam Domini Ludouici, nō ſolum propter deducta in cauſa Oxomen. ſtatuti 27. Iunij 1601. coram R P. D. meo Decano, ſed etiam, quia cum Garſias Lopez Rincon, a quo iuxta intentionem Capituli, deſcendit Dominus Ludouicus, veniſſet ad Oppidum de Caſarubios, & reliquiſſet in Oppido de Ocana patria ſua, duos fratres ſuos, Alphonſum, & Didacum, ex Didaco fuit genitus Rodericus, & ex Roderico Baccalaureus Didacus Lopez Ciruelo, qui per ſententiam Sancti Officii fuit combuſtus in dicto loco de Ocana, vbi etiam hodie in Parochiali Eccleſia dicitur extare illius habitū Sambenitum. Ideoque admodū probabile eſt, quod malum nomen illius familiæ, inde originem habuerit, quæ non debet nocere Domino Ludouico, qui a dicto Didaco non deſcendit.

26 Item, mala fama iſtius nominis non eſt conſtans apud omnes: nam in informatione per Capitulum Toletanum, capta ſuper admiſſione Domini Auguſtini de Aldana ad portionem in Eccleſia Toletana, habentur depoſitiones plurimorum teſtium, qui dicūt, illos qui habent cognomen, Lopez del Rincon, fuiſſe communiter habitos tentos, & reputatos pro deſcendentibus a Chriſtianis antiquis, & illi teſtes licet non habeantur in proceſſu Domini Ludouici, quia non contingit illos examinari per Dominum Commiſſarium, tamen ſunt in alia cauſa producti in Rota, eo quod etiam Dominus Auguſtinus a denegata ſibi poſſeſſione appellauit. Qui Dominus Auguſtinus cū deſcendat etiam ex illis Lopez del Rincon, eadem linea, eodemque ramo, quo Dominus Ludouicus, poteſt Dominus Ludouicus vti dictis teſtibus ad hunc effectum, vt prædicta mala fama non poſſit dici perpetua, & conſtans, maxime quia in informatione Domini Ludouici, reperiuntur examinati ſuper iſto malo nomine, Lopez del Rincon, aliqui ex illis teſtibus, qui de dicta fama mala depoſuerant in informatione Domini Auguſtini.

27 Et cum præter teſtes tunc examinatos, leguntur in ipſa informatione Domini Ludouici aliqui teſtes, qui dicunt, illum per vtramque lineam paternam, & maternam deſcendere a Chriſtianis antiquis, vt infra dicetur, ſicque includant etiam impuritatem nomi-

nis

nis Lopez del Rincon, ſequitur quod in iſto duplici concurſu bonæ famæ cum mala, magis ſtandum eſt bonæ.c.cum in tua.vbi Abbas.nu.3.de ſponſal. Baldus in l.final.verſic.ex hoc deciditur.ff.de fer.& in l. Diuus,verſic.quarto,eſt argumentum.ff.de milit.teſtam.Felin.in c. contingat. num.2.verſ. item intelligε dictum Bart.de reſcript. Corneus conſil.176. numero 10.vol.4.Puteus deciſ.2.lib.3.Cuman. conſil. 136.num.4.Specul tit.de inquiſ.§. nunc tractemus, verſic.quod ſi teſtes.Alexan. conſilio 143.num.7. libro ſecundo.

28 Demum illa mala fama nominis Lopez del Rincon,remanet proſtrata ex pluribus,quæ in cõtrarium concurrunt: nam aſſeritur, quendam Licentiatum Ioannem de Rojas, qui erat ex prædicto nomine fuiſſe Conſultorem Sancti Officij Inquiſitionis, & hoc deponunt ſecundus teſtis folio 87. & tertius folio 114.contra quos teſtes vix eſt,quod Capitulum poſſit aliquid opponere, cum ab ipſo, ſiue a Domino illius Commiſſario inducti, & examinati fuerint. l. ſi quis teſtib.& ibi Doctores. C. de teſtibus. Abbas in c.præſentium.num.6.& 7.de teſtibus. Aym. conſilio 188.num.5.Socinus iunior conſ.69. num.12.lib.1. Roman.conſ.104.num.6.Surd.deciſ.284. num.14. Fuit dictum in cauſa Tolet. Portionis 2. Maij 1594. coram Illuſtriſſimo Mantica,& ex quadam informatione extracta per Dominum Commiſſarium, quæ habetur folio 971.reſultat,quod de anno 1586.cum Rodericus filius Franciſci Lopez del Rincon fratris Agnetis auiæ Domini Ludouici, vellet promoueri ad Sacros ordines, fuit directa quædam commiſſio Commiſſario Sancti Officij Inquiſitionis, qui examinauit tres teſtes inductos a dicto Roderico,& poſtea ex Officio plures alios, qui omnes iuxta interrogatorium puritatis depoſuerunt, Rodericum, eiuſq; parentes, & auos fuiſſe puros Chriſtianos antiquos. Item in alia informatione præſentata eidem Domino Commiſſario,quæ habetur folio 987. continẽtur plurimi teſtes,qui concludenter deponunt ſuper puritate ſanguinis Gundiſalui filij Garziæ Lopez del Rincon,quem Garziam Capitulum habet pro proauo Agnetis auiæ Domini Ludouici, & cum habent pro homine honorato, & principali, & pro Chriſtiano antiquo,non deſcendente ex Iudæis,nec Mauris, & ſi aliud eſſet, quod ipſi illud ſcirent, vel dici audiuiſſent. Additur fuiſſe litigatum in Cancellaria Granaten. ſuper nobilitate, & puritate deſcendentium Alphonſi Lopez del Rincon, ibique fuiſſe examinatos aliquot teſtes,quorum depoſitiones datæ in Summario Domini Ludouici. num. 22. continent, quod illi deſcendentes Alphonſi veniebant a pura generatione de Hijos dalgo, & ſecundum probationes illas nobilitatis, & puritatis dicitur fuiſſe iudicatum, & conceſſas literas executoriales.

29 Vnde prædicta colligendo, dicẽdum eſt, quod vel mala fama nominis Lopez del Rincon cœpit ab illo Didaco Lopez Ciruelo combuſto, vel ab illo teſte vnico examinato in Sancto Officio de anno 1552. vel quod dicta fama, eſt vana vox populi non attendenda.c.parentela.il ſecondo 3.quæſt.6. Bald.in l.2. de excuſat.tut.Specul.tit.de notab.crim.§.fama. verſic.ſed quid.Bart.in l.1.§.idem habeo.ff.de aqu.plu. arcen.cum conſil.78.numero 3.late Rimin.d. conſil. 363.num.144.& Io.Gaſt.de nobil.gloſ.18.§. 1. numero 13.

30 Supereſt alia aſſerta macula in origine D.Ludouici ex perſona Marinæ Manuel,quæ fuit mater ſupradictæ Agnetis Lopez del Rincon,& proauia Domini Ludouici, & iſta macula deducitur ex teſtibus deponentibus, quod iſta familia de los Manueles in Oppido de Illeſcas,communiter reputatur de confeſſis, & impuris. Sed id facile tollitur, ex quo conſtat etiam ex informatione per Capitulum capta folio 747. qđ illius Marinæ frater fuit Alphonſus Manuel, qui vxorem habuit Mariam de Sancto Petro, quæ de anno 1492.fuit per Sanctum Officium reconciliata,& condemnata ad carcerem perpetuum. Vnde cum ex perſona dictæ Mariæ de Sancto Petro,fama impuritatis potuerit peruenire in nomen,& familiam de los Manueles, non debet talis reputatio nocere aſcendentibus, nec tranſuerſalibus Alphonſi, nec deſcendentibus ab ipſis, ſicque nec Domino Ludouico, qui eſt quidem pronepos dictæ Marinę Manuel, ſed non deſcendit ab Alphonſo, neque a Maria de Sancto Petro illius vxore reconciliata. Atque ex his Rota cenſuit non probari maculam, quæ obſtet Domino Ludouico.

31 Deueniendo autem ad ſecundam principalem inſpectionem, circa quam Informantes pro Capitulo fecerunt maximam, & potiſſimam vim, Domini non exiſtimauerunt recedendum eſſe a Deciſionibus ſæpiſſime in hac materia factis, quæ ſemper liberarunt ab onere probationis Prouiſos pro ſua admiſſione inſtantes. Ita enim fuiſſe reſolutum conſtat, uedum in ſimilibus ſtatutis aliarum Eccleſiarum Hiſpaniæ, vt in cauſa Oueten. Canonicatus 24. Ianuarij 1578. coram Illuſtriſſimo Seraphino in Legionen. denegatæ poſſeſſionis 8. Martij 1593. coram Illuſtriſs. Blanchetto in Oxomen. ſtatuti 27. Iunij 1601. coram R. P.D. meo Decano in Legionen. Canonicatus tertia Iunij 1602. coram meo Coccino, ſed etiam in ſtatuto Toletano in cauſis Toletan. Portionis 7. Maij 1568. corã Illuſtriſſimo Seraphino, & 2. Maij 1594. atque 27. Ianuarij 1595. coram Illuſtriſſimo Card. Mantica.

32 Et id quidem maxima cum ratione. Primum ob difficultatem probationis, quæ fuit conſiderata corã Illuſtriſſimo Seraphino indicta Toletan. Portionis. Nam & probatio ſemper eſt onus,& in hoc caſu præcipue, in quo licet puritas poſſit probari per publicã vocem,& famam: tamen cum iſta fama debeat percutere totam aſcendentiam non facile occurrunt teſtes, qui de illa affirmatiue deponere poſſint in priuatis familijs, de quibus ſatis eſt, quod nil mali, ſeu impuri probetur. Secundo, quia cura, moduſque capiendæ informationis ſpectat ad ſolum Capitulum, a quo depu-

deputatur Commiſſarius, qui abſente, & ignorante Prouiſo recipit probationes, quas, & quam diu ſibi videtur, nec Prouiſo licet inducere aliquos teſtes, qđ eſſet admodum durum ſi illi incũberet onus aliquid probandi. Eſt enim difficile, quod Commiſſarius quã tumuis fide, & diligentia præſtans, poſſit cognoſcere teſtes informatos, quemadmodum eos cognoſceret ipſe Prouiſus. Atque ex ſupradictis apparet, quod illi Lopez del Rincon, circa quorum impuritatem potiſſimum premitur bene, & nobilitatem, & puritatem ſuam probauerunt, quando illis licuit inducere teſtes, aliaſque diligentias adhibere. Tertio, propter concurrentem præſumptionem idoneitatis, & puritatis. Quarto, quia cum id oneris ſtatutum expreſſe non imponit Prouiſo, neque nos illum grauare debemus ea probatione, cum ſtatutum iſtud contra ius ſit interpretandum ſtrictiſſime. c. ſtatutum, il ſecondo. de hæred. lib. 2. Put. deciſ. 400. & 526. lib. 2. fuit dictum in prædicta Toletan. Portionis 27. Ianuarij 1593. coram Illuſtriſſimo Mantica.

33 Enimuero nullum in ſtatuto legitur verbum de probatione faciẽda, ſed ſolummodo diſponitur, quod capiantur informationes impẽſis illius, qui petit admitti: & additur fauore Capituli, quod illæ informationes capiantur per ipſum Capitulum, ne videlicet per alios forſan caperentur minus exactæ, ſicque daretur ingreſſus alicui impuro. Itaque dum Statuentes neminem probatione onerarunt, videntur hanc habuiſſe mentem, vt qualitas admittendi, diſcuti, & expendi debeat ex illis informationibus, ita vt ſi conſtet de puritate, Prouiſus ſit ſine dubio admittendus, ſi contra de impuritate conſtet, ſit repellendus omnino, quod ſi neque de puritate, neque de impuritate conſtet, tunc remanet res in diſpoſitione iuris communis. arg. l. commodiſſime. de liber. & poſthum. & ſimil.

34 Neque per hanc interpretationem lædantur illa verba ſtatuti, donec de qualitate admittendorum ex dicta informatione conſtiterit, non admittantur. Si quidem cum ſtatutum recipiat paſſiuam interpretationem a iure communi. Aegidius deciſ. 729. numero 19. Conſtat ex Iuris regulis ad hunc effectum ſufficienter de qualitate admittendi, quando ex informatione non conſtat, quod ſit impurus, vt mox dicetur.

35 Et quidem, cum tam ex ſtatuto, quam ex illius Apoſtolica confirmatione appareat, id potiſſimum fuiſſe conſideratum, tam a ſtatuentibus, quam a Summo Pontifice confirmante, vt ab Eccleſia multis nominibus inſigni, arcerentur illi omnes, quorum origo aliqua impuritate eſſet maculata, hunc profecto effectũ conſequitur Capitulum, quoties ex informatione capta, vel conſtat de puritate admittendi, vel non conſtat de maculis: quia paria ſunt quid non eſſe, & non apparere. cap. ſolennitates. de conſecrat. d. 1. l. in lege fundi. ff. de contrahen. emptio. Abbas conſilio 18. in princip. lib. 2. Decius conſ. 1. num. 132. lib. 1. Ancharan. conſilio 190. num. 1. præſertim, quando detegendis maculis ſolicita, & exacta, adhibita diligentia eſt, quia non præſumitur verum, quod tentatum eſt probari, & non fuit probatum. l. duo ſunt Titij. ff. de teſtam. tutela. Caſtrenſ. conſilio 136. numero ſeptimo libro 1.

36 Non obſtat, quod ſtatutum videatur ponere qualitatem puritatis affirmatiuæ: Ibi, non admittantur niſi Clerici, qui ab antiquis Chriſtianis originem ducunt per regulam, quod quando præcedit oratio negatiua, dictio niſi ponit id, quod negatum eſt. Odofr. in l. ſi cum. §. qui iniuriarum. ff. ſi quis caut. Bart. conſil. 46. lib. 2. Decius conſ. 132. num. 1. Vnde infertur, quod onus probandi iſtam qualitatem affirmatiuam puritatis incumbit illi, qui vt admittatur ad Canonicatum fundat ſe in ſtatuto. l. actor. C. de probat. & ſimil. Nam vt amoueatur hæc obiectio, quæ ſummatie comprehendit quicquid pro parte Capituli dicti fuit, eſt aduertendum ſtatutum principaliter diſponere negatiue, non admittantur. Et exceptio non eſt ſimpliciter affirmatiua, niſi qui deſcendant ab antiquis Chriſtianis: ſed cum additione negatiua, nulla Hebræorum, Saracenorum, aut Hæreticorum macula infectis, quæ additio eſt illa, quæ qualificat diſpoſitionem, & quæ aperit, & explicat mentem ſtatuentium, qui intellexerunt deſcendere ex antiquis Chriſtianis illos, quorum origo nulla ex prædictis maculis infecta eſt. Alias enim ſtatutum eſſet de indubitabili in illa exceptione affirmatiua, quandoquidem non poterat cadere dubium, quin Clerici deſcendẽtes ex antiquis Chriſtianis eſſent admittendi ad beneficia Eccleſiæ Toletanæ. Sed dubium erat duntaxat, an infecti maculis prædictis admitti deberent. Itaque de hac qualitate negatiua intelligendum eſt ſtatutum, quia diſpoſitio ſemper accipienda eſt te caſu dubitabili. l. 1. in fine. ff. de municip. gloſ. in l. quod Labeo. ff. de Carbonian. edict. Bal. in l. voluntas. numero 3. C. de fideicommiſſ. & in illis, quæ dubitationem non habent, non eſt opus lege. l. ſcire oportet. §. ſufficit. de excuſat. tutor. Surdus conſilio 227. numero 17.

37 Secundo eſt aduertendum ad tollendam omnem æquiuocationem, quod ſicuti datis maculis, ſtatim ſequitur impuritas, ita ex doctina contrariorum, non datis maculis, ſequitur puritas, & ſicuti manifeſtum eſt, illum habere ortum a Chriſtianis antiquis, cuius deſcendentia non eſt infecta maculis: Ita etiam in iure verum eſt, quod qui non eſt impurus, eſt purus, quia duæ negatiuæ affirmant. l. 1. C. de ſeru. fugit. Bartol. in l. fœminæ. ff. de Senat. Clementina 1. & ibi Cardinalis, de officio delegat. Abbas in c. & ſi Chriſtus. num. 9. de iureiur. Ratio eſt, quia cum ſit de natura negationis, vt deſtruat quicquid inuenit, perimitur prima negatiua per ſecundam, vt bene Signor. conſil. 34. verſ. aut abſurdus intellectus.

38 Tertio eſt aduertendum, quod ſtatutum non imponit Prouiſo petenti admitti onus alicuius probationis, licet enim exigat, quod non ſit impurus, tamẽ non conſiſtit ibi diſpoſitio, ſed vlterius progrediendo vult, quod capiatur informatio per Capitulum expẽ-

ſis

ſis Prouiſi, & dum additur in ſtatuto, quod donec ex tali informatione conſtet de qualitate admittendi, non admittatur. In quibus verbis prætenditur eſſe datam formam, ita vt ex dicta informatione conſtare debeat de qualitate admittendi. Eſt conſiderandum, quod quicquid ſit de dicta forma: vnum eſt, quod illa non datur adimplenda Prouiſo, quæ illi imponitur onus faciendi conſtare de ſuis qualitatibus, ideoque nec illum manet aliqua neceſſitas probandi, ſed ſufficit, quod paruerit ſtatuto eo ipſo, quod ſe obtulit, atque ſuppoſuit informationi capiendæ, quæ poſtquam capta eſt, ſi Capitulum prætendit, quod ex illa non conſtet de qualitatibus requiſitis, & ſi denegat tradere poſſeſſionem beneficij ſub prætextu, quod Prouiſus vti non qualificatus, excluditur a ſtatuto. Certum eſt incumbere Capitulo onus iuſtificandi ſuam denegationem, & docendi, ex quo capite Prouiſus ſit excluſus per ſtatutum. l. ab ea parte. ff. de probat. l. nec codicillos. C. de codicillis. Præſertim, quia iſta denegatio habet aſſertionem implicitam, quod Prouiſus eſt impurus, vel non eſt purus, quæ cum ſapiat obiectum eſt concludenter probanda. cap. ſuper his. de accuſat. c. accedens. de elect. c. 1. & c. vt circa. libro 6. iuncta Clemen. conſtitutionem. eodem tit. Rota deciſ. penultima, & vltima. de except. in nou. Beſignett. deciſ. 2. & ita fuit dictum in prædictis Legionen. & Toletan. coram Illuſtriſſimis Blanchetto, & Mantica.

39 Non obſtat motiuum recens excitatum per Informantes, quod Capitulum ſatis probat, non eſſe ſatiſfactum ſtatuto, & non conſtare de qualitatibus Prouiſi, eo ipſo, quod non eſt ex informatione probata Prouiſi puritas. Nam reſpondetur ex ſupradictis, q̃d qualitas, de qua conſtare debet, non eſt explicite, & abſolute, quod quis deſcendat ab antiquis Chriſtianis, ſed ſufficit id implicite, & negatiue cõſtare. Quia nulla Hebræorum, Saracenorum, vel Hæreticorum macula infectus. Ideoque retorquetur obiectio, quod quinimo requiſitum ſtatuti, videlicet, non infectio, ſiue non impuritas eſt probata, eo ipſo, quod ex informatione per Capitulum capta, non conſtat de maculis. Idque propter iuris præſumptionem, quæ in dubio ſtat pro excluſione macularum, & pro non infectione, vt fuit dictum in prædictis Legionen. & Toletana, ita vt regulariter transferat onus probandi in eum, qui dicere velit contrarium. Specul. titu. de probat. §. probari. num. 7. 8. & 11. Oldrad. conſil. 261. in fine. Menoch. lib. 6. præſumpt. 13. num. 6. Dec. conſi. 546. num. 11.

40 Neque ea iuris præſumptio in dubium reuocari poteſt. Quia non ſolum quilibet præſumitur bonus, & purus. c. vlt. de præſumpt. c. qualiter, & quando. de accuſat. l. merito. ff. pro ſocio. l. omnimodo. C. de inoffic. teſtamen. gloſſ. not. in l. ſi vero. §. qui pro rei. ff. qui ſatiſd. cogan. Verumetiam, quia in hoc caſu concurrit præſumptio adeo violenta, vt habeatur pro certitudine, quamdiu non docetur contrarium, quod parentes, & maiores Prouiſi, qui conuerſati ſunt in Regnis & Prouincijs Chriſtianorum, fuerunt Chriſtiani, & baptizati. c. veniens. in fin. de presbyt. non baptiz. vbi Abbas ante num. 1. Cardinalis. num. 2. & 6. Ancharan. num. 6. Butr. num. 5. & quod vbi agitur de mortuo in terris Chriſtianorum, præſumitur eum fuiſſe baptizatum, dicit gloſſ. not. in c. presbyteris. d. 68. & in c. ſi eos. 148. de conſecr. d. 4. Non obſtat dictum Ioannis Andreæ in c. 1. §. ſacri. de homicid. in 6. dum in terminis illius text. dicit, occiſum non præſumi Chriſtianum, niſi concludenter probetur. Nam vltra, quod Clarus in §. aſſaſſinium. dixit, hanc eſſe ſubtilitatem non recipiendam. Reſpondetur præterea, illud dictum fundari in regula, quod vbi agitur de imponenda pœna alicuius Conſtitutionis, oportet verificari omnes qualitates in Conſtitutione expreſſas, alias pœna non committitur. Clarus in §. finali. quæſt. 85. verſ. vbi agitur. Caſtrenſ. conſ. 236. lib. 2. num. 4. optime Afflict. ſuper Conſtit. Regni, lib. 1. rubric. 27. num. 68. Ideoque non applicatur iſtis terminis, quia non eſt eadem ratio fauoris, & odij.

41 Nec facit, quod etiam Chriſtiani baptizati potuerint eſſe hæretici iudaizantes, aut quid aliud æque deteſtandum, vel quod potuerint habere originem a Iudæis, aut Saracenis: quorum olim colluuies, cum in aliquibus Hiſpaniæ locis conſederit, excluditur illa generalis præſumptio de puritate commorantium in terris Chriſtianorum. Nam reſpondetur, quod iſtę obiectiones non bene procedunt, quandoquidem vel ſupponunt in defunctis crimina grauiſſima ſine cauſa, & ſine probatione, quod ſuppoſitũ ius improbat, ita vt etiam in conflictu boni, & mali faueat innocentiæ, & excluſioni delicti. l. ſciant. C. de probat. c. abſit 11. quæſt. 3. c. eſtote. de regul. iur. Aymon conſil. 60. num. 7. Rolan. conſil. 96. num. 8. lib. 2. & conſ. 11. num. 38. lib. 3. vel contra, l. neque natales. C. de probat. & ſimil. aſſerunt, fuiſſe id, quod potuit non eſſe, quia deſcendentia, tam potuit habere ortum a bonis Chriſtianis, qui in Hiſpania ſemper permanſerunt, quam a Saracenis, vel Hebræis, & ſemper verum eſt, quod in dubio præſumitur in meliorem partem pro puritate, & pro bona origine.

42 Sed quod tollit difficultatem eſt, quod propter iſtud dubiũ puræ, & impuræ originis ſtatutum vult, quod capiatur informatio. Quando igitur capta fuit informatio a quibus, & quamdiu Capitulum voluit, & ex illa informatione non conſtat de impuritate, tunc præſumptio iuris, quæ militat pro non impuritate, reducitur in certitudinem, nedum quia, quod non reperitur, dicitur non eſſe, vt iam deductũ eſt, & not. Bald. per illum tex. in l. cum ita. §. ſpecies, de legat. 2. Sed etiam quia cum ſtatutum velit, quod ex informatione conſtet de qualitate Prouiſi, ſequitur cõcluſio, quod negatiua coarctata ad aliquam informationem probatur eo ipſo, quod ex illa informatione nõ conſtat de affirmatiua: ſicuti dicitur illam negatiuã, quod quis non fuerit citatus, probari, ex quo citatio non reperitur in proceſſu, & negatiuam fideicõmiſſi probari, ex quo fideicommiſſum non legitur in teſtamento.

mento.not.in l.fin.vbi Baldus in 4.oppoſ. C. de reb. cred.idem Bald.in l.cum teſtamento.in principio.C. de manumiſſ.teſtam.Bart.conſ.80.Alexand.conſilio 59.num.7.lib.4.Ripa in l.4.§.condemnatum. numero 12.ibique Iaſ.num.15.Dec.conſil.217.num.6. & conſil.483.num.4.ita in propoſito conſtat de qualitate negatiua deſcendentiæ ab impuris, & maculatis, eo ipſo, quod ex informatione non conſtat de affirmatiua talis deſcendentiæ,præſertim quia Dominus Commiſſarius, quando deſijt informari, declarauit coram Notario, quod attento examine teſtium, & alijs diligentijs per ipſum factis,ſibi videbatur adimpleuiſſe contentum in ſua Commiſſione. Et iſta conſideratio ſatisfacit obiectioni, quæ fit, quod vbi requiritur aliquid pro forma, non ſufficit probatio per præſumptiones. Quatenus enim dicta obiectio hoc caſu procederet, ſatis tamen concludenter remanet probata non impuritas ex prædictis.

43 Non obſtat,quod dicitur ſtatutum ſecundum iſtũ intellectum nihil operaturum, & quemlibet proiectum,& filium terræ, cuius parentes ignorantur fore deinceps admittendum in Eccleſia Toletana. Nã reſpondetur,quod ſatis operatur, dum Prouiſus non admittitur, niſi facta informatione, & dum licet Capitulo extrahere iura,& examinare teſtes ſibi beneuiſos, ſine interrogatorijs, ſine citatione, ſine ſcientia Prouiſi,& vſque in infinitum perquirere familiarum maculas, ſi quæ adſint, quas longa forſan annorum ſeries contexerat. Et quod plus eſt,dum idem Prouiſus expellitur, ſi ex informatione legitime conſtet de maculis. Præterea non ſolet Rota diſputare dubia in abſtracto,& in caſu de quo agitur,præſumptio eo facilius procedit, cum conſtet de aſcendentibus Domini Ludouici paternis, & maternis per plures gradus, qui omnes Chriſtiani fuerunt, & nobiles, ita vt cum magna ratione bene etiam de eorum maioribus præſumi poſſit. In tantum quod etiam ſi Domino Ludouico incumberet neceſſitas probationis affirmatiuæ, & explicitæ, quod deſcendat a Chriſtianis antiquis, talis probatio poſſet dici data in hoc caſu,cum ex informatione conſtet de eius aſcendentibus Chriſtianis vltra centum annos. In qualibet autem materia etiam ardua, & ſtricta, antiquum intelligatur, quod excedit centum annos. Puteus deciſione 112.lib.1. Veral.deciſ.28. parte 1. de communi teſtatur. Iaſ.in l.admonendi. num.203.de iureiurando. Alexander in l.cum aliquis.C.de iure deliber.Nat.conſilio 383. num.5.Decian.conſi.7.num.3.lib.3.Aym.de antiq. temp.parte 1.in principio. num.2. alijque paſſim. Et antiquum dicitur, quod tranſiuit per plures generationes.Bald.conſilio 310.numero 4. & 370.num.4. libro 3.

44 Quod ſi dicatur, Chriſtianos antiquos non intelligi in ſtatuto,prout intelligerentur de iure communi, ſed intelligi ad differentiam eorum, qui deſcendunt a Saracenis,vel Hebræis,aut Hæreticis. Reſpõdetur, quod etiam eo modo ſatisfacit ſtatuto Dominus Ludouicus,quia vt dictum eſt,dat probationem negatiue concludentem, quod eius deſcendentia nõ eſt infecta huiuſmodi impuritatibus. Sed ſi Capitulum vult ita intelligere ſuum ſtatutum, vbi loquitur de Chriſtianis antiquis, neceſſe eſt etiam, quod agnoſcat vim diſpoſitionis conſiſtere, non in qualitate affirmatiua deſcendentiæ ab antiquis Chriſtianis, ſed in negatiua deſcendentiæ ab infectis.

45 Prædictis addebant Domini inhærentes deciſioni ſupra allegatæ in cauſa Oueten. Canonicatus coram Illuſtriſſimo Seraphino,quod in caſu ſimilium ſtatutorum, is qui petit admitti ad Canonicatum, aut aliud beneficium,non ſe qualificat deſcenden.ex antiquis Chriſtianis, neque petit admitti vti talis, neque vigore ſtatuti,ſed vigore gratiæ,& prouiſionis ſibi factæ,quam tamen Capitulum excludere poteſt, ſi ex informatione capienda conſtiterit de impuritate: & propterea non intrat.l.actor. neque applicãtur, quæ dicuntur de allegante nobilitatem,vel de ſtatuto requirente probationem nobilitatis. Quia ſtatutum non exigit a Prouiſo aliquam probationem, ſed ſolummodo dat Capitulo curam explorandi, & inquirendi,an ille Prouiſus ſit impurus.

46 Atque ita ſenſiſſe ipſos Dominos Canonicos Toletan. colligitur,ex quo in memoriali,ſeu Summario, quod in principio huius deciſionis allegatum fuit, notarunt maculas nulla facta mentione, quod non eſſet probata puritas affirmatiue. Id autem nullo modo fuiſſet omiſſum,ſi in partibus habuiſſent iſtũ defectum, pro idonea, & ſufficienti ratione denegandæ admiſſionis: Neque dicendum eſt,id fuiſſe omiſſum, quia notorie apparebat puritatem non eſſe probatã; nam de hoc infra videbitur. Interim iſta reſponſio excluditur, ex quo vt plurimum, exceptio quo magis notoria,eo potius,& citius notatur,& allegatur. Deinde cum dictum memoriale factum fuiſſet de ordine Capituli ad effectum, vt Domini Capitulares antequam ad ſententiam ferendam deueniretur, haberet compendioſam cognitionem eorum omnium, quæ ex informatione reſultabant, eſt penitus inuériſimile, quod talis omiſſio contigerit alia ex cauſa, niſi quia obſeruatur in huiuſmodi caſibus, vt conſiderentur maculæ,& impuritates,non autem quod animaduertatur ad defectum probationis puritatis, & quod in inferenda ſententia contra Dominum Ludouicũ habita fuit conſideratio illius memorialis,conſtat ex votis multorum Capitularium, qui cenſuerunt dictum memoriale coniungendum eſſe cum proceſſu, ſicuti & factum fuit.

47 Non obſtat, quod prouiſio Domini Ludouici habeat clauſulam. Poſtquam ſtatuto ſatisfeceris. Fuit enim ſtatuto ſatisfactum ex parte D.Ludouici,quando is numerauit nummos pro faciendis expenſis informationis,& quando ſuos parentes,& aſcendentes paternos,& maternos indicauit; & multo magis quando ex informatione per Capitulum capta nulla detegitur macula,quæ natales eius inficiat. Atque ex his fuit dictum onus probandæ puritatis, non incumbere D.Ludouico.

His

48 His ſtãtibus tertia inſpectio poteſt dici ſuperflua: Attamen,quia Informantes pro Capitulo illam attigerunt. Placuit Dominis etiam huic articulo ſatisfacere. Dixerunt igitur ex abundanti,quatenus neceſſaria foret probatio affirmatiua,& explicita puritatis originis Domini Ludouici,illam ſufficienter reſultare ex informatione per Dominum Commiſſarium capta. Etenim vltra teſtes optime deponentes de tota linea paterna, & de materna, quo ad familiam de Spinoſa,& etiam vltra quoſdam teſtes,qui aliquid dicunt de puritate familiæ Lopez del Rincon, ſufficiũt 23.teſtis folio 289.& 30.folio 357.qui deponunt,de publica voce,& fama,D. Ludouicum deſcendere, tã ex latere patris, quam ex latere matris,a Chriſtianis antiquis ex puro ſanguine, abſque ſtirpe,vel macula Iudæorum, Maurorum, Hæreticorum, & pro talibus fuiſſe habitos,tentos, & reputatos communiter, abſque eo quod teſtes prædicti audiuerint aliquid in contrarium.

49 Non eſt autem dubium, quod ad probandam puritatem ſanguinis ſufficiat publica vox,& fama. Bartol.in l.1.num.101.C.de dignit.lib.11. Guido Pap. deciſ.196.Socin.conſ.246.num.3.lib.2.Veral. deciſione 6.par.3.Chaſſan.conſ.54.num.17.& ſequenti. Tiraq.de nobil.c.10.num.8.& fuit deciſum in pluribus ex præallegatis cauſis,& nuper de anno proxime præterito in cauſa Giennen. Portionis coram R. P. D. Caualerio. Necetiam dubium eſt,quin publica vox,& fama probetur per duos teſtes. gloſſ. in l.3. §. eiuſdem quoque.de teſtibus.& in l.final.C.famil. erciſcund.in l.ſi quis ex argentarijs.§.1. ff. de edendo. Bart. in l.admonendi.colum.12.de probat. Abbas in c.inquiſitionis.§.fi. de accuſat.& alij per Hippol. de Marſil.in d.§.plurium quoque.num.93.

50 Non obſtant aliqui teſtes,qui de contraria publica voce,& fama deponunt:videlicet,quod Dominus Ludouicus, eiuſque mater deſcendant a Confeſſis. Enimuero omiſſo,quod Dominus Ludouicus, quando habuit notitiam de teſtibus examinatis, propoſuit contra pleroſque ex illis multas exceptiones admodum releuantes,ſi veritate nitantur. Sufficit,quod iam ſupra firmatum fuit in concurſu iſtarum reputationum, ſtandum eſſe bonæ Deinde eſt aduertendũ, quod ex quinque teſtibus datis in Summario Capituli, ad probandam illam malam famam, quatuor illam deſumunt ex cognomine Lopez del Rincon,& ſolus vndecimus teſtis, qui eſt quædam mulier, facit mentionem de los Lopez del Rincon,& de los Caſtillos. Vnde cum ex ſupradictis debilitata, & proſtrata remaneant, quæ aduerſus illud nomen de los Lopez del Rincon prætenduntur,tanto magis amplectendã eſt bona fama,quæ etiam habet concurſum violentæ præſumptionis iuris, vt dictum eſt. Nec ſpernenda eſt illa conſideratio, quod cum illi de Ouiedo, & de Spinoſa eſſent nobiles, & honorati, vt deponunt teſtes,non eſt facile credendum, quod vxores accipere voluerint,ex familijs, quæ ducerent originem a Confeſſis,ad not. per Tiraquel. de legib.connub.l.5. numero 17.& l.7.per tot. præcipue numero decimo tertio,in fin.

51 Non obſtat,quod dictus 30.teſtis, qui deponit de fama puritatis, interrogatus poſtea in qua opinione habeat cognomen Lopez del Rincon, reſpondit, ſe neſcire, neque audiuiſſe dici,an ſint boni, vel mali. Nam hic teſtis tria deponit. Primum ſuper puritate Domini Ludouici, eiuſque parentum, & auorum vtriuſque lineæ. Secundum,quia interrogatus de pro auo materno, & alijs nonnullis, dicit, quod neſcit, nec audiuit,quod eſſent Mauri,vel Iudæi,aut Confeſſi,vel Pœnitentiati: Sed Chriſtiani antiqui. Tertium interrogatus de cognominibus Lopez del Rincon,& Caſtillos, dixit, ſe neſcire, An eſſent boni, vel mali quo ad puritatem: Ideoque ſe adhærere meliori parti,habendo eos pro bonis. Sed iſtud vltimum dictum intelligi poteſt de gradibus vltra parentes, & auos Domini Ludouici, ideoque teſtis non debet dici contrarius.

52 Et iſta interpretatio capienda eſt, uedum ex ordine reſponſionum dicti teſtis,ſed etiam vt excludatur omnis varietas. c. cum tu.de teſtib. c.cum expediat. de electio. in 6. Bartolus conſilio 92.numero ſeptimo. late Aym. conſilio ſeptimo. numero quinto.& dixit, Baldus in l. de quibus. circa finem. ff. de legib.quod dictum teſtis non eſt calumniandum, ſed iuuandum.

53 Vltra quod etiam intelligendo vltimam iſtius teſtis reſponſionem, de omnibus, qui habuerunt illud cognomen Lopez del Rincon, teneri poſſet, eius depoſitionem ſubſiſtere, quia potuit ſcire quo ad vniuerſalem famam publicam puritatis parentum, & auorum Domini Ludouici, licet nihil ſciuerit bonũ, neque malum quo ad veritatem meriti particularis vnius cognominis, quod inter illos auos reperitur, ideoque bene adhæſit meliori opinioni: & ſic penes eum integra remanſit bona fama vniuerſalis. Specul. in præalleg.titul.de not. crimin.§.fama. in fine. Bartolus in dicto §. ſi plurium. in penultima columna. verſic. quero quid ſi teſtis interrogatus. Alexand.conſilio 185.numero quinto volumine ſeptimo.facit Caſtrenſ.conſilio 151.verſicul. ſeptimo poſſet. libro primo. Ioann. de Anan.conſilio 76.in princip.vbi Apoſtill. Dec.conſilio 100.numero quarto.verſic. octauo dicitur.

54 Sed in omnem euentum, quo ad illud nomen Lopez del Rincon,ſunt multi teſtes in informatione Domini Auguſtini Aldanæ,qui deponunt de publica voce, & fama, qui cum in iſta etiam Domini Ludouici informatione examinari potuiſſent, debent in eius fauorem,& in Capituli præiudicium haberi pro examinatis,vt ex deciſione Peregr.49.lib.1.cum ſimilibus. fuit reſolutum in cauſa Boyan. præcedentiæ 3. Iulij 1595.coram bo.mem.Gipſio. Et per conſequens,puritas D. Ludouici eſt abunde probata, quatenus talis probatio requireretur. Itaque ex omnibus prædictis concluſum fuit, Statutum Eccleſiæ Toletan. non obſtare Domino Ludouico.

R. P.

R. P. D. IVSTO.

Illerden.Viſitationis.Veneris 12.Decembris 1608.

ARGVMENTVM.

Epiſcopus Illerden. vbi vult facere viſitationem generalem ſine ſolenni inquiſitione non tenetur adhibere Coniudices,ſecus ſi vult procedere in forma iudicij vigore concordiæ cum Capitulo initæ.

SVMMARIVM.

Epiſcopus Illerden.vbi vult facere viſitationem generalem ſine ſolenni inquiſitione non tenetur adhibere Coniudices, ſecus ſi vult procedere in forma iudicij vigore concordia cum Capitulo inita.num.1.

Aſſiſtentia verbum varijs modis accipitur ſecundum ſubiectam materiam.num.2.

Viſitatio generalis ſpectat ad Epiſcopum ex propria iuriſdictione num.2.

DECISIO CLXVIII.

1 Iterum Domini perſtiterunt in deciſis ſub die 13.Nouembris 1602.& ſub die 26.Iunij 1606. videlicet,quod,vbi Epiſcopus vult facere viſitationem generalem ſine ſolenni inquiſitione, non tenetur adhibere Coniudices. Secus ſi vult procedere in forma iudicij.Et in hoc dixerunt verba concordiæ eſſe clara, requirentia ſolum aſſiſtentiam Canonicorum, & eorum præſentiam, non autem conſenſum, vel conſilium. Quæ quidem aſſiſtentia non remanet ſine effectu; quia viſitatio ea mediante fieri videtur magis decentet; Et Epiſcopus poteſt ab aſſiſtentibus recipere informationem, vt in deciſionibus, vbi fuit reſponſum his,quæ in contrarium adducebantur.

2 Non obſtant teſtes examinati vigore Remiſſoriæ; quia, licet dicant vidiſſe Epiſcopum aſſociari a duobus Canonicis, non tamen dicunt,quod illi duo Canonici præſtarent conſenſum, vel adhiberetur per Epiſcopum eorum conſilium in viſitatione, quod erat neceſſarium concludere pro intentione Capituli. Et ſic intelligendum eſt verbum aſſiſtentia,quod varijs modis accipitur, ſecundum ſubiectam materiam. Felin.in c.non poteſt.num.7.de ſent.& re iud.Si quidem viſitatio generalis ſpectat ad Epiſcopum ex propria iuriſdictione. c.1. §.hanc autem.de cenſ.in 6. & eius officium concernit, vt in Concilio Tridentino. c.3.ſeſſ.24.de reformat.Quapropter non videtur ſubiecta materia pati a Canonicis deberi præſtari conſenſum, quorum in viſitatione conſcientia non requiritur ad integrandam perſonam Epiſcopi, vt per Felin.allegatum.

REV.MO P. D. COCCINO DECANO.

Vrbeuetana Fideicommiſſi.Lunę 15.Decemb.1608.

ARGVMENTVM.

Obſeruantia contraria fideicommiſſo qualis eſſe debeat,vt ex ea fideicommiſſo derogatum cenſeatur.

SVMMARIVM.

Obſeruantia declarat teſtamentum, & fideicommiſſum in eo contentum.num.1.

Hæres non poteſt venire contra factum teſtatoris, niſi hæreditatem repudiaſſet.num.1.

Hæreditaria bona, quando diuiduntur inter fratres vni ex fratribus non reclamanti poſſunt aſſignari bona ſubiecta fideicommiſſo,alteri vero libera.num.2.

Enunciatiua vnica etiam in antiquis non probat. numero 2.

Tranſactio vt valeat ſufficit, quod adſit timor litis. num.3.

Clauſula ſaluis iuribus competentibus reſeruat ius eorum,quibus iura reſeruata ſunt.num.4.

Obſeruantia contra fideicommiſſum non inducitur ex aliqua donatione,quæ effectum non habuit.num.5.

Confeſſiones factæ in teſtamento pro exoneratione conſcientiæ multum faciunt.num.6.

Obſeruantia nulla ſuffragatur, vbi adeſt mala fides.numero 6.

Spolio agere non poteſt,qui culpa ſua a poſſeſſione cecidit. num.7.

DECISIO CLXIX.

1 Poſt reſolutiones factas, quod conſtabat de fideicommiſſo ad fauorem deſcendentium Petrucij, quia pars aſſerebat obſeruantiam eſſe in contrarium, & ex ea prætendebat declarari teſtamentum iuxta not.per Aym.conſil.101.num.3. Menoch.conſ.349.num.15.lib.4.Decian.reſp.124.numero 15.lib.3.ideo ſuper dicta obſeruantia volui particulariter videre,& per Dominos fuit reſolutum dictam obſeruantiam non adeſſe, nam dum primo deducebatur,ex quo Vgolinus nepos Petri teſtatoris ex Petrucio filio de anno 1365.diſpoſuerit de fructibus ſalicis legando cuidam Religioſo ſaſerios 50.tritici tamen non inde poteſt inferri ad aliquam obſeruantiam deſtructiuam fideicommiſſi cum Vgolino ex perſona patris competeret ius detrahendi, & propterea cum iſta obſeruantia de neceſſitate non concludat contra fideicommiſſum non releuat, iuxta not.in cap.in præſentia.de probat.& tanto magis, quia cum inſti-

Digitized by Google

inſtituerit hæredem Franciſcum vnicum fratrem, dictus Franciſcus non poterat venire contra factum teſtatoris, niſi hæreditatem repudiaſſet. l. cum a matre. C. de rei vend. & hoc legatum, nec etiam ſufficeret ad oſtendendum obſeruantiam, niſi doceretur de illius effectuatione. Gemin. conſ. 14. num. 5. verſ. quo ad ſecundum. Alex. conſ. 32. in princ. lib. 6.

2 Nec etiam dum ſecundo deducitur, quod inter filios dicti Franciſci fuit facta diuiſio bonorum, & in portione alterius ex fratribus obuenerunt bona ſubiecta fideicommiſſo, in portione vero alterius bona libera, vt conſtat ex infeudatione dictorum bonorũ, quæ datur, poteſt induci aliqua obſeruantia, quia certi iuris eſt, quod in diuiſione alteri ex fratribus non reclamanti poſſunt aſſignari bona ſubiecta fideicommiſſo, alteri vero libera, vt not. Modern. de fideicom. art. 52. num. 62. & 63. prout nec etiam inducitur obſeruantia, ex quo Rodulphus vnus ex filijs dicti Franciſci inſtituit hæredem Vgolinum iuniorem fratrem, quia vltra quod hoc non probatur, cum allegetur vnica tantum enunciatiua, quæ licet antiqua, cum ſit vnica, non probat. l. non nudis. l. non epiſtolis. C. de probat. tamẽ & ſi hoc probaretur, nec releuaret, quia non apparet, quod diſpoſuerit de bonis ſubiectis fideicommiſſo, & hoc deberet probari, & non ſufficeret, niſi etiam oſtenderetur diſpoſitionem habuiſſe effectum, iuxta not. per Gemin. & Alex. locis ſuperius allegatis.

3 Et pari modo etiam non ſuffragatur, quod Imperia neptis dicti Franciſci ex Carolo filio de anno 1527. per viam tranſactionis ceſſerit iura ſua, quæ habebat ſuper Caſtro Corbariæ vigore ſucceſſionis, & promiſſionis dotis, quia non inde oritur aliqua obſeruantia contra fideicommiſſum, quia cum fuerit actũ per viam tranſactionis ſufficit ad eius validitatem, quod adeſſet timor litis. Rom. conſil. 244. num. 2. Angel. Aret conſil. 38. num. 16. & operatur, quod promiſſum illius vigore ſit debitum etiam, quod vere non ſit. l. 2. C. de cond. indeb. Aym. conſil. 717. num. 26. ſed propterea non poteſt inferri per neceſſe, quod bona non fuerunt habita tanquam ſubiecta fideicommiſſo, & ſimiliter etiam parum refert, quod de anno 1460. Io. Franciſcus, & filij dicti Vgolini iunioris diuiſerint bona ſua, & poſtmodum voluerint ea eſſe cõmunia inter ſe, & ſucceſſores ſuos, quia hæc verba ſũt intelligenda ſecundum ſubiectam materiam, vt comprehendant hæredes ſanguinis, non quoſcunque hæredes, ita vt cenſeatur derogatum fideicommiſſo. Gabriel. de verb. ſignific. concluſ. 2. num. 7. Rolan. conſ. 96. num. 8. lib. 1.

4 Itidem etiam non poteſt induci obſeruantia, ex quo defunctis Ioan. Franciſco, & Nicolao filijs dicti Vgolini iunioris ſuperſtite ex Io. Franciſco Mamphilia de anno 1484. Camera cepit poſſeſſionem omniũ bonorum, quæ poſtmodum de anno 1488. fuerunt reſtituta Mamphiliæ, quæ poſſedit vſque ad annum 1514. de quo tempore ea donauit Nicolao, & Cæſareo filijs, & defuncto Cæſareo de anno 1528. confirmauit eandem donationem ad fauorem dicti Nicolai, & Bandini Nepotis ex Cæſareo prędefuncto, quia ſi attenditur reſtitutio facta per Cameram nõ nocet, quia non oſtenditur tunc fuiſſe ventilatum fideicommiſſum, & reſtitutio fuit facta cum clauſula, ſaluis Iuribus alijs competentibus contra Mamphiliam, quæ clauſula præſeruat Ius Comitum vocatorum, quibus Papa noluit præiudicare. Oldrad. conſ. 137. in fi. verſic. 3. quia Ang. Aret. conſ. 101. num. 23. & ſequentibus verſ. ex quo ſequitur, & num. 28. verſ. quod maxime patet, & propterea verba illa in fine reſtitutionis, quod Mamphilia moleſtari non poſſit quouis prætextu, & alia verba ſimilia conciliantur cum dicta clauſula ſaluo iure, &c. Ita vt per ea non cenſeatur præiudicatum illis, quibus ius fuit reſeruatũ, vt per Oſaſc. deciſ. 164. num. 6. & 7. & ſequentib. vbi num. 9. teſtatur de communi.

5 Et quantum attinet ad prædictas donationes, neque etiam faciunt, quia neceſſe eſſet oſtendere, quod habuerint effectum habita notitia fideicommiſſi, & eo caſu ſtante dubitare non reclamantibus, & non alijs, fuiſſet præiudicatum. Socin. ſen. conſil. 12. numero 20. lib. 3. Pariſ. conſil. 11. num. 39. libro 3. Decian. reſponſ. 87. numero 22. lib. 2. Menoc. conſ. 337. in fin. lib. 4.

6 Et ceſſat omnis difficultas, quia de anno 1539. eadem Mamphilia donauit eademmet bona Hieronymo, & fratribus filijs Dulcij Senioris deſcendentibus per rectam lineam à Raynutio fratre dicti Vgolini Iunioris, & in eadem donatione aſſeruit eam facere pro exoneratione ſuæ conſcientiæ, quia bona erant ſubiecta fideicommiſſo ad fauorem maſculorum de familia, vigore diſpoſitionum maiorum, & præſertim Comitis Petri antiqui, & aſſeruit feciſſe donationem filijs per vim, & metum. Et quamuis de anno 1543. eadem Mamphilia in publico inſtrumento dixerit, velle valere donationem factam filijs ad fauorẽ Portiæ, & Lucretiæ filiarum Bandini Nepotis, & ipſam fuiſſe ſeductam ad donandum dictis Hieronymo, & fratribus, tamen de anno 1581. cum eſſet ætatis 85. annorum condidit teſtamentum, & in eo repetijt dicta in donatione facta Hieronymo, & fratribus, & pro exoneratione ſuæ conſcientiæ reuocauit donationem factam filijs, quia varijs vijs, & modis ſciebat, ac ex relatione maiorum, quod bona ſpectabant ad Comites maſculos de familia, & non ad fœminas, & præſertim vigore teſtamenti Comitis Petri Senioris, quæ confeſſiones pro exoneratione conſcientiæ factæ in dicta declaratione, & in teſtamento, contra proprias proneptes, multum facit, iuxta not. per Socin. ſen. in d. conſil. 12. num. 20. lib. 3. quia non agitur de validitate, vel inualiditate donationum, ſed agitur ad oſtendendam malam fidem Mamphiliæ, qua ſtante non poteſt induci aliqua obſeruantia, quæ ſuffragetur, iuxta not. per Bald. in conſ. 118. nu. 4. & per tot. lib. 5. & bene Io. de Imol. conſil. 73. num. 4. & 7. maxime quia conſtat de reclamatione Comitum, cũ de anno 1544. dicti Hieronymus, & fratres, non mo-

do

Digitized by Google

do commiſerint cauſam ſuper donatione ſibi facta à Mamphilia, ſed etiam ſuper fideicommiſſo, quam cauſam non modo proſecuti fuerunt dicti Hieronymus, & fratres, & eorum deſcendentes contra dictas Portiam, & Lucretiam, ſed etiam contra Iuliam Cæſarinam Matrem, & hæredem ab inteſtato dictarum Portiæ, & Lucretiæ, & eam etiam hodie proſequuntur contra D. Liuiam Capranicam Donatariam Dominæ Iuliæ.

7 Vltimo loco non ſuffragatur ſententia obtenta per Dominas Portiam, & Lucretiam contra Mamphiliam, quia fuit ſententia abſolutoria ab obſeruatione iudicij, & merito, quia Mamphilia egerat ſpolio, quo iudicio agere non poterat, ex quo facto ſuo mediante donatione ceciderat à poſſeſſione. Socin. in l.rem, quæ nobis.num.8.ff.de acq.poſſeſſ.

REVERENDISSIMO P. D. D'AMASCENO.

Romana Caſalis. Lunæ 12. Ianuarij 1609.

ARGVMENTVM.

Ex Summarijs ſumas Argumentum.

SVMMARIVM.

Euictionis promiſſio intelligitur non ſolum de ſorte principali, ſed etiam de damnis, & intereſſe. num. 1.

Pretium, ſeu valor rei non ex vendentium ſingularibus affectibus declaratur, ſed ex communi æſtimatione. numero 2.

Venditio facta ad corpus, & ſub vnico pretio, dicitur vnica, & indiuidua. num. 2.

Præſcriptione 30. vel 40. annorum omnis actio præſcribitur. num. 3. in fine. & ſequenti.

DECISIO CLXX.

1 IN hac Romana Caſalis fuit dictum, non eſſe impletum pro parte Comitis. Primo reſpectu fideiuſſionis de euictione. Nam etſi Comes inueſtiuerit pretium ſibi ſolutum in locis Montium non vacabilium ea conditione, quod ſtent pro euictione Caſalis, & paratus ſit eodem modo inueſtire reſiduum, non propterea videtur ſatisfeciſſe ſuæ promiſſioni, quia ex dicto inueſtimento Dominus Marcheſius redditur tantum tutus reſpectu ſortis, non autem reſpectu damnorum, & intereſſe, quæ, & ipſa veniunt ſub promiſſione de euictione. l.euicta re. l.venditor. l. ſi in venditione. ff. de euictionib. Vnde ceſſat eſſe verum, quod fuerit impletum per æquipollens, iuxta deciſionem in cauſa Auximana Bonorum, 2. Iunij 1591. coram Illuſtriſs. D. Cardinali Mellino.

2 Secundo fuit dictum, non eſſe impletum reſpectu traditionis bonorum, quia non fuit conſignatum Cannetum, & quatenus replicatur Comitem eſſe paratū diminuere de pretio, quanti dictum Cannetum fuit venditum ab euincentibus. Reſpondetur primo, dictam venditionem nō probare verum valorem, quod ex communi exiſtimatione, non autem ex ſingularibus vendentium affectibus declarandum venit, iuxta notata in l.pretia rerum. ff. ad leg. Falcid. Secundo vltra pretium venire damna, & intereſſe oriens ex cohærentia, quam habebat Cannetum cum Caſali vendito. Tertio quatenus Dominus Marcheſius recuſet pretium Canneti, & mallet recuperare pecunias ſolutas cum damnis, & intereſſe, erit videndum, An poſſit cogi, ſtante quod venditio fuit facta ad corpus, & ſub vnico pretio, Vnde dicitur vnica, & indiuidua. l. ſi pluries. ff. de ædilit. edict. & fuit in hac eadem cauſa dictum coram Illuſtriſſimo Domino Card. Pamphilio.

3 Circa ſcripturas promiſſas per Comitem in inſtrumento venditionis, quatenus Comes ſit paratus reſtituere pecunias, quas Dominus Marcheſius docebit ſe erogaſſe in expeditione Breuis Clementis VIII. Domini in reliquis inclinabant eſſe ſatisfactum, excepto Motu proprio Pauli IV. ſuper quo aliqui dicebant, non eſſe ſatisfactum, quia Motus proprius qui exhibetur pro parte Comitis non continet facultatem conceſſam quondam Iacobatio dandi in ſolutum bona creditoribus obnoxia, vt fuit promiſſum per Comitem in inſtrumento venditionis, ſed tantum bona obnoxia fideicommiſſo quondam Cardinalis Iacobatij, vnde licet Motus proprius remoueat obſtaculum fideicommiſſi, non tamen remouet obſtaculum creditorum. Alijs tamen videbatur hoc idem virtualiter contineri in dicto Motu proprio, dum Papa mandat bona aſſignari cuicumque creditori pro concurrenti quantitate ſui crediti, & quod illa facta Iacobatius, & fideiuſſores ſint liberati, & datio in ſolutum minime impugnari poſſit, ſed obſeruari debeat prout fuit obſeruata ſpacio quinquaginta annorum, quo tempore omnis actio anteriorum creditorum, ſi qui adfuiſſent, præſcripta eſſet, tot.tit. de præſcript. triginta, vel quadraginta annorum.

4 Circa aliud quod Comes vendiderit Caſale Seminatum, & Dominus Marcheſius coactus fuit ſoluere colono partem colonicam, replicatur pro parte Comitis, quod in venditione caſalis Seminati minime comprehendebatur pars colonica, viſum fuit Dominis, quod iſta difficultas poſſit differri ad aliud tempus, quia ſuper hoc non tenetur Comes aliquid agere, ſed ſi fuit iudicatum eum teneri, poterit Dominus Marcheſius in ſolutione pretij excomputare illud, quod legitime docebit ſoluiſſe colono.

REVERENDISSIMO P. D.

ATTREBATEN.

Calaguritana,ſeu Nullius Iuriſdictionis. Lunæ 12. Ianuarij 1609.

ARGVMENTVM.

Epiſcopus de iure communi habet fundatam ſuam iuriſdictionem in tota eius Diœceſi, & condemnatus in aliquibus petitis, quando in alijs abſolutus cenſeatur.

SVMMARIVM.

Epiſcopus de iure communi habet fundatam iuriſdictionem in tota ſua Diœceſi.num.1.
Caſus omiſſi remanent in diſpoſitione iuris communis. num.2.
Verba ſententiæ interpretanda ſunt contra fundantem ſe in illis.num.2.in fine.
Sententia condemnatoria in parte, in alijs quando cenſeatur abſolutoria.num.3.& 4.
Clauſula impoſitionis perpetui ſilentij, & alia clauſula in ſententia poſita, reſtringi debent ad ea, de quibus actum fuit.num.3.& 4.

DECISIO CLXXI.

1 In ſententia arbitrali,de qua agitur,fuit pronunciatum, quod monaſterium de Nagera teneatur ſoluere ſingulis annis Epiſcopo Calaguritano duas procurationes in recognitionem, & reuerentiam Pontificalis dignitatis ſine aliqua viſitatione. Secundo,quod Prior & Conuentus teneatur recipere ſolenniter Epiſcopum cum proceſſione, & Campanarum pulſatione,quando Epiſcopus nouiter venit ad Epiſcopatum, aut ſi quando contigerit Epiſcopum veniſſe ex Curia Romana. Tertio,quod Priori competat iuriſdictio p[illegible]atiue in Clericos,& Cappellanos Eccleſiarum [illegible]ctæ Crucis, & Sancti Michaelis oppidi de N[illegible] Quarto,& vltimo,quod tam Epiſcopus, qua[illegible]eant in omnibus caſibus iuriſdictionē[illegible] [illegible]ſuam tam in dictis dua[illegible] [illegible] Parochia Sancti Iacobi,& in [illegible]cti oppid[illegible]
2 [illegible] dub[illegible], an actus, non expreſſi in [illegible] ſententia [illegible] ad Epiſcopum duntaxat, [illegible] Abbatem, & in fauorem Epiſcopi reſo[illegible]t. Cum enim iam deciſum fuerit 4. Iulij [illegible] & 16. Iunij 1604. coram R. P. D. meo Deca[illegible] 6. Iunij eiuſdem anni, & nouiſſime 5. Maij 1608. coram me,monaſterium eſſe in Diœceſi Calaguritana Epiſcopus habet fundatam ſuam intentionem de iure communi.cap.omnes Baſilicæ. 16. quæſtione 7.cap.conquerente.de offic.ordin.ca. cum venerabilis.§.quia igitur. de relig. domib.& fuit regula,quod caſus omiſſi remaneant in diſpoſitione iuris. dicto cap.cum venerabilis, & l. commodiſſime. ff. de liber. & poſthum. cum ſententia ſit ſtricti iuris. Achill. dicta deciſione 21. numero tertio. de reſtitut. ſpoliat. Afflict. deciſ. 215. maxime arbitralis. l. 1. C. ſi plures vna ſent. fuer. condemnati. & diſpoſitio illius eſt exorbitans, ideoque reſtringenda, & in dubio facienda interpretatio contra Priorem in ea ſe fundantem.c.in præſentia. de probat.cap.quæ a iure communi.de reg.iur.in 6.

3 Non obſtat, quod dicitur Epiſcopum fuiſſe actorem in hoc iudicio, & in eo deduxiſſe totum ius, quod ipſe prætendebat, & tamen ſolum ipſi fuerunt adiudicata prædicta cum impoſitione perpetui ſilentij in reliquis, ideo nihil amplius ab illo peti poſſe. Innocen. in cap. conquerente. numero ſeptimo. in fin. de offic. ordin. & in cap.accepimus. numero tertio,& quarto.de priuileg.Franc.poſt Ioan.Andream in cap.per exemptionem.numero tertio. verſicu.licet ſecus ſit.eod.tit.in 6.Bart.in l.ſi minoris.num. 2.ff.de admin.tut.

4 Reſpondebatur enim ex tenore ſententiæ apparere, quod Prior, & Conuentus potius erant actores, quoniam ipſi propoſuerunt ſuam petitionem ſe pati nonnulla grauamina ſine cauſa ab Epiſcopo, quæ erant,&c. vel certe, quod vtraque pars actrix, & vtraque rea, & ſententia non eſt ſimplex abſolutoria, ſed canonizatoria vtrinque deductorum. Controuerſia vero non erat ſuper omnimoda iuriſdictione, ſed quibuſdam caſibus, qui ſigillatim exprimuntur, & quod ad hoc non ſolum eſt conſiderandum, quomodo iudicium ceptum, & propoſitum fuerit. Verum etiam & magis quid in ſententia diſpoſitum,& concluſum. Dec.conſilio 248. numero vndecimo.quare clauſula impoſitionis perpetui ſilentij, & aliæ clauſulæ,in ſententia poſitæ reſtringi debet ad ea,de quibus actum fuit Card.conſilio 59.numero primo.Anchar.conſilio 284.in fin.Alex.conſilio 22.nume. 29. libro 3.Surd.conſilio 418. numero 11. deinde ſilentium pariter impoſitum fuit Priori,& Conuentui, & quidem verbis magis expreſſis, quod ſint contenti his,quæ per concordiā ſunt illis adiudicatæ, & vltra ea non ſe extendant vllo modo.

REV.MO P. D. COCCINO DECANO.

Recanaten.Hæreditatis.Veneris 16. Ianuarij 1609.

ARGVMENTVM.

Subſtitutio directa inducitur ex coniecturis ex verbis teſtamenti deſumptis.

SVMMARIVM.

Subſtitutio vulgaris directa induci poteſt ex coniecturis deſumptis ex verbis teſtamenti, ſecundum magis cōmunem opinionem. num. 1. & num. 2. Vbi referuntur contraria, & illis reſpondetur.

DECISIO CLXXII.

1 CVm die 28. Aprilis 1608. vtraque parte informante hæc cauſa proponeretur, propter multas, & graues difficultates tunc vtriuque excitatas, cauſa fuit reſtricta ad aliquot particulares inſpectiones; Et prima fuit, quæ eſſet magis communis opinio in illo articulo inter Doctores cōtrouerſo, An ſubſtitutio vulgaris directa poſſit induci ex coniecturis. Et quoniam bifariam poterat diſputari, vel generaliter reſpectu coniecturarum, quæ deducuntur tam ex verbis teſtamenti, quam aliunde; Vel intelligendo ſolum de coniecturis, quæ deſumuntur ex verbis teſtamenti, ſtabilitum fuit primo agendum de coniecturis deductis ex verbis teſtamenti; hæc enim inſpectio ꝓpriè reſpiciebat propoſitam facti ſpeciem. Et articulo mature diſcuſſo Rota cenſuit, ſecundum magis communem opinionem ſubſtitutionem vulgarem directam induci ex coniecturis, quando ſunt deſumptæ ex verbis teſtamenti.

2 Nam pro hac parte facit primo tex. in l. Titius, & Seius. cū duabus proxime ſequentib. ff. de hæred. inſtit. vbi Celſus, & Vlpianus pronunciauerunt inſtitutioni videri ineſſe tacitā ſubſtitutionē, quam gl. ibid. interpretatur vulgarem. Inde Bal. Paul. de Caſtr. Cuman. Rom. & Io. de Imola collegerunt eſſe quādā ſubſtitutionem tacitam, quæ colligitur ex verbis, & mente Teſtatoris, quamuis expreſſe facta non fuerit.

Et rurſus tex. in l. 3. C. de inoff. teſtamen. huc referri poteſt, ibi per coniecturas maternæ pietatis.

Et plures Doctores idē affirmantes, in quibus ſunt.

1 Bar. conſ. 69. ſiue 71. ſecundum aliam impreſſionē incip. pater fecit teſtamentum, col. 2. ad fin. verſic. remaneamus ergo. lib. 2. non obſcure videtur profiteri eandem ſententiam, cum dixit, Poſito quod compendioſa facta per verbum commune ſine diſtinctione temporis ſit omni tempore fideicommiſſaria, illud debet intelligi, niſi de mente teſtatoris appareat aliquibus legitimis coniecturis, quod voluerit facere ſubſtitutionem directam.

Idē cōſ. 75. incip. in quæſtione verſ. ſed licet de hoc, & cōſ. 78. incip. viſo teſtamēto. verſ. ſed in propoſito.

2 Bal. in l. Titius. 24. ff. de hæred. inſtit. qui docet adeſſe ſubſtitutionem tacitam, quæ idē operatur, quod expreſſa, ſi ex mente Teſtatoris, & ex aptitudine verborum colligatur. Idem in l. Titia Seio. §. Seia libertis circa fi. de leg. 2. vbi dicit in hoc propoſito non eſſe faciendam differentiam inter directam, & obliquam.

3 Iaſ. in l. poteſt. ff. de vulgar. vbi cum nu. 8. & ſeq. lat. materiam examinaſſet. nu. 10. & 11. teſtatur communiter reprobari differentiam inter fideicommiſſariā, & directam ſubſtitutionem, quod altera coniecturis induci poſſit, altera vero non poſſit.

4 Alex. in d. l. poteſt. nu. 5. ver. iſta ratio. dum firmat in directa ſubſtitutione ſufficere coniecturatam mentem, dummodo perſonæ exprimantur. Idem conſ. 91. incip. ponderatis his. num 9. verſ. & licet quidam dicant, vbi expreſſe tenet ad directam ſubſtitutionem inducendam attendi coniecturas.

5 Aret. in eadem l. poteſt. verſ. ſed iſta vbi loquitur in caſu, quando coniecturæ colliguntur ex teſtamento.

6 Dec. in l. penult. not. 4. C. de impub. & alijs ſubſtit. vbi declarat Bart. in l. quidam teſtam. ff. de vulgar. & pupillari, & præſupponit eius dictum procedere in ſubſtitutione vulgari.

7 Socin. ſen. in l. hæredes mei. §. cum ita. nu. 7. in fin. verſ. & adde. ff. ad Trebell. vbi affirmat ſubſtitutionē pupillarem poſſe per coniecturas induci: idem in l. qui duos. nu. 4. in fi. ff. de reb. dub. vbi dicit directam extendi de caſu ad caſum ex coniecturis. Idem in indiuiduo de filijs in conditione poſitis, quod ex coniecturis poſſint cenſeri vocati per vulgarem ſubſtitutionem tenuit conſ. 116. incip. in cauſa filiorum. nu. 5. verſ. ſed contra. hoc lib. 3.

8 Io. de Imola in l. Titius. 24. ff. de hæred. inſtit. nu. 7. Bald. refert, & probat.

9 Hieron. Zanchus in d. l. hæredes mei. §. cum ita. par. 3. num. 75. & ſecundum aliam impreſſionem. n. 498. verſ. attamen in contrarium eſt, vbi refert, & ſequitur Aret. & teſtatur de communi.

10 Andr. Alciat. lib. 3. de verb. ſignif. reg. 4. nu. 25. verſic. quod vt manifeſtius fiat. vbi inter directam, & fideicommiſſariam non admittit differentiam, ſi mens aliquo modo ex verbis accipi poſſit.

11 Aquilinus, qui loquitur in eiſdem term. in l. Gallus. §. & quid ſi tantum. nu. 35. ff. de lib. & poſth.

12 Crau. conſ. 62. incip. Nobilis Vrbanus. num. 15.

13 Rimin. Sen. conſilio 256. incip. viſo themate præd. numero 24. libro 2. qui loquitur in ſubſtitutione, & præſupponit teſtatorem implicite expoſuiſſe nomen hæredis.

14 Sim. de Pret. conſil. 61. incip. viſo teſtamento Lucæ. num. 48. aperte profitetur coniecturas attendi ad inducen. directam.

15 Socin. iun. conſ. 100. incip. præſupponitur in facto. col. 3. lib. 1. qui loquitur in pupillari, & quando coniecturæ deſumuntur ex teſtamento. Idem conſil. 174. incip. viſa prædicta. nu. 28. lib. 2. qui loquitur in terminis poſitorum in conditione. Idem conſil. 29. incip. circa propoſitam quæſtionem. num. 3. lib. 3. vbi ſimiliter loquitur de filijs in conditione poſitis, & teſtatur hanc fuiſſe opinionem Socin. ſen. in alleg. cōſilio 116.

16 Rimin. iun. conſ. 21. incip. Ill. comes Franciſcus. nu. 48. vbi præſupponit poſitos in conditione vulgariter eſſe ſubſtitutos, vbi alias ab inteſtato, neque ex teſtamento Patri ſuccedere poſſint.

17 Io.

Digitized by Google

17 Io. Vinc. Honded. conſ. 51. incip. cauſa, quæ pēdet. num. 88. verſ. tamen ſolet. lib. 2.

18 Io. de Monte Sperello. conſ. 267. incip. viſo teſtamēto Antonij. nu. 11. vbi dicit in ſubſtitutionibus mentem coniecturari. Idem in conſ. 258. incip. viſo teſtamento Ioannis. num. 5. vbi quod in ſubſtitutionibus teſtator habet intentionem prouidendi caſibus, qui poſſunt occurrere, & ideo lex adiuuat illius voluntatem vltra cogitata in ſpecie.

19 Iac. Menoch. de præſumpt. lib. 4. præſump. 64. nu. 4. & ſeq. vbi dicit eſſe veram hanc opinionem, quando coniecturæ deſumuntur ex ipſo teſtamento.

20 Petrus a Petra tract. de fideicom. q. 9. nu. 24.

21 Hieronym. Torniellus in d. l. hæredes mei. §. cū ita. nu. 28. huic ſententiæ ſubſcripſiſſe videtur dum concludit, quod concurrente aliqua verborum ſignificatione, directa inducitur ex coniecturis.

22 Franciſcus Ripa in l. 1. nu. 83. ff. de vulgar.

23 Andreas Facchineus lib. 4. controuerſiarum Iur. ca. 79. verſ. ego ſane non dubito.

Demum pro hac ſententia extat deciſio Rotę in cauſa Bononien. de Solimeis coram bo. mē. Domino de Bubalis, die 25. Nouembris 1585. in qua iam noſtri maiores expreſſe firmauerant ſubſtitutionem directam, non ſolum ex verbis, ſed etiam ex coniecturis induci poſſe.

Neque obſtare Doctores allegatos ab Informantibus pro DD. de Leopardis, qui vt num. ad 70. circiter augerent multos cumulauerant, qui ſolum de materia loquentes non accedebāt proxime ad articulum, de quo agebatur. Vnde confuſio potius, quam veritatis dilucidatio oriebatur; & ideo viſū fuit eos in ſuas quaſi claſſes, & ordines redigere, vt tandem cōſtaret ex deductis pro D. Lydia de Leopardis magis communem extare opinionem.

Prima ergo claſſis fuit eorum, qui loquebantur non de ſubſtitutione, ſed de inſtitutione, quorum propterea auctoritates non pertinebant ad propoſitum dubium, quales ſunt.

Gloſ. in l. iubemus in verbo ex voce. C. de teſtamēt. vbi communiter DD. videlicet Bart. nu. 2. in fin. verſ. hic in inſtitutione.

Bal. nu. 1. in fi. verſ. ſecus in hæredis inſtitutione.

Salic. nu. 2. verſ. ſolue, quod ibi in legatis.

Iaſ. num. 10. verſ. 3. & clarius.

Alexander. nu. 4. vbi loquitur de teſtamento facto per nutum.

Corn. num. 8. vbi agit de teſtamento pro parte valido, & pro parte non.

Alber. ibidem. nu. 4. verſ. ad §. propoſitum poſſet reſponderi, & nihilominus firmat contrarium de æquitate Canonica.

Glo. in l. cum proponebatur. in verbo quæreretur. ff. de leg. 2. quæ ſe remittit ad gloſſ. in d. l. iubemus.

Dominus Franc. Card. Mantica lib. 12. de coniect. vlt. volunt. tit. 4. num. 2.

Ferdin. Vaſquius de ſucceſſ. creat. lib. 2. §. 15. num. 52. & ſeq. & §. 17. nu. 51.

Alex. Trentacinqu. tract. de ſubſt. par. 4. c. 11. num. 28. in fin.

Io. Cror. conſ. 363. incip. circa tertiam dubitationē. num. 11. lib. 3. vbi nu. 14. firmat contrarium in ſubſtitutione.

Ludou. Rom. in l. ſi cum dotem. in princ. num. 38. ff. ſol. matrim.

Ang. in l. antequam. C. com. de ſucceſſ. loquitur de inſtitutione, dum dicit, quod ex ſubſtitutione nepotis filius non intelligitur inſtitutus, vbi animaduertē dum lecturam videri corruptam, dum reddendo rationem dicit, quod ex ſubſtitutione vnius non intelligitur aliquis ſubſtitutus, nam vt ratio dicto ſubſeruiat, legi debet inſtitutus.

2. Claſſis eſt eorum, qui non loquuntur de hoc articulo, ſed de illo an ex eo ſolo, quod filij fuerint poſiti in conditione, cenſeantur vocati, nam ex eo ſolo non cēſeri vocatos profitentur.

Glo. in l. Lucius. 85. verbo libero. ff. de hæred. inſtit. & ibidem Io. Imol. nu. 2. verſ. in gloſſ. finali.

Ang. nu. 4. qui etiam loquitur in alia quæſtione, qđ ex ſola ſubſtitutione facta vltimo morienti, non inducatur reciproca ſubſtitutio inter inſtitutos.

Corn. conſ. 118. incip. videtur primo aſpectu. nu. 8. verſ. 2. facit lib. 2.

Michael. Craſſ. in §. inſtitutio. quæſt. 17. nu. 2.

Franc. Card. Mant. lib. 5. de coniect. vlt. vol. tit. 3.

3. Claſſis eſt eorum, qui dicunt ex ſola ſubſtitutione facta vltimo morienti, non induci reciprocam ſubſtitutionem inter inſtitutos niſi etiā ſit facta omnibus, & in tota hæreditate, ſic enim cenſuerunt.

Ang. in d. l. Lucius. num. 4.

Dyn. in l. Tiria Seio. §. Seia libertis. ſuper glo. in verbo vendatis. verſ. in eadem glo. ff. de legat. 2.

Io. Coraſ. in l. penult. C. de impub. & alijs ſubſtit.

Fulgoſ. in l. vel ſingulis. ff. de vulg. & pupill. prout allegatur a Menoch. lib. 4. præſump. præſump. 61. nu. 3. verſ. ceterum contrariam opinionem.

4. Claſſis eſt eorum, qui nihil, vel parum pertinent ad propoſitam facti ſpeciem, quales ſunt.

Franc. Burſat. conſ. 67. incip. cum nuper. n. 21. lib. 1.

Rim. Sen. conſ. 109. incip. quia in facto præſupponitur. num. 12. & conſ. 110. incip. in præſenti difficultate, vbi loquitur de inſtitutione facta ad interrogationem alterius.

Io. de Imol. conſ. 43. incip. in caſu præmiſſo. nihil dicit. nec habetur. nu. 27. vt ex aduerſo allegabatur.

Phanuc. tract. de inuentario. par. 6. nu. 9. & 43.

5. Claſſis eſt eorum, qui nihil aperte firmant, quales ſunt.

Iaſ. in l. penult. nu. 7. C. de impub. & alijs ſubſtitut.

Hieron. Zanchus in §. cum ita. nu. 146.

Ant. de Butr. conſ. 6. incip. an ſententia dationis in ſolutum. nihil dicit.

Grat. conſilio 5. incip. & ſi hoc reſponſum. numero 38. libro ſecundo. non negat abſolute ſubſtitutionem directam deduci poſſe ex coniecturis, ſed non ita facile.

Io. Baptiſta Coſt. tract. de ſcientia, & ignorantia, cent. 1. diſt. 64. in conſ. ibidem inſerto. nu. 25. admittit fauore filiorum reciprocam ſubſtitutionem induci ex coniecturis.

Bald. in l. poſthumorum. ff. de iniuſt. rupt. teſtamen. non facit pro Leopardis, licet Informantes pro illis conarentur inducere per argumentum a contrario ſenſu, quod non habet locum in dictis gloſſarum, & Doctorum. Oſaſch. deciſ. 58. incip. mater ſuſcepta tutela. nu. 30. Surd. deciſ. 258. incip. confeſſionem eius. num. 9. verſ. & ſi dicatur.

6. Claſſis eſt eorum, qui perfunctorie loquuntur, quales in hac claſſe memorantur.

Rip. in l. Centurio. numero 35. ff. de vulgar. & pupillari.

Caccialup. inter conſil. Alex. conſil. 14. incip. ſuper quæſt. propoſita. nu. 18. lib. 4.

Socin. iun. in l. hæredes mei. §. cum ita. nu. 20. ff. ad Trebell.

Ex hac diſtinctione Doctorũ patebat, paucos extare, qui loquantur pro Leopardis in terminis propoſitæ quæſtionis, plures vero recenſeri ab Informantibus pro D. Lydia, affirmantes ſubſtitutionem vulgarẽ directam induci ex coniecturis.

Ad deciſiones vero Rotales pro alia opinione ponderatas, Achillis de Graſſ. 2. Put. 9. Creſcent. 1. titu. de teſtamen. & ad illam in cauſa Sabinen. Caſtrorum die 30. Martij 1575. coram bonæ memoriæ. Aldobrand. vnica reſponſione fuit ſatisfactum, quia non loquuntur de hoc articulo, ſed de illo quando vulgaris eſt expreſſa in teſtamento, in quo etiam eſt expreſſa conditio ſi ſine liberis deceſſerit. Vtrum dicta conditio referatur etiam ad ſubſtitutionem vulgarem expreſſam, vel ſolum ad fideicommiſſariam. Vnde cum non loquantur in terminis controuerſiæ propoſitæ, ſed præſupponant adeſſe ſubſtitutionem vulgarem expreſſam in ſpecie, vel contentam in compendioſa, non faciunt ad hoc propoſitum, in quo particulariter quærebatur, quæ eſſet magis communis opinio.

Et ex prædictis fuit concluſum ſecundum magis communem opinionem, ſubſtitutionem vulgarem directam induci ex coniecturis deſumptis ex verbis teſtamenti. Doctores vero allegatos pro Dominis de Leopardis in hoc articulo non conſtituere numerum, cum ex prædicta Claſſium diſtinctione conſtet, quoſdam non loqui de hac facti ſpecie. Alios perfunctorie de illa fuiſſe loquutos. Multos verſari in terminis ſimplicis inſtitutionis, iuxta terminos text. in l. iubemus. C. de teſtamen. Plures vero ad vagas coniectutas recurrentes, non de illis, quæ deſumuntur ex verbis teſtamentorum, ſed de alijs, quæ extra teſtamenta petuntur, ſuiſſe loquutos, &cet.

CLXXIII.

R. P. D. CAVALERIO.

Aſiſien. Hæreditatis. Veneris 30. Ianuarij 1609.

ARGVMENTVM.

Mandatum de manutenendo dandum eſt immiſſo in poſſeſſionem de mandato Iudicis, non obſtante antiquiori poſſeſſione.

SVMMARIVM.

Mandatum de manutenendo dandum eſt immiſſo in poſſeſſionem vigore ſententia, & mandati Iudicis. nu. 1.

Poſſeſſio antiquior non ſuffragatur, quando iunior poſſeſſio fuit data a iudice. num. 2.

Aegidiana excludens appellationem in poſſeſſorio habet locum, in quacunque inſtantia. num. 3.

Sententia lata pendente dilatione ad probandum eſt notorie nulla, & reuocatione non indiget. num. 5.

DECISIO CLXXIII.

1 PLacuit Rotæ dare mandatum de manutenẽdo Bartholomæo, & Lauiniæ de Gabrielibus, qui fuerunt immiſſi in poſſeſſionem, vigore ſententiæ, & mandati R. P. D. Bilij. l. iuſte poſſidet. l. qui vniuerſas. §. item cum prætor. ff. de acquir. poſſeſſ. Ang. in l. clam poſſidere. §. qui ad nundinas. nu. 2. in fin. & ibi, etiam Iaſ. num. 20. eod. tit.

2 Nec obſtabat poſſeſſio antiquior Franciſci Gabrielij: quia per mandatum D. Bilij fuerat priuatus. Ang. ibidem. num. 2. Roman. num. 3. Alex. nu. 2. Imol. ante num. 2. Mohed. deciſ. 4. de reſtit. ſpol. num. 4. Ferrett. conſ. 18. num. 10.

3 Minus viſum fuit Rotæ obſtare, quod pro parte Franciſci opponebatur poſſeſſionem hanc eſſe attentatam, tanquam captam pendente termino ad appellandum: quia, cum fuiſſet pronunciatum in mero poſſeſſorio immiſſionis, intrabat Aegidiana, excludẽs appellationem, quæ Aegidiana habet locum in quacunque inſtantia. Conrad. in l. vnica. C. ſi de momentanea poſſeſſione. de Aegidiana. q. 4. n. 8. & 9. vbi plures deciſiones Rotæ allegat, & fuit dictum in vna Romana confinium coram bo. me. Peregrino Fabio, quę eſt inter impreſſas diuerſorum 201. lib. 2. par. 3. & vbi nõ datur appellatio, ibi fruſtra differtur executio ſententiæ, neque dicitur attentari. Pariſ. conſ. 108. num. 23. lib. 1. Lancellot. de attent. pendente tempore ad appellan. num. 32. & 33.

4 Dum vero dicebant Informantes pro Franciſco, ſententiam D. Bilij eſſe nullam, quia in ea nõ reuocabatur ſentẽtia præcedẽs A. C. a qua fuerat appellatũ, Vnde videbatur ſententia contra ſententiã; Placebãt reſponſiones datæ, & primo, ꝙ coram D. Bilio fuit ſuſpenſum petitorium; Vnde, cum remanſiſſet Iudex

in

in mero poſſeſſorio, bene fecit non reuocare ſententiam Auditoris Cameræ, ne fieret mixtura.

5 Præterea reſpondebatur, non fuiſſe neceſſe reuocare ſententiam præcedentem, tanquam notorie nullam, nempe latam pendente dilatione conceſſa ad probãdum. l. ſiue pars, cum ibi notatis. C. de dilatio. & quod ſententia nulla non egeat reuocatione. Surd. conſ. 160. num. 49. Caſtrenſ. in l. 1. num. 2. circa medium. C. quando prouo. non eſt neceſſe. & fuit dictũ in vna Gadicen. ſtatutorum. 19. Nouembris 1580. coram Illuſtriſſimo Seraphino.

REVERENDISSIMO P. D. DAMASCENO.

Cæſarauguſtana Iuriſdictionis. Mercurij 5. Februarij 1609.

ARGVMENTVM.

Regulę de Iure quæſito non tollendo, etiã quod non ſit derogatum, Gratia facta a Papa pręiudicat in pluribus caſibus, de quibus in hac deciſione.

SVMMARIVM.

Gratia de ſua natura præiudicialis, prout ex emptio eſt, & ſimilia tertio præiudicant etiam, quod in ea non ſit expreſſe derogatum Regula de iure quæſito non tollendo. num. 2. & 3. Vbi de eadem materia.

Papa non dicitur pręiudicare iuri Tertij, niſi vltra ſcientiam etiam deroget Regulæ de iure quæſito non tollẽdo. Declara, vt num. 3.

Archiepiſcopus de iure communi habet iuriſdictionẽ criminalem procedendi contra Capitulares etiam ſine adiunctis. num. 4.

Argumentum de parte ad totum valet, imo facilius limitatur iuriſdictio in parte, quam tollatur in totum. n. 5.

Derogatio Regulæ, de iure quæſito non tollendo, nõ eſt neceſſaria in gratia, quæ ſit ad publicam vtilitatem, cuius Tertij particulare cedere debet. num. 7.

Regula de iure quæſito non tollendo, non habet locum, niſi in iure pleno quæſito, & radicato. num. 8.

DECISIO CLXXIV.

1 FElic. record. Clemens Papa VIII. per ſuas literas directas Nuncio Apoſtolico in partibus Hiſpaniarum iuſſit Eccleſiam Cæſarauguſtanam, quæ erat Regularis Ordinis Sancti Auguſtini ad ſtatum ſæcularem reduci mandando inter cetera, quod Archiepiſcopus ſuper quibuſcunque criminibus, exceſſibus, & delictis perſonarum Capitularium eiuſdem Eccleſiæ Cæſarauguſtanæ non niſi adiũctis ſibi duobus de gremio Capituli, & à Capitulo duntaxat quoties opus fuerit nominandis, & alias iuxtà for-

mam à Concil. Trid. c. 6. ſeſſ. 25. traditãm etiam ſi forſan ipſe Archiepiſcopus antea in dictas perſonas Capitulares maiorem, & omnimodam haberet iuriſdictionem, procedere poſſit, & debeat. Hæc ſunt verba formalia: Quibus quidem literis per Nuncium Apoſtolicum executioni demandatis, & dicta Eccleſia iam in ſtatu ſæculari exiſtẽte, Dominus Archiepiſcopus prætendit dignitatem Archiepiſcopalem in multis grauatam, & præcipue circa cognitionem cauſarum criminalium in perſonas Capitulares, & obſtare Regulam de iure quæſito non tollendo cui non reperitur in literis Apoſtolicis expreſſe derogatum, & ſuper hoc orta Controuerſia inter Dominum Archiepiſcopum ex vna, & Capitulum ex altera de conſenſu vtriuſque paris dedi dubium, An obſtaret Capitulo Cæſarauguſtano Regula de iure quæſito non tollendo. Et Domini reſtringendo diſputationem ad Coniudices non obſtare reſoluerunt.

2 Primo, quia licet ardua fuerit ſemper quæſtio in Rota, per quem modum cenſeatur derogatum Regulæ de iure quæſito non tollendo: attamen Domini in eo reſidere viſi fuerunt, quod in gratijs de ſui natura præiudicialibus, vt ſunt exẽptiones, & ſimilia non requiratur formalis derogatio, idq; ex eo quod ex quo Papa intelligit gratiam non niſi cum pręiudicio Iuris Tertij poſſe verificari, & nihilominus illam concedit cenſeatur per neceſſarium antecedens illi Iuri velle derogare. Rota in cauſa Nullius de Stepa 19. Nouẽbris 1586. & in Burgen. Quindenniorum 5. Decembris 1601. coram Illuſtriſs. Seraphino, in Oſcen. Indulti 10. Decembris 1599. coram Illuſtriſs. Mellino, & in Illerden. præeminentiarum. 26. Iunij 1602. coram Illuſtriſs. Seraphino, ad idem tendit deciſio Caſſad. prima de priuil. Caputaq. deciſ. 265. incipit priuilegium. lib. 1. in manuſcript. Rota in cauſa Fanen. Penſionis coram Aldobrandino relat. inter diuerſ. impreſſ. deciſ. 240. num. 22. par. prima. bene Dec. conſil. 113. num. 17. verſ. non obſtat. Corn. conſ. 83. nu. 16. verſ. 3. reſpondetur lib. 4.

3 Non obſtat, quod non ſufficiat ſcientia Papæ, ſed vlterius requiratur derogatio regulæ. Caſ. de Graſſ. deciſ. 3. de reſcript. Rota in Cæſarauguſtana Iuriſdictionis 13. Iunij 1594. coram Illuſtriſs. Seraphino cũ alijs, quę allegantur, quia non loquuntur de ſcientia, quę oritur ex natura ipſius rei, quæ geritur, ſed ex ſciẽtia deſumpta ex narratis, circa quæ Papa facilius potuit decipi ob inuolucrum verborum. Itẽgratia, quæ de ſui natura non eſt præiudicialis, non habet tãtam repugnantiam cum Regula ſicut ipſamet gratia præiudicialis, cum enim præiudicium in illa ſit accidentale ſtante proteſtatione, de qua in Regula, poteſt dici, quod Papa intellexerit facere gratiam ſi, & quatenus ceſſet præiudicium Tertij. Verum in gratia de ſui natura præiudiciali non poteſt cadere iſta interpretatio, quia ſublato præiudicio ceſſat omnino gratia, & conſequenter cum veniant in cõcurſum proteſtatio, & factum neceſſe eſt, vt proteſtatio cedat facto omnino contrario ad tradita per Bat. & alios, in l. non ſolũ.

§.morte.ff.de noui ope.nunc. & per Canon.in c.cum M.Ferrarien.de conſtitut.Corbul de cauſ.priuat. ob alienat.ampliat.30.

4 Quod autem gratia in hoc caſu ſit de ſui natura præiudicialis patet,quia per neceſſe auſert poteſtatẽ, quam alias habebat Archiepiſcopus in procedendo ſine adiunctis, quæ quidem poteſtas illi competebat de iure communi cum eſſet loco Abbatis illius Capituli Regularis,vt late fuit dictum in cauſa Montis Regalis Iuriſdictionis 27. Iunij 1607. coram R. P. D. Coccino. Et Papa,qui habet omnia iura in ſcrinio pectoris,non præſumitur tale ius ignotaſſe. c.1. cum ibi notat per Scriben.de conſtit.n.6.

5 Non obſtat, quod iſta non ſit totalis exemptio a iuriſdictione Epiſcopi, in quibus terminis videntur procedere allegatæ deciſiones,ſed tantum quædam limitatio, quia valet argumentum de parte ad totum, l.quæ de tota.cum ſua materia.ff. de rei vendic. Imo facilius limitatur iuriſdictio quo ad partem,quam tollatur in totum.Balb.de præſcript. quinte par. principalis. par. 1.q.8.nu.7. & in terminis Regulæ Mãdoſ. ſuper dicta regula.q.12.verſ.contraria.

6 Et prædicta eo magis viſa fuerunt admittenda ſtãtibus verbis importantibus derogationẽ iuris Archiepiſcopalis, ibi etiam ſi forſan ipſe Archiepiſcopus antea in dictas perſonas Capitulares maiorem, & omnimodam haberet iuriſdictionem,quæ verba idẽ ſonãt, ac ſi Papa dixiſſet, Non obſtante maiori, & omnimoda iuriſdictione,quã Archiepiſcopus haberet.Gemin.conſ.120.n.8.verſ.litis pendentia non obſtante.

7 Secundo fuit dictum,non obſtare regulã, qui a Papa fecit ſecularizationem ob bonum publicum,& reformationem Eccleſiæ Cæſaraugustanæ,vt legitur in proemio ſæcularizationis, ex quo colligitur cauſa finalis.l.1.vbi DD.ff.de hæred.inſtituen.In diſpoſitione autem,quæ fit ad publicam vtilitatem,non eſt neceſſaria derogatio regulæ,quia per d. Regulam nõcẽſetur præſeruatum ius particulare in concurſu publici,cui cedere debet.late Gabr. tit. de iur.quæſit. non tollen.concl.2.n.1.& in terminis Regulæ Sarnen.ſuper d.Regula.q.19.Rebuff. ſuper d.regula verbo etiã ſi motu proprio n.30.Rot.in d.Nullius de Srepa,coram Illuſtriſs.Seraphino,& in Salamantin.obſeru.coram Cantuccio relat.inter diuerſ.impreſſ.deciſ.759. n.1.par.1. Non obſtat,quod Archiepiſcopus non impugnet ſæcularizationem, ſed partes ſibi præiudiciales,quia Papa voluit facere vnum negotium non plura,& motus fuit ex vnica cauſa ad facienda omnia,de quibus in ſuis literis,nempe ex bono publico,& reformatione Eccleſiæ Cæſaraugustanę.Non obſtat,ꝙ per ſæcularizationem nõ immutetur ſubiectio Eccleſiæ ſæcularizatæ.Innoc.& alij in c.2. verbo Monialiũ de Cappel.Monach. quia hoc procedit in dubio, ſed ſi Papa hoc expreſſe facit,nõ applicatur illæ doctrinę.

8 Tertio, principaliter viſum fuit non obſtare Regulam,quia reſpectu Moderni Capituli cõtra quod modo vellet Archiepiſcopus procedere ſine adiunctis ipſe nullam vnquam habuit iuriſdictionem , & conſequenter non poteſt dicere, quod Papa dando iuriſdictionem limitatam ſuper dicto Capitulo aliquid ſibi de ſuo Iure abſtulerit. Certum autem eſt regulã non habere locum niſi in iure pleno quæſito, & radicato, vt ſonant verba Regulæ, & tradit Sarn. ſuper illa qſt. 4.Put.deciſ.264.li.2.Rota in dicta Salamantina coram Cantuccio.nu.4. Quod autem Archiepiſcopus nullam vnquam ſuper hoc Capitulo habuerit poteſtatem, apparet ex eo, quod Papa non ſimpliciter ſæcularizauerit antiquum Capitulum, ſed nouum conſtituit ibi,nec non in dicta Eccleſia viginti quatuor Canonicatus , & totidẽ Præbendas pro viginti quatuor Clericis Sæcularibus futuris illius Canonicis, q oẽs Capitulũ Sæculare ipſius Eccleſiæ faciãt,& cõſtituãt auctoritate prædicta,&c.erigas,& inſtituas.

9 Non obſtat, quod hoc nouum Capitulum ſit ſubrogatum in locũ antiqui, quia aut deducitur ad hoc, quod ſubrogatio cenſeatur facta cum eiſdem qualitatibus , & ſic cum omnimoda ſubiectione Archiepiſcopo,& obiectum tollitur ex verbis Summi Pontificis,qui voluit Archiepiſcopum,non niſi cum adiunctis contra iſtos nouos Capitulares procedere poſſe. Aut deducitur ad hoc, quod ſubrogatio debuerit fieri cum eiſdem qualitatibus, & ſic cum omnimoda iuriſdictione Archiepiſcopi , & non propterea ſequitur, quod ſi non fuerit facta, fuerit ſublatum aliquod ius iam quæſitum Archiepiſcopo,ſuper hoc nouo Capitulo. Quod ſi prætenderet Archiepiſcopus,extinctionem antiqui Capituli fuiſſe nullam ob non factam ſubrogationem iſtius noui Capituli in locũ antiqui , eſſet alterius, & forte nullius indaginis propter multa,quæ in contrarium dici poſſent. Interim verũ eſt, quod ſuper hoc nouo Capitulo Archiepiſcopus nunquam habuit omnimodam iuriſdictionem, & conſequenter, quod Capitulo dicenti ipſum contra perſonas Capitulares, non niſi cum adiunctis procedere poſſe non obſtãte regula de iure quæſito non tollen. Et ita fuit concluſum.

REV. P. D. LVGDVNEN.^NO

Granaten. Profeſſionis. 9. Februarij. 609.

ARGVMENTVM.

Profeſſio monachi ante annum Nouitiatus nulla & inualida eſt,idem non ſeruata forma Conſtitutionis Sixti V. vel ſi per vim, & metum paternum emiſerit, aut alias ante decimum ſextũ annum perfectum emanauerit.

SVMMARIVM.

Profeſſio monachi ob non ſeruatum annum probationis intra Clauſtra monaſterij dicitur nulla. num. 1. & 2. vbi quod in hoc anno Nouitius non debet extra monaſterium vagari. ibid.

Pro-

Profeſſio monachi dicitur nulla, quando fuit facta non ſeruata forma Conſtitutionis Sixti V. videlicet capta prius diligenti informatione de parentibus, patria, vita, & moribus, eademque informatione relata, & approbata in Capitulo Generali, vel Prouinciali. n. 3. 4. & 5.

Forma a lege, ſeu Conſtitutione data ab homine mutari non poteſt. num. 4.

Profeſſio monachi dicitur nulla, ſi fuerit facta per vim, & metum etiam paternum. num. 5.

Metus ſemel illatus incidit in omnes ſequentes actus durante eadem cauſa metus. num. 5.

Profeſſio monachi facta ante annum decimum ſextum expletum eſt nulla defectu ætatis. num. 6.

Anni mentio, quando fit ab aliqua lege, vel Conſtitutione intelligi debet de anno perfecto, & completo, & quid ſi ad perficiendum annum vnus tantum dies deficiat. num. 7.

DECISIO CLXXV.

1 Domini dixerunt eſſe ſtandum in deciſ. 12. Maij 1600. coram Illuſtriſſimo D. Cardinale Pamphilio, tunc Rotæ Auditore, videlicet profeſſionem D. Didaci de Zuniga, & Aguilera, quam in Monaſterio Beatæ Mariæ de Mercede Redemptionis Captiuorum in Ciuitate Granatenſi ſub nomine fratris Sebaſtiani emiſerat, fuiſſe nullam ex pluribus.

2 Primo, quia Didacus non ſtetit continuo per annum probationis, ſeu Nouitiatus intra clauſtra Monaſterij, ſed ſæpius egreſſus eſt, & moratus in domo Patris vbi ne dum aliquoties eum pernoctaſſe concludenter probatur, ſed etiam quod vna vice ibi permanſerit per ſpacium vnius menſis deponit vnus teſtis, atque Prælati ordinis, qui hodie informant, non negãt Didacum aliquando abfuiſſe. Sed dicunt id contigiſſe ex cauſa infirmitatis, & de licentia Superioris. Præſuppoſito autem, quod labente anno probationis debet Nouitius permanere cõtinuo intra Clauſtra Monaſterij iuxta reſolutiones Illuſtriſſimorum Interpretum Sacri Concilij Tridentini, non potuit iſtud tempus frangi, ſeu diſcontinuari, ſub quouis prætextu, quia in illis, quæ ſunt de forma ſeruatur rigor, vt per Ruin. in Rubr. de nou. oper. nunc. nu. 9. Et rigor Iure optimo in hac materia inductus eſt, quia cum annus probationis detur in ſubſidium humanæ fragilitatis, & in fauorem tam Nouitij, quam Monaſterij, vt & ille experiatur Religionis aſperitates, & cum illis ſuas vires metiatur, & Monaſterium eiuſdem Nouitij animum, & mores inſpicere, & cognoſcere poſſit c. ad Apoſtolicam. de regul. & c. cum non ſolum. eod. tit. in 6. Manifeſtum eſt, nõ ſatisfieri diſpoſitioni Iuris quã diu procul a regulari diſciplina, & a Prælati oculis Nouitius in domo paterna blande, & beneuole habetur, & forſan in illis diebus, & noctibus, quibus extra Monaſterium degit occurreret in Religione aliqua aſperitas, quam ferre, vel nollet, vel non poſſet, & propter quam decerneret non profiteri.

3 Secundo, quia non fuit reſeruata conſtitutio. fel. rec. Sixti V. ſuper capienda diligenti informatione de parentibus, patria, vita, & moribus. Non obſtat, quod dicitur illam informationem non fuiſſe neceſſariam in Didaco, qui cum Religionis habitum in patria ſua ſuſciperet bene cogniti, & noti erant eius parentes nobili genere nati, nec quo ad mores ipſius quidquam erat inquirendum, cum vix adhuc pubertatis annos attigiſſet. Sicuti nec obſtat, quod illa informatio fuerit capta in voce p duos fratres Monaſterij, q̃d q; ceteris cõuẽtus fratribus fuerit viſa ſufficiẽs.

4 Nam vltra, quod iſta omnia non probantur, fuit etiam reſponſum, quod prædicta conſtitutio vult informationem captam approbari in Capitulo Generali, vel Prouinciali, & vlterius procedit annullãdo profeſſiones aliter factas, ideoque non potuerunt fratres hanc formam immutare. Bal. in l. ſi inſtitorem. in fin. ff. ſi cert. pet. Ang. in §. tripli. nu. 8. Inſtit. de actio. Iaſ. in l. non dubium. in 8. not. C. de legi. Surd. deciſ. 122. num. 3. Deci. conſ. 466. num. 19. late alios cumulans Franc. Becc. conſ. 12. num. 16. & ſeqq. & fuit in terminis huius conſtitutionis dictum coram eod. Illuſtriſs. D. Pamphilio, in cauſa Toletana Profeſſionis 27. Februarij 1595.

5 Atque iſta informatio eo magis requirebatur in hoc caſu, quia ex teſtibus examinatis reſultat fuiſſe incuſſum Didaco metum ab ipſius Patre homine rigido, & ſeuero, & ſolito minas executioni demandare. Qui metus omiſſo pro nunc, an fuerit talis, vt ſolus ſufficeret ad annullandam profeſſionem Didaci, ad not. per gloſ. & Bartol. in l. 1. §. quæ onerandæ. ff. qua. re. act. non de. & late diſcuſſa in cauſa Valentina ſuſceptionis ordinum de anno 1574. coram bo. me. Cæſ. de Graſſis. Vnum eſt, quod fuit ſufficiens ad excludendam illam ſpontaneam profeſſionem, quã Informantes contra Didacum colligunt ex quo dictæ profeſſioni interfuerunt pater Didaci, & alij quamplures ab ipſo Didaco inuitati. Siquidem malum initium metus illati ante profeſſionem influit in omnes actus, durante eadem metus cauſa, id eſt viuente patre factos, qui actus quo magis præ ſe tulerunt liberã voluntatem, & lætum, iucundumque animum, eo magis metum confirmarunt. Abb. Antiq. in c. ſuper hoc. verſ. filia cuiuſdam. de renuncia. vbi etiam Io. Andr. Imol. & Abb. Alex. conſ. 99. num. 8. lib. 3. Barba. conſil. 54. num. 5. Pariſ. conſ. 53. num. 7. lib. 4. & fuit dictum in cauſa Neapolitana profeſſionis. 26. Iunij 1598. coram Orano, & nuper latiſſime in cauſa Hiſpalen. matrimonij 15. Decembris 1608. coram R. P. D. meo Ludouiſio.

6 Quarto, iſta profeſſio fuit nulla cum ex diſpoſitione Conc. Trid. c. 15. ſeſſ. 25. de reforma. profeſſio non poſſit fieri ante annum decimum ſextũ expletũ. Didacus tamen, qui natus erat 25. Septembris 1577. illam emiſit die 29. Septembris 1593. Sicque per ſex dies ante expletum annũ decimum ſextũ habito reſpectu ad decem dies reſtituendos ob demptos totidem in reformatione Calendarij a fe. rec. Greg. XIII.

7 Etenim cum illius Summi Pontificis, qui dictā reformationem edidit, ea fuerit mens, ne ex illa decem dierum ſubtractione cuiquam fieret præiudicium, vt legitur in conſtitutione ſuper hoc edita, & conſiderauit Rota in cauſa Præneſtina Caſtanearum 15. Septembris 1597. coram R. P. D. meo Decano, iure merito prætendit Didacus habendam eſſe illorum dierum rationem in computandis ad iſtum effectum ſuæ ætatis annis, quia quoties lex certi anni, vel certorum annorum mentionem facit, intelligi debet de annis perfectis per lapſum 365. dierum, vt bene notauit ex illo text. Alciat. in l. anniculus. 134. de verb. ſignific. Et hoc in tantum procedit, vt quamuis in certis caſibus ſatis ſit vltimum diem eſſe cœptum, nec requiratur, quod omnino exactus ſit, tamen id procedit in his duntaxat, quæ fauorem reſpiciunt, puta in vſucapionibus, in teſtamentis, in libertatibus, in honoribus conſequendis. l. & ideo. de vſucap. l. de ætate. de teſtam. l. ad Rempublicā. ff. de municip. Quod ſi de re odioſa, vel præiudiciali agatur, puta in lege Aelia Sentia. in lege Iulia, de Adult. in præſcriptionibus, in denegandi reſtitutione, computatio fit de momento ad momentum, nec ſufficit cœptum eſſe diem vltimum, niſi exactus ſit. l. in omnibus. de actio. & oblig. l. 3. §. minorem. ff. de minor. Alciat. vbi ſup. Cuiac. in d. §. minorem. & in l. 5. ff. qui teſtam. fac. poſſ. Atque ex his fuit vtraque parte informante dictum, profeſſionem Domini Didaci fuiſſe nullam.

R. P. D. MANZANEDO.

Maceratē. Hæreditatis. Veneris 13. Februarij 1609.

ARGVMENTVM.

Plura de probatione filiationis, & præſertim an, & quando filiatio probetur ex verbis enunciatiuis plurium inſtrumentorum.

SVMMARIVM.

Filiatio probatur ex pluribus enunciatiuis in pluribus inſtrumentis repertis diuerſis temporibus, & coram diuerſis Notarijs rogatis. num. 1.

Enunciatiuæ repertæ in pluribus inſtrumentis etiam non antiquis faciunt maximam, & vehementem præſumptionem. num. 1. præſertim facta parte præſente. nu. 2. Declara, vt num. 3.

Præſens alicui inſtrumento, & non contradicens videtur conſentire omnibus enunciatiuis in dicto inſtrumento. num. 3.

Filiatio probatur ex verbis enunciatiuis in aliquo inſtrumento appoſitis præſente filio, de cuius filiatione agitur. num. 4.

Inſtrumenti aſſertio veritati non præiudicat, eique ſtatur, donec oppoſitum probetur. num. 4.

Contractus inter præſentes celebrantur, & ad eorum eſſentiam perſonarum contrahentium requiritur expreſſio, & præſentia. num. 4.

Enunciatiua verba, quando propter aliud, & quando principaliter emiſſa dicantur. num. 4.

Enunciatiua verba in inſtrumentis reperta probant concurrentibus adminiculis. num. 5.

Nepotes in iure dicuntur filij filiorum, ſed ex communi loquendi vſu etiam filij fratris dicuntur nepotes. numero 6.

Conſanguinei, & affines præſumuntur ſcire iura ſanguinis, & veritatem. num. 6. in fine, & ſeq.

Probatio æquiuoca, & non concludens non probat. numero 8. vbi quod iſto caſu recurritur ad coniecturas. ibid.

Identitas perſonæ probatur ex identitate parentum. nu. 9. & ſequentib.

Filiatio, & filiationis quaſi poſſeſſio probatur ex tractatu patris. num. 13. & 14.

Filiatio probatur per teſtes. num. 15. & 16.

DECISIO CLXXVI.

1 PRopoſito dubio, An ſit legitimata perſona D. Aſcanij Vici, ſub 28. Maij anni proxime præteriti per Dominum meum Iuſtum, & coram ipſo reſoluto ſufficienter probari Benedictum, & Matthæum teſtatorem fuiſſe fratres, & quod de reliquis videretur; hodie, proſequendo diſputationem eiuſdē dubij illud repropoſui, vt de ceteris gradibus de Benedicto in Cæſarem, & de Cæſare in Cecchonum, & de Cecchono in D. Aſcanium diſcuteretur. Et Domini reſpectu omnium prædictorum graduum, perſonā Aſcanij legitimatam eſſe dixere, & quo ad gradum de Benedicto in Cæſarem, & quod iſte fuerit illius filius, illud probari videtur ex quamplurimis enunciatiuis in viginti inſtrumentis ab anno 1517. vſque ad annum 1545. diuerſis temporibus, & coram diuerſis Notarijs rogatis, in quibus Cæſar Benedicti filius enunciatur, quæ enunciatiuæ, licet non ſint antiquæ, ita, vt centum annos attingant, plures tamen ex illis ad ſexaginta, & ſeptuaginta annos aſcendunt, & ſic quamuis tanquam non antiquæ plene non probent, non poteſt dubitari, quin ex illis maxima præſumptio oriatur, ad trad. per Dec. in c. 1. num. 18. in fine. de appellat. & Crauett. de antiquit. tempor. §. incipiēti. Ampliatur. nu. 15. quos refert, & ſequitur Decian. conſil. 32. nu. 90. cum ſequen. lib. 2. &, vt tradit Paul. de Caſtr. in l. cum aliquis. num. 6. C. de iur. deliberā. talis enunciatio plurium inſtrumentorum producit vehementem præſumptionem, & Iaſ. conſ. 114. num. 22. libr. 1. ex multis inſtrumentis enunciantibus quē eſſe filium alterius, reſpondet maximam præſumptionem filiationis reſultare, & tantus numerus inſtrumentorum enunciantium Cæſarem filium Benedicti, etiam ſi non ſimus in antiquis, inducunt veriſimilitudinem iſtius veritatis, & quod non ſit credendum toties fuiſſe hoc enunciatum in diuerſis inſtrumentis, & temporibus, & inter diuerſas perſonas, niſi veritas ſic ſe haberet, vt ponderat Socin. conſilio

lio 187.numero 16.verſic.confirmantur prædicta. libro 2.

2 Quæ roborantur ex eo, quod in pluribus dictorũ inſtrumentorum Cæſare præſente fiunt prædictæ enunciatiuæ, cuius præſentia in tot inſtrumentis ſic enunciata inducit maximam veritatis præſumptionẽ in his, quæ in talibus inſtrumentis de perſonis præſentibus enunciantur, vt not. Innoc.in c.cum in iure. num. 5.de offic.deleg.quem refert, & ſequitur Aemilian.conſ.94.num.20.

3 Et quamuis prædicti Doctores hoc intelligant, quando enunciatum eſt ad grauamen, non autem ad honorem perſonæ in inſtrumento præſentis, hoc optime poteſt noſtro caſui applicari, cum Cæſar per tot vices præſens, & audiens in dictis inſtrumentis ſe filium Benedicti enunciari, & nominari, non eſt veriſimile, quod illud tuliſſet, niſi ita veritas ſe haberet, cũ nimis ſit graue, & contumelioſum quem conſentire paſſim, & in publicis inſtrumentis ſibi alium patrem, quam legitimum adſcribi, quin & quoties aliquo præſente, licet non contrahente, verba aliqua in inſtrumento ſunt prolata illum præſentem tangentia, præſumuntur vera ex notatis a Io.Andr.in d.cap.cum in iure.num.fin.& Anchar.in clem.1.num.4. & 7. in fi. de probation. & verba Notarij ſemper videntur eſſe de aſſertione partium, & eis nocent ſecundum Bald. in rubr.C.de priuileg.dot.ad fin.& in l.ab exequutione.num.16.verſic.tamen quia.C.quor.appellat. non recip.trad.Lanfranc.in repetit.c.quoniam contra.in verb.de inſtrum.product.nu.478.verſ. quæro vtrum per illa verba.in fi.de probation.

4 Et faciunt tradita ab Aretin.in c.per tuas. verſic. circa illum articulum. de probat. vbi circa probationem filiationis notat, quod quando quis enunciatur filius propter aliud, non probat filiationem, niſi enunciatiua emittatur ipſo præſente, tunc enim dicit filiationem probari per text.in l.quidam.circa med.ff.de probat.vbi Bald.ſummando illum tex.dicit, quod aſſertio inſtrumenti non præiudicat veritati, ſed ei ſtatur, donec oppoſitum probetur, & quod magis eſt, prædicta verba, Cæſare præſente, & in pluribus ex dictis inſtrumentis contrahente, non videntur enunciatiua emiſſa propter aliud, ſed potius aſſertoria, & effectiua emiſſa principaliter, & neceſſario propter ſe, quod probatur, nam ad eſſentiam inſtrumenti, & cõtractus requiritur expreſſio, & præſentia perſonarum contrahentium.l.optimam. & ibi Bald.num.5. C.de contrahen.& commit.ſtipulat.& ad certificationem, & demonſtrationem alicuius perſonæ, ſemper eſt adijciendum nomen patris in inſtrumentis, & ſic obſeruat vſus, & communis conſuetudo, vt notant Scribentes in l. nominatim. ff. de condit. & demonſtrat. Ex quibus ſequitur, quod cum dicta verba enunciantia Cæſarem præſentem Benedicti filium, ſint de ſubſtãtia actus, & ſint principaliter emiſſa propter ſe ad demonſtrandam certitudinem perſonæ, non debẽt cẽſeri enunciatiua propter aliud emiſſa, ſed aſſertoria, & effectiua, vt not. Aemilian.vbi ſup.num.15.& ſeq.

5 Quæ magis procedunt, cum ſaltem non poſſit negari, quin verba enunciatiua probent, concurrentibus adminiculis. Ruin.conſ.167. nu.25.lib.1. Grat. conſ.104.num.5.lib.1.Rimin.iun.conſil.314.num. 17.Achil.deciſ.6.ad fin.de Iure patr.Rot.diuerſ.deciſ.130.num.2.par.2. Pro adminiculis autem, valet conſiderari maximus numerus inſtrumentorum enũciantium, Cæſarem Benedicti filium, & quod probatur per inſtrumenta de anno 1491.& 1493.& 1503. & 1505.& 1511.& 1516.& 1517.quod Iulia fuit vxor Benedicti, & in inſtrumentis duobus de anno 1516. enunciatur, Cæſarem fuiſſe filium Iuliæ vxoris Benedicti, & etiam conſtat ex inſtrumentis de anno 1502.& 1503. quod Caſſandra fuit ſoror Matthæi teſtatoris.& Benedicti, & in inſtrumento de anno 1517. Cæſar, tanquam principalis contrahens enunciatur non ſolum filius Benedicti, ſed etiam nepos Caſſandræ, & pro illa ſoluit florenos cẽtum quibuſdam creditoribus Caſſandræ.

6 Et quamuis in iure nepotes dicantur filij filiorũ. l. 1.ff.de gradib.l.liberorum.de verb. ſignific. Nihilominus ex cõmuni vſu etiam filius fratris dicitur nepos, vt trad. Barbat.in l.cum acutiſſimi. C.de fideicõmiſſ.& Bart.in l.ſi instituta.§. de inofficioſo. num. 1. ff.de inoffic.teſtam.& ibi addit Fulgoſ.in conſ.68. in fin. Cremenſ.ſingular.92.facit tex.in c.tua nos.& ibi Abb.num.2.de conſang.& affinit. Alex.conſilio 49. num.8.& ſeq.lib.1. Et in alio de anno 1528.Cæſar, & Dominicus enunciantur filij Benedicti, & faciunt inuentarium tanquam Tutores, & Curatores Franciſci filij Hieronymi quondam Matthæi teſtatoris, & in alijs ſeptem inſtrumentis de anno 1534. Dominicus, & Cæſar enunciantur filij Benedicti, & Patrui, & Proximiores Franciſci filij dicti Hieronymi, & vti tales interuenerunt contractibus factis per Franciſcum minorem, illiſque ſuum conſenſum adhibuerunt. Quæ enunciatiuæ ab affinibus factæ, non ſolum deſeruiunt pro adminiculis, quin & per ſe probant. Nam quamuis ſint prolatæ a Notario, cenſentur verba partium, vt ſupra probauimus, & ſic prolatæ ab ipſis partibus affinibus, quæ præſumuntur ſcire iura ſanguinis, & veritatem, quo caſu enunciatiuæ probant, vt trad. Ruin.conſ.141.nu.10.lib.5. quem refert, & ſequitur Cephal.conſ.192.num.38.& Hippol.Riminal.d.conſ.315.num.16.lib.3.

7 Quibus non obſtant in contrarium adducta, & in primis diuerſitas familiarum de Vicis, cum non probetur ex inſtrumentis, ex quibus deduci prætenditur altero de anno 1491. in quo in diuiſione facta inter Matthæum teſtatorem, & Dominicum de Vico, enũciatur vnum petium terrę, iuxta res hęredum Stephani Vici Caldararij: & altero de anno 1458. in quo enunciatur venditio cuiuſdam petij terræ facta per Sãctem Vici Franciſco Mathiolo de Piſauro ementi; Ex iſtis namque in inſtrumentis magis apparet Stephanum Vici Caldararij, & Sanctem Vici eſſe de iſta familia de Vicis, cum omnes eiuſdem familiæ cognomine appellentur, quam quod ſint diuerſæ familiæ, &

nihil

Digitized by Google

nihil facit illud nomen (Caldararij) cum potuerit eſſe impoſitum Stephano, aut illi ratione officij competere, & ex hoc non poteſt inferri ad diuerſitatem, & multiplicitatem familiarum de Vicis.

8 Nec etiam obſtat adfuiſſe duos Benedictos de Vicis, vt apparet ex teſtamento Benedicti Vici de Sancto Georgio, alias Frappatore, condito de an. 1514. & ex alio inſtrumento de anno 1513. in quo Parochiani Eccleſiæ S. Pauli præſentarunt ad illam quendam Virgilium, inter quos Parochianos leguntur Benedictus de Vico, & Benedictus alias Frappatore; Ex quibus prętenditur æquiuoca probatio Benedicti de quo agitur, & ſic non concludens ad text. in l. duo ſunt Titij. & ibi Doct. ff. de teſtam. tutel. Quia reſpondetur, quod data prædicta nominis æquiuocatione, deueniendum eſt ad coniecturas, ad trad. per Bart. in d. l. duo ſunt Titij. in fi. & per Sarnen. in reg. de annal. quæſt. 32. num. 7. quin & ad qualitates, & demonſtrationes in vno, non autem in alio concurrentes. Et vt trad. Bart. in l. demonſtratio falſa. nume. 14. & ſeq. ff. de condi. & demonſt. Si oſtenditur nomen cum duabus demonſtrationibus, ſeu duabus accidentijs congruit tali perſonæ, ipſe habet fundatam intentionem, & quicquid vltra illas demonſtrationes neceſſarias adijcitur, fruſtra eſt, & non vitiat. l. 1. §. fi. de dot. prę-leg. Sed ſic eſt, quod in præſenti habemus plures demonſtrationes deſtruentes, dictam prætenſam æquiuocationem. In primis namque Benedictus frater Teſtatoris, de quo agimus, fuit filius Antonij, vt conſtat ex pluribus enunciatiuis contentis in inſtrumẽtis, de quibus ſupra, & ſpecialiter in illis de anno 1491. & 1493. & 1503. & 1505. & in duobus de anno 1516. & in alijs duobus de anno 1517. & non conſtat de patre alterius Benedicti Frappatore.

9 Vlterius conſtat, quod Iulia fuerit vxor Benedicti fratris Matthæi, & mater Cæſaris ex enunciatiuis inſtrumentorum proxime ſupra relatorum. Demonſtratio autem, & identitas perſonæ probatur tam ex matre, quam ex patre, vt notat Bar. in l. 3. in princ. quem ibi refert, & ſequitur Paul. de Caſt. num. 2. ff. de libe. & poſthum. alter vero Benedictus Frappatore habuit vxorem nomine Vannam, vt in prædicto illius teſtamento de ann. 1514. vbi illam nominauit, & reliquit Tutricem, & Curatricem filiarũ ipſius teſtatoris. Nec poteſt dici iſtum Frappatorem duas vxores, Iuliam, & Vannam habuiſſe, cum illi vtraque ſuperuixerit, vt quo ad Vannam probatur ſuperuiuentia ex prædicto teſtamento ſui mariti Frappatoris, dum, vt diximus, illam tutricem reliquit; De ſuperuiuentia autem Iuliæ conſtat ex duobus inſtrumentis de anno 1516. in quibus ipſamet contraxit, vnde neceſſario ſequitur Iuliam, & Vannam diuerſorum Benedictorum vxores fuiſſe.

10 Vlterius iſte Benedictus Frappatore viuebat de prædicto anno 1514. quo teſtamentum condidit, Benedictus autem Matthæi teſtatoris frater, & maritus Iuliæ obijt ante annũ 1506. vt conſtat ex inſtrumento de menſe Iulij 1505. in quo Iulia enunciatur vxor quondam Benedicti Antonij Vici, quæ enunciatio etiam reperitur in alio inſtrumento de anno 1511. Tum etiam Benedictus filius Antonij, vt ſupra late demonſtrauimus habuit filium maſculum Cæſarem; iſte autem Frappatore non videtur, quod habuerit filium maſculum, cum in dicto ſuo teſtamento instituerit duas filias feminas, nulla de aliquo maſculo mentione facta.

11 Facit etiã, quod, vt ſupra diximus, Caſſandra fuit ſoror Matthæi teſtatoris, & Benedicti, & in inſtrumẽto de anno 1517. Cæſar enunciatur filius Benedicti, & nepos Caſſandræ, & vt ſupra demõſtratum eſt, nepos ex communi vſu loquendi dicitur filius fratris. Ex quibus apparet plures demonſtrationes euidẽtiſſimas, & qualitates dari, & concurrere in iſto Benedicto filio Antonij, quæ non reperiuntur in altero Benedicto Frappatore, & ſic cõſtat, diuerſos fuiſſe iſtos Benedictos, & prætenſam ex aduerſo æquiuocationem ceſſare.

12 Nec quicquam facit inſtrumentum de ann. 1572. in quo legitur Benedictus Cæſaris Vici, quia iſte Benedictus non poteſt eſſe ille, de quo agitur, frater Matthæi Teſtatoris, quem ex ſupradictis conſtat obijſſe ante annum 1506. &, vt æquiuocatio detur, debet eſſe de eodem tempore, ſed hic diſtat vna enunciatiua ab alia plus quam per annos 60. & iſte enunciatus in dicto inſtrumento anni 1572. potuit eſſe filius Cæſaris, de quo agimus, cum accidere potuerit quod Cæſar fuerit filius Benedicti, & pater alterius Benedicti, non enim eſt nouum, nepotes nominari auorum proprio nomine. Nec etiam aduerſatur, quod aliquando nominetur Benedictus de Venetijs, aliquando vero de Piſauro, cum hoc poſſit contingere, habito reſpectu ad diuerſa tempora, vel ad diuerſas origines. Vnde idem Matthæus in ſuo teſtamento vocatur Matthæus F. q. Antonij de Vico Venetus origine propria, & Piſauren. origine paterna.

13 Quod autem ex prædicto Cæſare proceſſerit Cecchonus ipſius filius probatur ex inſtrumẽto de anno 1595. in quo Cæſar conſtituit ſe debitorem in quadã pecuniarum ſumma pro Ceccho ipſius filio, ex quo inſtrumento non ſolum dicitur enunciatiua huius filiationis, quin & tractatus patris, qui inducit talẽ præſumptionem pro filiatione, vt valeat quem conſtituere in illius quaſi poſſeſſione, & vere filius credatur, niſi contrarium probetur, vt notant Abb. Felin. & alij in c. per tuas. de prob. & Bart. in l. quod Senatuſconſultum. §. item per contrarium. ff. de liber. agnoſcen. Alexan. conſ. 88. num. 7. lib. 7. Gozad. conſ. 12. num. 17. & conſ. 13. nume. 24. Roland. dicens communem conſ. 22. lib. 3. trad. Mandell. conſ. 83. num. 21. ex pluribus relatis. Menoch. de arbitr. iud. libro ſecundo, centuria prima, caſ. 89. num. 69. & de præſump. lib. 6. præſump. 53. num. 21.

14 Vlterius eadẽ Cecchoni filiatio probatur ex enunciatiuis inſtrumentorum anni 1552. & 1570. in quibus Cecchonus prædicti Cæſaris filius enunciatur.

15 Et quod Aſcanius fuerit filius Cecchoni apparet ex in-

ex inſtrumentis de anno 1566.&'1570. & 1573. coram diuerſis Notarijs,in quibus filius Capitanei Cecchoni'enunciatur,& in alio eiuſdem anni 1570.enunciatur Aſcanius nepos Cæſaris Vici de Ciuitanoua, qui erat pater dicti Cecchoni , & quo ad prædictos duos vltimos gradus Cecchoni,& Aſcanij, adſunt teſtes de illis deponentes,ex quibus iſtæ filiationes valent probari, ad tradita per Decium conſil.272.num. primo,& Gozadin.d.conſ.13.nu.34.& Alexan.conſ. 82.num.6.lib.1.& Mandel.d.conſ.83.num.18.quin & ad iſtum effectum poſſunt coniungi iſtæ teſtium depoſitiones cum ſupradictis inſtrumentis , vt not. Bald. in c.paſtoralis.§.quia vero.nu.16. de off. deleg. & Iaſ.conſ.114.ante num.23. verſ.ſed quod fortius. lib.1.& Mandel.d.conſ.13.nu.19.

16 Nec etiam obſtat quod opponitur,duos fuiſſe Antonios,alterum filium Matthioli , ex quo fuit natus Mattheus teſtator,alterum vero filium cuiuſdam Vici de Vico,ex quo potuit naſci prædictus Benedictus pater Cęſaris,quod probare intendunt ex duobus inſtrumentis de anno 1493.& de anno 1517.in quibus enunciatur Benedictus Antonij Vici de Vico Ciuitanoua,quaſi ille genitiuus , Vici , denotet nomen proprium patris Antonij , & ex eo reddatur æquiuoca filiatio ab Antonio procedens. Sed reſpondetur, quod ex ſupradictis ſatis conſtat Matthæum Teſtatorem , & Benedictum fuiſſe fratres , & filios Antonij, quod autem iſtemet Antonius ſit ille enunciatus in ſupradictis duobus inſtrumentis,probatur ex alio inſtrumento de anno 1495.in quo oominatur Benedictus Antonij Vici de Vico,& Matthæus Antonij Vici de Vico Aduocatus Curialis. Ex quo inſtrumento,& aliis duobus in contrarium adductis,ſatis elicitur,Patrem iſtius Antonij, nempe Matthiolum , vocati aliquando Vicum de Vico,& vtcunque ſit, ex dictis inſtrumentis conſtat , quod Antonius pater Matthæi, teſtatoris,& Benedicti,de quo agimus, fuit filius Vici de Vico , qui vocabatur Matthiolus , Ex quibus fuit reſolutum legitimatam eſſe perſonam Domioi Aſcanij Vici.

REVERENDISS. P. DOMINO LVGDVNEN.

Bononien. Cenſus. Veneris 20. *Februarij* 1609.

ARGVMENTVM.

Minor, ſeu filiusfamilias prohibetur a Statuto contrahere, & ſe obligare ſine certa ſolennitate, numquid ſine Statutaria ſolennitate poteſt contrahere, & ſe obligare ad fauorem patris pro eius excarceratione, & alia ad materiam Statuti requirentis certas ſolennitates in contractibus minorum,& filiorumfamilias.

SVMMARIVM.

Statutum Vrbis lib. 1. cap. 151. requirit in contractibus filiorumfamilias minorum vltra patris præſentiam conſenſum duorum propinquorum. num. 1.

Statutum Vrbis requirens conſenſum duorum proximorum in contractibus minorum, habet locum etiam in filio contrahente cum patre. num. 2. Vbi etiam declaratur, quando filius dicatur contrahere cum patre.

Impugnans actum debet reſtituere , quod ex actu impugnato recepit. Declara, vt nu. 3.

Minor non tenetur reſtituere quod recepit ex contractu nullo, niſi probetur ex eo factus locupletior. nu. 3.

Minor ad ſui vtilitatem poteſt contrahere etiam ſine ſolennitatibus ſtatutarijs. Declara, vt nu. 3.

Filiusfamilias fideiubens pro patre dicitur læſus , & reſtituitur. num. 4.

Carcerato pauperi præſtanda ſunt alimenta a creditore. numero 4.

Minor non poteſt contrahere ſine ſolennitatibus ſtatutarijs, etiam quod obliget ſe pro excarceratione patris. numero 5. & nu. 6. & nu. 8. & ſeq.

Vxor poteſt fideiubere, & obligare ſuam dotem pro excarceratione mariti. nu. 7. vbi etiam, An in tali obligatione requirantur ſolennitates ſtatutariæ.

Statutum requirens certas ſolennitates in alienationib. minorum non habet locum in alienatione ex cauſa neceſſaria, & quando alienatio dicatur neceſſaria. nu. 8.

Filius pauper non tenetur alere patrem. nu. 10.

Mulier an, & quando obligare ſe poſſit ex cauſa dotis. numero 11.

Minor obligans ſe ſine ſolennitatibus ſtatutarijs, nec etiã naturaliter obligatus remanet. nu. 12. Et ideo indebite ſolutum repetere poteſt. nu. 13.

Solutum indebite an, & quando quis repetere poßet. numero 13.

DECISIO CLXXVII.

1 DOmini ſteterunt in deciſis die 17. Martij proxime præteriti, videlicet ceſſionem , & extinctionem cenſus non obſtare Hannibali, ex rationibus in deciſione deductis. Quibus oon obſtat, quod ſtatutum Vrbis lib. 1. c. 113. loquatur in minoribus patre carentibus , nam quinimo generaliter loquitur. Ideoque generaliter de quibuſcũque minoribus debet intelligi,& ſi quę ſubeſſet ambiguitas illa declaratur per aliud ſtatutum eodem libro c. 151. vbi in cootractibus miooris cõſtituti in patria poteſtate requiritur vltra patris præſentiam concurſus,& approbatio duorum cõiunctorum ex linea materna. Quod enim illorum ſtatutorum detur concurſus, alias Rota ſentit, vt fuit dictum in deciſione.

2 Non obſtat, quod diſpoſitio ſtatutaria nõ habeat locum in patre contrahente cũ filio. Nam vltra quod contraria opinio forſan eſt magis communis,& magis vera, ex deductis per Iaſ.conſil.69.num.5.& ſeq. lib.1.

lib. 1.& in l.pactum.num.5. C.de donat. Bened.in c. Raynutius.verſ.duas habens filias.nume.256. de teſtam.Chaſſan.ſuper conſuetu.Burgun.Rubr.4.§.primo,in ver.contractus entre les vi.num.37. Bor.ſuper conſuetud.Bituricen.tit. 1.§.4. gloſ.6. verſ. ſed quid ſi pater.Alciat.de præſump.regu. 1.præſump.2. nu. 5. Tiraquel.de leg.connub.gloſ.8. num. 115. Remanet præterea data in deciſ.reſponſio, quod Hannibal nō contraxit cum patre, ſed conſenſit patri contrahenti cum Camera, & ad hoc vltra allegatos bene Eugen. conſi.88.num.51. cuius dictum probauit Rota in his terminis in cauſa Romana releuationis indemnitatis.22.Martij 1602.coram Reueren. P. Domino meo Ortembergo.

3 Non obſtat, quod prætenditur contractum fuiſſe vtilem Hannibali. Ideoque non poſſe per ipſum impugnari,niſi reſtitutis receptis. Nam regula habet locum vbi agitur de reſciſſione, ſecus autem quando actus ex nullitate impugnatur, vt fuit ſæpe deciſum. Deinde minor non tenetur reſtituere quod recepit, niſi probetur inde factus locupletior ex cumul.per Rimin.iun.conſil.5.num.76. ſed in iſto caſu ceſſant iſta omnia,quia Hannibal nihil recepit,nec illi fuit vtilis contractus, vltra quod illud quod dicitur contractū vtiliter a minore geſtum eſſe validum abſque ſolennitatibus procedit iuxta receptiorem opinionem, minore ita volente.Put.deciſ.2.lib.primo. Gabr. qui alios allegat.conſi.20.num.66.& ſeq.libro primo.Atque in omnem euentum, vtilitas debet eſſe euidens, vt fuit conſideratum in cauſa Camerinen.prædij. 10. Nouembris 1597. coram bonæ memoriæ Cardinale Seraphino.

4 Hic autem tantum abeſt, quod detur euidens vtilitas Hannibalis, quia potius filiusfamilias regulariter eo ipſo,quod ſimpliciter pro patre fideiuſſit dicitur læſus,& reſtituitur.l.1. C.de filiofamil.minor.Socin.iun.conſilio 47.numero 7.& 8. Prædroc.conſil. 26.numer.6.& 7. & quomodocumque conſideratur ceſſio, quam tractamus,fuit minori enormiter læſiua. Neque vtilitas reperitur alibi, quam ex parte Cameræ Bononienſis,quæ cum haberet debitorem,qui nullo modo erat ſoluendo, & qui iam capitis maximam diminutionem erat paſſus, ita vt fuerem, ſiue exiſtimationem ſpectemus, nihil proficeret Camera illum in Carceribus retinēdo, ſed potius damnum ſentiret ex alimentis illi de neceſſitate præſtandis. iuncta glo. in l.fi.in ver.agnoſcere C.de erogat.mili.anno. li.12. Bald.in tract.carcer.Afflic.deciſ.71. Excogitauit nihilominus modum, per quem ex tenuiſſima filijfamilias minoris ſubſtantia aliquam ſui crediti partē conſequeretur,quam, nec ſperare quidē potuiſſet ex paternis facultatibus, licet inſuper, & ad abundantiorē cautelam ſibi etiam meliorem illarū caſum, & Theodoſij debitoris pinguiorem fortunam reſeruauerit, & obligauerit, quo nomine magis etiam læſiua exiſtit Hannibalis ceſſio cum adempta illi foret omnis ſpes indemnitatis.

5 Non obſtat, quod filius fideiubens aut alienans bona pro patris excarceratione exercet officium pietatis, & facit actum,quem quilibet paterfamilias, & maior faceret. Ideoque non eſt reſtituendus. Aret. in l. 1.circa fin.C.de filiofam.minor. Odd.de reſtit.in integ.quæſt.23.nume.52.etenim non concludit iſta illatio, ceſſat reſtitutio de iure communi: ergo non intrat diſpoſitio ſtatuti; quia cum ſtatutum procedat annullando contractum, minor non indiget reſtitutione. Nec hodie prætenditur, quod cauſa ceſſionis iuſta non fuerit, ſed dicitur vltrā illā iuſtam cauſam requiri etiam ſolennitates ſtatutarias, quæ hic deficiunt, & ſi laudatur Hannibal quod liberando ſuum patrem fecerit id quod feciſſet quilibet bonus paterfamilias, non debet illi vitio verti, ſi iterum eandem perſonam boni,& prudentis patrisfamilias aſſumens ſeipſum liberare ab egeſtate contendit, et ſi vtitur ſorte ſua qua effectum eſt, vt in hoc contractu Camera ſibi non ſatis cauerit adhibendo ſolennitates a ſtatuto requiſitas.

6 Solet quippe dari regula, quæ probatur in l.non ſolum.§.fin.ff.de ritu nup. non eſſe ſatis in rebus minorum aliquid recte fieri,niſi etiam rite fiat, & in terminis huius controuerſiæ fuit in deciſione allegatus Bald.conſil.213.lib.2. vbi ad validitatem obligationis a filio factæ pro patre excarcerando dicitur,quod præter illam iuſtam, & rationabilem cauſam requirebatur etiam ſolennitas ſic etiam ſi pupillus fame laboret poterunt vendi bona eius,ſed non ſine debitis ſolennitatibus, vt per Surd.de alim.tit.8. priu.45.numero 2. vbi ait,ita loqui gloſ. in l. ob æs. C.de præd. minor.& bene aduertit Odd.d.q.23. num.56. & ſeq. quod licet conſiderato fine actus ſit laudabilis, ratione tamen modi poteſt eſſe factus imprudenter, & iuueniliter.Ideoque operæ pretium eſt, vt omnia examinentur coram iudice,& cum præſentia earum perſonarum quas ſtatutum requirit, & quidem ſi ceſſioni fuiſſent præſentes conſanguinei Hannibalis, qui nouerant conditionem,& facultates patris,& filij forſan Camera non feciſſet ſuas cōditiones adeo bonas, nec ſine aliqua ratione Hannibal minor, qui Bononiæ conſentire poterat,fuit adductus Romā,vbi conſanguineos non habebat.

7 Non obſt. Crot.conſil.74.num.8.& ſequen.vbi dicitur,non obſtante ſtatuto prohibente dotis alienationem mulierem poſſe ſuæ dotis partem alienare pro marito excarcerando. Omiſſo enim quod Crot.in fi. dicit,illo caſu non fuiſſe alienationem, ideoque non fuiſſe contrauentum ſtatuto, adhuc eſt aduertēdum, quod ibi non dicitur alienationem dotis fieri poſſe abſque ſolennitatibus ſtatutarijs. Totum enim illud conſ.fundatur in hoc duntaxat, quod ſtatutum eſſet irrationabile, ſi adimeret abſolute mulieri omnem facultatem ſubueniendi ſuo viro in neceſſitate conſtituto.Id autem non applicatur caſui noſtro, quia nō repugnat rationi naturali,quin filius, qui vult alienare ſua bona pro patre excarcerando, id facere debeat cū debitis ſolennitatibus.Stant enim ſimul,quod cauſa alienandi ſit iuſta,& alienatio nihilominus ſub certa

forma

forma fieri debeat, vt eſt receptiſſimum in contractibus Eccleſiæ, minorum, mulierum, & ſimilibus.

8 Non obſtat, quod diſpoſitio ſtatuti ſuper ſolennitatibus non habet locum vbi adeſt cauſa neceſſaria. Veral. deciſ. 199. par. 3. Put. deciſ. 226. lib 1. & 160. lib. 3. Alex. conſ. 215. num. 6. lib. 6. Quodque in hoc caſu cauſa excarcerandi patris eſſet neceſſaria cum a pari procedant præſtatio alimentorum, & excarceratio ex alleg. per Surd. deciſ. 86. Fuit enim reſponſionibus iam datis additum neceſſariam cauſam ad hūc effectum intelligi eam, quæ continet propriam, & præciſam neceſſitatem ad quam compelli quis poſſit, ex trad. per Tiraq. de legib. connub. gloſ. 8. num. 197. & ſeqq. & Gabr. conſil. 20. num. 50. & ſeqq. Talis autem neceſſitas non aderat in hoc caſu, quia non reperitur iure cautum, quod filius præciſe cogatur patrem excarcerare, ſiquidem lex laudat quidem, & commendat pietatem filij liberantis ſuum patrem a carcere, ſed abſolute filium ad hoc faciendum non obligat, vt bene Bald. in l. ſed etſi ideo. in fine. ff. ſolu. matrim. nec gloſ. in c. Quintauallis. in ver. exhæredare. de iureiurau. aliud dicit, niſi quod filius poteſt exhæredari, ſi parrem non liberauerit. Ideoque idem Bald. in auth. ſi captiui. num. 8. dicit, nulla alia pœna, aut cōpulſione cogi, ſed ſolummodo priuari ſucceſſione. Et Caſtr. conſil. 443. vol. 1. in princ. dicit patrem teneri redimere filium neceſſitate cauſatiua, quia alias priuatur illius ſucceſſione.

9 Nec in prædicta deciſ. Surd. ſtatui poteſt aliquod fundamentum, non ſolum, quia ipſe Surd. in fine. dicit illam reſolutionem ſibi non placuiſſe, ſed etiam, quia ibi fuit petita facultas a Iudice alienandi dotē, & ſic præſupponitur fuiſſe ſeruatas ſolennitates, quarum ſolo defectu nititur in hoc caſu Hannibal, vt ſæpe dictum eſt. Inſuper nec illa paritas rationis inter alimenta, & excarcerationem facile admittenda eſt, quandoquidem Doctores per Surd. allegati dicunt quidem cauſam excarcerationis in genere eſſe piam, & in hoc poteſt procedere paritas cum alimentis. Verum quod vtraque cauſa ſit æque neceſſaria, hoc non dicunt dicti Doctores, neque dicere poſſunt propter differentiæ rationem manifeſtam, ad trad. per Cœpol. conſil. 27. num. 5. & ſeqq. Conſtitutus enim in carcere cum habeat alimenta a publico, vel à creditore, non habet illam præciſam neceſſitatem famis, quæ in neceſſaria alimentorum cauſa conſideratur, quando bona ſtabilia minoris permittantur alienari. Præterea, nec defuerunt DD. qui illam iuſtam alienationis cauſam intellexerunt in neceſſitate, & fame ſolius filij, vt aduertit idem Surd. de alim. tit. 8. priuileg. 37. vbi præterea. ſub num. 6. tradit poſt Azo. in Sum. C. de bon. quæ liber. num. 12. & alios ipſum patrem in quouis caſu neceſſitatis, non poſſe bona filij minoris alienare ſine iudicis decreto.

10 Ex quibus omnibus probatiſſimum remanet, quātumuis iuſta fuerit cauſa ceſſionis per Hannibalem factæ, non poſſe tamen euitari illius nullitatem, ſeu inualiditatem, ex quo ſolennitas ſtatutaria ſeruata non fuit, Nec prætermittendum eſt, conſanguineorū præſentiam eo magis in hoc caſu fuiſſe neceſſariam, quia cum ipſe Hannibal vix haberet tot bona, ex quibus ipſe alere ſe poſſet multo minus tenebatur illa bona alienare, nedum vt patrem excarceraret, ſed nec vt illi præſtaret alimenta. ad l. preces. C. de ſeruit. & aqua. l. Iulia ff. ſi quis omiſ. cauſa teſtam. Bar. in auth. res, quæ. num. 4. C. communia. de legat. Afflict. deciſ. 290. num. 9. gloſ. in l. ſi quis a liberis. §. fi. in ver. liberto. ff. de liber. agnoſc. Cordub. in repet. eiuſdem l. in princ. num. 40. & 42.

11 Non obſtat, quod in cauſa dotis non ſint notoriæ ſolennitates ſtatutariæ, vnde infertur idem eſſe dicendum in excarceratione, & alia qualibet cauſa pia, vt per Calcan. conſ. 13. num. 4. & ſeqq. Vltra enim quod in dote verſatur fauor publicus, fuit dictum, prædictā concluſionem procedere in muliere maiore dotante, non in minore, vt late per Gabr. d. conſil. 20. & illius concluſionis ratio non eſt, quia dos non veniat in generali diſpoſitione, ſed quia eſt in iure ſpecialiter priuilegiata, vt pro illa mulier ſe obligare poſſit. l. promittendo. de iur. dot. l. fi. C. ad Velleian. Id autem in minore diſpoſitum non reperitur. Lamberteng. de contract. mulier. glo. 21. nu. 4. & 5. Put. deciſ. 160. lib. 3.

12 Non obſtat denique, quod per contractum ceſſionis Hannibal fuit naturaliter obligatus, ideoque ſolutum tanquam indebitum repetere non poteſt. Nā fuit reſponſum, quod minor contrahens ſine ſolennitatibus, nec etiam naturaliter obligatur ex cumul. p Tiraq. de legib. glo 4. num. 12. Lambert. dicto tract. de contrac. mulier. gloſ. 16. q. 3. nu. 5. & ſeqq. vel ſaltē impeditur effectus naturalis obligationis. Iaſ. in l. ſi non ſortem. n. 3. ff. ſol. matr. Ruin. iun. conſ. 160. n. 10.

13 Ideoque minor non impeditur ſolutum repetere. Lamber. d. tract. in fi. n. 151. Accedit q regula, quę habet obligationem naturalem impedire repetitionem indebiti ſoluti, non procedit in eo, qui ſoluit per errorem iuris, aut facti probabilis. Late alios cumulans Lamber. vbi ſupra. nu. 150. Error autem iuris in iſto minore eſt probabilis, quia præſumitur. Late Menoc. præſump. 23. n. 19. li. 6. & excuſatur Anchar. cōſ. 393. in fi. Præcipue cum agatur de damno vitando. Surd. conſ. 349. n. 15. & 16. Rim. iun. conſ. 162. n. 4. Atque ex his iterum Domini firmarunt ceſſionem, & extinctionem cenſus non obſtare Hannibali.

REV.[MO] P. D. LVGDVNEN.

Mediolanen. Decimarum. Lunæ 9. Martij 1609.

ARGVMENTVM.

Decimæ prædiorum exiſtentium in Territorijs Cappellarum Parochialium pertinent ad illarum Rectores, non autem ad Eccleſiam Matricem.

SVM-

Digitized by Google

SVMMARIVM.

Eccleſiæ Parochiales, & illarum Rectores habent fundatam intentionem ſuper decimis terrarum exiſtentium intra limites Parochiarum. nu. 1.
Decimæ noualium debentur Parochialibus Eccleſiis, & non collegiatæ, niſi contrarium probetur. nu. 2.
Eccleſia quod ſit matrix quibus ſignis dignoſcatur. numero 3.
Decimæ prædiorum exiſtentium in territorijs Cappellarum Parochialium pertinent ad illarum Rectores, non autem ad Eccleſiam Matricem. nu. 5.

DECISIO CLXXVIII.

1 FVit dictum intentionem Eccleſiæ Collegiatæ Sancti Victoris non eſſe fundatam ſuper decimis Noualium, de quibus agitur. Et ratio deciſionis fuit, quia noualia, quæ dicta Eccleſia Collegiata decimare prętendit, ſunt ſita intra limites certarum Parochiarum, quæ habent diſtinctum territorium, diſtinctos Parochianos, & diſtinctos Rectores adminiſtrantes Sacramenta. Ideoque cum illæ Eccleſiæ Parochiales, ſiue Rectores illarum habeant de iure fundatam intentionem, ſicuti in decimis. cap. cum contingat. c. cum in tua. de decimis. ita & in noualib. c. quoniam. eod. titu. non poteſt eſſe locus intentioni prædictæ Collegiatæ.

2 Non obſt. quod illa percipiat decimas in territorijs dictarum Parochiarum. Quia in primis hoc controuertitur. Deinde etiamſi clarum eſſet, non impediret tamen quin decimæ noualium debeantur ipſis Parochialibus Eccleſijs quamdiu Collegiata non oſtendit rationabilem cauſam, per quam appareat etiam noualium decimas ad ipſam pertinere, vt eſt text. in d. c. cum contingat. de decim. Iſta autem rationabilis cauſa hoc caſu non oſtenditur, cum nec priuilegium, nec immemorabilis, nec quadragenaria cum titulo probetur. ad dec. Creſcen. 1. numero 3. de decim. Rebuff. eod. tit. q. 13.

3 Nec obſt. quod Collegiata prætendat ſe matricē. Nam id nullo modo probatur imo nec etiam cõſtat, quod dicta Collegiata ſit antiquior iſtis Eccleſijs Parochialibus. Et circa hunc articulum quæcunque deducũtur, vt acceſſus proceſſionalis, receptio ſacri olei, & Chriſmatis, atq; vocatio ad Synodum, vltra, quod aſſeruntur paucis ab hinc annis maioris duntaxat cõmoditatis cauſa fuiſſe inſtituta; adhuc reſpiciunt potius præeminentias Eccleſiæ Plebanæ competentes, iux. text. in c. his quæ. de maior. & obedien. & in c. 2. de cappell. Monach. quam recognitionem Eccleſiarum filialium erga Matricem, & Parochialem totius Plebanatus.

4 Non obſtant alia data in Summario Collegiatæ videlicet ſentẽtia, recognitio, & deſcriptiones in Caſtris. Quia illa omnia ſunt facta a perſonis priuatis, & inter priuatos, & ideo tanquam res inter alios actæ, & in quibus nullus Rector interuenit, non nocent Parochialibus Eccleſijs, maxime cum nec de effectuatione conſtet.

5 Sed dato etiã quod Eccleſia Collegiata eſſet Matrix, tamen ex magis communi, & magis vera opinione, quidquid in contrarium ſenſerit Io. And. ad Specul. tit. de decim. §. 1. verb. vnica. in litera A. decimæ prædiorum exiſtentium in territorijs Cappellarũ Parochialium pertinent ad Rectores illarum, non autē ad Eccleſiam Matricem. Anchar. inter conſ. Calder. conſ. 2. de decim. Abb. in d. c. cum contingat. num. 8. eod. tit. & conſ. 58. lib. 1. Chaſſan. conſ. 34. nume. 17. Pariſ. cõſil. 73. numero primo, lib. 4. Rebuf. de decim. q. 6. num. 16. & 18. Card. conſi. 26. num. 3. Lap. alleg. 66. num. 5. Menoch. conſil. 56. nume. 20. Rimin. Iun. conſi. 169. num. 18. lib. 2. tenuit Rota coram R. P. D. meo Sacrato in cauſa Comen. decimarum 28. Iunij 1602. & 27. Nouemb. 1606. Quod multo magis dicendum eſt reſpectu noualium, vt in d. c. cum contingat. & c. cum a nobis. de decimis.

R. P. D. CAVALERIO.

Zamoren. Pecuniaria. Veneris 20. Martij 1609.

ARGVMENTVM.

Citationis defectus inſanabilis eſt, etiam quod conſtet de bono iure, & etiam quod nullitatis ſanatio ſit remiſſa arbitrio Rotę.

SVMMARIVM.

Clauſula arbitrio Rotæ intelligitur prout de iure. nu. 1.
Clauſula arbitrio Rotæ aliquantum mitigat, & moderatur rigorem iuris. nu. 2.
Citationis defectus inſanabilis eſt, quia tollit naturalem defenſionem de iure naturali, & diuino competentem. numero 2.
Citationis defectus eſt inſanabilis, etiam quod conſtet de bono iure. num. 3.

DECISIO CLXXIX.

1 FVit dictum non eſſe locum arbitrio ad effectũ ſanandi nullitatem ex defectu citationis, quã adeſſe iam fuit firmatũ in deciſione facta ſub die prima Decembris proxime præſenti, ea ratione, quia fuerat proceſſum per contradictas, cum adeſſet in curia Procurator, de cuius mandato conſtabat in actis ex eodem inſtrumento, cuius vigore principalē ſuum obligauerat. Nam clauſula arbitrio, intelligitur prout de iure Bart. in extrauag. ad reprimendum. in verſ. videbatur. Cæſ. de Graſs. deciſ. 7. num. 6. & 7. & deciſ. 8. de re iud.

2 Et licet aliquantum mitiget, & moderetur rigorē iuris; Creſcent. deciſ. 4. de teſtib. nu. 3. Tamen Domini

mini non putabant ei eſſe locũ in hoc caſu, quia quod pars citetur, non eſt rigor iuris, ſed æquitas fundata in omni iure diuino, & humano. Ideoque dici ſolet nullitatem ex defectu citationis eſſe inſanabilẽ, quia tollit naturalem defenſionem de iure naturali, & diuino competentem. Bart. in extrauag. in verſ. & figura. num. 6. gloſ. in clemen. ſæpe. in ver. defenſiones. de verb. ſign. Dec. conſil. 603. nu. 11. & 12. late Vant. de Nullit. tit. de nullitat. ex defec. citat. nu. 9.

3 Ex quibus licet daretur fumus boni iuris Dominorum de Entera, & Coſta, quia conſtabat de obligatione Andreæ Calbo in ipſorum fauorem, Tamẽ Domini non cenſuerunt intrare arbitrium pro ſanatione huius nullitatis claræ, & inſanabilis.

REVER. P. D. CAVALERIO.

Bonon. de Bonſignoribus. Veneris 3. Aprilis 1609.

ARGVMENTVM.

Bona ex parte defuncti redempta ab hærede an, & quando comprehendãtur ſub fideicommiſſo ab eodem defuncto relicto, & quando etiam huiuſmodi bona prȩſumantur redempta de pecunijs hȩredis, vel potius de pecunijs hȩreditarijs.

SVMMARIVM.

Bona quæcunque ex pacto defuncti redempta, veniũt ſub fideicommiſſo facto ab eodem defuncto, & reſtituenda ſunt. num. 1.

Modici temporis lapſus non attenditur in materia pacti de retrouendendo. nu. 2.

Pacto de retrouendendo tempus appoſitum, ſi lapſum fuit, & emptor a venditore recipiat pretium, cenſetur acquieuiſſe retrouenditioni, & remiſiſſe moram, nu. 2. in fi.

Actus ſubſequẽs declarat præceſſiſſe, quod præcedere debebat. num. 3.

Hæres quando ex propria pecunia, vel hæreditaria cenſeatur redemiſſe res a defuncto venditas, cum pacto retrouendendi. nu. 4.

Bona redempta ab hærede de proprijs hæredum pecunijs, ſed vigore pacti de retrouendendo a defuncto cum emptore initi, non ſunt libera ipſius hæredis, ſed tanquam hæreditaria ſunt comprehenſa in fideicommiſſo ab eodem defuncto facta. nu. 5.

DECISIO CLXXX.

1 Nicolaus de Bonſignotibus teſtator fecit fideicommiſſum, & poſtea vendidit bona quædã ſita in loco Butrij, & Galiſani cuidam Ioanni Antonio qui eadem die eadem bona locauit venditori ad nouennium, cum pacto, vt eo durante poſſet conductor ea affrancare pro eodem pretio, ita tamen vt fieri deberet denunciatio per tres menſes, ante francationem mortuus eſt Nicolaus in dicto tempore nouennij, & eo elapſo per menſem Domina Tadea vti mater, & tutrix Thomæ, & Georgij filiorũ Nicolai redemit hæc bona vigore dicti pacti de francando. Hodie cum D. Laurentius de Bonſignoribus prætendat eſſe purificatum fideicommiſſum, & factum locum reſtitutioni ad ſui fauorem. Dubitaui an dicta bona Butrij, & Galliſaui comprehendãtur, ſub fideicommiſſo, Et Rota affirmatiue reſpondit. Non enim dubitatur de fideicõmiſſo, nec contradicebatur identitati bonorum. Difficultas erat in eo, quod hæc bona non videbãtur poſſe dici comprehenſa ſub fideicommiſſo Nicolai, cum ipſe non haberet eorum dominiũ, nec poſſeſſionem, tempore quo defunctus eſt, cum in vita ſua ea alienaſſet. Verum hoc non viſum fuit obſtare, quia cum Teſtator in locatione appoſuiſſet pactum francandi intra nouennium, & eo pendente deceſſiſſet, ſicque pactum remanſiſſet in eius hȩreditate, & vigore eiuſdem pacti ſecuta fuerit affrancatio, ſequebatur concluſio, quod bona quæcunque ex pacto defuncti redempta veniũt ſub fideicommiſſo, & ſunt reſtituenda. Decian. conſ. 18. nu. 17. in fi. & 18. lib. 2. Grat. conſ. 160. num. 52. li. 2. Cagnol. in l. 2. nu. 254. C. de pact. inter empt. & vendit. Illuſtriſ. Card. Mantica de coniect. vltim. volunt. lib. 7. tit. 8. num. 25. Tiraqu. de retract. conuen. ad fin. tit. nu. 87. & de retrac. lignag. §. 19. gloſ. 2. nu. 4. & ſeq. Dec. conſ. 238. num. 11. poſt factam enim recuperationem dicuntur eſſe penes hæredem ex cauſa prima, Bartol. in l. in diem. ff. de aqua plu. arc.

2 Nec viſum fuit Dominis obſtare, quod de tempore factæ francationis iam eſſet elapſum nouennium conuentum, quia multifariam reſpondebatur. Et primo, quod lapſus erat vnius menſis, & ſic non attẽdendus in tam modico tempore. Secundo, quia retrouenditio fuit facta vigore pacti, quod in inſtrumento francationis enunciatur, nec hæredes aliunde, quam ex dicto pacto hoc ius frãcandi habebant. Tertio, emptor recipiendo pretium cenſetur acquieuiſſe retrouenditioni, & remiſiſſe moram, hæredeſque ad purgationem admiſiſſe, ad tex. in l. de lege. §. vltim. ff. de leg. commiſſ. per quem tex. ita dixit Aym. conſil. 106. nu. 2. & 3. Ruin. conſ. 155. nu. 5. lib. 5.

3 Accedit præmiſſis, quod ex forma inſtrumenti, antequam deueniretur ad actum affrãcationis præcedere debebat denunciatio per tres mẽſes ante, & ſic ſufficit fuiſſe factam denunciationẽ ante lapſum nouennij, & præſumendum eſt fuiſſe factam cum actus ſubſequens id declaret l. quædam mulier. ff. de rei vendicat. Aym. conſil. 284. num. 6. nam alias emptor nõ tenebatur retrouendere, ex quibus ſatis apparebat fontem, & originem huius francationis prouenire ex pacto prædicto.

4 Conſiderabant etiam Domini francationem fuiſſe factam ex pecunijs hæreditarijs, nempe hæreditati debitis. Vnde non intrat præſumptio, quod redemptio præſumatur facta de proprijs pecunijs hæredis,

ita

ita vt hæres remáneat creditor pretij, quia quàndo in hæreditate reperitur pecunia ceſſat talis præſumptio, Roman. conſ. 276. num. 7. Pecuniæ autem exigendæ ex nominibus debitorum hæreditatis, dicuntur hæreditariæ. Ruin. conſ. 97. num. 10. lib. 5.

5 Sed in omnem euentum, etiam quod hæc bona eſſent redempta proprijs pecunijs hæredum, tamẽ cum ſint redempta vigore pacti comprehenſi in fideicommiſſo, vt dictum eſt, non propterea ſequeretur, quod eſſent libera, & non comprehenderentur ſub tali fideicommiſſo etiam ipſa, ſed hæredibus competeret actio ad pretium, Tiraq. de retract. conuent. ad finem tit. num. 88. Decian. Çagnol. Illuſtriſſimus Mant. & alij præallegati,

REV. P. D. COCCINO DECANO.

Vrbeuetana Fideicommiſſi. Veneris 3. Aprilis 1609.

ARGVMENTVM.

Deſcendentes in conditione poſiti, quando vocati cenſeantur, ſubſtitutioque, ſeu fideicommiſſum alicui factum, ſi ſine filijs deceſſerit, quando expirat eo cum filijs decedente.

SVMMARIVM.

Deſcendentes poſiti in conditione ex communi ſententia non cenſentur vocati. Fallit, quando teſtator voluit, vt ſua hereditas nunquam transeat ad feminas, ſed ſemper remaneat apud maſculos de ſtirpe. num. 1. & 2.

Subſtitutio alicui facta, ſi ſine filijs deceſſerit expirat etiã vnico tantum filio relicto. num. 3.

Fideicommiſſum factum alicui, ſi deceſſerit ſine filijs, expirat eo decedente cum filijs. Declara, vt num. 4.

Fideicommiſſum dicitur perpetuum, quando teſtator habuit rationem conſeruandæ agnationis, vtputa ſi poſt deſcendentes vocauit tranſuerſales. num. 5.

DECISIO CLXXXI.

1 Petrus teſtator inſtituit Petrucium filium, & alios filios maſculos naſcituros, et ſi quis eorum deceſſerit in pupillari ætate, vel poſtea quandocunque ſine filijs maſculis legitime ex ſe deſcendentibus, ſubſtituit etiam, ex eis ſuperuiuentem, & ſuperuiuentes, & eorum filios maſculos, & alios deſcendentes ex eis maſculos: Quod ſi aliquis ex filijs dicti teſtatoris, vel nepotibus maſculis ex filijs, vel nepotibus, vel aliquis alius deſcendens maſculus, nõ ſupereſſet, ſubſtituit eis Vgolinum, & Leonellum, quos etiam ſubſtituit in euentum, quod ipſe Petrus teſtator decederet ſine filijs, concludens teſtamentũ, ita quod hæreditas dicti teſtatoris nunquam ad filias, vel deſcendentes feminas deueniat, ſed ſemper remaneat apud maſculos de ſtirpe dicti teſtatoris, ſaluo quod dictus Petrucius, & alij filij teſtatoris, & alij maſculi deſcendentes ex eis poſſint in vita ipſorum, & cuiuslibet ipſorum de bonis ipſius teſtatoris ad eos pertinentibus libere facere velle ipſorum in totum, vel in parte, non obſtante ſubſtitutione prædicta.

2 Vnde ſtante tenore huius teſtamenti Rota tertiã vice reſoluit conſtare de fideicommiſſo ad fauorem deſcendentium Petrucij, etiam reſpectu ipſius Petrucij reſeruato tamen, vt videatur particulariter, an extendatur vltra pronepotes, & an adſit reciproca inter ipſos, & vltra deducta in alijs deciſionibus particulariter conſiderabant Domini, quod licet in clauſula, quod ſi aliquis, &c. deſcendentes ſint poſiti in conditione, & propterea ex communi ſententia non cẽſeantur vocati: Tamen contrarium dicendum eſt in caſu iſto ſtante alia clauſula, Ita quod hæreditas dicti teſtatoris nunquam ad filias, vel deſcendentes feminas deueniat, ſed ſemper remaneat apud maſculos de ſtirpe, per quæ verba per neceſſe dicendum eſt, deſcẽdentes fuiſſe vocatos, quia cum expreſſerit rationem ita, quod bona ſemper remaneant apud maſculos de ſtirpe, & ſic pro conſeruatione agnationis, videtur etiam voluiſſe vocare deſcendentes quos poſuit in cõditione, & hæc eſt firma, & communis concluſio, vt dicit Pariſ. in conſil. 6. num. 16. vol. 3. late Illuſtriſ. Mant. de coniect. vlt. volunt. lib. 11. titu. 3. numẽ. 15. & hoc etiam manifeſtiſſime oſtenditur ex facultate alienandi conceſſa deſcendentibus in dicta clauſula, ſaluo quod &c. quæ cum denotet exceptionem diſpoſitorum, & ſit de regula. Signorol. conſil. 75. num. 8. verſ. ſed Aduocatus, & importet limitationẽ, & exceptionem, vt ea, quæ ſunt ſalua, non veniant in fideicommiſſo, vt bene per Ancharan. in conſ. 27. num. 5. & 6. verſ. accedit ad hoc, per neceſſe dicẽdum eſt cum fuerit data facultas deſcendentibus Petrucij alienandi, quod fuerint vocati ad fideicommiſſum, quia iſta exceptio eſt de regula, & venit limitatoriè ad diſpoſita, ergo in diſpoſitione veniunt etiam deſcendẽtes, quibus data eſt hæc facultas, iuxta not. per Anchar. & Signorol. locis præcitatis.

3 Neque eſt verum, quod prædicta procederent ſi teſtator deceſſiſſet pluribus filijs relictis, ſed cum deceſſerit vnico tantum filio relicto, prædicta non habent locum, iuxta conſ. Oldr. 177. quia vt fuit dictũ in alijs deciſionibus, communis ſententia eſt contra Oldrad. & Doctor. ſequuntur ſententiam Bartoli in l. quam diu inſtitutus. 68. num. 10. ff. de acquir. hæred. vt dicit Iaſ. in conſ. 148. nu. 15. lib. 2. Marzar. de fideicommiſ. quæſtione 13. per tot. & conſilio 1. numero 1.

4 Neque etiam facit, quod in omnem euentum expirauit fideicommiſſum, quia ſubſtitutio eſt facta ſi quis decederet ſine filijs. Vnde cum Petrucius obierit cum filijs, expirauit fideicommiſſum, iuxta conſil.

Oldr.

Oldr. 21.& eius filij,& deſcendẽtes, ex eo quod ſunt vocati, non ideo infertur, quod ſint grauati, quia non bene infertur de vocatione actiua ad paſſiuam, Marzar. conſ. 6.& 7. Pariſ. conſ. 31. nu. 28. lib. 2.& fuit dictũ in cauſa Romana hæreditatis de Foſſanis 12. Februarij 1588. coram bo. mem. Gipſio. Nam conſilio Oldr. non habet locum quando conſtat de contraria mente teſtatoris etiam per coniecturas. Corn. conſil. 146. numero 7.& ſequent. lib. 2. Dec. conſil. 477. numero quarto. Curt. Iun. conſil. 121. numer. 15. Socin. inn. conſil. primo, num. 70.

5 Et in ſpecie non habet locum quando teſtator habuit rationem conſeruandæ agnationis, vt per Curt. in d. conſil. 121. numero 15. cum ſequentib. Marzar. conſil. 4. num. 11.& conſi. 7. num. 11. Rimin. iun. conſil. 456. numer. 32. prout in caſu iſto, quia non ſolum ſemper vocauit deſcendentes maſculos, excluſis feminis, ſed poſt deſcendentes vocauit agnatos tranſuerſales. Aym. conſil. 98. ſub num. 1.& conſil. 326. num. 16. verſ. tertio concurrit. Gabr. de fideicomm. concl. 7. num. 7. Guid. Pap. quæſtio. 531. numer. 6. verſ. prima quia eſt,& ex hac reſponſione tollitur etiam quod dicitur non inferri ex vocatione ad grauamen, quia concluſio non procedit quãdo ex coniecturis conſtat de contrario, vt admittunt Doctor. præcitati, prout in caſu iſto, quia vocatio eſt qualificata, & declaratur, ita quod bona ſemper remaneant apud maſculos de ſtirpe,& nunquam ad filias feminas deueniant, vnde ex iſta ratione conſeruandæ agnationis videtur inductum fideicommiſſum inter deſcendentes iuxta cõſ. Cuman. 2. num. 4. verſ. ad hoc etiam facit, Dec. conſ. 227. verſ. nam dum teſtator,& fuit ponderatum in alijs deciſionibus.

6 Quæ inculcabantur circa obſeruantiam contra fideicommiſſum non egẽt reſponſione, quia ſunt ſublata ex vltima deciſione particulariter ſuper hoc facta, cum qua tranſierunt Domini, cum nihil de nouo deduceretur.

R. P. D. MANZANEDO.

Pacen. Puritatis. Lunæ 6. Aprilis 1609.

ARGVMENTVM.

Fama ſiue bona ſiue mala quantum, & quando probet, præſertim ſanguinis puritatem, vel impuritatem.

SVMMARIVM.

1 Sanguinis puritas, & impuritas probatur per publicam vocem, & famam, numer. 1. & nu. 9. Declara, vt nu. 5.

2 Sanguinis puritas præſumitur, & qui impuritatem allegat, probare debet. num. 4.

3 Fama de facili falli, & fallere poteſt, & ſæpe fallax, & mendax eſt. num. 5.

Fama nullam facit probationem niſi ſit conſtans, perpetua, generalis, & vniuerſalis apud omnes, ſine varietate, & contrarietate, habeatque originem ex probabilibus cauſis. nu. 5. & 6. & num. 8.

Summaria in quo differat a fama. num. 6.

Fama in antiquis tantum probat, quantum nihil in contrarium adeſt, ex quo illa debilitetur. num. 7.

Teſtes contra producentem plenè probant, ita vt contra eos producens nihil opponere poſſit. num. 7.

DECISIO CLXXXII.

1 Lata ſeutẽtia in iſta cauſa per Ordinarium Pacen. Iudicem Apoſtolicum, & Executorem ad fauorem D. Alphõſi Salgado, & cauſa per appellationẽ Capituli introducta in Rota,& per Sanctiſſimum mihi commiſſa, opponente Capitulo contra prædictam ſententiam de nullitate ex defectu citationis, & recurſu habito pro illius ſanatione per D. Alphonſum ad Signaturam Sãctiſſimi fuit reſcriptũ: Idem Auditor conſtito de bono iure, reiecta nullitate prædicta procedat, vt petitur. Vnde 19. Ianuar. proximi præteriti dubitaui, An de bono iure D. Alphonſi cõſtaret. Et quia illud ex duplici capite reſultabat, quorum alterum erat puritas Alphonſi propter ſtatutum prædictæ Eccleſiæ illam expoſcẽs, ideo Domini dubium reſtringendum dixere ad caput puritatis, reſpectu cuius tãtummodo hodie repropoſui prædictũ dubium,& Domini quo ad puritatem, conſtare de bono iure D. Alphonſi reſpondendũ dixere. Cõtrarium vero Capitulum nitebatur demonſtrare, Primo ex teſtibus a Capitulo examinatis de publica fama impuritatis Alphonſi, & ſuorum maiorum deponentibus, quæ fama, & cõis reputatio probat tam puritatem, quam impuritatem præcipue cum ſimus in antiquis Gloſ. in l. 1. ff. de probat. notatur in l. ſi arbiter, argumento illius tex. ff. eod. Hoſt. in c. quid per nouale. nume. 5. verſ. talis probatio. de verb. ſign. Aret. conſ. 37. nu. 1. Alphonſ. de Caſtr. in trac. de iuſta hæreticorum punitio. lib. 1. c. 7. Auendan. in ſuo Dictionario verb. Iudæus. quem refert & ſequitur Azeuedo in l. 22. nu. 3. tit. 8. lib. 1. nouæ recompilation.

2 Secundo fundatur Capitulum in eo quod prætendit ex ſuis teſtibus reſultare originem prædictæ famæ ortum habuiſſe ab Iſabella Gonzalez proauia paterna D. Alphonſi, quam nititur ex ſuis teſtib. elici, fuiſſe Mauram captiuam, vulgo Sclauã, & ferro in facie ſignatam, de quo plures teſtes Capituli de auditu deponunt,& quinque, ſextus, vigeſimus tertius, vigeſimus quartus, vigeſimus quintus, quadrageſimus ſextus addunt illud audiuiſſe a perſonis, quæ cognouerunt dictã Iſabellã,& illã ĩ facie ferro ſignatã viderũt.

3 Tertio fundatur Capitulũ in eo, q̃d Sebaſtianus frater Do. Alphonſi non fuerit admiſſus ad Officium Notariatus S. Inquiſitionis, quod prætendebat, quaſi hoc fuerit ſibi denegatum propter impuritatem.

4 Quibus tamen non obſtantibus Dñi pro puritate D. Alphonſi reſponderunt, tum quia ipſe habet iuris præſumptionẽ pro ſe l. ab ea parte. ff. de prob.& in ſimili caſu & ſtatuto fuit dictũ in vna Toletan. Portionis 2. Maij 1594. corã Illuſtriſ. Mantica, & alias plu-

Digitized by Google

ries. Vnde Capitulo denegãti poſſeſſionem prætextu ſtatuti non admittentis impurum in illa Eccleſia, incumbit onus demonſtrandi impuritatẽ, ob quam poſſeſſionẽ illi denegauit, vt tenuit Rota in vna Oueren. Canonicatus 24. Ianuarij 1578. coram bo. me. Card. Seraphino, & eſt inter impreſs. deciſ. 176. nu. 1. & 2. par. 1. diuerſ. & in prędicta Toletan. Portionis coram Illuſtriſs. Mãtica, & nouiſſime in Toletan. Canonicatus 5. Decemb. 1608. proximi præteriti corã R. P. D. meo Marcomontio, quibus aliæ Deciſiones referuntur inter quas illa eſt coram bo. me. Lirta in cauſa Toletan. puritatis 10. Martij 1604. vbi aſſeritur, eo ipſo quod Capitulum non probat impuritatem, intentionẽ prouiſi eſſe fundatã, idq. ſæpiſſime Rotã reſoluiſſe.

5 Dominis autem viſum fuit, Capitulum impuritatem D. Alphonſi non probaſſe. Primo cum ex mala fama a Capitulo prętenſa non reſultat huius impuritatis probatio in noſtro caſu. Nã cum fama de facili falli, & fallere poſſit, & ſępe fallax, & mendax ſit, vt notat Nat. in conſ. 473. nu. 15. & ſæpe a veritate diſcordet, vt tradit Afflic. deciſ. 178. nu. 11. circa fi. iura probationes per famã nõ indifferenter admiſere, ſed pluribus conſideratis ad tex. optimum in c. de parentela. el 2. 35. q. 6. ibi. in quibus omnibus, nec varietas, nec cõtrarietas vlla reperiri debet, & iuxta receptam ſententiam de qua per Io. Garci. de nobilit. Glo. 18. §. 1. nu. 13. fama tunc demum facit veram probationem quando eſt conſtans, perpetua, generalis, & vniuerſalis apud oẽs ſine varietate, & ſine cõtrarietate, debetque hæc fama trahere originem ex probabilib. cauſis. Bar. in l. de minore. §. plurimũ. n. 31. ff. de qõn. Bal. in l. diffamari. n. 2. C. de inge. & manumiſ. Alex. cõſ. 72. n. 9. in fi. lib. 1. per tex. in l. Decurionum. C. de pœnis.

6 Conſideratis aũt teſtib. Capituli de iſta mala fama deponentib. apparet ex illis iſtã famam non eſſe conſtantem, cũ quinque ex teſtib. eiuſdem Capituli optime de puritate D. Alphonſi, & ſuorũ Auorũ ex vtroq. latere deponant, habentes illos pro Chriſtianis antiquis, & ex eiſdẽ minus dici valet generalis, & vniuerſalis, ſine varietate, & contrarietate. Præcipue cũ Teſtes Capituli de illa deponẽte, alij a 14. alij vero a 15. annis, alij a 16. & vnus a 30. alius aũt vnicus, nempe quædã mulier a 40. annis deponant, audiuiſſe infectionẽ generis D. Alphonſi ex latere paterno. Ex quibus apparet iſtã famam non eſſe perpetuã, ſed paucis abhinc annis ortã, nec omni tẽpore vniuerſalem. Et vt notat Fely. in c. cum contingat. nu. 2. verſ. ſed intellige. de reſcr. fama debet duraſſe longũ tempus, & ſic potius dicetur in noſtro caſu probatus rumor, quã fama, cum vt notat Alciat. in parerg. iur. li. 1. c. 6. rumor eſt, qui de recenti emanauit, & per ora hoĩum circũfertur, fama vero eſt de antiquo. Faciunt tradita ab Arch. in c. ſi duo. nu. 4. 35. q. 6. & maior pars Teſtium a 14. vel 15. annis ab hinc tantum, & de hac macula loqui audiuit.

7 Vlterius quia talis fama quantũcũque in antiquis in tantum probat, in quãtum nihil in contrariũ adeſt, ex quo illa debilitetur, vt dixit Rota in ſupradicta deciſ. 176. n. 6. par. 1. diuerſ. & in alia Giennen. Portionis 25. Iunij 1607. coram D. meo Caualerio, & in illa Toletan. Canonicatus corã R. P. D. meo Marcomontio. Sed ſic eſt quod in noſtro caſu fama de qua deponũt teſtes Capituli debilitatur, quin & omnino eneruatur ex ſequentib. Primo a prædictis quinque teſtibus eiuſdem Capituli qui contrarium deponunt, & probant contra producentem, adeo vt cõtra illos vix eſt, quod Capitulum poſſit aliquid opponere. l. ſi quis teſtib. & ibi Doct. C. de teſtib. Abb. in c. præſentium. nu. 6. & 7. eod. tit. Aym. conſ. 188. nu. 5. Roman. conſ. 104. nu. 6. Surd. deciſ. 284. nu. 14. & dixit Rota in ſupradicta Toletan. Portionis 2. Maij 1594. coram Illuſtriſs. Mantica, quod procedit, etiãſi eſſent nulliter examinati. Verall. deciſ. 268. par. 3. qui alios citat. Itẽ vt ex eiſdẽ quinque teſtib. reſultat, & ex alijs plurib. pro parte D. Alphonſi examinatis, iſta mala fama originem traxit a quodam Saluatore Perez Portionario eiuſdem Eccleſiæ inimico D. Ioãnis patris D. Alphõſi, occaſione cuiuſdã litis inter ipſos ventilatæ, quo caſu non ſolum non cõſtat de iuſta origine iſtius famæ, quin & de iniuſta procedente ex dicta inimicitia quæ eſt ſufficiens cauſa debilitandi prædictam famã ſufficienſque obſtaculum, ne illi ſit danda fides, nec iuxta illa iudicandum, prout optime perpendit ſupradicta deciſio 176. num. 6.

8 Tum ẽt ex eo, quod in contrarium concurrat Didacum fratrem D. Alphonſi fuiſſe in eadem Eccleſia per Capitulũ illius ad Cappellaniã admiſſum, præcedente informatione teſtiũ de illius puritate examinatorũ per Commiſſarium Capituli ad illud deputatum, ex qua informatione puro reperto Capitulum proceſſit ad illius admiſſionem, quin ẽt Sebaſtianus eorundem frater fuit ẽt per idẽ Capitulum admiſſus ad Cappellaniam eiuſdem Eccleſiæ, attento quod per informationes factas quando fuit promotus ad Sacros Ordines conſtabat de illius puritate. Vnde cũ iſti tres ſint fratres vtrinque coniuncti, & oẽs deſcendunt ex illorum proauia Iſabella Gonzalez, facit optime pro D. Alphonſo informatio puritatis Didaci capta per Capitulum ſeu illius Commiſſarium, præcipue ad hunc effectum, vt prędicta mala fama poſſit dici debilitata, & non perpetua, nec conſtans, vt optimè fuit conſideratum in ſupradicta Toletan. Canonicatus coram D. meo Marcomontio, verſ. item mala fama. Quibus nõ obſtat ſtatutũ prædictæ Eccleſiæ non requirere puritatẽ in Cappellanis recipiendis, quia ſatis eſt, ꝙ Capitulũ aſſueuerit informationes puritatis Cappellanorũ admittendorũ prius recipere, aut ſaltẽ ꝙ illas receperit per ſuũ Commiſſarium deputatũ, antequã Didacũ fratrẽ Alphonſi admitteret, & ꝙ iudicaret informationem puritatis Sebaſtiani ſufficientem pro illo admittendo ſaltem ad effectum debilitandi prædictã malam famam, prout ſupra dictum eſt.

9 Tum etiam ex pluribus teſtibus pro parte D. Alphonſi examinatis, & de illius & ſuorũ maiorum puritate ex vtroq; latere optime deponentib. ꝑ publicã vocẽ, & famã, qua vt ſupra probauimus puritatẽ probari,

bari,

bari, non eſt dubium, & plures refert Io. Garſia de nobilit. d. gloſ. 18. §. 1. num. 6. quo caſu iſtis & bonæ famæ eſt magis ſtandum c. cum in tua, & ibi Abb. num. 6. de ſponſal. Bald. in l. fin. num. 15. verſ. ex hoc deciditur. ff. de ferijs. & in l. Diuus. numer, 1. verſ. quarto eſt argumentum. ff. de mili. teſtamen. Felyn. in c. cum contingat. num. 2. verſ. & dicit Bald. de reſcri. Coru. conſ. 176. num. 10. lib. 4. Cumau. conſ. 136. nume. 4. Alexand. conſ. 143. nume. 7. lib. 2. Put. deciſ. 2. lib. 3. Crauet. conſi. 275. num. 12. Roſan. conſ. 63. num. 39. li. 2. & fuit dictum in prædicta Toletan. Portionis coram Illuſtriſ. Mantica, & in illa Toletan. Canonicatus coram D. meo Matcomontio.

10 Quibus non obſtat, quod teſtes Capituli dicant Iſabellam proauiam D. Alphonſi fuiſſe Mauram ferro in facie ſignatam, cũ illud de auditu tantũ referãt, & ex prædictis quinque teſtib. Capituli, nempe ſeptimus affirmet cognouiſſe parentes, Auos, & Proauos paternos, & maternos D. Alphonſi, & ſemper illos habuiſſe pro Chriſtianis antiquis ſine progenie Maurorum, nec Iudæorũ, aut nouiter cõuerſorum, Vnde iſte teſtis, qui de uſu deponit cognouiſſe Iſabellam Proauiam paternam D. Alphonſi, facit ſemiplenam probationem pro illius puritate, & eſt præferendus alijs de auditu, dicẽtib. illam fuiſſe Mauram ferro in facie ſignatam, præcipue ſtantibus alijs tribus teſtibus, licet feminis, pro Alphonſo examinatis deponentib. dictã Iſabellam cognouiſſe, illãque non Maurã, ſed ex ſanguine puro fuiſſe, nec ullo ferro in facie ſignatam reddentibus optimam rationem, quia illam ſæpius tractarunt, & uiderunt facie diſcooperta, & nunquam in illa tale ſignum uiderunt, nec cognouerunt, & iſtarum teſtiũ duæ ſunt ſeptuagenariæ, alia uero aſcendit ad 85. annos, & tertia ex iſtis teſtibus deponit etiam uidiſſe brachia dictæ Iſabellæ nuda abſque aliquo ſigno ferri, ex quo colligi potuiſſet fuiſſe Sclauam. Qđ autem iſti teſtes pro D. Alphonſo deponentes fuerint nulliter examinati prout Capitulum opponit, de hoc poterit particulariter uideri.

11 Tandem non obſtat, quod Sebaſtianus frater Alphonſi non fuerit admiſſus ad Officium Notariatus Sanctæ Inquiſitionis, cum teſtes loquãtur de auditu, & non exprimãt fuiſſe repulſum ratione impuritatis, & non ſufficit, non fuiſſe admiſſum, niſi probetur concludenter repulſam proueniſſe ex cauſa impuritatis, vt in eiſdem met terminis dixit Rota in prædicta Toletan. coram Illuſtriſ. Mantica, quod magis procedit cum certum ſit potuiſſe, non admiſſionem euenire ex alia cauſa, ſiquidem ad Officium Notariatus Inquiſitionis, non ſufficit quem eſſe purum, niſi alia concurrant, tam circa mores, quam circa habilitatem requiſitam ad officium Notariatus, & potuit nõ admitti ex aliqua prædictarum qualitatum deficientia, aut quia alius concurrebat ad eandem prætenſionem, cui Domini Inquiſitores maluerunt gratificare, & non ex eo ſequitur, quod non admiſſus ſit impurus. Ex quibus Domini dixerunt conſtare de puritate dicti Do. Alphonſi, & quo ad illam de illius bono iure.

REVER. P. D. CAVALERIO.

Romana Concordiæ S. Petri. Veneris 3. April. 1609.

ARGVMENTVM.

Beneficiati S. Petri de Vrbe non poſſunt adminiſtrare maſſam communem, nec ſe ingerere in negotijs a Capitulo tractandis.

SVMMARIVM.

Canonici, & Capitulũ poſſunt adminiſtrare maſſam communem ſine Beneficiatis. nu. 1.

Beneficiati debent tantum ſeruire Eccleſia, nec uocatur ad communes tractatus cum Canonicis. nu. 1.

Eccleſiæ bonorum adminiſtratio ſpectat ad Capitulum, & Epiſcopum, non autem ad Beneficiatos. nu. 1.

Capituli appellatione ſoli Canonici, non autem Beneficiati continentur. nu. 1.

Beneficiati S. Petri de Vrbe vigore Conſtitutionum Pontificum non admittuntur ad tractatus Capituli. nu. 2.

Beneficiati quando dicantur eorum portionem ex maſſa communi accipere iure proprio, vel iure Eccleſiæ. n. 21.

DECISIO CLXXXIII.

1 Rota cenſuit Canonicos, & Capitulum S. Petri poſſe adminiſtrare maſſam communem ſine Beneficiatis, ſiue attendamus Ius cõmune, ſiue Conſtitutiones particulares Summorum Pontificum, nam de iure communi, ita tenet glo. in c. peu. in ver. aſſirios. de cler. non reſiden. vbi dicitur Beneficiatos debere tantum ſeruire Eccleſiæ, non autẽ vocari ad communes tractatus cum Canonicis. But. ibid. num. 8. Abb. numer. 9. Cæſ. de Graſs. deciſ. 4. de his quę fiunt a maior. par. Capit. vbi dicit, Capitulum habere de iure cõmuni intentionem fundatam priuatiue ad Beneficiatos, Caputaq. deciſ. 84. nu. 2. par. 1. & regulare eſt adminiſtrarionem bonorũ Eccleſię ſpectare ad Capitulum, & Epiſcopum, Felin. in c. edocere. nu. 3. & ſeq. de reſcri. Capituli autem appellatione ſoli Canonici, non autem Beneficiati continentur. Abb. in c. ſcriptum. nu. 4. de elect. & in c. dilecti. nu. 1. de maio. & obed. & in terminis quod Canonici, & Capitulum habent intentionem fundatam de iure communi, & priuatiue quo ad Beneficiatos ſuper adminiſtratione bonorum, & reddituum ipſius Eccleſiæ fuit firmatum in vna Valentin. emolumentorum. 2. Decemb. 1587. coram bo. mem. Bubalo.

2 Si vero attẽdamus Conſtitutiones particulares factas a diuerſis Sũmis Pontificibus, expreſſe ſancitum reperitur in Cõſtitutione Ioãnis XXI. fel. me. vt Beneficiati S. Petri nullũ ius habeant Canoniæ, nec ad tractatus Capituli admittãtur, diſponendo, neq; ſint Collegium, Capitulũ, Vniuerſitas, ſiue Corpus, neq; Prælatum, aut Rectorem ſibi poſſint conſtituere, vel

Q 2 habe-

habere, ſed ſubſint Archipresbytero, & Capitulo, quæ Conſtitutio in hac parte non ſolum fuit reuocata, ſed expreſſe confirmata a fel. rec. Nicolao III. in Conſtitutione, quæ datur impreſſa. num. 25. & 26. Nec cenſuerunt Domini obſtare motiuum Beneficiatorum deſumptum ex eadem Conſtitutione Nicolai ſub nu. 24. vbi decernitur, quod eo ipſo, quod aliquis eſt Beneficiatus, ea quæ ipſis attributa ſunt, percipiat ſuo iure. vnde inferunt Beneficiati, quod cum ipſis ſit attributa portio ex maſſa communi, competit eis iure proprio, & ſic in illius diſpoſitione ipſi quoque interuenire debent, iuxta tradita per Vitalin. in clem. vt hi qui. num. 3. & ſeq. de ætat. & qualit. per regulam, quod omnes tangit. de reg. iur. in 6. Cæſ. de Graſſ. deciſ. 4. num. 2. & 3. Pariſ. conſ. 90. num. 12. libro 4. Quia prædicta procederent, quando maſſa cõmunis fieret de bonis proprijs, & redditibus ipſorum Beneficiatorum, quo caſu ad ipſos competeret iure proprio, ſed cum hæc maſſa fiat ex redditibus bonorum Baſilicæ S. Petri, ſequitur quod Beneficiati percipiunt portiones non iure proprio, ſed iure Eccleſiæ, ita declarat Abb. in c. cum omnes. num. 5. verſ. nunc diſcutiendo. de conſtit. & ibi Innoc. num. 3. Put. nu. 13. & Bero. num. 60. & Dyn. in d. reg. quod omnes, & in his terminis loquuntur Vital. Pariſ. & deciſ. Cæſ. de Graſſ. vt ex inſpectione apparet, & ita bene declaratur in d. deciſ. Valentin. coram Bubalo.

3 Minus putauerunt Domini poſſe Beneficiatos aliquid vltra prætendere vigore Concordiæ alias initæ inter Canonicos, & ipſos, quæ fuit confirmata a Iulio II. fel. me. quia in ea datur tantummodo modus faciendi diſtributiones, non autem dicitur, quod diſtributiones fiant cum interuentu Beneficiatorum, ideo dicta Concordia intelligenda eſt, iuxta diſpoſitionẽ iuris communis, cui dicta Conſtitutio Iulij non derogat. Ex quibus Rota cõcluſit adminiſtrationem maſſæ communis ſpectare ad Canonicos, & Capitulum ſine Beneficiatis, &c.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. CAMERARIO EXTRA ROTAM.

Romana Retractus Vineæ. 11. Aprilis 1609.

ARGVMENTVM.

Retractus, & ius congrui vigore Bullę Gregorij XIII non habet locum in vẽditione neceſſaria, facta ſcilicet per ſubhaſtationẽ ad inſtãtiam creditorum. Nec minus prodeſt cõductoribus fundi ruſtici etiam exiſtentis intra mœnia Vrbis.

SVMMARIVM.

Retractus, ſeu ius congrui vigore Bullæ Gregorij XIII. habet locum in venditione neceſſaria, facta ſcilicet per ſubhaſtationem ad inſtantiam creditorum. num. 1. & ſeqq. Contra num. 8. & ſeq.

Venditio facta per ſubhaſtationem ad inſtantiam creditorum dicitur voluntaria. num. 2. verſ. Si quidem venditio. & nu. 4. contra num. 8. & ſeq.

Datio in ſolutum non eſt proprie venditio, retractusq́; in ea locum non habet. num. 3. Declara, vt num. 13.

Voluntas coacta voluntas eſt. nu. 4. Declara, vt num. 9.

Retractus, ſeu ius cõgrui vigore Bullæ Greg. XIII. habet locum etiam in venditione fundi exiſtentis intra mœnia Vrbis. nu. 5. & ſeqq. Contra num. 15. & ſeqq.

Vrbanum prædium iuxta propriam ſignificationem dicitur, ſiue intra Ciuitatem, ſiue extra, deſtinatum tamen in genere perſonarum, & non fructuum. num. 6.

Publica vtilitas dicitur illud, quod reſpicit ciuium particularium diuitias, & commodum. num. 7.

Velle dicitur is, qui poteſt, & nolle. num. 8. & ſequent.

Retractus an ſit fauorabilis, vel odioſus. num. 11.

Factum iudicis procedentis ad inſtantiam partis, cenſetur factum ipſius partis. Declara, vt num. 12.

Appellare non licet a grauamine tam iudiciali, quam extraiudiciali poſt decem dies num. 14.

Inquilini dicuntur illi, qui conducunt Vrbanas domos, non qui conducunt ruſtica prædia. num. 17.

Vrbanum, vel ruſticum prædium dicitur ſecundum patrisfamilias deſtinationem. num. 18.

DECISIO CLXXXIV.

1 Vinea, vel potius Horto Cinararum, ſeu Carcioffolorum exiſtẽte in Vrbe ſub Teſtaccio poſito ad publicum incantum ad inſtantiã creditorum per Curiam Capitolinam, obtulerũt Vincẽtius Manetus extraneus, & Ambroſius Præuoſtus Affictuarius, & remanſit Vicentio vltimo, & plus offerenti, cui ab eadem Curia fuit factum inſtrumentum venditionis, & datum mandatum de immittẽdo, prout immiſſus extitit. His peractis Ambroſius acceſſit ad Nos, & via monitorij cum inhibitione inſerta in forma petijt vigore Bullæ iuris congrui Greg. XIII. ſe tanquam inquilinum præferri dicto Vincẽtio. Cauſaque longe lateque diſcuſſa pluribus hinc inde informantibus, & voce, & ſcriptis res deducta eſt ad duo dubia. Primum, An retractus in caſu, & ad effectum, de quo agitur, habeat locum in re vendita per ſubhaſtationem. Alterum. Num hęc conſtitutio cõcedẽs in §. 9. retractum inquilino locum habeat in affictuario, ſeu conductore in caſu, & ad effectum eundem.

2 Quo ad primũ pro Ambroſio Actore deducebatur, quod licet in §. 8. Bullæ videatur colligi retractũ vicino non competere niſi pro re Domino volente ſpõte vendita, & cõſequenter, nec inquilino per extẽſionẽ §. 9. nihilominus accõmodetur diſpoſitio huic caſui, ipſique cõpetat ex infraſcriptis. Siquidẽ venditio facta ſub haſta dicitur voluntaria, quia debitor nõ coacte, ſed ſponte æs alienum conflauit, & bona ſua ære alieno obnoxia eſſe voluit, ſicq; dicitũ procedere ex volũtate partis inſpecta origine, & clarũ videtur q̃cquid conſequitur ex voluntate voluntarium cenſeri. Bald. conſ. 306. circa mediũ, in 1. gl. & DD. in l. 1. C. de natur. liber. & tãto magis cũ fuerit facta ex decreto Iudicis, cuius factum dicitur factum partis. l. ſi ob cauſã: C. de

C.de euict.l.ſi pignori.cod.tit.gloſ.in l. id quod noſtrum.in 5.oppoſ.ff.de reg.iur. Vrſill.ad Afflic. deciſ. 191.num.3.

3 Item quia nos non ſumus in datione in ſolutum facta creditori, in qua cum illa non ſit proprie venditio, Doctores voluerunt retractum locum non habere,ſed in venditione facta Vincẽtio extraneo plus offerenti,quo caſu ijdemmet Doct. ſenſerunt, retractũ competere, Tiraq.de retract.lignag.§.1. gl. 14.nu.8. Afflict.& ceteri allegati per Bartol. de iure protomiſ. ad Bullas Apoſtolicas q.12.nu.4. & 6.

4 Et quamuis debitor fuerit coactus a Iudice vendere,voluntaſque eius propterea dici poſſit coacta, non ſequitur,quod voluntas nõ ſit, quia voluntas coacta voluntas eſt, l. ſi mulier. §.1.ff.quod met. cum vulg. quinimo poteſt & ſpontanea appellari,ex quo procedit ex facto proprio debitoris ad differẽtiam alterius venditionis, ad quam quis tenetur abſque facto proprio.ſupra ex §.6.ad cuius differentiam videntur potius poſita huiuſmodi verba Domino volẽte ſua ſponte &c. quam quod voluerit Summus Pont. ſtatuere, diſpoſita in venditione ſimpliciter poſita non habere locum,quando ſit facta per ſubhaſtationem. Quæ verba & ſi importarent geminationem, non viderentur facere difficultatem, niſi oſtenderetur, quod alias eſſent ſuperflua, quod ex mox relatis ſatis conſtat dici non poſſe. Pariſ.conſ.71.nu.20.lib.3.

5 Ad ſecundum dicebat Ambroſius, quod cum hortus huiuſmodi ſit intra mœnia Vrbis cadit ſub ſundo, vel ſolo Vrbanis,de quibus loquitur §.8.ibi,ſed & cũ aliqua domus,ſiue fundus, aut ſolum vendendũ erit, & propterea conductor non dicitur colonus, ſed inquilinus.gloſ.in l.re pignoris.ff.de acqu.poſſ.in l.emptorem.in verb. colono.C.locati.& in §.Item Seruiana,in verbo coloni. Inſt.de action. conſequenterque intrat diſpoſitio Bullæ, in §.9.de inquilino loquẽtis.

6 Nec refert, quod Vrbanum prædium iuxta propriam ſignificationem denotet prædium deſtinatum in genere perſonarum,non fructuum ſiue intra Ciuitatem, ſiue extra. Quoniam ſatis eſſe videtur,quod Bulla vbi de ruſticis agit, in §. 12. intelligat ruſtica prædia eſſe, quæ ſunt extra Vrbem, ibi intra tria ab Vrbe milliaria. Quia dictio ab excludit. Bal.in l.1.in princ.ſub nu.3.vbi Caſtren. ſub nu.item 3.Alex.nu. 16.Iaſ.nu. 24.ff.ſi quis cautionibus.

7 Et licet in caſu iſto non poſſit conſiderari aliqua ratio ornatus Vrbis,tamen ſufficiat,quod poſſit conſiderare ipſius Ambroſij cõmoditas, quæ reſpectu omnium inquilinorum in genere poteſt appellari bonũ publicum,prout dicitur publicum intereſſe,quod Ciues ſint diuites, quamuis ſit Ciuium ipſorum particularis vtilitas.Bart.l. 1.ſub num.25.vbi Ripa,& alij.ff. ſolu.matr.& præter id concurrit aeris ſalubritas, & conſideratis fructibus,qui percipiuntur, concurrit et ciuium vtilitas, ad quæ proſpexit Bulla noſtra, dum in principio retulit tres rationes,ex quibus moti ſunt Summi Pontifices ad condendum conſtitutionem huiuſmodi, Vrbis ſcilicet,& illius diſtrictus ornatum aeris ſalubritatem, & priuatorũ commoditatem, nec aliter poſſet intelligi §. 9. inquilino retractum concedens, cum ipſe non teneatur nec ornare, nec fabricare: Quare caſus iſte ſatis videtur comprehenſus ſub Bulla ſi ſub illius ratione comprehenſus oſtendatur. Dec.conſ.372.nu.7.cum vulg.

8 His tamen non obſtantibus fuimus in voto abſoluendum eſſe Vincentium a petitis ab Ambroſio moti,quo ad primum punctum ex eo,quod Bulla in §.8. ad quem refertur §. 9. velit ad hoc, vt ſit locus retractui,quod domus ſolum,vel fundus ſint vẽdita a Domino volente ſua ſponte vendere,per quæ verba ad literam excluditur venditio facta per ſubhaſtationem mediante Iudicis decreto ad inſtantiam creditoris; Velle enim dicitur, qui poteſt nolle. l.eius eſt nolle. vbi Dec.ff.de reg.iur.ſponteque factum dicitur,quod nulla neceſſitate cogẽte ſit,quod Motu proprio,quod libere,non autem coacte,vel ad petitionem. Anchar. in c.præſenti.in 5.notabili.de cenſibus. Dec.in l.velle non creditur.ſub nu.6.in fi.ff.de reg.iur.quod non contingit in caſu iſto.

9 Et cum vtrũque copulatiue requiratur,quod ſcilicet Dominus velit,& ſponte velit vendere,nõ ſumus in puris terminis geminationis, in q̃bus nihilominus adeſſent anguſtiæ pro Ambroſio ex cumulatis per Illuſtriſ.Card. Thuſcum pract.concl.to.4. in verſ. geminatio.concl. 28. per totũ. Sed fortioris declarationis, quod voluntas omnino,& ex omni parte ſit libera,ſi ſpontanea debet eſſe. Qui enim ſe conſtituit debitorem alterius ſub hypotheca bonorum facultate etiam data creditori alienandi, licet libere, & ſponte recipiat, non ſic tamen facultatem ſua bona alienandi præſtat, quia potius neceſſitate ductus, vt pecunias, vel res, quibus indiget habere poſſit, alias non habiturus; & propterea neceſſario inferri non poteſt in puncto, quod debitori, qui erat Dominus horti, quando obligauit creditori bona ſua, placuerit libere,& ſponte, quod iſte hortus ſic in indiuiduo venderetur ad publicum incantum cum aliquo ſuo dedecore,& grauibus expenſis,voluit quidem,ſed neceſſitate ductus, & licet voluntas coacta ſit voluntas,non tamen dici poteſt,quod ſit voluntas ſpontanea, quam requirit conſtitutio noſtra, ſed dicitur voluntas qualificata, vt poſt Abb.& alios dicit notab. Dec.in d.l. velle non creditur.ſub num.6.verſ.4.& vlt.de reg.iuris.quæ non eſt proprie voluntas,ſed ſecundum quid, vt bene dixit idem Dec.in d.l. velle non creditur.nu. 3. volũtarium enim regulariter non dicitur, quod ſit ex Iudicis, vel legis diſpoſitione, vt poſt Alberic. & Anchar.dicit Sebaſ.Medic.trac.de fortuit.caſib. par. 1.q.1.nu.25. quinimo actus voluntarius nec dicitur, quando ſit ab eo,qui poterat compelli, cũ paria ſint, aliquid fieri coacte,vel timore coactionis. Bald.not. per illum textum in l.nouiſſime. numer.2.vbi late.ff. quod falſ.tut.auct. Dec. eademmet l.velle non creditur.ſub num. 2.& ſi voluntarium dicatur,erit cauſatiue,& non præciſe,ut requirit Bulla noſtra Grat.conſ. 133.num.19.in princ.

10 Et in terminis, quod retractus non habeat locum in venditione facta ex cauſa neceſſaria, ſiue per ſubhaſtationem, ſiue per dationem in ſolutum, voluerũt Spe.tit.de emptione. §.nunc dicendum eſt de reſcindendis.nu. 20.verſ.ſed bene.qui,& ſi loquatur de datione in ſolutum, non innititur tamen ſoli rationi, qđ datio in ſolutũ non ſit proprie venditio, vt per Informantes ex aduerſo conſiderabatur, ſed inter alias rationes hanc deducit, quod neceſſitate ductus in ſolutum dederit Io.And.ibidẽ dicens, quod licet contrahere dicatur voluntatis, perſiſtere tamen dicitur neceſſitatis. Alberic.de ſtatut.li.1.q.88.& q.110.nu.4. Roman.late conſ.107.per totum loquens in alienatione facta vigore laudi. Alex.conſ.52.per totũ lib.1. loquens in adiudicatione facta per Iudicem abſque ſubhaſtatione,& conſ.76.nu.10.in 5.vol. Affli.de iure protomiſ.§.3.num.6 teſtans, quod ita practicatur. Gui.Pap.deciſ.257.in fi.Grat.d.conſ.133.per totum lib.1.Neapodan.ad Conſuetud.Regni Neapolit.tit. de iure congrui, in verb.emit.nu.5.& ſeq.loquens tã de adiudicatione, quã de immiſſione ex iudicis decreto,& ibi addentes alios citant,& poſt Chaſſan.in conſuet.Burgun.Arnel.Ferran. ad conſuet.Burdegalen. Maſſuer.in prax.iudic. Aſin.de executione.§.4.c.3. nu.1.Carpan.ſuper Stat. Mediolan.c.417.nu.143. ex quibus apparet, quod hæc eſt cõis opinio in terminis conſuetudinum, & conſtitutionum concedẽtium retractum in re vendita ſimpliciter, vt nõ intelligatur conceſſus, ſi ſit vendita ex cauſa neceſſaria, vt eo magis admittenda ſit in conſtitutione noſtra diſponente concedi retractum, ſi vendita ſit ſpõte a Domino vendere volente, quod non intelligatur conceſſus, ſi vendita ſit per ſubhaſtationem ad inſtantiam creditoris, ea ſcilicet ratione, quod vbi vẽdatur res ſub haſta ſit conſultum vicino,& inquilino, illam habere per aliã viam, quã retractus, claram, & apertam,& veriſimiliter magis vtilem creditori. Quibus adſtipulatur regula deſumpta ex l.pen. §.prædium. ff.de leg.2. cum alijs ſimil. Quod diſpoſitio de aliquo actu facta non ad neceſſarium, ſed ad voluntarium refertur.

11 Confirmatur, quia non accommodãtur venditioni per ſubhaſtationem, alia pro forma requiſita a Bulla noſtra in d.§.8.& inter cetera, quod intimata venditione iurent, tam emptor, quam vẽditor apud acta illam veram eſſe, in eaque ac illius pretio non interueniſſe dolum, vel ſimulationem aliquam, vnde caſus iſte remanet ſub iuris communis diſpoſitione, & licet ratio commoditatis priuatorum habita ſit in cõſideratione a Bulla, non ita tamen quod poſſit ampliari,& extendi diſpoſitio pro inquilino, vt fieri poſſet pro vicino ratione publici ornatus, cuius ſolius cauſa habemus ampliorem facultatem, & arbitrium maius, vt ex §.10.& ex §.20.cnnſtat, excluſa enim ratione publici ornatus, quæ eſt fauorabilis, conſtitutio hæc non eſt late interpretanda c. priuilegia. 3.diſtin. c. ſane.ybi Abb.num.1.& 3.de priuileg. Afflic.deciſ. 21.num.12. & propterea dicebamus, quod deducta pro Ambroſio fuiſſent efficaciora, & magis arriderẽt, ſi pro vicino non pro inquilino proponerẽtur, quodque ratio ſalubritatis aeris non poteſt hic eſſe in maiori conſideratione pro Ambroſio, quam pro Vincentio, quod aliter eſſe poſſet, ſi alter eſſet vicinus, & ſecundum terminos Bullæ vellet vnire, & ampliare ad aeris quoque ſalubritatem.

12 Non intrat l.ſi ob cauſam. C.de euic.cum concor. ex aduerſo alleg.at. quod ſcilicet factum Iudicis procedentis ad inſtantiam partis cẽſeatur factum ipſius partis, quia ſic potius hæc venditio diceretur facta a creditore, ad cuius inſtantiam vendidit Iudex, quam a debitore, & licet verum ſit fingi venditionem factã a Iudice eſſe factam a debitore, non eſt ob id vere facta a debitore, & aliunde id procedit quinimo faceret pro Vincentio, quod diſpoſitio Bullæ loquens de venditione vere facta a Domino rei; non habeat locũ in ficte facta l.3.§.hæc verba. vbi gloſ. in verb. hæreditatem.ff.de neg.geſt.cum vulg.

13 Nec quicquam facit, quod dicebatur de differentia inter dationem in ſolutum,& venditionem ſub haſta. Quia Tiraquel. Afflict. Bard. qui relinquit cogitandum, & alij loquuntur in terminis conſuetudinis, & conſtitutionum diſponentium ſimpliciter de venditione facta abſque alia adiectione, vt oſtenditur. Noſtra autem conſtitutio loquitur in terminis præciſis venditionis voluntatiæ,& ſpontaneæ. Vnde ea ratione, qua venditio ſimpliciter capta ſecundum eos non comprehendit dationem in ſolutum, quia nõ eſt proprie venditio, eademmet ratione, vẽditio quæ debeat eſſe voluntaria, & ſpontanea non comprehendit venditionem factam ſub haſta, quia non eſt proprie talis, ſed vt ſupra diximus, alia quoque ratione moti ſunt plerique ex Doctoribus præfatis ad denegandum retractum in datione in ſolutum ex eo ſcilicet, quod datio in ſolutum proueniat ex cauſa neceſſaria, & ipſimet Doctor.in contrarium citati, aut inferunt cauſam neceſſitatis pro excludendo retractu, & cauſam proprie voluntariam pro concedendo, aut illum concedunt Domino directo, cui cõpetit ius prælationis, & caducitatis de iure cõmuni aduerſus emptorem rei emphyteuticæ ex cauſa neceſſaria, vt concludunt Capicius deciſ.*99*. in fi.& alij quod non facit ad caſum noſtrum.

14 Tandem cũ minori difficultate in hanc ſententiã venimus. Quia in ſubhaſtatione huius rei Ambroſius obtulit ſemel,& iterum,& eligendo hanc viã, quæ ſibi patebat, conſenſit ſuperari a Vincentio vltimo, & plus offerente. Non ſolũ etenim proclamata, quæ fiũt in ſubhaſtatione requirunt,& citant oẽs, ſed ſignãter ex oblatione probatur offerentis ſcientia iudicialis, rem ſcilicet eſſe vendendã cum pactis, & capitulis ibi expreſſis,& inducitur declaratio, qđ noluerit pro maiori pretio, quam obtulerit. Vnde ſibi imputari debet, quod ſuperari voluerit etiam cum aliquali præiudicio ſaltem veriſimili Domini rei vendendæ. Si enim Ambroſius oblationem auxiſſet, idem de facili poſtmodum feciſſet Vincentius, cum euidenti vtilitate Domini. Et quia prima Ambroſij oblatio fuit ſub die 1.

Octobris,

Octobris,ſecunda vero ſub die decimo. Monitorium autem ad illius inſtantiam ſuit executum cõtra Vincẽtium die 28.eiuſdem,fuit etiam conſideratũ, quod ne dũ id ſuit,poſt decem dies, poſt quos ſolent omnia conquieſcere,ſiue grauamen fuerit illatũ iudicialiter ſiue extraiudicialiter,Marant.in Spec.par.6.& quandoque appellatur verſ.3.principaliter. n.213.& 325. ſed vltra 15.dies expreſſos a Bulla, & quod facilius audiri potuiſſet,ſi nullo modo obtuliſſet. Non proteſtando etenim infra decem dies conſenſiſſe videtur. Facit l.r.& 4.C.de remiſ.pign.

15 Secũdum dubium viſum eſt minorem habere difficultatem,ſi quidem etſi ex §.8.Bullę admittatur vicinus ad retrahẽdum,ne dum domum ſed fundum, vel ſolum,quæ ſuerint vendita: tamen inquilinus nõ vocatur ad retractum, niſi quando domus vendatur, vt ſunt clara verba §.9.quę pluries ſuerunt conſiderata, & hic agitur de venditione non domus,ſed vineæ,vel horti,ſuper quo non adeſt aliqua domus, licet in extrema illius parte adſint quidam parietes tecti, qui non ſunt deſtinati ad vſum habitandi, vt ex viſione apparuit,& in his nec cadit ratio, quæ conſiderari poteſt in apothecis,& magazenis, in quibus ſaltem per totã diem, & partem noctis commorari ſolent inquilini,nec in vineis habentibus domos, in quibus continue habitẽt vineas colentes, vel eas in affictum conducentes.

16 Nec poteſt concedi, quod in §.ſit expreſſa domus exemplificatiue,vt per Informantes pro Ambroſio dicebatur,cum nulla adſint verba id indicantia, quinimo intuenti conſtat, quod diſpoſitiue, & geminate eſt poſita,vt poſſint intrare, quæ de geminatione ſupra annuimus.

17 Augetur facilitas reſolutionis. Quia §.9.vocat tãtummodo inquilinum,qui propriè dicitur in vrbanis l.emptore.cum glo.in verb.colono. C.locati, non autem colonum,qui dicitur in ruſticis.l.re pignoris.vbi gloſ.in verb.poſſidere.ff.de acquiren.poſſeſs. Et quia nos ſumus vere in re ruſtica,ex qua percipiuntur fructus venales,vt mox dicetur, & pro ruſticis habemus in §.12.Bullæ particularem diſpoſitionem,qua vocãtur ſolummodo vicini ad ius congrui verbis expreſſis pro vineis,& cannetis,& ad retractum per interpretationem,comprehenſiuam a maioritate rationis, quæ hic non cõcurrit,non autem coloni, vel conductores, ceſſat omnis ſcrupulus, maxime cum non ita ample poſſit fieri interpretatio, prout poſſet, ſi ageretur pro vicino,qui teneretur vnire,&ad publicum ornatum, ſeu decorem fabricare,vt ſupra tetigimus.

18 Nec viſa eſt obſtare conſideratio ſubtiliter facta ab altero ex DD. Informantibus pro Ambroſio volente vi Bullæ,quicquid eſt intra mænia, eſſe prædiũ Vrbanum, quicquid vero extra, intra tria tamen ab Vrbe milliaria ruſticum propter dictionem ab. Quoniam cum de iure ſit attendenda deſtinatio patrisfamilias,vt ipſe quoque Dominus Aduocatus ſentit,vt ſcilicet quicquid eſt in Vrbe vel extra dicatur vrbanum, vel ruſticum ſecundum patrisfamilias deſtinationem l.vrbana prædia. ff.de verb.ſign. cum vrbanũ prædium,nõ locus,ſed materia faciat; dicit ibi Iuriſc. & in puncto ruſtica prædia dicantur, quæ fructuum percipiendorum cauſa fiũt, vt eſt hortus iſte Cinararum controuerſus. l. eo iure. §. ſtabula. ff.quib.mod. pig.tacite contrah. Cæpol.de ſeru.vrb.c.11.num.2.& nu.4.vbi in terminis de horto ſatis conſtat, quod Bulla vtens illis verbis ab Vrbe, nil aliud intellexit, nec voluit,niſi reſtringere, quod pro ruſticis prædijs non omnibus quidem, ſed pro vineis, & cannetis competeret ius huiuſmodi intra tria tantummodo ab Vrbe milliaria,& non vltra,ſiue ſint intra,ſiue extra mænia non habita vlterioti ratione, vt ſubiecta materia indicat, alioquin domus, quæ ſunt poſitæ, ne dum extra portã Populi,& de Caualli leggieri,& alias portas, in quibus continue habitant hoſpites, & aliæ perſonæ non ruſticæ,etiam milites. Sed omnes exiſtentes trãs Tyberim extra mænia inhabitatæ a pluribus viris nobilibus eſſent ruſticæ,quod eſt abſurdum.

REVERENDISS. P. DOMINO LVGDVNEN.

Toletana Canonicatus. Veneris 23. Aprilis 1609.

ARGVMENTVM.

Puritas ſanguinis præſumitur, & qui impuritatem ſanguinis allegat, eam probare debet, ſtatutumque reijciens eos qui ſanguinis puritate non gaudent, nõ cenſetur repellere eos,de quorum ſanguinis impuritate non conſtat.

SVMMARIVM.

Puritas ſanguinis præſumitur, & qui impuritatem allegat, illam probare debet. nu. 2. & 3. vbi reſpondetur contrarijs.

Superfluum non dicitur, quod in ſenſu contrario põt operari aliquid, quod in directo non operaretur. nu. 3.

Proœmium in diſpoſitionibus obtinet rationem cauſæ finalis, & lumen præſtat ad repellendas omnes ſubſequentes ambiguitates. nu. 4. in fi. & nu. 5. & 6.

Argumentum a contrario ſenſu validiſſimum eſt in ſtatutis præſertim quando ſtatutum diſponit in caſu a iure non prouiſo. nu. 7.

Incluſio vnius probationis excludit aliam. nu. 8.

Edictorum publicatione crimina detegi poſſunt. nu. 10.

DECISIO CLXXXV.

1 QVamuis hæc ſecunda huius dubij propoſitio decreta fuiſſet ad maximam inſtãtiam Dominorum Agentium pro Capitulo: tamen cum illi expectati per tres, & amplius menſes,& continguis ſolicitati citationibus,non tamen ſe paratos præberent ad informandum: fuit,

ſolo Domino Ludouico informante, facta dictá propoſitio. Et Rota cenſuit, ſtandum eſſe in reſolutis, ſub die 16. Decembris proxime præteriti, ex rationibus longa ſerie deductis in Deciſione.

2 Aduerſus quam Deciſionem, cum illa, quæ oretenus oppoſita fuerunt, reſpiciant præcipue interpretationem datam Statuto, viſum fuit Dominis, fruſtra pro parte Capituli excitari querimonias, quaſi rumpatur Statutum, vel illius diſpoſitio, excogitatis recens intellectibus, eludatur: cum potius tam inſignis Eccleſiæ Statutum Apoſtolica auctoritate confirmatum in ſuo antiquo robore, & legitima obſeruantia permanere Rota perequipat, & quantum in ſe eſt, enitatur. Atque ex reſolutionibus in hac materia ſæpiſſime factis appareat, quod in hac cauſa Rota cenſuit, id fuiſſe nobis quaſi traditum per manus Anteceſſorum noſtrorum, dictamque interpretationem perpetuis, & conſtantibus ſuffragijs, & olim, & nunc receptam fuiſſe. Et quidem vltra Deciſiones alias cumulatas, nouiſſime fuit in cauſa Toletana puritatis ſanguinis. 10. Martij 1604. coram bonæ memoriæ Lita diſertis verbis dictum, eo ipſo, quod Capitulum non probat impuritatem, intentionem prouiſi eſſe fundatam, ideoque ſæpiſſime Rotam reſoluiſſe.

3 Impugnatur etiam minus æquè Deciſio, cum aſſeritur, illam patefacere aditum proiectis, & terræ filijs ad beneficia Eccleſiæ Toletanæ. Id enim alieniſſimũ eſt, vt a mente Dominorum, ita a verbis Deciſionis, quæ proiectorum mentionem fecit, non vt ad eorum fauorem aliquid diſponeret, ſed vt proponeretur obiectio, quæ pro parte Capituli fuerat facta, quod, iuxta Rotæ intellectum, diſpoſitio Statuti eſſet ſuperflua, & inutilis, quodque etiam terræ filij forent in Eccleſia Toletana admittendi. Quæ obiectio nullo modo ſubſiſtit, quia Statutum ſatis operatur, dum præter Iuris communis diſpoſitionem, excluditur prouiſus, ſi eius origo detegatur conſperſa aliquibus impuritatis maculis. Ad quod optime facit illa Iuris concluſio, quæ habet, non dici ſuperfluum illud, quod in ſenſu contrario poteſt operari, quamuis indirecto nihil operaretur, vt ſimilibus, & allegationibus ad hunc caſum valde accommodatis, tradit Alciat. præſumpt. 3. reg. 3. Quod autem attinet ad proiectos, manifeſtũ eſt illos non poſſe ſatisfacere Statuto, quia cum patrem iudicare non poſſint, deficit fundamentum informationis capiendæ, ideoque cum omnis diſputatio præſupponere debeat terminos habiles, non bene infertur ab illis, quorum noti ſunt natales, ad populi filios, & terræ progeniem. Et propterea Deciſio non immerito huic obiectioni nullam aliam reſpõſionem dedit, niſi quod in Rota dubia non diſputantur in abſtracto. Quodque hic non agitur de proiecto, ſed de prouiſo nobili, cuius pater, & maiores Chriſtiani, & nobiles ex ipſa informatione probantur.

4 Ceterum vt intellectus Statuti in tot cauſis datus conformis omnino appareat menti, & verbis tam ſtatuentium, quam Papæ confirmantis, placuit Dominis conſiderare circa hoc magis ex propoſito, quod ſtrictim in Deciſione fuerat dictum. Leguntur igitur in proœmio Apoſtolicæ confirmationis hæc verba. Dum earum cætui aliqui, quorum genitores Chriſtianæ Religionis tramites nefarie ſunt tranſgreſſi, ſe temere aggregare curant, varia ſcandala, & diſſenſiones paſſim oriri intuentur, ne ſimilia ſubſequantur, non modo in eos iuris rigorem obſeruare, verum ſeuerius agere dignum duci, &c. Ex quibus verbis apparet, huic Statuto cauſam dediſſe deſcendentes ex genitoribus Chriſtianæ Religionis tramites trãſgreſſis, mentemque Statuentium, & Papæ confirmantis fuiſſe, repellere ab ingreſſu Eccleſiæ Toletanæ non illos, qui puritatem poſitiue non probaſſent, hoc enim nullibi legitur, ſed eos, qui deſcenderent ex parentibus, aut maioribus infectis, quos Statutaria diſpoſitio repellere voluit, nedum iuxta iuris rigorem, puta intra gradus expreſſos, quo ad deſcendentes Hæreticorum in c. 2. §. Hæretici. c. vt commiſſi, & c. Statutũ. il 3. de Hæret. lib. 6. Sed etiam ſeuerius, hoc eſt omnes in infinitum, quocumque gradu deſcendentes. Non eſt autem dubium, quod in diſpoſitionibus proœmium obtinet rationem cauſæ finalis, & lumen præſtat ad repellendas omnes ſubſequentes ambiguitates. Bald. in l. cum quid. ff. ſi cert. pet. Bart. & Doct. in l. fin. de hæred. inſtit. late Io. Garzi. de nobil. in diuiſione. num. 2. & ſeq.

5 Id comprobatur ex narratiua per Archiepiſcopũ, & Capitulum Summo Pontifici facta, Quod licet Eccleſia Toletana ſit multis nominibus inſignis, contingebat nihilominus ex illius Capitularibus aliquos, præſertim de infecta Hebræorum progenie deſcendẽtes, tanquam de crimine hæreſis ſuſpectos, a Sancti Officij Inquiſitoribus capi, & puniri, in ipſius Eccleſiæ non leue dedecus, quibus inconuenientibus occurrere cupientes ſtatuerunt, &c. quæ narratiua demonſtrat cauſam finalem Statuti fuiſſe, ne infecti maculis admitterentur.

6 Idem etiam colligitur ex ipſius Statuti parte diſpoſitiua, in qua poſtquam dictum eſt, vt non admittantur, niſi deſcendentes de antiquis Chriſtianis, ſtatim ſubditur, nulla Hæreticorum, Hebræorum, vel Saracenorum macula infectis. Quibus verbis explicarunt ſtatuentes, quos intellexerint deſcendere ex antiquis Chriſtianis, illos videlicet, qui prædictis maculis nullo modo eſſent infecti, vt fuit iam late conſideratum in Deciſione. Pro cuius corroboratione fuit inſuper ponderatum in hac propoſitione, quod in Hiſpania, vulgari ſermone, Chriſtiani noui dicuntur, qui infecti ſunt macula Hebræorum, vel Saracenorũ. Ideoque illa verba Statuti, Non admittantur, niſi ducentes originem ex Chriſtianis antiquis, idem important, ac ſi dictum fuiſſet, non admittantur deſcendentes ex Chriſtianis nouis, id eſt infecti maculis, ſicque verba, niſi ex Chriſtianis antiquis, incidunt in idem cum verbis ſubſequentibus, nulla macula infectis, quæ non fuerunt adiecta, tanquam diuerſa, nec diuerſam ſignificationem a præcedentibus habentia, ſed vt magis, & magis Statuentes ſuam mentem, impu-

ros

Digitized by Google

tos excludendi, aperirent. Et per conſequens tota illa clauſula non duas qualitates in admittendis, ſed vnam tantum requirit, videlicet, quod admittendi non ducāt originem a Chriſtianis nouis, id eſt, quod illorum origo non ſit infecta, quod & ipſa res ſuadet, cum & idem ſit deſcendere ex Chriſtianis antiquis, aut non deſcendere ex nouis, & idem ſit non deſcendere ex nouis, aut non deſcendere ex infectis Hebræorum, vel Saracenorum maculis.

7 Demum ipſummet Statutum vlterius, & conſecutiue progrediens ſeipſum optime declarat ibi, Et ſi admiſſi ex certa, & vera informatione, quod de Hebræorum, Saracenorum, aut Hæreticorum progenie deſcenderent reperti fuiſſent, ſtatim ab eadem Eccleſia repellerentur. Diſponit enim Statutum ex iam receptis illos expellendos, qui reperti fuiſſent originem ducere ab infectis, non autem dicit repellendos eſſe eos, qui non fuerint reperti poſitiue deſcendere ex puris, & antiquis Chriſtianis. Igitur in qualitate poſitiue requiſita a Statuto in expellendis, clare conſtat de qualitate deſiderata in admittendis. Quia ſi Statutū repellit deſcendentes ab infectis, ſequitur a contrario ſenſu, quod non deſcendentes ab infectis admittit. Quod argumentum in iure eſt validiſſimum, iuxta text. in l. 1. §. huius rei. ff. de offic. eius cui mand. eſt iuriſd. & procedit, non ſolum in verbis legis, ſed & in Statutis locum ſibi vendicat, præcipue quando, vt in hoc caſu, Statutum diſponit in caſu a iure communi non prouiſo. Bart. in l. omnes populi. in 6. q. princ. ff. de iuriſd. om. iud. Alex. & Iaſ. in d. §. huius rei. Felin. in cap. ſignificaſti. de for. compet. & alij per Euerard. in loco a contrario ſenſu. verſic. & quia ſupra plene.

8 Itaque cum ex ſupradictis appareat euidenter, Statutum requirere probationem deſcendentiæ ex non infectis, remanet excluſa intentio Capituli, quo ad neceſſitatem probandæ deſcendentiæ ex puris poſitiue. Quia incluſio vnius neceſſitatis probationis excludit aliam. arg. tex. in l. cum Prætor. in princip. ff. de iudic. trad. Dec. in l. 1. in 3. lectura. num. 64. circa med. ff. ſi cer. pet. Menoch. de arbitr. lib. 2. cent. 5. caſu 420. num. 44. facit tex. in l. cum ita. verſ. quæ enim. ff. de cond. & demonſtr. Et faciunt, quæ notat Bart. in l. cum auus. num. 4. ff. eod. Et per conſequens, qui ex probationibus a Commiſſario Capituli factis reperitur non deſcendere a genitoribus macula infectis, ille habet qualitatem puritatis a Statuto deſideratam, iuxta ipſius mentem, & verba, & iuxta Deciſiones alias in ſimilibus cauſis iſtius Statuti, & Eccleſiæ in Rota factas.

9 Sed & in hoc caſu habentur ex abundanti aliqui teſtes, qui de puritate affirmatiua, ſeu poſitiua etiam ex publica voce, & fama deponunt, vt in Deciſione dictum fuit, in qua etiam fuit expreſſum, quod aduerſus teſtes de impuritate deponentes D. Ludouicus propoſuerat plures exceptiones, quas Domini Capitulares non cenſuerunt attendendas. Sunt etiam conſideratione dignæ contrarietates, & varietates, quibus inuoluta reperiuntur dicta quorundam ex illis teſtibus, qui de impuritate originis maternæ D. Ludouici depoſuerunt. Quippe iidem teſtes in qualitate eiuſdem deſcendentiæ, aliud in informatione Domini Licentiati Aldanæ, aliud in iſta Domini Ludouici dixiſſe arguuntur.

10 Quod attinet autem ad ea, quæ deducta fuerunt contra modum procedendi, quo tam Dominus Cōmiſſarius, quam Domini Capitulares vſi fuerunt, viſum eſt ea prætermittere, cum omnia dicantur ex abundanti, & aliqua etiam non probentur ex Actis. Sed & ſi quid ſeuere aliquantulum, aut dure factum fuiſſet, Domini tamen, ſibi perſuadent, omnia geſta fuiſſe ex cauſis rationalibus, quas vel negotij qualitas, vel Regionis ſtylus, vel Capituli obſeruantia expoſceret. Veruntamen animaduerterunt D. Ludouico ſuffragari debere, quod poſthabitis exceptionibus per ipſum propoſitis, & derelictis illis teſtibus, qui de puritate originis ipſius in prædicta Aldani informatione depoſuerant: demumque facta informatione, tam exacta, & exquiſita, vt rei veritas quæſita fuerit, etiam mediante publicatione edictorum cum cenſurarum comminatione, qui eſt modus detegendi criminis. Clar. in pract. crim. q. 27. lib. 5. Foller. in pract. crim. Canon. fol. 119. num. 27. atque in informationibus, & viſitationibus Eccleſiaſticis non laudatur. Pauin. de viſit. par. 1. q. 5. num. 4. & ſeq. nihil tamen detectum fuit, ex quo vere, aut legitime dici poſſit, quod eiuſdem D. Ludouici origo aliqua macula infecta ſit. Hoc enim ſtante, bene intrant regulæ in Deciſione firmatæ, quod paria ſunt, Non eſſe, & non apparere, quodque non præſumitur verum id, quod tentatum eſt probari, & non fuit probatum.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. LANCELLOTTO.

Bononien. Præceptoriæ. Veneris 15. Maij 1609.

ARGVMENTVM.

De probatione valoris beneficij per teſtes, & per liſtam redditũum.

SVMMARIVM.

Valor beneficij non probatur per notulam illius redditũũ factam ab intereſſe habentibus. num. 1.

Notula redditũum Eccleſiæ dicitur defectiua ſi in ea non ſunt deſcripti omnium bonorum redditus. num. 2.

Valor narratus per modum negatiuum non probatur per teſtes deponentes per modum affirmatiuum. num. 3. & num. 5. & 6.

Fama, quæ ortum habuit a perſonis intereſſatis, nihil probat. num. 6.

DECI-

DECISIO CLXXXVI.

1 CVm ad tollendas difficultates excitatas in deciſione ſub die 4. Iulij 1607. fuiſſent pro parte Capituli coadiutæ probationes alias factæ ſuper valore Prioratus, ſeu Præceptoriæ de tempore vnionis, præcipue autem poſt reportatam remiſſoriam, fuerit etiam examinatus in Curia vnus teſtis cauſa propoſita 9. Maij 1608. & 1. Decembris eiuſdem anni, & vltimo loco die ſupradicta, Domini conſiderantes, quod non agitur de ſimplici narratiua, quæ fit in prouiſione beneficij, ſed tractatur de perpetuo præiudicio Religionis, quæ in perpetuum Præceptoria, & Hoſpitalitate pauperum Alamannorum priuatetur, & quod non ſumus in materia antiqua, ſed recenti, nempe in facto viginti quatuor ab hinc annorum, reſoluerunt ex deductis non eſſe iuſtificatam gratiam quo ad valorem. Quatenus enim ad illum probandum adducitur primo loco quædam liſta redditum iſtius prioratus facta, vt dicitur ex ordine bo.mem. Cardinalis Paleotti, tunc temporis Archiepiſcopi Bononienſis, & reperta in Archiuo eiuſdem Archiepiſcopatus, illa nihil concludit. Nam vltra quod fuit facta a perſonis Eccleſiæ, & de ordine Archiepiſcopi, quorum intererat vnionem fieri ad augendos redditus Eccleſiæ, & non probatur rite fuiſſe immiſſam in Archiuo, nec fuiſſe ſictam tempore vnionis, cum vnus teſtis dicat illam fuiſſe præſentatã per aliquot annos antequam fieret vnio, nihilominus non probat ex duobus.

2 Et primo, quia apparet, quod non eſt fidelis, cum in ea non fuerint deſcripta omnia bona. Nam conſtat, quod Prioratus vltra deſcripta in liſtã, habebat etiam domum, hortum, & viridarium, quæ licet prætendatur eſſe modicæ conſiderationis, & deſeruire pro habitatione Rectoris, tamen oſtendunt eſſe defectiuam liſtam, in qua ſicuti iſta omiſſa fuerunt, ita potuerunt omitti alia maioris conſiderationis.

3 Secundo cum in liſta ponantur redditus Prioratus affirmatiue, ex ea non poteſt dici probatus valor per modum negatiuum, nempe per non exceſſum, prout fuit narratum. Stant enim ſimul, quod Prioratus habeat redditus in liſta contentos, & quod etiam habeat alios, quia liſta non excludit quin alios habere poſſit, & ſæpe deciſum fuit in Rota, quod valor narratus per modum negatiuum, non probatur per teſtes deponentes per modum affirmatiuum.

4 Quantum ad primum teſtem, nihil etiam probat: tum quia non concludit ad tempus vnionis, ſed reſtringit ſe ad tempus examinis, tum quia fatetur ſe neſcire redditus, & introitus iſtius Eccleſiæ, tum quia dum deponit de publica voce, & fama, illam deducit ex auditu a Rectore, & Viſitatoribus Eccleſiæ, qui erant perſonæ intereſſatæ, ita vt hæc fama non habuerit originem a perſonis non ſuſpectis. Sed ceſſat difficultas, quo ad hunc teſtem, quia expreſſe profitetur, ſe ſemper referre ad dictam liſtam, quæ ſicuti non probat, vt dictum eſt, vtique neque probat teſtis, qui in ea ſe fundat, ne magis credatur copiæ, quam originali.

5 Secundus teſtis probat ſolum de auditu, & de auditu a perſonis Eccleſiæ, & quod plus eſt, deponit per modum affirmatiuum, quod prioratus valebat, non autem probat per non exceſſum.

6 Tertius teſtis ſimiliter non probat per non exceſſum, deponit de auditu, & reſtringit publicam vocem, & famam ad perſonas intereſſatas, nempe Canonicos Eccleſiæ.

7 Remanet ſolum teſtis in Curia examinatus, qui licet dicat, quod de tempore vnionis publice dicebatur, quod redditus non aſcendebant ad maiorẽ ſummam, quam 300. ſcutorum monetæ Bononiæ, nihilominus dicit etiam non poſſe affirmare quos introitus haberet Eccleſia ab anno 1570. vſque ad 1577. & neſcire onera, & expenſas illius. Et in omnem euentum eſſet vnicus, qui non ſufficit maxime cum detur ſumus maioris valoris, nedum pro parte Religionis, ſed ex ſecundo teſte Capituli dnm dicit, quod Commendatarius Maluetius percipiebat plus, quam ducentos Ducatos, quibus ſi addatur penſio 150. & ſalarium, quod Cappellano ſoluebatur, vtique valor erit plus, quam 300. Ducatorum.

REVERENDISSIMO P. D. DAMASCENO.

Romana Caſaletti. Lunæ 18. Maij 1609.

ARGVMENTVM.

Frumentum in agro a colono ſeminatum agro poſtea vendito, an ſpectet ad emptorem, vel ad ipſum colonum.

SVMMARIVM.

Fructus pendentes ſequuntur fundum, neque colonus ante illorum perceptionem efficitur dominus illorum, ſed ſibi tantum datur actio perſonalis contra locatorem. nu. 1. 2. & 3. Vbi quod hæc concluſio procedit tam in colono partiario, quam in conductore nummis, & num. 5.

Colonus alicuius agri, in quo granum ſeminauit, an ſit Dominus recollecti frumenti, quando agro vendito emptor ſciuit prædium ſibi locatum. num. 4.

Venditio rei alienæ valet. num. 6.

Relatum venit in referente cum omnibus ſuis qualitatibus. num. 7.

Dictio dictum eſt relatiua, & repetitiua præcedentium cum omnibus ſuis qualitatibus. num. 7.

DECI-

DECISIO CLXXXVII.

1 CEnſuerunt Domini in venditione Caſalis fuiſſe comprehenſum totum granum, prout erat ſeminatum de tempore venditionis, non obſtante, quod illud granum non fuiſſet ſeminatum ab ipſo venditore, ſed ab alio, qui conduxerat Caſale ante venditionem, & conſequenter venditorem teneri pro toto eo, quod expendit emptor pro habendo grano.

2 Fundamentum deciſionis fuit, quia fructus pendentes ſequuntur fundum, neque colonus ante illorum perceptionem fuit Dominus illorum, ſed tãtum competit ſibi quædam actio perſonalis contra eum, qui ſibi dedit agrum ad colendum, vt late per Romã. conſ.309.per totum, quem ſequuntur Alex. in l. ſi filiofamil. §.ſi vir.num.17.ff.ſolu.matrim.Iaſ.in l.cum filiusfamil.nume.180.& ſeqq. ff. de leg.1. vbi etiam Socin.iun.§.vlt.num.75.Cephal.conſ.181.num.16. lib.2.Mandell.conſ.138.per totum. Burſat. conſ.71. num.26.& 27.lib.1.Ioſeph.Ludouic. deciſ. Peruſin. 83.per totam. Viu.opin.127. num.4.Theſſau. deciſ. 55.num.3.Surd.deciſ.265. num.8. & latius. nu.53. Caroc.de locat.par.4.q.25.num.18.

3 Neque videtur poſſe conſtitui differentia inter colonum partiarium, in quibus terminis loquuntur plerique ex allegatis Doctoribus, & conductorem nummis prout eſt caſus, de quo agitur, quia ratio quod fructus ſequantur fundum æque militat in vtroque caſu, & ob id differentiam non eſſe conſtituendam aduertit Surd.d.deciſ.265.num.53.Quinimo terminos eſſe fortiores in colono partiario, quam in ſimplici conductore notat Roman.huius opinio. Anteſignanus in d.conſ.309.num.1.verſic. qua ratione dicunt quidam.

4 Sicut etiam parum refert, quod prædicta opinio limitetur ſi emptor ſciuit prædium emptum per prius fuiſſe alteri datum ad colendum, ita Iaſ.d. num.180. qui tamen in hoc reprehenditur a Socin.iun.d.num. 75.& latius a dicta deciſ. Peruſ.83. & rurſus iſtorum reprehenſionem impugnat Theſſaur.d.deciſ.55.numero 4.quia difficultas ceſſat ex facto, ex quo in caſu propoſito non conſtat de ſcientia emptoris, & cum ſit factum alienum præſumitur ignorantia. l.fin. ff. pro ſuo.& admittunt in ſpecie Iaſ.loco ſupra citato. & alij eum ſequentes.

5 Ex quibus patet deciſionem Pedemontanam Cacher. 82.quæ in contrarium allegatur non eſſe tutã, & fundari in falſis rationibus, nempe quod colens agrum acquirat Ius reale ſuper fructibus, quod nullo iure cauetur, & contrarium probat Roman. d.conſil. 309.cum alijs allegatis. Item ex eo, quod melius ſit colono inſiſtere ipſis fructibus, quam actioni contra illum, qui dedit agrum ad colendum, quod non negatur, ſed exinde non ſequitur, quod colonus habeat tale ius inſiſtendi, niſi probet hoc alias fuiſſe ſibi a iure indultum.

6 Prædictis accedebat, quod in caſu propoſito venditor in narratiua inſtrumenti venditionis aſſeruit ad ſe ſpectare Caſale ad præſens grano ſeminatum, poſtea in diſpoſitiua dicit, quod dictum Caſale cum ſuis iuribus vendebat D. N. vnde ipſum granum ſeminatum videtur in ſpecie venditum, quod potuit fieri, etiamſi dictum granum in totum, vel pro parte ad alium ſpectaſſet, Notiſſimi enim iuris eſt, rem alienã vendi poſſe.l.rem alienam.vbi Bart.& alij.ff. de contr.empt.l.iuſto errore.§.conſtat.ff.de vſucap.Gloſ.in c.nonne.verb.tacendo.de præſumpt. Card.conſ.78. num 1.

7 Nec ſubſiſtere videbatur reſponſio, quod mentio grani ſeminati fit in narratiua tantum, quæ non attẽditur ex allegatis, quia cum in diſpoſitiua adſit dictio relatiua, ibi dictum Caſale vendit, &c.perinde eſt, ac ſi in diſpoſitiua eſſet facta ſpecialis mentio de grano ſeminato, relatum enim venit in referente cum omnibus ſuis qualitatibus.Barto.in l.ſanctio legum.nu. 7.verſ.præterea.ff.de pœn.Roman.conſ.301. nu.14. Dec.conſ.647.num.3.Crauet.conſ 4.num.4.Socin. ſen.conſ.89.num,9.vol.1.

REVERENDISS. P. D. PEGNA DECANO.

Ferrarien.Prioratus. Lunæ 25.Maij 1609.

ARGVMENTVM.

In beneficialibus attenditur vltimus ſtatus, niſi conſtat de antecedenti legitimo ſtatu cõtrario. Tunc enim non attenditur vltimus ſtatus niſi fuerit legitime præſcriptus.

SVMMARIVM.

Vltimus Status in beneficialibus attenditur, niſi conſtat de contrario ſtatu legitimo præcedente. Tunc enim non attenditur vltimus ſtatus niſi probetur legitime præſcriptus.num.1.

Iuris patronatus quaſi poſſeſſio non attenditur, quando conſtat de alterius proprietate.num.1.& 2.

DECISIO CLXXXVIII.

1 COntra deciſionem in hac cauſa factam die prima Decembris 1608. in qua fuerat reſolutum, gratiam R.P.D. Alphonſi Gilioli fuiſſe iuſtificatam, quo ad regularitatem, & quo ad narratiuam, quod Prioratus Clericis ſæcularibus eſſet ſolitus commendari, acriter agebant Informantes pro D. Antonio Maria Parolario prætendentes eam non poſſe ſubſiſtere, & propterea ab illa omnino fuiſſe recedendum ex duobus potiſſimum fundamentis, primo quia in iuſtificatione gratiæ debet attendi vltimus,

mus,

mus, ſeu præſens ſtatus, ſecundo quia licet vltimus ſtatus non ſit præſcriptus, ſola quaſi poſſeſſio ſufficit: Vnde tandem inferebant collationem Epiſcopi Ferrarienſis, non autem Papæ prouiſionem fuiſſe attendendam,& ideo iterum propoſita cauſa ſuper iuſtificatione gratiæ Domini Gilioli vtraque parte informãte, articulo bene diſcuſſo, Rota in vltimo loco deciſis manſit, Ratio fundamentalis,& firma fuit, quia cum ante annum 1561. conſtaret de huius Prioratus regularitate, nec mutatio ſtatus de regularitate ad ſæcularitatem eſſet probata, vltimus ſtatus non ſuffragabatur Antonio Mariæ, quia licet verum ſit vltimum ſtatum attendi debere, id non habet locũ, quando conſtat de legitimo ſtatu præcedenti, tunc enim non attenditur vltimus ſtatus contrarius, niſi probetur legitime præſcriptus,& mutatus, vt fuit deciſum in cauſa Salamantina Vicariæ die 15. Martij 1596. coram Domino Cardinale Blanchetto tunc Rotæ Auditore,& iterum in ſimili in cauſa Oſtunen. Cappellæ die 17. Decembris 1599. coram R. P. D. Lancellotto. & eſt in terminis deciſio Rotæ 2. num. 2. de præbendis in nouis. vbi dicitur, ſufficere vltimum ſtatum ſæcularitatis, dummodo non probetur alium ſtatum legitimum præceſſiſſe, quam ſententiam probãt etiam Doctor. quorum auctoritate vtebantur Informantes pro Antonio Maria, nempe Nicolaus de Milis. in verb. beneficium. verſ. beneficium ſi eſt impetratum tanquam ſæculare. Et Felinus in c. in noſtra. nu. 44. de reſcriptis.& tradunt communiter Doctores in c. cum de beneficio. vbi Geminian. num. 8.& Franch. num. 5. de præbend. lib. 6. Et probatur etiam in cap. conſultationibus. de Iure patronat. vbi quando conſtat de proprietate nõ attenditur quaſi poſſeſſio, quæ alias ſemper inſpicitur ad effectum validitatis præſentationis, vt fuit ſæpe deciſum,& ſignanter in vna Mileuitana Iuris patronatus. Die Veneris 18. Aprilis 1608. coram R. P. D. Mareomontio. Cum ergo in hac facti ſpecie conſtaret de anteriori ſtatu regularitatis vſque ad annum 1561. nec deinde probaretur inductus ſtatus ſæcularitatis legitime præſcriptus ſpacio 40. annorum cum bona fide. c. cum de beneficio. de præbendis. lib. 6. detracto tempore prouiſionis Apoſtolicæ, quod non facit ſtatum, nec Domino Epiſcopo Ferrarien. ad effectum alternatiuæ, nec Antonio Mariæ ab Epiſcopo inſtituto iſte vltimus ſtatus ſuffragabatur,

2 Prima deciſio in hac cauſa facta, qua vtebantur Informantes pro Antonio Maria, quod ad ſuſtinendam collationem ordinarij,& excludendam reſeruationem attendenda ſit quaſi poſſeſſio,& vltimus ſtatus beneficij iuxta conſil. Calderini 23. de præbend. ſæpe a Rota approbatum, non refragabatur vltimæ deciſioni in hac cauſa factæ, neque his, quæ modo a Rota conſtituta fuerunt, quia verum eſt ſufficere probare vltimum ſtatum ad hoc, vt dicatur beneficium conſuetum regi per Regulares, vel Sæculares, quia agitur de mutatione vſus, ſed fallit, ſi probetur contrarium ſtatum præceſſiſſe,& ideo prouiſus ab Ordinario ad ſuam prouiſionem ſuſtinendam aſtringitur hoc caſu ad probandum ſtatum ſæcularitatis fuiſſe ſeruatum per 40. annos, quia tunc primus ſtatus non tollitur, niſi per contrarium ſtatum legitime præſcriptum vigore quadragenariæ præſcriptionis,& ita limitauit regulam de qua agitur, quod vltimus ſtatus ſit attendendus, Rota in prædicta deciſ. 2. de præbendis in nouis.& Felinus in dicto c. in noſtra. de reſcriptis. Quare cum Dominus Giliolus prouiſus Apoſtolicus ſufficienter probauerit præcedentem ſtatum Regularitatis,& quo ad illum gratia ipſius fuerit iuſtificata, prouiſus ab Ordinario non poteſt eam expugnare, niſi concludenter probet mutationem ſtatus, iuxta formam dicti cap. cum de beneficio. de præbend. libro 6.

R. P. D. CAVALERIO.

Romana Concordiæ S. Petri. Veneris 5. Iunij 1609.

ARGVMENTVM.

Capitulum,& Canonici Baſilicæ Sancti Petri poſſunt diſponere de Maſſa communi ſine Beneficiatis etiam in caſibus non expreſſis in Bullis Papalibus pro vtilitate,& neceſſitate Eccleſiæ.

SVMMARIVM.

Prouiſio iuris ordinaria non ceſſat per prouiſionem hominis. num. 1.

Iuris communis correctio non eſt inducenda per ſubauditos intellectus. num. 1.

Exceptio firmat regulam in omnibus alijs caſibus non exceptuatis. num. 2.

DECISIO CLXXXIX.

1 IAm fuit reſolutum in Rota ſub die 3. Aprilis præteriti, Capitulum & Canonicos Baſilicæ Sancti Petri poſſe adminiſtrare maſſam communem ſine beneficiatis. Pro celeriori terminatione litis propoſui aliud dubium, An Canonici poſſent diſponere de maſſa communi extra caſus comprehenſos in Bullis Papalibus? Et Domini reſponderunt poſſe diſponere in caſibus vtilibus,& neceſſarijs, etiam non expreſſis in Bullis Papalibus, præterquam in caſibus in dictis Bullis exceptuatis. Licet enim in Conſtitutionibus Summorum Pontificum,& præcipue Nicolai III. aliqui caſus exprimantur, in quibus conceditur Canonicis diſpoſitio maſſæ Communis, id tamen nõ debet intelligi priuatiue,& limitatiue ad alios caſus non expreſſos,& a iure communi permiſſos, ſed cumulatiue: Tum quia iuris prouiſio ordinaria non ceſſat per prouiſionem hominis. Menoch. qui alios cumulat de adipiſc. poſſ. remed. 3. nume. 156. Tum etiam,

quia

quiá per ſubauditos intellectus nõ eſt inducenda correctio iuris communis. Cyn. & alij in l. 3. C. de ſepulchr. viol. Iaſ. in auth. nouiſſima. num. 38. C. de inoffic. teſtam. Immo in Conſtitutione Nicolai III. in proceſſ. fol. 236. expreſſe præſeruatur Capitulo talis facultas vltra caſus expreſſos per hæc verba. Denique ſi portio Cameræ deputata ad expenſas faciendas pro ipſius Baſilicæ negotijs, & neceſſitatibus, puta domorum refectionibus, ſeu conſtructionibus, cauſis, ſeu litibus, & alijs quibuſcunque neceſſarijs, vel vtilibus caſibus emergentibus, videretur non ſufficere: De omnibus communibus prouentibus dictæ Baſilicæ ad arbitrium ipſius Archipresbyteri, & Capituli tantum aſſumeretur, quantum ſufficere videretur ad ipſius Baſilicæ negotia pertractanda, & vtiliter exequenda. A quo Capitulo per eandem Conſtitutionem num. 25. Beneficiati excluduntur, ita vt ad illud non admittantur, nec in eo vocem habeant.

2 Et hanc facultatem diſponendi etiam extra caſus expreſſos in Bullis ſtante neceſſitate, & vtilitate Eccleſiæ, Domini cenſuerunt competere Canonicis alia ratione, quia cum in ijs excipiantur aliqui caſus, in quibus requiritur conſenſus, etiam beneficiatorũ, talis exceptio videtur firmare regulam in omnibus alijs caſibus non exceptuatis. l. quæſitum. §. denique. ff. de fund. inſtr. l. nam quod liquide. §. vltimo. ff. de penu legat. Dec. conſ. 605. num. 6. & ex his patet, quod quando Summi Pontifices voluerunt limitare auctoritatem Capituli in adminiſtrando, & diſponẽdo, & adhibere conſenſum Beneficiatorum id expreſſerunt. Cum autem in alijs non expreſſerint dicendũ eſt noluiſſe limitare, l. vnica. §. ſin autem. C. de caduc. toll. c. ad audientiam. extra de decim. Verum licet Domini dixerint Canonicos poſſe diſponere etiã in caſibus extra eos, qui ſunt expreſſi in Bullis, non tamen cenſuerunt poſſe diſponere contra caſus in ijſdem Bullis exceptuatos, veluti in auctione Salariorum Officialium tam Canonicorum, quam Beneficiatorum, in qua facienda requiritur conſenſus Beneficiatorum, vt in Bulla Iulij Secundi impreſſa. num. 12. & ſi qui alij caſus ſunt in ijſdem Conſtitutionibus exceptuati, &c.

R. P. D. CAVALERIO.

Bononien. de Bonſignoribus. Veneris 15. Iunij 1609.

ARGVMENTVM.

Pacto de retrouendendo appoſitum tẽpus ſi fuerit lapſum, quando non obſtante lapſu temporis prædicti locus ſit retrouenditioni.

SVMMARIVM.

Hæredes tenẽtur reddere rationem fideicõmiſſario de omni iure reperto ĩ hæreditate, ac de omni alio credito. n. 1.

Pactum de retrouendendo eſt pars pretij. num. 2.

Pacto de retrouendendo appoſitum tempus ſi fuerit lapſum, non attenditur iſte lapſus triginta dierum. numero 2.

Pacto de retrouendendo appoſito tempore lapſo valet retrouenditio de conſenſu emptoris. num. 3.

DECISIO CXC.

1 PLacuerunt Dominis fundamenta deciſionis alias factæ in hac cauſa die Veneris 3. Aprilis proxime præteriti, & ideo licet ad inſtantiam D. Lauræ iterum propoſuerim dubium, tamen noluerunt a d. deciſione recedere. Cum enim ius iſtud, cuius vigore fuit facta francatio Terrarum, de quibus agitur, eſſet in hæreditate fideicommittentis, hæredes ſunt obligati reddere rationem fideicommiſſario de tali iure reperto in hæreditate, quemadmodum de quolibet alio credito in eadem hæreditate fideicommittentis reperto, Illuſtriſs. Card. Mant. de coniect. vltim. volunt. lib. 7. tit. 6. nume. 3. vbi plurimos adducit. Vnde ſi culpa hæredum illud nouennium, quo durante poterat fieri francatio effluxit, id non debet ſuffragari ipſis ad hunc effectum, vt poſt lapſum nouennij potuerint facere francationem ad ſui ſolum commodum, & in præiudicium fideicommiſſariorum.

2 Verum in hoc caſu Domini omnino cenſebant francationem fuiſſe factam vigore pacti appoſiti in inſtrumento venditionis factæ a teſtatore, quæ cum fuiſſet facta iniquo pretio, propterea appoſitum fuit pactum francandi intra nouennium. Et licet tempore francationis nouennium eſſet elapſum, tamen iam fuit reſponſum in alia deciſione, vltra tempus triginta ſex dierum non eſſe attendendum, tanquam modicum. gloſ. in l. 1. §. quod autem ait Prætor. ff. de ſuperfi. vbi dicitur, modicum tempus eſſe triginta dierum, & in hoc ſtari iudicis arbitrio.

3 Vltra quod talis lapſus fuit etiam remiſſus ab emptore, qui acquieuit retrouenditioni, & remiſit morã. l. de lege. §. vltimo. ff. de leg. commiſſ. Nam pactum reſolutiuum non operatur, niſi volente eo, ad cuius fauorem appoſitum eſt. l. 2. ff. eodem. & fuit dictum in vna Spoletana Terrarum. 21. Iunij 1599. coram Illuſtriſſimo D. meo Cardinali Mellino.

4 Sed prædictis addebatur alia reſponſio ex præmiſſis, vltra quod hæredes non poſſunt hodie allegare hunc lapſum temporis, in præiudicium fideicommiſſariorum. Et ex his non viſum fuit obſtare, quod dicebatur, francationem fuiſſe factam vigore pacti appoſiti in inſtrumento nouæ locationis factæ cum eodem pacto poſt lapſum nouennium ab emptore Tutrici, & minoribus hæredibus venditoris, quia Domini cenſuerunt hanc fuiſſe potius prorogationem primæ locationis, quam nouam locationem, cum ſtatim, & in continenti poſt hanc ſecundam locationem fuerit facta francatio, in qua fuit narrata venditio facta a teſtatore, & prima locatio eidem facta ab emptore,

cum

Digitized by Google

cum dicto pacto, ex quibus colligitur francationem fuiſſe factam vigore primi pacti, appoſiti in inſtrumẽto venditionis, alioquin talis narratio, & expreſſio fuiſſet omnino ſuperflua, & certum eſt francationem hanc proceſſiſſe a dicto inſtrumento venditionis, tanquam a primo fonte, & origine, & eius vigore fuiſſe factam. Ceteris placuerunt reſponſiones datæ in alia deciſione, a qua non putauerant Domini eſſe recedendum.

R. P. D. IVSTO.

Pampilonen. Illegitimitatis. Merc. 10. *Iunij* 1609.

ARGVMENTVM.

Papa poteſt ex diſpenſatione filium ex inceſtu natum ſecuto matrimonio legitimare. Quando ſic diſpenſaſſe dicatur, & an a principio requiratur maritalis affectus, ſeu conſenſus, poteſtque Papa principaliter, & in conſequentiam in toto mundo reſpectu ſpiritualium, & temporalium legitimare.

SVMMARIVM.

Filius natus ex inceſtu per ſubſequens matrimonium ex diſpenſatione Papa dicitur legitimatus, quando a principio aderat promiſſio de contrahendo matrimonium. num. 1. & 5.

Filij ex inceſtuoſo coitu nati non diſpenſantur per ſubſequens matrimonium ex diſpenſatione Eccleſia, niſi verba diſpenſationis aliud diſponant. nu. 2. vbi etiam quando diſpenſatio dicatur hoc diſponere, & num. 3. vbi bene declaratur materia, & num. 4. & per totam.

Legem limitare in vno, vel pluribus caſibus facilius eſt, quam in totum abrogare. num. 7.

Papa poteſt vbique hæreditatem deferre, & auferre. numero 7.

Diſpenſationes matrimoniales duplici cauſa conceduntur, videlicet propter prolem ſuſceptam, & euitationẽ ſcandali. num. 8.

Diſpenſationis vnius verba aliam non declarant, ſed attendenda ſunt ſingulariter cuiuſcunque diſpenſationis verba. num. 9.

Papa poteſt principaliter, vel in conſequentiam legitimare ſpurios in toto mundo tam reſpectu ſpiritualium, quã reſpectu temporalium. num. 12. contra num. 13. Declara, vt num. 14.

DECISIO CXCI.

1 ITerum propoſui hanc cauſam ſuper prima parte deciſionis iam factæ, & Domini diligentiſſime viſis omnibus, & diſcuſſis, remanſerunt in deciſis, tam ex doctrina Io. Andr. in c. per venerabilem. nu. 30. qui fil. ſint legit. cum turba ſequacium, quam ex priori ſententia Hoſtien. ibidem, & aliorum de quibus infra. Non enim negari poteſt decretum legitimitatis, de quo tractatur, eſſe occaſione matrimonij, & in eius initio, & radice. Tum quia in querela Vrſulæ de Saraſtuine, contra Martinum de Vrnieta exponitur ipſum Martinum Vrſulã defloraſſe ſub promiſſione, (quia erant in gradu prohibito) impetrandi diſpenſationem a Sede Apoſtolica, & cum ea matrimonium contrahendi. Quapropter petebatur Martinum condemnari, vt formaliter adimpleret promiſſionem, & contraheret cum ipſa, vel competenter dotaret, vt condemnatus extitit, & in literis ad ſupplicationem partium expeditis, ſiue mandato de diſpẽſando expoſitum eſt, & petita ab vtroque parente legitimatio prolis ſuſceptæ, & ſuſcipiendæ: Et ſic adeſt promiſſio vſque a principio poſtmodum exequutioni demandata. Tum etiam, quia ſufficeret affectio, vel conſenſus in matrimonium elicitus ex præmiſſis, videlicet ex petita diſpenſatione poſt copulam, & prolem, & ex ſubſequuto matrimonio, quæ ſunt tantæ vis, & virtutis, vt dicendum ſit, non adfuiſſe impedimẽtum a principio, & tunc vere contractum fuiſſe matrimonium. Alciat. conſ. 52. ſub nu. 6. verſ. & loquitur præfatus. lib. 9. per text. expreſſum in l. cum quis. §. cum enim. C. de natur. lib. Oſaſc. deciſ. Pedem. 154. nu. 4. & fin. Rimin. iun. conſ. matrim. 77. nu. 10. Surd. late conſ. 213. nu. 17. & ſeq. lib. 2.

2 Et conſequenter non poteſt conſiderari aliquod impedimentum interueniſſe, vti dicitur in diſpoſitione. c. tanta. qui fil. ſint legitim. in quo filij inceſtuoſi non diſpenſantur per ſubſequens matrimonium ex diſpenſatione Eccleſiæ, ſunt tamen attendenda verba diſpenſationum, quæ impetrantur ſecundum Ioã. Andr. ibi. nume. 5. verſ. credo verba diſpenſationum eſſe attendenda. Abb. nu. 14. ibi. Niſi aliud in diſpenſatione dicatur. Præp. num. 11. verſ. ſed putat Ioann. And. Card. in fin. nume. 9. ſed diſpenſatio poteſt eſſe talis, quod ſic. Alex. de Neu. num. 33. Bald. in c. 1. §. naturales. num. 12. in fin. verſ. vltimo ſcias. ſi de feud. fuer. controuerſ. Marſ. ſing. 12. num. 1. Alex. conſ. 70. num. 2. lib. 6. Ita inferendo ad caſum noſtrum ſi fuiſſet obtenta diſpenſatio abſque explicito decreto legitimationis prolis ſuſceptæ, vtique proles non fuiſſet legitimata, & ita loquuntur omnes Doctor. in l. Paulus. ff. de ſtat. hom. Sed cum adſit decretum nõ poteſt dubitari, quia attendenda ſunt verba diſpenſationũ ex præmiſſis, quæ tollunt omne dubium illegitimitatis, quoniam & iſta dicitur legitimatio per ſubſequẽs matrimonium, vigore diſpenſationis, quæ facit ſic legitimatum omnino capacem. Cephal. conſil. 307. numero 53.

3 Et in hoc differt iſte caſus ab eo, quando narratur ſequutam eſſe copulam in figura conſenſus matrimonij, cum defectu matrimonij in eſſentia propter impedimentum, quia tunc ſatis eſt facere mentionẽ prolis abſque aliquo decreto ſuper legitimitate, & Papa diſpenſando cenſetur prolem ex illo matrimonio

nio ſuſceptam legitimare ab initio, & non nuper, quia approbat matrimonium, & eius effectum, ac ſi ab initio contractum fuiſſet, nullo exiſtente canonico impedimento, & diſponit in radice matrimonij. Ant.de Roſſ.in tract.de legit.lib.2. in principio. numero 19. Couar.de ſponſ.2.par.cap.8. nume.13. vbi Doctor.allegat in ca. per venerabilem. qui fil.ſint legitimi.

4 Quinimo in caſu noſtro non eſt legitimatio, ſed decretum legitimitatis, quia Papa tollendo impedimentum Iuris Canonici diſponit ſuper radice matrimonij, tanquam a principio, & proles redintegratur ad idem principium, ac ſi non affuiſſet Canonicum impedimentum ex præmiſſis, & ex Gozzad. conſil.6. nume.63. & diſpenſatio in radice matrimonij eſt ad differentiam ſimplicis legitimationis, quando legitimatio impetratur circa ſolam illegitimitatem ſeorſum, & ſeparatim a matrimonio, vt colligitur ex Nauar.conſ.3.nume.12.de ſponſ. & in noſtris terminis, immo in fortioribus quo ad hoc decretum in diſpenſatione Papæ, materiam, & verba declarat Cephal.dicto conſil.307.nume.49.cum pluribus ſequen.lib.3. aſſerens, quod illa verba, prolem ſuſceptam, & ſuſcipiendam exinde legitimam decernendo minus ſunt neceſſaria in filijs ſuſceptis in figura matrimonij. Magis autem neceſſaria in non ſuſceptis in figura matrimonij, & alia dicit, ex quibus patet quantum ſit male fundatus intellectus. Modern. Cordub.in tract. de matrim.lib 8.diſput.7.num.16.& 23.& prius. num. 14. credens verba illa, prolem ſuſceptam, improprie eſſe intelligenda, & eneruare conatur eius vim, non ſolida ratione, quia videlicet, ſunt clauſulæ de ſtylo apponi ſolitæ, quod eſt falſum in facto, & in iure. In facto enim notum eſt peritis, quod iſta non ſumuntur ex clauſulis ſupplicationis, ſed ex corpore petitionis ad ſupplicationem partium. In iure quia clauſulæ, quæ ſunt ſolitæ apponi de ſtylo ſunt attendendæ, ex Ant.Gabr.lib.6.tit.de conſ.concl.4.& de clauſ. concluſ.7. Et iſta fraus, & fallacia contra literas Apoſtolicas etiam in his, quæ conſiſtunt in clauſulis, & decretis eſt omnino reijcienda.

5 Nec obſtat diſtinctio Io.And.in d.c.per venerabilem.num.30.cum omnibus, qui eum ſequuntur excepto.Anton.de Butr.ibidem.num.11.Mil.in repert.in verbo diſpenſatio.num.23.verſ.diſpenſatio Papæ. & quibuſdam alijs ſcilicet, quia loquantur in matrimonio de facto contracto. Nam in caſu noſtro adeſt promiſſio explicita ducendi ab initio copulæ, & verba Ioan.Andr. ſunt iſta. Dic opinionem gloſſ. veram in prole genita ex coitu non matrimoniali, ſaltem ex affectu, vel conſenſu. Vnde includit etiam caſum in quo fuerit affectio maritalis, ſine promiſſione excludendo omnino prolem ſuſceptam ex coitu non matrimoniali, vt ibi per Abb. ſub nume.22.& tranſeunt omnes loquaces cum opinione Ioann. Andr. inter quos licet aliqui moderni loquantur multum ſtricte cum exemplo matrimonij de facto contracti, nihilominus nullus huc vſque viſus fuit, qui audeat reprobare Io.And.& alios, in illis verbis, ſaltem ex affectu, vel conſenſu.

6 Nec ratio ſtringit, cum dicitur, quod in matrimonio de facto, non eſt ſupplendus conſenſus, ſupplendus tamen eſſet in matrimonio contrahendo, quia vera eſt propoſitio, ſed conſequentia non procedit, vbi ſaltem non conſtet de coitu omnino fornicario, abſque aliqua affectione, vel conſenſu, in matrimonium, quod probatur, quia in dicto c.tanta. Papa nõ ſupplet conſenſum, quando eſt ſuſcepta proles, nec vllus dixit ibi præcedere debere matrimonium de facto, vel concubitum in figura matrimonij, ſed text. & Doct. indiſtincte loquuntur, & tenent prolem eſſe legitimam, ex Canonica diſpenſatione, etiam in terris Imperij, vt late per Gabr.poſt alleg.conſ.21.lib.1.

7 Quinimo ſicut Papa ampliare poſſet diſpoſitionẽ dict. c. tanta. vt coniuncti in tertio conſanguinitatis gradu poſſint ad inuicem matrimonialiter copulari, eo modo, vt procederet diſpoſitio eiuſdem cap.tanta. etiam in quocunque loco ſibi non temporaliter ſubiecto, quia hodie non eſt diminuta poteſtas, ſed eſt integra, vt tunc erat, idem dicendum eſt poſſe facere de gratia ſpeciali, quia facilius eſt limitare legẽ in vno, vel pluribus caſibus, quam in totum abrogare. Felin. in c.quæ in eccleſiarum.num.19.de conſt.nec reperitur ratio, cur id facere poſſit Papa, edendo Conſtitutionem, qua poteſt vbique hæreditatem deferre, & auferre.c.quod nobis.c.ex tenore.qui fil.ſint legit. Et conſtat ex not.a Bart.in l.1.in fine.C.de ſacroſan. eccleſ.Alex.in l.captatorias.ff.de teſtam.milit.Gabr.dicto conſ.21.nume.19. non autem poſſit idem facere reſcripto, vel gratia diſpenſationis, quæ procedit a canone animato, & quando legitimationis cauſa, & radix, eſt matrimonium, Papa decernendo quem legitimum in ipſa diſpenſatione, diſponit ſuper his, quæ ſpectant ad ſuam poteſtatem excluſiue quo ad omnes alios, vt in prima deciſione declaratum fuit.

8 Præmiſſa vero videntur clare explicari ex tex.in c. quia circa de conſang.& affinit. vbi probatur cauſas concedendi diſpenſationes matrimoniales, duas eſſe præcipuas, ſcilicet, prolem ſuſceptam, & euitationem ſcandali, & ibi text.loquitur in matrimonio de facto contracto, quia tunc erat ille caſus, & ante Conciliũ Tridentinum facilius diſpenſabatur cum his, qui iam contraxerant aliquo modo, & conſummauerant matrimonium, & ideo facile caſus contingebant, & in illis loquebantur Doct. Quam eueniat poſt Concil. ex ſeſſ.24.c.5.de reform.matrim.& exponit Nauarr. in Manual.Confeſſor.cap.22.num.68.& tamen ibi Abb.num.2.& Alex de Neuo etiam.nume.2. dicunt procedere in matrimonio contracto, & in contrahendo, quod eſt fauore filiorum, cum ipſis non legitimatis, ſemper remaneret cauſa ſcandali, & Caſtr.conſil. 467.nume.7.in princ.lib.2.dicit, quod ſi filij non eſſent nati in figura matrimonij, tunc ſi matrimonium adhuc ſubeſſe poteſt, quia viuunt ambo, & matrimonium contrahere volunt, tunc Papa diſpenſando ſuper matrimonio, poteſt filios legitimare, quod in noſtra

ſtra

ſtra diſpenſatione non eſt vi meri reſcripti, quia Papa non legitimat prolem, ſed cum matrimonio rite contracto mandat decerni legitimam, & ſic expreſſe vi matrimonij, & non procedit dictum Baldi conſil. 129. num. 3. lib. 3. & Couar. ſuper 4. decret. 2. par. ca. 8. §. 8. num. 13. nam decernendo prolem legitimam, decernit retro, & non ex nunc, quia per diſpenſationem, & matrimonium ſubſequutum, tollitur impedimentum a principio, quando cum copula interuenit contractus, conſenſus, vel affectio, in matrimonium, quam diuerſitatem verborum conſiderat Ancharan. conſ. 409. num. 4. quia ſi Papa procedit per remotionem obſtaculi a Iure Canonico interpoſiti, nemini facit iniuriam.

9 Non obſtant deciſiones Rotæ, quæ in contrarium allegantur, pro quarum intellectu, dicebant Domini eſſe aduertendum, quod vna ſpecialis diſpenſatio aliam non declarat, ſed attendenda ſunt verba diſpenſationum ſingulariter ex doctrina Ioã. Andr. & aliorum ſupra allegatorum. Vnde deciſ. Put. 483. libr. 2. Than. deciſ. 71. Chiſanen. deciſ. 83. & in cauſa Syracuſana coram Clemente VIII. tunc Rotæ Auditore allegata in prima deciſione loquuntur, quando vnus ex Coniugibus, qui contraxerant de facto obierat, antequam diſpenſatio fuiſſet ſortita effectum, & in eo caſu deciditur, quod ibi, in prole ſuſcepta in figura matrimonij, etiam de per ſe abſque nouo matrimonio, poteſt habere locum legitimatio prolis, tanquam æque principaliter cõceſſa, vt ſupra dictum eſt, quod in matrimonio de facto ſufficiat narrata proles, vt intelligatur legitima poſt diſpenſationem effectum ſortitam, de quo non quæritur in præſenti caſu. In alijs vero deciſionibus Leodien. Canonicatus primo coram R.P.D. meo Ludouiſio 23. Februarij 1601. & poſtmodum coram Illuſtriſs. D. Cardinali Pamphilio, tunc Rotæ Auditore 19. Aprilis 1602. Fuerat Papæ expoſitum, quod erat contractum matrimonium de facto, & ſuſcepta proles. Vnde Papa poſt diſpenſationem legitimat prolem exinde ſuſceptam, vt colligitur ex deciſionibus, & ſupplicatione diſpenſationis tunc data, & cum ibi non fuerit probatum matrimonium, & prolem exinde ſuſceptam, idcirco concluditur prolem non fuiſſe legitimatam, quia fuit conceſſa ſub illa forma, & idcirco ibi dicitur explicite, quod diſpenſatio comprehendebat ſolum prolem ſuſceptã in figura matrimonij, vt ibi narrabatur, & nemo dicit legitimationem Papæ eſſe extendendam ad alium caſum, ſed cuiuslibet diſpenſationis verba eſſe attendẽda; In noſtra autem narratur copula, & proles ſuſcepta, nec tempore copulæ excluditur matrimonium, vel affectio maritalis, & Papa diſpenſat, & decernit abſque aliqua limitatione, quo decreto dicitur etiam vti non ſolum in claris, ſed etiam in dubijs. cap. quod nobis. & c. ex tenore. qui fil. ſint legit. vt bene declarat Ant. de Butr. in d. c. per venerabilem. num. 10. circa fin. verſ. videamus ergo, dicendo, quod data certitudine defectus, conſenſus, non eſt in radice matrimonij, licet Papa poſſit fingere conſenſum ſtante dubio. c. is qui. de ſponſ. & dictum eſt ſupra in principio deciſionis ex tex. in l. cum quis. §. cum enim. C. de natur. liber. & Alex. Rimin. Surd. & deciſ. Pedemont. cũ allegatis. In caſu vero noſtro nulla eſt certitudo defectus conſenſus, ſed ſumus in claris, & poſſet etiã procedere in caſu dubio; Vnde tutum eſt decretum legitimitatis prolis ſuſceptæ.

10 Nec facit dicere copulam fuiſſe libidinis cauſa, quia ad hunc effectum ſatis eſt non conſtare, quod nõ fuerit ex cauſa matrimonij, libido enim eſt cauſa impellens, & non impedit affectionem, & conſenſum in matrimonium. c. tua nos. vbi Abb. nume. 4. de ſponſ. quæ procedunt, vt dictum eſt, petita, & obtenta diſpenſatione, & ſequuto matrimonio, quia diſpenſatio eſt vi matrimonij, alias non præſumeretur animus, & affectio maritalis, quod euenit, vt plurimum in fornicarijs; Si enim præſupponeretur concubitus omnino fornicarius ex hoc capite, tanquam ſuper radice matrimonij, Papa non decerneret prolem ſuſceptam legitimam ſed ſi placeret, legitimaret.

11 Procedunt autem omnia prædicta ſic, quia in manibus Papæ eſt radix, & ſundamentum, a quo ſurgit hæc legitimitatis, & illegitimitatis differentia; Quapropter Papa poteſt vbilibet, ex quo habet etiam purum laicum ad matrimonium ſubiectum. cap. 1. & capit. cauſam. qui fil. ſint legitim. cap. tuam. de ordin. cogn.

12 Verum aliqui ex Dominis occaſione præſentis diſputationis, quæ ex præmiſſis eſt ſufficienter determinata, cum Informantes vlterius progrederentur, tenuerunt, quod Papa principaliter, vel in conſequentiam poteſt legitimare in toto mundo reſpectu ſpiritualium, & temporalium. Nam affirmatiuam opinionem ſequuti ſunt Io. Antiquus Gloſſator in d. c. per venerabilem. in 3. compilatione. in verb. poteſtatem. aſſerendo, quod eo ipſo, quo quis eſt legitimatus in ſpiritualibus, intelligitur legitimatus in temporalibus, & ibidem Præpoſ. num. 77. recenſet eundem Io. inter Doct. tenentes affirmatiuam ſententiam, quam ſequitur Goffredus de Trano (qui fuit Auditor Rotæ) in Summa tit. qui fil. ſint legit. vbi concludit, quod is, quem Papa legitimat, intelligitur legitimatus ad temporalia in conſequentiam quandam per text. in d. c. per venerabilem. vbi Præpoſ. nume. 77. Hoſtien. vero ibidem indiſtincte tenet, Papam poſſe legitimare in temporalibus, & in ſumma eod. tit. §. qualiter, & a quo. num. 11. verſ. ſalua reuerentia aliorum. Vbi dicit eſſe text. in d. c. per venerabilem. & alias rationes adducit Io. And. in antiquiſſima lectura manuſcripta affirmat opinionem Hoſtien. poſſe habere locũ, quando pater in vita ſua petiuiſſet legitimationem, ſicut petiuit Rex Franciæ in d. c. per venerabilem. dum autem in lectura impreſſa. num. 29. allegat Goffred. eſt mendoſa, quia Goffr. loquitur vt ſupra. Hanc eãdem opinionem affirmatiuam tenuit Io. Calder. & Gaſp. eius filius, qui dicit, quod eſt etiam opinio Naſo. vt refert Ant. de Butr. in d. c. per venerabilem. num. 10. col. 3. verſ. Io. Cald. & filius eius. & opinionem Hoſt.

appro-

approbauit Rota deciſ. 200. alias prima.in nou. qui fil. ſint legit. a qua dicti Domini cenſuerunt non eſſe recedendum.

13 Quamuis contrariam opinionem tenuerit Bern. de Botono Parmen. Gloſſator Decretalium Gregorij Noni in d.c.per venerabilem.in glo.2.ſuper verbo habet poteſtatem. non ex ratione,quia Papa non poſſit, ſed quia non debet interturbare alienam iuriſdictionem,iuxta terminos c.nouit.de iud.Et negatiuam tenere videtur ibidem Innoc. nu.1.ſuper verbo euaderet.vbi loquitur in Epiſcopo,licet nu.3.verſ.alij tamē dicunt.videatur tenere,quod per quādam conſequētiam intelligatur diſpenſatum in hæreditate. Marſil. Lauden.in tract.de legit.nu.34.tenet cum gl. & Guido Papæ.ſing.331. incipit legitimatus a Papa. Ang. de Clauaſio.in Summa,in verb.legitimatio.§.1.incipit vtrum Papa.Couar.ſuper 4.decret.par.2. c.8o.§.8.nu.14.& nu.18.vbi generaliter inquit,nullū Principem poſſe natalibus reſtituere,vel legitimum efficere ſibi non ſubditum, quo ad bona intra alterius Imperij,aut Regni limites exiſtentia,ſed nu.16 concl.5. affirmat,quod Papa ex cauſa poteſt legitimū efficere eum,qui Principi ſæculari ſubiectus ſit, etiam quo ad bona,& munera temporalia,quem refert, & ſequitur Ludo.Mol.Societatis Ieſuitarū.tom.1.de iuſt.& iur. diſp.173.& alter Lud.Mol.de Hiſp.Primogen.lib.3. c.2.nu.11.negatiuam profitetur cum Gulielm.de Bened.& Conar.ſed n.12.ſequitur diſtinctionem Ioan. And.& Moder.Cordub.alias allegatus lib.8. diſp.7. in princ.efficacioribus verbis vtēs dixit, quod hæc eſt veriſſima,& receptiſſima ſententia, & quod ita cōmuniter tenetur, quia ſicut Princeps ſæcularis nequit legitimare quo ad Eccleſiaſtica, eo quia caret Iuriſdictione Eccleſiaſtica,cuius id eſt , ſic nec Pontifex extra ea loca poteſt quo ad temporalia.Quæ verba antiquorum ſcriptorum modeſtiam non imitantur, & fallitur,cum iſta non ſit vera, nec communis opinio, ſed tantummodo illorum,qui negant temporalem Papæ Iuriſdictionem;& ipſemet inferius n.3.& 4.defendit opinionem Io.And.& dicit eſſe frequentiſſimā,& veriorem ſententiam,allegando infinitos auctores.

14 Et ad tria aduertebant iſti Domini in propoſito. Primum,quod tempore Gloſſatorum,& antiquorum Doctorum nondum emanauerant Decretales Bonifacij VIII.& Ioan.XXII.ſuper vtroque gladio.Ideo nō ipſi,ſed quidam Moderniores audaciter loquuti ſūt, ſcientes definitionem Eccleſiæ,ſecundum quod Ioā. And.& alij,qui ſequuntur eius opinionē allegari non poſſunt pro prædicta parte negatiua, quia non loquūtur in ſimplici legitimatione ſeorſum a diſpenſatione matrimoniali , ſed in diſpenſatione ſecundario ad diſpenſationem matrimonialē,ponendo caſum, in quo conſtituunt opinionem Hoſtien.eſſe ſine difficultate, & ſic pro ſecunda præmiſſa opinione admodum pauci ſimpliciter loquuntur. Tertio,quod ſumus in diſpēſatione cum decreto legitimitatis impetrato ab ipſomet patre,quo caſu dixit Io.Andr.procedere opinionem Hoſtien.& eſt communis opinio Doct. per text. in d.c.per venerabilem. quia pater bene poteſt prorogare Iuriſdictionem. Dec.conſ.55.nu.7.cum alijs allegatis per Decian.conſil.3. num.188.lib.3. Et ſic in vtroque capite , ſumus extra difficultatem , quod tenet,& valet vbique hæc diſpenſatio cum pronunciatione,vel decreto legitimitatis.

R. P. D. PAMPHILIO.

Toletana Admiſſionis. Mercurij 17. Iunij 1609.

De executione literarum Apoſtolicarum confirmantium aliquod priuilegium, quando cenſeātur conceſſæ ex certa ſcientia, vel potius in forma communi, & quando de earum ſubreptione dari poſſit ob non expreſſam pendentiam litis , ſeu contrariam conſuetudinem.

SVMMARIVM.

Literæ Apoſtolicæ propter earum auctoritatem, & reuerētiam habent executionem paratam. num. 1.

Clauſula Et pro maiori cautela de nouo concedimus , apponi ſolet pro maiori validitate confirmationis, & nihil plus tribuit, quam ipſa confirmatio. Declara, vt nu. 2.

Confirmatio a Papa , quando cenſeatur conceſſa ex certa ſcientia, & quando in forma communi. num. 3.

Papa quando ex certa ſcientia aliquid cōcedere dicatur. num. 3.

Reſcriptum quando dicatur ſubreptitium ob non factam mentionem pendentiæ litis. num. 4.

Clauſula, ſine præiudicio alterius, quomodo intelligatur.

Clauſula , non obſtante quacunque conſuetudine , demonſtrat Principem habuiſſe notitiam contrariæ conſuetudinis. num. 6.

DECISIO CXCII.

1 FVit per Dominos reſolutum Breue a ſel. recor. Clemente VIII. ad fauorem Collegij Complutem. emanatum eſſe exequendum , quia literæ Apoſtolicæ ob illarum authoritatem, & reuerentiam habent executionem paratam. c.ſi Capitulo.vbi glo. in verb.exequatur.de conceſſion.præben.in 6.Samē. in tractatu Breue.nu.4. Mohed.deciſ.13.vt lit. pend. & fuit ſæpiſſime in Rota deciſum.

2 Non obſtat , quod huiuſmodi Breue ſit confirmatorium alterius Breuis a Leone X.conceſſi, quod pro parte Rectorum dicitur non fuiſſe vnquam vſu receptum , & ideo Breue Clementis non poſſe ſuffragari , nedum in vim confirmationis , ſed neque in vim nouæ conceſſionis ſtante , quod clauſula , & pro potiori cautela de nouo concedimus, ſoleat apponi pro maiori validitate confirmationis, & nihil plus tribuit , quam ipſa confirmatio, vt per Caſſad. deciſ. vnic. de confirmat. vtil. vel inutil. & fuit dictum in cauſa Tiraſonen. Prioratus. 26. Iunij 1595. coram Illu-

ſtriſ. Cardinale Blanchetto cum alijs allegãtis, quia pro reſponſione fuit dictum, obiectum procedere in ſimplici confirmatione, & innouatione priuilegij in forma cõmuni conceſſis, quæ nullum ius de nouo tribuunt, parum aut nihil operãtes. c. 1. & c. examinata. de confirm. vtil. vel inutil. & vtrobique gloſ. & Doct. Caſſad. deciſ. vnica. nu. 2. eod. tit. ſecus vero in confirmatione, & innouatione facta ex certa ſcientia, quæ non dicitur ſimplex confirmatio, vel innouatio, ſed ampliatio, & noua conceſſio. c. ſi Apoſtolicæ. & ibi gl. in verb. confirmamus. de præbend. in 6. Doct. in c. 1. vbi poſt Abbatem, & alios Deci. nu. 46. & ſequen. de confirm. vtil. vel inutil. Ruin. conſ. 31. nu. 5. li. 1. Gozad. conſ. 62. nu. 15. & hanc diſtinctionem facit Caſſad. dicta deciſ. vnic. de confirm. vtili, vel inutil.

3 Breue autem Clementis fuiſſe conceſſum ex certa ſcientia, & non in forma communi viſum fuit Dominis apparere, tũ quia in eo fuit narrata ſubſtãtia Breuis Leonis X. in eo confirmati. gl. in c. paſtoralis. §. ꝓterea. verb. ex certa ſcientia. de offic. deleg. Felin. in c. cum inter. col. 1. & 2. de excep. Dec. in c. porrecta. ſub nu. 15. de confirm. vtil. vel inutil. Roma. conſ. 327. n. 7. in fi. Gabr. conſ. 183. nu. 14. lib. 2. & fuit dictum in cauſa Abulen. iuriſdictionis. 25. Ianuarij 1588. corã bo. me. Orano, præſertim ſtante clauſula, quorum tenores, &c. Ruin. conſ. 31. nu. 5. ad fi. lib. 1. tum etiam, quia Breue emanauit re mature diſcuſſa, ex ſententia Sanctiſs. D. N. tunc Card. Burgheſij, & Illuſtriſs. Cardinalis Blãchetti, quibus hoc negotium vidẽdum, & examinãdum, ac ſibi referendum Clemens ipſe commiſerat, quo caſu dicitur conceſſum ex certa ſcientia. Abb. in c. 1. & 2. nu. 6. verſ. quædam confirmatio, & ibi Decius. nu. 47. de confirm. vtil. vel inutil. maxime ſtante clauſula ex certa ſcientia appoſita in ipſo Breui, gl. in c. ſtatutum. in princ. in verb. literarum. in fin. de reſcriptis in 6. & in Clem. 2. in glo. fi. eod. tit. Abb. in c. exactam: in fine. de confirm. vtil. vel inutil. Dec. in c. porrecta. num. 15. verſ. quarto, quando expreſſe. eod. tit. Rom. conſ. 327. nume. 7. Ruin. conſ. 31. nu. 5. verſ. & prout. lib. 1.

4 Non obſtat, quod in Breui Clementis nulla fuit facta mentio litis, quæ de anno 1591. pro parte Collegij mota fuerat coram Abbate Complutẽſi ſuper executione Breuis Leonis X. quia cum idem Abbas longe ante conceſſionem Breuis Clementis pronunciaſſet ſe Iudicem incompetentem, & per conſequens Iuriſdictionem a ſe abdicaſſet, & pro parte Collegij huiuſmodi lis amplius proſecuta nõ fuerit de ea nõ erat neceſſario facienda mentio. Anchar. conſ. 16. num. 1. verſ. in contrarium, maxime quod huiuſmodi pronũciatio incompetentiæ fuit facta ad inſtantiam Rectorum vnde hodie nõ poſſunt opponere de ſubreptione Breuis ex eo, quod de tali lite non fuerit facta mẽtio, vt per eundem Anchar. d. conſ. 16. nu. 2. in fi. & nu. 3. quem refert, & ſequitur Felin. in c. cauſam, quæ. il 2. nu. 10. in fin. de teſtibus, & in omnem euentum cum lis eſſet introducta ſuper executione Breuis, qđ Clemens confirmauit illius mentio ipſum non retraxiſſet a concedendo, ideo eius taciturnitas non reddit Breue ſubreptitium, vt poſt Ferret. conſ. 229. n. 4. lib. 2. trad. Lancel. de attent. lit. pend. in præfat. nu. 659.

5 Non obſtat, ꝙ in Breui Leonis adſit clauſula ſine præiudicio alterius, quia præter id, quod iſta clauſula non eſt appoſita in Breui Clementis, illa debet intelligi de alio præiudicio, quam expreſſo, iuxta conſil. Oldr. 330. in fine. Pariſ. conſ. 70. nume. 12. lib. 1. Gabr. conſ. 151. nu. 29. & ſeq. lib. 2. Veral. deciſ. 284. lib. 1. in manuſcrip. Creſcen. deciſ. 7. in fin. de Iure patron. & fuit ſæpius deciſum.

6 Minus obſtat, quod non fuerit facta mentio de cõſuetud. immemorabili non admittendi Vicarios, & Cãppellanos admouibiles, quia cum talis cõſuetudo ſit obſeruantia Iuris communis, eo ſublato per priuilegium dicitur quoque ſublata dicta obſeruantia. gl. in c. 1. in verb. facti. de conſtit. in 6. Felin. in c. 1. n. 15. & ſeq. de reſcrip. vltra quod fuit expreſſe derogatum cuicunque conſuetudini, & immemorabili in cõtrarium exiſtenti, ex qua derogatione reſultat ſufficiens ſcientia dictæ conſuetudinis ad hunc effectũ, vt de derogatione Iuris patronatus fuit dictũ in cauſa Lucana penſionis 4. Nouembr. 1579. corã Rubeo, & in Romana penſionis 4. Iulij 1601. coram Illuſtriſs. Card. Pãphilio. Ad euitandam enim ſubreptionem ſufficit ſciẽtia concedentis in genere, ita vt cogitare potuerit, Caſſad. deciſ. 12. nu. 6. de præben. & deciſ. 1. de priuil. Veral deciſ. 296. nu. 1. & deciſ. 297. n. 2. par. 2. Cetera bene tolluntur per Informantes pro Collegio, &c.

R. P. D. MANZANEDO.

Bononien. Fideicommiſſi de Lambertinis. Lunæ 22. Iunij 1609.

ARGVMENTVM.

Fideicommiſſum perpetuum, & abſolutũ in quibus caſibus cenſetur inductum a teſtatore, præſertim quando adiecit clauſulam, quia voluit bona ſua remanere, &c. vide aliam deciſionem in eadem cauſa, & coram eodem Auditore factam 11. Martij 1611. infra poſitam.

SVMMARIVM.

Saluianum interdictum competit quotieſcunque datur hypothecaria, daturque propterea etiam pro legatis, & fideicommiſſis. num. 1.

Fideicommiſſum perpetuum inductum dicitur inter omnes deſcendentes de agnatione ordine ſucceſſiuo, quãdo teſtator declarauit velle bona ſua in perpetuum deuenire ad proximiores deſcendentes de ſua Caſata, & agnatione. n. 2. vbi præſertim, quod hoc procedit, quãdo teſtator dixerit verba non in perſonas, ſed in rem. nu. 2.

Fideicommiſſum perpetuum cenſetur inductum, quando teſtator ad illud vocauit proximiores de Caſata, & agnatione per nomen collectiuum deſcendentes. num. 3.

Deſcen-

Deſcendentium appellatione veniunt omnes deſcendẽtes in infinitum.num.3.

Fideicommiſſum perpetuum cenſetur inductum, quando deſcendentes ſunt vocati a teſtatore cum qualitate maſculinitatis.num.4.

Agnationis conſeruationi teſtatorem proſpexiße præſumitur, quando habuit in conſideratione qualitatem maſculinitatis.num.4.

Fideicommiſſum abſolutum, & perpetuum cenſetur a teſtatore inductum, quando in eo vſus eſt dictione omnino, & in perpetuum.num.5.

Fideicommiſſum perpetuum, & abſolutum cenſetur inductum a teſtatore, quando nulla præcedente prohibitione alienationis poſt factas ſubſtitutiones adiecit clauſulã, quoniam voluit bona ſua, &c. deuenire ad proximiores deſcendentes maſculos, legitimos, & naturales de Caſata, & agnatione ipſius teſtatoris, & continuo penes eos permanere.nu.6. & ſeq. vbi bene declaratur, an, & quãdo per iſtam clauſulam Quoniã voluit, &c. inducatur fideicommiſſum, & ſtet diſpoſitiue.

Volo verbũ diſponit, & importat fideicommiſſum, quando eſt relatũ per viã vltimæ volũtatis.n.6. & ſeq. vbi bene declaratur an, & quãdo volo verbum ſtet diſpoſitiue, & principaliter, an vero potius cõſequutiue, & acceſſorie.

Ratio generalior dicto declarat dictum, & illud ampliat ad limites rationis, præſertim in fideicommiſſis.nu.7.

Cauſa diſpoſitionis, illiuſque finis ſemper conſiderari debet in qualibet diſpoſitione.num.7.& 8.

Quoniam dictio videtur conſequutiua ad præcedentia, quod quando verum ſit, & quando etiam rationem importet.num.9.

Agnatorum appellatione proprie venire videntur illi, qui linea recta a teſtatore deſcendunt, non autem Tranſuerſales. Declara, vt num. 10.& ſequentib.

Fideicommiſſum, ſeu ſubſtitutio facta hæredi ſi ſine filijs deceſſerit, expirat hærede mortuo cum filijs, & ſic deficiẽte conditione. Declara, vt num.14.

DECISIO CXCIII.

1 FVit in humanis in Ciuitate Bononiæ Comes Alexãder de Lãbertinis, qui de anno 1565. cõdidit ſuũ vltimũ teſtamentũ, in quo, cũ prolẽ legitimã nõ haberet, ſed vnicã filiã naturalẽ noïe Dorotheã, cui, titulo legati, ſcuta duo millia reliquit, & D. Iuniperæ ipſius vxori vſumfructũ ſuorũ bonorũ, quo finito per mortẽ illius, & cõſolidato cũ proprietate inſtituit ſibi vniuerſales hæredes pro æquis portionib. D. Comitẽ Annibalẽ de Lãbertinis ipſius teſtatoris fratrẽ, nec nõ Comitẽ Cæſarẽ ex altero fratre nepotẽ; Sequenti vero die Codicillũ ordinauit, in quo dictos hæredes in teſtamẽto inſtitutos rogauit his verbis, vt altero decedẽte quãcũque ſiue filijs, & deſcendẽtibus maſculis legitimis, & naturalibus, & ex legitimo matrimonio natis; alteri ſuperuiuenti, ſeu illius filijs, & deſcẽdẽtibus legitimis, & naturalibus maſculis ex legitimo matrimonio natis vni, vel pluribus, ſuperuiuẽti, vel ſuperuiuẽtibus, hæreditatẽ ipſam, vel illius partẽ taliter prædecedẽtis, vt ſupra per fideicõmiſſum reſtituat integrè, & ſine diminutione, quõ voluit ipſe teſtator bona ſua, vel illius hæreditatẽ totã, & integram oĩno, & in perpetuũ deuenire debere ad proximiores deſcẽdẽtes maſculos, legitimos, & naturales de Caſata, & agnatione ipſius teſtatoris, oĩ meliori modo, &c. & penes eos cõtinuo permanere, &c. Quibus teſtamẽto, & codicillis teſtator obijt, & poſtea Comes Annibal, relicto tñ Comite Cornelio vnico filio, q tãdẽ ſine vllis liberis deceſſit. Vnde ꝑdictus D. Comes Cæſar ab Alexãdro iuſtitutus tãquã ſuperuiuẽs, & virtute ꝑdictæ primæ ſubſtitutionis in partẽ Comitis Annibalis, & Cornelij ſui filij ſucceſſit, ſicq; totã hæreditatẽ Comitis Alexãdri fuit aſſecutus, qui de mẽſe Octob. anni ꝑteriti 1608. obijt, cõdito teſtamẽto, ĩ quo D. Imeldæ ipſius filiæ naturali, libras 200. mill. Bononiẽſes ex cauſa dotis legauit, vniuerſales aũt hæredes ſibi reliquit DD. Comites Guidonẽ Antoniũ, & Marcũ Antoniũ, & Iuliũ Cæſarẽ oẽs de Lãbertinis, qui hęreditatẽ adiuerunt cũ beneficio legis, & Inuẽtarij, ex quibus Dñi Comites Guido Antonius, & Marcus Antonius ꝑtendentes ſe proximiores deſcẽdẽtes de agnatione, & Caſata dicti Comitis Alexandri de Lãbertinis eſſe, & ſic vocatos ad illius fideicõmiſſum, immiſſionẽ in bonis illi ſubiectis ſibi cõpetere intẽdũt. Illã vero ſibi dãdã in bonis Comitis Cæſaris pro ſuo legato dicit. D. Imelda ex Saluiano interdicto, cũ iuxta cõem de qua per Gabr. conſ.46.n.20.li.1. hoc interdictũ cõpetat, quotieſcunque datur hypothecaria, notatur in l.1.C.de Saluian. Interdict. Aret. in §. Item Seruiana.n.8. Inſtit. de actionib. & hypothecariam dari ẽt pro legatis, & fideicõmiſſis probat tex. in l.1.C.cõmun.de legat. Dixit Rota in vna Recanaten. hæreditatis 31. Ianuarij 1603. corã Domino meo Decano. Vnde D. Imelda petit immitti ꝑ dicto legato, negatque fideicõmiſſum extare ad fauorẽ Dñorum Comitum Guidi, & Marci Antonij; Vnde de ordine Dominorum dubitaui, An conſtaret de fideicõmiſſo Comitis Alexandri ad effectum impediendi immiſſionẽ D. Imeldæ, quod dubium duas continet partes, alteram circa exiſtentiam dicti fideicommiſſi, alterã vero an illud valeat impedire immiſſionem pro legato D. Imeldæ, & quo ad primam partem, Domini, Conſtare de fideicommiſſo dixere; Nam ſi recte verba teſtatoris ſuperius relata perpendantur, duo fideicommiſſa ab illo inſtituto vidẽrur, alterum ad fauorem cuiuslibet ex hæredibus inſtitutis ſuperuiuentis, & illius filiorũ & deſcendentium maſculorum, quod deſumitur ex principio huius Clauſulæ, vſq; ad illa verba, reſtituat integre, & ſine diminutione, &c. & ſupra dictis deficientibus intrat alterum ad fauorem proximiorum deſcendentium maſculorum legitimorum de Caſata, & agnatione ipſius teſtatoris, & hoc continetur a verbis illis, quoniam voluit ipſe teſtator, &c vſque ad finem Clauſulæ, & vtrumque videtur ſimplex, abſolutum, & perpetuum; Et quia quo ad primum partes non inſiſtunt, quin potius partes videntur eſſe in confeſſo, & cum non virtute illius primi, ſed in vim ſecundi Domini Comites Guido, & Marcus

Digitized by Google

Antonius intendant ſuccedere, & hoc illis negetur pro parte D. Ineldæ, quæ prætendit non adeſſe dictũ ſecundum fideicommiſſum ad fauorem deſcendentium de agnatione teſtatoris, & ſic nec ad fauorem Dominorum Guidi, & Marci Antonij. Ideo reſpectu iſtius procedit reſpõſio ſupradicta Dominorum, quæ nititur ſequentibus fundamentis.

2 Primo, quia expreſſis verbis teſtator declarauit velle bona ſua in perpetuum deuenire ad proximiores deſcendentes de ſua Caſata, & agnatione, quod ſufficit ad inducendum perpetuum fideicommiſſum inter omnes deſcendentes de ſua agnatione ordine ſucceſſiuo. l. cum ita. §. in fideicommiſſo. l. peto. §. fratre. ff. de legat. 2. Præcipue cum Teſtator direxerit verba, nõ in perſonas, ſed in rem, nempe in bona, & hæreditatẽ illius, ibi, quoniam voluit bona ſua, & integrã hæreditatem deuenire ad proximiores deſcendentes de Caſata ipſius, &c. viſus fuit fideicommiſſum reale inſtituere ex Bar. in d. l. peto. §. fratre. n. 2. verſ. dic ergo. & ibi Cuman. n. 5. circa princ. Caſtren. in l. voluntas. in fi. C. de fideicõmiſſ. Alex. in l. 1. nu. 88. ff. de offi. eius. Dec. conſ. 88. in fi. Alciat. in l. filiusfamilias. §. Diui. nu. 48. de legat. 1. vbi Crot. nu. 43. & Rip. nu. 66. & Iaſ. in 2. lect. n. 25. Idem Iaſ. in d. l. voluntas. n. 11. Pariſ. conſ. 22. nu. 49. lib. 3. Becc. conſ. 24. n. 24. & tale fideicommiſſum reale, inducit grauamen reale, & afficit omnes perſonas, & quoſcumque poſſeſſores. Bal. ĩ l. precibus. n. 49. & ibi Salicet. C. de impuber. & alijs. Panſ. conſ. 18. nu. 50. & conſ. 90. n. 43. lib. 2. & plures quos refert Surd. cõſ. 315. n. 20. & Bec. vbi ſup. n. 28. & Mandel. conſ. 93. n. 2. & conſ. 97. nu. 2. & Decian. conſ. 54. n. 26. & conſ. 102. n. 3. li. 2. Quod in tãtũ procedit, q licet in prioribus ſubſtitutionibus teſtator feciſſet fideicõmiſſum perſonale, cum poſtea, ratio adiecta, animũ ſuũ mouens ad ſic diſponendum reſpiciat rem potius, quã perſonas, vt diximus, fideicõmiſſum ex tali ratione adiecta cenſendum eſt reale, iuxta Caſtren. conſ. 302. n. 3. li. 1. Roman. conſ. 457. n. 1. Crot. conſ. 35. in fi. lib. 1. Iaſ. d. §. Diui. num. 146. & 152. & ibi Rip. nu. 108. Ruin. conſ. 124. verſ. & ſi forte dicatur. nu. 3. lib. 2. Capyc. deciſ. 108. nu. 4 Becc. d. conſi. 24. n. 24. Petr. de fideicommiſſ. q. 2. nu. 8. & 16. & 20.

3 Secundo, quia fuerunt inuitati ad iſtud fideicommiſſum proximiores de Caſata, & agnatione teſtatoris per nomen collectiuum (deſcendentes) tractum tẽporis denotans, & comprehendens de ſui natura omnes deſcendentes in infinitum. §. 1. in auth. de hæredib. venien. ab inteſt. l. fin. C. de ſuis & legitim. hæredib. Ang. conſ. 37. Socin. in l. Gallus. §. quidam recte, nu. 4. & Galliaul. nu. 24. de liber. & poſthum. idem Socin. conſ. 51. nu. 1. cum ſeqq. lib. 4. & plures refert Peregr. de fideicommiſſ. artic. 19. num. 11. & art. 25. nu. 8. & artic. 30. num. 2. & 14. Hoc autem nomen collectiuum (deſcendentes) denotat perpetuitatem, & in fideicommiſſo ordinato ad deſcendentium fauorem, omnes in perpetuum ordine ſucceſſiuo per fideicommiſſariam vocati cenſentur. Crot. in repetit. dicti §. Diui. nu. 17. Ruin. conſ. 164. num. 3. lib. 3. & Ioan. de Anan. conſ. 46. nu. 2. teſtatur de communi. Bero. cõſi. 102. nu. 25. lib. 2. Rolan. conſ. 70. nu. 20. & ſeqq. li. 3. Natt. conſ. 531. nu. 25. Couat. variar. lib. 3. c. 5. nu. 4. verſ. ſecundum quod, & in c. Raynutius. §. in fi. de teſtamen. Menoc. conſ. 88. nu. 10. lib. 1. & conſ. 277. n. 3. lib. 3. Cephal. conſ. 268. nu. 25. & ſeq. lib. 2. Gabr. conſ. 101. nu. 22. & ſeqq. lib. 2. Marzar. conſ. 1. n. 13. & ſeqq. & conſ. 40. nu. 6. & 9. Decian. conſ. 1. a nume. 245. verſ. quintus & vltimus caſus, & conſ. 41. n. 66. & ſeqq. lib. 1. Simon. de Pret. in tract. de interpret. vltim. volunt. lib. 3. interpret. 2. dub. 6. ſolut 9. nu. 46. Craſſ. ſententiarum. §. fideicommiſſum. q. 15. in fi. & q. 16. nu. 3. & ſeqq. Cum autem non poſſint bona in Caſata remanere, nec agnatio ex illis conſeruari, niſi mediante tali fideicommiſſo, illud inducitur hoc caſu abſolutum gradatim inter illos de agnatione. Pariſ. conſ. 37. nu. 31. lib. 2. Rot. deciſ. 568. nu. 5. ante fi. par. 1. diuerſ. fideicommiſſum namque familiæ, vel agnationi ſub nomine collectiuo relictum admittit omnes de familia gradatim, & non ceſſat proximioribus admiſſis. Imo ſemper, & in perpetuum permanet, iuxta Caſtren. in d. §. in fideicommiſſo. cuius opinio eſt communis, teſte Couat. in d. c. Raynutius. §. 2. nu. 7. & in Practic. c. 37. nu. 4 verſ. primum in d. §.

4 Tertio prædicta magis procedunt in noſtro caſu; in quo deſcendẽtes cum qualitate maſculinitatis vocantur, quæ qualitas demonſtrat, teſtatorem proſpexiſſe agnationis conſeruationi. Bal. in c. 1. n. 3. quemadmod. feud. ad filias pertin. & in l. maximum vitiũ. nu. 2. C. de liber. præterit. Cyn. in l. 1. C. ad leg. Iul. de adulter. Pariſ. plures referens, conſ. 8. nu. 9. cum ſeqq. Ruin. conſ. 111. nu. 15. lib. 2. Molin. plures adducens de primogen. lib. 1. c. 5. nu. 35. Menoch. præſump. 71. nu. 36. verſ. declaratur ſecundo. li. 4. Cephal. atteſtãs de communi conſ. 137. nu. 12. de qua etiam teſtatur Decian. conſ. 31. nu. 96. & 99. lib. 1.

5 Quarto prædicta roborantur ex alijs verbis, quibus teſtator vſus fuit in prædicta clauſula, ibi (omnino, & in perpetuum) quibus euidenter denotare voluit ſuam voluntatem, abſolutum, & perpetuum fideicommiſſum inſtituendi, vt de dictione (omnino) notat Bar. in extrauagan. qui ſint rebelles. in verſ. nulli. vbi, dictionem (omnino) exponit quaſi ſine diſtinctione perſonarum, quem refert, & ſequitur Iaſ. loquens ad noſtrum propoſitum, conſ 262. n. 4. lib. 3. & Petr. vbi ſup. q. 5. num. 104. & Roland ponderans verbum (totaliter) quod in idem incidit, conſ. 98. nu. 15. lib. 2. Dictio autem (in perpetuum) clarum eſt ſignificare tẽpus in futurũ, & ſine vlla præfinitione, vt inquit Bart. in l. annua. §. at Titia. nu. 5. ff. de annuis legat. Socin. conſ. 12. nu. 18. & conſ. 57. nume. 3. verſ. confirmatur idem ex alio. lib. 3. Dec. conſ. 38. col. 2. verſic. quarto, quia in iſto caſu. Pariſ. alios referens. conſ. 30. nu 24. lib. 2. Surd. conſ. 67. nu. 36. Vnde ex prædicta dictione (in perpetuum) inducitur abſolutum, & perpetuũ fideicommiſſum. Socin. inter conſil. Curtij Sen. conſilio 40. in fin. & in l. qui Romæ. §. cohæredes. nu. 18. verſic. hanc concluſionem. ff. de verb. obligat. Pariſ.

d. conſ.

Digitized by Google

d.conſ.37.nu.24.& conſ.92.nu.37.lib.2.Rolan.cōſ. 23.nu.18.cum ſeqq.lib.4.Menoc.conſ.197.n.25.li: 2 Burſat.conſ.227.nu.23.& 27.lib.3.Surd.d.conſil. 67.nu.36.& ſeq. & alios adducit Gabr. de fideicommiſſ.concl.9.nu.12.& Rot.deciſ.121.nu.4.par.2.diuerſ. & fuit dictū in vna Peruſina de Bigazzinis 14. Nouemb.1605.coram bo.mem. Litta,vbi aliæ deciſiones Rotæ ad idem referuntur. Quæ roborantur ex alijs verbis in fine eiuſdem clauſulæ appoſitis,ibi,(& penes eos continuo permanere) quæ eandem perpetuitatem denotant, vt de dictione (continuo) notat Cephal.conſ.724.nu.11.iuncto num.16.& de verbo (permanere)vel remanere,quod idem eſt,quod denotet perpetuitatem, & adductum prout in noſtro caſu per viam rationis ſignificet actum ſucceſſiuū, & permanentem,& inducat fideicommiſſum in omnes deſcendentes de agnatione ordine ſucceſſiuo. Tradit Cuman.in l.vnum ex familia.§.ſed ſi fundum.nu. 3. verſ.notandum etiam ſingulariter eſt. de legat.2.quē ſequitur Socin.in l.ſi cognatis. nu.15. in fin.& 16.& ſeqq.ff.de reb.dub.& in d.l.Gallus.§. quidam recte. num.9.in fi.idem Socin.conſ.12.nu.18.lib.3.& plures pro hac parte adducit Decian.in conſ.33.nu.98. & ſeqq.lib.1.

6 Quinto facit. Teſtatorem expreſſiſſe rationem,qua motus fuit ad huiuſmodi fideicommiſſum inſtituendum, ibi (quoniam voluit teſtator bona ſua, vel illius hæreditatem totam, & integram omnino, & in perpetuum deuenire debere ad proximiores deſcendentes maſculos legitimos,& naturales de Caſata,& agnatione ipſius teſtatoris,& cōtinuo penes eos permanere)& cum non præceſſiſſet alienationis prohibitio,non cenſetur ad illam veſtiendam iſta ratio a Teſtatore adducta,ſed ad inducendum ſimplex, abſolutum, & perpetuum fideicommiſſum, & ad oſtenſionē cauſæ finalis mouentis animum teſtatoris ad illud ſic faciendum, quod operatur prædicta ratio reddita a Teſtatore,quoties non præceſſit prohibitio alienationis,aut illa erat iam veſtita, ita vt pro illius indumento non eſſet opus huius rationis expreſſione,iuxta doctrinam Bart.in d.l.qui Romæ.§.cohæredes.nu.3. de verb.oblig.quam ſequitur Aretin.ibid.nu.12.verſic. ſed Bar.& verſ.vbi autem teſtator.& Iaſ.in d.§. Diui. in 1.lect.nu.113.& ibi Alciat.nu.53.verſ. quid ergo ſi teſtator dixerit.Socin.conſ 43.n.7.lib.3.Curt.iun. conſ.22.nu.20.lib.1.& conſ.161.nu.9.li.2. Cephal. conſ.153.nu.54.Mantic.de coniect.lib.6.tit.14.nu. 24.verſ.aut vero pręcedit expreſſa prohibitio,qui hāc dicit magis communem,& alios refert de illa atteſtātes.Surd.conſ.67.nu.38.lib.1.Pett.vbi ſup.q. 11. n. 541.& 544. Quæ magis procedunt, cum illa verba (quoniam voluit teſtator) ſint diſpoſitiua. Verbum enim(volo)diſponit, & importat fideicommiſſum. l. verbum volo.C.de fideicō.l.2. C.commun. de legat. Caſtren.conſ.447.nu.1.verſ.cum velim.lib. 1. Curt. iun.conſ.161.nu.9.Socin.in d.l.qui Romæ.§.cohęredes.nu.21.Menoch.conſ.197.nu.21.Sfort.Odd.cōſil.64.nu.52.plures referens,& de communi atteſtās. Pręcipue quando verbum(volo)eſt prolatum per viā vltimę voluntatis,vt in noſtro caſu,tum quia teſtator dicta verba protulit per modum rationis, & ſic prolata diſpoſitionem operantur, iuxta Bart. in l.qui volebat. in fine,ff.de hæredib.inſtituen. & in l. ſi ſocer. §. Lucius.nu.4.ff.ſolut.matrim. Idem Bar.in l.pater filium.§.fundum.nu.3.in fi.de legat.3. vbi diſtinguit, ꝙ aut verba ſunt prolata per modū enunciationis cuiuſdā futuri euentus,& tunc non inducunt diſpoſitionē,ſecus vero ſi ſint expreſſa per modū rationis,prout in noſtro caſu,quam theoricam Bart. ſequuntur Roman.conſ.457.nu.1.Caſtren.cōſ.77.nu.5.li.1. Dec. conſ.182.nu.4.Rolan.conſ.6.nu.21.lib.4.& illā cōiter receptam dicit alios referens Peregr.conſ.49. nu. 2.lib.3.& conſ.44.nu.23.& nu. 28.lib.2.& illā ibidē nu.24.inducit ad hoc, quod verba ſic prolata per modum rationis amplient diſpoſitionē de perſona ad ꝑſonam,iuxta Curt.in d.§.Diui nu.127.verſ. aliquando;& quarto.Socin.& alios,quos ibi citat. Et qđ prędicta verba,& ratio ita generalis extendant fideicommiſſum de perſona ad perſonam,vltra relatos a Peregr.loco proxime citato,tradit Caſtren.d. conſil.302. nu.5.lib.1.Curt.iun.conſ.43.nu.11.Socin.d.cōſ.43. nu.1.& 2.& per totum.lib.3.Crot.conſ.13.num.32. Pariſ.conſ.52.nu.16.lib.2.Alciat.in d.§.Diui. num. 49.Mantic.vbi ſup.d.lib.6.tit.14.nu.23.Surd. conſ. 96.num 21.& 43.in fi.cum ſeqq.

7 Quando enim ratio eſt generalior dicto prout in noſtro caſu,tunc declarat dictum, & illud ampliat ad limites rationis,ad l.cum pater.§.dulciſſimis.ff. de legat.2.Bart.in l.regula.§.ſi quis.ff.de iur.& fact.ignorant.Mant.vbi ſup.d.l.6.tit.14. nu.21.alios referens teſtantes de communi.Iul.Clar.lib.3. Sentent.§. teſtamentum.q.76.ver.idemque maxime in fideicōmiſſis.nu.2.tenens per rationem fideicommiſſum extendi,& hanc eſſe communem. Surd.conſ.67.n.21. in fi. cum ſeqq.alios adducens Peregr.d.conſ.44.n.25.vbi conſilia Caſtren.Socin.Dec. Curt.iun. & Cornei refert,quæ omnia loquuntur in fideicommiſſis, quæ ex generalitate rationis adductæ a teſtatore veniunt ampliand a ad limites ipſius rationis, prout euenit etiam in conſ.Pariſ.7.nu.18.lib.3.& Bero.conſ.64.nu.17. lib.2.& Rolan.conſ.6.nu.21.lib.4.& Alb.conſ.54.n. 4.& vt dicit Peregr.d.conſ.49.nu.3. Ratio regulat dictum, non autem dictum rationem. d.l. cum pater. §. dulciſſimis.de leg 2.Ex quibus infertur,quod quāuis ex primis ſubſtitutionibus induceretur fideicommiſſum perſonale,& ad fauorem inſtitutorum, & deſcendentium ab illis ex prędicta ratione a teſtatore expreſſa ampliatur hoc fideicommiſſum,& fit reale,& extēditur ad omnes perſonas deſcendentes maſculos de Caſata, & agnatione ipſius teſtatoris in perpetuū, ex late ſupra deductis. Vnde optimo iure Rota in vna Peruſina Bonorum de Herculanis 22. Aprilis 1580. coram bo.me.Brauo,tenuit ſufficere ſupradictā rationem etiam ſine prohibitione alienationis, vt inducatur abſolutum fideicommiſſum,& perpetuum,reddēs rationem, quia qui vult conſequens, videtur etiam

Digitized by Google

antecedens voluiſſe. Tum etiam, quia ratio ſic diſponit, prout diſponere ſolent verba. l. emptor. §. fi. de rei vendic. Fortun. in l. Galius. §. idē credendum. n. 19. ff. de lib. & poſt. au. quam deciſionē in hoc puncto ſequuta fuit Rota in ſupradicta Peruſina de Bigazzinis in verſ. quinimo ſi rationem illam. coram bo. me. Litta. & facit, quia in prædicta ratione a Teſtatore expreſſa (quoniam voluit) clare demonſtrauit teſtator, cauſā, & finem ſui animi ad hoc fideicommiſſum inſtituendum, fuiſſe, quod in perpetuum illius bona conſeruarentur in deſcendētibus maſculis de Caſata, & agnatione teſtatoris. Cauſa autem principaliter debet cōſiderari ad tex. in l. 1. §. ſi te rogauero. & §. idem Pomponius. ff. depoſiti. Crot. conſ. 48. nu. 5. Tum etiam, finis eſt principium in intellectu, & principium intentionis, licet ſit vltimum executionis, iux. Bal. in l. auia tua. nu. 24. C. de iure dot. Tiraq. in tract. ceſſante cau. limitat. 1. num. 6. Natt. conſ. 149. nu. 8. dicens id principaliter fieri, ad quod tanquam ad finem, intellectus tendit, igitur prædicta cauſa, & fine principaliter conſideratis, fideicommiſſum iſtud dicendum eſt abſolutum, & perpetuum. Præcipue ſtantibus dictionibus (omnino, in perpetuum, & continuo) & alijs ſupra pōderatis perpetuitatem denotantibus.

8 Quibus non obſtant pro parte D. Imeldæ in contrarium adducta, illa namque prætendit nullatenus iſtud ſecundum fideicommiſſum ad fauorem deſcendētium de Caſata, & agnatione teſtatoris ſubſiſtere, quia omnia illa verba (quoniam voluit teſtator, &c.) dicunt eſſe intelligenda de deſcendentibus inſtitutorum, & de illorum agnatione, & ad illos tantū eſſe reſtringenda, quaſi ſint appoſita conſecutiue, & coniunctim cum præcedentibus ſubſtitutionibus de deſcendentibus inſtitutorum factis, & veniant acceſſorie ad illas, & ex eo non valeant inducere nouum fideicommiſſum ad fauorem deſcendentium de agnatione teſtatoris, iuxta conſ. Dec. 636. pluries in Rota Canonizatum. & Alex. conſ. 59. nu. 1. lib. 3. Socin. conſ. 53. n. 11. lib. 1. Gozadin. conſ. 30. nu. 16. in fi. & nu. ſeq. cū pluribus alijs relatis a Petr. vbi ſup. q. 6. n. 1. & tenuit Rota in vna Fanen. Bonorum. 5. Iunij 1589. coram bo. me. Card. Seraphino, & in alia Fauentina Fideicōmiſſi de Paſijs 20. Maij 1588. coram Illuſtriſs. Pāphilio, quæ pro parte D. Imeldæ fuerunt adductæ. Fuit namque reſponſum negādo, prædicta verba (quoniā voluit, &c.) ſtare conſecutiue, nec acceſſorie ad præcedentes ſubſtitutiones, ſed potius fuiſſe per modum rationis prolata, & ſtare de per ſe diſpoſitiue ad effectū inducendi iſtud ſecundum abſolutum, & perpetuum fideicommiſſum ad fauorem agnationis teſtatoris, vt late ſupra in quinto fundamento demonſtrauimus. Et roboratur, quia cum prædicta verba (quoniam voluit teſtator) ſint in ſeparata oratione, & regātur a diuerſo verbo (voluit venire debere ad proximiores,) non dicuntur ſtare conſecutiue, ſed ſeparatim, & de per ſe, ad notata per Bar. in l. Sciæ. §. Caio. ff. de fund. inſtruct. & dixit Rota deciſ. 568. nu. 5. & final. par. 1. diuerſ. Nec etiam habent aliquas dictiones relatiuas ad præcedentia, nec ex præcedentibus illatiuas, vt pōderatur ſatis ad hoc propoſitum in d. deciſione 568. fere per totam. Tradit Petr. vbi ſup. q. 6. nu. 22. & 41. & q. 11. nu. 559. Et in tantum iſta verba ſtant de per ſe, & non conſecutiue ad præcedentia, vt licet ex prioribus ſubſtitutionibus reſultat fideicommiſſum perſonale ad fauorem deſcendentium, ex inſtitutis ex iſtis verbis (quoniam voluit) reſultat fideicommiſſum reale ad fauorem agnationis teſtatoris, vt ſupra in primo fundamento probauimus.

9 Nec obſtat dictio (quoniam) quæ videtur conſecutiua ad præcedentia, quia reſpondetur, iſtam dictionē eſſe rationalem de ſui natura, & per illam redditur ratio mouens diſponentem, vt probatur in l. Herennius & l. mulieris. §. res abeſſe. de verb. ſignific. vbi Rebuff. ver. quoniam, & fuit appoſita a teſtatore in noſtro caſu, non acceſſorie, nec conſecutiue ad primas ſubſtitutiones, ſed pro reddēda ratione ipſius animum mouente ad reale, & perpetuum fideicōmiſſum ſuæ agnationi relinquendum. Vnde iuncta iſta particula (quoniam) verbo (voluit) reddit rationē, & diſponit, vt ſupra probauimus. Et quod nullatenus in prædictis verbis, (quoniam voluit) teſtator intellexerit de deſcendentibus inſtitutorum, nec ad illos ſe reſtrinxerit, patet, cum ibi ſe referat ad propriam ipſius teſtatoris agnationem, non autem inſtitutorum, quod feciſſet ſi ad illos tantum illorumque agnationem reſpexiſſet.

10 Quibus non obſtat teſtatorem ipſius agnationem vocaſſe, ſub qua proprie videntur venire illi, qui linea recta a teſtatore deſcendunt, non vero tranſuerſales, vt notat Ruin. conſ. 154. nu. 10. lib. 2. alios referens, & Menoch. conſ. 233. nu. 15. Vnde cum Domini Comites Guido, & Marcus Antonius ſint trāſuerſales, non videntur ad iſtud fideicommiſſum inuitati præcipue ponderando pronomen (ipſius) perſonalitatem ſignificans, iuxta Rip. in d. §. Diui nu. 3. & alios relatos per Tiraq. de retract. conuent. §. 1. glo. 6. num. 25. Quia reſpondetur verba illa (de agnatione ipſius teſtatoris) dupliciter intelligi, aut ſpecifice, & effectiue, nempe de illis de agnatione teſtatoris, id eſt de agnatis deſcendentibus ab illo, alio vero modo intelliguntur, generice & contentiue, id eſt de agnatis contentis in domo teſtatoris, & de illius gente, ſub quibus includuntur etiam agnati tranſuerſales teſtatoris, quam diſtinctionem adducunt ijdem Ruin. & Menoc. locis proxime citatis, & pro illa inter alia ponderat Menoch. optime tex. in l. pronunciatio. §. familia. de verb. ſign. Vnde, cum teſtator de tempore conditi teſtamēti, nec haberet filios legitimos, nec ſpem illos procreandi, ſed tantummodo Dorotheam filiam naturalem, cui pro ſua dote Scuta 2. mill. legauit, & vocaſſet ad iſtud fideicommiſſum maſculos deſcendentes de ſua agnatione, euidenter conſtat non intellexiſſe de ſuis agnatis effectiue, & ſpecifice, ſed generice, & contentiue, ita vt vocauerit deſcendentes agnatos de ſua domo, & gente Lambertinorum, quātumcunque tranſuerſales. Quod comprobatur ex eo, quod cum careret filijs, & deſcendentibus maſculis

de

de ſuâ lineâ, inſtituit ſibi hæredes vniuerſales Annibalem fratrem, & Cæſarem ex fratre nepotem, quibus, illorum inet filios, & deſcendentes maſculos ſubſtituit, & ſic Transuerſales. Vlterius, prædicta verba (quoniam voluit) apparet non eſſe reſtringenda ad deſcendentes inſtitutorum; Nam cum illos iam expreſſe vocaſſet, verba iſta nihil adderent, & eſſent ſuperflua, vt conſiderat Bal. in conſ. 334. nu. 7. lib. 3.

11 Minus obſtat deciſ. 121. nu. 2. par. 2. diuerſ. quatenus ibi dicitur reſultare ſimplex, & abſolutum fideicommiſſum, quia teſtator non per viam rationis, ſed per viam principalis diſpoſitionis ordinauit, domum permanere penes familiam, quaſi ex hoc velint inferre, quod verba prolata per modum rationis dicantur conſecutiue adducta. Fuit namque reſponſum, Rotã in prædicta deciſione determinare, non poſſe conſecutiuum dici, quod principaliter diſponitur, non autem determinare conſecutiuum dici, quod per viam rationis profertur, tunc enim eſſet inſpiciendũ qualiter ratio fuiſſet concepta, quia poſſet eſſe æqualis dicto, quia tunc diceretur cõſecutiue prolata, & reſtringeretur ad dictum. Si autẽ eſſet ampla, & generalior dicto, tunc ampliaret dictum, & cenſeretur diſpoſitiue adiecta ex ſuperius in quinto fundamento adductis.

12 Nec etiam obſtare videtur conſilium Decij 636. quia, quamuis Rota illud ſæpius canonizauerit, hoc fecit in caſu, in quo loquitur, nempe in fideicommiſſo filijs relicto ad inuicem ſub conditione, ſi quis illorum ſine filijs decederet, adhibita prohibitione alienationis, vt bona perpetuo in familia conſeruarẽtur, quo caſu optime decidit præd. conſilium, illam prohibitionem, nouum fideicommiſſum non cauſare; ſed tantummodo cenſeri adiectam retento eodẽ themate præcedentium ſubſtitutionum, & ad maius robur illarum, qui caſus non adaptatur noſtro caſui, in quo nulla adeſt prohibitio alienationis expreſſa, ex qua velimus nouum fideicommiſſum ad fauorẽ agnationis teſtatoris elicere, ſed tantum adeſt illius diſpoſitio, verbis in vim cauſæ, & rationis expreſſis inducentibus prædictum perpetuum fideicommiſſum, ex ſuperius late deductis. Tum etiam, nec rationes adductæ a Decio militant in noſtro caſu, cum ipſe fundetur in eo, quod prohibitio de qua ibi erat cõſecutiua, & acceſſoria ad præcedẽtes ſubſtitutiones; Vnde ad illas veniebat reſtringenda, in noſtro autem caſu, vt demonſtratum relinquo, verba illa (quoniam voluit, &c.) nõ acceſſoriè, nec coniunctè ad præcedẽtes ſubſtitutiones fuerunt adiecta, ſed diſpoſitiuè, & de per ſe, & in diuerſa oratione, & cum differenti verbo (voluit) & abſque aliqua relatione ad præcedentes, nec illatione ex illis. Alia ratio Decij ea eſt, quia nempe ex fideicommiſſo reſultabat tacita prohibitio alienationis. Vnde ceſſante illa, ceſſat & expreſſa prohibitio, quaſi ordinata ad tacitam, quæ ratio minus intrare poteſt in noſtro caſu, vbi nulla adeſt expreſſa prohibitio, ex quo ſequitur, minus eſſe locum alij rationi adductæ per Decium, nempe prædictam prohibitionem expreſſam, tanquam odioſam eſſe reſtringẽdam. Vnde deficiente tali prohibitione, ceſſat conſideratio illius odij Et ſic nimirum ſi prædictum conſilium Decij non intret in caſu noſtro. Vltra quod illius conſultatio ex eo potuit procedere, quia prohibitio de qua ibi, erat nuda, & ſic inualida, & tunc ratio conſeruandi bona in familia cenſetur adiecta ad veſtiẽdam talem prohibitionem, & non operatur fideicõmiſſum reale, prout illud operaretur, ſi dicta probibitio iam veſtita fuiſſet, aut omnino non adeſſet, prout in noſtro caſu, ex ſupra adductis. Et ita Decij conſiliũ intellexit Cephal. conſ. 134. n. 38. & ſeqq. quem refert, & ſequitur. Surd. d. conſ. 96. nu. 47. & 48.

13 Et ex eiſdem reſpondetur ad dictam deciſionẽ Fauentinam Fideicommiſſi coram Illuſtriſ. Pãphilio, loqui in prohibitione alienationis, & in terminis eiuſdem Cõſilij Decij, quo expreſſe illa fundatur. Et eodem modo reſponſio dari valet ad aliam deciſionem prædictam Fanen. Bonorum, coram bo. me. Card. Seraphino. Vltra quod in illa tam ſubſtitutiones, quam prohibitio fuerunt factæ ſub vnico tenore, & contextu verborum, adeo vt ex prædicta coniunctione illarum diſpoſitionum, facile colligi poſſet, mẽtem teſtatoris fuiſſe, vnũ propter aliud inducere, prout in eadem deciſione dicitur, quod longe diſtat a noſtro caſu, in quo optimè, ſubſtitutiones deſcendentium ſubſtitutorum, fuerunt de per ſe factæ, & perfectæ; & poſtea, per prædicta verba (quoniam voluit, &c.) diſpoſitiuè, & per ſe in modum rationis prolata, & in diuerſa oratione, huiuſmodi fideicommiſſum fuit introductũ in perpetuum ad fauorẽ proximiorũ maſculorum deſcendentiũ de Caſata, & agnatione ipſius teſtatoris.

14 Vltimo non obſtat, Annibalem alterum ex inſtitutis a Comite Alexandro obijſſe relicto Cornelio eius filio legitimo, & ſic deficiente conditione (ſi ſine filijs) ſubſtitutiones ſubſequentes euanuiſſe, ſaltẽ quo ad portionem Annibalis, iuxta conſilium Oldra. 21. Quia fuit reſponſum, Oldradi ſententiam non procedere, quoties teſtator vlterius proceſſit ad inſtituendum perpetuum, & abſolutum ſimplex fideicommiſſum, & adſunt coniecturæ hoc denotantes, quo caſu conditio (ſi ſine liberis) porrigitur ad omnes deſcendẽtes in infinitum, & ita intelligendum conſil. Oldradi tradunt Dec. conſ. 477. Caſtren. conſ. 343. li. 1. Curt. iun. conſ. 121. Gabr. conſ. 123. nu. 10. & 27. li. 1. & in tit. de fideicommiſ. concl. 7. n. 4. lib. 4. Molin. vbi ſup. lib. 1. c. 6. nu. 19. Craſſ. vbi ſup. §. fideicommiſſum. q. 33. nu. 6. Marzar. qui hanc dicit receptiſſimam. conſi. 7. nu. 10. Peregr. quamplures adducens de fideicommiſſ. art. 29. num. 30. & Rota ſæpius tenuit. Quod autem huiuſmodi coniecturæ, quin & expreſſa teſtatoris voluntas perpetuandi bona in ſua agnatione adſint in noſtro caſu, ſatis ſuperius probatum reliquimus. Ex quibus omnibus, Domini, de prædicto fideicommiſſo quo ad primam partem dubij conſtare dixerunt. An autem ex illo valeat immiſſio pro ſuo legato Dominæ Imeldæ impediri, hoc particulariter videndum cenſuere.

REVERENDISS. P. D. PEGNA DECANO.

Compſana Iuris patronatus. Veneris 26. Iunij 1609.

ARGVMENTVM.

Vacationes beneficij, quando duæ inſimul incurrunt, quænam præferatur.

SVMMARIVM.

Papa per indultum conceſſum Ordinario conferendi commendam non cenſetur abſtuliſſe a ſe poteſtatem illam cōferendi ea vacante num. 1.

Vacationes duæ, quando concurrunt vna vera, & propria, altera autem impropria, attenditur vera, & propria vacatio, non autem impropria. Ponit exemplum, vt num. 2. Declara, vt num. 3.

DECISIO CXCIV.

1 Die 12. Nouembris 1607. fuit coram me in hac cauſa reſolutum hoc Monaſterium cō-prehendi ſub regula octaua: ſed quia Informantes pro Dominis Cardinale Eſtenſe, & Comite Compſano prætendebant a dicta deciſione recedendum, cauſa iterum propoſita ſuper eiſdem, & vtraque parte informante, Rota in deciſis manſit, ex verbis generalibus regulæ, & ex iure, quod habet Ordinarius prouidendi vacante Commenda vigore indulti Pauli Papæ Tertij: Nam ſatis eſt, quod hoc Monaſterium aliquo modo vacet, vt poſſit, vel a Papa, vel ab Ordinario conferri. De Ordinario non erat dubitandum, cum per indultum haberet prouidendi facultatem. De Papa minus dubitari poterat, quia per indultum Ordinario conceſſum, non cenſebatur a ſe abſtuliſſe poteſtatem, quo minus vacante Commenda in ſuo menſe poſſet iterum commendare. Felinus poſt Dominicum, quem allegat in c. cum olim. num. 6. de maior. & obedien. Idem Felinus allegatus a Sarnenſe ſub regula de impetran. quæſt. 6. verſ. Contrariam. melius ſe explicat dicens, quod licet ſtante Cōmenda beneficium non dicatur vacare, mortuo tamē Commendatario, negari non poteſt, quin largo modo vacet, quæcunque ſit illa vacatio, ſiue continuatiua, ſiue inductiua per vſum, quæ vacatio venit largo modo appellatione verbi vacare. Pauinus tract. de offic. & poteſt Capituli Sede vacante in vltimo prælud. ſatis enim eſt, quod de præſenti, quando impetratur, vere vacet per obitum, id eſt, quod ratione illius obitus Commendatarij reuiuiſcit, & quodammodo inducitur iſta vacatio ex nunc. Vnde videtur clarum comprehendi ſub illis verbis Regulæ quocunque modo vacatura, cum alijs in deciſione ponderatis, quibus limitatur facultas prouidendi Ordinario conceſſa, ne dicatur Papa perpetuam a ſe conferendi facultatem abdicare voluiſſe.

2 Huic deciſioni non obſtabat potiſſimum illud motiuum, quo vtebantur Informantes pro Domino Cardinali Eſtenſe, videlicet, quod cum in hoc caſu concurrerent duæ vacationes, vna vera, & propria, vt prius per mortem Marini, & altera impropria per obitum Cardinalis Commendatarij, in hoc concurſu deberet attendi vera, & propria vacatio, vt prius Verallus deciſ. 345. incip. Vnione diſſoluta parte 3. Peregrin. deciſ. 39. incip. Dubitauit R. P. D. Peregrinus, libro primo. quam refert Puteus deciſ. 13. incipien. Tullen. Parochialis. libro tertio. quæ deciſiones licet loquantur in diſſolutione vnionis, locum quoque habent in ceſſatione Commendæ. Caſſadorus deciſ. 2. incip. Facta erat vnio. numero 8. de vnionib. & deciſ. 5. incip. Commendauerat Papa. nu. 17. de priuileg.

3 Quia fuit reſponſum id motiuum habere locum inter duos collatores, vel quando datur concurſus duorum, quorum vnus habet ius ſuper titulo beneficij ex vacatione iuris, alter vero habet ius ex vacatione facti: Tunc enim in iſto concurſu præfertur ille, qui habet ius ex vacatione iuris, & ſic procedunt allegatæ deciſiones Veralli, Peregrini, & Putei, & aliæ ſimiles. Sed quando non adeſt iſte concurſus, quia videlicet nemo habet ius tituli, & ſic nemo vtitur vacatione iuris, tunc attenditur vacatio facti, etiam ad effectum, vt talis vacatio comprehendatur ſub reſeruatione, quia beneficia de facto vacantia, quando ius non eſt penes aliquem, ſub reſeruationibus comprehenduntur. Biſnietus deciſ. 12. incip. Papa mandauit conferri. numero 6. de Præbend. Rota deciſ. 8. incip. Nota quod vbi Papa. de election. in antiq. Caſſadorus deciſ. 2. incip. Promotus erat. numero 2. de Conſtitut. Rota in cauſa Lucana Præpoſituræ die 13. Martij 1547. coram Mohedano, incip. in cauſa Lucana. Et iſtæ deciſiones expreſſe loquuntur, quando concurrit vacatio iuris, & nihilominus ſi ius non ſit penes aliquem attenditur vacatio facti ad effectum, vt ſit locus reſeruationi, quod eo magis dicendum erat in hoc caſu, in quo Patronus non curauerat conſumere vacationem iuris, cum non præſentauerit Regularem, qui potuiſſet ab Ordinario in titulum inſtitui, ſed ſæcularem, cui debet ab Epiſcopo Monaſterium commendari. Vnde per hanc præſentationem, & inſtitutionem non fuit conſumpta vacatio iuris, ſed illa tantum vacatio facti, ſiue impropria, ſiue aliqualis, quæ reſultat per ceſſationē Commendæ, & quæ aperiebat viam ad diſponendum de hoc Monaſterio, quæ cum contigerit in menſe reſeruato comprehendebatur ſub regula octaua, duobus præſertim ſimul concurrentibus, nempe verbis ampliſſimis regulæ, & priuilegio, ſiue facultate diſponendi Comiti competente, quam facultatem diſponendi Papa voluit per regulam auferre Patrono, & ſibi reſeruare.

REVE-

REVERENDISSIMO P. D. ATTREBATEN.

Mediolanen. Iuris patronatus. Mercurij 4. Nouembris 1609.

ARGVMENTVM.

De probatione Iuris patronatus, & illius quaſi poſſeſſio quanto tempore inducatur.

SVMMARIVM.

Ius patronatus probatur ex fama, iuncta longiſſima poſſeſſione, alijſque indicijs, & adminiculis. nu. 1.
Liber cenſualis Eccleſiæ probat ad fauorem Eccleſiæ. numero 2.
Ius patronatus probatur non minus per conſenſum patronorum, quam per præſentationem per obitum. numero 3.
Quaſi poſſeſſio Iuris patronatus inducitur per annos quadraginta. num. 4.

DECISIO CXCV.

1 Domini cenſuerunt, poſito nunc, quod non verſemur in perſonis, in quibus Ius patronatus plerumque ex vſurpatione quæſitum præſumi ſolet, cõſtare de Iure patronatus Felicis Caſtilionci in Cappella, ſeu Eccleſia Sanctæ Mariæ Rubeæ, loci Garbagnati Mediolanen. Diœceſ. Nam illud probatur ex fama iuncta longiſſima quaſi poſſeſſione, alijſque indicijs, & adminiculis, iuxta doctrinã Bald. in l. cum ſuper. C. de rei vendicatione. Dec. conſilio 126. num. 3. verſ. nam cum agatur. & conſi. 117. num. 3. Lambertin. lib. 2. par. 2. q. 10. prin. art. 4. nu. 13. Caſſad. deciſ. 2. num. 4. de probat. Put. deciſ. 60 in fin. lib. 1. Achill. deciſ. 4. nume. 10. & deciſ. 6. de Iure patronatus. Fuit dictum in Imolen. Iuris patronatus 28. Maij 1584. coram bo. mem. Epiſcopo Lauretano, quæ eſt diuerſorum. 792. parte 1. & in Barchinonen. Vnionis 3. Decembris 1597. cotãm bo. memoriæ Gipſio, & in Tiraſonen. Iuris præſentãdi. 5. Maij 1593. coram R. P. D. meo Decano.

2 Famam bene probant complures teſtes, cum quibus concurrunt etiam enunciatiuæ, quarum vna eſt anni 1428. in libro Cenſuum Menſæ Archiepiſcopalis Mediolanen. in quo iſta Cappella taxatur ad ſeptem libras ceræ, & enunciatur huiuſmodi Ius patronatus fuiſſe erectum vſque ab anno 1336. qui liber per ſe fidem facit. gloſ. in c. ad audientiam. in verbo cenſualem. vbi Abbas, num. 4. Felin. num. 16. de præſcript. Boer. deciſ. 105. num. 11. & fuit dictum in Bononien. Iuris patronatus. 16. Ianuarij 1608. coram R. P. D. Sacrato.

3 Altera eſt anni 1477. quæ & ſi non excedat annos 91. attento initio litis, quod fuit anno 1568. tamen magnum facit adminiculum, vt fuit dictum in Farfen. Territorij 19. Martij 1607. coram R. P. D. meo Decano, longiſſima vero poſſeſſio deducitur ex prouiſione quõdam Bernardini de Bamphis ex cauſa permutationis accedente conſenſu Patronorum anno 1501. qui conſenſus non minus probat quaſi poſſeſſionem Iuris patronatus, quam præſentatio per obitum. Abb. in c. 1. de relig. domib. nume. 6. & conſ. 54. numc. 3. verſ. pro hoc etiam facit. lib. 1. cuius doctrinam, reiecta opinione Decij conſ. 149. num. 4. tenuit Rota coram Mohedano, deciſ. 10. numero 3. & 4. de Iure patronatus, & Creſcentius deciſ. 2. eod. titulo, & coram R. P. D. Coccino in Lucana Iuris patronatus 7. Maij 1604.

4 Huius autem effectum probat præſentatio, & inſtitutio Ludouici de Caſtilioneo per obitum ipſius Bernardini Oldrad. conſ. 229. nume. 2. qui Ludouicus poſſedit vſque ad prædictum annum 1568. cum tamen ſufficiat quaſi poſſeſſio quadraginta annorũ, vt declarauit Congregatio Illuſtriſſimorum Cardinalium, Concil. Trident. Interpretum, & tenuit Rota in dicta Barchinonen. Vnionis. coram bonæ memoriæ Gipſio.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. LANCELLOTTO.

Toletana Canonicatus. Ven. 13. Nouembris 1609.

ARGVMENTVM.

Sanguinis puritas, etiam quod non ſit probata, præſumitur a iure, & allegans impuritatem debet eam probare. Obſeruãtia interpretatiua datur, quando verba ſtatuti ſunt dubia, ſecus ſi ſint clara, ſtyluſque, & obſeruantia Curię Romanę omnium aliarum Curiarum obſeruantijs præferenda eſt, præſertim vbi agitur de interpretatione literarum Apoſtolicarum, aut ſtatuti confirmati a Papa.

SVMMARIVM.

Obſeruantia, & ſtylus Curiæ Romanæ debet ſeruari in omnibus alys Curijs, etiam extra ſtatutum Eccleſiaſticum, maxime cum agatur de interpretatione literarum Apoſtolicarum, aut ſtatuti a Sede Apoſtolica confirmati. num. 2.
Sanguinis puritas præſumitur etiã nõ probata, & qui impuritatem allegat illam probare debet. num. 3. & ſeqq.
Obſeruantia interpretatiua non intrat, quando verba ſtatuti ſunt grauia, ſed tantum quando verba ſunt dubia. num. 7.

Obſer-

Obſeruantia interpretatiua eſt illa, per quam contenta in ſtatuto effectuantur, non autem illa, per quam inducitur aliquid diuerſum aut contrarium a ſtatuto. numero 7.

Remiſſoria non eſt danda ad probandum actus iudiciales. numero 8.

DECISIO CXCVI.

1 POſt factas deciſiones ſuper negotio principali coram R.P.D.meo Marcomontio, & ſententiam ab ipſo prolatam, cauſa coram me in alia inſtantia introducta, petita fuit remiſſoria ab agentibus pro Capitulo ad probandam obſeruantiam ſtatuti, quod ſcilicet pro ſatisfactione illius neceſſe ſit, quod teſtes affirmatiue, ſiue poſitiue deponant de puritate prouiſi, quam tamen remiſſoriam Domini denegandam eſſe cenſuerunt.

2 Et primo, quia dato etiam quod in Hiſpania fuiſſet intellectum, & obſeruatũ ſtatutum eo modo, quo Capitulum prętendit, adhuc tamen id non releuaret, quia cum deuolutis cauſis ad Curiam, & in Rota diſcuſſis alius intellectus, de quo in deciſionibus Domini Marcomontij, fuerit approbatus, & ſecundum illum, & in multis cauſis diuerſis temporibus factæ fuerint multæ deciſiones, & prolatæ ſententiæ: hæc obſeruantia Rotæ Romanæ eſſet in omnem euentum attendenda, & iuxta illam cauſæ decidendæ, & terminandæ, ita vt non ſint ab alijs Tribunalibus exẽpla quærenda, aut quicquam a teſtibus petendum, cum ſtylus, & obſeruantia Curiæ Romanę debeant omnibus alijs præferri, iuxta notata per glo. in c. cum olim. in verb. Anglicanis Eccleſijs. de conſuetu. & in c. vnico. in verb. docuit. de Sum. Trin. & fid. Cath. Maxime cum agatur de interpretatione etiam Literarũ Apoſtolicarum nempe ſtatuti a Sede Apoſt. confirmati, a qua confirmatione robur recipit, vt propterea attendenda ſit interpretatio data in Curia per Delegatos Apoſtolicos, illaque omnibus alijs præualere debeat c. cum veniſſent. cum ibi nota. de iudic. cum ſimil.

3 Neque obſtat, quod deciſiones Rotales procedãt in caſibus, in quibus per teſtes poſitiue conſtabat de puritate, quia hoc non eſt verum: nam licet in aliquibus caſibus adeſſent in actis teſtes, qui probant puritatem, ſiue quod Prouiſus non deſcendebat ab infectis, nihilominus de his probationibus non fuit habita ratio, ſed in abſtracto fuit dictum onus probandi incumbere Capitulo, & ſufficere Prouiſo ad hoc, vt eius intentio dicatur probata ſecundum ſtatutum quod Capitulum non probet impuritatem, quod patet ex ipſis deciſionibus quinquaginta ab hinc annis factis in Rota in indiuiduo ſuper hoc ſtatuto Toletano, omiſſis quamplurib. alijs ſuper ſtatutis Eccleſiarũ Legionen. & Oxomen. ac aliarum.

4 In primis enim coram Gropperio anno 1561. per duas vices, nempe 28. Aprilis. & 30. Maij in cauſa Toletan. Portionis, & deinde quinta Maij 1563. in eadem cauſa coram eodẽ Gropperio Rota ſenſit, quod, quicquid ſit quando Prouiſus non appellat a denegatione Capituli, vel deſerit appellationẽ, quo caſu inſurgit præſumptio pro geſtis a Capitulo, quãdo Prouiſus appellat, & cauſam appellationis cõmittit, onus probandi ſpectat ad Capitulũ, quas deciſiones Gropperij Rota deinde in multis cauſis ſequuta fuit. Sed clarius hoc fuit tentum, & deciſum in alijs cauſis Toletanis, nam coram Illuriſs. Seraphino in cauſa Toletana Portionis 7. Maij 1568. fuit expreſſis verbis dictum, quod hoc ſtatutum nullum onus iniungit Prouiſo. Si tamen ex probationibus factis per deputatũ a Capitulo deprehendatur, eum, qui petit admitti, eſſe aliqua macula infectũ, tunc ei incumbit onus probandi ſe eſſe purum. Idem, & magis expreſsè fuit deciſum in alia Toletan. Portionis 2. Maij 1594. coram Illuſtriſs. Mantica, vbi diſertis verbis dicitur, quod ille, qui petit ad Canonicatũ admitti, non tenetur probare, ſe non deſcendere ex ſanguine infecto, quia hoc præſumitur, niſi quando ex inquiſitione facta per Capitulum conſtaret de alia macula ipſius. Et eadem cauſa deuoluta in alia inſtantia coram Reuerendiſs. Pacen. die 10. Maij 1595. dum ageretur de concedẽda Remiſſoria, fuit dictum quod in Rota fuerat reſolutum conſtare de puritate Prouiſi, quod intelligitur de reſolutione prædicta coram Illuſtriſs. Mantica. Rurſus in alia cauſa Tolerana 27. Ianuarij 1595. coram eodem Illuſtriſs. Mant. in terminis eiuſdem ſtatuti dictum fuit, quod cum Capitulum ageret obiectiue aduerſus Gregorium, qui idoneus præſumebatur, contrarium debebat concludenter probare, quodque in alio caſu probatio Capituli non erat ſufficiens, licet nihilominus die 13. Martij 1595. fuerint diſcuſſæ probationes Prouiſi, prout etiam fuit factum in hac cauſa. Idem quoque fuit confirmatum in eadẽ cauſa in alia inſtantia introducta coram Illuſtriſs. Mellino, coram quo die 6. Nouemb. 1595. dum fuit denegata Remiſſoria Capitulo, dictum fuit, quod coram Illuſtriſs. Mantica fuerat reſolutum conſtare de puritate Prouiſi, quod verificatur etiam in ſupradicta deciſione, die 27. Ianuarij 1595. In alia quoque Toletana puritatis ſanguinis 10. Maij coram bo. mem. Litta dictum fuit etiam expreſse in terminis huius ſtatuti, quod eo ipſo, quod Capitulum non probat impuritatem, eſt probata intentio Prouiſi.

5 Non obſtant deciſiones in cauſa Toletana Portionis 23. Octobris 1594. & 25. Iunij 1595. coram bo. mem. Domino de Rubeis, nam licet in eis dicatur, quod Prouiſus probauerat deſcendiſſe a parentibus, qui erant in quaſi poſſeſſione Chriſtianorũ antiquorum, & quod probatio Prouiſi præualebat probationi Capituli, tamen non ideo concluditur, quod ita ſit neceſſaria poſitiua, ſiue affirmatiua probatio Prouiſi, vt ſine illa non poſſet admitti.

6 Et ſic patet reſpectu huius ſtatuti Toletani, quod licet fortaſſe in aliquibus cauſis ſecundum facti contingentiam adeſſent in actis probationes ſuper puritate, tamen in illis non fuit factũ aliquod fundamentum, nec de illis fuit habita ratio. Sed quod perpetuũ

Rotæ

Rotæ fundamentum, & continua obſeruantia fuit, attento hoc ſtatuto, quod eo ipſo, quod nõ probatur impuritas, iudicatur quis purus, & quod Prouiſus nõ tenetur probare puritatẽ, niſi quatenus fuiſſet prius probata aliqua macula, ita vt merito talis Rotæ obſeruãtia, ſiue intellectus verbis ſtatuti cõformis fuerit ſępius in alijs cauſis confirmatus, & vltimo loco ſatis ſuperque comprobatus coram RR. PP. DD. Marcomontio, & Sacrato, & nuper coram R. P. D. Manzanedo in cauſa Pacen. puritatis 6. Aprilis præſentis Anni.

7 Secundo fuit denegata Remiſſoria, quia verba ſtatuti de per ſe ſunt ſatis clara, & ex illis manifeſte elicitur ſtatutum non emanaſſe ad includendos deſcendentes ab antiquis Chriſtianis, ſed ad excludendum deſcendentes ex infectis aliqua Saracenorum, aut Hæreticorum macula, vt patet in deciſionibus Rotalibus, & ſententijs in iſtis cauſis Toletanis prolatis, præcipuè vero ex deciſione ſub die 5. Iulij huius anni coram R.P.D. Sacrato, & magis expreſſe in ſecunda deciſione 3. Aprilis 1609. coram R. P. D. Matcomontio, vbi verba ſtatuti ſigillatim ponderantur. Vnde non poteſt circa prædicti ſtatuti interpretationem contraria obſeruantia admitti, cum illa non intret, niſi in ſtatuto, aut lege dubijs. Bartol. in l. neque. numero 2. & in l. diuturna. in princ. ff. de legib. Abb. in cap. cum dilectus. numero 7. de conſtit. Aret. conſilio 115. numero 2. Natta conſilio 118. numero 1. Surd. 426. numero 44. & ſæpè deciſum fuit in Rota, & ſignanter in cauſa Peruſina Syluarum. 23. Ianuarij 1577. coram bonæ memoriæ Cantuccio, quæ habetur inter impreſſas deciſ. 39. numero 11. par. 2. Obſeruantia enim interpretatiua illa eſt, per quam contenta in ſtaturo effectuarentur, non autem illa, per quam induceretur aliud diuerſum, aut cõtrarium, id namque non eſſet interpretari ſtatutum, ſed quid contra, vel vltra illius diſpoſitionem inducere, quo caſu non eſt interpretatio declaratiua, ſed vel reſtrictiua, aut extenſiua, vt per Aret. d. conſilio 115. quin eſſet contrauentio, nõn obſeruantia, vt in ſimili caſu dixit Rota in cauſa Montis Regalis Iuriſdictionis 15. Nouẽbris 1604. coram R. P. D. meo Coccino, maximè quia hæc poſſet etiam dici obſeruantia interpretatiua contra ius, quam in deciſorijs non poſſunt Iudices, præſertim Inferiores inducere. Alex. conſilio 36. volumine ſecundo. Rebuff. ad leges Gallicas. titul. de conſuetud. vſu, & titulo. art. 2. glo. 3. nu. 15. Aym. de antiq. tempor. par. 4. in princ. num. 36. & fuit reſolutum in cauſa Aretina Spolij 4. Iunij 1604. coram R. P. D. meo Coccino.

8 Tertio fuit denegata Remiſſoria, quia cum talis obſeruantia ſit probanda a teſtibus per depoſitionem actuum, & caſuum, in quibus ita fuit obſeruatum ſuper quibus actibus, & caſibus conficiuntur ſententiæ, & actus iudiciales, ſiue Capitulares, non eſt danda remiſſoria ad iſta probandum per teſtes. Aegid. deciſ. 9. num. 1. verſic. facit quia. Rot. deciſ. 46. de teſtib. in antiq. & ex hac ratione Rota ſæpe denegauit Remiſſoriam ad probandam obſeruantiam Statuti, vt in cauſa Bononien. Portoni 9. Martij huius anni coram R.P.D. meo Decano, & deinde in eadem cauſa die 10. Iunij præteriti coram R. P. D. meo Pamphilio.

REVER. P. D. CAVALERIO.

Romana Concordiæ Sancti Petri. Veneris 16. *Nouembris* 1600.

ARGVMENTVM.

Conſtitutio Papę non tollitur per non vſum, neque per contrarium vſum, niſi data ſcientia Papę, & illius tolerantia, & acquieſcentia, & inſuper curſu 40. annorum.

SVMMARIVM.

Beneficiati Baſilicæ Sancti Petri vigore Conſtitutionum Summorum Pontificum vocari debent in alienationibus rerum immobilium, & iurium dictæ Baſilicæ, nec non etiam in locationibus Caſalium vltra Nouennium, & domorum vltra tertiam generationem, ita vt habeant vocem conſentiendi, & diſſentiendi. numero 1. & ſequent.

Niſi dictio, vbi eam præcedit negatiua, concludit, & affirmat in exceptis. num. 1. in fine.

Conſtitutiones Papæ per non vſum non tolluntur, niſi data ſcientia, tolerantia, & acquieſcentia ipſius Papæ, nu. 3. & nu. 4. vbi amplius quod iſte non vſus debet præſcribi ſpacio 40. annorum. nu. 4.

Conſtitutio vt per non vſum abrogata cenſeatur, probari debet contrarium vſum fuiſſe obtentum in contradictorio iudicio. nu. 5.

Præſcriptio allegari non poteſt ab eo, qui habet malam fidem. numero 6.

DECISIO CXCVII.

1 DVbium erat, An in alienationibus rerũ immobilium, & iurium Baſilicæ Sancti Petri, nec non in locationibus Caſalium vltra nouennium, vel Domorum vltra tertiam generationem Beneficiati vocari debeant, ita vt habeant vocem conſentiendi, & diſſentiendi. Et Rota ad fauorem Beneficiatorũ reſpondit affirmatiue, quia quicquid ſit de iure communi, in hoc caſu non erat ad illud recurrendum, cum adeſſent prouiſiones particulares Summorum Pontificum. Nam quo ad alienationes rerum immobilium, & iurium in Conſtitutione Nicolai III. fel. mem. in libello impreſſo. num. 25. adſunt verba clara, quæ ſunt iſta. Huiuſmodi vero Beneficiati cum ad tractatus Capituli admittantur, nec vocem in Capitulo habeant, nec aliquam poteſtatem de iuribus, bonis, ſeu quibuſcunque negotijs

ad

ad ipſam Baſilicam pertinentibus diſponendi, niſi vbi de alienatione rerum immobilium, vel iurium dictæ Baſilicæ ageretur, tũc enim aſſentiendi, & diſſentiendi huiuſmodi tractatibus vocem habeant.

2 Quo vero ad reliqua adeſt Motus proprius fel. re. Pauli III. in quo ſunt hæc verba ampliatiua, hoc nihilominus noſtro decreto ad præſens declarãtes, quod cum ex antiqua Conſtitutione ſancitum ſit, Beneficiatos non habere vocem aliquam, nec poteſtatem in Capitulo, niſi vbi de alienatione bonorum immobilium, vel iurium ageretur, eam exceptionem intelligẽdam eſſe etiam vbi tractaretur de locatione Caſaliũ vltra nouennium, vel Domorum vltra tertiam generationem, etiam ſi hactenus prædicta vltra illud tempus ſine ipſorum Beneficiatorum interuentu locari conſueuerint. In quibus verbis Conſtitutionis Nicolai repetitis in hoc Motu proprio Pauli III. Domini præcipue conſiderabant dictionem illam niſi, quæ vbi præcedit negatiua includit, & affirmat in exceptis. Gemin. conſ. 15. nu. 18. verſ. ſuper quinto. Bart. conſ. 46. nu. 1. lib. 2. Iaſ. in l. actione. num. 3. C. de tranſac. Alex. conſ 83. num. 3. lib. 1.

3 Nec dixerunt obſtare, quod pro parte Canonicorum excipiebatur, videlicet præfatas Conſtitutiones non fuiſſe vſu receptas, dum ipſi oſtendebant plures alienationes factas a Canonicis ſine interuentu Beneficiatorum. Vnde iura pro parte Beneficiatorum adducta non videbantur facere fidem tanquam effectu carentia. c. cum dilectus. de fid. inſtr. Abb. cõſ. 53. nu. 3. lib. 2. Nat. conſ. 574. nu. 14. & conſ. ſeq. num. 9. Bar. conſ. 144. nu. 1. li. 1. Gozad. conſ. 23. nu. 9. Ceph. conſ. 96. n. 15. & ſeq. li. 1. Rol. conſ. 32. num. 8. lib. 4. Quia reſpondebatur, quod de effectuatione, & vſu Bullæ Nicolai III. conſtat ex confirmatione in Motu proprio Pauli III. & nihilominus eo ipſo quod ſunt promulgatæ Conſtitutiones Papæ dicuntur effectuatæ, nec poteſt contra illas induci non vſus, neque cõtrarius vſus, niſi data ſcientia eiuſdem Papæ. Abb. in c. vlt. nu. 4. verſ. vnde ibi. de treu. & pace. Fely. in c. 1. nu. 6. verſ. lex noua. eod. tit. vbi aſſignat rationẽ, quia ſcilicet Princeps ſciendo, & tolerãdo videtur acquieſcere, & teſtatur de communi. Couarr. var. reſol. lib. 2. c. 16. numer. 6. verſ. quinto ſunt. Put. deciſ. 1. in fine, libro primo. vſus enim, & obſeruantia non requiritur in Conſtitutione Papæ de forma ſubſtantiali, ſed accidentali. Felyn. in dicto c. 1. num. 13. colum. pen. verſ. bene facit.

4 Et propterea Domini non putauerũt intrare præſcriptionem allegatam, quia ad eam inducendam eſſet neceſſaria conſuetudo rationabilis præſcripta ſpacio 40. annorum iuxta terminos. c. vlt. vbi glo. in ver. legitime. de conſuet. Rot. deciſ. 6. nu. 5. eo. tit. in nou. Abb. in d. c. 1. n. 4. verſ. ego ſic diſtinguerem. de treu. & pace. Talis autem præſcriptio formata hic non adeſt, quia non conſtat de aliqua ſcientia Papæ, vt dictum eſt, nec poteſt dici, quod Papa ſciuerit, ex quo in quadam alienatione facta a ſolis Canonicis Paulus III. derogauit defectui conſenſus Beneficiatorũ, quia ex eo non arguitur ſcientia Papæ, immo potius colligitur, quod Papa in alijs ſimilibus alienationib. putauit interuenire cõſenſum Beneficiatorum ex regula vulgari, quod exceptio in vno caſu firmar regulam in caſibus non exceptis. Sed etiam quod Papa ſciuiſſet, non poteſt talis ſcientia ad effectum inducendi contrarium vſum ſuffragari, ſtante clauſula in eodem Motu proprio Pauli, etiam ſi hactenus prædicta ſine ipſorum Beneficiatorum conſenſu locari conſueuerint.

5 Minus conſtat de aliqua contradictione Beneficiatorum: nam neceſſe erat probare ad inducendam præſcriptionem, quod in talibus alienationibus Beneficiati voluerint interuenire, & fuerint reiecti. Rip. in c. cum eccleſ. Sutrina. nume. 68. de cauſ. poſ. & propr. & cum vſus Conſtitutionis regulariter ſemper præſumatur. Gozad. conſ. 16. nu. 16. Caputaq. deciſ. 220. par. 2. oportet probare contrarium vſum obtentum in contradictorio iudicio. Gabr. conſ. 84. nu. 60. vol. 2. Neque etiam viſa fuit probata ſcientia Beneficiatorum in alienationibus allegatis, quia licet in ijs aliqui ex ipſis fuerint adhibiti teſtes, non infertur ex hoc, quod alij ſciuerint, nec tales, qui ſciuerunt, potuerunt alijs, aut ſucceſſorib. præiudicare, vltra quod neque conſtat tales, qui ſciuerunt alienationes, habuiſſe notitiam Priuilegiorum, & Conſtitutionum præfatarum.

6 Viſa etiam fuit releuans commiſſio cauſæ obtenta tempore Iulij III. a Beneficiatis contra Canonicos ſuper hac admiſſione ad alienationes, & alijs de quibus hodie controuertitur, ex qua non ſolum excluditur prætenſa Beneficiatorum patientia, ſed oſtenditur clara, & aperta contradictio. Tandem cum Conſtitutio Nicolai III. ſit facta de communi conſenſu, & vnanimi voluntate Archipresbyteri, & Capituli, vt in ea dicitur. nu. 98. & conſeruetur in Archiuio Capituli, non putauit Rota, quod Capitulum poſſet allegare præſcriptionem ſtante mala fide, reg. poſſeſſor. de reg. iur. in 6. Aymon conſ. 146. per tot. Caputaqu. deciſ. 24. numero 1. & 2. & deciſ. 362. lib. 2. Et ex his Domini reſoluerunt contra Capitulum, & Canonicos, verum quia opponebatur dictum Motum proprium Pauli III. fel. mem. non eſſe in forma probanti, dictũ fuit, quod ſuper hoc particulariter videretur.

R. P. D. CAVALERIO.

Vratiſlauien. Matrimonij. Ven. 27. Nouemb. 1609.

ARGVMENTVM.

Matrimonium probatur coniecturis, & præſumptionibus, quando de eo agitur incidenter ad effectum legitimitatis ſobolis, & ſucceſſionis filiorum, & de pluribus coniecturis, & adminiculis in hac probatione.

SVM-

SVMMARIVM.

Matrimonium probatur præſumptionibus, & coniecturis, vbi de eo agitur incidenter ad effectum legitimitatis ſobolis, & ſucceſſionis filiorum. num. 1.

Inſtrumenti tranſumptum non concurrentibus debitis requiſitis alijs coniecturis, & præſumptionibus adminiculatum, animum iudicis ad illi fidem adhibendum inducunt. num. 2

Probationes ſunt iudicis arbitraria. num. 2.

Confeſſio procuratoris etiam non docto de errore reuocari poteſt. num. 3.

Confeſſio, quæ de ſui natura non præiudicat, ſi veriſimilis eſt, attenditur. num. 3.

Supplicatio a ſupplicante non ſubſcripta an ſupplicanti noceat. num 4.

Teſtes examinati ad perpetuam rei memoriam ſine citatione partis faciunt adminiculum. num. 5.

Iura non in forma probanti, licet non probent, faciũt adminiculum. num. 6.

DECISIO CXCVIII.

1 DVbitaui in hac cauſa, An ex tranſumpto iũctis adminiculis probaretur matrimonium, & Domini affirmatiue reſponderunt, moti ſunt ea ratione, quia vbi agitur de probatione matrimonij incidenter ad effectum legitimitatis ſobolis, & ſucceſſionis filiorum ſufficiunt leuiores probationes, præſumptæ videlicet, & coniecturales. Pariſ. conſilio 57. num. 41. vol. 4. Ferret. conſ. 49. nu. 1. Gemin. conſilio 27. num. 7. iu fin. quod conſilium ſæpe fuit a Rota Canonizatum, præcipue in vna Romana, ſeu Amerina Domus. 8. Iunij 1576. coram bo. mem. Lauretano, in cauſa Parmen. Status 20. Martij 1556. coram Antonio Auguſtino, & in eadem Parmen. Status 6. Martij 1592. coram bo. mem. Illuſtriſſimo Seraphino, vbi loquitur in caſu, quando conſtabat de malo initio, videlicet de concubinatu præcedente, prout in hoc caſu, licet tunc requirantur coniecturæ plures, & fortiores.

2 In hoc autem caſu Domini cenſebant adeſſe coniecturas, & adminicula ſufficientia, nam primo datur tranſumptum cum recognitione Senatorum Ciuitatis Schiuidnicenſis, in quo continetur die Mercurij 31. Auguſti fuiſſe contractum matrimonium inter Dominum Danielem Seidlitium, & Euam per Parochum cum benedictione, & alijs cæremonijs, &c. præſentibus teſtibus, vt in eo legitur. Et licet hoc ſit ſimplex tranſumptum, quod per ſe non probat non concurrentibus requiſitis per tex. vbi Doctor. in cap. vlt. de fid. inſtrum. quia eſt ſimplex ſcriptum informis, tamen quando concurrunt adminicula, & coniecturæ tales, quæ ſufficiant ad inducendum animum Iudicis ad credendum illi, cum probationes ſint arbitrariæ, tunc talis ſcriptura plene probat, & habetur pro concludenti probatione. Caputaq. deciſ. 234. par. 1. Pro adminiculo autem præſentis tranſumpti Rota conſiderauit hic concurrere plura. Et

3 Primo concurrit confeſſio procuratoris D. Sigiſmundi Zedlitz in libello porrecto coram Reuerendiſſimo D. Nuncio Apoſtolico penes Maieſtatem Cæſaream reſidente, in quo non ſolum narratur matrimonium, ſed etiam locus, perſonæ contrahentes, & dies, quæ omnia concordant cum contentis in dicto tranſumpto, a qua concordantia circumſtantiarum oritur veriſimilitudo, & ſic licet hæc confeſſio Procuratoris fuerit reuocata, & reuocari potuerit etiam non docto de errore. Caputaq. deciſ. 198. par. 1. cum ibi allegatis. Tamen confeſſio, quæ de ſui natura nõ præiudicaret, quando eſt veriſimilis, attenditur, & ſic bene inſeruit pro adminiculo. Dec. conſ. 96. nu. 3. verſ. nec obſtat. Aym. conſ. 202. num. 48. & fuit dictum in vna Regien. bonorum. 23. Iunij 1578. corã Illuſtriſs. Cardinali Blanchetto.

4 Secundum adminiculum deſumebatur ex confeſſione D. Sigiſmundi in ſupplicatione porrecta Maieſtati Cæſareæ in illis verbis dum narrat (quod Daniel ſe obligauit, & obſtrinxit concubinam dimittere, & ſecundum propoſitum ſuum contra Veſtræ Cæſareæ Maieſtatis edicta, vt & tunc temporis reſidentis loci Ordinarij Epiſcopi Martini inhibitionem, ac coniugio ſibi iungere nolit, nec debeat. At ſtatim poſt liberationem cõtra omnes pollicitationes aliud attentauit, & in effectum produxit, & in minimo ante actis non obſecundauit) quæ ſupplicatio, licet non ſit ſubſcripta a Domino Sigiſmundo, tamen quod eius etiam nomine inter ceteros fuerit data apparet ex illis verbis. (At mihi Sigiſmundo a Zedlitz Præſidi in inuidiam, damnum, & ignominiam, &c.)

5 Tertio viſum fuit conſiderabile adminiculum reſultans ex depoſitionibus trium teſtium inſtrumentariorum examinatorum ad perpetuam rei memoriã ſuper huiuſmodi matrimonio contracto, qui licet fuer examinati ſine citatione partis, tamen faciunt adminiculum, præſertim ſtante etiam teſtimonio Senatus Vratiſlauien. ſuper recognitione inſtrumenti cum ſigillo, & ſubſcriptione Secretarij, licet enim pars non fuerit citata, nihilominus tamen adminiculum reſultat ex eo, quod tranſumptum non erat tentum in occulto. Put. deciſ. 359. num. 3. lib. 2.

6 Accedebant prædictis plura alia videlicet condonatio delicti, & licentia, quam Daniel ab Imperatore obtinuit teſtandi in fauorem Euæ vxoris, & liberorũm, quos per ſubſequens matrimonium legitimauit, vt ibi dicitur. Item teſtamentum Danielis, qui vocat Euam coniugem, de quibus in Summario, numer. 2. Item ſententia Conſiſtorij Vratiſlauien. lata ſuper validitate matrimonij, inter Danielem, & Euam confirmata ab eodem Imperatore. Item literæ exequutoriales Imperiales emanatæ, vt in Summario prædicto num. 4. & 5. Et quamuis opponeretur iura prædicta non eſſe in forma probanti, reſpondebatur quod etiam ſcripturæ informes, quæ per ſe non probant, inſeruiunt pro adminiculo. Bald. conſ. 204. n. 7. lib. 3.

Ex

Digitized by Google

Ex quibus omnibus ſimul iunctis Rotá cenſuit ſatis cōcludenter probatum eſſe matrimonium de quo in tranſumpto in Danielem, & Euam. An autem huiuſmodi matrimonium fuerit ſolenniter factū cum omnibus requiſitis poterit particulariter videri.

REVERENDISS. P. D. PEGNA DECANO.

ARGVMENTVM.

Seruitus quando dicatur realis, quando perſonalis, & quando mixta, quandove ſtatuta inter ſubditos, & Dominum alicuius Caſtri per viam conditionis conditum liget ſucceſſorem.

SVMMARIVM.

Seruitus alia eſt perſonalis, quæ debetur a perſona perſonæ, & alia realis, quæ debetur a re rei, ſiue ſit urbana, ſiue ruſtica, & alia eſt ſeruitus mixta, quæ debetur a re perſonæ. num. 2.

Seruitutum perſonalium mixtarum alia ſunt nominata, & alia innominata, & ponuntur exempla. num. 2. in fi.

Seruitus conceſſa vniuerſitati perpetua cēſenda eſt, quia vniuerſitas nunquam moritur. nu. 3.

Legatum vſusfructus relictum communitati durat per centum annos. num. 4.

Seruitus dicitur mixta, quando deſeruit perſonis, & hominibus alicuius Caſtri in perpetuum, vel quando eſt conceſſa hominibus ad vſum perſonæ reſpectu animalium, & non determinata ad certum numerum animalium, & generaliter, ex quibus verbis cognoſcatur, ſeruitutem conceſſam eſſe mixtam, & non perſonalem. numero 5. 6. 7. & 8.

Statuta, & conuentiones factæ a Domino alicuius Caſtri cum ſubditis ligant etiam ſucceſſores. num. 9. Declara, vt num. 10. & 11.

Singularis ſucceſſor non ligatur conuentionibus initis cum anteceſſore, niſi onera ſint realia. nume. 10. Declara, vt num. 11.

Seruitus realis conſtitui poteſt, niſi quatenus prædio vſui eſſe poſſit ad vtilitatem, vel ad amœnitatem. Exempla ponuntur. num. 11.

Seruitus realis, ſiue perſonalis an, & quando tranſeat ad ſucceſſorem. nu. 12.

Facultatiua Conceſſio facta a Domino alicuius prædij numquid obliget ſingularem ſucceſſorem concedentis. numero 13.

Conuentiones factæ in contractu ſocietatis morte ſocij finiuntur. num. 14.

Colonus Partiarius non dicitur propriè ſocius, ſed ſapit potius naturam conductoris quam ſocij, num. 14. verſ. Quia facit reſponſum.

Seruitutem in re ſua ad ſui ipſius vtilitatem imponere quis non poteſt. nu 15.

Statuta per viam conuentionis per incolas, & homines alicuius Caſtri cum ſuo Domino fieri poſſunt. num. 17. & numero 21.

Statuta, ſiue loquantur in rem, ſiue in perſonam non afficiunt bona ſita extra territorium ſtatuentium. nu. 17.

Statuta alicuius Caſtri procedunt, & habent locum in pertinentijs dicti Caſtri. num. 17.

Confœderationes Ciuitatum, vt earum ſtatuta inter eas ſeruentur, valent. nu. 18.

Partium præſentia, & patientia præſumitur interfuiſſe in ſtipulatione, niſi contrarium probetur. nu. 20.

DECISIO CXCIX.

1 IN hác cauſa fuerunt factæ plures Deciſiones, quas Informantes pro faciliori reſolutione Dominis exhibuerunt. Tandem præſuppoſitis Statuto Caſtri Sancti Poli, & illius proœmio cum ſubſcriptione Abbatis Farfenſis olim eiuſdem Caſtri Domini, Et deciſione facta die 23. Martij 1590. coram Domino Cardinale Platto tunc Rotę Auditore, & huius cauſæ Iudice, Et inſtrumento venditionis factę per bo. mem. Paulum Iordanum Vrſinum Cardinali Cæſio de Caſtro, & Prædio, ſeu tenuta Marcellinæ, Et quaſi poſſeſſione onerum firmatorum ſuper tenuta ante, & poſt tempus venditionis, Et quod Dominus Paulus Iordanus acquiſiuerit tenutam à Ioanne Antonio de Sancto Seuerino, qui eam emerat a prædicto Abbate, & alijs hinc inde deductis: dubitaui, An dicta Statuta ligarēt Paulum, & illius ſucceſſores reſpectu Tenutæ Marcellinæ, in caſu, & ad effectum, de quo agebatur. Effectus autem erat videre, non in abſtracto, ſed in concreto, an in diminutione valoris, foret habenda ratio onerum, vel ſeruitutum tenutæ Marcellinæ: & an teſtes, qui illa in toto, vel in parte ignorabant, probarent valorem prædictæ tenutæ.

2 Dubium fuit ſæpe propoſitum, nempe die 13. Iunij 1607. & die 9. & 23. Iunij 1608. & propter difficiles iuris articulos, qui vtrinque fuerant excitati, non fuit capta reſolutio. Demum in hac propoſitione, re mature diſcuſſa, Rota cenſuit, Statuta ligaſſe Dominum Paulum, & ſucceſſores etiam reſpectu tenutæ Marcellinæ. Et quoniam Informantes pro Domino Don Virginio prætendebant articulum verſari in ſeruitute perſonali, quæ non tranſit ad ſucceſſores, pro parte vero Domini Ducis Cæſij contendebatur, verſari in ſeruitute reali, vel ſaltem mixta: Præmiſſa tripartita illa, & communi ſeruitutum differentia, vt alia ſit ſeruitus mere perſonalis, quæ debetur a perſona perſonæ l. 1. & ſeq. ff. de ſta. hom. l. 1. & ſequ. ff. qui ſint ſui, vel alieni iuris. §. 1. & ſeq. Inſti. de iure perſonar. gloſ. communiter recepta in l. 1. ff. de ſeruit. Alia ſit mere realis, qualis eſt, quæ debetur à re rei, ſiue ſit vrbana, ſiue ruſtica, vt declarant magiſtraliter Doctores, & ſignanter Bart. in l. 1. ff. de ſeruit. & Faber in §. æque ſi agat. Inſtit. de action. & Antonius Gomezius tom. ſecundo. variat. reſolut. c. 15. nume. primo. & 22,

Tertia

Tertia vero mixta, quæ debetur a re perſonæ, & inter ſeruitutes perſonales mixtas, alias eſſe nominatas, vt vſumfructum, vſum, & habitationem, alias vero inno minatas, vt ius paſcendi, ligna cædendi, calcẽ coquendi, arenam ſodiendi, & ſimiles. Bal. in Rub. C. de vſufruc. num. 3. & in l. ſi plures. num. 12. C. de condi. inſert. late Cæpolla tract. de ſeruit. vrb. prædi. c. 9. in caſu autem propoſito, natura, & circumſtantijs contractus, de quo agebatur inſpectis, Rota cenſuit, ſeruitutem hanc ad genus mixtarum perpetuarum potius fuiſſe referendam.

3 Primo, quia non poterat in dubium reuocari, quin fuerit conceſſa ob commoditatem, & vtilitatem Caſtri, ſeu Vniuerſitatis, vt ſæpe dicebatur in Statutis, & ſignanter c. 23. ibi, a loro commodità: & ideo cũ vniuerſitas nunquam moriatur, perpetua erat cenſenda. Bald. conſ. 202. incip. Ad euidentiam, verſ. item quia ſeruitutes. lib. 2. Iaſ. in d. §. æque. num. 9. Inſtitu. de action. Bartholomæus Cæpolla tract. de ſerui. vrban. prædior. c. 2. num. 1. & 2. & 5. & in terminis Ludouicus de Caſanate conſ. 42. incip. in ſubtili ſeruitutum tractatu. nu. 23. vbi affirmat Zaſij opinionem veram eo reſpectu, vt ſeruitus iſta Communitati debita, ſit perpetua, cum Cõmunitas nunquam moriatur, l. proponebatur. ff. de iudicijs. non tamen eo reſpectu; vt debeatur a re rei, cũ clare dicat, deberi a re perſonis, quem ſenſum videtur habuiſſe Rota in deciſione in hac cauſa facta coram bo. memoriæ. Littà die 16. Februarij 1604.

4 Nec refragatur Cæpolla de ſerui. vrban. præd. c. 4. de vſufru. in fine, dum ſenſit legatum vſusfructus relictum Communitati durare per centum annos, quia quicquid ſit de iſta opinione, hic non agebatur de vſufructu legato, ſed de ſeruitute conſtituta per viam conuentionis.

5 Secundo pro mixta ſeruitute excludente obligationes perſonales, ponderabantur verba multorum Statutorum ipſius Caſtri: nam cap. 23. ita cautum legebatur: Et eſſi huomini poſſano vſare detti tenimenti con qualunque beſtia ſenz'altro pagamento, ò ſeruitio, eccetto nelli porci, per li quali detti huomini debbano pagare per la ſpiga, e per la ghianda, ſecondoche in queſti Statuti ſarà ordinato: & paulo poſt in eodem Statuto, che li detti huomini poſſano nelli detti tenimenti, luoghi, e ſelue tagliare, e cogliere qualunque poma, & frutti ci fuſſero, à loro commodita ſenz'altro pagamẽto. Et paulo poſt ibidem. Che li huomini non poſſano tagliar traui per foraſtieri ſenza licenza del Signore, & ſubditur in fine. In ogn'altro modo detti huomini poſſano vſare li tenimenti, e ſelue predette a loro commodità. Et cap. 36. Che li huomini poſſano vſare detto tenimento come vogliono, ſecondo è ſtata loro antica conſuetudine, reſeruata al Signore la ſeſta parte delli lauori, la ragione della ſpica, e che gli huomini paghino al prefato Signore dodici danari per porco, per la ghianda di detto tenimento, ò ci ſia, ò non ci ſia. Et cap. 43. Remittitur arbitrio hominum paſcere porcos facta certa ſolutione. Vnde reſultat conſeruatio iuriſdictionis ipſius Communitatis. & tandem c. 24. ſtatuitur, che li huomini, ch'hanno pecore, ò altre beſtie armentiue non le poſſano mettere in dette ſelue da' 15. d'Ottobre inſino alla Feſta di San Nicola, riſeruata à ciaſchedun paſtore quattro beſtie armentiue, & li boui aratori, quali poſſano andare per tutto d'ogni tẽpo.

6 Ex iſtis enim Statutorum verbis apparebat, tenutam Marcellinam ſeruire hominibus Caſtri Sãcti Poli, & conſequenter ſeruitutem fuiſſe mixtam, cũ prædium ſeruiat perſonis, & hominibus Caſtri in perpetuum. & amplius, quod quando indeterminate eſt facta conceſſio hominibus ad vſum perſonæ reſpectu animalium, & non determinate ad certum numerum animalium, vt in dictis Statutis ibi, che poſſano vſare: quod verbum pertinet ad vſuarium. Cæpol. de ſeruit. vrban. præd. c. 5. nu. 2. verſ. item ſcias; acquiritur ſeruitus cum illa qualitate, nec ceſſat conceſſio; ex eo quod certa genera animalium poſſint paſcere; ſufficit enim quod reſpectu illius generis conceſſio fuerit ſecundum neceſſitatem perſonarum Caſtri, alias enim non darentur ſeruitutes ſeparatæ lignandi, piſcandi, paſcendi, & aliæ, quæ pro furnis, & Molendinis competunt, quæ omnes ſunt ſeruitutes diſtinctæ, & ſeparatæ ex deductis per Cæpollam de ſeruitute vrban. prædior. c. 9. nume. 2. & tamen omnes poſſunt eſſe in eodem prædio.

7 Tertiò ſeruitus perſonalis excludebatur ex eo, quod in hac conceſſione dabatur facultas paſcẽdi boues aratorios quocunque anni tempore, quod cum ideo fiat, vt prædia colantur, iſta ſeruitus non perſonalis, ſed potius onus reale perpetuum erat cenſendum, præſertim cum non eſſet actum, vt cum perſona finiretur l. pecoris. ff. de ſeruit. ruſtic. præd. vbi notant Bart. & Doctores.

8 Placuit etiam doctrina Baldi in l. ſi plures. nu. 13. C. de condi. inſer. vbi cum aliquando Veneti conceſſiſſent Placentinis tranſitum per quendam Pontem, quem tunc Veneti poſſidebant, abſque ſolutione alicuius vectigalis, & poſtea pons ille factus eſſet de diſtrictu Paduano, & Paduani peterent vectigal, & Placentini dicerent ſe non teneri, quia iſta ſeruitus perpetuo fuit conceſſa, pro Placentinis reſpondit Bald.

9 Et ex prædictis iure fuit firmata regula contra Dominum Paulum, & eius ſucceſſores, quod per ſtatuta etiam reſpectu tenutæ Marcellinæ fuerint ligati, quoniam quilibet ſucceſſor, & habens cauſam a ligato ex conuentione cum ſubditis facta per anteceſſorem remanet ligatus c. 1. de probat. vbi Abbas, & Felin. notab. 1. Zabarel. conſ. 147. num. 2. in fine Gabriel de iure quæſito non tollen. concl. 5. num. 2. Natt. cõſ. 122. incip. in præſenti cauſa. nu. 5. lib. 3. & aptius ad hunc caſum Bald. d. conſil. 202. numero 2. verſ. amplius eſt ſubtilius. lib. 2. vbi quod ſucceſſor territorij, & iuriſdictionis dicitur ſucceſſor vniuerſalis.

10 Non obſtat potiſſimum fundamentum, quo vtebantur Informantes pro Domino Don Virginio, qđ obligatio onerum, aut ſeruitutum, de quibus agebatur,

Digitized by Google

tur, ideo fuerat perſonalis, nec tranſiuerat ad Dominum Paulum, & eius ſucceſſores, quia quo ad tenutã Marcellinæ erat ſingularis ſucceſſor, cum illam emerit a Sanſeuerino, per regulam. Quod ſingularis ſucceſſor non ligatur conuentionibus initis cum anteceſſore, niſi onera ſint realia, ita vt tenuta illis ſpecialiter fuerit obligata, l. emptorem, C. locati, vbi Bal. in princ. Alexand. in l. ſi filio. §. fin. ff. ſolu. matrim. Bart. in l. Mela. §. fin. num. 3. ff. de alimen. & cibar. leg. Cæpolla de ſeruit. vrban. prædior. c. 2 nume. quinto. Iaſ. in §. æque. num. 9. & 13. cum pluribus ſequen. Inſtit. de action. vbi Bartoli opinionem dicit communem.

11 Quia fuit reſponſum primo, quod licet iſta ſeruitus non poſſet dici mere realis, ex quo in tali ſeruitute requiritur prædium dominans, & prædium ſeruiẽs: per ſeruitutes enim reales prædia prædijs ſeruiunt, & res rebus, non poteſt enim vltra conſtitui ſeruitus vere realis, quam quatenus prædio vſui eſſe poteſt ad vtilitatem, vel ad amœnitatem, l. ergo, & l. veluti. ff. de ſeruit. ruſtic. prædior. l. hoc iure. de aqua quotidiana & æſtiua l. luminum. ff. de ſeruitu. vrb. prædior. vt bene explicat Iacobus Cuiacius ad l. 8. de ſeruitu. & tract. 9. ad Africanum in principio, in explicatione l. cum eſſet. §. per plurium. ff. de ſerui. ruſtic. prædior. & cũ in caſu propoſito homines Caſtri Sancti Poli poſſent ligna ſcindere, glandes colligere, & depaſcere in tenuta Marcellina, nec ad prædia ipſorum haberetur reſpectus, & ideo iſta conceſſio non poſſet dici ſeruitus mere realis, cum adeſſet prædium quidẽ ſeruiens, quæ eſt tenuta Marcellina, ſed deeſſet prędium dominans hominum Caſtri Sancti Poli, licet enim id eſſet verum in facto, non tamen inde inferebatur, quod eſſet ſeruitus perſonalis, cum conceſſio remaneret ſub genere ſeruitutis mixtæ, & eſſet onus quoddam afficiens prædium, & obligatio quædam perpetua ipſi prædio inhærens, & conſequenter obligans ſucceſſorem.

12 Secundo fuit dictum non fuiſſe admittendam illã conſequentiam, non eſt ſeruitus, ſeu obligatio realis, ſed potius perſonalis: Ergo nõ tranſit ad ſucceſſores. Ea enim cum iuris regulis pugnare videbatur, l. venditor. ff. commu. præd. vbi licet mari ſeruitus imponi non poſſit, tamen ſi vni fundo lex dicta ſit, ne contra alium fundum piſcatio exerceatur, hãc legem ſeruari oportet, tam per eum, qui illã recipit, quam per illius ſucceſſores, & ne ſupereſſet occaſio dubitãdi Iuriſconſultus expreſse dixit, obligari per ſtipulationis, vel venditionis legem, perſonas tam poſſidentium, quàm in ius eorum ſuccedentiũ. Item in l. cum eſſent. §. per plurium. ff. de ſeru. ruſt. præd. ſpecies ponitur huic articulo valde accommodata, dicitur enim prædium Domino prædij ſeruire non poſſe. Item ſeruitutis ſeruitutem non poſſe conſtitui, ideoque eum, qui aquæductum per alienos fundos habet, non poſſe Dominis illorum fundorum, nec etiam alijs concedere hauſtum aquæ, ſicque conſtituere illam ſeruitutem, additur tamen pacto, vel ſtipulatione interuenientibus hoc concedi ſolere, vnde in propoſito licet verum eſſet, hæc onera non cenſeri ſeruitutes, aut conceſſiones mere reales, non tamen inferebatur, non eſſe onera realia perpetuam obligationem inducentia, quæ poſſit ad ſucceſſores tranſire ex conuentione, & pacto inter Dominum, & homines Caſtri inito. Cum ergo ex his conſtaret, articulum verſari, non in cõceſſione facta perſonæ ſingulari, ſed Communitati, quæ nunquam moritur. l. proponebatur. ff. de iudi. licet ſine veri præiudicio concederetur iſtam conceſſionem, ſiue ſeruitutem magis accedere ad naturam ſeruitutis perſonalis, adhuc tamen ob prædictas rationes ſemper durabat, & afficiebat ſucceſſores. Decius conſilio 262. incip. in cauſa Magnifici, Pariſ. cõſil. 27. incipien. in præſenti conſultatione. numero 153. libro primo. Ludouicus de Caſanate dicto conſilio 42. numero vigeſimo tertio.

13 Rurſus non obſtabat Iaſ. conſ. 89. incip. in præſenti conſultatione lib. 3. vbi ſcripſit conceſſionem facultatiuam factam Domino cuiuſdam Prædij, non obligare ſingularem ſucceſſorem concedentis. Quia placuit reſponſio, quod Iaſon conſiderauit conceſſionem fuiſſe factam intuitu meritorum illius, cui fuerat facta conceſſio, quæ propterea erat merè, & propriè perſonalis. Sed hæc conceſſio Communitati, ſeu hominibus Caſtri facta diſſimilis erat naturæ, cum in ea ſtrictè, & propriè non intelligeretur illa perſonalitas, ſeu ſingularitas in caſu Iaſonis conſiderata, quia re vera ex verbis conuentionis, & ſtatutorum patebat non fuiſſe factam contemplatione ſolum illorum hominum, qui tunc contra erãt, ſed ob perpetuam commoditatem, & vtilitatem hominum Caſtri, tunc præſentium, & futurorum.

14 Minus vrgebat, quod dicebant Informantes pro Domino Don Virginio, quod conuentiones, de quibus in dictis ſtatutis, nihil aliud importarent, quam cõtractum ſocietatis. l. cum duobus. 52. §. ſi in coeunda. ff. pro ſocio. & in l. ſi merces. §. vis maior. vbi Bart. num. 9. ff. locati. & conſequenter morte concedentis fuiſſe finitas, nec tranſire ad ſucceſſorem. Quia fuit reſponſum primo ex Baldo in l. certi iuris. quæſtio. 3. num. 8. C. locati, Dominum, & colonum partiarium non eſſe propriè ſocios, per textum in dicto §. vis maior. ponderãdo dictionem, quaſi, quæ regulariter denotat improprietatem, vt in puncto conſiderat Aretinus in §. item Seruiana. num. 9. verſ. non obſtat quod ſint ſocij. vbi Iaſ. num. 19. Inſtit. de action. & ideo potius eſſe quandam ſocietatem velatam ſub contractu locationis incluſam, & naturam locationis, & conductionis ſapere, & conſequenter tranſire ad hæredes locatoris, & coloni partiarij. l. viam. C. locati, vbi Bald. & in d. l. certi iuris. num. 8. verſ. non obſtat. Secundo fuit reſponſum, ex prædictis ceſſare difficultatẽ. Nam cum cõceſſio fuerit facta ad fauorem Communitatis nunquam deficientis, quocunque nomine appelletur, cenſetur, & eſt perpetua, & ideo tranſit ad ſucceſſores.

15 Ad illud quod Abbas Farfenſis non potuerat imponere hæc onera, ſeu ſeruitutes, quia erat Dominus

Caſtri,

Caſtri, & tenutæ, & ſic res ſua ſibi ſeruire non poterat. l. in re communi. ff. de ſeru. vrb. præd. fuit reſponſum, quod licet Abbas eſſet Dominus Caſtri, non tamen habebat iura Communitatis dicti Caſtri, in cuius fauorem ſeruitutes, ſeu onera ſuper tenuta impoſita reperiuntur.

16 Multa alia deducebant Informantes pro D. Don Virginio, quæ ſæpius fuerant deducta, & deciſa, & ideo non fuerunt in dubiũ reuocata, ſed præſuppoſita, vt quod ſtatuta, de quib. agebatur, fuerãt ſubſcripta ab Abbate Farfenſi tunc Dño Caſtri Sancti Poli, & tenutæ Marcellinæ. Hoc enim iam fuit deciſum in hac cauſa coram fel. record. Clemente Papa VIII. tunc Rotæ Auditore, & huius cauſæ Iudice die 28. Maij 1582. Paulum vero Vrſinum prædicti Abbatis fuiſſe ſucceſſorem.

17 Rurſus non fuit reuocatũ in dubium id quod iam bis fuerat deciſum, ſtatuta hæc fuiſſe condita per viã conuentionis, & de Iure Incolas, & hoĩes Caſtri potuiſſe facere ſtatuta conuentionalia cum Dño, vt per Bart. & alios cõiter id tradentes in l. oẽs populi. q. 1. ff. de iuſti. & iur. neque obſtare quod ſtatuta ſiue loquantur in rem, ſiue in perſonam, non afficiant bona ſita extra territoriũ ſtatuentium, Puteus deciſ. 351. incip. dubitaui 20. Octob. nu. 1. li. 1. Gozad. conſ. 49. incip. circa primũ videtur, nu. 7. & 8. qui teſtatur de cõi, & in prædicta deciſ. facta coram Platto, qua præſupponebatur, fuiſſe deciſum, tenutã Marcellinæ nõ eſſe de territorio Caſtri S. Poli, qm̃ in eadem deciſione fuerat aſſertum, tenutã eſſe ſub Caſtri iuriſdictione, quinimo fuit &t vnita Caſtro cum expreſſa conditione, & pacto inito cum Vaſallis, vt non poſſet diuidi, vel ſeparari a dicto Caſtro ex quauis cauſa &t vrgentiſſima, prout in c. 37. incip. cle lo prefato. ideoq; ſortita fuit naturã, vel qualitatẽ Caſtri, vel facta fuit de pertinentijs Caſtri c. 1. §. ẽ contrario. de inueſt. de re alien. facta, vbi Afflict. nu. 5. Molina de primogen. Hiſpanorum libro primo, capit. vigeſimo ſexto, numero quarto, & duodecimo, Ioannes Garzias de expenſis, & melioramentis c. 22. nu. 5. & 6. & ad effectũ, vt in ea locum habeant ſtatuta Caſtri, ſufficit quod ſit de pertinentiis Caſtri, vel etiam quod ſit de iuriſdictione Caſtri. Aretin. conſ. 77. inci. & ratio ſcribendi, num. 3. & 4. quod maxime locum habet in ſtatutis conuentionalibus, quæ habent vim contractus, quæ propterea extendunt vires extra territorium. Marſil. in l. fin. nu. 73. ff. de iuriſd. om. iudic.

18 Ex eo etiã videbatur ceſſare difficultas, quod Abbas Farfenſis, qui approbauerat, & ſubſcripſerat ſtatuta, & fecerat conuentionẽ cum hominibus Caſtri, erat etiã Dominus tenutæ Marcellinæ, ideoque procul dubio potuit conſentire, & efficere, vt ſtatuta haberent etiam vires in prædicta tenuta, quemadmodũ valent Ciuitatum confœderationes, vt ſtatuta earum inter eas ſeruentur. Bart. in dicta l. omnes populi. nu. 44. ff. de iuſtit. & iure, & ſicut homines vnius Caſtri poſſunt habere ſeruitutem paſcendi in alio territorio. Couar. in practic. q. c. 37. num. 6.

19 Nec ad rem pertinebat, quod prætenderetur Abbatem Farfenſem, tẽpore quo ſtatuta ſubſcripſit, non fuiſſe amplius Dominum tenutæ, quoniã contrarium fuit in hac cauſa deciſum corã fel. re. Clemente VIII. die 28. Maij 1582. vbi Rota firmauit ſubſcriptionem ſtatutorum factam per Abbatem Farfenſem, præſumi factam tempore habili, quo erat Dominus Caſtri Sancti Poli, & tenutæ Marcellinæ. Accedebat etiam, quia ex proœmio ſtatutorum in hac articuli propoſitione præſuppoſito, de vetuſtiore illorum antiquitate conſtare videbatur.

20 Nec refragabatur, quod in ſubſcriptione non adeſſet dies, nec probaretur præſentia partium, vel cauſæ cognitio, quia in ſubſcriptione nõ requiritur temporis, ſeu diei notatio, cum ſufficiat ſubſcriptio. c. fin. de conſtit. & hæc, & alię huiuſmodi difficultates iam fuerunt ſublatæ in deciſione in hac cauſa facta die 20. Maij 1580. coram bonæ memor. Vicecomite, vbi fuit deciſum, ſtatutum habere requiſita ad validitatem ſtatutorum: Et quantum ad præſentiam partium dicebatur in ſubſcriptione contineri verbum promitto, quod importat ſtipulationem, quæ de ſolennitate intrinſeca requirit patientiam, & præſentiam partiũ, quæ propterea præſumitur interfuiſſe, niſi probetur abſentia. Imola in l. his verbis. ff. de duobus reis. Felin. in c. tenor. num. 8. verſ. fallit ſecundo, de ſentẽ. & re iud. & ſtante curſu amplius, quàm 30. annorum, & obſeruantia ſubſequuta, & præſentia partium, & cauſæ cognitio, & cetera neceſſaria interueniſſe præſumuntur, & omnia fuiſſe ſolenniter acta. Gabriel. de præſump. concl. 1.

21 Hinc fuit illatum ſubſcriptionem fuiſſe validam, & ex illa Abbatem Farfenſem Dominum Caſtri, & tenutæ Marcellinæ ſtatutis fuiſſe ligatum, etiam quo ad tenutam Marcellinam ratione potiſſimum conuentionis, & ſtatuti promiſſorij inter ipſum, & Vaſallos facti. Bartol. in l. quod ſemel. per illum textum. ff. de decret. ab ord. facien. Aretin. in capitulo nouit. num. vigeſimo tertio, & vigeſimo ſexto de Iudic. Romanus 436. incipien. quod indultum. numero decimo ſexto. Crauetta conſil. 241. numero 12. incipien. Princeps Illuſtriſſimus.

REVERENDISSIMO P. D. LVGDVNEN.

Romana Palatij de Aquila. 2. Decembris 1609.

ARGVMENTVM.

Legitima filijs debita debet eſſe libera ab omni onere. Et an filius ſimpliciter adeundo hæreditatem patris, qui legitimę onus adiecit, ſibi in eadem legitima pręiudicauerit.

SVMMARIVM.

Legitima filijs debita debet eſſe libera ab omni onere. numero 1.

Poſſeſſionem ex vno titulo acceptatam non poteſt quis ſibi mutare in præiudicium iuris tertio quæſiti. nu. 2.

Poſſeſſionem quis accipere præſumitur ex titulo ſibi magis vtili, & proficuo, quam ex titulo minus vtili. numero 3.

Filius nunquam excluditur a legitima, & illius ſupplemento, niſi ſpecialiter illi renunciet. nu. 4.

Legitima non cẽſetur renunciatum tacite per aditionem paternæ hæreditatis. nu. 5. & 6.

Legitima poteſt filio prohiberi, quando relinquitur hæres in tota hæreditate, licet fideicõmiſſum iniungatur cũ cõditione, quod ſi fideicommiſſum non acceptat, illum teſtator inſtituit in ſola legitima. nu. 6.

Teſtamenti paterni per aditionem hæreditatis tacita approbatio non operatur, quando filius adeundo hæreditatem dicti teſtamenti ſcientiam non habebat. nu. 8.

Ignorantia teſtamenti paterni quando præſumatur. n. 9.

Scientia teſtamenti paterni non infert ad ſcientiam codicillorum. nu. 10.

Clauſula omni meliori modo &c. quid operetur in adeptione poſſeſſionis alicuius rei hæreditariæ. nu. 11.

Cauſa poſſeſſionis a poſſeſſore expreſſa in illius adeptione non præiudicat quando eſt erronea, & de errore conſtat. numero 12.

DECISIO CC.

1 FVit dictum, quod per mortem fratris Aſcanij non fuit ſuper palatio, de quo agitur, purificatum aliquod fideicõmiſſum vigore teſtamẽti, & codicillorum quon. Hieronymi, ad fauorẽ Adriani inhærendo ſiquidem deciſioni, alias in hac cauſa factæ coram R. P. D. meo Lancellotto, & fuit conſideratum, quod licet Hieronymus in ſuo teſtamento reliquiſſet Mutio filio ſuo in eius hæreditaria portione Palatium prædictum, cum onere fideicommiſſi, tamẽ in ſecundis codicillis, quos poſtea fecit declarauit, quod ſi dictus Mutius vellet potius habere legitimã portionem liberam ab omni grauamine fideicõmiſſi, in tali caſu deberet officia empta in eiuſdem Mutii perſonam computare in dictam eius legitimam, atque ſupplementum illius compleri ex dicto Palatio, & aliis bonis in dictis codicillis expreſſis. Vnde cum Mutius acceperit poſſeſſionem Palatii, & poſtea in actis declarauerit ſe potius velle ſuam legitimam liberam, quam pinguiorem bonorum portionem ſubiectam fideicommiſſo, atque ad computum dictæ ſuæ legitimæ iſtud Palatium retinuerit nullum remanſit fideicommiſſum ſuper Palatio ſiue codicillos attendamus, ſiue diſpoſitionem iuris communis, quæ filiis legitimam in bonis patris defert, atque tribuit liberam ab omni onere. l. quoniam in prioribus. C. de inoffic. teſtamen. l. cum ratio. ff. de bon. damn.

2 Non obſtat, quod de tempore dictæ declarationis Mutius iam poſſediſſet Palatium quaſi per duos annos. Vnde infertur, quod acceptauerat diſpoſitionẽ paternam cum onere fideicommiſſi, quia acceptatione ſtante non potuit amplius variare, & tollere ius quæſitum fideicommiſſarijs per dictam acceptationem. l. vltima. ff. de pactis. l. Stichum §. fin. de nouat. Roman. conſi. 125. num. primo. Socin. iun. conſ. 122. num. 9. & ſequen. lib. 1. Molin. de primogen. Hiſpan. c. 4. num. 37. lib. 2.

3 Fuit enim reſponſum, quod poſſeſſio Palatij fuit actus æquiuocus adaptabilis tam diſpoſitioni contentæ in ſecundis codicillis, quam inſtitutioni, quæ in teſtamento habebatur, ſicque cum fieri potuerit citra ius, & nomen hæredis, prædicta illatio acceptationis non excludit per neceſſe. Ideoque non ſuffragatur Adriano Actori. Abb. in c. primo in fi. de teſtib. Felin. in c. cum Bertoldus. num. 36. de re iudic. Decius in c. in præſentia. numero 53. de probat. Quinimo cum titulus legitimæ, atque poſſeſſio in vim codicillorum eſſet Mutio magis vtilis, vt fuit in prædicta deciſione Domini mei Lancellotti animaduerſum, omnis ratio ſuadet, Mutium maluiſſe illum titulum, illamque poſſeſſionem. Bart. in l. gerit. nume. 21. de acquir. hæred. Alex. conſilio 8. num. 14. libro 3. Aym. conſ. 322. numero 10. Quod maxime dicendum eſt ſtante prædicta eiuſdemmet Mutij declaratione, quæ trahitur retro vſque ad initium actus, ex cumulatis per Surd. deciſ. 29. per tot.

4 Quin imo etiam dato ſine veri præiudicio, quod Mutius poſſeſſionem prædictam in vim teſtamenti accepiſſet, tamen per iſtam paternæ voluntatis tacitã acceptationem non feciſſet ſibi præiudicium, quo minus legitimam quandocunque detrahere potuiſſet, etiamſi talis detractio expreſſe in paterno teſtamẽto fuiſſet prohibita. Ratio eſt, quia cum filius nunquam excludatur a legitima, illiuſque ſupplemento, niſi ſpecialiter illi renunciet. l. ſi quando. §. & generaliter. C. eod. tit. de inoff. teſtam. cum ibi notat.

5 Mutius enim per acceptationem tacitam paternæ diſpoſitionis non renunciauerat legitimæ, de qua ipſo iure lex reijcit omne ius, omnemque prohibitionẽ. Eſt enim generale, quod per ſimplicem hæreditatis aditionem hæres non tenetur ſeruare præcepta teſtatoris iure improbata. l. Seius, & Augerius. vbi Bart. & alij notant. ff. ad leg. Falcid. Bal. in l. 1. nu. 8. C. de his, quæ pœnæ nomine. & conſ. 161. lib. 5. Bertr. in repetit. d. l. Seius. §. ſi vero plus. num. 12. qui ad hoc inducit text. in l. dotale. §. fin. ff. de fundo dotali. Et ſic in ſpecie, quod per ſimplicem hæreditatis aditionẽ non præiudicetur filio in legitima tradiderunt Ancharan. conſ. 152. num. 8. Pariſ. conſ. 43. nu. 16. & 3. cum ſeq. lib. 6. Ruin. conſ. 57. num. 2. vol. 2. Alex. conſ. 89 circa fin. vol. 4. Cephal. conſ. 188. nu. 30. & quam plures referunt. Illuſtriſs. Mant. de coniect. vlt. vol. lib. 7. tit. 8. nu. 8. & Craſſ. de ſucceſſ. §. legitima. quæſt. 38. nu. 31. vbi inter alios citatur Roman. & Ferdinand. Vaſquez, qui teſtantur de communi.

Digitized by Google

6 Nonobſtant aliqui, qui contrarium cenſuerunt, loquuntur enim in caſu, quo teſtator inſtituit filium in tota hæreditate prohibita ei legitimę detractione, quam detractionem ſi filius facere vellet, tunc in ſola legitima illum inſtituit, quippe multi tenuerunt hãc diſpoſitionem a patre fieri poſſe, & imputet ſibi filius, qui cum habere poſſet legitimam liberam maluit eligere totam hereditatem cum onere fideicommiſſi. Socin.iun.conſil.122.num.2.dubio. numero 8.libro 1. Decius conſ.688.Guald.de art.teſtam.tit.5.caut.31. numero 6.& alij per Gabr.de legitima.concluſione 1. numero 59. Bene Cecch.de legitima.in tit.de legitima nullum grauamen admittit. numero 29. Eugen. conſilio 38.numero 7.& 11. Sed quicquid de veritate illius opinionis, ille non eſt caſus noſter, quia non conſtat, quod bona Mutio relicta in teſtamento excederent legitimam, quin potius contrarium apparet ex dictis Codicillis, in quibus aſſignantur pro legitima illamet bona, quæ inſtitutionis titulo in teſtamento relinquebantur.

7 Deinde in teſtamento Hieronymus non fecit aliquam diſpoſitionem in caſu, quo Mutius nollet ſtare prohibitioni detractionis legitimæ, neque in tali caſu illũ iuſſit eſſe cõtentum legitima, neque in illa ipſum inſtituit. Ideoque ſi Mutius poſſedit vigore teſtamenti. Sequitur quod non præiudicauit ſibi quo minus legitimam detrahere poſſet, ſi vero poſſedit vigore ſecundi Codicilli, poſſeſſio potius fuit ex titulo legitimæ, & per conſequens non grauata fideicommiſſo, quia ipſe ſic declarauit, & erat illi vtilior talis poſſeſſio, vt dictum eſt.

8 Accedit prædictis quod Mutius de tempore captæ poſſeſſionis Palatij non habebat ſcientiam, & notitiam contentorum in patris codicillis prout ipſe profeſſus eſt in ſua declaratione, ideoq; paterni teſtamẽti tacita approbatio non potuit operari renunciationem illius iuris, quod ſibi ex poſterioribus codicillis cõpetere neſciebat. Bar.in l.qui Romæ.§.duo fratres, nu.12.& 17.de verb.oblig. Dec.conſ.495.num.20. Dec.cõſ.30.nu.119.li.1. vel ſaltem talis approbatio non fuit impedimento, quin ſuperueniente codicillorũ ſcientia Mutius ſibi mutare potuerit cauſam poſſeſſionis a titulo teſtamenti, & inſtitutionis ad titulũ codicillorum, & legitimæ. Ruin.conſ.61.nu.13.li.1. Bero.conſ.53.nu.11.& 29.li.3.Achill.deciſ.4.nu.1. de cauſ.poſſ.& propr. Put.deciſ.481.lib.1. & melius in noſtris terminis. Iaſ.poſt alios plures, quos refert in l.fi.ſub num.1.C.de iur.codicillor.

9 Non obſtat quod dicitur non eſſe admittendam in filio teſtamenti paterni ignorãtiam quando, vt in hoc caſu plures filij non diuidunt æqualiter, nec eo modo quo ab inteſtato ſuccederent. Bart.in d.§.duo fratres.in 3.q.verſ.pone quod. Omiſſo enim poſt Roman. Iaſ.ibi, nu.57.reprehendit hoc dictum Bar. Itẽ omiſſo quod aduerſus confeſſionem Mutij Adrianus eius hæres venire non poteſt, fuit reſpõſum quod ius non ſit in hoc caſu in ignorantia teſtamẽti, ſed codicillorum quorum ſcientia non poteſt inferri ex agnitione inæqualis deciſionis, quia talis diuiſio non fuit diſpoſita in codicillis.

10 Atq; ex ſcientia teſtamenti non põt præſumi ſcientia codicillorum, vt in eodem §.duo fratres. agnoſcit idem Bar.ſub nu.16. Sed in omnem euentum, ſi Mutius habuit notitiam codicillorum, in quib.eadẽ bona iure legitimæ abſque alio onere illi relinquebantur danda eſſet aliqua ratio, quare contra declarationem ab ipſo factam præſumere debeamus, quod illa potius grauata fideicommiſſo vigore teſtamenti capere voluerit, quam liberam in vim codicillorum.

11 Hinc non obſtat obſeruãtia deducta ex quo Aſcanius mortuo Mutio accepit poſſeſſionem palatij, vti fideicommiſſo ſubiecti, ſiquidem non eſt locus coniecturis, neq; obſeruantiæ interpretatiuæ, vbi Mutij clara, & expreſſa adeſt declaratio, & nihilominus reſpõdebatur ex abundãti, quod Aſcanius nõ ſe reſtrinxit ad ſolam fideicõmiſſi cauſam, ſed addidit clauſulam, & omni meliori modo, quę operatur vt actus ſuſtineatur eo modo, quo poteſt ſuſtineri, & in hoc caſu illa Aſcanij poſſeſſio iure hæreditario ſuſtineri põt. Fely. in c.cum inſuper.nu.11.de off.deleg.Aym.conſi.30. circa fin. Verall.deciſ.273.li.1.in manuſcriptis. Cæſ. de Graſs.deciſ.1.num.4.de elect.

12 Demum cauſa illa poſſeſſionis ab Aſcanio expreſſa vti erronea, neque ipſi, neque eius hęredibus detecto errore pręiudicaret. l.ſi poſt diuiſionem. C.de iur. & fac.ignor. l.non probatur.ff.de cõfeſ. Iaſ.in l.1.nu. 2.verſ.3.ſubtilius.C.de error.calcul. Nec enim in poteſtate Aſcanij fuit, per ſuam poteſtatem ibi facere fideicommiſſum, vbi non erat. Ruin.conſ.128.nume. 3.& 4.libro 2.

13 Non obſtat quod Aſcanius non potuiſſet habere palatiũ, niſi vigore fideicommiſſi, quodque aliter Tiberius Mutij frater debuiſſet cũ Adriano filio Fabij alterius fratris ſuccedere. Hæc enim ſunt extra dubium, cum religioni ſit ſatis, quod palatiũ fuit repertum liberũ in hæreditate Aſcanij, & nihilominus ſibi Tiberius ex aliqua cauſa non curauit petere palatiũ, & forſan, ne ab ipſo vice verſa peteretur ſupplementum legitimæ Mutij, quam idem Mutius in vna declarõne dudũ petierit, non poteſt ex non petitione Tiberij deſumi valida fideicõmiſſi declaratio, maxime cũ forſitan Tiberius ſi palatium non habuit, habuit tñ portionẽ ſuam in aliis bonis, quæ Mutius poſſidebat.

R. P. D. MANZANEDO.

Romana Cenſus. Mercurij 2. Decemb. 1609.

ARGVMENTVM.

Cenſus impoſitio facta a Canonicis alicuius Eccleſię de conſenſu Sedis Apoſtolicę, valet etiam quod dicti Canonici nõ ſint Capitulariter congregati, & quando Canonici dicantur habere Capitulum.

SVMMARIVM.

Cenſus impoſitus a Canonicis alicuius Eccleſiæ de licentia Papæ, & ſeruata forma dictæ licentiæ dicitur validus, & ſuſtinetur. num. 2.

Decretum iudicis facit præſumere omnia ſolēniter acta. num. 2.

Eccleſiaſticarum rerum alienatio fieri non poteſt, niſi ex cauſa ſufficienti. num. 3. Ibi etiam, quod cauſa præſumitur ex beneplacito Sedis Apoſtolicæ.

Læſio non præſumitur, & alleganti eam incumbit onus probandi. num. 3.

Canonici non dicūtur habere Capitulum, nec habere Arcam, & Maſſam communem, & ſigillū niſi probetur. n. 4.

Collegium non dicitur probatum ex eo, quod ſic nominetur. num. 5.

Eccleſiaſtica bona poſſunt alienari etiam ſine conſenſu Capituli, & illius Congregatione ſtante beneplacito Sedis Apoſtolicæ. num. 5. & 6.

Eccleſiaſtica bona vbi alienantur numquid valeat obligatio, ſeu hypotheca generalis omnium bonorum Eccleſiæ pro euictione rei alienatæ. num. 7.

DECISIO CCI.

1 INſtitutis hæredibus a quondam Laurentio Carlerio Dominis Canonicis Sanctæ Priſcæ, aditaque ab illis hæreditate cum beneficio legis, & Inuentarij illa tamen grauata ære alieno Scutorum plus quam 300. in ſocietatibus officiorum conſiſtentium obtentaque per ipſos a felicis recordationis Clemente VIII. licentia accipiendi ad Cēſum dicta Scuta 300. pro extinctione dictarum ſocietatum; Breueque Illuſtriſſimo Domino Vrbis Vicario commiſſo, & illi præſentato, & per ipſum pronunciato poſſe Canonicos conſtituere iſtum Cenſum ad iſtum effectū, & Cenſu ſic conſtituto, & ex illius pecunijs prædictis ſocietatibus extinctis, nihilque in Cenſu contra Bullam Sanctæ memoriæ Pij V. adiecto, nihilominus Canonici recuſarunt coram Auditore Cameræ fructus cenſus ſoluere, prætendentes, illum eſſe inualidum, prout per ſententiam Auditoris Cameræ fuit declaratum, a qua per Dominum Vidaſcū appellatio fuit interpoſita, & cauſa per Sanctiſſimum mihi commiſſa. Vnde dubitaui de validitate cenſus, & an prædicta ſententia eſſet confirmanda.

2 Et Domini cenſum ſuſtineri dixerunt, & per cōſequens ſniam eſſe reuocandā ex eo potiſſimū, quia cū omnia ſuperius relata ſint vera in facto, vt ex actis apparet, videtur de validitate cenſus ſatis cōſtare, cum fuerit impoſitus de licentia Papæ, & decreto Illuſtriſſimi Domini Vicarij Apoſtolici executoris. Vnde omnia cenſentur ſolēniter acta. Abb. conſ. 41. nu. 3. li. 1. Dec. conſ. 341 nu. 12. circ. med. verſ. & quando conceſſio. Capic. deciſ. 16. nu. 1. verſ. regulæ enim iuris. & num. 4. Gabr. conſ. 71. nu. 10. & 13. lib. 2. Rota diuerſ. deciſ. 65. nu. 1. & 178. num. 2. par. 2.

3 Et quamuis vltra ſolēnitates requiratur in alienationibus rerum Eccleſiaſticarum copulatiue etiā cauſa, vt per Doct. in c. ſine exceptione. 12. quæſt. 2. & ibi Laur. de Rodul. q. 3. Couar. var. lib. 2. c. 17. n. 2. Rota dicta deciſ. 178. n. 1. ſatis de cauſa ſufficienti conſtat ex ſupradictis, nempe vt Canonici hæredes Carlerij exonerarentur prædictis ſocietatibus grauioribus onere cenſus, ex quo ēt de vtilitate conſtare videtur, vltra ꝙ ēt illa præſumitur ex beneplacito Apoſtolico. Socin. cōſ. 15. n. 27. li. 1. Abb. dicto cōſ. 41. n. 2. vbi dicit, ꝙ alleganti læſionem Eccleſiæ incumbit onus probandi. & dixit Rota in vna Mediolanen. Bonorū 10. Ianuarij 1597. coram D. Cardinali Pamphilio, & alias ſæpius. Vltra quod in Breue habetur expreſſe, quod emptores cenſus non teneantur verificare in quos vſus pecuniæ verſæ fuerint.

4 Quibus non obſtat, ꝙ pro parte Canonicorū opponitur de defectu ſolennitatis, ex quo mandatum procuræ pro iſtis pecunijs accipiendis ad cenſum fuerit datum a duobus tantum Canonicis, atque illis non capitulariter congregatis. Fuit namque reſponſum, quod non conſtat, iſtos Canonicos facere Capitulū, nec habere arcam, & maſſam communem, nec quod ſint ſoliti congregari capitulariter, nec habeant ſigillum, & alia ſigna Eccleſiæ Collegiatæ, de quibus per Abb. in c. nobis. num. 8. de Iurepatr. Felin. in c. accedentes. nu. 2. de præſcript. & Feder. de Sen. conſil. 61. Alex. conſ. 75. nume. 2. lib. 4. Decia. conſ. 6. nu. 2. lib. 2. fuit dictum in illa Tamoren. de Toro 12. Ianuarij 1598. coram Seraphino.

5 Nec facit, quod enunecietur Capitulum Sāctæ Priſcæ, cum denominatio non ſufficiat ad probationem Collegij. Achill. deciſ. 10. de præben. Gloſ. in pragm. Sanct. titu. de elect. in verbo Collegiatis. Tum etiam, quia iſte tractatus Capitularis per ſolennitatem non erat neceſſarius ſtante beneplacito Apoſtolico, ex ſupradictis, & trad. in terminis Rodoan. de reb. Eccleſ. non alien. quæſt. 25. num. 66.

6 Nec minus iſte tractatus Capitularis erat neceſſarius pro habendo conſenſu Canonicorum, cum ſufficeret mandatum duorum, conceſſum vni ex Canonicis, & ratificatio aliorum ſubſecuta, ad trad. per Iaſ. conſ. 54. num. 12. lib. 1. & per Put. deciſ. 100. num. 4. & ſeq. lib. 2. & fuit dictum in vna Conclien. fructuum 10. Februarij 1588. coram Gipſio.

7 Nihilominus Canonici inſiſtebāt in eo, quod Breue impartitur prædictam licentiam imponendi dictum Cenſum, attamen obligandi ſolummodo bona hereditaria Carlerij, & ideo non ſubſiſtere obligationem generalem omnium bonorum Eccleſiæ, quia vltra quod alicui ex Dominis placebat reſponſio, quod cum in Breue detur licentia conſtituendi cenſum cum obligatione in forma Cameræ, cumque clauſulis conſuetis, & in ſimili apponi ſolitis, ſatis videtur etiam data licentia obligandi generaliter bona Eccleſiæ, cum alias non reperiretur, qui vellet dare ſuas pecunias ad cenſum, ad not. per Doctor. in l. vel vniuerſorum. per illum textum. ff. de pignorat. actio. Iaſon. in l. certi conditio. §. ſi

iu

in nummos.numero 13.ff.ſi certum pet.Redoan.vbi ſupra,quæſt. 17.num.44. præcipue, quia regulariter ſubſiſtente iuſta cauſa,nõ eſt prohibita generalis hypotheca rerum Eccleſiæ. Idem Rodoan.quæſt.2.c.6. per tot.& maxime num. 12.16.& ſequ. Nihilominus Domini concluſerunt, iſtam reſolutionem pro validitate cenſus intelligi, quatenus ſuppetant bona hæreditaria Catlerij. Canonicos tamen teneri docere non ſuppetere.

REVERENDISS. P. D. PEGNA DECANO.

Ferrarien. Prioratus. Veneris 4. Decemb. 1609.

ARGVMENTVM.

Beneficij qualitas probatur per plures enunciatiuas inſtrumentorum Antiquorum,& quomodo cognoſcatur beneficium eſſe regulare.

SVMMARIVM.

Ennunciatiuæ plures in antiquis excedentibus metam centum annorum, probat qualitatem beneficij. nu. 1.
Hoſpitale quod gubernatur per virum Religioſum, & Regularem, dicitur regulare. num. 3.
Prioratus ſolitus dari, & obtineri in Commendam, dicitur Regularis. num. 4.

DECISIO CCII.

1 Poſt aliquot Deciſiones in hac cauſa factas, cũ pro parte Campij, & Parolarij aſſiduc inſtaretur pro particulari inſpectione ſuper Regularitate huius Prioratus dato dubio. An de ea conſtaret Rota vtraque parte Informante conſtare cenſuit, ad effectum iuſtificationis gratiæ. R. P. D. Gilioli ad quem etiam ſpectabant deducta in alijs deciſionibus idque ex pluribus enunciatiuis antiquis excedeutib. metam centum annorum, quæ cum habeant vim famæ, probant in antiquis iſtam qualitatem beneficij. Arct.in c.cum cauſam.nu.26.& ſeq.vbi Fely.num.4. de probat.Puteus deciſ.209.incip. in vna Bononien. num.primo,lib. 2. & fuit ſæpe deciſum in Rota, & ſignanter in vna Parmen.Prioratus, die 28.Ian.1594. & die 19.Iunij 1595. coram bon. memoriæ Litta, & in vna Tudertina Prioratus, die 21. Aprilis 1591. coram me.

2 Enunciatiuę autem præcipue erant de annis 1471. & 1479. & 1484. Prima continebatur in tertia parte Statutorum Ordinis Sãcti Auguſtiui prædicto anno 1471.confirmatorum his verbis: ſunt,& aliæ Præceptoriæ vnitæ menſæ Abbatis,videlicet Præceptoria Tuſciæ, &c. item eſt Prioratus Sancti Leonardi de Ferraria.Secundo de Anno 1479.habebat ſic: Guido Maſſa Procurator Reuerendi Fratris Philippi de Verrinis, Præceptoris Hoſpitalis Sancti Leonardi Ferrariæ,&c.vbi notabatur illa qualitas Præceptoris, quæ conuenit Beneficijs Ordinis Sancti Antonij. Tertia deſumebatur ex Bulla Innocentij Papæ Octaui de dicto anno 1484. in qua idem Philippus de Verrinis. dicebâtur Præceptor domus S. Leonardi extra muros Ferrarię Ordinis Sancti Auguſtini à Monaſterio Sancti Antonij Vienuen.dependentis.

3 Cum iſtis concurrebant multa adminicula ex alijs enunciatiuis ſatis antiquis, licet intra metas centum annorum. Item ex alijs enuuciatiuis antiquioribus de anno 1435.& 1461. in quibus licet Regularitas non ita clare enunciaretur, tamen dicebatur Prior Eccleſiæ Sancti Leonardi, & quod dicta Eccleſia eſſet Hoſpitalis, & idem Philippus de Verrinis nominabatur Prior, qui ex alijs inſtrumentis, & ſcriptoris probabatur fuiſſe Religionis Ordinis S.Antonij. & cum ageretur de Hoſpitali,quod per virum religioſum, & regularem gubernabatur,conſequenter inferebatur illud Hoſpitale fuiſſe Regulare, alias enim per Religioſum obtineri non potuiſſet Gambara de offic.& poteſt.Leg iti lib.8. titu. de poreſt. Legati in Regulares, & exemptos,nume.43.& 44.verſ.fallit 2. Zabarella in Clemen.2.§.vt autem. quæſtio.1.nu.4. de Relig.domib.

4 Concurrebant præterea multa alia ſigna,& adminicula regularitatem nõ obſcure oſtendentia. Quod iſte Prioratus ſæpe fuerit datus, & obtentus in commẽdam ab anno 1509.vſque ad annum 1561.Quod in pleriſque locis Eccleſiæ S. Leonardi appareret appoſitum ſignum, T. quod indicat regulatitatẽ, Imola conſ.60.incipien. viſis ac conſideratis. nu.primo. Ane'iaranus conſilio 113.incip.iura quæ loquuntur. numero quarto. Ripa in c.cum Eccleſia Sutrina, numero 97.verſ.adde in materia noſtra, de cau.poſſeſſ. & propriet. Cæpolla de ſeruitutib. Vrbanorum prædiorum.c.71.de picturis.& teſtes, qui erant periti architecti,deponebant illa inſignia eſſe antiquiſſima,& poſita,ſeu affixa eo ipſo tempore, quo ædificium fieri cępit.Quod fuiſſet ſolitus regi per Præceptores, & viros Religioſos,vt paulo ante dictum fuit.

5 Demum accedebat vnus teſtis de publica voce, & fama ante litem motam, qui de eadem Regularitate deponebat. Et ex prædictis fuit concluſum,conſtare de Regularitate ad prædictum effectum iuſtificandi narratiuam gratiæ.R.P.D.Gilioli,&c.

REVERENDISSIMO P. D. LVGDVNEN.

Bononien. de Amorinis 4. Decembris 1609.

ARGVMENTVM.

Legatum pecuniarum an, & quando ab hærede poſſit ſolui in tot bonis ſtabilibus.

SVMMARIVM.

Legatum certa quantitatis pecuniarum non poteſt ſolui in bonis ſtabilibus.nu.1. Declara,vt nu.2.& ſeq.

Solutio pecuniarum quando facienda eſt de bonis debitoris,tunc etiam quod pecunia ſint in obligatione, poteſt eadem ſolutio fieri in tot bonis ſtabilibus.num.2. Declara, vt num.3.

Debitor pecuniarum exiſtens in mora ſoluendi, non poteſt offerre ſolutionem in bonis ſtabilibus. Declara,vt num.3.& ſeq.

Legatum pecuniarum ſolui debet in pecunia, & non in bonis, quando præſertim ſic fuit de mente teſtatoris.numero 4.& 5.

Teſtator quod non expreſſit, non voluiſſe præſumitur. numero 5.

Legatum pecuniarum ſoluendum de bonis teſtatoris,nũquid debeat ſolui in pecunia, an vero ſolui poſſit in tot bonis ſtabilibus.nu.2.& ſeq.& nu.6.

Verba adiecta cauſa demonſtrationis, non reſtringunt præcedentem diſpoſitionem.nu.6.

Hæres cum beneficio legis,& inuentarij poteſt ſoluere creditoribus hæreditarijs,etiam in tot bonis ſtabilibus. Declara,vt num.9.

DECISIO CCIII.

1 TEſtator legauerat his verbis,Reliquit ſingulis filiabus legitimis, & naturalibus natis, & naſcituris quandocunque ex prædictis Iulio Cęſare,& Alexãdro,vel altero eorũ,Scut.2000. auri in auro, cũ apparatibus condecentib. pro qualibet earũ quas dotes, & mobilia voluit prædictos fratres de cõibus bonis hæreditarijs dari,& ſolui,tẽpore quo nubent omni excuſatione, & cõtradictione ceſſante,cum filiæ Alexandri in Monaſterio collocandæ peterent a Iulio Cæſare illorũ patruo . . . iſtius legati pro rata illũ tangente poſt relaxatas exequutoriales,atque completam exequutionem,oppoſuit Iulius Cæſar, ſe velle ſoluere prædictũ legatũ in tot bonis ſtabilibus,puellis aũt ex aduerſo inſtãtibus,vt ſolutio fieret in pecunia numerata, propoſui ſuper illa controuerſia dubium,& Rota cenſuit legatum deberi in pecunia,nec ſolui poſſe in bonis ſtabilibus, quia cum legata fuerit pecunia nempe ſcuta duo millia auri in auro, non eſt admittenda alia ſolutio inuitis legatarijs.l.2.§.mutui datio. ff.ſi cert.pet. l.promiſſorũ in fi.ff.de conſtit.pec.l.eius a quo.C.de ſolut.

2 Non obſtat,quod teſtator voluerit hoc legatũ ſolui de cõibus bonis,ex quo infertur,quod licet pecuniæ ſint in obligatione,tamen bona ſunt in facultate ſoluendi. per tex.in l. ſi quis ſtipulatus fuerit decem in mille.ff.de ſolut.Ruin.conſ.65.li.2.& fuit dictum in cauſa Romana Donationis Scut. 10.millium 4. Februarij 1575. coram fel.recor. Clemente Octauo, tunc Rotæ Auditore.

3 Omiſſo ſiquidem,an Iulius Cæſar ita fuerit in mora,vt non poſſit amplius offerre ſolutionem in bonis iuxta diſtinctionem,de qua in dicto tex. fuit reſponſum,quod diſpoſitio d.tex. procedit in contractibus, non autem in legatis, in quibus electio eſt legatarij. gloſ.in l.plerumque.in fin e.ff.de iur. dot. Alexan.in l.qui duos.de leg. primo.Felin.in c.inter ceteros.numero quarto,de reſcrip.Fuit dictum in vna Piſana legati.22.Maij 1593. coram Illuſtriſſimo Pamphilio, & de magis communi teſtatur Corn. conſil.215. numero ſecundo,libr. quarto.Sequitur Aym.conſ. 187. numero 6.

4 Deinde diſpoſitio dictæ legis non procedit, quando,vt in hoc caſu conſtat de mente teſtatoris volentis legatum ſolui in pecunia. Tunc enim nõ eſt locus facultatiuæ bonorum ſolutioni,vt per Syluest. Aldobrand.conſ.115.numero 31. quem approbauit Rota in cauſa Rauennaten. Donationis 22.Iunij 1599.coram R.P.D.meo Lancellotto.

5 In propoſito autem,quod teſtator voluerit pecuniã legare,& non bona,patet ex quo legatum factum eſt in ſcutis duobus millibus,vt dictum eſt. Item ex quo adiecta ſunt verba dare,& ſoluere,quæ potius importat numerationem, vt fuit in prædicta deciſione Rauennaten.deciſum. Verum etiam,quia in hoc ipſo teſtamento teſtator quando voluit relinquere arbitrio hæredis,vt dotes in bonis ſtabilibus ſoluere poſſit, id expreſſe declarauit in alio legato dotium relictarum nepotibus ſuis ex filijs prędefunctis. Ideoque expreſſiſſet etiam in hoc caſu,ſi id voluiſſet.l.vnica.§.ſin autem.C.de cadu.tollen.c.ad audientiam. de decim.& inter iſta duo legata dotium adeſt ratio diuerſitatis, quia hic agitur tantum de ſcutis duob. millibus pro qualibet puella. Ibi autem quindecim millia cuilibet relinquuntur,quæ non ita facile haberi poſſunt in numerato. Item ibi teſtator legauit de bonis ſtabilibus, hic autem de bonis. Dictio autem de latius patet,quã dictio in,vt per Alexand.conſilio 49.numer. quinto, libro tertio, & facit in l. ſecunda. §. hac actione. ff. vi bon.rapt.

6 Ideoque legatum de bonis poteſt verificari etiam in pretio redacto ex bonis. Et quidem illa verba voluit dari, & ſolui de omnibus bonis hæreditarijs, nõ fuerunt appoſita pro concedenda facultate ſoluendi in bonis, ſed ad declarandam mentem teſtatoris volentis,quod dotes filiarum cuiuslibet fratris ſoluerentur ab vnoquoque fratre pro medietate, nec licet patruus prætendere poſſet filiam eſſe dotatam de portione ſui patris,quod etiam ſuadetur, ex quo apparatus condecentes,de quibus in legato ſit mentio, manifeſtum eſt, quod non poſſunt dari in tot bonis ſtabilibus hæreditarijs. Vnde cum bona ſint adiecta cauſa demonſtrationis, non reſtringunt legatum prius diſpoſitiue factum in pecunia. Caſtr. conſilio trecenteſimo trigeſimo octauo,libro primo. Decius conſilio 182.numero primo,& conſilio 323.numero 6.atque alios cumulat,in additione ad Mãdel. conſ.274. numero primo. bonus tex. in l. quidam teſtamento. 99.de leg.1. & in omnem caſum etiam pecuniã eſt de

bonis,

bonis teſtatoris. Aym. d. conſ. 187. verſ. ſed propono. l. 1. vbi not. DD. C. de vſufr.

7 Concurrit etiam alia declaratio à teſtatore facta, dum mandauit, vt pecuniæ ſpectantes ad hæreditatẽ ponantur penes Montem Pietatis pro ſoluendis debitis, & legatis cum expreſſa, & ampliſſima prohibitione alienationis bonorum immobilium, etiam pro ſoluendis legatis, pro quibus, quatenus non ſufficerent illæ pecuniæ, declarauit bona eſſe alienanda pro illis ſoluendis, ſicut clarè colligitur quod teſtator nõ cogitauit de ſolutione in bonis facienda, niſi quatenus expreſſit.

8 Denique concurrit obſeruantia ſubſequutá, quia ipſemet Iulius Cæſar alias dotes ſoluit in pecunia, & fauor concurrit dotis conſtituendæ Monaſterio, quæ regulariter, & maximè in vſu Ciuitatis Bononiæ dari conſueuit in pecunia, non autem in bonis.

9 Non obſtat, quod Iulius Cæſar vti hæres cum beneficio legis, & inuentarij poſſit ſoluere in bonis. l. fi. §. etſi præfatam. vbi Doctor. C. de iur. deliber. quia id non habet locum in hæreditate opulenta, vt latiſſime Surd. qui alios cumulat, deciſ. 30. quæſtio. 54. & 32. Atque in hoc caſu non agitur de cogendo hæreditatẽ vltrà vires aut res hæreditarias, ſed ſolummodo poſtquam ipſe noluit numerare pecuniam deuẽtum fuit ad ſubhaſtationem tot bonorum hæreditariorum, ex quibus dicta pecunia conficeretur vſque ad debitarũ dotium quantitatem. Atque ex his, & cetet.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. LANCELLOTTO.

Toletana Canonicatus. Veneris 11. *Decemb.* 1609.

ARGVMENTVM.

Nobilitas, & puritas ſanguinis præſumitur, & qui contrarium dicit probare debet. Probatur enim hęc ſanguinis puritas ex ſententia inter alios lata, & ex pluribus ſimul iunctis, licet vnaquęque probatio de ſe non ſufficeret.

SVMMARIVM.

Sententia dicitur valida, in qua fuerunt ſeruatæ requiſitæ ſolennitates. nu. 1.

Prouiſus non tenetur probare ſuam impuritatem, ſed quod Capitulo danti de impuritate incumbit onus probandi impuritatem. nu. 2. *&* 3.

Sententia lata ſuper probabilitate ad fauorem vnius facit ius quo ad alios. nu. 4.

Nobilitas ſeu puritas ſanguinis probatur ex pluribus ſimul iunctis, licet vnaquæque probatio de ſe non ſufficeret.

DECISIO CCIV.

1 Dixerunt Domini Sententiam Rotalem ad fauorem D. Ludouici de Ouiedo vti validam, & iuſtam confirmandã eſſe; De illius autem validitate apparere ex actis cũ concurrant omnia ad hunc effectum requiſita, videlicet Iuriſdictio quam tribuit commiſſio, mandata procurę hinc inde, & fuerint obſeruati termini ſubſtantiales iuxta not. per Veſtr. in prax. lib. 4. c. 1. & lib. 5. c. 3. & 4. necnon legitimæ citationes exequutæ, præcipue vero citatio ad ſententiam Clem. ſæpe, & ibi etiam gloſ. in verbo, citatis ad id, de verb. ſign. cum ſimil.

2 De iuſtitia vero conſtare, namdum pronunciatur Statutum Toletanum non obſtare Ludouico, & Capitulum teneri ad ei tradendam poſſeſſionem Canonicatus hoc iuſtificatur ex deciſionibus. R. P. D. mei Marcomontij in hac cauſa, & R. P. D. mei Sacrati in alia Toletana Cappellaniæ in quib. inhærendo nedũ verbis Statuti, ſed & eius intellectui perpetuo à Rota non ſolũ in cauſis Eccleſiæ Toletanæ, ſed aliarũ quoque Eccleſiarum probato late oſtenditur quod prouiſus non tenetur probare ſuã puritatẽ, ſed quod Capitulo danti de impuritate ad excludendum prouiſũ habentem ſuam intẽtionem fundatã incumbit onus probandi impuritatem, ita vt ſuper his non ſit amplius inſiſtendum cum omnibus abunde ſatisfactum ſit in prædictis deciſionibus, & in alijs ſucceſſiuis temporibus in ſimilibus cauſis factis in Rota in terminis Statuti Toletani, & aliorum ſimilium ſtatutorum, quam tamen impuritatem Ludouici Capitulũ non probaſſe bene deducitur in eiſdem deciſionibus Marcomontij.

3 Dum autem in eadem ſententia declaratur D. Ludouicum purum & nobilem, & à Chriſtianis puris & nobilibus deſcendere, ſatis etiam iuſtificatur ex prædictis deciſionibus, in quibus fuit reſolutum, quod eo ipſo quod Capitulum non probat impuritatem prouiſus qui natus & educatus eſt inter Chriſtianos præſumitur purus, & deſcendere à puris, & habet bene fundatam intentionem ſuam ex allegatis in deciſionibus in hac cauſa factis coram Domino Marcomontio 10. Decembris 1608. in ſecunda inſpectione. Hanc enim præſumptionem puritatis Rota habuit pro ſufficienti ad effectum, vt dicatur conſtare de puritate prouiſi, vt patet nedum ex illis deciſionibus in quibus fuit tentum præſumi quem purum niſi conſtet de contrario, ſed etiam ex illis in quibus fuit dictum iam reſolutum eſſe in Rota conſtare de puritate prouiſi, intelligendo ſolum de illa probatione reſultante ex tali præſumptione, vt in deciſione Toletana Portionis 10. Maij 1595. coram Reuerendiſſimo Pacen. & in alia Toletana 6. Nouembris 1595. coram Illuſtriſſimo Mellino omiſſis, quamplurimis alijs concernẽtibus Statuta aliarum Eccleſiarum relatis in eadem deciſione D. Marcomontij.

4 Sed in caſu noſtro ceſſat omnis amaritudo, nedũ ex

deductis vltra talem præſumptionem in dicta deciſione D. Marcomontij in tertia inſpectione vbi circa puritatem D. Ludouici ponderantur ea, quæ reſultãt ex probatione, ſiue informatione facta per Commiſſarium a Capitulo deputatum, ſed etiam ex probationibus, & reſtibus ſuper puritate Licentiati Auguſtini de Aldana, & alia ſententia Rotali lata ad fauorem eiuſdem, qui procedit ex ſtipite materno D. Ludouici de Ouiedo, ſicut enim ſententia lata ſuper nobilitate, vel puritate ad fauorem vnius facit ius quo ad alios, quos tangit deſcendentia illius, in cuius cauſa fuit promulgata. Afflict. in Conſtitut. Regni Conſtitutio. Incipien. proſequentis. nume. 16. verſ. & ſi per ſententiam Io. Fab. in §. præiudicialis. nume. 18. inſtit. de actio. Tiraquel. de nobilita. quæſt. 37. nu. 14. ita etiam probationum effectus porrigitur ad eaſdẽ perſonas ad quas porrigitur effectus ſententiæ illius cauſæ, vt dicit Bart. in l. 2. nu. 14. verſ. ſed an porrigatur, & ibi Alex. nu. 11. Iaſ. nu. 23. C. de eden.

5 Et præſertim in hoc caſu, tum quia capitulũ mandauit vtranque inquiſitionem, nempe Aldani, & D. Ludouici cumulari, & eodem tempore vtraque de ordine eiuſdem Capituli fiebat, tum quia in hoc non tractatur de aliquo præiudicio Capituli, ſi enim prouiſus ex forma ſtatuti non tenetur probare ſuam puritatem niſi fuerit probatum contrarium, & ſi pro parte Capituli non fuit probata impuritas, & ſi propterea nõ poteſt denegari Ludouico admiſſio, iuxta deciſiones factas, nihil intereſt Capituli, quod D. Ludouicus declaretur purus, quin ei potius expedit, vt in Eccleſia Toletana admittatur ille, qui non ſolum præſumitur purus, & ſuam puritatem probauit, ſed etiam qui vti talis fuerit per ſententiam declaratus, tum etiam, quia probationes Aldanæ non deducuntur, vt ex ijs ſolum dicatur probata puritas Ludouici, ſed vt ex illis confirmenrur probationes eiuſdem, ac coadiuuetur, & concomitetur præſumptio ſuæ puritatis, ita vt omnibus ſimul iunctis plenior probatio, quatenus ea opus ſit, perficiatur, iuxta notata in authen. ſi quis in aliquo. & ibi Cagnol. nume. 12. C. de eden. & in c. cum dilectus. & ibi Felin. & alij de fid. inſtrum. Affl. deciſ. 216. num. 5. verſ. item fuit practicatum, cum in materia probationum procedat regula, quæ ſingula non probãt vnita iuuant. gloſ. in l. 2. verſ. legitimis. ff. de excuſar. tutor. Dec. conſ. 146. nu. 14. late Gabr. de probatio. concluſ. 1.

REVERENDISS. P. DOMINO LVGDVNEN.

Aſſiſten. Pecuniaria. 9. Decembris 1609.

ARGVMENTVM.

Socius an, & quando teneatur ad debita contracta per conſocium.

SVMMARIVM.

Facti contingentia narratur. num. 1. & 2.

Creditor pro ſuo credito debet agere contra debitorem, & non contra tertium. num. 3.

Socius non tenetur ad debita contracta per ſocium, quando ſunt contracta non intuitu ſocietatis. num. 3.

Socius contra ſocium agere non poteſt, niſi factis, & ſolidatis computis. num. 4.

DECISIO CCV.

1 Domini habebant pro certo, quod Marinus conſignauerit Valeriano Salmas frumenti centũ, de quibus agitur. Id enim probatur ex duabus partitis adnoratis in libro Thomæ Nicolæ, qui erat Capſerius, & Miniſtrator Valeriani, vbi licet quod non dicatur frumentum eſſe Marini, tamen quo ad ſalmas 91. veritas euincitur ex duabus demonſtrationibus ibi expreſſis, videlicet, quod granum fuerat extractum ex domibus Abbatiæ Sancti Petri, in quibus Marinus habebat ſuum frumentum, & quod fuerat menſuratum, & cõſignatum per Antonium Liparellum, qui erat factor Marini. Quo vero ad alias ſalmas, quæ adnotantur in dicto libro, quod fuerunt menſuratæ per Cæſarem Martellum, qui erat etiam factor eiuſdem Marini. Ideoque concurrentibus etiam teſtium depoſitionibus de conſignatione, & menſuratione res omnium perſpicua redditur.

2 Ad effectum tamen dubij Domini, non exiſtimabant, quod Marinus dictum frumenrum, ſeu pretium illius petere, & conſequi poſſet a Valeriano, & mouebantur, quia conſignatio fuit facta a Marino non vti creditore, & nomine proprio, ſed vti mandatario, & nomine Aſcanij Filippucci, quod patet ex declaratione, & confeſſione ipſius Marini, quæ continet, quod in ſocietate Panatteriæ inita inter Aſcanium Ioſephi, & Valerianum fuerunt immiſſæ per Aſcanium 100. ſalmæ grani, quas ex demonſtrationibus ibi expreſſis apparet eſſe illas, de quibus nunc agitur, concurrunt literæ Aſcanij productæ per Marinum, & concordiæ, & tranſactiones inter Aſcanium, & Marinum initæ.

3 Atque hinc inferebatur, quod cum Marinus non Panatteriæ, ſed Aſcanio frumentum vendiderit debet dirigere ſuas actiones contra Aſcanium, non autem contra Valerianum Appaltarorem Panatteriæ, quia creditor non agit contra tertium. Bar. in l. quod quis. ff. de priuileg. creditor. quem allegat Gabr. conſilio 155. num. 9. lib. 1. Nec facit, quod Aſcanius eſſet ſocius Valeriani in dicto Appaltu, quia pro debito ſocij non agitur contra ſocietatem, vel contra conſocium. Anchar. conſilio 332. numero 3. Petr. de Vall. de duob. fratr. 9. par. principali. numero primo. verſic. aliud eſt quærere, & verſic. aut quærimus de iure creditor. in fin. Caſtr. conſilio 345. libro 2. Patiſ.

conſi-

conſilio 94.numero 25.lib.1.deciſ. Genuen. 14. numero 112.

4 Quatenus autem Marinus velit venire vti Ceſſionarius Aſcanij non poteſt plus iuris habere, quam haberet Aſcanius, & ſibi omnia obſtant, quæ obſtarent Aſcanio.l. nemo plus iuris. ff.de regul. iur.Late Surd.conſ.333.num.15.& 16.Aſcanius igitur,ſicuti non poſſet aliquid petere a Valeriano niſi liquidatis negotijs Appaltus,& ſolidatis computis. Anchar. conſ.255.num.1.in fi.Salicet.in l.eius in fi.C.de cōpenſ.Socin.conſ.73.num.9.& 10.lib.1. Neque Marinus aliquid a Valeriano recte petit ante liquidationem, & ſolidationem, atque ſtricte ad dubium ceteri Domini, qui veritatem, & litis damnoſos circuitus amputare deſiderant habuerunt etiam 100. ſalmas frumenti Valerianus facere debet bonas Aſcanio in computis ſocietatis cum vt dictum eſt fuerunt immiſſæ in ſocietatem nomine Aſcanij, & alias Valerianus proprio nomine teneretur pretium illarum ſoluere Marino, cuius frumentum fuit verſum in vtilitatem Panatteriæ,prout conſtat ex libro ſupradicto, ad l.liberto. ff. de negot.geſt.l.ciuitas.ff.ſi cert. pet. Caſtr. d.conſ.345.lib.2.Valerianus enim erat dictę Granatariæ Appaltator principalis, quamuis poſtea quoſdam in ſocios illius negotiarionis receperit, & factoribus illius in ſpecie fuit facta frumenti conſignatio. Et ita fuit deciſum.

R. P. D. MANZANEDO.

Romana Legitimæ.Veneris 11.*Decembris* 1609.

ARGVMENTVM.

Legitimę adiectum onus ipſo iure reijcitur, nec per aditionem hæreditatis cenſetur illi renunciatum,niſi expreſſa fuerit renunciatio. Poteſt tamen pater filium inſtituere in pinguiori quātitate,quam ſit legitima,cum conditione, quod ſi reclamauerit in legitima tantum cenſeatur inſtitutus.

SVMMARIVM.

Legitima debetur filijs,ex prouidentia Regis. Quantitas autem legitimæ, debetur de iure ciuili fundato in iure naturali.num.1.

Legitimæ aliquod onus,ſeu grauamen imponi non poteſt, & impoſitum ipſo iure reijcitur,etiam quod filius fuerit inſtitutus hæres vniuerſalis.num.1.& 3.

Legitimæ quod filius renunciare debeat,teſtator mandare non poteſt.num.3.

Legitimæ detractionem poteſt pater filio prohibere, quando illi reliquit legatum pinguius ſua legitima cū conditione,quod alias inſtitutus cenſeatur,tantū in legitima num.4.vbi declaratur,quomodo procedat hæc concluſio.

Legitimæ renunciatum non cenſetur; nec iuri petendi ſupplementum per ſimplicem aditionem hæreditatis. num.5.& 6.

Legitimæ renunciatio niſi fuerit expreſſa non valet.numero 6.

DECISIO CCVI.

1 PAter inſtituit fidcicommiſſum, & ad illud vocauit Gaſparem ipſius filium, & alijs ſubſtitutionibus factis prohibuit alienationem bonorum, & detractionem quamcunque Trebellianicæ, ſeu cuiuſuis alterius Portionis, quin & voluit, quod tam Gaſpar, quam ceteri deſcendentes in infinitum ante aditionem hæreditatis tenerentur expreſſe renunciare legitimæ,alias caderent ab omni commodo ſui teſtamenti, & diſpoſitionis, & quod in illius locū ſuccederet proximior. Euenit poſt mortem teſtatoris, quod Gaſpar agnouit hæreditatem abſque legitimæ expreſſa renunciatione. Hodie vero cum ære alieno oppreſſus reperiatur, vellet legitimam ſuam detrahere,vt bona legitimam tangentia poſſit alienare. Vnde dubitaui,an ſit locus prædictæ legitimę detractioni, & Domini affirmatiuam ſunt amplexi, legitima enim ex prouidentia legis debetur filijs. l. ſi arrogator.ff.de adopt.§.prohibemus. in fine. in authent. de trient.& ſemiſ.§.aliud quoque.in auth.vt cum de appell.cognoſc.quia,& de iure naturali illis debetur, licet quantitas ſit inducta de iure ciuili fundato tamen in iure naturali.l.cum ratio.ff.de bon.damnat.not.in l.omnimodo.C.de inoffic.teſtam.Socin.conſ. 93 .numero 11.& conſ.120.num.8.verſic. aliquando.lib 3. Decian.conſilio 35.numero 44.& conſil.54.numero 29.lib.1.

2 Vnde dictæ legitimæ aliquod onus,ſeu grauamen imponi non valet, alias ipſo iure reijcitur.l. ſcimus. l. omnimodo.& l.quoniam in prioribus.C.de inoffi.teſtam.quod procedit non ſolum,quando filius in legitima tantum, ſed etiam ſi in totum fuerit inſtitutus, tunc enim quo ad legitimam reijcitur grauamen. ad text.in d.l.ſcimus.§.cum autem. & ibi Fulgoſ.& Iaſ. num.2.Idem Iaſ.in l.cum ex filio. num.5. verſ. ſed id quod fortius.ff.de vulg.Caſtr.in l fin.num.2. in fine. de cond.inſtit.Roman.conſ.64.num.2.& conſ.185. num.1.Dec.conſ.81.in princ.& conſ.238.num.4.Pariſ.conſ.55.numero 22.lib.2.Natt.conſilio 145.numero 21.Gabr.tit.de legit.concluſ.1.ampliat.2.circa med.

3 Vnde cum teſtator onerauerit filium de renunciatione legitimæ,illum grauaſſe non eſt dubium ex prędictis iuribus,quod in fraudem legis factum videtur, & ſic ex eiuſdem legis diſpoſitione reijciendum, iuxta text. in l. Scius, & Augerius. ff. ad legem Falcid. quæ licet loquatur in Falcidia, inducitur, etiam pro legitima, vt illam inducit Ruin. in conſilio 149. numero 13.libro tertio. & Hippol. Rimin. in conſil. 67. numero 16.& conſilio 510.numero 26.cum ſeq.reiecto autem prædicto grauamine ab iſta legitima, in-

trat

Digitized by Google

trar reſponſio Dominorum,quod poſſit D.Gaſpar illam detrahere.

4 Et quamuis ſit verum, quod pater relinquendo filio legatum pinguius ſua legitima, poteſt illi prohibere illius detractionem,hoc addito, quod alias inſtitutus cenſeatur,tantum in legitima.Socin.conſ.122. num.8.cum ſequentib.lib.1.Dec.conſ.687.nume.2. Pariſ.conſ.9.num.4.lib.3.Gualdenſ. de arte teſtand. tit.de ſubſtit.cautel.31.num.6.Cucch.in tract. de legit.in tit.legitima nullum grauamen. num.27. Peregr.art.36.num.62.non tamen ſumus hodie in illo caſu, ſed in diuerſo, in quo Gaſpar non fuit in legitima tantum inſtitutus caſu, quo illi non renunciaret, ſed potius priuatus omni commodo teſtamenti,& diſpoſitioni patris, & ita ad prædictam doctrinam Socin. & aliorum reſpondit Rota in vna Romana de Lante 11. Februarij 1583. coram ſel. rec. Clemente VIII. tunc Rotæ Auditore.

5 Quibus non obſtat,quod Gaſpar agnouerit hæreditatem patris, illique ſe immiſcuerit,& ſic illius diſpoſitioni acquieuiſſe,& legitimæ renunciaſſe videatur. Nam licet de iure antiquo prædicto caſu non poterat filius querelare,nec iudicium patris impugnare tāquam illud agnouiſſet etiam quo ad onus.l. ſi pars. §.fin.& l.Papinianus.§.ſi conditioni.ff.de inoff.teſt. l.poſt legatum.in princ. de his quib. vt indignis, & hoc ea ratione,quia non videtur ferendum, quod is, qui lucrum amplectitur onus illi annexum contēnat. l.vnic.§.pro ſecundo. C. de caduc.toll.& l. fin. §. ſed cum in ſecunda.in fine.C.de furtis.

6 Nihilominus hodie cum omne grauamen reijcitur a legitima ipſo iure d.l. omnimodo. & l.quoniam in prioribus. Vnde eſt,quod non ſufficiat ſimplex agnitio hæreditatis, ſed requiratur expreſſa renunciatio legitimæ, iuxta text. in l.ſi quando. §. & generaliter.ff.de inoffic.teſtam. & ibi Odofred. in princip. & Iaſ.num.1.& 4.late Ruin.conſ.56.a num.8.vſque ad 13.lib.2.& addit.ad Guid.Pap.deciſ.96.in litera C. verb.& poſt.Tradunt Menchac.in d.l.ſi quando.§.illud.num.21.verſ.ſed certe inter hunc tex. & Cucch. vbi ſupra.num.29.verſ.ſi vero ſit relicta Eugen.conſ. 38.num.8.& ſequentib.Sfort.Odd.conſ.63.numero 24.Rauden.de analog.lib.1.c.19.num.27.& ſeq. & nume.32. & 33.& tenuit Rota in prædicta Romana de Lante. An autem iſta legitima fuerit iam a Gaſpare detracta,reſeruarunt Domini particulariter videndum.

REVERENDISSIMO P. D. LVGDVNEN.

Colimbrien.Sponſalium. 14.Decembris 1609.

ARGVMENTVM.

Sponſalia plene, & concludenter probari debēt, & per teſtes bonæ famæ,& conditionis. Et hinc plura de teſtibus ſuper dictis ſponſalibus deponentibus notanda,de quibus in Summario.

SVMMARIVM.

Sponſalia de futuro, quando agitur ad effectum contrahendi matrimonium debent integrè probari, & per teſtes bonæ conuerſationis,& vitæ,& quod veriſimile ſit, quod velint verum dicere.num.1.

Teſtis mulier vilis, & inhoneſta nihil probat. numero 2. & 3.

Teſtis, qui ſponte ſe retractat pro exoneratione conſcientiæ,quantum probet, iudicis arbitrio remittitur.nu.3. & num.8.

Teſtis ſoror ad fauorem ſororis non eſt idonea teſtis. numero 4.

Teſtis ſubornatio ad falſum dicendum præſumitur ex attentata ſubornatione.num.5.

Teſtes inter ſe diuerſi, & varij circa circumſtantias, licet in facto conueniant ſunt ſuſpecti.num.6.

Teſtes exiſtentes in occulto, & deponentes ſe de nocte vidiſſe,& audiuiſſe ſunt ſuſpecti de falſo.num.7.

Sponſalibus probatis Eccleſia quandoque ſe abſtinet ad cogendum cōtrahere matrimonium vbi ſubeſt iuſta cauſa odij præſertim,& inimicitiæ.num.9.

Sponſalia clandeſtina,quæ dicantur.num.10.

DECISIO CCVII.

1 CVm præſuppoſito, quod ſententiæ ſint validæ, & quod teſtes in dicto probent ſponſalia de futuro inter Thomam, & Iſabellam, propoſui dubium, An ſententiæ latæ ad fauorem Iſabellæ ſint confirmandæ, vel infirmandæ, & ſolo Thoma informante, Rota cenſuit dictas ſententias eſſe confirmandas, atque iure merito Metropolitanum Bracharenſem, qui in ſecunda inſtantia tulit ſententiam abſoluiſſe Thomam a petitione Iſabellæ. Tēdit enim dicta petitio ad effectum cogendi Thomam, vt cum Iſabella contrahat matrimonium quo caſu,quia agitur quaſi de ſtatu hominis, requiritur integra probatio.gloſ.notat in c.mulieri.in verb.abſolutio.in fi. de iureiur.quam eſſe communiter receptam dixit quamplurimos cumulans.Dec.conſ.133.nume.2. & teſtes debent eſſe bonæ conuerſationis,& vitæ probabilis. Ita quod non ſit veriſimile, quod pro aliquo velint falſum deponere.c.licet.& c.in literis. de teſtam.c.1. de conſanguinit.& affinit. Felin.in rubr.de ſponſ. numero 5.Alex.de Neuo conſ.11.num.14.& conſi.12. num.11.

2 In propoſito autem ſententiæ fundatæ ſunt in depoſitionibus trium mulierum,quarum vna inſeruiuit Iſabellæ,eiuſque patri,& eſt vilis, inhoneſta, & malæ famæ,ideoque non probat.d.c.in literis. ibique gloſ. Innocent.Io.And.& alij.Milis in verb.teſtes familiares producentis. Dec.d.conſ.133.num.4.verſi.Lucia pediſſequa. Alex.conſ.105.n.4. lib.5.add. ad deciſ.

Cap-

Digitized by Google

Cappell. Tholoſ.4.ſub num.1. Rip. in l. ſi conſtante. num.34.ff.ſolut.matrim. Ruin.conſ.18. numero 17. libro 5.

3 Alia æque inhoneſta, vilis, & malæ famæ prætetea ſe retractauit, & coram Ordinario ſponte depoſuit, ſe alias circa iſta ſponſalia falſum depoſuiſſe, inductam precibus Iſabellæ, additque facere ſe hanc retractionem, quia cum inſtaret Sanctiſſimi Iubilæi indulgentia non inueniebat Confeſſarium, qui alias vellet eam abſoluere, non poteſt autem negari quin iſta decantatio multum minuat de fide teſtis, præſertim cũ in hac materia plurimum iudicis arbitrio deferatur, vt ait Hoſtien. in c. ſuper eo. il 2. num.3. in fine. de teſtibus.

4 Tertius teſtis in moribus, & in fama non patitur exceptiones, ſed eſt ſoror germana Iſabellę, cum illa commorans in domo paterna, ideoque ſuſpecta ob nimiam affectionem erga ſororem, quæ in maritum petit Thomam, a quo natalibus, & diuitijs ſuperatur. ad text. & ibi not. in d.c. ſuper eo. de teſt. vbi Hoſt. in princip. notat, quod ibi dicitut in matrimonio fuiſſe ex caſus contingentia. Sed etiam ſore idem dicẽdum in ſponſ. tradunt Alex.d.conſ.150.num.4.li.5. Dec. d.conſ.133.num.4. Imol.conſ.135.numero 5. Franc. Aret.conſ.13.num.10. & faciunt notata per Bal. in l. parentes. in princ. C. de teſtib.

5 Atque iſtæ exceptiones eo magis ſunt attendendæ, quia in hoc caſu ſubeſt maxima ſuſpicio subornationis. Adeſt enim prædicta retractatio depoſitionis factæ ad preces Iſabellæ. Adeſt alia teſtis Iſabella Simonis, quæ licet inducta ab Iſabella actrice, deponit dictam actricem dixiſſe ſibi quod non habebat teſtes, qui deponerent de iſtis ſponſalibus, & petiuiſſe numquid iſta d. Iſabella teſtis eſſet aliquid de illis depoſitura, quando opus eſſet, quod illa facere renuit, quia nihil ſciebat. Hinc enim præſumi poteſt actricem, quæ iſtas duas mulieres ſubornauit, aut ſubornare tẽtauit, id ipſum etiam alias perfeciſſet, vt bene in ſimili dicit Guido Papæ conſ.75. nume.4. Item prædicti ſermones inter iſtas Iſabellas fuerunt ſtatim poſt ſequuta aſſerta ſponſalia, & ſi tres prædictæ teſtes fuiſſent conductæ ab actrice ad effectum, vt poſſent de ſponſalibus teſtificari, prout illæ deponunt, Actrix non dixiſſet Iſabellæ, ſe non habere teſtes, quibus ſuã intentionem probare poſſet.

6 Accedat, quod licet quo ad contextum huius facti dictæ tres teſtes inter ſe conueniant, tamen augetur ſuſpicio præmeditatæ, & compoſitæ fictionis ex quo interrogatæ de acceſſu ad locum, & de alijs circumſtãtijs, quas non præoccupauerunt cogitare ſingulæ deponunt diuerſa inter ſe, & non cohærentia.

7 Deinde de iſtis ſponſalibus nulla per ſex annos fuit facta mentio, donec occaſione aliorum ſponſaliũ a Thoma contractorum cum quadam muliere, quã unus ex Iſabellæ conſanguineis in vxorem ducere concupiuerat, fuit iſta lis inchoata, & medio tempore aliqui teſtes deponunt, quod Iſabella tractauit de nubendo alijs viris, ita vt omni ex parte admodum turbida, & inueriſimilis reddatut prædictarum mulierum depoſitio, quæ cum etiam contineat, quod in actu aſſertorum ſponſalium ipſæ teſtes erant adeo abſconditæ, vt eas Thomas videre non poſſet obſtantibus ſaxis, & trabibus intermedijs quiuis facile intelligit qua fide dignæ, ſicque adeo conſtanter depoſuerunt vidiſſe in occulto, & in tenebris ad dimidiam noctis horam illa omnia, quæ in earum dictis continentur.

8 Nec immerito ſupradicta retractatio occaſione Iubilæi facta fuit inter alia ſpecialiter, quia teſtis ſalſo dixerat ſe vidiſſe Thomam, & Iſabellam cum manibus adhærentibus.

9 Aduertebant etiam Domini, quod cum verſemur in aſſertis ſponſalibus, quæ Thomas ſemper impugnauit ſuſtinendo litem in pluribus inſtantijs veniendo ad Curiam, & faciendo alias omnes ſibi poſſibiles diligentias non debet cogi ad contrahendum matrimonium ſtante præcipue, quod inter ipſum, & Iſabellam maleuolentiæ, atque odij ſemina exorta ſunt, ex quo ipſe illam inhoneſtatis maleficij, aliarumque turpium rerum oppoſitione fœdauit teſtibus ſuper illis materijs iudicialiter inductis, & examinatis ſiquidem matrimonia coacta, vt plurimum exitus parum felices ſortiuntur. Ideoque ſi etiam plene, & rite probatis ſponſalibus, Eccleſia tamen abſtinet a coactione matrimonij, vbi ſubeſt iuſta cauſa ad notata per Docto. in c. requiſiuit de ſponſal. vbi Abb. nume.3. Collect. c.2. colnm.2. eod. tit. Gabr. conſ.186. num.1.5.6.7. libro 2. Couar. ſuper 4. Decret. par.1.c.4. nnme.4. Fuit dictum in Vlixbonen. Matrimonij 7. Iunij 1599. coram bo.me. Litta, & in Mediolanen. Sponſalium de anno 1607. coram R.P.D. meo Pamphilio.

10 Multo magis a dicta coactioue abſtinendnm eſt in hoc caſu, in quo agitur de ſponſalibus clandeſtinis, cum illis nullus teſtis apertus interfuerit ad tradita per Bald. conſil.148. numero 13. libro 2. & quorum ſubſiſtentia innititur ſolis prædictarum mulierum depoſitionibus, quæ nullo iuris, vel facti adminiculo coadiuuantur, ſed pluribus debilitantur exceptionibus, & concurrentibus circumſtantijs quaſi funditus deſtruuntur. Atque ex his fuit concluſum pro reuocatione ſententiarum.

REVERENDISSIMO P. D. LVGDVNEN.

Lucana Bonorum. 11. *Decembris* 1609.

ARGVMENTVM.

Contra Eccleſiam ad fauorem alterius Eccleſiæ non currit præſcriptio, niſi quadraginta annorum, & cum bona fide, & alia ad hanc materiam.

SVM-

SVMMARIVM.

Præſcriptio vnius Eccleſiæ contra aliam requirit tempus quadraginta annorum. num. 1.

Titulorum diuerſitas inducit poſſeſſionis diuerſitatem. num. 2.

Annus inceptus non habetur pro completo in materia odioſa, & præſcriptionis. num. 3.

Præſcriptio dicitur interrupta per motionem litis. numero 4.

Poſſeſſio ciuilis ſufficit ad impediẽdum præſcriptionem, quam prætendit naturaliter poſſidens. num. 5.

Præſcriptio contra Eccleſiam requirit bonam fidem. numero 6. vbi etiam, quod non ſufficit, quem non eſſe bonæ fidei, nec malæ fidei.

Iuris error nocet in præſcriptione quadragenaria. numero 6.

DECISIO CCVIII.

1 PRo Informante, videlicet præſcriptionem non obſtare Eccleſiæ Sancti Michaelis. Ad hoc. n. vt Eccleſia contra aliam Eccleſiam præſcribat, requiritur tempus quadraginta annorum, c. ad aures. c. ad illud, & cap. de quarta. cum ibi notatis. de præſcript. authent. quas actiones. C. de ſacroſ. eccleſ. Put. deciſ. 252. nu. 3. lib. 3. Hoc autem temporis ſpacium non habent RR. PP. Sancti Romani in caſu, de quo agitur, cum lis a moderno Rectore illis mota fuerit de anno 1599. & ipſi cœperant poſſidere de anno 1588. quo deceſſit Pellonus, vel ſaltẽ de anno 1570. quo dictus Pellonus ad fauorem Monaſterij ceſſit, & renunciauit omni, & cuicumque iuri ſibi competenti ſuper iſtis bonis reſeruato ſibi vſuſructu, & cum onere ſoluendi Monaſterio Scuta duodecim quolibet anno.

2 Nec poſſunt iuuari anteriori poſſeſſione Pelloni, quæ cœpit de anno 1531. quia cum Pellonus poſſideat ex impetratione beneficij, fratres autem Sancti Romani acceperint bona ex teſtamento Pellegrini ſtante iſta iurium, & titulorum diuerſitate, fuit inducta, & creata noua poſſeſſio, quando Monaſterium bona apprehendit. Abb. in c. 1. in princ. de ſolut. Rota deciſ. 1. in fi. de locat. Sarnen. in regula de trienn. quæſt. 11. nume. 14. & 15. vltra quod ſtatim mortuo Pellono Rector, qui tunc exiſtebat ſancti Michaelis fuerit factus locus interruptioni præſcriptionis a Pellono inchoatæ. glo. 2. in l. aliter. ff. de vſucap. Balb. de præſcript. 3. par. 6. principali. num. 4.

3 Minus dici debet, quod Pellonus ſolus per ſe compleuerit præſcriptionem procedendo de anno 1531. quo fuit immiſſus vſque ad annum 1588. quo obijt. Nam & iſta præſcriptio non ſuffragatur monaſterio venienti, vt dictum eſt ex alio titulo, & cum Pellonus ceſſerit omni iuri ad fauorem Monaſterij de anno 1570. quo tempore ad complementum quadragenariæ poſſeſſionis deficiebant octo menſes, vel in circa non poteſt dici, quod ille abſoluerit præſcriptionem, quia in hac materia odioſa annus inceptus non habetur pro completo. l. in omnibus. la prima. de act. & obligat. l. in vſucap. in princ. de diuerſ. & temp. præſcript. gloſ. in rubr. ff. de diuerſ. & tempor. præſcript. Bart. in l. ab hoſtibus. §. ſed quod ſimpliciter. verſic. vnio ad quartum. ff. ex quibus cauſ. maior.

4 Accedit, quod Pellono ipſi fratres Sancti Romani mouerunt litem, quę per plures annos in partibus, & in Curia durauit, ita vt per illam fuerit ſine dubio interrupta præſcriptio. cap. poteſt. 16. quæſt. 3. l. cum notiſſimi. in princ. & §. immo. C. de præſcript 30. annorum. gloſ. fin. ibique Doct. omnes in d. c. illud. de præſcript.

5 Præterea non proceſſit iſta Pelloni præſcriptio, quia Rector Sancti Michaelis remanſit in poſſeſſione Altaris Sancti Nicolai, cui bona legata fuerunt, ibique continue celebrauit, & fecit celebrari Miſſas, vt teſtes deponunt, ſicque retinuit etiam poſſeſſionem ciuilem bonorum ad dictum Altare ſpectantiũ. Nat. conſ. 562. num. 13. Anchar. in reg. beneficium. num. 11. de reg. iur. in 6. Couar. var. reſol. lib. 3. c. 16. num. 13. Ferret. conſ. 14. nu. 4. & 5. lib. 1. Bertac. de Epiſc. lib. 3. par. 1. quæſt. 56. Iſta autem ciuilis Eccleſiæ poſſeſſio fuit de per ſe ſufficiens ad impediendam Pelloni præſcriptionem. l. 1. §. per ſeruum qui in fuga. & ibi not. Bart. in fin. & in l. 3. §. ex contrario. vbi plene Alex. alijque Doct. ff. de acq. poſſeſſ. gloſ. magna circa fin. C. de ſeru. fugit. Ruin. in c. ſine poſſeſſione. de reg. iur. in 6. Aret. in §. 1. inſtit. de vſucap. Corn. conſil. 16. col. 3. vol. 2.

6 Denique cum in præſcriptione contra Eccleſiam requiratur bona fides, ſiue priuatus, ſiue alia Eccleſia præſcribat, vt in d. c. ad aures. tradit Abb. & tradit late Balb. in tract. de præſcript. 2. par. 3. par. princ. §. 6. quæro. nu. 9. Illa deficit tam reſpectu Pelloni, quã fratrum Sancti Romani, cum & ille, & iſti habuerint ſcientiam, & notitiam teſtamenti, in quo bona erant legata prædicto Altari Sancti Nicolai vnito Eccleſiæ Sancti Michaelis, nec ſufficeret ſi allegaretur iuris error, quia ex illo nihil ad ſummum elici poteſt, niſi medius ſtatus, nec bonæ, nec malæ fidei, qui non ſufficit ad inchoãdam præſcriptionem. Couar. in reg. poſſeſſor. §. 7. ſub num. 6. verſ. Nam cum ad initium. de reg. iur. in 6. & quod in hac quadraginta annorum præſcriptione iuris error noceat quamplurimos cumulat, & de magis communi teſtatur Gabr. de præſcript. concluſ. 4. num. 4.

7 Nec ſuffragatur Monaſterio Concordia inita cum Pellono, & Apoſtolica Auctoritate confirmata, ſiquidem non poteſt Eccleſiæ Sancti Michaelis præiudicare res inter alios acta, maxime ſuper bonis ad ipſam ſpectantibus Rectore ipſius non vocato, & in prædicta confirmatione, ſicuti regulariter in alijs omnibus fuit præſeruatum Ius Tertij, & per conſequens dictæ Eccleſiæ, cui Papa procul dubio non habuit intẽtionem præiudicandi. Et ita deciſum.

REVE-

REVERENDISS. P. DOMINO LVGDVNEN.

Romana de Cuppis. 14. Decembris 1609.

ARGVMENTVM.

Fideicommiſſaria bona alienari poſſunt tam pro dote, quam pro lucro dotis, & ſemel ſic alienata ad fideicommiſſarios amplius non reuertuntur.

SVMMARIVM.

Lucrum dotis mortuo viro vigore Statuti Vrbis ſpectat ad vxorem quo ad vſumfructum ipſa viuente, ea autem mortua ſpectat ad filios tam quo ad proprietatem, quam quo ad vſumfructum. num. 1.

Vſufructuaria mortua vſusfructus conſolidatur cũ proprietate. Declara, vt num. 2.

Fideicommiſſaria bona alienari poſſunt nedum pro dote, ſed etiam pro augmento dotis, debito ſiue ex pacto, ſiue ex Statuto. num. 2.

Fideicommiſſaria bona ſemel alienata pro aſſignatione lucri dotalis non reuertuntur amplius ad fideicommiſſarios mortua muliere, cui fuerunt aſſignata. nu. 3. & 4.

DECISIO CCIX.

1 FVit dictum filios Dominæ Conſtantiæ non teneri ad reſtitutionem quarti dotalis, quia ſtatutum Vrbis cap. 131. lib. 1. diſponit, quod vxor extantibus liberis de bonis mariti quantum eſt quarta pars dotis ad vſumfructum tantum lucratur, quam vſufructu finito reſtituat, quibus de iure reſtitui debet, liberis vero non extantibus dictam quartã partem tam quo ad vſumfructum, quam quo ad proprietatem lucretur. Vnde cum de iure finito vſufructu ſpectet ad filios proprietas lucri dotalis. l. ſi quis prioris. §. illud. l. hac edictali. in fine. C. de ſecund. nupt. remanet clara diſpoſitio Statuti ad fauorem filiorum Dominæ Conſtantiæ, quod videlicet ad ipſos lucrum dotale iure merito pertineat. Sicque non ſit locus illius reſtitutioni.

2 Non obſtat, quod hoc quartum fuerit detractum ex bonis ſubiectis fideicommiſſo, ideoque finito per mortem eiuſdem Dominæ Conſtantiæ vſufructu debeat fieri conſolidatio cum proprietate, & debeat quartum reſtitui fideicommiſſarijs. Fuit enim reſponſum materiam conſolidationis non habere locum in his terminis, in quibus quo ad fideicommiſſarios lucrum dotale ſpectabat pleno iure ad Dominam Conſtantiam, cum certi iuris ſit, quod nedum pro dote, ſed etiam pro dotis augmento bona fideicommiſſi alienari poſſint. Auth. res, quæ. C. comm. de leg. & tot. tit. Vnde ſumpta eſt, de reſtit. et ea, quæ parit in vnd, men. ibique gloſ. magna in §. quamobrem. Lap in repetit. c. per noſtras. in §. 13. de donat. int. vir. & vxor. Bellamer. conſ. 83. num. 3. & 8. & de communi teſtatur Bart. Socin. conſ. 23. num. 4. volum. 3. quod habet locum non ſolum in augmento proueniente ex pacto partium, ſed etiam in taxato per Statutum, vt in hoc caſu. Bald. in authen. res, quæ. num. 13. Curt. iun. conſilio 46. & alij per Aym. late conſ. 186. num. 4.

3 Nec reperitur cautum in iure, quod bona ſemel ex fideicommiſſo detracta pro aſſignatione lucri dotalis reuerti debeant ad fideicommiſſarios mortua muliere, cui fuerunt aſſignata. Quin immo cenſetur perpetuo facta alienatio. Socin. d. conſ. 23. num. 58. Ideoque receptum eſt, quod etiam filij non ſint hæredes ſui patris, nihilominus tamen iſtud lucrum illis acquiritur. Authen. hæredes, & l. feminæ. C. de ſecund. nupt. Afflict. deciſ. 37. num. 6. & deciſ. 314. num. 2.

4 Et quidem in relati ſtatuti diſpoſitione manifeſtũ eſt, quod ſi Domina Conſtantia non habuiſſet filios, ſeparatio, & diſtractio rerum fideicommiſſo ſubiectarum fuiſſet perpetua quandoquidem ipſa fuiſſet lucrata quartum etiam quo ad proprietatem, & non poteſt dari competens ratio, quare non etiam perpetua eſſe debeat in caſu quo liberi ſuperſint maxime cum appareat, mentionem vſusfructus fuiſſe factam ſolo duntaxat intuitu, & fauore filiorum, quibus proſpiciendo reſtrinxerunt ſtatuentes plenum ius ad vſumfructum, volueruntque vt mater ſola fruendi cõmoditate contenta reſeruaret proprietatem filijs cõmunis matrimonij ſicuti in præcedenti eiuſdem Statuti diſpoſitione lucrum dotis totius delatum marito liberis extantibus habet tamen hanc conditionem, quod dictum lucrum liberis communis matrimonij perueniat.

5 Quod dicebatur hanc cauſam verſari in fideicommiſſo tranſuerſali, quod non ſubiacet detractionibus dotalibus, viſum eſt eſſe extra dubium, in quo agitur de reſtitutione quarti iam detracti, & conſtituti.

R. P. D. PAMPHILIO.

Toletana Admiſſionis. Lunæ 14. Decembris 1609.

ARGVMENTVM.

De Principe confirmante aliquod Priuilegium, vel gratiam, quando dicatur confirmaſſe ex certa ſcientia, & quando de ſubreptionis vitio aduerſus confirmationem dari non poſſit.

SVMMARIVM.

Aſſertioni Papæ facta in literis Apoſtolicis ſtandum omnino eſt. num. 1.

Citatus quod quis non fuerit probari non poteſt in extraiudicialibus. num. 2.

Princeps licet dicatur confirmare ex certa ſcientia, quãdo

do confirmat parte citata, & cum cauſa cognitione, defectus tamen citationis non excludit, quin confirmatio dicatur facta ex certa ſcientia, quando aliter conſtat, Principem ex certa ſcientia confirmaſſe. num. 2.
Principem confirmaſſe ex certa ſcientia poteſt etiam teſtibus probari. num. 2.
Gratia Principis extraiudicialiter conceſſa non requirit citationem. num. 3. Præſertim quando idem Princeps quo ad intereſſe habentes voluit gratiam valere etiam, quod non fuerint citati. num. 4.
Subreptio excluditur ex eo, quod Princeps ſaltem in genere potuit cogitare, de eo quod tacitum fuit. num. 5.
Subreptionis defectus tollitur, quando confirmatio Papæ eſt facta ex certa ſcientia. num. 6.

DECISIO CCX.

1 PLacuit Dominis deciſio in hac cauſa facta ſub die 17. Iunij præteriti, quod Breue Clementis VIII. ſit exequendum, ex quo vltra confirmationem continet etiam nouum priuilegium cõceſſum ex certa ſcientia, & cum cauſæ cognitione ex ſententia Sanctiſſimi Domini Noſtri, tunc Cardinalis Burgheſij, & Illuſtriſſimi Cardinalis Blanchetti, quibus hoc negotium videndum, ac examinandum ab ipſo Clemente commiſſum fuerat, prout idem Clemens in ſuo Breui teſtatur, cui atteſtationi ſtandũ eſt. Clem. 1. & ibi Gloſ. & Doct. communiter de probat.

2 Neque obſtare, quod pro parte Rectorum dicebatur Breue non poſſe dici cauſa cognita, & ex certa ſcientia conceſſum, ex quo ipſi non fuerãt citati, quia præter id quod talis negatiua non probatur, nec probari poteſt, ex quo in iſtis extraiudicialibus non interuenit Notarius, & per conſequens citationes in actis redigi non poſſunt, vt dicit Sarmient. lib. 1. ſolet interpret. c. 8. nume. 3. fuit reſponſum citationem ad hunc effectum non eſſe de forma, licet enim quando Princeps confirmat, citata parte, dicatur confirmare ex certa ſcientia, & cum cauſæ cognitione, vt dicit Barbat. inter conſil. Alex. conſil. 123. incipit: Scripſit Eccleſiaſticus, &c. num. 19. lib. 4. cum alijs allegatis, & iſte ſit vnus ex modis cognoſcendi qualitatem confirmationis, tamen citationis defectus non excludit quin confirmatio dicatur ex certa ſcientia, quando aliter conſtat Principem confirmaſſe ex certa ſcientia, quod poteſt probari pluribus modis etiam per teſtes, vt refert, & ſequitur Afflict. in Conſtit. Reg. lib. 3. Rubr. 4. tit. de iure ſuo Curiæ obſeruando. num. 5. prout in caſu iſto conſtat ex pluribus adductis in dicta deciſione in hac cauſa facta.

3 Præterea fuit dictum nos verſari in gratia Principis extraiudicialiter conceſſa, in qua non requiritur aliqua citatio, vt poſt Innoc. in cap. cum pridem. ſub nume. 9. verb. indulgeri. de renunciat. tradit Roman. conſ. 369. num. 29. verſ. hoc ſecundo. Felin. in c. cum olim. ſub num. 6. verſic. & firmat Innocent. & ibi addent. in verb. afferri poteſt. qui Oldrad. & alios citãt de re iudic. Ferrett. conſil. 82. num. 1. Sarmient. d. c. 8. num. 3. cum alijs per Mandoſ. ad Roman. ſub d. num. 29. litera E.

4 Præſertim, quod Papa voluit Breue valere, etiam quod intereſſe habentes non fuerint citati, & ſic de ſe ctui citationis derogauit; Immo ſtante huiuſmodi derogatione non videtur fuiſſe neceſſaria aliqua citatio. Felin. in c. cum olim. num. 15. verſ. vbi materia. de re iudic. Gozzad. ad conſ. 2. nume. 8. ſicuti non requiritur cauſæ cognitio, quando Princeps exprimit aliud velle. Gabr. conſil. 22. num. 34. poſt med. verſ. niſi ipſe Princeps lib. 1.

5 Minus etiam obſtare non fuiſſe factam mẽtionem de non vſu priuilegij Leonis X. & ideo Breue Clemẽtis illud confirmantis eſſe ſubreptitium, quia cum fuerit expreſſe derogatum cuicumque conſuetudini etiã immemorabili in contrarium exiſtenti, dicendum eſt de non vſu prædicti Indulti ſatis fuiſſe factam mentionem ad euitandam ſubreptionem, ad quem effectum ſufficit, quod de eo Summus Pontifex in genere potuerit cogitare. Caſſad. deciſ. 12. num. 6. de præbend. & deciſ. 1. de priuileg. cum alijs allegatis in dicta deciſione in hac cauſa facta.

6 Sed difficultas ceſſat ex eo, quod confirmatio non eſt in forma communi, ſed ex certa ſcientia, & cum cauſæ cognitione, vt ſupra dictum eſt, & in ea adeſt clauſula (& de nouo concedimus) quæ operatur nouam conceſſionem, vt per Caſſad. deciſ. 1. de confirmat. vtil. vel inutil. etiam ſi priuilegium confirmatum non eſſet in vſu, vel alias non reperiretur, & ſic tollitur defectus ſubreptionis, vt fuit reſolutum in vna Caurien. Iuriſdictionis 5. Nouembris 1576. coram Cantucciõ relata inter impreſſ. diuerſ. deciſ. 36. par. 2. Et ita fuit concluſum.

REVERENDISS. P. D. PEGNA DECANO.

Lucana Cappellaniæ. Lunæ 14. Decembris 1609.

ARGVMENTVM.

Ius patronatus ex pluribus, & antiquis præſentationibus per centum annos probatum cenſetur, nec illius vſurpatio præſumitur, quando priuata perſona illud prætendit, vel etiam conſtat ex inſtrumento fundationis.

SVMMARIVM.

Ius patronatus probatum cenſetur ex pluribus præſentationibus antiquis, & effectuatis per centum annos. numero 1.
Enunciatiuæ antiquæ a diuerſis Notarijs, & in diuerſis inſtrumentis contentæ habent vim famæ, & probant ius patronatus. num. 1. in fine.

Iuris

Iuris patronatus vſurpatio non præſumitur, quando illud prætendunt priuatæ perſonæ, tunc enim ſufficit ordinaria iuris communis probatio. num. 2.

Iuris patronatus vſurpatio ceſſat ex inſtrumento fundationis. num. 3.

DECISIO CCXI.

1 EXtat in Ciuitate Lucana perpetua Cappellania ſub inuocatione Sanctæ Catherinæ in Eccleſia S. Mariæ foris Portam nuncupata de Iure patronatus quinque Conſulum, videlicet trium contractarum parochiæ prædictæ S. Mariæ, & duorũ Conſulum brachiorum Corradini, & Iordanis, & Paſci, & Rectoris Hoſpitalis Sancti Lucæ, ad quam vacantem de menſe Maij anni 1608. die 21. eiuſdem menſis a tribus ex prædictis Conſulibus, & Rectore hoſpitalis præſentatus fuit Fabius Balbanus, interim D. Iulius Menochius Canonicus Lateranen. eãdem Cappellaniam, tanquam beneficium liberum, & reſeruatum a Sede Apoſtolica impetrauit, & vigore Breuis de capienda poſſeſſione nomine Cameræ expedito monitorio cum inhibitione illaque Balbano intimato, antequam fuiſſet inſtitutus poſſeſſionem adeptus fuit. Ceterum enim Fabius coram Vicario Lateranen. & ſuam præſentationem, & ad docendum de quaſi poſſeſſione præſentandi prædictorum Conſulum, & Rectoris multas præſentationes antiquas produxiſſet, & Vicarius Rotam conſuluiſſet, Dubitaui. An conſtaret de Iure patronatus ad effectum, vt Balbanus non obſtante gratia Menochij veniret inſtituendus, & Rota Fabio Balbano ſolum informãte de Iure patronatus conſtare cenſuit ex pluribus præſentationibus antiquis, & effectum ſortitis a centum, & amplius annis. Nam anno 1401. edebatur præſentatio qua Arrigus Plebanus Eccleſiæ Sanctæ Mariæ, & Gaſparinus Rector eiuſdem Cappellaniæ inuicem iſta ſua beneficia auctoritate Epiſcopi ad præſentationem prædictorum Breuis, & quatuor Cõſulum permutarunt, & Arrigus ad hanc Cappellaniam fuit ab Epiſcopo inſtitutus, & in poſſeſſionẽ miſſus. Rurſus anno 1455. ad eandem Cappellaniã, tunc per reſignationem eiuſdem Arrigi vacantem ijdem Conſules præſentauerunt Nicolaum de Chiuizzano, qui vigore eius præſentationis fuerat inſtitutus. Præterea de anno 1509. edebatur alia præſentatio ab eiſdem Patronis facta de perſona Bartholomæi Arnolfini, cum ſubſequuta inſtitutione. Subſequebantur præterea recentiores præſentationes ab eiſdẽ Patronis factæ, de anno 1533. de Nicolao Benedicto quondam cum anno 1560. eandem Cappellaniam in manibus Papæ ad fauorem cuiuſdam Laurentij Ciampantis reſignaſſet, Conſules tanquam patroni ei præſentationi conſenſerunt. Item cum de anno 1568. eadem Cappellania vacaſſet per liberam reſignationem factam a ſupradicto Laurentio in manibus Vicarij Lucani ab eiſdem Conſulibus, & Rectore præſentatus fuerat Chriſtophorus Guiccionus, & vigore eiuſdem præſentationis fuerat inſtitutus. Supradictis accedebant aliæ duæ recentiores præſentationes antiquæ prorſus ſimiles, ex quibus Rota pronunclauit conſtare de Iure patronatus, quia enunciatiuæ antiquæ a diuerſis Notarijs, & in diuerſis inſtrumentis contentæ, quæ habent vim famæ probant Ius patronatus. Bald. in l. cum aliquis. num. 4. verſic. item quando, &c. C. de iur. delib. Achill. deciſ. 6. & 7. de Iure patron. Guido Papæ deciſ. 117. & fuit ſæpe in Rota deciſum, & ſignanter in vna Aretina Cappellaniæ die 22. Iunij 1590. coram bo. mem. Orano.

2 Nec refragabatur Concilium Tridentinum ſeſſ. 25. de reformat. c. 9. quod ſimile Ius patronatus præſumitur ex vſurpatione, quia fuit reſponſum. Primo Informantes pro Balbano, non prætendere hoc Ius patronatus pertinere ad vniuerſos Parochianos Sanctæ Mariæ foris Portam, ſed ad quoſdam dictæ Parochiæ Conſules a dicta parochia, non dependentis electos ſolum a duobus brachijs, & a tribus ex nouem Contradis Parochiam conſtituen. Vnde præſumptio ne vſurpationis ceſſante caſus erat decidendus ex iure communi. Nam Concilium Tridentinum circa Iure patronatus priuatorum nihil innouarit, ideoque ſtatur ordinariæ probationi. Caſſad. deciſ. 2. nume. 4. de probation. Put. deciſ. 60. in fin. & deciſ. 140. in fin. lib. 1. & Achil. deciſ. 6. & 7. num. 3. de Iure patr.

3 Secundo fuit reſponſum, ex duobus potiſſimũ excludi præſumptionem vſurpationis. Primo ex aſſertione Epiſcopi in inſtitutione facta anno 1401. Vbi dixit, hanc Cappellaniã fuiſſe inſtitutam ſub conditione, quod Cappellanus non poſſet aliud beneficiũ obtinere, nam hic probat Epiſcopum agnouiſſe dotationem. Secundo ex ſecunda præſentatione facta anno 1455. in qua vt Notarius certabatur in actu præſentationis, & inſtitutionis fuerat producendum inſtrumentum fundationis Cappellaniæ. Ex ſimilibus enim actibus argui legitimum titulum Iuris patronatus, & ceſſare præſumptionem vſurpationis in Communitate, reſpondit Rota in vna Lucana Plebis 11. die Martij 1591. coram bo. mem. Giplio. Et ita fuit concluſum.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. LANCELLOTTO.

Toletana Canonicatus. Lunæ 11. Ianuarij 1610.

ARGVMENTVM.

Stylus, & obſeruantia Curiæ Romanæ ſeruandus, eſt in omnibus alijs Curijs. Agentique poſſeſſorio adipiſcendæ, non obſtant exceptiones, niſi ſint probatæ, vel in continenti probandæ, & propterea ex hoc denegatur Remiſſoria.

SVM-

SVMMARIVM.

Obſeruantia, & ſtylus Rotæ, & Curiæ Romanæ ſeruari debet in omnibus alijs Curijs.num.2. Declara, vt numero 3.

Remiſſoria an concedatur ad effectum probandi impuritatem ſanguinis.num.5.

Cauſa quando iudicetur Beneficialis, & quando profana.num.6.

Remiſſoria non conceditur contra agentem remedio adipiſcendæ poſſeſſionis, & ad impediendam illius immiſſionem.num.7.

Poſſeſſione adipiſcenda agẽti, non obſtãt exceptiones, niſi ſint probatæ, vel in continenti probandæ.

DECISIO CCXII.

1 DOmini ſteterunt in deciſis rationibus in alia deciſione deductis præcipue vero quia cum Rota perpetuo per multas deciſiones, & ſententias ventilatis pluribus cauſis Toletanis amplexa fuerit intellectum datum in alijs deciſionibus ſtatuto Eccleſiæ Toletanæ huic interpretationi eſt ſtandum, quam per tot annos Rota approbauit, nec attendendum, quod alibi diuerſo modo fuerit interpretatum, ita vt quatenus contrarium fuerit in partibus obſeruatum, vel illa obſeruantia, & interpretatio fuiſſet reijcienda, vel ſaltem non fuiſſet vniformis, ita vt non mirum ſi prouiſi grauati ad Sedem Apoſtolicam recurſum habuerint, ac inde obſeruantia iſtius Tribunalis eſt alijs præferenda, immo ſecundum hanc debent alij iudices regulari, vt bene declarat Afflict. in Conſtit. Regni, tit. de offic. noſtri iuſtitiarij in Conſtit. incipiente, nihil veterum. num. 11. maxime tum quia talis interpretatione dum eſt conformis verbis ſtatuti, vt late deducitur in deciſione R.P.D. mei Marcomontij, ſed etiam menti ſtatuentium, & rationi, cum non ſit æquum, quod in facienda inquiſitione ſuper puritate prouiſi Capitulum, ſiue ab eo deputatus inſcio prouiſo recipere debeat teſtes ſibi bene viſos, qui ſi non probant intẽtionem prouiſi, ille debeat remanere excluſus, tum quia nunquam in alijs cauſis Toletanis fuit allegata hæc prætenſa obſeruantia, neque ad illam probandam petita remiſſoria, vt merito Capitulares illos bonam fidem agnouiſſe, & ſupremi tribunalis iudicio detuliſſe credendum ſit.

2 Non obſtat, quod obſeruantia, ſiue interpretatio data a Rota fuerit iuris, obſeruantia vero de partibus fuerit facti, quia obſeruantia Rotæ fuit iuris, & facti ſimul. Nam fuerunt factæ probationes, emanatæ deciſiones, & prolatæ ſententiæ, immo deciſiones fundantur etiam in practica, & obſeruantia ſtatuti: quia conſiderant quoque modum procedendi quo vtitur Capitulum in inquiſitione, ex quo etiam arguit Rota onus probandi Capitulo incumbere.

3 Nec applicatur deciſ. Put. 15. lib. 3. quia ibi non aderat obſeruantia Rotæ per deciſiones, & ſentẽtias in rem iudicatam tranſactas, & ideo non mirum ſi fuerit receſſum a priori deciſione per obſeruantiam poſtea probatam.

4 Quod dicitur in alijs cauſis Toletanis exhibitos fuiſſe teſtes probantes poſitiue puritatem, ſublatum fuit in alia deciſione, & tollitur ex lectura deciſionũ in alijs cauſis factarum.

5 Quod in alijs ſimilibus cauſis fuerint conceſſæ remiſſoriæ non eſt verum in terminis, in quibus nos verſamur, quia ſi aliquæ fuerunt conceſſæ illę ſolum fuerunt datæ, vel quando Capitulum prætextu impuritatis vult eijcere prouiſum poſſeſſorem, vel quando lites erant inter prouiſos, & prætendẽtes ſecus eſt, quando fuerunt factæ inquiſitiones iuxta formã Statuti, & prouiſus petijt admitti, quia tali caſu fuit denegata remiſſoria, vt in deciſionibus Toletanis corã Illuſtriſſ. Mellino, & Reuerendiſſ. Pacen. in alia deciſione relatis, & fuit in hac eadem Rota ſeruatum coram R. P. D. meo Ludouiſio in alia cauſa Toletana Portionis contra idem Capitulum Toletanum ad fauorem Auguſtini de Aldana.

6 Quod dicitur cauſam eſſe profanam, vltra qđ non releuaret ex deductis, neque etiam ſubſiſtit, quia cũ D. Ludouicus qui habet literas ſuæ prouiſionis in hoc iudicio immiſſionis, & exequutionis, nec non canonizationis illarum, ſit actor, eius petitio debet attendi, & ius ex eius parte metiendum, ad effectum iudicandi cauſam beneficialem. Caſſad. deciſ. 3. nu. 2. de iudic. & facit glo. in clem. diſpendioſam. in verbo, vſuris. verſ. non ſic forte. de iudic.

7 Ex quo etiam reſultat aliud fundamẽtum pro deneganda remiſſoria, quæ non conceditur contra agẽtem remedio adipiſcendæ poſſeſſionis, & ad impediẽdam illius immiſſionem Io. Paul. deciſ. 85. & fuit reſolutum in cauſa Portuẽ. de Columna 9. Aprilis 1576. coram bo. mem. Cardinali Seraphino, & coram eodẽ in cauſa Mediolanen. de Cuſanis 19. Maij 1600. & in cauſa Vermien. Canonicatus 8. Decembris 1604. coram Illuſtriſſ. Cardinali Mellino, & alias ſæpe, & merito quia ad effectum impediendi immiſſionem non admittuntur exceptiones, niſi ſint probatæ, vel in continenti probandæ, vt per Doct. in l. fin. C. de edict. Diui Adr. tollen. Put. deciſ. 7. de cauſ. poſſeſſ. & proprietat. quod procedit etiam in exceptione inhabilitatis. l. 2. & ibi glo. in verbo. quamuis cum ibi nota. C eod. tit.

REVER. P. D. CAVALERIO.

Romana Concordiæ S. Petri. Lunæ 11. *Ianuar.* 1610.

ARGVMENTVM.

Lex, ſiue Statutum non tollitur per non vſum, nec etiam per contrarium vſum ſine ſcientia Principis.

SVM.

S V M M A R I V M.

Conſtitutio Papalis eo ipſo quod promulgata fuit, habetur pro vſu recepta.num.1

Lex ſiue Statutum nunquam tollitur per non vſum etiã per mille annos.num.2.

Conſtitutio Principis non tollitur per contrarium vſum, non probata ſcientia ipſius Principis.num.2.

DECISIO CCXIII.

1 PEteutibus Capitulo,& Canonicis Baſilicæ Sãcti Petri,iterum propoſui dubium,alias reſolutum ſub die 13.Nouembris,proxime præteriti, & Domini manſerunt in deciſis per rationes in prima parte deciſionis deductas. Nam ſiue attendere velimus Conſtitutionem Nicolai III. ſiue Motum proprium fel.rec.Pauli III.clare apparebat in ijs fuiſſe diſpoſitum Beneficiatos vocari debere in alienationibus rerum immobilium, & iurium Baſilicæ, nec non in locationibus Caſalium vltra nouennium, & domorum vltra tertiam generationem,quæ conſtitutiones Papales cum eo ipſo, quod promulgatæ fuerunt, habeantur pro effectuatis,& vſu receptis.

2 Non videbatur obſtare non vſus pro parte Capituli allegatus,quia per non vſum etiam per mille annos nunquam tollitur lex,vel ſtatutum.Iaſ.qui teſtatur de communi, in l.de quibus.numer.33.ff. de leg. Alex.conſil.136.nume.19. lib.2. prout etiam,neque obſtare videbatur contrarius vſus, quoniam cum nõ probaretur ſcientia Papæ,contrarius vſus non ſuffragabatur Capitulo.Abb.in cap.1.num.4.verſic. vnde ibi.de treuga,& pace.Præpoſ.in c.in iſtis.§.leges.numero 3.verſicul.niſi dato conſenſu Papæ. 4. diſtinct. vbi dicit, quod authoritas Papæ non eſt ab homine. cap.nouit.de iudic. Rot.deciſ.10.incip.vtrum valeat conſuetudo Anglicana.de cõſuetud.in antiq. & ideo inferioribus ſine eius permiſſione non licet expreſſe contrauenire.c.conſequens.11.diſt.cum alijs ibi per eum allegatis.

3 Verum quia in eadem deciſione firmabatur non intrare præſcriptionem allegatam a Capitulo, pro qua ſatis copioſe Capitulum informauerat, & aliqui ex Dominis ſuper ea dubitarunt. Ideo an obſtaret præſcriptio particulariter videre voluerunt.

REVERENDISSIMO P. D. BONONIEN.

Nullius Iuriſdictionis, ſeu Pratenſæ Vicariæ. 29. Ianuarij 1610.

ARGVMENTVM.

Ex Summario argumentum ſume.

Pars I.Tom.I.

S V M M A R I V M.

Poſſeſſio beneficij, & Abbatiæ probatur per teſtes deponentes,vt num.2.

Teſtis procurator probat,quando non eſt amplius procurator.num.2.

Poſſeſſorium retinendæ ex Summariiſſimo,in eoque admittitur leuior probatio,& vnus teſtis de viſu probationem perficit.num.3.

DECISIO CCXIV.

1 IN contumaciam alterius partis fuit reſolutum pro D. Abbate Bernardino informante, videlicet dandum illi eſſe mandatum de manutenendo tam in exercitio curæ Animarum, & Sacramentorum adminiſtratione, quam in perceptione fructuum Abbatiæ. Probatur enim illius poſſeſſio de tempore motæ litis per duos teſtes, qui deponunt D.Abbatem vigore Prouiſionis Apoſtolicæ ſibi factæ de Monaſterio Sanctæ Mariæ Angelorum terræ Centulæ accepiſſe per ſuum procuratorem ſpecialiter deputatum pacificam poſſeſſionem dicti Monaſterij, illiuſque Eccleſiæ, & fructus, atque bonorum. Item accepiſſe Claues Sacramentorum, eaſque dediſſe Vicario conſtituto ibi presbyteris Sancti Hieronymi, vt ipſi nomine dicti Abbatis ſacramenta adminiſtrarent, & Animarum curam exercerent. Item deponunt dictos presbyteros ſic deputatos adminiſtraſſe ſacramenta, & curam exercuiſſe, abſque eo quod Franciſcus Valenzanus, nec alius quiſquam aſſertus Vicarius perpetuus ſe in dicta cura, & adminiſtratione ingeſſerit, & loquuntur de viſu, & auditu ab alijs, & quod non poteſt eſſe aliter quin ipſi ſcirent. Addunt nomine D.Abbatis fratris fuiſſe recollectum frumentum, atque edicta publicata,& per omnes Clericos pręſtitam fuiſſe obedientiã.

2 Non obſtat ex dictis duobus teſtibus,vnus fecerit aliquos actus poſſeſſorios vti procurator Abbatis, ſicque propter affectionem non videatur integræ fidei,vt per Bart.in l.omnibus.nu 7. de teſtibus. Nam quicquid ſit de veritate illius dicti,Bar.loquitur quãdo teſtes deponunt de auditu rei geſtæ teſtis autem, de quo agitur deponit quidem de quibuſdã actibus poſſeſſorijs a ſe factis,& interuallo,& poſt captam poſſeſſionem, deponitque quod antea ipſa poſſeſſio fuerat capta per alium procuratorem ab Abbate ſpecialiter ad id deputatum,& ſic quando nõ probaret,quo ad actus poſſeſſorios,probaret tamen quo ad captam poſſeſſionem maxime finito officio. Salic. in d.l. omnibus.in fi.de teſtibus,quem ſequitur Barbat.conſil. 78.num.1.verſ.vel pone exemplum.lib.3.

3 Accedit, quod in hoc Summariſſimo iudicio non attenduntur exceptiones,& admittitur leuior probatio,vt dixit Rota coram bo.mem. Card.Seraphino in Turritan. Tertiariæ,3.Iulij 1593.trad.Couar.pract. quæſt.c.17.nu.4. Menoch.retin. remed.vlt. num. 3.

DECISIO CCXVI.

1 CVm die 14. Nouembris, anni 1605. fuiſſet in hac cauſa deciſum, Braccios teneri ad refectionem ruinæ, quæ contigerat in molendino anno 1602. præſuppoſita illa deciſione, & teſtibus poſt illam examinatis a Braccijs. Dubitaui, an foret ab ea recedendum. Et Rota vtraque parte informante, non fore recedendum cenſuit, ex rationibus, de quibus in dicta deciſione. Item quia culpa Bracciorum videbatur contigiſſe. Nam cum vidiſſent aquam recto tramite percutere ædificium, omiſerunt tentare illius fundamenta, quod probat culpam ex omiſſione prouenientem, nam diligens paterfamilias in explorando vitio latente, quod ruinam afferre poterat, curam ſolicitam adhibuiſſet. Bart. in l.ea igitur.ff.de pignor.action.Grat. conſil.49. num. 6.libro 1.

2 Et eo maxime, quia de periculo ruinæ, quæ timebatur pro parte Præpoſiti fuerat proteſtatum, quod ſatis fuit ad conſtituendũ Braccios in mora, & culpa, quatenus periculo remedium non adhibuiſſent. glo. in l.qui Romæ.§.cohæredes.in ver.teſtator.vbi Bart. in princip.Alexand.numero ſexto.& Iaſ.numero 10. de verborum obligat.idem Iaſ.in l.quod te.num.21. ff.ſi cert.petat.

3 Et omiſſa inſpectione de iure communi, an refectio damni pertineat ad Dominum directum, vel ad emphyteutam, de quo Iaſ.in l.quo minus.num.150. ff.de flumin.Natt.conſilio 13.num.4. & 5.incip. petit.Andreas lib.1.& conſilio 377.incip.dubitatur.libro ſecundo. Surd. deciſ.198.incip.contentioſe admodum, in hoc caſu difficultas ceſſabat, quia refectio, & inſtauratio vigore ſpecialis pacti ſpectabat ad Braccios, tametſi caſus fortuitus fuiſſet exceptus, quia hæc ruina non apparebat caſu fortuito, & inſolito contigiſſe.

4 Non obſtabant teſtes poſt deciſionem examinati per Braccios affirmantes molendinum vſque ad annum 1602. ſemper macinaſſe, neque oſtendiſſe aliquem defectum, vel indigentiam reparationis, & quod nullus vmquam illius ruinam indicaſſet, quia contra teſtes faciebat factum Bracciorum, quod de anno 1595.& 1599.articulauerant, Che il palmento ſabricato ſul reſto del vecchio fundamento, cioè quello che al preſente è verſo la Steuaia è uoto ſotto, & minaccia ruina. Et quod hoc molendinum eſt in loco magis periculoſo, quam alia molendina, ratione maximi curſus, & impetus aquæ currentis linea recta, & quia quando flumen egreditur de proprio alueo; Vi dà de punta, & eſt in continuo periculo ruinæ, quando flumen venit copioſum.

5 Præterea ex relatione peritorum conſtabat opus fuiſſe pro conſeruatione molendini, vt fierent puntores, & ex teſtibus Præpoſiti apparebat eos nũquam fuiſſe factos. Item ex teſtibus Bracciorum probatur fundamenta molẽdini nuſquam fuiſſe reſarcita. Vnde non erat verum, quod noui teſtes depoſuerãt iam tot modis præuiſum ita fuiſſe occultum, & nullus vmquam illius ruinam indicaſſet. Quare cum Domini de Braccijs ſuis ſumptibus tenerentur molendinum manutenere, præterquam in caſibus fortuitis, & inſolitis, & caſus ruinæ de quo agebatur, qui euenerat de anno 1602. non probaretur inſolitus, conſequenter Braccij tenebantur ruinam illius caſus, ſuis ſumptibus reficere. Et ita fuit deciſum.

REVERENDISS. P. D. LVGDVNEN.

Firmana Beneficij. 27. Ianuarij 1610.

ARGVMENTVM.

Iura extracta, vel exemplata ſine citatione partis, & decreto iudicis non probant, niſi fuerint extracta a ſucceſſore in officio Notariatus.

SVMMARIVM.

Iura extracta, vel exemplata ſine citatione partis, & decreto iudicis non probant, niſi fuerint extracta a ſucceſſore in officio Notariatus. num. 1. & 2.

Notario aſſerenti ſe Notarium, & Scribam alicuius Capituli creditur. num. 1.

Capitulum de iure non habet iuriſdictionem, nec Tribunal, nec Notarium, niſi ex priuilegio, vel immemorabili præſcriptione hanc iuriſdictionem acquiſiuerit. numero 2.

DECISIO CCXVII.

1 ROta cenſuit inſtitutiones in actis productas de menſe Iunij, proxime præteriti eſſe in forma probanti, quia licet regula ſit, quod iura extracta, vel exemplata ſine citatione partis, & decreto iudicis non probant. cap.fin. vbi Doct. de fide inſtrumen. tamen dicta regula non procedit, quando ſucceſſor in officio extrahit ſcripturas ſuorum præ deceſſorum, repertas in Scribania. Bartol. in l.ſi quis ex argentarijs. §. cogente. numero tertio. de eden. Dec. in authent. ſi quis in aliquo. numero 26. c. 21. numero quinto. Verall. deciſ. 244. numero ſecundo. & 351. numero ſecundo. parte ſecunda. Inſtitutiones autem, de quibus agitur fuerant exemplatæ per Ioſephum Albinum, qui atteſtatur ſe Notarium, & Scribam Capituli Scribaniæ, & huiuſmodi atteſtationi de ſtylo Rotæ ſtatur. Put. deciſ. 475. Verall. deciſione 245.

2 Non obſtant, quod Capitula de iure non habeant iuriſdictionem, nec Tribunal, & conſequenter, nec Notarium, nec Scribaniam. c. 1. c. licet tu corrigere. & c. irrefragabilis. de offic. ordin. Cum enim ex priuile-

uilegio,vel ex immemorabili præſcriptione,vel alias quomodocumque Capitula habere poſſint iuriſdictionem,ideo Rota, non obſtante illa iuris regula, admiſit in alijs cauſis ſimiles extractiones factas ex Scribanijs Capitulorum per ſucceſſores in officio, vt in Dertonen. iuris conferendi. 24. Maij 1596. coram Illuſtriſs. Pamphilio,& in Terraconen. Præpoſiturarum. 14. Ianuarij 1602. coram R.P.D.meo Coccino, & nihilominus ex abundanti, quod Capitulum Firmanũ habeat iuriſdictionem, Tribunal,& proprium Notarium,deponunt plures teſtes examinati,de quibus in alia cauſa pendente coram R.P.D. Lancellotto, ſed tamen hic ſufficere viſi ſunt ſaltem pro aliquali fumo ad effectum,vt in hac cauſa,quod in alijs antea receptum fuit,non requiratur,&c.

REVERENDISS. P. DOMINO LVGDVNEN.

Eluen. Præceptoriæ. 1. Februarij 1610.

ARGVMENTVM.

Ex Summarijs ſume argumentum.

SVMMARIVM.

Declaratoria non datur contra non parentem mandato Rotali nulliter relaxato. num. 1.

Lis dicitur extincta per obitum vtriuſque collitigantis. num. 1.

Gratia tota iuſtificanda eſt, quando prouiſus eſt in poſſeſſione beneficij. num. 2.

DECISIO CCXVIII.

1 Contra Informantem videlicet non eſſe dandam declaratoriam contra Franciſcum, qui licet non paruerit mandato Rotali de immittendo Iacobum, tamen non debet excommunicari, quia illud mandatum fuerat relaxatum nulliter non citato dicto Iacobo poſſeſſore. Item præſuppoſitum fuerat præceptoriam eſſe litigioſam,& tamen lis erat extincta per obitum vtriuſque collitigantis. Clem. 1. vt lit pend. vbi Vital. nu. 1. & 34. Card. nu. 3. Caſſad. deciſ. 3. nu. 3. eod. tit. Verall. deciſ. 168. num. 2. par. 2. Put. deciſ 354. num. 2. lib. 3.

2 Nec facit, quod hodie dicitur, beneficium fuiſſe ex alia cauſa reſeruatum. Nam huiuſmodi reſeruatio eſt turbida, & cum in poſſeſſione ſit prouiſus ab Ordinario tota gratia eſt iuſtificanda, & agendum eſt ordinarie cum exequutione. Bar. in l. fin. num. 21. C. de edict. Diui Adr. tollen. vbi Dec. num. 41. Rolan. conſilio 78. num. . . & 27. libro 3. & fuit dictum in cauſa Oueten. Canonicatus 30. Martij 1607. coram me,&c.

R. P. D. CAVALERIO.

Feſulana Iuris patronatus. Lunæ 8. Februarij 1610.

ARGVMENTVM.

Iuris patronatus vſurpationis præſumptio ceſſat vbi non probatur exiſtẽtem in quaſi poſſeſſione Iuris patronatus fuiſſe Dominum illius loci, in quo beneficium ſitum eſt,& quid ſi vna pars Iuris patronatus ſpectet ad vniuerſitatem Parochianorum.

SVMMARIVM.

Iuris patronatus vſurpatio non præſumitur vigore decreti Sacri Concilij Tridentini, niſi probetur eum, qui eſt in poſſeſſione Iuris patronatus, fuiſſe dominũ loci illius, in quo ſitum eſt beneficium. num. 1.

Iuris patronatus vſurpatio an præſumatur, quando vna illius pars ſpectabat ad vniuerſitatem Parochianorum, & alia pars ad alteras priuatas perſonas. num. 2.

DECISIO CCXIX.

1 Alias Rota ſub die Lunæ 7. Februarij 1583. coram bo.me. Bubalo reſoluit, Eccleſiã Parochialem S.Agathæ de Arſoli, eſſe de Iure patronatus Dominorum de Ardimannis pro vna voce, ex pluribus rationibus in Deciſione deductis. Orta poſtmodum lite inter D. Ardimannum de Ardimannis præſentatum ex vna, & D.Domitium Guadagnolum prouiſum ab Ordinario ex altera,& lata in partibus ſententia pro libertate Eccleſiæ per Vicarium Feſulanum, fuit commiſſa cauſa appellationis in Rota, in qua cum die 20. Nouembris proxime præteriti propoſuiſſem dubium generale; An ſentẽtia de partibus eſſet confirmanda,vel infirmanda,cum in diſputatione multa ſimul deducerentur, quæ Domini cenſebãt ſingula egere particulari inſpectione, mandauerunt cauſam reſtringi ad dubia particularia. Fuit igitur reſtricta ad dubiũ? An Ius patronatus huiuſmodi præſumatur acquiſitum ex vſurpatione; Quo per me propoſito, Rota reſpondit negatiue: Ratio fuit, quia non conſtat, quod Domini de Ardimãnis ſint, vel aliquando fuerint Domini loci illius, in quo ſitum eſt beneficium, aut vllo vmquam tempore in eo iuriſdictionem exercuerint, prout requiritur, ad hoc, vt aliquis dicatur potens, ad effectum, vt intret præſumptio vſurpationis, iuxta terminos Sacri Concil. Trident. ſeſſ. 25. c. 9. de reformat. Caputaquen. deciſ. 128. par. 2. Put. deciſ. 57. & 58. lib. 1. Chaſſanen deciſ. 65. incip. Ius patronatus in magnis Dominis. Fuit dictũ in vna Sorana Iuris patronatus. 28. Aprilis 1603. coram Illuſtriſs. D.meo Cardinale Pamphilio, in vna Pampilonen. Iuris patronatus de Belcoute, 16. Iunij 1586.

coram

corãm bo.mem.Orano,& in alia Bononieñ.Iuris patronatus 16. Ianuarij 1608. coram R.P. D. meo Sacrato, & in Cracouien. Decanatus, 10. Decembris 1603. coram bo.me. Iuſto, & alias ſæpe in Rota fuit reſolutum.

2 Nec videbatur Dominis obſtare, quod altera pars huius Iuris patronatus ſpectabat ad Vniuerſitatem Parochianorum, in qua Vniuerſitate cadit præſumptio vſurpationis, iuxta diſpoſitionem Concilij, & Deciſionum præallegatarum; Quia placebat reſponſio, quod cum pro parte ſpectãte ad Dominos de Ardimannis ceſſaret præſumptio vſurpationis, ceſſabat etiãm pro parte ſpectante ad Vniuerſitatẽ Parochianorum, quia etiam, quod Parochiani non præſentarent, nõ propterea Eccleſia remanebat libera, ita fuit dictum in vna Aurien. Parochialis 5. Decẽb. 1605. coram R.P. D. meo Manzanedo, & ad hoc propoſitũ Domini dicebant, quod quando Eccleſia eſt ſub ſeruitute, prout eſt hæc Eccleſia de Iure patronatus Dominorum de Ardimannis, & agitur de pertinentia, tunc non intrat diſpoſitio Concilij, quia ſi Parochiani vſurparunt, non vſurparunt libertatem Eccleſiæ, quæ nihilominus erat in ſeruitute, & ideo non ſunt neceſſariæ probationes, iuxta formam Concilij, ſed ſufficiunt probationes ordinariæ, vt fuit dictum in præallegata Sorana Iuris patronatus corã Illuſtriſs. Pamphilio. Ex quibus Rota reſoluit Ius patronatus, de quo agitur non præſumi acquiſitum ex vſurpatione, &c.

R. P. D. CAVALERIO.

Bononien. de Bonſignoribus. Ven. 12. *Februar.* 1610.

ARGVMENTVM.

Ex Summarijs ſume argumentum.

SVMMARIVM.

Bona fideicommiſſaria quod fuerint teſtatoris fideicommittentis tempore facti fideicommiſſi quomodo probetur. num. 3.

Solutio præſumitur facta regulariter de proprijs pecunijs. num. 4.

DECISIO CCXX.

1 IN hac cauſa de pluribus dubitatur. Primo, an cõſtaret bona Butrij, & Galiſani fuiſſe in bonis q. Nicolai fideicommittentis. Secundo, an conſtaret bona Vzani fuiſſe in eiuſdem Teſtatoris bonis. Tertio, quamuis conſtaret, pro qua quantitate cõſtaret fuiſſe a dicto Nicolao poſſeſſa. Tandem an conſtaret francationem factam de aliquibus ex prædictis bonis alienatis cum pacto de francando fuiſſe facta de pecunijs ꝓprijs hæredũ, vel de pecunijs hæreditarijs,

2 Quo ad primum dubium ſuper quo iam fuerant factæ duæ Deciſiones ſub diebus 3. Aprilis, & 15. Iunij anni prædicti Rota noluir ab eis recedere, per rationes allegatas, quæ placuerunt. Maior videbatur difficultas in bonis Vzani, in quibus alias Rota ſub die 5. Decembris 1608. non habuit probationes Laurentij pro ſufficientibus, & ideo dixit, quod eas coadiuuaret. Cum autem hodie vltra probationes antiquas Laurentius produxerit quædam inſtrumenta locationum in emphyteuſim perpetuam quorundam bonorum in eodem loco Vzani in fauorem Nicolai teſtatoris, & Bartholomæi fratris ſui, in quibus a duobus lateribus vocanrur pro confinibus bona eorundem fratrum Domini tenuerunt ſufficienter probatam fuiſſe etiam dicta bona Vzani fuiſſe in bonis eiuſdem Nicolai.

3 Circa tertium dubium de quantitate cum probaretur Nicolaum teſtatorem, & Bartholomæũ eius fratrem pro indiuiſo poſſediſſe communiter prædicta, & alia bona præcipue ex teiterata confeſſione Nicolai in inſtrumentis venditionis, & conductionis bonorum præfatorum cum pacto francandi. Viſum etiã fuit Dominis ſatis probatum, quod medietas dictorũ bonorum fuerit in bonis eiuſdem fideicommittentis. Bald. conſ. 89. num. 3. & ſeq. lib. 1. Cephal. conſ. 386. nu. 29. & ſeqq. lib. 3. Maſcar. quæſt. 53. in fin.

4 Supererat vltimum dubium, an ſcilicet conſtaret francationem bonorum Butrij, & Galiſani fuiſſe factam de pecunijs hæreditarijs, vt fuerat firmatum in Deciſione facta in hac cauſa ſub die 3. Aprilis proximi præteriti, & in hoc Domini dixerunt non conſtare. Tum quia regula eſt pro hæredibus, quod redemptio illa præſumitur facta de pecunijs proprijs, non autem hæreditarijs. Dec. conſ. 231. nume. 4. in fin. & nume. 5. Alex. conſil. 82. numero 13. lib. 2. & conſilio 134. num. 3. & melius. num. 7. lib. 5. Aym. conſi. 131. num. 12. verſic. & in dubio ea præſumitur. Cagnol. in l. 2. num. 154. verſic. dicendum tamen. C. de pact. int. empt. & vend. Menoch. præſumpt. 46. nume. 7. lib. 3. tum etiam, quia in inſtrumento francationis de anno 1524. legitur dictam francarionem fieri de pecunijs pupillorum, nempe de libris 3000. ad hunc effectum per Thadæam matrem, & tutricem depoſitatis, & ex alio inſtrumento poſtea celebrato ſub die 10. Martij 1515. conſtat, quod dicti pupilli ex prædictis libris 3000. mutuo acceperant duo millia pro quibus reſtituendis coacti fuerunt vendere tornaturas 45. terræ in loco Scraianæ cum decreto Iudicis, & alijs ſolennitatibus.

5 Nec videbatur Dominis obſtare, quod de anno 1522. in quodam inſtrumento tranſactionis aſſertum fuit in hæreditatibus Nicolai fideicommittentis, & Bartholomæi fratris ſui adfuiſſe diuerſa credita exigenda librarum 8000. & pro ijs fuiſſe deputatos exactores, qui pecunias exactas deponerent in bancho ad effectum affrancandi terras, de quibus agitur. Quia Informantes pro Laura reſpondebãt. Primo nõ conſtare dicta credita fuiſſe exacta. Secundo reſpon-

debant oſtendendo aliud inſtrumentum confectum de anno 1524. ſub die 30. Maij, per quod fuerat receſſum a prima concordia tanquam læſiua, & præiudiciali pupillis, in quo narratur inter cetera, quod in ea fuerat præſuppoſitum, æs alienum hæreditarium fuiſſe librar. 2000. & poſtea fuerat repertum excedere lib. 8000. & ideo fuit deuentum ad aliam tranſactionem, & concordiam.

6 Tandem in omnem euentum, ſatis apparere videbatur veritas ex inſtrumento prædicto ſub die 10. Martij 1525. quod affrancatio erat facta cum pecunijs non hæreditarijs, ſed mutuo ſumptis a pupillis, & ideo pupilli potuerant pecunias prædictas repetere a fideicommiſſarijs, vt in alia deciſione dictum fuit. Dec. dicto conſil. 237. nume. 4. & 5. cum alijs ſupra adductis.

REVER. P. D. CAVALERIO.

Romana Concordiæ S. Petri. Ven. 12. Februar. 1610.

ARGVMENTVM.

Beneficiati Baſilicę Sancti Petri numquid debeāt preſtare conſenſum in alienationibus, & locationibus ad longum tempus bonorum Eccleſię. Et inde bene declaratur, quod Papalis Conſtitutio per contrarium vſum non præſcribitur niſi data ſcientia Papę, & qualis debeat eſſe iſta ſcientia.

SVMMARIVM.

Præſcriptio inducitur ſpacio 40. annorum. num. 1.

Priuilegium, & præſcriptio a pari procedunt. Omne enim quod eſt quæſibile per priuilegium, eſt etiam quæſibile per præſcriptionem. num. 2.

Canonici habent de iure communi intentionem fundatā circa adminiſtrationem bonorum Eccleſiæ. num. 2.

Proœmium denotat mentem, & animum diſponentis. n. 3.

Conſtitutio Papæ præſcribi non poteſt contra eius mētem, & præſertim contra fauorem Eccleſiæ, cui nec tacite, nec expreſſe renunciari poteſt. num. 3.

Præſcriptio contra Conſtitutionem Papæ non datur ſine ſcientia ipſius Papæ. num. 4. & nu. 5. Vbi etiam qualis debeat eſſe iſta ſcientia.

Scientia Papæ debet eſſe certa, poſitiua, & expreſſa ad effectum, vt contra eius conſtitutionem currat præſcriptio. num. 5.

Conſtitutio Papę non poteſt tolli per contrarium vſum ſine ipſius Papæ ſcientia, & conſenſu. nu. 5. & 6. Vbi amplius, quod tacitus conſenſus Papæ non ſufficit.

Præſcriptio cum mala fide non datur. num. 7. Vbi etiam, quando quis dicatur eſſe in mala fide.

Prohibitio in actibus negatiuis non præſcribitur, niſi adſit contradictio, & acquieſcentia. num. 8.

DECISIO CCXXI.

1 IAm Rota firmauit per duas deciſiones ſub dieb. 13. Nouemb. & 11. Ianuarij proxime præteritorũ in alienationibus rerũ immobiliũ, & iuriũ Baſilicę S. Petri, nec non in locationibus Caſalium vltra nouennium, vel Domorũ vltra tertiā generationē Beneficiatos vocari debere, ita vt habeant vocē conſentiendi, & diſſentiendi vigore Conſtitutionum Nicolai III. & Pauli III. fel. me. Verũ, quia in propoſitione vltimi dubij multa deducta fuerant pro parte Capituli ſuper præſcriptione contra Beneficiatos, quæ viſa fuerunt digna cōſideratione, Rota voluit, quod ſuper præſcriptione particulariter diſputaretur. Ideo propoſui dubium, an Beneficiatis obſtaret præſcriptio.

2 Pro parte Capituli multa deducebantur, & in primis curſus nedũ 40. ann. neceſſarius de iure ad inducendā præſcriptionem. gl. in c. vlt. in verb. legitime ſit præſcripta. de conſuet. c. auditis. de præſcript. Verum etiā annorũ 250. & vltra cōputādo a die datæ Conſtitutionis Nicolai ſub 3. non. Februar. 1278. vſque ad Motũ proprium Pauli III. quo medio t͞pe plures alienationes factæ fuerunt, abſq; eo ꝙ vnquā Beneficiati interuenerint. Quod aũt hoc Ius eſſet præſcriptibile dicebatur apparere ex eo, q͞a Canonici poterāt illud acquirere mediāte priuilegio, & ſic ēt mediante p̄ſcriptione, omne enim, quod eſt quæſibile per priuilegiũ, eſt etiam quæſibile per præſcriptionem. Felin. in c. accedentes. num. 6. de præſcript. Pariſ. conſ. 101. nume. 13. vol. 1. & tanto magis dicebant Informantes pro Capitulo eſſe præſcriptibile, quia Canonici habent intentionem fundatam de iure communi circa adminiſtrationem bonorum Eccleſiæ. Felin. in c. edoceri. nume. 3. & ſeq. de reſcript. & fuit dictum in hac cauſa ſub die 3. Aprilis proxime præteriti, & ideo facilius intrare videtur præſcriptio in ipſorum fauorem. gloſ. in cap. 1. in verb. titulum, prope fin. verſic pone ergo. de præſcript. in 6.

3 Verum his non obſtantibus Rota in hoc caſu non cenſuit Beneficiatis obſtare præſcriptionem, quia nō ſumus in ſimplici priuilegio cōceſſo Beneficiatis, ſed in ordinatione reſpiciente gubernium, & ſtatũ Eccleſiæ S. Petri, vt colligitur ex proœmio dictæ Conſtitutionis Nicolai III. vbi Papa poſtquā narrauit inordinatum ſtatum huius Eccleſiæ, & quod iāpridem ad illius reformationem ſtudia ſua conuerterat ſub nu. 6. dicit, ſe dum eſſet Cardinalis, & Archipresbyter huius Baſilicæ ſtatuta, & ordinationes pro huiuſmodi reformatione de cōſenſu etiam Capituli feciſſe, eaq; a Ioanne XXI. Prædeceſſore ſuo confirmata fuiſſe, po- 4
ſtea ſub nu. 14. ſubdit, vt in eadem Baſilica loco eius ordinario iſta ſuccedat, & quæ in ipſa cōnectimus inuiolabiliter inibi perpetuis temporibus obſeruentur. Cum autem ex hoc proœmio, ex quo regulariter colligitur mens, & animus diſponentis. Barto. in l. ambitioſa. num. 27. ff. de decret. ab ordin. facien. l. vlt. vbi Bart. & alij. ff. de hæred. inſtit. Corn. conſ. 43. num. 1. verſic. & in præfatione dicitur. vol. 1. fuit dictum in

vna

vna Cauallicen. Baroniæ de Thoro 30. Maij 1572. coram bo.mem. Oradino appareat Papam proceſſiſſe ordinando, & ſtatuēdo, quod in iſtis alienationibus interuenirent Beneficiati,& haberent Ius aſſentiendi,& diſſentiendi, non ad priuilegiandos Beneficiatos,nec ad priuatum ipſorum fauorem, ſed ad conſulendum indemnati Eccleſiæ in re adeo præiudiciali, prout eſt alienatio bonorum,& pro ſalubri, & ſolido ſtatu Eccleſiæ,vt ſunt clara verba conſtitutionis. nu. 11.in fin.& alijs in locis,conſequens eſt,vt non poſſit dari legitima præſcriptio contra legem Papæ,quæ ab inferioribus nulla præſcriptione tolli poteſt contra eius mentem,& contra fauorem Eccleſiæ, cui nec tacite,nec expreſſe renunciari poteſt. Dec.in c.cum acceſſiſſent.nume.94.de conſtit.& ibid.Abb.nu.7.Gabr.conſ.151.num.16.& duobus ſeqq.vol.2.

4 Et ideo ad hunc effectū oīno neceſſaria erat ſciētia Papæ, ſine qua non pōt cōſiderari aliqua præſcriptio legitima,& releuans, vt fuit firmatū in dictis duabus deciſionibus ſub die 13.Nouēb.1609.& 11. Ianuarij præteriti,quia non probata ſciētia legiſlatoris,aut ſucceſſoris æqualē poteſtatem habentis cōtrarius vſus non ſuffragatur.Abb.in c.1.n.4.de treug. & pac. Præpoſ.in c.in iſtis.§.leges.n.3.verſ.niſi dato conſenſu Papæ.diſt.4.Rot.deciſ.10.de conſuet.in antiq.

5 Hæc autem ſcientia Papæ Dominis nō videbatur fuiſſe a Canonicis probata,quia cōfirmationes Apoſtolicæ,q̄ ab ipſis oſtendūtur de alienationibus factis a ſolis Canonicis non cōſtat,ꝙ fuerint cōceſſæ a Papa tāquā de alienationibus factis ſine interuentu, & conſenſu Beneficiatorū,ſed ſunt ſimplices literæ cōfirmatoriæ ſi in euidentē,&c. Nec ex eis conſtat Papam habuiſſe ſciētiā certā,& poſitiuā, ꝙ alienationes fuerint factæ abſq; Beneficiatis,& nihilominus talis ſcientia certa poſitiua, & expreſſa videbatur Dñis neceſſaria ad effectū inducendi præſcriptionē legitimam contra Cōſtitutionem Papalē.Caputaq.deciſ.204.n.2. par. 3.vbi firmatur in ſimili materia Cōſtitutionum Leonis X. conceſſarum Collegio Archiuij eas non potuiſſe elidi ex non vſu, vel contrarijs āctibus ſine expreſſo cōſenſu Principis,quē conſenſum debere eſſe expſſum,& non tacitum, dicit Franc. in c. cum de beneficio.n.4.de præb.in 6.cum alijs ibi per eum alleg.& dicit Archid.in d.c.cum de beneficio.n.2.verſ. nec mireris. Ideo requiri expreſſum conſenſum Papæ, quia eius authoritas non eſt ab homine, ſed a Deo,& ideo ſine eius conſenſu non poteſt aliquid fieri ab homine,quod ſit firmum,& ad hoc plura adducit.

6 Ex quibus tollebatur obiectum illud,ꝙ ſufficiebat tacitus conſenſus Papæ ſecundum opinionem Cardinalis Turrecrematæ in d.c. in iſtis. §. ſicut enim.verſ. ſecunda opinio.4.diſt.arg.c.vlt.de conſuetud.vltra q̄ neque de tali tacita ſcientia conſtabat per antedicta. Deficiente igitur ſcientia Papæ, Rota dicebat non poſſe induci conſuetudinem rationabilem legitime præſcriptam,iuxta terminos.d.c.vlt.vbi gloſ.& DD. de conſuet. in quo textu fundata eſt opinio Cardinalis Turrecrematæ, ex quibus tollebatur etiam aliud fundamentum Canonici [illegible] præſcriptio hic [illegible] men non [illegible] fectum ſcientiæ Papæ per [illegible]

7 Præterea dicebant [illegible] nem propter malā fidem Canonicorum [illegible] nuatā, ex quo ipſi ſemper [illegible] huc retinent dictam Conſtitutionem [illegible] chiuio,ex hoc inducitur mala fides [illegible] 24.nu.1.& 2.par.2. mala fides [illegible] ſcientia rei alienæ, & cum mala fide [illegible] ſcriptio.c.vlt.de præſcrip. reg.poſſeſſor [illegible] 6.cum alijs cumulatis per Gabr.de præſcriptionibus [illegible] num.57.verſ.contrarium,quod bona fide [illegible]

8 Tādē dicebatur nō cōſtare de aliqua contradictione Beneficiatorū,& tñ ad inducendū præſcriptionem neceſſe erat, ꝙ in talibus alienationibus Beneficiati voluerint interuenire,& fuerint reiecti,in his n. actibus negatiuis neceſſaria eſt prohibitio,& acquieſcentia. Couarr.in d.reg.poſſeſſor. in 2.par.§.4.nu.6. ver. huic ſane obiectioni. Rip.in c.cum Eccleſ. Sutrina.n. 68.de cauſ.poſſ. & propr. fuit dictum in vna Papien. bonorum 16.Ianuarij 1599. coram Illuſtriſſimi Cardinali Pamphilio. Et ex his Rota non cenſuit Beneficiatis obſtare præſcriptionem.

REVERENDISSIMO P. D. LVGDVNEN.

Terulen. Beneficij. 12. Februarij 1610.

ARGVMENTVM.

Ad excludendum prouiſum de beneficio,tanquā Sedi Apoſtolicę reſeruato non ſufficit Iuris patronatus, & præſentandi quaſi poſſeſſio,niſi illud plene probatur ex fundatione, vel dotatione,quando, & ex quibus hęc plena probatio facta dicatur.

SVMMARIVM.

Iuris patronatus quaſi poſſeſſio præſentandi ad excludendum prouiſum de beneficio Sedi Apoſtolicæ reſeruato nō ſufficit niſi plena Iuris patronatus ex fundatione, vel dotatione probatio deputatur. num. 1. & 2. Ibi etiam quomodo hæc plena Iuris patronatus probatio deducta cenſeatur, & num. 3.

Ius patronatus an cenſeatur probatum ex teſtamento, in quo aliquid relinquitur beneficio, de cuius patronatu agitur. num. 2. & ſeq. & num. 6.

Ius patronatus de iure cōi nō cōpetit niſi ex dotatione, & fundatione, ſiue ex cōtractatione, vel fundatione. nu. 3.

Beneficia præſumuntur dotata de iure communi. Declara, vt num. 4.

Patronus nō efficitur qs ex eo, qd in beneficio dotē augeat præſertim modicā, ſed tantū dicitur benefactor. num. 5.

Teſtamenti particula non probat niſi totum exhibeatur teſtamentum. num. 7.

DECISIO CCXXII.

1 BEneficium, de quo agitur vacauit in menſe Iulij, deque illo vti Sedi Apoſtolicæ reſeruato Dominus Hortenſius de Silues fuit prouiſus. Vnde cum non ſufficiat præſentatio exiſtentium in quaſi poſſeſſione præſentandi, ſed requiratur plena Iuris patronatus ex fundatione, vel dotatione probatio ad excludendum reſeruationem, vt fuit dictum in cauſa Valentina de Cadet 4. Iunij 1602. coram bonę mem. Litta. Ideo dubitaui, an in hoc caſu conſtet de Iure patronatus, & ſolo Domino Horatio Informante fuit reſolutum negatiue.

2 Licet enim in actis exhibita fuerit particula teſtamenti Ioannis Nauam olim Parochi, ſiue Vicarij oppidi de Alcada, in quo ordinat, quod ex bonis dicti teſtatoris accipiantur quædam pecuniæ dictæ de Maria Calle fundatæ, & inſtituitæ in Eccleſia Parochiali dicti oppidi de Alcada, quodque Dominus, & Iudex dicti oppidi, & frater ipſius teſtatoris ſint patroni, tamen hic titulus non fuit viſus ſufficiens ad probandum Ius patronatus, immo illius productio inficit alias probationes reſultantes ex enunciatiuis Ordinariorum, & præſentationibus effectuatis. Creſcē. deciſ. 21. num. 3. de probat. Put. deciſ. 40. num. 2. lib. 3. de quibus probationibus non eſt opus agere, nec inſpicere, an ſufficerent in patronatu, qui ob ſuſpicionem vſurpationis indigeat requiſitis Concilij.

3 Quod autem iſte titulus teſtamenti non ſit ſufficiens deducitur, quia Ius patronatus de iure communi non competit niſi ex dotatione, & fundatione, ſiue ex contractatione, vel fundatione. Abb. conſil. 54. num. 7 par. 1. & alij per Lambert. lib. 1. pat. 1. q. 1. artic. 6. & q. 2. art. 2. num. 1. ſed ex prædicto teſtamento non probatur fundatio Cappellaniæ, quia dicitur in eo expreſſe, quod dicta Cappellania erat fundata, nō probatur etiam dotatio, ſed ſolummodo quoddam augmentum dotis, vt indicant illa verba vniri, & incorporari Cappellaniæ non inſtitutæ, quæ præſupponunt adfuiſſe aliquam dotem, cui vnio, & incorporatio eſſet facienda, quia vniri ſicut optare intelligitur de pluribus, vt per Rebuff. in prax. titu. de vnionibus in pat. 2.

4 Et quidem de iure eſt, quod beneficia præſumuntur dotata, quod quamuis fallere poſſit in altaribus ſitis intra Eccleſiam, quæ poſſent eſſe ſine dote, vt per Lambert. par. 1. artic. 1. quæſt. 3. princ. num. 5. tamen omiſſa diſputatione, An eo caſu altare acquirat Ius patronatus, quam diſputationem attingit Lambert. num. 6. & ſeq. adhuc illa fallentia non ſatis quadrat huic caſui propter verba ſupradicta conſiderata, & multo magis, quia Altare vltra fructus legatos in pecunia habet, quamplures alios redditus in fundis, & rebus ſoli, ita vt magis opportunum ſit accipere verbum vniri, & incorporari in ſua propria ſignificatione, quam illum impropriare ad effectum, vt modicum legatum habeatur non pro augumento, ſed pro dote, & beneficium remaneat liberum, ſed in ſeruitute cōtra regulas, & præſumptiones iuris.

5 Modicitas vero legati eſt perſpicua, fructus enim pecuniæ legatæ iuſtam conſtituunt ſummam Scutorum aureorum nouem, quibus ſtantibus ſequitur certiſſima concluſio, quod ex augumento dotis maxime de eo modico, & exiguo non efficitur quis patronus, ſed tantum dicitur benefactor. gloſ. in c. piæ mentis. 6. q. 7. Abb. in c. 3. num. 4. de Eccleſ. ædific. Lambert. de Iure patr. lib. 1. quæſt. 5. art. 12. num. 1.

6 Accedit, quod non conſtat de aliqua Ordinarij approbatione, & quod plus eſt non conſtat prædictum legatum fuiſſe effectuatum, ſeu adimpletum, quod vti fundamentum iſtius Iuris patronatus eſſet plene, & concludenter probandum, vt fuit dictum in Compſana Iuris patronatus coram bo. mem. Litta, nec poteſt præſumi effectuatio ex obſeruantia ſubſequuta, quia ad hunc effectum dicta obſeruantia deberet eſſe proxima, ex præſentationibus autem, quæ dantur magis antiqua eſt, poſt annos ſeptuaginta a die conditi teſtamenti, vltra quod præſentationes factæ ſunt ad Cappellaniam Sanctorum Apoſtolorum Simonis, & Iudæ, quæ eſt ad Altare maius, poteſt autem dici veriſimiliter, quod teſtator non legauit Altari maiori, alias enim omiſiſſet hanc expreſſionem inſignē, nec vſus fuiſſet illo circuitu inutili verborum Cappellaniæ dictæ de Maria Colza fundatæ, & inſtituitæ in Eccleſia Parochiali oppidi de Alcada.

7 Denique exhibita tantum fuit particula teſtamenti, non autem integrum teſtamentum, prout fieri debuerat, ad not. ad c. contingit. de fid. inſtrum. Rom. conſ. 301. num. 7. Alex. in rubr. de nou. oper. nunciat. num. 35. & dicta particula eſt copia extracta lite pendente abſque compulſorialibus, atque etiam ex illa apparet teſtamentum fuiſſe minus valide, & ſolenniter factum cum in eo duo teſtes tantum interuenerunt. Itaque ex prædictis fuit concluſum pro Informante.

REVERENDISSIMO P. D. LVGDVNEN.

Mediolanen. Decimarum. 8. Februarij 1610.

ARGVMENTVM.

Noualia, quæ dicantur ad effectum, vt ex illis Decimæ non ſoluantur, & ſuper probatione noualium quomodo teſtes debeant deponere

SVMMARIVM.

1 *Nouale eſt ager de nouo ad culturam redactus, de quo nō extat memoria, qđ aliquando cultus fuerit. n. 1. & ſeq.*
Teſtes deponentes ſuper noualibus, quomodo deponere debeant. num. 1. & ſeqq.

Teſtes

Teſtes ſuper conſuetudine deponentes non probant niſi deducant factum, ex quo reſultat conſuetudo. num. 2.

Attendi debet non quid factum fuerit, ſed quid fieri debuerat. num. 3.

Decimæ ex nonalibus, quando ſoluantur. num. 3.

DECISIO CCXXIII.

1 ROta cenſuit non conſtare de nouaIibus. Quicquid enim Iuriſconſultus in l. Silua. §. nouales. de verb. ſignific. Virgilius Georg. & alij Authores intellexerint pro nouale, certe in hac decimarum materia non eſt recedendum a diffinitione Canonum, quam communiter amplectuntur omnes Doct. videlicet Noualem eſſe agrum de nouo ad culturam redactum, de quo non extat memoria, quod aliquando cultus fuerit. c. quid per nouale. de verb. ſignific. dicit ad effectum, vt teſtes probent noualia requiri, quod deponant nullum, qui viuit vidiſſe, quando loca illa fuerunt culta, & quod nunquam viderunt aliquos, qui dicerent ſe vidiſſe illa loca coli, vel audiuiſſent ab alijs, qui vidiſſent, vel audiuiſſent ab alijs rurſum in infinitum, vel etiam ab ijs, qui ſecum conuiuebant, & Innocent ſequuntur Ruin. d. conſ. 163. Ferret. conſ. 195. num. 2. lib. 1. & alij allegati per Informantes.

2 In propoſito igitur, quamuis dentur aliqui teſtes, qui deponunt adeſſe Noualia intra Parochias, de quibus agitur, tamen eum nihil dicant de prædictis requiſitis non releuant. Pariſ. conſilio 73. nume. 39. libro quarto. Non enim ſufficit, quod proferant per verbum Iuris niſi rationem reddant, quæ factum cõcludat Aym. conſilio ſexto. numero 123. ſicuti teſtes deponunt adeſſe conſuetudinem non probant, niſi deducant factum, vt per Decian. reſponſ. 51. numero 11. lib. 2.

3 Ideoque magis dicendum eſt, quod iſti teſtes, quã do receſſerunt ab illa ſimplici noualium expreſſione oſtenderunt ſe non intelligere, quid veniat appellatione noualis, quia hoc nomine comprehenderẽt Terras, quæ olim paſcua fuerant, & è quibus cum aliqui fructus perciperentur, ſequitur quod ſoluebatur, vel ſolui debebat decima, quia attendi debet non quid factum ſit, ſed quod fieri debuerit. cap. peruenit. de decimis. In hac autem materia non ſufficit ad conſtituendum nouale, quod Terra illa vſque tunc inculta fuerit, ſed reſpondetur prætereа, quod ex illa nihil fuerit ſolutum, nec etiam debitum nomine decimarum. Vnde ſi paſcua, prata, Siluæ, nemora redigantur ad culturam, non mutatur earum Terrarum natura quo ad decimas, quæ ſemper illi perſoluendæ ſunt, cui ante culturam ſoluebantur. Abb. in dicto c. quid per nouale. numero primo. verſic. nota tria. Pariſ. d. conſilio 73. numero 18. & 17. libro quarto. Rebuff. de decim. quæſt. 14. num. 22. Couarr. variat. lib. 1. capit. 17. numero 13. & fuit dictum in cauſa Conchen. Decimatum de Borella 21. Maij 1607. coram R. P. D. meo Ortembergo.

4 Stante autem, quod non conſtat hoc caſu de nonalibus remanet ſuperflua ſecunda pars dubij, qua quærebatur, quænam Terræ eſſent nouales, &c.

REVERENDISS. P. DOMINO LVGDVNEN.

Firmana Altaris de Dorijs. 15. Februarij 1610.

ARGVMENTVM.

Ius patronatus an, & quando cenſeatur probatum per quaſi poſſeſſionem præſentandi quid operetur hæc quaſi poſſeſſio, & quomodo probetur.

SVMMARIVM.

Præſentatus ab exiſtentibus in quaſi poſſeſſione præſentandi, Clericus, & approbatus in examine admittẽdus eſt ad beneficium. num. 1.

Præſentandi quaſi poſſeſſio probatur per duos vltimos actus. num. 2. & num. 6.

Quaſi poſſeſſio præſentandi non ſufficit ad excludendum prouiſum de beneficio Sedi Apoſtolicæ reſeruato. Declara, vt num. 3.

Ius patronatus vbi conſtat, tunc præſumitur fundatio, & dotatio. num. 3.

Ius patronatus probatur per verba enunciatiua in antiquiſſimis vltra centum annos iuncta fama, & concurrentibus adminiculis. num. 4 & 5. Vbi quid ſi enunciatiua reperiantur in præſentationibus, & inſtitutionibus.

Ius patronatus probatur ex pluribus præſentationibus, & inſtitutionibus effectuatis. num. 7. & 8.

Iuris patronatus vſurpatio quandoque non præſumitur iuxta diſpoſitionem Concilij Tridentini. num. 9.

DECISIO CCXXIV.

1 DOmini dixerunt inſtitutionem factam de perſona Domini Dominici Dorij ad Cappellam, ſeu Altare ſub inuocatione Sanctorum Ioannis Baptiſtæ, Antonij, & Mariæ Magdalenę in Eccleſia Sancti Gregorij Portus firmi eſſe confirmandam, quia ipſe eſt Clericus ab examinarotibus Vrbis repertus idoneus, & fuit præſentatus, & inſtitutus ab exiſtentibus in quaſi poſſeſſione præſentandi, & iuſtituendi. c. conſultationibus. cum ibi not. de Iure patr. Lap. allegat. 95. in fine. Fuit dictum in Lunen. Sarzanen. Cappellaniæ 1. Martij 1610 coram R. P. D. meo Sacrato, & in Barchinonen. Prioratus 28. Iunij 1606. coram bonæ mem. Iuſto, & 26. Iunij 1606. coram R. P. D. meo Coccino.

2 Quaſi poſſeſſio non poteſt controuerti, quia Dominicus fuit præſentatus a Dorio eius fratre, qui de anno

Digitized by Google

anno 1574. præſentanerat Filibertum per cuius obitum cum poſtea de anno 1584. hæc eadem Cappella vacaſſet. Idem Dorius præſentauit Andream Mariã, quæ moriẽte contigit illa vacatio, quæ dedit cauſam huic liti, idem Dominicus fuit inſtitutus a Capitulo Firmano mediante perſona vnius Canonici tũc Præpoſiti, & eodem modo fuerunt factæ Inſtitutiones in poſſeſſione de 1574. & 1584. Sicque pro quaſi poſſeſſione tam præſentandi, quàm inſtituendi concurrunt duo actus vltimi, & immediati, atque effectum ſortiti, licet vnus tantum ſufficeret.

3 Et vbi neceſſaria ſit probatio Iuris patronatus, quia beneficium vacaſſe dicitur in menſe reſeruato, quo caſu non habetur ratio quaſi poſſeſſionis præſentandi, cum illa ſuffragari non poſſit propter clauſulas ampliſſimas regulæ octauæ, Verall. deciſ. 29. & 326. libro 1. in manuſcript. fuit dictum in Valentina Parochialis de Carlet. 4. Maij 1601. coram R. P. D. meo Lancellotto, quicquid ſit de illa reſeruatione, quam Informantes pro Dorio non admittunt, tamen in omnem euentum Domini dixerunt eã non obſtare quia cum conſtet legitime de Iure patronatus, præſumitur in fundatione, & dotatione. Feder. de Sen. conſil. 235. num. 2. Abb. conſ. 26. par. 2. Guidop. deciſ. 404. & alij in Iacen. Portionis de ann. 1602. 16. Decemb. coram Illuſtriſ. Mellino. Ideo ſub regula octaua non comprehenditur.

4 Quod conſtet de Iure patronatus deducebatur ex tribus enunciatiuis antiquiſſimis vltra cẽtum annos, nempe de annis 1474. & 1487. & 1499. quæ cum habeant vim famæ probant in antiquis Ius patronatus concurrentibus adminiculis Bald. in l. cum ſuper, C. de rei vendic. Caſſad. deciſ. 2. de probat. Dec. conſil. 117. in fi. & conſ. 126. num. 3. Achill. deciſ. 17. de Iure patr. & fuit reſolutum in dicta cauſa Iacen. Portionis de anno 1601. 4. Maij coram Illuſtriſ. Mellino, & in cauſa Tiraſonen. Cappellaniæ Veneris 14. Decembris 1602. coram R. P. D. meo Pamphilio.

5 Nec facit quod iſtæ enunciatiuæ factæ fuerint in præſentationibus, & ſic dici poſſent emanatæ a perſonis ſuſpectis, quia immo ſactæ fuerunt inſtitutionibus, de quarum effectuatione non eſt neceſſe, quod conſtet ad ipſum effectum, vt ſentit Put. deciſio. 136. num. 3. lib. 3. & fuit dictum in Lucana Cappellaniæ. 22. Martij 1609. coram bonæ mem. Iuſto, & nihilominus vbi enunciatiuæ eſſent factę in præſentationibus, adhuc probarent, cum recipiant fomentum ex actibus, in quibus fuit enunciatum. Put. deciſio. 149. libro tertio. Achill. d. deciſ. 17. de Iure patro. deciſ. 1. de conſuetud.

6 Adminicula vero concurrunt in hoc caſu ex alijs pluribus enunciatiuis, & præſentationib. vltra annos ſexaginta ex ſententia lata a fel. record. Sixto Quinto tunc Epiſcopo Firmano, quæ non deſeruire debet ſolummodo pro adminiculo. Non obſtant quæ aduerſus illam proponuntur exceptiones, atque ex prædictis duabus vltimis præſentationibus effectuatis, & ex quo nõ apparet quod de iſta Cappella aliqua vnquam prouiſio ſacta fuerit.

7 Et quod plus eſt aliqui ex Dominis animaduertebant ex abundanti vltra vltimum ſtatum prædictarũ præſentationum concurrere etiam in hoc caſu antiquiſſimam poſſeſſionem ex multiplicatis pręſentationibus effectum ſortitis ſpacio quatuor annorũ, & vltra præter alias præſentationes, de quarum effectuatione non conſtat. Nam de anno 1487. fuit præſentatus Philippus Antonius, & iſta præſentatio habuit effectum vſque ad annum 1449. quo tempore dictus Philippus reſignauit ad fauorem Bartholomæi, nec dicatur reſignare poſſe ius quod quis habeat ad quæ idcirco non bene inferri a reſignatione, quæ fuit facta longe poſt præſentationẽ tunc ceſſat præſumptio quod ſolum ius reſignatum fuerit, vt fuit dictum in Reatina Iuris patronatus 28. Ianuarij 1608. coram R. P. D. meo Coccino.

8 Alia præſentatio effectuata eſt de anno 1530. quo præſentatus fuit Frãciſcus Marini per cuius obitum de anno 1537. fuit præſentatus Antonius Petri, Dominici de Portu, & iſta etiam præſentatio poteſt dici effectuata, quia quando de anno 1574. fuit pręſentatus, & inſtitutus ille Philibertus, de quo ſupra fuit facta mentio tunc Cappellania vacabat per obitũ Antonij Doſij de Portu. Concurrentibus enim tribus demonſtrationibus nouis Patriæ, & Altaris ſatis dici poteſt, quod iſte præſentatus de anno 1537. & mortuus de anno 1574. fuit vnus, idemque homo Antonius Doſius de Portu filius Petri Dominici, & ſecundum hanc ſcripturam habentur præſentationes effectuatæ per annos quaſi nonaginta.

9 Non obſtat, quòd pręſentationes fuerũt ſactæ pro duabus vicibus per Communitatem Portus Firmi. Ideoque propter præſumptam vſurpationem fieri debeat probatio iſtius Iuris patronatus, iuxta receptũ Concilium. Fuit enim reſponſum, quod cum tertia vice fuerit penes priuatam familiam, vſurpatio præſumitur ſacta nõ libertate Eccleſiæ, ſed iure priuatæ familiæ, quia ſi nullũ extitiſſet Ius patronatus, Communitas non feciſſet aliquos Compatronos, ſed ipſa totum Ius præſentandi vſurpaſſet vt multis argumẽtis deducit Menoch. de præſump. lib. 3. præſump. 90. num. 15. & 16. Ideoque iſtis priuatis hominibus nocere non debet vſurpatio, quæ in ſola Communitate præſumeretur, vt in alijs cauſis. Rota reſoluit, & nuper octaua præſentis menſis in cauſa Feſulana Parochialis coram R. P. D. meo Caualerio, & in hoc caſu idem magis admittendum eſt, quia in prima præſentatione de anno 1474. nulla ſit mentio Communitatis, & prædicta ſententia fel. record. Sixti Quinti declarat Ius patronatus ſpectare ad Dorios, non autem ad Communitatem, atque in vim illius ſententiæ ſoli Dorij præſentarunt quoties exinde contigit Cappellæ vacatio. Demum non obſtat quod Dorius non doceat ſe deſcẽdere ab illis perſonis, qui in prædictis antiquis vacationibus præſentarunt, quia ſtãte quaſi poſſeſſione præſentandi, in qua ipſe exiſtit, & ſtat quod conſtat in genere de Iure patronatus non tenetur

Digitized by Google

tur aliám deſceudenriam probare a fundátione, vel antiquioribus patronis, vt ſuir dictum in Gerunden. Beneficij de Ceruianis 15. Decembris 1599. coram Illuſtriſs. Seraphino, & in dicta Tiraſonen. Cappellaniæ coram R. P. D. meo Pamphilio.

REVERENDISS. P. D. LVGDVNEN.

Leodien. Parochialis. 1. Martij 1610.

ARGVMENTVM.

Poſſeſſio probatur leuioribus probationibus ad effectum manutentionis, nec manutentio impeditur per poſteriorem attentatam poſſeſſionem.

SVMMARIVM.

Poſſeſſio probatur leuioribus probationibus ad effectum manutentionis. num. 1.

Poſſeſſione quis non priuatur per ſolam ſententiam iudicis, niſi ſequatur realis apprehenſio cum miniſterio hominis. num. 2.

Exequutor mixtus tenetur aſſumere partē iudicis, quando eſt datus cum clauſula vocatis vocandis. nu. 3.

Poſſeſſio attentata appellatione pendente non eſt manutenibilis, nec impedit manutentionem anterioris poſſeſſionis. num. 4.

Appellatio datur a ſententia mixti exequutoris. nu. 3.

DECISIO CCXXV.

1 PRo Informante videlicet mandatum de manutenendo in poſſeſſione Parochialis, de qua agitur dandum eſſe Domino Ioanni Aruoldo, de cuius anteriori poſſeſſione conſtar ex confeſſione Ioannis Vulpion Aduerſarij facta in precibus pro obtinenda buius cauſæ commiſſione ex articulo per eundem dato coram iudice Exequutore, & depoſitionibus pluriū teſtium ſuper dicto articulo factis, demumque ex ſententia dicti Iudicis, qui pronunciauit Arnoldum eſſe amouendum a poſſeſſione, quibus ſimul iunctis remanet plus quam probara poſſeſſio præſertim ad effectum manutentionis, ad quem leuiores etiam probationes ſufficerent, vt per Monach. poſt alios de retin. poſſeſſ. remed. vlt. numero trigeſimo quarto.

2 Non obſtat, quod in dicti iudicis Exequutoris ſeutentia dicatur, Arnoldum eſſe amouendum, & Ioannem Vulpion eſſe admittendum, cum ſequentibus verbis, prout eum in veram, realem, & actualem poſſeſſionem immittimus, & defendimus. Nam per ſolam ſententiam non priuatur quis poſſeſſione, nec eā amittit, ſed requiritur actualis, & realis apprehenſio cum hominis miniſterio. Caſſad. deciſ. 7. in princ. de cauſ. poſſeſ. & propriet. & per Gail. obſeruat. 152. lib. 2. Rota dicta deciſ. 2. par. 2.

3 Inſuper nec eriam accedenre hominis miniſterio Arnoldus amiſiſſet poſſeſſionem, quia ſententia fuerar lata ab exequutore non mero, ſed mixto, qui propter clauſulam vocatis vocandis tenebatur aſſumere partem Iudicis. c. exhibita. vbi Felin. nu. 4. de iudic. Card. conſ. 63. in princ. Oldr. conſ. 227. nu. 2. Ideoq; dabatur ab eius ſenteuria appellatio, & ipſe appellationi deferre tenebatur. Card. & Felin. in locis præallegatis. & in capit. de cetero. numero ſecundo in fin. de re iudic.

4 Atque hinc ſequitur, quod cum Arnoldus appellaſſet intra decem dies, poſſeſſio autem ſi fuiſſet data Ioanni Vulpion, non tamen erar manutenibilis, ſed vt nulla, & attenta non deberet impedire manutentionem debitam anteriori poſſeſſori Arnoldo, vt ſunt iura vulgara, & fuit ſæpe deciſum in Rota in cauſa Neocaſtrē. Parochialis prima Februarij proxime prę teriti coram R. P. D. meo Pamphilio.

REVERENDISS. P. D. LVGDVNEN.

Meſſanen. Iuriſdictionis. 1. Martij 1610.

ARGVMENTVM.

Parochialis quod ſit Eccleſia, & quod illius curam exercens ſit Parochus, & Rector quomodo probetur.

SVMMARIVM.

Rectorem, & Parochum alicuius Eccleſiæ quem eſſe probatur per teſtes, Et quomodo iſti teſtes di ponere debeant ſuper hac probatione. numero primo, & ſeqq.

Rectorem, & Parochum Eccleſiæ quem eſſe probatur ex edictis dicti Rectoris, & Parochi, vt omnes recipiant ſacramenta, item ex viſitatione Ordinariorum, & alijs, de quibus. nu. 3. & 4.

Collegiata Eccleſia non dicitur ſine ſignis, de quibus remiſſiue. num. 5.

Parochialis Eccleſia vt dicatur requiruntur enumerata. num. 6. & ſeqq.

Parochialis Eccleſia non dicitur, quando in ea Curati exercent, non ſuo nomine, ſed alieno. nu. 6.

Rector, & Parochus dicitur is, qui ſuo nomine ſingulariter, non autem cum alijs ad regimen Eccleſiæ aſſumitur. num. 7. & 8.

Canonici quando habent curam animarum, talis cura dicitur remanere penes Collegium. numero 8. & ſequentibus.

D E.

DECISIO CCXXVI.

1 FVit dictum, ſententiam Domini Archiepiſcopi Regien. eſſe confirmandam. Primum enim caput quod continet, Archipresbyterum terræ Caſtri Regalis eſſe verum Rectorem, & Parochum totius terræ prædictæ illique incumbere curam omniũ animarum, atque Sacramentorum omnium adminiſtrationem iuſtificatur ex teſtibus datis in Sũmario Archiepiſcopi, nume. 1. & 2. Qui deponunt de certa ſciẽtia, Archipresbyterum eſſe Parochum vniuerſalem, aliaſque Eccleſias dependentes ab Eccleſia Archiepiſcopali matrice, & eſſe duntaxat coadiutrices illius erectas pro maiori populi commoditate.

2 Et dicti teſtes plura ſpecifice enumerant, quibus eorum diſpoſitionem verificant, nempe matrimonia fuiſſe ſemper in toto Caſtro illiuſq; diſtrictu celebrata de licentia Archipresbyteri, eundemq; diſtribuiſſe bollettinos tempore Paſchatis denunciatione pro recognitione eorum, qui præceptum Eccleſiæ adimpleuiſſent. Demumque presbyteros aliarum Eccleſiarum eſſe amouibiles, ipſoſque etiam a dictis Eccleſijs prohibitos diſcedere.

3 Et adiuuantur etiam dictorum teſtium depoſitiones ex dictis Archipresbyteri, vt omnes Incolæ recipiant ſacramenta, & ex viſitationibus Ordinariorũ, in quibus mandatum fuit, Archipresbytero, vt in Eccleſijs Caſtri reficeret fontem Baptiſmalem, aliaque adimpleret, quæ ad ipſum non pertinent, niſi cura animarum, & Sacramentorum adminiſtratio penes ipſum reſideret.

4 Denique cõcurrit prouiſio Apoſtolica Archipresbyteri, cum enunciatiuæ aſſertione, quod illi incumbit etiam cura iuriſdictionalis Archipresbyteratus aliarum Eccleſiarum oppidi, quæ aſſertio fruſtra reſtringitur ad curam iuriſdictionalem, quia talis reſtrictio non poteſt admitti, propter dictionem etiam, quam notum eſt ampliare.

5 Secundum autem caput ſententiæ, quod continet Eccleſias Sanctiſſimi Saluatoris Sãcti Nicolai eas maxime non eſſe Collegiatas, neque Parochiales, & Sacramenta in illis adminiſtrari a presbyteris ibi deſcriptis tanquam dependentibus ab Archipresbytero eſt etiam iuſtificatum, quia quod Eccleſiæ non ſint collegiatæ eſt in confeſſo inter partes, & in omnem euentũ ſufficeret pro iuſtificatione iuris præſumptio, quæ Collegiatam non admittit abſque ſignis requiſitis, quæ hic non adſunt, quo vero ad Parochialitatem, licet prædictæ Eccleſiæ, & presbyteri illis inſeruientes habeant poteſtatem fori pœnitentialis ligandi, & ſoluendi, atque etiam certum populum ſiue certas familias cuiuslibet ex illis Eccleſijs attributas, tamen deficiunt in duobus requiſitis.

6 Quorum primum eſt, quod ad effectum parochialitatis, & vt presbyteri dictis Eccleſiis inſeruientes dici poſſunt Parochi, ſeu Curati deberent exercere curam ſuo nomine, non autem alieno, vt eſt tex. in c. extirpandæ. §. qui vero. de præben. Archid. in clemen. 1. num. 4. de offic. Vicar. Milis in repert. in verbo Eccleſia Parochialis. Rebuff. in Praxi, tit. de non promoto intra annum. nu. 36. In hoc autem caſu teſtes in ſpecie 13. & 16. deponunt, quod presbyteri Parochi vniuerſaliter, & in depoſitionibus ordinarijs, quæ datæ fuerunt in ſummario presbyterorum vocantur tantum Cappellani.

7 Alterum requiſitum quod deficit eſt quia Rector, & Parochus is dicitur, qui ſuo nomine ſingulariter, non autem cum alijs ad regimen Eccleſiæ parochialis aſſumitur, ita vt ſi duo, vel plures præficiantur, qui confeſſiones audiant, baptizant, & alia ad curam ſpectantia faciant, non tamen dicuntur Curati, quia in vna Eccleſia vnus debet eſſe Sacerdos, ſponſus, & Rector, qui curam habeat ex plurib. allegatis copioſe traditur in deciſ. 52. nu. 17. par. 2. diuerſ. Vnde cũ in qualibet ex illis Eccleſijs cõmorentur plures presbyteri, qui omnes ſimul curam exercent, & ſacramenta adminiſtrant non poteſt dici, quod Eccleſiæ ſint veræ, & de per ſe parochiales, quodque dicti presbyteri ſint Parochi, vel Curati.

8 Non obſtat Oldrad. conſ. 77. num. 7. & Put. deciſ. 290. lib. 1. quando Canonici habent curam Animarum, talis cura dicitur manere penes Collegium non autem penes ſingulos Canonicos. Vnde infertur in ſimili in hoc caſu curã reſidere penes vniuerſos presbyteros in qualibet Eccleſia reſidentes. Iam enim fuit dictum, iſtos presbyteros nõ facere Collegium, vel Capitulum.

9 Nec facit quod in quibuſdam conuentionibus factis inter Archipresbyterum, & presbyteros enuncietur Capitulum Sanctiſſimi Saluatoris Sancti Nicolai, & Sanctæ Mariæ. Nam illa enunciatio eſt ad effectum diſtinguendi presbyteros in qualibet ex dictis Eccleſijs commorantes ad effectum ordinandi Proceſſiones, & ſimiles actus ſolẽnes, ſed non ideo ſequitur, quod ijdem presbyteri conſtituant, Capitulũ ad effectum iuris, cum non dicatur, quod habeant Arcã communem, ſigillum, & alia requiſita, nec etiam prohibeatur in titulum, quinimo ſint, vt dictum eſt, amouibiles, & ipſi pro libitu abſque aliqua Ordinarij licentia poſſint diſcedere.

10 Quantum ad vltimum caput ſententiæ, quod habet, in dictis tribus Eccleſijs, & alijs Examinatoribus in diſtrictu dictæ terræ Caſtri Regalis Sacramẽta poſſe adminiſtrari de mandato Reuerendiſſimi Archiepiſcopi Meſſanen. per presbyteros ab eodem Archiepiſcopo approbãdos, deputandos, & eligendos pro adiumento Archipresbyteri, penes quem oĩno dicta cura reſidebat, videbatur ẽt iuſtificatum ſufficienter tam ex prædictis, quam ẽt ex depoſitionib. fieri ſolitis per Ordinariũ, quas ipſimet produxerunt, & tñ, quia circa illud caput fuit perfunctorie dũtaxat informatum, quia de re vera non tangit proprie controuerſiã inter Archipresbyterum, & presbyteros, ſi partes velint ſuper illo particulariter audiri, & ſi doceant ſua intereſſe, poterunt audiri.

REVE-

Google

REVERENDISSIMO P. D. BONONIEN.

Cæſarauguſtana Dedicationis. Lunæ 1. Martij 1610.

ARGVMENTVM.

Iudicis decretum ſine citatione factum, quando ſuppleatur per intimationem, aut per concluſionem in cauſa.

SVMMARIVM.

Decretum factum a iudice ſine citatione nullum eſt, etiã ordinatorium. num. 1.

Citationis defectus, quando ex conſuetudine ſuppleatur per concluſionem in cauſa. num. 2.

Concluſio in cauſa cenſetur circumducta per productionem nouorum iurium, & an iſto caſu ſit neceſſarium iudicis decretum. num. 2. in fine.

Intimatio ſententia, quando habeat vim citationis. numero 3.

Decretum iudicis in poſſeſſorio plenario habet vim ſententiæ diffinitiuæ. num. 3.

DECISIO CCXXVII.

1 FVit concluſum pro nullitate decreti manutentionis, facti ab Auditore Nuncij, quod nullitas reſultat ex defectu citationis. l. de vnoquoque. ff. de re iudic. l. 1. §. item cum ex dicto. ff. quæ ſent. ſine appell. reſcind. clem. ſæpe. de verb. ſignific. Nec facit, quod ex aduerſo dicitur fuiſſe quoddam decretũ prouiſionale, in quo non requiritur citatio, quia imo fuit decretum ordinarium manutentionis, quod requirit citationem. Put. deciſ. 225. libro 1. A. Aug. de cauſa poſſ. & propr. numero 12. & deciſ. 129. lib. 3.

2 Nec defectum citationis ſupplere poteſt concluſio in cauſa, iuxtã notorium ſtylum illarum partiũ, quia vltra quod in eã non concurrit aliquod de requiſitis deductis in Aurien. diſmembrationis 29. Martij 1597. coram R. P. D. meo Decano, concluſio in cauſa fuit circumducta per productionem nouorum iurium, factam pro parte Cathedralis, quæ etiam obtinuit mandari extrahi copiam, & fuit extracta, & propterea opus erat noua concluſione in cauſa Rot. deciſ. prima. de teſt. in nou. & 12. de renunc. in antiq. fuit dictum in Toletana Decimarum 1. Iunij 1590. coram Bubalo, in cauſa Pampilonen. Parochialis 3. Iulij 1600. coram R. P. D. meo Decano, in Calaguritanã de Maeſtri 29. Octobris 1603. coram R. P. D. meo Lancellotto, & in Toletana Decimarum de Lucillos 5. Decembris eiuſdem anni coram me. Nec facit, quod ad effectum, vt inducatur circumductio requiratur aliquod decretum iudicis, cum ea non pendeat a voluntate partium, ſed iudicis, quia hic non deeſt decretum iudicis, videlicet, quod iura extraherentur.

3 Nõ obſtat aſſerta intimatio decreti, quæ in interloquutorijs ſupplet defectum citationis ex traditis in Corduben. penſionis 16. Nouembris 1609. coram bo. mem. Scotro, quia iſta intimatio nullibi legitur in proceſſu, & quando adeſſet, dicitur pro parte eccleſię del Pilar decretum non fuiſſe latum in iudicio poſſeſſorio ſummariiſſimo, ſed in poſſeſſorio plenario, quod habet vim diffinitiuæ, ex cumulatis per Contard. in l. vnic. C. de momen. poſſeſſ. in ſecunda ratione decidẽdi. nume. 12. fuit dictum in Valen. Decimarum 23. Octobris 1598. coram bonæ mem. Cardinali Seraphino, ſed hæc diſcuſſio non eſt neceſſaria, quia intimatio non reperitur.

REVER. P. D. CAVALERIO.

Baren. Breuis. Lunæ 1. Martij 1610.

ARGVMENTVM.

Clauſula arbitrio Rotæ, quando faciat ſuperſedere in executione, & de reſcripto ſubreptitio ob non factam mentionem litis pendentiæ nõ obſtante clauſula ſublata, & decreto irritanti.

SVMMARIVM.

Clauſula arbitrio Rotæ multum relaxat de iuris rigore & retardatque executionem, vbi adeſt probabilis dubitatio. num. 2.

Gratia dicitur ſubreptitia, in qua non ſit mentio pendentiæ litis. num. 3.

Subreptionis defectus opponi poteſt non obſtante clauſula ſublata, & decreto irritanti, quando gratia emanauit non motu proprio, ſed ad partis poſtulationem. num. 4.

DECISIO CCXXVIII.

1 CVm Leonardus Gaſſus inſtaret admitti ad participationem ſeruitij, & emolumentorum Eccleſiæ parochialis, & receptiue terræ Medunij, & Capitulum eiuſdem Eccleſiæ illum recipere recuſaret allegando conſuetudinem immemorabilẽ, vt non poſſent ad tale ſeruitium, & participationem admitti, niſi qui in prædicta terra fuerint nati, fuit introducta cauſa coram Vicario Barenſi, qui de menſe Iulij proxime præteriti tulit ſententiam ad fauorẽ Capituli excludendo Leonardum a ſua prætenſione. Leonardus nulla facta mentione litis, & ſententię prædictæ obtinuit a Sanctiſs. D. N. Breue, per quod ei concedebatur, vt non obſtante, quod dictæ Terræ Originarius non exiſteret ad ſeruitium prædictæ Eccleſiæ, & participationem emolumentorum admitti, & recipi poſſet ad inſtar aliorum originariorum; Quo

Breui

Breui coram Vicario præſentato Vicarius mandauit prouiſoribus Capituli ſub certis pœnis, vt Leonardū reciperent, & deſcriberent in tabella cum alijs, & quia Capitulum reclamabat idem Vicarius decreuit, quod ſi Capitulum aliquid prætendebat adiret Sedē Apoſtolicam. Fuit itaque pro parte Capituli commiſſa in Rota cauſa nullitatis, & iniuſtitiæ decreti Vicarij, nec non ſubreptionis dicti Breuis cum clauſula parito Breui Arbitrio Rotæ.

2 Dubitaui igitur an intraret arbitrium ad effectum ſuſpendendi executionem, & Domini vna tantū parte informante reſponderunt arbitrium intrare, quia clauſula arbitrio multum relaxat de iuris rigore, ita vt vbi adeſt probabilis dubitatio executio per eam retardetur, Creſcen.deciſ.4.num.3. de teſtib. fuit dictum in vna Aſtoricen.prioratus. 9.Nouemb.1596. coram bonæ mem. Litta, & in vna Toletana Beneficij.31.Maij 1604. coram Reuer. P.D.meo Ortembergo.

3 Probabilis autem dubitatio videbatur Dominis adeſſe in hoc caſu, quia Breue erat ſubreptitium, cum in eo nulla fuiſſet facta mentio de lite tunc vertente ſuper receptione Leonardi, & de ſententia lata contra ipſum in fauorem Capituli, & nihilominus de tali lite erat facienda mentio, alias Breue tãquã ſubreptitium executionem non meretur. Innocēt.in c.vlt. vt lit.penden. Aegid.deciſ.102.num.3. alias Rota reſoluit in vna Cæſarauguſtana exemptionis. 27.Martij 1585.coram bo.men. Orano, & in alia Vrgellen. Archidiaconatus de Andora coram R.P.D.meo Decano, & in vna Valliſoletana Scholaſtriæ. 5.Iunij 1599.coram R.P.D.meo Lancellotto.

4 Nec Rota cenſuit ſuffragari clauſulas ſublata, & decreti irritantis appoſitas in Breui, quia cum Breue non emanauerit Motu proprio, ſed ad poſtulationem partis, tales clauſulæ non operantur, vt non poſſit opponi defectus ſubreptionis. Put.deciſ.213.lib.2. fuit dictum in vna Calaguritana iuriſdictionis 30. Maij 1580.coram bo.mem. Rubeo, &c.

REVERENDISS. P. D. PEGNA DECANO.

Ferrarien. Prioratus. Lunæ 8. Martij 1610.

ARGVMENTVM.

Beneficij vltimus ſtatus an, & quando attendatur quãdo conſtat de contrario, aut diuerſo ſtatu anteriori.

SVMMARIVM.

Beneficia regularia ſæcularibus conferri non poſſunt, & è contra. num. 1.

Beneficij vltimus ſtatus ſufficit ad effectum validitatis conſultationis. nu.2. Declara, vt num.3. & 4.

Beneficij vltimus ſtatus non attenditur, quando conſtat de contrario, aut diuerſo ſtatu anteriori. Quod quando verum ſit, declara, vt nu.2. & ſeqq.

Beneficij collatio facta ab Epiſcopo, vt valeat duo potiſſimum requiruntur, primum vt beneficium quod confertur ſpectet ad liberam Epiſcopi collationem, ſecundum quod idem Epiſcopus ſaltem ſemel contulerit. numero 5.6.& 7.

Beneficij vltimus ſtatus, vt probatus dicatur requiritur bona fides vna cum quadragenaria. nu.8.

DECISIO CCXXIX.

1 IN deciſione in hac cauſa facta ſub die 25. Maij 1609. fuerat firmatum, Antonio Mariæ nō ſuffragari vltimum ſtatū, in quo reperiebatur hic Prioratus. Quia licet verum ſit, vltimum ſtatum attēdendum, id non habet locum, quãdo conſtat de legitimo ſtatu contrario præcedente. Et quoniam Informantes pro Antonio Maria dicebant, de priori ſtatu regularitatis non fuiſſe ex inſtituto diſputatum in Rota. Ideo dato particulari dubio, eoque vtraq; parte Informante propoſito ſub die 4. Decemb. 1609. Rota cenſuit conſtare Prioratum eſſe regularē ad effectum iuſtificationis gratiæ R.P.D.Gilioli. Ceterum quia Informantes pro Antonio Maria rurſus vrgebant dicentes, ſufficere quaſi poſſeſſionem conferendi, in qua Epiſcopus reperiebatur, dato particulari dubio. An conſtaret de legitima eius quaſi poſſeſſione conferendi ad effectum, quod vigore alternatiuæ potuiſſet Priotatū conferre vtraque parte Informante, Rota cenſuit non conſtare. Quia Beneficia regularia ſæcularibus conferri non poſſunt, nec contra ſecularia Regularibus. c.ſuper eo.de Regulat. cap.cum ſingula.de præben.lib.6.Clem.1.de electio. Clem.1. de ſupplen.neglig.Prælat.Conc. Trident. ſeſſ.14. de Reform.c.10.& 11. Regula Cancellariæ 42. Rota in cauſa Aquilana Prioratus 1.Februarij 1584.

2 Non obſtat, quod vltimus ſtatus huius Prioratus eſſet vti de ſæculari, & quod vltimus ſtatus ſufficiat ad effectum validitatis collationis. c.conſultationib. de Iure patron. vbi communiter Canoniſtæ, & ſignanter Abbas nu.2. cuius Canonis diſpoſitio, licet loquatur de eo, qui eſt in quaſi poſſeſſione præſentandi, locum tamen habet etiam in collatione, Baldus conſilio 437. incipien. Ex quo Abbas Sancti Viti, numero primo, libro primo.

3 Quia fuit reſponſum, quod licet ſi ageretur de pertinentia collationis ſufficeret quaſi poſſeſſio, vt præcitato loco, Bald. loquitur, & eſt legitima intelligentia dicti c.conſultationib. Cum tamen agitur de ſtatu Beneficij, tunc vltimus ſtatus attenditur, niſi conſtet de contrario, aut diuerſo ſtatu anteriori, vt fuit firmatū in hac cauſa die 25. Maij 1609. Vnde cum ex vltima deciſione conſtaret de anteriori ſtatu Regularitatis, ille veniebat attendendus, & non vltimus ſæcularitatis, Rota deciſ. ſecunda incip. Fuit dubitatum, nu.2.

de

de præbend.in nouis, quam Domini in hac cauſa fue runt ſecuti.

4 Et hinc iure inferebatur in hoc caſu nec potuiſſe, nec debuiſſe attendi vltimum ſtatum ſæcularitatis ad effectum validitatis collationis, quem anterior ſtatus excludebat Rebuſ. tracta. de pacificis poſſeſſoribus. numero 139. Vbi ſi Beneficium regulare collatū fuerit ſæculari, ſæcularis ille non eſt tutus, niſi ſit triennalis pacificus poſſeſſor, quia tūc præſumitur diſpenſatio: poſt mortem tamen ſæcularis beneficium non debebitur ſæcularibus, ſi nō fuerit per 40. annos poſſeſſum, licet ſæcularis ille poſt tres annos non potuerit in pacifica poſſeſſione moleſtari.

5 Rurſus cum magna ſit differentia inter collationem, & inſtitutionem, c. cum in illis, §. cum autem. de præbend. lib. 6. & ad effectum collationis duo potiſſimum requirantur. Primum quod Beneficia ſpectent ad liberam Epiſcopi collationem, vt ſunt clara verba regulæ octauæ ibi: Ad liberam ipſorum duntaxat, nō autem aliorum cum eis diſpoſitionem, ſeu præſentationem, &c. Secundum quod ſemel ſaltem contulerit, c. querelam. de electionib. ibi: Quando illū preſbyterum ad illum elegit.

6 Reſpectu primi nuſquam apparebat hunc Prioratum ad liberam collationem Epiſcopi pertinuiſſe. Immo ex deciſionibus in hac cauſa factis apparebat contrarium, cum eſſet Beneficium regulare, & conſequenter collatio pertineret ad Superiores Sācti Antonij, ſub cuius regula erat.

7 Reſpectu ſecundi non conſtabat Epiſcopum aliquando legitime contuliſſe, cui nō ſuffragabatur collatio aliquando facta Thomæ Muſto, cum non habuerit effectū: nam inſtituta lite Thomas obtinuit hunc Prioratum non vigore collationis ſibi ab Epiſcopo factæ, ſed vigore Commendæ, quam obtinuit a Papa.

8 Inſtitutiones præterea, quibus Epiſcopus nitebatur, factæ ad fauorem illorum, quos Duces Ferrariæ præſentauerant, non poterant Epiſcopo ſuffragari reſpectu Inſtitutionis. Tum propter magnam differentiam inter collationem, & inſtitutionem: Tum quia præſentationes proceſſerunt ab initio vſurpatiuo, cum Duces Ferrariæ nullo legitimo Iure patronatus niterentur. Vnde etiam excludebatur bona fides, quia licet ex vſurpatione Ducum in præſentando, non præſumeretur vſurpatio in Epiſcopo inſtituendo, vt in deciſionibus allegatis in cauſa Tuſculana, & Aurien. Negari tamen non poterat, quin Epiſcopus, qui cognoſcere debuerat qualitatem, & ius præſentantium in inſtituendo non habuerit bonam illā fidem, quæ requiritur vna cum quadragenaria ad imprimendum ſtatum ſæcularitatis.

9 Atque ex his potiſſimum fuit reſolutum non conſtare de legitima Epiſcopi quaſi poſſeſſione conferendi hunc Prioratum. Ex quibus omnes difficultates, quæ obijciebantur, facile iudicio Dominorum diluebantur.

REVERENDISS. P. D. DAMASCENO.

Romana Caſaletti. Lunæ 22. Martij 1610.

ARGVMENTVM.

Ex Summarijs ſume argumentum.

SVMMARIVM.

Emptor qui pro conſequutione rei venditæ aliquid legitime ſoluit poteſt id totum loco damnorum, & intereſſe repetere a venditore. num. 1. & ſeq.

Citatus legitime ſi non comparet, contumax eſt, omnia geſta habentur, ac ſi præſens fuiſſet. num. 3.

Iudicium agitatum inter emptorem, & creditorem venditoris afficit ipſum venditorem, ſi dicti iudicij ſcientiam habuit. num. 4.

Relationi vnius periti ſtandum eſt, quando ille a partibus fuit electus. num. 5.

DECISIO CCXXX.

1 FVit tentum, quod D. Marcheſio deberent defalcari Scuta 512. & in primis fuerunt præſuppoſitæ deciſiones in hac cauſa factæ, quod in venditione fuerit comprehenſum granum, prout erat ſeminatum tempore venditionis Caſalis, vnde ſequitur quod quicquid legitime ſoluit D. Marcheſius pro habendo dicto ſeminato, debeatur ſibi loco damnorum, & intereſſe, iux. not. in l. 1. ff. de actio. empt. in l. ſi tradirio. C. eo. tit. & in l. venditor. ff. de euict. & conſequenter, quod tantundem potuit D. Marcheſius ex dicto pretio ſibi retinere, iuxta cumulata per Surd. cō ſil. 36. num. 13 lib. 1.

2 Quod per dictum Marcheſium fuerit ſoluta dicta ſumma Dominico Bruno, qui Caſale coluerat, ſatis apparet ex quietantijs eiuſdem Bruni, & ex partitis Banchi Vincentij Mazzinghi, quod autem tanta ſumma deberetur Bruno pro ſua cultura ex relatione quōdam Palutij Matthæi electi loco tertij periti per Gaſparem Molariam, & Io. Baptiſtam Catalanum peritos prius electos per D. Marcheſium ex vna, & Brunum, qui ſeminauit Caſale ex altera, cum facultate eligendi tertium in caſu diſcordiæ, prout elegerunt, iuncta potiſſime relatione menſurationis de conſenſu Comitis venditoris Caſalis electi.

3 Non obſtat, quod venditor non interuenerit in electione dictorum trium peritorum, qui æſtimarunt valorem culturæ, cum ſit res inter alios acta, quia reſpondetur ipſum pluries fuiſſe citatum, nempe ad tradendam rem liberam, & remouenda impedimenta Bruni. Item ad informandum Palutium tertium peritum, alias videndum ferri laudum, & mandari ſolui, &c. quod fuerit pronunciatum. Item facta relatione

Digitized by Google

ne per Palutium Comes venditor fuit citatus ad dicendum contra dictam relationem, & ſatisfaciēdum Bruno iuxta dictam relationem, vnde cum fuerit legitime citatus perinde eſt, ac ſi omnia fuiſſent geſta ipſo præſente. auth. qua in Prouincia verſ. ſed ſi nec ipſe C. vbi de crimin. agi. oportet Bal. in l. cum fratrem, num. 8. C. de his quib. vt indign. Verall. deciſ. 64. numero 2. par. 2.

4 Vltra quod ſufficit, quod ex prædictis quomodocunque conſtet de ſcientia cōtrouerſiæ inter D. Marcheſium ex vna, & Brunum ex altera ad effectum, vt iudicium inter illos agitatum afficiat venditorem. l. ſæpe. vbi Caſtr. num. 1. cum duob. ſeqq. Alex. nu. 16. & 18. ff. de re iudic. c. quamuis, & ibi gloſ. verb. res inter alios. Innoc. num. 3. de ſenten. & re iudic. Bene Rimin. Sen. conſ. 344. num. 10. lib. 2.

3 Ad illud, quod menſurationi vnius periti ſtari non debeat, reſpondetur quod cum fuerit a partibus electus, ſufficit vnus, etiamſi alias ex natura negotij plures requirerentur. Alexand, poſt alios conſil. 179. numero 8. lib. 2.

R. P. D. CAVALERIO.

Leodien. Fideicommiſſi. Lunæ 22. Martij 1610.

ARGVMENTVM.

Prohibitus alienare ſi contra prohibitionem teſtatoris alienauit, alienata reuocātur ab emptoribus, non obſtante ignorantia alienantis, factuſque eſt locus fideicommiſſo.

SVMMARIVM.

Hæredes alienando res hæreditarias præſumuntur habuiſſe notitiam fideicommiſſi, & prohibitionis alienationis. numer. 1. quando in alienatione fit mentio teſtamenti, & in ea alienans promittit de euictione. nu. 2.

Ignorantiam allegare non poteſt, nec a delicto excuſatur, qui cum ſciuit non deſtitit. num. 3. & 4. Vbi declaratur hæc concluſio.

DECISIO CCXXXI.

1 CVm partes non acquieſcerent deciſioni vltimo loco factæ in hac cauſa ſub die 2. Decembris, anni præteriti, iterum propoſui dubiū ſuper iiſdem, & Domini recedendo dixerunt fuiſſe factum locum fideicommiſſo ad fauorem ſubſtitutorum. Nec fundamentum deciſionis ſuper ignorantia cohæredum alienantium viſum fuit tutū, quia ex multis apparebat alienantes habuiſſe ſcientiam, non ſolū teſtamenti, verum etiam prohibitionis alienationis in eo contētæ, nempe ex mentione facta de teſtamento præfato in inſtrumento venditionis in quo alienantes, promiſerunt de euictione, & de liberādo emptores à moleſtijs, quas propter huiuſmodi teſtamētum pati poſſent. Cum enim in teſtamento contineatur fideicommiſſum, præſumitur alienantes habuiſſe notitiam etiam fideicommiſſi. Bero. conſil. 130. nu. 17. lib. 2. Iaſ. in l. qui Romæ, §. dno fratres. nume. 17. ver. Limitat Bartol. hic. ff. de verb. oblig. vbi de communi, & fuit dictum in vna Romana Caſalis, 13. Iunij 1587. coram bo. me. Illuſtriſs. Seraphino.

2 Et tanto magis huiuſmodi mentio ſeu commemoratio teſtamenti, videbatur Dominis eſſe releuans ad effectum inducendi ſciētiam fideicommiſſi in eo contenti, quia non erat perfunctorie facta, ſed conducibilis, & ad effectum maioris roboris contractus, nam contrahentes ſine dicta promiſſione veriſimiliter nō contraxiſſent, cum vererentur ex tali teſtamento poſſe pati moleſtias, quia ſcilicet in eo continebatur fideicommiſſum cum prohibitione alienationis. Præterea talis commemoratio cum promiſſione euictionis fuit geminata, & repetita in alijs inſtrumentis videlicet in permutatione facta cum Theodorico de Moy, & in inſtrumento inſinuationis in ſupplicatione data coram Magiſtratu Antuerpiæ, & in alijs inſtrumentis.

3 Sed vltra præmiſſa Domini conſiderabant hos hæredes qui domum vendiderunt poſtquam habuerunt notitiam fideicommiſſi, ſuſtinuiſſe litem per tot annos, & non ſolum non procuraſſe recuperationem domus, ſed conſtituiſſe procuratorem ipſum Ioannem Thomam emptorem ad proſequendam hanc litē corum nomine contra ſubſtitutos prætendentes eſſe factum locum fideicommiſſo, ex qua perſeuerantia videntur de nouo alienaſſe & contraueniſſe, argumēto. l. ſi quis fugitiuus. §. idem ait ſi ſeruus. ff. de ædil. edi. non enim poteſt allegare ignorantiam is, qui cum ſciuit, non deſtitit. Surd. conſil. 374. nume. 27. & qui ab initio ignorabat, ſi non deſtitit cum ſciuit, non excuſatur a delicto, quia perſeuerantia inducit indicium præcedentis animi. Cephal. conſ. 76. nu. 10. vbi allegat Bald. Odofr. & Alberic.

4 Verum etiam quod hi alienantes eſſent excuſandi ex ratione ignorantiæ deducta in deciſione, & hac de cauſa, competeret eis reſtitutio in integrum, tamē cum ipſi non allegent hanc ignorantiam, nec petant reſtitutionem aduerſus hanc alienationem immo eā ſuſtinere velint, & tueri emptores in præiudicium fideicommiſſi, ſed tantummodo emptores de ea opponant, Domini crediderunt eſſe factum locum dicto fideicommiſſo ad ſubſtitutorum fauorem, ſtante prohibitione alienationis, & ideo ſubſtitutos poſſe vendicare bona alienata ab emptoribus, vt fuit dictum in vna Romana vinearum de Maximis 12. Nouembris 1571. coram bon. memo. Oradino, quæ eſt inter Impreſſ. aa. part. 1. diuerſ. quia cum alienantes non petant reſtitutionem in integrum aduerſus alienationem, non eſt conueniens, vt tertius nempe emptor eam petat, & ſi talis reſtitutio non datur ipſi emptori, minus danda erit eius contemplatione ijs qui alienauerunt, vt late in dicta deciſione, in qua etiam ponderatur

deratur ratio quæ valde placuit Dominis, videlicet, quod dum alienantes non ſolum non vendieent, ſed ſe opponunt, & volunt quod domus remaneant penes Ioannem Thomam emptorem ſit manifeſta fraus intentioni, & voluntati teſtatoris, & ideo debet concedi facultas vendicandi alijs ſubſtitutis, ne hac via bona remaneāt penes emptorem extraneum contra teſtatoris intentionem, & licet dicta deciſio loquatur in caſu, quando venditor erat mortuus, tamen eius fundamenta, & rationes bene procedunt etiam in hoc caſu in quo venditor licet ſit viuus, tamen non allegat ignorātiam, nec petit reſtitutionem, ſed inſiſtit in defenſione alienationis.

5 Vltra quod obijcitur etiam in caſu iſto aliquos ex alienantibus eſſe mortuos, alios vero reperiri in partibus longinquis, Ita vt non adſit qui bona alienata recuperet. Et propterea Rota cenſuit ſuiſſe factum locum fideicommiſſo ad fauorem ſubſtitutorum, &c.

REVER. P. D. CAVALERIO.

Tiraſonen. Canonicatus. Lunæ 29. Martij. 1610.

ARGVMENTVM.

Epiſcopus quando habet vigore alternatiuę liberam facultatem conferendi Canonicatus, & prębendas in Cathedralibus, & Collegiatis Eccleſijs ſine conſenſu Capituli.

SVMMARIVM.

Epiſcopus in menſe ſua alternatiua poteſt prouidere de beneficio eo tempore vacante. nu. 1.

Epiſcopus non per ſe ſolus, ſed ſimul cum Capitulo de iure communi habet collationem Canonicatuum, & prabendarum in Cathedralibus, & collegiatis Eccleſiis. numero 2.

Collatio Canonicatuum, & prabendarum in Cathedralibus, & collegiatis Eccleſiis poteſt liberè ad ſolum Epiſcopum expectare ſine Capitulo ex conſuetudine, vel concordia. num. 3.

Beneficia, & Canonicatus, quorum collatio ſpectat ad liberam, & omnimodam Epiſcopi diſpoſitionem comprehenduntur ſub alternatiua. nu. 4.

Publica vox, & fama probat quaſi poſſeſſionem conferendi beneficia. num. 6.

Aſſertioni Epiſcopi contra Capitulum maxime ſtandum eſt, quando eſt producta in actis ab eodem Capitulo. numero 7.

Probatio aequiuoca, & dubia non releuat probantem. numero 9.

Tranſactio refertur ad ea, de quibus eſt controuerſia, non autem ad ea, quæ iam ſunt terminata, & deciſa, vel per ſententiam, vel per aliam tranſactionem. numero 12.

Renunciare fauori ſuo quiſque non præſumitur, & omnis alia interpretatio ſumenda eſt potius, quàm renunciationis prædictæ. num. 12.

DECISIO CCXXXII.

1 Vacante per obitum quondam Pauli Eſpes extra Rom. Curiam defuncti Theſaurariæ, & Canonicatu inſignis Collegiatæ Eccleſiæ Ciuitatis Calataiubij, Ordinarius tanquam gaudens alternatiua de ijs prouidit Doctori Gaſpari Romero, qui poſſeſſionem accepit. Alphonſus Frances obtinuit ſibi de eiſdem prouideri a Sede Apoſtolica, tanquam vacantibus in Menſe Octobris reſeruato, & expedito Breue de capiēdo poſſeſſionem nomine Cameræ illud præſentauit coram A. C. qui per ſententiam diffinitiuam declarauit Breue non eſſe exequendum, Romerum a vexationibus abſoluit, & Frances in expenſis condemnauit. Commiſſa cauſa appellationis in Rota, Dubitaui An ſententia A. C. eſſet confirmanda, vel infirmanda; & Domini reſponderunt eſſe confirmandam. Cum enim vacatio ſucceſſiſſet de Menſe Octobris, & Epiſcopus acceptaſſet alternatiuam, potuit Epiſcopus ſine aliqua difficultate prouidere eum vigore alternatiuæ menſis Octobris ad ipſum ſpectaret. Difficultas videbatur reduci ad illud, An iſte Canonicatus eſſet ad liberam collationē Epiſcopi, prout eſt neceſſe ad hoc, vt comprehēdatur ſub alternatiua, vt clare ſonant verba Regulæ Octauæ, & pluries fuit deciſum in Rota.

2 Pro parte Frances adducebatur non ſolum diſpoſitio Iuris communis, ſecundum quam collatio Canonicatuum, & Præbendarum in Cathedralibus, & Collegiatis non ſpectat libere ad ſolum Epiſcopum, ſed ſimultanee cū Capitulo. Caſſad. deciſ. 22. de præbend. Verum etiam adducebatur expreſſa diſpoſitio ſtatuti fundamentalis huius Eccleſiæ, quo cauetur Canonicatus conferri debere per Epiſcopum, & Capitulum, quod ſtatutum alias Rota præſuppoſuit in alia Tiraſonen. Canonicatus 12. Nouembris 1607. coram bo. mem. Scotto.

3 Verum his non obſtantibus reſolutū fuit pro confirmatione ſententiæ A. C. quia quicquid ſit de iure cōi, poteſt collatio Canonicatuum, & Dignitatum ex conſuetudine, vel concordia eſſe ſolius Epiſcopi, vt in d. deciſ. Caſſad. 22. & fuit dictū in vna Maioricen. Sacriſtiæ 22. Iunij 1602. corā Illuſtriſs. D. meo Card. Pamphilio. In hoc autem caſu adeſt concordia clara alias facta inter Epiſcopum, & Capitulum, confirmata per Sixtum IIII. & Leonem X. fel. memor. in quā poſt prouiſionem circa modum conferendi Beneficia exiſtentia in dicta Eccleſia Collegiata ne Epiſcopus per talem concordiam detrimentum in ſua collatione pāteretur, conceſſum fuit in ſpecie, vt ex tunc deinceps perpetuis futuris temporibus collatio, & omnimoda diſpoſitio duorum primorum Canonicatuū, & Præbendarū, quas per obitum in Menſibus, qui Ordinariæ cedebānt diſpoſitioni vacare contingeret ad

Epiſcopum,& eius ſucceſſores, abſque eo,quod Decanus,& Capitulum,ad quos collatio, & omnimoda diſpoſitio Canonicatuum, & Præbendarum dictæ Eccleſiæ cum ipſo Epiſcopo, dum per obitum vacabant,communiter pertinebant, ſe de illis intromittere quomodolibet poſſent,& deberēt, pleno iure ſpectaret, & pertineret.

4 Cum igitur hi duo primi Canonicatus ſpectent ad liberam,& omnimodam diſpoſitionem Epiſcopi,ſine aliqua ſimultanea: Domini cenſuerunt comprehendi ſub alternatiua, vt fuit dictum in vna Salamantina Alternatiuæ 27.Octobris 1581. coram bonæ memor.Robuſterio, & in vna Lunen. Sarzanen. Canonicatus 23.Octobris 1598.coram Illuſtriſs. Seraphino,& conſequenter cum Canonicatus de quo agitur ſit vnus ex duobus primis,& vacauerit in Menſe Ordinarij licite potuit per ipſum conferri Romero, cum ceſſaret omnis reſeruatio.

5 Effectuatio autem prædictæ concordiæ ſatis viſa fuit Dominis probata ex pluribus collationibus poſt eam factis ſucceſſiuis temporibus ab omnib. Epiſcopis de duobus Canonicatibus, qui primo vacauerūt, vt ex iuribus productis in actis, ex quibus apparet tales prouiſos habuiſſe ſemper liberam, & pacificam poſſeſſionem.

6 Quod etiam ſatis bene deponunt Teſtes examinati in partibus,& in Curia, tam ſuper vſu dictæ concordiæ,quam ſuper collationibus factis de primis duob. Canonicatibus a ſolis Epiſcopis de publica voce, & fama, quæ probatio ſufficit ad hunc effectum. Rot. deciſione tertia. de probat. in no. Aegid. deciſ.569. cum alijs adductis in dicta Maioricen. Sacriſtiæ coram Illuſtriſs.Pamphilio.

7 Accedebant præmiſſis plures aſſertiones Capituli ſuper huiuſmodi vſu,& effectuatione concordiæ prædictæ productæ in actis, quibus Rota multum eſſe deferendum cenſuit, cum ageretur de præiudicio ipſius Capituli aſſerentis, vt in ſimili de aſſertione Epiſcopi,quod Eccleſia ſit de Iure patronatus, tanquam de re ſibi præiudiciali,quod attendi debeat, eſt deciſ. Rot.11.de Iure patr.in no.Achill.deciſ.7. eo.tit. fuit dictum in vna Iacē.portionis de Anſo.4.Maij 1602. coram Illuſtriſs.Mellino, & alias ſæpiſſime reſolutum in Rota.

8 Nec viſa fuerunt obſtare ea,quę pro parte Frances adducebātur cōtra concordiam prædictam confirmatam a Sede Apoſtolica, & illius vſū. Et primo,quod dicta concordia eſſet reſtricta ad duos Canonicatus vacantes in Menſibus Ordinarijs, quales ſunt quatuor,nempe Martius,Iunius,September, & December, non autem ad vacantes in vno ex ſex Menſibus alternatis, quos Epiſcopus videtur habere ex Priuilegio. Nam placebat reſponſio,quod dum in concordia conceduntur Epiſcopo duo primi Canonicatus, vacantes in menſibus Ordinarij, intelliguntur conceſſi omnes Menſes,qui quocunque modo ſpectant ad Ordinarium,ſiue ſint illi quatuor, ſiue illi ſex conceſſi vigore alternatiuæ.

9 Minus videbatur obſtare collatio,quę oſtendebatur pro parte Alphonſi facta de Anno 1584.de Canonicatu per Epiſcopum,& Capitulum ſimul,quaſi per eam excluderetur libera collatio Epiſcopi. Nam ſatis bene reſpondebant Informantes pro Romero, hanc, vel aliam ſimilem collationem non concludere, ſecundum intentionem Alphonſi Frances, niſi ipſe doceat tales collationes fuiſſe factas de duobus primis Canonicatibus vacantibus ſub quolibet Epiſcopo iuxta formam concordiæ, cum alias potuerint eſſe de alijs Canonicatibus poſterioribus vacantibus, qui non ſunt ad liberam collationem ſolius Epiſcopi: Et Domini ideo noluerunt attendere talem probationem, tanquam æquiuocam,& dubiam. l.non hoc.C.vnde legit. l.neque natales. C. de prob. cum vulgarib.

10 Tandem non fecerunt difficultatem tres concordiæ factæ de Anno 1593. & 1595. vltima de Anno 1606. per quas Informantes pro Alphonſo prætendunt fuiſſe receſſum ab illa prima concordia confirmata a Sixto, & Leone: nam in prima concordia inita de Anno 1593. præferuntur illæ primæ duæ vacationes ſpectantes ad quemlibet Epiſcopum, & ſolum diſponitur circa alias poſteriores vacationes, & ſic per huiuſmodi concordiā non fuit receſſum a prima confirmata a Sede Apoſtolica, nec ei in aliquo fuit præiudicatum.

11 Quo vero ad alias duas initas de Anno 1595. & 1606. in quibus diuiditur ius conferendi per menſes, & aſſignantur Capitulo vacationes contingentes in menſibus Iunij, & Decembris: Epiſcopo vero omnes aliæ contingentes in omnibus alijs menſibus, in quibus ipſe prouidere poſſet, vel iure Ordinario, vel iure gratiæ alternatiuæ.

12 Placebat Dominis reſponſio, quod in his concordijs non continentur illæ duæ priores vacationes ſpectantes ad quemlibet Epiſcopum ſolum, ſuper quibus non controuertebatur, ſed in ijs diſponitur tantummodo ſuper alijs poſterioribus vacationibus, ſuper quibus aderat controuerſia inter Epiſcopum, & Capitulum, vt legitur in narratiua concordiæ, initæ de Anno 1593. & ſic intrabat regula; quod tranſactio referrur ad ea, de quibus eſt controuerſia, non autem ad ea, quæ iam ſunt terminata, & deciſa, vel per ſententiam, vel per aliam tranſactionem.l.ſi de certa, vbi Iaſon in ſecundo notab. & alij. C.de tranſaction.& non eſt præſumendum partes voluiſſe recedere a dicta prima concordia auctoritate Apoſtolica confirmata, & diu obſeruata, nec quod Epiſcopus ius ſuum clarum ſuper collatione duorum Canonicatuum primo vacantium, remittere voluerit, immo potius omnis alia interpretatio ſumenda eſt, quam ea, per quam quis ſuo iuri renunciaſſe cenſeatur. Decius conſilio trecenteſimo octauo, numero octauo. Tiraquel.de retract.lignag.§.36.gloſ.ſecunda, numero quinquageſimo. & late fuit dictum in vna Burgen.Iuriſdictionis 8.Aprilis 1585. coram bonæ mem.Illuſtriſsimo Cardinali Seraphino.

Et li-

Digitized by Google

13 Et licet in prædictis duabus vltimis concordijs editis de anno 1595.& 1605. adſint verba, in quibus fit mentio de Canonicatibus ſpectantibus ad ſolum Epiſcopum; non propterea Domini cenſuerunt fuiſſe etiam concordatum ſuper illis duobus primo vacantibus, quorum collatio, ſine aliqua difficultate,& controuerſia ſpectat ad ſolum Epiſcopum, ſed concordiæ factæ ſunt ſuper aliis poſterioribus vacationibus, ſuper quibus aderat controuerſia, vt dictum eſt, & Epiſcopus prætendebat etiam in eis poſſe aliquando ſolus conferre, vt legitur in dicta narratiua concordiæ initæ de anno 1593. & in collatione de eodē anno facta per Capitulum,& ſic verba illa bene verificantur ſuper his poſterioribus vacationibus. Ex quibus, & alijs deductis per Informantes pro Romero Rota cenſuit ſententiam A. C. eſſe confirmandam.

R. P. D. PAMPHILIO.

Alerien. Beneficiorum. Lunæ 29. Martij 1610.

ARGVMENTVM.

Beneficia potius præſumuntur ſimplicia, quàm curata,& quomodo probetur beneficia eſſe curata,& Eccleſias eſſe Parochiales.

SVMMARIVM.

Præſumitur de præſenti in præteritum, quando non conſtat de contrario. numero primo. Vbi etiam, quod & præſumptio ſufficit ad plures effectus, de quibus ibidem.

Epiſcopus quotannis Eccleſias ſuas viſitare tenetur, & de earum ſtatu,& qualitate requirere.nu.2.

Eccleſiam eſſe parochialem probatur per communem reputationem, & per adminiſtrationem Sacramentorum in illa.num.3.

Beneficia in dubio præſumuntur ſimplicia,& non curata. numero 4.

Vnio Eccleſiarum non præſumitur, ideo probanda per allegantem.num.5.

Vnio Eccleſiarum an,& per quantum tempus præſcribatur. num.5.

DECISIO CCXXXIII.

1 ANdreas de Sancto Florentio ad excludendam prouiſionem Vincentij Adiciteli, qui impetrauit beneficium Sancti Saluatoris tanquam ſimplex, cum annexis, & prætendebat Eccleſiam Sancti Petri eſſe ei annexam, oppoſuit de illorum parochialitate, ideo ſuper hoc poſito particulari dubio, Domini quo ad Eccleſiam Sancti Petri cenſuerunt conſtare de illius parochialitate, quia Perſianus, per cuius obitum de Anno 1584. Dominus Vincentius eam impetrauit, fuit de illa vti Parochiali prouiſus, & eam, vti talem vſque ad obitum poſſedit, adminiſtranda Sacramenta ſuis Parochianis, ita vt iſte fuerit vltimus ſtatus huius Eccleſiæ, qui propterea ad vindicandum ipſius qualitatem attendi debet, quando prout in caſu iſto non conſtat de contrario, vt not. e cum de beneficio. & ibi Archidiac. numero primo, verb. legitime in fin. Geminian. numero octauo poſt med. verſ. aut ſimpliciter.& Frāc. numero quinto, verſ. ſi vero ſcribatur. & numero nono poſt medium. de præbend. in ſexto. Federic. conſil. 240. numero primo. Felin. in capitulo eam te. numero vigeſimo ſecundo, & circa medium de reſcri. Rot. deciſione ſecunda. de præbend. in nou. & fuit dictum in cauſa Salernitana Rectoriæ 22. Maij 1591.& Verdunen. Epiſcopatus 15. Octobris 1599. coram Illuſtriſſimo Cardinale Pamphilio,& ſufficit ad plures,& diuerſos effectus, nempe ad effectum iuſtificationis gratiæ, ad euitandam ſubreptionem, ad includēdam, vel excludendam reſeruationem, & ſimilia, vt fuit in quamplurimis cauſis deciſum.

2 Præſertim cum iſte vltimus ſtatus coadiuuetur ex atteſtatione Epiſcopi, cui multum in hoc eſt deferendum propter notitiam, quam præſumitur habere de ſtatu,& qualitatibus Eccleſiarū ſuæ diœceſis, ex quo illam quotannis viſitare, & de ſtatu, & qualitate huiuſmodi Eccleſiarum requirere tenetur. c. Ordinarij. de offic. ordin. in 6. Gemin. conſil. 87. verſ. & eſt ratio. Anchar. conſ. 162. nu. 4. verſ. propter ſcientiā. Caſſad. deciſione ſecunda, numero tertio. de cauſa poſſeſſ.& proponit Rota deciſione ſexta, numero ſecundo. de iure patron. in nou. & fuit dictum in cauſa Albanen. Parochialis 28. Iunij 1593. coram Illuſtriſſimo Pacen.

3 Accedente etiam depoſitione plurium teſtium dicentium dictam Eccleſiam S. Petri fuiſſe viſitatam, vti Parochialem, & quod ab omnibus fuit ſemper habita, & reputata pro Eccleſia Parochiali, quodque in Terra Lurnij non adeſt alia Parochia, licet cura animarum exerceatur in Oratorio, ſeu in Eccleſia Sancti Antonij Societatis Sanctæ Crucis ad petitionem Parochianorum pro illorum maiori commoditate, cū Eccleſia Sancti Petri ſit extra dictam terram, quo fit, vt dicatur habere certum populum ſibi adſtrictum, cuique Rector pariter ſit adſtrictus, iuxta glo. in clement. dudum. verb. impendant, & ibi Doctor. de ſepul. maxime cum teſtes deponāt, de adminiſtratione, & receptione Sacramentorum in tempore Paſchatis, in qua probatur reciproca neceſſitas adminiſtrandi, & recipiendi Sacramenta, vt fuit dictum in cauſa Recanaten. Parochialis 20. Maij 1572. coram Cantuccio relata inter impreſſ. diuerſ. deciſ. 52. numer. 20.& ſequen. par. 2.

4 Quo vero ad Eccleſiam Sancti Saluatoris Domini dixerunt, non conſtare de illius Parochialitate, quia reſpectu illius nihil deducitur, & in dubio beneficia præſumuntur ſimplicia, & non curata.

Aegid. deciſ. 675. Staphil. de lit. grat. tit. de qualit.& ſtat. Beroſ. in princ. numero 2. & fuit dictum in cauſa Sabinen. Decimarum 30. Aprilis 1596. coram Illuſtriſſimo Cardinali Pamphilio,& alias ſæpiſſime.

5 Neque obſtat, quod pro parte Andreæ prætendatur iſtam Eccleſiam eſſe vnitam Eccleſiæ Sancti Petri, quia talis vnio non probatur, prout per ipſum probari debet. Alex. conſilio 70. num. 1. libro 3. Fel. conſil. 2. numero 13. Dec. conſil. 233. col. 2. nec conſtare Perſianum, qui vtramque poſſedit, illam tanquã vnitam, ſeu annexam Eccleſiæ Sancti Petri poſſediſſe. Felin. dicto conſ. 2. numero 12. verſ. his præſuppoſitis,& nume. 13. verſ. aduertatis ergo. Et fuit reſolutum in cauſa Ceſenaten. Cappellaniæ 26. Februarij 1567. coram Rubeo,& 26. Ianuarij 1568. coram Illuſtriſſimo Cardinale Lancellotto, nec per tempus ſufficiens nempe immemorabile, vel quadraginta annorum vna cum titulo putatiuo. Felin. dicto conſilio 2. nume. 12. verſ. ſi vero,& ſeq. Mil. in verb. vnio poteſt probari per teſtes. Put. deciſ. 37. de vnion. & deciſ. 238. numero 2. verſic. tantum contrarium. libro 1. Et fuit deciſum in cauſa Caputaq. vnionis 23. Nouembris 1587. coram Bubalo.

REVERENDISSIMO P. D. DAMASCENO.

Tullen. ſeu Nullitatis Senonen. Monaſterij. Lunæ 29. Martij 1610.

ARGVMENTVM.

Delegati perſonæ induſtria quando cenſeatur electa, plura de teſtium fide,& probatione. Et quando Abbas dicatur ineruditus, & inhabilis ad effectum, vt illi de coadiutore prouideri debeat.

SVMMARIVM.

Subdelegatus Epiſcopi non poteſt alium ſubdelegare, cum eius perſonæ induſtria electa eſſet. num. 1.

Induſtria perſona cenſetur electa per illa verba fidei, & diligentiæ tua tanti momenti committimus negotium. num. 2.

Induſtria perſona cenſetur electa, quando committitur negotium graue. num. 3.

Teſtes examinati parte non citata nihil probant, fallit, quando ageretur de aliqua temporis ſuſpenſione. numero 4.

Teſtes ſine iuramento examinati nihil probant, nec Notario aſſerenti eos iuratos creditur, niſi dixerit tactis ſcripturis. num. 5.

Citationem Papam tollere voluiſſe non eſt præſumendum. num. 6.

Diſpoſitio qualibet recipit interpretationem paſſiuam a iure communi. num. 8.

Princeps Eccleſiaſticus non præſumitur voluiſſe tertio præiudicare. num. 8.

Ineruditus dici non poteſt, qui ſcit bene legere, & bene loqui Latinè. num. 9.

Examinatus ante adeptionem Abbatiæ præſumitur ſufficiens, etiam quod neſciuerit reſpondere nonnullis interrogatorijs ſibi factis. num. 9.

Teſtes non reddentes rationem ſui dicti in his, quæ non cadunt ſub ſenſum corporis etiam non interrogati, nihil probant. num. 10.

Incorrigibilis dicitur, qui non obſtantibus monitionibus fuerit ſolitus ad eoſdem defectus reuerti. num. 12.

Qualitas per diſponentem conſiderata in primis verificari debet, vt diſpoſitio locum habeat. num. 13.

DECISIO CCXXXIV.

1 PRo informante fuit tentum, nempe cauſas expreſſas in Coadiutoria non eſſe iuſtificatas ex proceſſu informatiuo fabricato contra Abbatem. Primo, quia dictus proceſſus fuit nullus tãquam fabricatus per Subdelegatum Epiſcopi, qui non poterat ſubdelegare, cum eſſet electa induſtria eius perſonæ. c. quoniam Apoſtolica. §. is autem. vbi Innocent. num. 5. Abb. num. 3. & Felin. num. 2. circa fin. verſ. vltimo nota. de offic. deleg. c. is cui. vbi Butr. in princip. Franc. num. 2. eod. tit. in 6. Iaſ. in l. a Iudice. num. 11. verſ. quinto limita. C. de Iud. Bald. conſ. 123. num. 6. verſ. item induſtria. vol. 5. Roman. conſil. 330. numero 4. verſic. tertio quia. Rot. deciſ. 18. num. 4. de conceſſ. præbend. in nou.

2 Quod autem fuiſſet electa induſtria perſonæ Epiſcopi patet ex illis verbis, Fidei,& diligentiæ tuæ tanti momenti committimus negotium, quod ſcimus ad nos te reſcripturum, non quæ in certis audieris auctoribus, ſed quæ manifeſte compereris, & tenueris manu. Ponderando verba fidei,& diligentiæ,& alia, quod ſcimus ad nos te reſcripturum, &c. quæ important quandam particularem confidentiam, ex quo cenſetur electa induſtria perſonæ. Innoc. d. c. quoniam Apoſtolica. num. 2. Bal. num. 7. Imol. num. 22. de offic. deleg. Butr. in c. is cui. num. 1. eod. tit. in 6. Bald. conſ. 128. num. 1. verſ. ſed ad hæc reſp. lib. 3. Roman. conſi. 330. ſub num. 4. Grammat. conſ. ciuil. 112. num. 5. in fin. & nume. 6. Mil. in repertorio. verb. Iudex delegatus. cui committitur. verſ. & dicitur tacite cum alijs. per Menoch. de arbitr. lib. 1. q. 68. nu. 11.

3 Attento maxime, quod Papa habuit negotium pro graui, ibi, tanti momenti negotium,&c. qua grauitate ſtante eo magis cenſetur electa induſtria perſonæ. Innoc. in d. c. quoniam Apoſtolica. nu. 2. de offic. deleg. Iaſ. in l a Iudice. n. 11. verſ. limita. C. de Iud. Bal. conſ. 123. nu. 5. & 6. verſ. tertium eſt magnitudo negotij. lib. 5. Crauet. conſ. 303. nu. 3.

4 Secundo, quia teſtes fuerunt examinati parte non citata, vnde nihil probant. cap. 2. de teſtib. l. ſi quando.

Digitized by Google

do.C.eo.tit.facit tex.in l.de vnoquoque.ff.de re iud. nec videtur dubitandũ quin pars fuerit citanda, cum ageretur de perpetuo præiudicio, quicquid dicendũ foret ſi fuiſſet actũ tãtum de aliqua temporali ſuſpenſione. Imol.in c.venerabili.nu.22.& 23. de off.deleg. Io.And.in c.licet Heli.nu.13.& 14.Hoſt.nu.9.Henric.Boic.nu.11.Butr.nu.21.de Simon.

5 Tertio, quia nec apparet de iuramento teſtiũ, vnde nihil nocet eorum dictum Abbati ad l. iuſiurandi. C.de teſt.c.tuis.c.nuper.eod.tit.gl.in c.præſentium. verb.producendos.d.tit.in 6.licet enim Notarius aſſerat teſtes iuratos depoſuiſſe, non per hoc probat iuramentum.Butr.in c.fraternitatis. numer.21.de teſt. Alex.conſ.42.nu.9.vol.9. Verall. deciſ.285.& 298. par.3.Maxime cum non dicat tactis ſcripturis. Butr. d.num.21.Verall.vbi ſup.& deciſ.123.& 246.par.2.

6 Quas iuris ſolennitates non eſt præſumendum Papam voluiſſe tollere, Bal.in rubr.de offi.dele.Mohed. deciſ.7.nu.5.de reſtit.ſpol. maxime citationem, quæ eſt magis priuilegiata, & nunquam cenſetur remiſſa. Oldrad.conſil.43.in princip.Calder.conſil.8.in prin. de re iudic.Vant.de nullit. ex defect. cit.nu.3.4.& 8.

7 Quarto, quia etiamſi omnia ſolenniter fuiſſent geſta, adhuc non probarentur cauſæ, quæ mouerunt Papam ad dandum Coadiutorem inuito, nempe ineruditio, imperitia gubernandi, negligentia, & remiſſio in negotijs gerendis, ſuſpicio de dilapidatione bonorum monaſterij, & præcipue deficit probatio illius quod Summus Pontifex dicit ante omnia acriter afflixiſſe animum ſuum, nempe quod in Abbate ſpes aliqua melioris frugis non erat, nec de cetero eſſe poſſe ſperabatur.

8 Et pro reſolutione circa iſtum articulum Domini præmittebant quod quælibet diſpoſitio recipit interpretationem paſſiuam a iure cõi. Anchar.conſ.6.n.8. Butr.Abb.Dec.& alii in c.cauſam quæ.de reſcri. Roman.conſ.320.num.4.Alexand.conſ.46. nu.3.lib.5. Angel.Aret.conſ.95.num.12.& ſeqq.Calde.cõſ.12. de conſtit.& conſ.2.num.2.de reſcrip. Ruin.123.nu. 12.verſ.vbi enim. volu.3. maxime quando agitur de prĕiudicio tertii, cui nulla cadit veriſimilitudo, quod Princeps maxime Eccleſiaſticus intendat derogare. c.ſuper eo.vbi glo.in verb.intentionis. Butr.nume.8. Hoſt.nu.4.Aegid.num.2.de off.deleg.c.licet. de offi. ordi.Feli.in c.cauſam quæ.nu.6.de reſcr. Roman.cõſil.334.nu.2.Abb.conſ.101.num.2.verſ.moueor primo.par.1.Ex prædictis inferebatur nõ ſufficere, quod de ſupraſcriptis defectibus cõſtet taliter qualiter, ſed debet conſtare in tanto exceſſu, quod per illos Abbas ſecũdum diſpoſitionem iuris cõmunis fuerit dignus priuatione, ſiue perpetua ſuſpenſione ab eius officio, vt importat iſta coadiutoria.

9 Incipiendo ab ineruditione cum ſit notum iſtum Abbatem bene legere, & bene loqui Latine, non videbatur Dominis poſſe dici ineruditum.gl.& ſcribentes in clem.1.de conceſſ.præben. Creſc.deciſ.12.de conceſ.prĕben.& in terminis perſonæ Abbatis tradit Panorm.poſt Innocen.& Archid.in c.cum in cunctis num.4.verſ.Religioſi vero.de elec.Attento præcipue examine facto in adeptione Abbatiæ, quo ſtante præſumitur ſufficiens.c.accepimus.de æta.& quali.& ibi DD.& licet neſciuerit reſpõdere nonnullis interrogatoriis ſibi factis non per hoc probatur totalis ineruditio cum poſſit eſſe, quod in libris veritatem eorum quæ ſcire tenetur, ſciat quærere. Innocen.d.c.cum in cunctis.nu.1.in fi.Butr.nu.10. Abb.nu.40. verſ.mediocris vero.de elect.

10 Quantum ad imperitiam gubernandi, remiſſionẽ, & negligentiam in negotiis gerendis, teſtes qui hoc deponere conantur, nullam reddunt cauſam ſcientię prout tenebantur, etiam nõ interrogati, cum iſta ſint de ijs quæ non cadunt ſub ſenſum corporis. Barto.in l.ſolam.num.3.Saly.c.num.2.C.de teſt. Abb.in c.cõſuluit.num.2.de appellat. Card.cõſ.25.num.4.Feli. qui de communi, in c.cum cauſam.num.3. verſ. fallit ſecundo.de teſt. Corn.conſil.347.nu.2.verſ.ea enim. lib.1.Rol.conſil.3.num.52.lib.1. Quinimmo ex viſitatione Epiſcopi Herici datur magnus fumus de contrario, quia ipſe refert ſe viſitaſſe altaria, ornamenta Sacriſtiæ, domum Abbatialem, dormitoriũ Religioſorum, Bibliothecam, Refectorium, & alias pertinentias domus, & illas inueniſſe in bono ſtatu.

11 Quo ad ſuſpicionem dilapidationis bonorum Monaſterii illa pariter non viſa fuit probari, cum teſtes, qui pro hoc adducuntur, nullam reddant ſufficiẽtem cauſam ſcientiæ ex ſupra allegatis, quinimmo ex aliquibus teſtibus ponderatis pro parte Abbatis potius conſtat de contrario. Nec aliqua concludens probatio reſultat ex eo, quod monaſterium forte aliquo ære alieno implicatũ reperiatur, quia poteſt eſſe, quod illud æs alienum fuerit contractum ex iuſta cauſa. Imol.dicto capit.venerabili.numero vigeſimo tertio. de offic.deleg.

12 Denique non probatur, quod in Abbate non fuerit ſpes melioris frugis, quæ verba nihil aliud in effectu important, quam incorrigibilitatem, quæ cõſiſtit in eo, vel quod Abbas non obſtãtibus monitionibus fuerit ſolitus ad eoſdem defectus reuerti. Abb.in c. cum non ab homine.num.30.verſ.quæro qualiter. & ibi Butr.nu.22.Dec.num.78.de Iud. vel quod pertinaciter conetur ſuſtinere culpam, vere non eſſe culpam.Card.Iacob.de concil.lib.4.c.4.nu.8.& de iſtis monitionibus, & pertinacia nihil dicunt teſtes.

13 Et cũ iſta qualitas incorrigibilitatis videatur principaliter conſiderata tum de ſui natura, quia eſt grauior ceteris, & illa ſtante non poterat aliter prouideri indemnitati Eccleſiæ. Tum ex natura negotii priuationis, in quo ſolet haberi ratio omnium narratorum pro priuatione. Sarn.in reg.de ſubrog. qõ.7.§.Item ſciendum.Quam etiam ex verbis ipſiuſmet Põtificis, qui dicit nihil æque acriter illum afflixiſſe, quã iſtam non ſpem melioris frugis. Concludebatur quod etiã ſi alia narrata forent iuſtificata, adhuc ex defectu iſtius ſolius qualitatis corruere coadiutoriã, per tex. in l.ſi.ff.de hæred.inſtit.

REVERENDISS. P. D. BONONIEN.

Parmen. Status. Veneris 30. Aprilis 1610.

ARGVMENTVM.

Plura in hac deciſione explicantur circa reuocationem attentatorum, & præſertim quod attentata lite pendente, & poſt inhibitionem ſunt omnino reuocanda, etiam quod cauſa arbitrio Rotę commiſſa fuerit.

SVMMARIVM.

Clauſula arbitrio intelligenda eſt prout de iure. nu. 1.
Attentata in primis, & ante omnia ſint reuocanda. n. 1.
Attentans ius, iudicem, & partem offendere dicitur. n. 1.
Arbitrio Rota quandoque vtitur ex cauſis relatis. nu. 1. in fine.
Attentata in primis, & ante omnia ſunt reuocāda etiam quod coram reuocatio ſit commiſſa arbitrio Rotæ, niſi ex cauſa. num. 1.
Attentata lite pendente, & contra inhibitionem emanatam vigore commiſſionis ſignatæ manu Papæ ſunt in primis, & ante omnia reuocanda. nu. 2.
Taxatiua dictio tantum reſtringit diſpoſitionem, & orationem, in qua poſita eſt. nu. 3.
Matrimonij cauſa cognoſcenda eſt coram iudice Eccleſiaſtico. num. 5.
Attentata lite pendente an debeant reuocari ad inſtantiam eius, qui non habet intereſſe in cauſa. numero 6. Ibi etiam an attentatorum reuocatio peti poſſit ab eo, de cuius non iure conſtat.
Attentata reuocanda ſunt ex officio iudicis, etiam quod ad inſtantiam partis non eſſent reuocanda. numero 7. Vbi præſertim, quando attentata fuerunt in ſpretum inhibitionis.

DECISIO CCXXXV.

1 FVit vnanimi Dominorum ſententia reſolutũ, non intrare arbitrium, quia cum illud intelligatur prout de iure. Bartol. in extrauag. ad reprimendum. in verb. videbitur. nume. 8. Pereg. deciſ. 329. lib. 2. Paleott. deciſ. 290. eſſet contra ius, ſi attentata in primis, & ante omnia non reuocarentur, vt dicit tex. in c. cum ſir. numer. 8. poſt med. de appellat. & Iudex aliter faciens faceret iniuſtitiam. Ioã. And. in c. non ſolum. de appell. in 6. Franc. in c. conſuluit. numero 7. & in c. dilecti. num. 3. eo. tit. Affiic. deciſ. 98. num. 5. ac liceret appellare. Bero. conſ. 51. nume. 5. in fin. lib. 3. Et arbitrium, quod alias ſuadente æquitate moderatur, & mitigat iuris rigorem, non ita de facili intrare debet pro attentante, qui eodem tempore ius, Iudicem, & partem offendit, ad not. in c. cordi. de appell. in 6. Franc. in c. bonæ. nume. 14. & 34. de appell. Natt. conſil. 568. numer. 4. Præſertim nulla ſubſiſtente cauſa ex illis, propter quas Rota in hac materia aliquando vtitur arbitrio relatis in Cæſarauguſtana, Diſmembrationis 23. Ianuarij præteriti coram R. P. D. meo ſacrato.

2 Quod autem ſententia Prætoris Ianuæ, cum omnibus præcedentibus, & ſubſequentibus ſit attentata excuſari non poteſt, quia lite pendente attentata in Rota per commiſſionem auocatoriã ſignatam manu Papæ vſque de anno 1530. ſunt reuocanda. tot. tit. ff. eod. vt lit. pend. & quia vltra generalem inhibitionẽ emanauit de anno 1531. particularis, ne procederetur coram Magiſtratu Ianuæ ſuper locis, ſeu campis S. Georgij. c. non ſolum. & c. Romana. §. quod ſi obijcitur. de appell. in 6. Rot. deciſ. 20. & 31. de appellat. in nouis.

3 Decretum autem moderationis Rotalis nõ ſolum non excuſat Dominos Pallauicinos, ſed eos in multis accuſat, illud enim reuocat, & moderatur inhibitiones limitate ad effectum in eo expreſſum cũ dictione taxatiua, tantum, nempe vt fructus decurſi conſignentur D. Paulo Serræ ad finem, vt transmitterẽtur ad Vrbem, deponerentur in Montem pietatis, vt inueſtirentur in tot bonis ſtabilibus, ſeu mõtibus non vacabilibus ſub nomine, & ad commodum hæredum, ſeu fideicommiſſariorum q. Io. Franciſci Senioris citra innouationem iurium vtriuſque partis, ac ſine pręiudicio, quorumcunque ipſorum iurium, ita vt per talẽ tranſportationẽ non minueretur ius vnius partis, neć augeretur alterius. Vnde cum dictum decretum, & moderatio ſit reſtricta ad dictum effectum omnes alios excludit, non ſolum in vim taxatiuæ in ea appoſitæ. l. qui in alien. §. libertos. ff. de neg. geſ. Rom. conſil. 456. nu. 1. Socin. conſ. 5. nu. 5. li. 4. Dec. conſ. 328. nu. ſeq. ſed etiam quia expreſſe præſeruat inhibitiones quo ad omnes alios effectus.

4 Acta autẽ, & petitio pro parte DD. de Pallauicinis, ac ſententia Prætoris in omnibus repugnant formæ decreti. In eo enim non dicitur quod pecuniæ conſignẽtur Paulo Serrę Procuratori Pallauicinorũ, vt fuit petitum, & obtentum, ſed fuit dictum ſimpliciter, ꝙ conſignarentur Paulo Serræ, quod ideo fuit ſimpliciter dictum, quia Paulus erat in actis huius cauſæ conſtitutus procurator vtriuſq; partis, & exactio per ipſum facta non erat adſcribenda DD. Pallauicinis magis quam DD. Rangonibus. Fuit etiam in alio exceſſum a decreto, quia illud loquitur de fructibus iũc decurſis, ſententia autem diſponit & de in futurum decurrendis, ad fauorem M. Alphonſi, cum graui, & ſucceſſiuo præiudicio DD de Rangonibus, Mandat etiam ſententia, quod M. Alphonſus deſcribatur creditor ſatis principalis in libris S. Georgij, quod nõ ſolum eſt præter verba decreti, & contra taxationem in eo appoſitam, ſed etiã repugnat menti Rotę, quæ fuit ſeruare æqualitatẽ in omnibus inter partes. Ita vt vna pars aliqd non acquireret, neć altera quicquã amitteret.

ret. In Decreto ẽt verbum nullum, ꝙ Maſchàr. poſſit petere, & obtinere declarari deſcẽdens a teſtatore ex legitimo matrimonio vere, & non ficte, prout fuit in d. ſententia declaratum, & nihil abſurdius, & magis repugnans menti Dominorum, hoc enim erat auocare cauſam ab hoc tribunali, & remittere iudicib. laicis, qui cognoſcerent de viribus matrimonij contra diſpoſitionem c. lator. qui fil. ſint legit.

5 Non obſtat, quod dicitur de legitimatione perſonarum legitime faciẽda coram illo Magiſtratu, quia vltra quod fuit in alijs multis, vltra d. legitimationẽ, exceſſum, & attentatum talis legitimatio, nõ potuit, nec debuit fieri coram iudice laico, cũ verſaretur circa quæſtionem matrimonij, & quando etiam aliter cauſa fuiſſet iuſte in dicto foro introducta, articulus legitimationis fuiſſet cognoſcenda coram Iudice Eccleſiaſtico iux. terminos d. c. lator. Et tandem nõ erat neceſſaria coram illis Iudicibus, neque hæc, neq; alia legitimatio perſonarum, quia ſecūdum mentem Rotæ, & tenorem decreti debebant pecuniæ de communi conſenſu vtriuſq; partis ſuper eis prætẽdentis abſque aliquo iudicio in partibus ſerendo ſuper earum pertinentia transferri ad Vrbem, & quando hoc pacto non potuiſset obtineri translatio, quod non conſtat, quia non fuit hæc via intentata non propterea debebant Pallauicini aliquid moliri, aut attentare contra formam decreti propria auctoritate, & inſcia parte, ac Rota inconſulta. Cum igitur Pallauicini in prætenſis, & alijs pluribus adductis per Informantes pro Rangonibus violauerint decretum, fruſtra ab eo excuſationem quærunt. l. auxilium. ff. de minor. prout etiam a Breuibus S. D. N. quæ mandant pecunias ſolui iux. decretum Rotale pro cuius exequutione emanarunt.

6 Non obſtat, quod dicitur non conſtare de intereſſe DD. de Rangonibus ad impugnandam iſtam exactionem ex capite attentatorum, quia pro reuocatione attentat. ſufficit ſola litis pendentia abſque alia probatione iuris litigãtis Franc. in c. 1. num. 5. vt lit. pend. in 6. Lancell. de attent. par. 2. c. 4. ampliat. 6. & dum dicitur conſtare de non iure ipſorum, & propterea non eſſe ad eorum inſtantiam reuocãda attentata. Caſſad. deciſ. 3. num. 4. de reſtit. ſpoliat. quia cum lis pendeat indeciſa, de nullius partis iure poteſt dici conſtare, & ſufficit quod exceptio non iuris indigeat diſcuſſione ad effectum, quod non retardet reuocationem. Paleot. deciſ. 87. Lancellot. de attent. par. 3. c. 24. quæſt. 1. nu. 62. Debet enim conſtare de notorio non iure per confeſſionem, vel rem iudicatam, nõ ex alijs probationibus, vt late per Lancell. ibi, nu. 64. cum plurib. ſeqq. & nu. 83. & 84.

7 Vbi etiam conſtaret de notorio non iure DD. de Rangonibus, ita vt ad eorum inſtãtiã non eſſent reuocanda attentata, reuocarentur ex officio propter ſpretũ iuriſdictionis. Rot. deciſ. 2. ad fi. de reſtit. ſpol. in nouis. Franc. in c. bene ſub nu. 15. de appel. Mil. in verb. attent. lite pend. nunquam. Præſertim ob ſpretũ inhibitionis Rotalis, vt fuit dictum in vna Senogallien. Attentat. coram fel. recor. Clemente VIII. relata per Lancell. vbi ſup. nume. 55. Declaratio quam fecit D. Alphonſus nõ fuit habita in conſideratione apud DD. quia illa non poteſt deſeruire pro declaratione, cum attentata ſint clara, neque pro purgatione, quia non eſt modus purgandi attentata.

REVERENDISS. P. D. PEGNA DECANO.

Recanaten. Hæreditatis. Veneris 30. Aprilis 1610.

ARGVMENTVM.

Filiæ feminę in conditione poſitę, quando cenſeantur vulgariter ſubſtitutę.

SVMMARIVM.

Subſtitutus vulgariter in portione patruorum, multo magis præſumitur ſubſtitutus in portione proprij parentis, cum portio parentis ſit magis debita filijs, quàm portio patruorum neptibus. nume. 2. vbi hæc concluſio ampliatur, vt procedat non ſolum in ſubſtitutione vulgari, ſed etiam in fideicommiſſaria. nu. 2.

Subſtitutæ vulgariter dicuntur filiæ feminæ ſicut maſculi, quando poſitæ fuerunt in conditione ſicut maſculi. numero 3.

Filiæ vulgariter ſubſtitutæ, & diſpoſitiue vocatæ in vna parte teſtamenti, cenſentur etiam pariter ſubſtitutæ, quando in alia parte poſitæ reperiuntur in conditione. numero 4.

DECISIO CCXXXVI.

1 DIe 27. Ianuarij proxime præteriti Domini, omiſſo illo articulo, quæ eſſet magis vera opinio ſuper illa ſententia, An ſubſtitutio vulgaris directa inducatur ex coniecturis, videre voluerunt, An Lydia, & ſoror de Leopardis eſſent vocatę per vulgarem, & in hac propoſitione, re late, & mature diſcuſſa, cenſuerunt adeſſe ſufficienter coniecturas pro vulgari.

2 Prima, quia Lydia, & Magdalena erant expreſſe ſubſtitutæ per vulgarẽ in portionib. Petri, & Bernardini ſuorum patruorum, & etiam Hortenſiæ Vxoris Teſtatoris ipſarum Auiæ, ibi in portione præmorientis ſuccedant ſuperuiuentes, aut eorum filij, vel filiæ in ſtirpes vulgariter, pupillariter, & per fideicommiſſum, nam ſi in portionibus patruorum erant etiã vulgariter ſubſtitutæ, multo magis præſumebantur ſubſtitutæ in portione proprij parentis, cũ iſta portio magis ſit debita filijs, quã illa neptibus, Rimin. Sen. conſ. 189. inci. in hac difficultate, nu. 11. verſ. quib. ſic præmiſſis, & multis ſeqq. li. 1. Ruin. conſ. 198. ponderatis diligẽter verbis, n. 6. verſ. nã teſtator. li. 2. Corn.

conſ.37.incip.in hac conſultatione.nume.3. libro 1. Decian.conſ.44.incip.circa primum igitur.num.24. & ſeq.lib.3.Menoch.conſ.152.incip.reſpondendum videbatur.num.11. qui alios refert,& fuit ſæpe deciſum, qui licet loquantur de fideicommiſſaria, rationes tamen, & abſurdi vitandi, & maioris dilectionis ab illis conſideratæ vigent etiam reſpectu vulgaris ſubſtitutionis, imo reſpectu vulgaris id magis videtur conſiderandum,nam in fideicommiſſaria,qua pręſupponitur bona patri quæſita potuit teſtator credere deuentura a patre in filium, iuxta commune votū parentum,& quia illis reſeruabatur ſucceſſio ab inteſtato in dictis bonis,quæ ſolet eſſe ratio, quare poſiti in conditione,reſpectu parentum non cenſeantur vocati,hæc autem ratio non militat in vulgari,quæ pręſupponit patrem non eſſe hæredem.

3 Altera coniectura fuit, quia ſi Lydia, & Magdalena non eſſent vocatæ per vulgarem, nec etiam maſculi,ſi adfuiſſent,eſſent vocati,quia maſculi, & feminæ fuerunt pariter poſiti in conditione, vnde ſequeretur,quod prædecedente,prout prædeceſſit, viuo teſtatore ipſarum patre,filij maſculi potuiſſent dici prætetiti,& conſequenter impugnare teſtamentum.Socin. iun.conſ.29.incip.circa propoſitam quæſtionem.nu. 3.in fin.lib 3.

4 Supradictis accedebat,quia iſtæ filiæ in alia parte teſtamenti fuerunt diſpoſitiue vocatæ etiam per vulgarem,vnde cenſeri etiam debebant vocatæ per vulgarem in ſucceſſione portionis patris,cui fuerunt poſitæ in conditione, nam ſicut iſta coniectura eſt ſufficiens quo ad modum, vt cenſerentur tacite vocatæ, eo modo, quo fuerunt expreſſe honoratæ, arguendo ab expreſſo ad tacitum, cū facilius præſumatur qualitas,quam ſubſtantia.Cephal.conſ.297.incip.dubitari non poteſt.num.10.& ſeq.

5 Denique placuerunt Dominis aliæ coniecturæ iā deductæ, & probatæ in deciſione in hac cauſa facta die 14. Maij 1607. Quæ autem ſit verior opinio in illo articulo,quod vulgaris poſſit induci per coniecturas,Domini ſi neceſſarium foret, particulariter videre voluerunt,&c.

REVERENDISS. P. DOMINO ATTREBATEN.

Peruſina Bonorum. Lunæ 10.*Maij* 1610.

ARGVMENTVM.

De remedio l. final. C. de edicto Diui Adriani tollendo. quod competat fideicommiſſario agenti contra tertium poſſeſſorem quomodo, & quando probata dicatur talis poſſeſſio.

SVMMARIVM.

Remedium l.fin. C.de edicto Diui Adriani tollendo.competit confideicommiſſario contra tertium poſſeſſorem. num.1.

Fideicommiſſario agenti remedio l.fin. C.de edict. Diui Adr.tollen. ſufficit probare poſſeſſionem tempore mortis hæredis grauati.num.1.

Poſſidens de præterito,præſumitur etiam poſſediſſe vſque ad mortem.num.2.

Teſtes inter alios examinati, licet non probent, coadiuuant tamen probationem.num.3.

Teſtes referentes ſe ad aliquam ſcripturam non probant, niſi exhibita ſcriptura.num.4.

Teſtibus deponentibus in ſpecie magis credendum eſt,quā deponentibus in genere.num.5.

DECISIO CCXXXVII.

1 PAntha Vibia inter alia bona poſſedit quādam poſſeſſionem, nominatam Podere del Palazzo di Madonna Pantha, & duodecim eminas Poderis del Teuerone, & deceſſit relicto hærede Sebaſtiano Vrbio, Nepote ex filio, ſubſtituto ei morienti ſine filijs Monaſterio Sancti Petri, facto vero loco ſubſtitutioni oppoſuit ſe Andreas a Cornea, auctor Hieronymi Martinelli, & hæres Sebaſtiani, allegando quod Sebaſtianus eas non habuiſſet ex hæreditate Panthæ,ſed ex legato ſibi a Presbytero Roſato,donatario Panthæ,& Gubernator Peruſiæ,die 20. Decembris 1597. pronunciauit ad fauorem Andreæ, pro cuius exequutione cum inſtaret Hieronymus, Domini qui non ſolent exequi ſententias aliorum Iudicum,niſi guſtata earum iuſtitia, ordinarunt diſputari. An ſententia ſit iuſta,quo ad vtramque poſſeſſionem, verum poſt aliquot propoſitiones reſtrictum fuit dubium ad poſſeſſionem del Palazzo, quo propoſito reſolutum fuit,dictam ſententiam quo ad hoc caput fuiſſe iniuſtam. Monachis enim agentibus vigore fideicommiſſi contra Andream, tanquam tertium poſſeſſorem, qui habebat cauſam a Sebaſtiano hærede grauato competebat remedium l.final.C. de edic. Diui Adr.tollend.in l.penultima. §. cum autem. vbi Bart.in fin.& alij C.ad S.C.Trebell.Gabr. conſ.44. nu.6. lib.2. fuit dictum in cauſa Montisfaliſci fideicommiſſi. 12. Maij 1603. coram Illuſtriſſimo Cardinale Pamphilio, & ad hunc effectum ſufficit illis probare poſſeſſionem Panthę,de tempore mortis abſque alia probatione dominij.Riminal. iun.conſ.190. nu. 35.Cephal.conſ.386.nume.35.Gabr.d.conſ.44. nu. 30.Modernus de fideicommiſſis art.44.num.6.&16. & art.48.num.55.& fuit dictum in Bononien. fideicommiſſi de Sancto Petro. 4. Maij 1588. coram Illuſtriſſimo Cardinale Platto,& in Viterbien.fideicommiſſi.8.Martij 1602.coram bo.mem.Litta,& in dicta Montisfaliſci coram Cardinali Pamphilio.

2 Poſſeſſio autem quo ad podere palatij per Pātham

ab

ab initio certa,& indubitata eſt, & præſumitur continuata vſque ad obitum,niſi contrarium probetur, vt notatur in c.cum ad ſedem.vbi Batr. nume.25. in fin.& Abb.num.12.de reſtitut.ſpoliat.Salicet. in dicta l.fin.num.19.verſ.Primo caſu ſi initium.Alexan. conſil.33.num.penult.verſic.circa tertium,& nume. fin.verſic.& hoc etiam procedit.volum.3.Natt.conſilio 400. numero 6. & 7. Rot. deciſ.4. de probat. in nouis.

3 Sed vltra præſumptionem probatur per teſtes examinatos in hac cauſa an. 1554.qui deponunt ſe vidiſſe Pantham poſſidere,& colligere fructus, alioſq; actus facere, quos ſolent veri Domini, & recipiunt magnum adminiculum ex teſtibus examinatis, vltimo loco vigore remiſſoriæ, qui licet deponant de auditu,multum tamen adminiculantur. Accedunt teſtes examinati de anno 1596.in cauſa tunc pendente inter Monaſt. Signorellos poſſeſſores occupatores eiuſdem Poderis, & ſecundum illorum depoſitiones reſtitui,quamuis enim illa ſint inter alios acta, plurimum tamen coadiuuant hanc probationem. Felin.in c.cauſam,quæ. in princ.num. 19. de teſtib.& fuit dictum in dicta Montisſaliſci fideicommiſſi.

4 Non obſtant teſtes Hieronymi dicentes, Pãtham donaſſe Roſato, & Roſatum in vita Panthæ accepiſſe poſſeſſionem, & poſſediſſe, quia dum deponunt de donatione, illa non probatur concludenter per illos teſtes, qui deponunt de auditu tantum, & ſe referunt ad inſtrumentum donationis, quod eſſet exhibendum.

5 Similiter legatum à Roſato factum Sebaſtiano,nõ probatur niſi per teſtes. De poſſeſſione autem Roſati in vita Panthæ deponunt tantum ſecundus, & decimus Hieronymi de viſu,& primus Monaſterij. Verum illis præferendi ſunt alij,qui deponunt magis in ſpecie. Bald.conſ.69.in princ.verſ. & hoc probatur.libro 5.Alex.conſ.148.num.3.lib.2.Dec.conſ.44.numero 37.& ſunt num.plures. Caſtren. conſ.65. num. 2.lib.2.Socin.conſ.253.num.1.in fi.lib.2.Alex.conſil.99.num.13.lib.5.atque habent plura,& efficaciora adminicula ex anteriori poſſeſſione Panthæ, & alijs ſupra deductis.

6 Denique dum cõſtat de vera poſſeſſione Panthæ,& familiaritate Roſati, potuit poſſidere iure familiaritatis,cum non appareat de aliquo illius Titulo.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. LANCELLOTTO.

Oſcen. Salarij. Veneris 21. Maij 1610.

ARGVMENTVM.

Salarium non conuentum, quando, & quomodo Procuratori ad lites debeatur.

SVMMARIVM.

Salarium non conuentum debetur, quando in Ciuitate adeſt conſuetudo locandi operas,& ſoluendi ſalarium, præſertim in curia.num.1.

Procuratori ad lites debetur ſalarium, etiam non conuentum,& Rota in pluribus cauſis conſtituit ſalarium. num.2.

Verba humanitatis,& curialia non obligant, nec donationem inducunt.num.3.

Salarium Procuratori ad lites debitum videtur Scutorum 60.quolibet anno, quando procurator ex Hiſpania venit ad Curiam pro defenſione litium ſui principalis.num.4.

DECISIO CCXXXVIII.

1 IN facto conſtabat, quod Petrus Ludouicus Lopez, dum eſſet in Ciuitate Oſcen. anno 1598. fuit conſtitutus procurator a Paulo Leſano ad omnes eius lites,& cauſas,præſertim vero ad obtinendam abſolutionem a ſententia excommunicationis, multis namque & grauibus vexabatur litibus Paulus, in quibus de eius ſtatu, & exiſtimatione agebatur,nedum ſuper officio Pœnitentiariæ,& Canonicatu,& præbenda,ſed etiam ſuper fructibus eorundem, qui fuerant ſequeſtrati, quo mandato per Petrum acceptato cum pro huiuſmodi cauſarum defenſione ad Curiam ſe tranſtuliſſet, per plures annos,negotijs Pauli incubuit. Et non obſtante,quod fuiſſet reſolutum, nominationem Pauli ad officium Pœnitentiariæ fuiſſe nullam, propter excommunicationem ab ipſo incurſam per reuerſus ad laicos habitos; opera, ac diligentia Petri factum eſt,vt omnia felices exitus habuerint. Nam in Rota per tres ſententias conformes defendit Paulum ab impetratione Ioannis Perez, & cauſa fuit acriter tractata, & in Dataria impetrauit abſolutionem ab excommunicatione, inſordeſcentia, & irregularitate Pauli cum condonatione fructuum, ac inde defendīt illum in iudicio criminali,& obtinuit reuocari ſequeſtrum,idque maximis laboribus,quod bene probatur per teſtes,& ſunt notiſſimi Dominis meis, cum diligentiam, & ſolicitudinẽ Petri in huiuſmodi negotijs pertractandis experti fuerint, de quibus in Rota alij Domini, qui de eo tẽpore non intererant,atteſtati ſunt, ex quibus fuit reſolutum, eidem Petro deberi ſalarium, licet enim illud non debeatur,quando non eſt conuentum, tamẽ hoc fallit in Ciuitate,in qua adeſt conſuetudo locandi operas, & ſoluendi ſalaria, præſertim vero in Curia. Put.deciſ.45.lib.2.Corn.conſ.216. num.2. in fi. & num.3. libro 4. & fuit reſolutum in cauſa Oueten. mercedis 12. Decembris 1605. coram R. P. D. meo Coccino.

2 Et procuratori ad lites deberi etiam non conuentum,dicit Natt.conſ.376.nume.1.qua ratione, Rota in pluribus cauſis conſtituit huiuſmodi Procuratori-

bus

bus ſalariũ, vt in Toletana mercedis 14. Maij 1568. quam refert Granutius Teremar. con. 12. nu. 9. & in cauſa Romana Pecuniaria 15. Februarij 1599. corã bo. mem. Orano, in cauſa Romana reductionis laudi coram Illuſtriſſimo D. Blanchetto, & in cauſa Romana Mercedis 10. Maij 1599. coram me, & in Valentina, ſeu Romana mercedis 26. Iunij 1600. coram Illuſtriſſimo Domino Pamphilio, & 4. Iulij 1601. coram me.

3 Non obſtãt literæ miſſiuæ Petri, ex quibus prætenditur, ipſum non ſolum habuiſſe animum inſeruiendi gratis, ſed vlterius ſubminiſtrandi expenſas de proprio, tum quia cum iſtæ literæ ſint de anno 1605. non poſſunt concludere quoad tempus præteritum; tum quia continent verba humanitatis, & Curialia, quæ non obligant. c. cum veniſſent. de reſtitut. Dec. reſponſ. 103. num. 23. vol. 2. maxime quia in eis non dicitur ſimpliciter, quod Petrus nolebat expenſas, ſed quod ſe remittit ad illud, quod Paulus aliquã do voluerit, quæ verba intelliguntur arbitrio boni viri, iuxta not. in l. fideicommiſſaria libertas. la 3. ff. de fideicom. libertat. nec important renunciationem, & quod Petrus voluit iactare ſuum, ad l. cum de indebito. de probat. Tum etiam, quia huiuſmodi literæ ſunt ſcriptæ, poſtquam Paulus ſignificauerat Petro, velle ei dare Archidiaconatum in Coadiutoriã, ita vt non mirum, ſi ſub hac ſpe mitius ageretur de eo tempore.

4 Neque etiam obſtat penſio reſeruata ad fauorem nepotis, quia vltra quod non conſtat in actis, eſt res inter alios acta, & cum non ſit ad fauorem Petri, non dicitur remuneratus ipſe, qui nihil habet commune cum penſionario. Quo vero ad quantitatem placuit DD. ſalarium eſſe taxandum ad Scuta quinque menſtrua, ita vt quolibet anno ſint Scuta ſexaginta. Hæc namque viſa fuit iuſta merces, & condecens remuneratio, cum hoc plurimum pendeat a conſcientia iudicantis. Et ita fuit reſolutum.

R. P. D. PIROVANO.

Aquilana Nullitatis Erectionis. Lunæ 24. Maij 1610.

ARGVMENTVM.

Eccleſiæ diſmembratio fieri non poteſt ſine ſolennitatibus requiſitis in alienatione rerum Eccleſię ex iuſta cauſa, & quę iſto caſu dicatur cauſa iuſta.

SVMMARIVM.

Eccleſiæ vnius ab alia Cathedrali, ſeu parochiali Eccleſia diſmembratio ſapit alienationem, & propterea eſt nulla, quando fit ſine cauſa, & ſine ſolennitatibus requiſitis in alienatione rerum Eccleſiæ. num. 1. & numero 5.

Cauſa iuſta quæ dicatur in diſmembratione alicuius Eccleſiæ ab Eccleſia parochiali. num. 2. & ſeqq.

Epiſcopus non poteſt erigere nouas parochias propter populi numeroſitatem. num. 3.

Beneficiorum diuiſio regulariter prohibetur. num. 4.

Eccleſiæ defenſio non ad Vicarium Epiſcopi, ſed ad Capitulum ſpectat, quod propterea in præiudicialibus citari debet. num. 6.

DECISIO CCXXXIX.

1 Placuit Dominis per deducta per Informantes pro Archipresbytero, & Capitulo de Paganica, quod erectio Eccleſiæ ſub inuocatione Beatæ Mariæ ad Præſepe intra fines Eccleſiæ antiquæ Parochialis, & Baptiſmalis, & diſmembratio partis Curiæ animarum eiuſdem nulla ſit, quia in ea non interuenit ſolennitas, & iuſta cauſa, quæ ſunt neceſſaria in huiuſmodi diſmembrationibus, cum ſapiant alienationem. Lap. alleg. 66. num. 3. & 5. & fuit ſæpiſſime reſolutum, & præſertim in vna Eleboren. diſmembrationis, coram R. P. bonæ mem. Iuſto 17. Nouembris 1600. & in Toletana Parochialis de Madrid. coram R. P. Corduba 19. Nouembris 1601. & ſignanter notat. Abb. in cap. ad audientiam. il 1. in 1. not. de eccl. ædific.

2 Deficit enim iuſta cauſa, quia non conſtat, quod propter difficilem acceſſum ad antiquam Parochialem aliquis ex Parochianis defecerit abſque Sacramentis, vel propter impedimentum periculum ſit patens, vt in caſu Lap alleg. 66. & prout requiritur ad hunc effectum, vt fuit conſideratum in allegatis deciſionibus.

3 Cauſæ autem enumeratæ in ipſa erectione non videntur ſufficientes, nam ſola numeroſitas populi aucti non tribuit auctoritatem Ordinarijs erigendi nouas Parochias, cum huic obiecto ſatisfaciat Concil. Trid. ſeſſ. 21. de reform. c. 4. dum cogendi ſunt Rectores, vel alij, ad quos ſpectat cura animarum, vt ſibi tot Sacerdotes adiungant, quot ſufficiant ad Sacramenta exhibenda, & cultum diuinum celebrandum; & quamuis inter cauſas ædificandi nouas Eccleſias recenſeatur etiam incrementum populi. cap. præcipimus. 16. q. 1. tamen Concil. Trid. deſiderauit maiorẽ neceſſitatem, ſcilicet diſtantiam loci, & difficultatem Parochianorum accedendi ad percipienda Sacramẽta, prout Sacra Congregatio Concilij declarauit, & eam ſequitur Rota in alleg. deciſ. Eleboren. diſmembrationis, & quæ in præſenti caſu non iuſtificantur, ſed potius contrarium apparet ex depoſitione teſtiũ, qui dantur in Summario. nume. 2. dum affirmant nouam Eccleſiam non longe ab antiqua Matrice diſtare.

4 Poſtremã cauſa non etiam ad diſmembrationem ſuffragari videtur, quia ſcilicet Eccleſia non ſit capax totius populi, & ſit difformis, tum quia in Cõc. Trid.

non

Digitized by Google

non conſideratur, nec in c.ad audientiam. de eccleſ. ædific. & ſatis prouideri poteſt per Erectionem nouæ Cappellæ, quæ ſit in proprietate Parochialis antiquę iuxta eiuſdem Sacræ Congregationis declarationē, quæ datur in Summario. Quod maxime ſuadetur, ne ad beneficiorum diuiſionem de facili deueniatur, quæ regulariter prohibetur. c. maioribus. c. vacante. de præben. c. 1. vbi glo. de reb. eccleſ. non alien. & fuit deciſum in dicta Elboren. ſupra alleg.

5 Solennitas non etiam fuit adhibita, quæ requiritur in alienatione rerum Eccleſiæ. Rot. deciſ. 1. de rebus eccl. non alien. in nou. Francus in c. 1. col. 1. eod. titul. & fuit dictum in Marſicana coram Illuſtriſſimo Pamphilio 14. Februarij 1594. in hac enim diſmembratione deficit conſenſus Capituli, ad quod pertinet antiqua Eccleſia Parochialis, & illius redditus. c. 1. de reb. eccleſ. non alien. in 6. & c. ad audientiam. de eccl. ædific. Gabr. de citat. concl. 1. numero 216. ampliat. 57.

6 Nec ſuffragatur conſenſus Vicarij, quia cura non eſt penes ipſum, ſed tantum exercitium, nec percipit fructus Parochialis: ſed percipit ſuum congruum de manu Capituli, & ideo defenſio Eccleſiæ non ſpectat ad Vicarium, ſed ad Capitulum, cuius citatio proptereà omittenda non erat. Abb. in c. extirpandæ. §. qui vero. in repetit. num. 15. poſt princ. de præb. & eo magis videbatur annullanda etiam diſmembratio prædicta, quia Epiſcopus reſeruauerat Ius patronatus ſuper Eccleſia erecta ad fauorem ſuorum cōſanguineorum, quod proprie ſpectabat ad Capitulum. c. ad audientiam. il 1. de eccl. ædific. & ex his ita reſolutũ fuit vna tantum parte informante.

R. P. D. CAVALERIO.

Baren. Fructuum. Mercurij 2. Iunij 1610.

ARGVMENTVM.

Magiſtralis eſt deciſio, & in ea magiſtraliter declaratur an, & quando reſignanti beneficium debeantur fructus naturales, induſtriales, ſeu ciuiles, vel etiam pendentes ante reſignationem, an vero potius reſignatario, & ſucceſſori.

SVMMARIVM.

Fructus ciuiles, vtputa cenſus, penſiones, reſponſiones, & ſimiles, quorum de tempore reſignationis beneficij adhuc non venerat dies ſolutionis, ſicut, & fructus pendentes ſpectant ad ſucceſſorem in beneficio, & non ad reſignantem. num. 2.

Reſignans beneficium eo ipſo, quod ſimpliciter beneficium dimiſit, abdicauit a ſe omne ius, & poſſeſſionem, & ideo poſt reſignationem non poteſt percipere aliquos fructus. nu. 3. et ſi perceperit, tanquam malæ fidei poſſeſſor tenetur ad eorum reſtitutionem. num. 4.

Fructus naturales, & induſtriales ſeparati a ſolo tempore reſignationis, & prouiſionis beneficij ſpectant ad reſignantem, etiamſi fuiſſent locati, & dies ſolutionis affictus veniret poſt reſignationem. num. 5.

Fructus omnes pendentes, ſiue ſint ſeparati a ſolo, & venerit dies ſolutionis, ſiue fuerint recollecti, ſiue non ſpectant ad reſignatarium. num. 6. Declara, vt nu. 7.

Beneficiatus in vita æquiparatur vſufructuario, in morte vero æquiparatur vſuario. num. 6. Declara, vt numero 7.

Mors ciuilis non æquiparatur morti naturali niſi in caſibus, a iure expreſſis, num. 7.

Translatus de vna Eccleſia in aliam, an, & quando habere debeat fructus pendentes de tempore translationis. num. 7.

DECISIO CCXL.

1 CVm Reuerendiſſimus Sanuitalis Archiepiſcopus Barenſis reſignaſſet Archiepiſcopatũ in fauorem Reuerendiſſimi D. Caraccioli, orta eſt inter ipſos differentia ſuper fructibus decurſis, & inexactis vſque ad diem reſignationis, & introducta cauſa coram A. C. fuit lata ſententia, in qua quo ad fructus naturales, & induſtriales condemnauit D. Reſignatarium ad reſtituendum D. Reſignanti omnes, & quoſcumque fructus ſeparatos a ſolo tempore reſignationis, nec non fructus perceptos de quocumque affictu prorata tamen fructuum recollectorum, quo vero ad fructus ciuiles condemnauit eundem ad reſtituendum omnes fructus cenſuum, & ſimiles, qui ad eius manus peruenerunt poſt reſignationem pro rata. A qua ſententia cum hinc inde fuiſſet appellatum, fuit commiſſa cauſa appellationis in Rota appellatione remota. Dubitaui igitur, an fructus, & expenſæ deberentur D. Sanuitali, iuxta ſententiã A. C.

2 Et Domini dixerunt eſſe diſtinguendum inter fructus ciuiles, & naturales, ſeu induſtriales. Nam quo ad fructus ciuiles, quales ſunt cenſus, penſiones domorum, reſponſiones, & ſimiles, quorum de tempore reſignationis adhuc non venerat dies ſolutionis cenſuerunt ſpectare ad ſucceſſorem ad quem etiam ſpectant fructus pendentes. gloſ. in c. præſenti. de offi. ordin. in 6. Cardin. & alij in c. vlt. de pecul. cleric. Calder. conſ. 2. eod. tit. late Couar. lib. 1. var. reſol. ca. 15. ſub num. 2.

3 Nec putauerunt, quod D. Reſignans, qui Eccleſiæ præfuit, & illius onera vſque ad diem dimiſſionis, & adeptionis poſſeſſionis reſignatarij ſuſtinuit, poſſet in hac rata aliquid prætendere. Quia eo ipſo, quod ſimpliciter dimiſit, abdicauit a ſe omne ius, & poſſeſſionem. Innoc. in cap. ſuper hoc. de renunc. Rot. deciſ. 1. eod. tit. in nou. Caſſad. deciſ. 4. nume. 3. de reſtit. ſpoliat. Achil. deciſ. 10. eod. titu. Et ideo poſt reſignationem non poteſt percipere amplius aliquos fructus, vt in dictis deciſionibus, & tradit Pariſ. conſilio 39. libro quarto.

4 Et ſi poſt reſignationem percipiat, tanquam malæ

fidei

Digitized by Google

fidei poſſeſſor tenetur ad eorum reſtitutionem, ex quo remanſit abſque titulo colorato, & amiſit poſſeſſionem ciuilem, & naturalem. Put. deciſ. 158. numero quarto. libro 3. Prob. ad Monach. in c. ſi tc. numero 30. de renunc. Rot. dicta deciſ. prima. Saruen. in reg. de annali. quæſt. 57. numero 3. verſic. pro quo eſt diligenter, & fuit reſolutum in vna Seguntina beneficiorum. 1. Iunij 1592. coram bonæ memoriæ Orano, & pro his optime facit deciſio Put. 14. lib. 3. vbi ex prædicta ratione fuit datus Translatario integer terminus penſionis matratæ, poſt translationem etiam pro rata temporis decurſi ante translationem.

5 Quo vero ad fructus naturales, & induſtriales Domini ſimiliter diſtinguebant, nam eos, qui erant a ſolo ſeparati ante diem quintam Iulij, qua die D. Reſignatarius fuit prouiſus, cenſuerunt ſpectare ad D. Reſignantem, iuxta terminos l. defuncta. ff. de vſu fruct. & l. diuortio. cum ibi not. ff. ſolu. matrim. Etiam ſi fuiſſent locati, & dies ſolutionis affictus veniret poſt reſignationem, quia de tali affictu, ſeu pretio locationis, quod debetur ratione fructuum idem iudicatur, quod de fructibus, quorum loco affictus ſubrogatur, & ſic non conſideratur dies ſolutionis affictus, ſed potius tempus perceptionis fructuum, pro quibus affictus ſoluitur. Salyc. in l. fructus. numero 3. verſic. & probat ratione. C. de act. empt. Alex. conſil. 28. nume. 1. lib. 1. Natt. conſilio 141. numero primo. cum alijs adductis per Honded. conſ. 85. num. 13. & 23. lib. 2.

6 Nec putauerunt Domini obſtare, quod dicebatur fructus omnes pendentes indiſtincte ſpectare ad reſignatarium, ſiue ſint ſeparati a ſolo, & venerit dies ſolutionis, ſiue fuerint recollecti, ſiue non, ea ratione, quia beneficiatus in vita æquiparatur vſufructuario, in morte vero vſuario, iuxta dictam gl. in c. præſenti. cum alijs ſupra allegatis, & propterea idem videretur dicendum in reſignante, qui habetur pro mortuo. cap. in apibus. §. ecce. 7. quæſt. 1. cap. ſi quis iam tranſlatus. 21. quæſt. 2. & in his terminis. Cardin. conſilio 110. num. 2.

7 Nam talis æquiparatio in caſu iſto non placebat, quia in iure non reperitur facta, & tamen eſt certum mortem ciuilem non æquiparari morti naturali, niſi in caſibus a iure expreſſis. gloſ. in capit. placuit. el 2. 16. quæſtione prima. & in cap. ſuſceprum. in ver. non morte. de reſcript. in 6. Præpoſ. in dicto §. ecce. numero ſecundo. & hac de cauſa ad propoſitum placuit, quod dicunt Doctor. quod ſi aliquis translatus eſt de vna Eccleſia ad aliam, & conſuetudo primæ Eccleſiæ eſt, quod fructus decedentis perueniant ad Capitulum non habebit fructus pendentes de tempore translationis, vt per Archidiac. in dicto §. ecce. numero octauo. quem ibi ſequitur Gem. numero 5. & Aegid. numero ſecundo. Rota deciſ. vnic. de tranſlat. Epiſc. in antiq. tenuit Rota in vna Burgen. expenſarum. 19. Nouembris 1584. quæ eſt 809. par. 1. diuerſ. vbi reijcit dictum Cardinalis in dict. conſil. 110. Paui. de off. & poteſt. Capituli Sed. vacan. par. 2. quæſtione 8. numero 28. Surd. conſilio 333. numero 57. vol. 3. Aym. conſil. 873. nume. 2. verſic. neque mouet. volum. 5.

8 Ex quibus & alijs deductis per Informantes ad excludendam hanc æquiparationem, quæ placuerũt Dominis, concluſum fuit fructus a ſolo ſeparatos ante diem reſignationis deberi D. Reſignanti, ceteros vero omnes D. Reſignatario, &c.

REVER.^MO P. D. PEGNA DECANO.

Romana Cenſus. Mercurij 2. Iunij 1610.

ARGVMENTVM.

Mandatum de manutenendo pro exigendis cenſibus dandum eſt exiſtenti in poſſeſſione exigẽdi, in qua quis dicitur eſſe per ſpontaneam debitoris ſolutionem ſine proteſtatione.

SVMMARIVM.

Mandatum de manutenendo dandum eſt illi, qui ſui auctoris poſſeſſionem probauit. num. 2.

Soluens ſine proteſtatione ſponte ſoluiſſe dicitur. num. 2. & num. 6. Vbi propterea, quod conſtituit recipientem in quaſi poſſeſſione exigendi. num. 6. & num. 7. vbi de eadem materia.

Actoris ius nunquam mutatur ex variatione perſonarũ ex parte rei. num. 3.

Poſſeſſio non amittitur per lapſum decem annorum ab eo, quem conſtat ſemper retinuiſſe animum poſſidendi. num. 4.

Mandatum præſumitur ex notabili impenſa Scutorum 300. num. 5.

DECISIO CCXLI.

1 PEtrus de Tollet Lugdunen. ſenior creditor Iordani Vrſini in ſumma Scut. 2530. monetæ Papalis pro ſorte principali, & in cambijs, & recambijs ſpacio multorum annorum Petrum Tollet iuniorem ſuum filium ſpurium cum mandato procuratorio ad exigen. & concordan. miſit ad curiam, vbi mota lite ſuper hoc credito coram A. C. die 18. Martij 1588. cum Valerio Vrſino Iordani iam tunc defuncti filio, & hærede tranſegit, ita vt pro prædicta ſorte principali Scut. 2530. Valerius ſuper quibuſdam ſuis bonis in Territorio Firmano exiſtentibus perpetuum annuum Cenſum Scut. 165. impoſuerit, & Petro Tollet Seniori ſtipulante pro eo Petro Tollet Iuniori, vti eius Procuratore, & Notario in extinctionem ſortis principalis vendiderit, reſeruato tamen beneplacito Apoſtolico ex eo, quod non fuerat venditus, iux. formam conſtitutionis Pij Papæ V. quod ſuper derogatione

tionę

tione d.conſtitutionis legitimo tempore fuit expeditum. Huic contractui D. Federicus Ceſius, tanquam principalis fideiuſſor acceſſit, & ſe cum iuramento in forma Cameræ obligauit: hæc Petrus Tollet Senior die 8. Iunij eiuſdem anni 1588. ratificauit, qui cum condito Teſtamento hæredes ſibi inſtituiſſet Ioannem, ac Andream, & Mariam eius filios legitimos, & naturales, ex hac vita migrauit, & deinde prædicti hę redes pro quatuor ſemeſtribus prædicti cenſus iam decurſis contra Valerium mandatum executiuum decerni, & relaxari obtinuerunt, vnde Valerius mediante eius Procuratore coram Notario, & teſtibus Ioanni vni ex hæredibus Petri Scut. 330. monetæ manualiter libere, & abſque alia proteſtatione numerauit, & quietantiam recepit per acta eiuſdem Notarij, qui de contractu cenſus fuerat rogatus ſub die 26. Iulij 1588.

2 Cum vero die 22. Iulij anno 1598. Ioannes prædictus, tanquam vnus de hæredibus Petri Senioris, & donatarius Andreæ, & Mariæ Ferdinando de Morã Mercatori Lugdunenſi prædictum cenſum vendidiſſet, & in omnibus, & per omnia in ſuo loco poſuiſſet, & ei deberi fructus cenſus per decem annos decurſos declaraſſent, & poſtea Ferdinandus contra dictum D. Federicum ad ſolutionem terminorum cenſus egiſſet coram A.C. & partem illorum ſibi ſolui a dicto D. Federico obtinuiſſet, & vltimo agen. contra eum pro ſolutione aliorum terminorum decurſorum, & non ſolutorum mandatum executiuum etiam obtinuiſſet, cauſa introducta in Rota dubitaui, An Ferdinando eſſet dandum mandatum de manutenendo in quaſi poſſeſſione exigendi fructus cenſus, & Rota vtraque parte informante mandatum dandum cenſuit tam ex antiqua poſſeſſione illius, a quo habuit ceſſionem. Bal. in c. licet cauſam. num. 34. verſ. item interdicta. de probat. Guid. Pap. deciſ. 552. num. 3. verſic. veruntamen de iure. quam etiam ex poſſeſſione exigendi contra Federicum, qui coram A.C. confitendo debitum ſoluerat ſine proteſtatione vnde ſponte ſoluiſſe dicebatur. Verall. deciſ. 403. incip. proteſtatio cenſetur repetitã. par. 2. & fuit in ſpecie dictum in cauſa Romana cenſus, die 14. Nouembris 1608. coram D. Marcomontio, quæ circa hunc articulum non fuit in controuerſia deducta.

3 Nec refert, quod poſſeſſio acquiſita contra principalem non videretur nocere D. Federico, quia cum eſſet in forma Cameræ obligatus, & cenſeretur eadẽ perſona, cum principali poſſeſſio ſemel acquiſita ſibi præiudicabat, præſertim cum ex variatione perſonarum ex parte rei nunquam mutetur ius actoris, quod remanet ſemper idem l. 2. §. ex his. ff. de verb. obliga. Put. deciſ. 151. incip. dubitaui. in vna Alboren. penſionis. lib. 3. Guido Pap. deciſ. 629. nu. 3.

4 Rurſus non obſtabat, quod poſſeſſio prætenderetur extincta per lapſum decem annorum, quo tempore præſumitur inducta obliuio, quia huic prætenſioni non erat locus in hoc caſu, in quo conſtabat ſemper fuiſſe retentum animum poſſidendi. gl. in §. quod autem. in verb. propter abſentiam. inſtit. de vſucap. Alexan. in l. ſi id quod: nu. 2. ff de aeq. poſſ. in illo autem actu cenſebatur continuata poſſeſſio, quia cum in prima die ſubſequente vltimam decennij diceretur facta ceſſio iſtius cenſus, cum fructibus decurſis pluſquam veriſimile credebatur multis diebus ante lapſum decennij fuiſſe tractatam ceſſionem, & conſequenter retentum animum poſſidendi pro quo etiam faciebat abſentia creditoris, & difficultas exactionis, ex quibus reddebatur plus quam veriſimile non propter obliuionem, vel propter non animum poſſidendi, ſed propter iſta impedimenta fuiſſe non amiſſam, ſed ſuſpenſam exactionem.

5 Quod dicebatur de defectu mandati illius, qui fecerat ſolutiones leuiſſimum fuit putatum, cum ex notabili impenſa plus quam 300. Scut. præſumeretur mandatum. Caſſad. deciſ. 3. nu. 8. de procur. Rot. deciſ. 2. de cauſ poſſ. & propr. in antiq. nemo enim ſine ſufficienti mandato tam notabilem ſummam ſoluturus credebatur.

6 Nec ad rem pertinebat dicere ſolutiones factas per ipſum, & dictum Federicum nõ releuare, eo quod non ſoluerat ſponte, ſed metu mandati, quia cum ſoluiſſet abſque proteſtatione aduerſarium conſtituerat in legitima quaſi poſſeſſione exigendi. Crauett. conſ. 114. incip. conſideratis ijs. nume. 6. Achill. deciſ. 11. incip. tentum fuit in Rota. de penſ. at eſt notum, & ſic quotidie practicatur in Rota.

7 Nec pro Federico faciebant deducta in cauſa Romana cenſus coram D. Marcomontio die 20. Febr. 1609. quia ibi ſolutio erat facta cum clauſula ſine pręiudicio quorumcunque Iurium, quæ non aderat in hoc caſu, in quo potius apparebat cõtrarium cum D. Federicus ſuſceperit terminum confitendo debitum, & ſic cenſetur agnouiſſe bonam fidem.

8 Nec defendebatur ex eo, quod non ſoluerat præciſe, ſed depoſuerat ad effectum conſignandi, cui A.C. ordinaret, quia idem inducebatur effectus.

REVERENDISS. P. DOMINO DAMASCENO.

Romana Caſaletti. Luna 7. Iunij 1610.

ARGVMENTVM.

Venditor ſi non adimpleat contenta in inſtrumẽto venditionis, numquid poſſit retinere totum pretium, an vero tantam pretij partem, correſpondentem ſuis prętenſionibus.

SVMMARIVM.

Venditor ſi non adimpleat contenta in inſtrumento venditionis emptor numquid poſſit retinere totum pretiũ, an vero tantam pretij partem correſpondentem ſuis prætenſionibus. num. 1 & ſeqq.

Iurium

Iurium reſeruatio præſeruat tantum ius, quod adeſt, non autem aliquid noui tribuit. numero 2. Declara, vt numero 5.

Contractum non adimplens pro parte ſua agere non poteſt, etiam quod in minimo non adimpleuerit. num. 3.

DECISIO CCXLII.

1 CVm D. Epiſcopus Marcheſius conuentus ad pretium Caſalis exciperet de non implemento multorum ſibi in inſtrumento venditionis promiſſorum, poſt multas reſolutiones ſuper nonnullis ex illis ad fauorem D. Marcheſij factas, Informantes pro D. Comite venditore inſtabãt, vt D. Marcheſius per modum prouiſionis, & ſine præiudicio iurium dicti D. Comitis, donec fieret melior liquidatio iuris & facti, retenta penes ſe parte pretij correſpondente ſuis prætenſionibus reſiduum erogaret, ea propter dedi dubium; An eſſet relaxandum mandatum contra D. Epiſcopum, & pro qua ſumma. Præcipuum fundamentum Informantium pro D. Comite erat, quod ſi penes emptorem remanet pars pretij correſpondens ſuis prætenſionibus non habet de quo conqueratur, cum ſit ſibi ſatisfactum per æquipollens, quod ſufficit, vt in ſpecie fuit deciſum in cauſa Romana non implementi coram bo. mem. Seraphiuo, cuius deciſionis copia data fuit.

2 Et quantum ad reſeruationem iurium Comitis dicebatur, hoc non intereſſe D. Marcheſij, cum reſeruatio iurium præſeruet rantum ius, quod adeſt, non autem aliquid noui tribuat relati pet Crauett conſilio 29. num. 8. quod procedit etiam ſi pars aduerſa conſentiat huiuſmodi reſeruationi, idem Crauet. conſil. 33. num. 13.

3 Quibus non obſtantibus Domini ue runt in voto, quod niſi totaliter terminaretur negotium ſuper defalcarionibus prætenſis per D. Marcheſium, & illi ſuper hoc daretur abſolutoria, non poſſet pro aliqua parte relaxari mandatum, moti ex eo quod exceptio non implementi nedum obſtat reſpectu, & ad proportionem partis non impletæ, ſed reſpectu totius, adeo vt ſufficiat defectus in minimo ad differendam executionem totius contractus. Bal. in l. iuris gentiũ. §. adeo. in 2. not. ff. de pact. Dec. conſ. 119. num. 1. Bero. conſ. 15. num. 14. lib. 3. cum concord. per Dec. conſil. 45. num. 10. Surd. conſilio 101. numero 2. Forma enim contractus in integritate conſiſtit, vt ad propoſitum idem Bald. in c. cum adeo. nume. 4. de reſcript. Dec. vbi ſupra. nume. 10. vnde nihil videtur factum quatenus eſt facta pars indiuidui. Bart. conſilio 195. num. 1. Bald. conſ. 32. in princ. lib. 2. Bero. conſ. 158. num. 40. lib. 1.

4 Non obſtat, quod venditor ſatis videatur impleuiſſe relinquendo penes emptorem partem pretij correſpondentem ſuis prætenſionibus, quia procederet, ſi hoc feciſſet ſimpliciter, & abſolute, & liquidatis omnibus ſummis, ſecus ſi per modum prouiſionis, & reuocabiliter, quia non dicitur factum, quod fit reuocabiliter. Decian. conſ. 1. num. 297. lib. 1. Socin. conſilio 91. num. 1. Nec datum, quod non poteſt retineri. l. concubinam. §. ſi hæres, vbi gloſ. verb. non poſſis. de leg. 3. Nec ſolutum, quod ita ſoluitur, vt abſque noua cauſa poſſit repeti. l. qui ſic ſoluit, vbi Scrib. ff. de ſolut. Et in hac materia requiritur effectuale implementum, & non ſufficiunt temperamenta. Anchatan. conſilio 331. numero 1. cum alijs per Bec. d. conſ. 45. num. 6.

5 Nec ſubſiſtit, quod nihil interſit D. Marcheſij, qđ venditor reſeruet ſibi ſua iura, quia imo multum eius intereſt liberari a prætenſionibus, & litibus. l. minoribus. ff. de minor. gloſ. in c. cum cauſa. verb. reſtituerent, & ibi Butr. num. 13. de empt. & vendit. Alex. cõſil. 222. num. 12. lib. 2. Et cum ita exceptio oriatur ex eodem inſtrumento non poteſt ita ius reddi actori, vt relinquatur in ſuſpenſo exceptio rei. Dec. conſ. 119. nu. 1. Roman. conſ. 244. nu. 5. verſ. breuiter reſpondetur. Alex. conſ. 119. nu. 2. lib. 1. Felin. in c. ex parte. il primo. nu. 12. de offic. deleg.

R. P. D. CAVALERIO.

Leodien. Fideicommiſſi. Lunæ 14. *Iunij* 1610.

ARGVMENTVM.

De alienante bona hæreditaria contra prohibitionem teſtatoris, an incurrat pœnam, & an alienatio ſit nulla, ſi alienans ignorabat prohibitionem alienationis.

SVMMARIVM.

Alienata contra prohibitionem teſtatoris auocantur ab emptore, etiam quod alienans teſtatoris prohibitionem ignorauerit. num. 1.

Prohibitus alienare ſi contra prohibitionem alienet, an incurrat pœnam caducitatis, ex eo quod dicat prohibitionem alienationis ignoraſſe. num. 2.

DECISIO CCXLIII.

1 DE ordine Rotæ repropoſui dubium alias reſolutum ſub die 22. Marrij præteriti ſuper ijſdem, & cum fuiſſet eo tempore firmatum eſſe factum locum fideicommiſſo ad fauorem ſubſtitutorum ob alienationem factam contra expreſſam voluntatem teſtatoris in fideicommiſſo reali. Domini inhærendo diſtinctioni, quam alias fecit Rota in hac eadem cauſa ſub die 2. Decembris 1609. Conſiderabant ex hac alienatione facta contra voluntatem teſtatoris reſultare duos effectus diſtinctos, & ſeparatos, nempe nullitatem alienationis, & incurſum pœnæ, quo ad primum effectum, pro quo agebatur contra tertios poſſeſſores, placuit deciſio, quia cum teſtator exptеſſe prohibuiſſet alienationem, conſequenter

alie-

Digitized by Google

alienatio eſt nulla, ex late deductis in cauſa Romanā Vinearum de Maximis. 12. Nouembris 1571. coram bo.mem. Oradino, quæ eſt 22. par. 1. inter impreſſ. diuerſ. Nec dominium rerum alienatarum potuit tranſferri in Ioannem Thomam emptorem, eiuſque hæredes. l. cum pater. §. libertis. vbi gloſ. ff. de leg 2. l. 2. C. pro empt. Barbar. conſ. 14. in fine. vol 3. cum alijs adductis in dicta deciſione facta ſub die 2. Decembris proxime præteriti, & ideo Domini concurrebant omnes eſſe locum rei vendicationi, & huiuſmodi bona eſſe auocanda ab his emptoribus, & tertijs poſſeſſoribus, contra quos hodie agitur.

2 Quo vero ad alium effectum incurſus pœnæ contra alios fideicommiſſarios, qui vendiderunt, licet alias Rota in vltima deciſione reſoluerit cohæredes alienantes cecidiſſe a fideicommiſſo ex rationibus ibi deductis, & in dicta deciſione Oradini, tamen quia hodie allegabatur, fuiſſe de nouo tranſmiſſum mandatum procuræ de partibus a dictis venditoribus ad effectum recuperandi hæc bona ex capite ignorantiæ fideicommiſſi, ita vt quatenus auocanda ſint a tertijs poſſeſſoribus, debeant ipſis reſtitui, Domini noluerūt aliquid reſoluere, ſed concluſerunt quo ad tertios poſſeſſores ſtandum eſſe in deciſis, an autem competat venditoribus reſtitutio, voluerunt quod particulariter videretur.

R E V E R E N D I S S. P. D. D A M A S C E N O.

Calaguritana Liquidationis. Merc. 9. Iunij 1610.

A R G V M E N T V M.

Teſtis vnus contra producentem non probat plene, etiam quod deponat de facto proprio ſecundum obſeruantiam Rotę.

S V M M A R I V M.

Diſtributiones quotidianæ, vt abſenti ab Eccleſia debeantur, debet abſens facere ſuam proteſtationem. num. 1.

Teſtis vnus non probat plene contra producentem ſecundum Rotæ obſeruantiam. num. 2.

Approbatio ſine ſcientia non inducitur. num. 2.

Contraria duo eodem tempore quis voluiſſe non præſumitur. num. 2.

Teſtis vnus de facto proprio non probat plene ſecundum obſeruantiam Rotæ. num. 3.

Teſtis vnus iunctis adminiculis plene probat. Declara, vt num. 4.

D E C I S I O C C X L I V.

1 DOmini approbarunt deciſionem alias in hác cauſa factam ſuper quantitate fructuum, nec obſtare viſum fuit, quod ſextus teſtis inductus per D. Didacum dicat, fructus pro maiori parte conſiſtere in diſtriburionibus quotidianis, quod ſi eſſet verum non deberentur Didaco, qui non fecit ſuas proteſtationes, iuxta deciſ. Put. deciſ. 283. lib. primo. Mohed. deciſ. 6. de præbend. quia placuit reſponſio alias data, quod iſte teſtis, tanquam vnicus non poſſet plene probare, ſtantibus maxime alijs per bonas rationes contrarium deponentibus.

2 Et quatenus replicabatur immo teſtem vnicū debere plene probare ī hoc caſu, quia inductus a parte, contra quam deponit, & quia deponit de proprio facto ex allegatis fuit reſponſum, Rotam ſeruare contrarium in vtroque capite, prout de primo eſt deciſio in cauſa Bononien. portionis 8. Martij præſentis anni coram R. P. D. Pamphilio, vbi aliæ deciſiones allegantur. De ſecundo ſunt deciſ. Achill. 3. de teſtam. Caputaq. 271. par. 3. Ratio primi eſſe poteſt, quia licet inducens videatur approbare perſonam teſtis, nō tamen videtur approbare dictum, tum quia illud veriſimiliter ignorauit, & ſine ſcientia non datur approbatio. l. mater. verſic. nec enim. ff. de inoffic. teſtamen. Alex. conſil. 2. num. 9. lib. 4. Iaſ. in l. nec is. §. hæres. numero 9. ff. de acquirend. hæred. Tum etiam, quia ex articulis, & proceſſu apparet, inducentem prætendere contrarium illius, quod deponit teſtis. Vnde non eſt dicendum voluiſſe eodem tempore duo contraria, ad not. in l. non ad ea. ff. de condit. & demonſtr. & pro prædictis eſt bonus tex. in l. ſi quis teſtibus. verſi. non adimenda. C. de teſtib.

3 Quantum ad ſecundum ex eo, quod quis deponat de facto proprio nihil magis colligi poteſt, quā quod ipſe ſit melius informatus ceteris. Verum lex non repellit vnicum teſtem ex eo ſolum, quod dubitet ipſū tanquam male informatum potuiſſe decipi, ſed etiā quia noluit tantum tribuere fidei vnius hominis in præiudicium tertij, vt per gloſ. in c. licet vniuerſis. verſic. vnius, & ibi Bald. num. 4. de teſt. Butr. in c. veniēs. il primo. num. 8. verſ. quando autem alteri fit præiudicium, eod. tit. licet igitur in teſte deponente de facto proprio ceſſet prima ratio, non propterea ceſſat ſecunda, & proinde ceſſare non debet iuris diſpoſitio, iuxta notata in l. ſi non lex. ff. de hæred. inſtituen. gloſ. in §. ſi vero altera. verſ. confuſionem. in fine. authen. de nupt. Bart. in l. liberorum. nu. 1. ff. de his qui not. infamia.

4 Quo vero ad fidem ſubſcriptam ab aliquibus Calaguritanis per quam prætendebatur adminiculata depoſitio prædicti teſtis ad perficiendam probationem, iuxta alleg. deciſ. Achill. deciſ. 3. de teſtibus. & Caputaquen. 271. par. tertia. fuit dictum poſſe procedere niſi adeſſent alij teſtes ex quorum dictis non obſcure colligitur contrarium. Vltra quod nimis magna res viſa fuit, quod quatuor perſonæ poſſent atteſtari de natura, & quantitate fructuum omnium beneficiorum diœceſis Calaguritanæ, quæ ſunt in maximo numero, ita vt non potuerint in aliquo decipi.

Quo

5 Quo vero ad ſecundam partem deciſionis, a quo tempore, ſcilicet deberet fieri liquidatio, Domini diſtulerunt propoſitionem ad alterum tempus.

REVERENDISSIMO P. D. BONONIEN.

Cæſaraugustana Dedicationis. Ven. 18. Iunij 1610.

ARGVMENTVM.

Actus quando præſumatur geſtus iure proprio potius quam alieno, teſtibuſque hinc inde contrarijs magis creditur numero pluribus, & deponētibus in ſpecie, quam numero minoribus, & deponentibus in genere.

SVMMARIVM.

Quaſi poſſeſſio celebrandi in Eccleſia priuatiue ad alios, vt concludenter probata cenſeatur per teſtes, quomodo ipſi teſtes deponere debeant. num. 1. & 2.

Teſtibus pluribus magis creditur, quam paucioribus. numero 3.

Actus præſumitur potius factus iure proprio, quam iure alieno. num. 4. Declara, vt num. 6.

Eccleſiæ omnes tenentur celebrare feſtum ſuæ dedicationis. num. 4. in fine.

Teſtes dicentes ſe ita credere, & pro certo habere, non probant. num. 5.

Probatio in ſpecie præfertur probationi in genere. numero 5.

DECISIO CCXLV.

1 DVbitaui, an Eccleſiæ Sancti Saluatoris Cæſarauguſtanæ eſſet dandum mandatum de manutenendo in quaſi poſſeſſione celebrandi ſub die 12. Octobris, & ſeptem ſequentibus dedicationem Eccleſiæ priuatiue ad Eccleſiam Beatæ Mariæ del Pilar eiuſdem Ciuitatis, & fuit reſolutum nō eſſe dandum, quia ex teſtibus, & alijs deductis apparet Eccleſiam del Pilar antiquitus fuiſſe Cathedralem, & in ea extitiſſe ſedem Epiſcopalem Cæſarauguſtanam, illiuſq; dedicationem eſſe die 12. Octobris, & quolibet anno fuiſſe ſolenniter in dicta Eccleſia celebratum pro dedicatione propria, vt bene probant plures teſtes de viſu, & auditu, qui deponunt de pluribus annis vſque ad tempus motæ litis. Et licet Eccleſia Sancti Saluatoris, quæ prius erat Meſquita Maurorum, & poſteà illis eiectis cultui diuino dicata, & conſecrata 6. Ianuarij, & in Metropolitanam erecta 17. Iulij, vltra Feſtum dedicationis, quod in dictis diebus ſolenniter celebrat, celebrat etiam dedicationem primęuæ Cathedralis Eccleſiæ illius Ciuitatis, & ſic Eccleſiæ del Pilar 12. Octobris, attamen eiuſdem Feſtiuitatis celebrationem continuauit ſemper ipſa Eccleſia del Pilar.

2 Non obſtant teſtes pro Eccleſia Sancti Saluatoris examinati, quia nullus deponit, quod Eccleſia del Pilar per ipſam fuerit prohibita celebrare Feſtum dedicationis ſui templi, & acquieuerit prohibitioni, quod eſt neceſſarium, vt dicatur in quaſi poſſeſſione priuatiue. gloſ. in l. qui hominibus. & ibi Bartol. Caſtren. & alij. ff. de ſer. vrb. præd. Felin. in c. paſtoralis. num. 5. in 8. limitat. de offic. ord. late Gomeſ. de contract. c. 15. nu. 28. verſ. item addi. Gabr. de præſcript. concl. 10. num. 13.

3 Nec eſt verum, quod in Eccleſia del Pilar fuerit celebratum Feſtum dedicationis nomine Eccleſiæ Cathedralis aduerſariæ, quia hoc tantum videtur deponere octauus teſtis, qui non probat vti vnicus, & quando etiam alij hoc innuerent ſunt multo plures in contrarium, qui dicunt, Eccleſiam del Pilar celebraſſe Feſtum, vti propriam ipſiuſmet Eccleſiæ dedicationem, & propterea eorum depoſitio debet præualere, tum quia numero excedunt. l. ob carmen. §. fina. ff. de teſt. cap. in noſtra. eod. titul. tum quia cum eorum depoſitione concurrit præſumptio. Paul. de Caſtr. conſilio 192. col. 2. ad fin. libro ſecundo. Ruin. cōſilio 35. ſub nume. 16. verſic. teſti autem. lib. 4. Aym. conſ. 73. poſt num. 41.

4 Actus enim pręſumitur potius factus iure proprio, quam alieno. l. Titiam. & l. & magis. ff. de ſolut. gloſſ. in l. 2. in ver. & dominum. vbi Bartol. & Salicet. C. de acquiren. poſſeſſ. l. 3. §. ex contrario. & ibi not. ff. eod. tit. Bartol. in l. 1. §. nunciatio. numero 13. ff. de nou. oper. nunciat. Bald. in l. 2. q. 9. C. de ſeruit. & aqu. Et quia aſſiſtit depoſitio iuris communis. Iaſ. conſ. 163. col. penul. ad fin. lib. 2. cum alijs cumulatis per Gabr. de teſtib. concl. 3. num. 23. De iure enim omnes Eccleſiæ tenentur celebrare Feſtum ſuæ dedicationis. cap. ſolennitatis 1. & 2. de conſecr. diſtinct. 1. cap. 1. diſtinctione 3. not. in cap. fin. de ferijs. Abb. in rubr. de conſecrat. num. 3.

5 Non obſtat, quod iſta feſtiuitas generaliter in toto Archiepiſcopatu celebretur, quia vltra quod teſtes hoc non probant, cum dicant ſe ita credere, & pro certo habere. Iaſ. poſt alios in l. 1. ff. de iuſt. & iur. quando etiam hoc probaretur, non poſſet tamen fieri illatio, quam facit pars aduerſa, quod ſicut aliæ id faciunt intuitu Eccleſiæ Cathedralis, ita, & Eccleſia del Pilar, quia eum in hac Eccleſia ſit probatum per teſtes, quod ab ea celebratur nomine ipſiuſmet Eccleſiæ, & vti propria dedicatio, probatio in ſpecie præfertur probationi generali. Innoc. in c. auditis. de præſcript. Aym. conſ. 258. num. 16. circa med. late Gabr. d. concluſ. 4. num. 72. de teſti. Menoch. de arbitr. caſ. 526. num. 33.

6 Et viget diſpar ratio, quia in alijs Eccleſijs non poterat dici dedicatio propria, & propterea cum non competeret iure proprio, ſed alieno, nil mirum ſi cenſeantur nomine alieno id facere. Bart. in d. §. nunciatio. num. 15. late Surd. conſil. 19. num. 35. non ſic in Eccleſia

Eccleſia del Pilar,cui cum iure proprio etiam compe tat celebratio propter propriam dedicationem,quan do eſſemus in dubio præſumeretur nomine proprio celebraſſe. Menoch.præſumpt.49.nume.23. cum ſupra deductis.

R. P. D. CAVALERIO.

Romana Concordiæ S.Petri.Lunæ 21.Iunij 1610.

ARGVMENTVM.

Conſtitutio Nicolai III. ſuper gubernio Baſilicę Sancti Petri ſeruanda eſt in omnibus capitibus in ea contentis, nec abrogata cenſetur per non vſum, aut per contrarium vſum, vel aliam pręſcriptionem.

SVMMARIVM.

Conſtitutio Nicolai III. ſuper bono Regimine, & gubernio Baſilicæ Sancti Petri ſeruanda eſt in omnibus capitibus in ea contentis.num.1.

Conſtitutio eadem abrogari non poteſt per non vſum, vel per contrarium vſum, aut aliam præſcriptionem. numero 1.

DECISIO CCXLVI.

1 VT tandem huiuſmodi cauſæ finis imponeretur,cum DD. Beneficiati nihil vltra ſe habere dicerent, ſuper quo diſputãdum eſſet, Propoſui dubium,an Cõſtitutio Nicolai III. fel.me. circa officium, & poteſtatem ſex Camerariorũ ſit hodie ſeruanda,& in quibus. Et Dominí vnanimiter reſponderunt,Conſtitutionem eſſe ſeruãdam in omnibus. Cum enim in alijs deciſionibus in hac cauſa factis,Rota pluries reſoluerit Conſtitutionem hanc Apoſtolicam factã pro bono regimine,& gubernio Baſilicæ S.Petri nõ potuiſſe abrogari per non vſum, vel per contrarium vſum,aut aliam præſcriptionẽ,ex doctrina Franch. in c.cum de beneficio. nu.4. de præb. in 6.vbi etiam Archid.nume.2.verſ.nec mireris. cum alijs allegatis in dictis deciſionibus, reſultabat in conſequentiam reſolutio pręſentis dubij,vt ſcilicet dicta Conſtitutio eſſet etiam ſeruanda nõ ſolum in ijs,quæ in ea diſponuntur circa officium ſex Camerariorum, verum etiam in omnibus alijs niſi contrária Conſtitutio oſtenderetur,per quam abrogata, vel reformata fuiſſet,& ideo ſi Domini Canonici pretendunt Cõſtitutionem hanc aliqua in parte non eſſe ſeruandam egent alia auctoritate, quam Iudicis, qui ex alias deductis non poteſt alio modo reſpondere, quam Conſtitutionem factam a Summo Pontifice, cum tanta maturitate,& pro bono regimine Baſilicæ Sancti Petri eſſe in omnibus ſeruandam.

2 Nec cenſebant Domini obſtare, quod dicebatur pro parte Canonicorum formam illam datam conſtituendi pecunias in Aerario cum ſex clauibus fuiſſe tantum factam pro augumento redditũum Capituli ad effectum emendi poſſeſſiones, quia ex verbis ſubſequentibus.num.63.& 64.apparet,quod mens Summi Pontificis fuit,vt ibidem ſeruarentur etiam pecuniæ pro faciendis diſtributionibus, & alijs expenſis Eccleſiæ,quod etiam clarius exprimitur.num.66.

3 Nec huiuſmodi forma erat abrogata per Conſtitutionem Iulij II.fel.me.qua cautum fuit,vt conficeretur liber Cenſualis, in quo deſcribi deberẽt omnes fructus,redditus,prouentus,introitus,& emolumenta bonorum dictæ Baſilicæ,vt in dicta Conſtitutione Iulij,quæ datur impreſſa. nume.13. Quia etiam ante dictam Conſtitutionem Iulij, erat in vſu liber Cenſualis,vel liber computi generalis, vt in eadem Conſtitutione Nicolai.num.66. nec per talem ordinationem, vt conficeretur liber Cenſualis Domini cenſuerunt eſſe immutatam diſpoſitionem dictæ Conſtitutionis Nicolai ſuper officio, & modo adminiſtrandi ſex Camerariorum.Ex quibus,& alijs deductis Rota concluſit Conſtitutionem Nicolai III.eſſe ſeruãdam in omnibus,&c.

REV.[MO] P. D. COCCINO DECANO.

Romana Pecuniaria.Veneris 25.Iunij 1610.

ARGVMENTVM.

Quando quis cogi poſſit ad recognoſcẽdum manum ſuam ſcripturæ exiſtentis penes iudicem, & non in actis exhibitæ.

SVMMARIVM.

Recognoſcere manum ſuam nemo tenetur niſi ſcriptura, quæ recognoſci petitur in actis, formiter exhibeatur. num.1.Declara,vt num.2.

DECISIO CCXLVII.

1 CVm Domini de Ruſpolis peterent redditionem rationis a Guilelmo,qui fuerat propoſitus eorum capſæ Bancharíæ exhibitis libris per dictum Guilielmum tentis, & ſcriptis coram iudice petebant illum cogi ad recognoſcendum dictos libros,'a ſe tentos, & ſcriptos citra tamẽ approbationẽ ſingularũ partitarũ in eis contentarũ, quod cum ipſe negaret,niſi formiter exhiberentur in actis,iuxta notata per Rom.in conſ.249. conſului Dominos,qui cẽſuerunt ipſum debere cogi ad recognoſcendũ dictos libros modo prædicto,ìux.trad per Bal.in auth.cõtra qui propriam.nu.23.C.de non numer.pecunia.

2 Non obſtare dixerunt, quod dicti libri non fuerint producti in actis, quia hodie non agitur de terminando negotio principali ſuper dictis libris, ſed agitur, vt fiat calculus, & illo facto formiter ponatur in actis, & ſuper eo poſtmodum feratur ſententia, & propterea ad hunc effectum ſufficit, quod libri fuerint exhibiti penes Iudicem.c.2.§.nos igitur, & c.cum ex literis.§. nos igitur.de reſtit.in integ.Gemin.conſ.98.in princip. & prædicta nituntur, ne dum de inueterato ſtylo Rotæ, quæ ita ſeruauit in omnibus ſimilibus cauſis, ſed etiam maxima æquitate, ne partes ſuperfluis impenſis grauarentur in conficiendo regiſtro, & quia reſultat idem effectus, nam poſito calculo in actis virtualiter adſunt omnes partitæ ſuper quibus eſt controuerſia.

REVER. P. D. PEGNA DECANO.

Ferrarien. Prioratus. Lunæ 28. Iunij 1610.

ARGVMENTVM.

Ex Summarijs ſumas argumentum.

SVMMARIVM.

*Clericatus probatur ex literis patentibus ſuper clericatu expeditis.num.*2.

*Matrimonium, & nobilitas probatur ex teſtibus.nu.*3.

*Protonotariatus probatur per Apoſtolicas literas.num.*4.

*Mors probatur per teſtes deponentes de certa ſcientia. num.*5.

*Valor beneficij probatur per teſtes.num.*6.*&*7.

*Valor rei intra paucos menſes non præſumitur mutatus. num.*7.

*Alternatiua ſufficit, vt in vna tantum parte verificetur.num.*8.

*Dictio forſan non præiudicat, & ideo appoſita in gratia iuſtificari non debet.num.*9.

DECISIO CCXLVIII.

1 ROta cenſuit gratiam R.P.D.Gilioli fuiſſe iuſtificatam; nam ſuper eo quod narrauerat Prioratum fuiſſe regularem, & ſolitum commendari, extabant Deciſiones etiam iteratæ, quæ modo non reuocabantur in dubium.

2 Super clericatu de tempore gratiæ, edebantur literæ patentes D. Cardinalis Vicarij Vrbis. Felin. in c. poſt ceſſionem. nume.3.& 15. verſ. fallit ſeptimo. de probat.Grammat.deciſ.81. incip. in cauſa Illuſtriſſimi Principis Salerni.num.1.

3 Quod eſſet natus de legitimo matrimonio, & ex nobili genere procreatus, rite conſtabat ex teſtibus: Verall.deciſ.277.incip. Doctoratus expreſſus. par.1.

4 Et quod tunc eſſet, etiam Protonotarius Apoſtolicus de numero participantium, indubiam fidem faciebãt Apoſtolicæ literæ ſuper hoc expeditæ.l.matriculam.C.de Agen.in reb.li.12.l.Scrinarios.vbi Scribentes. C.de teſtam.milit.l.nemini licere. §. non aliter.vbi Bar.C.de aduocat. diuerſ.iud.

5 Quod Prioratus vacauerit per obitum Pauli Silingardi extra Romanam Curiam de menſe Auguſti 1603. deponebant teſtes de certa ſcientia obitus legitime examinati, qui propterea concludenter probabant reſeruationem. Put.deciſ.266. incip.in vna Vrgellen.in fi.lib.3.Achil.deciſ.1.de probat.

6 Demum, quod fructus Prioratus non excederent valorem 300. Ducatorum auri de Camera probabant etiam Teſtes, qui ſufficiunt ad effectum iuſtificationis cum ſaltem faciant ſemiplenam probationem. Aegidius deciſ.114. Verallus dicta deciſ. 277. num.8.par.1.

7 Quibus accedebat tertius teſtis Romæ examinatus deponens de prædicta ſumma per non exceſſum de publica voce, & fama per verbum fuit, & eſt, & attingebat tempus mortis Silingardi de Menſe Auguſti prædicto, & tempus gratiæ R.P.D.Gilioli de Menſe Februarij proxime tunc ſubſequentis, qui propterea firmius probabat valorem, qui intra paucos menſes non præſumitur mutatus. Bald.in l.2.nu.61. verſ. nam in breui tempore. C. de reſcind. vendit. Natta conſil.353.incip.arbitror, quod dicta mulier.num.2. quos in terminis laudauit Rota in cauſa Bracharen. Parochialis Sancti Coſmi 16. Nouembris 1605. coram R.P.D.Sacrato.

8 Illa pars narratiuæ, quod Prioratus fuit tanto tempore tentus per Clericos Sæculares, vt naturam beneficij ſæcularis aſſumpſerit, & legitima præſcriptio eſſet completa, non erat iuſtificanda, tum quia gratia fuit ſub alternatiua conceſſa, nempe ſi beneficium eſt regulare in commendam, ſi vero ſæculare in titulum, dummodo non incidat ſub alternatiua Epiſcopi Ferrarien. Vnde ſatis erat vnam tantum partem iuſtificare. Aegidius deciſ.280. prout in hoc caſu regularitas fuerit iuſtificata.

9 Accedebat etiam, quod narratiua fuerat concepta ſub dictione (forſan) quæ cum non præiudicet non eget iuſtificatione.l.certum.ff.de conſeſſ.Felin.in cap. accedens.il 1.num. 10.verſic. melior reſponſio eſt. vt lit.non conteſt.Natta conſ. 245.incip. in cauſa, quæ vertitur.num.3.lib.2.Crauett.conſ.157.incip. nobilis Bertrandus.num.9.

R. P. D. MANZANEDO.

Romana Prætenſæ Deuolutionis. Lunæ 28. Iunij 1610.

ARGVMENTVM.

Dominium rei emphyteoticę, quomodo probetur, & quomodo probetur etiam fundum eſſe emphyteuticum.

SVM-

SVMMARIVM.

Dominium rei emphyteoticæ ad effectum caducitatis, & deuolutionis, plene probandum eſt. num. 1.& 2. Vbi ſecus ſi agatur ad alium effectum.

Dominium rei emphyteoticæ probatur per inſtrumentum inueſtituræ, in quo dicitur, rem illam eſſe ſub proprietate monaſterij, etiam in præiudicium ſingulorum ſucceſſorum. num. 3.

Emphyteoticam rem eſſe probatur confeſſione partis in apocha dicentis, ſe vineam tenere in perpetuam emphyteuſim. num. 4.

Emphyteoticum eſſe fundum probatur per inſtrumentum, in quo aſſeritur pro illo ſolui canonem. num. 5.

Producens ſcripturam cenſetur approbare omnia contenta in ipſa ſcriptura. num. 6.

DECISIO CCXLIX.

1 Dubitaui, an conſtaret de dominio in caſu, & ad effectum, de quo agitur. Et pro parte Monaſterij prætenditur dictum dubium diſputari ad effectum conſequendi ſtatuas, lapides, & alia excauata ex vinea, ſeu illorum pretium. Ex aduerſo pro parte hæredum deducitur, effectum eſſe pro caducitate intentata per monaſterium in ſuo monitorio, & maxima differẽtia inter iſtos effectus verſatur, cum ad effectum caducitatis dominium ſit plene probandum. L.officium. ff. de rei vend. Specul. de locat. §. nunc aliqua. num. 71. cum ſeq. Caput. deciſ. 280. par. 1. & fuit dictũ in vna Romana Domus. 2. Maij 1588. coram Orano, & in Romana Deuolutionis vineę 17. Martij 1603. corã R.P.D. meo Decano, & alias ſæpe.

2 Ad alium autem effectum minor probatio ſufficit, vt tenuit Rota in vna Neapolitana Domus, 16. Decẽbris 1605. coram R.P.D. meo Ortẽbergo in Lauden. Deuolutionis 21. Aprilis 1596. coram Reuerendiſs. Pacen. & in alijs. Vnde Domini conſideratis probationibus dixerunt conſtare de Dominio, attamen ad effectum recognitionis, & moti fuerunt.

3 Primo ex inſtrumento Concordiæ initæ de anno 1537. inter monaſterium, & quondam Sigiſmũdum, ſuper iſta vinea, vbi dicitur, illam eſſe ſub proprietate dicti Monaſterij, promittiturq; Canonis ſolutio, quæ confeſſio inter emphyteutam, & proprietarium probat directum Dominium Monaſterij etiam in præiudicium ſingulorum ſucceſſorum, vt trad. Ruin. conſil. 50. nu. 13. lib. 1. & conſ. 128. nu. 16. lib. 2. quem ſecuta fuit Rota deciſ. 776. num. 1. par. 1. diuerſ. & fuit dictum in prædicta Neapolitana Domus coram D. meo Ortembergo.

4 Secundo ex apocha D. Simeonis facta 10. Februarij 1602. ad fauorem eiuſdem Monaſterij, in qua fatetur tenere eius vineam in emphyteuſim perpetuam, cui aſſertioni ſtatur, quod contractus ſit emphyteoticus. Bald in addit. ad Specul. tit. de locat. circa princ. Silu. conſ. 57. in princ. Natta conſ. 49. n. 14. & nu. 34. & cõſ. 114. n. 10. & cõſ. 194. n. 1. Meno. cõſ. 372. n. 1.

4 Tertio ex inſtrumento celebrato inter d. D. Simonem, & D. Campritium procuratorem dd. hæredum, in quo aſſeritur vineam eſſe ſub proprietate Monaſterij, cum reſponſione annua pro canone Scutorũ 5. monetę, cum reſeruatione beneplaciti eiuſdem Monaſterij, quatenus opus fuerit, ex quibus verbis in dicto inſtrumento appoſitis, fundus reputatur emphyteoticus. Rolan. a Valle conſ. 2. num. 109. & 110. lib. 1. Rota deciſ. 141. nume. 7. par. 2. & in dicta Romana Domus coram D. meo Ortembergo.

6 Quæ confirmantur ex æſtimatione facta per Valpergam Peritum electum pro parte Campritij de iſta vinea, tanquam ſub proprietate Monaſterij, ac cum computatione canonis, qui eidem Monaſterio ſoluitur, quæ æſtimatio cum fuerit etiam a Cãpritio producta, cenſetur ab eodem in omnibus approbata, etiã quo ad enunciatiue, & incidẽter in ea expreſſa. Abb. conſ. 52. nu. 7. circa med. lib. 2. Crauet. conſ. 77. nu. 8. Cacheran. deciſ. Pedem. 38. num. 30. Mohed. deciſ. 1. nu. 1. de regulatib. Ex quibus ſic fuit reſolutum, &c.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. LANCELLOTTO.

Pariſien. Pecuniaria. Lunæ 5. Iulij 1610.

ARGVMENTVM.

Librorum exhibitionem petere non poteſt, qui intereſſe non habet, & quomodo iſtud intereſſe probetur.

SVMMARIVM.

Actor de æquitate Canonica, & iuxta obſeruantiam Rotæ tenetur Reo libros exhibere ad coadiuuandas eius probationes, ſummariè docto de eiuſdem Rei intereſſe. num. 1.

Sententia licet per appellationem ſuſpenſa, habet tamen præſumptionem boni iuris. num. 2.

DECISIO CCL.

1 Dubium erat an eſſet legitimata perſona Syluiæ Bedinę, vt poſſet cogere Bartholomęos ad exhibendum librum Copie de letterę, in caſu de quo agitur. Et quo ad primam partem de legitimatione perſonæ fuit reſolutũ, eſſe legitimatã, reſeruato q; de ſecunda parte ſuper exhibitione particulariter videatur. Cũ n. Syluia nõ veniat noīe alieno, ſed nomine proprio, tanquam filia, & hæres quon. Põpei Bedini Ceſſionarij Domini Oricellai, legitimatio eius perſonæ nihil aliud eſt, quã docere de eius intereſſe, ſiue ſit actrix, ſiue ſola rea, ſiue vti tertia venerit aſſiſtẽdo ad cauſam cum etiam reo, ſaltem ex æquitate Canonica, & iuxta obſeruantiam Rotæ ſit facienda editio, maxime ad coadiuuanda ſe eius probationes,

Digitized by Google

de quo tamen intereſſe ad effectum exhibitionis ſatis eſt, quod doceatur ſummariè, & aliqualiter. l. 3. §. ſciendum. ff. ad exhibendum. c. veniens. cum ibi notatis. præcipue per Felin. nu. 13. de teſt. Rota deciſ. 11. de iudic. in antiq. & fuit reſolutum in cauſa Eſina Bonorum 11. Martij 1583. coram Illuſtriſſimo Blanchetto, & in alijs.

2 Ad quem effectum de intereſſe Syluiæ ſaltem apparenter hic conſtat ex ap. cha ceſſionis Naſi ſocij Oricellai ad fauorem ſui patris facta ex literis ab Oricellaio ſcriptis, & ex ſententia Auditoris Cameræ ad ſui fauorem lata, ex qua declaratur creditrix Dominorum de Oricellais, qui etiam abſoluuntur ab impetitis per Bartholomæos, quæ ſententia licet per appellationem ſit ſuſpenſa, facit tamē præſumptionem boni iuris. ad l. ſi inſtituta. §. de inofficioſo. ff. de inoffic. teſtam. Et hæc coadiuuantur ex narratiua Naſi, in ceſſione facta Bedino, in qua mentionem facit de ceſſione facta Bartholomæis, & eorum retroceſſione, & ex eo, quia cedula Oricellai ad fauorem Naſi reperitur penes Dominam Syluiam, vrgens præſumptio, quod Bartholomæi, quibus dicta cedula fuerat conſignata, liberauerint Naſum, & propterea apocham penes ſe retinere noluerint, ſed illam conſignauerint creditori, ex quibus negari non poteſt, quin reſultet intereſſe Bedinæ ſufficiens ad iſtum effectum, quod intereſſe Bedinæ, cum Bartholomæi excludere intendant per ceſſionem anteriorem Naſi, ad eorum fauorem factam. Ideo ad probandam retroceſſionem petit Bedina exhibitionem libri, in quo de illa apparere prætendit.

3 Non obſtant multa, quæ deducuntur juxta non factam formalem recognitionem ceſſionis Naſi ad fauorem Bedini, quia erant deducenda, & conſideranda ad effectum deciſionis negotij principalis, non autem ad effectum, vt Bedina tanquam non habens intereſſe repellatur. Immo ſi probabitur retroceſſio, illa poterit ſuffragare pro oſtendenda veritate ceſſionis Naſi ad fauorem Bedini, & ſic etiam pro illius recognitione.

REVER. P. D. MANZANEDO.

Romana Pecuniaria de Creſcentijs. Die 23. Iulij 1610.

ARGVMENTVM.

Teſtis inſtrumentarius reprobans inſtrumētum facit illius fidem vacillare, niſi pro inſtrumento concurrant alia adminicula, & an ius alimentorum cedi, & hypothecari poſſit.

SVMMARIVM.

Teſtis vnicus non probat. num. 1. in fine.

Teſtis inſtrumentarius reprobans inſtrumentum facit illius fidem vacillare, niſi pro inſtrumento concurrant alia adminicula. num. 2.

Alimentorum ius formale, licet cedi non poſſit, commoditas tamen illorum percipiendorum cedi poteſt, creditoribuſque aſſignari, & hypothecari. num. 3.

DECISIO CCLI.

1 IN vltima deciſione ſcilicet currentis menſis, & anni fuit dictum ſtandum eſſe in deciſis reſpectu duarum deciſionum anteriorum, ex rationibus in illis adductis, & non obſtare quatuor teſtes pro parte Dominorum de Creſcentijs examinatos, & particulariter fuit dictum ſecundum teſtem eſſe varium, & ſibi contrarium, ex eo quod licet juxta decimum quartum Interrogatorium depoſuiſſet in actu ſtipulationis contractus, D. Saluſtiam aſſignaſſe iſta duo millia Scuta annua ex ſuis proprijs pecunijs paternis, poſtea vero juxta decimum ſeptimum Interrogatorium dixiſſe in ipſius inſtrumenti celebratione, Saluſtiam dicta duo millia Scuta aſſignaſſe eius viro, & filijs ex proprijs ipſorum redditibus in hæc verba. Delle proprie loro entrate, &c. Et eum poſt hæc fuerit repertum in Originali depoſitione dicti teſtis ſcriptum eſſe, Delle proprie ſue entrate, ita vt ceſſat dicta contrarietas, & variatio huius teſtis, & ipſe tam circa 14. quam ſuper 17. articulum non diuerſum, ſed idem iudicatur depoſuiſſe, cuius rei error ex eo proceſſit, quod dum ſummaria partium Dominis data in dicta poſitione, alterum diceret Delle proprie loro entrate; alterum vero delle proprie ſue entrate, quod de tempore extendendæ deciſionis per me animaduerſum petij, & habui ſummarium teſtium originale datum per Notarium ipſis creditoribus, in quo expreſſe legitur. Delle proprie loro entrate; Vnde illi tanquam a Notario tranſumpto, & parti dato, ſtandum credidi, & juxta illius tenorem deciſio fuit facta, & extenſa, comperto tamen prædicto errore, & facto verbo in Rota circa illum in vltima Congregatione habita hodie die Veneris 23. huius præſentis menſis, & anni fuit mihi per Dominos, viſa dicta deciſione, ordinatum, quod per iſtam declararem cauſam prædicti erroris, prout ſuperius, iam declaratum relinquo, & quod dicerem qualiter DD. per dictum ſecundum teſtem, non ſibi contrarium, ſed conformem in ſua depoſitione, habuerunt, attamē vnicū quo ad iſtū articulum, quod Saluſtia de proprijs ſuis redditibus iſta duo millia Scuta annua aſſignaſſet, vnde tanquam vnicus non probat, ad tex. in c. licet. c. veniens. c. iuſiurandum. de teſtib. & vtrobique Doct. & ſic tam ex iſto capite, quam ex ceteris, quibus prædicta deciſio, & aliæ anteriores nituntur, dixerunt, perſiſtendum eſſe in deciſionibus factis.

2 Sed quia forte pro parte DD. de Creſcentijs poſſet adduci, iſtum ſecundum teſtem eſſe inſtrumētarium, & ſic intrare concluſionem, quod teſtis inſtrumentarius dicens, rem aliter ſe habuiſſe, facit vacillare fidē inſtrumenti, juxta communem, de qua per Imol. poſt

Batt.

Bart.& Bald.in l.2.§.ſi quis negct.ff.quemadm.teſt. men.aperiantur. & per Felin. in c.cum Ioannes. nu. 50.de fid.inſtrum.not.Gabr.plures adducens. de teſtib.concluſ. t.num.62. Poſſet tamen tali caſu inſtrumentũ adiuuari alijs adminiculis, ad not.per Fulgoſ. conſ.78.incip.quædam nomine.n. 2.verſ.nec mouet.

3 Qui articulus, ſi ab illo dependerent omnia fundamenta dictarum deciſionum, poſſent particulariter videri: attamen quia licet ſtante iſto ſecundo teſte inſtrumentario poſſet reuocari in dubium, an iſta aſſignatio fuerit facta de reditibus bonorum D. Saluſtiæ, an vero de reditibus bonorum mariti, & filiorũ, ſemper tamen remanet firmum aliud fundamentum capitale deciſionum, nempe quod quamuis iſta aſſignatio fuerit facta ex bonis D.Saluſtiæ, ſicque de nouo fuiſſent iſta duo millia Scuta annua acquiſita Dominis de Creſcentijs,& venirent in generali hypotheca creditorũ comprehendente non ſolum præſentia, ſed etiam futura bona, præcipue quia quamuis ius formale alimentorum cedi non poſſit, commoditas tamen illorum percipiendorum cedi poteſt,& creditoribus aſſignari, vel hypothecari, ita vt quamuis iſta duo millia Scuta dicantur alimenta ex bonis Saluſtiæ Dominis de Creſcentijs debita, illorum tamẽ annua commoditas, & perceptio creditoribus obligari potuit,& cadir ſub prædicta generali hypotheca creditorum, ex iuribus, & doctrinis latiſſime adductis in prima deciſione 18. Iunij 1607. in iſta cauſa facta, quę huc tranſcribere non libuit, quod fundamentum ſemper remanet firmum, quantumcunque aſſignatio fuerit facta de redditibus ipſius D.Saluſtiæ, quæ omnia, vt prædixi, hic inſerui de ordine Dominorum meorum,&c.

REVERENDISSIMO P. D. LVGDVNEN.

Feſulana Prioratus. 15.*Nouembris* 1610.

ARGVMENTVM.

Sententia publicata poſt decem dies a die ſeruati termini dicitur nulla defectu citationis.

SVMMARIVM.

Sententia debet proferri in ſcriptis, & publicari in termino citationis, alias regulariter requiritur noua citatio, vel ex defectu citationis ſententia eſt nulla. numero 1.

Sententia publicata poſt decem dies a die ſeruati termini dicitur nulla defectu citationis. num. 1. & 2.

Sententia lata prout in ſchedula ſuſtinetur. Declara, vt num. 2.

DECISIO CCLII.

1 QVia Informantes pro RR. Patribus Camaldulenſibus petierunt audiri ſuper nullitare ſententiæ, de qua parte opponente neceſſario cognoſcendũ eſt. Dubitaui, an ſententia Domini Epiſcopi Feſulani eſſet nulla, & Rota affirmatiue reſoluit dictam ſententiam fuiſſe nullã ex defectu citationis. Conſtat.n.ex actis, ꝙ die 13. Nouẽbris, ĩ qua cadebat citatio ad ſnĩam, terminus fuit habitus pro ſeruato, & in actis nihil aliud reperitur illa die adnotatũ, ſed 26. demũ die eiuſdem menſis Notarius adnotauit, Dñum Epũm pro declaratione termini dictæ diei tertiæ habito pro ſeruato tradidiſſe,& cõſignaſſe ſibi Notario ſententiæ ſchedulã in actis regiſtrãdã tenoris, &c. & ſic ſnĩa eſt conſignata Notario adnotata in actis,& publicata tribus diebus poſt diẽ, ſub qua cadebat citatio. De iure autem ſententia debet proferri in ſcriptis, & publicari in termino citationis, alias regulariter requiritur noua citatio, vel ex defectu illius ſententia eſt nulla. l. 2. & 3. C. de ſent. & interloquur.omn.iudic.c.fin.de re iudicata. in 6. Clement.ſæpe.vbi glo.in verb. in ſcriptis. de verb. ſignif. late Gabr.alios cumulans.tit.de citat.concluſ.prima. ampliar.23.num.16.

2 Non obſtat, ꝙ de ſtylo ſuſtineatur ſnĩa lata, prout in ſchedula, iuxta notata per Bald.in l.1.nu.11.d.tit. C.de ſent.ex breui.recit. Franc.in d.c.fin.ſi contra de mom.poſſ.q.22.nu.1. Veſtr.in praxi.li.7.c.1.n.12.& ſeq. Nã id procedit, qũ conſtat ex actis, ſchedulã fuiſſe ſubſcriptã,& publicatã tpe probationis, ſiue in die ſub qua cadebat citatio,& in qua terminus fuit habitus pro ſeruato, vel ſaltem qñ id poteſt præſumi, quia de contrario nõ conſtat ex eiſdẽ actis, vt colligitur ex præcitatis Doctoribus,& tradit ibi in terminis. Pariſ. conſ.49.nu.91. vol.3. fuit dictũ in vna Faren. Archidiaconatus die 5.Maij 1561. corã bo.mem.Card. Paleotto, quæ habetur li.3.par.3.diuerſ.deciſ.705.& in Fauẽtina ſucceſſionis die 22.Nouẽb.1591. corã RR. Pacen. Talis aũt præſumptio nõ põt fieri in hoc caſu, cum vt dictũ eſt, ex actis appareat ſchedulam ſentẽtiæ non fuiſſe cõſignatam Notario, neque poſitã in actis, neque recitatam, ſeu publicatã, niſi ſexdecim diebus poſt citationis terminum habitum pro ſeruato.

3 Accedit ex abundãti, ꝙ neq; ſtylus illarũ partiũ ꝓbatus eſt habẽdi terminũ pro ſeruato, illũq; declarãdi per cõſignationem ſchedulæ poſt lapſum tot dierum.

REVERENDISS. P. DOMINO LVGDVNEN.

Romana Montis Farneſij. 19.*Nouembris* 1610.

ARGVMENTVM.

Depoſitarius pecuniarum debitoris ad effectum ſoluendi creditoribus, ſi decoxerit, hęc decoctio

cedit periculo creditorum, & non debitoris, ſi creditores ipſi fuerunt negligẽtes in exigendo debitas pecunias. Et an,& quando debitor ſoluens ante diem, vel in loco non conuento, vel alteri perſonæ, quam creditori ſit liberatus.

SVMMARIVM.

Pacta,& conuentiones in contractibus ſemper ſeruanda ſunt.num.1.

Creditor dicitur negligens in exigendo debitas pecunias, quando eueniẽte die ſolutionis protraxit ſolutionẽ.n.2.

Depoſitarius pecuniarum debitoris ad effectum eas ſoluẽdi creditoribus ſi decoxerit, hæc decoctio cedit periculo creditorum, & non debitoris ſi creditores ipſi fuerunt negligentes in exigendo debitas pecunias.nu.2.& ſeqq. omnibus per totam deciſionem.

Debitor ſoluens procuratori legitimo ſui creditoris liberatur, ac ſi ſoluiſſet ipſi debitori.num.4.

Debitor annuæ præſtationis numquid ſoluere teneatur in principio anni.num.4.

Denunciare illis, quæ ad ſui fauorem inducta ſunt, quiſque poteſt.num.5.

Debitor ſoluere poteſt ſuo creditori, etiam ante diem, volente ipſo creditore.num.5.

Intereſſe proueniens ex poſt facto,& inopinato euentu nõ cenſetur deductum a Notario in ſtipulatione ad fauorẽ contrahentium.num.7.

Mercatoris integræ opinionis expectari non debet infelix decoctionis euentus.num.7.

Debitor quando dicatur adiectus ſolutioni.num.8.

Debitor ſoluens in alio loco, quã in eo, in quo ſoluere promiſerat, quando ſit liberatus.num.8.

DECISIO CCLIII.

1 ROta cenſuit, Sereniſs. D. Parmæ Ducẽ fuiſſe liberatum. Agitur enim de bimeſtri Nouembris, & Decembris in anno 1607. quo tpe nõ dubitabatur D. Ducem feciſſe ſoluere Ceulo Depoſitario Montis ratã pecuniæ inter Montiſtas diſtribuendã,& quamuis Ceulus facultatibus poſtea lapſus quãpluribus Montiſtis non ſatisfecerit, tñ iſte caſus ad ipſos ſpectat, non autẽ ad D. Ducẽ, quia in pactis in Montis erectione conuentis Depoſitarius debebat ex annuis redditibus Status, & Ducatus Caſtri Rõcilionis habere ſcuta annua quinquaginta quatuor millia, atque ex illis ſoluere fructus locorũ dicti Montis de bimeſtri in bimeſtre pro rata in fine cuiuſlibet ſemeſtris hic Romæ liberè, & omni exceptione remota omnibus,& ſingulis Montiſtis, qui dictos fructus recipere voluiſſent, deinde fuerunt addita hæc verba formalia. Qui vero protraxerint, aut exigere neglexerint de illis eiſdẽ fructibus maturatis, & nõ exactis intelligantur ſequi fidẽ Depoſitarij, non autẽ D. Ducis. Vnde cũ dies ſolutionis dicti bimeſtris ceſſerit in principio menſis Ianuarij, & Montiſtæ protraxerint exigere ſuos fructus, conſequens eſt ipſos ſequutos fuiſſe fidem Depoſitarij, iuxta conuẽtionem, quæ ſeruanda eſt. l. iuris gentium. §. Prætor ait. ff. de pact. l. fin. ff. naut. caup. ſtabul. l. 1. ff. de conſtit. pecun. l. cũ amplius. in fi. de reg. iur.

2 Quod aũt Mõtiſtæ protraxerint cõſtat eo ipſo, qđ tpe cõuẽto nõ exegerunt. Fel. in c. ſin aũt. nu. 3. de reſcrip. poſt Bart. quẽ allegat conſ. 102. vol. 1. & ex quo per totos Ianuarij,& Februarij mẽſes, quibus fides,& Argẽtaria, ſeu Bãchatia Ceuli negotiatio durauit nõ adhibuerunt aliquas legitimas diligẽtias ꝓ cõſequẽda dicta ſolutione, iuxta tex. & ibi notata in l. ſed & ſi per Prætorẽ. §. 2. ex quib. cauſ. maior. Aym. conſ. 132. n. 4. Socin. conſ. 275. n. 6. Meno. conſ. 518. n. 3. lib. 5. Rolan. conſ. 12. n. 25. vol. 4. Augeturque hæc negligẽria ex quo quibuſdã ex Mõtiſtis, qui diligẽtiores fuerunt, fuit ſatisfactũ de fructibus iſtius bimeſtris, ita vt ſi dũ rẽ protrahunt, vel negligunt exactionẽ, Depoſitarius factus ſit nõ ſoluẽdo, ſuæ negligẽtiæ expenſum id ferre debeãt, vt ait eleganter Scæuola in l. pupillus. ꝗ in fraud. cred. Neq; eſt ęquũ D. Ducẽ teneri ex quo hodie pecunia, ꝙ ſoluerit, amiſſa ſit, q̃ a nõ teneretur, nec amiſſa foret, ſi Mõtiſtæ eã accipere voluiſſent, vt nõ minus elegãter dixit Marcellus ĩ l. q decẽ. de ſolut.

3 Non obſtat, quod aſſeritur D. Ducem non fuiſſe liberatum, quia ſolutio facta fuerit alteri perſonę inopportuno tpe,& loco alieno. l. qui Romę. ff. de verb. oblig. l ſi ſolutiones. ff. de ſolur. l. 3. & tot. tit. de eo, quod certo loco. Nam quoad oppoſitionẽ perſonæ illa parum vrget, quia in erectione Montis fuerat conuentũ, vt mortuo Tiberio Depoſitaria, vt vocãt, iſtius Montis pertineret ad eiuſdẽ Tiberij hæredes, vel ſucceſſores in ratione Banchatia, quæ qualitates cum ambæ duæ concurrerent in Lælio Tiberio filio, ſequitur legitimã ſolutionem illi fieri potuiſſe,& quidem Mõtiſtæ ab eodem Lælio ſæpius exegerunt fructus ſuos.

4 Nec facit, quod ſolutio non fuerit facta ipſimet Lęlio. Nã ſatis eſt, quod facta fuerit eius legitimo procuratori, qui habebat mãdatũ ſpeciale ad recipiendũ,& quietãdũ expreſſe in hanc cauſã fructuũ Montis,& dictus procurator recepit,& quietauit. l. vero procuratori. l. qui hoĩem. §. ſi nullo mãdato. ff. de ſolut. nõ debet ẽt dici anticipatè facta ſolutio, quia in erectione fuerũt promiſſa pro fructibus,& extinctione locorũ Mõtis annua Scuta quinquaginta quatuor millia,& ĩ inſtrumẽto ſæpe vſurpãtur illa verba annuorũ Scutorũ, annuæ ſolutionis, annuæ ſummæ. Ideoque de iure poterat D. Dux ſoluere initio anni. l. qui hoc anno. vbi late Bart. & l. eũ, qui certarum. ff. de verb. oblig. §. at ſi iſta. inſtit. eod tit. §. qui hoc anno. vbi gl. inſtit. de inutil. ſtipul. Vnde cum annus inciperet die 5. Septembris,& ſolutio fuerit facta die 12. Nouẽbris, ſequitur eã nõ fuiſſe anticipatã, præterea cũ in eadẽ erectione adeſſet ſpecialis prouiſio circa tẽpus, quod videlicet fructus ſoluẽdi eſſent in fine cuiuſlibet bimeſtris, manifeſtũ eſt, nõ poſſe ſubſiſtere, quod ſolutio fieri a D. Duce debuerit in fine tãtum cuiuſlibet ſemeſtris. Nã ipſe eſt debitor,& de pecunijs ipſius, videlicet de redditibus Ducatus,& Caſtri Roncilionis expreſſe fructus locorum Montium debent ſolui.

Nec

5 Nec iuuari poſſunt Montiſtæ conuentione inita inter D. Ducem, & Ceulum Depoſitariū, in qua idē Depoſitarius promiſit ſoluere Mōtiſtis in fine cuiuſlibet bimeſtris,& Dominus Dux promiſit ſoluere depoſitatio in fine cuiuslibet ſemeſtris. Nam illa conuētio facta eſt fauore Ducis, qui hoc non obſtante potuit ſoluere ante diem nō ſolum, quia poteſt quiſque renunciare illis,quæ ad ſuum ſauorem ſunt inducta. c.ad Apoſtolicam.de regular.l. ſi quis in conſcribendo.C.de pact.glo.in c.ſi diligenti.de for.compet. Verum etiam, quia volente creditore poteſt ſolui ante diem.l.ſtipulatio iſta.§. inter certam.& l. continuus. §.cum ita.de verb.oblig.l.quod certa die.de ſolut.

6 Accedit,quod iſta conuentio fuit res omnino ſpecialis acta inter Dominum Ducem, & Depoſitariū, poſtquam erectio Montis iam conuenta,& in ſtipulationem deducta fuerat, & loca Montis fuerunt habita relatione ad erectionem, non autem ad iſtam conuentionem, in qua licet Notarius fuetit ſtipulatus ꝓ omuibus habentibus intereſſe,tamen omiſſis alijs reſponſionibus ſufficit dicere Montiſtas non poſſe vti illa conuentione,cum ipſorum nihil interſit,quo tempore Dominus Dux ſoluat Depoſitario. Nam antequam neglexerint, aut protraxerint exigere habent ſemper Dominum Ducem obligatum, ſiue is depoſitario ſoluerit, ſiue non. Ita vt ſi in propoſito Ceulus defeciſſet facultatibus in menſe Decembris damnū pertinuiſſet ad D. Ducem,non autem ad Montiſtas, poſtquam autem Montiſtæ neglexerunt, vel protraxerunt exigere,non ſequuntur amplius fidem Domini Ducis, & per cōſequens cum nō ſint amplius illius creditores, ad notata per Doct. in l. r.ff.ſi cer.pet.non pertinet ad eos, quomodo ipſe ſoluat Depoſitario. Denique intereſſe Montiſtarum in eo conſiſtit, vt fructus ipſis per Depoſitarium ſoluantur in fine cuiuslibet bimeſtris, non autem vt prius, vel poſterius ſoluantur Depoſitario per D.Ducem.

7 Nec viget replicatio Montiſtarum, quod non conſtet de ipſorum intereſſe ſufficienter,ex quo ſi Dominus Dux non ſoluiſſet ante finem bimeſtris pecuniæ fuiſſent adhuc penes ſuam Sereniſſimam Celſitudinē eo tempore,quo Ceulus defecit, & ex illis potuiſſent exolui fructus decurſi locorum Montis, quia reſpondetur, quod iſtud intereſſe proueniens ex poſt facto, atque ex inopinato euentu, non debet cenſeri deductum a Notario in ſtipulationem ad fauorem Montiſtarum.l.ſi tibi decem.§.ſi pactus ſim.ff.de pact.l.contractus.de reg.iur. Card.in Clem.accedens.nu.13.de præb.Aret.in §.alteri.inſtit.de inutilib. ſtipul. Vltra quod non intereſſet Montiſtarum ſi ſuo tempore exegiſſent,& Dominus Dux, qui ſatisfecerat ſuæ obligationi erga Montiſtas præſtādo depoſitarium,qui ſoluit aliquibus, & poterat compelli, vt omnibus ſolueret,non tenebatur, immo non debebat expectare caſum, & aduerſam fortunam Ceuli, qui erat mercator integræ opinionis. l. ſi a bonæ fidei poſſeſſore. ff. de rei vendicat.l. inter ſtipulantem. §. ſacram. de verb. oblig. Vnde cum ille caſus aduerſus contigerit, non debet imputari Domino Duci eo prætextu,quod ſoluerit ante tempus,quia cum id ſecerit debitore volente,fecit quod ſibi de iure licebar.

8 Supereſt tertia obiectio, quod ſolutio facta ſit in nundinis Placentiæ, cum tamen Romæ eſſet faciēda, verum illa facile tollitur, quia ſiue Ceulus fuerit creditor, iuxta cōuentiones inter Dominum Ducem, & ipſum initas,ſiue fuit adiectus ſolutioni, ex quo vigore erectionis pecuniæ erant illi conſignandæ.l. Iulianus.§.qui fundum.de verb.oblig.Bal.conſ.396.li.3. Ruin.conſ.209.nu.8.vol.1. Rota Genueu. deciſ.54. nu.4. & intererat Montiſtarum, vt penes eū pecuniæ remanerēt,ad effectum,vt ex illis ſuos fructus in eius banco conſequerentur. Pariſ.qui de communi teſtatur,conſ.107.nu.32.lib.3.vtroque caſu facta illi ſolutione, & in alio loco coutigit Domini Ducis liberatio.l.3.§.idem Iulianus.ibique not.gl.& Doct.in l.is qui certo.de eo quod certo loco.Creſcent.deciſ.2. de ſolut.Late Stracch.de adiecto.par.2.nu.61.& ſeq.tradit in d.§.idem Iulianus.optimam rationem Bar.qđ videlicet, quæ conſiſtunt in dando non variantur varietate loci eſſentialiter,& vbicunque debitum ſoluitur adſert recipienti vtilitatem,& licet peti poſſet intereſſe ratione tranſmiſſionis pecuniarū,vt electionis loci,quando ſolutio facta fuit adiecto,tamen id nihil eſt in hoc caſu,quia Montiſtarum nihil interfuit quo loco fieret ſolutio,ipſi enim aliud deſiderare non poſſunt,niſi quod fructus locorum Montis ſibi ſoluantur Romæ per Depoſitarium in fine cuiuslibet bimeſtris. Id autem ſequuntur dum habent bancum Romæ apertum, & Depoſitarium ſoluētem, & qui executiue compelli poteſt,vt ſoluat, & hoc ſtante nō ſpectat ad eos quid inter ipſum D. Ducem,& Depoſitarium geratur, vel quo in loco fiat ſolutio, & lex vult quidem creditorem curioſum.l.3.§.ſed ſi ſic.in fi.ff. de in tem verſo,ſed illis duntaxat, quæ ſua interſunt.l. vltima. in fine.de inſtit.vltra quod ſatis cenſeri debet ſolutū mercatori in Vrbe, quando ipſo volente ſoluitur Placentiæ, quandoquidem mercatori facile eſt accipere in Vrbe mutuas pecunias reſtituendas Placentiæ, & è contra facile eſt etiam tranſportare a Placentia pecunias in Vrbem per literas Cambij. Ex quibus omnibus fuit reſolutū Sereniſs.D.Ducē fuiſſe liberatū.

REVERENDISSIMO P. D. ATTREBATEN.

Signina Pœnarum. Veneris 19. *Nouembris* 1610.

ARGVMENTVM.

Teſtes ſuper immemorabili pręſcriptione deponentes,cuius ętatis eſſe, & quomodo deponere debeant,vt probent.

SVMMARIVM.

Præſcriptio immemorabilis non probatur per teſtes, qui non ſint annorum 54.*num*.1.

Teſtes probantes immemorabilem præſcriptionem, debent deponere de viſu per annos 40. num. 1. & 2.

Immemorabilis præſcriptio non dicitur eſſe, vbi conſtat de aliquibus actibus contrarijs. num. 3.

Regalia non præſcribuntur, niſi immemorabili præſcriptione. num. 4.

DECISIO CCLIV.

1 IN hac cauſa 28. Nouembris anno 1608. firmatum fuit, Illuſtriſſimum, & Excellentiſſimum D. Ducem Sfortiam habere fundatam intentionem in emolumentis pœnarum criminalium Ciuitatis Signinę de iure communi. Poſtea 20. Nouemb. 1609. firmatum fuit ſimiliter Communitatem quoque habere fundatam intentionem in immemorabili reſeruatis tamen exceptionibus, tam contra teſtes, quam alias probationes. Vnde propoſui dubium, an exceptiones D. Ducis contra intentionem Communitatis releuent, & deciſum fuit releuare. Nam ex quatuor teſtibus ſecundus annorum ſeptuaginta quinque fatetur ſe diuerſis vicibus fuiſſe abſentem a Ciuitate Signina per ſpacium viginti quinque annorum circiter, vt in Summario Ducis. num. 8. Ideoque non poteſt deponere de viſu per 40. annos continuos, quia demptis 25. annis remanent tantum 50. Ad probandum vero immemorabilem requiritur ætas annorum 54. videlicet anni 40. de viſu vltra annos 14. pubertatis, vt in deciſione vltimo loco in hac cauſa facta, & in Comen. Decimarum 8. Martij 1604. coram me, & plures cumulat Gabr. de præſcript. concl. 1. num. 83.

2 Quartus teſtis in ordine annorum 60. dicit ſe oriũdum quidem ex Ciuitate Signina, ſed natum eſſe Romæ, & in Ciuitate Signina ab annis 18. citra habitaſſe cũ familia, ita vt nõ poſſit deponere de viſu per 40. annos. Quintus ætatis annorum 57. deponit ſe commoratum eſſe in Ciuitate Signina vſque ad ætatem annorum 16. vel 17. & poſtea ſtuduiſſe Romæ, & poſt doctoratum in diuerſis locis egiſſe Gubernatorem, & interpolate, quandoque vno menſe, quandoque duobus in anno in Ciuitate Signina verſatum fuiſſe, vnde colligitur, quod nullo pacto poſſit probare de viſu per 40. annos.

3 Ita vt remaneat ſolus tertius teſtis ætatis 67. annorum, qui non fuit abſens per longum tempus, ſed aliquando per menſem. Item omnes illi teſtes conuincuntur de mendacio, dum dicunt, ſe nunquam vidiſſe contrarium, cum tamen ex pluribus actibus conſtet de contrario per proclamata, & ſententias Gubernatorum, dantur etiam multæ gratiæ factæ a diuerſis, condemnatis ad pœnas, ſimiliter oſtenduntur exactiones huiuſmodi pœnarum a Camerarijs, ſiue Fiſcalibus nomine Ducum, & alij ſimiles actus, ex quibus Duces conſtituti fuerint in quaſi poſſeſſione exigendi pœnas, & excluditur immemorialis, qua non poteſt dici memoriam non eſſe in contrarium, ex quo de contrario conſtat. Ioã. Andr. in c. 1. in fine de præſcript. in 6. Alex. conſ. 21. num. 38. Gamb. de offi. legat. lib. 3. num. 317. Put. deciſ. 436. lib. 2. fuit dictũ in Alexandrina Sancti Stephani 22. Iunij 1598. coram R. P. D. Lanceo Decano, & in Aquinaten. beneficij 29. Aprilis 1602. coram R. P. D. Ludouiſio, & alias ſæpius.

4 Sublata vero immemorabili per exceptiones contradicta teſtium, non eſt agendũ de adminiculis, cum ad præſcribendum Regalia requiratur immemorabilis, vt fuit dictum in prædicta vltima deciſione in hac cauſa facta. Neque putarunt Domini operæ pretium diſcutere exceptiones contra perſonas teſtium, qui omnes ſunt de vniuerſitate, neque contra ſcripturas, &c. Et ita fuit reſolutũ in fauorẽ D. Ducis, ad ipſum ſcilicet ſpectare pœnas Ciuitatis Signinæ.

R. P. D. CAVALERIO.

Leodien. Fideicommiſſi. Ven. 19. Nouembris 1610.

ARGVMENTVM.

Prolis, ſeu deſcendentium appellatione veniunt etiam feminæ niſi extat ſtatutum, ſeu conſuetudo excludens feminas propter maſculos, & quo modo talis conſuetudo probetur.

SVMMARIVM.

Prolis appellatione veniunt tam maſculi, quam feminæ. num. 1.

Deſcendẽtium appellatione veniunt tam maſculi, quam feminæ. num. 1.

Feminæ non comprahenduntur, nec veniunt appellatione prolis, vel deſcendentium, nec ſub quibuſcunque verbis aptis feminas comprehendere, quando extat Statutum excludens feminas propter maſculos num. 3.

Fides non facit fidem. num. 3. in fi. & num. 4.

Conſuetudo formiter probanda eſt per frequentiam actuum, per temporis diuturnitatem publice præſentibus, & ſcientibus multis, & infinitis perſonis, ex quibus dici poſſit tacitum populi conſenſum interueniſſe. num. 4.

Leges, & conſuetudines non trahuntur ad præterita, ſed tantummodo reſpiciunt futura. num. 5.

DECISIO CCLV.

1 DOmini dixerunt, illos ab Halmal non eſſe excluſos a fideicommiſſo de quo agitur, licet enim ipſi deſcendant a feminis, tamen in teſtamento Pauli, & Mariæ, proprijs filijs primo loco inſtitutis, reperitur hæres inſtituta proles cuius appellatione veniunt omnes inſtituti, tam maſculi, quã feminæ. Dec. conſ. 495. num. 6. vbi allegat Bald. in c. 1. de ſucceſſ. fratr. vel de gradibus ſuccedẽdi in feud. & dicit, quod proles dicitur omnis deſcendens in infinitum,

nitum, ſub nomine autem deſcendentium veniunt tam maſculi, quam feminæ. Alex. conſ. 160. in princ. lib. 2. facit text. in l. vltima. iuncta auth. ſequenti. C. de ſuis, & leg. hæred. adducit ibi etiam Alexander rationem, quia cum prædicta vocabula naturalia ſint, ita in feminis, ſicut in maſculis debent verificari. arg. l. maximum vitium. C. de liber. præterit.

2 Et tanto magis videbatur teſtatores voluiſſe includere etiam feminas ponderando nonnullas clauſulas eiuſdem teſtamenti, præcipue in verſiculo, Item vlterius ipſorum amborum voluntas, &c. vbi teſtatores faciunt prohibitionem æqualiter ipſorum poſteris hæredibus, ſiue foret filius, ſiue filia, & paulo inferius, ſiue foret vir, ſiue mulier, Et in verſic. inſuper prædicti teſtatores, &c. adeſt prohibitio, ne perpetuis futuris temporibus aliquis vir, aut mulier ipſorum prolibus matrimonio iuncti domum de Vvez, cum ſuis pertinentijs, iuxta ius municipale Leodien. corpore ſuo lucrentur, ex quibus prohibitionibus colligitur non ſolum maſculos, ſed etiam feminas fuiſſe vocatos.

3 Nec dicebant obſtare allegatum ſtatutum, ſeu conſuetudinem excluſiuam feminarum, quo caſu feminæ non comprehenduntur etiam ſub verbis aptis eas cõprehendere. Bart. in l. vt iuſiurandi. §. ſi liberi. num. 5. verſ. niſi in ciuitate. & verſic. item prædicta vera. ff. de oper. liber. ob eam rationem, quia teſtator præſumitur voluiſſe ſe conformare cum diſpoſitione ſtatuti. Brun. in tractat. de ſtat. exclud. femin. art. 8. nu. 105. & 106. per totum, & præcipue in verſ. prædicta opinio procedit. Quia reſpondebatur tale ſtatutum, ſeu conſuetudinem non probari, nam ad eam probãdam dabatur quædam fides, ſeu atteſtatio Scabinorum oppidi Iuppilienſis ius dicentium ad Pontem amari cordis, quæ nihil viſa fuit probare, tanquam ſimplex fides ſubſcripta. Decian. conſ. 51. nume. 96. & ſeq. vol. 2. & erat extracta lite pendente, & parte non citata. Et cum dicta atteſtatio ſit dubia, de lege, ſeu conſuetudine non poteſt in ea fieri fundamentum. c. in præſentia. verſ. præterea. cum ibi not. de probat.

4 Sed in omnem euentum, quod adeſſet conſuetudo, eſſet alio modo probanda, quam per ſimplicem fidem, & atteſtationem, nam formiter probanda eſſet actualis frequentia, temporis diuturnitas, & tales actus vſitatos fuiſſe publice præſentibus, & ſcientibus multis, & infinitis perſonis, adeoquod poſſit comprehendi interueniſſe tacitum conſenſum maioris partis populi. Azon. in Sum. C. quæ ſit long. conſuet. Cyn. in l. 2. C. eodem titul. verſic. ſed quæro, quid deponent teſtes, cum alijs adductis per Alex. conſil. 131. num. 9. lib. 2.

5 Præterea neque probatum fuit tale ſtatutum, aut conſuetudinem viguiſſe de tempore conditi teſtamẽti, & tamen hoc debebat probari ad interpretandam mentem teſtatorum, vt dicit Brun. in loco præallegato, leges, enim, & conſuetudines non retrotrahuntur ad præterita, ſed tantummodo reſpiciunt futura. c. 2. de conſtit. l. leges. la 2. C. de leg. Felin. in c. vlt. nu. 1. & 3. de conſtitut. Calcan. conſ. 15. num. 13. & ſeq. Et per huiuſmodi reſponſiones tollebantur etiam dicta teſtium, quæ dabantur ad probandam hanc conſuetudinem, quia non deponunt de omnibus requiſitis neceſſarijs ad probandam conſuetudinem, & quod vigeret de tempore conditi teſtamenti.

6 Tandem ad allegatum fauorem agnationis reſpõdebatur, non poſſe in hoc caſu conſiderari cum appareret de clara voluntate teſtatorum contraria, qui voluerunt includere feminas: nam vltra quod vocauerunt prolem, ſub qua etiam feminæ, vt dictum eſt, cõprehenduntur, Domini ponderabant verba teſtamẽti in ea parte, in qua teſtatores prohibuerunt maritos mulierum aliquid lucrari in earum domo, ex qua diſpoſitione neceſſario arguebatur, teſtatores vocauiſſe etiam mulieres, & conſequenter illos ab Halmal a feminis deſcendentes non eſſe excluſos a fideicommiſſo.

R. P. D. PIROVANO.

Aquilana Nullitatis Erectionis. Lunæ 20. Decembris 1610.

ARGVMENTVM.

Oblationes, & alij Prouentus, exiſtentes intra Parochiam, ſpectant ad Eccleſiam Parochialem.

SVMMARIVM.

Oblationes ſunt de iure parochiali. num. 1.
Parochialis Eccleſia habet intentionem fundatam ſuper omnibus prouentibus Parochialibus. num. 1.

DECISIO CCLVI.

1 CVm Dominis placuiſſet die 24. Maij 1610. capere reſolutionem erectionem Eccleſiæ ſub inuocatione Beatæ Mariæ ad Præſepe, intra fines Eccleſiæ antiquæ, & Baptiſmalis loci de Paganica, ac diſmembrationem partis curæ animarũ eiuſdem eſſe nullam, ſuborta eſt exinde alia, non leuis dubitatio, ad quem ſpectarent, Eccleſia erecta, & oblationes illius, omiſſa diſputatione de Eccleſia, dubium propoſui ſtricte ad oblationes. Et dictum fuit illas ſpectare ad Eccleſiam Parochialem loci prædicti de Paganica, quia oblationes ſunt de iure Parochiali. c. quia ſacerdotes, & c. Sanctorum. 10. q. 1. & Eccleſia Parochialis fundat intentum ſuum de iure communi ſuper omnibus prouenientibus intra Parochiã. c. paſtoralis. de his, quæ fiunt a Prælat. cap. ad audientiam. il 1. de eccleſ. ædific. Abb. Barb. & Imol. in d. c. paſtoralis. Idem Abb. in c. dilectus. num. 4. verſ. dubitatur. de offic. ordin. & ibidem Felin. num. 3. Innocẽ. Hoſtien. Anton. de Butrio, & Abb. in rub. de Paroch. Ferrett. conſ. 243. nu. 4. Cappell. Tholoſ. quæſt. 583.

Cal-

Calder.cōſ.5.de relig.domibus, & quamuis Marian. Socin.in ſuo trac.de oblat.lib.18. Viſus ſit diſtinguere ſex caſus,& dubitare primo, an oblationes ſpectarent ad Dominos,qui fabricauerũt Eccleſiam, ſecundo,an ad locum ipſum. Tertio,an ad Eccleſiam illius nominis.Quarto,an ad Eccleſiam Cathedralē.Quinto, an ad Epiſcopum. Sexto, an ad Eccleſiam Parochialem, tamen omnibus conſideratis concluſit ſpectare ad Parochialem, & Commũnis opinio Scribentium affirmauit,cum qua Rota tranſijt ſolo Capitulo de Paganica Informante.

R E V E R E N D I S S. P. D. L V G D V N E N.

Pampilonen.Beneficij. 24.*Nouembris* 1610.

A R G V M E N T V M.

Quod beneficium ſit ſimplex, Beneficij poſſeſſio, quod reſignans habeat aliunde vnde viuere poſſit, valor Beneficij,Clericatus, & idoneitas Impetrantis beneficium: Hęc, inquam, omnia per teſtes probari poſſunt, & quomodo.

S V M M A R I V M.

Beneficia præſumuntur potius ſimplicia, quam curata. numero 1.

*Beneficij poſſeſſio quomodo probetur per teſtes.nu.*2.

*Conſuetudo Regionum attendenda eſt ad effectum probationis, quod reſignanti ſuperſit, vnde commode viuere poſſit.num.*3.

*Valor beneficij per non exceſſum probatur per publicam vocem,& famam.nu.*4.

*Valor beneficij per non exceſſum quomodo probetur per teſtes.num.*5.

*Clericatus ad effectum iuſtificationis gratiæ probatur minus ſemiplena probatione. num.*6.

*Idoneitas ſupplicantis probari poteſt per teſtes. nu.*7.

D E C I S I O CCLVII.

1 PRo Informante videlicet gratiā Domini Leandri eſſe iuſtificatam, quod enim beneficium ſit ſimplex, deponunt tres teſtes ſuper tertio articulo; & concurrit confeſſio Domini Petri Aduerſarij in reſponſione, quam dedit ſuper quarto articulo,vltra quod beneficia prę́ſumuntur ſimplicia,ideoque iſta expreſſio non indiget iuſtificatione. Aegid. deciſio.675.

2 Probant etiam poſſeſſionem Martini reſignantis idem teſtes, quia ſuper ſecundo articulo dicunt cognouiſſe Dominum Martinum,qui fuit beneficiatus Parochialis Eccleſiæ Villedeſos, & ſe ſcire, ac vidiſſe per ſpacium plus triginta annorum ipſum poſſediſſe dictum ſuum beneficium pacifice & quiete percipiēdo fructus abſque contradictione, & inſeruiendo dictæ Eccleſiæ,atque exercendo actus, diligentias, & obligationes,quas habent beneficiati dictæ Eccleſię. Hæc enim eſt pleniſſima,& concludens probatio l. Titia.ff.de ſolution.l.2.vbi Bart.ff.de acquir.poſſ. Cæſ. de Graſſ.deciſ.14.de teſtibus.

3 Quod dicto Martino reſignāti ſupereſt, vnde poſſet commode viuere,dicunt ijdem teſtes, ſuper quarto affirmantes ſe ſcire,quod habebat domos, atq; pecunias,credita,frumentum, equos, & alias res mobiles valoris plus mille Ducatorum,ex quibus annuum redditum quinquaginta Ducatorum ſibi poterat cōſtituere, atque ex illo honeſte viuere, iuxta iſtorũ teſtium dicta, qui ſuper hoc articulo, & ſuper omnibus de publica voce, & fama deponũt cenſeri deberet iſte redditus annuus ſufficiens, cum in hac materia deferatur moribus Regionum,vt per Rebuf.de Congrua. nu.76. atque etiam admittatur in Bulla Sāctæ mem. Pij V.ſuper Congrua Vicarij.

4 Valor quo ad non exceſſum narratus eſt ex eorundem teſtium depoſitione iuſtificatus, dũ ſuper ſecundo dicunt ſe ſcire, ac per experientiam vidiſſe fructus dicti beneficij non excedere valorem viginti quatuor Ducatorum de Camera,& hoc eſſe verum,publicum, manifeſtum,& notorium,& licet in valore per nō exceſſum expreſſe ſufficiat probatio de publica voce, & fama. Aegid.deciſ.682. Verall.deciſ.277. numero 3. par.1.fuit dictum in Eluen. Beneficij Sancti Saluatoris.13. Nouemb.1602. coram R.P.D. meo Decano.

5 Nihilominus teſtes vlterius progrediuntur dicentes ex eadem publica voce,& fama, & ex ipſorũ ſcientia, & viſu, quod abſentes nihil percipiunt,atque hoc ipſum reſpondit quoque ipſemet Petrus in prædicta ſua reſponſione ſuper quarto articulo, fructus vero ad effectum regulæ de valore non conſiderantur,niſi qui etiam importati,& in abſentia percipiuntur, & quotidianarum diſtributionum non habetur ratio. Oldrad.conſil.113. Mohed. deciſione decima ſexta.de præbend. Put.deciſ.464.ſub num.2.Achill. ſuper regul.de valore.deciſ.5.

6 Clericatus Leandri Reſignatarij probatur per teſtes de viſu, licet quo ad hanc qualitatem ſufficeret minus plena probatio. Verall.deciſ.277.numero 6. & ſequen.par.1. Guidop.deciſ.233. Rota in antiq. deciſ.14.de probat.

7 Deniquc vitæ,morumque honeſtas, & ſufficientia ſiue idoneitas Leandri tam ex teſtibus,quam ex examine probata eſt. Itaque fuit concluſum, gratiam eſſe iuſtificatam.

R E V E R E N D I S S I M O P. D. L V G D V N E N.

*Meſſanen.Iuriſdictionis.*24.*Nouembris* 1610.

A R G V M E N T V M.

Eccleſia quando dicatur Parochialis, quādo prę́ſumatur Parochialis,& quomodo probetur Eccleſiam eſſe parochialem.

SVM.

SVMMARIVM.

Teſtium ratio potius quam dictum attendi debet. nu. 1.

Parochialis Eccleſiæ poſſeſſio probatur ex eo, quod Sacerdot tempore Paſchatis Reſurrectionis diſtribuit ſigna, & bolettinos eorum, qui ſe communicarunt. nu. 1.

Onerum ſolutio probatur pertinentia. nu. 2.

Sacerdos quod ſit parochus Eccleſiæ, cui inſeruit, probatur ex eo, quod in alijs Eccleſiis non adeſt Parochus. numero 3.

Epiſcopus non poteſt habere curam particularem vnius Parochiæ cum illa ſit incompatibilis cum Epiſcopatu. numero 4.

Eccleſia non præſumitur Parochialis, & qui eam parochialem dicit probare debet. nu. 5.

Eccleſia Parochialis non dicitur, quæ non habet diſtinctionem limitum, domorum, & perſonarum. nu. 6.

Eccleſia Parochialis dicitur Eccleſia matrix, etiamſi aliç Eccleſia habeant curam certarum perſonarum. num. 7. & num. 8. Vbi de eadem materia.

DECISIO CCLVIII.

1 CVm preſuppoſito, quod Eccleſia Sanctæ Mariæ Archipreſbyteralis nuncupatæ ſit Parochialis, & quod Archipreſbyter ſit dictæ Eccleſiæ verus, & perpetuus Parochus, Domini ſteterũt in deciſis, die 1. Martij proxime præteriti ex rationibus tunc deductis. Quantum enim ad primum caput ſententiæ claræ ſunt depoſitiones plurium teſtiũ, qui dicũt Archipresbyterum eſſe ſolum Parochum in toto Caſtro, & diſtrictu Caſtri Regalis. Nec ſubſiſtit, quod rationes, quas ipſi reddunt concludant circa iuriſdictionem, non autem circa curam, ideoque intret regula, quod in teſtibus ratio potius, quàm dictũ attendi debet, vt per Aym. poſt Bald. & alios conſil. 36. num. 54. in fi. Nam inter alia deducta in deciſione reaſſumebant Domini præcipue illud factũ, quod ſpeeifice teſtes ſignificant, videlicet Dominum Archipresbyterum quotannis diſtribuiſſe ſigna, ſeu vt ipſi dicũt bollettinos tempore Paſchatis Reſurrectionis, pro recognitione eorum, qui præceptum Eccleſiæ adimpleuiſſent, quæ res proprie ſpectant ad Parochum in c. omnes vtriuſque ſexus. & ibi notatur de pœnit. & remiſſio.

2 Præterea diſpoſitiones teſtium coadiuuantur multis adminiculis alias conſideratis quibus nunc additur, quod Archipresbyter ſoluit Cathedraticum pro omnibus Eccleſijs tam intra, quam extra Caſtrũ Regale exiſtentibus ad eum ſpectantibus, inter quas connumerantur Eccleſiæ, de quibus agitur, & non eſt dubium, quia ex onerum ſolutione probatur pertinentia, vt fuit dictum in Vlixbonen. Iuris Conferendi 2. Decembris 1605. coram bo. mem. Litta, per tex. in clement. 1. de Iur. patr. & c. 1. de Eccleſ. ædific Abb. in c. eam te. num. 13. Butr. nu. 14. de æta. & qual.

3 Poſtremo cum cura nõ poſſit eſſe penes presbyteros iſtarum Eccleſiarum, quia in qualibet Eccleſia ſunt plures, & amouibiles, & ſine titulo, & pro libito diſcedunt ab Eccleſijs, & deſerunt curam, quam non proprio nomine, ſed alieno exercent, conſequens eſt, vt ſit penes iſtum Archipresbyterum, qui de iure ſuo dat multas probationes. Hæc enim cura neceſſe eſt, quod penes aliquem reſideat, & in hoc caſu non reperitur alius, qui poſſit illam vindicare, & in ſimili etiã fuit conſideratum coram bo. mem. Card. Seraphino 14. Decemb. 1598. in Pampilonen. de Stella.

4 Nec obſtat, quòd ex conſ. Oldra. 67. dicitur iſtam curam eſſe poſſe penes Epiſcopum, qui habet curam totius diœceſis. Nam Epiſcopus non poteſt habere curam particularem vnius Parochiæ, cũ illa ſit incompatibilis cum Epiſcopatu, vt dixit Rota in prædicta Pampilonen. in qua fuit allegata alia deciſio in cauſa Pampilonen. de Gongora coram bo. mem. Cardin. Pamphilio, & prius etiam fuerat dictum coram Robuſterio in Toletana iuris nominãdi 28. Ianu. 1583. quæ eſt deciſio 309. par 2. diuerſ. vbi in ſpecie prædictum conſilium Oldr. reprobatur.

5 Secundum autem caput ſententiæ, quod Eccleſiæ Sancti Saluatoris, Sancti Nicolai, & Sanctæ Mariæ non ſint Parochiales, remanet iuſtificatum, ex quo Parochialitas cum de iure non præſumatur, probanda eſt, vt per Bellam. deciſ. 676. per tot. Hic autẽ ad perfectionem talis probationis deficiunt duo requiſita, videlicet quod iſtæ Eccleſiæ habeant Parochum, qui ſingulariter, & ſuo nomine curam in illis exerceat ex iuribus in prima deciſione allegatis.

6 Inſuper nec proprie eſt in dictis Eccleſijs certus populus. Nam diſtinctio limitum, non habetur, & hæc, vel illa domus non eſt huic, vel illæ Eccleſiæ ſemper attributa, ſed duntaxat ſingulis Eccleſijs certus non domorum, aut familiarium, ſed perſonarum numerus aſſignatur, nec perſonæ ſunt ſemper eædem, ſed ſæpe, & pro libito immutantur. Signum manifeſtum, quod iſtæ ſunt Cappellæ extructæ pro ſuccurſu, & auxilio matris Eccleſiæ, atque vt magis commode, & minori turbæ fidelibus Sacramenta poſſint miniſtrare. Lap. allegat. 6. Abb. & Butr. vbi ſupra. Rebuff. de decim. quæſt. 6. num. 11.

7 Quamdiu igitur dictæ Cappellæ, ſeu Eccleſiæ nõ probant Parochialitatem cum ſuis requiſitis curam totius plebanatus cenſetur exiſtere penes Eccleſiam matricẽ, quæ eſt vera Parochia, etiamſi prædictæ Eccleſiæ auxiliatrices habeant curam certarum perſonarum. Abb. conſi. 58. par. 1. colum. fin. verſ. Secundo poſſunt intelligi. per tex. & gloſ. in c. ex tranſmiſſa. de præſumption.

8 Non obſtat, quod iſtæ Eccleſiæ in quadam concordia de Anno 1371. dicantur parochiales. Nam id intelligendum eſt ratione fori pœnitentialis, & Sacramentorum, quæ in illis adminiſtrantur. Cum enim deficiant alia requiſita parochialitatis, declaratio illius enunciatiuæ aliunde petenda eſt, & habetur in viſitatione facta de anno 1601. vbi dictæ Eccleſiæ dicuntur Sacramentales, & Eccleſia Archipresbyteralis

lis

lis dicitur Eccleſia Parochialis matrix. Item Reuerẽdiſſimus Archiepiſcopus Meſſanẽ. erexerat ante biennium prædictas Eccleſias in parochiales, quam erectionem non fuiſſe validam conſulenti Archipreſbytero Sacra Congregatio Illuſtriſſimorum Sacri Concilij Tridentini Interpretum reſpondet, quod eſt argumentum manifeſtum, illas nec eſſe, nec haberi pro vere Parochialibus, & quidem in dicta concordia enumerantur plures præeminẽtiæ Eccleſiæ Archipreſbyteralis, inter quas animaduerſione dignum eſt, ꝙ in feſtiuitatibus Sanctiſſimi Corporis Chriſti, & Aſſumptionis Beatæ Virginis Marię cautum eſt expreſſe, ne in dictis Eccleſijs veſperæ poſſint celebrari, ſed quod omnes illarum Eccleſiarum Clerici conuenire debeant ad Eccleſiam Archipresbyteralem. Si enim illæ Eccleſiæ eſſent veræ Parochiales fuiſſet omnino inconueniens, quod Rector, & alij Clerici, qui plures in qualibet dictarum Eccleſiarum exiſtunt deſererẽt ſuum populum, illumq; celebratione diuinorum officiorum priuarent in feſtiuitatibus adeo ſolennibus.

9 Quantum ad tertium caput ſententię, nihil eſt addendum deciſioni ſententiæ. Sententia enim diſpoſuit presbyteros eſſe approbandos, & eligendos ab Archiepiſcopo Meſſanen. Ordinario, nec quo ad hoc facit de Archipreſbytero, aut de illius conſenſu aliquam mentionẽ, & quatenus diſponit per dictos preſbyteros ſic electos, & approbatos adminiſtrari poſſe Sacramenta in dictis Eccleſijs pro adiumento Archipresbyteri, penes quem omnimoda cura reſideat, remanet ſatis iuſtificata ex ſupradictis.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. LANCELLOTTO.

Pariſien. Pecuniaria. Veneris 26. *Nouemb.* 1610.

ARGVMENTVM.

De mercatore, quòd non teneatur exhibere librum, in quo literę miſſiuæ copiantur, niſi probata exiſtentia tempore motæ litis plenè, & concludenter, non autem præſumptiue. Et de teſtibus nulliter examinatis abſque citatione ad videndum eos iurare.

SVMMARIVM.

Mercator non tenetur exhibere librum vulgo dictum Copia di lettere, niſi illius probata exiſtentia penes ipſum plene, & concludenter, non autem per præſumptiones. numero 1.

Teſtes examinati parte non citata dicuntur nulliter examinati. num. 2.

Citatio facta pro qualibet die ad videndum examinari teſtes vti nimis vaga, non valet. num. 3. *Vbi etiam an ſaltem ſuſtineatur pro prima, ſecunda, vel tertia die.*

Citatio ad videndum committi Notario iuramenta teſtium, non valet, niſi etiam dicatur ad videndum iurare teſtes. nu. 4. *& nu.* 5.

Stylus contrahens, & reſpiciens deciſoria formiter probandus eſt, & non per ſimplicem fidem. nu. 5.

Libros alteri exhibere quis non tenetur, niſi probata exiſtentia penes eum plene, & concludenter, ac etiã de tempore mota litis. nu. 6. *vbi etiam quod iſto caſu non præſumitur de præterito in præſens.*

Liber mercatorum, in quo literæ copiantur non deſeruit, niſi per annum, & pro memoria, & commoditate inueniis, qui literis reſpondet. nu. 7.

Iudex, qui in cauſa ſententiam tulit, non eſt idoneus teſtis deponendo ad comprobationem ſuæ ſententiæ. nu. 8.

DECISIO CCLIX.

1 FVit reſolutum, non teneri ad exhibendum librum Copia di lettere, de quo agitur, cum nõ probetur exiſtẽtia huius libri penes ipſos, quæ eſſet ad hunc effectum plene, & concludẽter probanda, non autem per præſumptiones l. 3. in princ. & ibi gloſ. in §. ſciendum. in verſ. Summatim. ff. ad exhibẽ. & fuit reſolutum in cauſa Eſina bonorum. 12. Martij 1583. coram Illuſtriſ. Cardinale Blanchetto, & in cauſa Romana Redditionis Computorum 22. Martij 1602. coram R.P.D. meo Coccino, & in cauſa Marſicana Theſaurariæ 15. Decemb. 1604. corã R.P.D. meo Ludouiſio, & in cauſa Romana Gemmæ 27. Septembris 1609. coram R. P. D. meo Decano, & in alijs pluribus.

2 Nec illam probant tres teſtes. Nam omiſſis exceptionibus, quæ contra perſonas illorum opponuntur quod aliter ſit Auunculus Syluiæ, alter ſeruitor, & alius iudicauerit in cauſa, nihil faciunt, cum fuerint nulliter examinati abſque citatione ad videndum iurare, quę eſt omnino neceſſaria. l. ſi quando. C. de teſt. cum c. 2. & ibi Abb. & alij eod. tit.

3 Neque obſtat citatio, quæ allegatur, quia cum fuerit ſacta pro qualibet die vti nimis vaga, & ſpeciem ſeruitutis inducens, fuit nulla. Put. deciſ. 258. nu. 5. lib. 1. & deciſ. 152. lib. 2. Mohed. deciſ. 4. numer. 3. de teſtib. & fuit dictum in cauſa Aſten. Paſcui. 24. Nouembris 1606. coram me, & in alijs. Et quatenus vellemus illam ſuſtinere pro prima, ſecunda, vel ad ſummum pro tertia die adhuc nihil releuaret, quia citatio fuit facta pro die 4. Nouembris, & teſtes iurauerunt die 12. Neque citatio intermedia, & terminus ad dãdum interrogatoria aliquid habet commune cum iuramento, quod non impediebatur per pẽdentiam termini ad dandum interrogatoria.

4 Et nihilominus quatenus hæc citatio fuiſſet valida, non fuit citatio ad videndum iurare, ſed ad videndum committi Notario examen, & iuramenta teſtiũ, & magna eſt differentia inter citationem ad videndũ iurare, & ad videndum committi Notario iuramentã teſtium, vt patet ex ſe, & trad. Veſtr. in praxi. lib. 2. c. 6. nu. 11. & 12.

Non

5 Non obſtat ſtylus allegatus, quia eſt contra ius, & reſpicit deciſoria, & non ordinatoria, & ideo non probatur per ſimplicem fidem, ſed eſt formiter probandus, vt in indiuiduo fuit reſolutum in cauſa Aretina Spolij, 9. Iunij 1604. coram R. P. D. meo Coccino. Vltra quod in fide non dicitur, quod fiat citatio ad videndum iurare teſtes, & licet dicatur, quod teſtes examinantur abſque alia citatione ad videndum examinare, non tamen inde ſequitur, quod non fiat citatio ad videndum iurare, cum non dicatur abſque alia citatione ad videndum iurare, ſed ad videndum examinare. Vltra quod neque etiam in fide dicitur, quod poſſint iurare teſtes per longum interuallum poſt citationem, & quod citatio ita vaga ſuſtineatur etiam vltra duos, vel tres dies.

6 Præterea etiamſi teſtes fuiſſent examinati probarent ſolam exiſtentiam penes Bartholomæos per quindecim menſes ante motam litem, non autem de tempore motæ litis, prout requiritur ad hunc effectum. l. non ignorabit. & ibi Canr. numero quatto. ff. ad exhibendum. & fuit dictum in cauſa Valentina illegitimitatis. 9. Februarij, & Decembris 1609. coram R. P. D. meo Caualerio. Nec valet argumentum a præterito in præſens, vel ad tempus motæ litis, quãdo ille, qui habet libros, vel ſcripturas non erat obligatus illos conficere, vel cuſtodire. Canr. in l. 2. numero ſeptimo. Corn. numero vndecimo. C. de teſt. & fuit reſolutum in cauſa Romana Computorum 7. Februarij 1590. coram bonæ memoriæ Orano, & in cauſa Romana Redditionis Computorum 22. Martij 1602. coram R. P. D. meo Coccino, & in cauſa Romana Tutelæ, ſeu adminiſtrationis 17. Iunij 1609. coram me, & in Ferentina Pecuniaria tertia Aprilis 1600. coram R. P. D. meo Attrebaten. & in allegata cauſa Marſicana Theſaurariæ, in quibus fuit dictum, quod non attẽditur probatio præſumptiua, ſed quod requiritur probatio de tempore motæ litis.

7 Neque obſtat, quod mercatores ſoleant conficere, & cuſtodire huiuſmodi librum Copia di lettere, Tum quia non probatur hoc ſolitum, tum quia quatenus probaretur, non tamen ſequitur, quod teneantur, & ſint obligati illum cuſtodire, quod ſufficit ad hunc effectum, ſed ceſſat difficultas in atteſtatione primariorum Mercatorum Vrbis Vincentij, Lauaiani Cæſaris Rodiani, Alexandri Ruſpoli, Franciſci Ticci, Camilli de Pallagio, & aliorum plurium atteſtãtium, quod iſte liber deſeruit ſolum per modicum tempus pro memoria, & commoditate iuuenis, qui literis reſpondet, & quod poſt annum nihil ſeruit, nec ſolet cuſtodiri.

8 Non obſtat, quod vnus teſtis deponat de tempore poſt litem motam, tum quia eſt vnicus, tum quia eſt etiam ſuſpectus cum iudicauerit in hac cauſa exhibitionis, & eius ſententia fuerit reuocata, vnde non eſt idoneus teſtis, iuxta notata in l. ne in arbitris. C. de arbitr. & in cap. cum a nobis. de teſtibus. quod procedit etiam poſt ſententiam per ipſum latam, quia præſumptio eſt, quod velit factum ſuum comprobare. Felin. in d. cap. cum a nobis. poſt nume. 5. Aufr. ad deciſ. Cappell. Tholoſ. 142. num. 2.

REVERENDISS. P. D. DAMASCENO.

Caſalen. Irregularitatis. Lunæ 29. Nouemb. 1610.

ARGVMENTVM.

Irregularitas non incurritur ex ſola intereſſentia in homicidio ſine participatione, prout nec etiam incurritur ex eo, quod quis det operam rei illicitæ, ex quo caſu fuerit ſequutum homicidium, niſi illud illicitum fuerit cauſa homicidij.

SVMMARIVM.

Irregularis quis non efficitur ex ſola intereſſentia homicidio, niſi probetur participatio. num. 1.

Dans operam rei illicitæ, an teneatur de homicidio caſu inde ſequuto. Diſtingue, vt num. 2.

Irregularis efficitur is, qui dedit operam rei illicitæ, ex qua poſtea homicidium caſu ſequutum eſt. Declara, vt num. 2.

Irregularitas incurritur ex interuentu in homicidio, licet quis alium non percuſſerit. Declara, vt num. 3.

Homicidio quis interueniſſe præſumitur potius caſu, quã præmeditate. num. 4.

Teſtis examinatus a Iudice laico contra clericum nihil probat. num. 5.

Teſtibus deponentibus in ſpecie magis creditur, quam deponentibus in genere. num. 6.

Sententia, quæ non iuſtificatur ex actis, tanquam notorie iniuſta non tranſit in iudicatum. num. 7.

Sententiæ ſola diſpoſitiua attenditur potius, quam narratiua. num. 8.

DECISIO CCLX.

1 Cenſuerunt Domini Corradum Molam non incurriſſe irregularitatem. Nam quod ipſe patrauerit aliquod homicidium, non probatur in proceſſu, ſed tantum quod illi interfuit, quæ intereſſentia niſi probaretur participatio, nullius eſt conſiderationis. c. vltimo. in fin. 23. quæſt. 8. Innoc. in c. ſententiam. num. 1. in fin. verb. interſit. titu. ne cler. vel monachi. Speculat. tit. de diſpenſat. §. 4. nume. 9. Abb. in c. Petrus. num. 1. verſ. ſecus videtur. de homicid. Felin. in c. ſicut. num. 6. verſ. & omnia iſta. eodem tit. Feder. de Sen. conſ. 168. in princ. Late Pariſ. conſ. 152. num. 30. 31. lib. 4.

2 Non obſtat, quod homicidia ſequuta fuerint occaſione chorearum, quibus non licebat Conrado, cum eſſet clericus intereſſe, & proinde tanquam dans operam

ram rei illicitæ, teneatur de homicidio etiam caſuali,& præter eius intentionem ſequuto. D.Thom.2.2. q.64.art.8.Nauarr.in Manual.cap.27.num.22 t. To let.lib.1.inſtruct.Sacerd.c.8o. Vgolin.de irregular. c.18.num.8.& ſeq.Maiol.de irregul.lib.5.c.48.§.3. num.3.quia hoc procedit,quando opus illicitum fuit cauſa homicidij,prout ludus noxius,indiſcreta correctio,& ſimilia ſecus, ſi opus illicitum nullo modo fuit cauſa homicidij, vt late explicat Couar. ſuper clemẽ. ſi furioſus.§.4.num.9.verſ.illud ſane.& nume.10.per tot.de homicid.Bene Nauar. conſil.vigeſimo primo. num.4.cod.tirul.

3 Vnde ceſſat aliud, quod ad incurrendam irregularitatem ſufficiat interueniſſe homicidio, licet quis non percuſſerit, Tabien.verbo irregularitatis. 2.nume.21.Maiol.de irregul.li.5.c.48. §.4.num. 1. Spec. de diſpenſ.§.iuxta.num.56. quia debent intelligi de coaſſiſtente qui directe, vel indirecte delicto cooperatus fuit,puta animando percuſſores,vel quod ſimile, ſecus de caſualiter reperto in loco vbi committitur delictum per ſupra in princ.allegata.

4 Quod autem Corradus caſualiter, & non animo coadiuuandi fuerit repertus in loco delicti, nedũ præſumitur eo ipſo, quod contrarium non probatur ad not.in l.merito.ff.pro ſocio.Felin.in c.ſicut.num.6. verſ.& omnia iſta. de homicid. cum alijs per Pariſ.d. conſ.152.num.32.& ſequ.lib.4. Sed etiam ſuadetur ex ſerie facti. Etenim homicidia fuerunt perpetrata in bitruarios occaſione improuiſi eorum acceſſus ad locum,vbi ducebantur choreæ,& captura, quam tentarunt facere de quibuſdam armatis armis prohibitis. Vnde ipſi ad euadendas manus birruariorum exploſerunt tormenta bellica vulgo ſclopos appellata, & facit quod apparet de alia cauſa conueniendo in illo loco hoc eſt, quia ibi ducebantur choreæ.

5 Et quod Corradus acceſſit ad locum ſine armis, vt deponunt quatuor teſtes in Curia Epiſcopali, formiter examinati,quorum dictum minime poteſt labefactari,ex eo quod quidam teſtis, Sondra nuncupatus, contrarium dixerit in Curia ſæculari, tum quia vnus contra quatuor,tum quia periurus cum per prius medio iuramento contrarium depoſuerit, tum denique quia examinatus ſine iuriſdictione, hoc eſt a iudice laico contra clericum.c.at ſi Clerici.& ibi Bal.nu.21. de iud. Oldr.conſ.157.in fine. Gemin.conſilio 142. numero primo.

6 Et ex eiſdem ceſſat fundamẽtum,quod poſſet fieri ſuper relatione Baroncelli facta in eadem Curia nem pe ſe reperiſſe omnes ibi aſſiſtentes armatos, vltra quod in omnem euentum, cum ipſe deponat in genere de omnibus, magis crederetur prædictis quatuor teſtibus,tanquam in ſpecie deponentibus. Bald.conſil. 69.num.1.verſ.& hoc probatur.lib.5.Alex.conſil. 148.nu.4.lib.2.Dec.conſ.448.nu.37.

7 Non obſtat aliud motiuum, quod Corradus ſuper huiuſmodi facto reportauerit in Curia Epiſcopali cõtra ſe condemnationem a qua cum non appellauerit res videatur occaſione rei iudicatæ effecta notoria, quia reſpondebatur primo Sententiam,quo ad materiam homicidij non iuſtificari ex actis. Vnde tanquam notorie iniuſtam minime potuiſſe tranſire in iudicatum,ad l.ſi expreſſum. & ibi Battol. ff.de appell. & relat. Cæſ.de Graff.deciſ.2.nume.7.de dilat.& deciſ.3.num.3.de reb.eccleſ.non alienan. Fuit dictum in cauſa Bononien. de Papinis 8. Nouembris 1577. coram Illuſtriſſimo Seraphino relata inter impreſs. deciſ.311.nu.3.par.2.

8 Secundo dicebatur non apparere, quod Corradus fuerit cõdemnatus propter homicidium cum de hoc nihil in diſpoſitiua ſententiæ,quæ ſola diſpoſitiua attenditur.Roman.conſ.157.num.2. Federic.de Sen. conſil.220.in c.fin.& fuit dictũ in Romana,ſeu Amerina domus.8. Iunij 1576. corã Cantuccio relata inter impreſs.diuerſ.deciſ.34.nu.12.par.2.& poſſe eſſe, quod fuerit condemnatus ob ſolam intereſſentiam choreis,& ſcandalo ex eius carceratione, & ductu ad iudices laicos, ſequuto quod etiã ſit veriſimile ex pœna breuis,exilis,& paruæ pecuniæ inflictę in dicta ſententia, quæ pœna non correſpondet magno delicto, quod alias cõmiſiſſet Corradus ſi participaſſet de homicidio. Et ita fuit concluſũ Corrado ſolo informan. cum pars aduerſa pluries citata non curaſſet cõparere,fuit tamen habita ratio cuiuſdam diſcurſus per incertum auctorem contra Corradum formati, & per eundem Corradum dati in Rota, vt patet ex reſponſionibus ſupra datis.

REVERENDISSIMO P. D.

LVGDVNEN.

Romana Domus.29.Nouembris 1610.

ARGVMENTVM.

Emphyteuſis prohibita alienari ſine conſenſu Domini, quando poſſit legari,aut alias in teſtamento relinqui, & quando etiam emphyteuſis ad Dominum deuoluatur per non ſolutionem Laudemij, vel per alienationem factam in Eccleſia.

SVMMARIVM.

Emphyteuſis conceſſa pro ſe, ſuiſque hæredibus, & ſucceſſoribus,comprehendit etiam legatarios.nu.1.

Legatarius quomodo hæres eſt.nu.2.

Emphyteuſis prohibita alienari ſub pœna caducitatis non cenſetur prohibita legari, vel alias iure reſtitutionis relinqui.nu.3.

Clauſula ad habendum importat liberam alienandi facultatem.num.4.

Obſeruantia ſubſequuta declarat mentem contrahentium.num.4.

Cauſa

Cauſa qualibet etiam beſtialis excuſat a dolo, & caducitate. num.5.

Relatum dicitur eſſe in referente cum omnibus ſuis qualitatibus. num.6.

Caducitas, ſeu deuolutio rei emphyteuticæ, vt inducatur per alienationem, ſine conſenſu Domini, requiritur vt expreſſe ſit facta tanquam de re libera, & pleno iure ad alienantem ſpectante. nu.6.

Emphyteuſis tranſitoria ad extraneos hæredes, poteſt etiã alienari in eccleſiam. nu.7.

procurator non cenſetur habere mandatum de faciendo incurrere Dominum in pœnam. nu.8.

Scientia ad effectum incurrendi pœnam debet eſſe explicita, & cum omnibus qualitatibus. num.8.

DECISIO CCLXI.

1 IOannes Baptiſta Maſſa conceſſit domum, de qua agitur in emphyteuſim Auguſtino Franchinello pro ſe, & ſuis hæredibus ſucceſſoribus ſub annuo canone, & reſponſione Scutorum octo pacto adiecto, vt idem Auguſtinus non poſſit eam domum alicui perſonæ vendere, date, donare, cedere, vel alias alienare alienationis large ſumpto vocabulo ſine licẽtia, & conſenſu ipſius Ioannis Baptiſtæ. Quodq; alias domus cum omnibus melioramentis ad ipſum Ioannem Baptiſtam deuoluatur, & deuoluta eſſe cẽſeatur. Auguſtinus, & Franciſcus Riccius ſucceſſiue alienarunt de conſenſu Ioãnis Baptiſtæ iſtam domum, quæ cum ad manus Federici perueniſſet, is in ſuo teſtamẽto eam legauit poſt mortem Magdalenæ ſuæ vxoris Eccleſiæ Sanctæ Mariæ de Campo Sancto, mortua Magdalena fuit nomine dictæ Eccleſiæ capta domus poſſeſſione ſciente, & irrequiſito Ioanne Baptiſta, qui cum prætenderet eſſe factum locum deuolutioni lite ſuper hoc introducta, & dato dubio Rota cenſuit nõ eſſe factum locum deuolutioni.

2 Quamuis enim attenta clauſula prohibitionis alienationis dici poſſet, non licuiſſe Federico legare hanc domum, quia larga ſignificatione is, qui legat, alienat per tex. in l. filiusfamilias. §. compater. ff. de leg. 1. quem in propoſito ponderat. Alex. conſ. 9. numer. 10. lib. 2. tamen ſecus dicendum eſt in hoc caſu, in quo emphyteuſis fuerat conceſſa Auguſtino pro ſe, ſuiſq; hæredibus, & ſucceſſoribus, quibus verbis cõprehenduntur etiam legatarij. l. in conuentionibus. vbi Bar. ff. de verb. ſig. & dicit expreſſe Bald. in c. 1. de prohib. feu. alien. per Feder. num. 19. Curt. Iun. conſi. 1. nn. 2. & ſeq. Alex. in l. quædam. §. nihil intereſt. ff. de eden. & ratio eſt, quia legatarius quodammodo quaſi hæres eſt, vt ait text. in d. l. id tempus. ff. de vſucap. & vt eleganter dicit Cuiac. in d. l. in conuentionibus, quã expreſſe exemplificat in emphyteuſi, legatum percipitur ex hæreditate, & ab hærede, quia hæres primo loco percipit legatum, deinde legatarius illud percipit ab hærede, idque facilius procedit ex quo agitur de emphyteuſi priuatã. Calder. cõſ. 6. de locat. Socin. iun. conſ. 58. lib. 2.

3 Et poſito, quod ex principali cõceſſione iſta domus legari potuerit non debet dici, quod prohibitio alienationis in clauſulis ſubſequentibus appoſitæ immutauerint dictam conceſſionem, ſed potius hæc duo capita eiuſdem inueſtituræ ita ſunt accipienda, vt ſe cõpatiantur inuicem, & vnum non deſtruatur ab altero, quod conſequi eſt facile reſtringendo clauſulam prohibitionis ad Auguſtinum primum acquirentẽ prout verba ſonant de ipſo tantum nulla facta mentione de hæredibus, & ſucceſſoribus, vel dictam clauſulam intelligendo de alienatione per viam contractus, quæ etiam regulariter in bonis emphyteuticis eſt magis prohibita, quam ea, quæ fit per viam vltimæ voluntatis, tum inſtitutionis, vel iure legati, quia per iſtam alienationem emphyteuta non cadit ab emphyteuſi, vt quamplurimos cumulans tradit Corbul. de cauſ. priuat. ob alieuar. limit. 14.

4 His accedat obſeruantia declaratoria ſubſequuta, quia ipſemet Ioannes Baptiſta præſtitit conſenſum venditioni factæ cum clauſula ad habendum, quæ ſine dubio importat liberam alienandi facultatem, vt per Rolan. qui alios allegat, nu. 14. lib. 4. & cum perceperit Canonem a Magdalena tanquam hærede inſtituta a Federico habuit notitiam tam legati ad fauorem Eccleſiæ, quam inſtitutionis Dominæ Magdalenæ. Argumento l. non eſt ferẽdus. de tranſac. Socin. conſ. 63. col. 4. lib. 3. & cum non cõtradixerit etiamſi verba conceſſionis eſſent ambigua, tamen per hanc obſeruantiam remanerent declarata. Aym. conſ. 211. num. 8. & fuit ſæpe deciſum.

5 Quæ omnia facilius procedũt ad effectum, de quo agitur. Cum enim Federicus, qui legatũ fecit nõ interuenerit in prima inueſtitura, & domus fuerit ei vendita cum expreſſione, quod venditor haberet plenum ius dictam domum vendendi, quodque ad ipsũ pleno iure dominij ſpectaret, & quod eſſet ſua libera ab omni onere, præterquam a Canone Scutorũ octo monetæ debitorum Ioanni Baptiſtæ Maſſæ proprietario, cuius conſenſus in primis, & ante omnia reſeruatus fuerat, cum Ioannes Baptiſta eam venditionẽ ratam habuerit, illique ſuum præſtiterit conſenſum ſine vlla reſtrictione, aut expreſſione dictæ prohibitionis, ſequitur Federicum habuiſſe probabilẽ cauſam credendi domum eſſe alienabilem, & ideo excuſatur a caducitate, cũ ad hoc quælibet cauſa ſufficiat, quia quælibet cauſa etiam beſtialis excuſat a dolo, & a pœna l. igitur. §. poteſt. ff. de lib. cauſ. Ang. in l. plagij. C. ad leg. Flau. de plagiar. Corn conſ. 67. nu. 13. volu. 2. Gig. de penſ. quæſt. 88. num. 9. Decia. conſi. 3. nu. 29. & ſeq. li. 2. Rota coram R. P. D. meo Ludouiſio in Romana de Iacobatiis. 5. Decemb. 1608.

6 Eadem ratione euitatur aliud caput deuolutionis ex eo, quod Federicus in teſtamento nõ fecit mentionem, quod domus eſſet emphyteutica ſiquidem ipſe tantum ſciebat, domum eſſe ſub proprietate Ioannis Baptiſtæ Maſſæ, & de hoc ſatis videtur feciſſe mentionem per relationem ad inſtrumentum emptionis. Relatum enim dicitur eſſe in referente cum omnib. ſuis quali-

Digitized by Google

qualitatibus.vulg.l.aſſe toto.de hæred.inſtituen.l.ait prætor.§.1.ff.de re iudic.late Tiraqu.de leg.connub. gloſ.7.num.187. Vltra quod ad effectum deuolutionis forſan requireretur alienationem fuiſſe factā expreſſe tanquam de re libera, & pleno iure ad alienantem ſpectante. Salicet.in l.fin.nume.8.C.de iure emphyt.Bald.in authen.quas actiones.num.18.C.de ſacroſanct.Eccleſ.

7 Non poteſt etiam colorari deuolutio ex eo, quod alienatio facta ſit in Eccleſiam, quia ſi hæc emphyteuſis fiet alienabilis in teſtamēto, & tranſitoria ad quoſcunque ſucceſſores potuit etiam relinqui Eccleſiæ, vt in fortiorib. terminis emphyteuſis Eccleſiæ dixit Rota in cauſa Mediolanen. Bonorum de Buffalora. 4. Iunij 1583. coram Bubalo, & ceſſat difficultas in hoc caſu, quia Eccleſia parata eſt vendere iſtam domum alicui perſonæ priuatæ, iuxta notata per Speculat.tit.de locat.§.nunc aliqua, quæſt.117. Clar.in §.emphyteuſis.quæſt.33.in fi.Rebuf.de reb.Eccleſ.non alien. quæſt.11.Henric.Boic.in c.potuit.nu.16.de loca.vbi allegat Io.And.& alios.

8 Denique non fuit incurſa caducitas ex poſſeſſione capta irrequiſito proprietario, & laudemio non ſoluto. Non conſtat enim de mandato illius, qui pro Eccleſia poſſeſſionem accepit, & tamen ad faciendū aliquem incidere in commiſſum requiritur mandatum ſpeciale, quia nunquam cenſetur data facultas faciendi actum, per quem incideret in pœnam. gloſ.in c.dilecto.ibique not.Imol.num.21. de præben. Bart.Iaſ. & alij communiter in l.ſi procurator. de cond.indeb. & in l.3.§.ſi filius.ff.quod quiſque iur. Cur.Iun.conſil.49.in fin.maxime quia nec in eo, qui poſſeſſionem accepit, neque in Eccleſia, ſiue in adminiſtratoribus bonorum Eccleſiæ probatur ſciētia emphyteuſis, prout ad iſtum effectum incurrendi pœnam foret neceſſaria.Cur.conſ.67.numer.6.& num.11.lib.2. Socin. iun.conſ.70.num.4.& ſeq. Anchar. conſ.174.nu.5. & quidem explicita, & cum omnibus qualitarib.gloſ. in verb.concertationi.de appell.in 6.in verb.ſciuerit. Oſaſch.deciſ.76.Becc.conſ.37.num.23.Surd.conſil. 150.num.36.vol.1. Atque ex his fuit dictum non eſſe locum deuolutioni.

REVERENDISS. P. DOMINO LVGDVNEN.

Veneta Cenſus. 3. Decembris 1610.

ARGVMENTVM.

Maritus emens centum nomine vxoris, illum acquirit vxori, & non ſibi, etiam quod pretium ſoluerit de proprijs pecunijs.

SVMMARIVM.

Emens cenſum nomine alterius acquirit pleno iure dominium illi, cuius nomine emit. nu.1.

Maritus emens cenſum nomine vxoris, acquirit ipſi vxori, & non ſibi. nu.2.

Maritus emens cenſum nomine vxoris, illum acquirit vxori, quando poſt ſtipulationem mariti vxor exegit fructus cenſus. nu.4.

Notarius ſtipulando pro abſente acquirit illi, etiam ſine ipſius ratificatione ſecundum magis communem. numero 5.

Sciens, & tacens præſumitur ratificare ea, quæ ad ſui cōmodum geſta ſunt. nu.6.

Scientia præſumitur ex cohabitatione cum eo, qui actum geſſit. num.6.

Emens nomine alterius de propria pecunia non acquirit ſibi, ſed illi, cuius nomine facta eſt emptio. nu.7.

DECISIO CCLXII.

1 Domini cenſuerunt cenſum Scutorum mille debitum per R R. Camaldulenſes Monachos ſpectare ad Dominā Lauiniam. Fuit enim a quondam Auſoiſio emptus nomine, & ad proprietatem dictæ Dominę Lauiniæ ſuæ vxoris, cui per dicta verba fuit pleno iure quæſitum dominium. Bal. poſt gloſ.in l.proprietatis. C.de probation. & in l.feminæ.§.illud.in fine.C.de ſecund.nupt. Felin. in c. conqueſtus.nume. 2.de for.compet. Dec.conſ. 460. nu.10.& ſeq. Abb.in c. cum ad Monaſterium. nu.1. de ſtat.Monach.Aym.conſ.599.num.10. Curt. iun. conſ.21.num.7.in fine.

2 Sunt etiam in inſtrumento alia verba, quæ inferunt, videlicet, quod poſt mortem Lauiniæ non poſſent illius hæredes aliquid petere, quia cenſus eſt vitalitius, quippe ſi cenſus ſpectaret ad maritum, fuiſſet facta mentio mariti, & hæredum ipſius, non autem hæredum vxoris, item quando congregatio Monachorum ſe obligat ſoluere fructus cenſus Dominæ Lauiniæ, vel eius legitimo procuratori, & quando pactum apponitur de facienda extenſione obligationis Cameralis ad ſimplicem eiuſdem Dominæ Lauiniæ requiſitionem, ſi quidem cum emptio, & emptionis conditiones ſint factæ nomine vxoris, & in illis nulla ſit mariti mentio, cenſus præſumitur vere emptus pro vxore niſi contrarium probetur. gl.in l.cum propria. in verb.docenti, & in l. multum intereſt. in verbo ſcriptura.& ibi Doct.C.ſi quis alteri, vel ſibi.& in l.ſi filij tui. in verb. probat. C. de donat. inter vir. & vxor.

3 Et concurrit, quod idem Auſoiſius ab eiſdem Monachis emit alium cenſum, in quo ſuum nomen ſemper appoſuit emens ſuo nomine, & ſibi ſtipulans, quēadmodum ſibi etiam, & ſuis hæredibus in alijs emptionibus ſtipulabatur, ita vt per hanc diuerſitatem appareat, quod in hac emptione non fuit illi eadem mens acquirendi ſibi, vel ſuis hæredibus, ſed quod omnino voluit ſuæ vxori acquirere.

4 Quod inſuper ſuadetur ex quaſi poſſeſſione acquiſita Dominæ Lauiniæ, quæ ſemper exegit fructus iſtius cenſus prout in inſtrumento fuerat cōuentum.

Vnde

Vnde habemus caſum legis, quod vbi poſt ſtipulationem mariti pro vxore ſequitur etiam eiuſdem vxoris poſſeſſio, tunc dominium eidem vxori cenſeri debet quæſitum. dicta l. multum intereſt. in fine. ibique Doctor. omnes, & per eandem poſſeſſionem excluditur contraria mens mariti, & ſimulatio, de qua in tractatu Bart. in d. l. ſi filij. per text. in l. quamuis. dicto tit. C. ſi quis ſibi, vel alteri. & ita Barto. declarat Ang. in d. l. quamuis. Socin. conſ. 229. col. penul. volum. 4. Dec. conſil. 443. nu. 15. Menoch. de arbitr. caſu 470. num. 20.

5 Hinc non obſtat, quod non potuerit acquiri Dominæ Lauiniæ abſenti abſque eius mandato, vel ratificatione. Nam vltra quod videtur eſſe magis communis, quod per ſtipulationem Notarij acquiratur ius abſenti, etiam ſine ipſius ratificatione, vt patet ex infinitis Doctor. quos cumulat Roland. conſilio 79. numero 12. & 22. libro primo. Cephal. conſil. 33. numero quinto. & octauo. libro primo. Clar. in S. donatio. quæſtione 13. numero ſecundo. Menoch. conſilio 92. numero tertio. libro primo. Oſaſch. deciſ. 33. in fine. Surd. deciſ. 111. numero quinto. Rota coram bonæ memoriæ Cardinali Seraphino in Portuen. Bonorum. 27. Decembris 1529. quæ eſt deciſ. 489. par. prima. diuerſ.

6 Adhuc in hoc caſu adeſt ratificatio non ſolum tacita ex ſcientia rei geſtæ, quæ præſumitur in his, qui adſerunt commodum, vt per Menoch. de præſumptio. libro ſexto. præſumptio. 23. numero 84. Theſſaur. deciſione 70. numero duodecimo. Socin. iun. conſilio 67. numero vndecimo. libro tertio. & multo magis ſtante cohabitatione vxoris cum ſuo viro. Roland. dicto conſilio decimo nono. numero 39. & ſequent. Cephal. dicto conſilio 33. numero decimo nono. Honded. conſilio octauo. numero 46. libro ſecundo. Surd. deciſ. 182. num. 4. ſed etiam expreſſa per receptionem fructuum, de qua dictum eſt ad dictam l. Paulus. ff. rem rat. hab.

7 Non obſtat quo ad pretium Cenſus fuerit reſolutum a marito de proprijs ipſius pecunijs. Nam de hoc quicquid ſit, fuit reſponſum, vel prætendi ex iſta ſolutione a marito de propriis pecuniis facta, quod nomen vxoris fuerit ſimulate appoſitum, vt per Dec. conſil. 543. numero 15. poſt Bart. ſupra allegatum, & alios, & hoc non ſubſiſtit, quia ex prædictis apparet Auſoiſium maritum vere acquirere voluiſſe ſuæ vxori, vel prætenditur cenſum ſpectaſſe ad maritum, cuius erat pecunia, & hoc etiam non ſubſiſtit, quia certum eſt, emptum aliena pecunia acquiri non domino pecuniæ, ſed illi, cuius nomine facta eſt emptio. l. cum aliena pecunia. l. nihil prohibetur. dicto tit. C. ſi quis alteri, vel ſibi. Et firmatur regula per exceptiones, quæ dantur in rebus emptis pecunia dotali, minoris, militis, & ſimilium. l. res, quæ ex dotali. ff. de iur. dot. libro tertio. C. arbitr. tutelæ. l. ſi vt proponis. C. de rei vendicat.

R. P. D. VBALDO.

Fauentina Bonorum de Naldis. Veneris 3. Nouembris 1610.

ARGVMENTVM.

Magiſtraliter in hac deciſione tractatur materia hęredis, habentis a teſtatore electionem nominandi poſt eius mortem ſucceſſorem, & ſubſtitutum.

SVMMARIVM.

Haredis electio de ſubſtituto ſucceſſore poſt eius mortem facta ante tempus non valet. nu. 1.

Subſtituti electio facta ab herede ex mente teſtatoris, qui iuſſit hęredem ſibi eligere ſubſtitutum poſt eius mortem, non valet, ſi electus moriatur ante mortem heredis, & ſic quando electus tempore mortis eligentis non viuebat. num. 1.

Hæres grauatus reſtituere hæreditatem in diem, vel ſub conditione, non poteſt in alterius præiudicium illam reſtituere ante euentum diei, vel conditionis. nu. 1. & 2.

Vbi declaratur hæc concluſio, quomodo procedat.

Tranſmittere hæreditatem ad alios quis non poteſt tempore mortis, ſi in illa hæreditate non habebat ius ſolitum, & tranſmiſſibile. nu. 3.

Fideicommiſſum collatum in mortem heredis cenſetur conditionale, & ideo ante hæredis mortem non tranſmittitur. nu. 4.

Nepos quando concurrit cum patruo in ſucceſſione aui an, & quando venire poſſit iure repræſentationis. numero 5.

Peruenire verbum, a teſtatore prolatum, ſignificat cum effectu. num. 6.

DECISIO CCLXIII.

1 Cenſuerunt Domini, ſtandum eſſe in deciſis 2. Maij 1608. coram bonæ me. Iuſto. Nam Alphonſus ſenior inſtituta hærede Vxore Laura eius fidei commiſerat, vt quandocunque ipſa decederet, vel ad ſecundas nuptias tranſiret, hæreditatem reſtitueret vni ex filijs Vincentij fratris teſtatoris, qui dignior ipſi Lauræ, & magis timere Deum videretur, & quocunque caſu electio a Laura non fieret, vel nulla eſſet, voluit teſtator forte extrahi vnum ex dictis filijs Vincentij, qui tanquam Lauræ ſubſtitutus ad ſucceſſionem admitteretur, & demum dicti filij, vt ſupra, vel electi, vel reſpectiue extracti filium primogenitum vocauit. Teſtatore mortuo Laura nominauit Aeneam vnum ex filiis Vincentij eique ſubſtituit eius filium Alphonſum iuniorem, ſed defuncto Aenea ante Lauræ mortem, mox etiam

Y. mor-

Digitized by Google

mortua Laura, ſorte extractus eſt Eques Dionyſius alter ex filijs Vincentij, qui etiam poſſeſſionem hæreditatis adeptus eſt, quã tamen Alphonſus iunior contendebat ad ſe pertinere. Itaque propoſito dubio an illi electio Lauræ ſuffragaretur, Domini negatiue reſpõderunt, vt coram bo. mem. Iuſto, & quia pars Deciſioni non acquieſcebat, propoſui idem dubium, & Rota vna tantum parte informante, quia altera ſæpe citata noluit informare, in deciſis mãſit, quia Alphonſo iuniori nec electio de patris perſona facta, nec ſubſtitutio de ſua ipſius perſona prodeſſe poterat, nõ electio, quia vel fuit nulla, tanquam facta ante tempus, vel ſaltem euanuit per obitum electi, ante mortem Lauræ, vt videtur eſſe tex. in l. cum pater. §. a filia. iuncta gloſ. in verb. electionem. ff. de leg. 2. & ibi Bartol. in prima oppoſit. expreſſe dicit, electionem non valere, ſi ille electus non viuebat a patre mortis eligentis, & hoc idem dicit ibi Imola, & Alberic. in fin. & ratio vera eſt, quia per talem electionem non potuit efferri præiudicium alijs filijs Vincentij, qui potuiſſet eligi a Laura, caſu quo prima electio irritaretur per mortẽ electi, prout contingit, vel alio modo, vt in ſimili eſt tex. in l. filiusfamil. §. Diui. il primo. ff. de leg. 1. & in l. vxorem. §. virum. ff. de leg. 3. vbi grauatus reſtituere in diem, vel ſub conditione, non poteſt in alterius præiudicium reſtituere ante tempus, & illa iura allegauit Rom. conſil. 452. vbi late de hoc. num. 3. 4. & 5. bene facit tex. in l. vnum ex familia. in princip. iuncta gloſ. in verb. mittetur. & ibi Bartol. Caſtr. & alij. ff. de leg. ſecundo. quem tex. vna cum dicto §. Diui ad ſimile propoſitum allegauit Bald. conſilio 118. ſub numero primo, lib. 5. & hanc eandem rationem præiudicij ſentiunt Doctor. communiter in dicto §. a filia, & doctrinam Bar. ibi omnes probant, vt teſtatur Menoch. de arbitr. iudi. quæſtio. lib. primo, quæſt. 83. nume. 3. quam etiam ſequuntur Doct. in l. poſt mortem. C. de fideicomm. Vbi Bald. nume. 2. Fulgoſ. qui optime diſtinguit. num. quarto, & quinro. Corn. nume. quarto. Iaſ. num. 3. verſ. 3. Limita, & ſob numero 5. verſ. ſecunda ſolutio. Angel. in l. ſtipulatio iſta. §. inter certam. & Alexan. in §. ſi quis dolum. numero ſexto. ff. de verborum oblig. Bartol. in l. 3. §. qui fideicommiſſariam. ff. de hæred. inſtit. Pariſ. conſilio vigeſimo tertio, numero 22. libro tertio. Alexand. conſilio 2. numero 16. libro primo, & conſil. 81. numero 12. lib. 6. Vbi de magis communi. Dec. conſilio 416. numero 19. & 20 & in l. cum tempus. numero ſecundo. ff. de regul. iur. & vtrobique teſtat. de communi Ruin conſil. vigeſimo quarto, numero ſecundo, lib. ſecundo. Illuſtriſſimus Mant. de coniectur. vltim. volunt. lib. 8. titu. 5. nu. 20. Surd. conſil. 264. num. 24. lib. 2. Molina de primog. Hiſpan. lib. 2. c. 4. num 24.

2 Non obſtat l. poſt mortem. C. de fideicommiſſ. vbi hæres rogatus poſt mortem reſtituere, poteſt etiam reſtituere in vita, quia ibi certæ perſonæ facienda erat reſtitutio, & ideo nullius erat præiudicium præuenire relationem, niſi ſolius hæredis reſtituentis propter fructus medij temporis, ſed in caſu, de quo agitur, electio debebat fieri de perſona incerta, vel certa de incertis, nempe de vno ex filijs Vincentij, quo caſu maximum poterat fieri præiudicium ſi repræſentaretur electio ei, qui tempore mortis eligi potuiſſet, & ita declarant gloſ. & communiter Doctor. in dicta l. poſt mortem. Cuiac. in dicto §. a filia. Molin. vbi ſupra, numero vigeſimo ſeptimo, & fuit dictũ in Maceraten. Hæreditatis 10. Maij 1606. coram Iuſto de qua etiam fit mentio in deciſione. in hac cauſa facta, ex quibus patet, electionem de Aenea factam non ſuffragari Alphonſo eius filio, tanquam nulliter, & ante tempus factam.

3 Ex quo ſequitur, vt neque Aeneas potuerit tranſmittere hæreditatem in filium, quia ante mortẽ Lauræ non habebat ius ſolidum, & tranſmiſſibile, vt dicit Caſtrẽ. in dicto §. a filia. cum Lauræ arbitrium eſſet ambulatorium, donec viueret, & poſſet variare, & electio fact. eſſet potius quædam deſtinatio, & deſignatio perſonæ fideicommiſſarij, infirma tamen, & inſtabilis. l. vnum ex familia. in princi. & §. rogo. ff. de leg. 2. & declarat Cuiac. in d. §. a filia.

4 Accedit, quod cum fideicommiſſum ſit collatum in mortem hæredis, cenſetur conditionale. l. ſi cum hæres. 4. ff. quando dies leg. ced. Surd. conſil. 73. numer. 73. lib. primo. quod regulariter non tranſmittitur. gloſ. in d. l. poſt mortem. C. de fideicommiſſ. Mod. de fideicomm. art. 22. numero quarto. Honded. conſ. 70. num. 1. lib. 1.

5 Neque etiam idem Alphõſus iuniot venire poteſt iure repræſentationis, quæ habet locum, quando nepos concurrit cum patruis in ſucceſſione aui. §. cum filius. Inſtit. de hæred. quæ ab inteſt. deſer. vbi Doct. Tiraquell. de iure primog. quæſtio. 40. numero decimo nono. Bartol. in l. prima. §. ſi ſit nepos. ff. de collat. dot. Surd. conſilio 85. numero duodecimo, libro primo. Hic autem nullus concurſus adeſſe poterat cum vnus tantum ex filijs Vincentij eſſet eligendus, vel extrahendus.

6 Quod vero pertinet ad ſubſtitutionem factam de dicto Alphonſo, nec etiam ſibi prodeſſe poteſt. Aut enim vult niti ſubſtitutione facta a teſtatore de primogenito electi, vel ſorte extracti, & hæc ſibi nõ ſuffragatur, quia teſtator intellexit de primogenito electi, cuius electio fuiſſet valida. argum. l. 4. §. condemnatũ. ff. de re iud. & qui in effectu ſucceſſiſſet, vt probatur ibi, quia poſt dictam Lauram voluit hæreditatem peruenire ad vnum ex tribus filijs Vincẽtij. Verbum autem peruenire ſignificat cum effectu. l. nomẽ filiarum. § vltimo. vbi Rebuſ. de verborum ſignific. l. 2. §. perueniſſe. ff. de hæred. vel act. vend. hic autem nec electio fuit valida ex prædictis, nec habuit effectum, aut nititur ſubſtitutione de ſe facta a Laura, & hæc nullius eſt momenti tanquam facta contra formam teſtamenti, in quo permiſſum eſt Lauræ, vt nominaret vnum ex tribus Vincentij filijs, cui reſtitueret hæreditatem non autem, vt ei etiam daret ſubſtitutum. Et ita fuit deciſum.

Digitized by Google

REVERENDISS. P. DOMINO BONONIEN.

Parmen. Status. Ven. 3. Decembris 1610.

ARGVMENTVM.

Plura in hac deciſione explicantur, quę attentatorum purgationem reſpiciunt, pręſertim quomodo attentata purganda ſint per ceſſionem, & renunciationem illorum.

SVMMARIVM.

Attentata purgari poſſunt per legitimā renunciationem attentantis, præſertim quando fuerunt cōmiſsa per procuratorem. num. 1. & 2. Vbi amplius quod hac ceſſio poteſt fieri in loco iudicij, etiam quod attentata fuerint alibi commiſſa. num 2.

Iudex qui male iudicauit, ſuam ſententiam reuocare nō poteſt. num. 3. Vbi propterea quod talis reuocatio ſpectat ad alium Iudicem.

Attentata reuocantur ab illo Iudice, cuius maieſtas læſa fuit ob ſpretum inhibitionis. nu. 3. in fi.

Sententia lata ſuper ſtatu perſonæ, quando faciat ius contra tertios nu. 4.

Sententia attentata eſt nulla ipſo iure. nu. 4.

Nullū quod eſt, nullum iuris effectū parere poteſt. num. 4.

Attentata purganda ſunt quo ad omnes proceſsus. nu. 5.

Attentata purgantur per ceſſionem, ſeu renunciationem puram, non autem conditionalem. nu. 6.

Attentata, vt dicantur purgata per renunciationem, & ceſſionem attentantis, quomodo talis ceſſio, ſeu renunciatio fieri debet. num. 7.

Fideicommiſſo non cenſetur renunciatum per ceſſionem, & renunciationem attentatorum. nu. 8.

Attentata quando ſunt purganda neceſſe eſt, vt purgentur nomine omnium, a quibus commiſſa fuerunt. & cum legitimo mandato. nu. 9.

Reuocatio Procuratorum non tollit attentata ab eis perpetrata. num. 10.

DECISIO CCLXIV.

1 DOmini non dubitant, attētata purgari poſſe per legitimam attentantis ceſſionem. Achill. deciſ. 43. de appellat. Paleot. deciſ. 358. Mand. in commiſſ. excluſ. attentat. circa mediū. Lancell. de attent. par. 3. c. 29. num. 24. & ſeq. Et tanto magis, quando fuerunt per præcurſorem commiſſa. Lancell. ibi, num. 27.

2 Admittebant etiam poſſe Dominos Pallauicinos ceſſionē facere in Rot. apud acta iſtius cauſæ, quamuis fuerit in ciuitate Ianuæ attentatum. Hoc enim innuunt deciſ. Achil. & Paleot. & ita fuit ſeruatum in vna Calaguritana de Auſero corā R. P. D. meo Coccino pendente 2. Decembris. 1605. in vna Toletana Cappellaniæ de Paſtrana 22. Ianuarij 1608. coram R. P. D. meo Pamphilio, in vna Burgen. viſitationis de Couarruuias 23. Martij 1609. coram R. P. D. meo Pirouano. & in Tiraſonen. Legati 19. Iunij præteriti coram R. P. D. meo Caualerio, & ſæpius in alijs. Conuenit enim attentata purgari in eo Tribunali, cuius iuriſdictio fuit ſpreta, ad late tradita per Lancell. de attent. par. 3. c. 27. nu. 39. cum plurib. ſeqq.

3 Nec placuit, quod prætēdebatur pro parte DD. de Rangonibus ſententiam latā a Prætore Ianuæ debere ab eodem reuocari. eſſet enim non ſolum nouum, & inauditum, ſed etiam valde durum, quod Pallauicini tenerentur ad factum dicti Iudicis, contra reg. l. ſtipulatio iſta. in 2. reſp. ff. de verb. obli. §. ſi quis aliū. Iuſti. de inut. ſtip. reuocationis propriæ ſententiæ, cū tamē quilibet ſit potius Patronus ad defendendum, quam ad reuocandum a ſe geſta, vt in propoſito per Lancell. d. c. 27. ſub num. 48. Præſertim, quia poteſt Rota reuocare dictā ſententiam, & quidem congruentius, tum quia reuocatio ſpectat ad eū Iudicem, cuius Maieſtas fuit læſa. Mand. in d. commiſs. excluſ. attent. in verb. eidem R. P. D. N. Lancell. d. c. 27. nu. 39. & ſeq. tum quia Prætori, qui ſiue bene, ſiue male functus eſt officio ſuo, non conuenit reuocatio ſuæ ſententiæ. l. Paul. la 1. & l. iudex poſtquam. ff. de re iudic. l. Diui fratr. ff. de pœn.

4 Nec facit, quod obijcitur de præiudicio perpetuo reſultante ex dicta ſententia uti lata ſuper ſtatu perſonæ, quia facit ius quo ad omnes, iux. l. ingen. ff. de ſtat. hom. quia vltra quod poteſt a Rota reuocari, cū ſit lata Rangonibus legitimis defenſoribus non comparentibus, nec facit ius reſpectu tertij. Bartol. in d. l. ingenu. in fin. Bald. num. 6. Ang. circa fin. verſ. quędā. in procem. Alexan. in l. ſæpe. poſt num. 76. & 78. ff. de re iud. Accedit quod dicta ſententia uti attentata eſt etiam nulla ipſo iure. Lancell. de attent. par. 2. ca. 12. ampliat. 12. & par. 3. c. 31. numer. 7. & ſequen. & propterea nullum poteſt iuris effectum parere. l. 4. §. condemnat. ff. de re iud. l. non putabit. §. non quamuis. ff. de bon. poſſ. cont. tab.

5 Domini etiam dixerunt ceſſiones exhibitas a Pallauicinis non eſſe legitimas ex pluribus. Primo, quia ſunt reſtrictiuæ ad actus factos coram officialibus, & Magiſtratu S. Georgij, & non comprehēdunt ſententiam latam a Prætore Ianuæ, neque actus coram ipſo factos, cum tamē attentata ſint quo ad omnes Proceſſus purganda. Put. deciſ. penult. libro ſecundo, & renunciationes defectiuæ non ſuffragentur attentatis. Cæſ. de Graſſ. deciſione quinta, numero ſecundo, de reſtit. ſpoliat.

6 Secundo, quia ſunt conditionales, quatenus ſit receſsū a decreto Rotali, & eius formæ contrauentum. Conditionalis autem ceſſio non admittitur ad purgationē attentat. vt poſt Baldū & alios adductos tradit Lancellot. de attentat. par. tertia, cap. vigeſimo nono, numero 31. & multum deſeruit deciſio Paleott. 273

communita, &c. quæ licet loquatur in purgatione ſpolij, attamen a fortiori concludit in purgatione attentatorum, vt arguit ibi Lancell. & facit, quia ceſſio conditionalis relinquit poſt ſe diſcuſſionem, & litem ſuper purificatione, & liquidatione cōditionis, quod non conuenit purgationi attent. vt per Cæſ. de Graſ. d. deciſ. 5. num. 3. & Lancel. d. c. 29. num 73.

7 Tertio in dictis deciſionibus dicunt Pallauicini velle vti actis in præiudicium litis pendentiæ in Rota, ex quibus verbis innuitur eos aliquid ſperare ex dictis actis, & tamen vt per ceſſionem purgentur attentata cedens debet renunciare omni iuri, quod ex illis ſibi competere poſſet, ita vt nullo vnquam tempore, neque attentans ex dictis actis commodum ſentire, neque etiam aliquod intereſſe pati poſſet. Paleot. deciſ. 358. Lancel. ibi ſub num. 73. & reponere in priſtinum ſtatum. c. bonæ. de appellat. Alex. conſi. 89. in fine. verſ. & ad hoc concludo. lib. 1. Dec. conſil. 103. num. 1. Lancel. dicto c. 29. num. 77.

8 Quarto, quia ex illis verbis firma ſemper remanente diſpoſitione fideicommiſſi ſuborta ſuſpicione Pallauicini intendunt vti illis attentatis, quæ concernũt fideicommiſſum, & declarationem ſuper eo factam Ianuæ, quia alias eſſent inutiliter appoſita cum clarum ſit, in ceſſione attentati non poſſe cenſeri renunciatum diſpoſitioni fideicommiſſi, vnde ſaltem vti obſcura, & periculoſa ſunt reijcienda. Cæſ. de Graſſ. d. deciſ. 5. num. 3. & 4.

9 Quinto cum acta facta in Ciuitate Ianuæ fuerint facta etiam nomine Alexandri, & Cyri filiorum Pallauicini, ſunt etiam eorum nomine purganda cum legitimo, & ſufficienti mandato ipſorum, Paleot. d. deciſ. 358. Lancel. vbi ſupra. num. 30.

10 Reuocatio D. Serræ, & aliorum Procuratorum in Ciuitate Ianuæ, non tollit attentata ab eis perpetrata, & reſtitutio ſcripturæ obtenta ab officialibus Montis Sancti Georgij, non tollit actus factos coram Prætore, in quibus conſiſtit radix, & ſubſtantia attentatorum. Scripturæ enim coram Iudicibus productæ nil aliud ſunt, quam exẽplum decreti, & exequiminis ipſius Prætoris, & poterunt Domini Pallauicini cum ipſis ſcripturis reſtitutis, vel alijs extractis ab originalibus coram Prætore iudicium proſequi, aut inchoare. Ex quibus, & alijs adductis per Informantes reſolutum fuit, attentata non eſſe ſufficienter purgata.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. LANCELLOTTO.

Romana Hæreditatis de Mareſcottis. Veneris 10. *Decembris* 1610.

ARGVMENTVM.

Legatum rei alienæ ſi ſolui non poteſt, debetur legatario rei legatę æſtimatio, ſiue teſtator ſciuerit, ſiue ignorauerit rem eſſe alienam, præſertim quando eſt factum coniunctę perſonę.

SVMMARIVM.

Factum deciſionis enumeratur. num. 1. *&* 2.
Renunciare fauori ſuo quiſque poteſt. num. 3.
Excipi non poteſt de iure tertij, niſi ipſo tertio volente. numero 3.
Hæres non poteſt impugnare factum defuncti. num. 3. *vbi quod hoc habet locum in quocunque ſucceſſore.*
Iuramentum minoris facit minorem reputari maiorem. num. 4.
Hæredi inſtituto in re aliena debetur æſtimatio eiuſdem rei. num. 9.
Legatum rei alienæ operatur, vt legatario ſolui debeat æſtimatio rei legatæ. num. 9.
Legati rei alienæ debetur legatario æſtimatio, ſiue teſtator ſciuerit, rem eſſe alienam, ſiue ignorauerit. numero 10. *præſertim quando eſt factum coniunctæ perſonæ. num.* 10.

DECISIO CCLXV.

1 DOmini reſoluerunt, quod quatenus teſtamentum Alphonſi ſuſtineatur, non obſtante, quod Marcus Antonius filius non fuerit inſtitutus niſi in Caſtris Iulianelli, & Parrani, nihilominus debetur æſtimatio. Et in primis firmarunt inſtitutionem Marci Antonij de Caſtris Iulianelli, & Parrani factam ab Alphonſo patre cum prohibitione, quod non poſſit aliud petere, vel prætendere fuiſſe de re omnino aliena, cum longeante teſtamentum Alphonſus fuerit iſtis Caſtris priuatus, & illa fuerint confiſcata Cameræ Apoſtolicæ, quæ mediante compoſitione Scutorum 10. milliũ ea ceſſit, & donauit Sfortiæ, & alijs Nepotibus teſtatoris, ex Marco Antonio, quo fit, vt de tempore teſtamenti nullum ſuper illis ius habuerit, in quo potuerit filium inſtituere.

2 Neque obſtat, quod Alphonſus anno 1574. ante confiſcationem donauerit dicta Caſtra eidem Marco Antonio, quia cum poſtmodum anno 1578. etiam ante confiſcationem idem Marcus Antonius fecerit retrodonationem de eiſdem Caſtris eidem Alphonſo, dicta donatio non eſt habenda in conſideratione, maxime cum Alphonſus huiuſmodi retrodonationem acceptauerit, illaque vſus fuerit tam in iudicio, quam extra, & ſic a prima donatione fuit receſſum per ſecundum actum retrodonationis effectuatum, per quam retrodonationem Caſtra effecta fuerunt Alphonſi, ac inde comprehenſa in confiſcatione bonorum ipſius Alphonſi, & mediante donatione facta per Cameram fuerunt effecta filiorum Marci Antonij.

3 Neque etiam obſtat, quod dicta donatio eſſet facta contemplatione matrimonij, tum quia quidquid

ſit

ſit reſpectu filiorum,hoc non impediebat alienationẽ in præiudicium Marci Antonij,qui potuit renunciare fauori ſuo. l. ſi quis in conſcribendo. C. de pact. tum quia hæc exceptio non competit D.Pyrrho,cum ſit de iure tertij, ſcilicet filiorum Marci Antonij ex illo matrimonio, quæ non admittitur, niſi ipſo tertio volente. Bartol. in l.2.numero octauo, & decimo. & Socin.numero decimo.ff.de exceptio.rei iudic. Rimi nal.ſen.conſilio 599.numero octauo.verſic. Secus ita demum.libro tertio. prout neque admittitur vbi opponens non habet cauſam ab ipſo tertio. Aymon.conſilio 826.numero primo.Crot. conſilio 119. numero vndecimo.Ruin conſilio 88.numero primo. libro tertio.Tum etiam,quia cum Alphonſus acceptauerit retrodonationem,eaque vſus fuerit, non poteſt dictus Pyrrhus hæres Iuliæ hæredis Alphonſi illam impugnare, ex regula. l.cum a matre. C. de rei vendicat. quæ habet locum etiam in hærede hæredis, qualis eſt ipſe Pyrrhus. Monac. conſilio 89.numero 26. Cephal. conſilio 393. numero 58. verſicul. Quarta hæc concluſio. & habet locum in quocumque ſucceſſore, vt fuit dictum in cauſa Foroliuien.de Montagnanis. 3. Iunij 1602. & in Bonon.de Sancto Petro 25. eiuſdem.coram Reuer. Patre Domino meo Decano.

4 Ex his etiam ceſſat, quod dicitur, quod Marcus Antonius, quando retrodonauit erat minor 25. annorum, vltra quam ex Statuto Vrbis,c.47.lib. 1. ſufficit,quod Marcus Antonius eſſet maiur 20.annorum, & adſit iuramentum, quod faciebat eum maiorem. Auth. Sacramenta puberum. C. de reſcinden. venditio.

5 Quod autem retro donatio non fuerit inſinuata, tollitur ex facto,quia conſtat de inſinuatione,& alijs ſolennitatibus de iure requiſitis, prout etiam tollitur ex facto,quod Marcus Antonius die donationis citra poſſederit dicta Caſtra, non obſtante retrodonatione. Nam hoc non verificatur, prout pariter non verificatur, quod Camera, ſeu Pontifex donauerit dicta Caſtra dd. Nepotibus Alphonſi, habito reſpectu ad dictam donationem factam per Alphonſum Marco Antonio. Immo in donatione, & Chirographo Papæ nulla fit mentio de dicta donatione Alphonſi. Vltra quod hoc non releuaret, quia quatenus eſſet verum, quod Marcus Antonius allegaſſet donationem ſibi factam ab Alphonſo, non propterea poſſet dici non effectuata retro donatio, vel quod fuerit ſublata, vel annullata, ſed allegata fuiſſet donatio ad effectum recuperandi Caſtra de manibus fiſci. & confiſcationem bonorum euitandi, & non eſt nouum, quod quando agitur de redimendis bonis a fiſco multa occultentur, & confingantur.

6 Neque obſtat, quod Alphonſus pro redimendis Caſtris a Camera expoſuerit de ſuo Scuta 400. ad computum Scutorum decem mill. quæ DD. Nepotes pro compoſitione ſoluere debebant, quia non ideo dici poteſt, quod per dictam ſolutionem Scutorum quattuor mill. Alphonſus aliquod ius ſuper dictis Caſtris acquiſiuerit, de quo in vltima voluntate diſponere potuerit, ſed in omnem euentum effectus fuit tantum creditor erga filios Marci Antonij, quod creditum relictum fuit Iuliæ, cui omnia credita in ſpecie reliquit Alphonſus, nec poteſt dici relictum Marco Antonio, idque eo magis, quia ei reliquit tantum Caſtra prædicta cum expreſſa prohibitione, vt nil aliud ex eius hæreditate petere potuiſſet,& ſic dicta inſtitutio non pôt ſe extendere ad pręte nſum creditum, vltra quod apparet, quod Alphonſus non ſoluit dicta Scuta 4000. de pecunijs propriis, ſed de pecuniis Nepotum. Nam pro rata Scutorum 3500.adeſt declaratio Alphonſi facta in iudicio in quodam ſolio manu ſua ſcripto, quod ſcilicet fuerunt ſoluta de Scutis 3500. redactis ex cenſu redempto per Licium de Sabellis, & Martium Columnam ad filios Marci Antonij ſpectante. Pro reſiduo vero Scutorum 500.conſtat, quod Alphonſus habebat tunc temporis in manibus de pecuniis Nepotum duas pártitas, alteram Scutorum 3300. exactam ab Excellentiſſimo D.Virginio Vrſino, alteram Scutorum mille a Cardinali.

7 Quantum vero ad melioramenta, quæ dicuntur facta per Alphonſum in dictis Caſtris, non verificantur, fructus autem quatenus tempore obitus ipſius aliqui extitiſſent, & reperti fuiſſent, non poſſunt dici relicti Marco Antonio, cum huiuſmodi fructus in ſpecie reliquerit Iuliæ.

8 Neque obſtat,quod Marcus Antonius ratificauerit teſtamentum Alphonſi,dum ſemel comparuit pro Iulia, & dum agendo contra quendam debirorem aſſeruit Iuliam non fuiſſe citandam, ſed ipſum, & filios,& hæredes Alphonſi, & Donatarios Cameræ, quia nullibi probatur,quod Marcus Antonius habuerit notitiam iſtius vltimi teſtamenti Alphonſi, ſine qua ſcientia non poteſt induci ratificatio. Immo eſſet ad hunc effectum probãda ſcientia explicita cum omnibus qualitatibus.gloſ.in cap. concertatione.in verbo ſciuerit,de appellation.libro ſexto,quam ſcientiam iſtius vltimi teſtamenti habuiſſe non probatur Marcum Antonium. Verum namque eſt, quod Iulia fuerat hæres inſtituta in alio teſtamento prioris Anni 1598. in quo erant ſubſtituti filij Marci Antonij,in cuius vigore dicitur,quod Iulia adiuerat hæreditatem,non autem vigore vltimi, in quo fuit præteritus Marcus Antonius, & eius filij, ac inſtituta perſona extranea, quod teſtamentum fuiſſet potius à Marco Antonio impugnatum, ſi de eo habuiſſet notitiam, & ideo ſi quod adeſt probatio, non poteſt referri ad vltimum teſtamẽtum a Marco Antonio ignoratum, ſed eſſet ad penultimum referenda.

9 Ex his igitur appareat,quod Marcus Antonius filius fuit inſtitutus in re omnino aliena, ſequitur quod ei debeatur æſtimatio Caſtrorũ relictorum. Inſtitutus enim in re certa, dato ſibi cohærede vniuerſali,qui fuit in hoc caſu D.Iulia dicitur legatarius. Bar. in l.quoties. C.de hæredib. inſtituen.quem communiter ſequuntur Docto. vt per Crot.in repet.l.prima.

num. 69. ff. de leg. 1. Honded. conſ. 83. num. 28. lib. 1. Surd. conſil. 113. num. 13. Affl. deciſ. 38. num. 5. in fine, & conſequenter debetur ei æſtimatio rei alienæ legatæ. §. non ſolum. Inſtitu. de legat. l. cum alienam. C. de legat. Bald. in l. humanitatis. num. 63. C. de impuber. & alijs ſubſtitutio. Anto. Gomez. variar. reſolut. tom. 1. cap. 10. numero 16. in fine. & capitul. 12. numero 13.

10 Nec in hoc caſu eſt dubitandum, an Alphonſus teſtator ſciuerit, rem relictam eſſe alienam, vel ne, iuxta diſtinctionem dicti §. non ſolum. & dicta l. cum alienam. quia ſcientia Alphonſi, quod Caſtra non eſſent propria, ſed Nepotum, non poteſt controuerti, cum ipſemet interfuerit ſtipulationi concordiæ initæ cum Camera, & ſucceſſioni, & donationi ad fauorem nepotum, & hac occaſione ſoluerit ſupra dicta Scuta 4000. ſed nihilominus omni caſu deberi æſtimationem dicunt Bal. in d. l. humanitatis. nu. 63. glo. fi. in c. filius. vbi Canoniſtæ. de teſtamẽtis. De cõi Corn. cõſ. 32. num. 5. lib. 1. Capra concluſ. 107. num. 5. Craſſ. in §. legatum. qõ. 14. nu. 15. verſ. Vnde Quæro, & tenuit Rota in vna Romana Hæreditatis. 26. Iunij 1592. coram Illuſtriſ. Mellino, & in Romana Legati Vineæ 10. Maij 1603. coram Litta, & quod filio in re certa aliena inſtituto debeatur æſtimatio tenet Bald. in l. ſcimus nu. 9. C. de inoſ. teſtam.

11 Et ceſſat omnis difficultas, quia quando legatũ eſt factum coniunctæ perſonæ, vt hic, tunc non procedit prædicta diſtinctio, & debetur æſtimatio, ſiue teſtator ſcienter, ſiue ignoranter rem alienam legauerit, iuxta Communem Doctor. opinionem, in d. l. cum alienam de qua per Gomez. d. c. 12. nu. 13. & per Craſſum in § legatum. q 14. num. 13. & cum fuerit inſtitutus filius non eſt dicendum, quod non ſit veriſimile teſtatorem voluiſſe dare æſtimationem, tam immenſi valoris abſorbentis totam hæreditatem, cum filius præſumatur magis dilectus, iuribus vulgaribus.

REVERENDISS. P. DOMINO LVGDVNEN.

Bononien. Fideicommiſſi de Pannolinis. 10. *Decembris* 1610.

ARGVMENTVM.

Poſiti in conditione an, & quando cenſeantur vocati, quando ad id ſufficiant coniecturę, & quę, & quãdo etiam ex coniecturis inducatur perpetuum fideicommiſſum, & quibus. Et quę requirantur, vt dicatur facta reciproca ſubſtitutio.

SVMMARIVM.

Sententias, & res iudicatas Rota non exequitur, niſi conſtito de earum iuſtitia. nu. 1. & 2.

Filij plures poſiti in conditione cenſentur vocati concurrentibus coniecturis, de quibus ſtatur arbitrio iudicis. nu. 3. Amplia, vt nu. 4. quæ coniecturæ debent non ſeparatim, ſed inſimul iunctæ conſiderari. nu. 19.

Fideicommiſſum inducitur ex coniecturis, de quibus ſtatur arbitrio iudicis. numero 3. & 4. Vbi ampliatur hæc concluſio, vt procedat etiam quo ad portionem patrui, ſed alterius cohæredis, & numero 19. vbi quod iſtæ coniecturæ non ſeparatim, ſed inſimul iunctæ conſiderari debent.

Poſiti in conditione concurrentibus coniecturis cenſentur vocati ad fideicommiſſum, etiam quod nõ ſint deſcendentes. nu. 5. Immo etiam quod ſint extranei.

Fideicommiſſum inducitur ex cõiecturis etiam in extraneis, licet hoc caſu grauiores requirantur coniecturæ. numero 6.

Affectio teſtatoris in hæredes vocatos, ac ſi eſſent filij, facit eos pares ipſis filijs. numer. 7. & 8. vbi propterea quod admittuntur ad hæreditatem, ac ſi vere eſſent filij teſtatoris.

Fictio in caſu ficto operatur idem, quod veritas in caſu vero. num. 8.

Filij poſiti in conditione non cenſentur vocati ad portionem patrui, vel alterius cohæredis, quod an verum ſit, & quando. numero 4. & numero 9. & numero 20. Vbi de materia.

Poſiti in conditione, nomine collectiuo, vt puta deſcendentes, cenſentur vocati omnes in infinitum ordine ſucceſſiuo per fideicommiſſum. numero 10. Declara, vt numero 12.

Poſiti ſæpius in conditione cenſentur vocati. numero undecimo.

Geminatio multum operatur, indicatque enixã diſponentis voluntatem. nu. 11.

Fideicommiſſi perpetuitas colligitur, quando teſtator vocauit extraneos, qui tamen ipſius cognomen, & inſignia aſſumere debeant. nu. 13. & nu. 16.

Verba toties quoties denotant infinitatem. nu. 13.

Poſiti in conditione cenſentur vocati, quãdo teſtator progreſſus eſt ad plures ſubſtitutionum gradus. nu. 14.

Poſiti in conditione cenſentur vocati, perpetuumq; fideicommiſſum cenſetur inductum, quando teſtator qualitatem maſculinitatis ſæpius repetijt. nu. 15.

Poſiti in cõditione cenſentur vocati ex onere iniuncto aſſumendi cognomen, & inſignia teſtatoris. nu. 16. & 17. Vbi de materia.

Poſiti in conditione cenſentur vocati, quando teſtator habuit rationem conſeruandæ agnationis. num. 16.

Dictio per, denotat perſonam immediatam. nu. 17.

Teſtatoris prouiſione ceſſante lex porrigit ſuum auxiliũ. numero 18.

Hæredes poſſunt declarare voluntatem teſtatoris, quia illam præſumantur habere notam. nu. 19.

Subſtitutio reciproca, vt inducatur quæ requirantur. numero 21. & ſeqq. vbi de materia. & nu. 24.

Subſtitutio reciproca datur etiam inter poſitos in conditione vocatos ex coniecturis. nu. 22.

Huiuſmodi dictio appoſita verbo hæreditari denotat totam hæreditatem. nu. 23.

Subſti-

Subſtitutio quod ſit facta vltimo morienti, quomodo colligatur. num 24.

DECISIO CCLXVI.

1 FVit concluſum, eſſe locum Statuto, ita vt duæ ſententiæ conformes latæ ad fauorem Domini Alberti Budrioli de Pãnolinis ſint exequutioni demandandæ, quia de illarum inualiditate non fuit aliquid oppoſitum, & de iuſtitia conſtat. Virgilius ſiquidem Pannolinus ſibi hæredes vniuerſales æquis portionibus inſtituit tres iuuenes nobiles Bononiẽſes, Marium filium Herculis Butrigarij, Octauium filium Iulij Maluetij, & Iacobum filium Alberti Budrioli, qui per ſe, & eorum filios, & deſcendentes maſculos per lineam maſculinam legitimos, & naturales, ac ſi ex ipſo teſtatore geniti forent, aſſumerent cognomina, & inſignia agnationis ipſius teſtatoris eoſdem hæredes inuicem vulgariter, & per fideicommiſſum ſubſtituit, ita vt vno, vel pluribus ſine filijs, & deſcendentibus maſculis, & per lineam maſculinam legitimis, & naturalibus deficientibus eiſdem ſuperuiuentes vnus, vel plures æqualiter ſuccederent. Ipſis vero omnibus ſine filijs, & deſcendentibus huiuſmodi deficientibus, eligeretur per Commiſſarios, & exequutores teſtamentarios alius iuuenis, ex honeſtis parentibus Ciuibus Bononien. otiundus, legitimus, & naturalis ad huiuſmodi teſtatoris inſtitutionem, hæreditatem, & bona, & agnationem modo, quo ſupra, & deinceps toties, quoties huiuſmodi inueſtiti deficerent.

2 Mortuo teſtatore, & adita per ſupranominatos hæredes illius hæreditate exceſſit poſtea è vita Octauius ſine filijs, ciuſque portionem Marius, & Iacobus ſuperſtites inter ſe æqualiter diuiſerunt, deinde mortuus eſt Iacobus relicto Domino Alberto filio, qui in hoc iudicio eſt actor. Demum deceſſit etiam Marius ſine filijs, ſed condito teſtamento, in quo Dominum Ioannem Baptiſtam Butrigarium hæredem inſtituit, qui eſt Reus, & poſſeſſor Albertus aſſerens ſe per obitum Marij vocatum ad eam portionem, quam ille viuens obtinuerat ex dicta hæreditate Virgilij Teſtatoris, moto Bononiæ iudicio obtinuit duas ſententias conformes, de quarum iuſtitia nunc agitur iuxta ſtylum Rotæ, de quo Mohed. deciſione tertia, de teſtam. Cæſ. de Graſs. deciſione prima, num. 8. de locat. quia cum a dictis ſententijs Ioannes Baptiſta appellaſſet, cauſa fuit in Rota commiſſa, cum clauſula conſtito, quod ſit locus Statuto exequatur, ſin minus cauſam appellationis cognoſcat.

3 Igitur ſententiarum iuſtitia in eo conſiſtit, quod trium ſupradictorum hæredum filij, & deſcendentes maſculi fuerunt vocati non ſolum ad ſui quiſque patris portionem, ſed etiam ad aliorum cohæredum partes, & ratio eſt, quia cum dicti filij, & deſcendentes maſculi ſint poſiti non ſemel in conditione, ex communi opinione, quam Rota ſæpius amplexa eſt, cenſeri debẽtur vocati propter quamplures coniecturas, quæ ſaltem ſimul iunctæ indubitanter in hanc ſententiam trahunt iudicem, cuius arbitrio permiſſum eſt, vt æſtimet, an coniecturæ ſint potentes ad inducendum fideicommiſſum. Surd. deciſ. 162. num. 11. Berous conſil. 104. numero 12. lib. 2. Socin. iun. conſil. 110. num. 20. lib. 3. Craſſ. §. fideicommiſſum. quæſt. 14. Corn. conſil. 74. num. primo, & ſecundo, libro 3. Dixit Rota in Peruſina de Alphanis. 22. Iunij 1607. corã R. P. D. meo Ludouiſio, & tradit multis relatis. Menochius libro quarto, præſumpt. 76. numero 26. in fine.

4 Et iſta vocatio ex coniecturis dicitur etiam ad portionem patrui, ſeu alterius cohæredis. Ruin. cõſ. 144. nu. 9. lib. 2. & conſ. 144. lib. 3. Corn. conſ. 306. in fin. lib. 4. Gabr. conſ. 115. num. 13. lib. 1. & conſ. 2. num. 14. lib. 2. Zanch. in l. hæredes mei. §. cum ita. par. 3. numero 91. ad Trebell. & ibidem Ripa, numero 29. poſt Socin. quem allegat Illuſtriſ. Cardin. Mantic. de coniect. vltim. volun. lib. 7. tit. 5. numero ſeptimo. Burſat. conſil. 202. num. 42. & ſequen. Aym. conſ. 130. num. 6. Menoch. conſil. 397. numero 12. Bero. conſil. 105. num. 5. & alij per Ruſtic. de liber. in condit. poſit. lib. primo, c. 1. num. 7. Atque ſecundum hanc opinionem Rota ſępius reſpondit, & ſignanter in cauſa Romana Fideicommiſſi de Quinque 12. Nouemb. 1607. corã eodem R. P. D. Ludouiſio. Nec obſtat, quod in caſu illius deciſionis portio patrui iam deueniſſet ad patrem. Ideoque facilius vna cum portione patris vnita potuerit tranſire in nepotes. Deciſio enim nõ fundatur in illa cõſideratione, ſed in coniecturis voluntatis teſtatoris, & præcipue in conſeruatione agnationis, quam in hoc caſu Teſtator maxime prę oculis habuit, vt infra dicetur, & quidem nõ videtur eſſe ratio eſſentialis diuerſitatis inter vtrũq; caſum. Licet enim portio caduca nõ tranſmittatur in alios, ſed remaneat penes hæredem, vel grauatos. l. 1. §. in nouiſſimo. C. de cadu. toll. tamen penes eoſdem, hæredeſve eorum, manet cum eodem onere illam reſtituendi illi ipſi, cui eã reſtituiſſet grauatus in gradu perempto, vt bene declarat in his terminis. Gabr. dicto conſilio 115. numero 13. Vltra, quod in hoc caſu cum deficientibus lineis inſtitutorum, & deſcendentium maſculorum ab illis teſtator vocet ad ſuam hęreditatem iuuenem eligendum a Commiſſarijs ſtante, quod tres hæredes fuerunt inſtituti, quodque nihilominus vltimus deſcendens grauatur reſtituere totam hæreditatem, neceſſario ſequitur deſcendentes vocari etiam ad partes cohæredum, ad quod bene faciunt notata per Socinum in dicto §. cum ita. nu. 7.

5 Non obſtat, quod non verſemur in deſcendentibus teſtatoris, quia quicquid ſenſerit Clar. in §. teſtamentum. quæſtione ſeptuageſima nona. in fin. coniecturæ ſufficiunt ad effectum, vt etiam non deſcẽdentes a teſtatore cenſeri debeant vocati, quãdo in conditione poſiti fuerunt, vt hic.

6 Quippe etiam in extraneis coniecturæ plurimũ valent ad inducendũ fideicõmiſſum. l. cũ proponebatur. de leg. 2. neq; in hoc aliud eſt diſcrimẽ inter deſcen-

dentes,& extraneos, niſi quod in deſcendentibus ſufficiunt coniecturæ leuiores, vt per Syluestr. Aldobr. conſ.29.num.48.& 51.& Tob.Non.conſ.31.nume. 13. qui alios allegant, ideoque in hoc caſu merito reprehenderunt Illuſtriſs.Mantic.libro 11.tit.3. numero 28. & Michael. Craſſ. in d.§. fideicommiſſum. dicta quæſt.14.in fine.

7 Vltra quod cum teſtator iuuenes nominatim inſtitutos, & deſcendentes maſculos ab illis habuerit pro ſuis,perinde ac ſi ex ipſo geniti fuiſſent,teſtatoris affectio fecit illos pares iſtis,vt per Decian. conſ.26. numero 28.lib.2. quia ex illa validum elicitur argumentum ad voluntatem coniecturandam. Argumento l.ſi ſeruus plurium.§.fin.de leg.1.l.Aurelius.§.Titius.ff. de lib.leg.late Menoch.præſumpt.16.nu.1. & 2.lib. 4.Aym.conſ.62.num.8.

8 Ideo eædem concluſiones admitti debent in iſtis fictis deſcendentibus teſtatoris,qui inueniti admitterentur,quandoquidem fictio in caſu ficto idem quod in uero veritas operatur.c.cum dilectus.c.ad audientiam.de cleric. non reſid.l. 1.§. hoc Senat.ff. ad Trebell.Bart.in l.1.§.ſi ius. in princ.ff. de acquir. hæred. notatur in l.is,qui pro emptore,ff.de vſucap.Dec.cōſil.467.num.18. Decia.conſ.5. num.51. Bene Ruin. conſil.86.num.14,& conſ.115.num.17.& 18.lib.3. Pariſ.conſil.22.numero 38.lib.2. & conſil. 118. numero 32.lib.4.Simonet.de reſeruat.quæſt.35.numero 25.

9 Non obſtat,quod ex communi opinione poſiti nō cenſeantur vocati ad portionem patrui, vel alterius cohæredis,ex congeſtis per Gabr.de ſubſtit. concl.1. num.24.& per Menoch.conſ.85.num.43.præſumpt. 62.num.37.libro 4. Nam illa communis opinio non procedit, quando præter conditionem aliæ etiam coiecturæ vocationem ſuadent, vt patet ex ſupra allegatis,& notant in ſpecie. Gabr. vbi ſupra.nu.28.& Menoch.de præſumpt.62.ſub num.57.in fi.& dicto conſil.25.ſub eodem num.43.

10 Ex pluribus autem in hoc caſu concurrentibus coniecturis, ſeligendo aliquas ſpeciali nota digniores, & eas maxime qui neceſſitatem inducunt implendi voluntatem teſtatoris,quas vti firmiores, & indubitabiles conſiderant præcipue Doctor. vt per Aym. conſ.130.num.6.Surd.conſ.62.num.18.lib.1.Habemus in primis eſſe poſitos in conditione deſcendentes nomine ſcilicet collectiuo,quod aptum eſt vocare omnes in infinitum ordine ſucceſſiuo per fideicommiſſum. Crot.in repet.l. filiusfamilias.§.Diui. num. 17.de leg.1.Couar. variar.reſolut.lib.2.c.5. nume.4. & in c.Rainutius.§.4.in fine.Cephal.conſ. 268. numero 25.& ſeq.libr.2.& de communi, & magis communi teſtatur Ioannes de Anan.conſ.46. nume.1.& ſeq.Ruin.conſ.164.nu.3.lib.3.Natt.conſ.53.nu.25. Gabr.conſ.101.nu.22.lib.2.

11 A quo ſunt poſiti in conditione ſæpius,quo etiam ad effectum inducendæ vocationis.Doct.conſiderāt. Corn.dicto conſ.74.num.9. Rimin.iun. conſilio 21. nume.43.& alij quamplures relati a Ruſtic.vbi ſupr. lib.2.c.5.Quippe geminatio multum operatur,& magis indicat enixam diſponentis voluntatem .l. Baliſta.ff.ad Trebell. Aym.conſ.28.num.42.Corn.conſilio 59.num.8.& conſil.140.nume.2.lib.2.plene Decian.conſil.46. numero 37.& ſeq.libro 2.& bene in his terminis. Pariſ.conſilio 90. numero 12.& 74. libro 2.

12 Non obſtat Cuman. in l.cum ita.§. in fideicommiſſo.num.4.de leg.2.tenens, quod pluribus vocatis ſub dicto nomine collectiuo deſcendentes non per fideicommiſſariam, ſed per vulgarem duntaxat veniant ordine ſucceſſiuo, quod & alij ſenſerunt relati per Molin.de primogen.c.5.nu.27.Surd. deciſ.340. num.18.quæ habetur in fi.lib.4.Conſiliorum.Reſpōdetur enim cum eodem Cumano vbi ſupra, & in l. Gallus.§.quidam recte. de liber. & poſthu. qui dicit ſuam doctrinam non procedere, quoties verba tantū ſucceſſum, & perpetuitatem reſpiciant. Tunc enim vocatos non per vulgarem, ſed per fideicommiſſariā in perpetuum ordine ſucceſſiuo eſſe admittendos. Idem tradiderunt Socin in dicto §.quidam.nume.8, verſ.Quartus caſus.Ibique Iaſ.num.45.& Alciat.nu. 35.plures allegant Couar. in c.Rainutius.§. 2.nu.2. & Molin.vbi ſupra.c.6.num.15.Cardin.Mant.lib.8, & 12.num.11.

13 Et perpetuitas, quam in hoc caſu habuit in votis, & ſua cogitatione amplexus eſt teſtator, dicitur ex procœmio teſtamenti, in quo dixit ſe ita diſponere,vt memoria ipſius teſtatoris magis in dies conſeruetur ex onere iniuncto aſſumendi prædictum cognomen, & inſignia ipſiuſmet teſtatoris.Molin. qui plures auctores,& Doctores refert,& cumulat de primog.libro 1.c.5.num.34. ex mentione lineæ, vt late tradit Decian.d.conſ.28.num.17.& 19.lib.2. ex verbis toties, quoties,quæ denotant infinitatem. Bart.in l.qui bona.§.fin.de dam.infect.

14 Ex progreſſu ad plures ſubſtitutionum gradus,ad cumulata per Cephal.conſ.251. num.79. & maxime ex vltima ſubſtitutione eligendorum per fideicommiſſarios. Atque his progreſſus ad plures gradus ſubſtitutionum deſtruit inſuper pro efficaci vocationis coniectura,quam ponderauit Aym.conſ.13. num.6, & ſeq.Ruin.conſ.139.num.19.lib.3.Anchar.conſil. 74.num.2.Cephal.conſ.114.num.26.lib.1.Alb.conſil.87.num.12.vol.1.Menoch.conſ 310.lib.4.& quidem optima ratione, quia ſi conditio non tranſiret in diſpoſitionem, non poſſet fieri tranſitus de linea ad lineam,neque teſtatoris voluntas impleretur.

15 Alia coniectura deſumitur ex qualitate maſculinitatis ſæpius repetita, etiam cum mentione lineæ maſculinæ, quod indicat teſtatorem proſpexiſſe perpetuæ agnationis conſeruationi.Bald.in l.maximum vitium.num.2.c.de liber.preter.Pariſ.conſ.90.num. 15.& 24 lib.2.& conſ.8.num.9.lib.3.Decian. conſi. 31.num.96.& 99.lib.1.& conſ.161.num.15.Menoch.de præſumpt.76.num.33.Molin.lib.1.c.5.nume. 35.Cephal.conſ.137.nume.12.Vbi de communi, de qua etiam Decia.d.conſ.31.atque inde ſequitur,ma-

ſculos

ſculos deſcendentes in conditione poſitos vocatos eſſe per fideicommiſſariam,& inter illos perpetuum fideicommiſſum inductum fuiſſe. Alias enim ſi primo deſcendente admiſſo ceteri quaſi vocati per vulgaré cenſerentur excluſi, fruſtra teſtator qualitatem maſculinitatis in illis deſcendentibus deſideraſſet. Dec.cõſil.318.num.1.& 2.& conſ.546.in princ. poſt Guido Papæ.quæſt.184.in fi.Cephal.conſ.251.n.77.Aym. conſ.130.nu.2.& plures refert Illuſtriſs.Mant.d.lib. 11.tit.11.num.3.

16 Potentiſſima eſt etiam vocationis cõiectura onus illud maſculis iniunctum, aſſumendi cognomen, & inſignia teſtatoris, quia quos grauauit per conſequẽs cenſetur vocaſſe,& honoraſſe, quando concurrit alia etiam leuis coniectura. Rip.in l.centurio,nume.163, ff.de vulg.Zanch.in d.§.cum ita,in 7.parte. num.62, Curt.iun.conſ.87.num.5.& conſ.113.nu.4. Menoc, præſumpt.76.num.32.lib.4. Dixit Rota in Vrbeuetana, Fideicommiſſi 21. Iunij 1592. coram Orano, deinde ex illo onere reſultat deſiderium Teſtatoris, quod bona conſeruarentur in agnatione de Pannolinis,vt per Menoch.conſ.117.num.23.lib.2. Alciat, conſ.34.num.4.tom.3.lib.9. Cephal.dicto cõſ. 251. num.8.lib.2.Ruſtic.vbi ſupra,lib.2.c.6.num.1.& 46. & fuit dictum in cauſa Interamnen. Fideicommiſſi 15.Nouembris 1599.coram bo.mem.Card. Seraphino. Ratio conſeruandæ agnationis eſt vrgens vocationis coniectura, vt late per Decian.dicto conſil.44. num.14.lib.3.Curt.conſ.22.num.19.Gabr.de fideicomm.concl.4.num.42.& 45.principaliſſimum vocat Theſſaur.deciſ.96.num.20.& 23.dicit ſufficere, ſi cum ea concurrant aliæ aliquæ coniecturę,eamque procedere dicit etiam in extraneis,quando eſt iniunctum iſtud onus aſſumendi nomen,& arma.nu.25.

17 Nec ſubſiſtit,quod in hoc caſu non ſint grauati filij,ſed parentes duntaxat grauati ſint in eo,quod ipſi, & filij eorum aſſumere debeant nomen, & arma. Verba ſiquidem teſtamenti ſunt duo per ſe, & filios, & deſcendentes aſſumant nomen, & arma. Dictio autem per,denotat perſonam immediatam,ita vt per ipſos deſcendentes eodem modo, quo per patres eorũ, & arma, & cognomen ſint aſſumenda, vt in terminis horum verborum tradit Decian. conſil.26. num.33. verſ.Tertio pondero.lib.2.& non eſt curandum, cum quo teſtator loquutus fuerit, ſed attenditur in quem eius intentio dirigatur, & quem grauauerit.l.cum pater.§.donationis.de leg.3.Anchar. conſ.115. nume. 9. Atque abſurdum eſſet oneraſſe maſculos, & illæſa nihilominus relinquere feminis iura legitimæ ſucceſſionis, ſed & onus impoſitum iuueni per Commiſſarium eligen.ſatis,ſuperque declarat, Teſtatorem omnibus onus impoſuiſſe.

18 Non obſtat, quod electio demandata Commiſſarijs,qui non erant immortales impediat præſumptionem voluntatis teſtatoris ſuper perpetuo,& abſoluto fideicommiſſo. Nam reſpondetur non eſſe locum argumentis, quando conſtat de clara teſtatoris mente, dum extinctis lineis toties, quoties voluit eligi alium iuuenem, & circa modum exequendi non eſt vis facienda, quia ceſſante prouiſione teſtatoris lex porrigit ſuum auxilium deferens electionem tempore. c.ſi hæredes.de teſtam.Alb.conſ.465. num.5. Curt.iun. conſil.66.numero 2.libro primo.Craſſ.de ſucceſſ.art. de exequut.vltim. volunt. quæſt.14. numero primo. Iacob.a Can.eod.tract.par.2.§. quæro tertio. numero 4.5.& 24.

19 His coniecturis, quæ in ſimul iunctæ conſiderari non autem ſeparatim diſcuti debent. Bero. qui alios allegat,conſ.104.num.12.in fi.lib.2.Alb.conſ.464. num.5.in fi.Socin.iun.conſ.110.num. 28.in fi.& numero 29.lib.3.Card.Mant.dicto lib.11.tit.3.nu.26, & ſæpiſſimè fuit deciſum. Addenda eſt deciſio facta inter inſtitutos cum interuentu exequutorum teſtamenti,in qua clarè præſupponitur vocatio deſcendentium. Poſſunt enim voluntatem teſtatoris declarare hæredes, qui illam præſumuntur habere notam. Cephal.conſ. 183.num.71.cum alijs allegatis per Illuſtriſs.Mantic.dicto lib.3.tit.1.numero 26.& eadem ratione exequutores teſtamentarij. Bald. conſil.259, num.1.lib.4.

20 Nec dubium eſt, quin iſtæ coniecturę ſint efficaces ad inducendam vocationem etiam quo ad portionẽ cohæredis,ſiue ficti patrui. Nam in coniectura ex maſculinitate deſumpta id tradiderunt Zanch.d.§. cum ita.par.7.num.91.Socin.iun.conſ.110.num.39.lib. 3.Aym.d.conſ.130.num.6. Riminal. iun. conſil. 23. num.59.Surd.conſ.334.num.18.in coniectura conſeruandæ agnationis. Ruin.dicto conſ.144.num.9.libro 2.Aym.dicto conſ.130.nu.9.Decian. dicto conſil.44.num.68.& 73.lib.3.& fuit deciſum in ſupradicta Romana Fideicommiſſi de Quinque. Vbi alij Doctores allegantur in coniectura reciprocę ſubſtitutionis,quando,vt in hoc caſu, facta eſt inter inſtitutos, quod videlicet multo magis teſtator eam facere voluerit inter deſcendentes remotiores, & minus dilectos.Socin.iun.d.conſ.110.num.10.& 39. Aym. dicto conſ,130.num.6.Decian.d.conſ.28. numero 21. lib.1.Surd.conſ.344.num.17.Rimin.iun. conſ.676. num.11. Præterea,quando deficientibus iuuenis eligi debeat ad huiuſmodi teſtatoris hæreditatem, & agnationem,vtique cum mentio omnis facta ſit in plurali,dicendum eſt,vt remaneat hæreditas teſtatoris, in qua iuuenis poſſit ſuccedere,poſitos in conditione cæteri vocatos etiam ad portionem cohæredis. Ruin. conſ.110.num.39.lib.3.Decian.reſp.44.num.68.libro 3. Denique Doctor. a princ.allegati in genere ꝑ firmanda vocatione poſitorum in conditione etiam ad partem cohæredis loquuntur omnes, in quibuſdã ex iſtis coniecturis, & quando tot, & tantæ in ſimul iunctę ſunt,redditur vndique patens,& manifeſta teſtatoris voluntas.

21 Itaque non eſſet neceſſarium magis inſiſtere circa ſubſtitutionem reciprocam inter deſcendentes,tamẽ vt in hoc etiam ſatisfiat allegationibus alias pro Domino Ioanne Baptiſta datis, & in hac poſitione reaſſumptis,& quod pro Domino Ioanne Baptiſta ſæpiſſime

ſine citato neme informauit, dicitur hoc modo concurrere illa tria requiſita, quæ ſufficiunt ad dictam reciprocam inducẽdam, videlicet, quod illi, inter quos de inducenda reciproca agitur, ſint vocati, quod ſubſtitutio facta ſit in tota hæreditate, & vltimo morienti, vt per Illuſtriſs. Mant. de coniect. vltim. volunt. libro 7. tit. 5. numero 15. Sard. conſ. 329. nume. 6. qui alias allegant, fuit deciſum in Vrbeuetana Fideicommiſſi 28. Aprilis 1586. coram Illuſtriſs. Pamphilio, & alias ſæpe.

32 Quod deſcendentes ſint vocati iam ſatis probatũ eſt, & quod datur reciproca inter poſitos in conditione vocatos ex coniecturis, dixerunt Rip. in d. §. cum ita. num. 29. Rimin. ſen. conſ. 189. per tot. Curt. iun. conſ. 39. nu. 14. Ruin. conſ. 167. lib. 3. Socin. iun. conſil. 151. num. 12. lib. 3. Decian. conſ. 44. num. 6. Sfor. Odd. conſ. 66. num. 72. Vltra quod in hoc caſu teſtamenti verba multum vigent, quod ſint etiam deſcendentes vocati per reciprocam. Diſponit enim teſtator vt vno, vel pluribus ſine filijs deficientibus, eiſdẽ superuenientes vnus, vel plures ſuccedant. Quod ſi conſiderauit caſum, quo pluribus deſcẽdentibus plures ſubſtituti eſſent, hoc non potuit contingere inter inſtitutos, qui erant tres.

33 Quod ſubſtitutio facta ſit in tota hæreditate conſtat ex quo teſtator dixit, quod eligatur iuuenis ad huiuſmodi hæreditatem. Illa enim dictio huiuſmodi oſtendit, teſtatorem ſenſiſſe de tota hæreditate. Pariſ. conſ. 52. num. 32. lib. 3. & conſ. 40. nume. 8. lib. 4. Simon de Pret. de interpret. vltim. volunt. lib. 3. folio 322. num. 30. & 33. Odd. de compend par. 5. artic. 6. num. 12. Immo, & quamuis fuiſſet enunciata hæreditas indefinite intelligi deberet de tota hæreditate, quia congrua hæreditas dicitur tota, atque alias non eſt hæreditas, ſed pars hæreditatis, vt de veriori, & in iudicio ſeruata opin. trad. Decian. d. conſ. 44. nu. 69. lib. 3. Menoch. conſ. 397. nu. 12. lib. 4. Socin. iun. conſil. 145. num. 41. & ſeq. lib. 3.

34 Denique quod ſubſtitutio facta ſit vltimo morienti colligitur, quia iuuenis eligendus vocatur omnibus deficientibus, & toties & quoties huiuſmodi inſtituti deficerent. Vbi enim teſtator non exprimit, a quibus hæreditatem vult reſtitui, ſemper intelligitur onus impoſitum vltimo. Decia. poſt alios conſil. 44. nume. 73. lib. 3. Curt. iun. conſ. 111. nume. 13. Socin. iun. conſ. 151. num. 6. lib. 2. de mag. com. Pariſ. conſ. 43. num. 33. in fi. lib. 2. cum alijs per Bart. deciſ. 6. numero 6. & non eſt neceſſe, quod ſubſtitutio fiat formaliter, & verbis expreſſis vltimo morienti, vt dixit Rota in Bononien. de Felicinis coram bo. mem. Seraphino 18. Februarij 1581. Et in ſupradicta Vrbeuetana coram Orano trad. Socin. iun. d. conſ. 151. numero 6. & 9. lib. 2. & conſ. 110. num. 35. libro 3. Late Simon de Pret. vbi ſupra. conſ. 323. nume. 27. & facit etiam, quod iſte iuuenis eligẽdus ſubſtituitur ex nũc, prout ex tunc, quæ verba cum ad extremum tempus deficientiæ reſtringantur, demonſtrant ſubſtitutionem factam vltimo decedenti, non propterea importare reciprocum fideicommiſſum. Nam vltra quod contrarium tenuerunt plures atteſtantes de magis communi, quos cumulat Simon de Pret. d. conſ. 323. d. deciſ. 6. nume. 6. & ſeq. reſpondetur præterea, illam opinionem non procedere, vbi tot argumenta concurrunt voluntatis teſtatoris, & præcipue circa agnationis conſeruationem. Zanch. d. §. cum ita. par. 6. num. 176. Socin. iun. d. conſ. 110. nume. 36. in fi. lib. 3. nec etiam in deſcendentibus teſtatoris, ſecundum magis communem opinionem, de qua Pariſ. conſ. 43. num. 33. lib. 2. Cephal. conſ. 166. nume. 20. Gabr. conſil. 1. num. 20. dixit Rota in ſupradicta Bononien. de Felicinis. Iſti autem per fictionem ſunt deſcendentes teſtatoris, vt ſupra dictum eſt. Quæ tamen dicta intelliguntur ex abundanti, quia etiam ceſſantibus illis requiſitis, poteſt ex alijs legitimis coniecturis induci tacita reciproca. Iaſ. conſ. 103. col. 3. verſ. item fideicõmiſſum. lib. 4. Rip. in d. §. cum ita. nu. 17. vbi Zanch. num. 158. & 694. in antiq. impreſſ. Aym. conſil. 113. Socin. iun. d. conſ. 110. num. 36. lib. 3. Cephal. conſil. 478. nume. 13. & in hoc caſu coniecturæ ſuperabundant, in quibus, non autem in requiſitis reciprocæ, fundarunt præcipue DD. hanc deciſionem, quæ hodie facta fuit vnanimi conſenſu, cum in duabus alijs poſitionibus de anno 1609. factis, haberi non potuiſſet abſoluta reſolutio, licet maior pars tunc inclinaret in eam ſententiam, quæ nunc firmata eſt.

R. P. D. CAVALERTO.

Bononien. de Bonſignoribus. Mercurij 15. Decembris 1610.

ARGVMENTVM.

Heres grauatus in reſolutione fideicommiſſi poteſt ad ſui electionem retinere tot bona hereditaria, quæ ſufficiant pro ſuo credito pecuniarũ, quas erogauit in extinctione æris alieni.

SVMMARIVM.

Heres grauatus in reſolutione fideicommiſſi poteſt deducere, & retinere tot bona hereditaria, quæ ſufficiant pro ſuo credito pecuniarum, quas erogauit in extinctione æris alieni. num. 1. & num. 5. Vbi ampliat etiam ad ſui electionem.

Retentio bonorum debitoris vbi datur creditori in bonis ipſius debitoris pro pecunijs, pro eo a creditore ſolutis, eorundem bonorum æſtimatio facienda eſt ſecundum tempus ſolutionis, non autem ſecundum tempus retentionis. num. 2.

Fideicommiſſario dicenti in hereditate fuiſſe alia bona mobilia, quam ea, quæ ſibi ab herede grauato reſtituta ſunt, probandi onus incumbit. num. 3. & 4.

DECI-

DECISIO CCLXVII.

1 IN hac cauſa iam fuit reſolutum ſub die 12. Februarij, proxime præteriti francationem terrarum, de quibus agitur, fuiſſe factam non de pecunijs hæreditarijs, ſed proprijs Thomæ, & Georgij pupillorum authorum Lauræ, quæ hodie eſt in cauſa. Vnde dubitaui an Lauræ competat retentio ſuper bonis Galiſani, & Martellæ pro pecunijs ſibi debitis; & Omnes reſponderunt, ei competere retentionem, quemadmodum competebat eius authoribus. Nam in reſtitutione fideicommiſſi hærès grauatus poteſt deducere, & retinere tot bona hæreditaria, quæ ſufficiant pro ſuo credito pecuniarum, quas erogauit in extinctione æris alieni. Menoch. conſ. 118. num. 5. & ſeq. Surd. deciſ. 92. num. 6. in fin. vbi dicit eſſe veriorem, & communiorem opinionem. Gloſ. Iac. de Arena. Bart. Alber. Imol. Alex. & alij in l. mulier. §. cum proponeretur. ff. ad Trebel.

2 In tali autem retentione æſtimatio facienda eſt ſecundum tempus factæ ſolutionis, non autem ſecundum tempus reſtitutionis fideicommiſſi. Illuſtriſſimus Mantica de coniect. vlt. volunt. lib. 7. tit. 8. num. 15. cum duobus ſeqq. verſ. & ſi hæres ſoluit. Menoch. dicto conſ. 183. num. 35. & ſeq. Surd. conſ. 291. numero 12. circa finem. & dicta deciſ. 92. num. 40. Fuit dictum in vna Rom. de Incoronatis 28. Iunij 1577. coram Clemente VIII. felicis recordationis tunc Rotę Auditore. Quam rationem Domini tanto magis cōpetere putabant, quia eo ipſo, quod dicti Thomas, & Georgius mediante ipſorum Matre affrancauerunt huiuſmodi bona, cenſetur ex tunc ſibi accepiſſe in ſolutum in bonis hæreditarijs tantundem, quantum importabant pecuniæ ſolutæ in francatione. Menoc. dicto num. 35. Surd. dicta deciſ. 92. cum alijs Doctoribus præallegatis.

3 Nec viſum fuit obſtare, quod replicabat Laurentius non competere retentionem Lauræ ſuper bonis, de quibus agitur, quia in omnem euentum præſumendum eſt hæredem ſibi ſatisfeciſſe prius de pecunijs, ſeu mobilibus, iuxt. diſpoſit. l. a Diuo Pio. §. in venditione. ff. de re iudicata, vt & ſenſit Rot. in dicta Rom. de Incoronatis. Quia reſpondebatur non conſtare, quod in hæreditate prædicta adfuerint alia bona ſuper quibus hæredes ſibi ſatisfacere potuerint, & nihilominus fideicommiſſario dicenti in hæreditate fuiſſe alia bona mobilia, & pecunias incumbit onus probandi. l. ei qui. ff. de probat. in puncto. Alex. conſ. 82. num. 13. lib. 2. Aym. conſ. 316. nume. 5. in nono dub. verſ. tenetur tamen fideicommiſſarius.

4 Et licet pro parte Laurentij multa deducerentur ad probandum in hac hæreditate fuiſſe pecunias, ſuper quibus poterant hæredes, qui hæc bona francauerunt ſibi ſatisfacere, nihilominus videbantur valde dubia, & obſcura. Et primo, inſtrumentum diuiſionis Societatis artis ſerici factum de anno 1524. 12. Iulij, ex cuius lectura Laurentius prætendit conſtare, quod in hæreditate aderant libræ 5000. aſſignatæ Georgio, & Thomæ, non videbatur obſtare, quia eius verba ſunt valde obſcura, quo ad ſummam lib. 5000. quæ de debitis, & non de creditis ſocietatis loquuntur. Præterea non conſtat dicta credita fuiſſe exacta, vel exigibilia. Minus videbatur poſſe fieri vis in tranſactione facta de anno 1522. in qua aſſerebatur in hæreditate adfuiſſe credita exigenda Lugduni vſque ad ſummam lib. 8000. quia in alia tranſactione ſecundo loco facta de anno 1524. fuit dictum, eandem hæreditatem fuiſſe grauatam debitis eiuſdem quantitatis lib. 8000. vnde non potuit redemptio fieri ex tali credito. Opponebatur etiam de alienationibus quorundam bonorum, quæ non viſæ ſunt releuantes, cum eſſent factæ pro dotibus Lucretiæ filiæ Bartholomæi; & alterius filiæ Nicolai, & pro dote materna.

5 Ex quibus ea, quæ adducebantur pro parte Laurentij videbantur remanere valde turbida, & propterea Domini non putabant poſſe ex eis induci præſumptionem aliquam, quod dictis pupillis fuerit ſatisfactum, vel ſatisfieri potuerit de pecunia, quam in dicta francatione expoſuerunt, iux. tex. in dicta l. a Diuo Pio. §. in venditione. Et ideo cum non adeſſent alia bona, ex quibus ſine diminutione fideicommiſſi potuerint ſibi ſatisfacere potuerunt pro ſua ſatisfactione eligere bona, de quibus agitur. Bald. in l. vlt. §. in computatione. nume. 4. C. de iur. delib. Roland. de Inuent. 4. par. §. 10. vtilitas. num. 7. Et conſequenter reſolutum fuit, D. Lauræ vt ei, quæ in locum prædictorum Thomæ, & Georgij ſucceſſit ſuper huiuſmodi bonis competere retentionem.

REVERENDISSIMO P. D. LVGDVNEN.

Lucana Bonorum. 15. Decembris 1610.

ARGVMENTVM.

Legatum quandò dicatur conditionale, eſt notabilis deciſiò.

SVMMARIVM.

Conditio non dicitur adiecta diſpoſitioni imperfectæ per appoſitionem qualitatis, quæ adimpleri debeat poſt actum. num. 1.

Conditionis proprium eſt, vt illa adimpleatur ante perfectionem, & exequutionem diſpoſitionis. num. 1.

Conditionalia verba non dicuntur ea, quæ non præſtant in acquirendo aliquod impedimentum, ſed pronunciant factum explicandum poſt ius acquiſitum, moderando diſpoſitionem eſſe imperfectam. num. 2.

Legatum cum conditione ademptum ſub contraria conditione datum cenſetur. Declara, vt num. 3. & 4.

Quaſi

Quaſi dictio fictionem, & improprietatem importat. n. 3. verſ. Nam fuit reſponſum.

Legatarius non conſequitur legatum ſub conditione negatiua relictum ſine cautione Mutiana. Declara, vt num. 5. & 6.

Eccleſia in patria teſtatoris ſita dilecta ab illo præſumitur, ita vt eam legatis priuare noluerit. num. 7.

DECISIO CCLXVIII.

1 VNanimi conſenſu cenſuerunt Domini, ſtandum eſſe in deciſis coram me die 13. Martij 1609. ex rationibus in deciſione deductis, quibus inhærendo fuit dictum, legatum relictum Eccleſiæ de Corelia a quondam Peregrino nullo modo fuiſſe conditionale, loquendo de vera conditione, quæ ſuſpendit actum, & dum pendet, impedit fieri acquiſitionem, ratio eſt, quia vbicunque alia qualitas adijcitur diſpoſitioni imperfectæ, ea debet impleri poſt actum iam perfectum, alias adiectio qualitatis non dicitur inducere conditionem, quia conditionis proprium eſt, vt impleatur ante perfectionem, & exequutionem diſpoſitionis, vt declarat Bart. in l. quibus diebus. §. Termilius. ſub nume. 1. in fi. ff. de condit. & demonſtr. Bald. conſ. 219. incipien. Peppus. nume. 5. lib. 2. Caſtren. conſ. 292. col. 1. lib. 2. Aym. conſil. 59. num. 1. Corn. conſ. 102. num. 10. lib. 2. Menoch. conſilio 131. num. 1. & ſeq. lib. 2. Honded. conſ. 58. lib. 2. Moron. de reg. & pac. quæſt. 29. num. 6. Idque procedit, etſi quis vſus fuerit verbo conditionis. Bart. in d. §. Termilius. num. 5. Alex. conſ. 102. num. 2. libro 1. Aym. & Corn. in locis præallegatis.

2 In propoſito igitur relictum Eccleſiæ de Corelia in euentum, quod Peregrinus teſtator, eiuſque filij decederent, fuit purum poſt obitum nominatorum, quandoquidem in aditione hæreditatis, per Eccleſiam facienda, nulla ſe offerebat conditio, quæ implenda eſſet, & quamuis teſtator ſubdiderit illa verba cum pacto, Che detto Altare non poſſa eſſere impetrato da perſona alcuna, & quando a caſo fuſſe impetrato vuole, che detti beni ricadino al Conuento di Santo Romano, Non tamen ad noſtrum effectum poſſunt dici conditionalia, quia non præſtant in acquirendo aliquod impedimentum, ſed pronunciant factum explicandum poſt ius acquiſitum Eccleſiæ, moderando diſpoſitionem eſſe imperfectam. l. Mæuia. ff. de manumiſſ. teſtam. l. 1. §. fin. ff. de donat. Tiraquel. de retract. conuent. §. 2. & gloſ. 1. num. 2. Aym. d. conſ. 59. num. 1. Menoch. conſ. 78. nume. 31. & 16. poſt plures, quos allegat, & in terminis illorum verborum, cum hoc pacto, Tob. Non. in conſilio 38. numero 1.

3 Non obſtat, quod dicitur legatum debere cenſeri conditionale, ex quo cum fuerit cum conditione ademptum, nempe prædicto caſu, quo Altare impetraretur, debet etiam cenſeri datum ſub contraria conditione. l. ſi legatum pure. l. legata inutiliter. de adimen. leg. l. aliquando. in fi. & l. quibus diebus. §. quidam. ff. de condit. & demonſtr. & alia congerit Felin. in c. ſignificaſti. col. 4. de foro compet. Nam fuit reſpōſum, quod videlicet in caſu dictarum legum legatum ſub conditione ademptum, cenſetur datum ſub contraria conditione, ficte tantum, & non vere, quia in veritate legatum eſt purum ceſſante conditione ademptionis, & ideo in dictis legibus loquuntur Iuriſconſulti per dictionem fictionem, & improprietatem importantē. Idque melius exprimitur in l. quod pure. ff. quando dies leg. cedat. ibi quaſi ſub conditione legatum habetur, & ita reſpondet Cephal. conſ. 52. num. 7. lib. 1. & de mente. Alex. in l. ſi mihi, & tibi. §. in legatis. poſt Caſtr. ibidem. ff. de leg. 1. Dec. in l. 1. num. 47. de offi. eius, cui mand. eſt iuriſd.

4 Vel reuocatio ſub conditione conferebatur ante ius quæſitum hæredi, vel legatario, quo caſu nil mirum, ſi diſpoſitio reddebatur conditionalis, vt per Cephal. d. conſ. 52. nu. 1. & ſeq. & fuit copioſius dictum in deciſione prima. In teſtamento autem Peregrini ademptio fuit collata in tēpus, quo iam erat ius quæſitum Eccleſiæ, vt dictum eſt, & propterea non poteſt inficere diſpoſitionem antea factam, cum pendeat ex facto tertij, qui eſt proprie caſus. l. propter familias. ff. de hæred. inſtit. ſecundum Cephal. vbi ſupra, & Bertazzol. conſ. 76. nume. 16. & 17. in ciuil. vbi teſtator de communi, & reſpondet ad iura, quæ videntur contraria, atque ita illum text. intellexiſſe videtur Bart. ibi. num. 2. & poſt eum Ang. & Imol. & hanc diſtinctionem faciunt præter alias, cautelas. Socin. conſil. 21. num. 3. lib. 3. Ruin. conſ. 122. num 9. libro 2. & conſ. 150. num. 11. lib. 3. Bertrand. conſ. 113. num. 2. lib. 3. Couarr. in c. Rainaldus. §. 1. num. 7. de teſtam. Gabr. conſ. 105. num. 12. & 13. vol. 1. & nu. 11. dicit ſapere magnam iniquitatem, quod quis ex facto alterius debeat priuari bonis acquiſitis.

5 Et ſic non obſtat, quod Rector debuiſſet præſtare cautionem Mutianam ad hoc, vt conſequeretur legatum ſibi relictum ſub conditione negatiua, ad not. per Bartol. & Doct. in l. Mutiana. ff. de condit. & demonſtr. Ruin. conſ. 150. nume. 45. lib. 3. cum alijs per Informantes pro RR. PP. Sancti Romani. Nam eodem modo reſpondetur, cautionem Mutianam non præſtari, quando conditio pendet a caſu, videlicet facto tertij. Ratio eſt manifeſta, quia cautio ſuccedit loco implementi. l. Mutiana. l. is cui. l. cum ſub hac. l. Titio fundos. ff. de condit. & demonſtr. Ruin. d. conſil. 170. Bart. conſ. 156. num. 4. & conſ. 177. num. 5. lib. 1. & debet continere, quod hæres videlicet legatarius non contrafaciet, alias rem reſtituit cum fructibus, & vſuris medij temporis. l. hæres. §. qui poſt. d. l. cum ſub hac. ff. de condit. & demonſtr. l. cum filius. §. qui Mutianæ. de leg. 2. Cuiac. ad lib. 16. quæſt. princ. in explicatione. l. 72. de condit. & demonſtr. In hoc autem caſu non diſpoſuit, aut iuſſit teſtator, vt Eccleſia de Corelia faceret, vel non faceret aliquid.

6 Accedit, quod ſemper in idem reincidimus, videlicet legatum in hoc caſu non eſſe relictum ſub conditione, & cautio. Mutiana, & ideo non habere locum

in

in modo.Socin.in l.Mutiana.nume.6.de condit. & demonſtr.nec in legato pio,videlicet,quando pia cauſa inſtituitur.Socin.ibidem. num.2.Iaſ.in l.dedi.circa finem.de condict.cauſa data.

7 Poſtremo hæc reſolutio ad fauorem Eccleſiæ de Corelia eſt magis conſona æquitati, quia non eſt veriſimile, quod teſtator, qui dictam Eccleſiam vti ſitã in ſua patria præ oculis habuit, & dilexit, voluerit eã priuare bonis legatis in caſu etiam, quo aliquis improbus impetrans ſupponeretur, & caducitatem induxerit ad fauorem Monaſterij Sancti Romani, non in contumaciam Eccleſię de Corelia facientis, vel non facientis, ſed in odium tertij impetrantis, & in caſu, quo impetratio eſſet valida, ita vt Eccleſia non poſſet amplius ea bona retinere, & fuit etiam in deciſione conſideratum, a qua propterea Domini nullo modo recedendum cenſuerunt.

R. P. D. PAMPHILIO.

Toletana Cappellaniæ de Paſtrana. Mercurij 15. *Decembris* 1610.

ARGVMENTVM.

Attentata non dicuntur purgata per reſtitutionem poſſeſſionis, niſi etiam reſtituantur fructus percepti, & refectę expenſæ, nec iſto caſu admittitur depoſitio vnius Iulij, cum oblatione reſtituendi reliquum, facta liquidatione, fructuſque a poſſeſſore pręſumuntur percepti, niſi contrarium probetur.

SVMMARIVM.

*Appellatione pendente attentata reuocanda ſunt.nu.*1.

*Attentata non dicuntur purgata per ſolam reſtitutionem poſſeſſionis, niſi reſtituantur etiam fructus percepti, & refecta expenſa.num.*1. *Vbi amplius, quod iſto caſu non ſufficit depoſitio vnius Iuly, cum oblatione reſtituendi reliquum facta liquidatione.*

*Depoſitum certa quantitatis pecuniarum cum oblatione de reſtituendo reliquum, facta liquidatione, non admittitur in iudicijs priuilegiatis.num.*1.

*Poſſeſſor præſumitur percepiſſe fructus poſſeſſionis, niſi contrarium probet.num.*2.

*Poſſeſſio inſtrumentalis alio exiſtente in poſſeſſione nihil operatur. Declara, vt num.*3.

*Poſſeſſio capta authoritate Iudicis tribuit ius poſſeſſori abſque alia eiectione, num.*3.

DECISIO CCLXIX.

1 NOn controuertebatur, poſſeſſionem Martini, tanquam captam poſt interpoſitam appellationem a decreto Vicarij Compluten. fuiſſe attentatam.l.1.& tot.tit. ff. nil nou. appell.interpoſ. c.non dolum.de appellat. in 6.ſed quia pro parte Martini prætendebatur, attentata huiuſmodi eſſe ſufficiẽter purgata per ceſſionem poſſeſſionis per ipſum factę propoſui dubium, an ei obſtaret exceptio attentatorum, quod fuit per Dominos affirmatiue reſolutum. Nam licet reſpectu poſſeſſionis fuerit facta ceſſio, non tamen fuerunt reſtituti fructus percepti, & refectæ expenſæ, prout erat neceſſarium, vt attentata dicerentur integre purgata. Verall.deciſ.33. lib.2. in manuſcript. Rot.deciſ.5.de reſtit.ſpoliat. in nou.cum alijs, per Modern.de attent.c.29.num.32.nec ad hunc effectum ſufficit depoſitio vnius Iulij, cum oblatione reſtituendi reliquum facta liquidatione, vt dicit Bal. in c.conquerente.nume.1.verſ.in text.ibi integre. de reſtit. ſpoliat. cuius opinionem in attentatis, & in alijs iudicijs priuilegiaris ſeruat Rota, vt per Caputaq. deciſ.150.num.3.par.1.& trad.Modern.de attent.c.31.num.72.cum ſeq.

2 Nec placuit, quod dicebatur, non conſtare Martinum percepiſſe aliquos fructus, quia cum ipſe poſſederit Cappellaniam per plures annos, præſumitur quoque illius fructus percepiſſe, & ideo tenetur illos reſtituere, niſi doceat ab alio fuiſſe perceptos. Rot. deciſ.25.de præbend.in nouis. Cott.deciſ.54.& fuit dictum in cauſa Panormitana Archidiaconatus 22. Maij 1592. coram R. P. D. meo Decano, & in cauſa Pampilonen. Prioratus. 26. Aprilis 1602. coram R. P. D. Ludouiſio, & alias ſæpius.

3 Minus etiam placuit, quod poſſeſſio Martini fuerit mere inſtrumẽtalis exiſtente tunc Capitulo in poſſeſſione, quæ propterea non probat poſſeſſionem.l.nõ idcirco.& ibi Bald.& alij.C.de fid.inſtrum. cum alijs allegatis. Quia vltra quod illa fuit capta auctoritate iudicis, qui priuat poſſeſſorem ſua poſſeſſione abſque alia eiectione. Angel. in l. qui vniuerſas.§. item cum prætor. in fin. & in l.clam poſſidere. §. qui ad nundinas.num.2.in fin.ff.de acquirend.poſſeſſ. in caſu iſto concurrit mandatum de manutenendo ad fauorem Martini relaxatum, nec non præceptum iudicis factũ colonis, vt de fructibus reſponderent Martino, qui ab eis fuit recognitus, & vlterius Capitulum pluries inſtetit pro manutenrione, quam numquam potuit obtinere propter poſſeſſionem Martini, quæ omnia oſtendunt eius poſſeſſionem non fuiſſe mere inſtrumentalem, ſed realem cum perceptione fructuum, & ita fuit reſolutum.

REVERENDISSIMO P. D. LVGDVNEN.

Romana Vinea. 17. *Decembris* 1610.

ARGVMENTVM.

Mandatum de manutenendo conceditur poſſeſſori tempore motę litis, etiam quod poſſeſſio fuerit

fuerit tranſlata per clauſulam Conſtituti. Nec poſſeſſione ſua quis priuarus cenſetur per man datum iudicis,non rite procedentis.

SVMMARIVM.

Conſtituti clauſula vere poſſeſſionem transfert.nu. 1.
Mandatum de manutenendo concedendum eſt poſſeſſori tempore mota litis.num.1.
Poſſeſſione ſua quis non cenſetur priuatus per mādatum Iudicis minus recte procedentis.num.2.
Contradictor legitimus ad impediendum immiſſionem di citur is,qui ſe poſſeſſorem probat.num.2.
Donatio inter viuos,facta pio loco,non facile reuocari po teſt.num.3.
Poſſeſſorium Summariſſimum non admittit diſputatio nem ſuper validitate,vel inualiditate donationis, cum in eo ſola poſſeſſio attendatur.num.4.

DECISIO CCLXX.

1 Domini dixerunt,mandatum de manutenendo eſſe concedendum Monaſterio Sanctæ Suſannæ in poſſeſſione vineæ, de qua agitur. Siquidem dicti Monaſterij poſſeſſio eſt clara,tam ex conſtituti clauſula ad illius fauorem appoſita in inſtrumento donationis, per quam vere poſſeſſio trāſfertur.l.quod meo.ff.de acquir.poſſeſſ.l.certi.§.1.de precario.c.cum veniſſent.de reſtit.ſpoliat.& alijs per Tiraquel.congeſtis.de iure Conſtit.par.2.ampliat.1. num.1.& ſeq.quam ex actuali, & corporali poſſeſſione capta nomine dicti Monaſterij,& in qua exiſtebat,quando fuit conceſſa immiſſio Eccleſiæ Sancti Iacobi. Probata autem poſſeſſione de tempore motæ litis,vulgata eſt concluſio,manutenendum eſſe poſſeſſorem.§.retinendæ.inſtit.de interdict.& ſimilib.

2 Neque obſtat immiſſio,quia monaſterium non habuit ſe pro ſpoliato, & non fuit priuatum ſua poſſeſſione per iudicem minus recte procedentem. l fin. C. ſi per vim,vel alio modo.l.fin.C.comminat.vel epiſt. Bald.conſ.135.num.2.lib.2. Felin.in c.dilectus.il 1. num.1.de reſcript.Ruin.conſ.17.num.5.lib. quinto. Quod autem Iudex iniuſte proceſſerit, apparet, ex quo non habuit Monaſterium pro legitimo contradictore,cum tamen vigore donationis,& ſic tituli habiti ab ipſomet teſtatore, cuius Eccleſia Sancti Iacobi eſt hæres, atque in vim conſtituti,& poſſeſſionis realis eſſet vere contradictor legitimus ad impediendum dictam immiſſionem.Bart.in l.final.nume.9.& Bald. num.49.C.de edict.Diui Adr.tollen.Socin.iun.conſil.77.num.16.lib.1.Neuizz.conſ.8.num.73.vbi loquitur in terminis donationis.Menoch. de adipiſcē. rem.4.num.586.& 588.

3 Non obſtat, quod donatio fuerit ab ipſo donante reuocata in teſtamento. Nam fuit reſponſum,donationem inter viuos factam pio loco non facile reuocari.§.aliæ autem donationes.inſtit. de donat. l.1.&l. Ariſto.ff.eodem.lib.2.& 3.C. de reuoc. donat. Abb. in c.relatum.de teſtam.Ang.Aret. conſ.4. nume.22. Gabr.concl.1.de Iure patr.

4 Nec facit,quod opponitur de nullitate,ſeu inualiditate donationis.Nam de illa inualiditate non conſtat, & non eſt diſcutienda in hoc Summariſſimo iudicio,in quo ſola poſſeſſio attenditur. Caſtr. conſil.3. num.2.Bald.in cap.licet.num.30.de probat. Fuit dictum in Romana Vineæ 23. Iunij 1581. coram Robuſterio.

5 Atque hæc Domini intelligunt quantum ad quatuor partes Vineæ in donatione comprehenſas, quia quo ad quintam partem, quam ſibi teſtator reſeruauit ad effectum teſtandi pro anima,poſſeſſio legitima eſt penes Eccleſiam,& ſic vtraque pars pro indiuiſo, quælibet tamen in ſua portione reſpectiue poſſidebit, &c.

R. P. D. VBALDO.

Brittinorien.Iuris patronatus. Lunæ 20.Decembris 1610.

ARGVMENTVM.

Iura in partibus extracta per ſucceſſorem in officio probant etiam parte non citata, dummodo fuerint recognita in Curia, in qua producuntur ſententię ſuper ſtatu, quando faciunt ius quo ad omnes, & de A.C. quod in Beneficialibus nullam habet iuriſdictionem, nec ſit competens iudex.

SVMMARIVM.

Teſtes examinati,& acta in partibus geſta non afficiunt, de cuius intereſſe agebatur, & citatus non fuit. numero 1.
Sententia ſuper ſtatu facit ius,quo ad omnes. Declara, vt num.2.
Sententia,& acta procedunt a pari.num.2.
Comparens in iudicio, & proteſtans nihil fieri, niſi ipſo citato, videtur approbaſſe omnia acta iam geſta. numero 3.
A.C.in Beneficialibus eſt iudex incompetens,nec aliquam habet iuriſdictionem.num.4.Vbi tamen quod iura etiā coram eo producta non amittunt ſuum robur.
Confeſſio facta in proceſſu nullo ſuſtinetur.num.4.
Iura extracta,& tranſumptata per ſucceſſorem dicūtur in forma probanti, etiam quod fuerint extracta ſine citatione partis.num.5.
Archiuum,& ſcriptura in eo reperta, probant inter ſubditos.num 6.
Iura in partibus extracta,& in curia producta, recognoſci debent in curia.num.7.

DECI-

DECISIO CCLXXI.

1 DVm introductum eſſet iudicium coràm Ordinatio Brittinotien. ad docendum de Iure patronatus in duobus beneficijs vacantibus, ad quæ duo clerici per aſſertos patronos fuerant præſentati, Petrus Maria Traphigettus a Sede Apoſtolica de ijſdem prouiſus, & poſſeſſionem eorum adeptus, proteſtatus eſt in actis nihil fieri, niſi ipſo citato, coram A. C. virtute Eugenianæ, coram quo actis tranſportatis, & nonnullis alijs iuribus productis, partes obtinuerunt in ſignatura remitti cauſam D. Celleſio, a quo ſententia lata eſt pro Iure patronatus. Cauſa in Rota introducta in gradu appellationis, fuit datum dubium, An examen Teſtium, & iura, & acta de partibus facta, & extracta, non citato D. Traphigetto, nec non extractus coram A. C. ſint in forma probanti? Et Domini dixerunt, teſtes, & acta de partibus non afficere Traphigettum non citatum. l. de vnoquoque. ff. de re iudicata. l. nā ita Diuus. ff. de adopt. Mohed. deciſ. 2. de fide inſtrum.

2 Neque obſtare dixerunt, quod hic ageretur de ſtatu beneficiorum, & ſententia ſuper ſtatu facit ius, quo ad omnes. l. ingenuum. ff. de ſtat. hom. Felin. in c. ſuper eo. numero 1. de teſt. Et quod ſententia, & acta procedunt a pari communiter, not. in c. cauſam. il primo. de teſt. & ibi Butr. num. 4. Alex. in l. ſæpe. numero 125. ff. de re iudic. & ſignanter in materia. l. ingenuum. Achill. deciſ. 5. in fin. de re iudic. Quia fuit reſponſum dictā l. ingenuum. limitari, quando ſententia eſt lata pro ingenuitate, vel libertate, & cum legitimo contradictore. l. Diui fratres. §. 1. ff. de liber. cau. l. cum non iuſto. ff. de colluſ. deteg. Secus ſi pro ſubiectione, & ſeruitute, aut ſi non interuenit legitimus contradictor. Bart. & alij in d. l. ingenuum. ſed in propoſito fuit actum contra libertatem beneficiorum, & non fuerunt affixa edicta, & nemo fuit citatus, niſi quo ad vnum ex dictis beneficijs.

3 Neque obſtat, quod Traphigettus comparuerit proteſtando nihil fieri, niſi ſe citato, & ſic videatur feciſſe omnia acta ſua, iux. c. 2. vt lit. pend. in 6. Mohed. deciſ. 3. in fin. de iudic. Put. deciſ. 71. lib. 3. Caputaq. deciſ. 125. par. 3. Quia cum venerit impugnatiue ad dictum iudicium, tantum abeſt, vt acta præcedentia approbauit, vt potius ex oppoſitione euiuſmodi exceptionis, quæ tendebat ad elidendam intentionem litigantium, debuerit iudicium inter eos quieſcere, donec de oppoſita exceptione cognoſceretur. l. Titia. ff. ſolut. matr. cum alijs per Ang. Aret. conſ. 62. ſub num. 9. verſ. ſed tamen. & num. 10.

4 Quod vero pertinet ad acta, coram A. C. & iura, coram ea producta, dicebant Domini, acta quidem fuiſſe nulla, tanquam facta coram Iudice incompetēte, & non habente iuriſdictionem in beneficialibus. Aegid. deciſ. 210. Achill. deciſ. 250. alias 24. de appell. & fuit dictum in Oritana. Parochialis 12. Decēbris 1597. coram bo. mem. Peregrino, & in Catacen. Canonicatus 4. Iulij 1608. coram Domino meo Caualler io. Iura vero coram ea producta ſi alioquin probarent, non amittere ſuum robur, licet exhibita corā Iudice incompetēte, ſicut dicitur de confeſſione, quæ licet facta in proceſſu nullo, tamen ſuſtinetur, vt not. Abb. in c. 2. num. 14. de Cappell. monac. Vant. de nullit. in tit. Qualiter ſentent. & proceſſ. num. 126.

5 Quæ quidem iura partim erant extracta per ſucceſſorem in Curia Epiſcopali Brittinorien. partim per Archiuiſtas ex publico Archiuo dictæ Ciuitatis, & Ciuitatis Ceſenæ quo ad extracta pro ſucceſſorem in officio, illa videbantur eſſe in forma probanti, quamuis extracta ſine partis citatione. Couar. pract. quæſt. c. 21. num. 3. verſ. hoc ipſum Caputaq. deciſ. 244. numero 3. par. 2.

6 Quo ad extracta ex Archiuo Ciuitatis Brittinorien. cum res ageretur inter eiuſdem Ciuitatis ciues, videbantur etiam probare, quia Archiuum probatur inter ſubditos Felin. in c. ad audientiam. numero 12. verſ. tamen non negat. de præſcript. Card. conſ. 72. numero 8. Alex. in auth. ſi quis in aliquo. nume. 8. C. de eden. & conſ. 138. num. 5. lib. 1. & conſ. 16. numer. 5. lib. 5. cum alijs per Gabr. in tit. de probat. concluſ. 5. num. 14. Verall. deciſ. 42. par. 1.

7 Sed tamen placuit Dominis omnia iura extracta, vel a ſucceſſore in officio, vel ex Archiuo Brittinoriē. debere recognoſci in Curia alias non probare. Put. deciſ. 359. num. 3. lib. 2. & fuit dictum in cauſa Citteren. beneficij 28. Maij 1604. coram D. meo Sacrato. Inſtrumentum vero extractum ex Archiuo Ceſenæ nullam fidem facere, tanquam extra territorium litigantium, quamuis ſub eodem Principe. Verall. d. deciſ. 42. num. 2. par. 1. Et ita fuit deciſum, &c.

REVERENDISSIMO P. D. LVGDVNEN.

Mediolanen. Decimarum. Lunæ 20. Decemb. 1610.

ARGVMENTVM.

Eccleſia quando proprie dicatur matrix, & quando Parochialis.

SVMMARIVM.

Eccleſia matrix, plebana, & baptiſmalis, videtur eſſe vna, & eadem num. 1.

Eccleſia matrix, quæ ſit, variæ dantur ſignificationes, & ideo intelligi debent ſecundum ſubiectam materiam. num. 2.

Eccleſia Parochialis eſt illa, quæ ab alijs Parochijs eſt diſtincta, & certis limitibus ſeparata, habetque ſuum fontem baptiſmalem, & proprium Rectorem, cum titulo collatiuo, qui ſuo, & proprio nomine habet fori pœnitentialis exercitium, & ſacramentorum adminiſtrationē. num. 2.

Eccleſia

Eccleſia matrix dicitur illa, quæ habet ſub ſe alias Eccleſias filiales, quæ poſtea fuerint extractæ. in dictæ matricis Eccleſiæ adiutorium. num. 3.

Eccleſia poteſt dici matrix etiam larga ſignificatione. Declara. vt num 4.

Epiſcopus poteſt ex pluribus Eccleſijs vnam etiam vltimo loco ædificatam erigere in plebem. num. 5.

Teſtibus reddentibus ſui dicti bonam rationem magis credendum, quam deponentibus ſine ratione. num. 6.

DECISIO CCLXXII.

1 Quia in Deciſione in hac cauſa facta die 9. Martij 1609. fuerat dictum, Eccleſiam Sancti Victoris in Caſtro Variſij non eſſe Matricem, Agentes pro dicta Eccleſia qui non acquieſcebant illi reſolutioni, obtinuerunt ſibi dari dubium, An dicta Eccleſia Sancti Victoris ſit Matrix, ſeu Plebana, vel Baptiſmalis. Et faciebant præcipue fundamentum in quibuſdam Doctorum allegationibus, vbi iſtæ appellationes Eccleſiæ matricis, plebanæ, & baptiſmalis, videntur accipi ſynonymè, vt apud Lap. alleg. 15. Abb. in c. ex tranſmiſſa. numero 2. & 3. de præſcript. & alios. Vnde cum ex iuribus antiquis, & recentibus haberent dictam Eccleſiã appellari plebem, ſeu plebanam inferebant eandem dici debere Matricem.

2 Verum attento effectu non ſolum diſputationis inchoatæ, ſed etiam controuerſiæ, & litis, quæ non eſt de ſuperioritate, aut præeminentia, ſed de pertinentia decimarum, Domini dixerunt, appellationem Matricis in hoc caſu eſſe accipiendam ſtricte, cum illa dictio habeat varias ſignificationes, & intelligi debeat ſecundum ſubiectam materiam. Abb. in c. venerabili. num. 2. de verb. ſignific. & in c. vt ſingulæ. nume. 1. de offi. Archipresbyt. Rebuff. de decim. q. 6. nume. 6. 19. & 23. Et ſecundum iſtum effectum, qui eſt an d. S. Victoris Eccleſia poſſit ſuam intentionem fundare, vel ſaltem coadiuuare ex qualitate Eccleſiæ Matricis, fuit reſolutum, nullo modo cõſtare de tali qualitate. Dicitur enim Eccleſia Matrix ea ratione, quod ſicut mater generat filios, ita & iſta regenerat per Baptiſmum, iuxta glo. in Clem. 1. in verſic. matricem. de ſent. excomm. Iſtum autem effectum regenerationis non operatur Eccleſia S. Victoris in Parochianis aliarum Eccleſiarum, quia ſingulæ Eccleſiæ ſunt diſtinctæ, & certis limitibus ſeparatæ, & vnaquæque habet ſuum fontem Baptiſmalem, & proprium Rectorem, cum titulo collatiuo, & perpetuo qui ſuo, & proprio nomine habet fori pœnitentialis exercitium, & Sacramentorum adminiſtrationem, & denique concurrunt ea omnia, quæ deſiderantur ad conſtituendam veram Eccleſiam Parochialem, & verum Eccleſiæ Parochialis Rectorem, ad not. per DD. in c. 2. de Cappell. Monach. & per Barbat. in c. ex parte. il 2. num. 9. de reſcrip.

3 Nec dici poteſt curam, & adminiſtrationem Sacramentorum olim reſediſſe penes dictam Eccleſiam S. Victoris, & alias Eccleſias Parochiales fuiſſe lapſu temporis paulatim conſtructas pro ſuccurſu dictæ Eccleſiæ, & maiore populi commoditate. Quia id in quo vere verſatur tota controuerſia non probatur, non enim conſtat, quod Eccleſia S. Victoris ſit antiquior alijs Eccleſijs, & quod fuerit Parochialis in tota plebe, quodque aliæ fuerint poſtea extructæ in adiutorium matricis, prout requiritur ad probandum, quod iſtæ Eccleſiæ ſint filiales. gloſ. in d. Clem. 1. de ſentẽt. excomm. vbi Abb. num. 3. & in c. cum contingat. nu. 8. de decim. Card. in Clem. 2. §. irritum. q. 3. de elect. Io. And. in add. ad Specul. tit. de decim. §. 1. verſ. vnica. Butr. in c. cum te. nume. 11. de ætat. & qualit. Rebuff. d. q. 6. num. 23.

4 Ergo larga ſignificatione Eccleſia S. Victoris poteſt dici Matrix, non quidem reſpectu aliarum Eccleſiarum, ſed reſpectu Parochianorum, qui in dicta Eccleſia vti particulari Parochia per ſacrum Baptiſmũ regenerantur. Eodemque modo eſt Baptiſmalis, quia in ea adeſt fons Baptiſmalis: Et Præpoſitus dictæ Eccleſiæ ſanctificat aquam Baptiſmi, quam accipiunt omnes Eccleſiæ Parochiales circumuicinæ. Habet etiam alias præeminentias, & prærogatiuas, tam ex antiqua ſententia anni 1040. quam ex Decreto recenti Sancti Caroli, atque alijs ex quibus merito dici poteſt, quod ſit Plebana.

5 Sed circa hoc nõ eſt latius inſiſtendum, quia etiãſi dicta Eccleſia ſit Plebana, tamen non ſequitur, quod ſit Matrix. Et placebat Dominis conſideratio facta per Informantes pro Rectoribus ex con. Abb. 58. nu. 1. vbi quod poteſt Epiſcopus ex multis Eccleſijs vnã etiam vltimo loco ædificatam erigere in plebem, quod clare oſtendit differentiam inter Eccleſiam Plebanam, & Matricem.

6 Non obſtant teſtes Eccleſiæ S. Victoris. Quia non reddunt aliquam rationem, quæ concludat ſuper propria, & ſtricta appellatione Matricis, & æquiuocant in vulgari, & impropio ſynonymo Plebanæ. Et ex aduerſo dantur teſtes Rectorum, qui deponunt dictã Eccleſiam non eſſe Matricem, & reddunt bonas rationes ſui dicti. Ideoque fuit concluſum Eccleſiam S. Victoris non eſſe Matricem ad effectum, vt aliæ Eccleſiæ, quæ ſunt in hac lite dici debeãt filiales, & prædicta Eccleſia S. Victoris poſſit ſuper decimis ſuam intentionem coadiuuare.

REVERENDISSIMO P. D. LVGDVNEN.

Pampilonen. Beneficij.... Ianuarij 1611.

ARGVMENTVM.

Teſtes examinati coram ſecundo exequutore literarum Apoſtolicarum pro iuſtificatione gratiæ, non data negligentia primi exequutoris, dicuntur

cuntur nulliter examinati, & quando exequutor dicatur negligens.

SVMMARIVM.

Exequutores plures, quando ſunt dati, ſecundus adiri nõ poteſt, non data negligentia primi. num. 1.
Exequutor negligens dicitur, qui ſine cauſa exequutionẽ differt. num. 1. & 2.
Exequutor quando in aliqua parte grauat, grauatus debet ab eo appellare. num. 2.

DECISIO CCLXXIII.

1 NOn erat controuerſia, quin ex dictis teſtium remaneret iuſtificata gratia Leãdri, ſed quia agentes pro Petro dicebant, illos teſtes nullam facere probationem, ex quo fuerant nulliter examinati, ideo dubirraui, an eſſet recedendum a deciſione facta ſub die 24. Nouembris proxime præteriti. Et Domini cenſuerunt ab ea recedendum, amplectẽtes eam rationem, quam dicti Agentes proponebant, videlicet teſtes non probare, quia non fuerunt valide examinati per ſecundum exequutorem, qui non data negligentia primi, non poterat adiri, nec habebat iuriſdictionem. c. cum plures. §. porro. de off. deleg. in 6. & cum dicatur negligẽs, qui ſine cauſa differt exequutionem. Rebuff. ſuper concord. tit. de for. exec. mand. Apoſt. in verb. recuſarent. in fi. Put. deciſ. 271. nu. 6. & 7. & fuit dictum in cauſa Vrbinaten. Parochialis. 28. Nouembris 1588. coram Illuſtriſſimo Platto, & in Caputaq. Beneficij 3. Martij 1593. Prouiſor enim Pampilonen. qui vti primus exequutor fuit aditus, non poteſt dici in hoc caſu negligens, quia productis coram ipſo per Leandrum literis Apoſtolicis obtulit ſe paratum miniſtrare iuſtitiam, illaſque exequutioni demandare, verum comparente Petro, qui ſe oppoſuit dictarum literarum exequutioni, & allegauit nõ publicationem reſignationis, atque alias obreptionis, & ſubreptionis in gratia Leandri, idem Leander lapſis triginta diebus aſſignatis in literis Apoſtolicis relicto dicto primo exequutore, ſe contulit ad ſecundum.

2 Id aurem fieri iure non potuit, quia coram primo debebat iuſtificare narrata in ſua gratia. Aegid. deciſ. 76. nume. 63. Verall. deciſ. 128. par. 1. Put. deciſ. 245. lib. 1. Rot. deciſ. 20. de præben. in nouis. Boer. deciſ. 217. nu. 22. & in omnem euentum ſi in aliquo ſe ſentiebat grauatum a dicto prouiſore Pampilonen. debeat appellare, vt fuit dictum in prædicta Caputaquen. Cum igitur omiſſo perperam primo exequutore ſecundus fuerit aditus, ille non habuit iuriſdictionem, & per conſequens teſtes coram eo nulliter examinati pro gratia iuſtificanda non ſuffragantur, ad cumulata per Veſtr. titu. de nullit. ſentent. ex defectu iuriſdictionis. nume. 2. & fuit dictum in allegata Vrbinaten.

REVERENDISSIMO P. D.
LVGDVNEN.

Romana Cenſus de Anguillaria. 10. Ianuarij 1611.

ARGVMENTVM.

Ex Summario ſume argumentum.

SVMMARIVM.

Mandati relaxatio in dubio debet referri ad decretum factum in illa die, in quo mandatum eſt relaxatum. numero 2. Vbi etiam, quando dicatur mandatum relaxatum, ſeu expeditum, & quando decretum.
Citatio vbi requiritur in aliquo decreto intimatio non ſufficit, nec validat nullitatem decreti. num. 3.

DECISIO CCLXXIV.

1 DOmini ſteterunt in deciſis die prima Iunij 1609. videlicet dandum eſſe Domino Pallonio mandatum de manutenendo, quia clare conſtat ipſum exiſtere in quaſi poſſeſſione exigendi fructus cenſus, de quo agitur, neque dicta poſſeſſione fuit priuatus per mandatum Auditoris Cameræ, ſtante defectu citationis in alia deciſione conſiderato. Quippe mandatum fuit relaxatum vigore decreti facti die 23. Auguſti 1600. pro qua die certum eſt, Dominum Pallonium non fuiſſe citatum, & licet præceſſerit illud decretum ſub die 14. Iulij præcedentis cum citatione, tamen non fuit tunc relaxatum mandatum, quinimo fuerunt poſtea ſub diebus 18. Iulij, & 12. Auguſti factæ aliæ citationes, & demum prædicta die 23. Auguſti Flaminia inſtetit, & obtinuit relaxari mandatum niſi in fratres cum intimatione, & poſtea fuit facta intimatio, & ſub illa data diei 23. Auguſti fuit expeditum mandatum.

2 Quibus ſic ſtantibus vltra circumductionem, quæ erumpit ex prædictis duabus citationibus, non videtur poſſe dici mandatum fuiſſe expeditum vigore illius decreti, facti ſub dicta die 14. Iulij. Tum quia relaxatio mandati facta die 23. Auguſti in dubio debet referri ad decretum factum eadem die ad cap. data. & ibi gloſſ. de regul. iuris. in ſexro. capit. ſi eo tempore. de reſcript. eodem libro. Rot. deciſione tertia. de except. in nouis. & facit regula, quod relaxatio fit ad proxima. vulg. l. ſi idem. in fi. vbi glo. ff. de iuriſdict. omn. iud. Tum, & præcipue, quia in fine dicti mandati legitur, quia ſeruatis ſeruandis Dominus, ita mandauit hac die 23. Auguſti, & ſic non poteſt dici, quod iſta fuerit ſimplex expeditio man-

Digitized by Google

dati alias decreti, & relaxati ſupradicta die 14. Iulij, pru qua Dominus Pallonius fuit citatus, ſiquidem eo caſu fuiſſet dictum, quia Dominus ita mandauit die 14. Iulij, non autem die 23. Auguſti. Faciunt notata per Rotam in vna Senogallien. Syluæ de anno 1557. coram Cotta, quæ eſt deciſio 64. num. 5. par. 1. diuerſ. vbi allegatur. Socin. conſ. 158. numero 11. lib. 1.

3 Nec ad effectum validandæ immiſſionis ſuffragatur intimatio facta Domino Pallonio, quod in huiuſmodi actu grauis præiudicij neceſſe eſt, quod præcedat citatio. Nec ſufficit intimatio decreti iam facti. Alex. in l. ſi opus. numero tertio. de oper. noui nunciat. Ruin. conſilio 69. numero ſexto. libro quinto. Socin. iun. conſil. 122. num. 33. & ſequen. libro 1. Rota diuerſ. deciſ. 300. in fin. par. 2. Gabr. de citat. concluſ. prima.

REVERENDISS. P. D. LVGDVNEN.

Romana Vineæ de Fabijs. 10. *Ianuarij* 1611.

ARGVMENTVM.

In hac deciſione plura notanda veniunt, de quibus in Summario.

SVMMARIVM.

Poſſeſſionis adeptio probatur per inſtrumentum, etiam ad effectum probandi primum extremum in ſpolio. numero 2.

Poſſeſſio numquid cenſeatur probata per locationem non effectuatam. num. 3.

Ratificatio æquiparatur mandato etiam in actibus, qui ſpecialem requirunt mandatum. num. 4.

Poſſeſſionis acquiſitio titulum non requirit, fierique poteſt etiam ſine cauſa. num. 5.

Obſeruantia non admittitur, quando verba diſpoſitionis ſunt clara. num. 6.

Petitorium finitum per rem iudicatam abſorbet poſſeſſorium. Declara, vt num. 7.

Sententia non conformis petitioni nulla eſt. num. 7.

DECISIO CCLXXV.

1 CVm Fabij agerent ſpolio ad recuperationem Vineæ, de qua agitur, fuerat per duas deciſiones firmatum, non conſtare, quod probauerint ſuam intentionem, quia non docebant de primo extremo, quamuis illud ex duplici capite probare niterentur, videlicet ex reſeruatione dominij, & poſſeſſionis appoſitæ in inſtrumento, quo vineam vendiderant aurhoribus Mariſocorum, & ex noua poſſeſſione illius poſtea per Dominum Dionyſium de Leonardis acquiſita in vim mandati Rotalis. His Deciſionibus cum Domini Fabij, non acquieſcerent, cauſa tertio propoſita Domini cenſuerunt ab illis recedendum, non quidem ex capite reſeruationis dominij, & poſſeſſionis, in quo placebant rationes deciſionum, ſed propter illam poſſeſſionem in vim mandati Rotalis acquiſitam.

2 Ex publico ſiquidem inſtrumento conſtat, quod D. Dionyſius de Leonardis vti dictorum Fabiorum procurator dicto procuratorio nomine fuit die 21. Auguſti 1591. immiſſus in realem, & corporalem vineæ poſſeſſionem in vim mandati de redintegrando ad eorum fauorem per Rotam relaxati. Inſtrumētum autem probat poſſeſſionem. l. prædia. ff. de acquir. poſſeſſ. Abb. in c. cum nobis. num. 5. de præſcripr. Natta conſil. 572. num. 15. Menoch. de retinen. remed. 3. numero 575. etiam ad effectum probandi primum extremum in ſpolio, vt per Cæſ. de Graſſ. deciſ. 4. nume. 1. de reſtit. ſpoliat.

3 Accedit etiam locatio Vineæ per eundem procuratorem facta cuidam Angelotto poſt adeptam poſſeſſionem, & illius exequutionem, quæ locatio etiam non effectuata deſeruire poteſt pro adminiculo probandæ poſſeſſionis, vt per Gabr. de locat. concluſ. 4. num. 6.

4 Non obſtat, quod non conſtet de mandato Domini Dionyſij ad capiendam hanc poſſeſſionem. Sufficit enim ratificatio ſubſequuta Fabiorum, quæ mandato comparatur etiam in illis actibus, qui ſpeciale mandatum requirunt. Dec. in l. ſemper. qui non prohibet. numero ſeptimo. de regul. iur. ibique Cagnol. numero decimo quinto. Surd. deciſ. 159. & quod in deciſionibus fuerat dictum ratificationem fuiſſe factam re non integra, poſtquam Vinea fuerat vendita per creditores illorum, de Mariſocis eidem Angelotto conductori, id hodie ſublatum eſt facto, quia ratificatio fuit facta die 24. Ianuarij 1592. Venditio autem die 29. Februarij eiuſdem anni.

5 Non obſtat, quod cum mandatum fuiſſet obtentum a Fabijs, tanquam neceſſarijs defenſoribus emptorum, & tam dictorum emptorum, quam ipſorum de Fabijs nominibus relaxatum fuiſſet poſſeſſio illa intelligi debeat capta, prout de iure poterat, & conſequenter conſignanda eſſet emptoribus, qui mouerant iudicium ſpolij, & quibus vti ſpoliatis debebatur redintegratio, non autem Fabijs, qui ab antiqua ſua poſſeſſione ceciderant ſuo facto, videlicet præacta venditione facta auctoribus Mariſocorum traditione ſubſequuta, & qui ad iudicium venerant cum animo reacquirendi poſſeſſionem, ſed vt neceſſarij emptorum defenſores. Fuit enim reſpōſum has rationes reſpicere ius, nō autem factum, quod in poſſeſſione præcipue attendi debet, & nō ſequitur, poſſeſſio debuit apprehendi nomine emptorum, ergo eorū nomine fuit apprehenſa. Contrarium. n. apparet ex verbis expreſſis ipſius apprehenſionis, in quo tantum Fabij, non autem emptores fuerūt nominati, & cū in acqui-

iienda

renda poſſeſſione titulus non requiratur, & acquiſitio huiuſmodi fieri poſſit etiam ſine cauſa. Barto. in l. quod meo. num. 1. de acquir. poſſeſſ. Iaſ. in l. 3. §. genero. num. 3. eod. tit. Licet cauſa, ob quam Fabij ſunt ingreſſi poſſeſſionem, non detegeretur vere, illa tamen non vitiat poſſeſſionem, ſed ſuſtinetur. Bart. in d. l. 3. num. 2. de acquir. poſſeſſ. Surd. lariſſime. conſ. 93. nume. 12. Mohedan. deciſ. 20. de reſtit. ſpoliat.

6 Et quidem etſi Fabij venerint ad cauſam vti neceſſarij defenſores, tamen non excluditur, quin potuerint obtinere redintegrationem ad poſſeſſionem, quã antea habebant, vel ad effectum reſtituendi emptoribus, vel retinendi pro ſeipſis, & quod prætendebãt venditionem fuiſſe reſolutam, vel non habuiſſe effectum, quia emptores pro ſua parte adimpleuerant, neque agendum eſt de obſeruantia ſubſequuta, quia cum verba apprehenſæ poſſeſſionis nomine procuratorio. Fabiorum ſint clara, nec poteſt admitti alia interpretatio, maxime in re litigioſa, ſuper qua ſemper extitit controuerſia.

7 Non obſtat, quod poſt iſtam poſſeſſionis apprehenſionem Fabij intentauerunt iudicium deuolutionis huius vineæ, in quo victi fuerunt lata contra eos ſententia, quæ tranſitum fecit in iudicatum. Quæ rei iudicatæ exceptio obſtat agenti ſpolio, quia petitorium finitum per rem iudicatam abſorbet poſſeſſorium, vt per Menoch. de recuper. remed. 1. nu. 223. Nam fuit reſponſum hanc exceptionem vti valde turbidam nõ eſſe admittẽdam in hoc iudicio poſſeſſorio, quia cum iudicium per Fabios intentatum fuiſſe videatur, non ſuper deuolutione, ſed ſuper manutentione in vineæ poſſeſſione, illa ſententia vti diſcrepans a petitione fuit nulla. l. vt fundus. ff. de commun. diuid. cum alijs allegatis per Surd. conſ. 273. nume. 11. Itaque ex his fuit receſſum a deciſis.

REVERENDISSIMO P. D. LVGDVNEN.

Tiraſonen. Coadiutoriæ. 14. Ianuarij 1611.

ARGVMENTVM.

De Coadiutore dato ob ſenectutem, vel infirmitatem, vel aliud impedimentum, quod reſidere teneatur, & non reſidendo Coadiutoria priuari poſſit.

SVMMARIVM.

Coadiutoria inuenta fuit in fauorem Eccleſiæ, ne ſcilicet cultus diuinus debitis ſeruitijs fraudaretur, quæ Coadiutus ob ſenectutem, infirmitatem, vel aliam inhabilitatem præſtare non poteſt. num. 1.

Coadiutor tenetur reſidere in Eccleſia, in qua Coadiutus propter infirmitatem, ſenectutem, vel aliud impedimentum reſidere non poteſt. num. 1. & ſeqq.

Debet verbum neceſſitatem importat. num. 2.

Tenearis verbum neceſſitatem importat. num. 2.

Coadiutor quandoque non tenetur reſidere. num. 3.

Priuationis pœna non incurritur, quando alia pœna impoſita eſt. num. 4.

Coadiutor qui reſidere tenetur, non reſidendo numquid priuari poſſit Coadiutoria. num. 4.

DECISIO CCLXXVI.

1 IN propoſitione dubij, An Domino Franciſco de Silos ſuffragetur Coadiutoria, fuerunt diſcuſſi duo articuli. Primus fuit, an Dominus Frãciſcus reſidere teneatur in beneficio, in quo datus eſt Coadiutor, Alter an ob non reſidentiam priuari poſſit Coadiutoria. Quod attinet ad primum, reſoluerunt Domini Franciſcum teneri reſidere, & inſeruire in beneficio, quia de iure Coadiutoria fuit reperta, vt cultus Diuinus debitis non fraudaretur ſeruitijs in fauorem videlicet Eccleſiæ, quæ operas a Coadiutore habet, quas Coadiutus ob ſenectutem, infirmitatem, vel aliam inhabilitatem præſtare non poteſt. cap. primo. de cleric. ægrot. in 6. cap. ex parte. extra eod. tit. Put. deciſ. 226. numero 13. libro 3. & in Sacro Tridentino Concilio ſeſſ. 25. cap. 6. permittunturque Coadiutoriæ, ex cauſa tantum neceſſitatis, vel euidentis vtilitatis Eccleſiarum.

2 Huic iuris diſpoſitioni accedit in hoc caſu, quod tam in mandato procuræ, cuius vigore fuit præſtitus conſenſus, quam in literis Coadiutoriæ fuit impoſita Franciſco neceſſitas perſonaliter inſeruiẽdi per verba debeat, & alio loco tenearis, quæ importarnt neceſſitatem. Clem. exiui de paradiſo. verſ. item credo. de verb. ſignificat. l. 1. §. 1. quod quiſque iuris. Pariſ. conſil. 19. num. 132. lib. 2. Late Tiraq. de retract. lignag. §. 1. glo. 15. & hæc Doct.

3 Non obſtat Nauar. conſ. 2. nume. 4. de cler. ægrot. vbi quod Coadiutor non tenetur reſidere, licet poſſit ſi velit. Nam in illo caſu Coadiutoria habebat circa reſidentiam, & ſeruitium verba facultatiua poſſis, &c. non autem verba neceſſitatis, vt in hoc caſu. Deinde in caſu Nauarri nihil omnino erat reſeruatum Coadiutori, hic autem Franciſco attributa ſunt plura emolumenta. Demum dictum conſilium Nauarri non videtur verum, quia ſecũdum illum intellectum gratia Coadiutoriæ eſſet quodammodo ſimplex expectatiua, quæ per Sacrum Concilium Tridentinum prohibita eſt, & quidem Sacra Rituum Congregatio proponente bo. mem. Cardinale Pamphilio, alias dictum Concilium dicitur reprobaſſe.

4 Quo vero ad ſecundum placebat etiam Dominis, quod ſi Dominus Franciſcus non reſideat, poterit priuari, forma tamen iuris ſeruata, de qua in c. ex iure. de cleric. non reſiden. & in gloſſ. in cap. quoniam frequenter. in verb. Canonibus. vt lit. non conteſt. Neque obſtat, quod in literis dicatur, vt in euentum

non reſidentiæ Coadiutor teneatur ad intereſſe fauore Coadiuti. Vnde infertur ad concluſionem, quod priuationis pœna incurritur, quando eſt alia pœna appoſita. Caſſad. deciſ. 2. de iureiur. Verall. deciſione 124. par. 2. & fuit dictum in Burgen. Præeminentiarum 4. Iulij 1605. coram Reuerendiſſimo D. meo Attrebaten. Nam hæ rationes non concludunt ratione eius, quod intereſt Eccleſiæ ne debitis fraudetur ſeruitijs, quæ eſt principalis cauſa Coadiutoriæ, vt dictum eſt ſupra. Ideoque Dominus Franciſcus ſi effectualiter non inſeruiat, ſeruatis de iure ſeruandis, erit priuandus, vt Ioannes Michael a S.D.N. Coadiutorem petere poſſit, qui Eccleſiæ, & diuino cultui debita præſter obſequia. Vltra quod etiam reſpectu Coadiuti illa præſtatio eius, quod intereſt intelligenda eſt in modica ceſſatione ſeruitij, & parui temporis abſentia, non autem in tali non reſidentia, ob quam de iure priuationis pœna poſſit imponi. Et ita fuit concluſum vtraque parte informante.

REVERENDISSIMO P. D. ATTREBATEN.

Peruſina Bonorum. Veneris 14. *Ianuarij* 1611.

ARGVMENTVM.

Plura, & diuerſa quidem ponuntur in hac deciſione notanda, de quibus in Summario.

SVMMARIVM.

Clauſula Conſtituti transfert omnem poſſeſſionem in illum, cuius nomine poſſidere conſtituit. num. 1.

Inſtrumentum dicitur veritas probata. num. 2.

Teſtibus melius informatis, & magis in ſpecie deponentibus magis etiam creditur, quam teſtibus non ſic plene informatis, nec in ſpecie deponentibus. numero 2.

Poſſidere quis præſumitur in vim præcedentis tituli. num. 2. *in fine.*

Inſinuatio requiſita a ſtatuto non inualidat donationem iuratam. num. 3.

Identitas probatur per duas demonſtrationes. num. 4

Exceptio de iure tertij non admittitur, quando ipſo iure non eſt excluſiua iuris agentis. num. 7.

DECISIO CCLXXVII.

1 Domini receſſerunt, a deciſione in hac cauſa facta 10. Menſis Maij, proxime præſenti, in qua reſolutum erat, conſtare Pantham fideicommittentem poſſediſſe tempore obitus prædium, ſiue poſſeſſionem del Palazzo, de quo agitur, ad effectum vt monaſterium Sancti Petri vigore fideicommiſſi poſſit agere remedio. l. final. C. de edict. Diui Adria. tollen. contra Andream hæredem grauatum. Nam poſtea productum fuit inſtrumentum, in quo legitur Pantham dediſſe in ſolutum illud prædium ex cauſa mercedis ſeruitij, etſi valor excederet donaſſe Roſato presbytero die 27. Septembris 1548. cum clauſula Conſtituti per quam omnis poſſeſſio in ipſum fuit tranſlata. l. quod meo. ff. de acquiren. poſſeſſ. l. licet. C. eodem. l. ſi ager. & l. quędam mulier. ff. de rei vendicat. Alex. conſ. 78. in fin. lib. 7. Natt. conſ. 493. num. 3.

2 Quare licet teſtes monaſterij conentur probare poſſeſſionem Panthæ vſque ad obitum, illis non videtur adhibenda fides, vel intelligendi ſunt de poſſeſſione nomine Roſati vigore dictæ clauſulæ Conſtituti, quin potius ſtandum eſt de poſitionibus teſtium Hieronymi Martinelli concurrente inſtrumento, quod dicitur veritas probata. Dec. conſilio 36. numero ſecundo. Ruin. conſilio 128. numero primo. libro quarto. & dum ſe referunt ad inſtrumentum donationis videntur melius informati. Felin. in cap. in noſtra. numero vndecimo. de teſtibus. Bald. in l. teſtium. numero 30. C. eodem titul. atque deponunt magis in ſpecie de poſſeſſione Roſati. Bald. conſilio 69. in princip. verſic. & hoc probatur. libro 5. Alexan. conſilio 148. numero tertio. libro ſecundo. Dec. conſilio 448. numero 37. ſtante vero titulo donationis non poteſt dici Roſatum poſſediſſe iure familiaritatis. Præſumitur enim poſſeſſio in vim tituli præambuli. l. 2. C. de acquir. poſſeſſ, vbi gloſ. fin. & Bartol. ff. de rei vendicat.

3 Non obſtat, quod donatio ſit nulla ob defectum inſinuationis requiſitæ a ſtatuto Peruſino, quia cum vallata ſit iuramento, non requiritur inſinuatio, vbi ſtatutum quale eſt Peruſinum non loquitur de donationibus iuratis. Chiſanen. deciſ. 48. incip. donatio iurata. vbi allegatur deciſ. Corn. & Tiraquell. Gabr. de donat. concluſ. prima. numero mihi 72. de donat. fuit dictum in vna Vrbeuetana hæreditatis. 11. Iunij 1580. coram bonæ memoriæ Cardinale Seraphino, quæ eſt diuerſ. 683. par. 1. etiamſi donatio fuiſſet nulla, non tamen ſequeretur, quod Pantha poſſediſſet vſque ad obitum, quia ex contractu etiam nullo transfertur poſſeſſio.

4 Minus obſtant deducta contra identitatem horum bonorum, nam cum in inſtrumento deſcribatur tenimentum terrę laboratum, & arboratum, ſitum in pertinentijs Caſtri Torciani agri Peruſini, cum Palatio, & domibus in eo exiſtentibus, & omnia alia, & ſingula bona per dictam Pantham poſſeſſa in diſtrictu dicti Caſtri vltra Tyberim, & in articulis ſimiliter legatur deſcriptum tenimentum terræ laboratæ, arboratæ, pergulatæ, & vineatæ cum domibus, columbario, furno, & puteo in eo exiſtentibus, ſitum in pertinētijs eiuſdem Caſtri Torciani in vocabulo Il Palazzo di madonna Pantha, iuxta flumen Tyberis, paret cōcurrere plures demonſtrationes, cum tamen duæ ſufficerent. Bart. in l. demonſtratio falſa. in 7. quæſt. ff. de cōdition. & demonſtr. Alex. conſ. 133. num. 5. lib. 1.

Nec

5 Nec verbâ illa pergolata, & vineata, in articulis appoſita, induceunt diuerſitatem, cum poſſint eompre hendi ſub verbis arborata, & domibus, & ita potuerunt fieri, & addi ſpacio quindecim annorum, quod interceſſit inter celebrationem inſtrumenti.

6 Nec obſtat inſtrumentum retroceſſionis dictæ donationis, quia non comprehendit omnia bona, ſed tã tum partem, ſub qua non continetur palatium, vt patet ex demonſtrationibus, & confinibus, quod confir matur ex legato Palatij in teſtamento Roſati, quod non potuiſſet relinqui, ſi retroceſſiſſet Panthæ, & in omnem euentum bona, de quibus in retroceſſione, nunc non petuntur.

7 Nec refert, quod vigore teſtamenti Roſati, Sebaſtiano decedente ſine filijs, fuerit ab eo ſubſtitutus Paulus frater, quia iſta exceptio de iure tertij non admittitur, quando non eſt ipſo iure excluſiua intentionis agentis. l. 2. vbi Bartol. ff. de except. rei iudicat. l. loci corpus. §. competit. ff. ſi ſeruit. vend. Surd. conſi lio 359. numero 13. Poteſt enim eſſe, quod ille Domi nus Paulus prædeceſſerit Domino Sebaſtiano, & ſic ſubſtitutio emanauerat, & in omnem euentum ille Paulus debebat recipere de manibus hæredis Sebaſtiani, qui propterea non excluditur a petitione iſtius poſſeſſionis, vt in ſimili deducit Surd. conſil. 359. numero 17. in principio, verſ. & facit communis regula. Et ita fuit deciſum.

REVERENDISS. P. D. PEGNA DECANO.

Recanatē. Hæreditatis. Mercurij 19. Ianuarij 1611.

ARGVMENTVM.

Directa ſubſtitutio numquid poſſit induci ex coniecturis.

SVMMARIVM.

Subſtitutio directa ex coniecturis induci non poteſt. numero 1. & ſequentib. Contra, num. 7. & ſequentib. Reſolue, vt num. 15. & ſeq.

DECISIO CCLXXVIII.

IN dubio, quod vtraque parte informante propoſui, quæ opinio ſit magis vera in illo articulo, An directa ſubſtitutio poſſit induci ex coniecturis. Pro parte negatiua potiſſimum ponderabantur ſequentia.

1. Tex. in l. 1. ff. ſi tab. teſt. nullæ ext. vbi, ſi nomen hæredis inconſulto teſtatore deletum eſt, non competit bonorum poſſeſſio ſecundum tabulas, & redditur ratio, quia ex coniectura non proprie hæres ſcriptus videtur, & conſequenter, qui eſt ex coniectura hæres, proprie non dicitur hæres; vnde ſicut inſtitutio propria hæredis nõ inducitur ex coniecturis, ita nec ſubſtitutio directa, quæ eſt ſecunda inſtitutio. l. 1. vbi gl. & DD. ff. de vulg.

2. Text. in l. iubemus. C. de teſtam. vbi teſtator in teſtamento nuncupatiuo nomen hæredis voce exprimere debet. In teſtamento autem in ſcriptis exprimere debet literis manu ſua exaratis. Ergo ſicut inſtitutio non poteſt ſubintelligi per coniecturas, ita nec ſubſtitutio.

3. Text. in l. ſi quis ita hæres inſtituatur, ſi legitimus hæres non fuerit. ff. de hæred. inſtit. vbi ſi extraneus ſit inſtitutus hæres, vel ſub hac conditione, ſi legitimus hæres hæreditatem vindicare noluerit, nõ poteſt eſſe hæres, illo vendicante, & ſic legitimus hæres ſuccedit defuncto, quærit ibi gloſ. an ex teſtamento, vel ab inteſtato, & concludit ſuccedere ab inteſtato, & tamen coniectura ibi poterat ſumi expreſſe ex teſtamento, cum legitimus eſſet poſitus in conditione, & ſic etiam ſi probetur, quod inſtitutio in teſtamento non inducitur ex coniecturis, ergo nec ſubſtitutio.

4. Tex. in l. ex facto etiam. ff. de hæred. inſtit. vbi ſi dixerit teſtator ſi Seius hæres non erit, quem tamen nõ inſtituerat Sempronius, hæres eſto, dubitatur an Seius poſſit eſſe hæres, ſi velit, & videbatur poſſe, cum in eius defectum videretur Sempronius vocatus. Reſpondetur tamen negatiue, & ſic quamuis ibi eſſet vrgens coniectura, quod Seius eſſet inſtitutus, tamen non inducitur inſtitutio.

5. Text. in l. Gallus. in princ. iuncto §. in omnibus. ff. de liber. & poſthum. vbi tradita formula inſtituendi nepotem poſthumum, traditur conſilium, vt aliqua ex parte filius teſtatoris inſtituatur, & ſic non valeret hęc inſtitutio, ſi filius mihi hęres nõ erit inſtituo poſthumum ex eo, me mortuo, naſciturum, quia filius videretur præteritus, & eſt etiam tex. ſimilis in l. ſi quis cum. in fin. ff. de vulgar. quamuis eſſet coniectura pro vocatione filij.

6. Tex. in §. in primis. inſt. de fideicomm. hæred. vbi ſi teſtator coram 7. Teſtibus rogauit Titium, vt cum primum poterit hæreditatem adire, eam Caio reſtituat, Titius non cenſebitur inſtitutus, non obſtante, quod in neceſſariam conſequentiam colligeretur, quod teſtator volebat illum inſtituere ex patentibus teſtamenti verbis, ergo non ſufficiunt coniecturæ.

7. Pro parte autem affirmatiua inducebantur infraſcripta. Tex. in l. Titius, & Seius. cum l. ſequen. ff. de hæred. inſtit. vbi ſi Titius, & Seius ſunt inſtituti in hæc verba, vter eorum viuet, vtroque viuente ambo ſunt hæredes; altero vero mortuo is qui ſupereſt ex aſſe hæres eſt, redditur ratio in l. ſeq. quia tacita ſubſtitutio ineſſe videtur inſtitutioni, & gloſſ. ibi intelligit de vulgari, ergo vulgaris inducitur tacite ex coniecturis.

8. Secundo, tex. in l. 3. C. de inoffic. teſtam. vbi mater duos filios inſtituit, & tertius ſibi natus eſt in puerperio, & reſcribit Imperator, quod repentini caſus iniquitas per coniecturã maternæ pietatis emẽdãda eſt, &

& ſic ibi inſtitutio tertij filij, quæ penitus omiſſa erat, ſuppletur ex coniectura ſumpta ex pietate materna, ergo multo magis poteſt ex coniecturis induci directa ſubſtitutio.

9. Tex. in l. quidam teſtamēto. ff. de vulgar. in illis verbis, eam videri voluntatem teſtatoris fuiſſe, vt tertio gradu ſcriptos hæredes ita demum ſubſtituerit ſi tota hæreditas vacaſſet, & ſic ibi ſubſtitutio, & quidem directa inducitur ex præſumpta mente teſtatoris.

10. Tex. in l. iam hoc iure. ff. de vulg. vbi ſi pater impuberi filio in vnum caſum ſubſtituerit puta vulgariter, vel pupillariter tātum, in vtrumque caſum ſubſtituiſſe intelligitur, & ſic vulgaris in pupillari contenta, & è contra inducitur ex coniectura, quod videtur apertius probari in eadem lege, in fin. ibi ita enim in altero vtraque ſubſtitutio intelligitur ſi voluntas parentis non refragetur.

11. Tex. in l. Lucius Titius. la 2. ff. de hæred. inſtit. vbi eſt ſermo de ſubſtitutione vulgari, ibi ſi pater prius, quam hæreditatem adiret, deceſſiſſet relictis liberis, &c. vbi deciditur, quod ſi deceſſerit cum liberis ſuccedunt vigore ſubſtitutionis ſi concurrunt aliquæ coniecturæ, vnde inducitur, quod filij in conditione poſiti poſſint ſuccedere per vulgarem ſi aliquæ coniecturæ concurrant, & ſic ibi inducitur vulgaris ſubſtitutio, licet non ſit expreſſa ex eo, quod filij ſunt poſiti in conditione, & aliæ coniecturæ concurrunt.

12. Tex. in l. ex facto. ff. de vulg. & pupill. vbi in exemplari, quæ eſt directa, proceditur per coniecturas, prout illam allegat etiam. Dec. in l. pen. not. 4. C. de impub. & alijs ſubſtit.

13. Tex. in l. fin. C. de inſtit. & ſubſtit. vbi Imperator ad inducendam pupillarem, quæ eſt directa, dicit voluntaris eſſe quæſtionem, quod notant ibi communiter Doctor.

14. Tex. in l. pen. C. de impub. & alijs ſubſtit. ibi cogitaſſe enim patrem. vbi deciditur, ex cogitatione patris induci reciprocam ſubſtitutionem directam inter filios, licet non ſit expreſſa in teſtamento.

15. Hæc potiſſimum magna contentione, & ſubtilitate inducebantur per Aduocatos vtriuſque partis, quæ non minori diligentia fuerunt per Dominos ponderata, & diſcuſſa, qui cum animaduertiſſent ex vtrinq; allegatis, magnas ac fere incredibiles oriri difficultates, præſertim cum ad leges vtrinque allegatas, vtrinque vel veræ, vel probabiles, vel ſubtiles reſponſiones adhiberentur; Vnde articulus reddebatur magis anceps, & dubius, omiſſa illa inſpectione, quæ opinio ſit magis vera, in hanc tandem ſententiam iuerunt, poſſe in aliquo caſu induci vulgarem directam ex coniecturis.

16. Quales autem ſint illi caſus, & quales coniecturæ rimandum, & exquirendum eſſe ex verbis teſtatorū in concreto, ſiue in indiuiduo, nam in abſtracto difficulter certa regula conſtitui poterat, &c.

R. P. D. PIROVANO.

Ferrarien. Pecuniaria. Veneris 19. Ianuarij 1611.

ARGVMENTVM.

Societas in conductione vectigalium, licet morte vnius ſocij cenſentur finita, emolumentum tamen, & damnum tranſit ad hæredes mortui.

SVMMARIVM.

Societas priuata morte vnius ſocij finita cenſetur, nō obſtante pacto contrario. num. 1.

Societas vectigalium, vt morte vnius ſocij non cenſeatur finita, quæ requirantur. num. 2. & 3.

Locatio vectigalium, vt tranſeat ad hæredes expreſſe dici debet, vt ad hæredes tranſeat. num. 3.

Societas in conductione vectigalium, licet morte vnius ſocij finiatur, lucrum tamen, & damnum ſocietatis ad hæredes tranſit. num. 4. & 5. vbi hoc ampliatur etiam, quod ſocius ſuperſtes ſolus vectigal reconduxerit.

DECISIO CCLXXIX.

1 DOmini dixerunt, ſocietatem eſſe finitam per mortem Vincentij Malpiliæ alterius ex ſocijs, cūm Leonardo Martellino in conductione magnæ gabellæ Ciuitatis Ferrariæ, quia ſiue de priuatis ſocietatibus agatur, & hoc abſolutum eſt, ſtante pacto contrario diſſolutionis. l. ſocietatem. §. diſſociamur. l. ſi fratres. §. idem reſpondit ſocietatem. l. adeo. l. ſocium. in princip. l. verum. §. final. l. actione. §. morte. ff. pro ſocio. & in §. ſoluitur. Inſtitut. de ſociet.

2 Siue etiam de ſocietate vectigalium, prout eſt hęc ſocietas, inquiratur, & hæc pariter extincta dicitur, niſi noua pactione hæres fuerit in ſocium adſcriptus, vt placuit Ciuacio. lib. 10. obſeruat. cap. 25. & bene probatur in tex. in l. verum. §. in hæredem. ff. pro ſocio. ibi, & circa ſocietates vectigalium hæres ſocius non ſit, niſi fuerit adſcriptus, vel ſecundum gloſ. in d. l. adeo eodem titu. Concurrentibus quatuor illis, requiſitis, ſcilicet, vt publica conducantur vectigalia a pluribus, vt plures ſic conduxerint, quod hæredes ſuccedant in conditione, & ſocietate, vt perſona ſuccedens idonea ſit, vt ipſi ſocij non tantum cum locatore vectigalium, ſed etiam inter ſe paciſcantur, quod hæredes in ſocietate ſuccedant, quam gloſſ. Doctores communiter ſequuntur, vt per Ruin. conſilio 90. numero vndecimo. & latius conſilio 91. & 92. numero octauo. volumine primo. Valaſc. conſult. 63. numero quinto. Molin. de contractib. diſputat. 414. nu. 10. Illuſtriſſimus Mantic. de tac. & ambig. cōuent. lib. 6. tit. 24. n. 22. vt merito illis concurrentibus videatur renunciatum induſtriæ primi ſocij electi.

Oſaſch.

Digitized by Google

Oſaſch.deciſ.76. nu.8. Et apertus locus ſpeciali inducto fauore publico, vt ſocietas vectigalium morte non finiatur, quando ita conuentum eſt, vt tranſeat, vt conſiderat Valaſc. d. conſul. 63. numero quinto. par.prima.

3 Vtrumque autem in caſu, de quo agitur, deficere videtur, quia nec mortuo Vincentio Laurentius eius filius fuit adſcriptus in ſocium, nec legitur, quod in capitulis ſocietatis fuerit conuentum ne dum cum locatore, quod hæredes in ſocietate ſuccedere deberent, ſed nec inter ipſos, quamuis Leonardus partes in conductione acceptauerit pro ſe, & hæredibus, quia non ideo infertur, quod expreſſe actum fuerit, vt locatio ad hæredes tranſiret, prout requiritur. Corn. conſilio 121. numero ſecundo. & conſil. 122. numero ſecundo. libro primo. Dec. conſilio 213. numero quarto. Poſſunt intelligi illa verba, quod hæredes ſint obligati ad obſeruandum ea, quæ promiſit ſocius, vt conſiderauit Corneus dicto conſilio 121. numero primo. libro primo. Et Illuſtriſſimus Mantic. de tacit. & ambiguis dict. libro ſexto. titu. 24. numero 24. Vel quod actio, & obligatio, & effectus omnis ſocietatis tranſeat ad hæredes, quod ſe compatitur etiam, quod ſocietas ſit extincta, vt declarat Surd. conſilio 20. numero 15. volumine primo. & infra dicetur.

4 Prædicta tamen ad effectum dubij, quod reſpicit communicationem lucri, & damni, reſpectiue faciendam inter ſocios, Domini cenſuerunt non releuare, quia Leonardus contraxit cum Vincentio, vt haberet quartam partem appaltus Gabellarum pro ſe, & hæredibus ſuis acceptando eam dictis nominibus, & ex dicto inſtrumento apparet, quod datur in Summario, numero ſecundo. Vnde fit, vt quamuis ſocietas ſit extincta, Hæredes tamen commodo ex illo contractu prouenienti priuati non fuerint, prout è conuerſo, & ad damna potuiſſent aſtringi. Abb. conſilio 86. numero tertio. & ſequen. volumine ſecundo, quia omnes contractus actiue, & paſſiue tranſeunt in hæredes. Sequitur Pariſ. conſilio 82. numero 33. volumine primo. & eſt regulare etiam nulla conuentione præcedente. l. ſi pactum. ff. de probat. Bartol. & Bald. in l. 2. C. de pact. int. emptor. & vendit. Tiraquell. de retract. conuent. §. 1. gloſ. 6. numero primo, & quarto. Vbi dicit procedere, quamuis de alicuius perſona taxatiue facta foret mentio, quia nihilominus includitur hæres, & in proprijs terminis, eſt text. in l. nemo poteſt. ff. pro ſoc. Vbi licet non poſſit quis facere, quod hæres ſocius ſit, Tamen in hæredem datur actio. Idem probat text. in l. verum. §. in hæredem. ff. eodem. Vbi, & ſi hæres non ſit ſocius, eſt tamen ſucceſſor commodi, & incommodi, quem text. ita generaliter loquentem procedere etiam, ſiue lucrum factum ſit ante, ſiue poſt mortem ſocij, intelligunt. Sign. conſilio 121. numero quarto. verſic. Alij dicunt. Corneus dicto conſilio 122. numero ſecundo. volumine primo. Petr. de Vbald. in tractat. de duobus fratrib. parte 2. numero tertio. Theſſaur. deciſ. 242. numero quarto. Surd. conſilio 20. numero decimo ſexto. volumine primo. Mantic. de tacit. & ambig. conuent. libro ſexto. tit. 24. numero 32. Qui omnes loquuntur in ſocietate vectigalium, & in his terminis etiam fuit reſolutum in Rota in vna Romana participationis Dohanæ. 9. Iunij 1583. coram bonæ memoriæ Bubalo. Et idem Bald. conſilio 87. libro ſecundo. dicit, quod ſi durante ſocietate etiam vnius diei empta ſint aliqua communi nomine, etiam per mille annos mors non diſtrahit commercia præterita, ſed per mortem noua inchoari non poſſunt ſociali nomine. l. hæres ſocij. l. actione. §. morte. ff. pro ſocio. Illuſtriſſimus Mantic. d. tit. 24. num. 33.

5 Et hac ratione tollitur obiectum, quod Laurentius extincta ſocietate per mortem Vincentij eius patris reconduxerit ſolus gabellas a Principe, adeo quod ad eum duntaxat emolumentum ſpectare debeat, qui ſolus damno, & periculo ſe ſuppoſuit, quia quicquid ſit, quo ad nomen ſocij, & ad noua commercia bene procedit obiectum. Sed quod ex reconductione ſublatum ſit, ne emolumenta tranſeant in hæredem, vel hæredes, non potuit Laurentius inferre tale præiudicium. dicta l. verum. §. in hæredem. pro ſocio. Tenetur enim hæres ſocij expedire ea, quæ per defunctum fuerunt inchoata. dicta l. hæres ſocij. eodem titul. Corn. conſilio 122. numero ſecundo. volumine primo. Et propterea, cum per Vincentium conductæ fuerint Gabellæ ad quinquennium, & Leonardo quarta pars communicata, eiuſque locationis virtute ſequantur exactiones gabellarum pro toto quinquennio, ideo per Laurentium hæredem ſeruari debet, quia omne emolumentum prouenit a iure exigendi vectigal, quod fuit commune à principio inter ſocios viuente Vincentio, & quod ius indiuiduum eſt, quia vnica eſt tantum locatio, licet diuiſa præſtatio penſionis in plures annos. Bartol. in l. ſi ſeruus communis Mæuij. §. final. numero ſeptimo. verſic. Et ſi fiat locatio. ff. de ſtipulat. ſeru. Bald. conſilio 316. libro tertio. Socin. conſilio 125. in principio. libro primo. Atque ita vtraque parte informante reſolutum fuit, ſocietatem eſſe extinctam, ſed lucra, & damna eſſe communicanda.

REVERENDISS. P. DOMINO

LVGDVNEN.

Romana Vineæ. 19. Ianuarij 1611.

ARGVMENTVM.

Emphyteoticæ rei donatio valet, quando emphyteuſis eſt tranſitoria ad hęredes extraneos, & quando dicatur ſic ad hæredes extraneos tranſitoria.

ſitoria. Et ius Eccleſię perpetuum non poteſt ab eadem Eccleſia dininui ad tempus ſine ſolennitatibus requiſitis in alienatione rerum Eccleſię, & præſertim ſine beneplacito Apoſtolico.

S V M M A R I V M.

Emphyteuſis conceſſa cum clauſula Ad habendum, &c. & pro hæredibus, & ſucceſſoribus eſt tranſitoria ad extraneos hæredes. num. 1.

Emphyteuſis tranſit ad hæredes extraneos, quando eſt conceſſa in perpetuum pro ſe, & hæredibus quibuſcumque. num. 2.

Emphyteotica rei donatio valet, quando emphyteuſis eſt tranſitoria ad extraneos hæredes. num. 3.

Emphyteuſi tranſitoriæ ad hæredes extraneos cum pacto, quod non poſſit alienari ſine conſenſu Domini, ſi Dominus requiſitus noluerit conſentire, ſoluto ſibi Laudemio, valet alienatio ſine illius conſenſu, & iudex conſenſum ſupplet. num 4. & 5. Vbi quod ſaltem debetur pretium rei alienatæ.

Ius Eccleſiæ, quod Eccleſia habet in perpetuum, non poteſt reduci ad tempus ſine ſolennitatibus requiſitis in alienatione rerum Eccleſiæ. num. 7. Vbi quod amplius iſto caſu requiritur expreſſum Sedis Apoſtolicæ beneplacitum. & num. 8. Vbi de eadem materia.

Ratificatio actus, vt operetur, eſt neceſſaria ſcientia plena, & expreſſa iuris, & facti cum omnibus ſuis qualitatibus. num. 9. & 10. Vbi quid iſto caſu operetur aſſertio Notarij dicentis ſe certioraſſe contrahentes, &c.

Notario aſſerenti ſe certioraſſe contrahentes de aliqua re, per ipſos ratificanda, quantum credatur. num. 10.

Pactum in donatione appoſitum ſeruandum eſt a donatario. num. 10. & ſeq.

D E C I S I O C C L X X X.

1 Domini cenſuerunt, non obſtare conditionẽ deuolutionis poſt annos quinquaginta appoſitam ad fauorem RR. D D. Canonicorum, & Capituli Sancti Petri in inſtrumento conſenſus per ipſos præſtiti donationi vineæ factæ fratribus Sanctiſſimæ Trinitatis per Eliſabetham Ceraſiam. Pro ratione deciſionis præmittendum eſt, conceſſionem vineæ factam Eliſabethæ a Capitulo fuiſſe tranſitoriam ad hæredes, etiam extraneos, cum facta fuerit pro hæredibus, & ſucceſſoribus cum clauſula ad habendum, & de ea diſponendum, &c. quæ æquipollet clauſulæ, quibus dederit, & facit emphyteuſim trãſire etiam ad extraneos. Curt. iun. conſ. 4. numero 1. Clar. in §. emphyteuſis. quæſt. 28. in fine. Couu r.'variar. reſolut. libro ſecundo. c. 17. numer. 5. fuit dictum in cauſa Romana Sancti Euſtachij de anno 1581. coram bo. me. Cardinale Lancellotto, & in cauſa Imolen. Bonorum. 2. Decẽbris 1605. coram R. P. D. meo Sacrato.

2 Idem colligitur ex dictione in perpetuum, quæ in dicta conceſſione geminata legitur. Socin. conſ. 266. num. 37. lib. 2. Curt. dicto conſil. 4. in fine, & fuit conſideratum in prædicta Romana Sancti Euſtachij, atque ex dictione quibuſcunque in ea parte, in qua Canonici tenentur facere conſentire omnem perſonam ad requiſitionem Eliſabethæ, & hæredum, & ſucceſſorum eius, quorumcunque. Surd. deciſ. 322. numero 59. Curt. iun. conſilio 3. numero 3. & 4. Becc. conſilio 88. numero 15. libro quinto. Vrſill. ad Afflict. deciſione 100.

3 Itaque potuit ſine dubio Eliſabetha dictam vineã donare fratribus Sanctiſſimæ Trinitatis. Clar. in §. emphyteuſis. quæſt. 15. & alias tenuit Rota in cauſa Mediolanen. Bonorum de Buffalora. 4. Iunij 1583. coram Bubalo, & nuper in Romana Domus. 29. Nouembris, proxime præteriti coram me.

4 Nec obſtat clauſula dictæ conceſſionis, quod non poſſit fieri alienatio irrequiſitis Canonicis, & abſque eorum conſenſu. Nam a Capitulo requiſitus cum ſolutione quindennij, & augumento Canonis non poterat denegari conſenſus ſine iniuria, quam iudex potuiſſet ſupplere. Alexand. conſil. 57. numero ſexto. lib. 2. Menoch. de arbitr. caſ. 182. num. 11. & 12. Bertaz. conſ. 5. num. 15. lib. 1. Surd. conſ. 382. nume. 74. libro 3.

5 Et in omnem euentum pretium vineæ diſtrahendæ in priuatam perſonam poterat fratribus deberi, ad not. per Specul. tit. de locat. §. nunc aliqua. quæſtione 117. Clar. in §. emphyteuſis. quæſt. 33. in fine. Hier. Bocch. in c. potuit. num. 16. de locat. Redoa. de reb. eccleſ. non alienan. quæſt. 11.

6 Eſt etiam præmittendum vineam fuiſſe donatam fratribus ſub diuerſis oneribus, & in ſpecie celebrandi Miſſas in perpetuum pro anima Eliſabethæ, eiuſque mariti cum pacto expreſſo, quod fratres vllo vnquam tempore non poſſint, nec valeant in totum, vel in partem vendere, vel alienare dictam vineam, ſeu alias de illa diſponere, ſed eam perpetuo conſeruare, & per ſe retinere debeant ad memoriam dictæ Eliſabethæ, pro cuius anima continuè apud Deum intercedere in eorum orationibus teneantur.

7 Ex his infertur fratres non potuiſſe recipere conſenſum a Capitulo ad tempus limitatum quinquaginta annorum, cum conditione deuolutionis poſt tranſactum dictum tempus, idque duplici ratione. Prima eſt, quia ius perpetuum, quod ſuper vinea in vim antedictæ donationis habebant, non potuerunt alienare, & ad tempus reducere abſque ſolennitatibus requiſitis in alienationibus rerum Eccleſiæ. Alienatio enim comprehendit omnem actum tranſlatiuũ dominij, tam directi, quam vtilis, & cuiuslibet iuris in re. Bald. in l. ſancimus. C. de reb. eccleſ. non alien. Abb. in c. nulli. de reb. eccleſ. non alien. numero 1. & 4. Roman. ſing 600. Alex. conſilio 108. num. 3. volumine 6. Redoa. de reb. eccleſ. non alien. quæſt. 2. cap. 44. atque alias fuit dictum coram bonæ mem. Cardinali Pamphilio in cauſa Imolen. Bonorum 21. Maij

1593.

1593. requiri expreſſum beneplacitum, quando in præiudicium Eccleſiæ in aliquo alteratur antiqua inueſtitura.

8 Nec in hoc caſu poteſt deſeruire pro ſolennitate beneplacitum felic. record. Gregorij XIII. Quia illud emanauit pro confirmatione conſenſus Capituli, nõ autem ſuper remiſſione illius iuris perpetui, quod fratribus competebat etiamſi de dicta remiſſione nulla in dicto beneplacito facta fuit mentio, neque expreſſum fuit, quod vinea poſt quinque annos deuolueretur ad Capitulum cum omnibus etiam melioramentis. Et non obſtat, quod Papa confirmauerit conſenſum eo modo, quo præſtitus fuerat, videlicet ad annos duntaxat quinquaginta. Non enim dici debet, quod ideo Papa intellexerit, vineam debere deuolui ad Capitulum tranſacto illo tempore, ſed cum fratres potuiſſent forſan conſtringi ad venditionem vineæ intra annum, vt per Alex. conſ. 120. nu. 4 libro 1. Specul. & alios ſupra allegatos. Confirmatio Papæ ſtante Laudemio, & augumento Canonis operatur, vt fratres per ſe retinere poſſint vineam ſpacio annorum quinquaginta, quibus exactis reuertatur res ad priſtinum ſtatum, ita vt diſtractio in priuatam perſonam, prout de iure fieri debeat. Atque iſte intellectus eſt mag's veriſimilis, & æquior, cum abſque expreſſione non ſit intelligendum Papam voluiſſe tollere ius quęſitum Monaſterio, & ſuam auctoritatem impartiri grauiſſimo deuolutionis præiudicio, & alienationi rei Eccleſiæ donatæ cum oneribus perpetuis, & propterea alienationis prohibitioni.

9 Non obſtat fratrum ratificatio, cum non potuerit per illam validari alienatio in tantum Eccleſiæ damnum, & præiudicium facta ſine Apoſtolica auctoritate. Vltra quod dicebant aliqui ex Dominis, ratificationem non comprehendere caput deuolutionis, de quo non apparet, quod fratres aliquam ſpecificam notitiam habuerint. Ad effectum autem vt ratificatio præiudicet, requiritur ſcientia plena, & expreſſa iuris, & facti cum omnibus ſuis qualitatibus. Gabr. conſ. 36. numero 6. lib. 1. Oſaſch. deciſ. 179. num. 13. & 17. Aym. conſ. 197. num. 14. Pariſ. conſ. 47. numero 97. lib. 1.

10 Et licet Notarius dixerit fratres fuiſſe ad plenum certioratos de omnibus, & ſingulis, vix eſt tamen, vt ſub iſta verborum generalitate intelligi debeat notitia vnius clauſulæ adeo præiudicialis, quam ſpecificã expreſſionem multo magis merebatur, quam aliæ de augumento Canonis, de ſolutione quindennij, & ſimiles, de quibus facta fuit per Notarium expreſſa mẽtio. Nat. conſ. 162. num. 33. Surd. conſ. 328. num. 26. lib. 3. Decian. conſ. 5. num. 26. lib. 5. Geminian. conſ. 33. num. 2. Caſtren. conſ. 466. nume. 5. par. 1. nec deſunt, qui totum tenorem inſtrumenti legendum fuiſſe in his terminis ratificationis tradunt Caſtr. dicto conſ. 466. num. 5. lib. 1. Decian. conſ. 5. num. 24. li. 5. Aym d. conſil. 127. num. 14. Rota Ianuen. deciſ. 15. num. 2. maxime quia cum in mandato ad concordan. & in beneplacito Apoſtolico non ageretur de deuolutione, ſit admodum veriſimile, fratres ignoraſſe illam conditionem, atque crediidiſſe, quod elapſis annis liceret ſibi vineam alienare in aliquam priuatam perſonam de conſenſu Capituli.

11 Altera ratio propter quam fratres non potuerunt valide recipere dictum cõſenſum reſpicit Eliſabethã, quæ cum in donatione rei ſuæ appoſuerit pactum de non alienan. illud ſeruandum erat etiam ab Eccleſia. Bellamer. conſ. 48. nu. 19. gl. in l. ſancimus. la terza, in verb. præfatarum. C. de ſacroſ. eccleſ. Archid. in c. hoc ius. 2 quæſt. num. 6. Federic. de Sen. conſ. 189. Franc. Aret. conſ. 21. in primo dubio, & eſt tex. in dicto cap. hoc ius. in c. cum dilecti. de donat. in c. verum. de cõd. appoſ. in §. ſanctiſſimas vero Eccleſias. Authent. de alienat, & emphyteuſ. rer. ſacr. coll. 9.

12 Itaque Eliſabetha, quæ etiam nunc eſt ſuperſtes, & adhuc viuit, poteſt implorare officium iudicis, vt compellat fratres ad ſeruandum conditionem perpetuæ retentionis, & conſeruationis appoſitam in donatione vineæ, iuxta tradita per Feder. de Sen. dicto conſil. 189. in fi. & Abb. in dicto c. verũ. de condit. appoſ. nu. 2. in fi. arg. tex. in l. Mæuia. in fin. de manumiſſ. teſtam. & per conſequens declaret, conditionem deuolutionis haberi debere pro non appoſita in prædicto conſenſu per Capitulum præſtito. Et ita fuit deciſum.

REVERENDISSIMO P. D LVGDVNEN.

Barchinonen. Penſionis. 19. Ianuarij 1611.

ARGVMENTVM.

De validitate, ſeu inualiditate tranſlationis penſionum plura in hac deciſione ponuntur notanda, de quibus in Summario.

SVMMARIVM.

Papa habet omnimodam poteſtatem in reſeruatione, & translatione penſionum. num. 1.

Penſionũ translatio an, & quãdo reddatur nulla ob falsã expreſſionẽ prebendarum, ſuper quibus penſiones reſeruata ſunt, quando talis expreſſio ſic facta fuit per errorem, & conſtat de mente concedentis. num. 2. & ſeqq.

Error in translatione penſionis non debet penſionario praiudicare. num. 2.

Error, ſeu falſa demonſtratio non praiudicat, vbi alias conſtat de mente concedentis. num. 2.

Error probatur ex coniecturis, veriſimilitudine, & alijs facti circumſtantijs. num. 2.

Error ſcribentis præſertim in numero, ſeu Abaco parti nocere non debet. num. 4.

Pontificis declarationi ſuper voluntate ſui anteceſſoris ſtandum eſt. num. 5.

Pontificis declaratio facit ius, ſaltem donec contrarium probatur. num. 5.

Oris

Oris apertitio quid operetur.num.6.

Voluntatis declaratio adhuc colligitur ex actu nullo. numero 7.

Pontificis declarationi opponi non poteſt defectus intentionis.num.7.

Translatio penſionis quando reddatur nulla ob non factam mentionem litis. nu.8.

Declaratio facta a Principe non confert ius aliquod de nouo, ſed tantummodo ius, quod competit, manifeſtat. numero 8.

Clauſula etiam quod maior, & verior expreſſio fieri poſſit, non operatur circa corpus beneficij. Declara, vt numero 9.

DECISIO CCLXXXI.

1 Dictum fuit penſionem, de qua agitur, ſuſtineri, quia fuit reſeruata, & trãslata a uctoritate Papæ, qui plenam, & omnimodam habet poteſtatem. Non obſtat, quod in Motu proprio translationis factæ per ſel. record. Clementem Octauum, non reperiatur facta mentio penſionis Ducatorum 60. reſeruatæ ſuper Canonicatu, & præbenda obtentis per Petrum del Maù, ſed ſolum de tribus penſionibus ſuper Archidiaconatu, & Canonicatu obtentis per Hieronymum Villana, vna Ducatorum centum, alia Ducatorum 40. tertia Ducatorum 90. & ſic iſta Ducatorum 60. ſuper dicto Canonicatu, & præbenda Petri de Maù per obitum Ioãnis Roſſel ſuper eius capite exiſtebat.

2 Fuit etiam reſponſum id contingere per errorem, qui penſionario nõ debet præiudicare. l. errore. C. de teſtamen. l. fin. C. de fid. inſtrum. & error, ſeu falſa demonſtratio, vbi aliàs conſtat de mente, non præiudicat. l. demonſtratio falſa. ff. de condi. & demonſtr. §. ſi quis in nomine. Inſtit. de leg. Rot. deciſ. 4. numer. 8. & deciſ. 54. num. 1. de reſcrip. in antiqu. Put. deciſ. 442. in fi. lib. 1. Pariſ. conſil. 43. num. 15. & 16. lib. 4. & iſte error probatur ex coniecturis, ex veriſimilitudine, vel alijs circumſtantiis facti, vt notatur in l. cum proponebatur. de leg. 2. Socì. conſil. 94. num. 8. Curt. conſ. 71. ſub num. 1 verſ. Et ideo oportet, quod error probetur ex coniecturis. Gemin. conſil. 52. num. 3. & conſ 119. num. 10. Caſtr conſ. 60. per tot. Decian. conſ. 33. numero 101. lib. 3. & fuit dictum in cauſa Bononien. de Pannolinis 9. Februarij 1609. coram R. P. D. meo Manzanedo.

3 In caſu autẽ iſto ſatis conſtat, Papam voluiſſe trãſferre tres penſiones alias reſeruatas ſuper fructib. Archidiaconatus, & prębendarum in Eccleſia Barchinonen. quæ licet non exiſterent omnes ſuper Archidiaconatu, & præbenda obtẽtis per d. Villana: Tamẽ hęc incommoda expreſſio contigit propter diuiſiones, & mutationes, quæ in beneficiis contigerunt. Penſio enim Ducatorum 125. reducta poſtea ad Ducatos centum per extinctionem Ducatorum 25. fuit ſuper caput Iacobi Malaffiæ ad fauorem Flauii Mucciarelli reſeruata ſuper fructibus Archidiaconatus de Valles, & Canonicatus, ac præbendæ in Eccleſia Barchinonen. De quibus ſel. rec. Sixtus V. prouidit cuidam Sebaſtiano Mas, qui cum poſtea Archidiaconatum reſignaret ad fauorem Federici, qui in eadem Eccleſia Barchinonen. alium Canonicatum obtinebat, Federicus in ſe aſſumpſit onus ſoluendi ratam 40. Ducatorum de prædicta penſione, & ſic in illa contigit diuiſio, ita vt Ducati 60. remanſerint ſuper Canonicatu, quem retinuit Sebaſtianus. Alii autem Ducati 40. ſequuti ſunt Archidiaconatum, qui fuerat ad fauorem Federici reſignatus, mortuo Federico fuit de eius Archidiaconatu, & præbenda prouiſus Hieronymus Villana, qui vltra dictam penſionem Ducatorum 40. pro qua ſe obligauit ad fauorem Iacobi Malaffiæ, & eius Translatariorum conſenſit reſeruationi alterius penſionis centum Ducatorum ſuper fructib. dictorum Canonicatus, & Archidiaconatus ad fauorem eiuſdem Iacobi Malaffiæ. Demum obijt Sebaſtianus, & per illius obitum fuit prouiſus Petrus de Mau de Canonicatu, & præbenda, ſuper cuius fructibus remanſerat illa rata Ducatorum ſexaginta, atque interim fuit translata penſio de perſona Iacobi Malaffiæ in perſonam Ioannis Roſſel, ad cuius, & Trãslatariorũ eius fauorem Petrus pro Ducatis 60. ſe obligauit, & tam ipſe, quam Hieronymus prædictus ſoluerunt per aliquot annos. Poſtremo idem felic. record. Clemens Octauus tranſtulit omnes penſiones, quas habebat Ioannes Roſſel in perſonã Ioannis Moraguez, eaſque in calce Motus proprii annotauit, & in ſpecie circa penſiones prædictas facta fuit hæc annotatio, vna 40. alia 90. ſuper Archidiaconatus, Canonicatus, & præbendæ fructibus, quos Hieronymus Villana obtinet.

4 Ex quibus ſicuti clara redditur mens Papæ volentis transferre penſiones, ita manifeſte reſultat. Vnde proceſſerit error prædictus in expreſſione vnius tantũ præbendæ, & attẽdi debet, quod in huiuſmodi tranſlatione fuit conſiderata duntaxat vtilitas Mucciarelli, ad cuius fauorem dictæ duæ penſiones erant reſeruatæ ſuper capite Ioannis Roſelli, nec aliqua adeſt cauſa, cur voluerit Papa facere translationem potius penſionum, quæ erant ſuper Archidiaconatu, & præbenda, quæ obtinebat, quàm illius pẽſionis, quæ erat ſuper Canonicatu, & præbenda obtentis per Petrum del Maù. Non enim ſubſiſtit, quod Papa voluerit exonerare Petrum del Maù illa penſione, quæ iam per plures annos ſoluta fuerat, ſi quidem alia penſio 40. Ducatorum, quã ſoluebat Villana, erat reſeruata eodem tempore, & ſi perſonas conſideremus, Villana erat magis grauatus, & inceperat ſoluere penſiones ante Petrum, qui erat in prouiſione antiquiori, vltra quod Papa tranſtulit non duas penſiones, ſed tres, & oportet dicere, quænam ſit illa penſio tertia Ducatorum 90. quod cũ non appareat, ſequitur ſcilicet, fuiſſe male expreſſam quantitatem, idque errore Scribẽtis, qui notam 6. numeri in locum 9. appoſuit, quod fuit facile cum eadem nota in vtrumque numerũ conuertatur, ſicque in terminis 21. pro 11. tenuit Rota in

ſupradi-

Digitized by Google

ſupradicta deciſione coram R. P. D. meo Manzanedo, vbi dictum fuit, errorem Scribentis partibus non nocere, & vltra prædictas fuit allegatus Rom. conſil. 170 num. 3. Aym. conſ. 147. nu. 5.

5 Idque facilius admittendum eſt in hoc caſu, quia in dicta translatione per fel. record. Clementē Octauum fuit appoſita clauſula augendi, vel minuendi, & quod de omnibus neceſſarijs maior, & verior ſpecificatio, & expreſſio fieri poſſet, emanauit quippe Motus proprius S. D. N. in quo declarauit, Clementem Octauum voluiſſe in prædicta translatione comprehendere iſtam penſionem Ducatorum 60. de qua agitur, cui declarationi ſtandum eſt, tum quia atteſtatur de voluntate ſui prædeceſſoris, vt poſt Cardin. Imol. in Clemen. 1. de probat. Tenet Roman. conſil. 310. & ſing. 328. Dec. conſil. 741. nume. 5. & alios refert Gabr. de probat. concluſ. 2. num. 12. Tum quia declarando vim dictæ clauſulæ videtur diſponere in iure ad tradita per Gabr. vbi ſupra, num. 37. Tum, & denique, quia talis declaratio facit ius ſaltem donec contrarium probetur Imol. in dicta clemēt. 1. circa fi. Oldrad. conſil. 288. Alexan. conſil. 112. lib. 7. Rebuſ. ſuper concord. tit. de ſubl. Clem. literis. verſ. tamē ex narratis. Gabr. vbi ſupra, nu. 6.

6 Non obſtat, quod Petro de Maù fuerit aperitio oris conceſſa, quia illa nihil operatur, niſi quod Petro benigno elargitur facultatem ſuam intentionem probandi, ſed non aſtringit Penſionarium ad iuſtificationem Motus proprii, neque illa aliquod probationis onus imponit. Afflict. deciſ. 228. nume. 13. & 14. fuit dictum in cauſa Pacen. Pēſionis 20. Nouemb. 1609. coram me, & aliæ multæ deciſiones allegantur. Sicuti nec obſtat, quod in Motu proprio non fuerit facta mentio rei iudicatæ ex ſententia, quam Auditor Cameræ ſuper extenſione huius pēſionis tulerat, & quæ per lapſum fatalium in iudicatum tranſierat. Nam vltra quod in Motu proprio fuit facta mentio de lite, quam Sanctitas ſua pro expreſſa haberi voluit in quibuſcunque Statu, & terminis inſtantia reperiretur.

7 Et vltra, quod in omnem euentum etiam in actu nullo declaratio colligitur, argumento l. fin. ff. de reb. cor. Fulgoſ. conſ. 99. circa fi. & alijs iuribus vulgatis, adhuc reſpondetur, quod cum Papa proceſſerit per viam declarationis, quæ nihil de nouo inducit, nō poteſt contradictam declarationem opponi de intentionis defectu, vt in Camerinen. Penſionis 22. Iunij 1592. fuit deciſum coram Orano, per text. in l. hæredes palam. §. ſi quid. ff. de teſtamen. Feli. in c. quoniā. num. 4. de conſt. Mohedan. deciſ. 7. circa fi. vt lit. pēd. Sarnen. in reg. de iur. quæſ. non tollen. q. 13. nu. 6. & 7. Gabr. concl. 3. de reg. iur.

8 Pro quo facit concluſio, quod vbi ius partis non læditur mentio litis non eſt neceſſaria. Bellam. deciſ. 748 nume. 3. Mil. in repert. verb. gratia impetrata lit. pendē. Gabr. de Iud. concluſ. 4. num. 34. & fuit dictū in cauſa Oſcen. Penſionis 21. Iunij 1601. corā R. P. D. Coccino, non fuit autem læſum ius Petri declarādo id, quod de iure erat, videlicet pēſionem non fuiſſe extinctam per mortem Ioannis Roſſel ſtante translatione illius per ſummum Pontificem facta. Declaratio enim a Principe facta non confert ius aliquod de nouo, ſed tantummodo quod competit, manifeſtat. l. adeo. §. cum quis. de acquir. rer. dom. l. ait Prætor. §. ſi iudex. de re iud. Oldr. conſil. 224. nu. 10. & 20. verſ. nec verbum declaramus. Caſtr. conſ. 341. in princip. lib. 1. Socin. conſ. 156. num. 17. lib. 2.

9 Non obſtat, quod Motus proprius non ſubſiſtat, ex quo dicta clauſula quod maior, & verior expreſſio fieri poſſet, non operatur circa corpus beneficij. Put. deciſ. 308. lib. 1. Nam illa deciſio, potius faceret pro hac parte dum admittit, quod narrando de beneficio ſimplici poteſt alterari qualitas quo ad aliud beneficium ſimplex, non poſſit alterari quo ad beneficium curatum. Ita igitur in propoſito expreſſio de vna præbenda poſſet alterari, & trahi ad aliam. Deinde non ſumus in extenſione, aut interpretatione alicuius gratiæ, aut impetrationis, ſed in declaratione Apoſtolica, per quam Sāctiſſimus D. N. prædeceſſoris ſui mentem declarauit. Sed his omnibus omiſſis declaratio fuit iuſtiſſima, nedum quia ex totius facti ſerie veritas erumpit, verum etiam quia ſi agendum eſt de prædicta clauſula, illa continet verba ampliſſima, & in ſpecie quod expreſſiones fieri poſſint circa perſonas, & nomina, & cognomina ſoluere debentium, ita vt iuxta illam appoſito nomine Petri del Maù res clariſſima reddi poſſit, & aduertendum eſt, quod in caſu Putei aderat ſolum clauſula, quod præmiſſorum omnium, & ſingulorum maior, & verior ſpecificatio, & expreſſio fieri poſſit. Hic autem adſunt verba magis complexiua, videlicet quod præmiſſorum omnium, & ſingulorum, & aliorum neceſſariorum maior, & verior.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. LANCELLOTTO.

Narnien. de Capitonibus. Lunæ 19. Ianuarij 1609.

ARGVMENTVM.

Filij illegitimi, & legitimati, quando excludant ſubſtitutos, præſertim ſi fuerint legitimati cum clauſula ſine præiudicio venientiū ab inteſtato.

SVMMARIVM.

Status deciſionis proponitur. nu. 1. & 2.

Fideicommiſſo facto fauore maſculorum, & agnationis cum excluſione feminarum, & extraneorum omnes deſcendentes de familia veniunt admittendi. nu. 3.

Parentes pro filijs naſcituris ſtipulari poſſunt. nu. 4.

Succedere ſicut non poſſunt parentes, ita nec etiam ſuccedere poſſunt filij ex radice infecta venientes. nu. 5.

Filius illegitime natus ad hoc, vt naturalis dicatur, plura

Digitized by Google

plura requiruntur, de quibus. numero 6.

Filij illegitimi, vt excludant ſubſtitutum, non intelligitur in concurſu cum legitimis, ſed quatenus legitimi vocati non extent. nu. 7.

Legitimati cum clauſula ſine praiudicio venientium ab inteſtato, non excludunt ſubſtitutum in teſtamento ad fideicommiſſum vocatum. nu. 8. & 9.

Legitimati cum clauſula ſine præiudicio venientium ab inteſtato, non excludunt tranſuerſales. nu. 8.

Spurij legitimati veniunt appellatione filiorum. Declara, vt num. 9.

DECISIO CCLXXXII.

1 ANno 1569. Antonius, & Marcellus fratres de Capitonibus conuenerunt, & pacti fuerunt, quod in tenuta nuncupata Torre di Boiechio non debeant per aliquod tempus ſuccedere filiæ feminæ, neque in toto, neque in parte, ſed ſolum ſuccedere debeant filij maſculi deſcendentes ex ipſis fratribus confirmantes quandam conuentionem Anno 1466. inter eorum aſcendentes, ſeu maiores initam. In qua conuentione anni 1466. continebatur, quod in dicta Turri non ſuccederent vnquam aliquæ feminæ, ſed ſemper ſuccedant maſculi deſcendentes ex eis, omni tempore excluſis feminis, declarantes ipſi & paciſcentes, ita intendere obſeruari velle per eorum deſcendentes pro augumento, & conſeruatione eorum domus, & familiæ de Capitonibus, & ſic quod dicta Turris nullo vnquam tempore deueniri poſſit in totum, vel in partem in perſonas extraneas. Deceſſit Andreas relictis poſt ſe Auerſa Medoro Aleeo, & Mercutio filijs legitimis, & naturalib. Obijt etiam Marcellus relictis Iacobo filio, qui breui tempore ſine filijs deceſſit, & Franciſca quę fuit dotata, & ab Auſonio, & alijs de Capitonibus in dicta Turri excluſa. Obijt vltimo loco Auſonius relictis, & inſtitutis hæredibus Clementio, & Ioanne Paulo, nepotibus legitimis ex Petro Antonio illegitimo tamen. Cum autem inter ipſos Clementium, & Ioannem Paulum ex vna, & Auerſam, & alios filios Andreæ, ex altera ageretur ad ſucceſſionem in dicta Turri, cuius poſſeſſio fuerat de ordine Dominorum meorum ſequeſtrata, dubitatum fuit, an per obitum dicti Antonij eſſet factus locus fideicommiſſo, ſiue pacto ad fauorem nepotum, ex Andrea fratre germano, & ſic in ſubſtantia querebatur, an vigore fideicōmiſſi initi ex pacto inter Marcellum, & Andream, & Antonium fratres in portione Antonij ex Petro Antonio legitimato, vel potius Auerſa, & fratres filij Andreæ alterius ex fratribus paciſcentibus.

2 Hoc dubium in ſeſsione per Dominos facta fuit diuiſum in quatuor inſpectiones, quarū Prima erat, an conſtaret de reciproco fideicommiſſo inter Antonium Marcellum, & Andream, paciſcentes, & eorum deſcendentes maſculos. Secunda erat, an Clementius, & Ioannes Paulus, licet ſint filij Petri Antonij illegitimi, cum tamen ipſi ſint legitimi ſuccedere poſſint. Tertia, An Petrus Antonius fuerit ſimpliciter naturalis, ita vt potuerit excludere ſubſtitutum, Vnde dicendum ſit, Clementium, & Ioannem non deſcendere a radice infecta. Quarta, An Petrus Antonius fuerit ita, & taliter legitimatus, vt potuiſſet ſuccedere, & inde macula non eſſet filijs.

3 Et circa primum de reciproca ſubſtitutione illa viſa fuit Dominis adeſſe etiam inter deſcendentes, maſculos ſtāte pacto inter dictos fratres inito in quo approbarēt conuentiones anni 1466. in quibus expreſſe cauetur, quod in Turri de qua agitur, non ſuccedant vmquam aliquæ filiæ feminæ, deſcendentes ex tunc paciſcentibus, & ex eorum poſteritate, ſed ſemper ſuccedant maſculi deſcendentes ex eis omni tempore, excluſis feminis, & ſubditur, & ſic dicta Turris cum eius bonis, & iuribus nullo vmquam tempore deueniri poſſit in totum, vel in partē in perſonas extraneas, cum per feminas, & in feminis agnatio magis finiatur, quam conſeruetur, ex quibus non eſt dubium fuiſſe inductam reciprocam ſubſtitutionem inter deſcendentes maſculos, tum quia alias non poſſet verificari, quod feminæ non ſuccederent in toto, vel in parte, tum quia cum fideicommiſſum ſit factū fauore maſculorum, & agnationis cum excluſione feminarum, & extraneorum, omnes deſcendentes de familia venirent admittendi. l. cum ita legarur. §. in fideicommiſſo. ff. de legat. 2. Surd. conſ. 344. nu. 18. lib. 3. & fuit dictum in cauſa Foroliuien. fideicōmiſſi 19. Martij 1576. coram Clemente Octauo.

4 Nec obſt. quod non adſit ſtipulatio pro deſcendentibus, nam vltra ſtipulationem Notarij, quæ ſufficit, parentes potueruut ſtipulari pro filijs naſcituris. l. ſi quis operas. ff. de oper. libert. cum relatis a Surdo. deciſ. 322. num. 3.

5 Circa ſecundam inſpectionem neque etiam fuit difficultas apud dominos, quia ſi Petrus Antonius illegitimus non erat capax ſucceſſionis, quod patebit ex infra dicendis, neque etiam eius filij poſſunt ſuccedere, cum veniant ex radice infecta. Anchar. conſilio 389. Dec. conſil. 85. nu. 8. Pariſ. conſil. 40. nu. 19. vol. 3. Aym. conſ. 184. numer. 2. Decian. reſponſ. 24. nu. 55. nu. 2. Clar. in §. teſtamentum. quæſt. 32. verſ. item ſcias. lib. 3. Mandel. conſil. 165. nu. 14. cum allegatis per Tiraqu. de iure primogenituræ. quæſtio. 12. num. 13. & per Illuſtriſ. Mantic. de coniect. vltimar. voluntat. lib. 11. tit. 12. num. 35. & fuit dictum in cauſa Bononien. deuolutionis. 15. Decemb. anni præteriti coram Ortembergo.

6 Circa tertiam inſpectionem, neque etiam Domini habuerunt aliquam difficultatem, cum non probetur, Petrum Antonium fuiſſe ſimpliciter naturalem cum ad hunc effectum plura requirantur, quod ſcilicet ſit natus, ex muliere domi retenta in ſchemate concubinæ, quod eſſet vnica, quod cum illis potuerit eſſe matrimonium, quod ad liberos ſuſcipiendos retineretur, quod ſicut vxor diligeretur, & alia, de quibus in deciſione Leodien. coram Illuſtriſ. Cardinali Blanchetto, quam Rota nouiſſime ſequuta fuit in cauſa

Inter-

Digitized by Google

Interamnen. hæreditatis 10. Decembris anni præteriti coram R. P. D. Sacrato. Et tradit Illuſtriſſimus Mantica de coniect. vltim. volunt. lib. 11. tit. 9. numero 22. licet autem teſtes aliquid conentur deponere, non tamen probant omnia requiſita.

7 Præterea, quod illegitimi excludant ſubſtitutum vt poſſent ſuccedere, non intelligitur in concurſu cũ legitimis, ſed quatenus legitimi vocati non extent. Imol. in l. ex facto. §. ſi quis rogatus. nu. 6. & ibi Alex. ff. ad Trebel. Ruin. conſ. 49. nume. 5. & conſ. 120. nu. 16. lib. 1. maxime in fideicommiſſo facto fauore agnationis, vt fuit reſolutum coram me, in Ianuen. Iuris patronatus. 12. Februarij 1607. Vltra quod illa concluſio, quod naturales excludant ſubſtitutum habet plurimas limitationes, de quibus in deciſione, in cauſa Ceſenaten. Bonorum 23. Ianuarij 1608. coram D. Ortembergo.

8 Circa quartum cum in legitimatione adſit clauſula ſine præiudicio venientium ab inteſtato, & cũ Auerſa, & fratres ſint ad fideicommiſſum vocati, vt dictum eſt, vtique legitimatio in præiudicium vocatorum non poteſt ſuffragari, cum dicta clauſula præſeruet etiam iura ſubſtituti, cui legitimatus cũ hac clauſula nullum afferret præiudicium. Si enim dicta clauſula præſeruat ius tranſuerſalibus, ſecundum magis communem opinionem, multo magis debet præſeruare ius ſubſtitutis cui difficilius præiudicatur, ex quo ei potentius ius competit. Angel. conſ. 264. nume. 1. verſ. Si autem intellexiſſet, Ruin. conſ. 3. num. 22. verſic. nec iſtis obſtat. lib. 1. & conſ. 206. num. 8. libro 3. Alex. conſ. 117. num. 11. verſ. item poteſt intelligi. libro 5. Capic. deciſ. 22. num. 3. verſic. item respondet. Gabr. conſ. 22. num. 7. lib. 2. Hond. conſ. 64. num. 22. lib. 1. & conſ. 59. nu. 15. & 16. lib. 2. & fuit reſolutum in Ceſenaten. Bonorum. 23. Ianuarij 1608. coram R. P. D. Ortembergo.

9 Nec facit, quod appellatione filiorum, & deſcendẽtium poſſint venire legitimati, & propterea per dictã clauſulam videatur factum præiudicium vocatis ad fideicommiſſum, quia cum ſine legitimatione nõ poſſit illegitimus ſuccedere in ſupra dictis, legitimitatio eſt illa, quæ dat facultatem ſuccedendi, & legitimati non veniunt, niſi ex vi, & robore ipſius legitimationis, quæ cum ſit conceſſa ſine preiudicio, & ſic habeat in ventre hanc præſeruatiuam, nihil tribuit in præiudicium vocatorum, & perinde eſt, ac ſi quo ad illos conceſſa non fuiſſet. Et ita fuit deciſum.

REVERENDISSIMO P. D. LVGDVNEN.

Salamantina Cenſurarum, ſeu Liquidationis.
24. *Ianuarij* 1611.

ARGVMENTVM.

Expenſarum in lite factarum probatio qualis eſſe debeat, quandove expenſarum taxatio dicatur exceſſiua, & quomodo probetur exceſſus.

SVMMARIVM.

Expenſarum litis liquidatio admittit probationem, qualis haberi poteſt. num. 1. Declara, vt num. 3.

Expenſarum condemnatio fieri debet, ſecundum quod conſuetum eſt. num. 1.

Expenſarum taxatio, quando dicatur exceſſiua. num. 2. & 3. & ſeq. Vbi etiam quomodo probetur exceſſus.

DECISIO CCLXXXIII.

1 Dictum fuit non conſtare de cauſis reſtitutionis in integrum, quia ſententiæ Rotalis manifeſta eſt iuſtitia, ex rationibus deductis, in deciſione R. P. D. mei Pamphilij, a qua non eſſe recedendum Domini cenſuerunt. Vera eſt enim concluſio, quod in Liquidatione expenſarum litis admittitur probatio, qualis haberi poteſt. Feder. de Sen. cõſilio 119. num. 4. & nihilominus in hoc caſu exhibitæ fuerunt ſingulatim partitæ, cum multis apochis de recepto Notariorum, Procuratorum, Aduocatorum, & Iudicum, & pro tranſmiſſione Tabellariorum literarum, & pecuniarum ad Vrbem, quæ omnes expenſæ de conſuetudine ſunt neceſſariæ in litibus, & in hac materia, vbi conſtat de expenſis in genere admittitur probatio a conſuetis. Achill. deciſ. 22. de reſtit. ſpoliat. Fuit dictum coram R. P. D. meo Coccino, in Peruſina liquidationis fructuum. 12. Ianuarij 1609.

2 Non obſtat, quod detur de exceſſu quarundam ex dictis partitis, quia fuit reſponſum pro obtinenda reſtitutione non ſufficere exceſſum partitarum, niſi etiam conſtet de iniuſta taxatione, vt ſæpe dixit Rota, & ſignanter in Romana Cenſus. 8. Martij 1610. coram R. P. D. meo Ludouiſio, Non demonſtratur autem iniuſta taxatio, in hoc caſu. Licet enim aliqua partita dici poſſet in paucis aliquot ſcutis exceſſiua, tamen id non concluderet exceſſum taxationis, quia expenſæ, quæ per peritum de communi partium conſenſu electum fuerant taxatæ ad Scuta 556. fuerunt moderatæ ad Scuta 400. per quam moderationem fuit plene ſatisfactũ huiuſmodi exceſſibus allegatis.

3 Non obſtat, quod vbi agitur de graui exceſſiuitate non ſit locus arbitrio Iudicis, iuxta l. ſancimus. C. de iud. Sed requiratur plena, & concludens probatio ad tradita per Bald. conſ. 556. numero 9. lib. 5. Socin. iun. in conſ. 62. num. 3. lib. 1. Nam in hoc caſu non poteſt dici, quod grauiter fuerit exceſſum, Tum quia omnes partitæ ſunt modicæ, ideoque etiam coacervatæ non requirunt plenam probationem, argumento l. ſi idem. ff. de iuriſd. omn. iud. Feder. de Sen. dicto conſ. 119. Menoch. de præſumpt. lib. 1. præſumpt. 58. num. 14. Lap. alleg. 94. num. 4.

4 Tum etiam, quia plus quam manifeſtum eſt, non

poſſe

poſſe dici grauamē exceſſum taxationis Ducatorum 400. pro expenſis litis, quæ in graui cauſa Cenſurarū per decem ferè annos fuit agitata, & in qua fuerunt compulſati in partibus, & ad Vrbem tranſmiſſi, atque in Rotæ actis exhibiti tres proceſſus, cum alijs prætereà iuribus, & inſtrumentis, quæ varijs in locis, & diuerſorum iudicum auctoritate haberi oportuit, & ſic ceſſat, quod opponitur litem breui tempore in partib. duraſſe. Nam vltra, quod ibi etiam durauit lis per aliquot menſes, & factæ fuerunt illius occaſione multę impenſæ, quæ ex prædictis apochis iuſtificantur, verum adhuc aduertendum eſt, expenſas, maioris momenti fuiſſe factas occaſione litis, quæ agitabatur quidem in curia, ſed indigebatq; inſtrumentis ē partibus tranſmittendis. Vnde non ſequitur, non erat lis in partibus, Ergo in partibus nihil fuit expenſum.

5 Itaque cum hic agatur duntaxat coniecturis, quæ facile tolluntur, & reſtitutio in integrum indigeret vera, & concludenti probatione, quę notoriam detegat ſententiæ iniuſtitiam, fuit omnino concluſum pro Domino Franciſco contra Dominum Doctorem Rocchum.

REVERENDISS. P. DOMINO LVGDVNEN.

Viglenanen. Iuris patronatus. 24. Ianuarij 1611.

ARGVMENTVM.

Ius patronatus, in quo vocantur proximiores fundatoris, non poteſt ab aliquo prætendi, niſi probauerit ſe dicti fundatoris proximiorem, & quomodo hoc probetur.

SVMMARIVM.

Ius patronatus, in quo vocati ſunt proximiores fundatoris, non poteſt ab aliquo prætendi, qui ſe dicti fundatoris proximiorem non probat. num. 1.

Ius patronatus quando controuertitur in iudicio petitorio probari debet proximitas non per quaſi poſſeſſionem proximitatis, ſed alias plenè, & concludenter per gradus diſtinctos. nu. 2. & num. 4.

Proximitas vbi fuit probata ex parte vnius fratris, cenſetur etiam probata reſpectu aliorum fratrum in eodem gradu exiſtentium. nu. 3. Declara, vt nu. 4.

Rei, & poſſeſſores non tenentur docere de eorum iure, ſed illis ſatis eſt vincere per non ius actoris. nu. 4.

Proximitate probata ex parte alicuius, numquid ex hoc probatum cenſeatur illum eſſe proximiorem. num. quinte, & 6.

Iuris patronatus quaſi poſſeſſio numquid cenſeatur probata ex eo, quod compatronus aliquem admiſit vna cum ipſo ad præſentandum. nu. 7. & 8.

Iuris patronatus quaſi poſſeſſio in iudicio petitorio nō eſt conſiderabilis, niſi fuerit continuata ſaltem ſpacio 40. annorum. nu. 8. & 9.

Quaſi poſſeſſio Iuris patronatus per præſentationes factas, numquid tranſeat in hæredes. nu. 9.

Producens ſcripturam in vno iudicio ad vnum effectum, nō præiudicat ſibi in alio iudicio ad diuerſum effectum. numero 10.

DECISIO CCLXXXIV.

1 DOmini cenſuerunt filios quondam Rolandi non eſſe admittendos ad Ius patronatus, & Ius præſentandi, conſtat ſiquidē ex fundatione patronatus prædictum ius fuiſſe reſeruatum ad fauorem duorum proximiorum de progenie, & parentela Antonij de Collis fundatoris gradatim, & ſucceſſiue in perpetuum, atque ideo qui Patronatum prætendit tenetur probare per gradus diſtinctos ſe proximiorem eſſe fundatoris. c. licet ex quadam. de teſtibus. Anchar. conſ. 52. nu. 7. & 8. Alexan. conſ. 82. in princ. lib. 1. Natt. conſ. 388. nu. 3. lib. 2. Alciat. præſump. 8. num. 9. reg. 1. Cephal. conſi. 143. num. 3. & 4. Dec. conſ. 321. nu. 161. Tiraq. de retract. lignag. §. 1. gloſ. 16. num. 4. fuit dictum in cauſa Placentina Cappellaniæ 10. Ianuarij 1594. coram R. P. D. Decano, & in alijs ſępe cauſis. Huiuſmodi autem probatio omnino deficit in caſu noſtro.

2 Non obſtat, quod Ioannes Auguſtinus frater Rolandi vtrinque cōiunctus fuerit de annis 1558. 1560. & 1567. & 1568. admiſſus ad præſentandum cū Ioanne Vincētio fratre, & patre reſpectiue eorum, qui hodie ſunt patroni. Nam iſta admiſſio, vel deducitur ad effectum probandi filios Rolandi eſſe in quaſi poſſeſſione proximitatis, & cum hodie agatur in petitorio de pertinentia Iuris patronatus, iſta quaſi poſſeſſio non releuat dictos filios ab onere probandi proximitatem. Bald. in c. per tuas. nu. 4. verſ. Item hoc operatur. de probat. Iaſ. in l. neque profeſſio. num. 2. C. de teſtam. & alios citant, deque magis communi teſtantur Aleiat. de præſump. reg. 3. præſump. 38. nu. 2. & 3. Roland. conſil. 49. num. 48. lib. 4. Vltra, quod poſſeſſio Ioannis Auguſtini non tranſiuit in filios Rolandi, vt dicetur infra, etiam fuit in hac cauſa deciſum 16. Iunij 1609. coram R. P. D. meo Ludouiſio.

3 Vel deducitur dicta admiſſio ad effectum probādæ proximitatis ea ratione, quod cum ius præſentandi ſpectare debeat ad duos proximiores, præſumendum eſt, Ioannem Auguſtinum fuiſſe proximiorem, poſtquam admiſſus fuit ad præſentandum vna cum Ioanne Vincentio, probata vero hac proximitatis qualitate in Ioanne Auguſtino cenſeri debeat etiam probata ex Rolando eius fratre per ea, quæ tradit Angel. in Authent. vt liceat matri, & auiæ. §. 1. verſ. Ad hæc, in fi. Cott. in verb. ſententia data pro vno. Tiraquell. de nobilitat. c. 17. num. 3. videlicet, quod vbi ex plurib. fratribus, ex eodem patre natis, vnus pronunciatur Ciuis Peruſinus cenſebuntur etiam alij fratres Ciues

Digitized by Google

ues Peruſini abſque alia probatione.

4 Sed neque id releuat in hoc caſu, in quo nulla adeſt probatio, quod Ioannes Auguſtinus, neque Ioannes Vincentius fuerint proximiores fundatoris. Prędicti enim Doctores, & alij, qui allegari poſſunt loquuntur, quando ſemel in vno ex fratribus probata fuit qualitas, maxime per ſententiam declaratoriam, quæ ſolet conſtituere ius inter partes, & præiudicare l. ingenuum. de ſtatu homin. l. res iudicata. de reg. iur. Surd. poſt alios deciſ. 160. nume. 22. Nec refert, quod in prædictis, qui habuerunt iura patronorum videatur præſumenda proximitas, iuxta diſpoſitionem fundationis. Nam filijs Rolandi, qui ſunt actores, non ſufficit dare præſumptiones, ſed neceſſe eſt, quod probent concludenter, & per gradus diſtinctos ſuam deſcendētiam, vt dictum eſt, atque Baliſtæ eiuſque Nepotibus, qui ſunt rei, & poſſeſſores ſatis eſt vincere per non ius actorum, etiamſi non probetur, quod Ioānes Vincentius eorum anteceſſor fuerit, neque quod ipſi ſint proximiores teſtatoris. Rot. deciſ. 1. & 3. de re iud. in nouis. Aym. conſ. 177. nu. 1.

5 Accedit, quod etiam conceſſa Ioannis Auguſtini proximitate, nō tamen ſequeretur filios Rolandi adhuc eſſe proximiores, quia huiuſmodi qualitas eſt variabilis ſecundum temporum diuerſitatem, & nūc eſſe poteſt, quod alius eos in gradu præcedat, vt per Rolan. conſ. 38. nu. 24. lib, 4.

6 Non obſtat deciſio in cauſa Comen. Iuris patronatus 11. Decembris 1605. coram bo. mem. Iuſto. In ea enim non declaratur, quis proximior ex eo, quod præſentauerit, ſed deducitur pertinentia Iuris patronatus per gradus diſtinctos, & ad probationem vnius gradus ponderantur duæ enunciatiuæ in antiquiſſimis præſentationibus, ita in hoc caſu poſſet ex præſentatione f. cta per Ioannem Auguſtinum dici, quod ipſe fuit filius Chriſtophori, prout ibi talis enunciatur, ſed non probatur, quod fuerit fundatoris proximior, quia nec talis enunciatur in dicta præſentatione, nec releuaret etiamſi foret enunciatum in actu vnio, & de recenti.

7 Non obſt. confeſſio Ioannis Vincētij patroni, quæ reſultat ex quo Ioannem Auguſtinum admiſit ad faciendas ſecum quatuor prædictas præſentationes effectum ſortitas, ad tradita per Rip. in c. cum Eccleſia. num. 93. de cauſ. poſſ. & propriet. Nam reſpondetur admiſſionem patroni conſtituere quidem non patronum in quaſi poſſeſſione præſentandi, ſed nullo modo illum facere patronum. Ita diſtinguendo ponit Lambert. de Iure patron. in 1. par. 2. lib. quæſt. 3. art. 17. num. 11. & ita ſupradictam Ripæ doctrinam procedere in quaſi poſſeſſione præſentandi declarauit latiſſime Rota coram me in cauſa Cometen. Iuris patronatus. 1. Decēb. 1606. ſic in dictione acquiratur admiſſa, & admiſſionem quaſi poſſeſſio eligendi, non autem intelligendi gloſſ. in capit. Cumana. in verb. proteſtatione. de electio. Innocent. in capit. Eccleſia Sutrina. num. 24. ibique Abb. nume. 35. de cauſ. poſſeſſ. & propriet.

8 Iſta autem quaſi poſſeſſio iuuaret quidem contra Vincentium admittentem, ſed contra ipſius ſucceſſores in Iure patronatus non poteſt iuuare quibus ipſe per admiſſionem præiudicare non potuit. Doct. in c. primo, de Iure patron. in 6. Lambert. lib. primo, par. 2. quæſt. 2. art. 8. nume. 6. Molin. de Primogen. Hiſpan. lib. 1. quæſtio. 24. num. 31. Ferret. conſ. 134. num. 12. Deinde quaſi poſſeſſio in iudicio proprietatis, & pertinentiæ non eſt conſiderabilis, niſi fuerit continuata ſpacio ſaltem annorum quadraginta, iuxta text. in c. de quarta, cum ibi notat. de præſcrip. Gemin. conſil. 123. num. 3. Paul. de Cittad. de Iure patronat. par. 6. art. 3. quęſtio. 17. Lambertin. libro primo, par. 2. quęſtio. 11. art. 5. nume. 1. Rota diuerſ. deciſ. 228. numero tertio, par. 1.

9 Hic autem poſſeſſio per Ioannem Auguſtinum acquiſita eſt ſolummodo decennalis, nec poteſt dici præſeruata per præſentationes poſtea factas per Ioānem Vincentium ſolum, eiusve ſucceſſores. Nam id poteſt procedere quo ad Ioannem Auguſtinum, non autem quo ad eius nepotes, qui non probantur illi hæredes fuiſſe, & vbi probarentur fuiſſe hæredes, non tamē in illos tranſiuit poſſeſſio ſine apprehenſione, vt per Achill. deciſ. tertia, de cauſ. poſſeſſ. & propriet. atque illi non ſolum apprehenderunt dictam poſſeſſionem, ſed potius cum abſque eorum interuentu fuerint f. ctæ plures præſentationes poſſe pręſumi in illis diſpoſitio animi non voluntas apprehendendi, vt limitans conſilium Calder. 10. de Iure patron. tradit Ripa vbi ſupra. numero 11. in fin. poſt Bald. in l. 2. nume. 42. C. de ſeruit. & aq. & quod plus eſt, quando de Anno 1573. Rolandus nomine hæredum Ioannis Auguſtini voluit interuenire, & præſentare, non fuit admiſſus, ex qua repulſione foret in omnem euentum interrupta præſcriptio quadraginta annorum. l. cum notiſſimi. §. immo. ibique Salycet. num. 18. C. de præſcr. 30. vel 40. annorum. Rebuff. in dicto c. cum Eccleſia Sutrina. numero 14.

10 Non obſtat, quod præſentationes factæ in ſimul per Ioannem Auguſtinum, & Ioannem Vincentium fuerint productæ per Baptiſtam. Nam aliis omiſſis, illa productio facta in alio iudicio, & ad alium finem videlicet ad docendum de Iure patronatus in genere non præiudicat in hoc iudicio, in quo agitur de pertinentia Iuris patronatus. Achill. deciſione ſecunda, numero primo, de confeſſ. cum aliis per Honded. conſilio ſexageſimo ſexto, numero quinquageſimo octauo, libro primo. & ad ſententiam confirmatoriam vnius ex prædictis præſentationibus facilis eſt reſponſio, quod licet illa præiudicauit Ioanni Vincētio admittenti, & continenti, & petenti confirmationem, non autem ſucceſſoribus illius. Atque ex his fuit concluſum pro Baliſta, eiuſque nepotibus.

REVERENDISSIMO P. D. BONONIEN.

Cæſarauguſtana Dedicationis. Lunæ 24. Ianuarij 1611.

ARGVMENTVM.

Poſſeſſio Eccleſiæ tanquam Cathedralis, quando probata cenſeatur.

SVMMARIVM.

Quaſi poſſeſſio Eccleſiæ Cathedralis quando dicatur acquiſita priuatiue quo ad aliam Eccleſiam, vt illa nõ cenſeatur Cathedralis. nu. 2.

Poſſeſſio vnius Eccleſiæ non continet prohibitionem alterius, quando ſunt compatibiles. nu. 2.

Actus præſumitur fieri eo modo, quo validè, & licitè fieri poteſt. num. 3.

DECISIO CCLXXXV.

1 Domini ſteterũt in deciſis rationibus de quibus in deciſione. Non obſtat, quod obijcitur teſtes fuiſſe examinatos, & iura compulſata extra terminum hoc enim ex facto tollitur, quia licet Nuncius dederit terminum 40. dierum, attamen illum ſtatim prorogauit ad alios 40. & iſte terminus ita prorogatus 80. dierum incipiebat die 16. Decembris, & currebat vſque ad diem quartam Martij incluſiue. Teſtes autem omnes iurarunt, de menſe Februarij vno excepto, qui iurauit die 3. Martij, & compulſatio ſcripturarum cœpta die 1. Martij cõſummata fuit, & perfecta die quarta eiuſdem, quibus ſcripturis coram Nuncio productis nihil fuit oppoſitum pro parte Eccleſiæ Cæſarauguſtanæ, & dicta teſtium recipiunt adminiculum veritatis ab antiquis hiſtorijs, loquentibus de multis prærogatiuis, & præeminẽtijs, quas habuit Eccleſia del Pilar, quæ fuit antiquitus Cathedralis.

2 Non obſtat, quod cum iſta celebratio fuerit facta ab Eccleſia Sancti Saluatoris vti de Feſto dedicationis Sedis, id eſt Eccleſiæ effectę Cathedralis iſta quaſi poſſeſſio in vim prærogatiuæ Cathedralitatis, quæ vni tantum Eccleſiæ competere poteſt (cum non ſit dare in eadem diœceſi plures Cathedrales) videatur continere prohibitionem implicitam, quo ad alias Eccleſias, quæ ſufficit ad acquirendam quaſi poſſeſſionem priuatiue, vt dixit Rota in Hoſtien. Littoris Maris 20. Decembris 1574. coram Rubeo, ex Calder. conſilio ſecundo. de præſcript. & alijs tunc allegatis, quia reſpondetur Eccleſiam del Pilar non celebrare Feſtum ratione Cathedralitatis, ſed vti propriam Eccleſiæ dedicationem, vt in qualibet Eccleſia celebratur. Vnde ſequitur, quod cum celebratio competat vtrique Eccleſiæ diuerſis reſpectibus vna poſſeſſio non poteſt continere prohibitionem alterius, ſed ſunt compatibiles. Doctor. cap. licet cauſam. de probat. Bartol. in l. ſi duo. ſub numero quarto. ff. vti poſſid. Rip. l. ait Prætor. numero 15. ff. de re iud. Cæſ. de Graſſ. deciſ. 33. numero ſeptimo. de cau. poſſ. & propr.

3 Non obſtat, quod dicitur Eccleſiam Cathedralem facere celebrationem propter Cathedralitatem, quam amiſit, quia omiſſo an id facere poſſit, & in hoc conſeruare prærogatiuam antiquæ Cathedralitatis, iuxta tradita per Ioan. de Plat. in l. 1. & 21. de Præfec. Prætor. libro duodecimo. Guido Papæ. deciſ. 377. & dato, quod facere non poſſet, poſſet autem, vt negari nõ poteſt, vti propriam dedicationem quaſi poſſeſſio celebrandi cenſeri debebit facta eo nomine, vt legitime fieri potuit. Signorol. conſilio 75. numero decimo. poſt med. Aym. conſilio 322. poſt numerum tertium. Cæſ. de Graſſ. deciſione 19. numero quinto. de probat. & eſt regula generalis, quod actus præſumitur fieri eo modo, quo validè, & licitè fieri poteſt, l. quoties. de rebus dub. l. merito. ff. pro ſoc. Corn. conſilio 237. ſub numero tertio. verſ. & qui poteſt facere. libro primo. Riminal. ſen. conſilio quadrageſimo ſecundo, num. 12.

4 Non releuat, quod dicitur probari ex literis quorundam Cardinalium Eccleſiam de Pilar fuiſſe Parochialem, & Collegiatam, quia quando probaretur, non excluderet Cathedralitatem, cum vt notum eſt, & pluribus exemplis conſtat, ita ſunt compatibilia.

REVER. P. D. MANZANEDO.

Aſſiſien. Pecuniaria. Veneris 28. Ianuarij 1611.

ARGVMENTVM.

Quomodo probetur, pecuniam in inſtrumento numeratam, fuiſſe reportatam, & ſolum pro demonſtratione deſeruiſſe, Et pecuniarum reportatio poſt numerationem vitiat inſtrumentum.

SVMMARIVM.

Teſtis vnicus non probat plenè contra producentem, quia producens teſtem cenſetur illius perſonam ſolum approbare, non autem dictum. nu. 1.

Pecunia numerata, quòd non remanſerit penes contrahentem, ſeu quòd fuerit reportata probatur per teſtes, et qui poſtea dicit, illam fuiſſe reſtitutam, probare debet. numero primo.

Liber rationum, ſeu computorum, in quo non eſt deſcripta aliqua partita pecuniarum receptarum, probat negatiuam non receptionis dictarum pecuniarum. numero tertio.

Pecu-

Pecuniam non fuiſſe numeratam in extinctione cenſus, ſed tantum loco demonſtrationis deſeruiſſe probatur ſi veniens ad cenſum poſt prætenſam extinctionem ſoluit fructus cenſus. num. 3.

Copia ſimplex non probat. num. 4.

Proceſſus informatiuus quantumcunque authenticus in iudicio non probat. num. 4.

Pecunia numerata ſi poſtea per numerantem fuit reportata ad aliqua noua cauſa, non vitiat inſtrumentum. numero 5.

DECISIO CCLXXXVI.

1 FVit reſolutũ, ſtandũ eſſe in deciſis 7. Maij 1610. ex adductis in deciſione, & quia ex teſtibus in illa ponderatis conſtat Pomponium reportaſſe tempore extinctionis cenſus, & illius nouę creationis iſta Scuta 280. quæ controuertuntur, ita vt tantũ deſeruirent pro facienda, vt dicitur la moſtra. Nec obſtat, quod in dicta deciſione ponderetur inter alios teſtes pro Blaſio vnus productus per Pomponium ex cuius productione dicatur contra ipſum plenam fidem facere iuxta Rom. Pariſ. Crauet. Socin. Ceph. Surd. in dicta deciſio. adductos, & iuxta communem, de qua Gabriel de teſtibus. concluſ. prima, numero decimo tertio, verſ. contrarium tenet, & quod nihilominus Rota iſtam concluſionem quantumcunque communem non admittat, ſed tantum quod per talem productionem, cenſeatur approbata per ona, nõ autem dictum teſtis, vt in cauſa Taruiſina Penſionis 12. Decembris 1571. coram Oradino, quia etiamſi ſecundum ſententiam Rotæ non faciat ille teſtis plenam fidem, adſunt alij p̃ Blaſiũ producti, & in deciſione ponderati, ex quibus omnibus plena probatio reſultat de reportatione pecuniæ per Pomponium, & quod tantum deſeruierunt per moſtra, quibus ſtantibus ſi Pomponius prætendit iſtam ſummam poſtea realiter, & cum effectu ſoluiſſe, id probare debet concludenter. ad text. ad l. quinquaginta. ff. de probat. Natt. conſilio 569. numero primo, & ſeq. quæ tamen

2 probatio non datur.

Nec pro illa elicienda faciunt recognitio bonæ fidei Blaſij, & confeſſio de integro pretio d. cenſus ad eius manus peruento cum fuerint emanatæ ad fauorem Communitatis, & Ruſini emptoris cenſus nõ autem ad fauorem Pomponij. Vltra, quod cum Blaſius in ſuis liberis conſtituiſſet Communitatem debitricem de integra ſumma Scutorum 2. mill. ſoluta pro extinctione dicti cenſus, & ſic conſtituit ſe creditorem Communitati de eadem ſumma, ni mirum ſi aſſeruit illam ad eius manus perueniſſe, quæ confeſſio nullatenus concludit ad prætẽſionem Pomponij Scutorum 280. quæ ipſe ſecum reportauit, vt dictum eſt, & ponderabant Domini pro Blaſio, quod non adnotauerat iſtam partitam Scutorum 280. in ſuis libris, nec apparet, quod in computis Communitatis de illa aliquam mentionem fecerit, ad notata per Tiraquell. in l. ſi vnquam, verbo donatione largitus. numero 206. & ſequen. C. de reuocan. donatio. & Menochius de Arbitr. caſu 88. numero ſecundo, & ſequen. præcipue cum in eiuſdem libris Blaſij reperiuntur alię multæ partitæ adnotatæ ſibi per Pomponium ſolutæ.

3 Non obſtat, quod Communitas fuerit liberata à cenſu mediante demonſtratione pecuniæ cum hoc in facto non ſubſiſtat. Extinctio enim cenſus fuit confidentialis, ita vt breui manu fuerit nouus cenſus creatus eiuſdem quantitatis, & Communitas continuauit in ſolutione fructuum cẽſus per aliquot dies, & Pomponius promiſit illam ſummam dare ad diem decimum Decembris, ſignum euidens, quod antea pecunias non numerauerat cum effectu, nec deſeruierint, niſi pro moſtra, ex qua continuatione Communitatis in ſolutione fructus cenſus elicitur illum non fuiſſe extinctum, quod magis patet, ex quo poſt dictam extinctionem, & creationem noui cenſus ſuper bonis Blaſij & Pomponij tamen Valerianus Vrbanus cenſum realiter extinxit ex pecunijs Communitatis, cuius panattariæ appaltum, ſeu conductionem acceperat.

4 Fundamentum autem præcipuum, quo in hac poſitione Pomponius nitebatur deſumptum ex partita Scutorum 280. contanti, ſoluta Blaſio per Pomponium die 24. Nouembris 1587. quo die cenſus fuit extinctus, & denuo creatus, viſum fuit DD. nullatenus attendendum cum iſtud folium non ſit in actis, niſi quædam copia ſimplex, & informis extracta ex proceſſu informatiuo, quæ non facit fidem. Authen. ſi quis in aliquo. C. de edendo, capitul. primo, de fide. inſtrument. Vltra, quod in iudicio Ciuili non probat proceſſus informatiuus quantumcunque authenticus. Veral. deciſione centeſima ſexta, libro primo. in manu ſcript. & fuit dictum in cauſa Mediolanen. fructus vigeſimo Iunij 1597. coram Orano, vltra quod alias coram A. C. Pomponius fuit proteſtatus nolle vti pro dicta partita, nec in illa vllum fieri debere fundamentum, nec eſſe conſiderabilem.

5 Vltimo non obſtat deciſio in cauſa Bononien. cenſus vigeſimo quarto Aprilis 1600. coram bonæ memoriæ Illuſtriſſimo Cardin. Pamphilio, quia non applicatur caſui, de quo agitur, ibi enim ſoluens pecunias integri pretij ſortis principalis in eodem inſtrumento, reportauerat partem earundem pecuniarum in noua cauſa, nempe pro fructibus anticipatis, & ſic ſolutio ſortis principalis, licet fuerit momentanea, operata fuerat iam ſuum effectum, ſed in caſu iſto Pomponius reportauerat ſuas pecunias abſque aliqua noua cauſa, & abſque eo, quod illæ attulerint aliquam vtilitatem Blaſio, ſed ſolum deſeruierunt, vt dicunt teſtes, per far la moſtra, ex quibus ita fuit concluſum.

Digitized by Google

REVERENDISS. P. D. DAMASCENO.

Nonantulana, Bonorum. Lunæ 31. Ianuarij 1611.

ARGVMENTVM.

Clauſula ad habendum &c. quando dicatur appoſita in exequutiuis, vel potius in diſpoſitiuis, quid de clauſula, ita tamen. Et an emphyteuſis conceſſa pro filijs, & hæredibus tranſit ad extraneos.

SVMMARIVM.

Clauſula ad habēdum &c. quando dicatur poſita in exequutiuis, & quando in diſpoſitiuis. nu. 1.
Cauſatum regitur a cauſa ſua cauſæ. nu. 1.
Clauſula ita tamen an, & quando reſtringat orationem præcedentem. Et alia ad materiam huius clauſulæ. n. 2.
Clauſula generalis non comprehendit ea, quæ ſpecialiter prouiſa ſunt. nu. 3.
Emphyteuſis conceſſa pro filijs, & hæredibus, non tranſit ad extraneos. nu. 4.

DECISIO CCLXXXVII.

1 DOmini perſtiterunt in deciſis ſub die 14. Iunij proximi. Nec ſubſiſtere viſum fuit, quod clauſula ad habēdū ſit poſita in executiuis, cum adhæreat clauſulæ inueſtientes &c. quæ clauſula reſpicit executionem, iuxta deciſ. Pedemon. 164. nu. 3. quia ad hoc fuit in ſpecie reſpōſum in alia deciſione, & in hoc placuit doctr. Laderch. Imolen. conſ. 1. num. 14. nempe quod clauſula non poſſit dici in executiuis, ſi ponitur ante perfectam diſpoſitionē. In propoſito autē caſu ponitur ante perfectā diſpoſitionem, nam inueſtitura dicit conceſſerunt N. & N. pro eorum, & cuiuslibet eorū filijs hæredibus, & deſcendentibus in perpetuum vnam poſſeſſionem &c. inueſtientes, ad habendum &c. vnde patet, clauſulam ad habendum, contineri in periodo diſpoſitionis, nā verbum conceſſerunt, in quo ſtat diſpoſitio, regit verbum inueſtientes, & verbum inueſtientes regit clauſulam ad habendum, ergo clauſula ad habendum regitur a verbo conceſſerunt, ſicut cauſatum regitur a cauſa ſuæ cauſę, de quo per Scrib. in l. manumiſſiones ff. de iuſt. & iur. & contraria procedunt quando poſt perfectam orationem incipit nouus periodus, veluti per clauſulā Quæ omnia & ſingula, vel Quas res &c. Tanto magis, quia in hoc caſu clauſulam ad habendum &c. ſubſequuntur ſubſtitutio canonis, pactā circa alienationem inter viuos, & ſimilia, quæ tangunt ipſam diſpoſitionem. Ad cognoſcendum enim an iſta clauſula ſtet executiue non ſolū attenditur conceptio verborū, ſed clauſulæ, quæ illam hinc inde concomitantur, an ſcilicet ſint executiuæ, vel diſpoſitiuæ, vt per d. deciſ. Pedemont. 164. num. 3. verſ. ſi fuerint ſcriptæ in medio.

2 Ad aliud, quod poſt clauſulam, ad habendum &c. ſubſequatur clauſula, ita tamen, in qua cauetur, quod inueſtitis non liceat alienare ſine licentia inueſtientium, qui ſi emere voluerint præferantur &c. vnde infertur, quod per d. clauſulam, ita tamè euacuetur ius clauſulæ ad habendum &c. & reducatur ad ſolā alienationem inter viuos cum moderamine tamē petēdi licentiā, & pręferendi Dñi directi per conſ. Decij 171. alias 170. nu. 3. verſ. quarto & vltimo, quē ſequuntur alij, de quib. per Corbol. de cauſ. priuat. ob alienationem irrequiſ. dom. limit. 3. num. 2. fuit reſponſum, doctrinam Decij in hoc minimē eſſe ſequēdam, quia inducit ſuperfluitatem, immo ſubitaneam correctionē, & repugnantiam in ſermone contra regulas iuris, ſuperfluitatem, quia ſecundum iſtum intellectum clauſula ad habendum nihil operaretur, cum enim in clauſula, ita tamen, contineatur facultas alienandi inter viuos cum moderamine tamē, de quo ibi, fruſtra præmittitur clauſula, ad habendum, & quicquid placuerit faciendum, ſi ex illa nihil magis inueſtitus poteſt facere, quam quod contineatur in clauſula, ita tamē, ſubitam correctionem, & repugnantiam, quia clauſula, ad habendum, importat facultatem alienandi per viam vltimæ voluntatis, & etiam inter viuos alio modo quam per vēditionem, ex allegatis in alia deciſione, vnde ſi per clauſulā, ita tū, auferretur talis facultas, & reduceretur ad ſolam venditionem, ſine dubio eſſet repugnantia, & ſubita correctio, quia eſſet dicere concedo, vt poſſis alienare per viā vltimæ voluntatis, & immediate ſubiungere, nolo vt poſſis alienare per viā vltimæ volūtatis. Verus eſt igitur intellectus, quod clauſula ad habendū &c. tanquā generalis comprehendit omnes modos alienandi tam inter viuos, quam in vltima voluntate, tam per viam venditionis, quam donationis, permutationis, & ſimiliū, & quod clauſula, ita tamen, limitatè reſtringit modū alienandi per viā venditionis, quia in eo cadit æquitas, quod Dominus directus præferatur, & in ceteris remanet regula generalis pro inueſtito. Et quantum ad cumulatos pro Decio loco ſupra citato ipſi non ſequuntur illum in hoc, quod clauſula, ita tamen, deſtruat in totum vim clauſulæ ad habendum, &c. ſed in eo quod in caſu venditionis debeat requiri licentia, & præferri Dominus ſi emere voluerit.

3 Ad tertium, quod clauſula ad habendum, &c. non poſſit comprehendere alienationem per viam vltimæ voluntatis, ex quo circa hæredes eſt ſpecialiter cautū in inueſtitura per idē conſ. Dec. 171. nu. 3. verſ. ſecundo reſpondetur, fuit reſponſum. Aut prætendi quod in verbo, hęredibus, de quo in inueſtitura de qua agitur, cōprehendantur hæredes extranei, & Fontani habent intentum, & non curant de modo, dummodo idem ſequatur effectus. Aut vero non comprehenduntur, & ceſſat obiectus particularis expreſſionis, & remanet ius generalitatis clauſulæ.

4 Ad vltimum, quod emphyteuſis conceſſa pro filijs, & hæredibus non poſſit traſire ad extraneos iuxta communem, de qua per Alexand. in l. quod dicitur, numero 21. ff. de verborum obliga. Iaſ. in l. ſi non ſortem. §. libertus. numero 35. ff. de condi. indeb. fuit reſponſum, iſtos de Fontanis non venire tanquam comprehenſos ſub verbo, hæredibus, ſed tanquam inſtitutos ab illo, qui habebat inueſtituram cũ clauſula, ad habẽdum, & quidquid placuerit faciendum, ſtante maxime defectu lineæ primo loco inueſtitorum. Et ita fuit concluſum.

REVERENDISSIMO P. D. LVGDVNEN.

Seguntina Præſidentiæ. 31. Ianuarij 1611.

ARGVMENTVM.

De Præſidentia Canonici antiquioris habentis dignitatem, in qua Sede ſedere debeat in abſentia Decani, & Prioris. Pluraque ad hanc materiam conferentia optimè in hac deciſione explicantur.

SVMMARIVM.

Canonicus antiquior, habens dignitatem, & ſedens in ſede dignitatis, dicitur ibi ſedere tãquam dignitas, non autem tanquam Canonicus. nu. 2.

Vicarius interueniens in choro, vt Canonicus non debet habere præeminentiam Vicarij. nu. 2.

Epiſcopus interueniens in Capitulo tanquam Canonicus debet ſedere in loco Canonicorum, & poſt Archidiaconum. num. 2.

Decanus qui etiam ſit Canonicus non poteſt ſimul, & ſemel interuenire in choro in duobus locis, ſed ſi ſtabit in Stallo cum Canonicis, dicetur ibi eſſe tanquam Canonicus. Si vero ſtabit in Stallo Decanatus, dicetur ibi eſſe, vt Decanus. num. 2.

Iuriſdictio Præſidentiæ ſignificatur ex affixione virgæ. numero 3.

Conſuetudo tantum habet de potentia, quantum habet de actu, & vſu. num. 4.

Canonicus per acquiſitionem dignitatis non amittit Ius ſibi vti Canonico competens, num 5. Vbi declaratur hęc concluſio.

Conſuetudo attendi debet in materia Præſidentiæ in choro Eccleſiæ. num. 5.

DECISIO CCLXXXVIII.

1 Poſt firmatam deciſionem, & ſententiam Iuris præſidendi in choro Eccleſiæ Seguntinæ in abſentia Decani, & Prioris ad fauorem Canonicorum, Agentes pro dignitatibus in alia inſtantia mihi commiſſa trãſierũt ad aliud dubium, in quo præſuppoſita deciſione prædicta ſuper Iure Canonicis ſpectante, quærebatur an in abſentia Decani, & Prioris dignitas exiſtens Canonicalis antiquior poſſit præſidere in choro ſedendo in Sede dignitatis. Quo dubio hodie vtraque parte informante propoſito, Domini reſoluerunt, antiquiori Canonico habenti dignitatem non competere ius præſidendi, ſiue non deberi præſidentiam, niſi ſedeat in Sede Canonicali.

2 Deciſionis ratio fuit, quia hæc præeminentia defertur Canonico antiquiori vti Canonico, ex conſuetudine prædictæ Eccleſiæ Seguntinæ, vt late fuit deductum in deciſione D. mei Pamphilij. Dum autem ille Canonicus antiquior habens dignitatem, ſedet in ſede dignitatis, dicitur ibi ſedere tanquam dignitas, non autem tanquam Canonicus, gloſſ. in cap. in collatione. in verb. Prælatus. & ibi Archidiac. num. 2. Geminian. num. 6. Franc. numer. 4. de appellat. in 6. Card. cõſ. 53. in principio, & propterea ſequitur eum in illa Sede non debere habere illam præeminẽtiam, ſed ſi illam conſequi velit, neceſſe eſt, quod ſedeat in Sede Canonicali, vt dicunt præfati Doctores dantes exemplum de Vicario interueniente in choro vti Canonico, quod non debeat habere præeminentias Vicarij, & in Epiſcopo, qui interuenit in Capitulo tanquam Canonicus, quod debeat ſedere poſt Archidiaconum, & in loco Canonicorum. Idem tradunt cum allegatione aliorum ſimilium. Abb. in capit. auditis. de electio. numero quarto. Ioann. Lecer. Pariſien. de Primogen. libro ſecundo, quæſtio. tertia, numero 36. Paccin. de off. & poteſt. Capit. Sed. vacan. quæſt. 10. ſecund. par. princ. numero duodecimo, Ant. de Pret. de iuriſdict. Epiſc. defenſ. capitu. ſexto, numero quinquageſimo tertio. optime ad noſtrum inſtitutum. Bal. conſilio quinquageſimo tertio, in princip. inter conſilia Card in. Zabarell. vbi tractat de Decano, qui erat etiam Canonicus, quod non poteſt ſimul, & ſemel interuenire in choro duobus in locis, ſed ſi ſtabit in Stallo, ſiue Sede Canonicali, cum alijs Canonicis, dicetur ibi eſſe tanquam Canonicus. Si vero in Stallo Decanatus, dicetur ibi eſſe vti Decanus, & conueniunt, quæ dicit Bologn. in l. re coniuncti. num. quinquageſimo nono, de legat. tertio. quod concurſus dignitatum, ſeu qualitatum non faciunt præferri, quando illa dignitas, aut qualitas non eſt conſiderabilis in eo actu, prout non eſt in actu præſidendi qualitas dignitatis, nec etiam qualitas Canonici, dum Canonicus ſedet, in alio Stallo, quam Canonicorum.

3 Quippe iſtud ius præſidendi prouenit, vt dictum eſt a conſuetudine introducta ad fauorem Canonici antiquioris in ſede Canonicali interuenientis in choro, vt colligitur ex teſtium depoſitionibus, dũ dicunt vidiſſe in abſentia Decani, & Prioris Canonicum antiquiorem præſediſſe. Etenim ſi ille Canonicus antiquior ſediſſet in Sede dignitatis, nõ potuiſſent ſcire teſtes, an ille præſediſſet vti Canonicus antiquior, vel vti dignitas, & potius dixiſſent cũ præſediſſe ratione dignitatis, propter ſedem eminentem, & clarius de-

monſtratur ex affixione virgæ in Sede Canonici antiquioris, quæ cum videatur denotare iuriſdictionem præſidentiæ, vt conſiderat Chaſſan. in Catalog. glor. mund. par. 1. conſid. 38 concluſ. 6. nec dicatur eũ, qui præſidere debet, debere etiam ſedere in Canonicorũ ordine, ad quod bene faciunt tradita per Innoc. in c. in literis. num 6. de reſtit. ſpoliat.

4 Nec obſtat, quod dicitur, hæc omnia proceſſiſſe ex quo non conſtat vnquam ante hac Canonicorum antiquiorem fuiſſe dignitatem. Id enim in facto nõ ſubſiſtit, cum teſtes ſpecifice deponant adfuiſſe in Eccleſia Seguntina Canonicos antiquiores, quorum nomina exprimunt, qui dignitates obtinebant eo tempore, quo ipſi teſtes viderunt præeminentiam exerceri per antiquiorem, & ſimpliciter Canonicum. Vltra quod ſi conſuetudo non probatur, niſi in caſu ad alium, quando Canonicus antiquior eſt etiam dignitas, & ſedet in Sede ſua dignitatis, quia conſuetudo tantum habet de potentia, quantum de actu, & vſu. Bald. conſ. 27. vol. 2. Surd. conſ. 325. num. 13. Pedem. deciſ. 29. num. 16. Felin. in c. auditis. nume. 5. de præſcript.

5 Non obſtat, quod Canonicus per acquiſitionẽ dignitatis non deſierit eſſe Canonicus, nec amiſerit ius ſibi vti Canonico competens, iuxta deciſ. Put. 100. libro 3. & traditur per Natt. conſ. 44. nu. 7. Ita vt etiam diſtributiones vti Canonicus excipiat, vt per Card. dicto conſ. 53. quia omiſſis diſputationibus iuris fuit reſponſum, antiquiori Canonico habẽti dignitatem nõ negari in iſto caſu commoda, & diſtributiones Canonicatus, neque agi de illis, immo nec illi negantur præeminentiæ eiuſdem Canonicatus, & in ſpecie iſta præſidendi in Choro, ſed tantum dicitur illam obtineri, & exerceri debere in Sede Canonicali, in qua fuit inducta conſuetudo, per quam eadem præeminẽtia acquiſita eſt Canonicis, ita quod poſitus eſt in eius facultate vſus, vel non vſus dicti iuris, quatenus velit, aut nolit ſedere in Sede Canonicali, & præterquam quod illa virga non poſſet ſine iniuria Canonicorum amoueri a Sede Canonicali, vbi fuit affixa, turbaretur præterea conſuetudo hactenus obſeruata ad fauorem Canonicorum, & daretur confuſio inter dignitates, & Canonicos, atque occaſio litibus in futurum, ſi iſtud ius præſidendi trãsferretur a Sedibus Canonicorum ad ſedes aliarum dignitatum, quam Decani, & Prioris, quia dignitates poſſent aliquãdo prætendere preeminentiam hanc competiuiſſe ſuis anteceſſoribus ratione potius dignitatis, quam Canonicatus. Vnde ſiue conſideremus conuenientiam, ſiue rationem, & iura, quæ in hac materia ſemper defecerunt conſuetudini, iuxta doctr. Bald. in c. cum olim. num. 1. & ſeq. de conſuetud. Card. conſ. 62. num. 1. & fuit dictum, in hac cauſa coram D. meo Pamphilio, ſequitur Canonicum antiquiorem habentem dignitatem non poſſe in Choro præſidere, niſi ſedeat in Sede Canonici. Et ita fuit deciſum, &c.

REVERENDISS. P. DOMINO LVGDVNEN.

Romana Filiationis. Veneris 4. Februarij 1611.

ARGVMENTVM.

De probatione filiationis. Quando præſertim plene, & concludenter, & quãdo præſumptiue probanda ſit, & de pluribus coniecturis, & præſumptionibus, filiationis, de quibus in Summario.

SVMMARIVM.

Filiatio debet concludenter probari, quando principaliter de filiatione agitur, ſecus ſi nõ principaliter agatur, ſed tantum ad effectum conſequendi alimenta per modũ prouiſionis donec lis terminetur. num. 1.

Filiatio probatur coniecturis. num. 2. Iſtæ tamen coniecturæ debent concludere.

Filiatio non probatur, quando aſſerta mater in eius propria domo ſui iuris exiſtens alios admiſit. num. 2. & numero 3. & ſeq.

Filiatio non probatur aſſertione matris, quæ plures admiſit, dicentis quem eſſe filiũ potius vnius, q̃ alterius. n. 2.

Filiatio non probatur ex libro Parochi, quando nominatio in eo facta fuerit matre procurante. num. 3.

Filius alterius, vt quis dicatur, requiritur, vt mater in domo aſſerti patris permaneat, & retineatur etiã, quod non in ſchemate eſt concubinatus. num. 4.

Filiationis quaſi poſſeſſio, & tractatus filialis nõ eſt ſufficiẽs ad obtinendum in deciſorijs petitorij iudicij. nu. 5.

Filiatio non præſumitur, quando aſſertus pater nõ curat aſſertum filium educare. num. 6.

Verba blanda, & ciuilia promiſſionem, & obligationem non inducunt. num. 7.

Filiationis tractatus in rebus exiguis, & per modicum tempus filiationem non probant. num. 8.

DECISIO CCLXXXIX.

1 Receſſerunt Dñi a reſolutione in hac cauſa facta, & dixerũt, nõ cõſtare, q Hieronymus ſit filius D. Io. Antonij Ratio deciſionis eſt, qa agitur principaliter de filiatione, q̃ ideo debet ꝓbari ab Hieronymo, qui petit ſe declarari filiũ D. Io. Antonij. l. 1. §. idẽ per cõtrariũ. ff. de lib. agnoſ. l. ſi cõpetẽti. C. eod. Alber. in l. 1. n. 3. ff. de probar. Surd. conſ. 1. n. 69. & licet ad effectũ conſequẽdi alimenta per modũ prouiſionis, donec lis ſuper filiatione terminetur, ſufficiat quælibet etiã leuis probatio, tamen ſecus eſt quãdo vt in hoc caſu facta iã alimẽtorũ prouiſione agitur ſuper negotio principali, tunc. n. requiritur magis exacta probatio, quando ex vna parte actor petit declarari reum eſſe ſuum patrẽ, ex altera vero reus negat, eſſe patrem, ſeque liberari petit ab illa alimentorum prouiſionali præſtatione, vt late poſt alios, quos allegant, tradit Alciat. reg. 3. præſũp. 38. n. 6. & 7. Couar.

de

Digitized by Google

de ſponſal.par. 2.caſ.8.§.3.nu.6. Faciunt tradita per Rebuff. ſuper Conſtitutionibus Regni Franciæ.titu. de ſent.prouiſion.art. 1.gloſ. 2.

2 Quãuis aũt filiationis ſatis exacta cẽſeatur probatio per indicia,& coniecturas,vt ſuit dictum in prima decisione,nihilominus arbitrati ſunt Dñi ea,quæ pro Hieronymo deducta ſuerũt,nõ ſufficere ad perficiẽdã hmõi probatiouẽ.Cõſtat.n.Antoniã matrẽ Hieronymi nõ ſuiſſe retẽtã, & cuſtoditã in domo Io.Antonij, ſed eã in propria domo ſui iuris extitiſſe,ibiq; admiſiſſe paſſim alios viros circa illud tẽpus, quo conceptus fuit Hieronymus ideoq; ex iuris pſũptione,neq; is patrẽ oſtẽdere põt.l.vulgo cõcepti.ibique gl.Bal.& alij. ff.de ſtat.hom.§.ſi aduerſus.Inſtit.de uupt. Nat.cõſ. 205.n.2.in fi.Card.Paleot.de noth.& ſpur.c.26. neque matri aliqua fides adhibetur, ſi dicat ſe cõcepiſſe potius ex vno,q̃ ex alio.Bal.poſt Cin.conſ.437.n.8. lib.5.Alex.conſ.157.num.3.lib.1.Dec.in c.per tuas. poſt princ.de probat.Barbat.conſ.27.nu.4. circa fin. lib.1.Alber.in l.filium definimus.num.13.ff. qui ſint ſui,vel alien.iur.Aret.in §.nouiſſime.nu.16.Inſtit. de Senatuſconſ.Orficiano.Card.Pal.d.c.26.nu.5. & 6.

3 Hoc ſtante,corruit cõiectura deducta ex confeſſionibus Antoniæ,& ex annotatione libri Parochi, q̃ facta ſuit ipſa id procurãte, maxime q̃a vltra pdictã iuris reſiſtẽtiã apparet ẽt in facto ipsã Antoniã,eiuſque matrẽ aliũ quẽdã virũ admiſiſſe,cuius ẽr nomẽ editur, q̃ tñ cũ deceſſiſſet dũ adhuc Antonia gerebat vterũ,ille fœtus fuit ex tũc integre, & abſolute deſtinatus, & arbitratus Io.Antonio. Corruit ẽt alia coniectura, ex aſſidua Io.Antonij,cũ ipſa muliere conuerſatione,q̃a omiſſis exceptionib. quæ aduerſus perſonas, & dicta teſtium opponũtur,vnum eſt, quod eodem tempore alij vtebantur Antoniæ conſuetudine, & teſtes Ioã. Antonij dicunt, quod inter ceteras ille quidã ſupranominatus non minus aſſidue conuerſabatur cũ ipſa eamque in ſuam etiam domum traductam ibi per plures quandoque dies retinebat.

4 Et ex Card. Paleotto,& alijs præallegatis requiritur,quod mulier cum illo tantum viro, qui pater aſſeritur,habuerit cõſuetudinem, neque obſtant DD. circa hunc articulum alias conſiderati,quia idem Paleottus in c.22. num.3. loquitur in concubina domi retenta. Surd.conſil.1.num.55. loquitur de filio nato in domo adulterij. In caſu Ancharan. conſil.225. num.5.in fin. Concurrebant confeſſio patris, educatio filij,legitimatio, inſtitutio, & alia quæ hic omnino deficiunt. Alciat.reg.3. præſump.37. nume.3.loquens expreſſis verbis in ea, quæ licet in ſchemate concubinæ non teneretur, erat tamen domi retenta.

5 Non obſtãt coniecturæ ex tractatu Io.Antonij erga Hieronymum:nam vltra quod in Iure quaſi poſſeſſio tractatus filialis non eſt ſufficiẽs ad obtinendũ in deciſorijs petitorij iudicij,vt poſt Bal. & alios quã plurimos tradit Alciat.qui dicit,veriorem eſſe, & magis communem opinionem, d.reg.3.præſump.8.numero 8.Prӕterea in facto actus prӕdicti tractatus probatione deducti exprimuntur per teſtes ſingulares, qui de mendacio,& contrarietatibus arguuntur.Deinde illi actus ſunt ad intentionem Hieronymi parũ efficaces, eum potuerint fieri citra tractatum filiationis propter ſolam affectionem erga matrem. Agitur enim de quibuſdam dulcibus,& paucis aliquot Iulijs puero donatis, & de vno Scuto Florentino donato obſtetrici,quod tamen nec verificatur, & ipſa famula cui datum fuit, vt conſignaret obſtetrici,negat aliquid recepiſſe.

6 De cura autem atque pueri educatione, & aliis paternæ caritatis indicijs nulla prorſus mentio atque inde oritur magna non filiationis coniectura. gloſ.in cap.tranſmiſſæ,in ver.nota.qui filij ſint legitimi. Neuizan.conſ.34.num.46. Alex.conſ.88. num.9.lib.1. Felin.in c.per tuas.de probat.nu.17.

7 Neque quicquam allegatur cõſideratione dignũ, niſi promiſſio annuę pecuniæ,facta Antoniæ minitanti expoſitionem pueri, ſed eum illa promiſſio fuerit abſque effectu,apparet fuiſſe verba blanda & ciuilia, ſimpliciter,quibus Io. Antonius præſentẽ ipſam Antoniam placauit, ne videlicet illa impatiens, & ægre ferens, quod eo tempore ipſe legitimam vxorem duxerat puerum ad ianuam domus ipſius exponi faceret. Vnde riſus & fabula Ciuitatis pareretur ad tradita per Pariſ.conſil. 10.num.88.& conſil. 11. nu.25. lib.2.Gozad.conſil.13.numer.44. Decian.reſponſ.1. num.132.Burſat.conſ.88. nu.16.

8 Et in ſumma etiamſi veriſſima eſſent, quæcunque teſtes deponunt,tamen tractatus iſte in rebus exiguis qui per modicum tempus durauit eſſet parum conſiderabilis. Ruin.conſilio 52.numero vndecimo, lib.5. Pariſ.dicto conſil.vndecimo,numer. 27.lib.ſecundo. Decian.d.reſponſ.primo,numero 132.Iaſ.conſ.102. in fi. Maſcard.conſil.13.num.91. Et licet, vt dictum eſt initio, probatio in hoc caſu admittatur per coniecturas, & indicia, coniecturæ tamen debent eſſe huiuſmodi, quæ concludant id quod deducitur in probatione. Rimin.conſil.289.numero quinto. Alexan. conſil. 74.numero primo,libro ſecundo. Ruin.conſil. 52.numero quinto,libro tertio. Pariſ.dicto conſi.10. numero 63.libro ſecundo. Itaque fuit ex his concluſum pro non filiatione.

REVERENDISSIMO P. D. LVGDVNEN.

Ariminen. Bonorum. 4. Februarij 1611.

ARGVMENTVM.

Dominium quando plenè, & concludenter probari debeat, & quando prӕſumptiones, & coniecturę inducant ſufficientem dominij probationem, & an cenſeatur probatum ex inſtrumentis locationum, ſeu conceſſionum in emphyteuſim iunctis adminiculis.

SVMMARIVM.

Dominium probatur per inſtrumentum cõceſſionis in emphyteuſim, concurrentibus adminiculis. nu. 1. & nu. 3. Vbi multo magis hoc procedit, quando adſunt plura inſtrumenta ſimilia facta cum diuerſis perſonis. & nu. 4. ponuntur aliqua adminicula. Declara, vt numero 6. & 7. & ſeqq.

Dominium probatur confeſſione partis. nu. 2.

Dominium rei emphyteuticæ etiam contra tertium, tanquam præſcriptum probatur ex ſolutione Canonis per annos 30. num. 4.

Liber Eccleſiæ an probet dominium rerum emphyteuticarum, quando in eo ſunt ſcriptæ ſolutiones canonum. n. 5.

Dominium non probatur ex inſtrumentis locationum ex ſolutionibus, ex confeſſionibus, & adminiculis ad effectum rei vendicationis. Declara, vt nu. 6.

Dominium vbi incidenter deducitur, probatur præſumptionibus, & coniecturis. nu. 9.

Emphyteuſi finita per lapſum temporis, & renouationem non ritè petitam, Dominus directus redintegrandus eſt in poſſeſſionem rei emphyteuticæ, ſi denegetur reſtitutio. num. 10.

DECISIO CCXC.

1 Viſum fuit Dominis ſatis conſtare de dominio Eccleſiæ S. Paulæ. Licèt enim plenè, & concludenter probari deberet, multa tamen in ſimul cõcurrunt, quæ videntur iſtiuſmodi probationem perficere. Datur enim inſtumẽtũ conceſſionis in emphyteuſim factæ Alexandro Paſolino de anno 1470. ad annos 29. in quo quidem Alexander illas terras recipit ab Archipreſbytero Plebis Sanctæ Paulæ, tanquam de directo domino, & proprietate dictæ plebis regulariter autem inſtrumẽtum conceſſionis concurrentibus adminiculis probat dominium, etiam contra tertium. Late Ripa in l. ſi rem aliquam. numero 39. de acquiren. poſſeſsio. cum aliis allegatis in cauſa Ciuitatis Caſtelli Bonorum 12. Februarij 1590. coram bo. mem. Cardinale Pamphilio, & nuper in cauſa Ferrarien. Prædij. 3. Decembris 1610. coram R. P. D. meo Coccino, atque in eadem cauſa prius coram Illuſtriſs. D. Cardinale Mellino.

2 Quod multo magis procedit in hoc caſu ſtante cõfeſſione Paſolini, quę nocet Monachis eius donatarijs, & ſucceſſoribus, & quæ per ſe etiam probat dominium Eccleſiæ, vt de recognitione notat Bal. in l. Cenſualis. C. de donat. Bart. in l. iura. C. de om. agr. deſer. lib. 11. Guido Papæ deciſ. 272. nu. 3. & de confeſſione Bart. & Imol. in l. cum tale. §. falſa. de condi. & demõ. Ruin. conſ. 161. in prin. lib. 1. & conſ. 128. nume. 18. lib. 3. Aym. conſ. 157. nu. 2.

3 Adminicula autem nõ deſunt, videlicet plura inſtrumenta cõceſſionum de ijſdem Terris factarum ab Archipreſbytero diuerſis perſonis, cũ eadem expreſſione, quod ſint de directo dominio, & proprietate dictæ Plebis, & ſignanter de annis 1546. & 1562. duorum etiam probat effectuationem ex Canonum ſolutionibus. Item Inuentarium Viſitatoris Apoſtolici, in quo reperiuntur adnotati omnes Canones, qui pro iſtis bonis ſoluuntur. Item petitio reuocationis cum oblatione ipſorummet Monachorum de ſoluendo laudemium.

4 Sed his omnibus maximũ robur addit ſolutio Canonum facta Eccleſiæ ab Alexandro, & alijs diuerſis perſonis, & continuata per annos plus quam quadraginta nempe ab anno 1596. vſque ad annum 1595. Si quidem ex Canonum ſolutione per annos triginta probatur etiam contra tertios dominium tanquã præſcriptum, l. ſi quis emptionis. C. de præſcrip. 30. ann. Speculat. in titu. de emphyteu. §. nunc aliqua. verſic. 53. & verſ. 57. Alexand. conſilio 8. nume. 2. volum. 3. optime. Rom. conſ. 127. ſub num. 1. vbi expreſſe agit de rei vendicat.

5 Non obſt. quod ſolutiones probatæ exiſtant duntaxat ex libro illius Eccleſię, quia ſimilium librorũ fides admitti ſolet, vt per Rom. vbi ſup. Dec. conſ. 346. col. antepen. verſ. Quarto iſta concluſio. Aym. conſil. 186. nume. 4. & conſ. 434. nu. 14. maxime, quando vt in hoc caſu liber eſt ſcriptus manu Notarij publici, & bene atque legaliter tentus, & cuſtoditus apparet, vt fuit conſideratũ in ſupradicta deciſ. Ciuitatis Caſtelli, atque ipſe . . . . . hunc librũ approbaſſe quodammodo videtur, quando in partibus Canonem recipiat, quod illius ſolutionem in dicto libro deſcribi, aut notari petierunt.

6 Non obſt. deciſio Verall. 280. par. 1. quę in alijs poſtea cauſis corã Illuſtriſs. Mellino, & poſtea corã Orano allegata, & amplexa fuit, vbi dicit, ex inſtrumẽtis locationum, ſolutionibus, & aliis cõfeſſionibus, & adminiculis non probari dominium ad effectum rei vendicationis. Similes deciſiones, vt ad cõcordiã reducantur cum aliis innumeris, in quibus fuit dictum probari dominium per inſtrumentum conceſſionis concurrentib. adminiculis intelligen. ſunt, quando poterat ſubeſſe ſuſpicio, vel aderat poſſibilitas, quod bona in poſſeſſorem aliunde quam mediante Eccleſiæ dominio perueniſſent, vt puta quia tranſierant plures poſſeſſores ſine facto Eccleſiæ, ita vt neque indemnitas pſpicua, nec proprietas certa apparet, hic aũt ſumus in conceſſione admodũ recenti, & manifeſtum eſt bona non deueniſſe ad Paſolinum neque ad Monachos eius donatarios, niſi vigore, & titulo dictæ conceſſionis, & ante illam conſtat de dominio Eccleſiæ per plures alias conceſſiones diuerſis perſonis factas, & effectum ſortitas.

7 Vltra, quod in oẽm euentum dictæ deciſiones non excludunt legitimas probationes dominij, inter quas eſt illa de cõtinuata Canonis ſolutione, vt ſup. dictum eſt, & quãuis excludant probationẽ ex ſolutionibus, tamen id poteſt accipi a ſolutionibus factis ab eadem perſona, nec continuatis per tantum temporis ſpaciũ.

8 Nec dicatur in deciſione Verall. 281. tradi modũ probandi ad hunc effectum dominij. Ibi enim agitur

tantum

tãtũ de probatione dominij acquiſiti per emptionẽ, ſed non ideo excluduntur aliæ probationes, cum in iure dentur alij plures acquirendi per donationem, hæreditatem, legatum, dationem in ſolutum, vſucapionem, præſcriptionem.

9 Et nihilominus vbi inſiſtendum foret prædictarum deciſionum ſtrictæ, & rigidæ probationi, placebat aliquibus ex Dominis conſideratio bene deducta per Informantes pro Domino Archipresbytero huiuſmodi probationem non eſſe in hoc caſu neceſſariam, quia cum rei vendicatione non fuerit expreſſe actũ, non poteſt Archipresbyter experiri condictione ex l. ſi quis cõductionis. C. locat. vel ex l. conductores. cod. & l. non abs re. C. vnde vi. in qua ſufficit probatio locationis temporis finiti, & contumaciæ non reſtituentis, & pro dominij verificatione ſufficiunt coniecturæ, & de communi poſtquam plures, quos allegat teſtatur Menochius de recuper. remed. 11. numero 32. & ratio eſt certiſſima, quia vbi dominium incidenter deducitur ſufficiunt præſumptiones. Bart. in l. ſi quis in ſuo. numero quarto, verſ. Secundo caſu. de condit. & conſtit. Socin. conſ. 112. nume. 23. & lib. 4. Boer. quæſt. 42. num. 4.

10 Inſuper cum eiuſdem Archipresbyteri intentio ſit fundata in tempore finito, & renouatione non ritè petita, vt iam fuit bis deciſum, etiam non probato dominio competit ipſi remedium redinregrationum, ſi denegetur reſtitutio rei cõceſſæ, vt fuit dictum in cauſa Nullius feudi 3. Martij 1589. coram bo. me. Card. Pamphilio. Atque ex his fuit concluſum pro Archipresbytero, cum vtraque parte informante cauſa iterum propoſita fuiſſet.

REVERENDISS. P. DOMINO LVGDVNEN.

Valentinæ Salarij 21. Februarij 1611.

ARGVMENTVM.

Salarium non conuentum debetur procuratori ſolito locare operas ſuas pro modo laborum, & non pro tempore, in quo in cauſa nihil geſtum fuit.

SVMMARIVM.

Salarium non conuentum procuratori ad lites non debetur. numero 1.

Salarium etiam non conuentum debetur procuratori, qui ſolitus eſt operas ſuas locare. nu. 1.

Salarium Procuratori debitum taxatur arbitrio Iudicis pro modo laborum. num. 2.

Salarium non debetur procuratori quando in lite, & cauſa nihil geſtum fuit. Et propterea nullam impendit operam. numero 3.

Salarium procuratori fuit in Rota taxatũ ad Scuta 100. pro quolibet anno. num. 3.

DECISIO CCXCI.

1 Licet in Iure ſit controuerſum, an ſine conuentione debeatur ſalariũ procuratori ad lites, quia in hoc articulo videntur eſſe gloſſæ contrariæ in l. 1. §. Aduocatos. de var. & extraordin. cogn. & in l. ſalarium. ff. manda. & opinionem negatiuam tenuerunt Bar. in dicto §. Aduocatos, num. 2. Bald. & Fulgoſ. in d. l. ſalarium. Idem Bald. in l. 1. C. mand. Alexand. conſil. 109. nume. 3. lib. 6. Natt. conſil. 376. num. 7. & 8. Gabr. de procurat. concluſ. 1. num. 1. tamen in hoc caſu Domini nõ dubitarũt, quin R. P. D. Ioanni Baptiſtę Viuez debitum fuerit ſalarium, quia lis fuit agitata in Curia, in qua procuratoribus ſalaria ſolent præſtari, & conſtat eſſe de particulari ſolito R. P. D. Viuez in recipiẽdo, & Regni Valentiæ in ſoluendo ſalarium. Ideoque intrant deciſiones in cauſa Oueten. Mercedis. 12. Decembris 1605. coram R. P. D. meo Coccino, & in Oſcen. Salarij 21. Maij 1600. coram R. P. Domino meo Lancellotto, & ſæpe in alijs cauſis.

2 Quo vero ad quantitatem illius ſalarij, quamuis etiam in iure diſpoſitum ſit, vt non excedat centum in ſingulis cauſis, vt per gloſ. in dicto §. ſalarium. in fi. & Bald. in l. 1. num. 9. C. mand. quæ ſumma quantum importet reducta ad hodiernas monetas varie tractatum eſt apud Alciat. lib. 3. diſputat. cap. 9. Budæum, de Aſſe, lib. 5. Cuiac. lib. 19. obſeruat. cap. 31. Tamen receptum eſt id pendere ex iudicis arbitrio, quia ſalarium correſpectiuum ad laborem debet taxari Specul. libro ſecundo, diſputat. §. 7. numero 32. Soci. ſen. conſil. 196. in fi. libro 2. Syluan. conſ. 26. nu. 2. & ſeq. Mandell. conſil. 174. nume. 30. in fi. & quod ſalarium debetur pro modo laborum, fuit dictum in Romana Salarij. 17. Nouembris 1568. coram bo. mem. Card. Seraphino, & quod inſpiciatur tempus, quo iam durauit fuit dictum in cauſa Toletana Mercedis 14. Maij 1568. coram Sanctę Memoriæ Clemente Octauo tunc Rotæ Auditore, & nuper in cauſa Leodien. Salarij 19. Decembris proximè præteriti, coram R. P. D. meo Pirouano.

3 In propoſito autem, cum Dominus Viuez, laborem ſuum exhibuerit defenſioni vnius duntaxat cauſæ, in qua duo tantum dubia dicuntur fuiſſe diſputata, viſum fuit Dominis taxari poſſe ſalarium ad rationem Scutorum centum pro quolibet anno, & conſiderarunt, quod non fuit tranſmiſſus de partibus ad procurationem illius cauſæ, ſed quando fuit conſtitutus procurator iam reſidebat in Curia, vbi ſuam induſtriam, multa cum ſua laude in aliorum tractatione negotiorum collocabat, vtpotè primarius, & primi nominis Curialis nondum tamen Prælatus, & illam taxationem poſſe fieri pro triennio, videlicet vſque ad illud tempus, in quo contra intentionẽ Regni Valentiæ, cuius cauſam dictus Dominus Viuez

defendebat, fuit conceſſum Decthiæ ſenſibus mandatum de manutenendo. Ab illo enim tempore cum nihil in cauſa geſtum fuerit, & Dominus Viucz nullam impenderit operam, nullum debetur Salarium. Bart. in l. 1. ff. de var. & extraord. cognit. Feder. de Sen. conſil. 218. num. 1. & 2. bene Surd. conſ. 42. nu. 9. & 10. lib. 1. Socin. vbi ſupra. & alij paſſim.

4 Non obſtat proteſtatio Domini Viucz, quod intendebat conſequi annuum ſalarium Scutorum 600. Nam vltra quod illa proteſtatio fuit ſolummodo intimata Syndicis, qui non habebant facultatem conſtituendi ſalarium, cum id ſpectaret ad Regni deputatos, vt ijdem Syndici ad aliam intimationem aliarũ literarum Cambij per eundem D. Viucz directarum reſponderunt, adhuc dicta proteſtatio clarum eſt, qđ pro tempore præterito non potuit ſuffragari pro tempore futuro, quia Regnum non acceptauit dictã proteſtationem, neque illi conſenſit, ſed ſimpliciter fuit reſponſum per dictos Syndicos, quod facerent id qđ deberent, ideoque non debet Regnum compelli, niſi ad ſolutionem illius ſummæ, quæ de iure poteſt eſſe debita. Itaque fuit concluſum deberi ſalarium in Scutis trecentis in totum.

REVERENDISSIMO P. D. LVGDVNEN.

Romana Dotis. 21. Februarij 1611.

ARGVMENTVM.

De reſtitutione dotis vxori facienda in caſu mariti vergentis ad inopiam, quomodo inopia probatur, quomodo etiam dotis reſtitutio, ſeu aſſecuratio fieri debeat, & an, & ad quam rationem fructus dotis, & donationis propter nuptias iſto caſu debeantur.

SVMMARIVM.

Dos quando repetitur per vergentiam viri ad inopiam, talis inopia probatur per notorium, & per famam. nu. 1. Vbi etiam, quod cenſetur probata eadem inopia eo ipſo, quod maritus incipiat re ſua male vti.

Dos collocari debet in tuto marito vergente ad inopiam vna cum donatione propter nuptias, vt ex eius fructibus ſuſtentetur, tam vxor, quam maritus, quam eorum filij. num. 2. & num. 4. & 5. Vbi quid ſi mulier elegit in aſſignatione dotis modum, quo ipſa dos aſſecurãda erat.

DECISIO CCXCII.

1 Domini non dubitarunt, quin vergentia viri ad inopiam ſit probata ſufficienter, cum notoria ſit venditio Caſtrorum, & aliorum bonorum ſtabilium, ac mobilium facta per quondam Alexandrum de Aptis patrem D. Angeli, & ſocerum Dominæ Hieronymæ, & in hac materia collocandæ dotis in tuto propter vergentiam viri ad inopiam recipitur probatio per notorium, & per famam, iuxta tradita per Bart. in l. ſi conſtante. num. 10. & ſequen. ff. ſolut. matrim. Molin. de contr. diſput. 429. num. 3. Felin. in c. veniens. il primo. nume. 10. de teſtib. Atq; iure authenticorum nouiſſimo ſufficit, quod maritus incipiat re ſua male vti. Bart. vbi ſupra, nume. 4. Sufficit etiam probatio inopiæ quondam Domini Alexãdri, non ſolum quia Dominus Angelus non habet bona propria, ſed etiam quia D. Alexander recepit dotem. Bald. in l. vbi adhuc. num. 44. C. de iur. dot. Put. de communi. deciſ. 265. num. 2. lib. 3.

2 Firmata inopia non eſt dubium, quin vxor petere poſſit, vt dos collocetur in tuto, & quin habere debeat tam fructus dotis, & donationis propter nuptias, quibus ad ſuſtentamentum tam ſui ipſius, quam mariti, & filiorum poſſit vti, vt eſt tex. expreſſus in d. l. vbi adhuc. & in d. l. ſi conſtante, & l. ſi cum dotem. §. ſi vero. eod. tit. tradit late Roland. conſ. 9. nume. 12. lib. 1. & ſeqq. Socin. conſ. 11. nume. 8. lib. 3. & fuit dictum in Romana Fructuum 7. Aprilis 1900. coram Illuſtriſſimo D. Cardinali Mellino, nec valet dicere in hoc caſu donationem propter nuptias fuiſſe promiſſam tantummodo in caſu mortis, quia clarum eſt, illud pactũ emanaſſe ad limitandam quantitatem dictæ donationis, nõ aũt ad reſtringendos caſus, quibus illa de iure debeĩ, & mẽtio obitus fuit facta vti caſus magis certi.

3 Non eſt extra dubium, quin dos Dominæ Hieronymæ fuit Scutorum viginti quinque millium. Id enim conſtat ex inſtrumento promiſſionis, atque etiã ex ſolutionibus, ſed cum ex dicta ſumma fuerit vigore pacti matrimonialis emptus cenſus Scutorũ 2000. Domina Hieronyma non poteſt, quo ad illam ſummam petere aliud aſſignamentum, cum ipſa poſſit agere contra Dominum Antonium debitorem cenſus, & ab illo fructus conſequi. Nec obſtat, quod ipſa non conſenſerit emptioni illius cenſus. Nam in inſtrumento dotis non erat conuentum, vt ipſa deberet conſentire, ſed ſolum fuit expreſſum, quod Alexander teneretur dictam ſummam Scutorum 2000. inueſtire in cenſu perpetuo, vel locis Montium non vacabilium, prout fecit, & quod dicitur impoſitionem cenſus fuiſſe ſimulatam, eſſet probandum, quia non præſumitur. Deductis igitur illis Scutis duobus millibus, & vice verſa additis Scutis 2500. pro donatione propter nuptias, remanet in tuto collocanda ſumma Scutorum 2500. & quingentorum, & ex illa ſumma fructus debentur Dominæ Hieronymæ.

4 Debentur autem non ad rationem Scutorum ſeptem cum dimidio pro quolibet anno, & centenario, iuxta Statutum Vrbis, lib. 1. c. 157. ſed ad rationem fructuum locorum Montium. Nam in inſtrumento dotis fuit conuentum, vt liceret Dominis de Aptis dotem, vel illius partem inueſtiri in locis Mõtiũ nõ vacabiliũ pro illius aſſecuratione, & reſtitutione, & quod facto inſtrumento dotis contingeret ipſis, boniſque

ipſorum

ipſorum liberatio. Præterea ipſamet Domina Hieronyma dum conſentiret venditioni Caſtrorum factæ per D. Alexandrum dixit, ſe remanere cautam pro ſua dote, & quarto, & iuribus dotalibus ſuper pretio Caſtrorum, illudque acceptauit pro fundo, & pignore dotali. Vnde cum pretium fuerit inueſtitum in tot loca Montium non vacabilium, dicitur eſſe contenta fructibus dictorum locorum pro concurrenti prædictæ ſuæ dotis, & donationis propter nuptias quantitate. Satis enim cenſetur adimpleta diſpoſitio. l. vbi adhuc. quando dotis collocatio eſt ſuper bonis talibus, ex quibus mulier poſſit libere fructus percipere, & ſe, ſuamque familiam alere, vt dixit Rota deciſio. 472. par. 1. diuerſ.

5 Maxime quando vt in hoc caſu mulier elegit ſuã dotem aſſecurari in certis rebus. Tunc enim ſicut quoad illas res electas variare non poteſt, vt late per Capie. deciſ. 46. vbi in fine ponit, ita fuiſſe deciſum, ita neque alios fructus petere poteſt, niſi illos, qui ex illis rebus percipiuntur, & quidem, cum per illam aſſecurationem liberati fuerint Domini de Aptis, tam ex iuris diſpoſitione, vt per eũdem Capie. poſt alios, quos allegat, deciſ. 78. num. 8. quam ex facto ſupra relato inſtrumenti dotalis, non poſſunt eſſe vlterius fructuum debitores, quibus contingit ſortis principalis liberatio. Atque hæc multo magis procedunt reſpectu creditorum, qui vltra quod poſſunt allegare ea omnia, quæ per Dominos de Aptis competere poſſint, adhuc militat pro illis æquitatis ratio, vt reſtituta integraliter dote Dominæ Hieronymæ, ſi aliquid reſiduũ fuerit in ſolutionem ipſorum cedere debeat, & præter naturam eſt, vt fructus dotis conſiderari poſſent, vltra id, quod ex fundo, vel alia re dotali percipitur. Non obſtat ſi dicatur, loca Montium eſſe vinculata. Imputet enim ſibi Domina Hieronyma, quæ Caſtrorum alienationi cum dicto vinculo conſenſit, & cum in bonis Illuſtr. DD. de Aptis nihil reperiatur præter illa loca Montium vinculata pro concurrenti quantitate ſuorum iurium dotalium, & patiatur ſi quid ſupereſt ex dictorum locorum Montium fructibus erogari in creditores. Et ita fuit deciſum.

R. P. D. VBALDO.

Auguſten. Hoſpitalis. Lunæ 21. Februarij 1611.

ARGVMENTVM.

Sequeſtratio quando concedenda, iudex, ſeu exequutor quando preſumatur rite procedere. Appellatio quando cauſat attentata. Reliqua videas in Summarijs.

SVMMARIVM.

Sequeſtratio poſſeſſionis regulariter prohibita eſt. numero 2.

Sequeſtratio poſſeſſionis conceditur in nonnullis caſibus, de quibus num. 3.

Poſſeſſio probata per inſtrumentum alio non exiſtente in poſſeſſione ſuffragatur ad quoſcumque effectus. num. 4.

Iudex rite, & recte procedens, poteſt per ſententiam ſua poſſeſſione poſſeſſorem priuare. num. 5.

Poſſeſſio etiam naturalis perditur per immiſſionem factã a Iudice, & per violentam expulſionem. num. 5.

Iudex, ſeu exequutor habet præſumptionem pro ſe, quod rite proceſſerit. num. 6.

Iudicem non rite proceſſiſſe qui allegat, probare debet. numero 6.

Negatiua vbi eſt fundamentum intentionis actoris, illa probari debet ab ipſo actore. num. 7.

Poſſeſſio iunior præſumitur clandeſtina. num. 8.

Sequeſtratio poſſeſſionis non datur, vbi conſtat de poſſeſſione vnius ex partibus. num. 8.

Poſſeſſor non tenetur docere de iure ſuo, ſed ei ſufficit vincere de non iure actoris. num. 9.

Sequeſtrum poſſeſſionis non conceditur ad inſtantiam alicuius, qui non docet de iure ſuo. num. 9.

Tertius non attentat, nec vitium litigioſi afficit, niſi partes litigantes. num. 10.

Princeps nunquam dicitur attentare. num. 11.

Vitium litigioſi, & attentatorum tollitur per ſentẽtiam, quæ fecit tranſitum in iudicatum. num. 12.

Appellatio debet interponi coram iudice a quo, & non coram iudice ad quem. num. 13.

Appellatio interpoſita a non legitimo procuratore appellãti non ſuffragatur. num. 13.

Appellatio non ſuffragatur tertio appellãti pro ſuo intereſſe, niſi de prætenſo intereſſe doceat. num. 14.

Inhibitio obtenta in vna cauſa non præſumitur attentata in alia. num. 15.

DECISIO CCXCIII.

1 FVit lata ſententia per Vicarium Epiſcopi Auguſten. contra Bernardum Gonnellam qua illum procurauit regimine, & adminiſtratione Hoſpitalis Beatæ Mariæ de fontibus tinctis, alias ei commiſſa, de quo vti vacante per dictam priuationẽ fuit a Sede Apoſtolica prouiſus D. Rodulphus Auiſodius Canonicus Auguſten. qui vigore literarum Apoſtolicarum fuit etiam in poſſeſſionem immiſſus, ſed Andreas Tillicinus, tanquam reſignatarius Bernardi appellauit a dicta ſententia priuatoria, tam nomine Bernardi, quam pro ſuo intereſſe, & literis etiam ipſe Apoſtolicis expeditis eiuſdem Hoſpitalis poſſeſſionem accepit. Quamobrem lite inter Rodulphum, & Andream exorta, & pluribus ſententijs latis in partibus, tandem cauſa in Rota introducta fuit dubitatum, an in dicto Hoſpitali eſſet apponendum ſequeſtrum, & Domini vtraque parte informante negatiue reſponderunt.

2 Fundamentum præcipuum fuit, quia ſequeſtratio regulariter eſt prohibita præſertim lite pendente. l. vnica. C. de prohiben. ſequeſ. pecu. vbi gloſ. Bald. numero 2.

mero 2.Curt.num.7.Salycet.num.4. & alij DD.c.2. vbi gloſ.in verb.ſequeſtrari.& ibi Abb.numero 7. & ſeqq.de ſequeſ. poſſ. & fruct. gloſ.in l. ſi fideiuſſor. §. vltimo.vbi Iaſ.num.27.ff.qui ſatiſd.cog.DD.in c.locupletari.de reg.iur.in 6.& in cap.examinata.de iud. Speculator in tit.de ſequeſtr.poſſ.& fruct.& nume.1. Pariſ.conſ.41.num.17.& ſeqq.lib.1.Alciat.conſ.37. num.8.lib.6.Iacob.de Aren.in tract.de ſequeſtr. numero 21.Angel.eodem tract.nume.2.& 4.Curt. eod. tract.nume.6. Proſdoc.de comit.in tractatu de different.iur.Can.& ciui.num.41.Foller.in tractatu de cõtract.cenſuali.in verbo diſponit.num.2.

3 Et permittitur tantum in nonnullis caſibus, qui enumerantur per gloſ.& DD.in d.cap.2.de ſequeſtr. poſſ.& fruct.& alijs locis citatis,quibus additur vnus caſus in Clemen.vnica. de ſequeſtr. poſſ.& fruct. vbi Card.Vital.& alij Veſtr. in praxi Rom. Cur.libro 7. c.2.nume.1. & ſufficit dicere hunc caſum non eſſe de illis, arg.l. patre furioſo.ff.de his, qui ſunt ſui, vel al. iure.l.obligationum.§.placet.ff. de act. & oblig. & in terminis ſequeſtri.Pariſ.d.conſ.41.num.22.

4 Conſtat enim de poſſeſſione Rodulphi per publicum inſtrumentum, quam alio non exiſtente in poſſeſſione certum eſt, ſuffragari ad quoſcumque effectus,vt fuit ſæpe deciſum,& ſiguanter in vna Hipporigien. Cappellaniæ 3. Martij 1578. coram Cantuccio,quæ eſt deciſ.62.nume.1.par.2.in impreſſ.& Coſentina Parochialis 22. Iunij 1594. coram bo. mem. Card.Pamphilio.

5 Neque obſtat, quod Bernardus eo tempore eſſet in poſſeſſione, & ſic inſtrumẽtalis poſſeſſio Rodulphi non videatur ſuffragari, quia præterquam quod per annum antea fuerat priuatus per ſententiam Ordinarij Auguſten.dicto Hoſpitali illius poſſeſſione, a qua ſententia non fuit appellatum, ſaltem legitimo tempore, & modo, vt infra dicetur fuit etiam reſponſum talem poſſeſſionem a Rodulpho fuiſſe captam authoritate Executoris Apoſtolici, qui rite, & iuſte procedens quatenus immiſit Rodulphum in poſſeſſionem potuit priuare Bernardum poſſeſſione dicti Hoſpitalis,ſi quam habuiſſet.l.iuſte poſſidet.vbi Bartol.ff. de acquir.poſſeſſ.Angel.in l.clam poſſidere.§. qui ad nũdinas.num.2.in fi.& ibi Iaſ.num.20.Claud. de Seyſell.& alij,ff.eod.tit.& idem Ang. in l. qui vniuerſas. §.item eum Prætor. in fin.eod.tit. vbi dicit immiſſionem in poſſeſſionem factam auctore prætore idem operari, quod operatur violenta expulſio, per quam perditur omnis poſſeſſio tam naturalis, quam ciuilis. Rota deciſ.802.num.6.& 7.par.1. diuerſ. & d. deciſ. 62.num.3.& 4.par.2.

6 Neque obſtat, quod dicitur executorem nulliter proceſſiſſe non citato Bernardo,& ſic non priuaſſe eũ ſua poſſeſſione, quia fuit reſponſum, vel quod præſumitur pro exequutore, quod rite proceſſerit. l.ab ea. in ſecundo reſponſo.ff.de probat.l.2.ibi,quod non arbitramur.C.de offic.ciu.iud.Alciat.de præſumpt.reg. 3.præſumpt.10.Surd.alios adducens deciſ. 106. numero 9.& conſ.39.num.7.lib.1.vel quod Rodulphus allegat ſuam poſſeſſionem,auctoritate executoris captam, per viam exceptionis ad excludendum intentionem aduerſarij,qui eſt actor,& petit,apponi ſequeſtrum ſuper Hoſpitali, tanquam eius poſſeſſio ſit vacua,& illa capta per Rodulphum ſit nulla,non citato Bernardo,prætenſo tunc poſſeſſore. Vnde ipſe aduerſarius,qui eſt actor,tenetur docere executorem nulliter proceſſiſſe,vel tranſportare acta integra,ex quibus appareat, prætenſus defectus citationis, non autem Rodulphus tenetur oſtendere eum valide proceſſiſſe. Abb.in c. conquerente.num.8.in fin.de reſtitut.ſpol. Surd.dicto conſ.39.nume.7.& ſeqq. lib.1.& fuit late deductum in cauſa Aſculana prædij. 27.Nouembris 1609.& 1. Martij 1610. coram R. P. D. Sacraro in cauſa Anconitana Spolij. de anno præterito. coram D.meo Ludouiſio.

7 Cum enim negatiua ſit fundamentum intentionis actoris,illam tenetur probare.l.in illa. vbi Bart.num. 5.ff.de verb.obligat.& in l.ergo. num.2.ff. ex quibus cauſ.maior.& in l.2.num.10.C.de iur.emphyt.Gabr. in tit.de probat. concluſ. 6. nume.1. Cæſar de Graſſ. deciſ.1.num.1.qui fil.ſint legit.& in terminis fuit dictum in vna Lamacen. beneficij. 21. Iunij 1596. coram Reuerendiſſimo Pacen.cuius copia data fuit, & quod non tranſportatis integris actis per allegantem defectum citationis non ſit probata negatiua tenet poſt Corn.& Crauet.in terminis Rota deciſ.636.nu. 2.& 3.par.1.diuerſ.

8 Cum igitur conſtet de poſſeſſione Rodulphi auctoritate Iudicis capta,& poſſeſſio Tillierij,tanquam iunior præſumatur clandeſtina,& vitioſa.cap.licet cauſam.vbi DD.de prob. Alex.conſ.110.num.1.lib.primo.& conſ.76.num.8.lib.2.& conſ.88.num.4.lib.5. Rolandus conſ.9.num.30.lib.3.Rota deciſ.27.num. 7.& deciſ.506.num.5.par.1.diuerſ.& deciſ.19.num. 1. par.2. quam nec etiam ipſe Tillierius auſus eſt defendere pro bona, & valida, merito Domini cenſuerunt denegandum eſſe ſequeſtrum, quod non habet locum, vbi liquido conſtat de vnius ex partibus poſſeſſione.Bald.in l.quidam exiſtimauerunt.in fin.& ibi Iaſ.num.4.verſ. iſtud vltimum limitatur.ff. ſi cert. pet. Idem Bald.in d.l.vnica.ſub num.3. verſic. & alia eſt.C.de prohibita ſequeſtratione pecuniæ. Dec.in l. fin.num.7.C.de edict.Diui Adriani tollen. Cur.ſen. conſ.60.incipit,ſuper.per tot. Marſil. ſingulari 543. incipit,maleficijs.num. 3.Capic.deciſ.96.nume.11. Plot.in tract.de in lit.iur. §.3.nume.47.Menoch. de interd.retinendæ.remed.vltimo.num.45.Conrad.ad l.vnicam.C.ſi de moment.poſſ.limit.16.nume.12.& fuit dictum in vna Bobien.Iuris patronat.12. Ianuarij 1598.coram D.meo Decano.

9 Quod eo magis habet locum in iſto caſu, in quo ſequeſtrum petitur a Tillerio, qui adhuc non docuit de bono iure ſuo,ſed ſolum illud petit ex non iure Rodulphi rei,& poſſeſſoris, qui tamen non tenetur docere de iure ſuo, ſed ſufficit ei vincere ex non iure actoris.l.cogi. C. de petit.hæred.l.fin.C. de rei vendic. & in his terminis denegandum eſſe ſequeſtrum fuit reſo

lutum

lutum in dicta Lamacen. beneficij coram Reuerendiſſimo Pacen. præſertim cũ Rodulphus habeat duas ſententias Canonizatorias ſuæ gratiæ, & reprobatorias gratiæ aduerſarij vnam ab ordinario Hiporigiẽ. alteram a Nuncio Apoſtolico Taurinen.

10 Non obſtat, quod prætenditur prouiſionem Sedis Apoſtolicæ in fauorem dicti Rodulphi, & poſſeſſionẽ ab eo captam eſſe attentatam, quaſi captam lite pendente, vel poſt interpoſitam appellationem, & ideo reuocandam iuxta deciſionem 10. vt lite penden. in nou. quia fuit reſponſum, quod aut attentata prætenduntur ex perſona ipſius prouiſi, & non adſunt, quia ipſe nunquam fuit in lite, quæ erat inter Bernardum Ordinarium Auguſtenſem, coram Metropolitano, & certum eſt, quod tertius non attentat, nec vitium litigioſi afficit, niſi partes litigantes. cap. Romana. §. in aliam. de appell. in 6. Oldrad. conſ. 299. nume. 3. Rota deciſ. 3. vt lite pendente in nou. & deciſ. 2. eod. titu. in antiq. Sarnen. de triennalib. quæſt. 4. num. 3. Felin. in c. exceptionem. in 5. fal. de except. Mohed. deciſ. 10. vt lite pendente. & deciſ. 21. de cauſ poſſ. & propriet. Put. deciſ. 74. num. 2. lib. 2. Lancell. de attent. titu. de attent. num. 3. & 4. & ſequentib.

11 Aut prætenduntur ex perſona Pontificis prouidẽtis, & pari modo attentata non adſunt, quia Princeps non attentat. Aegid. deciſ. 794. in fi. Rota deciſ. 64 t. num. 12. par. 1. diuerſ. & eius auctoritas tollit vitium litigioſi, iuxta Clemen. 1. in fin. vt lit. pend. Mohed. deciſ. 9. alias 292. eod. titu. præſertim facta mentione litis, vt hic, ex qua videtur Papa voluiſſe diſponere de beneficio, etiam vti litigioſo. Rota deciſ. 70. de reſcript. in nou. Achil. deciſ. 9. eod. tit.

12 Accedit, quod ſententia priuatoria tranſiuerat in iudicatum, cum non eſſet a Bernardo, nec ab eius procuratore appellatum in tempore, & ſic ſtante re iudicata non poterat dici poſſeſſio a Rodulpho capta lite pendente, quia res iudicata tollit vitium litigioſi, & attentatorum. Lancell. de attentatis. 2. par. in tit. de attentatis lite pendente. num. 213. & ſeq.

13 Non obſtat appellatio interpoſita a Tillerio, tam ſuo, quam Bernardi nomine, quia reſpondebant Domini eam pati multos defectus, tum quia nou fuit interpoſita coram Iudice, a quo, ſed ad quem, contra diſpoſitionem tex. in c. vt debitus. de appellat. vbi DD. tum quia non conſtat de legitimo mandato Bernardi ad appellandum eius nomine. l. 2. §. 1. ff. quando appellandum ſit. l. 1. ff. de appell. recipiendis.

14 Nec Tillerius docuit de aliquo ſuo intereſſe, vt erat neceſſarium, quatenus proprio etiam nomine appellauit, vt per Contard. ad l. vnicam. C. ſi de momẽt. poſſ. limitat. 23. nume. 13. & ſeq. Tum quia non fuit interpoſita intra decennium. auth. hodie. C. de appell. c. Romana. §. ſi vero. & c. non ſolum. & vtrobique gloſ. & DD. eod. tit. lib. 6. Et licet per Informãtes pro Tillerio fuerit ad hæc replicatum, tamen videbantur Dominis, quæ dicebantur, requirere altiorem indaginem, & poſſe diſcuti in negotio principali.

15 Non obſtat inhibitio emanata a Metropolitano, poſtquam dicitur capta poſſeſſio a Rodulpho, quia illa fuit in diuerſa cauſa, nempe in cauſa priuationis Bernardi, ratione ipſius delicti, & ideo non potuit cauſare attentata reſpectu Rodulphi, qui non erat in illa cauſa, vt ſupra dictum eſt. Lancell. de attent. poſt inhibitionem. limitatione 5. Vltra quod illa inhibitio Metropolitani, tanquam inferioris non potuit impedire executionem literarum Apoſtolicarum. Alciat. conſ. 48. numero 8. libro 6. Lancell. vbi ſupra, limitatione 20.

16 Non obſtat. c. cum vos. de officio ord. quia ille tex. procedit ob ſpecialem rationem, quia Eccleſia carebat paſtore, ideo interim deputatur Oeconomus, vt ibi. Sed in hoc caſu Hoſpitale, non caret Rectore, cũ de eo fuerit prouiſus Rodulphus a Sede Apoſtolica, & ille ceperit poſſeſſionem, vt dictum eſt.

17 Demum non obſtat ſententia Metropolitani, quia ad effectum ſequeſtrandi requiritur ſententia lata in Curia contra poſſeſſorem. Clem. vnica. de ſequeſtr. poſſ. & fructibus. Et fuit dictum in dicta Bobien. Iuris optan. coram D. meo Decano. Ex quibus Domini cenſuerunt non eſſe apponendum ſequeſtrum, &c.

R. P. D. VBALDO.

Romana Saluiani interdicti. Lunæ 10. Ianuar. 1611.

ARGVMENTVM.

De requiſitis ad hoc vt intret immiſſio ex Saluiano interdicto, & inde ſumpta occaſione diſcutitur an, & quando emphyteotica bona, & melioramenta in emphyteuſi facta veniant ſub generali bonorum hypotheca, & obligatione, & an etiam, & quando veniant ſub prohibitione alienationis. Reliqua accipe ex Summarijs.

SVMMARIVM.

Inſtrumentum probat creditum, & hypothecam ad fauorem agentis ex Saluiano interdicto, & dicitur probata veritas. num. 1.

Hypotheca generalis extenditur etiam ad bona futura. num. 2.

Tertij periti relationi ſuper aſtimatione melioramentorum ſtandum eſt, etiam quod diſcordet ab alijs peritis. num. 2.

Saluianum interdictum datur conſtito de credito, & hypotheca actoris, & ex parte rei de poſſeſſione rei hypothecata. num. 3.

Saluianum interdictum competit etiam cõtra tertios poſſeſſores. num. 4.

Saluianum interdictum habet locum pro rebus hypothecatis. num. 4.

Emphyteotica bona veniunt ſub generali hypotheca bonorum. num. 5.

Melio-

Melioramenta facta in re emphyteotica vendi, & obligari poſſunt, ſuntque tranſmiſſibilia ad quoſcumque hæredes, etiam extraneos. num.6. & 7. Vbi hoc ampliatur etiam ſtante pacto, quod finita emphyteuſi melioramenta cedant vtilitati Domini directi. & num.10. & 11. Vbi vide declarationem.

Emphyteuſi finita melioramenta poſſunt ex pacto cedere in vtilitatem Domini directi. num.7.

Prohibita alienari non veniunt in generali obligatione bonorum. num.8. Declara, vt ibi.

Pignoris dominium non transfertur in creditorem, ſed remanet in bonis pignorantis. num.8.

Venditione prohibita, non cenſentur prohibiti alij cõtractus. num.9.

Procurator cenſetur reuocatus per comparitionem Domini principalis ſine clauſula Citra, &c. Declara, vt numero 12.

Solutio facta a debitore ex pluribus cauſis, cenſetur facta in duriorem cauſam. num. 13.

Ceſſio iurium contra tertium non operatur ad fauorem Ceſſionarij, niſi pro rata pecuniæ habitæ. num.14.

Debitor ſoluens de ſuo pecunias anteriori creditori, non ſuccedit in locum ipſius, quia potius dicitur liberare ſe a debito, quam ſuccedere in credito dicti anterioris creditoris. num.15.

DECISIO CCXCIV.

1 FRanciſcus Iunctinus domum quandam a venerabili Anglorum Collegio in emphyteuſim ad tertiam generationem obtiuuerat, eius filius Auguſtinus anno 1588. Cuſtos pignorum a Sacro monte Pietatis de Vrbe electus fideiuſſorem de recta adminiſtratione, & cuſtodia dederat pro ſumma Scutorum quinque millium, D. Hieronymum de Comitibus, Abbatem Sancti Gregorij pro cuius iudemnitate ſe obligauit in forma Cameræ, & cum hypotheca omuium bonorum. Anno 1593. prædictum Collegium præfatam domum ab eodem Auguſtino magnopere melioratam retraxit in vim Bullæ Iuris congrui. Mox anno ſequenti Auguſtinus ſentiens ſe debitorem montis in ingenti Summa ab Vrbe receſſit, & D. Dux de Comitibus Abbatis fideiuſſoris hæres a monte conuentus Scuta quinque millia, ad quam ſummam Abbas interceſſerat, ſoluere coactus fuit, pro quorum recuperatione intentauit contra Collegium poſſeſſorem dictæ domus, & melioramentorum ipſius iudicium Saluiani interdicti, & cauſa in Rota introducta ſenteutiam fauorabilem reportauit, & rurſus de partium conſenſu mihi commiſſa propoſui dubium, An ſententia Rotalis eſſet confirmanda, & Domini affirmatiue reſponderunt, quia de credito D. Ducis, & hypotheca ſuper omnibus bonis Iunctini conſtat ex publicis inſtrumentis in Summario D. Ducis. num.1. & 3. quæ probatio per inſtrumenta dicitur probata, & veritas apparens. Bald. in l. quoties. in fin. C. de iudic. & in c. conſuluit. nume. 12. de offic. deleg. Oſaſc. deciſ. 72. num.4. Titaqu. de retract. conſang. §. 2. gloſ. 1. nu. 20. & ſeqq. Et fuit dictum in Romana Saluiani 13. Ianuarij 1603.

2 Et hypotheca illa generalis extenditur ad bona etiam futura. l. fin. C. quæ res pig. obl. poſſ. & ſic ad melioramenta poſtea per Iunctinum in domo facta, de quorum æſtimatione conſtat ex relatione tertij periti, qui retulit melioramenta aſcendere ad ſummam Scutorum 2340. cui relationi ſtandum eſt, etiam ſi diſcordet ab alijs duobus electis. gl. in l. item ſi vnus. §. principaliter. in verbo auctoritati. in fin. & ibi Bald. in fin. ff. de arbitr. Specul. in titu. de arbitr. §. ſequitur. num. 19. verſ. ſed numquid ſtabitur, &c. Socin. conſil. 54. col. 2. verſ. tertius, & vltimus caſus. lib. 1. Io. Garz. in tract. de expenſ. & melior. c. 24. in princ. & dictam approbationem approbauit Rota in hac cauſa 11. Ianuarij 1610. coram R.P.D. meo Manzanedo.

3 Conſtat etiam de poſſeſſione Iunctini dictæ domus cum melioramentis vſque ad annum 1593. quo anno illam vendidit Collegio pro Scutis duobus millibus, & ſic cum conſtet de duobus extremis in Saluiano, quæ ſunt creditum cum hypotheca ex parte actoris, & poſſeſſio conuenti tempore obligationis, vel poſtea ex parte rei conuenti negari non poteſt, quin intret vtile Saluianum ad fauorem Ducis. Bart. in l. 1. num. 3. ff. de Saluiano interdicto. gloſ. in l. 1. C. de precario, & Salui. interd. & ibi Bart. in l. rem alienam. vbi Bart. ſub num. 5. ff. de pign. act. Alex. conſil. 185. ſub nume. 4. lib. 6. Roland. conſ. 14. numero 13. lib. 1. Neguſan. de pign. par. 8. memb. 3. num. 19. Menoch. de adipiſc. remed. 3. quæſt. 29. nume. 160. & ſequentib. & fuit dictum in Romana Salui. 25. Iunij 1599. coram R.P.D. meo Pegna, nunc Decano. Et in d. Romana Salu. coram Litta, & alias ſæpiſſime.

4 Sicuti etiam conſtare dicitur de poſſeſſione Collegij, quod ſucceſſit Iunctino, vt patet ex ſuſtentatione litis, neque a partibus controuertitur, & certum eſt Saluianum competere contra tertios poſſeſſores. d. l. 1. ff. de Saluian. interd. gloſ. in d. l. 1. C. de precario, & Saluiano interdicto. Neguſant. loco citato. Menoch. d. rem. 3. num. 57. Put. deciſ. 207. num. 2. lib. 1. & fuit dictum in Fauentina legati. 24. Nouembris 1589. coram Illuſtriſſimo Cardinali bonæ memoriæ Pamphilio. & in d. Romana Sal. coram Domino meo Decano, & de communi Rota coram Cantuccio, deciſ. 34. num. 24. pat. 2. in impreſſ. ſicut nec etiam dubitatur, quin Saluianum habeat locum pro rebus hypothecatis, vt fuit dictum in Romana Saluiani. 8. Iunij 1601. coram Reuerendiſſimo Domino meo Attrebaten.

5 Quibus ita ſtantibus motiua partis aduerſæ videbantur Dominis non obſtare. Primo, quod in generali obligatione bonorum non contineantur bona emphyteutica. Surd. deciſ. 160. circa princ. & ſic domus prædicta non comprehendatur ſub generali obligatione bonorum facta per Iunctinum ad fauorem Ducis, quia fuit reſponſum, contrarium eſſe verius, vt ſentit gloſ. in l. fin. in verb. alijs. C. de iur. emphyteut. & ibi Salycet. num. 9. & Iaſ. nume. 78. Neguſ. de pign. 2. membr. ſecundæ partis. princ. num. 28. & ſeq.

Clar.

Clar.in §.emphyteuſis.q.28. in fin.Gabr.in titu. de reg.iur.concluſ.12.num.17.& ſeq.de communi Rota coram bonæ memoriç Cardinale Lancellotto,in Romana,Domorum.3.Iunij 1577. deciſ.426.nume.6. par.1.inter impreſſ.& id dicitur eſſe in confeſſo,in dicta Romana vineæ coram Cardinale Seraphino.

6 Sed ceſſat omnis difficultas, quia D.Dux non agit ad domum,ſed ad melioramenta,quæ non erant emphyteotica, ſed propria ipſius Iunctini durante emphyteuſi,& quæ vendi, & obligari poterant, erãtque tranſmiſſibilia ad quoſcunque hæredes, & ſucceſſores etiam extraneos. Clar.in d.§.emphyteuſis.quæſt. 45.& in §.feudum.quæſt.88.Bero.in c.potuit.nume. 52.de locat.Pariſ.conſ.28.nume.1.& ſeqq.libro 3. & quod poſſent hypothecari expreſſe,tenet Gozad.conſil.20.in fin.poſt Specul. in §.nunc aliqua, verſ. 131. de emphyt. & fuit dictum in Romana Caſalis, Marcigliani, 19. Iunij 1587. coram bonæ memoriæ Cardinale Seraphino.

7 Neque dicatur dicta melioramenta,cum omnia cedere deberent in vtilitatem Collegij finita emphyteuſi,nec eſſent reficienda,vt in inſtrumento emphyteuſis cõtinetur, cenſenda eſſe emphyteotica, & ideo non potuiſſe obligari, quia vltra quod reſponſio apparet, ex prædictis fuit etiam reſponſum, quod licet valeat pactum, vt finita emphyteuſi melioramenta pertineant ad Dominum directum abſque alia ſatiſfactione. Iaſ.in l.2.num. 28.C.de iur.emphyteu. poſt Bart.in l.iubemus. 2.§.ſane.num.2.C.de ſacroſan. eccleſ.Valaſc.in quæſt.emphyt.q.25.nume.18. cum alijs allegatis pro Collegio non tamen ſequitur, ea dici emphyteutica, cum durante emphyteuſi ſint propria emphyteutæ,vt nemo dubitat,& ſupra dictũ eſt.

8 Secundo principaliter non obſtat, quod domus prædicta, & iura ipſius, & ſic melioramenta fuerint prohibita alienari, & ideo non veniãt in generali obligatione bonorum,ad not.per Bart.in l.codicillis. §. inſtituto.nume. 5.ff.de leg.2 cum alijs per Rotam d. deciſ.426.numer.5.par.1. & fuit dictum in Romana Vineæ,coram Cardinale Seraphino, cuius copia data fuit,quia reſpondebant Domini, domum non fuiſſe prohibitam alienari, ſed tantum tradi, & transferri, vt ex lectura inſtrumenti apparet, & ſic non fuit prohibita hypotheca,quia per pignus non fit tranſlatio,cum remaneat in bonis pignorantis.l. pignus. C. de pignor.act.& ita in materia.l.fin. C.de iur.emph. reſpondet ibi Iaſ.num.82.Neguſ.de pign.d. membr. 2.ſecundæ par.nume.29.& poſt alios Rota d.deciſio. 426.num.7.par.1.diuerſ.

9 Item fuit prohibita venditio cuius appellatione non venit proprie hypotheca, vel obligatio,vt probat tex.in l.ſi pupillorum.§.ſi prætor.ff.de reb. eorum. & tradit Rebuff.in l.alienationis. verſ. itaque regula.ff. de verb. ſignific. & quod prohibita venditione non cenſentur prohibiti alij contractus. Franch.in c.vnico.col.1.de exceſſ.Prælat.in 6.& poſt eam.Rebuff.loco citato. verſic.4. prohibita prætereà prohibitio illá circa iura domus non intelligitur de melioramentis, quæ non ſunt iura domus,ſed iura emphyteutæ,tranſmiſſibilia ad quoſcunque ſucceſſores, vt ſupra dictum eſt.

10 Non obſtat deciſio Seraphini in illa Romana vineæ,quia ibi res emphyteutica, & etiam melioramenta erant expreſſe prohibita alienari, & etiam hypothecari.

11 Tertio non obſtat, quod melioramenta facienda per Iunctinum ad ſummam Scutorum 200. vel ad aliam etiam notabilem ſummam aſcendentia,deberẽt omnia pertinere ad Collegium, abſque aliqua detractione, vt legitur in inſtrumento. Quia fuit reſponſum,hoc eſſe intelligendum,ſi domus rediret ad Collegium,vel ob culpam emphyteutæ,vt cauetur in poſteriori parte inſtrumenti,vel ob lineam finitam. Sed in propoſito caſu domus eſt reuerſa ad Collegium cũ melioramentis non tanquam ad dominum directum, ſed tanquam priuatum, ex titulo emptionis, quo caſu debet Collegium illam habere cum onere hypothecæ impoſitæ per Iunctinum, ſuper dictis melioramentis prout bene tradit,& diſtinguit Guido Papæ deciſ. 575.Iacob.de Sancto Georg. in inueſt. feud. §. quod quidem inueſtiti.nume.62. verſ.ad argumenta.Boer. deciſ.181.num.6.& 7.Oſaſc.deciſ.156.num.14.verſ. non obſtat.

12 Quarto non obſtat allegata nullitas ſententiæ Rotalis,tanquam latæ ad fauorem procuratoris D. Ducis, qui tamen cenſebatur reuocatus per comparitionem factam ab ipſo Duce ſine clauſula Citra, &c. ad notat.per Bart. in l.qui mutuam. §.non ideo minus. ff.mand.quia reſpondebatur, quod dicta comparitio fuit facta in diuerſa cauſa,& coram alio Iudice, & inter ipſum Ducem,& montem,& fuit ſimplex declaratio animi ipſius Ducis, qua non poterat fieri, niſi ab ipſo Duce,qui declarabat nolle moleſtare Collegium pro Scutis mille ſolutis monti,quo caſu non cenſetur reuocatus procurator.c.ſi quem.in fin. de proc.lib. 6. Bart.in l. mutari.ſub nume. 5.ff. de proc. Doct.deciſ. 22.& 31.eod.tit.in antiq.Felin.in c.ex parte 3.num. 27.verſic.& nota.de reſcript. Vltra quod comparitio non fuit facta præſente procuratore,quo caſu non cẽſetur reuocatus.Bart.in d.l.mutari.ſub num.5.verſ ſi vero interuenit.Alex.conſ.61.ſub num.3.verſic.quia ad hoc.lib.5.Add. ad Guido Papæ deciſ.40. in litera B.in fine.

13 Quinto non obſtat ceſſio facta a monte Pietatis ipſi Collegio, per quam Collegium videtur ſuccedere in locum montis, & conſequenter cum hypotheca per Iunctinum facta ad fauorem montis ſit anterior hypotheca ad fauorem Ducis, videtur excludi hypotheca Ducis,& per conſequens ceſſare Saluianum ceſſante hypotheca, quia fuit reſponſum, Primo, quod imo quo ad dicta melioramenta ſi ea reperirentur penes montem, non poſſet euitare quo minus de his ſatisfieret ipſi Duci,quia cum eſſent in bonis ipſius Iũctini ea debent cedere in cauſam fideiuſſionis, tanquam in duriorem cauſam, & ſic in extinctionem debiti præcedẽtis, ex cauſa fideiuſſionis facta per D.Du

cem

ecm pro Iunctino,& conſequenter ex promiſſione releuationis inde ſecuta.l.cum ex pluribus. ff. de ſolut. & fuit dictum in hac cauſa 1.Iunij 1609.coram Domino meo Manzanedo,in fine deciſionis.

14 Secundo,quod ceſſio iurium non operatur contra tertium,niſi pro rata pecuniæ habita.l.qui a debitore. ff.qui potior.in pig.habeātur. Ideo cum mons cedens habuerit a Collegio Scuta tantum mille, iſta ceſſio non poteſt operari contra D. Ducem, niſi pro dictis Scutis mille, præſertim ſtante ceſſione taxatiue limitata ad dicta Scuta 1000. Et ita fuit reſolutum. 12. Nouembris præteriti coram Domino meo Manzanedo.

15 Tertio,quod vbi debitor ſoluit de ſuā pecuniā anteriori creditori, non ſuccedit in locum ipſius, quia potius eſt liberatio a debito,quam ſucceſſio in credito. Ita tradit gloſ.in 3.memb.ſuæ diſtinctionis, in l. 1. in verb.non accepiſſe. C.de his,qui in prior.cred.loc. ſucced. Et iſto caſu Collegium ſoluit monti, tāquam debitor,cum ſucceſſerit Iunctino,qui erat principalis debitor montis. Atque ex his fuit reſolutum,ſententiam Rotalem eſſe confirmandam,&c.

R. P. D. VBALDO.

Mediolanen. Bonorum. Veneris 25. Februarij 1611.

ARGVMENTVM.

De probatione confinium multa notāda, de quibus in Summarijs.

SVMMARIVM.

Status controuerſiæ ad hanc deciſionem proferendam narratur.num.1.2.& 3.

Agens ad bona, vti ad ipſum ſpectantia, debet probare, quæ,& quanta ſint illa bona ſpectantia.num.4.

Diſpoſitio per quam quis concedit, quicquid iuris habet in aliqua re,non valet niſi ſpecifice appareat de iure concedentis.num.4.

Inſtrumentum ſine ſigno,& ſubſcriptione Notarij nondū eſſe in forma probanti.num.5.

Confines enunciate in inſtrumento non probant contra tertium,præſertim ſi vnicum ſit inſtrumentum. numero 6.

Enunciatiuæ plures in pluribus inſtrumentis repertæ in antiquis probant contra tertium, ſecus vnica tantum enunciatiua.num.6.

Inſtrumenta duo, quæ habent originem ab eiſdem perſonis,habentur pro vnico inſtrumento.num.7.

Confinium probatio requirit demonſtrationes ſpeciales, quæ non poſſint alijs bonis conuenire.num.8.

Identitas confinium probatur per duas demonſtrationes. Declara,vt num.9.

DECISIO CCXCV.

1 ALias de anno 1303.die 4.Februarij Præpoſitus S.Laurentij Ordinis Humiliatorum Cœnobij Mediolanen. Diœceſis emit a Maffeo de Sella fundum,ſiue petiam terræ in Territorio Ranchi,certis confinibus deſignatam, prout in inſtrumēto latius continetur. Poſt octo dies a die prædictæ emptionis idem Præpoſitus eandem petiam ijſdem omnino finibus repetitis coram eodem Notario locauit, ſeu de ijs inueſtiuit nomine ficti Minellum quēdam, Martinum,& Donatum.

2 Poſt centum quinquaginta quinque annos, videlicet an. 1458. Præpoſitus eiuſdem Monaſterij inueſtiuit Thadeum procuratorem Philippi Borromei de poſſeſſione, ſiue fictalitia Ranchi ad nouem futuros annos,& eodem titulo locationis nouennalis inueſtiuit de anno 1468. Comites Ioannem, & Vitalianum fratres de Borromeis Philippi filios de poſſeſſione, ſiue maſſaritio ſito in Territorio de Rancho, & anno 1494. eodem titulo de tota poſſeſſione, & bonis de Rancho inueſtiuit eundem Comitem Ioannem; & demum de anno 1551. Præpoſitus eiuſdem Eccleſiæ eodem titulo locationis nouennalis inueſtiuit de tota poſſeſſione de Rancho Comitiſſam Coronam matrem,& tutricem Comitis Ioan. Baptiſtæ Borromei, prout hæ omnes inueſtituræ continentur latius in Summario dato pro parte Præpoſiti. nu.2.3.4.5.& 6.

3 Ceterum anno 1577. bona prædicti Ioannis Baptiſtæ peruenerunt ad manus Comitis Franciſci Borromei, inter quem,& Præpoſitum Variſij ſucceſſorē in dicto Monaſterio orta controuerſia ſuper dictis bonis locatis, & poſt mortem Comitis Franciſci introducta contra Cardinalem Carolum, Comitem Renatum,& Federicum de Borromeis, & nonnullis ſententijs latis in partibus.

4 Tandem cauſa commiſſa in Rota, fuit datum dubium coram bo.mem. Iuſto, An conſtaret de identitate petiæ terræ Ranchi, de qua ſupra, quo pluries diſputato,nec reſoluto, tandem die 25. Februarij huius anni 1611.coram me, Domini partem negatiuā amplexi ſunt; Fundamentum deciſionis fuit,quia in dictis locationibus factis DD. de Borromeis ab anno 1458. ad annum 1551. non exprimuntur aliqui fines,ſed ſimpliciter fit conceſſio de poſſeſſione,ſeu maſſaritio Ranchi ſpectan.ad Monaſterium. Vnde Præpoſitus,qui agit ad illa bona,tenetur probare,quæ,& quanta ſint illa bona ſpectantia ad Eccleſiam. l. Titius hæres.ff.de act.empt.l.cum ſeruo.§.vlt.vbi gloſſ. ff.de contrahen.empt.Bart.in l.ſi ſic.§. 1.nume. 14.ff. de leg. 1.Alexand.conſilio 187.numero octauo.libro ſecundo.vbi quod non valet diſpoſitio, per quā quis concedit quicquid iuris in aliqua re habet, niſi ſpecifice appareat de iure concedentis, & ſequitur Rolan. conſilio 2.numero 17.libro 3.Brun.conſil.feud. 1. numero 3.Natt conſ.514.nume.30.& 31.lib.3. Et fuit dictum in vna Papien. bonorum 5. Martij 1599. coram

tam

ram R.P. D. meo Decano,& in vna Aſten.feudi 27. Aprilis 1584.coram Bubalo.

5 Non obſtat inſtrumentum emptionis anni 1303. in quo deſignantur confines petię controuerſæ,videlicet. A mane Territorium Opponij, vt eſt terminatum; A meridie Territorium Angleriæ; A ſero Lacus; A monte via, quæ diuidit Territorium Ranchi a Territorio Opponij, cum culmine, & monte, & ſicut pluit culmen verſus meridiem; Quia omiſſo,quod dictum inſtrumentum non videtur eſſe in forma probanti, cum ſit ſine ſubſcriptione, & ſigno Notarij ad not.per Put.deciſ. 440.lib.2. Alex.conſ.41.nume. 3. lib.1.reſpondebant Domini,

6 Primo enunciatiuas dicti inſtrumenti non probare confines contra tertium. gloſſ. in l.cum aliquis. in verb.ex hoc,& ibi Bartol.num. 2. Caſtr. num.6.C.de iur.delib.Abb.conſ.62.num.11.lib.2.præſertim cum ſit vnicum inſtrumentum,cuius enunciatiuā non probat etiam in antiquiſſimis. Aretin.in c.cum cauſam. num.22.& ibi Felin nume.4.de prob.Socin. conſilio 194.nume.9.lib.2. Et ratio eſt,quia ex talibus enunciatiuis ſi ſint plurium inſtrumentorum probatur cõmunis opinio,quæ tamen vnius dicto non probatur. Bal.in d.l cum aliquis.C.de iur.delib.Socin.loco citato,& idem ſenſit Alex.conſ.12. col.2.verſ. quia reſpondeo.lib.4.Ruin.conſ.42.num.9.lib.4. Natt. con ſilio 672.nume.39.lib.4. Crauett.de antiq. temp.1. par.verſic.ampliatur.num.7.Hieron.de Mont.in tractat. de finib.c.60.num.9. Rota deciſ.268.numer.6. par.1.diuerſ.

7 Et quamuis hic videantur duo inſtrumētā, vnum emptionis, alterum locationis eiuſdem petiæ terræ cum eiſdem confinibus: Tamen cum habuerint originem ab eiſdem perſonis,habentur pro vno. Socin.d. conſilio 194.num.9.lib.4.Crauet.loco citato.nume. 17.Felin.vbi ſupra.nume.4.Hieron.de Mont. vbi ſupra.num. 10.

8 Secundo reſpondebant confines prædictos non verificari, vel non releuare, nam ex quatuor finibus ſupra deſignatis, vnum erat Territorium Angleriæ a meridie,& hoc pro parte Præpoſiti admittitur non verificari; Alterum erat a monte via,quæ diuidit Territorium Opponij a Territorio Ranchi,ſed hoc non verificatur,quia via,quæ in planta deſignatur non diuidit hæc Territoria, niſi in quodam paruo angulo a parte ſuperiori,vt fatentur Informantes pro Præpoſito,quod non videtur ſufficiens, cum hic finis fuerit aſſignatus, tanquam vnus ex principalibus pro vno latere. Remanent igitur duo fines Lacus a ſero,& Territorium Opponij, & hic etiam controuertitur, ſed omni caſu videbantur Dominis nimium generales, intra quos continetur multo maior quantitas bonorum, quam ſint iſta controuerſa, vt apparet ex viſione plantæ,quæ data fuit,& tamen ad proban. identitatem requiruntur probationes, & demonſtrationes ſpeciales,quæ non poſſint alijs bonis conuenire. Ruin. conſ.30.num.6.lib.1.Roland.conſ.98.nume.24.lib. 3.& fuit dictum in cauſa Romana Caſtri Orciani. 1. Aprilis 1591.coram bo. mem. Orano, & alias ſæpe. Vltra quod non omne id,quod continetur intra fines deſcriptos præſumitur emphyteuticum, vt tenuit Rota in dicta Aſten.feudi coram Bubalo, & in dicta Romana Caſtri Orciani coram Orano, & in Ciuitatis Caſtelli Bonorum.4.Iulij 1590.coram bo.mem. Cardinale Pamphilio.

9 Et licet regulariter duo fines ſufficiant ad proban. identitatem,iuxta doctr. Bart.in l.demonſtratio.in 7. quæſt.nume.14.ff.de cond.& demonſtr. Tamen non videtur in caſu iſto regulæ eſſe locus,ſtante incertitudine, & generalitate iſtorum confinium, vt fuit dictū in dicta Ciuitatis Caſtelli, præſertim quia hic fuerūt expreſſi quatuor confines, vti æque principales, quo caſu,ſi duo non conueniant rei,de qua agitur, & alijs bonis applicentur, non habere locum illam regulam tradit poſt Paul.de Caſtr.in l. in Teſtamēto quidam. ff.de condict.& demonſtr.Alexand. in addit. ad Bar. in d.l.demonſtratio. & ibi Card. Alban.in annot. & idem Alex.conſil.73.num 7.& 8.lib.3.& conſilio 38. num.5.l.5.& in l.ſi in nomine.ſub nume.2.verſic. ſed ſi eſſent. C.de teſtam.Sued. qui alios allegat cōſ.235. num. 19.lib.2.

10 Aliæ etiam demonſtrationes adductæ ad oſtēdendum identitatem terrarum, videlicet Camporum, vinearum, pratorum, & nemorum in Monte, & plano cum culmine, & monte cum domibus, & Contrata, viſæ ſunt laborare eodem vitio generalitatis, & incertitudinis.

11 Et videbatur ceſſare difficultas, quia DD.de Borromeis oſtendunt intra fines deſcriptos ſe poſſidere alia bona aliunde acquiſita, & adſunt etiam alia ab alijs particularibus perſonis poſſeſſa,in quibus Præpoſitus prætendere non poteſt.Decian. conſil.33.numero 53.lib.1.& fuit dictum in dicta Aſten.feudi,coram Bubalo.

12 Ex quibus Dominis non videbatur conſtare de identitate dictæ petiæ terræ, quæ tamen concludenter debebat probari per Præpoſitum in ea fundātem intentionem ſuam. Aym. conſ. 112. num.6. & conſil. 198. nume.4. & fuit dictum in dicta Romana Caſtri Orciani coram Orano.

REVEREND. P. DOMINO ATTREBATEN.

Calciaten. Coniudicum. Veneris 25. Februarij 1611.

ARGVMENTVM.

Portionarij non dicuntur eſſe de Capitulo niſi contrarium Statuto cautum fuerit, vel conſuetudine ſeruatum.

SVM-

SVMMARIVM.

Canonici ſoli de Iure communi faciunt cum Epiſcopo Capitulum, & vnum corpus. num. 1.

Canonici ſoli faciunt vnum Capitulum cum Prælato. numero 2.

Portionarij non dicuntur eſſe de Capitulo. num. 3.

Prælati habentes in omnibus vniuerſalem iuriſdictionē, non dicuntur eſſe de Capitulo. num. 4.

Portionarij dicuntur de Capitulo ſic ſuadente Statuto, vel conſuetudine. num. 5. & 6. & num. 9.

Portionarij, quod dicantur de Capitulo probatur, quando conſtat, quod interfuerunt actibus Capitularibus collationum, & aliarum rerum, quæ ſolis Capitularibus competunt. num. 7.

Portionarios eſſe de Capitulo probatur per confeſſiones Canonicorum, & per ſententiam. num. 8.

DECISIO CCXCVI.

1 DIe 24. Aprilis, anno 1606. pro maiori parte in hac cauſa deciſum fuit, Portionarios Eccleſiæ Calciaten. non habere vocem paſſiuam, ita vt poſſent eligi in Coniudices ſecundum diſpoſitionem Sacri Concilij Tridentini ſeſſ. 25. c. 6. de reformat. Poſtea vero ſæpius propoſito dubio, an eſſet a deciſione recedendum, Domini ordinarunt, vt ſeorſim diſcuteretur, an portionarij eſſent vere de Capitulo, vel haberent ſolam vocem in Capitulo, quo propoſito dictum fuit ſimpliciter portionarios eſſe de capitulo reſeruato effectu ſuo tempore examinando, an ſcilicet poſſint eligi in coniudices, non obſtantibus fundamentis dignitatum, & Canonicorum, videlicet, quod de iure ſoli Canonici conſtituunt capitulum, & vnum corpus cum Epiſcopo, vt in c. nouit. & c. quanto. de his, quæ fiunt a Prælat. Innoc. in c. 2. & ibi communiter trad. de inſtitut. Abb. in c. ſcriptū. num. 4. de elect. Dec. in c. eam te. in 2. not. de reſcript. & fuit ſæpe a Rota deciſum, vt in Gerunden. Anniuerſariorum. 26. Ianuarij 1576. coram bo. mem. Cæſare de Graſſ. quæ eſt quarta, de his, quæ fiunt a maior. part. Capituli. num. 6. & Salamantina Optionis 28. Maij. eodem anno, coram fel. recordat. Clemente VIII. tunc Rotæ Auditore, quæ eſt 411. par. primā diuerſ.

2 Et ſemper fuit tentum in Curia Romana, quod ſoli Canonici faciunt Capitulum cum Prælato Compoſtel. in c. 1. de elect. & Io. Andr. in c. ex eo. numero 5. eod. tit. lib. 6. Io. Franc. Pauin. in tract. de offic. & poteſt. Capituli Sede vacante. in 5. præludio. numer. 4. Rebuff. ſuper concordan. tit. de regia nominatione ad prælaturas.

3 Et in ſpecie, quod portionarij non ſint de Capitulo eſt gloſ. in cap. penultimo. in verbo Aſſiſios. de cleric. non reſiden. vbi Butr. num. 8. Abb. num. 9. in fine. Idēm Abb. in c. 1. num. 11. de election. & in cap. cum dilecti. in primo notabili. de maior. & obed. per cap. dilectā. vbi gloſſ. prima, poſt princ. de exceſſ. & fuit dictum in prææallegatis cauſis coram Cæſare de Graſſ. num. 5. & Clem. VIII.

4 Quin etiam Prælati habentes vniuerſalem, in omnibus tamen non dicuntur eſſe de Capitulo. gloſſ. notabili. in Clemen. vt hi qui. ſuper verſ. in eiſdem. de ætate, & qualit. & in Clemen. vt profeſſores. vbi gloſſ. in verbo inibi. de regul. Geminian. in c. finali, numero 5. verſ. in dubio. de præbend. lib. 6. quem ibi ſequitur Franc. num. 5. per text. in c. poſt electionem. & ibi gloſ in verb. ordinationem. de conceſſ. præben. Et pro hoc facit declaratio Illuſtriſſimorum Sacri Concilij Tridentini Interpretum, qui conſulti reſponderunt die prima Septembris 1588. Portionarios non comprehendi nomine Capituli, ſi habeant ſolam vocem in Capitulo, atque ita fuit reſolutum in Rota, in cauſa Calaguritana fructuum, 1. Iunij 1587. coram bo. mem. Bubalo.

5 Attamen Domini in propoſito contrariām ſententiam amplexi ſunt. Etſi enim ſoli Canonici conſtituunt Capitulum, tamen portionarij, vel alij beneficiati ſtante Statuto, vel conſuetudine poſſunt effici de Capitulo. Compoſtell. in d. c. 1. verſ. & hoc eſt verum. de elect. Geminian. poſt Imol. in c. final. num. 5. verſ. aut quærimus. & ibi Franc. num. 6. de præbend. in 6. Abb. in d. c. ſcriptum. num. 4. de election. & in c. cum olim. num. 8. & Felin. num. 4. de ſenten. & re iud. fuit dictum in Gadicen. portionis. 2. Februārij 1582. coram bo. mem. D. Lauretano, quæ eſt 713. nume. 5. par. 1. diuerſ. & in Calaguritana iuris votandi. 27. menſis Februarij 1595. coram bo. mem. Orano, & in eadem 25. Maij 1597. coram eodem Orano.

6 Extat autem ſtatutum de anno 1435. quo Eccleſia Calaguritana, & Calciaten. inter ſe erant vnitæ, in quo fuit conſtitutum, quod in illis tantum 40. eſſent Canonici, & 20. Portionarij integri, ita quod omnes iſti vnum Collegium, & vnum Capitulum cenſeantur. Diſſoluta vero vnione conditum fuit aliud Statutum, quod non tam de nouo diſponere, quam declarare videtur āntiquum ſtatutū, videlicet, quod octo portionarij eandem habēt obligationem, quam Canonici, & quod habent votum in Capitulo in electionibus, & in omnibus alijs rebus, & ſedes ſuas poſt Canonicos. Conſuetudo probatur ex teſtibus deponentibus de communi reputatione, & de interuentu portionariorum in omnibus actibus Capitularibus, vna cum Canonicis, & quod inter ipſos, & Canonicos non adeſt aliqua differentia, niſi reſpectu obuentionum.

7 Item probatur ex infinitis actibus Capitularibus collationum, & aliarum rerum, quæ ſolis Capitularibus competunt, ex quibus actibus cognoſci poteſt quo iure interfuerint. Anchar. conſ. 422. nume. 2. & ex illis probatur, quod ſint de Capitulo. Bar. in l. 1. §. hoc interdicto. numero primo. ff. de itiner. actuque priuato, vltra quod in huiuſmodi actibus recenſētur Canonici, & Portionārij, & ſubiungitur, quod faciunt vnum Capitulum, qui actus cum facti ſint

ſcien-

Digitized by Google

ſcientibus, & patientibus illis non præiudicant.

8 Accedunt geminatæ, & ſæpius etiam repetitæ confeſſiones ipſorum Dominorum Canonicorum etiam iudiciales, & ſententia Reuerendiſſimi Domini Metropolitani in fauorem Dominotum Portionariorum lata ad inſtantiam Capituli.

9 Poſtremo, quod ad Eccleſiam Calaguritanam alias, vt dictum fuit, cum hac Calciaten. vnitam per deciſiones, ſententias, & literas executoriales, firmatum fuit, Portionarios eſſe de Capitulo ſtante prædicto Statuto cum obſeruantia, & tamen in illis cauſis non dabantur tot actus Portionariorum, vt in præſenti, ex quorum exercitio non tantum infertur vis vocis, quam vis ipſius Capituli, vt fuit firmatum in alijs pluribus cauſis præallegatis, & reſponſum ad doctrinam Geminiani in dicto capit. finali. numero quinto. in fine. de reſcript. in 6. Et ita fuit reſolutum.

REVERENDISSIMO P. D. LVGDVNEN.

Comen. Habitus. 4. Martij 1611.

ARGVMENTVM.

Nobilitas numquid amittatur per aſſumptionem Notariatus, & quę requiratur nobilitas in Equitibus Hieroſolymitanis.

SVMMARIVM.

Statutum non dicitur eſſe contra ius, vbi non datur lex, vel Canon contrarium diſponens. num. 1.

Nobilitas an amittatur per aſſumptionem Notariatus. num. 1. & ſeqq. & per totam.

Notariatus officium vile eſt, & multis annis fuit adminiſtratum per publicos ſeruos. num. 2. & 3.

Nobilitas quæ requiratur in Equitibus Hieroſolymitanis. num. 4. & 5.

Diſpoſitio omnis regulariter accipitur de iure generali, & vniuerſali, non autem de ſpeciali, & locali. numero 5.

Nobilitas in certo loco, in alio loco non habetur pro nobilitate, & quid iſto caſu operetur nobilitas. num. 6.

Honeſta perſona, quæ non ſit, & quæ vilis iudicis arbitrio remittitur. num. 7. & 8.

Mercatores an dicantur perſonæ nobiles. num. 9. & 10.

DECISIO CCXCVII.

1 EXiſtimauerunt Domini, exceptionem Notariatus obſtare Domino Ioanni Antonio, quia licet ex probationibus per ipſum factis deciſum fuerit, conſtare ipſum deſcendere ex nobilibus ſanguine, nomine, & armis, tamen cum etiam conſtet auum, & patrem ipſius fuiſſe Notarios, remanet quidem probata nobilitas, ſed cum qualitate, quæ illam inficit, quo ad iſtam receptionem in fratrem militem Hieroſolymitanum. Statutum enim Religionis eſt clarum, vt quis patre, aut auo Scriba, vel Notario, aut Tabellione publico natus fuerit, minime in ordine pro fratribus militibus admittatur, & verius eſt dictum ſtatutum non eſſe contra ius, quia non datur lex, vel Canon vbi contrarium diſponatur. Puteus deciſione 23. nume. primo. libro 3.

2 Quamuis enim controuerſa admodum ſit illa quęſtio, an Notarius præiudicet nobilitati, tamen negari non poteſt, quin Doctores quamplurimi tenuerint, huiuſmodi officium eſſe vile, vt notatur in l. vniuerſos. C. de decur. libro decimo. Angel. conſilio 284. libro primo. Boer. deciſ. 222. numero octauo. Afflict. ſuper Conſtit. Regni. libro 3. rubric. 53. numero 15. & alij paſſim, & multis annis fuit adminiſtratum per ſeruos publicos, donec per l. penult. de Tabell. libro decimo. id prohibitum fuit, vt notarunt Briſſo. libro 17. de verborum ſignificat. & Cuiac. in Paratillis. C. de ſeru. Reip. manumiſſ. quicquid in contrarium dixerit minus recte Tiraquell. capit. 30. numero 9.

3 Immo non deſunt qui tenent nobilem vbi cœperit exercere officium Notariatus, perdere ſubito nobilitatem, & ita fuiſſe iudicatum in Senatu Delphiniali dicit Boer. deciſ. 90. ibique Add. ſequitur Aym. conſilio 163. numero quarto. Tiraquel. de nobilitat. cap. 30. numero nono. & alij per Guttier. libro primo. pract. quæſt. 137. numero decimo quarto. vbi tamen ipſe adhæret opinioni contrariæ, & gloſſ. in capit. ſicut. ne cleric. vel monachi. dicit, Notariatum in illo Textu interdictum eſſe Clericis conſtitutis in ſacris Ordinibus, quia eſt quædam ſpecies negotiationis, & ſic poſſent contra Notarium habere locum interpretatiue, quæ dicuntur de ignobilitate mercatorum.

4 Igitur cum verſemur in religione militari nobiliſſima, quæ generoſæ nobilitatis conſuetudinibus fauet, non debet videri durum, vel inconueniens, quod ſtante ignobilitatis opinione emanauerit Statutum excluſiuum eorum, qui a quibuſcunque Notarijs deſcendunt, quantumuis aliquibus in locis, & iuxta aliquorum Doctorum opinionem Notariatus non præiudicet nobilitati. Eſt enim conſiderandum, quid in iſta Religione requiritur, in primis nobilitas illa debet intelligi ſecundum conditionem ſtatuentium, vt per Surd. conſ. 453. nu. 9. Card. Mant. de coniect. vlt. volunt. lib. 3. tit. 5. num. 7. Decian. conſ. 2. nu. 42. vol. 2. Caſtren. conſ. 107. num. 2. lib. 2.

5 Vnde cum ſtatuentes collecti ſint è primaria Catholici Orbis nobilitate, qualitas illa per ſtatutum ipſorum requiſita debet eſſe talis, quod vbique locorum pro nobilitate habeatur, ſicuti & omnis diſpoſitio regulariter accipitur de iure ge-

nerali, & vniuerſali, non autem de ſpeciali, & locali. Bald. in l. vrbe. in ſi. ff. de ſtatu homin. Syluan. conſil. 1. num. 34. Ruin. conſilio 200. numero 19. lib. primo. Iaſon in l. ſi is qui pro emptore. numero 300. de vſucap. Ita quod non ſine ratione declarauerunt filios, & nepotes Notariorum non eſſe admittendos, quia multis in locis habetur opinio, nobilitatem denigrari, ſeu maculari per Tabellionatum. Ideoque non releuat, quod in Como, & in Ditione Mediolani Notarij habentur pro nobilibus, vt deponunt teſtes, & atteſtatur Carpan. ad Statut. Mediolani, c. 413. numero 43. volumine 1. & c. 1. numero 29. volum. 2.

6 Nam iſta eſt nobilitas, de qua in l. munerum. in princip. de muner. & honor. quia ſcilicet aliquis in certo loco nobilis habetur, in alio vero minime, & operatur duntaxat admiſſionem in quibuſdam Collegijs, quam in ſpecie reprobat. Augel. dicto conſilio 284. numero primo. Vltra quod dicitur, filios Notariorum in huiuſmodi Collegiorum ingreſſu grauari duriori probatione, & teneri per gradus diſtinctos oſtendere, quod deſcendunt a nobilibus viris, cum tamen in alijs, qui non habent hanc nobilitatis diſcolorationem, admittantur probationes præſumptiuæ, de quo quicquid ſit vnum eſt, quod iſta eſt nobilitas localis, quæ non perficit illam vbique, & ab omnibus receptam nobilitatem, quam Religio deſiderat.

7 Nec facit, quod D. Ioannes Antonius probauerit, ſe nobilem ſanguine, nomine, & armis. Nam reſpondetur illam nobilitatem eſſe aliquatenus obſcuratam per Notariatum ſuorum parentum, non quidem in patria ſua, vbi ille eſt nobilis, ad effectum omnes Vrbanos, & Ciuiles honores obtinendi. Sed apud aliquos exteros, & ad effectum aſſumẽdi habitum iſtius Religionis, quam inter plures nobilitatis ſpecies, de quibus per Bart. copioſe in l. 1. C. de dignit. libro 12. & Bald. in l. nobiliores. C. de commerc. & mercat. potuit ſeligere, & in conflictu Doctor. potuit declarare Notariorum eſſe officium vile, ſicuti dicitur eſſe in arbitrio Iudicis, vtrum aliquis vti perſona honeſta, an vero vti vilis tractari debeat. Bald. in l. Grachus. C. ad leg. Iul. de adult. Aym. conſ. 163. num. 2. Cephal. conſil. 237. nume. 1. vol. 2. Carpan. ad Stat. Mediolani. d. c. 415. num. 55.

8 Ergo Statuti verba, quæ ſunt clara, & aperta de omnibus Notariorum filijs non debent contra iuris regulas reſtringi ad Notarios locorum, in quibus per Notariatum maculatur nobilitas. Nam in illo caſu non erat opus Statuto particulari, quia ex defectu nobilitatis ſatis excludebantur tales filij, eademque ratione non intrat, quod dicitur, Statutum loqui de Notarijs ignobilibus. Illi enim ſua ignobilitate repellebantur. Vltra quod habetur aliud Statutum, in quo expreſſe declaratur, deſcendentes a Notarijs poſſe admitti ad ordinem Cappellanorum, & fratrum ſeruientium.

9 Non obſtat conſideratio deducta ex interpretatione facta per ipſammet Religionem, dum in quibuſdã Italiæ Ciuitatibus, in quibus mercatura non maculat nobilitatem mercatorum. Nam hæc ipſa conſideratio oſtendit ſtabilimenta generalia non recipere ſtrictiorem interpretationem, & ſtatuentes bene id expreſſiſſe, quando diſtinguere, vel reſtringere voluerunt. Præterea oſtendit, non ſufficere in hac Religione nobilitatem, quando vili aliquo exercitio denigrata, vel obſcurata eſt, quia ſtatutum 14. de recep. fratr. Mercatores etiam nobiles ignobiles declarantur. Ceterum diuerſitatis ratio inter Mercatorem Florentinum, vel Genuenſem, & Notarium Mediolan. eſt notoria, quia ille ſæpe eſt de Primarijs Ciuitatis, & apud exteros etiam habetur pro nobili. Iſte vero etiam in patria diſtinguitur a primarijs nobilibus, & apud exteros, vt plurimum reputabitur non vere nobilis. Denique in illis Ciuitatibus fere omnes mercaturam exercent, in Ditione autem Mediolanen. non deſunt alij homines idonei ad habitum Religionis Hieroſolymitanæ, quibus ea Notariatus exceptio obijci non poteſt.

10 Poſtremo non obſtat, quod ſtatutum nondum fuiſſet confirmatum a Sede Apoſtolica eius Apoſtolica auctoritatẽ, ſed quando Dominus Ioannes Antonius fecit ſuas probationes. Nam omiſſis quampluribus alijs reſponſionibus hæc ſola ſatisfecit, quod inter ſtatuta religionis vſque de anno 1586. a fel. recor. Sixto Quinto, & a S. D. N. confirmata habetur particulare ſtabilimentum. Sed rubrica de verb. ſignifi. nume. 3. quod ordinationes, quæ fiunt in Capitulo Generali, ſi poſtea nominatim in alio Capitulo confirmentur, tranſeunt in Statutum. Vnde cum ordinatio, de qua agitur fuiſſet facta de anno 1588. in Capitulo Generali, & deinde confirmata, & renouatã in alijs duobus generalibus Capitulis, quæ in annis 1597. & 1603. celebrata fuere, antequam Dominus Ioannes Antonius faceret ſuas probationes, quod fuit de anno 1604. ſatiſque, ac ſuper conſtat de confirmatione. Bald. in l. ex placito. nu. 12. de rer. permut. Et ita fuit deciſum.

REVEREND. P. DOMINO ATTREBATEN.

Romana Palatij. Veneris 4. Martij 1611.

ARGVMENTVM.

Ex Summarijs ſume argumentum.

SVMMARIVM.

Solutio facta contra formam inſtrumenti ſoluentem non liberat. num. 1.

Iudicis iuſſu ſoluens, quando bene ſoluiſſe dicatur. numero 2.

DECISIO CCXCVIII.

1 Dominus Carolus Gabriellius in inſtrumento venditionis Palatij promiſit ſoluere creditoribus Alexandri ſummam quatuor millium Scutorum,in bonis ſtabilibus,& iuribus concorditer æſtimatis,quæ inter ſe eorum arbitrio diſtribuere poſſent, & deberent, quod cum ipſe non adimpleuerit,reſolutum fuit,contra illum dandum eſſe mandatum. Conſtat enim de creditis, & de promiſſione Domini Caroli ex inſtrumento publico Camerali obligatione vallato. Non obſtat ſolutio, quam aſſerit ſe feciſſe Dominæ Iuliæ vxori Alexandri occaſione dotis, & donationis propter nuptias recepta cautione de reſtituendo prioribus, & potioribus,per quam videtur conſultum indemnitati creditorum. l. is a quo. ff.de rei vend. Authen. quæ ſupplicatio.C.de precib. Imper.offeren.quia huiuſmodi ſolutio facta fuit contra formam inſtrumenti,quod loquebatur de ſolutione facienda creditoribus,non autem Dominæ Iuliæ, ideoque non liberat.l.qui hominẽ.§.ſi nullo.ff. de ſolut.l.ſi debitorẽ.ff.de nouat. Caſtren. in l.qui vſumfructum.in fin.ff.de verb.oblig.& in l.ſingularia.nu.21. vbi Cagnol.nume.32.verſ. circa quintam concluſionem.ff.ſi cert.pet.cum allegat.in cauſa Romana Depoſiti 3. Iulij 1595.coram bo.me.Card.Seraphino.

2 Neque vero excuſat iuſſus iudicis.glo.in l. ait prætor.§.permittitur.in verbo imputãdum. ff. de minor. Menoch.de arbitr.iudic.caſ.137.num.13.& conſilio 68.num.12.& ſequen. Tenebatur enim vti omni diligentia ad hoc, ne ſolueret, & denunciaret omnibus creditoribus, vel eorum legitimo procuratori, qui mandata opponere potuiſſet, quod cum non fecerit ſponte ſoluendus dicendus eſt.Ruin.conſilio 247.numero 16.lib.1.Menoch.de arbitr.iud.dicto caſu 137. num.21.

REVERENDISS. P. D. PEGNA DECANO.

Romana Cenſus.Veneris 4.Martij 1611.

ARGVMENTVM.

Solutio fructuum cenſus ſponte facta cedenti conſtituit ceſſionarium in quaſi poſſeſſione exigendi, & quando ſolutio ad hunc effectum dicatur ſponte facta.

SVMMARIVM.

Poſſeſſio cedentis non tranſit in ceſſionarium.num.2.Declara hoc procedere in corporalibus, ſecus in incorporalibus.num.3.

Fideiuſſor quando eſt æque principaliter obligatus geſta contra vnum,afficiunt alterum,& agnitio facta per vnum,nocet alteri.num.4.

Fideiuſſor obligatus, tanquam principalis remanet obligatus,& de eis obligatio valida eſt, etiam quod principalis obligatio non valeat.num.4.

Solutio facta a debitore principali conſtituit creditorem in quaſi poſſeſſione exigendi etiam contra fideiuſſorem. num.6.& 7.

Factum principalis videtur nocere etiam fideiuſſori.numero 7.

Solutio facta a principali iuuat etiam fideiuſſorem. numero 7.

Præſcriptionis interruptio contra principalem debitorem non nocet fideiuſſorio. Declara,ve num.8.

Solutio dicitur ſponte facta, conſtituitque recipientem in quaſi poſſeſſione exigendi, vbi ſoluens ſine proteſtatione ſoluit. numero 10. & 11. Vbi quando proteſtatio reddat ſolutionem non ſponte factam.& numero 12.

Debitor ſuſcipiens terminum in iudicio ad ſoluendum, fatetur ſe eſſe verum debitorem.num.13.

DECISIO CCXCIX.

1 Ad multam inſtantiam Domini Federici Ceſij propoſui cauſam ſuper deciſione facta die 2. Iunij 1610.ad fauorem Ferdinandi de Moran. Et Rota,vtraque parte informante, & cauſa mature diſcuſſa, in deciſis manſit, non obſtantibus, quæ pro parte Domini Federici opponebantur contra deciſionem.

2 Nam primo contra concluſionem in deciſione firmatam,quod ex poſſeſſione cedentis poteſt ceſſionarius manuteneri,opponebatur,quod poſſeſſio cedentis non tranſit in ceſſionarium ex Syluano conſil. 55. incip.inficias iri non poteſt.num.8.& ſequen. & Natta conſ.398.incip.Reuer.quond.D.Mattheus de Aſinarijs.num.13.& multis ſequen.

3 Sed fuit reſponſum primo, articulum non verſari in corporalibus, prout loquuntur Syluanus, & Natta;Sed in incorporalibus,quo caſu ceſſionarius debet manuteneri,probata poſſeſſione cedentis. Natta ibidem nu.38.& late Menoc.tract.de retinen.poſſeſ. remed.3.nu.259.& ſeq. & Ratio eſt,quia in incorporalibus idem operatur ceſſio,quod traditio.Gloſ.& Doctores in l.final.C.quando fiſcus,vel priuatus. Bar.in l.ad eum quem.num.1.ff.de donation.Bal.conſ.341. incip.qui litem habebat.in fin.lib.2.

4 Secundo dicebant Domini,quod quando fideiuſſor eſt æque principaliter obligatus, prout in hoc caſu Dominus Federicus, conſequenter geſta contra vnum,afficiunt alterum,& agnitio facta per vnum,nocet alteri. Bar.& Salicet. in l.cum quidam. C.de duobus reis.Et merito,quia obligatus in ſolidum,licet reſpectu illius, pro quo ſe obligauit,dicatur fideiuſſor, reſpectu tamen perſonæ, pro qua ſe obligauit, in omnibus,& per omnia dicitur principalis.

Digitized by Google

5 Vnde fit, quod licet ſæpe non ſuſtineatur contractus reſpectu principalis, ſuſtinetur tamen reſpectu fideiuſſoris, vt fuit reſolutum in cauſa Bononien. Bonorum die 26. Iunij 1602. coram bonæ mem. Litta. & ſic ſæpe contingit, vt ius ſpeciale fauens principali non faueat fideiuſſori, tanquam principaliter obligato, vt in alia Bononien. pecuniaria. die 7. Iunij 1607. coram Domino Ludouiſio, vbi expreſſe dicitur, ſic obligatum reſpectu creditoris haberi tanquam principalem.

6 Contra ſecundam concluſionem deciſionis, quod ſolutio facta a debitore principali conſtituit creditorem in quaſi poſſeſſione, quæ illum iuuat contra fideiuſſorem, opponebant etiam Informantes pro Domino Federico ex Natta conſil. 345. incip. Conſtantinus Zabreria, & ex Ronchagallo in l. ex duobus reis. la 2. num. 30. ff. de duobus reis. & ex alijs fortaſſe leuioribus.

7 Sed fuit reſponſum, quod factum principalis videtur nocere fideiuſſori, & gloſ. in l ſi quis iniquum. §. ſi is. in verbo iniuriam. ff quod quiſque iuris, & ſicut ſolutio principalis iuuat fideiuſſorem quo ad liberationem. l. Vranius. ff. de fideiuſſoribus, ita debet nocere, quo ad quaſi poſſeſſionem, & facit, quod fideiuſſor cẽſetur ſubrogatus loco principalis debitoris, & tenetur in omni caſu, quo tenetur principalis. Crauet. conſil. 272. incip. nobilis Bernardinus. num. 3.

8 Non obſtat, quod interruptio præſcriptionis contra principalem debitorem non noceat fideiuſſori. Quia id procedit propter malam fidem, quæ conſtituitur contra eum, contra quem interrumpitur, quæ ceſſat in fideiuſſore, contra quem non interrumpitur. Bar. in l. naturaliter. nu. 11. ff. de vſucapionib.

9 Contra tertiam concluſionem in deciſione firmatam, quod in facto conſtabar, Dominum Federicum ſoluiſſe Ferdinando ceſſionario, opponebatur, quod ſolutio fuerat facta metu mandati, & propterea non conſtituerat Ferdinandum in quaſi poſſeſſione ſtantibus præſertim proteſtationibus Domini Federici contra Ferdinandum.

10 Sed fuit reſponſum primo, quod cum non appareret de proteſtatione facta in actu ſolutionis, talis ſolutio operata fuit quaſi poſſeſſionem. Crauetta conſilio 114. incip. Ioanna Filij Antonij. numero 6. Rota in vna Lucana Penſionis die 4. Iunij 1574. coram bonæ memoriæ Cardinale Lancellotto, tunc Rotæ Auditore.

11 Secundo dicebatur, proteſtationes factas per Dominum Federicum illi non profuiſſe; quia non erant factæ ad oſtendendum metum, & diſſenſum Domini Federici, ſed ad euitandas vlteriores expenſas, quod poteſt facere quilibet verus debitor agnoſcens debitum, & licet etiam proteſtaretur de repetitione, iſta tamen proteſtatio non erat de repetendo ab ipſo creditore, vt loquitur deciſio Veralli. 330. incip. poſſeſſio, ſeu quaſi. parte 2. ſed de repetendo a principali, quod eſt ſecundum naturam fideiuſſionis. c. peruenit. de fideiuſſorib.

12 Quod autem intentio eſſet de repetendo a principali debitore indicabant verba proteſtationis de ceſſione ſibi facienda a creditore. Fideiuſſor enim habet beneficium cedẽdarum actionum. §. ſi vero. in Auth. de fideiuſſor. l. cum alter. & Authen. præſente. C. eod. Bart. in l. Modeſtinus. num. 4. & ſeq. ff. de ſolution. & in l. cum is. ff. de fideiuſſor.

13 Ex qua ceſſione apparebat etiam, quod Dominus Federicus magni fecit ius Ferdinãdi. Put. deciſ. 342. incip. eadem die. nu. 4. lib. 1. & quod ſe habuerit pro vero debitore conſtabat ex ſuſceptione termini, ſic enim agnouit debitum. Vnde Iudex poſtea decernendo, vt ipſe ſolueret, legitime conſtituit Ferdinandum, etiam inuito, & reluctante Federico in poſſeſſione. Angel. in l. clam poſſidere. §. qui ad nundinas. num. 2. ff. de acquir. poſſeſſ. & fuit dictum in cauſa Pennen. & Adrien. Beneficiorum 4. Iulij 1584.

R. P. D. MANZANEDO.

Bononien. Fideicommiſſi de Lambertinis. Veneris 11. Martij 1611.

ARGVMENTVM.

Fideicommiſſum perpetuum an, & quando cenſeatur inductum a teſtatore, & non ſimplex vulgaris ſubſtitutio, præſertim quando in teſtamento eſt adiecta clauſula Quia volo, &c. fueritque habita ratio conſeruandæ agnationis, & caſatæ, & quando etiam filij poſiti in conditione cenſeantur vocati.

SVMMARIVM.

Fideicommiſſum abſolutum, & perpetuum cenſetur factum a teſtatore, quando filijs vocatis, & inſtitutis, teſtator eos ſubſtituerit altero decedente quandocunque ſine filijs, &c. num. 1.

Filij poſiti in conditione regulariter non cenſentur vocati, niſi coniectura ex teſtamento deſumpta contrarium ſuadeant. num. 2.

Filij poſiti in conditione cenſentur vocati, quando ſunt vocati ſub nomine collectiuo deſcendentium num. 3.

Deſcendentes vbi ſunt vocati in teſtamẽto cenſentur vocati omnes in infinitum per fideicommiſſum, & ordine ſucceſſiuo. num. 3.

Fideicommiſſum perpetuum inductum cenſetur, & non vulgaris tantum ſubſtitutio, quando ſunt vocati deſcẽdentes teſtatoris. num. 3.

Fideicommiſſum perpetuum cenſetur inductum, & non vulgaris ſubſtitutio, quando teſtator dixit, quod eius hæres hæreditatem integre per fideicommiſſum reſtituat. num. 4. & num. 13.

Teſtatorem proſpexiſſe conſeruationi agnationis dicendum eſt, quando teſtator poſuit deſcendentes in conditione,

tione, cum qualitate maſculinitatis. num. 5. Declara, vt num. 25.

Legitimati non admittuntur ad excludendum ſubſtitutum. num. 6.

Filij poſiti in conditione ſub qualitate legitimationis, cēſentur vocati. num. 6.

Filij poſiti in conditione, quando cenſeantur vocati ad portionem patrui, vel alterius cohæredis. num. 7.

Subſtitutio reciproca, quando cēſeatur inducta inter deſcendentes poſitos in conditione, & ex coniecturis vocatos. num. 8. & 9.

Subſtitutio reciproca, vt inducta dicatur, tria requiruntur, de quibus. num. 10.

Integre verbum importat idem quod totum. num. 10.

Teſtator quando non exprimit a quo hæreditas ſit reſtituenda, ſemper intelligitur onus impoſitum vltimo morienti. num. 12.

Reciproca ſubſtitutio continet fideicommiſſariam, vbi teſtator voluit hæreditatem integre per fideicommiſſum reſtitui. num. 4. & num. 13.

Reciproca ſubſtitutio iuncta cum ſubſtitutione compendioſa habente tractum temporis in futurum continet fideicommiſſariam. num. 13.

Proximiores, quando cenſeantur vocati gradatim, & ordine ſucceſſiuo. num. 14.

Fideicommiſſum nouum, & abſolutum, quando cēſeatur inductum per clauſulam, quoniam voluit, &c. & ſic quando clauſula prædicta ſtet diſpoſitiue, & quando conſequutiue cum præcedentibus ſubſtitutionibus, & ad illas acceſſorie veniat. num. 15. & 16. & ſeqq. & nu. 20. & ſeqq. omnibus.

Ratio generalior dicto declarat dictum, & illud ampliat ad limites rationis. num. 16. Declara, vt nu. 22. & 24.

Dictio quoniā, &c. eſt cauſalis, & rationalis de ſui natura, & confirmat, aut præcedentia, aut ſubſequentia. nu. 16. in fi. & num. 17. de materia, & num. 20.

Tranſuerſales de iure agnati teſtatoris dicuntur. numero 18.

Ratio de per ſe ſtare non poteſt, quia de illius natura eſt, vt aliquid ante, vel poſt prolatum confirmet. num. 20.

Ratio differt a dicto. num. 20.

Fideicommiſſum, ſeu ſubſtitutio de vna perſona ex identitate rationis, vel ex veriſimili mente teſtatoris ad aliam extendi non debet. num. 20. & 21. Vbi de eadem re, & declaratur materia. & num. 24.

Verba conſequutiua non inducunt fideicommiſſum inter diuerſas perſonas, ſed referuntur ad terminos præcedentium ſubſtitutionum. num. 20.

Verba illatiua, & conſequutiua recipiunt interpretationem ſecundum præcedentes terminos. nu. 20.

Verba diſiuncta, & ſeparata poſſunt ampliare, & nouam diſpoſitionem inducere. num. 20.

Dictio ipſius eſt perſonaliſſima. num. 21.

Generalis mentio agnationis, & caſata reſtringitur ad deſcendentiam, & lineam expreſſam. nu. 21. in fine.

Agnationis conſeruandæ ratio, quando dicatur a teſtatore conſiderata faciendo mentionem maſculinitatis. numero 5. & num. 25.

Dictio vel, poſita poſt genus, ſtat declaratiue. numero 26.

Volo verbum in vltimis voluntatibus eſt diſpoſitiuum concurrentibus ceteris requiſitis, de quibus. num. 27.

Fideicommiſſum reale, & perpetuum quando cenſeatur inductum per verba concepta in rem. num. 28.

Verba omnino in perpetuum, & continuo quomodo intelligantur in fideicommiſſis. num. 28.

Clauſula omni meliori modo quid operetur ad effectum inducendi fideicommiſſum. num. 29.

Fideicommiſſum an, & quando dicatur inductum ex eo, quod teſtator dicatur in teſtamento habuiſſe rationem conſeruandæ agnationis. num. 5. 25. & 30.

DECISIO CCC.

1 DVbitaui de ordine Rotę 22. Iunij 1609. An conſtaret de fideicommiſſo Com. Alexandri, & Domini tunc Reſpōſales vnanimiter pro affirmatiua reſoluerunt, ex adductis in deciſione tunc facta. Et poſtea ad inſtantiam D. Imeldæ. 19. Ianuarij anni currentis, fuit cauſa ſuper eiſdem propoſita, & dictum, quod iterum proponeretur. Vnde hodie repropoſita, & per omnes Dominos diſcuſſa, quatuor ex ipſis deciſioni aſſentierunt, Vnus vero valde contra illam inclinabat, & ceteri ab illa recedendum fore cenſuere, prout reſolutio fuit capta, Et qui cum deciſione tenebant, mouebantur rationibus, & fundamentis illius, & ſequentibus. In primis enim perſiſtebant in eo, quod adſint in noſtro caſu duo fideicommiſſa, primum ad fauorem Comitum Annibalis, & Cæſaris hæredum inſtitutorum, & cuiuſlibet ipſorum ſuperuiuentis, & ad fauorem ſuorum filiorum, & deſcendentium maſculorum legitimorum, quod inter partes, cum tunc quaſi non controuerteretur, pro conſtanti fuit in deciſione conſtitutum: ſed hodie cum ad excluſionem ſecundi plura deducantur, quæ iſtud primum non perfectum demonſtrare conantur: Domini pro deciſione tenentes, primum iſtud fideicommiſſum ex omni parte perfectum, perpetuum, reciprocum, & abſolutum eſſe, abſque adiectione clauſulæ (quoniam voluit, &c.) ſentiebant, taliter, vt dicta clauſula (quoniam volo, &c.) aut neceſſario inducat ſecundum fideicommiſſum ad fauorem agnatorum teſtatoris, aut alias ſit inutilis, & abſque effectu. In iſto enim primo fideicommiſſo prædicti Annibal, & Cæſar fuerunt primo vocati, & reciproce ſubſtituti, & illorum filij, & deſcendentes maſculi legitimi inter ſeipſos, quin & per expreſſam fideicommiſſariam, & in perpetuum, taliter, quod donec extarent filij, & deſcendentes maſculi legitimi Annibalis, & Cæſaris in infinitum, & iſtud fideicommiſſum ad illorum fauorem durabat, quaſi inter ipſos perpetuum, abſolutum, & reciprocum: Inſtitutionem autem, & vocationem Annibalis, & Cæſaris, quin & reciprocam inter ipſos ſubſtitutionem ſatis verbis claris teſtamentum, & codicil. denotant, ibi (&

altero decedente quandocumque ſine filijs, &c.) ad not. in l. iam hoc iure, & l. Lucius. ff. de vulg. & ex adductis per Illuſtriſſimum Mant. de coniect. lib. 7. titu. 5. num. 1. & ſeq. & per Menoch. præſumpt. 59. per totam. lib. 4.

2 De ſubſtitutione autem, & vocatione filiorum, & deſcendentium legitimorum maſculorum Annibalis, & Cæſaris apparet ex eo, quod ipſos in conditione teſtator poſuit. Et quamuis iuxta gloſ. communiter receptam, in l. Lucius. de hæred. inſt. non cenſeantur poſiti in conditione vocati, niſi coniecturæ ex teſtamento deſumptæ contrarium ſuadeant.

3 Et prima, & potentiſſima illa eſt, quod filij, & deſcendentes teſtatoris cenſentur vocati, quia poſiti in conditione ſub iſto nomine collectiuo, deſcendentes, quod habet in ſe tractum ſucceſſiuum, & eſt aptum comprehendere omnes in infinitum per fideicommiſſariam ordine ſucceſſiuo Crot. in repet. l. filiusfam. §. Diui. numero 17. de leg. 1. Couar. var. lib. 3. c. 5. num. 4. verſic. ſecundum quod. & in cap. Rainutius. §. 2. in fin. de teſtam. Cephal. conſil. 268. num. 25. & ſeq. lib. 2. & de communi, & magis communi teſtantur Ioan. de Anan. conſ. 46. numero 1. & 2. Ruin. conſ. 164. numero 3. lib. 3. Bero. conſil. 102. num. 25. & 34. libr. 2. Rolan. conſ. 70. nu. 20. & ſeq. lib. 3. Nat. conſ. 531. numero 25. Gabr. conſ. 101. nume. 22. & ſeq. lib. 2. & in tit. de fideicomm. concl. 4. num. 39. Marzar. conſil. 1. num. 3. & ſeq. & conſ. 40. num 6, & 9. Decian. conſ. 1. a num. 245. verſ. quintus, & vltimus caſus, & conſilio 41. nu. 66. & ſeq. lib. 1. Simon de Pret. in tract. de interpretat. vltim. vol. li. 3. interpr. 2. dub. 6. ſolut. 9. nu. 46. Craſſ. in §. fideicommiſſum. q. 15. in fin. & q. 16. nume. 3. & ſeq. Et fuit dictum coram D. meo Marcomontio in vna Bonon. fideicommiſſi de Pannolinis. 10. Decembris 1610. & prius coram me in vna Florẽtina fideicommiſſi 3. Decembris 1607. quo caſu non per vulgarem, ſed per fideicommiſſarium in perpetuũ veniunt admittendi. Cum a. ſe ipſum declarans, quatenus cenſuerat venire per vulgarem, in l. cum ita. §. in fideicommiſſo. num. 4. de leg. 2. Socin. in l. Gallus. §. quidam recte. num. 8. verſ. quartus caſus, & ibi Iaſ. num. 45. & Alciat. num. 35. cum ſeq. Et pro illa plures adducunt Couar. d. §. 2. num. 2. & Molin. de primog. lib. 1. c. 6. num. 15. & Mant. de coniect. vlt. volun. lib. 8. tit. 12. num. 11. & fuit dictum in prædictis deciſionibus Florentina, & Bononien.

4 Quod comprobatur ex verbis teſtatoris, ibi (per fideicommiſſum reſtituat integre, &c. quæ clare denotant, non per vulgarem, ſed per fideicommiſſariam ſuccedendum eſſe) iuxta doctr. Bar. in l. centurio. numero 38. verſ. item ſi teſtator dixit. de vulg. & pupill. & dicit communem Pariſ. conſ. 30. num. 9. & 82. nu. 13. lib. 2. & Port. conſ. 55. nume. 88. & Marzar. in epitom. fideicom. par. 2. q. 28. Menoc. qui plures citat cõſil. 434. num. 1. lib. 5. & præſumpt. 68. num. 2. libro 4. quæ coniectura, cum inducat perpetuitatem, maximi habenda eſt, cum alias ſi conditio non tranſiret in vocationem, non impleretur teſtatoris voluntas, quod per fideicommiſſum omnes deſcendentes inſtitutorũ venirent ad hanc hæreditatem.

5 Accedat, quod deſcendentes apponuntur in conditione cum qualitate maſculinitatis denotante, teſtatorem proſpexiſſe agnitionis conſeruationi. Bald. in cap. 1. numero 3. quemadmodum feud. ad fili. pertin. idem Bald. in l. maximum vitium. numero ſecundo. C. de lib. præter. Pariſ. plures referens. conſil. 8. numero 9. cum ſeq. libro 3. Molin. alios adducens vbi ſupra. cap. 5. nume. 35. Cephal. atteſtans de communi, conſ. 137. num. 2. Menoch. præſumpt. 71. numer. 36. verſ. declaratur ſecundo. lib. 4. Decian. qui etiam hãc dicit communem, conſil. 31. numero 96. & 99. libr. 1. Præcipue data geminatione qualitatis maſculinitatis, prout in noſtro caſu, ad tradita per Pariſ. conſ. 90. num. 15. & ſeq. lib. 2.

6 Accedat, & poſitos fuiſſe in conditione ſub qualitate legitimationis, & quod nati eſſent ex legitimo matrimonio, quo caſu cenſentur vocati legitimi per fideicommiſſum, ſi quidem legitimati non admittuntur ad excludendum ſubſtitutum, & admitterentur ad ſucceſſionem ab inteſtato. Socin. iun. conſ. 110. numero 25. & conſ. 145. num. 39. libro 3. Crauer. conſil. 885. Decian. conſ. 33. num. 19. & conſilio 41. nu. 30. lib. 1. Mant. vbi ſupra. tit. 3. libro 11. num. 7. Menoch. conſ. 325. num. 10. lib. 4. & præſumpt. 76. num. 48. libro 4. & alios congerit Ioſeph. Ruſtic. in tract. quand. liber. poſit. in cond. vocent. lib. 3. c. 3. num. 1. in fin. Et quamuis hanc coniecturam improbet. Zanch. in l. hæredes mei. §. cum ita. in 7. par. num. 57. ff. ad Trebell. Rolan. & alij relati per Menoch. d. præſumpt. 76. numero 48. nihilominus ibi Menoch. illam approbat cum ceteris relatis, prout & Rota illam approbauit in vna Bonon. de Pepulis, coram Oriolen. teſte eodem Ruſtic. vbi ſupra. numero 5. & in illa Bonon. de Feliciuis, 18. Februarij 1581. coram bonæ memoriæ Seraphino. Aut ſaltem iſta coniectura inſimul cum alijs erit admittenda.

7 Et quamuis iuxta communem opinionem poſiti in conditione non cenſeantur vocati ad portionem patrui, vel alterius cohæredis, ex congeſta per Gabr. de ſubſtit. concluſ. 1. num. 24. & per Menoch. conſilio 85. num. 43. & præſumpt. 62. num. 57. lib. 4 nihilominus illa communis non procedit, quando præter conditionem adſunt aliæ coniecturæ vocationem ſuadentes, vt ex ſupra allegatis, & not. Gabr. vbi ſupra. numero 28. & Menoch. in d. præſumpt. 62. ſub numer. 57. in fine.

8 Quod autem etiam inter deſcendentes inſtitutorũ adſit reciproca, probatur, quia cum iſti deſcendentes, licet poſiti in conditione ſint ex coniecturis vocati ex ſupradictis, cenſetur inter ipſos reciproca inducta. Ripa in l. hæredes mei. §. cum ita. numero 29. ff. ad Trebell. Gabr. de ſubſt. concl. 1. num. 28. Ruin. conſ. 167. libro 3. Socin. iun. conſ. 151. num. 12. lib. 2. late Decia. conſ. 54. nu. 68. lib. 3. & Surd. conſ. 344. nu. 11. li. 5. & Peregr. conſ. 54. num. 7. lib. 1. & Sfor. Odd conſ. 66. nume. 72. qui omnes plures pro hac ſententia adducunt,

ducunt, & dixit Rota in allegatis Bonon. de Felicinis,& Bonon.de Pannolinis.

9 Et quando reciproca facta eſt inter inſtitutos, pro vt in noſtro caſu, multo magis dicendum eſt teſtatorem illam feciſſe inter deſcendentes remotiores, & minus dilectos.Socin.iun.d. conſ.110. nu.10.& 39. lib.3.Aym.conſ.130.num.6.Decian.conſ.28.nume. 21.lib.2.Surd.d.conſ.344.num.17.

10 Quæ magis procedunt,cum in caſu noſtro concurrant tria requiſita ad reciprocam inducendam, nempe quod illi,inter quos,de illa inducenda agitur, ſint vocati, & quod ſubſtitutio ſit facta in tota hæreditate,& vltimo morienti,ad not. per Mant.vbi ſuprà, libro 7.tit.5.num.15.Surd.conſ.329.num.6. qui alios allegat, & fuit dictum in Vrbeuetan. fideicommiſſi, 28.Aprilis 1586.coram bo.mem.Cardinale Pamphilio,& alias ſæpius. Quod autem iſti ſint vocati,ſatis ex ſupradictis videtur probari, Et quod iſta ſubſtitutio ſit facta in tota hæreditate apparet ex illis verbis (hæreditatem ipſam,vel illius partem taliter prædecedentis,vt ſupra per fideicommiſſum reſtituat integre, & ſine diminutione) quæ verba aperte ad totam hæreditatem referuntur,ad lare notata per Decia. d.conſilio 44.numero 69. Vltra quod ſufficiebat,quod de hæreditate ſimpliciter, & indefinite loquutus fuiſſet teſtator, ad hoc vt de tota intelligi deberet, vt not. Curt.iun.nume.13.C.de impub.& in conſ.43.nu.2. & ſeq.& illam ſequitur Socin.iun.conſ. 145. nu. 41. & ſeq.lib.3.& Decian.d.conſ.44.num.69.& Menoc. conſ.397.num.2.lib.4.

11 Et non obſtant illa verbâ,vel illius partem,&c.Nã cum Cæſar Annibali,vel è contra reſtituere non poſſet, niſi dimidiam hæreditatem in illa verificatur tota hæreditas.d.l.hæredes mei.§. cum ita. ad Trebell.

12 Vlterius, quia etiam apparet vltimo morienti iſtã ſubſtitutionem factam fuiſſe, quoties enim teſtator non exprimit, a quo hæreditatem velit reſtitui ſemper intelligitur onus impoſitum vltimo morienti.Bartol.in l. qui duos.in fin. & ibi Paul.& alij. ff.de vulg. Alex.& Iaſ.quos refert, & ſequitur Decian. d.conſil. 44.numero 63.Curt.iun.conſilio 111.nume.13. Socin.iun.conſ.151.nume.6.lib. 2.de magis communi. Pariſ.conſilio 43.num.33.in fin.libro 2. Vltra quod non eſt opus, quod ſubſtituto fiat verbis expreſſis vltimo morienti,vt trad.Socin.iun.d.conſ.151. numero 6.& 9.& conſ.110.num.35.lib.3. Simon de Pret. vbi ſupra. numero 27. & tenuit Rota in ſupradictis Bonon.de Felicinis,& Bonon.de Pannolinis. Et quãuis Socin. conſilio 104. libro ſecundo. & alij voluerint,ſubſtitutionem factam in tota hæreditate omnibus decedentibus, non intelligi factam vltimo morienti, nec propterea importare reciprocum fideicommiſſum,nihilominus contrarium tenent Pariſ. conſilio 43.numero 33.volumine 2. vbi de veriori, & magis communi,cumulati per Simon de Pret.vbi ſupra, libro tertio.interp.3.dub.4. ſolut. 1. ſub numer. 27. verſic.hanc ego quoque & per Batz.deciſ.6.nume.6. & ſeq.

13 Et quod iſta reciproca contineat fideicommiſſariam apparet,cum teſtator expreſſe,vt ſupra notatur, voluerit hæreditatem integre per fideicommiſſum reſtitui. Vltra quod reciprocam iunxit cum compendioſa,ibi altero decedẽte quandocunque ſine filijs, &c. quæ compendioſa cum habeat tractum temporis in futurum, reciproca illi adiuncta continet fideicommiſſariam.Rip.in l. Lucius.numero 46.verſic. vltimo non procedit,poſt Bartol.ibi,num.5.& num.20.ff.de vulg.Bald.conſilio 55.libro 4.Angel.conſil.307.numero 3.Dec.in l.in teſtamento.la prima.num.3.in fi. C.de teſt.& in conſ.318.nume.3.Roland.conſil.25. num.10.lib.1.Craſſ.in §.ſubſtitutio.quæſt. 54. num. 6.verſ.Declara tertio.& tradit Menoch.præſump.60. num.85.lib.4.

14 Nec nomen proximiorum videtur appoſitum pro declaran. deſcendentia in ſucceſſione inſtitutorum, & illorum deſcendentium, cum ad hunc effectum ſatis ſit,quod de iure vocatis deſcendentibus intelligãtur vocati proximiores gradatim, & ordine ſucceſſiuo,per tex.in l.cum ita.§. in fideicommiſſo.l.peto. §. fratre.de leg.1.Clar.in §.teſtamentum.q.76.verſ.ſecundo infertur.Rot.579.num.8.par.1.diuerſ.

15 Ex quibus omnibus eliciebatur iſtud primum fideicommiſſum fuiſſe in ſe perfectum, ſimplex, abſolutum, & reciprocum inter inſtitutos, & omnes eorũ filios,& deſcendentes, ita vt ad illius validitatem, & perpetuitatem non eſſet opus clauſula ſubſequenti, quoniam voluit,&c. ſed ex illa inductum fuiſſe ſecundum fideicommiſſum, ad fauorem omnium de caſata,& agnatione teſtatoris, deficientibus tamen omnibus filijs,& deſcendentibus inſtitutorum, prout caſus euenit, quodque ex adductis in deciſione facta Domini pro illa tenentes firmabant, & ex ſequentibus. Et in primis fatebantur conſ. deciſ.636. toties in Rota canonizatum, non eſſe controuertendum, nec deciſiones Fanen.Bonorum, & Fauentin. Fideicommiſſi de Paſijs,in deciſione relatas, & nunc de nouo ex aduerſo adductas, cum optime procedãt in ſuis caſibus, & tam in illis, quam in d.conſil. verbâ, quoniam voluit teſtator, &c. ſtent conſecutiue cum præcedentibus ſubſtitutionibus,& veniant acceſſorie ad illas,& ex eo non valeant inducere nouum fideicommiſſum. Fuerunt enim ibi appoſita poſt prohibitionem alienationis, & ad illam veſtiendum, tunc enim non diſpoſitiue, ſed conſecutiue ad præcedentes, & ad maius robur illarum apponitur dicta clauſula quoniam voluit, &c. quæ, ceſſante præcedenti alienationis prohibitione, vt in noſtro caſu, aut illa ſtante, ſed veſtita, ſtat diſpoſitiue, & inducit de ſui natura iſtud ſecundum ſimplex, abſolutum, reciprocum, & perpetuum fideicommiſſum inter deſcendentes de agnatione teſtatoris, & oſtendit animum illius, & cauſam finalem, qua mouetur ad illud inſtituendum iuxta Bart.in l.qui Romæ.§. cohæredes. numer.3. de verb.oblig. & quam plurimos relatos in prima deciſ. in primo fundamento, & per Mant.vbi ſupra. libro 6. tit.14.numero 24.verſic.ſed contrariam opinionem,

& verſ. aut vero præcedit expreſſa prohibitio, vbi hãc dicit magis communem, & plures de illa atteſtantes congerit, prout, & etiam illos cumulat Petr. de fideicomm. q. 5. nume. 42. & ſeq. concludens hanc ſententiam quo ad auctoritates numero, & pondere vincere contrariam, quin, & rationibus, prout in numer. 44. in fine.

16 Quæ magis veniunt ad mittenda, cum primum fideicommiſſum ex ſupradictis ſit ſimplex, purum, reciprocum, & perfectum, ita vt nullatenus indigeat prædicta clauſula, & ratione generali ad illius robur, & perfectionem. Vnde ad contentos in illo nõ eſt referenda, quia tunc nihil adderet, & eſſet ſuperflua, quod non debet admitti, vt conſiderat Bald. conſilio 334. num. 7. lib. 3. Pariſ. conſ. 90. nume. 33. lib. 7. Rimin. iun. conſilio 739. numero 81. & ſeq. Beret. conſilio 115. numero quarto. verſic. amplius. Surd. deciſ. 84. num. 14 Decian. conſilio 33. numero 93. libro 1. Præcipue cum dicta verba, quoniam volo, ſint prolata per modum rationis, quo caſu inducunt diſpoſitionem, iuxta doctrinam Bartol. in l. pater filium. §. fundum. nume. 3. in fin. de leg. 3. communiter receptam, ex plur. pro illa in prima deciſ. adductis, maxime quia iſta ratio eſt generalior dicto, & tunc declarat dictũ, & illud ampliat ad limites rationis. l. cum pater. §. dulciſſimis. de leg. 2. Mant. d. lib. 6. tit. 14. nume. 21. alios referens teſtãtes de communi. Tum quia dictio quoniam, eſt cauſalis, & rationalis de ſui natura, & confirmat, aut præcedentia, aut ſubſequentia, iuxta Dec. cõſilio 282. nume. 11. & fuit late dictum in prima deciſione.

17 Et quamuis in noſtro caſu non confirmet præcedentes ſubſtitutiones tali confirmatione non egẽtes, ſufficit, quod confirmet ſubſequens ſecundum fideicommiſſum ad fauorem agnationis teſtatoris, & reddat cauſam, & rationem mouentem animum teſtatoris ad illud conſtituendum, quæ per modum rationis prolata, ita eſt potens, vt non ſolum ampliet diſpoſitionem de tempore ad tempus, & de caſu ad caſum, prout nec ex aduerſo negatur, & plurimi in deciſione adducti, & ab ipſis relati teſtantur, quin, & ampliat fideicommiſſum de perſonis ad perſonas, quod maxime impugnant pro contraria parte Scribentes: attamen iſtam extenſionem ex vi dictæ rationis generalis de perſona ad perſonas in proprijs terminis, vltra Crott. Socin. Caſt. Curt. iun. Par. Alciat. Mant. Sur. Peregr. in deciſ. & locis ibi expreſſis relatos, tenent, idem Caſt. conſ. 401. circa med. lib. 2. & idem Curt. iun. conſ. 115. num. 24. & ſeq. & Roman. conſil. 457. num. 1. Ruin. conſ. 29. num. 21. lib. 2. Ioan de Anan. conſ 47. Curt. ſen. conſ. 40. Capic. deciſ. 108. num. 2. & ſeq. Rip. in d. §. Diui. num. 108. & ibi Iaſ. nu. 113. & Ferdinan. de Loaz. num. 98. ad fin. Idem Pariſ. conſilio 7. num. 18. & conſ. 1. num. 38. lib. 3. & conſil. 72. num. 87. & 88 lib. 4. Dec. conſ. 23. verſ. non obſtat ergo. & conſ. 182. verſ. quibus tamen. Crauett. conſilio 243. num. 3. verſ. itaque iſta ratio. Rolan. conſ. 6. numero 16. & ſeq. lib. 4. Idem Surd. conſ. 67. num. 23. & ſeq. & Mandel. conſ. 54. num. 4. lib. 1. Decian. conſ. 3. num. 61. & ſeq. & 67. lib. 1. Corn. conſ. 38. nume 8. & 9. lib. 1. Veg. conſ. 74. num. 372. Clar. in §. teſtamentum. q. 76. verſ. idemque maxime in fideicommiſſis. Idem Peregr. conſ. 44. num. 24. lib. 2. Eug. conſil. 62. nume. 31. qui omnes expreſſe loquuntur de extenſione fideicommiſſi, de perſonis ad perſonas ex vi dictæ rationis generalis, quoniam voluit, &c. Et facit optime dictum Crot. in d. §. Diui. num. 121. verſ. aliquando, & quarto, & in conſ. 13. nume. 32. quem refert. & ſequitur Surd. d. conſ. 67. num. 24. dicens non minus per dictam rationem generalem licere extendere dictum de perſona ad perſonas, quam liceat de contractibus ad vltimas voluntates, & de tempore ad tempus.

18 Quæ magis procedunt non ſtante aliqua dictione relatiua ad præcedentia, nec ex præcedentibus illatiua, & ſtante verbo voluit adiecto dictioni, quoniam, prolato per viam vltimæ voluntatis, & ſic diſpoſitionem inducenti. l. verbum volo. C. de fideicom. cum ceteris in deciſione ponderatis, prout & ponderatæ fuerunt dictiones, omnino, & in perpetuum deuenire. Et facit, quod jam in deciſione fuit ponderatum, quod cum teſtator non haberet filios, nec deſcendentes maſculos ex ſe, vocauit Annibalem, & Cæſarem tranſuerſales, & illorum filios, & deſcendentes maſculos omnes tranſuerſales, vnde ſatis veriſimile videtur, quod inſtituto quo ad ſupradictos perpetuo, abſoluto, & reciproco fideicommiſſo conſiderauerit teſtator, quod linea ſupradictorum omnino deficienti expirabat prædictum fideicommiſſum, vnde cum teſtator vellet illud perpetuo in ſua propria agnatione conſeruari inſtituit ſecundum ſub illa clauſula, quoniam voluit, &c. & cum illa ratione generali expreſſa ad fauorem deſcendentium maſculorum legitimorũ de agnatione ipſius teſtatoris in perpetuum, quibus verbis, de agnatione, & caſata ipſius teſtatoris, illum, qui filios maſculos non habebat, clare apparet, deſcẽdentes tranſuerſales comprehendere voluiſſe, cum & iſti de iure agnati teſtatoris dicantur, vt not. Mant. vbi ſupra lib. 8. tit. 12. nume. 20. tenens tranſuerſales proprie eſſe agnatos teſtatoris, quod probat per text. in l. 2. §. agnati. ff. de ſuis, & legit. hæred. & in §. 1. Inſtit. de legitim. agnat. ſucceſſ. Vbi etiam in verſic. ſed ego teneo, quod ſi teſtator voluit ſuam agnationem conſeruari, illa non ſolum per deſcendentes, ſed his deficientibus, etiam per tranſuerſales conſeruatur. Et ideo deficientibus maſculis deſcendentibus per virilem ſexum, videtur de tranſuerſalibus etiam ſenſiſſe.

19 Non obſt. quod Cæſar, & Annibal inſtituti quamuis tranſuerſales, nihilominus eſſent proximiores, & ex linea patris teſtatoris deſcendentes, Et quod iſti Comites Guido, & M. Antonius, quamuis tranſuerſales, ſunt tamen remotiores, quia hęc omnia, quamuis vera, operantur, quod Annibal, & Cæſar fuerint prædilecti, & primo vocati, ita vt illis, & illorum deſcendentibus maſculis exiſtentibus ceteri remanerent in-

terim

terim excluſi, non tamen operatur, quod illis omnino deficientibus, tranſuerſales, licet remotiores, non admittantur, cum ſint etiam de agnatione teſtatoris, & per illos illa conſeruetur, & ſint vocati expreſſe agnati illi de agnatione ipſius teſtatoris, ſub qua concretiue comprehenduntur agnati tranſuerſales, & de domo, & familia teſtatoris, ita vt in caſu noſtro nõ poſſint cenſeri comprehenſi effectiue, & ſpecifice, cũ teſtator filios non haberet, & ſic nec deſcendentes ab illo, qui proprie effectiue de agnatione teſtatoris dicuntur, prout not. idem Mant. d. tit. 12. nu. 20.

20 His tamen non obſtan. contraria ſententia præualuit, & mouebantur Domini eo potiſſimo fundamento, quod clauſula, quoniam volo, non ſtet diſpoſitiue, ſed conſecutiue ad præcedentes ſubſtitutiones. Eſt enim appoſita per modum rationis, cum dictio quoniam ſit cauſalis. l. ſi ita. de cond. & demonſtr. l. non dubium. de leg. 3. l. ſi quis. de verb. ſignif. not. Bart. in l. demonſtratio. §. quod autem. num. 8. de cond. & demonſt. Ratio autem de per ſe non poteſt ſtare, quia de illius natura eſt, vt aliquid ante, vel poſt prolatum confirmet. Dec. 228. nu. 12. alias enim ſequeretur idem eſſe dictum, & rationem, quod reprobat gloſ. in l. fin. in verb. non habent. de offic. procur. Cęſar. Vnde cum dicta ratio non poſſit confirmare diſpoſitionem ſubſequentem, quia (vt vnus ex Dominis dicebat) nihil ſubſequitur, remanet illam clauſulam eſſe conſecutiuam præcedentis diſpoſitionis, & per conſequens illam poteſt declarare, ſed non extendere de perſonis ad perſonas, quoniam ea extenſio, neque prætextu identitatis rationis, neque veriſimilis, aut præſumptę mentis teſtatoris, neque ob cauſam conſeruandæ agnationis admitti debet, vt poſt alios tradit Menoc. conſil. 95. numero 91. & ſeq. Surd. conſ. 67. nume. 39. libro 1. & latius conſ. 554. numero 21. & 37. libro 4. Honded. conſ. 60. nume. 45. & 47. lib. 1. cum aliud ſit, quod ratio amplicet dictum, & ſubſtitutionem inter expreſſe vocatos, aliud vero quod extendat fideicommiſſum de perſonis ad perſonas, verba autem conſecutiua non inducunt fideicommiſſum inter perſonas diuerſas, ſed referuntur ad terminos præcedentium ſubſtitutionum, iuxta conſ. Dec. 636. num. 7. pluries in Rota canonizatum. Alex. conſ. 139. num. 25. nu. 2. & 3. lib. 6. Hond. conſ. 78. nume. 35. lib. 1. & alij relati per Petr. de fideicom. q. 5. num. 55. & fuit dictum in illa Fauentin. Fideicommiſſi de Paſijs, 20. Maij 1588. coram bo. mem. Cardinale Pamphilio, & in illa Fauen. Bonorum 5. Iunij 1589. coram bo. mem. Seraphino, & in alijs, in quibus Rota tenuit, quod illatiua, & conſecutiua recipiunt interpretationem ſecundũ præcedentes terminos diſiuncta autem, & ſeparata poſſunt ampliare, & nouam diſpoſitionem inducere.

21 Vnde cum ſimus (vt ſupra dicitur) in clauſula conſecutiua ad præcedentes ſubſtitutiones, videtur illam eſſe interpretandam ſecundum terminos præcedentes, non vero, vt nouam diſpoſitionem inducat, nec extenſionem de perſona ad perſonas, quæ extenſio admittenda non eſt, niſi concurrentibus coniecturis vrgentiſſimis, quæ nos cogant ita iudicare: Tales autem coniecturæ non videbantur concurrere in hoc caſu, cum (vt dicebat vnus ex Dominis) neque teſtamẽtum, neque codicilli aliquo modo loquantur de DD. Com. M. Antonio, & Guido Antonio. Tum quia nec dicti Comites fuerunt poſiti in conditione, nec deuentum fuit ad plures gradus ſubſtitutionum, & verſemur, in tranſuerſalibus valde remotis: Vnde videtur teſtatorem nihil aliud cogitaſſe, niſi inducere reciprocum fideicommiſſum inter duos hæredes inſtitutos, illorumque deſcendentes, vltra quos eius affectio nullo modo apparet declarata. Et ad hoc ponderabatur, quod in dicta ratione expreſſa, quoniam volo, &c. adeſt dictio, ipſius, ibi, ad proximiores deſcendentes de caſata, & agnatione ipſius teſtatoris, quæ dictio ipſius eſt perſonaliſſima, vt per Rip. in l. filiusfamil. §. Diui. num. 111. de leg. 1. Gabr. conſil. 132. nume. 60. libro 1. Menoch. conſilio 733. numero 21. Et ex eo videbatur, quod poſſet reſtringere conuenienter illam clauſulam ad perſonas ſuperius nominatas, & deſcendentes ab illis, de quibus teſtator facit expreſſam mẽtionem, quia omnes iſti ſunt vere proximiores de agnatione ipſius teſtatoris, vt puta deſcendentes omnes a patre ipſius, quod eſt ſecus in iſtis Dominis Comitibus, qui hodie petunt fideicommiſſum, qui ſunt remotiores, & non veniunt a patre teſtatoris. Et ſi de iſtis remotioribus cogitaſſet teſtator feciſſet mentionem ſaltem in genere in parte diſpoſitiua, prout fecit de proximioribus, & deſcendentibus inſtitutorum, vt in ſimili dicit Mandel. conſ. 361 nume. 17. Et non eſt nouum, quod generalis mentio agnationis, & caſatæ reſtringatur ad deſcendentiam, & lineam expreſſam, vt per Socin. iun. conſil. 4. num. 21. lib. 3. Peregr. conſ. 36. num. 12. lib. 2. Surd. deciſ. 9. nume. 16. Put. deciſ. 175. lib. 2.

22 Quibus videbatur non obſtare doctrinam Bart. in l. pater filium. §. fundum. de leg. 3. communiter receptam ex plur. in prima deciſione relatis, vbi Bart. diſtinguit inter verba prolata per modum enunciationis alicuius futuri euentus, vt illa non inducant diſpoſitionem, ſecus autem, ſi ſint expreſſa per modũ rationis, vt in noſtro caſu, quia illa doctrina Bar. non caret contradictoribus, quin ipſe Bar. alias contrarium ſenſiſſe videtur, vt dicit Mandell. d. conſ. 361. num. 13. & Bartol. ſolum dicit, quod ratio, quando eſt generalior dicto declarat dictum, quod applicabatur ad hunc caſum, in quo clauſula quoniam voluit, &c. non ſolum declarat, ſed etiam ampliat præcedentes ſubſtitutiones, non tamen illas extendit de perſonis ad perſonas, nec Bartol. qui tantum de tempore ad tempus illam extendit. Vltra quod Bartol. ibi non loquitur in ratione conſecutiua, ſed in oratione, quæ ſtat de per ſe, ibi, ideo feci, quia hoc volo, quæ ratio, quia generalior eſt, quam dictum, illud declarat. In noſtro autem caſu teſtator non dixit, & hoc ita diſpoſui quoniam volo, &c. ſed omnino conſecutiue, & cauſatiue dicit in fine ſuarum ſubſtitutionum, quoniam voluit, &c. Vnde videtur, quod voluerit reddere rationem

nem ſubſtitutionum per ipſum ſactarum, non autem vocare alias perſonas, quam illas quæ in dictis ſubſtitutionib us cōtinebantur, quod & voluit Rota deciſ. 221.num.2.par.2.diuerſ.dicens reſultare ſimplex fideicommiſſum, quia teſtatot non per viam rationis, ſed per viam principalis diſpoſirionis ordinauerat, dicendo abſolutè, remaneat, non vero dicendo, vt remaneat, vel quia voluit remanere, & faciunt tradita per Peregr.de fideic.art.14.nu.13.& 24.

23 Et reſpōdebatur ad Rot. in deciſ. 568.p.1.diuerſ. quod ibi verba non ſtabant per modum conſecutiuæ rationis, ſed euidenter proferebant nouam diſpoſitionem, vt conſtat ex lectura teſtamenti, ſuper quo dicta deciſio emanauit, & ſunt hæc volens proſpicere honori, & vtilitati familiæ ſuæ, expreſse voluit, diſpoſuit, ac ordinauit, bona ſua remanere in agnatione ſua, vt familia cōſeruetur, quia ſibi ſic placuit, vult, & placet, quæ verba dicti teſtamenti refert Cephal.conſil.614. in princ.lib.4. Vlterius quia dicta deciſio procedit in ratione, quæ ſubditur poſt prohibitionem alienationis iam veſtitam, tunc enim ne ratio omnino ſit inutilis, ſit extenſio de caſu ad caſum, vt dicit Alban.conſ. 54.num.1.lib.1.

24 Et DD.tenentibus, quod ratio generalis amplíet, fuit reſponſum illos moueri, quando ratio apponitur principaliter, & diſpoſitiue, non autem cauſatiue, & conſecutiue. Item, & mouentur ne ratio ſit inutilis. Vltra quod procedunt illorum dicta in extenſione caſuum, non autem perſonarum, ſed ſic eſt, quod in noſtro caſu dicta clauſula quoniam voluit, &c. abſque eo quod inducat nouum fideicommiſſum ſatis operatur inter deſcendentes Annibalis, & Cæſaris, declarando videlicet illorum vocationem, cum ipſi in præcedenti diſpoſitione eſſent tantum in conditione poſiti. Item declarando ſemper proximiores eſſe admittendos, quod non fuerat antea expreſſum. Item operatur effectum inducendæ, vel ſaltem declarandæ reciprocæ ſubſtitutionis inter deſcendentes a Colonello Annibalis, & Cæſaris, quæ reciproca non erat expreſſa. Et quamuis iſta reciproca ex coniecturis, & iuris interpretatione adfuiſſet, ſufficit quod non concurrant ſupraſcripta tria requiſita ad reciprocam neceſſaria. Deſcendentes enim Annibalis, & Cæſaris nō videntur expreſſe vocati, ſed tantum poſiti in conditione, & non videbatur adeſſe coniecturas ſufficiētes ad vocationem deſcendentium ab inſtitutis. Præcipuè ad portionem ipſorum deſcendentium, quo caſu dicebant debere eſſe magis vrgentes, & neceſſarias, vt in Vrbeuetana Fideicommiſſi 24.Nouembr.1610. coram D.meo Coccino, vbi filij fuerūt pluries in conditione poſiti, & contemplata agnatio, & fideicōmiſſum reale, quod non videtur in noſtro caſu, cum in eo agatur de fideicommiſſo perſonali ad fauorem inſtitutorum, & deſcendentium ab eis, & ſemel tantū fuerunt poſiti in conditione.

25 Nec ex qualitate maſculinitatis videbatur poſſe induci ad contemplationem agnationis, niſi aliæ coniecturæ concurrant, cum dilectio ſexus maſculini nō inferat neceſſario ad præſumptionem conſeruandæ agnationis. Mant.vbi ſupra libro octauo, tit.18.numero decimoſeptimo. Vnde inhærendum videbatur concluſioni, quod filij in conditione poſiti non cenſeantur inter ſe reciproce ſubſtituti. Vltra, quod nec iſta ſubſtitutio videbatur facta vltimo morienti, nec de tota hæreditate, cum in vocatione deſcendentium illi dicantur tantum vocati ad portionem parentum. Ruin.conſilio 115. numero duodecimo, libro tertio. Mant.vbi ſup.lib.7.tit.5.num.17.

26 Nec ob.illa verba hæreditatem ipſam, vel illius partem, quaſi quod ſubſtitutio facta ſit in tota hæreditate: nam reſpondebatur quod cum teſtator loquatur de ſubſtitutione Annibalis erga Cæſarem, & illius deſcendentes, & è cōtra, ipſamet ſubſtitutio oſtendit quod non loquitur de integra hæreditate, cum Cæſar Annibali, vel è contra, reſtituere non poſſet niſi dimidiam hæreditatem. Quod etiam declaratur ex quo teſtator dixit hæreditatem totam, vel illius partem. Dictio enim uel, poſita poſt genus ſtat declaratiue pro, id eſt, & ſic intellexit teſtator de medietate, non autem de tota hæreditate. Ruin.conſ.99.nume.11. libro ſecundo. Ex quibus inferebatur clauſulam quoniam voluit, &c. non poſſe dici inutilem cum acceſſerit ad inducendam, ſeu declarandam reciprocam inter deſcendentes inſtitutionem.

27 Minus obſtare videbatur, quod verbū volo, ſit diſpoſitiuum in vltimis voluntatibus, quod eſt admittendum, concurrentibus ceteris requiſitis, & ſicuti in prohibitione alienationis non veſtita, ſi ſubditur ratio, cum verbo volo, veſtitur prohibitio alienationis, non tamen inducitur ſimplex fideicōmiſſum: ita nec induci valet per rationem cōſecutiuam adiectā cum verbo volo, & quod ratio ſit conſecutiva, quando adeſt dictio, quia, etiā ſi adſit verbum, volo, ponit Curt. iun.conſ.218.nu.14.& ſeq.lib.3.Beret.conſ.18.n.9. Hondcd.conſ.78.num.44.lib.1.Gabr. conſ.138.nu. 25.& ſeq.lib.2.

28 Minus obſtare dicebatur, quod verba fuerint in rē concepta, & ſic induxerint fideicommiſſum reale, & perpetuum, nam hoc intelligēdum eſt inter perſonas comprehenſas in fideicōmiſſo, & quando onus quantumuis reale venit conſecutiue, non extenditur de perſonis ad perſonas ex ſupradictis, & vt ſenſiſſe videbatur Rota in vna Romana Caſalis montis melioris.14.Ianuarij 1569.coram bonæ mem. Robuſterio. Vlterius ad verba, omnino, in perpetuum, & continuo, reſpondebatur non obſtare, cum ſufficiat, quod verificentur durante illa deſcēdentia Cæſaris, & Annibalis. Curt.iun.conſil.218.numer.14. Surd.conſil. 448.num.26.

29 Et tandem non obſtare clauſulam omni meliori modo viſum fuit, quia tunc operatur quando diſpoſitio, & actus non poteſt valere aliquo modo, ſecus vero ſi poteſt. Menochius præſumptio.76.numero 82. libro quarto. vbi alios allegat, & reprobat contrarium tenentes.

30 Nec dicatur, quod ratio expreſſa conſeruandi bo-

na

na in caſata ipſius teſtatoris, cum ſit generalis, nõ debeat reſtringi ad ſpecificam Caſatam deſcendentium ab inſtitutis, quia vnus ex Dominis reſpondebat nõ eſſe neceſſariam hanc extenſionem, nam ratio conſeruandæ agnationis ſufficit, quod operetur ampliando ſubſtitutiones de caſu ad caſum, taliter quod bona de vno ad alium tranſeant propter neceſſitatẽ implendi voluntatem teſtatoris, quæ videtur contẽta agnatione ſua. Et hinc videmus, quod caſata, ſeu agnatio teſtatoris poteſt comprehendere plures agnationes eiuſdem nominis, & ſub illis contineri, tamẽ ſemper ſumitur interpretatio pro illa teſtatoris, non tamẽ in genere pro omnibus, maxime cum additũ fuerit pronomen mei teſtatoris l. pronunciatio. §. in iure enim proprio. & §. communi iure. ff. de verborum ſignific. Menoch. alios referens conſil. 31. num. 13. & ſequen. atque ita teſtator voluit demonſtrare ſuam agnationem ſpecialem ex ſuo ipſo ſtipite, non autem vniuerſalem comprehendentem, omnes familias de Lambertinis.

Quod magis videtur comprobari ex forma a teſta-
3 tore obſeruata, antequam veniret ad clauſulam (quoniam volo) non enim teſtator conſiderauit in formulis ſubſtitutionum extinctionem lineæ inſtitutorum, ita vt omnibus illorum deſcendentibus deficiẽtibus, dixerit, vel deſiderauerit agnationem ſuam conſeruari; quinimo præſupponit bona, & hæreditatem ſuam debere peruenire ad filios, & deſcendentes inſtitutorum, & cũ effectu illud voluiſſe expreſſit in dicta clauſula, quoniam volo, &c. & conſequenter alios agnatos non conſiderauit teſtator, quam deſcendentes ex illo fratre, & nepote inſtitutis. Vnde cum ſubſtitutiones ſoleant recipere ſuam qualitatem ex forma verborum a principio conſiderata, non autem ab extrinſeco accidenti. Oldr. conſil. 99. num. 2. & huiuſmodi agnati a principio non videantur contemplati à Teſtatore, ita vt non videantur excluſi, nec vocati poſt alios, ſequitur dicendum, vt ſucceſſiua vocatio eos nõ comprehendat, ſed locum habeat tantum inter illos, qui ab initio vocati fuerunt, & adducebatur Gabr. conſilio 132. quæſt. 5. lib. 1. Ex quibus reſolutio fuit, recedendum eſſe a deciſis, &c.

REVEREN. P. DOMINO BONONIEN.

Romana Cenſus Scutorum octodecim millium. Veneris 11. Martij 1611.

ARGVMENTVM.

Emptor qui pretium ſoluere promiſit quibuſdam creditoribus venditoris ſoluen. dictis creditoribus, quibus ſoluere promiſerat, an ſit liberatus ab alijs poſterioribus creditoribus.

SVMMARIVM.

Confirmationis natura eſt addere robur confirmato, remanentibus in reliquis firmis pactionibus, & conuentionibus in confirmato contentis. nu. 1.

Solutio præſumitur facta in vim præcedentis obligationis, alia non apparente cauſa. nu. 5.

Verba quæ determinata non ſunt formaliter determinantur naturaliter, & quod eis naturaliter ineſt, pro expreſſo haberi debet. nu. 5.

Pretium rei venditæ ſoluendum eſt ei, qui vendidit, & conuentionem de pretio fecit, etiam ſi non eſſet Dominus. num. 5.

Obſeruantia ſtatim poſt contractum ſubſequuta declarat mentem contrahentium. nu. 8.

Emptor qui promittit ſoluere pretium in aliquã cauſam tutus eſt, ſi in illam cauſam pretium ſoluit, etiam quod venditor illud eroget in aliam cauſam. Declara, vt numero 10. & ſeqq.

Mutuans in certam cauſam debet eſſe ſolicitus, vt pecunia mutuata in illam cauſam, in quam promiſit conuertatur. ibid.

Liberatio facilius inducitur, quam obligatio. nu. 16.

Promiſſor cogitare ſemper debet id, quod euenire poteſt, et ſi non cogitauit, ſibi imputet, ſi aliquid eueniat, quod ſibi damnum inferat. Declara, vt nu. 16.

Hypotheca ſequetur rem, & rei poſſeſſorem. nu. 17.

Emptor quando poſſit tacitè ſoluere poſterioribus creditoribus venditoris, quando anteriores ignorat. nume. 18. & nu. 20. vbi de materia dicti temporis, quando poſſit poſterioribus creditoribus ſoluere. nu. 21. & ſeqq.

Hæres non conficiens inuentarium, præſumitur ſubtraxiſſe bona hæreditaria. nu. 23.

DECISIO CCCI.

1 Poſt multas propoſitiones maior pars Dominorum cenſuit partitam Scut. trium millium eſſe accepto ferendam D. Principi Peretto, illique computandam in pretio Caſtri Nomẽti in liſta Scutorum 76. millium exhibita, & in hoc fuit receſſum a deciſione vltimo loco facta. Ratio reſolutionis, & receſſus fuit, quia ſolutio fuit facta iuxta formam inſtrumenti venditionis, & conuentionis inter partes initæ, quæ forma ſoluendi, & pactio non fuit in aliquo alterata per Motum proprium fel. recordat. Clem. Octaui, quia emanauit per viam confirmationis, cuius natura eſt addere robur confirmato, manẽtibus in omnibus eius terminis, & ſtatu. l. Aurelius. §. teſtamento. ff. de lib. leg. ca. 1. & 2. de confirm. gloſ. & Doct. in c. ex parte, de conſtit. Bald. in l. 3. in fi. C. ſi aduerſ. vendit. late Surd. conſil. 349. nume. 7. & dixit Rota 26. Nouemb. 1601. coram Illuſtriſſ. Card. Mellino, quod dictus Motus proprius recipiebat interpretationem ab inſtrumento venditionis.

2 Quod autem ſolutio fuerit facta, iuxta formã emptori a venditoribus præſcriptam, oſtenditur, quia

Princeps

Princeps in inſtrumento promiſit ſoluere Scuta 16. millia venditoribus, & pro eis illorum creditoribus, iuxta formulam notulæ contentæ in foliotunc dato in quo inter alias reperitur partita ſub his verbis(Per pagare diuerſi debiti della caſa Scudi tre mila) Princeps autem ſoluit per manus Ioannis Franchini Scuta tria millia Vrſinis.

3 Et licet in ſolutione non exprimatur, attamē tum ex ordine Franchino directo, tum ex quietantia poſtea ipſi facta apparet ſolutionem fuiſſe factam in extinctionem partitæ de qua agitur, & vbi non cōſtaret ita eſſet præſumendum, quia apparet de obligatione præcedenti in inſtrumento venditionis, & de nulla alia cauſa. Aym.conſil. 58. num. 13. Ruin.ſen.conſil. 297.num. 1. præſertim eum conueniat ſumma ſoluta cū quantitate vigore dictæ partitæ debita. Aym.conſil. 149.num. 5.Menoch.præſum. 136. num. 18.lib. 3. fuit dictum in vna Romana pecuniaria 22. Octobris 1576.coram Robuſterio, & in alia Rom. pecuniaria, ſeu Societatis 14.Nouemb. 1594.coram bo.me.Cardinale Seraphino.

4 Non obſtat,quod dictæ pecuniæ non fuerunt ſolutæ creditoribus domus, ſed Vrſinis debitoribus, quia potuit, & debuit ſolui Vrſinis non creditoribus domus,quorum nomina, & credita non fuerāt deſignata,& diſtincta,prout factum fuit in illis creditoribus, quibus Vrſini ſolui mandarunt, & verba illa, per pagar diuerſi debiti,ex eorum vi repugnant, quod ſolutio immediate fuiſſet facienda ipſis creditoribus, ſed important,quod pecunia eſſet exburſanda alicui perſonæ, quæ haberet illam inter ipſos creditores diſtribuere.

5 Quæ perſona cum non fuerit nominata non videtur dubitandum, quin ſit intelligendum de perſona venditoris. Si enim volumus iſtam imperſonalitatē, & incertitudinem ad certam perſonam reducere ex ſubiecta materia, & natura contractus, vt debemus, quia vt dicit Bald.conſil. 330. num. 2. circa med.li. 3. verba quæ non ſunt determinata formaliter determinantur naturaliter ſecundum naturam contractus, & quod ei naturaliter ineſt, pro expreſſo debet haberi, quaſi ipſa natura loquente. Clarum eſt autem pretiū eſſe ſoluendum ei,qui vendidit, & conuentionem de pretio fecit, etiam ſi non eſſet dominus rei venditæ. Alexan.conſ.49.num. 1.li. 5.facit regula, quod ſtipulatio imperſonalis ſemper pro ſtipulante præſumitur concepta.l.ſi ita ſtipulatus.§.Chryſogonus. ff.de verborum oblig.Alexā.in l.ſtipulatio.§.ſi quis ita.nu. 2. eod.Illuſtriſs. Mant.de tacit.& ambig. conuen. lib. 4. tit. 28.nu. 16.& tit. 29.nu. 45.

6 Hoc etiam deprehenditur ex verbis notulæ in qua poſt longam ſeriem creditorum quibus ſolui mandatur ſubiungitur,al Sig. Virgilio per rimettere a Venetia Scudi 10. mill. per il moltiplico Scudi 15.mill.per pagare diuerſi debiti della caſa Scudi 3. mill. Iſtæ enim tres partitæ ita continuatæ, & contiguæ ab eodē nomine Virgilij præmiſſo reguntur, & cenſentur vnica reſpectu perſonæ cui pecuniæ ſuut exburſandæ, licet tres ſint reſpectu diuerſitatis cauſarū, vt bene deducunt Informantes pro Principe, qui etiam reſpondent ad obiectum de partita multiplici, quia non tollitur,quod non eſſet exburſanda Virgilio, licet non libere,& penes ipſum non eſſet permanſura.

7 Accedit veriſimilitudo, quod cum iſta Scuta tria mill.debita creditoribus domus potuiſſent eſſe pluribus perſonis in plurimis partitis debita, de quib. nullus alius erat melius informatus quam Virgilius debitor, multum veriſimile eſt, quod Princeps voluerit hoc onus ſolutionis illi remittere, non autem in ſe aſſumere.

8 Concurrit obſeruantia ſtatim ſubſequuta, quę declarat mentem contrahentium. Aym.conſ. 101.num. 3.per poſterius enim factum declaratur prius actum. Bald.conſ. 245.num. 2.lib. 3. & argumento ab obſeruantia iſtorum contrahentium ducto viſa fuit in ſimili Rota in dicta deciſ.coram Illuſtriſs. Mellino.

9 Non obſtat, quod Princeps non probat pecunias fuiſſe erogatas in extinctionem debitorum domus, quia omiſſo,quod hoc non opponunt creditores ipſi, quorum fauorem reſpiciebat, & quibus erat deſtinata dicta ſolutio, fuit dictum, Papam in Motu proprio velle,quod Princeps non poſſit moleſtari, nec ex eo quod integrum pretium non ſit inueſtitum,nec ex eo quod in ſolutionem debitorum non fuit conuerſum.

10 Et circumſcripto etiam Motu proprio de iure ſufficere Principi ſoluiſſe Vrſinis in dictam cauſam, nec debuiſſe eſſe ſolicitum, & curioſum, quod pecuniæ in ipſam conuerterentur.l.doli.in fi.ff.de nouat.l.fin. ff. de exercit.cum alijs per Molin.de primog.Hiſp.libro 4.c.4.num. 22.Facit quod dicit Bar.in l.alio hærede. nume. 14.ff.de alim.lega.de venditione facta ab executore teſtamentario pro ſoluendis legatis,quod emptor ſit tutus ſi pretium ei actualiter ſoluat, licet nullam curam adhibeat, quod legatarijs ſatisfiat. Faciunt alia ſimilia tradita per Surd.deciſ. 156.num. 1. cum pluribus ſeq.

11 Et iſta procedunt ſine difficultate in perſonis priuatis non priuilegiatis. Barto. in d.l.fin.Ang. conſilio 245.nume. 2.in fin. Illuſtriſs. Mant.de tac.& ambig. conuent. lib. 8. tit. 13.nume. 2. & in contractu venditionis, in quo emptor etiam rei eccleſiæ regulariter non debet eſſe ſolicitus de conuerſione pretij ſecundum magis receptam ſententiam, de qua per Dec.conſilio 36.nume.8.verſ.tertio principaliter. Late Surd. d.deciſ. 156.numero 9.quam ſequuta eſt Rota in vna Anconitana, Terrarum 13.Iunij 1578. coram bonæ memoriæ Cardinale Seraphino,& in vna Sutrina Tenutæ Accolæ 14. Ianuarij præteriti. coram R. P. D. meo Decano.

12 Non obſt.doctr. Bart. in l.ciuitas. num. 8.ff.ſi cert. pet.quia loquitur in mutuo, in quo ſpeciale eſt, vt requiratur probatio verſionis. Innoc.& alij in cap. 1. de depoſ.Bal.in auth.hoc ius porrectum.nume. 22.& ibi Caſtr.nu. 5. C.de ſacroſ.eccleſ.idem Caſtr. conſ. 337. circa prin.lib. 1.Iaſ.in d.l.ciuitas. nu. 15.Purpur.conſil.433.ſub nu. 14.verſ.ſecundo quia.

Rurſus

13 Rurſus Bar. loquitur ad effectum obligandi alium ex ſolutione alij facta,& ad actionem acquiren.ex ipſa ſolutione. Hic autem agitur de liberatione conſequen.a venditore,cui ſoluitur. Facilius autem inducitur liberatio, quam obligatio.l. Arrianus. ff. de actio.& obligat.c.ex literis.de probat. Præterea loquitur ibi Bart. quando quis recipit ſolutionem nomine tertij,prout in his terminis loquitur d.l.ciuitas.Bald. ibi in Summario,& in primo not.Ang. in repet. in 3. notab.Butigel.num.2. Vnde ſoluens ſi videt eum nõ habere ſufficiens mandatum, debet eſſe cautus, vt in vtilitatem Domini,ſeu in cauſam Domini conuertat ſolutionem,vt dicit Bart.in l.1.§.non autem.in fin.ff. de exercit.& cum non poſſit Dominum actione mandati non obligare, debet curare, vt in eius vtilitatem vertatur.ad hoc,vt teneatur ſaltem actione de in rem verſo.

14 Eodem modo reſpondetur ad doctinam Barto.in l.doli mali.num.7.ff.de nouat.loquitur enim expreſſe quando quis ex actu facto cum aliquo vult alium obligare,& ita reſpondet.l.3.§.pen.ff.de in rem verſ. poſt gloſ.final.in d.l. doli mali, & idem dicit ibi Bal. in fine.

15 Non obſtat, quod Princeps cogitauerir de creditoribus anterioribus non deſcripris in liſta,cum reſeruauerit ſibi facultatem illis ſoluendi omiſſis deſcriptis,quia Princeps habuit hoc pro poſſibile,licet non eſſet credibile, quoniam vt dicit deciſio Illuſtriſſimi Mellini exiſtimabatur non adeſſe alios creditores præter deſcriptos in liſta, eo quod Vrſini ſub fide Magnatum, & cum iuramento aſſerebant alios non adeſſe.

16 Et quod dicit Illuſtriſ. Mantica de tacit. & ambig.conuent.lib.3.tit.1.num.26.exemplo allegatus, promiſſorem debere cogitare id,quod euenire poteſt, alias ſibi imputare debet,procedit in ijs,quæ veriſimiliter contingere poſſunt,vt dicit ipſe ibi poſt Gabriel. quem allegat, & in his, quæ naturaliter contingunt ſecundum naturam rei ſubiectæ,vt patet in caſu. Alexan.in conſ.178.lib.2.quem allegat,imputatur enim ei, qui promiſit Collegio, & familiæ ſi non cogitauit numerum Collegialium, & familiarium poſſe augeri,cum naturaliter Collegium, & huiuſmodi recipiãt augmentum, & diminutionem, vt dicit Boer.pariter ibi allegatus per Illuſtriſſimum Mantic. deciſ. 213. numero 12.Omiſſo quod deciſionem illam Alex. improbant ibi Adden.ad ipſum, & Brunus de augumento.concluſ.10.nume.16.verſic.ex prædictis dicit eam reddi dubiam.

17 Non obſt. quod non potuerit fieri ſolutio nedum Virgilio,ſed nec ipſis creditoribus domus, cum adeſſent alij creditores priores,& potiores, a quibus non remanſiſſet Princeps liberatus per talem ſolutionem propter hypothecam in pretium translatam, quia talis hypotheca eatenus afficiebat Principem,quat.pretium erat in eius manibus,vel dolo eſſe deſierat,cum hypotheca ſequatur rem,& rei poſſeſſorium.l.fundus. §. in vendicatione, & l.pignoris perſecutio. ff. de pignor. quemadmodum ſi non fuiſſet translata hypotheca potuiſſet moleſtari a creditoribus quamdiu poſſidebat Caſtrum, nullatenus autem ſi illud ſine dolo deſijſſet poſſidere.

18 Cum autem pretium ſoluerit,iux. formam inſtrumenti, & liſtæ ſibi traditæ, & quidem ſine aliqua ſuſpicione fraudis, cum neſciret adeſſe alios creditores præter deſcriptos, & credere deberet non adeſſe propter iuramentum vendentium, ſequitur ſolutionem fuiſſe legitime factam,& Principem ſuper ſolutis moleſtari non poſſe,& quia ſoluit iuxta conuentionem a Papa confirmatam, & quia propter bonam fidem, & ignorantiam creditorum anteriorum potuit ſoluere poſterioribus.l.nomen debitoris.cum ibi not. C.quæ res pign.oblig.poſſ.Barto.in l.fin.§.etſi præfatam. in Sum.vbi etiam Paul.de Caſtr.num.4.C.de iur.delib. cum alijs adductis. Ignorantia autem præſumitur.l. verius.ff.de probat.c.præſumitur.de regu.iur.in 6.& erat multum veriſimile in Principe, tum propter aſſertionem venditorum ſub fide Magnatum, & iuramento, tum quia non eſt veriſimile Principem, qui expreſſe ſibi cauerat in inſtrumento, vt omiſſis deſcriptis in liſta poſſet alijs anterioribus ſoluere, ſtatim mutato conſilio ſoluiſſe poſterioribus deſcriptis,non ignarum anteriorum non deſcriptorum.arg.l.cum de indebito.ff.de probat.l.Campanus.ff.de oper. libert. & colligitur ex eo, quod fecit, poſtquam superuenerunt creditores noui, & non deſcipti, quia nõ ſolum recuſauit ſoluere, ſed etiam commiſit cauſam diſcuſſionis, & omnem diligentiam adhibuit, vt bene ſolueret,ex his enim quæ poſtea fiunt, declaratur qualis fuerit animus in præcedentibus. l. ſed & Iulianus. §. proinde. ff. ad Maced. l. ſed & ſi maritus.§.fin.qui & a quibus.

19 Neque conuincitur ſcientia in Principe ex eo, qđ in inſtrumento fuit dictum cenſum Rauennæ fuiſſe impoſitum pro Scutis 18. mill. & in liſta non fuerit adnotatus niſi pro Scutis 16.mill.nam ſtare poterant ſimul, quod cenſus ab initio fuerit impoſitus, & venditus pro Scutis 18. mill. & quod tempore venditionis fuiſſet redactus ad Scuta 16. mill. Idem dicitur quo ad fructus cenſuum,quia non potuit Princeps diuinare,quod alij fructus deberentur vltra ſummã Scutorum 2678. in liſta notatam, immo debuit credere liſtæ ſibi traditæ ſub fide Magnatum.

20 Non obſtant deciſiones Illuſtriſſimi Cardin. Mellini, in quibus fuit dictum Principem non potuiſſe ſoluere creditoribus poſterioribus, & quod ſoluendo non fuiſſet liberatus,& potuiſſet ab anterioribus non deſcriptis moleſtari, quia loquuntur de pretio non ſoluto, quando creditores anteriores erant non ſolum detecti,ſed etiam inſtabant ſibi ſatisfieri, & erat commiſſa cauſa diſcuſſionis, quo caſu bene dicunt deciſiones prædictæ, quia tunc ſi ſoluiſſet poſterioribus bona fide non ſoluiſſet, & propterea quat.deciſiones prædictę ſimpliciter loquerentur,& generaliter, quod non poterat ſolui poſterioribus in præiudicium anteriorum,debent intelligi, iuxta terminos caſus, de quo

loquun-

loquuntur,cum verba generalia reſtrictionem patian tur ex ſubiecta materia,& ad cauſam ob quam prolata fuerunt.l.ſed etſi adijciatur. ff.pro ſoc.l.his verbis. in princip.ff.de leg.tertio.Aym.conſilio 171. numer. decimo tertio.Cephal.conſilio 516.numero 33.iu fi. Honded.conſilio 87. numero quinquageſimo nono, libro ſecundo,& ſunt intelligenda eo tãtum reſpectu, quo fuerunt prolata.l.ſi quis domum.§.quod tamen. ff.loca.l.profectitia.§.fi.ff.de iur.dot. Dec.conſ.283. col.1.Aym.conſ.9.num.21.

21 Et ſi verba deciſionum diligenter perpendantur, apparebit,quod fundatur in ſcientia Principis aliorũ creditorum anteriorum, nam in verſ.& ideo dicitur quod ſtante ſcientia Marchionis, quod adeſſent alij creditores non liberabatur ſi ſoluiſſet poſterioribus, & allegat Caſtr.in l.fin.§.etſi præfatam.num.4.C.de iur.deliber. Et in verſ.nec placuit circa finem, dicit ſola ſcientia D.Marchionis,quod adeſſent alij creditores qui inſtabant operabatur iſtum effectum, vt nõ poſſet ſoluere poſterioribus creditoribus in præiudicium anteriorum,& ibi denuo allegat Paul. de Caſt. vbi ſup.& in verſ.ſequ. Nec in hoc caſu,reſpondendo l.nomen.C.qui potior.in pign.hab.dicit in caſu deciſionis agi de debitore ſcienter adeſſe creditores, qui etiam inſtabant ſoluente poſterioribus,& in verſ.mouit etiam maximè dicit, quod contrahentes ſenſerũt quod ſolutio fieret deſcriptis in liſta ſi non apparerent alij creditores anteriores. Et quatenus etiam verba eſſent dubia,eſſent intelligendæ deciſiones vt ſint conformes iuri, & diſpoſitioni dict. §. etſi præfatam. quem allegant.

22 Non obſt.quod obijcitur d. §. etſi præfatam loqui in ſolutione facta creditoribus, quia paria ſunt,quod fiat ipſis,vel alteri in eorum gratiam, & ad ipſos peruentura, quod ipſi non improbant, & ſufficere debet ſolutionem fuiſſe factam iuxta formam conuentionis a Principe non habente notitiam aliorum creditorum, & bona fide in qua fundatur diſpoſitio. d.§.etſi præfatam.

23 Minus etiam facit,quod diſpoſitio d.§.loquatur in hærede cum beneficio legis, & inuentarij, quia facit in ratione,quæ eſt bona fides ſoluentis propter ignorantiam anterioris crediti, quæ ignorantia præſumitur in hærede,iux.l.qui in alterius. ff.de reg.iur.& requiritur inuentarium pro bona fide, quia alias eo nõ confecto hæres præſumitur ſubtraxiſſe bona hæreditaria §.ſancimus autem. auth.de hæredib. & Falcid. Alex.in rubr.ff.de acq.hæred.num.5. Nat.conſ.199. numer.12.& propterea Rota in deciſ. Card. Mellini pluries allegauit diſpoſ.d.§.etſi præfatam. Et quando non intraret diſpoſitio.d.§.intraret diſpoſit.l.nomen debitoris.cum tradit. ibi per Bart.& alios. C.quæ res pign.oblig.poſſ.

24 Non obſt.quod Princeps non exegerit cautionem de reſtituendo prioribus,& potioribus,quia vltra qđ ſolutio fieri debebat, & facta fuit in manibus venditoris, quo caſu non poteſt agi de huiuſmodi cautione, & etiam ſi fuiſſet facta ipſis creditoribus domus, non erat neceſſaria cautio neque ex parte ipſorum. l. 2.verſ.nam vt ſatis ſibi detur. C. de hæred.vel actio. vend. neque ex parte Principis ignorãtis adeſſe alios creditores ad not.in d.§.etſi præfatam.

25 Nec facit, quod non fuerit ita conſultum creditoribus anterioribus in repetitione pecuniarum, ſicut fuiſſet conſultum ſi ſolutio fuiſſet facta creditoribus ipſis domus, quia hoc non pertinebat ad Principem cui ſatisfuit ſoluere,iuxta formam notulæ,nec debuit curare an per talem ſolutionẽ eſſet,vel non eſſet conſultum alijs creditoribus.

26 Non obſt.quod Clemẽs Octauus in Motu proprio non intẽderet tollere hypothecam, & iura competentia alijs creditoribus non deſcriptis in liſta, quia hoc verum,ſed cum liberauerit Caſtrum Nomenti ab hypotheca,illamque tranſtulerit in pretium, Princeps non poterat moleſtari a dictis creditoribus, niſi reſpectu pretij contra quod erat actio dirigen.& cum illud in manibus non haberet reſpectu partitæ,de qua agitur, quæ iam fuerat ſoluta ceſſabat omne periculum moleſtiarum. Et hoc vnum videtur ſufficere Principi.

REVERENDISSIMO P. D. DAMASCENO.

Vlixbonen.Prioratus.Lunæ 14.Martij 1611.

ARGVMENTVM.

De donatione Iuris patronatus facta ab eo, ad quem Ius patronatus non ſpectat, præſertim mediante pecunia, & ſimoniace.

SVMMARIVM.

Iura non dicuntur eſſe in forma probanti, quæ extracta fuerunt a Notario non rogato lite pendente, & ſine citatione partis.num.1.

Ius patronatus donari non poteſt ab eo,ad quem illud non ſpectat.nu.2.& nu.6.& 7.

Ius patronatus donari non poteſt cum ſola auctoritate Vicarij.num.3.

Iuris patronatus donatio facta mediante pecunia dicitur Simoniaca, & ob eam non ſolum impeditur tranſlatio Iuris patronatus,ſed etiam amittitur Ius patronatus. num.4.& 5.

Inſtrumenta ſimpliciter producta probant contra producentem in qualibet parte. nu.5.

Teſtes examinati ad perpetuam rei memoriam, & coram iudice ſeculari in cauſa Iuris patronatus nihil probant.num.7.

Iuris patronatus vſurpatio præſumitur in caſu Concilij Tridentini.nu.7.

Præſentatio facta a patrono per ſchedulam priuatam, & non recognitam præſentato non ſuffragatur.num.8.

DECISIO CCCII.

1 FVit reſolutum, non conſtare de Iure patronatus, quod ſuffragetur Ignatio. Primo, quia vere non conſtat de exiſtentia Iuris patronatus, quia iura, quæ pro hoc probando exhibentur, minime ſunt in forma probanti, tanquam extracta a Notario non rogato, lite pendente, ſine citatione partis, & abſque iudicis decreto, Rot. deciſ. 1. & 2. de fide inſtrumen. in nou. Caputaq. deciſ. 101. par. ſecunda. cum concord.

2 Secundo, quia data exiſtētia Iuris patronatus, adhuc non ſuffragaretur, cum non conſtet de pertinētia ad fauorem illorum, qui fecerunt aſſertam præſentationem de perſona Ignatij. Etenim acquiſitio prætenditur facta per Rodericum ex donatione illi facta a Leonora, & Guiomara ſororibus de Gaa, ſed contra hanc donationem opponitur. Primo, non conſtare quod Ius patronatus ſpectaret ad donantes. Caſtr. conſil. 113. numer. 1. lib. 2. & facit vulg. regula, quod nemo plus iuris in alium transferre poteſt, quam in ſe habeat.

3 Secundo, quia donatio iſta fuit facta cum ſola auctoritate Vicarij, qui non poteſt illam validare. Calderin. conſil. 1. de offic. Vicar. Rebuff. in praxi, titu. de form. Vicar. Archiepiſc. & aliorum, numer. 184. late Ferret. conſilio 327. numer. 4. & conſil. 343. nume. 7, cum pluribus ſequentibus. Tan. deciſ. 20. incip. donatio Iuris patronatus, & fuit dictum in cauſa Baren. Beneficiorum 14. Maij 1604. coram R. P. D. meo Lancellotto.

4 Tertio, dicta donatio fuit facta mediante pecunia, & ſic ſimoniace, ob quam non ſolum impeditur trāſlatio Iuris patronatus. c. de iure. c. præterea. il ſecōdo. & ibi not. de Iure patron. Abb. in c. veniens. il primo. num. 1. de teſtamē. Roch. de Iure patr. in verſ. & vtili nu. 9. & ſeqq Verum etiam amittitur Ius patronatus c. quia Clerici, vbi gloſ. & Doct. de Iure patron. Paul. de Citradin. tract. de Iure patronat. par. 9. numer. 11. verſ. quarto. Roch. qui de communi in verſ. ipſi, vel is. numero 54.

5 Nec ſatisfecit reſponſio, quod ſolutio pecuniarum fuerit facta ad redimendas vexationes, nam omiſſo, quod materia abſque beneplacito Apoſtolico eſt periculoſa, ceſſat difficultas ex verbis ibi, & vt ei darent vices ſuas, & ius, quas, & quod dicebant habere ad dictum Ius patronatus, quod etiam probant teſtes, & facit inſcriptio Inſtrumentorum ibi, ob ei dimittendum ius, quod habebant in patronatu &c. Quæ inſtrumēta fuerunt ſimpliciter producta, & ideo approbata in qualibet parte. glo. 1. in c. præſentium de teſt. Abb. in c. cum ſuper. num. 7. de offi. deleg. Ancharan. conſil. 222. in prin. Pariſ. conſ. 125. nume. 20. lib. 1. & idem Rodericus recepit donationem Iuris patronatus a prædictis mulieribus, cum expreſſione quod eſſent patronæ, nulla facta mentione vexationum.

6 Quantum ad donationem factam eidem Roderico per Valaſcum fuit dictum, illam pariter non ſuffragari, tum quia non probatur, quod ad Valaſcum pertineret Ius patronatus ad ſupra allegata, tū quia fuit facta tanquam Compatrono, de qua qualitate non conſtat, & quatenus ab initio conſtitiſſet, fuiſſet Ius patronatus amiſſum per contractum Simoniacū cum illis ſororibus ex ſupra deductis.

7 Quo vero ad donationem factam eidem Roderico per Mariam de Campos tanquam hæredem Iſabellæ de Gaa, nec illa viſa fuit ſuffragari, quia nec conſtat, quod dicta Iſabella eſſet patrona, nec minus quod Maria fuerit hæres Iſabellæ. Item Ius patronatus ad fauorem eiuſdem Roderici deductum ex emptione loci appellati Turres de Penalua, nullum videbatur, habere iuris fomentum, cum ſit fundatum in teſtibus ad perpetuam rei memoriam, & coram Iudice ſæculari examinatis, qui nullam faciunt probationem c. quoniam frequenter cum ibi not. per Abb. & alios, vt lit. non conteſt. cap. at ſi clerici, vbi Bald. num. 2. de iud. Gemin. conſil. 142. num. 2. cum alijs per Crauet. conſil. 2. nume. 7. Et quatenus eſſent legitime examinati, obſtaret præſumptio vſurpationis, de qua per Sacr. Conc. Trid. ſeſſ. 25. cap. 9. de reformation. Et quo ad conſ. Gabr. 192. num. 6. lib. 2. quicquid ſit de veritate illius doctrinæ, non probatur, quod in propoſito caſu Eccleſia ſit incorporata cū parietibus domini, vt conſiderat Gabr. ibi.

8 Tertio principaliter data exiſtentia, & pertinentia Iuris patronatus, adhuc non videbatur Ignatius eſſe in tuto, cum non fuerit probata illius præſentatio, niſi per ſchedulam priuatam minime recognitam intra tempus datum ad præſentandum, prout de iure infra dictum tempus recognitio fieri debuit ad trad. per Lap. alleg. 22. numero primo, cum ibi cumulatis per Mandoſ recognitio namque facta infra dictū tempus coram Notario ſeculari, nullius fuit roboris, cum talis Notarius minime poſſet ſe ingerere in materia beneficiali. Gabr. poſt alios, titu. de fide inſtrumen. concluſ. 1. num. 7.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. LANCELLOTTO.

Pariſien. Pecuniaria. Veneris 14. *Martij* 1611.

ARGVMENTVM.

Ceſſio facta non numerata pecunia, ſed ſolum ex confeſſione de recepto dicitur ſimulata. Quod quando verum ſit bene explicatur in hac deciſione, in qua etiam alia de materia ceſſionis adnotantur.

SVMMARIVM.

Teſtes recognoſcentes manum alicuius, quia eam notam habeant ex quo viderunt illum ſæpius ſcribere, plenè probant

probant de ſtylo Rotæ in ſchedulis priuatis concurrentibus adminiculis. nu. 1.

Schedula priuata, vt probet contra Scribentem, ſatis eſt, quod ſit ſubſcripta ab ipſo ſcribente debitore abſque eo, quod fuerit ſubſcripta ab altera parte. nũ. 4.

Diuerſitas atramenti non tollit fidem ſcripturæ, quia potuit eſſe, quod tempore ſcripturæ in eodem loco diuerſa adeſſent atramenta. nu. 5.

Ceſſionarius repræſentat cedentem, habetq́; omnes actiones, & iura præcedenti competebant. nu. 7.

Ceſſio præſumitur ſimulata quando non eſt facta præſente pecunia, ſed ſolum adeſt confeſſio de recepto. Declara pluribus modis. num. 8. & ſeqq.

Confeſſio de recepto, iuncta cum lapſu biennij, probat veram numerationem. num. 8.

Creditor poteſt conſentire, vt quod ſibi debetur ſoluatur in pecunia, vel in alia ſpecie. nu. 9.

Exceptio non numeratæ pecuniæ poteſt ſolum opponi aduerſus ceſſionem quando ceſſio eſt facta mala fide, & animo vexandi debitorem, ſecus quando creditum ceſſum eſt indubitatum nu. 10. & nu. 12.

Ceſſionis ſimulationem tertius allegare non poteſt. numero 11.

Probationes meliores in promptu habens præferri debet in concurſu duorum competitorum creditorum. numero 13.

Debitor a ceſſionario conuentus non poteſt opponere de altera ceſſione prius tertio facta. nu. 13.

Cedere quis poteſt ſuo creditori pecuniam ſibi ab altero debitam, quam prius ceſſerat alteri creditori, quando creditor, cui facta fuit prima ceſſio, ab eodem debitore fuit ſatisfactus. nu. 14.

Excipiens dicitur actor in exceptione propoſita, illamque propterea probare tenetur. nu. 14. in fine.

DECISIO CCCIII.

1 FVit per Dominos reſolutum, conſtare de ceſſione Naſi ad fauorem Bedini, quæ ſuffragatur Syluiæ eius filiæ, & hæredi contra Dominos de Oricellarijs, niſi tamen obſtet exceptio liberationis. De iuribus autem Dominorũ de Bartholomæis quo ad omnia quod videatur. De ceſſione prædicta namque conſtat per ſchedulam manu eiuſdem Naſi ſubſcriptam, & recognitam per teſtes habentes notam manum, quia viderunt eum pluries ſcribere, quæ recognitio ſufficit etiam de ſtylo Rotæ in ſchedulis priuatis concurrentibus adminiculis. Bart. in l. 1. §. idem Cornelio. ff. de quæſt. & in auth. ſi contractus. num. 6. C. de fide inſtrumen. Ruin. conſ. 46. nume. 8. ibi, iunctis adminiculis. & nume. 9. ibi. Sed cum alijs adminiculis &c. & num. 12. lib. 4. Alexan. conſil. 212. lib. 2. & late Tiber. Decian. reſponſ. 33. nume. 116. & ſequentib. libro primo. Verall. deciſ. 234. par. 1. & eſt deciſio inter impreſſas 224. numero tertio, par. 2. Paleott. deciſione 90. & deciſione 329. & fuit dictum in Caſalen. ſiue Nullius Propoſituræ. 4. Martij 1596. coram bonæ memoriæ Gipſio, & in cauſa Romana Cottici. 4. Februarij 1604. & 20. Iunij 1605. coram R. P. D. meo Sacrato, & in cauſa Tiburtina Caſtrorum 4. Iulij 1608. coram Reuer. P. D. meo Marcomontio.

2 Adminicula vero hic plura concurrunt. Tum quia in manibus Dominæ Syluiæ reperitur ſchedula originalis ceſſionis Domini Horatij ad fauorem Naſi. l. qui Chirographum. cum ibi not. ff. de legat. 3. Tum quia adſunt plures literæ miſſiuæ ſcriptæ a Domino Horatio Domino Pompeo Ceſſionario, & poſt eius mortem Tutoribus Dominæ Syluiæ, quæ etiam ſunt recognitæ. Tum quia idem Horatius obtulit Pompeio pro rata illi ceſſa per Naſum Rubinum. Tum quia petijt licentiam a Pompeio, & eius filia concordandi de credito, cumque pluries conſuluit ſuper modo exigendi creditum, & ſuper venditione pignorum, & obtulit velle diuidere iocalia, ad quæ etiam tendunt aliquæ literæ R. P. D. Oricellarij, quæ omnia vtique ſufficiunt pro adminiculis, maxime quia fuit etiam recognita manus vnius teſtis, quod coadiuuat veritatem in manus Naſi.

3 Quod autem contra huiuſmodi literas obijcitur, quod ſint ſimplices tractatus non validantes ceſſionem, & quod non eſſet in Dominis de Oricellarijs ſcientia ceſſionis, cum omnibus ſuis qualitatibus, nihil facit, quia fundamentum non conſiſtit in literis ſolis, ſed illæ deſeruiunt pro adminiculanda, & adiuuanda ceſſione prædicta, ad quem effectum iſtæ literæ conſiderantur.

4 Nec obſtat, quod Pompeus non ſe ſubſcripſit in dicta ſchedula, quia Pompeus ad nihilum ſe obligabat, & Pompeus iam adimpleuerat ex parte ſua ſoluendo pretium, & ideo non erat neceſſaria eius ſubſcriptio, & Roman. qui in contrarium allegatur, conſilio 204. loquitur in tertio, ad effectum, vt perficiatur contractus, quo caſu dixit non ſufficere ſubſcriptionem vnius partis, niſi etiam conſtet de conſenſu alterius, & ſic in diuerſis terminis, ſed contra ipſum debitorem, de cuius præiudicio agitur, ſatis eſt, quod ab ipſo tantum fuerit ſubſcripta. Roland. conſilio octuageſimo quarto, num. quinto, & in fine libro tertio.

5 Quod non fuerit recognita manus ſecundi teſtis, nihil obſtat, quia ſufficit recognitio manus Naſi, præſertim cum ſit recognita quoque manus primi teſtis, & concurrant adminicula iam dicta. Quod vero manus ſecundi teſtis videatur conſcripta diuerſo atramento, nihil etiam facit, cum potuerit tempore confectionis apochæ adeſſe in eodem loco diuerſa attamenta, prout non eſt alicuius conſiderationis titulus ceſſionis a tergo illius manu Naſi ſcriptus, cum tamen deberet eſſe ſcriptus manu Pompei, quia vltra quod non eſt recognita prætenſa manus Naſi, in hoc loco potuit Naſus facere illam adnotationem a tergo, & cum tali adnotatione tradere ſchedulam Bedino.

6 Neque obſtat, quod non fuerint citati Bartholomæi, quia in hoc nullum habet intereſſe, cum non agatur

gatur

gatur contra illos, quorum iura fuerunt per dominos in omnibus præſeruata.

7 Et ex his ſequitur reſolutio ſecundæ partis dubij, ꝙ ſcilicet talis ceſſio ſuffragetur Dominæ Syluiæ ad fundandam intentionẽ contra Oticellarios, & ad legitimationem ſuæ perſonę, cum ceſſionarius repręſentet cedentem, & habeat oẽs actiones, quæ cedenti cõpetebant, & dicatur ẽt ipſe creditor. l. ſi a creditore. C. de act. & oblig. ſcilicet in l. per diuerſas. nu. 14. q. 13. C. mand. Roman. conſ. 142.

8 Cui ceſſioni non obſtat, ꝙ non fuerit facta præſente pecunia, iuxta terminos l. per diuerſas. & l. ab Anaſtaſio. C. mandati. Nam plures fuerunt datæ reſponſiones ab Informantibus pro Bedino, quæ Dominis placuerunt, & Primo fuit reſponſum, ꝙ confeſſio, de qua in ceſſione (mediante la valuta, che io ho riceuuta &c.) iuncta cum lapſu biennij probat verã numerationem l. pecuniæ, & ibi Bal. C. de ſolution. Fulgoſ. conſ. 217. nu. 2. verſ. ad quartum, & verſ. tamen communis. Gabr. conſ. 67. nu. 3. verſ. concord. & n. 4. li. 1.

9 Nec ex illis verbis (per la valuta hauuta a mia ſodisfattione) poteſt inferri, quod Bedinus non ſoluerit integrum pretium, quia iſta verba potius ſignificant ſatisfactionem, vel in pecunia, vel in alia ſpecie, aut alio modo. l. ſolutum. §. ſolutum. ff. de pignor. act. l. ſolutionis verb. ff. de ſolution.

10 Secundo, ꝙ iſta exceptio non numeratæ pecuniæ poteſt ſolum opponi, quando ceſsio fit mala fide, & animo vexandi debitorem, vt probatur ex d. l. per diuerſas. ibi litigatorum vexationes, & per gloſ. in verbo vendit. Gabr. conſ. 67. nume. 4. & in vltimis verbis lib. 5. qui animus vexandi hic non poteſt conſiderari ſtante qualitate perſonæ debitoris, nempe Regis Galliæ, & ſtãte, quod creditum ceſſum erat indubitatũ.

11 Tertio reſponſum fuit, quod diſpoſitio dictarũ legum habet tantum locum, quando allegatur ab illo, contra quem eſt facta ceſſio, nec poteſt allegari a tertio. Bar. in l. per diuerſas. n. 12. verſ. & hoc verum. C. mand. Tiraq. de retract. liguag. §. 1. gloſſ. 18. num. 38. verſ. procederet quantum. Alex. conſ. 36. in prin. li. 2.

12 Quarto, quod dictæ leges non habent locum, quando ius ceſſum eſt certum. Gabr. d. conſ. 67. n. 7. lib. 1. Creſcen. deciſ. 10. de ſent. & re iudic.

13 Non obſtat alia ceſſio longe antea facta per Naſũ Bartholomæis, quæ prætenditur, quod impediat poſteriorem ceſſionẽ, ita vt non potuerit ꝑ hanc aliquid valide in Bedinum transferri, quia poſtquam pro parte Bedini agentis, fundata eſt eius intentio contra debitorem ceſſum, non poteſt ipſe debitor conuentus excipere de ceſſione alteri facta. Bald. in l. ſi pater. nu. 1. verſ. nec poteſt excipere. C. mand. Oſaſc. deciſ. 61. num. 6. In concurſu enim duorum Competitorum ille præferri debet, qui meliores probationes in promptu habet, iuxta terminos. l. is a quo. ff. de rei vendic. & ibi Bart. in ſum. Couarr. pract. quæſt. 16. nu. 2. verſ. Hoc tamen caſu.

14 Vltra quod inſpecta dicta ceſſione, & attentis circumſtantijs, videatur Dominis illam importare potius quoddam mandatum ad fauorem ipſius cedentis, ſiue mandãtis, & aſſignationem in pignus pro debito incerto, etiam in futurum contrahendo, vt patet ex eo, quia Bartholomæi noluerunt illam in ſolutum accipere, nec eorum obligationem nouare. Nam debebant computa de receptis ſuper eo, quod debebat, vel debere potuiſſet, in futurum, Item quia ceſſio fuit facta ſine præiudicio iurium Dominorum de Bartholomæis, & anterioris hypothecæ, & ſine ipſorum periculo, quod totum cedere debebat Naſo. Item quia ipſi non tenebantur facere aliquam diligentiam in exigendo, quæ omnia excludunt veram ceſſionem, & veræ ceſſionis effectum, niſi probaretur aliquod creditum DD. de Bartholomæis erga Naſum de illo tempore præſens, vel futurum, de quo tantum abeſt, quod conſtet quin potius apparet de contrario, quia de eodem tempore Naſus ſoluit eiſdem Bartholomæis Scuta octo millia in circa mediante Bancho de Saluiatis, ex quibus reſultat, vt potuerit Naſus dictum mandatum reuocare, & iura taliter Bartholomæis ceſſa alteri cedere. Bart. in l. factum. §. ſi hæres. num. 5. verſic. Aut enim ceſſio. Caſtr. num. 4. in ſecundo caſu. ff. ad Trebell. Oſaſc. deciſ. 44. nume. 4. & deciſ. 61. nume. 6. licet hæc principaliter concernant intereſſe DD. de Bartholomæis, & eorum iura, quæ fuerunt in omnibus præſeruata, & ideo quatenus ipſi velint de eorum iuribus experiri, ſiue agendo, ſiue excipiendo, debent probare hanc eſſe veram ceſſionem, non autem mandatum, vel dationem pignoris, vel ſaltem debent eorum creditum oſtendere, tam ſi agãt contra Dominos de Oricellarijs reos conuentos, quã ſi excipiant contra Dominam Syluiam, quæ cum in ſua ceſſione fundauerit ſuam intentionem, Bartholomæi excipientes de anteriori ceſſione dicuntur in huiuſmodi exceptione Actores. l. quingenta. ff. de probation. l. 1. ff. de except. Bald. in l. fruſtra in prima oppoſitione. C. de probation.

15 Quod autem dicebatur, quod ceſſio Naſi ad fauorem Bedini habeat in ventre liberationem Bartholomæorum, & ſic conditionalis, quatenus conſignetur talis liberatio, fuit reſeruatum, nec deſuper aliquid deciſum per Dominos, qui dixerunt, ceſſionem ſuffragari Dominæ Syluiæ, niſi obſtet exceptio huiuſmodi liberationis.

REVEREN. P. DOMINO LVGDVNEN.

Lucana Bonorum. Veneris 18. *Martij* 1611.

ARGVMENTVM.

In pręſcriptione cõputatio tẽporis fit de momento ad momentum. Cetera vide in Summarijs.

SVMMARIVM.

Poſſeſſio nulla, & infecta nullum producit effectũ. nu. 1.

Præſcriptio eſt præiudicialis, & odioſa, & ideo computa-

tio temporis fit de momento ad momentum. nu. 2.

Confirmationis tempus attenditur, & non conceſſionis, ad effectum inducendæ præſcriptionem. nu. 3.

Poſſeſſionis cauſæ mutatio colligitur ex animo, & animi declaratione. nu. 3.

Vſufructuarius non poſſidet, nec præſcribit. nu. 4.

Præſcriptio non inducitur ex poſſeſſione diuerſis titulis cauſata. num. 7.

DECISIO CCCIV.

1 DOmini ſteterunt in deciſis vnanimi conſenſu ex rationibus ſatis copioſe deductis in deciſione, quibus etiam aliqui ex dictis Dominis addiderunt poſſeſſionem, quam in vim ſuæ imperrationis accepit Pellonus fuiſſe vitioſam, & infectam cum nedum ex teſtatoris voluntate, ſed etiam ex diſpoſitione iuris inualida eſſet impetratio Altaris, quod vnitum erat Eccleſiæ Sancti Michaelis, & per conſequens nullos ex dicta poſſeſſione potuit haberi effectus.

2 Non obſtat, quod contra deciſionem deducitur Pellonum compleuiſſe quadragenariam. Eſto enim quod ex emptoris magis exacta computatione deficiant complemento præſcriptionis duo tantum menſes, non autem octo, vt fuit dictum in deciſione, tamen hoc nihil eſt, cum ſemper idem ius maneat, ex quo in præiudicialibus, & odioſis, qualis eſt præſcriptio computatio temporis etiam de momento ad momentum admittitur, vt bene Alciar. in l. anniculus. 134. de verb. ſignif. Cuiac. in l. 3. §. minorem, de min. & in l. 5. ff. qui teſt. fac. poſſ.

3 Nec facit, quod attento tempore, quo obtenta fuit Apoſtolica confirmatio concordiæ dici poſſit completa præſcriptio, confirmans enim trahitur ad tempus confirmati, & non è conuerſo, l. ſi fundus. in principio. de pignor. l. vero. ff. de ſolut. l. fin. C. ad Macedon. Signor. conſilio 19. numero octauo, deinde ad effectum, de quo agitur, ſufficit ſola concordia. Ex illa enim elicitur animus Pelloni, & declaratio animi ſatis eſt, non ſolum ad cauſam poſſeſſionis mutandam, ſed etiam ad amittendam omnem poſſeſſionem, maxime ad iſtum effectum, vt odioſa præſcriptio dicatur interrupta.

4 At vero ante concordiam Pellonus poſſidebat ſuo nomine, & iure abſoluto, ſed in concordia fuit contentus reſeruatione fructuum, cum hoc inſuper, vt ipſe quandoq; annuã quantitatem ſolueret, vnde videtur, quod in ſimplicem conditionem euaſerit, & de eo etiam quid remanſerit vſufructuarijs habemus in iure, quod fructuarius non poſſidet, nec præſcribit. §. idem placet. verſ fructuarius. Inſtit. per quas perſonas nobis acquir. Vbi Aretin. l. naturaliter. in princip. Ibique Doct. de acquir. poſſ.

5 Sed hæc omnia dicuntur ex abundanti, quia vt dictum fuit in deciſione, non potuit aliquo modo præſcribere. Pellonus non ſolum, quia Ciuilis poſſeſſio fuit penes, etiam quod ipſi fratres S. Romani mouerunt illi litẽ per quam non ſolum ex capite litigioſi, ſed etiam ob ſuperuenientiã ſcientiæ teſtamenti fuit omnino impeditus vlterior pręſcriptionis progreſſus.

6 Atque in hoc capite ſequitur etiam non poſſe coniungi poſſeſſiones Pelloni, & fratrum, ſiquidẽ fratres, qui produxerunt teſtamentum, & litem ſuper eo per annos plures agitarunt, ſciuerunt poſſeſſionem Pelloni eſſe improbam, ideoque non potuerunt illa poſſeſſione vti ad complemẽtum, videlicet potius ad inchoationem ſuæ pręſcriptionis, vltra quod tituli poſſeſſionum fuerunt non ſolum diuerſi, ſed etiam contrarij, ſed ceſſat omnis difficultas, ex quo mortuo Pellono Rector Sancti Michaelis habuit poſſeſſionem bonorum, de quib. agitur per quam fuit interrupta omnis præſcriptio, & data interruptione, fruſtra agetur de coniungen. poſſeſſionibus.

7 Non obſtat, quod Monaſterium poſſet venire ex titulo ſibi magis proficuo, vt per Aym. conſ. 24. n. 13. cum alijs allegatis, & per conſequens ex poſſeſſione Pelloni, cuius habet iura ceſſa. Nam reſpondetur, eo tempore, quo iura fuerunt ceſſa, non fuiſſe completã præſcriptionem, nec ad illam complendam ſuffragari illam reſeruationem fructuum, de qua ſupra dictum eſt, quam etiam ſi vellemus appellare poſſeſſionẽ, tamen vt veniens ex alio titulo fuit noua poſſeſſio, & per conſequens noua præſcriptio, ad notata per Sarnen. ſuper reg. de trien. q. 46. num. 46. Vnde non poſſunt fratres illa iuuari, quia per paucos admodũ annos durauit, ita vt vndequaque patens bonum ius Eccleſiæ Sancti Michaelis, Et ita fuit deciſum vtraque parte informante.

REVERENDISS. P. DOMINO COCCINO DECANO.

Bononien. Bonorum. Veneris 18. *Martij* 1611.

ARGVMENTVM.

Pronepotes an, & quando comprehendantur in emphyteuſi conceſſa ad tertiam generationem.

SVMMARIVM.

Conceſſio emphyteuſis facta ſimpliciter ad tertiam generationem non comprehendit pronepotes. nu. 1. Declara, ve num. 2. & 3.

Relatum eſt in referente cũ oĩbus ſuis qualitatibus. n. 3.

Procuratoris mandatum poteſt quandocunque produci, etiam poſt ſententiam, quando de mandato non fuit oppoſitum. num. 4.

Emphyteuſi finita infra quot tempus debeat peti a proximioribus illius reinueſtitura. nu. 5.

DECISIO CCCV.

1 HOc dubium an ſententia ſit confirmãda, vel infirmanda habet plures inſpectiones. Prima eſt, an pronepotes, qui petunt renouationem, ſint cõprehenſi in inueſtitura de anno 1490

Et

Digitized by Google

Et Domini cum præſuppoſito, quod conſtet de illorũ deſcendentia, affirmatiue reſponderunt. Quia licet quando conceſſio eſt facta ſimpliciter ad tertiam generationem, pronepotes non comprehenduntur in illa, vt de communiori videtur dicere Gabr. de iure emphyt. concluſ. 4. nu. 1. in fi. verſ. tenendo opinionem. Verall. deciſ. 18 par. 2.

2 Tamen ſecus eſt, quando inueſtitura eſt facta ad tertiam generationem completã, ex allegat. per Gabr. loco præcit. n. 5. vel quando additur pronomen ipſis, vel ipſorum generationẽ. Quia iſtud pronomẽ per neceſſe operatur, vt pronepotes cõprehendantur in tertia generatione, cum nemo poſſit generare ſe ipſum. Bal. in auth. quas ruinas. nu. 4. C. de ſacroſ. Eccle. Iaſ. in l. 2. nu. 166. C. de iur. emphyt. Ruin. conſ. 146. n. 6. lib. 1. Dec. conſ. 624. in prin. Gozad. conſ. 25. nu. 17. qui teſtatur de cõi. Bellon. conſ. 8. nu. 7. Iul. Clar. in §. emphyteuſis. q. 34. Gabr. d. loco nu. 4. in prima limitat. & fuit reſolutum in cauſa Farfen. Villæ Caprelolæ 20. Maij 1592. corã Reuerendiſs. Dño meo Decano, & ĩ cauſa Aſſiſien. Emphyteuſis 13. Nouẽb. 1598. corã bo. me. Gipſio, & in alia Romana Domorum 24. Maij 1600. corã bo. me. D. Cardinali Seraphino, quæ fuit confirmata in proxima Rota 14. huius, coram R. P. D. meo Ludouiſio, & in alia cauſa Romana Domus. 4. Maij 1609. coram R. P. D. meo Sacrato.

3 In caſu autem, de quo agitur, vt cõſtat ex narratiua inſtrumenti fuit concluſus tractatus ad tertiam ipſorum generationem, & Moniales inhærẽdo huic tractatu conceſſerunt ad tertiam generationẽ, & licet nõ adſit pronomen, tñ intelligitur, cum conceſſio fuerit facta inhærẽdo tractatui, in quo fuerat concluſum ad tertiam ipſorum generationem. Relatum enim eſt in referente, cum omnibus ſuis qualitatibus. l. aſſe toto. ff. de hæred. inſtit.

4 Secunda inſpectio eſt, an ſententia ſit valida, & pariter affirmatiue fuit rñſum, quia quicquid dicatur, Arbor, & articuli fuerunt tranſportata. Et teſtes licet iurauerint, non conſtat fuiſſe examinatos. Nullitas vero mandati Sauorini nõ releuat, quia cum de eo nõ fuerit oppoſitum, poteſt quandocunque ẽt poſt ſententiam produci, Rota deciſ. 19. de procur. in antiqu. Put. deciſ. 283. libro ſecundo, numero octauo. Aym. conſil. 108. num. 1.

5 Tertia inſpectio eſt, an alia obſtent ſententiæ, & pariter fuit negatiuè reſponſum. Nam quod inueſtitura non fuerit petita ſtatim finitis viginti nouẽ annis, non releuat, cum fuerit petita infra annum. Clar. §. feudum. quæſt. 49. Deteriorationes vero non ſubſiſtunt, quia inciſio arborum fuit facta de licentia Monialium, ſepes vero non conſtat debuiſſe fieri. Hodie autem non adeſſe Berledam non releuat, cum illa proueniat, & perdatur ex decreſcentia, vt creſcentia fluminis, Alexand. in conſilio 120. libro ſecundo. Bald. conſilio 463. volumine quarto. Et ita fuit deciſum.

REVERENDISS. P. DOMINO

LVGDVNEN.

Aprutina Beneficij 21. Martij 1611.

ARGVMENTVM.

Beneficium quando dicatur litigioſum, ad hoc, vt intret regula de ſubrogando, & alia ad hanc materiam.

SVMMARIVM.

Beneficium quando, & ex quibus dicatur litigioſum. numero 1.

Mortuo collitigante ſuper beneficio, alter collitigans ſubrogatur in iuribus mortui. num. 2.

Patroni non poſſunt pendente lite inter alios præſentatos alium in locum vnius præſentati mortui præſentare. numero 2.

Litem fuiſſe iuſtam ſaltem colorate ſufficit ad effectum, vt ſuperſtes ſubrogetur in iuribus beneficij, quæ mortuus habebat. num. 2.

Regula de ſubrogando, non habet locum in fauorem intruſi, quando beneficium eſt extra diœceſim. numero 3. & numero 4.

DECISIO CCCVI.

1 NOn dubitarunt Domini, quin inter quondam Laurum, & Donatũ lis fuerit, per quã Beneficium, de quo agitur, fuit effectum litigioſum. Quamuis enim patroni eſſent in cauſa, & contenderent ſuper Iure præſentandi, tamen lis erat principaliter inter prædictos Laurum, & Donatum, quia dictis patronis præſentati fuerant coram Ordinario, a quo etiam petebant inſtitui, & per conſequens beneficium fuit effectum litigioſum, & in his terminis fuit dictum in cauſa Mediolanen. Beneficij 1. Iunij 192. coram bo. memoriæ Cardinale Seraphino. Idque fortius procedit, quia Donatus obtinuit inſtitutionem ab Ordinario cuius ſententia, cum in generali gradu appellationis a Vicario Firmano reuocata fuiſſet, Donatus cauſam appellationis nullitatis, & iniuſtitiæ contra dicti Vicarij ſententiam commiſit in Rota cum clauſula quam, & quas. Inde enim litigioſum inſurgit: tamen ex eo quod ſtante ſentẽtia, & inſtitutione Ordinarij Donatus dicebat beneficiũ eſſe ſuum, iuxta doctr. Bart. in authen. litigioſa. nu. 1. C. de litigioſ. quam etiam ex eo, quod per dictam clauſulam quam, & quas fuit introducta lis ſuper titulo beneficij, quod propterea efficitur litigioſum, vt fuit dictum in cauſa Mediolanen. Cappellaniæ 3. Iulij, & ſexta Nouembris 1595. coram bon. mem. Cardinale Pamphilio, & in cauſa Elnen. Præceptoriæ 18. Nouembris 1608. coram me.

2 Itaque exiſtimarunt Domini eidem Donato dãdã eſſe ſubrogationem in iuribus dicti Lauri collitigantis, qui lite in Rota pendente obijt tam vigore regulæ, quam ex diſpoſitione iuris communis, in c. 2. vt lite penden. in 6. maxime, quia durante iſta lite inter compræſentatos non poſſunt patroni aliquem in demortui Lauri locum præſentare. Calder. conſilio primo. de Iure patron. Lap. alleg. 22. numero tertio. Caſſad. deciſ. 3. numero quinto. vt lit. penden. & ideo datur ſubrogatio præſentato ſuperſtiti, vt innitens tam ſuo Iuri, quam mortui collitigantis non poſſit non iuſte obtinere beneficium, vt ait contra Felin. Sarnen. quæſt. 13. numero primo. ſuper reg. de ſubrog. Nec in hoc caſu agendum eſt de lite calumnioſa. Nam ad effectum regulæ ſufficit, litem fuiſſe iuſtam ſaltem colorate, vt per Rebuff. ad d. reg. gloſ. 7. num. 3. & hic adeſt iuſtitia plus quam colorata, ex ſententia, & inſtitutione Ordinarij.

3 Hoc autem dicunt cum præſuppoſito, quod beneficium ſit in diœceſi Aprutina, ſicuti huc uſque in hoc iudicio ſemper aſſertum fuit, & expoſuit etiam Aldumbellus in memoriali, quod porrexit Illuſtriſſimo Cardinali Datario. Ceterum ſi beneficium eſſet in diœceſi Montis Alti, ſicuti in hac poſitione allegarunt Informantes pro Aldumbello, non deberetur ſubrogatio Donato, quia remaneret excluſus a regula, quæ verbis expreſſis excipit intruſos ſi beneficium non eſt in diœceſi Aprutina, quia habet titulum a nõ habente facultatem inſtituendi. Abb. in cap. quia diuerſitatem. in ſecundo notab. de conceſſ. præbend. Mandoſ. ſuper reg. de ſubrog. quæſt. 4. numero 2. Sarnen. ſuper eadem reg. quæſt. etiam 4. & ſuper reg. de triennali. quæſt. 47.

4 Ceterum quod iſtud beneficium ſit in diœceſi Mõtis Alti, non fuit aliquo modo iuſtificatum, & Informantes pro Donato docuerunt quidem in dicta diœceſi Montis Alti quoddam beneficium nuncupatum Sanctæ Crucis de Monte, quod olim erat diœceſis Aprutinæ, ſed illud, de quo agitur, nuncupatur Sanctæ Crucis ad Maſſam. Ideoque in his terminis fuit concluſum pro Donato, &c.

R. P. D. VBALDO.

Caſalen. Domus. Lunæ 18. *Aprilis* 1611.

ARGVMENTVM.

Poſſeſſio probatur per teſtes, & per cõfeſſionem partis. Ceſſio quando dicatur, ſeu probetur ſimulata. Reliqua vide in Summarijs.

SVMMARIVM.

Poſſeſſio probatur per teſtes, qui dicunt vidiſſe aliquem poſſidere. num. 1. & num. 6.

Poſſeſſio probatur ex confeſſione partis, & ex ſuſtentatione litis. num. 2.

Spoliatus cedere poteſt alteri actionem ſpolij, quam habet aduerſus ſpoliatorem. num. 3. Vbi etiam an requiratur ceſſio expreſſa.

Saluianum interdictum datur conſtito de hypotheca actoris, & poſſeſſione Reorum. num. 4.

Inſtrumentum facit probationem probatam, & probat hypothecam. num. 5.

Perſonarum legitimatio parte non petente omiſſa proceſſum non vitiat. num. 7.

Citatio pro ſingulis ſucceſſiuis diebus licet ſit vaga, & incerta, ſuſtinetur tamen ad aliquot ſequentes dies. num. 9.

Simulatio non præſumitur, & ideo debet concludẽter probari, nec coniecturæ ſufficiunt, vbi nulla adeſt ſimulandi cauſa. num. 11.

Ceſſio an ſit facta iuſto, vel potius modico pretio, æſtimanda ſunt expenſæ litis facienda, labores, dubius euentus, & perſonarum qualitas, an ſcilicet cedens tempore ceſſionis eſſet pauper. num. 12.

Ceſſio numquid dicatur ſimulata ex ſola confeſſione de recepto. num. 12.

Ceſſio non præſumitur ſimulata, quando cedens habet ius certum, vtputa inſtrumentum guarentigiatum. num. 13.

Exceptio ſimulationis non impedit immiſſionem ex cap. redintegranda, vel ex vtili Saluiano interdicto. numero 14.

DECISIO CCCVII.

1 FVerunt latæ duæ ſententiæ in partibus ad fauorem Annæ filiæ, & hæredis Helenæ ceſſionariæ Leandri de Vialardis, qui pro tertia parte domum pro indiuiſo poſſederat cum duobus patruis, qui etiam ſuper eadem domo annuum cenſum Scutorum ſexdecim ad fauorem eiuſdem Leandri impoſuerant, & cum eſſet intentatum contra tertios poſſeſſores domus iudicium duplex, alterum reſtitutorium ad tertiam partem domus, quam Leander poſſederat, alterum vtilis Saluiani pro immiſſione in duas reliquas tertias partes tanquam hypothecatas pro impoſitione cenſus, & prætenſæ ſententiæ emanaſſent, cauſa introducta in Rota dubitaui, an ſententiæ eſſent confirmandæ, vel infirmandæ. Et Rota cenſuit, quo ad vtrumque remedium eſſe confirmandas. Quia quo ad primum, ex cap. redintegranda, 3. quæſtione prima. conſtat de poſſeſſione Leandri, ex confeſſione patruorum Leandri, a quibus Antonius tertius poſſeſſor cauſam habet, qui in inſtrumento impoſitionis prædicti cenſus aſſerũt, ſe domum habere pro indiuiſo cũ Leãdro, de quo inſtrumento in Sũmario. nu. 1. & adminiculatur probatio ex inſtrumẽto deciſionis dictæ domus inter Io. Dominicum patrẽ Leãdri Io. Frãciſcũ, & Auguſtinũ fratres Ioã. Dominici, de quo in dicto Summario. nume. 6. & ex depoſitione teſtium, qui dicunt vidiſſe

Lean-

Digitized by Google

Leandrum poſſidere dictã domum pro tertiã parte, vt in dicto Summario num. 10. glo. in l. ſtipulatio iſta. §. hac quoque. ff. de verb. obligat. Bar. in trac. de teſtib. verſ. teſtis dixit aliquem poſſidere. nume. 9. cum alijs, per Honded. qui de cõmuni teſtatur. conſ. 17. nu. 15. libro primo. Pontan. de ſpol. libro 17. cap. 14. numero 94. in fine.

2 De poſſeſſione Antonij aduerſarij conſtat ex eius cõfeſſione, vt in dicto Summario. nu. 9. qua nulla eſt melior probatio. c. per tuas. de probat. Aym. conſ. 61. nu. 3. & fuit dictum in vna Romana redditionis computorum 7. Februarij huius anni coram me, & ex ſuſtentatione litis. Cæſar de Graſſ. deciſ. 4. nu. 2. de reſtit. ſpol. Pontan. de ſpol. lib 2. ca. vlt. nu. 185. Verall. deciſ. 309. par. 2. Vnde ſatis cõſtat, de iuſtitia ſententiarũ eo ipſo, quod probatur antiquior poſſeſſio Leandri, & recentior Antonij. Abb. in c. cum ad ſedem. nu. 19. de reſt. ſpol. Rip. in c. cum Eccleſia Sutrina. n. 32. de cauſ. poſſeſ. & propriet. Afflic. deciſ. 327. numer. 2. Alex. conſ. 6. nu. 5. lib. 3.

3 Neque obſtat, quod huiuſmodi actio ſpolij egeret expreſſa ceſſione, quia contrarium eſt verius. Soc. in l. rem quæ nobis. nu. 10. verſ. ſi vero tale remediũ. ff. de acquir. poſſ. Pontan. de ſpol. lib. 1. c. 13. nu. 131. verſ. & quo ad iam dicta.

4 Quo vero ad ſecundum remedium intentatum in vtili Saluiano, videbatur Dominis etiam conſtare de iuſtitia ſententiarum de partibus. Cum enim conſtet de hypotheca ad fauorem Leandri, & de poſſeſſione imponentiũ cenſum, nec non de hodierna poſſeſſione Antonij, dubitari non poteſt, quin intret Saluianum. l. 1. vbi glo. C. de precar. & Salu. interd. Bar. in l. 1. nu. 3. ff. eo. Afflic. de. 383. num. 6. Aret. in §. item Seruiana. nu. 9. Inſti. de act. Natt. conſ. 474. nu. 34. Menoc. de adipiſc. remed. 3. num. 18. quam opinionem ſeruat Rota, vt fuit dictũ in Romana Saluiani 8. Iunij 1601. coram Reuerendiſs. D. meo Attrebaten. & in alia Romana Saluiani 10. Ianuar. huius anni, coram me. Vbi etiam alia allegantur.

5 De hypotheca conſtat ex publico inſtrumento impoſitionis cenſus cũ hypotheca bonorũ oĩum pſentiũ, & futurorum, qđ facit probationem probatam. Bal. in l. intereſt. nu. 2. C. de ſolut. Dec. conſ. 36. nu. 2. Surd. deciſ. 177. nu. 4. & ex ſolo inſtrumento obligationis probari primum extremum in Saluiano, fuit tentum in dicta Romana Saluiani coram Reuerendiſsimo Attrebaten.

6 De poſſeſſione Io. Franciſci, & Auguſtini patruorum Leandri, qui cẽſum impoſuerunt, conſtat ex depoſitione teſtium, qui etiam teſtãtur eos poſſediſſe dictam domum, cum Io. Dominico patre Leandri, vt in Summario. n. 7. De poſſeſſione vero hodierna Antonij, quomodo conſtet iam dictum eſt ſupra.

7 Non obſtat, quod Anna non legitimauerit perſonam ſuam in iudicio, videlicet quod ſit filia, & hæres Helenę, cui fuit facta ceſſio a Leãdro, quia fuit reſpõſum talem legitimationem a parte nõ fuiſſe petitam, & eius omiſſionem vitiare proceſſum parte opponẽte, quando adeſt contradictor. Iaſ. in rub. C. qui admitti. nu. 4. Boer. deciſ. 171. ſub nu. 19. Aret. in §. præiudiciales. ſub nu. 3. Inſtit. de act. & fuit dictum in vna Ciuitatis Caſtellanæ Molendini 26. Nouemb. 1599. coram R. P. D. meo Lancellotto.

8 Nõ obſtãt, quæ dicũtur de minori ætate Antonij, quia tolluntur ex facto cum aſſerta petitio curatoris eſſet pro Hercule altero fratre laico, contra quem etiã ab initio fuit motum iudicium, non pro Antonio quẽ cõſtat Anno 1604. fuiſſe ætatis annorum 28. cum eo Anno Canonicatum Caſalen. obtinuiſſet, & ita pro iuſtificatione ſuæ gratiæ firmauit. Rota 13. Ianuarij 1606. in cauſa Caſalen. Canonicatus coram Reuerẽdiſs. D. meo Attrebaten.

9 Non obſtat aſſerta nullitas examinis teſtium, quaſi fuerit citata pars ad videndum iurare teſtes pro certa die, & alijs ſucceſſiuis, & teſtes iurauerunt inde ad duos menſes, quia hoc etiam tollitur ex facto ex quo fuit oſtẽſum emanaſſe aliam citationem, in cuius termino, vel poſt terminum intra tres dies Antonius cõparuit, & dedit interrogatoria. Citatio enim illa & ſucceſſiue, &c. licet ſit vaga, ſuſtinetur tamen ad aliquot dies ſequentes, Cæſar de Graſſ. deciſ. 9. num. 6. de ſent. & re iu. præſertim, & antiquo ſtylo de partib. Felin. in c. 2. nu. 30. verſ. fallit tertio. de teſtibus. Cæſ. de Graſſ. d. deciſ. 9. vbi alios allegat.

10 Non obſtat dictum duorum teſtium pro parte Antonij, qui deponunt, Ioan. Iacobum filium Ioan. Franciſci qui alienauit domum eam poſſediſſe tempore alienationis, vt in Summar. nu. 7. quia hoc non excludit poſſeſſionem aliorum ante alienationem, & ſic tẽpore impoſitionis cenſus, immo potius arguit occupationem a Io. Iacobo factam de portionibus domus ad alium ſpectantibus cum de eorum antecedẽti poſſeſſione, ſatis conſtet ex inſtrumento cenſus, & alijs ſupradictis.

11 Denique non obſtat exceptio ſimulationis ceſſionis ex l. per diuerſas. & l. ab Anaſtaſio. C. mand. quia quæ adducuntur ad probandam ſimulationem nõ verificantur in facto, & cum ſimulatio non præſumatur, debet concludenter probari. Caputaq. deciſ. 163. nu. 2. & ſeqq. par. 3. præſertim cum hic nulla adſit cauſa ſimulandi, quo caſu nullo modo ſufficiunt coniecturę ad probandam ſimulationem. Corn. conſ. 189. num. 12. lib. 2. Honded. conſ. 41. num. 28. lib. 2. Rot. deciſ. 69. num. 2. par. 2. diuerſ.

12 Nec obſtant, quæ dicuntur de modicitate pretij, quia vltra quod non eſt probata, reſpondebant Domini ad dignoſcẽdum, An actio ſit vendita iuſto pretio eſſe æſtimandas impenſas litis, labores, & dubiũ euentum, vt in puncto declarat Bar. in d. l. per diuerſas. nume. 6. & 7. Caſtr. conſ. 398. ſub nu. 3. verſ. circa quintum, & vltimum. par. 2. vbi etiam ſubdit, conſiderandam eſſe perſonã cedentis, an ſit pauper, qualis tẽpore ceſſionis dicitur fuiſſe Leander, & ibi dicit etiã ſufficere confeſſionẽ de recepto ex parte cedentis, quando alias ceſſio ſit facta iuſto pretio, & ſequuntur plures relati per Tiraquell. de retract. lignag. §. primo,

Digitized by Google

gloſ. 18.nu.86.Gabr.in titu.de action.concluſ.5.nu.
25.verſ.contrarium.

13 Accedat, quod cum hoc caſu, iura Leandri cedẽtis
eſſent clara, cum haberet pro ſe inſtrumentum impo-
ſitionis cenſus cum guarentigia, ceſſat quælibet calũ-
nia, & præſumptio redẽptionis litium, vt tradit Ang.
in d.l.per diuerſas.num.2. Creſc.deciſ.10. num.3.de
ſent.& re iud.

14 Vltimo dicebant Domini eiuſmodi exceptionem
requirere altiorem indaginem, & ideo non debeat im
pedire, vel reſtitutionẽ ex c.redintegrãda. vel immiſ-
ſionem ex vtili Saluiano.l.fi.C.quorum bonorum.&
fuit dictum in Romana Saluiani.3.Iulij 1696.coram
D.meo Lancellotto, & alijs ſæpe. Et ita fuit deciſum.

REVERENDISSIMO P. D.

ATTREBATEN.

Ferrarien. Prioratus. Lunæ 18. Aprilis 1611.

ARGVMENTVM.

Beneficij vltimus ſtatus, & quaſi poſſeſſio confe-
rendi an, & quando attendatur, vbi agitur de va
liditate Collationis quomodo, & per quantum
tempus dicti Beneficij vltimus ſtatus, & quaſi
poſſeſſio conferendi probatus dicatur.

SVMMARIVM.

*Beneficij ſtatus ſpacio 40. annorum legitimè præſcribi-
tur.num.1.*

*Poſſeſſio turbida, & proueniens ex titulo contrario, vel
incerto non releuat.nu.2.*

*Beneficij ſtatus mutatio, vt probata, & præſcripta dica-
tur per lapſum 40.annorum, requiritur poteſtas, & vo-
luntas mutandi ſtatum.num.3.& 4. vbi amplius, quod
requiritur bona fides. & nu 5.*

Mala fides Authoris nocet etiam ſucceſſori.nu.5.

*Beneficij collatio, vt valida reputetur, attenditur dicti
Beneficij vltimus ſtatus, & quaſi poſſeſſio conferendi.
Declara, vt nu.6.*

*Collatio de beneficio regulari facta ſæculari eſt nulla ipſo
ipſo iure.num.2.*

Collatio beneficij quando eſt nulla ipſo iure.nu.7.

*Collatio beneficij quando eſt nulla ipſo iure, tunc eiuſdem
beneficij ſtatus non probatur per quaſi poſſeſſionem, niſi
bona fide fuerit continuata per 40.annos.nu.7.*

*Collatio beneficij differt ab inſtitutione vigore nomina-
tionis facta a prætenſo patrono.num.8.*

DECISIO CCCVIII.

1 FVit in hac cauſa reſolutum coram R.P.D.meo
Decano, Prioratum, de quo agitur, eſſe bene-
ficium regulare, vt in deciſionibus datis, quæ
modo quo ad hoc non impugnantur. Sed Informãtes
excipiunt de ſtatu contrario legitime præſcripto ſpa-
cio 40.annorum, iuxta c.cum de beneficio. de præbẽ.
in 6. Quod in facto non ſubſiſtit, nam ab anno 1561.
vſque ad vltimam vacationem, adſunt tãtũ anni 38.

Nec ſuffragatur, quod prætenditur hunc Prioratũ
2 fuiſſe rectum per ſæculares ab anno 1529. quia Tho-
mas Muſtus prouiſus de illo anno per obitum Trotti
qui fuerat prouiſus vti de ſæculari, obtinuit etiã Cõ-
mendam a Sede Apoſtolica, ita vt potuerit poſſidere
vigore Commẽdæ. Quare ipſius poſſeſſio vti turbida,
& proueniens ex titulo contrario, vel ſaltem incerto,
non releuat. Abb.c.2.in fin.de cenſib. Feliu.in c cum
Bertoldus.numer.26.verſ.merito dicit Abb.de re iu-
dicata. Dec.in cap.in præſentia.numero quinquageſi
mo octauo, de probat.

Nec ſufficit ſolus lapſus 40. annorum cum conſtet
3 de priori ſtatu regulari certo, ſed requiritur poteſtas,
& voluntas ſtatum mutandi, vt notat. in d.c.cum de
beneficio.vbi per Archid. Io.Andr. & Franc.num.6.
& Gem.in.num.9. Felin.in c.in noſtra. num.41.verſ.
ſecundo nota.de reſcript. Silua.de benef.par.3.q.11.
num.124.& ſeqq. Rebuff.ſuper concordat.tit.de col-
lat. §.volumus.in verb. regularia. verſ.3.requiritur.
& hinc eſt, quod dici ſolet, prouiſiones Papæ non mu
tare ſtatum, quia deficit mentio, & voluntas.

Præterea cum poſſeſſione quadragenaria requiri-
4 tur bona fides, vt poſt Lap. in d.ca.cum de beneficio.
nu.1.tradit. Prob.in addit.ad Monach.n.7.& præal.
Doct.Calder.conſ.12.de Iure patro. & de iſtis tribus
requiſitis copioſè fuit dictũ in Peruſina S. Beuignati
13.Martij 1588.& 17.Martij 1509.coram bo.mem.
Card.Pamphilio, & in Vrgellen. Parochialis. 13.Ia-
nuarij 1606.coram R. P. D. meo Marcomontio, ho-
rum autem nullum in præſenti caſu verificatur. Epi-
ſcopus enim non haber poteſtatem conferendi bene-
ficia regularia, quãdo ſuut exempta.c.Abbate. & ibi
Abbas nu.3.de verb.ſig. Vitalin.in rubr. Clemen.de
ſupplenda neglig.Prælat.num.16. Neque conſtat de
intẽtione primi Epiſcopi qui fecit prouiſionẽ de hoc
Prioratu vti de ſæculari, ad hunc enim effectum de-
buiſſet exprimere in collatione ſe conferre beneficiũ
ſæculare, vt not.in d.c.cum de beneficio.& per Felin.
Silu.& Rebuff.locis allegatis.

5 Deficit etiam bona fides in prima inſtitutione fa-
cta vti de ſæculari, cum detur malum initium, atten-
to ſtatu præcedente, quem non poterat ignorare Epi
ſcopus primum inſtituens, qui ex officio tenebatur
quotãnis viſitare ſuam Eccleſiam, & ſe informare de
ſtatu beneficiorum ſuæ diœceſis, nec eſt habenda ra-
tio bonæ fidei ſucceſſorum etiamſi non potuiſſent in
cipere, quia non datur curſus 40. annorum a tempo-
re ſecundæ prouiſionis, nec datur acceſſio temporis
prędeceſſoris, qui erat in mala fide, Couarr. in reg.
poſſeſſor.ſecunda parte.§.9.nu.6.verſ.ſeptimo appa-
ret.de reg.iur. & fuit firmatum in dicta cauſa Peruſi-
na S.Beuignati.

6 Non obſtat, quod ad effectum validitatis collatio-
nis attenditur vltimus ſtatus, & quaſi poſſeſſio confe-
rendi.

rendi c. conſultationibus. de Iure patr. quod licet loquatur in præſentatione, tamẽ habet locum etiam in quaſi poſſeſſione conferendi. Bal.cõſ.437.nu.1.li.2. & ita ſæpe fuit a Rota deciſum, procedit enim vbi nõ agitur de mutatione ſtatus ipſius rei, ſed ſolum de vſu & ſtatu ipſius vſus, quo caſu tantum debet attẽdi ſtatus qui tũc eſt, vel poſſeſſio, ſecus vbi agitur de ſtatus mutatione in prȩiudicium alterius, & vbi probatur alium ſtatum legitime præſcriptum præceſſiſſe, vt loquitur, & diſtinguit Rot.deciſ.2.n.2.de præb.in nou. Feli.d.c.in noſtra.nu.43. Nam priore caſu attenderetur poſſeſſio quæ ſola impediret impetrantem, vel ſibi prodeſſet, poſteriore autem non ſufficeret poſſeſſio, ſed requiritur præſcriptio, vel cõſuetudo præſcripta. vt in d.c.cum de beneficio. ponderarunt Io.Monach. Archid.& Io. And.& Gloſ.in verb.inſtitutis, cum ſua additione, & Lap.Abb.nu.4.

7 Præterea huiuſmodi collatio de beneficio regularis facta ſæculari eſt ipſo iure nulla. c.ſuper eo.de regularib.c.cum ſingula.§.prohibemus.de præbend. in 6. Clem.1.de elec.Clem.1.de ſuppl.negli.Prælat. Concil.Trid.ſeſſ.14.c.10.& 11 de reform. & eſt reg.Cancellariæ 42.Rot.deciſ.28.de præbẽ.in nou.vbi loquitur in collatione beneficij regularis facta ſæculari, quando autem collatio eſt nulla ipſo iure, non ſufficit quaſi poſſeſſio, niſi bona fide fuerit cõtinuata per 40. annos. Aegid.deciſ.172.quam refert Felin.in d.ca.in noſtra.n.44.Rebuſ.de pacif. poſſeſſorib.n.159.in fi.

8 Placuit etiam Dominis aliud fundamẽtum, quod omnes vnanimiter amplexi fuerunt, quia videlicet Epiſcopus non contulit vnquam libere, ſed ad prȩſentationem Ducum Ferrariæ ex vſurpatione ortum habentem inſtituit, quæ inſtitutiones non poſſunt deſeruire pro quaſi poſſeſſione libere conferẽdi ad effectũ, vt intret alternatiua, cũ aliud ſit libera collatio, aliud inſtitutio proprie ſumpta, per quam ſuperior velit nolit tenetur ius transferre in prȩſentatum per patronũ, vt eſt notũ, ceſſante vero vſurpatione, Prioratus quaſi poſtliminio omne ius ſuum recepit, abſque eo quod maneant reliquię effectus vſurpationis apud Ordinarium, vt poſſit prætendere acquiſiuiſſe aliquem ſtatũ libere conferendi perſonæ ſæculari.arg.l.cum loca.ff. de relig.& ſumpt.fun.l.ſi ager.ff.quib.mod.vſusfruc. amitt.l.in bello.§.codicilli.ff.de capt.& poſtli.reuer. Atque hinc tolluntur quæ dicuntur de quaſi poſſeſſione cum bona fide &c.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. LANCELLOTTO.

Romana Hæreditatis de Mareſcottis. Lunæ 18. Aprilis 1611.

ARGVMENTVM.

De herede inſtituto in re certa aliena an, & quando ei dictȩ rei alienæ debeatur æſtimatio.

SVMMARIVM.

Legatario rei alienæ, ſeu inſtituto in re aliena non debetur æſtimatio, quando teſtator credidit rem eſſe ſuam, et non alienam. Declara, vt nu.3.& 4.

Filio inſtituto a patre in re aliena debetur æſtimatio, etiã quod pater credidit rem eſſe ſuam.nu.4.

Legatum rei alienæ teſtatori tamen debitæ an, & quando operetur, vt legatario illius æſtimatio debeatur. nu.10.

Legatum rei alienæ, in qua teſtator habet tantum vſumfructum, verificatur in vſufructu, poſtquam non poteſt habere locum in proprietate. Declara, vt nu.11.

Vſusfructus in bonis filio donatis a Principe non acquiritur nec patri, nec auo.nu.12.

Legatum recipit interpretationem iuxta facultates teſtatoris.num.13.

Legatum fauore filiorum eſt latiſſimè interpretandum. numero 13.

Filius magis præſumitur dilectus a teſtatore quàm extraneus.num.13.

DECISIO CCCIX.

1 DOmini perſtiterunt in deciſis, quod ſcilicet debeatur æſtimatio Caſtrorum, quatenus teſtamentum Alphonſi ſuſtineatur, ſub hac enim conditione facta fuit præcedens, & præſens deciſio, nempè ſi teſtamentum ſuſtineretur, de quo erit agendum, quod ſi teſtamentum non ſuſtineretur, & eſſet nullum intraret alia inſpectio de clauſula codicillari, cuius vigore prȩtenditur, quod Marcus Antonius cenſeretur retenta ſibi legitima grauatus per fideicommiſſum reſtituere reſiduum Iuliæ hæredi inſtitutæ ab Alphonſo, ſed ſi teſtamentum ſuſtineretur, placuit Dominis deciſio in hac cauſa facta, cũ ſtantib. ſententia capitali contra D. Alphonſum lata Anno 1592.confiſcatione Caſtrorum Iulianelli, & Parrani cum ceteris bonis, & Cameræ Apoſtolicæ incorporatione, ac illorum reſtitutione facta de anno 1596.D. Sfortiæ nullo iure in ipſis reſeruato ad fauorẽ Alphõſi, & ſtante etiam ſcientia D. Alphonſi ob eius intereſſe quãuis Caſtra prædicta eſſent D. Sfortiæ, ſequitur, quod dum ipſe Alphõſus de anno 1602. inſtituit D.Marcum Antonium eius vnicum filium in dictis Caſtris cum inſtituerit ſcienter in re omnino aliena ei debere æſtimationem dictorum Caſtrorum, quatenus teſtamentum ſuſtineatur ex rationibus, & auctoritatibus in alia deciſione relatis, non obſtãtibus ijs, quæ pro parte D. Pyrrhi deducta fuerunt.

2 Et primo non obſtat, Dominum Alphonſum nõ inſtituiſſe Marcum Antonium in Caſtris, ſed tantum in teſtamento declaraſſe, quod alias dicta Caſtra relinqueret, nam fuit reſponſum, quod verba teſtamenti ſunt adeo clara, vt nullã egeant interpretatione, cum dicat teſtator, & l'inſtituiſco, & nomino herede &c. quæ verba hæredis inſtitutionem, non autem declarationem important.

3 Secundo non obſtat, quod Alphōſus crederet Caſtra eſſe ſua, ex quo credebat retrodonationem factā a Marco Antonio non potuiſſe ſubſiſtere vti factam in præiudicium filiorum, & quod per hanc credulitatem poterat Marcum Antonium in dictis Caſtris inſtituere, vti in rebus donatis, ita vt ſtante tali credulitate non debeatur æſtimatio ex diſpoſitione. l. Sticho. ff. de vſufruct. legat. Nam fuit reſponſum, quod iſta credulitas non applicetur, cum credere retrodonationem non poſſe ſubſiſtere non ſit credere Caſtra eſſe ſua, ſed eſſe donatarij, aut legatarij. & d. l. Sticho. & DD. allegati loquuntur, quando teſtator tempore legati coniunctæ perſonæ crediderit rem, quam legauit ad ſe pertinere ex aliquo titulo ſpeciali, qui tamē eo ignorante fuerat extinctus, vt per Couar. in cap. ſi lius vero. 40. de teſtamen. & per Mantic. de coniect. lib. 9. tit. 9. num. 40. verſ. & hoc ſane. Sed hic Alphonſus non poterat prætendere ad ſe ſpectare Caſtra ex titulo ſpeciali ipſo ignorante extincto, quia cum omnia eius iura fuerint extincta per confiſcationem non poteſt allegari ignorantia in facto proprio ab eo præſertim, qui fuit carceratus, & deinde condemnatus, & Caſtra Cameræ incorporata, ipſoq; præſente Sfortiæ reſtituta.

4 Vltra quod limitatio adducta in dicta l. Sticho. nō procedit in inſtitutione filij; quia tunc fauore teſtamenti ne rumpatur, valet legatum, & debetur æſtimatio. Guglielmus de Cuneo, quem refert, & ſequitur Bald. in l. ſcimus. num. 9. & ibi Paul. de Caſtro. numero 4 Salicetus in d. l. ſcimus. §. repletionem. ſub num. 6. verſ. quæro id quod de cautione dicitur. C. de inoffic. teſtamen. Eman. Coſt. in c. ſi pater. in 2. par. in verbo ſubſequenter. & filia. num. 6. de teſtamen. Guglielmus de Benedictis. in repetit. 2. cap. Rainutius. in verbo in eodem teſtamento relinquens. il primo. numer. 262. in fi. eod. tit.

5 Demum vero dicitur, quod Alphonſus credebat retrodonationem non poſſe ſubſiſtere in præiudiciū filiorum, tollitur ex deductis in alia deciſione, vltra quod cum dictam retrodonationem acceptauerit, & illa pluries vſus fuerit in iudicio, & extra tam ante cōfiſcationem, quam poſt, non poterat credere retrodonationem non ſuſtineri.

6 Tertio non obſtat, quod Marcus Antonius pro recuperatione Caſtrorum dum lis pendebat in Camera coram bo. mem. D. Lomellino donatione ipſius Alphonſi vſus fuerit, & quod etiam ex hac donatione Papa motus fuit ad reſtituendum Caſtra nepotibus. Nam vltra ea, quæ circa hoc deducta fuerunt in deciſione, fuit etiam reſponſum id non releuare, & præcipue quod Marcus Antonius pro redimendis Caſtris, vſus fuerit donatione, nam hoc magis tendit ad corroborationem deciſionis, quia Camera præſuppoſita dicta donatione cenſuit Caſtra non eſſe reſtituenda Nepotibus, ſed poſſe confiſcari ob delictum Alphonſi, & hoc, quia extabat retrodonatio, de qua fiſcus, & Camera iam eo tempore habuerunt notitiam, cum ex Alphonſus vſus fuerit antea per actū Penazzol coram A. C. contra Fiſcum, prout etiam non releuare, quod Pontifex motus fuerit ex donatione, quia vltra quod hoc non tollit retrodonationem, nihilominus in breui non legitur, quod motus fuerit ex dicta donatione, neque eſt hoc præſumendum, ſtante reſolutione facta in Camera contra dictam donationem, & ſic dicēdum eſt, prout in breui legitur, quod Pontifex motus fuerit ad reſtituendum Caſtra ob fideicommiſſa, non autem ob donationem vltra quod hoc non poteſt adaptari ad limitationem l. cum rem alienam. neque ad l. Sticho.

7 Quarto non obſtat, quod dicitur de legitima, quia non facit ad rem, cum in breui nulla fiat mentio de legitima, vltra quod ſi ex bonis Alphonſi erat detrahenda legitima, hoc erat ad fauorem Marci Antonij non autem Sfortiæ.

8 Quinto non obſtat, quod dicitur de Scutis 4. mill. per Alphonſum ſolutis ad computum Scutorum 10. mill. Cameræ Apoſtolicæ pro compoſitione D. Sfortiæ, quia ſatis fuit ſublatum in deciſione.

9 Quo vero ad alia Scuta 6. mill. redigen. ex tenuta Sanguinaria, vltra quod dicta Scuta 6. mill. Alphonſus promiſit ſoluere Cameræ, nec ſoluiſſe docetur, nihilominus illa tenuta non erat Alphonſi, ſed Sfortiæ donata in primo Chirographo Clementis, & propterea D. Sfortia hodie repetit ab Alphonſo præcipue dicta Scuta 6. mill. ex pretio Sanguinariæ per ipſum vēditæ, vt ex actis cauſæ, vltra quod etiam in his militaret ratio in alia deciſione deducta circa Scuta quatuor mill.

10 Hinc tollitur, quod ſaltem Marcus Antonius dicatur inſtitutus in illo credito Scutorum 4. mill. Cameræ ſolutorum, quia illa fuerunt ſoluta de proprijs pecunijs Sfortiæ, & in teſtamento clare conſtat Iuliā fuiſſe etiam in omnibus creditis hæredem inſtitutā, quo fit, vt ſi Alphonſus eſſet verus creditor dictorum Scutorum 4. mill. hoc in ſpecie fuit relictū Iuliæ eius heredi, vt legitur in teſtamento, addito vlterius, quod etiam admiſſo credito Alphonſi tradita per Surdum conſ. 113. numero 14. & ſequen. & per Manticam de coniect. lib. 9. tit. 1. nume. 15. quod cenſeatur teſtator reliquiſſe illam actionem tantum licet perſonalem, non videntur habere locum in omni actione perſonali, quæ nihil habeat commune cum re legata, ſed in illa actione perſonali, quæ competit ad rem ipſam, tūc enim verum eſt, vt inquit Surdus poſt alios, quod cenſetur illud ius, ſiue reale, ſiue perſonale relictum, & loquitur quando res eſt teſtatori debita, vt in his terminis loquitur Bal. in l. cum rem alienam. num. 2. in fin. & alijs per Surdum allegatis, num. 15.

11 Sexto non obſtat, quod dicitur de prætenſo vſufructu quem Alphonſus ex tranſactione facta inter ipſum, & Marcum Antonium habeat in Caſtro Parrani in quo vſufructu dicitur inſtitutus Marcus Antonius nō autem in æſtimatione Caſtrorum, iuxta tex. in l. vxor patrui. Nam fuit reſponſum id non applicari, quia ex tranſactione facta ante reſtitutionem Caſtrorum Alphonſus tantum habebat vſumfructum

in

in Caſtro Parrani ; dum autem inſtituit Marcum An
tonium, in Caſtris Iulianelli,& Parrani,& in Caſtro
Iulianelli,nec vſumfructum,nec aliud ius haberet, &
ſtante ſcientia ſupradicta,quod Caſtra eſſent aliena,
dicendum eſt, reliquis ſe æſtimationem non autem
vſumfructum , cum non ſit dicendum noluiſſe relin-
quere æſtimationem vſusfructus , quem habebat in
Caſtro Parrani , & æſtimationem Caſtri Iulianelli,
quod bene probatur ex eo, quia inſtitutio Marci An
tonij habet relationem ad donationem Alphonſi in
qua Caſtra Iulianelli,& Parrani fuerunt donata,non
autem vſusfructus Caſtri Parrani idcirco de Caſtris
eſt intelligenda inſtitutio, non autem de vſuſructu ,
cum relatum ſit in referente cum omnibus ſuis quali-
tatibus,& ſic non applicatur.l.vxor patrui. Quia hic
mens teſtatoris, eſt clara, quod voluerit filium inſti-
tuere in Caſtris Iulianelli,& Parrani,vt patet in teſta
mento , & quando teſtator voluit intelligere de tota
re, prout in caſu de quo agitur non procedit dicta l.v-
xor patrui.Gomez.c.12.nume.15.col.4.verſ.2. limi-
tat. & fuit dictum. in cauſa Romana de incoronatis
coram Cotta.quæ eſt diuerſorum 621.par.1.

12 Et hinc tollitur , quod dicitur Papam non prohi-
buiſſe Alphonſo vſumfructum in dictis Caſtris. Vltra
quod ſat eſt ei non reſeruaſſe vſumfructum, prout fe-
cit in donatione bonorum allodialium , immo illum
vendidit Cameræ Sfortiæ, vt legitur in Breui, & tan-
quam Auus paternus non poterat prætendere vſum-
fructum, quia in bonis donatis a Principe non quæ-
ritur vſusfructus,nec Patri,neque Auo.l.cum multa.
C.de bon. quæ liber. prout etiam non releuat , quod
Caſtra fuerint reſtituta Sfortiæ, vel per tranſactio-
nem,ſiue donata,quia ſat eſt ad hunc effectum, quod
tempore teſtamenti Caſtra erant Sfortiæ non autem
Alphonſi.

13 Septimo non obſtat,quod non ſit veriſimile teſta-
torem voluiſſe relinquere æſtimationem Caſtrorum
Marco Antonio,quæ abſorberet,immo excederet to-
tam hæreditatem,& ſic non ſolum inſtitutio hæredis
remaneret ſuperflua, & eſſet circuitus inanis, ſed etiã
reſultaret damnoſa , & quod legatum ex facultatibus
teſtatoris æſtimetur,& interpretationem recipiat,iu-
xta l.quæſitum.de acquir. hæredit. Card. Mantic. de
coniect.lib.6.tit.12.Nam fuit reſponſum,quod lega-
tum fauore filiorum eſt latiſſime interpretandum . l.
cum rem alienam. C. de legatis . & maxime quando
voluntas teſtatoris eſt clara,& manifeſta,patet quod
ita voluit, prout in caſu noſtro, in quo pater ſcienter
filio rem alienam reliquit, & ſic dici etiam poteſt, qđ
in hoc caſu voluerit teſtator ſe conformate cũ diſpo-
ſitione iuris communis . Mantica vero allegatus di-
cens , quod inſtitutus ſit magis dilectus, hoc dicit ad
oſtendendum non eſſe bonam limitationem , videli-
cet,quod ſit late interpretandum legatum dum tamẽ
non ſit relictum a pari,vel magis dilecto.Nam inquit
Mantica.ſi iſta limitatio eſſet vera,aut nunquam,aut
valde de raro legatum ratione coniunctionis eſſet la-
te interpretandum , quia ſemper inſtitutus dicitur
magis dilectus,& ita procedit Mantica arguendo. nu
mero 24.191.ſed ego conſidero,&c. ita vt nulla præ-
ſumptio maioris dilectionis inſtituti non tollat, quin
legatum ſit late interpretandum ad fauorem filiorũ ,
vt habetur in d.l.cum rem alienam, & ſic ad fauorem
filiorum latiſſima ſit interpretatio legati, quamuis e-
tiam inſtitutus ſit magis dilectus , quod hic de plano
procedit. Quia hæres inſtitutus eſt perſona extranea,
legatarius vero filius vnicus , qui magis præſumitur
dilectus , quam extraneus ex deductis in alia deciſio-
ne,quibus additur Bero.conſ.9.nume.2. & 3. neque
poteſt conſiderari inueriſimilitudo , quæ deſumitur
ex prohibitione teſtatoris, qui mandauit , vt relicto
acquieſceret,quia immo hinc ſequitur, mentem teſta
toris fuiſſe,vt deberetur ei præſtare æſtimatio , iuxta
iuris diſpoſitionem , alioquin non poterat ſperare, vt
filius acquieſceret,quia remaneat præteritus.

14 Nec poteſt conſiderari inutilis circuitus , nec dici
hæres grauatus in plus , & hæreditas damnoſa , quia
ijs omnibus fuit a lege prouiſum, & in ſpeciem per fa
cultatem adeundi hæreditatem cum ben. leg. & in-
uentar.

15 Quod ſi ad coniecturas,& circumſtantias facti re-
currere velimus ſine dubio præualent coniecturę pro
hac parte , quod omnia ſcilicet bona Alphonſi , fue-
rint relicta Iuliæ vxori ad iſtum effectum, vt ad Mar-
cum Antonium,ſiue eius filios deuenirent,nõ autem
ad perſonas extraneas,quod eſſe contra omnem ęqui
tatem , & rationem , & in antecedentibus teſtamen-
tis, Iulia ſemper fuit hæres vſufructuaria inſtituta, fi-
lij vero Marci Antonij , & ipſemet Marcus Antonius
proprietarius ſignum euidens, quod Alphonſi inten-
tio erat,vt bona poſt mortem Iuliæ per æſtimationem
legati tranſirent ad filium , ſeu nepotes , & ideo Mar-
cus Antonius dum vixit non moleſtauit ſuper hac æ-
ſtimatione Iuliani matrem, ſed cum diſpoſitio ſuper
tali æſtimatione ſit clara ex iuribus,rationibus,& au-
ctoritatibus , in alia deciſione adductis non eſt opus
coniecturis.

R. P. D. CAVALERIO.

Vratiſlauien. Matrimonij. Lunæ 28. *Februar.* 1611.

ARGVMENTVM.

Matrimonium probatur coniecturis, & præſum-
ptionibus , quando non agitur principaliter de
illius fœdere,ſed de inducenda legitimatione,&
ſucceſſione filiorum,quid,& quãtum in hac ma
teria probent iura informia,& non recognita.

SVMMARIVM.

*Matrimonium probatur præſumptionibus , & coniectu-
ris,quando principaliter non agitur de fœdere matrimo
nij.*

nij, ſed de inducenda legitimatione, & ſucceſſione filiorum. num. 1. & num. 7. Vbi exprimuntur aliqua coniecturæ.

Matrimonium probatur per publicum inſtrumentum. num. 2.

Inſtrumentum tranſumptum ex longinquis partibus habet faciem publicæ ſcripturæ, & munitum ſigillo ciuitatis, licet non faciat plenam probationem, adminiculatur tamen alias probationes, etiam quod non habeat ſua requiſita, & non ſit in forma probante. num. 2. & 3.

Iura, & ſcripturæ, etſi non ſint in forma probanti, ſi tamen veriſimilitudinem contineant, fidem faciunt, & inſeruiunt pro adminiculo. num. 3.

Iura non recognita in prima inſtantia, quia pars non oppoſuit, probant in ſecunda inſtantia, nec contra ea poteſt amplius opponi de non recognitione. num. 5. Vbi tamen quod ſufficeret ſi in prima inſtantia fuiſſent oppoſita generalia contra.

Iura non recognita probant, quando ſunt producta in Tribunali in quo nota ſunt ſigilla, & legalitates in dictis iuribus contenta. num. 6.

DECISIO CCCX.

1 AD inſtantiam D. Sigiſmundi de Zedlitz pluries propoſui dubium alias reſolutum die 27. Nouembris 1609. Et pro maiori ſatisfactione fuit de ordine Rotæ poſitum in Actis Trãſumptum Matrimonij, de quo agitur in pergameno cum ſigillo Ciuitatis Schvvidnizenſis, & licet contra illud plura opponerentur, tamen Domini inſiſtebant rationibus in deciſione adductis, quæ placuerunt. Et in primis approbabant concluſionem illam, quod in hoc caſu ſufficiebant leuiores probationes, quia non agebatur principaliter de fœdere Matrimonij, ſed de inducenda legitimatione, & ſucceſſione filiorum, quo caſu ſequendo communem Doctorum opinionem, Rota contenta eſt leuioribus probationibus, per præſumptiones videlicet, & coniecturas, vt vltra plura allegata in deciſione eſt doctrina Innoc. in cap. ex parte. de reſtit. ſpoliat. nume. 4. quam alij ſequuntur. Fuit dictum in vna Valentina, ſeu Panormitana illegitimitatis 18. Martij 1577. coram bo. mem. Domini de Graſſis, & in Romana, ſeu Amerina domus, 8. Iunij 1576. coram bonæ mem. Lauretano, & plura congeruntur in alias allegata deciſione Parmen. Status. 6. Martij 1592. coram bonæ memoriæ Illuſtriſſimo Seraphino.

2 Nec putauerunt obſtare, quod dicebatur, Trãſumptum hoc pati plures exceptiones, & non probare, quia Rota non ſe fundauit ſimpliciter ſuper illo, quod ſi eſſet cum omnibus requiſitis in forma probanti, iuxta cap. vlt. de fid. inſtrum. negotium careret difficultate, nec eſſet neceſſaria alia diſputatio, ſed Domini conſiderando, quod habet faciem publicæ ſcripturæ, & eſt munitum ſigillo dictæ Ciuitatis Schvvidnizenſis, habuerunt illud pro ſufficienti, vt poſſet recipere robur, & fomentum ab alijs ſcripturis pro adminiculis in deciſione ponderatis ad effectum faciendi plenam probationem huius matrimonij, quæ videntur ita conceptæ, vt vna veniat in conſequentiam alterius, præſertim cum regulariter ſcripturæ allatæ de lõginquis partibus, quale eſt hoc tranſumptum, non egeant recognitione, quando habent formam ſcripturæ publicæ. Caſtr. in auth. at ſi contractus. num. 5. C. de fid. inſtrum.

3 Et ſimili modo reſpondebatur ad ea, quæ opponebant Informantes pro D. Sigiſmundo contra alia iura, quæ pro adminiculis conſiderata fuerunt, quod ſcilicet eſſent inſormia, & paterentur aliquas exceptiones; & quod vnumquodque adminiculum eſſet plene, & concludenter probandum, quia ſcripturæ, quæ regulariter non probant tamen propter veriſimilitudinem fidem faciunt, & inſeruiunt pro adminiculo. Caputaq. deciſ. 234. par. 1. fuit dictum in Romana extinctionis cenſus. 18. & 20. Maij 1583. quæ eſt vltima par. 1. diuerſ. Et iura etiam inſormia, licet per ſe non probent, faciunt adminiculum, vt in dicta deciſione, & tradit Bald. conſ. 204. nume. 7. lib. 3. & eſt tex. in l. inſtrumenta domeſtica. C. de probat. & quando deducitur aliquid ex quo induceretur plena probatio, ſi formiter probaretur, tunc non eſt neceſſaria plena probatio, vt faciat adminiculum, vt fuit deductum in vna Veneta Illegitimitatis 26. Aprilis 1602. coram bo. mem. Illuſtriſs. Cardinale Pamphilio tunc Rotæ Auditore.

4 Allegata diſcrepantia ex noua interpretatione iurium ſcriptorum in lingua Germanica non fuit habita in conſideratione, quia licet vna interpretatio ab alia diſcrepet in aliquibus verbis, tamen in ſubſtantia conueniunt.

5 Nec etiam dicebatur obſtare, quod dicta iura exhibita non fuerint recognita, quia in prima inſtantia in partibus non fuit oppoſitum, & ſic Iudex pronunciãdo ſaltem tacite ſuper illis ſe fundauit, vnde hodie nõ poteſt opponi amplius de non recognitione, iuxta diſtinctionem. Socin. in auth. ſi quis in aliquo. in fine. C. de eden. relata per Put. deciſ. 119. lib. 2. Caputaq. deciſ. 5. par. 3. Non obſtat, quod fuerit poſtea oppoſitum generalia contra, quia hæc proteſtatio non fuit facta in illa prima inſtantia, ſed in poſteriori coram D. Nuncio, & ſic non releuat. Put. d. deciſ. 119.

6 Tandem conſiderabant aliqui ex Dominis, quod cum hæc iura fuerint producta in prima inſtantia in Conſiſtorio Vratislauien. vt dictum eſt, vbi erant ſatis nota ſigilla Imperatoris, Cancellariæ Imperialis, ac vicinarum Ciuitatum, quales ſunt Vratislauien. & Schvvidnizenſis, in qua Tranſumptum, de quo agitur, fuit confectum, non erat neceſſaria alia recognitio. Felin. in cap. poſt ceſſionem. numero 17. verſ. quarto requiritur. de probat. Veſtr. in Praxi lib. 6. c. 1. numero 9.

7 Quare cum dictum Tranſumptum reciperet adminicula a ſigillo Ciuitatis, a confeſſione Procuratoris D. Sigiſmundi, ab eius confeſſione in ſupplicatione porrecta Cæſareæ Maieſtati, a teſtibus inſtrumenta-

tijs,

Digitized by Google

rijs, licet non formiter examinatis, a condonatione delicti, & licentia teſtandi conceſſa Danieli Seidlitio per Imperatorem, a teſtamento Danielis, a ſententia Conſiſtorij Vratislauien. a literis executorialibus Cæſareis, & ab alijs in alia deciſione deductis, quæ omnia fuerunt producta coram Iudicibus Conſiſtorij Vratislauien. in prima inſtantia. Et cum non ageretur de inducenda probatione ex ſolo tranſumpto, ſed ex eorum adminiculis ſimul iunctis; vt dictum eſt, Domini reſoluerunt matrimonium ſatis eſſe probatum ad effectum, de quo agitur, & propterea non eſſe recedendum a deciſis.

REV.[MO] P. D. COCCINO DECANO.

Pientina Iuris patronatus. Ven. 22. *Aprilis* 1611.

ARGVMENTVM.

Ius patronatus donari non poteſt ſine licentia Epiſcopi. Nec propterea ſufficit licentia Vicarij ſine ſpeciali mandato. Et quid ſi Epiſcopus ſit abſens.

SVMMARIVM.

Donatio Iuris patronatus fieri non poteſt abſque conſenſu Epiſcopi, ita, & taliter, quod non ſufficiat conſenſus Vicarij abſque ſpeciali mandato num. 1.

Probatio æquiuoca non releuat. num. 2.

Ordinarius quis dicatur an Epiſcopus, an vero eius Vicarius. num. 2.

Epiſcopi, & Ordinarij licentia numquid præſumatur ex curſu temporis. num. 2. *in fine.*

Verba ſunt intelligenda in potiori ſignificatu pro validitate actus. Fallit in materia probatoria. num. 3.

Vicarius Epiſcopi abſente Epiſcopo an poſſit dare licentiam in donatione Iuris patronatus. num. 4. *Vbi etiam generaliter de materia.*

DECISIO CCCXI.

1 CVm iuxta deciſiones factas Ius patronarus, de quo agitur, ſpectet ad familiam de Cacciacomitibus, Domini dixerunt ex donatione allegata non ſpectare ad familiam de Albertis, cũ fuerit facta abſque conſenſu Epiſcopi, qui ita, & taliter eſt neceſſarius in donatione Iuris patronatus, vt non ſufficiat conſenſus Vicarij abſque ſpeciali mandato. Calderin. conſ. 1. de off. Vic. Ferretus conſilio 343. num. 7. lib. 2. Thom. de Tan. deciſ. 20. lib. 1.

2 Neque obſtat, quod in donatione enũcietur cum iuramento fuiſſe habitam licentiam ab Ordinario Epiſcopatus, quia non inde infertur, quod fuerit habita licentia ab Epiſcopo, quia vel iſta verba ſunt æquiuoca, vel magis conueniũt Vicario, iuxt. not. per gloſ. in c. Romana. in princ. verſ. generaliter. de appellat. in 6. & ſi licentia fuiſſet habita ab Epiſcopo, facilius fuiſſet dicere ab Ordinario Pientino, prout proprie appellatur Epiſcopus, quam ab Ordinario Epiſcopatus, quæ verba magis conueniunt Vicario, vt dictum eſt, & propterea iſta probatio, tanquam æquiuoca non releuat. ca. in præſentia. de probat. nec poteſt declarari ex iuramento, cum cadat ſuper ipſo æquiuoco, quod eo magis augetur, cum facta perquiſitione in ſcripturis Notarij, qui de dicto conſenſu fuit rogatus, reperitur tantum licentia Vicarij, & hoc non deducitur ad excludendum, quod non potuiſſet dari alius conſenſus Epiſcopi, ſed ad corroborãdum, quod verba enunciata ſunt æquiuoca, & de alio conſenſu non apparet, nec poteſt præſumi ex curſu temporis, cum non adſit obſeruantia. Abb. in c. Albericus. numero 6. de teſtibus. Alex. conſ. 12. nu. 7. lib. 4. & fuit pluries reſolutum.

3 Neque obſtat, quod pro validitate actus, verba ſunt intelligenda in potiori ſignificatu, & ideo verba illa, de licentia Ordinarij Epiſcopatus, ſunt intelligenda de Epiſcopo, quia prædicta regula non habet locum in materia probatoria, vt per Dec. in conſilio 321. numero 6. & 7. verſic. & probatio facta ſimpliciter. Abb. in c. in præſentia. num. 9. in penult. not. de probat.

4 Non obſtat, quod Epiſcopo abſente, Vicarius videatur poſſe dare huiuſmodi licentiam, quia omiſſo, quod abſentia Epiſcopi non videbatur probata, iſta concluſio iure non probatur, quia Archidiac. in cap. Reatina. 63. diſtinct. quem ſequitur Turrecrem. & Præpoſit. ibid. & multi, quos allegat additio ad Roman. ſingul. 700. incip. ex longæua, hoc non dicunt, loquuntur enim, quando ante electionem de conſuetudine requiritur conſenſus Epiſcopi, vel alterius ſuperioris, qui ſi eſt extra Epiſcopatum ſuum, ſufficit tunc requirere conſenſum Vicarij, & mouentur authoritate, text. in cap. ex frequentibus. de inſtit. vbi expreſſe dicitur, quod inſtitutio beneficiorum de iure ſpectat ad Epiſcopum, vel eius officialem, ibi, ſine conſenſu Epiſcopi, vel officialium ſuorum, qui hoc de iure poſſunt, qui caſus longe differt a præſtatione conſenſus ſuper donatione Iuris patronatus, quia in illo caſu adeſt neceſſitas, & vtilitas Eccleſiæ, ne diu beneficium vacet, & propterea abſente Epiſcopo, ne impediatur dicta vtilitas, vel neceſſitas Eccleſiæ, Iura dilatant Vicarij poteſtatem. cap. cum nullus. de tempor. Ordin. libro 6. & eleganter notat. Abbas in conſ. 88. Videtur dictum D. Ioannem. numero 6. col. 3. in fin. verſ. venio ad quartum, ibi, primo propter abſentiam in remotis. lib. 1. in pręſtatione autem conſenſus ſuper donatione Iuris patronatus nulla adeſt neceſſitas, aut vtilitas Eccleſiæ, & hoc tenet expreſſe. Ferretus in d. conſ. 343. num. 13. verſic. nec obſtat ſi diceretur, & conſ. 327. num. 6.

Quod

Quod autem licentia Vicarij non fuerit bene compulſata, non citato Procuratore D. Franciſci, non videbatur facere, quia ipſe non eſt in cauſa cum nunquam produxerit ſuam gratiam, & ſufficit citaſſe illos, qui ſunt in cauſa, vltra quod dicta licentia adducitur pro nudo adminiculo tantum.

REVERENDISS. P. D. PEGNA DECANO.

Romana Iuris patronntus de Cardellis. Veneris 22. Aprilis 1611.

ARGVMENTVM.

De probatione Iuris patronatus ſecundum ius commune multa explicantur notanda, de quibus in Summarijs.

SVMMARIVM.

Ius patronatus priuatorum non continetur ſub diſpoſitione Concilij Tridentini, quod loquitur in caſu præſumpta vſurpationis, ſed remanet in puris terminis iuris communis. num. 2.

Ius patronatus de iure communi probatur per quadragenariam vna cum fama. num. 3.

Ius patronatus probatur per longiſſimam poſſeſſionem vltra centum annos, & iſto caſu præſumitur titulus fundationis. num. 4.

Enunciatiuæ duæ antiquiſſimæ in diuerſis inſtrumentis contentæ probant Ius patronatus, etiam contra tertiũ. num. 6.

Ius patronatus probatur per plures præſentationes, de quibus. num. 7. & ſeqq.

Enunciatiua aſſertio Pontificis præſertim in antiquis emanata etiam de facto alieno plene probat. num. 18.

Sententia ſuper ſtatu beneficij inter alios lata, facit ius quo ad omnes. num. 19.

DECISIO CCCXII.

CVm de anno 1609. vacaſſet hęc Cappellania ad Altare S. Luciæ in Parochiali Eccleſia S. Cecilię ad Montem Iordanum de Iure patronatus Domini Iulij de Cardellis per obitum Nicolai Vari vltimi Rectoris, ad eam fuit a prædicto Domino Iulio præſentatus Michael Angelus Zitus coram Domino Cardinale Montalto, ad quem ratione tituli Eccleſiæ S. Laurentij in Damaſo ſpectat inſtitutio. Sed cum idem Dominus Cardinalis eandem Cappellaniam tanquam liberam contuliſſet Domino Stellæ de Stellis, commiſſa cauſa in Rota, dubitaui, An conſtaret de Iure patronatus ad effectum, vt non Domino Stellæ, ſed Michaeli Angelo a patrono præſentato Cappellania eſſet adiudicanda: & Rota, vtraque parte informante, de Iure patronatus conſtare cenſuit.

2 Nam præſuppoſita veritate, quod articulus verſabatur in Iure patronatus priuatorum, in quo Concilium Tridentinum nihil innouauit, & conſequenter abeſſet præſumptio vſurpationis, & ſic probatio Iuris patronatus eſſet relicta in terminis iuris communis, vt ſæpe dixit Rota, & ſignanter in cauſa Truden. Iuris patronatus die 13. Iunij 1572. coram bo. mem. Cardinale Lancellotto tunc Rotæ Auditore.

3 In hoc caſu, & ſufficiens, & ſuperabundans de iure communi aderat probatio, quæ afferebatur præter quadragenariam cum fama, ex quibus reſultat legitima probatio. Caſſadorus deciſ. 2. incip. fama regulariter. nume. 4. de probat. Puteus deciſ. 60. incip. in eadem fuit dictum, in fine, & deciſ. 140. incip. ſexta Iulij 1541. in fine. lib. 1. Achill. deciſ. 6. incip. fama, quæ probat in antiquis. & deciſ. 7. incip. Ius patronatus ex fundatione. num. 4. de Iure patron.

4 Concurrebat longiſſima poſſeſſio vltra cẽtum annos, vnde præſumitur titulus fundationis. Abbas in c. querelam. num. 9. de electione. Idem Abbas conſil. 76. incip. inuocato Chriſti auxilio. in 1. dubio. lib. 2. Zabarella in Clem. 2. quæſt. 5. de Iure patron. Bald. in l. cum ſuper. nume. 3. C. de rei vendic. Rocchus de Curte, trac. de Iure patron. in verbo, ipſe vel is. quæſtione 36. num. 87. & 88. Dec. conſ. 126. incip. in cauſa Dominici Franciſci. num. 3. Gabr. conſ. 192. incip. ſi velimus. lib. 2. & tenuit ſæpe Rota, & ſignanter in cauſa Pampilonen. Iuris patronatus, die 16. Iunij 1586. coram bonæ memoriæ Orano tunc Rotæ Auditore.

5 Præſentationes enim continuatæ, & effectuatæ aderant ab anno 1479. vſque ad præſens: nam de prædicto anno Sixtus Quartus, cuius literæ Apoſtolicæ originales ſub plumbo fuerant in actis productæ, mandabat prouideri de hac Cappellania S. Luciæ tunc vacante per obitum Don Baptiſtæ de Panibus ſub illis verbis, quę de Iure patronatus Laicorum exiſtit, Euangeliſtæ de Panibus, qui fuerat præſentatus, per dilectum filium Laurẽtium de Panibus Cappellaniæ præfatæ verum, & vnicum patronum, & exiſtentẽm in pacifica poſſeſſione, vel quaſi Iuris patronatus huiuſmodi, & præſentandi perſonam idoneam ad prædictam Cappellaniam.

6 Illud vero mandatum de prouidendo effectum habuiſſe cõſtabat, quia ſucceſſiue eodem anno Coſmus de Vrſinis Archiepiſcopus Tranenſis dictarum literarum executor illatum vigore cum eadem enunciatiua Iuris patronatus Cappellaniam eidem Euangeliſtæ contulit, & in realem poſſeſſionem induxit, vt apparebat etiam ex publico inſtrumento originali ſimiliter in actis producto: iſtæ autem duæ enunciatiuæ antiquiſſimæ in diuerſis inſtrumentis contentæ probant etiam contra tertium. Puteus deciſ. 209. incip. in vna Bononien. nume. 1. lib. 2. Achill. deciſ. 8. incip. alia tamen vice. num. 2. de Iure patron. Crauet. tract. de antiquit. tempor. par. 1. §. ampliatur nunc. nu. 14. & plu-

& pluribus ſequen. quia habent vim probationis famæ. Caſſidorus deciſ. 1. & 2. de probat. & fuit reſolutum in vna Tudertina prioratus, die 17. Nouembris. 1599. coram bo. mem. Orano.

7 Supradictis ſuccedebat alia præſentatio effectuata de anno 1527. vigore literarum Clementis VII. mandantis conferri dictam Cappellaniam per obitũ Marci de Alzatellis tunc vacantem Iulio de Cardellis Clerico Romano dictæ Aureliæ filio ſub verbis, quod eſſet de Iure patronatus Aureliç quondam Laurentij de Panibus relictæ quondam Stephani de Cardellis Ciuis Romani, dummodo eiuſdem Aureliæ ad hoc accedat aſſenſus, prout in literis originalibus ſub plumbo in actis productis.

8 Huic autem prouiſioni eodem anno ſub die 13. Nouembris Aurelia ſuum præſtitit aſſenſum, vt conſtabat etiam ex publico originali iuſtrumento, & die 15. eiuſdem menſis Octobris, idem Iulius Cardellus vigore dictarum literarum Apoſtolicarum, & prouiſionum proceſſus fulminati immiſſus fuit in poſſeſſionem, vt pariter conſtabat ex inſtrumento publico deſuper confecto. Vnde poſt mortem Laurentij de Panibus Aurelia eius filia admiſſa ad præſentandũ præſentauit, & Iuris patronatus continuatio, quod ad eã peruenerat, in progeniem de Cardellis tranſmiſſa, & conſeruata fuit, nam anno 1558. ſupradictus Iulius Cardellus, & Aurelia quondam Laurentij de Panibus eius mater, tanquam patroni ad dictam Cappellaniam S. Luciæ tunc vacantem per reſignationem de ea factam ab ipſo Iulio Cardello, Alexandrum Solimannum de Vrſinis in manibus Alexandri Cardinalis Farneſij Titulo S. Laurentij in Damaſo, & in eius abſentia Rainutij Cardinalis Farneſij Titulo S. Angeli præſentarunt, & vigore illius præſentationis ſubſecuta fuit inſtitutio in perſona eiuſdem Alexandri Solimanni.

9 Præterea anno 1560. per reſignationem ab eodem Alexandro Solimano factam ad fauorem Simonis Tegeroni in manibus Papæ, Pius Papa Quartus eãdem Cappellaniam conferri mandauit eidem Tegerono ſub illis verbis, quæ de Iure patronatus Laicorum Iulij de Cardellis nobilis Ciuis Romani exiſtit, de qua etiam prouiſione confectum fuit publicum inſtrumẽtum in actis productum.

10 Ceterum, quia Tegeronus dictæ gratiæ ceſſerat, idem Pius Quartus dictam Cappellaniam contulit Ioanni de Canibus ſub verbis, quæ de Iure patronatus Laicorum, videlicet Fabricij Ciuis Romani in pupillari ætate etiam ſub tutorum cura conſtituti, ex fundatione, & dotatione exiſtit: item ſub verbis, & Fabricij præfati, ſeu illius tutorum, vel alicuius eorũ. ad hoc accedat aſſenſus.

11 Anno item 1575. cum per obitum Ioannis de Canibus hæc Cappellania vacaſſet, Fabricius Cardellus mediante procuratore ad id ſpecialiter conſtituto coram Cardinale Farneſio præſentauit Vincentium Sãctinum, & Vincentius ſic præſentatus fuit per Cardinalem inſtitutus.

12 Item anno 1580. cum Fabricius Cardellus donaſſet Angelo Romano ius præſentandi pro vna vice ad prædictam Cappellaniam, cum primum vacaret, & ſuper hoc obtinuiſſet a Gregorio XIII. Breue directũ Vrbis Vicario, vt dictam donationem confirmaret, quatenus de Iure patronatus conſtaret, cauſa cognita, idem Vicarius pronunciauit Ius patronatus præſentandi ad dictam Cappellam Fabricio Cardello ex dotatione, & fundatione competiuiſſe, & competere, & conſequenter donationem Angelo factam confirmandam.

13 Anno autem 1590. per obitum Vincentij Dominus Cardinalis Montaltus Titularis S. Laurentij in Damaſo ad præſentationem ſupradicti Angeli Romani donatarij pro illa vice Iuris patronatus in dicta Cappellania inſtituit Fabium Romanum, & Fabius fuit immiſſus in realem poſſeſſionem.

14 Anno item 1597. per reſignationem Fabij ex cauſa permutationis Clemens Papa VIII. dictam Cappellaniam contulit Nicolao Varo ſub verbis, quæ de Iure patronatus Laicorum ex fundatione, & dotatione exiſtit.

15 Demum per obitum Nicolai Vari præſentatus hodie exiſtit Michael Angelus Zitus.

16 Atque ex iſta ſerie præſentationum effectum ſortitarum longiſſimi temporis ſpacio concludenter remanet probatum Ius patronatus. Caſſadorus dicta deciſ. 2. numero quarto. de probat. Puteus dicta deciſ. 140. lib. 1.

17 Et ceſſat omnis difficultas ex ſucceſſiuis vacationibus, & continuatis præſentationibus effectum ſortitis per obitum, aut reſignationem præſentatorum, ex quibus etiam probatur effectus. Oldradus conſ. 229. incip. hæc ſunt dubia.

18 Rota autem in hoc articulo multum conſiderauit enunciatiuas a Summis Pontificibus emanatas, præſertim antiquas, quæ etiam de facto alieno plene probant, iuxta communem opinionem, de qua pluribus relatis teſtatur Gabriel. titu. de probat. concluſ. 2. nu. 59. verſ. tertio limita.

19 Magnum etiam fecit fundamentum in ſententia lata a Vicario Vrbis vigore reſcripti fel. rec. Gregorij XIII. in qua pronunciauit, iſtud Ius patronatus competere Fabricio de Cardellis ex dotatione, & fundatione, quæ cum fuerit lata ſuper ſtatu beneficij, facit ius quo ad omnes. l. ingenuum. vbi Gloſ. Barto. & Doctores. ff. de ſtatu hominum.

REVERENDISS. P. DOMINO ATTREBATEN.

Mediolanen. Iuris patronatus. Ven. 29. Aprilis 1611.

ARGVMENTVM.

Ex Summarijs ſume argumentum.

SVM-

SVMMARIVM.

Altare maius ſortitur eundem titulum, quem habet Eccleſia principalis. num. 1.
Vicarij aſſertioni de pertinentibus ad eius officium ſtandum eſt. num. 2.
Identitas duabus demonſtrationibus probatur. num. 2. in fine.
Decimæ non omnes ſunt ſpirituales, & ideo quandoque etiam decimæ ad laicos ſpectant. num. 3.

DECISIO CCCXIII.

1 POſtquam in deciſionibus vltimo loco in hac cauſa factis reſolutum fuit, conſtare de Iure patronatus Cappellæ in Eccleſia Sanctæ Mariæ Rubeæ, quæſitum eſt, an conſtaret de identitate Cappellæ Iuri patronatus ſubiectæ, & Domini tenuerunt Cappellam maiorem, quæ eſt in capite Eccleſiæ, & habet eundem titulum cum ipſa Eccleſia eſſe Iuris patronatus. Nam regulariter altare maius ſortitur eundem titulum, quem habet Eccleſia principalis, vt in ſimili fuit dictum in Hipporegien. Cappellæ 16. Nouembris 1609. coram R.P.D. meo Decano. Atque hæc Cappella ſola eſt collatiua, & habet proprios redditus, Eccleſia vero ipſa, & alia altaria non habent aliquam dotem, niſi legatum pro duabus miſſis in hebdomada, vt conſtat ex viſitatione. Nec apparet aliquod altare extitiſſe de tempore fundationis, neque oſtenditur aliqua ſcriptura, quę faciat mentionem Iuris patronatus alterius Cappellæ.

2 Quod autem iſta Cappella maior ſit collatiua, patet ex præſentationibus, & inſtitutionibus ſpacio 90. annorum effectuatis, in quibus omnibus adeſt eadē demonſtratio Cappellæ Sanctæ Mariæ Rubeæ, loci de Garbagnato, & non Eccleſiæ, vel alterius alicuius Cappellæ, quæ demonſtratio ſimiliter continetur in omnibus alijs iuribus, vt in vnione Hoſpitalis de anno 1477. legitur, quod Ottho Vicecomes eſt ſolus patronus Cappellæ Sanctæ Mariæ Rubeæ, & huic Cappellæ S. Mariæ, & eius ſacerdotali beneficio vnitur Hoſpitale. Quin etiam in vnione facta anno 1568. quæ dedit cauſam huic liti, expreſſe dicitur, quod cappella eſt ſub titulo S. Mariæ Rubeæ, quæ vnio cum ſit facta a Vicario Archiepiſcopi, eius aſſertioni de pertinenti ad eius officium ſtandum eſt. Verall. deciſ. 87. num. 3. par. 3. Accedit, quod Viſitator anno 1573. dicit, ornamenta Eccleſiæ eſſe Cappellæ vnitæ Archidiaconatui, vnde apparet Cappellam S. Mariæ eſſe maiorem, eamque conſiderari vti principalem. Quæ coadiuuantur ex depoſitionibus teſtium de fama, & auditu a maioribus, & ex libro taxarum, in quo Cappella iſta enunciatur ſita in Eccleſia S. Mariæ Rubeę, & cenſus taxati non pro Eccleſia, ſed pro Cappella, quod indicat Cappellam dediſſe nomen Eccleſiæ, alias enim ipſa Eccleſia fuiſſet taxata. Quibus omnibus ſimul iunctis viſum fuit ſufficienter probari identitatem ad quam probandam ſufficiunt duæ demonſtrationes. l. forma. de cenſibus. & fuit reſolutum in Papien. Bonorum. 22. Nouembris 1596. coram bo. mem. Card. Seraphino.

3 Non obſtat, quod inter redditus Cappellæ extant decimæ, quarum laici ſunt incapaces, vt fuit dictum in hac cauſa 20. Iuuij anni præteriti. Reſpondebatur enim argumentum non eſſe neceſſarium, cum non omnes decimæ ſint ſpirituales. c. generali. ſuper verb. regalia. de elect. lib. 6. Bald. in tit. Epiſcopi, vel Abbates. numero 8. de vſib. feud. tum quia laici poſſunt habere decimas ex priuilegio, vel ex immemorabili cum fama priuilegij. Verall. deciſ. 241. & 242. par. 1.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. LANCELLOTTO.

Carthaginen. Fructuum. Lunæ 2. Maij 1611.

ARGVMENTVM.

Remiſſoria non datur ad probandum ea, quę per ſcripturam probari poſſunt, vtputa ad probandum vſum, & obſeruantiam ſtatuti.

SVMMARIVM.

Remiſſoria non datur ad probandum ea, quæ poſſunt per ſcripturam probari. num. 1.
Remiſſoria non datur ad probandum vſum, & obſeruantiam ſtatuti. num. 1.
Poſſeſſio tradita a non habente poteſtatem ſuſtinetur, quādo fuit tradita præſentibus illis, qui tradendi poſſeſſionē poteſtatem habebat. num. 3.

DECISIO CCCXIV.

1 FVit dictum Remiſſoriam petitam non eſſe concedendam, quia cum ſtatuta articulata poſſint probari per ſcripturas, non debet dari remiſſoria ad illa probanda per teſtes. Aegid. deciſ. 496. & 304. Rota deciſ. 17. de teſtibus. in antiquis. Cæſ. de Graſſ. deciſ. 1. de dilationibus. prout etiam per ſcripturas veniunt probandi actus, & caſus, ex quibus illorū obſeruantia deducitur, qua ratione ad probādum vſum, & obſeruantiam ſtatuti, fuit ſæpe denegata remiſſoria in Rota. & in ſpecie, in cauſa Bonon. Portonis. 4. Martij 1609. coram R.P.D. meo Decano, & 10. Iunij eiuſdem anni, coram R.P.D. meo Pamphilio. Vltra quod, ſtatutum cum ſit incertum, inter alia præſumitur vſu receptum, nec loquitur, quando Canonicus fuit impeditus reſidere, in quo caſu prætenditur eſſe Dominus Coxa. Et quo ad ſtatutum de puritate eadem militat ratio, maxime cum Coxa iam fuerit per Capitulum admiſſum abſque aliquo examine,

Google

mine,& aliqua exceptione ſuæ impuritatis,vel huiuſmodi ſtatuti.

2 Quod vero emolumenta, & diſtributiones Canonicatuum,& præbendarum lucrentur ſolum per præſentes , nec de illis participent abſentes , eſt de iure , neque id controuertitur pro parte Coxæ, qui fundat ſe ſolum in impedimentis. Quod autem traditio poſſeſſionis,non ſpectaret ad Archidiaconum, ſed ad Epiſcopum, vel Capituli præſidentem , neque releuat , quia cum fuerit tradita ab Archidiacono nomine Capituli præſentibus,& ſcientibus Capitularibus ſuſtinetur poſſeſſio ex deciſione. Caſſad.8.de cauſ.poſſeſſ. & propriet. Et in indiuiduo reſpectu iſtius poſſeſſionis Coxæ, fuit deciſum , die 25. Maij 1609. quando iſte articulus fuit diſcuſſus cum Domino Gualdeleſo.

3 Et quod ad contradictionem Capituli in traditione poſſeſſionis eſt probãda per acta Secretarij,& ſcripturas, & in curia adeſt proceſſus talis poſſeſſionis cũ omnibus ſuis circumſtantijs, de quo etiam fuit actum cũ Domino Gualdeleſo , ex quo proceſſu tota ſeries , & veritas facti colligitur, ita vt vel articuli poſſint probari per ſcripturas , vel ſint irreleuantes , vel etiam timeri poſſit de aliqua colluſionis calumnia, propter quæ denegatur remiſſoria. Et ita fuit reſolutum.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. LANCELLOTTO.

Ianuen. Pecuniaria. Lunæ 2. Maij 1611.

ARGVMENTVM.

De probatione valoris cambiorum , præſertim per teſtes. Et ſi teſtes ſunt hinc inde contrarij, quod magis credatur deponentibus de maiori valore,& ſumma,quam de minori.

SVMMARIVM.

Valor cambiorum probatur per teſtes practicos , & verſatos in ſimilibus cambiorum negotijs , & quomodo teſtes debeant ſuper probatione deponere . num. 1. & ſequentib.

Valor cambiorum probatur etiam per liſtam Notarij , & Cancellarij Gabellæ cambiorum. num. 6.

Teſtibus deponentibus de minori ſumma minus credendum eſt , quam deponentibus de ſumma maiori. num. 7.

Teſtes plures magis probant , quam numero minori . numero 8.

Teſtibus excludentibus delictum magis creditur, quam illud includentibus. num. 8.

Cambia non debent eſſe vniformia , quia poſſunt variari ſecundum qualitatem perſonarum. Declara, vt numero 9.

DECISIO CCCXV.

1 PRopoſito dubio reſeruato in deciſione diei 7. Iunij 1610. Ad quam ſcilicet ſummam aſcenderint cambia in Ciuitate Ianuę, Anno 1590. vſque ad annum 1593. incluſiue, Domini cenſuerũt probari, quod exceſſerunt Scuta ſex pro centenario , idq; primo per quinq; teſtes pro Simeone in prima inſtantia examinatos, qui cõcludũt, quod de dicto tẽpore cambia exceſſerunt Scuta ſex, & reddũt cauſam ſcientiæ, quia viderunt libros, ſiue liſtas, & fecerunt computa,& iſti teſtes multum faciunt, & de per ſe ſoli ſufficerent. Tum quia ſunt quinque, Tum quia ſunt practici,& verſati in ſimilibus negotijs cambiorum.

2 Secundo idem probatur per alios tres teſtes pro eodem Simeone in ſecunda inſtantia examinatos, quorum ſecundus deponit de intereſſe cambiorum ſpacio 15. annorum vſque ad tempus ſuæ depoſitionis ad rationem Scutorum decem. Quartus quod ad minus aſceudit ad Scuta octo pro centenario. Septimus vltra octo pro centenario , qui teſtes ſunt ſimiliter in negotijs cambiorum verſati.

3 Non obſtat, quod iſti teſtes fuerint nulliter examinati ex defectu citationis ad videndum iurare , quia in actis adſunt huiuſmodi citationes.

4 Tertio, talis exceſſus probatur ex duobus teſtibus per partem aduerſam examinatis, nempe pro Io. Iacobo, qui propterea plene contra ipſum probant , & qui dicunt cambia reddidiſſe octo pro centenario , & eſt ponderandum, quod tam iſti teſtes Io. Iacobi , quam alij Simeonis, dicũt etiam, quod lucrum cambiorum in Ciuitate Ianuæ paſſim calculatur ad rationẽ octo pro centenario , & quod tale emolumentum ſemper dant,& dederunt cambia realia, & quod hoc reputatur pro vtili fere certo.

5 Quæ probationes exceſſus cambiorum in Scutis ſex de per ſe ſufficientes adminiculantur ex alijs pluribus teſtibus vigore Remiſſoriæ examinatis, qui vno ore deponunt, quod cambia de dicto tempore reddiderunt quandoque Scuta octo, quandoque 10.& 12. pro centenario , & nunquam fuerunt minoris redditus Scutorum ſex, qui teſtes licet nulliter examinati , negari non poteſt, quin magnum faciant adminiculũ ex opinione, quam tenet Rota.

6 Et confirmatur ex atteſtatione, ſiue liſta Notarij, & Cancellarij gabellæ cambiorum, qui recenſet cambia in qualibet feria inter negotiatores Ianuæ firmata, & factis computis , & per peritum deputatum calculatis, apparet quod illa exceſſerunt Scuta ſex ſingulis annis, incipiendo ab anno 1590. vſque ad annum 1593. incluſiue, quæ atteſtatio, tanquam de pertinentibus ad eius officium, & de his, quæ in ſuis libris reperiuntur deſcripta, multum facit ad veritatem comprobandam.

7 Non obſtant teſtes pro parte Ioã. Iacobi adducti ad probandum, quod cambia non reddiderint Scuta ſex, tum quia iſti non probãt de hoc tempore, ſed di-

cunt

Digitized by Google

cunt de anno 1589. & dum dicunt de anno 1590. verificari poſſunt in prima feria Menſis Ianuarij dicti anni, nec concludunt de integro anno 1590. nec de annis 1591. 92. & 93. de quibus agitur, tum quia iſti teſtes loquuntur deductis impenſis gabellæ, & prouiſionis, quæ vt plurimum ſoluuntur ab illis, qui pecunias recipiunt ad cambium, vt dicunt teſtes tam examinati pro Simeone, quam pro Ioã. Iacobo, tum quia in omnem euentum iſtis deponentibus de non exceſſu, & de minori ſumma eſſent præferendi alij deponẽtes de exceſſu, & de maiori ſumma, cum de ea deponant concludenter, & aſſertiue. Alex. conſilio 64. numero 7. & ſeq. lib. 2. Salicet. in l. 2. numero 28. & ſeq. C. de reſcind. vend. Cæſ. de Graſſ. deciſ. 10. num. 7. & ſeq. de teſt.

8 Maxime quia iſti deponentes de maiori ſumma, ſunt plures numero, quo caſu præferuntur paucioribus deponentibus de minori. Aret. conſ. 65. ante medium, verſicul. hic tamen non eſt caſus noſter, & quia iſti ſunt practici, & bene informati, & deponunt de affirmatiua, illi vero de negatiua, & quia cum iſtis cõcurrunt adminicula, & in ſpecie dicta atteſtatio Cancellarij gabellæ cambiorum, & quia inter iſtos adſunt etiam aliqui pro parte aduerſa examinati, prout etiã ſunt præferendi iſti, quia eorum depoſitio excludit delictum, quod includeret depoſitio illorum. Natta conſilio 592. numero 24. Gabr. de teſt. concluſ. 4. numero 20.

9 Non obſtat, quod cambiã non debeant eſſe vniformia, vt dicunt teſtes, & fuit in pluribus cauſis reſolutum in Rota, & quod poſſint variari, ſecundum qualitatem perſonarum, quia non dicitur, quod debeant eſſe vniformia, ſed quod exceſſerunt Scuta ſex, licet exceſſus non fuerit vniformis, & teſtes deponunt de cambijs, quæ communiter currebant, quod ſufficit ꝑ reſolutione præſentis dubij, in quo agitur ſolum de firmando, & ſtabiliendo facto.

R. P. D. VBALDO.

Romana Fideicommiſſi. Die 4. Maij 1611.

ARGVMENTVM.

Fideicommiſſis, & inſtitutionibus an, & quando filiorum appellatione veniant feminæ.

SVMMARIVM.

Filij poſiti in conditione cenſentur vocati ex ſtatuto Vrbis. lib. 1. c. 142. num. 2.

Filiorum appellatione veniunt etiam feminæ, quamuis teſtator in conditione poſuerit filios maſculos. num. 2.

Filiarum feminarum exiſtẽtia excludit ſubſtitutum ſub conditione. num. 3.

Subſtitutio plurium deſcendentium in dubio intelligitur facta diſcretiue. Ita vt ſingulis inſtitutis ſubſtituti ſuccedant. Non autem vt omnium inſtitutorum mors expectari debeat. num. 4. & num. 7.

Filiorum appellatione, quando veniant feminæ, ſi teſtator in teſtamento conſeruãda agnationis rationem habuit. num. 5.

Prohibitio alienandi non inducit fideicommiſſum, quando eſt perſonalis. num. 6.

Statutum Vrbis lib. 1. cap. 145. quo diſponitur, vt filij, & nepotes maſculi excludant filias feminas, non extenditur, vt filiæ feminæ excludantur per patruos. numero 8.

DECISIO CCCXVI.

1 DOmini perſtiterunt in deciſis die 20. Decẽbris, proxime præteriti coram R. P. D. meo Decano, videlicet Flaminiam potuiſſe ſuccedere in portione Bernardini ſui patris. Conſtare enim videbatur in teſtamento Hieronymi fuiſſe factas duas ſubſtitutiones principales. Prima eſt, per quam teſtator ex tribus filijs inſtitutis Bernardino, Paſquali, & Andrea, decedente vno ſine filijs legitimis, & naturalibus, alios ſuperſtites eidem ſubſtituit. Altera eſt, per quam decedentibus omnibus eidem ſubſtituit filios maſculos ſuperuiuentes ſi ſuperuixerint, ſin autem feminas, & ex vtraque ſubſtitutione, dicebant Domini Flaminiam videri vocatam ad portionem patris ſui, qui ſine filijs maſculis deceſſerat, ſuperſtite Andrea fratre vno ex inſtitutis.

2 Quo ad primam dicebant Flaminiam vocari ex clara diſpoſitione ſtatuti Vrbis lib. 1. c. 142. vt filij poſiti in conditione cenſeantur vocati. Neque obſtare, quod eſſent poſiti in conditione filij maſculi generis, quia nihilominus etiam filiæ continentur. l. ſi ita ſcriptum. in principio. vbi Doctor. not. ff. de legat. 2. l. ſi quis ita. in princip. de teſtament. tut. l. iuſta. l. filij appellatione. ff. de verb. ſignific. Alciat. in l. Herennius. num. 7. & in l. quiſquis. num. 4. & in l. inter ſtuprum. §. fin. num. 16. eod. tit. Anchar. 170. nume. 3. Bald. in l. 1. §. filiorum. de legit. hæred. Marſil. ſing. 317. Illuſtriſſimus Mant. de coniect. vltim. volunt. lib. 11. titu. 14. num. 1. & 2. Vbi hoc dicit maxime procedere in vltimis voluntatibus. Alex. conſ. 38. lib. 6. conſ. 17. numero 9. lib. 7. Ruin. conſ. 140. num. 3. lib. 2. Curt. ſen. late conſ. 63. num. 10. Idem Illuſtriſſimus Mant. libr. 8. tit. 7. num. 1.

3 Et quod exiſtentiã filiarum excludat ſubſtitutum ſub conditione prædicta tenuit Alex. conſ. 85. nume. 10. lib. 3. & dicto conſ. 38. lib. 6. Socin. conſ. 227. col. vltima. lib. 2. qui etiam teſtatur Collegium Bononiẽ. Auenionen. & Peruſinum pro hac opinione conſuluiſſe poſt Caſtrenſ. conſ. 409. par. 2. & Crot. conſi. 17. nume. 26. lib. 1. teſtatur ſe vidiſſe originale conſilium Collegij Peruſini, & de veriori, & magis cõmuni poſt plurimos ab eo relatos teſtatur Illuſtriſſimus Mantica dicto lib. 11. tit. 14. ſub num. 7. verſ. & hanc quidẽ ſententiam, & firmauit Rota in Camerinen. Fideicõmiſſi. 8. Nouembris 1599. coram R. P. D. meo Decano.

Digitized by Google

no. vbi ſubiungit id procedere, etiã ſi vnica filia fuerit relicta, poſt Corn. conſ. 202. num. 8. lib. 3. & alios ibi allegatos.

4 Quo ad ſecundam ſubſtitutionem, res adhuc vide batur clarior. Nam cum ceſſantibus maſculis vocentur feminæ, & Bernardinus nullis relictis filijs maſculis deceſſerit, dubitari non poteſt, quin Flaminia patri ſuo ſuccedere poſſit, licet feminæ videantur vocatæ decedentibus omnibus inſtitutis ſine filijs maſculis, qui caſus non euenit, cum ſuperſit Andreas, vnus ex inſtitutis, tamen dicebant Domini, ſubſtitutionẽ plurium deſcendentium in dubio intelligi factam diſcretiue, adeo vt ſingulis inſtitutis, ſubſtituti ſint filij maſculi, ſi extent, ſin minus feminæ, non autem vt debeat expectari mors omnium inſtitutorum. Ruin. conſilio 122. numero 8. libro 2. & conſil. 115. num. 5. & 12. lib. 3. Pariſ. conſ. 18. num. 1. lib. 3. Alex. conſilio 93. num. 9. lib. 3. Illuſtriſſimus Mant. de coniect. lib. 7. tit. 5. num. 17. Et fuit dictum in Firmana fideicommiſſi. 5. Maij 1593. coram bo. mem. Seraphino, & in Ceſenaten. bonorum 23. Ianuarij 1608. coram Reuerendiſſimo D. meo Attrebaten. alias dicendum eſſet, non ſolum fuiſſe ſubſtitutos filios, ſed etiam transuerſales, & ſic multiplicarentur fideicommiſſa abſque neceſſitate, vt fuit conſideratum in dicta Firmana Fideicommiſſi.

5 Non obſtat, quod hic fuerit habita ratio conſeruandæ agnationis, & ideo donec maſculi ſuperſunt, feminæ non videntur vocatæ, quia fuit reſponſum, vel quod hic nulla eſt facta mentio agnationis. Cephal. conſ. 401. nume. 39. lib. 3. vel quod filij maſculi ſunt tantum vocati in primo gradu, & inuicem ſubſtituti, & ijs deficientibus teſtator non eſt progreſſus ad plures ſubſtitutionum gradus fauore maſculorũ, ſed ſtatim vocauit feminas. Vnde nullam videtur habuiſſe rationem agnationis. Aym. conſ. 306. num. 5. Illuſtriſſimus Mant. de coniect. vltim. volunt. li. 6. tit. 15. num. 5. & nume. 9. Et fuit dictum in Amerina ſucceſſionis. 28. Maij 1597. coram R. P. D. meo Decano.

6 Non obſtat prohibitio alienationis, quia vltra quod eſt perſonalis, cum ſit facta eiſdem, & vtrique ipſorũ ſcilicet inſtitutis, & ſubſtitutis, & ſic non inducit fideicommiſſum, Ripa in l. filiusfamilias. §. Diui. num. 108. & 111. ff. de legat. 1. Et fuit dictũ in Foroliuien. Fideicommiſſi. 16. Nouembris 1580. coram Seraphino, quæ eſt deciſ. 649. numc. 1. par. 1. diuerſ. eſt etiam conſecutiua ex præcedenti vocatione. Vnde ex ea nõ poteſt aliquid inferri, ad conſ. Dec. 636. num. 8.

7 Non obſtat, quod ſi illa ſecunda ſubſtitutio intelligitur diſcretiue, videatur ſuperflua, cum iam per primam ſubſtitutionem filij poſiti in conditione poſſent ſuccedere ſuis patribus, tanquam vocati ex ſtatuto. Quia reſpondetur ex prima ſubſtitutione non apparere, an filij maſculi præferantur feminis, cum illa conditio, ſine filijs, eſſet apta etiam feminas comprehendere, vt ſupra dictum eſt, ſed hoc ex ſecunda ſubſtitutione fit manifeſtum.

8 Non obſtat ſtatutum Vrbis lib. 1. c. 145. quia diſponit, vt filij, & nepotes maſculi excludant filias, nõ autem vt filiæ excludantur per patruos. Socin. conſil. 55. in fi. lib. 3. Ruin. conſ. 143. n. 10. lib. 2. Socin. iun. conſ. 158. nu. 50. lib. 2. Gabr. conſ. 97. nu. 9. & 14. lib. 1. cum alijs per Honded. conſ. 57. nu. 72. lib. 1. & tenuit Rota in Romana Caſtrorum. 11. Maij 1590. coram Gipſio, & in dicta Cametinen. fideicommiſſi, coram D. meo Decano, & in Romana de Stanchis 13. Ianuarij 1597. coram Card. Seraphino, & in Romana ſucceſſionis de Zitellis anno præterito corã D. meo Coccino, quæ etiam loquitur in fortioribus terminis. In alijs placuerunt Dominis reſponſiones datæ in d. Camerinen. Fideicommiſſi. & in hac eadem cauſa coram D. meo Decano, & datæ etiam per Informantes pro Flaminia. Et ideo fuit concluſum ſtandum eſſe in deciſis.

REVERENDISS. P. D. DAMASCENO.

Calaguritana Liquidationis de Autol. Mercurij 4. Maij 1611.

ARGVMENTVM.

Fructus percepti poſt intentatum poſſeſſorium retinendæ veniunt reſtituendi Actori, non autem percepti a principio litis ſuper petitorio, vel poſſeſſorio ordinario.

SVMMARIVM.

Fructus percepti poſt intentatum poſſeſſorium retinendæ veniunt reſtituendi actori, non autem percepti a principio litis ſuper petitorio, vel poſſeſſorio ordinario. num. 1.

Fructus percepti lite pendente veniunt reſtituendi, quia dicuntur percepti mala fide. Declara, vt ſint reſtituendi in iudicio ordinario, non autem in iudicio Summario retinenda. num. 2. Declara, vt num. 3.

DECISIO CCCXVII.

1 Tenuerunt Domini, in mandato de manutenendo venire tãtum fructus perceptos poſt intentatam manutentionem, non autẽ perceptos a principio litis, ſuper petitorio, vel poſſeſſorio ordinario, & hanc dixerunt eſſe regulam interdictorum. l. 3. ff. de interd. l. 1. §. ex dic. ff. de vi, & vi armata. & in terminis huius interdicti retinendæ. Ioã. Fab. ſuper inſtit. de interd. §. retinendæ. num. 14. verſic. item fructus. Rota in cauſa Licien. Redecimæ 14. Octobris 1583. coram bonæ memoriæ Illuſtriſſimo Cardinale Seraphino, & in Turritana Tertiariæ 18. menſis Decembris 1595. coram eodem Illuſtriſſimo Seraphino, & in Seguntina Canonicatus 23. Ianuarij 1610. coram R. P. D. meo Caualerio. Facit deciſ. Put. 61. lib. 3.

2 Non obſtat, quod prædicti fructus, cum ſint percepti lite pendente, dicantur percepti cum mala fide, &

proinde veniant reſtituendi, quia non negatur eſſe reſtituendos, ſed in iudicio ordinario, vt bene diſtinguit Ioan. Fabr. vbi ſupra. Rota in dicta Licien. redecimæ. Put. dicta deciſ. 64. in fin. & licet Bart. in d. l. 3. verſ. tu dic, de interdictis voluere extendere prædictam concluſionem de malæ fidei poſſeſſore, etiam ad interdicta, attamen vt patet ex prædictis, eius doctrina non eſt tuta, & in effectu ſi tex. in dicta l. 3. haberet tantum locum in bonæ fidei poſſeſſoribus, eſſet ſuperfluum, & de indubitabili. Menoch. vero tit. de retin. remed. 3. num. 289. allegat ſolum Io. Fab. in d. §. retinendæ. qui dicit contrarium, vt ſupra demonſtratum eſt.

3 Quantumq; ad Rotam in cauſa Mediolanen. Fructuum 13. Februarij 1595. coram bo. mem. Gipſio, licet ſatis ample loquatur, fuit dictum poſſe ſaluari, vt habeat locum in ſuo caſu, quando ſcilicet fructus decurſi petuntur principaliter, prout in penſionibus, vel annuis præſtationibus decurſis ante intentatam manutentionem, ſecus quando petitur aliqua res fructifera, quia tunc res ipſa principaliter petitur, & fructus veniunt ex quadam conſequentia. Vnde nil mirum ſi in ſecundo caſu non habetur eadem ratio fructuum, quæ habetur in primo, & iſta diſtinctio fuit de mente Rotæ in prædicta Tuttitana Tertiariæ.

REVERENDISS. P. DOMINO COCCINO DECANO.

Parmen. Datij. Lunæ 9. Maij 1611.

ARGVMENTVM.

Fideicommiſſaria bona alienari poſſunt pendente conditione fideicommiſſi, niſi adfecta etiam fuerit expreſſa alienationis prohibitio. Legitima non recipit onus. Trebellianica autẽ prohiberi poteſt a teſtatore etiam filijs primi gradus.

SVMMARIVM.

Fideicommiſſaria bona alienari poſſunt per hæredem grauatum pendente conditione fideicommiſſi, niſi etiam adſit expreſſa alienationis prohibitio. num. 2.

Emptor non tenetur ſtare venditioni, quando conſtat rem venditam eſſe fideicommiſſo ſuppoſitam. num. 2.

Legitima prohiberi non poteſt, nec aliquod onus recipit. num. 3.

Trebellianica prohiberi poteſt a teſtatore, etiam filijs primi gradus. num. 3.

DECISIO CCCXVIII.

1 DOmini dixerunt, cõſtare de fideicommiſſo, quod obſtet venditioni Datij, de quo agitur. Nam bonæ memoriæ Illuſtriſſimus Dominus Comes Sanctæ Floræ inſtituit hæredem vniuerſalem in omnibus eius bonis feudalibus, & iuriſdictionalibus, & alijs bonis, & nominatim in omnibus, & quibuſcunque Datijs Longæ Padi Illuſtriſſimum Dominum Franciſcum Sfortiam eius filiũ, nũc Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalem, cui decedenti ſine filijs maſculis legitimis, vel cum filijs maſculis, & legitimis, qui & ipſi ſi ſine filijs maſculis morerentur, ita quod nullus extaret filius deſcendens maſculus, & legitimus, ſubſtituit illum, vel illos ex Illuſtriſſimis fratribus ipſius teſtatoris, qui tunc ſuperfuerint, & ſucceſſiue eorum filios maſculos, legitimos, & naturales in ſtirpes, & non in capita. Illis vero deficientibus, agnatum maſculum legitimum, & naturalem de domo, agnatione, & familia, ita quod ſucceſſiue perpetuis futuris temporibus proximior maſculus, ſeu proximiores maſculi legitimi, & naturales, vt ſupra in gradu ſuccedant, &c. cum ampliſſima prohibitione alienandi. Et propterea cum hodie adſit Excellentiſſimus Dominus Dux Sfortia, qui habet filios, & dicti teſtatoris ſit ex fratre Pronepos, dubitari non poteſt de fideicommiſſo claro, quod etiam per Agentes Illuſtriſſimi Domini Cardinalis non impugnabatur.

2 Neque obſtat, quod pendente conditione fideicõmiſſi hæres grauatus poteſt alienare. Alex. conſil. 65. lib. 5. Caſtr. conſil. 370. lib. 2. quia hoc non procedit, quando teſtator expreſſe prohibuit alienationẽ, prout in caſu iſto, in quo, vt dictum eſt, adeſt expreſſa prohibitio. Inſeruiendum enim eſt voluntati teſtatoris. l. verbis legis. ff. de verb. ſignif. l. legem. C. de pact. & in proprijs terminis notant Doctores in l. filiusfamilias. §. Diui. de legat. 1. Becc. conſ. 100. nu. 1. & dixit Rota in cauſa Romana Palatij. 23. Octobris 1579. coram bonæ memoriæ Lauretano, maxime, quia in caſu alienationis non alienãtes ſunt vocati, & ceſſat omnis difficultas, quia Illuſtriſſimus Dominus Cardinalis promiſit Datium eſſe liberum ab omni fideicommiſſo purificato, & purificando, & propterea emptor cum detegat fideicommiſſum, non tenetur ſtare venditioni, quia expreſſe voluit emere rem liberam, vt nuper fuit reſolutum in cauſa Aſculana bonorum 11. Martij præteriti coram R. P. D. meo Pirouano.

3 Reſeruarunt tamen Domini, vt particulariter videatur, An Illuſtriſſimo Domino Cardinali ſuffragẽtur legata, & debita teſtatoris, ac detractiones, quę reſtringuntur ad legitimam, & Trebellianicã, quæ fuerunt prohibitæ cum clauſula, omni meliori modo. Sed cum legitima non recipiat onus. l. quoniam in prioribus. ff. de inoff. teſtam etiam quod adſit clauſula prædicta omni meliori modo, vt fuit in hac Rota reſolutũ in cauſa Forolinien. fideicommiſſi. coram R. P. Domino meo Pamphilio, ſecus autẽ Trebellianica, quæ ſecundum opinionem, quam Rota ſeruat, poteſt prohiberi etiã filijs primi gradus. Caſſ. id. deciſ. 4. de teſtam. Sarnen. deciſ. 94. incip. Trebellianica. Simonet. deciſ. 86. incip. in vna Romana Creſcẽt. deciſ. 2. de teſtam. & fuit ſæpiſſime reſolutum. Et hanc etiam opinionem dicit magis communem Bertrand. conſ. 130. n. 5. li. 3. par. 2.

Digitized by Google

par.2.& ſequitur Molin. de primogen. Hiſpan.lib. 1. c.17.numero 12.verſic.contrarium tamen. Ideo tota difficultas reſtringitur ad hoc, An legata, & debita teſtatoris, ac detractio legitimæ ſuffragentur Illuſtriſſimo Domino Cardinali ad effectum, quod venditio Datij ſuſtineatur.

REVEREN. P. DOMINO LVGDVNEN.

Bononien Fideicommiſſi de Pannolinis. Lunæ 9. Maij 1611.

ARGVMENTVM.

Firmatur in hac deciſione concluſio, quod tacita ſubſtitutio inducitur ex coniecturis, ex teſtamẽto deſumptis, & inde plura explicantur notanda, de quibus in Summarijs.

SVMMARIVM.

Subſtitutio tacita inducitur ex coniecturis ex teſtamento deſumptis. num. 1.

Subſtitutio reciproca ex coniecturis tacite inducitur, etiam quod ſubſtituti non fuerint expreſſe vocati. numero 1.

Fideicommiſſi grauamen elicitur etiam ex coniecturis. num. 2.

Fictio in caſu ficto operatur idem, quod veritas in caſu vero. num. 3.

Onus iniunctum hæredi ſubſtituto aſſumendi arma, & nomen familiæ teſtatoris, inducit præſumptionem voluntatis conſeruandi agnationem. num. 4.

Præſumptionum, & fictionum concurſus admittitur, quãdo vna venit in conſequentiam alterius. num. 5.

Clauſula vt ſupra, eſt relatiua omnium præcedentium. num. 6.

Subſtitutus in hereditate cenſetur ſubſtitutus in tota hæreditate, & non in parte hæreditatis. num. 7.

Abundans cautela non nocet, nec vitiat ſententiam. numero 9.

Infantes poſſunt etiam in ſententia condemnari, citato eorum patre, & eorum legitimo adminiſtratore. numero 9.

Relatio facienda eſt ad eos, ad quos facta relatione diſpoſitio non infirmetur, vel inutilis reddatur. num. 10.

Verba ſententiæ intelligenda ſunt iuxta diſpoſitionem iuris. num. 10.

Iudex cenſetur pronunciaſſe, prout de iure tenebatur. numero 10.

Sententia nulla parte non opponente, poteſt confirmari etiam per ipſum iudicem nullitatis. num. 11.

DECISIO CCCXIX.

1 IN deciſis propter vrgentiſſimas coniecturas ex teſtamento deſumptas, quibus induci vocationem etiam ad portionem patrui fuit late comprobatum in deciſione, & tradunt præter tunc allegatos. Aym.conſ.885.num.2.Decian.conſ.44 num.73.libro 3.Caball.conſ.105.num.39.Quibus coniecturis ſtantibus, fruſtra agitur de reciproca, & de illius requiſitis, quia talis diſputatio non eſt neceſſaria in hoc caſu, in quo tamen nec dicta requiſita deficiunt, & quod dicitur non adeſſe vocationem expreſſam, non impedit reciprocam, quando concurrunt coniecturæ, vt ſæpius reſoluit Rota, & tenuerunt quamplurimi Doctores, quos cumulauit Ruſtic. in tract. An liberi in condit.poſit.lib.6.c.5.nu.17.ponit Illuſtriſſ. Cardin.Mant.de coniect.lib.7.tit.5.num.2. Et qui contrarium dixerunt, loquuti ſunt ceſſantibus coniecturis, vt declarant Socin.conſ.249.num.11.libro 2. Menoch.conſ.85.num.43.& conſ.376.nume.25.Socin.iun.conſ.110.num.39.lib.3.Decian.conſ.26.nu.56.lib.2.Zanch.in reper.§.cum ita.par.6.nu.246. Odd. de compend.par.5.art.6.num.4.

2 Sed neque in alia poſitione, neque in hac voluerunt Domini firmare dicta requiſita, ne ſuperfluis diſputationibus locus daretur. Quæ nec admittendæ ſunt circa paſſiuam vocationem, de qua hodie non agitur, & quam tamen in perpetuo fideicommiſſo eſſe actiuæ correlatiuam neceſſe eſt. Nec dubium eſt, quin etiam grauamen eliciatur ex coniecturis. Curt. iun.conſ.121.num.15.Aym.conſ.136.num.16. late Marzar.conſ.7.num.10.Card.Mant.vbi ſupra, libro 11.titu.6. Fuit dictum in Vrbeuetana Fideicommiſſi 24.Nouembr.1610.coram R.P.D. meo Coccino, in qua etiam fuit expreſſum, quod huiuſmodi grauamẽ cenſetur inductum potiſſime ex coniectura conſeruationis agnationis.

3 Non obſtat, quod non verſemur in veris deſcendẽtibus Teſtatoris, neque in veris Patruis, & Nepotibus, nec ſit habita ratio conſeruandę agnationis, cum fuerint instituti extranei. Nam reſpondetur Teſtatorem habuiſſe iuuenes inſtitutos pro ſuis, perinde ac ſi ex ipſo geniti forent, & voluiſſe, vt tam ipſi, quam maſculi deſcendentes ab ipſis aſſumerent cognomen, & inſignia agnationis ipſius. Et de iſta agnatione conſeruanda cogitauit, quam eo quo potuit modo inductam dilexit pro vera. Ideoque locus eſt concluſioni alias firmatæ, quod fictio in caſu ficto idem quod veritas in vero operatur.

4 Et quod onus iniunctum deferendi arma, inducat præſumptionem voluntatis conſeruandæ agnationis, notarunt Rip.in l.centurio.num.164.de vulg.Pariſ.conſ.19.nu.35.lib.2.Cephal.conſ.251.nu.50.& ſeqq.lib.2.Non obſtat Molina de primogen.Hiſpan. ex aduerſo citatus lib.2.c.14.nume.9.Quia loquitur ſecundum conſuetudinem Hiſpaniæ, & fatetur ſecus eſſe in Italia. Et ita de conſuetudine Italiæ teſtatur

Gratus etiam ex aduerſo allegatus conſil. 132. numero 17. lib. 1. & conſil. 5. num. 86. libro 2. Sentit filias teſtatoris, quamuis nuptas conſeruarc patris agnationem, quando earum filij aſſumunt nomen, & arma aui materni.

5 Non obſtat, quod iuxta intellectum deciſionis inducantur, ſucceſſiue plures præſumptiones, quia & præſumptionum, & fictionum concurſus admittitur, quando vna venit in conſequentiam alterius. l. ſi is qui pro emptore. vbi Bart. & Doctor. de vſucap. DD. in l. 1. C. de dotis promiſſ. Put. deciſ. 36. lib. 2. fuit dictum in cauſa Ciuitatis Caſtelli bonorum. 18. Martij proxime præteriti coram me.

6 Non obſtat, quod vbi adeſt expreſſa diſpoſitio, ceſſet tacita, & ideo non ſit in hoc caſu recurrendum ad coniecturas, cum deficiente vna linea ſit locus electioni fiendæ per Commiſſarios, quod dicitur expreſſum in illis verbis, & deinceps toties quoties huiuſmodi inſtitutorum lineæ, vt ſupra defecerint, eligatur per Commiſſarios vnus iuuenis, &c. Fuit enim reſpõſum huic conſiderationi obſtare verba, & mentem teſtatoris. Verba quidem, quia non fuit ſimpliciter dictum, quoties lineæ defecerint, ſed cum clauſula, vt ſupra. quæ cum ſit relatiua omnium. Bart. in l. 1. §. hoc edicto. in fin. ff. de poſtul. Oſaſch. deciſ. 164. num. 13. Surd. deciſ. 291. num. 13. Refert ſine dubio deficientiam eo modo, quo in ſuperiore teſtamenti parte expreſſa fuerat, nempe omnibus hæredibus inſtitutis deficientibus abſque filijs, & deſcendentibus maſculis, qui caſus non euenit, quia D. Albertus eſt filius vnius ex dictis hæredibus inſtitutis.

7 Mens etiam repugnat, quia teſtator quando digreſſus eſt ad ſubſtitutionem iuuenis eligendi, fuit concepta ſubſtitutio in tota hæreditate ibi eligatur iuuenis ad huiuſmodi hæreditatem. Illa enim dictio importat totam hæreditatem, vt fuit conſideratum in alia deciſione, & ponit poſt alios. Surd. conſilio 336. numero duodecimo. libro tertio. At ſi deficientibus ſingulis lineis locus eſſet electioni, non relinqueretur locus ſubſtitutioni in tota hæreditate. Deinde cum teſtator voluerit inſtitutos eorumque deſcendentes maſculos deferre nomen, & arma ipſius, apparet electionem eſſe remedium ſubſidiarium, quod non intrat, niſi deficientibus inſtitutis, eorumque deſcendentibus: quia remanentibus filijs, aut deſcendentibus ex qualibet linea conſeruabatur agnatio abſque dicta electione.

8 Et quod teſtator contentus fuerit conſeruatione agnationis per vnam duntaxat lineam patet, quia vno, vel pluribus ſine filijs deſcendentibus ſuperuiuẽtes vnum, vel plures ſubſtituit. Et quidem mortuo Octauio non fuit facta electio, ſed Marius, & Iacobus æqualiter inter ſe portionem dicti Octauij diuiſerũt. Non obſtat, quod iuxta hũc intellectum illa clauſula ſupradicta, & deinceps, &c. remanet ſuperflua. Quinimo enim eſt neceſſaria ſaltem ad maiorem declarationem mentis teſtatoris: quia ſupra fuerat expreſſus caſus, quando inſtituti decederent ſine filijs. Hic autem poteſt intelligi alius caſus, quando inſtituti quidem, vel aliqui ex illis habuiſſent filios, ſed poſtea dicti filij, vel eorum deſcendentes omnes deficerent abſque prole, ſicuti & intelligi poteſt de deficientia lineę iuuenum eligendorum. Teſtator enim de perpetua agnationis cõſeruatione cogitauit, vt colligitur ex verbis, deinceps toties quoties.

9 Non obſtat, quæ in hac poſitione fuit allegata primæ ſententiæ nullitas, ea ratione, quod fuerit lata cõtra infantes. Fuit enim reſponſum, quamuis in dicta ſententia fuerint condemnati infantes filij D. Io. Baptiſtæ, tamen id fuiſſe ad cautelam abundantiorem, quæ non nocet. l. teſtamentum. C. de teſtam. Rom. cõſil. 343. nume. 7. Et ſufficit pro validitate ſententiæ, quod in eadem ſententia fuit condemnatus idem D. Io. Baptiſta pater, & adminiſtrator dictorum ſuorum filiorum infantium, qui etiam fuerat citatus ad ſentẽtiam, & ad omnes alios actus iudicij, iuxta practicam Baldi in l. donatarum. nume. 2. verſic. Et ideo ſis cautus. C. de acquir. poſſ. Et pro iſta condemnatione ſimultanea adminiſtratoris, & infantis faciunt notata per Guido. Papæ. deciſ. 431. Et Surd. conſ. 99. nu. 36. & ſeq. vbi quod ſententia poteſt concipi contra procuratorem Dominum Litis effectum, & contra ipſum Dominum.

10 Nec obſtat, quod aſſeritur Io. Baptiſtam ſuiſſe condemnatum vti hæredem. Nam qualitas hæredis expreſſa in ſententia referenda eſt ad filios, non autem ad patrem, non ſolum quia relatio ita fieri debet, vt diſpoſitio non infirmetur, vel inutilis reddatur. Rom. conſ. 94. num. 7. & conſ. 112. nu. 3. Dec. in c. ſecundo requiris. nu. 16. de appell. Alex. conſ. 48. num. 6. lib. 1. Aym. conſ. 70. nu. 4. Verumetiam, quia filij erant hæredes, non autem pater, & dicta qualitas immediate poſita eſt poſt nomina filiorum. Præterea, vt dictum eſt, D. Ioan. Baptiſta fuerat citatus vti adminiſtrator, & in dubio intelligitur facta condemnatio eo nomine, quo quis in iudicio comparuit, & verba ſententiæ ſunt intelligendæ, iuxta diſpoſitionem iuris. Quia Iudex cẽſetur pronunciaſſe, vt de iure tenebatur. Aym. conſil. 74. nume. 9. & conſil. 188. nume. 8. cum alijs in Tudert. damnorum 31. Maij 1604. coram R. P. D. meo Ludouiſio. Nec applicatur deciſ. Veral. 123 parte 3. Quia ibi non diſcrepabant citatio, & ſententia, vt in hoc caſu contigiſſe prætenditur, ſed Rota dixit ſententiam non afficere Hoſpitale, quia Adminiſtratores fuerant citati, & condemnati vti hæredes, non autem vti Adminiſtratores, & ſic Hoſpitale in effectu non fuerat citatum.

11 Denique cum illa prima ſententia, per aliam poſteriorem ſententiam fuerit confirmata, non eſſent hodie audiendi D. Io. Baptiſta, vel eius filij ſuper huiuſmodi aſſerta nullitate, vt fuit dictum in ſupradicta Tudertina, Sententia enim nulla poteſt parte non opponente confirmari, etiam per ipſum nullitatis Iudicem, vt tradunt Gabr. conſil. 49. nume. 1. lib. 1. Alex. conſ. 111. lib. 3. cum alijs per Gabr. de execu. rei iud. concluſ. 1. numero 14. Vant. de nullit. ex defec. citat. nume-

Digitized by Google

numero 132. Veſtr. in praxi lib. 6. c. 1. nu. 15. & ſeqq. ibiq. Add. num. 34.

12 Sicque ſublatis omnibus oppoſitionibus, Domini vnanimi iterum conſenſu ſteterunt in deciſis, vtraque parte informante, & dixerunt eſſe locum ſtatuto pro executione ſententiarum.

R. P. D. PIROVANO.

Romana Fideicommiſſi de Vrſinis. Lunæ 9. Maij 1611.

ARGVMENTVM.

Subſtitutio vulgaris, & directa, quando reſoluatur in fideicommiſſariam, ſtante præſertim clauſula codicillari, ita vt vocati cenſeantur omnes futuri deſcendentes, an vero ſecus.

SVMMARIVM.

Deciſionis ſtatus controuerſia refertur. num. 1. & 2.

Inſtituti non copulatiue, ſed ordine ſucceſſiuo vocati cenſentur, quando teſtator habebat neceſſitatem ſic eos inſtituendi. num. 3.

Deſcendentes in ſubſtitutione vocati, cenſentur vocati in vim tam vulgaris, quam fideicommiſſariæ ſubſtitutionis. num. 4.

Deſcendentium nomen eſt collectiuum plurium perſonarum, & graduum. num. 4.

Suorum appellatione veniunt deſcendentes. nu. 4. in fine.

Deſcendentes quando ſunt vocati in ſubſtitutione, an cẽſeantur vocati primi tantum deſcendenees, an vero alij in futurum. num. 4. & ſeqq.

Deſcendentes quando ſunt vocati in ſubſtitutione, tunc vocati cenſentur non ſolum primi deſcendentes, ſed etiam alij omnes in futurum, quando in dicta ſubſtitutione ſunt appoſita verba, explicantia tempus futurum, vtputa ſemper in infinitum quandocunque, & ſimiles, vel ſi fuerit facta mentio hæredum. num. 5. Alias ſecus num. 6. & ſeqq. Vbi hæc concluſio declaratur, quomodo procedat.

Subſtitutio vulgaris, & directa quando, & ex quibus verbis inducta dicatur, & quando fideicommiſſaria. nu. 3. & ſeqq. & per totam deciſionem.

Clauſula codicillaris in teſtamento appoſita operatur, quod verba ciuilia important fideicommiſſum, & obliquantur, quando ſubſtitutio non potuit valere iure directæ ſubſtitutionis. num. 8. Contra. num. 9. Reſolue, vt num. 10. & ſeq.

Subſtitutio vulgaris, & directa reſoluitur in fideicommiſſariam per clauſulam Codicillarem, quando ſic apparet fuiſſe de intentione teſtatoris. num. 11. & num. 13. vbi etiam declaratur, quando ſic conſtare dicatur de mente teſtatoris.

Subſtitutio reciproca non excedit perſonas inſtitutorum. num. 14. Declara, vt dicto num. 14. & 15.

Filij in conditione poſiti ſub qualitate maſculinitatis cẽſentur vocati exiſtentibus coniecturis. num. 15. & 16. Vbi quod iſtæ coniecturæ remittuntur arbitrio iudicis.

Subſtitutio cenſetur fideicommiſſaria, quando teſtator digreſſus eſt ad plures ſubſtitutionum gradus, & quia voluit bona ſua in agnatione conſeruari. nu. 18. & 19. Vbi declaratur, quando teſtator dicatur digreſſus ad plures gradus, & num. 20. & 21. Vbi etiam quando teſtator dicatur habuiſſe reſpectum, vt bona remaneant in agnatione. & num. 22. & ſeq. Vbi an dicatur habita ratio conſeruationis bonorum in agnatione, quando in ſubſtitutione ſunt admiſſæ etiam fœminæ.

Proximioribus in ſubſtitutione vocatis cenſentur vocati omnes ſimul exiſtentes in eodem gradu. numero 26.

DECISIO CCCXX.

1 IO. Conradus Vrſinus decedens teſtamentum condidit, in quo inſtituit, fecit, atque reliquit ſuos vniuerſales hæredes Hieronymum, & Vicinum ſuos filios legitimos, & naturales, & omnes alios ſuos filios maſculos naſcituros legitimos, & naturales ſi naſci contigerit, & eorum deſcendentes maſculos legitimos, & naturales pro æquali portione. Et ſi deceſſerint, ſeu eorum deſcendentes in pupillari ætate, vel poſtea quandocunque, quod vnus moriatur alteri, & alter alteri pro æquali portione, non obſtante, quod ſint de diuerſis matrimonijs. Et ſi contingeret, quod dicti ſui filij, & hæredes, & eorum deſcendentes maſculi omnes decederent ſine filijs legitimis, & naturalibus maſculis, tunc & in eo caſu voluit, ac mandauit ſuccedere Maherbalem.

2 Mortuo teſtatore, & adita per illius hæredes nominatos hæreditate. Vicinus ſuſcepit filios, Martium ſcilicet, & Corradinum legitimos, & naturales. Deceſſit exinde Martius relictis DD. Maherbale, & Horatio ſuis filijs legitimis, & naturalibus. Demum clauſit diem ſuum Corradinus, ſcripto prius ſibi in hæredem D. Horatio altero ex filijs Martij.

3 Moto iudicio per Dominum Maherbalem iuniorem prætendentem factum eſſe locum fideicommiſſo Ioan. Corradi ad ſui fauorem, cauſa fuit in Rota commiſſa, & propoſito dubio. An conſtaret de fideicommiſſo Ioan. Corradi in caſu, & ad effectum de quo agitur. Domini dixerunt conſtare. Quia, & ex verbis, & ex mente, bene probatur vocatio deſcendentium teſtatoris, & reciproca inter eos ſubſtitutio. Ex verbis, dum inſtituit, fecit, atque reliquit hæredes Hieronymum, & Vicinum ſuos filios, & eorum deſcendẽtes, qui cum a teſtatore non copulatiue, ſed ordine ſucceſſiuo vocati fuerint propter neceſſitatem eos inſtituendi. Glo. in l. Gallus. §. quidam recte. ff. de lib. & poſthum. quam ſequuntur ibidem Bar. num. 4. Bal. num. 5. Alber. num. 9. Alex. nu. 6. & communiter receptũ dixerunt. Soc. iun. conſ. 171. nu. 4. lib. 2. Clar.

Digitized by Google

in §.teſtamentum.nu.80.Petr.de fideic.q.5.nu.153. Illuſtriſs.Mant.de coniect.vlt.vol.li.4.tit.7.in 1.Menoch.de præſump.lib.4.præſump.70.nu.3.

4 Dicuntur in vtroque caſu tam vulgaris, quã fideicommiſſariæ vocati propter nomen,deſcendẽtes,collectiuum plurium perſonarum,& graduum.Auth.de hæred.ab inteſt.ven.poſt princ.l.vlt.C. de ſuis, & legit.Graſſ.in §.fideicõmiſſum.q.15.Galliaul.in l.Gallus.§.quidam recte.nu.4.ff.de lib.& poſth.Crau. cõſ. 22.nu. 5.quod terminari non ſolet in primis adeuntibus ſecundum naturam vulgaris.l.poſt aditam. C.de impub.Alex.conſ.14.col.3. lib.4. ſed ad omnes proferiur deſcendentes de gradu in gradum propter implicitum ſtatum futuri temporis obliquando directã inſtitutionem.l.filiusfam.§.vt quis hæredem.ff. de legat.1.l.ex facto.in princ.ff.ad Trebell.l.verbis ciuilibus.ff.de vulg.quem intellectum vti naturæ,& volũtari teſtatoris amicum probauit Bald. in inſtitutione de Colla.& eius deſcendentibus.conſ.303.volum.3. ſed plenius conſil.492. pro eodem Colla. vol.2.& in inſtitutione de filio,& nepote.Paul.de Caſt. in l.Gallus.§.quidam recte.num.9.verſ.tenendo opinio.Bar.de lib.& poſthum.Conar.in c.Rainutius.§.2.num.7. de teſtamentis. idem comprobans, quando vel adeſt nomen collectiuum,vel apposita ſunt verba futurum tempus reſpicientia, & in ſubſtitutione facta de Beatrice,& ſuis,quod verbum,ſuis,exponitur pro deſcendentibus, ſecundum Dec. in conſil.217.ad finem reſpondit Crau.conſ.22.num.7. Simon de Pret.de interpr.vlt. volunt. in ſubſtitutione de ſuis, & deſcendentibus.lib.3.interpret.2.dub. prima,ſol.5.numero 46.verſic.quod tamen intellige.pag.239.a tergo.vbi miratur de Crauet.qui non allegauit conſ. Bal. 492. volum.2.

5 Et quamuis multi ſenſerint,quod verbum, deſcendentes, primis adeuntibus ad fideicommiſſum non trahatur,niſi concurrãnt verba explicantia tempus futurum,vel quia ſit facta mentio hæredum, vel additæ fuerint dictiones,ſemper, in infinitum, quandocumque,& ſimiles,prout in præciſis terminis in inſtitutione de filio,& eius deſcendẽtibus, vel de fratre,& ſuis aperte tenuerunt Cuman.in l.cum ita.§.in fideicommiſſo.num.4.ff.de leg.2.& in l.Gallus.§. quidam recte.num.7.verſic.vbi autem inſtituuntur.ff. de lib. & poſthum. Aretin.ibid.num.7.verſ.aduerte tamen. Socin.ſen.num.5.verſ.quartus caſus eſt.Alex.conſ. 24. num.5.lib.3. Dec.conſ.205.num.4. conſ.248.nu.5. & per totum conſ.253.num.2.conſ.287.nu.7.& conſil.291.nume.2.& conſ.384.nu.6.Curt.conſ.48.nu. 5.Crau.conſ.22.nume.5.Rim.iun.conſ.50.per tot.& conſ.535.num.18.Decian.conſ.26.nume.37.vol.2. Ruin.conſ.92.num.5.li.2.& conſ.99.& 100.eodem vol.Petr.Ant.Anguiſſ.conſ.72.80.& 86.per totũ lib. 6.Marcobr.conſ.61.num.88. Laderch.conſ.92.& in ſubſtitutione de filio, & eius deſcendẽtibus latiſſime Menoch.lib.4.præſump.71.nu.10.Petra de fideic.q. 5.num.165.Sim.de Pret.lib.3.interpret. vlt. volunt. 2.dub.1.ſol.5.num.46.& ſeqq.Surd.deciſ.346.num. 18.qui infinitos pro hac opinione referunt, atteſtantes etiam de magis recepta Scribentium opinione, a quibus non diſſenſit Rota in vna Vrbeuetana Caſtri Sepij.15.Iunij 1579.coram bo.mem.Card. Seraphino,inter impreſſas diuerſorum. 579.num.9.par.1.& in Florentina fideicom.de Detis 3. Decembr. 1607. coram R.P.D.Manzanedo. & nouiſſime in illa Bononien.Fideicom.de Pannolinis.10.Decemb.1610.coram R.P.D.Marcomontio.

6 Tamen eorum dicta, & rationes bene videntur procedere,quando teſtator in concipienda inſtitutione vſus fuiſſet verbis duntaxat directis,videlicet inſtituit,hæredes fecit, & ſimilibus, quia ſecundum eorũ propriam naturam impoſſibile eſt,quod trahantur ad fideicommiſſum, ex quo a principio iure directo valere poſſunt.l.verbis ciuilibus.l. in ſubſtitutione. ff. de vulg.l.non codicillum.de teſtam.Barto.in l.centurio. col.pen.ff.de vulg.quæ ratio fuit præcipua illius opinionis,& ex ea ſignanter mouentur.Aretin.in d.l.Gallus.§.quidam recte.numero ſeptimo.verſic. nam hoc videtur impoſſibile.ff.de lib.& poſthum.Socin. conſ. 113.num 6.vol.1.fatendo eſſe rationes Aretini. Dec. conſ.248.nume.3.verſ.quia impoſſibile eſt.Rim.iun. conſ.50.num.7.& 33.vol.1.

7 Secus vero ſi teſtator verbis directis, & communibus eſt vſus,prout contigit in caſu,de quo agitur,ibi, inſtituit,fecit,atque reliquit,quod verbum, reliquit, commune eſt ſecundum Bart.in l.his verbis.nu.3. de hæred.inſtit.& in l.centurio.num.33. de vulg. Alex. conſ.90.in l.apud Iulianum.§.non omnes.num.7.ff. ad Trebel.Franch.in repetit.c.ſi pater.num.85.de teſtam.in 6.& tunc quia non tenditur directo ad impropriandam naturam verborum, non erit inconueniẽs, ſi inſtitutio obliquetur, ex quo in ea adſunt verba apta recipere talem formam, quæ fideicommiſſum reſpiciat. Dec.conſ.248.nu.3.verſ.2.reſpõdetur, admittendo doctrinam Caſtr.in d §.quidam recte nu.9. bene procedere in his terminis Sim.de Pret. de interpr. vlt.vol.d.ſol.5.nu.46.limitando rationes.Aretin. Berett.conſ.33.nu.2. dicens hoc modo conciliari auctoritates aliquorum,qui viſi ſunt Caſtr.aduerſari,Rim. iun.loquens in proprijs terminis,conſiderando naturam verbi,reliquit.conſ.50.nu.36.& 38. vol.1.

8 Et eo maxime prædicta videntur procedere, accedente clauſula codicillari,appoſita in teſtamento, de quo agitur,per quam concludit. Socin.ſen. in l. Gallus.§.1.ad finem.ff. de lib. & poſth. quod tunc verba etiam ciuilia important fideicommiſſum,& obliquãtur, quando ſubſtitutio nõ potuit valere iure directæ ſubſtitutionis,atq; ita concludunt Bar.& Bal.in l.verbis ciuilibus.ff.de vulg. Fulgoſ.in l. precibus.col.10. C.de impub.Matheſil.ſing.141.nota mirabilẽ doctrinã Anch.conſ.27.in prin.Socin ſen.conſ.14.& 144. in 1.vol.Curt.qui prædictos refert,& ſequitur conſil. 48.nu.6.verſ.ex alio etiam fundamento.in 1.lib.quibus accedunt Crau.conſ.22.num.8.& conſ.210.nu. 4.& conſ.131.nume.10.Pariſ.conſ.41.nu.53.lib.2. Galliaul.in l.cẽturio.n.299.ff.de vulg.Neuiz.cõſ.53.

num.

num. 14. Grat. conſ. 8. num. 13. lib. 2. Cagnol. in l. precibus. num. 197. C. de impub. Menoch. lib. 4. præſumpt. 71. num. 36. Ruin. conſ. 174. num. 13. vol. 2. Beret. conſ. 23. nu. 5. Vnde cum in propoſito caſu filij filiorum inſtitutorum non poſſint venire ex ſubſtitutione vulgari, quæ expirauit per aditionem hæreditatis factam per eorum parentes, virtute dictæ clauſulæ codicillaris, dicentur vocati ex fideicommiſſo.

9 Non ignorant tamen Domini alios quamplures contrarium ſenſiſſe, nempe Bald. conſ. 319. col. fin. libro 5. Dec. conſ. 205. num. 9. 248. num. 8. & in l. precibus. num. 18. verſ. vlterius tamen. C. de impub. Ripã in l. hæredes. §. peto. num. 9. ad Trebell. Alciat. conſilio 5. nume. 39. lib. 4. tom. 1. Socin. iun. conſ. 180. nu. 77. volumine 2. Anguiſſ. conſil. 38. num. 7. & 8. & conſil. 72. num. 6. lib. 6. Ladcrch. conſ. 92. num. 17. Perra de fideicom. q. 5. num. 168. Rimin. iun. conſ. 50. num. 66. qui omnes mouentur ex rationibus Decij in d. cõſil. 248. num. 8. videlicet, quod cum de natura clauſulæ codicillaris ſit conſeruare voluntatem teſtatoris, vt notat Bal. in l. fin. col. 4. verſ. nunc aliqua. C. de codicillis. voluntas autem teſtatoris verſetur circa directã diſpoſitionem, non poteſt operari effectum cõtrarium ex defectu intentionis illius, qui non cogitauit de fideicommiſſaria, & eo caſu dum clauſula codicillaris habet relationem ad illud, quod diſpoſuit teſtator, non poteſt ex ſui natura confirmare, aut corroborare, quæ apta non ſunt recipere ſomentum, & robur, ex quo venit acceſſorie ad diſpoſitionem, non autem ad eam principaliter ampliandam.

10 Sed hæ rationes de defectu intentionis bene euitantur in caſu, de quo agitur, quia verba non repugnant fideicommiſſariæ, nam verbum commune, reliquit, additum inſtitutioni poteſt vtramque formam recipere abſque verborum impropriatione, propterea conueniunt ad inuicem termini compendioſæ propter aptitudinem obliquationis, ex quo non ſunt verba, quæ clarè contineant vulgarem, ſed potius dubia, quæ poſſunt etiam continere fideicommiſſariã, vt cõſiderant Curt. iun. dicto conſ. 48. num. 6. verſ. nam vt ſupra diximus. Crau. d. conſ. 22. nu. 8.

11 Præterea vbi etiam verba clare continerent vulgarem, ſi tamen de intentione teſtatoris appareat, qui non ſtatim, quod eſſet mortuus prouidere voluerit, ſed futuram teſtamenti annullationem conſiderauerit, admittunt etiam prædicti DD. quod clauſula codicillaris trahat ſecum fideicommiſſariam, & ſignanter Rim. iun. in præciſis terminis in alleg. conſ. 50. numero 66. vol. 1. & huiuſmodi eſt clauſula codicillaris teſtamenti Conradi, quæ datur in Summatio ſub litera E, dum dicitur in ea, & hoc voluit eſſe ſuum teſtamentum, quod ſi iure teſtamenti non valeret, valere voluit iure codicillorum, hoc inquam verbũ, valeret, quod eſt præteriti imperfecti ſubiunctiui modi, ex ſui natura partim deſignat præteritum continuatiue ad actus perfectionem: rurſus, quia imperfectum ſic in futurum tendens, ad futurum ex propria natura tendit, vnde idem importat, ac ſi dictum fuiſſet, ſi non valet, vel valebit iure teſtamenti. Bal. declarans in l. ſi quis agere, quæ eſt fin. n. 22. C. de codicil. Burſat. referens eadem verba. Bal. & illum ſequens. in conſ. 89. nume 1044. volum. 1.

12 Demum videtur etiam concurrere cõſideratio ſucceſſiui temporis, ex qua omnis ſcrupulus eſſet ſublatus, nam cum in caſu, de quo agitur alij deſcendẽtes præter filios natos, & inſtitutos non eſſent tempore teſtamenti in rerum natura, & conſequenter concurrere nõ poſſent, videtur diſpoſitio habere relationem ad mortem inſtitutorum, vt ſit ſenſus de deſcendentibus poſt mortem teſtatoris, qui habent implicitum tractum temporis, prout verbum hæredis. Socin. ſen. conſ. 43. col. 5. vol. 3. Rimin. iun. conſ. 50. nu. 20. vol. 1. quod tempus ſucceſſiuum magis etiam teſtator explicauit ex compendioſa filijs inſtitutis facta ex digreſſu ad plures ſubſtitutionum gradus, & alijs, quæ infra dicentur in probatione fideicommiſſi ex mente teſtatoris reſultante.

13 Nõ obſtat ſi dicatur, quod iſte tractus temporis ſit conſiderandus in eodem caſu, & in eadem ſubſtitutione, quæ reſpicit vocatos, non autem ex alijs partibus teſtamẽti, quia tractus temporis, qui reſpicit perſonam primo vocati ad aliam perſonam extendi non debet, vt aduertunt Crau. conſ. 131. nu 4. Petra. de fideic. q. 5. n. 166. Rim. iun. d. conſ. 50. n. 53. Nam prædicta bene videntur procedere, quando aliter nõ conſtaret de mente teſtatoris, de qua tamen ſatis conſtare videtur ex infra dicendis, quo caſu implicitus tractus temporis poteſt per coniecturas etiam deſignari, ſecundum Socin. ſen. conſ. 12. col. 3. in 3. dub. lib. 3. & Sim. de Pret. de interpret. vltimar. volunt. lib. 13. allegat. ſol. 5. nu 46. verſ. ſed ceſſat ratio, pag mihi 239. Et his ſtantibus claris verbis in teſtamento legitur reciproca ſubſtitutio inter omnes deſcendentes Conradi, quia facta inſtitutione de filijs, & deſcendẽtibus eorum ſubdit, & ſi deceſſerint, ſiue eorum deſcendentes in pupillari ætate, vel poſtea quandocũque vnus moriatur alteri, & alter alteri æquali portione, ex quibus verbis inductum videtur fideicommiſſum expreſſum inter filios, & eorum deſcendentes inſtitutos, ſecundum quod caſus mortis in perpetuum de eis euenerit. l. ſi pater. de teſtamentis. lib. 6. ibi, filiæ morerẽtur. Oldr. conſ. 125. verſ. & poſſet poni exemplum cũ alijs per Informantes allegatis.

14 Non obſtant cõſiderationes adductæ per Informãtes pro D. Horatio, vt ſcilicet reciproca non excedat perſonas inſtitutorũ, quamuis dictum fuerit, & eorũ deſcendentes, quia teſtator loquutus eſt, retentis iiſdem terminis, de quibus in inſtitutione, qui de vulgari tantum ſenſum recipere debent, vnde ſubſtitutio, quæ facta reperitur inter Hieronymũ, & Vicinum nõ debet extendi de perſona ad perſonam. Rol. conſ. 56. nu. 24. Nat. conſ. 470. nu. 6. cum alijs allegatis. Quia pro reſponſione fuit dictum, quod cum fuerit firmatũ ex verbo deſcendentes, nedum vulgarem, ſed & fideicommiſſariam comprehendi ceſſat obiectum ceſſante præſuppoſito in vulgari duntaxat conſtituto.

Digitized by Google

15 Ex mente etiam vltimo loco dixerunt Domini cõſtare de fideicommiſſo reciproco inter deſcendentes Conradi, ex quo filij, & deſcendentes cum qualitate maſculinitatis fuerunt bis in conditione poſiti, ibi, ſi deceſſerint, ſeu eorum deſcendentes, & iterum, ibi, ſi contigerit, quod dicti ſui filij, & eorum deſcendentes maſculi omnes deceſſerint ſine filijs legitimis, qui exiſtentibus coniecturis cenſentur vocati ex cõmuni opinione, quam ſæpiſſime eſt amplexa Rota, & ſignanter in illa Montisfaliſci fideicom. 20. Nouembris 1602. coram bon. mem. Card. Pamphilio, & in Peruſina de Alphanis 22 Iunij 1607. coram R.P.D. Ludouiſio, relata in illis de Pannolinis. 10. Decembris 1610. coram R.P.D. Marcomontio.

16 Quæ coniecturæ, etſi de per ſe minus efficaces eſſent, iunctæ tamen, quod ſufficiant ad fideicommiſſum inducendum, quippe quæ arbitrio iudicis relatæ fuerint, Domini admiſerunt in illis de Alphanis, & de Pannolinis ſupra relatis, & aperte probant Bero. conſ. 104. num. 12. lib. 2. Graſ. in §. fideicommiſſum. q. 14. Surd. deciſ. 162. num. 11.

17 Et ex eis elici quoque vocationem ad portionem patrui, ſeu alterius cohæredes probarunt. Corn. conſ. 306. in fine. vol. 4. Gabr. conſ. 2. nu. 13. in fine. lib. 2. & conſ. 115. nume. 13. lib. 1. Burſat. conſ. 202. nu. 42. vol. 2. & ſæpius hanc concluſionem tenuerunt Domini, vt in illa Romana de Quinque coram R.P.D. Ludouiſio 12. Nouembris 1607. in Vrbeuetana fideicõ. coram R.P.D. Coccino 27. Ianuarij 1606. & nouiſſime in illa de Pannolinis alleg. quæ fuit confirmata 9. Maij 1611. coram eodem D. Marcomontio.

18 Inter ceteras autem, quæ recenſenter per Informãtes D. Maherbalis, ſcilicet ex qualitate maſculinitatis ex feminarum excluſione propter maſculos, ex vocatione feminarum in defectum maſculorũ, ex reciproca inter inſtitutos, etiam vocatione extraneorum, ex compendioſa inter eoſdem inſtituros, & alijs adductis, illæ videntur firmiores, quæ deducuntur ex digreſſu ad plures ſubſtitutionum gradus, & ex ratione conſeruandi bona in agnatione, quibus aliter ſatisfieri non videtur poſſe, niſi vnus alteri ſit grauatus reſtituere, ex quo reſtator actum ſucceſſiuum conſiderauit. Socin. ſen. qui in his terminis loquitur conſ. 250. num. 14. lib. 2. Iaſ. conſ. 140. col. 4. verſ. mens autem. lib 2. Curt. iun. conſ. 16. nu. 7. Marzar. conſ. 4. col. 1. verſ. confirmantur præmiſſa. & conſ. 5. col. 6. verſ. veruntamen, & conſ. 6. col. 6. & id viderur etiam maxime ſuaderi, quia alias diſpoſitio redderetur inutilis, cum nec ad vlteriores in gradibus nominatis, nec ad illos de agnatione bona poſſent peruenire, vt conſiderat Crau. conſ. 22. nu. 2. Curt. iun. conſ. 48. numero 4. quos Rota ſequitur in Vrbeuetana Caſtri Sepij corã bonæ memoriæ Cardinale Seraphino inter impreſſas 579. num. 9. & hæc bene probantur in caſu teſtamenti Conradi.

19 Nam digreſſio ad plures gradus colligitur ex eo, quod teſtator conſiderando deficientiam aliquorum ex inſtitutis, & ſecundo loco omnium inſtitutorum, & eorum deſcendentium maſculorum vocauit feminas deſcendentes cum onere nubẽdi illis de Mugnano, vel de Pitiliano altera eorum recuſante, & demũ alijs de domo Vrſina in genere, & illis deſcendẽtibus ſine prole vocauit maſculos de eiſdem domibus, primo de Mugnano, ſecundo de Pitiliano, quæ ſucceſſiua ſubordinatio aperte ſignificat digreſſum ad plures gradus ſubſtitutionum, vt conſiderat Menoc. conſil. 310. num. 12. vol. 4.

20 Non obſtat, quod hæc digreſſio ad plures gradus, licet facta ſit in plures gradus diuerſos, vnica tamen ſit cenſenda, cum dependeat ab vnico caſu, ſcilicet quando filij, & deſcendentes deceſſerint ſine filijs. Gabr. conſilio 117. numero 14. libro 1. Quia ex facto tollitur obiectum, dum vna expirata non ceſſant aliæ ſubſtirutiones, quia præſupponitur ſucceſſio vocatorum, & deceſſus ſine filijs, qui ſunt gradus diſtincti, & perſonæ diuerſæ, & ſufficit ad hunc effectum, quod reſtator conſiderauerit actum ſucceſſiuum poſſibilem, vt ſupra fuit dictum ex Socin. & alijs allegatis.

21 Contemplatio agnationis videtur etiam ſufficienter probata, quia & ſi expreſſe non legitur, quod teſtator voluerit bona remanere in familia de Vrſinis, tamen certum eſt, quod in familia effectiua non veniũt alij, quam deſcendentes, prout eos vocauit teſtator ſemper præferendo maſculos ipſis feminis deſcendentibus, & quando feminas vocauit eas cum onere nubendi in familijs de Vrſinis voluit admitti, terminando poſtremo omnes ſubſtitutiones in familia contentiua de Vrſinis, atque ita cum alio non tendant ſubſtitutiones, quam ad effectiuam ſui ipſius teſtatoris, & ad contentiuam ſub qua comprehenditur non videtur dubitandum, quin ratio conſeruationis intret ad hunc effectum, vt in fortioribus terminis ex ſola prælatione maſculorum conſiderarunt. Crauett. conſilio 130. numero decimo. verſic. in propoſito noſtro. Veggius conſilio 74. numero 201. Dec. conſilio 31. numero 97. Bald. in l. maximum vitium. C. de liber. præt.

22 Non obſtat, quod ex admiſſione feminarum videatur deſtrui ratio conſeruandæ agnationis, quia per feminas non ſolent conſeruari. §. ceterum. inſtit. de legit. agnat. ſucceſſ. Crauet. conſ. 306. num. 5. Menoch. conſ. 150. num. 39. nam feminæ non fuerunt ſimpliciter vocatæ, ſed cum onere nubendi in altera ex familijs ſupradictis de Mugnano, vel de Pitiliano, quod magis videtur confirmare mentem teſtatoris ad conſeruationem agnationis relatam.

23 Ad id autem in quo Informantes pro D. Horatio valde inſiſtebãt, ſi aliquo modo intelligi poſſet, quod in hoc teſtamento eſſet inductum fideicommiſſum, non tamen fuiſſe ſublatam facultatem ipſis deſcendentibus, & vocatis inſtituendi hæredem aliquem ex familia ex illis verbis; ſed ad proximiores agnatos maſculini generis deferatur hæreditas, vel ex teſtamento per ſuos poſteros faciendo, vel ab inteſtato per text. in l. pater filium. §. quindecim. ff. de legat. 3.

vbi

Digitized by Google

vbi permiſſa licentia alienandi in collibertos legatarios ſuſtinetur alienatio facta in vnum ex eis, & cum text. declarat Menoch. conſilio 327. numero 99. volumine 4.

24 Omiſſis alijs reſponſionibus, quæ ab Informantibus deducebantur, placuit Dominis, quod illa licentia poſteris conceſſa deferendi hæreditatem in proximiores ex teſtamento, vel ab inteſtato præmiſſa uon fuerit ad euerſionem, nec ad limitatiouem ſequentis fideicommiſſi. Non ad euerſiouem, quia verba licentiæ hanc interpretationem non patiuntur, cum ſint reſtricta ad proximiores, & conueniant fideicommiſſo in inferiori parte teſtamenti poſito.

25 Non etiam ad limirarionem reſpectu perſonarum in eodem gradu exiſtentium, quia proximioribus enunciatis omnes iu eodem gradu exiſtentes ſimul vocati cenſentur. Bald. in l. pero. §. fratre. in 1. verſic. ſecunda quæſtio. ff. de leg. 2. Crott. in l. filiusfam. §. Diui. numero 173. ff. de legat. 2. Surd. conſilio 247. numero octauo. volumine ſecundo. & in tantum hoc eſt verum, quod ſi dixiſſet hæreditatem deferendam in proximiorem venirent, tamen eodem tempore omnes exiſtentes in pari gradu, & ſingularis numerus cõtineret pluralitatem. §. ſed ſi plures. inſtit. de legitim. agn. ſucceſſ. Ancharan. conſilio 180. numero 3. Roland. conſilio 38. nnmero 46. volumine quarto. Idem Surd. d. conſilio 247. numero 10. volum. 2. Quare ſiue dictum fuerit, quod hæreditas deſeretur proximioribus, ſiue in ſingulari vſus eſſet teſtator verbo proximiori, ad omnes tamen æqualiter in eodem gradu exiſtentes hæreditas per poſteros, vel ex teſtamento, vel ab inteſtato erat deferenda.

26 Nec text. in l. pater filium. §. quindecim. ff. de legat. 3. videbatur poſſe deſeruire terminis, de quibus agitur. Nam eo caſu venditio iudicio teſtatoris ſuſtinetur, quia permiſerat teſtator quemlibet ex libertis partem colliberti poſſe emere, quod idem non conſideratur in hæreditate deſtinata proximioribus, qui ſinguli in eodem gradu exiſtentes iudicio teſtatoris ad hæreditatem venire non poſſunt, vt ſupra fuit dictum. Atque ita vtraque parte informante Domini reſoluerunt, &c.

R. P. D. VBALDO.

Pampilonen. Parochialis de Aræoz. Veneris 13. Maij 1611.

ARGVMENTVM.

Subrogatio gratioſa in ius collitigantis defuncti, vt iuſtificata dicatur ſufficit iuſtificare litem, obitum in poſſeſſione, & clericatum, & quomodo hæc iuſtificata, & probata cenſeantur.

SVMMARIVM.

Subrogatio gratioſa in ius collitigantis defuncti, vt iuſtificata dicatur ſufficit iuſtificare litem, obitum in poſſeſſione, & clericatum. num. 1.

Beneficium dicitur litigioſum ad effectum gratioſæ ſubrogationis per inhibitionem relaxatam a Rota, & illius exequutionem. num. 2.

Mors probatur ex libro parochi, in quo mortui deſcribuntur. num. 3.

Poſſidens de præterito præſumitur poſſidere in futurum, poſſeſſioque præſumitur ſemper continuata vſque ad mortem. num. 4.

Clericatus ex literis Ordinarij plene probatus cenſetur. num. 5.

DECISIO CCCXXI.

1 PRo Informante videlicet literas ſubrogationis gratioſę ad poſſeſſionem Didaci ad fauorem Sanctij eſſe iuſtificatas, nam cũ Didacus Enriquez accepiſſet poſſeſſionem cuiuſdam Parochialis de Arçoz Pampilon. Diœc. vigore præſentationis, & inſtitutionis ſibi factæ lis fuit illi mota in petitorio a dicto Sanctio ad eãdem parochialem præſentato per eiuſdem oppidi iuratos, & Vniuerſitatem, nec non a Promotore Curiæ Epiſcopalis contendente Eccleſiã eſſe liberam, & cum pro eius libertate pronunciaſſet ordinarius Pampilonen. cauſa appellationis fuit in Rota introducta coram bon. mem. Iuſto, quia lite pendente Didacus deceſſit, & in eius locum, & ad ipſius poſſeſſionem fuit Sanctius collitigans gratioſe ſubrogatus de cuius literarum iuſtificatione dubitaui vna tantum parte informante, quia altera pars pluries citata noluit informare, & Dñi pro iuſtificatione reſpõderunt, vt ſupra, quia in huiuſmodi ſubrogatione ſufficit iuſtificare litem, obitum in poſſeſſione, & Clericatum, vt fuit reſolutum in Lucana maiuſculatus 13. Octobris 1586. coram Orano, & in Burgen. præſtimonij de Pancoruo 24. Octobris 1588. coram Gipſio, & alios ſæpe.

2 De lite conſtat ex magno proceſſu agitato coram Ordinario Pampilonen. & ex commem. oppoſitionis directa bon. mem. Iuſto, cuius vigore emanauit citatio cum inhibitione perſonaliter executa contra Didacum, vt in Summario. nu. 2. quod ſufficit, vt beneficium dicatur litigioſum ad officium gratioſæ ſubrogationis Clem. 2 & ibi Vitalin. nu. 7. vt lit. penden. Vital. de clauſulis, tit. nil. nou. lit. pend. n. 2. ver. & dicitur hunc caſum. Lancel. de attentat. par. 2. cap. 4. in præfatione, num. 48. Sarn. in reg. de ſubrog. collitig. quæſtione 3. verſic. tamen contrarium. Rot. deciſ. 42. num. 12. par. 2. diuerſ. 3.

3 De obitu Didaci conſtat ex libro Parochi, in quo mortui deſcribuntur, cuius partita fuit legitime extracta per compulſum, & producta in actis citata parte. Imol. conſil. 110. in fin. Aym. de antiqui. tempor. parte 1.

parte 1.§.vidimus,& abunde.num.1. præſertim cum hic non agatur ad officium reſeruationis, ſed ſimpliciter ad probandum vacationẽ, vt fuit dictum in Salamantina Beneficij de Arapilles 3.Iulij 1600.coram R.P.D.meo Decano.

4 De poſſeſſione eiuſdem Didaci cõſtat ex toto proceſſu,& teſtibus qui dantur in Summario, nu.4.& 5. vbi habetur comparitio eorum,qui ab ordinario fuerãt deputati cuſtodes,ſeu depoſitarij fructuum dictæ Eccleſiæ qui petierunt, & obtinuerunt ſe declarari pro liberis a dicta deputatione ex quo Didacus adeptus fuerat poſſeſſionem, & fructus perceperat quæ poſſeſſio Didaci præſumitur continuata. Natta conſ. 572.num.18.lib.3.Honded.conſ.20. num.12.lib.1. Menoch. de recuper. remed.15.num.387.& de præſumpt.lib.6.præſump.64.num.1.Rot.deciſ.4.nu.12. & ſeq.par.2.diuerſ.& quidem vſque ad obitum. Nat. conſ.562.num.6.li.3.Rot.deciſ.4. de probat. in neu. etiam ad officium immiſſionis vigore ſubrogationis gratioſæ, vt fuit dictum in Placentina Canonicatus 26.Nouemb.1593.coram Orano,& in Hiſpalen.Beneficij 2.Iunij 1597.coram Gipſio.

5 Clericatus Sanctij probatur ex literis ordinarij Iacen. qui illum ordinauit ad ordinem presbyteratus de licentia ordinarij Pampilonen. vt in Summario, num.7.Grammat.deciſ.81.num.1.Cæſ.de Graſſ.deciſ.87.alias vnica.de præſump. nu.5. Put. deciſ.144. num.5.lib.2.Ex quibus fuit concluſum literas ſubrogationes eſſe iuſtificatas.

REVERENDISS. P. D. PEGNA DECANO.

Hipporegien.Cappellæ Sancti Martini.Die 15. Maij 1611.

ARGVMENTVM.

Poſſeſſio iunior antiquiori non prejudicat in conceſſione mandati de manutenendo. Poſſeſſionemque alicuius Eccleſię accipiens, quando cenſeatur apprehẽdiſſe poſſeſſionem omnium bonorum ad dictam Eccleſiam ſpectantium.

SVMMARIVM.

Poſſeſſio anterior præferenda eſt poſteriori, in materia conceſſionis mandati,de manutenendo.nu.2.

Poſſeſſionem alicuius Eccleſiæ, ſeu beneficij adipiſcens, cenſetur etiam apprehendiſſe poſſeſſionem omnium bonorum ad dictam Eccleſiam ſpectantium. Declara,niſi prius eorundem bonorum poſſeſſio ab alio capta fuerit. numero 3.

DECISIO CCCXXII.

1 CVm in Caſtro Turris, Hipporegien.diœceſis per obitum Fauſtini della Torre vacaſſent duo beneficia,vnum Sancti Iacobi quod eſt de Iure patronatus Dominorum d. Caſtri,alterũ Sancti Martini, Turinus de Turinettis prouiſus a Papa de beneficio Sancti Martini cum vellet apprehendere perſonam D.Carolus Bernardinus vnus ex Dominis dicti Caſtri præſentatus,& inſtitutus in beneficio Sancti Iacobi exequutioni literarum Apoſtolicarum ſe oppoſuit aſſerendo non extare,niſi beneficium Sãcti Iacobi. Vicarius tamen Hipporegien.nõ obſtante d.oppoſitione Turino tradidit poſſeſſionem Beneficij Sancti Martini,de cuius exiſtentia poſtea in Rota conſtare. Fuit deciſum illudque habere aliqua bona, quæ per deciſiones Rotales fuerunt ſpecificata, quibus ad fauorem Turini conſtitutis petebat mandatũ de manutenendo, ſuper quo dato dubio Rota illud ſibi denegauit.

2 Quia licet Turinus accepiſſet poſſeſsionem beneficij Sancti Martini, ſub die 22.Aprilis 1600.prædictus tamen Carolus paulò antea, ſub die 2. eiuſdem menſis Aprilis in ſpecie acceperat poſſeſſionem eorũdem bonorũ,cuius poſſeſſio tanquam anterior in hoc concurſu erat præferenda,c.1.licet cauſam.de probat. Menoch.de retinen.remed.3.num.725.& ſufficit anterioritas per horam,vt dixit Bal.in l.de rebus. nu.2. C.de donat.ante nupt. Caſſad.deciſ.20.incip. quotidianum eſt in Curia,num.1.de præb. Put.deciſ.372. incip.in vna Tiburtina.lib.2.Ferret.conſi.5.incip.in cauſa Canonicatus,nu.8.lib.1.

3 Poſſeſſio autem Turini de beneficio non extendebatur ad bona per Carolum tunc poſſeſſa. Abb.conſ. 71.inci.videatur prima fronte. num.3. verſ.dummodo alius.lib.2. Pariſ.conſil.25. incip. vidi conſilium. numero 36.libro quarto. Crauet.de antiquit.temp. par.4.§.primo,num.58.verſ.dummodo alius. Licet enim verum ſit poſſeſſionem bonorum alicuius beneficij exiſtere penes Cappellam, ſeu Eccleſiam,ſiue in hoc caſu penes beneficium S.Martini,cuius Turinus poſſeſſionem apprehenderat, vt conſequenter videretur poſſeſſionem bonorum apprehendiſſe,id tamen non habet locum,quando medio tempore,id eſt poſt vacationem beneficij, & ante adeptã illius poſſeſſionem tertius naturalem poſſeſſionem apprehendit. Innocen.in capit.cum in officio,nume.6. verſic.& ideo. de teſtam.Papazzonus ad Rotam deciſ.prima, num. quarto,verſ.reſpondeo ad primum,de reſtitu.ſpoliat. in nou. & fuit dictũ in vna Lucana optionis. die 24. Aprilis 1606.coram Domino Manzanedo.

4 Ceterum, quia in deductis, & declaratis in Rota ad fauorem Turini conſtabat de eius bono iure,& quod multa de bonis per Carolum occupata re vera pertinebant ad beneficium Sancti Martini. Domini dicebãt de opportuno remedio Turino prouidendũ. Nam licet ei per viam manutentionis ſubueniri non potuiſſet, non tamen concludebatur ab alijs iuris remedijs. Et ita fuit concluſum.

R.P.D.

R. P. D. VBALDO.

Fauentina Bonorum de Naldis. Mercurij 18. Maij 1611.

ARGVMENTVM.

Eligendi ſucceſſorem facultas alicui a teſtatore data, quando in vita eligentis fieri poſſit.

SVMMARIVM.

Eligendi ſucceſſorem facultas alicui a teſtatore data ſi fuit reſtricta ad tempus mortis, electio antea facta non valet, ſecus ſi fuerit data facultas eligendi non modo tempore mortis, ſed etiam in vita. num. 1. Declara, vt num. 2. & 3.

Electio ſucceſſoris non poteſt fieri in vita eligentis, quando hæreditatis reſtitutio facienda eſt poſt mortem. numero 3.

Subſtitutio vna non infert ad alteram, quando verba non ſunt dubia, ſed clara, ſuntq. ſubſtitutiones ſingulæ per ſe perfectæ, & ſeparatæ. nu. 4.

Filius an, & quando in fideicommiſſis cenſeatur vocatus poſt mortem patris. nu. 5. & 6.

Dictio deinde denotat ordinem ſucceſſiuum. nu. 7.

Subſtitutio, quando cenſeatur facta ordine ſucceſſiuo. numero 7.

DECISIO CCCXXIII.

1 PLacuerunt Dominis deciſiones duæ conformes in hac cauſa factæ, altera coram bon. me. Iuſto 2. Maij 1608. altera 3. Decembris præteriti coram me, ex rationibus ibi adductis. Neque obſtare dixerunt, quod in caſu l. cum pater. §. a filia. ff. de legat. 2. & alijs allegatis, facultas eligendi eſſet reſtricta ad tempus mortis, & ideo electio ante facta irritaretur propter præiudicium eorum, qui tempore mortis eligi potuiſſent, vt illum tex. intelligit Molin, de primogen. Hiſpan. lib. 2. cap 4. num. 23. & ſequen. Sed hic videatur permiſſum Lauræ, vt eligeret nō modo tempore mortis, ſed etiam in vita, cum etiā ſi tranſire vellet ad ſecundas nuptias poſſet eligere, & ſic intrare videatur doctrina Bald. in rubr. C. de reuoc. his, quæ in fraud. credit. nu. 7. in fi. quod electio non collata in tempus mortis poteſt fieri in vita. Bartol. in l. vnum ex familia. num. 6. in fi. ff. de leg. 2. Anchar. conſil. 202. nu. 4. cum alijs alleg.

2 Quia fuit reſponſum, licet electio non eſſet reſtricta ad tempus mortis, tamen reſtitutionem hæreditatis fuiſſe expreſſe coarctatam ad dictum tempus, & ſic ſi non electio, ſaltem effectus electionis fuit collatus in tempus mortis, quo caſu licet hæres elegerit in vita, tamen eius electio non eſt ſortita effectum, nec potuit dici electio quo vſque potuit retractari. Potuit autem reuocari vſque ad mortem, cum fuerit facta in vltima voluntate. Siue poſtea electio in tempus mortis collata eſſet, ſiue ſimpliciter, ſiue tam in vita, quam in morte concederetur, vt expreſse dicit Molin. loco ſupra cit. ſub nu. 36. verſ. ſi in vltima.

3 Vltra quod Doctores ex aduerſo citati loquūtur, quando hæres iuſſus eſt reſtituere ſimpliciter, ſecus ſi poſt mortem, vt hic. Tunc enim non poteſt fieri præiudicium ijs, qui ſuperſunt tempore, quo cedit dies fideicommiſſi, dicta l. cum pater. §. a filia, & ibi glo. in ver. electionem. ff. de leg. 2. l. filiusfamilias. §. Diui. il primo. ff. de leg. 1. cum alijs allegatis in dictis deciſionibus, & hanc diſtinctionem ſenſit Illuſtriſs. Cardin. Mantica, de coniect. vltim. volunt. lib. 8. tit. 5. ſub nu. 20. verſ. neque obſtat.

4 Non obſtat, quod in caſu ſecundarum nuptiarum ſubſtitutio haberet locum in vita Lauræ, quia ab vna ſubſtitutione non poteſt inferri ad alteram, cum verba non ſint dubia, ſed clara. Gabr. conſil. 124. nu. 19. lib. 2. Odd. conſ. 95. numer. 51. & ſint ſubſtitutiones ſingulæ per ſe perfectæ, & ſeparatę. Bart. in l. iam hoc iure. §. vltimo. ff. de vulg. Gabr. conſil. 95. num. 12. libro primo. Præterquam quod nec eiuſmodi ſubſtitutio plenum dici poterat ſortiri effectū, cum reuertente muliere ad ſtatum viduitatis eſſet ſibi reſtituenda hæreditas a ſubſtituto a ſe electo, vt expreſſe cauetur in teſtamento,

5 Non obſtant, quæ dicuntur de vulgari, quod ſcilicet caducato vno gradu ſubintret alius per modum vulgaris. Vnde defuncto Aenea ante mortem Lauræ, & ſic ante euentum diei fideicommiſſi videatur ſubintrare eius filius per doctrinam Barto. in l. quamdiu inſtitutus. num. 10. ff. de acquir. hæred. Menoch. conſil. 106. num. 158. lib. 2. cum alleg.

6 Quia reſpondetur illa procedere, quando ſubſtitutio eſt facta de perſona certa, vt ſi hoc caſu Aeneas eſſet ſubſtitutus, & poſt eum ipſius filius, eo præmoriente, fieret locus ſubſtitutioni vulgari, ad fauorem filij, ſed hic fuit ſubſtituta perſona incerta, vel certa de incertis, vt fuit latius deductum in deciſione prædicta coram me, & ideo deficiente vocatione Aeneæ, qui non fuit vocatus ſub certa denominatione, neque ipſius filius vocatus dici poteſt, tanquam deficiente fundamento vocationis, vt fuit dictum in Maceraten. Hæreditatis. 18. Iunij 1607. coram bo. memoriæ Iuſto, & in eadem cauſa 18. Iunij 1610. coram R. P. D. Manzanedo, vbi in ſpecie reſpondet ad d. cōſil. Menoch. 106. lib. 2.

7 Addebant etiam nonnulli ex Dominis, quod hic omnino excludi videbatur vulgaris ex clara voluntate teſtatoris, qui voluit primogenitum ſuccedere poſt obitum patris electi, vt clare colligitur ex illis verbis, quia primo voluit poſt Lauram eius vxorem hæreditatem, & bona peruenire ad vnum ex filijs Vincentij, & deinde ad primogenitum, ſic electi, ponderando illud verbum, Et deinde, quod denotat ordinem ſucceſſiuum. l. potior. ff. qui potior. in pignor. habeantur. Rebuff. in l. portus. & in l. appellatione parentis. in verbo,

bo, deinceps.ff.de verborum ſignif.& requirit, quod electus primo ſucceſſerit, vt primogenitus ſuccedere poſſet, vt in ſimilibus terminis fuit conſideratum in dicta Maceraten.hereditatis.verſ.quæ comprobãtur, coram bo.mem.Iuſto. Atque ita deciſum.

REVERENDISSIMO P. D.

ATTREBATEN.

Conſtantin. Iuriſdictionis. Mercurij 18. Maij 1611.

ARGVMENTVM.

Territorium, quando dicatur exemptum a iuriſdictione Epiſcopi, & nullius Diœceſis, latè in hac deciſione explicatur, & etiam declaratur an, & quando exemptio non faciat, vt loca exempta ſint extra diœceſim.

SVMMARIVM.

Abbates, alijque inferiores Prælati vbi habent territorium ſeparatum illud dicitur eſſe nullius Diœceſis, ſed eſt propria Diœceſis, & per ſe, & hoc reſpectu etiam ipſi quoque vocantur Diœceſani.num.1.

Papa ſolus ex priuilegio ſæculari poteſt ſeparare Diœceſim, & illam alicui Abbati, ſeu Prælato inferiori ſupponere.num.2.

Priuilegium exemptionis non facit, vt loca exempta ſint extra Diœceſim.nu.3.& ſeqq.

Priuilegia eximentia Monaſteria, & eorum membra non dicuntur eximere loca, & Caſtra, ſiue Populum, nec concludunt territorium ſeparatum, ſed exempti dicuntur habere tantum iuriſdictionem in perſonis, non in locis. numero 6.

Locus exemptus an, & quando conſtituat territorium per ſe diuerſum.nu.3.& ſeqq.& nu.7.& ſeqq.

Exemptio a Diœceſi, licet ſufficiat titulus putatiuus, & inualidus, vt præſcribatur, iſte tamen titulus debet eſſe iuſto errore cauſatus.num.8. vbi etiam quando titulus putatiuus dicatur iuſto errore cauſatus. nu.8.

Pars conſiderari non poteſt, niſi reſpectu totius. numero 9.

Dominium, & iuriſdictio temporalis, nihil commune habent cum territorio, & iuriſdictione ſpirituali. numero 10.

Præſcriptio nulla operari poteſt, vt in eadẽ Ciuitate ſint duo capita, quod ſcilicet eadem Ciuitas ſubiaceat Epiſcopo, & Abbati, ſeu alio Prælato inferiori. num.11.

Epiſcopalia iura præſcribi poſſunt ab inferioribus. numero 12. Vbi declaratur, quomodo procedat hæc concluſio ibid.

Teſtes deponentes de eo, quod iuris eſt, non probant, niſi reddant ſufficientem cauſam ſcientiæ. nu.13.

Præſcriptio immemorabilis excluditur per actus contrarios. numero 13.

DECISIO CCCXXIV.

1 POſt deciſionem in hac cauſa factam 16. Nouembris anno 1607. de concedendo mandato de manutenendo Abbati S. Galli in exercenda iuriſdictione ſpirituali in Eccleſijs Parochialibus, & locis articulatis dominio illius temporali ſubiectis, cauſa iterum atque iterum propoſita fuit ſuper ijſdem. Verum quia medio tempore pro vtraque parte literæ Compulſoriales, & remiſſoriæ expeditæ, & ad Vrbem remiſſæ, multæque nouæ probationes factæ fueruut, Domini animaduertentes reſolutionem pendere a negotio principali, ordinarunt cauſam reſtringi. Cumque primo loco diſputandum occurreret, an Eccleſiæ Parochiales de quibus agitur eſſent in Diœceſi Conſtantienſi, Informantes pro Abbate contenti fuerunt illud præſupponere, & cum tali præſuppoſito, ſine veri præiudicio, diſputare, an Abbas habeat territorium ſeparatum: quo diſcuſſo, dictum fuit hoc non probari: Eo enim ipſo, quod huiuſmodi Eccleſiæ & loca ſunt in Diœceſi, non poſſunt conſtituere territorium ſeparatum. Hoc enim idem foret, ac ſi eſſent extra Diœceſim, quæ ſibi inuicem repugnãt, & implicant contradictionem, ſimulque ſtare nõ poſſunt. Ideoque vbi Abbates, vel alij inferiores Prælati habent territorium ſeparatum, illud dicitur eſſe nullius Diœceſis, ita vt nec in Diœceſi nec de Diœceſi alterius cõferri poſſit, ſed eſt propria Diœceſis, & per ſe, reſpectu cuius ipſi quoque Diœceſani vocantur. gloſ.in clem.1.§.volumus.in verb.Diœceſanis. & ibi Card.in 4.q.num.2.Vitall.num.4.Imol.numero 38. Abb. num. 15. de foro compet. ac de talibus dici poteſt, quod habent territorium ſiue forum, l.pupillus, §.territorium.de verb.ſignif.

2 Huiuſmodi vero territorium ſolus Papa concedere poteſt ex priuilegio ſpeciali, ad quẽ ſolum ſpectat, vt partem ſeparet a Diœceſi, Hoſt.in ca.cum contingat,num.1.de foro compet.& ibi Butr. num. 11.verſ. de conſuetudine autem. Panorm.num. 18. Belam.numero 15.verſ.tamen certum eſt, & fuit dictum in Calaguritana Iuriſdictionis 16.Iunij 1606.coram me.

3 Talia autem viſa non fuerunt priuilegia, quibus Abbas S.Galli fulcitur. Illa enim continent exemptionem, quæ non facit, vt loca exempta ſint extra Diœceſim: licet enim non ſint de Diœceſi, tamen ſunt in Diœceſi.c.cum Epiſcopus.& ibi Franc.in 2.notab.& Gemin.num.3.de offic. ordin. in 6.c.2.& ibi Gemin. nume.17.verſ.fundamentum, & Franc.in §.ſtatuto, num.10.& ſeqq.de conſtit.eod.lib.gloſs.in clem.frequens.in verb.primi anni, & ibi Vitall.num.127.de exceſſ.prælat.idem in clem.2.nume.42.& ſeq.de priuil.Abb.in c.Apoſtolicæ.nume.3.de donat. Anchar. in c.poſtulaſti,numer.45.de for.compet. & in d.c.2. num.10.de conſtit.in 6.Felin.in c.graue. nume.2.de offic.iud.ordin.Federic.de Sen.conſi.2.num.quarto. verſ.

verſ.quod autem,& num.7.Vbald. de Canonica Epiſcop.& paroch.c.4.q.6.nu.11. Fuit dictum in Volaterranen.Iuriſdictionis.14.Ianuarij 1581. coram bonæ memoriæ Brauo, quæ eſt diuerſ. 207. par. 2. & in dicta Calaguritana Iuriſdictionis 16.Ianuarij 1604. coram R. P. D. meo Decano, & 16.Iunij 1606. coram me.

4 Idque ratione comprobatur, quia ſi loca non eſſent in Diœceſi, fruſtra imperraretur priuilegium exemptionis, tale autem priuilegium ſolum eximir a ſubiectione, non autem a ſituatione, & denominatione. Vitall.d.Clem.2.numero 44.de priuil.& Franch. in d.cap.2.§.ſtatuto.verſic.ſed aduerte. de conſtitut. in ſexro.

5 Et generaliter omnia, quæ per priuilegia exemptionis Epiſcopo expreſſe non adimuntur, illi cenſentur reſeruata, & remanent ſub eius Iuriſdictione. Anchar.d.c.poſtulaſti.nu.45. ante med. verſ.quod probo.de for.compet.& d.c.2.ſub num.10.ante med.verſic.quod probo.Franch.etiam num.10.verſ. quando Prælatus.de conſtit.in 6.

6 Præterea priuilegia eximentia Monaſteria, & eorum membra non eximunr loca, & caſtra, ſiue populum. Ideoque non concludunt territorium ſeparatũ, ſed exempri dicuntur habere tantum iuriſdictionem in perſonis, non in locis.c.per exemptionem. vbi Gemin.num.5.Franch.num.3.verſ.quinto nota. & Anchar.num.3.verſ.quarto nota.de priuil.in 6. Guiliel. de Monte Lauduno, in Clement.paſtoralis. num.24. lib.1. Fuit dictum in Aretina, ſeu Montis Politiana iuris viſitandi 9.Maij 1586.coram bo.me.Rubeo, & in Tiraſonen.Iuriſdictionis de Tudela 5.Iunij 1593. coram Illuſtriſ.Card.Mellino.

7 Et quamuis Doctores nonnunquam dicant, quod locus exemptus conſtituar territorium per ſe, quos cumulat Roland.conſ.33.num.44.& ſeqq.par.3.illi loquuntur improprie, vel intelligendi ſunt quoad certos effectus, & per modum æquiparationis. Fel. in d. c.graue.num.2.in fin fuit dictum in d. Volaterranen. Iuriſdictionis.nume.4.& in Salamantin. Iuriſdictionis 14. Decembr.1579.coram bo.mem. Card. Seraphino, & in dicta Calaguritana.

8 Ex quibus ſequitur dicta priuilegia, nec eſſe talia, quæ ſaltem cauſam præbeant præſcribẽdi. Licer enim ſufficiat titulus putatiuus, & inualidus, tamen intelligitur, quando eſt iuſto errorẽ cauſatus, vt per Caputaq.deciſ.361.num.4.lib.2.Fuit dictum in Toletana Decimarum 22.Maij 1592.coram Illuſtriſ.Cardin. Arigonio. Qui iuſtus error non cadir in iſtis priuilegijs, cum non ſolum ſint reſtricta ad exemptionem, verum etiam clara, dum enunciant Monaſterium S. Galli, oppidi de S. Gallo, S. Benedicti Conſtantien. Diœceſis, Prouinciæ Maguntinæ, & in contextu Epiſcopum Conſtantien. nominant Ordinarium, Ita vt ex lectione ipſorum priuilegiorum reſultet mala fides quoad iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem excluſo Ordinario.Gemin.conſil.96.num.4.verſ.ſed quoties legunt.

9 Non obſtat, quod priuilegia eximunt membra tã ſæcularia, quam ſpiritualia, quæ Abbates pro tempore poſſidebant, & in poſterum poterant adipiſci. Nam Eccleſiæ, de quibus agitur, non poſſunt dici membra Monaſterij, niſi illi fuerint vnitæ, cum pars conſiderari non poſſit, niſi reſpectu totius, vt not. in Clem.1. de exceſſ.prælat.& in Clem.1.vbi Imol.nume.29. de reſcript.Corn.conſilio 262.nume.3.libro 3.& in terminis fuit dictum in Eugubina S. Petri de Vignato. 14.Martij,& 21,Maij 1591.coram bo.mem.Bubalo, & in Alexandrina S.Stephani 20.Iunij 1497. coram bo.mem.Litta.

10 Nec facit, quod Abbas in iſtis locis obtinet dominium, & iuriſdictionem temporalem, quia illa nihil habenr commune cum territorio, & iuriſdictione ſpirituali.c.1.de relig.domib.gloſ.in c.1.in verſ. diuitis. 10.diſt.gloſ.in Clem.ne Romani.§.ſane.in verb.diœceſim.de elect. Hoſt.in c.ſuper eo. num.3. de paroch. & in c.querimoniam.num.2.& ibi But.in fin.de Iure patron.Felin.in c.cum cauſam.numero 12. verſic. ſecundo ſcias. deprobat. Guiliel. de Monte Lauduno. in d. Clem.paſtoralis.nume.21.de re iudic.& fuit dictum in Burgen. Iuriſdictionis S. Ioannis 4. Decembris 1595.coram bo.mem.Orano, & in dicta Calaguritana coram me.

11 Neque vero Abbati ſuffragari poteſt conſuetudo, ſiue præſcriptio: Quicquid enim alias dictum ſit, cum ageretur ſolum ad effectum manutentionis, & negaretur territorium Abbatis eſſe intra fines Diœceſis Conſtantien. at nunc quandoquidem non agitur de manutenrione, vel de exercitio iuriſdictionis, ſed de territorio in genere, & attento, quod ponitur territorium Abbatis eſſe intra fines, nulla conſuetudo, vel præſcriptio operari poteſt, vt in eadem Ciuirare ſint duo capita, hoc enim eſſet monſtrum, vt not. Hoſt. in d.c.cum contingat.nu.1,de for.compet.& in c.quanto.num.13.& c.quoniam.num.2.de offic. Ordinarij, vbi tradit, quod cum Epiſcopatus ſit vnum corpus, cuius caput eſt Epiſcopus, ſi ponantur ibi duo Epiſcopi, fiet vnum corpus duo capita habens, quod eſt mõſtroſum, ſiue prodigioſum, quod natura abhorret, & ius reſpuit: Et quod hoc non ſir poſſibile, vt Abbates, vel Prælati inferiores præſcribanr territorium, vt ſeparatum ab Epiſcopo, ita vt quaſi caput faciant in eadem Diœceſi, poſt Hoſt. docet Butr. in d.c. quoniam contingat.num.11.verſ.de conſuetudine.& ibid.poſt vtrumque. Abb.nu.18.& 19.& Bellem numero 15. verſ.ego autem relinquens, & nume.16.verſ. nec valet ratio. Eſſet enim conſuetudo, ſiue præſcriptio irrationabilis, & circa ea, quæ de ſui natura præſcribi nõ poſſunr, in quibus præſcriptio etiam immemorabilis locum non habet.Gabr.de præſcript.concl.1.num.8. & num.36.

12 Nec obſtat, quod omnia iura Epiſcopalia ad vtrãque legem, ſiue iuriſdictionalem, ſiue Diœceſanam pertinentia ſunt per inferiores Epiſcopis præſcriptibilia, ita quod Epiſcopus non poſſit ibi conſtituere Officialem, & ſic poſſunt præſcribi etiam cum territorio,

Rot.deciſ.2.de præſcrip.in no. quam allegat Abb.in d.c.cum contingat.nu.11.de for.compe. Fuit dictum in Volatertanen. ſeu nullius iuriſdictionis 13. Aprilis 1584.coram bo.mem.Orano: Quia hoc intelligendum eſt, vt ſe explicat Abb. vbi ſup. num. 18. & ſeq. nec non alij præcitati, ſi volũt quærere quaſi ſub Epiſcopo, ſi vero præſcripſerint territorium ſeparatum, non amplius dicendi ſunt eſſe in Diœceſi.

13 Accedit, quod teſtes Abbatis deponentes de eo, quod eſt iuris, abſque eo quod reddant ſufficientem cauſam ſcientiæ, non probant, & immemorabilis excluditur per actus contrarios, de quibus in facto c. illud, & ibi gl. in verb. inconcuſſæ, & verb. interruptio, c. auditis. & ibi Innoc. ſub num. 5. de præſcript. Bar. in l. naturaliter, ſub nume. 27. ff. de vſucap. Balb. de præſcrip. 3. par. 6. par. prin. q. 4. princ. num. 40. verſ. idem dicit Bartol. Put. deciſ. 436. lib. 2. & fuit reſolutum in Aquinaten. beneficij 29. Aprilis 1602. corã R.P.D. meo Ludouiſio, & in d. Burgen. S. Ioannis, coram bo. mem. Orano: Nec non per teſtes examinatos pro parte Epiſcopi, quorum depoſitiones habent pro ſe aſſiſtentiam iuris, & reddunt cauſam ſcientiæ, & numerant multos actus ſingulares.

R. P. D. VBALDO.

Mantuana Bonorum. Veneris 20. Maij 1611.

ARGVMENTVM.

Appellare quando liceat a decreto examinis teſtium ad perpetuam rei memoriam, præſertim ſi iudex teſtium examinatorum depoſitiones mandauit poni ad partes.

SVMMARIVM.

Decretum, in quo iudex pronunciat procedendum eſſe ad vlteriora, in examine dicitur interlocutorium, & ab eo interpoſita appellatio non cauſat attentata. numero 1.

Appellatione ab interlocutoria non obſtante, poteſt iudex a quo recipere teſtes ad perpetuam rei memoriam. numero 2.

Teſtes quot iudex examinari mandat, & eorum dicta poni ad partes dicuntur examinati nõ ad publicationem.

Sed ne probationes pereant, eoſque examinare ad perpetuam rei memoriam etiamſi examinatio petatur ab Actore. num. 3. & 4.

DECISIO CCCXXV.

1 CVm Iudex delegatus ad recipiendum teſtes ad perpetuam rei memoriam pro parte D. Aemiliæ, fuiſſet interlocutus procedendum eſſe ad examen, prout proceſſit, a quo decreto fuit appellatum ad A.C & demum tota cauſa ad Rotam eſſet deuoluta, pretendebatur dictum examen fuiſſe attentatum, & reuocandum. Quare dato de hoc particulari dubio, Domini reſoluerunt nõ conſtare de attentatis, quæ veniant reuocanda, quia tale decretum per quod iudex pronunciauit procedendum eſſe ad vlteriora in examine videtur fuiſſe interlocutorium c. ſignificantibus, de nou. oper. nunc. Franc. in c. cum ceſſante. num. 49. de appell. vnde appellatio ab eo interpoſita non cauſauit attentata, cum adhuc non eſſet inhibitum, c. non ſolum. de appel. in 6. Guid. Pap. deciſ. 436. num. 10. Berous conſil. 106. nu. 9. libro 3. Lancell. de attent. appell. pend. limit. 1. nu. 6. Marãt. de ordin. iudic. par. 6. in verbo. Et quandoque appellatur, num. 172.

2 Et in ſpecie, quod nõ obſtante appellatione ab interlocutoria poſſit iudex a quo, recipere teſtes ad perpetuam rei memoriam, tradit Felin. in cap. quoniam frequenter, ſub num. 4. verſ. & vt intelligas, vt lit. non conteſt. Marſil. ſingul. 258. incipit plura, Marant. vbi ſup. num. 206. Menoch. de recuper. remed. 17. nu. 40. Lancell. dicta limit. prima. num. 7. & 8. & limit. 38. nume. 1. & 2. & limit. 43. nume. 3. & ſeqq. Veſtr. in prax. lib. 6. cap. 2. num. 4. Rolan. conſ. 23. num. 19. libro 3. & adducunt ad hoc Felin. Marſil. & alij, Rotam deciſ. 2. de teſtib. in antiq. quæ tamen loquitur de Iudice ad quem, quod poſſit tales teſtes recipere, non autem de Iudice a quo, vt etiam aduertit Lancellot. dicta limit. 43. num. 7.

3 Atque prædicta eo facilius videbantur procedere in hoc caſu, in quo iudex non attulit parti præiudiciũ irreparabile, cum oppoſitiones factas pro parte D. Caroli contra dictum examen non reiecerit, ſed reſeruauerit ſuo loco, & tempore diſcutiendas, immo mandauerit dicta teſtium poni ad partes, ex quo apparet, fuiſſe illos teſtes examinatos non ad publicationem, ſed ne probationes perirent, quo caſu licet eos examinare etiã ſi examinatio petatur ex parte actoris, Bart. in l. in lege Aquilia ſi deletum. ſub numer. 1. in primo caſu. ff. ad leg. Aquil. Corn. conſ. 172. num. 1. libro 2. quia parti non preiudicat, & ſaluæ ſunt ſibi exceptiones, & contra perſonas, & contra dicta teſtium. Rolã. dicto conſil. 23. ſub nu. 22. lib. 3. & tales teſtes ad partem poſiti habentur pro nõ examinatis. Veſtr. in prax. lib. 6. cap. 2. num. 24. Surd. conſil. 311. nume. 74. lib. tertio, & omni caſu poterant dicti teſtes ſuo tempore repeti, ſi ſuperuixerent. Lancellot. dicta limit. 38. numero quarto.

4 Ex quibus ceſſant, quæ ex aduerſo adducuntur, de grauamine illato ex dicto decreto, cum potuerit D. Aemilia ſtatim agere via ordinaria, & teſtes formiter inducere, vnde non videbatur ſibi fuiſſe concedendũ remedium extraordinarium examinandi ad perpetuam rei memoriam, Ioan. And. in c. ſignificauit, numero 16. & ibi Addent. in litera C. de teſtib. vbi etiã Felin. num. 6. verſ. ſecunda concluſio, cum alijs allegatis, cum ex prædictis appareat, nullum fuiſſe parti illatum grauamen. Vltra quod dicebatur ex potẽtia,

&

Digitized by Google

&oppoſitionibus aduerſarij nunquam potuiſſe deueniri ad litis conteſtationem. Ideoque iuſtam fuiſſe datam occaſionem D. Aemiliæ petendi dictum examen ad perpetuam rei memoriam, Lanfranc.in cap. quoniam contra.concl.8.de prob.Gail.pract.obſeru. lib.1.obſeru,92.num.12. Cetera quæ opponebantur circa nullitatem,& iniuſtitiam dicti decreti, non videbantur eſſe præſentis inſpectionis, in qua ſolum agitur de attentatis.Et ita deciſum.

REVERENDISSIMO P. D. COCCINO DECANO.

Calaguritana Beneficij de Alegria. Mercurij 25. Maij 1611.

ARGVMENTVM.

Quaſi poſſeſſio conferendi beneficia ſuffragatur ad effectum validitatis collationis, de qua agitur.

SVMMARIVM.

Quaſi poſſeſſio conferendi beneficia ſuffragatur ad effectum validitatis collationis,de qua agitur.nu.1.

Subreptio non præſumitur,niſi probetur,nec ſubreptionis exceptio impedit quaſi poſſeſſionem conferendi beneficia, niſi ſuper ea per tres conformes fuerit cognitum: numero 2.

DECISIO CCCXXVI.

1 DOmini perſtiterunt inireſolutis, ſcilicet beneficium eſſe adiudicandum Ioanni Laſcano,cum obtineret prouiſionem ab Epiſcopo,qui eſt in quaſi poſſeſſione conferẽdi, iuxta motum proprium Sixti,de quibus prouiſionibus conſtat in alio proceſſu coram me in cauſa Calaguritana nullitatis indulti,quę quidem quaſi poſſeſſio ſuffragatur ad effectum validitatis collationis, vt dicitur in alia deciſione,& cũ dignitas ſit in iſta quaſi poſſeſſione, illa ſuffragatur,etiam ſucceſſori in cauſa Montis Regalis iuriſdictionis coram me.

2 Neque obſtat,quod Motus Proprius Sixti Quinti fuerit ſubreptitius,quia hoc non probatur,& quatenus probaretur non releuaret, vt dicitur in alia deciſione, quia ad effectum validitatis collationis attenditur quaſi poſſeſſio,& Breue Clementis Octaui non eſt attendendum cum fuerit ſubreptitium, & licet replicetur, quod ſi non eſt attendendum illud Breue tanquam ſubreptitium, non eſt quoque attendendus Motus proprius Sixti Quinti, qui eſt ſubreptitius, quia,vt iam dictum eſt,non conſtat de iſta ſubreptione, & quatenus conſtaret cum adſit quaſi poſſeſſio conferendi, donec per tres conformes cognoſcatur ſuper ſubreptione,interim Epiſcopus nõ eſt ſua poſſeſſione priuandus.

3 Ceterum,quia Clerus ante Motum proprium Sixti erat in quaſi poſſeſſione conferendi, & hoc non dubitatur, & cum in deciſionibus Calaguritanis Sanctorum Andreæ,& Iacobi 28.Februarij 1603.& 23. Februarij 1604.coram bo.me.D.Litta dicatur, quod vigore Breuis Clementis Octaui Epiſcopus reſtituit Clerum ad illam quaſi poſſeſſionem in quo exiſtebat ante Motum proprium Sixti Quinti, quod ſi eſſet verum Clerus eſſet in quaſi poſſeſſione. Cum Epiſcopus facto proprio cecidiſſet. Ideo ſuper hoc particulari ſtatui iterum conſulere Dominos meos. Et ita fuit concluſum.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. LANCELLOTTO.

Carpentoraten. Penſionis. Mercurij 29. Maij 1602.

ARGVMENTVM.

Penſio tranſlata vigore facultatis transferendi, an dicatur noua penſio, vel antiqua, & an dicatur conditionalis,per clauſulam dummodo centum remaneant pro Rectore, & quis debeat hanc conditionem probare.

SVMMARIVM.

Penſio tranſlata in vim conceſſa facultatis transferendi an dicatur noua penſio, an vero ſit eadem antiqua, & quomodo reguletur.nu.1.& ſeqq.

Penſio reſeruata cum clauſula dummodo centum remaneant pro Rectore,an ſit conditionalis, & quis debeat probare, quod centum remaneant pro Rectore. nume.3. & ſequentib.

Alius dictio licet proprie ſumpta diuerſitatem ſignificet in ſuppoſito, denotat tamen identitatem in ſubſtantia. numero 7.

Similis dictio ſignificat identitatem in effectu. nu.7.

DECISIO CCCXXVII.

1 POſt factam reſolutionem,quod Dominus Epiſcopus Tridentinus non teneretur ad iuſtificationem clauſulæ dummodo,niſi in caſum in quem ſuper Epiſcopatu Carpentoraten. aliæ penſiones adeſſent,quia hoc ſolum caſu intraret dicta clauſula,& penſio fuiſſet conditionalis, fuerunt pro parte Domini Epiſcopi Carpentoraten. oſtenſæ literæ reſeruationum duarum pẽſionum ad fauorem Illuſtriſſimorum Cardinalium Baronij, & Burgheſij. Nam S.D.N.poſtquam bo.mem. Cardinali Madrucio cõ-

ceſſerat

ceſſerat facultâtem transferendi, & antequàm fieret tranſlatio, has duas penſioues ſuper fructibus Menſæ Epiſcopalis Carpentoraten. iuipoſuerat, ac ideo cum in penſione translata videretur reperita dicta clauſula dummodo, attento quod vigore ſacultatis transferendi tranſlatio facienda erat cum eiſdem clauſulis, de quibus in prioribus reſeruationibus, & iuxta priorum reſeruationum continentiam, & tenorem tantũ. & cum de tempore translationis reperirentur illę duę penſiones, videbatur dicendum, penſionem translatã fuiſſe conditionalem, quamuis talis nõ eſſet antiqua, quæ cum tam vigore facultatis transferendi, quam in ipſa translatione fuerit extincta, & hæc noua reſeruata potuit diuerſo iure cenſeri, & ſic recipere hanc conditionem iſtius clauſulæ dummodo. Quæ vt in alia deciſione dictum fuit, erat appoſita etiam ad fauorem titularis, & Eccleſiæ. Cum enim hæc forma ſit in facultate transferendi præſcripta, vt antiqua penſio caſſetur, abſurdum erat dicere, quod hæc ſecunda reſeruanda, eſſet illamet iam caſſata. Ac inde Caſſad. deciſ. 10. num. 8. de reſcrip. Veſtrius in praxi. c. fin. numero 2. libro 3. dicunt, non eſſe dandam clauſulam ſinę retardatione contra titularem, & ad fauorem translatarij, cum non ex primis, ſed ex ſecundis literis translationis agatur, quæ afferant ſecum exceptionem primæ penſionis extinctæ, nec prima penſio tranſeat, cum illa extinguatur, & illa reſeruetur, & quatenus ſit idem onus tamen hic continuatio, ſiue ſubrogatio oneris ſit per viam caſſationis antiqui, & creationis. immo alias Rota in cauſa Brixien. penſionis 23. Maij 1594. coram D. meo Mellino noluit poſſeſſionem transferentis continuari in translatarium, & annuit penſionem translatã eſſe diuerſam a prima.

8 Præterea dicebatur ex Gabr. conſilio 186. num. 7. quod Ius transferentis non transfertur, ſed nouum quod habetur a Papa, & non a penſionario. Rurſus ponderabatur veriſimilis mens Papæ uolentis in hac materia translationis odioſa propter ſeruitutem, quæ prorogatur in beneficio magis fauere translatario incognito, quam Cardinali noto, nec pinguius prouidere Eccleſiæ in prima reſeruatione, quam in tranſlatione, maxime quia in facultate transferendi, videbatur facta mentio de alijs, per clauſulam, etiamſi alię exiſtant, & per derogationem Concilij Lateranen. & reg. de conſenſu, ex quibus videbatur nedum Papam cogitaſſe, quod de tempore translationis poterant adeſſe aliæ penſiones, ſed etiam deducebatur diuerſitas penſionis, cum hæc non ſoleant, niſi in nouis reſeruationibus apponi. Ad quod etiam ponderabantur alia verba facultatis transferẽdi, in quibus conceditur facultas aliam ſimilem reſeruãdi. Vnde ſi eſt alia, quæ reſeruatur, & ſi eſt ſimilis, ſequitur, quod non ſit eadem cum antiqua, cum nullum ſimile ſit idem.

9 Itẽ afferebatur ſimile de vſufructu translato, & duob, relicto, qui diuerſus ex auctoritatibus allegatis cũ pluries dixerit Rota in deciſionib. alleg. Vſumfructũ, & penſiones iiſdem regulis regulandas, & demũ, quia in dubio Rota ſolet tenere pro Eccleſia, & reo, & contra translatarium, & alia plura adducebantur ab Informãtibus pro Epiſcopo Carpentoraten. Quapropter dubitaui, an propter ſupradictas duas pẽſiones dictis Illuſtriſſimis Card. reſeruata penſio, de qua agitur, ſit cõditionalis. Quo dubio per Dominos diſcuſſo vnanimiter reſolutum fuit, penſionem non eſſe conditionalem ex duobus potiſſimum fundamentis.

4 Et primo, quia ad effectũ, vt ſit habenda ratio penſionum impoſitarũ poſt primam reſeruationẽ, & facultatem transferendi, penſio translata non põt haberi pro noua, cum in ſubſtantia, & re vera ſit eadẽ Vital. in clem. 1. §. eadem. nu. 3. de ſupplen. negl. Præl. Quãuis enim in translatione procedatur per viã caſſationis antiquæ, & nouæ reſeruationis, tamen hoc procedit ad certos effectus reſpectu, ſcilicet mutationis pſonæ, vt vnus ſolus poſſit exigere, & vt ſciatur per cuius obitum debeat extingui.

5 Item quo ad viam executiuam, & quaſi poſſeſſionem, & alia huiuſmodi, non autem reſpectu ſubſtãtiæ ipſius penſionis, quę in ſubſtantia eſt eadẽ cũ antiquã cum omnib. ſuis qualitatibus, & ideo quamuis reſpectu caſſationis antiquæ dicatur noua. Tamen cũ iſtã caſſatio ſit correſpectiua ad reſeruationem nouæ, per iſtam nouam reſeruationem nou augetur aliquod onus Eccleſiæ, ita vt poſſit dici noua penſionis impoſitio. Sed ſit ſolũ mutatio perſonæ, & quædam ſubrogatio vnius in locum alterius. & ſic quo ad effectum, de quo agitur, penſio translata non põt dici noua. & in hoc placuerunt DD. deciſ. Creſcen. 1. de reb. eccl. non alien. & aliæ deciſiones in cauſa Segobien. penſionis 20. Maij 1598. coram Dom. meo de Corduba, Bononien. translationis, 20. Iunij 1601. corã D. meo Mellino, Terulen. penſionis 15. Decemb. 1600. corã D. meo Sacrato, & conſ. Pariſ. 5. nu. 86. lib. 4.

6 Et hinc eſt, quod facultas retinen. penſionẽ in promotione ad Epiſcopatum nõ dicitur noua gratia penſionis cum fiat in ipſo actu promotionis ante extinctionem, & non addatur aliquod onus, licet ceſſante retentione, penſio ſtatim vacaſſet, vt in cauſa Firmana coram D. meo Mellino, & Terulen. coram D. meo Sacrato. Hinc ẽt in trãslatione non eſt neceſſaria derogatio Concilij cũ non inducatur nouũ grauamen.

7 Hoc quoque ſuadent verba ipſa facultatis transferen. in qua conceditur facultas penſiones prius reſeruatas transferendi, quaſi de vna in aliam perſonam, quod tamen fiat per viam extinctionis, quia oportet extinguere ius in transferente, vt illud idem in alium tranſeat. Vnde in facultate ſequuntur alia verba, & illorum loco aliam ſimilem reſeruan. ponderando relatiuum aliam, quod proprie ſumptum, licet ſignificet diuerſitatem in ſuppoſito. Tamen denotat identitatem in ſubſtantia, ex alleg. per Alber. in verb. alij. Itẽ ponderando verbum illud ſimilem, quod denotat eãdem penſionem in effectu, & ratione, ex relatis per Rebuff. ſuper concord. In forma lite. execut. mand. Apoſt. in verb. ſimilis forma, & ſic quo ad ſubſtantiam, & effectum penſio eſt eadem, licet diuerſa, quo ad ſuppoſitum,

Idque

Digitized by Google

8 Idqueēt DD.deducebant ex eo,quod penſio caſſata, ſeu de nouo creata debet eſſe oīno ſimilis antiquę,at ſi loco primæ penſionis, quam iam fuit reſolutum eſſe ſimplicē,& purā,& non conditionalē creatur noua conditionalis reſpectu penſionū, quæ non aderant, nec de tempore antiquæ reſeruationis, nec de t.pe facultatis transferen. vtique hęc noua nō eſſet ſimilis primæ. Ad quod ſimiliter pōderatū fuit,quod translatarius, qui tenetur iuſtificare valorem, & alia in gratia contenta, debet ea probare de t.pe antiquæ reſeruationis, non aūt de tempore trāslationis, quod oſtendit penſionem in ſubſtantia eſſe eādem, alias valor eſſet probanda de tempore nouæ creationis.

9 Rurſus placuit DD.cōſideratio, quod iſta caſſatio eſt momentanea,& facta ad effectum, vt ſtatim, & in continenti alia ſimilis reſeruetur, ac ideo non haben. in cōſideratione, ſicuti de momentanea acquiſitione facta ad effectum renunciandi tradit Soci. quem pluries Rota ſequuta eſt conſ.53.lib.4.

10 Neque obſt.in contrarium deducta, nā quod non ſit dāda clauſula ſine retardatione cum non agatur ex primis,ſed ex ſecundis literis,ex Caſſad.& Veſtr.allegatis,non obſtant,cū id poſſit habere particulares rōnes,quia ſcilicet translatarius poſſet eſſe incapax penſionis,vel non iuſtificare ſuam gratiam,aut translatio eſſet nulla,non autem ex eo neceſſario ſequitur,quod penſio in ſubſtantia ſit noua.

11 Et hoc modo tollitur deciſio in cauſa Brixien. penſionis 23. Maij 1594. corā D.Mellino, quæ loquitur ad effectū quaſi poſſeſſionis,quę non ſuffragatur trāſlatario. Vnde debet ſuā gratiā iuſtificare, prout ēt circumſcripta quaſi poſſeſſione debuiſſet eam iuſtificare transferens.

12 Sicut etiam ceſſat, quod in translatione ſit neceſſaria derogatio reg.de præſtan.conſenſu, cum id procedat reſpectu mutationis perſonæ,ex quo translatarius eſt noua perſonā ad cuius fauorem non ſe obligauit titularis.

13 Non obſt.Pariſ.conſ.45.nu. 12.cum ſeq. li.4.quia loquitur in penſione, quæ erat omnino extincta, & diu beneficium remanſerat liberū non autem de extinctione,quæ fit ad effectum translationis, ſeu nouæ reſeruationis.

14 Non obſt.ſimile de vſufructu,qui ſi ſit relictus hæredi,& conſtet teſtōrem de ſecundo ēt hærede ſenſiſſe,non eundē,ſed diuerſum vsūfruct. habebit ſecūdus heres,nā termini ſunt diuerſi:in illis.n.caſib.ab initio vſuſfr.debebatur duab. perſonis, & per mortē extinguitur in pſona vnius, ſed in hoc caſu quo ad ſubſtantiam penſionis nunquā fuit extincta,cum in ipſo actu caſſationis antiquæ fuerit proceſſum per viam ſubrogationis ad illam,vt ſupra dictum eſt. Ex quibus etiā ſublata ſunt, quæ dicebantur de vſufructu translato, & quod ius transferentis non transfertur ad nouum, quod habetur a Papa.

15 Aliud fundamētum deciſionis fuit, quia vigore facultatis transferendi,non videt in translatione poſſe fieri repetitio clauſulæ dūmodo &c. Nā licet pēſio debuiſſet transferri cum oībus, & ſingulis immunitatibus,clauſulis, decretis &c. iux.priorum reſeruationū continentiam,& tenorem tm̄:Tamen hęc omnia ſunt appoſita ad fauorem translatarij cum tota illa clauſula,quæ incipit in loco,& terminis &c. in cuius medio poſita ſunt hæc verba cum clauſulis, & decretis fauorem translatarij tantum concernant. Verba aūt ſubſequentia iux.priorum reſeruationum continentiam, & tenorem tantum id ſolum importāt, vt non poſſint excedi limites priorū reſeruationū, & oſtendunt mentem Papæ, quod noluit aliquid concedere vltra contenta in reſeruationibus antiquis. Vnde debet attēdi ſolum prior reſeruatio, quæ eſt reſtricta ad penſiones exiſtentes de tempore reſeruationis ad fauorem Illuſtriſſimi D.Cardinalis Madrucij, quatenus extarent, non autem important illa verba, vt cenſeatur adiecta conditio penſionis etiam reſpectu penſionum poſtea reſeruatarum.Quod colligitur non obſcure ex ipſa facultate trāsferen.dum dicitur, quod transferatur penſio ſuper eiſdem fructibus, etiam ſi ſuper illis aliæ penſiones reſeruatæ exiſtant, abſque eo, quod fuerit appoſita clauſula, dummodo omnes inſimul medietatem non excedant, quod oſtendit non fuiſſe in facultate transferen.repetitam conditionem, quo ad alias penſiones, quæ poſt primam reſeruationem impoſitæ fuerint.

16 Et hoc etiam confirmatur propter veriſimilē mentem Papæ, qui quando conceſſit facultatem transferendi,non potuit diuinare, quod poſtea eſſent imponendæ aliæ penſiones,ita vt ad hunc effectum noluerit repetere clauſulam, dummodo propter penſiones de nouo imponendas,nec eſt veriſimile,quod cogitauerit de iſto caſu, neque quod ei voluerit prouidere, quia huic caſui prouidendum erat in ſecundis reſeruationibus,apponendo in illis ſimilem clauſulā dummodo, & ſic retorquetur, quod dicitur Papam cogitaſſe, quod de tempore translationis poterant adeſſe aliæ penſiones, & ex his deciſum fuit penſionem non eſſe conditionalem.

R. P. D. PAMPHILIO.

Terdonen.Iuris patronatus. Mercurij 1.Iunij 1611.

ARGVMENTVM.

Attentata poſt appellationem, & inhibitionem reuocanda ſunt.

SVMMARIVM.

Inhibitio Rotalis ſemper timenda eſt. numero 1. & 2.
Vbi ampliatur etiam, quo ad non nominatum in Commiſſione.
Appellatione pendente attentata reuocanda ſunt. numero 3.

Digitized by Google

DECISIO CCCXXVIII.

1 PRo Informante, nempe inſtitutionem, & poſſeſſionem Io. Baptiſtæ Felegariæ eſſe attentatas, ex quo emanarunt a Vicario Tendonen. poſtquã illi fuerat præſentata inhibitio Rotalis, qua ſtante non poterat vlterius ad inſtitutionem, & poſſeſſionis traditionem procedere, cum inhibitio Rotalis ſemper ſit timenda. Put. deciſ. 395. libro ſecundo. Achil. deciſ. 29. de appellat. Caput. deciſione nonageſima tertia, par. 2.

2 Nec obſtare, quod Felegaria non eſſet nominatus in Cõmiſſione, cuius vigore inhibitio emanauit, quia ad effectum attentatorum ſufficit, quod fuerit inſtitutus a Vicario inhibito, & ab eo ſibi tradita poſſeſſio. Abb. in c. bonæ. nu. 16. verſ. vt appellatio. & ibi Præpoſit. nume. 18. verſ. vel aliter poteſt. de appellation. Biſigne. deciſ. 4. numero quinto, eodem tit. Cæſar de Graſ. deciſ. 8. num. 7. & ſequ. de cauſ. poſſ. & propriet.

3 Ex alio quoque Dominis viſa fuit attentata inſtitutio, & poſſeſſio Felegariæ, quia a ſententia dicti Vicarij ad ipſius fauorem lata iam fuerat appellatum c. non ſolum. de appellation. in 6. Sarnen. deciſ. 31. & fuit dictum in Valentina, Beneficij. 7. Iulij 1610. coram R. P. D. meo Lancellotto, & aliàs ſæpiſſime.

REVERENDISS. P. D.

BONONIEN.

Parmen. Status. Veneris 1. *Iunij* 1611.

ARGVMENTVM.

Attentata non dicuntur purgata, niſi refectis expenſis, & ſi expenſæ non ſunt liquidatę, numquid deficiat oblatio cum depoſito vnius Iulij. Et rurſus attentata quandoque reuocantur iudicis officio, & quandoque actione ordinaria, Et quando vnum, aut alterũ remedium cõpetat.

SVMMARIVM.

Attentata non dicũtur purgata, niſi refectis expenſis, ſed numquid ſufficiat oblatio de ſoluendo illas, poſtquam liquidatæ fuerunt facto diſpoſito alicuius modicæ pecuniæ. num. 1.

Attentata purganda ſunt non ſolũ, vt de iure, ſed neque etiam, vt de facto vnquam nocere poſſint. nu. 2. in fine.

Iudicis officio, & ſic remedio extraordinario locus eſſe nõ poteſt, quando adeſt remedium ordinarium. nu. 2.

Attentata reuocari poſſunt quãdoque ordinario remedio, & quandoque etiam extraordinario iudicis officio. n. 2.

Iudicis officium non datur, niſi illi, qui omni actione deſtitutus eſt. nu. 2.

DECISIO CCCXXIX.

1 LIcet reſolutum fuerit, attentata in Ciuitate Ianuæ a DD. Pallauicinis facta poſſe purgari ꝑ eorum ceſſionẽ in Curia in actis cauſæ factã, & Marchio Alphonſus fecerit ceſſionẽ, iux. formã ſibi a Rota, & a partibus præſcriptã; Attamen Rota cẽſuit non poſſe procedi ad vlteriora in negotio principali, Omiſſa. n. refectione expenſarum in qua DD. non faciebãt vim, tum propter earum modicitatem, tũ quia Marchio Alphonſus depoſuit Iuliũ, & fecit pręfigi terminũ DD. de Rangonibus ad eas liquidandas, quod vr ſufficere ex trad. per Lancel. de attent. c. 31. nu. 57. & ſeq. vbi allegat deciſiones Rotales, quæ licet abſolute loquendo poſſint pati difficultatem, attamen in caſu iſto de plano procedere videntur, quia ſi DD. Rãgones fecerunt aliquas expẽſas, ſunt factæ extra iudicium, & DD. Pallauicinis penitus ignotæ, ita vt ipſis impoſſibilis ſit liquidatio, deciſiones vero alleg. & loquuntur in reſtitutione fructuum, vel expenſarum iudicialiũ, q̃ poſſunt ẽt ꝑ attẽtãtẽ probari, & liquidari.

2 Verum quia Marchio Alphonſus attentauit ẽt nomine Alexandri, & Cyri fuit dictũ in deciſ. vltimo loco facta, ꝙ ceſſio debebat fieri, ẽt ipſorũ noĩe cũ inſtrumẽto ſufficiẽti, & iſto caſu ex natura negotij, & circũſtãtijs factis viſum fuit DD. nõ ſufficere reuocationẽ attẽtatorũ ex officio nobili Iudicis factã. Nã ꝑtermiſſis ijs, q̃ apponũtur de defectu citationis Alexãdri, & Cyri, q̃a qñ illa fuiſſet neceſſaria Iudice hmõi officiũ exercẽte, hoc caſu non requirebať, cũ decretũ reuocationis fuerit factũ ꝑſente Marchione Alphõſo ipſorũ procuratore. Bar. in l. prolatã. n. 7. C. de ſentẽtijs. Ang. in l. de vnoquoque. circa med. & ibi Imol. circa fin. ff. de re iud. Alex. in rubr. C. de in ius voc. n. 8. Fuit dictũ hoc eſſe remediũ extraordinariũ purgãdi attẽtata. Lancel. de attent. par. 3. c. 21. n. 17. cui nõ vr eſſe locus, qñ per viã ordinariã agi põt, iux. reg. l. in cauſæ. la 2. §. de minor. & l. in prouinciali. §. ſi in loco. Bar. & Doct. ff. de nou. oper. nunc. & tale officium non ſolet iudex impartiri, niſi illi, qui eſt omni actione deſtitutus. deciſ. Pedemont. 40. nu 7. Late Surd. de aliment. tit. 3. q. 3. nu. 24. præſertim cum iſto caſu non ita plene prouideatur per remedium extraordinarium, ſicut eſſet ꝓuiſum per remedium ordinarium ceſſionis, quia iudices illi non attendunt geſta in alijs Tribunalibus, vt eſt notorium. & apparet ex ſpretu inhibitionis Rotalis. Vnde per hanc renunciationem DD. de Rangonibus non ſunt in plena ſecuritate conſtituti, ſed probabiliter ſuſpicari poſſunt, quod aliquo tempore procedatur ad exequutionẽ attentatorum. Attentata autẽ ita tolli debent, vt nõ ſolum de iure, ſed neque etiam de facto nocere poſſint, iux. deciſ. Rotæ relatam a Lancel. de attent. par. 3. c. 29. num. 42.

3 Nec facit, quod Marchio Alphonſus dicat ſe pro ſua parte plene purgaſſe attentata, & moram Alexandri, & Cyri, nõ debere ei nocere, quo minus poſſit pro ſuo intereſſe iudiciũ proſequi, quia Domini hoc noluerunt

luerunt

luerunt admittere propter implicitatem negotij cum reſolutiones (ſi quas fauorabiles obtineret Marchio) eſſent etiam ipſi Alexandro, & Cyro, profututæ, & ad tollendam omnem ſuſpicionem colluſionis.

4 Nec verificatur, quod Marchio adhibuerit omnẽ diligentiam, & fecerit omne ſuum poſſe pro obtinen. mandato ad ceſſionem facien. quia literæ exhibitæ hoc non probant, illæ enim non continent aliquam recuſationem aut repugnantiam, ſed potius neceſſitatem temporis ad conſulẽdum, & deliberandum de modo faciendi mandatum. Et propterea DD. reſoluerunt non eſſe ad vlteriora procedendum.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. LANCELLOTTO.

Valentina, ſeu Romana mercedis. 3. Iunij 1602.

ARGVMENTVM.

Salarium procuratori promiſſum, & conuentum in certa annua quantitate debetur illi etiam, quod in cauſa nihil fecerit, & nihil actum fuerit, quia ſatis eſt, quod eueniente occaſione erat paratus ſuas operas pręſtare.

SVMMARIVM.

Salarium, ſeu merces procuratori conſtituta a principali ſolui debet. nu. 1.

Salarium, ſeu merces annua a principio conſtituta, & conuenta cum procuratore ſolui illi debet, etiam quod in cauſa nihil fuerit actum, ſi per procuratorem non ſteterit, qui adueniente occaſione erat paratus ſuas operas præſtare. nu. 2. & ſeqq. Vbi de materia.

Salarium, ſeu merces commenſuranda eſt pro modo laborum. Declara, niſi partes quantitatem ſpecificauerint, & expreſſerint. nu. 3.

Procurator poteſt conſtitui a matre tutrice ad defendendum litem pupillæ. nu. 5.

Literarum miſſiuarum recognitio fit per teſtes habentes notam manum, etiam quod non viderint ſcribere. nu. 7.

Iudex compulſorialis poteſt facere recognoſcere iura compulſata. nu. 8. Vbi an parte citata, & quomodo.

DECISIO CCCXXX.

1 CVm Domina Comitiſſa Eleonora, quæ de eo tempore 27. Octobris 1586. promiſit Doctori Ioanni Baptiſtæ Viues, quem prius conſtituerat procuratorem in quadam cauſa graui, ſalarium annuum librarum 100. Regni Valentiæ, pro laboribus quos in dicta cauſa idem Procurator ſuſtinebit. Domini dixerunt huiuſmodi ſalarium deberi, quia ita fuit conuentum. l. ſalarium. ff. mandat. l. prima. C. eodem tit. Surd. conſil. 306. numero 9. vol. 3. & fuit dictum in cauſa Toletana mercedis 18. Decembris 1595. coram D. meo Iuſto.

2 Neque obſtare, quod nihil fuerit actum in cauſa per procuratorem, quia ſatis eſt, quod per ipſum non ſteterit, & ſufficit, quod adueniente occaſione eſſet paratus ſuas operas præſtare ad effectum, vt pro toto tempore ſalarium conſequatur. l. ſed addes. §. cũ quidam. l. ſi operas. ff. loca. gloſ. magna in l. ſi vno. §. cum quidam. ver. cum autem. ff. eod. titu. Natta alios referens conſ. 452. nu. 2. vol. 2.

3 Vnde quod dicitur ſalarium eſſe commenſurandũ pro modo laborum, maxime quia hic videtur aſſignatum pro laboribus, non applicatur in hoc caſu, in quo ita fuit conuentum, ſed hic ceſſat omnis difficultas, quia ſalarium non fuit promiſſum intuitu, & contemplatione laborum, ita vt ceſſantibus laboribus non debeatur in totum, vel in parte, ſed fuit ſimpliciter, & libere conſtitutũ, & id, quod dicitur in literis de laboribus, non ſtat taxatiue, ſed demonſtratiue, quod ſcilicet ſi non poterit in plus remunerari labores, dabit libras cẽtum. Hoc enim clare colligitur, tum quia Comitiſſa, & Comes erant rei in cauſa, & ſic ſatis eis erat vincere ex eo, quod actor non iuſtificabat ſuam intentionem, tum etiam ex literis ipſius Comitiſſæ, & Ioannis Baptiſtæ de Valle, qui fuit mediator Conſtitutionis ſalarij iſtius, & cum quo iuxta ordinem ipſius Comitiſſæ de negotijs, & meritis cauſæ tractandum erat, ex quibus apparet, quod Comitiſſa nolebat, quod in cauſa procederetur, ſed quod potius protelaretur, quantum erat poſſibile, ita vt ſolum attendere deberet Procurator manus aduerſarij, prout expreſſe ſcribebant, & ſolum qñ aduerſarius ad certamen exibat, ei obuiam iret. In reliquis vero quantum fieri poſſet differret. Immo Ioannes Baptiſta del Valle monuit Dominum Viues, vt peteret ſalarium, & ſcriberet Comitiſſæ etiam ſi nihil ſcriberet, quam monere, quod nihil fiat, quod oſtendit eorum intentionem, quod cauſa differetur, & in ea nihil fieret, & quod plus eſt cum D. Viues ſcripſiſſet Comitiſſæ, quod conueniens erat vlterius progredi in cauſa ipſa, reſpondit, quod non, quodque pro parte ipſius nihil innouaretur, ſed ſolum caſu quo aduerſarius aliquid moueret, ipſe non eſſet negligens, poſtquam aduerſarius nihil dicit, non erat cur aliquid fieret pro parte ipſius.

4 Nec contrarium dicit Ioannes del Valle in literis ſub die ſecunda Auguſti 1585. Nam dicit ſolum, quod Viues poterit vlterius progredi, quantum erit neceſſe, quod intelligendũ eſt, iuxta alias literas quatenus moleſtarentur ab actore, & in eadem Epiſtola hoc idem declarauit, dum dicit ſibi perſuaderi non poſſe, quod hæc cauſa vlterius progrediatur, & deinde ſubdit, qđ procedatur in cauſa expectãdo aduerſariũ.

5 Quod autem mandatũ non fuerit a Comitiſſa, quę tanquam mater, & tutrix poterat procuratorẽ conſtituere. Put. deciſ. 318. libro primo. & huiuſmodi expenſas, quas ex neceſſitate facere tenetur, petere poteſt, vt per Gaſp. Rort. de deci, tut. in Hiſp. præſt.

c.4.num.59. maxime attenta qualitate perſonarum, & grauitate cauſæ, in qua agebatur de illegitimitate, & de auferendo ei ſtatum, ita vt id eſſe neceſſarium nedum vtile, ac ideo non eſſe inconueniens conſtitutio ſalarij procuratori in Curia, qui paratus eſſet ſi opus fuiſſet ſuſcipere cauſæ defenſionem. Quod Comitiſſa fuerit remota a tutela vltra quod de hoc non conſtat, nihil ad D. Viues cui nunquam fuit intimata iſta remotio, & qui nunquam fuit reuocatus.

6 Nec obſtat, quod Comitiſſa in ſuis literis, ſub die 2. Auguſti 1598 dicat ſe admirari de huiuſmodi promiſſione, quia non ideo potuit præiudicare conuentioni initæ cum D. Viues, qui iſtis literis acceptis nõ acquieuit, ſed mouit hanc litem contra Comitem, & Comitiſſam pro cõſecutione mercedis ſibi promiſſæ.

7 Non obſtat, quod literæ non fuerunt ſufficiẽter recognitæ, quia cum agitur de recognitione literarum mi[illegible], in quibus non ſolent adhiberi teſtes, ſufficiunt teſtes habentes notam manum etiam, quod nõ viderunt ſcribere. Ruin. conſ. 70. nu. 4. vol. 4. & fuit dictum in cauſa Barchinonen. matrimonij. 31. Ianuarij 1565. coram bo. mem. Oriolen. & alias ſæpe maxime in caſu noſtro concurrentibus adminiculis, tã ex trãſmiſſione mandati, quam ex literis Ioannis de Valle, quam denique quia Comitiſſa non negauit ſuam manum, quod certe feciſſet ſi literas ipſa non ſcripſiſſet.

8 Hæc autem recognitio quicquid exemplo dicatur potuit fieri in vim compulſorialium, coram iudice cõpulſore, qui habet facultatem faciendi recognoſcere iura compulſata, & ſic pro illorum recognitione recipiẽdos teſtes, & ita paſſim ſeruatur, vt notiſſimum eſt alias opus eſſet poſt factam compulſationem recipere remiſſoriam pro recognitione iurium.

9 Non obſtat, quod Comes, & Comitiſſa nõ fuerint citati, quia ſatis eſt, qđ fuerint citati in initio, & cauſæ procuratorem conſtituerint, quo citato fuerũt decretæ literæ compulſoriales in forma, & in compulſatione iurium præceſſit diligentia de Comite reperiendo, & nunquam acceſſit ad domum vtriuſque, & ſatis eſt, quod iura fuerint cõpulſata citato Ludouico Citena procuratore Comitis, & Comitiſſæ, prout ordinatum fuit Nuncio Executoris, qui acceſſerat ad dictos Comitem, & Comitiſſam citandos. Nam ei dictum fuit, quod citaret D. Ludouicũ Comitis, & Comitiſſæ procuratorem, qui ſemper in iudicio compulſationis comparuit, & Comitiſſa reſpondit ad interrogationes datas ſuper iurium recognitione, iuxta decretum a Iudice compulſore factũ in præſentia dicti Ludouici, quod oſtendit ſcientiam, & ratificationem a dicto Ludouico factam. Defectus citationis ad videndum iurare teſtes tollitur ex monitione per iudicem facta ad videndum iurare teſtes, & d. Ludouico perſonaliter intimata. Et ita fuit deciſum, &c.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. LANCELLOTTO.

Ianuen. Vſurarum. Lunæ 5. Iunij 1611.

CCCXXXI.

ARGVMENTVM.

Vſura an ſit, & quando ſit, taxata a principio intereſſe.

SVMMARIVM.

Vſura eſt in mutuo certa taxatio intereſſe. num. 1. Vbi quod hoc procedit etiam in mercatore.

Vſura non eſt taxare intereſſe in commodo rei fructiferæ. num. 2. Declara, vt num. 4. & num. 5.

Cambia non dant lucrum vniforme, ſed aliquando plus, & aliquando minus, & quandoque etiam ſunt in damno. num. 2.

Vſura an ſit, taxare a principio intereſſe concurrente veriſimilitudine, & proportione. num. 3. & 4.

Vſura non eſt taxare intereſſe ab initio fauore matrimonij. num. 5.

DECISIO CCCXXXI.

1 ORdinarius Ianuenſis declarauit contractum de quo agitur, ſuſtineri, Sauonenſis vero, ad quem fuerat appellatum, dixit, bene pro parte Ioannis Iacobi appellatum, & male per Ianuẽſem iudicatum. Modo dubitatur, an ſententia Sauonenſis ſit confirmanda, vel infirmanda. Et pro confirmatione videtur extare firmum fundamentum, quia in mutuo certa taxatio ab initio eſt illicita, & continet vſurariam prauitatem. Bal. in l. rogaſti. §. ſi tibi. ff. de reb. cred. cum alijs allegatis per Informantes pro Ioanne Iacobo. Quod procedit etiam in mercatore. Crauett. conſ. 87. num. 5. & conſ. 189. num. 8. Dec. conſ. 116. nu. 2. Mandel. conſ. 211. nume. 7. Rota Ianuen. deciſ. 193. nu. 5. & 6. Et hanc ſententiam profitetur Rota, & ſignanter in Romana pecuniaria Mediolanen. ſimulationis die 1. Iulij 1602. coram D. Card. Mantica, tunc Rotæ Auditore, & in cauſa Lugdunen. pecuniaria die 2. Aprilis 1604. coram bo. mem. Litta. Et eſt etiam ſententia communis Theologorum, in quibus Anteſignanus eſt S. Thomas, pater veritatis. 2. 2. q. 78. art. 2. Ad primum argumentum. Vbi cum in terminis quæſiuiſſet vtrum pro pecunia mutuata liceat aliquam commoditatem expetere, ad primum argumentum dicit, quod licet ille, qui mutuum dat, poſſit abſque peccato in pactum deducere recompenſationem damni, non poteſt tamen in pactum deducere, quod aliquid ex pecunia debeatur. Idem profitentur Scholaſtici lib. 4. ſenten. diſtinct. 37.

2 Non obſtat, quod iſta regula limitatur in commodo rei fructiferæ, quia hic articulus non eſt talis, & pecunia de ſui natura ſterilis eſt, & infructifera, vt dixit Ariſtotiles. Nec etiam obſtant deciſiones in hac cauſa factæ, quod Caſtellinus reſpectu inſtrumenti retinebat pecunias ſuper cambijs, & quod cambia ab anno 1590. vſque ad annum 1593. exceſſerint ſummam Ducatorum ſex pro centenario, quia reſpondetur id caſualiter eueniſſe, quia regulariter

cambia non dant lucrum vniforme cum aliquando plus aliquando minus, aliquando nihil vtilitatis conſerant. Immo aliquando ſint in damno, vt ſæpe dixit Rota, & ſignanter in cauſa Mediolanen. Cambiorum, die 16. Maij 1591. coram bo. me. Cardinali Seraphino, tunc Rotæ Auditore.

3 Non obſtat, quod aliquando Rota admiſerit taxationem ab initio cõcurrente veriſimilitudine, & proportione, vt apud Cæſarem de Graſſ. deciſ. 1. & 2. de vſur. iuxta opinionem Dec. in c. cum Venerabilis. nume. 14. de except. quia reſpondetur primo iſtam opinionem eſſe valde controuerſam, & contrariã opinionem eſſe veram. Roland. conſ. 55. numero 20. in fine, libro ſecundo.

4 Secundo reſpondetur, quod quando agitur de re fructifera, & fructus aſcenderent ad intereſſe tunc nõ defuerunt qui ſenſerint poſſe ab initio taxari certum intereſſe, & in his terminis loquuntur duæ deciſiones Cæſaris de Graſſis, allegatæ, ibi enim agebatur de Caſtro Sancti Angeli ceſſo a quodam Antonello cuidam Camillo Vrſino, & fuerat conuentum, quod pro pretio Scutorum trium milliũ ſoluendorum caſu quo ille nõ ſolueret promiſit ſingulis annis Ducatos 170. pro intereſſe pretij non ſoluti, & in illa facti ſpecie nõ reſpicit prædictam taxationem, ſed in caſu propoſito ſecus eſt, quia pecuniæ non ſunt fructiferæ, ſed ſteriles, & iſta taxatio ab initio nullo iure ſuſtineri poteſt in mutuo, nec debet ab hoc tribunali ſimilis deciſio prodire, non prohibetur tamen Simon conuolare ad alia remedia. Non omitto me audiuiſſe a maioribus de Rota, & ſignatura, quod illæ deciſiones Cæſaris de Graſſis in ſignatura Sanctiſſimi non audiuntur.

5 Poſtremo non ambigo, quia in aliquibus caſibus particularibus a iure deciſis admittatur iſta quaſi taxatio ab initio, vt fauore matrimonij in c. ſalubriter, & in venditione rei fructiferæ, vt proximè dictum eſt, ſed iſte caſus ægre toleratur a ſignatura. In mutuo tamen nunquam eſt licita taxatio ab initio, vt bene diſtinguunt Doctores allegati per Informantes pro Ioanne Iacobo.

REVERENDISSIMO P. D. ATTREBATEN.

Calaguritana iuriſdictionis de Nagera. Lunæ 6. Iunij 1611.

ARGVMENTVM.

Confeſſarij non debent approbari ab alijs, quàm ab Epiſcopo. Et numquid ſufficiat approbatio Abbatis, quando Abbatia habet ſeparatum territorium a diœceſi.

SVMMARIVM.

Mandatum de manutenendo datur ex ſola aſſiſtentia iuris abſque alia probatione. nu. 1.

Confeſſiones ſæcularium audire nemo poteſt, niſi Confeſſarius approbatus ab Epiſcopo. num. 1.

Confeſſarius numquid ſufficiat, quod ſit approbatus ab Abbate, quando Abbatia eſt nullius diœceſis. nu. 2.

Abbas priuari non debet ſua quaſi poſſeſſione habendi territorium ſeparatum a diœceſi. numer. 3. Declara, vt numero 4.

Verba ſententiæ ſunt ſtricti iuris, nec debent plus operari, quàm de neceſſitate importent. nu. 5.

DECISIO CCCXXXII.

1 STricte propoſito dubio an Epiſcopus Calaguritanus ſit manutenẽdus in approbandis Confeſſarijs Eccleſiarum S. Crucis, & S. Michaelis oppidi de Nagera, in quarum Eccleſiarum Clericos, & Cappellanos Abbati Sanctæ Mariæ, Ordinis Sancti Benedicti competit iuriſdictio priuatiue, Domini pro Epiſcopo reſponderunt, nam decretum Concilij Tridentini Seſſio. 23. cap. 15. de Reformat. diſponit, quod nemo admitti poſſit ad Confeſſiones ſæcularium audiendas, niſi approbatus ab Epiſcopo. Ita quod aſſiſtentia iuris eſt clara, propter quam datur manutentio, abſq; alia probatione poſſeſſionis, vt in c. cum perſonæ. de priuil. in 6.

2 Non obſt. in contrarium adducta, quod enim attinet ad immemorabilem, illa non eſt probata, & probata nõ releuat, vtpote ſublata per Concilium, quod Abbas ſit nullius diœceſis, ideoq; ipſe poſſit ſuos Clericos, & Cappellanos ad audiendas confeſſiones approbare. Fuit deciſũ 4. Iulij 1603. & 16. Iunij 1604. coram R. P. D. Pegna, & 26. Iunij eiuſdem anni, & nouiſſime 5. Maij 1608. coram me. Monaſterium eſſe in, & de diœceſi Calaguritana. Hinc eſt, quod iam ante aliquot annos Illuſtriſſima Congregatio Sacri Concilij Tridentini Interpretum reſpondit, eos qui approbandi ſunt ad confeſſiones audiendas in Eccleſijs Abbati ſubiectis, ab ipſo Abbate offerri debere Epiſcopo, & cum præſuppoſito, quod Abbas habeat iuriſdictionẽ quaſi Epiſcopalem priuatiue ad Epũ.

3 Nec facit, quod donec Abbas probare poteſt ſe habere territorium ſeparatum, non debeat ſua quaſi poſſeſſione priuari, vt in Conchen. iuriſdictionis. 4. Decembris 1592. coram Illuſtriſſimo Cardinali Mantica, quia loquitur in caſu ſpecialiter præſeruato a Concilio, & in quo ius commune non refragabatur, ſed potius ſuffragabatur, vt in ea dicitur.

4 Hic autem ius refragatur tam quo ad approbationem Confeſſariorum, quam quo ad ſtatus nullius diœceſ. Vltra, quod mens, & verba Concilij ſtant pro Epiſcopo, qua ratione Illuſtriſ. Congregatio Sacri Conc. Interpret. in cauſis matrimonialib. & criminalibus, in quibus Concil. nõ ſuſtulit immemorabile declarauit, Epm manutenen. eſſe in earũ cognitione,

Digitized by Google

donec per tres conſormes inferiot immemorabilem probet, & ſequuta eſt Rota in Baren. iuriſdictionis 18. Maij 1609. coram R. P. D. meo Coccino.

5 Poſtremo, quod attinet ad ſententiam arbitralem Roberti, a Sede Apoſtolica confirmatam, in ea nullũ legitur verbum de approbatione Confeſſariorum, eadem loquitur de iuriſdictione competente Abbati po teſt intelligi de iuriſdictione conteutioſa, non de volantaria, non poteſt fieri illatio de exemptione Clericorum ad exemptionem loci præſertim cũ verba ſententiæ ſint ſtricti iuris, nec debeât plus operari quam de neceſſitate important, vt in terminis iſtius ſententiæ ſuit dictum in hac cauſa 12. Ianuarij 1609. coram me.

R. P. D. CAVALERIO.

Feſulana Iuris patronatus. Lunæ 6. Iunij 1611.

ARGVMENTVM.

Iuris patronatus probatio debet eſſe concludens quando agitur contra prouiſum Apoſtolicum, venientem pro libertate Eccleſiæ, hinc propterea diſcutitur, an dicatur plenè probatum, per enunciatiuas in inſtrumentis repertas, per aſſertionem Ordinarij in viſitationibus per famam, et per ſculpta arma in pariete Eccleſię.

SVMMARIVM.

Ius patronatus requirit probationes concludentes, quando agitur contra prouiſum Apoſtolicum venientem pro libertate Eccleſiæ. nu. 2.

Ius patronatus non dicitur plenè probatum per enunciatiuas, quę nõ ſint inconcuſſæ, debilitentur q. per contrariam probationem. nume. 3. & nume. 5. Ibi de eadem materia. ibid.

Ius patronatus an dicatur probatum per aſſertiones Ordinariorum in antiquis viſitationibus. nu. 4.

Ius patronatus ex ſola publica fama, etiam in antiquis non cenſetur probatum, niſi adſit lõgiſſima poſſeſſio prę ſentandi effectuata. num. 5.

Titulorum multiplicatio in Beneficiato datur ſine præiudicio collatoris. num. 6.

Ius patronatus non cenſetur probatum ex eo, quod extent in pariete Eccleſiæ inſignia ſculpta alicuius familiæ. num. 7. & 8.

DECISIO CCCXXXIII.

1 DOminus Ardimannus prætendebat Eccleſiam Parochialem S. Agathæ de Arpholi eſſe de Iure patronatus illorum familiæ ſuæ de Ardimannis pro vna voce, pro altera vero Parochianorum dicti loci, & ab vtriſque fuerat præſentatus, viceuerſa D. Guadagnolus prouiſus ab Ordinario prætendebat Eccleſiam eſſe liberam poſt latã ſententiam a Vicario Feſulano. Cauſa fuit commiſſa in Rota, vbi ſub die 8. Februarij 1610. reſolutum fuit Ius patronatus huiuſmodi non præſumi acquiſitum ex vſurpatione. Verum quia Guadagnolus ſtante intereſſe vniuerſitatis ad huc inſiſtebat intrare ſuſpicionem vſurpationis, iux. diſpoſitionem Concil. Trident. ſeſſ. 25. c. 9. de reform. habuit recurſum ad Congregationem Illuſtriſſimorum Cardinalium Sacri Concilij interpretum de quorum ordine circumſcriptis iuribus vniuerſitatis. Ego diſputaui dubium an ex iuribus DD. de Ardimannis conſtaret de Iure patronatus, & DD. cenſuerunt non conſtare.

2 Cum enim agatur de exiſtentia Iuris patronatus contra prouiſum ab Ordinario habentẽ etiam prouiſionem Apoſtolicam, & venientem pro libertate Eccleſiæ requiruntur probationes concludentes, cum Eccleſia de iure libera præſumatur. Innoc. in ca. cum venerabilis. num. 9. de except. Archid. in c. nullus. nu. 3. 16. q. 7. Dec. conſ. 107. num. 1. cum alijs adductis. per Menoch. de præſumpt. lib. 3. præſumpt. 90. nu. 1. In hoc autem caſu tales probationes concludentes non videbantur adeſſe.

3 Neque ad hunc effectum ſufficere dicebant enunciatiuas allegatas, quia multa opponebantur contra ipſas, & inter cetera, quod emanauerũt a prouiſis Apoſtolicis, qui poſtea recognouerunt Ardimãnos pro patronis, enunciatiuæ autem ad hunc effectum debẽt eſſe inconcuſſæ, vt nihil adſit in contrarium ex quo probatio famæ debilitetur, vt in Oueten. Canonicatus 24. Ianuarij 1578. coram bo. me. Illuſtriſs. Seraphino. Nec viſum fuit poſſe fieri fundamentum in tribus teſtibus examinatis, quia vnus tantũ depoſuit de auditu publico, alij vero duo de ſimplici auditu, & sũt examinati in alia cauſa, & inter alias perſonas.

4 Minus viſæ fuerunt obſtare allegatæ aſſertiones Ordinariorum in antiquis viſitationibus, quia aliqui ex Dominis dicebant, ſi bene attendantur eſſe potius aſſertiones Rectorum Eccleſiæ ad interrogationes ordinarij viſitantis, & non conſtat de effectuatione, cum tales poſſeſſores omnes eſſent ab initio prouiſi Apoſtolici, licet poſtea habuerint etiam conſenſum patronorum.

5 Præterea cum ex prædictis enunciatiuis non reſultet, niſi ſola probatio famæ, Bald. in l. cum aliquis. numero 4 verſ. item quod dicit. gloſ. & ibi Salic. num. 3. verſ. ſi tamen plura, & Caſtr. nu. 5. verſ. Baldus tamẽ. C. de iur. delib. Socin. conſ. 89. num. 5. lib. 1. Rota tenet quod ſola fama in antiquis non probet Ius patronatus, niſi adſit longiſſima poſſeſſio præſentandi effectuata, Fur. deciſ. 60. in fi. lib. 1. Caſſad. deciſ. 2. nu. 4. de probat. Achill. deciſ. 6. de iur. patr. Fuit dictum in Mediolanen. Iuris patronatus 4. Nouemb. 1609. coram Reuerendiss. D. meo Attrebaten.

6 In hoc aũt caſu nulla oſtendebatur ſimplex prouiſio facta a patronis, ſed tantũmodo dabãtur quidã cõſenſus patronorũ præſtiti prouiſis Apoſtolicis, quos Dñi ad hunc effectũ minimè ſuffragari exiſtimabant, quia cum non conſtet illos fuiſſe prouiſos tanquã de Iure patronatus, conſequenter non potuerunt præiudicare

dicare

Digitized by Google

dicare libertati Eccleſiæ adhibendo conſenſum patronorum, cum id potius feciſſe cenſeantur ad ſe eximendum a moleſtijs, quas eis prætenſi patroni inferebant, & ad redden. ſe magis tutos, cum in beneficialibus ad hunc effectum detur multiplicatio titulorum, ſine præiudicio Collatoris. Felin. in cap. in noſtra. numero ſecundo, de reſcrip. Caſſad. deciſ. 21. numer. 5. & 6. ſuper regulis· Vnde non poteſt dici, quod patroni per tales conſenſus præſtitos fuerint conſtituti in aliqua poſſeſſione præſentandi.

7 Ad ea quæ dicebantur pro DD. de Ardimannis, extare ipſorum inſignia ſculpta in pariete Eccleſiæ, reſpondebatur non ex eo inferri ad probationem Iuris patronatus, quia non probatur fuiſſe appoſita in fundatione, nec etiam eſſe ita antiqua, prout eſt Eccleſia. Potuerunt enim apponi ob reſtaurationem, vel eleemoſynam, ex quibus non acquiritur Ius patronatus ad gloſ. in cap. piæ mentis. 16. quæſtio. 7. & inſignium probatio eſt fallax ad probandum Ius patronatus. Cagnol. in l. prima, numero 177. ff. ſi certum petatur.

8 Et ſimili modo reſpondebatur ad conſuetudinem prædij, in quo ſenior de familia Ardimannorum præſidere ſolet in die feſtiuitatis.

9 Tandem DD. aduertebant, ſtatum huius Eccleſiæ fuiſſe ſemper controuerſum, & prouiſiones ſemper fuiſſe factas a Papa, vel ab Ordinario, & tales prouiſos ſemper remãſiſſe in poſſeſſione, licet poſtea habuerint etiam conſenſum patronorum ad ſe liberandum a moleſtijs, vt dictum eſt.

10 Quorum vltimus Iulius Barõcinus, licet ab initio præſentatus, tamen propter deciſionem bo. mem. Bubali poſtea concordauit cum Paſquino prouiſo Apoſtolico poſſidente, in cuius fauorem præuia gratia Apoſtolica confirmationis concordiæ cum ſubrogatione grarioſa conſenſit reſeruationi penſionis in fauorẽ d. Paſquini, & ipſe remanſit in poſſeſſione.

11 Ceteræ probationes de atteſtatione Populi, & de libro Archiuię viſæ fuerunt æquiuoce, quia referri poſſunt ẽt ad ius vniuerſitatis, quod in præſenti diſputatione pro circumſcripto habitum fuit.

REVERENDISSIMO P. D. BONONIEN.

Maſſilien. Pecuniaria. Lunæ 6. Iunij 1611.

ARGVMENTVM.

Confeſſio tutoris, curatoris, Prælati, patriſve adminiſtratoris bonorum filij, extraiudicialis, & per viam voluntariç iuriſdictionis emanata, filio, pupillo, & Eccleſię non nocet, niſi fuerit alijs coniecturis, & veriſimilitudinibus comprobata. Emanata autem in iudicio, & per viam contentioſę iuriſdictionis pręiudicat indiſtinctè.

SVMMARIVM.

Confeſſio tutoris extraiudicialis in inſtrumento emanata per modum voluntariæ iuriſdictionis pupillo non ſolet præiudicare. nu. 1.

Niſi fuerit alijs adminiculis coadiuuata. nu. 2.

Confeſſio Prælati voluntaria, & extraiudicialis non præiudicat Eccleſiæ, niſi cum ea cõcurrant præſumptiones, & coniectura. num. 2.

Confeſſio patris legitimi adminiſtratoris, quæ alias filio non praiudicaret, coniecturis iuncta præiudicat. numero 3.

Confeſſio curatoris ad litem in reſponſione ad poſitiones per ſe ſola non probat. nu. 4.

Confeſſio tutoris, & curatoris emanata per viam contentioſæ iuriſdictionis præiudicat pupillo, quouſque de errore non dicatur. nu. 5.

Confeſſio vnius licet alteri non præiudicaret, facit tamen coniecturam. num. 6.

Confeſſio, quæ alias non probaret in perſonis ſuſpectis, & prohibitis, vt inter patrem, & filium, virum, & vxorẽ, probat tamen quando eſt veriſimilis. nu. 8.

DECISIO CCCXXXIV.

1 ROta cenſuit conſtare, de cauſa reſtitutionis in integrum: quia viſum fuit hodie ſatis cõſtare de aditione hęreditatis Thomę ſenioris, per Alexandrum, & Thomam iuniorem. De aditione enim Antonij, & Iuliani fratrum dicti Alexandri, & Thomæ iunioris non eſt dubitandum, & Rota alias, ẽt admiſit. Aditio ãt reſpectu Alexãdri, & Thomę probatur ex cõfeſſione matris, & tutricis eorũdem in inſtrumento procuræ. Licet enim ſit extraiudicialis, & emanauerit per modum voluntariæ iuriſdictionis, quo caſu pupillis non ſolet præiudicare. l. Lucius. ff. de admin. tut. & ibi Bart. idem Bart. in l. certũ. §. ſed an ipſos. ff. de confeſſ. Angel. & Imol. in l. ſi ita ſtipulatus §. Chryſogonus. ff. de verb. oblig.

2 Attamen concurrentibus adminiculis plene probat, vt fuit dictum in Romana tutelæ 12. Februarij 1582. coram fel. record. Clem. VIII. ſicuti in confeſſione Prælati voluntaria, quæ non præiudicat Eccleſiæ. c. preſentium, de reſtibus. Afflict. deciſ. 168. num. 4. Capur. 136. in manuſcript. ſi tamen pro ea cõcurrant præſumptiones, & coniecturæ probat, & præiudicium parit. Ruin. conſilio 142. poſt numer. 4. lib. 1. dixit Rota in vna Imolen. Iuris patro. 28. Maij 1584. relata inter diuerſas deciſ. 162. par. 1. & in dicta Romana tutelæ.

3 Sic confeſſio patris legitimi adminiſtratoris, quæ alias non præiudicaret filio. l. certum. §. ſed an ipſos. ff. de confeſſ. præiudicat quando iuuatur coniecturis. Ruin. dicto conſ. 142. num. 4. Natt. conſ. 547. ſub numer. 24. idem de confeſſione procuratoris dixit Rota in vna Gerunden. penſionis. 8. Septembris. 1579. coram bo. mem. Card. Seraphino.

4 Adminicula autem ſunt plura,& vrgentia non ſolum ex alijs confeſſionibus eiuſdem tutricis, ſed etiã ex confeſſione curatoris ad litem in reſponſione ad poſitiones, quæ per ſe ſola plene probaret. Rota Gen. deciſ. 1+0. num. 2. prout de reſponſione tutoris ad poſitiones, quod pupillus ſit hæres, tradit Socin. conſil. 57. num. 10. lib. 4.

5 Negari enim non poteſt, quod non emanauerit per viam contentioſæ iuriſdictionis, vt dicitur in dicta deciſ. Gen. quo caſu confeſſio tutoris, & curatoris præiudicat quouſque de errore non doceatur. Bar. in d. l. certum. §. ſed an & ipſos. num. 1. in fin. & nume. 2. verſ. vt confitentur. vbi etiam Cuman. num. 2. in fine. & num. 3. verſ. ſed numquid. Abb. in c. ex parte. num. 10. verſ. aut confitentur per viam contentioſæ iuriſdictionis de Confeſſ. fuit dictum in Romana legati 11. Februarij 1602. coram R. P. D. meo Sacrato, & ſæpe in alijs, & quamuis aliquid obijciatur contra hanc confeſſionem, ita vt forſan per ſe ſola non ſufficeret, negari tamen non poteſt, quin deſeruiat pro magno adminiculo.

6 Accedunt plures aſſertiones, & confeſſiones Antonij cohæredis, factæ in diuerſis inſtrumentis. Licet enim confeſſio vnius alteri non præiudicet. l. duobus. §. 1. vbi Iaſ. ff. de iureiur. Tiraq. de retract. conuent. §. 4. gloſ. 6. num. 9. attamen facit ſaltem coniecturam, vt per Sard. deciſ. 325. num. 11.

7 Concurrit etiam exactio pecuniarum ab ipſis facta vti hæredibus Thomæ ſenioris, vt conſtat ex inſtrumento, ſub die 22. Martij 1593. & aliæ plures cõiecturæ ſuadentes aditionem.

8 Coadiuuatur etiam confeſſio Tutricis magna veriſimilitudine ex aditione facta per fratres maiores cohæredes, de qua vt dictum eſt, non dubitatur, & quam non feciſſent, ſi hæreditas non eſſet lucroſa. Vnde non eſt veriſimile, quod Tutrix eam neglexerit. Veriſimilitudo autem operatur, vt cõfeſſio, quæ alias fidem non faceret probet etiam in ſuſpectis, & prohibitis, vt inter patrem, & filium, virum, & vxorem. Salicet. in l. mater. C. de contr. empt. Alex. in l. edita. in fin. C. de edend. & conſ. 18. num. 2. & 3. lib. 3. late Tiraq. in l. ſi vnquam. in ver. donatione largitus. nume. 100. & ſeq. C. de reuoc. donat.

9 Ex quibus, & alijs deductis per Informantes fuit concluſum, conſtare de aditione, & per conſequens de cauſis reſtitutionis in integrum, &c.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. LANCELLOTTO.

Pariſien. Pecuniaria. Veneris 10. *Iunij* 1611.

ARGVMENTVM.

Tertius comparens pro ſuo intereſſe ad impediẽdum iudicium docto de intereſſe admittitur, alias ſecus.

SVMMARIVM.

Tertius non auditur ad impediendum actorem niſi docto de intereſſe. num. 1.

Tertius comparens pro ſuo intereſſe docto de intereſſe auditur, & ad iudicium admitti debet. num. 2.

DECISIO CCCXXXV.

1 DIxerunt Domini, quod Bartholomæi non poſſunt impedire Bedinam agentem contra Oricellarios abſque eo, quod illa eius ceſſionem contra ipſos Bartholomæos iuſtificet, niſi doceant de eorum iure contra eoſdem Oricellarios. Si enim non oſtendant eorum Ius contra Oricellarios, fruſtra quærunt impedire Bedinam, & exigunt iuſtificationem tanquam non profuturam eis, quorum nihil intereſt, & a quibus nihil prætenditur pro parte Bedinæ. Cum enim ipſi non poſſideant, & velint ſolũ impedire Bedinam, debent probare eorum dominiũ, ſiue ius, vt per Couarr. pract. quæſt. cap. 16. nume. 3. ver. quartus caſus. & bene facit tex. in l. is a quo. ff. de rei vendic. Alias tanquam non habentes intereſſe, veniunt a limine iudicij repellendi, iuxta notata per Felin. & alios in cap. ex parte de teſtibus, & tradunt omnes in l. ſi pupilli. §. videamus. de neg. geſt.

2 Secus dicẽdum eſt probato eorum iure contra Oricellarios. Tunc enim nedum haberent intereſſe, ſed etiam dicerentur legitimi contradictores, & partes in iudicio, maxime cum fuerint per Bedinam citati, & ipſi prius iudicium contra Oricellarios intentauerint, & bene intrarent tradita per Gaill. lib. 1. obſeru. 71. alias daretur locus colluſionibus inter vnum creditorem, & debitorem admittendo iura informia, & alias imperfectas probationes ad excludendum alium creditorem, & hoc caſu quando eſt contentio inter competitores, & legitimos inuicem contradictores, & agitur in eodem iudicio debet vnus alium citare, & contra illum etiam iuſtificare, ſaltem ratione intereſſe, iuxta notata in d. l. is, a quo. & in c. veniens. il 3. de teſtibus. Vbi præcipue Innocen. &c.

REVERENDISSIMO P. D. COCCINO DECANO.

Parmen. Datij. Veneris 10. *Iunij* 1611.

ARGVMENTVM.

De fideicommiſſario emente rem ſubiectam fideicommiſſo conditionali ad ſui fauorem, quod non cenſeatur fideicommiſſo renunciare.

SVMMARIVM.

Cedens non poteſt redire ad ius ceſſum.num.1.

Fideicommiſſarius ſcienter emens rem ſubiectam fideicõmiſſo conditionali ad ſui fauorem non cenſetur renunciare fideicommiſſo, ſed eo purgato poteſt ſibi mutare cauſam dominij, & repetere pretium, quaſi a ſemetipſo euicerit.num.2.

Vendere quando quis dicatur rem vti propriam, & liberam, an vero ius quod habet in ea.num.3.

DECISIO CCCXXXVI.

1 FVit reſolutum, Illuſtriſſimum, & Reuerendiſſimum Dominum Cardinalem excludi a detractionibus ſuper Datio, de quo agitur, quia cum ceſſerit ad fauorem fideicommiſſi Excellẽtiſſimo Domino Duci Sfortiæ eius Nepoti, Iura pro eis ſibi competentia mediante reſeruatione mobilium, pecuniarum, argentorum, gemmarum, & facultatis diſponendi de ſumma Scutorum quinquaginta millium, ac promiſſione Domini Ducis conſentiendi alienationibus factis pro ſumma Scutorum quadraginta quinque millium, ac ſoluendi alia Scuta quinquaginta millia, vt in conuentionibus inter ipſos habitis non poteſt denuo redire ad dicta iura cum illa ceſſerit. l. quæritur. §. ſi venditor. ff. de ædilit. edict. l. ſi maritus. la 2. §. ſi negauerit. ff. de adult. l. non videtur. ff. ſi quid in fraud. patroni.

2 Neque obſtat, quod mediantibus dictis conuentionibus, iſtud Datium videatur remanſiſſe liberum Illuſtriſſimo Domino Cardinali, cum in eis fuerit cõuentum, quod venderetur Excellentiſſimo Domino Duci, iuxta pretium arbitrandum per Sereniſſimum Magnum Ducem, & eo intra certum tempus non arbitrante remaneret liberum Domino Cardinali, & licet Sereniſſimus Magnus Dux fuerit arbitratus, & ſequuta venditio tamen ab ea poſtmodum fuit receſſum de communi partium conſenſu. Quia fuit reſponſum, dato etiam quod venditio habuiſſet effectum, quod non propterea Dominus Dux ſibi præiudicaſſet: quia fideicommiſſarius ſcienter emens rem ſubiectam fideicommiſſo conditionali ad ſui fauorem non cenſetur renunciare fideicommiſſo, ſed eo purificato poteſt ſibi mutare cauſam dominij, & repetere pretium, quaſi a ſemetipſo euicerit. l. fundo. ff. ad legem Falcid. l. huiuſmodi. §. qui ſeruum. de legat. 1. pulchre Caſtren. in l. qui res. nu. 1. verſ. quid autem. ff. de act. empt. & in conſ. 448. ſi iſte maſculus. nu. 3. verſ. nam licet pariter. lib. 1. Alex. in l. qui Romæ. §. duo fratres. nu. 35. ff. de verb. oblig. vbi in verſ. Io. Andr. in addit. ad Specul. teſtatur de magis communi opin. Cuman. in conſil. 33. vbi in verſ. ego vero. expreſſe loquitur in caſu, in quo ſit prohibita alienatio, quia non intelligitur prohibita in vocatum de familia. Ruin. conſil. 146. num. 4. lib. 1. & ita practicatur, vt poſt alios dicit Ludouic. Morot. conſ. 73. num. 19.

3 Et hinc Cardinalis in inſtrumento venditionis factę eidem Duci Sfortiæ promiſit Datium eſſe liberum ab omni fideicommiſſo purificato, & purificando, præterquam a fideicommiſſo paterno, & promiſit facere conſentire omnem perſonam pręterquam nominatas in dicto fideicommiſſo Comitis Sfortiæ. Vnde apparet, quod non vẽdebat Iure libero, & proprio, ſed Ius, quod habebat in dicto fideicommiſſo conditionali, durante vita ſua. l. in venditione. ff. de act. empt. l. ex iis præſidijs. C. de euiction. gloſ. in l. cum venditores. ff. de contrah. empt. Bal. in Rubric. num. 6. C. eod. tit. Dec. conſ. 483. verſ. ſed dato, & voluit ſibi cauere de pretio ne teneretur illud reſtituere, ibi, Il qual prezzo (hoc eſt pretium Datij) reſti libero a total diſpoſitione, & piacimento di S.S. Illuſtriſſima per farne tutto quello che le parerà cõmodo, ſenza che lui, ne li ſuoi heredi ne poſſino eſſere moleſtati dal detto Signor Duca, & ſuoi deſcendẽti, come che haueſſe euitto da loro medeſimi, ne per fideicommiſſo, ne per altra cauſa, quia vt dictum eſt, fideicommiſſarius ſi emit ſcienter rem ſubiectam fideicommiſſo conditionali purificato fideicommiſſo dicitur euincere a ſemetipſo, & mutat cauſam dominij, & incipit tenere titulo fideicõmiſſi, & pretium repetere poteſt, & propterea dũ ſubditur (& quando dalla predetta Altezza Sereniſſima non ſi dichiaraſſe (ſcilicet pretium) il detto Datio, & Gabella ſia libera di detto Signor Cardinale) hæc verba ſunt intelligenda ab onere vendendi, non a fideicommiſſo, ita vt Dominus Cardinalis cenſeretur ſibi retinere, quod vendere tenebatur Duci, ſcilicet Ius, quod habebat durante vita ſua, vt dictum eſt, iuxta not. per Roman. in conſ. 503. nu. 10. verſ. vnde pro habenda. Aret. conſ. 63. nu. 6. col. penul. verſ. ſed poſito. Aym. conſ. 24. nu. 1. & conſ. 221. nu. 7. Alex. cõſ. 215. nu. 3. cum ſeq. lib. 5. & in ſimili cenſuit Rota in cauſa Romana Montium 8. Nouembris 1577. coram fel. rec. cord. Clem. VIII. maxime quia, nec Dux poterat renunciare fideicommiſſo ſtrictiſſimo contra expreſſam prohibitionem teſtatoris, & ſi Dominus Cardinalis voluiſſet Datium ſibi remanere liberum a fideicommiſſo ſicuti voluit non teneri ad reſtitutionem pretij, ita expreſſiſſet de Datio, ſicuti expreſſit de dicto pretio, iuxta notat. in c. ſuſceptum. de reſcript. in 6. & in c. cui de non Sacerdotali. de præbend. eod. lib. & dixit Rot. in cauſa Marſicana Beneficij 16. Nouẽb. 1576. coram eodem Clemente VIII. &c.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. LANCELLOTTO.

Romana Hæreditatis de Mareſcottis. Luna 13. Iunij 1611.

ARGVMENTVM.

Teſtamentum non dicitur nullum ob præteritionem filij, qui fuit inſtitutus in re certa aliena,

na, ſiue teſtator ſciuerit, ſiue ignorauerit illam rem eſſe alienam.

SVMMARIVM.

Teſtamenti caput eſt hæredis inſtitutio.num.1.

Hæredis inſtitutio ore proprio teſtatoris fieri debet. numero 1.

Hæres inſtitutus in re certa dato cohæredi vniuerſali habetur loco legatarij. Fallit in filio ne teſtamētum ob præteritionem rumpatur.num.2.

Teſtamentum patris non dicitur nullum ob præteritionē filij,ſi filius fuerit inſtitutus in re certa etiam aliena.numero 2.& 3.

Legatario rei alienæ, ſeu inſtituto in re certa aliena debetur æſtimatio, etiam quod teſtator ignorauerit, rem eſſe alienam. num.4. Præſertim quando legatum eſt factum coniunctæ perſonæ.num.5.

Filius non poteſt dicere patris teſtamentum nullum ob ipſius præteritionem, quando dictum teſtamentum approbauit.num.6.

Legatum fauore filiorum eſt latiſſime interpretandum, præſertim vt teſtamentum ſuſtineatur.num.7.

Teſtatores plerumque exiſtimant plus eſſe in eorum hæreditate,quam vere ſit.num.7.

Teſtamentum nullum allegare non poteſt, qui intereſſe nō habet.num.8.

Teſtamentum nullum dicere non poteſt is,qui illud approbauit.num.8.

DECISIO CCCXXXVII.

1 FVit reſolutum, teſtamentum Alphonſi eſſe validum,quia habet omnia ſubſtantialia pro eius validitate requiſita. Adeſt enim hæredis inſtitutio,quod teſtamenti caput dicitur.§.ante hæredis.inſtit.de leg.& §.in primis.Inſt.de fideicom.& teſtator ore proprio nominauit,& ſcripſit,iuxta tex.in l.iubemus.C.de teſtament.& l.hæredes palam.ff.eod.& adſunt alia omnia pro teſtamenti ſolennitate neceſſaria,iuxta text.in l.hac conſultiſſima.C.de teſtament. §.1.Inſtit.de teſtam.ordin.Craſſ.in §. teſtamentum. quæſt.10.

2 Nec poteſt dici nullum teſtamentum ex eo, quod Marcus Antonius filius Alphonſi Teſtatoris tit.inſtitutionis non videatur honoratus, cum inſtitutus in re certa, dato cohærede vniuerſali, prout in caſu noſtro ſit loco legatarij, quia id non procedit in inſtitutione filij.Nam fauore teſtamenti,ne filius tanquam præteritus vltimam patris voluntatem poſſit infirmare,dicitur hæres. Bald.in l.ſcimus.num.9.& ibi Paul. de Caſtr.num.9.Salicet.num.6.C.de inoffic. teſtam. Guglielm.de Bened.in repet.c.Rainucius.in verb. in eodem teſtamento relinquens.il primo.nu.255. verſ. attamen.& num.258.eod.tit.

3 Nec minus poteſt nullum prætendi, ex eo quod prædictus Teſtatoris filius,tanquam inſtitutus in Caſtris Parrani, & Iulianelli non proprijs, ſed alienis præteritus videatur. Quia cum fuerit expreſſe ab Alphonſo patre in dictis Caſtris,licet alienis inſtitutus, non poteſt dici præteritus,quia in eorum loco ſuccedit æſtimatio,& in ea filius dicitur inſtitutus. Bal.in d.l.ſcimus.num.9.& ibi Caſtren.num.4.Salic. nu.8. verſ.quæro propter. Iaſ.num.1.C.de inoffi.teſtamen. Bald.in l.humanitatis.nume.19.C.de impub.& alijs ſubſt.Gomez.var.reſol.tom.1.c.10.nu.16.in fin.verſic.adde tamen.Menoch.libro 4.præſumpt.116. numero 24.

4 Et in præſenti caſu dubitandū non eſt, an Alphonſus teſtator ſciuerit rem relictam eſſe alienam,vel ne, iuxta diſtinctionem §.non ſolum. Inſt. de leg.l. cum alienam.C.de leg. quia ſcientia Alphonſi, quod Caſtra non eſſent propria,ſed nepotum,non poteſt controuerti,cum ipſemet interfuerit ſtipulationi concordiæ ſuper dictis Caſtris initæ cum Camera,& ſucceſſioni, & donationi de eiſdem ad fauorem nepotum, ſed nihilominus omni caſu deberi æſtimationem dicunt Bal.in d.l.humanitatis.num.63.gloſ.fin. in c.filius.vbi Canoniſtæ,de teſtam.de communi Corn. cōſilio 32.num.3.lib.2.Capra conſ.107.num.7.Craſſ. in §.legatum.quæſt.14.num.15.verſ. vnde quæro,& tenuit Rota in Romana hæreditatis 26. Iunij 1592. coram Illuſtriſſimo Mellino in Romana legati Vineæ, 10.Martij 1608.coram bo.mem.Litta.

5 Et tanto magis, quia quando relinquitur coniunctæ perſonæ, vt hic, tunc non procedit dicta diſtinctio, & debetur æſtimatio, ſiue teſtator ſciuerit, ſiue ignorauerit rem eſſe alienam, iuxta communem Doctor.opinionem in d.l.cum alienam, de qua per Gomez.d.c.12.num.13.& per Craſſ. in d.§. legatum. q. 14.num.3.Illuſtriſſimus Mantica de coniect.vlt. volunt.libro 9.tit... numero 40. cum alijs per Menoch. de præſumpt. præſumpt.116. numero 15. & fuit dictum in hac cauſa 10.Decembris 1610.coram me.

6 Et denique corroboratur ex approbatione teſtamenti facta a Marco Antonio, qui erat vnicus teſtatoris filius,& præteritio nulli alteri, quam ei viam ſuccedendi aperiebat,cum ſolus eſſet ab inteſtato ſucceſſurus, & ideo potuit voluntati Alphonſi acquieſcere,vt acquieuit Imol.in l.filio præterito. nume.69. in princ.verſ.vnde pro clariori.ff. de iniuſt. rupt.& irrit. teſtam. Alexand.conſil. 36. numero 19. libro 3. late Gugliel.de Bened.in repet.c.Rainucius. nume. 112. C.de teſtam.

7 Neque obſtat, quod non ſit veriſimile teſtatorem voluiſſe relinquere æſtimationem Caſtrorum Marco Antonio, quæ abſorberet totam hæreditatem, & ſic inſtitutio vxoris remaneret ſuperflua; tum quia relictum fauore filiorum eſt latiſſime interpretandum. l. cum rem alienam. C.de leg.& maxime quando voluntas teſtatoris eſt clara,& manifeſte patet, quod ita voluerit, prout hic vbi pater filio ſcienter rem alienam reliquit,vt fuit dictum in hac cauſa 18.Aprilis 1611. coram me. Tum etiam,quia hic non ſolum concurrit fauor perſonæ,ſed etiam teſtamenti,vt ſuſtineatur,&

ne

Digitized by Google

ne reddatur nullum præteritione filij ex trad. per Menoch. præſumpt. 116.nume. 24.& ſequen.lib.4. Tum denique quia ſolent homines plerumque exiſtimare plus eſſe in eorum hæreditate,quam vere ſit.§.in fraudem.Inſt.quib.ex cau.manum.

8 Præterea cum D. Iulia ex teſtamento Alphonſi adiuerit illius hæreditatem,& D. Pyrrhus aduerſarius, tanquam hæres prædictæ D.Iuliæ petierit ſe immitti in poſſeſſionem dictæ hæreditatis tam ex teſtamento Alphonſi,quam Iuliæ,non poteſt venire contra factũ defuncti,&dicere de nullitate teſtamenti. Nam Pyrrhus non poteſt allegare nullitatem teſtamenti Alphonſi nomine proprio,cum ipſius non interſit,iuxta trad.in fortioribus terminis hæredis, vel extranei per Guglicl.de Bened.vbi ſupra, ſub numer. 112. neque tanquam hæres D. Iulia, quia illud approbauit. l ſi ab arbitro.ff.qui ſatiſd.cog.l.qui ſatiſdare.ff. de fideiuſſ.Aym.conſ.204.num.15.& fuit dictum in vna Foroliuien.de Monſignanis 3. Iunij 1602. coram R. P. Domino Pegna, & conſequenter non poteſt contra eius factum venire. l. cum a matre. C. de rei vendic. cum alijs allegat.

R. P. D. V B A L D O.

Bononien.de Zaualeis.Lunæ 13.Iunij 1611.

A R G V M E N T V M.

Creditor poteſt auctoritate propria capere poſſeſſionem bonorum debitoris vigore precarij in inſtrumento appoſiti, etiam contra ſingulares ſucceſſores,& tertios poſſeſſores.

S V M M A R I V M.

Authoritate propria poteſt quis accipere poſſeſſionem bonorum debitoris vigore pacti precarij appoſiti in inſtrumento,etiam contra ſingulares ſucceſſores, & bonorum poſſeſſores. num.1,& 2. Vbi etiam idem vigore ſtatuti Bononiæ.

D E C I S I O CCCXXXVIII.

1 FVit dictum, mandatum de aſſociando conceſſum ab A. C. Equiti Daneſio ad bona illorum de Zaualeis etiam a Tertijs poſſeſſa, eſſe exequendum, quia de eius validitate non dubitatur, & de iuſtitia conſtat,quia Domini de Zaualeis impoſuerunt cenſum ſuper certis bonis, quem vendiderunt Herculiano de Poſtetlis ſub fideiuſſione Equitis Daneſij, qui poſtea fuit coactus ſoluere virtute mandati Rotalis,& reportauit ceſſionem,vt in Summario. numero 1.2.& 3.Conſtat etiam de pacto precarij appoſito in inſtrumento cenſus ad fauorem dicti fideiuſſoris, cuius vigore potuit accipere poſſeſſionem propria auctoritate, & multo magis petere aſſociationem, & contra ſingulares ſucceſſores, & poſſeſſores dictorum bonorum. Tum de iure communi, Barto.in repet.l.3. ſub nu.25.verſ.ſed pone quod debitor. C. de pignor. Tiraq.in tract.de iure conſtit.poſſeſſorij.prima parte, num.43.Ruin.conſ.127.num.1.Vbi de communi libro 5. Neuizan.conſ.82.numer.15.& 16. Put. deciſ. 444.num.6.lib.2.Menoch.qui alios refert, de adipiſcen.remed.5.num.140.

2 Tum ex forma ſtatuti Bononien.vt apparet ex ampliſſima extenſione precarij ſecundum ſtylum Bononien. de qua in Summario. nume. 4. & tenet Monterent.in gloſ.dicti Statuti.in verb.alterius.Grat.in terminis.reſponſ.37.num.12.lib.1.Bero.conſ.42.lib.3. Ferrant.Gargiar.patroc.13.fere per totum lib.2. Et ita fuit Daneſio ſolum Informante deciſum.

R. P. D. P I R O V A N O.

Tullen.Præpoſituræ S.Apri.Lunæ 13.Iunij 1611.

A R G V M E N T V M.

Inſtrumentum ſine teſtibus nullam facit probationem. Quid, & quantum in hoc operetur contraria conſuetudo, & quando talis conſuetudo dicatur probata.

S V M M A R I V M.

Declaratoria ob non paritionem regulariter dari ſolet ſeruatis quatuor terminis poſt intimationem executorialium.num.1.

Poſſeſſio probatur per inſtrumentum alio non exiſtente poſſeſſore.num.2.

Inſtrumentum ſine teſtibus nullam facit probationem. num.2.

Inſtrumentum ſine teſtibus probat, quando ſic conſuetudine introductum eſt.num.3.

Conſuetudo quod credatur inſtrumento ſine teſtibus,quãdo dicatur probata.num.3 & 4.

D E C I S I O CCCXXXIX.

1 QVartus regulariter ſeruatis quatuor terminis poſt intimationem executorialium non ſolet denegari declaratoria ob non paritionem. Creſcent.de ſequeſtr.poſſeſſ. & facit deciſ.1.Felin.in c.ad proban.nume.6. de re iudic. Tamen quia reſolutio facta fuerat vna tantum parte Informante, & releuantia deducuntur contra mandatum de manutenendo,noluerunt Domini dare declaratoriam.

2 Fuerat enim præſuppoſitum ex inſtrumento conſtare de poſſeſſione Philippi de Nexcuilla, quæ ad eũ effectum ſuffragatur, alio non exiſtente in poſſeſſione.

ne.Caputaq.deciſ.173.par.3. & deciſ.333.par.2.cū alijs allegatis in deciſione in hac cauſa facta. die 21. Iunij 1610.& tamen inſtrumentum productum carebat teſtibus, adeo quod ſuper eo nullum poterat conſtitui fundamentum, tanquam carente forma probanti.gloſ.in l.generali.C.de tabul.lib.10.Dec.in c.1.de fide inſtrum.num.34.Felin.num.14.Specul. eod. tit. §.2.ad fin.

3 Quæ concluſio, & ſi videatur reſtringenda, quando conſuetudo releuaret ab hac ſolennitate ſecundū Innoc.in d.c.1.& Felin.ibidem.num.14.eiuſmodi tamen conſuetudo non probatur per Philippum ex ſimili inſtrumēto poſſeſſionis, captæ per aduerſarium, quod pariter ſine teſtibus rogatum fuerat. Tum quia frequentatio actuum non interat, quæ requiritur ad eam inducendam.gloſ.in c.monaſteria. in gloſ. 2. de vit.& honeſt.clericor.gloſſ.in §.fin.in auth.de deſenſor.ciuit.Crauett.conſ.134.num.7.

4 Tum etiam ſi conſtaret obſeruatum in pluribus inſtrumentis, & eſſent producta non releuarent per ea, quæ tradit Iaſ.in l.de quibus.in fin.de legib. Vndecum poſſeſſio Philippi ex prædictis turbida redderetur fuit dictum non eſſe dādam declaratoriam, &c.

R. P. D. VBALDO.

Mantuana Bonorum. Veneris 17.*Iunij* 1611.

ARGVMENTVM.

Citatio vbi fuit facta pro hora pręciſa, decretum Iudicis extra illam horam emanatum dicitur nullum, quando detur appellatio a declaratione Iudicis ſuper executione facienda, & quod appellandi termino durante, attentata ſint reuocanda.

SVMMARIVM.

Citatio vbi reſpicit horam præciſam, ſi actus fiat extra illam horam, dicitur fieri ſine citatione, & non valet. numero 1.& 2.

Appellare licet a decreto iudicis declarante executionem fieri debere in vna re potius, quam in alia. Declara, vt num.4.

Appellandi termino durante nihil innouandum, & attentata omnia ſunt reuocanda. num.4.

DECISIO CCCXL.

1 DOmini dixerunt, executionem de qua agitur eſſe reuocandam tanquam nullam, & attentatam. Nullitas deducitur ex eo, quod procurator D.Aemiliæ, & ſororis fuit citatus die 26. Iulij 1576. de mane hora iuris pro prima hora iuris ſequenti, & die 28.Iulij eiuſdem anni, Sententia fuit ab executore lata ſine alia citatione partis, ſed ſolum accuſata contumacia dicti procuratoris, vt apparet in Summario. num.7.& 8. Vnde ſententia prædicta, & omnia inde ſequuta remanent nulla ob defectum citationis. Vbi enim citatio reſpicit horam præciſam, ſi actus fiat extra illam horam, dicitur fieri ſine citatione, & non valet. Bart.in l. aut qui aliter.in princ. & in l.vlt.§.fin.ff.quod vi, aut clam.& conſ.176.pluries contingit.lib.1.quem ſequitur.Ruin.conſil.209. ſub num.16.lib.1.& conſ.28.num.21.lib.4. & conſi.61. ſub num.4.in fin.lib.5.Alex.conſ.213. num.8. lib.2. Aym.conſ.122.nume.17.Afflict.deciſ.387. nume.5. Euerar.in loco de tempor.ad loc. ſub nu.2. verſ. hinc etiam eſt, quod ſicut actus, &c. Vant.in tit. de nullit. ex defect. citat. nu.73. vbi alios allegat Felin. in c.1. nu.22.vbi dicit, citatum in caſu prædicto non eſſe cōtumacem.de iudic.

2 Neque obſtare videbantur citationes ex aduerſo datæ in Summariolo quas apparet cadere in ſecunda, vel tertia die poſt earum exequutionem, quia vltra quod hoc videtur eſſe allegare inconueniens, & contra regulas iuris, vt ex prædictis patet, potuit etiā hoc contingere in dictis caſibus, quia dies intermedia eſſet feriata, vt apparet in citatione ſeptima in qua principale fit ex aduerſo fundamentum, quod in hoc caſu non probatur, quod ſcilicet dies 27.Iulij fuerit feriatus, quod tamen erat neceſſario probandum ad ſuſtinendam prædictam ſententiam, ne remaneat ſine citatione, vt fuit in terminis dictum in vna Taruiſina penſionis. 8.Iunij 1590. coram Orano, cuius copia data fuit.

3 Quod autem exequutio fuerit attentātā, deducebatur, quia executor expreſſit bona ſuper quibus danda erat, vel non danda immiſſio Domino Carolo, vt in eodem Summario. num.7. Vnde per hanc declarationem dicitur intuliſſe nouum grauamen a quo licuit appellare. Felin. in c.quo ad conſultationem. nu. 16.verſ.ſecundo limita.de re iud. Ruin.conſ.76.num. 1.lib.5.Capic.deciſ.34.num.4.Vrſill. ad Afflict. deciſ.35.num.2.& fuit dictum in vna Legionen. Sancti Thomæ.10. Decembris 1576.corā Robuſterio, quæ eſt deciſ.100.nu.1.par.1.in impreſſ.

4 Neque obſtant, quę habentur in eadem deciſione 100.numero 13.& ſeqq.quia præterquam quod fuerunt motiua trium Auditorum, qui contrarium ſentiebant, & ſic minoris partis, vt apparet ex principio deciſionis, procedunt, quando declaratio executoris non verſatur niſi circa ea, quæ continentur in ſententia cuius petitur executio, & ſic dicitur declaratio mere interpretatiua qualitatum ſententiæ præcedentis non augendo, nec minuendo, vt in dicta deciſione.numero 14.& 15.& bene explicat Roman.conſ.45.numero 3. Sed in caſu iſto executor non videtur ſimpliciter declaraſſe ſententias præcedentes, cum expreſſerit bona ſuper quibus facienda eſſet executio, tanquam non comprehenſa in inueſtituris conceſſis pro hæredibus vtriuſque ſexus. Ideo cum daretur appellatio, executio facta, & omnia inde ſecuta pēdente ter-

mino

Digitized by Google

minò ad appellandum fuerunt nulla, & attentata. c. non ſolum. de appellatio. in 6. & in terminis executionis, fuit dictum in Aſculana bonorum. 24. Nouẽbris 1595. & 13. Maij 1596. coram Orano, vt in copijs, quæ fuerunt datæ.

5 Quæ eo magis videbantur Dominis procedere, quia non præceſſit vlla legitima liquidatio coram iudice competente, quæ eſſent terræ conceſſæ pro hæredibus vtriuſque ſexus, pro quibus non eſſe dandam immiſſionem Iudex tertiæ inſtantiæ pronunciauerat, præſertim cum id pars petijſſet, vt fuit dictum in Zamonen. ſpolij de Thoro. 10. Octob. 1575. coram Graſſo, quæ eſt deciſ. 352. num. 3. par. 1. diuerſ. & tradit in terminis executionis. Aym. conſ. 164. nume. 2. & fuit dictum in vna Turritana Tertiariæ. 18. Decembris 1595. coram Card. Seraphino. Et ita fuit deciſum.

R. P. D. PIROVANO.

Tiraſonen. Decimarum. Veneris 17. Iunij 1611.

ARGVMENTVM.

Poſſeſſorium retinendę probata poſſeſſione non impeditur per oppoſita priuilegia etiam habentia clauſulam ſublata, &c. & decretum irritans.

SVMMARIVM.

Decimarum percipiendi poſſeſſio facit, vt poſſeſſori dandū ſit mandatum de manutenendo. num. 1.

Ius poſſidentis non variatur, nec alteratur ex mutatione perſonæ contra quam poſſidetur. num. 1.

Poſſeſſorium retinendæ poſitum eſt in ſola inſiſtentia, & detentatione rei, nec propterea immiſſio impeditur per alias exceptiones. num. 2.

Priuilegium non ſoluendi decimas numquid ſuffragetur Religioni Hieroſolymitanæ. num. 2.

Clauſulæ ſublata, & decretum irritans poſitæ in priuilegijs non operantur ſuum effectum, niſi poſtquam cognitum fuit an priuilegium intret. num. 3. & 4.

DECISIO CCCXLI.

1 PLacuit Dominis deductio pro Capitulo, vt ei debeatur manutentio, quia de eius poſſeſſione percipiendi Decimas in ſpecie ex huiuſmodi prædio deponunt teſtes, dati in Summario, primus, ſecundus, & tertius, quod ſufficit ad eum effectum. §. retinendæ. Inſtit. de interd. l. 1. §. ſicut. ff. vti poſſid. Rota in vna Bononien. Iuriſdictionis. coram bonæ memoriæ Cardinale Lancellotto inter impreſſ. 595. par. 2. quæ poſſeſſio ſuffragatur contra omnes ſucceſſores in iſto prædio, quia ex mutatione perſonæ, contra quam poſſidetur, non variatur, nec alteratur ius ex parte poſſidentis, quin ſemper idem remaneat. l. 2. §. ex his. ff. de verb. oblig. Guido Papę. deciſione 625. quem pluries ſequuta eſt Rota, & ſignanter in vna Tiraſonen. Decimarum. 25. Iunij 1607. coram Domino meo Marcomontio.

2 Non obſtant priuilegia exemptionum religionis Hieroſolymitanæ, quæ & ſi videantur poſſeſſoribus derogare, dum Sanctiſſimus in eorum conceſſione præſupponit ſemper decimas ab aliquo poſſideri, vt conſiderat Dec. conſ. 113. num. 7. verſ. & ratio diuerſitatis. Caſſad. de priuileg. deciſ. 1. Card. in c. penult. de decim. in fin. cum alijs adductis in Adrien. Decimarum. 14. Decembris 1607. coram Manzanedo. Tamen quia priuilegia non continent derogationem. c. nuper. de decimis. quod tanquam conciliare requirit indiuiduam derogationem. Archidiac. in c. 1. num. 2. de conſtit. in 6. Oldrad. conſ. 326. Rota in Mediolanen. Decimarum. 10. Aprilis 1606. coram R. P. D. Coccino. Item prætenditur non comprehendere bona particularia Equitum, dum per ipſos Equites retinentur, quæ omnia videntur ius, & merita cauſæ concernere, vt propterea manutentionem impedire non poſſint, quæ in ſola inſiſtentia, & detentatione poſita eſt. Rota in Romana Vineæ. coram Robuſterio inter impreſſas 641. numero 8. parte prima. & in Oriolen. Decimarum 19. Iunij 1592 coram Gipſio.

3 Clauſula autem ſublata, & decretum irritans, tanquam acceſſoria ad priuilegia viſum eſt, non poſſe effectum operari, niſi poſtquam fuerit cognitum priuilegia intrare. Gabr. de clauſul. concluſione tertia. numero 82. & in terminis Rota declarauit in allegata Oriolen. Decimarum. & in alijs paſſim cum prædicta diſtinctione tranſiuit, vt in cauſa Parmen. Prioratus, coram bonæ memoriæ Orano 16. Februarij 1598. & in Cuſentina Cappellaniæ 26. Octobris coram Cardinali Mellino, & coram me in Leodien. Canonicatus. 22. Aprilis 1611.

4 Nec deciſio Adrien. Decimarum, quæ datur coram Reuerendo Patre Domino Manzanedo videtur prædictis repugnare, quia in ea non erat controuerſia ſuper irreleuantia priuilegiorum, vel ſuper vſu eorundem pro bonis particulariter, per Equites poſſeſſis, ſed duntaxat, an continerent clauſulam ſublata, & decretum irritans, quæ cum in priuilegijs adeſſent, merito alio non obſtante clarum remanebat, priuilegia intrare, & conſequenter inficiebant ne dum Dominium ſed etiam poſſeſſionem, qui ſunt proprij effectus illarum clauſularum. Aegid. deciſione 835. Caſſad. ſuper regula. deciſione ſeptima. numero tertio. Gabr. de clauſ. concluſione tertia, numero quinquageſimo. cum alijs in deciſione Adrien. Decimarum allegatis. Atque ita fuit reſolutum.

REVE-

REVERENDISS. P. DOMINO COCCINO DECANO.

Barchinonen. Parochialis, de Mataro. Lunæ 20. Iunij 1611.

A R G V M E N T V M.

In hac deciſione magiſtraliter explicatur quando habeat, vel non habeat locum regula de ſubrogan. Et præſertim an, & quando vitium litigioſi tranſeat in tertium, qui habet cauſam ab aliquo ex collitigantibus, ita vt non poſſit iuuari regula de triennali.

S V M M A R I V M.

Subrogatio in ius defuncti non datur collitiganti ſuperſtiti ſuper beneficio, niſi lis fuerit ſuper titulo beneficij, & niſi defunctus fuerit triennalis pacificus poſſeſſor. num. 1.

Lis non dicitur pendere ſuper titulo beneficij, quãdo erat ſuper poſſeſſorio adipiſcendæ. nu. 2. Vbi declaratur hæc concluſio quomodo procedat.

Lis cenſetur eſſe introducta etiam ſuper petitorio, quando in commiſſione adeſt clauſula, Vna cum incidẽtibus, & dependentibus. num. 2.

Beneficium dicitur effectum litigioſum, quando agitur de iure reali ſuper collatione facta. num. 2.

Vitium litigioſi, an tranſeat in tertium habentem cauſam ab aliquo ex collitigantibus. Ita vt non poſſit iuuari regula de triennali. num. 3. & ſeqq. Vbi conſtituuntur duo caſus.

Beneficium non dicitur litigioſum ad effectum, vt mortuo collitigante ſuperſtes ſubrogetur in eius locũ, quando lis fuit calumnioſa. num. 7. Vbi declaratur hæc concluſio, quomodo procedat.

Calumniam in litigando excuſat cauſa probabilis, & colorata. num. 7.

Teſtes nulliter examinati adhuc faciunt indicium. numero 7. in fine.

Collitigans non ſubrogatur in ius defuncti, quando lis iam fuerat derelicta per decem annos. Declara, vt n. 8.

Subrogatio in ius collitigantis defuncti in beneficio litigioſo non datur illi, qui in dicto beneficio ſe intruſit. Declara, vt num. 9.

Subrogatio in ius defuncti litigantis ſuper beneficio iuxta tenorem regulæ de ſubrogan. non datur niſi fuerit petita intra menſem. Declara, vt num. 10.

D E C I S I O CCCXLII.

1 IOannes Caluo reſignauit primo Parochialem, de qua agitur de anno 1600. ad fauorem Iacobi Prats, qui ab exequutore obtinuit immiſſionem, & cauſa introducta in Rota, Ioanni fuit conceſſa manutenentio; & deinde de anno 1605. lite ſic inter eos pendente. Idem Ioannes iterum reſignauit ad fauorem Valentini Plandeſans, qui adeptus fuit poſſeſſionem, & denique obijt de menſe Iunij anni 1610. Vnde dubitaui, an Iacobo eſſet danda ſubrogatio. Cuius dubij reſolutio pendet ex duobus. Primo an lis fuerit ſuper titulo beneficij, vt requirit text. in c. 2. vt lit. pend. in 6. Caſſad. deciſ. 6. ſub nume. 2. de reſcript. & deciſ. 4. vt lit. penden. Mandoſ. ſuper reg. de ſubrogan. quæ eſt 29. q. 2. per totam, & præſertim. nume. 5. Secundo an Valentinus fuerit triennalis pacificus poſſeſſor, quia ſi fuit talis, Iacobus non poteſt dici collitigans ad effectum obtinendi ſubrogationem gratioſam, vt eſt deciſio Peregrini Fabij 97. lib. 1. Incipiens, Didacus reſignauerat. Mohed. deciſ. 4. vt lit. pẽden. Put. deciſ. 421. lib. 2.

2 Quantum attinet ad primum, licet inſpecto initio iudicij coram exequutore lis non penderet ſuper titulo beneficij, cum eſſet ſuper poſſeſſorio adipiſcendæ, quæ non facit beneficium litigioſum. Caſſad. d. deciſ. 6. num. 2. de reſcript. & melius deciſ. 4. vt lit. pend. & fuit reſolutum in cauſa Caſalenſi Canonicatus. 22. Octobris 1607. & 4. Februarij 1609. coram R. P. D. Ludouiſio: tamen cum cauſa appellationis a decreto exequutoris ſuper immiſſione ad fauorẽ Iacobi Prats fuerit vigore commiſſionis introducta in Rota, cum clauſula, vna cũm incidentibus, & dependentibus, cenſetur etiam lis introducta, ſuper petitorio. Bellamera deciſ. 618. incipien. Si in cauſa beneficiali. Caſſad. deciſ. 9. num. 13. de cauſ. poſſeſſ. & propriet. Mandoſ. ſuper d. reg. de ſubrogan. q. 14. num. 7. qui loquitur ad effectum ſubrogationis, & propterea cum ageretur de iure reali, ſcilicet ſuper collatione iam facta Iacobo, beneficium fuit effectum litigioſum. Bald. in Auth. litigioſa. C. de litigioſ. Put. deciſ. 496. nu. 2. lib. 2. DD. poſt gloſ. in c. 2. vt lit. pend. in 6.

3 Quantum attinet ad ſecundum, An Valentinus fuerit triennalis pacificus poſſeſſor, pendet ex eo, an vitium litigioſi tranſeat in tertium, qui habet cauſam ab aliquo ex collitigantibus, ita vt non poſſit iuuari regula de triennali, & ſic an vitium litigioſi tranſierit in dictum Valentinum. In quo articulo videtur facere difficultatem, quod Paleot. deciſ. 200. in cauſa Viſen. de Papignos 7. Febr. 1560. incipien. dubitaui, an ſit locus regulæ, & cet. dicit, quod Rota nunquam firmare voluit illam concluſionem, an vitium litigioſi tranſeat in tertium, qui habet cauſam ab aliquo ex collitigantibus, ita vt non iuuari poſſit regula de triẽnali, quam deciſionem refert Lancellott. de attent. a tertio. c. 1. n. 29. Et pro parte negatiua, ſcilicet, quod vitium litigioſi non tranſeat in tertium, ita vt iuuetur regula de triennali, videtur deciſio Ioannis Pauli Tholom. deciſ. mihi 59. incip. Nullius Abbatiæ S. Saluatoris, & Mohed. 14. de cauſ. poſſeſ. & propriet. quæ eſt eadem cũ deciſione Ioannis Pauli, quas allegat Paleot. & ſunt deciſiones allegatæ Peregrini Fabij 97. lib. 1. Mohed. 4. vt lit. pend. & Put. 421. lib. 2.

Ceterum

Digitized by Google

4 Ceterum pro reſolutione huius difficultatis Domini conſtituebant duos caſus. Primus eſt, quando tertius habet cauſam a collitigante poſſeſſione vacante, vel exiſtente penes non collitigantem. Secundus caſus eſt, quando tertius habet cauſam a collitigante poſſeſſione exiſtente penes ipſum collitigantem, qui eſt noſter caſus. In primo caſu procedunt adducta in contrarium, quia tunc apprehendens poſſeſſionem efficitur triennalis pacificus, ſecus vero in ſecundo caſu, vt eleganter conſiderat Mohed. deciſ. 8. vt lit. penden. Et ratio primi caſus eſt, quia licet proprietas ſit litigioſa, ita vt ordinarius eueniente vacatione non poſſit conferre, tamen poſſeſſio cum ſit vacans, vel penes alium non collitigantem reſpectu tertij, qui illam apprehendit, non eſt litigioſa, & propterea vitium litigioſi non tranſit in ipſum. Quia ad hunc effectum duo copulatiue requiruntur, nempe quod res ſit litigioſa, & quod tertius habeat cauſam ab vno ex collitigantibus, vt per Præpoſ. in c. bonæ. num. 18. verſic. vel aliter poteſt ſolui. de appellat. & iſte eſt caſus deciſionum Fabij, Mohedani, & Putei. Quia ibi fuerat facta reſignatio ante litem motam, per quam fuerat abdicatum omne ius, etiam reſpectu poſſeſſionis, ad fauorem reſignatarij. Vnde licuit ipſi tertio capere poſſeſſionem vacantem, lite inter reſignantem, & alium pendente, quia poſſeſſio non exiſtebat de tempore litis penes reſignantem. Lancellott. de attentat. a tertio. c. 1. num. 28. & c. 3. nu. 5. & 6. qui ita intelligit, & declarat prædictas deciſiones.

5 Hinc videmus, quod poſſeſſio illius, qui non exiſtit in lite, non cadit ſub ipſa lite; & ideo collitigans, abſque vitio attentatorum poteſt extraiudicialiter, non calore iudicij, accipere poſſeſſionem exiſtentem penes dictum non collitigantem, vt dicit Lancellott. de attentat. a tertio. c. 3. nume. 55. & ſeqq. qui mouetur authoritate Fabij, & Mohedani in deciſionibus allegatis. Hinc etiam videmus, quod ſi moriatur vnus ex collitigantibus poſſeſſor, ſi tertius prouideatur, & capiat illam poſſeſſionem vacantem, alius ſuperſtes collitigans non poteſt ab eo illam euincere via attentatorum. Quia non dicitur litigioſe quo ad ipſum tertium. Sarnen. de trien. q. 41. nume. 2. verſ. non obſtat. Ant. Auguſt. in Epit. ſuper reg. de triennali. §. 11. Lācellot. de attent. a tertio. c. 3. num. 3. & ſeqq. & iſte eſt caſus deciſionum Io. Pauli, & Mohedani quas allegat Paleotus, qui, quicquid dicat, caſus eſt deciſus, quod ſubrogatio non ſit danda collitiganti, quando tertius cepit poſſeſſionem vacantem, vel non exiſtentem penes collitigantes, vt patet ex prædictis.

6 Ratio vero ſecundi caſus, quod ſubrogatio ſit danda collitiganti, quando tertius non collitigans cepit poſſeſſionem exiſtentem penes aliquem ex collitigantibus, qui eſt caſus noſter, ea eſt: quia nedum proprietas, ſed etiam poſſeſſio eſt in lite, & tertius ſuccedit in dicta poſſeſſione litigioſa facto, & in locum alterius ex collitigantibus mediante reſignatione, iuxta not. per Butr. in c. bonæ. num. 15. ante medium, verſ. in attentatis autem. de appellat. quæ duo quando concurrunt, vtique vitium litigioſi transfertur in tertium, vt dictum eſt ex Præpoſito, in d. c. bonæ. num. 18. verſic. vel aliter poteſt ſolui, vſque ad finem. Mohed. deciſ. 13. & 14. de cauſ. poſſeſſ. & propriet. & admittitur in dictis deciſionibus Fabij, Mohedani, & Putei. Et in terminis, quod tertius capiens poſſeſſionem exiſtentē penes collitigantem attentet, eſt deciſio Rotæ 3. vt lit. pend. in nou. Than. deciſ. 73. Ant. Auguſt. deciſ. 1. lib. 1. Lancellot. de attenta. a tertio. c. 3. num. 19. Et propterea in caſu noſtro ſequitur, quod, cum Ioānes Caluo poſſeſſor reſignauerit, lite pendente inter ipſum, & Iacobum Prats Parochialem, de qua agitur, ad fauorem Valentini prædicti, ipſe Valentinus non poteſt dici triennalis pacificus poſſeſſor, quia lis fuit in ipſum tranſlata vigore reſignationis, etiam quo ad poſſeſſionem, ſtante maxime conſtitutione Gregoriana de publican. reſignat. in §. ſed ne in beneficijs, in qua cauetur, quod lis cum reſignante, afficiat reſignatarium etiam reſpectu actorum, & ſic ei non poſſunt ſuffragari verba regulæ, Antiquas lites penitus extinguendo, ſaltem durante decennio, vt infra dicetur, quia diſponunt, quando quis fuit effectus triennalis pacificus poſſeſſor, qualis non fuit Valentinus, vt dictum eſt.

7 Neque eſt verum, quod huiuſmodi lis fuerit calūnioſa, ita vt Iacobus ſit excluſus a regula de ſubrogādis. Nam ad euitandam calumniam litis ad hunc effectum, ſufficit nedum cauſa colorata. Rebuff. ſuper regul. de ſubrogan. collitigan. gloſ. 7. num. 3. & fuit dictum in cauſa Gerundenſi Canonicatus. 14. Maij 1601. coram R. P. D. Ludouiſio. Sed etiam cauſa probabilis. Aegid. deciſ. 103. Caſſad. deciſ. 3. de reſtitut. ſpoliat. & fuit reſolutum in cauſa Collenſi Parochialis. 11. Decembr. 1595. coram bo. mem. Cardinali Seraphino. Et propterea licet vnum ex beneficijs reſignatis ex cauſa permutationis per Iacobum ad fauorem Ioannis eſſet litigioſum, ex quo deducitur calumnia, tamen cum in ſupplicatione permutationis adſit clauſula, nec non litis, & cauſæ ſi quæ ſint, ſtatus, & merita, nominaque collitigantium, &c. ex qua clauſula cenſetur facta ſufficiens mentio litis. Gemin. conſi. 120. num. 6. Achil. deciſ. 9. de reſcrip. Put. deciſ. 2. eodem tit. & fuit pluries reſolutum, non eſt tam clarū, quod Ioannes reſignans ignoraret, vnum ex beneficijs compermutatis fuiſſe litigioſum, maxime cum de eius ſcientia deponant plures teſtes, qui licet ſint nulliter examinati, negari tamen non poteſt, quin faciant adminiculum. Verall. deciſ. 206. numero ſexto, libro 2.

8 Minus etiam eſt verum, quod in omnem euentum Iacobus, qui petit ſubrogationem, habuit litem pro derelicta, & ad hunc effectum ſufficiunt decem anni, propter verba illa regulæ, Antiquas lites penitus extinguendo, quorum ſenſus eſt, vt cenſeantur extinctæ lites, quæ per decennium ante triennium fuerunt motæ ſecundum quartum intellectum, de quo per Sarnen. ſuper regula de triennali. q. 61. numer. 11. quem Rota probauit, vt per eundem dicto loco. numero 19.

verſ.

Digitized by Google

verſ.quæ cum ita ſint. Ant.Auguſt.in Epit.ſuper hac Regula de poſſeſſione pacifica.num. 11. Nam fuit dictum, reſponderi poſſe, quod tunc ſufficiunt decem anni,quando ex actis conſtat de non iure. Quia tunc lis cenſetur habita pro derelicta. Achil.deciſ.3. & deciſ.fin.nume.3.vt lit.pend. Put.deciſ.15.& deciſ.fin. eod.titu. Lancellot.de attent.2.par.c.4.de attent. lit. pend.in præfat.num.275.& ſeqq.& fuit reſolutum in cauſa Vrgellenſi Canonicatus 15.Maij 1592.coram R.P.D.meo Decano,per deciſ.Caſſad.5.vt lit. pend. quæ ita declaratur; & iſtud eſt fundamentum,ex quo datur ille intellectus Regulæ,vt videre eſt ex Sarnen. loco allegato. Hic autem ex actis non conſtat de non iure Iacobi, & propterea iſto caſu requiruntur triginta anni.Achil.deciſ.7.num.3.& deciſ.fin. nume.7.& ſeqq.vt lit.pend.Sed omiſſa hac diſputatione,de qua non eſt opus, firmiter fuit reſponſum, quod hic non effluxit decennium,quia vltimus actus inter Ioānem Caluo reſignantem, & Iacobum reſignatarium fuit de menſe Decembr. 1601. & Valentinus obijt de mēſe Iunij 1610.maxime quia etiam intra dictum tēpus Iacobus petijt ſubrogationem,nempe de menſe Iulij eiuſdem anni 1610.

9 Neque obſtat, quod ſubrogatio non eſt concedenda intruſo, vt expreſſe legitur in regula, & dicit Rebuff.ſuper eadem regula gloſ.4.& Mandoſ. etiam ſuper eadem regula,quæ eſt 39.q.4. Gigas de Intruſo. num.68. Nam fuit reſponſum,quod cum intruſio Iacobi deducatur ex eo,quod fuit immiſſus ab exequutore vigore literarum reſignationis,iſta non poteſt dici intruſio,de qua in regula.Gig. præcitato loco, numero 78.Mandoſ.dicta q.4.nume.3.Et in omnem euentum, quicquid ſit,an Iacobus ab initio fuiſſet intruſus,ſatis eſt ad effectum ſubrogationis, quod non ſit intruſus de tempore,quo eam petit,vt per Sarnen. in dicta regula.de ſubrog.quæſt.18.nume.3. Gig. de Intruſo. num.8. & fuit dictum in allegata cauſa Collenſi parochialis. Quod autem Iacobus hodie non ſit intruſus,ſatis patet,cum vſque de anno 1601.Io.Caluo obtinuerit manutentionem.

10 Denique non obſtat,quod Iacobus Prats non petijt ſubrogationem intra menſem, iuxta tenorem regulæ de ſubrogan.quia,quicquid ſit,de hoc, cum ſubrogatio non fuerit data tertio, non videtur per dictā regulam fuiſſe præfinitum tempus Iacobo collitiganti ad illam petendam,vt fuit reſolutum in eadem cau. Collenſi,Parochialis. & in cauſa Pampilonenſi, Abbatiæ 20.Iunij 1603.coram R.P.D.Ludouiſio,& coram me in cauſa Hiſpalenſi præſtimoniorum.6. Iunij 1607. Menſis enim,de quo in regula, non intelligitur a die obitus collitigantis,iuxta opinionem Alphōſi Soto ſuper hac regula in princ.& Sarnen.ibidem q. 1.in principio,& q.10. verſ. ſed maior eſt difficultas, & Mandoſ.ſuper eadem regula, q.2. per totam. Sed menſis incipit currere ſecundum opinionem Rotæ a die ſubrogationis conceſſæ tertio, vt per Put. deciſ. 141.& 144.lib.3.& deciſ.vnica.tit.de ſubrog.Achil. pariter deciſ.vnica,eod.titu.Ant. Auguſt.in Epit.ſuper regulā de ſubrogan. §. vlt. quæ opinio Rotæ eſt conformis verbis regulæ, dum inquit, voluit, quod ſi collitigantem in ius, vel ad ius ſubrogari conceſſerit, aliorum impetrationes, vel conceſſiones infra mēſem ante conceſſionem huiuſmodi, nullius ſint roboris, vel momenti. Et ſic impetrationes ante cōceſſionem huiuſmodi, ſcilicet factam collitiganti, quia dictio, huiuſmodi, eſt repetitiua præcedentium. gloſ. in c. ſi Abbatem.§.huiuſmodi, in d.verbo, de elect. in 6.& ita in terminis fuit reſolutum in dicta cauſa Hiſpalenſi præſtimoniorum,coram me; & propterea cum ſubrogatio adhuc non ſit conceſſa tertio, non eſt agendum,an intra menſem,vel poſt, Iacobus ſuperſtes petierit ſubrogationem, vt dicitur, in allegatis deciſionibus.

R. P. D. PIROVANO.

Romana Spolij Vineæ. Lunæ 20.Iunij 1611.

ARGVMENTVM.

Fructuum liquidatio, quomodo fieri debeat plura notanda,de quibus in Summario.

SVMMARIVM.

Fructuum liquidatio probatur ex eorum deſcriptione in cauſa principali, quam facit iudex, vt certam ſuper illis ferre poſſit ſententiam.num.2.

Fructus præſumuntur percepti in ea quantitate, in qua conſtat eos perceptos fuiſſe annis præteritis. nu.3.& 4.

Fructus liquidandi modus a iure approbatus qualis ſit. num.4.

Fructuum liquidatio eſt difficilis probationis, ideo in ea leues ſufficiunt probationes,& coniecturæ.num.6.

Teſtis vnicus non probat.num.5.

Fructuum qualitas ex bona,vel mala cultura mutari poteſt,& ideo non cenſetur probata ex eo, quod vicini fundi reddere ſoleant.num.5.

Pretium iuſtum dicitur illud, quod a Principe taxatum eſt.num.6.

Vini valor probatur per taxam Illuſtriſſimi Domini Vicarij Vrbis.num.6.

Fructus debentur a die motę litis.num.7.

Libello generali propoſito poteſt actor abſque noua inſtantia quamcunque actionem in generalitate comprehenſam attendere.num.8.

Commiſſio vt iudex procedat cum auctoritate Rotæ, non facit cauſam commiſſariam.num.9.

DECISIO CCCXLIII.

1 PRopoſui dubium die Veneris 15. Aprilis præteriti, ad quam ſummam probarentur aſcendere fructus percepti per Francionum ex vinea, ad cuius poſſeſſionis redintegrationem Modernus

erat

erat admittendus ob nullitatem ſubhaſtationis, & Domini dixerunt, liquidationem eſſe faciendam iuxta deſcriptionem,& ſecundum taxam minorem Illuſtriſſimi Vicarij, reſpectu partis vineæ, non melioratæ a die motæ litis. Verum quia fuit reſeruatum videre, de quo tempore mota erat lis, & deſcriptio fructuum facta reperiebatur duntaxat pro tribus annis, cum tamen eorum collectio prætenderetur ab anno 1605.vſque ad annum 1610.hodie propoſui partem dubij reſeruatam. Et Dominis placuit,fructus deberi ab anno 1605.& pro annis, in quibus fructus deſcripti non reperiuntur eſſe liquidandos, iuxta ordinem datum mihi ponen.

2 Et quo ad decernendam quantitatem fructuum, libenter amplexi ſunt deſcriptionem fructuum iudicialiter factam ad inſtantiam Maderni actoris, quæ ad eum effectum ſolet fieri in cauſa principali, vt ſuper illis abſque alia liquidatione, ſeu probatione poſſit certa, & determinata ſententia ferri, ſecundum Bartol. in l. 1. §. eligitur. ff. de ventr. in poſſeſſ. mitten. per illum tex.ibi obſignare non debere, ſed tantum pernumerare, hoc eſt, deſcribere,quem ſequuntur Papien.in ſua praxi, ſub rubr. de forma ſequeſtr. numero primo. Salicet.in l.1.numero 3.in fine.C.de prohibit.ſequeſtr.Anchar.qq.fam.quæſt.47.numero 16.parte prima. Aufr.ad Cappell.Tholoſ.478.numero quinto.Latiſſime Burſatt.conſilio 188.numero 7. volum.2.

3 Et quamuis duntaxat pro annis 1606. 1608. 1609. facta talis deſcriptio reperiatur, tamen placuit ex eis poſſe deſumi probationē pro annis 1605. & 1607. deſcriptione carentibus computato ſterili anno cum fertili, cum non agatur formaliter de probanda perceptione, ſed quantitate, quia bona hæc, ſuper quibus erat commiſſum ſpolium de ſui natura erant fructifera,vt animaduertit Neguſ.de pignorib. in 2.membr. par.3. numero decimo nono. verſic. ſed in hoc poſſet dubitari, quem ſequuta Rota in Peruſ. Liquidationis fructuum coram R.P. D. Coccino 13. Ianuarij 1609.Vnde a conſuetis quantum ager in illis tribus annis reddiderit bene concludit probatio. Ang.in l.ſi fundum.in fin.C.de rei vendic.Achil. deciſ.22.de reſtitut.ſpoliat. Natt.conſil.510.nume. 4. verſ.ſed Angelus,& 536.num.5.Surd.conſ.293. numero 31.vol.2.præſumitur enim perceptum,quod cōmuniter conſueuit percipi.Idem Bald.In conſ.323.in fine.lib.2.

4 Demum pro anno 1610. fuit dictum ex præſumpta quantitate, et anno percipien. ſecundum menſuram annorum præteritorū,ex quinque partibus duas Franciono eſſe remittendas, propter informationem ſterilitatis vinearum in ea regione,quam habent Domini, & ſecundum quam poteſt quantitas fructuum liquidari,cum ſit modus a iure approbatus.Bal.conſ. 323.nume.4.vol.2. Ang.in §. omnium.nu.14.Inſtit. de act. Bertran.conſ.273.nu.10.vol.4.cum alijs allegatis per Surd.conſ.293.num.31.vol.2.

5 Non obſtat, quod quantitas fructuum articulata per Madernum probetur etiam teſtibus, quibus ſtandum videtur, & ſi minus concludenter deponāt, cum in hac materia, quæ eſt difficilis probationis ſufficere debeant leues probationes. & coniecturæ. Bal.in l.1. num.22.C.de fruct.& lit.expen. & conſilio 323. numero quarto. volumine ſecundo. Achill.deciſ.22. de reſtit. ſpoliat. Quia fuit reſponſum, quod vnus tantum teſtis de conſueto vineæ articulatæ deponit, videlicet ſecundus, primus vero, & tertius deponunt de vicinis,& adiacentibus vineis, & omnes adijciunt multas conditiones,quando videlicet vineæ ſunt bene, & opportunis temporibus cultæ, quæ non verificantur. Vnde reſpectu vineæ controuerſæ ex vnico teſte, probatio non eſt ſufficiens. l. vbi numerus. ff. de teſtibus. l. iuriſiurandi. C. eodem titu. Gabriel conſilio 94. numero tertio. & 146. numero duodecimo. volumine ſecundo. & reſpectu vicinarum alij teſtes non concludunt, quia prædiorum qualitates ex bona, vel mala cultura mutari potuerunt, vt conſiderat Cagnol. in l.2. numero 233. verſicul. & prædictis rationibus. C. de reſcinden. venditio. & eam pro ſufficienti Rota non habuit in terminis liquidationis fructuum in vna Papien. fructuum coram Robuſterio, quæ eſt inter impreſſas. 245. parte ſecunda.

Dixerunt Domini ſecundo loco valorem vini eſſe 6
liquidandum ſecundum taxam minorem Illuſtriſſimi Vicarij, cum illud iuſtum dicatur pretium, quod a Principe taxatum reperitur. Cæpoll. Veronen. de ſimulat.contract. præſumption. ſecunda. numero vigeſimo octauo. Cagnol. in l.2. numero 25. & 269. C. de reſcinden. vendit. Couarr. variarum reſolut. c. 9.numero ſexto.in fine. Velaſc.conſilio 43. numero 14.tom.1.& ſæpe Rota approbauit, hunc modum liquidandi valorem, vt in vna Imolen. Tutelæ. 23. Octobris 1595. coram Illuſtriſſimo Pamphilio, & in Peruſina Liquidationis fructuum. 12. Ianuarij, coram Reuer. P. Domino Coccino, & in alia Peruſina Liquidationis,coram R.P.D.Pegna Decano,1.Martij 1610.

Poſtremo fuit dictum, fructus deberi a die motæ 7
litis, quod & inter partes controuerſum non erat, & probatur in l. 3.de interdict. Alexand.in l.Neſennius.§.fundum.numero quarto. de re iudic. & pluribus fuit confirmatum in Romana Fructuum Pertarum 20.Nouembris 1585.coram Gipſio, ſed controuertebatur a quo tempore, quod vt ſupra fuit dictum placuit Dominis habuiſſe initium ab anno 1605. 16. Septembris. Nam Madernus eo die citauit Francionum, ne auderet aliquid in vinea innouare attenta nullitate deliberationis, qui ex aduerſo comparuit, & inſtitit nihil fieri contra eum niſi ſeruatis ſeruandis, vt in Summario Maderni. numero primo. Ex huiuſmodi autem citatione, & negatione ſatis de exiſtentia litis apparere dicitur, quia concurrunt requiſita ad litem inducendam, de quibus per Guido. Papæ. deciſ. 488. per totum.

8 Nec releuat, quod Madernus propoſita nullitate ſubhaſtationis ex capite incapacitatis licitantis remedium redintegrarotium proſequutus fuerit, & conſequenter nouum iudicium, a quo tempore duntaxat fructus veniunt reſtituen. Quia fuit dictum nullitatem ſubhaſtationis fuiſſe in genere oppoſitam, quæ cum potuerit varijs modis exerceri, tam ratione incapacitatis perſonæ, quam iudicis nulliter procedentis, potuit Madernus intentionem ſuam quibuſcunque mandatis abſque noua inſtantia defendere. l. 3. in fin. ff. de appellat. Fran. in cap. dilecto. de appellat. numero 46. Vant. de nullit. titul. quot, & quibus modis. null. prop. poſſeſſ. numero 105. & ſequentib.

9 Ceſſat etiam difficultas nouæ Commiſſionis impetratæ a Maderno, quia ex ea non extinguitur lis primo intentata, nec nouum iudicium ſuper ſpolio introducitur, ſed tantum mandatur procedi cum voto Rotæ, quod non tollit Ordinariam iudicis facultatem, & conſequenter, non facit iudicem de ordinario delegatum, ita vt lis a Commiſſione trahat initium. Dec. conſilio 404. numero decimo. verſicul. non obſtat ergo. Felin. in cap. cam te. numero decimo ſexto. verſic. ſi Papa. de reſcript. Roman. conſilio 285. numero ſecundo. Boer. deciſione 151. numero ſexto. Mandoſ. in gloſ. facult. §. ſitque. verb. ordinarius. in fine. Atque ita fuit reſolutum, &c.

R. P. D. PIROVANO.

Comen. Præpoſituræ. Lunæ 20. Iunij 1611.

ARGVMENTVM.

Quando Papa confert beneficium alicui, vti reſeruatum Sedi Apoſtolicę, numquid prouiſus teneatur gratiam iuſtificare, quod ſcilicet beneficium eſſet reſeruatum.

SVMMARIVM.

Prouiſus Apoſtolicus Motu proprio, non indiget iuſtificatione gratiæ, quod beneficium eſſet reſeruatum ſtante narratiua Papæ, quod eſt reſeruatum. numero 1.

Papæ narratiuæ facta in gratia Motu proprio expedita, ſtandum eſt etiam de facto alieno num. 1

Papa quando contulit beneficium, vt reſeruatum, ex eo quod vacabat propter mortem Protonotarij, & cum clauſula, dummodo hac vice collatio ad nos ſpectet, tunc prouiſus debet iuſtificare, quod dictum beneficium eſſet reſeruatum. num. 2.

DECISIO CCCXLIV.

1 FVit concluſum, non eſſe Domino Theoldo adiudicandum beneficium, quamuis docuerit, ſe habere collationem ab Ordinario, tanquam de vacante in menſe Iunij, quod ſemper eſt Ordinarij, ſiue gaudeat Epiſcopus alternatiua, ſiue non gaudeat. Habet enim D. Turrianus prouiſionem Apoſtolicam de huiuſmodi beneficio vti de reſeruato vacan. per obitum Annibalis Careaui Protonotarij Apoſtolici, qui alia iuſtificatione non eget, dum gratia Motu proprio fuit expedita, & eo caſu narratiua Papæ, etiam quod ſit de facto alieno, & in ea fundetur diſpoſitio, probat reſeruationem ad effectum ſaltem releuandi prouiſum Apoſtolicum ab onere probandi narrata. gloſ. in Clement. prima. verbo fecisse narramus. de probationibus. Alexand. conſilio 112. numero primo. libro ſeptimo. Oldrad. conſilio 258. Plene Gabr. de probat. concluſione ſecunda. numero 55. verſic. tertio limita. Put. deciſ. 101. libro tertio. Achill. deciſ. 10. de probation. Mynſinger. centur. 5. obſeru. 34. numero ſeptimo. & ſequentibus. Conſtito autem de reſeruatione, vel ſaltem nō probata per D. Theoldum falſitate narratorum per D. Turrianum, collatio Ordinarij non valuit, quia in reſeruatis non potuit ſe intromittere.

2 Non obſtat, quod Papa voluerit conferre Præpoſituram, vt reſeruatam propter Protonotariatum, vt apparet ex clauſula dummodo hac vice collatio ad nos ſpectet, & conſiderarunt Domini in Salamantina Portionis. 5. Decembris Ann.... coram Gipſlo, & in Romana Clericatus Sancti Petri. 27. Nouembris 1602. coram bonæ memoriæ Cardinale Pamphilio, & in Conimbricen. Canonicatus. 9. Maij 1607. coram Reuerendo Patre Domino Ludouiſio. Ita vt reſeruatio videatur plene probanda, ne Motus proprius operetur aduerſus intentionem concedentis. Gabriel. de clauſ. concluſione ſecunda. numero 20. & 24. Quia fuit dictum, ex facto ceſſare obiectum, dum huiuſmodi clauſula non legitur in literis Domini Turriani.

REVERENDISSIMO P. DOMINO ATTREBATEN.

Romana Palatij. Mercurij 22. Iunij 1611.

ARGVMENTVM.

Soluens iuſſu iudicis an, & quando ab obligatione liberatus cenſeatur.

SVMMARIVM.

Solutio iuſſu iudicis liberat ſoluentem ab omni obligatione. num. 1. Declara, vt num. 2. & ſeqq.

DECI-

DECISIO CCCXLV.

1 Domini inhæſerunt deciſis in hac cauſa die 4.menſis Martij, proxime præteriti, quia promiſſio D. Caroli de ſoluendis Scutis quatuor millib.creditoribus Alexandri in tot bonis, & iuribus,eſt clara,& Camerali obligatione vallata. Ad euitandam autem huiuſmodi obligationis executionem opponit, quod ſoluerit hanc ſummam Iuliæ vxori Alexandri creditrici anteriori, ratione ſuarum dotium,idque de mandato iudicis,quæ ſolutio tribuit plenam liberationem.Bartol.in l.creditor. in fine. ff. de ſolut. l. ait prætor. §. primo. ff. de minorib.

2 Verum ad hoc vt iuſſus iudicis liberet, neceſſe eſt vt conſtet, eum cui ſoluitur eſſe creditorem. Sed hic Domina Iulia receperat ſolutionem per aſſignationem in bonis mobilibus, & certis domibus, in quibus declarauerat ſe velle ſolutionem fieri, & quamuis huiuſmodi aſſignatio fieret, vt prætenditur, temporalis pro recuperatione dotis ob vergentiam viri ad inopiam,dos autem deberetur in pecunijs, tamen quicquid ſit de eo,an potuerit variare, nihilominus tenebatur reddere rationem, & facere reſtitutionem mobilium,& bonorum,quę habuerat,nec facit,quod illa fuerit euićta a filijs Alexādri,& Iuliæ vigore eiuſdem fideicommiſſi, & donationis D.Hieronymi Gabrielis ad fauorem eorum factæ,quod nullibi conſtat de aliqua euictione, ſed tantum de nuda declaratione,quod poſt obitum patris intendebant retinere dićta bona vigore facultatis in donatione conceſſæ,abrogato prætenſo aſſignandi,ſi quod factum fuerat de dictis bonis, pro dote, & iuribus dotalibus D.Iuliæ, eorum matris, quæ declaratio non poteſt importare euictionem bonorum aſſignatorum D.Iuliæ,quia aſſignatione ſtante, non poſſidebantur per Alexādrum tempore mortis, ita vt filij poſſent eorum poſſeſſionem retinere, præterquam quod ante omnia erat diſcutiendum de iuribus fideicommiſſi,nec non de idētitate bonorum, quæ omnia, vt requirentia altiorem indaginem, erant proponenda coram iudice, atque illius cognitioni permittenda.

3 Secundo tenebatur Dominus Carolus denunciare moleſtias omnibus creditoribus, vel eorum legitimo procuratori, non autem Melciadi Gualterio tantum, qui non erat procurator omnium, cum inter ceteros adeſſet ſoror Hieronyma de Graſſis monialis domus Piæ, quæ erat certa creditrix nominata in teſtamento emptionis Palatij,quod cum non fecerit,ſponte ſoluiſſe cenſetur.

4 Tertio debebat reſiſtere ne ſolueret, & apponere omnes exceptiones competentes. Alias enim non facta reſiſtentiā præſumitur ſpontanea ſolutio, vt fuit deductum in cauſa Piſtorien. penſionis 24. Nouembris 1603.coram R.P.D.meo Decano,quæ in propoſito eo magis procedunt, quia ipſomet D.Carolo inſtante fuerat ſatisfactum Iuliæ, per ſupradictam aſſignationem. Quare cum hanc exceptionem haberet ex propria perſona omnino debebat illam allegare, iuxta textum in l.idemque.§.generaliter.ff.mandati. cum alijs per Alexand.conſ.57.num.1.verſic. & non videtur excuſandus. volum.1. & fuit ponderatum in Aquilana releuationis indemnitatis.28. Iunij 1577. coram bonæ memoriæ Oriolen. quæ eſt diuerſ. 113. num.19.par.1. Ex quibus retorquentur duæ concluſiones D.Caroli,vna quod vbi notorie conſtat de iniuſtitia euincentis,non eſt neceſſaria denunciatio, altera quod ipſe habet ceſſionem D.Iuliæ,vigore cuius prætendit retentionem, quia prætenſiones D. Iuliæ viſæ fuerunt adeo turbidæ,vt D.Carolo,& creditoribus multa ſuppeterent, quæ contra eas apponerent, nedum vt poſſint dare exceptionem, & retentionem contra intentionem creditorum ad D.Carolum. Et ita fuit reſolutum.

R. P. D. PIROVANO.

Burgen.Iuriſdictionis.Mercurij 22.Iunij 1611.

ARGVMENTVM.

Sicut Capitulum Cathedralis Eccleſiæ Sede vacante ſuccedit in iuriſdictionalia Epiſcopi,& in ius viſitandi, ita etiam Sede vacante per mortē Abbatis habentis iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem, Capitulum Collegiatæ ſuccedit in iuriſdictionem dicti Abbatis,& ius viſitandi,& quid ſi tale ius Abbati competebat ex pręſcriptione, vel priuilegio.

SVMMARIVM.

Abbas habens iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem, & territorium ſeparatum,poteſt eam in Eccleſijs ſibi ſubdicis exercere,prout exercet Epiſcopus in ſua Diœceſi, & territorio.num.1.

Capiculum Eccleſiæ Cathedralis Sede Epiſcopi vacante ſuccedit in iuriſdictionalia ipſius Epiſcopi, & etiam in iure viſitandi.num.2.

Capitulum Collegiatæ Sede Abbatiali vacante, ſuccedit in iure viſitandi ſuo Prælato ſpectante. num.3. Et quid ſi ius viſitandi competebat Abbati mortuo ex præſcriptione, vel priuilegio, an tunc Capitulum in ius illud ſuccedat.num.4.& 5.

DECISIO CCCXLVI.

1 Propoſui dubium,an Capitulum Eccleſiæ Collegiatæ de Couarruuias,Sede Abbatiali vacāte, poſſit viſitare Parochialem Eccleſiam Sancti Thomæ eiuſdem oppidi. Et Domini cum præſuppoſito, quod Abbas habeat ius viſitandi, reſoluerūt, illud competere Capitulo Abbatiali vacante. Nam

cum dictus Abbas de Couarruuias habeat iuriſdictionem quaſi epiſcopalem, & territorium ſeparatũ, & eam in Eccleſijs ſibi ſubditis exercere poſſit, prout exercet Epiſcopus in ſua Diœceſi, & Territorio per ea, quæ tradit Abb. in c. ſicut vnire. num. 3. de exceſſ. Prælat. & in c. Ioannes. num. 2. de teſt. m. Card. conſ. 47. in princ.

2 Conſequitur, quod quemadmodum Capitulum Eccleſiæ Cathedralis ſuccedit in iuriſdictionali ſede Epiſcopi vacante. c. cum olim. de maior. & obed. vbi Abb. num. 2. & Bald. in princ. Federic. de Sen. conſil. 26. nume. 2. verſic. item poteſt Capitulum. Pauin. de poteſt. Capit. Sed. vacan. par. 1. quæſtione 7, numero tertio. & in iure viſitandi, tanquam de iuriſdictionalibus dixerunt Domini in cauſa Burgen. Procurationis. 10. Martij 1597. coram Orano.

3 Eadem ratione, vt Capitulum Collegiatæ Sede Abbatiali vacante ſuccedit in iure viſitandi ſuo Prælato ſpectanti, quod eſt de pertinentibus ad iuriſdictionem. cap. conquerente. de offic. Ordinarij. capit. primo. §. hinc autem. de cenſibus. in 6. Et in terminis Eccleſiarum inferiorum eſt tex. in c. his, quæ. in ſecundo reſponſ. de maiorit. & obedient. & firmatunt Abbas. in dicto capit. numero ſecundo. poſt alios allegat Felin. dicens communem cum Abb. ibidem. numero ſecundo. & ſecundum Pauin. de poteſtat. Capit. Sede vacan. d. quæſt. 7. verſic. ſeptima ſedes eſt Abbatialis.

4 Non obſtat ſi Abbati ius viſitandi competebat, quod illud duntaxat competere poterat ex præſcriptione, vel priuilegio, cum ius viſitandi de iure pertineat ordinarijs priuatiue, quod inferiores Prælatos exiſtentes in Diœceſi eorum. *Sarmient.* poſt alios ſelect. interpretat. libro tertio. capit. decimo quinto. Mandoſ. conſilio trigeſimo quinto. numero octauo. & 37. numero vndecimo. Et ea, quæ de iure ſpeciali conceduntur ad Capitulum non ſolent tranſire. Abb. in cap. cum olim. numero ſecundo. de maior. & obedien. in 5. quæſt. & ibidem. Felin. numero quinto. & ſexto. Rebuff. in praxi, titu. de deuolut. num. 68.

5 Nam prædicta viſa ſunt non vrgere, tum quia eo argumento non obſtante. Felin. in dicto capit. dixit communem opinionem in contrarium, tum etiam, quia obiectum videtur procedere in auctoritate legata, & nomine Sedis Apoſtolicæ, prout vere loquuntur Abb. in dicto cap. cum olim. & alij allegati, quod non conueuit cum iuriſdictione ordinaria, & quæ exercetur per Abbatem nomine proprio.

6 Ad vltimum vero obiectum de iuriſdictione Archiepiſcopi Burgen. priuatiue quo ad Abbatem, & Capitulum nihil fuit dictum, quia cum præſuppoſito Domini tranſierunt, quod Abbas habeat ius viſitandi, vt in princ. fuit dictum, ſuper quo poterunt particulariter audiri ſi opus erit.

R. P. D. VBALDO.

Baren. Beneficij. Veneris 1. Iulij 1611.

ARGVMENTVM.

De probatione Iuris patronatus per quaſi poſſeſſionem preſentandi, ac de probatione filiationis per tractatum, & reputationem, nonnulla notanda, de quibus in Summario.

SVMMARIVM.

Iuris patronatus quaſi poſſeſſio probatur per vltimã præſentationem effectuatam. num. 1.

Iuris patronatus quaſi poſſeſſio releuat ab onere probandi deſcendentiam a primo fundatore. num. 1. in fine.

Filiatio probatur per tractatum, & reputationem, iuncto actu filiationi proportionato. num. 2.

DECISIO CCCXLVII.

1 CVm vacaret per obitum cuiuſdam Sabini beneficium ſimplex de Iure patronatus laicorum, fuit ad illud præſentatus Iulius quidam a Franciſco Magiſtri Angeli, nec non a Ioanne Dominico, & Angela alijſque quinque aſſertis patronis, vt patet ex inſtrumento præſentationis dato in Summario num. 2. Sed cum ex aduerſo alij prætendentes etiam Ius patronatus in eodem beneficio præſentaſſent Vincentium de Cioncis, cauſa in Rota introducta propoſui dubium, an conſtaret de Iure patronatus eorum, qui Iulium præſentarunt, & Rota eo ſolũ Informante cenſuit conſtare quo ad prædictos Franciſcum, Ioannem, Dominicum, & Angelam. Nam Franciſcus de anno 1571. præſentauit Sabinum, vt in d. Summario. nume. 1. per cuius obitum vltimo loco vacauit beneficium, vt dictum eſt, ex quo probatur effectuatio præſentationis, iuxta conſ. Oldr. 229. Sæpe in Rota canonizatum, & ſic Franciſcus eſt in quaſi poſſeſſione præſentandi, & conſequenter ad eũ pertinet ius præſentandi. cap. conſultationibus. de Iure patronatus. Rot. deciſ. 14. in antiq. & deciſ. 7. in nou. eod. tit. Put. deciſ. 189. lib. 1. quæ quaſi poſſeſſio etiam releuat eum ab onere probandi deſcendentiam a primo fundatore, vt fuit pluries deciſum, & nouiſſime in cauſa Firmana Iuris patronatus 13. Maij, proxime præteriti coram Illuſtriſſimo D. meo Cardinale Lancellotto.

2 Quod vero pertinet ad Ioannem, Dominicum, & Angelam illi ſunt filij, & hęredes Abraham, vt dicunt teſtes in Summario, numero tertio. qui deponunt de communi tractatu, & reputatione, ex quibus filiatio probari ſolet. gloſ. in c. Michael. de fil. presbyter. c. per tuas. de prob. Butr. in c. tranſmiſſæ. ſub nu. 10. verſic.

quan-

quandoque adeſt. qui fil. ſint legitim. Caſtr. conſilio 151. libro primo. Alexand. conſilio 25. ſub numero decimo. libro quarto. præſertim innixo actu proportionato filiationi, videlicet, quod ſunt hæredes dicti Abraham. Ruinus conſilio 53. numero ſexto. & ſeptimo. libro quinto. Abraham vero ille de dicto anno 1571. vna cum dicto Franciſco fratre ſuo præſentauit dictum Sabinum, vt conſtat ex dicto inſtrumento præſentationis, & fuit ita deciſum quo ad iſtos conſtare de Iure patronatus. Quo ad alios vero qui Iulium præſentarunt nulla fuit data probatio.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. LANCELLOTTO.

Pariſien. Pecuniaria Veneris 1. Iulij 1611.

ARGVMENTVM.

Remiſſoria in profanis etiam abſque fumo conceditur, quando articuli ſunt releuantes. Releuantes autem dicuntur, quando faciunt aliquod adminiculum, Nec præſumpta calumnia impedit conceſſionem remiſſoriæ, quando datur fumus, & ſemel conceſſa, iterum conceditur ex cauſa.

SVMMARIVM.

Remiſſoria in profanis paſſim conceditur abſque fumo, quando articuli ſunt releuantes. num. 1.

Mercatores tenentur exhibere libros etiam pro eorum memoria confectos, probata exiſtentia, & intereſſe petentis illos exhiberi. num. 3.

Fides non facit fidem in probatione ſtyli, qui propterea formiter probari debet. num. 4.

Remiſſoria non facile denegatur propter præſumptam calumniam præſertim quando datur fumus. num. 6.

Remiſſoria non retardatur per exceptiones teſtibus examinandis datas. num. 7.

Remiſſoria ſemel conceſſa quandoque etiam iterum conceditur ex cauſa. num. 8.

DECISIO CCCXLVIII.

1 Domini dixerunt dandam eſſe Remiſſoriam, quæ in profanis paſſim conceditur, etiam abſque fumo, quando articuli ſunt releuantes. Caſſad. deciſione 2. de dilat. Cæſar. de Graff. deciſ. ptima. eodem titu. numero decimo. Put. deciſ. 334. in fin. lib. 2. Caputaq. deciſ. 68. par. 3. & ſæpe deciſum fuit.

2 Et tamen in hoc caſu vltra releuantia datur etiam magnus fumus ex teſtibus, qui metu excommunicationis depoſuere, dicentibus, quod Epiſtola, de qua agitur, fuit ſcripta a Bartholomæis anno 1589. & quod in illa liberatur Oricellarius ab omni eo, quod Bartholomæi prætendere poterant ſuper ſchedula Scutorum viginti millium, quæ illis antea a Naſo fuerat conſignata, reſpondendo omni, & cuicunque hypothecæ, & quod talis epiſtola reperitur regiſtrata in quodam libro appellato Copia di lettere, ex quibus reſultat etiam releuantia. Nam ſi pro parte Syluiæ probetur, Bartholomæos de anno 1589. ſcripſiſſe prædictam epiſtolam, & quod illam regiſtrarunt in libro dicto Copia di lettere, quodque literæ regiſtratæ in dicto libro habuerunt ſuum effectum, Oricellarij eſſent liberati a moleſtijs Bartholomæorum, quibus ſublatis Syluia poterit facilius exigere ſuum creditũ.

3 Neque obſtat, quod mercatores non teneantur exhibere libros pro eorum memoria confectos, quia contrarium verius eſt de æquitate Canonica, & iuxta ſtylum Rotæ, quæ vbi conſtat de intereſſe partis probata exiſtentia, cogit ad exhibendum. Rota deciſ. 5. de probation. in nou. & fuit reſolutum in cauſa Ariminen. Caſtrorum. 21. Aprilis 1597. coram bonæ memoriæ Cardinale Seraphino, & in cauſa Sublacen. Bonorum 18. Nouembris 1603. coram bo. mem. Litta, quod maxime procedere debet in caſu iſto, vbi non requiritur totalis perquiſitio librorum, ſed deſtinatus locus, & pagina.

4 Prout non obſtat, quod libri continentes copias literarum non probent poſt biennium, vt ex fide, quæ datur, quia fides non facit fidem, maxime cum ſit valde exorbitans, & propterea ſtylus debet firmiter probari, vt fuit reſolutum in cauſa Aretina Spolij prima Iulij 1604. coram Reuerendo P. Domino meo Coccino.

5 Neque etiam obſtat, quod non conſtet de præſentatione epiſtolæ, quia prætenditur probari conſuetudo, quod in huiuſmodi libris, maxime ſolent regiſtrari literæ, quæ alias non ſint tranſmiſſæ, & præſentatæ, imo etiam prætenditur probari præſentatio obſeruantia, & alijs circumſtantijs, ſed nihilominus etiamſi non probaretur præſentatio literarum tamen negari non poteſt, quin illæ etiam non præſentatæ faciant magnum adminiculum, quod ſufficit pro releuantia probationis.

6 Non obſtat ſuſpicio calumniæ, & timor ſubornationis, quia vltra quod nullibi adeſt calumnia, nihilominus propter præſumptam calumniam non facile denegatur Remiſſoria. Ægid. deciſ. 624. & fuit dictũ in cauſa Aridunen. Fructuum 16. Nouembris 1605. coram me, & maxime quando datur fumus.

7 Quæ dicuntur de exceptionibus contra teſtes non releuant, quia ſub huiuſmodi prætextu non retardatur examen, ſaltẽ cum clauſula ſaluis exceptionibus.

8 Neque obſtat, quod Remiſſoria fuerit ſemel conceſſa, tum quia illæ fuerunt literæ compulſoriales ad extrahendum iura, non autem remiſſoriales pro examinandis teſtibus. Tum quia ex cauſa ſolet etiam concedi ſecunda, præcipue autem quando vigore pro-

primæ teſtes non fuerũt examinati. Peregr. deciſ.47. lib.3.par.3. Rot. deciſ.11. de probat. in antiq. & fuit reſolutum in cauſa Bergomen. Legati 7. Iunij 1602. coram Reuerendiſſimo Attrebaten.

R. P. D. PIROVANO.

Tiraſonen. Canonicatus. Veneris 1. Iulij 1611.

ARGVMENTVM.

Inſtrumenta in partibus compulſata, quando dicantur extracta ex originalibus, & Protocollis, quomodo hoc probetur, & quando ſint in forma probanti.

SVMMARIVM.

Iuſtrumenta, & ſcriptura quando dicantur extracta, nõ ex ſimplici regiſtro, ſed ex originalibus libris, & Protocollis. num. 2. & 3.

Protocollum dicitur liber originalis, in quo Notarius excudit inſtrumenta rogata. num. 3.

Inſtrumenta deſumpta ab originali regiſtro, & ab eo exẽplata bene probant. num. 3.

Epiſcoporum collationes de iure præſumuntur rogatæ a Notarijs per tempora regentibus Scribaniam Epiſcopalem. num. 4.

Inſtrumenta extracta vigore compulſorialium, & pro authenticis admiſſa plenam inducunt probationem. numero 5.

Archiui authoritas non poteſt ſupplere imperfectionem ſcripturarum. Declara, vt num. 6.

Subſcriptio Notarij, & ſigillum non ſunt de ſubſtantia prima matricis inſtrumenti, dummodo in eo adſint teſtes. num. 6.

Epiſcoporum literæ requirunt Epiſcopi ſubſcriptionem, & ſigillum. num 7.

DECISIO CCCXLIX.

1 CApta reſolutione collationes eſſe bene extractas, exinde emanauit alterum dubium, an eædem eſſent in forma probanti, & bis eo propoſito nihil reſolutum fuit, quia partes circa factũ obſcure verſabantur, demum repropoſito fuit dictum collationes eſſe in forma probanti, quia originale regiſtrum a quo extractæ fuerunt memoratæ collationes, & prouiſiones Domini reputarunt protocollum, ſeu originalem librum, in quo Notarij per tempora Scribanias Regentes rogita collationum extendebant.

2 Primo in atteſtatione Notarij in iudicio compulſoriali, quæ datur in Summario.nu.5. habentur hæc verba, fuerunt comprobata, & collationata dicta publica inſtrumenta, & literæ, & ſcripturæ compulſatæ, & extrahi mandatæ cum ſuis originalibus libris, regiſtris, & protocollo, ex quibus patet non tractari de ſcripturis ex ſimplici regiſtro deſumptis, ſed extractis ex originalibus libris, & protocollis, quæ ſonant in inſtrumenta, & probant. c. cum P. Tabellio. de fide inſtrum. Cyn. in l. contractus. in vltima quæſt. C. de fide inſtrum. Bart. in l. ſi quis ex argentarijs. §. 1. ff. de edẽ. Specul. in titu. de inſtrum. edit. §. oſtenſo. nu. 15. verſ. illud quodque. cum ſeq.

3 Et quamuis Notarij regentes Scribanias in eorũ ſubſcriptionibus alij dicant prædicta inſtrumẽta extraxiſſe a ſuo originali libro, ſeu regiſtro Secretariæ, alij a ſuo originali regiſtro, non tamen videtur iudicã dum regiſtrum copiarum, propter verbum originali additum, quod conuenit protocollo, vel libro rogationum, in quo inſtrumenta a Notarijs extenduntur. Nam Bar. in l. ſi quis ex argentarijs. §. ſi initium. il ſecondô. nu. 3. appellat protocollum originalem librũ. Bald. vero in rubr. C. de fide inſtrum. nume. 39. Bero. conſ. 1. num. 5. vol. 2. illud extenſum in libro rogationum non habent pro ſcriptura originali, ſed pro deſumpta, propterea conueniunt verba illa Notarij dicentis, ſeu regiſtro, & a ſuo originali regiſtro, tãquam a ſecunda ſcriptura, quæ dicitur liber rogationum, & ex vtraque exemplata inſtrumenta bene probant. Bero. dicto conſ. 1. num. 5. vol. 2. Auth. de Tabellione. §. illud. Alex. conſ. 105. in princ. vol. 2. & conſ. 79. num. 4. vol. 5. Felin. in c. paſtoralis. nu. 4. de jud. & in c. quoniam contra. de probationibus. num. 10.

4 Secũdo huiuſmodi collationes ſi iuris præſumptione cenſentur rogatæ a Notarijs per tempora regentibus Scribaniam, vt fuit reſolutum in cauſa Viraſonẽ. Cappellaniæ coram Reuer. P. D. Pamphilio 2. Maij 1608. eo quia ſoleant ſe rogare de omnibus geſtis coram Epiſcopo, & non extraneæ perſonæ, ſequitur neceſſario dicendum eas fuiſſe extractas a protocollo, & matrice, & non a libro copiarum, quia Notarij atteſtantur de originalibus regiſtris exemplaſſe, quia verba non conueniunt ſimplici exemplo ſcripturæ, quod originale non dicitur, quando authenticum iuris præſumptione poteſt cenſeri reconditum, & conſeruatum in Archiuo.

5 Tertio prædicta ſatis comprobantur ex inſtrumentis poſſeſſionum collationum prædictarum, quæ cum
fuerint in actis deducta per Hieronymum, & ſint
in forma probanti, quia vigore compulſorialium
extracta, contineantque tenores collationum videtur
ceſſare omnis hæſitatio, tum quia concordant
cum exemplaris per Scribas, tum quia pro
authenticis fuerunt admiſſa, & ſecundum illorum 1
tenorem obſeruata, quod ſufficit ſecundum Bald.
Cyn. Iaſ. etiam quo ad dandam fidem inſtrumento minus ſolenni, de quibus per Crauett. conſilio 101. num. 4. conſ 158. num. 1. Becc. conſilio 103. numero 26. Ioſeph. Ludouic. ſua concluſ. 38. verſ. infertur 4.

6 Non obſtat, quod inſtrumenta collationũ, quę fuerunt exemplata in forma literarum patentium in fine

cuiuſli-

Digitized by Google

cuiuſlibet earum habeat illa verba, in quorum fidem præſentes literas, ſiue hoc præſens inſtrumentum manu noſtra ſubſcriptas, & ſigillo munitas conceſſimus, & tamen nec ſubſcriptio, nec ſigillum legitur in exẽplis. Vnde videtur dicendum, vel quod reſignatio ſit imperfecta, vel quod non extent in libris collationes originales, quibus ſupplere non poteſt Archiui auctoritas, nec ſcribarias regens, ad quem pertinet duntaxat dare tranſumptum iurium, prout in Archiuo. Veral. deciſ. 41. par. 1. cum alijs allegatis per Informãtes pro Alphonſo. Nam ad hæc fuit reſpõſum, quod cum non agatur de regiſtratione alterius ſcripturæ, ſed de originali ſcriptura in Archiuo conſeruata ceſſat primum obiectum, originali autem nihil deeſſe videtur, quia ſubſcriptio, & ſigillum non ſunt de ſubſtantia primæ ſcripturæ, non carentis teſtibus ſecundum Hoſtienſem, & Card. quos refert, & ſequitur Menoch. de arbitr. caſu 513. num. 54. ex quo prædicta ſubrogãtur ad ſupplendum defectum teſtium. c. 2. de fid. inſtrum. vbi Felin. Abb. in cap. poſt ceſſionem. eod. tit. Rota in nou. deciſ. 1. & 10. eod. titu. de probationibus. & hoc eſt, quod dubitarunt Domini in illa Tiraſouen. Cappellaniæ, ne eo in caſu inſtitutio poſſet dici authentica, quia carebat teſtibus, & exemplum non continebat mentionem ſigilli ſupplentis defectum teſtium, in qua non hæſitaſſent, ſi ſcriptura teſtibus munita fuiſſet, & prout collationes exemplatæ per Hieronymum productæ non carent.

7 Nec vim facit, quod Epiſcopus aſſeruerit literas eſſe ſua manu ſubſcriptas, & ſigillo munitas, & deinde, & ex eis neutrum appareat factum, quia non ideo deficit earum probatio concurrentibus teſtibus, vltra quod ſigillum, & ſubſcriptio, & ſigillum Epiſcopi videntur referenda ad literas, quæ dantur prouiſo, quæ de ſtylo Curiarum ſubſcribuntur, & ſigillãtur ab Epiſcopis locorum, cum edantur a Notario ſcriba ſine teſtibus, vt merito indigeant authenticatione, & ſigillo, & ſubſcriptione prouenientc cum alia deficiant, & ita reſolutum fuit.

REVER. P. D. CAVALERIO.

Romana Cenſus. Veneris 1. Iulij 1611.

ARGVMENTVM.

Agitur in hac deciſione de inualiditate cuiuſdam cenſus impoſiti a Canonicis alicuius Eccleſiæ de licentia Papæ.

SVMMARIVM.

Sententia dicitur iuſta, quæ ex Rota deciſione declarata fuit iniuſta. num. 1.

Cenſus impoſitus ſuper re non capace adhuc ſuſtinetur, quando imponens cenſum habebat alia bona. num. 2.

Inuentarij beneficium non ſuffragatur ei, qui in confuſo ſine ſpecificatione per pondus, numerum, & menſuram mobilia in eo deſcripſit. num. 3.

Cenſus impoſitus a Canonicis cum licentia Papæ ſub quadam conditione illum extinguendi infra tantum tẽpus, debet ſic extingui, vt Papa mandauit. num. 4.

DECISIO CCCL.

1 Domini reſoluerunt, pro Informante videlicet ſententiam Rotalem eſſe confirmandã. Nam Canonici Sanctæ Priſcæ vti hæredes Carlerij cum beneficio legis, & inuentarij præcedente licentia Clementis VIII. felic. mem. conſtituerant cenſum Scutorum 300. ſortis principalis in fauorem Vidaſchi pro ſoluendo ære alieno hæreditario ſimilis ſummæ conſiſtente in tot ſocietatibus officiorum, cumque poſtea recuſarent ſoluere fructus ſub prætextu, quod cenſus eſſet inualidus, obtinuerunt ſententiam fauorabilem ab Auditore Cameræ, quæ poſtea in Rota præuia deciſione coram R. P. D. meo Manzanedo fuit reuocata, contra quam, cum nihil opponeretur, ſatis viſum fuit conſtare de iuſtitia illius.

2 Nec viſum fuit obſtare, quod in dicta deciſione reſolutum fuerit pro validitate cenſus, quatenus ſuppetant bona hæreditaria Carlerij, quia in eadem deciſione firmatum etiam fuit, Canonicos teneri docere, quod bona non ſuppeterent.

3 Ex his autem, quæ deducta fuerunt, non ſolum nõ probabatur inſufficientia, immo ex inuẽtario potius de contrario conſtabat, videlicet, Carlerium reliquiſſe Vineam decẽ petiarum, & alia bona mobilia, quorum aliqua non fuerunt ſpecifice in inuẽtario deſcripta, niſi ſimpliciter duæ capſæ ſupellectilium in confuſo, & ſine ſpecificatione per pondus, numerum, & menſuram. Vnde beneficium inuentarij non ſuffragatur. Rolan. conſ. 73. nu. 49. & ſeq. lib. 2. Nat. cõſ. 574. per totum. Præterea Canonici non reddiderunt rationem de alijs mobilibus, quæ ex dicta hæreditate habuerunt. Aym. cõſ. 316. n. 5. verſ. nouo dubitatur, &c. cum alijs adductis in vna Tudertina fideicommiſſi. 16. Iunij 1608. coram R. P. D. meo Manzanedo.

4 Et licet de anno 1599. fuerit data in ſolutum cuidã creditori vna petia dictæ Vineæ, & de anno 1606. fuerit facta exequutio ad inſtantiam alterius creditoris pro Scutis 86. tamen adhuc ſupererant bona ſufficientia pro ſolutione huius cenſus. Nam vltra reſiduum vineæ, & mobilia ſupradicta dicebatur, per plures annos fuiſſe in eadem vinea venditam fodinã Terræ Puteolanæ, ex qua fuerunt perceptæ plures pecuniarum quantitates, quæ ad hunc effectum ſoluendi cenſum debent computari, cum Papa mandauerit extingui intra ſex annos, & propterea quod Canonici quolibet anno pro extinctione facienda deberent deponere Scuta 50. Ex quibus, & alijs allegatis in ſupradicta deciſione concluſum fuit, ſententiam Rotalem eſſe confirmandam.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Calaguritana Beneficij de Cuacu. Veneris 1. Iulij 1611.

ARGVMENTVM.

Datur appellatio a relatione examinatorum ſuper idoneitate, & habilitate perſonæ ad beneficium.

SVMMARIVM.

Appellari poteſt a relatione Examinatorum ſuper idoneitate, & habilitate ad beneficia. num. 1.
Attentata appellatione pendente ſunt reuocanda. nu. 1.

DECISIO CCCLI.

1 Michael Ruiz tantum informante fuit reſolutum, præſentationem cum alijs inde ſecutis eſſe attentatam, quia ex appoſitione edictorum comparitione plurium, qui non ſolum de ſua naturalitate, & alijs incumbentibus docuerunt, ſed etiam ſe viciſſim pro legitimis oppoſitoribus habuerunt, & ex multis actis inter ipſos factis apparet fuiſſe iudicialiter proceſſum. Et cum dicti oppoſitores fuerint remiſſi ad examinatores Synodales, cumque ex ipſis tres tantum Michael Martinus aduerſarius, & Martinus Ruiz fuerint approbati ad ſimplicia beneficia tantum, cumque Michael alias ad curata beneficia approbatus appellaſſet a relatione examinatorum, prout appellari potuit, vt fuit ſæpius deciſum ſignanter autem in Calaguritana beneficij de Olleuari 28. Ianuarij 1604. coram R. P. D. meo Decano in Calaguritana beneficij de Naro coram R. P. D. meo Lancellotto, 8. Iunij 1607. & in Calaguritana beneficij de Turro, coram Reuerendiſſimo Attrebaten. 15. Februarij 1610. ſequitur præſentationem, & collationem poſt appellationem factas eſſe attentatas. lib. 1. & tot. tit. ff. nil nou. appel. pend. c. non ſolũ. de appell. in 6. Et ita fuit reſolutum.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Cæſarauguſtana Penſionis. Veneris 1. Iulij 1611.

ARGVMENTVM.

Generalis oratio, verbaque vniuerſalia, etiam in materia ſtricta, & odioſa, ſunt generaliter, & vniuerſaliter intelligenda, præſertim ſi aliter intellecta nihil operarentur.

SVMMARIVM.

Verborum proprietas attendenda eſt in quacunque materia, etiam odioſa. num. 1.
Verba ſunt interpretanda, vt aliquid operentur etiam in diſpenſatione, & in quacunque materia odioſa. num. 2. & num. 4.
Verba generalia an, & quãdo reſtringantur per alia verba immediate ſequentia. num. 3.
Clerici qualitas quando ſit adiecta demonſtratiue, & quãdo limitatiue. num. 5.
Generalis oratio comprehendit omnes caſus, etiam quod in vno ſit maior ratio, quam in alio. num. 6.

DECISIO CCCLII.

1 Fuit reſolutum, ſententias Rotales eſſe confirmandas, quia contra earum validitatem nihil eſt, quod obijci poſſit, & iuſtitia comprobatur ex deciſionibus in cauſa factis, quia cum fel. record. Clem. VIII. diſpenſauerit cum Petro, vt poſſet penſiones retinere etiam ſi matrimonium cum quacunque muliere contraheret. Clarum eſt, quod mulieris appellatione non ſolum venit corrupta, ſed etiam proprie, imo magis proprie, quam virgo, vt dicitur in deciſionibus. Ex quo ſequitur, quod non ſolum propter vniuerſalitatem verborum diſpenſatio intelligi debeat, etiam ſi Petrus nupſerit viduæ, ſed etiam propter proprietatem verbi, cum in materia quantumuis odioſa non recedatur a proprietate verborum, ſed lata fiat interpretatio, quatenus eorum proprietas patitur. l. cum lege. vbi Aret. ff. de teſtam. Cald. conſi. 1. in princ. de conſanguin. & affinit. Dec. conſil. 13. numero 6. verſ. & ad hoc facit. Aym. conſ. 118. num. 12. Natt. conſilio 63. numero 18. & in terminis diſpenſationis tradit Calder. conſilio 24. in primo dubio, de præbend.

2 Præſertim quia verbum illud (quacunque) alias eſſet ſuperfluum, & otioſum, vt bene deducitur in deciſionibus, quod non admittitur etiam in diſpenſatione. Cald. conſ. 6. qui fil. ſint legitim. Aym. in reſponſo pro genero, ſub numer. 46. neque in quacunque alia materia ſtricta, & odioſa, vt late per Aym. d. num. 46. Rim. iun. conſ. 588. num. 11. & ſeq. Surd. conſil. 127. num. 9. ad fin.

3 Non obſtat, quod generalitas verbi (quacunque) refrenetur, & reſtringatur per illa immediate ſequentia (nullo ſibi iure prohibita) & per conſequens non capiat viduam, quæ de iure eſt prohibita clerico propter bigamiam, & irregularitatem, quia debet quidẽ ab eis reſtrictionem recipere, non tamen in totum tolli, ac reddi ſuperfluum, & vanum, vt per Afflict. deciſ. 354. nume. 11. in fin. & ſeq. Debet enim reſtrictio intelligi quatenus poſſit fieri ſalua ratione recti ſer-

ſermonis.l.ſi pluribus.ff.de ſolut.Imol.in c.1.de tranſact.Paul.de Caſtr.in l.Aquiliana.ff.eod.tit.Alexan.conſ.46.ſub nume.1.verſ.præſertim.lib.1.Afflict.de communi deciſ.285.num.7.& vbi ſup.late Surd.deciſ.217.num.13.in fin.& nu.ſeq.

4 Vt autem verborum generalitas non ſit ſuperflua, quod eſſe non debet.Dec.conſilio 69.num.4.& reſtrictio non ſit ſine effectu intelligi debet,prout Rota interpretata eſt, quod Papa indulſerit Petro, vt poſſit retinere penſionem non obſtante matrimonio cum quacunque muliere contracto,modo non ſit conſanguinea, vel talis, cum qua non poſſit matrimonium contrahi. Noluit enim diſpenſare cum eo ſuper ſubſtantia matrimonij, & tollere ea,quæ impediunt contrahi,ſed tantum voluit habilitare quo ad penſionem reſpectu effectus matrimonij, & facere, quod illud non obſtaret retentioni,cum quacunque muliere eſſet contractum, & reſpectu iſtius effectus nullam habuit diſtinctionem mulierum, propterea dixit nullo ſibi iure prohibita. Verbum enim illud (ſibi) quod perſonalitatem denotat.l.2.vbi gloſſ.in ver.ſibi.C.de præſcript.trig.vel quadrag.ann. innuit, quod Papa conſiderauit particularem eius perſonam, non autem clericatum,alias dixiſſet,nullo iure clericis prohibita,vel ſimpliciter nullo iure prohibita.

5 Non obſtat,quod Papa conceſſerit indultum Petro vti clerico, quia hoc factum fuit demonſtratiue, non limitatiue, vt in dubio præſumi debet.l.final.§.Titia.ff.de liberat.legat.Bartol.in l.centurio.ff.de vulgar.Aym.conſilio 301.numero quinto. & licet conſiderauerit vti clericum, hoc fuit, quia noluit, quod frueretur penſione, niſi eſſet clericus. licet autem bigamia tollat priuilegium clericale, non tamen tollit characterem,& bigamus vere remanet clericus. Rota deciſ.1.numero 6.de bigam.in nou.Borgaſ.de irregular.par.5.ſub tit.de bigam.nume.54.licet enim obſiſtente bigamia clericus priuetur exercitio,& priuilegio clericali in fundamento,tamen ratione characteris non deſtituitur clericatu.

6 Non obſtat,quod difficilius diſpenſetur cum bigamo,quam cum alio,quia hoc non tollit,quod non veniat ſub verbis generalibus diſpenſationis, quæ omnia comprehendunt etiam, quod maior ratio ſit in vno caſu,quam in alio.l.1.§.quod autem.ff.de aleat.l.in fraudem.in fin.& ibi Bal.ff.de teſt.milit.Aym.conſilio 92.numero quarto. & hic non agitur de diſpenſatione quo ad ſuſcipiendos ſacros ordines, aut eos exercendos,ſed tantum quo ad retentionem penſionis. Hinc etiam tollitur, quod dicitur bigamum non gaudere priuilegio clericali, quia quicquid ſit de hoc ſufficit Petro modo gaudere priuilegio fruendi penſione ex indulto Papæ. Nam quod Papa non habuerit præ oculis priuilegium clericale, probatur ex eo,quod diſpenſauit cum eo,vt retinere poſſet penſionem,& non incedat in habitu clericali. Et alia plene ſublata ſunt in deciſionibus,&c.

R. P. D. PIROVANO.

Bononien.Locationis.Lunę 7.Nouembris 1611.

ARGVMENTVM.

Cenſus quando dicatur impoſitus ſuper re incerta,& finibus non deſignata.

SVMMARIVM.

Cenſus impoſitus ſuper re certis finibus non deſignata nullus,& inualidus eſt.num.1.& 2.Vbi etiam quando cenſus dicatur ſic impoſitus in re finibus non deſignata.& num.3.& 4.

DECISIO CCCLIII.

1 IN hac eadem cauſa coram Illuſtriſſimo Cardinale Lancellotto, tunc Rotæ Auditore ſub die 10.Iunij præteriti Domini cenſuerunt, ſententiam in Saluiano latam,eſſe confirmandam,fundamẽtis deciſionis, vno duntaxat excepto,pars acquieſcebat, & illud erat, quod cenſus non fuerat impoſitus ſuper re certis finibus deſignata, iuxta Conſtitutionem fel.record.Pij Quinti,& ſic nullitas cenſus reſultabat.

2 Incertitudo autem deducebatur ex eo,quod cenſus fuiſſet impoſitus ad menſuram ſuper tornaturis 70.fundi nuncupati al Palazzo del Lino,quæ numeratio operatur incertitudinem reſpectu quotæ, quia expreſſa non fuit tertia,vel quarta pars fundi cenſiti, ac etiam reſpectu loci dum tornaturæ 70.deſumendę ex corpore maioris perticatus non fuerunt numeratæ, & diſtinctæ a reſiduo,vt conſiderant Alex.& Iaſ.in l.3.§.in certam.ff.de acquir.poſſeſſ.& Pariſ.conſil.59.num.17 28.29.lib.1.

3 Verum prædictis non obſtantibus Domini ſteterunt in deciſis, quia ratione loci fundus remanebat certus. Nam inſtrumentum cenſus,nedum exprimit fundum,& regionem,in qua ſituatur,& in quo tornaturæ 70.ſunt ſupponendæ oneri cenſus, ſed etiam in qua parte fundi,ſcilicet ſint numerandæ, videlicet capiendo dictas tornaturas 70.a dictis ædificijs eundo in corpore maioris numeri perticatus verſus domum Theodoſij de Cruce, & verſus bona D.Alexãdri Striaticij, ac in confine bonorum per ipſum D.Antonium emptorem a D.Bombello de Bombellis, ex quibus demonſtrationibus viſa eſt Dominis ſatis certificata pars fundi, cenſita in euentum periculi ſubeundi per emptorem,iuxta mentem Pij V.& bene probat Bart.in l.demonſtratio falſa.q.7.ff.de cond.& demonſtr.& alij in deciſione in hac cauſa facta allegati.

4 Nam obſtat, quod locus non certificetur, niſi demum ſequuta numeratione, & ſeparatione, quia dictum fuit, quod Alexander, Iaſ.ac Pariſ.allegati hoc

non

non præſupponunr,ſed afferunt exemplum de eo,qui emit centum tabulas Terræ in prædio venditoris in il la parte,in qua eligeret,vel centum tabulas Terræ ex tali fundo pro indiuiſo,& in illis caſibus,quia ſitus va riari poteſt in euentum periculi, vt magis ab vna par-te,quam ab alia numeratio ſequatur, tunc bene intrat incertitudo, ſecus vero quãdo certificatur aliqua pars fundi, in qua tornaturæ ſinrnumerandæ. Nam tunc in euentum periculi ceſſat variatio,& cõſequenter allegata conſtitutio non repugnat.

R. P. D. VBALDO.

Romana mercedis. Lunæ 14. Nouembris 1611.

ARGVMENTVM.

Salarium, ſeu merces non taxata quomodo taxari, & ſolui debeat ſeruienti in officio Computiſtę.

SVMMARIVM.

Periti relationi tertij de conſenſu partium electi in caſu diſcordiæ aliorum peritorum omnino ſtandum eſt. numero 1.

Merces non expreſſa quantitate promiſſa taxanda venit officio iudicis. nu. 2.

Salarium, ſeu merces promiſſa non expreſſa quantitate ſolui debet iuxta ſolitum. nu. 3.

Salarium, ſeu merces maior debetur magis laboranti, quam minus. nu. 4.

Salarium, ſeu merces duplex debetur habenti duplex officium. nu. 4. in fi. & nu. 5.

Animus, & intentio hominis in mente retenta nihil operatur. num. 6.

DECISIO CCCLIV.

1 FVit reſolutum mercedem deberi Horatio Erculeo iuxta relationem vltimam D. Camilli Moretti,de qua in Summario Horatij. numer. 50. Cum enim D. Camillus erit tertius peritus de conſenſu partium electus, illius relationi ſtandum videtur. gloſ.in l.item ſi vnus.§.principaliter.in verb.authoritati.in fi.& ibi Bald.in fi.ff.de arbitr. Bartol.in l.3.ad fin.C.de pign. Abb.in c.propoſuiſti.nu.10.& ibi Fel. num.6.de prob. Corn.conſ.43. circa hanc col.3.li.1. Pariſ.conſilio 96.num.32.libro primo. Neuiz.conſil. 94.nu.10. & fuit dictum in cauſa Romana Saluiani. 11.Ianu.huius anni coram me.

2 Et hoc eo magis, quia dicta relatio videbatur iuſtificari ex deductis pro Horatio,cui fuit expreſſe promiſſa merces,pro reuiſione rationum Hieronymi mei olim tutoris Excellentiſs. D. Ducis ab Altemps,vt cõſtat ex fide iurata Illuſtriſſimi Cardinalis Sancti Euſebij eiuſdem D. Ducis curatoris, & licet non fuerit expreſſa quantitas tamen venit taxanda officio iudicis. gloſ.in l.1.in princi.in verb.dicere. ff.de var.& extraord.cogn.Magon.deciſ.Floren.11.num.4.& fuit ſæpe in Rota deciſum.

3 Et in propoſito cum alteri calculatori pro eadem reuiſione ab altera parte deputato fuerit taxatum ſalarium Scutorum duorum in ſingulos dies, & poſtea reductum,ad Iulios 17.illi ſolutos, per D.Cardinalē, & D. Octauium Coſtam fideiuſſorem tutoris videbatur idem ſalarium pręſtandum Horatio,quia quando quis deputatur ad aliquod officium ſine conſtitutione certi ſalarij videtur cõuentum de ſalario ſolito præſtari pro illo officio.l.licet. vbi Bald. C.locat. Alexan. conſ.206.num.1.lib.2.& conſ.46.num.8.lib.quinto. Surd.conſ.42.nu.13.lib.1. & conſ.460. nu.30.lib.4. Rota deciſ.88.nu.5.par.2.diuerſ.

4 Præſertim cum Horatius magis laborauerit in dicta reuiſione,quam Adelaſius alter calculator, vt conſtat ex dicta fide D. Cardinalis,& ex depoſitione eiuſdem Adelaſij, & ideo maior merces videbatur deberi.l.Scio.in princ.ff.de dam.leg. Bald. in l. qui duob. in fin.ff.de condi.& demonſt. Et tamen in dicta relatione fuit ſibi aſſignatum ſalarium longe minus, iuxta ſupputationem,de qua per Informantes pro Horatio,& per hoc tollitur,quod executio obijciebatur de parte panis,& vini,quam Horatius habebat in domo D. Ducis. Alter autem deputatus non habuit, quia apparet a tertio perito fuiſſe habitam rationem dictæ partis,ideoque diminutum fuiſſe ſalarium Horatio, quod tamen ex prædictis videbatur potius augendũ, vltra quod dicta pars, licet ab initio fuiſſet, & conſtituta pro reuiſione tamen ſuccedente vacatione Computiſtæ ordinarij domus D. Ducis, & electo ad dictũ officium eodem Horatio ceſſit in mercedem,& ſalariũ eiuſdem officij,vna cum ſeptem Scutis mẽſtruis, prout habebat Computiſta anteceſſor Horatij. Ex quo ſequitur, quod cum duplex officium geſſerit, duplex coram illi merces debeatur.§.illud.vbi glo.in verb.periculũ.auth.vt iud.ſin.quoque ſuffrag.fi.int. l.ijs ſcholaribus. Vbi Io.de Plat.C.de erogat.mil.anno.lib.12. Rom.conſ.25.& ibi addent.Surd.conſ.66. nu. 1.li.1. Gail.lib.1.obſeru.44.num.8.Menoch.de arbir.lib.2. caſ.223.nu.7.& ſeq.

5 Neque obſtat,quod officium Computiſtæ,& reuiſoris non videatur diſtinctum, quia contrarium apparet ex facto,cum ante receſſum Columbi Computiſtę ordinarij fuerit Horarius electus ad calculandum rationem tutoris, & poſtea aſſumptus etiam in Computiſtam, & ſic proprie intrat d.conſ.Rom.25.quem in his terminis procedere dixit Rota in cauſa Romana mercedis.26.Ianu.1604.coram bo.mem. Card.Pamphilio, quod etiam magis iuſtificatur ex mandato D. Ducis in quo expreſſe ſupponuntur tanquam diuerſa officia in perſona eiuſdem Horatij. Et quæ opponuntur de minori ætate D. Ducis tolluntur ex Breui Apoſtolico ei conceſſo, vt poſſit ſine auctoritate tutoris adminiſtrare.

6 Non obſtat declaratio D. Cardinalis circa tertium caput,

caput, quia verſatur circa ipſius animum, & intentionem, quæ in mente retenta nihil operatur. l. ſi repetendi. C. de cond. ob cauſam. & contrarium colligitur ex priori ipſius teſtificatione ex mandato D. Ducis, & alijs ſupradictis.

7 Non obſtat confeſſio ipſius Horatij, quod non incubuerit, niſi ſoli ſeruitio reuiſionis, quia dicta verba, vel excludunt propria negotia Horatij, vel ſunt prolata ad extendendam enixam diligētiam in perficiendo illo negotio reuiſionis, iuxta vulgatum loquendi genus, non sò altro, non attendo ad altro. Ceterum non eſt veriſimile, eum non feciſſe etiam ea, quæ in domo opulenta pertinēt ad Computiſtam ordinariū cum ſtatim recedente Colūbo fuit ipſe ſuffectus tanquam ad officium maxime neceſſarium. Et contrarium conſtat ex libris Computiſtariæ illius temporis manu Horatij conſumptis, & ex dicta declaratione D. Cardinalis, circa quintum caput. Ad alia leuiora fuit reſponſum per Informantes pro Horatio, & ita fuit deciſum.

REVERENDISS. P. DOMINO COCCINO DECANO.

Illerden. Viſitationis. Lunæ 14. Nouemb. 1611.

ARGVMENTVM.

De Capitulo adminiſtrante bona Eccleſię, An Epiſcopo ſolo rationem de adminiſtratis reddere debeat, An vero adiunctis alijs ab eodem Capitulo deputatis.

SVMMARIVM.

Adminiſtratores locorum piorum de adminiſtratis rationem reddere tenentur ſoli Epiſcopo, niſi contraria adſit conſuetudo, quo caſu non Epiſcopus ſolus, ſed iunctus cum illis, quibus de conſuetudine redditur ratio, rationes recipere poteſt. numero 1. & numero 3. Declara, vt numero 4.

Conſuetudo præſcribitur ſpacio quadraginta annorum, etiam quod conſuetudini ius reſiſtat. nu. 2.

Tutor adminiſtrans tutelam per alium ab ipſo deputatum, tenetur ipſe de adminiſtratis rationem reddere actione tutelæ, & non eius miniſter. numero 4. Vbi tamen quod tutor a ſuo miniſtro, & ſubſtituto adminiſtrationis rationem recipit. ibid.

Tutor tenetur reddere rationem de adminiſtratis actione tutelæ. numero 4.

Adminiſtratores locorum piorum tenentur ad omnia ea, ad quæ tenentur tutores. nu 4. in fi.

Adminiſtratio eleemoſynarum, & ſimilium, de iure eſt communis Epiſcopo cum Capitulo nu. 5.

Eccleſiæ bona Capitulum arrendere, eorumq; fructus exigere, & colligere non poteſt, niſi ratione adminiſtrationis. num. 6. & 7.

Confeſſione facta in contractibus etiam abſente parte plene probant contra cōfitentem, præſertim ſi ſint geminatæ, concernant factum proprium, & in foro Eccleſiaſtico. numero 8.

Protector non poteſt alienare, nec diſponere de rebus Eccleſiæ, ſed ſolum habet ius protectionis, & præeminentiæ. numero 9.

Iura extracta vigore Compulſoriæ dicuntur eſſe in forma probanti. num. 11.

DECISIO CCCLV.

1 NOn controuertebatur, quod vigore Conc. Tridentini ſeſſ. 22. c. 9. de Refor. omnes Adminiſtratores Fabricæ Eccleſię, Hoſpitalis, Cōfraternitatis, Eleemoſynæ, Montis pietatis, & aliorū locorum piorum, teneantur reddere rationem Epiſcopo; Sed controuerſia erat An ex quo Capitulum ex Conſtitutione, vel conſuetudine deputat quoſdam, quibus redditur ratio, intret limitatio Concilij in §. Quod ſi ex conſuetudine. Vbi quod ſi ex conſuetudine, aut priuilegio, aut ex Conſtitutione aliqua loci non Epiſcopo, Sed alijs ad id deputatis ratio reddenda ſit, tūc cum ijs adhibeatur etiam idem Epiſcopus. Ita vt in caſu iſto non Epiſcopus ſolus, vt in prima parte Concilij, ſed vna cum deputatis a Capitulo prædictus Epiſcopus rationes recipere habeat.

2 Et pro parte Capituli deducebantur tria Statuta antiquiſſima, in quibus diſponitur, quod Capitulum deputet certos Miniſtros, & Auditores Computorū, qui reſpectiue adminiſtrent, & computa reuideant; Et inſuper adeſt etiam conſuetudo præſcripta ſpacio quadraginta annorum, vt deponunt teſtes, quod quidem tempus ſufficit etiam quod conſuetudini ius reſiſtat. c. auditis. de præſcr. c. fin. & ibi Doct. poſt gloſ. in ver. legitime. de conſuetud. Aegid. deciſ. 1. ſub nu. 2. verſ. modo iſta regula.

3 Ex quibus inferebatur pro parte Capituli, quod ſiue attendantur ſtatuta, ſiue conſuetudo, verſamur in limitatione Concilij in dicto §. Quod ſi ex conſuetudine. Ita vt Epiſcopus recipere poſſit rationes non ſolus, ſed vna cum Auditoribus Computorum deputatis ab ipſo Capitulo.

4 Prædictis tamen non obſtantibus cauſa mature diſcuſſa contrarium cenſuerunt Domini, ſcilicet non conſtare de Conſuetudine, aut Conſtitutione, quæ ſuffragetur Capitulo, & ſic recedendum a deciſis ſub die 40. Aprilis 1610. Quia licet deducta pro eius parte non poſſint ſimpliciter negari: ſecus tamen eſt in caſu iſto, cum Capitulum ipſum ſit Adminiſtrator principalis: Deputati vero ab ipſo nudi Procuratores, & Miniſtri, & ideo intrare primam partem Concilij, qđ ratio ſit reddenda Epiſcopo, non limitationem allegatam in dicto §. quod ſi ex conſuetudine, quæ eſt intelligenda quando Adminiſtrator principalis reddit rationem alijs, quam Epiſcopo ex Conſtitutione, vel

con-

conſuetudine, ſecus autem quando Adminiſtrator ſubordinatus a principali Adminiſtratore ipſi reddit rationem, prout eſt in caſu iſto. Quia licet ſatisfaciat reſpectu Adminiſtratoris principalis, non tamen ſatisfacit reſpectu Epiſcopi, cui Adminiſtrator principalis, hoc eſt Capitulum, tenetur reddere rationem. Vnde ſolus Epiſcopus eam recipere debet, iuxta primam partem Concilij, vt ſunt iura aperta. in l. ita autem. §. geſſiſſe. & l. tres tutores. §. non ſolum. ff. de adminiſtrat. tut. vbi per alium tutelam adminiſtrat tenetur actione tutelæ, quia geſſiſſe videtur qui per alium geſſit. In qua quidem actione principaliter venit redditio rationis. l. 1. §. officio. ff. de tutel. & rat. diſtrah. per quæ iura dicit Andreas Siculus in conſ. 92. incip. Capio primam hæſitationem. num. 3. & 4. lib. 3. quod tutor exigit rationes a ſuis factoribus, vt eas poſtmodum reddat pupillo, & bene faciunt notata per Ioan. Andr. in c. 1. num. 1. de procur. in 6. vbi quod ſubſtitutus tenetur erga Procuratorem, & Procurator erga Dominum, & per Eſcouar. in tract. de ratiocinijs. c. 3. nume. 20. & 31. vbi quod poteſtas tenetur reddere rationem de geſtis a ſuis Officialibus. Et vt dictum eſt, prædicta iura ſunt aperta, & in terminis decidunt præſentem caſum, quia licet loquantur in Tutore, & Curatore. Tamen idem eſt in iſtis Adminiſtratoribus, qui Tutoribus, & Curatoribus æquiparantur, ita vt ea omnia præſtare teneantur, quæ illi præſtant, vt in puncto eſt tex. in Clem. quia cõtingit. §. vt autem. vbi Vital. nu. 65. de relig. dom.

5 Quod autem Capitulum ſit Adminiſtrator principalis ſatis probatur. Nam agitur de Adminiſtrationibus Operis, Piæ Eleemoſynæ Clauſtri, Anniuerſariorum maiorum, Anniuerſariorum Emanuelis de Argentona, ornamentorum, & ſimilium. Incipiendo enim a diſpoſitione iuris communis cum agatur de bonis Eccleſiæ, & hoc ſit in confeſſo apud partes, non autem Epiſcopi, aut Capituli, licet adminiſtratio ſit communis Epiſcopo, & Capitulo c. nouit. & c. quanto. de his quæ fiunt a Prælat. Felin. in c. edoceri. nu. 3. cum ſequen. de reſcrip. Cæſar de Graſs. deciſ. 4. nu. 4. de his quæ fiunt a maio. par. Capit. tamen vigore conſuetudinis Capitulum excluſit Epiſcopũ, de qua conſuetudine deponunt Teſtes, vt mox dicetur. Et per huiuſmodi conſuetudinem cum excludatur Epiſcopus efficitur, vt ſola adminiſtratio ſpectet ad ipſum Capitulum.

6 Sed ex euidentia facti manifeſtiſſime etiam apparet Capitulum eſſe Adminiſtratorem principalem; nam præcitati Teſtes ſuper Quinto dicunt, quod in fine anni Capitulum cõgregatum deputat duos Electores, quatuor Auditores, & duos Subſtitutos, & quod Electores nominant Officiales, qui gubernant membra ſibi commiſſa, & dant ſuas rationes Auditoribus, qui computa, & rationes prædictas examinant, & referunt in Capitulo, & quod Capitulum approbat, improbat, & ſolidat rationes, quodque abſque Epiſcopo adminiſtrat applicando redditus membrorum in vſus deſtinatos, bona arrendando, affictus exigendo, & fructus colligi faciendo, & cum aliqua ex dictis membris habeant iuriſdictionem, Capitulũ per ſe, & Officiales ſuos, & miniſtros ad nutum amouibiles prædictam iuriſdictionem exercet, Vaſſalliq. ſolum Capitulum recognoſcũt in Dominum, ex qua quidem depoſitione apparet, quod Capitulum vere eſt Adminiſtrator. Tales autem Deputati ab eo, Procuratores, & nudi Miniſtri, quia cum iſta ſint bona Eccleſiæ, vt dictum eſt, prædicta omnia præſtare, & ordinare non poteſt Capitulum, niſi ratione adminiſtrationis principalis, vt in puncto colligitur ex tex. in dicta Clemen. quia contingit. §. vt autem verſ. Sed eorum gubernatio. de Relig. dom. & in ſimili not. Doctor. in c. decernimus. de iudic. vbi Butr. num. 6. ante med. verſ. ſi quæritur. An poſſit eſſe Adminiſtrator. & verſ. ſi quæritur. An poſſit conſtitui proprio nomine. Rip. num. 8. & 52. in fin. verſ. Ego igitur. Et in reſpõſ. vnic. nume. 1. verſ. Quid tenendum, & nu. 7. & 10. de oblat. Eccleſ. & Collect. earum. Inn. in c. 2. num. 1. de ætat. & qualit.

7 Et prædicta depoſitio Teſtium detegitur veriſſima ex forma Statutorum, in quibus diſponitur, quod eligantur dicti Adminiſtratores, & Auditores Computorum, & ex forma electionis, quæ quotannis fieri ſolet, eliguntur enim quamplures, quibus ſingulis ſub nomine Adminiſtratoris, & Procuratoris demandantur ſingula officia.

8 Et videtur ceſſare omnis difficultas, Tum ex quãplurimis ordinibus datis per Capitulum Officialibus prædictis, vt ſoluant pecunias diuerſis, qui Ordines per neceſſe arguunt adminiſtrationem principalem ſpectare ad Capitulum: Quia cum iſta ſint bona Eccleſiæ, & non Capituli, vt dictum eſt, non potuit alia ratione dare prædictos Ordines, niſi ratione adminiſtrationis, iuxta notata in dicta Clemen. quia contingit. §. vt autem. verſ. Sed eorum gubernatio. de Relig. dom. Tum etiam ex quamplurimis cõfeſſionibus Capituli in contractibus, mandatis, & ordinibus datis, in quibus fatetur adminiſtrationem ſpectare ad ipſũ, quæ quidem Confeſſiones faciunt validiſſimam probationem, l. cum te. C. de tranſact. non obſtante quod emanauerint abſente Epiſcopo, cum ſint geminatæ. Roman. conſ. 290. num. 7. vbi Apoſtilla, & cum emanauerint circa factum proprium. Dec. conſ. 151. numero 2. verſ. & cum contra. Et cum verſemur in foro Eccleſiaſtico ceſſat omnis difficultas, vt per Curt. iun. in conſ. 168. num. 12. qui de communi teſtatur, & reprehendit Alexan. in conſ. 180. nume. 7. lib. 2. qui aſſerit communem eſſe in contrarium, maxime cum dictæ confeſſiones ſint adminiculatæ, vel potius in caſu iſto deducantur pro adminiculo. Felin. in c. olim. in octaua fallen. de reſcr.

9 Nec prædicti actus, & confeſſiones poſſunt impugnari quaſi Capitulum eas fecerit protectorio, non adminiſtratorio nomine, quia in quamplurimis Capitulum vocat ſe ſimpliciter Adminiſtratorem. Et licet in aliquibus vocet ſe Protectorem. Tamen ſubdit, & Adminiſtratorem, quæ cõfeſſio Adminiſtratoris præualet,

ualet, & eſt attendenda, cum illæ confeſſiones ſint in contractibus, & mandaris, quæ non poſſunt ſuſtineri Protectorio,ſed Adminiſtratorio nomine. Anchar.in c.1.ſub nume.2.verſ.qui vero pro vtilitate. Gem.nu. 7.ante fin.verſ.ſed ſi haberet Rectorem. & Franc.nu. 7.verſ.quod ſi Eccleſia haberet Rectorem. de reb. eccleſ.non alien.in 6.vbi dicunt,quod quando Eccleſia inferior habet Rectorem, alienationes, & contractus debent fieri nomine ipſius Rectoris, quia hoc eſt de ijs,quæ pertinent ad eius adminiſtrationem licet Epiſcopus,tanquam Superior illas auctorizet. Cum autẽ in caſu iſto Capitulum conſtituerit procuratores ad lites, & ad negotia, & exegerit, & ſolui mandauerit pecunias, ex iſto modo contrahendi apparet, quod hoc fecit tanquam principalis Adminiſtrator, non vti Protector,quia iſti actus debent fieri ab Adminiſtratore,ad quem negotium ſpectat,cura,& ſolicitudine, non autem a Protectore, qui ſolum habet ius protectionis,& præeminentiæ, vt per Anchar.in dicto c.1. ſub num.2.

10 Non obſtant declarationes Concilij, quæ dantur, in quibus dicitur, quod Deputati Fabricæ, vna eum Epiſcopo recipere debeant rationes. Quia vt conſtat ex declaratione enunciata in illa Cremonenſi, prætẽdebatur, quod Epiſcopus non poſſet recipere rationes, ſtante, quod ipſe nunquam interuenit dum fuit reddita ratio,quæ a ſolis Deputatis recepta fuit, & Congregatio Illuſtriſſimorum Interpretum reſoluit contrarium,quia ex verbis Concilij tollitur etiam immemorabilis, & in ſecunda declaratione,quæ datur, dicitur,quod ratio ſit reddenda Epiſcopo, & Deputatis ea ratione,quia conſuetudo erat,quod ſolis Deputatis redderetur,& propterea intrabat limitatio Concilij, vt iſto caſu Epiſcopus vna cum alijs recipere poſſet rationes, & ita ſunt intelligendæ aliæ declarationes,quæ propterea in caſu iſto non officiunt,quia nulla adeſt conſuetudo,aut Conſtitutio,quæ obſtent,vt ſupra dictum eſt.

11 Neque ſubſiſtit,quod iura ſuper quibus fundabatur Epiſcopus non ſint in forma probanti. Quia,vt patet ex prædictis, etiam illis circumſcriptis firma remanet deciſio. Sed veritas eſt in contrarium,quia fuerũt extracta parti in vigore Compulſorialium,partim vero a ſucceſſore in officio. Vnde dubitari non poteſt, quin ſint in forma probanti. Dec.in auth.ſi quis in aliquo.num.26. C.de edeu. Verall.deciſ.244.num.3. & deciſ.351.par.2.

REVERENDISS. P. DOMINO DAMASCENO.

Concben. Beneficij de Valdezudios. Luna 14. *Nouembris* 1611.

ARGVMENTVM.

Conſtitutiones Apoſtolicę,& pręſertim Clementis VII. & aliorum Anteceſſorum de extendendis conſenſibus in libris Cameræ infra 15. diem a die miſſę, numquid per non vſum, aut contrarium vſum ſublata dicantur accedente pręſertim tacito conſenſu Papæ.

SVMMARIVM.

Conſtitutiones Clementis VII. & aliorum Pontificum de extendendis conſenſibus in libris Cameræ infra 15. dies a die miſſæ, non ſunt in vſu. num. 1. & ſequentib. Sed an iſte non vſus ſit attendendus nec ne. numero 7. & ſequentib.

Conſtitutionis non vſus debet probari in ſpecie, & concludenter, quod ſuper non vſu fuerit alias iudicatum. numero 3.

Stylus difformis an,& quando ſit attendendus,vt conſuetudinem inducat. num. 4.

Conſtitutio non eſt nouum, quod ſeruetur in aliqua parte, & in alia parte in deſuetudinem abeat. num. 6.

Conſtitutio Apoſtolica, & illius validitas per non vſum, vel per contrarium vſum minime tollitur. num. 7. Declara, vt num. 8.

Cancellaria Apoſtolica dicitur organum Papæ. num. 8.

Scientia Papæ, imo & conſenſus infertur, & præſumitur ex ſcientia ſuorum Officialium, & præſertim Cancellariæ Apoſtolicæ. num. 8.

Error communis excuſat a pœna. num. 9.

Pœna eſt amittere ius ſuum. num. 10.

Ius dicitur quæſitum per ſolam ſignaturam Papæ etiam non expeditis literis. num. 11.

Literarum Apoſtolicarum expeditio, & extenſio conſenſus non fit ad ſubſtantiam gratiæ, ſed ad probationem. num. 12.

DECISIO CCCLVI.

1 DVbitaui, an Conſtitutiones felicis recordationis Clementis VII. & aliorum Anteceſſorum de extendendis conſenſibus in libris Cameræ infra 15. dies a die miſſæ obſtarent Gregorio, qui illas non obſeruauit, & quia Gregorius pro ſui defenſione faciebat totum fundamentum in non vſu prædictarum Conſtitutionum, difficultas fuit reſtricta ad duo. Primum an probaretur dictus non vſus. Secundum an probatus releuaret.

2 Quo ad primum fuit dictum, conſtare de non vſu ex plurimis cõſenſibus ſpacio ſeptuaginta annorum præſtitis poſt quindecim dies a die miſſæ, quorum copia fuit data pro parte Gregorij, nec non etiam ex teſtibus Curialibus,& practicis pro eius parte examinatis,& ex fide ſeptem Notariorum Cameræ, hoc idem atteſtantium, & vlterius ex deciſ. Oradini in cauſa Barchinonen. Canonicatus. 10. Octobris 1594. 24. Maij 1568. hoc idem per teſtes vſque tunc examinatos affirmantibus.

3 Quibus non obſtare viſum fuit, quod multi cõſenſus

ſus fuerint etiam præſtiti intra quindecim dies, vnde infertur iſtum vſum tanquam difformem non ſuffragari ex allegatis, quia fuit reſpõſum, Conſtitutiones habere duas partes; primam, quod conſenſus debeãt extendi infra quindecim dies, alteram quod illis non extenſis reſignatio ſit nulla, & beneficium moriente reſignante vacet per obitum. Prima pars admittitur varie obſeruata, ſecunda vero nequaquam, cum non probetur, quod aliquando ob non extenſum conſenſum intra quindecim dies fuerit annullata reſignatio, ita in propoſito reſpondet Dec. conſ. 11. num. 12. verſ. & conſiderandum eſt.

4 Vlterius fuit dictum, quod quando diuerſitas reperitur in actibus, qui ſe compatiuntur cum conſuetudine, talis diuerſitas non impedit conſuetudinem, ſiue deſuetudinem, quia qui poteſt extendere poſt quindecim dies, multo magis intra quindecim dies, vnde extenſio facta intra quindecim dies, non attribuitur obſeruantiæ Conſtitutionis, ſed facultati facientis, ita Dec. poſt Bart. dicto conſ. 11. nu. 12. verſ. tertio & vltimo. Fanuc. de inuent. par. 3. nume. 93. faciunt tradita per Alexã. conſ. 108. num. 15. volum. 2. Anchar. conſ. 339. numero 7. in fi. verſ. ad ſecundam, Crau. conſ. 197. nume. 12. verſ. optime facit. Roland. conſil. 53. num. 3. vol. 2. Rota in cauſa Parmen. ſtatus 24. Martij 1580. corã Robuſterio relata inter diuer. impreſſ. deciſ. 294. nu. 6. par. 2.

5 Non etiam obſtare viſum fuit, quod in pluribus deciſionibus fuerit habita ratio iſtarum Conſtitutionum, nempe apud Verall. in manu ſcripr. 225. lib. 1. Veronen. Sancti Zenonis coram Aldobrandino, qui poſtea fuit Clemens Papa VIII. de qua inter diuerſ. impreſſ. deciſ. 215. par. 1. & in alia Veronen. pẽſionis 27. Iunij 1590. coram Illuſtriſſ. Plato, quia in prædictis deciſionibus minime fuit actum de non vſu prædictarum Conſtitutionum. Nam deciſio Verall. firmat tantum Conſtitutionem Clem. eſſe extrauagantem, non autem ſimplicem regulam Cancellariæ, deciſ. Clem. Papæ V I I I. dictam Conſtitutionem præſupponendo diſputat de intellectu, & ante diſputationem ſuper vſu cauſa fuit concordata, vt fuit repertum in illius adnotationibus, deciſio coram Illuſtriſſ. Plato fuit facta vna parte Informante, & ſic nemine opponente de non vſu, propterea quando fuit formiter actum de vſu, & examinati teſtes Rota cẽſuit pro non vſu, & in dicta Barchinonen. Oradini.

6 Similiter fuit dictum non obſtare, quod Conſtitutiones adhuc obſeruentur quo ad multa, nempe in deſcriptione cõſenſuum in libris Cameræ, adnotatione Miſſæ ſuper ſupplicatione, & ſimilibus, quia fuit reſponſum non eſſe nouum, quod Conſtitutio ſeruetur quo ad aliqua, & quo ad alia habeat in deſuetudinem. Ruin. conſ. 55. in fin. lib. 5. Corn. conſil. 20. numero ſecundo, verſic. nec etiam obſtat. libro tertio. Gabr. conſilio 78. numero nono. lib. 2. Aragon. deciſione prima.

7 Circa ſecundum, Domini habebant pro indubitato, quod non vſus, ſiue contrarius vſus populorũ ſine conſenſu Papæ nihil poteſt operari contra validitatem Conſtitutionum Apoſtolicarum, ex late deductis in Romana concordia S. Petri die 13. Nouemb. 1609. 11. Ianuarij, & 12. Februarij 1610. coram Reuer. P. D. Caualerio.

8 Difficultas erat in hoc caſu, quod iſte non vſus, ſiue contrarius vſus fuit obſeruatus in ipſamet Cancellaria Apoſtolica, quæ dicitur organum Papæ. Caſſad. deciſ. 2. num. 7. ſuper reg. de vnion. Cæſ. de Graſ. deciſ. 1. num. 8. de probat. vnde inferebatur nõ ſolum ad ſcientiam ipſius Papæ, quæ regulariter infertur ex ſcientia eius Officialium, Bart. in l. ſi publicanus. §. in omnibus. num. 1. ff. de public. & vectig. Craue. de antiq. temp. par. 4. §. abſolutis. nu. 23. Boer. deciſ. 264. num. 19. Alb. conſ. 64. numer; 51. cum alijs per Surd. conſ. 429. nume. 54. verum etiam ad conſenſum, qui colligitur tam ex eo, quod quicquid geſſit Cãcellaria videtur geſtum ab ipſomet Papa, cuius ipſa eſt organum, ex alleg. ſupra, & ſic ipſemet Papa videtur fuiſſe, qui legem abrogauit, non ſubditi, dicitur enim factum Papæ etiamſi ipſe geſſerit cum alio, Feder. conſ. 117. num. 2. Vitalin. in clem. 1. numer. 26. de probat. Gabr. concluſ. 2. num. 12. eod. tit. Rota in cauſa Salamantina iuriſdictionis 17. Maij 1577. coram bo. me. Cardinali Seraphino relata inter diuer. impreſ. deciſ. 171. num. 2. par. 1. & in cauſa Oxomen. beneficij 24. Octobris proximi coram me: Quam etiam ex altero, nempe quia iſte non vſus, ſiue contrarius vſus fuit in Curia Romana, infra parietes Sacri Palatij. Vnde Summi Pontifices ob nullam aliam cauſam videntur tacuiſſe, quam quia contenti fuerint, prædictas conſtitutiones in deſuetudinem abire. Et per prædictam rationem, quod non vſus, ſiue cõtrarius vſus fuerit obſeruatus in Cancellaria Apoſtolica, quæ eſt organum Papæ, & dictæ conſtitutiones fuerint abrogatæ, concluſit Rota in deciſ. Oradini ſupra allegatis.

9 Ceterum quatenus prædicta poſſent pati difficultatem circa abrogationem dictarum Conſtitutionũ, conſiderabant Domini, quod Gregorius non intendit ſuſtinere, quod dictæ conſtitutiones amplius non ligent, immo offert ſe paratum illas in futurum ſemper obſeruare, ſed dicit, ſe excuſandum a pęna dictarum Conſtitutionum propter iuſtam cauſam, quam ex prædictis habuit, credendi, quod nõ eſſent amplius in vſu, ſiquidem communis error excuſat a pœna. Bartol. in l. quis ſit. §. apud Labeonem. ff. de ædil. edic. cũ cumular. per Roland. conſilio 96. numero ſexto. cum pluribus ſequentib. libro ſecundo. Surd. conſil. 327. numero 51.

10 Et pœna videtur eſſe, quod quis per non extenſionem conſenſus in certo tempore amittat ius ſibi delatum ex gratia Apoſtolica, quẽ conſenſum reſignantis, indubitatum eſt, tunc tẽporis adfuiſſe, pœna enim eſt amittere ius quæſitum, gl. in c. de puellis. verb. nullatenus. 36. quæſt. 2. & in c. fin. verb. ex vi, & ibi Abb. num. 7. in fin. de iur. patron. Rom. conſ. 236. in princ. Pariſ. conſ. 5. num. 193. vol. 4. Surd. deciſ. 7. num. 13. & 232. num. 9. ad fin.

Et

Digitized by Google

11 Et ius dicitut quæſitum per ſolam ſignaturam Papæ. Put. deciſ. 94. num. 2. par. 2. Caputaq. deciſ. 301. pat. 3. fuit dictum in cauſa Barchinonen. Prioratus 9. Maij 1547. coram Mohedano relata inter diuer. impreſs. deciſ. 7. lib. primo, par. 3. in Tuden. beneficij 9. Maij 1578. coram Illuſtriſs. Blanchetto, quæ eſt 418. num. 3. par. 1. diuerſ. & in Cuſentina penſionis 13. Ianuarij 1596. coram bon. mem. Litta, in Pampilonen. Parochialis 21. Aprilis 1610. coram Domino Attrebaten.

12 Etenim literarum expeditio, & extenſio conſenſus non fit ad ſubſtantiam gratiæ, ſed ad probationem. Gemin. conſilio 106. numero 6. verſ. in contrarium. Rot. deciſ. 87. numero 3. de reſcript. in antiq. Mohed. deciſ. 9. vt lit. penden. Verall. deciſ. 267. par. 1.

R. P. D. VBALDO.

Auximana fideicommiſſi. Sabbati 26. Nouẽb. 1611.

ARGVMENTVM.

In hac deciſione magiſtraliter explicatur an, & quando vocati, & ſubſtituti poſt mortem hæredis vocati cenſeantur per vulgarem ſubſtitutionem tantum, & non per fideicommiſſum, & quando per clauſulam codicillarem fideicommiſſum inducatur.

SVMMARIVM.

Filij eorum, in quibus nõ cadit neceſſitas inſtituendi eos hæredes ſi ad hæreditatem fuerint vocati, a teſtatore ordine ſucceſſiuo poſt eorum parentes intelliguntur vocati per vulgarem ſubſtitutionem, non autem per fideicommiſſum. num. 1. Etiam ſi plures ſint vocati per nomen appellatiuum, puta deſcendentium, vel liberorum, niſi adeſſet aliud verbum ſignificans tractum temporis. numero 1. & 2.

Deſcendentes, ſeu liberi ſi a teſtatore fuerint vocati poſt mortem hæredis ad ſuam hæreditatem, quando intelligantur vocati per vulgarem ſubſtitutionem, & non per fideicommiſſum. nu. 2. & nu. 5.

Subſtitutio vulgaris per quæ verba a teſtatore cenſeatur inducta potius, quàm fideicommiſſum, & è contra remiſſiuè. num. 3.

Filij alienius ſi fuerint ſubſtituti poſt mortem hæredis cenſentur vocati per ſubſtitutionem vulgarem, non autem per fideicommiſſum. nu. 3.

Filij naſcituri ſi a teſtatore poſt mortem hæredis fuerint expreſſe vocati, intelliguntur ſubſtituti per vulgarem ſubſtitutionem, & non per fideicommiſſum. nu. 4.

Deſcendentium appellatione veniunt etiam naſcituri, nati tamen, vel concepti tempore euenientis conditionis, non qui poſtea naſcuntur. nu. 5.

Subſtituti poſt mortem hæredis cenſentur ſubſtituti non ſolum per vulgarem, ſed etiam per fideicommiſſum, filij autem ſubſtitutorum cum eorum parentibus vocati non per fideicommiſſum, ſed tãtum per vulgarem vocati cenſentur. num. 6. Amplia etiam, quod dictio poſt mortem in eadem oratione fuerit appoſita. nu. 7.

Subſtitutio facta per verbum Relinquo, vel per aliud verbum commune cenſetur vulgaris, & non fideicommiſſaria, niſi adſint verba tractum temporis ſignificantia. numero 7.

Subſtitutio vna, & eadem poteſt diuerſo iure cenſeri, attentata diuerſitate rationis, & perſonarum, vt ſcilicet vno caſu cenſeatur vulgaris, & alio caſu fideicommiſſaria. num. 8.

Clauſula codicillaris confirmat tantum, & corroborat voluntatem teſtatoris, non autem eam alterat, & extendit. num. 9.

Clauſula codicillaris an, & quando inducat fideicommiſſum. num. 9. 10. & 11.

Subſtitutio compendioſa comprehẽdit fideicommiſſariam. numero 10. & 11.

DECISIO CCCLVII.

1 CVm teſtatot inſtituto hærede fratre germano poſt eius mortem relinquere ſe dixiſſet Cornelio, & Pompilio alterius fratris præmortui filijs, & eorum filijs legitimis, & naturalibus, fuit dubitatum, an filij Pompilij, qui patruo hæredi iam ſucceſſerant, eſſent vocati per fideicommiſſum ad bona teſtatoris, & Rota 12. Ianuarij 1604. coram Illuſtriſſimo D. Cardinale Lancellotto, tunc Rotæ Auditore, reſpondit, vna parte Informante pro fideicommiſſo, quo dubio iterum propoſito vtraque parte Informante ſub die 22. Aprilis huius anni, coram me eodem modo Rota cenſuit filios Pompilij eſſe vocatos per fideicommiſſum, ſed cum in Rota Martiniana 26. Nouembris eiuſdem anni tertio proponeretur, Domini dixerunt, recedendum eſſe a deciſis. Fundamentum fuit ex regula communi, quæ habet, quod vocatis perſonis, in quibus non cadit neceſſitas inſtituendi, & earum filijs, vt hic quatenus filij vocentur ordine ſucceſſiuo poſt parentes intelliguntur vocati per vulgarem nõ autem per fideicommiſſum l. Doctores in l. Gallus. §. quidam recte. ff. de liber. & poſthu. vbi Cuman. nume. 8. Aret. conſ. 4. verſ. ſecundo videtur errare. Socin. num. 8. in 3. caſu. Alciat. num. 48. Socin. iuu. de communi. num. 38. Alex. conſ. 13. num. 9. lib. 4. Dec conſ. 205. alias 204. in cauſa iſtorum. numero 4. & ſeqq. conſ. 248. alias 247. viſa. verſ. ſed patris, & conſ. 291. alias 290. uiſa. num. 2. verſ. ſed breuiter. Alciat. conſ. 5. num. 39. lib. 4. Burſatus conſilio 236. num. 4. lib. 3. Clat. in §. teſtamentum. q. 80. numero 4. Menoch. de præſumpt. lib. 4. præſumpt. 71. num. 8. & 10. Moder. de fideicom. art. 14. num. 4. in ſecundo caſu, & ibi dicit num. 5. concluſionem in his terminis nullam habere difficultatem, & art. 19. numero 3. & 4. Surd. deciſ. 346. num. 17. & ſeq. & conſ. 315. num. 14. lib. 3. Cephal. conſ. 326. num. 27. lib. 3.

&

& ſenſit Rota in cauſa Ariminen. Statuti 6. Iunij 1578.coram Bubalo,& in Viterbien. Fideicommiſſi. 14.Ianuarij 1605.coram R.P.D.Ludouiſio.

2 Quæ concluſio habet locum non ſolum ſi plures ſint vocati per nomen appellatiuum filiorum, vt in hoc caſu, ſed etiam ſi per nomen collectiuum, puta deſcendentium,vel liberorum, adhuc enim intelligũtur vocati per vulgarem tantum, niſi adeſſet aliud verbum ſignificans tractum temporis. Cuman. in l. cum ita.§.in fideicommiſſo.num.4.de leg.2. & in dicto §.quidam recte.num.7.in fin.Ruin. conſ.19. numero 6.& ſeq.lib.3.Socin.iun.conſ.81.nume.12.lib.3.Aym.conſ.161.num.9.Menoch.conſ.85.num.54.& 67.lib.1.& dicta præſumpt.71.num.27.& ſeq.Rimin.iun.conſ.371.num.148.& ſeq.Laderch.conſilio 58.nume.31.Sutd.de communi dicta deciſ.346. numero 22. & tenuit Rota in dicta Ariminen. Statuti coram Bubalo,& dicta Viterbien. Fideicommiſſi coram Domino meo Ludouiſio, & pro communi opinione admiſit in Florentina de Detis 3. Decembris 1607.coram R.P.D.Manzanedo.

3 In propoſito autem non videbantur adeſſe verba, quæ tractum temporis ſignificant,quę qualia ſint declarat Alexand. in dicto §. quidam recte. numero 6. Menoch.poſt alios,dicta præſump.71.numero 34.& conſil.85.numero 54.libro primo. Et Modern.de fideicom.art.18.nume.14. Petr.de fideicom.quæſt.5. num.170.Rota deciſ.579.nume.9.& ſequentib.par. prima. diuerſ. quia hic ſunt ſubſtituti Cornelius, & Pompilius,& eorum filij, quod verbum filij per ſe nõ ſignificat tractum temporis, cum poſſint ſimul ſuccedere cum ſuis parentibus,vel ſucceſſiue vocentur, intelliguntur vocati per vulgarem ex prædictis, & in ſpecie conſuluerunt Alexand.conſilio 13. numero 7. libro quarto. Socin.ſen.conſilio 113.libro primo.Pariſ.conſilio 82.numero vndecimo, libro ſecundo. vbi de communi, & alij plures relati per Menoch. dicta præſump.71. numero 8. & dicto conſilio 85. numero 79.& ſequent.vbi reddit illam rationem,quia tali caſu nullum adeſt verbum ſignificans tractum temporis.

4 Neque obſtat, quod fuerit ſimpliciter relictum filijs Cornelij, & Pompilij. ex quibus vnus tantum natus erat tempore teſtamenti, quaſi cum vocentur etiã alij naſcituri videatur implicari tractus temporis ſucceſſiuus ad not. per Iaſ. conſilio 108. colum. quarta, libro quarto. Curt.iun.conſilio 48. numero quarto, cum alijs allegatis,quia fuit reſponſum,quod etiamſi naſcituri eſſent expreſſe vocati, intelligerentur per vulgarem, non autem per fideicommiſſum. Decius conſilio 286. incipit in Ciuitate Placentiæ, numero ſecundo in fin. vbi conſuluit contra Iaſ. dicto conſilio 108. & idem Decius dicto conſilio ducenteſimo quadrageſimo ſeptimo,ſub numero quinto. Aleiatus conſilio 5.numero 34.& 36.libro quarto. Rimin.iun. conſilio 535. numero decimo quarto, & numero 29. libro quinto. vbi reprobat Curtium iun. dicto conſilio 48.

5 Nec obſtat, quod dicti filij tempore mortis hæredis, & ſic eueniente caſu ſubſtitutionis non fuerint nati, quia ſat eſt, quod potuerunt naſci plures dicto tempore, & admitti per vulgarem, non adeuntibus parentibus ſubſtituris,ſicut dicimus in vocatis nomine collectiuo deſcendentium, vel ſimili, quod ſine dubio continet naſcituros, & tamen veniunt tantum per vulgarem, ex ſupradictis, etiam ſi non ſit veriſimile tempore euenientis conditionis omnes exiſtere. Gabr.conſilio ſexageſimo quarto, numero quadrageſimo tertio,libro ſecundo. Sed admittuntur nati,vel concepti tempore euenientis conditionis, non qui poſtea naſcuntur.l.ſi cognatio. ff.de rebus dub. Rot. deciſ.38.numero primo, par.prima diuerſ. Modern. de fideicomm.art.19. numero nono. Alban.conſilio centeſimo ſexto,numero 17. Zanch.in l.hęredes mei. §.cum ita.par.quarta,numero 224.verſ.contraria tamen.ff.ad Trebell.

6 Non obſtat dictio poſt mortem, quia illa fuit appoſita perſonæ Petri Chriſtophori hæredis inſtituti, & ideo ſequitur quidem, vt Cornelius, & Pompilius vocati poſt mortem hæredis ei dicantur ſubſtituti, non ſolum per vulgarem,ſed etiam per fideicommiſſum,tanquam vocati per compendioſam, vt etiam in deciſione conſideratur, ſed non ſequitur, vt eorum filij quibus non eſt talis dictio appoſita ſint parentibus ſubſtituti,niſi per vulgarem. Ruin.conſilio 102. numero octauo,& ſub num.6.verſ.concluditur ergo. & ſub numero vndecimo, verſic.quia igitur. libro 2. Decia.conſilio 77.numero vigeſimo quarto, libro 5. Crauett.conſil.131.numero quarto. vbi dicit, quod tractus temporis reſpiciens perſonam primo vocati ad aliam perſonam extendi non debet,& idem tradit Alciat.conſil.quinto,nume.40.libro quarto. Rimin. iun.dicto conſilio 371.numero 162.& ſeqq. Petr.de fideicommiſ.quæſt.quinta,numero 169. Modern.de fideicommiſ.art.18.ſub numero decimo tertio, verſ. contra tamen. Lardech.conſilio quinquageſimo octauo, numero trigeſimo primo. vbi reprobat Socin. in dicto §.quidam recte.ſub numero decimo, verſ.ſi tamen.vbi contrarium ſenſit in via diſputatiua,& Crauett.conſ.22.nu.7.prout etiam facit Menoch.d.conſ. 85.nu.97.lib.1.

7 Et prædicta procedũt etiam ſi dictio poſt mortem in eadem oratione fuerit appoſita. Alexand.conſilio decimo tertio,numero 6.& 7.libro quarto, quem ſequitur Ruin.conſilio decimo nono, numero decimo; libro tertio, & quamuis ſubſtitutio ſit facta per verbũ Relinquo,vel aliud commune, quia adhuc cenſenda eſt vulgaris, & non fideicommiſſaria, niſi adſint verba tractum temporis denotantia. Dec.conſilio 205. numero 6.& 291.numer. 2.Menoch. dicta præſump. 71.num.8.lib.4.& dicto conſ.85.numer.74.& ſeqq. Moder.de fideicomm.d.art.18.num.7. Laderch.poſt plures ab eo relatos dicens. hanc ſententiam eſſe veriſſimam ſecundum omnes,dicto conſ.58.num.30.& in ſpecie de verbo relinquo not. Cuman. in d.§.in fideicommiſſo.Ruin.conſ.92.nu.5.lib.2.

Non

8 Non obſtat, quod ſubſtitutio non debeat diuerſo iure cenſeri ad not. in l. iam hoc iure. de vulg. quia fuit reſponſum, vel quod non eſt inconueniens, attenta diuerſitate rationis, & perſonarum. Menoch. conſil. 238. numero 50. libro tertio, cum alijs per Tiraquell. de nobilit. cap. 28. numero duodecimo, in fin. cum ſeqq. & in terminis noſtris. Decian. dicto conſil. 77. numero 25. libro quinto, vel quod reſpectu hæredis poſt cuius mortem relinquitur Cornelio, & Pompilio, & eorum filiis, ſemper ſubſtitutio eſt compendioſa, tam quo ad parentes, quam quo ad filios, qui intelliguntur vocati quatenus ſubſtitutio nō habuiſſet effectum in perſona ipſorum parentum. Caſtr. conſilio 374. viſis. ſub numero 3. verſ. cum ergo. lib. primo. Sed reſpectu ipſorum parentum, etiam per fideicommiſſum ſubſtitutorum filij intelliguntur vocati per vulgarem tantum. Laderch poſt alios, conſilio tertio, numero decimo. certum enim eſt in fideicommiſſis poſſe fieri vulgarem ſubſtiturionem. l. vt hæredib. de legat. ſecundo. Alciat. dicto conſilio quinto, num. 40. lib. 4. Ruin. conſ. 90. num. 5. lib. 2. Menoch. conſ. 376. num. 7. lib. 4.

9 Non obſtat clauſula codicillaris, quia placuit reſponſio, quod dicta clauſula confirmat tantum, & corroborat voluntatem teſtatoris, non autem alterat, & extendit prout extenderet, in caſu iſto, ſi dicti filij, vocati tantum per vulgarem, ex ſupradictis vocarentur, etiam per fideicommiſſum, de quo teſtator non cogitauit. Dec. conſ. 205. num. 9. & dicto conſil. 286. & 290. vtrobique ſub numero tertio, & quarto. Alciat. dicto cōſilio quinto, numero trigeſimo nono, libro quarto. Laderch. dicto conſilio 58. numero 32. & ſeqq. & fuit dictum in dicta Viterbien. fideicommiſſi, coram Domino meo Ludouiſio?

10 Neque in contrarium facit, quod virtute dictæ clauſulæ ſubſtitutio etiam verbis directis facta trahatur ad fideicommiſſum. Alexander conſilio octuageſimo ſecundo, numero ſecundo, libro ſecundo. cum alijs allegatis, quia hoc procedit in ſubſtitutione compendioſa, quæ ſui natura comprehendit etiam fideicommiſſariam. Ideo quamuis concepta verbis directis poteſt ex dicta clauſula trahi ad fideicommiſſum, prout declarat Dec. dicto conſilio ducenteſimo quinto, numero nono, & conſilio 247. ſub numero quinto in fine. & numero ſexto, cum alijs per Illuſtriſſimum Dominum Cardinal. Manticam de coniecturis libro quinto, tit. ſecundo, numero ſeptimo, octauo, & nono. & numero decimo tertio, & libro ſexto, titulo quarto, numero decimoquinto. Modern. de fideicommiſ. art. 18. numero ſexto, verſic. contrarium tamen. hic autem quo ad filios in ſucceſſione ſuorum parentum non eſt inducta compendioſa, ſed ſola vulgaris, vt dictum eſt.

11 Non obſtant plures deciſiones in contrarium allegatæ, quia in ijs aderant verba adnotantia tractum temporis, vt apparet ex earum lectura, quæ cum hoc caſu deſint, neque adſit vlla ratio expreſſa conſeruandæ agnationis, vel dictio excluſiua feminarum, ideo ex prædictis, & alijs adductis per Informantes Domini receſſerunt a deciſis.

REV.[MO] P. D. COCCINO DECANO.

Pampilonen. Iuris patronatus de Ianzi. Lunæ 28. Nouembris 1611.

ARGVMENTVM.

Epiſcopo extra ſuam diœceſim quando dicatur conceſſa iuriſdictio ordinaria, & confeſſio eorum, quæ iuris ſunt, confitenti non nocet.

SVMMARIVM.

Epiſcopum habere iuriſdictionem ordinariam extra diœceſim non præſumitur. nu. 1.

Confeſſio eorum, quæ in iure conſiſtunt, confitenti non nocet. num. 2.

Confeſſio quod quis ſit vſurarius in genere confitenti non nocet. num. 2. in fi.

Deputatio Epiſcoporum non ſimpliciter facta, & ad certum effectum non tribuit deputatis Epiſcopis ordinariam iuriſdictionem. nu. 3. in fi.

DECISIO CCCLVIII.

1 CVm per tres ſentētias Rotales fuerit pronunciatum, conſtare de Iure patronatus ad fauorem Catherinæ, Epiſcopus Pampilonen. tanquam Ordinarius venit ad cauſam, prætendens dictas probariones nō eſſe ſufficientes contra ipſum, licet tales fuerint viſæ, dum incidenter agebatur inter compatronos, & Rota omiſſo huiuſmodi articulo voluit videre, An conſtaret Epiſcopum Pampilonen. eſſe ordinarium loci de Ianzi, & negatiue fuit reſolutum, quia ipſe hoc non probat concludenter, prout tenetur, Abb. in c. cum olim. nume. 2. de cenſibus, qui loquitur in terminis.

2 Licet enim ipſe alleget plures confeſſiones Catherinæ in mandatis datis, in quibus enunciatur locum de Ianzi eſſe Pampilonen. diœceſis, tamen iſtæ cōfeſſiones non nocent, cum ſint circa ea, quæ in iure conſiſtunt, nempe quòd locus de Ianzi ſit in diœceſi vnius, vel alterius. l. ornamentorum ff. de aur. & argē. leg. Bart. in l. 1. nu. 12. ff. ſi certum pet. & ideo ſi quis confiteatur ſe furtum commiſiſſe (ſi re vera furtum non commiſerit) talis confeſſio non præiudicat, puta ſi res quam dicit ſe ſubtráxiſſe erat propria ipſius confitentis, & ſi quis fateatur ſe eſſe vſurarium generaliter talis confeſſio non præiudicat, quia quod quis ſit vſurarius in iure conſiſtit, & non ſtatur ſimplici confeſſioni, niſi aliter exprimatur actus, vt eleganter per Aym. in conſ. 48. nu. 7. & ſeqq.

3 In propoſito autem licet Catherina faſſa fuerit, lo-

Digitized by Google

cũ de Ianzi eſſe Pampilonen.diœceſis,tamen iſta conſeſſio poteſt intelligi in caſu diſpoſito in Breui Pij V. de quo mox dicetur,iux.not. per Rui. in cõſ. 170. nu. 8.& 10.lib.3.& in oẽm euentum multum eliditur, ex quo in Breui conceſſionis Iuris patronatus factæ per Pium IV.enũciatur locũ de Ianzi eſſe Baionen.diœceſis,& ex ſententia Epi Baionen.lata, tanquã ab Ordinario ſuper Iure patronatus ad fauorẽ Catherinæ, & ex dicto Breui fœ.memo.Pij V. in quo narratur, ꝙ locus,de quo agitur eſt ĩ diœceſi Baionen. Regni Nauarræ,in dominio tñ Regis Catholici,& ꝙ ad euitanda pericula animarũ,quæ potuiſſent accidere ex conuerſatione in locis ſuſpectis ordinatur Epo Baionen. vt deputet Vicarium foraneũ pro cauſis cognoſcendis,& Metropolitano,vt deputet aliũ pro cauſis appellationũ , ne Populus cogeretur adire Ciuitatẽ Baionen.in Regno Franciæ,ex quo fluctuabat a fide quib. negligẽtibus intra 60. dies hoc facere loco Epi Baionen.deputauit Pampilonen.loco vero Metropolitani Calaguritanum Epos, quæ deputatio fuit facta non perpetuo, ſed durantib. calamitatibus, & propterea hæc deputatio Eporũ non debet operari, vt Eps Pampilonen.dicatur Ordinarius ſimpliciter, cũ fuerit hoc ordinatũ ad certũ effectũ,nempe pro cognitione cauſarum, ne Catholici contaminarẽtur conuerſando in loco ſuſpecto. Bald.conſ.472. numer. 2.verſ. Sed vbi apponitur clauſula, lib. 2. Angel.de Peruſ.conſil.66. num. 6.verſ.Clauſula enim.

4 Non ob. ꝙ Breue Pij V. non ſit in forma probanti, quia ſi eſſet in forma probanti,ceſſaret oĩs difficultas, ſed deducitur adminiculatiue, vt ex illo, & alijs reddatur turbida confeſſio Catherinæ,ita vt dicatur Epiſcopum Pãpilonen.ex illa confeſſione nõn plene probaſſe intentionem ſuam,prout de iure tenetur, vt per Abb.loco ſuperius allegato.

REVERENDISS. P. DOMINO DAMASCENO.

Romana Vineæ & Saluiani de Ruſconibus.Lunæ 28.Nouembris 1611.

ARGVMENTVM.

Inſtrumentum probat poſſeſſionem non conſtito de anteriori poſſeſſione alterius. Nec poſſeſſio amittitur per mandatum iudicis nulliter relaxatum ſuſceptoque termino ad ſoluendum, nihil innouandum eſt , terminuſque habetur pro rato, etiam, quòd iudex nihil interloquutus fuerit.

SVMMARIVM.

Inſtrumentum poſſeſſionis probat poſſeſſionem non conſtito de anteriori alterius poſſeſſione.nu.1.

Poſſeſſio amittitur ab eo , qui a poſſeſſione expulſus fuit, per mandatum iudicis,quando Iudex ritè,ac rectè procedit. Aliàs ſecus, nu.2.

Dilatione pendente ad ſoluendum data nihil innouari debet.num.3.& nu.5.

Termino ad ſoluendum ſuſcepto etiam, quod Iudex terminum non dederit,nihil innouandum eſt.nu.4.

Videtur verbum importat arbitrium boni viri . nu.6.

Terminus ad ſoluendum ex notorio ſtylo A. C. omnibus dari debet.num.7.

Executio exceſſiua in modico , in totum eſt nulla propter illius indiuiduitatem.num.8.

DECISIO CCCLIX.

1 FVit reſolutum pro manutentione Do. Angelæ de Ricchis, nam de eius poſſeſſione tempore motæ litis non controuertitur,& probatur per inſtrumentum captæ poſſeſſionis, quod non docto de alterius præcedenti poſſeſſione probat poſſeſſionem, l.non idcirco.C.de fid.inſtrum. Abb.in c.cum nobis. nume.5.ver.Item per inſtrumenta. de præſcript.cum alijs per Natt.conſ.572. num.15. & ad effectum manutentionis.Caſ de Graſs.deciſ.5 nu.1. de cau.poſſ. & proprieta.Rot.in cauſa Ceruien.bonorum.20. Septemb.1578.coram Brauo relat.inter diuer. impreſ. deciſ.500.nu.1.par.1.diuerſ. & in Illerden.beneficij S.Lazari,5. Iulij 1608.coram me.

2 Non obſtat,quod fuerit expulſa ab Aud.Cam.cuius mandatum potuit illam priuare ciuili , & naturali poſſeſſione.Ang.in l.qui vniuerſas. §. item cum Prætor.in fi.ff.de acqu.poſſ. Dec.conſ.103.nu.1.verſ.ſed tunc inſurgit. Mohed.deciſ.4.num.4. de reſtitu.ſpol. Quia hoc procedit,quando iudex ritè, ac rectè procedit,alias non priuat poſſidentem ſua poſſeſſione,quia habetur loco priuati.Corn.conſ.193.num.4.libro 3. Rot.in cauſa Pennen.& Adrien.beneficiorum. 4.Iulij 1584.coram bo.mem.Cardinale Seraphino, relat. inter diuer.impreſſ.deciſ 802.nume.7. verſ.quia pro reſponſione par.1.& in cauſa Sancti Seuerini bonorũ 20.Decembris 1610.coram me.

3 Ritè autem,& rectè non viſus fuit proceſſiſſe Aud. Cam.in hoc caſu,quandoquidem ante immiſſionem Angela confeſſa fuit debitum, & ſuſcepit terminum triginta dierum , & nihilominus pendente huiuſmodi termino data fuit immiſſio , quod fieri minime potuit,tam de iure communi,quia data dilatione eſt ſuperſedendum.l.ſiue pars.C.de dilat. Anchar.conſil. 36.nu. 6.latè Gabr.de dilat.concl.1.nu.1.cũ plurib. ſeqq.Quã ex forma Cõſtit.Pij Papæ V ſup Tribunal Aud.Cam in Bullar.ĩpreſ.117.ver.qđ ſi parti petẽti:

4 Nec ſuffragari viſa fuit reſponſio, quod huiuſmodi terminus minime fuerit datus a Iudice, quia cum fuerit ab Angela petitus, & debuiſſet dari , habetur pro dato paria enim ſunt feciſſe, vel facere debuiſſe.l. ſi finita.§.eleganter.ff.de dam.infect.l.ſi creditori.C. de fideicommiſſ.l.1.& ibi gl.verb.manifeſtum. C.de inſtit.& ſubſtit.Caſtr.conſ.80.nume.1.verſ. & ideo. libro

Digitized by Google

libro 1.& conſ.338.in fin.lib.ſecundo. Alexan.conſ. 102.nume.primo, libro primo. Et in ſimili de Apoſtolis, qui ſi in caſu in quo debuiſſent dari fuerint petiti, habeantur pro datis. Clement.quamuis.§.quod ſi Iudex.de appell. c.ab eo.eodem titu.in 6.Feder.de Sen.conſ.192.num.1. ver.ſecundo membro princip. Bal.conſ.44.nu.8.lib.3.

5 Nec debet culpa Iudicis in denegandâ dilatione, quam dare debebat, operare validitatem actus, qui alias data dilatione ſine dubio fuiſſet nullus. per tex.in dicta l.ſi finita.§.eleganter.cũ ibi no.per Caſtr. in prin.ver.habetur ergo.ff.de dam.infec.gloſ.in cap. ex ratione.verb.impotentiam. de appell. Dec.conſil. 356.num.1. Afflict.deciſ.50. numer.5.cum alijs per Vrſill.ibi.num.1.

6 Quod autem Aud.Cam. debuiſſet dare huiuſmodi dilationem non obſtan.quod Conſtit. Pij V.in dicto ver.quod ſi petenti, nõ vtatur verbis præceptiuis, ſed arbitrariis, ibi danda videbitur longior dilatio. Dixerunt Domini poſſe firmari ex eo quod verbum videbitur importat arbitrium boni viri. l. fideicommiſſaria libertas.la terza.ver.ſi tibi videbitur. ff.de fideicomm.libert.Bart.in extrauag.ad reprimen. verb. videbitur. in princip. Roman.conſilio 467. numero primo.Alexand.conſil.163.nume.4.lib.6. Dec.conſ. 493.numero 19.

7 Ex pluribus autem ſaltem ſimul iunctis dicebatur ita fuiſſe arbitran. nempe quia ex notorio ſtylo Aud. Cam. iſte terminus de ſoluen. nemini ſolet denegari, & quia ſumma crediti erat modica reſpectu bonorũ, in quibus petebatur immiſſio, & quia creditum non erat originarium iſtorũ de Ruſconibus, ſed paulo ante procuratum per viam ceſſionis, & quia agebatur cum muliere, quibus propter earum imbecillitatem iura fauent, & quia ex depoſito facto per D. Angelã eadem die, qua fuit data immiſſio, & alijs oblationibus de ſoluen. per eandem factis durante lite, ſatis apparere viſum fuit, quod immiſſio in eius Vineas nimis affectabatur. Vnde non viſa fuit poſſe excuſari præcipitantia, & grauamen.

8 Ex alio etiam dicebatur immiſſionem fuiſſe nullã, nempe quia fuit data pro ſumma petita Scut. 110.Bo non.76. dempta tamen ſexta parte correſpondente Scutis centum reſtitutis ab Helena. Et nihilominus pluſquam ſexta pars erat excomputan. ſtãtibus Scut. 25.quæ ijdem Ruſconi rehabuerunt ab eadem Helena ad computum pecuniæ per eos ſolutæ, pro fructibus, vt latius deducitur per Informantes pro Domina Angela, & clarum eſt in iure, quod exceſſus licet in modico propter indiuiduitatem vitiat totam exequutionem. Put.deciſ.323. numero ſecundo, libro 1. Roman.conſilio 450.nume.3.ad fin.Caſtr.in l.ſi non ſortem.§.ſi certum.nume.2.Iaſ.num.1.ff.de condict. indebit.Pariſ.conſil.81.num.36.libro ſecundo. Fuit dictum in vna Romana Spolij.2.Februarij 1600. coram bo.mem.Iuſto.

R. P. D. VBALDO.

Toletan.Confraternitatum de Paſtrana. Veneris 2.Decembris 1611.

ARGVMENTVM.

Ex Summarijs ſume Argumentum.

SVMMARIVM.

Poſſeſſio quomodo cenſeatur probata per teſtes, quando agitur de probatione primi extremi. nu.1.

Teſtes examinati in cauſa criminali pro informatione Curiæ faciunt adminiculum in cauſa ciuili.nu.1.

Poſſeſſio Rei conuenti cenſetur probata per ſuſtentationem litis.num.1.

Clauſula quam, & quas in commiſſione appellationis appoſita operatur, vt cenſeatur commiſſum, & deductum omne ius competens etiam per viam querelæ. numero 3.

Teſtes deponentes extra articulos, quando probent.nu.5. Vbi de materia.

Fides non facit fidem.nu.6.

Præſcriptio, ſeu quaſi poſſeſſio quando, & quomodo detur in facultatiuis.nu.7.

DECISIO CCCLX.

1 FVit cõcluſum eſſe locum redintegrationi Confratrum Oppidi de Paſtrana ad quaſi poſſeſſionẽ recipiendam ornamenta neceſſaria pro diuinis officijs celebrandis, nec non vſus campanarũ a Collegiata eiuſdem loci de qua poſſeſſione late deponunt teſtes in iudicio ciuili examinati, de quib.in Summario Cõfratrum.nu.2.Alex.conſ.54. ſub nu.5. verſ.tamen adhuc lib.5.Caput.deciſ.370.par.2.cum aliis alleg.per Informan.quibus accedunt teſtes examinati pro informatione, de quib. in dicto Sũmario, nu.3.qui deſeruiũt ſaltem pro adminiculo.Put.deciſ. 61.nu.4.li. 2. Et fuit dictum in cauſa Lunen. Tarzanen.capite 20.Nouemb.1600. coram D.meo Sacrato. Vnde remanet probatum primum extremum.

2 Secundum vero extremum probatur eiſdem teſtibus, qui deponunt Confratres fuiſſe perturbatos in dicta poſſeſſione, & nonnulli deponunt de viſu, & ex ſuſtentatione litis. Bart.in l.fin.ff.de precar. DD.in c.querelãm.de elec.Aym.conſ.107. nu.3.& cõſ.140. nu.1.Soc.iun.conſ.18.nume.17. lib.2.Cæſ.de Graſſ. deciſ.4.numero ſecundo.de reſtit.ſpoliat. Pontan.de ſpol.libro ſecundo,cap.vlt.numero 185.Verall.deciſ. 369.par.2.

3 Non obſt.quod hęc cauſa ſpolij non videatur commiſſa in Rota, ex quo Confratres corã Ordinario Toletan. intentarunt querelam criminalem, vnde Theſaurarium dictæ Eccleſiæ Collegiatæ ſub prætextu

dicti ſpolij,& Decanus,& Capitulum eiuſdem Collegiatæ conuenerunt confratres ſub prætenſa inualiditate ſtatuti per eos conditi, ſuperſqua ſolum fuit a dicto Ordinario pronunciatum, & eius ſententia fuit confirmata in ſecunda inſtantia a qua per appellationem fuit cauſa ad Curiam deuoluta, & ſic cum in ſpolio non fuiſſet pronunciatum,cauſa quæ in gradu appellationis in Rota pender,non videatur comprehendere prædictum ſpolium,quia fuit reſponſum difficultatem ceſſare ob clauſulam,quam & quas,&c. in commune appoſitã,ex qua cenſetur omne ius competens in iudicium deductum. Sar.de infirm.reſign. quæſt. 34.num.4.verſ.& hoc vlterius, quem ſequitur additio ad deciſ.23.num.3.de reſcr.in nou.Cæſ.de Graſ. deciſ.1.num.2.de iud.Ponta.de ſpol.lib.2.c.4.num. 18.etiam ſi competat per viam querelæ, vt tenuit Rota in cauſa Salamãtina Canonicatus.11.Febr.1577. coram Illuſtriſſimo Blancherto,& poteſt ſpecificari quælibet cauſa.Achill.deciſ.22.num.2.de appel. Rota quæ loquitur in Spolio.deciſ. 684.num.3. libro 3. par.3. diuerſ. & de ſpecificatione in cauſa Spolij hic videtur apparere ex tranſportatione per appellantes facta de proceſſu cauſæ criminalis,in quo in ſpecie legitur petitio reſtitutionis,& habentur probationes factæ ſuper primo extremo.

4 Non obſtat,quod non fuerit pronunciatum in cauſa criminali,nec ſuper Spolio,quia reſpondetur,quod eo ipſo Conſilium Toletan.grauauit partem,quæ ante omnia petierat purgari Spolium.Vnde cum appellauit non ſolum a ſententia lata a quocumque grauamine, & cauſam in Rota commiſerit modo,quo ſupra dictum eſt,non videtur dubitandum,cauſam etiã ſpolij cenſeri commiſſam.

5 Non obſtat,quod Teſtes deponentes de ſpolio videantur deponere extra articulos, præſertim cum nõ iurauerint ſuper tota cauſa,iuxta pract.Specul.in tit. de peſte.§.ſequitur.verſ. illud autem notan. Rot. deciſ.593.par.1.diuerſ. quia fuit reſponſum articulos pro parte Capituli fuiſſe mutilate datos,& ex lectura ſecundi articuli dati pro Confraternitatibus apparet fuiſſe articulatum,quod dictæ Confraternitates ſunt antiquiſſimæ,& tempore immemorabili ſe congregarunt,& celebrarunt in dicta Collegiata, & quod ſunt fundatæ in illa per quamplures annos antequam eſſet Collegiata, vnde Teſtes ſuper dicto articulo examinati bene potuerunt deponere ſuper quaſi poſſeſſione celebrandi, & accipiendi ornamenta neceſſaria a dicta Collegiata,cum etiam ſi modicum quid faciat ad articulum Teſtis dictum,non dicatur impertinens ad articulum.Ang.in l.iam dubitari.ff.de hæred.inſt. poſt.gloſ.ibidem.in verb.exceſſus. Bal.per illum tex. in c.quoniam.nume.3.de teſt.& in l.ad probationem prima.in 3.not.C.de probat.Dec.conſ.161.in cauſa, quæ agitatur.ſub nume.2.& conſ.517. in cauſa dicitur.num.2.Doct.in l.1.vbi Iaſ.nume.44.Dec.3. lect. num.50.Hier.Cagn.num.75.ff.ſi cert.pet. Curt.ſen. conſ.70.num.8.

6 Non obſtat, quod cauſa fuerit concordata, quia non iuſtificatur ex præcepto Archiepiſcopi Toletani,neque ex fide Notarij,quia non eſt Notarius rogatus de concordia,ſed alius.Ideo nõ facit fidem. Abb. in c.ſicut nobis.de ſent.excom.vltra quod dicitur cõcordiam non habuiſſe effectum propter cõtradictionem Capituli,ideo non attenden.c.2.de verb. ſignif.

7 Non obſtat, quod hæc materia dandi ornamenta videatur facultatiua, ideoque potuerit Collegiata quandocumque ceſſare a prætenſa datione ornamentorum,quia fuit reſponſum,quod cum Confraternitates ſint fundatæ in dicta Eccleſia cum onere,& conſuetudine celebranda, vt ſupra,materia non videtur mere facultatiua,ſed potius talis, vt ex vnico actu,& multo magis ex pluribus, & reiteratis actibus potuerit acquiri quaſi poſſeſſio, ad trad. per Rip. in c.cum Eccleſia.numer.52. de cauſ.poſſ. & propr.vltra quod hic viget fauor piæ cauſæ, & diuini cultus,quo caſu non cenſetur materia facultatiua.Abb.in c.ſuam nobis.num.8.de Sim.Gabr.titu.de præſcript. concl.10. num 12.& fuit dictum in cauſa Segobien. Cantorum 11.Febr.1604.coram Illuſtriſſimo Cardinali Lancellotto.Et ita deciſum,&c.

REVERENDISS. P. D. PEGNA DECANO.

Romana Fideicommiſſi de Naris.Veneris 2.Decembris 1611.

ARGVMENTVM.

Reciprocę ſubſtitutionis requiſita, & quãdo per Teſtatorem facta dicatur,notabilis deciſio.

SVMMARIVM.

Subſtitutio reciproca cenſetur inducta a teſtatore,quando in ſubſtitutione apponit dictionem inuicem. numero 8.

Subſtitutio reciproca ſemel admiſſa inter filios eadem eſſe dicitur inter filios filiorum,& alios vocatos.num.9.

Subſtitutio facta relatiue ad præcedentem ſubſtitutionē cenſetur facta cum eiſdem qualitatibus, quibus facta eſt ſubſtitutionis relatio.num.10.& ſeq.

Subſtitutio reciproca duobus, vel pluribus conuenit non vni ſoli.num.12.

Teſtator præſumitur,quod magis diligat proximiores deſcendentes,quam remotiores.num.12.

Filij poſiti in conditione cēſentur vocati vigore Statuti Vrbis.deciſ.361.num.12.in fin.

Filij poſiti in conditione cenſentur vocati, quando teſtator ad plures gradus ſubſtitutionum progreſſus eſt perpetuitatem ſuæ familiæ, & conſeruationem ſuæ agnationis reſpiciens.num.13.

Subſtitutio reciproca cenſetur inducta inter filios,qui poſiti in conditione cenſentur vocati.num.13.

Subſti-

Subſtitutio reciproca cenſetur inducta per teſtatorem, quando prohibuit bona ſua alienari. nu. 14.

Subſtitutionis reciproca, requiſita. nu. 15. & ſeqq.

Hæreditatis reſtituendæ onus ſemper intelligitur impoſitum vltimo morienti. num. 15. etiam quod non fiat verbis expreſſis. nu. 16.

Subſtitutio reciproca requirit, vt fuerit facta in tota hæreditate. num. 17.

DECISIO CCCLXI.

1 TIberius Narus condito teſtamento hæredē vniuerſalem ſibi inſtituit Lucium Martiū filium cum prohibitione alienandi quæcumque bona ſua vſque ad 30. ætatis annum, inde vero ordinauit, vt Lucius Martius, & alij, ſi qui forent hæredes, de bonis, & hæreditate teſtatoris libere diſponere poſſent, excepto tamen prædio, vulgo nuncupato, il Caſale di Monte Meliore, quod cum annexis prohibuit ex quauis cauſa, & titulo in toto, vel in parte vllo vnquam tempore alienare, vt perpetuo eſſet in bonis, & hæreditatem reſtatoris pro manutentione, & ampliatione nobilis familię de Naris etiam abſque detractione legitimæ, Trebellianicæ, aut cuiuſuis alterius iuris, ita vt remaneret illæſum, & indiuiſibile quo ad proprietatem, licet fructus inter Lucium, ſeu alios hæredes, & illorum deſcendentes in perpetuum diuidi poſſent.

2 Rurſus deueniēdo ad ſubſtitutionem. Primo filios maſculos vulgariter, & pupillariter, & per fideicommiſſum inuicem ęquis portionibus ſubſtituit hoc modo, videlicet decedente vno ex ipſis filiis, & hæredib. inſtitutis, relictis filiis legitimis, & naturalibus, tā maſculis, quam feminis, quod ipſi filij maſculi, vel feminæ talis decedentis, legitimi tamen, & naturales tantum ſuccedant in bonis ipſius decedentis, & eius rata portione, ſi vero ſine filijs legitimis, & naturalibus maſculis, vel feminis, deceſſerit vel deceſſerint, quod alter ipſorum hæredum ſuperuiuens, ſeu etiam defuncto, eius filij, ſeu filiæ ſuccedant, prout eorū pater ſucceſſiſſet per ſtirpes, & non per capita, ſi vero ipſi omnes hæredes inſtituti, vt ſupra deceſſerint ſine filiis, ſeu filiabus legitimis, & naturalibus, ex ſe ipſis, & legitimo matrimonio procreatis, & reperiretur aliquis filius naturalis præfatorum hęredum, vel alterius eorum, quod talis filius naturalis de domo, & ſanguine de Naris in hæreditate ſuccedat etiam vulgariter, & pupillariter, & per fideicommiſſum, vt ſupra.

3 Et non exiſtentibus legitimis, neque naturalibus maſculis, neque feminis ex dictis hæredibus, & ab illis deſcendentibus in perpetuum vltimus ſuperuiuens dictorum hæredum, ſeu deſcēdentium teneatur adoptare vnum quem voluerit, perſonam tamen nobilem, virtute, & bonis moribus inſignitum, qui per legitimum matrimonium contrahendum per eum domum, & familiam prædictas ampliare, & manutenere poſſet, & cognominetur de domo, & familia de Naris, vtaturque inſigniis & honoribus, iuribus, immunitatibus, & Priuilegiis eiuſdem, & ſic tam ipſe adoptandus, quam oēs deſcendētes ab eo in perpetuum, vt ſupra, ad quos bona, & hæredita s prædicta deuenerint, videlicet nati natorum, & qui naſcentur ab illis, ſeu in euentum prædictum adoptabuntur, perpetuo tempore de domo, & familia de Naris nuncupentur, vt ſupra, & ad eum dicta hæreditas deuoluatur, vt ſupra modo, & forma ſuperius expreſſis, & non alias aliter, nec alio modo, etiam vulgariter pupillariter, & per fideicommiſſum, vt ſupra quos omnes reſpectiue, & ſucceſſiue dictus teſtator ſubſtituit, & ore proprio nominauit.

4 Tiberio Teſtatore cum prædicto teſtamento nullis aliis ſuſceptis filiis vita functo, obiit Lucius Martius illius filius, & hæres ſine filiis in 16. ætatis anno, condito prius teſtamento in quo circa prædium de Montemeliore cum ſuis annexis narrata diſpoſitione, & voluntate paterna omni meliori modo quo potuit, hæredes inſtituit, & nominauit Ioannē Antonium, & Hieronymum fratres de Naris cum conditionibus, & oneribus ſimilibus in diſpoſitione paterna appoſitis, & contentis.

5 Vita functo Lucio Martio obijt etiam Hieronymus ſine filijs condito teſtamento, in quo circa ſuam medietatē prædii de Monte Meliore hæredem inſtituit prædictum Ioānem Antonium, cum oneribus, & conditionibus in teſtamento Lucij Martij appoſitis, grauauit tamen Ioannem Antonium, vt reſtitueret medietatem prædictam Franciſco Naro tertio communi fratri.

6 Ceterum cum vigore Teſtamentorum Tiberij, & Lucij Martij, Ioannes Antonius prætenderet, Hieronymum de dicto prædio diſponere non potuiſſe, ex quo altero decedente ſine filijs ſuperſtes ſubſtitutus in eius portione ſucceſſurus erat prædictam medietatem Franciſco reſtituere negauit: Vnde orta lite ſuper hac controuerſia, quia cauſa erat grauis, vtraque parte informante die 5. Maij 1610. propoſui dubium, an eſſet inductum fideicommiſſum reciprocū inter Hieronymum, & Ioannem Antonium de Naris, ita vt Hieronymus potuerit, vel non potuerit diſponere ad fauorem Franciſci.

7 Et quoniam Dominis fuit viſum difficile, & late patens, ordinatum fuit, quod reſtringeretur, & videretur: An in teſtamento Tiberij adeſſet reciproca inter omnes vocatos, & cauſa propoſita die 9. Maij 1611. propter difficultates occurrentes non fuit reſoluta, ſed ordinatum, quod iterum proponeretur, quare iterum propoſita, & Ioanne Antonio informante, nam Aduocati pro pupillis hæredibus Franciſci potius informarunt ſuper modo informandi, quām ſuper prædicto dubio proponentes Dominis conſiderandū per particulare Memoriale in hac propoſitione datū, primum quod dubium erat generale, An adeſſet reciproca inter omnes vocatos, non autem ſpeciale, quales, vel qui eſſent caſus. Secūdo, quia Ioan. Antonius aduerſarius inducebat teſtamētū Tiberij, nō q. in eo vocaretur, aut nominaretur, ſed per relationem, quā præ-

prætendebat ad illud habere teſtamẽtum Lucij Martij,cuius vigore agebat,& tamen ex lectura vtriuſque teſtamenti euidenter patebat, ea inter ſe in multis & ſubſtantialibus differre, cum teſtamentum Tiberij plures, & diuerſos caſus, & gradus vocatorum contineret, a quibus Lucius Martius expreſſe receſſerat. Tertio, ne inordinato modo terminaretur cauſa cum teſtamento Tiberij, parte inaudita ſuper teſtamento Lucij Martij continente expreſſas diſpoſitiones ad fauorem pupillorum.

8 Iſtis tamen nunc omiſſis, de quibus ſi neceſſe foret ſuo loco,& tempore particulariter ageretur. Rota cenſuit in teſtamento Tiberij fuiſſe inductam reciprocam ſubſtitutionem inter omnes vocatos. Et reſpectu filiorum Tiberij omnes fatebantur inter eos expreſſe fuiſſe inductam reciprocam ex illis verbis, vulgariter, pupillariter, & per fideicõmiſſum inuicem ſi decederent, æquis portionibus ſubſtituendo, ponderando dictionem, inuicem, quod etiam poſt clarius explicauit in illis verbis hoc modo videlicet, &c. hæc enim eſt propria formula ſubſtitutionis reciprocæ. l. Lucius, vbi Bart.& Doct.ff.de vulgar.& pupill.quare in hoc primo gradu reciproca ſubſtitutio erat expreſſa,& clara.

9 Maior difficultas erat in vlterioribus gradibus circa filios filiorum,& ceteros vocatos. An eſſent reciproce ſubſtituti. Et Rota reciprocam in iſtis etiam agnouit, nam admiſſa ſemel reciproca ſubſtitutione inter filios Tiberij,eandem eſſe dixit inter filios filiorum,& alios vocatos. Et quantum ad filios filiorum inſtitutorum expreſſa dicebatur ſubſtitutio contineri, cum Tiberius filios inſtitutos inuicem ſubſtituiſſet,nam immediate proſequendo ſubiecit,hoc modo videlicet, decedente vno ex ipſis filijs, & hæredibus inſtitutis relictis filijs legitimis, & naturalibus, tam maſculis,quam feminis,quod ipſi filij maſculi,vel feminæ talis decedentis legitimi tamen,& naturales tãtum ſuccedant in bonis ipſius decedentis, & eius rata portione, ſi vero ſine filijs legitimis, & naturalibus maſculis, vel feminis deceſſerit, vel deceſſerint, quod alter ipſorũ hæredũ ſuperuiuens, ſeu ẽt defuncto, eius filij, ſeu filiæ ſuccedãt,&c. ex his.n. verbis, adinuicem declarauit teſtator, qñ intellexiſſet pcedẽtia verba, cũ dixit hoc modo videlicet, quæ erãt declaratiua præcedentis ſubſtitutionis, per quam declarationem non ſolum vocauit filios decedentis in portione patris, ſed caſu quo ſine filijs decederet, vocauit fratrem ſuperuiuentem, & illo etiam vita functo voluit, quod eius filij ſuccederent,& ſic in declaratione dictæ ſubſtitutionis reciprocæ ne dum comprehendit filios proprios inter quos fuit facta, ſed etiam filios iſtorum filiorum.

10 Rurſus immediate ſubſequebatur ſubſtitutio de filiis naturalibus ſub conditione, ſi ipſi omnes, quos ante vocauerat deceſſiſſent ſine filiis legitimis, quo caſu ſubſtituit filium naturalem, vulgariter, pupillariter, & per fideicommiſſum, vt ſupra per quam dictionem, vt ſupra, teſtator fecit relationem ad præcedentes ſubſtitutiones, & ad illarum qualitates, ita vt ſi primæ fuerunt reciprocæ, iſta etiam reciproca eſſe debeat, vt in terminis ſubſtitutionum notat Dec. cons. fil. 227. incip. in caſu ad me tranſmiſſo, nu. 3.& Pariſ. cõſ. 48. incip. vidi teſtamentum. nu. 14. lib. 2.& merito, quia vt dixit Bart. in l. 1. §. hoc edicto, num. 2. ff. de poſtulan. loquens de hac dictione, illa refertur ad contentos in proximo præcedenti capite.

11 Præterea ſtatim proſequens teſtator negotiũ ſubſtitutionum digreditur ad ſubſtitutionem adoptãdi, vt ceteris deficientibus adoptatus domum,& familiã præfatam ampliare,& manutenere poſſit,& cognominetur de domo,& familia de Naris, vtaturq; inſignibus eiuſdem familiæ, ita vt tam ipſe adoptandus quã omnes deſcendentes ab eo in perpetuum, vt ſupra, ad quos bona deuenerint, videlicet nati natorum, & qui naſcentur ab illis, ſeu in euentum prædictum adoptabuntur, perpetuò de familia de Naris nuncupentur, vt ſupra, & ad eum dicta hæreditas deuoluatur, vt ſupra modo, & forma ſuperius expreſſis, & non alias aliter, nec alio modo etiam vulgariter pupillariter, & per fideicommiſſum, vt ſupra, ponderando illa verba, ad eum dicta hæreditas deuoluatur, vt ſupra modo, & forma ſuperius expreſſis, quæ referunt eandem reciprocam ſupra expreſſam ex Decio, & Pariſio paulò ante relatis.

12 Nec refert, quòd iſta vltima ſubſtitutio facta de adoptando, ſit vni tantum facta contra naturam reciprocæ, quæ duobus, vel pluribus conuenit l. iam hoc iure. ff. de vulgar. Quia fuit reſponſum, quòd vocando vnum adoptandum, de omnibus neceſſario adoptandis, Teſtator intellexit, & de illorum filijs, & deſcendentibus in perpetuum. Et hæc conſiderauit Rota inſiſtendo verbis ipſius teſtamenti, vnde teſtatoris mens colligebatur, quamquam etiam cenſeret non defuiſſe graues coniecturas ex eodem teſtamento deſumptas, quæ ſubſtitutionem reciprocam inter omnes vocatos inducere viderentur. Et illa in primis, quia cum facta fuiſſet expreſſe inter filios Tiberij inſtitutos. Teſtator multo magis illam feciſſe voluit inter deſcendentes remotiores, & minus ſibi dilectos, & magis inter extraneos adoptandos, Socin. iun. conſil. 110. nu. 6.& 10.& 39. li. 3. Crauet. conſil. 130. incip. de anno 1361. nu. 6. Decian. conſ. 28. incip. in prima fronte, numer. 21. lib. 2. Surd. conſ. 344. incip. nepotes ex filijs, numer. 17. Præterea, quia cum filij filiorum eſſent poſiti in conditione in ſubſtitutione reciproca inſtitutorum, & in ſubſtitutione naturalium, tam legitimi, quam naturales eſſent poſiti in conditione adoptandorum videbantur etiam vocati iux. diſpoſitionem Statuti Vrbis,

13 Progreſſus etiam fuerat teſtator ad plures gradus ſubſtitutionum, atque adeo enixe perpetuitatem ſuæ familiæ, & conſeruationem agnationis optauit, vt iſtis concurrentibus poſiti in cõditione vocati cenſerentur, vt ſæpe Rota cenſuit, & ſignanter in vna Romana fideicommiſſi die 12. Nouẽb. 1607. corã R. P. D. Ludouiſio,& in vna Bononien. de Pannolinis, co-

ram

Digitized by Google

ram D. Marcomontio. Vnde inferebatur, quod cum prædicti omnes ſic in conditione poſiti ex tot coniecturis cenſerentur vocati etiam inter ipſos reciproca ſubſtitutio eſſet inducta. Ripa in l. hæredes mei. §. cū ita. num. 29. ff. ad Trebell. Ruin. conſil. 167. incipien. prima videtur. num. 5. lib. 3. Socin. iun. conſi. 150. incip. viſo puncto, nume. 12. lib. 2. Gabriel. de ſubſtitut. concluſ. 1. nume. 28. late Decian. conſ. 44. nume. 68. lib. 3. Surd. d. conſ. 344. num. 17. Sfortia Odd. conſil. 66. incipien. Dominus Nicolaus. numero 72. & alij per hos relati, Rota in vna Bononien. de Felicinis, coram bon. memoriæ Cardin. Seraphino, tunc Rotæ Auditore.

14 Prohibitio etiam alienationis reciprocam arguebat, cum voluiſſet teſtator bona ſua in familia conſeruari, nā tunc inter oēs illos cenſetur inducta reciproca. l. pater filium, §. pater. ff. de leg. 3. Bald. conſ. 283. incip. verba teſtamenti, nu. 1. lib. 2. Anchar. cōſ. 152. incip. plura ſunt dubia, num. 3. Menoch. li. 4. de præſumptio. præſump. 62. nu. 37.

15 Nec videbantur deeſſe requiſita ad reciprocam, de quibus Cardinalis Mantica lib. 7. de coniectu. vlt. volunt. tit. 5. nu. 6. videlicet quod omnes iſti fuerant a teſtatore vocati, & ſubſtitutio fuerat facta vltimo morienti, & fuerat facta in tota hæreditate. De primo enim requiſito conſtabat ex ſerie totius teſtamenti, & ex hactenus deductis. De ſecundo apparebat ex eodē teſtamento dum teſtator vltimo moriēti de ſua familia ſubſtituerat adoptandum, & illius deſcendētes, & vltimo ſubſtituit iterum in prædictum euentum adoptandum. Et licet non expreſſiſſet a quo hæreditatem vellet reſtitui, ſemper tamen intelligitur onus impoſitum vltimo morienti. Bar. in l. qui duos. in fi. & alij cōmuniter. ff. de vulgar. quos refert, & ſequitur Decian. d. conſ. 44. nu. 63. Curt. iun. conſ. 111. incip. D. Paulus, num. 13. Socin. iun. conſ. 151. incip. inſpectis verbis teſtamenti, nu. 6. lib. 2. & teſtatur de magis communi, Pariſ. conſ. 43. incip. Dominus Ambroſius, nu. 33. in fin. lib. 2.

16 Nec eſt opus, quod ſubſtitutio fiat verbis expreſſis vltimo morienti, Socin. iun. d. conſ. 151. nu. 6. & 9. & conſ. 110. nu. 33. lib. 3. & fuit dictum in dicta cauſa Bononien. de Felicinis: quicquid voluerit Socin. conſ. 104. lib. 2. & alij, quod ſubſtitutio facta in tota hæreditate non intelligatur facta vltimo moriēti, nec importet reciprocam, nam contrariam ſententiam veriorem profitentur. Pariſ. d. conſ. 43. nu. 33. lib. 2. vbi teſtatur de veriori, & magis communi. Curt. iun. conſilio 156. incip. in teſtamento condito. numero 2. & dicto conſ. 111. nu. 13. Cephal. conſ. 383. incip. viſo, & perlecto teſtamento, nume. 27. & plures atteſtantes de magis communi refert Simon de Pretis. lib. tertio interpret. dub. 3. ſolut. 1. numero ſecundo, verſ. hanc ego quoque.

17 Tertium requiſitum ad reciprocam inducendam, quod fuerit facta in tota hæreditate apparebat ex illis teſtamenti verbis in ſubſtitutione adoptandi; ad eum dicta hæreditas deuoluatur, vt ſupra: quod etiam legebatur in ſubſtitutione naturalium ibi: in hæreditate ſuccedat, & in ſubſtitutione filiorum ibi: ſuccedant in bonis ipſius decedentis. Præterea quo ad Caſale, & ſic quo ad corpus certum integrum, & indiuiſibile ſubſtitutio apparebat facta, & conſequenter de toto. Mantica dicto lib. 7. titu. 5. num. 15. verſ. Sed quod. ibi. niſi ſubſtitutio fiat in omnibus bonis, vel in toto eo quod eſt relictum, quod verificabatur in hac facti ſpecie, cum teſtator exceptis fructib. prædij quo ad proprietatem prædium diuidi prohibuiſſet, l. Titia Seio. §. Seia libertis, ff. de leg. 2. nec dubiū, quod in hoc prædio, ſeu Caſali per fideicommiſſum ſuccedendum foret vigore eiuſdem teſtamenti, ibi: & per fideicommiſſum.

18 Nec ad rem pertinebat dicere, Tiberium reſpectu prædij, ſeu Caſalis reciprocam expreſſam non feciſſe, ſed tantum reſpectu vniuerſalis hæreditatis inter filios primi gradus, quaſi ad iſtos tantum diſpoſitio pertineret, & in dicto caſu ſolum illa verba inuicem fuerint appoſita. Quia fuit reſponſum, fuiſſe appoſita quo ad omnes, & conſequenter reciprocam fuiſſe inductam etiam reſpectu prædij, ſeu Caſalis: nam quamuis teſtator inſtituto Lucio tantum, & quo ad Caſale prohibita in perpetuum alienatione pro perpetua ampliatione, & conſeruatione familiæ de Naris, nihil de reciproca expreſſe dixerit, non erat neceſſe, donec peruenit ad ſubſtitutiones in clauſula, & in caſu quo Phenicia, in qua vocauit naſcituros ſimul cum Lucio, inter dicta illis bonorum alienatione, vt antea fuerat expreſſum, & conſequenter quo ad Caſale in perpetuum, quo ad alia bona vſque ad 30. annos, inde proſequutus eoſdem filios vulgariter, pupillariter, & per fideicommiſſum in portionibus decedentium ſubſtituit, illa vero ſubſtitutio cum ceteris ſubſequentibus ad prædium etiam patenter refertur, in quo omnes fuerunt ſubſtituti eum prohibitione alienationis.

R. P. D. VBALDO.

Aquilana Pecuniariæ. Lunæ 5. Decembris 1611.

ARGVMENTVM.

Defenditur hic mandatum relaxatum vigore ceſſionis factæ fideiuſſori ſoluenti cōtra alios Con fideiuſſores, & hæredes principalis debitoris a pluribus nullitatibus contra illud oppoſitis. Et inde propterea plures firmantur concluſiones, de quibus in Summario.

SVMMARIVM.

Negatiua quando eſt fundamentum actoris debet ab eo probari. num. 2.

Solutionem negans transfert probandi onus in aduerſarium.num.2.

Negans, aduerſarium adimpleuiſſe id, quod adimplere tenebatur, transfert onus probandi implementum in eundem aduerſarium.num.2.

Fideiuſſor accedens in contractu, cenſetur approbare omnia contenta in contractu.num 4.

Relatio ad obligationem alterius operatur, ac ſi omnia in obligatione, ad quam ſit relatio, contenta eſſent expreſſa.num.4.

Fideiuſſor ſoluens, non poteſt agere contra confideiuſſorẽ niſi pro rata eius, quod ſoluit, & non pro tota ſumma, quam ſoluit.num.5. Vbi declaratur hæc concluſio quomodo procedat.

Mandatum executiuum relaxatum contra aliquem pro ſumma pecuniarum dicitur indiuiduum.num.5.

Hypotheca ſequitur rem hypothecatam exiſtentem penes quemcunque poſſeſſorem.num.6.

Liber priuatus probat pro ſcribente quantitatem debitã, quando debitum non negatur.num.7.

Liber priuatus probat pro ſcribente adminiculis concurrentibus.num.8.

Inſtrumentum non dicitur eſſe in forma probanti, quando eſt exemplatum a Notario non rogato ſine citatione partis, & alijs requiſitis. Declara, ut num.9.

DECISIO CCCLXII.

1 LOcauerat Sereniſſimus Dux Parmæ ſuos redditus in Prouincia Aprutina Alexandro Romanello, & ſocijs, pro quibus acceſſerunt vti fideiuſſores, principaliter tamen ſe obligantes, & in ſolidum Octauius Viuius, Ioannes Mattheus Romanellus, & alij, ſed finita locatione, cum conductores remanſiſſent debitores in Scutis 1049. Octauius fuit coactus dictam ſummam ſoluere, & reportauit ceſſionem, cuius vigore egit coram Auditore Cameræ, & obtinuit relaxari mandatum contra hæredes Alexandri, & Ioannem Matthæum. De cuius mandati validitate, & iuſtitia cum dubitaretur in Rota, multa cõtra illud opponebantur.

2 Primo, quod obligatio fideiuſſorum fuit ſolum in ſubſidium in caſu quo principales conductores non obſeruarent promiſſa. Tunc enim de ſuo teneri voluerunt, vnde non videtur potuiſſe agi contra fideiuſſores, non excuſſis principalibus, nec docto de eorum inobſeruantia, quia cum talis negatiua ſit fundamentum intentionis actoris, debet ab eo probari. Doct. in l. in illa. ff. de verb. oblig. Alex. conſ. 37. num. 13. libro 2. Sed fuit reſponſum, quod immo fideiuſſores promiſerunt, quod principales affictatores obſeruarent omnia promiſſa, alias de ſuo teneri voluerunt. Nec obſtat, quod dicitur de negatiua, quia fallit in eo, qui negat ſibi fuiſſe ſolutum, qui non tenetur illud probare. Rip. in dicta l. in illa. num. 15. de verb. oblig. & generaliter cui aliquid implendum eſt, ſufficit, ſi neget fuiſſe impletum, quia onus probandi implementum transfertur in aduerſarium. l. 1. C. de prob. l. qui commeatus. ff de re milit. Bero. conſ. 125. num. 13. lib. 1. Natta conſ. 226. num. 3. lib. 1. cum alijs per Surd. deciſ. 64. num. 29. & ſeq.

3 Secundo opponebatur exceptio non adimplemẽti, cum in Capitulis affictus fuiſſet promiſſum pro parte Sereniſſimi Ducis conſignare librum, ſiue notulam introituum, & creditorum Domini Ducis per dictos Conductores exigendorum, de qua tamen conſignatione non conſtat. Hæc obiectio videbatur ceſſare, cum fuerint conductoribus conſignatæ patentes Ducales, in quibus enunciatur etiam traditio dictæ notulæ reddituum, iuxta formam Capitulorum, vt in Summario Octauij. nu. 3. quæ ſane redditur multum veriſimilis, cum alias non potuiſſent exigere tantam ſummam aſcendentem ad Scuta viginti octo millia, & vltra, quam poſtea ſoluerunt Domino Duci durante conductione, niſi habuiſſent notulam reddituum Domini Ducis.

4 Tertio obijciebatur defectus citationis Ioannis Matthæi, qui ſine dubio redderet mandatum nullũ. l. de vnoquoque. ff. de re iud. cum vulg. Sed reſpondebatur, hanc nullitatem ceſſare ex citatione facta hic in Curia in domicilio electo ab affictuarijs pro ſe, & fideiuſſoribus, quæ electio videtur a fideiuſſoribus approbata, cum ſe obligauerint eo modo, & forma, quæ in Capitulis continetur, & cum expreſſa confeſſione plenæ ſcientiæ eorum omnium, quæ ibi habentur, & alias fideiuſſor accedens contractui, cenſetur approbare omnia contenta in contractu. l. 1. §. ſed etſi ſerui, vbi gloſ. & Doctor. ff. quod iuſſu. l. exceptione, vbi Bald. C. de euict. cum alijs per Decian. reſponſ. 15. numero 27. lib. 1. Tanto magis in hoc caſu ſtante prædicta forma obligationis fideiuſſorum relatiuę ad obligationem principalium, iuxta not. in auth. Si quis in aliquo. C. de eden. Pariſ. conſ. 79. num. 10. lib. tertio. Ruin. conſ. 84. num. 4. lib. 1. quo caſu cenſetur repetita, & inſerta dicta electio domicilij, etiam in obligatione fideiuſſorum. Caputaq. deciſ. 204. numero 4. par. prima.

5 Quarta oppoſitio erat, quia non videtur potuiſſe Octauius agere contra Ioannem Matthæum confideiuſſorem ſuum pro tota ſumma, ſed dempta rata ſua. gloſ. in l. fideiuſſoribus. in verbo nomina. ff. de fideiuſſor. Bart. in l. Modeſtinus num. 9. verſ. dic ergo. ff. de ſolution. Vnde cum mandatum fuerit relaxatũ pro tota ſumma, videtur fuiſſe nullum in totum propter indiuiduitatem. Rota deciſ. 221. num. 1. parte 2. Put. deciſ. 323. num. 1. & 2. lib. 1. Reſpondebatur, obiectionem procedere, quando Octauius egiſſet, tanquam fideiuſſor, ſed quia egit vti ceſſionarius Domini Ducis, potuit agere in ſolidum. Sicut enim creditor potuiſſet agere contra quemlibet fideiuſſorum in ſolidum, ita virtute ceſſionis videtur eodẽ modo agere potuiſſe ipſius ceſſionarius. Et ita fuit reſolutum in cauſa Romana Ceſſionis 10. Iunij 1575. coram bonæ memoriæ Rubeo, quæ tamen reſponſio apud nonnullos ex Dominis habuit difficultatem.

6 Ideo fuit aliter reſponſum, quod non fuit ſolum

actum

actum contra Ioannem Matthæum fideiuſſorem, ſed etiam contra hæredes Alexandri principalis debitoris, contra quem bene potuerunt a Domino Duce cedi iura integra, abſque illa detractione, vt per Barto. expreſſe in dicta l. Modeſtinus. ſub num. 4. verſ. dic ergo, & fuit facta executio ſuper domo expreſſe hypothecata ab Alexandro pro hoc affictu, quæ domus, licet poſtea dicatur perueniſſe ad Ioannem Matthæũ per diuiſionem inter ipſum, & Alexandrum fratrem, tamen diuiſio non potuit præiudicare anteriori hypothecæ antea conſtitutæ ab Alexandro, & a Ioanne Matthæo approbatæ ad fauorem Domini Ducis. Abbas conſ. 72. col. 3. verſ. tertio etiam facit. lib. 2. & non poteſt impedire, quin hypotheca poſſit exerceri in ſolidum contra poſſeſſorem domus per ea, quæ ponit Surd. conſ. 209. ſub nume. 5. verſ. eodem modo datur hypothecaria. lib. 2.

7 Quinto fuit oppoſitum, quod non præceſſerit liquidatio crediti Domini Ducis, ſine qua non poterat deueniri ad executionem. Bald. conſ. 99. libro 5. cum allegatis. Conductores enim non ſe obligarunt ad certam quantitatem annuam, ſed promiſerunt exigere reditus Ducales in libro conſignando deſcriptos, eoſque reſpectiue ſoluere in Vrbe. Vnde cum non appareat in qua ſumma remaneant debitores, videtur mandatum relaxatum ſine vlla liquidatione, ſed fuit reſponſum, ſatis apparere ex Cedulono, ſeu libro Rationalis, ſiue Computiſtæ Domini Ducis, in quo continentur partitæ annexæ, & correſpectiuæ, & veriſimiles, qui liber, licet regulariter pro ſcribente non probet, tamen, cum hic non videatur dubitari de debito in genere, ſed de quantitate, videtur fidem facere ad not. per Corn. conſ. 318. ad finem. verſic. & licet iudex. lib. 4. cum alijs per Surd. deciſ. 199. numero quinto.

8 Præſertim quia hic concurrunt plura adminicula, videlicet mandatum hæredum debitoris principalis ad confitendum, Dominum Ducem remanere creditorem in ſumma Scutorũ 1049. pro reſiduo affictus, verificatio aliarum partitarum, ſolutio fideiuſſoris, & ceſſio iurium obtenta, & alia conſiderata per Informantes, quibus ſtantibus adminiculis, fides adhibenda videtur dictæ ſcripturæ ex traditis per Rot. deciſ. 756. num. 3. & deciſ. vltima. nume. 2. & ſeqq. par. prima diuerſorum, & quod confeſſio debitoris præiudicet etiam tertio, quando eſt veriſimilis tradit Surd. poſt alios deciſ. 55. num. 3. Cephal. conſ. 101. nu. 35. & ſeqq. lib. 1.

9 Sexto, & vltimo omiſſis leuioribus opponebatur inſtrumentum acceſſionis fideiuſſorum non eſſe in forma probanti, tanquam exemplatum a Notario nõ rogato ſine citatione partis, & alijs requiſitis. Caputaq. deciſ. 244. par. 2. cum allegatis. Et licet reſponderetur, Primo quod iſta exceptio non fuit oppoſita, quando fuit productum inſtrumentum, ideo non videtur poſſe amplius opponi. Aegid. deciſ. 539. Put. deciſ. 159. lib. 1. Caputaq. deciſ. 5. nume. 5. par. 3. Secundo, quod tranſumptatio erat facta a Notario ſubrogato ex ſpeciali priuilegio Proregis, ideoque poterat tanquam a ſucceſſore in officio exemplari ſine citatione. Cardin. in c. cum P. Tabellio. circa principiũ verſ. addunt aliqui ſextum, & in verſic. & ita iſte illi ſubrogatus. de fid. inſtrum. Tertio, quod in dictis partibus ſit conſuetudo, vt in exemplatione inſtrumentorum non adhibeatur citatio partis, tamen quia reſponſiones non videbantur omnino tutæ, neque verificari in facto. Ideo Dominj in hac propoſitione cauſæ, reſoluerunt mandatum Auditoris Cameræ eſſe confirmandum cum præſuppoſito, quod iura eſſent in forma probanti, de quo voluerunt, vt particulariter videretur.

REVERENDISS. P. D. PEGNA DECANO.

Recanaten. Hæreditatis. Veneris 9. Decembris 1611.

ARGVMENTVM.

Subſtitutio directa vulgaris non ſolum verbis expreſſis, ſed etiam tacite inducitur ex coniecturis ex teſtamento deſumptis, de quibus in hac deciſione, liberique pariter non ſolum expreſſe, ſed etiam tacite inſtitui poſſunt heredes, vt teſtamẽtum ſuſtineatur, & de materia.

SVMMARIVM.

Subſtitutio præſumitur tacite inducta ad portionem patris, quando fuiſſet ſubſtitutus expreſſe, & expreſſe vocatus ad portionem patrui. num. 2.

Plures coniecturæ, quibus vulgaris, & directa ſubſtitutio tacite inducta cenſetur. num. 1. & ſeqq.

Filia poſita in conditione ex coniecturis, cenſentur vocata non ſolum per fideicommiſſum, ſed etiam per vulgarem ſubſtitutionem. num. 4. & ſeqq. Vbi reſpondetur contrarijs.

Teſtator in dubio præſumitur voluiſſe teſtamentum valere. num. 11.

Liberi ne dum verbis expreſſis, ſed etiam coniecturis poſſunt tacite inſtitui. num. 12. & ſeqq. Vbi reſpondetur contrarijs, & de materia.

Subſtitutio tacita non habet locum ad fauorem vnius, quando eſt facta ſubſtitutio vulgaris expreſſa ad fauorem alterius. Declara, vt num. 15.

DECISIO CCCLXIII.

1 HAec cauſa fuit ſæpe propoſita, & in ea fuerunt factæ multæ reſolutiones, & reſtrictiones, & tandem die 19. Ianuarij, proxime præteriti poſt ponderatas multas ll. ab vtraque parte allegatas ſuper ea, quæ opinio eſſet magis vera in illo arti-

articulo, An directa ſubſtitutio poſſit induci ex coniecturis, tunc quia non potuit capi reſolutio, in hac ſententiam itum fuit, poſſe in aliquo caſu induci vulgarem directam ex coniecturis, quales autem ſint illi caſus, & quales coniecturæ indagandum eſſe ex verbis teſtamentorum in indiuiduo, quia in abſtracto difficulter certa regula conſtitui poterat. Vnde in hoc caſu præſuppoſito teſtamento Equitis Horatij Leopardi, & alijs vtrinque deductis inſiſtendo ſuperiori reſtrictioni, dubitaui an inde deducerentur ſufficientes coniecturæ ad effectum, vt Lydia, & Magdalena de Leopardis fuerint vocatæ per vulgarem, & cauſa bis propoſita, & propter difficultates dilata, tandem mature diſcuſſa, Rota cenſuit articulum verſari in caſu, in quo Lydia, & Magdalena cenſerentur vocatæ ex coniecturis per vulgarem ad portionem patris ſui.

2 Nam cum Lydia, & Magdalena eſſent expreſſe ſubſtitutæ per vulgarem in portionibus Petri, & Bernardini ſuorum patruorum, & etiam Hortenſiæ vxoris Teſtatoris adeo, vt ſi hodie moreretur Petrus non adita hæreditate teſtatoris ſine filijs maſculis, & feminis, ad eius portionem admitterentur iſtæ feminæ per vulgarem, ita expreſſe Teſtatore diſponente; conſequenter eodem modo debebant admitti, imo multo magis per vulgarem ad portionem patris ſui mortui ante Teſtatorem, cum portio patris magis ſit debitā filiabus, quam patrui nepotibus. Rimin. ſen. conſilio 189. incip. in hac difficultate. num. 11. verſ. quibus ſic præmiſſis, & multis ſequentibus lib. 1. qui licet loquatur in fideicommiſſaria, eius tamen rationes concludunt etiam in vulgari, ſtante quod in dicta portione patruorum fuit facta expreſſa ſubſtitutio vulgaris, vnde bene ſubintrabat ſupradicta ratio, quod multo magis cenſeretur facta in portione proprij patris. Menoch. conſ. 152 incip. reſpondendum videbatur. nu. 11. & hæc coniectura placuit Rotę in hac cauſa in deciſione facta die 30. Aprilis 1610. & in Vrbeuetanā fideicommiſſi, coram R. P. D. Coccino, & conferunt trad. per Ruin. conſ. 160. nu. 24. lib. 2.

3 Secunda coniectura vehemens deducebatur ex eo quod in portione Iacobi prædefuncti ſine dubio fuerunt vocati per vulgarem non ſolum Petrus, & Bernardinus ſi ſuperuixerint, ſed etiam eorum filij, & filiæ, vt expreſſe legebatur in teſtamento, ergo ſi non cenſerentur propriæ filiæ Iacobi vocatæ per vulgarē tacitam, conſequeretur, quod fratres teſtatoris eorūque filij, & filiæ excluderent proprias Iacobi filias, imo vero excluderent etiam filios maſculos, cum eodem modo fuerint poſiti in conditione filij maſculi, & feminæ.

4 Tertia coniectura placuit, quia iſtæ filiæ Iacobi fuerant poſitæ in conditione, & licet ex coniecturis cenſerentur vocatæ per fideicommiſſum ad not. in l. Lucius. ff. de hæred. inſtit. etiam ſi coniecturæ ſint leuiores, vt docet D. Cardinalis Mantic. lib. 11. titu. 2. numer. 29. tamen ſtantibus coniecturis vrgentibus, quales aderant in hoc caſu, vocatæ etiam cenſebantur per vulgarem. Socin. iun. in his terminis, conſilio 29. incip. circa propoſitam quæſtionem. nu. 5. & ſeq. libro 3.

5 Nec obſtabat reſponſio data per Aduocatos pro DD. de Leopardis, quod in quibus caſibus datur directa vulgaris tacita, id fit ex poteſtate, vel ex coniectura legis, quæ poteſt hoc inducere ex præſumpta mente Teſtatoris, vt in l. iam hoc iure. ff. de vulgar. & quod propterea non debeat idem inferri ex ſimplici hominis coniectura. Quia fuit reſponſum, Primo Rotam ſentire contrarium in deciſione vltimo loco facta, vbi in fin. dixit id eſſe rimandum, & exquirēdum in concreto ex verbis teſtamentorum. Vnde ſenſit, quod poſſimus ex teſtamentis ipſis elicere coniecturas directæ vulgaris, non autem ſolum ex ſolis caſibus, & verbis præciſis, & expreſſis ipſarum legum.

6 Secundo fuit reſponſum, quod in caſu dictæ l. iam hoc iure. vulgaris tacita includitur in expreſſa pupillari, & è conuerſo iux. voluntatem teſtatoris, & hoc dicitur fuiſſe inductum ex conſtitutione Diui Marci. Vnde quatenus auctoritas legis exigeretur, non videbatur in hoc caſu deeſſe cum Principes, & legiſlatores ex ſimilibus coniecturis ex verbis, & mente teſtantium deductis, & leges ſæpe conderent, & reſponſa redderent.

7 Et ad hoc propoſitum ſignanter vnus ex Dominis tum in alijs propoſitionibus huius cauſæ, tum in hodierna potiſſimum controuerſia hunc caſum, qui longe ante conſtitutionem Diui Marci contigerat in Republica Romana, commemorauit. Teſtator in teſtamento ita ſcripſerit: ſi mihi filius in 10. menſibus gignitur, iſque prius moritur, quam in ſuam tutelam venerit, tunc mihi Manius Curius hæres eſto. Accidit autem vt cum vacuo ventre, eſſet Teſtatoris vxor, non pleno, quemadmodum ſuſpicabatur, poſthumus nullus naſceretur. Vnde orta eſt controuerſia inter Coponium, & Curium, Coponius proximitatis, aut ſanguinis iure bona vēdicare nitebatur, eo quod ſubſtitutionis conditio defeciſſet, Curius ſubſtitutus mētem teſtatoris ſpectandam eſſe dicebat, cum teſtator Poſthumo non nato æque, ac ſi natus impubes deceſſiſſet, bona ad ſubſtitutum peruenire voluiſſet.

8 Coponij cauſam recepit Q. Scæuola inſignis Iuriſconſultus, Curij L. Craſſus clarus orator. Acta cauſa fuit apud centum Viros magno Populi concurſu, & expectatione. Scæuola ex ſcripto Teſtamentorum iura defendebat, negabatque Curium hæredem eſſe poſſe, niſi poſthumus naſceretur, & antequam in ſuā tutelam veniret, moreretur: Craſſus diuerſæ partis Aduocatus Teſtatoris mentem ſpectandam affirmabat, multiſque auctoritatibus, & exemplis oſtendebat teſtatorem hac mente fuiſſe, vt ſi filius ſibi non eſſet, qui in tutelam veniret, Manius Curius hæres eſſet. Iudicium centumuirale ſententiam Craſſi amplexum pro Curio pronunciauit ob prædictam præſumptam mentem Teſtatoris elicitam ex coniecturis hominum, non legis, quæ nulla adhuc lata erat.

9 Huius vehementis, & acris controuerſiæ mentionem ſæpe facit Cicero, tum in lib. 1. & 2. de Orat. tum in

Digitized by Google

in lib. de claris oratoribus, tum alibi,& Fabius Quintilianus lib.7.cap.7. & Briſſonius de formulis Populi Romani.lib.7.pag.679.& Michael Graſſ. tit. de ſubſtit.quæſt.81.nume.6.& D.Card.Mantica de coniectur. vlt.volunt.lib.5.tit.3.num.5.& Menoch.conſil. 326.incip.grauiſſimi ponderis. num.24.lib.4. & latiſſime vtriuſque opinionis fundamenta proſequitur,& dicit veriorem opinionem eſſe pro Craſſo,& pro ſubſtituto.Idem Menoch.de præſumpt.lib.4.præſumpt. 65.num.2.& ſeq.& ſignanter.num.22.Vnde nulla ratio videtur ſuadere, vt ſicut ibi eo tēpore potuit coniecturari mens teſtatoris, vt ſubſtitutus cenſeretur vocatus per vulgarem tacitam etiam ſine adminiculo legis, ita hodie non poſſimus eodem modo coniecturari iſtam tacitam vulgarem,cum id nulla lege prohibeatur.

10 Doctores vero in contrarium allegati ad probandum,quod ad inducendum vulgarem tacitam requiratur poteſtas legis omnes fere loquuntur in tacita vulgari contēta ſub expreſſa pupillari,in qua circumſcripto nunc proxime relato diſputato inter Scæuolā, & Craſſum, non mirum, ſi requiritur poteſtas legis, quia verba repugnant, cum verba pupillaris ſint affirmatiua, verba autem vulgaris negatiua, & ideo ad coniecturandam mentem defuncti in caſu vulgaris contra expreſſam conceptionem verborum fuit neceſſaria poteſtas legis,vt d.l.iam hoc iure.cum ſimilibus,ſed non propterea infertur, quod quando nō repugnat expreſſe proprietas verborum, concurrētibus coniecturis non poſſit induci vulgaris tacita præſertim ad fauorem liberorum.

11 Vrgentiſſimam etiam coniecturam deducebāt Domini ex validitate Teſtamenti,quam in dubio cenſetur Teſtator voluiſſe.arg.l.3.de milit.teſt.nam ſi iſtæ filiæ fuiſſent filij maſculi, & non cenſerentur vocati per vulgarem reperirentur præteriti,& conſequenter annullarent teſtamentum.l.inter cetera.ff.de liber.& poſthum.

12 Supradictis accedebat ratio,quam Rota fuit communiter amplexa,quod ageretur de teſtamento inter liberos quo caſu verior videtur opinio, quod liberi nedum verbis expreſſis, ſed etiam coniecturis poſſint inſtitui,ad quod fuit ponderatus tex.in l.fin. ibi quibuſcumque verbis,vel indicijs inueniantur relictæ.C. famil.erciſc.quod eo magis videtur procedere,quando prout in hac facti ſpecie,alter ex inſtitutis iam adiuit hæreditatem,quia tunc ceſſat inconueniens,quod teſtamentum ſuſtineatur in hærede, de quo non apparet aliunde,quam ex coniecturis,ad quod propoſitum conferebant deducta per Menoch.lib.4.de præſump.præſump.19.num.11.

13 Nec refragabatur,quod prædicta l.fin.C.famil.erciſc. ſit ſolum intelligenda reſpectu defectus ſolennitatis,quia replicabatur,quod imo iſta formalitas, q̄d hæres palam debeat exprimi, videtur concernere ſolennitatem, quia alias in materia vltimarum voluntatum ſufficit quoquomodo apparere de voluntate Teſtatoris etiam per indicia, & coniecturas. Paul. de Caſtr.conſ.123.nume.2.in fin.lib.1.D.Card. Mant. lib.3.de coniect.tit.3. nume.2. & conſequenter dum prædicta l.fin.in teſtamento inter liberos tollit ſolennitates, vt admittebant Informantes, pro Leopardis videtur etiam tollere iſtam formalitatem,quod hæres debeat nominatim inſtitui, qui ſenſus maxime videbatur colligi ex præcitatis d.legis verbis,quibuſcunque verbis,vel indicijs.

14 Rurſus non obſtabat,quod prædicta lex fi. non habeat locum, quando agitur de præiudicio filiorum, in hoc caſu præiudicium deducebatur ex eo,quod filij Iacobi poterant habere bona ſuperlucrata per Auiam maternam, & ſic pluſquam ipſimet filij, quia fuit reſponſum id eſſe euentuale,& accidentale,quod regulariter non habetur in conſideratione præſertim cum Auia illa potuiſſet non ſuperlucrari,& pro exploranda voluntate Teſtatoris non tam eſt attendendū, quod factum eſt,quam quod fieri potuit.

15 Poſtremo non obſtabat, quod tacita ſubſtitutio vulgaris non habeat locum ad fauorem vnius, quando eſt facta ſubſtitutio vulgaris expreſſa ad fauorem alterius.l. cum ex filio.§. filio impuberi.ff. de vulgar. quia placuit reſponſio data per Informantes pro Lydia, & Magdalena, quod quando ſubſtituti ſunt filij Teſtatoris vnus alteri, ſi quis eorum decedat ſine liberis,& ſic liberi poſiti in conditione,excluderent, prout hic fratres Iacobi etiam per vulgarem ex coniecturis ſup.relatis, Ruin. qui alios allegat,conſ.93.incip. viſo primo,& ſecundo teſtamento. nume. vndecimo. libro ſecundo.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS.

D. CARD. BONONIEN.

Parmen. Status. Veneris 9. Decembris 1611.

A R G V M E N T V M.

Procuratorem vnum ſi quis conſtituit, & deinde alium faciat procuratorem, primus cenſetur reuocatus,& procuratorem conſtituens illum cōſtituere preſumitur potius nomine proprio, quam alieno.

S V M M A R I V M.

Procuratorem conſtituens alium non confirmando primū cenſetur illum primum reuocaſſe.num.2.

Facere velle quis non præſumitur id, quod facere non poteſt.num.3.

Procuratorem conſtituens, cenſetur illum conſtituiſſe nomine proprio,& non nomine alterius.num.3.

Proœmium, & eius verba denotant cauſam finalē. nu.4.

Iura diuerſarum perſonarum poſſunt concurrere in vna & eadem perſona.num.5.

Actus

Actus præſumitur potius factus nomine proprio, quam alieno. num. 6.

DECISIO CCCLXIV.

1 MArchio Alphonſus obtinuit audiri ſuper eo, quod in vltima deciſione, & prius in alia fuit dictum, ipſum attentaſſe etiam nomine Alexandri, & Cyri, & vtraque parte ſemel ac iterum informante, iterum Domini in hoc a deciſis receſſerunt. Viſo enim diligenter mandato facto per D. Marchionem in perſonam D. Pauli Serræ, & actis factis coràm Prætore, & alibi in Ciuitate Ianuæ nullibi apparere potuit aliquid factum fuiſſe ab ipſo Alphonſo, vel eius procuratore nomine DD. Alexandri, & Cyri.

2 Nam quod mandatum in perſonam Serræ non ſit datum nomine Alexandri, & Cyri conſtat non ſolum ex intentione ipſorum, qui conſtituendo alium procuratorem pro ipſis in dicta Ciuitate noluerunt Alphonſum eorum nomine aliquid facere, neque vt litis conſortem. Lancellott. de attent. par. 2. c. 12. ampliat. 11. num. 8. Creſc. deciſ. 7. de procurat. neque vti coniunctam perſonam. Angel. poſt Specul. in l. cum præter. circ. fin. verſ. vltimo per hunc text. & ibi etiam Caſtren. num. 6. ff. de iudicijs. Alex. in l. exigendi. nu. 5. Iaſ. ſub nume. 9. verſ. tertio limita. C. de procurat. Creſcen. d. deciſ. in fi.

3 Sed etiam attenta intentione ipſius Marchionis Alphonſi Metien. eam in primis a poteſtate, quia cũ nullam haberet auctoritatem conſtituendi procuratorem pro Cyro, & Alexandro, eſt credendum eum voluiſſe facere, quod non poterat. Bald. in c. 1. nu. 1. in fi. de iuram. calum. Alex. conſ. 122. num. 6. libro 4. Corn. conſ. 502. num. 6. lib. 2. Bero. conſ. 113. numero 6. lib. 3. & quamuis habuiſſet aliquam auctoritatẽ, cum de ea mentionem non fecerit in mandato non cẽſetur voluiſſe illud dare nomine ipſorum, ſed proprio tantum. Bal. in l. poſt dotem. num. 15. & ibi Iaſ. num. 12. ff. ſolut. matrim. Bal. conſ. 2. ſub num. 4. lib. 5. cum alijs per Surd. conſ. 19. num. 8. Menoch. præſump. 39. num. 18. lib. 3.

4 Accedit, quod ex lectura mandati manifeſte conſtat illud eſſe reſtrictum ad perſonam, & ius ipſius Alphonſi in proœmio enim, cuius verba cauſam finalẽ demonſtrare ſolent. l. 1. ff. ad Macedon. l. fin. vbi Bar. ff. de hæred. inſtit. dicit ſe conſtituere procuratorem tam vti hæredem cum beneficio leg. & inuent. pro duabus quartis partibus cum dimidia q. D. M. Ioan. Franciſci Pallauicini ſenioris quondam D. Rolandi, quam vti ſucceſſorem pariter pro duabus quartis partibus cum dimidia, in fideicommiſſo per dictũ quon. Ioannem Franciſcum inſtituto præſertim locorum Comperarum Sancti Georgij Ciuitatis Ianuæ, etiam mediantibus perſonis ſuorum anteceſſorum reſpectiue, & alio quouis nomine, & pro alio quocumque iure ipſi M. Alphonſo melius competent. & alibi dicit volens dictus Marchio, quantum in ſe eſt, propriç indemnitati conſulere, & alio loco ordinauit eius procuratorem, & alibi cum ſpeciali mandato, ac nomine, & vice D. Marchionis conſtituentis comparendum, & quia non ſolum in narratiua proœmij, de qua ſupra, ſed etiam in diſpoſitiua, tam in verbis ad exigendum, quam in verbis ad inſtandum, & faciendum præſcribi, & adnotari loca ſemper ſe reſtringit ad duas quartas partes cum dimidia, quæ eſt rata ipſius Marchionis, & vbi in dicto mandato nominat D. Paulum Serram, ſemper vocat eius procuratorem, nunquam attamen procuratorem Alexandri, & Cyri.

5 Non obſtat, quod ſemel mentionem fecerit de ipſis Alexandro, & Cyro, quia illud fuit factum ad effectum calculandi, & diſtinguendi portionem debitam Alphonſo, quod probant verba immediate ſequentia, in quibus facit mentionem tantum de iure ad ipſum ſpectante, & de portionibus, quas dixit habere in locis Comperarum Sancti Georgij, & eorum prouentibus, & ſiue tantum inductì vult conſulere, & licet dicat nominibus prædictis, & quolibet eorum, attamen hæc verba recipiunt declarationem ab immediate ſubſequentibus proprie indicti conſulere, & non inferunt diuerſas perſonas, ſed diuerſa iura competentia M. Alphonſo ſuperius expreſſa videlicet ius hæreditarium, & ius fideicommiſſarium. Poſſunt .n. iura etiam diuerſarum perſonarum in vna perſona concurrere, ita vt plures perſonas repræſentẽt. l. tutorem. ff. de his, quibus vt indignis. Bal. conſ. 167. circ. fin. verſ. ad hoc facit. lib. 1. Calder. conſ. 7. in fi. de præben. Pau. de Caſt. conſ. 250. io prin. lib. 1.

6 Non obſtat, Alphonſum dare facultatem procuratori, quod loca 160. deſcripta in Federicum faciat poni, & deſcribi ſub columna Ioannis Franciſci, quia hoc poteſt, & debet intelligi pro portione ipſius Alphonſi, & iure ipſius in dictis locis competente. Confirmantur prædicta non ſolum ex regula, quod actus factus præſumitur nomine proprio. l. & magis. ff. de ſolut. l. Papinianus, & ibi gloſſ. ff. mandati. cum alijs per Tiraq. de retract. lignag. §. 9. gloſſ. 1. ſub nume. 3. Sed etiam ex obſeruantia ſubſequuta, quia D. Paulus comparuit, & inſtantias fecit ſolum nomine M. Alphonſi.

7 Cum attamen M. Alphonſus non dederit mandatum nomine Alexandri, & Cyri non poteſt dici aliquo modo nomine ipſorum attentaſſe, quando enim Dominus Serra aliquid nomine ipſorum feciſſet nihil ad Marchionem Alphonſum, qui non dedit, nec dare potuit illi facultatem aliquid faciendi nomine prædictorum, ſed verius eſt, quod Serra nullam inſtantiam, immo nullam comparitionem fecit pro Cyro, & Alexandro, & propterea ceſſat, quod ex aduerſo obijcitur Prætorem Ianuæ in ſuo decreto comprehendiſſe, & nominaſſe ipſos, quia omiſſo, quod diſpoſitiua decreti reſpicit tantum ius, & fauorem Alphonſi ſi aliquid eſſet poſitum in eo concernens vtile, & intereſſe Cyri, & Alexandri hoc potuit fieri ad inſtantiam eorum procuratoris, & ſic præſumi deberet, non autem inſtante Serra nullum habente mandatum. Nec facit,

cit, quod Marchio procurauerit per literas, quod Alexander, & Cyrus renunciarent, quia hoc non conuincit, quod eorum nomine attentauerit, fuit enim hoc factum ad abundantem cautelam, vt tolleretur occaſio diſputandi.

8 Non obſtat, quod ſi procurator attentet requiratur, quod D. habita notitia renunciet, quia Marchio non attentauit nomine Alexandri, & Cyri, neque eſt eorum procurator, & ſi attentata per ipſum Marchionem nomine proprio afficiunt Alexandrum, & Cyrũ, ab ipſis exquirenda eſt ceſſio, quia Marchio non habet ſe ſuper hoc intromittere, prout neque eos habet excuſare, & defendere, ſi DD. Rangoni prætendant illos aliquid attentaſſe. Quo ad refectionem expenſarum placuerunt DD. dicta in deciſione, &c.

R. P. D. VBALDO.

Mantuana Bonorum. Die Veneris 16. Decembris 1611.

ARGVMENTVM.

Nullitatem ex defectu citationis Rota, etiam habens arbitrium a Signatura, ſanare non poteſt, prout nec etiam poteſt petitorium cum poſſeſſorio cumulare ad effectum ſuſpendendi poſſeſſorium.

SVMMARIVM.

Arbitrium Rotæ regulatur a iure. num. 1. Licet vere hoc arbitrium aliquid remittat de rigore iuris. num. 3.

Sententia nulla ex defectu citationis reuocanda eſt, idque non de rigore, ſed de æquitate inductum dicitur. num. 2. & 3.

Sententia nulla ex defectu citationis ſanari non poteſt a Rota, etiam quod eius arbitrio hoc commiſſum fuerit. num. 3.

Sententia numquid poſſit ferri abſque citatione in quocunque die contra citatum contumacem, & non comparentem in termino citationis. num. 4.

Mandatum de exequendo ſuper eiſdem rebus petitis, quãdo relaxari poſſit ſine alia citatione. num. 5.

Clauſula de plano, ſine ſtrepitu, & figura iudicij non tollit defectum citationis, quæ eſt de iure naturali. numero 6.

Exequutor non debet procedere ad exequutionem non facta legitima liquidatione per iudicem competentem ſuper qualitate bonorum, in qua datur immiſſio. numero 7.

Nullitate prohibita non cenſetur prohibita nullitas notoria ex eiſdem actis. num. 8.

Poſſeſſorium de iure prius terminari debet, quam petitorium, præſertim quando agitur ſpolio. num 9.

Spoliatus non tenetur reſpondere in petitorio antequam fuerit reſtitutus in ſua poſſeſſione. numero 10.

Rota etiam habens a Signatura arbitrium, non debet ſuperſedere in poſſeſſorio per cumulationem petitorij. numero 9. & 10. Et quid ſi ſpolium eſt turbidum. nu. 11.

Iudex nulliter procedens ad exequutionem, dicitur ſpoliare eum, contra quem decernit exequutionem. numero 11.

DECISIO CCCLXV.

1 CVm die 17. Iunij proxime præteriti, fuiſſet reſolutum, executionem inſtante Domino Carolo in partibus factam, nullam fuiſſe, & attentatam, ex rationibus, quæ in deciſione tunc extenſa afferuntur, fuit pro parte eiuſdem D. Caroli adita Signatura Sanctiſs. pro ſanatione nullitatum, & reiectione attentatorum, nec non pro cumulatione petitorij, & poſſeſſorij, ſed Sanctiſs. circa attentata nihil reſcripſit. Quo vero ad nullitates, & cumulationem reſcripſit, Arbitrio Rotæ. Ideo emanauit dubium, an intraret arbitrium, & Rota negatiue reſpondit, quia hic deficit citatio ad ſententiam, vt fuit oſtenſum in dicta deciſione. Vnde cum arbitrium reguletur a iure. Bart. in extrauag. ad reprimendum. in verb. videbitur. nume. 8. Rota deciſ. 349. ſub nume. 1. par. 1. diuerſ. Cæſ. de Graſſ. deciſ. 7. num. 7. & deciſ. 8. num. 2. & 4. de ſent. & re iud.

2 De iure eſt, vt ſententia nulla, ex defectu citationis reuocetur. Clem. ſæpe. §. ſententiam. de verb. ſignif. Clem. paſtoralis. de re iud. l. 1. §. item cum ex edicto. ff. quæ ſent. ſin. appell. reſc. Dec. conſ. 603. nume. 11. Vant. de nullit. ex defect. cit. nume. 56. Cæſar. de Graſſ. deciſ. 11. num. 2. de ſent. & re iudic. relata inter impreſſas, deciſ. 361. num. 2. par. 1.

3 Et licet arbitrium aliquid remittat de rigore iuris Creſc. deciſ. 4. nume. 3. de teſtib. & ſæpe tenuit Rota, tamen quod pars citetur non eſt rigor, ſed potius æquitas, cum reſpiciat defenſionem de iure naturali cõpetentem. Bartol. in d. extrauag. ad reprimendum in verb. & figura. nume. 6. gloſ. in d. Clem. ſæpe. in verb. defenſiones. de verb. ſignif. Bald. in l. cum fratrem. in fin. C. de his, quib. vt indign. Socin. conſ. 12. col. 2. libro 1. Marant. de ordin. iudic. par. 4. 16. diſtinct. nu. 10. & par. 6. in tit. de citation. num. 3. Et propterea alias Rota ad effectum ſanandi eiuſmodi nullitatem prouenientem ex defectu citationis, cenſuit non eſſe locum arbitrio, vt in Zamoren. Pecun. 20. Martij 1609. coram R. P. D. meo Caualerio, & in Romana Nullitatis ſubhaſtationis 10. Iunij eiuſdem anni, coram R. P. D. meo Ludouiſio.

4 Non obſtat, quod procurator D. Aemiliæ fuerit contumax in termino citationis, qui erat pro prima hora iuris ſequenti, & ſic de ſero, ipſe vero comparuerit paulo poſt citationem, vt in Summario D. Caroli. nume. 6. qua ſtante contumacia, potuerit iudex ſine alia citatione, quandocunque ferre ſententiam, iuxta not. per Bald. in l. cum non eo die. C. quando prouoc. non eſt neceſſ. Caſtr. conſ. 254. ſub num. 3. verſic. præ-

præterea etiam.par.2. Quia præter reſponſiones datas per Informantes, aduertendum eſt,illam Bald.& Caſtr.opinionem, quod in contumaciam non comparentis in termino, poſſit ferri ſententia abſque alia citatione,quacumque die,quantumuis remota, eſſe cõtrouerſam, quia immo non niſi die ſequenti tantum ferri poteſt, ſecundum veriorem,& magis communẽ opinionem,quam ſequuntur Alex.in l.ſi finita.§. Iulianus.num.48.ff.de dam.infect.Ruin.conſ.136.nu.2.lib.5.pro qua eſt text.& ibi Doct.in c.conſuluit. de offic.deleg. faciunt.not.per Alex.in l.de vnoquoque.num.7.de re iud.cum alijs per Gabr.de citation.concluſ.1.in 69.limit.nume.447.& 449. In caſu autem noſtro ſententia fuit lata ſecunda die poſt terminum citationis.

5 Non obſtat, quod in mandato de exequendo, in quo verſamur, quando petitur ſuper eiſdem rebus petitis, non requiratur noua citatio, ſecundum magis communem opinionem, de qua per Caſſad.deciſ.6.num.2.de cauſ.poſſ.& propr.Gabr.de citat. concl.1.num.131.cum alijs per Honded.conſ.20.nume.45.lib.1. Quia fuit reſponſum,quod id procederet quando condemnatio præceſſiſſet præciſe, & in ſpecie, ſuper rebus petitis, non autem in genere, vt in hoc caſu,in quo Iudex pronunciauit in genere D.Catolum eſſe immittendum in poſſeſſionem bonorum, quæ nõ eſſent conceſſa pro hæredibus vtriuſque ſexus, & ſic intrat doctr.Bart.in l.a Diuo pio.§.in vendit. ſub numer.2.verſ.ego dico,& ibi etiam alij.ff. de re iudicat. quod requiratur noua citatio,pręſertim cum non fuerit eadem perſona iudicis,qui tulit ſententiam,& executoris.Alex.in d.§.in venditione.num.35. Marant. de ord.iud.par.6.in titu.de execut.ſent.num.18. Ioſ. Ludouic.deciſ.Peruſ.6.ſub num.2.& 3.par.1.Gabr. d.concl.1.de citat.num.131.

6 Non obſtat ſtatutum Mantuanum, quod in executione poſſit procedi de plano, ſine ſtrepitu, & figura iudicij,& ſic videatur tollere ordinem iuris ciuilis, & rem redigere ad terminos iuris naturalis, quia non propterea cenſetur ſublata neceſſitas citationis, quæ eſt de iure naturali, vt conſtat ex prædictis, & ita reſpondet Sociu.conſ.12.col.2.lib.1.

7 Adeſt etiam in propoſito alia nullitas conſiderata per Dominos in deciſ. in hac cauſa facta, quia executor proceſſit ad executionem, non facta legitima liquidatione per Iudicem competentem,ſuper qualitate bonorum, in quæ dabatur immiſſio. l.hæc autem. §.1.ff.ex quib.cauſ.in poſſeſſ.eatur.Bald.conſil. 165. lib.4. quia ſtante incertitudine ſententia executioni mandari non poteſt.Surd.conſ.186. nume.24. lib.2. Et quæ contra eam dicuntur, bene videbantur tolli tum ex deciſione prædicta,tum ex adductis per Informantes pro D.Aemilia.

8 Non obſtat aliud ſtatutum Mantuanum,quod nõ poſſit dici de nullitate, niſi intra certum tempus, quia placuit illa reſponſio,quod non intelligatur de nullitate notoria ex eiſdem actis ex allegatis in deciſ. Pedemon.Oſaſc.142.num.33.Surd.conſ.354.num.16. lib.3. Et in ſtatuto Mantuæ tenuit Rota deciſ.666. num.3.par.1.diuerſ.

9 Quod vero pertinet ad cumulationem petitorij,& poſſeſſorij, pariter Domini cenſuerunt nõ eſſe locum arbitrio,cum de iure prius debeat terminari poſſeſſorium,quam petitorium. l.ordinarij. C. de rei vendic. l.incerti.C.de interd.l.ſi de vi.ff.de iud.præſertim cũ ſimus in ſpolio,quod eſt magis priuilegiatum, quam cetera poſſeſſoria. Clem.1. vbi gloſ. in verb. ſpoliantis.de cauſ.poſſ.& propr.Gozad.conſ.10. nu.3. adeo vt ſpoliatus ſit ante omnia reſtituendus.l.ſi quis ad ſe fundum.C.ad leg.Iul. de vi publ.l. ſi coloni.C. de agric.& cenſ.lib.11.Doct.in l.naturaliter.§.nihil commune,vbi Rip.num.46.ff.de acquir.poſſ.Surd. conſ. 28.num.29.lib.1.& conſ.166.num.1.lib.2.Gabr.cõſil.149.num.22.lib.2.Pariſ.conſ.70.nu.25.lib.4.Menoch.de recuper.remed.1.num.2.

10 Nec teneatur ante reſtitutionem ſpoliatori reſpondere in petitorio.Doctor. in dicto §. nihil commune. vbi Alexan.num.20 & Rip.nume.52.idem Rip.in c. ſæpe.num.37.& 50.de reſtit.ſpol. Dec. conſ.57.numero 6.vbi de communi Gabr.in tit.de reſt.ſpol.concluſ.1.nu.45.Menoch.de recuper.remed.15.n.471. & conſ.2.nu.189.lib.1. quæ procedunt etiam in bonis feudalibus,quibus Vaſallus ſit ſpoliatus a Domino.l.1.§.ſi vero.de mil.vaſal.qui contum.eſt & ibi Afflict.nume.74.80.& ſeq.& in c.1.verſ.ſed laudatum. de contr.inter. epiſ. & vaſall. ibique Afflict. in 4.notab.num.11.Rolan.conſ.6.num.11.lib.3.& conſ.32. num.52.lib.4.Socin.iun.conſ.68.num.129.li.3.Loffred.conſ.5.num.27.& ſeq.Gabr.d.concl.1.de reſtit. ſpol.num.44.& concl.5.num.8.Menoch. de recuper. remed.1.ſub num.98.propter quas rationes alias Rota cenſuit non eſſe locum arbitrio ad prædictam cumulationem,in vna Peruſina Spolij 8.Iunij 1607.coram R.P.D.meo Decano.

11 Nec videbatur obſtare, quod quando ſpolium eſt turbidum, Rota ſoleat admittere eiuſmodi cumulationem,vt in cauſa Romana Cottigij.6.Martij 1606. coram D.meo Sacrato,in Narnien. Confinium 7.Aprilis eiuſdem anni, corã D.meo Coccino, & in alijs allegatis. Quia reſpondebatur, ſpolium in hoc caſu non videri turbidum,cum fuerit deuentum ad executionem,abſque valida citatione,& non præcedente liquidatione legitima, cuius defectus cauſat ſpolium, vt fuit reſolutum in Romana Vineę 24.Octob.1605. coram D.meo Ludouiſio, cuius copia data fuit, in qua cumulantur aliæ plures deciſiones,& non eſt dubium, quod Iudex nulliter procedens, dicitur ſpoliare.c.conquerente. vbi Abb.de reſtit.ſpol. Alberic. in l.ſi de vi.num.19.ff.de iud.Aym.conſi.140.ſub num. 2.Surd.conſ.168.num.26.& conſ.189.num.30.lib. 2.Gabr.de reſt.ſpol.concl.1.num.124.Menoc.de recuper.remed.8.num.3.

12 Quod pertinet ad attentata non videbatur Dominis tractandum de Arbitrio, cum ſuper ijs Sanctiſſimus nihil reſcripſerit,vt ſupra dictum eſt. Et ita deciſum.

REVE-

REVERENDISS. P. DOMINO DAMASCENO.

Bononien. Manutentionis. Veneris 16. Decembris 1611.

ARGVMENTVM.

De manutentione conceděda vſufructuario plura notanda, de quibus in Summario.

SVMMARIVM.

Vſufructuarius poteſt propria auctoritate continuare poſſeſſionem vſusfructus ſibi legati a teſtatore pariter vſufructuario. num. 1. Vbi præſertim quando ſibi in teſtamēto data eſt licentia propria auctoritate capiendi vſumfructum.

Poſſeſſionis mutatio de adminiſtratrice in vſufructuariam præſumitur facta abſque alia declaratione. numero 1.

Poſſeſſio iunior habetur loco turbationis, & non eſt manutenibilis in præiudicium veri poſſeſſoris, qui ſe non habuit pro ſpoliato. num. 2.

Vſufructuarius non dicitur habere ciuilem poſſeſſionem. num. 3. Vbi declaratur hæc concluſio, quod licet non habeat ciuilem poſſeſſionem, habet tamen quaſi ciuilem.

Manutentionis remedium datur ciuiliter poſſidenti aduerſus occupantem poſſeſſionem naturalem. Declara, vt num. 3.

Confeſſio ſemper interpretanda eſt, vt minus præiudicet confitenti, quam ſit poſſibile præſertim in iudicijs. numero 5.

Poſſeſſorium ſummariſſimum manutentionis non admittit exceptiones requirentes altiorem indaginem. num. 6.

DECISIO CCCLXVI.

1 FVit concluſum pro manutentione Bartholomęæ Senſariæ in ſtantijs, ſeu cubiculis, de quibus agitur, nam conſtat, quod iſtæ ſtantiæ fuerunt ſimul cum alijs bonis Caroli Antonij ſenioris poſſeſſæ per dictam Bartholomæam, partim proprio nomine, cum ipſa eſſet vſufructuaria pro diuidia bonorum dicti Caroli Antonij ſenioris, & partim vti tutricem, & adminiſtratricem Caroli Antonij iunioris hæredis relicti in tota proprietate, & altera medietate vſusfructus a dicto quondam Carolo Antonio ſeniore, & ſucceſſiue, quod mortuo dicto Carolo Antonio iuniore ipſa Bartholomæa, quæ in tali caſu erat ſubſtituta in aſſerta medietate vſusfructus, continuauit poſſeſſionem, quod potuit facere propria auctoritate, & abſque miniſterio Iudicis, vt late in terminis vſufructuariæ fuit coram me deductum in cauſa S. Seuerini Bonorum 20. Decembris 1610. maxime ſtāte licentia Teſtatoris ſibi conceſſa de apprehendenda poſſeſſione bonorum vſufructui ſubiectorum propria auctoritate, vt etiam in prædicta deciſ. S. Seuerini fuit conſideratum, & mutatio poſſeſſionis de adminiſtratrice in vſufructuariam, poſt mortem dicti Caroli Antonii iunioris, præſumitur facta, abſque alia declaratione, iuxta opinionem, quam Rota ſequitur, vt apud Put. deciſ. 451. lib. 1. Cæſ. de Graſſ. 19. nu. 6. de prob. in cauſa Sabinen. Caſtrorũ 17. Aprilis 1581. coram Cantuccio relat. inter diuerſ. impr. deciſ. 143. num. 4. par. 2. & alibi ſæpe.

2 Non obſtat poſſeſſio capta per Bartholomæam iuniorem, & ſucceſſiue per eius filios tanquam hæredes ab inteſtato dicti Caroli Antonij iunioris, quia, ſtante dicta anteriori poſſeſſione Bartholomęæ ſenioris, iſta habetur loco turbationis, & non eſt manutenibilis in præiudicium veri poſſeſſoris, qui ſe non habuit pro ſpoliato. c. licet cauſam. cum ibi not. de probat. Bart. in l. ſi duo. nu. 4. verſ. ſi vero teſtes. ff. vti poſſid. Put. deciſ. 419. in fin. lib. 2. Rot. in cauſa Romana Deuolutionis Domus 5. Nouembris 1599. coram Illuſtriſſimo Lancellotto.

3 Et licet Bartholomæa ſenior, cum eſſet ſolum vſufructuaria, non poſſit dici habuiſſe ciuilē, ad not. in l. naturaliter. in princ. ff. de acquir. poſſeſſ. Caſtr. conſi. 396. in princip. parte 2. cuius ciuilis vigore ſolet dari remedium manutentionis aduerſus occupantem naturalem, vt in prætactis iuribus, attamē habuit quaſi ciuilem, quæ remanet penes vſufructuarium. l. prætor. ait. & ibi gloſ. ff. ex quib. cauſ. ma. Bart. in l. ſi plures. §. deiectum. verſ. vltimo nota. ff. de vi, & vi arm. Rip. in l. 1. num. 34. ff. de acquir. poſſeſ. Aret. in §. quadrupli. num. 49. verſ. non obſtat. inſt. de act. Petr. de Rauenn. ſing. 761. Boer. deciſ. 199. num. 8. Surd. conſil. 172. num. 8. & quod vſufructuario competat interdictum retinendæ, not. in l. fin. ff. vti poſſid. Bart. in l. 1. num. 3. ff. eod. tit. Bald. in l. vnica. in fin. Sal. num. 24. C. eod. tit. Aret. in d. §. quadrupli. nume. 48. inſtit. de act. Abb. in c. licet cauſam. numero 37. verſ. nunc vero. de probat. cum alijs per Menoch. de retin. remed. 3. num. 70.

4 Et ceſſat omnis difficultas, quia poſſeſſio prædictæ Bartholomęæ iunioris, & filiorum fuit cum clauſula ſine præiudicio vſusfructus Bartholomęæ ſenioris, vnde, vel cenſetur præſeruata poſſeſſio dictæ Bartholomęæ ſenioris, vel, quatenus ſtare ſimul non poſſent, potius vitiabitur poſſeſſio Bartholomęæ iunioris, & filiorum, vt pariter fuit dictum in prædicta S. Seuerini bonorum coram me.

5 Ad illud, quod Bartholomæa ſenior habuerit ſe pro ſpoliata, ex quo in poſitionibus dixit, Che il Conte Giulio Ceſare doppo la ſepoltura di Bartholomea hà tenuto le chiaui di dette ſtanze, & hoggidì le tiene, Che d. S. Senſaria, dal giorno di detta ſepoltura in quà, non può hauere l'vſo di dette ſtanze, fuit reſponſum iſta non importare dimiſſionem ciuilis, ſeu

quaſi

quaſi ciuilis poſſeſſionis de qua ſupra, ſed explicare moleſtias quas de facto patiebatur Bartholomæa Sēſaria ſuper dd. ſtantijs, etenim in confeſſione ſemper fit interpretatio, vt quanto minus præiudicet confitē ti. l. ſi quis intentione. ff. de iud. Rom. conſ. 455. num. 4. & 6. Mohed. deciſ. 2. de reſtit. ſpol. & vt quis voluerit de ſuo quanto minus proijcere, ad not. in l. cum de indebito. de probat. maxime in iudicijs, in quibus, cū ſint ordinata ad acquirendum, quis præſumitur noluiſſe deducere ius ſuum modo ſibi magis proficuo. Rot. deciſ. 2. in fi. de al. iud. mut. cauſ. fact. Corn. conſ. 18. num. 5. lib. 3. Ang. conſ. 399. num. 4. Caſtr. conſil. 199. num. 4. lib. 2. Alex. conſ. 38. nu. 3. lib. 3. cum igitur verba Bartholomeæ non importent per neceſſe, quod ipſa depoſuerit animum poſſidendi, ſed poſſint verificari in moleſtijs de facto paſſis a Co. Iulio Cæſare, dicebant DD. eſſe ita in dubio faciendam interpretationem per regulas prædictas.

6 Circa aliud, quod DD. Barzelini vellent retinere iſtas mãſiones pro legitima Caroli Antonij iunioris, quæ non potuit grauari onere vſusfructus ad fauorē Bartholomeæ Senſariæ. l. quoniam in prioribus. ff. de milit. teſt. fuit reſponſum, quod iſta tanquam requirētia altiorem indaginem, non erant admittenda in hoc ſummariſſimo poſſeſſorio. Bar. in l. 3. §. ibidem. ff. ad exhib. Rip. in l. 4. §. condemnatum. n. 20. ff. de re iud. Rom. conſ. 323. nume. 5. Surd. conſ. 99. nu. 8. Rota in cauſa Romana Caſalis relata inter diuer. impreſſ. deciſ. 103. nu. 5. par. 1. nam, & ſi certum ſit deberi legitimam, non tamen eſt certum, quod debeatur in iſtis manſionibus, cum potuerit eſſe per prius deducta, vel non deberi in iſtis ſtantijs, forte quia congrue nō poſſit diſmembrari a reliquo corpore domus poſſeſſæ per Bartholomæam Senſariam, vel propter alias cauſas, quarum diſcuſſione pendente, poſſeſſor eſt manutenēdus. §. retinendæ. inſt. de interd. cum concord.

REVEREND. P. DOMINO LVGDVNEN.

Cæſarauguſtana Penſionis. Ven. 17. Decemb. 1611.

ARGVMENTVM.

Diſpenſatus a Papa, vt in caſu contracti, & conſūmati matrimonij cum quacumque muliere poſſit penſionem retinere, cenſetur etiam diſpenſatus ſi vxorem duxerit viduam.

SVMMARIVM.

Penſio poteſt etiam retineri per habentem vxorem ex Apoſtolico indulto. num. 1.

Mulieris appellatione in indulto venit etiam vidua. numero 2.

Mulieris verbum verificatur proprie in muliere corrupta, non autem in virgine. num. 2.

Etiam dictio eſt extenſiua. num. 2.

Vniuerſalis dictio adiecta verbo mulieri comprehendit, & virgines, & viduas. num. 3.

Clericus, qui de Clerico aliquid oſtendere non tenetur æquiparatur illi, qui vxorem viduam duxit. num. 5.

Clauſulæ derogatoriæ, licet non ampliant gratiam, illam tamen declarant. num. 5.

Bigamia, quæ contrahitur non per iteratas nuptias, ſed per cōtractum matrimonij cum vidua, dicitur bigamia interpretatiua, & facilius diſpenſabilis. num. 6.

DECISIO CCCLXVII.

1 VNa tantum parte informante, ſed altera etiã ſæpecitata, fuit dictum ſentētiam Rotalem eſſe confirmandam, cum de illius iuſtitia cōſtet ex deciſ. Domini mei Lancellotti, in qua pluribus rationibus fuit deductum per contractum matrimonij inter Petrum, & Antoniam non fuiſſe extinctam penſionem ad fauorem eiuſdem Petri reſeruatã, quia per fel. rec. Clem. Octauum fuit ei indultum, vt certas penſiones ibi expreſſas retinere libere, & licite valeat etiamſi matrimonium cum quacumque muliere nullo ſibi iure prohibita contraxerit, & carnali copula cōſummauerit.

2 Nec obſtat, quod Antonia eſſet vidua, quando Petrus cum illa contraxit matrimonium, nam verbū mulier, appoſitum in indulto aptum eſt comprehendere etiam viduam, vt optime fuit in Deciſione notatum. Et bene in propoſito D. Ambroſ. Ep. 1. lib. 1. mulier inquit ſexus eſt, virgo ſpecies, & vidua mulier dicitur in l. filij. §. vidua mulier. ff. ad municip. & nō ſolum in l. ex empto. §. ſi quis virginem. ff. de act. emp. alias allegata, ſed etiã in l. ſi collactaneus. ff. de manumiſ. vind. diſtinguuntur ab inuicem mulier & virgo. Atque qđ magis eſt mulier magis proprie ſignificat corruptam, neque virginē capit niſi extenſiue, vt patet ex l. ſeruis legatis. §. mulieribus. ff. de leg. 3. vbi dicitur legatis, & mulieribus, virgines deberi, ponderando dictionem etiam, quam notum eſt eſſe extenſiuam. l. extraneum. C. de vulg. & ſimil. & ad eandem extenſionem facit etiam. l. argumento. §. muliebri. ff. de auro arg. legat.

3 Vnde cum ſequatur etiam vniuerſalis dictio (quęcunque) non eſt veriſimilis illa interpretatio, qđ Pontifex voluerit cum Petro diſpenſare in eo tantum caſu ſi matrimonium contraheret cū virgine, præcipue, quia dictio vniuerſalis non poteſt habere aliquem effectum conſiderabilem, niſi comprehendat viduas, vt bene fuit in d. deciſione animaduerſum, & propterea perinde eſſe debet, ac ſi de viduis facta fuiſſet ſpecialis mentio l. 2. & 3. ff. de liber. & poſthu. c. ex parte N. de off. deleg. Pariſ. conſ. 141. nu. 6. Cagnol. in l. in toto iure. num. 11. de reg. iur.

4 Concurrit etiam ratio efficaciſſima, quod ad effectum retinendi penſiones, nihil refert, an matrimoniū fuerit contractum cum virgine, vel cum vidua. Quia incom-

Digitized by Google

incompatibilitas conſiſtit in ipſo mãtrimonij contrã-ctu,non autem in qualitate mulieris. Gig. de Pẽſion. q.54. Ideoque dum Papa diſpenſauit in caſu contracti,& conſummati matrimonij cum quacũque muliere vrgens inſurgit ratio, quod voluerit etiam comprehendere caſum matrimonij contracti cum vidua.

5 Idque amplius ſuadetur ex quo voluit Petrum retinere penſiones non obſtante, quod non incederet in habitu,& tonſura, & ſic noluit Petrum compellere ad oſtendendum aliquid de Clerico. Clericus autẽ qui aliquid de Clerico oſtendere non tenetur exemplificatur in eo qui viduam duxit,gl.magna in c.Ioãnes,de cler.coniug. Deinde derogat cõſtitutionibus Pij V. Conſtitutio autem illius ſanct.me. Pont.in ordine Bullarij ſeptuageſima tertia facit mentionem de facultatibus retinendi penſiones conceſſis militibus coniugatis etiam bigamis. Hinc ſequitur declaratio, quod in hoc caſu cenſeri debeat conceſſa diſpenſatio etiam in caſu bigamiæ. Quia clauſulæ derogatoriæ licet non ampliant gratiam,tamen illam declarant. Caſtr.in l.in ijs.nu.2.de legib.Mandell.conſ.585. num. 20.& ſeqq.vol.3.

6 Quæ omnia eo magis in hoc caſu admittenda ſũt, quia iſta bigamia, quæ contrahitur non per iteratas nuptias, ſed per contractum matrimonij cum vidua, eſt interpretatiua,& facilius diſpenſabilis. Felin.in c. poſtulaſti.num.12.de reſcrip.Maiol.de irregul.lib.1. c.37.late Modern.Corduben.de matrim. vol.2.li.7. q.84.in prin.& num.7.

REV.MO P. D. COCCINO

DECANO.

Ferrarien. Bonorum. Lunæ 19. Decembris 1611.

ARGVMENTVM.

De pacto in conceſſione emphyteuſis appoſito, quod illa non poſſit trans ferri,& alienari in loca, & perſonas prohibitas, & quæ dicantur iſto caſu perſonę,& loca prohibita.

SVMMARIVM.

Conſtitutio Bonifaciana prohibet, bona in emphyteuſim data transferri in loca,vel perſonas de iure prohibitas, hoc eſt in loca pia,& in Eccleſias,quæ nunquam moriuntur,& ideo nõ eſt ſpes, quod emphyteuſis amplius redeat ad Dominum directum num. 1. & num.3.& 4.

Hoſpitalia fundata auctoritate Epiſcoporum,gaudẽt priuilegijs Eccleſiæ,& ideo eorum bona non poſſunt alienari ſine ſolennitatibus requiſitis in alienatione bonorum Eccleſiæ.num. 1.

Priuilegia conceſſa Eccleſijs cenſentur etiam conceſſa locis pijs.num.1.

Pactum in conceſſione emphyteuſis, quod illa non trãſeat in loca, & perſonas prohibitas, eſt conforme iuri communi, & valet.num.2.

Emphyteuſis conceſſa cum pacto,quod non poſſit trãſferri in loca, & perſonas prohibitas,quando eueniẽte caſu dictæ translationis ſaltem æſtimatio debeatur.num.4.

DECISIO CCCLXVIII.

1 THomas a Flumine obtinuit inueſtituram bonorum, de quibus agitur, pro ſe, & filijs, & nepotibus tantum, cum prohibitione alienãdi dicta bona in perſonas prohibitas ſecundum tenorem Conſtitutionis Bonifacianæ,in qua cauetur, qđ de vtili dominio,translatio,donatio,vel legata,in loca, vel perſonas de iure prohibitas fieri non debeant, nec poſſint,& facta penitus viribus non ſubſiſtãt. Huiuſmodi autem loca prohibita ſunt loca pia,& Eccleſiæ, quia ſi bona emphyteutica tranſirent ad Eccleſiam,& loca prædicta fieret deterior cõditio Domini, non enim eſſet ſpes, quod res ad ipſum redire poſſent per mortem, cum Eccleſia, & dicta loca non moriantur, & tamẽ alias defuncto emphyteuta ſine hærede, reuertitur emphyteuſis ad dominum,nec etiam Eccleſia,& pia loca poſſunt iura ſua ſic facile alienare,ſicut priuatus, quia requiritur, quod ſubſit cauſa, & interueniant ſolennitates,& alia,& ſic facile Dominus nõ reciperet Laudemium ſicuti quando emphyteuſis transfertur in priuatum. Et propterea cum Eccleſia ſit cultrix, & autrix iuſtitiæ, & non patiatur aliquid contra iuſtitiam fieri in ſe,vel alium, & clarum ſit, qđ Dominus nimis grauaretur,ex quo emphyteuſis nunquam ad ſe reuerteretur. Propterea hoc non patitur Eccleſia,quæ ſeruat in aliorum perſona,quod ſeruari debet in ſua,cum ſit vltimum,& ſupremum refugium oppreſſorum, & hoc non quidem ex vi arctatiua, ſed directiua rationis, & ex approbatione Romanorum Pontificum, atque ita eſt intelligendus textus, dum dicit Eccleſiam eſſe perſonam prohibitam in c. 1. de alien.feud.& ibi Afflict.in principio,& nume.4.& 5. cum ſeqq. Iſernia.num.4.Bald.num.5.Præpoſit.in §. inde poteſt. num.3.per totum. Specul. de emphyteuſi,alias de locato.§.ſine aliqua.verſ.16.Imol.in cap. potuit.nume.25.de loca.Iaſ.in l.fin.nu.95. C.de iur. emphyteut. & in terminis Hoſpitalium fundatorum authoritate Epiſcopi, & locorum piorum colligitur, ex Felino in c.de quarta.numero 3.verſic. ſecundo in alienatione rerum Hoſpitalis,& numer. 10. & 11. de præſcript. vbi quod bona iſtorum locorum non poſſunt alienari ſine ſolennitatibus. Abb.in c.accedentibus.numero 3.de priuileg.vbi quod priuilegia conceſſa Eccleſijs,cenſentur etiam conceſſa pijs locis, & propterea in locis pijs militat eadem ratio,quæ in Eccleſijs,ſcilicet perpetuitas, & difficultas alienationis, ita vt ceſſet ſpes Laudemij. Vnde fit deterior conditio Domini directi, quod ſufficit, vt per Alberic.in dicta l.fin.in princip.vbi Salicet.numero 14.Iaſ.nume.97. C.de iur.emphyteut.Imol.in cap.potuit.numero 25.

Digitized by Google

de locat. & in terminis Bonifacianæ, quod alienatio ſit prohibita in pijs locis, dixit Rimin. ſen. in conſilio 422.num.3.& ſeqq.vol.3.

2 Ex quibus reſoluerunt Domini, Eccleſiam Rauennaten. non teneri inueſtire Corradum, & litis conſortes, cum præſuppoſito tamen, quod ſint hæredes dicti Thomæ a Flumine, ad fauorem locorum piorum tantum, quia ita operatur pactum prædictum, cum ſit cõforme diſpoſitioni iuris communis. Specul. loco ſuperius allegato in dicto verſ. 116. Iaſ. in d.l.fin. nu. 91. verſ. & propterea ſecundum eum. Imol. in dicto c. potuit. allegato num. 25.

3 Neque obſtat, quod Conſtitutio Bonifaciana velit, quod huiuſmodi bona ſubiaceant legato, teſtamẽto, & codicillis, quia continet in ventre prædictam limitationem, dummodo non fiat in perſonas de iure prohibitas, per quæ verba videtur prohibita omnis potentia, vt ponderatis verbis prohibitiuis Bonifacianæ in puncto dicit Rimin. iun. conſ. 453. num. 8. & 12. & ſeqq. vol. 4.

4 Nec eſt verum, quod in caſu iſto debeatur ſaltem æſtimatio, iuxta receptam ſententiam Speculatoris in d.§. nunc aliqua. verſ. 117. Io. Andr. in d.c. potuit. num. 9. Imol num. 25. ante finem. Iaſ. in allegata. l. fi. nume. 96. Quia hoc poſſet conſiderari ſi emphyteuſis non eſſet finita per obitum Thomæ, quia illo caſu ageretur de ſolo præiudicio vocatorum, non autẽ de præiudicio Eccleſiæ, & ita loquuntur Specul. Io. Andr. & alij ſupra allegati. Secus tamen eſt quando emphyteuſis eſt finita, prout eſt caſus noſter, quia tunc prohibitio Bonifaciana operatur ad tollendum præiudicium Eccleſiæ, vt per Socin. iun. conſ. 74. nu. 20. vol. 1. qui ita declarat dictum Speculatoris, & in proprijs terminis dicit Rimin. iun. loco allegato, num. 25. vbi mutatis mutandis deciditur præſens caſus.

5 Minus etiam eſt verum, quod ſaltem durante vita Corradi, & aliorum debeatur inueſtitura, ita vt loca pia reportent lucrum, quia cum ſint hæredes ad fauorem locorum piorum tantum, Thomas noluit illos proprie inſtituere hæredes, & ſic cum deficiat conſenſus Thomæ in inſtitutione, non poteſt illis tanquam hæredibus inueſtitura concedi, vt eleganter in ſimili dicit Bald. in conſ. 475. num. 7. verſ. 3. caſu. li. 1. Crot. in l. non ſolum. §. morte. nu. 124. ff. de oper. nou. nunciat. & fuit reſolutum in cauſa Lucana Locationis. 18. Martij præteriti, coram Illuſtriſſimo D. Cardinale Lancellotto.

R. P. D. VBALDO.

Caſalen. Domus. Veneris 12. Ianuarij 1612.

ARGVMENTVM.

Habere verbum an referatur ad dominium, vel ad poſſeſſionem.

SVMMARIVM.

Habere verbum refertur ad dominium, & ad poſſeſſionẽ. num. 1.

Inſtrumenta declarantur, & corroborantur a teſtibus, & è contra. num. 2.

Teſtes etiam nulliter examinati deſeruiunt pro adminiculo. num. 2.

Voluntatis declaratio etiam ex actu nullo colligitur. numero 2.

Habere verbum declaratur, & recipitur ſecundum ſubiectam materiam. num. 3.

Poſſeſſorium ex Saluiano interdicto non impeditur per exceptionem requirentem altiorem indaginem. nu. 4.

DECISIO CCCLXIX.

1 IN hac cauſa die 18. Aprilis, anni præteriti fuit reſolutum, ſententias de partibus eſſe confirmandas, tam in iudicio ſpolij, quam Saluiani, vt in deciſione tunc extenſa latius continetur, quæ poſtea fuit confirmata die 28. Nouembris præteriti, vna tantum parte informante, & demum hodie cũ cauſa proponeretur ſuper eiſdem, vtraque parte informãte Domini ſteterunt in deciſis, ex rationibus alias allegatis, quibus non obſtare dixerunt, quod non videatur probatum primum extremũ in ſpolio, & ſic poſſeſſio Leãdri ex inſtrumento impoſitionis cenſus, in quo ipſius patrui aſſerunt ſe habere dominum pro indiuiſo cum Leãdro, quaſi verbum habere, potius referatur ad dominium, quam ad poſſeſſionem, quia fuit reſponſum, immo tale verbum referri etiam ad poſſeſſionem, vt eſt textus expreſſus in l. ſtipulatio iſta. §. habere. ff. de verb. oblig. vbi habere, dupliciter accipitur. Nam cũ habere dicimus, qui rei dominus eſt, & qui dominus quidem non eſt, ſed tenet. Facit tex. in l. 1. §. quod autẽ. ff. de vi, & vi armata in l. 2. §. habere, ff. ne quid in loc. publi. l. habere. ff de verb. ſignif. Rebuff. in l. id apud te eſt. 3. cod. tit. tradit Contard. de moneut. poſſeſſ. in verb. rationes decidendi. num. 34. Decian. conſil. 108. nu. 32. lib. 3. neque in contrarium quicquam facit Afflict. in contrarium allegatus deciſ. 394. num. 7. Quia ibi ſolum dicit per hæc verba in libro Monaſterij ſcripta, habet Monaſterium redditum talis Terræ, vel ſimilia non probari, quod poſſeſſio, vel dominium dictæ Terræ ſit penes monaſterium. Vnde non fit vis ibi, in verbo habere. Sed in fide libri Monaſterij.

2 Quibus accedit adminiculũ ex teſtibus, qui in ſpecie deponunt de poſſeſſione Leandri, ex quibus bene ſumi poteſt declaratio illius verbi habere, quod referatur ad poſſeſſionem cum inſtrumenta declarentur, & corroborentur a teſtibus, & è contra. Cagnol. in l. 2. numero 233. C. de reſcind. vendit. Rota deciſione 463. numero 2. parte 1. diuerſ. & licet multa opponãtur contra dd. teſtes. Tamen negari non poteſt, quin teſtes etiam nulliter examinati deſeruiant pro adminiculo.

Digitized by Google

niculo. Ruin.conſil.46.num.10.lib.4. & fuit ſæpe deciſum, & pro declaratione, cum etiam ex actu nullo declaratio colligi poſſit.l.vlt.ff.de rebus eorum. Put. deciſ.92.num.2.lib.2. Vltra quod multa deducebantur ad ſaluandam nullitatem dicti examinis, quæ Dominis placuerunt.

3 Non obſtat, quod teſtes deponant per verbum credo, quia dum deponunt de poſſeſſione Leandri tertie partis domus, deponunt de viſu. Sed per verbum credo deponunt circa ſitum dictæ tertiæ partis. Quo ad Saluianum ſimiliter Domini dixerunt, probari primum extremum, nempe poſſeſſionem patruorum Leandri imponentium cenſum. Tum ex dicto inſtrumento, in quo aſſerunt dictam domum ſe habere pro indiuiſo cum Leandri, quo caſu cum verbum habere accipiatur ſecundum ſubiectam materiam, vt per Decian. dicto conſilio 108. numero trigeſimo tertio. libro tertio. materia ſubiecta vtique ſuadet, vt poſſeſſio domus pro ſua rata eſſet penes imponentes cenſum ſuper ea, cum non ſoleat cenſus imponi ſuper rebus ab alio poſſeſſis, tum ex teſtibus prædictis deponentibus de poſſeſſione patruorum, tum & vltimo ex inſtrumento diuiſionis, in quo vnus ex Dominis conſiderabat pactum initum inter fratres diuidentes, quod in euentum alienationis faciendæ ab aliquo ex fratribus de ſua tertia parte teneatur illam vendere, & tradere alijs duobus fratribus, quod quidem pactum de tradendo arguit poſſeſſionem domus fuiſſe penes diuidentes, iuxta illud, nemo dat, quod non habet, argumento l. traditio. de acquirend. rerum dominio.

4 Quo ad caput ſimulationis ceſſionis placuerunt reſponſiones, de quibus in prima deciſione in hac cauſa facta, iunctis ijs, quæ fuerunt nunc data per Informantes pro Anna, & videtur illa ſufficere, quod hæc exceptio requirat altiorem indaginem, per quam nõ debet retardari immiſſio in Saluiano, vel reſtitutio in Spolio, vt fuit ſæpiſſime deciſum. Et ita concluſum, ſtandum eſſe in deciſis.

R. P. D. PIROVANO.

Romana Pecuniaria. Veneris 13. Ianuarij 1612.

ARGVMENTVM.

Sententię conformes exequi debent, nec eorum exequutio impeditur per reſtitutionem in integrum petitam, poſtquam dicta exequutio cœpta eſt, & nonnulla alia notanda, de quibus in Summario.

SVMMARIVM.

Sententia conformes exequenda ſunt, tam de iure communi, quam vigore ſtatuti vrbis. num. 1.

Reſtitutio in integrum petita poſt cœptam exequutionem illam non impedit, vbi præſertim, quid ſi incidenter petita fuerit num. 2.

Titulus quando deducitur ad nou titulum priores obligationes non extinguuntur. num. 3.

Creditor non tenetur de euictione rei debitoris ſubhaſtatæ ad eius inſtantiam. numero 4. Declara, vt numero 5. & 6.

Compenſatio, quando admittatur in recuperatione rei nulliter ſubhaſtata ad inſtantiam creditoris cum fructibus, ab eodem creditore perceptis de re ſubhaſtata. num. 8.

Expenſas litis ſoluere tenetur is, qui ſe temere liti obtulit. num. 9.

Acquieſcere dicitur quis ſententia contra eum lata, ſi ab ea non appellat. num. 9.

DECISIO CCCLXX.

1 Euerendus Parmenides, qui vigore nullitatis ſubhaſtationis declaratæ coactus fuit vineam ſub haſta emptam relaxare Hieronymæ Roſatæ, in cuius præiudicium mandatum fuerat ſubhaſtari inſtantibus Federico, & Flaminia coniugibus pro eorum credito fructuum cenſus, & ſortis principalis obtinuit conformes contra dictas cõiuges pro rehabendo pretio ſubhaſtationis, ac etiam reportauit condemnationem expenſarum contra Hieronymam, quæ temere ſe oppoſuerat in iudicio recuperationis pretij exburſati, hodie vero cauſa deuoluta ad Rotam cum clauſula ſi quid exequendum. Dubitatur an aliquid exequendum. Et quo ad coniuges Domini reſoluerunt, relaxandum eſſe mandatum pro Scutis 112. cum habeat tres ſententias in ea parte conformes, quæ faciunt rem iudicatam, & ſunt exequendæ, tum ex diſpoſitione iuris communis. Clem. vt calumnijs, de ſent. & re iud. Dec. conſ.285. num.1. Couarr. pract. quæſt. c.25. num.1. tum iure municipali Vrbis. cap.178. lib.1. hoc ipſum admittente ſi fuerint etiam duæ inter ciues tantum.

2 Neque executionem prędictam viſum eſt poſſe retardari ex petitione reſtitutionis in integrum per eoſdem coniuges cum ſuperuenerit nedum poſt petitam, ſed cœptam executionem, quæ non ſufficit. Put. deciſ.285. numero ſecũdo. libro ſecundo. cenſetur enim petita eo caſu ad impediendam executionem, & ſic incidenter, non autem principaliter contra rem iudicatam, quæ non retardat, tanquam requirens altiorem indaginem, vt declarat Rip. in l.4. §. condemnatum. numero 30. ff. de re iudicat. Sequitur Couarru. pract. quæſt. cap.25. numero ſeptimo. & pluties tenuit Rota ſignanter in vna Reatina. Caſtren. inter impreſſas. 346. numero ſexto. parte prima. & in Burgen. præeminentiarum. 3. Iunij 1605. coram Reuer. Patre Domino Manzanedo, in quibus aliæ allegantur.

3 Nec dubitarunt Domini de validitate, & iuſtitia ſentẽtiarum. Subhaſtatio enim facta ad fauorem Parmeni-

menidis declarata fuit nulla, & quando titulus reducitur ad nou titulum priores obligationes non extinguuntur, & coniuges primæuas eorum actiones contra Hieronymum retinent integras.l.ſi quis ante.§.ſi quis conduxerit.ff.de acquirend.poſſeſſ. vbi Iaſ. poſt alios,numero 13.Hieronym.Gabriel.conſilio 36.numero 66.volumine primo.Surd.deciſ.51. numer.19. & 20. Et ideo cum pretium remaneat penes coniuges ſine cauſa,merito poteſt per Parmenidem repeti, tum condictione indebiti, tum ex æquitate legis, ſi & me,& Titium. ff. ſi cert. petat. licet ad eos auctore Iudice tale pretium peruenerit. Natt.conſilio 532.numero 12.

4 Non obſtat, quod creditor, qui pro iure ſuo obtinet ſubhaſtare, & deliberare, non teneatur de euictione, ſed duntaxat docere ſe verum creditorem,& anteriorem fundum habere hypothecatum.l.1.& 2. C.cred.euict.pignor.uon deb.vbi Salicet. Neguzan. de pignor. parte ſexta. membro ptimo. numero 40. Rota in Romana Vineæ,inter impreſſas.281. numero 33.par.2.

5 Fuerunt enim datæ plures reſponſiones, & primo prædicta procedere,quando ſubhaſtatio remanet valida, & res ſubhaſtata euincitur a tertio,quo caſu datur vtilis actio re euicta, ſecus cum nulla declaratur, quia ex ea non poteſt dari actio vtilis propter reſolutionem contractus.Gabr.d.conſil.36.num.66.lib.1. Surd.deciſ.51.num.20.

6 Secundo non etiam procedere diſpoſitionem dictę l. primę.& secundę. quando ille, qui vendidit, vt creditor,docere non poteſt,ſe eſſe creditorem.text.& gloſſ in dicta l.prima.Salicet.in l. reſcriptum. §.1. ff. de diſtract.pignor. Idem Neguz. d. membro primo. numero 40.verſic.& primo fallit.Bald conſil.227. in primo libro. Tales enim fuerunt coniuges prædicti, qui pro ſorte principali non poterant dici creditores Hieronymæ, quæ ex forma Bullæ Sanctiſſimæ memoriæ Pij V.de cenſibus, non adſtringitur ad reſtitutionem ſortis principalis.

7 Omiſſionem autem intimationis moleſtiarum nõ etiam præiudicare Parmenidi fuit dictum, quia non erat quæſtio ſuper euictione,ſed ſuper nullitate, quã venditor præuidere debuerat ad ſuſtinendum proprium coutractum.

8 Demum ceſſat exceptio compenſationis cum fructibus ex vinea perceptis per eundem Parmenidem, quia quidquid ſit reſpectu Hieronymæ pendet iudicium, coram Reuer. P. Domino Caualerio ſuper eorundem liquidatione, qua pendente non admittitur compenſatio l.final. C. de compenſat. Pariſ.conſilio 121.numero 22. & ſequentib. volumine primo. Ludouic.deciſ. Peruſ.15. numero 15. Surd. dicta deciſ. 184. numero ſexto. reſpectu autem ipſorum coniugum non intrat,cum non ſint creditores fructuum. l. ſi conſtat. C. de compenſ. ita vt ſpoliator ex alia cauſa,& contra aliam perſonam non videatur prohibendus interim agere.c.cum dilectus.de ordin.cognit.& l.fi.C.eod.tit.vbi Salicet.nu.1.& 3.

9 Quo vero ad Hieronymam reſpectu expenſarum cum habeat ſententias contra ſe,quæ fecerunt tranſitum in iudicatum,viſum eſt Dominis exequutionem non eſſe retardandam, temere enim ſe obtulit liti, & cauſæ in qua nullum ius,aut intereſſe prætendere poterat. Nec exceptio ſuper exceſſiuitate quidquam obſtare videtur,cum ab ea non fuerit appellatum,ita vt illi acquieuiſſe credendum ſit, l. ab eo.C.quomodo, & quando iudex.c.ſolicitudinem.cap.cum ſit.de appel.Et ita fuit reſolutum,&c.

REVER. P. D. PAMPHILIO.

Mediolanen. Decimarum Sancti Iuliani.
Veneris 13.Ianuarij 1612.

ARGVMENTVM.

Decimę debentur Eccleſię parochiali,intra cuius fines fructus colliguntur. Quomodo ius exigendi decimas probetur,& quomodo etiam probetur,Eccleſiam eſſe parochialem.

SVMMARIVM.

Priuatio præſupponit habitum.num.1.

Eccleſiam eſſe parochialem probatur ex viſitatione Epiſcopi illam enunciantis talem eſſe.num.2.

Teſtes inter alios examinati, & mortui, cum repeti non poſſint faciunt ſemiplenam probationem. numero 2.

Enunciatiuæ orationes in inſtrumentis repertæ etiam nõ antiquæ faciunt magnam præſumptionem.num.3.

Decimæ debẽtur Eccleſiæ parochiali intra cuius fines colliguntur.num.4.

Decimæ quod debeantur a laicis, probatur per quaſi poſſeſſionem exactionis earum ex inſtrumentis, ac depoſitionibus teſtium.num.5.

DECISIO CCCLXXI.

1 PRo Informante nempe conſtare decimas locorum de Rancate, & Cliueſio ante diſmembrationem anni 1578. ſpectaſſe ad Eccleſiam, & Canonicos Sancti Iuliani in ſtrata Laudenſi. Nã quod ante huiuſmodi diſmembrationem Eccleſia Sãcti Iuliani eſſet Parochialis, & loca prædicta eſſent ſub illius cura, & intra eius limites Parochiales probatur ex inſtrumento ipſius diſmembrationis, non ſolum quia in eo ita narratur, ſed etiam quia ab ea dicta loca diſmembrantur, quæ diſmembratio fieri non potuiſſet, ſi loca huiuſmodi prius non fuiſſent de cura, & limitibus Parochialibus ipſius Eccleſiæ Sancti Iuliani,cum priuatio præſupponat habitum.l.decem. ff.de verbor.obligat. c.ad diſtribuen. de deſponſ.impuber.

Digitized by Google

puber. cum ſimilibus. & fuit dictum in Mediolanen. Bonorum. 18. Aprilis 1603. coram R.P.D. meo Ludouiſio, & ſæpe alias.

2 Quod vlterius comprobatur ex viſitatione facta de anno 1566. a delegato Sancti Caroli Mediolanen. Archiepiſcopi de dicta Eccleſia Sancti Iuliani, in qua ipſa enunciatur Parochialis, & caput Plebis, & inter loca eius curæ ſubiecta enunciantur Eccleſia Sanctæ Mariæ de Rancate, & Cliueſium, cui viſitationi multum eſt tribuendum, vt fuit dictum in Toletana primitiarum 22. Aprilis 1581. coram bo. mem. Cardinal. le Seraphino, ac etiam ex teſtibus examinatis de anno 1513. qui licet fuerint inter alios examinati, tamen cum ſint mortui, & repeti non poſſint, faciunt ſemiplenam probationem. Bart. in l. admonendi. numero 45. & ibi communiter ceteri Scribentes. ff. de iureiur. Caputaq. deciſ. 49. num. 3. par. 3.

3 Nec non ex enunciatiuis plurium inſtrumẽtorum, in quibus dicta Eccleſia Sancti Iuliani enunciatur curata, & intra limites ſuæ Curæ, & parochiæ habere loca Cliueſij, & Rancati, quæ enunciatiuæ magnam faciunt præſumptionem, licet non ſint antiquæ. Petr. de Bella. in l. cum aliquis. in fin. verſic. dixerunt quidam, & Caſtr. num. 6. C. de iure deliber. Florian. de S. Petro in l... in finalibus. nu. 2. ff. fin. regundor. & fuit dictum in Maceraten. hæreditatis 13. Februar. 1609. coram R.P.D. meo Manzanedo.

4 Hinc ſequitur, quod ad ipſam Eccleſiam Sancti Iuliani, & eius Canonicos ante eandem diſmembrationem ſpectabant Decimæ dictorum locorum, cum notiſſimum ſit Decimas deberi Eccleſiæ Parochiali intra cuius fines colliguntur. c. fin. de paroch. c. cum cõtingat. & ibi gloſ. verb. de iure. de decim. gloſ. in c. ad Apoſtolicæ. §. non eritis. verb. conſuetudo. & in cap. cum ſint homines. & ibidem Doct. communiter eod. tit. c. ad decimas. de reſtit. ſpol. lib. 6. & fuit ſæpiſſime deciſum in Rota, & ſignanter in Braccaren. Decimarum. 3. Iunij 1594. & 19. Ianuarij 1601. coram bonæ mem. Cardinali Pamphilio.

5 Et cum iſta iuris communis diſpoſitione concurrit etiam longiſſima quaſi poſſeſſio Eccleſiæ prædictæ, & Canonicorum percipientium decimas in dictis locis nomine Canonicalium præbendarum, vt patet ex pluribus inſtrumentis diuiſionum, & aſſignationum, de quibus in Summario Domini Ioannis Mariæ. numero 5. 6. & 11. nec non ex inſtrumentis Canonicorum, & exactionum decimarum eorundem locorum in eodem Summario. num. 7. 8. 12. & 13. ac ex depoſitionibus teſtium pro parte Ioannis Mariæ datis, quæ videtur ſufficiens ad oſtendendum decimas prædictas eſſe prædictæ Eccleſiæ, & Canonicis debitas, cum non agatur contra Rectorem, aut alium decimas ſibi deberi prætendentem, ſed contra Laicos, vt illas ſoluant, vt fuit reſolutum in illa Nouarien. Decimarum 16. Ianuarij 1604. coram Illuſtriſſimo Lancellotto.

REVERENDISS. P. DOMINO DAMASCENO.

Romana Palatij de Comitibus. Lunæ 16. Ianuarij 1612.

ARGVMENTVM.

Vendere cogi non poteſt quis domum ſuam pro ampliatione Eccleſię, ſeu Monaſterij.

SVMMARIVM.

Vendi domũ ſuam cogi non poteſt ab Eccleſia, ſeu Monaſterio volente Eccleſiam, ſeu Monaſterium ampliare. nu. 1. & ſeqq. per tot.

Vendere rem ſuam regulariter nemo cogi poteſt. nu. 2.

Officium iudicis in exorbitantibus a regulis iuris ſtricte, & cum magna æquitate interpretandum eſt. nu. 2.

Vendere quis cogi poteſt fundum a vicino, vt ex eo ſibi iter detur ad ſepulchrum, quod habet, quod quando verum ſit. num. 2. & omnibus ſeqq.

Ius tertij facilius tollitur in parte, quam in totum. numero 3.

Nobilitas familiarum multum probatur ex antiquis habitationibus. num. 4. & ſeq.

Tutor etiam iuſto pretio non poteſt vendere paternam pupilli domum pro ſoluendo ære alieno ipſius pupilli. numero 5.

Res dicitur magis, vel minus præiudicialis ex qualitate perſonæ, vel familia. num. 6.

DECISIO CCCLXXII.

1 Moniales Sanctæ Catherinæ de Senis egentes ampliatione Monaſterij prætendebant poſſe cogere D. Ducem Camillum de Comitibus habentem Palatium contiguum, in quo etiã inhabitat, ad illud ſibi vendendum. Fundamentũ prætenſionis erat in l. ſi quis ſepulchrũ. ff. de relig. & ſumpt. fun. quæ lex licet loquatur de ſepulchro, & via ad illud, ex identitate, & maioritate rationis habet locũ in Eccleſijs, & Monaſterijs, & illorum neceſſaria ampliatione, vt poſt Iaſ. in l. 2. nu. 4. ff. ſol. matr. Florian. in d. l. ſi quis ſepulchrum. nu. 1. Socin. in reg. vendere rem ſuam. nu. 8. & 9. Cępoll. de ſeruit. vrban. præd. c. 82. nu. 5. Afflict. in procem. Conſtit. Neapolit. q. 3. n. 10. Grammat deciſ. 75. num. 1. & 2. Vinc. de Franch. deciſ. 223. nu. 5. & 6. tenuit Rota in cauſa Neapolitana Monaſterij 29. Aprilis 1602. coram Illuſtriſſimo Card. Lancellotto, & in cauſa Romana Deuolutionis domus 29. Febr. 1608. coram R.P.D. Manzanedo.

2 Verũ in ꝓpoſito caſu Rota cẽſuit, Ducẽ minime eſſe cogẽdũ. Et ꝓ reſolutione fuit in primis conſideratũ remediũ d. l. eſſe multũ extraordinariũ, vt adnotarunt gl. ibi, in ver. ſed extra, & alij Scribẽtes, etenim regula

 riter

riter nemo cogit vẽdere. l. inuitũ. & l. dudũ. C. de cõtr. empt. cũ cõcor. Vnde prædicta l. ſi quis ſepulchrũ. minime dedit actionem, ſed officij Iudicis implorationem, vt patet ex dicta lege, in verſ. non tamen. Illud autem in exorbitantibus a regulis iuris, & quæ iudicis officio veniunt expedienda, iure cautum reperitur, vt ſtricte, & cum magna æquitate procedatur, iuxta tradita per Bald. in l. 2. num. 10. verſ. & ideo. C. de reſcind vendit. & in l. fin. §. ſed cum. nu. 1. C. de pact. Anan. in c. 2. in fin. Felin. col. 2. verſic. ſed iudex. Abb. num. 8. de offic. iud. Bart. in l. cum poſtulaſſem. num. 1. Angel. in princ. ff. de damn. infect. late Alban. in lucubr. ad Bart. ſuper l. 1. nume. 8. & ibi Iaſ. pariter. numero 8. ff. de iuriſdict. omn. iud. Idem Iaſ. in §. ſuper eſt. num. 64. & ſeq. Inſtit. de actio. Angel. Aret. in §. actio. num. 5. Inſtit. cod. tit. Alex. conſ. 7. nu. 10. & ſeq. lib. 2. Signorol. conſ. 100. num. 13. ad fin. Surd. tract. de alim. q. 1. tit. 3. num. 17. præcipue dum agit Eccleſia, quæ eſt cultrix iuſtitiæ, & mater æquitatis. c. vnico. verſ. ſed diuerſum. de alien. feud. Anchar. conſilio 49. num. 4. verſic. quinto dicit. Roman. conſ. 298 numero 2. in fin. Dec. conſ. 281. num. 4. Neuizan. conſilio 11. num. 11. Menoch. conſ. 322. numero 52. Surd. conſilio 222. nume. 22. & deciſ. 110. in fin. quam diſcretionem reducendo materiam ad iudicis arbitriũ in iſtis terminis commendat Couar. var. reſol. libro 3. c. 14. in fin.

3 In arbitrando autem, & proprium officium in propoſita facti ſpecie impartiendo iudex illud ante omnia proſpicere debet, ne vicinus, qui cogitur vendere magnum patiatur detrimentum, vt ſunt verba, text. in d. l. ſi quis ſepulchrum. in verſ. præſes etiam. & notarunt ibi Alberic. num. 2. Florian. num. 4. Couarr. d. c. 14. in fin. & ante illos. Gloſſ. in l. reſcripta. verb. non lædat in fin. C. de precib. imper. offer. Quod quidem magnum detrimentum debet intelligi de illo, quod contigit ſoluto iuſto pretio, nam quod vicinus non lædatur in pretio fuiſſet diſpoſitio ſuper indubitabili, & circa illud lex iam prouiderat ibi: Præſes compellere debet iuſto pretio iter ei præſtari. Sicut etiam nõ videbatur ſubſiſtere intellectus, quod ſcilicet lex habuerit rationem magni detrimenti vicini circa modũ exequendi, vt namque detur via ſepulchro, per eam partem fundi, quæ ſit cum minori diſpendio vicini, vt colligitur ex textu ibi de opportunitate loci, &c. non autem voluerit, quod ſub prætextu detrimenti vicini ſepulchrum careat via, & inde Eccleſia, ſiue Monaſterium neceſſaria ampliatione, nam pro reſponſione dicebatur, quod ſi lex habuit rationem magni detrimẽti vicini circa partem fundi, ergo multo magis circa totum, quia facilius tollitur ius tertij in parte, quam in totum. l. binas. ff. de ſeruit. vrban. præd. Calder. conſilio 2. de arbitr. Alex. conſil. 134. nume 33. & 41. in fin. lib. 6. Felin in c. quæ in Eccleſiarum nume. 19. de conſtit. Cagnol. in l. iura ſanguinis. numero 19. ff. de regul. iur. Rot. deciſ. 1. de conſuet. in nou. Surd. deciſ. 30. num 25. & 26.

4 In propoſito vero caſu Domini arbitrati ſunt, Ducem ſi compelleretur vendere, fuiſſe paſſurum nimis magnum detrimentum, quia vt notum eſt, familia de Comitibus eſt de nobilioribus Italiæ, propter multos Pontifices maximos, S.R.E. Cardinales, & alios inſignes viros, quos habuit, de quibus ſunt plenæ hiſtoriæ, & Palatium, de quo agitur, eſt illorum antiqua habitatio, & præ ſe fert magnam antiquitatem, & nobilitatem, maxime propter inſigne ædificium Turris militiarum, quæ cum illo incorporata exiſtit, & de præſenti a prædicto Duce poſſidetur, vnde negari nõ poteſt, quin ſi familia de Comitibus tali habitatione priuaretur, non eſſet paſſura maximum damnũ, quia huiuſmodi antiquæ habitationes multum conferunt ad honorem familiarum, & ad conſeruandam earum nobilitatem, vt patet ex traditis per Tiraq. de nobilit. c. 37. num. 23. Ottalor. de Nobilit. c. 4. num. 8. cum duobus ſeqq. par. 2. Garz. pariter de nobilit. gloſſ. 18. num. 28. cum ſeq.

5 Et videmus in ſimili, quod ſi tutor etiam iuſto pretio, & ad diſſoluendum æs alienum pupilli vendat ipſius domum paternam, pupillus dicitur læſus. l. lex, quæ tutores, verſic. nec domum, & ibi Salicet. verſic. item not. C. de adminiſtr. tut. Alex. conſil. 67. num. 3. lib. 5. Socin. iun. conſil. 45. numero 8. lib. 4. Dec. conſ. 403. nume. 22. verſ. primo quia domus. Natt. conſilio 162. num. 10. Tiraq. de retract. in præfatione. nu. 34. & ob id ſola prohibitio alienationis de ſimilibus domibus ſufficit, abſque veſtimento alterius rationis, de quo per gloſſ. in l. quoties ab omnibus. C. de fideicom. vbi Bald. num. 8. cum alijs per Petr. de fideicom. q. 1. num. 85. & ſeq. & circa ſimiles domos ſemper præſumitur affectio, & deſiderium conſeruationis. Tiraquel. tract de nobilit. c. 37. nu. 23. Et in terminis minus fortibus, nempe de Vinea adeſt exemplum lib. 3. Regum c. 21. vbi Nabot ne priuaretur Vinea paterna (ibi propitius ſit mihi Dominus, ne dem hæreditatem patrum meorum tibi) elegit diſplicere Achab Regi ſuo eam depoſcenti pro vſu proprio, & offerenti vineam meliorem in alio loco. Achab vero Rex minimè cenſuit poſſe illum iure regio cogere, ſed vt vineã haberet, confugit ad calumnias contra Nabot, procurando illius iniuſtam mortem.

6 Nec mouit Dominos, quod ſecundum iſtum intellectum l. ſi quis ſepulchrum. & priuilegium Eccleſiarum in hac materia multum reſtringeretur, quia vt plurimum, maxime in partibus, domus contiguæ Eccleſijs, & Monaſterijs erant antiquæ ipſorum habitãtium, & plerumque etiam Nobilium, quia Domini non intendebant pro nunc firmare, quod quælibet familia nobilis poſſit euitare diſpoſitionem. l. ſi quis ſepulchrum, ſed concurrente inſigni, & extraordinaria nobilitate, qualitate ædificij, & alijs, de quibus infra, etenim ex qualitate perſonæ, vel familiæ eadem res dicitur magis, vel minus præiudicialis ad l. nouerint. cum ibi not. per Salic. num. 1. & alios. C. vt intra certum temp. §. atrox, vbi Aret. in princip. Inſt. de iniur. Gloſſ. in c. 1. verb. officio, & ibi Abb. in fin. de cler. venat. Bal. conſ. 116. nu. 2. li. 3. Imol. in c. cũ quidã. n. 4.

Felin.

Felin.nu.5.de iureiuran. Tiraq.tract.de pœnis.cauſa 31.nu.28.& ſeq.

7 Altera circũſtantia põderată per Dominos fuit, q: iſtæ Moniales habent ab alio latere multa ædificia priuata, cum quibus poſſunt ampliare eorum Monaſterium, & licet aſſerant illa non eſſe ſibi ita opportuna, ſicut Palatium de Comitibus; & quod regulariter ſit in electione Eccleſiæ, vel Monaſterij conuertere ſe ad partem ſibi beneuiſam, alias quilibet Vicinus poſſet dicere, Eccleſia conuerte te ad alium vicinum, & ſic priuilegium redderetur cluſorium, attamen in propoſito caſu Domini arbitrati ſunt, æquitatem velle, vt Moniales cum aliquo eorum incõmodo potius ſe conuertant ad illas priuatas domos, quam quod expellatur familia tantæ nobilitatis ab antiqua habitatione, quicquid dicendum foret ſi aliter non poſſet conſuli indigentiæ Monaſterij.

8 Fuit etiam per Dominos conſideratum, quod iſtæ Moniales ſunt per multa ſæcula poſteriores in hoc loco familiæ de Comitibus, quod in ſimili fuit deductum in prædicta Neapolitana, coram Illuſtriſſimo Lancellotto die 28. Nouembris 1601. & 29. Aprilis 1602. vnde ante acceſſum debuerunt cauere, an locus eſſet capax, alias ſi iſta materia ita indiſtincte practicaretur, daretur occaſio fraudibus, ſi quidem poſſent iſti agentes pro locis pijs, qui aliquando habent proprios affectus, emere domunculam prope aliquam bonam familiam, & in continenti velle retrahere illius habitationem, quod certe eſſet nimis durum. Vnde omnibus ſimul iunctis, & nullum caput ſingulariter pro ſufficienti approbando, fuit concluſum, Ducem de Comitibus in hoc caſu minime eſſe cogendum vẽdere propriam habitationem Monialibus.

R. P. D. PIROVANO.

Anconitana Pecuniaria. Lunæ 23. Ianuarij 1612.

ARGVMENTVM.

Procurator ad ſoluendum non cenſetur conſtitutus ad ſoluendum indebitum, niſi de pecunia ſui principalis bona fide debitum prima facie verũ ſoluerit. Reliqua ſumas ex Summarijs.

SVMMARIVM.

Procurator ad ſoluendum non cenſetur conſtitutus ad ſoluendum indebitum. numero 2. Declara, vt numero 1. & 3.

Fideiuſſor ſoluens pro debitore principali releuandus eſt indemnis, non ſolum de eo, quod ſoluit, ſed etiam de fructibus cenſus, quem accepit pro ſolutione debiti. numero 2.

Acquirere alteri, & non ſibi prohibitum non eſt, ne dum tacite, ſed etiam expreſſis verbis. num. 4.

Obligatio Cameralis habet exequutionem paratam, & non impeditur exceptionibus controuerſis, & inefficacibus. num. 5.

Solutio ſemper cenſetur facta pro debito priori, grauiori, & odioſo, & ſic pro fructibus, & vſuris. numero 5.

Creditor non poteſt cogi ad recipiendum ſuum debitum minutatim, & non integrum. num. 6.

Mandatum ſpeciale requiritur ad extinguendum cẽſum. num. 6. & 7.

DECISIO CCCLXXIII.

1 Apparet ex inſtrumentis, & literis D. Barbadori, ac calculo Puteobonelli, de credito originali Thomæ Paucſij, dum Dominicus pater eius pro Barbadoro occaſione fideiuſſionis ſoluit Ruſpolis in vna partita Scuta 378.845. & in alia Caſtellis Scuta 375. & pro expenſis litis, ac brachio ſæculari Scuta 76. pro quibus ſummis idem Dominicus de voluntate, & mãdato Barbadori ſibi ſatisfecit ſumendo ad cambium pro computo eiuſdem Pernicæ Scuta 378.45. & alia 188. & demum compenſando Scuta 317. exacta in pluribus parcellis nomine, & de effectibus ipſius Barbadori. Prædictæ autem duæ parcellæ Scutorum 378.45. & 188. cum ab anno 1592. vſque ad annum 1596. ſtetiſſent ſuper cambijs, inde auctum fecit debitum, cuius occaſionẽ Thomas Paucſius cum mandato ſpeciali cenſum perpetuum Scutorum 45. impoſuit ſuper bonis eiuſdem Barbadori, & illum vendidit Angelo Bonarello pro pretio Scutorum 500. quæ fuerunt poſtea ſoluta Pernicæ pro extinctione cambiorum. Vnde cum a die Conſtitutionis cenſus, vſque in tempus præſens ſuſtinuerit Thomas onus ſoluendi cenſum præcedente promiſſione Barbadori de conſeruando illum indemnem, & cum obligatione Camerali, merito fuit firmatum in hac cauſa ſub die 7. Februarij 1611. mandatum eſſe relaxandum pro fructibus cenſus, & pro liberatione fideiuſſionis. Et cum hodie dubium ſuper eiſdem proponeretur, quo ad eundem cenſum Scutorum 500. Domini ſteterunt in deciſis ex prædictis, & alijs rationibus, in deciſione conſideratis.

2 Quibus non obſtat, quod Thomas ad effectum agendi contra Barbadorum teneatur probare ſubſiſtentiam cambiorum, pro quibus extinguendis verſæ ſunt pecuniæ ex conſtitutione cenſus retractæ, alias ceſſare debeat actio procuratori, tam pro repetitione, fructuum cenſus, quam pro liberatione fideiuſſionis, ex quo non videtur conſtitutus procurator a Domino ad ſoluendum indebitum. l. ſi procurator. ff. de condictio. indebit. Vbi Bartol. notat. numero ſecundo. l. tutor. la ſeconda. §. in ſoluendis. ff. de adminiſtrat. tutor. Nam fuit reſponſum, Thomam non egiſſe contra Barbadorum, tanquam creditore pecuniarum, eius nomine ſolutarum Pernicæ, ſed vigore promiſſionis indemnitatis ſibi factæ, pro qua

eſt releuandus ab omni damno, & conſequenter redintegrandus de fructibus cenſus per eum huc vſque ſolutis. Bal.& Salicet.in l.2.C.de ſent. quæ ſine cert. quant.Surd.conſ.150.num.4.vol.1.

3 Nec indebiti periculum, quatenus vigore mandati generalis ſoluiſſet eam ſummam Pernicę, in cauſam debiti non ſubſiſtentis, pertinet ad Thomam, qui de pecunia Domini,& bona fide debitum prima facie verum ſoluit. Bartol.in l.ſi procurator. limitando illum textum,ff.de condict.indebiti. quem ſequuntur Bal. & Angel.ibid. & Fulgoſ. & Alex.dixerũt opinionem Bart.eſſe veram. Bona autem fides,& debitum prima facie verum colligitur ex eo,quod pecuniæ fuerũt acceptæ ad cambium pro computo Barbadori, & de eius mandato,vltra quod dantur literæ in Summario, ex quibus colligitur ſcientia eiuſdem Barbadori de extinctione cambiorum ex pretio conſtituti cenſus.

4 Neque Dominis placuerunt, quæ obijciebantur circa ſimulationem perſonæ Thomæ mandatarij, ac Bonarelli,cui cenſus erat vendendus,quia cenſus vere reperitur venditus Bonarello, & in hac parte fuit ſeruata forma mandati, ſed quod Bonarellus magis emeret cenſum nomine proprio, & de pecunijs proprijs, quam ipſius Thomæ hoc nõ pertinet ad cauſam ſimulationis,quia nõ videtur prohibitum, quod quis alteri,& non ſibi acquirat.l.1.C. ſi quis alteri, vel ſibi,& ne dum tacite, ſed expreſſis verbis hoc videtur licere, vt tradit Surd. poſt multos quos allegat deciſ. 226.in princ.& 325.per totam,maxime, vbi non verſatur præiudicium alicuius. Dec.conſ.543.nume.19. verſ.& ſupradicta. Prout appropriatio cenſus Thomæ Barbadoro non præiudicauit, cui dumtaxat præcipuum fuit recipere pretium pro extinguendis cambijs. Nec etiam obſtat,quod Dominicus habuerit diuerſas pecuniarum ſummas Barbadori, cum quibus potuerit extinguere cenſum, quia viſæ fuerunt Dominis controuerſæ, & conſequenter inefficaces ad impediendam obligationem Cameralem, habentem executionem paratam,Galeſ.ad form.Camer.oblig.par. 1.q.2.num.9.& ſequentib.

5 Non obſtat remiſſio Scutorum 300. quæ dicitur non eſſe controuerſa, & per quam prætenditur cenſum Scutorum 300. ſaltem ad ratam fuiſſe extinctũ. Quia etſi Scuta 300. peruenerint ad manus Thomæ, vt firmatur in calculo,& apparet ex bancarijs parcellis,quæ dantur in Summarijs Barbadori,nume.12.In cauſam tamen cenſus non ceſſerunt,cum adhuc ſuper cambijs remanerent Scuta 225.& ex fructibus cenſus ceſſerat dies pro ſoluendis Scutis 113. cum quibus ſummis prius erat fienda compenſatio vti grauioribus,& odioſis per moram debitoris.l.1. C.de ſolut. l.in his.§.Imperator.eodem tit.l.ſi vſuras. C. de vſur. Surd.conſ.290.nume.61.vol.2.ac etiam vti ipſi Barbadoro vtilioribus reſpectiue ad cambiorum extinctionem magis,quam ad fructuum cenſum.Craſſ.cõſil.106.num.9.Menoc.conſ.121.nu 45.& in comm. de præſumpt.lib.3.præſumpt.136.nu.16.

6 Quinimmo nec cedere potuerunt, tum quia ſumma non erat æquiualens ad pretium cenſus, quo caſu emptor cogi non poterat ad recipiendam ſortem ſuam minutatim.Lup.de vſur.comm.2.§.2.num.71. Et fuit dictum in Romana Cenſus 29. Nouembris 1593. coram bo. mem. Cardinale Seraphino. Tum etiam,quia Thomas carebat mandato ad extinguendum cenſum,quod erat neceſſarium,ſicut ad recipiendam retrouenditionem, vt in his terminis firmauit Rota in cauſa Ariminen.Cenſus,1.Iulij 1588.coram bo.mem. Cardinale Seraphino.

7 Quod autem pertinet ad alium cenſum Scutorum 315. pro cuius fructibus pariter fuit dictum in deciſione eſſe relaxandum mandatum, quia ad eum conſtituendum Thomas non habebat mandatum, prout habuit pro altero Scutorum 500. Domini reſeruarũt particulariter videre, cum pendeat ab origine crediti Dominici occaſione pręſtitę fideiuſſionis, ad cuius releuationem, & indemnitatem ſe obligauerat Barbadorus. Et ita vtraque parte informante fuit reſolutum.

REVERENDISS. P. D. PEGNA DECANO.

Lucana Iuris patronatus. Lunæ 23. Ianuarij 1612.

ARGVMENTVM.

Quatuor concluſionibus magiſtraliter in hac deciſione explicatur, quando præſentatus a vero patrono pręferendus ſit pręſentato a patrono putatiuo, exiſtente ſcilicet in quaſi poſſeſſione pręſentandi.

SVMMARIVM.

Ius patronatus quando non reuocatur in dubium ad validitatem præſentationis, & ad effectum, vt præſentatus inſtituatur, tunc attenditur quaſi poſſeſſio, ita vt præſentatus ab exiſtente in quaſi poſſeſſione præſentandi inſtitui debeat. num.3.

Præſentatus a patrono putatiuo exiſtente in quaſi poſſeſſione præſentandi, ſi cum eo concurrat præſentatus a vero patrono, de cuius Iure patronatus legitime conſtat, vel per confeſſionem aduerſarij, vel per rem iudicatam, vel per publicum inſtrumentum, tunc in iſto concurſu præferendus eſt præſentatus a vero patrono. numero 4.

Ius patronatus ad effectum, vt præſentatus a veris patronis præſentato a putatiuis præferatur ad hoc, vt conſtare dicatur ſufficit de eo conſtare publicum inſtrumentum, etiam quod non adſit confeſſio partis, vel res iudicata. num 6.

Ius patronatus vbi iudici legitime conſtat a vero patrono præſentatus præferri debet præſentato ab exiſtente

in

Digitized by Google

in poſſeſſione præſentandi, abſque eo quod probetur de nõ iure exiſtentium in poſſeſſione. num. 7.

DECISIO CCCLXXIV.

1 DIe 22. Martij 1610. fuerat in hac cauſa deci
ſum ad fauorem Lælij Guidiccionij, qui ad
hoc altare fuerat præſentatus ab operario
vero, & indubitato patrono, ex fundatione, & dota-
tione, non obſtante, quod a Montecatinis, & Balthaſ
ſarijs, & ab operario Eccleſiæ SS. Paulini, & Donati
de Luca, exiſtente in quaſi poſſeſſione præſentandi,
Thomas de Montecatinis fuerat præſentatus, ex eo
potiſſimum, quod Lælius ratione proprietatis vide-
batur præferendus, nam operarius, qui illum præſen-
tauerat, fuerat repertus verus patronus.
Ceterum, quia in fine deciſionis reſeruaueram ma
2 turius diſcutiendum hunc articulum, ex quo doctri-
na Panormitani in c. conſultationibus. num. 9. de Iu-
re patron. dicentis, quod ſi ante inſtitutionem conſti
terit de proprietate, tunc verus patronus eſt præferen
dus, ex quo proprietas abſorbet cauſam poſſeſſionis.
c. cum dilectus. de cauſ. poſſeſſ. & propriet. non vide-
tur procedere ſimpliciter, & indiſtincte, ſed requiri-
tur ſuper proprietate, vel partis confeſſio, vel res iudi-
cata: quia non poteſt dici conſtare de non iure, quã-
diu de eo doceri poteſt, ideo ſuper hoc articulo, qui
omnino viſus fuerat Dominis matura diſcuſſione di-
gnus, cauſa fuit ſæpe propoſita, videlicet die 29. Apri
lis, & die 27. Iunij 1611. & tunc propter diſſidentes
Dominorum ſententias non potuit capi aliqua reſo-
lutio, quam tandem in hac propoſitione ceperunt, in
deciſis perſiſtentes, & totam hanc materiam dilucidã
tes per infraſcriptas concluſiones.
3 Prima fuit, quando Ius patronatus non reuocatur
in dubium, ad validitatem præſentationis, & ad effe-
ctum, vt præſentatus inſtituatur, attenditur quaſi poſ
ſeſſio, ita vt præſentatus ab exiſtente in quaſi poſſeſ-
ſione præſentandi debeat inſtitui, nec ſemel Canoni-
ce inſtitutus eſt amouendus. c. conſultationibus. de
Iure patron. c. querelam. de elect. & vtrobique notant
Canoniſtæ, & Calderinus conſ. 23. incip. an ſi Papa.
nu. 1. de præben. Oldrad. conſ. 312. incip. thema quæ-
ſtionis tale eſt. nu. 2. & fuit ſæpiſſime in Rota firma-
tum. Et ad hanc concluſionem firmius ſtabiliendam
pertinebant fere omnia deducta pro Montecatinis.
4 Secunda concluſio fuit, quod quando cum præſen
tato a patronis putatiuis, videlicet exiſtentibus in poſ
ſeſſione præſentandi concurrit alius præſentatus a ve
ro patrono, de cuius Iure patronatus legitime cõſtat,
vel per confeſſionem aduerſarij, vel per rem iudicatã,
vel per publicum inſtrumentum, tunc in concurſu
præferendus eſt præſentatus a vero patrono. Panor-
mitanus in d. c. conſultationibus. num. 9. de Iure pa-
tron. Antonius de Butr. in c. ex literis. num. 8. eodem
titulo. Ripa in c. cum Eccleſ. nume. 130. de cauſ. poſ-
ſeſſ. & propriet. Decius conſ. 127. incip. plura dubia.
num. 1. & conſ. 149. incip. in cauſa Iuris patronatus.
nu. 2. Lambertinus, de Iure patron. lib. 2. par. 1. quæ-
ſtione 3. artic. 6. num. 4. & ſequen. & artic. 9. nume. 2.
Rocchus de Curte in verb. competens. quæſt. 19. nu.
45. Paulus de Cittadinis tract. de Iure patron. par. 6.
art. 3. num. 16. & hanc concluſionem tenuit etiam ſæ
pe Rota, & ſignanter in vna Imolen. Iuris patronatus
die 7. Iunij 1577. coram bonæ mem. Cantuccio, tunc
Rotæ Auditore. Et in cauſa Senen. Iuris patronatus
die 9. Ianuarij 1598. coram me, & in cauſa Romana
de Publicolis, die 21. Ianuarij 1600. coram bo. mem.
Don Andrea Cordoua, & in Meleuitana Iuris patro
nat. die 18. Aprilis 1608. coram R. P. D. Dionyſio de
Marcomont. vbi aliæ deciſiones Rotales recenſentur.
5 Hæc concluſio in hoc caſu veritate facti nitebatur,
quoniam de proprietate Iuris patronatus in perſona
Operarij, qui Lælium præſentauerat, conſtabat ex pu
blico inſtrumento teſtamenti fundationis, & dotatio
nis in forma probãte in actis exhibito, vnde patebat,
Franciſcum quondam Marci Parducij teſtatorem die
28. Octobris 1430. ordinaſſe, & mandaſſe, vt per Lau
rentiam eius matrem, & hæredem de bonis ipſius te-
ſtatoris in Eccleſia Sanctorum Antonij, & Paulini
erigeretur altare ſub inuocatione S. Antõnij, ad quod
erectum per operarios eiuſdem Eccleſiæ SS. Antonij,
& Paulini, perpetuo præſentaretur Sacerdos, qui Miſ
ſas celebraret. Notum eſt enim, publica inſtrumenta
authentica, & in forma probanti exiſtentia facere p-
bationem probatam. c. licet cauſam. vbi communiter
Canoniſtæ, de probat. Eiuſdem vero ordinationis ef-
fectuatio oſtendebatur ex multis, quæ ab Informan-
tibus pro Lælio deducebantur in facto, quæ cum veri
tate niterentur, non poterant in dubium reuocari.
6 Tertia concluſio fuit, vt de proprietate Iuris patro
natus conſtare dicatur ad effectum, vt præſentatus a
veris patronis præſentato a putatiuis præferatur, non
requiritur, vt de proprietate Iuris patronatus docea-
tur, vel per propriam aduerſarij confeſſionem, vel per
rem iudicatam tantum, cum & per publicum inſtru-
mentum de ea doceri poſſit. Doctores enim, & deci-
ſiones antiquiores Rotales ſupra in ſecunda conclu-
ſione allegati, non reſtrinxerunt probationem ad præ
dicta duo, videlicet ad confeſſionem, vel ad rem iudi-
catam, ſicut reſtrinxiſſe videtur bonæ memoriæ Car-
dinalis Seraphinus, tunc Rotæ Auditor in cauſa Va-
lentina Parochialis de Coſentina die 27. Ianuarij
1589. cum & per publicum teſtamenti inſtrumẽtum
de proprietate doceri poſſit, ſicut in caſu propoſito
clare fuit oſtenſum, Ius patronatus ſolius operarij ex
teſtamento fundatoris, niſi dicatur, Seraphinum præ-
dictæ deciſionis compilatorem non excluſiſſe alios
modos legitimos vere probãdi veritatem, & proprie-
tatem Iuris patronatus, nam conſultis Doctoribus al
legatis, videlicet Panormitano, Antonio de Butrio,
Franciſco de Ripa, Philippo Decio, Lambertino, Roc
cho de Curte, Paulo de Cittadinis apparebat, eos nõ
reſtringere probationem ad prædicta duo genera pro
bationum, quemadmodum neque antiqua Rota re-
ſtrinxit apud Ioannem Paulum Tholomæum deciſ.

47.incl. Poſtnanien. Parochialis. Tit. de Iure patron. cum ſimpliciter dixerit cum Doctoribus, quos allegauit, qđ præferatur præſentatus a veris patronis, quando conſtat de proprietate, tum quia proprietas abſorbet poſſeſſorium: tum quia veritas debet præferri opinioni, quod procedere cenſuit ibi Rota, etiamſi putatiuorum præſentantium voces eſſent plures, quam verorum patronorum: quia vincit ratio, quod petitoriũ abſorbet poſſeſſoriũ, ſicut nec reſtrinxit Rota in cauſa Imolen. Iuris patronatus coram Cantuccio die 7. Iunij 1577. neque in alijs deciſionibus, quas recẽſuit Dominus Dionyſius de Marcomont. in prędicta cauſa Meleuitana Iuris patronatus, & hæc opinio eo præſertim nomine videtur tenenda, quia non repetitur interdicta probatio, quæ poteſt fieri per publicum inſtrumentum.

7 Quarta concluſio fuit, cum de proprietate Iuris patronatus Iudici cõnſtiterit, ad effectum, vt præſentatus a veris patronis obtineat, non eſt amplius neceſſarium docere de non iure exiſtentium in poſſeſſione præſentandi. Panormitanus in dicto cap. conſultationibus, num. 9. de Iure patronat. Idem in cap. ex literis, num. 8. verſ. quandoque. vbi Antonius de Butr. num. 12. eodem tit. quia ſi iſto caſu inſtitueretur præſentatus ab habente ſolam poſſeſſionẽ, proprietarius ſpoliaretur, & priuaretur fructu ſui Iuris patronatus qđ nunquam recuperaret: nam ſine dubio cõtingere, poſſet, quod præmoreretur inſtituto, & nunquam alias præſentaret, vt prudenter conſiderauit gl. in c. ex literis. in verbo, vel antequam, verſ. nec obſtant contraria, vbi etiam Panormitanus, nume. 8. & 9. de Iure patron. licet ad aliud ferè propoſitum, & conſequenter non placuit Dominis doctrina Ripæ in dicto cap. cum Eccleſia. num. 130. de cau. poſſ. & propriet. ſuper doctrina Panormitani in d. cap. conſultationibus. de Iure patronatus.

8 Et ex prædictis fuit concluſum, quod cum operarius qui præſentauerat Lælium, docuerit de iure ſuo ex ſundatione, & dotatione Iuris patronatus, licet nõ docuerit de non iure præſentantis Thomam Montecatinum: nihilominus deberet obtinere, & ab Ordinario inſtitui, non expectato prius, vt videretur de futuro litis euentu ne damnum irreparabile vero patrono inſeratur.

9 Nec refert, quod hoc modo ſummarium poſſeſſorium deſtrueretur, & euerteretur diſpoſitio Sacri Canonis in dicto cap. conſultationibus. Quia fuit reſponſum, terminos huius poſſeſſorij eſſe diuerſos ab alijs terminis poſſeſſorij ordinarij ob rationes prædictas, & ſignanter propter damnum irreparabile, quod inferretur veris patronis, dum ſine culpa ſua ſui Iuris patronatus fructibus priuarentur, &c.

R. P. D. PIROVANO.

Bouonien. Vſusfructus. Veneris 27. Ianuarij 1611.

ARGVMENTVM.

Vſusfructus a teſtatore alicui relictus in omnibus ſuis bonis, an trahatur ad vſumfructum bonorum fideicommiſſariorum, & emphyteuticorum.

SVMMARIVM.

Teſtari nemo præſumitur de alienis bonis. nu. 2.

Vſusfructus omniũ bonorum, a teſtatore alicui relictus, non extenditur ad vſumfructum bonorum fideicommiſſariorum, & emphyteuticorum, quia talia bona non ſunt teſtatoris. num. 2. & ſeqq. niſi contrarium ſuadeatur ex coniectura ta teſtatoris voluntate. nu. 5.

Bona emphyteutica, & fideicommiſſaria non dicuntur eſſe propria teſtatoris. nu. 3.

Hæres inſtitutus in vſufructu cenſetur etiam inſtitutus in vſufructu bonorum emphyteuticorum eorum, ſcilicet, quæ ſunt acquiſita ab ipſo teſtatore libera ad transferendum in quemcumque voluerit, prout ſunt hæreditaria, ſecus autem in vſufructu bonorum emphyteuticorum, quæ non ſunt hæreditaria, ſed ex facto, & prouidentia; & quæ filius non cæpit a patre, ſed a concedente. num. 7.

Verba quantumcumque vniuerſalia, & generalia patiuntur exceptionem, ſecundum ſubiectam materiam, numero 8.

DECISIO CCCLXXV.

1 IOannes de Armis condito teſtamento inſtitutionem hæredum per formalia verba expreſſit. In omnibus autem ſuis mobilibus, immobilibus, allodialibus, emphyteuticis, liuellarijs, & precarijs, & alijs quibuſcunque rebus, iuribus, & actionibus inſtituit hæredes ſuos vniuerſales, & vſufructuarios tantum, D. Catherinam Mareſcottam eius teſtatoris vxorem, & Dominum Aurelium eius filium, æquis portionibus, interim vero durante vſufructu quo ad nudam proprietatem, inſtituit hæredem eundem Dom. Aurelium. Et dum prætenderet Domina Catherina medietatem vſusfructus ex omnibus indiſtincte bonis, fuit alias reſolutum coram bo. mem. Iuſto. 27. Ianuarij 1606. ſolum deberi vſumfructum D. Catherinæ deducto ære alieno in tota hæreditate, cuius æris alieni appellatione cum etiam poſſent contineri bona emphyteutica, & fideicommiſſaria, tanquam de, hæreditate teſtatoris, poſt illius mortem deducendã dubitaui, An D. Catherinæ debeatur, dimidia vſusfructus, etiam bonis fideicommiſſo ſubiectis, & emphyteuticis. Et Domini quo ad bona fideicommiſſaria negatiue reſponderunt, de emphyteuticis autem non deberi, quatenus fuerunt maiorum teſtatoris ex pacto, & prouidentia.

2 Ratio deciſionis fuit, quia cum nemo præſumatur

de

Digitized by Google

de alienis teſtari.gloſ.in l.conficiuntur.in verb.teſtatur.in fi.de iure codicillor.& in l.1.C.qui teſtam.fac.poſſ.Petra de fideic.q.8.nu.276.Ceph. conſ.516.nu.11.videtur dicendum, inſtitutionem quibuſcumque verbis factam eſſe reſtringendam ad id, quod erat teſtatoris,legantis,ita & inueſtiendo videtur ſolum reliquiſſe ius,quod habet.l.ſerui electione.§.ſi.de leg.1.l.quod in rerum.§...eod.tit.l.vxor patrui. C.de legat. Dec.conſ.454.nu.11.Couarr. pract.quæſtion. Surd. conſ.113.num.14.& deciſ.11.numero decimo,& deciſ.93.num.16.

3 Bona autem fideicommiſſaria, & emphyteuticalia,vti reſtitutioni ſubiecta poſt mortem fideicōmiſſarij,& emphyteotæ, non dicuntur eſſe propria ipſorum teſtantium.l.vnum ex familia.§.1.ff.de leg.2.l.ſi quis.ff.de manumiſſ.Surd.deciſ.93.nu.19.& 20. Reputantur enim,vt æs alienum, quod detrahi debet.l.irritum.C.ad leg.Falcid.Illuſtriſs.Mantic.de coniec.vlt.volun.lib.9.tit.6.nu.12.& conſequenter nō comprehenduntur in vniuerſali inſtitutione vſusfructus omnium bonorum, & hanc partem poſt Cephal. & Pariſ.bene probauit Illuſtriſs.Mantica d.lib.9. tit.6, nu.8.eandem firmarunt poſt alios, quos allegant Petra.de fideicom.quæſt.8.num.269.Menoch. in commun.de præſumpt.lib.4.præſumpt.142.numero 12. Surd.latiſſime conſ.354.nume.33.& ſeqq.vol.3. & deciſ.93.num.17.

4 Et quamuis non defuerint, qui contrarium ſenſerint,prout Alba.conſ.73.qui in hiſmet terminis conſulit.Crau.conſ.714.num.17.Ferr.conſ.119.nume.12.verſ.item quia teſtator.Corn.conſ.84.num.82.libro 2.Alciat.conſ 611.nume.1.ſecundum antiq. impreſſ.Ruin.conſ.150.num.12.lib.3.Socin.iun.conſi.68.num.14.vol.4.Ruin.conſ.114.nume.16.vol.2.& hanc opinionem ſequutus eſt. Marz. poſt alios, quos allegat in epit.fideicom.q.4.num.14.

5 Tamen placuit Dominis contraria opinio cum diſtinctione, niſi contraria voluntas teſtatoris, ſaltem ex probabilibus coniecturis probetur, quam etiam alias in hoc Sacro Auditorio fuiſſe ſequutam in cauſa Bononien. Spolij inter Gonzagam, & Pepulos, & in alia Bononien.Bonorum, refert idem Marz. dicto epitome,q.4.num.13. vbi fatetur, quamuis ſequatur contrariam, ſtandum eſſe iudicio Patrum Auditorū quidquid contrarium fuerit conſultum.

6 Nec dicatur,concluſionem verificari in emphyteuſi, quæ vel vna cum morte teſtatoris extinguitur, vel tranſit in tertium non hæredem,ſecus quando ad hæredem peruenit,ea ratione,quia de bonis hæredis,ſicuti de proprijs potuit teſtator diſponere,prout conſiderarunt Capra,conſ.146 nume.5.& ſeqq.& alij pro contraria opinione ſupra relati.Fuit enim dictū quæſtionem eſſe voluntatis,non autem poteſtatis,quę voluntas vel verbis expreſſis, vel ex probabilibus coniecturis debet probari, & eo caſu duntaxat debere intelligi diſpoſitum de re hæredis, quando particulariter diſponitur,ſecus ſi vniuerſaliter, quia vniuerſalis diſpoſitio ad res teſtatoris refertur,nō autem ad res hæredis.l.ſequens quæſtio.ff.de lega.2.& ſic præciſe declarant Alex.conſ.91.num.10.lib.1.Ceph.alleg.conſil.516.num.22.& 23.Peregr. d.art.6.nume.16. Ad replicationem autem, quod immo circa bona emphyteutica voluntas teſtatoris verbis expreſſis legitur, & quo ad bona fideicommiſſaria vrgent probabiles coniecturæ.

7 Fuit reſponſum, quod etſi teſtator inſtituendo Dominam Catherinam hæredem in medietate vſusfructus expreſſerit etiam bona emphyteutica, & eo caſu non videatur dubitandum quin vſusfructus de emphyteuticis debeatur. Paul.de Monte Pico in l.Titia cum teſtamento.§.cum Titia nuberet. num.28.ff.de leg.2.Surd.conſ.74.nume.71.& deciſ.11.nume.10. verſ.Doctores loquūtur.tamen quia, & ipſa bona emphyteutica ſunt duplicis generis, alia acquiſita ab ipſo teſtatore libera ad transferendum,prout hæreditaria,quæ etiam cadunt ſub generalia diſpoſitione. Menoch.conſ.129.num.11.& tenuit Rota in cauſa Bononien. de Bologn. coram bo. mem. Cardinali Seraphino, inter impreſſ.154.par.1. diuerſ.in quoſcumq; hæredes.Alia ex pacto,& prouidentia,quæ non capit filius a patre,ſed a concedente.Aret.conſil.53.col 2.num.1.verſ.ſed quamuis.Socin.iun.conſ.72.nu.61.vol.1.Ideo videtur dicendum,teſtatorem de proprijs emphyteuticis bonis,quę in eius poteſtate erant,non autē de ſubiectis reſtitutioni, voluiſſe diſponere propter pronomen,ſuis, quod videtur reſtringere diſpoſitionem ad bona, de quibus teſtator poteſt diſponere, & dominium habet,quando decedit.l.Quintus.§.argento.vbi Bart.& alij.ff.de aur.& arg.leg. Rolan.conſil.71.nume.28. vol.2.cum alijs alleg. per Surd. d.q.93.num.20.& conſ.354.num.19.& 20.vol.3.

8 Reſpectu autem bonorum fideicommiſſo ſubiectorum non dantur coniecturæ probabiles, ex quibus poſſit voluntas teſtatoris trahi ad bona fideicommiſſaria. Nam, & verba vniuerſalia in omnibus bonis, & verba generalia, & alijs quibuſcunque rebus patiuntur reſtitutionem ſecundum ſubiectam materiam, & intelliguntur pro illo iure, quod ad teſtatorē ipſum ſpectabat,vt bene declarant. Cephal.in alleg.conſ.ſub num.33.& Peregr.d.art.6.nume.14. Atque ita fuit reſolutum,vtraque parte informante.

R. P. D. PIROVANO.

Caſalen. Quartæ Funeralium. Merc. 2. Febr. 1612.

ARGVMENTVM.

Quarta funeralium regulariter debetur Eccleſię parochiali niſi Cathedralis Eccleſia, vel illius quaſi poſſeſſionem per annos 40.pręſcripſerit, vel in erectione parochialis Eccleſię in ſignum ſubiectionis eam ſibi recuſauerit.

SVM-

SVMMARIVM.

Quarta funeralis de iure debetur Eccleſia Parochiali. numero 1.

Quarta funeralis, licet de iure debeatur Eccleſia Parochiali, fallit hoc tamen, niſi Cathedralis Eccleſia per 40. annos illius quaſi poſſeſſionem acquiſiuerit. numero 2.

Quartam funeralem Cathedralis Eccleſia ſibi reſeruare poteſt in ſignum ſubiectionis, quando alia parochiales Eccleſia fuerunt poſtea erecta.nu.3.

Poſſeſſio præſumitur continuata ex præcedenti titulo. numero 3.

DECISIO CCCLXXVI.

1 PRo Informante fuit reſolutum, nempe quod quarta funeralis ſit adiudicāda Capitulo Cathedralis Eccleſiæ Sancti Euaſij, quia bene probatur eam fuiſſe vnicam Eccleſiam parochialem in Ciuitate Caſalen. quamuis poſtea intra limites Cathedralis fuerint erectæ aliæ Eccleſię parochiales, hoc enim per rationes concludentes aſſerunt, teſtes examinati vigore remiſſoriæ, quod idem prius affirmarunt teſtes examinati de anno 1224. quorum dicta dantur in Summario. Idem colligitur ex priuilegio Sanctiſſimæ memoriæ Vrbani III.ſententia Rotali, decretis viſitationum annorum 1577.& 1584. ex quibus non videtur dubitandum de qualitate Matricitatis huius Eccleſiæ, qua ſtante, & ſi quarta funeralis debeatur Eccleſiæ Parochiali capit.1.& 2.de ſepultur.

2 Cum tamen Eccleſia cathedralis ſit in quaſi poſſeſſione illam percipiendi per 40.annos, & vltra, vt deponunt teſtes remiſſoriales. Dixerunt Domini, vel tanto tempore legitime præſcriptam fuiſſe, iuxta glo. in c.vlt.in verb.legitime præſcripta.de conſuetud.in 6.cum totum deferatur conſuetudini in caſu, de quo agitur, vbi non adeſt iuris reſiſtentia. Innoc.in c.dilectus.num.4.de cappell.Monach.& in cap.ad audientiam, de eccleſ.ædific.vbi etiam Anchar.num.6.verſ. quarto quæro.

3 Vel & verius, eccleſiam cathedralem illud ius ſibi reſeruaſſe, quando aliæ parochiales fuerunt erectæ, quod potuit in ſignum ſubiectionis. Butr.in c.ad audientiam.il primo, circa finem.de eccleſ.ædific. ita vt facilius pręſumendum videatur, continuatam poſſeſſionem fuiſſe ex titulo, & iure matricis præambulo. l.ſecunda, C.de acquirenda poſſeſ. Crauet.conſilio decimo, numero nono. Alciat.conſilio trigeſimo primo, num.2.alias eſt conſ.29. numero 10. tom.primo, libro 1. & fuit dictum in vna Calaguritana Theſaurariæ Inter impreſſas.363.numero ſecundo, par.prima, quam ex præſcriptione nouum ius Cathedrali fuiſſe quæſitum, & ita reſolutum.

REVERENDISS. P. DOMINO DAMASCENO.

Bononien.de Bouijs. Luna 6.Februarij 1612.

ARGVMENTVM.

Adminiſtrator, cui a teſtatore remiſſa eſt redditio rationis, non tenetur de adminiſtratis rationem reddere, niſi conſtet de illius vero dolo, & quid ſi amplius idem teſtator illi conceſſerit liberam facultatem diſponendi de fructibus hęreditarijs, quid & quantum operetur talis facultas, & de materia.

SVMMARIVM.

Adminiſtrator liberatus a redditione rationis, cum libera facultate deponendi, & priuatione contra hæredes, in caſu moleſtiarum, non poteſt cogi ad reddendam adminiſtrationis ſuæ rationem, niſi probato vero dolo. numero 1.

Adminiſtratori data libera facultas diſponendi de fructibus rerum adminiſtratarum non ſuffragatur, quando adminiſtrator talis facultate vſus non fuit, nec dicitur quod vſus fuerit per inſtitutionem hæredis.nu.2.

Liber adminiſtratoris non probat contra eum, qui illum deputauit adminiſtrationi, niſi conſtet de deputatione, & etiam conſtito de deputatione non probat contra deputantem, niſi conſtet, quod ille librum confecerit nomine deputantis.nu.3.& 5.

Pater eſt vſufructuarius hæreditatis relictæ ſuo filio. numero 4.

Teſtator in eo, quod non deponit videtur reliquiſſe ſub diſpoſitione iuris communis.num.5.

DECISIO CCCLXXVII.

1 FVit tentum, D. Andream non probari in aliquo creditorem fructuum hæreditatis quondam Iulij adminiſtratæ per quondam Epiſcopum Ioannem Carolum. Primo, quia cum prædictus fuerit per ampliſſima verba liberatus a redditione rationis, & ei data facultas libere diſponendi de prædictis fructibus, cum priuatione contra hæredes in caſu moleſtiarum, non poteſt ab ipſo Epiſcopo, ſiue eius hæredibus peti aliqua redditio rationis, niſi probetur ipſum fuiſſe in dolo vero, ex late deductis coram me, in alia Bononien.adminiſtrationis, die 28. Februarij, & 10.Iunij 1611.

2 Et quatenus dicebatur per Informantes pro Do. Andrea, hic non peti redditionem rationis, ſed reliquatum, de quo conſtat ex libris Gandulphi deputati a Faba, quem Fabam ipſe Epiſcopus propoſuerat iſti adminiſtrationi, nec poſſe hæredes ab inteſtato

dicti

dicti Epiſcopi excuſari a reſtitutione dicti reliquatus, ſub prætextu amplæ facultatis, quam habebat Epiſcopus diſponendi de iſtis fructibus, ex quo ipſe ea vſus non fuit ſpecialiter diſponendo de illis, cum alias non ſufficiat generalis diſpoſitio, quæ fit per Inſtitutionem hæredis, vt in Romana Scripturiæ. die 5. Iunij 1609. coram R.P.D. Marcomontio. Vnde multo minus debeat ſufficere tacita, ſiue præſumpta, quæ oritur ex ſucceſſione ab inteſtato, vt in ſpecie ad not. Gabr. conſilio 143. num. 7. lib. 1. Surd. deciſione 272. num. 37.

3 Fuit reſponſum illum librum nullam mereri fidē, cum non conſtet de deputatione facta a Faba de perſona Gandulphi, qui dictum librum conſcripſit, ad conſ. Alex. 186. num. 6. lib. 2. cum concordan. Et rurſus dato, non conceſſo, quod conſtaret, ille liber non fuit confectus nomine Epiſcopi, ad effectum, vt ipſe Epiſcopus poſſet reddere rationem alijs, ſed eſt confectus a Faba, & vt ipſe poſſet reddere rationem Epiſcopo, vnde nullum concludit reliquatum penes Epiſcopum. Etenim poteſt eſſe, quod reddita per Fabam ratione nomine Epiſcopi, & reſtituto reliquatu, prout vtrumque feciſſe probatur ex publico inſtrumento, cuius copia fuit data, ipſe Epiſcopus, iuxta ſuam facultatem de prædicto reliquatu ante mortem diſpoſuerit. Vnde probatio non concludit extantiam reliquatus penes Epiſcopum de tempore mortis, niſi petatur redditio rationis ab hæredibus ipſius Epiſcopi, quod non licet, ex ſupra allegat.

4 Secundo fuit dictum D. Andream non poſſe petere fructus hæreditatis Iulij ab hæredibus Epiſcopi, quia in omnem euentum ſpectaſſent ad D. Alexandrum patrem dicti D. Andreæ, qui de iure fuit vſufructuarius hæreditatis Iulij relictæ Andreæ filio ſuo, l. cum oportet. vbi Bart. Bald. Salicet. & alij. C. de bon. quæ liber. l. cum non ſolum. C. eodem tit. §. igitur. Inſtitut. per quas perſ. nob. acquirit. Anchar. conſ. 176. num. 1. Socin. conſ. 192. num. 1. vol. 2.

5 Nec ſatisfecit reſponſio, quod ex quo Iulius dedit facultatem Epiſcopo diſponendi de fructibus hæreditatis, videtur per hunc modum ademiſſe vſumfructum patri Andreæ, quod poteſt fieri etiam tacite. Boer. deciſ. 193. num. 3. quia admittebant Domini, quod ſi Epiſcopus diſpoſuiſſet, non potuiſſet Alexandro ſub prætextu vſusfructus ſibi debiti reuocare factum Epiſcopi. Verum cum Epiſcopus non diſpoſuerit, vt profitetur D. Andreas ex ſupra deductis, & Iulius teſtator in caſu, quo Epiſcopus non diſpoſuiſſet, minime dixerit quid agendum eſſet de prædictis fructibus, videtur illos reliquiſſe ſub diſpoſitione iuris communis, ad not. in l. cum notiſſime. ff. de liber. & poſthum. Et conſequenter promiſiſſe, quod deuenirent ad patrem hæredis, iuxta d. l. cum oportet. & quod replicabatur videri diſpoſitum ad fauorem D. Andreæ, per deſcriptionem ad ſui creditum factum in libris Gandulphi, quæ deſcriptio habet vim tranſlationis dominij, vt in Romana Computorum die 7. Maij 1604. coram me. Fuit dictum reſolutionem patere ex ſupradictis, nempe non conſtare, quod illi libri fuerint deſcripti nomine Epiſcopi, & quatenus conſtaret Epiſcopum voluiſſe fieri libros adminiſtrationis prædictorum fructuum, hoc non ſufficeret ad effectum, quod deſcribens poſſet transferre dominiū fructuum in aliquem, quia fuiſſet neceſſarium ſpeciale mandatum ad ſic diſponendum, vt patet ex tradit. per Scribent. in l. contra iuris. §. ſi filius. ff. de pact. gl. in l. procurator cui, in fine. Bart. in princ. ff. de procurat. Abb. in c. petitio. num. 1. in fin. eodem titu. Bald. conſ. 371. num. 2. lib. 4. Feder. conſ. 177. num. 1. Dec. conſ. 402. num. 9. Et ita fuit concluſum, &c.

R. P. D. PIROVANO.

Aprutina Beneficij. Lunæ 6. Februarij 1612.

ARGVMENTVM.

Subrogationem nō gratioſam, ſed rigoroſam qui obtinuit, quid iuſtificare debeat, vt immittatur in poſſeſſionem beneficij defuncti.

SVMMARIVM.

Subrogationem non gratioſam per verbum ſubrogamus, ſed rigoroſam per verba ſubrogari mandamus habens, non poteſt immitti in poſſeſſionem beneficij, niſi miniſterio iudicis, qui non poteſt poſſeſſionem tradere niſi illi, qui habet bonum ius in beneficio, audiendo partes, & eorum iura diſcutiendo num. 1.

Subrogationem rigoroſam qui obtinuit non ſolum debet iuſtificare idoneitatem, & qualitatem Clericatus, ſed etiam debet iuſtificare ex iure defuncti ſibi ius competere in beneficio, de quo agitur. num. 2.

DECISIO CCCLXXVIII.

1 DVm inſtaret Donatus, vt ſequeſtrum ſuper beneficio ex reſcripto Rotæ appoſitum remoueretur, Domini voluerunt dari dubiū, & eo propoſito ſub die 19. Decembris 1611. placuit eiſdem, non eſſe reuocandum, ſed Donatum teneri producere in actis cauſæ ſuam gratiam, illamque iuſtificare. Hodie vero nimis propere non iuſtificata gratia voluit diſputari dubium, an ſit ſubrogandus, & immittendus in poſſeſſionem beneficij, de quo agitur, & non eſſe dandam immiſſionem, fuit reſolutum, quia Donatus non habet ſubrogationem gratioſam per verbum ſubrogamus, ſed rigoroſam per verba ſubrogari mandamus, cuius vigore non poteſt dari immiſſio, niſi miniſterio iudicis. Caſſad. deciſ. 1. num. 4. & per tot. vt lite penden. & ille non poteſt poſſeſſionem tradere, niſi illi, cui de iure competit, id eſt habenti bonum ius in beneficio, vt dicit Mohedan. deciſ. 11. vt lit. penden. audiendo partes, eorum iura diſcu-

diſcutiendo, exceptiones etiam de ſubreptione cognoſcendo.

2 Vnde quamuis Donatus iuſtificaret idoneitatem, & qualitatem clericatus, quæ eius perſonã reſpiciunt, nihil adhuc egiſſe videtur, niſi iuſtificauerit ex iure Lauri defuncti ſibi ius cõpetere in beneficio, de quo agitur, vt bene declarat Mohed. alleg. deciſ. 11. nu. 1. De quo cum non doceatur, ſequitur non eſſe in caſu de omittendo in poſſeſſione, maxime quia opponitur, beneficium eſſe in alia diœceſi, ſcilicet Montalti, non autem Aprutina, qua ſtante appareret de intruſione impeditiua effectum ſubrogationis prædictæ. Et ita fuit reſolutum.

REVERENDISS. P. D. PEGNA DECANO.

Pacen. Canonicatus. Veneris 10. *Februarij* 1612.

ARGVMENTVM.

In hac deciſione præſupponuntur tres gratiæ. Prima quod fuerit obtenta ob non publicationem ceſſionis. Secunda in confirmationem primæ, etiam quod fuerit nulla ob non publicationem in tempore. Tertia etiam valere in caſu, quod beneficium vacaret per obitum. Plenè diſcutitur quomodo huiuſmodi gratiæ iuſtificari debent.

SVMMARIVM.

Gratia beneficij obtenta ob non publicationem non ſuffragatur, niſi verificata negatiua non publicationis, eaq; concludenter probata. num. 2. & nu. 6.

Gratia beneficij obtenta ob non præſentationem literarum non ſuffragatur, niſi probata negatiua dictæ non præſentationis literarum, eaq; concludenter reprobata. numero 3.

Gratia etiam valere an, & quando dicatur noua gratia, vel potius confirmatoria prima. nu. 4.

Gratia beneficij ſi alternatiue continet duplicem vacationis modum an, & quando ſufficiat vnum vacationis modum iuſtificaſſe. nu. 5.

Gratia poteſt iuſtificari per confeſſionem aduerſarij tacitam, & in conſequentiam. numero 7. Declara, vt numero 8. & 9.

DECISIO CCCLXXIX.

1 PRouiſus auctoritate Apoſtolica Alphõſus Salgadus de hoc Canonicatu per ceſſionem Antonij Moſquera, quem Petrus Munez ob non publicationem dictæ ceſſionis impetrauerat, iuxta formam Conſtitutionis Gregorij XIII. & quoniam dubitauerat de validitate primæ gratiæ, ex eo quod ipſe literas deſuper confectas intra tempus in Conſtitutione de publicandis præfixũ non præſentauerat in Rota, obtinuit ſecundam gratiam primę reualidatoriam. Præterea cum vlterius dubitaret an dictus Canonicatus adhuc vacaret per obitum Ioannis Morquecho tertiam gratiam impetrauit etiã valere caſu, quo Canonicatus per eundem obitum vacaret, & propoſito dubio in Rota iuxta reſtrictionem paucis antea diebus factam, an conſtaret de iure Petri Rota non conſtare cenſuit.

2 Vigore primæ gratiæ ob non publicationem ceſſionis Antonij nõ conſtabat de bono iure Petri, quia cum negatiua non publicationis eſſet fundamentum ſuæ intentionis illam debuit concludenter probare, vt ſæpe fuit in Rota deciſum, & ſignanter in Aretina Commendæ die 16. Februarij 1596. coram bo. mem. Cardinale Pamphilio tunc Rotæ Auditore, & in Ripana beneficij die 17. Aprilis 1600. coram R. P. D. Sacrato, & in Syracuſana Prioratus die 4. Februarij 1605. coram Domino meo Ludouiſio, & in cauſa Zamoren. parochialis die 2. Aprilis 1607. coram Domino Attrebaten. hanc autem negatiuam non publicationis Petrus non probauerat.

3 Vigore ſecundæ gratiæ, ſimiliter non conſtabat de bono iure Petri, quia cum eſſet reualidatoria primæ gratiæ ob non præſentationem ſuarum literarum in lite agitata inter Alphonſum, & Antonium cedẽtem conſequenter ſubiacebat eiſdem regulis, & eaſdem qualitates, quas prima gratia induebat. Gemin. conſ. 128. inci. ſuper primo dubio. num. 7. Gomeſ. in regul. de non iudican. iuxta formam ſupplicat. quæſtio. 7. nume. 5. Mandoſ. ſuper regul. 10. quæſt. 1. numero 4. Debuerant enim omnia narrata in prima gratia iuſtificari, vt Gemin. & Sarnen. præcitatis locis docuerunt, & fuit reſolutum in Rota, in cauſa Aquilana Canonicatus die 29. Aprilis 1588. coram bon. memoriæ Gipſio. Vnde ſi Petrus volebat capere vocationem ob non publicationem ceſſionis Antonij, neceſſario rei incidebat in difficultatem primæ gratiæ, quam non iuſtificauerat.

4 Tertia gratia nullum ius tribuebat Petro, cum nõ eſſet noua gratia, ſed prius confirmatio primæ, vt patebat ex illis verbis, concedimus, quod ſingulæ literæ huiuſmodi cum omnibus, & ſingulis in eis contentis clauſulis, & decretis, valeant plenamque roboris firmitatem obtineant, & ille ſuffragentur in omnibus, & per omnia, etiam ſi Canonicatus, & præbenda prædicti adhuc per obitum ipſius Ioannis vacauerint, & vacent, quaſi quod Papa non conceſſerit nouam gratiam per obitum Ioannis, ſed potius voluerit gratias primas ob non publicationem conceſſas valere, quãuis Canonicatus per obitum Ioannis vacauiſſet, vel vacaſſet non Ius Antonij reſignantis. Inde enim inferebatur, quod etiam in ipſa tertia gratia includebatur vacatio ob non publicationem.

5 Et quamuis ſufficiat, in modis vocationis alternatiue conceptis vnum tantum iuſtificare, ſecus tamen eſt,

eſt, quando Papa non proceſſit per nouam gratiam, ſed confirmando priorem, tunc enim modum vacationis ob nõ publicationem debuit Petrus verificare, licet non de iure ſaltem de facto, vt cenſuit Rota in cauſa Abulen. beneficij, die 13. Octobris 1595. corã D. Cardinale Blanchetto, tunc Rotæ auditore, quod maxime procedit, quando talis gratia eſt reſtricta ad vnum tantum modum vacationis, vt in cauſa Bonorum. Canonicatus die 13. Februarij 1590. coram bo. mem. Cardin. Pamphilio. Vnde cum prima gratia in iſta tertia confirmata eſſet reſtricta ad ſolam vacationem ob non publicationem, quam Petrus non verificauerat conſequenter, nec tertia gratia confirmatoria primæ poterat iuuare.

6 Nec ad rem pertinebat, quod Petrus diceretur venire hodie per vacationem per obitum Ioannis, & quod Alphouſus excipiens de dicta vacatione iã conſumpta per prouiſionem Antonij teneretur de illa docere, & prouiſionem Antonij ſui anteceſſoris iuſtificare, quia fuit reſpouſum, prædicta procedere, ſi Petrus niteretur noua gratia per obitum Ioannis. Sed cum veniret ex gratia confirmante primam per non publicationem etiam in cauſa vacationis per obitum Ioannis, & conſequenter ſemper inſiſteret primæ gratiæ ob non publicationem tertiæ gratiæ non iuſtificata prima, ſibi non poterat ſuffragari, & ſufficiebat Alphonſo reſpondere Petrum non iuſtificaſſe ſuam gratiam.

7 Dicebatur præterea gratiam Dom. Antonij videri iuſtificatam ex confeſſione Petri in precibus in prima gratia porrectis, quatenus narrauit Antonium fuiſſe prouiſum de iſto Canonicatu, & præbenda, de quo poſtea per liberam ceſſionem Antonij prouiſus fuit Alphonſus, & non publicauit, quæ non confeſſio aderat etiam in narratiua ſecundæ gratiæ, quæ ſuffragabatur Alphonſo, & probabat conſumptionem dictæ vacationis per obitum Do. Ioannis. Put. deciſ. 36. incip. Dominus Nicolaus lib. 3. & fuit dictum in vna Caurien. iuriſdictionis die 22. Iunij 1582. coram Illuſtriſſimo Domino Cardinale Blanchetto tunc Rotæ Auditore.

8 Ad maiorem corroboratiouem prædictorum addebatur non potuiſſe Petrum iuuari tertia gratia. Nam quatenus volebat capere vacationem per obitum Ioannis, & narrauerat Canonicatum per dictum obitũ adhuc vacaſſe, & vacare, duo probare debuit, videlicet modum vacandi per obitum dicti Ioannis, & Canonicatum, & præbendam adhuc vacare de tempore impetrationis. gloſ. 1. in c. 2. de reſcript. vti communiter Canoniſtæ, & ſignanter Felin. numero 21. & Ripa nume. 39. Et fuit deciſum in terminis in cauſa Cæſarauguſtana Parochialis. die 8. Nouembr. 1599. coram bo. mem. D. Card. Pamphilio.

9 Hoc autem vltimum, quod adhuc, vacaret de tempore ſuæ gratiæ, Petrus probare non poterat, niſi etiã doceret, quod prouiſio Antonij per eum narrata fuerat nulla. Et conſequenter, quod vacatio ex perſona Ioannis nõ fuerat conſumpta, vt fuit dictum in cauſa Pampilonen. de Ianzi die 21. Iunij 1604. coram R. P. D. meo Coccino, quod etiam probatur in prædicta cauſa Cæſarauguſtana proxime allegata. Gratia enim quæ præſupponit non fuiſſe ius penes alium nõ poteſt habere locum, niſi conſtet illum ius non habuiſſe, vt fuit dictum in cauſa Carthaginen. Canonicatus. die 5. Iulij 1606. coram Do. Cardinale Lancellotto, tunc Rotæ Auditore. pro quo facit, quia diſpoſitio vnum præſupponens, non habet locum, niſi verificato præſuppoſito. gloſ. in l. mancipia. in verbo auocandum. C. de ſeru. fugit. Dec. conſil. 644. incip. viſo & perlecto. num. 15. Surd. deciſ. 289. incip. inter alias quæſtiones. num. 4.

10 Vnde cum Petrus nondum probauerit huiuſmodi non ius Antonij, quinimo illud etiam magnifecerit impetrando Canonicatum ob non publicationem ceſſionis, quam fecit Antonius, conſequenter probare non poterat, quod Canonicatus vacauerat ex perſona Ioannis de tempore ſuæ gratiæ. Et ex prædictis fuit concluſum, non conſtare de iure Petri &c.

R. P. D. PIROVANO.

Roimana, Saluiani Interdicti. Veneris 10. *Februarij* 1612.

ARGVMENTVM.

Statutum Vrbis, quod duę conformes faciant rem iudicatam, comprehendit perſonas Eccleſiaſticas, Collegium, Communitates, & Monaſteria.

SVMMARIVM.

Statutum Vrbis, præſertim de duobus conformibus, quod faciant rem iudicatam, ligat etiam perſonas Eccleſiaſticas. numero 1.

Statutum Vrbis de duobus conformibus prædictis comprehendit etiam Collegium, Communitatem, & Monaſteria. num. 2.

Collegium dicitur Ciuis. nu. 2.

DECISIO CCCLXXX.

1 Latis conformibus pro Excellentiſs. Do. Duce de Comitibus, contra Collegium Anglorum. Vrbis, & tertio loco prouocãte Collegio, cauſa fuit commiſſa cum clauſula conſtito, quod Statuto de duabus conformibus, & executioni locus ſit, ſententiæ exequantur. Dubio igitur iuxta reſcriptum ſignaturæ propoſito, Domini reſoluerunt eſſe locum Statuto. Nam quod ſub eo comprehendantur Eccleſiaſticæ perſonæ, viſum eſt carere difficultate, Tũ quia Statutum eſt Papale conditum a deputatis a Papa, nec reſcriptum ad forum Capitolinum, ſed ſeruandũ in omnibus curiis. Tum etiam, quia ſæpiſſime Rota idem tenuit, ac firmauit ſignanter coram Sanctiſſimæ

mem.

Digitized by Google

mem, Clemente Octauo in cauſa Romana de Comitibus, 21. Iunij 1577. in Romana cenſus, ſeu reconuentionis, 12. Maij 1606. coram bonæ mem. Litta, & in Romana ſeparationis Thori, 2. Decemb. 1605. coram R.P.D. Marcomontio.

2 Maior difficultas excitabatur, vt non comprehenderetur Collegium, quia nec ciuis Romanus, nec incola proprie nuncupari poterat, prout ſtatutum mandat, ſtricte ſeruari inter eos. Verum, etſi alias fuerit releuans, ita vt Domini nihil deliberare voluerint, in cauſa Romana Secretariatus. 20. Nouemb. 1593. coram Illuſtriſſimo Cardinale Mellino, tamen, cum idem dubium contigiſſet in cauſa Romana, ſeu Heſoria cenſus, 19. Martij 1599. coram bonæ memoriæ Cardinale Serapḥino. Fuit reſolutum Statutum comprehendere Communitatem, quæ eſt perſona ficta, & exinde iterum fuit firmatum contra fratres, & conuentum Sanctorum Apoſtolorum, coram bonæ memoriæ Litta in cauſa Romana cenſus, ſeu reconuentionis 12. Maij 1606. quæ reſolutiones placuerũt Dominis, quia non repugnat proprietati verborum Statuti quin Collegium dicatur ciuis. Bartol. in l. prima, numero duodecimo. ff. ad munici. Cucch. maior. Inſtit. libro ſecundo, tit. de Canonic. numero vigeſimo ſeptimo. nec ratio ſuadet reſtringen. eſſe ſtatutũ ad veros ciues, & non fictos, poſtquam eodem modo Collegium poſſidet bona, contrahit, adminiſtrat, ſuccedit, prout ciues alij Romani, & incolæ faciunt.

3 Quæ autem opponebantur circa validitatem, & iuſtitiam ſententiarum, dictum fuit non obſtare, quia omnia ſunt ſublata in deciſionibus in hac cauſa factis coram Dominis meis de Manzanedo, & Vbaldo. Atque ita fuit reſolutum, &c.

R. P. D. PIROVANO.

Aquilana Exequutionis Breuis. Lunæ 13. Februarij 1612.

ARGVMENTVM.

Exequutio literarum Apoſtolicarum, quando impediatur per exceptionem Iuris patronatus, & quomodo ad iſtum effectum Ius patronatus probari debeat.

SVMMARIVM.

Breuis, & literarum Apoſtolicarum de capienda poſſeſſione beneficij exequutio non impeditur per exceptionem Iuris patronatus, niſi clarè, & notoriè probetur ex fundatione, vel dotatione, ſiue ex multiplicatis, & continuatis dotationibus. nu. 1.

Ius patronatus non cenſetur probatum ex dote legata, & illius fundatione a teſtatore facta, niſi dicti legati effectuatio probetur, & aliàs. nu. 2.

Iuris patronatus quaſi poſſeſſio probata per vnicam præſentationem, & poſt centum annos a die prætenſæ fundationis non ſufficit, ad effectum retardandi exequutionem literarum Apoſtolicarum. nu. 3.

DECISIO CCCLXXXI.

1 IVdicium hoc ſuper exequutione Breuis cũ prius eſſet cœptum coram Auditore Cameræ, & ab eo, quia admiſerat articulos ad probandum exceptionem Iuris patronatus, per appellationem ad Rotam deuolutum dubitaui, an Breue ſit exequendum. Et Domini affirmatiue reſponderunt. Apparet enim Cæſarem Paſqualem auctoritate Apoſtolica prouiſum fuiſſe de Cappellania in Collegiata Sanctæ Mariæ de Paganica per obitum Ioannis defuncti, anno 1608. menſe Maij Sedi Apoſtolicæ reſeruato, qui exinde obtinuit Breue de capienda poſſeſſione nomine Cameræ directum A. C. Vnde Honuphrio excipienti de Iure patronatus contra reſeruationem ad retardandam exequutionem Breuis onus incumbit probationem claram, & notoriam afferre ex fundatione ſcilicet, vel dotatione, ſiue ex multiplicatis, & continuatis præſentationibus, iuxta formam diſpoſitionis Sacri Concilij Tridentini, ſeſſ. 25. c. 9. de reformat. alias tanquam exceptio requirẽs altiorem indaginem reijcienda eſt ad petitorium, vt pluries fuit decifum, ſignanter in Iacen. parochialis 27. Iunij 1603. coram bonæ memoriæ Cardinali Pamphilio, in Tiburtina Iuris patronatus 5. Iulij 1599. coram Reuerendiſſimo Domino Pegna Decano, & in Aretina Cappellaniæ, 3. Decembris 1610. coram Illuſtriſſimo Lancellotto tunc Rotæ Auditore.

2 Huiuſmodi autem probationem circa ſubſiſtentiã Iuris patronatus non affert Honuphrius. Nam quãuis coram Auditore Cameræ fuerit productum teſtamentum, per quod videatur conſtare quendam Antonium Martium legaſſe Cappellæ ſuæ in dicta Eccleſia Sanctæ Mariæ ſub vocabulo Sancti Thomæ nonnulla bona nuncupatim pro dote, & ad vſum Cappellani in ea præſentandi, & inſtituendi, & paulo infra, mandauerit, quod in perpetuum per Capitulum dictæ Eccleſiæ Sanctæ Mariæ, & eiuſdem teſtatoris hæredes præſentaretur, & inſtitueretur idoneus ſacerdos. Tamen quia non conſtat de effectuatione dicti legati, dum non apparet, quod Cappella poſſideat, aut alias poſſideret bona in teſtamento relicta, nihil adhuc egiſſe videtur Honuphrius, vt in ſpecie fuit dictum in Terulen. beneficij 12. Februarij 1609. coram Domino meo Marcomontio, potuit enim contingere, quod Cappella iam erecta eſſet dotata, & iterum relinqueretur dotanda, quo caſu dictum legatum tanquam in augmentum dotis nihil releuaret. Abb. conſilio 166. numero ſecundo. parte ſecunda. Rocch. de Iure patronat. verſic. & dotauit. numero vndecimo. verſic. ſi autem Eccleſia ſit iam conſtructa. Innocent. in rubric. numero ſecundo. verſic. nemo alius. eodem titu. & fuit dictum in cauſa Nolana Beneficij. 19. Ianuarij 1594. coram Illuſtriſſimo Cardinale Arrigonio,

Digitized by Google

nio, & in Placentina parochialis vlt. Ianuarij 1594. coram Orano.

3 Non obſtat obſeruantia deducta ex vnica præſentatione in perſonam Sancti Vliui poſſeſſoris, quia vltra quod eſt nimis remota, ſcilicet poſt 100. annos, & eſt vnica, non ſufficit ad probãdam quaſi poſſeſſionẽ Iuris patronatus ad effectum retardandi executionẽ Breuis, vt ſæpè fuit reſolutum in Compſana Iuris patronatus, coram bonæ memorię Litta 23. Ianuarij, & 3. Decembris 1604. in Valentina Parochialis de Carlet. 4. Maij 1601. coram Illuſtriſſimo Lancellotto, & alijs per Informantes allegatis. Debuiſſet etiam probare præſentationem fuiſſe factam a veris patronis probando deſcendentiam a quondam Antonio Martio Teſtatore, quæ neceſſaria eſt, & per gradus diſtinctos. Innoc. in rubr. num. 4. de Iure patron. Abb. in cap. cum ſæculum. numero primo, de Iure patron. Lambert. de Iure patron. lib. 1. par. 2. art. 1. ſecundæ quæſtionis principalis. nu. 16.

4 In viſitationibus autem ordinariorum quæ dantur non fuit conſtitutum fundamentum, cum nihil plus continere poſſint, quam ipſum teſtamentũ productum, a quo Ius patronatus deſumitur. Et ita ſolo Cæſare informante fuit reſolutum.

REVERENDISS. P. D. COCCINO DECANO.

Parmen. Datij. Lunæ 13. Februarij 1612.

ARGVMENTVM.

Renunciatio fideicommiſſi ad hoc, vt valeat, quę requirantur.

SVMMARIVM.

Cedens ad ius ceſſum redire non poteſt, remittentibus q́; iura ſua, non datur ad ea vlterior regreſſus. nu. 1.

Pacta cenſentur correſpectiua, quando in eodem inſtrumento appoſita reperiuntur, ita vt vnum pactum contemplatione alterius appoſitum cenſeatur. Declara, vt numero 2.

Fideicommiſſarius ſcienter emens rem ſubiectam fideicommiſſo ad ſui fauorem ſibi non præiudicat, & ſolutũ pretium euincere poteſt. nu. 3. & 5.

Fideicommiſſo conditionali non purificato in dubio renunciatum non cenſetur. nu. 4.

Renunciatio facta fideicommiſſo ad hoc, vt valeat, oportet quod renuncians ſcauerit, & viderit verba fideicõmiſſi, & quòd in renunciatione exprimantur verba. Viſis &c. num. 4.

Donationes facta contẽplatione futuri matrimonij ſunt latiſſimè interpretandæ. nu. 7.

Intentio agentium ſemper attendenda eſt. nu. 7.

DECISIO CCCLXXXII.

1 Occaſione matrimonij contrahendi inter Excellentiſs. D. Ducem Sfortiam, & Excellentiſſimam Dominam Eleonoram Vrſinam Neptem Sereniſs. Magni Ducis Illuſtriſſimus, & Reuerendiſs. D. Cardinalis Sfortia promiſit dare eidem Domino Duci omnia bona ſua feudalia, & allodialia, quæ poſſidet in ſuo ſtatu Lombardię Ducatu Mediolani, Parmæ, & Placentiæ ponendo dictum Dominum Ducem in locum ſuum, & in quolibet ſuo iure etiam quo ad detractiones legitimæ, & Trebellianicæ, & occaſione æris alieni, & legatorum, & dotium, & pro qualibet alia cauſa, &c. reſeruatis ſibi mobilibus, gẽmis, argentis, & facultate diſponendi pro Scutis 50. millib. cum promiſſione, quod Dux ſolueret alia Scuta 50. millia, & conſentiret alienationib. iam factis vſque ad ſummam Scutorum 55. millium. Et in capitulo ſeparato fuit conuentum, quod Cardinalis venderet datium longæ Padi ſubiectum fideicommiſſo ad fauorem dicti Ducis, eidem pro pretio arbitrãdo per Sereniſs. Magnum Ducem, pacto adiecto, quod pretium remaneret liberũ Cardinali, ita vt purificato fideicommiſſo Dux, quaſi a ſemetipſo euicerit, non poſſet repetere pretiũ. Addito inſuper, quod Sereniſs. Magno Duce pretium nõ arbitrante datiũ remaneret liberũ Cardinali, vnde ſequuta vẽditione cũ Dux poſtmodũ retrouendiderit Cardinali, & Cardinalis Illuſtriſs. D. Marchioni S. Secũdi, Dubitaui, an ex dictis conuentionib. Cardinalis excludatur a detractionib. ſuper datio, vel potius pactũ ſuper datio ſit correſpectiuũ ad iura detractionũ in caſu, & ad effectũ, de quo agitur, qui eſt vt D. Marchio teneatur, vel non teneatur ſtare venditioni cum D. Cardinalis promiſerit, datium eſſe liberũ ab omni fideicõmiſſo purificato, & purificando. Quod die 10. Iunij præteriti fuit reſolutum ad fauorem D. Marchionis: Quæ reſolutio ẽt hodie placuit Dominis. Nam quantũ attinet ad primam partem dubij, res videbatur clara, q Dominus Cardinalis excludebatur a detractionibus ſuper datio, cum illas ceſſerit ad fauorem Ducis, Bar. in l. emptor. C. de hæred. vel actio. vend. & in l. ſi quis rem. in princ. ff. de procur. & in l. qui ſtipendia. C. eo. tit. Socin. Sen. conſ. 18. num. 16. vol. 1. remittentibus enim iura ſua nõ datur ad ea vlterior regreſſus l. quęritur. §. ſi vẽditor. ff. de ædi. edi. c. eos. 7. q. 1. c. ſic illic. 23. q. 4. Anchar. cõſ. 339. n. 10. Aym. conſ. 114. n. 10.

2 Et quantum attinet ad ſecundam, licet pro parte Cardinalis diceretur, quod correſpectiuitas non poterat euitari, quia quãdo in eodem inſtrumẽto ſunt diuerſa pacta, cenſentur correſpectiue, ita vt vnum pactum, & vna diſpoſitio contractus ſit contemplatione alterius, ita quod vnum non fecero, niſi tu aliud feciſſes. Tiraqu. de retract. lignag. §. 23. gloſ. 1. numero 3. & ſeqq. vbi numero 10. & 11. dicit communem opinionem, & neminem contradicere. Surd. conſilio 219. numero 20. Tamen dicebant Domini, quod

Digitized by Google

hoc parum faciebat. Nam aut dicendum eſt, non obſtante retrouentione facta per Ducem Cardinali datium remanſiſſe in eo ſtatu, in quo erat penes ipſum Ducem vigore primæ venditionis, & D. Marchio hēt intētum, eſt enim ſubiectū fideicōmiſſo: Quia in venditione facta per Cardinalem Duci promiſit datium eſſe liberum ab omni fideicommiſſo purificato, & purificando, præterquam a fideicommiſſo Comitis Sanctæ Floræ, & promiſit facere cōſentire oēs perſonas, præterquam nominatas in dicto fideicōmiſſo, alias iſtæ præſeruationes fuiſſent ſuperfluæ, niſi datiū remanſiſſet ſubiectum fideicommiſſo. Gemin. conſ. 65. nu. 8. verſ. ergo patet.

3 Quod etiam manifeſtiſſime oſtenditur, cum Cardinalis ſibi cauerit de pretio quæ cautio non fuiſſet neceſſaria, ſi Datium non remanſiſſet ſubiectū fideicommiſſo, & tunc eſt neceſſaria, quando fideicommiſſarius ſcienter emit rem ſubiectam fideicommiſſo conditionali, quia alias purificato fideicommiſſo dictus fideicommiſſarius dicitur euincere a ſemetipſo, & pretium petit. Bart. in l. qui Romæ. §. duo fratres. q. 12. Iaſ. num. 68. Rip. num. 92. Bolognett. nu. 202. ff. de verb. oblig.

4 Aut vero ſtante retrouenditione facta per Ducē Cardinali datium debet remanere liberū Cardinali, correſpectiuitas etiam allegata parum nocet Marchioni, quia Domini intelligebāt verba: Remaneat liberum, ſcilicet eo modo, quo erat ceſſante obligatione vendendi, non autem liberum a fideicommiſſo, vt de eo Cardinalis libere diſponere poſſet, quia fideicommiſſo conditionali non purificato in dubio non cenſetur renunciatum. Bart. in d. l. qui Romæ, §. duo fratres. in 4. q. ff. de verb. oblig. qui cōmuniter approbatur, vt dicit ibidem Caſtr. Rom. conſil. 403. Fulgoſ. conſ. 41. nu. 5. vt pariter de communi, & Decian. in conſ. 33. nu. 163. & ſeqq. lib. 1. dicit, quod ad hoc vt renunciatio facta fideicommiſſo valeat, oportet quod renunciantes ſciuerint, & viderint verba fideicommiſſi, & quod in renunciatione exprimātur verba illa. Viſis, &c. de quib. in l. de his. ff. de tranſac. & cōcludit hoc habere, locū, ne dum in tranſactione, ſed in pacto, & eſſe cōem ſniam, & in practica ſeruari.

5 Nec ēt liberum, vt illud Cardinalis alienare poſſet. Quia ſi hoc eſſet verum, certum eſſet, quod Cardinalis ſibi cauiſſet de pretio, prout ſibi cauit in caſu emptionis faciendæ per Ducem, ad cuius fauorē erat inductum fideicommiſſum. Nam ſi Dux dediſſet licentiam alienandi ad fauorē tertij, purificato fideicommiſſo potuiſſet agere ad pretium, cum fideicommiſſarius, ſi pēdente conditione cōſentiat alienationi, licet conditione purificata non poſſit agere ad bona, agat tamen ad pretium, vt eſt communis ſentētia de qua per Curt. iun. in conſ. 4. nume. 22. lib. 1. Creſcen. deciſ. 6. nu. 2. de teſtam.

6 Neque eſt verum, quod ſicuti venditione ſequuta pretium remanebat liberum Cardinali, ita venditione non ſequuta debebat remanere datium liberum: Quia pro reſponſione conſiderabatur, quod militat diuerſitatis ratio venditione ſequuta, & non ſequuta. Nam etſi in primo caſu pretium remanebat liberum Cardinali, non tamen inde ſequebatur in ſecundo, quod datium debuiſſet remanere liberum a fideicommiſſo. Quia cum datium eſſet, & remaneret ſubiectum fideicommiſſo, vt ſupra dictum eſt, Magnus Dux non poterat arbitrari pretium in tanta quantitate, ac ſi datium eſset liberum a fideicommiſſo, maxime quia purificato fideicommiſſo Dux non poterat agere ad pretium, & ideo non æquiponderat, qđ prædicta venditione eo modo facienda non ſequuta Datium remaneret liberum Cardinali a fideicommiſſo, ita vt de eo libere diſponere poſſet, ſicuti in primo caſu venditione ſequuta poterat diſponere de pretio. Quia ſi in ſecundo caſu venditione nō ſequuta haberet liberū Datium, plus haberet Cardinalis, quam in primo caſu venditione ſequuta, ex quo pretium non erat Datij liberi, ſed ſubiecti fideicōmiſso, maxime quia ſatis æquiualet obligationi prædictæ, de vendendo, ſi Datium remanebat liberū Cardinali eo modo, quo erat ceſsante dicta obligatione vēdendi, cum ex eo quotannis perciperet Scuta tria millia.

7 Neque etiam eſt verū, quod prædicta poſsent conſiderari, ſi Datium fuiſset datum per Ducem Cardinali, ſed Cardinalis illud poſſidebat, & ideo cenſetur datium liberum Cardinali in recompenſam detractionum ceſsarum, quę longe excedebant valorem Datij, & aliorum reſeruatorum. Quia fuit reſponſum, quod cum huiuſmodi donationes, & ceſſiones fuerint factę contemplatione futuri Matrimonij cum Nepte Sereniſs. Magni Ducis, & in augumentū fideicōmiſſi, & primogenituræ, quæ propterea cū fauorabiles ſint, late ſunt interpretādæ. Card. Mātic. de coniec. vlt. vol. lib. 7. tit. 1. n. 14. & ſeqq. Nō eſt inueriſimile, quod in iſto caſu D. Card. voluerit reſundere de ſuo, cū ageretur de cōſeruatione fideicōmiſſi, & primogeniturę, maxime cū ad hoc faciendū, & alij Proceres familiæ conuenerint. Finis enim, & intentio agentiū ſunt attendenda. Oldr. conſ. 283. in prin. Alias parum vtilis fuiſset iſta ceſſio Duci, niſi Cardinalis refudiſset de ſuo, cum poſt obitum illius alia ceſsa ſpectarent ad Ducem vigore fideicommiſſi.

8 Neque tandem eſt verum, quod Cardinalis inter alia reſeruauerit ſibi pro ſuis detractionib. Datiū, pōderando verba illa inſtumēti donationis ibi. Et riſeruādoſi il datio della lunga del Pò: Quia eſt aduertendū, qđ illa reſeruatio nō fuit ſimpliciter facta, ſed ad effectū vendendi Duci donatario iuxtā formam conuentionū, & ſic relatiue ad cōuentiones ibi. Riſeruādoſi però il datio della lunga del Pò da vēderſi al medeſimo Duca in eſecutione, & per oſseruāza delle ſopradette cōuentioni, & ideo pro intelligentia, & interpretatione iſtius reſeruationis recurrēdū eſt ad dictas cōuentiones. Surd. deciſ. 70. alias 71. per totam. Quod clarius comprobatur ex eo, quod iſta donatiō fuit facta per Cardinalem mediante perſona procuratoris, vigore Mandati, in quo expreſse legitur, facultatem dicti procuratoris fuiſse reſtrictam ad donandum

Digitized by Google

dum iuxta formam cõuentionum, quas ibi voluit habeti pro expreſſis, cum clauſula. Non alias alirer nec alio modo, &c. & ſic omnia regulantur, & interpretationẽ habent a conuentionibus, vt dictum eſt, in quibus non adeſt talis reſeruatio, ſed ſolum promiſſio de vendendo, & ideo talis reſeruatio debet intelligi iuxta ꝓmiſſionẽ factã in Capitulis, ad Sur. ſup. allegatũ.

REVERENDISS. P. DOMINO DAMASCENO.

Romana Vineæ, & Saluiani de Ruſconibus. Veneris 17. Februarij 1612.

ARGVMENTVM.

Terminus ad ſoluendum datur etiam reo conuento in Saluiano Interdicto, & etiam obligato in forma Cameræ, & cum iuramento.

SVMMARIVM.

Debitori ad ſoluendum concedi debet modica dilatio. n. 1. & iudex denegãdo dilationẽ dicitur grauare. dicto n. 1.

Terminus ad ſoluendum de notorio ſtylo A.C. omnibus dari debet. num. 1. Vbi ampliatur ex Conſtitutione Pij V. ſuper Tribunali A.C.

Terminus ad ſoluendum dari debet etiam Reo conuento in Saluiano Interdicto. nu. 2. & nu. 3.

Agens Saluiano Interdicto, licet principaliter dirigat iudicium contra rem, illi tamen principaliter non debetur res, ſed creditum. nu. 2. & 3.

Terminus ad ſoluendum datur etiam debitori obligato in forma Cameræ. nu. 4.

Appellatio non datur condemnato in Saluiano Interdicto. num. 1.

Terminus ad ſoluendum cenſetur datus a iudice eo ipſo, quod debitor illum petat, etiam quod iudex ſuper hoc non interloquatur. num. 5.

DECISIO CCCLXXXIII.

1 DOmini perſtiterunt in deciſis corãm me, & in hac cauſa ſub die 28. Nouẽb. proximi. Et tutiſſimum viſum fuit fundamentum, quod poſt confeſſionem debiti, & terminum ſuſceptũ per Angelã ad ſoluendum nõ debebat dari immiſſio. Et vltra alias ponderata in deciſione ad oſtendẽdum, qđ verbum videbitur, de quo in Cõſtitutione Pij V. ſuper Tribunali A.C. importet neceſſitatem, fuit conſideratum, quod ẽt de iure cõi debet concedi debitori ad ſoluendum modica dilatio. Io. de Anan. in c. quærenti, nu. 3. Butr. n. 11. Imol. nu. 7. de off. dele. Bart. in l. ſi cum exceptione, §. quatenus, nu. 5. Bal. n. 5. Odoſ. col. 2. verſ. ſed denuo, ff. quod met. cauſ. idem Bart. in l. in fideicommiſſis, nu. 4. Bald. nu. 7. ff. de vſur. Iacob. de S. Georg. in l. ſi debitori, nume. 19. de iud. & iudex denegando huiuſmodi dilationem, dicitur grauare. Rip. in l. 2. nu. 29. ff. de re iud. Rom. conſ. 261. num. 6. verſ. modo ſic. Et proinde cum verbum videbitur importet arbitriũ boni viri, Bar. in extrauag. ad reprim. verb. videbitur, cum alijs in prædicta deciſ. alleg. immo arbitrium iudicis ordinarij, l. vir bonus, ff. iud. ſolui, concludebatur omnino debuiſſe dari prædictum terminum, ſtante ẽt notorio ſtylo A.C. in illo dando, qui ſtylus facit ius, Abb. in c. ex literis, n. 6. de conſtit. Dec. conſ. 699. n. 5. Theſaut. deciſ. 1. n. 9. late Euer. in loco a ſtylo Curiæ, nu. 1. & per totum.

2 Nec mouit Dños fides aliquorum Notariorum aſſerentium non vidiſſe dari terminum, qñ quis conuenitur in Saluiano, nam præter quod non concludit in verbis, quia poteſt eſſe, quod fuerit datus, & ipſi non viderint, & cum Angela habeat regulam pro ſe, debet limitatio ex aduerſo plene probari, Iaſ. in l. cetera, nu. 3. & 4. ff. de leg. 1. Anchar. conſ. 368. n. 3. Gemin. conſil. 25. nu. 8. Rolan. conſ. 81. nu. 5. & 6. lib. 1. illi Notarij ſic aſſerẽtes conuincuntur de mala informatione, ex quo pro parte Angelæ fuerunt dati caſus particulares, in quib. etiam conuento ex Saluiano fuit datus terminus, & dicebatur militare eãdẽ rationẽ in vtroque caſu. Nam & ſi agens Saluiano principaliter dirigat iudicium contra rem, ex cuius fructib petit ſatisfieri, attamen non debetur illi principaliter res, ſed creditum, Rot. in cauſa Rauennaten. Saluiani 20. Iunij 1607. coram R. P. D. Ludouiſio. Vnde poſſeſſor offerẽdo dictum creditum liberatur, l. Paulus. in fi. ff. quib. mod. pig. vel hypoth. Rolã. conſ. 14. nu. 9. & 10. lib. 1. Menoch. de adipiſ. remed. 3. n. 181. Rot. in cauſa Senogalliẽ. prædij 1583. corã Bubalo, & in Bonoñ. Saluiani. 21. Iunij 1599. corã Ill. Card. Lancellotto.

3 Et proinde non applicantur quæ dicuntur de actione reali, & de eo cui debetur res, quia ſi debetur res in caſu Saluiani, id eſt ſecundario, & incidenter, hoc eſt quatenus creditum non offeratur, immo iſte tertius poſſeſſor, qui eſt in bona fide, & non cõmiſit morã in ſoluendo debito a ſe contracto, ſicut fecit principalis debitor, eſt dignus maiori priuilegio, & ſic multo magis debet illi concedi dilatio, quam principali debitori, cum patiatur ob alienã culpam. ad l. ſi fideiuſſor. §. ſi neceſſaria, & ibi Bartol. in prin. ff. qui ſatiſd. cog. Bal. in l. de die. §. tutor. ff. eod. tit. Gl. in l. fi. verb. generando, C. ſi tut. vel cur. interue. Archid. in c. peruenit. in fi. 18. diſt. Inn. ĩ c. cũ inter. n. 1. Feli. n. 11. de excep.

4 Circa aliud, quod terminus non datur, niſi pro debitis habentibus obligationem Cameralem, nec talis limitatio viſa fuit alicubi probari, & rationem eſſe potius in contrarium, quia ſi datur obligato ſtrictiori obligatione, prout eſt ille, qui ſe obligauit in forma Cameræ, & contra formam iuramenti contenti in dicta obligatione, per quod iurans videtur ſe obligaſſe præciſe ſoluere de conuento, iuxta not per Gloſ. in l. ſi pecuniam, verb. neceſſe, ff. de condi. cau. dat. Butr. in c. fin. nu. 4. ne prælat. vices ſuas, Alexand. conſ. 89. nu. 5. lib. 7. Iaſ. conſ. 9. num. 10. lib. 1. Socin. conſ. 90. nu. 10. lib. 4. Gozad. conſ. 24. nu. 9. Guid. Papæ deciſ. 627. quãto magis debet dari tertio, qui taliter ſe non

obligauit, nec iurauit, & quod replicatur, hoc ideo eſſe propter citam exequutionem, quam trahit ſecum obligatio Cameralis, vt ſcilicet debitor habeat tempus parandi pecunias, quod non eſt neceſſarium in iudicijs ordinarijs, in quibus proceditur per tres, & aliquando per quatuor inſtantias, fuit dictum in omnem euentum non applicari conuento iudicio Saluiani, cui non conceduntur iſtæ tres inſtantiæ, ſed denegatur appellatio. Barto. in l. 1. numero 4. ff. de Saluia. interd. Corn. conſilio 190. numero 2. lib. 1. Theſſaur. deciſ. 175. numero 3. Verall. deciſ. 106. parte 3. Rot. in cauſa Romana, ſeu Amerina domus. 8. Iunij 1576. coram Cantuccio relata inter diuerſ. impreſſ. deciſ. 34. num. 3. pat. 2. & in Roman. Saluiani interd. 26. Nouembris 1605. coram Reuer. P. Domino Manzanedo.

5 Ad aliud, quod iudex non dederit terminum, ſed Angela illum ſponte ſuſceperit in actis Notarij confitendo debitum, placuit reſponſio ex notorio ſtylo, quod A. C. non ſolet interloqui ſuper iſtis terminis, ſuper quo etiam fuerunt dati actus particulares, in quibus ita fuit ſeruatum. Et cum prædicta viderentur ſufficere Domini non aggreſſi fuerunt aliud caput deciſionis, an ſcilicet exequutio fuerit exceſſiua.

REVER. P. D. MANZANEDO.

Meliten. Teſtamenti. Veneris 17. Februarij 1612.

ARGVMENTVM.

Teſtamentum a demente conditum non valet, & qualis debeat eſſe iſta dementia, de quo tempore, & quomodo probanda.

SVMMARIVM.

Furioſus, & mente captus teſtamenti factionem actiuam non habet. num. 1.

Furioſus, & demens nemo præſumitur, ſed ſanæ mentis. num. 2.

Furor, & dementia ab allegante concludenter probanda eſt. num. 3.

Mentis integritas, & ſanitas in teſtatore ſufficit, quod adſit tempore teſtamenti. num. 3. & num. 10.

Sanæ mentis præſumitur teſtator, ſi in eius infirmitate aſſumpſit ſacramenta. num. 4.

Imbecillis, & non habens illum mentis vigorem, quem ætas poſtulat, non prohibetur contrahere, aut teſtari. num. 5.

Teſtes conſanguinei in ciuilibus admittuntur ad teſtificandum maxime, quando habent conteſtes. num. 6.

Teſtes non probant dementiam, ſi in eorum depoſitione non reddunt concludentem probationem. num. 7. & 8.

Teſtibus deponentibus de ſana mente, magis creditur, quam deponentibus de dementia. numero 9.

Teſtamentum, vt minime valeat, quia factum a demente probanda eſt, dementia tempore teſtamenti. numero 3. & 10.

Teſtamentum præſumitur factum tempore ſanæ mentis, quando ex illius inſpectione apparet rite, & ſolenniter factum eſſe. num. 10. & 11.

Maritus non prohibetur a iure maritali ſermone vxorem prouocare, quando teſtatur, vt ipſum faciat hæredem. num. 12.

DECISIO CCCLXXXIV.

1 CVm contra teſtamentum Hieronymæ opponeretur de inualiditate, ex capite, quod teſtatrix eſſet mente capta, & demens. Dubitaui, an dictum teſtamentum eſſet nullum, & Domini pro illius validitate reſponderunt. Licet enim certi iuris ſit, furioſum, & mẽte captum non habere teſtamenti factionem actiuam. l. 2. §. furioſus. ff. de iure codicil. l. nec codicillos. C. de codicill. l. furioſum. C. qui teſtamen. fac. poſſ. cap. fin. de ſucceſſ. ab inteſt. & vtrobique Doct.

2 Nihilominus etiam eſt indubitati iuris, neminem dementem, ſed potius ſanæ mentis præſumi, text. in dicta l. nec codicillos. & ibi Bald. Pariſ. conſilio 87. in princip. lib. 3. Menoch. de præſumpt. lib. 1. quæſt. 18. nume. 6. & qui contrarium aſſerit, ad illius probationem tenetur, iuxta text. in dicta l. nec codicillos. & in dicto cap. final. Dec. & alij in dicta l. furioſum. numero 20. & Pariſ. vbi ſupra numero tertio. & Menoch. numero 7.

3 Quin & concludenter probanda eſt dementia. Bartol. in l. is poteſt. numero 15. ff. de acquir hæredit. Salicet. in l. fin. numero 2. C. de hæred. inſtit. Sed in caſu noſtro vltra dictam præſumptionem adſunt teſtes teſtamentarij, deponentes de tempore conditi teſtamenti Hieronymam ſanæ mentis fuiſſe, quod ſufficit pro illius validitate, quamuis antea demens extitiſſet, cum integritas mentis de tempore teſtamenti exigatur, text. in l. 2. & in l. qui teſtamento. §. quæcunq;. verſ. ne furioſus. ff. de teſtam. l. 2. & dicta l. furioſum. C. qui teſtam facere poſſ. & tex. in dicto c. fin.

4 Vltra quod de eadem ſana mente ante teſtamentum, & in ipſa infirmitate, in qua deceſſit, deponunt, & alij teſtes, quibus accedit aſſuetam eſſe Hieronymã ſua peccata confiteri, & ſacram Euchariſtiam aſſumere, quæ etiam ſacramenta in vltima infirmitate illi adminiſtrata fuerunt, quæ plurimum adiuuant ſanæ mentis præſumptionem, ad not. per Corn. conſ. 219. nume. 5. in princ. lib. 1. Decian. conſ. 127. nu. 3. lib. 3. Menoch. præſumpt. 45. num. 21. lib. 6.

5 Et quamuis Hieronyma ex teſtibus in contrarium datis poſſet forſan dici imbecillis videri, quaſi non habens illum vigorem mentis, quem ætas poſtulat, indeque indiſcreta appareret, vel debilis ingenij, non poteſt dici ex eo nõ habere iudicium ad cõtrahendũ, vt in l. ſi frater. & ibi Caſtr. C. qui teſtam. fac. poſſ. Socin.

Digitized by Google

ctin.conſ.47.n.9.lib.3.cum alijs adductis per Rot.deciſ.577.par.1.diuerſ.ex quibus colligitur,quantũ diſtet dementia a diſcretione,ſeu imbecillitate.

6 Nec obſtat,quod aliqui ex teſtibus deponentibus de ſana mente ſint conſanguinei,cum iſti in ciuilibus admittantur ad teſtificandum,abſque vlla fidei diminutione,maxime quando habent conteſtes,vt in noſtro caſu. Bald.conſ.10.num.4.lib.5.cum alijs adductis in vna Foroſempronien. Parochialis. 7. Maij 1593.coram Illuſtriſſimo Mantica.

7 Minus obſtant teſtes pro dementia inducti, cum deficiant in ratione ſui dicti, & ex eo non probetur. Ratio enim magis,quam dictum attenditur. Socin. conſ.42.num.4.lib.1.Iaſ.conſ.2.num.9.lib.1.Pariſ. conſ.88.nume.58. lib.3. præcipue quando agitur de probanda dementia, quæ debet concludentiſſime probari ex ſupradictis.

8 Nec publica vox, & fama, de qua iſti teſtes deponunt, quicquam facit, cum tollatur ex probatione in ſpecie ſuper ſanitate mentis ipſius Hieronymæ.

9 Et quamuis ex dictis teſtibus inſania Hieronymæ videretur probata, in concurrentia tamen probationem magis ſtandum eſt teſtibus, de ſana mente deponentibus, cum illorum depoſitiones conueniant naturæ, & iuri communi, vt reſpondit Corn. in dicto conſilio 219.numero 7.lib.1.Decius in dicta l. furioſum.numero 20.& Decian.conſilio 127.numero 35. lib.3.Gabriel.de teſt.concluſ.4.nume.19. Rota dicta deciſione 577.num.10.Menoch.præſumpt.45.num. 21.lib.6.poſt Boer.quæſt.23.nu.93. dicentem, quod plus creditur duobus teſtibus de ſana mente, quam mille de inſania deponentibus. Iaſ. dicto conſ.2. nu. 10.& ſequen.lib.1.

10 Vlterius, quia iſti teſtes ſuper dementia, non deponunt de tempore conditi teſtamenti, prout eſt neceſſe ad illius inualiditatem, iuxta text.in dicta l. 2. & dicta l. qui teſtamento. verſ. ne furioſus. cum alijs ſupra adductis. Nec videtur admittendum, quod dementia præſumatur continuata etiam in actu teſtandi, cum hoc excludatur ex teſtibus de ſana mente de tempore teſtamenti deponentibus. Tum etiam, quia ex inſpectione teſtamenti rite, & ſolenniter facti, contrarium apparet Illuſtriſſimus Mant. de coniect. vltimar.volunt.libro 2.tit.5.num.7.Honded. conſil.78. num.61.lib.2.

11 Minus facit iuramentum appoſitum de non reuocando teſtamento, cum ex hoc potius videatur excludi fatuitas ipſius Hieronymæ, quam ſana mens.

12 Tandem non obſtat depoſitio teſtium, quod Hieronyma fuerit aſtutia inducta ad teſtandum, cum ex ipſis non appareat de minis, nec de metu per maritum concuſſo, & de iure maritis non ſit prohibitum iudicium poſtremum vxoris in ſe ipſos maritali ſermone prouocare, vt ſunt verba text.in l.fin. C.ſi quis aliq.teſtari prohib. Ex quibus pro validitate teſtamẽti fuit concluſum, &c.

R. P. D. PIROVANO.

Romana Cenſus. Veneris 17. Februarij 1612.

ARGVMENTVM.

De muliere imponente cenſum ſine ſtatutarijs ſolennitatibus, quod eadem cenſus impoſitio ſit inualida, neque cum oriretur per ſolutionem dictorum cenſuum, & quod ſententiæ contrarium continentes non tranſeant in iudicatum, nec exequi debeant.

SVMMARIVM.

Sententia tranſit in iudicatum per lapſum quatuor annorum a die appellationis ab ea, abſque ſufficienti prorogatione fatalium. nu. 1.

Sententias iniuſtas ſeu nullas Rota non attendit, etiam quod tranſitum fecerit in iudicatum. nu. 1.

Mulier ex ſtatuto Vrbis ſine iudicis decreto, & conſanguineorum præſentia contrahere non poteſt, non ſolum in illis quatuor caſibus a ſtatuto expreſſis, ſed etiam in omnibus alijs, in quibus viget eadem ratio. nu. 2.

Hypotheca dicitur principale fundamentum Saluiani interdicti. nu. 3.

Hæredes poſſunt opponere omnes exceptiones, quas defunctus opponere poterat. nu. 4.

Hæres non poteſt opponere nullitatem contractus, de qua defunctus viuens conqueſtus fuit. Declara, vt num. 5.

Soluens indebitum vigore nullitatis contractus a debitore celebrati, non cenſetur per ſolutionem validare dictum contractum. nu. 6.

DECISIO CCCLXXXV.

1 FVit reſolutum, obſtare rem iudicatam, nõ ex eo ſimpliciter, quod lapſi ſint quatuor anni a die appellationis ſententiæ A. C. & abſque ſufficienti prorogatione fataliũ, appellatio remanſerit deſerta, c.cum ſit Romana.de appell. auth.ei qui.C.de temp. appell. ſed quia de iuſtitia prædictæ ſententiæ non apparet, ſine qua Rota nõ ſolet attendere ſententias extra Tribunal latas. Mohed.deciſ.11.nu.2.de ſent.& re iud.& deciſ.3.n.1.de teſtib.Put.deciſ.401. nu.2.lib.1.& paſſim ſeruat Rota, & ſignanter fuit dictum in Vrbeuetana legati.14.Ianuarij 1585.coram bon.mem. Card.Pamphilio, & in Romana alimentorum.4.Iulij 1607.coram bo.mem. Scoto.

2 Apparet enim impoſitionẽ cenſus fuiſſe nullã vel factam a Domina Dianora, muliere abſq; duob.coniũctis ſine decreto iudicis, & cauſæ cognitione, prout ſtatutũ Vrbis c.151. li.1.mãdat obſeruari. ſub pœna nullitatis, qđ ſtatutũ nedũ in quatuor caſib. expreſſis, ſed etiam in omnib. alijs in quibus adeſt ratio læſionis procedere ſæpe fuit reſolutum Verall. deciſ.195. nu.2. par.3.Put.deciſ.7.nu.2.& 3.& deciſ.55.nu.1. libro 3.& deciſ.162.numero 2.libro 1.& fuit dictum

in Romana Cambiorum. 26. Maij 1593. coram Illuſtriſſimo Cardinale Mellino.

3 Data autem nullitate cenſus deſtruitur per conſequẽs hypotheca, quæ dicitur mater, & principale ſundamentum Saluiani per Chriſtophorum inrentati. Bart. in l. 1. nu. 3. ff. de Salu. interdicto. Bald. in l. rem alienam. vbi etiam Bart. nu. 5. ff. de pign. act. Neguſ. de pign. par. 2. memb. 3. nu. 19. Menoch. de adipiſcẽ. rem. 3. q. 29. num. 160. & eo caſu ceſſare fructus. Fuit reſolutum in cauſa Vrbeuetana nullitatis cenſus. 21. Maij 1595. corã Gipſio, & iterum in cauſa Romana officij 20. Maij 1602. coram Illuſtriſ. Card. Mellino, reſoluto enim contractu remanet ſors purum, & merum mutuum in quo non cadit perceptio fructuum.

4 Non obſt. ꝙ hęc nullitas poſſit opponi dũtaxat ab ipſa Dionora. Oſaſ. deciſ. 94. num. 23. cum aliis alleg. quia fuit reſponſum, quicquid ſit in tertio, in hærede tamen, prout eſt D. Federicus, non procedere limitationem. l. hæredes. C. ad Velleian. Salic. in l. ſi ſciens. in vlt. not. eod. tit. Gabr. conſ. 125. nu. 6. lib. 1. Lambert. de contract. eorum fin. nu. 267. qui hoc comprobat exemplo reſtitutionis in integrum, & Velleiani.

5 Nec refert, quod ipſa Dionora viuens de nullitate conqueſta non ſit, ita vt nec eius hæres mouere quæſtionem poſſit per ea, quæ trad. Surd. conſ. 86. nu. 10. & 11. Becc. conſ. 9. nu. 8. Non enim verſamur in caſu euitanda caducitatis, prout loquuntur Surd. & Becc. ſed in caſu nullitatis, de qua poteſt hæres dicere. l. hęredes. C. ad Velleian. cum alijs ſupra alleg.

6 Et quamuis Dionora viuens pluries ſoluerit fructus cenſus, ita vt ſoluendo videatur approbaſſe contractum cenſus, & agnouiſſe bonã fidem non tamen videtur ſufficere ad ſaluandum contractũ a vitio nullitatis, quia ſicuti expreſſe ſine ſolennitatib. Statuti non poterat contrahere, multo minus tacite abſque ſolennitatibus contractum inualidum confirmare potuit, cum non pẽderet a voluntate illius. Bal. in l. mancipia. num. 1. verſ. nota, quod ratificatio. C. de rebus alien. non alienan.

7 Quæ autẽ dicta fuerũt de reſtitutione ſortis, & fructuum, ſaltẽ in ratione dãnorum, & intereſſe, viſa fuerunt non pertinere ad dubium, & ita fuit reſolutum.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. CARD. BONONIEN.

Romana cenſus. Veneris 17. *Februarij* 1612.

ARGVMENTVM.

Attentare non dicitur procurator non habens mandatum, quando vnus procurator conſtitutus cenſeatur reuocatus per conſtitutionem alterius, & quando etiam procurator Dominus litis effectus poſſit ſine cauſa reuocari expreſſe, vel tacitè.

SVMMARIVM.

Procurator conſtitutus, quando nomine principalis poſſit agere ea, ad quæ eſt conſtitutus alter procurator ſpecialis, & ſic quando per conſtitutionem ſecundi procuratoris cenſeatur reuocatus primus. num. 1.

Dominus litis effectus non poteſt agere, nec comparere in alia & diuerſa cauſa ab ea, in qua fuit conſtitutus procurator. num. 2.

Procurator Dominus litis effectus, quando poſſit ſine cauſa reuocare. num. 3.

Voluntas in quolibet actu requiritur. nu. 6.

Communio operatur, vt quis habeat locum in qualibet re. num. 7. & ſequent.

DECISIO CCCLXXXVI.

1 Domini ſteterunt in deciſis, M. Alphonſum non attentaſſe nomine Alexandri & Cyri, quia in mandato, quod dedit in perſonam D. Serræ, non legitur facultas cõparendi, aut aliquid faciendi nomine ipſorum, immo non potuit eam concedere ex quo ipſi ad idem alium procuratorem conſtituerant, quo caſu M. Alphonſus nihil pro ipſis facere poterat, neque vti litis conſors, neque vt coniuncta perſona ex adductis in deciſ. Quibus nõ obſtat, quod pro parte DD. de Rangonibus dicitur, illa non procedere, quando procurator conſtitutus negligit agere. Paul. de Caſt. in l. cũ prætor. ff. de iudic. Alexã. & Iaſ. in l. exigere. C. de procur. exẽplo alleg. quia non daretur procuratorem non recuſaſſe, aut neglexerit neq; doceri poteſt, niſi pro exhibitione omnium actuum, quæ facta fuerunt in Ciuitate Ianuæ. Et cum agatur de intellectu mandati D. Serræ, & de intentione mandantis, quando dedit mandatum certum non potuit, tunc conſiderari negligentia procuratoris Cyri, & Alexandri.

2 Nõ obſtat, quod Marchio facere potuerit, vti procurator conſtitutus a patre ipſorum, & Dominus effectus litis, quia aut volumus, quod cauſa, quæ agebatur in Ciuitate Ianuæ eſſet diuerſa, & in ea non poterat comparere, nec aliquid agere, vti Dominus litis, vt per Surd. deciſ. 89. nume. 17. dicitur enim Dominus Inſtantiæ. Oldrad. conſil. 351. nume. ſecundo. Rot. deciſ. 20. de procurat. in nou. Achill. deciſ. 13. eod. tit. Et quod eſſet cauſa deciſa videbatur aliquibus Dominis. Aut volumus qđ ſit eadem, & per conſtitutionem dicti procuratoris fuit in hoc reuocatus. l. ſi quis procuratorio. §. fin. ff. de procur.

3 Nec facit, quod prior dominus litis effectus non poſſit ſine cauſa reuocari, quia hoc procedit, quando expreſſe reuocatur, non quãdo tacite, vt per Caſſad. deciſ. 2. nu. 4. & 5. de appell. Neque contrarium dicit Achill. deciſ. 14. de procur. & ad iſtum effectum non referret, ſi ſecũdus ꝓcurator nõ acceptaſſet mandatũ, quia adhuc cenſeretur reuocatus procurator. Bald. in d. l. ſi quis procuratorio. §. fi. nume. 9. & ibi Ang. circa princip.

4 Quo ad volũtatem quæ pariter requiritur in quoli-

bet

bet actu l. multum. C. ſi quis alteri, vel ſibi. l. cum te. vbi Bal. C. de donat. ante nup. illa eſt omnino aliena, vt conſtat ex lectura mandati, iuxta ponderationes, de quibus in deciſ. manifeſte oſtendunt illud eſſe reſtrictum ad perſonam, & intereſſe Alphonſi, & ſicut excluſo vno, quod voluerit date mandatum, nomine Cyri, & Alexandri vti litis conſor. & coniuncta perſona, ita etiam quod tanquam procurator ipſorum, & dñs litis effectus. Nullũ enim verbũ de tali procura, & litis dominio, & tamen hoc debuiſſet ſignificari procuratori Domini Serræ ad trad. per Corn. conſil. 73. nu. 8. & 9. lib. 3.

5 Non obſt. illa mentio, quæ facta fuit de Alexandro & Cyro, quia vt in deciſ. dicitur facta fuit, vt magis cognoſceretur pottio debita M. Alphonſo, & quamuis forſan non fuiſſet neceſſatia, attamen non inde poteſt concludi mandatum fuiſſe datum etiam nomine ipſorum, quia in verb. diſpoſitiuis, & ſubſtantialibus apparet, illum ſe reſtrinxiſſe ad propriam perſonam, & proprium intereſſe, & conſideratio quæ fit de nouo ſuper illis verbis dictis nominibus, & alio quouis nomine, eſt ſatis ſublata in deciſione.

6 Dum autem Informantes pro Dominis de Rangonibus diſtinguunt duo capita mandati, quorum ptimum concetnit proprietatem locorum mõtium cum inueſtimento faciendo fructuũ decurſorũ ante annũ 1518. Alterum, quod conceſſerit fructus decurſos a dicto anno 1518. & quod in primo capite ſemper loquatur de omnib. locis montium, quia vult, quod loca 116. deleantur de columna Fedetici, & ponantur in columna Io. Franciſci ſeniotis, & q; omnes fructus decurſi anre annũ 1518. multiplicentur, & q; ſub columna iſtorum adnotentur, & q; non poſſint alienari, & in 2. capit. vbi agitur de fructibus decurſis ab anno 1518. ſe reſtringit ad ſuam portionem ex quo eliciũt, q; aliquando ſcil. in 1. cap. q; voluerit Marchio dare mandatum nomine dicti Alexandri, & Cyti, cõſtaret cum loqueretur de re cõi cum illis, & de omnibus locis & fructibus, non autem de ſua portione, tantum. Ad hoc enim ſuper quo inſiſtunt multũ Informantes pro Rangonibus, reſponderunt Domini, prout tenet deciſio, hoc intelligi pro iure ſuo, & proprio intereſſe, & q; ius reſpicit oĩa loca, & omnes fructus inueſtiendi duplicitet. Primo, quia ſtãte communione habet ius in quolibet loco, & in quibuſlibet fructib. inueſtiendi, l. Mæuius, §. duobus. ff. de leg. 2. Fede. de Sen. conſ. 159. ſub n. 8. verſ. ſic. Natt. conſ. 171. n. 13. cum alijs adduct. Secundo propter ſpem quam poteſt habere ipſe, aut eius hæredes deſcendentes etiam in portione Cyti, & Alexandri, vigore fideicommiſſi.

8 Etſi Marchio, qñ loquutus eſt in primo capite de proprietate montium, & de fructib. inueſtiendis communibus intellexiſſet, & de portione, & intereſſe Alexandri & Cyti, ſicut poſtea qñ loquutus eſt de fructibus decurſis ab anno 1518. dedit mãdatũ ad inſtan. & facien. ſcribi, & adnotari, hęc eadem ſimilia verba (reſpondeatur vt ſupra de paghis, & prouentibus dd. omnium locorum reſpectiue quorũcumque annorum præteritorum ab anno 1558. excluſiue, citra, & de cetero de anno in annum pro duabus quartis partibus cum dimidia ipſi M. Alphonſo) Ita etiam dixiſſet de portione Alexandri & Cyti.

9 Et ex iſto intereſſe, quod vt dictum eſt, habet Marchio reſpectu communionis, & reſpectu fideicõmiſſi eodem modo reſpondetur decreto Prætoris, ſi in aliquo fauet Alexandto & Cyro, vltra q; ad effectum du bij, de quo quæritur, an Marchio attẽtauerit nomine Cyri, & Alexandri, ſufficit, q; ipſe neque pro ſe, quia erat abſens, neque p procuratorẽ, quia non dedit mãdatum ad hoc aliquid fecerit nomine procuratordm, vbi D. Serra feciſſet, q; nunquam probatur, nihil ad Marchionem, quia non feciſſet vti ptocurator ab eo conſtitutus.

10 Et dum dicitur debere renunciari, quando fuit attentatum a procuratore nõ habente mãdatum ne aliter videatur habere rata attentata. Reſpõdetur, quod renunciatio deberet fieri ab ipſis Cyto & Alexandro quotum nomine eſſent facta non a Marchione, vltra quod ipſe fecit generalem renunciationem, quæ etiã ſi opus eſſet hunc caſum comprehenderet, licet hæc non percutiant dubium, de quo agitur.

REVER. P. D. MANZANEDO.

Bononien. de Lambertinis. Lunæ 20. Febru. 1612.

ARGVMENTVM.

Saluianum interdictnm datur pro cõſequutione legati, nec ex illo immiſſio impeditur per exceptionem fideicommiſſi, & quid exceptioni illegitimitatis.

SVMMARIVM.

Saluianum interdictum competit quotieſcunque datur hypothecaria. nu. 1.

Salnianũ interdictũ datur pro conſequutione legati. n. 1.

Hypothecaria actio datur hypothecarijs, & fideicommiſſarijs. num. 1.

Legatarius pro legato habet hypothecata omnia bona teſtatoris. num. 2.

Inuẽtarium ab hærede confectũ probat, quod teſtator t pe mortis ſuæ poſſidebat omnia bona in inuentario deſcripta: num. 2.

Exceptio fideicommiſſi non impedit immiſſionem legatarij ex Salniano interdicto, tanquam requirens altiorem indaginem. num. 3.

Hæredes non poſſunt venire contra confeſſionem teſtatoris. numero 4.

Exceptio illegitimitatis, quando impediat immiſſionem ex Saluiano. nu. 4. & 5.

Legitimandi facultatem quod Campegij habeant, eſt notiſſimum. num. 6.

Legitimandi facultas Campegiorũ nunquid extendatur ad filios Illuſtrium Comitum, & Baronum. num 7.

DECISIO CCCLXXXVII.

1 Dominus Comes Cæſar obijt de anno 1608. condito teſtamento, in quo D. Imeldæ ipſius filiæ naturali libratum ducentatum millia num. Bon. ex cauſa dotis legauit. Vnde petijt virtute Saluiani immiſſionem ſibi dari in bonis ſui patris pro dicto legato, & dato dubio, an dicta immiſſio eſſet danda. Domini affirmatiue reſpondendum cenſuere. Nam iuxta communem, de qua per Gabr. conſilio 46. nu. 21. lib. 1. hoc interdictum competit quotieſcunque datur hypothecaria, vt not. in l. 1. C. de ſalu. interd. Arct. in §. item Seruiana. nume. 8. Inſtit. de action. Rot. deciſ. 44. nume 4. par. 1. diuerſ. Hypothecaria autem datur etiam pro legatis, & fideicommiſſis, vt probat text. in l. 1. C. commun. de legat. & fuit dictum in Foroliuien. Bonorum 24. Febr. 1561. coram bo. mem. Cardinale Paleotto, & in Recanaten. hæreditatis 31. Ianuarij 1603. coram D. meo Decano, & in hac eadem cauſa coram me in prima deciſione, 22. Iunij 1609. & alias ſæpe.

2 Extrema vero in Saluiano requiſita, ſine difficultate probari viſa fuerunt cum de credito appareat ex ipſo legato, & de hypotheca ex regula ſupra firmata, de text. in l. 1. C. commun. de legat. ex quo omnia bona teſtatoris pro legato cenſentur hypothecata. §. noſtra autem. Inſtit. de legat. & ibi gloſ. & Doct. Poſſeſſio autem teſtatoris ſatis probatur per inuentarium ab hæredibus confectum, ad tradita per Bar. in l. fin. §. licentia. C. de iur. deliber. & per Pariſ. conſ. 45. numero 20. lib. 2. Modern. de fideicom. art. 44. nume. 2. Quod vero iſta bona per dictos hæredes hodie poſſideantur, demonſtrat ſuſtentatio litis.

3 Quibus non obſtat exceptio fideicommiſſi in contrarium oppoſita, cum illa reſpiciat petitorium, & dominium, & requirat altiorem indaginem, vt not. Ripa in rubr. ff. de pignor. num. 19. prope fin. Natt. conſilio 532. num. 4. lib. 3. Menoch. de adipiſcen. remed. 3. num. 180. verſ. & in hoc iudicio. Et tenuit Rota in præfata Foroliuien. Bonorum, coram Cardinale Paleotto, quod ex eo magis in noſtro caſu habet locum, cum licet ſemel Rota coram me dicta die 22. Iunij 1609. dixerit, conſtare de fideicommiſſo Comitis Alexandri, nihilominus cauſa repropoſita die 11. Martij 1611. Domini a prædicta deciſione receſſerunt, exiſtimantes, non conſtare de dicto fideicommiſſo, & quamuis dictas deciſiones reuidere decreuerint, interim non poteſt negari, quin aut de fideicommiſſo non conſtet, aut illud habeat magnam difficultatem, ex quo non debet prædicta immiſſio impediri ex ſupra adductis.

4 Nec etiam obſtare videbatur exceptio illegitimitatis D. Imeldæ, cum ad hunc effectum ſufficere videatur teſtatorem in ſuo teſtamento illam legitimatam vocaſſe contra cuius confeſſionem aduerſarij, tanquam hæredes Cæſaris, venire non valent. l. cum a matre. C. de rei vendic. Pariſ. conſ. 11. nu. 39. lib. 3.

5 Nec obſtat opinio Grat. conſ. 140. num. 30. lib. 1. Ruin. & aliorum, quos refert deciſ. 455. par. 2. apud Verall. tenentium, quod defectus legitimitatis ſit ante omnia diſcutiendus, quia vt Rota in eadem deciſione reſpondit, prædicti Doct. loquuntur in exceptionibus notorijs, non vero in requirentibus altiorem indaginem, quæ reſeruantur videnda in petitorio, Gozzadin. conſil. 6. numero 86. & ſeq. cum alijs ibi adductis.

6 Vltra quod conſtat de legitimatione D. Imeldæ facta a Dominis de Campegijs, quorũ facultas, in hac materia eſt notiſſima, & ſæpius in Rota canonizata, & præſertim in illa Bononien. de Bologninis. de anno 1576. 17. Iunij.

7 Minus obſtat exceptio deſumpta ex ventre ipſius facultatis legitimandi conceſſæ Dominis de Campegijs, quæ non extenditur ad filios Illuſtrium Comitum, & Baronum. Quia reſpondetur, prædicta verba non comprehendere D. Cæſarem, quamuis admodũ nobilem, ſed referri ad Illuſtres Principes, aut Illuſtres Comites, prout & cenſuit Curt. ſen. conſ. 73. in fin. Et in terminis dixit Rota in Romana de Zambeccarijs, 23. Iunij 1589. coram Reuerendiſſimo Peruſino.

8 Nec tandem obſtare viſum fuit, non conſtare de deſcendentia legitimantis ab illis, quibus facultas legitimandi fuit conceſſa, cum hæc exceptio fuerit ſublata ex teſtibus, tam hic in Curia, quam in partibus examinatis, bene ad iſtum effectum deſcendentiam prædictam probantibus. Ex quibus pro dicta immiſſione ſic fuit reſolutum.

REVERENDISS. P. DOMINO DAMASCENO.

Bononien. de Maluetijs. Ven. 24. *Februarij* 1612.

ARGVMENTVM.

Filius ſpurius legitimatus non excludit in fideicommiſſis ſubſtitutos, vigore Conſtitutionis Pij IV. quando legitimatio eueniret contra voluntatem teſtatorum, ſecus ſi ſecundum eorum voluntatem. Et hinc ſumpta occaſione bene declaratur an, & quando filij naturales, & præſertim legitimati ſubſtitutum excludant de iure communi.

SVMMARIVM.

Filius ſpurius legitimatus non excludit in fideicommiſſis ſubſtitutos vigore Conſtitutionis Pij Quarti, quando legitimatio eueniret contra voluntatem. num. 1. & omnibus ſeqq.

Verba poſita in proœmio Conſtitutionis denotant cauſam

finalem

Digitized by Google

finalem ad effectum interpretationis dicta Conſtitutiones, præſertim ſi ſint repetita. num. 1.

Legitimationes ſecundum voluntatem teſtatoris nõ præiudicant vocatis in teſtamento, quia tunc non eſt legitimatio, quæ tollat ſucceſſionem, ſed voluntas teſtatoris. num. 1.

Subſtituti excluſio, quæ fit ex voluntate teſtatoris non eſt contra ius, & æquitatem, ſed ſecundum ius, & æquitatem. num. 2.

Teſtatoris voluntatem ſeruare æquiſſimum eſt. num. 2.

Interpretatio ſemper capienda eſt illa, quæ minus exorbitans eſt ab æquitate, & a regulis iuris. num. 3.

Legitimandi facultas, quandoque a Principe datur, vt legitimati ſuccedant etiam contra voluntatem teſtatoris. num. 4.

Verba quantumuis generalia reſtringuntur per rationẽ expreſſam in Conſtitutione. num. 5.

Conſtitutionis vna pars aliam declarat. num. 5.

Deſcendentium appellatione veniunt etiam filij naturales. num. 7. Declara, niſi ſint nati ex damnato, & punibili coitu. num. 8. Vbi tamen quod hæc declaratio fallit, quando iſti nati ex damnato coitu fuerunt legitimati.

Spurij legitimati etiam nati ex damnato coitu excludũt ſubſtitutos ex præſumpta mente teſtatoris. num. 8. & 9.

Spurij, & præſertim legitimati eo magis excludunt ſubſtitutos, quando teſtator erat illegitimus. num. 10. Idem quando in alia parte teſtamenti vocauit aliquem illegitime natum. num. 11. Idem quando in alia parte teſtamenti adiecit qualitatem legitimorum. num. 12.

DECISIO CCCLXXXVIII.

1 DVbitaui, an Conſtitutio fel. mem. Pij Papæ Quarti ſuper legitimationibus, in Bullario 86. in ordine, obſtet D. Herculi de Maluetijs, & de ordine Dominorum fuit pro tunc, & ſine præiudicio particularis diſputationis ſuper hoc fiendæ præſuppoſitum, quod D. Hercules ſit filius quondam D. Pyrrhi. Item fuit præſuppoſitum, quod ipſe ſit legitimatus, cum de legitimatione conſtet per publicum inſtrumentum, quibus præſuppoſitis, fuit cõcluſum, Conſtitutionem non obſtare D. Herculi. Nã viſum fuit Dominis, quod Conſtitutio, dum tollit vim legitimationibus ad effectum excludendi ſubſtitutos in fideicommiſſis debet intelligi, de excluſionibus, quæ mediante legitimatione euenirent contra voluntatem teſtatorum, ſecus ſi ſecundum illorum voluntatem, qui ſenſus Bullæ colligitur ex repetitis verbis Bullæ ibi, non obſtantibus teſtatorum voluntatibus ſuccedant, & ibi vt in huiuſmodi fideicommiſſis non obſtantibus teſtatorum voluntatibus ſuccedant. Quæ verba cum ſint poſita in proœmio denotant cauſam finalem ad effectum interpretationis. l. fin. & ibi Bart. num. 3. ff. de hæred. inſtit. Bald. in l. noſtram. num. 1. verſ. tu dic. C. de teſtam. Alex. conſil. 7. num. 5. lib. 2. Roman. conſ. 180. num. 6. Crauet. conſ. 192. num. 2. Curt. iun. conſ. 20. num. 7. verſ. confirmatur tertio. maxime cum ſint repetita, ad not. in l. Baliſta. ff. ad Trebell. in l. cum ſcimus, & ibi Bart. C. de agric. & cenſ. lib. 11. Felin. in c. ſin. num. 1. de offic. deleg. Corn. conſ. 249. num. 5. lib. 4. Dec. conſ. 24. num. 3. Curt. ſen. conſ. 49. num. 67. in ſin. & num. 68. & ſatis colligitur ex verbis, ibi in præiudicium vocatorũ in teſtamento, legitimationes enim, quæ fiunt ſecundum voluntatem teſtatoris, non præiudicant vocatis in teſtamento, quia tunc non eſt legitimatio, quæ tollit ſucceſſionem, ſed voluntas teſtatoris, vt bene per Aret. in l. ex facto. nu. 12. verſ. ſed huic rationi reſpondetur. ff. de vulg. & pupill. Caſtr. conſ. 461. num. 4. libro 1. & conſ. 3. num. 1. & 2. eodem lib. Socin. conſil. 226. nume. 7. lib. 2. Iaſ. in l. Gallus. §. & quid ſi tãtum. num. 140. ff. de liber. & poſthumis. Laderch. conſ. 23. num. 22. late Menoch. de præſumpt. lib. 4. præſumpt. 79. num. 2. verſ. …

2 Et hic faciunt alia verba Conſtitutionis, ibi. Decernentes Comites, & alios legitimandi facultatẽ habentes, nullas in præiudicium fideicommiſſorum, & voluntatum teſtatorum legitimationes facere poſſe, & paulo infra. ibi, vtpote contra ius, & æquitatem, excluſio autem ſubſtituti, quæ fit ex voluntate teſtatoris, non eſt contra ius, & æquitatem, ſed imo ſecundum ius, & plene not. in l. ex facto. §. ſi quis rogatus. ff. ad Trebell. in l. generaliter. §. cum autem. ff. de inſtitut. & ſubſtitut. & in c. per venerabilem, qui fil. ſint legitim. & ſecundum æquitatem, quia nihil magis æquum eſt, quam ſeruare teſtatorum voluntatem. l. 1. C. de ſacroſanct. eccleſ. §. diſponat. authent. de nupt. l. ſi pars. ff. de inoffic. teſtam. l. in conditionibus primum locum. ff. de condit. & demonſtrat. l. vel negare. ff. quemadmod. teſtam. aper. glo. in c. tua nobis. verb. voluntatem. de teſtam. Barto. in authent. ſed cum teſtator. num. 1. C. ad leg. Falcid. Dec. conſ. 10. nu. 20. ad fin.

3 Ex quibus duobus reſultat, quod quatenus eſſet dubium, prout ſaltem negari non poteſt, quin ſit, quænam fuerit intentio Summi Pontificis, quod ſupradicta interpretatio ſit capienda, tanquam minus exorbitans ab æquitate, & a regulis iuris, quia ita in dubio fieri debet. cap. cum dilectus. de conſuetud. l. cum inter veteres. C. de fideicom. libert. Bald. in l. ſi defunctus. num. 8. C. de ſuis, & legit. Roman. conſ. 61. num. 4. Gemin. conſ. 131. in princ. Abb. conſ. 78. in princ. lib. 2. Alex. conſ. 83. num. 5. lib. 2. Socin. conſ. 159. numero 28. lib. 2.

4 Nec viſum fuit ſubſiſtere, quod ſecundum iſtum intellectum Conſtitutio redderetur inutilis, ſiue de indubitabili, cum nemo excludat, ſiue ſuccedat contra voluntatem teſtatorum, quia imo eſt vtilis, & de dubitabili. Etenim conceſſiones facultatum adeo longe proceſſerant, vt aliquibus reperiatur conceſſa facultas legitimandi, taliter quod legitimatus ſuccedat, etiam contra teſtatorum voluntatem, vt patet ex Alexand. conſ. 2. nume. 19. verſ. reſpondeo inſuper. lib. 1. Dec. conſ. 624. num. 6. verſ. non obſtat. Pariſ. conſ. 1. num. 64. lib. 2. Surd. conſ. 472. numer. 3. & 9. Beccius conſ. 56. num. 38. 39. & 58. & talis eſt facultas Domi-

norum

norum de Campegijs pro parte D. Herculis produ-cta, cui inconuenienti per iſtam Bullam reperitur prouiſum.

5 Sicut etiam non mouerunt Dominos verba prægnantia Bullæ, contra legitimationes ponderata per Informantes pro Domino Pyrithæo, quia ſunt intelligenda quatenus legitimationes fiant contra voluntatem teſtatorum, & præiudicetur vocatis in fideicō-miſſis, iuxta mentem Pontificis, & rationem expreſſam in alia parte Conſtitutionis. Etenim verba, quantumuis generalia, reſtringuntur per rationem expreſſam. l. cum pater. §. dulciſſimis. de legat. 2. Roman. cōſil. 403. num. 23. Alex. conſ. 113. nume. 2. lib. 7. Natta conſ. 546. num. 11. & 12. Crauet. conſ. 236. nume. 6. ſecundum mentem proferentis, c. ſecundo requiris. de appellat. c. intelligenda. de verb. ſignific. Bald. in l. 1. num. 2. C. de negot. geſt. Innoc. in c. petitio. num. 2. de procurat. Calder. conſ. 8. num. 1. de donat. Ang. conſ. 261. num. 4. Crauet. conſ. 221. numer. 7. & vna pars aliam declarat. l. ſi ſeruus plurium. §. fin. ff. de legat. 1. Barto. in l. vtrum. in principio. ff. de petit. hæredit. Iaſ. in l. qui filiabus. num. 2. ff. de legat. 1. Alexan. conſ. 170. num. 5. lib. 5. Dec. conſ. 336. num. 20. Crauet. conſ. 226. num. 6.

6 Et pro ſupradicto intellectu in terminis iſtius Bullæ tenuerunt Engen. conſ. 52. nu. 65. lib. 1. Laderch. conſ. 23. nume. 23. Illuſtriſſimus Mantica de coniect. vltim. volunt. lib. 11. tit. 10. num. 46. verſ. extat etiam conſimilis. Menoch. conſ. 461. num. 9. & 30. Lup. tract. de illegit. comm. 3. §. 1. num. 5. & in terminis conſtitutionis Venetæ valde ſimilis. Decian. conſilio 42. num. 38. lib. 10. Menoch. conſ. 459. num. 34. & 37. ac conſ. 461. num. 9. Illuſtriſ. Manric. de coniect. vlt. volunt. dicto lib. 11. tit. 10. num. 46. ex quibus apparet, male conſuluiſſe Odd. conſ. 16. num. 14. Honded. cōſil. 64. num. 39. cum ſeq. lib. 1.

7 Difficultas igitur reduci videbatur, an in propoſito caſu teſtator voluerit, quod ſpurius legitimatus excluderet ſubſtitutum, & pro affirmatiua fuit tentum, quia teſtator in deſcendentibus Pyrrhi, qualis eſt D. Hercules, nullis vſus fuit verbis denotantibus legitima natalia, ſed ſimpliciter fecit mentionem de deſcē-dentibus, quod verbum deſcendens, eſt naturale, vnde aptum comprehendere etiam naturales. Bart. in l. tutelas. num. 4. ff. de capit. diminut. Angel. in l. ex facto. §. ſi quis rogatus. num. 4. verſ. fallit ſi ſtatutum. ff. ad Trebell. Felin. in c. in præſentia. nume. 22. de probat. Decian. conſ. 3. num. 80. lib. 1. Rota in cauſa Tiraſonen. Eleemoſynariæ. 14. Nouembris 1603. corā Illuſtriſſimo Lancellotto, & in Ianuen. Iuris patronatus, 23. Ianuarij proxime præteriti anni, coram R. P. D. meo Pamphilio.

8 Et licet hoc poſſit habere difficultatem quandocū-que quis eſt natus ex damnato, & punibili coitu, prout eſt D. Hercules, per ea, quæ tradit Angel. in l. generaliter. §. cum autem. nume. 4. C. de inſtitut. & ſubſtitut. Alex. in l. ex facto. §. ſi quis rogatus. nume. 7. ff. ad Trebell. Cephal. conſil. 591. nume. 4. Id tamen ceſſat concurrente legitimatione, vt concurrit in D. Hercule, etenim tunc concurrit natura communis tam natis, ex damnato, quam non damnato coitu, & macula damnatæ procreationis, per quam ſic procreati regulariter arcentur a ſucceſſionibus, aboletur per legitimationem. Vnde tales legitimati excludunt ſubſtitutum, ſicut mere naturales. Anchar. conſil. 225. numero 2. in fin. Iaſ. conſilio 40. numero 5. & ſequentib. libro 3. Caſtr. conſilio 102. numero 3. in princip. & fin. verſic. quinto & vltimo. libro 2. Alex. conſilio 2. num. 41. libro 1. Socin. iun. in l. Gallus. §. ſi eius. numer. 5. verſic. quartus caſus. ff. de liber. & poſthu. Socin. iun. conſilio 77. numero 18. volumine 3. Pariſ. conſilio 8. numero 5. & 9. libro 2. Dec. conſilio 3. numer. 82. 83. & 89. libro 1. Laderch. conſ. 23. num. 9. Rota in cauſa Camerinen. Fideicommiſſi. 25. Octobris 1596. coram R. P. D. Pegna.

9 Tales autem excluſiones non veniunt ex ſimplici miniſterio legis, ſed ex præſumpta mente teſtatoris. Aret. in dicta l. ex facto. numero 12. ff. de vulg. & pupillari. Caſtr. conſ. 461. numero 4. lib. 1. Anchar. conſilio 225. num. 5. verſ. & veriſimile eſt. Socin. conſilio 226. num. 7. lib. 2. Thobias Non. conſ. 69. num. 8. verſic. & præſertim, Tiraquel. in l. ſi vnquam, verb. ſuſceperit liberos. numero 86. C. de reuoc. donat. Decian. dicto conſ. 42. num. 38. in fin. lib. 1. Menoch. conſilio 459. num. 4. Laderch. dicto conſ. 23. num. 22.

10 Quod eo magis videtur dicendum in hoc caſu, in quo teſtator erat illegitime natus, quo caſu eo minus videtur abhorruiſſe ſibi ſimiles, Dec. in cap. præſentia, numero 125. de probat. Roland. conſilio 76. in fi. libro 3. Tiraquel. de legib. connubial. par. 5. glo. 1. numero 26. Paleott. de nothis, & ſpur. c. 17. numero 7. Surd. conſilio 140. numero 27. Menoc. dicta præſumpt. 79. num. 20. lib. 4.

11 Item quia explicite vocauit in alia parte teſtamenti Iulium Cæſarem, ex fratre nepotem, illegitime natum. Bartol. in l. ex facto. §. ſi quis rogatus. numer. 2. Ripa, numero 17. ff. ad Trebel. Ruin. conſilio 168. numero 13. libro 9. Paleott. dicto c. 27. num. 7. Gabriel. titu. de teſtamen. concluſ. 10. numero 2. Illuſtriſſimus Mantic. dicto lib. 11. tit. 9. num. 12. Menoch. conſilio 266. num. 23. vol. 3.

12 Item quia deſcendentibus Pyrrhi qualitatem legitimorum natalium adiecit, & pluries repetijt. Vnde non ſine myſterio expreſſionem talis qualitatis in deſcendentibus Pyrrhi videtur omiſiſſe. l. vnica. §. ſin autem deficientis. C. de caducis tollend. Corn. conſ. 220. num. 6. verſ. vbi autem. lib. 3. Alex. conſ. 170. numero 7. lib. 5. Anan. conſil. 22. nume. 3. verſ. eſt etiam multum ponderandum. Gozzad. conſ. 29. nume. 16. Menoch. conſ. 266. num. 21. & 22. & 71. Decia. conſ. 42. num. 26. verſic. quod autem. & num. 38. libro primo. Rota in hac eadem cauſa die 23. Martij 1609. coram me. Et in cauſa Ianuen. Iuris patronatus 23. Ianuarij proximi, coram R. P. D. meo Pamphilio.

R.P.D.

R. P. D. VBALDO.

Hiſpalen. Legitimitatis. Ven. 24. Februarij 1612.

ARGVMENTVM.

Inſtrumentorum, & ſcripturarum tranſumptio facta non in vim compulſorialium, & ſine ſolennitatibus ſuſtinetur, quando ab aduerſa parte quis fuit impeditus propter recurſum ad curiã ſæcularem.

SVMMARIVM.

Tranſumptio inſtrumentorum facta in partibus, non in vim compulſorialium ſuſtinetur ſtantibus impedimentis a parte præſtitis propter recurſum ad iudices ſæculares. num. 1.

Tranſumptum inſtrumenti, & ſcripturæ a ſucceſſore in officio fidem facit abſque alia ſolennitate. numero 2.

Probatio non ſufficiens ſuppletur ex adminiculis. numero 3.

Confeſſio facta in vno iudicio probat in alio, vel ſaltem facit adminiculum. num. 3.

Impediens probationem aduerſarij ſui conuincitur mino ri probatione. num. 4.

DECISIO CCCLXXXIX.

1 PRoductis pro parte D. Annæ Cerron de Nouo nonnullis alijs ſcripturis præter alias quarum extractionem illi ſuffragari iam Rota reſoluit ſub die 12. Decembris, proxime præteriti fuit dubitatum, An dictis ſcripturis nouiter productis eſſet adhibenda fides. Et Rota vtraque parte informante affirmatiue reſpondit: quia ſcripturæ continebant primo tranſumpta duorum teſtamentorum parentum dictæ D. Annæ, quæ fuere extracta ex proceſſu in cauſa poſſeſſorij in partibus facta, quæ probant vigore Innocentianæ. Caputaq. deciſ. 351. nume. 6. par. 2. Et licet tranſumptatio non fuerit facta in vim compulſorialium Rotæ, tamen ſtantibus impedimentis a parte præſtitis propter recurſum ad iudices laicos, habetur pro legitima, vt in dicta deciſione fuit late deductũ.

2 Secundo continent duo tranſumpta partitæ, ſeu notæ matrimonij extractæ per modernum Parochum ex libro matrimoniorum ſuæ Eccleſiæ. Primum quidem adhibitis teſtibus, & Notario, & ante litem in curia introductam. Secundum vero accedente etiam auctoritate, & iuſſu Vicarij generalis Hiſpalen. quod duplex vniforme tranſumptum factum a Moderno Parocho, tanquam ſucceſſore in officio etiam ſine alia ſolennitate videtur, fidem mereri, iuxta not. in authent. ſi quis in aliquo, vbi Dec. numero 26. C. de eden. Caputaquen. deciſ. 244. numero ſecundo. parte ſecunda.

3 Et quatenus probatio non eſſet ſufficiens, veniret ſupplenda ex pluribus adminiculis, quæ hic concurrunt Caputaq. deciſ. 234. par. 1. Put. deciſ. 359. num. 1. & 2. lib. 2. Concurrit enim confeſſio partis aduerſæ in iudicio poſſeſſorio, quod inter parentes D. Annæ venit matrimonium contractum, quæ licet facta in alio iudicio negari non poteſt, quin vel probet, vel faciat ſaltem adminiculum in iſto, ad not. per Dec. in l. 2. ſub numer. 62. verſic. & prædicta diſtinctio. C. de edend.

4 Accedit depoſitio teſtium qui interfuerunt prædicto matrimonio. Item extractio eiuſdem notæ matrimonij ex eodem Parochi libro, facta per partem aduerſam eiuſque productio in eodem iudicio poſſeſſorio, & probata per teſtes examinatos in curia, quæ omnia ſaltem ſimul iuncta, & ſtantibus impedimentis, de quibus ſupra, viſa ſunt Dominis releuantia ad hoc, vt prædictis ſcripturis eſſet adhibenda fides, iuxta dictam deciſionem. Put. 359. lib. 2. Rot. deciſ. 124. ſub num. 4. & deciſ. 206. num. 3. par. 2. diuerſorum. Et ita deciſum fuit.

R. P. D. PIROVANO.

Cluſina Poſta Puteoli. Ven. 24. Februarij 1612.

ARGVMENTVM.

Emphyteuſis, ſeu feudum ad tertiam, vel ad quartam generationem non intelligitur, niſi de deſcendentibus, & generatione finita emphyteuſis, ſeu feudum reuertitur ad dominum.

SVMMARIVM.

Inueſtitura feudi, ſeu emphyteuſis facta ad ſecundam, vel tertiam generationem, non comprehendit, niſi deſcẽdentes. num. 1.

Emphyteuſi, ſeu feudo conceſſo ad ſecundam, vel ad tertiam generationem, finita generatione deuoluitur ad dominum, etiam feudatarium durante vtili dominio. numero 2.

Inueſtituræ tenor in conceſſione emphyteuſis, ſeu feudi præcipue attendendus eſt. num. 3.

Exceptio de iure tertij dari non poteſt ſine conſenſu tertij. num. 4.

Aſſertioni Papæ ſtandum eſt in concernentibus præiudicium Cameræ Apoſtolicæ. num. 4.

DECISIO CCCXC.

1 IN conceſſionibus felicis recordationis Iulij III. & Pij IV. de toto Territorio Cluſij Peruſini primo in perſonam Dominæ Iacobæ eiuſdem Iulij Papæ

Papæ III. ſororis Germanæ, deinde in bo. mem. Fulvium Cardinalem, & Aſcanium Corneum eorum vita durante, & demum in Dominum Diomedem Corneum eiuſdemque Diomedis filios, & nepotes maſculos vſque ad ſecundam generationem eiuſdem Diomedis. Legitur ea conditione, & pacto factas fuiſſe conceſſiones, vt inueſtiti teneantur etiam ſeruare conceſſiones, prouiſiones, & aſſignationes alijs perſonis per Sanctiſſimos Põtifices ſuper dicto Cluſio factas, quæ tamen cum ceſſauerint quouis modo, vel per lapſum temporis, ſiue per lineam finitam, aut delictum, pactorumve, inobſeruantiam, vel alia quacumque cauſa fructus omnes eidem Dominæ Iacobæ, & alijs in prædictis conceſſionibus nominatis accreſcerent, ſicuti Cameræ Apoſtolicæ accreuiſſent. Inter alias autem per Sedem Apoſtolicam factas aderat conceſſio ſanctæ memoriæ Pauli III. qui poſtam Puteoli intra fines eiuſdem Cluſij exiſtentem conceſſerat bonæ memoriæ Cardinali Alexandro, & Paulo de Sfortijs, & pro eorum hæredibus, & ſucceſſoribus vſque in tertiam generationem per quorum amborum mortem ſine liberis modernus Marchio prætendere cœpit, eãdem poſtam ad ſui fauorem deuolutam poſſe auocari a Domino Duce Alexandro Sfortia ſucceſſore, & nunc bonorum prædictæ poſtæ poſſeſſore. Vnde cum primo loco dubitatum fuiſſet, an Dominus Dux eſſet abſoluendus, nec potuiſſet capi reſolutio, omiſſa illius dubij diſcuſſione de ordine Dominorum dubitaui. An Dominus Marchio habeat fundatam intentionem in caſu, de quo agitur, & affirmatiue fuit reſponſum, niſi obſtent Breuia Pij Quarti, & Gregorij Decimitertij.

2 Apparet enim ex tenore inueſtituræ conceſſæ bonæ memoriæ Cardinali Alexandrino, & Paulo Sfortijs pro ſe, & hæredibus, & ſucceſſoribus, & vſque in tertiam generationem, apertam fuiſſe deuolutionem Poſtæ Puteoli ex capite lineæ finitæ, eo ipſo quod deceſſerunt nullis relictis filijs, & deſcendentibus, cum generatio ſolos deſcendentes comprehendat. Bald. in auth. ſi quas ruinas. nume. 4. C. de ſacroſanct. eccleſ. Clar. in §. emphyteuſis. quæſt. 28. verſ. ſecundo modo, quo caſu deuolutum intra fines feudi nedum ex pacto, ſed ex ipſa natura feudorum, tanquam augmẽtum debet pertinere ad Dominum Modernum Marchionem nepotem bonæ memoriæ Diomedis feudatarium durante vtili dominio. c. 1. §. ſimiliter. verſic. ſi quis de manſo. tit. ſi de inueſtit. feud. contr. Ioã. Andr. in add. ad Specul. in tit. de locat. §. nunc aliqua. quæſtione 93. num. 116. verſ. qui tabernas. in fine. Tiraq. de retract. lignag. ad fi. tit. num. 110. Decian. conſilio 123. num. 54. vol. 3. Honded. poſt alios conſ. 86. numero 22. libro 2. quibus accedunt Molin. de primogen. c. 26. numero 18. Schradet. de feud. 2. par. nonæ par. princ. ſect. 2. nu. 5. verſ. 3. concludo. Roſenthal. de feud. c. 10. concluſ. 44. numero 1. & c. 7. concluſ. 32. num. 15.

3 Quæ ſine difficultate tanto magis procedunt, cum ex tenore conceſſionum habeatur, quod ceſſantibus inueſtituris aliorum per lineam finitam, & ex alia quacumque cauſa, fructus, & quælibet alia emolumenta accreſcere deberent ad commodum comprehenſorum, prout Cameræ Apoſtolicæ accreuiſſent, qui tenor ſemper in hac materia ſolet attendi, ita vt ab eo non ſit recedendum. capit. primo. ibi, propter tenorem inueſtituræ. de duobus fratribus a Cap. inueſtitis. Afflict. deciſione 335. numero decimo quinto. Idem Honded. in hac cauſa reſpondens dicto conſilio 86. numero octauo. cum infinitis additis per Roſenthal. de feudi diffinitione parte prima. cap. primo. concluſ. 12.

4 Et quamuis multa fuerint ex parte D. Ducis deducta, ad ſubuertendum fundamentum intentionis Domini Marchionis, tamen viſa fuerunt Dominis non obſtare. Ad oppoſitionem de non implemento ex eo, quod in conceſſione Iulij Tertij Scuta duodecim millia oblata per Dominam Iacobum primam acquirentem Cameræ Apoſtolicæ non appareant ſoluta, fuit dictum, vltra quod de prædicta exceptione Dominus Dux dare non poteſt, citra conſenſum Cameræ Apoſtolicæ, de cuius iure agitur. Bartol. in l. 2. numero primo. ff. de except. rei iudic. Theſſaur. qui loquitur in feudatario, opponente de iure diteɫti Domini, deciſione quarta. numero tertio. verſic. tertius caſus, videtur etiam ſufficienter probata ſolutio ex atteſtatione Sanctiſſimæ memoriæ Pij Quarti in confirmatione primæ conceſſionis, cui in concernentibus proprium præiudicium ſtandum eſt. Clem. literis. & ibi gloſſ. in verb. feciſſe. de probat. Put. deciſione 245. numero ſecundo. libro primo. Mohed. deciſione 24. numero tertio. de præbend.

5 Ad id autem, quod Poſta Puteoli non ſit intra fines Cluſij Peruſini ſatisfaciunt teſtes examinati in hac cauſa, qui dantur in Summario D. Marchionis, numero 5. reddentes bonam ſcientiæ rationem, quia habent notitiam confinium Territorij Cluſini, & quia Dominus Marchio in eo loco exercebat iuriſdictionem, & ſimilia.

6 Demum non obſtat, quod Dominus Marchio, tanquam deſcendens, a quondam Diomede della Penna non ſit comprehenſus in conceſſionibus factis bonæ memoriæ Fuluio Cardinali, & Aſcanio Corneo, cui nec etiam ſuffragati videtur abrogatio, quæ dicitur extare in ampliſſima forma cum aſſenſu, & auctoritate Sedis Apoſtolicæ, cum de ea non doceatur. Quia ex facto, tollitur obiectum, cum inſtrumentum arrogationis fuerit productum, & ex abundanti in manibus Ponentis dimiſſum, ex quo bene iuſtificatur, Dominum Marchionem vigore ſubrogationis Diomedis potuiſſe, & poſſe ſuccedere in bonis tam allodialibus, quam feudalibus Aſcanij, prout potuiſſent eius deſcendentes veri, & legitimi. Cetera autem, quæ pro D. Duce fuerunt conſiderata, viſa ſunt Dominis ſatis leuia, ita vt alia reſponſione nõ egeãt, præter tamen deducta ex Breuibus Sãctiſſimæ mem. Pij IV. & Gregorij XIII. quæ particulariter Domini reſeruarunt videre, vt ſupra fuit deciſum.

REVE-

REVERENDISS. P. DOMINO BONONIEN.

Romana Cenſuum viginti millium. Veneris 24. Februarij 1612.

ARGVMENTVM.

Legatarius quando quis relictus cenſeatur, & quando nudus miniſter, ſeu exequutor, vbi teſtator aliquem elegit, vt aliquam pecuniarum quantitatem in vſus pios erogaret.

SVMMARIVM.

Legatarius quando quis relictus cenſeatur, & quando nudus miniſter, ſeu exequutor, vbi teſtator aliquem elegit, vt aliquam pecuniarum quantitatem in vſus pios erogaret. num. 2. & ſeqq. & num. 13. & ſeqq.

Cauſa, quæ reſpicit pietatem, legato adiecta ſemper præſumitur finalis. num. 3.

Dictio alius implicat, & denotat ſimilia. num. 5.

Teſtatoris loquendi vſus eius voluntatem declarat. numero 6.

Augmentum regulari debet ſecundum naturam ſui præexiſtentis cui accedit. num. 7.

Subrogatus eſt eiuſdem naturæ, cuius eſt ille, cui ſubrogatur. num. 8.

Teſtis deponens de facto proprio magis probat, quã alius, & iunctis adminiculis plene probat. num. 10.

Teſtator cum quo loquatur quærendum non eſt, ſed in quẽ voluntatis intentio dirigatur. num. 13.

Dictio niſi importat exceptionem. num. 14.

Teſtatoris voluntas intelligenda eſt ſecundum eius opinionem. num. 16.

DECISIO CCCXCI.

1 MArchioniſſa Guardiæ inſtitutis in ſub vltimo teſtamento hæredibus Archihoſpitalibus Sancti Spititus, & Sancti Iacobi Incurabilium, in quibuſdam Codicillis poſtea editis ſtatuit, quod ex omnibus ſuis Cenſibus, qui tempore mortis reperirentur, præſtaretur certa anuua quantitas Ceræ, & portio obſonij fratribus de Aracæli, vnum paramentum pro Cappella ab ipſa teſtatrice fundata, veſtes lugubres ancillis, & famulis, nec non quædam alia, de quibus prius diſpoſuerat, ad quem effectum reliquit dd. Cenſus. D. Antonius Gallo, in cuius locum poſtea in alijs codicillis ſubrogauit D. Scipionem de Tulpha dictæ Teſtatricis nepotem, in quem legata facta dicto Antonio tranſtulit, & dicti Scipioni ſucceſſit dictus Horatius de Tulpha. Quia autem fructus Cenſuum excedebãt in notabili quantitate onera iniuncta, orta fuit controuerſia inter dictum Horatium, & prædicta Archihoſpitalia ſuper eo quod ſupererat ex fructibus cenſuum poſt præſtationem onerum, & Rota 16. Octobris 1595. proponente bonæ memoriæ Cardinale Pamphilio reſoluit illud ſpectare ad dictum Horatium, tanquam hæredem Scipionis.

2 Cui reſolutioni cum non acquieſcerent Hoſpitalia, obtinuerunt denuo audiri coram Illuſtriſs. Card. Lancellotto, dum inter nos fuit, coram quo cauſa pluries, & pluties coram me propoſita, tandem 24. Februarij 1612. Domini receſſerunt a deciſis. Et quoniam difficultas in eo conſiſtit, an Marchioniſſa elegerit perſonam dicti Antonij, vt eſſet legatarius dd. Cenſuum, quo caſu ad ipſum vti eorum dominum. l. a Titio. ff. de furt. ſine dubio fructus ſuperextantes pertinuiſſent, vel potius voluerit eam eſſe executorẽ dictarum præſtationum, & nudum miniſtrum apud quem nihil remanere debet. l. ſi quis Titio. & l. Lucius. §. a te peto. ff. de leg. 2. Bart. in l. pecuniæ. numero 1. ff. de adim. lega. ea ratione, quia nudus miniſter non ſe repræſentat, ſed alium. Barto. in d. l. ſi quis Titio. nume. 3. Viſum fuit dictam Marchioniſſam de eo ſtatuiſſe vti nudo miniſtro, probat ipſa ſeries diſpoſitionis, ex qua patet Marchioniſſam ſolum inſpexiſſe, quod dicta onera præſtarentur ex fructibus cẽſuum, non autem quod ex eis commodum aliquod ſentiret Antonius, cui fuerat abunde alijs legatis prouiſum, multum autem intereſt, cui teſtator voluerit proſpectum eſſe, cuiuſque cõtemplatione fecerit, vt dicit Iuriſconſult. in l. fideicommiſſa. §. interdum. ff. de leg. 3. Et quod fuit tantum conſiderata præſtatio onerum, denotat illud verbum (accioche) quod importat cauſam finalem, a qua tota diſpoſitio regulatur. Socin. conſ. 89. num. 9. lib. 3. Aym. conſ. 227. nume. 6. & ſequentib. & in iſtis terminis bene facit diſpoſitio. d. §. a te peto, verba enim illa (pro hoc) ibi poſita æquipollent verbo (accioche)

3 Quod tanto magis dicendum, quia præſtatio erat facienda in vſus pios, & cauſa, quæ reſpicit pietatem præſumitur finalis. Bart. Imol. & Roman. in l. 2. §. fin. ff. de donat. Salicet. in l. generaliter. la ſeconda. ante fin. verſ. aut ad validitatem. C. de Epiſc. & cler. Ruin. conſ. 137. num. 10. lib. 3. Tiraquell. ceſſ. cauſ. limit. 1. num. 41. bene facit, quod tradit Angel. conſ. 124. numero 4. verſ. circa quod. Et quod intentio Marchioniſſæ fuerit proſpicere ſolutioni dd. fructuum inde patet, quia voluit pro ea cenſus eſſe perpetuo affectos, & ſi quando contingeret aliquos redimi, iuſſit, vt illico pretium inueſtiretur in alijs cenſibus qui dicti præſtationi eſſent obnoxij.

4 Quod etiam Antonium adhibuerit vti miniſtrũ, non vti legatarium probatur, quia prius præcedunt onera, & poſtea pro illis exequendis fit aſſignatio. Paul. de Caſtr. in d. § a te peto. num. 1. vbi etiam Cuman. num. 1. ver. non obſt. argum. Imol. num. 2. in fi. Cuiacius ad lib. 2. reſponſ. Scæuola in dicta l. Lucius. §. a te peto. quæ doctrina optime probatur ex verbis illius

illius tex. & ſaltem procedere habet in dubio, & iunctis alijs præſumptionibus quicquid ex aduerſo dicatur.

5 Hoc pariter comprobat auctoritas data Ant. a teſtatrice, quod poſſit dictā præſtationem facere ſine interuentu,& licentia hæredis, & magis illa prohibitio, quod hæredes non poſſint illum moleſtare ſuper iſtis cenſibus,vana enim, & inepta fuiſſet hæc prohibitio,& liberatio ſi Ant.futurus fuiſſet legatarius,& cenſuum dominus. Ponderāda ſunt etiam verba prohibitionis(tanto ſopra detti cenſi,quanto ſopra ogni altro denaro, che appariſce eſſer diuenuto in mano delli ſuoi)illa enim dictio (altro) cuius natura eſt implicare,& denotare ſimilia.l. ſi fugitiui.cum gloſſ. C. de ſeru.fugit.Bald.in l.fin.num.1.C.de his,qui a non dom.manum.Aret.conſ.116.num.3. poſt med.indicat,quod etiam cenſus non eſſent ſui,prout nec pecunia, quæ ad eius manus perueniſſet, præſertim cum qualitas,quod res ſit aliena bene conueniat redditioni rationis,& non cadat in re propria.

6 Hoc etiam ſuadet ſimilis vſus loquendi eiuſdem teſtatricis in alijs Codicillis, in quibus eidem Antonio reliquit omnia mobilia, granum, blada, & vina ſub his verbis (& acciò dette ſue donne, e Tarquinio,e M.Franceſco ſuo Seruitore poſſano viuere, e ſoſtentarſi commodamente. Laſcia a detto M.Antonio tutti li ſuoi mobili grani,vini,biade) & ex diſpoſitione ſubſequenti apparet,quod omnia tenebatur diſtribuere,nihilque pro ſe retinere poterat, & ſic erat electus nudus miniſter, ex vſu autem loquendi teſtatoris bene declaratur eius voluntas.l.ſi ſeruus plurium. §.fin.ff.de leg.1.l.cum alimenta.ff.de alimen. & cib. leg.Pariſ.conſilio.50.numero 19.lib. 4.per Illuſtriſs. Manticā de coniectur.vltimar.volunt. lib.6.titul.9. numero 6.

7 Augetur, quia refert ſe ad dicta in præcedentibus codicillis circa huiuſmodi præſtationem, dum dicit modo,& forma,prout in primo codicillo, & quia aſſignatio cenſus fuit facta pro ſupplemēto victus prius legato,quod includit præcedentia,& facit vnicum legatum.Dec.conſ.423.num.5. vnde non debet vnum & idem legatum diuerſo iure cenſeri,& quia augmentum debet regulari ſecundum naturam ſui præexiſtentis cui accedit.l.etiam vbi Bartol. Bald.& alij.C. de iur. dot.l. inter ſocerum. §. cum inter. ff. de pact. dotal.

8 Comprobat etiām ſubrogatio facta in locum Antonij poſt eius mortem, quia ad iſtam præſtationem tunc ſubrogauit exequutores teſtamentarios ex dd. cenſibus nullum commodum ſperantes, ex quo duo oriuntur argumenta. Primum,quod cum non vocauerit ad iſtud onus hæredes Antonij,ad quos ſi legatarius fuiſſet,tranſiſſent cenſus cum onere ſuo,apparet quod Marchioniſſa noluit legare illi dd. cenſus. Secundum eſt deſumptum a vi ſubrogationis, quæ oſtendit eiuſdem naturæ eſſe ſubrogatum, cuius ille cui ſubrogatur.l.ſi cum.§.qui in iniuriarum.ff. ſi quis caut. ſicut enim iſti exequutores habebunt nudum miniſterium tantum,ita eſt dicendum de Antonio in cuius locum fuerunt ſubrogati.

9 Accedit, quia ſicut grauauit Antonium viuentem ad reinueſtiendum cenſus qui redimerentur, ita etiā exequutores teſtamentarios poſt eius obitum quo caſu ſi Antonius fuiſſet legatarius debuiſſent grauari hæredes ad dictum inueſtimentum, quia pretium ad ipſos vti dominos cenſuum,& ad quos retrouenditio ſpectabat fuiſſet perueturum, aut ſaltem ad conſignandum pretium prædictis exequutoribus ad dictū effectum,nullo autem pacto poterant exequutores directo grauari ad cenſus reinueſtiendos,ſi non remanſiſſent in hæreditate.

10 Multum etiam mouit DD.depoſitio eiuſdem Antonij non ſolum attenta qualitate perſonæ,quia tempore depoſitionis erat Prælatus,ſed etiam,quia bene informatus de mente ipſius Marchioniſſæ,quæ vt dicunt teſtes omnia faciebat de eius conſilio,& quia videtur deponere de facto proprio, & per conſequens fortius probat Aym.conſ.2.num.9. Syluan.conſ.94. num.14.deciſ.Benint.63.ad fin.& pluſquam ſemiplena Caſ.de Graſ.deciſ.2.in fine. de empt. & vend. dixit Rota in vna Vrbeuetana bonorum 4.Iunij 1576. coram bonæ memoriæ Card.Seraphino,& iunctis adminiculis,& coniecturis,de quibus ſupra alijſque per Informantes deductis bene probat Paul.de Caſtr. in l.quicumque.in fin. C.de ſeru.fugit.Crot. in tract. de teſtib.num.209.Socin.iun.conſ.61.in fin. lib.1. Cephal.conſ.452.num.31.

11 Non obſtat, quod teſtatrix reuocaſſet illi omnia legata, & tranſtuliſſet in DD. de Tulpha. Quia dato quod ægre tuliſſet ademptionem, & translationem hoc potuiſſet cauſare aliquod odium cōtra Marchioniſſam transferentem, non autem in illos de Tulpha, in quos fuit facta translatio, actus enim translationis fuit teſtatricis non ipſorum.

12 Non obſtat, quod teſtatrix nominauit Antonium legatarium, quia omiſſo, quod magis inſpicienda eſt ſubſtantia diſpoſitionis, quam denominatio,ad trad. per Tiraquel.de retract.lignag.§.1.gloſ.14. num.81. vere erat legatarius abſque eo quod fuiſſent illi relicti cenſus,fuerat enim alijs legatis a Marchioniſſa honorarus,& verba illa (& acciò detto legatario il quale nomina,e vuole che ſia,&c.)non conſtituunt eum legatarium,ſed deſignant quis ex legatarijs fuerit ad tale miniſterium electus, immo cum dicat (laſcia al legatario) præſupponit illum legatarium pro prius, & aliunde,quam ex cenſibus.

13 Non obſtat doctrina Bart.in l.1.ff.de aliment.leg. dum diſtinguit inter verba diſpoſitiua, & exequutiua, quia pluribus modis fuit reſponſum, & primo quod facit pro intentione Hoſpitalium, ſumus enim in ſecundo membro diſtinctionis Bart. quia verba exequutionis conferuntur in perſonam Antonij ibi(& acciò detto legatario poſſa eſſeguire, & adempire detta ſua volontà laſcia al detto legatario,&c.)ex quibus conſtat, quod relictum fuit factum pro exequutione, & ipſum fuiſſe nominatum gratia exequutionis, &

mini-

Digitized by Google

miniſterij, non oportet enim quærere, cum quo teſtator loquatur, ſed in quem voluntatis intentio dirigatur. l. cum pater. §. donationis. ff. de leg. 2. Illuſtriſ. Mantic. de coniectur. vltim. volunt. lib. 3. tit. 19. poſt num. 9.

14 Secundo etiam miniſtro relinqui poteſt, ſicut quotidie fit commiſſarijs, vt dicit gloſ. in l. ſi quis Titio in verb. miniſtrum. ff. de leg. 2. & bene probat dicta lex ponderando illam dictionem (niſi) quæ cum ponat exceptionem ſupradictis. Alexand. conſil. 64. in princip. lib. 4. & exceptio debeat eſſe de terminis eius, quod limitat, iuxta not. in l. 1. ff. de regu. iur. innuit, quod poſſit eſſe miniſter etiam, quod verba legati ſint in ipſum concepta, vt loquitur text. in princip. hoc etiam probatur ex dicto §. a te peto, ibi enim dixerat teſtator decem aureos è medio percipitur idem etiam probat. l. fideicommiſſa. §. interdum. iuncta gloſſ. in verſ. non publicanus. ff. de legat. 3. nudus enim miniſter poteſt dici dupliciter vno modo reſpectu tituli, & commodi, vt quia non ſunt verba diſpoſitiua relata ad eum, nec etiam habet commodum, alio modo poteſt dici nudus miniſter reſpectu commodi, non reſpectu tituli. Imol. in l. ſi quis Titio. numero 2. ff. de legat. 2. quam etiam diſtinctionem facit ibi Bald. num. 2. in fine. vbi dicit nudum dici, vel abſtractum a commodo, & titulo, vel abſtractum a commodo, ſed non a titulo.

15 Tertio, quod dicitur quando verba diſpoſitiua diriguntur ad legatarium non cenſeri nudum miniſtrum, procedere in dubio. Imol. vbi ſupra, num. 1. in fine. ſecus autem ſi appareat de mente teſtatoris contraria. Imol. ibi num. 2. Hic autem de contraria mente conſtat ex ſupradictis. Quarto licet hoc verum eſſet ex proprietare verbi, & ſecundum Iuris interpretationem, attamen cum teſtatrix, vt ſupra dictum eſt ijſdem verbis directis ad miniſtrum vſa fuerit in alijs legatis verba recipiunt potius interpretationem ſecundum conſuetum, & ſolitum ſenſum, & modum loquendi teſtatricis, quam ſecundum ipſorum proprietatē. Paul. de Caſtr. in l. quo loco. §. 1. circa princip. ff. de hæred. inſtit. Pariſ. conſ. 19. num. 167. lib. 2. Decian. conſil. 42. numer. 32. lib. 1. verſic. hæc verba ita in effectu reſpiciunt exequutores teſtamentarios ſubrogatos in locum Antonij, vnde ſicut quo ad ipſos important nudum miniſterium, ita etiam quo ad Antonium.

16 Non obſtat, quod iſta onera potuiſſent æque bene præſtari per hæredes, quo caſu Antonius cenſeri debet legatarius non miniſter, nam retorqueri poteſt, quia è conuerſo cenſeri debet miniſter, ſi non æque bene poſſunt per hæredem præſtari, & hoc procedit, ſiue vere, ſiue ſecundum opinionem teſtatoris ipſe eſt melius præſtaturus, vt tradit Cuman. conſilio 107. circa medium, quem ſequitur Curt. iun. conſilio 105. num. 22. & 23. ſecundum enim opinionem teſtatoris intelligenda eſt eius voluntas. Bald. in l. vltim. §. 1. nume. 22. C. com. de leg. & pro vero accipiendum eſt, quod teſtator credidit eſſe verum. l. ſeruo manumiſſo, & ibi Iaſon. num. 2. ff. de condict. indeb. late Illuſtriſ. Mantic. de coniect. vltimar. volunt. lib. 3. titu. 10. & fuit dictū in vna Vrbeuetana legati 28. Maij, & 8. Iunij 1584. coram bonæ memoriæ Cardin. Seraphino. Quod autem Antonius eſſet melius præſtaturus ſaltem ſecundum opinionem teſtatricis probat maxima ipſius teſtatricis confidentia de perſona Antonij, de qua deponunt teſtes, & de qua teſtatur deciſio coram bonæ memoriæ Cardin. Pamphilio, & probatur, quia omnes alias ſimiles præſtationes illi commiſit, & vere etiam ex natura rei patet, quod ipſe vti melius informatus de perſonis cui eſſent præſtandi melius poterat exequi voluntatem teſtatricis, quam Hoſpitali, quæ quotidie a nouis miniſtris reguntur, qui vix propria Hoſpitalium negotia nedum aliena poſſunt ea, qua requiritur diligentia præſtare.

17 Non obſtat doctrina Bart. in l. Pamphilo. §. duas. ff. de leg. 3. dum dicit conſiderandum eſſe paritatem, vel imparitatem inter legatum, & onus legato adiectum, vt cognoſcatur, an legatum ſit factum gratia oneris, quia non āpplicatur, loquitur enim in terminis legati, & illud præſupponit, hic autem dubitatur, an ſit, vel non ſit legatum.

18 Minus obſtat diſtinctio eiuſdem Barto. in d. § a te peto de onere habente determinatam, vel indeterminatam expenſam, quia communiter reprobatur ab alijs, vt ibi per Caſtr. & Imol. vltra quod etiam inter iſta onera aderant multa, quæ habebant indeterminatam expenſam, vt ſuppletio alimentorum pro ancillis alijſque familiaribus teſtatricis, ac illorum veſtitus lugubris, & alia quædam.

19 Minus releuat, quod aliqua onera eſſent annua, & ſic videretur legatarius non miniſter, ad l. pecuniæ. ff. de alimen. leg. quia vltra quod adſunt etiam aliqua non annua, non concludit, onera ſunt annuatim præſtanda ergo eſt legatarius, quia recurrendum eſt ad verba teſtatoris, ex quibus cōſtabat, an ſit legatarius, vel miniſter, vt per Barto. ibi num. 1. loquente de alimentis, vt per Albet. ibi in princ.

20 Non releuat, quod teſtatrix non diſpoſuerit de reliquo, quia nec etiam in terminis d. §. a te peto fuerat diſpoſitum, & ſatis cenſetur diſpoſitum in generali inſtitutione hæredis.

21 Non obſtat, quod teſtatrix in ſubrogatione, quam fecit de perſona dicti Antonij de Tulpha, declarauit ſe id facere, vt eum aliquo beneficio præter conſanguinitatem afficeret, ſi autem ipſe futurus fuiſſet nudus miniſter, nullum commodum fuiſſet conſequuturus, quia non eſt conſideranda eius perſona, nec eius conſanguinitas, ſed eſt conſideranda perſona Antonij in cuius locum fuit ſubrogarus, ita vt nihil plus iuris habere poſſet, quam ipſe Antonius. l. ſi cum §. qui iniuriarum. ff. ſi quis caut. Vltra quod cum ſubrogatio fuerit facta cum tranſlatione omnium legatorum relictorum Antouio multum commodi erat percepturus, prout fuiſſet percepturus ex alijs legatis, vt dictum eſt ſupra.

22 Quod dicitur de exequutore grauato alicui trade-

re poſt tempus, ita vt medio tempore commodum ſit ex legato percepturus, iuxt. trad. per Bart. & Caſtr. in d l. ſi quis Titio. ff. de leg. 2. non applicatut. Quia Antonius non fuit grauatus aliquid reſtituere, & nihil retinere poterat, quia ex fructibus debebat ſine aliqua mora onera præſtare. Reſiduum autem, quod ſuperant poſt ſolutionem onerum dimittere hæredibus. Non eſt verum, quod Marchioniſſa fuerit vſa verbo iuris, quia non dixit lego Antonio, vt ex aduerſo præſupponitur, ſed vſa eſt verbo facti (laſcio) cum illa additione, accioche poſſa adempire, & eſſeguire, quæ denotant merum factum, quo verbo vſa etiam fuit in alijs codicillis quando Antonium merum exequutorem, & nudum miniſtrum conſtituit. Vltra qđ etiam cum verbis iuris, & cum verbo, lego, poteſt conſtitui nudus miniſter, vt probat d. l. ſi quis Titio. ponderando illam dictionem (niſi) vt ſupradictum eſt. Ex quibus, & alijs deductis per Informantes, qui omnibus ex aduerſo deductis reſpondent DD. receſſerunt a deciſis, &c.

R. P. D. PIROVANO.

Romana Nullitatis Obligationis. Lunæ 27. Februarij 1612.

ARGVMENTVM.

Hæres cum beneficio legis, & inuentarij obligando ſe ſoluere legatum a teſtatore relictum, numquid teneatur ad illius ſolutionem vltra vires hęreditarias.

SVMMARIVM.

Hares cum beneficio legis, & inuentarij tenetur vltra vires hæreditarias, quando proprio nomine ſe obligauit ſoluere legatum. num. 2. Contra. num. 3.

Hares tenetur ſoluere legata relicta a teſtatore de bonis hæreditarijs, non autem de ſuo. num. 2.

Promiſſio, & obligatio quæcunque nunquam cenſetur emanata animo nouandi legalem prouiſionem. num. 3.

Obligare ſe quis non præſumitur in illud plus ad quod tenetur. num. 3.

Obligatio, & promiſſio præſumitur facta in vim præcedentis tituli. num. 3.

Nouatio non inducitur hodie, niſi expreſſè dicatur, vel tacitè propter incompatibilitatem. num. 4.

Prouiſio hominis non facit reficere prouiſionem legis, quando eum ea concurrere poteſt. num. 4.

Renuncians omni legum auxilio numquid cenſeatur renunciare cum beneficio legis, & inuentarij. num. 5.

Clauſula in ſolidum non continetur ſub obligatione Camerali, niſi exprimatur. num. 6.

Clauſula in ſolidum arctius ligat contrahentes, non autem auget obligationem. num. 6.

DECISIO CCCXCII.

1 Bonæ memoriæ Iuſtus Rotæ Auditor vigore decreti Congregationis B. Petri Principis Apoſtolorum Vrbis, tribuentis ei ſaculiatem exequendi legatum bonæ memoriæ Laurentij Celſi, maritandi puellas cum dote Scutorum 500. ordinauit Dominæ Iſabellæ Celſæ hæredi cum beneficio legis, & inuentarij, vt ſolueret eam ſummam Catherinæ filiæ, quondam Hortenſiæ Alumnæ in monaſterio Sancti Beruardini de Vrbe, quando monialis efficeretur, & profeſſionem fecerit, quæ Domina Iſabella enunciato ordine prædicto per inſtrumentum ſe obligauit formalibus verbis promiſit, & ſe ſolenniter obligauit ſoluere, & exburſare ſuprascriptæ Catherinæ filiæ quondam Hortenſiæ ſupradicta Scuta 500. quando ipſa Catherina monialis efficietur, & profeſſionem fecerit additis generalibus enunciationibus, & cum obligatione Camerali. Detecta autem tenuitate virium hæreditatis prætendit Domina Iſabella, ſe ad ſolutionem legati non teneri vltra vires hæreditarias, quare dubitaui, an obligatio ſit valida, & pro Domina Iſabella fuit reſolutum non teneri vltra vires hæreditarias.

2 Fuit enim quæſtio hæc antiqua inter DD. an hæres cum beneficio legis, & inuentarij, qui ſe obligauit proprio nomine cum obligatione ſuorum bonorum, & in ſolidum, ſoluere legata, ſi diſcuſſo īnuentario hęreditas repetiatur non ſoluendo, teneatur de proprio, quam examinarunt ex profeſſo. Angel. conſ. 31. col. 2. verſ. ſecundum inuenio. Corn. conſ. 31. nume. 11. lib. 3. Aret. conſ. 147. numer. 2. & 3. Roland. tract. de inuent. in 4. parte. in cap. quod incipit, Beneficium inuentarij, an proſit hæredi. Phanuc. eod. tract. par. 6. num. 110. Dec. conſ. 496. num. 12. Boer. deciſ. 53. numero 8. Surd. conſ. 191. nu. 25. & 26. & prædicti omnes tenuerunt, hæredem poſſe aſtringi ad ſoluendum de proprio, quia beneficium inuentarij prouidet hæredi circa actiones paſſiuas deſcendentes a defuncto non autem ſubuenit aduerſus actiones, quibus tenetur ex ſuo facto. Obligatio enim proueniens ex cauſa hæreditaria videtur nouata ex pacto, & ſtipulatione Dominæ Iſabellæ dum pro ſolutione legati obligauit ſe, & bona ſua, & alia eſt obligatio, quæ datur pro legatis, ſecundum quam non obligantur bona propria hæredis. Bart. in l. 1. in fi. C. comm. de leg. Neguzan. par. 2. membr. 4. num. 159. alia eſt obligatio propria hæredis per quam concernitur, vt noua perſona, cui non prodeſt beneficium inuentarij. Surd. d. conſ. 191. num. 26.

3 Contrariam tāmen ſententiam āmplexi ſunt Domini in caſu, de quo agitur, quia regulare eſt, quod promiſſio nunquam cenſetur emanata animo nouandi legalem prouiſionem. l. 4. §. ſi ex conuentione ff. de re iudic. l. pen. C. de execut. rei iud. Bald. conſilio 329. num. 1. verſ. ex aduerſo. vol. 1. nec eſt veriſimile, quod quis voluerit ſe obligare in plus, quam fuerit obli-

obligatus,& ea ratione moti. Afflict. deciſ. 299. numero 13. Nat.conſ.416. Rolan.in tract.de lucro dot. quæſt.37.per tot.Surd.conſ.34.nume.34.vol.1.& in deciſ.132.num.21.& ſeqq. Illuſtriſſimus Card. Mantic.de contr.lib.3.tit.7.nume.19. inferunt ad ſimilia de promiſſione ſolutionis legatorum, quæ intelligitur ſaluo beneficio legis Falcidiæ de promiſſione reſtitutionis dotis, quæ intelligitur ſaluo beneficio lucri dotis, de promiſſione faciendi reſtaurum, quod intelligitur ſecundum quod ius commune diſponit, ita vt quælibet ſimplex promiſſio videatur continere reſeruationem beneficij ſibi competentis, quæ concluſio tanto magis in præſenti caſu procedere viſa fuit, vbi præceſſit ordinatio iniungens D.Iſabellæ hæredi cum beneficio inuentarij, vt ſolueret legatum. Vnde promiſſio, & obligatio ſubſequens, quæ alias eſſet ſine cauſa cum ſoror non teneatur debitum fratris perſoluere, videtur de neceſſitate reſerenda, ad præambulum titulum hæredis qui fuit cauſa obligationis. Felin.in cap.ſi cautio.numero 16.in 12.fallen. de fide inſtrument.Surd.poſt alios conſil.19.numero 20. & 21.volumine primo. & hic ſenſus magis videtur conuenire contractui mulieris propter ſtatutum Vrbis, quod requirit cauſam vtilem obligationis, ſine qua nec conſanguinei conſenſum, nec iudex decretum poteſt interponere ad ſuſtinendum eiuſmodi contractum,& huic ſententiæ in terminis, de quibus agitur contra Angel. & alios ſe ſubſcripſerunt Monticulus in tractat. de inuent. quæſtione 11.numero octauo. Minad. deciſ.25.numero ſexto. & ſeptimo. Franc.deciſ.323. numero 3. & apertius deciſio.648. per totam.

4 Non obſtat exceptio nouationis obligationis, quę fuit potiſſima ratio Angeli, quia hodie non inducitur niſi expreſſe, vel tacite propter incompatibilitatem. Bald. in l.final.in princ.C.de nouat. Dec. conſilio 400.num.2.Latiſſime poſt alios Menoch.de præſumption.lib.3.præſumpt.134.num.36. & in conſil. 562.num. 1.lib.6.Illuſtriſſimus Mantic.de contr. vltim.volunt.lib.17.tit.3.Incompatibilitas autem non videtur conſiderabilis, quia obligatio propriæ perſonæ,& bonorum ſuorum poteſt conuenire, quando facta diſcuſſione inuentarij appareret ſupereſſe bona hæreditaria, vt tunc exequendum ſit contra perſonam,& bona promittentis, quod erit vtile creditori, ne illi objiciatur de diſpoſitione.l. final.§. etſi præfatam.C.de iure deliber.vt conſiderat Franc. dicta deciſ.648.in fin. & quatenus promiſſio poteſt concurrere cum diſpoſitione iuris communis, nec illi contrariatur, tunc non facit deficere legis prouiſionem. Bald.conſilio 329.numero 1.volumine 1.& Bald. ſequitur Gozad.conſil.74.num.11.Surd.conſ.34. numero 34.lib.1.

5 Non obſtant generales renunciationes omni legum auxilio, &c. quæ ponderantur per Corn. dicto conſilio 31.numero 13.volumine 3. vt ex eis cenſeatur renunciatum beneficio inuentarij. Quia eadem ratione euitatur obiectum, vt cenſeatur renunciatum beneficio inuentarij, quando bona hæreditaria non ſupereſſent ad effectum executiue agendi contra eum,& bona ſua, effectus enim renunciationis eſt impedimentum remouere pro faciliori executione non autem augere obligationem. Put.deciſ.177. per tot.lib.1.

6 Demum non obſtat clauſula in ſolidum, quæ conſideratur pariter a Corneo, & dicitur comprehenſa in extenſione obligationis Cameralis, quia vltra quod formula obligationis Cameralis non videtur continere ſimilem clauſulam, vt alias fuit dictum in Romana pecudum. 26. Iunij 1592. coram Reuerendiſſimo Domino Pegna Decano. Cum de natura illius ſit, arctius ligare, non autem augere obligationem.Galleſ.de obligat.Camer.parte tertia.quæſtione tertia.numero ſecundo.Gabriel.conſilio 173. numero ſecundo.libro ſecundo.videtur etiam compatibilis, quatenus ſuperſint bona hæreditaria ad faciliorem executionem pro creditoribus, vt euitent incommoda, quæ ex beneficio inuentarij ſolent parari, & ita fuit reſolutum.

R. P. D. VBALDO.

Ianuen. Pecuniaria. Veneris 16. Martij 1612.

ARGVMENTVM.

Teſtes examinari a Notario ſine iudicis commiſſione, & mandato, numquid valide examinati dicantur, ſic pręſertim in ſtylo Curię dictante, & quando teſtis pręſumatur cum iuramento examinatus ex aſſertione Notarij, dicentis teſtis iuratus,&c.

SVMMARIVM.

Teſtes examinati coram Notario abſque decreto, & commiſſione iudicis, non probant.num.1.

Teſtes quod a Notario fuerint examinati de commiſſione, & mandato iudicis præſumuntur, & teſtium iuramenta recipi poſſunt a Notario ſine interuentu iudicis, ſic ſtylo dictante.num.2.

Stylus cenſetur probatus ex atteſtatione Notariorum, & Cauſidicorum.num.2.

Citatio licet fieri non poſſit a nuncio ſine mandato iudicis, de conſuetudine tamen mandatum iudicis præſumitur.num.3.

Stylus probatur ex inſpectione proceſſuum.num.4.

Stylus quandoque ſuſtinetur, ne irritentur omnes proceſſus iuxta ſtylum facti.num.4.

Teſtes etiam nulliter examinati probant, quãdo pars aduerſa dedit interrogatoria, & ipſa etiam examinauit eodem modo.num.5.& num.17.

Teſtium examen recipitur per Notarium.num.5.

Citatio ad videndum examinari teſtes pro ſingulis die-

bus, & horis, ſuſtinetur, & valet de conſuetudine Aduocatorum, quando teſtes ſunt examinati in termino probatorio. num. 6. & 7.

Notarij aſſertioni enunciatiue non creditur. numero 8.

Teſtis quem Notarius iuratum aſſerit, non præſumitur, quod iurauerit tactis ſcripturis, niſi idem Notarius expreſſe aſſeruerit illum iuraſſe, & alias prout numero 8. & 9.

Teſtis quod examinatus iurauerit, probatur eo ipſo, quod Notarius de iuramento teſtatur in actu ſeparato ab actu examinis. num. 10.

Teſtis præſumitur, quod medio iuramento examinatus fuerit, quando iuramentum fuit præſtitum ſub termino citationis. num. 11.

Teſtis quod cum iuramento fuerit examinatus, præſumitur quando Notarius dicit teſtis iurauit. numero 12.

Clauſula, &c. comprehendit omnia ea, quæ ſunt de natura, & ſubſtantia actus. num. 12.

Teſtis quod iuratus ſit examinatus, præſumitur, quando Notarius vltra verbum iuratus vlterius procedit, aliquid addendo, ex quo de iure prætendi poſſit iuramentum vere interueniſſe. num. 13.

Teſtes præſumuntur iuraſſe tactis ſcripturis, quando eſt examinatus in loco, in quo de communi ſtylo iuramentum probatur, ſola Notarij aſſertione. numero 14.

Citationis ſolennitatem ſupplet præſentia partium. numero 16.

DECISIO CCCXCIII.

1 TEſtes primæ, & ſecundæ inſtantiæ fuiſſe valide examinatos Rota cenſuit vtraque parte Informante, non obſtantibus pluribus nullitatibus contra vtrumque examen adductis. Nam quo ad primam nullitatem circa examen primæ inſtantiæ, quod teſtes fuerint examinati coram Notario abſque decreto, & commiſſione iudicis ad conſ. Genuin. trigeſimo octauo. numero octauo. cum alijs allegat.

2 Fuit reſponſum, quod talis commiſſio, & decretum facile præſumitur ſtante ſtylo illarum partium recipiendi iuramenta, & examen, per Notarium abſque interuentu iudicis de quo ſtylo conſtat ex atteſtationibus plurium Notariorum, & Cauſidicorum Ciuitatis Ianuæ, de quibus in Summario D. Simonis. numero 3. & 6. & ex fide Ordinarij Ianuen. quæ data fuit.

3 Sicut in ſimili, licet citatio fieri non poſſit a nuncio ſine iudicis mandato, tamen ex conſuetudine tale mandatum præſumitur, & citatio valet, vt per Vantium de nullitatibus ex defectu citationis. numero quadrageſimo primo. & quod, vbi adeſt huiuſmodi ſtylus, valeat receptio iuramenti, & teſtium, in manibus Notarii, eſt deciſione Vetal. 265. parte tertia.

4 Qui etiam ſtylus comprobatur ex inſpectione aliorum proceſſuum illius Ciuitatis, vt fuit dictum in cauſa Florentina Iuris patronatus 3. Decembris anno milleſimo ſexcenteſimo ſeptimo. coram Illuſtriſſimo Domino Cardinale Lancellotto, qui proceſſus ne omnes irritentur vtilitatis cauſa iſte ſtylus videtur ſuſtinendus, vt fuit dictum in cauſa Ciuitaten. Conſtructionis Cappellæ. 20. Februarij anno milleſimo quingenteſimo octuageſimo nono. coram bo. mem. Cardinale Seraphino.

5 Vltra quod pars aduerſa dedit interrogatoria nihil opponens de huiuſmodi nullitate, vt fuit conſideratum in cauſa Veneta Fœderis matrimonij, octaua Iunij anno milleſimo quinquageſimo nonageſimo octauo, coram Reuerendiſſimo Domino meo Decano, & examinauit eodem modo. Nec obſtat deciſio in Aretina Spolij, quinta Iunij anno milleſimo ſexcenteſimo decimo, coram Reuerendo Patre Domino Coccino. Quia intelligitur de ſtylo contra ius commune, vt ibi patet, ſed hæc conſuetudo recipiendi examen per Notarium non eſt contra ius. Clement. prima. de offic. delegat. Veſtr. in praxi. libro ſexto. cap. ſecundo. ſub num. 12. verſic. quæ conſuetudo.

6 Secunda etiam nullitas, quod citatio ad vidēdum iurare teſtes pro ſingulis diebus, & horis iuridicis ſit nimis vaga, & non arctet citatum, ceſſat ex eo, quod imo talis citatio valet ſecundum practicam Aduocatorum, de qua teſtatur Bald. in l. 1. 3. quæſtione. ſub numero octauo. verſicul. practica Aduocatorum diſtat. ff. ſi quis caut. Caputaquen. deciſione 108. numero ſecundo. parte prima. & Ratio eſt, quia talis citatio non inducit perpetuam ſeruitutem, ſed ſuſtinetur pro integro termino probatorio. Baldus in l. ſi quando. numero vndecimo. C. de teſt. Veſtr. in praxi. libro ſexto. cap. ſecundo. numero vigeſimo primo. verſicul. quæ verba, imo etiam poſt terminum, dum tamen teſtes intra terminum iurauerint, Veſtr. ibidem, & ibi Adden. numero quinquageſimo nono. Rot. deciſ. 3. de teſtib. in nou. Caputaquen. deciſ. 285. numero 3. par. 3.

7 Non obſtat Caputaquen. deciſione 274. parte tertia. & aliæ deciſ. allegat. quia loquuntur, quando citatio nullam habent temporis limitationem, iuxta conſilium Bald. 268. factum tale lib. 1. In propoſito autem teſtes in prima inſtantia bene iurarunt intra terminum cum duraret vſque ad diem 30. Aprilis, vt oſtendunt Informantes in facto pro D. Simone, & teſtes iurarunt die 13. & 15. eiuſdem menſis, vt in eodem Summario. numero ſecundo. & eodem modo ſaluatur iuramentum Decij, & Seluaggij, quorum vnus iurauit die 26. Aprilis, alter 28. eiuſdem menſis, & ſic intra terminum qui durabat, vt ſupra.

8 Tertia nullitas opponebatur, quod teſtes non iurarunt corporaliter, tactis ſcripturis, ſed Notarius ſolum enunciat, quod teſtis iurauit, quod non videtur ſufficere ad deciſionē Caputaquē. 123. & 246. parte ſecunda. & dicta deciſione 285. & 298.

298. parte tertia. Sed fuit reſponſum illas deciſiones procedere, quando verba Notarij ſunt ſimpliciter enunciatiua, vt quando dicit teſtis iuratus, &cet. quo caſu Notario non creditur, quia atteſtatur de actu præterito, de quo forte non eſt rogatus, vt in dicta deciſione 285. & 295. parte tertia: etiamſi dicat iuratus, tactis ſcripturis dicta deciſione 246. parte ſecunda. & certum eſt, quod verbis Notarij enunciatiuis non creditur. Butrius conſilio trigeſimo ſecundo. in princip. Cardin. conſilio decimo. numero ſeptimo. verſicul. & hi duo, Alexand. conſilio centeſimo, quadrageſimo ſeptimo. num. 5. libro 6.

9 Secus videtur quando diſpoſitiue atteſtatur de iuramento, vt hic, per verbum denotans actum, de quo ipſe rogatus fuit cum deſignatione diei, & horæ, & quem deſcribit in libro attentatorum. Capuraquen. dicta deciſ. 285. numero quarto. & fuit dictum in Papien. matrimonij, 28. Nouembris 1595. coram Illuſtriſſimo Mantica. Et licet non dicatur tactis ſcripturis, tamen quando Notarius, vt ſupra atteſtatur de iuramento, præſumitur illud interueniſſe eo modo, quo debuit, vt bene declarat Imol. conſilio 86. numero 1. 2. & 3. Et fuit in ſimili dictum in dicta Ciuitaten. Conſtructionis Cappellæ. 20. Februarij 1589. coram bonæ memoriæ Cardinali Seraphino, & in Calaguritana Oblationum. 26. Martij 1590. coram Reuerendiſſimo Peruſino, & apud Cæſar. de Graſſ. deciſ. 13. & 15. de teſtib.

10 Quæ eo magis procedunt, ſtantibus pluribus circumſtantijs, quæ ſic concurrunt. Primo, quod Notarius teſtatur de iuramento in actu ſeparato ab actu examinis ſub certa die, & hora, vt dictum eſt, & patet in dicto Summario. numero ſecundo. quo caſu Notario fidem meretur, iuxta practicam, de qua Bartol. in l. Theopompus. numero tertio. ff. de dote præleg. quam Rot. ſequitur, vt fuit dictum in cauſa Cluſina penſionis. 30. Martij 1576. coram Blanchetto.

11 Secundo, quia iuramentum fuit præſtitum ſub termino citationis, vt ſupra eſt oſtenſum, & fuit reſolutum in dicta Cluſina Penſionis, & in dicta Ciuitaten. Conſtructionis Cappellæ, coram Seraphino.

12 Tertio, quod Notarius appoſuit illam dictionem, &c. teſtis iurauit, &c. ſub qua comprehenduntur omnia, quæ ſunt de natura, & ſubſtantia actus. Bartol. Socin. & alij, in l. Gallus. §. item credendum. ff. de liber. & poſthum. Baldus conſilio 289. numero primo. libro tertio. late Cephal. conſilio 88. numero primo. & ſequentibus. libro primo. Et in his terminis Imol. dicto conſilio 86. numero 4. Aleiat. in rubric. extra de iureiuran. numero 38. verſic. ſecundus caſus.

13 Quarto, quia Notarius in extenſione examinis, dicit teſtes iurauit, & de nouo ad cautelam iurat, & ſuo iuramento teſtificando dixit, quando autem Notarius vlterius procedit, aliquid addendo, ex quo deprehendi poſſit iuramentum vere interueniſſe, vt debuit, tunc ei creditur, vt fuit dictum in dicta Ciuitaten. Conſtructionis Cappellæ. & in proprijs noſtris terminis in Vicentina Feudi, 27. Ianuarij 1573. coram felic. recordat. Clemente Octauo, tunc Rotæ Auditore, in qua dicitur id fuiſſe ſolenniter reſolutum in vna Beneuentana, coram bonæ memoriæ Gropperio.

14 Quinto corroborantur prædicta ex ſtylo communi illarum partium probata, vt ſupra, ſecundum quem ſufficit atteſtatio Notarij, quod teſtes iurauerint, quia ſtante ſtylo, præſumuntur iuraſſe tactis ſcripturis, vt concludit Alciat. loco citato verſicul. tertius caſus. Couarru. in cap. quamuis. prima parte. ſub numero ſecundo. in fine. de pact. in ſexto. Menochius conſilio 114. numero decimo octauo. libro ſecundo. & fuit dictum in dicta Cluſina, Penſionis coram Blanchetto, in dicta Ciuitaten. coram Seraphino, in dicta Calaguritana eoram Peruſino, in dicta Florentina coram Lancellotto.

15 Quo vero ad ſecundum examen, ſiue ſecundæ inſtantiæ factum coram ſubdelegato ab Epiſcopo Saonen. opponitur, quod ſubdelegatio fuit facta die duodecima Octobris 1600. in perſonam Præpoſiti Sancti Donati cum facultate recipiendi iuramenta, & examen teſtium ſeruatis ſeruandis, & tamen dicitur ſubdelegatus proceſſiſſe ad examen de menſe Auguſti ſequentis ſine vlla citatione ad videndum iurare coram dicto ſubdelegato. Sed iſta nullitas ceſſat ex decreto Iudicis facto dicta die duodecima Octobris, partibus præſentibus cum monitione ad videndum iurare teſtes, tam in Ciuitate Saonæ, coram iudice cauſæ, quam Ianuæ coram ſubdelegato pro ſingulis diebus, & horis durantibus dilationibus probatorijs, vt in Summario Domini Simonis, numero octauo, quæ dilationes fuerunt prorogatæ die 31. Iulij 1601. ad viginti dies, & die decima octaua Auguſti ad alios decem dies, vt fuit oſtenſum ex proceſſu, teſtes autem iurarunt a die 13. Auguſti, vſque ad 28. eiuſdem menſis, vt in dicto Summario. nume. 9. & ſic durante termino.

16 Nec obſtat defectus citationis, quia ſufficit fuiſſe partes præſentes coram iudice delegante, qui eas monuit ad videndum iurare, vt ſupra dictum eſt. Partium enim præſentia ſupplet defectum citationis, vt fuit dictum in cauſa Veneta fœderis matrimonij. 8. Iunij, Anno milleſimo quingenteſimo nonageſimo octauo, coram Domino meo Decano, neque etiam receptori, vel delegato erat neceſſaria ad hoc alia citatio, vt fuit reſolutum in dicta Calaguritana Oblationum. 26. Martij anno milleſimo quingenteſimo nonageſimo. coram Reuerendiſſimo Peruſino.

17 Et prædicta corroborantur, tum ex eo, quod pars aduerſa ſeruauit per omnia eundem modum, tum ex eo, quod dedit interrogatoria, ex quo videtur ne-

glexiſſe nullitates hodie propoſitas. Put.deciſ. 301. libro tertio. & ſupra dictum eſt, & licet ex hoc ſolum non ſanarentur aliæ nullitates examinis, præſertim ſine Commiſſione ſanatoria, arbitrio Rotæ, vt in deciſionibus exemplo allegatis, tamen ex prædictis ſaltem ſimul iunctis, & conſideratis, vt ſupra Domini reſoluerunt pro validitate primi, & ſecundi examinis.

18 Circa tertium vero factum vigore Remiſſoriæ Rotalis nihil concluſerunt, cum Domini Simon, & Carolus non viderentur velle eo vti, & ſine veri præiudicio ſupponeretur nullum, vt etiam reum ſuppoſuiſſe Rota, in hac cauſa 7. Iunij 1610. coram Illuſtriſſimo Card. Lancellotto.

R. P. D. PIROVANO.

Nullius, de Couarruuias. Veneris 16. Martij 1612.

ARGVMENTVM.

Viſitandi ius ad Epiſcopum ſpectat, & non ad Abbatem, niſi probetur contrarium priuilegium, aut præſcripta conſuetudo per annos 40.

SVMMARIVM.

Viſitandi ius non ad Abbatem, ſed ad ſolum Epiſcopum ſpectat, niſi in contrarium oſtendatur priuilegium, vel conſuetudo legitime præſcripta. num. 1.

Conſuetudo viſitandi in præiudicium Epiſcopi debet eſſe præſcripta, ſaltem ſpacio quadraginta annorum. numero 2. & 3.

Viſitatio pendet ab ordinaria iuriſdictione. num. 4.

Teſtes deponentes ſuper iure viſitandi præſcripto ad fauorem Abbatis in præiudicium Epiſcopalis iuriſdictionis, quomodo debeant deponere. num. 4.

DECISIO CCCXCIV.

1 CVm in reſolutione diei 22. Iunij 1611. in hac cauſa facta, fuerit dictum Capitulo Sede Abbatiali vacante competere ius viſitandi Eccleſiam Parochialem Sancti Thomæ cum præſuppoſito tamen, quod Abbas haberet ius viſitandi. Hodie propoſui dubium ſuper iuſtificatione præſuppoſiti, & Dominis placuit, nõ probari Abbatem habere ius viſitandi, cum illud competat ad Epiſcopum ſolum, niſi in contrarium oſtendatur priuilegium, vel conſuetudo legitime præſcripta, vt poſt Hoſtien. Socin. & alios trad. Sarmient. ſelect. interpret. libro tertio. c. vltim. num. 1. Maudoſ. conſil. 38. numero octauo. & conſil. 37. numero 11. Rot. deciſione 207. numero 5. par. 2. diuerſ.

2 Abbas autem loci de Couarruuias de priuilegio non docet, neque de conſuetudine præſcripta ſpacio ſaltem quadraginta annorum, prout requiritur. c. de quarta. de præſcriptionibus, & idem firmat Bald. eodem tit. parte prima. 5. par. principali. quæſt. 12. numero quarto. Vnde conſequitur Abbatem deficere in ſalutari.

3 Non obſtant teſtes inducti àd probandam talem conſuetudinem præſcriptam, quia dati in Summarijs omnes deponunt a 15. 16. 17. 18. annis citra, quorum depoſitio nedum percutit tempus 40. annorum. Sed nec etiam tempus ante litem motam, cuius principium extitit, de anno 1582.

4 Præterea cum viſitatio pendeat ab ordinaria iuriſdictione, vt dicit Rota deciſ. 196. numer. ſecundo. parte 2. diuerſ. Teſtes Abbatis debuiſſent deponere, eum habere omnimodam iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem cum Territorio ſeparato, quod non eſt præſcriptibile per inferiorem, ſed ex ſolo priuilegio Principis competit, vt fuit dictum in Conſtantien. Iuriſdictionis 18. Maij anni 1611. coram Reuerendiſſimo Attrebaten.

5 Nec dicatur, quod hodie ceſſet intereſſe Archiepiſcopi Burgen. vt lis fuerit terminata inter eundem Archiepiſcopum, & Abbatem ad ipſius Abbatis fauorem. Quia fuit dictum, etſi appareat de auocatione cauſæ pendentis inter dictos Archiepiſcopum, & Abbatem obtenta per Regem Hiſpaniarum, ex Breui felic. recordat. Clementis VIII. Non tamen ex prædicta auocatione inferri poteſt ad extinctionem litis inter eundem Archiepiſcopum Burgen. & Abbatem de Couarruuias.

6 Propterea vnus ex Dominis animaduertebat, quod ſi re uera Abbas, vt narratur obtinuit contra Archiepiſcopum, multum deſeruiret pro capienda reſolutione, quod ad ipſum ſpectet ius viſitandi, quia ſententia pro ipſo lata contra eum ad quem principaliter ſpectat intereſſe, deſeruire deberet contra Rectorem, & Beneficiatos Sancti Thomæ, ad quos nõ multum pertinet viſitari ab vno, vel ab alio, & tunc ceſſaret quæſtio proprietatis, & Abbas ſola poſſeſſione iuris viſitandi iuuari poſſet.

R. P. D. VBALDO.

Burgi Sancti Domini Iuris patronatus. Lunæ 26. Martij 1612.

ARGVMENTVM.

Ius patronatus an, & quando tranſeat ad illegitimos, legitimatos ex Principis reſcripto, & quando ad filios illegitimorum natos, tamen in legitimo matrimonio.

SVMMARIVM.

Filius illegitimus licet legitimatus per reſcriptum Principis, non dicitur de legitimo matrimonio natus, nec de domo, & agnatione patris. num. 1.

Ius patronatus dicitur gentilitium, & in eo non veniũt illegitimi, quando fundator in fundatione expreſſit rationem conſeruanda agnationis. num. 2.

Filij illegitimi vbi ſunt excluſi cenſentur etiam excluſi prodeuntes ab ipſis illegitimis, etiam quod ſint nati ex legitimo matrimonio. num. 3. & 4.

Agnatio non dicitur conſeruari in filijs illegitimorum, etiam quod ſint nati ex legitimo matrimonio. num. 4.

DECISIO CCCXCV.

1 Dvbitaui, an Galeatius Hieronymus, & litis conſortes ſint vocati ad Ius patronatus ſpectantes ad hæreditatem quondam Marchionis Chriſtophori Pallauicini de Buxeto, & Domini negariue reſponderunt, informante tantum D. Marchione Alexandro prædictorum aduerſario, quia ex teſtamento Chriſtophori apparet fuiſſe ſubſtitutos proximiores maſculos ſæculares de legitimo matrimonio natos duntaxat de domo, & agnatione Pallauicina, vt agnatio maſculina ſæcularis integra conſeruetur, quæ verba excludunt Adalbertum auctorem d. Galeatij, & litis conſortium qui fuit illegitimus, quamuis legitimatus per reſcriptum Principis. Alex. conſ. 172. num. 2. lib. 7. vbi de communi teſtatur Socin. ſen. conſ. 63. num. 18. lib. 3. Pariſ. conſ. 12. nume. 145. & 147. lib. 2. Ruin. conſ. 103. num. 5. lib. 3. Dec. conſ. 154. num. 7. Cephal. conſ. 111. num. 6. & conſi. 117. nu. 21. lib. 1. Modern. de fideicom. art. 23. n. 45.

2 Quæ eo magis procedunt cum teſtator expreſſerit rationem conſeruandæ agnationis, quo caſu Ius patronatus dicitur gentilitium in quo non veniunt illegitimi. Rocch. de Iure patron. in verb. competẽs. num. 10. in fin. verſ. hanc tamen concluſionem.

3 Et licet prædicti Galeatius, Hieronymus, & alij conſortes, ſint nati ex legitimo matrimonio: tamen cum deſcendant ab Adalberto illegitimo, tanquam prodeuntes a radice infecta, non poſſunt ad hæreditatem Chriſtophori admitti ſicut Adalbertus non poterat ex prædictis. Ita Alexander conſ. 174. nume. 2. lib. 5. vbi allegat textum hoc probantem in l. vltima. C. de nat. liber. ibi, ſed interuentu ſobolis naturalis nullum ius legitimum ſubeſſe poteſt. Bal. in l. vltima. num. 4. verſ. etſi non continentur. C. de verb. ſignific. Ruin. conſ. 158. nume. 7. lib. 1. Tiraq. de iur. primog. quæſt. 12. nume. 13. & de nobilit. c. 15. num. 24. Menoch. de præſumpt. lib. 4. præſumpt. 79. nume. 29. & conſ. 172. num. 15. lib. 2. Illuſtriſſimus Mant. de coniect. vltim. volunt. lib. 11. tit. 12. num. 35. circa fin. & ſequent.

4 Quibus accedit, quod ipſi tanquam deſcendentes ab illegitimo non videntur eſſe de domo, & agnatione Pallauicina, quam teſtator conſiderauit. Bal. in d. l. vltima. num. 4. C. de verb. ſignif. Anchar. conſ. 389. num. 2. Dec. conſ. 85. num. 8. verſ. & idem dicit. Tiraquel. d. c. 15. de nobil. nu. 24. Et ita deciſum fuit.

R. P. D. PIROVANO.

Toletana, ſeu Nullius Iuriſdictionis. Lunæ 26. Martij 1612.

ARGVMENTVM.

Epiſcopus habet ius viſitandi in omnibus Eccleſijs, exiſtentibus intra fines ſuæ Diœceſis, non obſtantibus quibuſcunque priuilegijs.

SVMMARIVM.

Epiſcopus de iure communi habet fundatam intẽtionem in iure viſitandi omnes Eccleſias, exiſtentes intra fines ſua Diœceſis. num. 1.

Inhibitio ſine cognitione cauſa concedenda non eſt. numero 1.

Vicinior Epiſcopo præſumitur ille, contra quem cauſa cõmittitur. num 2.

Epiſcopus habet ius viſitandi in omnibus Eccleſijs exiſtentibus intra fines ſuæ Diœceſis, non obſtantibus quibuſcunque priuilegijs. num. 3.

Remiſſoria quando articuli ſunt releuantes, danda eſt. num. 4.

DECISIO CCCXCVI.

1 Viſum eſt Dominis, inhibitionem eſſe moderandam, quia cum Illuſtriſſimus Archiepiſcopus Toletanus de iure communi habeat fundatam intentionem in iure viſitandi omnes eccleſias exiſtentes intra fines ſuæ Diœceſis ex c. conquerente. de offic. ordin. donec cognoſcatur an aliquæ Eccleſiæ, vel loca ſint exempta, vel nullius, non eſt incipiendum ab inhibitione ſine cognitione cauſæ. cap. cum perſonæ. de priuileg. in 6. capit. conſtitutus. de relig. domib. Caputaq. deciſ. 201. par. 2. quod etiã fuit firmatum in Calaguritana Iuriſdictionis. prima Iulij 1605. quin omnis hæſitatio fuit ſublata in materia viſitationis per Sacrum Concilium Tridentinum, cap. 8. ſeſſ. 7. & cap. 8. de reformat. ſeſſ. 21. vbi derogatur quibuſcunque exemptionibus, & iudicũ inhibitionibus, & datur Epiſcopis facultas viſitandi, tanquam Sedis Apoſtolicæ delegatis, & ideo Sereniſſimus Princeps Philibertus, quamuis prætendat loca ſui Prioratus Caſtellæ eſſe exempta, ſeu nullius, effugere non poteſt viſitationem Illuſtriſſimi Archiepiſcopi Toletani, vti viciniotis, cui eadem facultas per Sacrum Concilium, cap. 9. ſeſſ. 24. de reformat. attributa fuit.

2 Nec dicatur vti viciniori non competere facultatem, quia pro parte Sereniſsimi Principis negetur qualitas vicinitatis, quæ per Illuſtriſsimum Archiepiſcopum vti fundamentum eius intentioni venit probanda. Quia fuit reſponſum, illum præſumi viciniorem, contra quem cauſa committitur. c. 8. de relig. domib. maxime cum non controuertatur cum alio Epiſcopo, vt fuit conſideratum in Calaguritana Iuriſdictionis, 16. Iunij 1606. coram Reuerendiſsimo Attrebaten. & merito ne interim Eccleſiæ ſubtrahantur a Superioritate ordinariorum, donec qualitas vicinitatis probetur in graue præiudicium animarum, præſertim in Eccleſijs parochialibus.

3 Et quo ad priuilegium Clement. VII. per quod cõceditur exemptio locis Religioſis Sancti Ioannis Hieroſolymitani etiam a viſitatione fuit dictum comprehenſum eſſe ſub derogatione Concilij. d. ſeſsione 7. cap. 8. & ſeſsione 21. cap. 8. quæ loquitur de locis exemptis, & eadem derogatio habetur in his, quæ ſunt nullius. dicto cap. nono. ſeſsione 24. & eſt ſermo generalis ibi, quibuſcumque priuilegijs non obſtantibus comprehendens quaſcunque perſonas quantumuis priuilegiatas. Tiraquell. de retract. conſang. §. 1. gloſſ. 14. numero 96. Sarn. in procem. reg. quæſtione 4. columna 5. verſicul. iſtis tamen non obſtantibus.

4 In ſecunda parte dubij placuit Dominis remiſſoriam petitam pro parte Sereniſsimi Prioris eſſe concedendam poſt moderatam inhibitionem, tum quia eſt releuãs. Capuraq. deciſ. 68. par. 3. Put. deciſ. 334. in fin. lib. 2. & ſæpius fuit reſolutum, tum etiam quia nec alia pars contradicebat.

R. P. D. PIROVANO.

Romana Vineæ de Fabris. Veneris 29. Martij 1612.

ARGVMENTVM.

In materia poſſeſſionis plura notanda ponuntur in hac deciſione, quę ex Summarijs elici poſsũt.

SVMMARIVM.

Poſſeſſionis immiſſio probatur per publicum inſtrumentum. num. 1.

Poſſeſſione ſua nemo priuari debet, etiam quod poſſeſſionis cauſa inualida detegatur. num. 1. in fine.

Poſſeſſio quandocunque quæſita intelligitur quæſita ratione præcedentis tituli. num. 2. ad finem.

Referens non plus cogitare videtur, quam quod iure in relato continetur. num. 3.

Poſſeſſionis effectus eſt, ex ea colligere fructus. num. 4.

Poſſeſſio vno, & eodem tempore apud duos eſſe non poteſt. num. 6.

Poſſeſſionis cauſæ, quando plures concurrunt, attenditur vltima. num. 6.

DECISIO CCCXCVII.

1 QVamuis ex publico inſtrumento conſtet, D. Dionyſium de Leonardis vti Fabrorum procuratorem, & eorundem procuratorio nomine fuiſſe die 21. Auguſti 1591. immiſſum in realem, & corporalem vineæ poſſeſsionem in vim mandati de redintegrando ad eorũ fauorem per Rotam relaxati, quod Fabris ſufficere videbatur ad probationem primi extremi in iudicio redintegratorio. l. prædia. ff. de acquir. poſſ. Menoch. de retinen. rem. 3. nu. 575. & rem. 4. de adipiſc. q. 105. nu. 914. Rot. diuerſ. 506. nu. 1. & 641. nu. 2. par. 1. & ea ratione fuerit per DD. receſſum a deciſis ſub die 22. Iunij 1607. & 23. Iunij 1608. coram R. P. D. Marcomontio, quia in acquirenda poſſeſſione videatur attendendum factum quis ſcilicet vere immiſſus fuerit, non autẽ quis debuerit immitti, & prout in ipſo actu adeptæ poſſeſſionis non Mariſochi, aut eorum creditores, ſed hæredes quondam Petri de Fabris fuerunt nominatim immiſſi, qui propterea non videbantur priuandi eorum poſſeſſione etiam, quod cauſa poſſeſſionis non vera detegeretur ſecũdum Bar. in l. 3. nu. 3. ff. de acq. poſſ. cum alijs late traditis per Surd. conſ. 93. n. 11. vol. 1.

2 Tamen placuit Dominis, Fabros non eſſe redintegrãdos ad poſſeſſionem, de qua agitur, iuxta alias reſoluta ſub diebus 22. Iunij 1607. & 23. Iunij 1608. recedendo a deciſis, coram eodem R. P. D. Marcomõtio, ſub die 10. Ianuarij 1611. Nam ex ſerie facti colligitur, quod Petrus de Fabris emit vineam, de qua agitur ab executoribus teſtamẽtarijs Ioan. de Luſar, qui mandauit illam vendi, Petrus autẽ illã vendidit Antonio Mareſocho, & conſortibus pretio Scutorum 1677. ſoluendorũ intra decenniũ, & eo nõdum elapſo fuit prædictis emptoribus mota lis ſuper vinea ab hæredibus prędicti Ioannis, quã mortuo Petro eius filij, & hæredes ſuſceperunt, & ad eũ effectum conſtituunt procuratorẽ Dionyſiũ Leonardũ, qui in iudicio ꝓ defenſione litis ſemper comparuit, prout etiã emptores cõparuerũt, & paſsi ſniãm ab A. C. ac eiectis ipſis emptoribus de poſſeſsione vineæ in gradu appellationis inſtantibus dictis emptoribus, ac ipſo Dionyſio obtinuerunt redintegrari per ſniãm Reuer. Comituli, tũc Rotæ Auditoris facta expreſſa mentione Dionyſij, ꝓcuratoris hæredũ Petri de Fabris authorũ, & neceſſariorũ defenſorũ Mariſochi, & conſortium, & cum effectu de anno 1591. menſe Auguſti ſecuta eſt redintegratio, ad requiſitionem tamen ſolius Dionyſij, vti procuratoris filiorum, & hæredum Petri de Fabris, non tamen declarantis, quod magis proprio vice dictorum hæredum, quam defenſorio nomine intrarer poſſeſſionem vineæ. Vnde cum duæ cauſæ recuperandæ poſſeſſionis in eo actu poſſent conſiderari in procuratore agente ad redintegrationem, altera neceſſaria, & vtilis vigore mandati exequutiui, altera voluntaria, inualida, & inutilis reſpectu caducitatis a contractu emptionis, ob ſolutionem pretij non factam tempore conuento, & citra mandatum Rotale cum vti hæredibus ſimpliciter, qui non poſſidebant

tem.

tempore ſpolij non eſſet danda redintegratio ſequitur dicendum poſſeſſionem quandocumque quæſitã intelligendam eſſe ratione præambuli tituli defenſorio nomine, pro quo Fabri fuerunt in iudicio non autem alterius cauſæ, cui non deſeruiebat mandatum exequutiuum. l. quædam mulier. cum gloſ. ff. de rei vend. l. 1 §. 1. ff. de except. rei iudic. l. 2. C. de acquiren. poſſeſſ. & latiſſime comprobant hanc concluſionem Oſaſc. deciſione Pedemont. 58. numero 18. Becc. conſil. 6. num. 6. & conſ. 13. num. 2. Surd. conſ. 19. num. 19. lib. 1.

3 Quæ eo maxime comprobantur, quia tam idem Dionyſius procurator, quam executor in actu immiſſionis ad aliam cauſam reſpexiſſe non videntur, quam ad eam, quæ ex neceſſitate mandati oriebatur. Primo namque fuit facta requiſitio vigore mandati relaxati, ac repetita proteſtatio ab eodem procuratore, quod accipiebat poſſeſſionem, in vim ſupra inſerti mandati ad fauorem ſuorum principalium relaxati, mandatum autem continebat fauorem Petri de Fabris, & litis conſortium, & erat reſtrictum ad tenorem, & formam ſententiæ Reuerendiſſimi Co mituli in qua Petrus legitur enunciatus auctor, & neceſſarius defenſor. Verba autem executoris idem repetebant, quod iuxta dicti mandati formam continentiam, & tenorem reſtituebat ad realem, & corporalem vineæ poſſeſſionem hæredes dicti Petri, & ſic vterque referens non plus cogitaſſe videtur, quã quod vere in relato continebatur. l. aſſe toto. ff. de hæred. inſtitut. Crauet. conſilio 45. numero quarto. Surd. poſt alios conſilio 105. numero 30. ſcilicet intereſſe Fabri, vti neceſſarij defenſoris, cui expediebat poſſeſſionem recuperare ad commodum emptorum, vt adimpleret legem contractus tradendi, & manutenendi rem venditam liberam, & disbrigatam, vel etiam potuerunt cogitare circa poſſeſſiuuem, quam ſibi reſeruauit venditor in inſtrumento, quæ compatibilis eſt cum poſſeſſione emptorum reſpectu commoditatis, & detentionis rei venditæ, vt fuit conſideratum in prima deciſione. 27. Iunij 1607.

4 Additur, quod hoc ipſum viſus eſt Dionyſius magis expreſſiſſe, poſt annum apprehenſionis dum intimauit creditoribus de Mariſochis, quod fructus vineæ bene cuſtodiant, & colligere ſuo tempore faciant, ac cenſus annuos, quibus vinea erat grauata, ſolicitant fatendo creditores prædictos vineam pro eorum creditis occupatam detinere. Hæc enim vltra confeſſionem videntur declarare poſſeſſionem fuiſſe quæſitam defenſorio nomine creditorum, vt illis poſſeſſio conſeruetur, cuius effectus exinde erat colligere fructus. l. Titia. ff. de ſolut. Alexand. conſilio 25. numero decimo quinto. volumine primo. Berous conſilio 94. numero 9. volumine 3. Ruin. conſ. 53. nume. 7. vol. 4. & onera realia ſoluere. Rota deciſ. 592. lib. 3. par. 3. diuerſ.

5 Nec dicatur, quod hæc confeſſio Dionyſij debeat intelligi de poſſeſſione ad effectum colligendi fructus pro ſatisfactione mutui, quia cauſa mutui non eſt expreſſa, & in dubio magis cauſæ iuſtificatæ ex mandato Rotali referenda eſt confeſſio, quam interpretatæ ex cauſa mutui de qua non conſtat.

6 Non obſtat, quod ex locatione facta Angeletto ſub die 24. Decembris 1591. & poſſeſſione tradita eidem conductori die prima Ianuarij 1592. & ex ratificatione verbaliter, & ſolenniter facta ab Equite Fabro principali ſub die 24. Ianuarij 1592. ante venditionẽ a creditoribus de Mariſochis factam appareat de poſſeſſione reali, & effectuata ex parte hæredum Petri differenti a poſſeſſione defenſorio nomine emptorum, quæ præſupponitur quæſita per dd. hæredes, & quæ poſſeſſio in probatione primi extremi ſufficere videtur, quo ad redintegrationem contra Angelettum a quo Fabri fuerunt ſpoliati. Fuit enim reſponſum, & ſi ex prædictis videantur Fabri ex cauſa propria retinuiſſe poſſeſsionem eo, quod prætenderent venditionem fuiſſe reſolutam, vel non habuiſſe effectum, quia emptores pro parte eorum non adimpleuerint, & hæc vltima cauſa in concurſu plurium cauſarum poſſidendi videatur præualere. l. ſi quis ante. ff. de acquir. poſſeſſ. vbi hanc colligunt an. & præcipue. Alexand. numero primo. Iaſ. Socin. & alij quos refert Surd. deciſ: 51. numero 19. tamen quia hæc ſecunda, quę alio extante in poſſeſſione nulla dicitur. Mohed. deciſ. 20. de reſtitut. ſpoliat. cum apud duos eodem tempore, & ex eadem cauſa poſſeſſio eſſe non poſſit. c. licet cauſam. de probat. l. 3. §. ex contrario. ff. de acquirẽ. poſſeſſ. per eam non videtur derogatum poſſeſſioni defenſorio nomine emptorum acquiſitæ, ita firmauit limitando d. concluſionem. Alex. in l. ex pluribus. §. ex contrario. num. 13. verſic. glo. 1. ff. de acquir. poſſ. Menoch. conſ. 381. num. 34. lib. 4. idem Surd. d. deciſ. 51. num. 19.

7 Et eadem ratione tolluntur, quæ circa collectionẽ fructuum deducta fuerunt, nempe quod Eques Marcellus Faber de menſe Septembris eiuſdẽ anni 1591. vindemiare fecerit vineam publice, & palam vinum vendiderit, pretium receperit, & alia circa vineã egerit, quæ veris poſſeſſoribus duntaxat conuenire ſolẽt. Quia vltra quod videntur actus turbatiui, qui nõ releuant ad probandam poſſeſſionem non potuerunt præiudicare emptoribus, qui prius poſſeſſionẽ occupauerant ex apprehenſione Dionyſij eorum defenſorio nomine a quibus creditores deducunt ius ſuum.

8 Non obſtat, quod Mariſochus ante apprehenſionem Dionyſij diei 21. Auguſti 1591. non poſſideret, quia obijt die 11. eiuſdem menſis, & creditores non docent de eorum poſſeſſione, poſtquam ſola ceſſio nõ transfert poſſeſsionẽ, prout nec titulus venditionis, & ideo ceſſare videatur obiectum nomine de tempore adeptæ poſſeſsionis per Equitem Marcellũ exiſtente in poſſeſsione. Nã fuit dictũ, quod nec Mariſochus, nec alij egebant noua apprehenſione, ſed illis ſufficit, quod Dionyſius defenſorio nomine ipſorũ fuerit ad poſſeſsionẽ vineæ redintegratus, & reſtitutus, prout fuerũt, vt ſupra fuit dictũ, & per hanc rationem retorquetur fundamentum in deciſione vltima pro Fabris

conſideratum, quod ſcilicet debeat attendi factum quis immiſſus fuerit, non autem, quis immitti debuerit, quando agitur de acquirenda poſſeſſione, nam vere & Marefochus, & conſortes fuerunt immiſſi, & redintegrati ex perſona Dionyſij agentis defenſorio nomine ipſorum, qui in iudicio petierunt ad eam poſſeſſionem ſe reſtitui, & ita fuit reſolutum.

REVERENDISS. P. DOMINO COCCINO DECANO.

Pariſien. Pecuniariæ. Veneris 30. Martij 1612.

ARGVMENTVM.

Confeſſio non ad obligandum, ſed ad probãdum facta per ſcripturam, partis pręſentiam non requirit, & de materia.

SVMMARIVM.

Contractus, qui ſolo conſenſu perficiuntur, requirunt, aut partis præſentiam, aut ſaltem Nuncium, vel Epiſtolam. num. 1.

Scriptura priuata facta principaliter non ad obligãdum, ſed ad probandum contractum iam perfectum, non requirit præſentiam partis, nuncium, vel epiſtolam. numero 2.

Confeſſio emanata per verba enunciatiua de præterito dicitur facta ad probandum, & non ad obligandum, num. 3.

Conſignatio ſchedulæ habet vim traditionis crediti. numero 3.

Verba ſunt intelligenda ſecundum ſubiectam materiam, num. 4.

Confeſſio facta ad obligandum, vel ad liberandum requirit præſentiam partis. num. 6.

DECISIO CCCXCVIII.

1 Bonæ memoriæ Horatius Oricellatius ceſſit certum creditum ad fauorem Nicolai Naſij, qui ſub die 14. Nouembris 1590. in Ciuitate Mantuæ fecit quandam ſcripturam, ad fauorem Põpei Bedini. Ideo dubitaui, an conſtaret de tali conſenſu dicti Pompei circa dictam ſcripturam, qui ſuffragaretur Syluiæ eius filiæ, quia cum contractus ſit ex illis, qui ſolo conſenſu perficiuntur, cum ſit emptio. §. 1. inſtit. de oblig. ex conſenſu, vel ceſſio, quæ cum interuenerit pretium, emptioni ſimilis eſt. l. cum is qui. ff. de fideiuſſ. requirebatur ad illius validitatẽ ſaltem nuncius, vel epiſtola. vt in d. §. 1. & in l. conſenſu. cum gloſ. in verb. conſentire. ff. de act. & oblig. l. inter mortis. ff. de don. cauſ. mort.

2 Et Domini cauſa mature diſcuſſa amplexi ſunt partem affirmatiuam, quia licet eſſet dubium, an Pompeius interuenerit dum prædicta ſcriptura fuit confecta per Naſium, tamen cum illa ſcriptura non fuerit facta principaliter ad obligandum, ſed ad probãdum contractum iam perfectum, nempe venditionem, aut ceſſionem, in quo contractu non requirebatur ſcriptura, vt dictum eſt, pręſentia partis, nuncius, aut ſcriptura non erant neceſſaria. Curt. iun. conſ. 168. num. 10. & 11. Aegid. deciſ. 690. num. 8. verſ. in extraiudicialibus vero. Rip. in l. admonendi. num. 154. ff. de iureiuran. vbi de communi. Latiſſime Surd. conſil. 60. nume. 6. & 7. & dixit Rota in cauſa Raguſina Matrimonij. 10. Nouembris 1577. coram Robuſterio. ſub num. 29. & pro iſta opinione videtur bonus text. in l. deſiderium. C. depoſiti.

3 Quod autem iſta confeſſio tendat ad probandum, & non ad obligandum, patet ex verbis apochæ, ibi la qual cedola del Signor Rucellai, ſcilicet, quæ continebat ceſſionem Oricellarij ad fauorem Naſij, & ogni mio credito dependente da eſſa tanto del capitale, quanto dell'vtile, &c. io cedo e traſporto al Sig. Pompeo Bedini, &c. al quale hò conſegnato detta cedola. & inferius la qual ſarà ſottoſcritta, ſcilicet ſchedula, de qua agitur, di mia manoà cauſa, & mediante la valuta, che io hò riceuuta dal detto Sig. Pompeo à mia ſodisfattione, della quale mi ſono contento, & egli anchora s'è contento pigliare detto credito a ſuo periglio, & fortuna, &c. Nam quando verba ſunt enũciatiua de præterito, confeſſio dicitur principaliter facta ad aliquid probandum, & non ad obligandum. Socin. ſen. conſ. 21. num. 11. verſ. ſexto prædicta. vol. 1. Curt. iun. d. conſ. 168. nume. 11. Hic autem Naſius fatetur ſe conſignaſſe Pompeio ſchedulam bonæ memoriæ Horatij Oricellarij, per quam conſignationem dicitur facta traditio ipſius crediti. l. 1. & ibi Bald. numero 3. C. de donat. Item confitetur, ſe recepiſſe pretium ad ſui contentamentum, & Pompeum fuiſſe contentum recipere dictum creditum ſuo periculo, & idẽ fatetur ipſe Naſius in epiſtola ſcripta bonæ memoriæ Horatio Oricellario eadem die, qua fuit conſcripta apocha. Vnde ex iſtis omnibus ſimul iunctis manifeſtiſſime colligitur, quod ſchedula continet actum de præterito, & ſic confeſſionem ad probandum, non ad obligandum, ideoque adeſſe in hoc caſu conſenſum ſufficientem, vt per Curtium, Aegidium, & alios ſupra allegatos.

4 Neque reſiſtunt prædictis verba illa, cedo, & tranſporto, &c. quæ ſunt præſentis temporis, quia iſta verba, cenſentur ita expreſſa ad maiorem declarationẽ, quod probatur. Quia ſi ſchedula fuit conſignata, ſi partes fuerunt contentæ ceſſione, ſi ſatisfactio fuit facta, per neceſſe dicendum eſt, quod verba concludũt circa actum iam factum, & quod verba, cedo, & tranſporto, &c. fuerunt appoſita ad maiorem declarationem. Verba enim ſunt intelligenda ſecundum ſubiectam materiam, & ſecundum naturam actus, ſeu contractus. Corn. conſ. 239. num. 5. lib. 1. & conſilio 138. num. 3. lib. 3. Bero. conſ. 106. num. 24. lib. 1.

5 Et in omnem euentum ſi verba illa concluderent

ad

Digitized by Google

ad actum de præſenti, per neceſſe firmandum eſſet, quod Pompeius fuerit præſens, vel nuncius, aut interuenerit epiſtola, & ſic vtroque caſu Syluia obtineret, quia alias parte abſente, & non interueniente nũcio ſchedula non potuiſſet conſignari, nec potuiſſet ſatisfieri, nec alia agi, de quibus ſupra dictum eſt, quę omnia acta fuiſſe confitetur Naſius.

6 Non obſtat, quod in omni caſu requirebatur præſentia Pompei ex doctrina Barto. in l. generaliter. nu. 5. C. de non numer. pecun. quia Bar. tangit ſolum articulum, quando confeſſio fuit facta ad obligandum, vel ad liberandum, & tunc concludit, vtroque caſu requiri præſentiam partis, & propterea quidquid ſit, quando confeſſio fit ad liberandum, iſte non eſt caſus noſter, in quo agitur de confeſſione facta ad probandum, in quo articulo communis opinio eſt, quod confeſſio facta parte abſente probat, vt per Doctores ſupra allegatos.

R. P. D. PIROVANO.

Romana Affictus. Veneris 30. Martij 1612.

ARGVMENTVM.

Conductor excipiens de non implemento, quando poſſit retardare ſolutionem penſionum, ad quas obligatus erat Camerali obligatione.

SVMMARIVM.

Locator tradendo rem locatam conductori dicitur, quod pro parte ſua contractum adimpleuiſ. num. 1.

Conductor poſtquam a locatore conducta res ſibi tradita fuit, excipiens ſe ea vti non poſſe debet exceptionem probare. num. 2.

Obligationis Cameralis exequutio non impeditur per exceptiones non plene probatas. num. 3.

Conductores voluiſſe præſumuntur omnia ea, quæ pro exequutione pacti in contractu locationis conuenti neceſſaria fuerunt. num. 5.

Teſtes ſuper negatiua deponentes non probant, niſi illam coarctent loco, & tempore, ita quod aliter eſſe non poſſit, quin ipſi viderint. num. 6.

Probatio dicitur dubia, & requirit altiorem indaginem, quando teſtes actoris ſunt contrarij teſtibus rei conuenti. num. 7.

DECISIO CCCXCIX.

1 EGit Dominus Franciottus Vrſinus contra Dominos Iulium Maſſam, & Fabium Groſſum ex contractu locationis, vallato pro exactione terminorum decurſorum in menſibus Octobris, & Februarij præteriti, cui ſe oppoſuerunt prædicti conductores excipiendo de non implemento, cuius vigore exiſtimarunt, nedum ipſis competere actionem ad damna, & intereſſe, ſed poſſe agere ad reſciſſionem contractus, ita vt contra eos deueniri non poſſit ad exequutionem, & relaxationem mandati exequutiui pro memoratis terminis. Propoſui dubium, an pro terminis Octobris, & Februarij fuerit, & ſit reſpectiue relaxandum mandatum. Et Domini affirmatiue reſoluerunt. Adimpleuerat enim locator ab initio pro parte ſua bona conductoribus tradẽdo, quod eſt adimplementi ſignum, vt tradit Felin. in c. peruenit. el ſecondo. num. 5. verſic. tertius caſus. de iureiuran. quod etiam fuit firmatum in cauſa Imolen. Bonorum. 8. Iunij 1592. coram Orano. Natta conſilio 219. num. 5. Becc. conſ. 45. num. 36.

2 Contractuſque habuit ſuam executionem per ſucceſſiuam patientiam Conductoribus præſtitam, vt re locata vti, & frui poſſent, iuxta diſpoſitionem. l. ſi quis domum. vbi Bar. & l. ex conducto. in princ. ff. locati. Vnde ſi poſtea conductores dicant, ſe impeditos fuiſſe, vel patientiam toto tempore conuento nõ duraſſe, ad eos pertinet onus probandi impedimentum, quia eſt fundamentum eorum exceptionis, vt diſtinguunt Oſaſc. deciſ. 51. num. 9. & ſeqq. Illuſtriſſimus Mantic. de contractibus. lib. 5. tit. 1. nume. 17. adeo, quod ſtatim per ſolam exceptionem impedimenti dari non poſſit de non implemento ad effectũ impediendi exercitium actionis in locatore, nec ad impediendam ſubſiſtentiam contractus locationis, quatenus per locatorem probatum non fuerit pro parte ſua totum contractum adimpleuiſſe, iuxta text. l. Iulianus. §. offerri. vbi Bar. notat. ff. de act. empt.

3 Huiuſmodi autem impedimenta viſa ſunt Dominis non eſſe concludenter probata, quæ propterea interim impedire non poſſunt effectum obligationis Cameralis. Dec. in c. præterea. colum. pen. de offi. deleg. Felin. in rubr. de except. col. 1. & in cap. ex parte. il ſecondo. de offic. deleg. Galleſ. de oblig. Cam. par. 1. q. 3. num. 4.

4 Nam deducuntur ex eo, quod locator intra fines bonorum locatorum fabricauerit domum ad vſum molendini, ac eleuauerit Paratam de lapidibus, & cæmento conſtructam longitudinis Cannarum 80. & altitudinis cannæ vnius, cuius contrauentionis occaſione duo inferuntur, primo quod ſolitus aquarum decurſus per Caicum nuncupatum della Parata fuit impeditus, & exinde ſequutæ ſunt iundationes vehementes, ex quibus fuerunt conductores impediti, vti re locata facto, & opere ipſiuſmet locatoris. Secundo, quia ex diuerſione aquarum, & conſtructione domus ad vſum molendini alias inutilis, & nunc macinantis, alia duo molendina locata eiſdem conductoribus decreuerunt in affictu, rubra 41. in quolibet anno.

5 Quo ad primum impedimentum reſpectu facti nõ eſt controuerſia, quia ex plancta, & deſignatione nouitates colliguntur, & teſtes dati in Summariis conductorum bene probant, ſed effectus inundationis controuertitur, quippe ex antiquo argine terraneo,

in

in cuius locum hodie murus fuit ſubrogatus, ſiue additus, ſolitæ eſſent tempore pluuiarum cauſari inundationes, non tamen maiores Moderni temporis, vel ſi maiores, tanquam conſequutiuæ ex actu licito, & in contractu locationis pactitato pro conducendis aquis ad vſum irrigationis pratorum, non videntur ſufficientes pro reſciſſione contractus, cum conductores voluiſſe præſumantur ea omnia, quæ pro executione pacti fuerunt neceſſaria, l. ad rem mobilem. ff. de procur. l. illud. ff. de acquir. hæred. l. 2. §. inſpectio. ff. quemadmodum teſt. aper. Euerar. in ſua Centuria leg. in loco a conceſſione conſequẽtis per tot. Surd. loquens de contractu. deciſ. 69. nu. 5.

6 Non obſtant teſtes dati in Summario conductorum, ſub num. 4. qui deponunt, nunquã vidiſſe inundationes ante conſtructionem Paratæ, quia non coarctant negatiuam loco, & tempore, quod aliter eſſe non poſſit, quia ipſi viderint, & conſequenter non reddunt probationem concludentem remouendo actum a ſenſu. Pariſ. conſ. 19. num. 23. volum. 3. Ruin. conſil. 145. nume. 2. volum. 5. quia quod ipſi non viderunt alij potuerunt videre, prout viderunt teſtes dati in Summario locatoris, ſub nume. 3. dum deponunt de iterata inundatione in eiſdem locis, ante conſtructionem Paratæ. Quinimmo ſextus teſtis in Summario conductorum non excludit, quin etiam antea ſuperuenerint inundationes.

7 Nec teſtes in Summario eorumdem conductorũ numero concludunt impoſſibilitatem, deriuationis aquarum, ex opere conſtructo pro irrigatione terrarum nũcupatarum le ſacetelle, quamuis commodius aſſerant per aliam viam aquam poſſe irrigationi deſeruire. Teſtes autem locatoris in Summario. numero ſecundo, aſſeueranter deponunt, Paratam fuiſſe conſtructam pro commodo irrigationis pratorum, atque ita, vel probatio conductorum non eſt concludens, vel ſaltem obſcuratur ex depoſitione teſtium locatoris per quam ſactum redditur dubium, & quæſtio efficitur altioris indaginis Contard. de moment. limit. 7. nu. 25. Surd. conſ. 99. numero decimo, libro primo. nec apta eſt impedire effectum obligationis Cameralis, vt ſupra fuit dictum. Quo vero ad ſecundum principale impedimentum circa decreſcentiam redituum duorum molendinorum aduerterunt Domini non eſſe iuſtificatum, nec probatum, quod ante conſtructionem Paratæ molendina prædicta tanti locarentur.

REVERENDISS. P. DOMINO DAMASCENO.

Romana Vinea, Ven. 30. Martij 1612.

ARGVMENTVM.

Contractus quando, & ex quibus præſumatur potius emphyteuticus, quàm cenſuarius, ad effectum incurrendæ caducitatis, & de probatione Dominij nonnulla notanda, de quibus in Summario.

SVMMARIVM.

Donatarius agens rei vendicatione tenetur probare Dominium donantis, quando agit contra tertium, ſecus ſi agat contra illum, qui donatarium recognouit in Dominum, & concurrant adminicula. nu. 1.

Dominium in antiquiſſimis probatur leuioribus probationibus, & adminiculis. nu. 2.

Solutio Canonis facta proprietario continua arguit dominium illius, cui ſit ſolutio. numero 3. & numero 6. Vbi de materia.

Donans præſumitur dominus rei donatæ, quando erat perſona inſignis nobilitatis, & præſertim ſi donauit loco pio. num. 4.

Dominium præſumitur illius, qui longo tempore ſe fecit dominum alicuius rei, nemine alio exiſtente, qui aſſerat ſe eiuſdem rei Dominum. nu. 5.

Dominium cenſetur probatum, etiam non probato titulo authoris, quando concurrit recognitio in Dominium illius, qui ſe dominum prætendit. nu. 6.

Dominium an probetur ex ſola recognitione in dominum ad effectum deuolutionis. nu. 7.

Solutio annuæ præſtationis numquid præſumatur facta ex cauſa cenſus, vel ex cauſa emphyteuſis. nu. 7.

Contractus ex quibus præſumatur cenſuarius, vel emphyteuticus. nu. 8. & nu. 9.

Laudemium non ſoluitur de alienatione rei cenſualis. numero 8.

Error non præſumitur in ſolutionibus, in quibus homines ſolent eſſe cauti. nu. 8. in fi.

Emphyteuticus contractus requirit ſcripturam. nu. 10. Vbi etiam quando præſumatur ſcripturam interueniſſe. ibid.

Caducitas rei emphyteuticæ incurritur pro non ſolutionem Canonis infra biennium. nu. 11.

DECISIO CCCC.

1 FVit reſolutum, ſententiam latam ad fauorem Monialium ſuper deuolutione Vineæ, de qua agitur eſſe confirmandam. Et quod primo loco opponebatur, non conſtare, quod quondam Margarita Columna, quæ donauit iſtam Vineam Monialibus, eſſet illius Domina, nõ viſum fuit obſtare, quia licet regula ſit, quod Donatarius agens rei vendicatione prout agunt Moniales tenentur probare dominium donantis, vt per Ruin. conſ. 13. num. 6. & ſequ. lib. 4. Roland. conſ. 46. num. 6. lib. 3. Hoc tamen eſt intelligendum, ſi agat contra tertium, ſecus ſi agat contra illum, qui ipſum Donatarium recognouit in Dominum, & concurrant adminicula. Bartol. in l. ad probationem. C. locat. Socin. conſ. 187. num. 2. lib. 2. Dec. conſ. 146. num. 14. Crauet. conſ. 434. nume. 4.

Rota in cauſa Ciuitatis Caſtelli bonorũ 8. Nouembris 1589.& 12. Februarij 1590. coram bonæ mem. Cardinale Pãphilio,& in Ariminen. Bonorum 4.Februarij 1610.coram R.P.D.Marcomontio.

2 Maxime in materia antiquiſſima,& ſupra 200.annos,quo caſu in probatione dominij ſufficiunt leuiores probationes,& adminicula. Bald.in l.indicia. nu. 5.C.de rei vendic. Dec.conſ.42.nume.3. Natt.conſ. 283.numero 8.Affiic.deciſ.23.nu.5. Caſſad.deciſ.2. nu.2.& 3.de probat.

3 Adminicula autem ſunt continuata ſolutio. Bald. conſ.24.nu.1.lib.4.Salicet.in l. cum de in rem verſo. num.12.ff.de vſur.Felin.in c.cum Bertoldus. numer. 18.de ſenten.& re iudic.Crauett. dicto conſilio 434. num.quinto.

4 Qualitas perſonæ valde inſignis nobilitatis quam non eſt veriſimile donaſſe,quod ſuum non erat,vt late in puncto proſequitur. Crot.conſil.332. nu.10.& ſeq.vol.3.maxime ad vſum pium. Fuiſſet enim nimis ſtulta pietas facere eleemoſynam de alieno,vt in ſimili fuit coram me ponderatum in cauſa Sabinen. Dotis 23.Iunij 1606.

5 Et denique, quia ab illo tempore citra non eſt repertus alius, qui aſſerat ſe huius Vineæ dominum. Bart.in l.cum res.num.12. verſ.qualiter autem. ff.de probat.Etenim non ſolent homines tãto tempore habere res ſuas pro derelicto,ad not.in l.cum de indebito. ff.de probat.

6 Accedat, quod & ſine titulo authoris probaretur dominium Monialium in hoc caſu ex recognitionib. factis,cum aſſertione, quod Vinea ſit ſub proprietate Monialium,vt per Crauet.conſ.20.num.11. Rimin. conſ.14.nu.9.verſ.non obſtat quarto,lib.4.Boer.deciſ.211.in fi.Ripa in l.ſi rem aliquam. nu.3. ff.de acquiren.poſſeſs.

7 Et quæ alias dicuntur, quod ex ſola recognitione non probatur dominium ad effectum deuolutionis. Bald.in l.ad probationem. nu.1.C.loca.cum concordant.non procedunt concurrentibus adminiculis ex ſupra allegatis, vel quando in recognitione non fit mentio de dominio,etenim poteſt eſſe, quod ſolutio fiat ex cauſa cenſus, in dubio enim præſumitur contractus cenſualis non emphyteuticus, vt in cauſa Oſtuuen.locationis 14.Aprilis 1606.coram R.P.D. Marcomontio, cum alijs per Illuſtriſs. Mantic. de tacit.& ambig.lib.27.titu.3.nu.11.& 17. quo caſu dominium non eſt apud illum,cui ſoluitur,ſed apud ſoluentem,& conſequenter non ſubiacere,caducitati ad fauorem recogniti. Dec.conſ.138.nume.5. Illuſtriſs. Mantic.de tacit.& ambig.lib.22.tit.3.nu.10.Capic. deciſ.103.nu.7.& fuit coram me dictum in cauſa Romana Domus in Burgo,5.Iulij 1604.

8 Nec deſunt alia probantia contractum non fuiſſe cenſualem, nempe requiſitio conſenſus Monialium, quia non requirebatur,ſi res erat cenſualis. Dec.conſ. 164.nu.2.Illuſtriſs.Mantic.dicto li.22.tit.3. nu.16. Item ſolutio Laudemiorum,quando vinea alienabatur, quæ ſolutio pariter non erat neceſſaria ſi res alienanda erat tantum cenſualis. Rota diuerſ. in manu ſcript.deciſ.165.Illuſtriſs.Mantic. dicto lib.22.tit.3. nume.15.& fuiſſet mera iactatio contra præſumptionem l.cum de indebito. ff.de probat.nec præſumitur per errorem facta, quia error non præſumitur, maxime in ſolutionibus,in quo genere homines ſolent eſſe cauti,vt habetur in d.l.cum de indebito, verſ.quas enim ſoluit. Alex.conſ.83.lib.1.

9 Atque hinc ceſſat aliud obiectum, quod non probetur bona fuiſſe data in emphyteuſim, & poſſet eſſe, quod fuerint data ad cenſum, quo caſu per non ſolutionem, minime eſſet locus caducitati per doctrinas ſupra allegatas,quia vt mox dictum eſt,ceſſat difficultas ex expreſſione facta in recognitionibus quod vinea eſſet ſub proprietate Monialium, & aliis de quibus ſupra.

10 Non obſtat, quod non reperiantur inſtrumenta primarum inueſtiturarum,& ſcriptura ſit de ſubſtantia huiuſmodi contractus, gloſ.in l.1. C.de iur.emphyt. Alexand.conſil.80.nu.3.lib.7. Quia ſtantibus recognitionibus cũ aſſertione dominij factis, de quibus ſupra, iſtæ ſcripturæ probant interueniſſe ſcripturam inueſtiturarum, tanquam ſuum neceſſarium antecedens. Etenim quando conſequens probatur per vnam ſcripturam, videtur probari per eandem antecedens. l.quicunque. C.de apochis priuat. libro decimo. Crauet.de antiquit.tempo.par.3.num.40.& fuit in ſpecie dictũ in Romana domus 21. Aprilis 1599. coram Illuſtriſs. D.Card.Lancellotto.

11 Quod per non ſolutionem Canonis infra biennium incurratur caducitas in contractu emphyteutico ſunt text.in c.potuit.de locat.cap.hos ius. §.qui rem.10.quæſt.2.Auth.qui rem. C.de ſacroſan.eccle. §.ſi vero quis.authen. de alien.& emphyt.

12 Quæ dicebantur pro parte Dominorum de Cuppis, caducitatem fuiſſe remiſſam per perceptionem Canonum factam per Moniales poſt ſententiam, fuerunt remiſſa ad aliam inſpectionem. Et ita deciſum.

R. P. D. PIROVANO.

Carthaginen.Fructuum.Lunæ 2.Aprilis 1612.

ARGVMENTVM.

Abſenti clerico a ſeruitio Eccleſię non debentur fructus, & diſtributiones, niſi abſuerit iuſta cauſa, & licentia Epiſcopi, vel niſi Capitulum fuerit in culpa, & dederit cauſam non reſidentię, & quando Capitulum dicatur eſſe in hac culpa.

SVMMARIVM.

Clerico non reſidenti nec fructus, nec diſtributiones Beneficij debentur. num.1. Vbi quod iſto caſu fructus, & diſtri-

Digitized by Google

diſtributiones acquiruntur Capitulo per ius accreſcendi, vel non decreſcendi.

Abſenti clerico, & non reſidenti in Eccleſia, vt fructus debeantur, debet adeſſe iuſta cauſa, vna cum licentia Epiſcopi. num. 2.

Abſenti clerico, & non reſidenti in Eccleſia debentur fructus, & non acquiruntur Capitulo, quando Capitulum eſt in culpa, & præſtitit impedimentum, & cauſam non reſidentiæ. num. 3. Vbi etiam quando Capitulum dicatur eſſe vel non eſſe in hac culpa. & num. 4. & ſeqq. Vbi de eadem materia.

Poſſidere inſolidum eundem titulum naturaliter duo non poſſunt. nu. 4.

Fructus ſine reſidentia Canonico non debentur. num. 4. in fine.

Lite pendente in Rota ſuper poſſeſſione, & proprietate beneficij nihil innouandum eſt. nu. 6.

DECISIO CCCCI.

1 DOmini dixerunt ſententiam Rotalem eſſe confirmandam, fuit enim firmatum in hac eadem cauſa. 1. Iunij præteriti, coram Illuſtriſſimo Cardinali Lancellotto, tunc Rotæ Auditore D. Caxam, nunquam reſediſſe cui propterea, nec fructus, nec diſtributiones tam vigore ſtatuti Eccleſiæ Carthaginen. quam attenta iuris diſpoſitione debebantur. c. 1. de cler. non reſid. in 6. Abb. in cap. conquerente. num. 8. eod. tit. Oldr. conſ. 118. numero 1. cum alijs alleg. in prædicta deciſione, & eo caſu Capitulo acquiri fructus per ius accreſcendi, vel non decreſcendi ſecundum gloſ. in Clem. 2. in verb. pars dimidia. de ætate, & qualitate, & in Clem. 2. verb. ſuſpẽſus. de vit. & honeſt. cler.

2 Maxime, quia de cauſa ſufficienti non reſidentiæ per Caxam non docebatur, neque de licentia Epiſcopi, quæ ſimul concurrere debebat. c. relatum. vbi glo. in verb. prælatorum. & ibi Abb. num. 4. de cleric. non reſid. & tenuit Rot. in Lecien. Fructuum. 21. Aprilis, 1603. coram bo. mem. Cardinale Pamphilio. Et in Placentina Salarij, 7. Maij 1606. coram Reuerendiſſimo D. Pegna Decano.

3 Sed hæc non controuertebantur, difficultas tamẽ ſuper eo verſabatur, quod Capitulum eſſet in culpa, & præſtiterit impedimentum, quare Caxa non reſederit, & idcirco teneatur ad reſtitutionem fructuum, iuxta deciſ. Put. 383. lib. 1. Mohed. deciſ. 6. de præbẽ. quod fuit etiam firmatum in vna Salamantina Cenſurarum. 1. Iunij 1594. coram Corduba. Sed Capitulum, neque in culpa, neque impedimentum præſtitiſſe probatur, quia etſi Caxa die 19. Septembris 1595. doceat de poſſeſſione ſua Capitulariter capta etiam in Choro per inſtallationem in loco, in quo Canonicus ſedere conſueuerat, & illi non eſſet deneganda ſuæ poſſeſſionis continuatio, tamen ſuccedente controuerſia cum Domino Valdiuiego, qui pariter, tanquam prouiſus, & poſſeſſor prætendebat eiuſdẽ poſſeſſionis continuationem, ſi Capitulum recuſauit declarare ſuper quæſtione circa manutentionem negligendo in hac parte ſuam iuriſdictionem, non ideo aliqua culpa ei imputari poteſt, ſed magis prouide ſe geſſiſſe dicendum erit, ſuperſedendo, donec veritas declarata fuiſſet, quis eorum habendus eſſet pro poſſeſſore.

4 Interim autem non ſequuta declaratione non tenebatur eos admittere ad reſidentiam, neque ad fructuum participationem, quia duo in ſolidum reſpectu eiuſdem tituli non poterant habere eandem naturalem poſſeſſionem, nec eodem modo ſedere in loco Canonicali. c. licet cauſam, de probation. l. 3. §. ex contrario. ff. de acquiren. poſſ. Menoch. de recuper. rem. 15, num. 389. nec admittere eos fuiſſet bonum conſilium propter timorem ſcandali, & rixæ, vt conſiderat Bart. in l. ſi duo. nume. 4. ff. vti poſſidet. Alteri autem eorum hoc indulgere non etiam poterat Capitulum, cui non licebat pendente lite aliquid innouare, & cum ex deciſionib. in hac cauſa factis colligatur, quãdo probabile fuerit dubium Capituli ſi non deliberauit, quis eorũ habendus eſſet pro poſſeſſore, & exinde lis inter Valdiuiegum, & Caxam conteſtata fuerit ſuper titulo, & poſſeſſione Canonicatus vtrumq; ſcilicet, & dubitatio, & litis pendentia potuit deſeruire Capitulo pro iuſta cauſa denegandi Caxæ continuationem reſidentiæ, ſiue qua fructus Canonico nõ debentur. d. c. 1. de cler. non reſid. in 6. Caſſad. eodem tit. deciſ. 1. num. 1. & conferunt tradita per Feder. de Sen. conſ. 232. verſ. in contrarium videtur.

5 Non obſtat, quod Caxa propter conditionem Valdiuiegi, & propter litem poſtea motam non debebat a Capitulo impediri, quominus dicta lite pendente ſuam poſſeſſionem continuaret, toto tit. vt lit. pẽden. Fuit enim reſponſum, quod nedum pẽdebat lis ſuper titulo, ſed etiam ſuper poſſeſſorio retinendæ merito Capitulum interim nec potuit, nec debuit magis vni, quam alteri admittere continuationem poſſeſſionis.

6 Non obſtat, quod Capitulum manifeſtiſſime impedimenta præſtiterit Caxæ, nec ſuam reſidentiam faceret, dum de menſe Octobris anni 1598. Caxa comparuit in Capitulo, & petijt admitti ad reſidentiam, & ſibi reſponderi de fructibus, & diſtributionibus, & Capitulum denegauit reſidentiam, aſſerendo eum non habere titulum, neque poſſeſſionem, quinimmo poſitus in choro ad effectum continuandi ſuã poſſeſſionem fuit per vim eiectus, & in carcerem detruſus. Quia non ea ratione Capitulum reiecit petitionem Caxæ, quia titulum nec poſſeſſionẽ haberet, ſed quia lis vertebatur in Rota, tam ſuper poſſeſſione, quam ſuper proprietate qua pendente nihil poterat Capitulum innouare, fauendo magis vni, quam alteri, & eodem modo licuit Caxam de facto venientem ante declarationem articuli poſſeſſorij de facto expellere, etiam implorato iudicis auxilio. Mandell. conſilio 440. numero decimo quinto. Menoch. de recuper. rem. 1. num. 122.

7 Ad impedimentum, & culpam Capituli ex eo deductum, quod admiſerit Decanum ad votãdum, fuit

ſuffi-

Digitized by Google

ſufficienter reſponſum in deciſione Illuſtriſſimi Cardinalis Lancellotti,vltra quod ex proſequutione cauſæ,quam ſit materia turbida,facile colligitur, ex qua propterea elici non poteſt, cum a principio fuerit in mente Capituli fraudare Caxam ſuis fructibus, & diſtributionibus,& ita fuit reſolutum.

REVERENDISS. P. DOMINO COCCINO DECANO.

Illerden.Viſitationis.Veneris 6.Aprilis 1612.

ARGVMENTVM.

Capitulum de adminiſtratis per ſe de bonis Eccleſiæ tenetur reddere rationem ſuæ adminiſtrationis Epiſcopo.

SVMMARIVM.

*Capitulum de adminiſtratis per ſe de bonis Eccleſiæ tenetur reddere rationem ſuæ adminiſtrationis Epiſcopo. num.*1.

*Geſta per miniſtros alicuius cenſentur geſta ab eo, qui Miniſtros deputauit.num.*2.*&* 3.

DECISIO CCCCII.

1 PLacuit Dominis deciſio in hac cauſa facta ſub die 14. Nouembris præteriti, in qua fuit reſolutum , quod Capitulum tenetur reddere rationem Reuerendiſſimo D. Epiſcopo de adminiſtratis per ipſum, iuxta diſpoſitionem Concil. Trid. ſeſſ. 22.c.9.de reform.Non enim verſamur in limitatione dicti Concilij in §.quod ſi ex conſuetudine. ex deductis in dicta deciſione.

2 Quibus non reſiſtunt Conſtitutiones annorum 1415.& 1429.Quia vltra reſponſiones datas,dicebatur, quod illæ non præcipiunt deputari officiales, & Auditores computorum, ſed præſuppoſita conſuetudine eligendi per Capitulum Officiales, & Auditores prædictos,determinant ſcilicet prior Conſtitutio tempora vacationis, & prouiſionis officiorum in die Vigiliæ Natiuitatis Domini cuiuſlibet anni, & tempora reddendi rationem adminiſtrationis per dictos Officiales, & receptionis, ſiue auditionis per dictos Auditores, ibi deſignata, poſterior vero ſtatuit tempora relationum per eoſdem Auditores in Capitulo faciendarum; & ſic ceſſat fundamentum Capituli, quod dictæ Conſtitutiones tribuant Capitulo facultatem adminiſtrandi ab Epiſcopo conceſſam, cum præſupponant totam facultatem concedi a Capitulo,& ideo geſta per eorum deputatos perinde haberi debent,ac ſi fuiſſent geſta ab ipſo Capitulo. l. itē eorum. §. ſi decuriones.ff. quod cuiuſque vniuerſitatis nomine.l.2.ff.de fideiuſſ.tut.l.vnum ex familia. §. 1. ff.de leg.2.

3 Et non intrat diſtinctio inter eum, qui deputat ſubadminiſtratorem particulari nomine, & inter eū, qui deputat ratione officij,& Magiſtratus, de quo in l.1.& tot.tit.ff. de Magiſtrar. conueniend. Quia eſt verum,quod Magiſtratus ſi non fuit in culpa,non tenetur de adminiſtratis per tutorem deputatum ab eo,ſed nos ſumus in primo caſu,ſcilicet in Capitulo, quod tanquam Adminiſtrator membrorum eccleſiæ ex conſuetudine deputat proprio, & particulari nomine Capituli,Officiales,& Auditores. Quod vt dictum eſt probatur,nedum ex ipſis ſtatutis,ſed ex contractibus,ex obſeruantia,& confeſſionibus ipſius Capituli,& ex alijs,vt in prima deciſione dicitur.

R. P. D. PIROVANO.

Peruſina releuationis indemnitatis . Lunæ 6. Maij 1612.

ARGVMENTVM.

Obligationes ſunt ſtricti iuris, nec etiam ex maioritate rationis extenduntur non ad expreſſa, & quid de obligatione relatiua ad aliud inſtrumentum,pluraque de interpretatione,& reſtrictione verborum generalium.

SVMMARIVM.

*Obligationes ſunt ſtricti iuris,& extendendæ non ſunt. num.*1.

Caſus omiſſus in obligatione non cenſetur in ea contineri,etiam quod in eo ſit maior ratio,quam in expreſſo.numero 1.*in fine.*

*Obligatio relatiua ad aliquod inſtrumentum obligat ad omnia, quæ continentur in inſtrumento relato. num.*2. *Declara,vt num.*3.*&* 4.

*Verba quantumuis generalia reſtringuntur ad rationē, & cauſam,propter quam fuerunt prolata,& intelligendæ ſunt ſecundum ea,quæ præcedunt.num.*3.

*Proœmium denotat cauſam finalem.num.*3.

*Generalitas verborum reſtringitur ad præcedentem cauſam expreſſam.num.*4.

Diſpoſitionis vna pars aliam declarat. numero 4. *in fine.*

*Generalia verba reſtringendæ ſunt ſecundum intentionem proferentis.num.*5.

Decretum iudicis ſine cognitione cauſæ non valet. numero 6.

*Teſtis deponens de facto proprio patiens exceptiones non probat.num.*8.

DECI-

Digitized by Google

DECISIO CCCCIII.

1 PLacuerunt Dominis ſundamenta deciſionis in hac cauſa facta coram bo. mem. Iuſto, & ideo cenſuerunt ſententiam eſſe confirmandam. Intentio namque Bernardinæ ſatis clara, & aperta colligebatur ex inſtrumento promiſſæ indemnitatis, dum præmiſſa narratiua, quod Vincentius eiuſdem Bernardinæ nomine dixerat, ſe habere, & tenere in depoſitum quædam iocalia, ſibi tradita, & conſignata, per Ioannem Baptiſtam Boncarubium, quæ vere nec ad manus Vincentij, nec ipſius vmquam peruenerunt, ſed omnia ſimulate peracta fuerunt. Idcirco obligantur cõſeruare indemnem Dominum Vincentium ex cauſa dicti depoſiti, & cum nullum verbum fuerit additũ de releuatione pro alijs iocalibus, quæ a D. Griſono Ballemo de Peruſia peruenerant ad manus eiuſdem Bernardinæ, viſum eſt extenſionem non eſſe admittendam, cum agatur de materia obligatoria. l. ſi extraneus. ff. de condit. cau. dat. l. ſi cum dotẽ. in prin. ff. ſol. matri. nec aliud eſſe inquirendum præter id, quod in inſtrumẽto eſt ſcriptum, dicebat Bal. in l. fin. in princ. per illum text. C. de falſ. cauſ. adiect. legato, etiamſi diuinare non poſſimus, quare caſus omiſſus fuerit, licet ſit maior ratio in caſu omiſſo, quã expreſſo. Ceph. conſil. 626. nu. 11. cum alijs adductis per Surd. deciſ. 202. nu. 9. & ſeqq.

2 Non obſtar, quod Bernardina nedum ſe obligauerit ad releuationem pro iocalibus, quæ Vincentius confeſſus fuerat ſimulate in depoſitum, vt in ore, ſed addidit, & ex cauſa contentorum in inſtrumento manu Aſcanij, in quo vere Vincentius pro Bernardina ſe obligauerar, etiam ad reſtirutionem iocalium, quæ peruenerãt a Griſſono, quod ſufficere videbatur propter virturem referentis l. aſſe toto. ff. de hæred. inſti. Bar. in l. 1. ff. de recep. arbit. Oſaſc. deciſ. Pedem. 178. nu. 5. cum alijs alleg. per Surd. deciſ. 291. n. 10. Fuerunt enim datæ plures reſponſiones, &

3 Primo, quod verba quantumuis generalia debent reſtringi ad rationem, & cauſam propter quam fuerunt prolata, & intelligenda ſunt ſecundum ea, quæ præcedunt l. non eſt nouum. ff. de leg. l. hæres meus. §. 1. ff. de leg. 1. Crauet. conſ. 236. nu. 6. Menoch. conſil. 496. nu. 54. vol. 5. Surd. conſ. 431. nume. 12. lib. 3. Supra autem non legitur alia cauſa quàm iocalium qua Vincentius ſimulate confeſſus fuerat habere in depoſitum. Ergo ad illud genus promiſſio trahenda nõ eſt, maxime, quia pro cauſa finali deſeruiebat tãquam poſita in procemio inſtrumenti l. 1. in princ. ff. ad Macedon. l. vlt. vbi Bart. ff. de hæred. inſtitu. Becc. conſil. 20. nu. 11. quæ exinde cenſetur eo modo repetita in ſtipulatione. l. item quia. §. final. & ibi gloſ. & Bart. ff. de pact. Crauett. conſ. 192. nume. 21. Fuit dictum in Romana affictus Sermonetæ coram me, 10. Iunij 1611.

4 Secundo, quod ex contextu totius inſtrumenti releuationis apparet, qui ſenſus fuerit illorum verborum, & ex cauſa contentorum in inſtrumento Ser Aſcanij. Nam poſt expreſſionem cauſæ releuationis paulo infra dicitur, & quia præfata omnia in dicto inſtrumento deſcripta, & in eo contenta, & in alia parte, & quia prædicta omnia in dicto inſtrumento contenta fecerit Vincentius &c. quia ſicuti ex natura dictionis repetitiuæ cauſæ præcedentis in ea parte reſtringunt generalitate ad cauſam expreſſam. Alexan. conſilio 140. numero quarto, libro ſexto. Surd. poſt alios conſilio 163. numero decimo quarto, & 317. numero quadrageſimo. ita in alia parte inſtrumẽti abſque dictione relatiua eundem ſenſum retinere debẽt, ex regula, quod vna pars diſpoſitionis alteram declaret. l. qui filiabus. ff. de legat. primo. Menoch. conſilio primo, numer. 186. conſil. 106. numero 346. conſilio 204. num. 43.

5 Tertio, immediate poſt verba generalia Bernardina declarãdo intentionem ſuam, dixit, ſe prædicta feciſſe, & vigore obigationis in dicto tempore factæ, & animo conſeruando Vincentium ſine damno tam a dicto Ioanne Baptiſta, & ſuis hæredibus, quam ab alia quauis perſona contra quam ius haberet. Ius autem pro proprijs non autem pro Griffoni gemmis habebat, ergo ad intentionem Bernardinæ, & ratione certæ cauſæ, verba generalia ſunt reſtringenda. Dec. & Iaſ. in l. ſi idem. cum eodem §. vltimo. ff. de iuriſdic. omnium iud. Natt. conſ. 46. num. 12. Surd. conſ. 431. poſt alios. nu. 13. lib. 3.

6 Quarto & vltimo, obligatio pro gemmis Griffoni tanquam incognita iudicis interponentis decretum pro Bernardina cui non fuit prælectus tenor inſtrumenti relati, non etiam poterat cadere ſub generalitate verborum propter omiſſionem cognitionis cauſæ, quam tamen tenetur iudex adhibere ad validitatem decreti. Roland. conſil. 33. numero vndecimo, libro primo. Pariſ. conſilio 85. numero 28. libro tertio, cum alijs cumulatis pro Simone. de decret. lib. 1. tit. de offic. iud. in interpoſ. decret. nu. 31.

7 Non obſtat, quod ſecundum prædictam interpretationem promiſſio Bernardinæ eſſet inutilis Vincentio. Quia fuit dictum ſatis operari, dum Bernardina ex confeſſione ſimulatæ obligationis Vincentij reaſſumit onus in ſe, in caſum moleſtiarum, quæ poſſent inferri per Ioannem Baptiſtam pro dictis iocalibus.

8 Demum nõ obſtat depoſitio teſtis aſſerentis gemmas Griffoni perueniſſe ad manus Bernardinæ. Quia quidquid ſit, ad probationem veritatis, vt ex ea poſſit conueniri alia actione, non tamen deſeruit ad mutandam voluntatem eiuſdem, vt poſſit cõtra eam agi vigore obligationis inſtrumentalis, quæ ſe non extẽdit, ad gemmas Griffoni, vltra quod eſt vnicus, & patitur exceptiones, cui propterea fides etiam de facto proprio deponenti non eſt adhibenda, ſecundum opinionem, quam ſeruat Rota. Achill. deciſ. 3. de teſtibus. Et ita fuit reſolutum.

R.P.D.

Digitized by Google

R. P. D. PIROVANO.

Bononien.Vſusfructus. Lunæ 9.Aprilis 1612.

ARGVMENTVM.

Ex Summarijs ſume Argumentum.

SVMMARIVM.

Bona emphyteutica ex pacto, & prouidētia non dicuntur hæreditaria.nu.1.

Res iudicata pro veritate habetur.nu.1.

Bona in dubio præſumuntur potius allodialia, & libera, quàm feudalia, & ſeruituti obnoxia.nu.1.

Inſtrumenta, quæ non ſunt de actis attendenda non ſunt. numero 2.

Identitas prædij non cenſetur probata, niſi fuerit probata identitas duorum confinium.nu.2.

DECISIO CCCCIV.

1 RESoluto dubio vſumfructum non deberi Dominæ Catherinæ in bonis fideicommiſſo ſubiectis, nec in bonis emphyteuticis ex pacto, & prouidentia anteceſſorum Ioannis teſtatoris ſubordinate propoſui, an conſtet aliqua ex bonis contentis in ſententia lata per bonæ memor. Iuſtum, eſſe emphyteutica, acquiſita a maioribus Ioãnis Annij ex pacto, & prouidentia, & Domini negatiue reſoluerunt. Sententia enim adiudicat Dominæ Catherinæ bona hæreditaria Ioannis, & ea nominatim, & in indiuiduo ſpecificat, ſed bona emphyteutica ex pacto, & prouidentia non ſunt hæreditaria. Clar. in §.feudum. quæſt.7. ergo virtute prædictæ ſententiæ, quę per tranſitum in iudicatum pro veritate habetur l.res iudicata.ff.de reg.iur. Surd.conſil.106.nu.13. volum.1.remanet fundata intentio Do. Catherinæ, quæ magis etiam alia iuris præſumptione iuuatur, dũ bona alio non apparente ſemper præſumũtur potius allodialia, & libera, quam feudalia, & ſeruituti obnoxia.l.fin.ff.de ſeruit.Bald.in cap.1.§.ſi de feudo fuc. controu.inter dominum, & agnat. Dec.conſil.413. numero ſeptimo.Pariſ.conſilio decimo ſexto, numero 17.libro 4.

2 Non obſtat, quod in dicta ſententia enuncientur prædia omnia, & poſſeſſiones locatæ Ioanni Mariæ de Scappis, & Conſtantio ab Auro, ſub die 25.Augusti 1587. in dicto autem inſtrumento locationis videantur comprehenſa eadem bona, quæ data fuerunt in Summario Domini Aurelij, numero quinto, tanquam emphyteuſi ex pacto, & prouidentia ſubiecta. Nam fuit reſponſum, de inſtrumentis, quæ dantur in Summario Domini Aurelij ſub numer. quinto, nullam eſſe habendam rationem, quia non ſunt de actis. Caſtren. in l.ait prætor. §. ſi iudex. verſ.& pro hoc, de re iudic. quod etiam fuit dictum in cauſa Romana teſtamenti 17. Iunij, coram R.P.D. Sacrato, quæ ſi adhuc producta eſſent, non propterea ſatisfeciſſe videretur ex eo ſolo, quod in nomine conueniant, niſi ſaltem duobus confinibus eorum identitas eſſet probata ſecundum Bart.in l.demonſtratio falſa. quæſt.7.num.14.ff.de condit.& demonſt. & vlterius etiam oſtenſum eſſet francationes eorumdem bonorum, quæ dantur pro D. Catherina non obſtante, &c.

REVERENDISSIMO P. DOMINO COCCINO DECANO.

Theatina Iuriſdictionis.Veneris 4.Maij 1612.

ARGVMENTVM.

Quomodo probetur eccleſiam eſſe ſitam in territorio potius vnius diœceſis, quàm alterius, quando, & quantum probent verba enunciatiua.

SVMMARIVM.

Abbatia ſita intra fines alicuius diœceſis, dicitur ſita intra limites eiuſdem diœceſis.nu.1.

Aſſertioni Papæ de facto proprio, vel de facto ſecum geſto plenè credendum.nu.1.

Enunciatiua emanata a perſonis ſuſpectis, & ad ſuggeſtionem partis nihil probant. Declara, vt nu.2.

Duximus verbum prolatum a Papa ſignificat, quod Papa adhibuerit cognitionem in eo, quod aſſerit.nu.2.

Enunciatiua etiam emanata ad ſuggeſtionem partis probant iunctis adminiculis.nu 3.

Enunciatiuæ emanatæ a perſonis informatis, quando plures ſunt plenè probant.nu.4.

Enunciatiua non probant, quando principaliter quæritur ſuper enunciato. Declara, vt nu.5.

Enunciatiua probant in antiquis, quia habent vim famæ, & fama probat in antiquis.nu.5.

Limites probantur lenioribus probationibus, indicijs, & coniecturis.nu.8.

DECISIO CCCCV.

1 DVbitaui, an Abbatia S. Ioannis in Venere ſit ſita intra limites Diœceſ. Theatinæ circumſcripto pro nũc effectu, & Domini affirmatiue reſponderunt. Quia inter alia ad hoc probandum afferuntur tres aſſertiones Summorum Pontificum, Nicolai II.anno 1059.Alexandri III.de anno 1173.& Innocentij III. de anno 1208. dum recipiunt ſub ſua, & B.Petri protectione hunc Epiſcopatum Theatinum, ſubiungendo Nicolaus, & alij Pontifices: Hæc proprijs duximus exprimenda vocabulis, &c.& verba ſequentia ſunt iſta: A Staphylo intra montes, & ipſo Monte de Vrſa, & quomodo pergit in

Coza,

Coza,& ponit terminum in aqua: ſubtus terram vſq; ad aquam Sorculã, & quomodo pergit vſque in Montem de Tepe,& vadit per Crinis Montem, & quomodo pergit vſque ad Montem Clani, & quomodo pergit ipſo fluuio de Trinio vſque in Litora Maris, & juxta Mare vſque in Piſcatiam,& redit in priorem finem,qui eſt ipſo Staphylo. Cum igitur Abbatia Sancti Io.in Venere ſit intra dictos fines,vt patet ex vtraque mappa data, & ex Mappis impreſſis, ſequitur quod etiam ſit ſita intra limites Diœceſis Theatinæ, juxta conſil. Decij 146.num. 15.verſ.vlt. non obſtat. Patiſ.conſil. 22.num. 13.lib. 1. Aymo. conſ. 54.nu. 9. verſ. facit etiam,qui expreſſe dicunt, locum eſſe illius Diœceſis,a qua circundatur. Statur enim aſſertioni Papæ de facto proprio,vel ſecum geſto. Clem. vnic.& ibi Imol.num.9.de probat. Bart. in l.ambitioſa.n.28. ff. de decre.ab ord.facien. Socin.Sen.conſ.87.nu. 19. lib.3.Creſcen.deciſ.2.num.2. de renunc. Caputaqu. deciſ.286.par.2. Mohedan. deciſ.4. numero quarto, de reſtit.ſpoliat.

2 Neque eſt verum, quod iſtæ non ſint aſſertiones Pontificum,ſed enunciatiuæ,quæ emanarunt ad ſuggeſtionem Epiſcoporum, & ideo non probant,quia a perſonis ſuſpectis. Aretin.in c.cum cauſam.il 3.numero 21.verſ.ſed tamen aduerte.de probat. Nam & ſi verum eſt, quod ad ſuggeſtionem partis recipiant ſub ſua,& B.Petri protectione Epiſcopatum Theatinum,cum ſuis pertinentijs, tamen omiſſo quia dum Pontifices ſpecificãt bona per illa verba: ſcilicet,&c. & per illa: hæc proprijs duximus exprimenda vocabulis,&c. vt dicuntur quodammodo non ad ſupplicationem partis,ſed aſſertiue,vel diſpoſitiue dicere, quæ ſint iſta bona maxime ponderando verbum, Duximus,quod ex ſui natura videtur importare,quod Papa adhibuerit cognitionem circa loca, & fines Diœceſis,vt in pũcto fuit per Dominos reſolutum in cauſa Spoletana Bonorum 13. Iunij 1608. coram R. P. D. meo Marcomontio, & prius in eadem 6. Martij 1592.coram R. P. D.meo Decano. Et quamuis ſimpliciter loquendo deducta patiantur maximã difficultatem,per ea,quæ notat Innocent.in c. dudum. num. 3.in fine.de priuileg.& in c.inter dilectos.num.6.circa finẽ.de iudicijs. iure attamẽ in hoc caſu videbatur ceſſare omnis difficultas cum enunciatiue emanauerint Motu proprio,vt conſtat ex alijs, cap. ſi Papa. de priuileg.in 6.quem tex.ita ex communi ſententia Doctorũ declarant Curt. ſen.in conſ.20.nu.12.Romanus conſ. 180.num.3.verſ.ſecundo quia.

3 Sed quatenus prædictæ eſſent enunciatiuæ Epiſcoporum, in deducto enim motiuo Domini non faciebant vim, adhuc nihilominus probarent. Quia habent omnia alia requiſita, de quibus per Aret. in d.c. cum cauſam.loco allegato. Suſpicio autem, quod emanauerint ab Epiſcopis,tollitur,cum adſint nedum adminicula,quæ ſufficiunt,ſed aliæ liquidiſſimæ probationes. Achil.deciſ.1.de confeſſ.& 7.in fin.de Iure patron. Put.deciſ.149.lib.3 Eugen. conſ.44.nu.65. & fuit reſolutum coram me in cauſa Feltren. præbendæ.6.Iunij 1605. Concurrit enim actus, in quo fuit facta enunciatio,quod conſiderarunt Domini in cauſa Pientina Iuris patronatus coram me. Concurrit qualitas perſonarum,nempe Epiſcoporum; In qua in fortioribus terminis maximum facit fundamentum Crot.in conſ.332.num.10.& ſeqq.vol.3.quod Rota ſequuta fuit in cauſa Conchen. limitum. coram R.P. Domino meo Sacrato.& concurrunt etiam alia infra dicenda.

4 Secundo hoc etiam probatur ex alijs compluribus enunciatiuis diuerſorum Summorum Pontificum, videlicet, Benedicti, Bonifacij, Eugenij IV. Nicolai V. Sixti IV.& Iulij II.& aliorum Principum, & ex alijs pluribus emanatis ab ipſis Abbatibus, in quibus enunciatur Abbatia S. Ioan. in Venere in Diœceſi Theatina, quæ multum faciunt, cum emanauerint a perſonis informatis. Ruin.conſ.141.nume.10.lib.5. Cephal.conſ.192.num.38. & dictæ enunciatiuæ habent omnia requiſita, de quibus per Aretinum loco citato. Concurrit quoque priuilegium Innocentij III. conceſſum Abbati, & Monachis S. Ioan. in Venere, in quo loca huius Abbatiæ collocantur in Comitatu Theatino.

5 Neque obſtat, quod enunciatiuæ non probant quando principaliter quæritur ſuper ipſo enunciato. Put.deciſ.381.nume.3.lib.1.Alex.conſ.136.nu.11. libro 1.Dec.conſ.348. in fine. Quia fuit reſponſum, quod concluſio eſt vera,ſed non applicatur. Procedit enim quando duo,vel plures contraxerunt,& aliquid incidenter,& propter aliud enũciarunt, tunc ſi quæratur de validitate,vel inualiditate contractus,enunciatiuæ emiſſæ propter aliud, & incidenter, non probant dum principaliter quæritur ſuper ipſo enunciato, ita loquuntur Doctores præcitati, & declarat Butrius in c.illud.num.3.verſic. nota 4. de præſumpt.& optime Aym.in conſ.29.num.3.quod manifeſtiſſimè oſtenditur. Nam ex eo enunciatiuæ probant in antiquis,quia habent vim famæ, quæ in antiquis probat, vt per Aret.in d.c. cum cauſam. Iaſ.in l.cum aliquis. numero ſeptimo. C.de iur.deliber. Alexan.conſ.75. nu.3.lib. 4.Caſſad.deciſ.3.numero 3.de procur. Put. deciſ.209.lib.2.

6 Tertio fundatur intentio Reuerendiſſ. Archiepiſcopi Theatini,quia hodie a parte Mõtis habet Diœceſim, prout deſcribitur in dictis priuilegijs Nicolai, Alexandri,& Innocentij, & a parte Maris habet alia loca. Et in diſmembratione facta de oppido Lancianen.per Leonem X. & erectione in Cathedralem, & poſtmodum in Metropolim per pium Quartum,& pariter in diſmembratione Oppidi Ortonæ Maris per Pium Quintum,& in erectione in Cathedralem, quæ ſunt a parte Maris,vocantur illa loca Diœceſis Theatinæ;& propterea,cum non appareat Abbatiam Sancti Io.in Venere fuiſſe aſſignatam dictis Eccleſijs erectis, imò ex teſtibus appareat de *contrario*, *ſequitur* quod remaneat intra limites Diœceſis Theatinæ.

7 Quarto coadiuuatur prædicta intentio Reuerẽdiſſ. D.Archiepi,quia in libris Cameræ, & ſacri Collegij annota-

annotatur Abbatia Sancti Ioannis in Venere intra Monaſteria exiſtentia intra limites Diœceſis Theatinæ, qui libri cum ſint antiqui, ſatis probant. Ioan. Andr. in capit. cum cauſam. numero decimo. Butrius numero decimo. Abb. ante numer. 1. de probat. Quod fundamentum hodie eſt attendendum, cum agatur ad probandum, An hoc Monaſterium ſit intra fines circumſcripto effectu, non autem an ſit exemptum, vel nullius.

8 Et prædicta licet contineant liquidiſſimas probationes, tamen eo magis viſa fuerunt Dominis procedere, quia cum agatur de probandis limitibus, ſufficiunt leuiores probationes, indicia, & coniecturæ. capitul. cum cauſam. il terzo. vbi Felyn. numero decimo quarto, de probat. & ibidem Dec. numero tertio, & conſilio quadrageſimo ſecundo, nume. decimo. Gui. Pap. deciſ. 193. & fuit in proprijs terminis reſolutum, coram bo. mem. Iuſto, in cauſa Fanen. Iuriſdictionis 18. Maij 1609. & alias ſæpius.

9 Non obſtant alia, quæ late fuerunt adducta, quia tendunt ad probandam exemptionem Abbatis, vel quod ſit nullius, de quibus ſuo loco videbitur. Nam cum Dionyſius Papa diuiſerit Territoria Eccleſiarũ. c. 1. 13. quæſtio. prima, c. paſtoralis, de his quæ fiunt à Prælat. Io. And. Abb. & alij in rubr. de Paroch. Bertrand. conſil. 350. volum. ſecundo, par. prima. neceſſe eſt, quod Abbatia ſit intra limites Diœceſis Theatinæ, & propterea circumſcripto effectu ſatis fuit hodie firmare, quod d. Abbatia S. Io. in Venere ſit intra limites prædictos Diœceſis Theatinæ, &c.

R. P. D. VBALDO.

Hiſpalen. Legitimitatis. Veneris 11. Maij 1612.

ARGVMENTVM.

Gratia diſpenſationis ſuper matrimonio, matrimonio ſecuto quando iuſtificata dicatur, quomodove probetur matrimonium ad effectum, vt filij inde nati legitimi dicantur.

SVMMARIVM.

1 Literæ diſpenſationis in forma gratioſa ſuum non ſortiuntur effectum, niſi prius a loci ordinarijs tanquam a delegatis Apoſtolicis ſummarie, & extraiudicialiter cognoſcatur an Preces ſubreptionis, vel obreptionis vitio ſubiaceant.

2 Solennitas actus, qui ſpectat ad officium exercentis actum in extraiudicialibus, ſemper præſumitur. nu. 1. in fine.

3 Diſputatio ſuper matrimonio contrahendo, matrimonio ſecuto præſumitur iuſtificata, tanquam neceſſarium antecedens, nu. 2.

4 Matrimonium quod fuerit legitimè contractum præſu-

mitur ex curſu triginta annorum. nu. 3.

5 Matrimonium an, & quando præſumatur legitimum per cohabitationem decennalem. nu. 4.

6 Filiatio, & legitimitas probatur per tractatum parentum. num. 5.

7 Teſtes etiam nulliter examinati faciunt præſumptionẽ, & adminiculum. num. 6.

8 Matrimonium, quando principaliter de illius fœdere agitur, ſed ad effectum legitimitatis, probatur leuioribus probationibus. num. 8.

9 Obſeruantia non ſuffragatur, niſi concurrat ſcientia, & patientia eius, de cuius præiudicio agitur. Declara, vi numero 7.

DECISIO CCCCVI.

1 Cvm præſuppoſito, quod teſtes pro D. Anna inducti eſſent nulliter examinati quodque ijs ipſa non vteretur, niſi pro adminiculo, Dubitaui, an literæ diſpenſationis fel. recor. Gregorij XIII. de anno 1573. obtentæ eſſent, vel præſumerentur iuſtificatæ. Et Rota, vtraque parte informante, reſpondit, eas præſumi iuſtificatas. Fundamentum præcipuum fuit, quia Sacrum Concilium Trident. diſponit ſeſs. 22. cap. 5. de reform. vt literæ diſpenſationis in forma gratioſa, quales iſtæ ſunt, de quibus agitur, ſuum non ſortiantur effectum, niſi prius a loci ordinarijs tãquam a Delegatis Apoſtolicis ſummarie, & extraiudicialiter cognoſcatur, an preces ſubreptionis, vel obreptionis vitio ſubiaceant, quod ipſum declarauit Sacra Congreg. Illuſtriſs. DD. Cardinalium Cõc. Interpretum ſub die 14. Ianuarij 1588. videlicet diſpenſationes gratioſas debere præſentari Ordinarijs, vt ab eis de obreptione, & ſubreptione cognoſcatur. Quare cum poſt prædictas literas in vim earũ fuerit a Parocho contractum Matrimonium in facie Eccleſiæ inter parentes D. Annæ præſumendũ eſt, literas fuiſſe ordinario exhibitas, ipſumque pro earum iuſtificatione, voluiſſe ſe ſaltem extraiudicialiter informare, quod vitio ſubreptionis, vel obreptionis non laborarent, cum in extraiudicialibus ſemper præſumatur ſolennitas actus, qui ſpectat ad officium exercentis actũ Innocen. in c. innotuit ſub num. 4. ad med. verſ. de ſolennitatibus autem de eo qui furt. ord. ſuſcep. Ioan. And. in c. ſicut, nu. 11. de re iudic. Io. Bapt. Ferret. conſil. 362. num. 5. lib. 2.

2 Quod eo magis videtur hic dicẽdum, Cum diſpenſatio fuerit conceſſa, quo ad matrimonium de nouo contrahendum cum clauſula ſeruata forma Concil. Trident. Vnde cum diſpenſatio fuerit effectum ſortita præſumitur præceſſiſſe iuſtificationem, tanquam neceſſarium antecedens. Rimin. Iun. conſil. 562. numero 20. libro 5. cum alijs alleg. Et in fortioribus terminis, quod ex matrimonio contracto literæ diſpenſationis, in quibus erat clauſula, ſi ita eſt, quæ in iſtis, de quibus agitur, non legitur, præſumantur iuſtificatæ, fuit dictum in cauſa Mediolanen. matrim. 17. Iunij, 1602. coram Illuſtriſs. Mellino.

3 Accedit præter effectuationem literarũ, obſeruantia per annos 30. & vltra, quo temporis ſpacio partim dicti Coniuges in matrimonio, vt ſupra cõtracto permanſerunt, partim eorum liberi tanquam ex dicto matrimonio nati pro legitimis habiti, & reputati ſunt, ex qua obſeruantia, cum lapſu tanti temporis oritur vehemens præſumptio, quod matrimonium fuerit contractum cum omnibus requiſitis, & ſic cum exhibitione literarum coram Ordinario, & earum iuſtificatione, iuxta ea, quæ ſcribit Dec. conſilio 409. numero nono. Felynus in capitulo illud. numero ſexto, de præſumption. Cephal. conſilio quadrageſimo ſeptimo, numero decimo tertio, libro primo. Et fuit reſolutum in cauſa Lucana Decanatus 21. Martij Anno milleſimo quingenteſimo ſeptuageſimo octauo. coram fel. recordat. Clemente Octauo, tunc Rotæ Auditore. Quam deciſionem canonizauit Rota in pluribus alijs cauſis cumulatis per Informantes, & ſignanter in dicta Mediolanen. coram Illuſtriſſimo Mellino, & in cauſa Papien. penſionis 11. Decembris 1606. coram Reuerẽdiſſimo Attrebaten. vbi aliæ deciſiones allegantur, & in terminis iuſtificationis narratorum in cauſa Bononien. pẽſionis 17. Maij 1593. coram Illuſtriſſimo Mellino. Quinimo cum ex dicti temporis curſu ſoleat præſumi titulus, & auctoritas Sedis Apoſtolicæ qualis de iure requiritur, multo magis debet præſumi iuſtificatio tituli, vt arguit Rota in dicta Lucana Decanatus. relata inter Impreſſ. deciſio. quingenteſima trigeſima quarta, numero ſecundo, parte prima diuerſ. & dictæ Papien. penſionis coram Reuerendiſs. Attrebaten.

4 Non obſtat, quod matrimonium non durauerit, niſi per quinquennium propter mortem Annæ Emanuelis, & tamen videatur requiri cohabitatio, ſaltem decennalis in ſtatu coniugali, iuxta not. in dicto capitulo illud, vbi Abb. numero ſeptimo, de præſumpt. cum alleg. Quia fuit reſponſum tempus decennij eſſe neceſſarium ad præſumendum matrimonium legitimum, quando de eo aliter non conſtat, ſed in hoc caſu agitur de obſeruantia ad effectum præſumendi iuſtificationem diſpenſationis, quo caſu non videtur requiri preciſè tempus decem annorum in figura matrimonij, cum etiam poſt matrimonium duret effectus legitimitatis filiorum, vt fuit dictum in cauſa Valentina illegitimitatis. 16. Martij huius anni coram Reuer. P. Domino meo Pamphilio, in qua etiam habetur, quod tempus ante mortem Coniugum coniungitur cum tempore ſucceſſorum, quod etiam fuit antea dictum in eadem cauſa 12. Decembris 1609. coram R. P. D. meo Caualerio.

5 Concurrit etiam hoc caſu tractatus patris, & matris, quorum vterque prædictam Annam teſtamento hæredem inſtituit, vti filiam legitimam, & naturalem ex dicto matrimonio ſuſceptam, quod facit magnam præſumptionẽ pro legitimitate dictæ Annæ §. ad hoc autem, & ibi Bartol. numero ſecundo. Authen. vt lic. mat. & au. iuncta præſertim effectuatione teſtamenti cum Domina Anna ſucceſſerit in bonis paternis, & maternis, & in Maioricatu materno ſine controuerſia, vt etiam fuit conſideratum in dicta Valentina illegitimitatis, coram D. Caualerio.

6 Concurrunt etiam Teſtes bene deponentes de omnibus narratis in diſpenſatione, & de communi reputatione, quod D. Anna fuerit habita per ſpacium temporis ſupradictum pro legitima, & naturali, qui licet ſupponantur ſine veri præiudicio nulliter examinati, tamen negari non poteſt, quin faciant præſumptionem & adminiculũ Bartol. in l. admonendi. ſub numero quadrageſimo primo. ff. de iureiuran. Alexand. conſilio centeſimo quadrageſimo ſeptimo, ſub numero ſecundo, libro ſexto. Aym. conſilio centeſimo nonageſimo octauo, numero vndecimo. Dec. in cap. ſecundo, numero trigeſimo primo in fin. & ſeq. de Teſt. Caputaq. deciſ. 206. numero ſexto, par. 2. Et fuit ſæpe deciſum,

7 Non obſtat, quod dicitur obſeruantiam non ſuffragari, niſi concurrat ſcientia, & patientia eius, de cuius præiudicio agitur. Quia vltra, quod ex lapſu tanti temporis præſumitur, Rota deciſ. 28. numero 6. par. 1. diuerſ. Dicebatur parentes aduerſarij de quorum præiudicio agebatur propter ſucceſſionem fuiſſe præſentes, & cõpatres in celebratione dicti matrimonij inter parentes D. Annæ, quo caſu videntur illud approbaſſe cap. fin. qui matr. accuſ poſſ. Rimin. Iun. d. conſ. 562. num. 34. Nec præſumendum eſt, eos, vel loci ordinariũ fuiſſe permiſſuros, vt Genitores dictæ Annæ tamdiu permanerent in matrimonio cõtracto, cum ſcirent coniunctionem ſanguinis inter ipſos, niſi etiam habuiſſent notitiam præcedentis diſpenſationis, prout conſideratur in dicta Valentina coram Reuer. P. D. meo Pamphilio.

8 Ex quibus, & alijs cumulatis per Infonnantes pro D. Anna Domini concluſerunt literas prædictas Gregorij XIII. præſumi iuſtificatas, cum præſertim pro iuſtificatione præſumatur. Achil. deciſ. 12. numero tertio de probat. Et hic agatur non principaliter de fædere matrimonij probando, ſed ad effectum legitimitatis ſobolis, quo caſu ſufficiunt leuiores probationes. Pariſ. conſilio 57. numero quadrageſimo primo, libro quarto. Ferret. conſil. 49. nume. primo. Gemin. conſil. 27. numero ſeptimo, in fi. Quod conſilium plures Rota canonizauit, vt in Parmen. Status 20. Martij 1556. coram Antonio Auguſtino, & in eadẽ 6. Martij 1592. coram bo. mem. Card. Seraphino, in Vratiſlauien. Matrimonij 27. Nouembris 1609. coram R. P. D. meo Caualierio, & in dicta Valentina, coram R. P. D. meo Pamphilio, & alias ſæpe.

9 Quæ dicebantur de prole ſuſcepta ante diſpenſationem, & quod non probaretur, copulam interceſſiſſe maritali affectu, vtraque non concludenter probari videbantur ex fide Baptiſmi, quæ data fuit, viſa sũt Dominis extra præſens dubium, in quo ſtricte agitur de iuſtificatione diſpenſationis, ceterum an dicta diſpenſatio ſit in radice matrimonij, nec ne, erit particulariter agendum, & ita deciſum.

R. P. D.

R. P. D. VBALDO.

Burgen. Abbatiæ de Salas. Lunæ 14. Maij. 1612.

ARGVMENTVM.

Beneficia Protonotariorum, etiam non participantium, ſunt reſeruata Papæ, & quomodo probetur, quem eſſe Protonotarium.

SVMMARIVM.

Beneficia Protonotariorum, etiam non participantium ſunt reſeruata Papæ. nu. 1.

Regiſtrum ſupplicationum Sacri Palatij plene probat quem eſſe Protonotarium. numero 2. & 3. Declara, vt numero 5.

Tranſumptum ex Regiſtro ſupplicationum an, & quando probet. num. 3.

Fama publica probat quem eſſe Protonotarium. numero 4.

Gratia afferens alicui honorem præſumitur ab eo ratificata, & acceptata. nu. 6.

Gratia præſumitur expedita ad inſtantiam illius, qui in expeditione illius impenſam fecit, etiam vnius Ducati. numero 6.

DECISIO CCCCVII.

1 Dominus Chriſtophorus de Villanoua, Sanctiſſimi Domini Noſtri Papæ intimus cubicularius, prouiſus fuit de Abbatia de Salas, vna ex dignitatibus in Eccleſia Metropolitana Burgen. vacante per obitum quondam Andreæ de Peſquera, & prouiſio fuit tamquam de beneficio reſeruato, quia dicebatur Andream fuiſſe Protonotarium Apoſtolicum, licet ex aduerſo D. Gabriel Manrique fuiſſet de eodem prouiſus ab Ordinario. Introducta cauſa in Rota dubitaui, An ſufficienter probetur dicta reſeruatio ex capite Protonotariatus Andreæ, & Domini responderunt affirmatiue pro Domino Chriſtophoro, & in primis quod beneficia Protonotariorum etiam non participantium ſint reſeruata, dubitari non poteſt per Extrauag. ad regimen. de præben. renouatam per regulam primam Cancellariæ, & ſæpe fuit tentum in Rota, Put. deciſ. trecenteſimo decimo tertio, numero primo, libro primo, & deciſione octuageſima prima, in fin. libro tertio. Caput. deciſ. 404. parte ſecunda, & 27. parte tertia. vbi quod omnes ſunt familiares Papæ, & fuit reſolutum in cauſa Placētina ſcholaſtriæ 9. & 13. Aprilis 1584. coram Robuſterio in Aſtoricen. de los Pegos. 19. Decembris 1589. coram Reuerendiſſimo Peruſino, in Beneuentana beneficiorum 15. Decembris 1597. coram bonæ memo. Cardinali Seraphino, & in Carthaginen. beneficij 26. Februarij 1603. coram Illuſtriſſimo D. Card. Lancellotto.

2 Quod autem Andreas de Peſquera fuerit Protonotarius Apoſtolicus ſatis videbatur probari ex ſumpto ſupplicationis ſignatæ extracto ex regiſtro ſupplicationum, quod idem facit. Put. deciſione ducenteſima trigeſima prima, libro tertio. Peregr. deciſione ducenteſima prima, libro ſecundo. Mandoſ. ſuper reg. de non iudic. quæſtio. 6. numero ſecundo, quæſtio. 10. circa fin. vbi dicit, ita, fuiſſe deciſum, in cauſa Compoſtellana Parochialis de anno 1548. coram Romano, & fuit etiam reſolutum in cauſa Aquilana Canonicatus 15. Maij 1587. coram Robuſterio.

3 Nec videbantur obſtare deciſiones 10. de fide inſtrument. & 28. de probat. in antiqu. Aegid. deciſione 252. cum ſimilibus, in quibus dicitur ſumptum ex regiſtro ſupplicationum non probare, quia vt dicit Peregrin. dicta deciſione ducenteſima prima. illę non ſunt in vſu, & notat additio ad dictam deciſ. 28. de probat. & in terminis Creſc. deciſione ſecunda, de fide inſtrument. vel vt dicit Put. dicta deciſione 231. libro tertio. procedunt quando ageretur ad canonizationem gratiæ Andreæ, vt infra etiam dicetur. Immo dictæ deciſ. Put. & Peregrin. procedunt in fortioribus terminis, videlicet, in ſumpto ex regiſtro ſupplicationum Legati de latere, quando eſt bene tentum, & cuſtoditum, quod multo magis debet habere locum in ſumptis extractis ex regiſtris Apoſtolicis quæ optime cuſtodiuntur, vt eſt notum.

4 Accedunt adminicula teſtium bene deponentium de publica voce, & fama, quod Andreas eſſet Protonotarius, & quod vti talis vtebatur pileo, in inſignibus, & ſigillis ſuis, quæ valde faciunt ad probādam illam qualitatem. Bartol. in tract. de inſign. & arm. in princ. l. 1. ff. de off. procon. & leg.

5 Non ob. reg. de non iudic. iuxta for. ſupplic. Quia hoc caſu Protonotariatus allegatur nō ad canonizandam gratiā Andreæ, in quib. terminis procedit regula, ſed ad probandam reſeruatiōnē Abbatiæ. ex d. capite, quo caſu ſola ſupplicatio ſufficit. Caſſad. deciſ. 8. nu. 13. & ſeq. de reſt. ſpol. Mohed. deciſ. 2. de priuil. Pur. deciſ. 347. lib. 1. Sarnen. ſuper d. reg. q. 7. num. 6. vbi aliæ deciſiones allegantur. Caput. deciſ. 235. & 301. par. 3. Gabr. conſ. 190. nu. 13. lib. 1.

6 Non obſtat, quod non videatur conſtare de conſenſu, & acceptatione Andreæ, quia fuit reſponſum, vel quod ad effectū reſeruationis non requiritur acceptatio. Pur. deciſ. 339. n. 4. li. 2. Chiſſanen. deciſ. 109. incipit. fuit producta, Verall. deciſ. 330. lib. 1. in manuſcript. & fuit reſolutum in cauſa Senen. Canonicatus quæſt. 373. lib. 3. par 3. diuerſ. & deciſ. 1033. eadem part. 3. & in dicta Carthaginen. beneficij coram Illuſtriſ. Lācellotto, vel quod cum Andreas eſſet præſens in Curia, & iſta gratia afferret ſibi honorem, præſumitur ab eo impetrata, & ratificata. Put. deciſ. 28. incipit, coram eodem Marſicano libr. primo. Guidobon.

dobon.deciſione 84. Sarnen. ſuper reg. de impetr. beneſic. viuent. quæſtione quinta. præterquam quod dicebatur poſſe præſumi acceptationem propter. impenſam, quæ fit, in expeditione. Rota dicta deciſ. 1033. parte tertia. quæ a principali facta præſumitur. Caputauuen. deciſione 267. numero quarto. parte tertia. & etiam vnius ducati conſiderabilis reputatur in priuato, vt in terminis. Puteus dicta deciſione 339. lib. ſecundo. & in caſu noſtro videbatur etiam conſtare de vſu gratiæ, ex appoſitione pilei in armis, & ſignis, de qua deponunt teſtes, vt ſupra dictum eſt. Et ita fuit deciſum D. Villanoua informante.

R. P. D. VBALDO.

Mantuana Bonorum. Lunæ 14. Maij 1612.

ARGVMENTVM.

Nullitas defectu citationis quando ſit ſanabilis arbitrio Rotę. Et hinc plura notanda, de quibus in Summario.

SVMMARIVM.

Nullitas defectu citationis eſt ſanabilis, quando non eſt totalis arbitrio Rotæ. num. 1.

Citatio nulliter exequuta conualidatur, quando citatus de ea habens notitiam miſit procuratores ad reſpondendum. num. 1.

Sententia ſine citatione nulla eſt. num. 1.

Contumacia citati accuſari debet in illa die, & hora, in qua cadebat citatio. num. 2.

Contumax non dicitur vbi non adeſt contemptus Iudicis. num. 3. in fine.

Accuſata contumacia in illa die, pro qua cadebat citatio, poteſt iudex per aliquot dies ferre ſententiam ſine alia citatione. Declara, vt num. 2.

Liquidatio non eſt neceſſaria vbi res corporeis oculis, & non iudicio intellectus ſubycitur. Declara, vt numero 3.

Bona præſumuntur allodialia, & libera. num. 4.

Emphyteotica bona non præſumuntur omnia ea, quæ continentur intra fines bonorum in emphyteuſim conceſſorum num. 4.

Spolium licet prætendatur ex nullitate exequutionis, impeditur tamen reſtitutio ob non ius eam petentis, quando per ſententias præcedentes conſtaret de bono iure rei conuenti. Declara, vt num 5.

Exceptio dominij etiam in continenti probata non admittitur aduerſus agentem ſpolio. num. 5. Vbi ampliatur etiam, quod talis exceptio eſſet notoria.

Actore non probante reus abſoluendus eſt. num. 6.

Sententia incerta non prodeſt. num. 6. in fine.

Emphyteuſis deuoluta poſſeſſio ciuilis, quæ erat penes Dominum directum eſt conſolidata cum naturali. Declara, vt numero 7. Vbi etiam an Dominus directus propria auctoritate, & abſque vitio ſpolij poſſit apprehendere poſſeſſionem deuolutæ emphyteuſis.

Attentata non poſſunt reuocari poſt lapſum tempus 20. annorum. Declara, vt num. 8.

DECISIO CCCCIX.

1 PLacuit Dominis deciſio in hac cauſa facta 16. Decembris præteriti, in qua fuit reſolutum, non eſſe locum arbitrio, ad effectum ſanandi nullitatem ex defectu citationis, & liquidationis, & cumulandi petitorium cum poſſeſſorio ex rationibus tunc copioſe deductis. Quibus non obſtare dixerunt. Primo, quod defectus citationis ſit ſanabilis, quando non eſt totalis, vt videtur non eſſe in hoc caſu, in quo dicuntur emanaſſe plures citationes pro relaxatione mandati executiui de quo agitur, & ſic videtur intrare arbitrium pro ſanatione, iuxta notat. per Sarnen. in compend. vtriuſque Signat. numero 68. Quia fuit reſponſum, Sarnen. & alios allegatos loqui, quando pro die, qua fuit lata ſententia, emanauit citatio, ſed fuit minus legitime executa, & conſtat de ea partem habuiſſe notitiam, vt quia miſit procuratorem ad cauſam, vel alio modo de notitia citati conſtat. Clement. cauſam. ad finem. de electione. Roman. conſilio 410. & hoc caſu dicunt defectum citationis eſſe ſanabilem, quia citatio non defuit in totum, ſed in caſu iſto citatio pro die 28. Iulij, quo fuit lata ſententia, nulla penitus interuenit, & ſic totalis fuit defectus citationis pro illa die, quantumuis mille interueniſſent citationes pro alijs diebus, & conſequenter ſententia remanet ſine citatione, & ſic nulla. Marant. de ord. iud. parte ſexta. in verbo citatio. numero 68. Felin. in cap. conſuluit. numero tertio. de offic. delegat. & alij allegati in deciſione in hac cauſa facta. 17. Iunij 1611. in princip. & inſanabilis, vt per Sarnen. loco citato, etiam per clauſulam arbitrio Rotæ, vt in Zamoren. Pecuniariæ, coram R. P. Domino meo Caualerio, & in Romana nullitatis ſubhaſtationis, coram Reuerendiſſimo Domino meo Bononien. allegatis in dicta deciſione huius cauſæ 16. Decembris præteriti.

2 Nec viſa eſt applicari doctrina eorum, qui tradũt, quod accuſata contumacia in illa die, pro qua cadebat citatio, potuit Iudex per aliquot dies ferre ſententiam ſine alia citatione. Doctor. in dicto cap. conſuluit. vbi Felin. ſub numer. 4. verſicul. & nota. de offic. delegat. Bald. in l. 1. numero decimoquarto. C. quomod. & quando iud. Decian. conſilio decimo octauo. numero 212. libro primo. tum quia in hoc caſu non fuit accuſata contumacia in illa die, & hora, in qua cadebat citatio contra pract. Bartol. in l. arbiter Kalendis. ff. de arbitr. & in l. conſentaneum. numero decimo octauo. C. quomod. & quando iud. Iaſon. in l. properandum. §. 1. numero ſeptimo. C. de iudic. Sed in ea die, & hora qua iudex protulit ſententiam, vt ex actis conſtat, & Summario concordato alias dato.

Digitized by Google

dato.num. ſeptimo.tum quia prædicti Doct.loquuntur,quando citatus eſt contumax, quia non compariüit,neque die quo cadebat citatio, neque ſequentibus, vt per Decian.loco citato verſ. & cum non comparuerit. Vnde ſi iudex expectauit per aliquod ſpacium,dicitur eo fuiſſe benignior, cum potuiſſet in termino citationis ſententiam ferre, Bald. in d.l.prima, numero 14. C.quomodo & quando iud. Felin.in dicto c.conſuluit,ſub nume.4.& ibidem Dec.num.18. in fin.Sed in hoc caſu procurator D.Aemyliæ citatus ſtatim comparuit, etiam non expectato termino, vt ex actis conſtat, vnde nullo modo videtur poſſe dici contumax, cum hic non adſit contemptus Iudicis, c.2.vbi gloſs.in verſ.contumaciter de dol. & contum.l. contumacia.in princip.& §. 1. vbi etiam gloſ. ff.de re iud.Aegid.deciſ.679.de hæret.

3 Secundo principaliter nō videbatur obſtare, quod executor nihil aliud feciſſet,quam confrontàre terras contentas in inueſtituris pro maſculis tantum, cum terris contentis in inueſtituris pro hæredibus vtriuſque ſexus,& hoc viſo extraiudicialiter,& abſque alia extrinſeca probatione immiſerit D. Carolum in poſſeſſionem illarum,non autem iſtarum, & vbi res ſubijcitur oculis corporeis,& non iudicio intellectus, nō ſit neceſſaria alia liquidatio,Galleſ.de oblig.Camer. tit.de liquidat.ſub nume.13.verſ.deſcendo,& firmauit Rota in Barchinonen.confiniū. 18.Aprilis 1611. coram R.P. D. meo Sacrato. Quia fuit reſponſum, quod allegata procedunt, quando nulla per Iudicem exequentem profertur ſententia liquidatoria,quæ dicto caſu non eſt neceſſaria, ſed præuia extraiudiciali informatione procedit ad executionem, ſed in caſu noſtro executor pronunciauit ſuper quibus bonis eſſet danda immiſſio,& ſic voluit ipſe liquidare per ſuū decretum,in quo grauauit patrem, & propterea dabatur ſibi appellatio, & conſequenter executio inde ſecuta nulla fuit,& attentata, vt in Aſculana bonorū 13.Maij 1596. coram bo.mem. Orano,& ex alijs allegatis in d.deciſione in hac cauſa facta 17. Iunij anni præteriti.

4 Accedit, quod executor conceſſit tenutam terrarum,quæ ex collatione regionum,quantitatum,qualitatum,& confinium, diuerſæ demonſtrantur a prædiis comprehenſis in inueſtituris pro hæredib.vtriuſque ſexus, vt in eius ſententia legitur,quaſi omnes illæ aliæ terræ eſſent conceſſę pro maſculis tantum,qua in re errare potuit executor, tum quia confines, & aliæ demonſtrationes facile mutari potuerunt, tū quia illa bona quamuis contenta intra fines deſcriptos poterant eſſe allodialia,& libera, vt de iure præſumitur. Surd.poſt alios conſilio trecenteſimo vndecimo, numero ſextò,& ſeptimo.vbi reſpondet contrarijs.libro tertio. Sicut dicitur non omne id, quod continetur intra fines bonorum in emphyteuſim conceſſorum præſumi emphyteuticū,vt fuit dictum in cauſa Aſten. feudi, 27. Aprilis 1584. coram Bubalo,in Romana Caſtri Orciani 1.Aprilis 1591.coram Orano in Ciuitatis Caſtelli bonorum. 4. Iulij 1590. coram bonæ mem. Card.Pamphilio,in Mediolanen. bonorum 25. Februarij 1611.coram me.

5 Tertio opponebatur, quod conſtaret de bono iure Domini Caroli per ſententias præcedentes,quo caſu licet pętendatur ſpolium ex nullitate exequutionis, tamen reſtitutio impeditur ob non ius eam petentis Pontau.de ſpol.libro ſecundo, numero 184. Caput. deciſione 175.parte tertia. Sed ad hoc omiſſo,quod aduerſus ſpoliatum non admittitur exceptio dominij, etiam ſi in continenti probaretur, Dec.conſilio quinquageſimo ſeptimo,numero ſexto.vbi de cōmuni,& conſilio 84.columna ſecunda,verſ.ſecus eſt &c. Aymo.conſilio 322.columna prima. Gabr.de reſtit. ſpol.concluſ.prima, numero quadrageſimo quinto. & poſt infinitos Docto.allegatos. Surd.conſilio 189. nume. vigeſimo tertio,& ſeqq.lib. ſecundo.& quamuis talis exceptio eſſet notoria. Menoch.in primo reſpon.cauſæ Finarien.poſt tract.recuper.poſſ. numero octuageſimo quarto, & ſeqq. fuit reſponſum iſtud nō ius petentis debere eſſe indubitatum, vel per confeſſionem partis, vel per rem iudicatam, Gabr. vbi ſup. numero 117.

6 Et licet prætēdatur pro parte D.Caroli adeſſe ſententias canonizatorias deuolutionis ad eius fauorē, tamen iſta canonizatio eſt reſtricta ad terras, quæ nō eſſent conceſſæ pro hæredibus vtriuſque ſexus. Quæ autem ſint iſtæ terræ,ſentētiæ non declarant. Ex quo D.Aemylia fuit grauata,licet eſſet rea,& in poſſeſſione bonorum,onere iuſtificandi, quænam eſſent terræ ſubinfeudatæ pro vtroque ſexu,cum tamen hoc ſit cō modum poſſeſſoris, vt actore non probāte reus ſit abſoluendus.l.qui accuſare.vbi Docto. C.de eden.& in ſimilibus terminis tradit Socin.Iun.conſil.67.nu.18. libro primo. & ita viget ſemper idem motiuum non factæ liquidationis per Iudicem competentem,& grauaminis ab executore illati in exequendo ſententia non facta legitima liquidatione. Bald.conſil.165.lib. 4. Ruin.conſ.22.nume.9.lib.1.Socin.iun. d.conſilio 67.num.16.& ſeqq.lib.1.& poſt alios.Surd.conſilio 186.nnme.23.& ſeqq.lib.2.& ideo prædictæ ſententiæ tanquam incertæ non proſunt D. Carolo, idem Surd.conſ.168.ſub num.29.lib.2.vltra quod dicebatur in actis non adeſſe, niſi vnicam inueſtituram, de modica petia terræ pro maſculis tantum, & tamen executio facta, & tenuta fuit capta in maxima terrarum quantitate.

7 Quarto non obſtat,quod poſt deuolutionem,pręſertim Canonizatam,poſſeſſio ciuilis,quæ erat penes Dominum directum fuerit conſolidata cūm naturali.Berous conſil.45.num.22.verſ.2.naturalis libro 3. & potuerit Dominus propria auctoritate apprehendere poſſeſſionem,abſque vitio ſpolij,immo quod detur Domino manutentio contra hæredes Vaſalli.Berous vbi ſupra. numero 13.& 20. & multo magis id facere potuerit auctoritate Iudicis.Aym. conſil.302. ſub numerum ſextū.cum alijs allegatis. Quia reſpondebatur hæc omnia procedere ſtante deuolutione, & canonizatione clara, quo ex prædictis negatur,

præſertim cum verba vltimæ ſententiæ ſint negatiue concepta contra Dominum Carolum, non eſſe confirmãdam tenutam conceſſam Domino Carolo, quo ad rerras, de quibus in inueſtiruris pro hæredibus vtriuſque ſexus, & omni caſu quantumuis potuiſſet Dominus Carolus accipere poſſeſſionem propria authoritate, debuiſſet præcedere legitima liquidatio cũ citatione partis, Bartol. in l. creditores. numero decimo quarto. C. de pignor. Aretin conſilio trigeſimo ſecundo, numero primo. Gozadin. conſilio 95. numero tertio. & dixit Rota in cauſa Ceſenaten. ſpolij. 22. Iunij 1592. coram Illuſtriſſimo Mantica, & in cauſa Bononien. de Canalibus 11. Ianuarij 1602. coram bonæ mem. Cardinale Pamphilio.

8 Non obſtat tacirurnitas Do. Aemyliæ per tempus 20. annorum a die factæ executionis ad tempus motæ liris, quod videtur ſufficiens ad reuocationem attẽtarorum, vt in deciſione Peregrini 93. libro primo, & deciſ. 552. numero primo, par. prima diuerſ. tum quia hic agitur non de ſolis attentatis, vt ibi, ſed de ſpolio attentato, cui non præſcribitur, niſi ſpacio triginta annorum, vt in Mediolanen. Canonis redintegran. coram bonæ memoriæ Cardinale Seraphino. Tum quia debet ſubduci tempus, quo Do. Aemylia fuit in pupillari ætate, vt hic per Informantes pro ea, qui bene etiam videbantur reſpondere ad alia leuiora, præterquam quod, quo ad attentata, res non videbatur præſentis inſpectionis, cum in Commiſſione Sanatoria, nihil fuerit reſcriptum ſuper attentatis, vt fuit dictum in alia deciſione a qua Domini ex prædictis recedere noluerunt.

R. P. D. CAVALERIO.

Lucana Abbatiæ. Veneris 18. Maij 1612.

ARGVMENTVM.

Ex Summarijs Argumentum ſumas.

SVMMARIVM.

Procurator generalis Religionis non ſufficit citari ad ſententiam, quando adeſt Abbas particularis Eccleſiæ, de qua agitur. nu. 2.

Reſignatio nulla, & inualida in præiudicium reſignantis valida eſt, & Papa conferendo beneficium reſignatum videtur habere ratum dictam reſignationem. numero 3.

Narratiua facti ſufficit, quod de facto iuſtificetur. numero 4.

Regula de triennali non ſuffragatur, quando quis poſſedit beneficium non in titulo beneficij, ſed tanquam vnitum, & ſic vti prædium. nu. 5.

DECISIO CCCCX.

1 Vicatius Feſulanus vti exequutor deputatus in lireris Apoſtolicis ſibi præſentatis per Do. Coſmum Orlandum prouiſum de Beneficio Sancti Bartholomæi de Cappiano præuia iuſtificarione illarum tulit ſententiam, per quam declarauit literas eſſe exequutioni demandandas, & Coſmum in poſſeſſionem immittendum. Commiſſa cauſa appellationis in Rora R. P. D. meo Marcomontio pluries propoſito dubio de anno præterito, an ſententia de partibus eſſet confirmanda, vel infirmanda nõ fuit capta reſolutio. Verum ob abſenriam D. mei, ego fui deputatus, & propoſito eodem dubio Domini reſponderunt ſenrentiam eſſe confirmandam tanquam validam, & iuſtam.

2 Nam primo, quo ad validitatem non videbatur obſtare nullitas ex defectu citationis pro parte Religionis Valliſumbroſæ allegatæ, quod ſcilicet non fuiſſet citatus Abbas particularis Eccleſiæ de qua agitur, ſed tantummodo Procurator Generalis Religionis iuxta Dubium Faſtoli 23. cau. 6. Felin. in cap. eam te. numero decimo quarto, verſicul. per iſtam differentiam. de reſcript. fuit dictum in Meliten. Beneficij 6. Iunij 1607. coram Reuer. P. Domino meo Marcomontio. Quia reſpondebatur non conſtare de deputatione alicuius Abbatis particularis in dicta Eccleſia, qui citari potuerit.

3 Quo vero ad iuſtitiam Domini ſimiliter cenſuerũt conſtare de ea, & narrata per Do. Coſmum ſatis fuiſſe iuſtificata. Nam quoad vacationem ſatis de ea apparebat ex renunciatione facta per Brunettum in manibus Congregationis Valliſumbroſæ, quæ non habebat facultatem eam admittendi, cum hoc beneficium non eſſet de ſuis pertinentijs, nec in eo vllum ius haberet. Nam licet de Anno 1110. fuiſſet donatum Abbatiæ Sancti Saluatoris de Fuſcecchio, tamen poſtea de Anno 1258. Alexander Quartus fel. memoriæ dictum Monaſterium cum annexis, & pertinentijs, & ſic etiam cum hoc beneficio diſmembrauit a dicta Congregatione, & illud conceſſit Monaſterio Monialiũ de Gattaiola Ordinis Sancti Franciſci, quæ diſmembratio probatur effectuata ex ſententia Nuncij Apoſtolici antiquiſſima lata de Anno 1380. licet autem Congregatio non haberet ius, tamen valida fuit reſignatio in præiudicium ipſius cedentis, ita vt prouiſio Papæ poſtea vigore dictæ ceſſionis ſubſequuta valida fuerit, quia Papa conferendo, viſus eſt ratam habere dictam reſignationem, præſertim cum poſtea Brunettus conſenſerit prouiſioni Apoſtolicæ ad fauorem Coſmi ſupplicando in eadem ſupplicatione vna cum ipſo pro penſione, quæ ſibi poſtea reſeruata fuit, ex quo conſenſu, cum appareat Brunettum perſtitiſſe in eadem voluntate reſignandi, nec eam mutaſſe, ceſſat omnis difficultas, vt in term. eſt deciſ. Biſignetti prima de renunc.

4 Nec videbatur ſubſiſtere qđ dicebatur Coſmũ nõ

iuſtifi-

iuſtificaſſe anteriorem ſtatum ſæcularitatis in ſecunda gratia narratũ; Quia Domini conſiderabant Coſmum non narraſſe, quod beneficium eſſet ſolitum conferri clericis ſæcularibus in titulum, & quod propterea ſibi concederetur. Sed ſolum narrauit, quod Brunettus fuerat de eo prouiſus, tanquam obtineri ſolito per Clericos ſæculares. Vnde ſufficiebat iuſtificatio ex ſupplicatione prouiſionis Brunetti, in qua legebatur ipſum taliter fuiſſe prouiſum, cum enim ſit narratiuà facti, ſufficit quod de facto iuſtificetur. Aegid. deciſ. 116. in fin. dictum fuit in Terdonen. fructuum 26. Octobris 1575. coram bonæ memoriæ Cantuccio.

5 Regula de Triennali neque videbatur ſuffragari Congregationi, quia Congregatio poſſedit hanc Eccleſiam vti vnitam, & ſic vti prædium, non autem in titulum beneficij, Sarnen. ſuper dicta regula quæſt. 8. n. 2. Caputaq. deciſ. 349. par. 3. fuit dictum in Valentina Parochialis de Palma, 5. Iulij 1610. coram R. P. D. meo Coccino, &c.

R. P. D. PIROVANO.

Conchen. Decimarum dell' Infantado. Veneris 18. Maij 1612.

ARGVMENTVM.

De nullitate examinis teſtium, facti ſine citatione ad videndum illos iurare, ac etiamſi fuerunt examinati ſine interrogatorijs, datis a parte, & de materia.

SVMMARIVM.

Teſtis examinati ſine citatione ad videndum illos iurare, nulliter examinati dicuntur. nu. 1.

Negatiua alicuius actus ſatis dicitur probata, ſi facta reuolutione proceſſus, ille actus non reperitur in proceſſu. numero 1.

Teſtis examinati ſine citatione partis dicuntur validè examinati, quando de conſuetudine talis citatio continetur in conceſſione termini ad probandum dati. numero 2. & 3.

Teſtes examinati ſine interrogatorijs datis a parte, non dicuntur nulliter examinati, licet bene ſint repetendi. numero 4.

DECISIO CCCCXI.

1 FVit reſolutum teſtes in prima inſtantia pro parte Domini Epiſcopi eſſe valide examinatos. Nam etſi opponatur per Rectores defectus citationis ad videndum iurare teſtes, ex quo regulariter cauſatur nullitas, c. 2. cum gloſs. de teſtibus. l. ſi quando. C. eodem titul. cum alijs allegatis in Hiſpalen. Beneficij de Marchina 23. Iunij 1606. corã Reuerendiſſimo Bononien. & defectus ille dicatur probatus eo ipſo, quod facta reuolutione proceſſus non reperitur in actis. cap. quoniam contra. vbi Doct. de probat. Afflic. deciſ. centeſima ſeptima, numero quinto & ſexto. Rot. deciſione 64. numero ſecundo, parte prima diuerſor.

2 Tamen cum in proceſſu comperiatur factum decretum ſub die 26. Aprilis 1602. in quo prouiſor habuit cauſam pro concluſa circa articulum probationis, & ipſam cauſam admiſit ad probandum cum termino nouem dierum, infra quem partes facere deberent ſuas diligentias, quod fuit illico procuratoribus vtriuſque partis intimatum, inde ſequitur nedum virtualis citatio ad videndum iurare teſtes, ſed certa, & expreſſa propter formulam, quæ datur in Summario. numero ſecundo. Vbi cum dilatione dierum nouem ad probandum ſequuntur alia verba de ſtylo iudicis prouiſotis, & mandauit citari ambas partes ad videndum præſentare iurare, & recognoſcere teſtes, quos vna pars contra aliam præſentaret, quam formulam recenſet Suarez del Balz in ſuo tract. par. prima, tomo 1. titul. octauo, ſub Rubr. de ſenten. interloc. quæ viſa eſt Dominis attendenda, non propter ſtylum, qui pro lege habetur, c. ex literis, de conſtit. cap. quam ſit graue. de crimi. falſ. Mohedan. deciſio. 28. de renunc. Habetur enim pro forma, a qua non eſt recedendum, prout notat Bald. in l. fin. C. quæ ſit longa conſuetudo. quem ſequitur Dec. conſilio vndecimo, numero decimoſexto. & Alba. conſilio 240. in fin. Tum etiam quia veriſimilis eſt propter ordinem iudicij ex quo dato termino ad probandum, inde ſequitur citatio teſtium, & ad videndum eos iurare. Maran. in ſua prac. de ordin. iudi. par. 6. titul. de teſtib. produc. num. primo, ac etiam ex eo, quod eodem modo Rectores examinarunt ſuos teſtes abſque alio decreto, & citatione, ad videndum iurare, vt fuit conſideratum in deciſione Auximana tutelæ, coram bo. mem. Rubeo ſub die 16. Februarij 1582.

3 Quibus non obſtabat, quod auctoritas Doctoris allegati loqueretur in Practica Salamantina, quæ extra forum illius curiæ extendi non debet. Bero. quæſtio. 120. Surd. deciſ. 175. numero octauo. quia atteſtatio illius non eſt reſtricta ad certum locum, ſeu forum, & ſufficit, quod ex modo interloquendi prouiſoris Conchen. inferatur ad formulam ſubſequentem, per quam legitur decreta citatio ad videndum iurare teſtes.

4 Quæ autem dicta fuerunt circa defectum examinis teſtium, quia non fuerunt examinati cum interrogatorijs partis, videbantur non obſtare. Nam etſi multi tenuerunt, ſi a parte fuerunt data, interrogatoria, & iudex omiſerit repetitionem ſuper eis, atteſtationes non valere. Felin. in capitul. cum cauſam. numero tertio, verſic. quibus adde. & ibidem Bellamera. Butr. & alij de teſtibus. Curt. in tractatu de teſtibus, concluſione 54. & ad rem hanc videtur eſſe tex. in capit. præſentiam. §. teſtes. ibi, ſecundum partis aduer-

aduerſæ interrogatoria diligenter examines.de teſtibus.in 6.contrariam tamen opinionem ſequitur Rot. ſecundum Put.deciſ.427.lib.1.Gabr. de teſtib. concluſ 21.num.23.Gram.conſ.89.nume.124.in ciuilibus, qui ſolum admittunt repetitionem. & fuit dictũ in Hiſpalẽ.matrimonij.26.Ianuarij 1608.coram Reuerendiſſimo Bononien.

5 Quæ repetitio non etiam videtur neceſſaria,in caſu de quo agitur,quia interrogatoria non fuerunt data Iudici, ſed duntaxat petita copia articulorum ad effectum faciendi interrogatoria, & prouiſor illam decreuit præſentatis pro parte Rectorum ſuis articulis. An autem Rectores non niſi præſentatis ſuis articulis videantur grauari,quaſi ex illo ablatiuo præſentatis decretum remanſerit conditionale, & conſtituerit eos in neceſſitate præſentandi articulos, ſi intendebant dare interrogatoria,& inde cauſetur nullitas, ob denegatam defenſionem, fuit dictum, quod ideo iure cautum non reperitur, quod examen ſit nullum, quãmuis poſſit a grauamine appellari, ad quam appellationem docetur fuiſſe deuentum per Rectores,&c.

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS D. CARD. BONONIEN.

Conchen. Decimarum, del Campillo. Lunæ 21. *Maij* 1612.

ARGVMENTVM.

Sententia ſine citatione valet,quando eſt lata partibus pręſentibus, vel quando prius fuit concluſum in cauſa.

SVMMARIVM.

Sententia lata partibus præſentibus valet, etiamquod eam non præceſſerit citatio.num.1.

Notario atteſtanti partes fuiſſe præſentes in probatione ſententiæ creditur.num.2.

Concluſio in cauſa ſupplet defectum citationis ad ſententiam.num.3.

Capitulum non venit appellatione perſona. num.4. Vbi tamen declaratur hoc non procedere propter generalitatem verborum.

Capitulum venit appellatione perſonarum, quando ſic patitur ſubiecta materia, prout eſt materia Decimarũ. num 4.in fine.

Generalis ſermo non comprehendit perſonam loquentis, niſi ſubiecta materia aliud ſuadeat. num.5. Vbi idem quando eſt eadem ratio.

Mandatum ſuperueniens ratificat omnia prius geſta a procuratore conſtituto ſine mandato. num.6.& 7. Vbi quid ſi conſtituens ignorabat geſta a procuratore conſtituto fuiſſe ſine mandato.

DECISIO CCCCXII.

1 PRætendebatur pro parte Decani, & Capituli Conchen. ſententiam latam a prouiſore eſſe nullam,& attentatam; Domini reſeruata cognitione attentatorum ad aliam poſitionem fuerunt pro validitate ſententiæ contra quam opponebatur defectus citationis,& mãdati.Sed quo ad citationem fuit dictum ſententiam fuiſſe latam partibus præſentibus,& propterea eam non fuiſſe neceſſariam. Ang. in l.de vnoquoque.circa med.Imol.circa fin.Alexan. col.1.ff. de re iudic. cum multis cumulatis per Gabr. de citat.concluſ.1.nume.396.Caſſad.deciſ.2.numero 3.de iudic.Fuit dictum in vna Salamantina dimidiæ portionis.19.Martij 1586.coram bon.mem.Bubalo. Cum enim finis citationis ſit comparitio præſens non eſt citandus,vt poſt Ioann. Andream quem allegat trad.Bald.in l.conſentaneum. ſub nume. 36. C.quomod.& quand.iud.

2 Quod autem procurator Capituli fuerit præſens in probatione ſententiæ patet ex atteſtatione Notarij, quod ipſe ſtatim intimauit illi ſententiam, vt fuit reſolutum in vna Conchen.limitum.17.Iunij 1595. coram bo.mem.Cardinale Blanchetto. Et ex eo quod in continenti appellauit,vt in dicta Salamantina dimidiæ portionis, & apertius probant illa verba, & mandauit Prouiſor intimari dictis partibus exiſtentibus ibidem præſentibus,quæ verba non poſſunt referri ad teſtes, iuxta intelligentiam partis aduerſæ, ſed ſunt referenda ad procuratores partium, vt conſtat ex lectura.

3 Quando etiam fuiſſet neceſſaria citatio ad ſententiam illam ſuppleret concluſio cauſæ,quæ æquipollet tali citationi,iuxta notorium ſtylum illarum partium vt fuit ſæpiſſime reſolutum,& ſignanter in vna Toletana Annatarum.17.Nouembris 1589.coram bonæ memoriæ Bubalo in Vlixbonen.Prioratus 22. Octobris 1610.coram bo.mem.Cardinale Seraphino. Et in Cæſarauguſtana Dedicationis 1.Martij 1601.coram me, quod autem fuiſſet in cauſa concluſum bene oſtendunt Informantes pro D.Epiſcopo.

4 Quo ad defectum mandati Ferdinandi Marreri comparentis pro D. Epiſcopo, quia multipliciter deducitur licet ſufficeret dicere,quod pro Epiſcopo ſemper comparuit etiam procurator fiſcalis, & cum fuerunt omnia acta facta, & ſententia lata, ita vt ex eius perſona omnia ſint valida,attamen fuit ſingulis obiectionibus ſufficienter reſponſum.Quatenus enim dicebatur,mandatum non comprehendere Capitulum, quod appellatione perſonæ non venit. Achill.deciſ. 15.de procurat. Fuit reſponſum Capitulum non fuiſſe tractum ad iudicium, ſed vltra ac ſponte veniſſe. Cauſa enim fuit introducta contra perſonas particulares,a quibus exigebantur decimæ. Et licet poſtea ad cauſam venerit Capitulum pro ſuo intereſſe, hoc

non

Digitized by Google

non potuit mutare naturam,neque ſtatum iudicij, cũ venerit in eiſdem terminis; in quibus cauſa reperiebatur. Prætereа mandatum eſt contra quaſcumque perſonas cuiuſcumque generis,ita vt propter generalitatem verborum comprehendat etiam Capitulum. Alex conſ. 17.numer. 6.lib.6. præſertim,quia agitur de decimis, & ſic de materia proportionata ad ipſum Capitulum.Felin.in c.eam te.num. 15.ver.quarta declaratio.de reſcript.Rebuff.ſuper concord.in rubr.de collat.§.ſtatuimus.il ſecondo.in verbo perſonis.verſic.licet quando materia ſubiecta patitur.& in §.præfatique ordinarij.in verbo,quicumque.Faciunt tradita per Sarnen.de annal.quæſt.12.

5 Ad illud quod non poſſit dici conſtitutus ad comparendum in Tribunali Epiſcopi ex reg. l. inquiſitio. C.de ſolut.quod in generali ſermone non veniat perſona loquentis,reſpondetur regulam non procedere vbi ſubiecta materia aliud ſuadet. Cyn.in d.l.inquiſitio. Aym.conſ.274. poſt numerum 12.cum alijs per Menoch.præſumpt.44.nume.27.lib.3.& quando eſt eadem ratio in perſona loquentis, quæ in alia. Salic. in dicta l.inquiſitio. Cagnol.in l.frater a fratre.num. 114.ff.de condict.indeb.Gabr.de verb.ſignif. concl. 9.num.7.Menoch.ibi.num.28.

6 Non releuat etiam,quod obijcitur, Ferdinandum comparuiſſe in iudicio, antequam eſſet procurator, quia ex mandato iudicio pendente ſuperueniente fuit inducta ratificatio prius geſtorum.l.Iulianus.ff. qui ſatiſdar.coga.Paul.de Caſtr.in l. non poteſt. numero 66.vbi etiam.Angel.col.penul.verſ.vltimo concludc.ff.de iudic.cum multis per Gabr.de iudic. concluſ.3.num.16.

7 Et licet hoc procedat data ſcientia in principali prius geſtorum,vt per Gabr.ibi.nume.18. Attamen non poteſt dubitari de ſcientia Epiſcopi geſtorum nomine ſuo in ſuo Tribunali. Prout etiam non obſtat, quod dictus Ferdinandus ſubſtituiſſet alium ſine aliqua reſeruatione, & propterea non potuiſſet, poſtea comparere, quia ſubſtitutio fuit facta ad certum actum tantum,omiſſo, quod Capitulum ſemper citauit Ferdinandum vti procuratorem Epiſcopi, ſed omnia hæc ſunt dicta ex abundanti,poſtquam ſententia, & omnia acta ſuſtinentur ex perſona procuratoris fiſcalis.Et ita fuit reſolutum.

R. P. D. PIROVANO.

Aquilana Exequutionis Breuis. Lunæ 21. Maij 1612.

ARGVMENTVM.

Ius patronatus numquid probatum cenſeatur per ſententias Ordinarij,ſeu eius Vicarij in prę iudicium libertatis Eccleſię.

SVMMARIVM.

Ius patronatus probatum cenſetur per ſententias Ordinarij illud canonizantis.num.1.

Notorium,& indubitatum dici non poteſt illud,quod aliquo modo obſcuratur.num.1.

Sententia Ordinarij lata inter Compatronos contendentes de voce in ſuis præſentationibus non facit ius contra libertatem Eccleſiæ. Declara,vt num.2.

Sententia lata non ab Epiſcopo, ſed a Vicario non præiudicat libertati Eccleſiaſticæ.num.3.

Ius patronatus cenſetur inſtitutum per legatum factum alicui Cappellæ,cum expreſſa reſeruatione Iuris patronatus.num.4.& 5.

DECISIO CCCCXIII.

1 FVit reſolutum, recedendum eſſe a deciſis ſub die 23. Februarij præteriti, de nouo enim fuerunt exhibitæ ſententiæ Ordinarij, in quibus approbatur Ius patronatus,tam reſpectu pertinentiæ quam reſpectu exiſtentiæ illius, per quas obſcuratur reſeruatio, ita vt notoria, & indubitata dici non poſſit,prout neceſſarium eſt ad effectum executionis, vt fuit dictum in vna Sancti Angeli Lombardorum. 3. Iunij 1612.coram Reuerendiſſimo Domino meo Archiepiſcopo Bonon. & merito quia ſententia canonizatoria Iuris patronatus valde conſiderabilis eſt, ad fauorem patronorum, cum concernat præiudiciũ ipſius Ordinarij. Rot.deciſ.22.de Iure patr. in nou. Put.deciſ.172.lib.1.Lambert.de Iure patr.lib.2. parte 2.art.7.q.10.num.21.

2 Non obſtat,quod ſententiæ Ordinarij ſint lãtę inter compatronos inuicem contendentes de voce in ſuis præſentationibus, ita vt non faciant ius contra libertatem Eccleſiæ,cum tunc non ageretur cum aliquo prouiſo,tanquam de libero,vt per Mohed.deciſ. 8.ad fin.de ſent.& re iudic. Quia fuit reſponſum, in hoc iudicio exequutiuo,ſufficere,quod adſit magnus fumus Iuris patronatus, vt impediatur effectus exequutionis,quicquid ſit quo ad excludendam reſeruationem,quod non eſt præſentis indagationis.

3 Nec dicatur,quod cum ſententiæ prædictę fuerint latæ a Vicarijs non ab Epiſcopo, nec iuſtificentur ex actis, non præiudicent libertati Eccleſiæ. Caputaq. deciſ.127.par.2.num.4.quia eadem reſponſione tollitur obiectum prædicta procedere, vbi ageretur expreſſe de excludenda reſeruatione. Secus vero,quando adducuntur, vt inde detur magnus fumus Iuris patronatus,ad obſcurandam notoriam, & indubitatam reſeruationem.

4 Sed prætereа aduerterunt etiam Domini, adeſſe teſtamentum Antonij Maſij, in quo reliquit Cappellæ,de qua agitur,multa bona certis finibus deſignata pro vſu Cappellani præſentandi, adijciens hæc verba,Voluit,& mandauit,quod in dicta Cappella præſentetur, & inſtituatur per Capitulum ipſius Eccleſiæ,

ſiæ,

Digitized by Google

ſiæ, & hæredis ipſius teſtatoris, in perpetuum vnus idoneus ſacerdos, &c. quæ verba clare demonſtrant voluntatem teſtatoris fundandi, & dotandi Cappellam cum reſeruatione Iuris patronatus, non autem donare, aut dotem Cappellæ augere, prout declarat Abb. in conſ. 16. num. 2. par. 2.

5 Neque obſtat, quod Cappella eſſet iam cōſtructa, & ſic potuit eſſe iam dotata, ita vt legatum additum deſeruiatur ad augumentum dotis. Quia fuit reſponſum, quod etiam contingere potuit, quod nullam antea dotem haberet, cum minime neceſſarium ſit Cappellas, & altaria particularia in Eccleſijs habere dotem. Ideo verbis expreſſis a teſtatore, inferentibus ad Ius patronatus, ſtandum videtur, donec de contrario pro libertate illius altaris, ſeu Cappellæ doceatur, quæ omnia magis videntur confirmare præſumptionem Iuris patronatus, ad effectum reddendi turbidā reſeruationem, vt impediatur executio Breuis.

REVERENDISSIMO P. D. COCCINO DECANO.

Romana Succeſſionis Hebræorum. Veneris 1. Iunij 1612.

ARGVMENTVM.

Mater de iure ciuili ſuccedit filio morienti ab inteſtato, excluſo patruo, etiam quod agatur de ſucceſſione Hebræorum.

SVMMARIVM.

Hebræo defuncto ſine filijs ab inteſtato patruus ſuccedere debet, excluſa matre. nu. 1. & ſeq. Contrarium verius. num. 6. & ſeqq.

Lex Moſaica ſeruanda eſt inter Iudæos, quando Chriſtianus non eſt in cauſa, nec ius commune aliter diſponit inter eoſdem Iudæos. num. 1. Declara, vt num. 8.

Parentes ſuccedunt liberis non de iure naturæ, ſed miſerationis gratia. num. 2.

Feminarum ſucceſſione familiarum nomen, & ſplendor occiditur. num. 3.

Filij non debent theſaurizare parentibus, ſed parentes filijs. num. 5.

Filij ſuccedunt parentibus iure naturæ. num. 5.

Mater de iure ciuili ſuccedit filio excluſo patruo. num. 6.

Obſeruantia vt operetur debet eſſe probata in loco, in quo agitur, non autem extra locum. num. 10.

DECISIO CCCCXIV.

1 Agitur de ſucceſſione Hebræorum, an in hæreditate defuncti ab inteſtato ſine filijs maſculis, aut feminis, debeat ſuccedere patruus, an vero mater defuncti, & articulus fuit bene diſcuſſus, ac pro patruo primo dicebatur, quod ipſe debeat ſuccedere excluſa matre ex clara lege Moſaica Numeri, cap. 27. ibi, Homo cum mortuus fuerit abſque filio ad filiam eius tranſibit hæreditas, ſi filiā non habuerit habebit ſucceſſores ſuos fratres, quod & ſi fratres non fuerint, dabitis hæreditatem fratribus patris eius, ſin autem nec patruos habuerit, dabitur hæreditas his, qui ei proximi ſunt, eritque hoc filijs Iſrael ſanctum lege perpetua, per quæ verba patet, quod lex eſt generalis, licet occaſione filiarū Salphaad fuerit promulgata. S. Thom. 1. 2. q. 105. art. 2. in corpore, vbi quod Dominus dedit Iudices, & legē. Toſtat. in d. c. 27. ante queſtionem 22. & in c. 18. Exodi q. 5. col. 3. in princip. quæ quidem lex eſt ſeruanda inter ipſos Iudæos, cum Chriſtianus non ſit in cauſa, nec ius commune aliter diſponat inter eoſdē Iudæos. Calder. conſ. 10. de conſt. & 30. de teſtam. Alexan. in l. 1. num. 32. ff. ſi cert. pet. & ibi Apoſtilla dat concordantes, & Felin. in c. Iudæi. il ſecondo. num. 5. verſ. in alijs autem. de Iudæis. & in c. 1. nu. 27. de conſt. Barbat. conſ. 15. nume. 1. verſ. vnde videtur. lib. 1. Socin. ſen. conſ. 62. ſub nume. 17. lib. 1. Natta conſ. 621. numero 7. lib. 3. Bero. conſ. 2. num. 3. lib. 1. Ruin. conſil. 4. num. 2. & 6. lib. 2. Rimin. iun. conſ. 119. num. 25. & ſeqq. Tiraquel. de iur. primogen. q. 66. num. 34. Marquar. de Iudæis. par. 2. c. 4. num. 8. Ferrat. caut. 24. numero 2. Surd. deciſ. 133. in princ. Corn. conſ. 180. numero 12. & 13. lib. 2. qui loquitur in terminis dictæ legis, Numeri cap. 27. de qua agitur, & fuit reſolutum in hac cauſa 11. Martij 1611. coram Illuſtriſſimo Domino meo Card. Lancellotto, tunc Rotæ Auditore. Viget enim ratio agnationis, in qua videtur fundata d. lex, quamuis ceſſet hodie diuiſio Tribuum, & bonorum, & hinc merito ab immemorabili tempore iſta lex fuit ſeruata inter Iudæos, vt deponunt plures teſtes, & præſertim duo, qui hodie ſunt conuerſi ad fidem.

2 Vnde inferebatur pro dicto patruo, quod cum mater non ſit vocata in dicta lege, cenſetur excluſa, quia non adeſt ſucceſſionis locus, non quidem ex dicta lege Moſaica, quia non reperitur vocata, non ex lege Naturæ, quia parentes non ſuccedunt liberis de iure naturæ, ſed miſerationis gratia. l. ſcripto. in fi. ff. vnde lib. ibi, non ſic parentibus liberorum, vt liberis parentum debetur hæreditas, parentes ad bona liberorum ratio miſerationis admittit, liberos naturæ ſimul, & parentum commune votum. & habetur textus in l. nam & ſi parentibus. ff. de inoffic. teſtam. & in l. iure ſuccurſum. ff. de iure dot. & in ſpecie de matre eſt textus in §. 1. Inſt. ad Tertul. ibi-- & primus quidem D. Claudius matri ad ſolatium liberorum amiſſorum legitimam eorum detulit hæreditatem, & diſpoſitio Claudij comprehendebat tantum caſum, quando filius moriebatur in Caſtris, vt notat glo. ibid. in ver. amiſſorum. Sed Tertullianus Senatuſconſulto illam extendit in omnem caſum, quo filius præmoreretur, vt colligitur ex verbis ſequētibus textus, ibi-- poſtea autem

Digitized by Google

autem Senatuſconſulto Trebelliano, quod D. Adriani temporibus factum eſt pleniſſime de triſti ſucceſſione matris non etiam Auiç deſerenda cautũ eſt,&c. & hanc opinionem tenuerunt Alberic. in d.l. nam & ſi parentibus.num. 2.in fi. Nicola.de Vbald.tract. de ſucceſ.ab inteſt.2.par.num. 1.

3 Et quod mater excludatur, videtur optima ratione dicendum, quia per ſucceſſionem matris nomen, & ſplendor familiarum occidit,ex quo bona transferuntur in extraneas appellationes,& in alios honoris titulos, quia filij non matris, ſed patrisfamiliam ſequuntur.§.fin.Inſt.de patr.poteſta.vel quia alienum a iuſtitia videtur agnatorum ſpolia in alienum virum transferri,vt dicit Ioann. Faber inſtit.tit.de nupt.in fi. contraque intentionem defuncti antea patris, cuius etiam animam triſtari ſcripſit Iuſtinianus, quando mulier ſecundas experitur nuptias, in authen. de nupt.§.quæ vero.vtpote, quod ſæpe ſecundo viro,& bona, & vitam ſui filij addicit, lugubrem facit omnẽ patrimonij ſtatum, & proximorum mouet lachrimas dum maiorum imagines vident reuulſas,aut aliorum titulis bona aſcripta.l.lex quæ tutores.C.de adminiſtra.tut. & alias cauſas refert Guglielm. de Benedict. vt in c.Raynut. ad verſ. & vxorem nomine Adelaſiã. num. 20.& 30.cum ſeqq. de teſtamen.late, & eleganter Gregor.Tholoſan.ſyntag.iur.libro 45.cap.9.numero 4.

4 Quibus pro parte eiuſdem patrui ſubiungebatur non officere, quod in dicta lege Num. c.27. nec fuit facta mentio patris,& tamen eſſet abſurdum dicere quod filio ſuccedat patruus excluſo patre.Quia vt patet c.26. Num.ante finem. Dominus mandauerat diuidi bona inter Tribus ibi-- loquutus eſt Dominus ad Moyſem dicens, iſtis diuidetur terra iuxta numerum vocabulorum in poſſeſſiones ſuas, pluribus maiorem partem dabis,& paucioribus minorem, ſingulis, ſicut nunc recenſiti ſunt, tradetur poſſeſſio, ita vt ſors terram Tribubus diuidat, & familijs, quidquid ſorte contigerit,hoc vel plures accipiant, vel pauciores. Vnde ſtante iſta ordinatione Domini viuente patre filius non poterat habere niſi bona materna, in quibus non ſuccedebat Tribus patris,ſed matris. Toſta.ſuper d.cap.27.Num.q.33.& propterea non erat opus in lege mentionem facere de patre,quia nõ erat ei ſucceſſionis locus in bonis, quæ proueniebant ex parte matris,& quamuis filij excedentes vigeſimum annum deberent habere portionem ſuam in Terra promiſſionis,etiam quod pater viueret, vt colligitur Numeri c.26. in princ.ibi -- numerate omnem ſummam filiorum Iſraela viginti annis, & ſupra, &c. & expreſſe dicit Toſta.Num.c.27.q.1.circa principiũ, & Col.3.circa fin.verſic.ſi autem eſſent maſculi,& ſic poſſet dari caſus, quo pater excluderetur a patruo. Attamen cum iſte caſus expediretur defunctis primis acquirentibus, non erat opus in lege generali de iſto caſu contingenti facere mentionem, ſed ſi eueniſſet, conſultus fuiſſet Dominus, & rationi congruum eſt ſtante prædicta ordinatione, quod ſi caſus eueniſſet, ex ratione legis pater ſucceſſiſſet.

5 Aliam etiam rationem in puncto legis Numeri affert Tholoſanus ſyntag.iur.lib.45.c.9.nume. 2. ſcilicet, quod Dominus ideo meminit in dicta lege de deſcendentibus,& lateralibus, de aſcendentium vero ſucceſſione nequaquam,quia, vt inquit D.Paulus epiſt. 2.ad Corinth.c. 11.& habetur in c.cum Apoſtolus.§.prohibemus. de cenſib. & in c. prædicator. 16. q. 1.non debent filij theſaurizare parentibus, ſed parentes filijs, & ordine naturæ filius ſuccedit patri.d. l.ſcripto in fine. Alberic.in d.l. nam & ſi parentibus. num. 1.& ſubiungit,quod hinc Plato,vt habetur lib. 1.de legib.in ſucceſſionis lege non meminit aſcendentium ibi -- ſi quis omnino ſine liberis maſculis feminiſque decedat inteſtatus,mas, & femina, qui ex eodem genere tanquam conſortes domum deſertam ingrediantur, quibus ſors proprie competat, primo ſoror,deinde fratris filia,ſororis filia tertia,quarta paterna ſoror, paterni fratris filia quinta, ſexta paterna ſororis filia.

6 Prædictis tamen non obſtantibus Domini cenſuerunt,reſpondendum eſſe pro matre,quod debeat ſuccedere excluſo patruo ſecundum diſpoſitionem iuris ciuilis,vt in §. 1.Inſt.ad Tertull.auth.defuncto.C.ad Tertull.vbi Doctores, quia non eſt amplius locus, etiam quo ad Iudæos,legi Moſaicæ, de qua in dicto c. 27. Numeri, cum hodie ceſſet ratio, ex qua condita fuit, & ex qua mater in ea non vocabatur, vt ſtatim probabitur. Ratio enim illius, & ex qua mater in ea non vocatur eſt, ne ſortes tribuum confunderentur, bona enim tranſiſſent de vna tribu in aliam contra voluntatem Domini, vt latius infra probabitur, & hinc Dominus præcepit, vt quando ſolæ feminæ vnius familiæ ſupereſſent, quæ ex dicta l.Moyſis erant vocatæ,nuberent in eadem tribu,ne ſortes confunderentur, vt habetur Num.c.fin. & propterea cum ceſſet hodie diuiſio tribuum, quia Iudæi, qui apud nos ſunt,aut de tribu Iuda,aut de tribu Beniamin,aut de Leuiticis ſunt. Toſtat. Deuteron.c.28. quæſtione 8. col.3. nec adſit hodie inter iſtas tribus aliqua diſtinctio,& ceſſet etiam diuiſio bonorum,& alienatio prohibita,ne ſortes confunderentur,quæ comprehendebat, ſolum bona, quæ in dictam ſortem ceciderant, quare ſecus erat quo ad domos vrbanas, & quo ad mobilia,quæ poterant libere vendi. S.Thom. 1. 2. q. 105.art. 2.in reſponſ.ad tertium. Toſtat. dicto c. 27. Num.quæſt 27.per totã,& quæſtione 28. circa med. Dominus meus Ludouic. Carbo.de legib.lib. 16. diſput.4.col.2.circa med.in 7.poſitione. Vnde cum hodie non agatur de bonis, quæ in ſortem ceciderunt, propter quæ promulgata fuit prædicta lex Numeri, vt patebit ex infra dicendis, ſequitur quod dicta lex hodie, non ſit ſeruanda, & propterea non obſtet. Nã cum omnia præcepta iudicialia, & ſic iſta lex, eſſent inſtituta ad diſponendum ſtatum illius populi, vtiq; mutato ſtatu debent quoque ceſſare præcepta iudicialia,& ſic prædicta lex. S.Thom. 1. 2.quæſt. 104.art. 3. in corpore articuli.verſ. præcepta autem iudicialia,&

in

Digitized by Google

in reſponſ. ad 2. Conrad. ibid. in expoſitione corporis articuli. verſ. argumentum in contrarium probat, & in expoſitione reſponſionis ad ſecundum, & tertiū argumentum porrecta pariter in expoſitione 2. & 3. articuli, vbi elegauter, & beue D. meus Ludouic. Carbo. de legib. qui etiam in puncto lib. 16. diſput. 1. ante fin. inquit doctrinam eſſe certiſſimam, quod multa erant præcepta iudicialia, priuatim accommodata ad populum Hebræum, & loca, vnde mutatis temporibus, & locis, profecto iudicialia, & ciuilia præcepta mutari debent, alias quædam, quæ erant ibi vtilia, & rationabilia, hic damnoſa, & ſine ratione eſſent, & quamuis S. Thom. & Doctores prædicti loquantur de præceptis iudicialibus quo ad Chriſtianos, tamen eædem rationes militant optime etiam reſpectu ſtatus Hebræorum, quia hodie non eſt diuiſio tribuum, nec diuiſio illa bonorum, nec cauſa, ex qua dicta lex promulgata eſt. Nam præcepta iudicialia ab hominibus inſtituta habent perpetuam obligationem durāte illo ſtatu regiminis, ſed ſi Ciuitas, vel gēs ad aliud regimen deueniat, oportet leges mutari, non enim eædem leges conueniunt in Democratia, quæ eſt poteſtas populi, & in Oligarchia, quæ eſt poteſtas diuitum. Ariſtot. 3. Politic. c. 5. 6. & 9. & propterea cum etiam reſpectu ſtatus Hebræorum ceſſet cauſa legis, debet quoque ceſſare ipſa lex, vt in terminis dictæ legis Num. dicitur Conrad. in dicto verſ. argumentum in cōtrarium vbi ex authoritate Apoſtoli dicit, quod mutato fine neceſſe eſt mutare ea, quę ſunt ad finem, & authoritate Philoſophi in Polit. quod omnis lex ordinatur ad conuerſatione humanam ſecundum aliquod regimen. Vnde mutata conuerſatione neceſſe eſt mutare legem, & optime facit pro iſta ſententia, quod habetur Paralipom. lib. 2. c. 15. ibi, tranſibunt autem multi dies in Iſrael abſque Deo vero, & abſque Sacerdote, Doctore, & abſque lege, &cet. & hanc prophetiam verificari tēporibus his lare probat Modern. Author in dialogo fidei perbelle ab ipſo compoſito in 1. capit. Et pro corroboratione præmiſſorum eſt notandum, quod inter Iudæos erat conſuetudo ab antiquo, vt filij maſculi ſuccederent patribus in poſſeſſione. Toſtat. c. vlt. Num. q. 1. ante finem, & q. 3. ante medium, ita vt primogenitus haberet cuncta dupli cia, ſcilicet, quia ſuccedebāt in tanta parte bonorum, in quanta duo filij, vt habetur Deuteronom. cap. 21. ibi -- agnoſcet primogenitum, dabitque ei de his, quę habuit, cuncta duplicia, iſte enim eſt principium liberorum eius, & ei debentur primogenita, & Geneſ. c. 49. cum loqueretur Iacob ad Ruben primogenitum ſuum in hæc verba -- Ruben primogenitus meus, & fortitudo mea, & principium doloris mei prior in donis, hoc eſt in ſucceſſione, & maior in imperio, id eſt in dignitate. Toſta d. cap. 27. Num. q. 28. & Deuteron. cap. 21. q. 5. Tholoſan. Syntag. iur. lib. 45. cap. 3. num. 1. & 16. Iſtella ſuper Geneſ. cap. 49. num. 2. filiæ autē non ſuccedebant in toto, vel in parte, ideoque defuncto patre ab inteſtato, vel alias non competebat eis ius aliquod in ſucceſſione paterna, nec etiam dicta bona a Dominis poterant perpetuo vendi, niſi de vno Iubilæo ad aliud, & ſecundum tempus æſtimabātur, & adueniente Iubilæo res vendita redibat ad priorē poſſeſſorem, vt habetur Leuitici cap. 25. & ibi notat Toſtat. q. 14. col. 3. & Num. cap. 27. q. 4. ea ratione, ne ſortes confunderentur, vt habetur Num. cap. fin. & dicit Toſtat. loco proxime alleg. q. 2. in princ. Aug. Eugubin. in d. c. fin. Num. ante finem, cum alijs infra allegandis: Cum vero Populus duceretur in Terram promiſſionis Dominus mandauit, quod tunc ei diuiderentur bona per Tribus, vt plures maiorem partem haberent, & pauciores minorem, vt habetur d. c. 26. & cap. 34. Num. Interim vero mortuus eſt Salphaad ſine filijs maſculis, relictis duntaxat feminis, in quibus nuper incœpit lex, vt mortuo patre ſine filijs maſculis ſuccederent filiæ feminæ, & quia Salphaad fuerat in deſerto, & ex hoc erat ei debita aliqua pars Terræ promiſſionis, petierunt filiæ, vt poſtquam deuenirent ad dictam terram, ſuccederent in parte illa, quam Pater eſſet habiturus. S. Thom. 1. 2. q. 105. artic. 2. in corpore. Toſta. cap. vlt. Num. locis præcitatis. Dominus meus Ludouic. Carbo. de legib. lib. 16. diſput. 4. Dionyſ. Carthuſ. Num. cap. 27. col. 2. in fin & col. 3. in princip. quæ quidem diuiſio poſtmodum fuit facta per Ioſuè dum populus deuenit ad terram promiſſionis. Ioſuè cap. 11. in fin. ibi -- cępit ergo Ioſuè omnem terram ſicut loquutus eſt Dominus ad Moyſen, & tradidit eam in poſſeſſionem filijs Iſrael ſecundum partes, & Tribus ſuas, & habetur cap. 15. vſque ad finem cap. 19. & vtrobique notant Interpretes, & vlterius voluit Dominus, vt poſtquam fuerit facta illa diuiſio, filiæ, quibus ex defectu maſculorum deferebatur hæreditas, nuberent ſuæ tribus hominibus, ad hoc vt adueniente Iubilæo ſortes Tribuum non confunderentur, vt habetur Num. cap. vlt. S. Thom. 1. 2. quæſt. 105. artic. 2. in corpore, & in reſponſione ad 2. Ioſeph antiquita. Iudaicar. lib. 4. cap. 7. in fine. Dionyſ. Carthuſ. Num. cap. 26. col. 2. in fin. & col. 3. in princip. eleganter Hugo Cardinalis in Matthæum. cap. 1. in verbo Virum Mariæ, & ibi Maldonatus, col. 16. Nicolaus de Gorran ſuper eiſdem verbis, Toſta. ſuper d. c. 27. Num. q. 33. vbi inquit, quod certitudo linearum maxime per poſſeſſiones cognoſcebatur, quia Dominus volebat, vt manerent in familia, in qua ab initio fuerant, & propterea filijs in poſſeſſionibus prouenictibus ex parte patris ſuccedebant agnati de familia patris, in poſſeſſionibus prouenientibus ex parte matris, ſuccedebant cognati ex familia matris modo præſcripto in lege, & ſubdit cum cauſa legis prædictæ ſit, ne tranſeant hæreditates de familia in familiam, litera legis eſt intelligenda, prout iacet, nihil ſupplendo, ita vt quicunque poſſederit aliquid in ſorte Iuda iudicaretur eſſe de Tribu Iuda, ſors autem Iuda immobilis erat, & cognoſcebatur, quæ eſſet per determinationem Scripturæ Sacræ Ioſuè capit. 15. ideo homo, qui erat mobilis, cognoſcebatur de qua Tribu eſſet per poſſeſſionem immobilem, & ſicut cognoſcebatur de qua Tribu quilibet eſſet, ita cognoſcebatur de qua familia,

Digitized by Google

milia,& domo eſſet,nam diſtributiones ſortium, quæ prouenerunt ad Tribus, poſtea diuiſæ ſunt in familias,& diſtributiones familiarum per domos, & diſtributiones domorum per viros,iſtæ tamen diſtributiones non fuerunt poſitæ in libro Ioſuè, quia erant minus principales,& dabautur infiniti proceſſus, cum cuilibet de populo diuideretur pars poſſeſſionis,& aſſignarentur eius limites, iſtæ tamen diſtributiones remanſerunt ſcriptæ apud Iudæos in alijs libris, qui non erant Sacræ Scripturæ,vt notat idem Toſta. Leuitici,cap.25.q.2.col.2.verſ.quicumque ergo. & Numer.cap.27.q.3.circa med.vſque ad fin. Et prædicta quidem a Sapientia diuina fuerunt ordinata, vt cognoſceretur ex qua Tribu Dominus noſter IESVS Chriſtus naſceretur. Nam vt bene conſiderat idem Toſtatus Num.cap.27.q.4. Dominus voluit diligenter obſeruari certitudiuem cuiuſlibet ſtipitis propter Meſſiam ad cognitionem veritatis,quia dixerũt Prophetæ Meſſiam futurum de Tribu Iuda, & de ſemine Dauid, ad conuincendum ergo Iudæos Chriſtũ Dominum Noſtrum eſſe Meſſiam, debuit poni iſta diligentia in obſeruando certitudinem ſtipitis cuiuslibet, ne Iudæi poſſent dicere, quod non erat Meſſias in lege promiſſus,quia neſciebant de qua Tribu eſſet vel familia,nec an deſcenderet de ſtirpe Dauid,data tamen iſta certitudine cuiuslibet proſapiæ dubium eſſe non potuit de Chriſto, quod eſſet de ſtirpe Dauid, & q.5. loco allegato dicit,quod ſi non exprimeretur in aliqua prophetia de qua Tribu Chriſtus Dominus noſter eſſet futurus, neceſſaria erat diſtinctio familiarum, & certitudinis omnium familiarum ſecundum ſucceſſiones hæreditatum, quia Iudæi non accepiſſent Meſſiam, niſi conſtitiſſet eum eſſe de ſemine Iacob, etiam ſi non conſtaret eis de qua familia,vel Tribu eſſet,ſed hoc etiam manifeſtari non poterat niſi obſeruata certitudine omnium ſtirpiũ per deriuationes,& poſſeſſionum determinationes, ſcilicet, quod poſſeſſio ad aliquam familiam pertinẽs ſemper maneret in ea, quia multi de gentilibus conuerterentur ad Iudaiſmum, & contraherent cum mulieribus Hebræis, ſicut nunc faciunt Iudæi conuerſi ad Chriſtum cum mulieribus Chriſtianis, poſt multum tempus non appareret, An ex Iudæis, vel Gentilibus eſſent, & ita dicerent Chriſto neſcimus an ſis ex nobis an ex gentilibus, nunc autem non poterunt negare,quia manifeſte patebat linea generationis eius reducendo vſque ad Abraham ſicut reducit B. Lucas, cap.3. & hoc idem notat Rupertus Abbas in Matthæum cap.1.lib.1.col. penult. verſ. ſciendum quippe, vbi quod omnis tam diligenter facta in lege Tribuum,familiarum,ſiue generationum,domorum, atque cognationum diſtinctio,maxime illud,quod iuſſum eſt,vt vnuſquiſque de Tribu,ac familia ſua duceret vxorem,in vnum & ſolum omnino Chriſtum tendebat propter veritatem Dei ad confirmandas promiſſiones patrum,vt dum veniret,dum naſceretur nõ incertum ſciri poſſet, aut dici, hæc ille ſubdens poſtquam venit, poſtquam natus eſt, ſcilicet Dominus Noſter IESVS Chriſtus, non eſt curandum de illo ſemore,de illa Tribuum,generationum,familiarum,domorum, atque cognationum diuiſione, ſeu ſupputatione, & ad hoc attendere poſt dictum Aductum pro extrema reputandum ſtultitia, & late alia proſequitur eleganter.

7 Non obſtant in contrarium adducta, & primo qđ lex Moſaica eſt ſeruanda inter Iudæos, quando agitur inter ipſos, & ius commune aliter inter eos non diſponit. Quia, quidquid dicendum ſit de prædicta concluſione, ex prædictis apparet non eſſe ſeruãdam, cum deficiant hodie, & adimpleta ſint ea, ex quibus dicta lex fuit ordinata; & propterea non eſt curãdum de dicto Cornei,qui loquitur in terminis legis Num. cap.27. quia eius opinio ex rationibus late ſupra deductis non ſuſtinetur.

8 Non obſtat ſecundo,quod dicitur non ceſſare hodie fauorem agnationis,licet ceſſet diuiſio Tribuum. Nam fuit reſponſum, legem Moſaicam non eſſe ſimpliciter fundatam in fauore agnationis, quia cum ſint vocatæ filiæ feminæ in defectum filiorum maſculorum,certum eſt,quod per feminas agnatio non cõſeruatur.Ruin.conſ.146.num.4.lib.2.Socin.iun.conſil.1.num.44.lib.1.Aym.conſ.180.nume.1.lib.1. & conſ.250.num.2.verſ.ideo lib.2.Menoch. conſil.95. num.55.lib.1. & excludebantur propter feminas omnes alij exceptis filijs maſculis,qui per virilem ſexum erant coniuncti, qui vtique erant de agnatione.§.1. Inſtit.de legit.agnat.tut. Et quamuis Dominus Numer.cap.vlt.præcepiſſet,quod in eo caſu,quo feminæ ſuccederent,nuberent in eadem Tribu,non ideo præcepit,quod nuberent in eadem familia, licet hoc euenerit in filiabus Salphaad, quod cum fuerit per accidens, non ex præcepto Domini, vt ibidem eleganter aduertit Alphonſ.Toſtat.ante q.5.& q.5.& 6.ante finem.vbi dicit,quod illa verba legis generalis, vt hæreditas permaneat in familia,ſunt intelligenda, vt remaneat in Tribu, propter ſequentia verba ne ſibi miſceantur Tribus,& cum Tribus Manaſſes contineret plus quam triginta millia hominum, vt dicit Toſtat.ante d.q.5. non vtique dici poteſt, quod Dominus præcepiſſet, vt nuberent in agnatione, cum impoſſibile eſſet, quod tanta quantitas hominum eſſet de agnatione Salphaad. Et licet aliqui teneant, quod iſto caſu feminæ non ſolum deberent nubere in eadẽ Tribu,ſed etiam in eadem familia, vt probat Maldonatus in Matthæum.c.1.col.16. Attamen quidquid ſit de hoc, in omnem euentum non refert, quia nec iſto caſu, quo remanerent tantum feminæ, neque in alijs,in quibus dubitari non poteſt, quin lex Moſaica perſpexerit agnationem, & familiam, dicendum eſt perſpexiſſe ſimpliciter fauorem agnationis, & familiæ,ſed in ordine,vt agnationes,familiæ,& Tribus diſtinguerentur non quidem finaliter ad commodum ipſarum, ſed in eum finem, vt per huiuſmodi agnationum, familiarum, & Tribuum diſtinctionem cognoſceretur ex qua Tribu Dominus Noſter naſciturus eſſet,vt fuit probatum.

Non

Digitized by Google

9 Non obſtant tertio teſtes, qui deponunt de immemorabili obſeruantia legis Numeri inter ipſos Iudæos; Quia omiſſis exceptionibus contra aliquos ex teſtibus, non probant obſeruantiam in Vrbe, in qua reſidet Aſylum iuſtitiæ, imo omnes teſtes videntur deponere in Dominio Turcarum, in quo Dominio Hebræi ex priuilegio illius Tyranni vtuntur lege Moſaica, vt bene deponit etiam vnus ex teſtibus, & propterea quidquid dicant teſtes, cum non deponant de prædicta obſeruantia in Vrbe, eorum dicta non officiunt. Oldrad. conſ. 248. num. 1. in princ. Ancharan. conſ. 163. qui bene ad propoſitum. Lap. alleg. 91. numero ſeptimo. vſque ad finem. verſic. ſuper quarto. & iſta obſeruantia in Vrbe deberet probari aliter, quam per teſtes Iudæos.

10 Non obſtant quarto, quæ fuerunt deducta ad oſtendendum, quod merito Mater fuit excluſa a lege Moſaica, quia cum hodie non ſit ſeruanda lex Moſaica, ſed ius commune, noſtrum non eſt diſputare, An ius commune nitatur bonis rationibus, ſed illud debemus ſeruare. l. proſpexit. ff. qui & a quib. Bald. conſil. 459. in princ. lib. 5.

REVERENDISSIMO P. D. COCCINO DECANO.

Parmen. Datij. Lunæ 4. Iunij 1612.

ARGVMENTVM.

De executione, obligatio Cameralis quando intret, quibus exceptionibus retardetur, & an, & quando alius iudex vltra A. C. poſſit exequutiue vigore datę obligationis Cameralis agere.

SVMMARIVM.

Inſtrumentum facit fidem de his, quæ inter contrahentes geruntur. num. 2.

Obligationis in forma Cameræ executio danda eſt contra illum, qui iuxta illius formam ſe obligauit aliquid facere, vel dare. num. 3.

Contractus nominatus propter non adimplementum non reſcinditur, ſed agitur ad implementum. num. 4.

Contractus ex conuentione legem accipiunt, etiam quod conuentio ſit vltra, vel præter naturam contractus. num. 4.

Feudum de ſui natura non tranſit ad extraneos, neque ad fœminas, nec poteſt diuidi, niſi in inueſtitura aliud fuerit conuentum. num 4.

Contractum non adimplere an, & quando quis dicatur. num. 6.

Inſtrumentum quando habet executionem paratam index non condemnat, ſed præcipit debitori, vt ſoluat, debitorque habetur pro condemnato. numero 8.

Auditor Rotæ vti poteſt facultatibus Auditoris Cameræ, quando in commiſſione ſic ipſi conceſſum eſt. numero 10.

Excipiens in exceptione dicitur actor. nu. 11. & 12. vbi propterea quod ad fauorem rei excipientis fieri poteſt adiudicatoria.

Iudex cauſæ principalis eſt etiam iudex in articulis connexis. num. 13.

DECISIO CCCCXV.

1 POſt reſolutiones factas, quod Datium venditum per Illuſtriſſimum, & Reuerendiſſimum D. Cardinalem Illuſtriſſimo D. Marchioni pretio Scutorum octoginta mille, erat ſubiectum fideicommiſſo, & quod dicto Illuſtriſſimo D. Cardinali nõ ſuffragabantur detractiones, Dubitaui, an Illuſtriſſimo D. Marchioni competeret via exequutiua ad pretium Datij, & contra quos, & quomodo, & Rota cauſa bis propoſita, & mature diſcuſſa cenſuit ei competere talem viam exequutiuam contra Illuſtriſſimum D. Cardinalem pro Scutis octoginta mille, nempe pro liberatione ab obligatione Montis pro Scutis quinquaginta quinque mille, & pro ſolutione reſidui pro Scutis viginti quinque mille. Ac pro clariori oſtẽſione iuſtitiæ huius reſolutionis Domini dicebant illam habere tres inſpectiones principales, quarum prima eſt, an adſit obligatio Cameralis, ſecunda quatenus adſit, an intret, tertia quatenus adſit, & intret, an Rota habeat facultatem procedendi ad illius exequutionem.

2 Et quantum attinet ad primam viſa fuit habere modicam difficultatem, quia expreſſis verbis in inſtrumento legitur, quod Dominus Cardinalis ſe obligauit in forma Cameræ, inſtrumentum autem facit fidem de his, quæ inter contrahentes geruntur. Federic. de Senis conſ. 199. num. 2. verſ. ſed dices.

3 Quantum attinet ad ſecundam inſpectionem, an obligatio intret, ſatis etiam res videbatur clara, quia Illuſtriſſimus D. Cardinalis vendidit Datium Domino Marchioni pretio Scutorum octoginta mille, & in dicti pretij computum, & diminutionem D. Marchio pro ſumma quinquaginta quinque mille Scutorum ſuſcepit onus ſoluendi ratam, & portionem Montis Baronum, & pro alijs Scutis octo mille extinxit quẽdam cenſum per D. Cardinalem ſibi debitum, reſiduum vero Scutorum ſeptemdecim mille computauit in parte dotis, & D. Cardinalis attentis præmiſſis ſe de integro pretio dicti Datij contentum, & ſatisfactum vocauit, & Dominum Marchionem quietauit, & affirmauit, & promiſit, ipſum Datium ad ſe pleno iure Dominij ſpectare, & eſſe liberum ab omni fideicommiſſo purificato, & purificando, &c. alias in omnibus caſibus contrarijs, ſeu contrauentionis, &c. teneri voluit D. Marchioni emptori ad omnia damna, & reſtitutionem integri pretij, &c. Pro quibus ſe in forma Cameræ obligauit. Vnde cum Datium fuerit repertum ſubiectum fideicommiſſo Comitis Sanctæ

Floræ,

Flotæ, nec Illuſtriſſimo D. Cardinali ſuffragentur detractiones, vt in deciſionibus in hac cauſa factis, intrat obligatio prædicti D. Cardinalis, qui ſe obligauit ad reſtitutionem pretij in euentum, quod præmiſſa non ſuſtinerentur. Galleſ. de obligat. Camer. parte 3. tit. de vi inſtrum. obliga. Camer. num. 15. ad quam reſtitutionem poteſt agere D. Marchio, vt dicetur in tertia inſpectione.

4 Neque obſtat, quod cum verſemur in contractu nominato propter non adimplementum contractus non reſcinditur, ſed D. Marchio debet agere ad implementum. l. venditi actio. C. de act. empt. Bart. in l. 2. nu. 7. C. de condict. ob cauſ. & in l. inciuile. in principio C. de rei vendica. Socin. in l. qui Romæ. §. Seia. in quinto not. num. 6. ff. de verbor. obligat. Quia fuit reſponſum hanc concluſionem hic non applicari, cũ fuerit promiſſum, Datium eſſe liberum a fideicommiſſo, & in caſu contrario Cardinalis ſe obligauerit ad reſtitutionem pretij, vt expreſſe dicit textus in d. l. venditi actio. ibi ſi non ab initio aliud conuenit. Cõtractus enim ex conuentione legem accipiunt, c. contractus. de reg. iur. in 6. etiam quod fuerit conuentum vltra, vel præter naturam contractus. Caſtrenſ. conſi. 219. col. 2. poſt principium. verſ. contractus autem. libro 2. Calder. conſ. 11. ante medium. verſic. ad cuius declarationem. & conſ. 12. & 13. de feud. vbi quod licet feudum de ſui natura non tranſeat ad extraneos, neque ad feminas, nec poſſit diuidi, ſecus eſt ſi in inueſtitura aliud fuit conuentum, & in puncto fuit reſolutum in cauſa Aſculana Bonorum. 11. Martij. ſuperioris anni coram R. P. D. meo Pirouano, & dicitur in prima deciſione in hac cauſa facta.

5 Minus etiam releuat, quod cum fideicommiſſum ſit ad fauorem Ducis, in venditione facta Cardinali Dux ceſſit iura ſua ad fauorem eiuſdem Cardinalis, & ideo cum ſtante ceſſione, nihil remaneat penes Ducem, nulla poteſt inferri moleſtia Domino Marchioni emptori. ad l. quæritur. §. ſi venditor. ff. de ædilit. edict. Nam fuit reſponſum non adeſſe talem ceſſionẽ, vt patet ex inſpectione inſtrumenti venditionis Datij, & ſi adeſſet non releuaret. Quia nedum vocatur Dux ad fideicommiſſum, ſed etiam eius ſucceſſores, & adeſt expreſſa prohibitio alienationis, & in caſu alienationis non alienantes vocantur ad fideicommiſſum, vt abunde fuit dictum in prima deciſione.

6 Neque facit, quod D. Marchio non poſſit agere cũ non adimpleuerit pro parte ſua. l. Iulianus. §. offerri. ff. de act. empt. Non enim ſatisfecit Monti. Nam reſpondebatur, quod ſatis adimpleuit pro parte ſua, cũ in ſe ſuſceperit dictam ratam Montis, illam autem extinguere non tenebatur, niſi poſt decennium, quod cum lapſum non ſit, non dicitur non adimpleuiſſe. l. 1. ff. de pen. lega. & eleganter not. Bald. in conſi. 434. verſ. item quoniam ante terminum. vſque ad finem. lib. 2. Et dum dicebatur, quod pro reſiduo non poteſt agere contra Cardinalem. Quia eſt debitor dotis, fuit reſponſum, hanc eſſe prætenſionem poſtea ſubortam ex diſſolutione matrimonij ipſius Marchionis, contra quam ipſe aſſerit habere ſuas exceptiones, & propterea D. Cardinalem ſuper ea conueniſſe D. Marchionem Mediolani, & litem indeciſam penderet, ideoque hoc obiectum nõ obſtat, Quia obligatio Cameralis non admittit exceptiones extrinſecas a contractu, & requirentes altiorem indaginem, ſed omnino debet exequi. Caſſad. deciſ. 1. de mut. petit. & fuit reſolutum in cauſa Tiburtina Caſtri S. Poli 17. Martij 1564. coram Cotta.

7 Nec etiam releuat, quod D. Marchio ſit tutus, cũ in extinctione dicti Montis ſit conſecuturus iura ipſius Montis, in cuius erectione fuit derogatum omnibus fideicommiſſis. Quia fuit reſponſum, quod obligatio Cameralis Domini Cardinalis de reſtituendo pretium non adimpletur cautione, ſed ſolutione, quodque Gregorius XIIII. non erexit dictum Montem Domicellorum in perpetuum, ſed redimibilem, & ad effectum dictæ erectionis tantum, & Montiſtarum fauorem ſuſpendit effectum fideicommiſſorum, & prohibitionem alienandi dicto Monte durãnte, eiſdemque fideicommiſſis, & alienandi prohibitionibus, illis alias in ſuo robore permanſuris, ea vice duntaxat derogauit. Vnde Monte extincto ceſſabit ſuſpenſio, & derogatio, & nil remanebit, quod poſſit cedi. Et inſuper ex lectura literarum dictæ erectionis Montis, apparet ſuſpenſionem, & derogationem fuiſſe reſtrictas ad Caſtra, & bona a quolibet Barone dicto Monti ſuppoſita, dictumque D. Cardinalem pro Scutis quadraginta mille Caſtrum Rocchæ Albenghæ, & Marchionatum Varſij, & D. Paulum Sfortiã pro Scutis quindecim mille Caſale Ceruetetri, & quoſdam cenſus dicto Monti ſuppoſuiſſe.

8 Neque eſt verum, quod requiratur ſententia declaratoria ſuper liquidatione promiſſionis dictæ reſtitutionis pretij, factæ in caſibus contrarijs, & nullitatis venditionis, Quia Cardinalis in dicta obligatione ſuſcepit mandatum, quo caſu non requiritur interlocutio Iudicis ſuper liquidatione. Galleſ. dicta parte 3. tit. de liquidatione. num. 15. Et cum vigore dictæ obligationis Cameralis verſemur in iudicio exequutiuo, Iudex non condemnat, ſed præcipit debitori, vt ſoluat, & ratio eſt, quia quando inſtrumentum habet exequutionem paratam debitor habetur pro condemnato. Caſtren. conſil. 319. col. 2. poſt principium. verſicu. & hoc ideo. lib. 1. vbi quod in iudicijs ordinarijs præcedit cognitio, & ſequitur exequutio, in exequutiuis autem è conuerſo, & ita ſe habet ſtylus Curiæ, vt notum eſt.

9 Denique non officit, quod D. Marchio non declarauit quid petat, vt Illuſtriſſimus D. Cardinalis poſſit determinare, an velit cedere, vel contendere, quia ex proſecutis ſatis D. Marchio declarauit, & hodie declarat, quod ipſe D. Cardinalis reſtituat pretium Scutorum octoginta mille, & recipiat ſuum Datium, ac ex Scutis quinquaginta quinque mille dicti pretij extinguatur debitum dicti Montis Baronum. & hoc ſufficit, vt per Bart. in l. ſi in rem. la prima. num. 1. ff. de rei vendicat.

Quan-

Digitized by Google

10 Quantum attinet ad tertiam inſpectionem, quæ continet iuriſdictionem Rotæ, fuit reſolutum adeſſe iuriſdictionem ſufficientem. Nam conuentus Marchio a Cardinale, & Montiſtis pro conſecutione fructuum, excepit de non adimplemento dicti Cardinalis, & contra ipſum Marchionem fuit relaxatum mandatum pro dictis fructibus a quo decreto Marchio appellauit, & in commiſſione dixit de iniuſtitia mandati, attento maxime quod obſtat exceptio non adimplementi pro parte dicti Cardinalis, & petijt committi cauſam appellationis, & quod de nouo audiretur ſuper eo, An obſtet exceptio non adimplementi, & obtinuit committi in Rota cauſam cum facultatibus Auditoris Cameræ, ſine tamen præiudicio legitimæ exequutionis. Vnde dubitari non poteſt, quin ex prædictis adſit iuriſdictio ſufficiens, Quia etſi Auditor Cameræ vigore ſuarum facultatum eſt exequutor obligationum Cameralium priuatiue quoad alios iudices, tamen in caſu iſto Auditori Rotæ fuerunt conceſſæ facultates Auditoris Cameræ, ideoque illis vti poteſt quoad contenta in commiſſione, iuxta not. in cap. cum dilecti. de donat. & in cap. ſi propter. de reſcript. in 6.

11 Quod autem articulus ſuper reſciſſione, & nullitate contractus venditionis ſit commiſſus in Rota, non poteſt dubitari, quod probatur ex eo, quia D. Marchio excepit de non adimplemento, in qua exceptione eſt actor, licet in principali iudicio eſſet reus. Alexan. conſ. 70. num. 3. vbi de communi. lib. 7. & in hac exceptione poteſt obtinere nedum ad actorem repellendum, vt per Bald. in conſ. 187. num. 5. lib. 1. ſed etiam vt adiudicatio ſibi fiat, quicquid dixerit idem Bald. vbi ſup. cum concurrant petitio, quam hodie ſacit Marchio, & probatio intentionis, cum ex alijs deciſionibus, & ex prædictis conſtet de fideicommiſſo, & obligatione Cardinalis.

12 Quibus duobus concurrentibus ferri poſſe adiudicatoriam ad fauorem Rei excipientis dicunt Hoſtiēſ. in c. ex conqueſtione. num. 10. verſ. item quæro. de reſtitutione ſpol. Cyn. in l. 1. nu. 12. C. vti poſſide. quos refert, & ſequitur Caſtren. in conſ. 311. num. 1. col. 2. in princip. verſ. ſed cum non valuiſſet. volum. 2. Vnde cum ſit commiſſus in Rota articulus non adimplemēti, per neceſſe dicendum eſt commiſſum quoque articulum ſuper reſciſſione, & nullitate contractus, cum Marchio excipiendo, ſi petat, & probet intentionem ſuam, poſſit obtinere adiudicatoriam, quæ in caſu iſto nihil aliud eſt, quam agere exequutiue ad reſtitutionem pretij, vt ſupra dictum eſt.

13 Vltra quod etiam ex capite connexitatis iſte articulus cenſetur commiſſus, vt per Hoſtienſ. vbi ſupra nume. 3. verſ. dicas quod ſi quæſtio mulieris. & alios Doctores ibidem, & adeſt Conſtitutio fel. record. Pij Quarti. 63. in ordine ſuper reformatione Tribunalis in §. & idcirco. in qua Summus Pōtifex ſtatuit, quod vnica Commiſſio in qualibet inſtantia in Rota ſufficiat, & vigore illius Auditor poſſit cognoſcere cū omnibus, & ſingulis dependentibus, & emergentibus, ac alias quomodolibet incidentibus, ex quo Auditor poteſt cognoſcere ſuper negotio principali, vt per Mādoſ. commiſſione ſecunda, verſ. incidentibus, & ſic ſuper dicta reſciſſione, & nullitate contractus.

14 Ex quibus cum adſit obligatio Cameralis, quę intrat cum Marchio ex fideicommiſſo, & obligatione Illuſtriſſimi Cardinalis probauerit intentionem ſuā, & adſit iuriſdictio exequendi, fuit prædicto modo reſolutum, procedendum eſſe exequutiue contra eundem D. Cardinalem.

REVER. P. D. PAMPHILIO.

Hiſpalen. Præeminentiarum. Lunæ 4. Iunij 1612.

ARGVMENTVM.

De pręeminentia inter Portionarios, & Canonicos.

SVMMARIVM.

Portionarij inferioris ordinis ſunt, & minus digni, quā Canonici. num. 1. & ſeqq.

Indecorum, & inhoneſtum videtur, quod maior deſeruiat minori. num. 4.

Canonicis plura competunt, quæ Portionarijs non competunt. num. 5.

Portionarij, licet admittantur in Capitulo, & in eo habeant vocem, non tamen poſſunt dici de Capitulo. numero 6.

DECISIO CCCCXVI.

1 POſt factam reſolutionem, quod Breuia pro parte Canonicorum obtenta pro tunc non erant exequenda, eo pręcipue fundamento, quod ab eodem Clemente Octauo, a quo emanarant, fuerant ſuſpenſa, donec ſuper omnibus cognoſceretur, dedi dubium, An Breue ſub die 30. Iunij 1603. emanatum eſſet iuſtificatum, quo ſupradicta die propoſito, DD. affirmatiue reſponderunt. Nam quod Portionarij Eccleſiæ Hiſpalen. prætendunt, dum Miſſam cantant, quod Canonici illis inſeruiant pro Diacono, & Subdiacono, ex ſolito, & conſuetudine Eccleſiæ Hiſpalē. quodque ſuper hoc fuerit introducta lis coram Ordinario Hiſpalen. & forſan etiam coram Nuncio Hiſpaniarum, prout in dicto Breui narratum fuit, inter partes non controuertebatur, ſed controuerſia ſuper eo verſebatur, quod in eodem Breui dicitur, Portionarios eſſe ordinis inferioris, ideoque indecens, & indecorum eſſe, ipſis Miſſas, & diuina Officia celebrantibus Canonicos pro Diacono, aut Subdiacono inſeruire, circa quam narratiuam licet Dominis videretur, illam non eſſe a Canonicis iuſtificandam, cum ſit narratiua Papæ, vt colligitur ex verbo arbitrantes, &

Digitized by Google

ex verbo cenſemus. Nihilominus cenſuerunt, illam eſſe ſufficienter iuſtificatam, non ſolum ex iuris communis diſpoſitione, ſecundum quam certum eſt portionarios eſſe inferioris ordinis. glo. in c. penul. verb. aſſiſios. de cler. non reſid. Abb. in c. cum non liceat. in 3. not. & ibi Felin. num. 2. verſ. guſta bene. de præſcr. Cæſ. de Graſſ. decif. 4. num. 8. de his, quæ fiunt a maior. par. Capit.

2 Sed etiam, quia ex quampluribus relatis per Informantes pro Canonicis conſtat, multas prærogatiuas, & præeminentias illis competere, quæ non competũt Portionarijs, nam Portionarij non habent vocem in electione Prælati, & in adminiſtratione Archiepiſcopatus, ſed vacante, in collatione præbendarum, nec ſubſcribunt actus Capitulares, quæ res fiunt a ſolis Canonicis, quinimo in referendis negotijs adeſt diſparitas cum Portionarij id faciant ſtantes, & capite diſcooperto, Canonici vero ſedentes, & capite tecto, & vlterius ſoli Canonici aſſiſtunt Prælato celebranti, & Pontificalia exercenti, habent quoque prioritatem in ſedendo, in thurificatione, receptione pacis, cãdelarum, cineris, palmarum, & generaliter in omnibus, & habent plura alia relata per Informantes, quæ non habent Portionarij.

3 Ex quibus apparet, Canonicos eſſe Portionarijs digniores, & ſuperiores, & Portionarios inferiores Canonicis, c. 1. diſt. 25. glo. in c. 1. verb. obedientiam. diſt. 93. & in c. ſtatutum. in princip. verb. Canonicis, verſ. nota ergo, de reſcr. in 6. Hoſt. in Summa, titu. de maior. & obed. nu. 1. ad fin. verſ. diſpenſationis. Cardin. conſ. 30. num. 6. & ſeq. Bal. conſ. 387. poſt princ. verſ. ſimiliter etiam. & verſ. inſignia etiam. li. 1. Dec. conſ. 161. num. 2. verſ. 7. iſta concluſio.

4 Ex hac autem ſuperioritate, & dignioritate Canonicorum, & inferioritate Portionariorum, reſultat etiam iuſtificatio indecoris, & indecentiæ, circa ſeruitium, quod Portionarij prætendunt ſibi præſtari a Canonicis, dum Miſſas, & diuina officia celebrãt. Cũ ſecundum iuris diſpoſitionem indecorum, ac inhoneſtum videatur, quod maior minori deſeruiat. c. 1. & c. ſtatuimus. de maior. & obed. & ibi Abb. verſ. item nota contra conſuetudinem. & conſ. 21. nu. 4. & 5. lib. 1. cum alijs per Informantes pro Canonicis alleg.

5 Non obſtat allegata æqualitas portionariorum, quia licet portionarij habeant multas prærogatiuas, & præeminentias, quas habent Canonici, non tamen poſſunt dici illis pares, & æquales, nec deſinunt eſſe inferiores, ex quo plura competunt Canonicis, quæ non competunt Portionarijs. glo. in l. omnes. la ſeconda, verb. Apoſtolicæ, C. de fer. ex iur. enim communis diſpoſitione Portionarij non ſunt de Capitulo, quod ſoli Canonici conſtituunt, Compoſtell. in c. 1. nu. 4. verſ. numquid Portionarij. de elect. Caputaq. deciſ. 84. par. 1.

6 Nec ex eo quod admittantur in Capitulo, & in eo habeant vocem poſſunt dici de Capitulo. Gemin. in c. fin. num. 5. ad fin. verſ. aut quærimus, de præb. in 6. & fuit dictum in Abulen. iuriſdictionis 6. Februarij,

& 17. Aprilis 1589. coram bo. mem. Card. Pamphilio, & in pluribus alijs cauſis præſertim cum (vt dixi) adſint plures actus, in quibus Portionarij non habẽt vocem, & plures alij, in quibus Canonici eos præcedant, vnde non poſſunt dici æquales.

7 Non obſtat etiam, quod Portionarij in ſacris conſtituti præcedant Canonicos non exiſtẽtes in ſacris, quia id illis non competit, ratione maioris, vel æqualis dignitatis, ſed in vim particularis ſtatuti editi, in odium Canonicorum, ordines ſacros ſuſcipere negligentium, & vt hac ratione inuitẽtur ad illos ſuſcipiẽdos, ꝗ clare apparet, quia ſacris ordinibus initiati ſtatim aſcẽdunt ſuper oẽs portionarios, & ideo hoc non concludit aliquam æqualitatem cum Canonicis.

8 Non obſtat poſtremo, quod Portionarij Eccleſiæ Hiſpalen. propter multas prærogatiuas, quas obtinẽt communes cum Canonicis, non poſſint dici ſimpliciter, & abſolute inferiores Canonicis, prout ſunt Portionarij, de quibus loquitur gloſ. & DD. in c. penult. verb. aſſiſios. de cler. non reſid. de quibus Papa ſenſiſſe videtur ex his, quæ late deducuntur per Informantes pro ipſis Portionarijs, quia quicquid ſit de hoc, fuit reſponſum, id non pertinere ad præſens dubium, quod eſt reſtrictum ad iuſtificationem Breuis, quæ duntaxat concernit in eo narrata, ſed ſolum reſpicere illius ſubreptionem, vel obreptionem, de qua erit particulariter agendum. Et ita deciſum, &c.

R. P. D. PIROVANO.

Auximana Hæreditatis. Lunæ 4. Iunij 1612.

ARGVMENTVM.

Fratri defuncto ab inteſtato ſuccedit ſoror vna cum filijs alterius ſororis, filiuſque ſuccedit in locum patris etiam in ſtatutis, in quibus vocantur proximiores conſanguinei. Et quid ſi vocentur conſanguinei proximiores ex paterna linea.

SVMMARIVM.

Fratri defuncto ab inteſtato ſuccedit ſoror inſimul cũ filijs alterius ſororis, & ſic nepotibus ipſius defuncti. n. 1.

Filius ſuccedit in locũ patris defuncti etiã in ſtatutis, in quibus proximiores vocantur. nu. 2. Declara, vt nu. 3.

Filius ſequitur lineam, aut familiam patris, non autem matris. num. 3.

Deſcendentium appellatione continentur etiam nati ex feminis. num. 4. Vbi tamen quod non dicuntur deſcendentes ex linea paterna.

DECISIO CCCCXVII.

1 GErmano prædecedente ab inteſtato ſuperſtite Nicoloſa eius ſorore, & Frãciſco ex Prudentia pariter dicti germani ſorore, dubita-

 tum

tum fuit,an hæreditas fratris prædefuncti in totũ ſpectet ad Nicoloſam,vel cum ea poſſit concurrere Franciſcus alterius ſororis filius. Et ſemoto ſtatuto Montis Feiaptrani ſub rub.40.de ſucceſſorib.ab inteſtato. Domini non dubitabant, quin Franciſcus æqualiter cum matertera eſſet admittendus per auth. ceſſante. C.de legitim.hæred. Pariſ.conſ.20.nu.22.lib.2. Menoc.de præſump.lib.4.præſump.95.n.9. & eſt textus in §.ſi igitur.Auth.de hæred.ab inteſtato.venien.

2 Ceterum, quia ex ſtatuto prædicto expreſſe cautũ eſt,quod omnia bona ſic ab inteſtato morientis deueniant ad propinquiores conſanguineos ex paterna, vel aui paterna linea deſcendentes. Domini ſenſerũt totam hæreditatem ad Nicoloſam ſpectare,non ea ratione,quia vocati ſint proximiores conſanguinei, cũ etiam in ſtatutis, vbi proximiores vocantur, filius ingrediatur locum patris defuncti,ſecundum receptiorem ſententiam,quam tenuerunt Alex.conſ.88. li.1. Iaſ.conſ.159.nu.7.verſ.5.& vlt.lib.4. Michael Graſ. de ſucceſſ.ab inteſt.q.2. nu.9. & Menoch. poſt alios, de præſumpt.lib.4.præſumpt.95.num.11.

3 Sed quia ſtatutum vlterius progreditur vocando proximiores conſanguineos ex paterna,vel aui paterna linea deſcendentes, quæ qualitas in Franceſco nõ reperitur,cum non ſit ex linea paterna, vel aui paterni eius de cuius ſucceſſione agitur, non enim deſcendit a communi patre cum Nicoloſa, ſed a patre ſuo, qui etiam facit lineam ſuæ agnationis, & filius eam ſequitur non autem lineam,aut familiam matris.§.1. Inſtit.tit.de legitim.agnat.tut.l.fin. C.de legitim.hæred.& ita declarat Bar.conſ.56.num.1.verſ.ad quod. lib.2.Socin.ſen.conſ.33.num.8.lib.3.dicens,quod linea paterna ea eſt,cuius pater eſt caput, & ab ipſo tã quam a fonte procedit.l. pronũciatio.§.familiæ.ff. de verb.ſignif.quod non conuenit Franciſco,qui iungitur Nicoloſæ ex latere, non autem continuatur cum eadem Nicoloſa, & in terminis ſtatuti idem reſpondit Grat.conſ.27.num.24.lib.1. Cephal. conſil.591. num.2.

4 Nec dicatur,quod Franciſcus continetur ſub eadẽ linea,quia deſcendentium appellatione contineri dicuntur etiam nati ex feminis. Ruin.conſ.49. num.3. lib.1.Tiraq.de primog.q.13.num.2.cum alijs, alleg. Quia fuit reſponſum, quod quamuis filius ex femina dicatur deſcendens a patre germani,non tamen dicitur deſcendens ex linea paterna, cum ſub vno, & eodem patre,vel auo non contineatur,quod clarius etiã videtur demonſtratum ex ratione, quam ſubdit ſtatutum,videlicet,cum ſatis ſit conueniens rationi,quod talia bona reuertantur ad eum ſtatum, vnde principium habuiſſe noſcuntur, quæ verba ſunt referenda ad eos, qui ſub agnatione comprehenduntur, prout eſt Nicoloſa d.l.pronunciatio.§. familiæ. ff. de verb. ſignif.Alex.conſ.17.num.6.lib.7 Non autem ad Franciſcum,qui ſub agnatione diuerſa continetur,alias ratio ſtatuti non bene conuerteretur,quia bona non redirent ad eum ſtatum, vnde prouenerunt, & principium habuerunt. Et ita fuit reſolutum.

R. P. D. PIROVANO.

Leodien. Canonicatus. Veneris 8. Iunij 1612.

A.RGVMENTVM.

Gratia non preſumitur ſubreptitia, nec dicitur ſubreptitia, niſi fuerint tacitæ qualitates, quæ Principem difficiliorem reddidiſſent ad illam concedendam, actuſque correſpectiui, quando ſimoniam inducant.

SVMMARIVM.

Subreptio gratia non præſumitur, & ideo qui gratiã ſubrepititam allegat, illam debet probare. num. 1.

Gratia ſubreptitia non dicitur niſi fuerit tacita qualitas, quæ expreſſe Papam retraxiſſet, aut difficiliorẽ reddidiſſet ad conceſſionem gratiæ. num. 1.

Reſignatio facta ab infirmo an, & quando dicatur facta in fraudem, & ſit nulla. num. 2. & 3.

Fraudis cauſa ceſſante ceſſant etiam omnes fraudis coniectura. num. 2. in fine.

Infirmitas non dicitur grauis, quando reſignans poſt reſignationem ſupervixit per dies 30. num. 3.

Simonia an præſumatur ex conſignatione legitima facta in continenti poſt reſignationem beneficij. num. 4.

Simonia cum ſit delictum, plene & concludenter probari debet. num. 4.

Actus non dicuntur correſpectiui ad inferendam ſimoniam, etiam facti eadem die, quando facti fuerunt ex diuerſa cauſa. num. 4.

Reſignatarius nõ tenetur probare titulum ſui Authoris. num. 6.

DECISIO CCCCXVIII.

1 POſt reſolutionem iuſtificationis gratię Gherardi Steruarth propoſui ſecundam partem dubij, quam Domini in prima diſputatione noluerunt reſoluere, an ſcilicet eadem gratia eſſet ſubreptitia,& nulla,& negatiue non eſſe ſubreptitiam, neque nullam,fuit reſpõſum. Habet enim Steruarth ſundatam intẽtionem in iuſtificatione ſuæ gratiæ. Reus autem qui fundat ſuam exceptionem in ſubreptione reſpectu tacitorum, tenetur illam concludenter probare. Dec. in c. in præſentia. num.48. alias 12. verſ. vndecimo not. de probat. Aegid. 617. num. 2. Rot. deciſ. 626. nu.3. par.1. diuerſ. c.1. vbi Gemin. nu.8. verſ. in literis vero beneficialibus. de reſcript. in tantum, quod non ſufficit probare qualitatem non eſſe narratam, niſi etiã probetur, quod ſi fuiſſet expreſſa potuiſſet reddere Papam difficiliorem. c. ſuper literis. vbi Felin. nu. 8. de reſcript. Caſſad. deciſ. 12. nu. 14. de præbendis.

2 Voſcius autem prædicta non iuſtificauit. Nam etſi

teſi-

Digitized by Google

reſignans tacita graui, & lethali infirmitate reſignauerit in manu Papæ ad fauorem fratris, & infirmitas probetur, tam ex mandato procuræ ad reſignandum, in quo enunciatur reſignans valetudinarius, quam ex fide Parochi atteſtantis ſe eadem die miniſtraſſe eidem ſacramentum extremæ vnctionis, exinde tamẽ non probatur reſignatio facta in fraudem, vt ſit locus cap. 2. de renunciat. in 6. & eis, quæ ponuntur per Oldr. conſ. 324. num. 6. verſ. quinto renunciatio fraudulenta. & Crauet. conſ. 82. num. 3. vol. 1. quia acceſſit auctoritas Papæ vigore derogationis regulæ de infirmis, nec de præiudicio collatoris, vel alterius, ad quem ſpectat ius conferendi agitur. Quo caſu fraus non eſt conſiderabilis. d. c. 2. in ſenſu contrario. de renunc. in 6. Menoch. de præſump. lib. 6. præſumpt. 78. nu. 2. & 3. & quando deficit titulus, & cauſa fraudis, dum non agitur de alicuius præiudicio, ex quo reſignatio eſt facta in manibus Papę, qui eſt Ordinarius Ordinatiorum, coniecturæ nihil operantur. Bartol. in conſ. 65. factum tale eſt. Dec. conſ. 36. n. 6. & cõſ. 463. num. 7. Alba. conſ. 9. num. 1. & conſ. 97. num. 24.

3 Nec dicatur, quod fraus non allegatur ex reſignatione tacita, leui infirmitate, ſed graui, & lethali, quã ſi præſenſiſſet, Sanctiſs. vel non derogaſſet regulæ, vel difficilius propter præiudicium collatorũ. Fuit enim reſponſum, quod cum infirmis non ſit prohibitũ reſignare, ſed dũtaxat eorum reſignationes per regulam annullentur, quando intra viginti dies moriuntur, ſatis videtur Papa cogitaſſe de graui infirmitate præſumendo decedẽtes intra vigeſimum diem ab initio lethali morbo laborare, cuius timore ad renunciãdum potuerunt moueri, & ſicuti regula in ſui diſpoſitione comprehendit infirmitates, & leues, & graues. Sarnẽ. in d. reg. 1. q. 28. pari ratione in derogatione vtrãque debet continere. Vltra quod Dominis non eſt viſa grauis infirmitas, cum a die mandati de reſignando ſuperuixerit reſignans per triginta an dies, nẽpe a die 29. Auguſti vſque ad diem primum Octobris.

4 Secundo non etiam viſum eſt Dominis Voſcium fundaſſe exceptionẽ nullitatis reſignationis in ſimonia Seruarth, dum eadem die, quo reſignans cõſtituit procuratorem ad reſignandum pater aſſignat eidẽ reſignãti legitimam florenorum 200. vt commodius viuere poſſit, quaſi correſpectiue ad aſſignationem legitimæ ſit facta reſignatio coram eiſdem teſtibus, & Notatio. c. ad audientiam. il 2. de reſcrip. Pariſ. de reſign. lib. 14. q. 3. nu. 2. & 9. Quia fuit dictum, quod cum ſimonia ſit delictum, quod plene, & concludenter probari debet. Felin. in c. ſuper his. nu. 17. de accuſ. Put. deciſ. 440. num. 3. lib. 1. & aſſignatio legitimæ habeat cauſam particularem, & ſeparatam, & non proportionatam, nempe, vt reſignans, qui deliberarat reſignare, commodius viuere poſſet, actus quamuis eadẽ die facti non dicuntur correſpectiui ad inferendam ſimoniam. Mohed. deciſ. 3. de ſim. Put. deciſ. 171. libro 1. Gabr. conſ. 172. num. 15. lib. 2.

5 Tertia exceptio ex defectu publicationis fuit ſublata ex publicis documẽtis, in actis exhibitis. Nec obſtat, quod diebus feſtiuis, ex eorũ multitudine populi non appareat facta publicatio, iuxta Conſtitut. Sãct. mem. Greg. XIII. Quia ex lectura euiſdem inſtrumenti cernitur, Notarium publicaſſe literas, alta, & intelligibili voce tempore ſummæ miſſæ, cui creditur in concernentibus ſuum officium.

6 Demum ceſſabat, & alia difficultas, quod ſcilicet non fuerit iuſtificata publicatio reſignantis, cuius vigore habuit Canonicatum, quia adhoc fuit reſpõſum per DD. qđ reſignatarius non tenetur probare titulũ ſui auctoris. Caſſad. deciſ. 2 nu. 4. de cau. poſſ. & ppr.

REVER. P. D. PAMPHILIO.

Mediolanen. Decimarum. Lunæ 8. Iunij 1612.

ARGVMENTVM.

Agitur in hac deciſione de probatione iuris exigendi decimas, in qua propterea multa explicãtur, de quibus in Summario.

SVMMARIVM.

Dominus qui fuit de præterito, præſumitur etiam dominus de præſenti. num. 1.

Poſſeſſor olim, hodie quoque poſſidere præſumitur. numero 1.

Decimarum ſolutio, quando agitur contra Laicos, facilius probatur, quam quando agitur contra Rectorem, ſeu alium. num. 2.

Clauſula ſine præiudicio, reſeruat ius illius, ad cuius fauorem clauſula appoſita eſt. num. 3.

Decimæ dari ſolent in defectum redituũ Eccleſiaſticorũ. num. 4.

Producens ſcripturas, & inſtrumenta non poteſt poſtea illa impugnare. num. 5.

Obſeruantia eſt optima interpres cuiuſcunque diſpoſitionis, nec requiritur, quod ſit præſcripta, ſed ſufficit, quod aliquando ſic fuerit obſeruatum, quando agitur de obſeruantia interpretatiua. num 6.

Confeſſio tacita reſultans ex productione iurium reuocari non poteſt nõ docto de errore. num. 7.

Teſtes volentes probare negatiuam, illam non probant, niſi negatiuam coarctent, remouendo actum a ſenſu. num. 8.

DECISIO CCCCXIX.

1 FVit per Dominos reſolutum, decimas locorum Raucati, & Cliueſij ſpectare ad Eccleſiam Sancti Iuliani, fundamẽtum reſolutionis fuit, quia cum ad eam ſpectauerint ante annum. 1578. vt iam fuit reſolutum, conſequens eſt, vt ad ipſam hodie quoque ſpectare dicendum ſit, ex regula, quod ille, qui fuit dominus in prætetitum, & hodie præſumitur

 domi-

dominus. Socin.conſilio 187 num. 11.lib.2. Alciat. de præſumpt.reg.2.præſumpt. 20.in princip. Ex quo enim dominium ſine facto noſtro non amittitur. l. id quod noſtrum eſt.ff.de regul.iur.qui dicit factum huiuſmodi interueniſſe probare, debet, vt dicit Alciat. loco citato, & bene facit id, quod de poſſeſſione dicitur, nempe, quod olim poſſeſſor, hodie quoque poſſidere præſumitur.l. ſiue poſſidetis,& ibi gloſ.Bartol.& alij. C.de probat. Rot.deciſ.4.eodem titul. in nou. & deciſ.80.par.2.in nou.

2 Et iſta præſumptio optime comprobatur ex præſenti ſtatu, ſecundum quem Eccleſia Sancti Iuliani, & illius Canonici decimas dictorum locorum exigunt, adeo quod nedum non probatur amiſſio dominij ipſarum decimarum, vt probari debet ſecundum Alciatum dicta præſumpt. 20.nume.2. quod imo pro eorum parte probatur continuatio, quæ eo facilius in præſenti caſu eſt admittenda, ex quo pro iſtis decimis agitur contra Laicos eas ſoluere denegantes, & non contra Rectorem, aut alium de iure illas prætendentem, quo caſu ſufficit leuior probatio, vt fuit in hac cauſa in alia deciſione conſideratam.

3 Non obſtat, quod loca prædicta vna cum illorum incolis,& habitatoribus, & illorum animarum cura fuerint diſmembrata ab Eccleſia Sãcti Iuliani, & ab omni illius dependenti,& ſuperioritate,&c.& aſſignata Eccleſiæ Sancti Ambroſij in Parochialem de nouo erectæ, vt legitur in ipſa diſmembratione, quia fuit reſponſum ex dictis verbis non eſſe inferendum ad decimas, de quibus nulla legitur facta expreſſa mentio, quinimo potius diſmembratio apparet facta cum clauſula ſine præiudicio alicuius, per quam fuit præſeruatum ius Eccleſiæ Sancti Iuliani, & illius Canonicis ſuper iſtis decimis competens, quod propterea penes eoſdem remanſit. Put.deciſ.197.num.23. libro primo.& 115.numero 1. in fin. libro ſecundo. Verall.deciſione 119.parte 1.maxime cum iſtæ decimæ ante huiuſmodi diſmembrationem reperirentur conceſſæ, & applicatæ Canonicatibus dictæ Eccleſiæ Sancti Iuliani, ſeu eorum præbendis, & ſic non poſſunt dici applicatæ parochiali Sancti Ambroſij, vt fuit reſolutum in Conchen. Decimarum de Villanueua 5.Maij 1600.coram bo.mem. Cardinale Pamphilio.

4 Et iſta ſententia eo magis placuit Dominis, quia in diſmembratione fuerunt aſſignata Rectori pro illius ſuſtentatione tot proprietates, & bona ſtabilia conſtituentia annuum redditum Scutorum 60. vnde redditur multum veriſimile, quod diſmembrans noluerit decimas locorum diſmembratorum auferre ab Eccleſia Sancti Iuliani,& eius Canonicis, & dari parochiali de nouo erectæ, ex quo decimæ ſolent dari in defectum reddituum Eccleſiaſticorum, vt inquit Mãdoſ.conſ.31.num.9.in fin.& ſeq.

5 Sed viſum fuit omnem ceſſare difficultatem ex obſeruantia ſubſequuta, ſiquidem ſpacio triginta annorum,& vltra, poſt factam diſmembrationem hominis locorum diſmembratorum ſemper continuarunt ſoluere decimas Canonicis Sancti Iuliani, vt conſtat ex inſtrumentis, & quietantijs per partem aduerſam productis, quorum fidem propterea impugnare non poteſt, iuxta doctrinam Innoc. communiter approbatam in c.cum venerabilis.& ibi præ alijs. Felin.num. 22.& Dec.num.90.de except.gloſ. & Doct. in l.1.§. editiones.& ibi præ ceteris. Iaſ.num.14.ff.de eden.& fuit ſæpe deciſum.

6 Obſeruantia autem eſt optima interpres quarũcumque diſpoſitionum,& ex ea colligitur quid in eis actum fuerit.l.ſi de interpretatione.ff.de leg.Aymon. conſ.101. numer.3.& in iſtis terminis dictum fuit in Conchen.Decimarum ſuperius allegata, & cum ſimus in obſeruantia interpretatiua, non requiritur, quod ſit præſcripta, ſed ſufficit, quod ita aliquando fuerit obſeruatum. Caſtr.conſ.347.ſub num.4. lib.1. Aym.dicto conſ.101.nume.4.verſ. & adeo. Creſcen. deciſ.1.de conſtit.

7 Non obſtat generalis reuocatio quarumcunque confeſſionum, quia non poteſt referri ad cõfeſſionem reſultantem ex iurium productione, cum ea reuocari non poſſit ſaltem non docto de errore. Innocent.in c. cum olim.in fiu.de cenſ.Aymon.conſilio 80.numero 6.Oſaſc.deciſ.38.numero 40.& ſeq.Put. deciſ.270. libro 2.

8 Non obſtant etiam teſtes pro parte iſtorum Laicorum examinati, quia vltra, quod contrarium conſtat ex prædictis ſcripturis, iſti teſtes non probant negatiuam non ſolutionis decimarum, ex quo ſolum dicunt non vidiſſe, nec ſciuiſſe talem ſolutionem, non autem dicunt, decimas non potuiſſe ſolui, quin ipſi vidiſſent, aut ſciuiſſent, & ſic negatiuam huiuſmodi non coarctant remouendo actum a ſenſu, prout requiritur. Baldus in l.1.numero ſeptimo.& ibidem. Alexan. qui alios citat, in fin. C.de bon.poſſeſſ.ſecund. tabul. Dec. conſ.49.num.5.& fuit reſolutum in Valentina Decimarum 15.Decembris 1604.coram Illuſtriſſimo Cardinali Lancellotto.

9 Addito vlterius, quod iſti teſtes deponunt de non ſolutione decimarum in fructibus, non autem de non ſolutione in pecunia,& ſic eorum depoſitio non excludit ſolutionem in pecunia, de qua etiam duo teſtes deponunt. Et ita deciſum fuit.

REVERENDISS. P. DOMINO DAMASCENO.

Pacen. Congruæ. Veneris 8. Iunij 1612.

ARGVMENTVM.

Congrua alimenta debentur Rectori Curato, quando beneficium eſt tenue, & a quibus congrua hęc alimenta debeantur, & ad quam ſummam.

SVM-

Digitized by Google

SVMMARIVM.

Rector Curatus non dicitur habere congrua alimenta, quando non habet niſi annua Scuta 12. certa. numer. 2. Vbi etiam quod incerta non computantur in congrua.

Rectori curato debetur congrua, etiam quod tenue beneficium acceptauerit, quando certum eſt Rectorem non habere congruam. num. 4.

Congrua debetur Parochis, ne alias intenti ad quærendum ſibi victum deſerant curam animarum, aut alias ob nimiam egeſtatem in illa exercenda delinquant. numero 5.

Decimæ ſpecialiter in iure diuino, & poſitiuo ſunt deſtinata ad vſum Rectoris ſuſtinentis curam animarum. num. 6.

Decimæ ex conceſſione Apoſtolica poſſunt transferri in alios, quam in Rectores Curatos. num. 7.

Congrua Rectori Curato debita numquid ſolui debeat a Parochianis, quibus ſacramenta adminiſtrantur. An vero ab habentibus Decimas Parochiales. nu. 7. & ſeq.

Congrua debita Rectori curato, ad quam ſummam taxari debeat. num. 9.

DECISIO CCCCXX.

1 DVm ageretur in Rota de cõfirmatione duarum ſententiarum de partibus latarum ad fauorem Archipresbyteri Terræ de Albuquerque contra Dominum Ducem dictæ Terræ, & Patronum eiuſdem Archipresbyteratus ſuper eo, qđ dictus Dux deberet dare congruam dicto Archipreſbytero, quæ fuit taxata in dictis duabus ſententijs ad Ducatos 450. monetæ illarum partium, fuit pro parte Ducis oppoſitum de nullitate vltimæ ſententiæ, quã Sanctiſſimus Dominus Noſter in ſua ſignatura Gratiæ ſanauit conſtito de bono iure Archipresbyteri arbitrio Rotæ. Propterea dedi dubium, An conſtaret de bono iure in caſu, & ad effectum, de quo agitur, & pro affirmatiua fuit tentum, & reſolutio viſa fuit pendere a tribus inſpectionibus. Prima eſt, An conſtet Archipresbyterum non habere congruam. Secunda quatenus non, An Dux teneatur illam ſubminiſtrare. Tertia eſt, An dicta ſumma Ducatorum 450. ſit exceſſiua, vt prætendit Dux, vel potius nimis tenuis, vt prætendit Archipresbyter, qui vellet multo plus.

2 Circa primum, conſtare viſum fuit, Archipresbyterum non habere congruam, cum non habeat, niſi annua Scuta duodecim certa, vt probant Teſtes eius in Summario. nume. 3. & colligitur ex poſitione data pro parte Ducis, de qua in eodem Summario. num. 4. Nec facit, quod Archipresbyter habeat nonnulla incerta, quia iſta non computantur in congrua. Rebuff. tit. de congrua. nume. 83. & 86. Rota in cauſa Legionen. congruarum 15. Aprilis 1575. coram Cantuccio relata inter diuerſ. impreſſ. deciſ. 5. num. 3. & ſeq. par. 2. in Pampilonen. congruarum 29. Ianuar. 1590. coram Reuerendiſſimo Peruſino, & in Pampilonen. congruæ 22. Octobris 1594. coram Illuſtriſs. Mellino. Etenim venter non debet pendere ab incerto, cũ non patiatur dilationem. Caſſad. deciſ. vnic. nume. 1. de mut. pet. Cruch. tract. de morat. præſcript. nu. 90. Surd. deciſ. 323. nume. 9. Quod autem Scuta duodecim non ſint ſufficientia pro congrua apparebit ex infra dicendis in tertio capite.

3 Circa ſecundum, eſt in primis præſupponendum Rectori Curato deberi congruam. c. extirpandæ. & c. de Monachis. de præben. c. eodem tit. in 6. Rebuff. de congrua. quæſt. 4. in princ. Cæſ. de Graſſ. deciſ. 6. nu. 7. de præben. Rota in cauſa Calaguritana cõgruarum 21. Maij 1571. coram Oradino relata inter diuerſ. impreſſ. deciſ. 16. nu. 1. par. 1. in ſupra allegatis Pampilonen. coram Reuerend. Peruſino, & Illuſtriſs. Mellino.

4 Nec obſtare, quod illi ſit imputandum, ſi tenue beneficium acceptauit ex Toletana Decimarum de Lucillis 6. Februarij 1609. coram Reuerendiſſ. Bononiẽ. quia fuit reſponſum, illam deciſionem cum alijs, quæ allegantur eſſe intelligendã, quando non eſt omnino certum, quod Rector careat congrua, prout in caſu illius deciſionis, ſecus quando eſt certum, prout in propoſito caſu, alias deciſio eſſet contra textum expreſſum in dicto c. extirpandæ. de præbend. cum alijs ſupra allegatis, & contra rationem.

5 Nam iſta congrua debetur Parochis, ne alias intẽti ad quærendum ſibi victum, deſerant curam animarum, vel alias ipſi ob nimiam egeſtatem in illa exercẽda committant, quæ non debent committere, ſiue ẽt ne ob prædictam egeſtatem ſint ludibrio ipſis Parochianis, quos debent coercere, & a quibus debent reuereri, & proinde cum iſta non concernant intereſſe ipſius Parochi, ſed ordinis Parochorum, & curæ animarum conſenſus Parochi tacite elicitus ex acceptatione tenuis beneficij in nulla debet haberi cõſideratione, cum alias neque expreſſus ſuffragetur ad prędictũ effectũ, vt per Rebuff. d. tit. de cõgrua. q. 12. n. 91.

6 Firmato, quod Parocho debeatur congrua dicebant Domini illam in primis deberi a Duce, qui percipit decimas ſurgentes in Parochiali, quia iſtæ ſunt ſpecialiter iure diuino, & poſitiuo ſacrorum Canonum deſtinatæ ad vſum Rectoris ſuſtinentis curam animarum. c. cum contingat. c. cum in tua. c. Parochianos. de decimis. c. reuertimini. 16. quæſt. 1. c. omnes decimæ. 16 quęſt. 7. c. fin. de Parochis. Card. conſ. 26. in princ. & 88. nu. 5. Anchar. conſ. 196. n. 2. Rebuff. de decim. q. 7. nu. 4. Verall. deciſ. 356. nu. 2. & 3. par. 3.

7 Licet aliquando ex conceſſione Apoſtolica transferantur in alios (prout illas modo legitime poſſidere prætendit Dux,) nihilominus tranſlatio ſemper intelligitur facta tali conditione, vt congrua remaneat Rectori. c. 2. §. vbi autem. de decimis. in 6. etiam, & multo magis ſi decimæ tranſeant in laicum. Rebuff. de congrua. nu. 47. Couar. var. reſolut. lib. 1. c. 17. n. 6. in fin. Tranſeunt enim cum iſto onere in quoſcunque, vt fuit dictum in cauſa Pãpilonen. Iuris patronatus de Gongora die 30. Ianuar. 1609. corã Reuer. Bononiẽ. neque congruæ per ſua priuilegia cenſetur Papa voluiſſe

luiſſe præiudicare. Rebuff. de congrua, quæſt. 12. numero 103.

8 Nec facit, quod congrua ſit petenda a Parochianis, quibus ſacramenta adminiſtrantur. capit. omnis Chriſtianus. de conſecrat. diſt. 1. Abb. in c. de Rectoribus. numero 6. de cleric. ægrot. Surd. de alimen. tit. 1. quæſt. 60. numero ſecundo. quia Domini intelligunt hoc procedere, vbi Parochiani nullas (forte ex aliquo priuilegio Apoſtolico) ſoluunt decimas, vel ita exiguas, vt non ſufficiant pro Rectore, ſecus vbi ſoluunt conſuetas decimas, quæ ſunt ſatis ſuperque ſufficientes pro ſuſtentatione Rectoris. Tunc enim cum illæ ſint ſpecialiter deſtinatæ ad hunc vſum, debet Rector ad illas ſe in primis conuertere.

9 Quo vero ad quantitatem, fuit per Dominos taxata ad prædictam ſummam Ducatorum 450. illarum partium ponderando ingentem numerum animarũ, pro quarum curæ exercitio fuit in quadam viſitatione ordinatum, vt iſte Rector habetet quatuor Coadiutores, prout habuit a quadraginta annis, & citra, & ſimiliter cum habeat iuriſdictionem in prima inſtantia in cauſis ciuilibus eſt ſibi neceſſe tenere vnum ſubſtitutum, & illum quidem ſatis qualificatum, vt ſcilicet, ſciat recte iudicare, prout hæc omnia deponunt teſtes quorum Summarium fuit datum pro parte Archipresbyteri. vnde ex hoc apparet, quod iſte Rector ex neceſſitate alit ſex perſonas, & etiam quod non eſt perſona priuata, cum ne dum habeat ſub ſe extraordinarium numerum animarũ, quæ dicit quartus teſtis reperijſſe in libro, vbi deſcribuntur, aſcendere ad 1800. familias, & patet ex quatuor Coadiutoribus datis in viſitatione, ſed etiam ex iuriſdictione, quam exercet in loco, quæ reddit illum multum qualificatum, ita vt neceſſaria ſint vberiota alimenta late Tiraquel. tractat. de nobilit. c. 20. numero 143. Rebuff. dicto tit. de congrua. numero 63. Menoch. de arbitr. caſ. 59. numero quinto. Surd. tract. de aliment. tit. 4. numero decimo quinto. & decimo ſexto. Vnde in hac meteria quantitatis, quæ tandem reducitur ad arbitrium Iudicis. l. fin. C. de Ord. cog. l. 2. ff. vbi pup. educ. Alexan. conſilio 72. numero ſeptimo. lib. quinto. Crauett. conſilio 189. numero 10. Menoch. de arbitr. caſ. 169. num. 1. Domini arbitrati ſunt, quod pro ſuſtentatione vnius Rectoris qualificati cum quinque ſubſtitutis non ſit neceſſaria minor portio, quam prædicta Ducatorum 450. monetæ illarum partium deferendo etiam in aliquo Iudicibus de partibus, qui ita arbitrati ſunt, per ea, quæ fuerunt dicta in præællegata Legionen. congruarum. relata inter impreſſ. diuerſ. deciſ. 5. par. 2.

R. P. D. PIROVANO.

Conſtantien. Canonicatus. Veneris 8. *Iunij* 1612.

ARGVMENTVM.

Canonicatus an, & quando ſit ſacerdotalis. Quando prębēda dicatur habere ordinem annexum, & quando etiam Canonicatus, & præbenda ſint annexi.

SVMMARIVM.

Præbenda regulariter non habet ordinem annexum, poteſt tamen huiuſmodi ordinis annexio ſtatuto, conſuetudine, vel ab inſtitutione fieri. num. 1.

Canonicatus non videtur Sacerdotalis etiam quod Canonicus teneatur vigore ſtatuti infra biennium promoueri ſine priuationis pœna. num. 2. Declara, vt dicto num. 2. & 3. & num. 5.

Canonicus, qui vigore ſtatuti infra biennium debet promoueri ad ſacros ordines, ſi non promoueatur, non facit fructus ſuos. num. 2.

Canonicus de iure non habet certum ordinem annexum. num. 4.

Canonicatus, & præbenda ſunt inter ſe diuerſa. numero 5.

Præbenda, & Canonicatus nunquid præſumuntur annexa, vbi non conſtat eſſe inter ſe diſtinctos. num. 6.

Canonicatus, & præbenda, vbi de conſuetudine inſimul conferri ſolent, tunc non ratione acceſſory, ſed connexionis præbenda trahit ad ſe Canonicatum. Declara, vt num. 7.

DECISIO CCCCXXI.

1 CVm hæc cauſa in prima inſtantia commiſſa fuiſſet R. P. D. Coccino nunc Decano, coram eo die 9. Decembris 1611. capta fuit reſolutio, Canonicatum, de quo agitur, eſſe ſacerdotalem, prout narratum fuerat per Seuerinum, exinde ad eius fauorem ſuper immiſſione pronunciatum fuit, & cauſa in gradu appellationis mihi commiſſa, dubitaui, an ſententia Rotalis eſſet confirmanda, vel infirmanda. Cuius dubij reſolutio pendebat ex veritate vltimæ deciſionis, ſcilicet, an Canonicatus, de quo agitur, ſit ſacerdotalis, nec ne. Et Dominis viſum eſt probari quidem præbendam eſſe ſacerdotalem, non autem Canonicatum. Nam etſi iuris diſpoſitione præbendæ non habeant ordinem annexum, vt dicit Abb. in c. dilecto. num. 3. de teſtib. & in c. conſtitutus. in primo notabili. de conceſſ. præbend. tamen huiuſmodi annexio ordinis ſtatuto, conſuetudine, vel a prima ipſius præbendæ inſtitutione fieri poteſt, vt expreſſe firmāt in c. ei, cui. de præbend. in 6. Ioã. Andr. num. 6. prope finem. Gemin. numero duodecimo. Franc. numero ſexto. Philipp. Prob. ad Monach. numero 3. Statuto autem Eccleſiæ Conſtantien. cauetur, quod duæ illæ præbendæ ſint ſacerdotales, quæ tunc obtinebantur per particulares Canonicos in ſtatuto nominatos, quarum altera illa eſt, quam Seuerinus narrauit eſſe ſacerdotalem. Nec viſum eſt Dominis hanc qualitatẽ a ſtatuto requiſitã poſſe in dubiũ reuocari, eo quia ſtatutũmet ſubdat, ꝙ Canonicus debeat ꝓmoueri infra bien-

biennium ſine aliqua priuationis pęna, quaſi eo caſu ordo, neque actu, neque aptitudine dicatur annexus, vt conſiderant Lap. in d.c. ei cui. ſub nu. 13. Io. Andr. Gemin. & alij ſupra alleg. ac Pariſ. conſ. 50. numer. 7. lib. 4. & in eo duntaxat ſtatutum operetur, quod ſi prouiſus non promoueatur fructus non percipiat, iuxta Clement. vt hi. de ætat. & qualit. & per Innoc. in c. fin. de cleric. non reſid. quod etiam videtur reſolutū in Tridentin. Canonicatus 21. Aprilis 1608. coram bo. mem. Iuſto.

2 Nam pro reſponſione fuit dictum, quod ſatis in caſu iſto dicitur præbenda Sacerdotalis aptitudine, ſi prouiſus habet talem ætatem, vt infra biennium poſſit habere ſacros ordines, cum de tali aptitudine ad ſacerdotium contentetur ſtatutum, a quo pendet eſſe, vel non eſſe ſacerdotale, non autem a diſpoſitione iuris, ſecundum quam Lap. & alij. in d. cap. ei, cui. loquuntur.

3 Præterea eadem DD. diſtinctio videtur deſeruire, quando ignoratur qualitas ordinis annexi præbendæ, non autem quando ius commune, vel ſtatutum expreſſe diſponit, prout in ſtatuto, de quo agitur, in quo fuit expreſſe ordinatum, quod illæ duæ præbendæ eſſent ſacerdotales. Vnde ſi ſtatuto permittitur, quod hoc fieri poſſit, prout ſupra fuit firmatum, non erit inconueniens, quod circa aptitudinem idem ſtatutum poſſit diſponere etiam abſque priuatione, cum de mente ſtatuentium certitudo habeatur per expreſſam diſpoſitionem.

4 Quod autem Canonicatus ſit ſacerdotalis, optima ratione viſum eſt Dominis in hac parte narratiuam non iuſtificari. Gratia enim Seuerini narrat Canonicatum, & præbendam ſimul habere annexum ordinem ſacerdotalem. Sed Canonicatus de iure non dicitur habere certum ordinem annexum. Clement. generalem. de ætate, & qualitate. Abb. in cap. cum in cunctis. §. inferiora. numero decimo. de electio. Boer. deciſione 171. in principio. Et ſtatutum nullum verbum de annexione ordinis ad Canonicatum.

5 Demum ex præbenda non infertur ad annexionem eiuſdem ordinis, ad Canonicatum, cum iſta ſint diuerſa. Clement. vt hi, qui. in ſecundo reſponſo. de ætate, & qualitate, & ordo non ſemper annectitur Canonico, ſed quandoque dignitati, quandoque perſonatui, quandoque officio, quandoque præbendæ, vt bene aduertunt Geminian. in dicto cap. ei, cui. numero 12. Franc. numero 6. Ioan. Andr. num. 6. prope finem.

6 Non obſtat, quod præſumatur annexio præbendæ, & Canonicatus, vbi non conſtat præbendas in Eccleſia eſſe diſtinctas, quia aliter ſentiunt Lap. Abbas, Ioan. Andr. & Franc. ſupra allegati.

7 Prout etiam non obſtat conſuetudo, quod præbenda, & Canonicatus ſimul conferri ſoleant, ita vt non ratione acceſſorij, ſed connexionis præbenda ad ſe trahat Canonicatum, ſecundum Imol. & alios. in c. cum M. Ferrar. de conſtitut. Nam non probatur negatiua, quod ſeparatim non ſoleant conferri, affirmatiua vero probatur quidem Canonicatum, & præbendam ſimul conferri, ſed neceſſario non conſequitur, quod non poſſit conferri non ſacerdoti, habenti ætatem requiſitam a ſtatuto, & ideo probandum eſſet, quod id actum fuerit in vim conſuetudinis, & animo illam inducendi, ſecundum Abb. in c. fin. numero 17. de conſuetud. Decius conſilio 215. numero quarto. cum alijs allegatis per Surd. conſilio 254. numero trigeſimo.

8 In aſſertionibus autem teſtium non inſteterunt Domini, quia, & ſi deponant, quod tam Canonicatus, quam præbenda ſint ſacerdotales, tamen rationem ſcientiæ deducunt ex ipſo ſtatuto, in quo nullum verbum de Canonicatu, & ex obſeruantia, quæ non probatur, & ideo cum neque ſtatuto, neque conſuetudine, neque a prima ipſius Canonicatus inſtitutione probetur ordinis annexio, merito fuit reſolutum, Canonicatum non eſſe ſacerdotalem.

R. P. D. CAVALERIO.

Vratiſlauien. Matrimonij. Lunæ 13. Iunij 1612.

ARGVMENTVM.

In hac deciſione tolluntur plures oppoſitiones factę contra inſtrumenti tranſumptum, & alias ſcripturas, quæ de falſo arguebantur, & demum concluditur, in ciuilibus falſi ſuſpicionem non haberi pro falſitate, ſi vitium non ſit viſibile, & quod falſitatis ſuſpiciones quæcumque tolluntur per contrarias coniecturas, & pręſumptiones.

SVMMARIVM.

Inſtrumenti exemplatio nimis propere, & feſtinanter facta numquid reddatur ſuſpecta. numero 2. & numero 12.

Inſtrumenti exemplatio, & tranſumptum per Senatum, ſeu auctoritate Principis valet, etiam non adhibito Notario. num. 3.

Citatio partis non requiritur in tranſumptatione inſtrumenti facta auctoritate Principis, vel Ordinarij. num. 3.

Notarium quem eſſe probatur ex legalitate facta a Principe, ſeu vniuerſitate. num. 4. Vbi etiam quod probatur alijs modis.

Falſitas debet non per coniecturas, ſed per probationes per neceſſe, & concludenter probari, quando inſtrumentum arguitur de falſo. num. 5.

Inſtrumenti tranſumptum quando probet non producto originali. num. 6.

Digitized by Google

Sigilli Principis diuerſitas an arguat falſitatem inſtrumenti, ex quo reperitur vnum ſigillum diuerſum ab eo, quo Princeps vtitur. num. 7.

Sigilli falſitas præſumitur ex coniecturis, de quibus. numero 8.

Falſitas ſcripturæ præſumitur commiſſa ab eo, penes quẽ ſcriptura permanſit. num. 9.

Conſitendo non ſufficit, quod probetur in genere, ſed debet probari in ſpecie, & in caſu, de quo agitur. numero 13.

Falſi ſuſpicio in ciuilibus habetur pro falſitate ſi ea conſiſtat in vitio viſibili, alias ſecus. num. 15.

Falſitatis ſuſpiciones tolluntur per contrarias coniecturas, & præſumptiones. num. 15.

DECISIO CCCCXXII.

1 POſt deciſiones in hac cauſa factas ſub diebus 27. Nouembris 1609. & 28. Februarij 1611. in quibus reſolutum fuit ex tranſumpto inſtrumenti, iunctis adminiculis, probari matrimonium inter Danielem, & Euam, & pro maiori ſatisfactione Domini Præſidis Sigiſmundi poſito in actis ante vltimam deciſionem dicto tranſumpto inſtrumenti matrimonij in pergameno, cũ ſigillo Ciuitatis Schuidnicenſis, cum Informantes pro D. Præſide non acquieſcerent, ſub die 16. Decembris proxime præteriti, Rota declarauit, D. Georgium, & litis conſortes teneri exhibere tres ſcripturas, ad effectum, vt D. Sigiſmundus poſſet eas iudicialiter producere, ſcripturæ autẽ erant illæ, quibus tanquam adminiculantibus dictũ tranſumptum inſtrumenti matrimonij innitebantur deciſiones Rotales, videlicet licentia teſtandi conceſſa Danieli per Maieſtatem Cæſaream, tranſumptum teſtamenti eiuſdem Danielis, & tranſumptum eiuſdem ſupplicis libelli alias porrecti per eundem D. Sigiſmundum, ex quo eliciebatur confeſſio ſibi præiudicialis. Quare exhibitis per Georgium huiuſmodi tribus ſcripturis, & illis conſignatis Procuratori D. Præſidis, prout ex eius quietantia ſub die 23. Ianuarij proxime præteriti, quæ eſt in actis, poſt aliquot dies ſcripturæ huiuſmodi pro parte D. Præſidis productæ fuerunt. Et cum ego vellem diſputare dubium generale de ordine Rotæ firmatum, An cauſa eſſet expedienda ad inſtantiam partis, quæ particulariter petebat audiri ſuper exceptionibus cõtra ſcripturas. Similiter de ordine Rotæ diſputaui dubium, An oppoſitiones, quæ dantur contra quatuor ſcripturas in actis exhibitas, videlicet tranſumptum inſtrumenti matrimonij Danielis, licentiam teſtandi, tranſumptum ſupplicis libelli, & tranſumptum teſtamẽti Danielis releuent in caſu, & ad effectum de quo agitur, & Rota reſoluit oppoſitiones non releuare. Et procedendo ſigillatim.

2 Primo contra tranſumptum matrimonij opponebatur eſſe ſuſpectum, cum exemplatio fuiſſet facta nimis propere ad inſtantiam Danielis. Verum hæc oppoſitio viſa fuit valde leuis, quia potius Daniel ad ſui commoditatem hoc facere, dubitans, forte ne Aduerſariorum potentia periret originale, & per conſequens, eius probatio. Inſuper reſpondebatur apparere de cauſa huius properæ exemplationis, quia ſcilicet Daniel egebat tranſumpto huius inſtrumenti pro iuſtificando matrimonio apud Imperatorem, & ſic in loco diſtante a Ciuitate Schuidnicenſi, vbi teſtamentum reperiebatur, vt poſſet impetrare, prout de anno ſequenti impetrauit licentiam teſtandi. Hoſtien. in c. vltimo, ſub numer. 6. verſic. vel quia transferenda, vbi etiam Abbas ante nume. 1. verſ. pone enim, & Guido Papæ. num. 3. ad med. verſ. in glo. ſuper verb. cauſam. de fid. inſtrum.

3 Secundo opponebatur tranſumptum fuiſſe factũ ſine Notario, & Notarium rogatum de hoc inſtrumẽto matrimonij fuiſſe incognitum, nec de eo potuiſſe haberi notitiam. Verum hæc tollebantur, quia hæc tranſumptio fuit facta per Senatum cum appoſitione ſui ſigilli. Vnde in ea non erat neceſſe adhibere Notarium, cum Senatus, qui ipſum Principem repræſentat, ſuppleat omnem defectum, vt de exemplatione facta auctoritate Principis, vel Ordinarij, quod nõ requiratur in ea, partis citatio. Felin. in c. vltimo. numero 9. vbi Hoſtienſ. Imol. & alij, de fide inſtrum. & de extractione facta per Magiſtratum, vt in ea non ſit neceſſaria manus Notarij. Otaſch. deciſ. 69. numer. 5. verſic. his accedit, & ex his tollebatur alia oppoſitio, defectus citationis in exemplatione.

4 Ad illud vero, quod Notarius rogatus de inſtrumẽto matrimonij eſſet incognitus. Reſpondebatur contrarium apparere ex atteſtatione Senatus Schuidnicenſis, qui in præambulo exemplationis atteſtatur, fuiſſe publicum Notarium Statinenſem, Card. in Clement. 1. ſub num. 8. verſ. & propter prædicta, de procurat. & extraiudicialiter ex abundanti oſtendebatur Petrum Prætotium Notarium rogatum de dicto inſtrumento fuiſſe Notarium publicum. Primo ex inſtrumento publico inuentarij bonorum eiuſdem Petri, inter quæ erat deſcriptum Protocollum ipſius, & literæ Notariatus. Secundo ex inſtrumento publico actorum per ipſum rogatorum vti publicum Notarium Reipublicæ Vratiſlauien. & Procuratorem iuratum illius Curiæ, cum ipſius ſigillo, & ſubſcriptione.

5 Tertio dicebatur tranſumptum hoc eſſe recentius licentia teſtandi, vt apparet ex facie, & ex inſpectione chartæ, atramenti, & ceræ. Ad hanc oppoſitionem placebat reſponſio, quod nihil concludebat, quia potuit vna ſcriptura diligentius, quam altera ſeruari, & cum agatur de redarguendo inſtrumento de falſo, nõ ſufficiunt huiuſmodi coniecturæ, ſed debent eſſe probationes per neceſſe concludentes. Caputaquen. deciſ. 2. num. 4. par. 2. Surd. conſ. 535. nu. 12. Becc. conſil. 78. ſub num. 11.

6 Quarto opponebatur, originale nunquam fuiſſe productum. Sed hoc tollebatur ex eo, quod originale non poterat amoueri, quia ſemper debebat remanere penes Senatum Schuidnicẽſem. Vnde ſatis fuit exhi-

exhibere tranſumptum legale,& authenticum,& hęc quo ad primam ſcripturam.

7 Contra ſecundam ſcripturam, videlicet licentiam teſtandi obtentam a Daniele opponebatur primo ſigillum Imperiale in ea appoſitum, non eſſe ſimile alteri ſigillo eiuſdem Imperatoris, appoſito in ſupplici libello. Sed hæc obiectio videbatur leuiſſima, cum Imperator poſſit vti pluribus ſigillis, prout vtitur in diuerſis expeditionibus per manus diuerſorum Secretariorum,& hoc apparet ex iiſdem inet ſcripturis. Nã in licentia teſtandi,ſigillum vocatur ſecretum,& paruum, & in ſupplici libello, vocatur ſigillum ordinarium,& conſuetum.

8 Secundo contra ſcripturam eiuſdem licentiæ obijciebatur plura circa idem ſigillum Imperiale, videlicet, quod eſſet inæquale, quod contineret depreſſiones,& in ſpecie, quod margo ſigilli fuiſſet ferro aliquo coanguſtata literarum circulus in aliquibus depreſſus, quod nomẽ Imperatoris appareret deletum, nec literæ dicti nominis ſatis congruerent ſitui literarum depreſſarum,quod chordula, vbi ſigillum erat appenſum eſſet leuiter tranſmiſſa per ceram,& alia ſimilia.

9 Ad quæ placebat Dominis reſponſio, quod cum hæc ſcriptura, vna cum alijs de ordine Rotæ fuiſſet conſignata Procuratori D. Sigiſmundi,vt dictum eſt die 23. Ianuarij proxime præteriti,ad effectum,vt eas produceret iudicialiter in actis, vt apparet ex quietantia, facta ſine aliqua proteſtatione, non fuerunt productæ niſi poſt ſeptem dies, nempe die octauo eiuſdem menſis. Vnde cum non apparet de aliquo vitio dicti ſigilli ante dictam diem 23. Ianuarij, poteſt eſſe,quod ſi quid mali fuit commiſſum circa huiuſmodi ſigillum proceſſerit ab eo, penes quem vltimo loco fuit, antequam in actis produceretur, ad tradita per Bald.in l.ſi vnus.num.7. vbi etiam Alex.C.de teſtamen. quæ præſumptio eo magis vrgere videtur, quia alteratio huius ſigilli ei ſoli prodeſſe potuit. Cur.ſen. conſ.55.in fin.verſ.ſic etiam ex perſona producentis. Surd.conſ.512.num.6.& in omnem euentum ſaltem talis retentio operatur,vt huiuſmodi vitium non poſſit hodie Georgio,& litis conſortibus imputari.Bald. in l.1.ſub num.4.verſ.quæro hic loquitur. C. de fide inſtrum.Felin.in cap.ex literis.nume.15.verſic.nota quarto.eod.tit.

10 Tertiam ſcripturam ſupplicis libelli Informantes pro D.Præſide impugnabant,ex eo, quod inſtrumentum hodie productum plus contineat, quam exemplum productum in prima inſtantia. Verum eſto, qđ hoc ita eſſet, Domini dicebant non releuare, cũ non ſit nouum,vt vna pars tantum vnius ſcripturæ producatur,& alia non.

11 Dum vero dicebatur nouam interpretationem huius ſcripturæ diſcrepare ab altera interpretatione veteri,Domini non cenſebant adeſſe diſcrepantiam cõſiderabilem in ſubſtantialibus, & propterea non eſſe attendendum.

12 Quo vero ad vltimam ſcripturam teſtamenti opponebatur ſimpliciter fuiſſe nimis propere procuratam eius exemplationem. Verum hoc tollebatur ex eadẽ reſponſione data ſuperius oppoſitioni contra tranſumptum matrimonij,videlicet nullam hinc poſſe oriri,ſuſpicionem, tanquam ex actu licito, & poteſt credi, quod huiuſmodi tranſumptione opus eſſet de eo tempore, vt experientia docuit.

13 Tandem opponebatur de non ſeruata conſuetudine teſtandi coram Officiali Cæſareo,ſed reſpondebatur, conſuetudinem hanc non probari, & in omnem euentum Domini dicebant,quod non ſolum eſſet ꝓbanda in genere, ſed in ſpecie, nempe quod ſeruetur etiam in caſu,quando fit teſtamentum inter liberos. Cæſ.de Graſſ.deciſ.6.num.5.de præben. Nam in tali teſtamento non requiruntur ſolennitates iuris poſitiui.l.hac conſultiſſima.§.ex imperfecto, vbi notatur C.de teſtam.In eo enim ceſſat ratio introductæ ſolennitatis,videlicet ſuſpicio, & timor falſitatis Illuſtriſſimus Mantic.de coniectur.vltim.volunt.lib.6. titu.2. numero 17.

14 Præterea videtur ceſſare dicta conſuetudo, & omnis ſuſpicio.Nam Daniel ſtatim,ac condidit teſtamẽtum illud obſignauit,& dimiſit apud Senatũ Schuidnicenſem,& D. Sigiſmundus vti Præſes Sileſiæ, & magnæ authoritatis, potuiſſet intra tantum tempus perquirere veritatem.

15 Nec etiam Domini cenſuerunt obſtare,quod dicebatur in Cinilibus ſuſpicionem falſi haberi pro falſitate,quia id intelligitur de vitio viſibili. Alba. conſil. 99. num.6. & quando hinc inde confligunt ſuſpiciones falſi,& coniecturæ veritatis, tunc ſemper illæ præualent,quæ ſunt pro veritate,& pro inſtrumento. Faciunt notata per Bart.in l.1.§.ſi quis neget.ff. quemadmod.teſtam.aper. Neuizan.conſ.68.numer.34. in fin.cum alijs allegatis per Surd.conſ.535.numc.7.& probationes contra inſtrumentum debent eſſe magis concludentes,quam in alia materia. Caput.deciſ.3. num.4.par.2.Iaſ.conſ.124.num.10.lib.2.Inſtrumentum enim habet pro ſe præſumptionẽ veritatis. Aym. conſil.31.num.7.Socin.conſ.213.num.7.lib.2.Dec. conſ.423.num.10.

16 Accedebat præmiſſis, quod hæ ſcripturæ in alijs inſtantijs,quando fuerunt productæ in partibus,nunquam fuerunt redargutæ de falſo. Cetera viſa ſunt ſatis leuia, & ſublata per reſponſiones ab Informantibus. Ex quibus concluſum fuit,oppoſitiones, quæ dabantur contra huiuſmodi ſcripturas,non releuare.

REVER. P. D. MANZANEDO.

Brixien. Parochialis. Mercurij 13. Iunij 1612.

ARGVMENTVM.

De reſignante beneficium, ſi reſignatio fuerit nulla,poterit tanquam ſpoliatus reſtitui,& procurator

curator ad reſignandum conſtitutus, non poteſt niſi vnica vice reſignare.

SVMMARIVM.

Spoliatus non reſtituitur ad poſſeſſionem, a quaceeidit culpa, & facto ſuo. Declara, vt nu. 2.

Reſignans beneficium non poteſt amplius ad beneficium reſignatum redire dicendo ſe ſpoliatum. Declara, vt nu. 2. Vbi quid ſi reſignatio fuerit nulla, & in dubium reuocata, & in controuerſiam deducta.

Procurator conſtitutus ad reſignandum beneficium ſi ſemel conſenſit non poteſt amplius iterum conſentire. numero 3. & ſeqq.

Diſpoſitio hominis intelligenda eſt de primo actu. numero 4.

Litera duplicata poſſunt expediri ſuper eadem gratia. Declara, vt nu. 6.

Gratia dicitur ſubreptitia, quando in ea non exprimitur id, quod ſuperiorem reddidiſſet difficiliorem ad concedendum. num. 7.

DECISIO CCCCXXIII.

1 Dubitaui, an conſtet de ſpolio, & Domini affirmatiuam ſunt amplexi cum pro parte D. Iulij, tam primum extremũ fuerit probatum, quàm ſecundum. Nec hoc controuertitur, ſed reducitur difficultas ad reſignationem per Iuliũ factam ad fauorem Virginij, per quam reſignans dicitur cecidiſſe a poſſeſſione facto proprio, & ſic illi non poteſt competere reſtitutio, Caſſad. deciſ. 4. de reſtit. ſpoliat.

2 Sed reſpondebatur prædicta procedere, quando clare conſtat de conſenſu Reſignantis, ſecus vero quando validitas dicti conſenſus, prout in caſu noſtro, fuit reuocata in dubium, & deducta in controuerſiam. Quia tunc donec diſcutitur de validitate dicti conſenſus, Reſignans, & ſic poſſeſſor non debet ſua poſſeſſione priuari, vt fuit dictũ in vna Abulen. Zamoren. Beneficiorum 17. Iunij 1594. coram Domino meo Decano, & in alia Hiſpalen. Corduben. Præſtimoniorum 14. Iunij 1600. coram Illuſtriſs. D. Cardinale Lancellotto.

3 Vltra, quod non ſolum conſenſus prædictus reuocatur in dubium, ſed etiam apparet hodie iam de illius inualiditate, cum reſignatio facta vigore primi conſenſus præſtiti per procuratorem fuerit perfecta, licet Reſignatarius non fuerit conſequutus beneficium ex eo, quod gratia erat in forma dignum, & ipſe fuit declaratus inhabilis. Vnde licet poſtea in curia fuerit repertus habilis, & obtinuerat aliam gratiam in forma gratioſa, tamen iſta fuit expedita vigore ſecundi conſenſus, de quo hodie agitur, & qui non potuit præſtari per procuratorem, cuius poteſtas fuerat conſumpta per pręſtationem primi conſenſus, & perfectionẽ illius primæ gratiæ, ad text. in l. boues. §. hoc ſermone. ff. de verborum ſignif. Socin. conſ. 112. numero 12. lib. 1. Dec. in l. rogaſti. §. ſi fugitiuus. nu. 5. ff. ſi cert. pet.

4 Potiſſime cum ſimus in diſpoſitione hominis videtur illa in primo actu conſumpta, iuxta text. in dicto §. hoc ſermone. & ibi not. per tex. in l. vltima. §. ſi. & ibi Cyn. ff. de eden. Socin. conſil. 117. num. 5. verſ. hoc etiam aperte. lib. 1. Tiraq. in d. §. hoc ſermone. in 9. limit. num. 6. & in limit. 15. nume. 10. & per conſequens iſti ſecundæ gratiæ deficit conſenſus, quo deficiente intrat reſtitutio competens Reſignanti tanquam ſpoliato.

5 Vlterius, quia conſenſus primæ gratiæ præſtitus fuit validus, & illo mediante fuit ſignata ſupplicatio, & literæ fuerunt expeditæ, & cum præſentatæ fuiſſent executori, ille propter inhabilitatem Reſignatarij declarauit literas non eſſe exequendas. Vnde prædicta expeditio habuit ſuum finalem effectum mediante dicta declaratione, a qua Reſignatarius non appellauit, quibus ſtātibus clare videtur intrare text. in dicto §. hoc ſermone. cum alijs adductis. Et eo ipſo, quod executor prædictam declarationem fecit, & pars acquieuit, ius Reſignatarij remanſit penes Reſignantem. Vnde non potuit poſtea procurator per nouum conſenſum præiudicare Reſignanti abſque ipſius nouo mandato.

6 Nec obſtare viſum fuit, quod ſub eadem gratia fuerint expeditæ duplicatæ literæ, quod fieri potuit abſque nouo conſenſu. Quia fuit reſponſum, quod ſecundæ literæ fuerunt expeditæ ſub data ſecundæ ſupplicationis, quæ fuit diuerſa a prima, & ſic fuerunt duæ diuerſæ gratiæ, quarum ſecunda non potuit ſine nouo conſenſu expediri, iuxta deciſ. 397. par. 1. & deciſ. 856. num. 8. & ſequenti. par. 3. diuerſ.

7 Quibus addebant Domini iſtam ſecundam gratiam non carere vitio ſubreptionis, ex quo in eo non fuit facta mentio, quod Reſignatarius in partibus fuerat reprobatus, & per proprium Ordinarium declaratum literas non eſſe exequendas, quod abſque dubio reddidiſſet, difficiliorem Pontificem ad concedendum, ad text. in c. conſtitutus apud ſedem. de reſcriptis. Ex quibus ita fuit reſolutum.

REVER. P. D. CAVALERIO.

Giennen. Cappellaniæ. Veneris 15. Iunij 1612.

ARGVMENTVM.

Remiſſoria non conceditur poſt rem iudicatam, nec in iudicio immiſſionis vigore teſtamenti pręſertim petita in vltimis audientijs, & quando aliæ datæ ſunt dilationes. Articuli autem contrarij alijs articulis antea datis admittendi non ſunt.

SVM-

Digitized by Google

SVMMARIVM.

Remiſſoria non conceditur, nec recipienda ſunt probationes poſt rem iudicatam. nu. 1.
Articuli contrarij alijs articulis antea datis admittendi non ſunt. num. 2.
Remiſſoria non conceditur quando agitur in iudicio immiſſionis vigore teſtamenti. nu. 3.
Remiſſoria petita in vltimis Rotæ audientijs tanquam calumnioſa, non eſt concedenda, præſertim quando alia conceſſæ fuerunt dilationes ad probandum. nu. 4.

DECISIO CCCCXXIV.

1 DOmini noluerunt concedere remiſſoriam Domino Ioanni, quia contra ipſum aderat res iudicata, per quam lis dicitur finita, & ideo non ſunt vlterius pręcipiēdæ probationes. Iaſ. in l. patre furioſo. nume. 22. ff. de his, qui ſunt ſui, vel alien. iur. Caputaq decıſ. 51. parte tertia. Fuit dictum in Gerunden. Statuti 9. Martij 1592. coram Illuſtriſſimo Mellino, & in Pampilonen. Parochialis de Circum maior. 4. Februarij 1605. coram Reuerendiſs. D. M. Bononien.

2 Præterea articuli, qui modo dantur ſunt contrarij articulis alias datis. Cum enim alias fuerit articulatum, Catherinam fuiſſe neptem Gundiſalui, hodie articulatur fuiſſe filiam. Vnde Domini non putabant talem probationem eſſe admittēdam propter vitium variationis, & contrarietatis, vt in terminis de eo, qui articulauit, emiſſe a Titio, & non probauit, & poſtea articulauit emiſſe a Seio, quod non ſit audiendus, tanquam ſibimet contrarius, trad. Innoc. in c. fraternitatis. in fine. de teſtibus, quem refert, & ſequitur Vital. in clem. 2. nume. 144. eodem titulo. Quarecum alias fuerit conceſſa remiſſoria ad probandum Catherinā fuiſſe neptem, & fuerint examinati teſtes, hodie Domini non cenſebant admittendam eſſe probationem variam, quod ſcilicet eſſet filia.

3 Accedebat præmiſſis, quod ſumus in iudicio immiſſionis vigore teſtamenti quo caſu remiſſoria regulariter concedi non ſolet. Roland. conſil. 2. num. 42. verſ. Aut volunt audiri lib. 3. Neuiz. conſ. 56. num. 5. Fuit dictum in Varmien. Canonicatus 3. Decembris 1604. coram Illuſtriſs. Mellino.

4 Inſuper cū hæc remiſſoria peteretur in vltimis audientiis intrabat præſumptio calumniæ, quod ſcilicet peteretur ad protrahendam cauſam. Fuit dictum in Stullen. Meten. Matrimonij 9. Maij 1550. coram Fabio, quæ præſumptio augebatur ex pluribus dilationibus antea conceſſis, & ex aliis ſupra deductis, quando autem adeſt præſumptio calumniæ Rota non concedit remiſſionem. Chiſan. deciſ. 161. incip. Remiſſoria regulariter. Caputaq. deciſ. 50. nu. 5. & deciſ. 58. & ſeq. par. 3. &c.

R. P. D. PIROVANO.

Romana Cenſus. Lunæ 18. Iunij 1612.

ARGVMENTVM.

Emptio cenſus de proprijs pecunijs facta ad alterius fauorem an, & quando empti cenſus dominium transferat in eum, ad cuius fauorem emptio facta eſt, & quid de emente cenſum, & reſeruante dicti cenſus liberam diſpoſitionem in alterius perſonam.

SVMMARIVM.

Emens cenſum de proprijs pecunijs ad fauorem tamen, & vtilitatem alterius acquirit illi, ad cuius fauorē emit. nu. 1. & ſeqq. Vbi quid ſi fuerit eiuſdem cenſus diſpoſitio reſeruata alteri tertiæ perſonæ.
Reſeruata diſpoſitio in emptione cenſus alicui tertia perſona an, & quando importet, vt idem cenſus pleno iure dominij acquiratur illi perſonæ cui reſeruata eſt diſpoſitio, an vero ſola dicatur conceſſa eiuſdem cenſus adminiſtratio. nu. 2. & ſeq.
Adminiſtrator cum libera facultate an, & quæ facere poſſit vigore dictæ facultatis. nu. 3.

DECISIO CCCCXXV.

1 DOmini ſteterunt pro confirmatione ſententiarum, in quibus fuit declaratum, cenſum Scut. quingentorum acquiſitum per Liuiū Gabriellium Alexandro Mariæ Vitellio eiuſque hæredibus, ad diſpoſitionem tamen Domini Horatij Amaduccij ſpectare ad prædictum D. Alexandrum. Nā cum Liuius dominium, & poſſeſſionem Alexandro acquirere voluerit emendo cenſum ſpecifice illū nominando, & potuerit vti procurator. l. 1. C. per quas perſonas nob. acq. l. per procuratorē. C. de acquiren. poſſeſſ. l. quod meo. ff. eod. tit. de acquir. poſſ. cap. cum veniſſent. de reſtit. ſpol. Bald. de contrah. empt. & vendir. in rub. num. 27. Surd. deciſ. 226. nu. 1. vel ſaltem vti negociorum geſtor ſequuta ratihabitione. l. ſi pupilli. §. ſed ſi ego. ff. de neg. geſt. Anchar. conſ. 127. in princ. conſequenter cenſum ad eundem Alexādrum ſpectaſſe, & nunc ad eiuſdem filios, & hæredes pertinere, pro quibus etiam fuit ſtipulatum in inſtrumento cenſus.

2 Et quæ dicuntur de reſeruatione in eodem inſtrumento fauore Domini Horatij appoſita, & formalibus verbis concepta reſeruata, tamen eidem Domino Horatio Amaduccio, licet abſente plena, & libera facultate, & auctoritate, ac arbitrio, tam cenſus pro tempore currendos exigendi, quam etiam cenſum ipſum, ac illius iura retrouendendi, extinguendi, & reſpectiue

ue cedendi, pretium quoque exigendi, recipiendi, & recuperandi, & de habitis, receptis, & habuiſſe confeſſis quietandi, & generaliter de illo, & iuribus illius libere adminiſtrandi, & diſponendi, etiam abſque aliquo mandato Domini Alexandri. Si prædicta verba eſſent intelligenda de abſoluta, & omnimoda diſpoſitione, quæ neceſſario præſupponunt dominium, & poſſeſſionē, ſine quibus ſacultas liberæ diſpoſitionis non intrat. l. 1. ff. de pignor. & arg. l. 2. de iuriſd. omn. iud. l. ad rem mobilem. & l. ad legatum. de procurat. nulli dubium, quod Amaduccio cenſus eſſet quæſitus, quia animus Liuij fuiſſet taliter acquirendi, & qui principaliter in acquiſitione dominij, & poſſeſſionis inſpici debet eſto, quod alia perſona in inſtrumēto fuiſſet nominata. l. qui mihi donatum. ff. de donat. Anchar. dicto conſ. 127. in primo verſ. ſed plura concurrunt pręſumeretur enim nomen illius ſimulate adſcriptum in inſtrumento, quia nec illius pecunia cenſus fuit emptus, neque ſtatim cœpit poſſidere. Bald. & Salicet. in d. l. multum intereſt. C. ſi quis alteri, vel ſibi. Dec. conſ. 543. num. 15. & 16. Menoch. de arbitr. caſu 470. numero 20. Surd. d. deciſ. 325. numero 12. in fine.

3 Ceterum Domini exiſtimarunt verba reſeruationis non eſſe referenda ad abſolutum dominium, ſed duntaxat ad liberam adminiſtrationem, quæ ſe compatitur cum acquiſitione dominij cenſus in perſonā Alexandri, vt in alijs deciſ. coram DD. meis Coccino, & Caualerio fuit conſideratum. Facultates autem liberi adminiſtratoris, etſi includant ea omnia, quæ Dominus facere poſſet, & etiam alienando, & permutando. l. procurator cum libera. ff. de procur. vbi Bar. in princ. Bald. in l. 1. ad fin. verſ. item adde. ff. de offic. procur. Cęſar. Surd. deciſ. 229. num. 26. Illuſtriſſimus Mantic. de contract. lib. 7. tit. 2. nume. 14. non tamen donare, vel legare poſſunt, vt dicunt Barr. & alij præcitati, & ſunt ſigna abſoluti dominij, & diſpoſitionis, cum in contextu reſeruationis non legantur, vel ſaltē æquipollentia, vt in caſu Anchar. in dicto conſ. 127. ibi, & prout poterat dicta venditrix ante dictum contractum. Sequitur dicendum iura acquiſiti dominij, non remanſiſſe vulnerata propter reſeruationem, maxime quia verba, ex quibus argumētum dominij pro Amaduccio deſumebatur, erant magis reſtricta ad adminiſtrationē, quam ad dominium, ibi & generaliter de illo, & iuribus illius libere adminiſtrandi, nec dicatur, quod etiam ſubſequebatur verbum, & diſponendi æque vniuerſale, quia, & illud bene conuenit terminis adminiſtrationis circa facultatem vendendi, & permutandi, abſque eo, quod importet in ceteris abſolutum dominium, & quod ſemper retentus fuerit ſermo de facultate adminiſtrandi. Bene indicant alia ſequentia verba ibi etiam, abſque mandato. D. Alexandri, quæ ſuperflua fuiſſent, quatenus dominium in perſona illius non fuiſſet conſiderabile, & prædictis exinde acceſſit declaratio eiuſdem Amaduccij, qui ſuper procuratore Alexandri geſſit in exigendo fructus cenſus enunciando procuratore, & reſeruatarium, quæ obſeruantia multum, mouet dominos, vt Amaduccium crederent adminiſtratorem, & non dominum qui etiam, in alijs negotijs per DD. Vitellijs vti talis ſe gerebat, & ita fuit reſolutum, &c.

REVER. P. D. MANZANEDO.

Bononien. Pecuniaria Dotis. Lunæ 18. *Iunij* 1612.

ARGVMENTVM.

Annalis, ſeu decennalis præſcriptio vigore ſtatuti Bononię, quando, & in quibus caſibus habeat locum, & quando non.

SVMMARIVM.

Inuentarium probat contra illum, qui inuentarium fecit, & contra eius hæredes. num. 2.
Inſtrumentum productum, & regiſtratum in actis probat abſque productione Originalis. num. 3.
Debitum Canonicatum per ſententiam non præſcribitur niſi ſpacio 30. annorum. num. 5.

DECISIO CCCCXXVI.

1 Vigeſima ſexta Martij proxime præteriti dubitaui, an ſententia vltima de partibus eſſet confirmanda, necne. Et Domini dubium prædictum reſtringendum dixere ad tres apochas cōtinentes ſummam Scutor. 1025. in quibus D. Portia prætendit etiam ſe creditricem eſſe. Vnde 6. Aprilis dubitaui. An conſtaret de credito dictarum trium apocharum, & tam illa die, quam 21. Maij, qua idem dubium repropoſui, ſemper propter diuerſas DD. ſententias fuit dictum, Non liquer, & hodie iterum eodē dubio propoſito, cum contra dd. apochas diuerſæ exceptiones opponerentur, inter quas, præſcriptio ſtatutaria vnius anni, & alia decennalis deducebantur deſumptæ ex ſtatutis mercatorū Bononiæ, DD. quo ad iſtam præſcriptionem dixerunt, illam non intrare, & quod de reliquis videretur.

2 Et mouebantur ex eo, quia præſcriptio annalis, de qua in dictis ſtatutis in rubr. 19. fol. 61. verſ. Ancora ſtatuimo. procedit tantummodo, quando debitum probatur per librum, ſeu per ſcripturam, ſed ſi per aliam probationem ſaltem ſemiplenam probaretur, ceſſaret d. præſcriptio, vt in d. rubr. 19. fol. 62. verſic. ſpecificando, ſed ſic eſt, quod in caſu noſtro adeſt vltra dictam apocham alia etiam plena probatio, nempe deſcriptio iſtius debiti facta ab Hieronymo ī inuētario hæreditatis Aemylij, his verbis, Crediti, che ſi fanno del Signor Emilio Maluezzi. In prima per la Signora Pompilia Zambeccaria de Maluezzi, per ſua dote circa Scudi 2500. & per altri ſuoi crediti Scudi 1025. quod quidem inuentarium probat contra Hierony-

ronymum,& illius hæredes ad text.in l.fin. & ibi notat.C.de arbitr.tutel. Pariſ.conſil.45.numero 20.libro 2.deciſ.71.nume.3.& deciſ.800.in princ.& nu.22.verſ.tertia difficultas.par.1.diuerſ. Surd.conſilio 290.numeto 27.

3 Præſcriptio autem decennalis de qua in d.rubr. 22.fol.76.verſic.ma acciò,&c.quæ currit contra apochas recognitas, confeſſatas, ant regiſtratas in actis in cōtumaciam,de quibus in d.rubr.22.fol.75.& 76. verſ.per tanto,& verſ.ma che, viſa fuit DD. nec etiā intrare in noſtro caſu. Cum prædictum ſtatutum loquens de prædictis apochis ſic recognitis,aut regiſtratis,procedat in duobus caſibus, nempe, quando talis apocha fuit reperta penes debitorem, quo caſu illi fidem eſſe adhibendam ſtatuitur, ſecus vero in ſecūdo caſu,quando penes creditorem non inuenitur. Nos vero verſamur in tertio caſu diuerſo, nēpe, quod iſtæ apochæ,nec fuerunt repertę penes creditorem, nec penes debitorem, cum fuerint deperditæ, & ſic ſumus extra caſum ſtatuti, & in terminis iuris communis, quo diſponitur,quod inſtrumentum productum,& regiſtratum in actis probet abſque productione originalis. Dec.in c.quoniam contra. num.51.de probat. Felin.in cap.fin.in vlt.fallent.de fid.inſtrum. Couar. pract.cap.21.num.6.Quod, & procedit vigore Innocentianæ, de qua in noſtris terminis loquitur Caputaq.deciſ.354.num.6.par.2. Vnde cum non ſimus in apochis, de quibus diſponit prædictum ſtatutum, nec etiam ad illas debet extendi præſcriptio per ſtatutum ſtabilita circa apochas in illo comprehenſas.

4 Vlterius,quia nec prædicta annalis, nec decennalis præſcriptio procedit ſolo temporis curſu, cum etiā requirat iuramentum debitoris in facto proprio de ſolutione, vt circa præſcriptionem annalem eſt videre in d.rubr.19.fol.62. verſ. alle quali eccettioni, & de præſcriptione decennali in d.rubr.22. fol.76. verſi.le quali eccertioni, quod tamen iuramentum nunquam fuit præſtitum,nec hodie iam præſtari valet, cum debitor pluribus ab hinc annis obierit.

5 Et tandem vtramque præſcriptionem ex prædictis non intrare viſum fuit, cum dd.ſtatuta illas admittant in apochis a quacumque perſona ſcriptis, aut in recognitis,confeſſatis, ſeu regiſtratis in contumaciā, non autem loquuntur de illis, ſuper quibus fuerunt latæ ſententiæ, ſeu facta decreta diffinitiua ſuper illarum executione,prout in caſu noſtro vbi mādatæ fuerunt iſtæ apochæ exequi per ſimile decretum contra bona hæreditaria Aemylij debitoris. Vnde ſumus extra caſum ſtatuti, & in diſpoſitione iuris communis iuxta quam contra talem ſententiam, ſeu decretū diffinitiuum non præſcribitur, niſi ſpacio 30.annorum,ad tex.in l.ſicut.C.de præſcri.30 annorum. Bal. in rubr.de præſcrip.num.22.Felin.in c. inter monaſterium.in 16.limit. Balb.de præſcript. in 4.par. quartæ partis princip.qō.31.Achill.deciſ.5.de præſcrip. Ex quibus ſic fuit reſolutum.

R. P. D. PIROVANO.

Bononien.Iuris patronatus.Mercurij 20.Iunij 1612.

ARGVMENTVM.

Lite pendente ſuper beneficio, quando Ordinarius poſſit inſtituere,& patronus præſentare,& an Papa poſſit liberè conferre beneficium exiſtente lite ſuper pertinentia Iuris patronatus.

SVMMARIVM.

Iuri patronatus in dubio Papa praeiudicare voluiſſe non præſumitur.nu.1.

Reſtitutio in integrum non datur,non conſtito de bono iure.numero 1.

Lite pendente ſuper beneficio,nec Ordinarius poteſt inſtituere,nec patronus præſentare.nume.2. Vbi declaratur hæc concluſio,& nu.3.& nu.5.

Papa an poſſit conferre beneficium exiſtente lite ſuper pertinentia Iuris patronatus.nu.4.

DECISIO CCCCXXVII.

1 Cenſuerunt Domini non couſtare de cauſis reſtitutionis in integrum,quia Ioannes Maria non docet de aliquo bono iure ſuo, ſed potius de malo ex deciſionibus in hac cauſa factis. De Iure patronatus enim nō videtur ex eiſdem poſſe dubitari,& Io.Maria illud non negat, & propterea inde reſultat nullitas reſignationis,in qua de Iure patronatus nulla eſt facta mentio, & cui Papa in dubio non præſumitur voluiſſe præiudicare. Lap.alleg.96.ſub num.3.verſ.veritatem puto. Put.deciſ.412.nume.2. lib.1.cum alijs allegatis in deciſ.diei 29.Febr.1608. in hac cauſa ceſſante autem bono iure, ceſſat læſio, quod eſt præcipuum fundamētum reſtitutionis in integrum Rot.deciſ.1.in nou. de reſtit.in integ. Benintend.deciſ.85.nu.6.& 7.

2 Neque obſtat gratia perinde valere, quid quo ad deuolutionē non iuſtificatur, dum patroni vltra quadrimeſtre non tacuerunt, neque quo ad litem. Nam etſi lite pendēte ſuper beneficio, nec Ordinarius poſſit inſtituere,nec patronus poſſit præſentare.c.1.& 2. vt lit.pendente. in 6.vbi Gemin. nu.8. verſ.Necobſtat Calder.conſil.1.eod.tit. de Iure patron.& latiſſime comprobat Lancell.de attent.ca.4.in præfat.illatione 5.nu.626.& 628.Tamen lis,quam exigit Papa. debet eſſe ſuper beneficio inter præſentatos, ita vt illud ſit litigioſum.Achill.deciſ.28. in fi.de appellat.& hoc neque in facto, neq; in iure videtur iuſtificatum, vt bene deducitur in ſupradicta deciſione diei 29. Februarij 1608.

3 Nec obſtant auctoritates allegatæ ad probādum, quod

quod diſpoſitio c.2.vt lit.pend.procedat etiam quando agitur de beneficio Iuris patronatus laicorum, quia inde non ſequirur, quod lis ſit ſuper beneficio, litigatur inter Ordinarium,& patronos, ſuper pertinentiam Iuris pattonatus.

4 Caſſad.autem deciſ.3.vt lite pēdente,& Simonet. deciſ.33.ac Lancell.de attent.in præſat.numer.543. qui allegantur ad oſtendendum,quod Papa poſſit libere conferre exiſtente lite ſuper pertinentiam Iuris parronatus,vere non videntur hoc firmare.Nam verba Caſſad. cuius auctoritate nititur Simonetra ibi prætendebatur beneficium eſſe de iure patronatus Regis Scotiæ videntur expreſſa adſtringendum motiuum ſubreptionis,quia de Iure patronatus Regum, Ducum,& Marchionum,erat fienda expreſſa mentio ſecundum regulam Cancellariæ, non autem ad ſupponendam litem ſuper Iure patronatus. Lancellottus vero ſimpliciter ſequitur Caſſad.& Simonettā, quod non diſtinguunt,quando lis eſt inter Ordinarium, & Parronos,

5 Quare cum diſpoſitio c.1.& 2. vt lit. penden.in 6. prohibeat duntaxat patronis præſentare, quando lis eſt inter præſentatos introducta, vel quando lis eſt inter poſſeſſores, & vnus decedat,vel renūciet,& prædictis caſibus Papa conſerat, viſum eſt eam non eſſe extendendam ad caſum, quando lis eſt inter Ordinarium, & patronos. Super pertinentia Iuris patronatus, & merito ne ſemper mouendo litem eſſet in poteſtate Ordinarij priuare patronos ſuo iure presentandi,vt conſiderat Lambert.de Iure patro.lib.2.par.2. q.1.princ.art.9.nu.14.

REVERENDISSIMO P. D.

COCCINO DECANO.

Parmen.Datij. Mercurij 27.Iunij 1612.

ARGVMENTVM.

Obligationis,Promiſſionis, & Delegationis cauſa ceſſante, ceſſat ipſa obligatio, promiſſio, & delegatio; remanetque inefficax, & inualida, præſertim in correſpectiuis, & quando correſpectiue dicantur.

SVMMARIVM.

Obligationis cauſa ceſſante ceſſat obligatio, qua ſine cauſa remanet inefficax,& inualida.nu.2.& 3.

Fideiuſſor qui ſe obligauit,vt principalis principaliter, & in ſolidum efficitur Correus debendi.nu.3.

Correſpectiua pacta dicuntur ea,qua in continenti, & in eodem inſtrumento appoſita fuerunt nu.3.

Delegationis cauſa ceſſante, ceſſat etiam ipſa delegatio. numero 4.

Delegatio facta a creditore alterius ſuo creditori proprio adhuc vt valeat qua requirantur.nu.4.

Correſpectiua dicuntur inter ſe conuexa, ita quod aliud, quod ineſt, & alteri, vnicuſq; actus videatur tantum etiamſi eſſent plures diuerſa natura cum vnus ab altero dependeat.nu.6.

Correſpectiuo vno ſublato totum cadere neceſſe eſt,& vno correcto cenſetur etiam correctum alterum etiam reſpectu tertij, cui promiſſum fuit.nu.7.

Exceptio non implementi retardat executionem obligationis Cameralis.nu.7.

Clauſula ſine retardatione ſolutionis fructuum decurrendorum,quid importet.nu.8.

DECISIO CCCCXXVIII.

1 ILluſtriſſimus D. Marchio Sancti Secundi emit Datium,de quo agitur ab Illuſtriſ.& Reuerendiſs.D.Cardinale Sfortia,& ad computum pretij ſuſcepir in ſe onus ſoluendi partem Montis Domicellorum Vrbis Scut.55.millium,ad prædict.D.Cardin.ſpectan.& in eodem inſtrumento occaſione prædictæ vendirionis ſe obligauit ad ſauorem eiuſdē D. Cardinalis Notario pro intereſſe habentibus ſtipulante,cuius ſtipulationis vigore Montiſtæ pro fructibus d.partis Montis exequutiue egerunt contra Dominum Marchionem. Cum vero fuerit reſolutum d. venditionem non ſuſtineri, ex quo Datium erat ſuppoſitum fideicommiſſo,& propterea intrare obligationem Cardinalis de reſtituendo prerium, & ad illud Marchionem poſſe agere exequutiue ſtante obligatione Cardinalis. Dubitaui an cauſa eſſet expediēda contra Montiſtas,& quomodo.

2 Et quantum attinet ad primam partem dubij non dubitabatur,cauſam eſſe expedien.quia ex reſolutionibus iam factis citatis etiam Montiſtis, conſtar venditionem eſſe reſolutam,ex quo Datium eſt ſuppoſitū fideicommiſſo contra promiſſionem Cardinalis. Vnde ceſſat cauſa,ex qua Marchio ſe obligauir,& propterea ceſſat eius obligatio,& ranquam ſine cauſa remanet inefficax,& inualida.l.ſi pupillus. la ſeconda. vbi Bald.& Imol.ff.de acquir.hæred. Anchar.conſi.330. num.11.Galleſ.ad ſor.Cam.oblig.ad par.4. 2.par.q. 1.nume.10.& 12. & dixit Rota in cauſa Camerinen. dotis,28 Maij 1601.coram me. & in puncto placuit Dominis deciſio in cauſa Camerinen. pecuniaria 3. Aprilis 1598.coram Illuſtriſ.Dd.Card.Mellino,vbi quod promiſſio ſoluendi correſpectiua ad appaltum Gabellæ intelligitur, quatenus appaltus obſeruetur, & duret.

3 Neque obſtat, quod prædicta poſſent conſiderari reſpectu Cardinalis, ſecus autem reſpectu Montiſtarum cum Marchio mediante ſtipulatione Notarii ad eorum fauorem ſe obligauerit, & fideiuſſerit vti principalis principaliter,& in ſolidū, & ideo fuit effectus Correus debendi vna cum Cardinale. Mohed.deciſ. 2.de fideiuſſ. Vnde nullus poteſt conſiderari defectus cauſæ reſpectu ipſorum Montiſtarum. Quia fuit reſpōſum, quod iſta obligatio Marchionis eſt correſpectiua

Digitized by Google

ctiua ad promiſſionem Cardinalis, quod Datium erat liberum ab omni fideicommiſſo purificato, & purificando, in continenti enim, & in eodem inſtrumento hæc omnia fuerunt geſta. Corn.conſil.350.nume.1. circa med.lib.1.Gramm.deciſ.103.nu.156. in princ. & propterea etiam quod Marchio ſit principaliter obligatus ad fauorem Montiſtarum, & ſic tertij nihilominus ceſſat iſta obligatio ex defectu cauſæ, quia non ſe principaliter obligauit, & fuit effectus Correus debendi in gratiam Cardinalis, & Montiſtarum ſimpliciter, ſed ex cauſa venditionis Datij. Quamobrem cum hodie ceſſet dicta cauſa, ceſſat quoque obligatio Marchionis, vt in puncto de obligatione facta ad fauorem tertij, dicit Aym.in conſil.461. nume.39.li.3. vbi donatio facta tertio, quæ colligebatur correſpectiua ad matrimonium contrahendum, ex quo erat facta in continenti non ſuſtinebatur, quia matrimoniũ non fuerat ſequutum, & num.63. dicit quod remiſſio crediti, quæ cenſebatur correſpectiua ad promiſſionẽ indemnitatis factam a tertio non ſuſtinebatur, quia dicta promiſſio corruebat, & bene facit etiam deciſio in cauſa Romana cenſuum Scutorum 18.millium. 2. Iunij 1606.coram Reuerendiſſimo D.meo Archiepiſcopo Bonon.

4 Non obſtat, quod hic vltra prædictas promiſſiones fuit etiam inducta delegatio, quia quatenus hoc eſſet verum, non releuaret, cum generaliter omnis promiſſio ceſſet ex defectu cauſæ ex late congeſtis per Tiraquell.in tractatu ceſſan.cauſ.parte prima, num.ducenteſimo vigeſimo quarto.verſ.promiſſionis cauſa, & in puncto, quod ceſſante cauſa delegationis, ceſſet ipſa delegatio, dicit Dec.in conſ.421.incip.plene, & ſubtiliter.nume.14.in fin.verſ.quia dato, quod delegatio vltra quod vere non adeſt aliqua delegatio cum Marchio non promiſerit Montiſtis aliquid tanquam debitum Cardinalis, quod eſt vnum ex requiſitis ad inducendam delegationem. Dec.in l.ſingulari.nume. 27.ff.ſi cert.pet. neque promiſſio fuit facta Montiſtis præſentibus, & acceptantibus, quæ præſentia, & acceptatio ad hunc effectum eſt neceſſaria. Vinc. de Paleott.inter conſ.Alex.96.nume.2.lib.3.Rot. Ianueu. deciſ.2.num.20.& deciſ.19.num.7.& deciſ.99.num. 2. vbi quod non dicitur facta delegatio, niſi adſit interuentus trium perſonarum, & quamuis adſit ſtipulatio Notarij pro omnibus, quorum intereſt, &c. tamen non conſtat de acceptatione Montiſtarum ex poſt immo apparet de contrario, quia Montiſtæ, quãdo egerunt contra Marchionem egerunt etiam contra Cardinalem, ex quo patet, quod noluerunt ipſum liberare, ſed vti tantum obligatione acceſſoria Marchionis.

5 Neque applicantur ea, quæ deducuntur circa derogationem fideicommiſſi ad fauorem Montiſtarum, quia vltra reſponſiones datas in alia deciſione cũ fuerit derogatum reſpectu tantum bonorum dicto Monti ſuppoſitorum ſtant ſimul, quod emptores locorum Montium ſint tuti, & quod nihilominus Marchio qui ſuſcepit in ſe onus ſoluendi loca Montium loco partis pretij Datij non ſit tutus pro Datio, cum ſit ſuppoſitum fideicommiſſo, & in hoc ſtat defectus cauſæ, ex qua corruit obligatio Marchionis, cui non cenſetur prouiſum, ex eo quod fauore Montis ſit derogatum fideicommiſſis ſuper bonis dicti Monti ſuppoſitis, quia Datium non eſt ſuppoſitum dicti Monti.

6 Quantum ad ſecundam partem dubij circa modũ expeditionis cauſæ, nulla adeſt difficultas, quod Illuſtriſs. D. Marchioni non poteſt denegari abſolutoria contra Montiſtas. Sed quia fuit firmatum mãdatum exequutiuum pro pretio contra d.D. Card. eſſe relaxandum ad effectum cum illius parte extinguendi d. ratam Montis accollatam, Domini cenſuerunt eſſe inhiben. Montiſtis ne amplius moleſtent D. Marchionem vigore dd. obligationum in accollatione dictæ ratæ Montis factarum: nam hic nulla adeſt obligatio Montiſtarum erga Marchionem in euentum, quod Datium non eſſet liberum a fideicommiſſo, vt viden. ſit, quomodo, & ad quid ſe obligauerint, ſed ſolum adeſt obligatio ipſius Marchionis erga dd. Mõtiſtas, quæ cum ſit correſpectiua ad promiſſionem factã per Cardinalem Marchioni, quod Datium erat liberum ab omni fideicommiſſo purificato, & purificando, vt dictum eſt, & cum iam ſit reſolutum hanc promiſſionem Cardinalis non ſubſiſtere corruit etiam promiſſio Marchionis ad fauorem Montiſtarum, ex defectu non adimplementi Cardinalis: nam in correſpectiuis illud quod ineſt vni, ineſt & alteri: ita vt vnicus actus videatur etiamſi eſſent plures diuerſæ naturæ, cũ vnus dependeat ab altero, Bald.conſil.317.incip.ad euidentiam præmittendum eſt, quod ſi mutuans.per tot.& præſertim in fin.lib.3. vbi quod ſi per Titiũ mutuantur centum Mæuio, & Mæuius ſtatim illa deponat penes Titium, licet in depoſito non admittatur compenſatio.§.in bonæ fidei, verſ.excepta ſola depoſiti actione. Inſtit.de actioñ. l.ſi quis vel pecunias.C. depoſit.l.fin. C.de compenſat. tamen ſecus eſt in iſto caſu, quia depoſitum pendet a mutuo ratione correſpectiuitatis, & connexitatis contractuum ita in propoſito licet non adimplementum Cardinalis regulariter non poſſet nocere Montiſtis, tamẽ ſecus eſt cum obligatio Marchionis erga Montiſtas dependeat, & ſit correſpectiua ad promiſſionem Cardinalis correſpectiua enim ſunt indiuidua, vt vnum tantũ cenſeantur. Signorol.conſilio primo, numero quinto, & conſilio 2.numero 13.

7 Vnde ſublato vno totum cadere neceſſe eſt, & vno correcto cenſetur etiam correctum alterum etiam reſpectu tertij, cui promiſſum fuit, vt per Aym.d.conſil. 461.num.39.in fi. & propterea cum ex prædictis appareat liquida exceptio non implementi, quæ vt dictum eſt, obſtat etiam Montiſtis, retardat exequutionem obligationis Cameralis ad fauorem Montiſtarum.Corn.conſil.297.& conſil.291.nu.7.& 8.lib.3. Galleſ.de oblig.Camer.q.1.num.1.verſ.quantum.& nu.7.& ideo inhibendum eſt dd.Montiſtis, ne vigore dd.obligationum moleſtent amplius Marchionem, vt bene per Mandoſ.de inhib.q.49.nu.5.

Non

Digitized by Google

8 Non obſtat, quod cauſa ſit commiſſa ſine retardatione ſolutionis fructuum decurrendorum, quia iſta clauſula operatur ſolum, quod Iudex non poſſit procedere in negotio principali, niſi prius ſolutis fructibus. Sarnen. in compendio ſignat. num. 84. Patiſ. conſil. 94. num. 12. lib. 4. Cæſ. de Graſſ. deciſ. 8. num. 13. de ſent. & re iudicat. non autem, quod finito negotio debeat continuari ad ſolutionem fructuum. Hic autē cum conſtet Rotæ ceſſare obligationem Marchionis ad fauorem Montiſtarum, vt ſupra dictum eſt, ſequitur, quod clauſula prædicta amplius non poſſit operari effectum ſuum.

R. P. D. PIROVANO.

Aprutina, ſeu Montis Alti beneficij. Veneris 1. Iulij 1612.

ARGVMENTVM.

Subrogatio non gratioſa, ſed rigoroſa non admittitur niſi iuſtificata narratiua gratiæ quo ad omnia, & diſcuſſo iure illius, in cuius locum quis eſt ſubrogatus.

SVMMARIVM.

Subrogatio non gratioſa, ſed rigoroſa non admittitur niſi iuſtificata narratiua gratia, quo ad omnia, & diſcuſſo iure illius, in cuius locum quis eſt ſubrogatus. n. 1. & 2.

Subrogatio, in qua narratur defunctum, & ſupplicātem eſſe prouiſos Apoſtolicos, & beneficij valor, dicitur ſubreptitia, niſi vtrumque narratum fuerit probatum. num. 2. & ſeqq.

Teſtes etiam non interrogati debent reddere rationem eorum depoſitionis, quando deponunt ſuper probatione valoris. num. 3.

DECISIO CCCCXXIX.

1 PRopoſui dubium, an gratia Donati eſſet iuſtificata ad effectum, vt inde veniret ſubrogādus, & immittendus in poſſeſſionem beneficij, de quo agitur. Et contra Donatum fuit reſolutum, cum verſemur in ſubrogatione non gratioſa, ſed rigoroſa, quæ non admittitur, niſi iuſtificata narratiua gratiæ, quo ad omnia, & diſcuſſo iure illius, in cuius locū eſt ſubrogatus. Caſſad. deciſ. 1. nume. 4. vt lit. pend. Mohed. deciſ. 11. eod. tit. cum alijs allegat. per Lancel. de attent. par. 2. in præf. it. num. 180. quod idem fuit firmatum in Vallifoletana Scholaſtriç. 17. Iunij 1602. coram bo. mem. Litta.

2 Narratiua, quod & tam ipſe Donatus, quam Laurus prædefunctus eſſent prouiſi Apoſtolici nullibi ꝓbatur, nec minus probauit valorem beneficij narratū non excedere Ducatos 70. quæ tamen egebant particulari iuſtificatione ad euitādum vitiū ſubreptionis, vt dicit Verall. deciſ. 345. nu. 3. par. 2. Feli. in c. ad aures. num. 4. & 5. de reſcriptis. Put. deciſ. 24. nu. 1. li. 1. & ſæpius fuit reſolutum.

3 Non obſtant teſtes, qui dantur pro parte Donati ad probandum valorem. Quia fuit dictum eos deponere per aſſenſum, & propterea non probare, vt pluries fuit reſolutum, nec reddunt rationem, quam tamen in valore probando debent etiam non interrogati reddere. Rimin. ſen. conſ. 138. num. 31. Caſſad. deciſ. 19. num. 3. ſuper regulis.

4 Demum non fuit iuſtificatum ius Lauri prædefuncti, quod ſcilicet beneficium, quod obtinebat, eſſet de Iure patronatus, & a maiori parte patronorum eſſet præſentatus. Et ita ex prædictis fuit reſolutum.

R. P. D. CAVALERIO.

Papien. Aquarum. Mercurij 4. Iulij 1612.

ARGVMENTVM.

De nullitate cōceſſionis aquarum in perpetuam emphyteuſim facta nomine Collegij, contra formam Conſtitutionis ipſius Collegij, non obſtāte Cōfirmatione Apoſtolica, quę licet ſuppleat defectum ſolennitatis, non tamen ſupplet defectum poteſtatis.

SVMMARIVM.

Locatio, & datio in emphyteuſim facta contra formā Conſtitutionis Pontificia nulla, & inualida eſt. numero 1. & ſequentib.

Protector alicuius Collegij nihil poteſt diſponere, quod ſit contrarium ſtatutis ipſius Collegij per Summum Pontificem editis. num. 4.

Confirmatio Apoſtolica, licet ſuppleat defectum ſolennitatis, non tamen ſupplet ſubſtantialia, videlicet poteſtatē alienantis, quando non habeat. num. 5.

Subreptitia Apoſtolica confirmatio annullat totum ſubſecutum proceſſum. num. 5.

Euidens vtilitas Eccleſiæ expreſſa in Confirmatione Apoſtolica, iuxta ſtylum Curiæ debet in primis iuſtificari, alias confirmatio nihil operatur. num. 6.

Teſtes examinati parte non citata, non valent. num. 8.

DECISIO CCCCXXX.

1 FVerant latæ in partibus duæ ſentētiæ, per quas declarabatur nulla conceſſio aquarum in emphyteuſim perpetuam facta per Collegiū Ghiſlerium in Ciuitate Papienſi quondam Aloyſio Crucio, cum condemnatione reſtitutionis fructuum, ſeu affictuum a die motæ litis. Commiſſa cauſa appellationis

Digitized by Google

tionis in Rota in tertia inſtantia dubitatum fuit, an hæ ſententiæ eſſent confirmandæ, vel infirmandæ. Et Rota informante tantum Collegio reſoluit eſſe confirmandas.

2 Cum enim Pius V. fel. mem. in dicti Collegij erectione particulariter, & expreſſe ſtatuiſſet, bona Collegij non poſſe alienari, nec in emphyteuſim dari, etiam ex cauſa neceſſitatis, vel alio prætextu, nec vltra nouennium locari, & quod locationes fieri deberent per præfatum Aduocatum, Procuratorem, & negotiorum geſtorem in ſimul, & non alias cum decreto irritanti, non videbatur poſſe vlla ratione ſubſiſtere huiuſmodi conceſſio, tanquam expreſſe facta contra Conſtitutiones Collegij.

3 Nec poterat ſaluari ex eo, quod facta fuiſſet à Iacobo Antonio Coſta, procuratore Collegij, de ordine bo. mem. Cardinalis Alexãdrini protectoris, quia non conſtat de mandato dicti Iacobi Antonij.

4 Et quatenus conſtaret, ipſe ſolus non habebat talem facultatem, niſi in ſimul cum alijs in Conſtitutione prædicta expreſſis, & nominatis. Neque Cardinalis poterat concedere hanc licentiam contra conſtitutionem, cum in Bulla erectionis circa facultates Protectoris expreſſe diſponeretur, ipſum non poſſe aliquid diſponere, quod eſſet contrarium Statutis Collegij, per Summum Pontificem editis, & declarationibus per eundem factis, & ideo neceſſarius erat conſenſus Officialium Collegij expreſſorum in Statuto ad trad. per Innocent. in c. nouit. de his, quæ fiunt à Prælat.

5 Neque ſuffragabatur ad hunc effectum Confirmatio Apoſtolica, quia in ea ſupponebatur, alienationẽ fuiſſe factam ab habente facultatem. Vnde talis Confirmatio licet ſuppleat defectum ſolennitatis, non tamen ſupplet ſubſtantialia, videlicet poteſtatem alienantis, vt in terminis eſt deciſio ſecunda de confirm. vtil. vel inutil. in Nou. Creſcen. deciſ. 8. de præbend. faciunt tradita per Felin. in c. 2. numero 42. de reſcript. & per Caſtren. conſilio 84. numero 4. lib. 2. & ideo cum Protector talem facultatem non haberet, vt dictum eſt, intrat ſubreptio manifeſta, quæ annullat totum proceſſum ſubſecutum. Oldrad. conſ. 257. num. 28. & ſeqq. Felin. in c. vltimo, num. 39. de præſumpt. Pariſ. conſ. 51. num. 37. lib. 4.

6 Accedebat præmiſſis, quod euidens vtilitas Collegij expreſſa in Confirmatione Apoſtolica expedita in forma Commiſſoria, iuxta ſtylum Curiæ non iuſtificabatur ex actis, vti eſſet neceſſarium, & fuit dictũ in Tuſculana Vineæ 27. Octobris 1581. & in Romana Caſalis Turricellæ, 10. Martij 1578. coram bonæ mem. Lauretano.

7 Immo ex teſtibus pro parte Collegij examinatis in partibus probatur contrarium, videlicet damnum Collegij, quod ſcilicet dictæ aquæ longe maiori pretio diſtrahi potuiſſent.

8 Ad teſtes examinatos ad probandam vtilitatem Collegij reſpondebatur, non fuiſſe examinatos ad inſtantiam ipſius Collegij, nec eo, aut eius legitimo procuratore citato. cap. 2. de teſtibus. cum vulg.

9 Et licet dicta Confirmatio Apoſtolica præſentata fuerit executoribus per Vicepræfectum Collegij, & procuratorem Aloyſij, tamen Vicepræfectus non habebat talem auctoritatem, cum in ſimilibus ſpeciale requiratur mandatum. Et ita Collegio ſolum informante reſolutum fuit.

REVER. P. D. PAMPHILIO.

Peruſina Spolij. Mercurij 4. Iulij 1612.

ARGVMENTVM.

Vrbis ſtatutum requirens in contractu minoris certas ſolennitates comprehendit etiam forenſes, dummodo ſint minores annorum 20. ſecus ſi maiores annorum 20. licet minores annorum 25.

SVMMARIVM.

Inſtrumentum dicitur probatio probata, & facit rem manifeſtam. num. 1. in fine.

Mandatum habens duo capita, poteſt pro vno capite exequi, etiam quod in alio capite ſit iniuſtum. num. 2.

Minor prohibitus à ſtatuto Vrbis contrahere ſine certis ſolennitatibus, etiam quod ſit forenſis, dicto ſtatuto ſubijcitur. num. 3.

Minor prohibitus à ſtatuto Vrbis contrahere ſine certis ſolennitatibus, ſi eſt maior 20. annorum licet minor 25. non comprehenditur ſub dicto ſtatuto. numero 3.

Inſtrumentum, in quo reperiuntur relicta multa in albis, adhuc probat, quando continet omnia ſubſtantialia. num. 4.

Tertius quando venit ad cauſam pro ſuo intereſſe in ſtatu, & terminis, in quibus reperitur, cenſetur ratificaſſe omnia eo tempore acta, & geſta. num. 5.

Depoſitum ſummæ liquidatæ dicitur ſufficiens, etiam quod non ſit integrum reſpectu ſummæ non liquidatæ, quando pars recuſauit illud recipere. numero 6.

Appellans redeundo ad Iudicem à quo, & coram eo producendo iura dicitur appellationi renunciare, etiam quod productio fuerit facta per procuratorem. numero 7.

DECISIO CCCCXXXI.

1 HAeredes D. Guidaccij, & cõſortes de an.... p eorũ credito Scut. 5282. obtinuerũt mãdatũ executiuũ, illudq; exequi fecerũt ſup Tenuta Arcis Comitis Angeli, q̃ fuit ſubhaſtata, & deliberata DD. de Oricellarijs, licet nulliter, vt fuit in hac cauſa deciſum. Vnde D. Gineura Saluiata, & Domi-

na Marg rita Sancta Crucia hæredes Domini Guidonis Balleoni obtinuerunt in iudicio ſpolij ad poſſeſſionem dictæ Tenutæ reſtitui. Modo Domini de Oricellarijs,qui ſoluerunt pretium dictæ Tenutæ,& reperiuntur tenere,& pretio,obtinuerunt tam nomine proprio, quam dictorum hæredum Guidaccij creditorum per ſignaturam committi,vt ad nouam ſubhaſtationem, & deliberationem procedatur, cum clauſula,Purgato ſpolio. Ideo propoſui dubium,an eſſet procedendum ad vlteriorem executionem. Et Domini dicta die re mature diſcuſſa reſponderunt eſſe procedendum ad executionem mandati alias relaxati ad fauorem dictorum hæredum Guidaccij pro ſumma Scutorum 5282.quia eius validitas non controuertitur. Iuſtitia autem,quæ reſultat ex probatione dicti crediti Guidacci, bene colligitur ex inſtrumento tranſactionis initæ inter dictos hæredes Guidaccij,& D.Guidonem Balleonum,quod dicitur probatio probata.Bald.in l.intereſt.in vltimo notab. C. de ſolut.& facit rem manifeſtam. Bartol.in l.1.numero octauo.& ibi Iaſ.numero 10.ff.de nou.oper. nunciatione.

2 Nec obſtare, quod dictum mandatum fuerit relaxatum, etiam pro intereſſe in dicto inſtrumento conuento, quod prætenditur non deberi, quia quicquid ſit de eius validitate reſpectu intereſſe, de quo erit particulariter agendum, hodie non petitur executio, niſi pro ſorte principali, pro qua bene poteſt dictum mandatum exequi, etiam quod non ſubſiſteret reſpectu intereſſe, cum contineat capita ſeparata ex late deductis in cauſa Melphien. Spoliorum 11. Octobris 1576. coram Cantuccio, relata inter impreſſ. deciſ. 33.num.6.& ſeq.par 2.diuerſ.

3 Minus etiam ſubſiſtere nullitatem tranſactionis ex eo, quod facta fuerit a Guidone, tunc minore 20. annis abſque ſolennitatibus ſtatutorum Vrbis, cap. 151.libro primo.quod comprehendit minorem foreſem in Vrbe contrahentem.Caputaq.deciſ.19.par.3. & fuit dictum in cauſa Romana, donationis. 12.Februarij 1596.coram bonæ memoriæ Cardinale Seraphino. Quia fuit reſponſum, quod licet Domino Guido eſſet tunc minor viginti quinque annis, erat tamen maior viginti,vt fatentur Informantes pro Dominis hæredibus Guidonis, & conſtat ex ipſius iuramento in inſtrumento tranſactionis, qui propterea non comprehenditur ſub dicto ſtatuto libro primo,cap.151. quod intelligi debet de minore 20.annis, ſecundum diſpoſitionem eorundem ſtatutorum Vrbis, non autem de maioribus 20. vt in iſtis terminis fuit reſolutum in Romana Donationis 15.Iunij 1587.coram Card.Seraphino.

4 Neque aliquid facere, quod in dicto inſtrumento multa fuerint in albis relicta, quia cum cōtineat ſummam debitam, vt legitur in principio inſtrumenti, & omnia ſubſtantialia,ſatis dicitur probare.

5 Quod autem dicebatur non poſſe fieri executionē contra hæredem Dominæ Margheritæ,cum ipſa non fuerit citata, nec nominata in mandato,de cuius executione agitur, viſum fuit Dominis ſublatum ex eo, quod ſola Domina Gineura tunc erat in poſſeſſione totius hæreditatis. Vnde contra illam bene fuit intentatum iudicium, & quando poſtea Domina Margarita venit ad cauſam pro ſuo intereſſe in ſtatu, & terminis in quibus reperiebatur tunc dicitur feciſſe omnia acta ſua, & ratificaſſe omnia acta geſta, Innocentius in capit.cum ſuper. numero ſexto, verſ.ſi autem hæc tertia perſona. & ibi Butr.numero decimo octauo,& Felin.numero decimo ſeptimo,de te iudic. Mohedan.deciſione octuageſima prima. Put.deciſ. ſeptuageſima prima,libro tertio.& fuit dictum in cauſa Calaguritana Beneficij della guardia 6.Nouemb. 1595.coram bo.mem.Card.Pamphilio.

6 Nec ſubſiſtere, quod ſpolium non fuerit integre purgatum, quia quo ad tenutam illa fuit reſtituta, & hoc non controuertitur. Quo vero ad fructus,& expenſas fuit factum depoſitum in Sacro Monte Pietatis, quod licet prætendatur non continere omnes fructus, & pro toto tempore ſpolij, tamen cum vigore particularis commiſſionis fuerint præfixi plures termini ad liquidandum, & pro omnibus fructibus, & expenſis liquidatis factum fuit depoſitum,iuxta practicam Rotæ bene poteſt ad vlteriora in cauſa procedi, vt fuit dictum in cauſa Hiſpalen. beneficij 24.Februarij 1584.coram bonæ memoriæ Cardinale Seraphino. Depoſitum enim in caſu iſto viſum fuit ſufficiens, ex quo eſt integræ ſummæ liquidatæ iuxta deciſionem Caputaqu.224.tertius, libro primo, in manuſcript.& pars recuſauit illam recipere, vt fuit dictum in vna Bononien. Pecuniaria 17. Iunij 1605.coram Reuerendiſs.Bonon.

7 Et licet a ficta liquidatione fuerit appellatum, & cauſa appellationis reperiatur commiſſa. Tamen cum pro parte hæredum Domini Guidonis poſt appellationem,& commiſſionem fuerit coram me producta nonnulla iura citato Procuratore Dominorum de Oricellarijs cenſetur dictæ appellationi, & commiſſioni renunciatum. capitulo gratum. & ibi gloſ. verb.receſſum, de offic.deleg.capit.ſolicitudinem.de appellat.Innocent.in capitul. quæſtioni, & capitul. qua fronte.de appellation.Cephalus conſilio ſexcenteſimo ſexageſimo primo, numero vigeſimo octauo, libro quinto. quod procedit licet huiuſmodi productio fuerit facta per Procuratorem, quia etiam Procurator qui poteſt appellare comparendo, poteſt appellationi renunciare, Aegid.deciſione centeſima trigeſima ſeptima. Gabriel.de appellation.concluſ.ſecunda,num.4.

8 Quo vero ad id, quod obijciebatur de non reſtitutione quorūdam bonorum mobilium in dicta tenuta exiſtentium,fuit dictum,obiectum ceſſare ex inuentario conſignationis mobilium,& animalium factæ per dictos hæredes Domini Guidonis eorum Affictuarijs in dicta tenuta,in quo legūtur oīa mobilia, dolia, & aīalia deſcripta in inſtrō executionis, & q̄uis nō fuerit reſtitutum quoddam vinum aſcendens ad barilia 53. tamen ex quo non potuit reſtitui cum tanto tempore

pore

pore ſaluari non potuerit, nec fuerit liquidatum, viſa fuit ſufficiens pro purgatione ſpolij ſolutio illius pretij, pro quo bene poteſt deſeruire ſumma Scutorum 50. quæ vltra ſummam tunc liquidatam fuerunt depoſitata.

9 Nec demum refragari, quod executio amiſerit vires ſuas, cum tenuta fuerit ſubhaſtata, ſolutum pretium, & ſatisfactum hæredibus Guidaccij, quia hoc non habuit effectum, cum Domini Oricellarij, quibus fuit dicta tenuta deliberata non habeant rem, nec pretium, quo ſtante, Signatura reſcripſit, quod deueniretur ad nouam ſubhaſtationem, ad quam propterea rationibus ſupra deductis deueniendum reſolutum fuit, &c.

REVERENDISS. P. DOMINO COCCINO DECANO.

Theatina Iuriſdictionis. Mercurij 4. Iulij 1612.

ARGVMENTVM.

Eccleſiam eſſe in territorio vnius diœceſis potius, quam alterius, quomodo probetur.

SVMMARIVM.

Enunciatiua Papæ antiqua probat, Eccleſiam eſſe in vno territorio potius, quam in alio nu. 2.

Eccleſia dicitur eſſe in illo territorio, in quo ſoluuntur Cenſus eiuſdem Eccleſiæ. nu. 3.

Enunciatiuæ recentes, & nouæ non probant. nu. 4.

DECISIO CCCCXXXII.

1 EX deductis in alia cauſa Theatinâ Iuriſdictionis S. Io. in Venere, coram me ſub die 4. Maij, præſentis anni, Domini reſoluerunt præpoſituralem Eccleſiam Sancti Leucij loci de Atiſſa, eſſe intra fines Theatinæ Diœceſis. Nam vltra ibi ponderata, quo ad Bullas Nicolai II. Alexandri III. & Innocentij III. Roman. Pontif. quæ Theatinæ Limites proprijs ducunt exprimendos vocabulis, intra quos locum Atiſſæ eſſe non ambigitur, conſiderarunt Domini, eaſdem Bullas, Eccleſiam de qua agitur, inter Eccleſias Theatino Epiſcopatui ſubiectas connumerare. Concurrit inſuper Bulla Paſchalis II. ſub Dat. Beneuen. Kal. Auguſti Anno Domini 1115. in quâ ex mera, & propria narratiua, & ex ſcripto Vrbani. II. idem Pontifex Eccleſiam S. Leucij de Atiſſa Epiſcopatui Theatino ſubiectam narrat.

2 Et prædictâ validiſſimum recipiunt adminiculum ex enunciatiua Nicolai V. de anno 1447. ex quo eſt antiqua, & emanauit ab habente authoritatem diſponendi ſuper enunciato, iuxtâ doctrinam Aretini

in capitulo, cum cauſam. il terzo. nume. 16. de probat. & alia allegata in ſupradicta Theatina Iuriſdictionis Sancti Ioannis in Venere.

3 Concurrunt etiam cenſus, & procurationis ſolutio, de quibus conſtat ex inuẽtario antiquiſſimo reddituum, & iurium Eccleſiæ Theatinæ facto in pergameno vſque de Anno 1393. cum quo concordant teſtes examinati in viſitatione loci huiuſmodi, facta Anno 1591. qui dantur in Summario. Vnde negari non poteſt quin probetur talis ſituatio. capitulo ſecundo de cenſib. & fuit conſideratum in Taruiſinâ Iuriſdictionis, coram Litta 17. Februarij 1598. vt in Sabinen. ſeu Reatina Abbatiæ, coram Orano 4. Decembris 1592. Concurrit etiam ſententia antiquiſſima ex aduerſo producta, quę multum facit, licet forte non probaret concludenter.

4 Non obſtant enunciatiuæ Pij Quarti, & Pij Quinti pro parte Atiſſanorum in actis datæ. Quia non probant, cum ſint recentes, & nouæ. leg. non nudis. & l. non epiſtolis. C. de probation. l. ex his verbis. C. de teſtamen. milit. Rot. deciſione trigeſima prima, de probat. in antiqu. & in eadem Taruiſina Iuriſdictionis, coram Litta. Et ita Domini firmarunt altera tantum parte informante, &c.

REVERENDISSIMO P. D. COCCINO DECANO.

Pariſien. Pecuniaria. Veneris 16. Decemb. 1612.

ARGVMENTVM.

Confeſſio facta per apocham, & ſcripturam priuatam an, & quando requiret præſentiam partis, vt confitenti noceat, an vero ſufficiat, quod pars quandocumque dictam confeſſionem acceptet.

SVMMARIVM.

Venditio eſt contractus, qui ſolo conſenſu perficitur. numero 1.

Ceſſio facta mediante pretio ſimilis eſt emptioni. numero 1.

Apocha, ſeu ſcriptura priuata confecta ad probandum contractum iam factum non requirit præſentiam illius, ad cuius fauorem facta eſt. nu. 2. & ſeqq.

Confeſſio facta in ſcriptis abſente parte probationem facit contra Scribentem. num. 2. & ſeqq. Vbi præſertim de Iure Canonico.

Confeſſio dicitur facta ad aliquid probandum de præterito, quando emanauit per verba enunciatiua. nu. 6.

Verba non ſunt attendenda vbi conſtat de contraria mente loquentis. num. 6.

Tempus vnum quandoque ponitur pro alio, vt habeatur

verus intellectus,& mens deſeruiatur. nu.7.

Verba præteriti temporis in confeſſione appoſita quando probent actum ante confeſſionem, an vero referantur ad tempus confeſſionis.num.9.

Remittentibus iura ſua non datur ad ea vlterior regreſſus. numero 10.

Filius Titij dicitur etiam quòd pater Titius iam defunctus fuerit.num.10.

DECISIO CCCCXXXIII.

1 CVm bonæ mem. Horatius Oricellarius ceſſerit certum creditũ ad fauorem Nicolai Naſij, quod prætenditur poſtmodum, & ipſum ceſſiſſe ad fauorem Pompeij Bedini, Dubium principale in hac cauſa fuit, an conſtaret de dicta ceſſione Naſij ad fauorem Pompeij, quæ ſuffragetur Syluiæ eius filiæ, & cum allegaretur certa apocha facta per Naſium ad fauorem Pompeij, Dubium fuit reſtrictũ die 23. Ianuarij huius anni ad cõſenſum Pompeij, vt ſcilicet videretur an conſtaret de tali conſenſu Pompeij, qui ſuffragaretur prædictæ Syluiæ; Nam cũ ageretur de contractu, qui ſolo conſenſu perficitur, nempe de venditione §.1. Inſtit.de oblig.ex contrac.ceſſio enim, de qua agitur, cum fuerit facta mediãte pretio, emptioni ſimilis eſt, l.cum is.ff.de fideiuſſorib.ad illius validitatem requirebatur Nuncius, vel epiſtola.l.conſenſu. vbi gl.in ver.conſentire. ff.de actio.& oblig.cum allẽgatis in 1.deciſione.

2 Et cum huiuſmodi dubium fuerit affirmatiue reſolutum die 30. Martij præteriti, eadem ſententia hodie placuit Dominis. Motis ex eo, quia admiſſo ſine veri præiudicio, quod in confeſſione dictæ apochę Pompeius non fuiſſet præſens, nihilominus eius præſentia non erat neceſſaria, vel Nuncius, aut epiſtola, cum apocha non fuerit confecta ad faciendum contractum, ſed ad probandum contractum iam factum ſecundum ſententiam, quam Rota ſequitur, vt per Aegid. deciſ.690. numero octauo, verſ.in extraiudicialibus vero, & fuit reſolutum in cauſa Raguſina matrimonij. 10. Nouembris 1587. coram bonæ memoriæ Epiſcopo Oriolen.quam ſententiam communem dicit Ripa in l.admonendi.numero 154. ff.de iureiuran. Surd.conſilio 60. numero 6.& 7. bene Curt. iun.conſilio 168.num. 10. & 11. qui fuerunt allegati in alia deciſione.

3 Quibus addi poteſt in terminis ſcripturæ priuatæ Alexand.conſ 191.numero primo, verſ.ergo cum nõ negetur.cum ſeqq.libro ſecundo. Gabr.de confeſ.concluſ.prima, numero quinquageſimo primo, in quinta limitatione. Rota Ianuen.deciſ.37. numero decimo, verſ.decimo tertio illa opinio, & numero 14.& deciſ. 45.nu.6.& 7.

4 Neque huic concluſioni reſiſtit Salyc.in l.generaliter, numero 9.quæſtione ſexta. C.de non numerata pecunia, verſ.ſed attende. vbi quod communis practica ſe habet, quod confeſſio facta abſente parte nec probationem inducat. Nam fuit reſponſum, quod quatenus dictum Salyceti ſit intelligendum de confeſſione facta in ſcriptura, tamen non eſt recedendum a communi opinione affirmatiua, cum Rota illam ſequatur, vt ſupra dictum eſt, maxime cum confeſſiones ſint geminatæ, vt mox dicetur, Felyn.in cap.ſi cautio numero 39. in vltima fallentia. Surd.dicto conſil. 60. numero ſeptimo. Gabr.loco ſuperius alleg. in 12. limitatione, maxime cum in hoc iudicio ſit ſeruandũ Ius Canonicum. Felyn.in dicto cap.ſi cautio numero 27. in 2.fallentia, Gabr.vbi ſupra num.46.vbi de communi, de qua etiam Hierony.Gabr.conſ.40.numero 64. & ſequen.lib. 2.

5 Nec etiam prædictæ concluſioni reſiſtit Bald.in dicta l.generaliter numero trigeſimo tertio, quæſtione vndecima, qui videtur dicere, quod hæc concluſio nõ habeat locum in contractibus reciprocis, qui nõ pendent a voluntate vnius. Nam fuit dictum, quod Baldus refert opinionem Petri de Bellapertica, qui tenet, quod confeſſio facta in iudicio abſente parte non valet ad obligandum, ſecus autem ad probandum, & ſubiungit Baldus Tu dic, quod ſiquidem eſt talis actus, qui ſumit eſſe ex conſenſu partium, eodem modo ſumere debent probationes cauſæ, hoc eſt illa confeſſio non probat ante conſenſum partis, quia ille actus ſumit eſſe a conſenſu partium, ſed non propterea dicit Baldus, quod cõſenſus debeat eſſe ſimultaneus, ſed ſufficit, quod pars quandocumque acceptet illam confeſſionem factam in ſcriptura, vt declarat Alexan. in dicto conſilio 191.loco ſuperius allegato, & num. ſecundo.& innuit ipſe Baldus dum dicit, quod ſicuti actus ſumit effectum a conſenſu partium, ita debeant ſumere probationes cauſæ.

6 Quod autem dicta apocha fuerit facta ad probandum, & non ad obligãdum, quod eſt principale obiectum huius deciſionis, ſatis probatur ex tenore ipſius apochæ. Nam quando verba ſunt enunciatiua de præterito, confeſſio dicitur facta ad aliquid probandum, vt dicunt Socinus Sen.conſilio vigeſimo primo, numero vndecimo, volum.primo. Curt.Iun.conſilio 168. pariter numero vndecimo. qui fuerunt allegati in prima deciſione, prout vere in caſu iſto verba ſunt enunciatiua de præterito, vt patet ex ſerie verborum apochæ, & ex alijs, vt mox dicitur. Licet enim in apoca dicatur, La qual Cedula del Signor Rucellai,(ſcilicet Cedula, quæ continebat creditum ipſius Naſij) & ogni mio credito dependente da eſſa, tanto del Capitale, quanto delli vtili, &c. io credo e traſporto al Signor Pompeo Bedini, quæ quidem verba videntur præſentis temporis, tamen cum appareat de mente & intentione Naſij tam ex alijs verbis eiuſdem apochæ, quam ex epiſtola eadem die ab eodem Naſo ſcripta, de qua infra dicam, non eſt curandum de verbis. vt in capit.de his.de verborum ſignification. & verba deſeruiunt intentioni, vt notatur in capit. intelligentia.eodem titul.ſed mens & intentio Naſij fuit, vt fateretur ceſſionem iam factam, ex quo verba immediate ſequentia in apocha concernunt pręteritũ tẽpus, vt modo dicetur, apparet igitur, qđ intellexit de ceſſione

ne

ne iam facta, alias Naſius in eadem ſcriptura, & in epiſtola eadem die ſcripta eſſet ſibi contrarius, quod eſſe non debet.

7 Nec eſt mirum, quod dicta verba Cedo e traſporto, ſic exponantur, quia quandoq. vnum tempus ponitur pro alio, vt habeatur verus intellectus, & menti deſeruiatur, ſicut in puncto dicitur de verbo, oritur, præſentis temporis, quod exponitur, id eſt ortus eſt. in cap. nam concupiſcentiã. vbi glo. in verb. oriſtur. verſ. vel expone. de conſtit. Gemin. conſ. 122. numero 2. & de verbo præſenti, eſt, quod aliquando denotat præteritum. l. verbum erit. ff. de verb. ſignif. circa med.

8 Quod autem verba immediate ſequentia in apocha denotent tempus præteritum, ſatis patet ex illius lectura ibi Al quale (ſcilicet Pompeo) hò conſegnata detta Cedola (videlicet Cedulam Oricellarij) inſieme con vna miſſiua delli Bartolomei di Leone, &c. & inferius reddens rationem huius ceſſionis, inquit, a cauſa & mediante la valuta, ch'io hò riceuuta dal detto Signor Pompeo a mia ſodisfattione, della qua le mi ſono contento, & egli ancora s'è contento pigliare detto credito a ſuo periglio, e fortuna. Iſti enim verba negari non poteſt quin ſint præteriti temporis, & quin denotent actum iam perfectum. alias impoſſibile eſſet, quod Naſio fuiſſet ſatisfactum, & quod Pompeius fuiſſet contentus acceptare creditum ad ſui periculum, cum negetur ipſum fuiſſe præſentem dum conficiebatur dicta apocha.

9 Neque dicatur, quod iſta verba præteriti temporis non probant actum ante confeſſionem, ſed referuntur ad tempus confeſſionis. Card. conſilio decimo quarto. in principio. Nam fuit reſponſum, quod hæc concluſio vera eſt, quando Notarius ſtipulatur, qui cum non poſſit atteſtari ſuper his, quæ non vidit, & audiuit, ideo in caſu, quo Notarius ſtipulatur, quod Titius habuit, &c. intelliguntur iſta verba de præſenti, alias ipſe Notarius falſum committeret, & delinqueret in Officio, & propterea ad hoc euitandum verba intelliguntur de præſenti. Alexand. conſilio 179. numero quarto. & quinto. libro ſeptimo. & conſilio 77. numero decimo. libro ſexto. quæ ratio ceſſat in caſu iſto. Nam cum Cedula fuerit ſcripta nomine Naſij, & ab eo ſubſcripta, & propterea perinde ſit, ac ſi ab eo fuiſſet ſcripta. Alexan. conſilio 147. numero tertio. libro ſecundo. & fuit dictum in cauſa Namien. terrarum 28. Aprilis 1600. coram bon. memoriæ Litta, propterea ipſe Naſius potuit fateri de præterito cum ipſe fuerit præſens, & ideo verba illa præteriti temporis ſunt intelligenda de illo tempore, quia in iſto caſu ceſſat ratio, quæ conſideratur in Notario. Vltra quod ſi dicta verba referrentur ad tempus confeſſionis, multo commodius appareret de cõſenſu Bedini, quia tunc fuiſſet præſens.

10 Minus etiam dicatur prædictis obſtare illa verba, Et ogni mio credito, quod verbum, mio, repugnat ceſſioni iam factæ, cum remittentibus iura ſua non detur ad ea vlterius regreſſus. l. quæritur. §. ſi venditor. ff. de ædilit. edict. Nam fuit reſponſum, quod ſtantibus prædictis verba illa ſunt intelligenda de credito, quod fuit. Bartol. in l. eius qui. numero primo. ff. ſi certum petatur. & in l. inſula. ff. de acquirend. rer. domin. vbi quod appellatur inſula, quæ iam fuit, & ſi quis dicitur filius Titij, qui iam ſit defunctus, ſubauditur dictio, olim, & propterea verba illa, Il mio credito, intelligenda ſunt hoc eſt, quod olim fuit meum, cum ex prædictis probetur ceſſio iam facta.

11 Et prædicta corroborantur ex literis miſſiuis datis eadem die, qua fuit ſcripta apocha, per Naſium Oricellario, in quibus ita ſcribit, Hauendo io venduto il credito delli Scudi 20000. contenuti nella Cedula, che Voſtra Signoria mi fece, al Signor Pompeo Bedini, e da lui riceuutone il pagamento, e per tal cauſa hauendo io conſegnata eſſa Cedula a eſſo Signor Bedini, &c. & inferius, Per eſſere ſtato intieramente ſodiſfatto da detto Signor Bedini di tutto quello, che in eſſo m'apparteniua, &c. ex iſta epiſtola manifeſtiſſime colligitur, quod apocha fuit facta ad probandum, non ad obligandum, Nam ſi pars conſtanter defendit Bedinum non fuiſſe præſentem confectioni apochæ, ideo per neceſſe dicendum eſt, quod apocha fuerit facta ad probandum, cum præſupponatur in dicta epiſtola apocham fuiſſe conſignatam, & ſibi fuiſſe ſatisfactum, hæc enim in confectione apochæ abſente Bedino fieri non potuerunt. Quæ eo magis videntur procedere, quia tam bonæ memoriæ Horatius, quam eius filij viri doctrina præcellentes in multis literis datis tam Bedino, quam marito Syluiæ, ſemper honeſtiſſime agnouerunt dictum debitum, ex quibus etiam literis colligitur, quod Bedinus ad inuicem ſcribebat de hoc credito Regio Dominis de Oricellarijs, & ſe gerebat pro ſocio, ſeu pro participe d. crediti. Et ita concluſum, &c.

R. P. D. VBALDO.

Hiſpalen. Legitimitatis. Lunæ 5. Nouembris 1612.

ARGVMENTVM.

Diſpenſatio ſuper matrimonio inter conſanguineos quando, & ex quibus iuſtificata præſumatur ad effectum, vt filij inde nati legitime dicantur.

SVMMARIVM.

Matrimonium probatur ex libro Parochi. num. 1.

Informatio extraiudicialis vbi ſufficit tunc non eſt neceſſe de ea conficere ſcripturam, aut Notarium rogari, ſed ſat eſt eam præſumptionibus probari. num. 2.

Digitized by Google

Obſeruantia 30. ann. facit præſumere diſpenſationem matrimonij ad effectum legitimitatis prolis. nu. 2.

Actus ſecutus cenſetur factus ex titulo, & cauſa præcedenti. num. 3.

Denunciationes ante contractum matrimonium, quod fuerint omiſſæ probari debet per eum, qui dicit omiſſas. numero 4.

Factum quando eſt aliquid præſumitur potius legitimè, quam illegitimè factum, præſertim ad excluſionem delicti. num. 5.

Matrimonium præſumitur legitimè factum, ſi vir, & mulier in figura matrimonij ſteterũt per annos 30. & plus. numero 6.

Filiatio, & legitimitas ſatis probatur per tractatum, & nominationem parentum. nu. 7.

Teſtes conſanguinei ſunt legitimi in cauſa matrimonij. numero 8.

Titulus præſumptus ceſſat, vbi conſtat de vero titulo. numero 9.

Quaſi poſſeſſio legitimitatis an præſumatur. nu. 10.

Præſumptiones plures faciunt plenã probationem, quando tendunt ad eundem finem, & vna venit in conſequentiam alterius. num. 11.

Solennitas extrinſeca præſumitur in extraiudicialibus. numero 12.

DECISIO CCCCXXXIV.

1 FVerat reſolutum die 11. Maij præteriti coram me, literas diſpenſationis fel. record. Gregorij XIII. præſumi iuſtificatas ex multis in illa deciſ. adductis, cui cum D. Franciſcus aduerſus quem reſolutio emanauerat, non acquieſceret, iterum propoſui cauſam ſuper eiſdẽ, qua acerrime diſcuſſa, Domini cenſuerunt ſtandum in deciſis. Et conſiderabãt in primis hic non agi de præſumẽdo matrimonio, nec de præſumenda diſpenſatione, cum de vtroque conſtet per legitimas probationes, videlicet, de matrimonio, ex libro parochi, & partita inde extracta, vt fuit reſolutum in hac cauſa 12. Februarij præteriti coram me, de diſpenſatione vero, ex ipſiſmet literis diſpenſationis in actis productis, ſed agitur ſolum de iuſtificatione earum, quæ in d. literis continentur, quæ iuſtificatio videbatur potiſſimum ab eo pendere, An iſtæ literæ fuerint, vel præſumantur præſentatæ ordinario, qui ex diſpoſitione Sacri Concilij Tridentini, ſeſſ. 22. cap. 5. de reformat. tenetur ſe ſaltem ſummariè, & extraiudicialiter informare, An literæ diſpenſationis gratioſæ, quales iſtæ ſunt ſubreptionis, vel obreptionis vitio laborent.

2 Conſiderabant etiam, quod ex quo iſta informatio ſufficit, vt ſit extraiudicialis, nec de ea eſt neceſſarium confici ſcripturam, aut Notarium rogari. Sat eſt, eam probari per præſumptiones, Quia alias raro, aut nunquam probari poſſet, vt in ſimili dicit Creſc. deciſ. 2. in fin. de iureiur. & quidem pro eiuſmodi ſolennitate præſumenda, plurimum facere videbatur obſeruantia vltra 30. annos, conſiderata in deciſ. quæ per ſe ſufficeret ad præſumendam diſpenſationem talem, qualis de iure eſſet neceſſaria ad effectũ legitimitatis prolis. Caputaq. deciſ. 269. par. 1. Achill. deciſ. 1. de præſumpt. Put. deciſ. 257. num. 3. lib. 3. & fuit dictum in Valentina Illegitimatis 12. Nouembris 1610. coram R. P. D. meo Caualerio, & multo magis ad præſumendam iuſtificationem. Rota in Lucana Decanatus relata inter impreſſ. diuerſ. deciſ. 534. num. 2. par. 1. & in Papien. Pẽſionis 11. Decembris 1606. coram Reuerendiſs. Attrebaten.

3 Et de hac obſeruantia ſatis videbatur conſtare ex ponderatis in d. deciſ. in hac cauſa facta, quæ in hac etiam cauſæ propoſitione Dominis placuerunt, videlicet, primo & principaliter ex matrimonio ipſo contracto in facie Eccl. coram Parocho, & teſtibus, iuxta formam Sacri Concilij Tridentini, quod etiam fuit celebratum poſt exiguum temporis ſpacium, a die impetrata diſpenſationis, quæ fuit 23. Aprilis 1573. Matrimonium autem fuit contractum die 20. Iulij eiuſdem anni, ex quo oritur vehemens præſumptio, tum ratione ipſorum contrahentium, quod ſcilicet illud contraxerint vigore d. diſpenſationis, & iuxta illius formam, & ſic cum præcedente exhibitione literarum coram Ordinario. Actus enim ſecutus cenſetur factus ex titulo, & cauſa præcedenti. l. quædã mulier. vbi gloſ & Doct. ff. de rei vendic. Socin. conſ. 13. num. 16. lib. 4. Aym. conſ. 10. num. 9. & conſ. 284. nu. 6. Caput. deciſ. 107. num. 3. & 226. nu. 2. par. 2.

4 Præſertim cum magnis laboribus, & impenſis d. diſpenſatio fuerit obtenta, in qua cum eſſet expreſſum, vt ſeruaretur forma Concilij Tridentini non eſt veriſimile eam non fuiſſe ſeruatam, & impetrãtes noluiſſe vti beneficio d. diſpenſationis, vt in ſimili arguit Surd. conſilio ducenteſimo quadrageſimo quinto, numero decimo quarto, verſic. ceterum, libro ſecundo, tũ & multo magis ratione ipſius Parochi, ex eo quod ad illud celebrandum, non poterat Parochus deuenire, etiamſi coniuges non eſſent in gradu conſanguinitatis prohibitio coniuncti, niſi præcedentibus denunciationibus, quæ hic non probantur omiſſæ, prout probari deberet, vt per Rotam in cauſa Barchinonen. matrimonij 19. Martij 1604. coram bonæ memoriæ Pegna, & ex curſu temporis præſumuntur interueniſſe, vt fuit dict. in cauſa Valentina Illegitimitatis 16. Martij huius anni coram Reuer. P. Domino meo Pamphilio, & niſi præcedente licentia Ordinarij, quam non dediſſet, niſi fuiſſet certioratus de veritate narratorum in dictis literis diſpenſationis.

5 Et licet de huiuſmodi licentia non conſtet, tamen videtur præſumi poſſe, tum ex Conſtitutionibus Synodalibus illius diœceſis, quibus cauetur, Parochum debere impetrare ſimilẽ licentiã contrahendi matrimonia, tum ex eo, quod atteſtabatur vnus ex Dominis ſe fuiſſe certioratum a viro perito, & fide digno ita obſeruari ſolitum in illa Ciuitate Hiſpalen. & ſic bene intrant regulæ cumulatæ per Informantes, quod quando aliquid eſt factum, ſemper præſumitur legitime factum potius, quam illegitime, præſertim

ad

Digitized by Google

ad tollendum delictum in Parocho, viro probo, & literato, arg. l. merito. ff. pro ſoc. Batt. in l. gerit. numero 20. ff. de acquiren. hæred. & ea cenſentur præceſſiſſe quæ ſunt neceſſaria ad validitatem actus. Caſſad. deciſ. 21. de præb. Rota deciſ. 75. num. 12. par. 1. diuerſ. & actus cenſetur factus, vt fieri ſolet. arg. l. vel vniuerſorum. ff. de pign. action. l. Titianus. ff. quod cum eo. Creſc. d. deciſ. 2. de iureiur. Menoch. de præſum. lib. 2. præſ. 81. nu. 4. & 6.

6 Præterea obſeruantia deducitur ex cohabitatione parentum D. Annæ in figura matrimonij, vt ſup. contracti, cum communi reputatione filiorũ ex d. matrimonio ſuſceptorum, qui pro legitimis habiti, & reputati ſunt, nec quicquam eis mouit ſtatus controuerſiã, vſque ad tempus motæ huius litis de anno 1607. & ſic poſt 34. annos a tempore contracti matrimonij inter eorum parentes, qui etiam fuerunt tolerati per loci Ordinarium, & conſanguineos, quos alioquin non eſt veriſimile fuiſſe paſſuros eos permanere in matrimonio inceſtuoſo, niſi habuiſſent notitiã diſpenſationis, præſertim ſtante notorio impedimento dictæ conſanguinitatis inter perſonas nobiles, vt fuit conſiderata tum in d. Valentina Illegitimitatis, coram R. P. D. meo Pamphilio, & in d. deciſ. huius cauſę, bene faciũt notata in ſimili de tolerantia per Surd. d. conſil. 245. nu. 28. & ſeq. lib. 2. & de præſumpta ſcientia impedimenti inter conſanguineos late Honded. conſilio 87. num. 28. lib. 1.

7 Neque obſtat, quod coniuges prædicti non durauerint in matrimonio, niſi per quinquenium, quia ad hoc placuit reſponſio data in deciſione. Accedunt & ad hanc obſeruantiam comprobandam teſtamẽta parentum D. Annę, qui ambo eam, vt filiam legitimam, & naturalem, ex tali matrimonio ſuſceptam hæredem inſtituerunt, cum ſucceſſione ſubſecuta in vtriuſque parentis bonis, & præſertim in maioricatu materno, cuius omnino fuiſſet incapax, ſi fuiſſet illegitima ex late traditis per Melch. Pelsz in tract. maiorat. par. 2. q. 2. in princ.

8 Concutit etiam approbatio parentum D. Franciſci, inducta tum ex eorum interuentu in actu celebrationis d. matrimonii, tum ex eorum taciturnitate per totum ſuæ vitæ ſpacium, cum tamen illud impugnaſſent, ſi ſciuiſſent illud minus legitime contractum, & alias certum eſt, coniunctos, & conſanguineos facilius admitti, quam alios, ad dicendum de nullitate matrimonii inter alios conſanguineos, & quia ſunt melius informati, ca. videtur. qui matrim. accuſ. poſ. ca. videtur 35. quæſt. 6. & propter intereſſe ſucceſſionis, propter quod ſolent eſſe diligentes in apprehenſione bonorum, vel in mouendo litem, ſuper illegitimitate cap. tranſmiſſæ. cap. lator. cap. cauſam quæ. & per tot. tit. qui fil. ſint legit. Ex quo ſequitur, vt ſicut d. parentes D. Franciſci non poſſent hodie impugnare dictum matrimonium cap. fin. eo. tit. qui matr. accuſ. poſſ. ita nec videatur poſſe eorum deſcendentes, arg. l. cum a matre. C. de rei vend.

9 Non obſtat, quod dicta obſeruantia poſſit dici æquiuoca, cum potuerit procedere ex matrimonio putatiuo, quia ſtante vero titulo matrimonii contracti vigore veræ diſpenſationis, ceſſat titulus præſumptus, l. imperatores. ff. de prob. Dec. conſil. 400. numero 8. Aym. conſ. 35. nu 5.

10 Non obſtat, quod quaſi poſſeſſio legitimitatis ſit contra ius, & ideo non releuet, quia d. diſpenſatio cũ præſumptione iuſtificationis, de qua ſupra, tollit impedimentum iuris, vltra quod quando poſſeſſio eſt alicuius temporis conſiderabilis, vt hic releuat, etiam ſi ſit contra ius, vt firmat Rota deciſ. 534. nu. 6. & 7, par. 1. diuerſ.

11 Non obſtat, quod ex ſupradictis videantur elici, & cumulari plures præſumptiones, videlicet, cognitionis extraiudicialis Ordinarii, licentiæ ab eo impetratæ, & denunciationum, quia ſi ſeries negotii inſpiciatur, omnes tendunt ad eundem finem, & vna venit in conſequentiam alterius, quo caſu admittitur concurſus plurium præſumptionum. Bar. in l. ſi is qui pro emptore. nu. 71. & ibi Alciat. nu. mihi 175. ff. de vſucap. Baldus in l. prima, in fine. C. quando lic. ab empt. diſced.

12 Conſiderabat etiam vnus ex Dominis, quod hæc cognitio Epiſcopi eſt tãtum extraiudicialis, vt patet, & ſupra dictum eſt, vnde licet alias ſolennitas extrinſeca non præſumatur, ad not. in l. ſciendum. de verb. oblig. l. quæcumque. §. fin. ff. de Publician. Tamen in caſu iſto præſumenda eſt, cum ſimus in extraiudicialibus, per tex. in c. cū noſcitur. de his quæ fiũt a Prælato ſine conſ. Capit. iuncta gl. in verb. intelligi debet, vbi in præſentatione facta a Prælato, præſumitur conſenſus Capituli, ſine quo non valeret. Ratio eſt, quia eſt actus extraiudicialis. Gemin. conſ. 87. ſub nu. 1. verſ. in contrarium, vbi eleganter exornat, & hoc procedit etiamſi non enuncietur, actum fuiſſe factum de cõſenſu Capituli. Feder. de Sen. conſ. 259. nu. 2. verſ. ſed poſito ſine veri præiudicio, & verſ. quia quicquid, & verſ. item in dubio. & verſic. præterea. & hoc valde eſt notandum. Bene facit deciſ. Creſc. 2. de iureiurã. ſupra allegata, & rationes ibi conſideratæ. Cum igitur Parochus contraxerit matrimonium, præſumendum eſt, illud feciſſe de licentia Ordinarij, & ſic præcedente cognitione extraiudiciali Epiſcopi, An literæ eſſent ſubreptitiæ, licet hæc ſit ſolennitas extrinſeca effectualis, quæ tribuit robur actui iam formato, iuxta diſtinctionem Angel. conſi. 36. numero 1. & ſecundo. & ad quem ſuſtinendum debet ſumi quælibet interpretatio. l. quoties. ff. de rebus dub. Gemin. conſil. 87. Feder. dicto conſil. 259. verſ. item in dubio.

13 Et ex ſupradictis ceſſat etiam quod dicebatur, nõ præſumi factum iudicis, quia id procederet, ſi Epiſcopus deberet procedere iudicialiter, ſed vt ſæpe dictũ eſt ſufficit in propoſito informatio extraiudicialis. Ex quibus Domini permanſerunt in deciſis.

R EVER. P.' D. CAVALERIO.

Romana Emphyteuſis. Lunæ 12. Nouemb. 1612.

A R G V M E N T V M.

Plura in hac deciſione explicantur, quę emphyteuſis pluribus conceſſę materiam reſpiciunt, de quibus in Summario, & pręſertim quando per mortem vnius redeat ad dominum directũ, an vero omnium mors expectanda ſit, & ſic an, & quando in contractu emphyteutico habebat locum ius accreſcendi.

S V M M A R I V M.

Emphyteuſis conceſſa duobus, eorum vita durãte, non redit ad dominum directum per mortem vnius emphyteutæ, ſed pars defuncti accreſcit viuenti. nu. 4. & ſeqq.

Ius accreſcendi in contractu emphyteutico non habet locum. Declara, vt nu. 5.

Ius accreſcẽdi proprie non habet locum in portione quaſita, ſed in quærenda. nu. 5.

Ius accreſcendi habet locum etiam in contractu locationis, & emphyteuſis conceſſæ ex cauſa onеroſa. nu. 6.

Locatio pluribus facta cenſetur omnibus in ſolidũ facta, quando ſic in ſolidum omnes promiſerunt ſoluere penſionem. num. 7.

Locationis pactum, quod quamdiu facta melioramenta ſoluantur, duret locatio, validum eſt. nu. 8.

Pater quando ſtipulatur pro filio ſpeciali nomine in contractu emphyteuſis ipſe filius cenſetur primus acquirens. nu. 9. & ſeq.

Emphyteuſis accepta pro ſe, & filijs non tranſit ad filios naturales. nu. 10.

Nouatio cenſetur inducta per interuentum nouæ perſonę, & per noua, & diuerſa pacta. nu. 10.

Clauſula ad habendum &c. poſita in contractu emphyteuſis æquipollet clauſulæ, & quibus dederit. num. 11. Vbi præſertim quando eſt appoſita in parte diſpoſitiua, & non in clauſulis exequutiuis.

Clauſula in contractibus apponi ſolita, videlicet prædictis ſemper ſaluis, quid operetur. nu. 12.

Primus acquirens in contractu emphyteutico poteſt liberè diſponere etiã in præiudicium aliorũ vocatorũ. n. 13.

Fructus melioramentorum ſpectant ad meliorantem. numero 15.

D E C I S I O CCCCXXXV.

1 DE Anno 1546. orta cõtrouerſia inter Gundiſaluum Martinez della Pegna, & Priorem, & fratres Sancti Auguſtini de Vrbe, & ſuper affrancatione Domus cum quibuſdam ſitibus antea vſque de anno 1533. locatæ per dicto fratres Gundiſaluo in Emphyteuſim ad tertiam generationem, ſeu ad tertiam nominationem, cum certis pactis, & conditionibus deuenerunt ad tranſactionẽ, cuius vigore Fratres locationem, & annexionem prædictam prorogauerũt, & denuo in Emphyteuſim perpetuam conceſſerunt, & perpetuo dederunt ſub nouis pactis, & conditionibus eamdem domum, & ſitus eidem Gundiſaluo, & Eluiræ eius filiæ naturali, ac ſuis ſucceſſoribus deſcendentibus in infinitum legitimis, & naturalibus, cum augumẽto penſionis ad Scuta 60. annua, & cum promiſſione de exponendo in melioramenta alia Scuta mille vltra expoſita vigore primæ locationis, cum clauſula ad habendum, vtendum, fructificandum, & diſponendum pro eorum libito. Mortuus eſt Gundiſaluus inſtitutis hæredibus vniuerſalibus Eluira, & Ioanne Gomez eius viro, eorumque filijs legitimis, & naturalibus.

2 De Anno 1563. Ioannes Gomez nomine ſuo, & Eluiræ vxoris locauit 19. cannas cum dimidio dicti ſitus ad fabricandum domum Troilo Lampodio, Auguſtino Fontanæ, & Octauio Speronio ad eorum vitam, & alterius perſonæ quatenus illis hæres ſit, ſin minus ad vnam aliam nominationem ſub annua reſponſione Scutorum 15. & inter cetera conuenerunt, quod finita dicta locatione deberent eis ſolui melioramenta, & locatores, ſeu ipſorum hæredes, & ſucceſſores non poſſint capere poſſeſſionem Domus, & pro ſe retinere, niſi prius illis ſolutis; Et quouſque melioramentorum ſolutio facta non fuerit locatio durare debeat.

3 Succeſſiue Speronius vnus ex conductoribus ceſſit iura ſua Lampodio, & Fontanæ, qui poſtea domũ ædificauerunt, & deinde eam vendiderunt Lęlio, & Fabricio della Pegna filijs, & hæredibus dictorum Ioannis Gomez, & Eluirę. Cum autem ipſi eſſent debitores Bruti Quintilij ad ipſius inſtantiam domus fuit per viam Curiæ vendita, ſeu ad bonum computũ ſui crediti data in ſolutum Quintilio, qui capta poſſeſſione eam vendidit D. Ioanni Baptiſtæ Thomato, cõtra quem fuit motum iudicium pro parte DD. Sulpiciæ, & Hortenſiæ filiarum Eluiræ, & litis Conſortium pro recuperatione huiuſmodi Domus tanquam Emphyteuticæ coram Auditore Cameræ, qui deputauit Reuerendiſſimum D. meum Decanum, coram quo præuijs Deciſionibus Rotalibus, in quibus reſolutum fuit D. Sulpiciæ, & litis conſortibus competere actionem ad recuperationem dictæ Domus, & illis dandam eſſe immiſſionem, fuit lata ſententia pro ipſis. Commiſſa poſtea cauſa appellationis Illuſtriſſimo D. meo Cardinali Lancellotto tunc Romæ Auditori fuerunt factæ aliquæ Deciſiones in fauorem D. Thomati, & poſtea ei datum fuit mandatum de manutenendo, & ſucceſſiue ſententia fauorabilis, in qua fuit reuocata prima ſententia vti nulla, & eius executio, tanquam iniuſta, reſeruato iure cognoſcendi ſuper negotio principali.

4 Cũque Ego ſubrogatus fuiſſem dubitatũ fuit. An

locatio

locatio duret in caſu, & ad effectum, de quo agitur. Et Domini reſponderunt locationem durare. Nam hæc locatio fuit facta per Ioannem Gomez, & Eluiram de anno 1563. Speronio, Lampodio, & Fontanæ cum clauſula durante vita ipſorum, & alterius perſonæ tantum, quatenus illis hæres ſit, ex quibus Speronius ceſſit ius ſuum ad fauorem aliorum nominatorum. Et licet Fontana, eiuſque filius deceſſerint, prout deceſſit, etiam Lampodius, tamen in facto præſupponitur, adhuc viuere filium Lampodij. Vnde Domini cenſebant locationem durare ex notat. per Bald. in c. 1. de duob. fratrib. a Capit. inueſtit. cum alijs adductis per Ruin. in conſ. 43. numero 11. & conſ. 48. num. 8. lib. 1. Alex. conſ. 17. num. 9. libro 5. Gabr. conſ. 66. num. 15. in fin. & num. 16. lib. 2. Non ſolum quo ad medietatem Lampodij, ſuper qua nulla poterat oriri dubitatio, ſed etiam quo ad aliam medietatem, quia locatio fuit facta durante vita Conductorum, & hæredis, & ideo inter eos cenſetur inductum ius accreſcendi. Specul. in titu. de Emphyt. quæſt. 69. nume. 89. Roman. conſ. 19. & ibi addentes, & alij plurimi relati per Honded. conſil. 54. num. 21. lib. 1.

5 Licet enim regulariter in contractu Emphyteutico non habeat locum ius accreſcendi. Bart. in l. ſi mihi, & Titio. ff. de verb. oblig. Clar. in §. Emphyteuſis. quæſt. 39. tamen hoc limitatur, quando eſt facta conceſſio duobus, vel pluribus ad eorum vitam, vt tradunt Honded. Ruin. Alex. & alij in locis ſupra citatis. Tunc enim mortuo vno ex nominatis eius portio non deuoluitur ad Eccleſiam, vel locatorem, ſed pertinet ad alterum, & debet expectari mors omnium nominatorum, antequam ſit locus deuolutioni. Et hoc non videtur eſſe proprie ius accreſcendi, quod non habet locum in portione quæſita, ſed quærenda, ſed eſt potius quædam ſucceſſio ex pacto, vel inueſtitura ipſa vt notatur in d. l. ſi mihi, & Titio. vbi Alex. num. 15. & Iaſ. num. 12. Alex. conſ. 44. num. 3. lib. 1. & bene declarat Illuſtriſ. Mant. de tac. & amb. lib. 22. tit. 34. num. 21. verſ. & ideo non iure accreſcēdi. & ſeqq. fuit dictum in vna Romana Domuncularum 20. Iunij 1611. coram Reuerendiſſimo Attrebaten. & rurſus in eadem cauſa 16. Decembris præteriti coram R. P. D. meo Vbaldo.

6 Præterea conſideratum fuit locationem hanc fuiſſe factam ex cauſa onerosa, videlicet cum onere fabricandi, & ſoluendi annuam reſponſionem Scutorum 15. nec non expenſas viarum, & iectitus, quo caſu multo magis habet locum ius accreſcendi. Corbul. in tit. de cauſ. priuat. ob lin. fin. in 6. declaratione. numero 103. Illuſtriſ. Mant. in loco præcitato. nu. 17. & ſeq. & fuit reſolutum, coram Reuerendiſſimo D. Pacen. 21. Iunij 1599. in Velitern a Affictus.

7 Accedebat præmiſſis hoc onus ſoluendi reſponſionem Scutorum 10. ſingulis annis fuiſſe impoſitum Lampodio, & Fontanæ in ſolidum, vt legitur in inſtrumento conceſſionis, & per ceſſionem Speronij etiam alia quinque in ſolidum acceſſerunt. Vnde ratione oneris in ſolidum iniuncti cenſentur etiam in ſolidum vocati, & inueſtiti. Ruin. conſ. 159. numero 10. lib. 1. quem ſequitur Decian. conſilio 73. num. 8. libro 2.

8 Dicebant etiam Domini locationem durare ex releuantiſſimo fundamento reſultante ex pacto expreſſo appoſito in locatione, vt ſcilicet duraret, donec ſoluerentur melioramenta per locatores, vel ipſorum hæredes, & ideo ſi hodie volunt dare de finita locatione, debent prius ſoluere D. Thomato melioramenta, vt fuit etiam alias conſideratum in hac cauſa in Deciſione facta coram Illuſtriſſimo D. meo Cardinale Lancellotto, die 19. Februarij 1607.

9 Ad obiectum illud, quod locatio non duraret, tanquam inualida ab initio, quia Eluira non potuerat eam facere, nec apponere dictum pactum in præiudicium vocatorum in ſecunda conceſſione, ſub prætextu, quod ipſa non eſſet prima acquirens, placebat reſponſio, quod Eluira bene potuit hæc facere, cum prima conceſſio licet fuerit facta ab initio ſoli Gundiſaluo, tamen fuit poſtea facta noua locatio eidem Gundiſaluo, & Eluiræ eius filiæ naturali ſimul, vt expreſſe legitur in inſtrumēto ſecūdo facto de anno 1546. Vnde videbatur poſſe dici etiam ipſa prima acquirens, cum pater ſit pro ea etiam ſpeciali nomine ſtipulatus, vt tenet Iſern. in cap. 1. de ſucceſſ. feud. num. 1. poſt med. in verſic. ſi autem eſt datum Patri, & Filio ſuo nominatim. Iacob. de S. Georg. in inueſtit. feud. in verb. dictique vaſalli promiſerunt. num. 58. verſic. tertio limitabis. Capic. in inueſt. feud. in verbo feudorum clauſulæ. in verſic. Propaſiphace, & filijs ſuis. Io. Thomas de Marino in tractatu de gener. & qualit. feud. in titul. de feud. ex pacto, & prouid. nou. ſub num. 17.

10 Præſertim cum Eluira eſſet naturalis, & ſic incapax ſuccedendi in Emphyteuſi Eccleſiaſtica, Illuſtriſſimus Mant. de tacit. & ambig. conuent. lib. 22. titul. 10. num. 5. Et propterea pater cenſetur æque principaliter etiam pro ipſa vti procurator ſtipulatus. Iaſ. in l. 2. num. 122. C. de iur. emphyteutico. Hoc autem ſecundum inſtrumentum, & noua conceſſio attendi debet, non autem illa prima facta de anno 1533. quia per interuentum nouæ perſonæ, quæ in prima ſuccedere non poterat, & per noua pacta diuerſa, fuit a prima receſſum, & noua inducta, iuxta tradita per Oldrad. conſ. 178. Afflict. deciſ. 112. numero 5. & deciſ. 248. num. 8.

11 Et tanto magis cum in eodem inſtrumento adeſſet clauſula. Ad habendum, &c. quæ æquipollet clauſulæ, & quibus dederit, fuit reſolutum coram bonæ mem. Illuſtriſſimo Cardinali Lancellotto in Romana S. Euſtachij 17. Februarij 1571. & coram Reuerendiſſimo D. meo Damaſceno in Nonantulana bonorum. 14. Iunij 1610. & coram bonæ memo. Illuſtriſſimo Seraphino in Romana Caſalium. 4. Decembris 1575. Et talis clauſula fuerit appoſita in parte diſpoſitiua ante conſtitutionem penſionis, & ante clauſulam, hanc autem nouam locationem fecerunt, quia pro-

promiſit ſoluere Scuta 60. de ſemeſtri, in ſemeſtre, ac etiam exponere alia Scut. mille, non autem in clauſulis executiuis. Oſaſch. deciſ. 164. num. 1. & fuit reſolutum coram Reuer. D. meo Sacrato in dicta Nonantulana bonorũ 31. Ianuarij 1611. potuit Eluira facere hanc locationem. Et quod talis clauſula ad habendum comprehenderet etiam ipſam apparebat, quia clauſula erat extenſa ad habendum, vtendum fructificandum, & de dictis domibus, & domunculis diſponendum pro eorum libito, ponderando dictionem, eorum, in numero plurali, quæ propterea non poteſt reſtringi ad ſolum Gundiſaluum, ſed neceſſario debet referri ad omnes inueſtitos.

12 Nec obſtat clauſula, conditionibus prædictis ſemper ſaluis appoſita, poſt clauſulam ad habendũ, quia eſt appoſita ad præſeruandum pacta ad fauorem Monaſterij, & ideo intelligitur, vt in præiudicium Monaſterij, ad cuius fauorem eſt appoſita, inueſtiti non poſſint alienare, non autem intelligitur, quod conceſſione durante, non poſſint alienare in præiudicium vocatorum, quia reſeruatio non reſtringit facultatem alienandi datam per clauſulam tribuentem facultatẽ alienandi. Socin. ſen. conſ. 43. ſub num. 4. verſ. ſed ad hæc lib 4. Nam ſi auferret facultatem alienandi datã per clauſulam ad habendum, induceret ſubitaneam correctionem, & repugnantiam in ſermone cõtra regulas iuris, vt fuit reſolutum coram Reuerendiſs. D. meo Damaſceno in dicta Nonãtulana bonorum 31. Ianuarij 1611. & dicit Socin. ſub dicto nu. 4.

13 Et eadem ratione viſum fuit, quod Ioannes Gomez potuerit facere hanc locationem, tanquam hæres Gundiſalui de his bonis, in quibus potuit Gundiſaluus ipſum hæredem inſtituere, tanquam primus acquirens. Et cenſetur diſpoſuiſſe de huiuſmodi bonis emphyteuticis inſtituendo illum hæredem vniuerſalem, vt fuit reſolutum coram R. D. meo Sacrato in dicta Nonantulana bonorum 14. Iunij 1610. Primus enim acquirens poteſt libere diſponere etiam in præiudicium aliorum vocatorum Iſer. in cap. 1. num. 9. de alien. feud. patern Schrad. de feud. par. 2. cap. 2. num. 19. Menoch. conſ. 401. num. 46. & 47. Surd. conſilio 305. num. 32. & 35. & ſeq. & tenuit Rota in vna Romana Domus de Creſcis 4. Februarij 1605. corã bonæ memoriæ Litta, vbi allegatur deciſio Cottæ, & fuit dictum in Bononien. de Bouijs 19. præſentis mẽſis coram Reuerendiſſimo D. meo Damaſceno. Tanto magis quia Gundiſaluus acquiſiuit ex cauſa oneroſa, cum in ingreſſu ſoluerit Scuta 140. & fecerit meliora menta notabilis valoris, quæ ex tunc finita locatione donauit Eccleſiæ. Surd. dicto conſ. 305. nu. 35. verſ. prædicta autem.

14 Nec etiam viſum fuit obſtare, quod Lampodius ceſſerit iura ſua D. Sulpiciæ filiæ Eluiræ, & litis conſortibus, talis enim ceſſio non poteſt haberi in conſideratione, tanquam inualida, cum idem Lampodius antea iura ſua vendidiſſet Lęlio, & Fabricio eiuſdem Eluiræ filijs, a quibus D. Thomatus cauſam habet mediante perſona Quintilij. Vnde cum cedens nullum ius amplius haberet in re ceſſa, non potuit per ſecundam ceſſionem transferre in ceſſionarios plus iuris, quam ipſe haberet. Nec poſſunt hi ceſſionarij agere contra D. Thomatum contra quem non poterat agere ipſe cedens. Bald. conſ. 65. lib. 3. Stante præſertim iuramento Lampodij de non cõtraueniendo primæ ceſſioni, vt fuit firmatum in dicta Deciſione, corã Illuſtriſſimo Lancellotto.

15 Ad illud vero, quod dicebatur de excomputandis penſionibus Domus, & Apothecarum per D. Thomatum perceptis cum melioramentis reficiendis eidem D. Thomato, reſpondebatur non obſtare, quia dictæ penſiones ſunt fructus melioramentorum, qui ſpectant ad meliorantem, & ſic ad Lampodium, & Fontanam, & conſequenter ad D. Thomatum ipſorũ ſucceſſorem, & ab ipſis cauſam habentem. Afflict. deciſ. 87. nume. 7. in fin. Put. deciſ. 275. lib. 3. ſecundum nouam impreſſionem, & fuit dictum in eadem Deciſione Illuſtriſſimi Lancellotti.

16 Tandem Domini conſiderabant locationem prædictam fuiſſe per plures actus poſitiuos ratificatam a ſucceſſoribus Eluiræ. Nempe per diuiſionem penſionis inter ipſos factam de anno 1577. Item per ſubdiuiſionem eiuſdem penſionis de portione Fabricij. Itẽ ex acceptatione prætenſæ deuolutionis cõtra D. Thomatum ob aſſertam non ſolutionem prætenſi canonis, & ex alijs deductis. Ceteris placuerunt reſponſiones datæ per Informantes. Ex quibus, & alijs allegatis in dicta deciſione, coram Illuſtriſſimo Lancellotto concluſum fuit locationem durare, &c.

R. P. D. VBALDO.

Syracuſana Fideicommiſſi. Ven. 16. Nouemb. 1612.

ARGVMENTVM.

Fideicommiſſum iniunctum ſi ſine filijs deceſſerit dicitur purificatum ſecuta morte grauati ſine filijs, & in dubio quem ſine filijs deceſſiſſe pręſumitur.

SVMMARIVM.

Fideicommiſſum dicitur purificatum eueniente caſu in fideicommiſſo expreſſo. num. 1.

Confeſſio facta in precibus plene probat contra porrigentem preces. num. 2.

Confeſſione nulla maior probatio. num. 2.

Præſumitur a iure, quod quis deceſſerit ſine filijs, niſi contrarium probetur. num. 3.

DECISIO CCCCXXXVI.

1 FVit dictum eſſe factum locum fideicommiſſo ad fauorem Eccleſiæ, & Conuentus Sãctæ Mariæ Succurſus, ſub titulo Sancti Auguſtini in Ciui-

Ciuitate Syracuſana, quia teſtator voluit, vt in caſu mortis Ioſephi ſui hæredis ſine filijs ſuccedat, & ſuccedere debeat dicta Eccleſia, & Conuentus. Vnde cum caſus euenerit, non eſt dubitandum purificatum fuiſſe fideicommiſſum. Bellon. conſ. 19. num. 3.

2 De obitu enim hæredis ſine filijs conſtat ex confeſſione ipſius partis aduerſæ in precibus, quæ plene probat. l. cum precum. C. de lib. cauſ. Caputaquen. deciſ. 208. nume. 3. par. 2. immo nulla eſt maior probatio, quam propria confeſſio. c. per tuas. de probat. c. ſi cautio. de fid. inſtrum. Aym. conſ. 61. num. 3. Rota deciſ. 98. num. 2. par. 2. diuerſ.

3 Vltra quod illa qualitas, qđ deceſſerit ſine filijs de iure præſumitur. Alex. conſ. 20. num. 12. libro 1. Bellon. dicto conſ. 19. num. 3. Capic. deciſ. 159. numero 11. quia tamen pars aduerſa prætendebat dicto fideicommiſſo fuiſſe renunciatum per quandam concordiam, Domini voluerunt, vt de ea particulariter videretur.

R. P. D. PIROVANO.

Ripana Penſionis. Lunæ 19. Nouembris 1612.

ARGVMENTVM.

De conſenſu præſtito penſioni ad fauorem alicuius an, & quando conſentienti præiudicet.

SVMMARIVM.

Conſenſus penſioni præſtitus ab eo qui de beneficio nulliter prouiſus erat non præiudicat ei, qui beneficium legitime obtinuit. num. 1.

Penſiones perpetuæ reſeruari non poſſunt niſi auctoritate Papæ. num. 2.

Penſio reſeruari non poteſt de partium conſenſu ſine labe ſimoniæ niſi fuerit reſeruatum Papæ beneplacitum. numero 2.

Conſenſus penſioni præſtitus ante obtentum beneplacitum Apoſtolicum etiam cum iuramento præſtitus non valet. num. 2.

Cauſa ceſſante ceſſat effectus. num. 3.

DECISIO CCCCXXXVII.

1 IN concurſu vacantis parochialis Eccleſiæ Caſtri Marani, antequam Epiſcopus veniret ad examen notificauit omnibus concurrentibus ſuper fructibus dictæ parochialis cum beneplacito Sanctiſſimi eſſe imponendam penſionem annuam Ducatorũ 20. ad fauorem perſonæ per eundem Epiſcopum nominandæ. Concurrentes acceptarunt, & quilibet ipſorum conſenſit, & obtulit ſoluere penſionem in euentum in quem Eccleſiam obtineret. Porphyrius, & Venantius æque idonei renunciati, Epiſcopus autẽ Porphyrium prætulit, ſed Venantius appellauit, & obtinuit ſibi prouideri de Parochiali per viam iudiciariã, & fuit inſtitutus vigore Clement. Auditor. de reſcript. interim Porphyrius expediuit literas, & conſenſit reſeruationi penſionis Ducat. 20. ad fauorem Cæſaris Lippi, cui cum Venantius nollet ſoluere penſionem, neque præſtare nouum conſenſum ad eiuſdem penſionarij fauorem. Dubitaui, an Venantius teneatur ad ſolutionem penſionis, vel nouæ expeditioni ad fauorem eiuſdem penſionarij conſentire. Et Domini negatiue reſponderunt, quia Venantius non dicitur ſucceſſiſſe Porphyrio cum prouiſio Porphyrij fuerit nulla, & ſemper durauit illa prima vacatio. c. conſiderauimus. cap. ſuper eo. de elect. & ideo conſenſus Porphyrij præſtitus expeditioni literarum vti non veri Rectoris non potuit præiudicare Venantio. Gig. de penſ. q. 10. num. 13. q. 34. num. 9.

2 Non obſtat, quod ſi Venantius non tenetur ſoluere, tanquam ſucceſſor Porphyrij, qui penſioni conſenſit, ſaltem tenetur ratione ſui conſenſus præſtiti ante examen. Quia cum notificatio Epiſcopi de imponenda penſione, & præſtiti conſenſus habeant vim concordiæ ſuper eo de quo Ordinarius non poteſt diſponere, cum penſiones perpetuæ non poſſint reſeruari niſi auctoritatẽ Papæ. Gig. de pẽſ. q. 87. n. 5. Mandoſ. in praxi Signat. Grat. de extinct. in princ. & quæ concordia in beneficialibus alias ſaperet Simoniam, niſi adijceretur, prout fuit adiecta clauſula cum beneplacito Sanctiſſimi, & non aliter, & cap. ſuper eo. de tranſact. c. fin. de pact. Put. deciſ. 353. num. 7. lib. 1. Fuit dictum licuiſſe, & licere Venantio pœnitere, quia promiſſio ante obtentum beneplacitum Apoſtolicum, etiamſi facta fuerit cum iuramento, non valet. Achil. deciſ. 2. de pact. Put. deciſ. 353. lib. 1. Quod etiam firmauit Rota in Aricinen. Archipresbyteratus, in qua aliæ deciſiones allegantur. 17. April. 1606. coram bo. mem. Pegna.

3 Præterea viſa eſt Dominis illa promiſſio correſpectiua ad prælectionem, ex qua deinde potuiſſet Venantius obtinere expeditionem literarum Apoſtolicarum, qua ceſſante cum prælectionem habuerit a Rota, non videtur eſſe locus præſtationi conſenſus per reg. ceſſante cauſa. c. quod ceſſante. de Iur. patron. cum vulg.

REVERENDISS. P. DOMINO DAMASCENO.

Bononien. de Bouijs. Lunæ 19. Nouembris 1612.

ARGVMENTVM.

Emphyteuſis accepta pro ſe, & alijs poteſt a primo acquirente alienari in præiudicium vocatorum, quando in inueſtitura adeſt clauſula ad haben-

Digitized by Google

habendum tunc eſt tranſitoria ad quoſcunque extraneos, & quid de emphyteuſi accepta cum pacto de renouando.

SVMMARIVM.

Emphyteuſis acceptam pro ſe, & alijs poteſt primus acquirens alienare etiam in præiudicium eorum pro quibus accepta fuit. num. 1. Vbi præſertim quando acquiſitio fuit facta titulo oneroſo.

Emphyteuſis eſt tranſitoria in quoſcunque extraneos, quando in inueſtitura adeſt clauſula ad habendum, &c. num 2. Vbi quid ſi clauſula ad habendum fuerit poſita in exequutiuis, & non in diſpoſitiuis.

Clauſula ad habendum, &c. quando dicatur poſita in exequutiuis; & quando in diſpoſitiuis. num. 2.

Emphyteuſis accepta cum pacto de renouando poſt finitum tempus, quando redeat ad dominum non facta renouatione. num. 3.

Exceptio iuris tertij poteſt opponi, quando in totum eſt excluſiua iuris agentis. num. 3.

Emphyteuſis alienatio facta accedente tamen conſenſu dominorum directorum intelligenda eſt, quatenus talis conſenſus requiratur, & non alias. num. 4.

DECISIO CCCCXXXVIII.

1 FVit reſolutum, prædium Sancti Domini, & melioramenta domus magnæ ſpectare in totum ad D. Carolum reſeruato, vt de domo conrigua empta videretur. Et quo ad partem allodialem dicti prædij res tranſire viſa fuit ſine dubio cum in ea concurrant omnia, quæ occaſione aliorum bonorum in eadem donatione contentorum fuerint ponderata in deciſione in hac cauſa facta, ſub die 9. Aprilis proximè præteriti. Difficultas reducebatur ad partem dicti prędij emphyteuticam ſub proprietate Canonicorum Sancti Petri, & fratrum Sancti Ioannis in Mõte quęſitam ab ipſomet donatore in qua Domini conſideratis conſiderandis fuerunt pro D. Carolo duobus fundamentis. Primo, quia quicquid de communi in contrarium atteſtatur. Alex. conſ. 106. num. 8. & 107. in princ. lib. 4. Rota ſequitur opinionem, quod ſcilicet primus acquirens poſſit præiudicare vocatis, vt in Romana domus de Creſcis 4. Februarij 1605. coram bonæ mem. Litta in Romana bonorum de Lilio 2. menſis Februarij 1582. coram bo. mem. Cardinale Seraphino, & in Romana emphyteuſis 12. præſentis menſis, coram R.P.D. meo Caualerio, quam etiam opinionem ſequuti ſunt grauiſſimi auctores, nempe Speculat. tit. de emphyt. §. nunc aliqua. quæſt. 78. numero 100. verſ. cum enim pater. Bald. in auth. ſi quas ruinas. num. 10. verſ. iuxta hoc quæro. C. de ſacroſanct. eccleſ. Caſtr. conſ. 179. num. 3. lib. 1. Imol. in cap. potuit. num. 68. verſ. in contrarium. de locat. Ancharan. conſ. 143. num. 3. Roman. conſ. 35. nume. 1. & 4. Socin. conſ. 25. nume. 14. & 18. lib. 1. Dec. conſ. 194. ad fin. Surd. deciſ. 209. num. 15. & 16. ac eandem veriorem dicit Natt. conſ. 505. num. 14. & magis communem Gozzad. conſ. 25. num. 18. Honded. conſil. 14. num. 47. lib. 2. Natt. dicto num. 14. & vti talem in iudicando amplectendam fore tradunt Modern. Hiſpan. in Specul. comm. opin. contra communẽ, quæſt. 326. Craſſ. in §. legatum. quæſt. 18. numer. 20. maximè, quando acquiſitio, prout in propoſito caſu, fuit ex titulo oneroſo. Bal. in l. 1. in fine, C. per quas perſonas nob. acquiritur. Aret. in l. cum ſeruus. §. ſi quis alicui. ad fin. verſ. ſecunda concluſio. ff. de leg. primo. Corn. conſ. 282. num. 10. lib. 3. Berous conſ. 151. numero 7. ad fin. lib. 3. Natta conſ. 475. nume. 5. & 11. Tiraquel. de retract. lignag. §. 11. gloſ. 6. num. 25. Gabriel. tit. de iure emphyt. concl. 2. num. 47. cum alijs, per Surd. conſ. 305. num. 35. & ſeq. Rota in proximè allegata deciſ.

2 Secundum fundamentum fuit, quia in conceſſione adeſt clauſula ad habendum, quæ operatur, vt emphyteuſis ſit tranſitoria in quoſcunque extraneos. Pedemon. deciſ. 164. num. 1. Dec. conſ. 614. numero ſecundo. Gozzad. conſ. 9. num. 2. Roland. conſil. 55. num. 37. & 42. lib. 7. Vinc. Franc. deciſ. 6. numero 7. par. 1. Theſ. deciſ. 146. nume. 6. Illuſtriſſimus Mant. de tacit. & ambig. lib. 22. titul. 19. num. 25. cum alijs allegatis per Corbul. de iure emphyt. tit. de cauſ. priuat. ab alien. irrequiſito domino. limit. 3. nume. 1. & per Becc. conſ. 88. num. 20. verſ. ſecundo cum pluribus ſequen. Rota in Romana Caſalium. 4. Decembris 1575. coram bon. mem. Cardinali Seraphino in Bononien. emphyteuſis. 16. Iunij 1596. coram Orano, & in Nonantulana bonorum 14. Iunij 1610. coram me. & licet hoc procedat tantum, quando eſt poſita in diſpoſitiuis. Paris de Put. de feud. c. 95. quam communem dicit Oſaſch. deciſ. Pedem. 164. numero 1. & 2. attamen in propoſito caſu viſa fuit ſtare in diſpoſitiuis cum ſtet conſequutiue, & immediate poſt diſpoſitionem, & narratiuam rei datæ in emphyteuſim, vt fuit coram me dictum in Nonantulana bonorum. 31. Ianuarij 1611. & quia in clauſula ad habendum, eſt reſeruatum directum dominium, vnde vtile cenſetur libere conceſſum, vt fuit coram me ponderatum in eadem Nonantulana 14. Iunij 1610.

3 Non obſtat, quod emphyteuſis fuerit conceſſa cũ pacto de renouando de 29. in 29. annos. Vnde cum non fuerit ſecuta renouatio bona remanſerint Eccleſiæ, vt in Ceſenaten. bonorum. 4. Martij 1607. coram Reuerendiſſimo D. Bononien. & de hoc iure Eccleſiæ poſſit dare dominus Andreas, tanquam excluſiuo iuris Caroli actoris. l. cum ſeruum. & ibi Caſtren. num. 2. C. de ſer. fugit. Bart. in l. 2. num. 1. ff. de except. rei iud. Fulgoſ. conſ. 12. num. 1. in fin. Pariſ. conſi. 70. nume. 14. lib. 3. Quia fuit reſponſum, deciſionem Ceſenaten. procedere, quando conceſſio fit ad aliquod tempus certum, prout ibi fuerat cõceſſa ad 60. annos, cum pacto renouandi, ſecus quando vt in propoſito caſu conceditur in perpetuum, cum pacto tamen renouandi de certo tempore, in certum tempus,

tunc

Digitized by Google

tunc enim ad euitandam contrarietatem renouatio de tempore in tempus cenſetur adiecta ad faciliorem probationem directi dominij,non autem pro ſubſtantia contractus. Butr.in c. 1.nume. 3. ad fin. de precar. Alciat.conſ.45.in fin.tom.3.lib.8. Berous conſ. 116. nume. 19.lib. 1.Corbul.de cauſ.priu.ob finitum tempus.num.17.

4 Non etiam viſum fuit obſtare, quod donatio facta Virginiæ ſit conditionalis, nempe accedente conſenſu Dominorum directorum de quo conſenſu minime apparet, quia placuit reſponſio vt hoc ſit intelligendum, quatenus prædictus conſenſus ſit neceſſarius. Gabr.conſ.92.num.7.lib. 1.Fuit dictum in cauſa Romana Caſalis Congheczæ 21.Maij 1593.coram bo. mem.Cardinali Seraphino,& faciunt deciſiones. Creſcen.17.de probat. Put.deciſ.42.lib.2.Circa melioramenta domus magnæ fuit dictum, illa ſpectare ad Virginiam vigore donationis, & conſequenter ad Carolum etenim donatio de illis clare loquitur. Et ita fuit reſolutum.

REVERENDISSIMO P. DOMINO COCCINO DECANO.

Romana Cenſus de Mutis. Lunæ 19.*Nouembris* 1612.

ARGVMENTVM.

Ex Summarijs ſumas argumentum.

SVMMARIVM.

Fideicommiſſaria bona prohibita alienari, poſſunt ex cauſa dotis alienari.num. 1.

Melioramentorum detractio fieri debet ex bonis fideicommiſſo ſubiectis.num. 2.

DECISIO CCCCXXXIX.

1 DVbitaui an donatio,& teſtamentum Luciæ della Zecca obſtant detractioni dotium, & melioramentorum in caſu, & ad effectum, de quo agitur, qui eſt, vt cenſus impoſitus per Pompeium ſuſtineretur, & Domini cenſuerunt non obſtare. Nam admiſſo ſine veri præiudicio,quod dictæ diſpoſitiones contineant fideicõmiſſum ad fauorem filiorum Pompei nihilominus cum agatur de detrahen. dotibus deſcenden. a dicta Lucia certum eſt, quod fideicommiſſum non obſtat. Authentica. res quæ. C.commun.de legat.l.mulier.§. cum proponenti. ff. ad Trebellian. l. a filia. numero ſecundo. & ſequenrib.

2 Prout etiam non obſtat detractio melioramentorum, cum ſint extra fideicommiſſum, iuxta communem Doctorum ſententiam in l.domos.ff.de legat. 1. vbi Iaſ.numero 4.cum alijs allegatis per Menoc. conſilio 454.numero 1.

R. P. D. VBALDO.

Illerden.Viſitationis.Lunæ 26.*Nouembris* 1612.

ARGVMENTVM.

Agitur in hac deciſione de eadem materia,de qua in alijs eiuſdem cauſæ deciſionibus actum fuit, numquid ſcilicet Epiſcopus Illerden. vigore concordię initæ cum Capitulo in viſitatione, ſeu alias teneatur in Coniudices requirere Canonicos. Et an Canonici adminiſtrantes bona dictæ Eccleſiæ teneantur Epiſcopo rationem reddere.

SVMMARIVM.

Epiſcopus Illerden. vigore concordiæ initæ cum Capitulo non tenetur aſſumere Canonicos in Coniudices in actu viſitationis, quam facit ex ſua ordinaria iuriſdictione, ſecus quando velit iudicialiter procedere. numero 2.*&* 3.

*Sententia eſt ſtricti iuris, & tantum importat, quantum verba ſonant.num.*5.

*Epiſcopus in viſitatione poteſt exigere a Capitulo adminiſtratore bonorum Eccleſia, abſque alijs Coniudicibus. num.*7.

Adminiſtratores deputantes ſubminiſtros ad adminiſtrandum, an ipſi teneantur reddere rationem eorum, quæ adminiſtrarunt ſubminiſtri ab ipſis ſubſtituti. numero 8.

DECISIO CCCCXL.

1 SEntentia Rotalis lata coram bonæ memoriæ Iuſto, quæ fuit poſtea confirmata coram R. P. D. meo Coccino nunc Decano,& de cuius confirmatione, vel infirmatione hodie fuit actum coram me,continebat quatuor capita principalia. Primum fuit, quod prima concordia de Coniudicibus a Capitulo aſſignandis,& per Epiſcopum aſſumendis, intelligatur in caſu, quando Epiſcopus velit procedere in forma iudicij, non autem quando velit facere viſitationem generalem ex ſua iuriſdictione Ordinaria. Secundum fuit circa edicta non publicanda ſine conſenſu, & authoritate Capituli, vt in ſecunda concordia, quod fuit declaratum, iuxta eandem diſtinctionem, vt intelligatur quando Epiſcopus iudicialiter velit procedere,non autem de illis edictis,quæ ab Epiſcopo fiunt occaſione viſitationis. Tertium fuit de duobus Canonicis,quos Epiſcopus in viſitatione adhibere debet,iuxta ſecundam concordiam,vt debeãt

præ-

Digitized by Google

præſtare nudám præſentiam, non autem conſilium, vel aſſenſum. Quartum fuit vtramque concordiam ita eſſe intelligendam, vt retenta dicta diſtinctione viæ iudicialis, & viſitationis, Epiſcopus in viſitatione adminiſtrationum Eccleſiæ Illerden. quas Capitulum adminiſtrat poſſit, ſolus a Capitulo, & Canonicis adminiſtratoribus rationem exigere, & inuentos debitores, ad ſolutionem reliquorum faciendam compellere, prout latius in dicta ſententia continetur, quæ omnia capita cum fuerint mature diſcuſſa, & in ſingulis capitibus plures emanauerint deciſiones, tã coram bonæ memoriæ Iuſto, quam coram R. P. D. meo Decano, & nihil de nouo releuans in cõtrarium adduceretur, Domini in hodierna cauſæ propoſitione cenſuerunt ſententiam Rotalem eſſe confirmandam.

2 Nam quod pertinet ad primum caput de Coniudicibus non aſſumendis ab Epiſcopo in actu viſitationis, quam facit ex ſua iuriſdictione Ordinaria, ſecundum diſpoſitionem textus in cap. 1. §. haue autem. de cenſibus. in 6. cap. irrefragabili. de offic. ordin. ca. decernimus. 1. q. 1. & Concilium Tridentinum ſeſſ. 6. c. 4. ſed tantum quando velit procedere iudicialiter optime iuſtificatur ex deciſione in hac cauſ. facta. 13. Nouembris 1602. coram Iuſto, quæ deciſio fuit etiã confirmata licet ad aliud propoſitum, ſub die 26. Iunij 1606. & die 12. Decembris 1608. coram eodem, & in dicta deciſione 13. Nouembris, etiam reſpondetur omnibus, quæ in contrarium etiam hodie adducebantur, videlicet, verbis vniuerſalibus, & geminatis primæ concordiæ, quæ videbantur includere etiam viſitationem, ad deciſ. Cæſ. de Graſſ. 2. in princ. de iureiuran. cum allegatis, hæc enim procedunt occurrente caſu in viſitatiooe, qui correctione, & proceſſu iudiciali indigeret, vt facile euenire poteſt, d. c. irrefragabili. de offic. ordin. cap. cum venerabilis. ibi, teneatur cauſa correctionis eccleſiam viſitare, & ibi gl. in verb. bis in anno, & Butr. nu. 4. & 5. de cenſib. Concilium Tridentinum d. ſeſſ. 6. c 4. ibi corrigi, vel emendari, tunc enim iuxta formam concordiæ deueniendum eſſet ad Coniudicum deputationem etiam in viſitatione, vt latius habetur in dicta deciſ. 13. Nouembris coram Iuſto.

3 Circa ſecundum caput illud etiam apparet fuiſſe bene declaratum, vt ſupra cum eadem diſtiuctione viſitationis, & iudicij, cum ſi conſenſus Capituli non admittitur in viſitatione ex ſupradictis, neque etiam admitti debeat ad edicta præambula viſitationis. l. oratio. ff. de ſponſal. & ita fuit triplici deciſione firmatum in hac cauſa, videlicet 13. Iunij 1603. 21. Aprilis 1606. & 28. Aprilis 1608. coram bonæ memoriæ Iuſto.

4 Non obſtat, quod Epiſcopus in edicto præambulo viſitarionis appoſuerit pœnam excommunicationis, quæ apponi non poterat, quia in ſententia bonæ memoriæ Iuſti confirmata per R, P. D. meum Coccinum expreſſe prohibetur apponi in edictis eiuſmodi pœnam, adeo vt ex hoc capite, quod fuit appoſitum in fauorem Capituli, ſententiæ prædictæ ab eo impugnari non poſſint.

5 Non obſtat, quod dicta ſententia prohibendo apponi in talibus edictis pœnam excommunicationis videatur permittere aliam quamcunque pœnam apponi, & quod videatur etiam permittere Epiſcopo in viſitatione exigere iuramentum. Quia nihil tale in ſententia legitur, & alias certum eſt ſententias eſſe ſtricti iuris, & tantum importare, quantum verba ſonent. l. ſi quis a liberis. §. ſi vel parens. verſ. meminiſſe. ff. de liber. agnoſcen. l. 1. C. de ord. iud. Bart. in l. Iulianus. nume. 5. ff. de cond. indeb. & in l. ſi expreſſim. col. 2. circa med. verſ. ſi vero erat nulla. ff. de appellat. Menoch. conſ. 110. num. 17. lib. 2. Surd. conſ. 189. num. 37. & conſ. 223. num. 21. lib. 2. Cæſ. de Graſſ. deciſ. 3. num. 9. de reſtit. in integr. Rot. deciſ. 132. num. 12. & 317. num. 4. par. 2. diuerſ.

6 Circa tertium caput de nuda aſſiſtentia duorum Canonicorum in viſitatione illud pleue iuſtificatur ex deductis in d. deciſ. 13. Nouembris. verſ. ſecunda difficultas coram Iuſto, vbi inter alia refertur reſolutio Illuſtriſſimorum Cardinalium ſacri Concilij Tridentini interpretum, quæ remouet omnem difficultatem, & cum eadem deciſioue tranſierunt Domini in hac cauſa die 13. Iunij 1603. & 4. Iulij 1608. & 12. Decembris eiuſdem anni coram Iuſto.

7 Circa quartum, & vltimum caput, quod poſſit Epiſcopus in viſitatioue rationem exigere a Capitulo Adminiſtratore membrorum, ſiue adminiſtrationum Eccleſiæ abſque Couiudicibus, iuxta diſpoſirionem Sacri Concilij Tridentini ſeſſ. 22. art. 9. de reformat. Illud fuit etiam firmatum in duplici deciſione, videlicet 26. Iunij 1606. & 11. Maij 1609. coram Iuſto, & cum pro parte Capituli prætenderetur nos verſari in caſu limitationis poſitæ in d. c. 9. ſeſſ. 22. verſ. quod ſi ex conſuetudine, ideo dato ſuper hoc particulari dubio fuit deciſum coram R. P. D. meo Coccino 14. Nouembris 1611. Capitulum eſſe principalem Adminiſtratorem dictorum membrorum, alios vero Officiales ab eo pendere, tanquam ſubadminiſtratores, qui licet reddant rationem Auditoribus Computorum, qui appellantur, tamen non reperitur, quod Capitulum alijs rationem reddat, & ideo ſumus in regula non autem in limitatione Concilij, vt latius fuit deductum in dicta deciſione, quæ etiam fuit confirmata die 6. Aprilis huius anni coram eodem.

8 Non obſtat, quod dicta deputatio officialium fiat a Capitulo ex neceſſitate legis, videlicet vigore duarum Conſtitutiouum de anno 1425. & 1429. editarum cum interuentu Epiſcopi, & Capituli. Vnde perinde ſit, ac ſi iſti Officiales deputarentur ſingulis annis ab ipſo Epiſcopo, & Capitulo ad l. item eorum. §. ſi Decuriones. ff. quod cuiuſque vniuerſitat. nom. l. 2. ff. de fideiuſſ. Surd. conſ. 29. nume. 3. cum alijs allegatis. & conſequenter ſimile de tutore, & curatore, & alijs ſimilibus perſonis non videatur applicari. Quia tutor ſi deputat factorem, vel alium Adminiſtratorẽ, iſta deputatio eſt voluntaria, & dependens ab imme-

diata

diatá authoritate tutoris, ideoque tutor non releua-
tur ab onere reddendi rationem pupillo.l. ita tamen.
§.geſſiſſe.l.tres tutores.§. non ſolum. ff. de admini-
ſtrat.tut.l. ſolet.ff. de tutel. Secus videtur in Capitu-
lo deputante Auditores, qui audiant computa, & a-
lios Officiales vigore dictarum Conſtitutionũ, quia
fuit reſponſum, vt in ſecunda deciſione Domini mei
Coccini hoc non legi in dictis Conſtitutionibus, ſeu
potius decretis, videlicet, quod Capitulum teneatur
eligere Auditores Computorum, vel alios Officiales,
ſed præſuppoſita conſuetudine eligendi prædictos
Officiales ſtatuitur tempus, vel finis officij, & ſub qua
pœna teneantur reddere, & audire reſpectiue compu
ta, quod etiam confirmatur ex tertia Conſtitutione
de anno 1442. quæ expreſſe dicit officia deputari, &
committi, vt eſt moris in fine menſis Decembris, &
ita debent intelligi illa verba primæ Conſtitutionis,
& de eiſdem officijs habeat prouideri videlicet, vt in
Vigilia Natiuitatis Domini, quo tempore officia va-
cant de eiſdem debeat prouideri, vltra quod ſi iſta
redditio rationum expediretur, & abſolueretur inter
ipſos Officiales, & Auditores Computorum ſine alia
participatione Capituli colorata ſorte videri poſſet
prætenſio Capituli, quod cum alijs reddatur ratio il-
la non ſit reddenda Epiſcopo, ſed cum ipſimet Audi
tores poſt audita computa teneantur referre in Capi
tulo, prout in ſecunda Conſtitutione cauetur, & Ca-
pitulum approbet, & improbet, & ſolidet computa,
percipiat reliqua, & alia faciat, quæ citra ius, & no-
men principalis Adminiſtratoris fieri non poſſunt, vt
late deducitur ex teſtibus examinatis, confeſſionibus
geminatis ipſius Capituli, & alijs iuribus pro Epiſco-
po productis, & copioſe conſideratis in prima deciſio
ne Domini mei Coccini, nec tamen Capitulum alte-
ri rationem reddat, ſequitur, vt eam teneatur redde-
re Epiſcopo ex diſpoſitione Concilij dicti cap.9.ſeſſ.
22.in prima par.

9 Ex quibus Domini concluſerunt ſententiam Ro-
talem quo ad omnia prædicta capita eſſe confirman-
dam, ex quibus ſequitur confirmatio reuocationis
ſententiæ D. Carnicer. ex rationibus adductis in de-
ciſione huius cauſæ. 10. Iunij 1609. coram bonæ me-
moriæ Iuſto.

R. P. D. PIROVANO.

Romana Separationis Thori. Lunæ 3. Decembris 1612.

ARGVMENTVM.

Separatio thori conceditur propter viri nimiam
ſæuitiam, propter odium capitale, propter adul
terium, & propter morbum contagioſum, &
quomodo huiuſmodi cauſæ probentur.

SVMMARIVM.

Thori ſeparatio conceditur propter nimiam viri ſæuitiã, propter odium capitale, propter adulterium, & propter morbum contagioſum. num. 1.

Thori ſeparationis cauſa dicitur ardua, ideo concludenter probanda eſt. num. 2.

Sæuitia viri ad effectum ſeparationis thori concludenter probanda eſt. num. 2.

Viro licitum eſt moderate uxorem corrigere. num. 3.

Teſtes ſuper ſæuitia viri deponendi, quando probent. numero 3.

Odium capitale viri in uxorem ceſſat, & ſubſequuta reconciliatione. num. 4.

Adulterium non probatur per teſtes ſingulares. num. 5.

Fides non facit fidem. num. 6. Vbi præſertim in cauſa graui.

DECISIO CCCCXLI.

1 FVit reſolutum ſententiam eſſe reuocandam,
nam quamuis in iure verum ſit, quod nimia ſæ-
uitia, odium capitale, adulterium, & morbus
contagioſus, vnaquæque earum de per ſe ſufficiens
cauſa ſit pro ſeparatione thori, prout de ſæuitia eſt
text. in c. 1. §. verum, & ibi gloſ. verb. ſuſpectum, vt li-
te non conteſtata, & in c. literas. in fin. de reſtit. ſpo-
liat. Didac. in epitom. de ſponſ. par. 2. c. 7. §. 5. num. 1.
de odio habetur in c. ex tranſmiſſa. verſ. ſi autem capi
tali odio. de reſtitut. ſpol. de adulterio loquitur text.
in d. c. 1. vt lite non conteſt. & tradit Hoſtien. in c. in-
telleximus. num. 3. de adult. & Rolan. poſt alios con-
ſil. 50. nume. 5. & 6. lib. 1. & demum de morbo conta-
gioſo affirmat Nauar. in Sum. cap. 16. num. 25. & alij
allegati per Sanchez, de matrim. lib. 9. diſput. 26. nu-
mero 29.

2 Tamen viſum eſt Dominis, quod cauſæ prædictæ
in facto non verificentur. Cauſa enim ſeparationis
matrimonij grauis eſt, & ardua, vnde ad probandam
ſæuitiam, quæ eſt prima cauſa deducta, requiruntur
probationes neceſſariæ, & concludentes. Pariſ. conſ.
54. num. 14. & ſeqq. lib. 4. quod etiam fuit firmatum
in Romana Separationis Thori. 9. Februarij 1607.
coram Reuerendiſſimo Archiepiſcopo Bonon. ita vt
nec ſufficiat probare ſæuitiam per teſtes ſingulares.
Pariſ. dicto conſ. 54. nu. 18. & ſeqq. Alex. conſ. 110.
num. 5. lib. 1.

3 Teſtes autem, qui dantur ad probãdam huiuſmo-
di ſæuitiam, nedum eam non probant, ſed nec etiam
moderatam correctionem, quæ videtur permiſſa. glo.
in c. quemadmodum. §. illud. in verb. denunciare. in
fin. de iureiuran. vbi Abb. num. 15. verſ. nota primo.
Roland. conſ. 27. nom. 12. 15. & 20. lib. 3 cum alijs al
legat. per Surd. de aliment. tit. 1. q. 16. num. 5. verſic.
intelligi debet. & num. 8. & 9. Teſtes namque ſub nu
mer. 2. conteſtes non ſunt, nam primus in ordine de-
ponit de percuſſione in domo, nec deponit de certa
ſcien-

ſcientia, ſed quod audiuit acclamationes. Vnde potuit decipi, tam in ſenſu circa voces, quam in intellectu circa imaginationem, quod Laura percuteret, & potuit eſſe ſimplex, & verbalis altercatio. Tertius eſt pariter de auditu, quartus dicit audiuiſſe Octauium percutientem Lauram alapa, qui modus dicendi non concludit certam ſcientiam, quia actus a ſenſu viſus remotus erat. Præterea primus, & vltimus remanent ſingulares, cum deponant de diuerſo tempore, & loco.

4 Quantum ad odium capitale, rationes adductæ per teſtes non videntur concludere odium conſiderabile ad hunc effectum. Nam quo ad opinionem Octauij, quod vxor eſſet malefica, aut veneni propinati, vel propinandi a Laura, viſum eſt Dominis hanc rationem ceſſare, eo ipſo, quod Octauius paratus eſt d. Lauram ad domum reducere. Nec odium augebatur ex recuſatione reconciliationis, cum ipſe Octauius modo intendat reconciliari. Deſiderium autem mortis ipſius Lauræ, quod teſtes deponunt Octauium habuiſſe, ex eo non infertur, quod vitæ ipſius Lauræ parauerit inſidias.

5 Adulterij vero qualitas non etiam videbatur probata, Nā omiſſo, quod teſtes ſint ſingulares, & quod ex teſtibus ſingularibus non poſſet concludens probatio deſumi, in huiuſmodi genere fuit dictum, quod teſtes prædicti non percutiebant tempus matrimonij, ſed multo ante, quod non ſufficit ad effectum ſeparationis matrimonij.

6 Demum ratio morbi contagioſi non remanet iuſtificata ex ſola fide, quæ datur in Summario. numer. 8. quia fides non facit fidem. Auth. ſi quis in aliquo. C. de eden. Rot. Ian. deciſ. 76. num. 11. Guido Papæ deciſ. 19. num. 2. Et maxime in materia tam graui, prout eſt ſeparatio thori propter reuerentiam ſacramenti, & in contrarium dantur aliæ fides, quod Octauius non laborauit huiuſmodi morbo.

R. P. D. PIROVANO.

Conchen. Decimarum dell'Infantado. Mercurij 5. Decembris 1612.

ARGVMENTVM.

Epiſcopi habent ius reale fundatum ſuper terris Decimalibus, ita vt mutatio ſeminis ipſis non præiudicat.

SVMMARIVM.

Epiſcopus habet ius reale fundatum ſuper terris decimalibus, ita vt mutatio ſeminis mutare non poteſt obligationem præſtandi decimas maiores, vel alias earum loco ſubrogatas. num. 1. & num. 3.

Epiſcopus habet ſuas parochias diſtinctas, & conſequenter inter eius limites fundatam intentionem exigendi decimas. num. 2.

DECISIO CCCCXLII.

1 Propoſui dubium, An D. Epiſcopo debeatur decima olei, & croci in caſu, de quo agitur, & affirmatiue fuit reſponſum, ſiquidem teſtes examinati pro D. Epiſcopo qui dantur in Summarijs deponunt de viſu, quod in articulatis locis, in quibus ſeminabatur triticum, & hordeum, & in quibus erāt plantatæ vineæ, Incolæ pro eorum maiori vtilitate hodie ſeminant crocum, & a quadraginta annis citra plantauerunt oliueta, ita vt ſicut antea de dictis prædijs decimabant panem, & vinum, ad præſens deciment crocum, & oleum, tanquam ſubrogata in locū eorum, quæ antea colligebant, & decimabant, propterea licet antiquitus minutæ ſpectarent tantum ad Rectores, & iſtæ, de quibus agitur, inter minutas reputarentur. Tamen quia cultores omiſſo ſemine tritici alias ſpecies ſerere cœperunt, & loco vinearum oliuas plantarunt, ita vt hæ ſecundæ ſpecies factæ ſint in illis prædijs decimæ maiores non potuerunt Domino Epiſcopo in ſuis decimis præiudicare cum habeat ius reale fundatum ſuper terris decimalibus. Anchar. in c. cum in tua. num. 3. de decim. Rebuff. eodem tit. q. 14. num. 18. ita vt mutatio ſeminis mutare non poſſit obligationem præſtandi decimas maiores, vel alias earum loco ſubrogatas. c. commiſſum. & ca. cum in tua. de decim. Rebuff. eodem tit. q. 6. num. 35. & q. 14. num. 18. quod idem ſæpius Rota, reſoluit in ſimilibus cauſis, vt in Conchen. decimarum. quæ dātur coram bonæ mem. Cardinali Pamphilio, & Iuſto, in quibus bene reſpondetur ad omnia, quæ pro parte Rectorum adducuntur.

2 Et in ſpecie, quod ipſi habeant ſuas Parochias diſtinctas, & conſequenter inter eius limites fundatam intentionem de iure communi, ita vt Epiſcopus, cui reſiſtit, tantum dicitur præſcripſiſſe, quam poſſediſſe, & ſic certam ſpeciem fructuum. Quia fuit reſponſum Eccleſiam Cathedralem in iſta diœceſi habere æqualiter intentionem fundatam cum Rectoribus vſque ab initio in diuiſione parochialium, cum omnes fuerint de decimis dotatæ.

3 Et ſic etiam ceſſabat, quod pro parte Rectorum dicebatur, Epiſcopum non habere poſſeſſionem realem reſpectu certorum prædiorum, ſed reſpectu certorum fructuum, vltra quos non eſſe extendendam, ex quo Rectores ſemper fuerunt in poſſeſſione percipiendi decimas Croci, & oliuarum abſque diminutione, & abſque eo quod deferrentur in aceruum, & de illis Epiſcopus participaret, quia vt in illis deciſionibus dicitur, prædicta procedunt, vbi alter nititur iure cōmuni, alter vero præſcriptione, vel agitur ad excluſionem alterius, ſed quando prout in caſu, de quo agitur, vterque ex coæquali iure venit, tunc bene intrat, quod ſubrogatio, & mutatio ſeminis non mutat obli-

obligationem, vt in dicto c.commiſſum. & in c. cum in tua.de decim.

4 Non obſtat, quod teſtes dati in Summario D. Epiſcopi non loquantur de locis Abbatiæ dell'Infantado, & Archipresbyteratus de Pareſa, quorum Rectores moleſtantur. Quia fuit dictum, firmandam eſſe intentionem Epiſcopi quo ad loca expreſſa per eius teſtes, quia locorum iuſtificatio ex proceſſu haberi poterit. Et ita fuit reſolutum, &c.

REVERENDISS. P. DOMINO COCCINO DECANO.

Pariſien. Pecuniaria. Merc. 5. Decembris 1612.

ARGVMENTVM.

Ceſſionis contractus in quo differat a mandato, Procuratorque in rem ſuam, quando poſſit reuocari, & alia ad materiam, & validitatē ceſſionis.

SVMMARIVM.

Ceſſio non dicitur illa, quæ continet conditiones, & pacta ceſſioni contraria. num. 2.

Ceſſio non vera, & non legitima non præiudicat. num. 2.

Mandatum ad exigendum non transfert vtiles actiones in mandatarium, ſed ſolum transfert exercitium directarum actionum. num. 3.

Mandatum ad exigendum aliquod creditum expirat per ceſſionem eiuſdem crediti poſtea ſubſecutam. num. 3.

Mandatum morte mandantis expirat. num. 3.

Procurator conſtitutus in rem ſuam reuocari non poteſt. Declara, vt num. 4.

Ceſſio facta creditori a debitore non transfert vtilem actionem debito non probato, & liquidato. num. 6.

Confeſſio contra confitentem non probat, niſi fuerit clara. num. 8.

Ceſſio minoris ſummæ pro debito maioris ſummæ non valet. num. 8.

Ceſſio vt ſit ualida, debent conſignari ceſſionario omnia inſtrumenta, vt ceſſus debitor poſſit conueniri. nu. 9.

Præſumptio ex præſumptione admittenda eſt, quando una uenit in conſequentiam alterius. num. 9. inſi.

Apocha debiti reperta penes debitorem ſolutionem, & liberationem demonſtrat. num. 9.

DECISIO CCCCXLIII.

1 Nicolaus Naſus ſub die 27. Ianuarij 1587. ceſſit creditum Scutorum viginti millium, quod habebat cum Horatio Oricellario Ioanni Baptiſtæ, & Matthæo de Bartholomæis. Matthæo ipſo præſente, & acceptante cū hac tamen conditione, ibi, la qual ceſſione il detto Bartolomei ha accettata, & accetta con conditione di tener cōto al detto Signor Naſi di quello, che eſſi recuperaranno, ò faranno recuperare ſopra quel, che li deue, ò potrà deuere all'auuenire, e ſenza pregiudicare al lor credito, ragione, & attione, obligationi, & hipotece, nè che li detti Bartolomei ſiano tenuti incorrere riſichi alcuni, pericoli, nè fortuna, nè di farne alcuna proſequutione, nè diligenza, ſe a loro non parerà, ma ſarà, & ſtarà la detta ceſſione, & il ſucceſſo di eſſa alli pericoli, riſichi, e fortuna del detto Naſi, & ſopra di lui, e ſotto le dette cōditioni il detto Bartolomei ha ritirata la promeſſa del detto Signore di Rucellai, quì di ſopra notata, e perciò fare, & compire il detto Signore di Naſi ha obligato, & hipotecato tutti, & ciaſcuni ſuoi beni, &c.

2 Hoc ſtante dubitaui, an DD. de Bartholomæis haberent intentionem fundatam contra Dominos de Oricellarijs, & Rota cenſuit negatiue reſpondēdum, quia iſta non viſa fuit Dominis ceſſio, & datio in ſolutum, licet enim adſint verba cede, & transporta, tamē cum repugnent conditiones, quibus fuit factus iſte actus, hæc non dicēda eſt ceſſio. l. per diuerſas. C. mād. ibi licet inſtr. ceſſionis, venditionis nomen inſertū ſit, & ſic in caſu illius textus non obſtantibus verbis expreſſis, ceſſio non vera non præiudicat, & in terminis dicit Dec. in conſ. 99. nu. 4. verſ. ſecundo non obſtat, &c. Imol. in l. facta. §. ſi hæres ſcriptus. nu. 4. ff. ad Trebel. Surd. conſ. 22. nu. 11. & conſ. 145. nu. 28. & ſeq. Franc. Becc. conſ. 105. nu. 35. qui alios allegat.

3 Sed iſte actus viſus potius fuit mandatum ad exigendum, per quod non fuerunt tranſlatæ vtiles actiones, ſed ſolum exercitium directarum, vt dicit Imol. loco præallegato, verſ. vel poteſt. Gozzad conſ. 3. nu. 8. Vnde fit, quod cum poſtmodum Naſus ceſſerit valide ad fauorem Bedini, iuxta reſolutiones factas dictū mandatum datum per Naſum de Bartholomæis cenſeatur reuocatum. Bar. in d. l. facta. §. ſi hæres. ſub nu. 4. verſ. quæro vtrum confeſſio, vbi etiam Caſtren. pariter. nu. 4. verſ. in ſecundo caſu, & in l. per diuerſas. nu. 6. verſ. aduerte tu clarius. C. mand. Oſaſch. deciſ. 45. nu. 7. & deciſ. 63. qui licet loquantur in confeſſione cedentis, attamen illorum dicta procedunt in omnibus alijs actibus, vt declarat Caſtren. in d. §. ſi hæres. nu. 4. Oſaſch. dicta deciſ. 63. prout & dictum mandatum debet cenſeri reuocatum per mortem Naſij. l. eius. vbi Alex. ſub num. 5. ff. ſi cert. pet.

4 Neque placuit, quod Bartholomæi fuerunt conſtituti procuratores in rem ſuam, & ideo non potuerunt reuocari. Caſtren. in l. ſi. nu. 2. verſ & ſic facta procuratio. ff. de donat. & fuit dictū in cauſa Mediolan. Pen. 5. Martij 1607. coram Reuer. D. Archiepiſcopo Lugdunen. Nam fuit reſponſum, quod licet in narratiua Naſij conſtituantur procuratores in rem ſuam, attamen ipſi acceptarunt ſolum cum dictis cōditionibus, quæ cum repugnent naturæ ceſſionis, vt ſupradictum eſt, non cenſentur conſtituti procuratores in rē ſuam, ſed ad vtilitatem Naſij, vt declarat Caſtren. in d. l. per diuerſas. nume. 1. C. mand. vbi eleganter conſtituit differentiam inter procuratorem in rem ſuam, & ad vtilitatem Domini.

5 Neque etiam obſtant ea, quæ longa ſerie deducuntur

tur ad oſtendendum ſufficere acceptationem bo. me. Horatij, quia eſſent conſideranda, ſi non adeſſet reuocatio, ſed cum inducatur ex prædictis, ceſſat acceptatio D. Horatij, quæ eſt intelligenda ſecundum ſubiectam materiam, ſ. donec procurator fuerit reuocatus.

6 Vlterius conſiderabant Domini, quod quatenus prędictus actus fuiſſet vera ceſſio, adhuc ex ea Bartholomæi non haberent intẽtionem fundatam, & hoc ex triplici fundamento. Primo, quia fuit facta pro eo qđ tunc Naſius debebat, vel in futurum deberet Bartholomæis vtique debito non probato, ac liquidato non fuit tranſlata vtilis actio, nec ius quæſitum ipſis Bartholomæis. d. l. per diuerſas. C. mand. ibi. Ita tamen, vt ſi quis datis pecunijs huiuſmodi ſubierit ceſſionẽ, vſque ad ipſam tantummodo ſolutarum pecuniarum quantitatem, & vſurarum eius actiones exercere permittatur, & ibi gl. in verb. ſolutarum. Facit ad id text. in l. ab Anaſtaſio. eod. tit. Dec. conſ. 464. n. 4. & 587. num. 5. verſ. & iſta concluſio comprobatur, & ſeq. Caſtren. in d. l. per diuerſas. num. 5. Roman. conſ. 86. nu. 3. verſ. aut volumus. Corn. conſ. 23. num. 4. lib. 2. Rot. Ianuen. deciſ. 13. num. 23.

7 Et hoc expreſſe voluerunt cõtrahẽtes in caſu iſto, dum in ſchedula, de qua agitur, Bartholomæi acceptarunt ſub conditione di tener conto a detto Signor Naſi di quello, che eſſi recupereranno, ò ſaranno recuperare ſopra quel, che li deue, e potrà douere all'auuenire. Quibus verbis ſatis clare innuitur ratio per Bartholomæos tenenda de debito iam contracto per Naſium, & in futurum contrahendo, & ſic cum hodie nõ conſtet de certitudine dicti debiti, Bartholomæi non poſſunt exercere dictas actiones ex ſupra allegatis. Et prædicta eo magis procedunt, quia debitum Naſi nõ ſolum non probatur, verum etiam potius excluditur, cum ipſe ſolueret ſummam Scutorum octo millium Bartholomæis, vt ſtatim dicetur.

8 Neque obſtat confeſſio Naſi, quia illa confeſſio nõ fuit, quod eſſet debitor Scutorum viginti millium, & hinc fit, quod cum non ſit confeſſio clara, non probat contra confitentem. Mohed. deciſ. 2. de reſtitut. ſpol. Nam ceſſio Scutorum viginti milliũ pro debito Scutorum mille, aut maioris ſummæ non valeret. d. l. per diuerſas. verſ. ita tamen, & ibi glo. in verbo venditione. & Bart. num. 2. C. mand.

9 Secundo quatenus iſte actus eſſet verá ceſſio, Bartholomæi non haberent intentionem fundatam contra Dominos de Oricellarijs. Nã vſque de an. 1590. iſta ſchedula peruenit ad manus Pompei Bedini, & illam produxit in actis Syluia eius filia. Vnde fit, quod aut illa non fuit conſignata Bartholomæis, & ceſſio non valuit, quia ad validitatem ceſſionis debent conſignari Ceſſionario omnia inſtrumenta, vt ceſſus poſſit conueniri. Bal. in l. ſi nomen. nu. 2. ff. de hæred. vel act. vend. Alex. in l. ſciendum. nu. 10. ff. de verb. oblig. Rota Ianuen. deciſ. 189. nu. 3. Aut vero fuit cõſignata, & cum fuerit reperta penes Bedinum præſumitur reſtituta, & ex hac reſtitutione præſumitur retroceſſio. l. 1. C. de donat. Quæ quidem præſumptio præſumptionis in hoc caſu eſt admittenda, cum vna veniat in conſequentiam alterius, vt fuit reſolutum in cauſa Romana, Domus. in Burgo 30. Martij 1590. coram Illuſtriſſimo D. meo Cardinale Mantica.

10 Quod autem iſta ſchedula præſumatur reſtituta Naſio, & cõſignata Bedino, cui Naſius ceſſit, ſatis patet, quia de anno 1589. Naſius ſoluit Bartholomæis mediante Bancho DD. de Saluiatis Scuta octo millium. Concurrit etiam, quia bo. me. Horatius Oricellarius ſemper recognouit Bedinum vti Ceſſionariũ, vt patet ex eius literis miſſiuis, quod non eſt veriſimile, vt feciſſet ſi adhuc vigeret ceſſio facta ad fauorem DD. de Bartholomæis. Horatius enim erat vir prudens, concurrit etiam quod de anno 1589. Bartholomæi ſcripſerunt bo. mem. Horatio nullum amplius ſe habere intereſſe in hoc credito, & quod fuerunt a Naſio ſatisfacti, & quamuis teſtes deponant vidiſſe ſolũ copiam literarum, illam tamen viderunt in libris illorum de Bartholomæis de Florentia, vbi ſimiles literæ ſolebant regiſtrari, qui quidem teſtes ſatis probant, cum concordant de loco, vbi viderunt copiã Epiſtolæ, & de tenore illius. Felin. in c. ſicut. nu. 2. de re iud. Dec. in c. quoniam contra. n. 237. de probat. & aduertebant Domini, quod iſtæ probationes non poterant diuidi, ſed in ſimul conſideranda erant ſolutio Scutorum octo millium, taciturnitas, recognitio bo. me. Horatij, & copia Epiſtolæ. Singula enim, quę nõ proſunt ſimul collecta iuuant vulg. iur.

11 Neque releuat, quod ſchedula prædicta poterit haberi aliunde a Naſio, quam ex reſtitutione Bartholomæorum, immo potuit haberi a Bedino abſque alia reſtitutione, cum eſſet perſona domeſtica. Menoc. de præſump. lib. 3. præſump. 140. nu. 20. Nam hoc motiuum poſſet conſiderari ſi nuda ſchedula reperiretur penes Bedinum, ſed cum concurrant alia ſupra põderata, nempe ſolutio Scutorum octo millium, quod Bartholomæi habuerunt ſe pro ſatisfactis, recognitiones bon. mem. Horatij, tollitur præſumptio, quod ex alia cauſa, quam ex cauſa reſtitutionis factæ Naſio ſchedula peruenerit ad manus Bedini. Ex quibus, & alijs doctiſſime conſideratis in alia deciſione facta, coram Illuſtriſſimo D. meo Card. Lancellotto Domini dixerunt, Bartholomæos non habere intentionem fundatam contra DD. de Oricellarijs, &c.

R. P. D. PIROVANO.

Romana Filiationis. Lunæ 10 *Decembris* 1612.

ARGVMENTVM.

Ponuntur in hac deciſione plures filiationis cõiecturæ, quibus dicitur filiationem probari, quando non agitur de ſucceſſione in hæreditate paterna ab inteſtato, ſed de conſequutione dotis, vel alimentorum, & hinc plura de exceptionibus contra teſtes ſuper filiatione deponenda.

SVM-

SVMMARIVM.

Teſtis pauper non repellitur a teſtificando.num.1.

Teſtis inimicus propter litem ciuilem paruam non repellit teſtem, niſi fuerit lis criminalis num.1.

Meretrix vt femina dicatur, non ſufficit, quod ab vno tãtum cognoſcatur.num.2.

Murmuratio producit famam, quæ ſufficit ad probandum concubinatum.num.4.

Concubinatus probatur per famam.num.4.

Teſtis errans non in facto principali, nec in circumſtãtia ſubſtantiali probat.num.5.& 6.

Filiorum procreatio non cadit in certum ſenſum hominis.num.7.

Filiatio probatur per leniores probationes, quando non agitur de ſucceſſione in hæreditate paterna, ſed ſolum de conſequutione dotis, vel alimentorum.num.9.

DECISIO CCCCXLIV.

1 DOmini cenſuerunt, ſtandum eſſe in deciſis approbando coniecturas, quæ pro filiatione Septimiæ in deciſione fuerunt conſideratæ, quibus viſum eſt non obſtare rationes, quæ contra teſtes, & eorum dicta fuerunt pro parte Marci Carroſij adductæ, exceptiones namque contra perſonam primi teſtis examinati in Vrbe, qui fuit compater Septimiæ, videlicet inimicitiæ occaſione litis contractæ, & paupertatis, non videntur releuantes, concurrente adminiculo aliorum teſtium. Quia paupertas non repellit teſtem. Cæſat.de Graſſ. de teſtibus.deciſione duodecima. numero primo. inimicitia autem propter litem ciuilem, cum ſit parua cauſa non eſt ſufficiens, ſed requiritur criminalis. Felin. in cap. cum ſuper. numero tertio. verſicul. ſed caue. de offic. iudic. delegat. Specul.in titul.de teſtibus.§.1. in principio.

2 Quæ vero opponuntur contra primum teſtem in partibus examinatum, quæ fuit nutrix ipſius Septimiæ, videlicet paupertas, iam dictum fuit, non obſtare, & quod fuerit meretrix non etiam iuſtificatur ex parte Carroſij ex eo ſolo, quod cohabitet cum perſona ſuſpecta, quia cauſa cohabitationis exprimitur, nempe propter ſponſalia inter eos de futuro contracta, & quod cohabitatio erat de licentia Vicarij, & denique quia vt quæ dicatur meretrix, non videtur ſufficere, ſi ab vno tantum cognoſcatur. cap. vidua. trigeſima quarta diſtinctione. l. palam. §. non ſolum. ff. de ritu nuptiar. Menoch. conſilio 18. numero decimo octauo. libro primo. & ſequitur Boſſ. in tit.de plut.violent. numero 67.& in titul. de raptu muliet.num.9.

3 Exceptiones autem, quæ contra dicta eorumdem teſtium opponuntur, cum veritas eorum depoſitionis comprobetur ex alijs teſtibus, non videtur in aliquo minuenda fides. Sed quo ad primam coniecturam circa concubinatum deponunt alij teſtes, inducti pro Carroſio, corruit propria confeſſio Fabij, & Vrſolinæ in iudicio criminali.

4 Non obſtat, quod eadem Vrſolina faſſa fuerit ſe procreaſſe multos filios, & neſcire ex qua perſona. Quia hoc dixit in eius depoſitione reſpectu aliorum filiorum, non autem Septimiæ, quam aſſeueranter dicit eſſe filiam Fabij. Nec dicatur, quod teſtes pro Carroſio inducti deponant tantum de murmuratione, in reliquis autem neſcire dicant, Quia ex murmuratione oritur etiam fama, quæ ſufficit ad probationem qualitatis concubinatus, vt dicit Abb. in cap.tertio loco.numero ſecundo. de præſumption. quem refert, & ſequitur Alba.conſilio vigeſimo quinto.numero quarto. Ioan. Crott.conſilio 413.numero vigeſimo quarto.verſic.item teſtimonium viciniæ, & ſufficit huiuſmodi famam probari per duos teſtes. Idem Abb.in dicto c.tertio loco.numero ſecundo.de præſumpt.Bartol.in l.de quæſtione.§.plurimum. numero decimo nono.ff.de quæſt.Ferret.conſ.389. numero 18.vol.2.

5 Secunda coniectura deducta eſt ex baptiſmo, & ſi compater ſolus videatur deponere quo ad ſubſtantiam actus baptiſmi, adminiculatur tamen eius dictum per alios tres teſtes de auditu ab alijs. Nec obſtat, quod compater ille videatur ſibi contrarius, & varius, dum dixit Septimiam fuiſſe baptizatam in Eccleſia Sancti Ioãnis a Ioſepho Caſſo, & alibi dixerit ab Adriano Bulgaruccio Rectore Sancti Pancratij, vt inde, vel mendax, vel falſus videatur, cui propterea fides adhibenda non ſit. Quia reſpondetur, quod cum non ſit quæſtio ſuper ſubſtantia actus baptiſmi, ſed ſuper eo, quod vocatus fuerit a Fabio ad leuandam Septimiam a ſacro fonte, error in circumſtantia non ſubſtantiali, qui potuit etiam contingere, eſt lapſus memoria, non diminuit fidem, ſecundum Alex. conſilio quinto. numero decimo. libro primo. tanto magis, quia ab eo tempore in antea alij teſtes deponunt, quod ad inuicem ſe vocabant compatres, quæ denominatio confirmat veritatem, quod a Fabio fuerit vocatus ad actum prædictum.

6 Tertia coniectura ex lactatione, educatione, & tractatu adhuc remanet firma, cui non obſtant inueriſimilitudines conſideratæ aduerſus compatrem, & nutricem, cum reſpectu ſubſtantiæ circa lactationem bene deponant, quidquid ſit de circumſtantijs circa viduitatem matris, & obitum mariti, & de habitatione Vrſolinæ, extra domum, & quod cum Vrſolina nulla alia perſona commercium haberet, ſuper quibus Domini non inſteterunt, cum non eſſet principalis quæſtio ſuper qualitatibus enarratis.

7 Neque confeſſio Vrſolinæ in hac parte videtur cõtraria, ſi diſtinguantur tempora. Nam verum dicit ille teſtis, quod nulla alia perſona haberet commerciũ cum Vrſolina, cõſiderato tempore, quo uiuebat cum Fabio Corneli, reſpectu autẽ quo ſeorſum habitauit a Fabio, bene reſpondit Vrſolina ſe neſcire, ex quibus ſuſcepit filios, quia plures ad ſe admiſit, p̃terea multũ ſuffragatur aſſertio ipſius Fabij in proceſſu criminali,

li, dum dixit, io li voglio bene, & la tengo in luogo di figlia ſe bene realmente non ſo, che ſij mia figlia, hæc enim verba præſupponunt commercium de tempore conceptionis, nec incertitudo filiationis tollit præſũptionem quia verum dixit Fabius, cum procreatio filiorum, non cadat in certum ſenſum hominis. Bart. in l. 1. num. 2. C. quor. bonor. Bal. in l. filium. num. 12. ff. de his qui ſunt ſui, vel alien. iur. Natt. poſt alios conſ. 473. num. 39. Menoch. de arbitr. caſ. 89. num. 4.

8 Quarta pariter coniectura non eneruatur ex fide proprij Parochi, quæ pro parte Carroſij fuit data. In illa enim legitur duntaxat Fabium nihil ei dixiſſe de filiatione Septimiæ, ſed hoc non concludit negatiuã ad inducendam contrarietatem cum fide alterius Parochi.

9 Poſtremo vnus ex Dominis dicebat in caſu, de quo agitur ſufficere etiam leuiores probationes, quia Septimia non poteſt ab inteſtato aſpirare ad hæreditatem patris, nec ad duas vncias, de quibus in auth. licet. C. de naturalib. cum non ſit vere naturalis, ſecundum leges ciuiles, nec habeat requiſita, de quibus per Rotam. deciſ. 254. in princ. par. 2. diuerſ. Verum duntaxat agere poteſt ad dotem, quæ ſuccedit loco alimentorum, quæ alimenta, & ſi de iure ciuili nõ debebantur, ſed fuit prouiſio iuris Canonici, non propterea quidquid alterauit circa ius ſuccedendi ab inteſtato, vt dicitur in dicta deciſ. 254. in fin. & habetur in diſcurſu relato poſt deciſ. 211. nume. 24. par. 1. diuerſ. Et hoc ſtante ad effectum alimentorum, vel dotis eorum loco ſubrogatur probationes videntur ſufficere ſecundum diſtinctionem, quam fecit Rota in Romana filiationis de Naris, coram Reuerendiſs. Lugdunen. Et ita fuit reſolutum.

R. P. D. PIROVANO.

Caualliceen. Feudi. Lunæ 17 *Decembris* 1612.

ARGVMENTVM.

De probatione immemorabilis præſcriptionis, ſuper iure primogenituræ plura notãda, de quibus in Sũmario, & eſt magiſtralis deciſio in materia.

SVMMARIVM.

Præſcriptio immemorabilis, qua requirat ad hoc, vt per teſtes concludenter probata dicatur. num. 1. & ſeqq.

Præſcriptio immemorabilis ad hoc, vt per teſtes bene probata cenſeatur, cuius ætatis debeant eſſe teſtes. numero 2.

Semper dictio præſupponit continuationem totius temporis. num. 3.

Primogenitura ad hoc, vt concludenter per teſtes probata dicatur, quomodo ſuper ea teſtes deponere debeant. num. 4. & ſeqq.

Teſtes ſuper primogenitura deponentes non tenentur ſpecificare caſus, & perſonas, ſed nudum factum, quod primogenitus ſucceſſerit. num. 5.

Succeſſerit quis iure primogenituræ potius, quam iure hæreditario dependet ab animo ſuccedentis. nu. 5. & nu. 7. Vbi quomodo animus ſuccedendi iſto caſu probetur.

Fama in antiquis plene probat primogenituram. numero 6.

Primogenitura numquid cenſeatur probata per teſtes deponentes aliquem ſucceſſiſſe iure primogenituræ, niſi deponant illum habuiſſe fratres minores natu, qui a ſucceſſione excluſi remanſerunt. num. 4. & ſeqq.

Dictio ſolus dicitur poſita ad diſtinctionem, & ſeparationem aliorum. num. 8.

Præſcriptio iam perfecta non interrumpitur per litem poſtea motam. num. 9. & 10.

Ius ſuccedendi vigore primogenituræ quomodo, & quanto tempore perſcribatur. num. 9. & 10.

Teſtes deponentes ſuper iure primogenituræ, quando teneantur reddere rationem eorum depoſitionis, etiam non interrogati. num. 11.

Verba toto tempore excludunt omne tempus intermediũ. num. 22.

DECISIO CCCCXLV.

1 FVit reſolutum, ſtandum eſſe in deciſis corã Cotta 14. Decembris 1573. in qua deciſione fuit firmatum circumſcriptis exceptionibus contra teſtes ex illis teſtibus probari primogenituram ab immemorabili tempore in Baronia Caſtri noui. Viſum eſt enim Dominis, quod 3. 12. 17. & 18. teſtes, ſuper quorum dictis Rota mandauit, vt ſtricte informaretur, circumſcriptis probationibus D. Ioachini, de quibus poſtea eſſet videndum bene concluderent immemorabilem ſuper ſtatu primogenituræ ſecundum requiſita. gloſ. in verb. memoria. c. 1. de præſcrip. lib. 6.

2 Omnes namque deponunt de auditu a maioribus, qui ab antenatis audierunt, & de fama, & quod nunquam viderunt, aut audierunt contrarium, ſed ab immemorabili fuiſſe obſeruatum filium primogenitum ſemper ſucceſſiſſe, ac ſuccedere debere, etiã quod eodem tempore extarent fratres. Habent legitimam ætatem dempto etiam tempore litis motæ ſecundum opinionem, quam ſeruat Rota de qua per Caputaq. deciſ. 71. num. 2. par. 2. cum tertius ſit annorum 95. 12. annorum 86. 17. annorum 85. & 18. annorum 74. & a tempore litis motæ de anno 1554. vſque ad annum 1572. quo fuerunt examinati interceſſerint duntaxat anni 18.

3 Concludunt præterea de viſu, & de certa ſcientia per 40. annos ante motam litem dum referunt ſtatum, & tempus Stephani Melchioris filij Ianſani nepotis, & Ioachini pronepotis, ac dum poſt narrationem, quod ab immemorabili tempore fuit obſeruatum, quod primogenitus filiorum Baronis Caſtri noui ſuccedat in dominio, & Baronia. Tertius teſtis dicit, quod a dictis 80. annis, quibus memor eſt ſemper vidit dominum dicti Caſtri

ſtri pro tempore exiſtentem poſſediſſe ſolum, & in ſolidum, & duodecimus teſtis dixit, quod toto tempore vitæ ſuæ vidit, ita ſemper obſeruatum fuiſſe, & clarius decimusoctauus teſtis in illis verbis, prout & toto tempore ipſius deponentis vidit obſeruari, quæ verba includunt, nedum probationē de viſu propter verba toto tempore, ſed, & propter dictionem (ſemper) quæ pariter præſupponit continuationem totius temporis quadraginta annorum, & vltra. Socin. ſen. conſilio 54. numero 10. libro 4. Rot. deciſ. 28. numero 3. par. 2. diuerſ. & Gabr. de præſcript. 6. conclu. prima. numero 27. Sed etiam videntur firmare ſtatum primogenituræ in prædictis quatuor perſonis, cum non ſemper ita obſeruatum fuiſſet ſic Stephanus Melchior, & alij alio iure, quam primogenituræ poſſediſſent Caſtrum prædictum.

4 Non obſtat, quod huiuſmodi probatio nihil concludat ad effectum iuris primogenituræ, ex quo teſtes non dicunt, quod omnes iſti, quos eo tempore quadraginta annorum viderunt poſſidere, habuerint fratres minores natu, qui a ſucceſſione remanſerint excluſi, nec quo ad perſonam Melchioris potuiſſent dicere, cum fratres non habuerit, ſed vnigenitus poſſederit per triginta annos, quod tempus non videtur computandum ad effectum iſtius probationis, prout videtur tenere Iſern. in cap. Imperialem. §. præterea ducatus. numero 38. de prohibit. feud. alienat. per Federic. & Afflict. ibidem, numero 44. & verſic. ſed iuxta hoc, & in cap. ſatis. numero ſeptimo. de prohibit. feud. alienat. per Lothar. & in deciſio. 248. numero tertio. Balzaran. in dicto §. præterea ducatus. numero 17. cum alijs alleg. per Tiraquell. de iure primog. quæſt. 30. nume. 8. & per Molin. de primog. lib. 2. c. 6. num. 22.

5 Fuit enim primo loco reſponſum teſtes in eorum dicto concludere qualitatem primogenituræ etiā in perſona Melchioris, dum dixerunt vidiſſe toto tempore vitæ eorum, ita obſeruatum fuiſſe, & cum non teneantur ſpecificare caſus, & perſonas, ſed nudum factum, quod primogenitus ſucceſſerit, Guido Pap. conſil. 131. num. 1. qui hoc bene dicit Afflict. in c. Imperialem. §. præterea ducatus. num. 40. de prohib. feud. alienat. per Feder. Molin. de Hiſpan. primog. lib. 2. c. 6. num. 39. Decian. conſ. 51. num. 35. vol. 2. Ideo non fuit eis impoſſibile videre actus poſitiuos inferentes magis ad ſucceſſionem iure primogenituræ, quam ad ſucceſſionem iure hæreditario, quorum declaratio, ſicuti pendebat ab animo Melchioris. l. 3. cum ibi notatis. ff. de acq. poſſ. vtique ex facto, & verbis illius potuerunt hanc diſtinctionem percipere. l. Paulus. ff. rē ratam haberi. Ex facto, inquam, quia forte excluſerit patruos, vel alios deſcendentes ab eis. Ex verbis, quia id ipſum intellexerunt ab eodem Melchiore, prout audiuiſſe ab eo affirmat tertius teſtis.

6 Secundo animaduerterunt Domini, quod Iſernia Afflict. & alij ſupra alleg. loquuntur, quando ſimpliciter agitur de vnigenitis filijs, nec probatur, qđ prçceſſerint alij in poſſeſſione primogenituræ habentes fratres, qui excluſi remanſerunt, hic autem præceſſerunt alij nedum ante Stephanum, vt dicunt teſtes de fama, & auditu a maioribus referentibus audiuiſſe a maioribus ſuis, qui excluſerunt fratres, quæ fama in antiquis plene probat Caſſad. deciſ. 2. num. 4. de probat. Sed Stephanus ipſe pater Melchioris, qui ſucceſſit in primogenitura Caſtri excluſis Bartholomæo fratre, & Guglielmetta ſorore, quo caſu non remanet probatio æquiuoca, prout de primogenito alio non probato Schrader. in puncto limitans prædictorum opinionem conſ. 13. numero 347. verſic. namque reſpondeo.

7 Concurrit exinde probatio alterius extremi in perſona Ianſani filij Melchioris, quem teſtes prædicti deponunt ſucceſſiſſe iure primogenituræ excludēdo Ludouicum fratrem, quæ cum habeant inter ſe neceſſariam, & veroſimilem conſequentiam inducendi hanc conſuetudinem primogenituræ, medium conforme deſumitur, ſcilicet, quod Melchior habuerit animum taliter poſſidendi. Bar. in l. Celſus. num. 21. ff. de vſucap. Tiraq. de præſumpt. §. 1. glo. 5. Couar. in reg. poſſeſſor. 2. par. §. 1. num. 2. Alciat. de præſumpt. reg. 2. præſumpt. 22. & Menoc. eod. tit. lib. 6. præſumption. 36.

8 Nec dicatur, quod initium prædictum in perſona Stephani non remaneat probatum dum teſtes nō dicunt eum, a quo deſumitur continuatio habuiſſe fratres, aut ſorores, quia vltra quod non deeſt probatio de auditu à maioribus, quod alij præceſſerint poſſeſſores primogenituræ, de Stephano etiam duodecimus, & decimus ſeptimus teſtes idem affirmare vidētur, dum dicunt cognouiſſe Stephanum, qui cum viueret erat ſolus Baro, & Dominus dicti loci. Dictio namque (ſolus) poſita eſt ad diſtinctionem, & ſeparationem aliorum, qui tunc poterant concurrere. l. liberi, ſeu prima. C. de bonor. poſſ. contr. tabul. & in l. aduerſus. C. ſi aduerſ. rem iudicatam, & conſequenter ad ſeparandum Bartholomęum eius fratrem a ſucceſſione, quod præterea manifeſte conuincitur, quia prędicti teſtes ſubdunt, quod mortuo Stephano ſucceſſit Melchior, quem minime enunciant cognouiſſe Baronem, & Dominum ſolum, ſed Baronem, & Dominum ſimpliciter ad diſtinctionem qualitatis vnigeniti in Melchiore, quæ non erat in Stephano.

9 Nec obiectum, quod Ianſanus non poſſederit tanquam primogenitus propter litem motam per Ludouicum eius fratrem, videbatur in facto ſubſiſtere, q.a Ludouicus duntaxat de anno 1554. mouit litē, quo tempore ſi quadragenaria iam confecta erat, non potuit per litis conteſtationē interrumpendo præſcriptionem tollere ius quæſitū ex quadragenaria. Abb. in c. audiris. nu. 10. in vlt. notab. per illum tex. de præſcript. Felin. in c. illud. num. 13. eod. tit.

10 Poſtremo dixerunt Domini opinionem Iſerniæ, & aliorum procedere ad effectum præſcribendi, præſupponunt enim, quod ius ſuccedendi vigore primogenituræ præſcribatur ſpacio triginta annorum concurrente alio fratre, & ſciēte, & nō cōtradicēte, &

mouentur ea ratione, quia qui non habet fratrem nõ habet contra quem poſſit inchoari præſcriptio In caſu autem, de quo agitur non verſamur in præſcriptione, ſed in cõſuetudine, quod ita obſeruatum fuerit ab immemorabili tempore, pro qua inducenda non requiritur ſcientia, aut patientia alterius fratris, ſed ſufficit vſus maioris partis, vt præiudicet minori, ſiue cõtradicenti, ſiue non contradicenti, ad vtrumque effectum actiue, & paſſiue, vt dicunt Guido Pap. cõſ. 131. num. 6. Schrad. conſ. 13. num. 348.

11 Non obſtat, quod ſecundo principaliter obijciebatur, teſtes non reddere rationem, quare maiores illi poſſederint iure primogenituræ, prout neceſſarium erat, etiam non interrogatos ex eo, quod qualitas primogenituræ non cadit ſub ſenſum corporis. Angel. in l. 1. num. 1. C. de reuoc. donat. Felin. in c. cum cauſa, il primo. ſub nume. 3. verſ. fallit ſecundo. de teſtib. cum alijs alleg. Quia pro reſponſione fuit dictum ex verbis ipſorum teſtium colligi ſufficientem rationem cũ duo ex eis dicant, quod ſemper primogenitus ſucceſſit excluſis ſecundo genitis, quæ ratio primogenituræ concludit, vt admittunt Iſernia, & Afflict. in d. c. 1. §. præterea ducatus, ille ſub nume. 37. iſte ſub numer. 38. & clarius videntur etiam hanc qualitatem exprimere dum dicunt, quod ſecundo geniti non ſuccedebant, ſed tantum alimenta, & veſtitus eis præſtabantur. Præterea fuit etiam conſideratum, quod hæc materia non eſt abſolute abſtracta a ſenſu, ſed poteſt videri, & audiri per actus poſitiuos, vt ſupra dictum eſt, propterea tanquam mixta ſi teſtis non interrogatus rationem ſui dicti non reddit nihilominus probat Felin. in d. c. cum cauſa. ſub num. 3. col. 5. verſic. ſecundo tempera, & verſ. modo hanc fallentiã. de teſtib. Guido Pap. conſ. 131.

12 Ad id quod dicebatur teſtes non deponere de continuata poſſeſſione toto tẽpore quadragenatiæ propter omiſſionem copulæ, & citra, ſecundum doctrinã Bart. in l. Celſus. nume. 23. & ſeqq. de vſucap. fuit dictum non releuare, cum deponant per verba æquipollentia continuationẽ temporis denotantia, videlicet de viſu de toto tempore eorum vitæ, quæ verba excludunt omne tempus intermedium, ex eod. Bart. in d. l. Celſus. num. 25. & Felin. in c. licet cauſam. ſub nume. 8. de probat. quod etiam fuit dictum in Toletan. Decimarum 20. Martij 1600. coram bo. mem. Cardinali Seraphino. Et ita reſolutum, &c.

R. P. D. MANZANEDO.

Bononien. Bonorum de Gozzadinis. Luna 17. *Decembris* 1612.

ARGVMENTVM.

Datio in ſolutum facta ab executore teſtamenti creditori hereditatis an ſuſtineatur ſine ſolennitatibus requiſitis a ſtatuto in alienationibus rerum minoris, & an legatario pecuniarum debeantur fructus legati, quando teſtator ſic ordinauit in pœnam heredis non ſoluentis dictum legatum.

SVMMARIVM.

Datio in ſolutum facta ab executoribus teſtamenti habẽtibus in teſtamento ſufficientem facultatem, cenſetur facta ab ipſo teſtatore. num. 1.

Minoris bona data in ſolutum creditori ab executoribus teſtamenti bona fide, non requirunt ſubhaſtationem. numero 2. Vbi etiam quod iſto caſu non requiruntur ſolennitates a ſtatuto requiſitæ in alienationibus minorum.

Executores teſtamẽti poſſunt bona hereditaria dare in ſolutum creditoribus etiam non citato herede. num. 3.

Legatum pecuniarum ſi non ſoluatur in tempore a teſtatore præfixo, poteſt idem teſtator mandare, vt ſoluatur legatario aliquid pro intereſſe non habiti legati in pęnam heredis. num. 4.

Datio in ſolutum facta pro modico pretio cum pacto de retrouendendo quando variat. num. 5.

Pretũ modicitas conſideranda eſt tempore contractus. numero 5.

Pactum francandi facit rem valere minori pretio. numero 5.

DECISIO CCCCXLVI.

1 DOmini reſoluerunt, dationem in ſolutum fuiſſe validam, ſiquidem illa fuit facta de anno 1572. ab executoribus teſtamẽtarijs habentibus a teſtatore ampliſſimam facultatem alienandi, & obligandi bona hæreditaria pro executione ſui teſtamenti, in quo inter cetera mandabat, vt Scuta 2000. auri debita Annæ, deberent poni ad honeſtum lucrum pro commodo, & vtilitate ipſius Annæ, vel per ſuam hæreditatem illi de honeſto lucro reſpõderi arbitrio Commiſſariorum, qui propterea declararunt dictum lucrum per hæreditatem præſtandum ad rationem quatuor cum dimidio pro centenario. Cumque de anno 1572. factis computis illã reperijſſent debitricem in notabili ſumma, tam occaſione ſortis principalis, quam fructuum prædictorum deuenerunt ad dictam dationem in ſolutum, de cuius validitate dubitari nõ poteſt, cum facta fuerit in vim facultatis a teſtatore conceſſæ, & perinde ſit, ac ſi ab ipſomet teſtatore facta fuiſſet. l. itẽ corũ. §. 1. ff. quod cuiuſque vniuer. nom. Tiraq. de legib. cõnub. gl. 8. n. 184.

2 Non obſtat, quod fuerint data in ſolutum bona minoris ſine ſubhaſtatione, & alijs ſolennitatibus de iure communi, & ex ſtatuto requiſitis. Quia quo ad ſubhaſtationem reſpondebatur illius omiſſionem nõ vitiare alienationem bona fide per executores factã, Bald. in authent. hoc ius porrectum. num. 15. C. de ſacroſan. eccl. Anguiſcol. conſ. 279. num. 42. Et quo ad

ſolcu-

Digitized by Google

ſolennitates dicebatur, illas in caſu noſtro non fuiſſe neceſſarias, ſtante prædicta ampliſſima facultate vendendi,& alienandi per teſtatorem conceſſa. Alex.conſil.215.numero 1.& ſeq.lib.6.Tiraq.vbi ſupra. num. 185.& ſeq. Lamberteng. de contract.gloſ. 1. num.3. Quod procedit,ſiue teſtator dederit in teſtaméto ſpecialem poteſtatem vendendi talem rem, ſiue generalem,vt hic ex Alex.vbi ſupra.

3 Non obſtat ſecundo,quod ipſe hæres non fuerit citatus,cum nõ ideo vitietur datio in ſolutum, licet fortaſſe executores poſſent hæredi ad intereſſe teneri. Alex.dicto conſ.215.num.12.

4 Non obſtat tertio, quod datio in ſolutum fuerit facta etiam pro fructibus quos tamen teſtator non poterat mandare ſolui pro legato pecuniarum, ſine vitio vſurariæ prauitatis. Socin.conſ. 56.num.1.& ſeq.lib. 3.Roland.conſ. 55.nume.21.& 23.& ſeq.lib.2.Quia pro reſponſione animaduertebant Domini, nos non verſari in ſimplici legato pecuniarum. In quibus terminis tam opinio licet ſit controuerſa procedere poſſet, ſed ſumus in legato pecuniarum inueſtiendarum de mandato teſtatoris pro minore, & ex cauſa dotis, quo caſu ſi non inueſtiantur fauore minoris ratione pœnæ, & moræ, quæ ſtatim incurritur fauore minoris,illa lucri præſtatio dicitur licita,cum tunc pecunia dicatur potius legata, tanquam ſpecies, vt fuit reſolutum in vna Romana Saluiani 21.Nouembris 1591.quæ fuit poſtea confirmata 20.Aprilis 1592.coram bo.mem.Orano.

5 Poſtremo viſum fuit Dominis,prædictam dationẽ in ſolutum non poſſe impugnari,ex eo, quod fuerit facta modico pretio,cum pacto de retrouendendo. Caſſad.deciſ.1.de vſur. Illuſtriſſimus Mantica de tacit.& ambig.lib.8.tit. 20.num.1.& ſequent. Tum quia Peritus ex cuius relatione prætendirur conſtare de modicitate pretij,non probat(prout requiritur) valorem de tempore dationis in ſolutum, quæ fuit ante per triginta octo annos. Pariſ.conſ. 16.nume.82.lib.2. Caputaq.deciſ.264.num.9.par.3. Tum etiam,quia attẽto pacto francandi,quod æſtimatur in tertia parte. Ioſeph. Ludouic.deciſione Peruſina 97.nume.4.& ſeq. Illuſtriſs. Mantica,vbi ſupra.num.49.vel in ſexta,iuxta ſtylum Rotæ, nulla videtur adeſſe læſio conſiderabilis. Et ita reſolutum fuit.

REVERENDISSIMO P. DOMINO COCCINO DECANO.

Theatina Iuriſdictionis de Atiſſa. Lunæ 17. Decembris 1612.

ARGVMENTVM.

Manuteneri debet Epiſcopus in iuriſdictione locorum ſuæ diœceſis,non obſtante immemorabili per inferiorem allegata, niſi tamen doceatur de antiquiſſima poſſeſſione inferioris,cum priuilegio Epiſcopi, quod eſt validum abſque conſenſu Capituli, vbi fuit conceſſum ante Paulinam de conſenſu Capituli.

SVMMARIVM.

Epiſcopus habet intentionem fundatam in omnibus locis exiſtentibus intra fines ſua diœceſis maxime in cauſis criminalibus,& matrimonialibus.num. 1.

Amplia, quod etiamſi inferior alleget immemorabilem nihilominus Ordinarius debet manuteneri, donec de ea per tres ſententias cognoſcatur.num. 1.

Fallit ampliatio in Decanis, & alijs dignitatibus in eadem Eccleſia,vel etiam in inferioribus Eccleſijs. nu. 5. Vbi tamen id non firmatur.

Fallit ſecundo, quod docetur de priuilegio cum antiquiſſima poſſeſſione.num.5.

Priuilegium conceſſum ab Epiſcopo abſque conſenſu Capituli valet,vbi fuit conceſſum ante Paulinam de conſenſu Capituli.num.2.

Beneplacitum Apoſtolicum præſumitur ex obſeruantia ſubſequuta.num.2.

Manutentio non debet dari Epiſcopo ex ſola aſſiſtentia iuris communis,vbi inferior allegat poſſeſſionem, & priuilegium.num.3.

Viſitationes factæ ab Epiſcopo poſt Concil.Triden.non arguunt aliquam Epiſcopi iuriſdictionem, cum potuerint fieri vigore Concil.num.4.

DECISIO CCCCXLVII.

1 Licet locus Atiſſæ ſit intra limites diœceſis Theatinæ, iuxta reſolutiones in hac cauſa factas, & propterea Reuerẽdiſſimus Archiepiſcopus habeat intentionem fundatam de iure, vt in cap. omnes baſilicæ.16.q.7.Roman.conſ.180.nu.4. verſ. habet enim Epiſcopus. Federic.de Sen.conſ.145.nu. 6.ante fin.verſ.vnde ſi aliquis etiam ad effectum manutentionis,vt in c.cum perſonæ.de priuil.in 6.& tãto magis in cauſis criminalibus, & matrimonialibus vigore Concilij Tridentini ſeſſ.24.c.20.§.ad hæc.de reformat.ex cuius ſententia Sacra Congregatio cenſuit, quod etiam quod inferior alleget immemorabilem,nihilominus Ordinarius debeat manuteneri donec de ea per tres ſententias cognoſcatur.

2 Tamen Rota in caſu,de quo agitur,cenſuit Præpoſito Attiſſano dandum eſſe mandatum de manutenẽdo quo ad cognitionem cauſarum ciuilium matrimonialium,& criminalium. Quia nedum conſtat de poſſeſſione dicti Præpoſiti, verum etiam docet de priuilegio ſibi conceſſo vſque de anno 1118.a tunc exiſtẽte Epiſcopo, & Capitulo Theatino ſubſcripto ab ipſomet Epiſcopo,quod priuilegium cum fuerit datum ante Paulinam de conſenſu Capituli abſque dubio ſuffragatur. c.2. & c.cum nos, & cap. tua.de his,quæ fiunt a prælat.cap.paſtoralis.in fin.de donat.Federic. de Sen.conſilio 111.numero tertio.in fin.verſic. nam

cum in tali exemptione, & fuit dictum in alia Theatina Iuriſdictionis 26. Martij præteriti, coram R.P. D. meo Caualerio. Vltra quod ex obſeruantia ſubſecuta, nempe ex ſolutione Bizantij, de quo in dicto priuilegio, & ex cognitione cauſarum, quatenus beneplacitum Apoſtolicum eſſet neceſſarium, eſſet præſumendum Gonzal. ſuper reg. 8. glo. 12. num. 76.

3 Vnde ſequitur, quod cum Reuerendiſſimus Archiepiſcopus nitatur ſola diſpoſitione iuris communis, Præpoſitus autem alleget poſſeſſionem, & priuilegiũ, procul dubio Præpoſitus ſit manutenendus, & habetur in dicto c. cum perſonæ, vbi Anchar. in 2. notabil. Gemin. in §. final. circa finem. & ibi etiam Francus numero 2. & 3. & dixit Rota in Salamantina Iuriſdictionis 17. Decembris 1582. coram recol. memor. Cardinali Seraphino, & in alia Aquilana Iuriſdictionis 30. Martij 1607. coram Reuer. P. Domino meo Pamphilio.

4 Neque obſtant viſitationes datæ pro parte Reuerendiſſimi Domini Archiepiſcopi, quia nulla viſitatio datur ante Concilium Tridentinum, illæ autem, quæ dantur, ſunt poſt Concilium Tridentinum. Vnde cum non conſtet illas fuiſſe factas iure ordinario, vel vigore Concilij iſta probatio, tanquam dubia nõ releuat Reuerendiſſimum Dominum Archiepiſcopũ. c. in præſentia. de probat. & in puncto fuit reſolutum in dicta cauſa Aquilana, in qua dicitur, quod cum non doceretur de viſitationibus ante Concilium, veriſimile erat, quod fuiſſent factæ vigore Concilij, allegando in argumentum textum in l. quædam mulier. ff. de rei vendicat. & in l. 2. ff. de acquirenda poſſeſſione.

5 Non obſtat diſpoſitio Concilij Tridentini, & declaratio Illuſtriſſimorum Interpretum, quia licet verum ſit, quod dum cognoſcitur ſuper immemorabili per tres conformes, Ordinarius debeat manuteneri. Tamen quidquid ſit, an Concilium procedat in Decanis, & alijs dignitatibus in eadem Eccleſia tãtum, vel etiam in inferioribus alijs Eccleſijs, in quibus nõ habere locum diſpoſitionem Concilij cenſuit Rota in cauſa Salamãtina Iuriſdictionis prima Iulij 1605. coram Ioanne Aldobrandino, & in alia Burgen. Iuriſdictionis 16. Decembris 1594. coram Orano, quia poſtmodum non fuit facta huiuſmodi diſtinctio, coram me in cauſa Baren. Iuriſdictionis, & in alia Theatina Iuriſdictionis, coram Reuerendo Patre Domino meo Caualerio, deciſiones Concilij videntur indiſtincte loqui, & propterea quicquid ſit de hac reſponſione firmiter fuit dictum, quod declarationes Concilij loquuntur, quando agitur ſuper immemorabili tantum, hic autem docetur de priuilegio, & de antiquiſſima poſſeſſione. Vnde niſi aliud cenſuerit Sacra Congregatio, placuit Dominis diſpoſitionem Sacri Concilij eſſe intelligendam, quo ad manutentionem dandam inferiori, qui docet de priuilegio, & poſſeſſione ſecundum terminos. c. cum perſonæ. de priuileg. in 6. Et ita concluſum, &c.

R. P. D. PAMPHILIO.

Mediolanen. Decimarum. Merc. 16. Ianuarij 1613.

ARGVMENTVM.

Decimę, an ſolui debeant ex locis ab Eccleſia, cui prius decimæ ſoluebantur diſmembratis, & quod in ſolutione decimarum maxime attenditũr obſeruantia ſubſecuta.

SVMMARIVM.

Decimæ debitæ alicui Eccleſiæ regulariter non amplius debentur ex illis locis, quæ ab illa Eccleſia diſmembrata fuerũt, niſi in diſmembratione aliter fuerit expreſſum. num. 1.

Decimæ dari ſolent in defectum reddituum Eccleſiaſticorum. num. 2.

Decimæ an debeantur, vel non debeantur maxime attendenda eſt obſeruantia ſubſecuta. num. 3.

Obſeruantia interpretatiua non requiritur, quod ſit præſcripta, ſed ſufficit, quod ita aliquando fuerit obſeruatum. num. 3.

DECISIO CCCCXLVIII.

1 DOmini informante tantum D. Platto ſteterunt in reſolutis ſub die 8. Iunij 1612. nempe decimas locorum Rancati, & Cliueſij ſpectare ad Eccleſiam S. Iuliani ex rationibus in deciſione adductis, quæ Dominis placuerunt. Nec obſtare dixerunt, quod prædicta loca de anno 1578. fuerunt diſmembrata ab Eccleſia S. Iuliani per eum, qui habuit poteſtatem diſmembrandi, & aſſignata Eccleſiæ S. Ambroſij in Parochialem de nouo erectæ, cui propterea cenſentur aſſignata iura Parochialia, & ſic etiã decimæ, de quibus agitur ex Calder. conſ. 2. de decimis, quia fuit reſponſum ſupradicta procedere in dubio, quando in diſmembratione nihil fuit exceptum, vt dicit ibi Calder. ſed in caſu iſto diſmembratio, vt ex illius verbis apparet eſt facta cũ clauſula ſine præiudicio alicuius per quam cenſetur præſeruatum ius Eccleſiæ Sancti Iuliani, & illius Canonicis ſuper iſtis decimis competens, præſertim, quod ante huiuſmodi diſmembrationem Canonicatibus dictæ Eccleſiæ, ſeu præbendis illorum conceſſæ, & applicatæ reperiebantur ex adductis in cauſa Conchen. Decimarum de Villanueua. 5. Martij 1600. coram bonæ mem. Cardinali Pamphilio.

2 Quod eo facilius procedit, quia cum decimæ ſoleant dari in defectum redditnum Eccleſiaſticorum, vt fuit in deciſione ponderatum ex Mandoſ. conſ. 31. nu. 9. in fin. & ſeq. Satis videntur decimæ, de quibus agitur in diſmẽbratione exceptuatæ, ex quo Rectori

pro

Digitized by Google

pro ipſius ſuſtentatione fuit aſſignata certa annua quantitas Scutorum 60. præter emolumenta incerta funeralium, matrimoniorum, & alia Eccleſijs Parochialibus debita.

3 Præterea in caſu iſto ſatis patet, quod Canonicis ſuper iſtis decimis, fuit ius præſeruatum ex obſeruantia ſubſequuta, de qua conſtat ex pluribus inſtrumentis, & quietantiis in deciſ. ponderatis, quæ obſeruãtia in hac materia eſt attendenda Calder. conſ. 2. verſic. primus ſi hoc. de decimis. Abb. in c. cum contingat. num. 8. eodem tit. & in conſ. 58. nume. 2. verſ. primus cum habeat lib. 1. & in terminis de decimis debitis Capitulo fuit dictum in dicta cauſa Conchen. decimarum coram bo. mem. Cardinali Pamphilio, & cum ſit obſeruantia interpretatiua, non requiritur, quod ſit præſcripta, ſed ſufficit, quod ita aliquando fuerit obſeruatum. Aym. conſ. 101. numero quarto, verſic. & adeo. Creſcen. deciſ. 1. nu. 1. de conſtit. cum alijs in deciſ. adductis, & ita deciſum &c.

R. P. D. PAMPHILIO.

Fauentina, ſeu Bononien. Dotis. Veneris 21. Ianuarij. 1613.

ARGVMENTVM.

Legitime impoſitum onus reijcitur, nec ea venit ſub generali ſubſtitutione fideicommiſſaria, quando patris teſtamentum cenſeatur approbatum ad effectum, vt legitimæ renunciatum cenſeatur, & quando in contumaciam bannitus, & condemnatus amittat ea, quæ ſunt iuris communis, reſtitutusque bona confiſcata recuperat.

SVMMARIVM.

Inſtrumentum dicitur probatio probata. nu. 1.

Teſtamentum in primo gradu, in quo filij inſtituta vxore ſunt præteriti, non valet ſuſtinetur in ſecundo gradu. num. 2.

Legitima per fideicommiſſum non cenſetur impoſitum aliquod onus, quia ea non venit in generali ſubſtitutione. numero 2.

Legitimæ aliquod onus imponi non poteſt, & impoſitum reijcitur. nu. 3.

Legitima renunciatio, vt renuncianti præiudicet, debet eſſe expreſſa, nec ſufficit generalis approbatio teſtamenti. num. 4.

Ignorantia teſtamenti, & contentorum in eo præſumitur in filio, & ſuo hærede. nu. 5.

Ignorans non dicitur acquieſcendo approbare. nu. 5.

Dos habet tacitam hypothecam pro illius reſtitutione in bonis mariti. nu. 7.

Sententia contumacialis præſumitur potius lata propter contumaciam, quam ob delictum. nu. 7.

Condemnatus, & bannitus in contumaciam non amittit ea, quæ ſunt iuris communis. nu. 7.

Bannitus reſtitutus in ampliſſima forma videtur recuperaſſe omnia ſua bona, ſaltem non incorporata. numero 8.

Donatio propter nuptias ſoluto matrimonio per mortem viri, quando reuertatur ad illius hæredes. nu. 9.

Filius alienando aliquam rem hæreditariam cenſetur illam legaſſe pro ſua legitima. nu. 6.

DECISIO CCCCXLIX.

1 FVit reſolutum conſtare de bono iure Catherinæ, quia ex publicis inſtrumentis, quæ dicuntur probationes probatæ. Bald. in d. l. intereſt in vltimo notabili. C. de ſolut. Becc. conſ. 36. num. 2. & faciunt rem manifeſtam. Bart. in l. 1. nume. 8. & ibi Iaſ. num. 10. ff. de nou. ope. nunciat. apparet de conſtitutione dotis a Catherina facta Florentino eius viro, & de donatione ab eodem Florentino eidem Catherinæ vxori facta cum obligatione de reſtituen. in omni caſu reſtitutionis tum dotem, quam donationem. Vnde cum euenerit caſus reſtitutionis per mortẽ Florentini, & Franciſca poſſideat omnia bona paterna illius non videtur dubitandum, quin pro recuperatione dotis, & donationis Catherina poſſit agere contra Franciſcum ſaltem reſpectu bonorum, quæ Florentino debebantur pro legitima, iuxta tex. in l. parẽtibus, & l. cum quæritur C. de inof. teſtam.

2 Non obſtat teſtamentum Sebaſtiani patris Florentini in quo inſtituta vniuerſali hærede Franciſca vxore poſt illius mortem, vel ipſa tranſeunte ad ſecundas nuptias, vel cum filiis non commorante ſubſtituit filios, hoc addito, quod ſi aliquis ex filiis nollet ſuæ diſpoſitioni, & voluntate acquieſcere, vel aliquo modo familiam ſuam inquietaret, Franciſca poſſet illi aſſignare eius legitimam nulla alia facta mentione de legitima, quæ propterea pro parte Franciſcæ prætenditur, prohibita, quia vltra quod teſtamentum in primo gradu, in quo filii inſtituta vxore ſunt præteriti, non valet, ſed ſuſtinetur in ſecundo gradu per tex. in l. ex facto. §. Lucius Titius. ff. de vulg. & facit tex. in l. ſi filius ff. de hæred. inſtit. Fuit etiam pro reſponſione dictum, quod per fideicommiſſum non cenſetur impoſitum aliquod onus reſpectu legitimæ, quæ non venit in generali ſubſtitutione per fideicommiſſum. Alexã. in l. precibus. numero 17. Iaſ. numero 37. verſic. contrarium. C. de impuber. & al. ſubſtitu. Roman. conſil. 185. numero 2.

3 Et in omnẽ euentũ etiamſi expreſſe aliquod onus in teſtamento legeretur illud non præiudicaret Florentino, quo ad portionem ſuæ legitimæ, a qua omne onus reiicitur l. quoniam in prioribus l. ſancimus. §. cum autem. C. de inof. teſtam. Et fuit dictum in cauſa Romana de Salomonibus 14. Nouembris 1575. coram bon. mem. Cardinale Seraphino, vt in deciſione

relata

relata inter impreſs.diuerſ.565.nu.3.verſ.Nec obſtat parte prima.

4 Et ita viſum fuit etiam ceſſare quod dicebatur Florentinum ſibi præiudicaſſe acquieſcēdo voluntati Teſtatoris, quaſi quod ita approbauerit eius volūtatem, quia cum vt ſupra dictum eſt, fideicommiſſum non comprehendat legitimam eius acquieſcentia non potuit in illa aliquid ei præiudicare, maxime quod ad iſtum effectum non ſufficit acquieſcentia, nec generalis approbatio teſtamenti, ſed requiritur expreſſa legitimæ renunciatio l. ſi quando. §. & generaliter. ff. de inoff.teſtam. Ruin.conſ.56.nu.8.& ſeqq.lib.2.Pariſ.conſ.47.nu.8.lib.2.& conſ.55.nu.6.lib.3. Et fuit dictum in cauſa Foroliuien. fideicōmiſſi 9. Maij 1611. coram me.

5 Quod eo facilius procedit in caſu iſto, quia nō conſtat, quod Florentinus habuerit ſcientiam teſtamēti, quæ tamen erat probanda, cum in filio, & ſuo hærede præſumatur ignorantia teſtamenti, & contentorum in eo. Bart.in l.qui Romæ.§.duo fratres q.3. num.13. ff.de verb.oblig.& ibi Rip.num.50.& in l.filiusfamilias §.Diui.nu.11.ad fin.ff.de leg.1.Alex.conſ.3.nu.4.in fi.& nu.ſeq.lib.3. neque poterat Florentinus acquieſcendo approbare id quod ignorabat. Put.deciſ.973.nu.1.lib.3.

6 Et ceſſat difficultas. Nam ex quo Florentinus fecit vxori ſupradictam donationem, & ad reſtitutionem illius, & dotis ſe obligauit, nec apparet ipſum habuiſſe alia bona, quam paterna, tantum abeſt quod dictæ diſpoſitioni acquieuerit, quod immo pro ſumma obligata, & alienata detractionem, & electionem legitimę feciſſe videatur. Aretin.conſ.12.nu.5. Alexand.conſ.3.nu.4.& ſeq.lib.3.Gabr.de legitima conclu.4.nu.8. Peregr.de fideic.art.39.nu.2.

7 Nec pariter obſtat, quod ſecundo loco principaliter Informantes pro Franciſca dicebant nempe Florentinum de tempore obligationis fuiſſe bannitum, & ſic non potuiſſe facere actus legitimos ſtantib.conſtitutionibus Summorum Pontificum id prohibentibus, quia præter id, quod bona Florentini pro reſtitutione dotis ſunt à iure tacite obligata l.vnica. §. & vt plenius.C.de rei vxor.act. Fuit etiam dictum, quod Florentinus fuit bannitus in contumaciam, quo caſu ſententia præſumitur potius lata propter contumaciam, quam ob delictum. Roman.conſ.329.num.10. Menoch.de præſump.lib.2.præſump.70. Et propterea ceſſat obiectum, ex quo condemnatus ob contumaciam non amittit ea, quæ ſunt iuris communis. Surd.conſ.394.nu.23.lib.3.& Conſtitutiones Apoſtolicæ debent intelligi de condemnatis propter delictum, non autem propter contumaciam, vt fuit dictū in cauſa Ciuitatis Caſtelli de Vitellis 10.Decembris 1577.coram bo.mem. Cardinali Seraphino, vt in deciſione relata inter impreſs.diuerſ.369. num.9. verſ. neque vigore.par.1.

8 Et tanto magis ſupradicta Dominis placebāt ſtante ampliſſima reſtitutione per Florentinum obtenta per quam videtur recuperaſſe omnia ſua bona, vel ſaltem ea, quæ non erant incorporata fiſco, nec per fiſcum alienata. Bartol.in l.fin.numero ſeptimo. C.de ſent. paſſ.

9 Neque demum quo ad donationem releuat, quod illa cenſeri debeat donatio propter nuptias, quæ ſoluto matrimonio per mortē viri reuertitur ad illius hæredes, iuxta not.per gloſ.in auth.ſiue a me verbo donatio. C. ad Velleian. quia quicquid ſit de hoc placuit reſponſio, quod ſupradicta opinio Gloſ.non procedit, quando prout in caſu iſto inter coniuges fuit aliter conuentum. Roland.conſilio 62.numero ſecundo, lib.primo. Mandell.conſ.68.numero 2.& 3, Et ita deciſum, &c.

R. P. D. PAMPHILIO.

Bononien. Legati. Lunæ 28. Ianuarij 1603.

ARGVMENTVM.

Legatum dotis dicitur conditionale, nec debetur niſi legataria nupſerit, aut ingreſſa fuerit Monaſterium, & propterea alteri cedi non poteſt.

SVMMARIVM.

Legatum dotis dicitur conditionale ſi legataria nupſerit, nec debetur, niſi ſequutis nuptijs, vel ingreſſa legataria in Monaſterium, & in eo facta profeſſione. num.1. & nu.2. & 3.

Legatum dotis a legataria cedi non poteſt, nec ad alium tranſmitti, niſi ex cauſa dotis. nu.1. & ſeqq.

Teſtatoris mens præcipue attendenda eſt. numero 1. in fine.

Legatum ſub conditione non purificata conditione cedi non poteſt. nu.2.

Legatarius poſtquam rei legatæ dominium habuit poteſt de ea ad libitum diſponere. nu.4.

Nepotes præſumūtur ſemper minus dilecti a teſtatore quā filij. num.5.

Teſtator præſumitur ſemper voluiſſe ſe conformare cum diſpoſitione iuris communis. nu.6.

Legatum dotis debetur etiam quod legataria ingrediatur Monaſterium, dummodo dos quæratur Monaſterio, alias ſecus. num.6.

DECISIO CCCCL.

1 Poſt reſolutiones in hac cauſa factas coram Reuerendiſs. Domino Bononien. ſub die 16. Martii, & 17. Decembris 1607. nempe legatum dotis Scut.2000.auri factum a Matthęo Amorino filiabus Iulii Cæſaris, & Alexandri ipſius ex fratre nepotum eſſe conditionale ſi filiæ nupſerint, nec deberi, niſi ſequutis nuptiis, illudque deberi dictis filiabus, non ſolum in caſu nuptiarum temporalium, ſed

etiam

etiam ſpiritualium per ingreſſum Monaſterii, & profeſſionem in eo emiſſam fuit pluries per bo.memoriæ D.Pegnam propoſitum dubium, an huiuſmodi legatum debeatur, etiamſi in cauſam dotis non conuertatur, ita vt parentibus, vel aliis potuerit cedi, & nunquam reſolutum, vnde cum per illius obitum fuerim in cauſa ſubrogatus, ſupradicta die, idem dubiũ propoſui, & Domini reſoluerunt legatum non potuiſſe cedi. Ratio autem præcipua reſolutionis fuit, quia dictum legatum Scut. 2000. fuit factum in cauſam dotis, & omnia alia bona teſtator arctiſſimo fideicommiſſo ſuppoſuit pro conſeruatione agnationis, vt expreſſe legitur in eius teſtamento, ex quo arguitur mẽtem teſtatoris fuiſſe, quod legatum non poſſit in extraneos tranſmitti ex alia cauſa, quam matrimonii, nec debeatur, niſi in cauſam dotis conuertatur, quæ mens in hac materia potius, quam verba attendi debet l.Pater Seuerinam. in principio. verſ.reſpondi.ff. de condit. & demonſt. & primum locum obtinet. l.in conditionibus in princi.ff.eod.tit. Corn.conſ.41.nu. 15.libro 3. Socin.iun. conſilio 110. numero decimo, libro tertio.

2 Ideo cum huiuſmodi legatum ſit cõditionale, nec debeatur, niſi purificata conditione, vt firmauit Rota ſub dicta die 17. Decembris 1607. Hinc ſequitur, ꝙ nec etiam potuit in alium transferri l.vnica. §.ſin autem aliquid ſub conditione. C.de caduc.tollen. Bero. conſ.78.nu.5.lib.1. Card.Mant.de coniect.vltim.volunt.lib.11.tit 22.nu.48.& ſeq.

3 Non obſtat, quod huiuſmodi legatũ dotis debeatur, etiamſi dictæ filiæ contrahant nuptias ſpirituales per ingreſſum Monaſterii. §.ſed & hoc præſenti, Authen.de ſanctiſ. Epiſc. Authen. niſi rogati. C.ad Trebell. cum aliis adductis per Menoch. in hac cauſa conſil.555.& coram Reuerendiſs. D.Bonon. ſub die 16. Martii 1607. quia fuit reſponſum id procedere ex diſpoſitione legis in dicto §.ſed & hoc præſenti, Authẽ. de ſanctiſ. Epiſc. Laderch. Imol.conſ.152. numero 3. quæ tunc demum habet locum ſi legatum quærebatur Monaſterio, cuius fauore emanauit, Pau.de Caſt. in dicta authen. niſi rogati. nu.5. verſ. item quæro, & ibi Bald.num.20. verſ.item quæro quid ſi ingrediens C.ad Trebell. Cardi.Mant.de coniect.vltim.volunt. d.lib.11.tit.3.num.14. Dec.conſ.259. num.6.in fin. verſ.& remoto, vbi de communi, Menoch.de præſum. lib 4.præſumpt.83.nume.72. Vnde fit, quod ceſſante fauore Monaſterii, nullo modo poſſit legatum per filias ad extraneos tranſmitti, neque cedi, ad l.cum patronus.ff.de leg.2.

4 Minus obſtat, quod dicebatur legatum ſequutis nuptiis per ingreſſum Monaſterii fuiſſe effectum patrimonium mulieris, ex quo purificata conditione ſtatim in legatarium dicitur translatum dominium rei legatæ, de qua propterea ad libitum diſponere poteſt. l.a Titio.ff.de furt.§.illud autem. Authen.de Monac. Bero.conſ.40.num.3.& 4.lib.1. quia id non procedit in caſu iſto, in quo legatum eſt factum in cauſam dotis, & ſub conditione ſi filiæ nupſerint, quod propterea cedi non poteſt, tam attenta diſpoſitione legis, quam teſtatoris, nam ex diſpoſitione legis, licet dos debeatur etiam in caſu nuptiarum ſpiritualium, tamẽ hoc procedit, quatenus applicetur Monaſterio ex proprio illius priuilegio, quod alteri non prodeſt, vt dictum eſt. Secundum vero diſpoſitionem teſtatoris, dicendum eſt, quod aut teſtator in caſu iſto, Ingreſſus Monaſterii non diſpoſuerit, Laderch. Imol. dicto conſilio 152 num.3. Aut ex quo voluit bona conſeruari in agnatione, cenſetur etiam noluiſſe, quod ſi dictæ filiæ efficiantur Moniales, ex dictis bonis detrahatur ſolum dos congrua, & neceſſaria, & quod reliquum remaneat in hæreditate, non autem, quod dotes huiuſmodi poſſint cedi ad euerſionem fideicommiſſi.

5 Quod etiam ſuadetur, quia teſtator nepotibus, & filijs, quæ in aliquo Monaſterio moniales fuerint, reliquit tantum Scuta 500. pro dote congrua, & neceſſaria, & Ludouicæ propriæ ipſius filiæ, quæ in Monaſterio Sancti Ioannis Baptiſtæ monialis effecta fuit, dedit pro dote Scuta 250. tantum. Vnde veriſimile eſt, nepotibus quoque ex fratribus, in caſu Monachationis dotes tantum congruas, & neceſſarias dari voluiſſe, cum neptes minus dilectæ præſumantur, quam filiæ, l.cum acutiſſimi. C.de fideicom. Card.Mantica de coniect.vlt.volunt.lib.12.tit.17.num.27.

6 Et hoc modo reſponderi etiam poteſt ad l.cum pater.§.pater certam.ff.de legat.2. Nam ideo ibi legatum dotis filiæ integrum debetur, licet fuerit nupta a fratre, cum minori dote, quia legatum ibi debetur ex diſpoſitione teſtatoris facta contemplatione filiæ. In caſu autem iſto matrimonij ſpiritualis dos debetur ex diſpoſitione legis, quæ emanauit fauore monaſterij tantum, & potius videtur detrahi præter, vel contra voluntatem teſtatoris, poſtquam vt dixi tendit ad deſtruendum fideicommiſſum, vel quatenus etiã potuit dici legatum in caſu iſto deberi ex voluntate teſtatoris, qui cenſetur ſe voluiſſe conformare cum diſpoſitione iuris, vt trad. Menoch. dicto conſ.555. numero 8. iſta erit voluntas limitata per iuris diſpoſitionem, quatenus ſcilicet quæratur Monaſterio, iux.opinionem Paul. de Caſtr. in dicta authent. niſi rogati. nume.5. verſ.item quæro. C. ad Trebell. cum alijs ſupra allegatis. & ſic patet diſpoſitionem dicti §. pater certam cauſam, de quo agitur applicari non poſſe

7 Cetera bene fuerunt ſublata in ſecunda parte diſcurſus bo.mem. Pegnæ facti de ordine Rotæ ſub die 11. Maij præteriti, cum alijs adductis per Informantes, cum quibus Domini tranſierunt.

R. P. D. VEROSPIO.

Bononien. de Guidalottis. Lunæ 28. Ianuarij 1613.

ARGVMENTVM.

Tutor officialis, ſeu alius Adminiſtrator creditor illius cuius bona adminiſtrat, quando propria aucto-

auctoritate poſſit ſibi ipſi ſatisfacere faciendo ſuos fructus ex bonis adminiſtratis perceptos, & an, & a quo tempore fructus ſint reſtituendi in vniuerſali iudicio petitionis hæreditatis.

S V M M A R I V M.

Fructus ab initio veniunt reſtituendi in vniuerſali iudicio petitionis hæreditatis.num.1.in fine.

Adminiſtrator creditor illius, cuius bona adminiſtrat non poteſt propria auctoritate ſibi ſatisfacere ex bonis adminiſtratis præterquam de bonis mobilibus, & pecunia.num.2.& 3.

Creditor quando cenſeatur habere facultatem retinendi pignus ſibi datum, ſeu bona hypothecata pro ſatisfactione ſui crediti, faciendo fructus ſuos. nu.3.

Fructus percepti ante motam litem a bona fidei poſſeſſore non veniunt in petitione hæreditatis, niſi quatenus idem poſſeſſor fuerit factus locupletior. Declara, vt numero 4.

D E C I S I O C C C C L I.

1 MOrtuo de anno 1569. Andrea de Tomacellis, Plinius eius frater, qui cum illo degebat in Ciuitate Bononiæ, curam filiorum ab eo relictorum ſuſcepit, vna cum eorumdem bonorum adminiſtratione, & cum Antonius vnicus dicti Andreæ filius de anno 1580. ab inteſtato deceſſiſſet, illius hæreditas ad quinque ſorores filias eiuſdẽ Andreæ fuit deuoluta præter quintam partem, quæ vigore ſtatuti Bononien. ad ipſum Plinium Patruum pertinebat, contra quem poſtea dictæ neptes egerunt pro hæreditatis reſtitutione, & ipſe Plinius ex aduerſo de anno 1585. contra eas litem inſtituit, tanquam dictæ hæreditatis creditor in magna pecuniarũ quantitate. Vnde cauſa fuit hinc inde per multos annos in partibus agitata, & tandem in Rota bonæ memoriæ D. Pegnæ commiſſa poſt nonnullorum articulorum diſcuſſionem, vltimo loco fuit anno præterito die 8. Iunij diſputatum, An & in qua ſumma de præſenti remaneret hæreditas Plinij debitrix hæredibus Antonij Tomacelli in caſibus, & ad effectum, de quo agebatur. Quod cum magna ex parte penderet ex eo, an Plinius feciſſet ſuos, fructus iſtius hæreditatis, quos exegerat. Rota cenſuit illum non feciſſe ſuos ante litem ab ipſo motam de anno 1585. quo tempore petijt ſibi ſatisfieri. Poſtea vero an ſuos feciſſet voluit eſſe particulariter diſcutiendum. Mortuo Domino Pegna fuit a me, tanquam in eius locum ſubrogato denuo propoſitum dictum dubium, & Domini ſteterunt in deciſis, videlicet Plinium non feciſſe fructus ſuos ante petitionem anni 1585. quia cum bona hæreditaria poſſederit, tanquam Adminiſtrator, & de illis poſtea ſibi petierit pro ſuo credito ſatisfieri apparet illum dicta bona, tanquam aliena poſſediſſe, & propterea non feciſſe fructus ſuos, & ſic teneri ab Antonij obitu ad illorum reſtitutionem, cum fructus ab initio veniant in vniuerſali iudicio petitionis hæreditatis per dictos hæredes intentatæ. Afflict. deciſione 240. num. 2. & ſequent. Ruin. conſ. 24. numer. 11. lib. 1. cum alijs allegatis in deciſione D. Pegnæ.

2 Nec obſtat, quod Plinius tanquam creditor, & adminiſtrator ſibi potuerit in corporibus hæreditarijs, vſque ad concurrentem crediti quantitatem ſatisfacere ex adductis per Surd. conſ. 290. numero 33. Quia vltra quod ex prædictis apparet hoc illum noluiſſe, vt fuit particulariter deciſum a D. Pegna 16. Ianuarij 1612. Dicitur a Surd. Bart. diſſentire, qui in l. ſeruus communis. in fine. ff. de ſtipulat. ſeru. vbi iſtã quæſtionem examinat, videlicet an tutor, vel alius Officialis pro ſatisfactione ſui crediti ſibi poſſit applicare bona, & negatiue reſpondet, maxime quando nullus præceſſit contractus ex cuius pacto dicta bona ex neceſſitate ſint Adminiſtratori tradenda, vt in l. fiſtulas. §. fundum. ff. de contrahen. empt. & Bartol. ſequuntur Bald. in l. cum ipſe. num. 2. & 3. ff. de contrahen. empt. Imol. in l. 1. §. quæſitum fuit verum, ſed in contrarium. ff. ad Trebell. Imo huiuſmodi opinio per ea, quæ ipſe allegat procedit in mobilibus, quæ ſeruãdo ſeruari non poſſunt, & in pecunijs, in quibus cadit vigore præſumptæ compenſationis, retentio, non in immobilibus, vt in caſu noſtro, cum eorum dominiũ in adminiſtratore per æſtimationem tantum, & adiudicationem transferatur, & ſic bene procedit in illis opinio Bart.

3 Non obſtat, quod excipitur de facultate creditoris retinendi bona hypothecata, & faciendi fructus ſuos quando creditum æquipollet valori bonorum, propter præſumptam rationem deſperatæ luitionis, vt prætenditur in caſu noſtro. Quia bene reſpondetur in deciſione, non verſari nos in pignore, ſed in Adminiſtratore, in quo non intrat dicta iuris concluſio, ſed potius alia, quod de ſuo credito, dum adminiſtrauit, voluerit ſibi ſatisfacere, & ſatisfecerit, Afflict. deciſ. 13. incip. vertitur dubium. num. 15. & ſeqq. Crauett. conſ. 129. num. 1.

4 Non obſtat, quod in petitione hæreditatis non veniant fructus percepti ante motam litem per bonæ fidei poſſeſſorem, niſi quatenus fuiſſet ex illis factus locupletior per l. 1. C. de petit. hæred. Quia cum hic habeamus certum titulum, quo Plinius poſſedit, videlicet Adminiſtratoris, qui poſſeſſionem excludebat ratione dominij, fuit per conſequens excluſus ab acquiſitione fructuum, qui dominium ſequuntur. l. fructus, & l. ex diuerſo. C. de rei vendicatio. Afflict. deciſione 240.

5 Nec releuat bona fides Plinij, quod videlicet bona per ipſum adminiſtrata crediderit fuiſſe habita pro derelictis, vnde Domus ad dictam hæreditatem ſpectantes locauit vti proprias. Quia cum non apparet Antonium habuiſſe ſcientiam ſui patrimonij, ſicut nec poſtea illius hæredes cum in hanc vſque diem ſtatus hæreditatis controuertatur, non

poteſt

poteſt intrare dicta conſideratio, quod bona fuerunt habita pro derelictis.

6 Ad petitionem factam de anno 1585. ex qua inſertur noluiſſe Plinium ſibi antea ſatisfacere, cum totũ ſuum creditum tunc petierit. Pro parte hæredis Plinij reſpondetur dictam petitionem fuiſſe factam a procuratore, de cuius mãdato ſufficienti non apparet. Vnde vt principali minus præiudicet, intelligenda ſit emanaſſe, vt dicta bona per Iudicem adiudicarentur eidem Plinio, qui ea per conſequens haberet in poſterum irreuocabiliter, cum antea potuiſſent hæredes debitum ſoluendo recuperare.

7 Verum non placuit Dominis hodie cõtrouertere, an voluerit ſibi Plinius ſatisfacere, cum anno præterito 16. Ianuarij particulari deciſione (vt dixi) firmatum fuerit illum noluiſſe, quam deciſionem dixerunt Domini non eſſe incidenter reuocandam. Vnde ſi uoluit, nec potuit Plinius hæc bona ſibi appropriare, ſequitur eundem tanquam aliena poſſediſſe, & per conſequens non feciſſe fructus ſuos, vt ſcienter ex re aliena perceptos. Et ita deciſum fuit &c.

R. P. D. VBALDO.

Anconitana Compromiſſi. Lunæ 28. Ianuarij 1613.

ARGVMENTVM.

Compromiſſo pendente, quando Iudex ordinarius adiri poſſit, compromiſſique inſtantia quantum duret.

SVMMARIVM.

Compromiſſum impedit, vt compromittentes poſſint amplius agere coram Iudice ordinario. nu. 1.

Compromiſſo voluntarie pendente non prohibentur partes de iure communi adire iudicem. Declara, vt numero 3.

Compromiſſum non cadit ſuper re clara, & liquida. Declara, vt num. 4.

Compromiſſi inſtantia de Iure Ciuili eſt triennalis, de Iure vero Canonico eſt perpetua. nu. 5.

Compromiſſum non expirat morte compromittẽtis, quando eſt factum, etiam pro heredibus. nu. 6.

Compromiſſum per lapſum alicuius temporis non expirat in caſibus, de quibus. nu. 7.

DECISIO CCCCLII.

1 DOmini tenuerũt obſtare compromiſſum inter partes factum, quo minus Bonelli poſſent conueniri corã Iudice ordinario, quia illud legitur conceptum ampliſſimis verbis, & aptis comprehendere quaſcunque cauſas, & differentias vertentes inter dictas partes, occaſione Societatis inter eas contractæ, iuxta ea quæ in proptiis terminis compromiſſi late tradit Honded. conſ. 30. a num. 60. ad 67. lib. 1. & in ſpecie, quod cenſeatur comprehenſa cauſa redditionis rationis, & aſſerti Bilancij, non videbatur poſſe controuerti, ex verbis illis dicti compromiſſi, le pretenſioni di libri, & ſcritture della detta ragione, le pretenſioni di render, & ſaldar i conti di detta compagnia, &c.

2 Quod eo magis videbatur habere locum, ex quo dictum compromiſſum videbatur emanaſſe conforme, tum menti auctorum ipſorum compromittentiũ, qui in inſtrumento Societatis expreſse conuenerant etiã adiecta pęna, vt non poſſit pro quacumque diſcordia inter ſocios naſcitura adiri Iudex, tum diſpoſitioni Statuti Anconitani, quo cauetur, vt cauſæ inter mercatores de rebus ad mercaturam pertinentibus, vel aliæ inter conſanguineos, & affiues omnino debeant compromitti, hoc autem caſu, vtrumque cõcurrebat, nam & agebatur inter mercatores, occaſione mercaturæ, & ipſi erant inter ſe conſanguinei, vel affines.

3 Et licet alias pendente compromiſſo voluntario, non prohibeantur partes de iure communi adire Iudicem, l. litigatores. ff. de arbitr. Caſtr. conſ. 428. per tot. lib. 1. cum aliis per Lancell. de attent. par. 2. c. 15. num. 6. & nume. 163. & ſeqq. Tamen ſtante prædicta conuentione de non adeundo Iudice, repetita etiam in compromiſſo, de quo agitur, compromiſſum videtur obſtare, ſaltem in vim pacti, Blanch. de compromiſſ. q. 4. princip. nume. 40. & firmat Lancell. vbi ſupra. numero 200.

4 Non obſtat, quod exhibitio Bilancij non videatur comprehenſa in compromiſſo tanquam clara, & indubitata, ſit illius exhibendi obligatio ex inſtrumento Societatis obligatione Camerali vallato, & alias ſuper re clara non cadat compromiſſum, ad not. in l. ſi ſic. vbi Alexan. nu. 3 ff. de verb. oblig. Blanch. d. q. 4. num. 3. verſ. contraria, vbi de communi. Quia fuit reſponſum, quod in compromiſſo fuit facta mentio, etiã de rebus liquidis, ibi, ò per qual ſi voglia altra cauſa, etiam liquida, & vtique volentibus partibus cõpromiſſum ſit etiam de re clara, Alexand. conſ. vlt. nu. 15. lib. 6. Grat. reſ. 110. num. 28. lib. 2. Magon. deciſ. Floren. 19. nu. 3. Surd. deciſ. 185. nu. 2. præſertim accedente iuramento, quod facit compromiſſum valere in vim pacti. Alexan. in l. ſi quis maior. ſub num. 8. C. de tranſact. Grat. d. reſp. 110. nume. 31. vbi de communi lib. 2. Seraph. de priuil. iuram. priu. 98. numer. 9. vltra quod fuerunt expreſſe compromiſſæ prætẽſiones redditionis rationum, & ſolidationis computorum, pro quibus neceſſaria videntur iſta Bilancia, & ſic in conſequentiam ius illa exhibendi, videtur etiam cõpromiſſum, quamuis eſſet liquidum, iuxta tradita per eũdem Grat. d. reſp. 110. n. 32. Seraph. de priuil. iuram. priu. 11. num. 7.

5 Non obſtat, quod compromiſſum expirauerit. Primo de iure communi per lapſum triennij, quia quicquid ſit de iure Ciuili, certum eſt de iure Canonico inſtantiam compromiſſi eſſe perpetuam, ad ſimilitudinem iudicii, c. venerabilis, vbi Doct. de iudic. Corn.

conſ.

conſ. 210. in fi. lib. 4. Maranr. in Spec. par. 4. num. 14. Io. Baptiſta Peruſ. de arbitr. lib. 13. c. 2. num. 2. Guid. Pap. deciſ. 240. numero primo, in fi. Achill. deciſio. 5. numero quarto, de præſcrip. Caputaq. deciſ. 362. numero 4. par. 2.

6 Secundo non obſtat, quod expirauerit per mortem Bernardi vnius ex compromittentibus, quia compromiſſum legitur in ſpecie factum pro hæredibus, & ſic non expirat per mortem compromittentis, l. diem proferre. §. ſi hæredis. ff. de recep. arbit. c. compromiſſum. eod. tit.

7 Tertio non obſtat, quod expirauerit per lapſum ſex menſium, vigore particularis Statuti Anconitani, quia fuit reſponſum in ipſo Statuto, excipi, niſi aliter fuerit cautum inter partes, in caſu autem propoſito ſatis videbatur colligi voluntas partium, quod compromiſſum vlterius progrederetur, tum quia illud fuit factum, per viam puræ, liberæ, & irreuocabilis donationis, & conſequenter perpetuæ, l. 1. ff. de donat. Ange. Aret. conſil. 4. num. 22. tum quia compromiſſarij fuerunt conſtituti procuratores irreuocabiles, cum iuriũ ceſſione, l. illam. C. de donat. Pariſ. conſ. 19. num. 58. lib. 3. tum quia partes voluerunt compromiſſum habere vim tranſactionis, cuius natura eſt, eſſe perpetuam, cum poſt eam amplius lis inſtaurari non poſſit. l. cum mora. l. cauſas. l. non minorem. C. de tranſact. Quibus accedit pactum, quod differentiæ non terminatæ ſemper deberent compromitti, ita vt nunquam poſſit adiri Iudex cum aliis late congeſtis hic per Informantes pro Bonellis.

8 Opponebatur etiam ad oſtendendum, quod compromiſſum expiraſſet de abſentia, & impedimentis Arbitrorum, quorum vnus etiam expreſſe renunciaſſet. Sed de his Domini voluerunt, vt particulariter videretur. Ideo fuit concluſum obſtare compromiſſũ, niſi tamen abſentia prædicta, & renunciatio refragaretur.

REVERENDISSIMO P. D. DAMASCENO.

Romana de Mareſcottis. Veneris 1. Februarij 1613.

ARGVMENTVM.

Legatario cui relicta eſt res aliena a Teſtatore ſciente rem, quam legat eſſe alienam, debetur æſtimatio, niſi contrarium appareat ex prgſumpta, & coniecturata Teſtatoris voluntate, & quænam ſint iſtæ coniecturæ notabiliter in hac deciſione explicatur.

SVMMARIVM.

Teſtatoris voluntas praecipuè in teſtamentis ſpectanda eſt, & ſecundum illam facienda interpretatio. nu. 1.

Legatum rei alienæ cogit hæredem ad præſtandum legatario æſtimationem rei legatæ. numero 1. Fallit quando in contrarium adſunt coniecturæ de quibus. numero 2. & ſeqq.

Declarationis natura eſt, nihil dare de nouo. nu. 2.

Ideo verbum denotat cauſam finalem. nu. 2.

Effectus egredi non debet terminos ſuæ cauſæ. nu. 2.

Geminationis vis denotat ſpecialem animaduerſionem loquentis, & animum deliberatum. nu. 3.

Falcidia, & Trebellianica cenſentur prohibitæ, eo ipſo quod teſtator integram ſuam hæreditatẽ ad alium peruenire mandat. nu. 3.

Poſita ad diminutionem augumentum operari non debẽt. num. 3. in fine.

Teſtator non præſumitur voluiſſe plus honorare legatarium, ſiue inſtitutum in re particulari, quam ipſum hæredem vniuerſalem. nu. 4.

Teſtatoris voluntas, maxime ponderatur ex valore hæreditatis, & eius quod remanſurum eſt penes hęredem. numero 4.

Teſtamenti una pars aliam declarat. nu. 5.

Teſtatoris affectio erga illum, cui aliquid reliquit inſpicienda eſt ad illius voluntatis interpretationem. numero 6.

Coniecturæ plures ſimul iunctæ in interpretanda voluntate Teſtatoris operantur, quod ſingula de per ſe non operarentur. nu. 7.

Legatum rei alienæ cogit hæredem ad præſtandum æſtimationem legatario, quando Teſtator ſciuit rem, quam legat eſſe alienam. nu. 8.

Donatio facta a patre filio ob cauſam nuptiarum cedit in legitimam, & in illa pater poteſt filium inſtituere. numero 8.

Hæres hæredis non poteſt impugnare aſſertionem ſui authoris. num. 9.

Teſtatoris opinio attendenda eſt potius quàm veritas. numero 9.

Pater inſtituendo hæredem filium in re aliena, etiam quod ignorauerit eſſe alienam non dicitur præterire filium, nec teſtamentum redditur nullum. Declara, ut numero 10.

Expreſſum quod eſt a teſtatore debet præualere tacitæ, & prgſumptæ eius voluntati. nu. 11.

DECISIO CCCCLIII.

1 QVondam Alphonſus Mareſcottus inſtituta hærede vniuerſali Iulia vxore ſua de Marco Antonio filio ſuo vnigenito, ita loquutus fuit. Dichiaro hauer laſciato al Sig. Marc'Antonio mio figliuolo li Caſtelli di Vignanello, e Parrano, come per diſpoſitione, e ſcrittura fatta da me. Però voglio, che non poſſa domandar altro della mia hæredità, & l'inſtituiſco, e nomino herede in detti Caſtelli con detta eſpreſſa conditione &c. Cum autem prætenderetur prædicta Caſtra tempore teſtamenti non ſpectaſſe ad teſtatorem, ſed ad filios dicti Marci Antonij ex multis cauſis, & ſignanter ex eo,

quod

Digitized by Google

quod iſta Caſtra ante teſtamentum ob delicta dicti Alphonſi confiſcata,& poſtea conceſſa dictis filiis mediāte ſolutione Scutorum 10. millium dicebatur ſub hoc legato tanquam de re aliena venire æſtimationē prædictorum Caſtrorum, iuxta notata per Scribentes in l.cum alienam.ff.de leg. & in §. non ſolum. Inſtit. eod.tit.ſuper quo Rota coram Illuſtriſs. D.meo Cardinali Laucellotto, dum ageretur de validitate prædicti teſtamenti inclinauit pro affirmatiua. Verum dato ſuper hoc particulari dubio Domini recedēdo in hoc a prædicta deciſione contrarium cenſuerunt moti ex eo,quod iſte articulus ſicut omnes alii vltimarum voluntatum pendet præcipuè a veriſimili mente teſtatoris prout in ſpecie adnotarunt Socin. conſ.74.nu.18. lib.1.Alciat.conſ.31.num.44.lib.9.tom.3.Illuſtriſs. Mantica de coniect.vltim.volunt.lib.9. tit.10.& 11. verſ.Et quod æſtimatio, ex multis autem circumſtantiis Domini arbitrati ſunt teſtatorem minime voluiſſe relinquere æſtimationem.

2 Primo,quia proceſſit per viam declarationis,cuius natura eſt non dare aliquid de nouo l. hæredes palā. §.ſi quid poſt factum.ff.de teſtam. Gloſ in c.per tuas verb.de nouo.de donat. Fely.in c.ſuper quæſtionum. nu.1.de off.deleg.Dec.in l.edita. nu.47. C.de eden. & licet ſubdat. Però &c.l'inſtituiſco, & nomino herede in detti beni, ex quo infertur teſtatorem minime ſtetiſſe in terminis ſimplicis declarationis, attamen ponderarunt Domini, quod illa inſtitutio non fuit per ſe,ſed ob cauſam nempe quia teſtator reliquerat, vt patet ex illo verbo, Però quod denotat cauſam finalem. Crauett.conſ.192.num.21. verſ. tertio arguitur Socin.conſ.159.nu.21.lib.2.Becc. conſ.20.num. 13.& proinde inſtitutio nō debet egredi iam relictū, ne ſcilicet effectus egrediatur terminus ſuæ cauſæ cōtra notata in l.in agris.ff.de acquir.rer. dom.in l.agr. C.de tranſac.in l.cancellauerat. ff.de his, quæ in teſtamento delentur. Bal in rubr.ff.de rer.diuiſ.ad fin. Dec.conſ.551.nu.9.

3 Secundo,quia teſtator dixit ſe nolle,quod Marcus Antonius aliud quam illud, quod declarauerat ſe reliquiſſe poſſe prætendere de ſua hereditate ibi, Nō poſſa prætendere, ne dimādare altro &c. & ibi l'inſtituiſco herede in detti Caſtelli con detta eſpreſſa condittione ponderando, maxime efficaciam geminationis, quæ denotat ſpecialem animaduerſionem loquentis, & animum deliberatum, iuxta notata in l.Baliſta ff. ad Trebell.cum aliis per Corn.conſ.249. nu. 5.lib.4. Si igitur teſtator non vult, quod Marcus Antonius poſſit petere de ſua hæreditate aliud,quam quod reliquerat,& cum ea expreſſa conditione illum in iam relictis inſtituit manifeſte excluditur prætatio extimationis. Nam ſecundum hanc lecturam aliud de hæreditate peteret, immo totam hæreditatem peteret, vt infra dicetur, & quod quando teſtator vtitur verbis denotantibus integritatem ſuæ hæreditatis excludantur omnes detractiones, etiam alias ſecūdum regulas iuris debitæ, patet ex eo quod in materia Falcidiæ,& Trebellianicæ tradiderunt Bal.in l. cum patrem. nu. 416.de iur.dot.Rip.in l.Centurio.nu.130. verſ.contrarium.ff.de vulg.& pup.Alex. conſ.201. nu.6.7.& 9.lib.6.Crauett.conſ.174.nu.1. Gabr.tit.ad Trebel. concluſ.6.7.& 8.in priu.Illuſtriſs.Mantic. de coniec. vltim.volunt.lib.9.titu.14.nu.17.& 21.cum aliis per Moder.Hiſpan.in Specul.comm.opi.contra communes quæſt. 31. verſ.ſed his non obſtan. Et conſiderarunt Domini,quod iſta particula teſtamenti,quæ tota tendit in diminutionem prætenſionum Marci Antonij ſecundum illam lecturam operaretur augumentum nempe inſtitutionē in plus, quam alias Marcus Antonius ſine dictis verbis prætendere potuiſſet. Etenim æſtimatio Caſtrorum longe excedit illius legitimam, quod eſſet contra regulam, l.legata inutiliter ff.de adimen.leg.& ff.de leg.1.l.Titia in fi. ff.de manumiſ.teſtamen.l.cum tale.§.final.ff.de condi.& demonſtrat.

4 Tertio fuit conſideratum, quod æſtimatio dictorū Caſtrorum longe excedit hæreditatem Alphonſi, vnde ſi diceremus voluiſſe relinquere æſtimationem, ſequeretur, quod plus voluerit honorare legatarium, ſiue inſtitutum in re particulari, quam hæredem vniuerſalem contra præſumptionem, de qua in l. filium. §.ſed ſi portio.ff. de legat. præſtan. late per Illuſtriſs. Mantic.de coniect.vltim.volunt.lib.6.tit.11. numero 24.Immo dare plus oneris, quam lucri, contra notata per Bald.in l.ſed etſi ſuſceperit.§.1.in princip.ff. de iudic.Simon de Pret.de interpret.vltim.volunt.libro 4.dubitat.3.num.23.cum alijs per Surd,conſilio 493.nume.5.& 6.& iſte modus ponderandi valorem hæreditatis,& illud, quod eſt remanſurum apud hæredem eſt coniectura potens ad interpretandam voluntatem teſtatoris.l.quidam in teſtamento.ff. de legat.2.Bart.in l.1.num.14.eod.tit. Simon.de Pret.d. dubitat.3.num.24.cum alijs per Illuſtriſs.Mantic.de coniect.lib.6.tit.12.nume.1.& in ſpecie ad effectum ne dicatur relicta æſtimatio, Aret.conſ.155.nume.3. Menoch.de præſumpt.lib.4.præſumpt.10.nume.25. Illuſtriſs.Mantic.de coniect.vltim.volunt.lib.9. titu. 10.num.13.verſ.ſed admonendi.

5 Quarto teſtator in alia parte teſtamenti erga filias iam nuptas, & dotatas vſus fuit ſimili declaratione, & inſtitutione,& tamen certum eſt, quod nihil de nouo voluit illis relinquere, ergo idem dicendum eſt, quod ſenſerit in hac alia parte teſtamenti, cum vna pars aliam declaret, iuxta notata in l. qui filiabus. ff. de legat.1.in l.ſi ſeruus plurium.§.fin.ff.eodem tit.& ſtylus teſtatoris attenditur d.l.ſi ſeruus plurium.§.fi. ff.eodem tit.l.hæredes palam.§. ſi quod poſt factum. in fi de teſta.gloſ.in l.ille,a quo §.ſi de teſtamento.ff. ad Trebell.

6 Quinto ex iſto nouo, & inſolito modo inſtituendi vxorem omiſſo proprio filio, & ex formula verborū, quibus vſus fuit erga filium, & ex notis iurgijs, quæ alias interceſſerunt inter prædictos patrem, & filium Domini colligebant patrem non fuiſſe bene affectum erga filium, & perinde eo magis reddebatur inueriſimile, quod per indirectum voluerit illi relinquere totam

tam

tam ſuam hæreditatem. Etenim ad coniecturandum relictum, multum ponderatur qualis fuerit affectio teſtatoris erga illum, cui relinquit. Socin. conſ. 23. numero 21. lib. 1. Surd. conſ. 493. num. 6. verſ. & hæc interpretatio. Illuſtriſſimus Mantic. de coniect. libro 6. tit. 10. num. 13.

7 Et quatenus prædictæ coniecturæ, tanquam ſingulæ non releuarent ſimul iunctæ viſæ fuerunt tollere omnem difficultatem, iuxta notata in l. ſi ſtipulatus. in princ. ff. de vſur. Roman. conſ. 7. num. 3. Caſtr. conſil. 480. num. 1. lib. 1. Alex. conſ. 115. nume. 8. libro 4. Crauet. conſ. 35. nume. 6. Illuſtriſs. Mantic. de coniectur. lib. 7. tit. 5. num. 5.

8 Non obſtat, quod teſtator ſciuerit iſta Caſtra eſſe fillorum Marci Antonij ex quo interuenit in compoſitione per illos facta cum Camera Apoſtolica. Vnde infertur, quod ex quo teſtator ſciuit Caſtra eſſe aliena, & in illis inſtituit Marcum Antonium voluit omnino relinquere æſtimationem. l. cum alienam, & ibi Iaſ. nume. 1. & 2. C. de leg. cum alijs per Menoch. de præſumpt. lib. 4. præſumpt. 16. num. 2. & pluribus ſequentib. Quia negatur Alphonſum ſciuiſſe Caſtra eſſe filiorum Marci Antonij, taliter quod in illis nō poſſet inſtitui Marcus Antonius. Etenim Caſtra non fuerunt conceſſa dictis filijs ex eo, quod indubitate ad Cameram ſpectarent, ſed fuit potius tranſactio ſuper prætenſionibus Cameræ in dictis Caſtris, & proinde cum certum ſit Alphonſum ab initio donaſſe iſta Caſtra Marco Antonio, & potuerit colorate prætendere ſe poſſe in illis inſtituere Marcum Antonium cum donatio fuerit ob cauſam occaſione nuptiarum, quo caſu donatum cedere in legitimam, & in illa poſſe inſtitui filium tradunt Rip. in l. in quartam. nume. 148. ff. ad leg. Falcidi. m. Rolan. conſ. 44. nume. 30. & ſeq. ac conſ. 70. num. 13. & 14. lib. 4. Becc. conſ. 20. numero 24. cum pluribus ſeqq. Craſſ. in §. legitima. quæſt. 23. num. 3.

9 Et quantum ad retrodonationem factam per Marcum Antonium Alphonſo patri, poſſet Alphonſus dubitare, quod non valeret ex multis capitibus, de quibus per Informantes pro DD. Baleonibus, merito ex interuentu Alphonſi in tranſactione cum Camera minime conuincitur, quod Alphonſus in tranſactione habuerit ſcientiam, quod ipſe non poterat in illis inſtituere Marcum Antonium, & in omnem euentum cum Alphonſus in ſuo teſtamento declarauerit ſe hoc credere, & filij Marci Antonij peten. relictum Marco Antonio, tanquam hæredes hæredis non poſſint impugnare hanc eorum authoris aſſertionem, iuxta notata in l. cum a matre. C. de rei vendicatione. Cephal. conſilio 393. numero quinquageſimo octauo. & ſequentib. ſufficit iſta credulitas teſtatoris cum ad expiſcandam teſtatoris voluntatem magis attendatur illius opinio, quam veritas. l. quo loco. §. ſi iam mortuo, & ibi Scribentes. ff. de hæred. inſtituen. glo. in l. ſeruo. verbo ex teſtamento. ff. de condi. indebit. Socin. conſilio 124. num. 4. lib. 4. Crauet. conſilio 88. num. 15.

10 Minus obſtat, quod quando filius inſtituitur in re aliena tunc debeatur æſtimatio etiamſi teſtator omnino ignorauerit eſſe alienam, & crediderit eſſe ſuam propriam, & hoc ne alias præteritione filij teſtamentum reddatur nullum, quod præſumitur abhorruiſſe teſtator, prout in iſtis terminis ponderant Baldus in l. ſcimus. numero nono. C. de inofficioſo teſtament. cum alijs allegatis per Menoch. de præſumptio. libro quarto. præſumption. 116. numero vigeſimo quarto. Nam omiſſo, quod Domini non habebant pro claro, quod Caſtra eſſent taliter aliena, vt in illis non potuerit inſtitui Marcus Antonius vigore donationis per teſtatorem illi factæ per ea, quæ dicta fuerunt ſupra in proximo fundamento, admiſſo etiam quod Caſtra eſſent omnino aliena, ita vt non teneat inſtitutio de illis facta adhuc exiſtimabant Domini ex coniecturis ſupra ponderatis, & quæ in hac materia præcipue attenduntur, vt ſupra dicendum eſt apparere, quod teſtator nihil minus cogitauerit, quam relinquere æſtimationem.

11 Et circa illud, quod vere faciebat maiorem difficultatem in hac materia, nempe quod retento themate, quod Marcus Antonius non potuerit inſtitui in iſtis Caſtris, & quod non debeatur æſtimatio, teſtamentum ex vitio præteritionis filij erit nullum, quod præſumendum eſt abhorruiſſe teſtatorem, fuit conſideratum, quod ſi daretur æſtimatio Marco Antonio teſtamentum ſi non ex ſui forma, ſaltem in ſubſtantia, & quo ad effectum redderetur eluſorium nullum, & fruſtratorium, quandoquidem vt ſupradictum eſt valor dictorum Caſtrorum longe excedit valorem hæreditatis, & proinde cum concurrat ex vna parte voluntas præſumpta teſtatoris elicita ex eo ne alias teſtamenrum reddatur nullum, & ex altera habeamus expreſſam, quod immo voluerit hæredem habere de ſuis bonis, prohibendo Marco Antonio, ne aliud vltra Caſtra de ſua hæreditate prætendere poſſit cum alijs ſupra ad eandem rem ponderatis, viſum fuit Dominis, quod in concurſu expreſſum debeat præualere tacito, & præſumpto, iuxta notata in l. doli clauſula. & in l. cum qui in fine. ff. de verborum ſignification. Clement. quamdiu. & ibi gloſſ. verbo expreſſus. de appellat. cap. non poteſt. de præbend. in ſexto. maxime quando tacitum deducitur ad deſtructionem expreſſi. l. cum ex filio. §. filio. vbi Bartol. in Summario. ff. de vulgar. & pupillar. Decius conſilio 416. numero decimo. Crauett. conſilio trigeſimo ſecundo. numero ſecundo. Rota in cauſa Narnien. Fideicommiſſi die 6. Iunij 1611. coram me, Et quod tolerabilius ſit inutilem reddi diſpoſitionem teſtatoris, quam aliquid admitti contra eius voluntatem, vt bene per Illuſtriſſimum Mantic. de coniectur. vltimar. volunt. libro 12. titu. 17. numero 14. & 15. poſt alios, quos allegat.

Digitized by Google

REVERENDISSIMO P. DOMINO COCCINO DECANO.

Ceſenaten. Laudemiorum. Ven. 1. Februarij 1613.

ARGVMENTVM.

In hac deciſione, quæ mandati de manutenendo conceſſionem reſpicit nonnullæ firmantur concluſiones, de quibus in Summario.

SVMMARIVM.

Mandatum de manutenendo dandum eſt illi, qui ſuā poſſeſſionem probauit de tempore litis motæ. num. 1.

Poſſeſſio in incorporalibus probatur ex pluribus ſolutionibus. num. 1.

Poſſeſſio ciuilis præſumitur continuata vſque ad decennium. Declara, vt num. 2.

Præſcriptio denegatæ ſolutionis quanto tempore inducatur. num. 3.

Monitorio executo nihil innouari debet. num. 4. & quid ſi monitorium non fuerit reproductum. num. 5.

DECISIO CCCCLIV.

1 DVbitaui cui ſit dandum mandatum de manutenendo: An Eccleſiæ in quaſi poſſeſſione exigendi Laudemia ad rationē quatuor, An vero Communitati in quaſi poſſeſſione ſoluendi ad rationem duorum, & viſum fuit Rotæ dandum eſſe Communitati ad rationem duorum, quia de eius poſſeſſione conſtat de tempore litis motæ. §. hodie. Inſtit. de interdict. Quæ quidem poſſeſſio probatur ex pluribus ſolutionibus, cum tamen vna regulariter ſufficiat, verſamur enim in incorporalibus. Abb. in c. cum Eccleſiæ. num. 23. de cauſ. poſſeſſ. & propriet. vbi Ripa. nu. 52 Alex. conſ. vlt. nu. 2. lib. 1. Rom. conſilio 311. nu. 7. Verall. deciſ. 337. nu. vlt. par. 2.

2 Neque obſtat, quod Eccleſia oſtendat ſe exegiſſe ad rationem quatuor de annis 1589. 1590. & 1591. Quia fuit reſponſum iſtam quaſi poſſeſſionem non ſuffragari, licet enim poſſeſſio ciuilis præſumatur continuata vſque ad decennium. Bartol. in l. ſiue poſſidetis. numero octauo. C. de probatio. Bald. conſilio duodecimo. numero vndecimo. libro primo. Ripa in dicto cap. cum Eccleſiæ. numero vigeſimo tertio. hic autem a die ſolutionis duorum non effluxit decennium, attamen in his corporalibus, qui patitur exercitium plurium actuum, prout paſſa fuit Eccleſia plures ſolutiones ad rationem duorum, etiam quod non ſint lapſi decem anni propter negligentiam dicitur amiſſa quaſi poſſeſſio, vt in puncto Rebuff. in repetitione dicti c. cum Eccleſiæ. in 2. notab. ante finem. verſ. ita in iſtis incorporalibus.

3 Minus releuat, quod in negatiuis, prout in caſu iſto denegatæ ſolutionis ad rationem quatuor, requirebatur denegatio ſolutionis, & taciturnitas per decennium. Innocent. in c querelam. numero tertio. de elect. Afflict. deciſione 67. numero primo. Put. deciſ. 276. numero quinto. libro quinto. Quia hoc procederet ſi actus eſſet ſimpliciter negatiuus, vt quia ſimpliciter Communitas negaſſet ſoluere ad rationem quatuor, ſed cum negauerit ſoluere ad rationē quatuor, & ſoluerit ad rationem duorum, Eccleſiaque acquieuerit, amiſſa eſt poſſeſſio etiam quod non ſit elapſum decennium, ita vt nec agi poſſit interdicto recuperandæ, vt per Rebuff. loco proxime alleg.

4 Denique non officit, quod etiam Eccleſia oſtendat modernas ſolutiones ad rationem quatuor, ſiquidem iſtæ ſolutiones non ſunt habendæ in conſideratione, cum fuerint factæ poſt exequutum monitoriū contra Eccleſiam, quod ſufficit ad effectum, vt nihil debeat innouari. Clemen. 2. vt lit. penden. & propterea licet lis habeat initium ab eius conteſtatione. ca. ex part. il ſecondo. vbi gloſ. fin. de verbor. ſignific. quę hic non videtur conteſtata, cum non concurrant illa, de quibus per Caſtren. in conſil. 402. numero 2. libro primo. Roman. conſ. 174. nume. 5. Tamen iſta procedunt ad alios effectus, ad effectum autem, quod nihil debeat innouari, ſufficit prædicta citatio.

5 Secundo, quia dicebatur monitorium non fuiſſe reproductum, vnde videbatur dicendum non eſſe locum attentatis ex traditis per Lap. in d. Clement. 2. num. 2. Ancharan. num. 9. Vitalin. nume. 60. firmiter fuit reſponſum, quod cum Eccleſia perdidiſſet poſſeſſionem, vt ſolutiones fierent ad rationem quatuor, Communitas vero acquiſiuiſſet poſſeſſionem ad rationem duorum, ad effectum vt particulares præiudicarent Communitati, tunc requirebatur frequentia actuum, & taciturnitas per longum tempus, ex quibus præſumendum eſſet ad ſcientiam, & patientiam Communitatis, & iſto caſu bene applicantur dicta per Innocent. in d. c. querelam, Afflictum, & Puteum locis præcitatis, reſpectu Communitatis, licet ex prædictis non habeant locum reſpectu Eccleſiæ, &c.

R. P. D. VBALDO.

Hiſpalen. Legitimitatis. Lunæ 4. Februarij 1613.

ARGVMENTVM.

Papa diſpenſare poteſt in radice matrimonij. Matrimonium de facto contractum inter conſanguineos, ita quod filij ex eo nati reputentur legitimi etiam in prȩiudicium venientium ab inteſtato.

SVMMARIVM.

Matrimonium contrahi non poteſt inter conſanguineos coniunctos in 2. 3. 4. & 5. gradu. num. 1.

Digitized by Google

Papa poteſt diſpenſare in radice matrimonium de facto contractum inter conſanguineos coniunctos in 2.3.4. & 5.gradu, illudq; approbare, perinde ac ſi matrimonium ab initio validum interueniſſet.nu.2.& 3.

Papa poteſt diſpenſare in his, quæ ſunt de iure poſitiuo. numero 3.

Papa in materia matrimonij,& legitimationis liberorum diſpenſare poteſt.nu.4.

Leges, & Conſtitutiones habentium poteſtatem condendi legem trahuntur ad præterita ſi de eorum voluntate conſtat.numero 4.

Filij nati ex matrimonio inter conſanguineos de facto contracto efficiuntur legitimi, ſi Papa per diſpenſationem illud approbauit,perinde ac ſi a principio fuiſſet legitime factum.nu.5.& 6.

Poteſtas Papæ ampliſſima eſt circa matrimonium. numero 6.

Filij legitimati a Papa quando veniant appellatione filiorum natorum ex legitimo matrimonio. nu.7.

Papa diſpenſare poteſt in radice matrimonij matrimoniũ de facto contractum inter conſanguineos, ita quod filij ex eo nati reputentur legitimi, etiam in præiudicium venientium ab inteſtato. nu.8.

Papa an,& quando diſpenſare dicatur in radice matrimonij de facto inter conſanguineos contracti, ita quod filij ex eo nati cenſeantur legitimi.nu.9. & ſeqq.

Dictio,ſic, eſt repetitiua omnium qualitatum præcedentium,& ſignificat idem quod dictio ſicut.nu.10.

Remanere verbum ſignificat continuationem actus præcedentis cum perſeuerantia.nu.10. & ſeq.

DECISIO CCCCLV.

1 STantibus reſolutionibus in hac cauſa factis circa præſumptam iuſtificationem literarum Apoſtolicarum,fel.rec. Gregorij XIII. cenſuerunt Domini,nemine diſcrepante,diſpenſationem,de qua agitur, fuiſſe in radice matrimonij, informante tantum D. Anna, cum pars aduerſa ſæpiſſime citata noluerit informare. Atque in primis de poteſtate Summi Pontificis dubitari non poteſt,cum Domini Martinus,& Anna eſſent coniuncti in 2.3.4.& 5.conſanguinitatis gradu,& ſic impedirentur contrahere matrimonium de iure tantum poſitiuo. ca.non debet. de conſang.& affin.

2 Quo caſu ſtante maritali affectu cum copula, vel matrimonio de facto, contracto, vt hic, & infra dicetur, potuit ſine dubio Papa remouere tale impedimẽtum, Iuris tantum Canonici, & diſpenſare in radice matrimonij, illudque approbando prout ex tunc, vt Doct. dicunt perinde,ac ſi matrimonium ab initio validum interueniſſet,ſecundum recepriſſimam opinionem Io.And.in c.per venerabilem.nume.30. qui fil. ſint legit.& ibi Abb.ſub num.21.Anchar. ſub nume. 21.in fin.& num.22.Alex.de Neuo.nume.18. Butt. col.5 num.10.verſ.tu dic, Præpoſ. in §.quod autem. num.68.ante fin.& num.69.& 74.Anchar.cõſ. 409. nume.4.& 5.& poſt alios Couar. de ſponſal.2. par.c. 8.§.8.num.13.Celſ.Vgo conſilio 31.num.7.Ant.de Roſell.tract.de legit.lib.2.in princip.nume.19.& ſequentib.Martin.Laudenſ. eod.tract. nu.85. Colleg. Bononien.inter conſ.Flor.de S.Petro conſi.vlt.num. 44.& ſeq.Molin.de Hiſp. primogen.lib.3. cap.2.numero duodecimo. Pereg.quãuis alioquin iuriſdictioni eccleſiaſticæ parum amicus, de fideic.art.24.num. 77.& numero 80.Nauar. libro quarto, conſiliorum tit.qui fil.ſint leg.conſil.2.num.12.14.& 15. & alios plurimos allegat,& ſequitur Sanchez de matrim. lib. 8.diſpu.7.numero quarto. & fuit late dictum in cauſa Pampilonen. illegitimitatis 5. Decembr. 1608. & 10.Iunij 1609.coram bo.me. Iuſto.

3 Et pro hac parte ponderabatur text. iuxta gloſſ. in clem.vnic.de immunit.eccleſ. vbi Summus Pontifex reuocat nonnullas Prædeceſſorum Conſtitutiones,& quicquid ex eis ſecutum eſt, vbi gloſ.in verb.infectis ſubdit, & vide quanta eſt Papalis poteſtas circa ea, quæ ſimpliciter ſunt de iure poſitiuo, quia reuocat illa vt ex tunc, & illam gloſſ. ſequuntur ibi Cardin. 1.oppoſit.num.6.Ancharan.nume.5.Imol.numer.6. Abb.in cap.non debet.in fi.de conſang. & affin. & in cap.quæ in eccleſiarum.in 4.notab.num.3. de conſti. Felin.in c.vlt.ſub nu.3. verſ.primus eſt eod.tit. Tiraquel.de iure conſtit.poſſeſ.2.par.limit.7.nu.47. Sanchez vbi ſup.num.4.

4 Et in materia matrimonii & legitimationis liberorum eſt bonus tex.in cap.quod nobis,qui fil.ſint leg. quem & alios allegat Anchar.d.conſ.409.numero 5. Pereg.vbi ſup.num.80. quod etiam eſt commune omnibus aliis habentibus poteſtatem condendi legem, vt eorum conſtitutiones trahantur ad præterita ſi de eorum voluntate conſter, iuxta tex.in l.leges & Conſtitutiones,vbi Bal.Salic.& alii. C.de leg.& per Doc. in c.fin.de conſtit.

5 Ex qua diſpenſatione in radice facta auctoritate Papæ, in conſequentiam oritur legitimitas filiorum, quo ad vtrumque forum, & ſucceſſionem in quibuſcumque bonis,& locis,etiam in terris Imperii, Doct. communiter in dicto cap.per venerabilem, vbi Hoſt. Ioan.And.Abb.Alexand.de Neuo,numero 17.Hoſt. in ſumma titu.qui fil.ſint legit. §. qualiter, & a quo ſub numero 11.ver.ſalua reuerentia, vbi ponit rationem,quia ſi potuit facere filios illegitimos prohibendo matrimonium in certis gradibus, multo magis poteſt facere legitimos, remouendo impedimentum canonis prohibitiui quam etiam repetit in dicto capit. per venerabilem ſub numero 8.Ancharan.dicto conſilio 409.numer. 4.& 5.Guliel.de Bened. in cap.Raynutius,in verb.& vxorem nomine Adelaſiam in principio,numero 202.de teſtamen. Celſ.Vg.dicto conſi. 31.numero 7.Colleg.Patau.inter conſil.vlt. volum. conſilio 3.nume.63.lib.1.Martin.Laud. de legit.ſub numero 85.Molin.vbi ſupra,verſ.ſi vero impedimentum.Cephal.conſ.307.nu.51.& ſeqq.lib.3. Pereg.d. art.24.nu.77.verſ.aut vtitur,& nu.ſeq. Nic.de Vbaldis Rotæ Auditor in tract.ſucceſſ.ab inteſt. 1.par.nu. 106.Gabr.conſ.21.num.17.vbi teſtatur hanc eſſe re-

ceptiſſimam

ceptiſſimam opinionem lib. 1. Ang. & alii ſubſcribentes inter conſ. Bald. lib. 6. conſilio 64. numero ſexto. Alexand. de Neuo in c. referente. num. quarto. vbi de communi. qui fil. ſint legit. Valent. Forſter de ſucceſſ. lib. 6. cap. 34. quæſt. ſecunda, num. 17. verſ. aut legitimat, Put. deciſ. 483. numero quarto, libro ſecundo. & tenuit Rot. in vtraque deciſ. Pampilonen. coram Iuſto, ſupra allegatas.

6 Quod multo magis procedit, ſtante decreto legitimitatis in diſpenſatione impetrato ab ipſis parentibus, vt per Rotam in 2. deciſione Pampilonen. in fin. cum enim per l. canonicam eſſet inducta illegitimitas filiorum natorum ex coniunctione, eo iure prohibita, ſequitur, vt ea ſublata per diſpenſationem in radice, filii remaneant in eo ſtatu, in quo eſſent, ſi nulla adeſſet canonica prohibitio, facit text. in c. liceat igitur, authen. quib. mod. natur. efficiuntur legit. & in auth. quibus mod. nat. efficiantur ſui. in princi. ver. natura, & in §. ſi quis ergo. vbi quod a natura non erat hæc diſtinctio filii naturalis, & legitimi, ſed per leges introducta, & quod per legitimationem, filii rediguntur ad priſtinum naturę ſtatum, & ſentit Bartol. in l. ſi is, qui pro emptore. numer. 29. ff. de vſuc. bonus tex. in l. qui liberos. §. 1. ff. de ritu nup. & late proſequitur Eugen. conſilio 52. numero 49. & ſeqq. & Io. Franc. Maruſſus inter conſil. Mandell. conſilio 750. numero 29. & ſequen. lib. 4.

7 Qui Doct. loquuntur in minus fortibus terminis, quam ſint in caſu noſtro, cum ſuprema, & ampliſſima ſit poteſtas Papæ, circa matrimonia, c. propoſuiſti, de conceſſion. præben. Bellam. conſil. 40. colum. 5. Soci. iun. conſilio trigeſimo primo, numero 50. libro ſecundo. Parerg. d. art. 24. numero 82. adeo vt in diſpoſitione loquente de filiis natis ex legitimo matrimonio, veniant filii legitimati a Papa, mediante diſpenſatione in radice matrimonij. Socin. in l. Gallus. §. ſi eius ſub num. 5. verſ. & ad argum. ff de libe. & poſthum. quem ſeq. Bero. conſil. 23. numero 13. & conſil. 180. nu. 11. lib. 2. Peregr. de fideic. art. 23. nu. 45. verſ. quam tamē concl & art. 24. nu. 80.

8 Ex qua etiam diſpenſatione in radice matrimonij facta, conſecutiue oritur præiudicium tertii, cui propter impedimentum contrahentium matrimoniū ſucceſſio erat delata, vnde ſublato dicto impedimēto per diſpenſationem præiudicium tertii, quod cōſecutiue venit, non attenditur, vt in terminis Ruin. conſ. 189. numero 16. libro ſecundo. Ancharan. d. conſ. 409. ſub num. 5. verſ. canonica igitur conſtitutio, Put. deciſio. 483. numero ſecundo, lib. 2. Sanchez. d. diſput. 7. nu. 6. verſ. tu dic. Aym. conſil. 704. num. 4. lib. 4. Valent. Forſter. de ſucceſſ. lib. 6. c. 34. quæſt. 2. numero decimo ſeptimo, in fi. verſ. nec obſtat Felin. in cap. quæ in eccleſiarum. ſub num. 21. in 2. ampliat. verſ. adde, de conſtit. & late comprobat Decian. conſ. 5. num. 67. & ſeqq. lib. 1.

9 Quod autem voluerit Pontifex in caſu propoſito diſpenſare in radice matrimonii deducebāt Domini. Primo, quia hic habetur narratiua, quæ præſumitur iuſtificata, iuxta reſolutiones iam factas, in qua narratur non ſolum præceſſiſſe tractatum parentum de matrimonio contrahendo, cum ſpe obtinendi diſpenſationem, ſed etiam præceſſiſſe ipſum matrimoniū de facto, & clandeſtine contractum, ſiue ſponſalia de futuro cum copula, & ſubſequitur diſpenſatio, vt coniuges in ſic contracto matrimonio poſſint remanere, vel illud de nouo contrahere, ſeruata forma Sac. Concil. Trident. Ideo ſine dubio videtur hæc diſpenſatio in radice, & initio matrimonii, tanquam ſit approbatū, & confirmatum a Papa remouendo impedimentum conſanguinitatis, quod impediebat illos contrahere, & in contracto permanere, ex late traditis per Ioan. And. in dicto cap. per venerabilem. n. 30. & ibi Abb. numero 21. qui fil. ſint legit. cum aliis ſupra adductis in princ. deciſionis, & in 2. deciſione Pampilonen. coram Iuſto, qui Doct. etiam contentantur de ſolo conſenſu, & affectu maritali, cum copula, vt proles inde ſuſcepta cum diſpenſatione in radice dicatur vere legitimata, vt conſtat ex verbis Io. Andr. auctoris huius opinionis d. cap. per venerabilem, numero 30. ibi ſaltem, ex affectu, vel conſenſu, & ceteri ibi ſequuntur, quæ affectio maritalis etiam in dubio præſumitur, vt fuit dictū in prima deciſione Pampilonen. coram eodem Iuſto, vnde multo magis idem videtur dicen. in hoc caſu, in quo, non ſola maritalis affectio, cum copula interuenit, ſed etiam matrimonium de facto cōtractum, vel ſponſalia de futuro. Et eo clarior redditur voluntas Papæ diſpenſandi in radice, ex eo, quia conceſſit licentiam remanendi in ſic contracto matrimonio, quod fieri non poſſet, niſi matrimonium, ipſum prout erat iam cōtractum, a Papa approbaretur, ſublatis impedimentis, ne alias daretur licentia manendi in peccato, & in coniunctione illicita.

10 Et quod huiuſmodi licentiam conceſſerit, confirmatur tum ex illa dictione, veſtro, quæ ſignificat conceſſionem Papæ referri ad matrimonium de facto iam ſupra narratum, tum ponderando illam dictionem, ſic, quæ eſt repetitiua omnium qualitatum præcedentium, capit. quanto, de vſur. Bero. conſilio ſexageſimo quarto, numero quadrageſimo quinto, libro ſecūdo. Menochius conſilio ducenteſimo trigeſimo ſecundo, numero vigeſimo primo. & ſignificat idem, quod ſicut, §. ſi vero ſolum iuncta glo. in verb. ſic, authen. de nupt. Alberic. in dictionario eod. verb. vnde perinde eſt, ac ſi fuiſſet dictum, in matrimonio, ſicut eſt contractum remanere, & iſta eadem dictione vſus eſt Pontifex in c. quia circa, ibi, vt remaneat in copula ſic contracta de conſang. & affin. qui text. probat, quod data licentia permanendi in matrimonio ſic contracto dicatur diſpenſatum in radice, & ita illum tex. intelligit Abb. in dicto cap. per venerabilem. ſub numero 25. in fi. ibi, vel niſi inciperet a radice matrimonii, vt in cap. tanta ſupra eod. & cap. quia circa, ſup. de conſang. & affin. Silu. in ſum. in verb. legitimus, ſub nu. 9. verſ. & quādo vult incipere a radice matrimonii, & ſentit expreſſe Celſ. Vgo conſil. 16. ſub numero 13. & clarius d. conſil. 31. nu. 6. & 7. vbi melius quā alii materiam

declarant teſte Molin. qui eum ſequitur de Hiſpan. primogen.lib.3.c.2.num.12. cui conſilio plurimi viri grauiſſimi ſe ſubſcripſerunt, & nonnulli de conſilio Sereniſſimi Regis Catholici, vt ibi patet, & idem expreſſe firmat poſt Boer.& alios, Peregr. de fidcicom. art.24.num.79. vbi dicit, quod licentia perſeuerandi ſuper contracto matrimonio contractum implicite confirmat, ideo retro reſpicit, & in his terminis procedit deciſio in cauſa Syracuſana illegitimitatis corã fel.recor. Clemente VIII. quæ eſt deciſ.207. par.1. diuerſ.& fuit deciſum in cauſa Pampilonen. matrimonij 5. Aprilis 1585. coram Orano, & dicta concluſio confirmabatur, ponderando verbum illud, remanere, quod ſignificat continuationem actus præcedentis, cum perſeuerantia, l.ſed ſi manente. ff.de precar. l.ſed hoc ita. ff.de re iud.& melior text.eſt in cap.ſi ex bono, de pœnit.diſtin.4.& in l.amiſſione. in fin.ff.de capit.diminut.ibi, nam manere magiſtratum, vel ſenatorem, vel iudicem, certum eſt, quia ſcilicet, per illam capitis diminutionem, ille non perdit officium, ſed in eo manet, & perſeuerat, & ſubiungit ad illum tex. Rebuff.in l.alienatum.in verbo manet, vbi plura congerit, & in verbo remanere. ff. de verborum ſign. & Briſſon.lib.11.de verborum ſign.in verbo manere, & lib.16.in verb.remanere, & de manente in matrimonio, eſt tex.in l.vxorem. §. teſtamento quo filium. verſ manente. ff.de leg.3.

11 Non obſtat opinio Couarr. vbi ſupra nu.13. quod per licentiam remanendi in matrimonio ſic contracto, non inducatur diſpenſatio in radice, quem & alios refert Sanchez, de matrim. libro octauo, diſpu.7. numero 25. dicens eſſe neceſſarium nouum conſenſum, vt ibi per eum, quia fuit reſponſum d. opinionẽ videri minus veram, prout eam reprobauit Rota in d. Pampilonen. matrimonii coram Orano, quia Doctor. quos Couarr. allegat in l. Paulus. ff. de ſtat. homin. hoc non dicunt, vel non loquuntur in terminis caſus noſtri, in quo adſunt etiam plura alia verba, & contrarium expreſſe ſentiunt Boer. deciſ.264. nume.26. Roſell. de legit. libro ſecundo, in princip. num.19. Celſ. Vgod. conſilio 31. numero 6.& 7. Peregr. de fideicommiſ. art.24. numero 79.& ratio eſt, quia Papa diſpenſando, quod coniuges poſſint remanere in matrimonio nulliter cõtracto, dicitur in neceſſarium antecedens illud approbare, & confirmare, & quod non ſit in hoc caſu neceſſarius nouus conſenſus, ſed ſufficiat naturalis ab initio præſtitus, elicitur ex tex.in c. cum locum. cap. cum apud, & c.tuæ, de ſponſ.& confirmatur quia etiam poſt mortem alterius ex coniugibus, & quando non poteſt ſubſequi nouus conſenſus poteſt approbari matrimonium in radice ſi diſpenſatio fuit petita eorum vita durante, Anchar. dicto conſilio 409. nu.4.& 5. Put. deciſ.483. nume. vlt. libro 2. Rot. deciſ.207. nu.1.& 2. par.1. diuer. Peregr. vbi ſupra, num.83.& alii quos allegat Sanchez. d. diſput.7. numero 6. & quod non requiratur nouus conſenſus, tenet gloſ. recepta in cap. non debet. in verbo de cetero, de conſanguin.& affinit. Celſ. Vgo dicto conſilio trigeſimo primo, numero ſeptimo, in fine.

12 Vlterius, quod hæc diſpẽſatio fuerit in radice deducebant Domini ex illis verbis, prolem ſuſceptam, ſi qua ſit, & ſuſcipiendam, exinde legitimam decernendo, vnde ſicut proles ſuſcipienda, erit ſine dubio legitimata in radice matrimonii, ita proles antea ſuſcepta, cum non debeant diuerſo iure cenſeri, l.cum qui ædes. ff. de vſuc. & adæquatorum idem ſit iudiciũ. l.prima, de leg.1. vbi Doc. præſertim cum verba iſtius clauſulæ determinentur ab eodem verbo legitimam decernendo, vnde æqualis debet eſſe determinatio, iuxta text.in l.iam hoc iure. de vulg. Alexand.in l.in teſtamento. la prima. C. de teſtamen. milit. & ibi Iaſ. num.5. Dec. numer.8. & quod ex dicta clauſula inducatur diſpenſatio in radice, expreſſe ſentiũt Celſ. Vgo dicto conſil.31. numer.6. & Cephal. conſil.307. numero 55. cum pluribus ſeqq. lib. tertio. ſubdit, numero 61. dictam clauſulam non fuiſſe neceſſariam, propter filios natos poſt diſpenſationem in figura matrimonii, ſed bene fuit neceſſaria propter filios antea natos, & idem fuit firmatum in dicta Pampilonen. coram Orano, & in vtraque Pampilonen. coram Iuſto, & in vltima, in ſpecie reprobatur Sanchez contrariũ ſentiens in loco ibi allegato. Et confirmatur ponderando illam dictionem, exinde in hac clauſula poſitã, ibi prolem ſuſceptam, vel ſuſcipiendam exinde legitimam decernendo, nam reſpectu prolis ſuſceptæ, nõ poteſt referri, niſi ad tempus vel factum, præcedens, ſi referatur ad tempus, dicendum eſt referri ad principium iſtius tractatus videlicet, ad primum conſenſum, & copulam ſubſecutam inter contrahentes ante natiuitatem D. Annæ, ad tex.in §.ſi ab hoſtibus, verſ. ſi vero, ibi, exinde, ex quo captus eſt pater, filius ſui iuris eſſe videtur Inſti. quib. mod. ius patriæ poteſ. ſolu. l.quod ſi filius. ff.de captiu. & idem probatur in l.poſt litem. ff. finium regund. cap. ex parte. prope fi. de teſt. cum aliis per Briſſon. lib.5. de verborum ſignif. in ver. exinde. Mar. Salom. in repet. l.Gallus. §. nunc de lege. numero primo. ff.de liber. & poſthum. vnde idem videtur ſignificare iſta dictio, relata ad tempus præteritum, quod importat dictio ex tunc, cum quo termino omnes admittunt diſpẽſationem eſſe in radice matrimonii, vt ſupra dictum eſt, ſi vero referatur ad factum præcedens, vt in capit. primo de teſt. libro ſexto, in l.fiſcus. 6. de iure fiſc. l.4. ff. pro donat. & tunc ſignificat idem quod ex eo, & refertur ad factum proximũ Pontificis, ex doctr. Bartol. in l.non dubium, numero vigeſimotertio. C. de leg. & ibi Bald. num.2. Card. in clem. vnica, numero tertio, de immunit. eccleſ. factum autem proximum erat quod Pontifex diſpenſabat, vt in ſic contracto matrimonio coniuges permanerent, vnde ſubiungendo immediate prolem ſuſceptam, & ſuſcipiendã exinde legitimam decernẽdo, ſignificauit ex illo facto, & ex illa licentia remanendi in matrimonio antea cõtracto, ſe legitimare prolem ſuſceptam, & ſuſcipiendã, & hic ſenſus cõprobatur ex verbis eiuſdẽ diſpenſationis, in narratiua, ibi, ſi diuortium fieret inter vos, grauia exinde ſcandala orirentur, id eſt,

ex

ex illo facto, ſi diuortium fieret, orirentur ſcandala; ſic ex illo facto diſpenſationis, vt poſſint remanere in matrimonio contracto, proles decernitur legitima, & hoc caſu quando cum ſola mentione matrimonij de facto contracti proles decernitur legitima, quod diſpenſatio fit in radice, ſenſit Roſell. d. tract. de legit. lib. 2. in princ. ſub nume. 19. verſ. alio, & quod legitimatio intelligitur etiam quo ad temporalia tradit ex communi Scribentium ſententia Molin. in alleg. libr. 3. c. 2. num. 12. de Hiſpan. primogen. verſ. atque quando. Ex quibus Domini concludebant ſatis apparere de voluntate Papæ diſpenſandi in radice matrimonij.

13 Neque obſtat, quod Io. Andr. Anchar. & ceteri ſupra relati, circa principium deciſionis loquantur, quãdo Papa vſus ſit verbo legitimationis videlicet, legitimando matrimonium, & prolem, quod non fecit in his literis, in quibus dedit tantum licentiam remanendi in matrimonio, & prolem legitimauit, quaſi dicta legitimatio fit cenſenda, tãquam ſeparata, & ſeorſim facta à matrimonio, ſecundum Couar. loco ſupra citato, & Sanchez dicta diſputat. 7. numer. 25. Quia fuit reſponſum ad hoc, vt diſpenſatio dicatur in radice, non eſſe neceſſarium, vt Papa vtatur verbo legitimamus, cum nec ratio recti ſermonis id patiatur, vt matrimonium legitimari dicatur, ſicut proles, ſed ſatis eſt, Papam approbare, ratificare, confirmare, vel permittere matrimonium, vt de approbatione matrimonij eſt text. in d. cap. quod nobis. qui fil. ſint legitim. & de permiſſione in cap. referente. vbi glo. in verbo permiſſionem, eodem titu. & ideo Anchar. d. conſilio 409. licet ſub numer. 4. verſic. quia aut Papa, &c. vtatur verbo legitimationis tamen ſupra. numero 3. in fin. & numero quinto. in princip. & verſicu. ex quibus vtitur verbo approbationis, quo etiam vtitur Rota deciſ. 207. numero primo. par. 1. Put. deciſ. 483. numero ſecundo. libro ſecundo. & omnino non videtur facienda vis in verbis, ſed quod fuerit facta legitimatio prolis in ordine, vel reſpectu, vel habita mentione matrimonij de facto contracti, vt per Molin. loco ſæpe allegato, verſic. non enim. Roſell. de legitim. lib. 2. in princip. numero 19. verſicul. alio, cum nec verbum legitimare matrimonium aliud ſonet, quam id matrimonium ratum habere, & approbare, vt per eundem Sanchez d. diſputat. 7. numero 28. quæ approbatio, & ratificatio ſatis ſuperque videbatur inducta ex ſupra allegatis.

14 Non obſtat, quod coniuges qui poterant vigore dictæ diſpenſationis in matrimonio de facto contracto remanere, ſeu illud de nouo contrahere, hanc ſecundam viam eligendo videantur ſibi præiudicaſſe, quia fuit reſponſum, in præſenti tantum agi de intentione Papæ, quæ fuit in vtroque caſu diſpenſare, non autem agitur de facto, coniugum quod Papa diuinare non potuit, quam ſcilicet viam illi coniuges eſſent electuri, & ſecunda fuit electa ad euitanda ſcandala, vt in ſimili caſu aduertit Rota in vtraque deciſione Pampilonen. coram Iuſto, imo ad hoc propoſitum, & ex abundanti vnus ex Dominis dicebat, diſpenſationem cenſeri in radice non ſolum ſi matrimonium præcedat de facto, prout hic præceſſit, ſed etiam ſi ſolum fuiſſet ſubſequutum. Abb. in dicto cap. per venerabilem. numero 25. in fine. per hæc verba ſupra ad aliud propoſitum allegata, vel niſi vellet incipere a radice matrimonij, vt cap. tanta. ſupra eodem. & idem tenet Butr. ibidem, numero vndecimo. & Mart. Lauden. de legitimat. ſub numer. 88. verſic. nam legitimatio iunctis verbis præcedentibus, ibi, nam legitimatio, quæ fit ex cap. tanta fit ex ſolo matrimonio, & probat legitimationem, etiam in terris Imperij, quia diſponit in radice matrimonij. Vnde ſi Doctor. iſti dicunt legitimationem, quæ fit ex cap. tanta eſſe in radice matrimonij, certum eſt non eſſe neceſſe, quod matrimonium præcedat, cum in caſu dicti cap. tanta, matrimonium ſequatur, & non præcedat, & propterea ſi Papa diſpenſat ſuper matrimonio contrahendo in gradu prohibito, videtur diſpenſare in radice, quia ſufficit, quod matrimonium ſequatur, qualis eſt diſpenſatio de qua in dicto cap. tanta, quod confirmatur, quia de iure ciuili ad matrimonium contrahendum ſufficit maritalis affectio. l. nuptias. de regul. iur. quæ ſecuto matrimonio præſumitur ab initio fuiſſe. Vnde filij de iure ciuili iſto caſu ſunt legitimi per præſumptionem, de iure vero Canonico per fictionẽ, vt per Alciat. conſilio 52. tom. 3. libro nono. Surd. cõſilio 213. numero decimo ſeptimo. libro ſecundo. & cum vtroque caſu adſit illa maritalis affectio, vel vera, vel præſumpta, ſequitur, vt Papa diſpenſando videatur vtroque caſu diſpenſare in radice, cum in vtroque vigeat eadem ratio, quam Ioan. Andr. & alij conſiderant in dicto cap. per venerabilem, quare legitimatio tentat in vtroque foro, ſi matrimonium procedat, videlicet, quod cum impedimentum fit inductum per Canonem, Papa poteſt remouere eiuſmodi impedimentum, ſed quicquid fit de hac opinione Domini ex ſupradictis concluſerunt diſpenſationem conceſſam a felic. recordat. Gregorij XIII. 23. Aprilis 1573. parentibus D. Annæ Ceron fuiſſe in radice matrimonij.

REVERENDISSIMO P. D. DAMASCENO.

Hiſpalen. Præeminentiarum. Veneris 8. *Februarij* 1613.

ARGVMENTVM.

Coadiutores an dicantur poſſeſſores beneficij a die admiſſionis, An vero a die captæ poſſeſſionis per mortem Coadiuti ad effectum acquirendi Antianitatem.

SVMMARIVM.

Antianitas determinatur ſecundum tempus capta poſſeſſionis, non autem ſecundum tempus prouiſionis. numero 1.

Coadiutor viuente coadiuto non habet poſſeſſionem beneficij in quo eſt deputatus coadiutor. nu. 2.

Coadiutoria videtur conceſſa in gratiam, & releuationem coadiuti, non autem coadiutoris. nu. 3.

Poſſidere eandem rem poſſunt duo in ſolidum, diuerſis tamen reſpectibus. nu. 4.

Coadiutoria mortuo coadiuto ceſſat cum omnibus illius effectibus. num. 5.

Coadiutor capit beneficium tanquam ex gratia penitus diuerſa, & ſeparata a coadiutoria. nu. 5. in fine.

Coadiutor viuente coadiuto non eſt verus poſſeſſor, & mortuo coadiuto debet capere nouam poſſeſſionem. nu. 6.

Coadiutor poſt mortem coadiuti continuando actus Canonicales præſumitur mutare ſibi cauſam poſſeſſionis, & vigore iſtius noui tituli poſſidere. nu. 7.

Coadiutor non eſt vere Canonicus, ſeu alias beneficiatus, ſed ficte. nu. 8. Vbi præſertim in concurſu aliorum Canonicorum, & nu. 11. & 12.

Regula quod ex primordio tituli poſterior formatur euentus. num. 9.

Coadiutor tenetur ad onera Nouitiorum mortuo coadiuto. numero 10.

Coadiutor nõ dicitur habere plenum Ius in Canonicatu, in quo eſt datus coadiutor, niſi mortuo coadiuto. nu. 11.

Fictio poteſt a Papa ſtatui, vt habeatur pro ueritate. Declare, ut num. 13.

Coſuetudo contra ius non operatur, niſi legitime fuerit præſcripta. num. 15.

DECISIO CCCCLVI.

1 DVbitaui, an Coadiutoribus debeatur antianitas a die eorum admiſſionis, & pro negatiua fuit tentum, quia in determinãda antianitate attenditur tempus captæ poſſeſſionis, non autem prouiſionis. l. 1. C. de conſul. lib. 12. c. 1. de maiorit. & obedien. gloſ. in c. ſi. verb. antiquiores. de conſuet. in 6. Iaſ. conſ. 192. nu. 15. & 16. lib. 2. Ruin. conſ. 19. nu. 9. lib. 1. Mohed. deciſ. 25. num. 2. de præben.

2 Coadiutor autem viuẽte coadiuto ex perſona propria non habet poſſeſſionem beneficii, in quo eſt deputatus coadiutor, quia cũ illam habeat coadiutus, non poſſunt duo inſolidum eandem rem eodem reſpectu poſſidere. l. 3. §. ex cõtrario. ff. de acq. poſſ. l. ſi duo. ff. de precar. l. ſi vt certo. §. ſi duobus. ff. commod.

3 Et actus, quos facit coadiutor viuente coadiuto nõ ſibi, ſed coadiuto videtur facere, ea enim eſt natura coadiutoriæ, vt videatur conceſſa in gratiam, & releuationem coadiuti, non coadiutoris, Put. deciſio. 98. lib. 2. Rot. in cauſa Salamantina coadiutoriæ, 25. Iunij 1593. coram bonæ memoriæ Pegna, & proinde ſi non facit ex perſona propria, abſurdum eſſet dicere, quod ſibi acquirat. l. 1. §. per procuratorem. & l. quod meo. ff. de acquir. poſſ. l. & licet. ff. de conſtit. pecun. l. placet. ff. de acquir. hæred.

4 Et quatenus poſſet dici, aliquid ſibi acquiſiuiſſe, eſſet quaſi poſſeſſio adminiſtrationis Coadiutoriæ, quæ poſſeſſio eſſet compatibilis cum poſſeſſione Coadiuti, cum duo poſſint eandem rem in ſolidum poſſidere diuerſis tamen reſpectibus. Bar. in l. ſi duo. num. 4. verſ. ſi conſtaret. ff. vti poſſid. Oldrad. conſ. 257. nu. 41. Alex. conſ. 99. nume. 9. verſ. nam licet. lib. 5. Cæſ. de Graſſ. deciſ. 5. nu. 7. de cauſ. poſſ. & propriet.

5 Verum iſta poſſeſſio adminiſtrationis Coadiutoriæ nihil ſuffragaretur Coadiutori ad effectũ, de quo agitur, ſi quidem mortuo Coadiuto, ceſſat Coadiutoria cum omnibus illius effectibus. cap. grandi. in fi. & ibi Gemin. numer. 7. de ſupplen. neglig. Prælat. in 6. Abb. in c. fin. num. 4. Dard. num. 13. Butr. & Imol. numero 15. de cler. ægrot. Turrecrem. in c. ſcripſit. num. 6. 7. quæſt. 1. Put. deciſ. 226. num. 3. lib. 3. & Coadiutor capit beneficium, tanquam ex gratia penitus diuerſa, & ſeparata a Coadiutoria, licet in eadem ſupplicatione contineatur. Put. deciſ. 98. lib. 2. & deciſ. 226. num. 16. lib. 3.

6 Et quod Coadiutor viuente coadiuto non ſit verus poſſeſſor dixit Rot. apud Verall. deciſ. 65. lib. 3. in manuſcript. & probatur, quia mortuo Coadiuto debet capere nouam poſſeſſionem, vt reſoluit Sacra Cõgregatio Rituum in cauſa Coimbrien. die 16. Septẽbrir 1606.

7 Et licet hoc regulariter non fiat cum verbis expreſſis, attamẽ eo ipſo, quod Coadiutor poſt mortem Coadiuti continuat actus Canonicales, ſtante titulo prouiſionis purificato poſt mortẽ Coadiuti, præſumitur mutare ſibi cauſam poſſeſſionis, & vigore iſtius noui tituli poſſidere. Put. deciſ. 451. lib. 1. Caſ. de Graſ. deciſ. 19. nu. 6. de prob. Rota in cauſa Sabinen. Caſtrorum. 17. Aprilis 1581. coram Cantuccio relata inter diuerſ. impreſſ. deciſ. 143. num. 3. par. 1.

8 Item quod Coadiutor viuente Coadiuto non ſit habendus pro poſſeſſore, ſaltem in concurſu Antianorum, probatur, quia ipſe non eſt vere Canonicus, ſeu alias Beneficiatus, ſed ficte. Rota in cauſa Salamant. Coadiutoriæ. 25. Iunij 1593. coram bo. mem. Pegna, & reſoluit Sacra Congreg. Rituum, in dicta Coimbrien. & proinde quicquid ſit ad alios effectus in concurſu illorum, qui vere ſunt Canonici, ſeu alias Beneficiati, debet ſuccumbere. Gemin. conſ. 138. num. primo. in fin. & ſeq. Rebuff. in prax. tit. de reſcript. etiam perinde valere. num. 30. Rota in præalleg. Salamantina, coram Pegna.

9 Nec ponderatio tituli ad effectum cognoſcendi qualitatem poſſeſſionis eſt inanis, cum ex primordio tituli poſterior formetur euentus. l. vnic. verſ. nulla, & ibi gloſſ. in verb. primordium. C. de impon. lucrat. deſcrip. Anchar. conſ. 4. nu. 3. Socin. conſ. 87. n. 14. li. 1.

10 Et hunc intellectum eo libentius amplexi fuerunt Domini, quia ſi contrarium diceretur, ſequeretur abſurdum, ſiue iniuſtitia, nempe quod iſti coadiutores

nun-

nunquàm tenetentur ad onera Nouitiorum, nam viuente Coadiuto non tenetur Coadiutor, niſi ad onera ſpectantia ad Coadiutũ, vt reſoluit Sacr. Congreg. Rituum in prædicta Coimbriẽ. ea forte ratione quod Coadiutor ſubrogatur in locum Coadiuti, & illum omnino repræſentat, vt ſupra demonſtratum eſt, vnde non tenetur niſi ad ea, ad quæ tenetur ipſemet Coadiutus ad reg. Quod ſubrogatum ſapit naturam eius in cuius locum ſubrogatur, de qua in l. ſi cum. §. qui iniuriam. ff. ſi quis caution. & per plura exempla proſequitur. Gabr. titu. de regu. iur. concluſ. 2. per totam, mortuo autem Coadiuto, nec etiam teneretur, ſi eſſet habenda cõſideratio temporis illius admiſſionis, quia Nouitij eſſent recepti poſt illius admiſſionẽ non ipſe.

11 Non obſtant ampliſſima verba Coadiutoriæ ibi, cũ prius Canonicatum per ceſſum, vel deceſſum vacare contigerit ex nunc prout ex tunc, & è contra conferimus, nec non ex nunc plenum ius in illo vere & non ficte acquiſitum exiſtere decernimus, ex quibus duo inferuntur, alterum quod Coadiutor virtute retrotractionis dicatur fuiſſe Canonicus ipſa die conceſſionis Coadiutoris, alterum, quod hoc dicatur fuiſſe vere nõ autem fictè. Nam omiſſo an prædicta verba operentur a die datæ, vel tantum a die purificatæ conditionis, cum pro opinione, quod operetur tantum a die purificatæ conditionis adſit deciſ. Caſſad. 3. num. 15. de præben. Put. 190. lib. 2. Rot. in nouiſ. deciſ. 2. nu. 2. de conceſs. præben. in addit. Achill. deciſ. 14. nume. 7. de appell. Cott. deciſ 19. Rota in cauſa Toletana Cappellaniæ 23. Ianuarij 1608. coram R.P.D. meo Pamphilio.

12 Fuit reſponſum, quod in omnem euentum illa verba nihil aliud poſſent importare, quàm quod titulus vere & non ficte dicatur collatus, & ius in beneficio quæſitum vſque a die datæ Coadiutoriæ, quod non ſuffragatur, cum ad effectum præeminentiæ attendatur poſſeſſio, non autem titulus, ſeu prouiſio ex ſupra allegatis. Vltra, quod etiamſi attenderetur titulus, & prouiſio adhuc eſſet dubitabile, an hoc poſſet ſuffragari, quia quo ad tempus decurſum viuente Coadiuto non poſſet dici, quod Coadiutor fuerit vere Canonicus, cum naturaliter non poſſint duo in ſolidum eſſe domini, ſeu titulares eiuſdem beneficii, cap. dilecto. cap. tuæ fraternitatis. de præben. Gloſ. in cap. maioribus verb. diuiſionem, eod. tit. cap. 1. & ibi Butr. & Abb. numero 2. de conceſſ. pręben. c. deteſtanda, eod. titul. in 6.

13 Nec facit quod Papa tollat fictionem decernendo ius ex tunc quæſitum verè, & non fictè, quia & hoc quod illud, quod verè & naturaliter non fuit, dicatur fuiſſe eſt priuilegium & fictio. Rota in cauſa Placentina Parochialis. 31. Ianuarij 1594 coram Orano, & in Compſana Iuris patronatus 3. Decemb. 1604. coram bon. mem. Litta, quæ verba, quicquid ſit quo ad alios iuris effectus, in concurſu veritatis, & naturalitatis non operantur cum in prædicto concurſu ſit potentior natura, quam fictio, niſi ſpecialiter per habentem poteſtatem ſit cautum, l. filio, quem pater. ff. de liber. & poſth. Bart. in l. 3. §. hæc verba. ff. de neg. geſt. Bald. in l. 4. C. ad Sen. Conſult. Velleian. Gemin. conſilio 138. nume. 1. & duob. ſeqq. Decian. conſ. 11. nu. 139. lib. 1. Tiraquel. de priuileg. piæ cauſæ priuil. 17. verſ. verum hoc non eſt, cum aliis ſupra alleg.

14 Non obſtat ampliſſima conceſſio prærogatiuarum Coadiuto competentium, quia ſunt in gratiam Coadiuti, vt ſcilicet Coadiutor poſſit melius ſupplere illius iuris.

15 Non obſtat prætenſa conſuetudo, quia non probatur legitime præſcripta, prout deberet probari, cũ ſit contra ius. Alexã. conſ. 68. nu. 7. & 13. lib. 2. Pariſ. conſ. 27. num. 29. lib. 1. Purpur. conſ. 315. numer. 19. lib. 1. Crau. de antiq. temp. par. 4. in prin. numero 12. Ex quibus tute recedi poſſe viſum fuit a deciſionibus in cauſa Tiraſonen. Coadiutoriæ 8. Nouemb. 1599. & 27. Octob. 1600. coram bo. me. Pegna.

REVERENDISSIMO P. D. DAMASCENO.

Mantuana Bonorum. Veneris 8. *Februarij* 1613.

ARGVMENTVM.

Plures, ac diuerſę in hac deciſione firmantur concluſiones, quas ex Summario percipere poteris.

SVMMARIVM.

Identitas rei, & bonorum probatur ex identitate qualitatis, quantitatis, & confinium, ſufficiuntq́; duæ demonſtrationes. num. 1.

Relatum dicitur eſſe in referente cum omnibus ſuis qualitatibus. num. 2.

Factum præſumitur, quod fieri conſueuit. nu. 2.

Notarius præſumitur rogatus iuxta formulam præcedentium inſtrumentorum. nu. 4.

DECISIO CCCCLVII.

1 FVit dictum non conſtare de bono iure D. Caroli, Etenim bona ſuper quibus fuit facta exequutio ad inſtantiam prædicti D. Caroli, ſunt de illis quæ alias per anteceſſores D. Caroli fuerunt conceſſa q. Naymo Patri D. Aemyliæ pro hæredibus vtriuſque ſexus, & proinde extante adhuc D. Aemylia prædicti Naymi non fuit locus prætenſæ deuolutioni, atque exinde exequutioni. Quod autem bona ſint de ijs probatur, quia bona, ſuper quibus fuit facta exequutio ſunt illamet, quæ fuerunt cõceſſa Naymo de anno 1560. vt patet ex inſpectione, quandoquidẽ conueniunt in qualitate, quantitate, & confinibus, cum tamen ad iſtum effectum ſufficiant duæ demonſtrationes, Bar. in l. demonſtratio falſa. num. 14. ff. de condi. & demonſtr. Alexã. conſ. 133. numero 5. lib. 1.

Crauet.conſil. 198.numero 1.& 2. Socin. conſil.89. num.1.lib.1.

2 Conceſſio autem facta Naymo de anno 1560. eſt pro hæredibus vtriuſque ſexus, etenim licet hoc ibi non exprimatur in verbis, attamē apparet, quia ſe refert ad præcedentes inueſtituras de quibus in eodem inſtrumento facta fuerat mentio, nempe anni 1528. 21.Augulti, & anni 1538. 7.Octobris. Dicta autem inueſtitura anni 1528. rurſus ſe refert ad præcedentes inueſtituras, & præſertim ad inueſtituram anni 1452. 7. Iunij, quæ quidem inueſtitura anni 1452. eſt pro hæredibus vtriuſque ſexus, quantum ad inueſtituram anni 1538. illa pariter ſe refert ad pacta de quibus in inueſtitura anni 1528. & anni 1532. inueſtitura autem anni 1528. vt patet ex prædictis virtualiter eſt pro hæredibus vtriuſque ſexus, ſicut expreſſe pro hæredibus vtriuſque ſexus eſt dicta inueſtitura anni 1532. ex quibus apparet inueſtituram anni 1560. eſſe pro hæredibus vtriuſque ſexus, cum relatum ſit in referente cum ſuis qualitatibus, l.aſſe toto.ff.de hæred.inſtit.Bart.in l.prima.in princip.ff.de recept.Crauet. conſilio quadrageſimo quinto, numero quarto, quod in ſpecie adnotarunt, Bald. conſilio trecenteſimo trigeſimo primo, numero primo, libro quinto. Paiſ.conſilio vigeſimo quinto, numero quadrageſimo nono, libro 1. Menoch.conſilio 287.nu.32.& ſeq.

3 Et prædicta videbantur cōfirmari, quia ex quampluribus inueſtituris hinc inde productis vna tātum (minime adaptabilis ad terras de quibus agitur) reperitur pro maſculis tantum, ex quo ſtylo faciendi inueſtituras pro hæredibus vtriuſque ſexus arguitur, quod & ita fuerit factum in propoſito caſu, etenim factum præſumitur quod fieri conſueuit, l.ſi cui, cum ibi nota.ff.de ann.leg.Salycet. in l.excepto, nume.1. & 3.C.locat.Bero.conſil.48. num.11. libro ſecundo. Surd.deciſ. 199.nume.4.late Euerar.in loco ab uſitato, nu.6.& ſeqq.

4 Et videmus in ſimili, quod in dubio Notarius præſumitur rogatus iuxta formulam præcedentiū inſtrumentorum.Bal.in l.fin.nu 1.C.de fideiuſ.Alex.conſ. 27.nu 2.lib.2.Corn.conſ.225.nu.13.verſ.& quia teſtator.lib.3.Gui.Pap.conſ.193.in fi.

5 Non obſtat, quod non probetur bona conceſſa de anno 1560. eſſe illamet, quæ fuerunt conceſſa de anno 1528.1532. & 1538 .quia hoc non refert. Satis enim eſt ad effectū de quo agitur, ꝙ contrahentes voluerint habere rationem modi, & formæ de quibus in inueſtituris ibi relatis. Viſum etiam fuit non ſubſiſtere, quod inueſtitura anni 1560. ſe referat ad alias quo ad pacta tantum, non autem quo ad perſonas, etenim cōtrarium expreſſe colligitur in illis verbis ibi, & pro eorum hæredib. in præcedentibus inueſtituris vocatis. Sicut etiam viſum fuit non releuare, quod inueſtitura anni 1560. non ſit noua inueſtitura, ſed renouatio, nam ſiue illa poſſet dici prima, ſiue renouatio, ſemper verum eſt dicere, quod virtute relationis eſt pro hæredibus vtriuſque ſexus, vt patet ex prædictis.

CCCCLVIII.

R. P. D. PIROVANO.

Sabinen.Iuris Paſcendi. Ven.8.Februarij 1613.

ARGVMENTVM.

Sententia lata ſuper iure paſcendi contra Vniuerſitatem non afficit ſingulares perſonas ex eorum proprio iure idem paſcendi ius habere.

SVMMARIVM.

Probationes poſt ſententiam, & rem iudicatam amplius recipiendæ non ſunt.num.1.

Poſſeſſio Vniuerſitatis non probatur per poſſeſſionem particularium perſonarum, & è contra.nu.2.

Sententia lata contra Vniuerſitatem non afficit ſingulos de Vniuerſitate.nu.3.

Sententia lata contra Vniuerſitatem, & homines intelligenda eſt, vt comprehendat homines, vt Vniuerſos Communitatem repræſentantes, non autem, ut ſingulos. numero 4.

DECISIO CCCCLVIII.

1 CVm homines Palumbariæ prætenderent ius paſcendi in territorio in tribus quartis, videlicet Marzolaco, Campanile, & Quirario, tanquam ſinguli expreſſis eorum nominibus petierūt articulos admitti ad probandum, quibus ſe oppoſuit D.Dux Sabellus eiuſdem loci Dominus, aſſerendo obſtare illis ſentētiam, & rem iudicatam per quam eſt impoſitus finis liti, & probationes vlterius non ſunt recipiendæ, cap.cum Bertoldus.de re iudic.Caputaq. deciſ.51.par.3. Vnde ad eum effectum propoſui dubium an conſtet de tali ſententia, & re iudicata, quæ obſtet.

2 Et Domini negatiue reſponderunt, quia ſentētia, & proceſſus, de quibus agitur percutiunt intereſſe Vniuerſitatis, non autem ſingulorum, & tamen eſt certum, quod hæc inter ſe diſtinguuntur ratione, quia aliud eſt Vniuerſitas, & aliud homines ſinguli de Vniuerſitate, & poſſeſſio Vniuerſitatis non probatur per poſſeſſionem particularium, & è conuerſo. Put.deciſ. 26.lib.3. Gabr.concluſ.2. quod cuiuſque Vniuerſ.& pluribus confirmat Honded.conſilio 79.numero 26. libro primo.

3 Propterea ceſſante concurſu perſonarum (quod eſt vnum de requiſitis adeſſe rei iudicatæ, ex diſpoſitione l.cum quæritur.cum ſeq.ff.de except.rei iudic. ceſſare pariter debebit omne impedimentum ex ipſa ſententia particularibus hominibus oppoſitum.

4 Non obſtat, quod ſententia ſit lata nedum contra Communitatem, ſed etiam contra homines, quia fuit reſponſum, ſententiam comprehendere homines, vt

vniuer-

vniuerſos, & iuta Communitatis repræſentantes, & in quantum homines de Vniuerſitate, dicuntur ipſa Vniuerſitas, non autem quando vt ſinguli, & iure proprio ſingulari veniunt, quia ratione intereſſe, diſtinguuntur. Quod etiam videtur animaduertiſſe iudex in ſententia, dum reſeruauit ius competens particularibus hominibus, ſeu Bubulcis dictas terras laborare conſuetis.

5 Nec vim facit, quod hodie de qualitate enunciata in reſeruatione conſtat, videlicet, quod ſint ſoliti laborare, quia illud eſt, quod pro particularium intereſſe contenditur probari, quod per ſententiam non videtur ſublatum.

6 Cetera autem, quæ pro parte particularium dicebantur aduerſus ſententiam, quod non comprehendat ius paſcendi, & ſit lata in poſſeſſorio manutentionis, per quod non excluditur probatio immemorabilis, quæ petitorio etiam deſeruire poteſt. Domini exiſtimarunt non pertinere ad ius particularium venientium ex iure diſtincto ab ipſa Communitate, quibus propterea non licet interpretari, aut reſtringere tenorem ſententiæ, quæ eos non tangit, & ea ratione mandarunt, vt de articulis particularium delerentur concernẽtes ius Communitatis, nempe 27.28.29.& 30. Et ita fuit reſolutum, &c.

R. P. D. PAMPHILIO.

Foroliuien. Fideicommiſſi. Lunæ 11. Februarij 1613.

ARGVMENTVM.

De probatione poſſeſſionis alicuius certi prędij, & illius identitatis nonnulla notanda, de quibus in Summario.

SVMMARIVM.

Identitas confinium probatur per duas demonſtrationes. num. 1.

Teſtes dicentes aliquem poſſediſſe vineam vſque ad tẽpus mortis plene probant illius poſſeſſionem. num. 2.

Poſſeſſio probatur leuioribus probationibus, & etiam indicijs, & coniecturis, quando agitur de concedendo mandatum de manutenendo. num. 3.

Teſtibus pluribus, & magis informatis magis creditur, quam numero minoribus, & minus informatis. num. 4.

Poſſeſſio bonorum an probetur ex libro Cataſtri. numero 5. & 6.

DECISIO CCCCLIX.

1 FVit reſolutum conſtare de identitate bonorũ, de quibus agitur, nam quod Maria teſtatrix dum viueret poſſideret prædium ſitum in Territorio Foroliuien. in vocabulo Villæ Franchæ, bene probant teſtes examinati pro parte DD. Iacobi Mariæ, & Marci Antonij, ſuper primo, & quarto articulo qui non ſolum dicunt dictum prædium comprehendere tres petias terrarum, de quibus in Summario dato pro parte dd. Iacobi Mariæ, & Marci Antonij, numero primo. ſed etiam conueniunt cum dictis tribus petijs in quantitate tornaturarum, & in pluribus confinibus, quorum tamen duo ſufficiũt, iuxta doctrinam Bart. in l. demonſtratio. nume. 14. ff. de condit. & demonſtrat. quam Rota ſæpius ſequuta fuit, vt fuit dictum in cauſa Viterbien. bonorum 23. Februarij 1604. coram bonæ memoriæ Card. Pamphilio.

2 Quod vero poſſideret vineam in eodem Territorio in vocabulo Sãcti Petri in Arco, pariter deponũt ſupradicti teſtes ſuper quinto articulo, qui dicunt teſtatricem ſemper poſſediſſe dictam vineam vſque ad tempus mortis, & licet non exprimant confinia illorum, tamen probatio viſa fuit Dominis ſufficiẽs, quia vltra, quod omnes conueniunt, in vocabulo alter illorum conuenit etiam in quantitate.

3 Et ſupradicta, eo facilius procedere in caſu iſto, tã reſpectu prædij villæ Franchæ, quam vineæ, quia dicta teſtium adminiculantur ex tribus inſtrumentis locationum dicti prædij, nec non ex inſtrumento emptionis vineæ, & vnius ex ſupradictis petijs terrarum factæ nomine Mariæ. Ita vt de illorum identitate dubitari non poſſit, maxime, quia ad illam probandam ſufficiunt leniores probationes etiam per indicia, & coniecturas. Afflict. deciſ. 23. num. 3. Decian. conſilio 17. numero ſexto. & tenuit Rota in cauſa Gerunden. Vini. 17. Martij 1603. coram bonæ memoriæ Cardinali Seraphino.

4 Nec obſtare teſtes examinatos pro parte Armellinæ, & Eliſabethæ deponentes, quod iſta bona fuerũt poſſeſſa a Ioanne Franciſco marito teſtatricis, & poſt illius mortem a Thoma, & Alexãdro hęredibus. Quia fuit reſponſum ſupradictis teſtibus deponentibus de poſſeſſione Mariæ eſſe magis credendum, tum quia ſunt plures numero. Dec. in c. licet cauſam. nume. 82. de probat. Gabriel. de teſt. concluſ. 4. nume. 50. Tum etiam quia ſunt melius informati, ex quo aliqui illorum fuerunt laboratores in dictis terris, & illorum dicta adminiculantur ex dictis inſtrumentis locationũ, & emptionum, ad tradit. per Gabr. de teſt. dicta concluſ. 4. num. 28. & 64.

5 Minus obſtare Cataſtra, in quibus iſta bona fuerunt de anno 1570. deſcripta ſub nomine eiuſdem Ioannis Franciſci, & de anno 1602. ſub nomine Alexandri nepotis ex Thoma filio teſtatricis, quia vltra quod illa non probant concludenter Socin. ſen. conſil. 89. num. 11. verſ. 30. etiam ponderandum, libro 1. Menoch. de retin. remed. 3. nume. 570. Quantum ad Ioannem Franciſcum fuit dictum, bene fuiſſe ibi deſcripta nomina ipſius propter varium vſum, & ſtylũ illarum partium deſcribendi bona vxoris ſub nomine mariti, vt apparet ex atteſtationibus, quæ dantur.

6 Quod etiam ſuadetur ex eo, quia ex primo Cataſtro, quod datur de anno 1540. apparet bona ſita in voca-

voca-

Digitized by Google

vocabulo villæ Franchæ proueniſſe a Iacobo Maria patre teſtatricis, mediãte perſona Eliſabethæ matris, cui ipſa ſucceſſit ex diſpoſitione dicti Iacobi. Quo vero ad Alexandrum reſponſio ſatis patet ex eo, quia de illo tempore Maria teſtatrix erat iam defuncta, cique Alexander vna cum alijs hæredibus ſucceſſerat. Et ita deciſum, &c.

R. P. D. PAMPHILIO.

Bononien. de Capacellis. Veneris 8. Martij 1613.

ARGVMENTVM.

Proximiores quando ſunt vocati in fideicommiſſo, an cenſeantur vocati proximiores vltimi grauati decedentis, an vero proximiores ipſius teſtatoris.

SVMMARIVM.

Maſculus ex feminis natus ſuccedit in fideicommiſſo, quando ſic a teſtatore fuit vocatus. num. 2.

Proximiores vbi ſunt vocati in fideicommiſſo, an attendatur proximitas grauati vltimi decedentis, an vero teſtatoris. num. 3. & 4.

Teſtatoris voluntas cui lex non reſiſtit ſeruanda omnino eſt. num. 4.

Teſtatoris coniecturata voluntas habetur pro expreſſa. num. 5.

Teſtamenti vna pars declarat aliam. num. 6.

Succeſſionis ordo non attenditur, quando conſtat de contraria voluntate teſtatoris. num. 7.

Extenſio de uno caſu ad alium fieri non poteſt. num. 8.

DECISIO CCCCLX.

1 IOannes Baptiſta, & Tanarinus fratres de Capacellis hæredes ſuos inſtituerunt Hieronymũ pro quadam parte bonorum, & pro alia parte Claudium ex Marco Antonio fratre prædefuncto Nepotes & illos, eorumque filios, & deſcendentes maſculos ad inuicem ſubſtituerunt, deficientibus vero omnibus maſculis, ſubſtituerunt filium primogenitum maſculum legitimum, & naturalem, & de legitimo matrimonio naſciturum ex filiabus feminis legitimis, & naturalibus natis, & naſcituris ex dictis Hieronymo, & Claudio, & ex eorum liberis.

2 Poſt obitum Ioannis Baptiſtæ, & Tanatini Teſtatorum, obijt Hieronymus, relictis poſt ſe pluribus filijs, & Claudio fratre, qui pariter deceſſit ſuperſtite ſolum Iulia filia, & Hippolyta nepte ex dicto Hieronymo fratre. Verum quia ex Hippolyta, & Syluio Albergato coniugibus poſt mortem Claudij natus eſt Hieronymus iunior, ex Iulia vero nullus adhuc natus eſt filius. Supradicta die dubitaui, An iſte Hieronymus ſit primogenitus a prædictis Ioanne Baptiſta, & Tanariuo Teſtatoribus vocatus, ſed Domini propter varias difficultates excitatas cogitarunt non eſſe neceſſarium, ita præciſe ad dubium reſpondere. Ideo ſimpliciter reſoluerunt, Hieronymum eſſe vocatum, moti ex eo, quod Teſtatores poſt mortem omnium maſculorum vocarunt filium primogenitum maſculum naſciturum ex dd. feminis, qualis reperitur Hieronymus primogenitus ex Hippolyta filia Hieronymi ſenioris, qui propterea dicitur ad huiuſmodi fideicommiſſum vocatus ad text. in l. 4. §. toties. ff. de damno infect. l. ſi vero. §. de viro. §. ſol. matr. cũ alijs adduct. per Aym. conſ. 149. num. 5.

3 Nec obſtare dixerunt, quod Claudius fuerit vltimus grauatus, ideoque cenſeri debeat vocatus primogenitus ex Iulia, vel alijs filiabus Claudij, cum ſecundum magis communem, & veriorem opinionem attendatur proximitas grauati, ex allegatis in cauſa Bononien. fideicommiſſi de Berois, 5. Maij 1574. coram Robuſterio relat. int. impreſſ. diuerſ. deciſ. 72. nu. 1. & 3. par. 1. & in cauſa Bonon. de Mulettis 26. Iunij 1602. coram bo. mem. Card. Pamphilio, quia pro reſponſione fuit dictum, quod ex ijs, quæ in eiſdem deciſionibus adducuntur ſatis patet ſupradictam opinionem eſſe adeo controuerſam, vt hinc inde adſit communis, & magis communis opinio, & licet vbi cõcurrunt coniecturæ verior ſit opinio, quod attendatur proximitas grauati vltimi decedentis, vt fuit ponderatum in dictis deciſionibus, illa tamen non procedit vbi contrariæ concurrunt coniecturæ, quæ in hac materia attendi ſolent, Socin. conſ. 249. num. 24. lib. 1. Gabr. conſ. 86. num. 17. & conſ. 107. nume. 8. lib. 1. & tenuit Rota in d. cauſa Bonon. de Mulettis 26. Iunij 1602.

4 In caſu autem iſto, quod Teſtatores ſenſerint de vtraque proximitate, ſcilicet tam ſua, quam grauati, clare conſtat ex verbis ſubſtitutionis, ex quibus deficientibus omnibus maſculis, fuit ſimpliciter vocatus primogenitus ex filiabus naſcituris ex Hieronymo, & Claudio, & ſic tam primogenitus filiarum Hieronymi, quam Claudij, & propterea non eſt habenda maior ratio proximitatis Claudij grauati vltimi decedẽtis, quam Hieronymi, nec eſt dubium, quod voluntas Teſtatoris cui lex non reſiſtit, ſeruanda eſt, §. diſponat. auth. de nupt. Bald. in l. precibus. nume. 44. C. de impub. & alijs ſubſtit.

5 Maxime quia ex prædictis verbis conſtat Teſtatores habuiſſe ſimpliciter rationem ad perſonam primogeniti filiarum Hieronymi, & Claudij, quo caſu perinde eſt, ac ſi nominatim primogenitus illarum eſſet vocatus. Surd. conſ. 31. nume. 30. verſ. 2. dato, & propterea admitti debet nulla habita ratione proximitatis. l. cum ita. §. & in fideicommiſſo. ff. de leg. 2. Surd. conſilio 362. num. 10. verſic. quibus ſic poſitis. Gabr. conſilio 121. numero 20. libro 1. & conſilio 85. num. 10. & ſeq. & num. 17. & conſ. 130. num. 38. verſ. non obſtat. & num. ſeq. lib. 2.

6 Et hoc ſuadetur etiam ex eo, quia non eſt veriſimile,

Digitized by Google

le, quod teſtatores voluerint habere maiorem rationem proximitatis Claudij, qui erat legitimatus, quã Hieronymi ſenioris, qui erat legitimus, & naturalis & inſtitutus in maiori portione bonorum, & vna pars teſtamenti aliam declarat. l qui filiabus. in princ. & l. ſi ſeruus plurium. §. fin. ff. de leg. 1.

7 Neque releuat, quod cenſeatur vocatus primogenitus naſciturus ex filiabus Claudij, qui ſucceſſurus erat ab inteſtato, quia placuit Dominis reſponſio, ꝙ quando conſtat de voluntate teſtatoris, non attenditur ordo ſucceſſionis ab inteſtato, ſed voluntas teſtatoris. Surd. d. conſ. 362. num. 10. verſ. quibus ſic poſitis. Laderc. conſilio 136. numero 5. cum alijs ſupra adductis.

8 Minus obſtat, quod Hieronymus iunior non poſſit ſuccedere, donec adſit ſpes, quod ſit naſciturus primogenitus ex filiabus Claudij ex adductis in cauſa Romana legati de anno 1607. coram bo. mem Iuſto. Quia fuit reſponſum, quod inter iſtos caſus eſt diuerſa ratio. Nam ibi filij Angeli erant vocati poſt filios Octauij, ſed in caſu, de quo agitur eſt vocatus ſimpliciter primogenitus filiarum Claudij, & Hieronymi, non autem ordine ſucceſſiuo, vnde non poteſt de vno caſu ad alium inferri, ad tex. in l. illud. ff. ad leg. Aquiliam.

9 Ea vero, quæ deducebantur circa vocationem alterius primogeniti naſcituri ex filiabus Claudij, ita vt ſi naſcatur ſuccedere debeat ſimul cum Hieronymo viſa fuerunt Dominis eſſe conſideratione digna, ſed non reſpicere præſens dubium, quod eſt reſtrictũ ad vocationem Hieronymi, vnde ſuo loco, & tempore poterunt particulariter diſcuti, & pro nunc ſufficere dixerunt Hieronymum eſſe vocatum, prout ex ſupra deductis deciſum fuit.

REVEREND. P. DOMINO DAMASCENO.

Romana Aperitionis Oris Ven. 8. Martij 1613.

ARGVMENTVM.

Clauſula ſublata, &c. cũ decreto irritanti, & quod non poſſit dari de ſubreptione, vel obreptione appoſita in conceſſione Principis an, & quando impediat oris aperitionem, & an tranſactio ex capite læſionis reſcindi poſſit, & qualis iſto caſu debeat eſſe læſio.

SVMMARIVM.

Appellationis prohibitio intelligitur de appellationibus friuolis, non autem quando appellans grauatus eſt a Iudice a quo. num. 2.

Abſolutio a iuramento datur ad effectum agendi, & reſcindendi contractum, quando adeſt l.ſio enormis. numero 3.

Dolus præſumitur in contractu, in quo quis fuit enormiter læſus. num. 3.

Clauſula ſublata cum decreto irritanti numquid operetur, vbi adeſt enormis læſio. num. 1. & ſeqq. & per tot. deciſ.

Tutor non poteſt hypothecare bona pupilli ſine decreto iudicis. num. 4.

Princeps quod ſemel conceſſit, non debet ſine magna cauſa in dubium reuocare. num. 5.

Litibus finem imponi ualde Reipublicæ intereſt. Exorna, vt num. 6.

Tranſactio licet poteſt reſcindi ex capite læſionis, in ea tamen maior requiritur læſio, quam in alijs contractibus. num. 7.

Læſio in tranſactione ad hoc, ut illa reſcindi poſſit, conſideratur, non ſolum ab eo, quod datum, uel remiſſum eſt, ſed a dubio litis euentu. num. 7.

Clauſula ſublata, &c. cum decreto irritanti, & quod non poſſit dari de ſubreptione, uel obreptione appoſita in conceſſione Principis an, & quando impediat oris aperitionem. num. 1. & ſeqq. & per totam deciſionem.

Inſtrumenti narratiua per uerba, ut aſſeritur non probat. num. 9.

Clauſula vt aſſeritur, uel ut dicitur nihil ponit in eſſe. num. 9.

Hæres cum beneficio legis, & inuentarij non tenetur vltra vires hæreditarias. num. 10.

Minorum bonorum alienatio facta in cauſam piam non requirit ſolennitates requiſitas in alienationibus rerũ minoris. num. 11.

Pupillus ob honorem familiæ poteſt donare, & remunerare, nec propterea dicitur læſus, ſi tutor id faciat. nu. 12.

Beneplacitum Principis ſupplet omnes ſolennitates requiſitas in contractibus minorum. num. 13.

DECISIO CCCCLXI.

1 CVm D. Philippus Magnus Comeſtabilis Columna, tanquam hæres quondam D. M. Antonij iunioris pariter Comeſtabilis de Colũna, prætenderet venire contra quandam tranſactionẽ initam inter prædictum D. M. Antonium ex vna, & admodum Reu. Capitulum Baſilicæ Lateranen. ex altera, occaſione hæreditatis quondam Cardinalis Aſcanij pariter de Columna, fuiſſetque dicta tranſactio per S. D. N. confirmata, cum clauſula ſublata, decreto irritanti, & quod non poſſet dari de ſubreptione, vel obreptione, eſſetque propterea clauſum os prædicto D. Philippo, interdictaque Iudicibus audientia, ipſe pro aperitione oris aduerſus prædictam tranſactionẽ adiuit Signaturam S. D. N. verum Sanctitas Sua noluit aliquid reſcribere, niſi audito voto DD. de Rota. Quapropter ex ordine Sanctitatis Suæ propoſui in Rota, an eſſet danda prædicta oris aperitio.

2 Pro parte D. Comeſtabilis dicebatur, conſtare de læſione ne dum vltra tertiam partem, quod ſufficit,

iuxta

iuxta Statutum Vrbis.cap.154.lib.1.verum etiam vl
tra dimidiam,vnde eſſe locum remedio.l.2. C. de re-
ſcind.vend.cum ibi not.per Scrib qua enormi læſio-
ne ſtante,dicebatur eſſe locum aperitionis,quia Papa
per prædictas clauſulas non intendit præiudicare ita
enormiter læſis, ſed tantum tollere exceptiones friuo
las,& male fundatas prætenſiones,ad inſtar clauſulæ
prohibentis appellationem,quæ intelligitur de appel
latione friuola.Bart.in l.omnes populi.num.65.ff. de
iuſt.& iur.Alex.conſ.89.num.18.lib.6.Corn. conſil.
248.num.15.lib.2.Crau.conſ.641.num.12.lib.4.

3 Et in ſimili de iuramento de non contraueniendo,
quod videtur potentius, quam iſtæ clauſulæ, cũ pro-
cedat a conſenſu partis,& agatur de religione, & ni-
hilominus contra illud datur abſolutio ad effectum
agendi,& reſcindendi contractum.Abb.in c.cum cõ-
tingat.num.23.de iureiuran.Corn.conſ.166. nume.
5.lib.1.Crau.conſ.142. nume.23.Afflict. deciſ.322.
num.9.& 11.Caſſad.deciſ.1.num.2.de empt.& ven-
dit. Etenim quando adeſt tanta læſio, præſumitur,
quod dolus dederit cauſam contractui.l. ſi ſuperſtite.
in fin.cum ibi not.C.de dol.mal.Calcan.conſ.11.nu
mero 33.Corn.conſ.166.num.4. lib.1. Dec.conſilio
180.num.6.Crau.conſ.142.num.22.& proinde do-
loſis non debent ſuffragari huiuſmodi clauſulæ,iuxtà
not.in l.in fundo.ff.de rei vendic.in l. qui ſub prætex
tu.C.de ſacroſ.eccleſ.in l.creditor.§.huius. ff.mand.
in l.illicitas.§.illicita.& ibi glo.ff.de off.præſid.Alex.
conſ.108.num.4.lib.4.

4 Confirmabantur prædicta,quia nedum tranſactio
fuit læſiua,atque inde reſcindenda,ſed immo ab ini-
tio nulla, tum quia facta a procuratoribus conſtitu-
tis per vnum tantum tutorem, cum tamen duo eſſent
teſtamentarij tutores,cum clauſula,quod ambo con-
iunctim adminiſtrare deberent, ad l. Titium, & Mæ-
uium.vbi Bart.ff.de adminiſtr. tut. tum quia in con-
ſtitutione procuratoris minime interuenit decretum
Iudicis,quod erat neceſſarium cum ageretur de hypo
thecandis bonis pupilli ad l. ſi pupillorum. §.1. ff. de
reb.eorum l.pen.C.de his,qui ven.ætat.impetr.l. Im-
peratores.vbi Angel.ff.de pact.l.tutoris.ff.eod.tit. &
in ſpecie.de tranſact.eſt text.in l.cum ij.§. tranſactio-
nis.ff.de tranſact.

5 Verum prædictis non obſtantibus Rota cenſuit,
non eſſe dandam oris aperitionem, quia læſio ſaltem
ſufficiens ad effectum, de quo agitur, minime adeſt,
& prætenſa nullitas non ſuffragatur, vnde pro non a-
peritione remanet regula, quod illud,quod Princeps
ſemel conceſſit non debet ſine magna cauſa in dubiũ
reuocare.c.decet.de reg.iur.in 6.c.ſi nulla. de præbẽ.
eod.lib.§.illud.Auth.conſtit.quæ dignit.gloſ. in c.1.
25.q.2.Bart.in l.conficiuntur.§.codicilli.ff.de iur. co
dicill.Dec.conſ.496.num.26.Rolan.conſ.71.nume.
47.lib.2.Verall.deciſ.128.nu.3.par.1.

6 Maxime vbi agitur de ſuſcitandis litibus,quas in-
tereſt Reip.quanto citius finiri. cap.diſpendia. de re-
ſcript.in 6.Clem.diſpendioſam.de iud.l.properandũ.
in princ.C.eod.tit.l.1.in princ.C.de nou.cod.facien.
vel finitas non ſuſcitari.l. cauſas, & lites. C. de tran-
ſact.c.expoſita. de arbitr. Etenim non ſolum conſu-
muntur familiæ in expenſis, & iurgijs, quas familias
intereſt Reip.conſeruari.l. cum ratio. §. penult.ff. de
bon.damnar.l.2.C.de vid.tollen.l.2. in fin.ff. comm.
de manumiſſ.l.aut facta.in fin.ff.de pœn.l.1.§.publi-
cæ.ff.de ventr. inſpicien. verum etiam homines in il-
lis diſtenti publicis muneribus vacare, & aliorum ho
minum commodo deſeruire prohibentur, cum tamẽ
ad hoc nati ſint, iuxta illud Platonis, de quo per Cic.
de off.til.de iuſt.in princ.verſ.ſed quoniam.

7 Quantum ad læſionem fuit conſideratum,quod in
tranſactionibus requiritur maior læſio, quam in alijs
materijs.Dec.conſ.551.num.6.Corn.conſ.116. nu.
5.lib.1.Crau.conſ.151.num.26.Gabr.de emp.& vẽ-
dit.concluſ.1.num.69.Gramm.deciſ.66.nu.47.Rot.
in cauſa Romana domus.3.Decembris 1601.coram
me. Etenim in illis non conſideratur ſolum quid da-
tum,vel quid remiſſum,ſed & dubius litis euentus.l.
2.C.de tranſact.glo.in l.huius.§.fin.ff. ad Trebellia.
Cald.conſ.3.de tranſact.Alex.conſ.222.num.11. li-
bro 2.late Gabr.de empt.& vendit.concl.1. num.68.
Put.deciſ.230.nume.2.lib.1.Menoch. conſ.508.nu.
36.& caſus fortuitus, cui æquiparatur ſententia iudi
cis.Bart.in l.ſi per imprudentiam.ff.de euict. Angel.
conſ.176.num.2.Dec.conſ.74.num.3.Gozad.conſi.
94.num.43.Natt.conſ.181.num.2.Crau.conſi.233.
num.2.Rolan.conſ.45.nu.22.lib.3. & bonum Reip.
quod reſultat ex fine litium per prædicta.

8 Accedit quod ſi iſta oris aperitio pro ordinarijs iu
ris remedijs concederetur, fruſtra in conceſſionibus
Apoſtolicis huiuſmodi clauſulæ apponerentur con-
tra not.in c.ſi Papa.de priuil.in 6.in l.ſi quando.ff.de
leg.1.& in l.cum antiquitas.in princ.C.de teſtam. &
in ſimili de clauſula arbitrio fuit dictum, in cauſa Ro
mana Cottiuij die 6.Martij 1606.coram me, vnde in
ferebatur pro obtinenda oris aperitione, eſſe aliquid
plus probandum, quam ad obtinendum in iudicio,
læſio.

9 Deducebatur læſio pro parte D. Comeſtabilis, q̃a
vt in tranſactione aſſeritur, bona relicta Capitulo a-
ſcendebant tantum ad Scuta 62. mill.è conuerſo au-
tem D.M. Antonius in eadem tranſactione aſſumpſit
in ſe onera, valoris Scutorum 127. adeo vt exceſſus
ſit in plus quam dimidia. Vltra quod ex iuribus po-
ſtea compertis dicebatur,conſtare, quod æs alienum
hæreditatis vere aſcendit ad Scuta 165.mill. Verum
præter quod deducta pro parte D. Comeſtabilis non
videbantur ita clara tam in eo, quod hæreditas non
excedat Scut.62.mill.in valore,quam in eo quod one
ra aſcendant ad tantam ſummam,nec ius poteſt fieri
in narratiua tranſactionis, cum ſit per verba, vt dici-
tur,vel vt aſſeritur,ad deciſ.Rot.60.& 77.de reſcript.
in antiq. Caſſad.4.num.1.6.8.& 9. de prob. Put. de-
ciſ.36.lib.3.vnde eſt locus dubietati, ob quam ſuſti-
netur tranſactio ex ſupra alleg.

10 Fuit conſideratum, quod D.M. Antonius aſſum-
pſit in ſe onera in duplici differentia. Ad alia ſiquidẽ
ſe

Digitized by Google

ſe obligauit ſaluo beneficio legis,& inuentarij, prout habebat Capitulum, & in iſtis non cadit læſio, cum minime teneatur vltra vires hæreditarias, iuxta not. in l.fin.§.& ſi præfatam.C.de iure delibetan. Angel. conſ.31.num.2.& 8.Corn.conſ.31.nume.1.libro 3. Surd.conſ.7.num.31.Ad alia autem ſe obligauit pręd ictus D.M.Antonius,etiam de proprio,quatenus vires hæreditariæ non ſufficerent, & neque in iſtis viſa fuit cadere læſio. Si quidem alia ſunt legata ad opus pium,prout conſtructio,& dotatio Cappellæ in Baſilica S.Ioannis,anniuerſaria pro defunctis, legatum 3.mill. Societati SS. Apoſtolorum, & ſimilia, & in iſtis non poteſt cadere læſio,cum ſint donata DEO, à quo taliter donans centum pro vno erat accepturus, iuxta illud Euangel, Matth. c.19. qui reliquerit, &c. centuplum accipit,& vitam æternam poſſidebit.

11 Et quod in iſtis non cadat læſio, probatur ex text. in §.ſi vero expreſſim.auth.de hæred.& Falcid. Signorol.conſ.26,num:2.Odd.de reſtit.in integr.q.55.nu. 32.& ſeq. qua ratione non requiruntur ſolennitates in contractibus minorum cum pia cauſa. Bal.in l. generali.num.3.C.de ſacroſan.eccleſ.Iaſ.in l.ſi vnus.§. pactus ne peteret.nume.31.ff.de pact.Calcan.conſil. 13.num.4.cum duobus ſeqq.Anan.conſ.57. in fine. Bertach.tract.de Epiſ.par.4.lib.4.num.101.Cephal. conſ.109.num.18.Tiraq.de priuil.piæ cauſæ.priuil. 164.etenim iſta ſpiritu Dei aguntur, & propterea nō cadunt ſub lege.c.licet.de regular. c.duæ ſunt.19. q. 2.& per hanc rationem.Calcan.conſ.13.nu.3.& 6.

12 Alia vero ſunt legata annua relicta familiaribus, & benemeritis Illuſtriſſimæ Domus Columnæ eorum vita durante, neque in iſtis viſa fuit poſſe cadere læſio,attenta maxime qualitate domus Columnẽſium, quæ eſt inter inſigniores ne dum Italiæ,ſed totius Europæ, & modicitate legatorum, quæ in totum aſcendunt ſolum ad Scuta.1290.ſingulis annis,& vt plurimum fuerunt relicta ſenibus, & valetudinarijs, vnde maior pars iſtorum à die tranſactionis citra mortua eſt. Et quod pupillus ob honorem familliæ poſſit donare,& remunerare, nec propterea dicatur læſus ſi tutor id faciat, tenent Alber.in l.ambitioſa.nu. 2.ff.de decret.ab ordin.facien,Roman.conſ.50.in fi. Tiraq. in l.ſi vnquam.verb.de donatione largitus. num. 25. C.de reuoc.donat.& in ſpecie de alimentis etiam extraneis præſtandis eſt text. in l.cum plures.§.cum tutor.ff.de adminiſtrat. rutor. & ceſſante læſione ceſſat præſumptus dolus,de quo ſupra.

13 Quantum ad nullitatem ex defectu interuentus alterius ex tutoribus,& decreto Iudicis fuit reſpōſum, quod Beneplacitum Principis ſupplet omnes ſolennitates.l.omnium.C.de teſtam. Oldrad conſ.257. numero 13.Abb.conſ.41.num.3.verſ.item omnis.libro 1.Dec.conſ.341.nume.12.verſ.& quando conceſſio. Pariſ.conſ.24.nume.4.lib.4. etenim ipſe eſt omnium tutor,& iudex,ac ſpecialis pupillorum,& ſimiliũ perſonarum protector.c.regum.23.q.5.c.1.& 2.87.diſt. Alberic.in l.vnic.in princ.Bald. num. 1.& 2. Salicet. num.1.Caſtr.nume.4.C. quando inter pupill.& vid. Bald.de pace Conſt.in princ.num.1.Crauet. conſilio 235.num.4.Tiraq.de priuil.piæ cauſæ.priuileg.150. Vltra quod in eo, quod concernit piam cauſam mini me fuerunt neceſſariæ ſolennitates. Bart.in l.1. num. 6.C.de ſacroſ.eccleſ.Tiraq. de priuil. piæ cauſæ. priuil.164.cum alijs ſupra allegatis.

REVER. P. D. CAVALERIO.

Bergomen.Terrarum.Lunæ 11.Martij 1613.

ARGVMENTVM.

Nonnulla in hac deciſione ponuntur,quæ poſſeſſionis probationem reſpiciunt in cauſa Spolij, & quando teſtes coram arbitro examinati probent coram iudice.

SVMMARIVM.

Poſſeſſio primi extremi bene, & concludenter probanda eſt,quando agitur remedio,c.redintegrandæ.num.1.

Poſſeſſio bonorum Eccleſiæ capta cenſetur ex inſtrumento fidem faciente de poſſeſſionis adeptione.num.1.

Remedium c. redintegrandæ.non datur illi, qui culpa ſua cecidit a poſſeſſione.num.2.

Teſtes examinati coram arbitro fidem non faciunt coram iudice. Declara,vt num.3.

Arbitrium vbi iudici datum eſt, debet idem iudex omiſſo rigore æquitatem ſeruare.num.3.

DECISIO CCCCLXII.

1 Domini dixerunt Eccleſiæ Parochiali Sancti Laurentij dandum eſſe mandatum de redintegrando. Satis enim videbatur probatum vtrumque extremum in hoc iudicio ſpolij neceſſariũ. Nam quo ad primum,quod bene, & cōcludenter probandum eſt,ſecundum ſtylum Rotæ, de quo teſtatur Caputaqu.deciſ.370.par.2. qui eſt conformis magis communi opinioni, vt dictum fuit, in Mediolanen. Decimarum.18,Octobris 1581.coram bonæ memoriæ Lauretano,probabatur per 3.& 4.teſtes,deponentes Cæcilium anteceſſorem Lucretij moderni Archipresbyteri Eccleſiæ Sancti Laurentij pacifice poſſediſſe vſque ad mortem vti Archipresbyterum, & antequam ei fuiſſent reſignati Clericatus, eo vero mortuo prouiſum fuiſſe de huiuſmodi Archipresbyteratu Lucretium,qui die 25.Iunij 1592. poſſeſſionem Eccleſiæ accepit,vt ex inſtrumento in actis exhibito,per quam cenſetur etiam capta poſſeſſio bonorum Eccleſiæ.not.in l.cum hæredes.ff.de acquir.poſſ.Abb.in c. cum ſuper.num.29.in fin.de cauſ.poſſeſſ. & propriet. Fuit dictum in vna Mōtis Regalis Iuriſdictionis.10. Maij 1599.coram bonæ memoriæ Pegna, in Mediolanen.Beneficij.27.Maij 1611.coram R.P.D. meo

Vbal-

Vbaldo, quæ poſſeſſio fuit anterior poſſeſſione capta de Clericatibus per Catancum, cum eam cœperit longe poſt, nempe ſub die 6. Septembris eiuſdem anni 1592.

2 Hæc autem tanto magis videbantur habere locũ, quia per duos teſtes pro Parochiali examinatos probabatur, Lucretium percepiſſe fructus ex Terris, de quibus agitur, & quamuis vnus dicat voluntarie feciſſe reſtituere fructus ipſum, quos perceperat, prout reſtituti fuerunt Mauritio. Vnde Archipresbyter videtur, facto proprio cecidiſſe a ſua poſſeſſione, nec eſſet redintegrandus: tamen hoc fuit ex ſua liberalitate, vt ipſemet aſſeruit, ne dictus teſtis, qui erat Colonus Mauritij aliquod damnum, ſeu periculum pateretur proteſtando ſemper, quod terræ ſpectabant ad ſuam Eccleſiam. Vnde quicquid ſit reſpectu naturalis poſſeſſionis ad effectum manutentionis, propter quam rationem alias die 15. Iunij præteriti fuit Eccleſiæ Sancti Laurentij denegata manutentio, tamen in iudicio redintegrationis, ad quam ſufficit poſſeſſio ciuilis, non fuit renunciatum remedio recuperandæ, vt in alia deciſione firmatum fuit, vbi allegatur deciſio in cauſa Senen. Pontis Arrigij, 12. Iunij 1573. coram bonæ memoriæ Illuſtriſſimo Seraphino, quæ eſt 390. num. 3. par. 1. diuerſ.

3 Et licet hi teſtes tanquam examinati coram arbitrio non viderentur facere fidem in hoc iudicio, l. vltima. verſ. ſancimus. C. de teſt. not. in c. præſentata. eodem tit. Natt. conſil. 394. numero 21. libro ſecundo. Nihilominus quia fuerunt examinati cum interrogatorijs partis aduerſæ, & Signatura reſcripſerit, quod adhiberetur fides arbitrio Rotæ, Domini cenſuerunt ſatis probare, ad trad. per Creſc. deciſ. 1. de ferijs. Arbitrium enim iuris rigorem moderatur, & dat Auditori facultatem dimittendi rigorem, & æquitatem ſeruandi, vt in his terminis idem Creſcent. deciſ. 4. numero 3. de teſt. præterquam, quod aliqui ex teſtibus mortui aſſeruntur, vt in dicta l. vltima. §. ſin autem. Natt. dicto num. 21. cum alijs adductis.

R. P. D. MANZANEDO.

Spoletana Hæreditatis. Lunæ 11. Martij 1613.

ARGVMENTVM.

Statutum excludens mulierem dotatam ab hereditate aui, patris, matris, fratris, patrui, vel auunculi an, & quando cenſeatur excludere filium maſculum, natum ex femina excluſa.

SVMMARIVM.

Nepos cum auunculo concurrunt in ſucceſſione hæreditatis auiæ de iure communi. num. 1.

Statutum excludens matrem dotatam ab hæreditate alicuius, cenſetur etiam excludere matris filium. nume. 2. Contra per totum conſilium.

Filius non debet eſſe melioris conditionis, quam mater, nec plus iuris habere, quam mater. num. 2.

Filij, ſeu deſcendentes quando vocantur, intelligendum eſt, vt vocentur maſculi deſcendentes ex maſculis, non autem ex feminis. num. 3.

Statutum excludens ab hæreditate alicuius certas perſonas non porrigitur ad excluſionem aliarum perſonarum non expreſſarum. num. 4.

Caſus omiſſus remanet in diſpoſitione iuris communis. numero 4.

Statutum excludens feminas dotatas ab hæreditate alicuius non cenſetur excludere maſculos deſcendentes ex femina, quando eſt conditum fauore maſculinitatis. numero 5. Vbi ponitur exemplum, & num. 13. & ſeqq. Vbi reſpondetur contrarijs.

Agnatio non conſeruatur in progenie veniente ex feminis. num. 5.

Statutum excludens filiam dotatam a ſucceſſione matris propter maſculos, non cenſetur excludere nepotem maſculum ex filia. num. 5. & per totum.

Statutum mandans, quod ſtante maſculo femina non ſuccedat, non excludit filium maſculum ex femina excluſa natum. num. 6. & 7. & per totum.

Maſculorum appellatione veniunt maſculi nati ex femina. num. 8.

Nepos licet regulariter ſubſtineat gradum patris, vel matris, tamen quando non attenditur ratio agnationis, ſed alia qualitas, tunc nepos ſuccedit non repræſentando matrem, ſed intrando in locum vacantem ipſius matris, & non ex perſona matris, ſed ex ſua propria perſona. num. 9.

Maſculi procreati ex feminis non cenſentur excluſi per excluſionem feminarum, quando ceſſat ratio agnationis, & alia militant diuerſa rationes. num. 10.

Nepos ex filia non repellitur a ſucceſſione aui ſtante ſtatuto excludente feminas. num. 10. & num. 12. & ſeq. vbi reſpondetur contrarijs.

Ceſſante cauſa excluſionis ceſſat excluſio. num. 11.

Statutum excludens feminas a ſucceſſione matris, non cenſetur excludere a ſucceſſione auia, nec maſculum ex filia excluſa natum quando adeſt aliud ſtatutum volens, quod ſtatuta ad literam intelligantur, prout verba ſonant nulla adhibita extrinſeca interpretatione. numero 12.

DECISIO CCCCLXIII.

1 PRopoſito dubio 18. Iunij anni præteriti cui eſſet dandum mandatum de manutenendo, Dominis placuit, quod videretur de bono iure etiam ad effectum manutentionis, vnde hodie dubitaui, an ſucceſſio Io. Andreæ, & Beatricis coniugum ſpectet in totum ad Fabium excluſo Metello. Pro cuius reſolutione eſt animaduertendum Ioan. Andream, & Beatricem illius vxorem duos filios, vnum maſculum nomine Fabium, & vnam feminam nomine Catherinam

nam reliquiſſe, quæ nuptui tradita deceſſit ſuperſtite ex ſe Metello ipſius filio. Item idem Ioãnes Andreas inſtituit ſibi hæredem Fabium, & aliqua bona Beatrici eius vxori reliquit, quæ voluit deuenire ad Fabium poſt Beatricis obirum. Vnde Beatrice defuncta orta fuit quæſtio inter Fabium, & Metellum ſuper hæreditate Beatricis, cuius reſpectu duplex genus bonorum conſideratur, nempe bona ipſi per maritum relicta, & cum ad illa poſt Beatricis obitum Fabius fuerit vocatus, viſum fuit non poſſe dubitari illa in totum ad Fabium ſpectare ex clara, & expreſſa voluntate teſtatoris. Circa vero alia bona propria ipſius Beatricis præcipua quæſtio verſatur, cum ipſa deceſſerit inteſtata relictis eodem Fabio filio, & Metello ex filia prædefuncta nepote, qui de iure communi concurrere debet cum auunculo in ſucceſſione auiæ. §. cum filius. §. item vetuſtas. Inſtit. de hæred. quæ ab inteſt. defer. l. vltim. C. de leg. hæred. a l. enim fuit ęquatus gradus Metelli gradui Fabij, vt non iudicetur remotior. Authen. de hæred. ab inteſt. ven. §. ſi igitur defunctus.

2 Attamen huic iuris communis diſpoſitioni prætendit Fabius non eſſe locum ſtante diſpoſitione ſtatutaria Terræ Trebij in lib. 2. rub. 7. de modo, & ordine mulier. dotatar. ſic ſe habenti, Quod ſi aliqua mulier fuerit, vel eſſet dotata ab auo a patre, matre, fratre, patruo, vel auunculo doris ſibi datæ, vel promiſſæ, aut ordinatæ, vel relictæ ſit, & eſſe, atque ſtare debeat contenta, ita quod non poſſit per ſe, vel aliquam perſonã, vel eius ſucceſſores habere recurſum ad hæreditatem aui, patris, matris, fratris, ſororis, patrui, aut auũculi, vel alicuius eorum dummodo fuerit dotata ab aliquo ipſorum aliqua ratione, vel cauſa, & dummodo remãſerit aliquis maſculus de progenie ipſius aui, patris, matris, vel fratris, vel ſororis, auunculi, vel patrui, &c. Quaſi ex verbis iſtius ſtatuti excluſa filia dotata a ſucceſſione matris cenſeatur, & filius filiæ quantumcunque maſculus excluſus ex regula, quod excluſa radice cenſeantur excluſi omnes præcedentes ex ea, quia non poteſt plus iuris eſſe in cauſato, quam in influenti potentiam cauſæ, ex Bald in l 1 ff. de Senat. & non debet filius eſſe melioris conditionis matre. l. fin. C. de nat. lib. nec plus iuris habere, quã mater. l. ſi viua matre. C. de bon. mater. & excluſa matre per ſtatutũ cenſentur, & illius filij excluſi. Bart. & Alciat. in l. liberorum. de verb. ſing. Surd. conſ. 85. num. 11. cum alijs adductis pro hac opinione per Honded. conſ. 15. a numero 1. vſque ad 12. libro ſecundo. vbi ſuper iſtomet ſtatuto conſuluit.

3 Et vltra ipſum facit, quod quoties in aliqua diſpoſitione vocantur filij, ſeu deſcendentes maſculi talis diſpoſitio eſt intelligenda de maſculis deſcendẽtibus ex maſculis, non vero ex feminis, prout communiter tenent Doctores in l. Gallus. §. nunc de leg. Velleia. ff. de liber. & poſthum. & plurimos congerit Molin. de primog. lib. 3. c. 5. a num. 21. vſque ad 47. verſic. & licier. de iure primog. q. 23. per totam. lib. 1. & vltra relatos a Molin. vbi ſupra eandem tenent Aur. Gomeſ. in l. 43. Tauri. nume. 61. & 161. Cituentes q. 2. & Pallaciorubeus in repet. rub. de donat. inter vir & vxor. verbo extra caſus prædictos. num. 34. in princ.

4 Quibus non obſtantibus Rota ſtatutum hoc intellexit pro Metello filio feminæ excluſæ, vt in ſupradictis bonis proprijs a Beatrice relictis ſuccedant ęquis portionibus Fabius, & Metellus, in alijs vero bonis relictis Beatrici per maritum ſuccedat ſolus Fabius, tanquam vocatus a patre poſt obitum Beatricis, & ſic in reſponſione ad dubium fuit dictum, Fabio deberi ſucceſſionem non in totum, ſed pro parte. Et mouebantur, quia ſtatutum, prout eſt iſtud excludent certas perſonas non porrigitur ad excluſionem aliarum non expreſſarum Gabriel atteſtans de communi conſil. 14. num. 22. lib. 1. & 10. nu. 28. & ſeq. lib. 2. etiam ſi eadem ratio militaret. Bald. in l. ſed & miles. de excuſ. tut. Curt. ſen. conſ. 44. nume. 10. cum alijs adductis per Honded. vbi ſupra. nume. 12. Vnde cum hic ſit caſus omiſſus debet remanere in diſpoſitione iuris communis. l. commodiſſime. cum ibi notat. ff. de libe. & poſthum.

5 Secundo, quia tantum abeſt, quod iſtud ſtatutum excludat filios maſculos ſuperſtites ex filia prædefuncta, vt magis verum ſit illos excludere, & inuitare quatenus excludit feminas dotatas, dummodo remãſerit aliquis maſculus de progenie aui, patris, matris, fratris, vel ſororis, quæ verba importanr diſpoſitionem, & vocationem maſculi de progenie ſororis, & aliarum perſonarum in ſtatuto nominatarum ex Bar. in l. 1. §. videndum. num. 2. ff. ad Tertull. Alber. Brun. alios adducens de ſtat. quod ſtant. maſculis, art. 13. q. 1. & ſeq. Honded. vbi ſupra. num. 14. ex quo infertur ſtatutum non fuiſſe conditum fauore agnationis, ſed tantum fauore maſculinitatis cum admittat etiã maſculos, ex progenie matris, & ſororis, qui vere ſunt cognati, in quibus certum eſt non conſeruari agnationem ex tex. in l. ſunt autem. ff. de legit. tutor. l. iuris conſult. ff. de gradib. §. ſua autem. Inſtit. de legit. agnat. tut. & vtrobique Scrib. & ſufficit, quod cognati ſemel ſint vocati ad excluſionem conſeruationis agnationis ex pluribus tit. per Molin. d. cap. 5. numero 50. & ſic excluſa filia dotata a ſucceſſore matris propter maſculos de progenie matris, & ſororis, & non cenſetur excludere nepotem maſculum ex filia, quia & ipſe dicitur de progenie, & reperitur maſculus, & talis dicitur, ſicut & deſcendentes ex maſculis. Rot. deciſ. 15. nu. 1. & 2. par. 2. inter impreſſ. Honded. vbi ſupra. num. 16. & ſeq. & num. 30.

6 Et vltra ipſum facit doctr. Iacob. de Butrio quem refert Paul. de Caſtro conſ. 421. nume. 2. lib. 1. & in l. 1. num. 3. & 4. C. de cond. inſer. Cępol. conſ. 7. cauſ. ciuil. numer. 15. verſ. item quod iſta verba, qui tenent, quod ſtante ſtatuto, quod femina non ſuccedat ſtante maſculo non excluditur filius maſculus feminæ, nec illi obſtet matris qualitas proueniens ex femineo ſexu, & adducunt pro ſe bonum text. in c. 1. de eo qui ſibi, vel hæred. ſuo maſculo in vſibus feud. quo text. motus Philippus de Caſſatis Regien. & cum eo alij ſexdecim Doct. ita conſuluerunt in quodam conſil.

137.inter conſ.Bald.lib.2. cui etiam ſubſcripſit Ga-
ſpar Caldetin.Idem.etiam dixerũt Floria.& alij quos
refert,& ſequitur Anchar.conſilio 359.nume.3.in ſi-
mili prope modum. Idem voluit Ruiu.conſ.49.nume
ro 4.lib.1.

7 Et ad obiectum, quod ille text. loquatur in ſeudo
reſponder Anchar.vbi ſupra,ibi non verſari aliquam
ſpecialitatem propter materiam ſeudorum,nec in illo
caſu eſt dare rationem diuerſitatis præſuppoſito, qđ
vigore pacti feminæ ſint capaces ſeudo, ſicut maſcu-
li.c.1.§.hoc autem.de his qui ſeud.dar.poſſ.

8 Et in noſtro caſu, licet Metellus ſit filius ſeminæ
excluſæ ſatis eſt, quod ipſe reperitur maſculus de tẽ-
pore delatę ſucceſſionis præcipue cum ceſſet ratio cõ-
ſeruandæ agnationis,maſculorum enim appellatione
veniunt maſculi ex ſeminis nati ex tex.§.1. in authẽ.
de hæred.ab inteſtato venien.prout iſtum tex.ad hoc
expendit Fulgol.in conſ.85. numer.1. cui ſubſcripſit
Raphael. Cuman. & idem ante eos voluerunt Dyn.
& Alberic.in l. Neratius.ff.de manumiſ.teſta.in fine.
Ruin.conſ.120.num.8.lib.1.

9 Et facit,quia ex regula Bar.in l.liberorum. nume-
ro 14.de verb ſignific.& ex Corn.conſ.116. numero
12.& 13.lib.2.& Alex.conſ.20.num.3.& 8. lib.1.&
conſ.117.num.9.lib.6.licet regulariter nepos ſubin-
tret gradum patris,vel matris,tamen quando ratio a-
gnationis non attenditur, ſed aliqua alia qualitas ad
excluſionem ſeminarum,& incluſionem maſculorum
talis ſemina excluſa propter dictam qualitatem cen-
ſetur ablata de medio. Radix autem,id eſt ipſa paren
tela non remanet affecta,&· tunc filij feminę,licet ſuc
cedant intrando locum matris,non tamen ſuccedunt
eam repræſentando, ſed intrando locum vacantem
ipſius matris,& non ex illius perſona, ſed ex propria
filiorum maſculorũ perſona, quibus ineſt dicta qua-
litas requiſita, ita voluerunt vltra ſupra relatos Bart.
& Bald.in l.ſi accuſ.num.4.verſ. 1.caſu.C.de lib.præ-
ter.aſſerentes,quod iſte maſculus ſuccedit per locum
a remotione,ſeu excluſione matris.vnde non aſſumit
ſibi materiam iam extinctam, ſed aſſumit locum quẽ
inuenit vacantem,idem Bald.in l pactum dotale.nu-
mero 21.verſ.contrarium tamen.& verſ. item non ob
ſtat.C.de collat.Barto.in l.qui ſuperſtitis. numero 2.
in fin.ff.de acquir.hæred.& faciunt adducta per eun-
dem Bart.in l.1.§.ſi ſit nepos.in princ.verſ. vnde pri-
ma ſolutio.ff.de collatio.dot.& in l.1.§.ſi ſit filius.ver
ſic.ſed mihi.de coniungen.cum emancip.liber.& Iaſ.
in d.l.ſi auus.verſ.& ſi dicas contra,& ibi etiam Sali-
cet.num.3.& faciunt adducta per Bald.in l.fin. num.
16.C.de pact.& per Alex.d.conſ.20.num.3.& 8.lib.
1.& per Alberic.in Auth.poſt fratres.C.de legit. hæ-
red.& per Iacob. de Rauen. quos refert, & ſequitur
Gregor.Lup.in l.3.in glo.muyeres.circa med.tit.13.
par.6 dicens, quod licet nepos veniat,& ſit natus ex
femina non tamen ſuccedit, vt femina, ſed vt maſcu-
lus.

10 Tertio prædicta roborantur,quia quando ceſſat ra
tio agnationis,& militant aliæ diuerſæ rationes,tunc
maſculis vocatis,& ſeminis excluſis admittuntur filij
maſculi ex talibus ſeminis procreati.Io.Anton. Rub.
conſ.22.num.12.in 4.caſu, & ita loquuntur Doctor.
relati a Corn.in l.1.nume.18.& 19.C.de cond.inſer.
& Soc. qui Corn.non meminir in l.Gallus.§.nunc.de
leg.Velleia.num.5.verſ.quam tamen dupliciter.de li
ber.& poſthum. & alios referens ſequitur Molin.d.c.
5.num.48.& vltra relat.ab ipſo eſt deciſ.Guid. Papæ
612.num.1.verſic.ſed aduerte,& eſt conſ.Franc. Ti-
gri.incipit ſuper quæſtione, quæ oritur relatum a Io.
Campeg.de ſtat.ſemin.exclud.q.21.in princ. vbi cõ-
ſuluit nepotem ex filia non repelli a ſucceſſione aui e-
tiam ſtante ſtatuto excludente ſeminas ex duabus ra
tionibus ibi videndum, & ſere in terminis noſtri ſta-
tuti,ita decidit Bald.in l.ſcimus.in fine.C. de inoffic.
teſtamen.idem Bald.referens Iacob.Butri. in l.maxi-
mum vitium.nu.20.ver.ego finaliter concludo.C.de
lib.præterit.

11 Et facit regula, quod ceſſante cauſa excluſionis
ceſſat excluſio.l.inſtituta.l. pater filium. l. ſi is, qui.
ff.de inoffic.teſtam.l.2.§.ſi mater.verſ.cum enim præ
latio.ff.ad Trebell.Bald.conſ.21.lib.3.Tiraq.in tra-
ctar.ceſſan.cauſ.par.1. nume.94. cum ſeq. vbi plures
refert faciunt optime adducta per Greg. Lup. in d. l.
3.glo muyeres.verſ. nec obſtat ſi dicatur ibi, & certe
videtur hoc,&c.qui prædicta ſatis comprobat.

12 Præterea in hac eadem terra Trebij cauetur alio
ſtatuto,quod ſtatuta debeant intelligi,prout iacent,
& verba ſonant, & nullam recipiant gloſſam. Vnde
ſi ſtatutum, de quo agitur,excludens ſeminam dota-
tam a ſucceſſione matris, intelligeretur excludere e-
tiam a ſucceſſione auiæ hoc eſſet per interpretationẽ
cum de auia nulla ſit facta mentio. Item, etſi dictum
ſtatutum excludens mulierem dotatam intelligere-
tur excludere etiam filium maſculum ex ea hoc etiam
eſſet per interpretationem cum de excluſione talis fi-
lij maſculi ex ſemina mentio a ſtatuto non fuerit fa-
cta. Corn. conſ. 156.nume.6.lib 4.Pariſ.conſ.49.nu-
mero 89.& ſeq.lib.3. poſt Bald. in d.l. maximum vi-
tium.num. 5.C.de lib.præter. quin & quod magis eſt
talis interpretatio eſſet contra verba eiuſdem ſtatuti,
quatenus matrem excludit,dummodo remanſerit ali
quis maſculus de progenie patris, matris, vel fratris,
vel ſororis, &c. ſub quibus verbis incluſit ſtatutum
maſculos ex progenie ſorores,& ſic filios maſculos ip
ſius ex ſuperius adductis.

13 Quibus non obſtant in contrarium ponderata,qđ
infecta radice per matris excluſionem cenſeantur in-
fecti, & filij ab ipſa procreati cum alijs in huius obie-
cti roborationem citatis, omnia enim illa procedunt
quando agitur de conſeruanda agnatione, non vero
quando agitur tantummodo de maſculinitate deſide
rata a ſtatuto,vel teſtatore ex ſupradictis.

14 Vlterius prædicta obiecta procedunt, quando fi-
lius venit ex perſona excluſa,ſecus ſi ex propria perſo
na veniet, prout in noſtro caſu dictum eſt ſupra veni-
re Metellum non repræſentando matrem, ſed intran-
do in locum, quem inuenit vacantem per excluſionẽ
matris,

matris tunc enim non attenditur inhabilitas perſonæ ex qua quis prouenit, ſed habilitas propriæ perſonæ propter qualitatem maſculinitatis requiſitam, & in tali perſonæ concurrenter Bart. in d. l. liberorum. num. 16. Bald. & alij in auth. ceſſant. C. de leg. hæred. cum aliis per Rot. in d. deciſ. 15. numero ſexto, & ſeptimo, par. 2.

15 Nec facit tex. in §. cum filius. Inſti. de hæred. quæ ab inteſt. deſer. quia reſpõdetur, quod vt diximus iſte filius ſubintrat in locum matris, quem inuenit vacantem, & ſic per locũ a remotione, & priuatione matris, non tamen inde ſequitur, quod intret illam repræſentan. cum potius intret iure, & nomine proprio, & ita Domini cenſuerunt eſſe intelligendum, tex. in d. §. cũ filius, & alia iura ſimilia, & vltra Bart. Bal. & alios ſupra relatos, ita tenet, & de communi teſtatur Magon. deciſ. Florent 147. nu. 10. & ſeq.

16 Minus obſtant verba eiuſdẽ ſtatuti, quod talis mulier dotata non poſſit habere recurſum ad hæreditatẽ aui patris, &c. per ſe, vel aliquam perſonam, vel eius ſucceſſores &c. ex quo voluit inferre ex aduerſo, quod non ſolum ipſa fœmina dotata excluditur, ſed etiam illius ſucceſſores, & per conſequens illius filii accipiendo ſucceſſorem, vel pro hærede vniuerſali, vt proprie accipi ſolet, l. Pomponius. §. quæſitum. ff. de acquirẽ. poſſeſ. l. quædam. §. nihil intereſt. ff. de edẽ. Pariſ. conſil. 46. num. 10. lib. 3. vel pro ſingulari ſucceſſore, l. fluminum. §. adiicitur. ff. de dam. inf. l. 1. §. illud. verſ. in locum. ff. quor. leg.

17 Reſpondetur enim, quod ſucceſſores prædicti ſi veniunt ex perſona excluſa eſſent etiam excluſi, ſecus quando veniunt non tanquam ſucceſſores perſonæ excluſæ, ſed tanquam ex perſona propria, vel de iure communi, vel tanquam vocati a ſtatuto, vt maſculi de progenie ſororis, tunc enim excluſa matre non cẽſenturiſti filii maſculi excluſi ex ſuperius adductis. Vltra quod prædicta verba huius ſtatuti non prohibent ſucceſſores maſculos admitti ex propria perſona ad hæreditatem auiæ matre excluſa, ſed potius ipſa mater dotata prohibetur habere recurſum ad d. hæreditatẽ per ſe, nec per ſucceſſores quaſi velit ſtatutum, quod nec per ſe poſſit ſuccedere, nec mediante perſona ſucceſſorum poſſit ipſa admitti ad iſtam hæreditatem, nõ tamen aliquo modo in iſtis verbis prohibet ſtatutum ſucceſſoribus reſpectu propriarum perſonarum. Ex quibus ita fuit reſolutum, &c.

R. P. D. VBALDO.

Bracharen. Penſionis. Mercurij 27. Martij 1613.

ARGVMENTVM.

Sequeſtrum regulariter prohibitum, & ab eo inchoandum non eſt, factumque in ſpretum inhibitionis reuocandum eſt.

SVMMARIVM.

Attentata poſt inhibitionem reuocanda ſunt. num. 1.
Inhibitio Rotalis, ſiue iuſta, ſiue iniuſta timenda eſt. nu. 1. in fine.
Sequeſtrum eſt odioſum, & regulariter prohibitum, & propterea a ſequeſtro inchoandum non eſt. num. 2.

DECISIO CCCCLXIV.

1 Cenſuerunt Domini, ſequeſtrum vltimo loco appoſitum ſuper fructibus Parochialis Eccleſiæ Sancti Iuliani de Moreira Bracharen. Diœceſis eſſe reuocandum, quia iam emanauerat inhibitio Rotalis ad inſtantiam Franciſci Rectoris dictæ Eccleſiæ, quæ fuit exequuta contra Gaſparem aſſertum penſionarium die tertia Septembris præteriti. & tamen die octaua eiuſdem menſis ad inſtantiam eiuſdem Gaſparis appoſitum fuit ſequeſtrum, & ſic fuit nullum, & attentatum, Achill. deciſione vigeſima nona. de appellat. & in ſpretum inhibitionis Rotalis, quæ ſiue iuſta, ſiue iniuſta timenda eſt. Rota deciſ. 201. num. 1. par. 2. diuerſ.

2 Accedebat etiam, quod videbatur ſequeſtrum poſſe redargui de iniuſtitia, cum Gaſpar nunquam exegerit penſionem. Vnde cum ei incumbat onus iuſtificandi literas reſeruationis ſuæ penſionis, non poterat incipere a ſequeſtro ſui natura odioſo, & regulariter prohibito. l. prima. C. de prohib. ſequeſtr. Rot. deciſione 97. libro ſecundo. parte tertia. diuerſ. & deciſione 654. numero quarto. libro tertio. eadem parte tertia. & fuit plene dictum in Auguſten. Hoſpitalis. 21. Februarij 1611. coram me, & propter has rationes alias Rota cenſuit in hac cauſa ſequeſtrum eſſe reuocandum 25. Iunij 1607. coram bonæ memoriæ Iuſto. Et ita fuit deciſum Franciſco ſolum informante.

R. P. D. VBALDO.

Calaguritan. Iuris votandi. Merc. 27. Martij 1613.

ARGVMENTVM.

Decanus numquid poſſit votare in Capitulo, votandique poſſeſſionem quomodo acquirere dicatur, & quomodo illa probetur.

SVMMARIVM.

Decanus numquid in Capitulo poſſit votare, & votandi quaſi poſſeſſionem per quot actus acquirere poſſit. nu. 1.
Decanus dicitur nobile Capituli membrum. num. 2.
Quaſi poſſeſſio votandi in Capitulo numquid acquiratur aliquibus de Capitulo contradicentibus. num. 2.

Inſtrumenta, & ſcriptura tranſumptata, & publicata per ſucceſſorem in officio, non requirunt ſolennitates alias requiſitas in tranſumptatione ſcripturarum. numero 3.

Actus extracti ex proceſſu antiquæ litis in actis producto dicuntur eſſe in forma probanti. num. 3.

DECISIO CCCCLXV.

1 Domini dixerunt, eſſe dandum Decano Eccleſiæ Calaguritan. mandatum de manutenendo in quaſi poſſeſſione iuris votandi, quia pro illius parte dantur plures actus antiqui, ex quibus apparet Decanos conſueuiſſe dare vocem in Capitulo. Dantur etiam aliqui actus recentes, facti per hodiernum Decanum, & cum vigore fundamentalis ſtatuti Eccleſiæ Decanus videatur eſſe de Capitulo, & ideo habeat ad votan. iuris aſſiſtentiam, ſufficit ei ad acquirendam vniuerſalem quaſi poſſeſſionem votan. vnicus actus particularis. Rota diuerſ. deciſ. 17. nume. 4. par. 2. & deciſ. 222. nu. 6. par. 3. fuit dictum in Comen. Decimarum. 11. Martij 1611. coram Reuerendiſſimo D. meo Damaſceno.

2 Non obſtat, quod in dictis actibus vnus, vel duo de Capitulo contradixerint, qui ſecundum opinionem Compoſtellan. & Panormitan. in c. ſcriptum. numero 3. de elect. videntur potuiſſe impedire effectum acquiſitionis quaſi poſſeſſionis, quia quidquid ſit de illa opinione, quæ habet contradictores, vt apparet ex traditis per Dec. in c. cum omnes. in prima ſect. numero 32. verſ. tertio fallit. de conſtit. poſt Rom. in l. de pupillo. in princ. ff. de noui operis nunc. illa etiam procederet, quando maior pars Capituli vellet admittere penitus extraneum ad votan. in Capitulo, in quibus terminis loquitur Compoſtellan. & Abb. Dec. in c. conſtitutus. 2. num. 7. & 8. de appell. Rom. ſing. 45. incipit, quia heri, Franch. deciſ. Neapolit. 2. num. 20. & ſeqq. Sed in caſu noſtro Decanus non eſt extraneus, cum ſaltem vigore prędicti ſtatuti videatur pars Capituli. Imo nobilius Capituli membrum in eo appellatur, & facit Panormit. in c. poſt electionem. ſub num. 9. verſ. item puto. de conceſſ. præbē. Vltra quod prædicti actus habuerunt effectum, non obſtante dicta contradictione, & aliqui etiam actus dantur ſine aliqua contradictione.

3 Non obſtat, quod actus non ſint in forma probante, quia cum partim fuerint extracti per Secretarium Capituli ſucceſſorem in officio probant, quamuis nō fuerint adhibitæ omnes ſolennitates. Dec. poſt alios in auth. ſi quis in aliquo. nume. 26. C. de eden, Caputaquen. deciſ. 2 par. 2. & deciſ. 170. par. 1. Fuit dictū in Ferrarien. bonorum 16. Iunij 1600. coram Illuſtriſſimo Lancellotto. & partim ſint extracti ex proceſſu antiquæ litis in actis per dictum, quæ reuertebatur in curia inter dign itates ex vna, & Decanum, & Capitulum dictæ Eccleſiæ ex alia parte vigore Innocentianæ. probat Caputaquen. deciſione 351. numero quinto. parte ſecunda. Deinde ſufficit Decano, quod aliqui ex dictis actibus ſint in forma probanti, quia, vt ſupra dixi, ſtante aſſiſtentia iuris vnico actu, acquiritur vniuerſalis poſſeſſio. Et ita fuit deciſū, &c.

R. P. D. PAMPHILIO.

Hiſpalen. Præminentiarum. Veneris 15. Martij 1613.

ARGVMENTVM.

Subreptio non cadit in his, quæ iuris ſunt, nec conſiderabilis eſt, quando non exprimitur aliquid, quod poſſet mouere Papam ad facilius, vel difficilius concedendam gratiam. De vi clauſulæ non obſtantibus, & clauſulæ quorum tenores.

SVMMARIVM.

Proœmium denotat mentem, & animum diſponentis. numero 1.

Indecorum eſt, vt ſuperior inferiori miniſtret in celebratione Miſſarum. num. 2.

Subreptio non cadit in his, quæ iuris ſunt. num. 2.

Subreptio tunc conſiderabilis eſt, quando non exprimitur aliquid, quod poſſet mouere Papam ad facilius, vel difficilius gratiam concedendam. num 3.

Clauſula quorum tenores operatur expreſſionem ſpecificā omnium eorum, ad quæ relata eſt. num. 5.

DECISIO CCCCLXVI.

1 Sub die 4. Iunij præteriti, fuit in hac cauſa deciſum, Breue emanatum die 30. Iunij 1603. eſſe iuſtificatum, dum in eo Summus Pontifex dicit Canonicos eſſe digniores, Portionarios vero inferiores, & hoc non ſolum de iure communi, ſed etiā ex quampluribus prærogatiuis, & præeminētijs, quæ in Eccleſia Hiſpalen. competunt Canonicis non autem Portionarijs, vt legitur in dicta deciſione, ex quibus ſupradicta die Domini dixerunt, reſultare reſolutionem præſentis dubij, quod ſcilicet dictum Breue non ſit ſubreptitium, quia illud totū fundatur in eo, quod indecens, & indecorum ſit, ſuperiorem, ſeu digniorē in celebratione Miſſæ inferiori inſeruire, cum tamen huiuſmodi Sacrificium omni decore, & Religionis cultu ſit celebrandum, abſque eo quod in illo aliquid indecens reperiatur, vt legitur in illius proœmio, ex quo mens, & animus diſponentis colligi ſolet. l. fin. & ibi Doctor. ff. de hæred. inſtit. Bartol. in l. ambitioſa. num. 27. ff. de decret. ab ord. faciend.

2 Quod autem ſit indecorum, vt ſuperior inferiori in hac oblatione miniſtret, probātur ex text. in cap. 1. & cap. ſtatuimus. de maior. & obedient. & not. ibi Abb. in

Digitized by Google

in verſic. item not. contra conſuetudinem, & in conſilio 21. numero quarto. & ſequen. libro primo. & declarat Summus Pontifex in dicto Breui, ibi indecens, & indecorum eſſe arbitrantes, &c. Papa enim præſumitur habere omnia iura in ſcrinio pectoris, & propterea in iſtis, quæ ſunt iuris non cadit ſubreptio. Felin. in cap. ſuper literis numero octauo. verſic. 2. regula, de reſcript. & tenuit Rota in cauſa Romana Vineæ. 22. Martij 1568. coram Oradino, vt in deciſ. relat. inter impreſſ. diuerſ. 19. num. 1. par. 1.

3 Non obſtat, quod Papa in dicto Breui ſenſiſſe videatur de Portionarijs, qui ſunt ſimpliciter, & abſolute inferiores Canonicis, prout ſunt illi, de quibus loquitur gloſſ. & Doctor. in cap. penultimo. verb. Aſſiſij. de cleric. non reſident. non autem de portionarijs Eccleſiæ Hiſpalen. qui plures prærogatiuas relatas per Informantes communes cum Canonicis obtinent. Quia fuit reſponſum, quod eadem ratio indecoris, & indecentiæ militat, ſiue Portionarij ſint ſimpliciter, & abſolute inferiores Canonicis, ſiue etiam in aliquibus cum illis æquales prærogatiuas habeãt, cum nihilominus remaneant inferiores, & inferioris ordinis, nec ex dictis qualitatibus efficiantur æquales Canonicis, vt dicitur in dicta deciſione in hac cauſa facta, & propterea cum in ſola qualitate inferioritatis fundetur indecentia, excluditur omnis ſubreptio, quæ tunc demum eſt conſiderabilis, quando non exprimitur aliquid, quod poſſet mouere Papam ad facilius, vel difficilius gratiam concedendam, Socin. conſilio decimo tertio. numero ſeptimo. verſic. nam poſito, & numero ſeq. libro primo. Roman. conſilio 326. numero vndecimo. & conſilio 327. numero ſecundo. Aymon. conſilio 636 numero 8. Curr. iun. cõſilio 83. numero 9. & fuit dictum in cauſa Auellina vnionis 13. Iunij 1594. coram bo. mem. Pegna, & in alijs cauſis ſæpiſſime.

4 Et ita etiam ceſſat, quod dicebatur, poſſe Portionarios ex conſuetudine, vel ſtatuto plures qualitates, & prærogatiuas Canonicis competentes acquirere, quia non propterea mutant eſſentiam, ita vt vere efficiantur Canonici, vel illis æquales, ſed adhuc remanent inferioris ordinis, quod ſufficit, vt ſupra dictum eſt.

5 Præterea conſiderabant Domini, quod de ijs omnibus, quæ pro parte Portionariorum adducuntur Papa præſumitur habuiſſe notitiam, ex quo in dicto Breui fit mentio litis, quæ ſuper huiuſmodi ſeruitio inter prædictos Canonicos, & Portionarios vertebatur, illiuſque ſtatum, & merita, nec non iura, & prætenſiones Portionariorum Papa in eo pro expreſſis haberi vult, & dicit illud concedere ex ſententia Illuſtriſſimorum Cardinalium ſuper ſacris Ritibus non obſtantibus conſuetudinibus, priuilegijs, &c. cum clauſula, quorum tenores, cuius vigore omnia ſupradicta in eo narrata cenſentur, iuxta conſ. Butt. 2. alias 49. nu. 6. Mohed. deciſ. 1. de reſcript. Caſſad. deciſ. 10. ſuper reg. & fuit ſæpe deciſum.

R. P. D. MANZANEDO.

Aſten. Fructuum. Die 15. Martij 1613.

ARGVMENTVM.

Abſenti clerico pro defenſione iurium Eccleſiæ debentur fructus, & diſtributiones, & quid ſi lis poterat per procuratorem tractari.

SVMMARIVM.

Clerico abſenti a ſeruitio Eccleſiæ ex iuſta cauſa, & pro defenſione iurium ipſius Eccleſiæ debentur fructus, & diſtributiones. num. 1.

Clerico abſenti a ſeruitio ſuæ Eccleſiæ propter litem, quæ poteſt per procuratorem tractari, & pro particulari intereſſe ſui beneficij non debentur fructus, & diſtributiones. num. 2.

Statutum vnum declarari debet ex diſpoſitione alterius præcedentis ſtatuti. num. 3.

DECISIO CCCCLXVII.

1 DVbitaui, an Præpoſito deberentur fructus, & diſtributiones in abſentia, de qua agitur. Et Domini affirmatiue reſponderunt, quia cum abfuerit ex iuſta cauſa, nempe pro defenſione iurium ſuæ Præpoſituræ, vt probatur per exiſtentiam plurium litium in Rota, & in Sacra Congregatione Rituum, & ex iteratis remiſſionibus cauſarum ab Ordinario ad Romanam Curiam factis, fructus, & diſtributiones ei debentur, c. ex parte. il 2. de cleric. non reſident. Calder. conſ. 17. de præben. Anchar. conſ. 17. num. 2. Prob. in addit. ad Io. Monach. in c. vnic. num. 22. & 28. cum ſeq. eod. tit. in 6. & ibi Archid. in fi. Couar. var. reſolut. lib. 3. c. 13. nume. 8. verſ. decimo eadẽ ratione, & fuit dictum in vna Salamantina cenſurarum. 28. Nouembris 1594. coram bo. mem. Seraphino. & cum iſtorum iurium defenſio reſpiciat vtilitatem Eccleſiæ, infertur cauſam abſentiæ fuiſſe iuſtam, & neceſſariam, & ſic non fuiſſe cogendum Præpoſitũ litigare, per Procuratorem.

2 Non obſtat deciſio in cauſa Licien. fructuum, 25. Aprilis 1603. coram bonæ mem. Cardinale Pamphilio, vbi fuit dictum negotium eſſe tale, quod poſſet per Procuratorem tractari, & nimirum cum in caſu illius deciſionis quidam prætenderet fructus ſui Canonicatus abſens pro defenſione beneficij, quod habebat in alia Eccleſia, quæ cauſa nõ fuit viſa iuſta, vt etiam ponderat Prob. vbi ſup. n. 29. nec negotium tale, quod nõ poſſet per Procuratorem tractari, ſecus eſt in caſu noſtro, in quo lis erat pro defenſione ꝓpriæ dignitatis, & Eccleſiæ, in qua pͣtenduntur fructus, & diſtributiones, q̃ eſt iuſta cauſa abſentiæ, & ſic negotiũ viſum fuit tale, quod non poſſet cogi Præpoſitus per Procuratorem litigare. Non obſtat, quod Præpoſitus

ad Curiam non acceſſerit propter hanc litem, ſed cauſa aſſociandi ſuos nepotes. Nam prædicta cauſa licet potuerit accelerare illius acceſſum ad Vrbem, non tamen fuit principalis, vltra quod conſtat ex teſtibus, quod nepotes iam erant in itinere tpe quo Præpoſitus diſceſſit a Ciuitate Aſten. & quod nihil pro eis hic Romæ egit, & ad Epiſtolam ſcriptam per Præpoſitũ, fuit reſponſum ex ea nihil probari cum habeat relationem ad aliam, prius per eum ſcriptam, de qua non conſtet. l. in teſtamento. ff. de cond. & demonſtr. Alexan. conſ. 3. nume. 1. lib. 2. Abb. conſ. 742. nu. 4. Pariſ. conſil. 33. numero primo, libro primo, maxime, quia non eſt integra, nec eſt de actis.

3 Nec facit ſtatutum Eccleſiæ Aſten. diſponens, vt Canonicus, qui ex aliqua cauſa eſt abſuturus vltra trimeſtre teneatur illam probare, & licentiam petere a Capitulo, alias non lucretur fructus, nec diſtributiones. Quia reſpondebatur illud non habere locũ in abfuturo cauſa defenſionis iurium ſuæ præbendæ, cum talis habeatur pro præſenti, & reſidenti, nõ ſolum de iure ex ſupradictis, ſed etiam ex diſpoſitione ſtatuti præcedentis, iuxta quod iſtud intelligi, & declarari debet. Bal. in l. omnes populi. nu. 71. ff. de iuſt. & iur. Alex. conſ. 117. num. 3. lib. 6. Caputaq. deciſ. 201. in fin. par. 3. ſtatutum enim numquam cenſetur prohibere id, quod ex forma alterius ſtatuti conceditur. Bar. in l. 1. §. & patui. nu. 5. ff. quod vi, aut clam. Bald. in c. a nobis, ad fin. de except. Dec. conſ. 44. ad fi. nu. 1. Caualc. deciſ. 7. num. 19. par. 3. Vlterius, quia prædictum ſtatutum requirens licentiam Capituli in abfuturo vltra trimeſtre illam nõ videtur deſiderare intra d. trimeſtre ad l. ſtatuliberũ. §. Stichum. de leg. 2. Titaq. de retract. conuent. gl. 2. §. 1. ſub nu. 8. verſ. & è contrario. Surd. deciſ. 75. nu. 1. & ſeqq. vnde quando de anno 1607. Præpoſitus abſuit per 89. dies opus nõ habuit aliqua licentia. De anno vero 1606 quo abfuit per 86. dies, neque pariter indigebat d. licentia cum d. ſemeſtre a ſtatuto, vt ſupra permiſſum ex conſuetudine immemorabili fuerit prorogatum ad ſemeſtre, vt conſtat ex poſitionibus Capituli, quæ cõtra illud plene probant. Alex. conſ. 172. nu. 1. vol. 6. Rom. conſ. 91. nu. 12. Gabr. de confeſſ. concl. 4. nu. 24. & licet abfuerit per ſex dies vltra ſemeſtre, tamen nõ propterea erit priuandus fructibus, & diſtributionibus totius ſemeſtris, cum ſatis ſit, ſi pro rata dd. ſex dierũ illis priuetur. Quo vero ad licentiam Ordinarij, quæ de iure requiritur. c. relatum. & ibi glo. verb. Prælatorum. de cleric. non reſidẽ. & Abb. notab. quarto. idem Abb. in c. inter quatuor. nu. 4. eod. tit. Sylu. de benefic. par. 4. q. 6. num. 34. ad fin. cum ſeqq. Et fuit dictũ in vna Burgen. Reſidentiæ. 4. Iulij 1586. coram Illuſtriſſimo Platto. videbatur aliquibus ex Dominis, ꝓbari dum Ordinarius remiſit litem ad Curiã, ex quo videbatur. & remiſiſſe Præpoſitum, præcipue iuncta diſpoſitione vnius teſtis de facto proprio, ex quo pluſ quam ſemiplene probat. Cæſ. de Graſſ. deciſ. 2. in fin. de emp. & vend. Nihilominus ſuper prædicta licẽtia, & an probetur, erunt Domini de nouo conſulendi.

REVERENDISSIMO P. DOMINO COCCINO DECANO.

Beneuentana Cenſus. Lunæ 18. Martij 1613.

ARGVMENTVM.

Pecuniæ numeratio non eſt neceſſaria, quando quis vendit alicui cenſum, quem alias emerat a tertio, Notarioque atteſtanti pecuniam numeratam, & receptam creditur.

SVMMARIVM.

Bonorum appellatione venit etiam pecunia. num. 1.

Pecuniæ per ſolutionem, & immixtionem dicuntur factæ ipſius recipientis. num. 1.

Hypotheca in pecunijs cenſetur extincta eo ipſo, quod pecuniæ fuerunt ſolutæ alteri creditori. num. 1.

Creditor quando poſſit agere contra debitorem debitoris. num. 3.

Sententia debet eſſe conformis libello, & index vltra petita non debet pronunciare. num. 3.

Pecuniæ numeratio non eſt neceſſaria, quando quis vẽdit cenſum, quem habet cum alio tertio. num. 4.

Pecuniæ numeratio probatur ex atteſtatione Notarij, quod illa fuerit recepta. num. 4.

Pecunia an dicatur vni numerata, qui poſtea, & in continenti alteri illam ſoluit, & numerauit. num. 5.

DECISIO CCCCLXVIII.

1 PRopoſui dubium ſtricte ad iuſtitiam ſententię de partibus omiſſis nullitatibus, quia pars aſſerebat velle adire S. D. N. pro earum ſanatione, & Domini cenſuerunt ſentẽtiam eſſe iniuſtam. Nam condemnat Benedictum Ferrantinum ad reſtituendum Ducatos mille Franciſco de Andrea, tanquam anteriori creditori Vincentij Capoblauci. Cum enim Benedictus habuerit dictas pecunias a Capoblanco, etiam quod Franciſcus fuiſſet anterior creditor, & per conſequens poſſet allegare tunc habuiſſe dictas pecunias hypothecatas, cum ſub tali vinculo haberet omnia bona præſentia, & futura dicti Vincentij, & nomine bonorum veniant etiam pecuniæ, l. cum tabernam. §. final. vbi Bartol. ff. de pignor. vtique non per hoc poterat auocare dictas pecunias a Benedicto, cum per ſolutionem, & immixtionẽ fuiſſent factæ ipſius Benedicti recipientis. Dec. in l. ſingularia. numero 6. & ibi Curt. iun. numero 19. & ſequentib. ff. ſi certum petat. & poſt dictam immixtionem ceſſauit omnis hypotheca ad fauorem Franciſci ſuper dictis pecunijs. Afflict. deciſ. 190. Pariſ. conſilio 69. num. 2. lib. 4. late Surd. poſt alios conſ. 4. numero 11. & 12.

2 Neque facit, quod Octauius, & alij de Torellis debi-

debitores dicti Capoblanci impoſuerunt cenſum, & alium cum tertio impoſitum vendiderunt dicto Benedicto creditori Capoblanci, qui ſoluit pecunias cũ hoc, quod ſoluerentur dicto Capoblanco eius debitori, prout fuerunt ſolutæ, & deinde Capoblancus eademmet die ſoluit pecunias eidem Benedicto creditori, vnde iſte contractus videtur ſimulatus, qui enim ſic ſoluit, vt ſtatim recepturus ſit, non dicitur ſoluere, & dominium non transfert. l. qui ſic ſoluit. ff. de ſolut. Nam fuit reſponſum, quod ſi motiuum procederet, adhuc ſententia remaneret iniuſta, quia nunquam pecuniæ fuiſſent in dominio Capoblanci, & ideo Franciſcus de Andrea non potuiſſet agere ad dictas pecunias, ac ſi fuiſſent ipſius Capoblanci.

3 Neque releuat, quod intereſt dicti Franciſci de Andrea venditionem fuiſſe ſimulatam, poſſet enim agere contra Octauium, & alios de Torellis debitores Capoblanci, ſiquidem creditor poteſt agere contra debitorem debitoris quando concurrunt illa, de quibus latiſſime per Surd. dicto conſilio quarto. numero primo. Nam quatenus hoc eſſet admittendum, non tolleret, quin ſententia eſſet iniuſta, quia de eo non fuit actum, ſed ſolum de anocandis Scutis mille a Benedicto, ſententia enim debet eſſe conformis libello, & iudex vltra petita non debet pronunciare. l. vt fundus. ff. commu. diuid. cap. licet Heli. de Simon. capit. qualiter, & quando. il ſecondo. §. ad corrigendos. de accuſat. Ancharan. conſilio 194. numero tertio. & ſi aliter facit, ſententia eſt nulla. Angel. Aretin. conſilio ſeptimo. numero octauo. & ſequentib. verſic. ſecundo. ex alio, & verſicul. tertio dato. Alex. conſilio 72. numero quinto. verſicul. ſecundo principali. libro quinto. Federic. de Sen. conſil. 159. per totum Collegium Piſanum inter conſ. Bart. 82. col. 1. verſ. aut dicimus. lib. 2.

4 Sed ceſſat omnis difficultas, quia nulla hic poteſt conſiderari ſimulatio. Nam quo ad ſummam Scutorum 600. Octauius Torellus, & alij vendiderant cenſum, quem habebant cum tertio, quo caſu non requiritur pecunia numerata, ſi enim requireretur, nec poſſet cedi, permutari, aut donari, vt dixit Rota in cauſa Rauennaten. Cenſus. 12. Ianuarij 1607. coram Reuer. Patre Domino meo Manzanedo, vere autem probatur interueniſſe pecuniam numeratam, prout interuenit in alia ſumma Scutorum 400. pro qua fuit impoſitus cenſus, ex atteſtatione Notarij, quod receperunt (ſcilicet Torelli) coram ipſo in moneta argentea, &c. Bart. in l. ſi ex cautione. numero decimo quarto. & ſeqq. C. de non numer. pecun. & in l. ſingularia. numero 22. ff. ſi certum petat. vbi Iaſ. numero 48. & Dec. num. 33.

5 Neque in hoc caſu officit, quod fuit conuentum, quod pecuniæ ſoluerentur Capoblanco, qui poſtmodum, & in continenti ſoluit Benedicto, & propterea Benedictus videtur ab initio non ſoluiſſe prædicto Octauio Torello, & alijs per text. in dicta l. qui ſic ſoluit. ff. de ſolu. Quia diſpoſitio dictæ legis non habet locum inter alia quotieſcunque ex momentanea traditione acquiritur aliquod commodum parti. Bald. in l. ſi tibi. numero primo. vbi Alexan. numero quinto. Iaſ. numero decimo. Dec. in fin. ff. ſi certum petat. & in propriis terminis fuit reſolutum in cauſa Romana Cenſus. 10. Ianuarij 1605. coram Illuſtriſſimo D. meo Cardinale Lancellotto. Ex quibus fuit reſolutum pro iniuſtitia ſententiæ de partibus, &c.

R. P. D. PAMPHILIO.

Mediolanen. Decimarum. Lunæ 18. Martij 1613.

ARGVMENTVM.

Decimæ regulariter debentur integræ, & de omnibus fructibus, niſi in contrarium ſit conſuetudo, quæ tamen debet eſſe legitime præſcripta, & probata, & quando talis conſuetudo dicatur legitime pręſcripta, & probata.

SVMMARIVM.

Decimæ integra debentur de omnibus fructibus, quando ſunt prædiales. num. 1.
Decimæ ad quam rationem, & de quibus fructibus ſolui debeant, attendenda eſt conſuetudo, dummodo fuerit legitime præſcripta, & concludenter probata. num. 2.
Conſuetudo ſoluendi decimas non integras, & non de omnibus fructibus, vt dicatur legitime præſcripta, legitimeque probata, quæ requirantur. num. 2.
Decimæ, & primitiæ differunt inter ſe. num. 3.

DECISIO CCCCLXIX.

1 FVit ex pluribus deciſionibus in hac cauſa firmatum, decimas locorum Rancati, & Cliueſij ſpectare ad Matricem Eccleſiam Sancti Iuliani tã ante, quam poſt diſmembrationem anni 1578. Ideo ſupradicta die dubitaui, ad quam ratione͂, & de quibus fructibus debeantur decimæ tam dictorum locorum, quam etiam loci Colonij ſub diſmembratione non comprehenſi, & quia agitur de decimis prædialibus, Domini dixerunt illas integras deberi. c. commiſſum. c. peruenit. c. non eſt. c. tua nobis. de decimis. & de omnibus fructibus. c. nuncios. dicto c. nõ eſt. & ibi Abb. nu. 3. eod. tit. Rebuff. de decim. q. 8. nu. 1. & fuit dictum in cauſa Sabinen. Decimarum. 9. & 28. Maij 1597. coram bo. mem. Gipſio.

2 Neque per ſolutiones decimarum, quæ dantur in proceſſu de partibus cenſeri inductum, aliquam conſuetudinem per quam poſſit dici diminuta quota decimarum, iuxta opinionem, quam poſt Rebuff. Bald. & Couar. allegat. tenuit Rota in Sabinen. Decimarum. 8. Februarij 1602. coram bonæ memoriæ Cardinale Pamphilio, & in alijs ſæpe. Quia præterquam

quam quod prædictæ ſolutiones non ſunt vniformes, prout requiritur ad hoc, vt ex illis inducatur conſuetudo.l.nemo.§.temporalis. ff.de reg.iur. Alex. conſilio quinto.numero ſeptimo.libro quinto.& in iſtis terminis fuit dictum in alia Mediolanen. Decimarum. quarta Decembris 1597 coram Illuſtriſſimo Cardinali Mellino,ſed quædam ex illis maiorem, & quædam minorem ſummam contenent, nec ſunt vniuerſales,ſed ſunt factæ a nonnullis ſingularibus perſonis pro bonis particularibus vigore tranſactionum, & locationum ad certum tempus, quæ propterea non poſſunt dici factæ in vim conſuetudinis, iuxta conſil. Dec.402.numero decimo quinto.verſic. vnde licet. Aymon.conſilio 171.numero decimo quarto.verſic. quarto pro hac,& conſilio 197. numero duodecimo. verſicul. optime facit pro reſponſione, fuit etiam dictum, quod huiuſmodi conſuetudo non probatur legitime præſcripta,& cum omnibus alijs requiſitis,de quibus per Abb. Imol.& alios in cap.fin. de cnnſuet. & Rebuff.de decim. quæſtione 13. numero 53. & ſequent.

3 Neque obſtare decretum, culus copia datur pro parte Parochi Eccleſiæ Sancti Ambroſij,quod primitiæ, quæ dictæ Eccleſiæ poſt illius erectionem in Parochialem ſolutæ fuerunt etiam in poſterum perſoluanrur,quia cum loquatur de primitijs non poteſt ex illis inferri ad decimas, quæ debentur etiam ex locis, ex quibus ſoluũnrur primitiæ.capit.primo.vbi Abb. numero octauo.de decimis, cum alijs adductis in cauſa Mediolanen.reſciſſionis permutationis. 22. Martij 1599. coram bonæ memoriæ Carditiale Pamphilio.

REVERENDISS. P. DOMINO DAMASCENO.

Signina adminiſtrationis. Lunæ 18. Martij 1613.

ARGVMENTVM.

De Curatore in teſtamento dato,quod non dicatur Curator niſi confirmetur a iudice, etiam quod teſtator contrarium mandauerit, nec iudex poteſt confirmare, niſi minor petat. Et de adminiſtratore, ſeu negotiorum geſtore, an quando rationem reddere teneatur de non adminiſtratis.

SVMMARIVM.

Negotiorum geſtor tenetur reddere rationem eorum, quæ adminiſtrauit.num.1.

Curator datus in teſtamento non dicitur curator, niſi fuerit confirmatus a iudice. num.2. Vbi quod nec teſtator in teſtamento poteſt hanc confirmationem prohibere.

Curator datus in teſtamento minori non poteſt confirmari a iudice,niſi id petat.num.2.

Curator volens ſe a cura excuſare, debet excuſationem proponere infra quinquaginta dies, alias obligatus eſt ad curam.num.3.

Adminiſtrator tenetur reddere rationem de adminiſtratis,non autem de non adminiſtratis.num.4.

DECISIO CCCCLXX.

1 FVit reſolutum ſententiam A. C. quæ ſimpliciter declarat Marium fuiſſe obligatum reddere rationem curæ filiarum quondam Claudij de Mehs eſſe infirmandam, ſiquidem cum prædictus Marius minime fuerit curator prædictarum filiarum non poterat generaliter condemnari ad reddendam rationem curæ,ſed tantum illorum, quod appăruiſſet ipſum adminiſtraſſe,iuxta notata in l.tutori. C.de nego.geſt.& in l.ſecunda.ff. de eodem titulo. Roman. conſilio 413.numero quarto. Corn.conſilio 81. numero ſexto. libro quarto. neque hoc tanquam curator; ſed tanquam negotiorum geſtor. l. curatorem. C.de neg.geſt.Socin. iun.conſ.79.num. 20. & ſeq.libro 2.Corn.dicto conſ.81.num.2.verſic.ſi itaque ſciebat.libro 4.

2 Non obſtat, quod Marius fuerit a prædicto Claudio in teſtamento deputatus curator, quia cum non appareat ipſum fuiſſe a iudice confirmatum,non poteſt dici ipſum fuiſſe curatorem. §. ſed curator. inſtit. de curat.l.tutela. C.de teſtamen.tutel. Socin.iun.conſilio 79.numero 21.libro 2.Gabr.dicto conſi.25.numero 9.libro ſecundo.quod adeo verum eſt,vt neque teſtator poſſit tollere neceſſitatem huiuſmodi Confirmationis ordinando,vt Curator ſine illa adminiſtraret. Gabr.dicto conſilio 25.numero 9. libro ſecundo. quinimo nec poteſt iudex confirmare, niſi minor id petat.§.cum inuiti.inſtit.de curat. l. pater Seuerinã, & ibi gloſſ.verb.id egerint.ff.de condit. & demonſtr. Corn.conſ.81.num.2.verſ.ſi ergo non datur.libro 4. Gabr.dicto conſ.25.num.12.& 13.

3 Nec ſubſiſtit, quod Marius tenebatur ſe excuſare infra quinquaginta dies alias fuit obligatus ad curam.l.ſcire.§ nullam.verſicul.tutores, vel curatores. ff.de excuſat.tutor.quia fuit reſponſum,tex.poſſe habere locum,ſi & poſtquam conſentiente minore,a iudice confirmatus fuerit.l.Caius.ff.eodem titulo.Gabriel.dicto conſilio 25. numero 15.lib.2. alias ſi concluſio ſimpliciter intelligererur deſtruerentur ſupra, in principio firmatæ concluſionis, quod requiratur confirmatio ſuperioris,& quod neceſſarius ſit conſenſus minoris.

4 Non obſtat,quod Marius nonnulla adminiſtrauerit. Quia ſi hoc probabitur,de illis tenetur rationem reddere.l.tutori. de neg.geſt. cũ alijs ſupra allegatis, non autẽ de non adminiſtratis, perinde, ac ſi curator fuiſſet, nec facit, quod negotiorum geſtor teneatur

Digitized by Google

etiam de nón adminiſtratis, quia hoc eſt verum ſi concurrant quatuor requiſita, de qoibus per Bartol. in l. ſi pupilli. §. videamus. ff. de nego. geſt. Corn. conſilio octuageſimo primo, numero ſexto, libro quarto. nempe quod alius erat geſturus illa, quæ ipſe neglexit, quod ille alius erat diligens, quod ille omiſit gerere ex eo, quod iſte quædam gerebat, ſciebat alium eſſe geſturum omnia, quæ quidem requiſita non concurrunt in propoſito caſu, vt bene deduxit Dominus Aduocatus Cerrus, cum quo Domini tranſierunt.

REVERENDISSIMO P. D. DAMASCENO.

Aſculana Pradij. Mercurij 27. Martij 1613.

ARGVMENTVM.

Fructus non ſolutę dotis a patre filię promiſſę, debentur in recompenſationem onerum matrimonij, niſi ad ſoluendum fuerit facta dilatio.

SVMMARIVM.

Dotis non ſolutę fructus ſolui debent a patre, qui dotem promiſit exiſtente in mora ſolutionis marito, qui onera matrimonij ſuſtinuit. nu. 1.

Dotis non ſolutæ fructus vigore Statuti Vrbis debent ſolui ad rationem ſeptem cum dimidio, pro quolibet centenario, & alias iuxta conſuetudinem loci. nu. 2.

Dotis non ſolutæ fructus, non debentur pendente dilatione ad ſoluendum data. nu. 4.

Renunciatio non trahitur ad ea, quæ expreſſa, & ſignificata non ſunt. num. 5.

Nouatio ex ſecundo contractu non cenſetur facta, niſi dictus ſecundus contractus ſit incompatibilis cum primo. num. 6.

DECISIO CCCCLXXI.

1 FVit reſolutum, fructus deberi, & ad rationem ſeptem cum dimidio, a die quo Gaſpar ſuſtinuit onera matrimonij, dempto tamen tempore dilationum datarum in apocha matrimoniali deberi, quia quicquid ſit in extraneo per l. fi. §. præterea. C. de iure dot. in patre promittente dotem, quod teneatur ſupportare onera matrimonialia ad fructus recompenſatiuos dicti oneris, etiam ſi illos non promiſit, res tranſit ſine difficultate, ex tradit. per glo. fi. in l. de diuiſione. ff. ſolu. matrim. Cagnol. in l. curabit. numero quadrageſimo primo, & quadrageſimo ſecūdo. C. de act. empti. Cephal. conſilio 485. nume. duodecimo, de communi. Corn. conſil. 59. num. 7. lib. 3. de magis communi. Alexand. conſ. 147. nu. 4. lib. 5. & Bero. conſ. 129. nu. 11. lib. 3.

2 Ad rationem ſeptem cum dimidio, quia ex teſtimonialibus, & ſententiis in illis partibus latis, alias traditis datur magnus fumus, quod iſta ſolent taxari in illis partibus, & non eſt veriſimile, cum ita taxet Statutum Vrbis, & etiam aliquando taxari ad octo, trad. Magon. deciſ. Florent. 83. numero tertio, & poterit, ſi opus erit, melius probari, quæ conſuetudo attenditur in hac materia. Ruinus conſilio ducenteſimo vigeſimo quarto, numero decimo quarto, lib. primo. Surd. de aliment. titul. primo, quæſtio. quadrageſima ſecunda, numero vigeſimo octauo. quicquid dicat Iaſ. in §. fuerat. numero decimo nono. Inſtit. de action. qui alleg. Angel. Aret. ſuper eodem §. loquētem in caſu vbi non aderant onera matrimonii, & ſic vbi conſuetudo induceret vſuram.

3 Nec viſum fuit ſubſiſtere in facto, quod fuerit conuentum de inueſtiendo dotem, in terris, quæ ad plus reddunt quinque pro centenario, quia non fuit expreſſum in quo genere inueſtimenti. Vnde potuit inueſtiri in cenſibus, qui reddunt octo pro centenario, quod a die quo Gaſpar cœpit ſupportare onera matrimonij, dempto tamen tempore dilationum, de quibus in apocha matrimoniali, quia ita ſe habet regula, vt patet ex alleg. in princ.

4 Quibus viſum fuit nō obſtare, quod in inſtrumento ſolidationis computorum de anno 1599. ſocer promiſit ſoluere genero reſiduum dotis, quod erat florenorum 850. ad omne eius beneplacitum, & petitionem. Vnde infertur, quod videatur data dilatio vſq; ad diem petitionis, & conſequenter non debeantur fructus medij temporis, ex trad. per Caſtr. conſilio 11. numero quarto, verſ. ſed ſi in caſu noſtro libro primo. Dec. conſilio centeſimo decimo nono, num. ſeptimo. Quia fuit reſponſum in apocha matrimoniali, quæ fuit de anno 1586. fuiſſe promiſſam dotem cum certis dilationibus, quę per multum tempus ante dictum inſtrumentum ſolidationis computorum erāt finitæ, & proinde de prędicto tempore dictarum dilationum fuiſſe virtute dictæ primæ promiſſionis debitos fructus, ex alleg. in princip.

5 Quibus fructibus decretis illuc vſque, & in poſterum decurrendum, minime cenſetur renunciatum per prædictum inſtrumētum Anni 1599. Quia cum prædicta renunciatio ex illo per neceſſe non inferatur minime cenſetur facta, Butr. in capitul. accedentibus, numero octauo, de priuileg. Dec. in capitul. cum acceſſiſſet. numero nonaginta, de conſtitut. Crauet. conſilio ſeptanteſimo quadrageſimo ſeptimo, numero decimo ſeptimo. Decian. conſilio quinquageſimo ſecūdo, numero vigeſimo tertio, libro primo.

6 Sicut non cenſetur nouatum, niſi ſecundus contractus ſit incompatibilis cum primo. Bald. in l. fi. numero primo. C. de nouat. Dec. in l. pacta nouiſſima. numero ſecundo. C. de pact. Menochius de recuper. poſſeſſ. remed. 9. numero trecenteſimo nonageſimo, & treceteſimo nonageſimo primo. Gabri. conſilio octuageſimo quinto, numero tertio & quinto, libro primo. Surd. conſilio centeſimo quadrageſimo quinto,

Digitized by Google

to, numero vigeſimo quarto, & ſequen. Quod autem iſte ſecundus contractus ſit compatibilis cum primo, nec contineat aliquam renunciationem, patet, quia imo ſolidatio eſt facta in executionem primi, & pro declaratione illius, quod ſocer remanebat debitor occaſione primi, & de renunciatione fructuum, nihil in hoc legitur. Circa illud an poſſit procedi executiue, vel ne, fuit dictum eſſe extra dubium, & ſic fuit deciſum, &c.

REVERENDISSIMO P. D. DAMASCENO.

Viterbien. Caſtrorum. Lunæ 29. Aprilis 1613.

ARGVMENTVM.

De probatione filiationis per tractatum, per nominationem, per inſcriptionem lapidis, & per plures inſtrumentorum enunciatiuas.

SVMMARIVM.

Enunciatiuæ antiquæ ſupra centum annos habent vim famæ. num. 1. & ſi ſint plures in pluribus inſtrumentis habent eandem vim, etiam quod non ſint antiquæ ſupra centum annos. nu. 2.

Contrahens cum alio præſumitur informatus de cõditione illius, cum quo contrahit nu. 4.

Fraudis, ſine ſimulationis ſuſpicio omnis ceſſat, ceſſante intereſſe. num. 5.

Tractatus patris in filium, illum conſtituit in quaſi poſſeſſione filiationis. nu. 3.

Filiatio probatur per inſcriptionem lapidis factam a patre in ſepultura filij. nu. 5.

Actus præſumitur factus de mandato illius, qui expenſas ſubminiſtrauit. nu. 6.

Enunciatiuæ factæ in inſtrumento ad præſentiam alicuius maxime probant contra illum, qui fuit præſens. numero 7.

Filiatio maxime probatur ex teſtamento patris, qui aliquem tanquam filium heredem inſtituit. nu. 4.

DECISIO CCCCLXXII.

1 FVit reſolutum, conſtare de deſcendentia DD. Petri, & Bartholomæi viuentium a quondam Bartholomæo Sanctacrucio. Nam dictus quõdam Bartholomæus habuit duos filios, nempe Petrũ & Andream, vt colligitur ex inſtrumento anni 1486. in quo Iacobella vxor dicti Bartholomæi tamquam tutrix dictorum Petri, & Andreæ filiorum ſuorum emit quandam petiam terræ. Item adſunt litteræ Alexandri Papæ VI. de anno 1496. conceſſæ eiſdem fratribus contra occupantes bona Bartholomæi eorum patris. Nec non adeſt aliud inſtrumentũ anni 1502. in quo dd. fratres vocantur filii d. Bartholomæi, quæ quidem enunciatiuæ antiquæ ſupra cẽtum annos habent vim famæ. Caſtren. in l. cum aliquis. numero 6. C. de iure deliber. Alexand. conſil. 90. num. 1. & 2. libro 6. Butr. in capitul. cum olim. numero quarto, de cenſ. Aretin. conſilio 42. numero primo, verſ. tertio. Socin. conſilio 86. numero ſecundo, libro primo. Crauett. de antiquit. tempor. par. prima, verſic. ampliatur nunc. numero 8. 12. & 14. quæ in antiquis probat deſcendentiam. Alexand. dicto conſil. 90. nume. octauo, & conſil. 88. numero ſeptimo, libro ſeptimo. Præpoſit. in cap. tranſmiſſæ. numero 9. qui filii ſint legiti. Dec. conſilio 595. numero 6. Alb. conſilio 83. numero 4. Cephal. conſilio 137. num. 45. Surd. conſi. 1. num. 45., & fuit dictum in cauſa Lunen. Sarzanen. Cappellaniæ. 9. Iunij 1600. coram me.

2 Et Petro altero ex prædictis filijs ortus eſt Iacobus, vt probatur ex inſtrumento anni 1535. in quo Petrus vti pater Iacobi ſui filij, & illius legitimus adminiſtrator promitit eundem Iacobum contracturũ matrimonium cum Hortenſia filia Cyriaci Matthæi, eidemque Petro tanquã tali ſoluitur tota dos, idemque Petrus nomine Iacobi filii donat certas pecunias Hortenſiæ. Adeſt & aliud inſtrumentum de Anno 1543. in quo idem Iacobus liberat domum a quadã annua præſtatione, quam Petrus illius pater impoſuerat cum pacto redimendi. Adeſt & lapis ſepulchralis poſitus per d. Iacobum prædicto Petro tanquam patri. Nec non dantur alia duo inſtrumenta anni 1549. & 1555. in quibus Iacobus enunciatur filius Petri, ex quibus ſimul iunctis viſum fuit probari iſtum gradum deſcendentiæ, & iam ſi prædictæ enunciatiuæ non ſint antiquæ, hoc eſt ſupra centum annos, vt regulariter requiritur, quod ſint, iuxta deciſionem Verall. 28. lib. primo.

3 Nam prima non eſt ſimplex enunciatiua, ſed tractatus Petri erga Iacobum tanquam filium, qui propterea conſtituit illum in quaſi poſſeſſione filiationis ad cumulata per Menoch. de arbitr. caſu 89. num. 69. cum ſeqq. & ad iſtum effectum fuit põderatum in cauſa Veliterna Iuris patronatus 16. Februarij 1609. coram R.P.D. Caualerio.

4 Secunda pariter non eſt ſimplex enunciatiua, ſed actus principaliter factus, & comperens Iacobo tanquam filio Petri, nulla autem cadit veriſimilitudo, quod illi qui contraxerunt cum eo, tanquam tali, hoc feciſſent, niſi vere fuiſſet talis, quia contrahens cum alio præſumitur informatus de conditione illius ad regul. qui cum alio contrahit. cum ibi plene notatis per Scriben. ff. de reg. iur.

5 Sicut etiam inſcriptio lapidis ſepulchralis non poteſt dici ſimplex enũciatiua, cum ſit actus proportionabilis ſoli filio, & eſt plus quam inueriſimile, quod Iacobus in loco tam patenti, & expoſito oculis totius populi voluiſſet ſe intitulare filium Petri, ſi vere non fuiſſet, cum maxime non appareat, quod aliquid ſua intereſſet hoc facere, quo intereſſe ceſsãte excluditur

omnis

omnis ſuſpicio fraudis, ſeu ſimulationis. Bar. in l. eleganter. §. fin. ff. de dolo. Alexand. conſ. 127. num. 12. lib. 4. Federic. de Sen. conſil. 125. ad fin. Ruin. conſil. octauo, in fine, libro quarto. Crauett. conſilio 319. numero 5.

6 Nec videtur dubitandum, quod lapis non fuerit poſitus de ordine Iacobi, vt cantat Scriptura, cũ hoc fuerit factum cum multa expenſa. Vnde actus præſumitur de mandato illius, cuius nomine cantat iuxta not. per Innoc. in cap. nonnulli. num. 7. de reſcri. Rota deciſ. 2. de cauſa poſſ. & propr. in antiq. Caſſad. deciſ. 3. num. 4. de procur. Cæſar de Graſſ. deciſ. 3. eod. titu. Neuiz. conſ. 19. nu. 8. in fi.

7 Aliæ duæ enunciatiuæ ſunt factæ in præſentia eiuſdem Iacobi, quæ præſentia inducit magnam præſumptionem veritatis circa ea, quæ de perſonis præſentibus enunciantur, & non ſunt ad eorum vtilitatem, & honorem. Innocen. in cap. cum in iure. num. 5. de off. deleg. Vbi etiam Io. And. num. 23. Anchar. in Clem. 1. num. 4. & 7. in fin. de probat. Aretin. in ſpecie, in c. per tuas. num. 19. verſ. circa illud. eod. tit. non fuiſſet autem honorificum, ſed immo contumelioſum Iacobo, qui vt ex circumſtantijs apparet, ſe gerebat pro nobili, permittere, vt alius ſibi pater adſcriberetur, quam ille, qui vere erat, vt in iſtis terminis ponderauit Rota in cauſa Maceraten. hæreditatis 13. Februarij 1609. coram R.P.D. Manzanedo. Et multiplicitas actuum etiam in materia recenti adminiculatur. Socin. Sen. conſil. 187. num. 16. verſ. confirmatur, lib. 2. Socin. iun. conſ. 67. numer. 11. lib. 4. Iaſ. conſ. 114. nu. 22. verſ. præterea. lib. 1. Alb. conſ. 9. nu. 11. & ſeq. Rota in cauſa Romana dotis die 14. Decemb. 1601. coram me.

8 Et prædicto Iacobo natus eſt Petrus viuens, & quondam Martius, prout probatur, ne dum ex teſtamento d. quondam Iacobi, qui illos inſtituit hęredes, vti tales, qui actus, cum ſit maxime proportionabilis filio, multum confert ad probandam filiationem etiã cum extraneis. Bald. in cap. ex tranſmiſſa. numero 4. de reſtitut. ſpol. Aretin. in cap. per tuas. numero 23. Felin. num. 17. de probat. Præpoſit. in cap. tranſmiſſæ in fin. qui fil. ſint legit. Alexan. conſ. 88. num. 8. lib. 7. Ruin. conſ. 53. num. 6. & 7. lib. 5. Natta conſ. 235. numer. 1. & ſequ. Cephal. conſ. 48. num. 15. fuit dictum in cauſa Papien. Archipresbyteratus 28. Ianu. 1602. coram bo. mem. Card. Pamphilio. Verum etiam dantur teſtes deponentes de tractatu Iacobi erga dictos Petrum, & Martium tanquam filios, & de communi denominatione, & reputatione apud omnes, quæ ratio ſufficit, cum ex parte patris non detur certior probatio in materia filiationis. Butr. in capit. tranſmiſſæ. num. 10. qui filii ſint legit. Bal. in l. non ignorat. nu. 4. C. qui accuſ. non poſſunt. Alexan. conſ. 88. numero 7. lib. 7. Dec. conſil. 54. numero 1. in fi. cum ſequ. Surd. conſ. 1. nu. 46.

9 Quod ex prædicto Martio natus ſit D. Bartholomæus modernus datur fides Baptiſmi, & Secretarii militum Lauretanorum, deponunt ijdem teſtes, & eſt notorium in Vrbe. Et ita fuit reſolutum, informantibus tantum prædictis DD. Petro, & Bartholomæo, cum Agentes Excellentiſſimi D. Virginij Vrſini, & DD. Valerij, & Antonij de Santacruce pluries citati non curauerint informare.

R. P. D. VEROSPIO.

Lucana Molendini. Veneris 22. Martij 1613.

ARGVMENTVM.

Conductor molendini, ſi molendinum ruat caſu fortuito, & inſolito, non tenetur ad illius refectionem, & quando in propoſito dicatur caſus inſolitus, & fortuitus.

SVMMARIVM.

Melioramenta facta in re conducta cedunt vtilitati Domini, quando ſic conuentum eſt inter locatorem, & conductorem. nu. 1.

Conductores molendini ſi promiſerunt molendinum manutenere, tenentur etiam ad dicti molendini refectionem. nu. 2. Declara, vt nu. 3.

Conductor molendini, etiam quod ſit obligatus ad manutentionem molendini, nõ tamen per hoc tenetur ad ruinam molendini euentam ex inſolito, & fortuito caſu. num. 3. Vbi etiam bene declaratur, quando in propoſito dicatur caſus inſolitus, & fortuitus.

DECISIO CCCCLXXIII.

1 CEnſuerunt Domini, iuxta deciſionem iam emanatam expediendam eſſe cauſam reſpectu primæ ruinæ, de anno 1602. in molendino, de quo agitur, ſubſecutæ, non obſtantibus his, quæ in memorialibus pro parte illorum de Braccijs deducebantur. Non enim releuat, quod iſti de Braccijs, tanquam molendini conductores ex conuentione teneãtur ſolum in eo facere duo palmenta. Vnde cum ruina anni 1602. in tertio palmento, & ſic in re ad Eccleſiam non pertinente fuerit ſubſecuta, ipſi ad illius refectionem non teneantur, quia cum dicti conductores in inſtrumento conceſſionis promiſiſſent molẽdinum cum duobus palmentis ad minus reficere, Domini dixerunt iſtam reſtrictionem fuiſſe ad Eccleſiæ fauorem appoſitam, ne ſcilicet Braccij minus quam duo palmenta facerent, non autem vt plura efficere non poſſent. Vnde cum tria effecerint, tota Eccleſiæ fuerunt acquiſita, ſtante præſertim pacto expreſſo, quod illi melioramenta cederent, Valaſc. de iur. emphyt. quæſtione 25. numero 18. & ſic eodem iure cum alijs duobus tertium palmentum cenſeri debet, vt fuit in hac cauſa dictum 27. Iunij 1611. coram bo. memoriæ Domino Pegna.

Minus

Digitized by Google

2 Minus obſtat Braccios non fuiſſe obligatos ad reparationem molendini, quando ſubtus illud apparuit concauum. Vnde videtur hoc ad Eccleſiam ſpectaſſe, per Bald. conſilio 145. ſub numero quarto. libro tertio. quia imo fuit dictum, talem reparationem reſpicere manutentionem molendini, ad quam Braccij de iure tenebantur, vt fuit deciſum coram bonæ memoriæ Domino Pegna. Et quamuis replicaretur id non procedere, vbi penſio correſpondet rei in emphyteuſim conceſſæ, fuit tamen reſponſum, quicquid ſit de hac limitatione, ſatis eſſe in caſu noſtro non apparere fructus eſſe correſpondentes. Vltra quod cum in inſtrumento conductores manutentionem expreſſe promiſerint, videntur quoque ad refectionem obligati.

3 Nec valet dicere pactum manutenendi molendinum non comprehendere caſus inſolitos, & fortuitos inter quos veniet aquæ corroſio per Surd. conſil. 197. numero octauo. quia Surd. loquitur, & eſt intelligendus de corroſione vi fluminis inſolita prouueniente facto naturæ, quæ humana ratione præuideri non potuit, iuxta Bald. in l. quæ fortuitis. C. de pignor. act. & alios Doctor. per ipſum Surd. allegatos, ſecundum quos ipſe Surd. debet intelligi, quod caſui noſtro non applicatur, quia terræ corroſio ſubtus fundamenta paulatim ſecuta per continuum curſum aquæ molendinum recto tramite percutientis, fuit vſque de anno 1595. & 1599. præuiſa, & ad inſtantiam ipſorummet de Braccijs in loco differentiæ per iudices prioris inſtantiæ, fuerunt deputati Periti, qui facta inſpectione periculum retulerunt, nec non præſcripſerunt modum, & formam, quibus erat occurrendum pro molendini manutentione. Hæc autẽ remedia cum Braccij non adhibuerint, & molendinum poſtea de anno 1602. abſque vllo impetu aquarum ceciderit ex ſolo fundamentorũ defectu, ex continuo curſu aquæ recto tramite molendinum percutientis, talis ruina, nõ põt dici caſus inſolitus, & fortuitus, ſed culpa Bracciorũ ſubſecuta, vt bene deducitur in deciſione bon. mem. D. Pegnæ 23. Ianuarij 1610.

4 Nec releuat defectum corroſionis de anno 1595. & 1599. fuiſſe detectum circa fundamenta tertij palmenti, quod ſicut Braccij non tenebantur ædificare, ita abſque vlla culpa ſinere potuerint illud corruere, nec ex negligentia in manutentione dicti palmenti abſque obligatione conſtructi, videntur eſſe in culpa ruinæ aliorum palmentorum, cum illa non ex cauſa tertij palmenti, ſed ex proprio defectu ceciderint. Nã vltra quod facta ædificatione fuit etiam ſuper tertio palmento ius quæſitum Eccleſiæ, vt fuit dictum, & eodem modo Braccij tenebantur illud, ac alia duo manutenere, & conſeruare, non eſt verum in facto defectum de anno 1595. & 1599. præuiſum, & detectum fuiſſe tantum circa fundamentum tertij palmenti, ſed hic etiam influebat in fundamenta omnium palmentorum, cum proueniret ex curſu aquæ, quæ recto tramite molendinum percutiebat, & cum refluxu a parte inferiori, terram excauabat ſubtus fundamenta non ſolum primi palmenti, verſus aquam, ſed aliorum etiam, vt apparet ex relatione Peritorum de anno 1599. & paulatim indies procedendo ſubtus omnes muros terram corroſit, ita vt de anno 1602. fundamentis penitus excauatis abſque impetu aquæ omnia palmenta in flumine exiſtentia ceciderint. Vnde Braccij non videntur excuſari poſſe, cum in tempore non adhibuerint, vt debebant remedia à Peritis præſcripta pro totius molendini conſeruatione.

GLORIA IN EXCELSIS DEO.

FINIS TOMI PRIMI PARTIS PRIMÆ.

Digitized by Google

Prem. Legatoria Artistica
ACHILLE FIORE
Via Grande Archivio, 3 - Napoli

Digitized by Google

Digitized by Google